~~120 g 8~~
179 c 2

FŒDERA,

Conventiones, Literæ,

Et Cujuſcunque Generis

ACTA PUBLICA,

INTER

REGES ANGLIÆ,

Et Alios quoſvis

IMPERATORES, REGES, PONTIFICES,
PRINCIPES, vel COMMUNITATES,

AB

Ineunte SÆCULO DUODECIMO, viz. ab Anno 1101,
ad noſtra uſque Tempora, Habita aut Tractata;

Ex Autographis, infra Secretiores ARCHIVORUM REGIORUM
Theſaurarias, per multa Sæcula reconditis, fideliter Exſcripta.

In Lucem miſſa de Mandato nuperæ REGINÆ.

Accurante *THOMA RYMER*,
Ejuſdem Sereniſſimæ REGINÆ Hiſtoriographo.

EDITIO SECUNDA, ad Originales Chartas in Turri Londinenſi
denuo ſumma fide Collata & Emendata, ſtudio *GEORGII HOLMES*.

TOMUS II.

LONDINI: Per J. TONSON. MDCCXXVII.

G III R
HONI SOIT QUI MAL Y PENSE
DIEU ET MON DROIT

BRITISH MUSEUM

TO THE

QUEEN.

May it pleaſe Your Majeſty,

THIS Second Volume gives a View of what paſſed worthy of Memory, during the Reign of Your moſt Noble Progenitor, King *Edward* the Firſt; a Prince the moſt Renown'd for Arms in that Age.

And

And that was an Age of much War and Action, and of many famous Captains; *Albertus* the Great, Duke of *Brunſwick*; *William* the Great, Marquiſs of *Montferat*; *Amadeus* the Great, Count of *Savoy*; three of King *Edward*'s neareſt Kindred, and his Familiars; each of them by their Signal Conduct and Bravery, had the Title Great added for their Surname.

Theſe were great Captains in that Age; but many Ages, many Atchievements Toils, and Traverſes of War paſs, many new Stars riſe and diſappear, many Comets blaze and vaniſh, and a long Courſe of Years is run before the World behold any thing ſo tranſcendent as, *moſt Dread Sovereign*, is reſerved for the Glory of Your auſpicious Reign; I mean, ſo important a Battel, ſo ſignal a Victory, and ſo diſtinguiſh'd a Captain.

Germany, one may reckon, has twice been ſaved by the *Engliſh*.

To that Nation, about a Thouſand Years ago, from Your County of *Devon*, on one Spiritual Expedition, march'd St. *Winifrid* (whom they call the *Apoſtle of Germany*) and from their Idolatry converted them to the Chriſtian Faith.

And now *Your Moſt Excellent Majeſty* (the ſame Divine Grace aſſiſting) has reſcued them from the *French*, and brought them to their Allegiance; He inſtructed them to fear GOD, and You have taught them to obey *Cæſar*.

Thus You provide for the Peace and Felicity of Your People, and of Your Neighbouring Princes; for the preſent Time, and for Futurity.

But Your Noble unbounded Piety looks back alſo upon Ages by-paſt: Your Archives are the Magazine from whence You give out Arms to reſcue from Oblivion the Acts and Monuments of Your Royal Anceſtors; and ſecure them from the Injury and Enterpriſes of Time.

Some, whoſe Memory was doubtful, ſome, deſperate and eclips'd totally, You bring again to Light, and adorn with a new Luſtre.

And that was an Age of much War and Action, and of many famous Captains; *Albertus* the Great, Duke of *Brunſwick*; *William* the Great, Marquiſs of *Montferat*; *Amadeus* the Great, Count of *Savoy*; three of King *Edward*'s neareſt Kindred, and his Familiars; each of them by their Signal Conduct and Bravery, had the Title Great added for their Surname.

Theſe were great Captains in that Age; but many Ages, many Atchievements Toils, and Traverſes of War paſs, many new Stars riſe and diſappear, many Comets blaze and vaniſh, and a long Courſe of Years is run before the World behold any thing ſo tranſcendent as, *moſt Dread Sovereign*, is reſerved for the Glory of Your auſpicious Reign; I mean, ſo important a Battel, ſo ſignal a Victory, and ſo diſtinguiſh'd a Captain.

Germany, one may reckon, has twice been ſaved by the *Engliſh*.

To that Nation, about a Thouſand Years ago, from Your County of *Devon*, on on a Spiritual Expedition, march'd St. *Winifrid* (whom they call the *Apoſtle of Germany*) and from their Idolatry converted them to the Chriſtian Faith.

And now *Your Moſt Excellent Majeſty* (the ſame Divine Grace aſſiſting) has reſcued them from the *French*, and brought them to their Allegiance; He inſtructed them to fear GOD, and You have taught them to obey *Cæſar*.

Thus You provide for the Peace and Felicity of Your People, and of Your Neighbour Princes; for the preſent Time, and for Futurity.

But Your Noble unbounded Piety looks back alſo upon Ages by-paſt: Your Archives are the Magazine from whence You give out Arms to reſcue from Oblivion the Acts and Monuments of Your Royal Anceſtors; and ſecure them from the Injury and Enterprizes of Time.

Some, whoſe Memory was doubtful, ſome, deſperate and eclips'd totally, You bring again to Light, and adorn with a new Luſtre.

One of theſe here, under Your Conduct, makes his Entry into the World; you ſhew him in his Publick Acts of State; and attended, as becomes a King, with his Lords Spiritual and Temporal, his Biſhops and his Barons.

Yet this Crown'd Head, dropt, as it were, and loſt in the Dark, not known in Hiſtory, was Son-in-Law to King *Alexander* the Third, and Father to a Sovereign Queen of *Scotland*;

A Queen, whoſe Life was the moſt precious, and who was deſign'd for a Band of UNION betwixt Your two Kingdoms, *England* and *Scotland*; But this, moſt gracious Sovereign, is a Bleſſing alſo reſerv'd to be accompliſh'd in your moſt Glorious Reign: Which GOD long continue. So prays,

Your Moſt Sacred Majeſty's,

Moſt devoted Servant,

T. RYMER.

CONVENTIONUM, LITERARUM, &c.

INDEX Chronologicus.

Regnante *Edw.* 1.

A. 1. E. 1.

A.D.	A.R.	Menſe		
1272	1 *Edv.* 1.	23 *Nov.*	De Pace Regis proclamandâ.	p. 1
		29	De Sacramento fidelitatis, a Principe Walliæ, recipiendo.	2
		7 *Dec.*	De Pace Regis per Hiberniæ terram proclamandâ.	ib.
		7	De Sacramento fidelitatis, a Clero & Populo Hiberniæ præſtando.	ib.
1273		14 *Jan.*	Litera, quâ Vicecomes de Bern. promittit ſtare voluntati Regis.	3
		21	De Principe Walliæ, Sacramentum fidelitatis Regi præſtare renuente.	ib
		21	De eodem Sacramento negato certificatoria	4
		30 *Mar.*	Litera Epiſcopi Adurenſis excuſatoria.	ib
		1 *Apr.*	Proceſſus contra Guidonem de Monteforti, ſuper morte Henrici de Alamaniâ.	ib
		13	Bulla, de Generali Conſilio ad Lugdunum aſſignato.	10
		23 *Jun*	Litera Credentialis à Rege Caſtellæ	11
		25	De Submiſſione Domini de Tornon.	ib
		25	De Homagio Comitis Sabaudiæ.	12
		9 *Aug*	Rex grates refert Waltero de Merton, ſuper diligentiâ, quam circa Regni negotia appoſuit	13
		10	De mille libris ſterlingorum ſolutis.	ib
		2 *Oct.*	Literæ Gaſtonis de Bearn.	ib
		2	Literæ dicti Gaſtonis.	14
		8	De nuptiis inter filiam Regis primogenitam, & filium Infantis Arragoniæ primogenitum contrahendis.	ib.
		12	De Inſula Oleronis.	15
		11 *Nov*	Litera Abbatis Sancti Severii, & aliorum.	16

A. 2. E. 1.

A.D.	A.R.	Menſe		
		29	Litera Communitatis Caſtri Lemovic.	ib
	2 *Edv.* 1.	29	Bulla, de inſigni pœnitentiæ Guidonis d. Monteforti.	17
		30	Bulla Regi de benignitate ſua ad fratrem, & Honorificentia ad matrem.	18
		30	Conventio inter Reges Angliæ & Navarræ.	ib
		1 *Dec.*	Bulla Regi, de Coronatione prorogandâ.	20
		21	Litera pro liberatione Gulielmi Vigerii.	ib
1274		10 *Febr.*	De proviſionibus contra Coronationem Regis	21
		8 *Mar.*	De Seneſcallo Vaſconiæ bona Eccleſiaſtica occupante.	22
		15	Bulla de protectione.	23
		27	De Procuratoribus ad Conſilium Generale	ib
		2 *Apr.*	Litera prioris Monaſterii Montis Sancti Michaelis in periculo Maris.	24
		10	De injuriis per Comitiſſam Flandriæ Regi illatis	ib.
		14	De interceptionibus contra formam pacis cum Principe Walliæ.	25
		11 *Maii.*	De proceſſu inter Seneſcallum Gaſconiæ, & Gaſtonem de Bearn.	ib.
		11	De proceſſu ſupradicto.	28
		15	Bulla Regi, quâ hortatur ne interſit Torneamento.	29
1274	2 *Edv.* 1.	18 *Maii.*	Bulla alia, quod Rex ſe ſubtrahat a Torneamento prædicto.	30
		20	Litera Coneſtabulario Franciæ.	ib.
		20	Prædicta Litera Latinè reddita.	31
		27 *Jun*	De Proviſione pro Coronatione Regis.	ib.
		28 *Jul.*	Forma Pacis inter Regem Angliæ & Comitem Flandriæ.	32
		29	Littera Guidonis Comitis Flandriæ.	33
		11 *Aug.*	Acquietatio pro Rege.	34
		18	Memorandum de Coronatione Regis.	ib.
		18	Litera, per quam Edmundus, Germanus Regis non vendicat officium Seneſcalciæ Angliæ, niſi ad terminum vitæ ſuæ.	35
		18	Bulla Archiepiſcopo Cantuarienſi.	ib.
		18	Bulla Lewelino Principi Walliæ, de quadam Compoſitione inter dictum Lewelinum & Davidem fratrem ſuum.	36
		23	Bulla Regi.	ib.
		2 *Sept.*	De Franciſco Accurſii, ad Parliamentum Regis Franciæ, per Regem Angliæ deſtinato.	37
		6	Litera à Comitiſſa Flandriæ.	ib.
		10	De pecuniâ, pro Henrico de Alemaniâ.	38
		11	Pro Johanne de Britaniâ.	ib.
		12	De Pardonatione pro Waltero de Baſkerville.	39
		14 *Oct.*	Bulla Regi, pro Archiepiſcopo Caſſalienſi.	ib.
		16	De Diſcordiis cum Comitiſſa Flandriæ ſedatis.	ib.
		20	De Tallagio Judæorum levando.	40
		21	De Capitali Juſticiario in Hiberniâ conſtituto	ib.
		3 *Nov*	De Homagio per Principem Walliæ.	41
		6	Pro Comite Cornubiæ.	ib.
		11	Pro Comite Sabaudiæ.	ib.

A. 3. E. 1.

A.D.	A.R.	Menſe		
	3 *Edv.* 1.	22	De Homagio Principis Walliæ.	ib.
		21 *Dec*	De Bonis, A. Beck reſtituendis.	42
		28	De expenſis Regis Scotiæ.	ib.
		30	Pro Cancellario & Univerſitate Oxonii.	43
		26 *Jan.*	Litera Principi Gentis Magalorum.	ib.
1275		7 *Feb.*	De protectione pro W. Phiſico Aleanoræ, Matris Regis.	44
		23	Litera ſuper Rebellione in Hyberniâ.	1061
			Litera a diverſis Regibus Hybernicis.	ib.
		26	Litera Ducis Britanniæ.	44
		27 *Apr.*	De mandato Regis, quod Milites Xantonenſis Civitatis juramentum præſtarent Regi Franciæ.	45
		4 *Maii.*	Litera Romanorum & Caſtellæ Regi.	ib.
		4	Litera Papæ.	46
		5	Litera Romanorum & Caſtellæ Regi.	ib.
		5	Alia Litera Romanorum Regi.	47
		11	Bulla, pro Antonio Bek.	ib.
		11	Altera Bulla pro Antonio prædicto.	48
		18	Litera à Capitaneo in Lombardia.	1062
		23	Pro Communitate Judæorum Vaſconia.	49
			De Officio Spigornellorum.	ib.
		30	De Tranſgreſſionibus Mercatorum Flandriæ remiſſis.	50

Index Chronologicus.

A.D.	A.R.	Menſe		
1275	3 *Edv.* 1.	8 *Jun.*	De Franciſco Accurſii ad Parliamenta Franciæ.	50
		8	Aliud Procuratorium, ad Parliamenta in Curiâ prædictâ.	52
		13	De Terra & Comitatu Aginen. Matri Regis liberandis.	ib.
		20	De nullo Parliamento cum Principe Walliæ, in non tuto loco, tenendo.	53
		11 *Jul.*	Bulla pro Mathæo Caraculo.	ib.
		11	Alia Bulla, pro eodem Mathæo Caraculo	54
		15	De Matrimonio. inter Iſabellam de Valentia & Johannem de Haſtings diſpenſando.	55
		19	Bulla, pro tribus Clericis Regis.	ib.
		28	De equo a Rege dato ad Duellum faciendum	56
		6 *Aug.*	Pro Comite Sabaudiæ.	ib.
		12	De Diſcordiis in Hiberniâ pacificandis.	ib.
		30	De recipiendo ad officium Coneſtabulariæ Nepotem Humfredi de Bohun.	57
		10 *Sept.*	De mandato Principi Walliæ.	ib.
		11	Litera Principis Walliæ ſummo Pontifici.	ib.
		23	De Contentionibus inter Mercatores Londonienſes & Mercatores Selandiæ.	59
		15 *Oct.*	Litera a Capitaneo in Lombardiâ.	1063
		20	Litera Regi Franciæ, quod Ballivi Regis occupant bona Eccleſiæ.	59
		Nov.	De Procuratoribus ad recipiendum Terram Agenenſem.	60
		5	Pro Comite de Bolonia.	ib.
		11	Quòd Rex non poſſet cognitioni cauſæ, inter Ducem Burgundiæ & Comitem Nyvernenſem, intereſſe.	ib.
			Litera à Duciſſa de Brunſwich.	1063
		11	De Comite Sabaudiæ.	60
		11	Litera Ludovici de Sabaudia.	61
		15	Recuſant Barones Xanton. præſtare Regi Franciæ juramentum.	ib.

A. 4. E. 1.

A.D.	A.R.	Menſe		
1276	4 *Edv.* 1.	*Dec.*	De Seneſcallo Vaſconiæ.	62
		7 *Jan.*	De Auxilio Regi Caſtellæ præſtando.	ib.
		26 *Mar.*	Litera Regis Scotorum.	1064
		30	De Treugis, quas Comes Hollandiæ contulit hominibus Angliæ.	62
		Apr.	Litera Papæ.	63
		18	De conſpiratione contra Principem Walliæ	64
		26	De favore Regum Angliæ in Archiepiſc. Colon. continuando.	1064
		25 *Maii.*	Litera Regis Scotiæ.	ib.
		5 *Jun.*	De contentione inter Regem, & Vicecomitem Franciacii.	65
			Obligatio Garſionis de Marchia.	66
		10	Litera Alberti Ducis de Brunſwich.	1065
		10	Ejuſdem Ducis Litera.	ib.
			De querela inter Londonienſes & Bremenſes.	1066
		7 *Oct.*	Bulla de Promotione.	66
		29	Pro Navarræ Reginâ.	67
		12 *Nov.*	De Bello contra Principem Walliæ.	68
		12	Litera Baſilienſi Epiſcopo.	69
			Super Matrimonio filii Regis Romanorum cum filia Regis.	70
			Inſtructiones Nunciis ſuper Matrimonio antedicto.	70
		13	Litera Prælatorum Angliæ ad Principem Walliæ.	71
		15	De Rogero deMortuo Mari, Capitaneo contra Wallenſes aſſignato.	ib

A. 5. E. 1.

A.D.	A.R.	Menſe		
1276	5 *Edv.* 1.	16		
		20	De Wallenſibus recipiendis ad gratiam.	72
		12 *Dec.*	Litera a Regina Franciæ.	ib.
		12	De Rege, vel Edmundo fratre ſuo in terram ſanctam profecturo.	ib.
		12	De Exercitu Regis ſummonendo.	ib
		12	De Epiſcopis in Exercitu ſummonitis.	74
			De Proclamatione ſuper Exercitu ſummonito.	75
1276	5 *Edv.* 1.	12 *Dec.*	De ſummonitione Abbatum.	ib.
		13	Bulla de tribus Eccleſiis collatis.	76
		18	De Cenſu Eccleſiæ Romanæ ſolvendo.	77
		26	Pro Reginâ Scotiæ.	78
1277		*Jan.*	De Legibus Anglicanis in Hiberniâ utendis.	ib.
		8	Litera Regi Caſtellæ.	ib.
		25	Litera Regis Aragoniæ.	79
		21 *Febr.*	De Principe Walliæ.	ib.
		11 *Apr.*	Conventio ſuper pace inter Regem, & Reſum filium Mereduci.	81
		1 *Maii.*	Litera ad Papam.	82
		1	Litera Procuratori ſuo.	ib.
		25	De pace inter Cives Bayonenſes & Barones quinque Portuum.	ib.
			Litera Regi.	83
		24	De Inquiſitione ſuper geſtu Judæorum.	83
		14 *Jun.*	De Nunciis Principis Walliæ.	84
		10 *Jul.*	Literæ de Credentia a Rege Scotiæ.	ib.
		1 *Aug.*	Tranſumptum Tractatûs inter Henricum Angliæ, & Alfonſum Caſtellæ Reges.	ib.
		1	De Nuncjis a Rege Scotiæ.	86
		23	Reſtitutio Davidi de medietate Snaudoniæ.	ib.
		4 *Sept.*	De lite inter Comitem Cornubiæ, & Reginam Alemaniæ.	87
		25	De poteſtate per Regem Romanorum data Nunciis ſuis.	88
		9 *Nov.*	Articulorum pacis cum Rege Angliæ ratificatio per Principem Walliæ.	ib.
		9	Princeps Walliæ quieta clamavit Regi quatuor cantreda.	90
		9	Super ordinatione pro fratre Principis Walliæ.	91
		9	De quingentis Marcis, quas Princeps Walliæ ſolvet Regi pro terra de Angleſeya.	ib.
		10	De 1000 Marcis pro Inſula Angleſeiæ ſolvendis Principi Walliæ remiſſis.	ib.
		10	Ratificatio Pacis cum Principe Walliæ	92
		11	De Fine, Principi Walliæ remiſſo.	ib.
		15	De Procuratoribus coram Rege Franciæ.	93
		15	De Procuratoribus ſuper negotio, Gaſtonem de Biernia, & filiam ſuam tangente.	ib.
		15	De Gaſtone de Bierna.	94

A. 6. E. 1.

A.D.	A.R.	Menſe		
	6 *Edv.* 1.	16	De toto Jure Lewellini, in Angleſeya Regi conceſſo.	95
		23	De Procuratoribus in Curia Franciæ.	ib.
		6 *Dec.*	De Principe Walliæ.	96
1278		2 *Jan.*	De Nunciis Regis Romanorum.	ib.
		4	De Nunciis a Principe Walliæ.	97
		4	De ſacramento a Wallenſibus recipiendo	ib.
		6	Litera Ducis Brabantiæ.	ib.
		15	Bulla qua Papa ſignificat Regi promotionem ſuam.	98
			Litera Ducis Brabantiæ, obligatoria.	100
		24	De Conventionibus ſuper Matrimonio tenendis	101
		1 *Febr.*	Litera Ducis Brabantiæ obligatoria.	ib.
			Litera fratris dicti Ducis.	102
		6	Litera Ducis Brabantiæ de Juramento.	ib.
		6	Litera Ducis Brabantiæ de Dote aſſignandâ	103
		6	De Galeis pro Rege Caſteliæ fabricandis.	105
		8	De Nunciis ad Regem Franciæ.	106
		20	Litera Regis ad Regem Franciæ.	ib.
		20	De eodem negotio.	107
		23	Super ſolutione annui cenſûs.	ib.
		Mar.	Litera Duciſſæ Brabantiæ obligatoria.	108
			Literæ de reddendo Regi 50 millia librarum Turonenſium.	ib.
		21	Litera de Alexandro Rege Scotiæ homagium præſtare volente.	109
		25 *Apr*	Pollicetur Rex Romanorum ſe ſuam adhibere curam, quòd filius ſuus in Romanorum Regem aſſumatur.	110
		25	Promittit etiam ſe laborare, ut Regnum Arelaten. valeat adipiſci.	ib.
			Litera Ducis Burgundiæ.	ib.
		26 *Maii*	De pace inter Regem Angliæ, & Comitem Flandriæ.	111
			Litera Comitis Flandriæ.	ib.

Index Chronologicus.

A. D.	A. R.	Menſe		
1278	*6 Edv.* 1.	11 *Maii.*	De Dotalicio filiæ Regis.	112
		11	De Rege Romanorum ſuper Matrimonio conſummando.	113
		11	De Juramento, ſuper Matrimonio ſæpedicto.	ib.
		11	Litera Reginæ Romanorum.	114
		11	De pace inter Regem Romanorum & Comitem Sabaudiæ.	ib.
		12	De Dote Johannæ Filiæ Regis.	115
		14	De Dote cum Filiâ Regis.	ib
			De prædictâ Dote.	ib.
		25	De Donatione Johannæ.	116
			De converſo quodam.	ib.
		4 *Jun.*	Litera Principi Walliæ.	ib.
		12	De conductu & protectione Regis Scot.	117
		17	Litera a Comitiſſa Lavagniæ.	1066
		26	Litera ad Reginam Caſtellæ.	1067
		10 *Jul.*	Litera Papæ.	118
		14	Litera Principi Walliæ.	119
		1 *Aug.*	Bulla ſuper petitione decimæ.	ib.
		1	Bulla ſuper Abbathiis ad cenſum annuum ſolvendum obligandis.	121
			Litera a Regina Caſtellæ.	ib.
		5	A Comitiſſa de Alencon & Chart.	ib.
		12	Bulla de decimâ conceſſâ.	122
		19	Litera Abbatis beati Dionyſii in Francia	123
		24	Archiepiſc. Rothomag. Regi.	124
		15 *Sept.*	De Adventu Regis Scotiæ in Angliam.	ib
		17	De obſidibus Principi Walliæ reſtituendis.	125
		17	De expenſis Franciſco Accurſii ſolvendis	ib.
		20	Nomina Obſidum liberatorum Domino Regi per Principem Walliæ.	ib
		29	De Homagio per Regem Scotiæ præſtito.	126
		1 *Nov.*	Pro licentia duelli.	127
		8	De Matrimonio celebrando.	1067
		8	Litera ſuper victoria Regis Roman.	1068

A. 7. E. 1.

A. D.	A. R.	Menſe		
1279	*7 Edv.* 1.	18 *Dec.*	Litera Regis Franciæ.	127
		Jan.	A primogenito Regis Jeruſalem, ad Regem.	128
		27	A Rege Caſtellæ.	ib.
		4 *Febr.*	Contra Seneſcallum Vaſconiæ.	129
		4	De contentionibus, inter Regem Scotiæ, & Dunelmenſem Epiſcopum.	ib.
		7	Rex Papæ.	130
		11	De matrimonio, inter Ducem Barbantiæ, & filiam Regis, conſummando.	131
		27	Litera Principis Salern.	1068
		27	Rex conſtituitur Arbitrator.	131
		11 *Mar.*	Pro Comite Erminiaci & Fezinciaci.	ib
		1 *Apr.*	Litera Regis Caſtellæ.	1069
		11	Reſponſio Regis ad Literas Princ. Salern.	ib.
		11	Regi Romanorum.	1070
		11	Ad Comitem Gelriæ.	ib
		27	De Locum-tenentibus in Angliâ nominatis.	132
		28	Pro Filio Regis Romanorum.	ib.
		28	Pro Uxore Henrici de Alemanniâ.	ib.
		28	De matrimonio, quondam Uxoris Henrici de Alemanniâ	133
		28	Pro Comite de Biern.	ib.
		28	Super reſtitutione terrarum prædicto Gaſtoni	ib
		28	Conſimile mandatum.	ib
		2 *Maii.*	Litera a filio Regis Caſtellæ.	1071
		4	A Rege Norwegiæ	ib.
		12	Litera a Rege Caſtellæ.	ib.
		23	Pacis, Confirmatio facta Ambiani.	134
		24	Papæ Archiepiſcopus Cantuarienſis.	1072
		28	De pecuniâ ex Rachetto Comitatûs Pontivi	137
		2 *Jun.*	De compromiſſo in Regem.	ib.
		4	Litera a Matre Regis.	1073
		4	De terra Ageneſii.	138
		4	De juramentis præſtandis ratione terræ Agen.	139
		4	De conſueto juramento Epiſcopo Agenenſi præſtando.	ib
		4	Pro Comite Britanniæ.	ib.
		6	De juramento per Comites Pontivi.	ib.
			Forma Sacramenti, hominibus de Albevilla.	140
1279	*7 Edv.* 1.	*Jun.*	Pro majore & Scabinis Villæ de Rue.	ib.
		8	De omnibus Willielmo de Valentia liberandis.	141
		13	Rex aſſumit medietatem debitorum quondam Comitivis Pontivi.	ib.
		7 *Jul.*	De viſtâ inter Reges Fr. & Hiſp.	1073
		5 *Sept.*	Super Matrimonio	ib.
		23	Ad Regem Norwegiæ.	1074
			Litera a Principiſſâ Walliæ.	ib.
		10 *Nov.*	Comes Langcaſtriæ reddidit Regi Comitatus & Caſtra de Kermerdyn & Cardigan.	142
		12	Pro quondam Uxore Henrici de Alemaniâ.	ib.

A. 8. E. 1.

A. D.	A. R.	Menſe		
1280	*8 Edv.* 1	13 *Jan.*	Conventio cum Baronibus Norwegiæ.	143
			De Guidone de Monteforte.	ib.
		17 *Febr.*	Bulla Regi pro deliberatione Almarici de Monteforti.	144
		17	Alia Bulla, de dicto Almarico.	145
		17	De Jocalibus reaffigendis.	146
		3 *Mar.*	De annuo feodo conceſſo.	ib.
		16	De Homagio Jordani de Inſula.	ib.
		9 *Apr.*	Bulla pro favore Regio.	147
		23	De Annuo Feodo ſolvendo.	148
		6 *Maii.*	Litera a Magno Rege Norweg.	1074
		17	Litera ab Erico Rege Norweg.	1075
		18	Pro Caſtellæ Rege.	149
		23	Litera Regis Caſtellæ.	ib.
		25	A Duciſſâ de Brunſw.	1076
			A Duce de Brunſw.	ib.
			Tractatus Treugæ inter Franciæ & Caſtellæ Reges.	150
		1 *Jun.*	Rex Caſtellæ Treugam Regi Franciæ concedit.	151
		10	De annuo feodo conceſſo.	152
		2 *Jul.*	Litera à Rege Franciæ.	ib.
			De Principe Salern. ad Treugas inter Caſtellæ & Franc. Regem aſſignato.	153
		3	De Principe Salern. pro mediatore inter Reges Franciæ & Caſtellæ.	ib.
		5	De Colloquio inter Reges Franc. & Caſtellæ.	154
		7	De eodem Colloquio.	155
		8	Principiſſa Walliæ ad Regem.	1076
		15	Mandatum Regis de Rege Caſtellæ	155
		15	Litera ad Regem Franciæ.	ib.
			Principi Salern. reſponſoria.	156
		17	Pro mercatoribus Comitis Seiland.	ib.
		17	De compromiſſo ad Regem.	157
		18	De Duello.	ib.
		20	Litera Regi Franciæ.	158
		5 *Aug.*	Litera à Rege Franciæ.	ib.
		17	De Seneſcallo conſtituto in Vaſconia.	ib.
		19	Litera ad Regem Franciæ.	159
		27	Litera ad Regem Caſtellæ	ib.
		20 *Sept.*	Litera Principis Salernitani.	1077
		20	Ad Franciæ Reginam.	159
		5 *Oct.*	Regi ab Epiſc. Ebroic.	160
		18	Litera à Principiſſa Walliæ.	1077
		28	Super contentionibus inter Epiſcopum & communitatem Baion.	161
		13 *Nov.*	Litera ad Regem Norwegiæ	1078

A. 9. E. 1.

A. D.	A. R.	Menſe		
	9 Edv. 1.	18	Pro Mercatoribus Alemaniæ.	161
		22	pro Epiſcopo Agen. & Beraldo del Got.	1078
		2 *Dec.*	Litera à Duciſſa de Brunſwich.	1079
		23	De tractatu inter Reges Franc. & Caſtell.	162
		Jan.	De Homagio Com. Palatini Burgundiæ.	ib.
		15 *Febr.*	Litera à Rege Franciæ, ad Regem.	163
		18	De pace inter Regem Romanorum, & Comitem Sabaudiæ.	ib.
		18	Mandatum Ottoni de Grandiſono.	ib.
		18	Ejuſmodi Thomæ de Sabaudia	164
		18	Litera Regi Romanorum.	ib.
		22	De mutua viſione inter Reges Angliæ & Caſtellæ.	ib.
		22	Præfato Regi Litera.	165

Index Chronologicus.

A. D.	A. R.	Menſe		
1281	9 *Edv.* 1.	16 *Mar.*	Tractatus inter Regem & Communitatem de Abbevilla.	ib
		25	Bulla ſuper promotione Papæ.	16
		27	Regi Franciæ, quod Immutationi alicui in Vaſconia ſuperſedeat.	167
		1 *Maii.*	Litera quorundam Vaſconum.	168
		5	Pro Rege Scotiæ.	ib
		14	Pro Petro Corbet.	ib
		15	De Officio Preſbiteratus Judæorum.	169
		3 *Jun.*	Ordinatio ſuper motis inter Epiſcopum & Communitatem Baion.	ib
		5	Epiſc. Baion. Litera.	170
		5	Litera Civitatis Baionæ.	ib.
		6	Litera Majoris & Communitatis de Abbevilla.	171
		6	De Conſuetudinibus in partibus Walliæ obſervandis.	172
		8	De Homagio per Jordanum de Podyo.	ib
		19	Super Matrimonio filiæ Regis & primogenit Regis Arragoniæ.	173
		21	Litera Regi Franciæ.	ib
		3 *Jul.*	De Rege in Vaſconiam profecturo.	174
		3	Litera Regi Franciæ	ib
		3	Regi Franciæ Literæ Credentiales.	ib.
			De negotio pacis inſtructiones.	175
		5	De pecunia Reginæ Conſorti Regis perſolvenda.	ib
		5	Conceſſiones Comitis Hollandiæ.	ib
		25	Conventio ſuper Matrimonio inter Regen Norwegiæ & filium Regis Scotiæ	1075
		10 *Aug.*	De diſcordiis Angliæ & Hollandiæ terminandis	177
		21	Bulla Regi ſuper annuo cenſu.	ib
		10 *Sept.*	De Pecuniâ Comiti de Carrick mutuò liberandâ.	178
		20	Super liberatione Almarici de Monteforti	ib
		1 *Oct.*	Franciſcus Accurſii juravit fidelitatem præſtare Regi.	180
		4	De Judæis in Vaſconiâ	ib
		4	De exiguo Judæorum in Vaſconia numer	ib
		10	Litera Matri Regis Franciæ.	181

A. 10. E. 1.

A. D.	A. R.	Menſe		
1281	10 *Edv.* 1	26 *Nov.*	Literæ Reginæ Franciæ.	18
		Dec.	Litera Regi Siciliæ.	ib
			Litera ad Summum Pontificem.	18
			Litera Principi Salern.	18
		20	Litera Regi Franciæ reſponſoria.	ib
		20	De Nunciis Regis Franciæ.	18
		27	Pro Luca de Thany & Gentibus ſuis.	ib
1282		28 *Jan.*	Litera Papalis Regi reſponſoria.	ib
		4 *Febr.*	Litera Regi Franciæ.	18
		8	Super deliberatione Almerici de Monteforti.	ib
		9	Bulla pro Priore Lewen.	18
		10	De Matrimonio inter filium Regis Aragoniæ & filiam Regis.	ib
		14	Reſponſio Domini Regis ſuper Liberatione Domini A. de Monteforti.	188
		19	Quòd Regi Franc. diſplicet in Chartis Vaſconiæ, formula, REGNANTE EDWARDO REGE ANGLIÆ.	inter Omiſſ.
		28 *Mar.*	Archiep. Cantuar. de Wallenſibus excommunicandis.	18
		2 *Apr.*	Litera ab Epiſcopo Bathon. & Wellen.	18
		6	De Summonitione Baronum.	ib
			De Officio Conſtabularii.	19
			De Miſſis, & Pſalteriis pro Rege.	ib
		21	Proceſſus ſuper liberatione Almarici de Monteforti.	19
		23	Litera ſuper liberatione Domini de Monteforti	19
		27	Bulla quæ tangit Eccleſias de Leſenes & Bixele.	19
		30	Litera ab Infante Aragoniæ.	19
		30	De Comite Cornubiæ.	ib
		1 *Maii.*	Litera a Rege Aragoniæ.	19
			Litera ad Regem Caſtellæ.	ib
			Ad Regem Franciæ.	197
		6	Obligatio ſuper liberatione Almerici de Monteforti.	ib
1282	10 *Edv.* 1.	6 *Maii*	Pro Abbate & Conventu Weſtmonaſterii.	198
		20	Summonitio Prælatorum.	ib.
		24	Summonitio Baronum.	199
		24	De pecunia extra Regnum, non portandâ.	201
		26	De Francorum in Siciliâ Occiſione.	ib.
		26	De Officiis divinis tempore generalis interdicti celebrandis.	202
		3 *Jun.*	Pro Monaſterio Sanctæ Trinitatis.	ib.
		4	Pro eodem Monaſterio.	ib.
		8	De Rege Franciæ Arbitro, inter Regem & Gentes ſuas Aquitaniæ.	203
		10	Litera Papæ reſponſoria.	ib.
			Bulla Regi pro Epiſcopo Wintonienſi.	204
		1 *Jul.*	Litera à Rege Scotiæ.	205
			Litera Comitis de Buchan.	ib.
		3	Litera à Gaſtone de Bern.	206
		3	Litera à primogenito Regis Scotiæ.	ib.
		8	Litera ab Alianora Matre Regis.	207
		15	Ad paſſus amputandos in partibus Walliæ.	ib.
		15	Litera à quibuſdam Civibus Burdegal.	208
		19	Litera à Rege Aragoniæ.	ib.
		24	De ſervitio Regi Franciæ.	inter Omiſſa
		Aug.	De Matrimonio inter filium Regis Scotiæ, & filiam Comitis Flandriæ.	209
		11	De ſalvo conductu pro filia Com. Flandr.	ib.
		15	Regis Aragonum Literæ.	210
		15	De Plenipotentia Alianoræ.	213
		15	Litera de contractu Matrimonii.	214
		27	Litera a Romanorum Rege.	215
		29 *Sept.*	De Bullis, Cartis, & aliis Munimentis, inventis in Theſaurariâ Regis Scot.	ib.
		2 *Oct.*	De mutuo contra Wallenſes.	220
		8	Litera ab Alianora matre Regis, pro Duce Britanniæ.	221
			Litera a Priore Generali Fratrum de Monte Carmeli.	ib.
		16	De Literis, pro ſtatu fratrum Carmelitanorum.	222
		28	Litera a Romanorum Rege.	ib.
		Nov.	Litera a Comite Hollandiæ.	223
			De apparatu Bellico contra Wallenſes	ib.

A. 11. E. 1.

A. D.	A. R.	Menſe		
1282	11 *Edv.* 1.	17 *Dec.*	Regi, Litera ſuper morte Principis Walliæ.	224
		17	De Cedula, inter Femoralia Principis Walliæ inventa.	ib.
		22	De militibus in auxilium Regis Caſtellæ.	inter Omiſſa
			Litera Regis Aragon. ad Carolum Regem provocatoria.	225
			Litera Regis Caroli ad Regem Aragon. diffidatoria.	ib.
		27	Rex reſpondet Regi Caſtellæ.	inter Omiſſ.
		30	De Duello inter Aragoniæ & Siciliæ Reges.	226
		30	De eodem Duello.	230
		5 *Jan.*	Pro Monaſterio de Wilkes.	234
		8	De Paſſagio ad Terram Sanctam.	235
		11	De Auxilio per Gaſtonem de Bearn. Regi Caſtellæ præſtito.	236
		12	Ad Reginam Aragoniæ.	inter Omiſſa
		25	De emendis Equorum in præfato ſervitio amiſſorum.	237
		1 *Febr.*	De ſubſidio Provinciæ Eboracenſis.	ib.
		1	De ordinando de ſervitiis Regis.	ib.
		1	Bulla Regi pro ordine Cluniacenſi.	238
		12	Pro Comite Richmundiæ.	ib.
		13	Pro Monaſterio de Wikes.	ib.
		25 *Mar.*	Litera Regi Siciliæ.	239
		25	Litera eidem Regi.	ib.
		25	Confimilis Litera Principi Salern.	240
			Literæ Credentiales.	ib.
		26	Litera filio Regis Franciæ.	241
		3 *Apr.*	Literæ Regibus Aragoniæ, Siciliæ & Franciæ.	ib.
		4	Literæ Majori & Probis Hominibus de Burdegalia.	ib.
		4	De Nunciis ad partes Vaſconiæ.	242
		5	Bulla Regi, quâ Papa mandat, ne Siciliæ & Aragoniæ Reges Vaſconiæ fines ingredi pateretur.	ib.

Prælo-

Index Chronologicus.

A.D.	A.R.	Menſe		
1283	11 *Edv.* 1.	*Maii.*	Prælocutio de matrimonio inter Comitem Glouceſtriæ & filiam Regis.	244
		14	Bulla, quâ Papa admiſit ceſſionem Abbatis Sancti Auguſt. Cant.	245
		Jun.	De Tranſlatione ſedis Epiſcopalis Aſſavenſis.	ib.
		6	De ſervitio militari Regi Caſtellæ, præſtito.	246
		25	De le Croſſeneych.	247
		28	De Tractatu ſuper David filio Griffini.	ib.
		28	Mandatum Majori & Civibus Londonienſibus.	249
		5 *Jul.*	Bulla ſuper pecunia in ſubſidium Terræ ſanctæ collecta.	250
		20	Litera Edm. Germani Regis.	inter omiſſa
		9 *Aug.*	Bulla Regi, quod diſcordiam inter Caſtellæ Regem, & Sanctium componere conaretur.	251
		27	Bulla, de Regno Aragoniæ.	252
		2 *Sept.*	De Annuo feodo ſolvendo.	257
		1 *Oct.*	De ſtipendiis Gaſtoni de Bearn. ſolutis.	ib.
		20	Pro Reſo filio Mereduci.	258

A. 12. E. 1.

	12 *Edv.* 1.	1 *Dec.*	Litera Romanorum Regis.	259
		10	Litera de Matrimonio inter Reſum filium Mereduci, & Audam de Haſtinges.	ib.
		28	Statuta Regis, edita in nova Baſtida Valentiæ.	260
1284		10 *Jan.*	Quod Johannes Cardinalis in negotio Aragoniæ procedat.	263
		10	Quod ſecundo-genitus Regis Franciæ, non niſi ea, quæ ipſum contingunt in negotio Aragoniæ jurare debet.	ib.
		10	Bulla, quid per conſuetudines approbatas in Regno Aragoniæ ſit intelligendum.	264
		12	Ad diſſentionem inter Reges Franciæ & Siciliæ, & Petrum Aragoniæ pacificandam.	ib.
		25	De ſervitio Regi Caſtellæ præſtito.	265
		25	De eodem ſervitio.	ib.
		5 *Febr.*	Magnates Scotiæ ſe obligant ad recipiendam filiam Regis Norwegiæ in Dominam ſuam.	266
		13	Bulla Regi, de annuo cenſu Papæ ſolvendo.	267
		13	De annuo cenſu Papæ ſolvendo.	ib.
		1 *Mar.*	De hiis, quæ acta ſunt inter Regem Franciæ, & ſecundo-genitum ejus, & Johannem Sanctæ Ceciliæ Preſbyterum Cardinalem.	ib.
		23	Litera Regis Caſtellæ ad Papam.	271
			Litera Regis Norwegiæ.	272
		27 *Apr.*	Litera Comitis Sabaudiæ.	inter omiſſa.
		26 *Maii.*	Bulla, ad Regem, de commiſſis in guerris abſolvendis.	272
		26 26	Bulla quâ Papa commendat Regem quod crucem aſſumpſit.	273
		15 *Jun.*	Bulla Regi de decimâ Terræ ſanctæ.	274
			Litera ſuper bonis ablatis in guerrâ Wall.	275
		20	De diſcordia inter Ducem Brabantiæ & Comitem Gelriæ.	276
		25	De ſatisfactione pro Eccleſiis ſpoliatis & combuſtis.	277
		25	Ad inquirendum de damnis Eccleſiis illatis.	279
		29	Litera Conſtantiæ de Bearn.	ib.
		Jul.	De proviſione pro exercitu Regis.	ib.
		7	De annuo cenſu Papæ ſolvendo.	280
		12	Litera à Scotiæ Rege.	ib.
		19	De Conventionibus cum Rege Norwegiæ.	281
		20	De Compoſitione pacis inter Reges Angliæ & Norwegiæ.	ib.
		9 *Aug.*	Tractatus inter Comitem Hollandiæ & Comitem Gelriæ.	ib.
		12	Litera Comitis Hollandiæ obligatoria.	283
			Litera Comitis Flandriæ.	284
			De Comite Hollandiæ.	ib.
			Pro Rege Caſtellæ.	285
			De eodem negotio Regis Caſtellæ.	ib.
		10 *Sept.*	Obligatio Gaſton.	ib.
		22	Bulla Regi, quod foveret libertates Eccleſiæ de Wyntel.	287
		3 *Oct.*	De pecuniâ pro dampnis Walliæ Eccleſiis illatis.	ib.
		4	Litera Petro de Petriſgroſſis.	ib.
		5	Litera Cardinali.	288

A.D.	A.R.	Menſe		
1284	12 *Edv.* 1.	5 *Oct.*	Literâ Capellano Papæ.	ib.
		10	Litera ſuper reconciliatione quondam Regis Caſtellæ, cum filio ſuo.	289
		22	De feodo liberando.	ib.
		22	De feodo liberando	ib.
		22	De annuo feodo.	290
		23	De Succeſſore ad Comitatum Sabaudiæ.	ib.
		2 *Nov.*	Donatio Regis pro damnis Eccleſiæ Aſſaven. illatis.	291
		3	Pro damnis domui de Strata florida illatis.	292
			De pecuniâ Abbati de Strata florida ſolutâ pro damnis illatis.	ib.
		5	Pro damnis conventui Prædicatorum Rodolan. illatis.	ib.

A. 13. E. 1.

	13 *Edv.* 1.	28 *Dec.*	Litera, quod revocetur quicquid contra Comitem Lancaſtriæ impetratum ſit.	293
1285		2 *Jan.*	Pro Burgenſibus de Rothelan.	ib.
		Mar.	De conductu pro Rege Angliæ.	294
		10 *Apr.*	De contrahendo matrimonio inter filium Comitis Hollandiæ, & filiam Regis Angliæ.	ib.
		10	De concordia inter Comitem Hollandiæ, & Comitem Ghelriæ.	ib.
		20	Bulla blanca Honorii, in Papam Electi.	295
		20	De licentiâ viſitandi Regis Siciliæ primogenitum.	296
		25	Bulla Honorii Papæ Electi, de Electione ſua	297
		10 *Maii.*	Litera Regis Norwagiæ.	inter omiſſa
			Litera, quâ Papa devotionem Regis erga Deum homineſque mirificè laudat.	298
		15	Pro Baronibus quinque portuum.	ib.
		16	De divortio inter Comitem Glouceſtriæ & Hertfordiæ, & Aliciam de Marchia.	299
		30	Bulla, quâ Papa commendavit Regi Archiepiſcopum Dublinenſem.	ib.
		1 *Jun.*	Pro Burgenſibus de Sancto Audemaro.	301
		4	De Comite Pembrochiæ, Cuſtode Angliæ conſtituto.	ib.
		4	Pro Amaneno de Labreto in Vaſconia.	302
		4	Pro Comitiſſa Marciani.	ib.
		4	Pro Vicecomite Bearn. & filia ejus.	302
		5	De quodam Inſtrumento ad inſtantiam Vicecom. Bearn. confirmato.	303
		5	Compoſitio inter Regem, & Abbatem & Conventum de Sent Gioſſe ou Boys.	305
		6	De Juſticiâ Vicecomiti de Bearn. faciendâ.	306
		11	De matrimonio inter filium Regis & filiam Comitis Hollandiæ.	ib.
			De contractu matrimonii inter filiam Regis, & filium Comitis Hollandiæ.	307
		16	De Rege Caſtellæ.	309
		18	De Homagio pro Comitatu de Bigor.	ib.
		20	De Compoſitione cum Vicecomite de Fronciaco.	ib.
		20	De pecunia Vicecom. antedicto ſolvenda.	ib.
		24	Summonitio quibuſdam hominibus Flandriæ.	310
		24	De procuratoribus in Curia Franciæ.	ib.
		27	Bulla pro Mercatoribus Florentinis.	311
		27 *Jul.*	Litera Mariæ Hungaricæ.	ib.
		28	Bulla de prorogatione termini aſſumendæ crucis.	312
		5 *Aug.*	Bulla, quâ Papa regratiavit Regi de Jocalibus ſibi miſſis.	ib.
		10	Comes Sabaudiæ committit ordinationem bonorum ſuorum Regi.	ib.
		14 *Sept.*	Litera à Generali Abbatu Ciſtercientium Capitulo.	313
		2 *Oct.*	Litera quod Comes Hollandiæ juravit tenere conventiones, initas inter Regem & ipſum.	314

A. 14. E. 1.

	14 *Edv.* 1.	5 *Dec.*	Pro Monaſterio Sanctæ Trinitatis Lond.	314
		Febr.	Litera ad Regem Caſtellæ.	315
1286		7 *Mar.*	Litera Regis Norwegiæ.	inter omiſſa
		14	De Licentia Dom. de Clifford & Marg. de Novavilla, matrimonium inter ſe contrahendi.	ib.

Index Chronologicus.

A.D.	A.R.	Menſe		
1286	14 *Edv.* I.	23 *Apr.*	Comes Sabaudiæ gratias agit Regi. inter Omiſſa	
		1 *Apr.*	Bulla de prorogatione temporis de aſſumendâ Cruce.	316
		2	De Antiquitate & Chartis Monaſterii de Valle Sanctæ Mariæ in Snaudonia.	ib.
		2 *Maii.*	Litera filiorum Principis Salernitan. Regi.	317
		2	Litera Prælatorum & Baronum Provinciæ & Forc.	318
		13	Procuratorium Regis Aragoniæ.	ib.
		13	De poteſtate, Regi per Regem Aragoniæ conceſſa.	319
		27	Bulla, ne liberi Regis matrimonium contrahant cum liberis Regis Aragoniæ.	320
		5 *Jun.*	Forma homagii Regi Franciæ facti.	ib.
			Charta Philippi Regis Franciæ de appellationibus in Vaſconiâ ad ejuſdem Curiam.	321
		17	Bulla, de reſponſionibus factis Regi.	ib.
		17	Bulla reſponſiva Regi.	323
		22	De militibus in ſubſidium Reg. Norweg.	ib.
		26	De pecunia nuncio Reg. Norw. liberanda.	324
		29	Litera reſponſalis Prælatis & Magnatibus Provinc. & Forc.	ib.
		5 *Jul.*	Litera quod Comes Sabaudiæ recepit a Rege quatuor centum Marcarum.	325
		12	Bulla Regi pro Electo Middenſ.	ib.
		15	De poteſtate, a Rege Franciæ data Regi.	326
		15	Litera Regis filiis Principis Salern.	327
		20	Litera obligatoria Nuncii & Procuratoris Regis Norwagiæ.	ib.
		22	Super poteſtate data Regi Franciæ.	328
		24	Procuratores Regis Aragoniæ tribuerunt poteſtatem Regi ad capiendas treugas	ib.
		25	Litera Regis Franciæ.	329
		25	Litera Regi Aragoniæ.	ib.
		25	Forma Treugæ inter Reges Franciæ & Aragoniæ; ex parte Regis Franciæ.	330
		25	Forma prædictæ Treugæ; ex parte Regis Aragoniæ.	331
		25	Litera Regi Aragoniæ de Treugâ.	332
		26	Prorogatio Treugæ inter Reges Franciæ & Aragoniæ.	ib.
		27	De Treugâ inter Reg. Franc. & Aragon.	333
		27	Litera Regis Summo Pontifici.	334
		27	Litera Regis Hoſtien. & Vellettren. Epiſ.	335
			De Matrimonio inter filium Ducis Brabantiæ & filiam Regis.	336
		Aug.	De Conventionibus inter Reges Angliæ & Franciæ.	ib.
			De Regi Angliæ aſſidendis.	338
		8	De Clero Eboracenſi inducendo.	ib.
		21	De Rege Majoricæ.	339
			Litera Regis Norwegiæ.	ib.
		7 *Nov.*	Bulla, ſuper Treugâ inter Regem Franciæ & Aragoniæ.	340

A. 15. E. 1.

A.D.	A.R.	Menſe		
1287	15 *Edv.* I	1 *Mar.*	Bulla, de intendendo Regi.	340
		1	Bulla, de Nunciis Papæ.	341
		15	Bulla reſponſalis ſuper petitionibus, ex parte Regis.	ib.
		14 *Jun.*	Summonitio, de intendendo Com. Corn.	343
		16 *Jul.*	De Exercitu providendo.	344
		23	De intendendo Comiti Glouceſtriæ.	346
		25	Conditiones ſub quibus, Princeps. Salern. de Carcere liberetur.	ib.
		28	De Matrimonio inter Regem Aragoniæ & filiam Regis.	349
		28	De Treugâ ulterius inter Reges Franciæ. & Aragoniæ prorogandâ.	350
		28	Litera Regis Aragon.	351
		31	Prorogatio Treugarum inter Franciæ & Aragoniæ Reges.	352
		4 *Aug.*	De Treugâ prædictâ.	ib.
		12 *Sept.*	De Turbis inter Archiep. Eborac. & Decanum ad Capitulum.	353
		17	De Rebellione Wallenſium reprimenda.	ib
		4 *Nov.*	Litera pro liberatione Principis Salern.	ib.
		14	De Malitia Wallenſium reprimendâ.	354

A. 16. E. 1.

A.D.	A.R.	Menſe		
1288	16 *Edv.* I.	17 *Febr.*	Litera Regis Franciæ.	355
		23	Bulla, quâ Papa nunciat Regi electionem.	ib.
1288	16 *Edv.* I.	14 *Mar.*	Queritur Regi Rex Franciæ.	357
		15	Bulla Regi ut inducat Regem Aragoniæ, quod intendat liberationi primogeniti Regis Siciliæ.	358
		15	Bulla quâ Papa Pactis, pro liberatione Principis Salernitani, aſſenſum ſe præbere nullo modo denunciat.	ib.
		3 *Apr.*	De Conditionibus, ſub quibus Princeps Salernitanus a Carcere libererur.	362
		20	Litera ab Univerſitate Bononienſi.	363
		28	Bulla, Regi de Solutione annui cenſûs.	364
		1 *Maii.*	Ad Regem à Diacono Cardinale.	ib.
		1	Bulla Regi gratulatoria de Soſpitate ejus.	ib.
		14	Litera Regis Franciæ.	365
		26	Bulla Regi quod Princeps Salern. libertati reſtituatur.	ib.
		13 *Aug.*	Bulla Regi pro Alfonſo, filio fratris Valaſci Gometii de Portugalia.	366
		15 *Sept.*	Proteſtatio Regis, Siciliæ Regem ſpectans.	ib.
		18	Procuratorium Civitatis Jaccæ.	367
		18 *Oct.*	De promiſſis Principis Salern. minime impletis.	368
		21	Litera a Rege Aragoniæ ad Reg. Jeruſal.	ib.
		21	Aſſecuramentum pro Rege Angliæ per Regem Arragoniæ.	369
		24	Guidaticum pro Rege Angliæ.	370
		27	De prædicto Aſſecuramento.	ib.
		27	Conventiones inter Reges Angliæ & Arragoniæ, & Principem Salernit.	371
		27	Obligatio Regis Angliæ.	375
		27	Recognitio Alfonſi Regis Arragoniæ.	378
		27	De duobus menſibus, ultra decem Menſes, Principi Salernitano conceſſis.	380
		27	Confeſſio Arragoniæ Regis.	381
		27	Obligatio Regis Aragoniæ.	382
		28	Procuratorium Regis Aragoniæ.	385
		28	De Juramento per Regem Aragoniæ præſtito	ib.
		29	Procuratorium Regis Arragoniæ.	386
		29	Recognitio Regis Arragoniæ.	ib.
		29	De licentia pro obſidibus eundi quo voluerint per tres menſes.	387
		29	Forma qua debent cuſtodiri obſides pro Conventionum complemento.	ib.
		3 *Nov.*	Obligatio Principis Salernitani.	388
		3	Recognitio Principis Salernitani.	389
		3	Alia Recognitio Principis Salernit.	391
		3	Alia Recognitio Principis Salernit.	392

A. 17. E. 1.

A.D.	A.R.	Menſe		
	17 *Edv.* I.		Procuratorium Civitatis Burdegalen.	396
		18	De triginta miſſis pro Rege.	ib.
		19	Procuratorium pro Villa Marmandæ.	397
		21	Procuratorium Communit. Condomii.	398
		23	Procuratorium Conſulum & Univerſitatis Civitatis Lectorenſis.	ib.
		25	Procuratorium Cæſar Auguſt. Civitatis.	399
		25	Certificatorium.	400
		27	Procuratorium Civitatis Oſcen.	ib.
		28	Procuratorium Civitatis Aquenſis.	401
		29	De Eximio de Urrea.	ib.
		30	Procuratorium Civitatis Baion.	402
		6 *Dec.*	Certificatorium.	403
		9	Certificatorium.	ib.
		10	De Juramento per Achonem de Focibus.	404
		11	Procuratorium per Santium de Antilione.	ib.
		19	De Juramento per Gerald. de Capraria.	405
		21	Procuratorium Civitatis Ilerdenſis.	ib.
		23	De Comite Urgelli.	406
		23	Procuratorium Civitatis Cervariæ.	ib.
		30	Procuratorium Villæ Montis Albi.	407
1289		4 *Jan.*	De Juramento per Guill. de Anglaria.	ib.
		10	De Juramento per Vicecom. Cardone.	408
		12	Pro Arnaldo de Marmanda.	ib.
		22	Procuratorium Villæ Franchæ.	409
		24	De Juramento per Gerald. de Cervilione.	410
		28	Procuratorium Civitatis Barchinoniæ.	ib.
		30	Procuratorium Gerundæ Civitatis.	411
		31	De Juramento per Vic. Empuriarum.	412
		1 *Febr.*	Quod Rex reſtitui faciat Caſtrum de Blankeford.	ib.

Index Chronologicus.

A. D.	A. R.	Menſe		
1289	17 *Edv.* 1.	3 *Febr.*	De Rege terminos circa auxilium Terræ Sanctæ ferendum acceptante.	413
		3	Obligatio Regis.	ib.
		20	Bulla Regi, pro Phil. filio Com. Flandr.	414
			De Homagio.	ib.
		9 *Mar.*	De obſidibus, Regi Aragon. traditis.	415
		9	De Articulis per Regem adimpletis.	ib.
		9	De Obligatione Gaſtonis de Bearn.	416
		1 *Apr.*	De poteſtate, à Rege Norwegiæ conceſſa.	ib.
		1	Bulla pro Alienigen. in Regno Scot.	417
		7	De Annuo Feodo.	ib.
		22	De proviſione Papali.	418
		23	Pro Amaneno de Lebreto.	419
		23	Pro eodem Amaneno.	420
		25	Ad computandum cum Rege Franciæ.	ib.
		4 *Maii*	Pro Arnaldo Monetario, cive Burdegal.	421
		8	Litera Nicholao Papæ.	ib.
		8	Ejuſmodi Litera Oſtien. & Villet. Epiſc.	ib.
		8	Litera Regi Siciliæ.	422
		8	Eidem Regi alia Litera.	ib.
		8	Litera Archiepiſcopo Ravennatenſi.	ib.
		15	Litera à Rege Aragoniæ.	423
		28	Pro Abbate & Conventu de Fonte Wil.	ib.
		2 *Jun.*	Pro Gaſtone de Bearn.	424
		1 *Jul.*	Pro Bernardo Dautas.	ib.
		23	De Juriſdictione Epiſc. Agennenſis.	425
		28	De pardonatione pro Duce Britanniæ.	427
		12 *Aug.*	Memorandum de reditu Regis.	ib.
		21	Bulla de tranſlatione Abbatiæ de Aburc.	ib.
		31	Literæ Regi Aragoniæ obligatoriæ.	428
		31	Bulla de Lugubri ſtatu Terræ Sanctæ.	ib.
		2 *Sept.*	Pro filiis Lewelini filii Griffini & David fratris.	429
		3	Bulla de Rege Tartarorum.	ib.
		5	Litera ab Epiſcopo Cæſarauguſt.	ib.
		7	Litera à Rege Aragoniæ.	430
		7	Promiſſio Regis Aragoniæ.	431
		3 *Oct.*	Litera cuſtodum Regni Scotiæ.	ib.
		7	Bulla de conceſſione Decimarum.	432
		31	Certificatorium pro Rege Siciliæ.	435
		1 *Nov.*	Conſimile Certificatorium.	438
			Certificatorium pro Rege Majoricar.	440
			Litera à Carolo Rege Siciliæ.	441
		2	Litera Teſtimonialis.	444
		4	Bulla de quietantiâ.	445
		6	De Cuſtodibus Scotiæ intend.	ib.
		6	De Forma concordatâ apud Sareſb.	446
		6	Forma jam dicta in Gallico.	447
		6	De Margareta probis hominibus Scotiæ liberanda.	448

A. 18. E. 1.

A. D.	A. R.	Menſe		
	18 *Edv.* 1.	16	Bulla pro Comite Gloverniæ.	449
		16	Bulla pro Edwardo filio Regis.	450
		24	Rex Aragoniæ queritur Regi.	ib.
		2 *Dec.*	Bulla pro Priore de Lenton.	453
1290		2 *Jan.*	Litera à Rege Aragoniæ.	454
		4	Litera Regis Aragoniæ.	455
		10	Bulla de decima.	459
		10	Litera ab Infante filio Petri quondam Regis Aragoniæ.	ib.
		10	Bulla pro Rege.	460
		18	Litera à Rege Aragoniæ.	ib.
		18	Litera à Rege Aragon, Ant. Beck.	461
		3 *Febr.*	De Literis Cardinalibus.	462
		3	De Tractatu apud Perpignianum.	ib.
		18 *Mar.*	Litera Communitatis Scotiæ.	471
		18	Alia Litera Communitatis Scotiæ.	472
		28	Litera Ducis de Brabantia obligatoria.	473
		10 *Apr.*	De plenipotentia ad tractandum cum Rege Norwegiæ.	474
		17	Litera Norwegiæ Regi.	ib.
		18	De expenſis occaſione duelli.	475
			Litera Regis Norwegiæ.	inter Omiſſa
		11 *Maii*	De Homagio pro Vicecom. de Bearn.	475
		14	Bulla ſuper Decima conceſſa Regi.	ib.
		15	De facto Scotiæ & Norwagiæ.	479
		20 *Jun.*	De poteſtate tractandi cum cuſtodibus Scotiæ	480
		2 *Jul.*	Super Dote Margaretæ Filiæ Regis	ib.
		8	Bulla, pro Lobeo Vulpelli.	481
		13	Pro Roberto Tybetot.	482
		18	De facto Scotiæ & Norwagiæ.	ib.
		18	Litera Cuſtodum Scotiæ.	485
		29	Litera Regis Siciliæ.	ib.

A. D.	A. R.	Menſe		
1290	18 *Edv.* 1.	29 *Jul.*	Litera Cuſtodum Scotiæ.	486
		28 *Aug.*	De plenipotentia ad tractandum cum Norwegiæ Rege.	ib.
		28	Procuratorium Edwardi filii Regis.	487
		28	De locum-tenente aſſignato in Scotiâ.	ib.
		28	Litera Communitatis Scotiæ promiſſoria.	488
		28	Ratificatio Conventionum.	489
		28	Pacta de matrimonio.	ib.
		1 *Sept.*	Poteſtas faciendi ſecurum conductum.	491
		8	De terris per Ducem Brabant. aſſignandis.	ib.
		8	De terris prædictis extendendis.	ib.
		8	Literæ J. de Brab. & Marg. Uxoris ejus.	492
			Litera hominum Inſulæ de Man.	ib.
			Rex queritur Papæ.	493
			Ejuſdem tenoris litera Magnatum. Angl.	ib.
		17	Bulla Regi reſponſalis.	494
		7 *Oct.*	Litera Epiſcopi Sancti Andreæ.	inter Omiſſa
		14	Proteſtatio Regis.	495
		23	De arreragiis Franciſco Accurſii ſolutis.	496
		30	De ſucceſſione ad Coronam Angliæ.	497

A. 19. E. 1.

A. D.	A. R.	Menſe		
	19 *Edv.* 1.	2 *Dec.*	Bulla Regi pro Nunciis Regis Tartar.	498
		31	Ejuſmodi Bulla.	ib.
1291		3 *Jan.*	De orando pro Regina.	ib.
		12 *Febr.*	Bulla Regi reſponſalis.	499
		12	De paſſagio in Terram ſanctam.	501
		19	De tractatu inter Reges Aragon. & Sicil.	ib.
		20	De iiſdem tractatibus.	504
		28	Bulla pro Gul. Marchione Montisferrati.	ib.
		13 *Mar.*	Bulla pro Abbate de Sancto Albano.	505
		16	Bulla de itinere verſus Terram ſanctam.	ib.
		18	Bulla Regi reſponſiva.	509
		18	De Ratificatione Cruceſignationis.	511
		18	Bulla de generali paſſagio.	512
		18	Bulla de publicatione generalis paſſagii.	513
		18	Bulla ſuper Decima.	516
		18	Bulla Decano Sancti Pauli.	517
		18	Bulla ſuper decima in Regno Scot.	518
		18	De decima Yberniæ.	519
		18	Bulla de decima.	521
		25	De exenniis Papæ miſſis à Rege.	ib.
		29	Bulla pro negotio Terræ Sanctæ.	522
		29	Bulla de decima Regi conceſſa.	523
		12 *Apr.*	Litera à Rege Siciliæ.	ib.
		16	De ſummonitione, pro ſervitio militari.	525
		23	De homagio pro terra Pontivi.	ib.
		23	Pro Edmundo Fratre Regis.	526
		10 *Maii*	Bulla pro Matthæo Cardinale.	ib.
		23	Pro Domino de Sparra.	527
		31	De tractando cum Magnatibus Scotiæ.	528
		31	Pro hominibus Scotiæ.	ib.
		5 *Jun.*	De non moleſtando gentes Regis Franc.	ib.
		5	Submiſſio Competitorum Regni Scotiæ.	529
		6	Conceſſio Competitorum Regni Scotiæ.	ib.
		7	De terris per Ducem Brabant. aſſignatis.	530
		8	Pro foro Eccleſiaſtico.	ib.
		10	Pro Gilberto de Umfraville.	531
		12	De Jure Competitorum.	532
		28	De Expenſis Cancellarii Scotiæ	ib.
		1 *Jul.*	De Altari portatili.	533
		3	De Regnis Angliæ & Scotiæ conjunctis.	ib.

A. 20. E. 1.

A. D.	A. R.	Menſe		
	20 *Edv.* 1.	3 *Dec.*	Pro Michaele Scoto.	533
		3	De Corde Regis Henrici.	ib.
		9	De Abbatiſſa & Monial Fontis Ebroldi.	534
1292		2 *Jan.*	Pro Mariâ, filiâ Regis.	ib.
		26 *Mar.*	Pro Epiſcopo Oſſorienſi.	535
		6 *Apr.*	Pro Comite Flandriæ.	ib.
		27	Pro Univerſitate Cantabrigiæ.	ib.
		6 *Maii.*	De pace inter gentes Angliæ & Flandr.	536
		6	De pace prædictâ.	537
		8	De pace inter Flandrenſes & gentes Angl.	ib.
		6 *Jun.*	De perquiſitis Coneſtabularii.	538
		23	Litera ad Hungariæ Regem.	ib.
		3 *Jul.*	Litera ſub ſigillo Magnat. Scot. & Angl.	539
		7	Litera Alexandri de Argaithil.	540
			Litera Alexandri de Inſulis Scotiæ.	541
			Donenaldi Litera, ejuſdem tenoris.	ib.
		15	Litera Don. de Inſulis, & Alex. de Arg.	ib.
		15	Pro Villa Leiburniæ.	ib.
		16 *Aug*	Pro Cuſtodibus Scotiæ.	ib.
		17 *Oct.*	De Epiſcopis in Hybernia.	542

A. 21.

Index Chronologicus.

A. D.	A. R.	Menſe	A. 21. E. 1.	
1292	21 *Edv.* 1.		Magnus Rot. Scot. in quo totus proceſſus Competitorum Regni Scot. continetur ab initio petitionum uſque ad ſententiam R. E. i.	542
		Nov.	De ordinatione pro Camerario Scotiæ.	600
		21	De ponendo R. Scot. in Regiam ſedem ſuam	ib.
		28 *Dec.*	Pro Rege Norwegiæ.	ib
1293		4 *Jan.*	Quod Rex nichil exigere poſſit in Scotiâ præterquam Homagium.	601
		4	De Rotulis liberandis Regi Scotiæ.	602
		5	De ſeiſina Inſulæ de Man.	ib
		6	Pro Epiſcopo Agenenſi.	ib
		8 *Febr.*	Litera Regi Norwegiæ.	603
		8	Litera Regi Scotiæ.	ib.
		8	Litera Petro Algot.	ib.
		10	Placita apud Scone.	604
			Summonitio per Regem Scotiæ.	ib
		5 *Mar.*	De ſervitio oblato per Petrum Martini de Lunâ.	605
		8	Citatio Regis Scotiæ.	ib
			Litera à Comite Hollandiæ.	606
		23	Litera Ducis Norwegiæ.	inter Omiſſa.
		25	Citatio Regis Scotiæ.	606
		6 *Maii.*	De pecunia decimæ.	607
		6	Litera à Comite Flandriæ.	ib
		19	Litera Regis Norwegiæ	inter Omiſſ.
		15 *Jun.*	Citatio Regis Scotiæ.	608
		18	Pro Monialibus, de ordine Minorum.	ib.
		21	Pro Edmundo fratre Regis.	609
		15 *Jul.*	Litera Portugalliæ Regi.	ib.
		15	Treugæ inter gentes Reg. Caſt. & Baion.	610
		18	De Juramentis à Rege & Epiſc. Agen.	611
		19	De Deveriis.	ib.
		24	Pro Comite Carrik.	ib
		2 *Aug.*	Placita Parliamenti, apud Strivelyn.	613
		2 *Sept.*	Adjornatio Reg. Scot. ad reſpondendum.	615
			A. 22. E. 1.	
	22 *Edv.* 1.	16 *Nov.*	Regi Scotiæ monitoria.	616
		26	De Comite Hollandiæ.	ib.
		2 *Dec.*	Pro Scotiæ Rege.	ib
		9	Litera Philippi de Caſtro.	617
			Citatio Ducis Aquitaniæ.	ib
1294		3 *Febr.*	De ſeiſina Aquitaniæ.	619
		3	De Obſidibus Regi Franciæ tradendis.	620
		13	De Reg. Franc. ſorore, Regi maritand.	622
		14	Pro Rege.	626
		17	Pro Hiſpanis & Portugal.	627
		8 *Mar.*	Litera filii Comitis Urghellenſis.	ib
		13	Litera Hynardi de Ceteyles.	628
		13	Bernardi Petraciſſa.	ib
		2 *Apr.*	Ab Artoldo de Alagone	ib
		4	A Barone in Aragonia.	629
		5	Litera Epiſcopi Cæſarauguſtenſis.	ib
		5	Ejuſdem pro Guillielmo de Fluviano.	630
		15	De extenta pro Dote Comitiſſæ de Bar.	ib
		15	De ſeiſina præfatæ Dotis.	631
		19	Pro filia Regis.	ib
		21	De diverſis tangentibus ſtatum Hiberniæ.	ib
		22	Adjornatio Regis Scotiæ.	632
		23	De diſcordia inter homines Angliæ & Baionæ & Gentes Portugalliæ.	ib
		28	Litera Blanchæ filiæ ſancti Ludovici.	633
		28	Edicti renovatio.	634
		14 *Maii.*	Petitiones Regis Scotiæ.	635
		28	Pro Flandricis.	636
		2 *Jun.*	Regi Scotiæ prohibitio.	ib
		14	De ſummonitione ſervitii.	637
		15	Pro Duce Norwegiæ.	638
		18	Pro Rege.	639
		18	Pro Duce Brabantiæ.	ib
		20	Litera Regi Romanorum.	640
		20	Archiepiſcopo Colonienſi.	ib.
		20	Ad tractandum cum Rege Romanorum.	ib
		26	Regi Scotiæ monitoria.	641
		26	De ſervitio militari.	ib
		29	Regi Scotiæ.	642
		29	Roberto de Brus.	643
		29	Comiti de Boghan.	ib
		29	Comiti de Marchia.	ib
		29	Ad Magnates Hiberniæ.	644
		1 *Jul.*	Prælatis & Baronibus Vaſconiæ.	ib
		1	Seneſcallus Vaſconiæ conſtitutus.	645
		1	Pro Johanne de Britannia.	ib
		3	De confœderat. inter Reg. Caſt. & Angl.	646
		9	Pro Johanne de Britannia.	ib

A. D.	A. R.	Menſe		
1294	22 *Edv*, 1.	9 *Jul.*	De confæderatione inter Regem & Comitem de Foys.	ib.
		10	Archiepiſcopo Auxitano.	647
		12	Arnaldo De Blanquefort.	ib.
		16	De finibus pro ſervitio.	650
		24	Litera Regi Aragoniæ.	ib.
		25	Forma redditionis homagii Franciæ Regi.	ib.
		13 *Aug.*	Duci Brabantiæ de pecuniâ numerandâ.	651
		13	De præfatâ pecuniâ.	ib.
		17	De die tranſfretationis prorogatâ.	ib.
		19	Archiepiſcopo Eborum.	652
		3 *Sept.*	Pro paſſagio Edmundi fratris Regis.	654
		3	Bulla Papæ de promotione ſua.	ib.
		24	Bulla pro Mag. Rob. de Winchelſe.	656
		2 *Oct.*	Bulla monitoria Regi.	657
		7	Litera Comitis Hollandiæ.	658
		16	De Mercatoribus Franciæ.	659
		22	Confœderatio inter Reges Angl. & Rom.	ib.
		22	De confœderatione obſervandâ.	661
		5 *Nov.*	Pro Comite de Gelria.	ib.
		6	Rex Herſtrado Domino de Meremberg.	ib.
		6	De negotio Archiepiſc. Colon.	662
		6	Wichboldo Decano Colon.	ib.
		7	De Wichboldo admittendo.	ib.
		7	De ſacramento fidelitatis a Com. de Kazinlugbogin.	663
			Litera quam dictus Comes ſigillare debet.	ib.
		8	De inſtrumento Comitis Holandiæ.	ib.
		8	Pro Abbatiſſa extra Algate.	664
		9	De manuali fide Regis.	ib.
		9	De die & Loco, quibus Reges Angliæ & Romanorum convenire debent.	665
		12	De fidelitate & homagio Comitis de Kazinlugbogin.	ib.
		12	De juramento ab Archiepiſc. Colon.	ib.
			Litera Comiti Sabaudiæ.	666
		12	Epiſcopo Baſilienſi.	ib.
		12	Comiti Holandiæ.	ib.
			A. 23. E. 1.	
	23 *Edv.* 1.	23	Pro Rege.	667
		30 *Dec.*	Litera Regis Portugalliæ.	ib.
1295		25 *Jan.*	Bulla de Abdicatione Papæ.	ib.
		19 *Feb.*	Bulla de Nunciis ad Regem.	669
		25	Bulla pro Prior. & fratr. Hoſpital. S. Joh. Hieroſol. in Angl.	670
		30 *Mar.*	Bulla de pace inter Angl. & Franc Reg.	671
		6 *Apr.*	Cardinalium Literis reſponſum.	672
		6	Litera Flandriæ Comitiſſæ.	673
		6	Pro Compoſitione inter Fl. & Gelr. Com.	ib.
		6	Conventio cum Comite Gelriæ.	674
		6	De prædicta Conventione.	675
		6	Archiepiſcopo Colonienſi.	676
		23	Conventio cum Barbantiæ Duce.	ib.
		24	De Servitio Domini de Montjoy & de Faukemont.	677
		24	De Servitio Domini de Cuck.	ib.
		28	Pro Duce Brabantiæ.	ib.
		28	Comiti Flandriæ.	678
		28	Comiti Hollandiæ.	ib.
		28	De Conventu cum Rege Alemaniæ.	ib.
		28	Regi Alemaniæ.	ib.
		28	De Beraldo Epiſc. Albanen.	679
		3 *Jun.*	Regi Romanorum.	ib.
		7	Pro Nunciis Romani Pontificis.	ib.
		20	Pro eiſdem Nunciis Papæ.	680
		5 *Jul.*	Scotiæ Regis litera.	ib.
		5	Eadem Sermone Gallico.	ib.
		5	Poteſtas tractandi ſuper Matrimonio.	681
		5	Eadem Gallice.	ib.
		8	Bulla commendatoria.	682
		21	De Treugis prorogatis.	ib.
		21	Bulla commendatoria.	683
		31	Pro Wintonienſi Epiſcopo.	684
		12 *Aug.*	Reginæ Francorum.	ib.
		12	Litera Francorum Reginæ.	ib.
		12	Johan. Regis Franciæ Conſorti.	ib.
		14	Litera Regi Romanorum.	ib.
		14	De Treugis ineundis.	685
		14	De poteſtate tractandi de Treugis.	ib.
		14	De Treugis conceſſis.	686
		14	Comiti de Sabaudiæ.	687
		14	Othoni de Grandiſono.	ib.
		16	De deliberatione obſidum.	ib.
		22	Litera, Henrico de Caſtello.	ib.

Regi

3

A. D.	A. R.	Menſe		
1295	23 *Edv.* I	25 *Aug.*	Regi Scotiæ.	688
		28 *Sept.*	Pro hominibus Holland. Zeland. & Friſland.	ib
		28	Regi Romanorum.	689
		30	De obviando Regi Franciæ.	ib
		1 *Oct.*	Regi Romanorum.	690
		2	De Conventionibus.	ib
		3	De paſſagio Edmundi Fratris Regis.	688
		3	Pro hominibus de Portugal.	691
		8	Regi Romanorum.	692
		16	De Caſtris Regi liberandis.	ib
		19	Pro hominibus de Burgo.	693
		19	Amaneno de Lebreto.	ib
		19	Literæ Baronum Vaſconiæ.	694
		23	Confœderatio inter Scotiæ & Franciæ Reges.	695
		23	Tractatus Matrimonialis.	69

A. 24. E. 1.

A. D.	A. R.	Menſe		
	24 *Edv.* I	16 *Nov.*	Fœderis ratificatio.	698
		17	Ad Cardinales.	ib
		17	Pro Reginâ Navarræ.	699
		21	Regi Romanorum	ib
		10 *Dec.*	De Comite Lancaſtriæ.	ib
		13	Bulla de Conceſſionibus Papæ Cæleſtini revocandis.	700
		20	Regi Romanorum.	701
1296		1 *Jan.*	Pro Rege.	ib
		1	Pro Nunciis Papæ.	702
		1	De Treugis capiendis.	703
		1	De Confœderationibus firmandis.	ib
		1	De Conventionibus jurandis.	704
		15	Ad Regem Romanorum.	ib.
		16	De Confœderatione.	ib.
		17	Ad Romanorum Regem.	705
		18	Bulla pro Societate Ricardorum de Luca.	ib
		22	Pro Margaretâ, quondam Reginâ Franc.	ib
		30	Ad Regem Romanorum.	706
		24 *Febr.*	Bulla de Tallagio.	ib.
		5 *Apr.*	De Homagii Redditione.	707
		24	Pro Cardinalibus Nunciis.	708
		24	De Treugis concedendis.	709
		12 *Maii.*	De Treugis tractandis.	ib
		12	De intendendo Cardinalibus.	710
		12	Ejuſmodi Litera.	71
		12	De Treugis anteditis.	ib
		14	De poteſtate Jurandi.	ib
		14	Inſtructiones pro Comite Lancaſtriæ.	712
		14	Pro Civitate Baionæ.	713
		14	Pro Roberto de Brus.	714
		14	De Cuſtodia Caſtri de Rokeſburg.	ib
		15	Johannes Seneſcalli Promiſſio Regi.	ib
		16	Ad Regem Romanorum.	715
		16	Ad eundem Regem.	ib
		16	Pro Nunciis Regis Romanorum.	716
		16	De Caſtro de Berewyk.	ib
		16	De Caſtro Jedworth.	717
		26 *Jun.*	Ad Regem Romanorum.	ib
		26	Notificatio de Cæde Comitis Hollandiæ.	ib
		2 *Jul.*	Litera quâ Rex Scot. reddit Regi Regnum Scotiæ.	718
		2	Eadem Latinè reddita.	ib
		15	Pro Edmundo Fratre Regis.	719
		15	Inſtrumentum publicum ſuper renunciatione	720
		26	Renunciatio Epiſcopi Glaſcuenſis.	721
		25 *Aug*	Regi Romanorum.	722
		28	De fidelitate Epiſcoporum.	ib
		28	Sacramentum Mag. Will. de Lambreton.	723
		2 *Sept.*	Ad Cardinales.	ib
		2	Pro Abbatibus Scotiæ.	ib
		3	De Cuſtodia Regni Scotiæ.	724
		3	Pro Viduis	ib
		4	Pro Uxoribus.	728
		8	Pro Patricio de Berkeley.	ib
		14	De completione Matrimonii inter Comitem Hollandiæ & filiam Regis.	729
		16	Pro Nobilibus Hollandiæ.	ib
		16	Ad Wulphardum de Barſalio.	730
		16	Pro Comite Hollandiæ.	ib
		16	Memoriale pro Sancto Cuthberto.	ib
		29	Pro Johanne de Warenna.	731
		5 *Oct.*	De Caſtro de Edenburgh.	ib.
		5	Pro Epiſcopis Regni Scotiæ.	732
		31	De Vexillo Sancti Johan. de Beverlaco.	ib

A. D.	A. R.	Menſe	A. 25. E. 1.	
1296	25 *Edv.* I	21 *Nov*	Litera ſuper negotio Treugarum.	ib.
		21	Regi Romanorum.	733
		21	De confœderatione cum Nobil. Burgund.	ib.
		21	De Confœderatione cum quibuſcumque.	ib.
		21	De Treugis & Pace.	734
		21	Poteſtas jurandi in Treugas.	735
		21	De intendendo Nunciis.	ib.
		30 *Dec.*	De matrimonio filiæ Reg. ſolemnizando.	736
1297		7 *Jan.*	Literæ de Confœderatione.	737
		7	Litera Comitis Flandriæ.	739
		7	Litera Comitis Flandriæ.	740
		7	Pro Mercatoribus Flandriæ.	ib.
		7	De emendis concordandis.	741
		7	De Donatione Comiti Flandriæ.	ib.
		7	De matrimonio Edvardi Regis Filii.	742
		8	Compromiſſum in Regem.	743
		9	Pro Nunciis Comitis Flandriæ.	744
		14	Ad Ducem Brabantiæ.	ib.
		15	Regi Romanorum.	745
		15	Comiti de Kilkerade.	ib.
		17	Regi Romanorum.	ib.
		17	Comiti Hollandiæ.	ib.
		1	Wolfardo de Barſalio.	746
		17	Florentio de Barſalio.	ib.
		17	De Conventione cum Wolph. de Barſalio.	ib.
		18	Ad Regem Romanorum.	747
		18	Comitis Hollandiæ Acquietantia.	ib.
		20	De Dotalitio filiæ Regis.	ib.
		20	De Haya pro dicto Dotalitio.	748
		29	Litera de Juramento ſuper confœderationibus.	ib.
		2 *Febr.*	Poteſtas jurandi ſuper dictis confœd.	749
			De matrimonio Edvardi Regis filii.	ib.
			De conventionibus juratis.	750
		6	Ad Amadeum Comitem Sabaudiæ.	ib.
		6	Comiti Hollandiæ.	751
		6	Comiti Flandriæ.	ib.
		6	Johanni Comiti Haynoniæ.	ib.
		6	Hugoni Epiſcopo Leodenſi.	ib.
		6	Archiepiſcopo Colonienſi.	ib.
		6	Duci Brabantiæ.	752
		6	Procuratorium.	ib.
		6	De confœderatione cum Duce Lothor.	ib.
		6	Ad confœderandum generaliter.	753
		6	De treugis.	754
		6	De Poteſtate in Regis animam jurandi.	ib.
		7	Ad Archiepiſcopum Colonienſem.	755
		7	Ad Decanum Colonienſem.	ib.
		12	Generale Procuratorium.	756
		12	Procuratorium.	ib.
		12	Ad Cardinales Nuncios.	757
		12	De inquirendo.	758
		17	Pro Mercatoribus Hiſp. & Portugalliæ.	ib.
		8 *Mar.*	Ordinatio apud Bruges.	759
		16	Super Matrimonio.	ib.
		18	Litera Comitis Flandriæ.	760
		18	Principalis Litera de Confœderatione inter Regem & Comitem Flandriæ.	761
		18	Litera Comitis Flandriæ.	763
		28	Pro Theobaldo Fratre Comitis de Barro.	ib.
		1 *Apr.*	Ad Comitem Flandriæ.	764
		7	Eidem Comiti.	765
		3 *Maii.*	Pro hominibus in Vaſconiâ.	ib.
		6	De ſpoliatis in guerra.	ib.
		14	Ad Comitem Flandriæ.	766
		14	Ad Comitiſſam Flandriæ.	ib.
		15	De ſummonitione pro ſervitio militari.	ib.
		15	Ad Epiſcopum Lincolnienſem.	767
		15	Summonitio Comitem & Baronum.	ib.
		17	Regi Romanorum.	768
		24	De requiſitione Reg. hominibus de Scotia.	ib.
		24	De gratiis illis qui cum Rege ſint ituri.	769
		28	De Simone Fraſer.	ib.
		4 *Jun.*	Regi Romanorum.	770
		4	Eidem Regi.	771
		4	Comiti Flandriæ.	ib.
		5	Ad Comitem Flandriæ.	772
		6	De ſervitio jurato.	ib.
		6	Ad eundem modum jurat Conſtab. Scotiæ.	ib.
		10	Eodem modo jurat Guillielmus Biſet.	773
		25	Acquietantia Guidonis Com. Flandriæ.	ib.
		3 *Jul.*	Comiti Flandriæ.	774
		9	De Magnatibus Scotiæ.	ib.
		9	De manucaptoribus pro Rob. de Brus.	ib.
		30	Manucaptio Magnatum Scotiæ.	775
		31	Pro Comite de Atholes.	776
		2 *Aug.*	Comiti Flandriæ.	777

A. D.	A. R.	Menſe		
297	25 *Edv.* 1.	2 *Aug.*	Litera Comitiſſæ Flandriæ.	ib.
		2	Conventio cum Nobilibus Burgundiæ.	778
		2	Litera Comiti Sabaudiæ.	775
		2	Litera Comiti Barri.	ib.
		2	Literæ Burgundiæ Nobilibus.	780
		2	Litera Duci Brabantiæ.	ib
		2	Literæ Flandriæ Nobilibus.	ib.
		2	Literæ Commun. quarundam Villarum.	781
		2	De feſtinando in Flandriam.	ib
		2	Litera Clay de Cachché.	ib.
		8	Pro Rege.	ib.
		9	De juram. ad transfretandum cum Rege.	782
		9	Pro Johanne de Dromman.	ib.
		12	De Conſtabulario Angliæ & Mareſchallo, & de Rege excuſando.	783
		13	Regi Romanorum.	785
		13	Comiti Flandriæ.	786
		13	Litera Comitiſſæ.	ib.
		13	Communitati de Bruges.	ib.
		18	De cuſtodia terræ Scotiæ.	787
		19	Archiepiſcopo Cantuarienſi.	ib.
		20	De capiendis & impriſonandis.	788
		21	De Rege excuſando.	789
		21	Baronibus Angliæ in Vaſconia.	790
		22	Obligatio Comitis de Atheles.	ib.
		22	Transfretatio Regis.	791
		22	De Edwardo filio Regis.	ib.
		25	Bulla ſuper pace inter Reges reformanda.	ib.
		28	De Cuſtodia Terræ Galwediæ.	793
		28	De poteſtate præſentandi ad Eccleſias in Regno Scotiæ.	ib.
		15 *Sept.*	De Magna Charta confirmanda.	ib.
		26	De veniendo ad partes Scotiæ.	794
		9 *Oct.*	Sufferentia inter Angliam & Franciam ex parte Regis.	795
		9	Dicta ſufferentia.	796
		15	De prædicta ſufferentia.	797
		16	Litera Regis Romanorum.	ib
		20	De ſufferentia antedicta.	ib
		14 *Nov.*	Pro Roberto de Brus.	799

A. 26. E. 1.

A. D.	A. R.	Menſe		
	26 *Edv.* 1.	23	De treugis per Regem Franciæ prorogatis.	799
		30	De treugis per Regem prorogatis.	800
		14 *Dec*	Sufferentiæ prorogatæ Notificatio.	802
1298		15 *Jan.*	Bulla de matrimoniis contrahendis.	803
		1 *Febr.*	De ſufferentia per Regem Franciæ.	804
		3	De ſufferentia prædicta.	807
		12	Explicatio clauſulæ in ſufferentiâ.	808
			Ad Papam.	ib.
			Ad Cardinales.	ib.
		18	Submiſſio ſpecialis.	809
		20	De poteſtate ſubſtituendi.	810
		20	De poteſtate ſubſtituendi.	ib.
		7 *Mar.*	Pro Nobilibus Burgundiæ.	811
		14	Regis Franciæ compromiſſum.	812
		14	De reditu Regis.	813
		4 *Apr.*	De inquirendo ſuper gravaminibus.	ib.
		20	De Procuratoribus.	814
		25	De pecunia recipienda à Siciliæ Rege.	815
		17 *Jun.*	Bulla Regi Scotiæ.	816
		27	Bullá, quod Rex Roman. & Rex Franc. ſuis finibus ſint contenti.	817
		30	De compromiſſo Regis in Papam.	ib.
		30	Adnullatio Conventionum.	818
		30	Bulla ſuper arbitratu.	819
		30	Compromiſſum per Nuncios Regis.	823
		1 *Jul.*	Diſpenſatio matrimonii.	826
		10	Bulla, monitoria Regi.	827
		26 *Sept.*	Summonitio pro Exercitu.	828
		5 *Oct.*	Hortatio Papæ de ſubſidio.	830
		9 *Nov.*	De interceptionibus perpetratis.	ib.

A. 27. E. 1.

A. D.	A. R.	Menſe		
1299	27 *Edv.* 1	11 *Mar.*	Tenores Literar. ad Papam, ad Regem Armen. & ad Patriarch. Hieroſol.	831
		12	De Tractationibus apud Moſteriolium.	832
		23	Bulla hortatoria.	ib.
		22 *Apr.*	De terris Vaſconiæ aſſignandis.	833
		22	De poteſtate ponendi terras, &c.	834
		24	De Epiſcopo Vicentino.	835
		12 *Maii.*	De Comite Sabaudiæ.	836
1299	27 *Edv.* 1.	12 *Maii.*	Procuratorium generale.	833
		15	De Comite Lincolniæ.	838
		23	De Epiſcopo Vincentino.	ib.
		23	De tradendo terras Vaſconiæ.	839
		5 *Jun.*	De aſſociando in generali procuratorio.	ib.
		12	Bulla, pro Societate de Spinis.	ib.
		14	De Johan. de Baillol. liberando.	840
		19	Tractatus per Regum Angliæ & Franciæ Nuncios	ib.
		27	Bulla, Regi monitoria.	844
		14 *Jul.*	Ratificatio Tractatûs pacis.	847
		18	Litera Epiſcopi Vincentini.	ib.
		18	Litera prædicti Epiſcopi Gallicè.	848
		21	Prorogatio ſufferentiæ.	849
		29	De conſenſu ſuper facto Vaſconiæ.	850
		Aug.	Tractatûs Ratificatio.	851
		3	Compoſitio per Nuncios Angl. & Franc.	852
		10 *Sept*	De Aſſignatione dotis Reginæ Angliæ.	854
		11	De Treugarum Prorogatione.	857
		18 *Oct.*	Pro Johanne de Britannia.	ib.
		3 *Nov.*	Comitis Sabaudiæ relaxatio Terrarum in Anglia.	858
		13	De Sufferentiâ approbatâ.	859
		14	Bulla reſponſalis ad Literas Regis.	ib.

A. 28. E. 1.

A. D.	A. R.	Menſe		
	28 *Edv.* 1.	31	De Treugarum prorogatione à Rege approbata.	860
1300		17 *Mar*	Ad filiam Comitiſſam Hollandiæ.	861
		17	Ad Guidonem Comitem Flandriæ.	ib.
		7 *Apr.*	De Terra ſancta recuperanda.	862
		15	De gravaminibus alleviandis.	863
		15	Ad Papam.	864
		24 *Aug.*	De reſponſionibus per Nuncios intimandis.	865
		25 *Sept.*	De Comite Cornubiæ defuncto.	ib.
		26	De Nunciis ad Papam.	866
		17 *Oct*	De fidelitate Epiſcopi Glaſcuenſis.	867
		21	Prorogatio Treugarum.	868
		30	De Treugis Scotis conceſſis.	ib.
		30	Notificatio dictæ ſufferentiæ.	869
		6 *Nov.*	De ſufferentia conceſſa Scotiæ.	870

A. 29. E. 1.

A. D.	A. R.	Menſe		
	29 *Edv.* 1.	21	De fidelitate Civium Baionæ.	ib.
		26	Ad Ducem Brabantiæ.	871
		27	De tractando cum Duce Brabantiæ.	ib.
		15 *Dec.*	Bulla, de pecunia decimæ.	872
1301		12 *Feb.*	Literis Papalibus reſpondent Angliæ proceres.	873
		22	Reſponſum Papæ.	875
		26	De decima.	876
		26	Bulla Regi hortatoria.	ib.
		28	Pro Civitate Baione.	879
		1 *Mar.*	De exequiis Comitis Cornubiæ.	ib.
		1	Indulgentia pro Rege.	880
		1	Indulgentia pro ſervientibus Regis.	ib.
		1	Pro ſervientibus Edwardi filii Regis.	881
		1	Procuratorium.	ib.
		12	Bulla Remiſſionis de omnibus decimis.	882
		18	De annuo cenſu.	ib.
		1 *Maii.*	Ad tractandum cum Nunciis Reg. Fran.	883
		7	Ad Literas Papæ reſponſio.	ib.
		13	De recipiendo Scotos ad Pacem.	888
		27	Litera Regis Franciæ.	ib.
		1 *Jun.*	De proditoribus Civitatis Baionæ	ib.
		2	Pro Nobilibus Vaſconiæ.	889
		24 *Aug.*	Procuratorium.	ib.
		24	Litera Papæ.	890
		24 *Sept.*	Bulla pro ſocietate Spinorum.	891
		14 *Oct.*	De diſcordiis inter Reg. Angl. & Franc.	ib.
		14	Procuratorium.	92

A. 30. E. 1.

A. D.	A. R.	Menſe		
	30 *Edv.* 1.	*Dec.*	Sufferentia conceſſa Scotis.	ib.
		18	Pro Rege.	894
		23	Prorogatio Treugarum.	895
		25	Sufferentiæ Scotis conceſſæ.	ib.
1302		26 *Jan.*	Sufferentiæ Scotis per Reg. ratificatio.	896

Pro

Index Chronologicus.

A.D.	A.R.	Menſe		
1302	30 *Edv.* 1.	12	Pro Nuncio ad Comitiſſam Hollandiæ.	896
		23	Literæ ad Magnates Hyberniæ.	ib.
		23	Ad tractandum cum Magnatibus Hyb.	898
		5 *Mar.*	Litera ad Papam.	899
		5	De negotio compromiſſi.	ib.
		6 *Apr.*	Bulla Regi petitoria.	900
		10	De reſponſo ad Henricum de Caſtella.	ib
		25	Procuratorium.	901
		12 *Jun.*	De tranſgreſſionibus emendandis.	ib.
		24 *Jul.*	De interceptionibus emendandis.	902
		2 *Aug.*	Pro Maria filia Regis.	903
		2	Pro eadem Maria.	ib.
		10	Bulla de diſpenſatione ſuper matrimonio.	ib.
		13	Bulla Glaſguenſi Epiſcopo.	904
		13	Bulla, Univerſis Epiſcopis Scotiæ.	905
		15	Procuratorium.	ib.
		15	Pro Scotis.	906
		24	Rex Papæ pro Epiſc. Lych. & Coventr	907
		24	Rex queritur Cardinalibus.	ib.
		9 *Sept.*	Litera pro Nunciis ad Papam	908
		9	Procuratorium.	ib.
		13 *Oct.*	Super Morte Comitis de Barr.	909
		29	Pro Sabaudiæ & Lincolniæ Comitibus.	ib.
		29	Procuratorium.	910
		7 *Nov.*	De ſervitio quinque Portuum.	911
		7	De eodem ſervitio.	ib.
		7	De auxilio Regi conceſſo.	912

A. 31. E. 1.

A.D.	A.R.	Menſe		
	31 *Edv.* 1.	25	Prorogatio Treugarum.	913
		2 *Dec.*	De treuga obſervanda.	ib.
1303		10 *Jan.*	Ratificatio Treugæ prædictæ.	914
		10	Procuratoria.	ib.
		11 *Febr.*	De indempnitate pro collector. Decimæ.	915
		17	Papæ & Cardinalibus literæ.	916
		29	Pro Regina Angliæ.	917
		5 *Mar.*	Pro fidelitate Epiſcopi Glaſc.	918
		12	Literæ ad Imperatorem Tartarorum.	ib.
		12	Ad Patriarcham Chriſtianorum Orientis.	919
		22	Civitatibus Vaſconiæ.	ib.
		22	De Treugis obſervandis.	ib.
		22	De tractando ſuper confœderatione.	920
		22	Ratificatio prorogationis Treugarum.	921
		8 *Apr.*	De reſponſo ad Com. Namurcenſem.	922
		9	De reſponſo ad Scabinos Flandrenſes.	ib.
		17	De Finibus pro ſervitio militari.	923
		20 *Maii*	Tractatus perpetuæ pacis.	ib.
		20	Quædam alia concordia.	927
		20	Sponſalia inter Edvardum filium Regis, & Iſabellam Regis Franciæ filiam.	928
		20	De debitis recuperandis.	ib.
		21	De redditibus Regi Angliæ aſſidendis.	929
		25	Litera à Magnatibus Scotiæ.	ib.
		6 *Jun.*	De Theſauraria Regis fracta.	930
		7	Litera ad Papam.	931
		8	Bulla de purgatione Epiſcopi Coventr. & Lichfeld.	932
		10	Tractatûs perpetuæ pacis ratificatio.	934
		10 *Jul.*	De Fœdere perpetuæ pacis obſervando.	ib.
		10	Pro Rege.	936
		24 *Aug.*	Literæ Regis Franciæ.	ib.
		27	Literæ Regis Franciæ.	937
		20 *Sept.*	Ad Regem Franciæ.	ib.
		10 *Oct.*	De Theſauraria fracta.	938
		30	Bulla Regi.	939
		10 *Nov.*	De inquirendo ſuper Theſauraria fracta.	940

A. 32. E. 1.

A.D.	A.R.	Menſe		
	32 *Edv.* 1.	11 *Dec.*	Pro Rege.	941
1304		28 *Jan.*	Ad Regem Franciæ.	ib.
		28	Ad Regem Franciæ.	942
		10 *Febr.*	Pro Comite Sabaudiæ.	ib.
		9 *Apr.*	De Navibus parandis.	943
		10	De Maritagio filii Regis.	944
		10	De Mercatoribus a Flandria revocandis.	ib.
		10	De Navibus congregandis.	945
		1 *Maii.*	Pro Duce Britanniæ.	ib.
		1	Ad Papam.	946
		8 *Jun.*	Ad Flandrenſes.	ib.
1304	32 *Edv.* 1.	6 *Jun.*	De Juramento fidelitatis per Comitiſſam Fuxenſem.	947
		28	Ad Papam.	ib.
		28	De abſentiâ Cardinalis Anglici excuſandâ.	ib.
		28	Pro Johanne Wrotham.	ib.
		28	Ad Papam.	948
		28	Pro Johanne Wrotham.	ib.
		28	Literæ Portuen. & Sanctæ Ruffinæ Epiſc.	ib.
		1 *Jul.*	Pro Civitate Baionæ.	949
		24	Litera Danorum Sclavorumque Regis.	ib.
		24	De recognitione Regis.	950
		2 *Sept.*	Ad Regem Franciæ.	952
		27	De Procuratorio, ad Homagium faciendum.	ib.
		1 *Oct.*	Pro Edwardo filio Regis.	953
		4	Pro Maria Regina Franciæ.	ib.
		14	De Expenſis Principis Walliæ.	954
		14	Super dictis Expenſis.	ib.

A. 33. E. 1.

A.D.	A.R.	Menſe		
	33 *Edv.* 1.	29 *Dec*	De Electo Ebor.	954
		31	Pro Electo Eborum.	955
		31	Litera pro eodem ad Cardinales.	ib.
		31	Litera Diacono Cardinali.	ib.
		31	De Diſcordia inter Cantuar. & Ebor. Archiepiſcopos.	956
1305		1 *Febr.*	Super evaſione obſidum.	957
		7 *Mar.*	Pro Univerſitate Cantabrigiæ.	ib.
		5 *Apr.*	De reſponſio Regis.	958
		6	De tranſgreſſionibus nominatis Trailbaſton.	960
		6	De excambio cum Bertrando del. Got.	961
		13	De exequiis Reginæ Franciæ.	ib.
		16	Litera Roberti Comitis Flandriæ.	963
		26 *Maii*	Pro Duciſſa Auſtriæ.	664
		27	Pro Margaretâ Reginâ.	965
		6 *Jul.*	De Decima.	ib.
		4 *Sept.*	De Receptoribus Petitionum in Parliamento.	966
		4 *Oct.*	Clementi Papæ Litera.	ib.
		14	Pro Scotis.	967
		15	Procuratorium.	968
		15	De foris factis per Scotos.	ib.
		26	De Cuſtodia Scotiæ.	970
		26	De irritatione Ordinationum Oxonien.	971
		27	Ad Clementem Quintum.	ib.
		28	Archidiaconus Laudoniæ ſe ſubmittit Regi.	ib.
		2 *Nov.*	Pro Canonizatione Thomæ de Cantilupo.	972
		4	Ad Cardinales.	ib.
		5	De Scholaribus Domûs de Balliolo Oxon.	973
		7	Pro Univerſitate Cantabrigiæ.	974
		7	De Torneatoribus Cantabrigiæ attachiandis	ib.
		12	Pro Univerſitate Oxonii.	975

A. 34. E. 1.

A.D.	A.R.	Menſe		
		16	Papæ de Creatione ſuâ Notificatio.	ib.
	34 *Edv.* 1.	18 *Dec.*	Bulla, de Lugubri ſtatu Terræ Sanctæ.	976
		19	Ad Papam.	977
		27	Bulla pro Nepote Papæ.	ib.
		29	Bulla, de Rege abſolvendo.	978
1306		1 *Jan.*	Bulla pro Rege.	979
		1	Bulla pro Ed. Filio Regis.	ib.
		1	Bulla ſuper revocatione Conceſſionum.	ib.
		22	De Studentibus Oxonienſibus.	980
		23	Bulla, de bono ſtatu ſuo.	981
		1 *Febr.*	Pro Radulfo Epiſcopo Londonienſi.	ib.
		7	Pro Clericis Regiis.	982
		4 *Mar.*	Pro Nunciis Papæ.	983
		6	Pro Domino Amaneno de Lebreto.	984
		9	Pro Papæ Nepote.	985
		14 *Mar.*	Literæ deprecatoriæ.	ib.
		5 *Apr.*	Ad Epiſcopos & Abbates de Auxilio.	986
		5	De eodem ad Comites & Barones.	ib.
		5	De ſummonitione Militum, &c. ſuper dicto auxilio.	987
		5	De cæde Johannis Comyn.	988

Index Chronologicus.

A.D.	A.R.	Menſe		
1306	34 *Edv.* 1.	6 *Apr.*	Ad Papam.	989
		7	Pro Edwardo filio Regis.	990
		7	Pro eodem.	ib.
		7	Pro eodem.	ib.
			Pro Rege.	991
		8	Ad Papam reſponſum Regis.	ib
		21	Ad Papam.	992
		23	Ad Papam.	ib.
		23	De Canonizatione Thomæ de Cantilupo.	993
		28	Ad Papam.	ib.
		30	Bulla hortatoria.	ib.
		2 *Maii.*	Ad Papam & Cardinalem.	994
		6	Bulla de nuncio ad Regem.	995
		8	Procuratorium.	ib
		8	Literæ Comiti Dourez.	999
		8	Comiti de Drues.	ib.
		8	Ad Mariam Franciæ Reginam.	ib
		8	Ad Mariam Comitiſſam de Sancto Paulo.	ib.
		8	Ad Duciſſam Burgundiæ.	997
		8	Ad Epiſcopum Lodienſem.	ib.
		18	Bulla ſuper Morte J. Comyn.	ib.
		25	Ad Papam.	998
		4 *Jun.*	Ad Papam.	ib.
		5	De prævaricatione Regis Franciæ.	999
		13	De reliquiis infra Abbathiam de Scone	1000
		15	Bulla introductoria ad viam pacis.	ib.
		30	De Appellatione ad ſedem Apoſtolicam	1001
		2 *Jul.*	Ad Papam.	1002
		2	De Cuſtodibus Regni Angliæ.	1003
		7	Litera Clementis Papæ.	ib.
		11	Ad Papam.	ib.
		12	Pro Rege.	1004
		22	De donatione Scholaribus Oxonii.	ib.
		28	De Treugis, inter homines de Baiona & gentes de Regno Caſtellæ.	1005
		28	De Burgenſibus Baionæ manucapiendis.	ib.
		1 *Aug.*	Pro ſubſidio Terræ ſanctæ.	1006
		2	Bulla pro Ed filio Regis.	1007
		2	Bulla pro Rege & Reginâ.	1008
		2	Bulla pro Reginâ.	ib.
		2	Bulla pro Rege & Reginâ.	1009
		2	Bulla pro Reginâ.	ib.
		5	Bulla pro Ed filio Regis.	1010
		5	De Epiſcopo Conventrenſi & Lichfeldenſi	ib.
		5	Bulla pro Reginâ.	1011
		5	Commiſſio Papæ Epiſcopo Coventr. & Lichfeld.	ib.
		5	Bulla pro Rege.	1012
		5	Nomina plurimorum qui ſecuti ſunt Robertum Brus.	ib.
			Nomina eorum qui fecerunt homagium Edwardo primo.	1015
		11	De Epiſcopis Sancti Andreæ. & Glaſguenſi.	ib.
			De expenſis pro Epiſcopo Sancti Andreæ.	1016
			De expenſis pro Epiſcopo Glaſguenſi.	ib
			De conduceudo captivos prædictos incarcerandos.	1017
		14	Ad Papam.	ib.
		27	Bulla, de Nuncios Papales non moleſtando.	ib.
		28	Ad Cardinalem.	1018
		31	De Terris pro Thomâ & Edmundo Regis Filiis.	ib.
		31	De Dote, pro Alianora filia Regis.	1019
		6 *Sept.*	Litera ad Reymundum del Got.	1020
		6	Ad Cardinalem Anglicum.	1024
		7	Ad Papam.	1020
		11	Ad Papam.	1021
		20	Ad Papam.	1025
		20	Ad R. del. Got, Cardinalem.	1025
		4 *Oct.*	Ad Papam.	ib.
		4	Ad Papam.	1026
		7	Ad Papam.	1027
		7	Ad Papam.	ib.
		7	Ad Cardinalem, Nepotem Papæ.	1028
		12	Super Matrimonio diſpenſando.	1022
		23	De fidelitate Jacobi Seneſcalli Scotiæ.	ib.
		28	Ad Papam.	1024
		28	Ad Petrum de Columpna.	ib.

A.D.	A.R.	Menſe		
1306	34 *Edv.* 1	4 *Nov.*	Pro Monaſterio Cluniacenſi.	1028
		6	Ad Papam.	1029
		10	Pro Johanne de Britannia.	ib.
		10	Ad Papam.	1030
		10	Ad Cardinales.	1031
		15	Ad Papam.	ib.
			Nomina Cardinalium.	ib.

A. 35. E. 1.

A.D.	A.R.	Menſe		
		20	Bulla, pro Johanne Toppam.	1032
		28	De pace cum Rege Franciæ.	1033
		29	Bulla, de Credentia.	1034
		1 *Dec.*	Pro Rege.	ib.
		10	Pro Cardinali, veniente in Angliam.	1035
		17	Pro Phyſico Regis.	ib.
		22	Ad Reginam.	1036
		22	Ad Regem.	ib.
1307	35 *Edv.* 1.	3 *Jan.*	De Literis ad Papam mittendis.	1037
		3	Copia dictarum literarum Latine reddendarum.	ib.
		3	Prædictæ Literæ Latinè redditæ.	ib.
		9	Bulla pro Johanne de Havering.	1038
		16	Bulla Collectoribus Decimæ.	ib.
		16	De Decimâ, Papali Cameræ reſervata.	1039
		25	Ad Papam.	1040
		25	Ad Cardinales.	ib.
		26	De ſacramento per Conſiliarios Regis.	ib.
		4 *Febr.*	Pro Rege.	1041
		4	De Nunciis Papæ.	ib.
		4	De pecuniâ extra Regnum non portandâ.	1042
		22	De tractatu cum Nuncio Papæ prorogato.	ib.
		24	Pro Tranſlatione Monaſterii de Scone	1043
		26	De Exilio Petri de Gavaſton.	ib.
		28	Ad Regem Caſtellæ.	1044
		6 *Mar.*	Ad Regem Norwegiæ.	1045
		10	Pro Comite Lancaſtriæ.	ib.
		10	De Jure Coronæ manutenendo.	1046
		16	De curialitatibus Cardinali exhibendis.	ib.
		16	Pro Cardinale, redeunte ad partes tranſmarinas.	1047
		17	Ad Papam.	ib.
		20	Super Concelamento Coronellæ Rob. de Brus.	1048
		25	Pro Cardinalibus & Domo de Columpna reſtituendis.	ib.
		28	De paſſagio inter Berewyk & Twedemuth.	1049
		1 *Apr.*	De Exequiis Glouceſtriæ Comitiſſæ.	ib.
		1	De fidelitate Archiepiſcopi Rothomagenſis.	1050
		4	Pro Johanne de Havering.	ib.
		4	De jure Regio conſervando.	ib.
		4	De primis fructibus.	1051
		4	Pro Societate Friſcobaldorum.	ib.
		6	De apparatu Militiæ capiendo.	1052
		16	Pro Archiepiſcopo Rothomagenſi.	ib.
		18	Litera Comitis Flandriæ.	ib.
		26	Ad Papam.	1053
		4 *Maii.*	Pro Nuncio Papæ.	ib.
		6	De Literis ad Papam expediendis.	1054
		6	Ad Papam	ib.
		6	Pro Comitiſſa Glouceſtriæ.	1055
		20	Pro Rege.	ib.
		28	Pro Medico Reginæ.	1056
		28	Pro dicto Medico.	ib.
		4 *Jun.*	Bulla ſuper Caſtro de Maloleone.	1057
		27	Pro Nuncio Papæ.	ib.
		28	De Rogis non accendendis.	ib.
		28	Super inſula de Man.	1058
		5 *Jul.*	Ad Papam.	ib.
		5	Ad Cardinales.	ib.
		7	De Morte Regis.	1059
			Quæ ſequuntur Bullæ Scriptæ (inſcio Papâ) Rege demortuo.	
		7 *Aug.*	Bulla ad Regem Franciæ.	ib.
		7	Bulla ad Cancellarium Franciæ.	1060

CONVENTIONES, LITERÆ, ET ACTA PUBLICA.

Acta, Rege nondum a Terra Sancta in Angliam reverso.

De Pace Regis proclamanda.

A.D.1272. *An.* 1. *E.* 1. *Clauſ.* 1. *E.* 1. *m.* 11.

EDWARDUS, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hyberniæ & Dux Aquitaniæ, Vic. Eborum, ſalutem.

Cum, defuncto jam, celebris memoriæ, Domino Henrico Rege, Patre noſtro, ad nos regni gubernaculum ſucceſſione hæreditariâ, ac Procerum Regni voluntate, & fidelitate nobis præſtitâ, ſit devolutum; per quod nomine noſtro (qui, in exhibitione Juſtitiæ & Pacis conſervatione, omnibus & ſingulis de ipſo regno ſumus ex nunc debitores) pacem noſtram dicti Magnates & fideles noſtri jam fecerunt proclamari,

Tibi præcipimus, quod per totam Ballivam tuam in ſingulis Civitatibus & Burgis, Feriis, Mercatis & locis aliis pacem noſtram publice clamari & firmiter teneri facias; inhibendo omnibus & ſingulis, ſub periculo exhæredationis, vitæ & membrorum, ne quis pacem noſtram infringere præſumat.

Nos enim omnibus & ſingulis, in omnibus juribus & rebus, ipſos contingentibus, contra quoſcunque, tam majores quàm minores, parati ſumus & erimus plenam, Auctore Domino, juſtitiam exhibere.

Teſtibus,

W. Eborum Archiepiſcopo,
E. Cornub. &
G. Glouceſtr. Comitibus.

Apud Weſtm. 23. Die Novembris, Anno regni noſtri primo.

Conſimiles literæ diriguntur ſingulis Vicecomitibus per Angliam.

A.D.1272.

De Sacramento Fidelitatis, a Leuelino, Principe Walliæ, recipiendo.

A.D.1272.
An. 1. E. 1.
Bundela Brevium, &c. in Turri London. A. 1. E. 1.

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, omnibus, ad quos præſentes literæ pervenerint, ſalutem.

Cum, defuncto jam, celebris memoriæ, Domino H. Rege Patre noſtro (cujus animæ propitietur altiſſimus) ad nos Regni gubernaculum ſucceſſione hæreditariâ pervenit; ob quod pacem noſtram, nomine Regio firmiter obſervandam, ſolempniter & publice fecimus proclamari: Ac Prælati, Comites, Barones, & cæteri Proceres Regni Sacramentum fidelitatis, & alia, quæ ratione Coronæ & dignitatis Regiæ ab ipſis fieri ſeu præſtari nobis in abſentiâ noſtrâ potuerunt, plenarie & ſine omiſſione aliqua prompte & libenti animo nobis præſtiterint; ac dilectus & fidelis noſter L. filius Griffini, Princeps Walliæ, nobis conſimile Sacramentum fidelitatis præſtare teneatur; dedimus dilectis nobis in Chriſto, Abbatibus de Dore & de Hagheman poteſtatem recipiendi nomine noſtro fidelitatem ipſius Leulini:

Ita tamen quod, ſi non ambo ipſorum Abbatum potuerint intereſſe, alter eorum, qui præſens fuerit, nichilominus plenam habeat poteſtatem recipiendi nomine noſtro fidelitatem Leulini prædicti.

In cujus rei teſtimonium has literas noſtras fieri fecimus Patentes.

Datas per manum Walteri Merton Cancellarii noſtri apud Novum Templum London, 29. Die Novembris, Anno Regni noſtri primo.

De Pace Regis per Hiberniæ Terram proclamanda.

A.D.1272.
An. 1. E. 1.
Pat. 1. E. 1. pars 2. m. 20.

REX dilecto & fideli ſuo Mauricio, filio Mauricii, Juſticiario ſuo Hiberniæ, ſalutem.

Cum, defuncto jam, celebris memoriæ, Domino H. Rege Patre noſtro, ad nos Regni Angliæ gubernaculum & terræ Hiberniæ Dominium ſucceſſione hæreditariâ pertineant; per quod nos, qui, in exhibitione & pacis conſervatione, omnibus & ſingulis de prædictis regno & terra ſumus exnunc debitores, jam pacem noſtram in eodem Regno nomine Regio fecimus proclamari;

Vobis mandamus, firmiter injungentes, quod per totam terram noſtram Hiberniæ pacem noſtram publice clamari & firmiter teneri faciatis; inhibendo omnibus & ſingulis de eadem terra, ſub periculo exhæredationis, vitæ & membrorum, ne quis pacem noſtram infringere præſumat.

Nos enim omnibus & ſingulis de prædicta terra noſtra Hiberniæ, in omnibus juribus & rebus ipſos contingentibus, contra quoſcunque, tàm majores quàm minores, parati ſumus & erimus plenam, Auctore Domino, Juſtitiam exhibere.

Dat. per manum W. de Merton Cancellarii noſtri apud Weſtm. 7. Die Decembris.

De Sacramento Fidelitatis a Clero & populo Hiberniæ præſtando.

A.D.1272.
An. 1. E. 1.
Ibid. m. 20.

REX Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Prioribus, Comitibus, Baronibus, Militibus, Liberis Hominibus & omnibus aliis de terra Hiberniæ ad quos, &c. ſalutem.

Cum, defuncto jam, celebris memoriæ, Domino H. Patre noſtro (cujus animæ propitietur Altiſſimus) ad nos Regni Angliæ gubernaculum & terræ Hiberniæ Dominium pertineant; ob quod Prælati, Comites & Proceres, ac communitas Regni Nobis, tanquam Domino ſuo ligio & Regi, fidelitatis juramenta, & omnia alia, quæ Nobis, ratione Coronæ & dignitatis Regiæ, ab ipſis fieri aut præſtari nobis, in abſentia

A.D. 1272. Edv. I. tia noſtra, potuerunt, plenarie & ſine omiſſione aliqua prompto & libenti animo præſtiterint; ac vos, tanquam Regi & Domino veſtro ligio, conſimile ſacramentum fidelitatis præſtare teneamini;

Dedimus poteſtatem venerabili Patri Middenſi Epiſcopo, & dilectis & fidelibus noſtris Mauricio, filio Mauricii, Juſticiario noſtro Hiberniæ, & Magiſtro Johanni de Stamford Eſcaetori noſtro Hiberniæ, poteſtatem recipiendi noſtro nomine fidelitatem veſtram; ita tamen quod, ſi ipſi omnes non potuerint intereſſe, duo vel unus eorum, qui præſens fuerit, nichilominus plenam habeat poteſtatem recipiendi, nomine noſtro, fidelitatem veſtram ſupradictam.

Et ideo vobis mandamus quod Sacramentum fidelitatis nobis præſtetis coram prædictis Epiſcopo, Juſticiario, & Eſcaetore, duobus, vel uno ipſorum, qui præſens fuerit, ſicut ipſi vobis plenius ſcire facient ex parte noſtra: Et hoc, ſicut honorem noſtrum & veſtrum diligitis, nullatenus omittatis.

In cujus, &c.

Dat. per manum W. de Merton Canc. noſtri apud Weſtm. 7. Die Decembris.

Litera, qua Gaſto Vicecomes de Bern promittit ſe in omnibus ſtare voluntati Regis Angliæ.

A.D. 1273. An. 1. E. 1 L.B. f. 239. a. Penes Camerar.

UNiverſis præſentes literas inſpecturis, Gaſto Vicecomes Bernenſis, Dominus Montis Catani & Caſtri veteris, ſalutem & dilectionem ſcinceram.

Magnæ nobis cauſa turbationis inhæret, & quadam doloris amaritudine mens noſtra repletur, dum ſentimus, & aperto videmus indicio, illum reputare quod a nobis hactenus ſuſtinuiſſet offenſas, quem verum habemus & recognoſcimus Dominum; utpote qui ſibi homagii ligii debito tenemur aſtricti.

Cum igitur Dominus noſter, Dominus Edwardus, Angliæ Rex Illuſtris, reputet (de quo animus noſter referendo turbatur) adverſus eum graves per nos fuiſſe commiſſas offenſas, & alias apud ipſum nos graviter deliquiſſe:

Nos, Domini noſtri ſummi Pontificis, qui dingnatus eſt, tanquam beningnus Pater, per Venerabilem virum Dominum Girardum de Ruſſilione Clericum & Nuncium ſuum, efficacibus ex hoc rationibus, & ſanis inducti conſiliis, volentes ibi culpam argnoſcere, ubi forte poſſemus excuſationis cauſam rationabilem invenire, in manu dicti Domini Girardi juravimus, tactis Sacroſanctis Ewangeliis, quod, ad requiſitionem ipſius Domini G. amotis conditionibus & modis quibuſlibet, tam in perſona, quàm rebus, totaliter Domini noſtri Regis prædicti ſtabimus voluntati.

In cujus rei teſtimonium præſentes literas fecimus Sigilli noſtri munimine roborari.

Dat. apud Orceſium 19. Kal. Februarii, Anno Domini 1273.

De Principe Walliæ Sacramentum Fidelitatis Regi præſtare renuente.

A.D. 1273. An. 1. E. 1. Ex Bundela Liter. in Turri London. 1. E. 1. n. 1.

VEnerando viro, & omni honore digniſſimo, W. de Merton Domini Regis Cancellario, ſui devoti de Dora & de Haghem Abbates, ſalutem, & quicquid poſſunt honoris & reverentiæ.

Reverendæ Dominationi veſtræ duximus ſignificandum quod, juxta mandatum Domini noſtri Regis (quem conſervet Altiſſimus) utrique noſtrûm literatoriè per vos directum, in Octabis Sancti Hilarii, aſſociatis nobis quibuſdam hominibus de Montgomeri, perſonaliter acceſſimus ad vadum ultra dictum Caſtrum obviam Domino L. Principi Walliæ, ad recipiendum Sacramentum fidelitatis ſuæ dicto Domino noſtro Regi; & apud dictum vadum ſatis tempeſtive venientes, & multum ultra horam Nonæ ibidem ipſius Principis adventum expectavimus; ſed nec ipſe venit, nec aliquod mandatum nobis direxit.

Literas vero Patentes, dicti Domini noſtri Regis, de poteſtate nobis tradita ſuper præfato negotio, vobis remittimus.

Valeat in Chriſto, &c.

De eodem Sacramento negato Certificatoria.

A.D.1273. *An.* I. *E.* I. *Ex Bundela Brevium, &c. in Turri London. A.* I. *E.* I.

EXcellentiſſimo viro, & omni veneratione digniſſimo, Domino W. de Merton Domini Regis Cancellario, ſuus ſemper R. Sperughoſe Conſtabularius de Montgomeri, ſalutem & devotam cum omni honore reverentiam.

Venerandæ Dominationi veſtræ duxi ſignificandum, quod viri religioſi, de Dore & de Hagenham Abbates, juxta mandatum Domini Regis, per vos eis directum, in Octabis Sancti Hilarii perſonaliter acceſſerunt ad vadum ultra Montgomeri, obviam Domino L. filio Griffini, Principi Walliæ, ad accipiendum ab eo, nomine dicti Domini noſtri Regis, Sacramentum fidelitatis; quibus aſſociavi quoſdam de hominibus Ballivæ meæ, qui apud dictum vadum multum ultra horam Nonæ adventum dicti Domini L. expectantes, nec ipſe venit, nec aliquod mandatum eis direxit.

Valeat veneranda Dominatio veſtra ſemper in Domino.

Littera Epiſcopi Adurenſis excuſatoria.

A.D.1273. *A.* I. *E.* I. *L.B.f.* 311. *a. Penes Camerar.*

ILluſtriſſimo Domino Edwardo, Dei gratia, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ & duci Aquitaniæ, F. ejuſdem permiſſione, Adurenſis & Sanctæ Quiteriæ Epiſcopus ſalutem in eo quem edidit uterus Virginalis.

Noveritis, Domine, quod cum nos juxta formam mandati veſtri, apud Burdegaliam Dominica proxima ante Ramos Palmarum nequeamus intereſſe, pro eo quod apud Lugdunum, de mandato ſummi Pontificis, oportet nos incedere dicta die;

Idcirco ordinamus ſeu conſtituimus certum ac ſpecialem Procuratorem noſtrum, Religioſum Virum, fratrem Arnaldum Gwillielmi, præceptorem Hoſpitalis de Beſlau noſtræ Dioceſis, ad audiendum & recipiendum ordinationem Serenitatis veſtræ ac Curiæ generalis, ſuper quibuſdam Negotiis generalem Statum Vaſconiæ tangentibus, ac aliis univerſis quæ veſtra Serenitas, cum prædicta Curia, duxerit ordinanda, ſeu etiam ſtatuenda; & ad inſinuandum, ſupplicandum, obtinendum quod a Serenitate veſtra utilitati & tranquilitati terræ prædictæ noverit expedire:

Ratum, & gratum, ac ſtabile perpetuò habituri quicquid per dictum Procuratorem noſtrum, ſuper præmiſſis actum, inſinuatum, ordinatum fuerit ſeu receptum.

In cujus rei teſtimonium præſenti Procuratorio Sigillum noſtrum duximus apponendum.

Dat. apud Planum, die Jovis ante Dominicam ſupradictam, Anno Domini 1273.

A.D.1273.

Proceſſus Gregorii Papæ contra Guidonem de Monteforti, ſuper morte Henrici de Alamania.

A.D.1273. *An.* I. *E.* 3. *Ex Orig.*

GRegorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Nephandum ſcelus, ſceleſte nephas, piaculare flagitium, per flagitioſas impiorum dexteras, innocentis ſanguinis avidas, inoxii cruoris effuſione cruentas, & deteſtandis in commiſſione horum noxiis involutas, in quondam Henricum de Alamania, claræ memoriæ, Riccardi, in Romanorum Regem electi, primogenitum horribili ſeveritate commiſſa, quamquam & cominus evidentia ſui notoria, & eminus per diverſa mundi climata jam notorie divulgata, non ſine multâ mentis amaritudine recenſere compellimur, ut horrenda eorum ſeries cunctis ſerioſius reſerata, quæ non ſolum ad extinctum crudeliter, ſet & ad crudeles, tam gravia proinde dilapſos in ſcelera, extinctionis actores paternæ compaſſionis affectum excitavit in patre, juſtæ proſecutionis motum manifeſtat in judice, hoc indicatura præſentibus, hoc fideli teſtimonio commemoratura futuris.

A.D.1273.

Ut enim illius vices, quas licet immeriti gerimus, implere pro viribus ſatagamus, qui, quanquam miſericordiarum Pater, & totius conſolationis Deus veridice deſcribatur, nichilominus tamen legitur juſtus Judex, Deus zelotes, & Dominus ultionum, decet ut & paternam miſericordiam devotos proſequamur ad filios, & debitam juſtitiam obſtinatos non omittamus in reos, parati & redeuntibus de longinquo apertis occurrere brachiis in amplexum, & in pertinaces, ſui perverſi proſecutores arbitrii, juſtè vindicare contemptum.

Recenſeatur itaque in auribus omnium omnibus ferè nota ſeveritas, immane ſpectaculum, in conſpectu cunctorum, repetitio fidelis & ſincera commemoretur.

In cujus conſideratione, Sanctæ Matris Eccleſiæ grandis admodum contumelia filiorum corda conturbat: Cultûs divini contemptus fidelium zelum accendit: Inclitorum Principum contemptibiliter ſpreta præſentia devotorum vota provocat ad vindictam: Jura ſanguinis confuſa queritur propinqua cognatio, & mirando in ſtuporem deducitur, ac ſtupendo miratur naturalia humanæ ſocietatis immutabilia vincula viliter violata.

Divulgatus ferè in omnem terram jam ſonus exivit, & in remotos orbis angulos vulgaris fama deduxit, qualiter in memoratum Henricum, Cruce ſignatum, de Tunitii partibus, in quibus Jeſu Chriſti ſervitio cum Chriſtiano vacârat exercitu, ad Sedem Apoſtolicam in Comitivâ cariſſimorum in Chriſto filiorum noſtrorum Franciæ ac Siciliæ Regum illuſtrium ad Civitatem Viterbienſem, ubi tunc Romana reſidebat Curia, venientem; & tandem in quadam Parrochiali Eccleſiâ Civitatis ejuſdem, pro miſſarum ſolempniis, ſacro quadrageſimali tempore conſtitutum (eiſdem Regibus in Civitate ipſâ præſentibus) quondam Symon, & Guido de Monteforti, Germani, ac ejuſdem H. amitini fratres (ad quos reſtituendos ad cariſſimi in Chriſto filii noſtri E. Regis Angliæ illuſtris gratiam, quâ ipſos fertur eorum gravis culpa privaſſe, idem H. de voluntate memorati Siciliæ, ac cum mandato ejuſdem Angliæ Regum venerat) aſſociatis ſibi aliis, Belial filiis, cum armis, diabolico incitati ſpiritu, irruentes, ipſum manibus inhumanis, immo prorſus immanibus trucidârunt.

Hæc mundus clamat, hæc communis aſſertio publicat; hujus immanitatis ordinem, vel inordinationem potius, ſic multiloqua vulgi lingua deſcribit: Memoratus ſiquidem Guido, in ipſo ingreſſu prædictæ Parochialis Eccleſiæ, voce terribili comminans, dentibus ſuis infremuit contra eum exclamans, *Proditor Henrice, de Alamania non evades:*

Et ſubſequenter in ipſum, ad hujuſmodi ſubitum clamorem & fremitum, omnino impræmeditatum & inſcium, paventem non immerito, & propinquantem Altari, ac illi hærentem manibus, tam ipſe Guido, quàm memoratus Symon, cæterique ipſorum Satellites, evaginatis gladiis, & clavis elevatis aggreſſi, talibus circundantes eundem ſaturaverunt ſe pœnis illius, ac, ponentes ipſum ſibi quaſi in ſignum, ceciderunt cum vulnere ſuper vulnus, latuſque ipſius, femur, vultum convulnerantes & lumbos, præciſis ſibi nichilominus quaſi totaliter quatuor ſiniſtræ manus digitis, quâ, ut præmittitur, eidem adhærebat Altari, & quibuſdam clericis in prædictis ſolempnibus, eidem H. aſſiſtentibus (altero viz. letaliter, reliquo vero ſatis graviter vulneratis) nec mortuo pepercerunt, ſet &, poſt mortem illatam, vulnera inſerentes eidem, ipſum traxerunt ad Oſtia dictæ Parochialis Eccleſiæ jam extinctum.

Per hæc nimis proculdubio divinum irreverentes in cultum: Graviter in eandem Sedem & Eccleſiam Romanam injurii: Sacrilegi dictæ immunitatis eccleſiaſticæ infractores: temerarii contemptores celſitudinis Regiæ: Ac fœdi humani fœderis ſubverſores; in Sobrinum Fratricidii rei, in hominem homicidæ ac Sicarii nimium inhumani.

Ubi tunc igitur ad Matrem Eccleſiam filialis affectus? Ubi reverentia divino cultui debita? Ubi honorificentia Regibus exhibenda? Ubi tanta ſanguinis unio? Ubi obſervantia temporis? Quis hæc omnia contempnere docuit? Quis talia præterire monſtravit? O furor! O rabies! Immo proculdubio rabioſi furoris exceſſus, qui adeo in rationali Creaturâ judicium rationis abſorbet, ut cognationem, quam inter homines generaliter natura conſtituit, ipſi ſingulariter ſic inhumanè prætereant, ſic quaſi prorſus abjurent, quod, more ferino, efferis animis alterutrum & ſæviant in ſeipſos!

O quantum hic exceſſus exceditur, cum in conjunctos ſanguine deſævitur! O quantum exceſſui hujuſmodi culpæ pondus adicitur, cum innocens laceſſitur!

Profecto præmiſſa in eundem H. cum talium & aliarum gravium circumſtantiarum aggravatione commiſſa, non ſolum ejus innocentia, & mutua ipſius ad comittentes cognatio aggravant, ſet & ejuſdem H. beneficia, in eo ſaltem quòd ad reformationem ſtatûs ipſorum taliter inſiſtebat, reddunt proculdubio longè ampliùs graviora.

Illorum igitur atrocitate commoniti, eorum evidentiâ excitati, dicto Symone fatali ſorte rebus humanis exempto, memoratum Guidonem, ſuoſque in hiis complices & fautores, de fratrum noſtrorum conſilio, in Palatio Urbeveran. peremptoriè, præſente multitudine copioſâ, in formâ citavimus infraſcriptâ. Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei: Ad certitudinem præſentium, & memoriam futurorum.

Quondam Henrici de Alamaniâ, claræ memoriæ, Ricardi in Romanorum Regem Electi Primogeniti ſanguis effuſus immaniter, * &c. prout in Tom. I. Pag. 890. uſque hæc quæ ſequuntur.

* *Vid. Citationem in Tom.* I. *pag.* 890.

Præmiſſæ quoque peremptoriè Citationis Edictum in variis locis inſignibus, ſolitæ ipſius Guidonis habitationi vicinis, per diverſos Capellanos noſtros, ad hoc ſpecialiter deſtinatos, fecimus ſollempniter publicari.

Et, licet illud ad ejuſdem G. perveniſſe notitiam diverſarum literarum clauſarum & patentum nobis ab ipſo miſſarum (quarum aliquæ ad nos infra præfixum ſibi terminum, aliquæ in eodem termino, reliquæ vero poſt eundem terminum pervenerunt) tenor apertius manifeſtet; ipſe tamen, prædictique Complices, & fautores, tantis exceſſibus contumaciæ contemptum addentes, comparere in eodem termino, & poſtmodum expectati diutiùs, contempſerunt.

In primis quidem literis clauſis, nobis, ut prædicitur, ante dictum terminum præſentatis, petiit idem G. Fratri ſuo Amaurico de conductu & ſecuritate ydoneâ provideri, noſtram, ut ejus verbis utamur, intrandi Curiam & revertendi, cum expediret, ab eâ, ut idem frater ſuus A. cautè diſcuteret, & attentè perquireret per quem modum ipſe Guido, ſi ad noſtram eum præſentiam venire contingeret, mortalium inimicorum ſuorum inſidias declinare valeret.

In oblatis autem, in termino ſupradicto, patentibus litteris delictum nobis eſſe notorium, immo etiam à ſe comiſſum, inficians; & allegans pro eo probabiliter poſſe negari quod actus tranſeuntis notorium diceretur.

Adjecit quod, dato quod dictum Henricum ceciderit, cauſam juſtiſſimam habuit, quæ ipſum ab homicidio, ſacrilegio, & fratricidio, vel in totum excuſat, vel ſaltem in parte maximâ temperat, & remittit pœnam facinorum prædictorum.

Et deinde (conqueſtus petitam ſecuritatem dicto A. fratri ſuo fuiſſe negatam; ac petens differri judicium donec dictus Rex Angliæ Italiam exiviſſet, & ſuis Nunciis ad proponendas ſuæ cauſas abſentiæ, ad quod tamen nullus ſufficienter comparuit, audientiam indulgeri) ſubjunxit ſe paratum ad noſtram venire Curiam ſuo loco & tempore, ad principalem cauſam juſtis defenſionibus ſubeundam, dum tamen ſibi de intrando, morando, & liberè recedendo de ipſâ Curiâ ſecuritas plena daretur.

Ac inſuper, propoſitis aliquibus in derogationem Apoſtolicæ poteſtatis, quæ, quatenus perſonam noſtram contingunt, benignâ diſſimulatione tranſimus, adjecit quod Cauſam ſuam ad futurum Concilium deferret.

In ſubſequentibus autem litteris, nobis ex parte ipſius G. poſt dictum terminum aſſignatis, conſtituit quendam Clericum Procuratorem ad Tria, viz. ut ſecuritatem plenam, & liberam facultatem omnibus, & ſingulis, qui defenſionem Cauſæ ſuæ tunc, vel in futurum ſuſciperent, poſtularet: Et Citationem à nobis emiſſam peteret revocari: Ac Abſentiæ ſuæ cauſas exponeret, & probaret, ſi foret forſitan opportunum.

Set dictus Clericus, in quorundam Fratrum noſtrorum, quos ad id deputavimus, preſentiâ conſtitutus, patenter aſſeruit prædictum mandatum ſe nolle ſuſcipere, ſecuritate pro ſe, ac univerſis, & ſingulis memoratum G. defendere quandocunque volentibus, quorum neminem nominare voluit, non conceſſâ; quam licet ſic vagam non conceſſerimus, ſicut nec fuerat concedenda, obtulimus tamen ſibi, & publicè fecimus proclamari, quod ſi vellet ipſe, vel quivis alius pro dicto Guidone aliquid allegare, benignam audientiam præſtaremus.

In reliquis vero, & ultimis litteris, inficiatione delicti, petitione ſecuritatis pro dicto fratre ſuo, querelâ de ipſâ petitione primitus non admiſſâ, & delatione Cauſæ ad futurum Concilium, ſimilibus repetitis, ſe in denegatione petitionis ipſius, in eo quod falſo notorium in eâdem Curiâ eſſe dicebat; quod ad voluntatem, & conſilium dicti Regis Angliæ in cauſâ ſuâ proceditur; & quod prima Citatione vocatus extitit ad ſententiam audiendam; quodque nimis brevis terminus fuerat aſſignatus;

& illis, qui vellent eum defendere, ſecuritas denegata: Necnon & quia tempore feriato proceſſit Citatio, in quo, dicebat, ſanguinis, & atrocium criminum cauſas non debere tractari, ſe aſſerens eſſe gravatum, infra ſcriptas cauſas abſentiæ allegavit.

Primò, quia, ut dicebat, citatus fuit ad locum non tutum:

Secundò, quia dictus Rex Angliæ viſus fuit aliquos inducere, ut eum occiderent in noſtrâ Curiâ conſtitutum:

Tertiò, quia idem Rex publicè ſe jactavit, quod ipſe Guido nunquam effugeret manus ſuas, ſi terram Soceri ſui exiret; & dixit publicè coram multis, quod omnem ſecuritatem, ad hoc quod ipſum occideret, violaret:

Quartò, quod Rex ipſe per ſe, ac ſuos fautores, ipſius Guidonis inimicos, pendente citatione, hoſtiliter invaſit eundem:

Quinto, quia evidenter ſe comperiſſe dicebat, quod præfatus Rex quoſdam familiares ſuos corruperat, ut ipſum occiderent, & ſi progrederetur ad Curiam, Caſtra, quæ idem G. tenet, promiſerunt eidem Regi tradere, vel ſuo nomine detinere:

Sexto, quia memoratus Rex Angliæ, citatione pendente, exercitum, cum quo ipſum Guidonem proponit invadere, præparavit:

Septimo, quia idem Guido à ſæpefato Rege Angliæ, ac aliis, totâ ſuâ ſubſtantiâ ſpoliatus, compellitur nudus congredi cum armatis; de cauſis autem hujuſmodi, dictus G. eas, quæ defenſioni ſuæ ſufficerent, ſe obtulit probaturum.

Sanè petitiones, excuſationes, obligationes, & allegationes hujuſmodi multiplex ratio diſſuadebat admittere: Nec enim poſt oblatas, & conceſſas, ut in ſerie citationis noſtræ præmittitur, eidem G. tam evidentes ſecuritates per nos, de fratrum ipſorum conſilio approbatas, & ſufficientes ac ydoneas, cum multâ examinatione decretas, locum ſibi, circa ſecuritates alias, fratris prædicti diſcuſſio, aut ipſius G. de differendo judicio, quouſque Italiam Rex Angliæ prædictus exiret, petitio, vel de loco non tuto allegatio contra decretum noſtrum, cum tam exactâ maturitate interpoſitum, vendicabat.

Nec petitiones prædictas juſtificat, aut colorat, quod idem G. ſe verbaliter, ſeu literaliter obtulit ad noſtram, ſuo loco & tempore, venire Curiam, & Principalem cauſam ſubire paratum; cum non ſit Partis, locum judicii, aut tempus eligere, ſet Judicis diffinire; nec dici poſſit ſuo, i. e. debito venire loco vel tempore, qui contempnit, ſtatuto ſibi per Judicem loco & tempore, comparere: Præſertim hoc caſu, cum dictus G. ita demum ſe compariturum obtulerit, ſi ſibi ſecuritas indiſtinctè ad recedendum de dictâ Curiâ præberetur; quæ ſaltem in illum eventum concedenda non foret, ſi receſſum ipſius juſtitia impediret.

Non igitur ſe gravatum aſſerere juſtè poteſt, ſi conceſſum non extitit quòd fuit injuſtè petitum: Profecto nec ex eo, quod ad ſententiam audiendam prima Citatio, brevi etiam conceſſo termino, &c. in tali negotio, tempore quadrageſimali proceſſit; cum enim de notoriis agatur exceſſibus, ad quid aliud, niſi ad ſententiam procederet Citatio? Aut quare temporis indulgeretur diffuſio, quam locorum propinquitas non requirit, cum in notoriis facti examinatio neceſſario non procedat? Ad quid temporis beneficium maleficus invocat, qui tam graviter commiſit in illud, tanta & talia in eo maleficia committendo? Maximè, cum ad ſanguinis pœnam agatur: Hoc caſu de crimine, & ſententia communis, ſcripta & ſolempnis id habeat, quod legi, quæ dicto tempore cognitionem inhibet criminalium quæſtionum, ſit per conſuetudinem derogatum.

Cauſas quidem abſentiæ, in prædictis ultimis litteris allegatas, etiam, ſi aliquæ ipſarum veritatem haberent, præmiſſarum ſecuritatum conſideratio, & ipſarum cauſarum inſpectio manifeſtè confutant.

Quæ namque abſentiæ cauſa, quod conatus Regis Angliæ ad inducendum aliquos, ut dictum G. in prædictâ Curiâ occiderent? Vel jactantia Regis ejuſdem, quod idem G. ipſius manus non evaderet, ſi Soceri ſui Terram exiret? Cum ad tuitionem ſuam, poſt iter arreptum, ex ſecuritatibus prædictis, in viâ ei Comitiva militaris accreſceret, & tam inibi, quam in præfatâ Curiâ noſtræ ſibi protectionis auxilium adderetur.

Quæ inſuper abſentiæ cauſa, quod idem Rex Angliæ per ſe, quod notoriè noſcitur eſſe falſum, ac ſuos fautores, de quo non eſt aliquid auditum in Patriâ, eundem G. fingitur invaſiſſe? Nunquid talis inſultus occultò fieri potuiſſet? Nunquid etiam, ſi ad eum fuiſſet in veritate proceſſum, eundem G. à judicio eximiret, aut citationi ritè factæ, talibus ſibi oblatis ſecuritatibus, propterea non parentem à contumaciâ excuſaret?

A.D. 1273.
Edv. 1.

Quæ iterum abſentiæ cauſa ex eo quod dictus Rex quoſdam familiares memorati Guidonis, ut eum occiderent, & Caſtra ipſius ſibi redderent, aut ejus nomine detinerent, aſſeritur corrupiſſe? Nonne ſi hoc etiam verum eſſet, eo magis hujuſmodi concinnatione compertâ, dictus G. ſibi conſulere potuit, eo conſultius procedere, Terram ſuam aliis fidelibus, & non facile corruptilibus committendo? Nunquid ejuſdem G. culpas, & tam gravia facinora hujuſmodi concinnatio expiaſſet; Aut Judici in facinoroſum, ſecundum exigentiam juſtitiæ, procedendi arbitrium ademiſſet?

Nec ſufficit, immo nec proficit, ad ejuſdem abſentiam excuſandam, quod idem Rex exercitum, cum quo memoratum G. proponit invadere, dicitur præparaſſe: Cum, ſicut præmittitur, G. præfato, inter cætera, obtulerimus, non ſine derogatione forſan aliquâ regiæ dignitatis, quod memoratum Regem Curiam ſupradictam faceremus exire, ſibique loca deputaremus de quibus idem G. ejus timere non poſſet offenſam.

Nec etiam ſpoliationis exceptio in aliquo abſentiam excuſat eandem: Si enim ad bona, quæ ſui parentes in Angliâ obtinuerunt & Franciâ, excipientis feratur intentio, quæ ſpoliatio dici poteſt in illis, quæ ipſe nunquam obtinuit, & in quibus nullum unquam jus habuit, cum in ſucceſſione, quoad illa, ipſum duo præceſſerunt fratres ejus?

Si vero ad ea, quæ idem G. in Regno Siciliæ, tempore patrati ſceleris, obtinebat, exceptio referatur, conſultius excipiens ſubſtitiſſet ut eis ſe ſpoliatum non diceret, quæ dictus Rex Siciliæ, cujus, quoad prædicta bona, judicio ſuberat, ad manus ſuas propter prædicti ſceleris evidentiam, eodem Rege, ut prædicitur, in dictâ Civitate præſente, commiſſi, non violenter, ſet juſtè potiùs revocavit, ipſum a Vicariâ Tuſciæ, quam ei commiſerat, nichilominus amovendo.

Ex quo etiam ſatis evidenter apparet, quantum idem Guido flagitium, de quo agitur, fore notorium negare ſufficiat, de quo in ipſum per ſuum Ordinarium jam pœna proceſſit: Quod manifeſta, & plurimis nota facti qualitas publicat, & celari tergiverſatione aliquâ non permittit: Quod etiam ipſe, poſt patrationem illius, ſubito de ipſâ Curiâ recedendo, pleniùs ſuâ manifeſtavit abſentiâ, & manifeſtivè ſuâ fugâ detexit: Quod inſuper tempore vacantis Eccleſiæ, variis ad fratres noſtros deſtinatis literis, non negavit, ſed ejus reum ſe potius eſſe confeſſus: Quod dictus Frater ipſius A. ſuper eodem flagitio, ejus nomine miſericordiam poſtulans, licet ſub quibuſdam injuſtis conditionibus, quas nec decebat recipi, nec juſtitia ſuadebat, ſimiliter fatebatur: Quod ſingulorum vox, continuæ quaſi accuſationis inſtantia, non ceſſat inceſſere: Quod communis aſſertio ſic inceſſanter accuſat, ut effuſum ſanguinem innocentem, per cujuſquam inficiationem operire terra non valeat, nec profundus clamor illius latendi locum inveniat in eadem.

A.D. 1273.
Edv. 1.

Licet igitur tantæ temeritatis audacia omnem ferè acerbitatem pœnæ videatur excedere, ne tamen omnino impunita remaneat, cum ſoleat auſum impunitas parere auſûs, exceſſum præſumptionis tantæ ſævitiam meritiſſimâ ſeveritate, quantum noſtri partes officii patiuntur, decrevimus perſequendam.

Ideoque, cum eiſdem fratribus noſtris deliberatione præhabitâ, de ipſorum conſilio, auctoritate apoſtolicâ diffiniendo pronunciantes, & pronunciando diffinientes, memoratum G. de Monteforti manifeſtum tanti flagitii patratorem, & notorium tantorum criminum reum extimationis ademptione dampnamus; Decernentes ut perpetuâ uratur infamiâ, perpetuò ſit infamis: Sit prorſus inteſtabilis, ut nec teſtari, nec ex teſtamento, ſeu ab inteſtato ſuccedere, vel aliquid ex cujuſquam ſucceſſione percipere valeat: nec ad reddendum teſtimonium admittatur: Bona quoque ipſius, ubilibet conſtituta, ſententialiter publicamus per eos, ſub quorum conſiſtunt Dominio, fiſci eorum juribus, ſine juris alieni præjudicio, applicanda: Revocationem etiam & amotionem, à memorato Rege Siciliæ, ut prædicitur, factas, ratas habemus, & eas volumus perpetuis temporibus obſervari: In Terris quoque, ac aliis bonis Uxoris ſuæ, ipſi G. omnem juriſdictionem, adminiſtrationem, & poteſtatem interdicimus; diſtrictè mandantes, quod in illis vel quibuſcunque aliis terris, in nullo penitus obediatur eidem; &, ſi ſecus fiat, obedientes excommunicationis ſententiâ innodamus: Terram verò, quæ ſibi obediet, eccleſiaſtico ſupponimus interdicto, ita quod in illâ nullum eccleſiaſticum Sacramentum, niſi forſan Baptiſma parvulis, ac Pœnitentia, & Euchariſtia laborantibus in extremis alicui valeat exhiberi: Omnibus, quæ ab Eccleſiis quibuſcunque tenebat, vel tenet in feudum, ſeu alio quocunque modo, ipſum omnino privamus;

ita quod ad Eccleſias, ad quas ſpectant, illa liberè ſine contradictione aliquâ revertantur.

Et, ut facinoris hujuſmodi, per infamiam toto ferè Orbe diffuſi, pœna, in ipſius G. diffundenda & duratura poſteros, in omnium notitiam futuris temporibus, diffundatur, eadem auctoritate ſtatuimus, ut ipſi G. ac deſcendentibus uſque ad quartum gradum ap ipſo (niſi deſcendentes iidem ſuper hiis, vel eorum aliquo ejuſdem Sedis gratiam meruerint obtinere) nunquam dignitatis portæ pateant, nec ad dignitatem aliquam ipſis, vel eorum alicui pandatur aditus, ſeu ad impetrationem illius, eis, vel ſupplicantibus pro eiſdem præſtetur auditus: Ad honorem aliquem Eccleſiaſticum, ſeu mundanum, vel quodcunque Officium publicum aut ad Clericatum ſeu Clericorum Collegium, Miniſterium vel beneficium Eccleſiaſticum, ſeu in regularibus domibus ad eminentiam prælationis cujuſlibet nullo umquam tempore ipſorum aliquis aſſumatur.

Memoratum præterea G. citra mortis & mutilationis periculum diffidamus, & etiam forbannimus: Perſonam nichilominus ipſius citra idem periculum exponentes, ita quod ab omnibus liberè capi poſſit.

Quinetiam omnibus Provinciarum præſidibus, quocunque nomine cenſeantur, necnon Poteſtatibus, Conſulibus, aliiſque Rectoribus Civitatum, Caſtrorum, aliorumque locorum diſtrictè præcipimus, ut ipſum G. capiant, & ad Curiam noſtram ducant deputandum Carceri, vel alias, prout nobis videbitur, caſtigandum.

Ipſum quoque Sacrilegum, & contumacem excommunicationis ſententiâ innodamus; decernentes ut omnia loca, ad quæ pervenerit, donec ibi præſens fuerit, niſi capiatur, vel captus teneatur in eis, ad nos, ut prædicitur, deducendus, eccleſiaſtico ſint ſuppoſita interdicto.

Ad hæc univerſis & ſingulis Civitatibus, Communitatibus, Univerſitatibus quibuſlibet, & perſonis ſingularibus eccleſiaſticis & mundanis, cujuſcunque conditionis aut ſtatûs exiſtant, etiam ſi Imperiali, vel Regali, aut aliâ quâcunque dignitate perfulgeant, hoc generali mandamus edicto, ut nullus dictum Guidonem receptet, vel, quantum in eo fuerit, receptari permittat:

Nulla eum Univerſitas in Poteſtatem, Conſulem, recipiat, aut Rectorem, vel ad quodlibet aliud officium, quocumque nomine cenſeatur, admittat.

Nullus Commercium aliquod, aut Communionem aliquam, niſi forſan in illis quæ ad ſalutem animæ ipſius reſpiciunt, habeat cum eodem.

Nullus ei præſtet auxilium, conſilium, vel favorem publicum, vel occultum.

Nullus cum ipſo Guidone, ſub quovis ingenio, colore, machinatione, vel arte, ſocietatem ſeu confœderationem aliquam inire præſumat, &, ſi ſecus ſcienter præſumptum fuerit, omnes ſingulares Perſonas contrarium præſumentes, non obſtante quâlibet indulgentiâ, ſub quâcunque formâ, vel expreſſione verborum, ipſis ab eâdem Sede conceſſâ, vel in poſterum concedendâ (quam, quoad hoc, viribus volumus omnino carere) ſententiam excommunicationis, quam exnunc in ipſos ferimus, incurrere volumus ipſo facto.

Univerſitatem autem, quæ ſecus ſcienter fecerit, & Terras illorum, qui eum receptaverint, aut ſocietatem vel confœderationem cum eo inierint, Eccleſiaſtico ſupponimus interdicto.

Et nichilominus ſocietatem & confœderationem initas, & in poſterum ineundas, etiam ſi pœnarum, & juramenti adjectione, vel quâcunque fuerint aliâ firmitate vallatæ, quatenus in ipſis ejus commodum vertitur, omnino viribus vacuamus, & eſſe decernimus vacuas, irritas & inanes.

Vaſſallos quoque & Subditos, ſi quos habet idem G. abſolvimus à fidelitate, quâ tenentur eidem, juramenta ſuper hoc præſtita de poteſtatis plenitudine relaxantes.

Memoratos verò ejuſdem Guidonis in præmiſſi commiſſione flagitii Complices & Fautores, excommunicationis & anathematis ſententiâ innodamus, contra eos graviùs ſpiritualiter & temporaliter proceſſuri, prout viderimus expedire.

Cæterum prædictas omnes Excommunicationum ſententias ſic firmiter, ſic inviolabiliter volumus obſervari, quod abſolvendi ab eis, vel relaxandi eaſdem, niſi tantum in mortis articulo, tam omnibus Pœnitentiariis noſtris, quàm quibuſlibet aliis Confeſſoribus generalibus, vel ſpecialibus, ſeu familiaribus quarumcumque, vel quantarumcumque ſublimium Perſonarum ubilibet conſiſtentium, etiam ſi eis a nobis, vel aliquo Prædeceſſorum noſtrorum, ſub quâcunque verborum formâ, abſolvendi à ſententiis Hominis, vel Canonis, ſeu eas relaxandi generalis vel ſpecialis ſit, vel fuerit conceſſa facultas, adimimus poteſtatem.

Ab iis vero mulieres in hoc tantum excipi volumus, ut, ſi ſolum ratione præſtiti favoris in hujuſmodi ſententias

A.D.1273. Edv. I. forſan inciderint, poſſint per ſuos Dioceſanos, juxta formam Eccleſiæ, abſolutionis beneficium obtinere.

Actum Palatio noſtro Urbe Veteri Kal. April. Pontificatûs noſtri anno ſecundo. A.D.1273. Edv. I.

Sub Filis Sericis flavi rubeique coloris.

Bulla, de Generali Concilio ad Lugdunum aſſignato.

A.D.1273. An. 1. E. 1. Ex Orig.

Gregorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

In Litteris, quas per univerſos Orbis Principes, & Prælatos ſuper generalis convocatione Concilii deſtinavimus, locum, in quo idem Concilium convenire deberet, ex cauſa duximus ſubticendum, prædiximus tamen in illis, quod locum eundem ipſis Principibus & Prælatis intimare competenti tempore curaremus.

Nobis igitur cum fratribus noſtris, hujuſmodi loci electionem deducentibus in exactæ diſcuſſionis examen, occurrebant hinc inde diverſa, quæ diſcutientium videbantur judicium alternare.

Nec enim præterit noſtræ conſiderationis indaginem, quam grave, quam durum eſt, locum Sedis Apoſtolicæ proprium, in quo præcipuorum apoſtolorum glorificatus eſt exitus, in quo illorum corpora glorioſa quieſcunt, terrarum ſpatio tam diffuſo dimittere, tanto locorum intervallo à peculiari noſtrorum populo urbis abeſſe, convicinis partibus, quæ Sedi eidem non ſolum ſpiritualiter, ſet & temporaliter ſubeſſe noſcuntur, commoditatem vicinitatis noſtris ſubtrahere.

Quanta ex abſentia noſtra diverſis Ytaliæ partibus poſſent imminere diſcrimina? Quantum partium earundem inveterata Sciſſura, pro reintegrandæ unitatis obtinendo remedio noſtro auxilio indigebat? Quantis denique oneribus, quantiſque laboribus nos & fratres noſtros (quorum aliquos ætas, quoſdam debilitas, nonnullos infirmitas, & omnes ad hoc deſſuetudo reddit inhabiles) exponimus non ſine rerum diſpendiis, quæ quaſi pro nichilo ducimus, non ſine diſcriminibus corporum, quæ non facile contempnuntur: Hæc & alia, quæ non poſſet ſuccinctus Sermo percurrere, in partibus iſtis locum hujuſmodi eligendum concludere videbantur.

Verum ea, quæ in eodem ſunt agenda concilio, contrarium ſuadebant, & ſpecialiter negotium Terræ ſanctæ; quam, dum Creatori omnium cariorem omnibus Scriptura deſcribit, ſatis apertè indicat cariſſimam proculdubio à nobis habendam, cum ſoleat, quod eſt in Superioris conſpectu præſtantius, in ſubditorum extimatione præſtare. A.D.1273.

Adicit inſuper beneficiorum conſideratio, quæ inibi humano generi de divinæ ſuperhabundantiâ gratiæ obvenerunt; ſiquidem Salvator omnium operatus eſt in medio illius Terræ ſalutem: Ibi ſumpſit temporalis nativitatis initium: Ibi converſationis humanæ deduxit tempora: Ibi, poſt probroſa Paſſionis opprobria, pro Redemptione noſtrâ, mortem ſubiit temporalem, & ſui pretioſi effuſione cruoris vetus piaculum expiavit.

Numquid igitur non contingent Redemptorum corda, immenſa & innumerabilia beneficia Redemptoris? Numquid non accendent cujuſque præcordia, ut ipſi pro tot, quæ nobis tribuit, hoc ſaltem neceſſitatis tempore, aliquid rependamus, dum Crucis hoſtes Crucifixum habentes obſtentui, cultores ipſius Chriſtiani nominis Profeſſores, ut Chriſti cultum de terrâ deleant, inceſſanter exterminant & conculcant, ipſos debilitantes viribus, extenuantes opibus, & eorum facies replentes ignominiâ, ipſoſque diverſis confuſionibus ſaturantes?

Ad vindicandas itaque Redemptoris injurias, ad redimenda ignominioſæ conculcationis opprobria in redemptis, noſtrum, circa terram eandem, Creatoris conformantes affectui, ac debitâ meditatione penſantes, quod ejuſdem terræ Subſidium, præcipuè de Principum & Prælatorum pendet auxilio, quos ultra montes credimus convenire poſſe commodius, exinanivimus noſmetipſos, & ſub ſpe illius, qui dat lapſo virtutem, debilitatem noſtram contempſimus, ſub ipſius fiduciâ, qui de ſuâ miſericordiâ nos confortat, quod intendimus, in eo poſſe ſperantes, parvi pendimus onera, labores conſideratione calcavimus, & cæteris noſtris ac fratrum noſtrorum incommeditatibus in ejuſdem conſiderationis examinatione poſtpoſitis, ut Principum & Prælatorum eorundem faciliùs poſſimus habere præſentiam, ac terræ prædictæ ſubventionem

A.D.1273. Edv. I.

nem efficaciùs promovere, Civitatem Lugdunenſem, quo inibi Concilium cum majore commoditate conveniat, de ipſorum fratrum conſilio duximus eligendam.

Quod Celſitudini tuæ, tenore præſentium, nunciantes, Serenitatem regiam rogamus, & hortamur in illo qui Regibus dat ſalutem, in remiſſionem tibi peccaminum ſuadentes, ut te illi gratificans, qui tot gratiis te prævenit, & laborem voluntarium, ad tam ſancti, tam utilis negotii promotionem aſſumens, præfixo per eaſdem litteras termino, interim ad hoc oportunitate captata, in Civitate prædictâ, unà cum aliis Principibus & Prælatis, quorum ſuper hoc Dominus corda tetigerit, tuam velis præſentiam exhibere.

Dat. apud Urbem veterem Id. Aprilis, Pontificatûs noſtri Anno ſecundo.

Sub Filo canab.

Litera Credentialis ab Alfonſo Rege Caſtellæ pro ſorore ſua A. Regina Angliæ, quæ in reditu a Terra Sancta ad ipſum videndum diverterat.

A.D.1273. An. 1. E. 1. *Ex Bundel. Turre.*

Magnifico & Excellenti Principi, Sororio ſuo kariſſimo, Edwardo, Dei gratia, Illuſtri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ, Alfonſus eadem gratia Rex Caſtellæ, Toleti, Ligionis, Galleciæ, Sibiliæ, Cordubiæ, Murciæ, Gihen. atque Algarbiæ, ſalutem & intimæ dilectionis continuum incrementum.

Excellentiam veſtram rogamus, quatinus Dominæ Alianoræ, Conſorti veſtræ, Sorori noſtræ kariſſimæ, in hiis, quæ vobis, ex parte noſtra, referenda verbô tenus duxerit, fidem plenariam adhibere, & eadem operibus adimplere velitis.

Dat. Sibil. 23. die Junii, Anno Domini 1273.

Dorſ. *Excellentiſſimo Principi Edwardo Illuſtri Regi Angliæ.*

De Submiſſione Domini de Tornon, de Interceſſione Comitiſſæ Sabaudiæ & Burgundiæ, & de Regis Remiſſione tranſgreſſionum ſibi per ipſum factarum in Itinere ad Terram Sanctam.

A.D.1273. *An. 1. E. 1. L. B. f. 24. Penes Camerar.*

A Touz ceaus, qi ceſt lettre verront ou orront, William de Tornon, Seigneur de Tornon ſur le Rone, ſaluz en noſtre Seigneur.

Sache voſtre univerſite, que come le noble Prince Seigneur Edward, par la grace de Dieu Roy d'Engleterre, jadis alaſt en pelerinage vers la terre Seinte, e aucuns de ſa gent, ou ſes choſes, analeſſent le Rone, vers Eguemort, e vinderent par mon Chaſtel de Tornon, ſe fis aucunes de ſes choſes, par moy, ou par les miens, atacher, prendre, e areſtier noun deuement, en prejudice, de s'onour, e damage de l'avauntdit Roy; ce eſt aſavoir un Raſel de fuſt, que fu achate por ſes nefs a ſon oes; por la quele choſe, come le avantdit noble Roy repeiraſt de ſon veage, de outre mer, par le pais de Vienis: ou je, entendi par mes amis que il ſe tint mau pae de moy por le avauntdit treſpas, que fet lui avoye, e ſe, come celui conſeye bien, que ce avoi fet encountre ſon gre, vint a lui a ſeint George le Chaſtel de Conte de Sauvoye en Vienis, e mis mon cors & mes biens, haut e bas, a ſa volente, a fere ſon pleiſir, ſanz deſtreſce, e ſanz force que nul home m'en feiſt, fos par mon gre & par ma bone volente.

E il, agardant ſa hauteſſe e ſa debonerte plusque mon treſpaſs, a la requeſte la noble Dame Alice, Conteſſe de Burgoine e de Sauveye, e del Erceveſque Guy de Vienne, me receut en ſa grace, e me releſſa le treſpas en la manere deſouz eſcrite, ce eſt a ſavoir,

Que je devint ſon home, & homage lui fis, de mes meins, de tut, qant que je ai, e tient en le maundement, e en le deſtreit du Chaſtel Vayzeraunt, de l'Erveſque de Vienne, jeſqes a Cinquante livres de terre par an de Vieneis: La quele terre je tient de nul home, avant le jour de ceſt homage fet, a tenir de lui, e de ſes heirs, a touz jours mes:

A.D.1273. Edv. 1. E lui ai jure a ſoi porter, de vie, e de membre, e de terrien honour, encountre tote gent, ſauve la fei le noble Roy de France mon Seigneur, e de mes autres Seignourages, as queus je avoi avant fet homage.

Derechef je quit, è enfraunchi por moi, e por mes heirs, de ci en avant, a remenant, touz les pelerins Engleys, alanz e venaunz par mon poer, ou que ſeit; e voille que il ſoient frans e delivres de totes maneres de paiage.

E, a ceſte choſe tenir & garder ſanz mal engin, ou ſanz venir encontre, aj je, de mon bon gre, de ma main fiance en la main le avantdit Erceveſque.

E ſe il aveniſt, que n'avenge, que je, ou mes heirs veniſſons encontre nule des choſes devauntdites, je voil, è grant, por moy e por mes heirs, que a chefcun treſpas, que nous ferons encountre nul des avauntdiz poinz, que ſoit ataint devant celui que le Roy, ou ſes heirs vondront aſſigner en le pays de Vienis, que nous paerons, en noun de peine, en eide de la terre Seinte, cent livres de Vienis, en ſemblement od les damag que les pleintifs Pelrins auront receu par nous, ou par les nos.

E, a ceſtes choſes leaument, e fermement garder e tenir, je oblige moy, e mes heirs, e mes biens, mobles e non mobles, touz ou qil ſoient trouez, e en qi Seignurie; & ſuſmet moy, e mes heirs a la jurediction le Erceveſque de Vienne avantdit, e le Eveſque Guy de Valence, qui ore ſont, e de lour Succeſſeurs, que par tens ſerront, qu'il nous puiſſent deſtreindre par tote manere de deſtreſce de Seint Eglis, e par eid ſeculer, ſe meſtier eſt, a tenir totes les covenances avauntnomez.

A.D.1273. An. 1. E. 1.

E, ſi les avauntditz Erceveſque, & Eveſque, a ceſte choſe fere ſoient negligenz, je me ſuſmet, por moy, e por mes heirs, a poer noſtre Seigneur le Apoſtolie, qui donques ſerra; qe il par tote manere de deſtreſce, qe il nous porra deſtreindre a tenir les covenances deſuſdites, e la peine a paer, tant de feiz, come ele ert encorue, en le eide de la terre Seinte, ſi come avant eſt dit, enſemblement o les damages des pleignanze peereſins avaunt notez.

E, a totes ceſte choſes en bone foy tenir, ai jure ſur ſeins, en la preſence des teſmoignes deſouz eſcriz.

E, a plus grant fermete des avantdites choſes, le Erceveſque, e le Eveſque avauntdiz, a ma requeſte, ount mis lour ſeaus a ces eſcriz endentez, en ſemblement o le mien: les queus eſcriz ſunt treis de une tenour, dont le Roy ad un, le Erceveſque l'autre, e le Eveſque l'e tierce.

Ceſte choſe fu fete au Chaſtel Seint George avantdit lendemain de la Feſte Seint Johan le Bapt. l'An del' Incarnacum noſtre Seigneur 1273. en la Preſence le Noble Baron mon Sire Phelip Conte de Sauvoye e de Burgoyne, Mon Sire Johan de Veſcy, Mon Sire Roger de Clyfford, Sire Simon de Genevile, Sire Otes de Grantſon, Mon Sire Imbert de Mont Luel, Thom. de Marchis de Saluz, Ame de Sauveye, e pluſors autres.

De Homagio Philippi Comitis Sabaudiæ, pro Terris & Caſtris quæ tenet a Rege Angliæ.

A.D.1273. An. 1. E. 1.

L. B. f. 25. a. Penes Camerar.

UNiverſis, præſentes Literas inſpecturis, Philippus Comes Sabaudiæ, ſalutem in Domino.

Noverit univerſitas veſtra quod nos fatemur recepiſſe a Sereniſſimo Principe, Domino Edwardo, Dei gratia, Illuſtriſſimo Rege Angliæ, in feodum, Caſtrum Avillan. Villam Secus. Cum Palatio & Caſtro de Bardo, & Villam Sancti Mauritii in Chablay, quæ & quas ſub eo modo retinemus & retinebimus, ſicut ea tenuit a, recolendæ memoriæ, Domino H. Patre dicti Domini Regis, quondam Dominus Amedeus Comes Sabaudiæ, frater noſter;

A.D.1273.

Et, pro prædictis feodo & terris, fatemur nos feciſſe præſentialiter homagium, in manibus prædicti Domini Regis.

In cujus rei teſtimonium præſentes literas fieri fecimus Patentes, noſtro Sigillo munitas, apud Sanctum Georgium de Sperench. 25. Die Junii, Anno Domini 1273.

A.D.1273.
Edv. 1.

Rex E. grates refert Waltero de Merton, ſuper diligentiam, quam circa regni negotia appoſuit.

A.D.1273.
Edv. 1.

A.D.1273.
An. 1. E. 1.
Bundela Brevium, &c. n.11. in Turri. A. 1. E. 1.

EDwardus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, dilecto Clerico & Cancellario ſuo Waltero de Merton, ſalutem.

Super diligentia, quam circa noſtra & Regni noſtri negotia appoſuiſtis, grates vobis referimus ſpeciales; rogantes quatenus id, quod laudabiliter inchoaſtis, fæliciter continuare curetis: In hiis quæ ad officium veſtrum pertinent cuicunque facientes Juſtitiam exhiberi, alios autem ad id pariter inducentes, non parcentes conditioni aut ſtatui cujuſcunque, quin rigor Juris ipſos coherceat quos Æquitatis ſuavitas nequit ab injuriis cohibere.

A.D.1273.

Ea namque, quæ rite feceritis circa iſta, faciemus (diſponente Altiſſimo) robur firmitatis conſtantiſſime optinere.

Dat. apud Mellune ſuper Sekene 9. Die Auguſti, Anno Regni noſtri primo.

De Mille libris Sterl. a Sancto Ludovico, ex depoſito Hen de Hiſpania, mutuatis, ſolutis.

A.D.1273.
An. 1. E. 1.
L.B. f. 310. b. Penes Camerar.

PHilippus, Dei gratiâ, Francorum Rex, univerſis, præſentes literas inſpecturis, ſalutem.

Notum facimus quod cum, claræ memoriæ, Henricus Rex Angliæ à, felicis recordationis, kariſſimo Domino & genitore noſtro Ludovico Rege Franciæ, de depoſito Nobilis viri Domini Henrici de Hiſpania, mille libras Sterlingorum, in denariis aureis, mutuo recepiſſet, quibuſdam ipſius Regis Angliæ jocalibus dicto genitori noſtro propter hoc obligatis;

Tandem Egregius Princeps E. Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, filius & Hæres præfati Henrici Regis Angliæ, Conſanguineus & fidelis noſter, nobis ſolvit in numeratâ pecuniâ ſummam pecuniæ antedictam:

A.D.1273.

Quam quidem pecuniam confitemur à dicto E. Rege Angliæ integrè recepiſſe, promittentes præfatum E. Regem Angliæ & ſuos de prædicta ſumma pecuniæ, erga prædictum Henricum de Hiſpania, & quoſcumque alios, indempnes penitus conſervare.

Datum apud Meledunum in Feſto beati Laurentii, Anno Domini Milleſimo, ducenteſimo, ſeptuageſimo tertio.

Literæ Gaſtonis de Bearn, de non recedendo a Curia Regis Angliæ, ſine ſua voluntate & licentia ſpeciali.

A.D.1273.
An. 1. E. 1.
L.B. f. 238. b. Penes Camerar.

NOverint univerſi, præſentes literas inſpecturi, quod die Lunæ, proxima poſt feſtum beati Michaelis, Anno Domini 1273. in præſentia Reverendi Patris Girardi Epiſcopi Lettorienſis, & Venerabilis Patris Galgiardi Abbatis Fygiacy, & aliorum plurium, in Eccleſiâ beati Nicholai de Saltu, Dominus Gaſto Vicecomes Bierne, Dominus Montis Catani & Caſtri Veteris, non compulſus, non coactus, nec inductus dolo, ſet ſua ſpontanea voluntate promiſit, & ad Sancta Dei Euvangelia juravit, ſub obligatione & incurramento ſui corporis, & totius terræ ſuæ, quam tenet de illuſtri Domino ſuo, Domino Edwardo Rege Angliæ, Domino Hiberniæ & Duce Aquitaniæ, quod non recedet de Curia ipſius Domini Regis, ubi ipſe fuerit, ſine ſua voluntate & licentia ſpeciali,

A.D.1273.

Ad quod fideliter obſervandum & complendum, obligaverunt ſe dicto Domino Regi, ſub obligatione & incurramento corporum, terrarum & bonorum ſuorum, mobilium & immobilium, Dominus Arnaldus Siuginni de Stan, Raymondus Robuſti, Armandus de Monte Acuto, & Arnaldus de Gavaſtan Milites;

Quod ſi forte idem Dominus Gaſto, quod abſit, in aliquo contra prædicta promiſſionem & juramentum veniret, ipſe & dicti Arnaldus Seginni, Raymundus

A.D. 1273. Edv. 1.

mundus Robuſti, Armandus de Monte Acuto, & Arnaldus de Gavaſton ſuppoſuerunt ſe ſcientes & prudentes juriſdictioni Domini Epiſcopi prædicti Lettorenſis, vel Epiſcoporum Adurenſis ſeu Oleronenſis, vel alterius, aut duorum de ipſis; volentes & concedentes quod prædicti Epiſcopi, ſimul, vel diviſim, ipſos & terras ſuas poſſent compellere per cenſuram Eccleſiaſticam, & interdicti ac excommunicationis ſententias contra eos & terras ſuas, quotienſcumque ab ipſo Domino Rege, ſimul, vel diviſim, fuerint requiſiti, quouſque fecerint & compleverint omnimodam voluntatem ipſius Domini Regis;

Renunciantes dicti Dominus Gaſto, & alii, ſuperius nominati, qui ſe obligaverunt pro eo, omni foro & conſuetudini, juri ſcripto & non ſcripto, cuicumque privilegio & auxilio juris Canonici & Civilis, per quæ contra præmiſſa, vel aliquod præmiſſorum, ſimul vel conjunctim, poſſent umquam venire in toto vel in parte coram quibuſcumque judicibus.

In quorum omnium teſtimonium & roboris firmitatem dictus Epiſcopus Lettorenſis, & dictus Abbas, ac dictus Gaſto, & dictus Arnaldus Seginni de Stan, Raymundus Robuſti, Arnaldus de Monte Acuto, & Arnaldus de Gavaſton, præſentibus appoſuerunt Sigilla ſua.

Dat. apud Saltum, Die Lunæ poſt Feſtum Sancti Michaelis, Anno Domini 1273.

A.D. 1273. Edv. 1.

Litera Gaſtonis Vicecomitis de Bern, promittentis Domino Regi Angliæ quod faciet poſſe ſuum ad ponendum in poteſtate dicti Regis Caſtrum, Villam, & Homines Horteſii.

A.D. 1273. An. 1. E. 1.

L. B. f. 239. b. Penes Camerar.

NOverint Univerſi quod, die Lunæ, poſt Feſtum Sancti Michaelis, Anno Domini 1273. in præſentia Reverendi Patris G. Epiſcopi Lettorenſis, & Venerabilis Patris Golgiardi Abbatis Figiacenſis, & aliorum plurimorum, in Eccleſia beati Nicholai de Saltu, Dominus Gaſto Vicecomes Bierne, Dominus Montis Catani & Caſtri Veteris, non compulſus, non coactus, nec dolo inductus, ſet ſua ſpontanea voluntate promiſit, & ad Sancta Dei Ewangelia juravit, quod ipſe bonâ fide faciet ſuum poſſe, infra diem Veneris proximum, quod judicium, datum in Curia Sancti Senerii, contra ipſum de ſaſciendis Villis, Caſtris, & terris ſuis, ratione plurium defectuum, habeat executionem plenariam, ut eſt dictum; & quod ſimiliter bona fide faciet poſſe ſuum, infra diem Veneris ſupradictam, quod caſtrum ſuum, tota villa, & homines Horteſii, ac ſpecialiter illi, qui de arreſtamento Domini Girardi de Sancto Laurentio Militis, & Nuncii illuſtris Domini Regis Edwardi Angliæ, dicuntur culpabiles, ponantur in manu & poteſtate prædicti Domini Regis, ad faciendum ſuam omnimodam voluntatem de ipſis; ſalvo eidem Domino Gaſtoni jure hæreditario, quod habet in eadem villa.

A.D. 1273.

Quod ſi forte infra prædictam diem Veneris non poſſit facere quod dictum judicium executioni ducatur; & quod dictum caſtrum, villa, & homines Horteſii ponantur in manu prædicti Domini Regis, ut dictum eſt; vel deficiat in altero de præmiſſis, promiſit, ut dictum eſt, & juravit quod ex tunc faciet voluntatem & ordinationem ſæpedicti Domini Regis.

In quorum omnium teſtimonium & roboris firmitatem, dicti Epiſcopi Lettorenſis, & Abbas Figiacenſis, ac Dominus Gaſto præſentibus appoſuerunt Sigilla ſua.

Dat. apud Saltum die Lunæ proxima poſt Feſtum Sancti Michaelis Anno Domini 1273.

De Nuptiis inter filiam E. Regis primogenitam, & Filium Petri Infantis Arraganiæ primogenitum contrahendis.

A.D. 1273. An. 1. E. 1.

Lib. B. fol. 124 b. Penes Camerar.

IN nomine Domini noſtri Jehu Chriſti, Anno Domini 1273. 8. Idûs Octobris:

In Villa Sorduæ, præſentibus teſtibus infra ſcriptis, Dominus Edwardus, Dei gratiâ, illuſtris Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, & illuſtris infans Petrus, Magnifici Principis Regis Aragonum Primogenitus, volentes inter ſe dilectionem & veram concor-

A.D. 1273.

A.D. 1273. Edv. I. diam firmiter duraturam, & eandem per affinitatis vinculum confirmare, convenerunt quod prædictus Dominus Rex Angliæ deſponſaret Filiam ſuam & illuſtris Reginæ Dominæ Alienoræ, conjugis ſuæ, majorem, Filio Majori prædicti Domini Infantis & illuſtris Dominæ Conſtantiæ uxoris ſuæ; intelligentes illum & illam majores, qui, tempore nuptiarum contrahendarum inter eos, primi ſeu majores ſupererunt.

Unde prædictus Dominus Rex, ſub formâ prædictâ, Filiam ſuam deſponſavit, per verba de futuro, Filio prædicti Domini Infantis; & prædictus Dominus Infans, ſub ſimili formâ, deſponſavit prædictum Filium ſuum Filiæ dicti Domini Regis; promittentes uterque eorum ſibi invicem, bona fide ſe daturos operam, & facturos, & curaturos, ut prædicta ſponſalia per ſubſequens matrimonium conſummentur.

Et, ad majorem firmitatem habendam, prædictus Dominus Rex & præfatus Dominus Infans juraverunt ſuper ſancta quatuor Dei Ewangelia, prædicta attendere & complere, ut ſuperiùs continetur.

Promiſit etiam prædictus Dominus Infans præfato Domino Regi quod, tempore matrimonii, faciet augmentum ad dotem, quam Filia ejuſdem Domini Regis afferet viro ſuo, ſecundum quantitatem dotis; ſcilicet augmentando ipſam dotem in tertia parte pluſquam ſit ipſa dos, vel dabit arras, ſecundum morem Regni Aragonum, qui eſt, quod aſſignantur Dominæ certa loca, quæ, vivente viro, tenet & percipit, & habet redditus omnes ipſorum locorum ad voluntates ſuas inde faciendas; ſimiliter & poſt mortem viri, quamdiu vidua in terra remanſerit, ſuperſtitibus filiis vel non, habeat & percipiat ipſos Redditus ad voluntatem ſuam; ſi vero eadem Domina ad ſecunda vota convolaret, percipiat ipſos Redditus, & habeat, non computando eos in dote, donec ſibi fuerit de ipſa dote plenarie ſatisfactum.

Super augmento autem & arris prædictis, ſit in optione Domini prædicti Domini Regis, utrum malit arras prædictas cum Filia ſua recipere, vel augmentum.

In cujus rei teſtimonium prædictus Dominus Rex & Dominus Infans huic cartæ ſigilla ſua fecerunt apponi alternatim.

Teſtibus Venerabilibus Patribus,

Auſitanenſi Archiepiſcopo, &
Epiſcopo Lectorenſi,
Echivardo de Chabbenays,
Comite Bigorre,
Aymerico de Rupe Canardi,
Imberto Guidonis,
Roggerio de Clifford,
Johanne de Boun, Militibus, &
Antonio Bek, Clerico prædicti Domini Regis,
Bernardo Rogerii Comite Palerien.

Blaſio de Alagone,
Acone de Focibus,
R. Dorchan,
P. de Offegato, &
Bern. de Monte Pavon. militibus prædicti Domini Infantis.

Dat. & Actum in prædicta Villa Sorduæ, Anno & die præfixis, Regni prædicti Domini Regis Angliæ anno primo.

De Inſula Oleronis, Alienoræ Matri Regis, in dotem conceſſa.

A.D. 1273. An. 1. E. 1. L. B. f. 186. b. Univerſis, præſentes litteras inſpecturis, Archipresbyter de Olerone, & Prior Sancti Jacobi de Caſtro Oleronis ſalutem in Domino.

Litteras incliti Domini noſtri E. Dei gratiâ, Regis Angliæ, noveritis nos vidiſſe in hæc verba;

E. Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, Epiſcopis, Abbatibus, Prioribus, Baronibus, Militibus, Communitatibus Villarum, & omnibus fidelibus & tenentibus ſuis de Inſula Oleronis, *Caſtris, præpoſituris*, & Majoriæ de Burgo, de Sancto Meliano, & de Breſangeſio inter duo Maria, de Sancto Machario & de Lingonio, ſalutem.

Cum de conſilio noſtro Commiſerimus Sereniſſimæ Dominæ, & Matri noſtræ cariſſimæ, Alienoræ Reginæ Angliæ Caſtra, Villas, Maneria & omnes terras noſtras locorum prædictorum, tenenda in dotem;

Vobis mandamus quod eidem Matri noſtræ, tanquam Dominæ veſtræ, vel ejus mandato, in omnibus & ſingulis præmiſſorum intendentes de cætero ſitis & reſpondentes, ſicut prædictum eſt.

In cujus rei teſtimonium has litteras noſtras fieri fecimus Patentes.

Dat.

A.D.1273.
Edw. 1.

Dat. apud Sanctum Severum viceſimo quarto Die Menſis Septembris, Anno Regni noſtri primo. In cujus viſionis teſtimonium nos dicti Archipreſbyter & Prior Sigilla noſtra duximus apponenda.

Dat. die Jovis ante Feſtum beati Lucæ Evangeliſtæ, Anno Domini 1273.

Litera Abbatis Sancti Severii, & aliorum, de Citatione facta Domino Gaſtoni, de querelis ſibi impoſitis.

A.D.1273.
An. 1. E. 1.
L.B. f. 240 a. Penes Camerar.

UNiverſis præſentes literas inſpecturis,

Nos Abbas Sancti Severii, Arnaldus Siginni de Stan, Arnald. de Marciano, & Guillielmus Arnand. de Sancto Albino, de Curia Sancti Severii: Aneſſancius de Cavo Monte, Guillielmus Raymundus de Pinibus, Arnald. de Marinanda de Curia Vaſatum: Genebrunus Dominus Sparre, Helias de Caſtelion. & Gualthardus de Solerio de Curia Burdeg. Major Sancti Enuliani, Garcias Ayquelun de Sancto Machario, Donatus de Pinibus de Vaſato & Major Aquen. facimus manifeſtum quod, exiſtendo in Curia Sancti Severii, una cum illis de dicta Curia, audivimus legi in actis Curiæ Sancti Severii, Citationes, factas de Domino Gaſtone Vicecomite Bearn, ad inſtantiam multorum querelantium, & etiam illuſtris Domini noſtri, Domini Edwardi, Regis Angliæ, Domini Hiberniæ & Ducis Aquitaniæ, ac etiam ejuſdem Domini Gaſtonis defectus plures & plures extitiſſe.

Et etiam audivimus legi judicium, contra eum latum per dictam Curiam, ſuper villis, caſtris, & bonis dicti Domini Gaſtonis occupandis, & tenendis pro dicto Domino Rege, quouſque dictus Dominus Gaſto veniret reſponſurus, & juri pariturus, prædictis querelantibus, ſecundum formam, uſum & conſuetudinem dictæ Curiæ:

Dixit etiam Dominus Lucas de Tany, Seneſcallus Vaſconiæ, quod, cum ipſe miſiſſet certas perſonas, cum literis ſuis Patentibus, ad dictum Judicium exequendum, gentes Domini Gaſtonis non ſuſtinuere judicium exequi, ſet vi repulerunt eoſdem:

Tandem interpellati à dicto Domino Rege, quid ſuper prædictis contumaciis & inobedientiis haberet facere, nos unanimiter & concorditer diximus, quod per Curiam Vaſconiæ debebat idem Dominus Gaſto, de conſuetudine Vaſconiæ, requiri poſt tres citationes Seneſcalli, & Judicium quarta vice, quod dictis ſuis querelantibus & Domino Regi veniret perſonaliter reſponſurus, & juri pariturus in Curia Vaſconiæ prædicti Domini Regis;

Et, ſi veniret, debebat recipi ab eo ydonea cautio de ſtando juri; ſi vero non veniret, idem Dominus Rex, vel ſuum mandatum poterat vi armata cum ſuis excercitibus, contra eum venire.

Et, ex quo ſe moviſſet, non debebat eum audire pro aliqua aſſecuratione, niſi vel ſuum corpus, vel ſua bona, & terram traderet in manu Domini Regis, & quod alia ſecuritas ab eo recipi non debebat.

Noſque, ad mandatum Domini Regis & Curiæ, die Feſto Omnium Sanctorum, proximo præterito, prope Archeſium dictam Requiſitionem eidem Domino Gaſtoni fecimus, perſonaliter adeundo eundem:

Set ipſe coram Domino Rege venire contempſit, & poſt hæc idem Dominus Rex movit ſe & ſuas Acies contra eum.

In quorum omnium teſtimonium præſenti ſcripturæ appoſuimus Sigilla noſtra.

Dat. apud Sanctum Severum, Die Feſto beati Martini Yemalis, Anno Domini 1273.

Litera Communitatis Caſtri Lemovic. de credentia.

A.D.1273.
A. 1. E. 1.
L.B. f. 322. a. Penes Camerar.

EXcellentiſſima Domino ſuo Edwardo, Dei gratia, illuſtri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ & Aquitaniæ Duci, ſui devoti Conſules Communitas Caſtri Lemovicenſis ſui ad omnia ſe ipſos ſubjectos & humiles pedes Regiæ Majeſtatis.

Celſitudini Regiæ humiliter ſupplicamus quatinus fideli noſtro Raynaldo de Sulimiaco, latori præſentium, in hiis, quæ ex parte noſtra in præſentia Regiæ Majeſtatis duxerit declaranda, ſicut nobis fidem adhibeat, & eundem exaudire dignetur.

In cujus rei teſtimonium & munimen Sigillo Conſulatus Caſtri Lemovicenſis, quo communiter utuntur, fecimus præſentes literas Sigillari.

Dat. die Mercurii ante Feſtum beati Andreæ Apoſtoli, Anno Domini 1273.

Bulla, de Inſigni pœnitentia Guydonis de Monteforti, pro cæde Hen. de Alemania; & de traditione Guidonis in Carcerem.

A.D 1273. An. 2. E. 1. Ex Orig.

GRegorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Princeps inclite, novit excellentiâ Regia quam dirè, quam durè Guidonis de Monteforti malitiam (non omittendo tamen juſtitiæ ſemitas, ſet exquiſitos etiam ſequendo juris tramites) fuerimus proſecuti; & ideo non eſt opus habitum contra ipſum repetitione aliqua commemorare proceſſum: Set ſufficit quæ ſunt poſtmodum exinde ſubſecuta tuæ celſitudini nuntiare.

Et quidem memoratus Guido, magnæ pœnitentiæ ſigna prætendens, poſtquam Florentiam venimus, uxoris ſuæ præſentiâ & multiplicatis aliis nunciis inſtitit, multâque ac longâ inſtanciâ ſupplicavit, ut ad noſtram permitteretur venire præſentiam; paratus ſimpliciter, ut dicebat, noſtris obedire mandatis.

Set multiplici ejus inſtantiæ multiplicem oppoſuit non ſolum qualitas offenſæ, ſaltem in magni temporis dilatione, repulſam, verum etiam cujuſdam noſtræ deliberationis examen, quo inveſtigandum fore providimus an contriti & humiliati cordis indicia, quæ tanta tamque aſſidua ejuſdem Guidonis inſtantia veriſimiliter arguebat, veritatis munimine fulcirentur, an eſſent velamine ſimulationis obducta.

Cumque poſtmodum nos contingeret Civitatem Florentinenſem exire, idem Guido, quaſi ad duo miliaria, extra Civitatem eandem, necnon & quidam alii, quos ad hoc ſibi Comites habuit, depoſitis omnibus calciamentis & veſtibus, præter camiſias & femoralia, cum cordis ad colla, proſtratique in terram, ſe nobis in viâ exhibuere cum lacrimis; &, ſubſiſtentibus quampluribus, qui erant in noſtro tunc temporis, comitatu, memoratus Guido, cum ejulatu non modico, profuſis lacrimis, inſtantis ſupplicationis verbis effuſis, ſe *alt & bas*, ſine tenore, modo vel conditione aliquâ, noſtris mandatis exponens, petebat humiliter, ſupplicabat inſtanter ſaltem, ubicumque nobis placeret, in carcerem ſe detrudi, & in abſolutionis beneficio miſericordiæ ſibi januam aperiri; nullo penitus adjecto in ſuis ſupplicationibus, mediatè vel immediatè, porrectis, per quod aliàs derogari poſſet, in aliquo, prædicto proceſſui, habito contra ipſum.

Set nec tunc hujuſmodi ſupplicationem ipſius duximus admittendam, nec reſponſum ipſe a nobis habuit aliquod; immo redarguimus potius alios aſſiſtentes eidem, quod in talibus nec loci nec temporis competentiam obſervârant: Verum, urgente tandem conſcientiâ ne deeſſe juſtitiæ videremur, & contra ipſius debitum eccleſiæ claudere gremium redeunti, de fratrum noſtrorum conſilio, in hoc condeſcendimus inſtantiæ ſupplicantis.

Mandavimus quidem, per dilectos filios noſtros, R. Sancti Angeli, & J. Sancti Nicolaii in Carcere Tulliano Diaconos Cardinales, in Urbe morantes, Guidoni præfato in Terra Eccleſiæ Romanæ, in aliquâ arce tutâ, locum carceris aſſignari; &, propter noſtram de partibus illis abſentiam, ipſum Guidonem per Cariſſimum in Chriſto filium noſtrum Siciliæ Regem illuſtrem, & alias perſonas ydoneas inibi cum diligentiâ cuſtodiri; ſicut dilectus filius Gerardus de Roſcillone, noſter familiaris & clericus, cui ſuper hiis, quæ tibi ex parte noſtra duxerit exponenda, fidem indubitatam habere poteris, pleniùs oraculo vivæ vocis exponet.

Quid autem circa hoc poſtmodum actum ſit nondum ad nos relatio certa perduxit: Hoc tamen ideo tibi ſic ſerioſè intimanda decrevimus, ne noſtrorum proceſſuum puritatem tertiæ linguæ malitia in tuæ Celſitudinis auribus fermentaret.

Dat. Lugdun. 3. Kalend. Decembris, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub Filo Canabeo.

Bulla Regi, de Benignitate ſua ad Edmundum Fratrem, & Honorificentia ad Alianoram Matrem.

A.D.1273. *An.* 2. *E.* I. *Ex Orig.*

GRegorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Quantum deceat, quantum expediat, ut fraternum, quem ad dilectum filium, Nobilem virum, Eadmundum Comitem Leyceſtriæ, Germanum tuum, mente geris, operis evidentiâ manifeſtes affectum, non exprimimus litteris; novimus etenim quod plenè induſtria regalis circumſpectionis advertet, ſi tamen ad id oculos conſiderationis attente convertat.

Ideoque ſerenitatem Regiam, in zelo paternæ dulcedinis, ſollicitandam duximus, & affectuosè rogandam, quatinus ad eundem Germanum tuum in omnibus, & ſpecialiter in negotio decimæ, à prælatis Regni tui pro tuâ & ipſius ſubventione conceſſæ, ſic benignè te habeas, quod fraterna caritas omnem inter te ac ipſum operam mediatoris excludat.

Gratius etenim erit nobis, & excellentiæ tuæ decentius, ut quicquid de decimâ prædictâ eidem obvenerit, de fraternâ videatur benignitate ac liberalitate procedere quàm de neceſſitate juſtitiæ provenire, ſicut hæc omnia per dilectum filium Girardum de Ruſcillone, clericum & familiarem noſtrum (cui ſuper hiis, quæ tibi ex parte noſtrâ exponet, fidem indubitatam habere poteris) plenius mandamus exponi.

Cæterum de filiali affectu, quem operibus exhibere diceris ad cariſſimam in Chriſto filiam noſtram, illuſtrem Reginam Angliæ, matrem tuam, ipſam & ſua etiam negotia benignè tractando, & mandando tractari, magnificentiæ tuæ plurimum congaudemus.

Expedit enim & ſpiritualiter tuæ ſaluti, & temporaliter regalis honoris augmento, ut eandem matrem tuam, juxta divinum beneplacitum, honorificentiâ debitâ proſequaris.

Dat. Lugdun. 2. Kal. Decembris Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub Filo canabeo.

Conventio Cyrographata inter Regem Angliæ, & H. Regem Navarræ, ſuper matrimonio contrahendo inter Henr. filium Regis Angliæ, & Johannam filiam Regis Navarræ.

A.D.1273. *An.* 2. *E.* I. *Lib. A. f.* 129. *Penes Camerar.*

IN Nomine Patris, & filii, & Spiritûs Sancti Amen.

Nos Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ; & Henricus, eâdem gratiâ, Rex Navarræ, Campaniæ & Briæ Comes Palatin. notum facimus univerſis quod, ad honorem Dei, conſideratâ etiam communi utilitate terrarum confinium, in quibus, propter malitiam gentis, multa mala hactenus perpetrata fuiſſe noſcuntur, ad ipſa radicitùs extirpanda, & ad providendum nè deinceps hiis ſimilia committantur, tales inter nos inivimus pactiones, videlicet;

Quod nos, prædictus Henricus Rex Navarræ, promittimus & convenimus præfato Regi Edwardo, dare & tradere Johannam, filiam noſtram & hæredem, Henrico, filio primogenito & hæredi præfati Edwardi Regis Angliæ, in ſponſam & uxorem legitimam deſponſandam, & ducendam temporibus præfinitis à jure ad ſponſalia & matrimonia contrahenda.

Et nos, prædictus Edwardus promittimus & convenimus prædicto Regi Navarræ, dare & tradere Henricum, Primogenitum noſtrum filium & hæredem, Johannæ, filiæ & hæredi prædicti Regis Navarræ, in virum legitimum deſponſandum, & ducendum temporibus præfinitis à jure ad ſponſalia & matrimonia contrahenda, ſicut prædictum eſt.

Item nos, Henricus Rex Navarræ prædictus, promiſimus & convenimus prædicto Regi Edwardo, quod ſi abſque aliâ prole legitimâ, ex nobis deſcendente, decedere nos contingat (quod abſit) quod præfata Johanna filia noſtra nobis ſuccedat, & ſit hæres in Regno Navarræ, Comitatibus Campaniæ & Briæ, & in aliis bonis noſtris: Si autem nos contingat habere filias unam vel plures legitimas, unà cum præfata Jo-

hanna

A.D. 1273. Edv. 1.

hanna, abſque filio maſculo, volumus & promittimus præfato Regi Angliæ, quod dicta Johanna ſit hæres, & nobis ſuccedat in Regno Navarræ & Comitatibus prædictis; ita tamen quod in feodis Eccleſiarum & allodiis, ac aliis acquiſitionibus, per nos vel anteceſſores noſtros factis, præter Comitatus prædictos & Regnum, eadem Johanna, cum cæteris ſuis ſororibus, admittetur ad virilem portionem ſecundum conſuetudinem & forum patriæ; cæterum ſi nos, Rex Navarræ prædictus, auctore Domino, filium maſculinum legitimum ſuſceperimus unum vel plures, qui nobis ſuperſit tempore mortis noſtræ, tunc volumus & promittimus dicto Regi Angliæ, Quadraginta millia librarum Turonenſium dare & ſolvere ſibi in dotem pro filiâ noſtrâ Johannâ prædictâ; videlicet Viginti milia librarum Turonenſium die matrimonii contracti, & alia viginti milia librarum Turonenſium à die matrimonii contracti in unum annum.

Promiſimus etiam & convenimus nos, Rex Angliæ prædictus, dicto Regi Navarræ, quod, cum Matrimonium fuerit contractum inter præfatum filium noſtrum Henricum & Johannam filiam prædictam Regis Navarræ, aſſignabimus & trademus totam terram noſtram Vaſconiæ prædicto filio noſtro Henrico, tenendam eo modo quo, fælicis recordationis, Henricus Pater noſter eam nobis tradidit & conceſſit.

Rurſus promiſimus & convenimus ſupradicto Regi Navarræ, quod, poſt contractum Matrimonium prædictum inter Henricum filium noſtrum prædictum & Johannam filiam memorati Regis Navarræ, dabimus & aſſignabimus in donationem ſibi, propter nuptias pro Johanna ejus filia prædicta, duo milia Marcarum argenti annui redditûs; videlicet, Mille Marcatas in cuſtumis ſeu pedagio noſtro Burdegalæ, cum duobus Caſtris noſtris de Caſtellione Diocœſis Burdegalenſis, & de Millano Diocœſis Vaſatenſis: Ita tamen quod redditus & proventus dictorum Caſtrorum computentur in dictis mille mercatis: Alias verò mille Marcatas aſſignabimus in Regno noſtro Angliæ, in locis competentibus, ad viſum & arbitrium bonorum virorum.

Sane, inter nos, in ſpecialem conventionem fuit deductum, quod ſi infra ſeptennium (quod eſt tempus aptum ad Sponſalia contrahenda) de dicto Henrico filio noſtro aliquod humanum contigerit (quod abſit) quod præfata Johanna Alfonſo filio noſtro legitimo nuptum collocetur, ſub eiſdem pactis & conventionibus per omnia ſuperiùs annotatis.

A.D. 1273. Edv. 1.

Quam conventionem nos, prædictus Rex Navarræ, laudamus & approbamus, & eidem expreſſe noſtrum impertimur aſſenſum.

Noviſſime, provida deliberatione penſantes & conſiderantes qualiter ſtatum prædictarum terrarum noſtrarum confinium, (multis dudum guerrarum, ſeditionum, tribulationum fluctibus agitatum) poſſimus in tranquillum deducere, & ad formam reducere meliorem, quo pax & juſtitia conſerventur in hiis, promittimus vobis, & convenimus adinvicem bona fide, quod nos, prædictus Rex Angliæ, prædictum Regem Navarræ juvabimus contra omnes homines, qui hoſtiliter invaderent Terras ſuas, vel bona ſua; quod quidem juvamen ſibi faciemus, & per gentem noſtram fieri ſimiliter faciemus, quotiens per prædictum Regem Navarræ, vel alium vices ejus gerentem, nos, vel Seneſcallus noſter Vaſconiæ, ſeu vices noſtras gerens fuerimus requiſiti.

Ad quod, vice verſâ, nos, præfatus Henricus Rex Navarræ, faciendum & præſtandum prædicto Regi Angliæ, vel Seneſcallo ſuo Vaſconiæ, vel vices ejus gerenti, à nobis, dum in Regno fuerimus, vel à Seneſcallo noſtro, ſeu vices noſtras gerente, nos aſtringimus & obligamus, quotienſcumque per eundem Regem, vel Seneſcallum ſuum Vaſconiæ, ſeu gerentem vices ejus, nos, Seneſcallus noſter, vel vices noſtras gerens, fuerimus requiſiti.

Prædictum autem juvamen nobis adinvicem præſtabimus, ſicut prædictum eſt, contra omnes homines, præterquam contra Sereniſſimum Principem Dominum noſtrum Regem Franciæ, cujus aſſenſum & voluntatem communi aſſenſu in contrahendo matrimonio dicto retinemus; adicientes, quod ſi ex aliquâ cauſâ (quod abſit) idem Rex eidem matrimonio ſuum non impertiretur aſſenſum, quod conventiones & obligationes, ſuper matrimonio contrahendo contractæ, & omnes aliæ ſuperiùs annotatæ, nullius roboris habeant firmitatem.

Ut autem omnia ſupraſcripta, quæ inter nos acta ſunt, majori firmitate nitantur, Promiſimus & promittimus bona fide ea omnia ſupradicta attendere, & ſervare, & in nullo contravenire.

De mandato etiam noſtri præfati Regis Angliæ, dilectus & fidelis noſter Thomas de Clara; & de mandato etiam noſtri, præfati Regis Navarræ, dilectus & fidelis noſter Petrus Sancii de Monte-Acuto Dominus de Caſſat. tactis

A.D.1273. Edv. 1.

ctis Sacroſanctis Evangeliis, in animas noſtras prædicta omnia & ſingula in noſtrâ præſentiâ juraverunt.

In quorum omnium teſtimonium & munimen exinde confici juſſimus dua Inſtrumenta, per alphabetam diviſa, quæ Sigillorum noſtrorum appenſione fecimus roborari.

A.D.1273. Edv. 1.

Datum apud Hoſpitale de Bono Loco ordinis Roſidæ Vallis, Die Jovis pridie Kal. Decembris, Anno Domini 1273.

Bulla Regi, de Coronatione proroganda, ne vel ſuus, vel ſuorum Prelatorum adventus ad generale Concilium impediretur.

A.D.1273. *An. 2. E. 1.* *Ex Orig.*

GRegorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Celſitudini Regiæ, fili cariſſime, confidenter exponimus quod, cum non ſolum noverimus, ſed & palpaverimus zelum tuum, quem etiam prætendentia opera manifeſtant ad negotium terræ ſanctæ, non ſine admiratione audivimus te coronationi tuæ terminum indixiſſe, qui cum tempore, quod eſt indictum generali concilio congregando (in quo debet ſpecialiter dictum negotium promoveri) concurrit.

Propter quod & tua ſubtraheretur eidem concilio tanto magis neceſſaria & grata præſentia, quanto ex eo eſſe poteſt utilior in promotione negotii ſupradicti, quod de neceſſitatibus terræ illius tibi magis, tamquam experto, credetur, plus conſilio Principis tanti favebitur, plures ſequaces inveniet benignitas & liberalitas conſulentis; & Prælatis Regni tui, vel ab ejuſdem coronationis ſollempniis (quam tamen deſideramus cum ſollempnitate debita & optata proſperitate procedere) vel ab ipſo concilio, quod diſpendioſum foret admodum & abſurdum, neceſſitas abſentiæ immineret.

A.D.1273.

Ideoque ſerenitatem Regiam & paternâ ſollicitamus fiduciâ, & intenſo rogamus ac hortamur affectu, quatinus benigna meditatione penſatis diſcriminibus, quæ de tali concurſu temporum imminent, illis ſanctis & piis operibus, quæ ſunt in dicto concilio promovenda, & ſpecialiter terræ negotio memoratæ, ſic per accelerationem, vel prorogationem dictæ coronationis illis occurras, quod nullo modo propter hoc tuus, vel eorumdem Prælatorum ad idem concilium impediri poſſit adventus; ſed prædictorum negotiorum efficax tua, & eorumdem Prælatorum promotio, tibi apud Deum æternæ retributionis cedat ad meritum, & apud homines ad laudis titulum ſempiternum.

Dat. Ludgun. Kal. Decembris Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub Filo canabeo.

Litera pro Liberatione Gulielmi Vigerii, in Priſona Caſtri Xantonenſis detenti.

A.D.1273. *An. 2. E. 1.* *L.B. f.269. b Penes Camerar.*

REverendo Domino ſuo, Domino Edwardo, Dei gratiâ, illuſtri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ, ſui Gaufridus Vigerii, Elyas de Rebeyna Milites, Xant. Dioceſis, & Gaufridus Seleci Miles, ejuſdem Dioceſis, homines ſui ligii, ſalutem & reverentiam debitam cum honore.

Cum Nobilis Seneſcallus Xant. & alii Præpoſiti, & ſervientes veſtri captum detineant in Caſtro veſtro Xanctonenſi, Guillielmum Vigerii Valettum; & Gaufridus Vigerii Valettus, Frater dicti Guillielmi capti, ſuper deliberationes ipſius Valetti capti, vobiſcum locutus fuerit apud Baioniam, ut nobis aſſerit dictus Gaufridus, & vos volueritis & præceperitis venienti Seneſcallo veſtro Xantonenſi, prout dictus Gaufridus nobis aſſerit, quod dictus Valettus captus liberaretur, ſub cautione tamen idonea tibi ſi in aſſiſa veſtra Xantonenſi, coram dicto Seneſcallo veſtro, contra dictum Valettum captum non eſſet aliquis accuſator, ſeu etiam proſecutor, vel aliquis alius, qui de ipſo Valetto, juſtè vel injuſtè, poſſet conferre querimoniam,

A.D.1273.

Dominationi veſtræ ac Regiæ Majeſtati ſupplicantes, per præſentes litteras, Sigillis noſtris ſigillatas, ſignificamus

quod

A.D.1273. Edv. 1. quod dictus Gaufridus Vigerii, Frater prædicti Valletti capti ad diem, ſibi aſſignatam ſuper præmiſſis, videlicet die Mercurii ante Nativitatem Domini, præſens interfuit coram Domino Seneſcallo veſtro in Aſſiſa Xantonenſi, ubi non ſint contra dictum Vallettum captum aliquis acuſator, querelens, ſeu etiam proſecutor.

Et incontinenti dictus Vallettus, frater dicti capti, optulit prædicto Seneſcallo veſtro, juxta formam præcepti veſtri, ut aſſerit, bonas plegias & idoneas cautiones ſuper deliberatione dicti Valletti, videlicet nos omnes prænominatos, & Petrum Gaufridi de Caude, & Eliam David Milites, qui corpora noſtra, pro corpore dicti Valletti, volimus prædicto Seneſcallo, nomine noſtro, & quilibet noſtrûm in ſolidum obligare :

A.D.1273. Edv. 1. Et dictus Seneſcallus veſter, juxta formam mandati & præcepti veſtri, dictum Vallettum, ut aſſerit frater dicti Valleti capti, ipſum captum noluit liberare ſub cautionibus & plegiis ſupradictis:

Quapropter Dominationem veſtram reverendam, in quantum poſſimus, requirimus & rogamus quatinus, ſi mandatum veſtrum tale fuerit, ſicut nobis aſſerit frater dicti Valleti capti, ſuper deliberatione dicti capti, tale conſilium apponatis, quale Regiæ Majeſtati veſtræ videbitur apponendum :

Et hoc vobis, tanquam homines veſtri ligii, teſtificamus ſub noſtri periculo Juramenti.

Dat. Die Jovis in Feſto beati Thomæ Apoſtoli, anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo tertio.

De Proviſionibus, faciendis contra Coronationem Regis.

A.D.1274. A. 2. E. 1. Clauſ. 2. E. 1. m. 13.

REX Vicecomiti Glouceſtr. ſalutem.

Præcipimus tibi quod contra inſtans feſtum Coronationis noſtræ, quod in inſtantibus Octabis Paſchæ celebraturi ſumus, Domino concedente, provideas ad opus noſtrum in balliva tua, per viſum latoris præſentium, quem ad te propter hoc tranſmittimus, de Sexaginta Bobus, & Vaccis, Sexaginta Porcis, duobus Apris pinguibus, ſexaginta Multonibus vivis & de tribus milibus Caponum & Gallinarum, & de quadraginta Baconibus; ita quod ea habeas apud Windeſor. in Vigilia Paſchæ proximo futura ad ultimum, Conſtabulario noſtro Caſtri Wyndeſ. liberanda.

Et hoc, ſicut te & tua diligis, & indignationem noſtram vitare volueris, nullatenus omittas; & habeas ibi tunc hoc breve.

Et, cum ſciverimus cuſtum, quod ad hoc poſueris, illud tibi ad ſcaccarium noſtrum faciemus allocari.

Dat. per manum W. de Merton Cancellarii apud Weſtm. decimo die Februarii.

Conſimiles litteræ diriguntur Vicecomiti Buk. & Bed. de 40 Bobus & Vaccis, & quadraginta Porcis, quadraginta Multonibus, & uno Apro, pinguibus & vivis, & de duobus milibus & 100 Caponum & Gallinarum, & de 25 Baconibus.

A.D.1274. Conſimiles litteræ diriguntur Vicecomiti Oxon. de 40 Bobus, 40 Porcis, 40 Multonibus, 2 Apris, pinguibus & vivis, & de 2100 Caponum & Gallinarum, & de 25 Baconibus.

Conſimiles litteræ diriguntur Vicecomiti Kantiæ de 40. Bobus & Vaccis, 40. Porcis, duobus Apris, & 40 Multonibus pinguibus & vivis, & de duobus Milibus & 100 Caponum & Gallinarum, & de 25 Baconibus.

Conſimiles litteræ diriguntur Vicecomiti Surr. & Suſſex. de 40 Bobus & Vaccis, 40 Porcis, 40 Multonibus, 2 Apris, pinguibus & vivis, 25 Baconibus, & de 2000 Caponum & Gallinarum.

Conſimiles litteræ diriguntur Vicecomiti Warr. & Leic. de 60 Bobus & Vaccis, & 60 Porcis, 40 Multonibus & Apris, pinguibus & vivis, & de tribus milibus Caponum & Gallinarum, & de 38 Baconibus.

Conſimiles litteræ diriguntur Vicecomiti Somerſet. & Dorſet. de 100 Bobus & Vaccis, 110 Porcis, 110 Multonibus vivis, 4 Apris pinguibus vivis, 62 Baconibus, & de 5200 Caponum & Gallinarum.

Conſimiles literæ diriguntur Vic. Eſſex. de 60 Bobus, & Vaccis, 60 Porcis, 60 Multonibus pinguibus & vivis, & de 38 Baconibus, 3 Apris, 3160 Capon. & Gall.

A.D.1274.
Edv. 1.

De Seneſcallo Vaſconiæ bona Eccleſiaſtica occupante.

A.D.1274.
An. 2. *E.* 1.
L. B. f. 309. *a.*
Penes Camerar.

SEreniſſimo Principi, Domino Edwardo, Dei gratia, Regi Angliæ illuſtri, Amanenus, ejuſdem permiſſione, Archiepiſcopus Auxitonenſis univerſique Suffraganei Eccleſiæ Auxitonenſis ejuſdem devoti, ſalutem & munus orationum cum karitatis affectu.

Cum incliti progenitores veſtri, zelo ferventes fidei, ac pietatis amore ſuffulti, Eccleſiam Dei multipliciter honorarint, & loca, Divino cultui dedicata, ſuæ munificentiæ beneficiis & libertatibus devotiſſime dotaverint; quare ipſis Altiſſimus, in rore cœli, & terræ pinguedine benedictis, Regnum ſuum ſtabilitate continua aucmentavit:

Decet veſtram Regiam Mageſtatem quod, eorum veſtigiis inhærendo, devotos affectus ipſorum imitemini, ut ſic, placentes Domino, ab eo mereamini dirigi; qui ſibi placidos provehit ad ſalutem.

Sane frequenti conqueſtione ac gravi denunciatione veſtræ per nos eſt excellentiæ intimatum, quod veſter Seneſcallus Vaſconiæ, veſtrique Miniſtri bona temporalia, & quæcunque ſpiritualia prava interpolatione miſcendo, Aquenſis Eccleſiæ nunc vacantis, & olim Vaſatenſis, Auxitenſis Provinc. indebite occupârunt, & illicite occupata conſumunt nomine Regio, in grande noſtrum diſpendium, & præfatarum Eccleſiarum, ac grave ſuarum periculum animarum; quamvis hoc vobis vel eis de jure vel conſuetudine minime competere dinoſcatur, cum nunquam, in aliqua Eccleſiarum dictæ Provinciæ, talia, uſque ad veſtra tempora, fuerint attemptata.

Quare veſtræ Regiæ Mageſtatis Celſitudinem voce concordi & prece humili duximus implorandam, quatinus Seneſcallum & Miniſtros prædictos, à prædictis moleſtiis & ſimilibus compeſcatis, occupata per eos & diſtracta nobis ac Eccleſiis reſtitui faciatis, & abuſum tam gravem ac diſpendioſum ſic lege indiſſolubili deleatis, ut ex hoc à Deo vobis proveniat meritum, & à nobis devota occaſio gratiarum.

Certe, Princeps Sereniſſime, devotiſſimi Patris Deo & Eccleſiæ Regia proles & Hæres, non licet vel tàm dura, & tam gravia ſub diſſimulatione tranſire; ſet decet Regiam Mageſtatem uſurpationem hujuſmodi, pernitioſam exemplo, ſatisfactione & emenda congruis abolere.

Nos enim, ſuadente vinculo karitatis, latorem præſentium, ad veſtræ ſublimitatis præſentiam deſtinamus; per quem veſtræ Excellentiæ, quæ in præſenti negotio competunt, exprimamus, ut ex veſtra libertate gratuita ſuper dictis gravaminibus ſalutare remedium reportemus; ſuper quibus eidem credi volumus, & fidem per omnia adhiberi.

Dat. octavo Idûs Martii, Anno Domini 1274.

Bulla de Protectione pro Monaſterio Sanctæ Trinitatis London.

A.D.1274. An. 2. E. 1. Ex Orig.

GRegorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilectis filiis Priori & Conventui Monaſterii Sanctæ Trinitatis Londonienſis, ordinis ſancti Auguſtini, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Sacroſancta Romana Eccleſia devotos & humiles filios, ex aſſuetæ pietatis officio, propenſiùs diligere conſuevit, &, nè pravorum hominum moleſtiis agitentur, eos, tanquam pia mater, ſuæ protectionis munimine confovere:

Ea propter dilecti in Domino filii, veſtris juſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu, perſonas veſtras & locum, in quo divino eſtis obſequio mancipati, cum omnibus bonis, quæ impræſentiarum rationabiliter poſſidetis, aut in futurum juſtis modis, præſtante Domino, poteritis adipiſci, ſub beati Petri & noſtra protectione ſuſcipimus; ſpecialiter autem decimas, domos, terras, poſſeſſiones, & alia bona veſtra, ſicut ea juſtè ac pacificè poſſidetis, vobis &, per vos, veſtro monaſterio, auctoritate Apoſtolicâ confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus; ſalvâ in prædictis decimis moderatione concilii generalis.

Nulli ergo, &c.

Dat. Lugdun. Idibus Martii, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub Filis Sericis flavi rubeique coloris.

De Procuratoribus ad Concilium Generale Lugdunenſe.

A.D.1274. An. 2. E. 1. Pat. 2. E. 1. m. 20.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri Domino Gregorio, divinâ Providentiâ, Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſummo Pontifici, ſuus devotus in Chriſto filius Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, cum omni reverentiâ, obedientiâ & honore pedum oſcula beatorum.

Veſtra noverit reverenda Paternitas quod nos in iſto Sacro Concilio generali, per vos convocato, Nobiles viros, & fideles noſtros, Johannem filium Johannis, Johannem de Vallibus, Johannem Wyger, & Magiſtrum Radulfum de Merlaw, Procuratores noſtros conjunctim & diviſim facimus, conſtituimus & ordinamus:

Dantes eiſdem, & unicuique ipſorum poteſtatem & ſpeciale mandatum proponendi in eodem Concilio, nomine noſtro, quæ viderint, vel viderit proponenda & impetranda; necnon & contradicendi quæ viderint vel viderit contradicenda.

In quorum teſtimonium præſentibus litteris Sigillum noſtrum, quo utimur in Anglia, præſentibus eſt appenſum.

Dat. London. die Martis proxima poſt dominicam in ramis palmarum, anno Domini 1274.

A.D.1274.

Willielmus de Wauton habet literas Regis de protectione cum Clauſulâ, duraturas uſque ad Feſtum Sancti Petri ad vincula proximo futurum.

Abbas de Malmesbury, qui de licentia Regis profecturus eſt ad Concilium Lugdunenſe, habet litteras Regis de protectione ſimplices ſine clauſula, duraturas uſque ad Feſtum Sancti Petri ad vincula proximo futurum.

Prior de Stanes, qui de licentia Regis profecturus eſt ad partes tranſmarinas, habet litteras Regis de protectione ſimplices ſine clauſula, duraturas uſque ad Feſtum Sancti Petri ad vincula proximo futurum. Dat. ut ſupra.

Thomas de Sancto Omero, & Willielmus le Muer, qui cum Willielmo de Sancto Omero profecturi ſunt in Nuncios Regis ad partes tranſmarinas, habent litteras de protectione cum clauſula, duraturas uſque ad Feſtum Sancti Petri ad vincula proximo futurum. Dat. ut ſupra.

Conſimilem protectionem habet Epiſcopus Exon. qui profecturus eſt ad partes prædictas, duraturas uſque ad Feſtum prædictum.

Conſimiles protectiones habent Johannes de Kanc. Willielmus Chacero, Thomas de Linc. Radulfus la Ware, Humfridus de Bello Campo, Thomas le

A.D.1274. Edv. 1. le Ken, Markiſius de Bratheſord, & Jacobus le Viler, qui cum Johanne filio Johannis profecti ſunt, &c. duraturas ut ſupra.

Conſimilem protectionem habent Johannes de Nevill, Adam de Nortoft, & Simon de Aſſewell, qui ſimiliter profecti ſunt, duraturam ut ſupra.

Conſimilem protectionem habet præfatus Johannes, filius Johannis qui profectus eſt, &c. duraturam ut ſupra.

Conſimilem protectionem habet Henricus Trenchard, qui profecturus eſt, &c. duraturam ut ſupra.

Litera Prioris Monaſterii Montis Sancti Michaelis in periculo Maris, ſupplicatoria ſuper injuriis, eidem illatis per Ballivum Regis in Inſulis de Gerneroy & Gerſoy.

A.D.1274. *An.* 2. *E.* 1. *L. B. f.* 285. *a Penes Camerar.*

EXcellentiſſimo Domino Edwardo, Dei gratia, illuſtri Regi Angliæ, Frater Radulphus, humilis Prior Monaſterii Montis Sancti Michaelis in periculo Maris, ejuſdemque loci Conventus, ſui devoti fideles, & aſſidui pariter oratores, ſalutem & ſubjectionem, cum omni promtitudine ad obſequia præparati.

Ad veſtri Excellentiam, nobis noſtroque Monaſterio ſemper piam & favorabilem, neceſſitatis tempore recurrimus deſolati, tamquam ad clipeum noſtrum tutiſſimum, alibi refugium non habentes, ut indigentiæ noſtræ, noſtrique Monaſterii medelam dignemini adhibere.

Hinc eſt quod, cum parum aut nichil habeamus, niſi quod a vobis & Anteceſſoribus veſtris caritativè nobis fuerit datum & conceſſum; & quia, ſuper hujuſmodi donationibus & conceſſionibus, in quibuſdam juribus noſtris, in abſentia veſtra diuturna, per Helnandum Johannis de Contino, Ballivum veſtrum in Inſulis Gerneroy & Gerſoy, oppreſſi fuerimus & gravati, prout vobis lator præſentium declarabit, quem ob hoc ad vos mittimus conquerentes:

Dominationem veſtram piiſſimam exoramus humiliter & devotè in Domino Jehu Chriſto, quatenus, amore Dei & beatiſſimi Michaelis Archangeli, vobis placeat dictum Ballivum, ſeu ejus Allocatos & Conſiliarios, ſuper prædictis moleſtiis, gravaminibus, oppreſſionibus & injuriis, ab eodem nobis illatis, refrænare, & nos in dictis libertatibus & conceſſionibus in Domino caritative fovere; ita quod veſtri gratiâ prout hactenus conſuevimus, inde valeamus libere & quiete perfrui, &, per veſtri excellentiam, pietate plenam, quiete Deo familari.

Valeat Dominatio veſtra Regia bene & diu in Domino per tempora longiora.

Dat. Anno Domini 1274. die Lunæ poſt reſurrectionem Domini.

De Injuriis per Comitiſſam Flandriæ, Henrico quondam Regi & Edwardo nunc Regi illatis.

A.D.1274. *An.* 1. *E.* 1. *Rot. Clauſ.* 2. *E.* 1. *m* 9 *d.*

REX Vicecomiti Buk. & Bedford. ſalutem.

Cum, propter tranſgreſſiones & enormes injurias, Domino Henrico Regi Patri noſtro, ac nobis, & noſtris per Comitiſſam Flandriæ & ſuos, in prædicti Patris noſtri & noſtrum vituperium & dampnum graviſſimum, illatas,

Idem Pater noſter & nos inhiberi fecerimus per totum Regnum noſtrum Angliæ, ne lanæ aut alia mercimonia de partibus Angliæ ad partès Flandriæ vel alibi, infra poteſtatem Comitiſſæ Flandriæ, ſeu alibi, ad partes tranſmarinas per quoſcumque ducerentur, priuſquam de prædictis tranſgreſſionibus & offenſis per prædictam Comitiſſam nobis eſſet plenarie ſatisfactum;

A.D.1274. Ac quidem Mercatores & alii, tam Indigenæ, quàm Alienigenæ, hujuſmodi lanas & mercimonia nichilominus ducant & duci faciant; & etiam Domini Portuum & partium maritimarum hujuſmodi lanas & mercimonia carcari duci & cariari permiſerunt per diſtrictum & poteſtatem ſuam poſt inhibitionem noſtram prædictam, & contra formam inhibitionis ejuſdem, ſicut ex relatu fide dignorum didicimus;

Nos, perpendentes quod Nobis & Regno noſtro ex hoc dampnum graviſſimum iminet, & volentes in hac parte feſtinum remedium adhiberi, tibi præcipimus, ſicut pluries præcepimus, firmiter injungentes, quod tam in Civitatibus,

A.D.1274. Edw. I.

tatibus, Burgis, Villis, Mercatoriis, quàm alibi per totam ballivam tuam, infra libertates & extra, publice proclamari & firmiter inhiberi facias, ne qui, ſub pœna amiſſionis omnium bonorum & catallorum, quæ habent in Regno noſtro, & ſub periculo vitæ & membrorum, lanas aliquas de cætero ducant, vel duci faciant, vel quantum in ſe eſt ducere permittant extra Regnum noſtrum ad partes tranſmarinas, ſeu ad partes Scotiæ, Hiberniæ, Walliæ, vel alibi extra Regnum, donec aliter inde per nos fuerit ordinatum, & ſicut te & tua diligis nullatenus omittas.

A.D.1274. Edw. I.

Dat. per manum W. de Merton Cancellarii noſtri apud Weſtm. 10. die Aprilis, anno Regni noſtri ſecundo.

De Interceptionibus hinc inde, contra formam Pacis cum Lewelino Principe Walliæ, emendandis.

A.D.1274. An. 2. E. I. Pat. 2. E. I. m. 19.

REX dilectis & fidelibus ſuis Willielmo de Bello Campo Comiti Warr. Rogero de Clifford Priori Sancti Thomæ extra Stratford, Willielmo Bagod, & Odoni de Hodenet ſalutem.

Cum diverſæ tranſgreſſiones, injuriæ & interceptiones factæ ſint, in Marchia Walliæ, contra formam pacis, inter celebris memoriæ Dominum Henricum Regem, patrem noſtrum, & nos, ex unâ parte, & Lewelinum, filium Griffini, Principem Walliæ, & ſuos ex alterâ initæ & firmatæ, & etiam contra legem & conſuetudinem Marchiæ, ſicut ex relatu plurium didicimus;

Nos, de veſtræ diſcretionis induſtria plenius confidentes, dedimus vobis poteſtatem audiendi tranſgreſſiones, injurias & interceptiones, hinc inde factas, & eas corrigendi, ac univerſis & ſingulis conquerentibus juſtitiam exhibendi, prout de jure & ſecundum conſuetudinem partium illarum & formam prædictæ pacis fuerit faciendum:

Et ideo vobis mandamus quod ſitis ad vadum Montis Gomery die Dominica proxima poſt Feſtum Apoſtolorum Philippi & Jacobi, proximò futurum, ad præmiſſa facienda in forma prædicta.

A.D.1274.

Mandavimus etiam præfato Lewelino quod tunc perſonaliter ſit ibidem, vel aliquos de ſuis mittat, qui plenam, pro parte ſua, habeat poteſtatem audiendi & terminandi prædictas tranſgreſſiones, injurias & interceptiones, juxta formam pacis prædictæ & quod de jure fuerit faciendum.

Mandavimus etiam Vicecomitibus noſtris Comitatuum Wigorniæ, Herefordiæ, Salopiæ, Staffordiæ, & Glouceſtriæ, quod univerſos & ſingulos de partibus Marchiæ, qui de tranſgreſſionibus ſeu injuriis aliquibus voluerint conqueri, venire faciant coram vobis ad juſtitiam in præmiſſis faciendam & recipiendam, prout de jure & juxta formam pacis prædictæ fuerit faciendum.

In cujus, &c.

Dat. per manum, &c. apud Weſtm. 14. die Aprilis.

De Proceſſu, coram Rege Edwardo in Curia ſua Lemovicenſe, inter Seneſcallum Gaſconiæ & Gaſtonem de Bearn, Franciſco Accurſii & aliis præſentibus.

A.D.1274. An. 2. E. I. L.B. f. 244. b. Penes Camerar.

IN nomine Domini Amen. Pateat omnibus per hoc præſens publicum Inſtrumentum, quod, anno Domini 1274. Indictione ſecunda, tempore Domini Gregorii Papæ 10. Menſe Maii, die Veneris, in Craſtinum Aſcenſionis Domini, comparuerunt coram Domino Edwardo, Dei gratia, illuſtriſſimo Rege Angliæ, Domino Hiberniæ ac Duce Aquitaniæ, & Curia & Conſilio ſuo apud Lemovicen. Fratres Germanus Gardianus & Philippus Ordinis Fratrum Minorum Oleron. & præſentibus, adhibitis, rogatis & vocatis Religioſis viris Sancti Martini, Sancti Auguſtini Lemovicen. & de Bella pertica Abbatibus, & pluribus aliis, ipſa die Veneris dictus Dominus Rex & Dux publice legi fecit quandam Cedulam proceſsûs præhabiti, & quaſdam litteras Domini Gaſtonis Vicecomitis Bearn, & ejus ſigillo ſignatas, patentes in hunc modum.

A.D.1274.

Anno Domini 1274. die Mercurii ante Aſcenſionem Domini comparuerunt coram Domino Edwardo, illu-

A.D.1274 Edv. 1.

ſtriſſimo Rege Angliæ, Domino Hiberniæ & Duce Aquitanniæ, & Curia & conſilio ſuo apud Lemovic. Fratres Germanus Gardianus, & Philippus Ordinis Fratrum Minorum Oleronis, qui ex parte & nomine Nobilis Viri Gaſtonis Vicecomitis Biern mandatum & literas ipſius patentes exhibuerunt in hunc modum.

Univerſis, præſentes literas inſpecturis, Gaſto Vicecomes Biern. Dominus Montis Catani & Caſtri Veteris ſalutem in Domino.

Noveritis quod nos facimus, conſtituimus & ordinamus Procuratores noſtros & Nuntios, Religioſos viros fratres Germanum Gardianum & Philippum Ordinis fratrum Minorum Oleronis, coram illuſtri Domino noſtro Rege Angliæ, aut Seneſcallo ſuo in Vaſconia, ad proponendum & ſignificandum eis vel eorum alteri, dampna & gravamina quæ, poſt defenſionem Domini Regis Franciæ, per eos, & loca eorum tenentes, nobis & noſtris Gentibus ſunt illata, & ad petendum & recipiendum emendam ab eiis vel eorum altero, & reſponſionem, quam ſuper hiis duxerint faciendam.

In cujus rei teſtimonium ſigillum noſtrum duximus præſentibus apponendum.

Dat. apud Oleronem die Mercurii proximâ poſt Feſtum Apoſtolorum Philippi & Jacobi anno Domini 1274.

Quibus litteris ibidem perlectis, ſupradicti duo Fratres, nomine, & vice, & de mandato, ſicut dicebant, dicti Gaſtonis, & miſſi ab eo, inter cætera, propoſuerunt quod, ſecundum dictum & aſſertionem dicti Gaſtonis (quam in parte ipſi credebant veram eſſe) Caſtellani & Gentes dicti Domini Regis injurias & gravamina ac novationes fecerant eidem Gaſtoni, Genti & terræ ipſius, poſt inhibitionem factam ex parte Domini Regis Franciæ memorato Domino Regi Angliæ, ratione appellationis, quam dictus Gaſto ab ipſo Duce, Rege Angliæ, vel Seneſcallo ſuo Vaſconiæ ad dictum Dominum Regem Franciæ fecerat, ut dicebat.

Unde ſupplicaverunt & inſtanter petierunt, nomine quo ſupra, quod idem Dominus Rex, & Dux prædicta novata, gravamina & injurias faceret ſecundum juſtitiam emendari:

Ad hæc memoratus Dominus Rex & Dux Aquitaniæ reſpondit quod, poſt inhibitionem prædictam, ſibi factam ex parte dicti Domini Regis Franciæ, idem

A.D.1274 Edv. 1.

Dominus Rex Angliæ & Dux Aquitaniæ præceperat Seneſcallo ſuo Vaſconiæ, Caſtellanis & miniſtris ſuis, & edici fecerat publicè, firmiter & acriter ne aliquis ſubditus ſuus, Officialis, vel Miniſter contra prædictum Gaſtonem, vel ſuos, pendente dicta appellatione, & durante prædicta inhibitione prædicti Regis Franciæ, attemptarent facere injurioſum; & ſi forſitan contra ſuum edictum, ſuumve præceptum, & contra dictam inhibitionem dicti Domini Regis Franciæ aliquid invenerit attemptatum, ſicut acriter præceperat, ita acriter & acriùs puniret:

Set, quia prædicta petitio erat minus generalis, dixit fratribus quod, ſi placeret eis, exprimerent diſtincte & articulatim ea, in quibus dictus Gaſto dicebat ſe, vel ſuos per gentem dicti Domini Regis & Ducis gravatos fuiſſe, & ipſe paratus erat celerem juſtitiam exhibere.

Quibus contenti prædicti Fratres, & regratiantes Domino Regi & Duci, quædam illico ſpecificaverunt verbo, requirentes terminum & diem in Craſtinum, ut tunc cum deliberatione Fratrum hæc & alia proponerent, & in ſcriptis traderent.

Quæ dies, juxta requiſitionem ipſorum, à dicto Domino Rege & Duce, eiſdem Fratribus fuit aſſignata, & dicta dies continuata fuit, ad inſtantiam ipſorum Fratrum, in Craſtinum apud Lemovic.

Et conparentibus dictis die continuata & loco coram dicto Rege & Duce eiſdem Fratribus, perlectiſque omnibus ſupradictis, & expoſitis Romana lingua, dicti Fratres recognoverunt præmiſſa omnia acta eſſe & vera; & iterato ſupplicaverunt, propoſuerunt & petierunt, & ſupra poſtulationi, requiſitioni & petitioni ſuæ adicientes ex ſcripto, per eos ibidem tradito in hunc modum,

Nos fratres, Germanus, & Philippus, ſicut Nuncii miſſi à Domino Gaſtone ad illuſtrem Dominum noſtrum Regem Angliæ, reportamus & referimus gravamina & dampna, quæ, poſt defenſionem Domini Regis Francorum, Domino Gaſtoni & ſuis ſunt illata:

Primo, Dominus Rex Angliæ fecit præconiſari per terram ſuam, nequis de terra ſua aliquem de terra dicti Domini Gaſtonis audeat Hoſpitari, nec aliquid vendere, nec debita ſolvere, nec aliquis, de terra dicti Domini Gaſtonis, aliquam rem extrahat de terra Domini Regis prædicti.

A.D. 1274. Edv. I.

Item. Prohibet ne Gentes dicti Domini Gaſtonis utantur Herbagiis & Paſcuis conſuetis, & ſpecialiter in loco qui dicitur Gert, & in tenementis Caſtrorum, videlicet, Saltûs, Caſtri novi, Bonuti, Lobierii, Rupis Fortis in Tempſano, in quibus homines dicti Domini Gaſtonis uſi ſunt Paſcuis & Herbagiis pacifice tanto tempore, citra quod in contrarium memoria non exiſtit & ſpecialiter Aſperenſes in loco de Gert tamquam ſuis.

Item. Bailivus de Soula prohibet hominibus dicti Domini Gaſtonis paſcua & uſagia conſueta.

Item. Bailivus cepit aliquos homines & animalia dicti Domini Gaſtonis, & detinet.

Item. Bailivus idem petit ab hominibus dicti Domini Gaſtonis cenſus, quos ſolvere non tenentur.

Item. Bailivus de Lobierio & de Rupe Forti in Tempſano, cepit aliquos homines Domini Gaſtonis, & captos detinet, & multas vaccas cepit, quas fecit redimi ab eiſdem.

Item. Idem Bailivus de Lobierio non permittet homines dicti Domini Gaſtonis & ſuorum arare & excolere terras ſuas.

Item. Idem Bailivus de Lobierio non permittat homines Caſtri de Vineis, quod eſt de feudo Domini Gaſtonis, reſidere in eodem Caſtro, & locis ſuis, & recepit ab eis per violentiam quatuordecim boves.

Item. Inquietat homines dicti Domini Gaſtonis & ſuorum, & turbat in juribus ſuis & uſagiis conſuetis; & tam idem Bailivus, quam alii multa dampna, & gravamina & injurias inferunt in terra dicti Domini Gaſtonis; ita quod, quantum eſt in eis, parùm videtur guerra ceſſare.

Quare Dominus Gaſto humiliùs, quo poteſt, ſupplicat Domino ſuo illuſtri Regi Angliæ, ut ita de plano abſque judiciali ſtrepitu revocet, & faciat revocari, emendet, & faciat emendari, & juſtitiam fieri, & prohibeat Baillivis ſuis ut deſiſtant à talibus inferendis; dolet enim dictus Dominus Gaſto, & dolere debet, nec immerito, de diſcordia quæ eſt orta inter ipſos; & nollet, ſi poſſet, modo aliquo exnunc novam aliquam exoriri.

Item. Non credat Dominus Rex, quod Gentes dicti Domini Gaſtonis in terram Domini noſtri illuſtris Regis, poſt defenſionem præhabitam, inſultum fecerunt, vel dampna aliqua intulerint, licet aliqui, prout dicitur, eidem Domino Regi contrarium aſſeverent; nos enim, dicti Fratres, iſta vobis retulimus, &, nomine dicti Gaſtonis, petimus, prout ipſe refert & aſſerit eſſe vera.

A.D. 1274. Edv. I.

Quibus petitione & ſupplicatione, & quæ Fratres ipſi nomine dicti Gaſtonis proponere voluerunt, auditis & intellectis; cum Fratres ipſi nichil amplius ſuper hiis ſe velle proponere requiſiti aſſeverarent, Memoratus Dominus Rex & Dux, deliberato conſilio, per judicium ſuum & Curiæ ſuæ, decrevit, & decernendo in ſcriptis pronuntiavit, & præcepit quod, ſuper prædictis & ſingulis articulis, ſeu in poſtulatione & petitione contentis, juſtum ſibi, & conſilio ſuo viſum eſt in hunc modum,

Videlicet, quod Mercatores Terræ dicti Gaſtonis peregrini, & Gentes omnes poſſint ire ſecure & redire, morari & negotiari, per terram & in terram ipſius Domini Regis & Ducis, ſine armis & abſque offenſa & injuria; & quod debita, contracta poſt inhibitionem ſæpefati Domini Regis Franciæ, reddantur, & modo debito ſolvantur eiſdem.

Super ſecundo ſanè, tertio, & quarto articulis, & contentis in illis (de veritate quorum non conſtat Regi & duci prædicto) mandatur Seneſcallo Vaſconiæ quod, vocatis vocandis, & ſervatis honore & inhibitione dicti Domini Regis Franciæ, & etiam jure ipſius Regis Angliæ & Ducis, veritatem addiſcat, & celerem Juſtitiam faciat.

Set ſuper quinto articulo & ſeptimo, & hominibus & animalibus captis, mandatur eidem Seneſcallo quod, ſi homines illi & animalia ſunt in caſu recredentiæ, recredantur: Si in Caſu liberationis, liberentur; ſin autem, juſtitiam faciat Seneſcallus, ſervatis tamen honore & inhibitione dicti Domini Regis Franciæ, taliter quod Rex ipſe Angliæ & Dux non poſſit merito inculpari, ſet jus ejus illæſum remaneat.

De terris inſuper & uſagiis, contentis in ſexto & ſeptimo articulis, decrevit & ordinavit idem Rex & Dux quod in terris, non ocupatis poſitiſve in manu ipſius Regis ac Ducis, ante inhibitionem prædictam dicti Domini Regis Franciæ, permittat Seneſcallus homines dicti Gaſtonis terris ſuis uti; in aliis vero, quæ ante inhibitionem erant occupatæ per ipſum, nichil ad præſens novetur, ſet fiat jus, reſervatis in utroque caſu jure ipſius Regis & Ducis, & honore, & Inhibitione Domini Regis Franciæ, taliter quod Rex Angliæ inculpari non poſſit, ſet edictum ſuum faciat in omnibus ſuper facto hujuſmodi obſervari.

Quam

A.D.1274. Edv. I.

Quam pronunciationem dicti Fratres verbo acceptaverunt, expreſsè ſupplicantes & inſtanter petentes, quod, de ſupradictis prædicto Seneſcallo mandandis, ad ipſum Seneſcallum littera Regia mitteretur, & Fratribus traderetur eiſdem, quod dictus Dominus Rex conceſſit ſe facturum ibidem.

In quorum omnium teſtimonium & munimen Nos, Sancti Martini, & Sancti Auguſtini Lemovic. & de Bella pertica Abbates, ad hæc agenda adhibiti, vocati, & rogati, & præſentes, Sigilla noſtra præſenti paginæ duximus apponenda.

Actum Lemovic. in quadam Camera juxta Aulam Domini Abbatis Sancti Martialis Lemovic. ante Meridiem, anno, die, menſe & tempore ſupradictis; præſentibus dictis Abbatibus, Magiſtris, Johanne Dominici, Po. Odonis Clericis, Domino Franciſco Filio Domini Acurſii legum profeſſore de Bononia, Domino P. de Charinco, Domino Simone de Landimento milite, Stephano Ferriol, & dicto Ventura Notario imperiali autoritate, & pluribus aliis ad hæc vocatis Teſtibus & rogatis.

A.D.1274. Edv. I.

Et ego Petrus Laſauria Clericus Lemovicen. auctoritate Apoſtolica Notarius Publicus, ac Judex ordinarius, præmiſſis, quæ acta fuerunt prout ſuperius continentur, præſens interſui dicta die Veneris, & in publicam formam redegi, ſignoque meo, unà cum Sigillis dictorum Abbatum, ſignavi rogatus.

De Proceſſu ſupradicto, præſenti etiam eodem Franciſco Accurſii, Profeſſore de Bononia.

A.D.1274. An. 2 E. I. L.B. f.246. b Penes Camerar.

IN nomine Domini Amen. Anno ejuſdem 1274. Indictione ſecunda, tempore Domini Gregorii Papæ decimi anno tertio, die Veneris poſt Aſcenſionem Domini, Menſe Maii, in præſentia mei Petri infraſcripti Notarii, & teſtium ſubſcriptorum, ad hoc vocatorum & rogatorum, fuit ex parte illuſtris Regis Angliæ, Domini Hiberniæ ac Ducis Aquitaniæ, in Domo Fratrum Minorum Lemovic. oblata cum effectu, & præſentata, Fratribus Germano & Philippo Ordinis Fratrum Minorum Oloronenſis Procuratoribus ſeu Nunciis Domini Gaſtonis Vicecomitis Biern. quædam litera, per conſilium ipſius Regis & Ducis facta & ordinata, cum Reſponſionibus datis ad articulos dictorum Fratrum, ad portandum & differendum per ipſos fratres Seneſcallo Vaſconiæ, pro ipſo Gaſtone ſuper executione & expeditione negotii, quod pro memorato Gaſtone dicti fratres fuerant proſecuti coram prædicto Domino Rege ac Duce; cujus literæ Regis ac Ducis tenor ſequitur in hæc verba.

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, dilecto & fideli ſuo L. de Taney, Seneſcallo ſuo Vaſconiæ ſalutem.

Significatum eſt nobis per Religioſos Viros, Fratrem Germanum Gardianum Fratrum Minorum de Oleron. & Fratrem Philippum ejuſdem Ordinis, pro parte Gaſtonis Vicecomitis Biarn, quod poſt inhibitionem, a Domino Rege Franciæ nobis factam, ſunt eidem G. & genti ſuæ per Bailivos & Miniſtros noſtros illata gravamina atque dampna, prout in Articulis ſuis, nobis per eoſdem Fratres exhibitis, quos vobis, unà cum reſponſionibus noſtris, ad Articulos ipſos factis, & tranſcripto procurationis, quam Fratres prædicti portârunt ſub Sigillo Gaſtonis ejuſdem, præſentibus intercluſos tranſmittimus, continetur:

A.D.1274.

Volentes igitur ut inhibitio Regis ejuſdem in omnibus & per omnia in præſenti negotio ſine diminutione qualibet obſervetur, ac honor ſuus ſervetur illæſus, vobis diſtricte mandamus quatinus, ſecundum tenorem reſponſionum noſtrarum ad Articulos ſupradictos, faciatis eidem G. & genti ſuæ, ſicut nos & honorem noſtrum diligitis, viſis præſentibus, ſuper prædictis juſtitiam indilatam.

Et primum Articulum, per nos ſecundum juſtitiam deciſum, executioni demandetis incontinenti, nec propter aliquid demandare differatis; facientes inhibitionem prædicti Domini Regis Franciæ à Miniſtris & Bailivis noſtris omnibus inviolabiliter obſervari; ita quod nos inculpari aliquatenus non poſſimus, prout in reſponſionibus prædictis plenius videbitis contineri.

Dat. Lemovic. 11. die Maii, anno Regni noſtri ſecundo.

Quam Literam, cum reſponſionibus ad Articulos datis, dicti fratres non acceptaverunt, immo poſt multiplicem oblationum & requiſitionem acceptare & recipere recuſarunt, ac dicto Seneſcallo

A.D.1274. Edv. 1. callo deferre; veruntamen de verbo ad verbum tranſcriptum ipſius literæ habuerunt.

Facta autem fuit dicta obligatio ipſius literæ, & requiſitio, & recuſatio ipſius facta per ipſos fratres apud fratres Minores Lemovic. dicta die Veneris in Cero, præſentibus.

Domino Aymerico de Rupe Canardi Milite, & Guillielmo fratre ſuo.

Magiſtro Petro Odonis Clerico.

Johanne Aymerici Lemov. & pluribus aliis.

Tranſcriptum vero ipſius literæ habuerunt in quadam camera juxta Aulam Domini Abbatis Sancti Martialis Lemovic. ipſa die Veneris ante meridiem, anno, die, menſe, & tempore ſupradictis; præſentibus Domino Franciſco, Domino Johanne, Magiſtro P. Odon. Clericis & pluribus aliis. A.D.1274. Edv 1.

Et ego Petrus Laſauria, Clericus Lemovic. autoritate Apoſtolica judex & Notarius Publicus, præmiſſis interfui; &, prout ſuperius legitur, propria manu ſcripſi, & in publicam formam redegi, ſingnoque meo ſingnavi rogatus.

Bulla Regi, qua hortatur ne interſit Torneamento, in Francia congregando.

A.D.1274. A. 2. E. 1. Ex Orig. GRegorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio E. Regi Angliæ illuſtri ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Etſi a torneamentorum exercitiis, à jure prohibitis, omnes deceat abſtinere, in quibus, faciente humani generis inimico, ad mundi pompam, quæ in pios uſus & neceſſarios ſalubriter expendi debereat, inutiliter conſumuntur, ac ad votum ejus mors corporum, & perditio provenit animarum; Reges tamen & terrarum Principes, qui tranſmittere debent in ſubditos exempla virtutum, hujuſmodi noxiis exercitiis non convenit immiſceri: Propterea non ſine multa admiratione recepimus quod proponis, per Franciam tranſeundo, cuidam torneamento, quod inibi dicitur congregari, licet id non poſſimus credere, perſonaliter intereſſe.

Profecto, fili Cariſſime, ſi rectè conſiderationis judicio velis advertere, in te nimis eſſet reprehenſibile, valde periculoſum, & indecens judicandum, ut in torneamentis, in quibus oportunitas datur malivolis quod impune poſſint offendere quos oderunt, contra gravitatem, quam ut Rex & Princeps inclitus te convenit exhibere, perſonam tuam periculoſe ac indecenter exponas; attende quod alii Reges ſe ludis hujuſmodi non immiſcent.

Non te Dominus, quondam in ultramarinis agentem partibus, de manifeſto periculo mortis eripuit, ut intenderes talibus; ſet te clementer reſervavit ad vitam ut, ſuſceptis gubernaculis Regni tui, ejus ac aliarum terrarum tui dominii ſtatu, ad tuum & ſubditorum comodum directo, utiliter & ſalubriter ordinato, creatoris tui vacares obſequiis, & ſua beneplacita promoveres. A.D.1274.

Ideoque zelo paternæ ſollicitudinis, quam de ſalute tui corporis ac animæ gerimus, Serenitati Regiæ ſano conſilio ſuadentes, Celſitudinem tuam rogamus, & quo poſſumus hortamur affectu, quatinus, vitatis prorſus hujuſmodi juvenilibus ludis, qui proculdubio, tamquam noxii, non debent dici ludi, nec poſſunt, ex quibus tot animarum & corporum pericula ſubſecuntur, eis nullatenus te immiſceas, nec unquam exponas.

Et, ſi circa congregationem ipſius torneamenti feciſti aliquid inconſultè, prudenter ſtudeas revocare, vitam & actus tuos ſic ad ſalutaria dirigendo, quod populi, tibi ſubjecti, ſub te juſtitiæ tramites obſervante, pacis pulcritudine gaudeant, & per ea, quæ in terris geſſeris, eternæ vitæ præmia merearis.

Dat. Lugdun. Id. Maii, Pontificatûs noſtri anno tertio.

Sub Filo canabeo.

A.D.1273. Edv. 1. A.D.1274. Edv. 1.

Bulla alia, quod Rex ſe ſubtrahat a Torneamento prædicto, ne occaſio detur inimicis exercendi malitiam.

A.D.1274. An. 2. E. 1. Ex Orig.

PRæter multa, quæ pro ſubtrahenda tui præſentia torneamento, quod in partibus Franciæ inſtrui dicitur, in aliis noſtris patentibus litteris exprimuntur, te prudenter attendere volumus quod hii, qui te non diligunt, & perſonam tuam libenter offenderent, ſicut habere potes ex præteritis temporibus infallibilem conjecturam, in partibus ipſis habent conſanguineos & amicos, quibus non eſt exercendi malitiam aliqua danda occaſio, ſed potius ſubtrahenda.

Dat. Lugdun. 15. Kal. Junii, Pontificatûs noſtri anno tertio.

Sub Filo Canabeo.

Littera Coneſtabulario Franciæ, de pecunia præſtanda pro liberatione Guidonis de Montfort.

A.D.1274. An. 2. E. 1. L. A. f. 311. Penes Camerar.

A Treſnobles home, & ſes treſchers couſins Mun Seignur Raoul de Cleremonte Couneſtable de Fraunce e Seyngnur de Neel, e mun Segnur Amalri de Montfort, Jehana de Montfort Conte D'eſquillache & de Moterescaiens, Saluz & graunt amur, & ſoi du tout appereille a leur playſir.

Jò vus face aſaver qe noble home, mon cher coſin, Monſeignur Guy de Montfort, ſicome jo vus ay autre foiz ſignifie par mes lettres cloſes, me maunda, e fiſt a ſaver, qe il avoit fait ſun pact & ſon covenant, à eſtres deliverys de priſun pour wyt myle unces d'our,

Et qe je par mes lettres ſoupliaſſe a noſtre Seygnur le Roy de Fraunce, & vous, & ſes autres amys priaſſe & requeiſſe, d'avoir la quantite devauntdite pour liu deliverer,

Et, meiſmement, qe jo feiſſe requerre la part Guelfe de Toſcan. & ſes amis par de ca ſur ceſte boſoygne; ſi que tantoſt je en eſcris en ſoupliaunt a noſtre Seygnur le Roy de Fraunce, e le fiz a ſaver a vous, e a aucuns de ſes autres amys pardela, par mes lettres clouſes, & par Guillem de Vuull, qui venoyt tot dreyt du Cunte Guy, de Sezile, & fiz de requerre la part Guelfe.

Et, pur ceo qe vous ſoyez certayns de l'ayde qe luy Toſcan unt promis a fere, a la deliveraunce de Mun ſeygnur Guy, je vus face aſaver qe la part Guelfe de Florence le ay promis mil Florins: La part Guelf de Senne deus mil Florins: La part Guelfe de Orbevite tres mil. Floryns: Le Comun de Muntepulchan troys cens Florins: Le Comun de port quatre ceyns Florins: Le Comun de Piſtore deus ceyns Florens.

A.D.1274.

Nulle autre tere de Toſcane ne luy ſeyt eyde; l'en purra avoir d'un de ſes Vaſſaus de ſa terre, qe il a ou Regne, mil Florins.

Si amy, par deca ſont ſi poure & ſi a deſſous, ke ni ad nul qe eyde li puiſſe fere, qe covenable luy fuſt a feyre, ne honorable a Mun Seygnur Guy.

E, pur ceo qe vos me maundaſtes qe ſes choſes, qe jo vus avoye ſignifies par mes lettres cloſes, qe jo le ſignifiaſſe par mes lettres overtes, & ay fit fere ces preſentes lettres ſaelees de mun ſel pendaunt.

E ſachez que, puys ke ces lettres furent euſſi faytez & ordeneez, & Guillem de Vuull, ſe devoyt partir por aler a vous, il vindrent a nus, a Napples, Meſſages ſolempnes de Sezile, de par Mun Seygnur Guy, e cauteleſſe, e cautions, e fermetez ſaalez du ſael de Don Jame, & ſont orendreyt luy covenaunt, qe il ſerra deliverys pur diz mils unces d'our, & non autrement:

Des queles couvient paier preſentment quatre mils unces, & des ſiz mils l'on aura terme diz moys; &, qe faut a ceo, je me dout qe il i eyt peril de ſa perſone.

Pur ceo vus pri taunt, cum jo puys, qe vus ſur ceo mettez tout le meilluir, e le plus haſtif conſeil, qe vuz porrez.

Et ſachez qe li meſſage devauntdit, qe ſunt venu por ceo, ſunt venu & demaunde depar Don Jame, e de part Mun Seygnur Guy enſemble.

Done a Naples, le Vintime jur de May, de la ſecund Indicion.

A.D. 1274.
Edv. 1.

Prædicta Littera Latine reddita.

A.D. 1274.

Nobiliſſimis viris, conſanguineis ſuis chariſſimis, Domino Ra. de Claro monte, Conſtabulario Franciæ & Domino de Nigella, & Domino Amalrico de Montfort, Johannes de Mountfort, Comes de Squillacio, & de Monte Scaggioſo, ſalutem, amorem, & ſe in omnibus paratum ad veſtra beneplacita.

Scire vos volumus quod nobilis vir, conſanguineus noſter chariſſimus Guido de Montfort, ſicut alias per litteras noſtras intimavimus, me mandat & ſcire ſecit ſecum ex pacto conventum eſſe, quod pro 8000 unciis auri liberabitur e priſona.

Et proinde quod ipſe per meas litteras Domino noſtro Regi Franciæ ſupplicarem, & vos ac alios amicos ſuos inſtantius obſecrarem, ita quod habeat prædictam ſummam pro deliberatione ſua.

Et ſimiliter quod illos de parte Guelpha in Tuſcia, & amicos ſuos citra montes ſuper hoc rogari facerem; ita quod tantotius ſcriberem ad Dominum noſtrum Regem Franciæ, ac id notum facerem vobis & quibuſdam aliis ſuis amicis ultra montes per litteras meas clauſas, & per Gulielmum Vuull qui venit directe a Comite Guydone, de Sicilia, & a parte Guelpha ſuper hoc requiſita; & quod certi ſitis de auxilio quod Tuſcani dare promiſerunt ad deliberationem Domini Guydonis; ſcire vos facio quod

Promiſerunt pars Guelpha Florentiæ	1000 Florenos
Promiſerunt pars Guelpha Senæ	2000 Florenos
Promiſerunt pars Guelpha de Okvieto	3000 Florenos
Communia de Monte Fulciano	300 Florenos
Communia de Portu	400 Florenos
Communia de Piſtoia	200 Florenos

Nulla alia terra Tuſciæ quicquam auxilii confert. poſſit habere ab uno vaſſallorum ſuorum in terra ſua Rheggii 1000 Florenos. Amici ejus, in his partibus, adeo pauperes ſunt & exhauſti, quod nemo eſt qui aliquid auxilii conferre poſſit, aut conveniens ſibi, aut honorificum Domino Guydoni.

Et quia mandaſtis quod, ea quæ litteris clauſis vobis intimaveram, nunc eadem per patentes litteras ſignificarem, præſentes fieri feci Sigillo meo pendenti ſigillari.

Et ſciatis quod poſtquam hæ ita litteræ fuerunt factæ & ordinatæ, & Guillielm de Vuull erat deceſſurus ad vos conveniendum, applicuerunt Noapoli ſolemnes ad nos Nuncii à Sicilia, à Domino Guidone; & deferebant litteras de pactionibus & conventione inter Don Jacobum & Dominum Guydonem, de cautelis & cautionibus, & firmitatibus, Sigillatas Sigillo Don Jaques; & ſunt ex ejus parte conventa, quod deliberabitur pro 10000 unciis auri, & non aliter. De quibus, ſolvendæ ſunt præſto 4000 unciæ; & pro 6000 dabitur terminus 6 menſium. Et ſi in hoc deficitur, prorſus dubito quod de perſona ſua ſit periculum; propterea vos, quantum poſſim, obſecro, quod, ſuper hoc, melius & feſtinantius, quam poſſitis, conſilium mittatis.

Et ſciatis, quod iſti Nuncii prædicti qui venerunt, propter hoc veniunt, & miſſi ſunt tam ex Don Jacobi quam ex parte Domini Guidonis.

Dat. Neapoli 20. die Maii Indictione ſecunda.

De Proviſione pro Coronatione Regis facienda.

A.D. 1274.
n. 2. E. 1.
at. 2. E. 1.
. 15.

A.D. 1274.

Rex Univerſis, &c. ſalutem.

Quia Feſtum Coronationis noſtræ die Dominica, proxima poſt Feſtum Aſſumptionis beatæ Mariæ, proximo futurum, celebrabitur apud Weſtmon. Domino concedente, propter quod fideles noſtros Willielmum de Windeſ. & Joceum de London Emptores noſtros, præſentium exhibitores, mittimus per ſingulos Comitatus noſtros Angliæ, ad providentias contra idem Feſtum faciendas ad opus noſtrum:

Vobis præcipimus, firmiter injungentes, quod præfatis Willielmo & Joceo, ad prædictas providentias faciendas, intendentes ſitis & reſpondentes, conſulentes & auxiliantes, prout ad opus noſtrum magis videbitur expedire;

A.D.1274. Edv. 1.

dire; ita quod diligentiam veſtram in hac parte meritò commendare debeamus.

In cujus, &c.

Dat. &c. apud Weſtm. 27. Junii.

A.D.1274. Edv. 1.

Forma pacis, inter Regem Angliæ & Comitem Flandriæ, & Matrem dicti Comitis apud Monſtroil.

A.D.1274. *An. 2. E. 1.* *L. B. f. 67. a. Penes Camerar.*

A Touz ceaus, qui ceſte lettre verrunt ou orrunt, Edward, par la grace de Deu, Roy de Engleterre, Seigneur de Hirland, e Duc de Aquitan ſaluz.

Sachent tuit ke come la noble Dame Margarete, Conteſſe de Flaundr. e de Henaud. euſt feit areſter, è prendre, è vendre de biens des Marchauns noſtre Pere, e de noez de Engleterre, e de Hirland, e de la Marche de Gales, en ſa terre de Flaundres, e ſur mer, jeſques a granz ſummes, e les deners pris e retenuz par acheſun, ſi come la avauntdite Contaſſe e les ſeus deynt, des arrerages des feez de ſis Cenz mars de Rente, que ele diſoit qe noſtre Pere ly devoyt, e de noſtre Pere les tempt en feez, e en oſtoyt en ſa fey, e en ſon homage.

Et pur ceſte priſe que la dite Conteſſe feſoyt, e avoyt fet, noſtre cher Pere, e nus uſons feit areſter, e prendre en Engleterre, e ſur mer des biens as Marchauns de la terre la dite Conteſſa:

Et pur ceo Marchauns ne poaint ſurement aler, oue lur Marchaundiſes, de l'une terre al' autre;

A la requeſte de Muſire Guy Conte de Flaundres, finz la avantdite Conteſſe, Otreames de eſtre a Muſtroill ſur la Mer, a certein jor, a treter de pees ſur les avauntdites choſes.

E come nus fuſſons a l'avauntdit jor, qe nous otreames a Muſtroill, le avauntdit Guy Conte de Flaundres s'en uint a nus, e nus fiſt dire ceſtes paroles que s'enſuent apres, pardevaunt graunt plente des Grainis genz, e de Sages genz; e les diſt Mon ſire Baudiwyn de Anenes en ceſte forme;

Sire, le Conte de Flaundres, qui cy eſt ſen uent a vous pur luy, e pur ma dame ſa mere la Conteſſe de Flaundr. e ſi vous diſt, ke verite eſt, ke ma dame ſa mere ad fet areſter, dunt il ly poiſſe, jeſques as graunt ſummes des biens, as Marchauns de Engleterre, & de Hirland, e de la Marche de Gales, par la reſon que deſus en ceſte lettere eſt miſſe:

E voſtre Pere, e vus, par acheſun de ceo, avez ſoit areſter, e retenir a ſez des biens, des Marchauns de Flaundres, en Engleterre.

E tuit puiſt dire la avauntdit Conte e la avauntdite Conteſſe, par bones reſuns, ſi come il lur ſemble, ke bien e a dreit en ſent eſte fetes tutes les choſes devantdites, par la dite Conteſſe, e par ſa gent; pur le honur de vus, e pur reverence, e pur retenir voſtre bon amur e voſtre pees, le devauntdit Conte, pur ſey, a pur ſa Mere, vus promet a rendre, ou a fere rendre, tuz les biens que unt eſte retenux, en Flaundres, ou ſur Mer, par lurz genz, ou par autres, qui fuſſent recettes en lur terre par lur conſentement, ou par lur ſeu, ou tens quil e fuſſent recettez, ou demoraunz des biens as Marchaunz de Engleterre, e de Hirlaund, e de la Marche de Gales.

E, pur ceo ke le diſt Conte n'ad pas les deners ci preſent, il vus promet de fere les devauntdites reſtitutions, e les payes, en la forme, e en la manere, que vous le deviſerez; e vus prie, ſire, le vous le receyvez en voſtre bon ame, e en voſtre bone pees.

E, de ceſtes choſes pleynement fere, e accomplier, par ky e l'avauntdite Conteſſe ſa Mere, il oblige ſey, e tuz ſes biens a vus, ſire Roy de Engleterre.

E nus, avauntdit Edward Roy de Engleterre, pur ceo ke l'avauntdit Conte de Flaundres ſi humlement ſe ad offert de rendre les choſes deſſuſdites, e en la forme deſuſdite; e, pur ceo ke nous ſavons bien qu'il n'eſtent mie preſent, quant les avantdites priſes & injures furunt fetes, ainceis eſteit en la voie noſtre Seignur, de utre mer; e entendons certaynement qui ly deſpleyt des priſes, ke furunt fetes, e des iniures; e bien e muſtre ſemblaunt as offres, qu'il nus ſeyt ſi humblement;

De noſtre volente ordenons, ke nus frons ſaver e enquere bien e leuement, combien noſtre Pere, e nous, e ſon comaundement, e le noſtre, unt pris, areſte, ou retenu, par l'acheſun avauntdite, des biens as Marchiauns de Flaundres, en Engleterre, ou ſur mer:

Ensuit combeyn la Conteſſe, e ſon comaundement, ou genz, recettez en ſa terre per ſon conſentement, ou ſon ſeu, taunt comes il furent demuranz ou recettez, unt pris, areſtez ou retenuz des biens as Marchauns de Engle-

A.D.1274 Edv. I. terre, e de Hirlaunde, e de la Marche de Gales.

E, de noſtre grace, volons ke cele ſumme, que troue ſerra que om avera pris e retenu en Engleterre, des biens as Marchauns de Flaundres, par le comendement noſtre pere, ou le noſtre, veigne en paiement de la ſumme des biens des noz Marchaunz devantdis, que furunt retenuz en Flaundres.

E le avauntdite Conte nus aquitera e les noz, vers les devauntdis Marchans de Flandres, de qui les biens furent pris en Engleterre, par le Comandement noſtre Pere, ou le noſtre, en tel manere, ke, ſy la ſumme des biens, des Marchanz de Flandres, retenuz in Engleterre, ou ſur mer, par noſtre Pere, ou par ſes genz, ou par nus, ou par noſtre gent, ne ſuffit a parpaer la ſumme de biens de noz Marchauns deſuſdis, retenuz en Flaundres, ou ſur Mer, ſi come deſus eſt dit, le diſt Conte nus dune bone ſeurte de nus rendre le remenaunt de la dite ſumme, dedenz la quinzeyne de Paske prochein avenir.

E, ſi il aveyt plus des biens des Marchauns de Flaundres, par noſtre Pere, ou par les ſeus, ou par nus, ou par les noez retenuz en Engleterre, ou ſur Mer, ke en la ſumme des benz, de noz Marchans deſuſdis, retenuz en Flaundres, ou ſur mer, ſicome il eſt deſſus dit, nuz volons, de noſtre grace, ke celuy plus lur ſeit rendu. A.D.1274. Edv. I.

E nus, en ceſte forme, volons que tuz Marchaunz, e autres genz de terres au Conte, ou a la Conteſſe avauntdis, puiſſent aler ſaufs e ſeurs, en lurs parſones, e en lur biens, par un noſtre terre.

E nus, Guy deavauntdit Conte de Flaundres, avons ferme e eſtable ceſte ordenaunce deſuſdite; e promettoms a l'avauntdit Roy, ſur obligation de tuz noz biens, al'en complier, de tuit en tuit, pur nus e pur les noz, e pur noſtre Mere avauntdite;

E volons e Otreuns ke tuz Marchauns, e autres gens des terres l'avauntdit Rey, puiſſent aler ſaufs & ſeurs, en lures perſones, e en lur biens, par un tute noſtre terre, e noſtre Mere deſuſdite.

E, en teſtmonage de tutes ceſtes choſes, nous, avauntdis Edward Rey de Engleterre, e Guy Conte de Flaundres, avons feyt mettre nous ſeaus a ceſt eſcrit; ſauve al avauntdit Rey de Engleterre, e au Conte de Flaundres, e a la Conteſſe, e a tuz autres, lurs dreiz en totes autres choſe.

Ceo fu feit, e ordene, e accorde, ſi come il cy contenu, a Muſtroill ſur la Mer, le Samady, procheyn apres la Feſte de la Magdaleyne, en l'an del'Incarnation noſtre Seygnour. Mill. ducent. Setaunt. e quart.

Littera Guidonis Comitis Flandriæ, de Injuriis, ex parte Flandriæ, tempore Treugarum, illatis, emendandis.

A.D.1274. An. 2. E. 1. L. B. f. 66. b. Penes Camerar.

A Touz ceaus, qui ceſte Lettre verrunt ou orrunt, Guy Conte de Flaundr. e Marchis de Anemur Saluz.

Cum noſtre Mere, la Conteſſe de Flandres, e nus, pur aucuns contekes, eſmuz entre les terres de Engleterre & de Flandr. enveiſſons a Orliens mes meſſages, oue Guillame noſtre finz, au treſhaut Prince, Mon Seignur, Edward noble Roy de Engleterre, a requez qu'il nous donaſt trewe jeſque a un certein jor, denz le quel nous puiſſons a ly venir, e treter de pees des avandiz contekes:

E le Roys avauntdit, pur ſa grant Fraunchiſe, nous grantaſt jor & Trewe, de ceſtes choſes, a Muſtroill, du jor de Seynt Johan le Baptiſte, en un Mois, le an de l'incarnation noſtre Seyngur 1274.

Au quel jour, e au quel lou la Roys vint de ſa Fraunchiſe: E nus la meiſmes y venimes pur ma Dame, noſtre mere, e pur nus, oue Sire Baudewyn de Anenes noſtre frere, e autres prodes hommes de noſtre conſell; reconiſſanz pur ma dame noſtre mere, & pur nus plein poer aver des contekes deſuſdiz adreſſer, amender, e apeſer de quant que a la terre, e as ſubjez de Flaundres en apendeyt: A.D.1274.

E fuiſt en l'avandit parlement muſtre par le conſeil le Roy de Engleterre, ke, dedenz la Trewe deſuſdite, duſſent aucuns des noz gent de Flaundres eſtre venez ſur mer, come Peſcheurs, as armes, e a poer, e aver aſſailly ſur mer de genz peſcheurs de Engleterre, qui ſus mer eſteyent par la ſeuraunce de la Trewe avauntdite; e de celes gens peſcheurs aver tuez juſques a mil, e deu cenz, ſi come acune genz dient; dunt nus ſumes durement greves, ſi iſſint eſt.

Voluns e grauntummes, e par ceſt eſcrit reconiſſons, pur ma dame, noſtre Mere, e pur nus, ke, ſi noz genz avauntdiz Seyent trove cupables del occiſion de cele genz, dedenz la Trewe

A.D.1274
Edv. 1.

avauntdite, puis ke la novele lur pouſt eſtre venue de meiſme cele Trewe, ke a la volunte le Roys de Engleterre de ceus ferons dreyte juſtice, come de genz ateinz de trewe enfreinte:

E, a ceſte choſe tenir, e a fere, avons fetes nos lettres overtes.

Donees a Muſtroill, le dimeigne procheyn apres la Feſte Seint Jake le Apoſtre e le an deſuſdit.

A.D.1274.
Edv. 1.

Acquietatio pro Rege, de Pecuniis, in Terra Sancta, a Domo Templi mutuatis.

A.D.1274.
An. 2. E. 1.
L.A.f.311.b. Penes Camerar.

UNiverſis, præſentes litteras inſpecturis, Frater Guillermus de Bello loco, Dei gratia, pauperis militiæ Templi Magiſter humilis, ſalutem in Domino ſempiternam.

Noveritis quod nos, pro nobis, & Fratribus noſtris, ac nomine Domûs noſtræ, recognoſcimus, & ſpontaneè confitemur quod ex debito, in quo illuſtriſſimus Dominus noſter, Dominus Edwardus, Dei gratia, Rex Angliæ, tenebatur Domui noſtræ, ratione mutui, in terra ſancta contracti à proceribus domûs noſtræ, ſuper quo idem Dominus Rex, tam ſuper principali, quàm ſuper cuſtibus, dampnis, & intereſſe refundendis, Domui noſtræ ſe & bona ſua expreſſe & ſpecialiter obligavit, prout in ſuis litteris ſuper hoc confectis plenius continetur;

Recepimus & habuimus in pecunia numerata, per manum Religioſi viri Fratris Joſeph, Theſaurarii dicti Domini Regis, nomine & mandato Domini Regis prædicti, tam pro principali, quàm pro cuſtibus, viginti quatuor mill. nongentas, ſeptuaginta, quatuor libras Turonenſes ex una parte. Item ex alia parte recepimus, ratione debiti ſupradicti, nomine & ex parte dicti Domini Regis prædicti, Quinque mill. treſcentas, triginta, tres libras, ſex ſolidos & octo Denarios, Turonenſes; de quibus omnibus ſummis prædictis profitemur nobis & Domui Templi fuiſſe bene & integre ſatisfactum.

A.D.1274.

Quocirca præſatum Dominum Regem, & poſteros, ſeu Hæredes ſuos, imperpetuum, nomine Domûs Templi, quittamus & abſolvimus, & penitus liberamus ab omni obligatione, promiſſione & pacto, quibus nobis & Domui Templi tenetur & teneri poterit ratione debiti mutui, a domo noſtra in terra Sancta, contracti per Dominum Regem prædictum, ſub modis & conditionibus quibuſcunque; nos reclamantes paccatos ab ipſo in omnibus & contentos.

Promittimus etiam bona fide nos reddituros & reſtituros, per nos, vel per alium, dicto Domino Regi, vel mandato ſuo, omnes litteras obligationum, quas dedit & conceſſit Domui noſtræ ſuper debito ſupradicto, (quas, propter viarum pericula, Pariſius in Theſauro noſtro repoſitas dimiſimus ad cautelam) & ex nunc ipſas litteras obligationum debiti ſupradicti, qualeſcumque ſint, & ubicumque ſint, caſſas, irritas & inanes eſſe volumus ac nullius penitus eſſe momenti, ipſiſque renuntiamus exnunc ſpecialiter & expreſſe.

In cujus rei Teſtimonium præſentibus litteris ſigillum noſtrum duximus apponendum.

Dat. London. in craſtino Feſti beati Laurentii, anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo quarto.

Memorandum de Coronatione Regis.

A.D.1274.
An. 2. E. 1.
Pat. 2. E. 1. m. 9.

MEmorandum quod Edwardus Rex Angliæ applicuit apud Dovorriam die Jovis proxima poſt Feſtum Sancti Petri ad vincula, Anno Domini 1274.

A.D.1274

Et die Dominica proxima poſt Feſtum aſſumptionis beatæ Mariæ proximo ſequens ſolempniter coronatus fuit in Eccleſia beati Petri Weſtm. anno Domini ſupradicto, & anno Regni ejuſdem Regis Edwardi ſecundo.

A.D. 1274. Edw. I.

Litera, per quam Edmundus, Germanus egregii Principis E. Regis Angliæ, non vendicat officium Seneſcalciæ Angliæ, niſi ad terminum vitæ ſuæ.

A.D. 1274. An. 2. E. 1. L. A. f. 197. b. Penes Camerar.

UNiverſis Chriſti fidelibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, Edmundus, Egregii Principis Edwardi illuſtris Regis Angliæ Germanus, ſalutem.

Ad omnium veſtrum notitiam volumus pervenire quod, cum, in coronatione præfati Domini noſtri Regis, officium Seneſcalciæ Angliæ, quoad diem prædictæ coronationis, & alia anni tempora, nobis ad opus noſtrum & hæredum noſtrorum, ex dono & conceſſione Domini genitoris noſtri, vendicaremus, nos juri & clamio, quod in dicta Seneſcalcia in feodo & hæreditate nobis & hæredibus noſtris ullo jure competere potuit, renuntiamus imperpetuum.

Idem autem Dominus Germanus noſter dictam Seneſcalciam Angliæ, cum juribus & pertinentiis ſuis, nobis de ſua curialitate & benivolentia ad totam vitam noſtram conceſſit; ita quod, nobis decedentibus, nullus Hæres aut alius aſſignatus noſter quicquam in dicta Seneſcalcia, aut ejus pertinentiis clamare poſſit imperpetuum.

Concedimus etiam, pro nobis & Hæredibus noſtris, quod, ſi quæ cartæ vel inſtrumenta exnunc appareant, per quæ Hæredes noſtri jus aliquod ſibi in dicta Seneſcaltia & ejus pertinentiis clamare poſſint, caſſa ſint & inania, atque pro nullis imperpetuum habeantur.

In cujus rei teſtimonium huic ſcripto ſigillum noſtrum fecimus apponi.

Dat. apud Weſtm. die Lunæ proxima poſt Feſtum Aſſumptionis beatæ Mariæ, anno Regni dicti Domini Regis ſecundo.

Bulla Archiepiſcopo Cant. de non Citando coram ſe Principem de Wallia, vel aliquem ſubditum ſuum, dum parati ſint coram Commiſſariis ſuis in Wallia comparere.

A.D. 1274. An. 2. E. 1. Ex Orig.

GRegorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Venerabili fratri Archiepiſcopo Cantuarienſi ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Sua nobis dilectus filius, Nobilis Vir, Lewellinus Princeps Walliæ, petitione monſtravit quod, propter guerras & diſſenſiones continuas, in illis partibus ingruentes, pluries evenit, quod eidem Principi ſuiſque Miniſterialibus, familiaribus atque ſubditis, aditus in Regnum Angliæ non eſt tutus; & nichilominus contingit eos illuc per Sedem Cantuarienſem ad judicium evocari, & interdum in ipſos, occaſione hujuſmodi, ſententias Excommunicationis proferri, & terram ipſius Principis ſupponi Eccleſiaſtico interdicto: Ex quo perſonarum & rerum noſcuntur eis pericula imminere:

Quare præfatus Princeps nobis humiliter ſupplicavit; ut providere in hac parte ſibi dictiſque Miniſterialibus, familiaribus & ſubditis hujuſmodi obviando periculis, paternâ ſolicitudine curaremus:

Nos itaque, præfati Principis ſupplicationibus inclinati, fraternitatem tuam rogamus, & hortamur attentè, per apoſtolica tibi ſcripta mandantes quatinus prædictos Principem, Miniſteriales, familiares & ſubditos ejus, dummodo parati ſint coram Commiſſariis tuis, in Wallia deputatis, ad quorum præſentiam ſecurè accedere valeant, de ſe conquerentibus juſtitiam exhibere, in Angliam, ſi quando ex hujuſmodi cauſis periculum imminet, ad judicium non evoces, nec ad prædictos excommunicationis & interdicti ſententias hâc de cauſâ procedas, neque ipſos taliter à tuis Officialibus evocari, neque contra eos propter hoc ad ſententias prædictas procedi, aliquatenus patiaris; preces & mandatum noſtrum in hâc parte taliter impleturus, quod idem Princeps exinde comodum ſe gaudeat reportâſſe, noſque devotionem tuam poſſimus in Domino meritò commendare.

Dat. Lugdun. 15. Kal. Septemb. Pontificatûs noſtri anno tertio.

Sub Filo Canabeo.

Bulla Lewellino Principi Walliæ, de quadam compoſitione per Prælatos inter dictum Lewelinum & Davidem Fratrem ſuum.

A.D.1274. *An. 2. E. 1.* *Ex Orig.*

GRegorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio, Nobili Viro, Lewelino Principi Walliæ, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Cum à nobis petitur quod juſtum eſt & honeſtum, tam vigor æquitatis, quàm ordo exigit rationis ut id, per ſollicitudinem Officii noſtri, ad debitum perducatur effectum.

Sane petitio tua, nobis exhibita, continebat quod dudum inter te, & Nobilem Virum David Fratrem tuum, ſuper quibuſdam Terris, Poſſeſſionibus & Rebus aliis, materia quæſtionis exorta; tandem, mediantibus venerabilibus Fratribus noſtris Bangoren. & Aſſaphen. Epiſcopis, Amicabilis ſuper hiis inter partes compoſitio intervenit, de obſervanda compoſitione hujuſmodi hinc inde, corporali præſtito juramento: Et nichilominus juriſdictioni eorumdem Epiſcoporum ſuper hoc eo modo vos ſubmittere curaviſtis, videlicet, ut dicti Epiſcopi in partem, contra compoſitionem prædictam venientem, poſſent cenſuram Eccleſiaſticam exercere, ac obſcuritates ipſius compoſitionis, ſi fortaſſis emergerent, interpretari & etiam declarare, prout, ſecundum Deum, viderent qualitati negotii, & quieti earumdem partium expedire.

A.D.1274. Poſtmodum verò, ſuper quibuſdam Articulis, in compoſitione ipſa contentis, qui in aliqua parte ſui dubium & obſcuritatem habebant, inter prædictas partes quæſtione ſuborta, iidem Epiſcopi, prout ex forma hujuſmodi ſubmiſſionis poterant, in præfatis Articulis circa dubium & obſcuritatem prædicta quandam interpretationem & declarationem fecerunt providam & ſalubrem; prout in Litteris inde confectis, eorumdem Epiſcoporum Sigillis munitis, plenius dicitur contineri:

Nos itaque, tuis ſupplicationibus inclinati, interpretationem & declarationem prædictas, ſicut providè factæ ſunt, ratas & gratas habentes, illas auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire:

Siquis autem hoc attemptare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. Lugdun. 15. Kal. Septemb. Pontificatûs noſtri anno tertio.

Sub Filis Sericis flavi rubeique coloris.

Bulla Regi de ſe non intromittendo rebus Eccleſiaſticis in Vaſconia, tempore vacationis Eccleſiarum.

A.D.1274. *An. 2. E. 1.* *Ex Orig.*

GRegorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Ut Rex, qui te ad regni ſolium ſublimavit, dirigat proſperè greſſus tuos, Jura Eccleſiaſtica, immo ſua debes tuis temporibus illibata facere conſervari, & Eccleſias, ac Perſonas Eccleſiaſticas, a ſuis oppreſſoribus, regalis potentiæ brachio defenſare.

Sanè ad audientiam noſtram Venerabili Fratre noſtro Auxitanenſi Archiepiſcopo referente pervenit, quod ſi aliquam ex Eccleſiis Cathedral. Provinciæ Auxitanenſis vacare contingat; Nobilis vir Seneſcallus tuus in Waſconiâ, amminiſtrationem bonorum temporalium ipſius Eccleſiæ vacantis quamdiu eam vacare contingit, contra juſtitiam occupare, ac detinere occupatam pro ſua voluntate præſumit, quanquam nulla ex eiſdem Eccleſiis à te Regalia teneat, idque tibi, vel dicto Seneſcallo non competat de Conſuetudine, vel de Jure.

A.D.1274. Cum igitur Laicis diſponendi de rebus Eccleſiaſticis nulla ſit attributa poteſtas, Serenitatem Regiam rogamus & hortamur attentè, quatinus talia, quæ redundant in tui derogationem honoris, per eundem Seneſcallum fieri nullatenus patiaris; ſed Eccleſias ipſas, pro divinâ & noſtrâ reverentiâ, habens propenſius commendatas, eas & bona ipſa-

A.D. 1274. Edv. 1. rum in ſuis juribus & libertatibus favore Regio proſequaris; ita quod, præter divinæ retributionis præmium, condigna tibi a nobis proveniat actio gratiarum.

Dat. Lugdun. decimo Kalend. Septembris, Pontificatûs noſtri Anno tertio. A.D. 1274. Edv. 1.

Sub Filo canabeo.

De Franciſco Accurſii, ad Parliamentum Regis Franciæ, per Regem Angliæ deſtinato.

A.D. 1274. An. 2. E. 1. L. B. f. 284 b

EDwardus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, Religioſo Viro & dilecto ſibi in Chriſto Fratri Johanni de Turno Theſaurario Domûs Templi Pariſienſis ſalutem.

Cum pro negotiis noſtris, in Curia Sereniſſimi Principis, Domini & Conſanguinei noſtri kariſſimi, Philippi Regis Franciæ illuſtris, in inſtanti Parliamento ſuo exequendis, dilectos & fideles noſtros Umbertum Guidonem & Franciſcum Accurſii de Bononi ad idem Parliamentum mittamus. A.D. 1274.

Vos rogamus quatinus eiſdem vel eorum alteri treſcentas vel ducentas libras Turon. ex mutuo habere faciatis ad Salarium advocatorum, quos eligent ad opus noſtrum inde acquietandum, & nos eas vobis quando volueritis habere faciemus.

Dat. apud Odyhm. ſecundo die Septembris, Anno Regni noſtri ſecundo.

Litera Margaretæ Comitiſſæ Flandriæ, per quam ſupplicat Domino Regi quod quoſdam Gentis ſuæ nautas liberari faciat de Priſona Caſtri de Northam.

A.D. 1274. An. 2. E. 1. L. B. f. 68. a.

EXcellentiſſimo Domino ſuo Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ & Aquitaniæ Duci, Margaretæ Flandriæ & Haynaultiæ Comitiſſa, fidelis ejus & conſanguinea, ſalutem &, cum promptitudine ſerviendi, paratam ad ejus beneplacita voluntatem.

Intelleximus quod, cum Burgenſes & homines noſtri portus de novo portu, qui vulgariter dicitur Yſſera, poſt pacem, veſtri gratiâ, inter vos & Gentes Regni veſtri & nos & kariſſimum Filium noſtrum G. Comitem Flandriæ & Marchionem Namurcenſem, & Gentes noſtras factam & etiam proclamatam, nuper verſus partes tam Regni veſtri Angliæ, quàm Scotiæ, tantum piſcandi & victum ſuum cum labore ſuo quærendi ſe tranſtuliſſent, hactenus ſecundum diverſa Regionum tempora conſueverunt,

Et ad portum de Berewyc ad diſſiccandum retia ſua, & requieſcendum ibidem, ac ſibi providendum de Victualibus, & ad alia ſua expedienda negotia applicuiſſent, ſperantes ibidem pro ſuis neceſſitatibus habere pacem & requiem peroptatam,

Et quidam de prædictis hominibus noſtris, uſque ad viginti & duos, quorum nomina inferius ſunt inſcripta, cujuſdam fluvii alveum pertranſiſſent ad locum Dominationi veſtræ ſubditum, deferentes ſecum retia ſua diſſiccanda ibidem, Caſtellanus veſter de Norh. Dyocæſis Durem, dictos Homines noſtros, cum ſuis retibus, in die Aſſumptionis beatiſſimæ Virginis, nuper præterita, cepit, & eos in Caſtro de Norh. detinet Arreſtatos, & in vinculis ferreis mancipatos, contra ordinationem & proclamationem pacis prædictæ, A.D. 1274.

Super quo excellentiæ veſtræ ſingnificamus dictos Burgenſes & homines noſtros legales & fideles eſſe, ac boni nominis, & ad partes veſtras tantum piſcandi & victum ſuum proprio labore quærendi, prout tempus modernum exigit, adveniſſe;

Celſitudinem veſtram attentis rogantes precibus, & etiam requirentes quatinus dictos Burgen. & homines noſtros, quos innoxios proteſtamur, juſtitiæ intuitu & amore noſtri deliberari cum retibus & aliis rebus ſuis indampnes, ſi placet, veſtri gratiâ jubeatis.

Et, ut de fidelitate & innocentia dictorum Burgenſium, & Hominum noſtrorum plenius veſtræ ſerenitati liquere valeat, nomina ipſorum apud Norh. detentorum, ut dictum eſt, inferius duximus exprimenda; & ſunt hii, Wattekim Michael Bon Welino, Johannes Piliſer, Walter de Brabantia, Renoudus Anglicus, Nicholaus de Boidekins,

A.D. 1274.
Edv. 1.

Hoelre Baldiſinus, Havenare Henricus Surinc. Banekinus Alverdon, Hanelrinus Nikelare, Johannes Gomay, Mieus Moytel, Michael Scot, Copmus Slabard, Willekinus Hategout, Hanekinus Wall. Lippinus Filius Willielmi, Havekinus Filius Wiccæ, Willes Hanelrinuſcot, Hanelrinus Meuleunnare, Johannes Filius Mons, & Hanelrinus Werede.

Placeat igitur Majeſtati veſtræ ſuper deliberatione dictorum hominum noſtrorum tantum facere, quod dicti Homines noſtri preces noſtras in deliberatione ſua & ſuorum apud vos ſibi ſentiant valuiſſe, & perinde veſtræ Serenitati, cui per omnia volumus & proponimus complacere, & etiam veſtris Gentibus in terra noſtra, teneamur ad grates & gratias ſpeciales.

Cum nos etiam paratæ ſimus & eſſe volumus homines & ſubditos veſtros omni bono affectu, quo poterimus, infra terram noſtram fovere, tractare, & facere pertractari; & ſuper hoc per totam terram noſtram proclamationem publicam & edictum fieri fecimus generale.

In quorum omnium teſtim. præſentibus litteris Sigillum noſtrum duximus apponendum.

Datum anno Domini 1274. Feriâ quinta ante Nativitatem beatæ Virginis.

De pecunia, pro Henr. de Alemania, Willielmo de Valence ſoluta.

A.D. 1274.
An. 2. E. 1.
Lib. A. f. 225. Penes Camerar.

Univerſis Christi fidelibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, Willielmus de Valenciâ Dominus Pembroke ſalutem in Domino.

Noveritis quòd, cum, claræ memoriæ, Dominus Henricus de Almannia, Nepos noſter, nobis, in tribus Centum & quinquaginta Marcis Sterlingorum ex mutuo teneretur, ac Sereniſſimus Princeps, Nepos & Dominus noſter kariſſimus, Edwardus Dei gratia, Rex Angliæ illuſtris, pecuniam illam pro præfato Henrico nobis ſolverit,

Volumus & concedimus quod idem Dominus noſter Rex pecuniam illam ab Executore præfati Domini Henrici, nomine noſtro, recipiat in recompenſationem ſolutionis prædictæ, nobis per ipſum factæ;

Et, cum pecuniam illam ab Executore ipſius receperit, eos de dictâ pecuniâ omnino quietamus.

In cujus rei teſtimonium præſentibus litteris Sigillum noſtrum fecimus apponi.

Dat. apud Wyndeſor die Lunæ, proxima poſt Feſtum Nat. beatæ Mariæ Virginis, anno Regni Domini noſtri Regis prædicti ſecundo.

Pro Johanne de Britania.

A.D. 1274.
An. 2. E. 1.
Pat. 2. E. 1. m. 12.

Rex militibus, liberis hominibus, & omnibus aliis, tenentibus de honore & Rapo de Haſting, ſalutem.

Cum Dominus Henricus Rex, pater noſter, per Cartam ſuam dederit & conceſſerit kariſſimo fratri, & fideli noſtro Johanni de Britannia prædictos honorem & Rapum, Habendum ſibi & hæredibus ſuis imperpetuum, unà cum feodis Militum & omnibus aliis pertinentiis ſuis:

Salvis eidem Regi patri noſtro & hæredibus ſuis Caſtro de Haſting. & Advocatione Eccleſiæ ejuſdem Caſtri & Præbendarum, ad eandem Eccleſiam ſpectantium, ſecundum continentiam cartæ ſupradictæ;

Vobis mandamus quod præfato Johanni, in homagiis & aliis ſervitiis veſtris debitis & conſuetis, tanquam Domino veſtro, juxta formam conceſſionis prædictæ, intendentes ſitis & reſpondentes.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Wyndeſor. 11. die Septembris.

De Pardonatione pro Waltero de Baskerville ſuper Morte Henr. de Alemania.

A.D.1274. An. 2. E. I. Ibid. m. 8.

REX omnibus Ballivis, &c. ſalutem.

Sciatis quod pardonavimus Waltero de Baskerville utlagariam, in ipſum promulgatam pro morte Henrici de Alemannia; unde rectatus eſt, & firmam pacem noſtram ei inde concedimus;

Ita tamen quod ſtet Recto in Curiâ noſtrâ, ſiquis verſus eum inde loqui voluerit. A.D.1274.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Wyndeſ. 12. die Septembris.

Bulla Regi pro Archiepiſcopo Caſſalenſi, qui, ſigno Crucis aſſumpto, ad ſubſidium Terræ Sanctæ ſe accingit.

A.D.1274. An. 2. E. I. Ex Orig. in Turri.

GRegorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, chariſſimo in Chriſto filio E. Regi Angliæ illuſtri, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Honori Regio ſatis adjicitur, ſi, ob reverentiam Summi Regis (qui ſolus habens in Regnis hominum poteſtatem, ſolus Regibus dat ſalutem) Eccleſiæ ac earum Miniſtri terrenorum Regum ac Principum potentiæ oportunis protegantur auxiliis, & congrui favoris præſidio foveantur.

Sane venerabilis frater noſter Caſſalen. Archiepiſcopus, zelo fidei ac devotionis accenſus, miſerabili ſtatui terræ ſanctæ compatiens, ſigno vivificæ Crucis aſſumpto, ad ipſius terræ ſubſidium ſe accingit; propter quod ipſe (quem & Eccleſiam Caſſalen. cum omnibus bonis ſuis, quæ impræſentiarum obtinet, ſub beati Petri & noſtra protectione ſuſcepimus) apud te credimus promoveri, ut tam ipſe, quàm eadem Eccleſia, favorabilibus adjuti ſubſidiis, & Regalis gratiæ ſubnixi favoribus, abſtrahantur ab oppreſſionibus malivolorum quorumlibet, & ad votivorum proſperitatem ſucceſſuum dirigantur. A.D.1274.

Confidenter igitur Celſitudinem Regiam requirendam duximus & affectuoſe rogandam, quatinus eiſdem Archiepiſcopo & Eccleſiæ, pro divinâ & noſtrâ reverentiâ, ſic te reddas affectu benevolum & opere gratioſum, ut idem Archiepiſcopus, tuo fretus auxilio, tuoque favore ſuffultus, libere poſſit perficere Votum ſuum, & ipſa Eccleſia nullam incurrat exinde in ſuis Juribus læſionem, ſed oblatis potius proficiat incrementis: Et tu, per hæc, & alia quæ in terris geſſeris, æternæ vitæ gaudia merearis.

Dat. Lugduni Non. Octobris Pontificatûs noſtri anno tertio.

De Diſcordiis, ad Inſtantiam Comitis, cum Comitiſſa Flandriæ ſedatis.

A.D.1274. An. 2. E. I. Pat. 2. E. I. m. 5.

REX dilectis & fidelibus ſuis Fulconi Lovel Archidiacono Coleceſtriæ & Johanni Bek, ſalutem.

Quia, ſedatis amicabiliter & in certâ formâ, ad inſtantiam nobilis viri, Guydonis Comitis Flandriæ, contentionibus & diſcordiis jamdiu habitis inter Dominum Henricum Regem patrem noſtrum & nos ex una parte, & Margaretam Comitiſſam Flandriæ matrem prædicti Comitis ex altera,

Pro quibus Mercatores noſtri Angliæ, Hiberniæ, & Marchiæ Walliæ, in partibus Flandriæ, & ſuper mare, & Mercatores dictæ Comitiſſæ in Anglia dampna diverſa & jacturas multimodas ſuſtinuerint. A.D.1274.

Et idem Comes promiſit & manucepit, coram nobis, pro ſe & præfata Comitiſſa matre ſua, Mercatoribus noſtris prædictis de dampnis & jacturis ſuis prædictis debitam facere reſtitutionem, propter quod volumus, quod Mercatoribus prædictæ Comitiſſæ de dampnis & jacturis ſuis prædictis fiat reſtitutio de gratia noſtra; prout in forma pacis, inter nos & prædictum Comi-

A.D. 1274. Edv. 1. tem inde initæ & firmatæ, plenius continetur.

Aſſignavimus vos ad inquirendum per Sacramentum, &c. per quos, &c. in præſentia quatuor proborum & legalium hominum, de partibus Flandriæ, electorum ex parte Mercatorum noſtrorum prædictorum, ad audiendum inquiſitiones & probationes de dampnis & jacturis ſuis prædictis faciendas:

Et in præſentia quatuor proborum & legalium hominum, de Regno noſtro, electorum ex parte Mercatorum prædictæ Comitiſſæ, ad audiendum inquiſitiones & probationes de dampnis & jacturis ſuis prædictis; quæ dampna & quas jacturas præfati Mercatores, occaſione contentionum & diſcordiarum prædictarum, hinc inde ſuſtinuerint: Et quæ bona vel mercimonia ſua, occaſione prædicta, in prædictis terris & mari capta ſunt, areſtata & detenta; & quantum bona & mercimonia illa valerent; & per quos dampna hujuſmodi ſuſtinuerint, & ad quorum manus bona & mercimonia prædicta, ſic capta & detenta, devenerunt:

A.D. 1274. Edv. 1. Et ideo vobis mandamus quod ad certos, &c. inquiſitiones illas faciatis, & probationes prædictas recipiatis in præſentia octo hominum prædictorum.

Et, cum inquiſitiones illas feceritis, & probationes prædictas receperitis, nobis de ſummis dampnorum & jacturarum utrarumque partium, & de ſingulis earumdem ſeparatim, & bonorum & mercimoniorum ſuorum captorum & detentorum, & de nominibus eorum qui dampna prædicta ſuſtinuerint, ut prædictum eſt, diſtincte & aperte conſtari faciatis, ut præfatis Mercatoribus in hac parte fieri faciamus quod, juxta formam pacis prædictæ, de Concilio noſtro viderimus faciendum.

Mandavimus enim univerſis & ſingulis Vicecomitibus Regni noſtri, quod ad certos, &c. tot & tales, &c. per quos, &c.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtmon. 16. die Octobris.

De Tallagio Judæorum levando.

A.D. 1273. An. 2. E. 1. Pat. 2. E. 1. m 5. REX dilectis & fidelibus ſuis fratri Stephano de Foleburn, Adæ de Stratton, & Willielmo de Middleton.

Sciatis quod aſſignavimus vos ad omnia arreragia tallagii, ſuper Judæos noſtros Angliæ ultimo aſſeſſi, ad opus noſtrum levanda, prout citius & commodius videritis expedire;

Dantes vobis poteſtatem arreragia illa de bonis, catallis & debitis Judæorum, quos dictorum arreragiorum inveneritis detentores, levandi & noſtro nomine adjurandi; necnon & dictos Judæos, qui in hac parte rebelles fuerint vel contradictores, per exilium & abjurationem Regni noſtri, ſi neceſſe fuerit, compellendi ad dicta arreragia, proportionibus ipſos inde contingentibus, nobis, ſine difficultate qualibet, ſolvenda: A.D. 1274.

Et ideo vobis mandamus quod præmiſſa faciatis in forma prædicta; &, ſi forte vos tres ad hoc intendere non poteritis, duo veſtrûm præmiſſa, ſicut prædictum eſt, nichilominus exequantur.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtmon. 20. die Octobris.

De Capitali Juſticiario in Hibernia conſtituto.

A.D. 1274. An. 2. E. 1. Ibid. m. 5. REX Archiepiſcopis, &c. & omnibus aliis de terra ſua Hiberniæ ſalutem.

Sciatis quod conſtituimus dilectum & fidelem noſtrum Robertum Bagod Capitalem Juſticiarium noſtrum, ad placita noſtra in Banco noſtro Dublin. tenenda, & ad itinerandum ad communia placita in terra noſtra prædicta, quamdiu nobis placuerit, & prout temporibus retroactis fieri conſuevit:

Et ideo vobis mandamus quod eidem Roberto, tanquam Capitali Juſticiario noſtro de Banco prædicto, & ad communia placita in hujuſmodi itineribus ibidem tenenda aſſignato, intendentes ſitis & reſpondentes, ſicut prædictum eſt. A.D. 1274.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtmon. 21. die Octobris.

Eodem modo mandatum eſt Juſticiario Hiberniæ, quod ipſum Robertum ad Officium illud admittat in forma prædicta.

A.D.1274.
Edv. I.

De homagio per Principem Walliæ Regi faciendo

A.D.1274.
Edv. I.

A.D.1274.
An. 2. E. I.
Clauſ. 2. E. I. m. 3. d.

Mandatum eſt Lewelino, filio Griffini, Principi Walliæ, quod accedat ad Regem uſque Salopiam die Dominica proxima poſt Feſtum Sancti Andreæ Apoſtoli, facturus Regi homagium ſuum, & alia quæ ſibi facere debet.

Teſte Rege apud Northampt. 3. die Novembris.

Pro Edmundo Comite Cornubiæ.

A.D.1274.
An. 2. E. I.
Pat. 2. E. I. m. 3.

Rex Univerſis, &c. ſalutem.

Noveritis nos mutuo recepiſſe à dilecto Conſanguineo noſtro Edmundo Comite Cornubiæ duo milia Marcarum, Magiſtro Thomæ Bek, Cuſtodi Garderobæ noſtræ, die Martis proxima poſt Feſtum Omnium Sanctorum, anno Regni noſtri ſecundo, apud Northamton, per manus Egidii de Audenardo liberatarum:

Quam pecuniam eidem Edmundo, vel ſuis Executoribus, in Feſto Paſchæ, & in Feſto Sancti Michaelis proximo ſequentibus, videlicet, in Feſto Paſchæ prædicto mille Marcas, & in Feſto Sancti Michaelis mille Marcas, ſolvere tenemur; & promittimus bona fide, obligantes nos, hæredes noſtros, & Executores ad prædictam ſolutionem prædicto Edmundo, prænominatis terminis, ſine dilatione ulteriori, plenarie faciendam.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Northamton.

Pro Philippo Comite Sabaudiæ, qui homagium Edwardo Regi fecerat.

A.D.1274.
An. 2. E. I.
Pat. 2. E. I. m. 2.

Rex omnibus, &c. ſalutem.

Cum, inclitæ memoriæ, Dominus Henricus, Rex Angliæ, pater noſter, dudum conceſſiſſet nobili viro, Domino Amadeo, quondam Comiti Sabaudiæ, & hæredibus ſuis ducentas Marcas, ſingulis annis, in termino Sancti Michaelis, ad Scaccarium Weſtmonaſterienſe nomine feodi, imperpetuum percipiendas pro homagio, quod dictus Comes eidem patri noſtro fecerat pro Caſtro Avillan. & Villa Secus, cum palatio & Caſtro de Bardolf, & Villa Sancti Mauritii in Chablay; quæ quidem Caſtra & Villas prædictas cum Palatio idem Comes à dicto patre noſtro recepit in feodum:

Nos, conceſſionem illam acceptantes, volumus & concedimus quod Philippus, nunc Comes Sabaudiæ, cujus homagium cepimus de Caſtris & Villis prædictis cum Palatio, & hæredes ſui, Comites Sabaudiæ, percipiant prædictas ducentas Marcas annuas ad dictum Scaccarium termino prædicto; ita quod idem Philippus & hæredes ſui teneant de nobis & hæredibus noſtris prædicta Caſtra & Villas cum Palatio, imperpetuum pro homagio ſuo, ut ſuperiùs eſt expreſſum.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Northampton 11. die Novembris.

De Homagio Lewellini Principis Walliæ.

A.D.1274.
An. 3. E. I.
Pat. 3. E. I. m. 36.

Rex Lewelino, filio Griffini, ſalutem.

Memoriter tenemus quod Nunciis, ad nos nuper per vos tranſmiſſis, & nobiſcum apud North. colloquium habentibus, injunximus ut vobis adventum noſtrum, uſque Sallop. ad inſtantem quindenam Sancti Martini, exponerent; ita quod ad nos ibidem accedere, & homagium veſtrum & alia, quæ nobis juxta pacem, inter, celebris memoriæ, Dominum H. Regem Patrem noſtrum & nos ex parte una, & vos ex altera initam & firmatam, obſervare tenemini, facere poſſetis abſque dilatione ulteriori;

Et ecce! in dirigendo greſſus noſtros verſus partes illas, quodam apoſtemate ſubito ſuperveniente, detenti taliter infirmabamur, quod, juxta propoſitum

A.D.1274. Edv. 1.

noſtrum prædictum, ſine corporis noſtri periculo, ibidem accedere nequivimus, quod nos tædet; ſet quamcitius ab infirmitate illa convaluimus, ad partes illas accedemus ex causâ ſupradictâ.

Cæterum, quia nobis, juxta formam pacis prædictæ, tenemini in ſex milibus Marcarum de duobus Annis proximo præteritis, & etiam Pontio de Mora in duobus milibus Marcarum ex aſſignatione Domini H. Regis Patris noſtri; vobis mandamus quatinus dilectis & fidelibus noſtris, Imberto de Muntriall, & Willielmo de Hamelton, quos ad partes Marchiæ deſtinamus, quibus in hiis, quæ vobis dicent ex parte noſtra, fidem adhibeatis pleniorem, prædicta ſex milia Marcarum, & prædicto Pontio prædicta duo milia Marcarum, aſſignari & habere faciatis, juxta formam pacis prædictæ; ita quod vobis imputari non poſſit vel debeat, quod pax prædicta minus bene obſervetur.

A.D.1274. Edv. 1.

Teſte Rege apud Clyve 22. die Novembris, anno Regni noſtri tertio.

De Bonis Capellæ in Pontefracto alienatis A. Bek, Canonico ejuſdem capellæ, reſtituendis.

A.D 1274. An. 3. E. 1. Ex Orig.

GRegorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto Filio Priori de Breeton Eboracenſis Dioceſis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Ad audientiam noſtram pervenit, quod tam dilectus Filius Antonius Bek, Canonicus Capellæ Sancti Clementis Caſtri de Pontefracto Eboracenſis Dioceſis, quàm Prædeceſſores ſui Canonici ejuſdem Capellæ, qui Præbendam, quam ipſe in eâdem Capellâ obtinet, pro tempore tenuerunt, domos, terras, prata, paſcua, nemora, molendina, piſcarias, maneria, jura, juriſdictiones, poſſeſſiones, & quædam alia bona, ad Præbendam ipſam ſpectantia, datis ſuper hoc Litteris, factis renunciationibus, juramentis interpoſitis, & pœnis adjectis, in præfatæ Præbendæ læſionem enormem, nonnullis Clericis & Laicis, aliquibus eorum ad vitam; quibuſdam vero ad non modicum tempus; & aliis perpetuo, ad firmam vel ſub cenſu annuo conceſſerunt, quorum aliqui ſuper hiis confirmationis litteras, in formâ communi, dicuntur à Sede Apoſtolica impetraſſe.

A.D.1274.

Quia verò intereſt noſtrâ ſuper hoc de opportuno remedio providere, diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus ea, quæ de bonis, ad Præbendam eandem ſpectantibus, per conceſſiones hujuſmodi, alienata invenietis illicitè, vel diſtracta, non obſtantibus litteris, pœnis, juramentis, renunciationibus & confirmationibus prædictis, ſtudeas ad jus & proprietatem præfatæ Præbendæ legitimè revocare: Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſpoſitâ compeſcendo.

Teſtes autem, qui fuerint nominati, ſi ſe gratiâ, odio, vel timore ſubtraxerint, per cenſuram eandem, appellatione ceſſante, compellas veritati teſtimonium perhibere.

Dat. Lugdun. 12. Kal. Januar. Pontificatûs noſtri anno tertio.

Sigillo avulſo.

De Expenſis Alexandri Regis Scotiæ, ad Coronationem Edwardi Regis, in Angliam venientis.

A.D.1274. An. 3. E. 1. Liberat. 3. E. 1. m 12.

REX Baronibus ſuis de Scaccario ſalutem.

Allocate Johanni de Lunetot, & Galfrido de Neubald, nuper cuſtodibus Epiſcopatûs Dunelmenſis, in exitibus ejuſdem Epiſcopatûs, centum, & ſexaginta, & quindecim libras, quas per præceptum noſtrum liberaverunt kariſſimo fratri & fideli noſtro Alexandro Regi Scotiæ illuſtri, pro illis centum ſolidis diurnis, quos percipit de nobis in ſingulis adventibus ſuis in Angliam, ad mandatum noſtrum; & quos dicto Regi, pro hujuſmodi centum ſolidis diurnis, pro expenſis adventûs ſui ad nos in Angliam, ad Coronationem noſtram, aſſignavimus de exitibus Epiſcopatûs prædicti.

A.D.1274.

Teſte Rege apud Wodeſtoke 28. die Decembris.

Pro Cancellario & Univerſitate Oxonii, Capellaniam in Eccleſia beatæ Virginis fundaturis.

A.D. 1274.
An. 3. E. 1.
Pat. 3. E. 1. m. 34 intus.
A.D. 1274.

REX Venerabilibus in Chriſto Patribus, Archiepiſcopis & Epiſcopis, per Regnum Angliæ, & terram Hiberniæ conſtitutis, ſalutem.

Rem honeſtam agere credimus, cum ad id, ex officio Regiæ dignitatis intendimus, per quod divini cultus augetur nominis, & animarum ſalus, vivorum ſcilicet & fidelium defunctorum ſalubriter procuratur; jocundum nihilominus reputantes ſi, ad præmiſſorum deſideratos & fœlices effectus, amore virtutis, effundimus cum efficacia preces noſtras.

Cum igitur dilecti & fideles noſtri, Cancellarius & Univerſitas villæ noſtræ Oxonii (ubi ſuum poſuerunt trivium & quadrivium fundamenta, ubi fons ſcaturit Theologicæ facultatis, ac ubi nudæ animæ filiorum hominum, venientium de longinquis, Philoſophiæ veſtibus induuntur) in Eccleſia beatæ Virginis, dicti loci, Capellaniam quandam, deliberatione ſancta nuper & provida, duxerint ſtatuendam; ut in ea tam pro noſtra, Conſortis & liberorum noſtrorum incolumitate corporea, quàm pro recolendæ memoriæ Domini genitoris, ac aliorum progenitorum noſtrorum, & omnium Benefactorum Univerſitatis ejuſdem, remedio animarum, Majeſtati divinæ ſacrificia offerantur: Et, ad hæc incommutabiliter exequenda, perpetuum Capellanum in ea, cui neceſſaria pro ſuſtentatione vitæ de proprio deputarent, duxerint ordinandum:

Noſque, deſiderantes ex corde quod pia ipſorum ordinatio & honeſta fidelium Chriſti ſubſidiis ſuſtentetur, ut devotionis per hoc cumulus augeatur, univerſitatem veſtram attente requirimus & rogamus, quatinus, divine retributionis intuitu, & noſtrorum interventu rogaminum, omnibus, qui ad Miſſarum ſolempnia Capellaniæ prædictæ cauſa devotionis & orationis acceſſerint, indulgentias aliquas, ſecundum quod poteſtatis vobis à Deo datæ requirit officium, concedatis; ut ex hoc vobis a Deo præmium, & à nobis commendationis titulus, & multiformium gratiarum actiones poſſint & debeant merito provenire.

Teſte Rege apud Woodſtock, in craſtino beati Thomæ Martyris, anno Regni noſtri tertio.

Litera Regis Domino Abaga-Chaan Principi Gentis Magalorum, de Converſione prædicti Principis ad fidem Chriſtianam & de negotio Terræ Sanctæ.

A.D. 1275.
An. 3 E. 1.
Pat. 3. E. 1. m. 32. dorſ.
A.D. 1275.

IN Nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, unius Dei.

Ex parte Edwardi, Dei gratiâ, Regis Angliæ, Domini Hiberniæ, Ducis Aquitaniæ, Excellenti & Potenti Domino Abaga-Chaan, Principi Gentis Magalorum ſalutem, & veræ fidei notionem.

Religioſus vir frater David, de ordine Prædicatorum Capellanus, & familiaris Venerabilis in Chriſto Patris, Fratris Thomæ, Patriarchæ Jeruſolomitani, Apoſtolicæ Sedis Legati, ad præſentiam noſtram accedens, literas, quas Sanctiſſimo Patri Domino G. Sacroſanctæ Romanæ & Univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, & aliis Regibus Chriſtianis per veſtros Nuncios deſtinâſtis, nobis detulit & oſtendit:

In quibus dilectionis affectum, quam ad fidem Chriſtianam (extra quam nullus omnino ſalvatur) habeatis, & propoſitum quod de præſtando juvamine Chriſtianis & Terræ Sanctæ, contra Chriſtianæ fidei inimicos, ſpiritu Dei ducti, ſicut credimus, concepiſtis, collegimus & intelleximus diligenter, quod ineffabiliter eſt affectibus noſtris gratum, & de quo vobis aſſurgimus ad gratiarum uberiores actiones.

Magnificentiam veſtram rogantes, & in virtute altiſſimi obſecrantes, quatinus propoſitum veſtrum Sanctum velitis, circa proſecutionem prædicti juvaminis, per potentiam veſtram ejuſdem Chriſtianæ fidei Cultoribus exhibendi, potenter & viriliter ducere ad effectum.

De adventu verò noſtro ad terram prædictam, & de termino paſſagii Chriſtianorum, vobis ad præſens non potuimus ſcribere veritatem, quia in con-

A.D. 1275. Edv. 1.

fectione præſentium de prædicti paſſagii termino non erat per memoratum ſummum Pontificem ordinatum; quàm cito autem ſuper præmiſſis, quod erit in proximo, Deo dante, certitudinem habere poterimus, id Excellentiæ veſtræ curabimus intimare.

Recommendamus potentiæ veſtræ affectuoſe, quantum poſſumus, prædictum negotium Terræ Sanctæ, & omnes Chriſtianos de partibus Orientis.

A.D. 1275. Edv. 1.

Dat. apud Bellum-locum Regis, 26. die Januarii, anno Domini 1274. & anno Regni noſtri tertio.

De Protectione pro W. Phiſico Aleanoræ Matris Regis.

A.D. 1275. An. 3. E. 1.

Pat. 3. E. 1. m. 32.

MAgiſter Willielmus le Provencall, Phiſicus Alianoræ Reginæ Angliæ, matris Regis, qui, de licentia Regis, cum eadem Regina profecturus eſt ad partes tranſmarinas, habet litteras Regis de Protectione, per biennium duraturas, cum hac clauſula,

Volumus etiam quod idem Willielmus interim ſit quietus de omnibus placitis & querelis; exceptis placitis de dote, unde nichil habet, & quare impedit, & aſſiſis novæ diſſeſſinæ, & ultimæ præſentationis, & exceptis loquelis quas coram Juſticiariis noſtris itinerantibus, in ſuis itineribus, ſummoneri contigerit; præſentibus minime valituris ſi contingat ipſum Willielmum iter prædictum non arripere, nec poſtquam redierit à partibus ſupradictis.

A.D. 1275.

Teſte Rege apud Wyndeſ. 9. die Februarii.

Litera Johannis Ducis Britaniæ precatoria, pro Abbate, & Conventu Majoris Monaſterii Turon.

A.D. 1275. An. 3. E. 1.

Bundela Brevium, &c. in Turri London. A. 3. E. 1.

EXcellentiſſimo Principi Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ illuſtri, &c. Johannes Dux Britanniæ, ſalutem, & paratam ad ipſius beneplacita voluntatem.

Quanto gratioſum animum ad juſtitiam conſervandam & malignorum nequitiam reprimendam cognovimus propenſiorem, tanto fiducialius pro amicis noſtris præcipue & religioſis viris, pro conſervandis juribus & libertatibus ſuis, veſtrum Regale præſidium duximus implorandum.

Cum igitur, ex parte chariſſimorum nobis in Chriſto, Religioſorum virorum, Abbatis & Conventus Majoris Monaſterii Turnen. intellexerimus ſe ex pia largitione progenitorum veſtrorum Regum Angliæ duos prioratus in Regno veſtro, viz. apud Neuport Paynell, & apud Sanctam Trinitatem Eboracenſem, ab antiquò obtinuiſſe pacifice & quiete;

Ac quoſdam Monachos ipſius Monaſterii Profeſſos, aſſociatis ſibi complicibus, per ſuam malitiam dictos Prioratus, contra voluntatem dictorum Abbatis & Conventûs, à tempore defectionis S. Montisfortis, violenter occupâſſe, & adhuc occupatos detinere proponunt, quanquam jus ipſorum Religioſorum deductum in Judicio, in Curia Domini

A.D. 1275.

Papæ, nuper in Concilio Lugdunenſi, per ipſum Dominum Papam contra dictos Monachos & alios adverſarios fuerit finaliter declaratum, prout per literam Papalem ſuper hoc confectam & bullatam apparet (ut aſſeritur) evidenter, ac hujuſmodi ſententia Apoſtolica non poſſit (ut dicitur) propter adverſariorum potentiam executioni debitæ demandari:

Excellentiæ veſtræ magnificentiam attentius requirimus & rogamus, eo affectu quo poſſumus ampliori, quatinus amore Dei, & zelo Juſtitiæ, noſtræque interceſſionis obtentu, dictos Abbatem & Conventum (quos ſpeciali amore proſequimur) faciatis in ſuis juribus ſuſtineri, defenſionis veſtræ præſidio & ſervari: ac Monachos, quos dicti Religioſi ad dictos Prioratus deſtinant moraturos, contra adverſariorum potentiam & violentiam Magnificentiæ veſtræ clypeo defendatis; ut proinde Deum habeatis in præmium, ipſique Religioſi preces noſtras erga clementiam veſtram ſibi ſentiant profuturas.

Conſervet, &c.

Dat Pariſiis die Lunæ poſt Dominicam qua cantatur Reminiſci, anno Domini 1274.

De Mandato Regis, quod Milites & cæteri ſubditi Xantotonenſis Civitatis, juxta Formam Pacis olim inter Ludovicum & Henricum tertium initæ, juramentum præſtarent Regi Franciæ, ſe non daturos auxilium Edwardo venienti contra dictam pacem.

A.D.1275. *An.* 3. *E.* 1. *Vaſcon.* 3. *E* 1. *m.* 1.

EDwardus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, Univerſis Militibus, & aliis ſuis ſuditis, in Xanctonenſi Civitate & Dioceſe ultra Charentum conſtitutis, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem.

Cum nos, ſecundum formam pacis, initæ temporibus inclitarum recordationum Ludovici Franciæ, & prækariſſimi genitoris noſtri Henrici Angliæ Regum, teneamur ad faciendum præſtari juramentum à vobis, videlicet, quod nec dabitis nobis conſilium, nec vires, nec auxilium, per quæ nos vel hæredes noſtri contra dictam pacem veniremus;

Et, ſi contrarium acciderit, quod Deus avertat, in perſona noſtra vel hæredum noſtrorum, & emendare nollemus poſt requiſitionem, à Rege Franciæ vel hærede ſuo in Regno noſtro factam,

Illi, à quibus eſſet ſecuritas præſtita, infra tres menſes, poſt requiſitionem prædictam de tranſgreſſione emendanda, tenerentur eſſe auxiliatores Franciæ Regis & hæredum ſuorum in Regno, contra nos & hæredes noſtros, uſque quo eſſet tranſgreſſio, ad eſguardum Curiæ Regis Franciæ, congruè emendata:

Quæ ſecuritas de decennio in decennium, ad requiſitionem dicti Franciæ Regis, aut hæredum ſuorum in Regno dinoſcitur eſſe præſtanda;

A.D.1275.

Ea propter, cum kariſſimus Dominus & Conſanguineus noſter Philippus, Dei gratia, Franciæ Rex nos nuper requiſierit de hujuſmodi faciendo præſtari juramentum:

Vobis univerſis & ſingulis injungimus, præcipimus & mandamus quatenus, ad requiſitionem perſonarum, quas prædictus Rex Franciæ, propter ſecuritatem hujuſmodi recipiendam, deſtinaverit, in præſentia dilecti Clerici noſtri Magiſtri Bonetti de Sancto Quintino, quem ad hoc ſpecialiter demandamus, faciatis hujuſmodi juramentum in formâ quæ ſuperius eſt expreſſa.

In cujus, &c.

Teſte meipſo apud Weſtm. 27. die Aprilis, anno Regni noſtri 3.

Conſimiles literæ diriguntur univerſis militibus & aliis ſuis ſubditis Villarum in Lemovicenſe Dioceſe conſtitutis.

Conſimiles litteræ diriguntur univerſis Militibus & aliis ſuis ſubditis Villarum in Caturcenſe Dioceſe conſtitutis.

Conſimiles litteræ diriguntur univerſis Militibus & aliis ſuis ſubditisVillarum in Petragoricenſe Dioceſe conſtitutis.

In cujus, &c.

Teſte ut ſupra.

Litera Alphonſo Romanorum & Caſtellæ Regi, ſuper negotio & guerra Saracenorum.

A.D.1275. *An* 3. *E.* 1. *Ex Bundello in Turri.*

MAgnifico Principi, & potenti, Sororio ſuo kariſſimo, Domino Alphonſo, Dei gratia, Romanorum Regi ſemper Auguſto, & Caſtellæ, Toleti, Legionis, Galitiæ, Sibillæ, Cordubiæ, Murciæ, Gehennuæ, & Algarbiæ, Regi illuſtri, Edwardus, eadem gratia, Rex Angliæ, &c. ſalutem, cum intimæ dilectionis affectu.

Magnificentiæ veſtræ litteras gratanter recepimus, & quæ continebantur in eis, ac ea, quæ nobis, ex parte veſtra, Nuncii veſtri, Velaſcus Velaſci Curiæ veſtræ Judex, & Petrus de Caſtillo Miles, ſuper negotio & guerra Saracenorum oretenus retulerunt, pleno collegimus intellectu; ad quorum ſignificata, propter cauſas annotatas inferiùs (quas clauſas teneri quæſimus & privatas in Secretario cordis veſtri) reſpondere ad præſens veſtræ Celſitudini non valemus.

A.D.1275.

Videlicet, quia, Dominus Summus Pontifex nos duxit nuper cum inſtantia requirendos, utrum proficiſci vellemus

A.D. 1275. Edv. 1.

necne in Subſidium Terræ Sanctæ; cui adhuc reſpondere nequivimus pro eo quod nondum deliberavimus, quod illorum agere debeamus, proficiſci, videlicet, ſeu etiam remanere:

Poſtquam autem ſuper prædictis, deliberatione præhabita, ſummo Pontifici reſponderimus ſupradicto, & vobis ſuper prædictæ guerræ negotio noſtram reſpondere curabimus voluntatem:

Si vero interim aliqui noſtri Amici, ſubditi ſeu fideles, contra Saracenos prædictos voluerint vos juvare, placet nobis & illud gratum reputabimus & acceptum.

Placet etiam nobis, & volumus quod de navigiis gentis noſtræ & maris noſtri Baionenſis in prædicto negotio juvamen & ſubſidium habeatis.

Bene & diu valeat Excellentia veſtra.

Teſte meipſo apud Weſtmon. 4. die Maii, anno Regni noſtri tertio.

Littera Gregorio Papæ rogatoria, quod Alphonſi Romanorum Regis jus illæſum conſervaret in Romano Imperio.

A.D. 1275. *An.* 3. *E.* I. *Ex Bundelo in Turri.*

SEreniſſimo in Chriſto Patri & Domino, Domino Gregorio, divinâ Providentiâ, Sacroſanctæ Romanæ & Univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus, eâdem gratiâ Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitanniæ, reverentiâ & honore pedum oſcula beatorum.

Preces illas Sanctitati veſtræ cum fiducia deſtinamus, quæ juſtitiam comitem non relinquunt, & a juris tramite non diſcordant; ſperantes firmiter ut eas benignitate prædicta ad exauditionis gratæ januam admittatis.

Ea propter Dominationem veſtram quanta poſſumus affectione rogamus quatinus Sereniſſimum Principem & Sororium noſtrum cariſſimum, Regem Caſtellæ illuſtrem, paternæ dilectionis brachiis complectentes, jus ſuum, quod in Romano Imperio habere dinoſcitur, illæſum ſibi dignemini conſervare, ac ſuper eo reddere celeris & favorabilis complementum juſtitiæ, noſtrorum precaminum interventu:

Ut per hoc Sanctitati veſtræ fortius aſtringamur ad omnia, quæ veſtris Sanctis affectibus poſſint aut debeant complacere; & Rex idem apud vos ſibi ſentiat preces noſtras, in ſua juſtitia, profuiſſe.

Conſervet vos Dominus per tempora longa fæliciter Eccleſiæ Sanctæ ſuæ.

Teſte meipſo apud Weſtm. 4. die Maii, anno Regni noſtri tertio.

Litera Alphonſo Romanorum & Caſtellæ Regi de Præſtando auxilio, ſuper negotio Navarræ.

A.D. 1275. *An.* 3. *E.* I. *Ex Bundello in Turri.*

EGregio & Magnifico Principi, & amico ſuo kariſſimo, Domino A. Dei gratia, Romanorum Regi ſemper Auguſto, & Caſtellæ, Legionis, Tolleti, Galiciæ, Sibillæ, Cordubiæ, Murciæ, Gehennuæ, & Algarbiæ Regi illuſtriſſimo, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ ſalutem & Proſpera ad vota Succeſſus,

Honore, quo decuit, recepimus litteras quas miſiſtis, & ea, quæ nobis ſuper negotio Navarræ Nuncii veſtri, Velaſcus Velaſci Curiæ veſtræ Judex, & Petrus de Caſtello Miles, ex parte veſtrâ, vivæ vocis oraculo explicarunt, audivimus & intelleximus diligenter;

Ad quorum ſignificata magnificentiæ veſtræ duximus reſpondendum, quod parati ſumus, ſuper eodem negotio libenti animo vos juvare; ſalvis fidelitate & homagio, quibus illuſtri Regi Franciæ, ſicut ſcitis, ſumus aſtricti: Contra quem agere nec volumus, nec debemus aliqua, quæ, contra noſtram fidelitatem, Majeſtatem ſuam lædere videantur;

Et certe credimus quod nec Excellentia veſtra velit nos fidelitatem hujuſmodi quomodolibet violare, qui quidem promptos nos offerimus & paratos in omnibus veſtris agendis, quæ noſtra propria reputamus, in quantum cum honore noſtro & fidelitate, qua tenemur eidem Regi, poterimus, expendere per exhibitionem juvaminis & auxilii noſtri vires.

Quia vero, ſicut notitiam veſtram credimus non latere, Prædeceſſores noſtri in eadem terra Navarræ caſtra, villas, terras, poſſeſſiones, & jura alia tenuerunt, & habuerunt, & poſſiderunt, quæ

A.D.1275. Edv. I. quæ ad nos hæreditario jure ſpectant, Magnificentiam veſtram affectuoſe requirimus & rogamus, quatinus ea omnia jura nobis conſervare velitis illæſa, ac manutenere & protegere eo modo, quo veſtra conſervare & defendere mutua vice viciſſitudinis nos velletis.

Valeat in proſperis Excellentia veſtra per tempora longiora.

Teſte meipſo apud Weſtm. 5. die Maii, anno Regni noſtri 3.

Litera Alphonſo Romanorum Regi de adjuvando ipſum contra Radolphum de Alemania, Comitem de Hapsburg.

A.D.1275. An. 3. E. I. Ex Bundello in Turri.

SEreniſſimo Principi, Sororio & amico ſuo kariſſimo, Domino Alphonſo, Dei gratiâ, Romanorum Regi ſemper Auguſto, & Caſtellæ, Tolleti, Legionis, Cordubiæ, Sibillæ, Murciæ, Guiennuæ & Algarbiæ Regi illuſtriſſimo, Edwardus eâdem gratiâ, &c. ſalutem, cum fælicitatis & gloriæ incremento.

Serenitatis veſtræ litteras recepimus, prout decuit, honoranter, & ipſarum tenorem, ac ea, quæ nobis Nuncii veſtri, Petrus de Caſtello Miles, & Judex Velaſcus Velaſci, ex parte veſtrâ retulerunt, audivimus & intelleximus diligenter.

Ad quorum alterum Magnificentiæ veſtræ taliter reſpondemus; quod parati ſumus vos, tanquam ſororium noſtrum, & tanquam fratrem noſtrum carnalem kariſſimum, in facto Romani Imperii, contra Comitem Radolphum de Alemania, ſicut tantum decet Principem adjuvare, ac adeſſe vobis in omnibus conſilio & auxilio oportunis, utpote qui perſonam veſtram puro corde diligimus, & honoris veſtri ſemper appetimus incrementa, ac veſtra negotia, propria reputamus:

Salvis tamen reverentia & honore, quibus ſumus Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ (quæ, annuente Domino, mater eſt omnium & magiſtra fidelium, & quam offendere vel exaſperare nec volumus, nec debemus) per Religionem Chriſtianitatis aſtricti.

Ad reliquum vero hoc modo duximus reſpondendum, quod, ſecundum eorumdem Nunciorum veſtrorum explicationem, ſummo Pontifici, ac Dominis Cardinalibus affectuoſe, per noſtras litteras, ſupplicamus, ut jus veſtrum, quod in Romano Imperio habere noſcimini, vobis conſervent illæſum, & ſuper eo vobis cum gratia & favore reddant, noſtrorum interventu rogaminum, juſtitiæ complementum.

Vos igitur, Princeps egregie, tam ſuper hiis, quàm ſuper aliis, quæ honorem veſtrum reſpiciant, nos cum confidentia requiratis; parati enim ſumus, in quantum cum honore Eccleſiæ matris noſtræ poterimus, illa ſemper peragere, quæ veſtris per effectum operis debeant affectibus complacere.

Valeat Excellentia veſtra in proſperis per tempora longiora.

Teſte meipſo apud Weſtm. 5. die Maii, anno Regni noſtri tertio.

Bulla, de Archidiaconatu & Præbenda, Antonio Bek proviſis.

A.D.1275. An. 3. E. I. Ex Orig.

GRegorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto Filio Antonio Bek, Archidiacono Dorſetiæ in Eccleſiâ Sareſburienſi, Clerico cariſſimi in Chriſto Filii noſtri Regis Angliæ illuſtris, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Placentes Honeſtatis & Scientiæ titulis dignè proſequimur favore gratiæ ſpecialis, ut, dum votiva perceptione bonorum perſpexerint ſe fæcundos, virtutis adjectione continuâ ſe reddere gaudeant inſignitos.

Cum igitur dilectus Filius Gerardus de Grandiſon Capellanus noſter, quondam Archidiaconus Dorſetiæ in Eccleſiâ Sariſburienſi Archidiaconatum Dorſetiæ, quem tunc obtinebat, liberè in noſtrâ Curiâ duxerit reſignandum, per hoc Archidiaconatus ipſe plenè in noſtrâ diſpoſitione conſiſtat:

Nos, attendentes honeſtatem morum, litterarum ſcientiam & alia virtutum merita, quibus juvari diceris, ac volentes te propter hoc ſpeciali proſequi gratiâ & favore, Archidiaconatum prædictum, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis, necnon Præbendam, nulli alii de jure debitam, ſi qua in prædictâ Eccleſiâ vacat ad præſens, Apoſtolicâ tibi auctoritate conferimus, tibique de ipſis etiam providemus.

Si vero aliqua Præbenda non vacat ad præſens in præfatâ Eccleſiâ, Præbendam

dam

A.D.1275. Edv. 1.

dam, primò in dictâ Eccleſiâ vacaturam, quæ de jure nulli debeatur, conferendam, tibi donatione Apoſtolicâ reſervamus:

Decernentes irritum & inane, ſi ſecus de Archidiaconatu & Præbendâ prædictis, Apoſtolicâ vel aliâ quâvis auctoritate, à quoquam contigerit attemptari.

Non obſtantibus aliquibus ejuſdem Eccleſiæ contrariis conſuetudinibus, vel ſtatutis, juramento, confirmatione Sedis Apoſtolicæ, ſive quâcunque firmitate aliâ roboratis. Aut ſi aliqui ſuper proviſione ſibi faciendâ, de perſonatu vel dignitate in eâdem Eccleſiâ ſpecialiter, aut in illis partibus generaliter, à Sede Apoſtolicâ vel Legatis ejus litteras impetrârunt, quibus te in ipſius Archidiaconatûs aſſecutione volumus anteferri: Sed quoad alios perſonatus vel dignitates, nullum per hoc præjudicium generari: Seu ſi Venerabili Fratri noſtro Epiſcopo & dilectis Filiis Decano & Capitulo Saresburienſi communiter vel diviſim dictâ Sede indultum exiſtat, quod ad receptionem vel proviſionem alicujus minimè teneantur, & ad id compelli non poſſint, aut quod de Perſonatibus vel Dignitatibus, Præbendis vel aliis beneficiis quibuſcunque, ad collationem vel diſpoſitionem ſuam ſpectantibus, nulli valeat provideri per litteras Apoſtolicas, quæ de Indulto hujuſmodi plenam & expreſſam non fecerint mentionem, ſive quâlibet aliâ indulgentiâ dictæ Sedis generali, vel ſpeciali, cujuſcunque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam vel totaliter non inſertam effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat vel differri, & de quâ in noſtris litteris fieri debeat mentio ſpecialis: Seu quod alia beneficia cum curâ noſceris obtinere.

A.D.1275. Edv. 1.

Volumus autem quòd, poſtquam Archidiaconatum & Præbendam prædictos fueris pacificè aſſecutus, & fructus perceperis ex eiſdem, unum ex prædictis beneficiis quæ obtines, quod ex tunc vacare decernimus, omnino dimittas, &, prout requiret onus Archidiaconatûs & Præbendæ prædictorum, ad Ordines te facias ſtatutis temporibus promoveri, & perſonaliter reſideas in Eccleſiâ ſupradictâ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ collationis, proviſionis, reſervationis, & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare preſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum.

Dat. Bellicadri, 5. Idûs Junii, Pontif. noſtri, anno quarto.

Sub Filis Sericis flavi rubeique coloris.

Altera Bulla pro Antonio prædicto.

A.D.1275. An 3. E. 1. Ex Orig.

GRegorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Venerabilibus Fratribus Bathonienſi & Roffenſi Epiſcopis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Placentes, &c. alia virtutum merita quibus dilectus Filius Antonius Bek Archidiaconus Dorſetiæ in Eccleſiâ Sariſburienſi Clericus cariſſimi in Chriſto Filii noſtri Regis Angliæ illuſtris juvari dicitur, ac volentes ipſum propter hoc, &c. in prædictâ Eccleſiâ tunc vacabat, apoſtolicâ ſibi Auctoritate contulimus, ſibique de ipſis etiam duximus providendum.

Si vero aliqua Præbenda tunc in præfatâ Eccleſiâ non vacabat, Præbendam, &c. nulli alii deberetur, conferendam eidem, donationi Apoſtolicæ duximus reſervandam.

Decernentes, &c. impetrârunt, quibus dictum Antonium in ipſius Archidiaconatûs, &c. ſeu quod alia beneficia cum cura noſcitur obtinere. Volumus, &c. prædictos præfatus Antonius fuerit pacificè, &c. perceperit, &c. obtinet, &c. dimittat, &c. ſe faciat, &c. reſideat in Eccleſiâ ſupradictâ.

A.D.1275.

Quocirca fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus quatinus vos vel alter veſtrum per vos, vel per alium, aut alios, eundem Antonium, vel Procuratorem ſuum ejus nomine in corporalem poſſeſſionem prædicti Archidiaconatûs ac Præbendæ, ſiqua tempore hujuſmodi collationis noſtræ vacabat in præfatâ Eccleſiâ, inducatis, & defendatis inductum, amotis quibuſlibet detentoribus ab eiſdem.

Si vero tunc temporis aliqua Præbenda non vacabat in Eccleſiâ memoratâ, Præbendam per nos taliter reſervatam, quam cito eam vacari contigerit, prædicto Antonio, vel dicto Procuratori pro eo conferre ac aſſignare curetis, inducentes ipſum in illius corporalem poſſeſſionem & inductum etiam defendentes, ac facientes ipſum ad Præ-

A.D. 1275. Edv. 1.

bendam prædictam, poſtquam de illâ vacante ſibi proviſum fuerit, in nominatâ Eccleſiâ in Canonicum recipi & in Fratrem:

Non obſtantibus omnibus ſupradictis, ſeu ſi eſt aliquibus à præfatâ Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas, quæ de indulto hujuſmodi plenam & expreſſam non fecerint mentionem; Contradictores auctoritate noſtrâ, appellatione poſtpoſitâ compeſcendo.

Dat. Belligadri, &c.

Sub Filo Canabeo.

Pro Communitate Judæorum Vaſconiæ.

A.D. 1275. An. 3. E. 1. Pat. 3. E. 1. m. 23.

REX Conſtabulario ſuo Burdegaliæ, ſalutem.

Quia, ex parte totius Communitatis Judæorum noſtrorum, intelleximus quod Communitas ipſa, tam per Cariſtiam bladi & vinorum, hoc anno exiſtentem ibidem, quàm per diverſa tallagia, ſuper eandem communitatem hactenus aſſeſſa, non mediocriter prægravatur;

Vobis mandamus quod, Judæis eiſdem hac vice parcentes, ipſos ad præſens non tallietis, vel gravetis ſine mandato noſtro ſpeciali.

Teſte Rege apud Weſtm. 23. die Maii.

Per Regem & Concilium.

Conſimiles literæ diriguntur Seneſcallo Vaſconiæ pro eiſdem Judæis.

De Officio Spigornellorum Regi remiſſo.

A.D. 1275. An. 3. E. 1. L. A. f. 192. a. Penes Camerar.

OMnibus Chriſti fidelibus, ad quos præſens ſcriptum pervenerit, Johannes de Bohun Miles, fil. quond. Domini Franconis de Bohun, & Johanna Uxor ejus, ſalutem in Domino.

Noverit Univerſitas veſtra nos unanimi aſſenſu & voluntate, & pro noſtra magna relevatione, conceſſiſſe, remiſiſſe & omnino quietum clamaſſe, pro nobis & Hæredibus noſtris, magnifico Principi & Domino noſtro, Domino Edwardo, Dei gratia, Regi Angliæ illuſtri, Serjantiam Capellæ ſuæ, & officium Spigornellorum ejuſdem Domini Regis, quæ Dominus Berth. de Capella, & anteceſſores ſui, ex conceſſionibus Regum Angliæ aliquando tenuerunt, & quæ ad me præfatam Johannam jure Hæreditario poſtmodum acciderunt,

Habenda & tenenda præfato Domino Regi & Hæredibus ſuis, cum omnibus libertatibus, juribus, conſuetudinibus, ac aliis omnibus, ad prædictam ſerjantiam & officium qualitercumque pertinentibus, quieta de nobis & Hæredibus noſtris imperpetuum.

Ita quod nos, ſeu Hæredes, aut aſſignati noſtri quicumque, nichil juris ſeu clamii in prædicta ſerjantia vel officio vendicare poſſimus in futuro;

Salvis nobis & Hæredibus noſtris terris & tenementis noſtris, quæ pertinent ad prædictam ſerjantiam, & etiam terris & tenementis noſtris, ſi quæ ex ipſis pertineant ad officium prædictum.

Et nos & Hæredes noſtri prædictam ſerjantiam & officium, cum omnibus libertatibus, juribus, conſuetudinibus & aliis pertinentiis ſuis quibuſcumque (ſalvis nobis & Hæredibus noſtris prædictis terris & tenementis noſtris, ſicut prædictum eſt) prædicto Domino noſtro Regi & Hæredibus ſuis, contra omnes gentes Warantabimus & defendemus.

In cujus rei teſtimonium præſenti ſcripto ſigilla noſtra appoſuimus,

Hiis Teſtibus Venerabilibus Patribus,

Willielmo Roffenſi,
R. Bathonenſi & Willenſi, &
Thoma Herefordenſi Epiſcopis,
Willielmo de Valentia Com. Pembrokiæ,
Humfrido de Bohum Com. Herefordiæ, & Eſſexiæ,
Ottono de Grandiſono,
Pagano de Cadurce,
Antonio Bek, Archidiacono Dunelmenſi,
Hugone Fil. Ottonis,
Magiſtro Thom. Bek, Archidiacono,
Paritio de Cadurcis,
Johanne de Kirkeby Archidiacono Coventriæ,
Johanne de Gayton,
Richardo de Boſco, & aliis.

A.D. 1275. Edv. 1.

De Tranſgreſſionibus Mercatorum Flandriæ remiſſis.

A.D. 1275. An. 3. E. 1. Pat. 3. E. 1. m 22.

REX omnibus Ballivis, &c. ſalutem.

Cum, celebris memoriæ, Dominus Henricus Rex, pater noſter, & nos dudum, occaſione contentionis, ſubortæ inter prædictum patrem noſtrum & nos ex una parte, & Comitiſſam Flandriæ ex altera, per totum Regnum noſtrum Angliæ inhiberi fecerimus, ne Mercator aliquis indigena vel alienigena, ſuper forisfacturam Corporum & omnium mercimoniorum ſuorum, lanas aliquas vel mercandiſas alias extra idem Regnum ducerent aut duci facerent ad partes Flandriæ, vel alibi infra poteſtatem dictæ Comitiſſæ; ſeu cum Flandrenſibus vel Haynonenſibus, aut aliis de poteſtate ipſius Comitiſſæ, per artem vel ingenium, aut alio modo communicarent.

Ac Franciſci, Falconi Clariſſimi, Hugelmo Compe, & Sociis eorum Mercatoribus Florentinis, ab hiis, quos nuper aſſignavimus ad inquirendum qui prædictæ inhibitioni noſtræ contravenerint, impoſitum fuerit, quod mille ſexaginta & octo ſaccos lanæ duci facerent ad partes Flandriæ; ac ipſi gratiæ noſtræ inde ſe ſubmiſerint, & nobiſcum finem fecerint per quingentas, triginta, & quatuor libras (pro quolibet, videlicet, ſacco decem Solidos) & eas ſolverint Lucæ de Luk, ad opus noſtrum, pro forisfacto & tranſgreſſionibus hujuſmodi, de gratiâ noſtrâ, ſibi remittendis:

A.D. 1275.

Volumus & concedimus quod dicti Mercatores, occaſione dictarum tranſgreſſionum, in nullo moleſtentur, & quod ipſi in eodem Regno noſtro morari, & de fidelibus & legalibus Mercandiſis negotiari, & lanas, & alia mercimonia ſua ad partes tranſmarinas ducere poſſint, ſi voluerint, in formâ per nos & Concilium noſtrum inde proviſâ; ita tamen, quod, ſi ipſi, in poſterum convincantur quod lanas alias vel mercimonia, præter dictos mille ſexaginta & octo ſaccos lanæ, contra prædictam inhibitionem noſtram, duci fecerint ad partes illas, extunc inde noſtræ ſubjaceant voluntati & ordinationi, non obſtantibus remiſſione & conceſſione, quas eis fecimus per præſentes.

Et ideo vobis mandamus, occaſione dictorum mille ſexaginta & octo ſaccorum lanæ, in nullo gravetis aut moleſtetis, & eos in Regno noſtro morari, negotiari, & lanas ac alia mercimonia ſua ad partes tranſmarinas ducere permittatis in formâ prædictâ.

In cujus, &c. duraturas quamdiu Regi placuerit.

Teſte Rege apud Weſtmon. 30. die Maii.

De Franciſco Accurſii, & aliis Procuratoribus, ad Parliamenta Regis Franciæ, ordinatis.

A.D. 1275. An. 3. E. 1. Pat. 3. E. 1. m. 20.

SEreniſſimo Principi, Domino & Conſanguineo ſuo kariſſimo, Domino Philippo, Dei gratiâ, Regi Franciæ illuſtriſſimo, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitanniæ, cum felicitatis & gloriæ incremento, ſalutem.

Dominanti clementiæ veſtræ, &c, quorum intereſt, vel intereſſe poteſt, univerſis & ſingulis ſignificamus, & ſignificari volumus per præſentes, quod conſtituimus, facimus, & ordinamus certos & legitimos procuratores noſtros,

Diſcretos viros, & familiares noſtros, dilectos Magiſtrum Willielmum de Cormera, utriuſque juris, Franciſcum Accurſii de Bononia juris civilis profeſſores, & Magiſtros Johannem Clarelli Domini Papæ Capellanum, Johannem Dominici, Adam de Norfolciâ, & Johannem de Ponteſe, & quemlibet eorum in ſolidum, ita quod non ſit melior conditio occupantis,

A.D. 1275.

In omnibus cauſis & negotiis, motis & movendis contra nos, ad Parleamenta, & aſſiſas veſtras, & terminos aſſignatos, & aſſignandos, & continuandos, coram vobis in Curia veſtra, à venerabili patre Epiſcopo Anicien. Decano & Capitulo ejuſdem loci, & ſuis officialibus, miniſtris, vel ſubditis, necnon Vicecomitiſſa Lemovicenſi, Reverendo Patre Archiepiſcopo Bituricenſi, Decano & Capitulo Burdegaliæ, & Reymundo, dicto Vicecomite de Frontiaco, quàm à quibuſcumque aliis perſonis, Eccleſiaſticis vel ſecularibus,

Aut noſtro nomine contra prædictos, aut quaſcumque alias perſonas, ſuper quibuſcumque rebus & negotiis, ſimul,

& diviſim, & nominatim ſuper tranſgreſſionibus, veſtro nomine & auctoritate, per quemcumque, & per Seneſcallos, & Miniſtros, ac ſubditos veſtros,

Necnon per prædictam Vicecomitiſſam Lemovicenſem, Miniſtros, Officiales, & ſubditos ſuos contra nos, & terram noſtram, & alias ſuper dampnis & injuriis, datis & illatis, requirendis, petendis & recipiendis, impetrandis & optinendis à vobis noſtro nomine, terris & rebus univerſis & ſingulis.

Quas, in tribus Civitatibus & Dioceſibus, videlicet, Lemovicenſi, Caturcenſi & Petragoricenſi, ac alibi, per pacem & compoſitionem, inter, recolendæ memoriæ, Dominum L. Regem Franciæ, patrem veſtrum, & fœlicis recordationis Dominum Henricum Regem Angliæ, genitorem noſtrum, ac vos, & nos habitam pridem, nobis infra certum terminum præteritum tradere, vel eſcambium extunc rationabile facere, ad arbitrium, vel ad exguardum proborum virorum, nominandorum hinc inde, ſecundum continentiam pacis ejuſdem, debebatis & adhuc debetis,

Ac terra Agenenſi & ipſius terræ traditione nobis facienda, ac aliis univerſis & ſingulis, in quibus nobis reddendis & faciendis tenemini ex forma pacis prædictæ,

Et ex tranſgreſſionibus, ſurpriſia, & dampnis aliis, nobis & noſtris, terræ noſtræ, & ſubditis noſtris, contra pacis ejuſdem tenorem, & aliàs per Seneſcallos, Miniſtros, & Subditos veſtros datis & illatis;

Concedentes & dantes eiſdem Procuratoribus, & cuilibet eorum in ſolidum, poteſtatem & ſpeciale mandatum agendi, requirendi, promovendi, tractandi, petendi, & optinendi, prædicta omnia & ſingula, coram vobis, & Curia veſtra, & coram quibuſcumque auctoritate veſtra in præmiſſis & ſingulis præmiſſorum cognoſcentibus; & obtenta recipiendi, repetendi, ſeu requirendi Curiam veſtram de perſonis & rebus, nobis mediate vel immediate ſubjectis, vel ad noſtram juriſdictionem qualitercumque ſpectantibus, & alia nobis debita vel debenda:

Scripta, litteras & munimenta, parti noſtræ neceſſaria pro dicta pace ſervanda, & ſecuritate de rebus ex ea pace ad nos ſpectantibus faciendi;

Veſtras & veſtrorum prædeceſſorum litteras & privilegia, quibus aliqui, ne ad obedientiam & dominium noſtrum veniant, juxta pacem ipſam, ſe tueri dicuntur, impugnandi, & eorum optinendi tranſcripta,

Defendendi, excipiendi, ſupplicandi, impetrandi per officium, & de plano, de calumpnia & de veritate dicenda, ac alterius cujuſlibet generis vel modi juramentum in animam noſtram ſubeundi, deferendi, ſuſcipiendi,

Inquiſitionem ſuper terris Caturcinii proſequendi,

Alium vel alios procuratorem ſeu procuratores, actorem vel actores, ſuo aut noſtro nomine vel periculo, ante & poſt litem conteſtatam, dandi, ſubſtituendi vel conſtituendi, prout quotienſcumque & quandocumque omnes & eorum quilibet viderint ſeu viderit expedire:

Et cætera omnia & ſingula faciendi, tractandi & procurandi, requirendi & recipiendi, quæ per dictam pacem, aut ratione prædictorum omnium & ſingulorum, & aliàs ad nos pertinent:

Faciendi etiam, ſi mandatum exigerent ſpeciale, & quæ à veris & legitimis procuratoribus, datis ad negotia & ad lites, fieri poſſunt & debent, & nos faceremus ſi præſentes eſſemus.

Ratum & gratum habituri quicquid per ipſos procuratores, vel ſubſtituendos ab eis, vel ipſorum aliquo, unum vel plures, aut cum ipſis omnibus & ſingulis, in cauſis eiſdem & negotiis, Actum coram vobis & Curia veſtra, & quibuſcumque aliis auctoritate veſtra in præmiſſis & præmiſſorum ſingulis qualitercumque cognoſcentibus, fuerit, ſeu etiam procuratum: Ipſos etiam relevamus & relevari volumus ab omni onere ſatiſdandi, & judicatum ſolvi pro ipſis & eorum quolibet.

Promittimus etiam, ſub Ypotheca bonorum noſtrorum, & vobis Domino Regi, & Curiæ veſtræ, ex habundantia, & aliis adverſariis noſtris, & cujuſcumque interſit vel intereſſe poterit, pro ipſis vobis, gratia & ratione principatûs & juris publici, interponimus ſtipulationem ſollempnem, & ab eiſdem procuratoribus & eorum quolibet interponi poſſe volumus & mandamus.

In cujus rei teſtimonium has litteras noſtras patentes duximus concedendas.

Dat. apud Weſtm. 8. die Junii, anno Domini 1275. & Regni noſtri tertio.

Aliud Procuratorium, ad Parliamenta in curia prædicta.

A.D. 1275. An. 3. E. I. *Ibidem.*

Regi Franciæ Rex Angliæ ſalutem.

In cauſis omnibus & negotiis, qualitercumque nos contingentibus, motis & movendis à quibuſcunque univerſitatibus vel perſonis, eccleſiaſticis aut ſecularibus, cujuſcumque eminentiæ, ſtatûs, dignitatis, ſeu conditionis contra nos,

Vel à nobis contra ipſas, & earum quaſlibet in curia veſtra, vel coram quibuſcumque Judicibus veſtris:

Necnon & ad faciendum, pro nobis & nomine noſtro, quaſcumque ſupplicationes, requiſitiones, & interpellationes, ſuper quibuſcumque, veſtræ ſublimitati, diſcretos & familiares noſtros dilectos, Franciſcum Accurſii de Bononia Juris civilis profeſſorem, & Magiſtros Willielmum de Cormera, & Adamum de Norfolchiâ, & quemlibet eorum in ſolidum, ita quod non ſit melior conditio occupantis, ad omnia Parleamenta veſtra, Aſſiſas, dies, & terminos aſſignatos, & aſſignandos à vobis, & aliis veſtro nomine procuratores noſtros facimus, conſtituimus & ordinamus;

Dantes eiſdem, & cuilibet eorum poteſtatem, & ſpeciale mandatum, agendi, defendendi, impetrandi, ſupplicandi, petendi & recipiendi, nomine noſtro, Civitates, Caſtra, Terras, & alia quæ petenda viderint, necnon & terram Agenneſii, nobis per formam pacis, quondam inter inclitæ memoriæ Dominum Ludovicum Regem Franciæ patrem veſtrum, & H. Regem Angliæ patrem noſtrum initæ, debitam,

Jurandi de calumpnia, & de veritate dicenda, & jurandi in animam noſtram genus quodlibet alterius Juramenti:

Alium vel alios procuratores nomine noſtro, ante litem conteſtatam & poſt, conſtituendi, & ſubſtituendi, & revocandi eum vel eos, & iterum aſſumendi in omnibus & ſingulis ſupradictis, præſente mandato nichilominus in ſuo robore duraturo:

Beneficium reſtitutionis in integrum petendi, & faciendi univerſa & ſingula, quæ verus & legitimus poteſt facere procurator, etiam ſi mandatum exigant ſpeciale.

Ratum habituri & gratum quicquid per eoſdem procuratores, vel eorum alterum, conſtitutos, vel ſubſtitutos ab ipſis, vel eorum altero, actum fuerit ſeu procuratum in præmiſſis, & ſingulis præmiſſorum; pro judicato ſolvendo nos & noſtra, ſi neceſſe fuerit, obligantes.

Per hanc autem procurationem alios procuratores noſtros, prius conſtitutos, non intendimus revocare.

Et hæc, Princeps Sereniſſime, Magnificentiæ veſtræ, & omnibus, quorum intereſt, vel intereſſe poterit, ſignificamus per præſentes, noſtro Sigillo ſignatas.

Dat. ut ſupra. Anno ut ſupra.

De Terra & Comitatu Aginenſibus Alianoræ, Matri Regis, liberandis.

A.D. 1275. An. 3. E. I. *L. A. f. 228. b. Penes Camerar.* A.D. 1275.

Magnifico Principi, Domino & Conſanguineo ſuo kariſſimo, Domino Philippo, Dei gratiâ, Regi Franciæ illuſtri, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, ſalutem & ſinceræ dilectionis ſemper augmentum.

Cum, celebris memoriæ, Dominus Henricus Rex genitor noſter, in redditione illarum mille & ducentarum Marcarum annuarum, quam dilectus & fidelis noſter Johannes de Britannia, Filius & Hæres Johannis dictæ Britanniæ, dicto Patri noſtro fecerat tempore, quo idem Rex Pater noſter eidem Johanni reſtituit Comitatum Richemundiæ, pro terra, Comitatu & Redditu Aginenſibus, conceſſerit Kariſſimæ Matri noſtræ Alianoræ Reginæ Angliæ, illas mille & ducentas Marcas percipiendas ad totam vitam ſuam; ita quod, ſi Terra & Comitatus Agennenſis, ſuperſtite ipſa Regina Matre noſtra, acciderit, eam cum pertinentiis teneret ad totam vitam ſuam, &, poſt deceſſum ejuſdem Alianoræ, ad ipſum Regem, Patrem noſtrum, & Hæredes ſuos integre reverteretur,

Nos conceſſionem illam in forma prædicta acceptamus, Serenitatem veſtram Rogantes quod Terram & Comitatum Aginenſem præfatæ Reginæ matri noſtræ deliberari faciatis, ſi placet, in

forma

A.D. 1275. Edv. I.

forma prædicta, & hoc dominationi veſtræ & omnibus, quorum intereſt, ſignificamus.

In cujus rei teſtimonium Has litteras noſtras fieri fecimus Patentes.

Teſte meipſo apud Weſtmonaſterium decimo tertio die Junii, anno Regni noſtri tertio.

De nullo Parliamento cum Lewelino, Principe Walliæ, in non tuto loco, tenendo.

A.D. 1275. An. 3. E. I. Rot. Clauſ. 3. E. I. m. 11. d.

REX dilecto & fideli ſuo Bogoni de Knoville, Vicecomiti Salopiæ, & Staffordiæ, ſalutem.

Cum mandaverimus Leulino, filio Griffini, Principi Walliæ, quod ſit coram nobis apud Ceſtriam ad faciendum nobis homagium & ſacramentum fidelitatis, & alia, ad quæ nobis, ratione Coronæ & Regiæ Dignitatis, eſt aſtrictus;

Vobis mandamus, in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quod circumſpecte, & caute, ac viriliter vos habeatis, & diſcretè, animosè, & prudenter vos geratis verſus præfatum Leulinum; & in loco non tuto, vel non debito, nullum cum ipſo teneatis parliamentum, nec ei offeratis, ſeu fieri faciatis emendas de tranſgreſſionibus, dicto Leulino & ſuis factis, quouſque prædictus Leulinus & ſui ſatiſfecerint de dampnis, quæ fecerunt nobis & hominibus noſtris partium illarum;

Et ita vos habeatis in præmiſſis, quod prudentiam veſtram in hac parte merito commendare poſſimus.

Teſte Rege apud Weſtmon. 20. die Junii.

Bulla, de Canonicatu & Præbenda Mathæo Caraculo proviſis.

A.D. 1275. An. 3. E. I. Ex Orig.

GRegorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto Filio Mathæo Caraculo nepoti dilecti Filii Magiſtri Berardi de Neapoli, ſubdiaconi & Notarii noſtri, Canonico eccleſiæ Saresbirienſis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Dilecti filii Magiſtri Berardi de Neapoli, Subdiaconi & notarii noſtri, merita nos inducunt ut, perſonam ſuam ſpecialis dilectionis brachiis complectentes, non ſolum ipſum, verùm etiam ſuos, ejus intuitu, digna honorificentia & gratioſa munificentia proſequamur.

Proinde, ſiquidem cum dilectus filius Gerardus de Grandiſono, Electus Virdunenſis, Canonicatum & Præbendam, quos tunc in Sariſbirienſi Eccleſia obtinebat, libere in noſtris manibus reſignârit, & per hoc prædicti Canonicatus & Præbenda vacent ad præſens, ac plene in noſtra diſpoſitione conſiſtant.

Nos, volentes tibi, obtentu prædicti notarii, gratiam in hac parte facere ſpecialem, Canonicatum & Præbendam præfatos, cum omnibus eorum juribus, & pertinentiis, ac juris canonici plenitudine, apoſtolica tibi auctoritate conferimus, tibique providemus de illis, & dilectum filium Magiſtrum Yſimbardum, notarium noſtrum, de ipſis tuo nomine inveſtimus:

Decernentes irritum & inane, ſi ſecus, de Canonicatu & Præbendâ prædictis, apoſtolica, vel alia quavis auctoritate, à quoquam contigerit attemptari;

Non obſtante ſi direximus in eadem eccleſia pro aliis ſcripta noſtra, ſeu ſi apoſtolicæ ſedis, vel legatorum ejus, aut alia quavis auctoritate, in ea in Canonicos aliqui ſunt recepti, vel ut recipiantur inſiſtant; quibus te in ipſorum Cononicatus & Præbendæ aſſecutione volumus anteferri (ſed quoad alios Canonicatus & Præbendas nullum per hoc præjudicium generari) ſeu ſi venerabili fratri noſtro Epiſcopo, & dilectis filiis Decano & Capitulo Saresbirienſi communiter, vel diviſim à dicta ſede indultum exiſtat, quod ad receptionem vel proviſionem alicujus minimè teneantur, & ad id compelli non poſſint; aut quod de Beneficiis vel Præbendis, ad ſuam collationem ſpectantibus, nulli valeat provideri per litteras apoſtolicas, quæ de indulto hujuſmodi plenam & expreſſam non fecerint mentionem; ſive qualibet alia indulgentia dictæ ſedis, generali vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam, præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeat vel differri; & de qua in noſtris litteris fieri debeat mentio ſpecialis; ſive aliquibus Eccleſiæ præ-

A.D.1275. Edv. 1.

dictæ contrariis conſuetudinibus vel ſtatutis, juramento, confirmatione ſedis prædictæ, ſive quacumque firmitate alia roboratis; aut ſi præſens non fueris ad præſtandum, de obſervandis hujuſmodi ſtatutis vel conſuetudinibus, ſolitum munimentum; ad quod præſtandum, quouſque te illuc ire contingat, te volumus non teneri.

A.D.1275. Edv. 1.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ collationis, proviſionis, inveſtituræ & conſtitutionis infringere, &c.

Dat. Bellicadri quinto Id. Julii, Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub filis ſericis flavi rubeique coloris.

Alia Bulla pro eodem Mathæo Caracolo.

A.D.1275. An 3. E. 1. Ex Orig.

GRegorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, venerabilibus fratribus Wintonienſi & Bathonienſi & Wellenſi Epiſcopis, ac dilecto filio Magiſtro Raymundo de Nogeriis, Capellano noſtro, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Dilecti filii Magiſtri Berardi de Neapoli, Subdiaconi & Notarii noſtri, merita nos inducunt ut, perſonam ſuam ſpecialis dilectionis brachiis complectentes, non ſolùm ipſum, verùm etiam ſuos, ejus intuitu, dignâ honorificentiâ & gratioſâ munificentiâ proſequamur.

Proinde, ſiquidem cum dilectus filius Gerardus de Grandiſono, Electus Virdunenſis Canonicatum & Præbendam, quos tunc in Saresbirienſi Eccleſiâ obtinebat, liberè in noſtris manibus reſignârit, & per hoc prædicti Cononicatus & Præbenda vacent ad præſens, ac plenè in noſtra diſpoſitione conſiſtant.

Nos, volentes dilecto filio Mathæo Caraculo, nepoti dicti Magiſtri Berardi, Canonico Eccleſiæ Saresbirienſis, obtentu prædicti Magiſtri Berardi, gratiam in hac parte facere ſpecialem, Canonicatum & Præbendam præfatos, cum omnibus eorum juribus & pertinentiis, ac juris canonici plenitudine, Apoſtolica ſibi auctoritate contulimus, ſibique de illis providimus, & dilectum filium Magiſtrum Yſimbardum, notarium noſtrum, inveſtivimus, ejuſdem Mathæi nomine, de eiſdem:

Decernentes irritum & inanes, ſi ſecus de Canonicatu & Præbendâ prædictis, Apoſtolicâ, vel alia quavis auctoritate, à quoquam contingeret attemptari.

Non obſtante ſi direximus in eadem Eccleſia pro aliis ſcripta noſtra; ſeu ſi, dictæ ſedis, vel legatorum ejus, aut alia quavis auctoritate, in ea in Canonicos aliqui recepti eſſent, vel ut reciperentur inſtarent; quibus eundem Mathæum, in ipſorum Canonicatûs & Præbendæ aſſecutione, anteferri voluimus (ſed quoad alios Canonicatus & Præbendas nullum per hoc præjudicium generari) ſeu ſi venerabili fratri noſtro Epiſcopo, & dilectis filiis Decano & Capitulo Saresbirienſi communiter vel diviſim a dictâ ſede indultum exiſteret, quod ad receptionem vel proviſionem alicujus minime tenerentur, & ad id compelli non poſſent; aut quod be beneficiis vel Præbendis, ad collationem ſuam ſpectantibus, nulli provideri valeret per litteras Apoſtolicas, quæ de indulto hujuſmodi plenam & expreſſam non facerent mentionem; ſive quâlibet aliâ indulgentiâ dictæ ſedis generali vel ſpeciali, cujuſcunque tenoris exiſteret, per quam, præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus hujuſmodi gratiæ impediri valeret aliquatenus vel differri, & de quâ in eiſdem litteris fieri deberet mentio ſpecialis; ſive aliquibus Eccleſiæ prædictæ contrariis conſuetudinibus vel ſtatutis, juramento, confirmatione ſedis prædictæ, ſive quacumque firmitate alia roboratis; aut ſi dictus Mathæus præſens non fuerit ad præſtandum, de obſervandis hujuſmodi ſtatutis vel conſuetudinibus, ſolitum juramentum; ad quod præſtandum, quouſque ipſum illuc ire contingat, noluimus teneri eundem.

A.D.1275.

Quocirca diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus vos, vel duo veſtrûm; aut unus ex vobis, per vos, vel per alium, aut alios, eundem Mathæum, vel alium, ejus nomine, in corporalem poſſeſſionem Canonicatûs & Præbendæ, ac jurium, & pertinentiarum prædictorum, ammoto ab eis quolibet detentore, auctoritate noſtra inducatis, & defendatis inductum; facientes ipſum, vel alium pro eo, ad Præbendam eandem, in dicta Eccleſia, in Canonicum & in fratrem recipi, ac ſibi de ipſorum Canonicatûs & Præbendæ juribus, & proventibus, ac obventionibus univerſis, plenariè ac integrè reſponderi; non obſtantibus omnibus ſupradictis; aut ſi eſt aliquibus a præfata ſede indultum quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas, quæ de indulto hujuſmodi plenam & expreſſam non fecerint

A.D. 1275. Edv. 1.

fecerint mentionem; & conſtitutione de duabus dietis edita in Concilio generali; contradictores auctoritate noſtra appellatione poſtpoſita compeſcendo.

Dat. Bellicadri quinto Id. Julii, Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub filo Canabeo.

A.D. 1275. Edv. 1.

De Matrimonio, inter Iſabellam de Valentia & Johannem de Haſtings, gradu conſanguinitatis non obſtante, ad inimicitias ſedandas, diſpenſando.

A.D. 1275. An. 3. E. 1. Ex Orig.

Gregorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, venerabili fratri Archiepiſcopo Cantuarienſi, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Etſi conjunctio copulæ conjugalis in tertio & quarto conſanguinitatis gradu ſacris ſit canonibus interdicta, Apoſtolicæ tamen ſedis circumſpectio, rigorem nonnumquam manſuetudine temperans, ſuper hiis provide diſpenſat interdum, &, quod negat juris ſeveritas, de gratia pietatis indulget; maxime cum neceſſitas exigit, & cauſa rationabilis id expoſcit.

Sanè cariſſimus in Chriſto filius noſter, Rex Angliæ illuſtris, nobis ſignificare curavit quod (cum olim inter ipſum & claræ memoriæ Henricum Regem Angliæ patrem ejus ac ſuos ex parte una, & quondam nobilem virum Henricum de Aſtinges ac ſuos conſanguineos & amicos ex altera, pro eo quod idem Henricus, tempore turbationis Regni Angliæ, prædicto Henrico Regi hoſtiliter ſe oppoſuit, inimicitiæ capitales exortæ fuiſſent) idem Rex, ac dilectus filius nobilis vir Willielmus de Valentia, Dominus de Pembrok, frater ejuſdem Henrici Regis, necnon prædicti conſanguinei & amici præfati Henrici, Johannem filium Henrici, & Yſabellam filiam Willielmi prædictorum, invicem ſibi tertio & quarto conſanguinitatis gradu conjunctos, pro ſedandis inimicitiis hujuſmodi & pacis concordia reformanda intendunt matrimonialiter copulare,

Quare pro parte dicti Regis fuit nobis humiliter ſupplicatum, ut, circa id, de oportunæ diſpenſationis gratia providere miſericorditer dignaremur;

Attendentes igitur quod in talibus, niſi neceſſitas evidens urgeat, & utilitas id ſuadeat, non eſt facile diſpenſandum, fraternitati tuæ, de qua fiduciam in Domino gerimus pleniorem, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus, conſideratis diligenter, quæ circa præmiſſa fuerint attendenda, cum Johanne ac Yſabella prædictis, ſiquidem prædicto Regno illam, ut præmiſſum eſt, pacis & concordiæ utilitatem ex ipſorum conjugali copula provenire poſſe proſpexeris (ob quam in tali caſu abſque ſcandalo valeat diſpenſari) auctoritate noſtra diſpenſes, quod matrimonium ad invicem poſſint contrahere, impedimento hujuſmodi non obſtante.

Dat. Bellicadri Idus Julii, Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sigillo avulſo.

A.D. 1275.

Bulla, de tribus clericis Regis ad beneficia promovendis.

A.D. 1275. An. 3. E. 1. Ex Orig.

Gregorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, venerabili fratri Bathonienſi & Wellenſi Epiſcopo, ac dilecto filio Archidiacono Dorſetiæ, in Eccleſiâ Sareſbirienſi, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Meruit devotionis ſinceritas cariſſimi in Chriſto filii noſtri Edwardi Regis Angliæ illuſtris, ut, ejus intuitu, clericos & familiares ſuos ſpeciali proſequamur gratia & favore:

Hinc eſt quod nos, ipſius Regis ſupplicationibus inclinati, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus tribus clericis ejuſdem Regis ydoneis, quos ipſe vobis duxerit nominandos, de totidem beneficiis eccleſiaſticis, præbendalibus vel aliis, ad cujuſcumque collationem ſpectantibus, cum curâ vel ſine curâ, nulli alii de jure debitis, ita quod ſingulis clericis ipſis de ſingulis beneficiis provideatur (ſi in Regno Angliæ vacant ad præſens, vel quamcito ad id ſe facultas obtulerit) per vos, vel per alium, ſeu alios providere curetis; inducentes eos, vel procuratores ipſorum, in corporalem poſſeſſionem eorum, & defendentes inductos.

Non obſtante ſi aliqui ſuper proviſione, ſibi faciendâ de hujuſmodi beneficiis, in illis partibus, noſtras, vel prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum, ſeu Legatorum Apoſtolicæ ſedis,

A.D.1275.
Edv. I.

ſedis, generales vel ſpeciales litteras impetrârunt, quibus nolumus auctoritate præſentium præjudicium generari; ſive ſi aliquibus à ſede ſit indultum eadem, quod ad receptionem vel proviſionem alicujus minimè teneantur, & ad id compelli; quodque interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint, per litteras Apoſtolicas, quæ de indulto hujuſmodi plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum non fecerint mentionem; ſeu quâlibet aliâ indulgentiâ dictæ ſedis generali vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam, præſentibus non expreſſam, aut totaliter non inſertam, effectus earum impediri valeat vel differri; & de quâ in noſtris litteris fieri debeat mentio ſpecialis: contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo.

Volumus autem quod dicti clerici, ſi eis de beneficiis, curam animarum habentibus, provideri contigerit, ad ordines, quos eorum cura requirit, infra annum juxta conſtitutionis noſtræ tenorem, ſe faciant ſtatutis temporibus promoveri, & perſonaliter reſideant in eiſdem; alioquin hujuſmodi proviſio nullius penitus ſit momenti.

Dat. Bellicadri decimo quarto Kal. Aug. Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub filo Canabeo.

De equo a Rege dato ad duellum faciendum.

A.D.1275.
An. 3. *E.* I.
Pat. 3. *E.* I. *m.* 14.

REX nobili viro & amico prædilecto Emerico Wechet, ſalutem.

Cum nuper vobis mandaverimus quod equum noſtrum, quem vobis tradidimus cuſtodiendum, dilecto conſanguineo noſtro Mauricio de Credomo liberaretis, qui quidem equus eſt adhuc in cuſtodia veſtra, & præfato conſanguineo noſtro nondum liberatus;

Et jam, certis de cauſis, velimus quod equus ille dilecto & fideli noſtro, Emerico de Rupe Canardi, liberetur ad opus Willielmi de Rupe Canardi fratris ſui, qui quoddam Duellum in partibus Lemovicen. vadiavit, ad idem Duellum ſuper eodem equo faciendum;

Vobis mandamus quod equum illum præfato Emerico modis omnibus liberetis, & hoc nullatenus omittatis.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Brehull. viceſimo octavo die Julii.

Pro Philippo Comite Sabaudiæ.

A.D.1275.
An. 3. *E.* I.
Pat. 3. *E.* I. *m.* 14.

REX omnibus, &c. ſalutem.

Quia per compotum, in Garderoba noſtra redditum, inter nos & attornatos Philippi Comitis Sabaudiæ, nobis conſtat, quod illæ mille Marcæ, in quibus Thomas quondam Comes Flandriæ, frater prædicti Philippi, Domino H. Regi patri noſtro per litteras ſuas patentes tenebatur ex mutuo, ſibi per eundem patrem noſtrum facto, eidem patri noſtro in Arreragiis feodi, quod idem Thomas ad ſcaccarium prædicti patris noſtri in vita ſua percipere conſuevit, allocantur,

Nos prædictum Philippum, necnon hæredes & executores præfati Thomæ, de præfatis mille Marcis tenore præſentium acquietamus.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Oxon. ſexto die Auguſti.

De diſcordiis inter Barones & Milites in Hibernia pacificandis.

A.D.1275.
An. 3. *E.* I.
Pat. 3. *E.* I. *m.* 13.

REX venerabilibus patribus, Archiepiſcopis & Epiſcopis, terræ Hiberniæ, ſalutem.

Qualiter Terra prædicta, per diſcordias & guerras, ibidem diu eſt habitas, depauperata exiſtit fide perpenditis oculata; unde, cum ſuper hoc ſumus, nec immerito, anxiati animo & turbati, & totis deſideriis affectemus quod hujuſmodi controverſiæ & guerræ pacificentur, & quod ad noſtram & veſtram quietem, ibidem pax & tranquillitas haberetur,

Vobis in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, mandamus, rogantes quatenus, de conſilio Juſticiarii noſtri terræ prædictæ, & aliorum fidelium noſtrorum

A.D. 1275. Edv. 1. partium illarum, taliter ad invicem provideatis, quod per divinum adjutorium & veſtram circumſpectam diſcretionem hujuſmodi controverſiæ & guerræ pacificentur & ſedentur; ac inter Barones, Milites, & alios de terra prædicta, unitas & mutua dilectio habeatur; & præfatis fidelibus noſtris in præmiſſis, & aliis nos ibidem contingentibus, obtentu noſtri, conſilium & auxilium impendatis.

A.D 1275. Edv. 1. Teſte Rege apud Wodeſtok. 12. die Auguſti.

Eodem modo mandatum eſt Militibus, liberis hominibus, & omnibus aliis de terra Hiberniæ; quod de conſilio prædicti Juſticiarii, venerabilium patrum, Midden. Waterford. Epiſcoporum, necnon & aliorum, &c. taliter provideant, &c.

De Recipiendo, ad Officium Coneſtabulariæ Angliæ, Nepotem Humfredi de Bohun, Avo ob Senectutem Inidoneo.

A.D. 1275. An. 3. E. 1. L. A f. 196. a. Penes Camerar.

Illuſtriſſimo Viro, & Domino ſuo reverentiſſimo, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ & Duci Aquitaniæ ſuus ſemper devotus Humfredus de Bohun, Comes Herefordiæ, Conſtabularius Angliæ, ſalutem, & paratum ad præcepta famulatum.

Quia ad officium Conſtabulariæ deinceps nullo modo valeo intendere, ætate & inconvaleſcentiâ quamplurimùm gravatus; ideo dilectum Nepotem meum & Hæredem Humfridum de Bohun loco mei aſſignavi ad officium prædictum exequendum; concedendo eidem dictam Conſtabulariam de dominatione veſtra tenendam cum omnibus pertinentiis:

A.D. 1275. Hinc eſt quod dominationi veſtræ benignè ſupplico & devotè, quatinus dictum Humfridum ad officium prædictum, ſi placet, recipere dignemini.

In hujus rei teſtimonium litteras meas patentes Nobilitati veſtræ tranſmitto.

Dat. apud Wacheſaye 30. die Auguſti, anno Regni Regis noſtri tertio.

Valeat & vigeat Dominatio veſtra per tempora diuturna.

De mandato iterato Principi Walliæ ad Homagium & Fidelitatem Regi præſtanda.

A.D. 1275. An. 3. E. 1. Pat. 3. E. 1. m. 10.

Rex Lewelino, filio Griffini, Principi Walliæ, ſalutem.

Cum pluries vobis mandaverimus quod ad nos eſſetis apud Ceſtriam ad certum diem, ad faciendum nobis homagium & fidelitatem veſtram nobis debita, vobis iteratò mandamus quod ſitis coram nobis, apud Weſtmonaſterium, à die Sancti Michaelis proximo futura in tres ſeptimanas, ad faciendum nobis homagium & fidelitatem nobis debita, & ad hoc vos tenore præſentium ſummonemus;

A.D. 1275. Et nichilominus per Abbatem de Dernhale, Thomam de Meynewarin, & Adam de Dutton, vel duos ipſorum, latores præſentium, vos ſuper hoc præcepimus ſummoneri.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Ceſtriam 10. die Septembris.

Littera Principis Walliæ, directa ſummo Pontifici, ne per Curiam Romanam procedatur contra eum, durante guerra inter Angliam & Walliam.

A.D. 1275. An. 3. E. 1. L. A. f. 376. b. Penes Camerar.

Sanctiſſimo in Chriſto Patri, Domino Gregorio, Divina Providentia, ſummo Pontifici, humilis ſuus & devotus Lewellinus Princeps Walliæ, Dominus Snoudoniæ, Devota Pedum oſcula beatorum.

Non ſine magna neceſſitate veſtræ Sanctitati compellimur intimare, quod cum A.D. 1275. olim habitæ fuiſſent contentiones & diſcordiæ, ex quibus guerra orta fuit, & diu etiam habita inter excellentem virum Dominum Henricum, bonæ Memoriæ, Regem Angliæ illuſtrem, ex parte una, & nos ex altera; tandem, auctoritate Sedis A-

A.D. 1275. Edv. I.

poſtolicæ interveniente, per venerabilem Patrem Dominum Ottobonum, Sancti Adriani Diaconum Cardinalem, tunc ejuſdem Sedis in Anglia Legatum, guerra, contentiones, & diſcordiæ ſupradictæ, ſopitæ fuerunt in quadam forma pacis, initæ inter præfatum Dominum Regem & Succeſſores ſuos ex parte una, & nos & Succeſſores noſtros ex altera, juramento tam ipſius Domini Regis, & Domini Edwardi primogeniti ſui, qui poſtea eidem ſucceſſit in Regno Angliæ, & adhuc idem Regnum optinet, quàm etiam noſtro vallata; quæ quidem forma pacis per eundem Dominum Legatum in ſcriptis eſt redacta, & tam Sigillo ipſius, quam Sigillis prædictorum Domini Regis & Domini Edwardi, quam etiam noſtro roborata, in quâ quidem formâ inter alia continentur, quod nos & Succeſſores noſtri tenere debemus de ipſo Domino Rege & Succeſſoribus ſuis Walliæ Principatum;

Ita quod omnes Barones Walliæ, Wallenſes, à nobis & Hæredibus noſtris terras ſuas in capite teneant, & homagia, ac fidelitatem nobis & Succeſſoribus noſtris faciant, unico Barone excepto, pro quibus nos & Succeſſores noſtri tenemur facere homagium, & fidelitatem præfato Domino Regi, & Succeſſoribus ſuis: Continetur & ibidem quod idem Dominus Rex & Succeſſores ſui non recipient in terris ſuis aliquem adverſarium, ſeu inimicum, vel fugitivum noſtrum, ſeu Succeſſorum noſtrorum, nec eos contra nos, & Succeſſores noſtros manutenebunt, ſeu juvabunt; quæ omnia in formâ pacis prædictâ, cujus tenorem lator præſentium Sanctitati veſtræ exhibere poterit, plenè continentur.

Ecce! Pater Sancte, præfatus Dominus Edwardus, Rex Angliæ ad præſens illuſtris, quorumdum Baronum Walenſium terras, ad Dominium noſtrum ſpectantes, in quarum pacifica poſſeſſione fuimus longo tempore poſt dictam formam pacis, ſub Dominio ſuo jam detinet, quemdam etiam Baronem noſtrum, qui per formam pacis ſupradictæ cum terris ſuis ad nos de jure ſpectare deberet, adhuc nobis non reſtituit, ſet in partem ſuam adhuc retinet. Alios etiam Barones, de Terra noſtra fugitivos ac felones, qui machinati fuerunt in mortem noſtram, in Terra ſua receptat, juvat, & manutenet, contra formam pacis ſupradictam, non obſtante quod prædas in Terris noſtris ceperint, homicidia, incendia, commiſerunt & adhuc non ceſſant facere conſimilia.

A.D. 1275. Edv. I.

Et, licet litteras Sanctitatis veſtræ ſupplicatorias receperit, quod formam pacis ſupradictam obſervet, quarum litterarum tenorem idem lator præſentium Sanctitati veſtræ poterit exhibere, tamen ob reverentiam earumdem, uſque adhuc tempora, nichil facere curavit.

Item, quod nobis periculoſius eſt, vocat nos ad locum nobis minus tutum, inter capitales noſtros inimicos, & maxime fugitivos, & felones ſupradictos, ad faciendum ſibi homagium, & fidelitatem, ad quem locum nullo modo accedere poſſemus ſine corporis noſtri periculo.

Et licet in præſentiâ ſuâ binæ propoſitæ fuiſſent excuſationes ſuper præmiſſis, tamen eaſdem admittere, ſeu locum tutum ad faciendum ſibi homagium & fidelitatem nobis aſſignare recuſavit: quæ quidem parati ſumus facere, in omnino loco tuto, per ipſum nobis aſſignando, dum ipſe Articulos in præmiſſa forma pacis contentos obſervet. Et quod tranſgreſſum fuerit contra Articulos memoratos corrigat, & ſi quæ de illis, quæ ad nos ſpectare debent, defuerint, adimpleat.

Et quia non placuit eidem Domino Regi accedere ad locum, ad quem nobis pateret tutus acceſſus, ut homagium ſibi faceremus, ſupplicavimus eidem quod mitteret ad nos aliquos de ſuis, qui fidelitatem à nobis reciperent, quouſque provideretur nobis de loco tuto, in quo perſonaliter præfato Domino Regi facere poſſemus homagium: quod penitus facere denegavit.

Et quia timemus, quod idem Dominus Rex præmiſſa facit, ut occaſionem quærat divertendi à formâ pacis ſupradictâ, in totum non plus intelligentes expedire occurrere, quàm poſt negotium vulnerantis remedium, ad pedes Sanctitatis veſtræ provoluti Excellentiæ veſtræ, omni quâ poſſumus devotione, ſuplicamus, quatinus remedium, quod ſecundum Deum expedire videretur, ſi veſtræ ſederit voluntati, prædicto negotio apponi faciatis; partem à forma pacis ſupradictæ reſilire volentem ad obſervationem ejuſdem conpellendo: attendentes, ſi veſtræ ſederit ſanctitati, quanta pericula rebus & perſonis populorum Walenſium & Anglorum imminere poterunt, ſi occaſione formæ pacis ſupradictæ non obſervatæ, Guerra & Diſcordiæ, quod Deus avertat, ortæ fuerunt de novo.

Et quia conſtituti ſumus inpartibus, à Curia veſtra adeo remotis, quod non patet nobis acceſſus ad Curiam veſtram, niſi per Capitales inimicos noſtros, qui etiam

A.D. 1275.
Edv. I.

etiam maritima cuſtodiunt, ne tranſitus per eadem nobis pateat ad Curiam ſupradictam, quantacumque nobis gravaminis inferatur, Sanctitati veſtræ placeat, quod nullus, prædicans de nobis ſiniſtra, ſeu contra dictam formam pacis aliquid nos egiſſe exaudiatur; nec aliquid contra nos exaudiatur, quouſque per aliquem diſcretum & fidelem, cognitione præmiſſa, partibus ad locum tutum vocatis, vobis ad plenum conſtiterit de negotio memorato. Conſervet vos Altiſſimus Eccleſiæ ſuæ per tempora longa.

Dat. apud Treſchyn tertio Idûs Septembris, anno Domini 1275.

De Contentionibus inter Mercatores Londonenſes & Mercatores Selandiæ.

A.D. 1275.
An. 3. E. I.
Rot. Clauſ. 3 E. I. m. 5. d.

REX dilecto & fideli ſuo, Stephano de Peneceſtriâ, Conſtabulario Caſtri Dovorriæ, ſalutem.

Quia, ex relatu fide dignorum, intelleximus, quod Malefactores quamplurimi de partibus Selandiæ, cum quatuordecim Cogis & amplius, occaſione cujuſdam contentionis, habitæ inter Mercatores noſtros Londonenſes & Mercatores Selandiæ, per mare vi & armis incedentes, Mercatoribus noſtris prædictis, & aliis de Regno noſtro inſideant ad deprædationes ſuper ipſos in mari faciendas, per quas diſpendia & incommoda intollerabilia, quod abſit, poterunt provenire, niſi eorum malitiis citius obvietur:

Vobis mandamus quod modis omnibus, quibus cautè poteritis, inveſtigari faciatis ſuper præmiſſis plenius veritatem, & Barones noſtros quinque Portuum noſtrorum ſuper hoc præmuniri; & in propria perſona veſtra Barones noſtros prædictos adeatis, cum eis ſuper præmiſſis colloquium habituri, & inde de ipſorum conſilio fieri faciatis quod veſtra diſcretio magis viderit expedire.

Mittemus autem literas noſtras de credentia Baronibus noſtris prædictis, ut vobis in hiis, quæ eis ex parte noſtra dixeritis in præmiſſis, credant, & ea per effectum operis faciant adimpleri.

Teſte Rege apud Acheſton 23. die Septembris.

Litera, per quam Capitulum Agnen. Eccleſiæ Cathedralis in Vaſconia, conqueritur Regi Franciæ, quod Ballivi Regis Angliæ occupant bona ejus Eccleſiæ.

A.D. 1275.
An. 3. E. I.
L. B. f. 307. b. Penes Camerar.

EXcellentiſſimo ſuo Domino, & Eccleſiæ Brachio ſingulari, Domino Philippo, Dei gratia, Regi Francorum, Capitulum Aquenſe Eccleſiæ Cathedralis in Vaſconiâ, ſalutem cum debita reverentia & honore.

Non, ſine gravi cordis amaritudine, Dominationi veſtræ cogimur intimare quod, præfatâ Eccleſiâ noſtrâ, jam ferè per triennium, paſtoris regimine deſtitutâ, præpoſiti & Ballivi Seneſcalli Regis Angliæ, ibi pro tempore exiſtentes, immo, quod eſt deterius, illorum Garci, ſeu ſervientes bona Epiſcopalia Capituli, ac aliarum Eccleſiarum de Dioceſi temporalia, pro ſuæ voluntatis arbitrio, diripiunt & conſumunt; invadentes Eccleſias & etiam infringentes, capientes Clericos, & diverſa enormia committentes, quæ non poſſemus per ſingula enarrare, contra libertates Eccleſiaſticas venientes, & ſententias Eccleſiæ totaliter contempnentes.

Cum igitur Dominus Amanenus de Pomeriis, Vicarius ejuſdem Eccleſiæ, Sede vacante, & nos ex dictis gravaminibus ad veſtram duxerimus audientiam appellandum, & bona ipſa veſtræ donationis præſidio ſubmittendum;

Majeſtati veſtræ regiæ humiliter ſupplicamus quatinus eundem Vicarium, quem ad proſequendum prædicta coram veſtrâ Regiâ Majeſtate Procuratorem noſtrum conſtituimus, favorabiliter in ſuis petitionibus audiatis; & eas juſte ad exauditionis gratiam admittatis; taliter, divino intuitu, circa hoc vos habentes, quod honor Sanctæ Matris Eccleſiæ, veſtro mediante ſubſidio, non valeat deperire, quia jam in noſtris partibus Princeps Provinciarum quaſi ſita eſt ſub tributo.

A.D.1275. Edv. 1.

Bene & diu valeat veſtra Regia Mageſtas.

In quorum teſtimonium Sigillum noſtrum præſentibus duximus apponendum.

Dat. Aquiſ. die Sabbati poſt Feſtum beati Lucæ Evangeliſtæ, anno Domini 1275.

A.D.1275. Edv. 1.

De Procuratoribus ad recipiendam Terram Agenenſem.

A.D.1275. An. 3. E. 1. Pat. 3. E. 1. m. 2.

REgi Franciæ Rex Angliæ ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Ad petendum & recipiendum, nomine noſtro, ſeiſinam terræ Agenenſis, dilectos & fideles noſtros Mauritium de Credomio, Ottonem de Grandiſono, & Rogerum de Clifford, procuratores noſtros duximus conſtituendos,

Ratum habituri & firmum quicquid ipſi tres, vel duo ipſorum, quos præſentes adeſſe contigerit, nomine noſtro fecerint in præmiſſis.

A.D.1275.

Pro Roberto Comite de Boloniæ.

A.D.1275. An. 3. E. 1. Ibid. m. 6.

REX omnibus, &c. ſalutem.

Cum, celebris memoriæ, Dominus Henricus Rex, Pater noſter, intuitu obſequii nobilis viri Roberti Comitis Boloniæ, patris noſtri prædicti & noſtri conſanguinei, dicto patri noſtro impenſi, præfato Comiti curialitates diverſas facere promiſerit;

Nos, licet ad præmiſſa minime teneamur, ſibi facere gratiam ſpecialem, concedimus ei quingentas Marcas Sterlingorum, percipiendas ad Scaccarium noſtrum, unam, videlicet, medietatem ad Scaccarium noſtrum Paſchæ proximo futurum, & aliam medietatem ad Scaccarium noſtrum Sancti Michaelis proximo ſequens, de gratiâ noſtrâ ſupradictâ.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. 5. die Novembris.

A.D.1275.

Regem Angliæ non poſſe perſonaliter cognitioni cauſæ inter Robertum Ducem Burgundiæ & Robertum Comitem Nyvern. ſuper Ducatu prædicto intereſſe.

A.D.1275. An. 3. E. 1. Pat. 3. E. 1. m. 2.

REgi Franciæ Rex Angliæ ſalutem.

Mandatum veſtrum nuper recepimus, continens quod, ad inſtans Parleamentum veſtrum Omnium Sanctorum, videlicet in Craſtino quindenæ Feſtivitatis beati Martini in hieme, cognitioni cauſæ, quæ vertitur in Curiâ veſtrâ inter Nobiles viros Robertum Ducem Burgundiæ ex una parte, & Robertum Comitem Nyvernenſem ac Yolendam uxorem ejus Comitiſſam Nyvernenſem ex altera, ſuper Ducatu Burgundiæ, ac pertinentiis, necnon proceſſibus ſuper hoc habendis, perſonaliter intereſſemus;

Verum quia, ob ardua Regni noſtri negotia, quæ habemus tractanda, ad illum diem vobis accedere non valemus, Dominationi veſtræ ſupplicamus, quatinus abſentiam noſtram in hac parte, ſi placet, habere velitis favorabiliter excuſatam.

Dantes inſuper dilectis & fidelibus noſtris, Mauritio de Credomo, Ottoni de Grandiſono, & Rogero de Cliford, ad hujuſmodi excuſationem noſtram plenius faciendam, cum noſtro mandato ſpeciali, plenariam poteſtatem.

Teſte Rege apud Weſtmon. 11. die Novembris.

A.D.1275.

De Comite Sabaudiæ, Guerram faciente cum Rege Alemaniæ, & pluribus aliis Magnatibus.

A.D.1275. An. 3. E. 1. Ex Bundela infra Turrim.

EXcellentiſſimo viro, & Domino ſuo kariſſimo, Domino Edwardo, Dei gratia, illuſtri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ & Duci Aquitaniæ, Philippus, Comes Sabaudiæ, ſalutem, & ſe ſemper paratum in om-

A.D.1275.

A.D. 1275. Edv. I. nibus ad ſua beneplacita & mandata.

Cupientes de fælici ſtatu veſtro, quem Jeſus Chriſtus ſua bonitate proſperum ſemper faciat & jocundum, bonos & certos rumores audire, frequentius mittimus ad vos nuncium noſtrum, latorem præſentium; Excellentiam veſtram rogantes, quatenus per eundem Nuncium de ſtatu veſtro & negotiorum veſtrorum nos reddatis, ſi placeat, certiores; nam, quandocumque de felici ſtatu veſtro nobis proſpera nunciantur, efficimur lætiores.

Si quid autem eſt quod pro vobis velitis nos facturos, nobis intimetis, quoniam voluntatem veſtram & beneplacitum grato animo facimus.]

A.D. 1275. Edv. I.

De nobis vero ſciatis quod ad præſens in bono ſtatu ſumus, quantum ad corpus, divina gratia concedente; in guerra tamen ſumus cum Rege Alemaniæ, & cum pluribus aliis Magnatibus de partibus noſtris;

Et licet Dominus Papa Nuncium ſuum ſpecialem ad Dominum Regem & ad nos miſerit, pro pace inter nos reformanda, qui ad hoc laboravit, & adhuc laborat; & vos etiam, veſtri gratiâ, plurimum laboraveritis; nondum tamen aliquam pacem potuimus obtinere. Val.

Dat. Aquian. in Feſto beati Martini.

Litera Ludovici de Sabaudia Regi Recommendatoria, pro Grimundo de Altiſvineis.

A.D. 1275. An. 3. E. I. Ex Cundela infra Turrim.

SEreniſſimo Principi, kariſſimo Domino ſuo, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ & Duci Aquitaniæ, Ludovicus de Sabaudia, devotus Conſanguineus ejus, cum recommendatione, ſeipſum ad ejus mandatum in omnibus præparatum.

Dilectum in Chriſto Grimundum Clericum de Altiſvineis, de terra veſtra Agenn. natum notibiliter, ut audivi, & carorum veſtrorum Domini Stephani Fertiel ac Fratrum ſuorum cognatum, ad partes iſtas cum Religioſo viro, fratre Guillo de Thonaux, Ordinis Fratrum Prædicatorum, pro concilianda pace inter Dominum Regem Alemanniæ & Dominum Comitem Sabaudiæ patruum meum, per ſummum Pontificem deſtinatum, qui, quantum novi, prudenter, diligenter, fideliter, &, ut ſperatur, utiliter laboravit, gratiæ veſtræ, quantum poſſum, carius recommendo; veſtræ ſupplicans Mageſtati quatenus præfatus Clericus apud veſtram benignitatem per ſe, vel per ſuum Nuncium, ſecundum petitionem prædicti Patrui mei, preces iſtas & litteras ſibi ſentiat fructuoſas.

A.D. 1275.

Recuſant Barones Xanton. &c. præſtare Regi Franciæ juramentum, quod in mandato non Baronibus, ſed militibus ſcribebatur expreſſe.

A.D. 1275. An. 3. E. I. Pat. 3. E. I. m. 2.

REX Univerſis Baronibus ſuis, in Lemovicen. Caturcen. Petragoricen. & Xancton. Dioc. ultra Charentum conſtitutis, ſalutem.

Dilecto & fideli noſtro Magiſtro Bonetto de Sancto Quintino referente quod, cum idem Bonettus de mandato noſtro requireret ut, ſub certa forma, in litteris noſtris per ipſum exhibitis, contenta, præſtaretis juramentum Domino noſtro Regi Franciæ ad requiſitionem quorundem, quos ad id recipiendum duceret deſtinandos,

Vos, quia in prædictis litteris noſtris non Baronibus, ſet Militibus ſcribebatur expreſſe, propoſitiſque cauſis aliis minus ſufficientibus, Juramentum hujuſmodi facere diſtuliſtis, in noſtri non modicum præjudicium & jacturam:

A.D. 1275.

Quocirca, intentionem noſtram ſuper hoc declarando volumus, & vobis univerſis & ſingulis, iterato præcipientes, in mandato damus, quatenus, cauſis præmiſſis & aliis quibuſcumque non obſtantibus, Juramentum prædictum ſecundum formam, in litteris noſtris prædictis contentam, præſtare nullatenus differatis:

Dantes eidem Bonetto nichilominus in mandatis, ut terras prædictorum Baronum, Militum, & aliorum Subditorum noſtrorum prædictarum Dioc. qui Juramentum hujuſmodi præſtare recuſaverint requiſiti, in manu noſtra po-

A.D. 1275. Edv. 1.

nat, & ad uſus noſtros teneri faciat, donec prædicto mandato paruerint, vel ſuper hoc aliud duxerimus demandandum.

Sciturí quod, ſi, ex dilatione juramenti hujuſmodi, dampnum nos ſuſtinere contigerit, ad vos volumus habere recurſum.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. decimo quinto die Novembris.

De Seneſcallo Vaſconiæ, injuſte bona Eccleſiaſtica occupante.

A.D. 1275. An. 4. E. 1.
L.B. f. 270. a. Penes Camerar.

EXcellentiſſimo ſuo Domino ac plurimùm reverendo, Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ, Capitulum Aquenſis Eccleſiæ; necnon Sorduen. Deuillæ, Arthoſii & Cameocæ Abbates; item Monaſterii Potonenſis Hoſpitalium Sancti Spiritûs, Aquenenſis & Baionenſis Priores, Aquenſis Diocæſis, ſalutem & fidelitatis conſtantiam cum ſervitio & honore.

Cum Seneſcallus veſter Vaſconiæ bona ſpiritualia & temporalia Menſæ Epiſcopalis, Aquenſis Eccleſiæ, nunc vacantis, occupaverit, & fecerit occupari in opprobrium libertatis Eccleſiaſticæ, ac dictæ Eccleſiæ non modicum læſionem,

Dominationi veſtræ in veritate aſſerimus, & in noſtrarum animarum judicio perhibemus nos, uſque ad hæc tempora vacationis præſentis, per vos, aut prædeceſſores veſtros, vel locum veſtrum tenentes in Vaſconia occupationem hujuſmodi fieri non vidiſſe, nec etiam à noſtris antiquioribus audiviſſe; ſet ipſi vacanti Eccleſiæ deputabatur Vicarius qui regebat Eccleſiam, & eis bona, quouſque eſſet ibi creatus Epiſcopus, libere colligebat.

Quapropter Majeſtati veſtræ Regiæ ſupplicamus quatinus dictum Dominum Seneſcallum, & Ballivos ipſius, per quos, & eorum Nuncios, bona dictæ Eccleſiæ nequiter diſſipantur, ab occupatione prædictâ deſiſtere faciatis; ita quod ex hoc à Domino remunerari meritò debeatis, & per effectum veriùs Sanctæ Matris Eccleſiæ auxiliator & filius approbari.

Ille vos promoveat, qui Regibus dat ſalutem.

Dat. in ſeptimanâ, ante nativitatem Domini, anno Incarnationis ejuſdem milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo quinto.

De auxilio contra Saracenos Regi Caſtellæ præſtando.

A.D. 1276. An. 4. E. 1.
Pat. 4. E. 1. m. 34. intus.

REX dilectis & fidelibus ſuis, Majori & Civibus ſuis Baionæ, ſalutem.

Quia intelleximus quod Saraceni ſe præparant ad veniendum hoſtiliter, cum magno exercitu, in terram kariſſimi ſororii noſtri, Regis Caſtellæ illuſtris, non ſolum in dampnum ipſius Regis, verùm etiam in chriſtianitatis & aliorum chriſtianorum, partium illarum, grave periculum, & confuſionem manifeſtam;

Vobis mandamus quod, ad requiſitionem ipſius Regis & ſuorum, ſumptibus ſuis, ſitis eidem Regi in auxilium & conſilium navigio veſtro, & aliis, quibus meliùs ſciveritis & poteritis, ad reſiſtendum per mare Saracenis prædictis, ne terram dicti Regis, aut aliorum chriſtianorum, cum hujuſmodi exercitu, ingrediantur: Tantum inde facientes, quod à Deo promereri, & à nobis grates reportare poſſitis ſpeciales.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Caneford, ſeptimo die Januarii.

De treugis, quas Florentius, Comes Hollandiæ, contulit hominibus Angliæ.

A.D. 1276. An. 4. E. 1.
L.B. f. 25. b. Penes Camerar.

DIlectiſſimo Principi, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ illuſtri, ac univerſis præſentia viſuris, Florentius, Comes Hollandiæ, ſalutem, & ſinceræ dilectionis affectum.

Tenore præſentium firmas treugas, & ſecurum conductum conferimus univerſis hominibus & ſingulis terræ veſtræ Angliæ, veniendi in terram noſtram, cum bonis ſuis; morandi in ea; mercandiſias ſuas & alia negotia licita ibidem

A.D.1276. Edv. 1.

dem exercendi; ac ſecure redeundi, a die Paſchæ, proximo inſtante poſt datam literarum præſentium, ad biennium ſequens continuum & completum, pro nobis & noſtris; dummodo ſimiles literas conductûs nobis & noſtris conferatis.

Datum Dominica in Palmis, anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo ſexto.

A.D.1276. Edv. 1.

Litera Papæ Innocentio quinto gratulatoria ſuper promotione ſua.

A.D.1276. An. 4. E. 1.

Bundela Literarum & Brevium, in Turri.

A.D.1276.

SAnctiſſimo Patri, ac Domino chariſſimo, Domino Innocentio, ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ, divinâ providentiâ, Summo Pontifici, Edwardus, Rex Angliæ, &c. humilis ejus ſervus, ad beatorum pedum oſcula ſe devotum.

Receptis nuper Sanctitatis veſtræ litteris, ex earum tenore præſenſi ex ore Apoſtolicæ Sanctitatis, ex *copiâ* & habundantiâ eximiæ dulcedinis diſtillaſſe; dum de ſede Magnitudinis veſtræ ad me, humilem filium, atoma tantæ devotionis, perflante *os* meum auſtro veſtræ benignitatis, effluxit eo quod in auribus noſtris fuit & eſt vox ſalutationis Apoſtolicæ, non ſolum mihi, ſed & univerſali Eccleſiæ, Regibus & Regnis omnibus, gaudii magni materiam nunciantis.

Ipſe *enim* Rex Regum, & Dominus Dominantium, ſuâ providentiâ, quæ in ſui diſpoſitione non fallitur, ſuo pretioſo ſanguine ſanctam Catholicam fundans Eccleſiam, ne in ea fides & clarum lumen tepeſceret, aut tenebreſceret, perſonam veſtram, tanquam lampadem, oleo ſacræ doctrinæ & converſationis ſanctiſſimæ, omnique venuſtate refertam, in ejus lacuna ſublimiori conſtituit, ut igne divinæ charitatis accenſa, non diutius lucernæ ipſius claritas, ſub minoris ſtatûs modio, celaretur abdita, ſed, ut luceat omnibus qui in Domo ſunt, poneretur ſuper candelabrum luminata.

De cujus ſublimatione, quam feciſſe firmiter creditur ille, qui facit mirabilia magna ſolus, ſi non abſque terrore miremini, non eſt mirum: Tamen quia per ipſius electionis veſtræ ſeriem, quam mihi tam lucidè veſtra Sanctitas dignata eſt intimare, ipſum Dominum in vobis *operare* apparet lucidius, non timendum creditur quin perficiat, qui ſic cepit; nec eſt, vel leviter, ſuſpicandum, quin operi manuum ſuarum dexteram porriget ille qui *laboravit in* dictæ electionis proceſſu, in quo fratrum abſentia, ſatiſque longa diſtantia difficultatem non modicam, communi hominum judicio, minabatur; ipſo eorum corda efficaciter tangente, & lumen accendente ſenſibus, qui olim, ſuper diſcipulos in igneis linguis apparens exterius, fecit interius corda flammantia; qui, *cum eſſetis* in eodem loco pariter congregati, vos cum fratribus veſtris (quibus id ſtatus ſuarum perſonarum indulſit) adunavit corporibus, & cordibus counivit; ipſi ſiquidem, propter hæc & alia mirabilia ſua, benedictio, & claritas, & ſapientia, & gratiarum actio ſpecialis, honor, virtus, & fortitudo in ſæcula ſæculorum, qui vos Pontificem, ex hominibus aſſumptum, apud Deum, pro hominibus, ſuper homines conſtituit, & ſuper Syon, montis ſancti ejus, apicem ſublimavit.

Super eo, nimirum, quòd veſtræ Sanctitatis lingua ſuis non adhæſit faucibus, quin potius in ſuæ lætitiæ principio Jeruſolyma præponeret, graves ipſius calamitatis ærumnas, non abſque compaſſionis aculeis, interiùs corde meditans, & verbis affectuoſiſſimis proponens exterius, cordis compaſſione afficior, & affectus exulto.

Hinc, ejuſdem Terræ ſanctæ, quam Dominus noſter Jeſus Chriſtus ſanguine conſecravit, miſerias & ærumnas *unà cum deſiderio vero* veſtræ bonæ voluntatis & affectionis circa liberationem ipſius *terræ*, attendens, ſperamus firmiter quod, cum tam bonum opus vobis in voluntate ſit, ex divino adjutorio erit in perfectione votiva.

Ad ſubveniendum autem illi, pro meæ parvitatis viribus, veſtra profecto dulcis excitatio, me commovens, ſolito amplius animavit; & deſiderium meum, circa ipſius ſubſidium aliquando verſatum, ex mellifluis veſtræ Sanctitatis eloquiis, quæ meis & omnium fidelium faucibus quàm dulcia ſunt, quotidianum ſuſcepit incrementum; maximè, cum veſtræ ſuperexcellens dignatio Sanctitatis tanto ſtudioſiùs continuis & efficacibus ſit gratiarum actionibus proſequenda, quanto Apoſtolica Cedrus alta Libani in ſalutationis, & ſuæ charitatis ſinus apertionis meæ parvitatis Yſopo ſe inclinans, ac deferre proponens eidem,

A.D.1276.
Edv. 1.

ad ſuæ largitatis gremium me invitat recurrere, non abſque ſpe promovendorum mei regiminis commodorum.

Cui, quia ad modicum regratiari non ſufficio, ad pedes Sanctitatis ipſius, cordis mei affectum provolvens, hujuſmodi gratias refero, quantas poſſum.

A.D.1276.
Edv. 1.

De conſpiratione contra Lewelinum Principem Walliæ.

A.D.1276.
An. 4 E. 1.

Lib. A. fol. 385. penes Camerar. Scaccar.

Venerabili in Christo Patri ac Domino R. Dei gratiâ, Cantuarienſi Archiepiſcopo, ac totius Angliæ Primati, ſui devoti filii Decanus, & Capitulum Bangor, ſalutem, & tam debitam, quam devotam, cum omni honore, reverentiam.

Quia noſtram lædi credimus conſcientiam, ſi conniventibus oculis ſuggerere falſitatem, vel veritatem exprimere, quantum in nobis eſt ſineremus, ea, quæ ſcimus, vel vidimus, ſeu a fide dignis didiſcimus, ſubticendo;

Quamobrem ducti & moti, præſentibus literis veſtræ Paternitati ſignificamus, quod nobiles viri Griffinus, filius Wenwewyn, & Owenus filius ſuus primogenitus, tunc Vaſſalli Domini Lewelini illuſtris Principis Walliæ, conſpirationem quandam fecerunt, cum nobili viro Domino David, præfati Principis fratre, ſicut ac tunc Vaſſallo, ad procurandam exhæredationem & mortem Principis memorati, prout poſſent, præfatum David ſibi facientes Capitaneum, ac obligantes ſe mutuo juvare, uſque ad dictæ conſpirationis conſummationem.

Prædictus etiam David, ad majorem dictæ conſpirationis firmitatem, filiam ſuam primogenitam præfato Oweno conceſſit in ſponſam, promittens eidem, ultra paternam hæreditatem, terras de Kedewenig, & de Kery, pertinentes ad tenementum, ſeu patrimonium Principis mamorati.

Poſt dictam autem conſpirationem, præfati David & Owenus, antequam dicta eorum conſpiratio fuerat publicata, mortem præfati Principis machinare diſpoſuerunt; videlicet, quòd dictus David, cum ſuis, moraretur in comitiva præfati Principis uſque ad feſtum Purificationis beatæ Virginis, proximo tunc venturum, & dictus Owenus interim procuraret ducere plures equites armatos de nocte, uſque ad curiam prænominati Principis, in dicto Purificationis feſto, qui dictum Principem, præfato David ducatum eis præbente, ſi Deus permiſiſſet, in camerâ ſuâ invaderent & occiderent.

Set propter procellas & tempeſtates, ac nimium inundationes & nebulas, dicto tempore perdurantes, dictus Owenus & ſocii ſui, ad dictum ſcelus perpetrandum parati, & adinvicem adunati, ſuam intentionem non potuerunt effectui mancipare.

A.D.1276.

Et, cum hoc ad præfati Principis notitiam, per quoſdam ſuos fideles, qui dictam conſpirationem ſibi denudaverant, perveniſſent, idem Princeps evocare fecit dictum David, qui tunc ſuâ intentione fruſtratus ab eo deceſſerat, ut apud Rodelanum ad diem certum coram eo compareret, ſe ſuper dicta conſpiratione purgaturus, qui, niſi in ſecuro conductu, noluit ad locum accedere memoratum.

Et, poſtquam in conductu ſecuro venerat ibidem, & à Principis conſilio fuerat increpatus, alium diem acceptavit apud Danvaur in Pendinn, ad reſpondendum preciſe ſuper ſibi impoſitis ex parte Principis memorati.

Ad quem diem, nec venit, nec pro ſe miſit, ſet, diem iſtum anticipans, cum armata ſuorum multitudine, terras & tenementa ſua delinquens in Wallia, tanquam profugus, ſe tranſtulit ad adverſarios dicti Principis, ſine mora, tranſgreſſiones & deprædationes non modicas in terris dicti Principis per ſuos faciens poſtmodum & exercens, contra fidelitatem, homagium, & juramentum venire non abhorrens.

Poſt hæc, præfatus Owenus in Comitiva dicti Principis exiſtens, hæſitans ne probarentur contra eum, recognovit, in præſentia Domini Epiſcopi Bangor, & quorumdam noſtrûm, & religioſorum virorum, ac plurium aliorum fidedignorum, non vi nec metu ductus, ſet ſanus & mentis ſuæ compos, præmiſſa totaliter eſſe vera; adiciens dictam conſpirationem, conſpirationes, & obligationes omnes, inter ipſos initas, & in Cartis fore redactas, ſigillis conſpiratorum ſignatis, quas mater ſua ſecum in quadam ciſta ſua conſervabat apud Caſtrum de Pola: qui, poſt plurima Principi per ordinem fuiſſent expoſita, proborum conſilio ductus, miſit quinque viros nobiles, & fideles ſuos Nuncios ad præfatum Griffinum, qui dictum ſuum, ſuorum, & complicum propoſitum, & conſpirationem, ac obligationes ſibi declararent, & exponerent, ac inducerent eundem amicabiliter ut ſe Domino

A.D. 1276. Edv. 1.

ſuo Principi ſuper præmiſſis reconciliaret, purgando, vel aliter miſericordiam obtinendo, ſi dictum facinus perpetraverat.

Qui, cum dictum Griffinum in Caſtro ſuo de Pola reperiſſent, ſibi negotium ſuum declaraverunt; ac, eo declarato, ad magnam ejus inſtantiam & rogatum, cum ipſo pernoctarunt in Caſtro memorato, dicto Griffino promittente eis, pro certo, quod in craſtino vellet, una cum ipſis, prænominatum adire Principem, in remotiſſimis partibus Walliæ tunc agentem, ut ſe purgaret penitus de præmiſſis.

Et cum, ejus promiſſioni credentes, ibidem pernoctâſſent, idem Griffinus, ſalutis ſuæ immemor, propriique juramenti tranſgreſſor, ab homagio, & fidelitate ſæpedicti Domini ſui diſcedens, ac de occulto traditore ſe faciens manifeſtum, feloniam addens feloniæ, fraudemque fraudi connectens, prædictos quinque viros nobiles, Nuncios Principis, in obſcuro diſtringens, ergaſtulo diro caſtri mancipavit, ac prædictum Caſtrum ſuum viris bellicoſis plus centum munivit, ac armis, & victualibus, unà cum cæteris, quæ ad Caſtri munitionem & defenſionem pertinent, ordinavit, guerræ vexillis in majori turre levatis, domibuſque de foris aſtantibus circumquaque combuſtis, ſicut moris eſt guerrantium, & ipſemet Griffinus, cum uxore, & liberis, ac reliqua parte ſuæ familiæ, & bonis ſuis de nocte ſe tranſtulit, ut profugus, ad adverſarios Principis memorati; rapinas, furta, deprædationes, hominum captiones, incendia, & homicidia, per ſuos in terris dicti Principis poſtmodum, in animæ ſuæ detrimentum, ſæpius faciens, & exercens:

A.D. 1276. Edv. 1.

Et, licet prædictus Princeps per religioſos viros, Dominum Abbatem de Kemer, & ejuſdem loci Priorem Ciſtertienſis ordinis, Langor. Dioceſis, dictum Griffinum admonuiſſet (quoniam ſecularibus perſonis tutus ad eum non patebat acceſſus) ut ad unitatem & fidelitatem ſuam reveniret, promittens eidem Griffino per eoſdem miſericordiam de patratis:

Idem tamen Griffinus, aſpidis more, dictos Nuncios non curavit exaudire, ſet indurato animo, mala malis accumulans, ad mandatum dicti David, qui tunc Salopsburiæ, de novo conſpiratus, & juratus inſimul cum eodem morabatur, & adhuc in ſua pertinatia perſeverat.

Ad hæc evidentia facti, & publica fama, per totam Walliam convolans, quæ nulla tergiverſatione poteſt celari, dictam conſpirationem & ſcelus comprobant memoratum, ſicut ſcire poteritis per Dominum Epiſcopum Bangorenſem, & alios religioſos viros de Wallia fidedignos, qui diffuſionem ſuper præmiſſis vobis dicere poterunt veritatem, ſi eos duxeritis inquirendos.

Placeat igitur Paternitati veſtræ, ut ad falſam dictorum felonum ſuggeſtionem, qui omnes ſuas conventiones, fidelitates & homagia, verſus memoratum innocentem Principem, infregerunt, animus veſter non inclinetur ad condempnationem; ſet quos culpa ligat, feriat & pœna.

Valeat veſtra Paternitas bene & diu.

Datum Bangor. anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo ſexto, die Sabati proxima poſt clauſum Paſchæ.

De contentione, inter Edwardum Regem, & Vicecomitem Frunciacii, Philippo Regi Franciæ ſubmiſſa.

A.D. 1276. An. 4 E. 1. Rot. Vaſcon. 4. E. 1. m. 2.

REX omnibus, &c. ſalutem.

Sciatis quod, cum contentio jam diu mota ſit in Curiâ nobiliſſimi Principis Domini noſtri, Domini Philippi Regis Franciæ illuſtris, inter Reymundum dictum Vicecomitem Frunciacii, & nos, de Caſtro Frunciacii, quod idem Reymundus à nobis exigit in Curia prædicta;

A.D. 1276.

Nos, ſuper contentione illa, ſuppoſuimus nos ordinationi prædicti Domini noſtri Regis; proteſtantes quod, quicquid idem Dominus noſter Rex inde duxerit ordinandum, ratum habebimus & acceptum.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. quinto die Junii.

Obligatio Garſionis de Marchia, quod fideliter Domino Regi Angliæ adhærebit.

A.D.1276. An. 4. E. 1. L. B. f. 164. a. Penes Camerar.

A.D.1276.

OMnibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, Garſio de Marchia ſalutem in Domino.

Noveritis quod, cum inclitus Princeps Dominus meus Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitanniæ, terras & tenementa mea dudum in manum ſuam capta, pro eo quod quibuſdam rebellibus ſuis terræ Vaſconiæ dudum adhæſi, mihi de gratiâ ſuâ reſtituerit,

Proteſtor, & bona fide promitto, fidelitati ipſius Domini mei Regis de cætero conſtanter adhærere, & terras, & tenementa mea prædicta præfato Domino meo ad voluntatem ſuam reſtituere; ſub conditione tamen quâ fui tempore reſtitutionis eorumdem Terrarum & tenementorum michi factæ; dum tamen conditiones illas non foris faciam.

Et, ad hæc fideliter obſervanda, obligo me per præſentes.

Dat. apud London. die Lunæ in Craſtino Trinitatis, anno Regni præfati Domini noſtri Regis quarto.

Bulla Johannis Papæ quæ continet Notificationem Promotionis ſuæ.

A.D.1276. An. 4. E. 1. Ex Orig.

A.D.1276.

JOhannes Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto Filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Qui æternæ legis imperio ſumma regit, etiam extrema non deſerit; ſed cum æqualiter ſit illi cura de omnibus, cœlum terramque regens, ſuper omnes cœlos ipſe conſidet, & ſuper terræ, terminos lumen ejus;

Suam autem Jeruſalem, Sacroſanctam viz. & Catholicam Eccleſiam, quæ non Saxorum molibus, ſed muris virtutibus ædificatur, ut Civitas in eorum ſublimitate conſcendens, ſingulariter & mirabiliter, nec minus miſericorditer, de ſuo habitaculo præparato reſpexit.

Hanc etiam petram Chriſtus admirabili & ineffabili diſpoſitione ſtabilitus, ſuper ſeipſum ædificavit eandem, ſeque vivum conſtituit angularis lapidem firmamenti, ad evidentioris roboris firmitatem in Sanctis Patribus, Catholicæ doctrinæ verticibus, alia ei fundamenta ſubſternens, ut in Montibus fundata ſanctiſſimis, & ſi experiretur interdum concutientium impetus, nullius tamen vereretur ruinæ diſpendium, ſed adverſus eam nec portæ inferi prævalerent, & virtutum elevata culminibus, nequaquam ſub modio lateat, ſed illarum evidentia pateat cunctis in ſalutis exemplum.

In eo etiam idem pius & miſericors Dominus, eandem Eccleſiam ſpecialis reſpexit benignitatis intuitu, & direxit.

Quanquam enim ipſe ubique præſens, & eadem ejus in omnibus cura regiminis æquè cuncta regat, cuncta diſponat, & ita impendatur in magnis, quod non præpediatur a parvis, nichilominus tamen ex ſingularis amoris privilegio, eidem Eccleſiæ, ſuum cui Claves exercendas tradidit, cui oves paſcendas credidit, qui ſtans in ſpecula, ei aſſiduæ directionis præſentaneæ diligentiam exhiberet, Vicarium deputavit, onus ex humano defectu importabile, divinâ tamen omnipotentiâ levigabile portaturum.

Hujus oneris molem immenſam debilitati noſtræ, fratrum noſtrorum miniſterio, hiis diebus impoſuit ſuperni conſilii diſpoſitio, ſeu forte permiſſio nobis in mirum terribilis & ſtupenda.

Siquidem felicis recordationis Adriano Papâ Prædeceſſore noſtro, poſt promotionem ſuam ad ſummi Apoſtolatûs apicem, brevi dierum numero vitæ ſuæ tempora conſumante, poſt exhibita eidem in ſolempnibus exequiis debita humanitatis obſequia, nos & iidem fratres in Epiſcopali palatio Viterbienſi convenimus, electioni ſubſtituendi Pontificis, juxta neceſſitatis inſtantiam, & fervens noſtrum deſiderium, vacaturi. Et licet diebus aliquibus per importunitatem Viterbien. Civium, tractatui electionis inſtantis nec dare poſſemus initium, poſtquam tamen illi vacare potuimus, aſtitit, ut credulitas devota ſupponit, benignus ſapientiæ Spiritus, ex more à nobis & fratribus ipſis ſupplici-

ter

A.D. 1276. Edv. I. ter invocatus, & prima die de ipſorum Fratrum concordi voto, parique concordiâ proceſſit de nobis, tunc Epiſcopo Tuſculan. impræmeditatis & inſciis ad Petri Cathedram electio Canonica, communis & concors.

In hiis itaque ſtupemus non immerito, pariter & terremur; nonne ſtupor, nonne terror, quod nos qui tutioris ſemper putavimus eſſe conſilii, ſecurè in domo Domini abici, quam periculosè ſuper aliorum curam & regimen elevari, ſic ſubito in maris altitudinem venimus, & dum ad injuncti oneris ſarcinam inſufficientes virtutum ſumptus diſpungimus, & vires impares comparamus, ab illius nec indignè timemus tempeſtate demergi? Hoc efficaciter ſuggerebant, ut in vocatione, in qua nos vocaverat Dominus, maneremus, & debilitas onus refugeret, ac opus inſufficientia noſtra vitaret.

Verum quia merces laboribus commenſuratur & redditur, propter quod Doctor & Prædicator egregius, non de profectu glorians, ſed veraciter ſuos labores atteſtans, non, inquit, plus omnibus profeci & profui, ſet plus omnibus laboravi, licet deterreret onus & labor, ad ſubeundum tamen jugum Apoſtolicæ Servitutis, & in eâ pro viribus laborandum, merces retributionis æternæ unius cujuſque, niſi aliud miſericordia retribuentis indulgeat, commenſuranda laboribus invitavit, & ſub illius fiduciâ, qui lapſo virtutem tribuit, cujus ſolius ſufficientiæ plenitudo, noſtros ſufficiat ſupplere defectus, debiles humeros tanto ſubjecimus oneri, nec expavimus manus ſupponere immenſitati laboris.

Cæterum quia ſupra vires noſtras eſſe conſpicimus ſuſceptum officium, illudque ſoli portare nequimus; præſertim cum advertamus apertè meſſem quidem multam eſſe, operarios vero paucos, & fidelium Suffragia humiliter imploramus, & illos etiam qui ſecularis poteſtatis ſollicitudinem in populo Domini ſuſceperunt, & in illo, prout ad eos pertinet, nobiſcum fideliter & ſollicitè conlaborent, decrevimus exortandos.

Ideoque Regalem celſitudinem rogamus & inſtanter obſecramus in Domino Jeſhu Chriſto, quatinus, prudenter attendens quod datum eſt tibi divinitus in orbe, pro non modicâ parte judicium, juſtitiam diligas, & eam omnibus tuæ ditioni ſubjectis, non omiſſâ tamen clementiâ, diligenter obſerves.

Hiis enim columpnis firmiſſimis ſtabiliuntur Imperia, Regna firmantur, muniuntur Principes, & communiti lætantur ſtatu pacifico Principatus.

Eandem inſuper Eccleſiam matrem tuam, & Præſidentes eidem, ac perſonas Eccleſiaſticas, immo tuæ ſalutis Actorem, per quem regnas & regeris, in illis Miniſtris ipſius ſolerter honora.

In hiis, Fili cariſſime, laudabilis memoriæ, prædeceſſores tuos non ſolum imitari, ſed excedere ſtudeas, quin etiam te ipſum virtutum ſucceſſivis augmentis, velud de virtute in virtutem progrediens, ſuperare.

Illam de nobis ſpem certam & fiduciam habiturus, quod tuam & Regni tui proſperitatem paterno zelantes affectu, eam, quantum cum Deo poteramus, & conſervare ſtudebimus, & facultate ſuccedente favorabiliter promovere.

Dat. Viterbij Non. Octobr. Pontificat. noſtri anno primo.

Sub filo Canabeo.

Pro Blanchea, Navarræ Regina, Conſorte Edmundi Fratris Regis.

A.D. 1276. An. 4. E. 1. Pat. 4. E. 1. m. 6. REX omnibus ad quos, &c. ſalutem.

Cum Edmundus, frater noſter kariſſimus, dotaverit Sereniſſimam Dominam Blancheam, Reginam Navarræ, Conſortem ſuam, de tertia parte omnium terrarum & tenementorum, quæ prædictus frater noſter tenet, ſeu tenere poterit tam ex donatione Domini Henrici Regis patris noſtri & noſtra, quam aliorum, unà cum omnibus exitibus & proventibus eorundem, necnon de hiis, quæ prædictum fratrem noſtrum contingunt de terris & tenementis, quæ fuerunt Roberti de Ferariis, Comitis Derbiæ, & redemptione eorundem, juxta formam & conditiones in quodam ſcripto, ipſius fratris noſtri eidem Conſorti ſuæ inde confecto, contentas; ita quod eadem Blanchea ea habeat per totum curſum vitæ ſuæ;

Nos, donationem illam acceptantes,

eam,

A.D 1276. Edv. 1. eam, quantum in nobis eſt, pro nobis & hæredibus noſtris ratificamus, & præſentibus confirmamus.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. 29. die Octobris. A.D. 1276. Edv. 1.

De Bello contra Leulinum Principem Walliæ denunciato.

A.D. 1276. An. 4. E. 1. Rot. Clauſ. 4 E. 1. m. 1. d.

DOminus Rex, poſt Coronationem ſuam, anno Regni ſui ſecundo, mandavit Lewelino, filio Griffini, Principi Walliæ, quod veniret facturus ſibi homagium & fidelitatem, ſibi debitam de terra Walliæ;

Et prædictus Lewelinus infra annum, poſt prædictam Coronationem, ad hoc non venit; ita quod Dominus Rex fecit ipſum ſummoneri, quod eſſet apud Ceſtriam in Quindena Aſſumptionis beatæ Mariæ, anno Regni ſui tertio, ad faciendum prædictum homagium ſuum & fidelitatem ſuam;

Et optulit ei ſalvum & ſecurum conductum veniendi, morandi, redeundi, &c. licet Rex ad hoc minimè teneretur.

Et prædictus Lewelinus ad diem illum non venit; ſet quaſdam frivolas excuſationes, per quoſdam Nuncios ſuos, & per literas ſuas, Domino Regi tranſmiſit; ita quod conſideratum fuit, quod reſummoneretur quod veniret apud Weſtmonaſterium, ad faciendum prædicta homagium & fidelitatem ſuam, à die Sancti Michaelis in tres ſeptimanas proximo ſequenti:

Ad quem diem ipſe Lewelinus non venit; ſet minus rationabiles excuſationes mandavit ut prius; ita quod conſideratum fuit, quod iterum reſummoneretur quod veniret apud Wintoniam in Octabis Sancti Hillarii proximo ſequentibus, ad faciendum ipſi Domino Regi prædicta homagium & fidelitatem ſuam, &c.

Et prædictus Lewelinus ad diem illum non venit; ſet abſentiam litteratoriè, & per Nuncios ſuos minus ſufficienter excuſavit, ut ſupra; ita quod Dominus Rex adhuc, de gratiâ ſuâ, tertio fecit ipſum ſummoneri quod veniret apud Weſtmonaſterium, facturus ei prædicta homagium & fidelitatem ſuam, à die Paſchæ proximo ſequenti in tres Septimanas, &c.

Ad quem diem idem Lewelinus non venit; ſet inſufficientes excuſationes prætendit per literam ſuam & Nuncios ſuos, ut prius; ita quod R. Archiepiſcopus Cantuarienſis, & quidam Epiſcopi, cæterique Prælati, Comites & Barones inſtanter Domino Regi ſupplicarunt, quod ipſi per ſe & Nuncios ſuos poſſent rogare, informare, & inducere prædictum Lewelinum quòd faceret prædicta homagium & fidelitatem ſuam, & quod Dominus Rex ulteriori executioni de præfato Negotio ad tempus ſuperſederet:

A.D. 1276.

Quorum precibus Dominus Rex adquievit;

Ita quod prædicti Archiepiſcopus, Prælati & Magnates frequenter miſerunt Archidiaconum Cantuarienſem, tamquam Nuncium ipſorum, ad prædictum Lewelinum, interim ſuper hoc tractaturum; per quem dictum Negotium, licet prædictus Archidiaconus quamplurimum ad hoc laboraret, debitâ executione minime potuit conſummari.

De Judicio reddito contra Lewelinum filium Griffini.

POſtea, à die Sancti Michaelis, in 15. dies, anno Regni ejuſdem Domini Regis quarto, apud Weſtmonaſterium prædictus Lewelinus ſignificavit Domino Regi, per literam ſuam, in quâ continebatur quod ipſe Lewelinus veniret apud Muntgomery, vel album Monaſterium Johannis filii Alani, facturus homagium ſuum Domino Regi;

Dum tamen Dominus Rex faceret ei habere ſalvum conductum, videlicet, per Archiepiſcopum Cantuarienſem, & ejuſdem loci Archidiaconum, Epiſcopum Wintonienſem, Comites Cornubiæ, Norfolkiæ, Lincolniæ, Gloverniæ, Warenniæ, & Rogerum de Mortuo Mari, in veniendo, morando & redeundo ſine aliquâ calumpniâ, vel demandâ contra ipſum, ab aliquibus, ibidem, in ſua præſentia, movendis vel agitandis;

Et quod Dominus Rex prius, per literas ſuas, confirmaret formam pacis, olim factam inter Dominum Henricum patrem Domini Regis nunc, & ipſum;

Et quod ea, quæ deſunt ei de pace prædictâ, eidem ſuppleri faceret;

Quod uxorem ſuam cum ſua Comitiva ei redderet, &c.

Et ſuper hoc, coram Domino Rege prædicto, Archiepiſcopo Cantuarienſi,

W. de

A.D.1276. Edv. 1.

W. Roffen. J. London. H. Elien. R. Bath. & Wellen. Th. Hereford. & A. Aſſauen. Epiſcopis:

Sancti Albani, Glaſton. Abbindon & Eborum Abbatibus:

Fratre Joſepho Priore Hoſpital. Sancti Johannis Jeroſol. in Anglia:

W. de Valentia, E. Cornubiæ, G. Glouceſtriæ & Hertfordiæ, R. Norfolciæ, J. Surræ, H. Lincolniæ, W. Warr. H. Herefordiæ & Eſſexiæ, & R. Oxoniæ Comitibus:

R. de Mortuo Mari, J. de Veſcy, B. Wake, R. filio Petri, W. de Brehus, R. de Roos, J. de Sancto Johanne, R. filio Rogeri, P. de Monte-forti, P. de Cadurc. E. la Zuch. R. de Nevill, R. de Tibbotot, R. de Grey, W. de Suthlegh, R. filio Walteri;

Cæteriſque Magnatibus de Concilio Domini Regis, Juſticiariis, & aliis Domini Regis fidelibus, in craſtino Sancti Martini proximo ſequenti, apud Weſtmonaſterium recitato prædicto proceſſu, & prædictâ literâ prædicti Leuelini lectâ, auditâ & intellectâ, quia idem Leuelinus pluries ſummonitus fuit per Dominum Regem, quod veniret ad certos dies & loca, facturus prædicta homagium & fidelitatem ſuam, ſicut prædictum eſt (quæ ipſe requiſitus feciſſe debuit) modo debito facere recuſavit, & in omnibus præmiſſis ipſi Domino Regi obedire contempſit, niſi Dominus Rex artaret ſe ad faciendum ea; quæ facere non tenetur, ſicut apparet manifeſtè;

Nec idem Leulinus obſervavit ea, quæ continentur in forma pacis, inter prædictum Dominum H. Regem patrem Domini Regis nunc, & ipſum Leulinum factæ; immo omnia ferè, in prædicta pace contenta, quæ Dominum Regem contingunt, contra promiſſionem & obligationem ſuam, necnon & ſacramentum ſuum violare & infringere præſumpſit:

Et ſimiliter ipſum Dominum Regem, & fideles ſuos, in Marchia Walliæ, per ſe & ſuos fautores, nuper hoſtiliter deprædatus eſt, quoſdam interficiendo, incendia faciendo, deprædatores & eorum deprædationes, & ſimiliter prædictos homicidas receptavit, & de die in diem receptat contra pacem Domini Regis & Regni:

A.D.1276. Edv. 1.

Concordatum eſt, de communi conſilio omnium prædictorum Prælatorum, Comitum, Baronum & aliorum, quod Dominus Rex prædictam petitionem ipſius Lewelini non exaudiat, nec ejus excuſationes prænotatas admittat; ſet quod eat ſuper ipſum Leuelinum, tanquam ſuper rebellem ſuum, & pacis ſuæ perturbatorem.

Et quod omnes illi, qui tenent de Domino Rege in capite, & qui ei ſervitia debent, ſummoneantur, quod ſint apud Wigorniam in feſto Nativitatis Sancti Johannis Baptiſtæ proximo futuro, cum equis & armis, & toto ſervitio ſuo, profecturi cum ipſo Domino Rege in Walliam ſuper prædictum Lewelinum & ejus fautores, niſi prius Domino Regi, vel ejus locum tenenti viſum fuerit quod hujuſmodi ſummonitio majorem requirat feſtinationem, & tunc inde fiat rationabilis præmunitio.

Et quod Marchia interim ſufficientibus munitionibus præmuniatur.

Et Dominus Rex exnunc inhibet, & concordatum eſt quod per totam Angliam, Hiberniam, Vaſconiam inhibeatur, quòd nullus de cætero communicet cum prædicto Lewelino, vel ejus fautoribus; vel eiſdem præbeat conſilium, auxilium, conſenſum vel favorem, clam vel apertè.

Et quod nullus, per terram, vel per aquam, victualia, equos, arma, aut alia, quæ uſui humano qualitercumque poſſunt prodeſſe, in terram ipſorum ducat, vel duci permittat per terram, vel poteſtatem ſuam.

Et quod nullus de cætero capiat treugam cum ipſis rebellibus; &, ſiqua treuga capta vel firmata fuerit inter quoſcumque & ipſos, exnunc penitus infirmetur.

Ita quod, ſi quis contra prædictas inhibitiones, vel aliquam ipſarum venire præſumpſerit, & inde convictus fuerit, ſubeat judicium & pœnam, quam meretur ille qui publico inimico Domini ſui ligii Regis; & Regni adhæret, & ejuſdem inimici maleficiis, ſpreta regia inhibitione, conſentit.

Litera Baſilienſi Epiſcopo.

A.D.1276. An. 4. E. 1. In Turre London.

Venerabili in Chriſto Patri, Domino Baſilienſi Epiſcopo, ſalutem, & ſinceræ dilectionis affectum.

Oblatio, quam nobis obtulit veſtra Paternitas, ſinceritatis affectum, quam ad nos habetis, notoriè manifeſtat; ex quo ad grates aſſurgimus multiformes, parati vobis ad antidora reſpondere;

A.D.1276.

Et, ſi forte nobis ingruit neceſſitas,

A.D.1276.
Edv. 1.

vobis, tanquam illi de quo ſpecialiter confidimus, illam cum obtinendi fiduciâ curabimus intimari.

Valeat veſtra Paternitas per tempora longiora.

A.D.1276.
Edv. 1.

Dat. apud Weſtmonaſt. duodecimo die Novembris.

Et fuit clauſum.

De Nunciis Regi Romanorum ſuper matrimonio filii dicti Regis cum filia Edwardi Regis.

A.D.1276.
An. 4. *E.* 1.
Ex Rot. penes Camerar.

SEmble al canſeil, qe les covenaunces del mariage de Alem. preparles entre les deus Reis, ſont ſi alees, qe nul deus ne ſe puſt retrere.

Dont il Semble qe bon eſt, qe le Rei en voie ſes meſages aviſees al Rei de Alem. per cuſtume del pais, & prever les terres aſſignees, a la damaiſele per mil marches de tere: & les autres choſes per dis mil mars qe il eſt tenuz aſſigner: a cele meme per altres mil marchees de terre: e veer les teres q'il ad done, & dorra a Hartman ſun fiuz: & a ver & aprendre la ſeurte de cetes choſes: e de preer le Rei qe les choſes, q'il dorra al enfaunt, & ſum eſtat, face aſſeurer al honur del Rei, e al prou, e a la ſeurte del' enfaunt.

A.D.1276.

Inſtructiones traditæ Nunciis in Alemanniam profecturis, ſuper matrimonio antedicto.

A.D.1276.
An. 4. *E.* 1.
Ex Rot. penes Camerar.

SUPER curiali mandato & reſponſo, quæ Dominus Rex Alemaniæ fecit Regi Angliæ, de matrimonio inter filium ſuum Hartmannum, & filiam Regis Angliæ Johannam, regratiatur ei Rex Angliæ plurimum, ſicut Nuncii ei plenius exponent viva voce.

Item, ſicut Rex Alemaniæ curialiter & benigne incepit iſtud negotium, & Rex Angliæ multum affectat idem negotium feliciter conſummari, provideat idem Rex Alemaniæ, & ordinet de iſto negotio juxta ſuæ beneplacitum voluntatis; &, ſi quæratur à Nunciis de quanto Rex Angliæ velit eſſe contentus, reſpondeatur de duabus milibus libratis terræ ad opus filiæ, nomine dotalicii, & de decem libratis terræ, ad opus filii hæredis hæreditariæ.

Item, Nuncii rogent Regem Alemaniæ, quod mittat filium ſuum in Angliam, ad contrahendum & conſummandum matrimonium prælocutum, & infra quem terminum.

Item, quod Nuncii procurent prorogationem miſſionis filiæ Regis in Alemaniam, propter teneritatem ætatis ſuæ.

Item, quod Nuncii petant a Rege Alemaniæ, ſcilicet, quod, ſi contingat ipſum promoveri in Imperatorem, & ad honorem Imperii, ita quod oporteat provideri de alio in Regem Alemaniæ, quod idem Rex nominabit iſtum filium ſuum, qui ducet filiam Regis in uxorem, in Regem Alemaniæ, & quod toto poſſe procurabit quod idem filius præficiatur in Regem Alemaniæ, & ſuper hoc petatur bona & ſufficiens ſecuritas, ſecundum quod Nuncii meliùs providebunt.

A.D.1276.

Item, per Nuncios petatur bona & omnimoda ſecuritas de aſſignatione dotalicii filiæ Regis Angliæ; ita quod per Curiam Romanam & Prælatos Alemaniæ, & alios, ſecundum quod magis videbitur expedire, fiat ſecuritas antedicta.

Item, petatur ſecuritas de reſtituendo filiæ Regis quinque milia, vel decem milia Marcarum, ſecundum quod liberabuntur Regi Alemaniæ propter nuptias, ſi contingat maritum ſuum, ipsâ ſuperſtite, decedere.

Item, quod Nuncii videant filium, &c. & inquirant caute de moribus & circumſtantiis, &c.

Item, quod Nuncii regratientur Reginæ Alemaniæ de hoc, quod feliciter inchoavit iſtud negotium, &c.

De Baſilien. Epiſcopo, &c.

A.D.1276. Edv. I.

Litera Prælatorum Angliæ monitoria ad Lewelinum, quod deſiſteret a perturbatione Regni Angliæ.

A.D.1276. Edv. I.

A.D.1276. An. 4. E. I. L. A. f. 363. penes Camerar.

FRater Robertus, permiſſione divina, Cantuariæ Archiepiſcopus, totius Angliæ Primas, J. Lond. H. Elyen. W. Bath. & Wellen. Thom. Hereford. W. Roff. & alii Epiſcopi in præſentium confectione præſentes, nobili viro, Domino Lewelino, Principi Walliæ, Domino Snaudoniæ, ſpiritum conſilii ſanioris.

Cum in Concilio Oxonienſi, ſub ſanctæ recordationis Stephano Cantuariæ Archiepiſcopo, & in ſententia lata in aula Weſtmonaſterienſi, per bonæ memoriæ Bonefacium Cantuarienſem Archiepiſcopum, & quamplures Cantuarienſis Provinciæ Suffraganeos, de conſenſu etiam & voluntate piæ memoriæ W. Eborum Archiepiſcopi, ſub præſentia & aſſenſu H. recordationis egregiæ, Regis Angliæ, Domini R. Comitis Cornubiæ fratris ſui, & aliorum Comitum ac Optimatum Angliæ per Sedem Apoſtolicam confirmata, inſpexerimus contineri omnes illos, qui pacem & tranquillitatem Domini Regis & Regni injurioſe perturbare præſumunt, & qui jura Domini Regis injuſte detinere contendunt, eſſe excommunicationis ſententiâ innodatos, ipſoque facto in majoris excommunicationis ſententiam incidiſſe, prout ipſius Concilii, & ſententiæ prædictæ, tenores jam dudum ſollempniter publicati, ac pluribus vicibus, quoad præmiſſos articulos, iterata publicatione, multorum auribus inculcati luculenter oſtendunt:

Ac vos detinendo jus fati Regis, homagium & fidelitatem, ſibi notoriè debita, vanis quibuſdam & fruſtratoriis, ut liquet objectis, licet ex habundanti ſæpius requiſiti, cum illud offerre ſpontaneè debeatis, nullatenus facientes, quod quidem homagium præſtari Domino cuicunque Chriſtiano, in pace Eccleſiæ exiſtenti, nulla extrinſeca conditio, ſeu cujuſcumque debiti exactio debet impedire, ſeu etiam retardare;

A.D.1276.

Ac inſuper pacem ipſius Regis pacifici & ſui Regni, per vos & veſtros, maximè in confinio Angliæ & Walliæ, nequiter perturbando, quod utique per notoriam ſtragem multorum, rapinam & innumerabilia dampnorum gravia & diſpendia plene liquet, ſitis ipſarum excommunicationum ſententiis involuti, quod non ſine cordis anguſtiâ vobis ſcribentes nunciamus, veſtro ſtatui merito miſerando, paterno, ut convenit, compatientes affectu, vobis tamen, auctoritate Concilii ſupradicti, quam promulgationis ſententiæ memoratæ, monentes, diſtricte mandamus quatinus, infra quindenam, à receptione præſentium, de præmiſſis ſatisfaciatis ad plenum, ab inceptæ perturbationis Regis & Regni moleſtia penitus deſiſtentes, ac veſtros ab hiis cum effectu de cætero compeſcentes, alioquin contra vos & veſtros perturbatores prædictæ pacis, ut exigit veſtrum & eorum exceſſus, ad alia, licet in viti, quodammodo ratione præviâ procedemus.

Datum apud Weſtmonaſterium die Veneris proxima poſt Feſtum Sancti Martini Yemalis, anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo ſexto.

De Rogero de Mortuo Mari, Capitaneo contra Wallenſes aſſignato.

A.D.1276. An. 4. E. I. Pat 4. E. I. m. 2.

REX Comitibus, Baronibus, Militibus, & omnibus aliis fidelibus ſuis de Comitatibus Sallopiæ, Staffordiæ, & Herefordiæ, & in partibus propinquis, terras extra metas Comitatuum habentibus, & eorum Ballivis, ſalutem.

Sciatis quòd aſſignavimus dilectum & fidelem noſtrum Rogerum de Mortuomari, Capitaneum in Comitatibus & partibus prædictis, ad eaſdem partes contra Lewelinum filium Griffini & complices ſuos cuſtodiendum, & ad reprimendum eorum malitiam & inſultus, modis omnibus quibus viderit expedire.

A.D.1276.

Et ideo vobis mandamus quod eidem Rogero, & ei, quem ad ea facienda loco ſuo poſuerit, quotiens ipſum Rogerum abeſſe contigerit, intendentes ſitis & auxiliantes cum equis & armis & toto poſſe veſtro; & ipſum & Comitivam ejus in Caſtris, Villis, & locis veſtris fortibus, ſicut nos ipſos, quotiens ab eodem Rogero, vel ab eo, quem ad ea facienda loco ſuo poſuerit, ex parte noſtra fueritis requiſiti, receptetis, quouſque à nobis aliud inde habueritis in mandatis.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. decimo quinto die Novembris.

De Wallenſibus recipiendis ad gratiam.

A.D.1276.
An. 5. *E.* I.

REX, dilecto & fideli ſuo Willielmo de Bello Campo, Comiti Warr. Capitaneo ad munitionem ſuam in Comitatu Ceſtriæ deputato, ſalutem.

Sciatis quod nos, de fidelitate & induſtriâ veſtrâ ad plenum confidentes, dedimus vobis poteſtatem recipiendi ad gratiam, & pacem noſtram, quoſcumque Walenſes, Lewelino filio Griffini rebelli noſtro adhærentes, qui ad pacem noſtram venire voluerint, prout ad opus noſtrum expedire videritis.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. decimo ſexto die Novembris.

Litera a Margareta Regina Franciæ pro Comite Sabaudiæ.

A.D.1276.
An. 5. *E.* I.
Ex Bundelo in Turri.

MAgnifico Principi, nepoti noſtro kariſſimo, Edwardo, Dei gratiâ, illuſtri Regi Angliæ, Margareta, eâdem gratiâ, Franciæ Regina, ſalutem, & ſinceræ dilectionis affectum.

Serenitatem veſtram requirimus & rogamus, quatenus preces, quas Comes Sabaudiæ, avunculus noſter kariſſimus, vobis porrigit pro Grimoardo de Altis tineis Clerico (qui, unà cum Domini Papæ Nuncio, pro pace reformandâ inter Regem Alemaniæ, & præfatum avunculum noſtrum laboravit & laborat ſollicitè) intuitu prædicti avunculi noſtri, & noſtro velitis adeo favorabiliter effectui mancipare, quod idem Grimoardus ſibi ſentiat apud vos favorem & gratiam accreviſſe.

Dat. apud Matiſc. die veneris ante Feſtum beati Clementis.

De Rege, vel Edmundo fratre ſuo in Terram ſanctam profecturo.

A.D.1276.
An. 5. *E.* I.
Pat. 5. *E.* I. *m.* 26. *in Schedula.*

SAnctiſſimo Patri in Chriſto, & Domino J. Dei gratia, ſacroſanctæ & univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, cum omni devotione pedum oſcula beatorum.

Ut, in generali ad Terram ſanctam paſſagio proximo, perſonaliter ad eandem terram proficiſcamur, vel chariſſimum fratrem noſtrum Edmundum Lancaſtriæ Comitem, pro nobis tranſmittamus ibidem, Dilectis & fidelibus noſtris R. Abbati Weſtmon. & Magiſtro Henrico de Newerk clerico & familiari noſtro, nos ſpecialiter obligandi, tenore præſentium, plenam tribuimus poteſtatem:

Et hoc idem venerabilibus patribus Dominis Cardinalibus patefacimus per præſentes, quibus ſigillum noſtrum apponi fecimus in teſtimonium præmiſſorum.

Dat. apud Windeſ. duodecimo die Decembris, anno Regni noſtri quinto.

De exercitu Regis ſummonendo contra Lewelinum Principem Walliæ.

A.D.1276.
An. 5. *E.* I.
Clauſ. 5. *E.* I. *m.* 12. *d.*

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitanniæ, dilecto fratri & fideli ſuo Edmundo, Comiti Lancaſtriæ, ſalutem.

Quia Lewelinus, filius Griffini, Princeps Walliæ, & complices ſui, rebelles noſtri, terras noſtras & fidelium noſtrorum in partibus Marchiæ invaſerunt, & de die in diem invadunt, & homicidia & alia dampna enormia ibidem perpetrârunt;

Et idem Lewelinus nobis, prout deberet, obedire contempſit & contempnit, in noſtri præjudicium & contemptum, & veſtri & aliorum fidelium noſtrorum grave dampnum, & exhæredationem manifeſtam; per quod jam exercitum noſtrum ſummoneri fecimus, quod ſit apud Wygorniam in Octabis Sancti

A.D 1276. Edv. I. Johannis Baptiſtę, proximo futuris, ad rebellionem dicti Lewelini & fautorum ſuorum reprimendam;

Vobis mandamus quod, dictis die & loco, interſitis cum equis & armis, & cum ſervitio veſtro nobis debito, parati exinde proficiſci nobiſcum, in expeditionem noſtram, contra prędictum Lewelinum & complices ſuos rebelles noſtros. A.D. 1276. Edv. I.

Teſte meipſo apud Windeſor. duodecimo die Decembris, anno Regni noſtri quinto.

Eodem modo mandatum eſt,

Johanni de Britannia, Comiti Richemundiæ,
Edmundo, Comiti Cornubiæ,
Gilberto de Clare, Comiti Glouceſtriæ & Hertfordiæ,
Johanni de Warenna, Comiti Surr.
Humfrido de Bohun, Comiti Herefordiæ,
Willielmo de Bello-campo, Comiti War.
R. de Veer, Comiti Oxoniæ,
Gilberto de Umfravill, Comiti de Anegos,
Rogero le Bygod, Comiti Norff. & Mareſcallo Angliæ,
Alexandro Comyn, Comiti de Boghan.
Willielmo de Valentia, Comiti de Penbroke,
Henrico de Lacy, Comiti Lincolniæ.

Marmeduc de Tweng,
El. de Rabayne,
Petro de Gouſle,
Johanni Lovell,
Gilberto de Gaunt,
Johanni Engayne,
Johanni de Veſcy,
Thomæ de Furnivall,
Nicholao de Sedgrave,
Johanni filio Roberti de Briwes,
Nicholao de Menill,
Roberto de Tateſhall,
Ricardo de Grey,
Roberto de Brus, de Valle Anandi,
Galfrido de Nevill,
Johanni de Bella Aqua,
Johanni de Steyngrive,
Nicholao de Bolteby,
Nicholao, filio Martini,
Willielmo de Alditbel,
Radulfo, filio Rogeri de Tany,
Reginaldo de Grey,
Waltero de Wygeton,
Gerardo de Rodes,
Jord. Foliot,
Ricardo Foliot,
Emerico de Rupe Canardi,
Roberto de Stotevill,
Johanni Bathon.
Rogero de Mortuo-mari,
Johanni Giffard, de Brimesfeld,
Rogero de Clifford, ſeniori,
Rogero de Clifford, juniori,
Fulconi, filio Warini,
Willielmo de Leyburn,
Rogero de Leyburn,
Johanni de Brebuſ.
Willielmo de Brebuſ.
Ricardo de Brebuſ.
Johanni Tregos,
Petro de Malo-lacu,
Roberto de Ros, de Belvere,
Rogero de Laſceles,
Johanni, filio Philippi,
Johanni de Eyvill.
Willielmo de Lindeſ.
Adæ de novo Mercato,
Roberto Tybetot,
Alexandro, filio Johannis de Balliolo,
Gerardo de Furnivall,
Willielmo Bardolf.
Ricardo de Malebiſſe,
Regin. filio Petri,
Waltero de Sully,
Henr. de Caudano,
Willielmo le Moun.
Math. de Loveyn.
Willielmo de Bolevill,
Waltero de Huntrecumb.
Johanni de la Mare,
Guidoni de Brion.
Johanni de Sandwic.
Roberto de Muſchegros;
Olivero de Dynebam,
Willielmo de Ros,
Petro Corbet,
Henr. Hoſee,
Willielmo filio Thomæ de Creiſtok;
Andr. Peverell.
Rogero de Lancaſtria,
Johanni de Ripariis,
Ricardo de Amandevill,
Willielmo le Latymer,
Johanni, fratri ſuo;
Gilberto de Berneval.
Johanni de Hodeleſton;
Roberto de Lathum,
Roberto de Chaundos; de Comitatu Herefordiæ,
Roberto, filio Walteri,
Henrico de Erdington,
Roberto Baroni de Staff.
Rogero la Zuſche,
Roberto de Grey,
Galfrido de Cannuill.
Roberto, filio Rogeri,
Johanni de Wanton,

A.D.1276. *Edv.* 1.

Nemanno de Arcy,
Johanni de Sancto Johanne,
Willielmo de Meſcy,
Roberto de Nevill,
Mauritio de Berkeley,
Johanni, filio Francon. de Bohun.
Johanni de Camays,
Galfrido de Geynuill,
Willielmo Domino de Fenes,
Johanni de Vallibus,
Rogero Extraneo,
Roberto, filio Pagani,
Willielmo de Broicis,
Henrico de la Pumeray,
Osberto Giffard,
Eudoni la Zuſche,
Alano de Plugenet,
Adæ de Everingham,
Willielmo, filio Warini de Monte Caniſio,
Hugoni de Curtenay,
Alexandro de Balliolo, Domino de Chileham,
Radulfo de Camays,
Nicholao Corbet,
Waltero de Bohun,
Willielmo de Monte Caniſio, de Edwardeſton,
Richardo, filio Johannis,
Radulfo de Crumwell,
Reginaldo de Panely,
Radulfo Baſſet de Sapecote,
Thomæ de Chauncy,
Radulfo de Gorges,
Johanni de Melſa,
Ricardo de Twenge,
Willielmo le Percy, de Kildale,
Petro de Ros,
Hugoni Peverell, de Staunford,
Willielmo de Say,
Anſelmo de Gurnay,
Ricardo de Tany,
Adæ le Deſpenſer,
Hugoni Poynz,
Mathæo de Columbar.
Henr. de Novo Burgo,
Willielmo Gernun,
Johanni, filio Roberti, de Bello-campo,
Willielmo de Boterell,
Amarico de Sancto Amando,
Johanni Extraneo,
Roberto, filio Hugonis de Mortuomari,
Galfrido de Lucy,
Galfrido de Maundevill,
Johanni, filio Rogeri, de Sancto Johanne,
Baldewino Wake,
Bertramo de Crioll,
Johanni, filio Mathæi,
Pagano de Cadurcis,
Gilberto Peche,
Johanne de Mohun,
Johanni, filio Johannis de Burgo,
Hugoni Louel,
Johanni de Wahull.
Hugoni de Nevill.
Radulfo Baſſet de Drayton,
Hugoni de Pleſſetis,
Hugoni Saunzauer,
Roberto de Greley,
Ricardo Baſſet de Welledon,
Radulfo le Butiller de Wemme,
Nicholao de Segrave,
Arnaldo de Boſco } *mittant*
Theobaldo de Butyler } *ſervitium*
Willielmo de Derewentwater,
Waltero de Kolevill,
Ricardi de Pryvill,
Willielmo Darell,
Gilberto Hanſard,
Willielmo de Huntingfeld,
Hugoni filio Henrici,
Rogero de Laſceles.

A.D.1276.

De Epiſcopis, qui ſervitium Regi debent, in exercitu Walliæ ſummonitis.

A.D.1276. *An.* 5. *E.* 1. *Ibidem.*

Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliȩ, Dominus Hiberniȩ & Dux Aquitaniȩ, venerabili in Chriſto patri, Domino R. eâdem gratiâ, Cantuarienſi Archiepiſcopo, totius Angliȩ primati, ſalutem.

Quia Lewelinus filius Griffini, Princeps Walliȩ, & complices ſui rebelles noſtri, terras noſtras & fidelium noſtrorum in partibus Marchiȩ invaſerunt, & de die in diem invadunt, & homicidia, & alia dampna enormia ibidem perpetrarunt:

Et idem Lewelinus nobis, prout deberet, obedire contempſit & contempnit, in noſtri prȩjudicium & contemptum, & veſtri, & aliorum fidelium noſtrorum grave dampnum, & exhȩredationem manifeſtam; per quod jam exercitum noſtrum ſummoneri fecimus, quod ſit apud Wygorniam in Octabis Sancti Johannis Baptiſtȩ, proximo futuris, ad rebellionem dicti Lewelini & fautorum ſuorum reprimendam;

A.D.1276.

Vobis mandamus quod, dictis die & loco, habeatis ſervitium veſtrum nobis debitum, paratum ad proficiſcendum nobiſcum exinde, in expeditionem noſtram, contra prȩdictum Lewelinum, & complices ſuos rebelles noſtros.

Teſte meipſo apud Windſor. 12. die Decembris, anno Regni noſtri quinto.

A.D. 1276.
Edv. I.

Sub eadem forma mandatum eſt,

W. Archiepiſcop. Eborum, Angliæ Primati,
R. Dunolmenſi,
R. Karleolenſi,
W. Roffenſi,
J. Londonienſi,
R. Coventrenſi & Lichfeldenſi,
R. Lincolnienſi,
S. Cyceſtrenſi,
N. Wintonienſi,
R. Sareſbirienſi,
R. Bathonenſi & Wellenſi,
W. Exonienſi,
W. Landavenſi,
Th. Herfordenſi,
G. Wygornienſi,
R. Norwicenſi,
H. Elyenſi,
R. Menevenſi,
A. Aſſavenſi,
Bangorenſi.

De Proclamatione ſuper exercitu Regis, Summonito in Walliam, facienda.

A.D. 1276.
An. 5. E. 1.
id. m. 12. d.

EDwardus, Dei gratia, &c. Vicecomiti Glouceſtrię ſalutem.

Quia Lewelinus filius Griffini, Princeps Walliæ, & Complices ſui Rebelles noſtri, terras noſtras & fidelium noſtrorum in partibus Marchię invaſerunt, & de die in diem invadunt, & homicidia, & alia dampna enormia ibidem perpetrarunt :

Et idem Lewelinus nobis, prout deberet, obedire contempſit & contempnit, in noſtri pręjudicium & contemptum, & fidelium noſtrorum grave dampnum exhęredationem manifeſtam;

Tibi pręcipimus quod ſtatim, viſis litteris iſtis, cum omni celeritate, clamari faciatis in Comitatu pręd icto, & in ſingulis Hundredis, Burgis, & Villis Mercatoriis, per totam Balliviam tuam, quod omnes illi de Ballivia illa, qui de nobis tenent in Capite, per ſervitium Militare, ad portandum arma potentes exiſtunt, ſicut terras & tenementa ſua, quę de nobis tenent in capite, diligunt, ſint apud Wygorniam, in Octabis Sancti Johannis Baptiſtę proximo futuris, cum equis & armis, & cum ſervitio ſuo nobis debito, parati exinde nobiſcum proficiſci, in expeditionem noſtram, contra pręd ictum Lewelinum, & Complices ſuos Rebelles noſtros.

Et quod illi, qui ad portandum arma potentes non exiſtunt, tales, ad diem & locum prædictos, ad ſervitium ſuum, nobis debitum, pro ipſis faciendum tranſmittant, quales ad illud faciendum ydoneos eſſe conſtat, & pro quorum defectu merito reprehendi non poſſint; paratos nobiſcum exinde proficiſci, in expeditionem noſtram, contra pręd ictum Lewelinum, & Complices ſuos Rebelles noſtros.

A.D. 1276.

Brevia autem noſtra, certis perſonis de Ballivia tua directa, quę tibi mittimus, illis, quibus diriguntur, cum omni feſtinatione, tranſmitti faciatis.

Et ita te habeas in hiis mandatis noſtris exequendis, quod Summonitio exercitûs noſtri non retardetur pro defectu tui; pro quo ad corpus tuum, & ad omnes terras & catalla tua graviter capere debeamus.

Teſte meipſo apud Windeſor 12. die Decembris, anno Regni noſtri quinto.

Sub eadem forma mandatum eſt Vicecomitibus Norfolciæ, & Suffolciæ, Cantabridgiæ, & Huntingtoniæ, Buckingamiæ, & Bedfordiæ, Oxoniæ, & Berk. Suſſexiæ & Surræ, Eſſexiæ & Hertfordiæ, Somerſ & Dorſ. Kanc. Lincoln. Roteland. Norht. Warr. & Leyc. Notingh. Derb. Cornub. Cumbr. Weſtmerl. Northumbr. Lancaſtr. Devon. Wilts, Eborum, Wygorn. Hereford. Sutht. Middelſ. Salop. Staff.

De Summonitione Abbatum contra Wallenſes.

A.D. 1276.
n. 5. E. 1.
id m. 11. d.

REX dilecto ſibi in Chriſto, Abbati de Rames, ſalutem.

Quia Lewelinus filius Griffini, Princeps Walliæ, & Complices ſui Rebelles noſtri, terras noſtras & fidelium noſtrorum in partibus Marchiæ invaſerunt, & de die in diem invadunt, & homicidia & alia dampna enormia ibidem perpetrarunt, & idem Lewelinus nobis, prout deberet, obedire contempſit

A.D. 1276.

A.D 1276.
Edv. 1.

A.D.1276.
Edv. 1.

tempſit & contempnit, in noſtri præjudicium & contemptum, & veſtri ac aliorum fidelium noſtrorum grave dampnum, & exhæredationem manifeſtam, per quod jam exercitum noſtrum ſummoneri fecimus, quod ſit apud Wigorniam in Octabis Sancti Johannis Baptiſtæ proximo futuris, ad rebellionem dicti Lewelini & fautorum reprimendam;

Vobis mandamus quod, dictis die & loco, habeatis ſervitium veſtrum, nobis debitum, paratum ad proficiſcendum exinde nobiſcum, in expeditionem noſtram, contra prædictum Lewelinum & Complices ſuos Rebelles noſtros:

Et ita vos habeatis in hac parte, ut per veſtrûm, & aliorum fidelium noſtrorum, quos propter hoc ſummoneri fecimus, auxilium, dictorum Rebellium noſtrorum verſutia adeo potenter reprimatur, quod nobis & vobis cedere valeat ad honorem.

Teſte Rege apud Windeſ. 12. die Decembris.

Eodem modo mandatum eſt,

Abbati de Thorney,
Abbati Sancti Auguſtini Cantuar.
Abbati Sancti Albani,
Abbati Sancti Edmundi,
Abbati Weſtm.
Abbati de Certeſeye,
Abbati Glaſton.
Abbati de Hyda,
Abbati de Abbotesbiry,
Abbati de Winchecumb.
Abbati de Perſhore,
Abbati de Eveſham,
Abbati Sancti Benedicti de Hulmo.
Abbati Sancti Petri Glouc.
Abbati de Malmesbir.
Abbati de Shireburn.
Abbati de Michelney,
Abbati de Abindon.
Abbati de Cerne,
Priori de Coventr.
Abbatiſſæ de Wilton,
Abbatiſſæ Sanctæ Mariæ Winton.
Abbatiſſæ de Shafteſbir.
Abbatiſſæ de Berking.

Sub eadem forma mandatum eſt,

Iſabellæ Comitiſſæ Abemarl. & Devon. Dominæ Inſulæ.
Dernergoyll. de Baliolo,
Agn. de Veſcy,
Agath. de Mortuo-Mari,
Lucæ de Grey,
Dioniſ. de Monte Caniſio,
Margar. Comitiſſæ de Ferrariis,
Margar. quæ fuit uxor Roberti de Ros, de Werke,
Elen. la Zuch.
Amabil. de Segrave,
.... quæ fuit uxor Henr. de Percy.

Bulla de tribus Eccleſiis in Ebor. & Lincoln. Dioc. collatis S. tt. Sancti Mart. Presbytero Card. & de collatione eadem per Regem, contra Nobiles, jus Patronatus prætendentes, defendenda.

A.D.1276.
An. 5. *E.* 1.
Ex Orig.

A.D.1276.

JOhannes Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto Filio Edwardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Devotio, quam in te, Fili cariſſime, nobis & Apoſtolicæ Sedi, tuæ placabilis intentionis agnitio repromittit, & aſſidua tuorum operum exhibitio repreſentat, infallibile nobis exhibet argumentum, ut Regiæ circumſpectionis affectum pronum hortatio noſtra percipiat, & in hiis maximè, quæ cordi nobis forè cognoveris, beneplacitis ipſius Sedis & noſtris promptum te offeras requiſitus.

Sed etſi, prout credimus, rectè recenſeas illam, quam ad Fratres noſtros Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales uberem gerimus caritatem, ſi miniſterium eorundem in rationis ſpeculo condeſcenderis contemplari, qui tanto commiſſi nobis Apoſtulatus ſarcinam efficiunt leviorem, quanto cohoperatores optimi, ſtudiorum ſuorum ope, noſtram ſtabiliunt facultatem, & gratioſus occurres ipſorum, cum favoris largitione, profectibus, & noſtram ac Sedis ejuſdem munificam circa eos providentiam comprobabis.

Sane cum iidem Cardinales, in quorum electæ maturitatis induſtriâ, noſtra & Apoſtolicæ Sedis latera requieſcunt, nobiſcum bono publicæ tranquilitatis & ſalutis invigilent, & pro curâ Univerſalis Eccleſiæ labores continuè perferant

A.D. 1276. Edv. I.

ferant onerosos, indignum ducimus ut ipsi substantias, quorum continui sumptus multipliciter effluentes exhauriunt, defectum bonorum temporalium patiantur, qui sollicitudinis nostræ participes, ad cunctorum Christi fidelium salutis, & Pacis habundantiam moliuntur.

Ex hoc utique, cum nuper dilectum filium nostrum S. titulo Sancti Martini Præsbiterum Cardinalem, consilio cujus refulget Ecclesia, cujusque diutius jam experta discretio celebris, participationis auxilio, Apostolicæ Sedis clarificat actiones, juxta suæ conditionis intuitum, egestatis oneribus affici, non absque Sedis ipsius ignominiâ videremus; de Wistanestea & de Frondingham Lincolnien. & de Archexea Eborum Diocesi Ecclesias, per dilectum Filium Tedisium de Camilla Capellanum nostrum, olim Rectorem Ecclesiarum ipsarum, in nostris manibus liberè resignatas, & per resignationem hujusmodi liberas & vacantes, quas, juxta constitutionem, felicis recordationis, C. Papæ Prædecessoris nostri editam super beneficiis in Curiâ Romanâ vacantibus, & per, recolendæ memoriæ, G. Papæ Prædecessoris nostri postmodum in Lugdunensi Concilio moderatam, cum nondum tempus moderationis hujusmodi effluxisset, conferre quispiam nisi Romanus Pontifex non valebat, eidem Cardinali, ad tollendum gravantis ejus egestatis opprobrium, duximus conferendas.

Ideoque serenitatem tuam rogamus, & hortamur attente, quatinus circa hæc laudabilem providentiæ nostræ motum acie providæ considerationis attendens, & in hoc ejus, quam ad Apostolicam Sedem geris, affectum devotionis acceptabilis manifestans, eidem Cardinali ac Procuratoribus ejus, & Nuntiis ad partes Angliæ propterea destinatis, super assecutione possessionis pacificæ Ecclesiarum ipsarum ac jurium earundem contra personas quaslibet, ob reverentiam Apostolicæ Sedis, & nostram, nec non & ipsius Cardinalis intuitum, apud quem utile sortiri poteris gratitudinis acceptæ solatium in futurum, auxilium & favorem Regium propitium largiaris; circa id potissimè gratiam tui favoris extendens, quod cum nonnulli Nobiles de partibus illis, ut dicitur, jus Patronatûs habere in eisdem Ecclesiis se prætendant, sic eos super hoc beneplacitis nostris per tuæ circumspectionis industriam, voluntarios satagas informare, præsertim cum nos indempnitati juris Nobilium eorundem, si quod in Ecclesiis ipsis habere forsitan dinoscuntur, sufficienti per litteras Apostolicas remedio caveamus, quod eidem Cardinali, per tui favoris auxilium, speratus fructus ex gratiâ nostrâ proveniat, & erga te proinde nostra & Apostolicæ Sedis meritò benevolentia dilatetur.

Dat. Viterbii Id. Dec. Pontif. nostri anno primo.

Sub Filo canabeo.

De Censu Ecclesiæ Romanæ, pro septem annis præteritis, solvendo.

A.D. 1276. An. 5. E. I. Ex Orig.

JOhannes Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo Filio Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Cum censum, Ecclesiæ Romanæ à te annis singulis debitum, pro septem Annis, jam præteritis, & pro anno præsenti, complendo in Festo beati Michaelis Archangeli, mense Septembris proximo venturo, octo millia Marcarum Sterlingorum solvere tenearis;

Serenitatem Regiam requirimus & rogamus, quatinus hujusmodi pecuniam, pro dictis septem annis præteritis & anno præsenti, videlicet, tria millia Marcarum infra Mensem post receptionem præsentium, & totidem in Festo beati Johannis Baptistæ proximo futuro, & duo millia in prædicto Festo beati Michaelis, dilecto filio, Magistro Gifredo de Vecano, Clerico Cameræ nostræ, & Nuncio nostro in Anglia, nomine nostro & Ecclesiæ Romanæ persolvas.

Nos enim eidem Magistro Gifredo liberandi, & absolvendi te ab hujusmodi debito, & faciendi tibi pro nobis & Ecclesiâ prædictâ refutationem & adquietationem plenariam de hiis quæ à te receperit, prout de jure fuerit, plenam tribuimus tenore præsentium potestatem.

Dat. Viterbii 15. Kal. Januarii, Pontificatûs nostri anno primo.

Pro M. Regina Scotiæ ad partes tranſmarinas peregrinante.

A.D.1277. An. 5. E. 1. Pat. 5. E. 1. m. 26.

M. Regina Scotiæ habet litteras Regis patentes, de ſalvo & ſecuro conductu, in eundo, per terram Regis, ad partes tranſmarinas, occaſione peregrinationis ſuæ, in partibus illis faciendæ, in terra Regis prædicta morando, & inde ad partes Scotiæ redeundo.

In cujus, &c. per unum annum duraturas.

Teſte Rege apud Cirenceſtr. viceſimo ſexto die Decembris.

De Legibus Anglicanis in Hybernia utendis.

A.D.1277. An. 5. E. 1. Bundela Literarum in Turre.

Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, dilecto & fideli ſuo Roberto de Ufford, Juſticiario ſuo Hiberniæ, ſalutem.

Super melioratione ſtatûs & pacis in terra noſtra Hiberniæ, de quâ per veſtras literas nobis nuper ſignificâſtis, lætamur & gaudemus quamplurimum; &, diligentiam veſtram valde commendantes in hac parte, ſperamus (ope Dei) quod ea, quæ ibidem laudabiliter hactenus inchoâſtis, quantum in vobis eſt, fæliciùs & viriliùs continuabitis in futurum.

Cæterùm de eo, quod Communitas Hyberniæ octo millia Marcarum nobis offert pro hoc, quod eis Leges Anglicanas in terrâ prædictâ utendas concedamus, ſcire vos volumus, quod nos, pro eo quod Leges, quibus utuntur Hibernici, Deo deteſtabiles exiſtunt, & omni juri diſſonant, adeò quod Leges cenſeri non debeant;

Habito ſuper hoc cum Concilio noſtro tractatu diligenti & deliberatione pleniori, nobis & Concilio noſtro ſatis videtur expediens, eiſdem utendas concedere Leges Anglicanas; dum tamen in hoc populi, vel ſaltem Prælatorum & Magnatum terræ illius, qui bonæ voluntatis exiſtunt, communis conſenſus uniformiter intercurrat.

Quapropter vobis mandamus, quod, habito cum ipſis inde tractatu, & examinatis diligenter in hac parte voluntatibus Populi, Prælatorum, & Magnatum, bonæ voluntatis exiſtentium, & concordato inter vos & ipſos, de altiori fine pecuniæ; ad quem attingere poteritis, nobis, eâ de causâ, perſolvendæ de conſenſu omnium, vel ſaltem majoris & ſanioris partis eorundem, prout induſtriæ veſtræ ad honorem noſtrum & commodum magis expedire videbitur, ſuper præmiſſis nomine noſtro componatis cum eiſdem:

Ita tamen quod homines, pedites bonos & fortes, uſque ad certum numerum, de quo, cum ipſis convenire poteritis, nobis unâ vice tantum habere faciant, paratos ad nos venire, cum pro eis duxerimus demandandum.

Litera Regi Caſtellæ reſponſoria.

A.D.1277. An. 5. E. 1. Tranſcript. Liter. 5. E. 1.

Egregio Principi, &c. Edwardus, Dei gratiâ, &c.

Super hiis, quæ per Magiſtrum Galfridum Clericum veſtrum nobis mandâſtis, Serenitati veſtræ per præſentes ſic duximus reſpondendum;

Quod antea petiſtis auxilium vobis fieri contra incredulos Saracenos, ad præſens, per nos fieri non poteſt; tum quia, in præſenti, guerram habemus contra Principem Walliæ & Wallenſes in terra noſtra; tum quia, & ſi ſignum crucis aſſumpſiſſemus, & contra dictos Saracenos ire propoſuiſſemus, oporteret quod iter noſtrum & expeditio noſtra per ſummum Pontificem diſponeretur.

Super eo, quod de adventu noſtro ad partes veſtras, & tempore adventûs noſtri voluiſtis per dictum Magiſtrum Galfridum certiorari: ſcire vos volumus quod, licet fuiſſemus prompti partes ultramarinas adire, ut circa reformationem pacis inter Regem Franciæ & vos laboraremus; cum tamen de regreſſu ipſius Domini Regis ad partes ſuas certos audivimus rumores, ſuperſedimus à propoſito noſtro, & contra dictos Wallenſes direximus vires noſtras.

Super confœderatione autem, inter vos & domum veſtram, & nos & domum noſtram, de qua prædictus Magiſter nobis ex parte veſtra eſt locutus, quod ipſam poneremus in opus, adinvicem nos juvando;

A.D.1277. Edv. 1. vando; Super bonâ voluntate, quam erga nos & noſtros habetis & habuiſtis, veſtræ Serenitati ad grates quas poſſumus aſſurgentes, vobis ſignificamus quod nos decentibus & indoſſolubilibus vinculis tenemus nos eſſe confœderatos; primò, quod kariſſima Regina noſtra veſtra ſoror eſt: & liberi veſtri & noſtri conſanguinei germani; ac vos, gratia veſtra, nos cingulo militiæ cinxiſtis, ac Alfonſum filium noſtrum de fonte ſacro levâſtis.

Hæc igitur vincula intimo corde conſiderantes, & etiam amorem, quo in perſonis noſtris ſimiliter conjungimur, conſpicimus nos teneri ad omnia ea facienda, pro poſſe noſtro (& honeſtate noſtrâ ſalvâ) quæ veſtris commodis & honoribus viderimus expedire.

Cæterùm quoddam regale ſcriptum, quod vos, veſtrâ gratiâ, Domino Regi Henrico patri noſtro & ſuis hæredibus feciſtis, monſtrari fecimus dicto Clerico veſtro, & per eundem tranſcribi, vobis, ſi placet, oſtendendum, per quod ſimiliter reputamus nos vobis artius aſtrictos.

Promiſſiones vero & ſcripta, quæ prædictus Dominus pater noſter vobis A.D.1277. Edv. 1. tunc, vel alias dicitur feciſſe, ſi veſtræ ſederit Majeſtati, optâmus videre vel ſcire, tanquam ea quæ, quatenus tenemur, inviolabiliter proponimus obſervare; quæ etiam forte, ſi nobis fuerint oſtenſa, recentius ſcire poſſemus ad quæ vobis ſumus obligati, & de contravenire facilius nos obſervare.

De eo autem, quod nobis ſignificâſtis per eundem Clericum veſtrum, quod libenter vellitis nos videre: ſciatis quod nos, vice verſa, id de vobis intime peroptamus; &, cum locus & tempus ſe optulerint, ad vos animo libenti videndos laboraremus.

Cæterum vos rogamus quatenus ergà præfatum Magiſtrum G. Clericum veſtrum, ſuper morâ ſuâ nobiſcum tam diutinâ, ſi placet, non moveamini: quia ipſum, quibuſdam rationibus, & propter quædam pericula ſibi eminentia, fecimus, ipſum etiam invitum, tamdiu morari nobiſcum; quæ idem G. poterit vobis intimare.

Teſte meipſo apud Windeſor. octavo die Januarii, anno Regni noſtri quinto.

Litera Petri Regis Aragoniæ, Edwardo Regi de ſtatu ſuo.

A.D.1277. Infra Tur.

SErenissimo Principi, kariſſimo conſanguineo ſuo & amico, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ illuſtri, ... per eandem, Rex Aragonum ſalutem, & ſinceræ dilectionis affectum.

Quia ſcimus lætitiam renovari quotiens vobis ſtatûs noſtri fælicia nunciantur, Celſitudini veſtræ ſignificamus, nos & omnes de domo noſtra, per Dei miſericordiam corporea perfrui ſoſpitate; rogantes vos quatenus certos nos reddere velitis de proſpero ſtatu veſtro, & domus veſtræ, adjungentes veſtræ beneplacitum voluntatis; parati namque ſumus ad omnia quæ vobis debeant eſſe grata. A.D.1277.

Dat. Cæſaraug. octavo Kal. Februarii, anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo.

De Principe Walliæ excommunicato denunciando.

A.D. 1277. An. 5. E. 1. L. A ſ 414 b. Penes Camerar.

VEnerabili in Chriſto Patri, Domino W. Dei gratiâ, Eboracenſi Archiepiſcopo, ſuus in eodem Chriſto frater Robertus Cantuarienſis Archiepiſcopus, totius Angliæ Primas, quicquid ſibi gratiæ & ſalutis.

Paternitati veſtræ, tenore præſentium, notum facimus quod, cum dudum in Provinciali Concilio Cantuar. (præſidente tunc felicis recordationis Stephano, quondam Cantuarienſi Archiepiſcopo) apud Oxoniam celebrato, provida deliberatione, & communi aſſenſu Sanctorum Patrum Epiſcoporum, Suffraganeorum ſuorum, & Cleri Provinciæ Cantuarienſis, ſtatuto ſuper hoc edito, A.D.1277. lata fuerit majoris excommunicationis ſententia in omnes illos, qui jura Domini Regis Angliæ injuſtè detinere contendunt, ac pacem & tranquillitatem ejuſdem Domini Regis, & Regni ſui injurioſe perturbare præſumunt; ac eadem ſententia, per bonæ memoriæ Bonifacium prædeceſſorem noſtrum, & Suffraganeos ſuos Concilio, poſtea apud Lambeth convocato, & iterum in aula Weſtmonaſterienſi pluries ſolemniter innovata fuerit; necnon & authoritate ſedis Apoſtolicæ ſpecialiter confirmata:

Nos cum quibuſdam Suffraganeis noſtris, tunc ibidem perſonaliter exiſtentibus, & aliorum abſentium Procurato-

A.D. 1277. Edv. I.

tibus, circa proximum præteritum Feſtum Sancti Martini Yemale.

Quia ipſa notoria rei veritas in auribus ſingulorum acclamabat, quod nobilis vir Lewelinus, filius Griffini, Princeps Walliæ, tanquam famæ ſuæ prodigus & ſalutis, ſententiam hujuſmodi parvi pendens, homagium & fidelitatem, quæ prædeceſſores ſui Principes Walliæ Angliæ Regibus facere conſueverunt, & ipſemet, egregiæ memoriæ, Domino Henrico, Regi Angliæ, priùs fecerat, ac Domino noſtro Edwardo nunc Regi Angliæ illuſtri facere debuit & debet in præſenti, exquiſitis occaſionibus facere detrectat, ad hoc diebus & locis competentibus, oblato ſibi ad cautelam ſalvo & ſecuro conductu, pluries legitimè monitus & citatus, in hoc jus ipſius Regis temerè retinere contendens,

Pacem inſuper, & tranquilitatem ipſius Domini Regis, & Regni ſui, per ſe & ſuos perturbare præſumpſit, ſicut notoria ſtrages plurimorum, deprædationes rerum, incendia domorum & innumera damnorum genera teſtantur apertè, per quæ ipſum in ſententias hujuſmodi non ambigitur damnabiliter incidiſſe,

Habito tractatu diligenti, & de ſalute ipſius Principis ſollicitè cogitantes, de conſilio eorundem Suffraganeorum noſtrorum, & cum eiſdem præfatum Lewelinum, litteris pariter & Nunciis ſolemnibus ad ipſum propter hoc ſpecialiter deſtinatis, in præfatas excommunicationis ſententias taliter incidiſſe decernentes, ipſum nichilominus monuimus, quod infra quindecim dies, à tempore monitionis hujuſmodi, de præmiſſis ſatisfaceret; & ab incepta perturbatione pacis Domini noſtri Regis, & Regni ſui moleſtia deſiſtendo, ſuos ab hujuſmodi præſumptionibus pariter refrænaret; alioquin extunc contra ipſos aſperiùs procederemus, prout notorii exceſſus eorundem expoſcunt.

Porro, Nunciis ipſis apud Lammas, ubi Princeps ille cum ſuis proceribus curiam ſuam tunc tenebat, accedentibus, & ſui adventus cauſam ipſius Principis familiaribus & miniſtris ſerio exponentibus, idem Princeps, offenſam ſuperaddens offenſis, Nuncios ipſos, non ſine noſtro contemptu, ad ſe aditum habere non permiſit; & monita noſtra ſalubria, per ſuos ſibi plenè nunciata, animo contemnens indurato, hactenus ad ſatisfactionem venire non curavit, per ſex ſeptimanas & amplius favore benivolo patienter expectatus; ſed, ſemper pejora prioribus addens, de die in diem, quantum poteſt, manus aggravat ad delicta;

A.D. 1277. Edv. I.

Propter quæ convocatis iterum Suffraganeis noſtris, & habito, ſuper hujuſmodi contemptu & notoriis & multiplicatis, ipſius Principis & ſuorum exceſſibus & offenſis, tractatu pleniori, quia, creſcente ipſorum contumaciâ pariter & offenſâ, creſcere debet & pœna,

De eorundem Suffraganeorum noſtrorum unanimi conſilio & aſſenſu, extitit proviſum & ordinatum, quod unuſquiſque Suffraganeorum prædictorum in Cathedralibus & aliis Collegiatis, & Parochialibus Eccleſiis, ſuæ Civitatis & Diocæſis, dictum Lewelinum, Principem Walliæ in præfatas excommunicationum incidiſſe ſententias & nominatim taliter excommunicatum eſſe denunciaret, pulſatis campanis & accenſis candelis.

Conſiliarios inſuper ſuos & fautores, ac omnes conſilium vel auxilium eidem Principi, in ſua rebellione perſeveranti, ſcienter impendentes in præmiſſis, niſi infra menſem unum reſipuerint, & ab ipſius conſilio, conſenſu, & auxilio ſe ſubtraxerint, pari ſententia, & cum eadem ſolemnitate, publicè innodatos denunciaret; & ipſos, quos contra monitionem hujuſmodi, extunc ſibi adhærere, & conſilium, conſenſum, vel auxilium ſibi impendere conſtiterit in præmiſſis, publicè & ſolemniter excommunicatos denuntiaret nominatim: Quam quidem ſententiæ denunciationem in Diocæſi noſtrâ nuper per noſtros fieri mandavimus cum effectu;

Unde, cum per præfatum Dominum Edwardum Regem noſtrum ſereniſſimum ſimus, per ſuas literas nobis nuper directas, ſpecialiter rogati, ut, in iſtius negotii executione veſtrum imploremus auxilium & juvamen, ac vos & nos, quibus Eccleſiarum & animarum cura incumbit, ibi fortiùs voluntarios labores ſuſcipere tenemur, ubi ipſius Lewelini rebellio periculoſiùs exardeſcit, & in prædicti Domini Regis injuriam in poſterum arroganter inſurget, niſi eam exurgens juſtitia præveniat & ſubvertat, ut ſic pax & quies cæteris præparetur,

Paternitatem veſtram rogamus & requirimus, quatenus obtentu precum dicti Domini Regis illuſtriſſimi, vobis in hac parte porrectarum, ac noſtrarum, præfatum Lewelinum per totam veſtram Diocæſim & Provinciam, in prædictas excommunicationis ſententias incidiſſe, & nominatim taliter excommunicatum eſſe, ſi placet, denuncietis, & denunciari

A.D.1277. Edv. 1. ciari faciatis in formâ memoratâ; præſens negotium taliter impleturi, qualiter à nobis in caſu conſimili vobis fieri velletis.

Dat. apud Northſtok, tertio Kal. Martii, anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo ſexto.

A.D.1277. Edv. 1.

Conventio facta ſuper reformatione pacis inter Regem, & Reſum Filium Mereduci.

A.D.1277. An 5. E. 1. L.A.f.409.b

ANno Regni Regis Edwardi quinto, die Dominicâ in quindena Paſchæ, apud Kermerdyn, per Dominum Paganum de Cadurcis, Capitaneum Munitionis Domini Regis in Weſt-Wallia, habentem plenariam poteſtatem, per litteras Domini Regis patentes, recipiendi Walenſes ad pacem ejuſdem Domini Regis & fidelitatem, aſſenſu & conſenſu Baronum & Militum ejuſdem munitionis & aliorum Militum & fidelium Domini Regis Weſt-Walliæ, talis facta eſt conventio ſuper reformatione pacis Ryſy filii Mereduci, videlicet,

Quod de Caſtro de Dynevor, & de terrâ Maynertylan, & de terra Mathlaen, & de terra de Cayo & Mabelven, Dominus Edwardus Rex Angliæ, cum in prædictis caſtro & terris habuerit poteſtatem, dicto Reſo plenariam exhibebit juſtitiam; &, ſecundum quod jus ſuum depoſcet, prædicto Reſo plenariam faciet reſtitutionem.

Et prædictus Reſus faciet homagium Domino Regi, ubi ſibi placuerit ad ſuum mandatum; & fidelitatem, loco Domini Regis, Domino Pagano qui locum ejus tenet in hac parte.

Et Dominus Rex concedet quod dictum Reſum, ſine ſpontaneâ ejuſdem voluntate, nunquam amovebit ab homagio ſuo, nec ipſum diſtringet, vel diſtringi permittet ad ſectam faciendam ad Comitatum aliquem vel curiam, niſi Dominus Rex dictum Comitatum teneat & habeat in Dominico.

Et dictus Reſus Militibus, & aliis munitionis Domini Regis concedit in Caſtris ſuis liberum receptaculum, introitum & exitum, quotiens voluerint, & opus fuerit; & quod poſſent in eiſdem ſua victualia reponere, & ad hoc loca competentia eis aſſignabit:

Paſſus etiam, tam in terrâ ſuâ, quàm alienâ, per quos gwerra Domini Regis poſſit promoveri, facere permittet & conſulet, & pro ſuis viribus, cum toto poſſe ſuo, adjuvabit.

Et, quotiens opus fuerit, cum omni poſſe ſuo, tam equitum, quàm peditum, ibit in expeditionem gwerræ, quotiens ſuper hoc rationabiliter ſummonitus fuerit & requiſitus.

A.D.1277.

Et, ſi contingat quod, per conſilium & procurationem dicti Reſy, Griffinus filius Mereduci Ap-ouaym veniat ad pacem Domini Regis, eâ conditione quod dictus Reſus eidem remittat jus ſuum quod habere clamat in Gunyomuth & Mebunnaun, Dominus Rex dicto Reſo alibi, ſecundum quod jus ſuum depoſcet, cum plenè fuerit declaratum, rationabilem faciet reſtaurationem.

Hæc autem omnia & ſingula firmiter & fideliter obſervanda Dominus Paganus de Cadurcis pro Domino Rege; & dictus Reſus pro ſe, & ſuis hæredibus, & ſuis liberis hominibus, quos ad hoc dictus Paganus eligere voluerit & nominare, tactis ſacroſanctis, juraverunt; & huic ſcripto, in modum cyrographi confecto inter partes, ſigilla ſua alternatim, unà cum ſigillis Baronum Domini Regis dictæ munitionis, & aliorum Baronum Weſt-Walliæ, appoſuerunt, videlicet, Dominorum Radolphi de Aubeney, Rogeri de Molis, Johannis de Bello-campo, Johannis de Moun, Alani de Plokenet, Olyveri de Dynan, Paſcacii de Cadurcis, Galfridi de Camuile, Nicholai filii Martini, & Willielmi filii Warini; qui omnes præſenti conventioni interfuerunt, & unâ cum Domino Pagano, pro Domino Rege, unanimiter ſe obligaverunt, quod Dominus Rex omnia, in præſenti ſcripto contenta, benè & fideliter tenebit & obſervabit; & Dominus Rex, infra aſcenſionem Domini, anni prænominati, prædicto Reſo ſuas litteras faciet patentes confirmatorias.

Dat. die, anno, & loco prænotatis.

Et, ad majorem ſecuritatem hujus conventionis fideliter obſervandæ, venerabilis Pater Dominus R. permiſſione divinâ, Menevenſis Epiſcopus, præſenti ſcripto ſigillum ſuum appoſuit.

Litera Papæ pro Ebolo Vicecomite de Ventodoro, ne invitus compellatur ad Crucem reſumendam.

A.D.1277.
An. 5 *E.* 1.
Brev. Regis A. 5. *E.* 1. *in Turri.*

Sanctiſſimo in Chriſto Patri Domino J. Dei gratiâ, ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, ſalutem, & cum omni reverentiâ & honore ſe totum ad pedum oſcula beatorum.

Volentes perhibere teſtimonium veritati, Sanctitati veſtræ veraciter intimamus, quod dilectus & fidelis noſter Ebolus, Vicecomes de Ventodoro, Lemovicenſi Dioceſi (qui tempore, quo ad Terram ſanctam transfretavimus, de noſtra familia exiſtebat, & per nos cinctus fuit apud Tunes cingulo militari, gravi poſtmodum & quaſi incurabili ethicè morbo detentus) de licentia & mandato noſtro, ac propter quædam ſpecialia negotia noſtra, quæ ſibi commiſimus, ad propria remeavit invitus: A.D.1277.

Unde, cum intelleximus quod, unà cum aliis cruceſignatis Regni Franciæ, ad crucem reſumendam authoritate ſedis Apoſtolicæ compellatur, & idem Ebolus, tanquam fidelis, & familiaris noſter, affectet. & promptus ſit ſequi in omnibus viam noſtram, ſanctiſſimæ Paternitati veſtræ duximus humiliter ſupplicandum, quatinus à compulſione hujuſmodi quoad ipſum demandetis ceſſari, ſi placet.

Firmiter enim credimus, quod, ſuo tempore, ſine compulſione aliqua, paratus erit, in hiis & aliis, Romanæ Eccleſiæ obedire mandatis.

Teſte meipſo apud Weſtm. primo die Maii, anno Regni noſtri quinto.

Litera Procuratori ſuo, pro eodem Vicecomite ſuper negotio præfato.

A.D.1277.
An. 5. *E.* 1.
Brev. Regis A. 5. *E.* 1. *in Turre.*

Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, dilecto & fideli, Procuratori ſuo, Magiſtro Henrico de Newerk, ſalutem.

Cum, pro dilecto & fideli noſtro Ebolo, Vicecomite de Ventodoro, Domino Papæ per literas noſtras, quas vobis eidem liberandas mittimus, humiliter ſupplicemus, ut a compulſione (quam Legatus Franciæ facit eidem de cruce reſumendâ, prout in Regno Franciæ fit omnibus cruceſignatis, qui de Tunys ad Terram ſanctam minime transfretârunt) ceſſari mandet ad præſens; A.D.1277.

Vobis mandamus quatinus negotium hujuſmodi proſequamini, tanquam noſtrum, & ad finem deduci procuretis optatum.

Teſte meipſo apud Weſtm. primo die Maii, anno Regni noſtri quinto.

De pace inter Cives Bayonenſes & Barones quinque Portuum.

A.D.1277.
An. 5. *E.* 1.
L. B. ſ. 268. *b. Penes Camerar.*
Vide Clauſ. 5 *E.* 1. *m.* 7. *dorſo.*

Univerſis Chriſti fidelibus, ad quos pervenerit hæc ſcriptura, Paſcaſius de Pyn, & Reymundus Guillelmy de Saubalato, Cives Baionenſes, Procuratores Majoris, Jurati, & totius Communitatis Civitatis Baioniæ, ad tractandum & ordinandum, ſeu etiam formandum treugam, ſeu pacem perpetuam ſuper diſcordiâ, quæ nuper extitit inter marinarios & probos homines Baionenſes & eis adhærentes ex parte unâ, & marinarios & Barones de quinque Portibus Angliæ, & omnes alios eiſdem adhærentes ex parte aliâ, conſtituti, ſalutem in Domino.

Noveritis quod nos pacem & concordiam, ſuper contentionibus, & diſcordiis, inter prædictos Majorem, Juratum, & Communitatem prædictam ex parte unâ, & prædictos Barones ex alterâ, nuper initas, & per excellentiſſimum Dominum noſtrum, Dominum Edwardum, Regem Angliæ illuſtrem confirmatas, prout ex forma pacis ejuſdem evidenter apparet, nomine eorumdem Majoris, Jurati, & Communitatis ratas habemus & acceptas; firmiter, pro nobis, & ipſis, promittentes omnia & ſingula, in prædicta pace contenta, inperpetuum obſervare: A.D.1277.

Recog-

A.D. 1277. Edv. 1.

Recognoſcimus etiam per literas præſentes nos recepiſſe, de Garderoba magnifici Principis Domini noſtri Regis prædicti, centum libras ſterlingorum, quas nobis ad opus prædictorum Majoris, Jurati, Communitatis tradi fecit, de gratia ſua ſpeciali, pro perpetua conſervatione pacis ſupradictæ.

A.D. 1277. Edv. 1.

In cujus rei teſtimonium, præſenti ſcripto ſigilla noſtra appoſuimus.

Dat. apud Weſtmonaſt. decimo quinto die Maii, anno Domini milleſimo duceteſimo ſeptuageſimo ſeptimo.

Litera Regi ſupplicatoria.

A.D. 1277. An. 5. E. 1. Ex Bundelo Literar. in Turre.

EXcellentiſſimo, nobiliſſimo, atque potentiſſimo viro Domino Adoardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ, Manuellus Saladini, Franciſcus Caubanus, Burgenſes Caſtelli, Caſtri de Kallari, & cæteri eorum filii & conſanguinei, ejus fideles & ſubditi, tanquam ſui Domini præcipui, ſeipſos cum recommendatione ad pedes.

Excelſitudini veſtræ humiliter duximus ſupplicandum, quod nos, tamquam veſtros ſpecialiſſimos, fideles, & ſubditos, in omnibus veſtris ſervitiis recommendatos habere dignemini; cum ſimus penitus, die nocteque, dediti, omnibus prætermiſſis, ad ea, quæ vobis placeant, totis viribus adimplenda:

A.D. 1277.

Verúmque, poſtquam veſtros pedes deſivimus corporaliter intueri, nullus Nuncius, inſuper neque littera ad nos pervenit, de veſtræ conditionis optimo ſtatu ſignificans veritatem;

Idcirco, in ſignum optentæ veſtræ Dominationis, vobis fideles preces porrigimus, quod Nuncium, vel literam aliquam ad nos mittere veſtra concedat Majeſtas; cum continuò affectamus de veſtræ Magnificentiæ conditione nova peroptima fideliter peraudire.

De inquiſitione facienda ſuper geſtu Judæorum.

A.D. 1277. An. 5. E. 1. Pat. 5. E. 1. m. 13. dorſ.

REX, Hugoni de Digneneton, ſalutem.

Cum nuper, de communi Concilio Regni noſtri, provideri fecerimus, quod univerſi & ſinguli Judæi Regni noſtri manerent in Civitatibus, & Burgis noſtris propriis, in quibus Archecyrographatius Judæorum noſtrorum eſſe conſueverat; & quod unuſquiſque ipſorum, poſtquam ætatem ſeptem annorum compleverit, in ſuperiori veſtimento ſuo quoddam ſignum deferat, ad modum duarum tabularum, de feltro croceo, longitudinis videlicet ſex pollicum, & latitudinis trium pollicum, & etiam quod univerſi & ſinguli Judæi prædicti, homines & fœminæ, poſtquam ætatem duodecim annorum compleverint, ſolvant nobis, ſingulis annis, tres denarios pro chevagio ſuo, ſcilicet ad Paſcha:

Nos, ſuper geſtu Judæorum prædictorum, à tempore confectionis proviſionis prædictæ, volentes certiorari, aſſignavimus vos ad inquirendum per ſacramentum, &c. tam Chriſtianorum, quàm Judæorum Regni noſtri, per quos, &c. de nominibus ſingulorum Judæorum prædictorum:

Et etiam ad inquirendum, & videndum in quibus Civitatibus, Burgis, & Villis Judæi manent ſupradicti, & utrum ſigna ſua portaverint, & alio modo ſe geſſerint, juxta formam proviſionis prædictæ, necne;

A.D. 1277.

Et etiam ad levandum ad opus noſtrum prædictos tres denarios annuos, unà cum arreragiis eorumdem denariorum à tempore confectionis ſupradictæ.

Et ideo vobis mandamus, quod ad certos dies & loca, quos ad hoc provideritis, inquiſitiones prædictas, & cætera præmiſſa, & denarios prædictos levari faciatis.

Mandavimus enim Conſtabulario Turris noſtræ London. & omnibus Vicecomitibus Regni noſtri, quod vobis ad hoc intendant & reſpondeant, prout eis ſcire faciatis ex parte noſtra, & quod ad certos dies, & loca, quos ei ſcire faciatis tot & tales, &c. de Ballivis tuis, tam Chriſtianos, quàm Judæos coram vobis venire faciatis per quos, &c.

Quid autem ſuper præmiſſis inveneritis, nobis ſub ſigillo veſtro diſtinctè & apertè conſtare faciatis.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Windeſ. 24. die Maii.

A.D.1277. Edv. 1.

A.D.1277. Edv. 1.

De Nunciis Lewelini Principis Walliæ ad Regem venturis.

A.D.1277. An. 5. E. 1. Pat 5. E. 1. m 24.

A.D.1277.

REX omnibus Ballivis & fidelibus ſuis, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis, quod ſuſcepimus in ſalvum & ſecurum conductum noſtrum, Nuncios, quos Lewelinus filius Griffini ad nos, cum præſentibus litteris noſtris, mittere voluerit, in veniendo ad nos, nobiſcum morando, & inde ad partes ſuas redeundo:

Et ideo vobis mandamus, quod eiſdem Nunciis, dictas litteras noſtras deferentibus, in veniendo ad nos, cum familiâ, herneſiis & rebus ſuis, nobiſcum morando, & inde ad partes ſuas redeundo, ſicut prædictum eſt, non inferatis, vel inferri permittatis injuriam, moleſtiam, dampnum, impedimentum, ſeu gravamen.

In cujus, &c. duraturum uſque ad mediam quadrageſimam proximo futuram.

Teſte Rege apud la Bruere decimo quarto die Januarii.

Literæ de Credentia ab Alexandro Rege Scotiæ.

A.D.1277. An. 5. E. 1. Pat. 5. E. 1. m. 7. Schedula.

A.D.1277.

EXcellentiſſimo Principi, & fratri ſuo kariſſimo, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ illuſtri, Domino Hiberniæ & Duci Acquitanniæ, Alexander, eâdem gratiâ, Rex Scotiæ, ſalutem, & perpetuum honoris & gloriæ incrementum, cum plenitudine dilectionis ſinceræ.

Ad Sublimitatis veſtræ præſentiam venerabiles patres W. & R. Sancti Andreæ & Dumblanenſ. Epiſcopos, Robertum de Brus Comitem de Carric. & Ricardum de Stratun, dilectos & fideles noſtros deſtinamus;

Excellentiam veſtram attentiùs exorantes, quatinus hiis, quæ ipſi, ſeu eorum aliqui, latores præſentium, ex parte noſtrâ Serenitatis veſtræ auribus intimabunt, fidem plenariam adhibere velitis,

Et per ipſos nobis veſtra beneplacita remandare, quæ parati ſumus amicabiliter adimplere.

Teſte meipſo apud Cuper. in Fyf. 10. die Julii, anno Regni noſtri 29.

Tranſumptum Literarum & Tractatuum inter Henricum Angliæ, & Alfonſum Caſtellæ Reges, miſſum Regi Edwardo.

A.D.1277. An. 5. E. 1. Ex Autogr.

A.D.1277.

NOverint univerſi, præſentem paginam inſpecturi, quod nos infans Emanuel filius inclitæ recordationis Domini Ferrandi, quondam illuſtris Regis Caſtellæ & Legionis, Raymundus, Dei gratiâ, Sanctæ Hiſpalenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus, Johannes, eâdem gratiâ, Epiſcopus Palentinus, Gatterius Suarii Baro illuſtriſſimi Regis Caſtellæ, frater Suggerius Eccleſiæ Caurienſis Electus, Ferrandus Petri Hiſpalen. & Palentin. Decanus, frater Gillius fratrum minorum in Caſtella Miniſter, & Magiſter Ferrandus Garſiæ, ac Garſias Gutterii, in Eccleſia Burg. Archidiaconi, literas nobilis memoriæ Domini Henrici, quondam Regis Anglorum illuſtris, & Procuratorum ac Nunciorum ſuorum, Domini P. Hereford. Epiſcopi, & Johannis Maunſell. Beverlaci Præpoſiti; necnon & literas aliorum Nunciorum ejuſdem Regis, videlicet, Domini Guillielmi Elienſis Epiſcopi, Johannis de Cateſden Militis, videmus, non obolitas, non deletas, non cancellatas, nec in parte ſui aliqua vitiatas; quarum tenor inferius ſcribitur de verbo ad verbum per ordinem, iſto modo:

Hic omittimus quæ in priori Tomo edita ſunt; cætera ſic ſe habent.

SEreniſſimo Principi & affini ſuo kariſſimo Alfonſo, Dei gratia, illuſtri Regi Caſtellæ, Toleti, Legionis, Galeciæ, Sibiliæ, Cordubiæ, Murciæ, & Jahen, Henricus eâdem gratiâ Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ, & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, ſalutem, & ſinceræ dilectionis ſemper augmentum.

Mittimus ad vos venerabilem patrem Guillielmum Elienſem Epiſcopum &

dilectum & fidelem noſtrum Johannem de Cateſden; quibus per præſentes literas plenam damus poteſtatem, faciendi vobis plenam fidem ſuper omnibus articulis, contentis in compoſitione inter nos & vos inita, & hinc inde ſcriptis noſtris vallata; ratum & firmum habituri quicquid per ipſos vel eorum alterum nomine noſtro actum fuerit.

In cujus rei teſtimonium Sigillum noſtrum duximus apponendum.

Teſte meipſo apud Wynton. 24. die Junii, anno Regni noſtri 40.

HEnricus, Dei gratia, Rex Angliæ, & Dominus Hiberniæ, Dux Normaniæ & Aquitaniæ & Comes Andegaviæ, Univerſis Chriſti fidelibus, præſentes literas inſpecturis, ſalutem.

Noverit univerſitas veſtra, quod nos plenam & liberam damus poteſtatem Venerabili patri Guillielmo Elienſi Epiſcopo, & dilecto, & fideli noſtro Johanni de Cateſden, quos ad illuſtris Regis Caſtellæ & Legionis præſentiam deſtinamus, pro negotiis noſtris cum præfato Rege expediendis, complendi omnes Conventiones inter ipſum Regem & nos initas, ſecundum quod in ſcripto eorumdem Conventionem, Sigillo noſtro Signato, quod præfatus Rex penes ſe habet, plenius continetur; & Jurandi in animam noſtram, ſi opus fuerit, quodcumque genus Sacramenti ad ſecuritatem Conventionis prædictæ; Ratum habituri quicquid prædicti Epiſcopus & Johannes, vel eorum alter, nomine noſtro, fecerint vel fecerit in præmiſſis.

In cujus rei Teſtimonium præſentibus literis Sigillum noſtrum duximus apponendum.

Teſte meipſo apud Clarendon. anno Regni noſtri 40.

NOverint univerſi præſentem paginam inſpecturi, quod nos Guillielmus, Dei gratia, Elienſis Epiſcopus, & Johannes de Cateſden Miles, Nuncii & Procuratores Domini noſtri Henrici, Dei gratia, Regis Angliæ, Domini Hiberniæ, Ducis Normaniæ & Aquitaniæ, & Comitis Andegaviæ, recepimus literas Patentes ſupradicti Domini noſtri illuſtris Regis Angliæ, ſigillo ſuo appendenti communitas ſub hac forma.

HEnricus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ, & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ, Univerſis Chriſti fidelibus præſentes literas inſpecturis ſalutem.

Noverit univerſitas veſtra quod plenam & liberam damus poteſtatem Venerabili Patri Guillielmo Elienſi Epiſcopo, & dilecto & fideli noſtro Johanni de Cateſden, quos ad illuſtris Regis Caſtellæ & Legionis præſentiam deſtinamus, pro negotiis noſtris cum præfato Rege expediendis, complendi omnes Conventiones inter ipſum Regem & nos initas, ſecundum quod in ſcripto earumdem Conventionum Sigillo noſtro ſignato, quod præfatus Rex penes ſe habet, plenius continetur, & jurandi in animam noſtram, ſi opus fuerit, quodcumque genus Sacramenti ad ſecuritatem Conventionis prædictæ; Ratum habituri, quicquid prædicti Epiſcopus vel Johannes, vel eorum alter, nomine noſtro fecerint vel fecerit in præmiſſis.

In cujus rei teſtimonium, præſentibus literis Sigillum noſtrum duximus apponendum,

Teſte meipſo apud Clarendon 8. die Julii, anno Regni noſtri 40.

Harum igitur auctoritate literarum, & mandato ſupradicti Domini noſtri Regis Angliæ, nos præfati Guillielmus Elienſis Epiſcopus & Johannes de Cateſden Miles, Nuncii & Procuratores ſupradicti Domini noſtri Regis Angliæ Procuratorio nomine Promittimus, & in animam memorati Regis Angliæ Juramus Sacroſanctis Ewangeliis manu tactis, quod nos ex parte Regis Angliæ complebimus, & compleri faciemus, omnes Conventiones initas inter illuſtriſſimos Reges Dominum Henricum, Dei gratia, Regem Angliæ, Dominum Hiberniæ, Ducem Normaniæ, & Aquitaniæ, & Comitem Andegaviæ, & Dominum Alfonſum Regem Caſtellæ, Toleti & Legionis, Galetiæ, Sibiliæ, Cordubiæ, Murciæ & Jahenn.

Promittimus etiam, & auctoritate prædicta juramus in animam ſupradicti Domini noſtri, Regis illuſtris Angliæ, quod complebimus, & compleri faciemus, uſque ad tres ſeptimanas poſt Feſtum Sancti Michaelis, proximo venturum, omnes Conventiones initas inter prænominatos Reges, ſuper facto Vaſconiæ, ſecundum quod in ſcripto earumdem Conventionum, Sigillis eorumdem Regum ſignato, quod præfatus Rex Caſtellæ & Legionis penes ſe habet, plenius continetur.

Et ut hoc in dubium venire non poſſit,

A.D.1277.
Edv. 1.

ſit, nos ſupradicti Procuratores & Nuncii huic Cartę Sigilla noſtra duximus apponenda.

Dat. apud Segobiam 20. die Septembris, anno gratię 1256.

In quorum omnium Teſtimonium valiturum perpetuo nos infans Emanuel, Raymundus Archiepiſcopus, Johannes Epiſcopus, Gutterius Snarii, Frater Sugerius, Ferandus Petri, Frater Tellius, Magr. Ferandus Garſie, & Garſias Gutterii, memorati ſuperius, pręſenti paginę noſtra ſigilla duximus apponenda.

A.D.1277.
Edv. 1.

Dat. Burg. Kal. Auguſti, anno gratię 1277.

Sub 9 Sigillis, in medio loco Sigillum Infantis, Cordulis Sericis.

De Nunciis a Rege Scotiæ, & Controverſia ſuper Marchiis amicabiliter reformanda.

A.D.1277.
An. 5. *E.* 1.
Pat. 5. *E.* 1 *m.* 7. *in Sceduła.*

FET a remembrer ke a Byrthened, le Jur Seint Pere, de la Gule Auſt, l'an de grace mil deuz cenz Setaunte & Setyme, vyndrent a la preſence le Noble Roys de Engleterre, par le Reys Deſcoce, Eveskes de Seint Andreu, & de Dumblane, Robert de Bruys Conte de Karrik, e Richard de Stratun Chevalers, celes paroles portaunz depar lur Seignur le Roys de Scoce, e diſaun,

Sire, endreit de la lettre ke vus enveaſtes a noſtre Seignur, tochaunte la pleynte, ke le Eveske de Dureume avoyt fet de la Marche, en la quele lettre fut contenuz ke noſtre Seignur le Roys ne deverait ſa Marche eſtendre utre les auncienes Marches uſez e acuſtumez;

Ben vus maund noſtre Seignur, par nus, ke n'un n'a il fet, ne velee a fere, forſques ſes Aunceſtres unt uſez e acuſtumez en tens de vos Aunceſtres, e en tens des Eveskes de Dureume tuz jurs, de long tens ke nule memoyre ne eſt; e il eu tens de voſtre Pere, e de voſtre tens, e des Eveskes de Dureume ke unt eſte; ceo eſt aſavoir deſkes al Flodmerk, devers le Su.

A.D.1277.

E, Sire, ſe vus entendez ke les choſes ne ſeyent enſy, come noſtre Seignur vus maund par nus, mut pleſt a noſtre Seignur, por la reverence de vus, ſe vus pleſt, ke les choſes fuſſent amiablement enurrez par prodes homes leaus & aunciens, de l'une part e del'autre, ſolem les leys, e les uſages, e les cuſtumes de la Marche:

E ſe vus prie noſtre Seignur, come cher frere e ame, ke vus ne creez a nuly, ke voyle en quieter pa volente ſes Franchiſes, poſſeſſiuns, e ſes ſeiſines, e ſes lunges tenaunces; les queus il, e ſes Aunceſtres, unt uſe en ten de vos Aunceſtres, e en voſtre, e en tens des Eveskes de Dureume, de ſi lung tens ke nule memoyre n'eſt.

Reſtitutio facta Davidi per Regem de medietate Snaudoniæ & aliis terris.

A.D.1277.
An. 5. *E.* 1.
L. A. f. 366. *a. Penes Camerar.*
Pat. 5. *E.* 1. *m.* 7. *in Schedula.*

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Anglię Dominus Hibernię & Dux Acquitanię, Univerſis, ad quos pręſentes litterę pervenerint, ſalutem.

Ad Univerſitatis veſtrę notitiam volumus pervenire, quod nos, conſiderantes diutina obſequia & commendabilia dilecti & fidelis noſtri Davidis, filii Griffini, & fidelitatis ſuę conſtantiam, quam in ipſo novimus vigere, conceſſimus eidem, pro nobis & Hęredibus, quod ſi, Domino operante, contigerit, nos Lewelinum filium Griffini Fratrem ſuum,

Qui dudum Owenum Fratrem ſuum Seniorem, exiſtentem in fide & homagio Domini Henrici Regis Patris noſtri, cepit, & exhęredavit injuſte, ac eundem adhuc detinet incarceratum, & prędictum Davidem poſtea exhęredavit ſimiliter injuſte, ad nos tanquam ad Dominum ſuum venientem, & reclamantem, & petentem ſibi à nobis ſuper hoc juſtitiam exhiberi,

A.D.1277.

Hoſtiliter devincere, aut potenter expellere de Wallia, in pręſenti expeditione noſtra, quam contra eundem Lewelinum, tanquam Rebellem noſtrum & manifeſtę contumacem, per conſiderationem & judicium Curię noſtrę & Procerum noſtrorum, facimus, & eandem terram Wallię contigerit ad manus noſtras devenire,

Nos

A.D.1277. Edv. 1.

Nos eidem Davidi, & prædicto Oweno fratri ſuo (pro quo, ſicut & pro ſeipſo, idem David nos ſæpius interpellavit, ut juſtitiam ſibi exhiberemus) reddemus & reſtituemus medietatem totius Snoudoniæ cum Vallibus adjacentibus, tam ſcilicet cum Valle & Terra de Leyn juncta Snoudoniæ, quàm aliis Vallibus ſuis, & medietatem Angliſeyæ & Penchyn. cum pertinentiis,

Tenendum & habendum eiſdem Davidi & Oweno, & eorum hæredibus, de nobis & hæredibus noſtris liberè & quietè, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis:

Vel, ſi nobis magis placuerit, retinebimus in manu noſtrâ totam terram de Angleſeia, & reddemus prædictis Davidi & Oweno totam terram Snaudon. & Penchyn. ſalvo jure cujuſlibet:

Et ſi aliquis vel aliqui jus ſibi vendicare voluerint in terra de Merenyth, quæ eſt pars Snoudon. juſtitia ſibi fiat ſecundum leges & conſuetudines Walliæ.

Et, ſi pro ſecuritate noſtrâ & pace populi ſervandâ, habere voluerimus aliquam partem terrarum de Snoudon. & homagia quatuor vel quinque Nobilium terræ illius de propriis hæreditatibus ſuis, nos eiſdem Davidi & Oweno eſcambium rationabile habere faciemus alibi in locis competentibus, ad valorem illarum terrarum, & homagiorum, quas & quæ ſic retinebimus:

A.D. 1277. Edv. 1.

Et prædicti David & Owenus, & eorum hæredes, facient, pro terris & tenementis prædictis, nobis, & hæredibus noſtris homagium, & fidelitatem, & ſervitium rationabile, quantum pertinet ad eaſdem terras.

Et inſuper facient nobis talem ſecuritatem, quod fideliter nobis adhærebunt, & de pace & de fide nobis perpetuo ſervandis, qualem venerabiles patres, A. Aſſavenſis, & R. Bath. & Well. Epiſcopi, & dilectus & fidelis noſter Rogerus de Mortuo-mari, vel eorum duo providerint eſſe faciendum; excepto primogenito ſuo tradendo in oſtagium,

Volumus etiam, & intendimus quod præfati David & Owenus, & eorum hæredes veniant ad Parliamenta noſtra in Anglia, ſicut alii Comites & Barones noſtri, quando neceſſe fuerit, & à nobis ſuper hoc mandatum habuerint ſpeciale; niſi de invalitudine corporis, vel alio juſto modo poterunt ſe ſufficienter excuſare.

In cujus rei teſtimonium has litteras noſtras fieri fecimus patentes.

Teſte meipſo in Caſtris apud le Flynt, prope Baſingewerk, die Lunæ in craſtino Octabarum Aſſumptionis beatæ Mariæ Virginis, anno Regni noſtri quinto.

De lite inter Edmundum Comitem Cornubiæ, & Beatricem Reginam Alemaniæ.

A.D.1277. An. 5. E. 1. *Bundela Brevium in Turri.*

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliȩ, &c. dilectis & fidelibus ſuis, Magiſtro Regin. de Seyton, & ſociis ſuis Juſticiariis de Banco, ſalutem.

Cum dudum per noſtras literas prohibuerimus Beatrici Reginæ Alemanniæ, nè Edmundum Comitem Cornubiæ, traheret in placitum, in Curia Chriſtianitatis, de catallis & debitis aliquibus; & vos ſimiliter ex parte noſtra in plena curia noſtra id idem prohibueritis:

Sed eadem Regina, ſpretis noſtrâ & veſtrâ prohibitionibus in hac parte, præfatum Comitem poſtea traxit in placitum, ut accepimus, ſuper catallis & debitis in curia Chriſtianitatis, & Comitem memoratum extra Regnum noſtrum in cauſam trahi procurat, in noſtri Juris præjudicium, & Regiæ Dignitatis læſionem manifeſtam,

A.D.1277.

Et ideo vobis mandamus, quod placitum attachiamenti, quod eſt coram vobis, per breve noſtrum, inter prædictum Comitem & Reginam memoratam, taliter maturetis, ut dicta Regina iſtud placitum contra prædictum Comitem, vel aliud conſimile ulterius attemptare non præſumat.

Teſte meipſo apud Wodeſtoke quarto die Septembr. anno Regni noſtri quinto.

De poteſtate per Regem Romanorum data Nunciis ſuis, de nuptiis inter Hartmannum filium ſuum, & Johannam filiam Edwardi Regis contrahendis.

A.D.1277.
An. 5. *E.* 1.
Rot. Penes Camerar.

RUdolphus, Dęi gratiâ, Romanorum Rex ſemper Auguſtus, univerſis, præſentes litteras inſpecturis, ſalutem in Domino.

Noverit Univerſitas veſtra quod nos, dilectis & familiaribus noſtris, venerabili fratri Henrico Baſilienſi Epiſcopo, Principi noſtro, & Magiſtro Andreæ Prępoſito Verden. Notario noſtro, dedimus plenam & liberam poteſtatem, ac ſpeciale mandatum, inter illuſtrem Hartmannum, de Habesburch, & de Kyburch Comitem, Abſatiæ Langravium, filium noſtrum kariſſimum, & inclitam Johannam, magnifici Principis Domini Edwardi Anglorum Regis filiam, ſponſalia contrahendi; & ipſa ſponſalia, proceſſu temporis, cum prędicto Domino Rege Anglię per ſubſequentem matrimonii copulam conſummandi;

A.D.1277.

Dantes eis nichilominus plenam poteſtatem, & ſpeciale mandatum in animam noſtram jurandi, quod fide ſervabimus illibatâ, nec ullo unquam tempore venierimus contra ea quę per ipſos acta fuerint in præmiſſis, vel in conſequentibus ad pręmiſſa.

In cujus rei teſtimonium, pręſens ſcriptum exinde conſcribi, & Majeſtatis noſtrę ſigillo juſſimus communiri.

Dat. Wienne ſeptimo Kal. Octobris, Regni noſtri anno quinto.

Articulorum pacis cum Rege Angliæ ratificatio per Lewelinum Principem Walliæ.

A.D.1277.
An. 5. *E.* 1
L. A. f 375. *Penes Camerar.*
Rot. Wall. 5. *E.* 1. *m.* 2.

OMnibus Chriſti fidelibus, ad quos præſentes literæ pervenerint, Lewellinus Princeps Walliæ, ſalutem in Domino.

Inſpeximus articulos, proviſos & ordinatos per fratrem Willielmum de Suthamptone, Priorem Provincialem ordinis Prædicatorum Angliæ, Robertum de Tibetot, & Antonium Bek ex parte magnifici Principis & Domini noſtri, Domini Edwardi, Dei gratiâ, Regis Angliæ illuſtris: Et per Tuderum filium Etnyned, & Gorouw filium Heylyn ex parte noſtra, ad tractandum de pace inter ipſum Dominum Regem, & nos ſpecialiter aſſignatos, in hæc verba.

Hii ſunt articuli, in quos frater Willielmus de Suthamptone, Prior Provincialis fratrum Prædicatorum Anglię, Robertus de Tybetot, & Antonius Bek, dati & aſſignati ex parte magnifici Principis Domini Edwardi, Dei gratiâ, Regis Anglię illuſtris; & Tuderus filius Etnyned, & Gorouw filius Heyly, dati & aſſignati ex parte Lewelini filii Griffini, Principis Wallię, ad tractandum de pace inter prędictos Regem & Principem, concorditer conſenſerunt; ad quos fideliter obſervandos, tam Dominus Rex, quàm Princeps ſupradicti, ſecuritatem pręſtabunt ſufficientem.

In primis quod prędictus Lewelinus ſupponet ſe voluntati & miſericordię Domini Regis ſupradicti; &, pro inobedientia, dampnis & injuriis, ſibi & ſuis illatis, dabit, pro pace ſua habenda, quinquaginta milia librarum ſterlingorum; de quâ ſummâ gratiam & miſericordiam ſibi a dicto Domino fieri petit.

A.D.1277.

Item, dictus Lewelinus dat, concedit, & confirmat, & quietum clamat, pro ſe & hęredibus ſuis, Domino Regi Anglię, & hęredibus ſuis, plenarie, & ſine aliquâ retentione, quatuor cantreda in terminis & finibus ſuis, ſicut, clarę memorię, Dominus Henricus, quondam Rex Anglię, vel prędictus Dominus Rex filius ſuus, ea unquam plenius tenuerunt; ſimul cum omnibus terris, quas idem Dominus Rex cepit, & ſeiſiri fecit in manum ſuam, vel aliquo alio modo adquiſivit; exceptâ terrâ Angleſię, de qua Dominus Rex pro ſuo facturus eſt dicto Lewelino gratiam ſpecialem; ſi vero idem Lewelinus jus vendicaverit in aliquibus terris, quas alii, pręter dictum Regem, occupaverint, ex quatuor cantredis prędictis, plenariam juſtitiam ſibi exhibebit pręfatus Dominus Rex, ſecundum leges & conſuetudines partium illarum, in quibus terrę illę conſiſtunt.

Item, idem Lewelinus veniet Rodelanum, facturus Domino Regi ſacramentum

mentum fidelitatis; &, antequam ibidem veniat ad præſentiam Domini Regis, abſolutionis beneficium optinebit, & interdictum terræ ſuæ relaxabitur.

Item, dictus Lewelinus Owenum fratrem ſuum liberabit ſub hâc formâ; quod aliqui, ex parte Domini Regis, venient, &, ipſo liberato, dabunt ei optionem, aut quod componat cum fratre ſuo prædicto in formam certam pacis gratis conſentiet, & poſtmodum ſupplicet Domino Regi quod illam pacem approbet & confirmet; aut quod ponet ſe in cuſtodia Domini Regis, donec, ſecundum leges & conſuetudines Walliæ, in loco, ubi tranſgreſſus eſt, de eo fuerit judicatum, &, ſi ſic liberatus fuerit, repetat hæreditatem ſuam ſi ſibi viderit expedire; & coram Rege firmabitur via, quam eligere voluerit de prædictis.

Item, prædictus Lewelinus liberabit Reſum filium Griffini & reſtituet eum ad ſtatum, quem habuit quando primo tractavit cum Domino Rege de veniendo ad pacem ſuam.

Item, liberabit Owenum filium Griffini filii Wem. pure & abſolute.

Item, liberabit Davyd filium Griffin. ab Owem Eliſſe, Madocum filium Enmaun pure & abſolute; &, ſiqui alii ſunt, de quibus conſtare poterit quod, occaſione Domini Regis, capti fuerint & incarcerati, ſimiliter liberabuntur; & omnes tranſgreſſiones, injuriæ & exceſſus, hinc inde facti, penitus remittuntur uſque ad hodiernum diem.

Item, hæc ſunt nomina illorum, quorum homagia Dominus Rex concedit prædicto Lewelino Principi ad vitam ſuam; ita quod, poſt deceſſum ejuſdem Principis, redeant ad Dominum Regem prædictum, & ad hæredes ſuos, & ad coronam ſuam, & ſint immediate ſub dominio dicti Domini Regis Angliæ, videlicet, David filius Griffini filii Oweni Eliſſe, duo filii Oweni filii Blechyn, Reſus Vachan filius Reſy filii Maelgun, cum terra quam nunc tenet; quia de terra, quam dictus Rex, vel ſui ſeiſiverunt nomine ſuo, nichil ſibi concedetur, ſet in manu Domini Regis perpetuo remanebit; & concedit Dominus Rex quod omnes prædicti (excepto Reſo filio Reſi filii Maelgun) terras, quas prius de cujuſcumque dominio tenuerunt, teneant eas, & habeant faciendo Dominis quod tenentur.

Item, terræ omnium aliorum qui venerunt ad pacem Domini Regis, & per formam pacis morabuntur ſub Principe, eiſdem reſtituantur ita libere & plenarie, ſicut eas tenebant eo tempore, quo ad pacem Domini Regis venerunt, & faciant ſibi & Dominis quod tenentur.

Item, Dominus Rex, de merâ gratiâ ſuâ, concedit, & confirmat præfato Lewelino Principi ad vitam ſuam, totam terram quæ David fratri ſuo jure hæreditario debetur; & Dominus Rex faciet eidem David alibi recompenſationem competentem ad vitam prædicti Lewelini; & terra, in recompenſationem eidem David tradita, altero eorum, ſcilicet, Lewelino, vel David, decedente, ad Regem & hæredes ſuos libere revertatur.

Item, concedit & confirmat Dominus Rex quod dictus Lewelinus & hæredes ſui, de corpore ſuo legitime procreandi, habeant & teneant Angleſeiam, eo modo quo prius eam tenuit, reddendo pro ea, annis ſingulis, ad ſcaccarium Domini Regis Sancti Michaelis, mille marcas ſterlingorum.

Item, concedit Dominus Rex quod omnes, tenentes terras in quatuor cantredis, & aliis terris prædictis, quas Dominus Rex continet in manu ſua (exceptis illis, quibus Rex hanc gratiam facere recuſavit) teneant eas adeo liberè & plenariè, ſicut ante guerram tenere conſueverunt; & eiſdem libertatibus & conſuetudinibus gaudeant, quibus prius gaudere ſolebant: Ita quod illi, qui tenuerunt de Principe, de cætero teneant terras illas de Rege, & hæredibus ſuis, per ſervitia conſueta.

Item, controverſiæ & contentiones, motæ vel movendæ inter Principem & quoſcumque, terminabuntur & decidentur, ſecundum leges Marchiæ, de hiis quæ contingunt in Marchia; &, ſecundum leges Walliæ, de rebus contentioſis quæ in Wallia orientur.

Item, Griffinus Wychan faciet Domino Regi homagium de terris, quas tenebit in dominio ſuo in Jal. & Lewelinus pro terris, quas tenebit in dominio ejuſdem in Edeirniann.

Item, Dominus Rex confirmabit prædicto Lewelino Principi omnes terras, quas nunc poſſidet, abſque ulla calumpnia ſui, vel ſuorum hæredum; exceptâ Angleſeiâ, quæ eidem Lewelino confirmabitur ad vitam ſuam, & hæredibus ſuis, de corpore ſuo procreandis, ſicut prædictum eſt: Et excepta portione Davyd fratris ſui ibidem, poſt deceſſum ejuſdem Principis: Et ſatisfiet Oweno & Roderico, fratribus ejuſdem Lewelini, juxta formam per prædictos, utriuſque partis conſiliarios, ſuperius nominatos, prælocutam: Et dictus Dominus Rex compoſitionem inter eoſdem Lewelinum, Owenum, & Rodericum, cum facta

A.D.1277.
Edv. 1.

fuerit, modo debito confirmabit.

Item, præſtabitur Principi conductus per Epiſcopum Aſſavenſen, & prædictos Robertum & Antonium, & alios de Concilio Domini Regis, quos ſecum ducere voluerint, uſque ad tria miliaria de Rodolano,

Ubi occurrent Principi Epiſcopus Bathonenſis & Comes Lincolniæ, cum ſuâ Comitivâ, ad conducendum ipſum ad Dominum Regem uſque ad Rodelanum, morando, & ad propria redeundo.

Cum autem dictus Princeps venerit Rodelanum, ibidem ordinabitur per Dominum Regem, quod certo & competenti die, eidem Principi a Domino Rege præfixo, veniet London. ſuum homagium ibidem Domino Regi facturus; & Rex providebit ſibi de venerabili & ſecuro conductu eundo, morando, & ad propria ſecure revertendo;

Et, nichilominus, idem Princeps, ad ſecuritatem præmiſſorum pleniorem, liberabit Domino Regi decem obſides de nobilioribus terræ ſuæ, quos perquirere poterit, abſque compulſione carceris & exhæredationis. Et Tuderus filius Etnyned juravit in animam dicti Principis, & in animam ſuam propriam, & Goroune filius Heilyn, & David ab Ennyann, pro ſe & aliis de Concilio ejuſdem Principis, juraverunt quod operam dabunt efficacem de prædictis obſidibus perquirendis, & dicto Domino Regi liberandis ad diem rationabilem, dicto Principi per prædictum Dominum Regem ſuper hoc præfigendum.

Et inſuper idem Princeps conceſſit, quod ipſe & illi, qui ſunt de Concilio ſuo, ſtatim jurabunt; necnon & viginti homines, de quolibet Cantredo quod eſt in manu ſua, per fideles Regis, ibi ſingulis annis mittendos, eligendi in præſentia Ballivorum ejuſdem Principis, ſimiliter jurabunt, de anno in annum, coram prædictis fidelibus prædicti Domini Regis, quod præmiſſa, quantum in ipſis eſt, fideliter obſervabunt, & per prædictum Principem obſervari procurabunt.

A.D.1277.
Edv. 1.

Et, ſi idem Princeps in aliquo contravenerit, & hoc non emendaverit tempore competenti, extunc ipſi recedent a fidelitate, homagio, dominio & ſervitio dicti Principis, &, ad voluntatem & mandatum dicti Domini Regis, transferrent ſe ad Regem & Dominum ſuum, & dicto Lewelino adverſabuntur in quantum poſſunt.

Et ſciendum quod per prædictum Robertum de Tybetot, habentem poteſtatem & ſpeciale mandatum ad hoc a Domino Rege prædicto, necnon & per prædictum Principem eſt juratum, quod prædicti articuli fideliter & inviolabiter obſervabuntur hinc inde.

In cujus rei teſtimonium, ſcripto, remanenti penes prædictum Dominum Regem, ſigilla prædictorum Tuderi & Goronw; & ſcripto, remanenti penes prædictum Dominum Principem, ſigilla prædictorum Prioris & Antonii ſunt appoſita.

Acta & data apud Aberconvy die Martis, proximo ante Feſtum Sancti Martini, anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo.

Quos quidem articulos, nobis de verbo ad verbum expoſitos, ratos habentes & gratos, eos approbamus, & juravimus ad Sancta Dei Euangelia eoſdem articulos inviolabiliter obſervare, & promittimus, pro nobis & hæredibus noſtris, nos, aliquâ arte vel ingenio, aliquo tempore in contrarium non venire.

In cujus rei teſtimonium præſentibus ſigillum noſtrum fecimus apponi.

Data apud Aberconwey die Martis, proximo ante Feſtum Sancti Martini, anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo.

Princeps Walliæ quieta clamavit Regi quatuor cantreda cum terminis & finibus ſuis.

A.D.1277.
An. 5. *E.* 1.
*L.A.f.*377.6.
Penes Camerar.
*Rot. Wall.*5.*E.* 1. *m.* 2.

Omnibus Chriſti fidelibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, Lewelinus filius Griffini, Princeps Walliæ, ſalutem in Domino.

Noverit Univerſitas veſtra, quod nos, pro nobis & hæredibus noſtris, concedimus, remittimus & quietum clamamus magnifico Principi, & Domino noſtro Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ illuſtri, & hæredibus ſuis imperpetuum, quatuor cantreda cum terminis & finibus ſuis, ſicut, claræ memoriæ, Dominus Henricus quondam Rex Angliæ, vel prædictus Dominus Edwardus nunc Rex filius ſuus, ea uncquam pleniùs tenuerunt, & omnes terras & tenementa quæ idem Dominus noſter Rex Edwardus cepit & capi & ſeiſiri fecit in manum ſuam, vel alio modo adquiſivit ſuper nos ubicunque in Wallia, excepta Angleſeia, & quicquid juris, proprietatis, poſſeſſionis, actionis & clamii nobis & hæredibus noſtris

A.D.1277.

A.D.1277. Edv. 1.

noſtris conpetebat & conpetere poterat, quacumque de cauſa vel ratione, in cantreda, terris & tenementis prædictis, & terminis & finibus eorumdem, habenda & tenenda eidem Domino noſtro Regi & hæredibus ſuis, quieta & ſoluta de nobis & hæredibus noſtris in perpetuum.

Et, ſiquæ ſcripturæ vel inſtrumenta, per quæ poſſit prædicta conceſſio, remiſſio & quieta clamatio infringi, in toto vel in parte, inveniantur, volumus & concedimus, pro nobis & hæredibus noſtris, quod prædictæ ſcripturæ vel inſtrumenta nullius penitus ſint momenti.

In cujus rei teſtimonium præſentibus ſigillum noſtrum fecimus apponi.

Dat. apud Aberconwe die Martis proxima ante Feſtum Sancti Martini, anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptimo.

Princeps Walliæ dedit poteſtatem Regi Angliæ, ad ordinandum quod frater ejuſdem Principis habeat mille Marc. vel citra pro terris, eundem contingentibus.

A.D.1277. An. 5. E. 1. L.A.f.377.b. Penes Camerar. Rot. Wall. 5. E. 1. m. 1.

Omnibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, Lewelinus filius Griffini, Princeps Walliæ, ſalutem in Domino.

Noverit Univerſitas veſtra quod nos damus magnifico Principi & Domino noſtro, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ illuſtri, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ, tenore præſentium, plenariam poteſtatem ordinandi, quod Rothericus frater noſter habeat de denariis noſtris uſque ad ſummam mille Marcarum, vel citra, pro portione quæ eidem debetur de omnibus terris & tenementis, eundem jure hæreditario contingentibus ubicumque; ita quod nobis dicta ſumma pecuniæ illa, quam eidem Rotherico ſolvimus, allocetur.

Ultra tamen dictas mille Marcas nichil in hâc parte poterit ordinare; ratum habituri & gratum quicquid, in formâ prædictâ, in præmiſſis, per dictum Dominum noſtrum Regem, fuerit ordinatum.

In cujus rei teſtimonium has litteras noſtras fieri fecimus patentes.

Dat. apud Aberconwey, die Martis proximâ ante Feſtum Sancti Martini, anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo.

De quingentis Marcis, quas Princeps Walliæ ſolvet Regi pro terra de Angleſeya.

A.D.1277. An. 5. E. 1. L.A.f.377 b. Penes Camerar. Rot. Wall. 5. E. 1. m. 1.

Omnibus, præſentes litteras viſuris vel audituris, L. filius Griffini, Princeps Walliæ, ſalutem.

Noverit Univerſitas veſtra, nos, pro nobis & hæredibus noſtris, teneri ſolvere Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ illuſtri, & hæredibus ſuis ad Scaccarium ſuum, in Feſto Sancti Michaelis, apud Ceſtriam, quingentas Marcas, ſingulis annis, pro terra Angleſeyæ, & pro parte David fratris noſtri, quouſque perſolverimus, & docuerimus nos perſolviſſe tantam quantitatem pecuniæ, quantum debebamus Domino Henrico, quondam Regi Angliæ patri ſuo, & eidem Domino Edwardo, tamquam hæredi ſuo; & fiet nobis littera Domini Regis de quietantia in ſingulis ſolutionibus pecuniæ ſupradictæ.

In cujus rei teſtimonium præſentibus ſigillum noſtrum fecimus apponi.

Dat. apud Aberconwe, die Martis proximâ ante Feſtum Sancti Martini, anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo.

De 1000 Marcis, per Walliæ Principem annuatim pro Inſula Angleſeiæ ſolvendis, eidem Principi perpetuo remiſſis.

A.D.1277. An. 5. E. 1. Rot. Wall. 5. E. 1. m. 3.

Rex omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quod, cum per formam pacis, inter nos ex parte unâ, & Lewelinum filium Griffini, Principem Walliæ ex alterâ reformatæ, idem Lewelinus

A.D. 1277. Edv. I.

linus & hæredes ſui, de ſuo corpore legittime procreandi, teneantur nobis, pro Angleſeia, mille Marcas ſolvere annuatim, ad Scaccarium noſtrum Sancti Michaelis;

Nos dictas mille Marcas annuas eidem Lewelino & hæredibus ſuis, de corpore ſuo legitime procreandis, perpetuo pro nobis & hæredibus noſtris remittimus, pardonamus & quietum clamans; volentes eoſdem ad ſolutionem ipſarum mille Marcarum annuarum de cætero non teneri.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Rothelan. 10. die Novembris.

Ratificatio Pacis cum Principe Walliæ per Regem.

A.D. 1277. *An.* 5. *E.* I. *L. A. f.* 407. *b. Rot. Wall.* 5. *E.* I. *m.* 3.

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ omnibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem.

Inſpeximus articulos, proviſos & ordinatos per Fratrem Willielmum de Suthamptone, Priorem provincialem ordinis prædicatorum Angliæ, Robertem de Tibetot, & Antonium Beck. ex parte noſtra; & per Tuderum Filium Edovenet & Gorouw Fil. Eylin, ex parte Lewelini Filii Griffini, Principis Walliæ, ad tractandum de pace inter nos, & eundem Principem ſpecialiter aſſignatos, in hæc verba,

Hii ſunt articuli in quos Frater Willielmus de Sutht. Prior provincialis Fratrum prædicatorum Angliæ, Robertus de Tibetot, & Antonius Beck, dati & aſſignati ex parte Magnifici Principis Domini Edwardi, Dei gratiâ, Regis Angliæ illuſtris; & Tuderus Filius Edenenet, & Gorouw Filius Helyn, dati & aſſignati ex parte Lewelini Filii Griffini Principis Walliæ, ad tractandos de pace inter prædictos Regem & Principem, concorditer conſenſerunt, ad quos fideliter obſervandos tam Dominus Rex quam Princeps ſupradicti ſecuritatem præſtabunt ſufficientem.

In primis, quod dictus Lewelinus ſupponet ſe voluntati & miſericordiæ dicti Domini Regis; & pro inobedientia, dampnis, & injuriis, ſibi & ſuis illatis, dabit pro pace ſuâ habendâ quinquaginta milia librarum Sterlingorum; de quâ ſummâ gratiam & miſericordiam à dicto Domino Rege ſibi fieri petit.

Item dictus Lewelinus dat, concedit & confirmat, & quietum clamat, pro ſe & Hæredibus ſuis, Domino Regi Angliæ, & Heredibus ſuis, plenarie & ſine aliqua retentione quatuor Cantreda, *&c. ut in Conventione ſuperiore, uſque hæc verba*, viz.

Quos quidem articulos, nobis expoſitos, ratos & gratos habentes, & quantum in nobis eſt approbantes, per dilectum & fidelem noſtrum dictum Robertum de Tibetot in animam noſtram, ad ſancta Dei Ewangelia, jurari fecimus, quod eoſdem articulos inviolabiliter ſervabimus; & promittimus, pro nobis & Hæredibus noſtris, quod in contrarium aliquo tempore minime veniemus.

In cujus rei teſtimonium præſentibus ſigillum noſtrum fecimus apponi.

Dat. apud Rotheland. decimo die Novembr. anno Regni noſtri quinto.

De Fine 50000. *Librarum, per Walliæ Principem pro pace habenda ſolvendo, eidem remiſſo.*

A.D. 1277. *An.* 5. *E.* I. *Rot. Wall.* 5. *E.* I. *m.* 4.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem in Domino.

Noveritis quod, cum dilectus & fidelis noſter Lewelinus filius Griffini, Princeps Walliæ, nobiſcum finem feciſſet, per quinquaginta milia librarum Sterlingorum, pro pace noſtrâ habendâ, ſecundum quod in compoſitione, inter nos & ipſum nuper initâ, plenius continetur:

Nos eidem Lewelino prædicta quinquaginta milia librarum Sterlingorum remittimus, pardonamus, & eas, pro nobis & hæredibus noſtris, quietum clamamus imperpetuum, de gratiâ noſtrâ ſpeciali.

In cujus, &c. has litteras noſtras eidem Lewelino fieri fecimus patentes.

Teſte Rege apud Rothelan. 11. die Novembris, anno Regni noſtri quinto.

De Procuratoribus ad procedendum ſuper quibuſcumque cauſis coram Rege Franciæ.

A.D.1277. An. 5. E. 1. Vaſcon. 5. & 6. E. 1. m. 2.

Magnifico Principi, Domino & Conſanguineo ſuo kariſſimo, Domino Philippo, Dei gratiâ, Regi Franciæ illuſtri, ac univerſis & ſingulis Auditoribus, Inquiſitoribus, & aliis Nunciis, ſive Miſſis ejuſdem, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. ſalutem, & ſinceræ dilectionis ſemper affectum.

Noveritis quod facimus & conſtituimus certos & ſpeciales Procuratores noſtros, dilectos & fideles noſtros, Lucam de Tany Seneſcallum noſtrum Vaſconiæ, Magiſtros Adam de Norff. Conſtabularium noſtrum Burdegaliæ, Reymundum de Ferraria & Pontium Amati, exhibitores præſentium, & eorum quemlibet in ſolidum, ita quod non ſit melior conditio occupantis unius, vel plurium;

Ad procedendum coram vobis, & faciendum univerſa & ſingula, quæ faceremus & facere poſſemus, ſi præſentes eſſemus, contra quoſcumque, ſuper quibuſcumque cauſis & negotiis, nos, vel gentes noſtras, & ſubditos qualitercumque tangentibus, & tangere valentibus;

A.D.1277.

Et nominatim ſuper diſſeiſinis, ſuppriſiis, exceſſibus, dampnis, gravaminibus & injuriis, nobis & noſtris gentibus & ſubditis in Caturcinio, Petragoricinio, & Lemovicinio, per Seneſcallos, & Ballivos, ac alias gentes veſtras, eorumve nomine ſeu auctoritate, factis & illatis;

Concedimuſque eiſdem Procuratoribus, & eorum cuilibet poteſtatem alium vel alios Procuratores ſibi ſubſtituendi, & quando videbitur expedire revocandi:

Promittentes rem ratam haberi, & judicatum ſolvi, ſub ypothecâ rerum noſtrarum, pro dictis Procuratoribus, & eorum quolibet, & ſubſtituto ab eis, vel aliquo eorumdem.

Per hoc autem alios Procuratores noſtros, in aliis procurationibus nominatos, non intendimus revocare:

Et hoc ſignificamus omnibus, quorum intereſt, vel intereſſe poteſt, per præſentes.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Rothelan. 15. die Novembris.

De Procuratoribus ad informandum Regem Franciæ ſuper negotio, Gaſtonem de Biernia, & Conſtantiam Filiam ſuam tangente.

A.D.1277. An. 5. E. 1. Vaſcon. 5. & 6. E. m. 2.

Magnifico Principi, Domino & Conſanguineo ſuo kariſſimo, Domino Philippo, Dei gratiâ, Regi Franciæ illuſtri, ac univerſis & ſingulis Auditoribus, Inquiſitoribus, & aliis Nunciis, ſive Miſſis ejuſdem, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. ſalutem, & ſinceræ dilectionis ſemper affectum.

Noveritis quod ad omnia & ſingula facienda, quæ facere poſſemus, quoad informandum animum & conſcientiam veſtram ſuper quibuſcumque, nos & gentes noſtras, & Gaſtonem de Biern. Conſtantiam filiam ſuam, & alios quoſcumque qualitercumque tangentibus, facimus & conſtituimus certos & ſpeciales Procuratores noſtros, dilectos & fideles noſtros, Lucam de Tany Seneſcallum noſtrum Vaſconiæ, Adam de Norff. Conſtabularium noſtrum Burdegaliæ, Reymundum de Ferraria, & Pontium Amati, exhibitores præſentium, & eorum quemlibet in ſolidum, ita quod non ſit melior conditio occupantis unius, vel plurium; A.D.1277.

Dantes eiſdem Procuratoribus, & eorum cuilibet, poteſtatem alium vel alios Procuratores ſibi ſubſtituendi, & eos revocandi quando videbitur expedire.

Per hæc autem partem aliquam, in præjudicium noſtrum, per viam ordinariam vel extraordinariam, non intendimus conſtituere; nec ipſos Procuratores poteſtatem habere, niſi ad informationem prædictam.

Super hoc vero promittimus rem ratam haberi: & hoc ſignificamus omnibus, quorum intereſt, & intereſſe poteſt per præſentes; nec aliis procurationibus noſtris, ante iſtam conceſſis, intendimus in aliquo derogari.

Teſte Rege apud Rothelan. 15. die Novembris.

A.D 1277.
Edv. 1.

A.D.1277.
Edv. 1.

De Gaſtone de Bierna ſe totaliter voluntati Edwardi Regis ſupponente, & in Angliam veniente; quem Rex ad Regem Franciæ remiſit, ut, pœnam, pro natura delicti, ei debitam infligeret; ſed quoad cætera, eundem Gaſtonem tangentia, ſe non intromitteret.

A.D.1277.
An. 5. E. 1.
Ibidem.

EXcellenteſimo Principi, Domino & Conſanguineo ſuo kariſſimo, Domino Philippo, Dei gratiâ, Regi Francorum, Edwardus, eâdem gratiâ, &c ſalutem, & ſe beneplacitis ejus promptum.

Cum Gaſto, Vicecomes de Biernia, ſuper quibuſdam gravaminibus, quæ ſibi per nos illata dicebat, ad veſtram audientiam ſe aſſereret apellâſſe; ac, pendente appellatione, ſuper hiis coram vobis quædam gravia & enormia contra perſonam noſtram, in præſentia veſtra & Concilii veſtri, proponeret, nos, ut audivimus, ſuper hoc appellando:

Tandem idem Gaſto, perpendens ſe à veritatis tramite deviâſſe, omiſſis appellationibus ſupradictis, ſe noſtræ totaliter ſuppoſuit voluntati, ad nos in Angliam veniens, de præmiſſis veniam poſtulans, & offerens ſe in omnibus noſtræ voluntati parere, quem nos veſtri contemplatione admiſimus, injungentes, pro parte voluntatis noſtræ, ut, in Curiâ & præſentiâ veſtrâ & veſtri Concilii, quæcumque contra perſonam noſtram in prædictis appellationibus propoſuerat, dediceret publice & ore proprio revocaret, ad nos poſtmodum veniens voluntatem noſtram ſuper reſiduo auditurus.

Hiiſque peractis, ipſoque præſente coram nobis, cum evidenter liqueret eundem Gaſtonem per ſuam ſubmiſſionem, in nos de voluntate veſtrâ factam, à ſuis appellationibus cecidiſſe, & pœnam promeruiſſe ſibi per nos graviter infligendam:

Nos, attendentes quod plerumque rationem ſuperat vis rancoris, metuentes quicquam facere quod excellentia veſtra indignè poſſet gerere vel moleſtè, & ſperantes quod vituperium, perſonæ noſtræ factum, ex veſtrâ confidentiâ ſpeciali, perſonam veſtram tangere videatur, & vindicta ad vos, ex naturâ ſanguinis, quodammodo debeat pertinere, ipſum ad vos remiſimus; ut, ſi, humana voluntas, ex animi rancore, juſte concepto, nos contra ipſum exaſperare moveret, id veſtra providentia ſub æquitatis modulo mitigans, quantitatem delicti & qualitatem perſonarum conſiderans, eidem Gaſtoni debitam poenam infligeret, & ſatisfactionem condignam, quam per nos recepiſſe poſſemus, per excellentiam veſtram honorabilius haberemus.

A.D. 1277.

Nec fuit, nec eſt intentionis noſtræ quod, ſuper aliquibus aliis, voluntatem noſtram prædictam vobis concederemus, niſi ſuper prædictis, cum, per renunciationem vel omiſſionem ſuarum appellationum, cætera omnia, ipſum tangentia, ad ſtatum priſtinum, quo erant ante appellationem, ſint redacta.

Unde cum, ſicut intelleximus, vos ſuper dampnis & injuriis, quæ idem Gaſto ſibi illata fuiſſe aſſerit; inquiri feceritis; ac etiam quædam alia, Milites, Fidejuſſores, & eidem Gaſtoni adhærentes, & terras eorum tangentia, duxeritis ordinanda, prout Seneſcallo noſtro Vaſconiæ, ſecundum quandam Scripturam, eidem per Concilium veſtrum traditam, didicimus, referente: Quæ omnia nec à jure vobis permiſſa, nec ſecundum voluntatem noſtram prædictam, quam in vos tranſtulimus, intendimus eſſe conceſſa;

Dominationi veſtræ ſupplicamus attente, quatinus circa pœnam eidem Gaſtoni, pro meritis infligendam, adeo provide ordinare dignemini, ut, per evidentiam facti, de tantis tranſgreſſionibus & tam gravibus vos offendi liqueat, & nos emendam congruam cum honore aſſequamur exinde, idemque Gaſto veſtris & noſtris ſubditis ſit exemplar; Inquiſitionibus autem, appriſiis, & aliis ordinationibus, tam Militum, quàm aliorum de terrâ ſuâ, omiſſis & penitus revocatis, de quibus, ut dictum eſt, cognitio & ordinatio ad vos non ſpectat, manum veſtram de terra ipſius Gaſtonis, & hominum ſuorum amoventes, ſi placeat, ut nos querelantibus de eiſdem exhibere poſſimus juſtitiæ complementum.

Datum apud Rothelan. 15. die Novembris.

A.D. 1277.
Edv. I.

A.D. 1277.
Edv. I.

De toto Jure Lewellini in Angleſeya Regi conceſſo.

A.D. 1277.
An. 6. E. 1.
L. A. f. 377. b
Penes Camerar.
Rot. Wall. 5. E. 1. m. 1.

A.D. 1277.

OMnibus Chriſti fidelibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, Lewellinus filius Griffini, Princeps Walliæ, ſalutem in Domino.

Noverit Univerſitas veſtra, nos conceſſiſſe Magnifico Principi, ac Domino noſtro kariſſimo, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliȩ illuſtri, & hæredibus ſuis, quicquid ad nos pertinet, vel pertinere poterit in Angleſeyâ, quam habemus ex conceſſione ejuſdem Domini Regis,

Habendum poſt deceſſum noſtrum, ſi contingat nos ſine Hȩredibus, de corpore noſtro procreandis, decedere:

Et volumus, & concedimus pro nobis & Hȩredibus noſtris aliis, quod quicquid ad nos pertinet, vel pertinere poterit in Angleſeyâ, ſi contigerit nos ſine Hȩredibus, de corpore noſtro procreandis, decedere ad ipſum Dominum Regem, & Hȩredes ſuos integrè, hȩreditariè, & ſine contradictione aliquâ, & impedimento, revertatur.

In cujus rei teſtimonium prȩſentibus Sigillum noſtrum fecimus apponi.

Dat. apud Aberconwe die Martis proximâ poſt Feſtum Sancti Martini, anno Domini 1277.

De Procuratoribus in Curia Franciæ conſtitutis.

A.D. 1277.
An. 6. E. 1.
Ex Bundel. Miſcelan. in Turri.

A.D. 1277.

MAgnifico Principi, Domino & conſanguineo ſuo cariſſimo, Domino Philippo, Dei gratiâ, Regi Franciȩ illuſtri, Edwardus, ejuſdem gratiâ, Rex Angliȩ, Dominus Hiberniȩ, & Dux Aquitanniȩ, ſalutem & ſincerȩ dilectionis ſemper augmentum.

In cauſis omnibus & negotiis, qualitercumque nos tangentibus, motis & movendis à quibuſcunque Univerſitatibus, vel perſonis Eccleſiaſticis, aut ſecularibus, cujuſcumque eminentiȩ, ſtatûs, dignitatis, ſeu conditionis contra nos; vel à nobis contra ipſas, & earum quaſlibet in Curiâ veſtrâ, vel coram quibuſcumque judicibus veſtris;

Necnon & ad faciendum pro nobis, & nomine noſtro, quaſcunque ſupplicationes, remiſſiones, & interpellationes, ſuper quibuſcumque, veſtrȩ ſublimitati,

Dilectos & fideles noſtros Johannem de Gredley, Seneſcallum noſtrum Vaſconiȩ, & Magiſtrum Reymundum de la Ferrere, & utrumque eorum inſolidum (ita quod non ſit melior conditio occupantis) ad omnia Parliamenta veſtra, aſſiſas, dies & terminos, aſſignatos & aſſignandos à vobis & aliis, veſtro nomine, Procuratores noſtros facimus, conſtituimus & ordinamus;

Dantes eiſdem, & utrique ipſorum, poteſtatem, & ſpeciale mandatum agendi, defendendi, impetrandi, ſupplicandi, petendi, recipiendi, jurandi, de calumpnia & de veritate dicendâ, & jurandi in animam noſtram genus quodlibet alterius juramenti;

Aliam vel alios Procuratores, nomine noſtro, ante litem conteſtatam & poſt, conſtituendi & ſubſtituendi, & revocandi eum vel eos, & iterum aſſumendi, in omnibus, & ſingulis ſupradictis, prȩſente mandato nichilominus in ſuo robore duraturo;

Beneficium reſtitutionis in integrum petendi, & faciendi univerſa & ſingula, quæ veri & legitimi poſſunt facere Procuratores, etiam ſi mandatum exigant ſpeciale;

Ratum habituri & gratum quicquid per eoſdem Procuratores, vel eorum alterum, conſtitutos vel ſubſtitutos ab ipſis vel eorum aliquo, factum ſeu procuratum fuerit in præmiſſis, & ſingulis præmiſſorum; pro judicato ſolvendo, nos & noſtra, ſi neceſſe fuerit, obligantes.

Per hanc autem Procurationem alios Procuratores noſtros, prius conſtitutos, non intendimus revocare.

Et hæc, Princeps Sereniſſime, vobis, & omnibus, quorum intereſt, vel intereſſe poterit, ſignificamus per prȩſentes, noſtro Sigillo ſignatas.

Data apud novum Mercatum 23. die Novembris anno Regni noſtri ſexto.

De Lewelino Principe Walliæ, ad Regem apud London. venturo.

A.D.1277.
An. 6. E. 1.
Rot. Wall. A. 6. E. 1. m.12.

REX omnibus ballivis & fidelibus ſuis, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quod ſuſcepimus, in ſalvum & ſecurum conductum noſtrum, dilectum & fidelem noſtrum, Lewelinum filium Griffini, Principem Walliæ, familiares ſuos, & omnes, quos ſecum ducet, familiis, herneſiis, aut rebus ſuis, in veniendo ad nos London. morando, & inde ad propria revertendo:

Et ideo vobis mandamus, quod eidem Principi, familiaribus, & omnibus, quos ſecum ducet, familiis, herneſiis, aut rebus ſuis, in veniendo ad nos London. morando, & inde ad propria revertendo, non inferatis, vel inferri permittatis injuriam, moleſtiam, dampnum, impedimentum ſeu gravamen; &, ſiquid eis forisfactum fuerit, id eis, ſine dilatione, faciatis emendari.

A.D.1277.

Et, ad prædictum Principem conducendum ad nos, ſicut prædictum eſt, venerabili patri R. Bathon. & Wellen. Epiſcopo, Cancellario noſtro, & dilecto nobis in Chriſto Priori Hoſpitalis Sancti Johannis Jeruſalem in Anglia Theſaurario noſtro, & dilectis, & fidelibus noſtris Henrico de Lacy Comiti Lincolniæ, Rogero de Mortuo-mari, & Rogero Clifford, plenam tenore præſentium damus poteſtatem.

In cujus, &c. duraturas uſque ad Feſtum Purificationis beatæ Mariæ proximo futurum.

Teſte Rege apud Wygorn. ſexto die Decembris.

De Nunciis Regis Romanorum jurantibus, quod ſponſalia, inter Hartmannum & Johannam, jam contracta, circa Feſtum Nativitatis Beatæ Mariæ, ſolemniter celebrentur.

A.D.1278.
An. 6. E. 1.
Rot. penes Camerar.

UNiverſis Chriſti fidelibus, præſentes litteras viſuris, vel audituris, frater Henricus, Dei gratiâ, Baſilienſis Epiſcopus, & Magiſter Andreas Præpoſitus Verdenſis, ſacrę Imperialis Aulæ Notarius, ſereniſſimi Principis Domini Rodulphi, Dei gratiâ, Romanorum Regis Nuncii, ſalutem in Domino ſempiternam.

Univerſitatis veſtræ notitiæ declaramus, quòd, cum magnificus Dominus noſter R. Romanorum Rex inclitus, illuſtrem Hartmannum, Comitem de Habſpurg, & de Kyburg, Alſatiæ Langravium, natum ſuum, inclitæ domicellæ Johannæ, magnifici Principis Domini Edwardi, Dei gratiâ, Regis Angliæ, Domini Hiberniæ, & Ducis Aquitaniæ, filiæ, matrimonialiter copulare promiſerit, & ſuper matrimonio inter eos ſollempniter conſummando, mutuis hinc inde conſenſibus, jam ſponſalia ſint contracta;

Ex traditâ, ſuper hoc, nobis à Domino noſtro, Romanorum Rege prædicto, poteſtate plenariâ, & ex ejus expreſſo & ſpeciali mandato, in animam Domini noſtri Romanorum Regis præfati juravimus, quod inter eoſdem Hartmannum, prædicti Romanorum Regis filium, & Johannam, præfati Domini Regis Angliæ filiam, matrimonium, per contracta ſponſalia tam ſalubriter inchoatum, circa proximum inſtans Feſtum Nativitatis beatæ Mariæ, vel circiter, ſive alio magis oportuno, vel congruo tempore, prout ipſi Domino noſtro, Romanorum Regi prædicto, de conſilio Nunciorum prædicti Regis Angliæ, qui in brevi ad ejuſdem Domini noſtri, Romanorum Regis, præſentiam tranſmittentur, convenientiùs expedire videbitur, floridæ ac jocundæ ſollempnitatis officio debeat ſaluberrimè conſummari.

A.D.1278.

Promiſimus inſuper bonâ fide, quod ſuper dotis & donationis, propter nuptias, certificationem plenariam, dicto Regi Angliæ, vel Nunciis ſuis, quos ad hoc deputare decreverit, competens cautio præſtabitur, ut oportet.

In cujus rei teſtimonium ſigilla noſtra præſentibus ſunt appenſa.

Dat. London. die Dominica in octabis Sancti Stephani Prothomartiris, anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo octavo.

D.1278.
v. 1.

De Nunciis a Lewelino Principe Walliæ, ad Alianoram filiam quondam Simonis de Monte-forti.

D.1278.
n. 6. E. 1.
t. Wall a.
E. 1. m.
d.

A.D.1278.

REX, dilecto & fideli ſuo, Galfrido de Pycheford, Conſtabulario Caſtri ſui Windeſoriæ, vel ejus Locum-tenenti, ſalutem.

Cum dilectus & fidelis noſter, Lewelinus filius Griffini, Princeps Walliæ, Goronon ab Heylin, & duos ſocios ejuſdem, Nuncios ſuos, ad colloquium & tractatum habendum cum kariſſimâ conſanguineâ noſtrâ Alianorâ, filiâ quondam Simonis de Monte-forti, deſtinaverit:

Vobis mandamus, quod Nuncios prædictos, cum eâ occaſione ad vos venerint, curialiter & honorificè recipiatis; permittentes eoſdem cum eâdem Alianorâ, clàm vel palàm, colloqui & tractare, prout magis viderint expedire.

Et dum ibidem moram fecerint honorifice tractetis eoſdem.

Teſte Rege apud Turrim London. quarto die Januarii.

De Sacramento a Walenſibus recipiendo, de obſidibus recipiendis: De captivis liberandis; & de dote per Principem Walliæ Alianoræ de Monteforte aſſignanda.

.D.1278.
n. 6 E. 1.
r. Wall a.
E. 1. m. 11.

A.D.1278.

REX dilectis & fidelibus ſuis, Guncelino de Bateleſmere, Juſticiario ſuo Ceſtriæ, Rogero Extraneo, fratri Lewelino Priori de Bangoriâ, fratri Priori de Rothelan. & Leonio filio Leonii, ſalutem.

Sciatis quod aſſignavimus vos, loco noſtri, ad recipiendum ſacramentum ab illis viginti hominibus, de ſingulis cantredis, quæ ſunt in manu dilecti & fidelis noſtri, Lewelini filii Griffini, Principis Walliæ, de obſervatione pacis, inter nos & ipſum Lewelinum initæ, juxta formam ejuſdem:

Et ad recipiendum obſides, quos idem Lewelinus nobis liberabit:

Et etiam ad deliberandum omnes priſones occaſione noſtri captos:

Et ad faciendum illis, qui venerunt ad pacem noſtram, reſtitutionem terrarum ſuarum, juxta formam pacis prædictæ:

Et etiam ad faciendum, & recipiendum emendas de injuriis & dampnis, factis hominibus noſtris in Angleſeiâ, poſt confectionem pacis ejuſdem; ita quod, per arbitrium veſtrum, plenè fiant emendæ de dampnis illis:

Et etiam ad videndum quas terras præfatus Lewelinus aſſignare voluerit in dote Alianoræ de Monte-forti, conſanguineæ noſtræ, quam ipſe duxit in uxorem; & ad certiorandum nos de aſſignatione dotis illius:

Et ideo vobis mandamus quod præmiſſa faciatis in formâ prædictâ, & ſecundum quod veſtra diſcretio magis viderit expedire; & de hoc, quod in præmiſſis feceritis, nos diſtinctè & apertè reddatis certiores.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. quarto die Januarii.

Litera Johannis Ducis Brabantiæ, de credentia & de poteſtate tractandi de Maritagio inter filium ſuum & filiam Regis.

A.D.1278.
An. 6 E. 1.
I. A. f. 117 a
Jeues Camerar.

A.D.1278.

A Treſhaut & treſpeuſſaunt Seignor, mon Seignor E. par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre, Johan. par cele meſmes grace, Duk de Lother. & Braibant. ſaluz, e liu de tot aparille a ſa volunte & a ſes comaundz.

Sire, je envoy a votre hauteſce mes meſſages ſolempnes, homme religieus le Abbe de Seint Bernard en Braibant, noble homē Henris Seignor de Bauterſen Chevalier, mon Seignor Johan mon Secrei Chapelain, frere Henris mon Aumon. & Frank. de Lovaing Chevaler de mon Hoſtel. portours de ces lettres;

Si pri, ſire, veſtre hauteſce que vous les creez en droit du mariage de veſtre fille, & de mon fiz, & de totes autres choſes, autaunt com vous feriez moi

A.D.1278. Edv. 1.

meſmes; qe ceo, q'il feront, je tieng a ferm & a eſtable.

E ſi enſi eſtoit que, par defaute de maladie, ou de aucun autre neceſſite, aucun des Meſſages devauntdiz ne peuſſent venir la ou vous ſerrez, je voil qe til qe y vendront, qui ces preſentes lettres aporteront, eient autaunt de poer de ſommeir les boſoignes, come ils eſſoirent toutz enſemble.

A.D.1278. Edv. 1.

E, por ceo qe ceo ſoit ferme choſe & eſtable, vous envoy je mes lettres overtes, ſealees de mon ſeal, faites & donees en l'an del' incarnation noſtre ſeignor 1278. le Jour de la Tipheyne.

Bulla Nicholai Tertii, per quam ſignificat Regi promotionem ſuam.

A.D.1278. *An. 6. E. 1.* *Ex Autogr.*

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Immenſæ Deus potentiæ, qui mundum per ſe condidit, per ſe regit, nec egit extrinſecùs quæſitis auxiliis ad regendum, qui non eguit ad condendum:

Quem enim, ſacrâ ſcripturâ teſtante, alium conſtituit ſuper terram? Aut quem alium poſuit ſuper eum, quem fabricatus eſt orbem? Profecto nullum; ſed ipſe ſolus regiminis & gubernationis eſt Princeps, qui creationis extitit ſolus Actor;

Ipſe quidem Eccleſiæ Catholicæ, peculiaris proculdubio domûs ſuæ, peculiaris etiam Civitatis, ſolus ædificator & cuſtos; ad cujus, ſine ipſo, cuſtodiam ſeu ſtructuram, fruſtra ædificantes alii laborem aſſumerent, fruſtra cuſtodiis cæteri vigilarent;

Tanto magis eam ſpecialis regiminis & cuſtodiæ cura proſequitur, quanto majori ſingularitate conſtruxit; ſiquidem cætera, verbo creans, dixit, & facta ſunt; Eccleſiam vero non ſolum verbi expreſſione, ſed & ſui pretioſi ſanguinis effuſione fundavit.

Ad hujus autem ſpecialitatis evidentiam, diſcipulis ſuis, quos ejuſdem Eccleſiæ jecit velud præcipua fundamenta, ego, inquiens, vobiſcum ſum uſque ad conſumationem ſæculi, ſuæ virtutis aſſiſtentiam repromiſit; & ipſi Eccleſiæ, in Apoſtolorum Principe, cui, cujuſque ſucceſſoribus commiſit ejuſdem regiminis Vicariam, ait, ego pro te rogavi, Petre, ne deficiat fides tua:

Eandem inſuper Vicariam ſic eſſe voluit, viciſſitudinariæ ſucceſſionis continuatione, perpetuam; ut, quamquam ipſi Vicarii, ex humanæ fragilitatis conditione, legi mortalitatis addicti, vitæ præſentis occaſum imperio mortis incurrerent, ipſum tamen Vicariatûs officium, ſubſtituendorum vicibus, immortale perpetuum remaneret.

A.D.1278.

Proinde ſæpefata mater Eccleſia, interdum utili deſponſata Pontifici, nuptialibus ornata monilibus, ſub ſponſi ſui ducatu, ejuſdem rectoris omnium dirigente potentia, læta deducitur;

Interdum vero, in paſtoris ſubtractione, viduitatis amictu circumdata, oculis reſolutis in lacrimas, ejus ſibi queritur adempta ſolatia, lamenta de illius ſubtractione multiplicat, & anxia pro alterius ſubſtitutione laborat; eo quandoque prolixius, quo hiis, quorum intereſt, cum omni diligentiâ ſollerter ac inſtanter ejuſdem Eccleſiæ proviſioni vacantibus, nichilominus tamen vacationis prolixitatem ingerit, occurrentium caſuum qualitas, aliarumque circumſtantiarum neceſſitas, non inſtantium negligentia, vel voluntas.

Et licet interim eadem Eccleſia, dum ad editionem ſpiritualis patris, filii, ſponſique votivam inititur, parturientis partes experiens, conatus proſequens, & moleſtias perferens, acerbos dolores ſentiat inſtar illius, tamen conſultius ydoneum pariendi tempus expectat, nè inconſultæ feſtinantiæ impetu partum præcipitet in aborſum.

O! igitur præſumptuoſa judicia murmurantium in Eccleſiæ proviſione, quam ſæpe indignè arguunt tarditatem! nam, etſi de providendo utiliter eidem Eccleſiæ in generalitate quadam ſint eligentium vota concordia, tamen, dum ſingulariter ad id perſona ydonea quæritur, in hoc nimirum querentium judicia facile non concordant:

Sed & nonnunquam, occulta forſan Dei diſpoſitione, poſtponendus eligitur, & poſtponitur præferendus; ſicut hiis accidiſſe diebus ex noſtrorum defectuum conſideratione ſupponimus, & humiliter confitemur.

Nuper enim, fælicis recordationis, Johanne Papa prædeceſſore noſtro apud Viterbium, ubi tunc cum ſuâ Curiâ reſidebat, ab hac luce ſubtracto, & ipſius corpore in Viterbienſi Eccleſiâ cum exequiarum ſollempnitate debita tumulato;

tandem nos & fratres noſtri, quibus nos tunc officii quoad hoc annumerabat equalitas, in palatio Epiſcopali convenimus, propenſiorem diligentiam deſideratæ proviſioni ejuſdem Eccleſiæ impenſuri;

Et quanquam ille, qui cæleſti dat concentui armoniam, nos ſub clauſura eadem habitantes in unum, ad utilem proviſionem ipſius Eccleſiæ obtinendam, prout ſingulorum habebat aſſertio, unanimes fore ſuâ pietate conceſſerit, ad conſumationem tamen proviſionis ejuſdem alto ſuo & ſecreto conſilio dare aliquandiu diſtulit ſpiritum unitatis.

Sed demum in die beatæ Katerinæ miſſarum ſollempniis cum invocatione ſancti Spiritûs celebratis, iidem fratres in humilitatem noſtram, utinam! non exorbitante judicio, per viam ſcrutinii concordantes, nos, tunc ſancti Nicolai in carcere Tulliano Diaconum Cardinalem, ad conſcendendam Apoſtolicæ dignitatis ſpeculam unanimiter elegerunt; nobis veſtem poderis, univerſum orbis ambitum continentum, non offerentes tantummodo, ſed etiam cum importunâ inſtantiâ ingerentes.

Verum, ut rei geſtæ ſeriem ſuccinctus ſermo pertranſeat, nedum defectus eoſdem ad humiliationem noſtram geſtimus exprimere, ſub humilitatis ſpecie, notam elationis, ſeu qualiſcumque jactantiæ ingerat ſerioſa repetitio veritatis; nos gradûs altitudinem, & oneris, imminentis tantæ altitudinis aſcenſori, molem nobis, in cardinalatûs officio, experientiæ longæ participio, non ignotam, attenta meditatione penſantes, eligentium & offerentium inſtantiæ inſufficientiæ noſtræ imparitatem objecimus, debilitatem noſtram, dictante conſcientia, oblatis imparem, cum repetita multotiens relaxationis ſupplicatione humili, allegantes:

Cumque nec ſic ceſſaret inſtans fratrum importunitas eorundem, ſed vim inferens noſtro propoſito vehementius, collegii juſſus urgeret, noſque violentiam patientes clamaremus lacrimis, nec eſſet qui auditu exauditionis audiret; vociferaremur gemitu, nec foret qui remiſſionem injuncti oneris benigno judicio indulgeret; ad illum oculos mentis ereximus, qui, ſicut præmittitur, Eccleſiam, quam per ſe fundavit, non negligit regere per ſeipſum; ſed quam piè condidit, piè regit; & quanquam de inſufficientiâ noſtrâ timentes, de ſuperhabundantiâ tamen omnipotentiæ ſuæ confiſi, humeros ſummo ſuperhumerali ſubjecimus, & humiliter jugum ſubivimus Apoſtolicæ ſervitutis;

Sperantes quod ipſe, qui Petri pedibus marinos vertices inclinavit, ut iter liquidum humanis greſſibus ſolidum pręberet, obſequium nobis, quos licet indignos, illi ſua conſtituit dignatio ſucceſſorem, in noſtri executione miniſterii, humiliabit, per ſuæ virtutis potentiam, colla tumentia ſuperborum, & lapſus in delicta labentium cohibendo, eos in bonorum ſtabilitate operum ſolidabit.

Adicit quoque ſpei noſtræ ſuffragium tua & aliorum catholicorum conſideratio Principum, quos & deſideramus attentiùs & ſperamus fidentiùs, ſic ab illo, per quem Reges regnant & potentes ſcribunt juſtitiam in ſuis regiminibus dirigi, quod ipſis, per vias rectas, ſe ac ſibi commiſſos ducentibus populos, grex dominicus, curæ noſtræ commiſſus, committentis virtute præambula, in dilecta Domini tabernacula inducatur;

Ideoque Serenitatem Regiam, monemus, rogamus & hortamur in Domino, in remiſſionem tibi peccaminum ſuadentes, quatinus prudenter attendens à Rege Regûm te Regum datum in gentibus, ut eas regas & dirigas, vitia in illis cohibeas, inſeraſque virtutes, ſic commiſſas in illas tibi partes proſequi ſtudeas, quod te, pro viribus implente quod imminet in univerſalis injuncti nobis executione regiminis, quoad tuæ ditioni ſubjectos, nobis onere partito, ſit levius, &, miniſterio tuæ in hoc cooperationis adjuti, efficaciter circa ſalutem omnium, ſalutis auctoris beneplacitum de ſuo munere proſequamur.

Illam vero de nobis certam te volumus habere fiduciam, quod tuam & Regni tui proſperitatem paterno zelantes affectu, eam conſervare proponimus, & in quibus, cum Deo poterimus, facultate ſuccedente, favorabiliter promovere.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum decimo octavo Kal. Februar. Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub Filo Canabeo.

Litera Ducis Brabantiæ obligatoria, ad obſervandum conventiones, habitas in tractatu Maritagii, de pecunia danda, & aliis Maritagium filii ſui & filiæ Regis tangentibus.

A.D. 1278.
An. 6. *E.* I.
L. A. f. 117 *a.*
Penes Camerar.

JOhan, par la grace de Dieu, Duk de Lother. & de Braibant. a tous ceaus, qui ces præſentes lettres verront & orront, ſaluz, e conoiſtre verite.

Nous feſons ſavoir a touz, qe teaus ſont les covenaunces du mariage entre treſhaut Seignor mon Seignor Edw. par la grace Dieu, Roi d'Engleterre, d'une part, & nous d'autre; que Johan noſtre eiſne fiz deit prendre à femme madame Margarete fille le Roi devauntdit, tauntoſt cum ils averont age d'eſpoſer:

E s'il avenoit que de Johan noſtre fiz defauſiſt, einz q'ils feuſſent eſpoſez, qe ja ne a veigne, noſtre eiſne fiz a pres deveroit prendre a femme madame Margarete avauntdite:

E s'il eſtoit enſi que de madame Margarete devauntdite defauſiſt, ainz qe le feuſt eſpoſee, la eiſnee fille le Roi, apres madame Margarete, ſeroit femme noſtre eiſne fiz.

E touz jours noſtre eiſne fiz, qui ſerroit heir, averoit les eiſnees filles le Roi, qe vendront apres madame Margarete:

E por ceo devoit doner le Rois devauntdit a noſtre fiz, en mariage oveske ſa fille, cinquante mille liures de Tourn. a paer 20 mil livres de Tourn. a Paris, dedens le moys qe le covenaunces ſerront affermees; e a la ſeint Johan apres ſuivaunt 10 mil. livres de Tourn. a paer a Brouſelle; e au noel apres enſuivaunt 10 mil. livres de Tourn. a Brouſelle; e, tauntoſt com li enfauntz ſerront eſpoſez, les autres 10 mil. livres de Touron. a Brouſelle.

E ne ce puet li mariage defaire, taunt com illieyt fiz apres Johan, & filles apres madame Margarete, de leal eſpouſe;

E nous & noſtre fiz deuoms dower madame Margarete, ou l'autre eiſnee que apres vendront, de trois mile livres de terre a Tourn. taunt com nous viveroms; e apres noſtre deces, de mile livrees de terre a Tourn. oveske les trois mile livrees de terre deſeuſdites, ceo ſont quatre mile livrees de terre a Tourn.

E ceo Dowaire lui deuom nous aſſigner dedens noſtre terre de Brabant, en lieu covenable & ſuffiſaunt, par deus preud hommes de noſtre terre, & par deus preud hommes qi a ceo ſerront eſtabliz depar le Roi, dedens le moys que nous en ſerroms requis de par le Roi.

A.D. 1278.

E ſi enſi eſtoit que de Johan noſtre fiz, ou des autres eiſnez defauſiſt, ainz ceo q'il feuſſent eſpoſez: ou de madame Margarete, ou des eiſnees apres ſuivauntz defauſiſt, par quei li mariages ne peuſt eſtre, enſi com deſeus eſt deviſe; nous, ou noſtre heir, ſerrons tenuz, & promettoms a rendre les quaraunte mile livres de Tournois, qi nous averioms en dedens les quatre annz, apres ſuivauntz que li mariages ne porreit eſtre, cheſcun an 10 mil. livres de Tourn. a paer a la Chaundelure a Loundr. taunt que les quaraunte mil livres de Tour. feuſſent tot paez.

E s'il eſtoit enſi qu'il feuſſent eſpoſez, & li uns de eaus moruſt, ſi q'il n'euſſent heir de lor cors, encore des cinquante mile livres, qe nous averioms eu, nous ſummes tenuz a rendre vint & cink mile livres de Tour. dedens les quatre annz ſuivauntz, cheſcun an la quarte partie des 25 mile livres de Tourn. a Chaundelure a Loundr.; e des autres 25 mile livres de Tour. ſomes nous quites & deliures.

E s'il avenoit qu'il euſſent en heir de lor cors, nous ſomes quites & deliures de la ſomme de cinquante mile livres de Tour. deſeuſdite.

E, endroit du Dowaire aſſigner, & du mariage faire, nous promettoms, en bone foi, por nous, & por nos heirs, que nous le feroms eſtable par nos lettres, & par le uſage de noſtre terre, enſi com noſtre homme, ci apres nome, Godefroys, nos freres Henris de Lovaign. Sires de Harſtall, Gauchiers Bertans Sires de Maelines, Gerars Sires de Marbays & du Bruet, Ernous de Lovaign. Sires de Breda, Ernous Sires de Dyeſt, & Henr. Sires de Bauterſen Chevaler, & autres de nos hommes, ordeneront & veront, que nous le peuſſoms faire plus ſeurement.

E feroms q'il mettront lor ſeaus as lettres, qe ſur ceo ſerront faites en teſmoignage de verite.

E totes ceſtes choſes enſi, com eles ſont ci deſeus deviſees & eſcrites, nous promettoms leaument, & en bone foi, & par ſerment, meins miſes ſur ſeintz, que nous jurames a tenir & accomplir entierrement, & en obligoms a ceo nous, & nos heirs.

A.D.1278. Edv. 1.

E, por ceo que ceo ſoit ferme choſe & eſtable, en avoms nous done au devauntdit Roi & a ſes heirs ces preſentes lettres overtes, ſealees de noſtre Seal.

A.D.1278. Edv. 1.

Don. a Loundr. en l'An del'Incarnation noſtre Seignor 1278.

De Conventionibus in tractatu, de Matrimonio inter primogenitum Ducis Brabantiæ & Filiam Regis, tenendis.

.D.1278. n. 6. E. 1. A.ſ. 117. b enes Camer.

A Touz ceaus, qi ces preſentes littres verront & orront, Freres Henr. Abbes du lieu Seint Bernard en Braibant, de l'ordre de Ciſteaus, Henr. Sires de Bauterſen, Johan Chapelain le Duk de Braibant, Frere Henr. Commanderes de la Baillye de la Chevalerie du Temple en Braibant, Frank. de Lovaign. Chevaliers del Hoſtel le Duk, Saluz & conoiſtre verite.

Nous feſoms ſavoir a touz, qe, com paroles & covenances de mariage euſſent eſtei entre treſhaut & trepeuſſaunt Seignor, Mon Seignor Edw. par le grace Dieu, Roi d'Engleterre d'une part, e noſtre chier Seignor Johan, par cele meſme grace, Duk de Lother. & de Braibant d'autre, nos chiers Sires li Duk nous envoia au devauntdite Roi, par ſes lettres overtes nous dona plein poer de aler avaunt du mariage, e de affermer les convenaunces auſi avaunt, com ſil i feut meſmes preſens.

E nous de par lui en ſomes ale avaunt, & les covenaunces avoms affermees, tot enſi com ſes lettres dient, qe ſeur ceo ſont faites, qi enſi parlent mot & moet.

Johan, par la Grace Dieu, Duk, &c. *ut patet in proxima litera præcedente, de verbo ad verbum uſque in finem.*

E nous frere Henr. Abbes, Henr. Sires de Bauterſen, Johan Chapelain le Duk, Frere Henr. Comaunderes de la Baillye de Braibant, & Frank. de Lovaign. Chevalers deſeus nomez, en convent leaument en bone foi, & promettoms par noſtre ſerment, qe nous feroms noſtre leal poer ke les covenaunces du mariage ſoient tenues fermement, enſi com il eſt contenu es lettres le Duk, qui ſeur ceo ſont faites;

A.D.1278.

Et feroms que li Duk fra ſon ſerement de ces choſes a tenir & q'il fra ſes hommes, ci deſeuz nomez & autres, ſi aſſenteront; & q'il en dorront lor lettres overtes por plus graunt ſeurte, quaunt li Duk en ſerra requis de par le Roi,

E qe li Duk aſſignera le Doweire, enſi com deſeuz eſt deviſe; e dorra ſeurte de ſes bones villes, dedens les 8. Jours apres mi quareſme:

E promettoms que nous feroms, qe li Duk dona bone ſeurte a ceaus, qe vendront de par le Roi, de 20000 Livres de Tour. que li Duk les rendra arire, a le requeſte le Roi, ou de ſes Meſſages, s'il ne fait la ſeurte des bones villes, & aſſigne le Doweire dedens le terme deſuſdit, enſi com deviſe eſt.

E, por ceo que ceo ſoit ferm & eſtable, en avoms nous done nos præſentes lettres, ſeales de nos ſeaus.

E je Frankes de Lovaign. por ceo qe je ne ai mie mon ſeal, ai en covent a mettre a ceſte lettre, quant je en ſerrai requis.

Ceo feut fait a Loundr. en l'An de l'Incarnation, &c. *ut ſupra*, le Lund. devaunt la Converſion Seint Pool.

Litera Johannis Ducis Brabantiæ ſub Sigillo ſuo ſolo, per quam obligat ſe ad tenendum omnia, quæ per Nuncios ſuos ſuper Matrimonio, inter J. filium ſuum, & Margaretam filiam Regis, tractata fuerunt.

A.D.1278. n 6. E. 1. . B. ſ. 117. b. Penes Camear.

JOhan par la grace de Dieu, Duk Lother. & de Braibant, e de Leynburgh, a touz ceaus, qi ces preſentes lettres verront & orront, ſaluz & conoiſtre verite.

Com nous en ſoms envoiez nos Meſſages ſolempnes, frere Henri, par la patience Dieu, Abbes du lieu Seint Bernard en Braibant, Henri Seignor de Bauterſen Chevalier, noſtre Feal Johan. noſtre Chapelain, frere Henri de l'ordre de la Chivalerie du Temple Comaunder de la Baillye de Braibant, & Franc. de Lovaign. Chivaler de noſtre Hoſtel, par nos lettres overtes, a treſhaut & treſpeuſſaunt Seignor mon Seig-

A.D.1278.

A.D.1278. Edv. I.

nor E. par le grace Dieu, Roi d'Engleterre, & lor euſſoms done plein poer de aler avaunt, de affermer totes les covenaunces du mariage, de Johan noſtre eiſne fiz, & de Madame Margarete fille le Roi devauntdit, ou des autres enfauntz apres ſiwauntz.

Nos Meſſages, deſeus nomez, ſont alez avaunt, & ount afferme de par nous les covenaunces faites entre nous, & le Roi deſeuſdit,

A.D.1278. Edv. I.

E tenoms a ferm & a eſtable tot ceo q'il en ount fait ſi avaunt, com les lettres parlent qi ſur ceo ſont ſaites;

E obligoms nous & nos heirs a faire, & a tenir, ſaunz aler encontre.

En teſmoignage de nos preſentes lettres, ſealees de noſtre Seal, faites & donees a Compeign. en l'An de l'Incarnation noſtre Seignor 1278. le Mardi devaunt la purification noſtre Dame.

Litera Godefredi fratris J. Duc. Brabant. & 8. *aliorum Magnatum, de conventionibus ſuper dicto Maritagio tenendis.*

A.D.1278. *An.* 6. *E.* I. *L. A. f.* 118 *a. Penes Camerar.*

A Touz ceaus, qi ces preſentes lettres verront & orront, Godefroys Fiz au Duk de Braibant, Henri de Lovaign. Sires de Harſtall, Gauchiers Bertans Sires de Maelines, Gerars Sires de Marbays & du Bruet, Ernous de Lovaign. Sires de Breda, Gauchiers Bertans eiſne fiz le Seignor de Maelines, Ernous Sires de Dyeſt, Henri Sires de Bauterſen, & Ernous Sires de Waleham Chevaler, ſaluz & conoiſtre verite.

Sachent touz qe, par noſtre conſail & nos aſſentz, nos chier Sires Johan, par la grace Dieu, Duk de Lother. & de Braibant, ad fait covenaunces, de mariage a treſhaut & treſpeuſſaunt Seignor Monſeignor Edw. par la grace Dieu, Roi d'Engleterre, enſi com il eſt contenu es lettres qi ſur ceo ſont faites.

E nous, por ceo qe c'eſt de noſtre conſaill & de nos aſſentz, promettoms leaument, & a bone foi, & par ſerement fait, meins miſes ſur Seintz Ewangeles, que nous encontre le mariage &

A.D.1278.

les covenaunces ne irroms, ne les deſtorberoms, ne feroms deſtorber par nous, ne par autri, que li mariages ne ſoit fait, & les couenaunces ſoient tenues enſi cum il eſt ordine & eſcrit.

E promettoms leaument que nous mettroms conſail, & feroms a noſtre poer que li mariages ſoient fermes & eſtables, & les covenaunces ſoient tenus, enſi com il eſt ordine & eſcrit es lettres qe ſur ceo ſont faites.

E obligoms nous & nos Heirs a tenir totes ces choſes & ces covenaunz, deſeus eſcrites, fermement & entierement.

E por ceo que ceo ſoit ferme choſe & eſtable, en avoms nous donees nos preſentes lettres, Sealees de nos ſeaus, e renunceoms a totes choſes, que au dit Roi porreint grever, & nous aider encontre ces choſes.

Ceo feut fait à Compeign. &c. *ut proximo ſupra.*

Litera Johannis Ducis Brabant. de Juramento ſuper Sanctis, quod tenebit omnes Conventiones, ſuper dicto Maritagio.

A.D.1278. *An.* 6. *E.* I. *L. A. f.* 118. *a. Penes Camerar.*

JOhan, par la Grace Dieu, &c. *ut ſupra.*

Com covenaunces de Mariage & affermaunces ſoient faites entre treſhaut Seignor Mon Seignor Edw. par la grace Dieu, Roi d'Engleterre, d'une part, & nous d'autre part, de Johan noſtre eiſne fiz Heritier, & de Madame Margarate fille le Roi devauntdit, ou des autres Enfauntz eiſnez apres ſiwauntz, enſi com il eſt contenu es lettres qe ſur ceo ſont faites,

Nous, en la preſence du Nobles

A.D.1278.

hommes, Henri de Lacy Counte de Nichole, Johan de Veſcy, & Otte de Grauntſons Chivalers, & Meſtre Robert de Beauvoir Clerk, Meſſages le Roi deuauntdit, & aucuns nos ſeals, avoms jurez, meins miſes ſur Seintz Ewangeles, que nous tendroms & empleroms entierement les covenaunces, tot enſi com eles ſont eſcrites es lettres des covenaunces, qi ſeur ceo ſont faites, e leaument reconiſſoms teu ſerement avoir fait, e que, por nule choſe, contre ceo ne vendroms.

A.D.1278. Edv. I. E teſmoignage de nos lettres, Sealees de noſtre Seal.

Ceo feut fait a Compiegne le dimenche apres la Pur. en l'An, &c. *ut ſupra*, en Moys de Feverer. A.D.1278. Edv. I.

Litera Johannis Ducis Brabant. de dote aſſignanda Dominæ Margaretæ filiæ Regis.

A.D.1278. An. 6. E. I. L. A. f. 118. b. Penes Camerar. JOhan, par la grace Dieu, Duk de Lother. & de Brabant, a touz ceaus, qi ces preſentes choſes, deſoutz eſcrites, verront & orront, ſaluz, & conoiſtre verite.

Sachiez nous avoir aſſigne, en le Counte de Jedoigne en noſtre terre de Braiban les Viles de Jedoigne chef del Counte ou le Chaſtel, e Dormale oue le Chaſtel, oue les Vilees deſouz eſcrites, & lor homages, boys, molins, rentes, relefs, eſchetes, juſticeries, forfez, fraunchiſes, oue totes les aportenaunces, & oue unze cent livres a Torneys, a lever cheſcun An en noſtre foreſte del' Soigne, ſicome deſoutz eſt eſcrit;

A avoir, & a tenir, en Dowair, a Madame Margarete & as autres filles a treſhaut Seignor Monſeignor Edw. par la grace Dieu, Roi d'Engleterre, eiſnees apres cele Madame Margarete, ſi ele, avaunt que ele ſoit eſpoſee a noſtre heir, defaille, d'ount Dieu defend, ſi com contenu eſt es covenaunces de ceo faites.

E reconiſſoms por nous, & por nos heirs, en la leaute & la bone foi, de meſmes celes covenaunces eſtre tenu, ſaunz countredit, & cheſcun delay, a faire liverer, & faire bailler a la Compaigne noſtre heir, ſi com dit eſt, ou a ceaus, qi de par lui a ceſtes choſes receivre vendront, les Viles deſouz nomees, & les Chaſteaus, oue totes lor aportenaunces, anſi plenenement com nous ore les tenoms, ſi toſt com a ſeon age avendra de Dowaire receivre, & aver ſolom les uſages de noſtre terre.

E totes ceſtes choſes avoms fait eſtendre, a lor verreye value, par ſerementz, faitz ſur Seintes Ewangeles, de nos hommes ici nomez: Wauter Golard, Ernous de Wynengeym Chivalers, Henemand parochiens rentiers de noſtre terre, & Fraunkes de Wanges noſtre Seneſchall de Brabant, en la preſence Henri de Lovaign Sires de Harſtall, Gerars Sires de Marbays & du Bruet, Richard, par la grace Dieu, Abbe de Weſtmonſter, & Thomas de Sandwiz Chiualer, Meſſages le Roi deſus nome; & a ceſte choſe par lui aſſignez.

D'autre part nous reconiſſoms, en les avauntdites leaute & foy, por nous, & por nos heirs, eſtre tenuz de faire aſſigner & liverer, en terres & rentes covenables, a la eſtente & la value de mile livres de Tour. cheſcun An, a meſmes la Compaigne noſtre Heir, ſi toſt com ele lui ſerra eſpoſee, en acompliſſement de ſon Dowair, de quatre mile livres de Tour. de An en An. A.D.1278.

E que totes ceſtes choſes ſoient fermes & eſtables, por nous & por nos Heirs, avoms fait mettre noſtre Seal a ceſt aſſignement de Dowair, oue les ſeaus nos hommes deſus nomez, qi ceſte eſtente firent;

En la Ville de Jedoigne de rente, a *Jedoigne.* la Seint Johan, 106 s. 8 d. de 500 Chapons de rente, 16 l. 13 s. 4 d. pris du Chapon 8 tour. De Tolun. 12 l. Ca Jedoigne, Jandrim, Jache la Maueyſe de 6 vignt & 15 Boueres de terre par an; 108 Mouys de forment & 100 Muys 7 Sexters de Seggle. E ix Muys de forment de Adquis 217 l. 14 s. pris del muys de Ble, le un par mi le autre, 20 s. E de une herbe qe hom apele Mayr, qe lem met en cervoyſe, 60 s. de 7 boueres de pree, qe hom apele le Pre le Duk 12 l. de 6 boueres de viners, 10 l. de prez giſauntz a Broquid & a Peſeles de les Jedoigne, 16 l. 16 s. 8 d. de la terre qe lem apele le Conte 16 s. de rentes, de 11 Chapons 7 s. 4 d. de 26 Boueres en meſmes la terre qe hom apele le Conte, baillez a gayner heritablement cheſcun an por 24. muys de ble, 24 l. e de un molin al' eſtrang deſoutz le Chaſtel. 35. muys de ble Juernage, 35 l. E d'autres rentes la meſmes 16 s. du Molin de Minge de le Jedoigne 16. muys de Blez. 16 l. E du Molin de Lanſekyn 13 Muys de bles 13 l. e de la Hale des bles, & les penſions que hom deit au molin de l'eſtang por molins, a rentes 6 muys & 8 Sexters de ble, 6 l. 16 s.

Some de Jedoigne le Chaſtel, & Jedoigne Jandrim, & Jache la Mauveyſe 300. 4. vignt. 10 l. 6 s. de Tour.

En la Ville de Melyn de 57 Boueres *Melyn.* de terre en Eſſars. 18 Muys & 3 Sexters de toutz bles, de queus 10 Sexters & demi & un Muy de Seggle de Nugrein 44 l. 6 s. E la meſmes de 46 Boueres de terre

terre en cotures 44 muys, 3 ſexters & demi de forment, & deus muys de ſeggle, 46 l. 7. s. E de 4 vignt. 10 Boueres de Boys, 6 vignt. l. E de 21 Boueres de terre 16 muys de ſeggle 16 l. E 26 l. & 8 s. de rente, a paer la Moyte a la Feſte Seint Remy, & l'autre moite a la Paſche: E de 20 muys de Aveyne, 8 l. E de 34 s. de rente au Noel: E de 8 Chapons au Noel, 106 s. 8 d. E de 64. gelines 21 s. 4 den. E de rente a la Feſte Seint Remy, 7 l. 12 s. 4 d. E de rente a la Feſte Seint Johan, 6 l. 18 s. 4 d. E por louer de meſon la ou lem brace cervoyſe 40 s. E des Pres a rentez heritablement, par an, 6 l. 4 s. E de un Molyn 14 muys 14 l. E de ceſtes choſes deit hom oſter 6 l. 13 s. 4 d. qe hom deit de fee par an.

Some de Melyn 299 l. 4 s. 8 d. les 6 l. 13 s. 4. Seurdites Souſtretes.

Molembays. E a Molembays de rente 106 s. 8 d. la Moyte a la Seint Remy, & l'autre moyte a la Seint Johan. E de deus muys de Aveyne 16 s. e de preez arentez heritablement 15 l. 16 s. par an.

Somme 21 l. 4 Sontz.

Jedoigne Superior. E de Jedoigne la Soveraigne de rente 6 l. 10 s.

E. de 100 Chapons 16 s. 8 d.

Sontz ſomme 9 l. 16 s. 8 d.

Dyncourt. E A Dyncourt de rente a la ſeint Remy 10 l. 13 s. 4 d.

E de 6. Muys de Aveyne 48 s.

E de Tolun 4 s. 8 d.

Sontz ſomme 13 l. 6 s.

Torembays. E A Torembays le Regvines de rente a la Seint Remy 4 l.

Somme 4 l.

Geſgeropont. E A Geſgeropont de Rente 7 l. 9 s. 4 d. a la Seint Remy. E de 4 Muys de Aveyne 32 s. E de 30 Gelines 10 s. E de Preez arentez 6 l. 13 s. 4 d.

Somme 16 l. 4 s. 9 d.

Petrebays. E A Petrebays, de 6 Muys de Aveyne 48 s.

Somme 48 s.

Latuit. E A Latuit de 1 Muy de Aveyne 8 s.

E de Prez arentez 26 s. 8 d.

Somme 34 s. 8 d.

Gotengyn. E A Gotengyn de demi Muy de forment 10 s.

De 2 Muys de Aveyne 16 s.

De Chaſtelerye 11 s. 4 d.

De Prez arentez, 26 s. 8 d.

Somme 64 s.

Geſtſeint Remy. E A Geſtſeint Remy de rente 56 s.

E de un Muy & demy de Aveyne 12 s.

E de 6 gelines 2 s. E de Prez arentez 33 s. 4 d. & d'un Molin 5 Muys de blez 100 s.

Somme 10 l. 3 s. 4 d.

Jeſmevile & Geſtſeint Marie. E A Jeſmevile & a Geſtſeinte Marie de rente 4 l. 9 s. 4 d

E de deus Muys & demi de Aveyne 20 s.

E de 10 Gelines 3 s. 4 d.

Somme 112 s. 8 d.

Johangeſt. E A Johangeſt de rente 9 l. 6 s. 8 d. de 6 Muys de Aveyne 48 s.

E de 20 Gelines 6 s. 8 d.

Somme 12 l. 16 d.

Petremal & Herbays. E A Petremal & Herbays, de rente 4 l.

E de 2 Muys de Aveyne 16 s.

E de 8 Gelines 2 s. 8 d. E de Prez arentez 7 l. 6 s. 8 d.

Somme 12 l. 5 s. 4 d.

Helentynes. E A Helentynes, de rente, 112 s. de 3 Muys de Aveyne, 24 s.

E de 8 Gelines 2 s. 8 d. E de Prez arentez, 6 l. 18 s.

Somme 13 l. 17 s. 4 d.

Marilles. E A Marilles de rente 6 l. 13 s. 4 d. E de 5 Muys de Aveyne 40 s.

E de 19 Gelines 6 s. 4 d. de Prez arentez 46 s. 8 d.

Somme 12 l. 6 s. 4 d.

Pelleynes. E A Pelleynes, de un Molyn 5 Muys de blez 100 s. de preez arentez 7 l. 6 s. 8 d.

Somme 12 l. 6 s. 8 d.

Mareys. E A Mareys de un Molin 57 Muys de blez 57 l. de rente 10 l. 7 s. 4 d. de 9 Muys de Aveyne 72 s.

De 45 Gelines 15 s. de Prez arentez 13 s. 4 d.

Somme 72 l. 7 s. 8 d.

Orp. E A Orp de un Molin 18 Muys de blez 18 l. de rente 15 l. 13 s. 4 d.

De 11 Muys de Aveyne 4 l. 8 s. de 75 Gelin 25 s.

Somme 39 l. 6 s. 4 d.

Jaundryn. E A Jaundryn de rente 8 l. 17 s. 4 d. de un viner arente. 40 s. de prez arentez 6 l. 13 s. 4 d. de 5 Muys de Aveyne 40 s. E de 6 Muys de blez, 6 l. E de 6 Muys de Aveyne 48 s. de 160 Chapons en ceſte vile & a Jache la Maveyſe 106 s. 8 d.

Somme 33 l. 5 s. 4 d.

A.D 1278.
Edv. 1.
Jache la Mauueſſe.

E A Jache la Mauueyſe de 2 Molins 75 Muys de blez, 75 l.

De rente 33 s. 3 d. de Cortils 12 s.

De Prez arentez 46 s. 8 d. de Boſchet 53 s. 4 d.

Somme 80 l. 45 s. 4 d.

Nodeweyns.

E A Nodeweyns de rente 24 l. De 20 Muys de Aveyne 8 l.

De 75 Gelines 25 s. arentez 5 s. 4 d.

Somme 33 l. 10 s. 4 d.

Libretinges.

E A Libretinges de rente 53 s. 4 d. De pres arentez 44 s.

Somme 4 l. 17 s. 4 d.

fyet.

E A Afyet, & de la vile de Dunlebert de rente 40 l.

Somme 40 l.

Perquis.

E de Perquis de Veſtures, de Ventes, de Entrees, de Terres 9 l. 6 s. 8 d.

Somme 9 l. 6 s. 8 d.

Forfez.

E de forfez Juſticeries de Aſſiſes, homages & relefs 533 l. 6 s. 4 d.

Somme 533 l. 6 s. 4 d.

rmale.

E A Dormale de rente 20 l. 13 s. 4 d. de prez arentez 22 l. 13 s. 4 d. E de 623 Chapons 20 l. 15 s. 4 d.

De 12 Muys de Aveyne Loven. 4 l. 16 s. De Tolun 23 l.

De 10 Muys de forment, a la Meſure de Tylemont, 8 l. 4 s. 8 d.

De forfaiz de Homag. de Aſſizes, de Veſtures, de la Baillye de Dormal 26 l. 13 s. 4 d.

Somme de Dormal oue le Aporten 127 l. 16 s.

A.D.1278.
Edv. 1.
Viners.
Tylemont.

E de Viners, qe lem apele la Tourbere de Lywes 133 l. 6 s. 4 d.

Somme 133 l. 6 s. 4 d.

E de Tolun de Tylemont 56 l.

Somme 56 l.

Foreſta de Soigne.

Derechief de la foreſte qe home apele le Boyes delSoygne 1100 l. par an. C'eſt a ſaver en celes Seſoms del' an. quaunt li Duk fait faire ſes ventes en meſmes cel Boys. E ſil avenoit q'e le Duk, o ſes heirs ne euſſent meſter de vente faire en tel boys, ou ne vouſiſſet, ſicom dit eſt; qe ma dame, la fille le noble Roy deſus dit; eſpoſee au fiz & heir mon Seign^{r}. le Duck, par ſes Seneſchaus, qi averont ſon Dowar & ſes terres deſus dictes a garder, facet la vente de an en an en meſmes tel Boys par la ou il verront qe plus ſoit a prou de ma Dame deſus dicte, taunt qe a la ſome de 1100 l. par la vue de aucun de la gent le Duk. E fait aſauer qe les 100 l. des 1100 ſount grraunteez en atrees de rentes, de Molins, deſus nomez, en la Seignorie de Jedoigne R.

Somme Total.

Somme de totel les choſes deſus
eſcrites Eſtendes & Aſſignees,
ſicom diteſt 3104 l. 9 s. 4 d.
a Tour.

E de la quele ſomme 104 l. 9 s. 4 deners ſount baillez & aſſignes par les Eſtendors en atrees des Eſtentes, des Molins, de Jedoigne, & des autres.

De incremento Dotis.

E fait aſavoir que li Duk eſt tenu de aſſigner & bailler 1000 l. de terre a Torneys, ſi com deſus en ceſt eſcrit eſt touche, en a compliſſement de quatre mile Livrees de terre annueles de Dowayre.

De Galeis pro Alfonſo Rege Caſtellæ contra Mauros in Civitate Baionenſe faciendis.

D.1278.
6. *E.* 1.
ſcon. 6. & *E.* 1. *m.* 5.

REX, Majori & Civibus ſuis Baionenſibus, ſalutem.

Cum venerabilis pater Episcopus Oueton. ſedis Apoſtolicæ Legatus, pro defenſione fidei chriſtianæ, & terræ Hiſpanniæ contra Mauros, galeas in civitate noſtrâ prædictâ proponat facere fieri & armari, nos, nolentes tam laudabile propoſitum per noſtros aliquatenus impediri;

A.D.1278.

Vobis mandamus quatenus ad mandatum ipſius Legati, & preces Regis Caſtellæ illuſtris, dictas galeas in civitate prædicta fieri, armari, & inde extrahi liberè permittatis.

In cujus, &c.

Dat. Dovor. ſexto die Februarii.

De Nunciis ad Regem Franciæ euntibus, ſuper petitione terræ Agenenſis, & completione aliorum articulorum in pace olim cum Henrico Rege inita.

A.D.1278.
An. 6. *E.* 1.
Pat. 6. *E.* 1. *m.* 21. *in Schedula.*

EXcellentiſſimo Principi, Domino ſuo kariſſimo, & conſanguineo Domino, Philippo, Dei gratiâ, Francorum Regi, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. & fælices ad vota ſucceſſus.

Cum, ſecundum formam pacis, inter, celebris memoriæ, quondam Lodowycum Franciæ, & præcariſſimum genitorem noſtrum Henricum Angliæ, Reges, jam dudum initæ, terram Agenenſem cum pertinentiis, quæ, ex deceſſu nobilis quondam mulieris, Johannæ Comitiſſæ Pictavenſis, ad manus noſtras, diu eſt veniſſe dinoſcitur, nobis reddere, & multos alios articulos, in eâdem pace contentos, complere teneamini, prout ibidem promiſſum extitit & juratum,

Celſitudinem veſtræ regiæ Majeſtatis humiliter duximus requirendam, quatenus prædictam terram Agenenſem cum pertinentiis, & omnes prædictos articulos, in prædicta pace contentos, per dilectos & fideles noſtros Stephanum de Peneceſtr. & Antonium Bek, exhibitores præſentium (quos ad petendum & recipiendum nomine noſtro prædictam terram Agenenſem, cum pertinentiis, & ad petendum completionem prædictorum aliorum articulorum, Procuratores & Nuncios ſpeciales noſtros conſtituimus) declarandos, nobis reddere veſtra Celſitudo dignetur.

Damus etiam eiſdem poteſtatem & mandatum ſpeciale ſubſtituendi alium, vel alios Procuratores, loco ſui, ad præmiſſa omnia facienda; & revocandi eoſdem, cum ſibi videbitur expedire.

Ratum habituri quicquid per ipſos, vel eorum ſubſtitutum, ſeu ſubſtitutos, actum fuerit in præmiſſis.

Et hoc Majeſtati veſtræ, & omnibus, quorum intereſt, ſignificamus per præſentes litteras, ſigilli noſtri munimine conſignatas.

In cujus, &c.

Dat. apud Dovor. octavo die Februarii.

Litera Regis ad Regem Franciæ, quod, præter pœnam ei adjudicandam, nihil ulterius in negotio Gaſtonis de Bern pertractare debet.

A.D.1278.
An. 6. *E.* 1.
Pat. 6. *E.* 1. *m.* 21. *in Scedula.*

A Treſhaut Prince e Seignor, Philipe, par la grace de Deu, Rey de France, Edward, par cele meſme grace, Rei de Engleterre, Seignor de Irelaunde, Duc de Guyene, ſaluz, e ſe aparaille a ſun pleſir.

Come autrefiez, par nos lettres, e par nos meſſages, vus eoms fet aſaver qe de noſtre entente ne fu; qe vus, par la noſtre volente, la quele nus avoms tranſlate en la voſtre, en dreit de Sire Gaſton de Biern, qe ſe eſteit mis en la noſtre volente, puſſet, ne ne duſſet dire rien encontre nus; mes ſolement atemprer la peine, q'il duſt porter des graunz treſpas, qil nus avoit fet e dit en voſtre court, la quele nus puſſoms aver done par nus meimes;

E ceo poez vous bien entendre, s'a vos plet, par les lettres, qe nus vus enveames, par vos meſſages, del pardun del rancour de noſtre queor, fet al avantdit Gaſton a voſtre requeſt; en les queles eſt contenue, qe nus ne entendioms pas qe, par tel pardon, ren diſcheiſit des amendes, qe nus devioms prendre par voſtre dit;

E eoms entendu, por noſtre Seneſchal de Gaſcoigne, qe vuz avez diſt ſur le fet de autres perſones, qe ſunt nos homes, as qeus nus ne avoms failli de dreit; ne nus ne entendoms qe par la volente noſtre, la quele nus tranſlatames en la voſtre, qe ren puſſet dire en dreit des autres perſones.

E pur ceo vus prioms, com cher Seignur e Coſin, qe vus vaillet regarder noſtre honur e le voſtre en ceo fet, e ceſſer des enqueſtes, e des apriſes, qe vus auez fetz; e comaunde a fere e repeler ceo, qe vus auez diſt, ſi ceo tenez pur dit, la quele choſe nus ne entendom pas, ne unques ne entendums; e ſi vus pleſt, oſtez voſtre mem ſi el i eſt des teres, e de la juriſdiction de nos homes, qe ne ſunt par devaunt vus par apel.

A Deu, ſire, qe vus gard toz Jors.

Done a Douree le Vintime Jor de Feverer, l'an de noſtre Regne ſime.

Idem Rex Edwardus ad eundem Regem Philippum, de eodem etiam negotio.

D.1278.
n. 6. E. 1.
idem.

A.D.1278.

A Rey de Fraunce, le Rey de Engleterre ſaluz.

Come autrefiez, par nos lettres, e par nos meſſages, vus eoms fet aſaver, qe de noſtre entente ne fuſt qe vos, par la noſtre volente, la quele nus avoms tranſlate en la voſtre, endreit de Sire Gaſton de Byern, qe ſe eſteit mis en la noſtre volente, puſſes, ne ne deves dire rien encontre nus; mes ſolement a atemprer la peine q'il duſt porter des graunz treſpas, q'il nus aveit fet e diſt en voſtre curt, la quele nus puſſoms aver done par nus meimes.

E ceo poez vus bien entendre, ſi vos pleſt, par les lettres qe nus vus enveames par vos meſſages del pardon del rancour de noſtre queor, fet al avantdit Gaſton a voſtre requeſt; en les queles eſt contenu qe nus ne entendoms, pas qe par teu pardon, rien diſcheiſit des amendes, qe nus devioms prendre par voſtre diſt; ne nus ne entendoms, qe par la volunte noſtre, la quele nus tranſlatames en la voſtre, qe rien puſſet dire en dreit de Sire Gaſton, for qe des treſpas Sire Gaſton avauntditz, des queus eſt a voſtre volente de dire plus ou meins; ne unqes noſtre entent, ne fu, ne ſerra, qe nus nus meiſoms en arbitre, per a per, a Sire Gaſton.

E pur ceo vus prioms, com cher Seignor e Coſin, qe vos voillez regarder voſtre honur e le noſtre en ceo fet, ſicome vos meſſages, qe vus nus avez ſouent enveez, nos unt teu jor promis de par vos, a ſauuer noſtre honur, qe voſtre diſt ne ſe eſtende plus avaunt qe en la forme avauntdite.

Don. ſi com avaunt.

De Literis Quietantiæ, ſuper ſolutione 8000 Marcarum pro 8 annis de annuo cenſu.

A.D.1278.
n. 6. E. 1.
x Autogr.
n Bibl. Cot-
on.

A.D.1278.

Nicholaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Pro cenſu mille Marcarum ſterlingorum, in quo, annis ſingulis, in Feſto Sancti Michaelis de menſe Septembris, ratione Regni Angliæ ac Yberniæ, nobis & Eccleſiæ Romanæ teneris, per manus dilecti filii Labri Vulpelli Civis & Mercatoris Lucan. tria milia Marcarum, dictæ monetæ, fælicis recordationis, Johanni Papæ Prædeceſſori noſtro, necnon quinque milia Marcharum, nobis & eidem Eccleſiæ tuo nomine pro octo annis, pro parte in vitâ claræ memoriæ Henrici Regis Angliæ patris tui, pro reliquâ vero parte poſt obitum ipſius elapſis, & in Sancti Michaelis præterito proximè Feſto completis,

Pro quibus Romanis Pontificibus, prædeceſſoribus noſtris, ſeu ipſi Eccleſiæ alias de dicto cenſu ſatisfactio nulla provenerat, integre perſoluta fatemur, & de prædicto cenſu annuo mille Marcharum, pro eiſdem octo annis, nobis & eidem Eccleſiæ plenarie ſatisfactum; ita quod tu & tui hæredes, à præſtatione dicti cenſûs ſitis pro tempore præterito, uſque ad dicti Feſti craſtinum abſoluti:

Eundem cenſum mille Marcharum, tam pro præſenti anno, qui à craſtino ipſo incepit in eodem Feſto beati Michaelis primo venturo, quàm deinceps in eodem feſto, annis ſingulis repetito, in ſe calculo revolvendo, nobis & eidem Eccleſiæ ſolvere tenemini annuatim;

Ad tuam itaque, ac eorumdem hæredum cautelam, & rei geſtæ memoriam, præſentes litteras tibi duximus concedendas.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum ſeptimo Kal. Martii, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub Filo Canabeo.

Litera

A.D. 1278.
Edv. I.

A.D. 1278.
Edv. I.

Litera Duciſſæ Brabant. obligatoria, quod tenebit & teneri procurabit omnes conventiones de matrimonio, ſecundum conventiones inde initas.

A.D. 1278.
An. 6. *E.* I.
L. A. f. 118 *a.*
Penes Camerar.

A.D. 1278.

Margarete, par la grace Dieu, Duceſſe de Lother & de Braibant, a touz ceaus, qi ces præſentes lettres verront & orront, ſaluz & conoiſtre verite.

Nous vous feſoms aſavoir, que celes covenaunces de mariage noſtre treſchier & ameis, mes ſires li Duk de Lother. & de Braibant, ad fait vers treſhaut Seignor Monſeignor Edw. par la grace Dieu, Roi d'Engleterre, Seignor d'Irlaunde & Duk de Aquitayne, de nos enfauntz, enſi qe il eſt contenu es lettres qi ſur ceo ſont faites, qe c'eſt fait par nos aſſentz, & par noſtre volunte, en totes choſes; e leaument aideroms qe les ſerront tenues entierement, enſi qe il eſt deviſe es lettres ſur ceo donees.

E, por ceo que ceo ſoit ferme choſe & eſtable, avoms nous fait mettre noſtre ſeal a ces lettres, qi furent donees l'an del Incarnation noſtre Seignor Jehu Chriſt MCCLXXVIII. el moys de Mars.

Literæ Majorum, & Eſkyvinorum, & Communium de Lovaygn, Bruſſele, Aumiers, Thylemont, & Lywes obligatoriæ de reddend. Regi 50 millia librarum Turonenſium ſi maritagium defecerit.

A.D. 1278.
An. 6. *E.* I.
L. A. f. 118.*a.*
Penes Camerar.

A.D. 1278.

A Touz ceaus, qi ces preſentes lettres verront & orront, les Meyres, & les Eskevyns, & les Communes de Lovaign, Bruſſelle, Aumiers, Thyelemont, & Lywes en Brabant, ſaluz & conoiſtre verite.

Nous vous feſoms aſavoir que, come covenaunces ſoient faites entre le treſhaut Seignor Edw. par la grace Dieu, Roi d'Engleterre Seignor d'Irlaund & Duk de Aguyen, e noſtre Seignor Johan, par meſmes la grace, Duk de Lother. & de Brabant, qe Johan ſon fiz eiſnez prendra a femme Madame Margarete la fille au noble Roi devauntdit, tauntoſt com il averont eage de eſpoſer.

E ſi de eaus defaille li' mariage, dount Dieu defend, qil ſe face entre les autres enfauntz apres ſiwauntz heirs noſtre Seignor le Duk, & les filles eiſnees au noble Roi avauntnome, apres Madame Margarete, ſi com plenerement eſt contenu es covenaunces de ceo faites & eſcrites:

Por la quele choſe le noble Rois avauntdit donne a Johan, fiz & heir noſtre Seignor le Duk, ove la avauntdite Madame Margarete, quaraunte mile livres de Tour. en mariage; li quel mariage, ſi choſe aveigne que faire ne ſe peuſſe, qe Dieu ne voille, nous, les Mayres, & les Eskevyns, & les Communes deſuſdites, par ceſtes nos preſentes lettres, voloms & grauntoms eſtre reſponauntz, & apaer, ſi noſtre Seignor le Duk en ceo defaille, au noble Roi deſuſdit, & a ſes heirs, les deſus nomez quaraunte mile livres de Tourn. dedens les quatre aunz, ſiwantz apres ceo que li mariages deſuſdit ne porra eſtre, cheſcun an. 10 mile livres de Tour a la Chaundelur. a Loundr. taunt que les quaraunte mile livres ſoient parpaes.

E 'ſil aveigne qe les enfauntz ſoient eſpoſez, & li un de eaus moerge ſaunz heir de lor cors, auſi voloms & grauntoms eſtre tenus a rendre & a paer 25 mile livres de Tour. des cinquaunte mile livres, queuns noſtre Seignor le Duk avera receu, dedens les quatre aunz apres ſiwauntz cheſcun, an la quatre partie a la Chaundelur. a Loundr.

E a ceo paement faire, ſi noſtre Seignor le Duk defailot, nous nous feſoms & devenoms plegges & principales dettors cheſcune comune & auſi cheſcune ſingulere parſone de nos Communes, por le tot.

E obligoms nous, & nos heirs, & nos executors par toutz, nos biens trovez en les poers les noble Roi de Fraunce, d'Engleterre, d'Eſcoce, & auſi es Countes de Chaumpaygne, & de Flaundres, & aillors, en terre, & en meer; e que au maundement le noble Roi deſuſdit, & de ſes heirs ſoient nos biens deſuſditz, en qi meins qil ſoient trouez, venduz & leuz les deners, & tote la ſomme deſuſnomee, ſi nous defailloms en la paye au terme, & au lieu ſi com dit eſt.

D.1278.
v. I.

E renunciöms, por nous, & por nos heirs, & por touz ceaus, qui poer averont de nos biens, a totes maneres de aides de ſeinte Egliſe, & de Court laye, & a touz privileges qi a nous peuſſent aider, & la paye deſuſdite delaer, ou deſtorber.

E, en teſmoignage de ceſte verite, nous, les Mayres, les Eskuyns, & les Communes deſuſnomez, avoms mis les Communis ſeaus de nos viles, por nouz touz, & por cheſcune ſingulere perſone de noſtre commune, a ceſtes lettres.

A.D. 1278.
Edv. I.

Don. en Braibant en moys de Mars l'an de l'Incarnation noſtre Seignor MCCLXXVIII.

Litera Epiſcopo Bathonenſi & Wellenſi, & Ottoni de Grandiſono, de negotiis in Vaſconia, & ejus populi inſtabilitate: De Principe Walliæ bene ſe gerente; & de Alexandro Rege Scotiæ homagium præſtare volente.

D.1278.
. 6. E. I.
uſ 6. E. I.
11. d.

A.D. 1278.

REX venerabili Patri R. Bathonenſi & Wellenſi Epiſcopo Cancellario ſuo, & Ottoni de Grandiſono ſalutem.

Curam & ſollicitudinem veſtram, quam nuper in noſtris negotiis, in Curiâ Franciæ deductis, vos impendiſſe cognovimus, plurimum commendamus, & vobis exinde gratias referimus, & ſperamus quod id, quod ibidem vice noſtra ſegaciter incepiſtis, congruis temporibus diligenter & prudenter finietis, ope Dei, ad noſtrum & noſtrorum commodum & honorem.

Quocirca dilectioni veſtræ, de qua confidimus, mandamus, & rogamus attentè, quatinus noſtra negotia, quæ vobis injunximus, & pro quibus verſus partes Vaſconiæ hiis diebus iter arripitis, & laborem, juxta ſuſcepti miniſterii veſtri debitum, cum omni diligentiâ & induſtriâ quâ poteritis; obſervatis in omnibus juris ordine & honeſtate juxta veſtras diſcretiones, expleatis & rite peragatis; & hoc, nullius accelerationis ad partes Angliæ redeundi cauſa, nullatenus omittatis; præſertim cum apud nos aliquos non habeamus, quos meliùs & utiliùs, quam vos, præmiſſa ſcire poſſe, & velle facere credimus, etiam ſi nos ipſi ibidem perſonaliter eiſdem vacaremus.

Et quia de Vaſconienſibus fama laborat, quod in ſuis conventionibus propoſitis, promiſſis & factis nimium cavilloſi & inſtabiles exiſtunt, valde neceſſarium fore credimus quod omnia & ſingula, ibidem per vos cum ipſis ſtatuenda, componenda, ordinanda & facienda, adeo ſecurè, diligenter & circumſpectè fiant, & firmentur per ſcripturas, fidejuſſiones, pœnas, & alia quæcumque obligationum genera (& præcipue facta Comitem Petragor. tangentia, circa quæ, ut accepimus, major & diligentior eſt adhibenda cautela) quod futuris temporibus, quod abſit, per eorum inſolentiam, ſuis factis propriis auſu temerario nullatenus præſumant contraire; & quod hujuſmodi ſuum factum proprium & ſecuritas præſtita imperpetuum, ad ſuam malitiam reprimendam, obici poſſit, oculo ad oculum, frontibus eorumdem.

Super hiis autem, quæ nobis per prædictum Antonium ſignificâſtis, vobis mandamus quod in ipſis fidem & credulitatem beatæ Mariæ matris Domini, potius, quam fidem Thomæ Apoſtoli ſemper habeatis; nulla etenim ratione unquam eveniet, quod nos facta veſtra ibidem immutare, ſeu revocare velimus; ſet ea, que noſtra facta, potius quàm veſtra, reputamus, firmiter teneri & obſervari faciemus in futuro.

Adhæc autem ſcire vos volumus, quod nos, & terræ noſtræ Angliæ, & Marchiæ negotia jam votivis ſucceſſibus, Dei gratiâ, proſperamur; ecce enim Lewelinus Walliæ Princeps, coram Juſticiariis noſtris ibidem comparens hiis diebus, benigne petit & recipit juſtitiam & judicium coram eis, ſuper hiis quæ verſus alios petit, & quæ ab aliis petuntur ab eodem.

Et dilectus frater & fidelis noſter A. Rex Scotiæ illuſtris, hiis temporibus, per ſuos ſollempnes Nuncios, quos ad nos tranſmiſit, homagium ſuum, nobis debitum, nobis abſque conditione aliquâ optulit & tetendit; cui ad hoc faciendum diem dedimus London. in quindena Sancti Michaelis proximo futura, ubi & vos intereritis, Domino concedente,

Vallettum ſiquidem veſtrum, latorem præſentium, uſque adventum prædicti Antonii ad nos, quibuſdam certis cauſis, nobiſcum per quatuor dies retinuimus, & volumus quod moram ſuam in hoc habeatis excuſatam.

A.D. 1278. Edv. 1. Nova relatione digna cum ſciveritis, nobis inſinuatione crebra ſignificetis.

T. R. apud Donameneye viceſimo primo die Martii.

Pollicetur Rex Romanorum ſe ſuam adhibere curam, quod Hartmannus filius ſuus in Romanum Regem aſſumatur.

A.D. 1278. An. 6. E. 1. Rot. penes Camerar.

Rudolphus, Dei gratiâ, Romanorum Rex ſemper Auguſtus, univerſis, præſentes litteras inſpecturis, ſalutem & omne bonum.

Deſiderantes, ex intimo noſtri cordis, quod filio noſtro kariſſimo deſuper concedatur aſcendere ſolium Regiæ Majeſtatis, præſentium ſerie pollicemur quod nos omnimodas curas noſtras & ſtudia convertemus, & laborabimus efficaciter bonâ fide, quod filius noſter Hartmannus de Habſpurg. & de Kyburg. Comes, Alſatiæ Lantgravius (cum Imperiali diademate, divinâ favente clementiâ, inſigniti fuerimus) in Romanum Regem, Imperii Principum electorum interveniente conſenſu benivolo & concordi, ſollempniter aſſumatur.

In cujus rei teſtimonium præſens ſcriptum conſcribi, & Majeſtatis noſtræ ſigillo juſſimus communiri.

Dat. Wienn. ſeptimo Kal. Maii, Indict. ſext. Regni noſtri anno quinto.

De prædicto Hartmanno; Rex Romanorum promittit ſe magnopere laborare ut Regnum Arelaten. valeat adipiſci.

A.D. 1278. An. 6. E. 1. Ibidem.

Rudolphus, Dei gratiâ, Romanorum Rex ſemper Auguſtus, univerſis, præſentes litteras inſpecturis, ſalutem & omne bonum.

Noſſe volumus vos univerſos & ſingulos per præſentes quod ad hoc, efficaces curas noſtras & operas applicare promittimus, & magnoperè laborare, quod cariſſimus filius noſter Hartmannus Comes de Habesburg & de Kyburg. Alſatiæ Langravius, Regnum Arelaten. Romani Imperii Principum applaudente conſenſu benivolo, valeat adipiſci.

In cujus rei teſtimonium præſens ſcriptum exinde conſcribi, & Majeſtatis noſtræ ſigillo juſſimus communiri.

Dat. Vienne ſeptimo Kal. Maii, Indict. ſext. anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo octavo, Regni vero noſtri anno quinto.

Litera Roberti Ducis Burgundiæ precatoria pro Monaſterio Ciſtercienſi.

A.D. 1278. An. 6. E. 1. Ex Orig.

Sereniſſimo Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Robertus Dux Burgundiæ, cum debitâ veneratione,* ſalutem, & de Regno tranſitorio ad æternum tranſitum ſalutarem.

Serenitatis veſtræ benignitas humilitatem noſtram incitat & invitat, quod thronum gratiæ veſtræ confidenter adeat, & de veſtri favoris gratiâ non diffidat;

Hinc eſt quod cum Ciſtercienſe Monaſterium, a noſtris progenitoribus fundatum, & in noſtro diſtrictu & dominio ſituatum, unam Eccleſiam in Villa de Scadebour, ex clariſſimorum progenitorum veſtrorum collatione, jamdiu pacificè poſſiderit & quietè, cujus proventus & exitus deputati ſunt ad ſuſtentationem Abbatum, ſingulis annis, apud Ciſter. venientium ad capitulum generale,

Nunc vero, ſicut datum eſt nobis intelligi, proventus ipſius Eccleſiæ dicuntur per quoſdam fratres prædicatores diminui, adeo quòd prædicti Abbates in generali capitulo, more ſolito, non poterunt ſuſtentari.

Serenitatem veſtram, injuriam patientibus compati conſuetam, affectuoſè volumus eſſe rogatam, quatinus huic morbo tale remedium dignetur apponere, quod Chriſto ſit acceptabile, & ſervis ſuis utile, & Regiæ Celſitudini ſalutare.

Bene vigeat & valeat veſtræ Serenitatis faſtigium in eo, ſine quo nichil eſt validum, nichil ſanctum.

Dat. Berne feria quinta poſt Lætare Jeruſalem.

De pace inter Regem Angliæ, & Guidonem Comitem Flandriæ, ſub ſigillis ſeptem Magnatum Flandriæ.

A.D.1278.
An. 6. E. I.
Ex Autogr.

A Tous ceus, ke ceſt lettres veront ou vorront, Baudwyn Auenes, Guillam de Flandres, Gerard de Rodis, Huge le Chaſteleyn de Gaunt, Johan de Caſtele, Oliver de Ariſthone, e Michel de Auchy Chivalers, ſalut en noſtre Seygnur,

Come piece ad, a Monſtril, fuſt fete une pees, e unes obligacions entre le noble Prince ſire Edward le Rey de Engleterre, pur lui & pur ces Marchans de une part, & le noble ber Guy Cunte de Flandres, & pur la Cuntaſſe de Flandres ſa mere de autre part, de fere rendre & reſtorer as Marchaunz le Rey d'Engleterre avantdit lur bens, ke il perderent par le areſt, ke la avantdite Cuntaſſe fiſt fere ſur eus en Flandres;

Et ſur ceo, pur greinure ſeurte fere, au Rey avantdit, le avantdit Cunte, e nus pur luy, ſeyoms oblige, par nóſtre eſcrit, a tenir corporal priſun a Monſtruyl ſur la Mer, al commandement le Rey avantdite, pur acompliſſement de la pees, & des obligacions avantdites, ſi eles ne ſoient tenues par le avantdit Cunte, e par nus.

Nus pur la grace, ke le avantdit Rey ad fet a memes Cunte e a nus, de ceo ke il ad grante a luy, è a nus, è procure reſpit de le priſon avantdite de kes a la Feſte de Paſche proſchein avenir, Grantoms e promettoms loiaulment ke ſe les Marchaunz è le avauntdit Cunte ne rendent pleynement au Rey avantdit, è as ſes Marchaunz avandiz, dedeinz le terme avantdit, toute la pecunie, ke arere eſt as Marchannz le avantdit Rey, de la ſumme total, ke donne lur feu pur le areſtement avantdit,

Nous, le jour de la quinzeme de la Paſche avantdit, entreroms la priſone de Monſtrevyl ſur la Mer, è ilekes demurrums, ſelume les obligacions avant, fetes entre le avantdit Rey e le avantdit Conte e nus;

Iſſint ke nus, decel tens en avant, ne prierons, ne ne ferons prier le avantdit Rey de plus ſuns reſpit de le avantdit priſun, ne de le avantdit pae;

E ſur ceo nus grantoms, e voloms ke touz les poinz, e les Articles des autres eſcris e obligacions, fetes entre le avantdit Rey, e memes le Cunte e nus de la choſe avantdite, eſtoiſent en lur premere force.

E ke ceſte nouele Suffraunce, fete a l'vantdit Cunte, e a nus, par la grace le Rey avantdit, ne turne a damage, ne prejudice au Rey avantdir, ne a ſes Merchaunz avantdiz.

En teſmoinance de la que choſe, a ceſt eſcrit avons mis nos ſeaus.

Donee a Aloſt, le an del Incarnation 1278, le jour de la Aſcencion noſtre Seignor. Jehu Criſt.

A.D.1278.

Litera Guidonis Comitis Flandriæ, de pace facta inter Regem Angliæ & dictum Comitem, ſuper dampnis datis Mercatoribus Regis per arreſtationes factas per matrem Comitis.

A.D.1278.
An. 6. E. I.
Ex Autogr.

A Tous ceus, ke ceſte lettre veront u oront, Guy Conte de Flandres, ſalus en noſtre Seignor.

Com piece a, Monſtreel, fuſt faite une pais, & unes obligacions entre mon Seignor Edewart Roy d'Engleterre pour luy & pour ſes Marchaunz d'une part, & nous, pour nous & pour la Conteſſe de Flandres, noſtre mere, d'autre part, de faire rendre & reſtorer as Marchans le Rois d'Engleterre avant dis, lour bens, ke iſs perdirent par le areſt, ke le avantdite Conteſſe noſtre mere fiſt faire ſour eus en Flandres;

Et ſour ce, pour greigneur ſeurte faire au Roy avantdit, ke nous, & nos plegges, c'eſt aſſavoir mes Sires Baduins de Aueſnes, Guillames de Flandres, Gerairrd de Rodes, Hues Caſtelanis de Gant, Johans de Ghiſtele, Oliuers de Aiſthone, & Michel d'Auchi, ſeons oblige par noſtre eſcrit, a tenir corporel priſon a Monſtreel ſour le Mer, al Mandement le Roi avantdit, pour accompliſſement de la pais, & des obligations avant dites, ſe eles ne ſoient tenues par nous & par eus:

A.D.1278.

A.D.1278.
Edv. I.

Nous, par la grace, ke l'avantdit Roy a fait a nous, & as Chivalers avantditz, dece ke il a grante & procure a nous & a eus reſpit de la priſon avantdite, de kes ala Feſte de la Paſque proſchain avenir, grantons & promettons loiaument ke, ſe nos Marchaunz ne rendent plainement a l'avantdit Roy, e a ſes Marcheans avantdis dedens le terme avantdit, toute la pecunie, ke ariere eſt as Marcheans l'avantdit Roy, de la ſoume totale, ke donne leur fu pour l'areſtement avantdit,

Nous, & les Chivalers avantdis le jour de la quinzame de la paſque avantdit, ſanz nul conterdit, enterums en le priſon de Monſtreel ſour la Mer; & ileuc demourans ſelonc les covenanches avant, faites entre le avantdit Roy & nous;

Iſſint ke nous, de cel tens en avant, ne prierons, nene ferons prier le avantdit Roy de plus lour reſpit de l'avantdit priſon, ne de l'avantdite paie;

Et, ſour ce, nous grantons & volons, ke tous les poins & les articles des autres eſcris & obligacions, faites enter l'avantdit Roy & nous, de la choſe avantdite, eſtoiſent en leur primere force;

Et ke ceſte nouele ſeuffranche, faite a nous & as Chivalers avantdis, par la grace le Roy avantdit, ne tourne a damage, n'en prejudice au avantdit Roy, ne a ſes Marcheans avantditz.

En teſmois de ceſte choſe, a ceſte lettre auons mis noſtre ſeel.

Donne a Aloſt l'an del' Incarnation 1278.

Le jour del' Aſcenſion noſtre Seignor Jehu Criſt.

De Dotalicio Johannæ filiæ Regis, per Regem Romanorum, concedendo.

A.D.1278.
An. 6. E. I.
Rot. penes Camerar.

Rudolphus, Dei gratiâ, Romanorum Rex ſemper Auguſtus, univerſis Sacri Romani Imperii fidelibus, præſentes litteras inſpecturis, gratiam ſuam & omne bonum.

Cum inter Hartmannum, de Habſpurg. & de Kyburg. Comitem, Alſatiæ Langravium, filium noſtrum cariſſimum, illuſtrem & Johannam, natam magnifici principis Domini Edwardi Regis Angliæ, jam ſolempniter ſint contracta ſponſalia ſuper matrimonio conſummando,

Noſſe volumus univerſos, quod nos eidem Domicellæ Johannæ, in hæreditariis & peculiaribus terris noſtris & bonis, & donationem propter nuptias, mille Marcarum Argenti redditus annuos, & de aliis terris noſtris, caſtris, oppidis, bonis & poſſeſſionibus, ad valorem decem milium Marcarum, ſecundum congruam æſtimationem venerabilium Virduenſis, Baſilienſis, & Lauſannenſis Epiſcoporum, dilectorum Principum noſtrorum, vel duorum ex eis, ſi omnes tres perſonaliter intereſſe non valeant, ſive etiam illorum quos dicti Epiſcopi ad hoc duxerint ſubrogandos, libere damus & aſſignamus in bonis & locis inferiùs annotatis;

Damus enim & aſſignamus eidem Domicellæ Johannæ, prædicti Regis Angliæ filiæ, ſponſæ prædicti Hartmanni, filii noſtri (pleno & libero interveniente conſenſu univerſorum & ſingulorum noſtrorum liberorum) Caſtrum de Leuzburg, cum hominibus, Curſibus in Vilmeringen & Sure, & univerſis aliis attinentiis: Opidum Arowe: Opidum Mellingen. Caſtrum Caſtel: Caſtrum Deileſawe: Opidum Sempach. Opidum Surſe: Advocatiam Beronen: Opidum Zuge: & curſum ſeu curiam ibidem, & officium exterius, cum omnibus attinentiis bonis attinentibus antedictis: Vallem Agrei: Vallem in Swize, cum curiis de Kyburg. & de Ureburg. & eorum pertinentiis: Item curiam Arce cum ſuis attinentiis, ac totam Argoiam ſecundum quod quondam Comes Hartmannus junior de Kyburg. & piæ memoriæ Albertus, genitor noſter, & Comes de Habſpurg, Eberhardus noſter patruelis, habebant & poſſidebant eandem cum omnibus bonis cultis & incultis, viis & inviis, pratis, nemoribus, paſcuis, ſtagnis, aquis, aquarumque decurſibus, cum hominibus & diſtrictibus, necnon omni jure pariter & honore; exceptis Opidis Bremegarcen. Mejenberg, Brugge, & bonis ſuis, in prædio quod vulgariter dicitur Indeir Eigen; ita quod dicta Johanna, ſi, eâ ſuperſtite, dictus H. filius noſter ſorte facultatis humanæ deceſſerit, omnia prænotata bona ad tempora vitæ ſuæ pacifice & quiete poſſideat; ipſa tamen defuncta, & hæredes noſtros legittimos libere reverſura, ſi præfatam J. a prædicto H. filio noſtro prolem non contigerit ſuſcepiſſe:

.D.1278. dv. I.

Verum, ſi, à Filio noſtro Hartmanno prædicto, pinguiori, proceſſu temporis, arridente fortuna, præfato Anglorum Regi placuerit, quod in aliis terris & locis, quæ ipſum Filium noſtrum adipiſci contigerit, ſæpedictæ Filiæ ſuæ Johannæ donatio propter nuptias aſſignetur, hujuſmodi permutatio ſibi fiet pro ſuæ libito voluntatis.

Et ſuper hiis omnibus, tam ſollerter, quàm fideliter adimplendis, cautiones rationabiles & honeſtas, quas idem Anglorum Rex habere maluerit, ei bonâ fide promittimus nos daturos.

In quorum omnium teſtimonium & evidentiam pleniorem, præſens ſcriptum exinde conſcribi & majeſtatis noſtræ ſigillo juſſimus communiri.

Nos etiam Albertus & Hartmannus, Filii Sereniſſimi Principis Domini noſtri R. Romanorum Regis, de Hapſburg & de Kyburg Comites, Alſatiæ Langravii, ſupra ſcriptis omnibus noſtrum liberum, plenum & ultroneum abhibentes aſſenſum, ea in ſingulis ſuis articulis, prout ſunt expreſſa ſuperius, bona fide, tam rata, quam inconvulſa, promittimus nos perpetuo ſervaturos, ſigilla noſtra, in ſtabilis firmitatis indicium, unà cum ſigillo prædicti Domini Auguſti genitoris noſtri, præſentibus appendentes.

A.D.1278. Edv. I.

Teſtes autem hujus rei ſunt G. Virdunenſis, & H. Baſilienſis Epiſcopi: A. major Tullen. Archidiaconus, G. Solien. & A. Werden. præpoſiti: Frater Beringerius de ordine hoſpitalis Sancti Johannis Jeroſolomitani: H. de Vurſtenberg, E. de Catzenellerbogen, de Toggenberg, & R. de Raprehit Willer Comites: C. Burgravius de Nurenberg Junior, Dapifer & Camerarius Auſtriæ, A. de Cunringen, Tumbe de novo Caſtro, Petrus Scalarius de Baſilea, Milites; aliique quamplures.

Dat. Wienne quinto Non. Maii, Indict. ſexta, anno Domini 1278. Regni vero noſtri anno quinto.

De Rege Romanorum confirmante omnia & ſingula ſupra matrimonio inter Hartmannum Filium, & Johannam filiam Edwardi conſummando.

D.1278. . 6. E. I. dem.

Rudolphus, Dei gratiâ, Romanorum Rex ſemper Auguſtus, univerſis ſacri Romani imperii fidelibus, præſentes litteras inſpecturis, gratiam ſuam & omne bonum.

Univerſitatis veſtræ notitiæ declaramus, ſimpliciter & publicè proteſtantes quod, cum jampridem venerabilem H. Baſilienſem Epiſcopum Principem noſtrum cariſſimum, & magiſtrum Andr. præpoſitum Werdenſis familiares noſtros, ad magnificum Principem Dominum Edwardum, Dei gratiâ, Regem Angliæ, ſuper matrimonio, inter Hartmannum de Habſpurg & de Kyburg Comitem, Alſatiæ Langravium, Filium noſtrum, & inclitam domicellam Johannam, ejuſdem Regis Angliæ Filiam, contrahendo, de noſtro latere miſiſſemus,

A.D.1278.

Et ſuper matrimonio ipſo, loco & tempore conſummando, inter eoſdem Hartmannum & Johannam jam ſint contracta ſponſalia, & per ipſos nuncios quædam, quæ dicto negotio congruunt, vice noſtrâ, noſtroque nomine ſint ſollempniter æditæ pactiones,

Nos univerſa & ſingula, quæ per nuncios memoratos, tam ſuper principali, quàm ſuper acceſſoriis, in præmiſſis eidem Regi Angliæ ſunt promiſſa, rata grataque tenentes, fide ſuper hoc præſtita corporali, conſtanter & inviolabiliter ea obſervare promittimus, & in ſingulis ſuis articulis efficaciter adimplere.

In cujus rei teſtimonium præſentes litteras exinde conſcribi, & Majeſtatis noſtræ Sigilli munimine juſſimus roborari.

Dat. Wienn. quinto Non. Maii Indict. ſexta, anno Domini 1278. Regni vero noſtri anno quinto.

De Juramento, per nuncios præſtito, per Regem Romanorum confirmato ſuper matrimonio ſæpedicto.

.D.1278. n. 6. E. I. bidem.

Rudolphus, Dei gratiâ, Romanorum Rex ſemper Auguſtus, univerſis Chriſti fidelibus, præſentes litteras inſpecturis, ſalutem in Domino.

A.D.1278.

Noverit Univerſitas veſtra quod, cum vene-

A.D. 1278. Edv. 1.

venerabilis Frater Henricus Baſilienſis Epiſcopus, necnon honorabilis magiſter Andreas præpoſitus Werdenſis, notarius & familiaris noſter dilectus, plenum ac ſpeciale à nobis in animam noſtram jurandi mandatum habentes, de Hartmano, Filio noſtro dilecto, de Habſpurg & de Kyburg. Comite, Alſatiæ Lantgravio, inclitæ Johannæ, illuſtris Domini Edwardi, Dei gratiâ, Regis Anglorum Filiæ, matrimonialiter copulando, ſponſalia contrahendi, & nos ad conſummationem ipſius matrimonii congruis nexibus obligandi, vice noſtrâ & nomine noſtro, in animam noſtram ſollempne ac corporale præſtiterint juramentum, quod inter eoſdem Hartmannum, Filium noſtrum, & præfatam Johannam, natam prædicti Regis Angliæ, ſponſalia, jam contracta, circa proximum inſtans feſtum Nativitatis beatæ Mariæ virginis, vel circiter, ſive alio magis oportuno tempore, prout nobis convenientius expedire videbitur, per ſollempnis matrimonii copulam debeant efficaciſſimè ſolidari,

Nos idem jus jurandum, per dictos fideles & devotos noſtros in animam noſtram, de noſtro ſpeciali mandato, noſtraque auctoritate ſic præſtitum, ratum & illibatum, fide ſuper hoc interpoſita corporali, inviolabiliter obſervare promittimus; & præmiſſa univerſa & ſingula, prout ſuperius ſunt expreſſa, perverſo ingenio penitus excluſo, fideliter adimplere.

In cujus rei teſtimonium præſentibus Sigillum noſtrum fecimus apponi.

Dat. Vienne quinto Non. Maii Indict. ſexta, Regni noſtri anno quinto.

Litera Annæ Reginæ Romanorum de promiſſo quod nuptiæ inter Hartmannum & Johannam, circa Feſtum Nativitatis beatæ Mariæ celebrentur.

A.D. 1278. *An.* 6. *E.* 1. *Ibidem.*

UNiverſis Chriſti fidelibus, præſentes litteras viſuris vel audituris, Anna, Dei gratiâ, Romanorum Regina, ſalutem in Domino ſempiternam.

Noverit Univerſitas veſtra quod nos illuſtrem Hartmannum, Comitem de Habesburg & de Kyburg, Alſatiæ Lantgravium, Filium noſtrum, inclitæ domicellæ Johannæ, magnifici Domini Edwardi Regis Anglorum Filiæ, dare promittimus in Maritum, fide ſuper hoc interpoſitâ corporali vice ac nomine noſtro,

Inter quos Hartmannum & Johannam, ſponſalibus jam contractis, circa proximum inſtans Feſtum Nativitatis beatæ Mariæ virginis, vel circiter, prout ipſi Domino noſtro Regi Romanorum conſultiùs expedire videbitur, ſub ejuſdem fidei præſtitæ religione, promittimus matrimonium cum ſollemnitate conſuetâ & debitâ conſummari.

In cujus rei teſtimonium præſentibus ſigillum noſtrum fecimus apponi.

Dat. Wienne quinto Non. Maii, anno Domini 1278.

De Poteſtate data Regi Angliæ per Rodolphum Regem Romanorum contrahendi perpetuam pacem inter ipſum & Comitem Sabaudiæ.

A.D. 1278. *An.* 6. *E.* 1. *Ibidem.*

MAgnifico & excellenti Principi Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Anglorum illuſtri, amico ſuo kariſſimo & affini, Rudolphus, per eandem, Romanorum Rex ſemper Auguſtus, ſalutem & integerrimæ ſemper dilectionis augmentum.

Tantus amor, tantaque nos cura ſollicitant ad perfectam vobiſcum, pariter & cum veſtris, indiſſociabilis amicitiæ contrahendam indiviſibiliter unionem, quod veſtrâ domo, affinitate gratuitâ, counitâ cum noſtrâ, delectat nos ejuſdem egregiæ domûs veſtræ præſignes nobis adoptare ramuſculos; ut, ſicut utraque domus alterius amplexibus inſignita, perhenniter in cootivos futuræ propaginis palmites adoleſcat;

Idcirco, magnopere cupientes quod inter nos, & illuſtrem Sabaudiæ Comitem, ſimultatum quarumvis extirpatis omnino radicibus, redivivæ dulcedinis ſeminaria reviviſcant, Ecce! quod plenam & liberam vobis tribuimus facultatem, inter nos & Comitem prænotatum, perpetuæ pacis & amicitiæ fœdera contrahendi; ſuper hoc ordinationi veſtræ nos ſtare per omnia pollicentes,

.D.1278. dv. 1.

quatenus abſque demembratione Romani imperii fieri id contingat; unde tranſmittimus vobis has litteras noſtras in teſtimonium ſuper eo.

A.D.1278. Edv. 1.

Dat. Wienne quinto Non. Maii, Indictione ſexta, anno Domini 1278, Regni vero noſtri anno quinto.

De dote Johannæ in ſuam & Hartmanni utilitatem convertenda.

.D.1278. n. 6. E. 1. idem.

RUdolphus, Dei gratiâ, Romanorum Rex ſemper Auguſtus, univerſis Chriſti fidelibus, præſentes litteras inſpecturis, ſalutem in Domino.

Noverint univerſi nos ad hoc noſtrum conſenſum liberum impertiri, quod illa decem milia Marcarum, quæ inclitus Rex Angliæ illuſtri Johannæ Filiæ ſuæ & Hartmanno Nato noſtro, pro dote, ſeu dotalicio, aſſignabit, per duos induſtrios viros (quorum alterum idem Rex Angliæ, & nos alium eligemus) in communem utilitatem converti valeant utriuſque; unde damus has noſtras litteras, noſtro Sigillo munitas, in teſtimonium ſuper ea.

A.D.1278.

Dat. Wienne 4. Non. Maii, Regni noſtri anno quinto.

De decem Milibus Marcarum Sterlingorum, in dotem datis cum Johanna Filia Regis, & errore ſcriptoris in priori litera emendato.

.D.1278. n. 6. E. 1. idem.

EDwardus, Dei gratiâ, &c. Omnibus, &c. Cum in quâdam litterâ noſtrâ (pacta de contrahendo Matrimonio inter Hartmanum, ſereniſſimi Principis, Domini Rodolphi, Dei gratiâ, Romanorum Regis ſemper Auguſti, Filium, ex unâ parte, & Johannam Filiam noſtram ex alterâ, continente) per errorem ſcriptoris omiſſum fuerit unum verbum, videlicet, in loco, in quo dicitur, quod nos dicto Hartmanno cum dictâ Filiâ noſtrâ promittimus dare in dotem decem milia Sterlingorum *Libris vel Marcis nequaquam expreſſis*;

A.D.1278.

Nos, ne de voluntate noſtrâ ſeu conſcientiâ aliquo tempore valeat dubitari, dubitationem ipſam tenore præſentium duximus declarandam, omnibus & ſingulis, cujorum intereſt, intimantes quod noſtræ fuerit intentionis, & adhuc eſt, dare dicto Hartmanno, in dotem, cum dictâ Filiâ noſtrâ, decem milia Marcatum Sterl. & eas ſolvere ad terminos in prædicta littera conſtitutas.

In cujus, &c.

Dat. &c.

De prædictis decem Milibus Marcarum reſtituendis, ſi contigerit Hartmannum, ſuperſtite Johanna, decedere.

A.D 1278. An. 6. E. 1. In Schedula Rot. Pines Camerar.

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, omnibus ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem.

Noverit univerſitas veſtra, quod nos damus & concedimus, per præſentes, venerabili Patri in Chriſto, Domino Edwardo Virdunenſi Epiſcopo, & Religioſis viris Fratribus Andreæ Pentecoſte, & Johanni de Sevenak, de ordine prædicatorum, duobus vel alteri ipſorum, exhibitoribus vel exhibitori præſentium, plenam & liberam poteſtatem recipiendi, nomine noſtro, & Johannæ Filiæ noſtræ (Hartmanno, Sereniſſimi Principis Domini Rodolphi, Dei gratiâ, Romanorum Regis ſemper Auguſti Filio, maritandæ) ſecuritatem ſeu cautionem de decem milibus Marcarum Sterlingorum, quas dicto Hartmanno, cum eâdem Filiâ noſtrâ, dare tenemur in dotem, nobis vel dictæ Filiæ noſtræ reſtituendis, ſi dictum Hartmannum decedere contigerit Filia noſtra ſuperſtite ſupradicta,

A.D.1278.

Nec non recipiendi & acceptandi, nomine noſtro, & dictæ Filiæ noſtræ, aſſignationem dotalitii, ſeu doſcli, vel dona-

A.D.1278. Edv. I.

donationis, propter nuptias eidem Filiæ noſtræ, à dicto Rege, vel ejus Filio faciendam.

Ac etiam ſtipulandi pro nobis & dicta Filia noſtra, & recipiendi obligationem quæ in præmiſſis viderint, ſeu viderit opportunum:

Et faciendi univerſa & ſingula, quæ in prædictis, vel circa prædicta, ſeu aliqua, vel aliquod prædictorum, nobis, vel dictæ Filiæ noſtræ viderint ſeu viderit expedire;

A.D.1278. Edv. I.

Ratum habituri & Gratum, pro nobis, & dicta Filia noſtra, quicquid per omnes prædictos, duos vel alterum eorumdem, factum fuerit in omnibus & ſingulis ſupradictis:

Et hoc omnibus, quorum intereſt, ſignificamus tenore præſentium litterarum.

Dat. &c.

De Donatione Johannæ, propter nuptias cum Hartmanno, ſucceſſivis per eundem Hartmannum incrementis augenda.

A.D.1278. *An.* 6. *E.* I.

Ibidem.

RUdolphus, Dei gratiâ, Romanorum Rex ſemper Auguſtus, univerſis, præſentes litteras inſpecturis, ſalutem & omne bonum.

Præſentium ſerie profitemur nos excellenti Principi Domino Edwardo, Dei gratiâ, Angliæ Regi, amico & affini noſtro kariſſimo, ſpoſpondiſſe legaliter & fideliter polliceri quod, juxta quod, proceſſu temporis, Filius noſter cariſſimus Hartmannus, Comes de Habesburg & de Kyburg, Alſatiæ Lantgravius, largitione divina bonorum pariter & honorum temporalium incrementa ſuſceperit, juxta hæc inclitæ domicellæ Johannæ, prædicti Regis Angliæ Filiæ, ſponſæ ipſius Filii noſtri, donatio propter nuptias ſucceſſivis augebitur incrementis.

A.D.1278.

In cujus rei teſtimonium præſens ſcriptum conſcribi juſſimus, & noſtri Sigilli munimine roborari.

Dat. Wienne 7. Kal. Maii, Indict. 6. Anno Domini 1278. Regni vero noſtri anno quinto.

De Henrico Converſo quodam, militiæ cingulo olim ab Henrico Rege cohoneſtato, ſuper emptione retonſuræ Argenti jam incuſato.

A.D.1278. *An.* 6. *E.* I.

Ibidem.

REX omnibus ballivis & fidelibus ſuis ad quos, &c. ſalutem.

Cum, celebris memoriæ, Dominus Henricus Rex, Pater noſter, dudum, Henricum de Wirton. militem ab errore judaico liberatum, & ad Sanctæ fidei unitatem converſum, ipſum Henricum ſacro baptiſmate perfundi, & proprii ſui nominis vocabulo ejuſdem Henrici fecerit nominari, & demum ex affectione quam idem genitor noſter erga ipſum Henricum habuit, cingulo militiæ eundem feciſſet decorari;

Nos, occaſione hujus affectionis paternæ, etiam quia idem Henricus fecit nos ſecuros de ſtando recto in Curiâ noſtrâ ſuper emptione retonſuræ argenti, unde rectatus eſt, ut dicit,

A.D.1278.

Famæ ſuæ læſioni, quatenus juſtitia permittat, præcaveri cupientes, vobis mandamus quod eundem H. occaſione recti prædicti, pacem habere permittatis;

Et, ſi quid penes ipſum Henricum inde inventum fuerit, de quo quis erga eum loqui voluerit, ſibi ſcire faciatis quod ad nos veniat, & ei inde fieri faciemus juſtitiæ complementum.

In cujus, &c.

Litera Principi Walliæ, de placitis in Wallia terminandis, de Deprædationis Griffini Filii Wenuwen, necnon de fugitivis in Angliam.

A.D.1278. *An.* 6. *E.* I.

Rot. Wall. an. 6. *E.* I. *d. m.* II.

REX, dilecto & fideli ſuo, Lewelino filio Griffini, Principi Walliæ ſalutem.

Super eo, quod litterarum veſtrarum, quas nuper recepimus, tenor continebat, quod Juſticiarii noſtri, ad placita audienda & terminanda in partibus Marchiæ & Walliæ aſſignati, vos ad faciendum

A.D.1278.

A.D.1278.

ciendum & recipiendum juſtitiam, de quibuſdam terris, ſuper vos occupatis, & in quibus jus habere clamatis, uſque ad montem Gomeri citari fecerint indebite, ut dicitis, & contra leges & conſuetudines Wallicanas,

Vobis ſignificamus, per præſentes, quod, tam temporibus prædeceſſorum noſtrorum Regum Angliæ, quam etiam temporibus noſtris, ſemper hactenus uſitatum extitit, & conſuetum, quod placita, de terris & tenementis, quæ de nobis & Coronâ Angliæ immediatè tenentur in capite, ſeu teneri debent, in partibus Marchiæ & Walliæ, etiam ſecundum conſuetudines Wallicanas, audiri & terminari conſueverunt certis diebus & locis, quos Juſticiarii, ad hujuſmodi placita audienda & terminanda aſſignati, partibus præfigere voluerunt: licet de terris aliis, quæ de nobis tenentur per medium, in locis, in quibus hujuſmodi terræ litigioſæ conſiſtunt, multotiens conſueverint placita audiri, & ibidem juſtitia partibus exhiberi:

Nos igitur, qui vobis, & ſingulis de poteſtate noſtrâ, eſſe volumus, ut debemus, in juſtitiâ debitores, ne jus veſtrum ulterius differatur, deputavimus & aſſignavimus quoſdam de noſtris, viros providos, & fideles, pacis & juſtitiæ zelatores, quibus injunximus, vivâ voce, quod partes prædictas adeant, & veſtras rationes & querelas de terris, de quibus litteræ veſtræ mentionem faciebant, certis & debitis diebus & locis, quos vobis ſcire facient, diligenter audiant; & non omittant, quin vobis debitam & feſtinam juſtitiam faciant, in formâ prædictâ, prout de jure, & ſecundum conſuetudinem partium illarum, fuerit faciendum: nec etiam aliud continetur in forma pacis ſupradictæ; Nos enim, quæ in pace illâ continentur, inviolabiliter obſervabimus Domino concedente.

A.D.1278. Edv. 1.

De deprædationibus autem & ſpoliationibus, quas homines Griffini filii Wenunwen, poſt pacem inter nos & vos initam, ſuper vos fecerunt; ac etiam de hominibus, qui prætextu terrarum, quas de nobis tenent in Walliâ, vobis, ut dicitis, ſubtrahunt ſervitia debita & conſueta, quæ de terris, quas de vobis tenent, rationabiliter debentur; injunximus eiſdem Juſticiariis noſtris quod, vocatis in præſentiâ veſtrâ, ſi intereſſe volueritis, coram ipſis præfato Griffino & hominibus prædictis, & auditis hinc inde diligenter omnibus, quæ tam vos, quam ipſi proponere duxeritis in hâc parte, tale & tam feſtinum remedium fieri faciant in præmiſſis, quod nec vobis, nec ipſis inde relinquatur ulterius juſta materia conquerendi.

Mendacia ſiquidem, ſeu ſiniſtra, ſiquæ de vobis falsò nobis ſuggeſta fuerint, credere nolumus, nec debemus; dum vos & veſtri fidelitatem, nobis debitam, in factis & operibus oſtenditis & obſervatis; & in omnibus vobis, prout de jure poſſumus & debemus, benivoli eſſe volumus & amici.

De fugitivis autem veſtris, qui a diſtrictu veſtro fugerunt ad terras, ſeu poteſtatem noſtram, cum nobis inde conſtiterit, & vos, vel alii inde loqui volueritis, extunc fieri faciemus quod juſtitia ſuadebit in hâc parte.

Teſte Rege apud Weſtm. quarto die Junii.

De conductu & protectione Regis Scotiæ.

A.D.1278. An. 6. E. 1. Pat. 6. E. 1. m. 11.

REX omnibus Ballivis, &c. ſalutem.

Sciatis quod ſuſcepimus in ſalvum & ſecurum conductum noſtrum, & in protectionem, & defenſionem noſtram ſpecialem, egregium Principem, & dilectum fratrem, & fidelem noſtrum, Alexandrum Regem Scotiæ illuſtrem, unâ cum totâ familiâ ſuâ, quam ſecum ducet in veniendo ad nos, ubicumque fuerimus in Regno noſtro Angliæ, infra tres ſeptimanas à Feſto Sancti Michaelis proximo futuro, ibidem morando, &, ad quaſcumque partes Regni noſtri ſe transferre voluerit, divertendo, & exinde libere ad propria redeundo:

Et ideo vobis mandamus, firmiter præcipientes quod prædictum Regem, cum familia ſua, quam ſecum ducet, ſalvo & ſecure per Ballivas veſtras perſonaliter conducatis, cum ab ipſo Rege & ſuis ſuper hoc fueritis requiſiti.

A.D.1278.

Volumus etiam & concedimus quod, ſi aliqua moleſtia, injuria, impedimentum, ſeu gravamen aliquod eidem Regi, vel alicui de familiâ ſuâ per aliquos de Regno noſtro fuerint illata vel facta, eis inde, ſine dilatione, rationabiliter fiat emenda.

Nolentes inſuper quod, ſi aliquis, de familiâ prædicti Regis, transgreſſionem vel forisfactum aliquod, aliquibus de Regno noſtro, in prædicto itinere fecerit, hoc prædicto Regi imputetur (dummodo illud diſadvocaverit) vel quod conductus noſter, ſeu protectio noſtra,

A.D.1278. Edv. 1.

propter hoc minorem optineat roboris firmitatem, aut aliquo modo propter hoc impediatur, inquietetur, vel infringatur.

In cujus, &c.

Duratur. uſque ad Feſtum Purificationis beatæ Mariæ Virginis proximo futurum.

Teſte R. apud Weſtm. duodecimo die Junii.

Litera ſanctiſſimo Patri, Domino Papæ, quod confirmaret poſtulationem Roberti, Epiſcopi Bathon. & Wellen. ad Archiepiſcopatum Cantuarienſem.

A.D.1278. *An. 6. E. 1.*

Ex Bundel 1 Literarum in Turri.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, & Domino, Domino N. divinâ providentiâ Sacroſanctæ Romanæ, ac univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. pedum oſcula, &c.

Vacante nuper ſede Cantuarienſis Eccleſiæ, per tranſlationem venerabilis patris R. dudum ipſius Eccleſiæ Archiepiſcopi, in Epiſcopum Portuen. Prior & Conventus ejuſdem Eccleſiæ, à nobis (ut moris eſt) de proviſione Paſtoris viduatæ Eccleſiæ faciendâ petitâ licentiâ, & optentâ; ipſi, convenientes in unum, & de ſubſtitutione dicti Paſtoris diverſis vicibus tractatu habito diligenti, demùm ad perſonam venerabilis Patris Roberti, Bathon. & Wellen. Epiſcopi, Cancellarii noſtri, vota ſua unanimiter direxerunt; & ipſum in ſuum Archiepiſcopum & Paſtorem concorditer poſtulârunt: præſentantes nobis decretum poſtulationis ipſius; &, quod hujuſmodi poſtulationi noſtrum præberemus aſſenſum Regium, humiliter ſupplicantes.

Nos igitur, eorum juſtis ſupplicationibus inclinati, poſtulationi prædictæ, quam de perſonâ idoneâ invenimus canonicè celebratam, aſſenſum noſtrum duximus tribuendum.

Cúmque nos (ſanctiſſime Pater & Domine) perſonam prædicti Poſtulati, inter omnes Prælatos & Clericos Angliæ, cujuſdam ſpecialis amoris privilegio proſequamur, exigentibus ſuis meritis probitatis, & tranſlationem ipſius ad prædictam Cantuarienſem Eccleſiam (quam, poſt ſacroſanctam Romanam Eccleſiam, ſpecialem recognoſcimus matrem noſtram) pro fidelitatis ſuæ conſtantiâ, quam ad, recolendæ memoriæ, Dominum H. Regem Angliæ illuſtrem, genitorem noſtrum, & nos, ac totam Eccleſiam Anglicanam ſemper hactenus habuit incorruptam, & a quâ nullo unquam tempore, nubulo vel ſereno, flecti potuit, ſeu etiam deviare, honeſtis ex corde deſideriis affectemus:

Sanctitati veſtræ, de quâ plenam in Domino fiduciam obtinemus, tota mentis devotione, totaque cordis affectione humiliter ſupplicamus, quatenus provide conſiderantes (ſi placet) incrementa profectuum & honorum, quæ tam ſpiritualiter, quam temporaliter per tranſlationem ſæpefati poſtulati (viri quidem tam in temporalibus, quam in ſpiritualibus circumſpecti, viri mitis, affabilis, & benigni, viri etiam miſericordiæ, manſuetudinis, caritatis & pacis) nedum præfatæ Cantuarienſi Eccleſiæ, immò etiam toti Regno noſtro poterunt, divinâ favente clementiâ, provenire; & confirmantes in hâc parte veſtram noſtris affectibus voluntatem (quod pro munere petimus) memoratum Bathon. & Wellen. Epiſcopum ad præfâtam Cantuarienſem Eccleſiam, contemplatione noſtri, conſideratione profectuum & honorum prędictorum, transferre dignemini, de gratia ſpeciali.

A.D.1278.

Mittimus autem ad Sanctitatis veſtrę pręſentiam dilectos & fideles noſtros, Franciſcum Accurſii de Bononia, juris civilis profeſſorem, conſiliarium, familiarem, & ſecretarium noſtrum, Thomam de Sancto Vigore Militem, Magiſtros Henricum Huſee, & Iterium de Engoliſmo Clericos noſtros, pręſentium portitores;

Veſtram Clementiam exorantes; quatinus indubitatam fidem adhibere ſuper hiis, quę ipſi ex parte noſtrâ, communiter vel diviſim, in conſpectu veſtro, ſuper negotio poſtulationis prędictę duxerint exponenda; & expoſita, noſtri amoris intuitu, gratioſè dignetur veſtra Sanctitas exaudire.

Nos enim, qui perſonam veſtram in perſona ſępedicti poſtulati reputabimus honorari, tam vobis, quam veſtris propterea teneri volumus acrius obligati ad omnia, quę Dominationi veſtrę ſint placita, ac exaltationis domûs veſtrę & veſtrorum reſpiciant incrementum.

Conſervet, &c.

Dat. apud Wyndeſcre decimo die Julii, anno Regni noſtri ſexto.

Litera Principi Walliæ de Epiſcopo Bangorenſi, de Abbate de Baſingwerk, necnon de placitis & controverſiis, in Marchia & Wallia audiendis.

A.D.1278. An. 6. E. 1. Rot. Wall. a. 6. E. 1. m. 10. d.

REX dilecto & fideli ſuo, Lewelino filio Griffini, Principi Walliæ.

Ea, quæ de negotiis venerabilis patris A. Bangoren. Epiſcopi vobis nuper mandavimus, non ob id, quod libertates veſtras in aliquo diminui, ſeu juribus veſtris aliquatenus derogari vellemus, vobis ſignificavimus; ſet ut inter vos & ipſum Epiſcopum, prout honori veſtro congruit, pacem & concordiam foveremus, ne ipſe de aliquo, quod libertates aut jura Eccleſiæ ſuæ lædere poſſet, de vobis juſtam materiam habere poſſet conquerendi:

Propter quod vos rogamus quod, quoad jura ſpiritualia & temporalia ipſius Epiſcopi, tam curialiter & modeſte, ſicut Principem decet, vos geratis erga ipſum, quod ex hoc honor vobis accreſcat, & à Deo retributionem condignam mereamini reportare.

Cæterum nobis non diſplicet quod vos de Abbate de Baſingwerk exigitis ea, quæ vos & prædeceſſores veſtri ſemper hactenus juſtè & pacificè percipere conſueviſtis; ſet intentionis noſtræ fuerat, cum pro ipſo vobis ſcripſimus, vobis ea potius ſuadere quę ad honorem veſtrum ſpectare noſcuntur, quàm eidem Abbati aliquam immunitatem præſtari ad id faciendum, quod ipſe & prædeceſſores ſui vobis & progenitoribus veſtris ſemper hactenus juſte & debite facere conſueverunt:

Verumptamen vos rogamus quod ab ipſo alia non petatis, quam ea quæ juſtè & debitè petere debetis, & hactenus percipere ſolebatis; & ipſum adeò humaniter tractetis, quod, ad juſtam querimoniam ſuam, cui, ſicut nec cæteris de Regno noſtro, in juſtitia deeſſe non poſſumus, nos non oporteat Juſticiariis noſtris ibidem demandare quod, auditis ſuis querimoniis, ſibi fieri faciant juſtitiæ complementum.

A.D.1278.

Articulum autem pacis, inter nos & vos initæ, de quo veſtræ literæ mentionem faciebant; videlicet, de placitis & controverſiis, in Marchia & Wallia audiendis, & terminandis, aliter non intelligimus, nec intelligi poteſt, quam temporibus prædeceſſorum noſtrorum Regum Angliæ, & etiam temporibus noſtris ſemper hactenus uſitatum extitit & conſuetum:

Nec etiam illud ex verbo *pacis* obici poteſt, niſi quod controverſiæ & contentiones, motæ in Marchia, ſecundum leges Marchiæ; & illæ, quæ in Wallia oriuntur, ſecundum leges Wallenſium, audiri & terminari debent ad certos dies & loca, quos nos ibidem partibus duxerimus præfigendos.

Et idcirco coram Juſticiariis noſtris, in partibus illis, ad dies & loca, quos ipſi vobis ſcire faciant, coram ipſis venietis, ad faciendum & recipiendum quod juſtitia dictaverit ſecundum leges ſupradictas.

Alia autem vera illius articuli interpretatio fieri non poteſt, nec aliud umquam intelleximus, aut intelligimus in hac parte.

Siniſtra ſiquidem, ad alicujus falſam ſuggeſtionem, de vobis non credemus; ſet potius ſperamus quod facta dictis compenſabitis, & erga nos & noſtros ſemper fideliter vos geretis.

Teſte Rege apud Windſor. decimo quarto die Julii.

Bulla Papæ per quam reſponſum erat Nunciis Regis, petentibus decimam Eccleſiaſticorum redditatuum.

A.D.1278. An. 6. E. 1. Ex Orig.

NIcolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

A.D.1278.

Dilecti filii, frater Johannes de Derlenton, ordinis fratrum Prædicatorum, & Magiſtri Henricus, & Gulielmus, tuæ Serenitatis Nuncii, quos contemplatione mittentis, & ſuæ probitatis obtentu benignè recepimus, laudabilibus ad Terram ſanctam Regiæ devotionis affectu & propoſito ad ſubventionem terræ ipſius diligenter ac prudenter expoſitis, ex parte tuæ Celſitudinis petierunt decimam Eccleſiaſticorum redditatuum Regni Angliæ, ac aliarum terrarum tuarum, prout extitit in Lugdunenſi Concilio, ipſius terræ ſubſidio deputata, ut hujuſmodi affectum evidentius per operis effectum exhibeas & propoſitum efficacius proſequi valeas, Apoſtolica tibi auctoritate concedi.

Petierunt inſuper collectam, jam & colligendam, ex decimâ ipsâ pecuniam, cum paratus ſis vivificæ crucis ſignum aſſumere, ac per Prælatos Regni tui, qui ad hoc de noſtrâ licentiâ ſe, ac ſuas Eccleſias obligabunt, ac etiam per ſufficientes Mercatores cavere ydoneè, quod ſi te non transfretare contingat ſine diminutione aliquâ pecuniam receptam de decimâ prædictâ reſtitues, tibi exnunc, præmiſſis tamen crucesignatione ac cautione præcedentibus aſſignari.

Ad ſuffragium quoque præmiſſarum petitionum iidem Nuncii addiderunt, quod ex hiis decima & terræ prædictæ non ſolum per renovationem pecuniæ, quam in dicto Regno renovare proponis, pro eo quod per modos varios eſt non modicum ſolito ejus valori detractum, ſet etiam ex collectionis diligentiâ & favore, quem collectio ipſa de tuo nomine ſortietur, auctore Domino ſentient magnæ utilitatis augmentum.

Sane, Fili cariſſime, hujuſmodi tuum propoſitum & affectum in illo, exultanti animo commendantes, in cujus manu Regum corda conſiſtunt, qui ea pro arbitrio ſuæ voluntatis inclinat, ad præmiſſam primam petitionem nomine tuo factam, tuæ ſalutis & negotii utilitate penſata, de Fratrum noſtrorum conſilio reſpondemus; quod ſi Regali magnificentiæ placeat ad ſubveniendum terræ prædictæ abſolutè, abſque intendimento aliquo, publicè ac ſolempniter, prout tantum decet Principem, ſalutiferæ crucis caractere inſigniri, noſtri propoſiti eſt & parati ſumus, Excellentiæ tuæ, poſtquam taliter crucesignatus fueris, decimam concedere poſtulatam, colligendam & in tuto ſervandam, uſque ad tempus generalis paſſagii, & tunc, ſeu ante forſitan, prout facti qualitas ſuadebit, tibi de mandato noſtro liberè aſſignandam.

Circa ſecundæ vero petitionis articulum, Magnificentiam Regiam volumus non latere, quod reddimur admodum conſcientia urgente ſolliciti, ut decima ipſa in ejuſdem terræ utilitatem efficaciter convertatur, & ſubſidio, tantis Eccleſiæ univerſalis laboribus ac oneribus exquiſito, terra eadem non fraudetur: propter quod non facile nobis occurrit, qualiter poſſimus ad hoc animum inclinare, quod conceſſio pecuniæ, de decimâ ipsâ collectæ, multum prædicti paſſagii tempus anticipet, aut pecunia eadem præmaturè, vel totaliter, vel etiam pro parte alicui aſſignetur.

Verum quia ſingularia ſperantur de tuâ præſentiâ, favente Domino, ipſi terrę commoda proventura, ſingulariter inducimur ad ſpecialem tibi ſuper hoc gratiam faciendam.

Ideoque, ut ad idem paſſagium te poſſis præparare commodius, circa petitionem eandem in eo gratioſè tuis votis annuimus, quod, poſt hujuſmodi tuam crucesignationem, tibi viginti quinque milia Marcarum, de præfatâ collectâ, jam èx decima ipſa, pecuniâ intendimus facere aſſignari; dum tamen prius ad quantitatem ipſam ſine, diminutione, ac contradictione aliquâ reſtituendam, ſive ad mandatum ſedis ipſius, tibi quovis tempore faciendum, ex quacunque cauſa non transfretaveris, ſive alias ſedes ipſa quandocunque ante tuum paſſagium dictam repetierit quantitatem, te ac ſucceſſores tuos obliges, præſtito juramento, & tuis ſuper hoc patentibus litteris exhibendis, necnon & aliquos pro noſtro arbitrio Prælatos Regni ejuſdem, ad idem una cum ſuis Eccleſiis de noſtra licentia obligandos, ac inſuper ydoneas Societates Mercatorum de Italia exhibeas tecum, ſecundum noſtrum beneplacitum, obligationem hujuſmodi ſubituros;

Hoc nichilominus adiciendo in earundem tuarum ſerie litterarum, quod tu promittis te transfretaturum in terræ præfatæ ſuccurſum, quandocunque tibi fuerit ejuſdem ſedis auctoritate mandatum; quodque vis, & conſentis expreſſe, ut, poſtquam ſignum crucis aſſumpſeris, ad reddendum Domino votum tuum per cenſuram Eccleſiaſticam, & alios modos, quos ſedes ipſa duxerit eligendos, per ſedem eandem quandocunque ſibi viſum fuerit compellaris.

Ne autem poſſimus de aliquâ variatione notari, ſcire te volumus, quod nobis nichilominus reſervamus, ut tam ante conceſſionem decimæ tibi ut prædicitur, faciendam, quam etiam poſt, prius tamen quam tibi fuerit decima eadem aſſignata, de ipſa decima diſponere liberè valeamus, prout terræ ſæpefatæ negotio & alias nobis videbitur oportunum; licet non ſit intentionis noſtræ circa ipſam decimam tale aliquid immutare, quod te movere deberet, ad tuum ſuper crucesignatione prædicta propoſitum immutandum.

Dat. Viterbii Kal. Aug. Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo Canabeo.

Rex propoſuerat quaſdam Abbathias ad cenſum annuum mille Marcarum curiæ Romanæ ſolvendum obligandas; Cui Papa minime conſentit.

A.D.1278.
dv. 1.

A.D.1278.
n. 6. E. I.
x Orig.

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Dilecti filii, frater Johannis de Derlenton, ordinis fratrum Prædicatorum, ac Magiſtri Henricus, ac Gulielmus, Celſitudinis tuæ Nuncii ex parte tuâ, in noſtrâ & fratrum noſtrorum propoſuerunt præſentiâ conſtituti, quod tu, volens conſultius providere quod cenſus annuus mille Marcarum Sterlingorum, ad quem ratione Regni Angliæ ac Yberniæ nobis & Eccleſiæ Romanæ teneris, non ſolum tuo, ſet & ſucceſſorum tuorum temporibus pacificè perſolvatur, inſtanter poſtulas in hoc tuis deſideriis annui, quod cenſus ipſe per manus aliquorum Abbatum & Priorum ejuſdem Regni, quorum Monaſteriis paratus es ad id ſufficientes poſſeſſiones & redditus aſſignare, de cætero perſolvatur; ita quod, ſi dicti Abbates & Priores in ſolutione deficerent, tu eos ad hoc, una nobiſcum, per eoſdem redditus & poſſeſſiones, ac alia eorum bona cogere tenearis.

Sane, fili cariſſime, quantumcunque libenter in hiis, quæ tibi expediunt, votis tuis annuere, prout ſecundum Deum poterimus, intendamus; tamen ſcire te volumus, quod ſuper præmiſſis, cum fratribus noſtris deliberatione præhabitâ, patenter advertimus, quod nec honori ſedis Apoſtolicæ congruit, nec tuis utilitatibus expedit; & ideo nec nos ipſi proponimus, circa ea, quæ ſuper eodem cenſu, per noſtros prædeceſſores, & tuos, ſunt acta ſolempniùs, & ſervata diutius, aliquid immutare.

A.D.1278.
Edv. 1.

A.D.1278.

Dat. Viterbii Kal. Aug. Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo Canabeo.

Litera a Johanna Regina Caſtellæ pro Archiepiſcopo Rothomagenſi.

A.D.1278.
n 3. E. I.
undela Li-
rarum &
revium in
urri.

A.D.1278.

A Treſhaut homme, & treſnoble, & ſon treſchier filz Eduart, par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, &c. Jehane, par la meiſme chele grace, Roine de Caſtele & de Lyon, Conteſſe de Ponter, &c. ſaluz, & bone amour.

Biaus fiez, comme je vous euſſe autre foiz proie, par mes lettres de la boſoigne le Archeveſque de Roen, d'endroit l'omage q'uil vous doit faire, ke vous ſon homage vauſſiſſies rechevoir par procureur, duskes a chou qe vous paſſeries la mer, pour chou q'uil eſt greves de la voie de Rome, la ou il a molt en a faire;

Et me Sires vous en prie par ſes lettres, je vous pri en tant come je puis, ke vous le proiere mon Seigneur, & le noſtre vuellies faire, ſe vous faire le poes en nule maniere, s'eu faites tant qe il ſe puiſt apercheuoir que mes prieres li aient en aucune choſe pourfice, & q'uil nous en puiſt merchier.

Dieux ſoit avec vous.

Litera a Johanna Comitiſſa d'Alencon & Chartres Regi Angliæ rogatoria pro Gulielmo Archiepiſcopo Rothomagenſi, quod Juramentum fidelitatis per procuratores ejus reciperet.

A.D.1278.
An. 6. E. I.
Bundela Literarum &
Brevium in
Turri.

A.D.1278.

A Treſhaut & treſnoble Prince, ſon treſchier & treſame Couſin E. par la grace de Dieu, Roy de Angleterre, Johanne, Conteſſe d'Alencon & de Chartres, ſalut & veraie amour, & lui apareilliee a ſa volente, & a ſon pleiſir.

Sire, come honeurable Pere en Jeſu Criſt, Guill. par la grace de Dieu, Arceveſqe de Roen, noſtre eſpeciel ami

A.D. 1278. Edv. 1. vous doie feire homage, & il redoute mout la nier, & meeſmement pur ce qu'il eſt mout grevez & travailliez du tous voyage, que il a fet par lonc tens, & a Rome & a ailleurs; pur quoy il ne puet mie aler a vous en propre perſone, ſanz grant peril de ſon cors;

Et ſeur ſe j'entens que ma Dame la Reine vous prie per ſes lettres, qe vous li vueilliez feire tel grace, que vous le devantdit homage vueilliez receivoir per ſon Procureeur eſpeciel, en tel maniere, qe ſi toſt com li diz Arceveſque, noſtre ame, ſaura que vous ſoies es partes de France, ou es parties de Gaſcoigne, ou que ce ſoit, il ſoie prez & apareilliez de vous feire homage en propre perſone ſi come il deura:

Si vous pri, Sire, tant com je puis, que vous la priere ma Dame vueilliez acomplir & mettre a enure en ceſte beſoigne; & tant en feites, s'il vous pleſt, pur l'amour de lui & de moi, que nous vous en puiſſiens mercier & ſavoir grace, & que il aperceive que noz preres li aient valu envers vous. A.D. 1278. Edv. 1.

Noſtre Sire vous gart.

Donne a Eſtampes le Vendredi apres le Saint Pere entrant Aouſt.

Ad eundem effectum ad Regem prædictum mittuntur literæ à Margareta Regina Franciæ.

Dat. apud Stampas die Jovis poſt inventionem beati Stephani.

Bulla per quam Papa ſignificavit prælatis Angliæ, quod, ſi Rex transfretaverit in ſubſidium terræ ſanctæ, conceſſit eidem decimam eccleſiaſticorum reddituum ſub forma in eadem bulla contenta.

A.D. 1278. An. 6. E. 1. Ex Orig. Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Venerabilibus fratribus Londonienſi & Herefordenſi Epiſcopis, ac Dilectis filiis Magiſtro Ardicioni Capellano & Nuntio noſtro in Angliâ, & fratri Johanni de Derlenton, ordinis Prædicatorum, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Nuper tu, fili, frater Johannes de Derlenton, & dilecti filii Magiſtri Henricus ac Guillielmus clerici, & Nuntii cariſſimi in Chriſto filii noſtri Regis Angliæ illuſtris, expoſitis Regiæ ad Terram ſanctam devotionis affectu & laudabili propoſito, ad ſubventionem ipſius, primo, ejuſdem Regis nomine, petiiſtis decimam eccleſiaſticorum redditutum Regni Angliæ, ac aliarum terrarum Regis ipſius, prout extitit in Lugdunenſi Concilio ejuſdem terræ ſubſidio deputata, ut hujuſmodi affectum evidentius per operis effectum exhibeat, & propoſitum efficacius exequi valeat, apoſtolica ſibi auctoritate concedi petiiſtis:

Inſuper collectam jam & colligendam ex decima ipſa pecuniam (cum paratus ſit idem Rex vivificæ crucis ſignum aſſumere, ac per prælatos Regni ſui, qui ad hoc, de noſtra licentia, ſe ac ſuas eccleſias obligabunt, & etiam per ſufficientes Mercatores cavere ydoneè quod, ſi eum non traſfretare contingat, pecuniam, receptam ex decima ipſa, reſtituet) eidem Regi, præmiſſis cruceſignatione & cautione præcedentibus, aſſignari, nonnullis rationibus in hujuſmodi petitionum ſuffragium allegatis. A.D. 1278.

Nos autem Regi præfato ad præmiſſam primam petitionem, nomine ſuo factam, de fratrum noſtrorum conſilio per alias noſtras litteras reſpondemus, quod, ſi Regali magnificentiæ placeat, ad ſubveniendum terræ prædictæ abſolute, abſque intendimento aliquo, publice ac ſollempniter, prout tantum decet Principem, ſalutiferæ crucis caractere inſigniri, noſtri propoſiti eſt & parati ſumus excellentiæ ſuæ, poſtquam taliter cruceſignatus fuerit, decimam concedere poſtulatam, colligendam & in tuto ſervandam uſque ad tempus generalis paſſagii, & tunc, ſeu ante forſitan, prout facti qualitas ſuadebit, ipſi Regi de mandato noſtro libere aſſignandam.

Circa ſecundæ vero petitionis articulum, ad hoc quod dictus Rex ad idem paſſagium ſe poſſit præparare commodius, in hoc, prout habet earumdem noſtrarum ſeries litterarum, gratioſè votis ſuis annuimus, quod, poſt hujuſmodi cruceſignationem ſuam, ſibi viginti quinque milia Marcarum de præfata, collecta jam ex decima ipſa, pecunia, intendimus facere aſſignari; dum tamen idem Rex priùs ad quantitatem ipſam, ſine diminutione ac contradictione aliquâ, reſtituendam, ſive ad mandatum ſedis ipſius, ſibi quovis tempore faciendum, ex quacumque cauſa non transfretaverit, ſive aliàs ſedes

A.D.1278. Edv. 1. ipſa, quandocumque ante ſuum paſſagium, dictam repetierit quantitatem, ſe ac ſucceſſores ſuos obliget; præſtito juramento; & ſuis ſuper hoc patentibus litteris exhibendis; necnon & aliquos, pro noſtro arbitrio, Prælatos Regni ejuſdem ad idem, unà cum ſuis eccleſiis, de noſtra licentia obligandos; ac inſuper ydoneas ſocietates Mercatorum de Italia exhibeat ſecum, ſecundum noſtrum beneplacitum, obligationem hujuſmodi ſubituras; hoc nichilominus adiciendo in earundem ſuarum ſerie litterarum, quod ipſe promittit ſe transfretaturum in terræ prædictæ ſuccurſum, quandocumque ſibi fuerit ejuſdem ſedis auctoritate mandatum: Quodque vult & conſentit expreſſe ut, poſtquam ſignum crucis aſſumpſerit, ad reddendum domino votum ſuum, per cenſuram eccleſiaſticam & alios modos, quos ſedes ipſa duxerit eligendos, per ſedem eandem, quandocumque ſibi viſum fuerit, compellatur.

Ne autem poſſemus de aliquâ variatione notari, nobis in prædictis noſtris litteris reſervavimus ut, tam ante conceſſionem decimæ præſato Regi, ut prædicitur, faciendam, quam etiam poſt, prius tamen quam ſibi fuerit decima eadem aſſignata, de ipſa decima diſponere liberè valeamus, prout terræ ſæpefatæ negotio, & alias nobis videbitur oportunum; licet non ſit intentionis noſtræ circa ipſam decimam tale aliquid immutare, quod eundem Regem movere deberet ad ſuum, ſuper crueceſignatione prædicta, propoſitum immutandum; prout hæc omnia in præmiſſis noſtris litteris, Regi directis eidem, plenius continentur. A.D.1278. Edv. 1.

Quocirca diſcretioni veſtræ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus ad ſæpefati Regis præſentiam accedentes, ſi juxta præmiſſam formam crucem aſſumat; ſi ſe ac ſucceſſores ſuos ad quantitatem prædictam reſtituendam, ut prædicitur, obliget; quos prælatos, quas preterea ſocietates Mercatorum offerat ad obligationem hujuſmodi ſebeundam; ſi præmiſſo modo promittat ſe tranfretaturum; & velit, ac expreſſe conſentiat, quod, poſtquam cruceſignatus fuerit, ad transfretandum, ut præmittitur, compellatur; formam inſuper litterarum, quas ab ipſo Rege ſuper hiis volumus exhiberi, nobis per veſtras patentes litteras ſerioſiùs intimetis; ut, pleniùs per ipſas inſtructi, prout res exegerit, procedamus.

Dat. Viterbii 2. Id. Auguſti Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub plumbeo Sigillo.

Litera Abbatis beati Dionyſii in Francia, pro Archiepiſcopo Rothomagenſi.

A.D.1278. An. 6. E. 1. Bundela Brevium, &c. in Turri. An. 6. E. 1. SErenissimo Principi, Domino in Chriſto Chariſſimo, Edwardo, Dei gratiâ, illuſtri Regi Angliæ, Matthæus, miſeratione divinâ, Eccleſiæ beati Dionyſii in Franciâ, Abbas humilis, ſalutem, &c.

Quia, multis afflictus moleſtiis, multis propulſatus injuriis, multiſque attenuatus curis, laboribus, & expenſis, venerandus & chariſſimus nobis pater in Chriſto G. Dei gratiâ, Archiepiſcopus Rothomagenſis, ſub corporalis debilitatis imperio, à Curiâ noviter Romanâ reverſus, non ſine incommodo magno ad præſentiam Celſitudinis veſtræ, pro juramento fidelitatis, prout moris eſt, vobis præſtando, perſonaliter accedere poſſet, maximè cum procelloſas æquoris undas abhorreat in immenſum, ipſumque mare eidem ſuis minetur inſultibus; Excellentiam veſtram rogamus quatinus, compatientes eidem, & erga ipſum benignitatis Regiæ prætendentes affectum, per procuratorem, quem ad vos deſtinet, ydoneum; vel coram Procuratore aliquo, à vobis ad dictum Archiepiſcopum, ad ejuſdem expenſas proprias, deſtinando, cui nomine veſtro fidelitatem juret prædictam, Juramentum velitis recipere ſupradictum, quouſque ad Vaſconiæ partes vel Franciæ accedere vos contingat; quia tunc commodiùs ſe veſtro conſpectui præſentabit, dictum Juramentum perſonaliter ſubiturus. A.D.1278.

Valeat, &c.

Dat. Rothomag. die Veneris poſt Aſſumptionem beatæ Mariæ Virginis.

A.D.1278.
Edv. 1.

De Archiepiſcopo Rothomagenſi Regi ſupplicante, quod per Procuratores Juramentum fidelitatis, ei debitum, reciperet.

A.D.1278.
Edv. 1.

A.D.1278.
An. 6. E. 1.
Bundela Brevium, &c. in Turri, An. 6. E. 1.

EXcellentiſſimo Domino ſuo, Edwardo, Dei gratiâ, illuſtri Angliæ Regi, Gulielmus, miſeratione divinâ, Rothomagenſis Archiepiſcopus, ſalutem, &c.

Quia gyrat animus in diverſa, ſuppoſitus eodem tempore curis diverſorum neceſſariorum, ferè æqualium: Pro quorum uno, corporis & rerum ſubjicitur periculo; pro alio autem, rerum timet periculum, & ſuperioris offenſam: Sciens quod, dum ad utrumque feſtinat, neutrum bene peragit; viam ſic hæſitanti oportet eligere tutiorem.

Ideóque nos, qui corporis & rerum timemus periculum ſi, pro faciendo Juramento fidelitatis Magnitudini veſtræ de terra, quam à vobis tenemus, in Angliam nos oporteat transfretare, cum de novo, à Curia Romana, ad Archiepiſcopatum noſtrum venerimus ſatis feſſi, vias itinerandi difficiles & abruptas, & jura ac negotia noſtræ Diocæſis multum invenerimus intricata, ſicut plerunque in illis accidit, qui de novo Curam conſimilem amplectuntur:

Unde, ſine magno diſpendio, modò ad veſtram magnitudinem accedere non valemus, pro dicto Juramento fidelitatis debitè faciendo; præcipuè cum illuſtris Franciæ Rex ſit ad præſens in Normanniæ partibus; cum quo, novitatis hoc tempore, ſuper terris noſtriſque juribus, vacante noſtrâ Rothomagenſi Eccleſiâ, indebitè occupatis, tractare, & ipſius implorare ſubſidium nobis oportunum habemus:

Mare etiam, complexioni noſtræ contrarium, & ipſius abhorremus inundationes inſolitas, & periculum, quod patet in Januis, cum amodò difficultatem & periculum exhibeat transfretanti:

Qua propter manſuetudini Regiæ cauſam & audaciam ſumpſimus ſupplicandi, quatinus dictum Juramentum fidelitatis, ad quod vobis tenemur ex debito, de ſpecialis benignitatis veſtræ gratiâ, & conſueti favoris intuitu, dignemini per Procuratores noſtros recipere; ad hoc ſpecialiter deſtinatos;

A.D.1278.

Scituri certiſſimè quod, quam cito mare Anglicanum vos transfretare contigerit, ad quaſcunque partes Franciæ, ſive Gaſcoignæ, & auditis de tranſitu veſtro rumoribus, in inſtanti vobis obviam veniemus, dictum fidelitatis juramentum, & alia, quæ Regni Angliæ conſuetudo, ejuſdemque terræ qualitas exigit & conditio, præſtituri.

Inſuper magnitudinis veſtræ apertas recognitionis noſtræ tranſmittimus literas, per quas innoteſcimus quod, per factam nobis gratiam, vobis veſtriſque Succeſſoribus nullum præjudicium volumus generari: nec nobis & Succeſſoribus noſtris quicquam præbere ſubſidium, quo minus teneamur, ut ante, præſtare, ſuper fidelitate prædicta, perſonaliter juramentum.

Quæ tandem, ſi ſic fieri Dominationi veſtræ non placeant, iterum Regiæ Celſitudini ſupplicamus, cordis affectione, quâ poſſumus ampliori, quatinus unum de veſtris Clericum aut Laicum in Normanniam, aut in Franciam, ubi vobis citra mare placuerit, Regia Celſitudo tranſmittat, ad recipiendum à nobis pro vobis, & nomine veſtro, fidelitatis debitæ juramentum.

Tantum de prædictis, obtentu noſtrorum precaminum, facientes, ſi placet, quod, in exauditione, evidentiis excuſationis noſtræ prædictæ, nobis & arduis noſtris neceſſitatibus videamini conſuetæ benignitatis veſtræ gratia compati, & ut, per hoc, in poſterum, ad effundendas orationes pro vobis Altiſſimo, & ad alia gratiarum obſequia teneamur.

Valeat, &c.

Dat. anno Domini 1278. die Mercurii in Feſto beati Barth. Apoſtoli.

De Adventu Alexandri Regis Scotiæ in Angliam.

A.D.1278.
An. 6. E. 1.
Pat. 6. E. 1. m. 6.

REX Vicecomitibus, Majoribus, Præpoſitis, & cæteris Ballivis, ad quos præſentes literæ pervenerint, ſalutem.

A.D.1278.

Cum dilectus frater & fidelis noſter Alexander Rex Scotiæ illuſtris, jam ſit in procinctu itineris veniendi ad nos, ad partes Anglicanas, nos indempnitati ejuſdem

A.D. 1278.
Edv. I.

ejuſdem Regis, quatenus cum juſtitia poterimus, proſpici cupientes,

Vobis mandamus, firmiter injungentes, quod in omnibus Civitatibus & Burgis de balliviis veſtris, per quas eundem Regem, cum familiâ ſuâ, in veniendo ad nos, tranſitum facere contigerit, ex parte noſtrâ, & nomine noſtro Regio, firmiter inhiberi faciatis, ne, ob ejus adventum, ſeu tranſitum per hujuſmodi Civitates aut Burgos, res venales cariùs & indebitè vendantur eidem Regi & ſuis, quam communiter venduntur Compatriotis, tempore ſui adventûs, ſeu tranſitûs per Civitates aut Burgos ſupradictos;

Ita tamen quod hujuſmodi inhibitio, quam, ſui contemplatione, ad præſens fieri facimus de gratiâ noſtrâ ſpeciali, temporibus futuris, in conſequentiam non trahatur in cæteris adventibus ſuis ad partes Anglicanas.

In cujus, &c.

Duratur. uſque ad Feſtum Purificationis beatæ Mariæ proximo futurum.

T.R. apud Shotewyke 15. die Septembris.

De Obſidibus Lewelino Principi Walliæ reſtituendis.

A.D. 1278.
An. 6. E. I.
Rot. Wall. E. I. an. 6. m. 12. Cedula.

REX, dilecto & fideli ſuo, Lewelino filio Griffini Principi Walliæ, ſalutem.

Cum, per formam pacis, inter nos & vos initæ, nobis liberare teneremini decem obſides, de Nobilioribus terræ veſtræ, quos perquirere poſſetis; & vos obſides illos, ad mandatum noſtrum, dilectis & fidelibus noſtris, quos ad vos deputavimus, nuper libenter liberaveritis, juxta formam pacis ejuſdem:

Nos, conſiderantes bonam fidem & voluntatem veſtram, quas tam promiſſis, quam ſubſequentibus factis, atque geſtibus veſtris erga nos, à tempore pacis initæ, prætendiſtis uſque modo; & firmiter credentes & ſperantes quod vos in fide, voluntate, & propoſito geritis & habetis, & habebitis in futurum, promiſſam & debitam fidelitatem & pacem initam, in omnibus & ſingulis ſuis articulis, inviolabiliter obſervare,

Vobis, ſub ſpe hujuſmodi fidelitatis veſtræ, gratiam facere ſpecialem volentes, ut eo amplius ad terminum noſtrum & ad dictam pacem conſervandam animari debeatis, obſides illos vobis ad præſens duximus reſtituendos de noſtrâ gratiâ & curialitate ſpeciali; ita tamen quod, per hanc noſtram gratiam, dictæ paci in nullo depereat; nec in aliquo de ſuis articulis, aliquo modo, derogetur eidem.

Et ipſos dilecto nobis in Chriſto Fratri Tuor. Priori de Rothelan. liberari fecimus, ad vos, prout ei injunximus, conducendos; ſicut ipſe, Cui in præmiſſis firmam fidem adhibeatis, vobis plenius dicet ex parte noſtrâ.

Teſte meipſo apud Shotewyk 17. die Septembris.

De expenſis Franciſco Accurſii ſolvendis.

A.D. 1278.
An. 6. E. I.
Pat. 6. E. I. m. 6. intus.

REX, Orlandino de Podio, & Sociis ſuis Mercatoribus de Luk. ſalutem.

Mandamus vobis quod, de Denariis noſtris vel veſtris, in cuſtodiâ veſtrâ exiſtentibus, habere faciatis dilecto Clerico noſtro Domino Franciſco Accurſii, & Sociis ſuis Nunciis noſtris, pro Negotiis noſtris ad Curiam Romanam proficiſcentibus, rationabiles expenſas ſuas, quibus indigent in eundo, ibidem morando, & redeundo, ad expeditionem negotiorum prædictorum;

Et, cum ſciverimus quantum eis liberaveritis, nos debitam allocationem, ſeu quietantiam vobis inde habere faciemus.

Teſte Rege apud Shotwik 17. die Septembris.

Nomina Obſidum liberatorum Domino Regi per Lewelinum Principem Walliæ.

A.D. 1278.
An. 6. E. I.
Rot. Wall. E. I. An. 6 m. 10. in Schedula.

Kenenard filius David fil. Guyon.
Hoelus filius Edenened. fil. Griffini.
Cadugánus filius Lewelini fil. Kenwrici.
Madocus filius Edenened fil. Mereduci.
David filius Kenwrici fil. Lewelini.
Yarnoth filius Madoci fil. Kenenerth.
Yarnoth filius Tegnared fil. Tegnared parvi.

A.D.1278. Edv. I.

David filius Granon fil. Madoci.
Amanus filius Ternorth Vaghan.
David filius Griffri Vaghan.

Iſti prænominati venerunt, in Eccleſiâ ſanctæ Crucis Ceſtriæ, die Martis, in vigilia Sancti Mathæi Apoſtoli, anno Regni Regis Ed. 6. & præſtiterunt Regi ſacramentum fidelitatis, de vita & membris, &c. ſuper Crucem prædictam: & quod aliquo tempore non portabunt arma contra Dominum Regem, vel hæredes ſuos, nec in aliquo ſuo perpetuo erunt contra ipſos; & inſuper, ſi contingat quod præfatus L. vel alii de Wallia, contra Regem, vel hæredes ſuos arma portare voluerint in futurum, ipſi Regi & hæredibus ſuis fideliter adhærebunt, contra prædictum L. & alios, hujuſmodi arma portantes, erunt ſuo perpetuo toto poſſe.

De homagio, & fidelitatis Juramento Edwardo Regi Angliæ per Alexandrum Regem Scotiæ præſtitis apud Weſtmonaſterium.

A.D.1278. An. 6. E. I. Rot. Clauſ. 6. E. I. m. 5. d.

MEmorandum, quod in Parliamento Regis Edwardi, apud Weſtm. in Feſto Sancti Michaelis, anno Regni ejuſdem Regis ſexto, in præſentia Epiſcoporum Wynton. Dunelm. Hereford. Norwic. Prioris Provincial. ordinis fratrum Prædicatorum in Anglia, Decani Sarum, Magiſtri Thomæ Bek; Willielmi de Valentia, avunculi Regis, Comitum Cornubiæ, Glouceſtriæ, Warenniæ, Warr. & de Karrik: Roberti de Tybetot, Antonii Bek, Magiſtri Roberti de Scardeburg. Radulphi de Sandwico, Johannis de Lovetot, Walteri de Hopton, Magiſtri Galfridi de Aſpale, Walteri de Wynbourne, Nicholai de Stapelton, Radulphi de Hengham, Galfridi de Neubaud, Johannis de Coleham, Willielmi de Brompton, Philippi de Wyleby, Thomæ de Weyland, Walteri de Heylyun, Richardi de Holebroke, Bartholomei de Sudleye, Hugonis filii Ottonis, Patricii Cadurc. Roberti filii Walteri, & aliorum multorum,

Venit Alexander Rex Scotiæ, filius Alexandri quondam Regis Scotiæ, ad prædictum Edwardum Regem Angliæ, apud Weſtm. in camera ejuſdem Regis, & ibidem optulit idem Rex Scotiæ eidem Regi Angliæ devenire hominem ſuum ligeum, & facere ei homagium ſuum, & illud ei fecit in hæc verba:

Ego Alexander, Rex Scotiæ devenio ligeus homo Domini Edwardi Regis Angliæ contra omnes gentes:

Et idem Rex Angliæ homagium ejuſdem Regis Scotiæ recepit, ſalvo jure & clamio ejuſdem Regis Angliæ, & hæredum ſuorum, de homagio prædicti Regis Scotiæ, & hæredum ſuorum, de Regno Scotiæ, cum inde loqui voluerint.

Et idem Rex Scotiæ ſtatim, poſt dictum homagium ſuum, ſic à præfato Rege Angliæ captum, optulit eidem Regi Angliæ fidelitatem ſuam; & ſupplicavit eidem Regi Angliæ quod fidelitatem illam facere poſſet per os Roberti de Brus Comitis de Carrik;

Et idem Rex Angliæ conceſſit hoc eidem Regi Scotiæ, de gratiâ ſuâ ſpeciali, illa vice.

Et idem Robertus, rogatus per eundem Regem Scotiæ quod id faceret, ſtatim, datâ ſibi poteſtate à prædicto Rege Scotiæ jurandi, in animam ejuſdem Regis Scotiæ, juravit Regi Angliæ, nomine & vice ejuſdem Regis Scotiæ, fidelitatem prædictam per hæc verba,

Ego Robertus Comes de Carrik, juxta poteſtatem michi à Domino meo Rege Scotiæ traditam, in præſentia Domini Regis Angliæ, & aliorum prædictorum Prælatorum, & Procerum, jurandi in animam Regis Scotiæ, & in præſentia dicti Regis Scotiæ, & de præcepto ſuo, juravi fidelitatem Domino Edwardo Regi Angliæ, in hæc verba,

Ego Alexander, Rex Scotiæ, portabo bonam fidem Domino Edwardo Regi Angliæ, & hæredibus ſuis Regibus Angliæ, de vita & membris, & terreno honore, & fideliter faciam ſervitia, debita de terris & tenementis, quæ teneo de Rege Angliæ ſupradicto.

Et prædictus Rex Scotiæ fidelitatem illam, ſic nomine ſuo & vice ſua per prædictum Robertum juratam & factam, confirmavit & ratificavit.

.D.1278.
v. 1.

A.D.1278.
Edv. 1.

Pro licentia duelli, cum Gaſtone de Bearn, qui inſolenter Regem, in Curia Franciæ, per duellaria verba & projecto vadio provocaverat.

.D.1278.
. 6. E. 1.
B. fol. 312.
penes Ca-
ar.

A.D.1278.

AHaut home, è noble, moun Seignur, le Roy d'Engleterre, io Giles de Nueville, voz obrs, ſaluz è loial amour, ò aparailez a tote vos volente faire.

Sire, come il ſoyt enſy, qe hom m'a dit, qe Gaſtonns de Biars a parle, en le Court le Roy de Fraunche, countre vous, e porte ſeu Wage;

Sire, ſi vous pry & requier qe, s'il ſeyt enſy, qe vous reſpoignez encountre ſeu Wage, qe vous me donnes le Bataile, e ſe le ferray a l'aye de Dieu, a l'honeur de vous, e de Moy.

Sire, & s'il eſtoyt enſi qe vus autres Chivaliers le vous demaundaſt, ſire, e ne ſoffrez qe nuls autres nel'eyt qe io; ſi vous ſeyez auſoys conſeilez a mon Seignur de Valery, ou as autres prud Omes du Royaume de Franche, ſi ieo ſuy ſoffiſauntz de feire.

E ſachez, ſire, qe ſi vous me donez le batoyle, qe ieo le fray ſaunz Simonye, pour le grant amour qe iay a vous.

Sanz plus, ſire, e ne tenez mye a vileynye ſi jeo vous ay envoye ma lettre; car jeo fuſſe alez a vous, ſi ne fuſt pour une Were qe ly ſires de Nueville meniez a en no pays;

E m'en faces reſcavoyr, par vo lettre, vo volente.

Ceſtes lettres furent baiſes, a Nuevill, le Jour de touz ſayintz.

Litera Philippi Regis Franciæ rogatoria, pro Mercatoribus Rothomagenſibus.

.D.1278.
. 7. E. 1.
ſcon. 7.
. m. 7.

A.D.1278.

PHilippus, Dei gratiâ, Francorum Rex, Egregio Principi, cariſſimo conſanguineo ſuo, Edwardo, per eandem gratiam, illuſtri Regi Angliæ, Domino Yberniæ, & Duci Acquitanniæ, fideli ſuo, ſalutem & dilectionis affectum.

Cum nos Serenitati veſtræ pluries rogando ſcripſiſſemus, quod mercimonia Burgenſium noſtrorum Rothomagi, qui portu veſtro de Suhampton areſtata tenentur, deliberari faceretis; tandem veſtræ reſponſionis litteras recepimus, continentes quod, cum Philippus Barbes, Mercator Villæ veſtræ de Suhampton, in noſtra curia Rothomagi quoddam debitum, in quo dictos Burgenſes noſtros Rothomagi ſibi teneri dicebat, difrationâſſet; & per viginti duos annos ibi fuiſſet proſecutus, licet Communitati Rothomagenſi pluries ſcripſiſſetis, quod eidem Philippo in ſuâ juſtitiâ non deeſſent, & ei de ſuo debito ſatiſfacerent, ipſi tamen dictum adhuc debitum detinebant injuſtè; propter quod ſua mercimonia in portu prædicto, ſecundum mercatoriam conſuetudinem, tam pro ipſis Burgenſibus noſtris, quam contra eos uſitatam, areſtari feciſtis; rogantes quod hoc non ſuſtineremus moleſtè.

Verùm cum, ſicut didicimus ex relatione Ballivi noſtri Rothomagenſis, & aliorum fidedignorum, dictus Philippus peteret a Ricardo Monſtarde Burgenſi de Rothomago, coram Majore Rothomagi, ad quem ſpectabat hujuſmodi cognitio, quondam, non modicam ſummam pecuniæ, non ex mercandiſiâ factâ in Angliâ, ſet quia dicebat patrem ipſius Ricardi, dictam pecuniam a quodam ſuo creditore recepiſſe;

Tandem Ricardo prædicto ſuper judicio Majoris, contra ipſum R. prolato, ad præfatum Ballivum recurſum habente ſecundum loci conſuetudinem;

Cum idem Philippus, timens ne ab hujuſmodi judicio caderet, conſenſerit quod iterum petitionem ſuam faceret coram prædicto Ballivo;

Qui partem adverſam, quoniam de jure ſuo confidebat, ad requiſitionem dicti Philippi, ad conſentiendum ut coram eo, dictus Philippus ſuam petitionem iteraret, induxit quaſi nolentem; nec poſtea coram ipſo Ballivo comparuerit, qui ſemper eſt paratus ipſi Philippo, tanquam Mercatori extraneo, facere celeris juſtitiæ complementum.

Dubitari non oporteat quod, ſi Excellentiæ Regiæ innotuiſſet veritas de præmiſſis, nunquam prædictæ veſtræ litteræ proceſſiſſent; immo feciſſetis dearestari penitus, ut credimus, mercimonia prædicta.

A.D.1279. Edv. 1.

Quare Serenitatem Regiam requirimus & rogamus, quatinus, omni morâ poſtpoſitâ, dictorum Burgenſium noſtrorum mercimonia, ubicumque in terra veſtra hâc occaſione arreſtata, dearreſtari & deliberari faciatis ipſis Burgenſibus noſtris, qui jam ex areſtatione ipſa gravia dampna ſenſerunt:

Tantum ſuper præmiſſis facientes, quod non oporteat ulterius ad nos, ſuper hiis, ex parte dictorum Burgenſium noſtrorum, referri querelam.

Dat. Pariſius die Dominica ante Feſtum Nativitatis Domini.

Litera a Karolo Primogenito Regis Jeruſalem, ad Edwardum Regem, precatoria pro Magiſtro Nicholao Boncelli.

A.D.1279. *An. 7. E. 1.* *Bundela Brev. in Turre.*

EXcellentiſſimo Principi, cariſſimo conſanguineo ſuo, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ illuſtri, Karolus primogenitus illuſtris Regis Jeruſalem, Princeps Salernitanus, & Honoris Montis Sancti Angeli Dominus, cum ſalute, ſe totum ad ejus beneplacitum præparatum.

Ad preces noſtras promiſiſtis, noſtri gratia, providere, de aliquibus, ex Beneficiis veſtris Angliæ, venerabili & diſcreto viro, Magiſtro Nicholao Boncelli, Domini Papæ Capellano, Clerico & Conſiliario Domini Patris noſtri, & noſtro; propter quod idem Magiſter Nicolaus, latorem præſentium, Clericum ſuum, ut reducat ad memoriam veſtram negotium, ad veſtram mittit præſentiam, prout vos etiam ordinâſtis.

Verùm, cum dictus Dominus pater noſter, & nos eidem Magiſtro Nicholao, propter grata & accepta ſuæ probitatis obſequia, quæ ipſe prædicto Domino noſtro & nobis longo tempore fideliter & prudenter impendit, & cotidie non ceſſat impendere, multipliciter teneamur; Excellentiam veſtram omni prece, qua poſſumus, attentè requirimus & rogamus, quod, nobis, in perſona dicti Magiſtri Nicholai, ſpecialem gratiam facientes, hujuſmodi promiſſionem veſtram, prædicti Domini patris noſtri, & noſtri amoris intuitu, effectui demandare velitis, ſi placet;

Ita quod ipſe ex noſtris precibus in hâc parte commodum aſſequatur, & nos proinde Serenitati veſtræ teneamur ad merita gratiarum.

Et, quia intelleximus, quod collatio Præbendarum Eccleſiæ Eboracenſis ſpectat ad vos, Eccleſia ipſa vacante, multum vellemus, ſi placeret vobis, ut eidem Magiſtro Nicholao Præbendam in prædicta Eccleſia conferretis; nichilominus tamen quicquid ei in Eccleſia ipſa, vel alibi feceritis, illud quaſi perſonæ propriæ reputabimus eſſe factum.

Dat. Pariſiis.

Litera ab Alfonſo Rege Caſtellæ, de Nuncio ad Dominum Tartarorum.

A.D.1279. *An. 7. E. 1.* *Infra Tur.*

MAgnifico Principi, kariſſimo ſororio ſuo, Edwardo, Dei gratiâ, illuſtri Regi Angliæ, Duci Aquitaniæ, & Domino Hiberniæ, Alfonſus, eâdem gratiâ, Rex Caſtellæ, Toleti, Legionis, Galiciæ, Sibilæ, Cordubiæ, Murciæ, Gehennæ, & Algarbiæ, ſalutem & intimæ dilectionis affectum.

Cum pridem in Tartariam miſerimus, ad Dominum Tartarorum, virum providum Bonamicum, dilectum, fidelem & familiarem noſtrum, & ſecum duxerit quendam de terra veſtra, nomine Henricum Barleti; qui, prout aſſerit, in itinere ipſo fideliter & bene ſervivit eidem;

Dilectionem veſtram attentè rogamus, quatinus Henricum ipſum Militem, velitis recommendatum habere, quod preces noſtras ſibi ſentiat in hâc parte, prout convenit, valituras.

Dat. Bruges Anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo octavo, die 27 Jan.

Egidius Tabula, Rege mandante, ſcripſit D. illuſtri Regi Angliæ.

Litera, contra Seneſcallum Vaſconiæ Eccleſiæ bona diripientem.

A.D.1279. n. 7. E. 1. B. f. 224. b. ens.

SEreniſſimo Principi, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, ac Duci Aquitaniæ, Amanenus, divina permiſſione, Archiepiſcopus Auxitanenſis, G. Lettorenſis, C. Olorenſis, H. Vaſatenſis, A. Aquenſis, P. Adurenſis & A. Ceſeranenſis, eadem Epiſcopi ejus, Suffraganei, ſalutem & paratam ad ejus beneplacita voluntatem.

Venerabilis frater noſter Epiſcopus Vaſaten. & diſcreti viri Capitulum ejuſdem Eccleſiæ nobis exponere curaverunt, in Provinciali Concilio apud Auxim, quod, licet ipſi opem dederint & operam efficacem, ut exortæ diſcordiæ ab antiquo inter veſtros & ſuos prædeceſſores, per viam pacis & compoſitionis amicabiliter ſopirentur; prout in compoſitione, tractata & ordinata in quorundam noſtrûm præſentia, inter ipſos & Seneſcallum veſtrum Vaſconiæ, quam vos non credimus ignorare, plenius dicitur contineri:

Cùm autem Epiſcopus & Capitulum ſupradicti, ex compoſitione præfata, pacem veſtram perpetuò ſperarent & gratiam optinere, & grata ſibi & Eccleſiæ ſuæ comoda provenire, in contrarium eveniens, tam ipſi, quam eorum ſubditi gravius ſolito moleſtantur; & quanto fortius ſcribitis literas Seneſcallo de non moleſtando eoſdem, tunc duriùs proceditur contra eos:

Nam idem Seneſcallus & ejus miniſtri jura Eccleſiæ & Subditorum ejus occupant, Epiſcopum & Capitulum ad curias ſeculares convocant, bona Vaſatenſis Eccleſiæ indebitè rapiunt & invadunt:

Cumque prædeceſſoribus noſtris, in Provincialibus Conciliis, diverſa emanaverint ſtatuta contra rerum Eccleſiaſticarum raptores & invaſores, qui ſtatim, factis invaſionibus & rapinis talibus, excommunicationis & interdicti ſententiis percelluntur, &, quamdiu bona rapta vel invaſa alicubi detinentur, ceſſetur in loco, ubi ſunt, à divinis; ob reverentiam tamen veſtrę Majeſtatis Regiæ, quam caram ſemper habemus, Seneſcallo & Miniſtris veſtris deferimus, nec latas ſententias exequimur, aut exequi facimus contra ipſos, ut in ſtatutis prætactis Provincialibus continentur. A.D.1279.

Cùm igitur, ex injuncto nobis officio, teneamur alter alterius onera ſupportare, & gravatis Eccleſiis de oportuno remedio providere, Celſitudinem veſtram Regiam, ex parte noſtrâ, & totius Provincialis noſtri Concilii, ex corde requirimus & rogamus, quatinus, pro Dei amore & noſtra reverentia, Eccleſiam, Epiſcopum & Capitulum Vaſatenſem recommendatos habentes, eos in rebus & bonis ſuis non ſinatis amplius moleſtari.

Super quibus latorem præſentium ad vos mittimus, cui ſuper hiis fidem adhibere velitis; per quem nobis voluntatem veſtram mandabitis, quam parati ſumus & erimus adimplere.

Augeat vobis Dominus gratiam in præſenti, & gloriam tribuat in futuro.

Datum apud Auxim. Prid. Non. Februarii, anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo nono.

De contentionibus, inter Alexandrum Regem Scotiæ, & Dunelmenſem Epiſcopum terminandis.

D.1279. 7. E. 1. 7. E. 1. 24. dorſ.

REX venerabili patri W. Norwicenſi Epiſcopo, Johanni de Veſcy, Magiſtro Roberto de Scardeburg. & Tho. de Normanvill, ſalutem.

Cum diverſæ contentiones, inter Dominum Alexandrum Regem Scotiæ illuſtrem, & venerabilem patrem R. Dunelmenſem Epiſcopum ſint ſubortæ, ſuper quibuſdam juribus & rebus, quas idem Rex, tanquam de Regno ſuo Scotiæ, dicit ad ſe debere pertinere, & quas idem Epiſcopus habere clamat, tanquam pertinentes ad Eccleſiam ſuam Dunelmenſem; A.D.1279.

Nos, contentiones illas ſopiri, & fine debito terminari volentes, aſſignavimus vos ad contentiones illas audiendum, corrigendum & terminandum, prout veſtra diſcretio magis viderit expedire:

A.D. 1279.
Edv. 1.

Et ideo vobis mandamus quod, ad inſtantem diem Dominicam, in media quadrageſima, ad partes Norhumbriæ, & confinia locorum, in quibus prædicti Rex & Epiſcopus jura & res illas alternatim habere clamant, perſonaliter accedatis, & contentiones illas audiatis, corrigatis & terminetis, prout coram ipſo Rege & vobis in ultimo Parleamento noſtro, & poſtmodum coram nobis & Concilio noſtro in præſentiâ attornatorum ipſius Regis, quos eâ occaſione in curiâ noſtrâ dimiſerat, poſt receſſum ſuum ab eadem, proviſum & ordinatum fuerat atque concordatum, & prout veſtris diſcretionibus magis videbitur expedire.

Mandavimus enim Militibus, liberis hominibus, & omnibus aliis de partibus illis, quod ad præmiſſa facienda vobis ſint intendentes, reſpondentes, conſulentes & auxiliantes, prout eis ſcire faciatis ex parte noſtrâ; & Vicecomiti noſtro Norhumbriæ quod ad certos dies & loca, quos ei ſcire faciatis venire faciat, &c. tot & tales tam Milites, &c.

A.D. 1279.
Edv. 1.

per quos rei veritas melius ſciri poterit in præmiſſis.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Wodeſtok. quarto die Februarii.

Et mandatum eſt eiſdem quod, ſi ipſi omnes ad præmiſſa facienda tunc intendere nequiverint, tres eorum ad ea facienda diligenter intendant in formâ prædictâ.

In cujus, &c.

Teſte ut ſupra.

Et mandatum eſt, per breve clauſum, præfato Epiſcopo Norwicenſi, quod de homagio & omnibus circumſtantiis, homagium illud contingentibus, cautiori modo & ſecretiori, quo poterit, diligenter inquirat; ſet nichil inde facere attemptet, abſque mandato Regis ſpeciali.

Teſte ut ſupra.

Litera Regis Nicolao Papæ, de privilegiis conſervandis.

A.D. 1279.
An. 7. E. 1.
Clauſ. 7. E. 1. m. 9. d.

Sanctiſſimo in Chriſto patri, & Domino, Domino N. divina providentia, ſacroſanctæ Romanæ, & univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, cum omni reverentiâ & honore pedum oſcula beatorum.

Illam gerimus de Sanctitate veſtrâ fiduciam, quod preces noſtras benignè audiatis, & benignius admittatis ad gratiam exauditionis optatæ, illas maxime quæ honeſtatem non deſerunt, & ab æquitatis tramite non diſcordant.

Cum igitur, Sanctiſſime Pater & Domine, longis temporibus retroactis, Apoſtolicæ ſedis benignitas genti Anglorum, inter alia honoris inſignia, gratanter indulſerit, quod nullus Anglicus poſſet à quoquam per litteras ſedis ejuſdem extra Regnum Angliæ ad judicium evocari,

Et nunc, temporibus veſtris, quæ prolonget altiſſimus in tempora longiora, regnicolæ noſtri Anglici, quaſi paſſim & indiſtincte, per litteras veſtras extra Regnum prædictum, contra indulta privilegiorum ſedis ejuſdem, ad judicia pertrahantur; & hoc non abſque gravibus eorum laboribus, expenſis & diſpendioſis periculis perſonarum; ac nos ſuper hoc ab eiſdem regnicolis noſtris ſimus pluries cum inſtantia requiſiti, ut

A.D. 1279.

ſuper prædictis, quantum ad nos pertinet, conveniens remedium apponamus;

Beatitudini veſtræ cum omni affectione, qua poſſumus, ſupplicamus quatinus ad Anglicos noſtros, Eccleſiæ Romanæ devotos filios continuantes, ſi placet, privilegia gratiæ & honoris, ipſis à prædeceſſoribus veſtris indulta, immo ea potiùs, erga ipſos, noſtræ devotionis intuitu, ampliantes, conſervare eis illibata dignemini, quæ de gratiâ & merâ liberalitate prẹfatẹ ſedis Apoſtolicẹ ſint conceſſa, ac eorum dignemini in hâc parte gravamina & diſpendia relevare:

Prẹſertim cum in Regnum prẹdictum ſecurus acceſſus pateat, & receſſus ab eo univerſis & ſingulis illuc venire volentibus, & recedere ab eodem, & divinâ gratiâ faciente, idem Regnum in illius pacis & tranquilitatis ſolidate conſiſtat, quod quilibet exterus contra quemlibet indigenam libere valeat proſequi, ſuper querelis quibuſlibet, jura ſua:

Super hiis, igitur, ſi placet, tale dignetur apponere remedium Auctoritas veſtra ſacra, quod de devotis filiis devotiores efficiat, & nos vobis aſtringat, propter ea, ad ea quẹ ſint placibilia votis veſtris, & ad gratiarum uberes actiones.

Conſervet vos Dominus Eccleſiẹ Sanctẹ ſuẹ.

Dat. apud Wodeſtoke 7 die Februarii.

De Matrimonio, inter Johannem Ducem Brabantiæ, & Margaretam Filiam Regis, conſummando.

A.D.1279.
n. 7. E. 1.
at. 7. E. 1.
. 23.

REX, omnibus, &c. ſalutem.

Cum, inter nos ex parte unâ, & nobilem virum J. Ducem Lothericiæ & Brabantiæ ex parte altera, quædam, matrimonium contrahendum inter Johannem filium & hæredem ipſius Ducis, & Margaretam filiam noſtram contingentia, ac dotis ejuſdem aſſignationem, fuerint prælocuta, de quibus plura adhuc reſtant incompleta,

Nos, eadem modo debito conſummari, & ad effectum perduci cupientes, dilectis & fidelibus noſtris Abbati Weſtmonaſterienſi, & Thomæ de Sandwico Militi, plenam, per præſentes, damus & concedimus poteſtatem, omnia recipiendi, quæ completionem ejuſdem matrimonii contingunt, in formâ inter nos & ipſum Ducem inde pleniùs prælocutâ.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Wodeſtok 12. die Februarii.

Litera, per quam Epiſcopus, & Capitulum Vaſſatenſis conſtituerunt Dominum Edwardum Arbitratorem.

A.D.1279.
n. 7. E. 1.
B. fol. 220.
penes Ca-
ar.

EXcellentiſſimo Principi, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, ac Duci Aquitaniæ, Hugo, ejuſdem permiſſione, Epiſcopus ac Capitulum Vaſatenſis ſalutem, & paratam ad ejus mandata & beneplacita voluntatem.

Noverit Regia Majeſtas, quod nos totum Jus & rationem, quod & quam habemus, ſeu habere poſſumus & debemus, in perſonis & rebus Bernardi de Ladils, Raymundi Marquiſii, & Raymundi de Cozino, ratione cujuſdam Judicii, lati contra eos, ſuper morte Rocinholii Carvonelli, per Præpoſitum ſeu Juſticiarium noſtrum Vaſati, ponimus pro voluntate veſtrâ, tamquam in arbitrum, arbitratorem, ſeu amicabilem compoſitorem:

Promittentes, pro nobis & Eccleſiâ noſtrâ, quod, quicquid ſuper præmiſſis per vos fuerit ordinatum, ſervato Juris ordine vel non ſervato, auditis rationibus partium vel non auditis, inviolabiliter obſervabimus bonâ fide:

Et volumus & concedimus, quod ſi ſuper præmiſſis nullum duxeritis ordinandum, quod prædicti Bernardus de Ladils, Raymundus Marquiſii, & Raymundus de Cozino, quantum ad proſecutionem cauſæ appellationis, quam à dicto Judicio ſe interpoſuiſſe aſſerunt, quam nos dicimus eſſe nullam ſint in eo ſtatu, in quo erant tempore Datæ præſentium Litterarum.

Datum apud Hingonium, die Lunæ poſt Feſtum beati Mathiæ Apoſtoli, anno Domini 1279.

Pro Gerardo Comite Erminiaci & Fezinciaci, de homagiis & ſervitiis ſibi faciendis.

A.D.1279.
. 7. E. 1.
t. 7. E. 1.
. 22.

REX Militibus, Domicillis, & aliis tenentibus ſuis in Feziniaco ſalutem.

Cum dudum conceſſiſſemus dilecto & fideli noſtro Gerardo, Comiti Erminiaci & Fizincaci, homagia, redditus & ſervitia veſtra: & vobis mandaſſemus quod eidem Comiti, tanquam Domino veſtro, intenderetis & reſponderetis, prout in litteris noſtris patentibus, vobis inde directis, plenius continetur,

Ac quidam veſtrûm ſibi hucuſque obedire, & tanquam Domino ſuo intendere recuſaveritis, ut accepimus; per quod dictus Comes nos rogavit ut ſibi ſuper hoc ſubveniri faciamus,

Nos, requiſitioni ipſius Comitis, quatenus ſine dampno & præjudicio noſtri fieri poſſit, annuentes in præmiſſis, conceſſimus ei, quod vos, qui eidem Comiti, tanquam Domino veſtro, gratis intendere volueritis, homagia & ſervitia veſtra ſibi, citra Feſtum Sancti Michaelis proximo futurum, faciatis juxta tenorem

A.D.1279. Edv. I.

norem litterarum, à nobis eidem Comiti ſuper donatione hujuſmodi conceſſarum.

Ita tamen quod nullum ex vobis ad hoc, contra voluntatem ſuam, compellat;

Præſentibus poſt prædictum Feſtum Sancti Michaelis valituris.

Teſte Rege apud Wodeſtoke 11. die Martii.

De Locum-tenentibus in Anglia, Rege in Franciam profecturo, nominatis.

A.D.1279. *An.* 7. *E.* 1. *Pat.* 7. *E.* 1. *m.* 19.

REX Archiepiſcopis, &c. ſalutem.

Cum ſimus in arripiendo iter noſtrum ad partes Franciæ diebus iſtis, ad habendum colloquium cum magnifico Principe, & conſanguineo noſtro kariſſimo, Philippo illuſtri Rege Franciæ, ad partes Anglicanas in brevi, Domino concedente, redituri;

Et velimus quod Venerabiles Patres G. Wigornienſis, Th. Herefordenſis Epiſcopi, & dilecti & fideles noſtri Edmundus de Alemanniâ Comes Cornubiæ, & Henricus de Lacy Comes Lincolniæ, interim teneant locum noſtrum in Angliâ, quamdiu nobis placuerit;

Vobis mandamus quod eiſdem Epiſcopis & Comitibus, loco noſtri, intendentes ſitis, & reſpondentes in formâ prædictâ.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtmon. 27. die Aprilis.

Pro Hartmanno, Filio Regis Romanorum, honorifice recipiendo.

A.D.1279. *An.* 7. *E.* 1. *Pat.* 7. *E.* 1. *m.* 19.

REX omnibus Vicecomitibus, Ballivis, & fidelibus ſuis ad quos, &c. ſalutem.

Cum cariſſimus noſter Hartmannus, illuſtris Regis Romanorum ſemper Auguſti natus, in brevi in Anglia ſit venturus, quem honorifice & curialiter admitti volumus infra Regnum & poteſtatem noſtram, ſuſcepimus ipſum, cum familiâ & rebus ſuis, in ſalvum & ſecurum conductum noſtrum, in veniendo in Angliam, & ibidem morando:

Et inſuper, tenore præſentium, damus poteſtatem venerabili Patri W. Norwycenſi Epiſcopo, & dilecto & fideli noſtro Henrico de Lacy Comiti Lincolniæ, conducendi ipſum & familiam, & res ſuas uſque London. & alibi, prout eis plenius injunximus.

Et ideo vobis mandamus quod prædictum Hartmannum, ac familiam, & omnes res ſuas, tanquam noſtras proprias, in veniendo, & morando, ut prædictum eſt, manuteneatis, protegatis & defendatis; non inferentes eis, vel inferri permittentes injuriam, moleſtiam, dampnum, impedimentum ſeu gravamen.

In cujus, &c. quamdiu nobis placuerit duraturas.

Teſte Rege apud Weſtmon. 28. die Aprilis.

Pro Conſtantia, quæ fuit uxor Henrici de Alemannia.

A.D.1279. *An.* 7. *E.* 1. *Vaſcon.* 6. & 7. *E.* 1. *m.* 2.

REX, Conſtabulario ſuo Burdegaliæ, qui pro tempore fuerit, ſalutem.

Mandamus vobis, quatinus dilectæ Conſanguineæ noſtræ Conſtantiæ, quondam uxori Henrici de Alemanniâ, treſcentas libras Sterlingorum, quas eidem, in cuſtumâ noſtrâ Burdegaliæ, in partem Dotalicii ſui, annuatim percipiendas ad certos terminos, prout in litteris noſtris, inde confectis, plenius continetur, aſſignavimus, habere ad eoſdem terminos de cætero faciatis:

Et nos ipſas vobis in compotis veſtris, tenore præſentium, præcipimus allocari.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtmon. 28. die Aprilis.

.D.1279. dv. 1.

A.D.1279. Edv. 1.

De Matrimonio Conſtantiæ, quondam Uxoris Henrici de Alemania.

.D.1279. n. 7. E. 1. ſcon. 7. E. m. 2.

A.D. 1279.

EDward, &c. A ſa chere Coſyne & fidele Conſtance, jadis femme, de noble remembrance, Henri de Alemaine, noſtre Coſyne, ſaluz.

Nos vous feſums a ſavoyre ke nus avons en parolys a voſtre pere du mariage, de vos & de Edmun Genenue, Neuuz le Eſveke de Lengris, & noſtre Coſyn;

Et, pur ce ke nus vodrum ke cele choſe ſe preyt, vos priums ke vous voylleyt acorder; kar nus entenduns ke ce eſt veſtre prou & veſtre honur.

Et ja ſeyt iſce ke vos ſeez lye a noz par ſerement, ke vos ne vos peuſez marier ſaunz noſtre cunge, en dreyt de ſe mariage nos donum le conge: Et vos releſſum le ſerement, ke vos nos aveyt fet, ke vos ne voz mariez ſaunz noſtre cungie, en tele manere, ke ſy ſe mariage de noſtre Coſyn & de vos ne ſe face, ke vos ſeez lye & obligeez par le vauntdyt ſerement, en meime la manere ke devaunt.

Donoyt a Muſtroill.

De Remiſſione pro Gaſtone Comite de Biern, ſuper Tranſgreſſionibus Regi per ipſum factis.

.D.1279. .7. E. 1. ſcon. 6. & E. 1. m. 2.

A.D. 1279.

REX omnibus ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quod admiſimus ad gratiam & amorem noſtrum, dilectum Conſanguineum & fidelem noſtrum Gaſtonem, Vicecomitem Biern.

Remiſimus & pardonavimus eidem omnem rancorem & indignationem animi, quos erga ipſum conceperamus occaſione tranſgreſſionum, nobis per ipſum factarum, temporibus retroactis,

Et eidem Gaſtoni terras, caſtra, & omnes poſſeſſiones ſuas, quas occaſione tranſgreſſionum illarum tradidit in manus noſtras, ſe & omnes poſſeſſiones illas voluntati noſtræ totaliter ſubmittendo, & quæ eadem occaſione adhuc ſunt in manu noſtrâ, reſtituimus ad plenum;

Volentes & concedentes quod idem Gaſto, occaſione tranſgreſſionum earumdem, per nos nullatenus moleſtetur in futurum.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. 28. die Aprilis.

Mandatûm Regis Johanni de Greilly ſuper Reſtitutione Terrarum prædicto Gaſtoni.

D.1279. .7. E. 1. dem.

A.D. 1279.

ET mandatum eſt Johanni de Greilly Seneſcallo Regis Vaſconiæ, vel ejus Locum tenenti, quod terras, Caſtra & omnes poſſeſſiones prædictas, quæ ſunt in manu Regis occaſione prædictâ; & etiam Caſtra de Rokeford in Mariano de Capſeus, & de Urgons, quæ ſuper ipſum Gaſtonem eadem occaſione per Regem occupata fuerunt, reſtituat eidem.

In cujus, &c.

Teſte ut ſupra.

Aliud mandatum dicto Johanni de Greilly.

D.1279. .7. E. 1. . m. 2.

A.D. 1279.

REX dilecto & fideli ſuo Johanni de Greilly Seneſcallo ſuo Vaſconiæ, vel ejus locum tenenti, ſalutem.

Mandamus vobis quod dilecto Conſanguineo & fideli noſtro Gaſtoni, Vicecomiti Bearn. Super feodo & poſſeſſione Caſtri de Saltu, medietate Caſtri de Miromonte, & terra Arnaldi Bernardi de Lados; & etiam eidem Arnaldo ſuper ipſa terra, quantum ad ipſum pertinet, tam ſuper poſſeſſione, quàm proprietate prædictorum, ſecundum foros & conſuetudines partium illarum, faciatis juſtitiæ complementum; ordinato tamen pro nobis aliquo legittimo defenſore.

In cujus, &c.

Teſte ut ſupra.

Pacis, olim inter Hen. 3. Angliæ, & Ludovicum, Sanctum, Franciæ Reges inchoatæ, Confirmatio facta Ambiani.

A.D.1279. An. 7. E. 1.

L. B. Penes Camerar. Pat. 7. E. 1. m 15. in Schedula.

1. PH. par le Grace de Dieu, Roys de France, nous feſſons a ſavoir a tous ſeus, qi ſont, e qi avenir ſont, que come noſtre cher Couſin, e noſtre feau Edward, par la Grace de Diu Roy d'Engleterre, Sires d'Irlande & Duc d'Aquitaine, nous requeiſt & demaundaſt qe nous, ſelonc la fourme de la pais, qui jadis fû fete entre noſtre pere & le ſon de noble remembrance, c'eſt aſſavoir Loys jadis Roys de France, & Henri jadis Roys d'Engleterre, li rendiſſons e deliureſſoms la terre d'Agenois (la quele nous eſtoit venue apres le deces noſtre Oncle Alfons, jadis Conte de Poitiers, & de la Conteſſe Johane ſa Femme) e que nous a l'eſgart de prodes homs qui fuſent nome de une part e de autre, li feſſoms eſchange coveſnable de totes iceles choſes de trois Cites, e de trois Eveſche c'eſtaſſavoir de *Lymoges*, de *Caors*, e de *Pieiregort*, forſque les choſes Priviligiez, les queles choſes nous ne poons mettre hors de noſtre main par lettres de noſtre Pere, ou de ſes Anceſſeurs, come noſtres Peres ne peuſt pas avoir pourchaſſe ſolonc la forme de la dite Pes, envers ceus qui ces choſes tienent, que il les euſt eues dedenz le terme eſtabli en la Pes.

2. E nous requeiſt encore li devantdit Roys d'Engleterre que nous feiſſoms enquerre en bone foi, e de plain par prodes homes eſluz d'une part e d'autre, e ſi la terre, que li diz Cuens de Poitiers tint en Coarſin de par ſa femme, fu du Roy d'Engleterre donnee ou baillee, avec la terre d'Agenois, en tot, ou en partie, par mariage, ou par gagiere a ſa ſeur que fu mere le Conte Reymon de Thol. deſeremerement mort; e, ce il eſtoit trovee que enſi feuſt, nous icele terre, la quele nous vint apres la deces du Conte e de la Conteſſe de Poitiers devandiz, e la quele nous tenoms, en fie en demain, la doniſſoms ſolonc la teneur de la Pes devandite.

3. E l'en propoſat encores por nous que, avant totes choſes, le dit Roy d'Engleterre eſtoit tenus a fere nous doner

Eadem Latine Reddita.

A.D.1279.

1. P*Hilippus, Dei gratiâ, Rex Franciæ, notum facimus univerſis, præſentibus & futuris, quod cum noſter cariſſimus conſobrinus, & fidelis noſter Edvardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, nos requiſivit & rogavit, quod nos, ſecundum formam pacis, quæ olim facta fuerat inter Patrem noſtrum, & ſuum eximiæ memoriæ, videlicet, Ludovicum olim Regem Franciæ, & Henricum quondam Regem Angliæ, ei redderemus & liberaremus terram de Ageneſio (quæ pervenerat ad nos poſt deceſſum Avunculi noſtri Alfonſi, olim Comitis Pictaviæ, & Comitiſſæ Johannæ Uxoris ſuæ) & quod nos ad eſgardum proborum hominum, qui fuiſſent nominati hinc & inde, ei faceremus ſcambium conveniens de omnibus illis rebus, de tribus Civitatibus, & de tribus Epiſcopatibus, videlicet, de Lemonio, de Caturcinio, & de Petragoricinio, exceptis rebus privilegiatis, quas nos non poſſumus ponere extra manum noſtram, per literas Patris vel Anteceſſorum noſtrorum, cum noſter Pater non potuit procurare, ſecundum formam dictæ Pacis, apud illos, qui iſtas Res tenuerunt, quod ille eas habuiſſet infra terminum conſtitutum in pace.*

2. *Et nos requiſivit adhuc prædictus Rex Angliæ, quod nos faceremus inquiri, bona fide, & de plano, per probos homines electos hinc & inde, ſi terra, quam dictus Comes Pictaviæ tenuit in Caturcinio, ex parte Uxoris ſuæ, fuit à dicto Rege Angliæ donata vel tradita, una cum terra Ageneſii, in toto, vel in parte, pro Maritagio vel Gageria, Sorori ſuæ, quæ fuit mater Comitis Raymundi ultimo mortui; & ſi fuiſſet repertum quod ita fuiſſet, illam terram, quæ ad nos pervenit poſt deceſſum Comitis & Comitiſſæ Pictaviæ antedictorum, & quam nos tenebamus in feodo vel domaniis, ipſum donaremus ei ſecundum tenorem pacis antedictæ.*

3. *Et propoſitum fuiſſet adhuc ex parte noſtra, quod ante omnia, præfatus Rex Angliæ erat obligatus ad faciendum*

la ſeurte des Chivalers, e des Viles des terres, que noſtres peres dona au ſien en la dite Pes; de la quele ſeurte la forme devoit eſte tiele, Ceſtaſſavoir, que li home, e les Viles des dites terres jueroient que il ne dourreient conſeil, ne force, ne aide, paz qoi li Roys d'Engleterre, ne ſon heir veniſſent contre la dite pes; e que, ſi il avenoit que il, ou ſon heir veniſſent encontre, e ne le vouſiſſent amender puis que li Roys de Fraunce les en auroit fet requere, c'il, que la ſeurte auroient fete, dedenz les tres mois, que le Roy de France les en auroit fet requerre, ſerroient tenuz de eſtre aidans au Roy de France, e a ces heirs, contre le Roy d'Engleterre, e encontre ſes heirs, jeſques a taunt que ce fuſt amende ſoufiſaument al eſgart de la Court le Roy de France: E devoit eſtre renouvelee ceſte ſeurte de dis Anz en diz Anz, a la requeſte de noſtre Pere, ou de ſon heir Roy de France; la quele ſeurte ne avoit pas eſte accompli ne renouvelee de la part de Roy d'Engleterre, tot en euſt il eſte bien requis de par nous, e tot feuſt pieca paſſez li termes que ce deuſt eſtre fet.

4. A la quele choſe li Roys d'Engleterre reſponnoit, qe par lui n'eſtoit demore que ce n'euſt eſte accompli; mes par les homes, e par les Viles de iceles terres, qi le ſerement ne voloient fere par plouſours reſons, e par plouſours deſſenſes, quil mettoient avant.

5. A la par fin, apres mult de Traites, & mout de voies parlees ſour totes les devandites Choſes, fu entre nous e le devantdit Roy d'Engleterre noſtre Couſin fete pardurable pes & concord; par le quele nous li rendoms, ſelonc la forme de la dite Pes, fete jadis entre noſtre Pere e le Soen, la terre d'Agenois, la quele nous eſchaï de la Conteſſe Jehanne devantdite, a lui, e a ces heirs e tenir pardurablement de nous, e de nos hoirs, Roys de France, par cel meſme homage lige, par le quel il tient de nous, come Duc d'Aquitanie, e Pers de France, toute la terre que il a de par ſon Pere ou Reaume de France, e nos demorans quitte de la Ferme, que nous paions avant por ce le terre.

6. E par ceſte Pes quitons, a touz jourz, por nous, e por nos heirs, e por nos ſucceſſours, les ſeremens de la ſeurte des Chevalers, e des homes, e des viles des terres que noſtre Per dona au ſien par la Pes, fete jadis entre eaus, ſi come il eſt dit pardevant; ce eſt aſavoir, touz iceus ſeremenz que nous poens demander par cele Pes fete entre

nos

ciendum nobis dari ſecuritatem Militum & Villarum de terris, quas Pater noſter donaverat ei in dicta pace; de qua ſecuritate forma debet eſſe talis, videlicet, quod homines & Villæ dictarum terrarum jurabunt, quod ipſi non dabunt conſilium, nec fortitudinem, nec adjutorium, propter quod Rex Angliæ vel Hæredes ſui venient contra pacem; & ſi eveniret quod ipſe vel Hæredes ſui venirent contra, & nollent emendare poſtquam Rex Franciæ eos feciſſet requiri, illi, qui ſecuritatem feciſſent, infra tres menſes, quod Rex Franciæ eos feciſſet requiri, eſſent obligati ad juvandum Regem Franciæ, & Hæredes ſuos, contra Regem Angliæ & Hæredes ſuos, uſque iſta res fuiſſet emendata ſufficienter ad Eſgardum Curiæ Regis Franciæ: & debet eſſe renovari iſta ſecuritas de decem Annis in decem Annos, ad Requeſtam noſtri Patris, vel Hæredis ſui Regis Franciæ; Quæ ſecuritas nunquam fuit facta aut renovata ex parte Regis Angliæ, quamvis ſæpius fuit requiſitus noſtro nomine, & quamvis terminus, quo fieri oportuit, eſt nunc præteritus.

4. *Quibus omnibus Rex Angliæ reſpondit, quod per ſe non ſteterit, quod totum hoc non fuiſſet completum; ſed per homines, & per Villas illarum terrarum, qui Sacramentum nolebant facere, per plures rationes & varias excuſationes, quas ipſi prætendebant.*

5. *Etiam finaliter, poſt multos tractatus, & plures vias, proloquutas ſuper omnibus rebus prædictis, fuit facta, inter nos, & antedictum Regem Angliæ, perpetua pax & concordia; per quam nos ipſi reddidimus, ſecundum formam pacis, factæ olim inter Patrem noſtrum & ſuum, terram Ageneſii, quæ pervenit ad nos ratione Comitiſſæ Johannæ antedictæ, ſibi & Hæredibus ſuis, ad tenendum perpetuo a nobis & Hæredibus noſtris Regibus Franciæ, per illud idem homagium ligium, per quod ipſe tenet a nobis, ſicut Dux Aquitaniæ, & Par Franciæ, totam terram, quam habet ex parte Patris ſui in Regno Franciæ, & nos remaneamus immunes de Firma, quam nos ſolvebamus antea pro illa terra.*

6. *Et pro iſtâ pace quittamus perpetuo pro nobis & hæredibus noſtris, & noſtris ſucceſſoribus, illa ſacramenta ſecuritatis illorum militum, hominum, & villarum de terris, quas noſter pater donavit ſuo per pacem factam olim inter ſe, ſicut dictum eſt ſuperius; videlicet, omnia illa ſacramenta quæ nos poſſimus petere per pacem factam inter*

patres

nos Pers; e ce aucuns de ces ſeremenz ſont por nous receus, nous les quitons por nous, e por noz heirs, e por noz ſucceſſors, e en aſolons ceus que les firent, ſe aucun en ſoit fet.

7. E li devantdit Roi d'Engleterre, noſtre couſins, nous a quite por ſoi, e por ſes heirs, e por ſes ſucceſſors, pardurablement tous les eſchanges que il' nous demandoit, ou pooit demander por ceus des trois Citez, e des trois Eveſchez devandiz, que ſunt privilegie par lettres de noſtre pere, ou de ſes anceſſors, que il ne puiſſent eſtre mis hors de la main le Roy de France; e demeurent a lui, e a ces heirs, iceus privilegiez des trois Citez, e des trois Eveſchiez devanditz, que ſe ſont tornes ieſques aujordui, ou ont obei a lui, ou a ſon Pere, ſoit de leur volente, ſoit a la requeſte noſtre Pere, ou ſoit a la noſtre.

8. E par ceſte concordance ſumes tenuz, e promettoms que nous feroms enquere, en la maniere deſuiſdite, ſe la terre, que li Cuens de Poictiers tint en Caorſin de par ſa femme, fu donee, ou baillee, en tot, ou en partie, du Roy d'Engleterre, par mariage ou par gagiere, a ſa ſuer, que fu Mere au Conte de Tholuſe, ſi come il eſt dit devant; E ce que trouue ſera que en fu enſi baille ou donnee, nous li ſerons tenu a doner ſelonc la teneur de la dite Pes, fete entre noz Peres.

9. E ceſte Pes, e ceſte a Acordance, ſi come ele eſt contenue en ces preſentes lettres, e touz les articles, que ſont contenu en la dite pes, que fu jadis fete entre noz peres (fors qe ceus que ſont changiez par ceſte preſente Acordance) li devanditz Roy d'Engleterre, noz coſins, a promis a tenir, a garder, e acomplir fermement.

10. E totes ces choſes il fiſt jurer en s'alme as ſaintes Evangiles, en noſtre preſence, e en la ſue, par Jehan de Veſce ſon Chevaler; a quel, il dona pooir e commandement eſpecial a ce jurer en ſon nom, e en s'alme: E quaunt a ces choſes einſi tenir e acomplir, il a oblige ſoi, e ces heirs, a nous, e nos heirs, e a noz ſucceſſors.

11. E nous, en confermant e en prouvant le ſerement, que nous feiſmes jadis ou ceus, que la devantdite Pes fu fete entre noſtre Piere & le ſien, de cele Pes tenir e gardir, permettons par celui

meſme

patres noſtros; & ſi aliqua, de illis ſacramentis ſint per nos recepta, nos illa quiptamus pro nobis & hæredibus & ſucceſſoribus noſtris, & abſolvimus illos, qui illa ſacramenta fecerunt, ſi aliqua fuerunt facta.

7. *Et antedictus Rex Angliæ, noſter conſobrinus nos quittat, pro ſe, hæredibus & ſucceſſoribus ſuis, perpetuo omnia ſcambia, quæ ille petit ab eo, vel petere poterat pro illis de tribus Civitatibus, & tribus Epiſcopatibus antedictis, qui ſunt privilegiati per literas noſtri patris, vel anteceſſorum ſuorum, quos ipſi non poſſint poni extra manum Regis Franciæ; & remanent ei & hæredibus ſuis illi privilegiati, de tribus Civitatibus, & Epiſcopatibus antedictis, qui ſe retornaiverint uſque ad hodiernum diem, & hobediverint ei vel patri ſuo, ſive de voluntate eorum, vel ad requeſtam noſtri patris, vel ad requeſtam noſtram.*

8. *Et pro iſtâ concordantiâ ſumus obligati, & promittimus, quod nos faciemus inquiri, per modum ſuperius dictum, ſi terra, quam Comes Pictaviæ tenuit in Caturcinio, ex parte uxoris ſuæ, fuerit donata, vel tradita, vel in toto, vel in parte, per Regem Angliæ, pro maritagio, vel pro gageriâ, ſorori ſuæ, quæ fuit mater Comitis Raymundi de Tholoſe, ſicut eſt antedictum; & illam, quæ reperta eſt, vel erit, quod ita fuiſſet donata vel tradita, nos erimus ei obligati ad dandam, ſecundum tenorem pacis prædictæ, factæ inter patres noſtros.*

9. *Et iſta pax, & iſta concordantia, ſicud continetur in hiis litteris præſentibus, & omnes articuli, quæ continentur in dicta pace, quæ fuit facta olim inter patres noſtros (exceptis illis quæ ſunt cambiari per iſtam præſentem accordationem) prædictus Rex Angliæ, noſter conſobrinus, promiſit ad tenendum & cuſtodiendum, & ad complendum firmiter.*

10. *Et omnia iſta ipſe fecit jurari, in animâ ſuâ, ad ſancta Dei Evangelia, in noſtri præſentiâ, & ſua per Johannem de Veſcy Militem ſuum, cui ipſe dedit poteſtatem & præceptum ſpeciale ad hoc jurandum nomine ſuo, & in anima ſua; & quantum ad hæc ita tenenda & complenda, ipſe obligavit ſe & hæredes ſuos nobis, hæredibus noſtris, & noſtris ſucceſſoribus.*

11. *Et nos, confirmando & approbando ſacramentum, quod nos fecimus olim illis, tempore quo dicta pax fuit facta inter noſtrum patrem & ſuum, de tenendo pacem illam, & cuſtodiendo,*

promit-

A.D.1279. Edv. 1. meſme ſerement a tenir, e a garder, e acomplir fermement e eſtablement totes les choſes, que en ceſte Pes ſont contenues, e touz les articles que ſont contenuz en la Pes que fu fete entre noz peres, exceptes ceus que par ceſte preſente Pes ſont changiez: E, a ces choſes einſi tenir, e garder, e acomplir, nous obligeons nous, e noz heirs au dit Roy d'Engleterre noſtre couſin, e a ſes heirs, e a ſes ſucceſſors.

12. E, en teſmoignage de totes ces choſes, nous avons done au dit Roy d'Engleterre, noſtre couſin, ces preſentes lettres, ſeelees de noſtre ſeel: E fuit fet a Amiens le vintetroiſieme jour de Mai, en l'an noſtre ſeigneur mill. deuſcenz ſeptante & nuef.

A.D.1279. Edv. 1. *promittimus per illud dictum ſacramentum ad tenendum, & cuſtodiendum, & complendum firmiter & ſtabiliter omnia, quæ in pace iſtâ continentur, & omnes iſtos articulos, qui continentur in pace, quæ fuit facta inter patres noſtros, exceptis illis qui, per hanc præſentem pacem, ſunt mutati: Et ad iſta tenenda, & complenda, & cuſtodienda nos obligamus nos & hæredes noſtros dicto Regi Angliæ, conſobrino noſtro, & hæredibus, & ſucceſſoribus ſuis.*

12. Et, in teſtimonio præmiſſorum, nos dedimus dicto Regi Angliæ, conſobrino noſtro, has præſentes litteras ſigillatas ſigillo noſtro: Et fuit actum apud Amientz. viceſimo tertio die menſis Maii, anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo nono.

Litera Regis Angliæ, per quam recognovit ſe teneri ſolvere Regi Francorum ſex milia libr. Par. ex Rachetto Comitatus Pontivi.

.D.1279. n 7. E. 1. B.f.285. a. enes Came- ar. Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, univerſis, præſentes litteras inſpecturis, ſalutem.

Notum facimus quod nos egregio Principi, cariſſimo Domino & conſanguineo noſtro, Philippo, Dei gratiâ, Regi Franciæ illuſtri, ex Rachetto Comitatûs Pontivi, qui nuper cariſſimæ conſorti noſtræ Reginæ Angliæ ex maternâ ſucceſſione devenit, debemus, & ſolvere tenemur Pariſ. in domo Templi, ſex milia librarum Parienſ. hiis terminis, ſcilicet,

In proximo Feſto Omnium Sanctorum, duo milia librarum,

In ſequenti Feſto Candeloſæ, duo milia librarum,

A.D.1279. Et in ſubſequenti Feſto Aſcenſionis Domini, duo milia librarum Parien.

Pro quibus firmiter obſervandis nobiles viri Edmundus Leyceſtriæ & Campaniæ Comes, Germanus noſter, Johannes de Britannia, Ducis Britanniæ Primogenitus, & Johannes de Greyllaco ſe, ad noſtram inſtantiam, eidem Regi fidejuſſoriè obligârunt.

Factis autem dictis ſolutionibus, præſentes litteræ, unà cum literis dictorum fidejuſſorum, nobis vel mandato noſtro, abſque cavillatione aliqua, reſtituentur.

In cujus rei teſtimonium has litteras noſtras fieri fecimus patentes.

Dat. Ambian. viceſimo tertio die Maii, anno Domini 1279.

De compromiſſo in Regem Angliæ, per Gaſtonem Comitem de Biern, & Eſchinatum Comitem Bygorræ, ſuper damnis & injuriis, hinc inde illatis.

.D.1279. n. 7. E. 1. aſcon. 7. 1. m. 7. Noverint univerſi quod nos, Gaſton, Vicecomes Bearn, pro nobis, & hæredibus, ac ſucceſſoribus, hominibus, gentibus, & valitoribus noſtris ex parte unâ.

Et nos Eſchinatus, Comes Bygorræ pro nobis, hæredibus, ac ſucceſſoribus hominibus, gentibus, & valitoribus noſtris ex altera,

Super terris & hæreditatibus Bigorræ & Cabaneſii, ac ſuper omnibus querelis, controverſiis, actionibus realibus & perſonalibus, quas viciſſim, tam noſtro, A.D.1279. quàm hæredum noſtrorum nomine movemus, vel movere intendimus pro prædictis;

Necnon ſuper omnibus gravaminibus, maleficiis, dampnis & injuriis nobis, dicto Comiti, hominibus, gentibus & valitoribus noſtris per prædictum Gaſtonem & ſuos,

Et nobis, dicto Gaſtoni, hominibus, gentibus & valitoribus noſtris, per dictum Comitem & ſuos, a tempore pacis (quam nos Gaſto dicimus factam eſſe, de terris & hæreditatibus ſupradictis)

A.D. 1279. Edv. 1.

ut aſſerimus, factis & illatis uſque in hodiernam diem,

Compromittimus in ſereniſſimum Principem, & Dominum noſtrum Edwardum, Dei gratiâ, Regem Angliæ illuſtrem, altè & baſsè, tanquam in arbitratorem ſeu amicabilem compoſitorem; juramento ad ſancta Dei Evangelia ſuper hoc præſtito, ſub pœna corporali duorum milium Marcarum Argenti, ſolvendarum à parte, non parente in totum vel in parte arbitrio, dicto, laudo, voluntative ejuſdem Domini noſtri Regis; ſcilicet, mille Marcarum Domino noſtro Regi prædicto; & mille Marcarum parti, prædictum arbitrium obſervanti, ſeu obſervare volenti.

Supponentes nos ſimpliciter & abſolute dicto, laudo, voluntati, ordinationi ſeu arbitrio prædicti Domini noſtri Regis, ſub prædictis juramento & pœna, ut ipſe, viſâ pace prædictâ (quam nos dictus Gaſto dicimus eſſe de terris & hæreditatibus ſupradictis) auditis rationibus & allegationibus utriuſque partis, ſine juris ſollempnitate, & juris ordine, tractare, ordinare, dicere, recitare, inquirere & proferre per ſe, vel per alium, ſeu alios valeat, & omnimode exſequitionem mandare; promittentes, ſub prædictis juramento & pœna, quod Domini noſtri Regis prædicti, ſuper præmiſſis omnibus, dicto, laudo, arbitrio, ordinationi, compoſitioni ſeu voluntati totaliter parebimus in hâc parte.

Volumus autem quod, pœnâ prædictâ commiſsâ vel non commiſsâ, exactâ vel non exactâ, compromiſſum ſive ſubmiſſio hujuſmodi, dictum, ordinatio, ſeu voluntas dicti Domini Regis in ſuo robore perſeveret.

Volumus autem quod præſens compromiſſum vel ſubmiſſio, uſque ad inſtans Feſtum Paſchæ Domini habeat firmitatem.

Promittimus etiam nobis adinvicem, ſub pœna & juramento prædictis, quod nos, durante compromiſſo hujuſmodi, guerram, dampna, gravamina vel injurias in perſonis, terris, hominibus, valitoribus & rebus ipſorum, adinvicem non faciemus, non inferemus, nec fieri, vel inferri procurabimus quoquomodo.

A.D. 1279. Edv. 1.

Et, ſi, durante compromiſſo hujuſmodi, homines noſtri Gaſtonis dampna, gravamina, vel injurias fecerint dicto Comiti, vel hominibus ſuis, in perſonis, vel rebus, ſine noſtro mandato; vel homines noſtri Eſchinati dicto Gaſtoni, vel hominibus ſuis, nos prædicta adinvicem nobis, ſub pœnâ prædictâ, promittimus facere emendari,

Et, ad præſens compromiſſum, arbitrium, dictum, laudum, ordinationem & voluntatem dicti Domini noſtri Regis, in prædictis, omnibus & ſingulis, conſtanter obſervandum, obligamus nobis adinvicem nos & hæredes ac ſucceſſores noſtros.

Et, ſi forte contingat quòd Dominus noſter Rex prædictus, per ſe, vel per alium, ut ſupradictum eſt, de prædictis, & ſuper prædictis, dictum ſeu ordinationem non proferat; rationes utrique parti noſtrûm remanent ſalvæ, & jus cujuſlibet in ſtatu, quo erant tempore compromiſſi præſentis.

In quorum teſtimonium nos, prædicti Gaſto & Eſchinatus, ſigilla noſtra præſentibus duximus apponenda.

Et, ad majorem omnium prædictorum firmitatem, ſigillum prædicti Domini noſtri Regis procuravimus & fecimus apponi.

Et nos, prædictus Rex, ad preces & inſtantiam prædictorum Gaſtonis & Eſchinati, ſigillum noſtrum præſentibus appoſuimus in teſtimonium veritatis.

Dat. &c. apud Albevillam ſecundo die Junii, anno Domini 1279.

De terra Ageneſii Gulielmo de Valentia, nomine Regis Edwardi, liberanda.

A.D. 1279. *An.* 7. *E.* 1. *Vaſcon* 7. *E.* 1. *m* 5.

EXcellentiſſimo Principi, kariſſimo conſanguineo & Domino ſuo, Philippo, Dei gratiâ, Franciæ Regi, Edwardus, Rex Angliæ ſalutem, & honoris & gratiæ proſperum incrementum.

Celſitudini veſtræ kariſſimum patruum, & fidelem noſtrum, Gulielmum de Valentiâ Militem, exhibitorem præſentium, deſtinamus;

Et ipſum, ad requirendum & recipiendum, nomine noſtro, terram Ageneſii, cum pertinentiis, à vobis, vel mandato veſtro ponimus, loco noſtri;

Vos affectuoſe rogantes quatenus eidem patruo noſtro dictam terram, cum pertinentiis ſuis, tradi, vel liberari faciatis.

Dat. apud Albevillam quarto die Junii.

De juramentis præſtandis, nomine Regis, ratione terræ Agen.

A.D.1279. An. 7. E. 1. Vaſcon. 7. E. 1. m 5. A.D.1279.

REX univerſis, præſentes litteras inſpecturis, ſalutem.

Noveritis quod nos ponimus & conſtituimus, loco noſtri Seneſcallum noſtrum Agenenſem, exhibitorem præſentium, ad faciendum & præſtandum vobis, & aliis, quorum intereſt, juramenta in animam noſtram, & alia, ad quæ facienda & præſtanda vobis, vel veſtrûm aliquibus conſtiterit, nos teneri, ut Dominum, & ratione dominii terræ Agen. & pertinentiarum.

In cujus rei teſtimonium has litteras noſtras fieri fecimus patentes, noſtro ſigillo ſignatas.

Dat. apud Albevillam quarto die Junii.

De conſueto Juramento, nomine Regis, Epiſcopo Agenenſi præſtando.

A.D.1279. An. 7. E. 1. Vaſcon. 7. E. 1. m. 5. A.D.1279.

REX venerabili in Chriſto patri Epiſcopo Agenenſi, ſalutem & dilectionem ſinceram.

Cum, ſicut intelleximus, Domini terræ Agen. qui pro tempore fuerunt, conſueverint vobis & prædeceſſoribus veſtris quoddam facere juramentum,

Et nos ad faciendum illud juramentum vobis, tanquam Dominus Agenenſis, & ratione dominii terræ Agenenſis teneamur.

Paternitatem veſtram affectuoſe rogamus, quatinus prædictum juramentum à ... Seneſcallo noſtro Agenenenſi, quem ad hoc faciendum ponimus & conſtituimus loco noſtri, in formâ conſuetâ recipiatis:

Volumus autem & concedimus quod, per receptionem hujuſmodi juramenti a ... Seneſcallo noſtro, vobis, & veſtris ſucceſſoribus, & Eccleſiæ Agenenſi nullum impoſterum præjudicium generetur, nec factum iſtud ad conſequentiam trahi poſſit.

In cujus rei teſtimonium has litteras noſtras fieri fecimus patentes, noſtro ſigillo ſigillatas.

Dat. apud Albevillam quarto die Junii.

Iſta littera duplicatur, tamen iſtis verbis, in una ipſarum litterarum, *in animam noſtram*, additis.

Pro Johanne Comite Britanniæ, ad Terram ſanctam iter arrepturo.

A.D.1279. An. 7. E. 1. Pat. 7. E. 1. m. 15. A.D.1279.

REX omnibus, &c. ſalutem.

Sciatis quòd, de gratiâ noſtrâ ſpeciali, conceſſimus dilecto fratri, & fideli noſtro, Johanni de Britannia, Comiti Richemundiæ, qui de licentiâ noſtrâ profecturus eſt ad Curiam Romanam, & exinde proponit ad terram Sanctam arripere iter ſuum,

Quod, ſi contingat nos, infra quinquennium à tempore confectionis præſentium, alicubi exercitum noſtrum ſummonere, idem Johannes, occaſione Comitatûs prædicti, aut aliarum terrarum vel tenementorum, quæ de nobis tenet in capite, non habeat neceſſe exercitui illi perſonaliter intereſſe;

Dum tamen per ſuos ſervitium, inde debitum, nobis fiat, prout nobis, & anteceſſoribus noſtris, Regibus Angliæ, in hujuſmodi exercitibus, fieri debet & conſuevit.

In cujus, &c. per dictum quinquennium duraturas.

Dat. per manum Magiſtri. Th. Bek. apud Weſtm. quarto die Junii.

De modo juramentum præſtandi Majori & Scabinis Abbatiſvillæ, per Comites Pontivi.

A.D.1279. An. 7. E. 1. Vaſcon. 7. E. 1. m. 5. A.D.1279.

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, Comes Pontivi & Monſtralii, & Alianora, eâdem gratiâ, Regina, Domina, & Comitiſſa locorum prædictorum, ejus uxor, uni-

A.D. 1279. Edv. I. universis, præſentibus & futuris,

Notum facimus quod, per mortem nobilis Dominæ Johannæ, quondam Reginæ Caſtellæ & Legionis, Pontivi Monſtrolii & Albemarlæ Comitiſſæ, terra & Comitatus Pontivi ad nos devenerit;

Et ad villam Abbatiſvillæ, pro homagiis noſtris, & juramentis, ac fidelitatibus, a Majore, & Scabinis, & tota Communitate villæ prædictæ capiendis, in adventu noſtro devenerimus;

Ipſi Major, & Scabini, ac tota prædicta Communitas, ob noſtræ Regiæ Majeſtatis reverentiam, juramenta noſtra, per procuratores, in animas noſtras, nobis præſentibus perſonaliter, & conſentientibus, receperunt; licet in perſonis noſtris juramenta prædicta, ut dicebant, facere teneremur;

Nos verò, eis, & litteris ſuis, & inſtrumentis, quæ a prædeceſſoribus noſtris, Comitibus Pontivi, habuerunt, ac etiam privilegiis ſuis, uſibus & conſuetudinibus, propter hoc, aliquid præjudicium generari nolentes, A.D. 1279. Edv. I.

Volumus, & eis concedimus, pro nobis & ſucceſſoribus noſtris, Comitibus Pontivi, quod ſucceſſores noſtri, Comites Pontivi, quiqui fuerint, ratione Comitatûs Pontivi, non tamen Reges Angliæ inuncti, juramenta dictis Majori, & Scabinis, & toti Communitati prædictæ, in adventu ſuo, faciant, prout noſtri prædeceſſores, Pontivi Comites, facere conſueverunt, juramentis noſtris, per procuratores factis hâc vice eiſdem, non obſtantibus;

Et ut præmiſſa firma & inconcuſſa impoſterum remaneant, præſens Scriptum Sigillorum noſtrorum munimine præcepimus roborari.

Dat. apud Abbatiſvillam ſexto die Junii, anno Domini milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo nono.

Forma ſacramenti, quod Rex fieri fecit in animam ſuam hominibus de Albevilla.

A.D. 1279. An. 7. E. I. Vaſcon. 7. E. I. m. 5.

Memorandum, quod hæc eſt forma ſacramenti, quod Dominus Rex fieri fecit, in animam ſuam, per Dominum Thomam de Sandivico, Seneſcallum Pontivi, & quod Domina Regina ſimiliter fecit, in animam ſuam, per Dominum Johannem Ferre militem ſuum ſucceſſive, videlicet,

Ke nous garderuns les cors, & les biens de nos gens de Albeville cum de noz homes, & leur chartres, & leur privileges, ke eus unt de nos Anceſtres Cuntes de Puntif, & leur franchiſes & leur uſages, ke il purront par leur privileges acquere, ſolum les uſages de France.

Et ſciendum quod, licet Burgenſes prædicti à tempore, quo non poterit haberi memoria, uſi fuerint aliquibus libertatibus vel conſuetudinibus; per uſum tamen illum non adquiritur eis jus aliquod, ſecundum conſuetudinem Franciæ, nec currit Domino præſcriptio, niſi illæ libertates vel conſuetudines contineantur in eorum privilegiis, vel naſci poterunt ex tenore eorumdem, ſicut per Dominum Epiſcopum Ambian. & per Dominum Johannem de Nigello Comitem Pontivi, qui ſunt de conſilio Regis Franciæ teſtantur. A.D. 1279.

Forma ſacramenti facti per eos ipſi Regi.

Forma autem juramenti quod Major & Scabini & Communitas Albevillæ fecerunt corporaliter Dominæ Reginæ, tanquam hæreditariæ primo, & poſtea Domino Regi, ejus marito, hæc eſt.

Ke nous bone fei & leaute vos porteruns & a vos genz, contre totes genz, ke purront viure & morir, & obeiſſans ſerrum a vos Lus-tenanz.

Pro Majore & Scabinis Villæ de Rue, de juramento ſicut ſuperius præſtito.

A.D. 1279. An. 7. E. I. Vaſcon. 7. E. I. m. 3.

Edward, par la grace de Deu, Roi d'Engleterre, & Alianore ſa Cumpayne a touz ceus, ke ceſte lettre verrunt & orunt ſaluz.

A.D. 1279. Cum par la Ducheſce noſtre chere mere, & noble Dame Johane, par la grace de Dieu, aukun tens Roine de Caſtele & de Lyon, Counteſſe de Puntif,

A.D. 1279. Edv. 1.

tif, de Muſtroil, & de Aubemarl. le honurs & la Cunte de Puntif nos feuſt heritablement eſcheue,

Par quei li Meires, & les Eskevins de la Comune de Rue, ke eſt noſtre ville, nos demandaſſent ſerement, de leur Chartres & de leur uſages tenir, donees par les Seigneurs de Puntif nos Anceſurs, ſi com il diſoyent,

Et li avantdit Meires, & Eskevins, & la Comune, pur la reverence de noſtre real Majeſte, tel Serement aient pris de noſtre leal Procureur,

Et par ki eus nos ount fet Serement & feaute, d'eſtre a nos obeiſſant, & de vie & de membre, & de terrien honur, cum a leur dreit Seigneur, en totes choſes, & à noz Lius tenanz:

Et pur ce ke nos ne volum mie ke le Serement, ke ſet leur eſt par noſtre Procurur, leur peuſſe turner a prejudice, voluns & grantuns ke, par co Serement, ne ſeyent deſturbes, ne de leur dreit aloynes, qui nos heirs Cuntes de Puntiſ, qui ne ſeyent Reys enoyne, ne facent le Serement ſolum les uſages de la Vile de Rue, en la manere ke noſtre Anceſſour l'ount fait.

Et en teſmoinage de ceſte choſe leur avoms fet fere ces lettres preſentes.

Donees à Logard. en lan de grace 1279.

Conſimiles litteras habet Communitás de Croteye.

Conſimiles litteras habet Villa ſeu Communitas de Mareskenetere.

Conſimiles litteras habet Communitas Villæ de Creſſi.

Conſimiles litteras habet Communitas Villæ de Waulan.

Conſimiles litteras habet Abbas de Sancto Jocio, conjunctus cum Communitate ejuſdem Villæ.

Conſimiles litteras habet Communitas Villæ de Areines.

Conſimiles litteras habet Communitas Villæ de Muſteroyll.

De omnibus, quæ in Civitatibus Lemov. Caturcen. & Petragor. tradi debent, Willielmo de Valentia, nomine Regis liberandis.

A.D. 1279. An. 7. E. 1. Vaſcon. 7. E. 1. m. 5.

EXcellentiſſimo Principi, kariſſimo conſanguineo & Domino ſuo, Philippo, Dei gratiâ, Franciæ Regi, Rex Angliæ ſalutem.

Celſitudini veſtræ kariſſimum Patruum, & fidelem noſtrum, Gulielmum de Valentia Militem, exhibitorem præſentium, deſtinamus ad requirendum & recipiendum à vobis, vel mandato veſtro, univerſa & ſingula, quæ per vos ſunt nobis tradenda & liberanda in Civitatibus & Dioceſibus Lemovicen. Caturcen. & Petragor, ac etiam Xancton ultra fluvium Charenton.

Necnon ad petendum & requirendum deliberari ſurpriſa, ſaſita, vel alias amparata per vos, genitorem veſtrum, genteſve veſtros, eorumve auctoritate, quæ genitor noſter, vel nos, ſeu gentes noſtræ poſt pacem, dudum factam inter ipſos genitores noſtros, tenuimus in terris prædictis, & quæ in ipſis terris ad nos pertinent, ſeu pertinere poſſunt, vel debent quoquo modo,

Vos affectuoſe rogantes quatinus prædicto Patruo noſtro faciatis deliberari præmiſſa.

Dat. apud Logard ſub ſigillo noſtro, quo utimur in partibus tranſmarinis, octavo die Junii, anno Regni noſtri ſeptimo.

De Rege in ſe aſſumente perſolvere medietatem debitorum Johannis, quondam Comitis Pontivi.

A.D. 1279. An. 7. E. 1. Vaſcon. 7. E. 1. m. 3.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Univerſitati veſtræ notum facimus per præſentes, quod, cum nobilis vir Johannes de Faleni, Pontivi, Muſterolli, & Aubemarliæ quondam Comes, & claræ memoriæ Johanna, Regina Caſtellæ & Legionis illuſtris, ac dictorum Pontivi & Aubemarliæ Comitatuum Comitiſſa, conſtante matrimonio inter eos, in pluribus locis a diverſis creditoribus diverſa debita contraxerint,

In nos aſſumimus portionem eorumdem debitorem perſolvere, quæ dictum Johannem de Faleni contingit à tempore, quo idem Johannes matrimonium cum prædictâ Reginâ contraxit, uſque

A.D.1279. Edv. 1. ad obitum Reginæ ejuſdem, ac vice & nomine ipſius Johannis de eâdem portione creditoribus quibuſcumque ſatiſfacere, quibus eundem Johannem teneri conſtiterit nobis, & de hujuſmodi debitis, ſic contractis, & non ſolutis, fieri poterit plenaria certitudo, durante matrimonio ſupradicto.

A.D.1279. Edv. 1. Et volumus etiam ſolvere omnes ſumptus, circa exequias præfatæ Reginæ factos, quatenus de hiis nobis fieri valeat firma fides.

In cujus, &c.

Dat apud Valoilles decimo tertio die Junii.

Litera, per quam Edmundus Comes Langcaſtriæ reddidit Regi, Comitatus & Caſtra de Kermerdyn & Cardigan, in Eſcambium, pro Maneriis de Wirkes, Wroth, & Eſſeburn.

A.D.1279. *An. 7. E. 1.* *L. A. f. 190. a. Penes Camerar.*

Univerſis, præſens ſcriptum viſuris vel audituris, Edmundus Comes Langcaſtriæ, ſalutem in Domino.

Sciatis nos reddidiſſe, & pro nobis & hæredibus noſtris imperpetuum quietum clamâſſe, Egregio Principi, Domino & fratri noſtro kariſſimo, Domino Edwardo, Regi Angliæ illuſtri, Comitatus & Caſtra de Kermerdyn & Cardigan, & omnes terras & tenementa, cum pertinentiis, quæ habuimus in prædictis Comitatibus, ſine ullo retinemento,

Habenda & tenenda eidem Domino Regi, & hæredibus, vel aſſignatis ſuis, cum feodis Militum, advocationibus Eccleſiarum, & cum omnibus libertatibus, & liberis conſuetudinibus, & rebus aliis, ad Comitatus, Caſtra, & Terras, & Tenementa prædicta qualitercumque ſpectantibus, imperpetuum,

A.D.1279. Pro Maneriis de Wirkes, Worth. & Eſſeburne, & Wappeltach. de Wirkes, Worth. cum pertinentiis, quæ præfatus Dominus Rex nobis per cartam ſuam dedit & conceſſit in eſcambium pro Comitatibus, & Caſtris, & Terris, & Tenementis prædictis;

Ita quod nec nos, nec hæredes noſtri, nec aliquis per nos, vel pro nobis, in prædictis Comitatibus, & Caſtris, aut Terris, & Tenementis, vel rebus aliis, ad ea pertinentibus, aut quæ nobis vel hæredibus noſtris, ratione eorumdem, accidere potuerunt, vel poterunt, quicquam juris vel clamii exigere vel habere poſſumus in futurum.

In cujus rei teſtimonium præſenti ſcripto ſigillum noſtrum appoſuimus;

Hiis Teſtibus, venerabilibus Patribus.

Roberto Bathonenſi & Wellenſi Epiſcopo,
Et Godefrido Wygorn. Epiſcopo;
Dominis, Johanne de Veſcy,
Ottone de Grandiſono,
Rogero de Clifford,
Antonio Bek,
Hugone filio Otton,
Waltero de Helyun,
Johanne de Lovetot,
Roberto filio Johannis, & aliis.

Dat. London. decimo die Novembr. anno Regni Domini Regis ſupradicti ſeptimo.

Pro Conſtantia quondam uxore Henrici de Alemania.

A.D.1279. *An. 7. E. 1.* *Vaſcon. 6. & 7. E. 1. m. 1.*

Rex, Magiſtro Adæ de Norff. Conſtabulario ſuo Burdegaliæ, ſalutem.

Cum conceſſerimus dilectæ conſanguineæ noſtræ Conſtantiæ, quæ fuit uxor Henrici de Almaniâ, in dotalicium ipſius Conſtantiæ, treſcentas libras ſterlingorum, ſingulis annis, ad certos terminos, percipiendas de Cuſtuma noſtra Burdegalenſi ad totam vitam ſuam:

A.D.1279. Vobis mandamus, ſicut alias mandaverimus, quod ei id, quod ſibi à retrò eſt de dictis treſcentis libris annuis, poſt receſſum venerabilis patris R. Bathonenſis & Wellenſis Epiſcopi, Cancellarii noſtri, & dilecti & fidelis noſtri Otonis de Grandiſono à partibus Vaſconiæ, eidem Conſtantiæ ſine dilatione habere faciatis; & ſic, de anno in annum, prædictas treſcentas libras, ad dictos terminos,

.D.1279. dv. 1. A.D.1279. Edv. 1.

terminos, in officio Conſtabulariæ prædictæ: Et nos eas in compoto veſtro faciemus allocari.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. 12. die Novembris.

Conventio cum Baronibus Norwegiæ, circa captionem Guidonis de Monteforti.

.D.1280. n. 8. E. 1. :A. fol. 444. penes Camerar. A.D.1280.

ANno Domini Milleſimo, ducenteſimo, octuageſimo, in Octabis Epiphaniæ, inter fratrem Richardum Abbatem de Lyſâ in Norwegiâ, & Thomam de Ippegrave Domini Regis clientem ex parte unâ, & nobiles viros Dominos Bernardum filium Erlyngi, Audoenum filium Hugleya, Domini Regis Norwegiæ Barones ex alterâ, ita convenit, videlicet,

Quod præfati Barones fideliter, diligenter, abſque omni dolo & fraude, omnem diligentiam & curam, quam poterunt, adhibebunt circa captionem Guidonis de Monte forti, præfati Domini Regis Angliæ inimici, qui de Norwegiâ, antequam conprehendi poſſet, latenter evaſit, cum perſpexiſſet ſibi inſidias per præfatum Dominum Abbatem intendi; ita tamen quod prædicti Abbas & Thomas ſolvent prædictis Baronibus ducentas Marcas Sterlingorum pro expenſis, quas facient ad dictum Guidonem comprehendendum:

Ad quam quidem pecuniam, eiſdem Baronibus ſolvendam, dicti Abbas & Thomas ſe obligaverunt, ſive præfatus Guido captus fuerit, ſive non.

Et quod prædictus Thomas, pro dictis ducentis Marcis, cum prædictis Baronibus obſes remanebit quouſque eadem pecunia fuerit eiſdem plenariè perſoluta.

Et, ſi dictus Guido, Domino concedente, per dictorum Baronum induſtriam & laborem comprehenſus fuerit & tentus, ita quod manus ipſorum evadere non poſſit, omnem pecuniam, quam ipſi Barones pro ipſius redemptione ſolvent, dicti Abbas & Thomas prædictis Baronibus reſtituere faciant, antequam idem Guido eiſdem, ad opus dicti Domini Regis Angliæ, liberetur.

Et, ſi dictum negotium per dictorum Baronum induſtriam debitum ſortiatur effectum, Abbas & Thomas prænominati, bona fide promiſerunt quod omnem diligentiam, quam poterunt, abſque ulla fictione, penes Dominum Regem Angliæ adhibebunt, & partes ſuas fideliter interponere curabunt, quod idem Dominus Rex dictis Baronibus, pro diligentia, labore & cura, circa præmiſſa adhibitis, & pro ſervitio futuro, ab eis impoſterum dicto Domino Regi impendendo, talem gratiam rependeret, quod dicto Domino Regi ad honorem, & eiſdem Baronibus cedere poſſit ad profectum.

In cujus rei teſtimonium præſenti ſcripto, in modo Cirographi confecto, ſigilla prædictarum partium vice mutua ſunt appoſita.

Litera a Seneſcallo Regis Norwegiæ de Guidone de Monteforte, in partibus Norwegiæ.

.D.1280. n 8. E. 1. Turri. A.D.1280.

EXcellentiſſimo Principi, Domino Edwardo, Dei gratia, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ & Duci Aquitanniæ, Auguſtinus, illuſtris Regis Norwegiæ Seneſcallus, ſalutem, cum totius honoris & gloriæ incremento, ad ejus beneplacita & voluntatem.

Veſtræ Serenitatis inclita fama, qua inter cæteros orbis Principes laudabiliter præfulgetis, tam in geſtorum magnificentia, quam etiam veſtra immenſa bonitate, quæ, ſicut ex relatione plurimorum, & ſpecialiter reverendi viri Domini Abbatis de Lyſa, latoris præſentium, intellexi, ſe cunctis hominibus favorabilem exhibet, & ad omnia beneplacita liberalem, merito me inducit, & incitat univerſos ut Excellentiam veſtram ſuis ſervitiis & omni reverentia multipliciter proſequantur, perſonam veſtram, ſicut decet, totis viribus honorando.

Quorundam igitur relatione, percipiens Militem quendam (de quo ſuſpitio habebatur quod inimicus veſter exiſteret) Guido de Monteforti, hoc anno, me in Scotia exiſtente, latenter ad partes Norwegiæ declinaſſe, doleo non

A.D.1280. *Edw.* 1.

modicum quod eundem, in reditu meo in Norwegiam, non inveni, ad opus veſtrum, juxta meum deſiderium, areſtatum.

Unde, quod, referente michi dicto Domino Abbate, intellexi plenè affectionem, quam habetis circa dicti Militis captionem, volo veſtram magnificentiam non latere, me circa captionem ejuſdem pro viribus laborâſſe, prout latores præſentiam veſtræ Nobilitati ſcient lucidius explanare;

A.D.1280. *Edv.* 1.

Unde Domino Abbati ſuper hiis, quæ coram vobis ex parte mea duxerit proponenda, fidem adhibere dignemini creditivam: Scientes me promptum & paratum, ob veſtram reverentiam, facere quicquid poſſum ſervitii & honoris.

Valeat Magnificentia veſtra in Domino.

Dorſ.

Domino Regi Angliæ.

Bulla Regi rogatoria, pro deliberatione Almarici de Monteforti.

A.D.1280. *An.* 8. *E.* 1. *Ex Autogr.*

NIcholaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Inter fluctus aſſiduos humana conditio conſtituta, plerumque naufraga ex ventorum varietate redditur, & opreſſionum flagellis langueſcit; quare, indicta eulogio prophetico, ſubventio cernitur oppreſſorum.

Quæſumus ergo, fili cariſſime, ut Regiæ conſiderationis conſilium ad hoc prudenter dirigas, ut tuam dexteram, ſceptro poteſtatis micantem, oppreſſis & afflictis, maximè inter ſqualores carcereos anguſtiis multiphariis ſatigatis, ſtatuas ſubventionis efficaciis miniſtram; hujuſmodi enim actionem pietas manum dominicam tibi aperiet in munerum largitate, & reddit longè latéque laudabile nomen tuum.

Dudum ſiquidem, prout intelleximus, dilectus filius Almaricus de Monteforti, Capellanus noſter, dum ſororem ſuam per partes maritimas, tuo Regno vicinas, conducebat ad virum, laqueum captionis incurrit:

Tu verò, eventu hujuſmodi, non ſine compaſſione, ut proponitur, intellecto, ſolitus caritati vacare officio, circa ejuſdem Sororis, conſolationis deſtitutæ ſolatio, ſervandum pudorem in vigilias officioſus conſurgens, quod dicta ſoror ad virum traduceretur eundem, ſicut aſſeritur, officioſius procurâſti.

Cum autem prædictus Capellanus, ſicut accepimus, ex ordinatione, felicis recordationis, Johannis Papæ Prædeceſſoris noſtri, ſub quorumdam Prælatorum cuſtodiâ tui Regni conſiſtat, nos, qui circa liberationem ipſius Almarici, quantum ſecundum deum, Regni ejuſdem ſtatûs quiete non offenſa, poſſumus, vigilanter intendimus ne diutius, non ſine prædictorum onere Prælatorum, ſqualoribus hujuſmodi fatigetur, conſiderantes attentius quòd tam pietatis affectio, ut præmittitur, circa eandem ſororem ſervata, quàm memoria ſanguinis, quo Almarico connecteris ſupradicto, regalis clementiæ animum ad ipſum veriſimiliter debeant inclinare, & aperire ſibi fontem dulcedinis cordis tui;

A.D.1280.

Ac, credentes propterea pronam ad hoc liberalitatem Regiam reperire, pro liberatione ipſa dilectum filium Raymundum Augerii, Decanum Avicien. Capellanum noſtrum, duximus deſtinandum, Celſitudinem Regiam attente Rogantes quatinus circa liberationem ipſius Almarici, pro noſtra & apoſtolicæ ſedis reverentia, in manſuetudine Regia, ſic præbeas opem & operam efficaces, & facias eum, poſtquam liberatus extiterit, extra Regnum Tuum ſub favore Regio uſque ad loca, ſibi tuta, conduci, quod, propter hoc, ad gloriam tui nominis, multiplicentur preconia in labiis populorum.

Et, ut, prætextu captionis hujuſmodi, ſimultatem aliquam ſuſcitandi omnino ſubducatur occaſio, & Regno præfato, ejuſque incolis alicujus timendæ turbationis materia præcidatur, ac ſuper hoc hæſitantia corda quieſcant, eidem Raymundo, per alias noſtras litteras, certa miniſteria, ab ipſo eodemque Almarico adimplenda, injunximus, per quæ poſſe ipſis occurri periculis creditur à nonnullis; videlicet,

Quod ſi dictus Almaricus infraſcriptæ formæ ſimpliciter, liberè & abſolutè conſenſerit (de quo quidem conſenſu libero volumus ut idem Capellanus cognoſcat, & induſtriam & cautelam adhibeat diligenter, ne forte impoſterum à calumpnioſis animis conſenſus hujuſmodi prædicetur extortus à dicto Almarico)

.D.1280.
v. I.

marico) obligationem recipiat, corporali præſtito juramento quod Regnum ipſum, abſque apoſtolicæ ſedis expreſſâ licentiâ, nullo umquam tempore reintrabit; quodque idem A. Regnum & terras, tibi ſubjectas, per ſe, vel per alios, hoſtiliter non invadet, nec etiam occupabit, aut invadi vel occupari ab alio procurabit.

Et, ſi ſecus fortè præſumeret, excommunicationis ſententiâ, quam per eundem nuncium in eum ferri volumus, ſit ligatus, & omnibus beneficiis eccleſiaſticis & privilegio clericali privatus, ac per eundem Reymundum Capellanum reddatur inhabilis ad illa, vel alia obtinenda:

Et quod, poſtquam ad loca tuta Regni Franciæ pervenerit, obligationem ſimilem renovet, illam ſub juramento & pœnis ſimilibus, imponendis ſeu infligendis ſibi per eundem, perpetuo ſervaturus:

A.D.1280.
Edv. I.

Quod, ſi poſtquam ad loca tuta pervenerit, obligationem non renovaverit ſupradictam, aut contra prædicta, vel aliquod prædictorum venerit, extunc eiſdem excomunicationis, privationis & inhabilitatis pœnis Almaricum eundem volumus ſubjacere.

Dat. Romæ, apud Sanctum Petrum 13. Kal. Martii Pontificatûs noſtri anno tertio.

Sigillum deeſt.

Alia Bullà, de Liberatione Almarici de Monteforti Procuranda.

.D.1280.
n. S. E. I.
A. ſ.74. b.
nes Came-
r.

NIcolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto Filio Magiſtro Reymundo, Decano Eccleſiæ Avicien. Capellano noſtro, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Illa te credimus virtute diſcretionis dotatum quod, quæ tibi à ſede Apoſtolicâ committuntur, fideliter gerere ſtudeas & efficaciter promovere, maxime quæ honorem ejuſdem ſedis continent & incrementa Eccleſiaſticæ libertatis.

Dudum ſiquidem, ſicut intelleximus, dilectus filius Almaricus de Monteforti, Capellanus noſter, dum Sororem ſuam per partes maritimas, Angliæ Regno vicinas, conducebat ad virum, laqueum captionis incurrit;

Verum cariſſimus in Christo filius noſter Rex Angliæ illuſtris, eventu hujuſmodi, non ſine compaſſione, ut dicitur, intellecto, ſolitus caritatis vacare officio, circa ejuſdem ſororis, deſtitutæ conſolationis ſolatio, ſervandum pudorem in vigilias officioſas conſurgens, quod dicta ſoror ad virum traduceretur eundem officioſius procuravit.

Cum autem dictus Almaricus, ex ordinatione, felicis recordationis, Johannis Papæ Prædeceſſoris noſtri, dicatur ſub quorumdam ejuſdem Regni Prælatorum cuſtodia detineri; nos, qui circa liberationem ipſius Almarici, quantum ſecundum Deum, Regni ejuſdem ſtatûs quiete non offenſâ, poſſimus, vigilanter intendimus ne diutius, nos ſine prædictorum Prælatorum onere, hujuſmodi ſqualoribus fatigetur, extimantes quod tam pietatis affectio, ut præmittitur, circa eandem ſororem ſervatâ, quam memoria ſanguinis, quo eidem A. Rex connectitur memoratus, Regalis Clementiæ animum ad eundem A. verèſimiliter debeant inclinare, ac credentes propterea pronam ad hoc liberalitatem Regiam repperire,

A.D.1280.

Pro liberatione ipſâ te ad partes illas duximus deſtinandum, Celſitudinem Regiam per litteras noſtras attente rogantes, ut circa liberationem ipſius Almarici, pro noſtrâ & Apoſtolicæ ſedis reverentiâ, ſic in manſuetudine opem præbeat & operam efficaces, & faciat eum, poſtquam liberatus extiterit, extra Regnum ipſum ſub favore Regio uſque ad loca, ſibi tuta, conduci; quod, propter hoc, ad gloriam ſui nominis, multiplicentur præconia in labiis populorum.

Et, ut, prætextu captionis hujuſmodi, ſimultatem aliquam ſuſcitandi omnino ſubducatur occaſio, & Regno præfato ejuſque incolis alicujus timendæ turbationis materia præcidatur, ac ſuper hoc hæſitantia corda quieſcant, volumus quod, ſi dictus Almaricus infraſcriptæ formæ ſimpliciter, libere ac abſalute conſenſerit (de quo quidem conſenſu libero cognoſcas, & induſtriam & cautelam adhibeas diligenter, ne forte in poſterum a calumpniosis animis prædicetur extortus, a dicto A. obligationem recipias, corporali præſtito juramento) quod Regnum ipſum abſque Apoſtolicæ ſedis expreſſa licentia, nullo unquam tempore reintrabit, quodque idem Regnum & terras, ipſi Regi ſubjectas, per ſe vel alios hoſtiliter non

A.D.1280. Edv. 1.

invadet, nec etiam occupabit, aut invadi vel occupari ab alio procurabit:

Et, ſi ſecus forte præſumeret, excommunicationis ſententia, quam per te in eum ferri volumus, ſit ligatus, & omnibus beneficiis Eccleſiaſticis & privilegio Clericali privatus, ac per te ipſum reddatur inhabilis ad illa vel alia optinenda;

Et quod, poſtquam ad loca tuta Regni Franciæ pervenerit, obligationem ſimilem renovet, illam ſub juramento & pœnis ſimilibus, imponendis ſeu infligendis ſibi auctoritate noſtra per te, perpetuo ſervaturus:

Quod, ſi poſtquam ad loca tuta pervenerit, obligationem non renovaverit ſupradictam, aut contra prædicta vel aliquod prædictorum venerit, ex tunc eiſdem excommunicationis, privationis & inhabilitatis pœnis Almaricum eundem volumus ſubjacere:

A.D.1280. Edv. 1.

Quocirca diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus præfatum Regem quod noſtris, ſibi in hâc parte directis, precibus liberaliter & efficaciter aquieſcat, juxta traditam tibi a Domino prudentiam inducere, & ei ex parte noſtrâ ſuadere ſtudeas diligenter.

Si vero ſuper hiis interpoſitio difficultatis emerſerit, tu cauſas difficultatis hujuſmodi prudenter colligas, & collectis hujuſmodi cauſis (non tamen per publicæ, vel ſolempnis inquiſitionis miniſterium, ſed tuæ induſtriæ ſtudio) in ipſius partibus ſtudeas diligentiùs indagare an cauſæ hujuſmodi deſerviant veritati, illud nobis poſtmodum perſonaliter fidelius relaturus.

Dat. Romæ, apud Sanctum Petrum 13. Kal. Martii, Pontificatûs noſtri anno tertio.

De Jocalibus feretro beati Ricardi Ciceſtrenſis reaffigendis.

A.D.1280. *An.* 8. *E.* 1. *Pat.* 8. *E.* 1. *m.* 23.

ED. Dei gratiâ, Rex Angl. Dominus Hibern. & Dux Aquitan. Venerabili in Chriſto patri S. eâdem gratiâ, Ciceſtrenſi Epiſcopo, & dilectis ſibi in Chriſto Decano & Capitulo ejuſdem loci ſalutem.

Quia intelleximus quod vos quædam Jocalia, quæ feretro Sancti Ricardi Ciceſtrenſis nuper affixa, & poſtmodum ſubtracta fuerunt, eidem feretro, nobis irrequiſitis, facere non vultis reaffigi;

A.D.1280.

Nos, recuperationem Jocalium illorum divinitùs reputantes contigiſſe, vobis mandamus quod Jocalia illa, ad honorem Sancti prædicti, de noſtra licentia, ſicut magis expedire videritis, dicto feretro affigi faciatis iteratò.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Clarendon. 17. die Februarii.

De Annuo Feodo Ordeonio, Tuſculano Epiſcopo per Regem conceſſo.

A.D.1280. *An.* 8. *E.* 1. *Liberate* 8. *E.* 1. *m.* 7. *intus Cedul.*

REX Theſaurario & Camerariis ſuis, ſalutem.

Liberate de Theſauro noſtro venerabili Patri Domino O. Tuſculano Epiſcopo, ſingulis Annis, ad Scaccarium noſtrum Paſchæ, quadraginta Marcas, quas ei conceſſimus annuatim, ad eundem Terminum percipiendas, ad totam vitam ſuam.

A.D.1280.

Teſte Rege apud Dounamen. 3. die Martii.

Et ſunt Patentes.

De Homagio Jordani de Inſula, pro diverſis Caſtris & Baroniis.

A.D.1280. *An.* 8. *E.* 1. *L. B. f.* 306. *b. Penes Camerar.*

NOverint univerſi, præſentes litteras inſpecturi, quod ego Jordanus, de Inſula Domicellus, Vicecomes de Cornelhano, & Dominus de Caſauboneſio, die Jovis, proxima poſt Feſtum Sancti Gregorii Papæ, anno Regni illuſtris Domini Edwardi, Regis Angliæ, Domini Hiberniæ & Ducis Aquitaniæ, Octavo,

A.D.1280.

Feci Homagium & Sacramentum fidelitatis præfato Domino noſtro Regi pro rebus infra ſcriptis, quas ab eodem

A.D.1280. Edv. I. teneo in Dioceſe Agen. cum deveriis inſerius nominatis, videlicet,

Pro Villa de Dunis & ejus pertinentiis, quam, ut Baro, teneo à prædicto Domino Rege pro medietate; & pro quâ teneor eidem ſolvere quinquaginta ſolid. Morl. in mutatione Dominii:

Et pro eo, quod habeo in Caſtro de Monte Somprolinii, pro quo teneor homagium tantum facere ut Baro:

Et pro hiis quæ habeo in Villa Podio, Muoli, & ejus Paroch. in quâ idem Rex habet altam juſtitiam:

Recognovi etiam inſuper me debere facere ſæpedicto Domino Regi unum Militem pro exercitu, una cum parciariis meis pro Caſtro & Baronia de Fumello, quamvis dictum Caſtrum & Baroniam ſint de feudo Domini Epiſcopi Agen. ſalvo tamen quod, ſi infra unum annum, completum à die confectionis præſentium, habita deliberatione, plura deveria me debere facere invenerim, & id dicto Domino Regi vel Seneſcallo ſuo Agen. qui pro tempore fuerit, ſignificavero: idem Dominus Rex vel Seneſcallus ſuus prædictus illa deveria ſine præjudicio non recipiat; ſalvis etiam conſuetudinibus aliorum Baronum de Ageneſio; ſalvoque inſuper quod, cum dictum Dominum Regem Homag. aliorum Baronum de Agenen. contingat recipere, ego dictus Jordanus promiſi me factumm ea quæ cæteri Barones facient Oſtiariis, & aliis de familia Domini Regis prædicti pro homagio meo ſic præſtito & recepto. A.D 1280. Edv. I.

In quorum omnium teſtimonium & notitiam pleniorem ſigillum noſtrum duxi præſentibus apponendum.

Dat. apud Dunameneyæ decimo ſexto die Martii, anno Regni dicti Domini Regis octavo.

Bulla de Epiſcopo Karleolenſi, pro favore Regio.

A.D.1280. An.8. E.1. Ex Autogr. Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Ad fovendum in caritatis viſceribus Eccleſiarum Prælatos, ac eos præcipue qui Epiſcopali Dignitate præminent, eo te fiducialius noſtris precibus invitamus, quo in bonorum operum executione Celſitudinis Regalis affectum extimamus magis promptum ac facilem invenire, maximè cum apud Deum, cujus Prælati hujuſmodi ſunt miniſtri, retributionis æternæ præmium, & apud homines laudes præconium tibi exinde acquiratur.

Sane Karleolen. Eccleſia, olim per obitum bonæ memoriæ Roberti Epiſcopi Karleolen. Paſtoris ſolatio deſtituta, dilecti filii Prior & Conventus ejuſdem Eccleſiæ, ordinis Sancti Auguſtini, per viam compromiſſi procedentes in negotio Electionis de Prælato in ipſâ Eccleſiâ faciendæ, quæ tunc temporis ingruebat, quondam Magiſtrum Gulielmum Decanum Eboracen. Eccleſiæ, tunc viventem, ad ipſius Karleolen. Eccleſiæ regimen eligerunt; qui, electioni hujuſmodi renuens conſentire, nunciavit expreſſè juri, ſi quod ex ipſâ electione competebat eidem.

Poſtmodum autem dicti Prior & Conventus ad tractandum de futuri ſubſtitutione Paſtoris, die ad hoc præfixâ inſimul convenerunt, ac in hujuſmodi negotio per eandem viam compromiſſi procedere, communi deliberavere conſenſu. A.D.1280.

Sicque prædicti Conventus quinque ex eis, ſcilicet eidem Priori Roberto de Everdon Præcentori, Roberto de Brampton Succentori, Simoni de Karliolo Cellerario, & Hug. de Bolton Sacriſtæ ipſius Eccleſiæ Karleolen. providendi eidem Karleolen. Eccleſiæ de Prælato eo modo poteſtatem unanimiter conceſſerunt, quod ipſi, vel major, & ſanior pars eorum dictæ Karleolen. Eccleſiæ de Paſtore ydoneo providerent.

Iidem autem quinque convenientes in unum, & poſt diligentem, quem ſuper hoc habuere tractatum, ad venerabilem fratrem noſtrum Radulphum Karleol. Epiſcopum, ſuæ conſiderationis oculos dirigentes, ipſum, tunc Priorem Monaſterii Gisburniæ prædicti ordinis, Eboracen. Dioc. concorditer & communiter omnes ſimul, ex prædictâ poteſtate ipſis, ut prædictum eſt, traditâ, in Karleolen. Epiſcopum elegerunt, dictique Prior & Conventus, poſtquam electioni hujuſmodi ad eorum inſtantiam idem conſenſit Epiſcopus, facientes electionem ipſam bonæ memoriæ Gualtero Archiepiſcopo Eboracen. loci Metropolit. per ſuos procuratores ydoneos præſentari, ab ipſo Archiepiſcopo poſtulârunt, ut eandem electionem auctoritate Metropoliticâ confirmaret, qui ſuæ deliberationis ſuper hoc pendente judicio debitum naturæ perſolvit.

Et licet dicti Prior & Conventus, poſt ejuſdem Archiepiſcopi obitum, electionem

A.D. 1280. Edv. I.

nem ipſam petiiſſent inſtanter, per procuratores ſuos ad hoc ſpecialiter conſtitutos, à Capitulo ejuſdem Eboracen. Eccleſiæ confirmari:

Demum tamen iidem Prior & Conventus attendentes, quod dicti Capitulum in hujuſmodi confirmationis negotio moras & difficultates indebitas ingerentes, negotium ipſum per prolixos terminos, & dilationes moroſas, in tempus longius protrahebant, in non modicum dictæ Karleolen. Eccleſiæ diſpendium & gravamen, quodque iidem Capitulum ſuper hoc per præfatos Procuratores pluries requiſiti, ſe finaliter nolle procedere in prædicto negotio prætendere nitebantur, ex hujuſmodi cauſis per Procuratorem legitimum ad ſedem Apoſtolicam appellârunt.

Negotio itaque hujuſmodi per appellationem, pro parte dictorum Prioris & Conventûs, ad nos taliter interjectam, ad ſedem devoluto prædictam, nos examinationem electionis ipſius, de ipſo Epiſcopo, ut prædicitur, celebratæ, venerabili fratri O. Epiſcopo Tuſculan. & dilectis filiis noſtris Gulielmo tituli Sancti Marchi Presbitero, ac Jordano Sancti Euſtachii Diacono Cardinalibus, duximus committendum: per quos diligenter examinatione hujuſmodi, & de hiis quæ per ipſam invenerunt, nobis factâ relatione fideli, quia in electione ipſa per dictos compromiſſarios non invenimus canonicè fuiſſe proceſſum, pro eo quod prędicti quinque omnes inſimul eundem R. Epiſcopum, ut prędicitur, elegerunt, nec communis pronunciata per unum fuit electio ſubſecuta, quod tamen fieri debuit, cum à noſtris fuerit Prędeceſſoribus Roman. Pontificibus obſervatum, & etiam diffinitum, ut ſicut per unum, quando per viam ſcrutinii ad electionem proceditur, eſt pronuntianda & facienda electio, ſecundum canonicè inſtituta, ſic & per unum eſt quando per viam proceditur compromiſſi, eandem electionem de fratrum noſtrorum conſilio ſententialiter caſſavimus, juſtitiâ exigente illam, caſſam & irritam nuntiando,

Cęterum ne dicta Karleolen. Eccleſia per vacationem diutinam detrimenta incurreret, quę ſolent viduatis Eccleſiis imminere, proviſionem ipſius nobis reſervantes hâc vice, ac decernentes irritum & inane, ſi ſecus contingeret attemptari;

Et demum, conſiderantes perſonam ipſius Epiſcopi, de litterarum ſcientiâ per relationem prędictorum Epiſcopi, & Cardinalium, de morum quoque maturitate, religionis obſervantiâ, prudentiâ ſpiritualium & temporalium providentiâ, per multorum fidedigna teſtimonia multipliciter commendatam, eundem R. Epiſcopum, de ipſorum fratrum conſilio, & Apoſtolicę plenitudine poteſtatis, eidem Karleolen. Eccleſię pręfecimus in Epiſcopum & Paſtorem, eique fecimus per prędictum Epiſcopum Tuſculan. munus conſecrationis impendi, firmâ ſpe fiduciâque tenentes, quod prędicta Karleolen. Eccleſia, Deo auctore, per ipſius R. Epiſcopi induſtrię ac circumſpectionis fructuoſum ſtudium, pręſervabitur à noxiis & adverſis, ac ſpiritualibus & temporalibus proficiet incrementis.

Cum itaque, fili cariſſime, ſit virtutis opus, Eccleſias & perſonas Eccleſiaſticas, pręſertim Pontificali pręditas dignitate, benigne favore proſequi, ac eas verbis & operibus, pro Regis ęterni gloriâ venerari:

Serenitatem Regiam rogamus & hortamur attentè quatinus eundem R. Epiſcopum ac pręfatam Eccleſiam Karleolen. habens pro divina, & Apoſtolicæ ſedis, ac noſtra reverentia propenſius commendatos, te ipſis reddas in Regio favore munificum, & in cunctis opportunitatibus gratioſum; ita quod idem Epiſcopus, tuę Celſitudinis fultus auxilio, in commiſſa ſibi cura paſtoralis officii poſſit, Deo propitio, proſperari, ac tibi exinde à Deo perempnis vitę pręmium, & à nobis condigna proveniat actio gratiarum.

Dat. Romę apud Sanctum Petrum quinto Id. Aprilis, Pontificatûs noſtri anno tertio.

Sub filo canabeo.

De anno feodo Berardo de Neapoli ſolvendo.

A.D. 1280.
An. 8. *E.* 1.
Liberate 8. *E.* 1. *m* 7.

REX Theſaurario & Camerariis ſuis, ſalutem.

Liberate, de Theſauro noſtro, Baruntino Walteri, Richardo Guidicionis, & ſociis ſuis Mercatoribus de Luk, quatervigînti Marcas, per manus ſuas liberandas dilecto Clerico noſtro Magiſtro Berardo de Neapoli, Domini Papæ Notario; videlicet, quadraginta Marcas de Termino Sancti Michaelis, anno Regni noſtri ſeptimo, & quadraginta Marcas de Termino Paſchæ, an-

A.D.1280. dv. 1. no Regni noſtri octavo, de annuo ſeodo ſuo, quaterviginti Marcarum quod de nobis percipit.

A.D.1280. Edv. 1. Teſte Rege apud Briſtoll. viceſimo quarto die Aprilis.

Pro Alfonſo, Caſtellæ Rege, de navibus conſtruendis contra Saracenos.

A.D.1280. n. 8. E. 1. ot Vaſcon. 8. . 1. m. 14.

REX Majori & Juratis Baion. ſalutem.

Mandamus vobis quod, ſi ſereniſſimus Princeps, Alphonſus, Dei gratiâ, Caſtellæ Rex illuſtris, ſororius noſter, fuſtam ad faciend. galeas & naves contra Saracenos, inimicos chriſtianæ fidei, in civitate & diſtrictu veſtris emere, vel infra diſtrictum veſtrum naves & galeas ad hoc facere conſtrui voluerit, ipſum, vel Nuncios ſuos, eandem emere, & ipſam & dictas naves & galeas exinde extrahere & ducere, quo voluerit, pro ſuæ libito voluntatis, libere permittatis:

A.D.1280.

Quod, ſi carpentarios & factores navium & galearum hujuſmodi de civitate & diſtrictu prædictis habere voluerit, vos ipſos, cum ſuper hoc per ipſum, vel mandatum ſuum requiſiti fueritis, mittatis.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. decimo octavo die Maii.

Litera Regis Caſtellæ, de Treugis faciendis inter ipſum & Regem Franciæ.

A.D.1280. n. 7. E. 1. .B. f. 45. a. enes Camer-ar. ranſcript. iterar. n. 8. E. 1. . 3.

NOverint univerſi, præſentem litteram inſpecturi & etiam audituri, quod nos, Alfonſus, Dei gratiâ, Rex Caſtellæ, Toleti, Legionis, Galleciæ, Sibiliæ, Cordubiæ, Murciæ, Gihenii, atque Algarbii, pro eo quod magnificus Princeps Edwardus, eâdem gratiâ, illuſtris Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, ſororius noſter cariſſimus, per Nuncios ſuos ſolempnes, viros nobiles, Gulielmum de Valentia, Johannem de Greyley, tunc temporis Seneſcallum Vaſconiæ, nos rogavit inſtanter quod ſuis precibus & amore treugam cum Rege Franciæ haberemus; uſque ad nativitatem Domini ventur' anno Incarnationis ejuſdem 1280.

Et quia poſtmodum, propter caſus alios emergentes per alios Nuncios ſuos ſolempnes, nobilem virum Talliferum de Monte Oſerii Militem ſuum, & dilectum nobis Magiſtrum Gaufridum de Everle noſtrum fidelem Notarium, plenius honeſtarum precum inſtantiis nos rogare curavit, ut daremus ſibi, per litteram noſtram patentem, poteſtatem plenariam inheundi treugam pro nobis cum eodem Rege Franciæ, duraturam uſque ad annum poſt Feſtum Nativitatis Dominicæ proximo ſubſequentis, vel ad terminum prolixiorem, ſi id eidem Regi videretur expediens; ut interim poſſit loqui & tractare de pace atque concordia inter nos & Regem Franciæ ſupradictum; ita quod voluntates omnium noſtrorum eſſent unanimes & concordes ad Dei ſervitia, & honorem Sanctæ Matris Eccleſiæ, & etiam ad utilitatem Chriſtianitatis totius;

A.D.1280.

Nos, attendentes bonam voluntatem & affectionem ſinceram, quam gerit idem Rex Angliæ in prædictis, conſiderantes quoque debitum & amorem, quæ habet cum Rege Franciæ pariter & nobiſcum, preces ſuas in hâc parte duximus admittendas;

Et ideo, tenore litteræ noſtræ præſentis, Eidem Regi Angliæ damus, atque concedimus plenam & liberam poteſtatem inheundi, & dandi treugam, pro nobis, & noſtris, noſtriſque Regnis, Regi Franciæ, & ſuis, & Regno Navarræ; & ſimiliter recipiendi ab ipſo Rege Franciæ pro ſe, ac ſuis, & Regno Navarræ, nobis, & noſtris, noſtriſque Regnis, treugam conſimilem, duraturam & valituram uſque ad unum annum, completum poſt Feſtum Nativitatis Domini proximo venturum; & ulterius ad tantum temporis ſpatium, quantum idem Rex Angliæ intellexerit fore rationabile atque conveniens, ſi id evidens neceſſitas poſtulârit.

Ita tamen treuga ſit eadem, & eodem modo poſita, cum treuga illa, quæ dudum fuit procurata & facta per fratrem Johannem Magiſtrum ordinis Fratrum Prædicatorum, & per venerabilem Patrem Fratrem Jeronimum Sanctæ Anaſtaſiæ Cardinalem, tunc temporis ordinis Fratrum Minorum generalem Miniſtrum; qui, eo tempore, erant ſedis Apoſtolicæ Nuncii, ſpecialiter deſtinati ad tractandum de pace atque concordia inter nos & Regem Franciæ ſæpedictum; cujus quidem treugæ tractatum & tenorem in ſcriptis, eidem Regi Angliæ, ſigillo noſtro pendente tranſmittimus ſigillatum;

Promittentes bona fide, & ſine fraude & dolo, quod treugam, quam idem Rex Angliæ inter nos & Regem Franciæ fecerit, ſecundum formam expreſſam ſuperiùs, tenebimus & obſervabimus, eamque teneri & obſervari firmiter faciemus, prout decet & convenit tenere treugam & etiam obſervare.

Et, ſi, durante treuga, aliquis Vaſſallorum noſtrorum, tanquam falſus & nobis infidelis, iſtam treugam attemptant infringere, vel venire contra eam illicitè, concedimus atque promittimus, quod ipſum in perſona & rebus graviter puniemus, & etiam dampna faciemus plenarie emendari.

Iſtam ſiquidem poteſtatem, præexpreſſam ſuperiùs, damus atque concedimus Regi Angliæ ſupradicto, dummodo ſæpedictus Rex Franciæ nobis, & noſtris, noſtriſque Regnis, pro ſe, & ſuis, & Regno Navarræ, prout ſupradictum eſt, treugam duxerit concedendam.

In cujus rei teſtimonium præſentem litteram fieri fecimus, noſtrique ſigilli pendentis munimine roborari.

Dat. Sibill. decimo Kal. Junii, anno gratiæ milleſimo ducenteſimo octuageſimo.

Ego Johannes Andreæ, de mandato Domini Regis, ſcripſi.

Tractatus ſuper formam Treugæ inter Franciæ & Caſtellæ Reges.

A.D. 1280. *An.* 8. *E.* 1.
L. B. f. 45 *b. Penes Camerar. Tranſcript. Literar. An.* 8. *E.* 1. *m.* 3.

HIC eſt tractatus, habitus inter Conſiliarios Regis Franciæ, & diſcretos ac religioſos viros, fratrem Johannem Magiſtrum ordinis prædicatorum, & fratrem Jeronimum generalem Miniſtrum fratrum Minorum, ſuper formam treugæ, inter Franciæ & Caſtellæ Reges ineundæ.

In primis tractatum eſt quod fiat treuga inter Reges ipſos, de ſe, & ſuis; Item, inter Regnum Caſtellæ, & Regnum Navarræ, uſque ad certum tempus; hoc expreſſo, quod illi Navarii qui ſunt extra Regnum Navarræ (ſcilicet, Garcias Almoraind. & ſui complices, & ſi qui ſint alii) non ſint in iſta treuga:

Attamen, propter bonum treugæ & pacis, quæ inde ſecutura ſperatur, tractatum eſt inter perſonas prædictas, quod caſtris & bonis, quæ prædicti Garſias & alii, de Navarra expulſi, tenent & tenebunt in Navarrâ, tempore treugæ initæ & publicatæ, & perſonis, quæ in eis ſunt & tenent ea, detur treuga tali modo;

Scilicet, quod, durante treuga, non licebit eis munire Caſtra, quæ tenent, hominibus, armis, ſeu quibuſlibet aliis munitionibus, nec etiam victualibus, aliter quam inferius continetur:

Statim enim, treuga inita & publicata in Navarra per Priorem fratrem Prædicatorum, & Gardianum Minorum Pampilan. vel Stellæ, vel per eorum Vicarios, ipſis abſentibus vel infirmis, reſpicietur numerus bellatorum, qui erunt in Caſtris tempore treugæ publicatæ, &, ſecundum numerum bellatorum, faciet gubernator Navarræ ſibi inferri victualia ad expenſas eorum moderatas, & pro pretio, quo communiter vendentur in patria, eis ſufficientia per menſem:

Et eadem forma, quod ad inſpectionem numeri bellatorum, & illationem victualium, ſervabitur per totum tempus treugæ, in unoquoque menſe, in principio menſis; initiabitur autem primus menſis ſtatim poſtquam treuga publicata fuerit in Navarra:

Quod, ſi in ultimâ inſpectione non ſuperſit menſis integer, inferentur eis victualia, ſecundum quod dictum eſt, pro rata temporis ſolummodo quod de treuga ſupereſſet.

Et, ſecundum hanc proviſionem de victualibus, evidens eſt quod tantum remanebit eis de victualibus, in fine treugæ, quantum habuerunt tempore publicationis ipſius:

Permittetur etiam eis quod, ſi, durante treuga, contigerit diminui numerum bellatorum, qui ibi fuerit tempore publicationis treugæ repertus, quod in fine treugæ poſſint ipſum numerum aliis bellatoribus ſupplere:

Item non licebit eis in dictis Caſtris ædificare de novo, vel vetera ędificia, vel ruinas reficere, ſeu reparare; nec ipſa Caſtra in foſſis, ſive foſſatis, aut in aliis quibuſlibet munitionibus ſeu de-

A.D.1280. Edv. I.

ſenſionibus fortificare; nec circa ea toto tempore treugæ aliquid immutare;

Nec licebit eis, ipſa treuga durante, de dictis Caſtris exire; nec de Caſtro ad Caſtrum, ſeu aliàs per Navarram, extra ipſa Caſtra, in quibus habitant, diſcurrere ſive ire;

Nec licebit eiſdem Caſtris, Villis, vel locis quibuſlibet, aut perſonis, quæ ſe tenent cum prædictis Rege Franciæ & Johanna, dampnum aliquod vel offenſam inferre; & ipſis, iſta ſervantibus, non inferentur eis, durante treuga, dampnum vel moleſtia in perſonis, Caſtris, vel bonis, quæ tenent, per gubernatorem, ſeu gentes dictorum Regis Franciæ & Johannæ:

Si vero venerint, vel fecerint contra præmiſſa, vel aliquid de præmiſſis, extunc ipſi, & caſtra, & bona, quæ tenent & tenebunt, erunt extra treugam eo ipſo; &, quantum ad eos, & bona, ac caſtra prædicta, treuga erit nulla. Inter Reges tamen prædictos; ſuo tempore ſiquidem treugæ non licebit prædictis Garſiæ, & ejus Complicibus, aliiſque, de Navarrâ expulſis ſeu fugitivis, intrare Regnum Navarræ; nec Navarris aut aliis quibuſlibet, qui ſe tenent & tenebunt cum prædictis Rege Franciæ & Johanna, dampnum vel gravamen inferre, aut ipſos vel eorum aliquem quomodolibet offendere;

A.D.1280. Edv. I.

Et, ſi forſan eſſent in Regno Navarræ clam vel palam, tempore publicatæ treugæ, tenebuntur exire infra octo dies; &, ſi contra venerint, vel fecerint, ſtatim eorum Caſtra, & bona alia omnia, quæ habent, & tunc habebunt in Navarra, & homines ea detinentes, eo ipſo erunt extra treugam; ipſa treuga, pro tempore de quo conventum fuerat, durante nichilominus inter Reges.

Ad preces Regis Angliæ Alſonſus Rex Caſtellæ, conceſſit Treugam Regi Franciæ.

A.D.1280. ns 8. E. I. Ex Autogr.

NOverint univerſi, præſentem litteram inſpecturi, & etiam audituri, quod nos, Alſonſus, Dei gratiâ, Rex Caſtellæ, Toleti, Legionis, Galetiæ, Sibiliæ, Murcii, Gihennii, atque Algarbii, pro eo quod magnificus Princeps, Edwardus, eâdem gratiâ, illuſtris Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, ſororius noſter cariſſimus, per Nuncios ſuos ſolempnes, viros nobiles, Gulielmum de Valentiâ, & Johannem de Greilly, tunc temporis Seneſcallum Vaſconiæ, nos rogavit inſtanter quod, ſuis precibus & amore, treugam cum Rege Franciæ haberemus uſque ad Feſtum Nativitatis Domini, venturum anno Incarnationis ejuſdem milleſimo ducenteſimo octogeſimo.

Et quoniam poſtmodum, propter caſus alios emergentes, per alios Nuncios ſuos ſolempnes, nobilem virum Talliferum de Monte Oſerii Militem ſuum, & dilectum nobis Magiſtrum Gaufridum de Everley noſtrum fidelem Notarium, pluribus honeſtarum precum inſtantiis nos rogare curavit, ut daremus treugam eidem Regi Franciæ, valituram uſque ad feſtum Reſurrectionis Dominicæ, venturum anno incarnationis ejuſdem milleſimo ducenteſimo octogeſimo ſecundo, vel ulteriùs uſque ad feſtum Sancti Martini in hieme, anno ejuſdem; & hoc propter multas bonas rationes, quas nobis ipſi dixerunt, ut ulteriùs poſſit idem Rex Angliæ loqui, & tractare de pace atque concordia inter nos & Regem Franciæ ſupradictum: ita quod voluntates omnium noſtrûm eſſent unanimes & concordes, ad Dei ſervitium & honorem Sanctæ Matris Eccleſiæ, ac etiam ad utilitatem Chriſtianitatis totius;

A.D.1280.

Nos, attendentes bonam voluntatem & affectionem ſinceram, quam gerit idem Rex Angliæ in prædictis, conſiderantes quoque debitum & amorem, quæ habet cum Rege Franciæ pariter & nobiſcum, preces ſuas in hâc parte duximus admittendas;

Et ideo tenore literę noſtrę pręſentis damus atque concedimus pro nobis, noſtris, noſtriſque Regnis Regi Franciæ, ac Regno Navarræ, treugam, duraturam & valituram à Feſto nativitatis Sancti Johannis Baptiſtæ, proximo ſubſequentis, uſque ad Feſtum Sancti Martini in hieme, anno Incarnationis Dominicæ milleſimi ducenteſimi octogeſimi ſecundi; promittentes bona fide, & ſine fraude tenere & obſervare, & facere inviolabiliter dictam treugam, ſicut convenit & debeat, obſervari.

Et, ſi, durante treuga, aliqua contra ipſam, ex parte noſtrâ, illicite fuerint attemptata, nos ea faciemus integraliter emendari.

Hanc autem treugam damus atque concedimus, ut ſuperius eſt expreſſum, dummodo dictus Rex Franciæ, pro ſe, &

A.D.1280.
Edv. 1.

& pro Regno Navarræ, & pro omnibus ſubditis ſuis, treugam conſimilem nobis, & Regnis noſtris duxerit concordandam,

In cujus rei teſtimonium præſentem litteram ſuper hoc fieri fecimus, noſtrique ſigilli munimine roborari.

Dat. Sibil. Kal. Junii, anno gratiæ milleſimo ducenteſimo octogeſimo.

Ego Johannes Andreæ, de mandato Domini Regis, litteram iſtam ſcripſi.

Sigil. cera albida, cordulis ſericis.

A.D.1280.
Edv. 1.

De annuo feodo Jacobo Sabello Sanctæ Mariæ in Coſmedyn. Diacono Cardinali conceſſo.

A.D.1280.
An. 8. E. 1.
Liberate 8. E. 1. m. 4. intus.

Rex Theſaurario & Camerariis ſuis ſalutem.

Liberate de Theſauro noſtro venerabili patri, J. Sanctæ Mariæ in Coſmedyn. Diacono Cardinali, centum Marcas, videlicet, viginti & quinque Marcas de termino Sancti Michaelis, anno Regni noſtri ſexto, & quinquaginta Marcas de terminis Paſchæ & Sancti Michaelis, anno Regni noſtri ſeptimo, & viginti & quinque Marcas de termino Paſchæ, anno Regni noſtri octavo, de annuo feodo ſuo quinquaginta Marcarum, quod ei conceſſimus percipiendum ad Scaccarium prædictum.

Teſte Rege apud Weſtm. decimo die Junii.

A.D.1280.

Litera a Philippo Rege Franciæ de proceſſu cum Caſtellæ Rege, & de eodem Rege amicabiliter in Bayona recipiendo.

A.D.1280.
An. 8. E. 1.
Tranſcript. Liter. 8. E. 1. m. 4.

Philippus, Dei gratiâ, Francorum Rex, Egregio Principi kariſſimo conſanguineo & fideli ſuo, Edwardo, per eandem gratiam, illuſtri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ, ſalutem & intimæ dilectionis affectum.

Ex veræ dilectionis puritate, qua invicem aſtringimur, evenit ut vobis noſtra libentius communicemus conſilia, noſtroſque pandamus proceſſus; hinc eſt quod ea, quæ inter nos, & magnificum Principem illuſtrem Regem Caſtellæ, acta ſunt hiis diebus, veſtræ dilectioni, tenore præſentium, duximus intimanda.

Nuper enim idem Rex Caſtellæ ad præcharum conſanguineum noſtrum, Karolum inclitum Salern. Principem, tunc in Provinciæ partibus conſtitutum, ſpeciales Nuncios deſtinavit, cum poteſtate plenaria tractandi, de faciendo viſta ſeu colloquio de nobis & eodem Rege, ſuper pace perpetua, & amicitia vera, ſeu conjunctionum fœdere ineundis; & de treuga, medio, vel etiam longiori, ſi videretur, tempore inter nos, & Regem eundem faciendâ.

Demùm verò, dicto Principe ad præſentiam noſtram accedente, & eo poſtmodum mediante & tractante, concordatum extitit & conventum quod, pro viſta ſeu colloquio hujuſmodi celebrando, nos apud Montem-marcianum, idem autem Rex apud Baionam, perſonaliter erimus in quindena proximi venturi Feſti Beati Michaelis (quod erit penultima die inſtantis menſis Septembris) in quo etiam termino dictus Princeps in Civitate Aquen. loco intermedio, eſſe debet, tanquam Mediator tractatuum, inter nos, & Regem eundem habendorum.

Et, præſentibus coram nobis, ac petentibus dictis Nunciis Regis Caſtellæ, interveniente etiam dicto Principe conſanguineo noſtro, treugam inter nos, & ipſum Regem ſtatuimus & conceſſimus, de perſonis ad perſonas, & de Regnis ad Regna, utriuſque noſtrûm, hinc ad dictum Feſtum, & abinde in annum inviolabiliter duraturam; quam treugam ipſius Nuncii ſimiliter conceſſerunt, nomine Regis Caſtellæ, &, ex poteſtate, ſibi ab eo ſuper hoc attributâ, firmaverunt.

Actum inſuper extitit quod ſupradictus Princeps Salern. treugam illam prorogare, ſicut voluerit, poſſit, & locum ſtatuere, pro ſuæ voluntatis arbitrio, quo nos, & dictus Rex Caſtellæ, poſt tractatum pacis expletum, nos mutuo videamus;

Ut autem ea, pro quibus convenienus, ut dictum eſt, melius & facilius ad votivum poſſint effectum perduci,

ceſſante

A.D.1280. Edv. I. ceſſante impedimento & tumultu, requirimus amicitiam veſtram, vobis nichilominus mandantes, quatinus veſtris gentibus de Baionâ, & etiam Seneſcallo Vaſconiæ firmiter injungentes, quod ſupradictum Regem Caſtellæ, venientem, ut præmittitur, ad Baionam, benigne, pacifice, & amicabiliter admittant; mittentes nobis, per præſentium portitorem, litteras veſtras, ſuper hoc, Seneſcallo & veſtris gentibus præſentendas. A.D.1280. Edv. I.

Dat. Par. die Martis poſt Feſtum beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli.

De Principe Salerni a Rege Caſtellæ ad treugas inter ipſum & Franciæ Regem faciendas aſſignato.

A.D.1280. An. 8. E. I. Ex Bundello in Turri.

AU treſhaut & treſnoble Prince, & ſon chier Senhor Edwart, par la grace Deu, Roy d'Angleterre, Mourices Sires de Creon. ſon Chevaler reverence & honor, & ſoi apparellie a ſa volunte & a ſon ſerviſe.

Sires, je voz fatz a Savoyr que le vendredy, apres la Feſt Seint Johan Baptiſe, pruſchanament paſſee, li Roys de France fiſt aſſemler devant ſoy ſes Eveſqetz & ſes Barons, & en lor preſence, moy preſent, fiſt lire la letra, que li Roys de Caſtele avoit envoiè as Prince de Salerne voſtre Coſin,

Es queus lettres eſtoit contenue que li ditz Roys de Caſtelle li faſoit a ſavoir que com aucun deſacort fuſſent entre luy d'une part, & le Roy de France d'autre; de la quel choſe li envoit, & li peſoit que il li prioit qu'il vouſiſt travailher & tretier de Pees & d'acort ſur ceſtz contentz;

E quil voloit myeus, que porce que li dit Princes eſtoit Coſins & amys du dit Roy de France, que cele choſe fuſt tretie par li, que par L'apoſtoile, ni par le Roy d'Englaterra, ni par nully autre:

E que il voloit que par ſes Meſſages, que il envoit, fuſt pris jors, e eſleutz lieus, a parler e traytier ſur cele choſe;

E, ſi aucuns debatz eſtoit ſur ce entre ſa gent e le conſell au dit Roy de France, que li ditz Princes peuſt acorder & determiner ce debat; A.D.1280.

Et qu'il li donoit pooir de prendre triues, Vile por Vile, Chaſtel por Chaſtel, Vaſſall por Vaſſall;

E quil li envoiaſt certeins Meſſages por prendre de li firmete de garder les triues, ce les compleroit au Roy de France:

E quil eſtoit preſtz de fermer en tele manere, qu'il li manderoit; en tele manere, que tele firmete, com il feroit ſur ce, que autre tele li Roys de France li feiſt apres:

E apres ſur ce par les ditas parties, & par le dit Prince fu acorde, que a la quinzeine de la Seint Michel ly Roys de France fuſt en Gaſcunhe au Mont de Marſſan: E li Roys de Caſtelle a Baiona, por avoir treitement ſur cele beſonche.

E ſachetz Sire, que je ey entendu que les gens au dit Roy de Caſtelle, ſur ceſte beſonche, ont dit a aucuns du conſel aucuns paroles contra vos, les queles je ei entendu:

E li Roys de France le ma dit que il n'en croit riens contre vos; meis qu'il entent que tot ce eſt por la pes, e par l'amor que vos feiſtes avec li, ſans le dit Roy de Caſtele, e ſans ſa volunte.

Dat. Pariſius die Mercurii poſt Feſtum Apoſtolorum Petri & Pauli.

Bene & diu valeatis.

De Principe Salurnitano pro Mediatore inter Reges Franciæ & Caſtellæ acceptato, & de Edwardo Rege recuſato.

A.D.1280. An. 8. E. I. Ex Bundello in Turri.

AU treſhaut & treſnoble Prince, a lor chier Senhor, le Roi d'Engleterre, Morices Sires de Creon, e Grefroi de Greinvile, ſun Chevalier, honor e reverence.

Chiers Sire, moſtrames votz lettres au Roi de France, a Paris, lendemein de la Feſte Saint Johan Baptiſtre, e feiſmes voſtre meſſage ſur le feit de li, e du Roi de Caſtele, ſelonc ce qe vos noz avietz enchargie. A.D.1280.

E ſur ce li Rois, & conſehl, e nos, reſpondi, que il n'avoit miè conſehl de parler ſur cele choſe a ſes Eveſques, ni a ſes Barons, cum ſur choſe qui n'eſtoit pas certeine:

A.D.1280. Edv. I.

E nos fiſt dire, apres que il nos mercioit mout e mout bon gre, vos ſauvoit de ce, que vos s'a ſi bone volomte, e en ſi bone ſoi vos travalhietz de ceſte beſonche, e que il ne vos voloit rien celer;

Aintz voloit que vos ſeuſſietz de ceſte choſe ſon ſecret que il n'entendoit, miè que nos peuſſietz avoir tel poor du Roi de Caſtele, cum vos cudietz;

Car li Rois de Caſtele avoit done ſe pooir au Prince de Salerna voſtre Coſin, qui vint a Paris le jor de la dite Feſte Seint Johan;

Du quel pooir li Rois de France diſt qu'il eſtoit certeins par les lettres du dit Roi de Caſtele, que il avoit veu, e avoit oi par les Meſſages; e que li pooirs eſtoit ſi larges, e ſi pleiners cum il convenoit.

Nos nos aparceumes bien que pluſors du conſehl du Roi de France eſtoient liè de la deſnaturece, que li Rois de Caſtele vos moſtroit, qui mieutz voloit ſi grant choſe tretier par un jone home, qui de rien ne li eſtoit tenutz, que par vos;

E en oiſmes pluſours parols, e aucun de voz amis, cum li Eveſques de Lengres, qui le nos diſt, e autre en eſtoient amue, porce qu'il ne lor ſembloit mie que li Rois de Caſtele vos feiſt honor, por ce que voz avietz meu la parole avant, e encore la ſuietz.

A.D.1280. Edv. I.

E ſachietz, Sire, que li dit Meſſage e Procureor du Roy de Caſtele, qui eſtoient ale au Prince en Province, vindrent a Paris ovec le Prince, e ſi cum nos cuidom, ſelonc ce que nos peumes aprendre, il s'eſtoient parti du Roi de Caſtele environ la Paſque florie proſcheinement paſſee;

E ſont li nome des Procureors tel, Pelagius Archidiaconus Auſtoricen. Mellius de Arcules Miles, & Portarius Cameræ Regis Caſtellæ, & Magiſter Petrus de Regio, ejuſdem Domini Regis Prothonotarius:

E, apres ceſtes choſes oves & ſeues, nos attendiſmes a vos eſcrire, juſques a tant que nos ſeuſſioms aucune choſe de lor tretie:

E eſt veritetz que jor eſt pris par le Prince, e par les dites parties, a la Quinzeine de la Feſt Seint Michel, que li Rois de France doit eſtre en Gaſconche, au mont de Marſſan, e li Rois de Caſtelle a Baione.

Nos avioms ballie notz eſcritz au Roi de France ſus la beſonche des trois Eveſchietz, e des choſes D'agenois, qui vos fallent; e attendioms ſa reſponſe.

Dat. tertia die menſis Julii.

De Colloquio inter Reges Franciæ & Caſtellæ apud Bayonem; & quod Rex Caſtellæ non ſuſtineretur Civitatem cum poteſtate magna ingredi.

A.D.1280. *An.* 8. *E.* I.

Ex Bundello Miſclan in Turri.

DOmino ſuo ſui Gaufridus de Grenvila & Johannes de Greylliaco ſeipſos.

Paulo poſtquam Scivimus inter Dominum Regem Franciæ, & Principem Salerni, ac Nuncios Regis Caſtellæ, conventum fuiſſe de die, qua dicti Reges Parlamentare debebant, & quod Rex Caſtellæ debebat venire & eſſe, durante Parlamento, apud Baion.

Nos advidimus ex multis rationibus, quas longum eſſet ſcribere, de periculo, quod vobis poſſet contingere, in facto Civitatis Baion; cum nobis in dubium non vertatur, quin Rex Caſtellæ veniat ad dictum Parlamentum cum magno faſtu, & multimoda comitiva.

Perpendimus inſuper quod ſi, appropinquante die Parlamenti, nimis tarde diceretur prædicto Domino Regi Franciæ, vel Regi Caſtellæ inhiberetur ingreſſus villæ prædictæ, inproperetur vobis a Gallicis quod, ex occaſione hujuſmodi, velletis impedire tractatum, & effectum pacis eorum.

A.D.1280.

Ex quibus inducti, Domino Regi Franciæ expoſuimus periculum memoratum; quo audito, verba noſtra non in vanum recipere viſus fuit; &, poſt modicum ſpatium, reſpondit quod, die proximo præcedente, vobis ſcripſerat ſuper præmiſſis, quod non intellexerat antea, tunc nec credebat quod ita eſſet.

Et ſciatis quod bene collegit, ex verbis noſtris, quod non libenter ſuſtinetur ingredi, cum poteſtate magnâ, dictus Rex Caſtellæ Civitatem prædictam, niſi id procederet de veſtro mandato.

Quæ omnia Dominationi veſtræ notificamus per præſentes, & qualiter reſpondendum Domino Regi Franciæ in hiis, quæ ſcripſit, aut quid in præmiſſis agendum ſit, diligentiùs advertatis, Michique Johanni prædicto remandetis veſtræ beneplacita voluntatis.

Bene & diu valeatis.

Dat. Pariſius die veneris poſt Octabas Nativitatis beati Johannis.

A.D. 1280. Edv. 1.

De Colloquio inter Regem Franciæ, & Alfonſum Regem Caſtellæ habendo; cui etiam, Rex Franciæ Edwardum Regem Angliæ adeſſe rogat.

A.D. 1280. An. 8. E. 1. Rot. Liter. Regal. Membran. 4.

Philippus, Dei gratiâ, Franciæ Rex, egregio Principi, cariſſimo conſanguineo, E. per eandem gratiam, illuſtri Regi Angliæ, Domino Hibern. & Duci Aquitaniæ, fideli ſuo ſalutem, & intimæ dilectionis affectum.

Scripſiſſe nos vobis nuper meminimus qualiter, in quindena inſtantis Feſti Sancti Michaelis, nos apud montem Martianum eſſe debemus, & magnificus Princeps Rex Caſtellæ eſſe debet apud Baionam, pro viſta, ſeu Colloquio, inter nos & ipſum habendo, ſuper pace perpetuâ, & amicitiâ verâ, ac fœdere conjunctionum ineundis.

Qualiter etiam carus conſanguineus noſter, Princeps Saler. noſtri & Regis ejuſdem mediator, eſſe debet Aquis termino prædicto.

Nos autem, de veſtrę amicitię puritate, quæ non ſolum ratione propinquitatis ſanguinis, qua invicem conjungimur, verùm fidelitatis & familiaritatis mutuæ, ac aliis cauſis multiplicibus, inter nos viget & viguit, confidentes ad plenum;

Ac ideo nos, qui præſentiam veſtram, ſuccedente vobis opportunitate, in arduis noſtris agendis, quæ perſonam noſtram tangerent, & ad honorem noſtrum reſpicerent, ſemper affectaremus habere, amicitiam veſtram requirimus ac rogamus attente, quatinus apud Montem Martianum, in jam dicto termino, nobiſcum perſonaliter, ad tractatus noſtri & dicti Regis, curetis intereſſe:

Et nihilominus Alexandro de Loiſe, dilecto militi noſtro, latori præſentium, in hiis velitis credere quæ ſuper præmiſſis vobis ex parte noſtra duxerit referenda.

Datum Pariſiis, die Jovis poſt octab. beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli.

Mandatum Edwardi Regis Seneſcallo Aquitaniæ, & Majori & Juratis Baionæ quod Regem Caſtellæ benigne & pacifice admittant.

.D. 1280. n. 8. E. 1. ot. Liter. eg. m. 4.

Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, dilectis & fidelibus ſuis Seneſchallo ſuo Vaſconiæ, Majori & Juratis Baioniæ ſalutem.

Sereniſſimus Princeps, Dominus & Conſanguineus noſter, Philippus, Dei gratiâ, Francorum Rex illuſtris, nobis mandando rogavit, quod, cum illuſtris Rex Caſtellæ, in quindena proximi venturi feſti Sancti Michaelis, pro habendo Colloquio ſeu tractatu ſuper quibuſdam negotiis, tangentibus utrumque Regum ipſorum, apud Baionam perſonaliter debeat intereſſe, eundem venientem ad Civitatem eandem benigne, pacifice & amicabiliter mandaremus admitti:

Et ideo vobis firmiter injungimus & mandamus, quatenus ſupradictum Regem Caſtellæ ad prædictam Civitatem, ut prædictum eſt, venientem, benigne, pacifice & amicabiliter admittatis, juxta ipſius Domini Regis Franciæ beneplacitum & mandatum.

In cujus rei teſtimonium has noſtras literas fieri fecimus patentes.

Teſte meipſo apud Langeley 15. die Julii, anno Regni noſtri octavo.

A.D. 1280.

Litera ad Philippum Regem Franciæ, de Pace, inter ipſum & Regem Caſtellæ tractata, & de Rege Caſtellæ in Civitate Bayonæ pacifice admittendo.

A.D. 1280. An. 8. E. 1. Tranſcript. Liter. 8. E. 1. m. 4.

Sereniſſimo Principi, Domino, & Conſanguineo ſuo kariſſimo, Domino Philippo, Dei gratiâ, Francorum Regi illuſtri, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, ſalutem cum incremento gratiæ & honoris.

Expoſita nobis veſtrę Serenitatis tranſmiſſa littera continebat, quod vos, ex puræ dilectionis confidentia, qua invicem

A.D. 1280.

A.D. 1280. *Edv. 1.*

cem aſtringimur, nobis veſtra communicabat conſilia & proceſſus, habitos inter vos ex unâ parte, & illuſtrem Regem Caſtellæ ex alterâ, mediante kariſſimo conſanguineo noſtro Karolo Salernitano Principe, pandebatis; quorum quidem proceſſuum ſeriem eadem littera enarrabat: Super quo ſublimitati veſtræ grates referimus ſpeciales, ſcrutatoris cordium teſtimonium invocantes, quod in hiis, & aliis de nobis poteſtis confidere, ut de veſtris.

Et ut negotia, tangentia vos & Regem eundem, optatum & tranquillum ſortirentur eventum, in propriâ perſonâ, ut noſtis, deſideravimus laborare; & adhuc, ſuper hoc, ab eodem Rege, per noſtros nuncios, quos propter hoc ad ipſius præſentiam deſtinavimus, reſponſionem nobis fieri credebamus; ſet, ut credimus, idem Rex, deſides & dormientes nos reputans, nos ab hujuſmodi laboribus relevavit; volens quod per dictum noſtrum conſanguineum dicta negotia ſopiantur.

A.D. 1280. *Edv. 1.*

Super hoc verò, quod vobis placet, quod Regem ipſum, in Civitate noſtrâ Baionæ, curialiter mandemus recipi & tractari; Seneſcallo noſtro Vaſconiæ, & Majori, & Juratis, qui præſunt eidem Civitati, per noſtras mandavimus patentes litteras, quas lator præſentium ſecum defert, quod ipſum Regem pacificè & amicabiliter admittant, ſecundum quod eiſdem dabitis in mandatis.

Dat. apud Langeleye 15. die Julii anno Regni noſtri 8.

Litera Principi Salerniæ reſponſoria, de Guidone de Monteforti; de Rege Caſtellæ honorifice recipiendo; necnon Petro de Cotini Theſaurario ejuſdem Principis.

A.D. 1280. *An.* 8. *E.* 1. *Tranſcript. Liter. infra Turrim. m.* 3.

A Prince de Salerne Saluz.

Sire nus avoms receu vos lettres, en les queles vus nus priaſtes du fet Guy de Montfort, dont ſouenteſiez nus aviez prie ke nus en, feiſſums tant, ke vus e tuit ces autres amis nus en s'euſſez gre;

A la quele choſe, Sire, nus vus reſponum, ke nus n'auion mie conſeil de enveer ore en celes parties, pur treter ove le dit Guy, ſur la ſeurte ke il nuſt duſt fere; kar ceo ne ſereit pas noſtre honeur:

Nekedent, pur la volente ke nus veum ke vus avez a la boſoigne, il nus pleſt bien ke l'avandit Guy ou ſes amis la ſeurte e les condicions, ke il nus vodereit fere, meſtre a noſtre feel & leel Otes de Gruntſon (ki eſt en celes parties pur la boſoigne noſtre frere) einſi ke le diſt Otes nus en puſſe aviſer, e nus en puſſom aver plus certein conſeil ove ceus ki la choſe toche, e, ſant ki conſail, nus ne vodriom enprendre ſi grant boſoigne fere.

E ſachet bien ke nus avoms tous jours volunte de fere choſe ke vus pleſe.

A ceo, Sire, ke vus nus priaſtes par les avantdites lettres e par Johan de Malregard voſtre Chevaler, a ki vus priaſtes ke nus creuſſom ſur les choſes ke il nus direit depar vus, ke nus comandiſom ke le Rey de Chaſtelle fuſt honorablement receu en noſtre Cite de Baone;

A.D. 1280.

Sachez, Sire, ke nus le tenom ſi pur noſtre ami, ke nus devom voler, e volom ke il ſeit receuz, e honorez en touz les leus ou nus avom poer, e nomeement en ceſt cas, kant il vient pur ſi grant bien, com ſera a tote la Criſtiente, ſi Diu pleſt, la pees de li e de noſtre treſcher Seigneur e Coſin le Rey de Fraunce; e avom enuint a noſtre Seneſchal de Gaſcoyne, en la preſence de voſtre Chevaler, qu'il le face fere ſelum la volunte noſtre Seigneur le Rey de Fraunce.

D'endreit de ceo, ke vus nus priaſtes, ke nus a Meſtre Peres de Cotini, voſtre Treſorer, voſiſſom doner le benefice ke nus aviom done a Meſtre Nichole Bocel;

Sachez, Sire, ke a li n'aviom nus onkore rien done; mes nus li aviom promis, e eſteom en bone volente de li doner auſi toſt com leus echeiſt; e auſi from nus volenters avandiſt Meſtre Peres pur l'amur de vus.

Pro Mercatoribus Comitis Seiland.

A.D. 1280. *An.* 8. *E.* 1. *Pat.* 8. *E.* 1. *m.* 9.

REX omnibus Ballivis & fidelibus ſuis, ad quos, &c. ſalutem.

Cum nuper, propter quaſdam tranſgreſſiones, quas Mercatores Comitis Seiland Mercatoribus noſtris intulerunt, mandaverimus diverſis Ballivis Regni noſtri, de Villis ſuis juxta mare, quod omnia bona Mercatorum Seiland, quæ

A.D. 1280.

D.1280. v. 1. quæ in Villis hujuſmodi invenirentur, vel venirent ad eaſdem, areſtari & ſalvò cuſtodiri facerent donec aliud inde præciperemus, & dictus Comes nobis jam mandaverit, quod tranſgreſſiones illas nobis & Mercatoribus noſtris ad voluntatem noſtram faciet emendari, & diem præfixerimus eidem ad emendas illas nobis & Mercatoribus noſtris faciendas:

Nos, ad requiſitionem ejuſdem Comitis, vobis mandamus, quod dictis Mercatoribus Comitis ipſius per partes veſtras, ſive per terram, ſive per mare, cum mercandiſis ſuis, per quaſcumque partes Regni noſtri venientibus, non inferatis, vel, quantum in vobis eſt, inferri permittatis injuriam, moleſtiam, dampnum, impedimentum, ſeu gravamen; ſet ipſos potius de hujuſmodi Mercandiſis ſuis negotiari, & commodum ſuum inde facere permittatis, prout ſibi magis viderint expedire, donec aliud inde præceperimus. A.D.1280. Edv. 1.

Et, ſi forte, poſt prædictum mandatum noſtrum de bonis Mercatorum Seiland arreſtandis, vos vel aliqui de veſtris aliquid de bonis Mercatorum eorumdem arreſtaveritis, vel capi per mare feceritis, occaſione mandati noſtri ſupradicti, id, ſine diſtractione aliqua inde facienda ita quod nichil pro defectu cuſtodiæ, inde pereat, ſalvo cuſtodiri faciatis, donec aliud inde duxerimus ordinandum.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Langel. decimo ſeptimo die Julii.

De Compromiſſo Epiſcopi & Civitatis Baionæ, ad Regem.

D.1280. . 8. E. 1. B.f.311.b. Came- ſcon. 8. 1. m. 9. A.D.1280.

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ dilectis & fidelibus ſuis, Majori, & Juratis, ad centum Paribus, & toti Communitati Baion. ſalutem.

Quamvis nobis exiſtat valde grave inter aliquas perſonas in nos recipere Compromiſſa, ea quod variis diverſis negotiis aliis intendere nos oportet hiis diebus; tamen, propter tranquillitatem & pacem, quam inter vos, & venerabilem patrem Epiſcopum Baion. totis viribus affectamus, & propter gravia pericula, quæ vobis accidere poſſent, ſi inter vos, & præfatum Epiſcopum, ac Eccleſiam ſuam, diſcordia remaneret;

Nos inter ipſum Epiſcopum, & vos, ſalvo jure noſtro, veſtrum Compromiſſum in nos duximus admittendum; dum tamen ad proximum Parliamentum noſtrum mittatis certos & legitimos procuratores habentes poteſtatem, quam in quâdam cedulâ, quam vobis præſentibus mittimus intercluſam, videbitis contineri, auditurus id quod ſuper prædictâ controverſiâ nobis placuerit arbitrari.

Dat. apud Langelegh. decimo ſeptimo die Julii, anno Regni noſtri octavo.

De Duello in Curia Lucæ de Tany, inter quoſdam Terræ ſuæ Magnates vadiato.

D.1280. . 8. E. 1. ſcon. 8. 1. m 13. A.D.1280.

REX omnibus Ballivis & Fidelibus ſuis Vaſconiæ, ad quos, &c. ſalutem.

Cum in curia dilecti & fidelis noſtri, Lucæ de Tany, de Bello Monte, inter quoſdam Magnates de terrâ ſuâ ibidem duellum ſit vadiatum, ac locus duelli illius de aſſenſu prædicti Lucæ, ad majorem ſecuritatem ejuſdem, aſſignatus ſit extra feodum ſuum apud Burdegaliam:

Nos, volentes idem duellum, prout juſtum fuerit deduci & finem debitum ſortiri, vobis mandamus quod Magiſtro Pontio Amati, Ballivo prædicti Lucæ, & aliis Ballivis ſuis ibidem, pro conſervatione juris ejuſdem Lucæ, in hâc parte aſſiſtatis, & eiſdem conſulentes ſitis & auxiliantes, quotiens ab eis ſuper hoc fueritis requiſiti; non permittentes dictum duellum indebite per aliquorum violentiam impediri.

Nolumus autem per aſſignationem duelli prædicti, factam in Civitate noſtra prædicta, & extra feodum præfati Lucæ, & alias juri ſuo in caſu conſimili aliquatenus præjudicari, ſeu derogari.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Langel. decimo octavo die Julii.

A.D.1280.
Edv. I.

Litera Philippo Regi Franciæ ſuper tractatu inter eum & Regem Caſtellæ habendo.

A.D.1280.
An. 8. E. I.
Rotul. Liter. Regal. Membran. I.

Magnifico Principi, Domino & conſanguineo ſuo cariſſimo, Philippo, Dei gratiâ, Franc. Regi illuſtri, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitan. ſalutem, & honoris & gloriæ incrementum.

Die Dominica, in craſtino beatæ Margaretæ Virginis, cum jam eſſemus in itinere eundi ad partem borealem, in quâ nunquam fuimus poſtquam ſuſcepimus gubernacula Regni noſtri, recepimus Magnificentiæ veſtræ literas deprecatorias, quod, in quindena inſtantis Feſti Sancti Michaelis, apud Montem Martiani, pro tractatu inter vos & illuſtrem Regem Caſtellæ habendo, curaremus vobiſcum perſonaliter intereſſe:

Verum, in receptione literarum ipſarum, Magnates Regni noſtri, per quorum conſilium pro majori parte regitur Regnum noſtrum, ad diverſas & remotas partes Regni noſtri erant diſperſi; propter quod ipſos congregare, & de ſtatu Regni noſtri infra tempus prædictum ordinare, & ibidem venire minime valeremus:

Super quo veſtra Sublimitas, ſi placet, nos habet quæſumus excuſatos:

Et, licet honori veſtro & commodo, totiuſque fidei Chriſtianæ, per quam ſit expediens, quod iſtud negotium celerem & tranquillum ſortiatur eventum, noſque hoc ſummè deſideremus; ſi tamen, quod abſit, idem negotium prorogari contigerit aut differri, & hoc nobis per vos fuerit intimatum, in his & aliis, pro viribus, veſtris deſideriis liberaliter annuemus.

Dat. apud Langeley, dicta die Dominica, anno Regni noſtri octavo.

Litera a Philippo Rege Franciæ ad Edvardum Regem Angl. de ſtatu utriuſque.

A.D.1280.
An 8. E. I.
Ex Bundel. Turre.

Ph. par la grace Dieu, Rois de France, a treſnoble Prince, E. par cele meſme grace, Roi d'Engleterre, Seigneur d'Irland & Duc d'Acquitaigne, ſaluz & acroiſement de vraie amour.

Treſchere Couſin nous vous prions affecteuſment, que vous, par ces noz meſſagez, que nous envions a vous, nous ſenefiez la certainetee de veſtre eſtat; le quel noſtres Sires Diez face & maintiegne bon & joiex tout tens:

Quar nous ſommes mult deſirrant de Sauvoir ſouvent, comment il vous pleſt, & mult ſommes lie quant nous en oons bones noveles;

Et dou noſtre eſtat (le quel nous creons que vous vez volentiers bon) ſache veſtre amite, que nous ſommes ſain & haitie de cors, la merci Dieu.

Donne a Paris le Vendredi apres la Nativite Saint John Bapt.

De Johanne de Greilly, conſtituto Seneſcallo in Vaſconia.

A.D.1280.
An. 8. E. I.
Rot Vaſcon. 8. E. I. m. 12.

Rex Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, & cæteris Eccleſiarum Prælatis: Comitibus, Vicecomitibus, Baronibus, Militibus, Domicellis, Majoribus, Juratis Communitatibus, Caſtellanis, Præpoſitis & Ballivis; ac aliis quibuſcumque ſubditis & fidelibus ſuis in Vaſconiâ, Agen. Lemovic. Petragor. & Caturc. Dioc. & Xancton. ultra fluvium Charanton. conſtitutis ſalutem.

Quia Johannem de Greilly Militem, fidelem noſtrum, Seneſcallum noſtrum prædictarum terrarum facimus & conſtituimus;

Vobis mandamus, firmiter injungendo, quatinus eidem, tanquam Seneſcallo noſtro & veſtro, ſitis obedientes, intendentes & per omnia reſpondentes, quouſque à nobis aliud receperitis in mandatis.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Eborum decimo ſeptimo die Auguſti.

Litera ad Philippum Regem Franciæ, de pace inter ipſum & Regem Caſtellæ ineunda.

A.D.1280. An. 8. E. 1. Rotul. Liter. Regal. Membr. 1. A.D.1280.

ILluſtri Regi Franc.

Cum nuper nobis per literas veſtras mandaſſetis, qualiter vos apud Montem-Martiani, Rex Caſtellæ apud Baionam, & cariſſimus conſanguineus noſter, Princeps Salern. apud Aquis, in proxima quindena Sancti Michaelis intereſſe debetis, de firma pace & concordia inter vos & Regem ipſum inienda, mediante dicto Principe, dante Domino, tractaturi;

Nos Excellentiæ veſtræ reſcripſimus quod, ad pacem & Concordiam, inter vos ad invicem iniendam, propoſueramus perſonaliter laboraſſe, & adhuc expectabamus Regis ipſius reſponſum per noſtros Nuncios, quos propter hoc ad ipſius præſentiam miſeramus:

Verùm, quia poſtmodum ad nos, cum ejuſdem Regis reſponſione dicti Nuncii ſunt reverſi, nos ea, quæ per ipſos facta ſunt in hâc parte, vos latere nolentes, ipſa vobis inſpicienda & audienda tranſmittimus; ut, eiſdem plenius intellectis, nobis mandare velitis veſtram ſuper hiis voluntatem, quam parati ſumus pro viribus adimplere.

Conſervet, &c.

Dat. apud Ebor. decimo nono die Auguſti, anno Regni noſtri octavo.

Litera Regis Angliæ ad Alfonſum Regem Caſtellæ, ſuper viſta inter eos facienda.

A.D.1280. An. 8. E. 1. Rotul. Liter. Regal. Membr. 4. A.D.1280.

MAgnifico, &c. Edw. eâdem gratiâ, &c.

De eo, quod nobis ſignificâſtis per dilectos & fideles veſtros, Talliferum de Monte Oſernii, & Magiſtrum Galfridum de Evereſleye Clericum veſtrum & noſtrum videlicet,

Quod vos, ob hyemis intemperiem & alias cauſas diverſas, quas nobis ex parte veſtra retulerunt, venire non poteſtis ad partes Baionæ in Feſto Epiphaniæ Domini proximè futuro;

Et quod plurimum affectatis viſtam inter nos & vos fieri in quindena Paſchæ proximè ſequente,

Vobis ſignificamus quod in dicta quindena Paſchæ erimus ibidem, Domino concedente; plurimum enim & corditer affectamus veſtro frui colloquio & vos videre.

Dat. apud Richemund. 27 die Auguſti, anno Regni noſtri octavo.

Litera Regis ad Margaretam Materteram ſuam Franciæ Reginam: de Homagio facto Regi Alemaniæ: Et de Auxilio ad propartem in Comitatu Provinciæ vendicandam.

A.D.1280. An. 8. E. 1. Transcr. Liter. A. 8. E. 1. m. 3. A.D.1280.

A Sa treſchere Dame e Taunte, ma Dame M. par la grace de Dieu, Reyne de Fraunce, Edward, par memes la grace, Roy de Engleterre, ſaluz & bon amur.

Ma Dame, de co ke vus nus avez maunde en dreit de voſtre boſoigne, d'unt vus avez fet homage al Roy de Alemaigne, e d'unt le Roy de Sicile vus devent voſtre droit, ke cele boſoigne ne ſe prent mie par voie de pees, ſicome nus deſirames, e en la quel boſoigne vus nus avez requis ke nus vus eydoms; Sachiez Dame ke nus vus ſumes tenuz a eyder, & voluntiers le feroms.

E en droit de co ke vus nus avez maundee, ke nus vus faceom a ſavoir quel ayde nus vus feroms; vos feſons a ſavoir, ma Dame, ke nus vus aiderons de noſtre gent en tieu manere, ke vus vus tendrez apaie par reſon.

E vus, ſi vus pleſt, nus fetes a ſavoir le lieu & le jour ke vus ferez voſtre ſomounſe, ke nus i puiſſons enveer noſtre

noſtre

A.D.1280. Edv. 1.

noſtre gent; kar nus avons graunt deſir de fere quan ke nus poons pur vus, com pur noſtre chiere Taunt.

A Dieu Dame, ke vus garde.

Donees a Sooton le Vintime jour de Septembre, le an de noſtre Regne utiſme.

A.D.1280. Edv. 1.

Litera Regi ad Ebroic. Epiſcopo, Vicario Patriarchæ Jeroſolymitani de gratiarum actione, quæ refert varia Terram ſanctam tangentia.

A.D.1280. *An.* 8. *E.* 1.

In Turri.

EXcellentiſſimo & sereniſſimo Domino Edwardo, illuſtri, Dei gratiâ, Regi Angliæ, ſuo Domino ſpeciali frater Ganfridus de ordine Prædicatorum, miſeratione divinâ, Ebroic. Epiſcopus, reverendi patris Domini Helyæ, divinâ providentiâ, Patriarchæ Jeroſolymitani Vicarius, cum Terræ ſanctæ recommendatione, ſeipſum, & fælicis deſiderii complementum.

Apicibus veſtræ Regiæ Majeſtatis honore condigno & debita devotione receptis, cum ſumma ſollicitudine in plena congregatione fidelium, Prælatis & Religioſis Viris, Magiſtris ſacrarum Domorum Militiæ Templi, & Hoſpitalis beati Johannis Jeruſalem, & aliis terræ hujus proceribus, & Communitatum rectoribus, publicatis, & vulgariter illis, beato veſtro deſiderio, & Serenitatis Regiæ compaſſionis affectu, verbis inductivis, & compatientibus tam ſalubri negotio, patefactis,

Corda convocatorum omnium ignita veſtræ caritatis igniculo, & eructuaverunt communiter laudis ſolempne canticum Deo cæli, quod tanto Principi inſpiraverit devotionem negotii Terræ ſanctæ, & ultionem injuriarum Jehu Chriſti, & ad liberationem Terræ ſanctæ de faucibus hoſtium Chriſti, Celſitudinem veſtram miſericorditer excitavit.

De rumoribus Terræ ſanctæ (quos felices deſideratis audire, eo quod totiens lætiores eſtis effecti, quotiens de Terra ipſa & ſtatu ejuſdem veſtris auribus inſonat rumor bonus) tenore præſentium innoteſcat Regiæ Majeſtati, quod cariſtia magna eſt in terra de blado, & modo valet modius 6l. & timetur ne valeat 10l. infra Paſcha, eo quod in Armenia & in Cipro eſt defectus & peſtilentia Locuſtarum; &, propter guerram Regis Caroli de Apulia & Sicilia, ſubſidium non ſperamus.

A.D.1280.

Treuga, quæ eſt inter nos & Saracenos, non durat niſi uſque ad menſem Martii; & interim non tenent fidem quam promiſerunt, ſed multas injurias & moleſtias inferunt Chriſtianis; inter Acton & Tyrum, infra paucos dies 30 Chriſtianos in ſtrata publica occiderunt.

De Thartharis rumores audivimus; nuper enim quendam Nuncium miſerunt in Acton, & mandavit Princeps exercitus Thartharorum quod ipſe eſt in Thurtia cum 50000 equitum, & totidem ad ſuum ſubſidium expectabat; & mandavit noſtris Magnatibus quod veniant ad eum cum plenitudine poteſtatis, & quod ei cibaria & alia neceſſaria, in quantum valuerint, ſubminiſtrent;

Et placeat ei, in cujus nutu cuncta ſubſiſtunt, in cujus ditione cuncta ſunt poſita, ut talia nova poſſitis audire, quod hoſtes Chriſtiani nominis confundantur, & ſancta fides exaltetur, & ſervi Dei inimicitias non timeant hoſtium crucifixi; qui, non ſecundum armorum potentiam, ſed prout ipſi placet, dat dignis victoriam:

Non enim in multitudine exercitûs victoria belli; ſed de coelo victoria eſt.

Ego Presbyter veſter humilis ſuper hujuſmodi, apud Dominum ſuppliciter & humiliter intercedam, ut pro vita Regis & ſalute filiorum, me tandem & miſerabilis terræ negotium Magnificentiæ veſtræ ſuppliciter recommendet, quem Deus conſervet incolumem Regno ſuo per tempora longiora.

Scriptum Acton quinto die Octobris.

A.D. 1280. Edv. 1. — A.D. 1280. Edv. 1.

Litera, per quam Major, Jurati, centum Pares, & Communitas ſuæ Civitatis Baion. conſtituerunt Procuratores ſuos coram Rege in cauſa cum Epiſcopo Baionenſi.

A.D. 1280. An. 8. E. 1. B. f. 312. b. — A.D. 1280.

ILluſtriſſimo ac ſereniſſimo Principi, & Domino ſuo reverendo, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, Duci Aquitan. ſubjecti ejus humiles & devoti Major, Jurati, centum Pares, & Communitas ſuę Civitatis Baion. ſalutem, & proſperos ad vota ſucceſſus, cum omni ſervitio & honore.

Noverit veſtra Regia Celſitudo quod nos fecimus, conſtituimus & ordinamus Procuratores noſtros, Actores, Sindicos, G. Willielmum Arn. de Marra, Pontium de Menta, & Magiſtrum Armerici de Viridario Clericum, fideles veſtros, & quemlibet eorum in ſolidum, ita quod non ſit melior conditio occupantis,

Ad juſtificandum, confirmandum & approbandum compromiſſum ſeu compromiſſa, per nos factum ex parte unâ, & Dominum Epiſcopum Baion. pro ſe & Capitulo ſuo, necnon & Menaldum de Aquis, qui ſe dicit eſſe Clericum, ex alterâ, inter nos & venerabilem patrem Dominum Baion. Epiſcopum, prout in quodam inſtrumento publico, manu Petri de Baſuinhe, ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Notar. confecto plenius continetur,

Et ad promittendum, noſtro nomine, pœnam quingentarum librarum ſterlingorum vobis, ſi nos, in toto, vel in parte, contra veſtram ordinationem veniremus.

Necnon ad audiendum & omologandum, pro nobis, & noſtro nomine, arbitrium, veſtram ordinationem, laudum, ſeu etiam voluntatem, quod vel quam ſuper controverſiis ſeu diſcordiis prædictis ſemel vel pluries, quibuſcumque locis, vobis placuerit promulgare,

Necnon ad omnia & ſingula facienda quæ coram vobis habemus & habebimus expedire in præmiſſis; etiam ſi mandatum exigant ſpeciale,

Ratum & gratum perpetuo habituri quicquid cum ipſis, vel eorum altero, noſtro nomine, per vos ſuper præmiſſis fuerit ordinatum:

Et, ad omnia præmiſſa & ſingula obſervanda, obligamus nos, & omnia bona noſtra, præſentia & futura; & hæc omnibus, quorum intereſt, tenore præſentium intimamus.

In cujus rei teſtimonium has præſentes litteras fecimus, ſigillo dictæ noſtræ Communitatis ſigillatas.

Dat. & actum die Lunæ, in Feſto Apoſtolorum Simonis & Judæ Anno Domini 1280.

Pro Mercatoribus Alemanniæ, qui Domum habent London. quæ Gildehall Teutonicorum vulgariter nuncupatur.

A.D. 1280. An. 9. E. 1 at. 9. E. 1. — A.D. 1280.

REX omnibus ad quos, &c. ſalutem.

Cum, celebris memoriæ, Dominus H. Rex pater noſter, dudum per litteras ſuas patentes, quas inſpeximus, ad inſtantiam bonæ memoriæ Ricardi Romanorum Regis, Avunculi noſtri, conceſſerit Mercatoribus Regni Alemanniæ, illis, ſcilicet, qui habent domum in Civitate London. quæ Gildehall Teutonicorum vulgariter nuncupatur, quod univerſos & ſingulos manuteneret & ſervaret, per totum Regnum ſuum, in omnibus eiſdem libertatibus & liberis conſuetudinibus, quibus ipſi ſuis & progenitorum ſuorum temporibus uſi fuerunt & gaviſi: ipſoſque extra hujuſmodi libertates & liberas conſuetudines non traheret, nec trahi aliquatenus permitteret; prout in litteris prædictis, præfatis Mercatoribus inde confectis, plenius continetur:

Nos eiſdem Mercatoribus, gratiam illam continuari volentes, ipſos Mercatores manuteneri & ſervari volumus in omnibus eiſdem libertatibus & liberis conſuetudinibus, quibus ipſi noſtris & progenitorum noſtrorum temporibus uſi ſunt & gaviſi; ipſoſque extra hujuſmodi libertates & liberas conſuetudines non trahemus, nec, quantum in nobis eſt, aliquatenus trahi permittemus.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. 17. die Novembris.

De tractatu inter Reges Franciæ & Caſtellæ mediante Principe Salernitano.

A.D.1281. *An. 9. E. I.* *Ex Bundel. in Turri.*

DOmino ſuo, Johannes de Greyliaco ſe totum.

Domino Principe Salerni afflicto multipliciter, ex diſcurſu à Monte Martiano apud Baion. & è converſo; tandem obtinuit à Dominis ſibi mitti Aquis viros diſcretos de conſilio utriuſque, & fere per ſeptimanam tractato cum eis, & modicum expedito, venit idem Princeps Baioniam; & finaliter non invenit quod quicquam daretur filiis Domini Fernandi, bonæ memoriæ, niſi Regnum Jahennii & ad plus quingentæ ſitæ in certis terris, & quod hæc de Domino Sanctio tenerentur.

Et accedens ad Montem, id Domino Regi Franciæ, & ſuo Conſilio explicavit;

Qui plurimum dedignati, ex oblatione prædictâ, deliberatione habita, quaſi cum omnibus Magnatibus ſuæ Comitivæ, oblata penitus vilipendit;

Et ſe dixit nullatenus admiſſurum minus quàm Regnum Caſtellæ, vel Legionis; &, cum eorum altero, alia ſatis magna.

Et properè de Monte receſſit, in vigilia beati Thomæ Apoſtoli, & Feſtum Natalis Domini apud Moyſiacum celebrabit.

Princeps verò Baioniam rediit, & à Domino Rege Caſtellæ, & ſuis filiis *congem* in craſtinum Feſti beati Thomæ prædicti, & apud Aquis Feſtum Natalis Domini celebrabit:

Ego verò, de mandato Domini Regis Franciæ, cum eo remanſi, & ipſum concomitare propono uſque ad Fontem Rabidum; videlicet, quamdiu durat terra veſtra; inde Dominum Regem Franciæ ſequturus feſtinanter ad partes Tholoſanas, ad quas ſe trahit pro Parliamento habendo cum Domino Rege Aragon. & poſtmodum revertetur in Franciam, ex parte Sancti Egidii per Rigordanam.

Et ego, cum Magiſtro Boneto, credo intendere circa inqueſtam Caturcinii, cum deputatis à Domino Rege Franciæ, faciendam.

Videtur multis, & ſic intelligo, quod Domini Reges, Principes, & Magnates cæteri recedunt bene contenti, & pacati de vobis & veſtris.

Super veſtro adventu ad partes iſtas, de quo aliàs vobis ſcripſi, cum diligentia providete; ſuſceptio namque homagiorum Ageneſ. & retentio veſtrorum Jurium, quæ per Burdeg. ſpecialiter abſorbentur, & alia plurima, ſatis ardua, adventum veſtrum feſtinum requirunt; licet in pacis dictorum reformatione labor veſter, aut alterius cujuſcumque ad præſens fruſtratorius videatur.

Soror Domini Aymerici de Narbona eſt adducta Baionam, Domino Petro, filio Domini Regis Caſtellæ, matrimonialiter copulanda.

Rumores alios neſcio dignos relatu.

Dat. Baion. die Lunæ ante dictum Feſtum Natalis.

De Homagio Othonis Com. Palatini Burgundiæ.

A.D.1281. *An. 9. E. I.* *L.B.f. 277. b. Penes Camerar.*

NOS Otho, Comes Palatinus Burgondiæ,&Dominus Salinen. notum facimus univerſis, præſentes litteras inſpecturis, quod nos tenemus, in feodo & in homagio, ab excellentiſſimo viro, Domino Edwardo, divinâ gratiâ, Rege Angliæ, Duce Aquitaniæ, & Principe Dirlande, Pontarliam, & Caſtellaniam, & Pedagium ejuſdem loci; & totum illud quod habemus en Veras, cum apenditiis eorumdem.

Item Calamontem, & Joygne, & la Chandarlie, cum ſuis pertinentiis univerſis, prout tenet à nobis Johannes de Cabilone, avunculus noſter.

Item Caſtrum de Jou, cum ſuis appenditiis, prout dictus Johannes de Cabilone, avunculus noſter, tenet à nobis ariere feodum.

Et prædicta omnia confitemur, & recognoſcimus nos tenere à dicto Domino Rege in feodo & homagio, ſecundum quod ſuperius eſt expreſſum; ſalva fidelitate noſtrorum Dominorum.

In quorum teſtimonium damus & concedimus dicto Domino Regi præſentes litteras, noſtro ſigillo ſigillatas.

Dat. Ludg. anno Domini 1281, menſe Januarii.

A.D. 1281.
dv. I.

A.D. 1281.
Edv. I.

Litera a Philippo Rege Franciæ, ad Regem Angliæ rogatoria de ſtatu ejus.

A.D. 1281.
n. 9. E. I.
x Novo
und.

A.D. 1281.

PHilip, par la grace Dieu, Roi de France, a noble Prince, ſon treſchere & ame couſin, & ſon feau, Edward, par cele meſme grace, noble Roy d'Engleterre, Seigneur d'Irland, Duc d'Acquitaigne ſaluz & diutine amor.

Pour ce que nous avons tout tens grant deſirier de Savoir coment il vous eſt, & d'oir bones noveles de vous; nous envions a vous le Porteeur de ces preſentes lettres, por eſtre en certein par lui.

Et vous prions que vous, par ceſtui meſſage, nous voilliez ſenefier par voz lettres la certaintee de veſtre eſtat; le quel noſtres Sires face bon & joiex toz jors.

Et d'on noſtre eſtat, le quel nous ſavons que vous deſirez que ſoit bons, nous vous faſons aſavoir que nous eſtions, lamerci Dieu, ſain & haitie de cors, quant ces lettres furent fetes.

Donne a Montargi le Samedie apres les Huitieves de la Purificacion de noſtre Dame.

De pace inter Regem Romanorum, & Comitem Sabaudiæ reformanda.

A.D. 1281.
n. 9. E. I.
ot. Vaſcon. 9.
E. I. m. 4.
erſ.

A.D. 1281.

REX dilecto & fideli ſuo Ottoni de Grandiſono, ſalutem.

Cum, inter Magnificum Principem, Dominum R   Romanorum illuſtrem, & dilectum conſanguineum noſtrum, Philippum Comitem Sabaudiæ, ſicut nôſtis, contentio ſeu guerra ſit mota;

Nos, qui partem utramque ſpecialis dilectionis brachiis amplexamur, dedimus vobis, & dilecto Clerico noſtro Magiſtro Johanni de Derby Decano Lychefeld, quem propter hoc ad vos tranſmittimus, ſpecialem & plenam poteſtatem, per noſtras patentes litteras, quas ei liberari fecimus, tractandi inter partes ipſas, & ordinandi, juxta circumſpectiones veſtras, qualiter, & per quam viam pacis vel concordiæ, aut ſaltem treugæ, vel alio modo honeſto & decenti, ſedari poſſit hujuſmodi contentio ſive guerra;

Et vobis, & præfato Magiſtro Johanni, ſuper hoc, quatenus negotium illud nos contingere poteſt, per eaſdem litteras, commiſimus vices noſtras.

Et ideo vobis mandamus quod, per viam pacis vel concordiæ, tractatum cum partibus ipſis habeatis diligentem; & per unam viarum illarum, ſi quo modo fieri poſſit, partes pacificetis.

Et, ſi id per vos, ad præſens, fieri non poſſit, tunc per viam treugæ procedatis in negotio prædicto:

Et diligentiam & laborem veſtrum, tum propter laborem noſtrum, tum propter miſas impendendas, tum propter alia incommoda vitanda, omnibus modis, quibus poteritis, adhibeatis, quod negotium ipſum fine votivo valeat conſummari.

Et præfato Decano (cui injunximus quod vobis in præmiſſis intendat, & conſilio veſtro utatur, & quod ei in hâc parte injunxeritis faciat) adhibeatis in hiis, quæ vobis, ſuper hiis, ex parte noſtrâ, viva voce referet, plenam fidem.

Teſte Rege apud Shireburne 18. die Februarii.

Mandatum Ottoni de Grandiſono ſuper præfato negotio.

A.D. 1281.
n. 9. E. I.
bidem.

A.D. 1281.

ET mandatum eſt eidem Ottoni quod ad pacem, inter prædictas partes reformandam, interim, quantum poterit, diligenter laboret; & quod ſcire faciet prædicto Decano apud   ubi idem Decanus ei occurrere poterit, ad præmiſſa cum ipſo facienda.

Et, pro diverſis obſtaculis, quæ in eundo poterunt evenire, Rex mittit ad ipſum Ottonem duos de Nunciis ſuis; ut alter eorumdem præfato Decano occurrat apud   ad ipſum Decanum informandum, quibus diebus & locis præfato Ottoni occurrere poterit pro præmiſſis;

A.D.1281. *Edv.* I.

miſſis; & alterum Nuncium, cum iidem Otto & Decanus adinvicem colloquium habuerint, Regi ſine dilatione remittat, ipſum Regem de eo, quod interim per ipſum Ottonem fieri contigerit, reddendum pleniùs certiorem;

Et etiam quod idem Otto alium Nuncium prædictum ſecum retineat, quouſque cum partibus prædictis tractatum habuerint in præmiſſis, & tunc eundem Nuncium ad Regem remittat, ipſum ſuper facto ſuo in hâc parte certiorandum; & quod idem Otto præfato Decano credat, &c.

A.D.1281. *Edv.* I.

Ejuſmodi Mandatum Thomæ Sabaudia.

A.D.1281. *An.* 9. *E.* I. *Ibidem.*

Item. Mandatum eſt Thomæ de Sabaudiâ, quod, ad pacem inter partes prædictas reformandam, modis, quibus meliùs, cautiùs & ſecretiùs poterit, diligenter ſe intromittat;

Ita quod Rex ipſum ſuper induſtria & diligentia ſua, ita circumſpectè & ſecretè in præmiſſis adhibenda, merito debeat commendare; & quod prædictis Ottoni & Decano credat, &c.

A.D.1281.

Litera Regi Romanorum, ad Pacem cum Sabaudiæ Comite Conciliandam.

A.D.1281. *An.* 9. *E.* I. *Rot. Vaſc.* 9. *E.* I. *m.* 4. *d.*

Regi Alemanniæ illuſtri, Rex Angliæ ſalutem, cum ſinceræ dilectionis continuis incrementis.

Cum inter vos ex parte una, & Philippum de Sabaudiâ, Conſanguineum noſtrum, ex altera, contentio ſeu guerra mota ſit, ut accepimus, quod nos tædet;

Nos, ob ſinceræ dilectionis affectum, quem erga vos & ipſum Comitem habemus, injunximus dilecto familiari ac ſecretario noſtro Ottoni de Grandiſono, & dilecto Clerico noſtro Magiſtro J. de Derby Decano Lichefeld, quod ad partes veſtras, eâ occaſione, ſpecialiter iter arripiant, ad tractandum vobiſcum, ſi vobis placet, & cum præfato Philippo; & ad ordinandum, juxta circumſpectiones ſuas, qualiter, per viam pacis & concordiæ, meliùs & honeſtiùs ſedari poſſit hujuſmodi contentio ſive guerra:

Magnificentiam veſtram affectuoſè rogantes, quatinus, cum negotium ipſum, ratione partis utriuſque, nos contingere fateamur, cum præfatis Ottono & Decano, cum ad veſtram præſentiam acceſſerint, ſuper facto illo tractatum habere; & eis credere velitis; & ordinationi, quam per viam pacis vel concordiæ inde fecerint, conſentire.

Dedimus autem eiſdem, per noſtras patentes litteras, pro eo quod negotium ipſum nobis exſtat multum cordi, ſuper hoc plenam & ſpecialem poteſtatem; ita quod, quicquid ipſi, vice noſtra, & loco noſtri, fecerint in præmiſſis, ratum habebimus & acceptum;

Et ſemper erimus prompti ea facere quæ veſtris beneplacitis noverimus, convenire.

Dat. apud Shireburne 18. die Februarii.

Conſimiles litteræ diriguntur Philippo Comiti Sabaudiæ, mutatis mutandis, &c. & quod credat præfatis Ottoni & Decano, &c.

A.D.1281.

De mutua viſione inter Reges Angliæ & Caſtellæ in Confiniis Vaſconiæ celebranda.

A.D.1281. *An.* 9. *E.* I. *Tranſcript. Liter.* 9. *E.* I. *m.* I.

Quia, in partibus Vaſconiæ & Ageneſii, multa nobis incumbunt expedienda negotia, tum propter capienda homagia hominum noſtrorum Ageneſii, quæ nunquam cepimus; tum propter alia, quæ in partibus illis nos contingunt; propter quod, poſt Parliamentum noſtrum, quod poſt inſtans Paſcha celebraturi ſumus, verſus partes illas dirigere proponimus iter noſtrum, & eſſe intendimus in eiſdem citra proximum futurum Feſtum Aſſumptionis beatæ Mariæ, Altiſſimo concedente; ac, ex quo partes veſtras ita appropinquamus, libenter vellemus vos videre, ſi vobis placeret,

Serenitatem veſtram rogamus, cum affectu, quatenus, appropinquare velitis confinia terrarum veſtrarum, prope Vaſco-

A.D.1281.

.D.1281.
dv. 1.

Vaſconiam, & nobis, per latorem præſentium, nunciare ubi commodius, in confiniis illis terrarum veſtrarum, poſſimus vobis obviare, ut mutua viſione gratulemur.

Valete ſemper.

Dat. apud Windſor. 22. die Februarii, anno Regni noſtri 9.

A.D.1281.
Edv. 1.

Præfato Regi Litera de eodem negotio.

.D.1281.
n. 9. E. 1.
idem.

SAchez, Sire, co, ke vus nus mandaſtes per Meſtre G. voſtre clerk, nus l'auens bien entendu;

E, pur ce, ke nus deſiroms mult tenir & accreſtre l'amiſte, ke eſt, & deit eſtre entre vus & nus, nus vus enuerrons par ceus noz certeins Meſſages, pur plus pleinement reſpoundre as choſes ke vus nus avez maunde, e pur treter ove vus de memes les boſoignes ateivament.

Si vos priom, Sire, ke vus voillez trere vers les parties de Baione au plus pres ke vus purrez, enſi ke nos Meſſages avantdiz, qui celle part ſerount entur la Feſt de Seint Johan, vus y puiſſent preſtement trover.

A.D.1281.

Tractatus inter Regem & Communitatem d'Abbevilla.

.D.1281.
n. 9. E. 1.
t. Vaſcon.
. E. 1. m. 2.

EN l'an de l'Incarnation noſtre Seigneur 1281. le Jor de mi Quareſme, fu accorde & traitie, par ordenance de Pas, entre Mon Seigneur de Fienles leſt Seneſchal de Pontif; Dant Renand, Maiſtre Bandinii de Wiſſant, & Johan de Sancy Baillifs d'Abevile, pur tres noble Prince Mon Seigneur le Roy d'Angleterre, e ma Dame la Royne ſa compaignie d'une part, e le Maier, e les Eskevins D'abevile d'autre; en droit des desbaz, qe eſtoient muez entre les parties devantdites, pur la raiſon du ban fet de Mon Seigneur Huon de Fainnechon adonc Baillif d'Abeville.

Primes ke noſtre Sire, li Rois d'Engleterre, par le aſſentement du Maieur, e des Eskevins, e du Comun d'Abevill, puet rendre, e remettre, e renuoier en Abevile Mon Seigneur Huon de Faninechon, s'il pleſt al devantdit noſtre Seigneur le Roy;

E doiuont li devandiz Maires, e li Eskeuin fere Savoir a leur Comun, & comander bien e ſuffiſanment ke li Rois a remis, ou rendu a Mon Seigneur Huon la Vile d'Abevile, e qe li tiegne bone Pais deſore enavant.

Et ſi acuns fuſt, qe meffeſit a Mon Seigneur Huon, on feroit juſtice de Maufeteur, ou des Maufeteurs autre ſi graunt, come ſe om meffeſoit a un jure.

E doivont li devantdiz Maires e li Eskevin reconoiſtre, par lour lettre, q'il, deſore enavant, ſour le cors du Seigneur de Pont, qui eſt ore, ne qui le ſerra el tens avenir, ſour ſa femme, ſur leur enfanz, ſour le Seneſchal de Pont. le Baill. d'Abeville, le Baill. de Rue, le Baill. de Creſſy, le Baill. de Walaen. e le Baill. d'Araines, qui q'il ſoient, ne qui q'il ſerront el tens avenir, ne aient, ne ne puſſent avoir coniſſance ne Juſtice, en nul cas ſur leur cors, pur choſe q'il meffacent a autrui, ne autres a eus; e, ſi en akun tens li devantdit Meires e li Eskevin avoient en coniſſance ou juſtice ſur les perſones devantdites, ou ſur aukunes de eles, ſi i douent il renoncher;

A.D.1281.

E ſe doiuent li devantdiz Maires e li Eskeuin a ceo aſſentir, par leur lettre, qe li Cuens de Pont. qui onqes le ſoit, ou qi le ſerra el tens avenir, puiſt fere Chaſtel, ſi li pleſt, e fermete en ſon Manoir d'Abevile, e es terres, les qeles il purra acquere entur le Manoir, tel, e ſi graunt come il li plerra ſans les murs de la Vile perchez, e ſans les foſſez abatre,

Sauf a Maier, e as Eskevin, e au Commun d'Abeville, les privileges de la dite Vile, en touz les autres articles, qi ne ſunt contenu en ceſt eſcrit; li q'il demurent, e doiuent demorer en la force l'an il ont eſte, duſque a ore.

E Doiuent avoir li Maires, e li Eſkevin, a li Comuns de Abevile, la lettre Mon Seigneur le Roy, e ma Dame ſa Compaigne ſour la Sauvete, e le eſtablete de leur privileges, de touz Articles, qi ne ſont en ceſt eſcrit contenu.

Les Choſes avantdites ſunt traitees, ordinees, e purparlees en la Seante, e en la volentee Mon Seigneur le Roy, e Madame la Royne ſa Compaigne.

E en remembraunce du traite, de ceſt Acort, nus Maires, e li Eskevin d'Abevile devantdiz, avoms mis noſtre Seel a

A.D.1281. Edv. I.

ceſt preſent eſcrit cirograffe, e endente, e baille au devantdit Mon Seigneur de Fienles.

Fait & done en l'an, e el Jor devantdiz.

A.D.1281. Edv. I.

Bulla per quam Papa ſignificat Regi Angliæ Promotionem ſuam.

A.D.1281. An. 9. E. I. Ex Autogr.

Martinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Incomprehenſibilia Dei Judicia, & inveſtigabiles viæ ejus grandem nimirum ſtuporem conſiderantibus ingerunt, & cauſam profecto non levis admirationis inducunt;

Quis enim in illorum conſideratione non ſtupeat? Quis non ſtupendo miretur, & timeat illa judiciorum ſecreta cæleſtium, quorum ordinem non datur noſſe mortalibus, aut in Terrâ ponere rationem: Quorum miſteria mens humana nec inveſtigando comprehendere ſufficit, nec conſiderando diſcutere, vel manifeſtare loquendo?

Quis inquam abſque ſtupore ac terrore latentes cotidianorum eventuum præviſiones attendat? Quis intelligere valeat diſcretam lancem æquitatis occultæ? quâ ille in quo ſibi miſericordia, & veritas obviarunt, qui Eccleſiæ, quam non ſolum miſericorditer, ſed mirabiliter ſuo ſanguine precioſo fundavit, & in adeo ſolidâ firmitate Petræ inviolabilis ſtabilivit, ut portis inferi, & mortis legibus prævaleret, ſuam in ſanctis apoſtolis promiſit omnipotentiam, uſque ad conſummationem ſeculi, aſſiſtricem, ipſam humano judicio quodammodo derelinquens, eam tamen frequentium vacationum, & aliquando etiam diffuſarum vexari permittat incommodis, & in ſubſtituendi Pontificis expectatione languere,

Quâ ipſe idem ſapientiſſimus Ponderator, qui ſuâ ineffabili ſapientiâ in ſtaterâ rectiſſimâ merita ſingulorum appendat, & unicuique ſecundum opera ſua reddit, illius regimen etſi juſtâ, nobis tamen ignotâ & mirandâ libratione, diſpenſans illud, ſic libra inſcrutabilis diſpenſationis alternat, ut is ſubtrahatur interdum, cui ſuppetebat in habundantia fortitudo virtutum, cujus vita ſubditis profutura ſperari poterat, eo ipſo longævior ad dandam ſalutis ſcientiam plebi ſuæ:

Subſtituatur verò qui ſe poteſt non indignè fateri, & virtutum inopiâ debilem, & alias imparem ad ſummam Pontificii ſarcinam ſupportandam:

A.D.1281.

Hujuſmodi ſubtractionem in obitu felicis recordationis Nicolai Papæ Prædeceſſoris noſtri, cujus longè lateque fama claruit, emicuit vita, experientia & prudentia eminebat, eadem, perpeſſa mater Eccleſia viduitatis anguſtias, aliquamdiu peramarè deflevit:

Subſtitutionem autem, prætactæ non abſimilem, in noſtrâ vocatione ad apoſtolatûs officium, cujus ſeriem ſubſcripta deſcribunt, nos, ex noſtrorum conſideratione defectuum, in humilitatis ſpiritu profitemur.

Memorato ſiquidem Prædeceſſore noſtro, prout Domino placuit, ab hâc luce ſubtracto, ejuſque corpore delato ad Urbem, ibique in apoſtolorum principis baſilicâ, ubi ſæpeliri delegerit, cum exequiarum ſolempnitate debitâ tumulato; nos, & Fratres noſtri, anxii de vacatione ipſius Eccleſiæ, Viterbii, ubi tunc Romana reſidebat Curia, in Epiſcopali Palatio concordi voto convenimus proviſioni ejuſdem Eccleſiaſticæ propenſiorem daturi operam, prout neceſſitas exigebat.

Circa hoc autem pluribus tractatibus habitis, poſt aliquam temporis moram, quam caſus varii, & diverſæ circumſtantiæ induxerunt; demum in Feſto Cathedræ ipſius apoſtolorum Principis, iidem Fratres noſtri, per viam Scrutinii, ad electionem celebrandam electam concorditer, in nos, tunc titulo ſanctæ Ceciliæ Presbyterum Cardinalem, unanimiter concordantes, ad ſummi apoſtolatûs apicem, & ipſius Cathedræ nos eligêre conſcenſum.

Quam nos, ut eſt, ſpeculam extimantes, eo non immeritò altitudinis grandioris, quo eidem inſidens, conſtitutus ſuper omnia, ſpeculator locatus altius, proſpectare longius cuncta, ſpeculari tenetur attentius, & totius Orbis ambitum, curæ ſuæ commiſſi, non tam præſentiâ, quàm providentiâ circuire, extirpare vitia, virtutes inſerere, pro viribus Eccleſiarum obviare periculis, providere commodis, & ſaluti ſpecialiter intendere animarum, ſtatûs eminentiam, & immenſitatem iminentis oneris penſabamus:

Tanto ex hujuſmodi vocatione redditi proindè magis attoniti, quanto ab

A.D.1281. Edv. I.

altioris gradûs appetitu fueramus ab olim fixo propoſito alieni; arbitrati ſemper tutioris fore conſilii nobis altiora non quærere, in domo Domini humiliter habitando de propriâ ſalute curare, quam periculosè ſuper univerſalem omnium curam erigi, & ad tanti faſtigii ſollicitudinem elevari;

Hinc inſufficientiæ noſtræ conſideratio contrahebat animum, & à tanti aſſumptione laboris dexteram retrahebat: Suadebat inſtantiùs potiùs tantæ molis pondus effugere, quàm eorundem fratrum inſtantiæ conſentire; verum, in contrarium conſcientiâ ſuadente, non eſſe vocationi Domini (quam tanto veriſimilius eorundem fratrum adeo unanimis concordia prætendebat, quanto diutiùs ipſorum fuerant vota diſcordia, contumaciter reſiſtendum) ne ipſa Dei Eccleſia, eo prolixiùs viduitatis diſpendiis gravaretur, quo alias ſpes erat incertior, de ipſius proviſione vicina;

Tandem, variis allegatis excuſationibus, nec admiſſis; ſed ab eiſdem fratribus in eo fervore voluntatis ancxiæ, importunitatiſque multimodè obauditis, ut manus ad exuendum nos clamidem, quâ tegebamur, extenderent, nec ipſius rupturæ pepercerunt; ſub ſpe unigeniti Dei filii Domini Jehu Chriſti Humilitatis noſtræ colla ſubjecimus jugo apoſtolicæ ſervitutis, de ſuâ pietate ſperantes quod ipſe, qui juxta Evangelii veritatem quinque panum, duorumque piſcium paucitatem, ſatietati diſcumbentis ad juſſum ipſius immenſæ multitudinis ——— cum fragmentis ——————— coæquavit, noſtræ imbecillitatis inſufficientiam ſuâ immensâ virtute, quali quali ſaltem ſufficientiæ tanti oneris & laboris æquabit,

A.D.1281. Edv. I.

Ad quod de ſuâ miſericordiâ obtinenduum, fidelium ſuffragia humiliter imploramus, & illos ſpecialiter, qui ſecularis poteſtatis ſollicitudinem in populo Domini ſuſceperunt, ut in illo, prout ad eos pertinet, nobiſcum fideliter & ſollicite collaborent, decrevimus exhortandos.

Ideoque regalem excellentiam attentè rogamus, & inſtanter obſecramus in Domino Jehu Chriſto, quatinus prudenter attendens, quod gladium, in defenſionem ſanctæ Dei Eccleſiæ, ad vindictam malefactorum, laudem verò bonorum divinitus ordinatum à Domino accepiſtis, ſic illo, juxta beneplacitum ordinantis & concedentis, utaris; ut per eum vim æquitatis exercens, molem iniquitatis potenter deſtruens, ipſam Dei Eccleſiam, ejuſque fideles propugnes, & protegas; nec minus ſub fide falſos, quam Chriſtiani nominis hoſtes exterreas, & diſpergas.

Sicque cuncta, tibi conceſſæ in illo congruentia poteſtati, pro viribus impleas, quod triumpho in virtutum actibus glorioſus, egregiuſque juſtitiæ cultor appareas, & cum mundi ſalvatore, cujus typum geris nomine, merearis ſine fine regnare:

Illam de nobis ſpem certam, & indubitatam fiduciam habiturus, quod tuam, & regni tui proſperitatem, paterno zelantes affectu, & eam non ſolum conſervare intendimus, ſed &, facultate ſuccedente, favorabiliter, quantum cum Deo poterimus, promovere.

Dat. apud Urbem veterem 8. Kal. April. Pontif. noſtri anno primo.

Sub filo plumbeo.

Regi Franciæ, quod immutationi alicui in Vaſconia ſuperſedeat.

A.D.1281. An. 9. E. I. Rotul. Liter. Regal Membr. 2.

Magnifico Principi, &c. Edw. Dei, &c.

Intelleximus quod, circa ſtatum terræ noſtræ Vaſconiæ, ſeu conſuetudines ejuſdem, aliqua proponitis immutare;

Unde cum nos, ſi dicta terra reformatione in conſuetudinibus vel aliis indigeat, parati ſumus eam juxta veſtrum conſilium reformare, Dominationem veſtram affectu quo poſſumus ampliori exoramus, quatenus dictæ immutationi ſuperſedere velitis;

A.D.1281.

Dilecto & fideli noſtro Johanni de Greylly, Seneſcallo noſtro terræ prædictæ, in negotiis noſtris coram vobis expediendis favorem benevolum, ſi placet, exhibendo.

Dat. apud Clarendon, 27. die Martii, anno Regni noſtri nono.

Litera quorundam Vaſconum deprecatoria; ne, a Rege rejecti, Alterius Juriſdictioni ſubjicerentur.

A.D. 1281. An. 9. E. 1. Rot. Vaſc. 9. E. 1. m 7.

DOmino ſuo, præ cunctis mortalibus diligendo, Domino Edwardo, Dei gratiâ, illuſtri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ & Duci Acquitaniæ, ſui fideles Milites, domicelli, & liberi homines Johannes de Greilliaco, Guilielmus Qernardi Dornon Amaneus de Cis Dominus de Beſſauat, Vivians de Sancto Martino, Arnoldus Amanenni de Campeto, Milites: Amanenus de Lebreto, Guillielmus Doſſoa, Sewardus de Mota, Garcias Arn. Vicecomes Maritimæ, Amanenus de Leſgoz, Lombardus de Scotiſſa, Rolandus de Moyſac, Raymundus de Loſuſhan, Petrus, Bernardus, Arn. & Bernotus de Montamer, Raymundus Arnaldi de Binhelas, Guilbertus Furci d'Ornoy, Hugnels de Novelliano, Garcias Arnaldi de Hoy, Arnaldus de Mont. Domicelli: Johannes Columbi Civis Burdegaliæ, Agnes uxor quondam Domini Gawardi de Lugantent Militis defuncti, nomine filii ſui, & Petrovilla den Tey, terras & feoda in Borno habentes, ſeipſos ad ejuſdem perpetuum obſequium & debitum famulatum.

Dominationem veſtram tenere volumus pro conſtanti, quod nullatenus nobis placet, ut altam juſtitiam terrarum noſtrarum prædictarum, quæ ad vos & Progenitores veſtros pertinet ab antiquo, in Arnaldum Raymundi de Solio, vel aliquem alium, maximè ignobilem, transferatis, vel abiciatis de manu veſtra : A.D. 1281.

Cum enim terras eaſdem & feuda teneamus de vobis in feudum, non immeritò nos gravaret ſi vobis & veſtris ſuper feodo, & alii vel aliis ſuper alto juſticiatu terrarum noſtrarum haberemus parere ;

Unde ſupplicamus excellentiæ veſtræ, nè, in veſtrum & noſtrum præjudicium, aliquem ſuper præmiſſis velitis exnunc audire, aut nos per interrogationes varias infeſtare : Nunquam enim præmiſſa proponimus ſuſtinere, niſi id faceremus, quod abſit, coacti à vobis.

Et, ut vobis appareat liquidè de voluntate noſtra prædicta, præſentes Dominationi veſtræ mittimus, Sigillatas noſtris ſigillas ; &, cum omnes non habeamus Sigilla, Sigillo Archipresbiteri de Borno utimur in hâc parte.

Dat. prima die Maii, anno Domini 1281.

Pro Rege Scotiæ de Attornato faciendo.

A.D. 1281. An. 9. E. 1. Pat. 9. E. 1. m 23.

REX omnibus Ballivis, &c. ſalutem.

Sciatis quod dilectus frater, & fidelis noſter, Alexander Rex Scotiæ illuſtris, attornavit coram nobis, loco ſuo, Adam de Charleton & Warinum de Faunes ſub alternatione, ad lucrandum vel perdendum, in omnibus placitis & querelis, pro ipſo Rege, vel contra ipſum motis vel movendis, in quibuſcumque Curiis Angliæ.

Et, ad inſtantiam ipſius Regis, conceſſimus quod prædicti Adam & Warinus, vel eorum alter, loco ipſius Regis, facere poſſint vel poſſit Attornatos vel Attornatum, quos vel quem voluerint vel voluerit, coram nobis, ad omnia prædicta placita & querelas proſequendum & defendendum, vel ad lucrandum vel perdendum in eiſdem, ſicut prædictum eſt. A.D. 1281.

In cujus, &c. duraturas uſque ad Feſtum Paſchæ proximo futurum, & ab eodem Feſto uſque in unum annum proximo ſequentem completum.

Teſte Rege apud Kenynton 5. die Maii.

Pro Petro Corbet, de lupis capiendis.

A.D. 1281. An 9. E. 1. Pat. 9. E. 1. m. 20.

REX omnibus Ballivis, &c.

Sciatis quod injunximus dilecto & fideli noſtro Petro Corbet, quod in omnibus Foreſtis, & Parcis, & aliis locis, infra Comitatus noſtros Glouceſtr. Wygorn. Hereford. Salop. & Stafford. in quibus lupi poterunt inveniri, lupos, cum hominibus, canibus & ingeniis ſuis, capiat, & deſtruat modis omnibus quibus viderit expedire. A.D. 1281.

A.D.1281. dv. I. Et ideo vobis mandamus quod eidem Petro in omnibus, quæ ad captionem luporum, in Comitatibus prædictis, pertinent, intendentes ſitis & auxiliantes, quotiens opus fuerit, & prædictus Petrus vobis ſcire faciet ex parte noſtrâ.

In cujus, &c. duratur. quamdiu nobis placuerit. A.D.1281. Edv. I.

Teſte Rege apud Weſtm. decimo quarto die Maii.

Pro Hagino filio Denlacres Judæo London. de officio Preſbiteratus Judæorum ei pro vita ſua conceſſo.

A.D.1281. n.9. E. I. t.9. E. I. . 20.

REX Juſticiariis, Vicecomitibus, Ballivis, & omnibus Miniſtris & fidelibus ſuis, ac Judæis ſuis Angliæ, ſalutem.

Sciatis quod, ad inſtantiam kariſſimæ Conſortis noſtræ Alianoræ-Reginæ Angliæ, & per aſſenſum Communitatis Judæorum prædictorum, volumus & concedimus, pro nobis & hæredibus noſtris, quod Haginus, filius Denlacres, Judæus London. habeat & teneat, totâ vitâ ſuâ, officium Presbiteratûs Judæorum eorumdem libere, quiete, integre, cum omnibus pertinentiis, libertatibus, & liberis conſuetudinibus ad ipſum presbiteratum pertinentibus, ſicut Haginus, filius Magiſtri Moſei, quondam Judæi London. defunctus, vel alius, ante ipſum, officium illud prius tenuit. A.D.1281.

Volumus etiam quod ipſum Haginum, filium Denlacres, manuteneatis, protegatis & defendatis in officio prædicto.

Et, ſi quis ei ſuper hoc foriſfacere præſumpſerit, id ei ſine dilatione, ſalva nobis emenda de foriſfactura noſtra, faciatis emendari, tanquam Dominico Judæo noſtro, quem ſpecialiter retinemus in officio memorato.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. decimo quinto die Maii.

Ordinatio facta per Regem, ſuper contentionibus & diſcordiis, motis inter Epiſcopum Baion. & Majorem, centumque Pares, & totam Communitatem Baion.

A.D.1281. n.9. E. I. .B.f. 312. a enes Camear. t. Vaſcon. 8. . I. m. 9.

IN nomine Domini, Amen.

Quia multæ circumſtantiæ facti atrocitatem habent merito mitigare, nos Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitanniæ, à venerabili Patre Dominico, eâdem gratiâ, Baion. Epiſcopo, ex parte unâ, & Majore, centumque Paribus, ac tota Communitate Baion. ex altera, ſuper contentionibus, quæſtionibus, & diſcordiis, inter eos motis, in nos arbitrandi, ordinandi, faciendi, diffiniendi alte & baſſe, non ſervato etiam juris ordine, poteſtate tranſlata, prout in compromiſſo ſuper hiis facto plenius continetur, ex bono & æquo, actis & proceſſu diligenter examinatis, penſatis undique perſonarum, rerum, & negotiorum conditionibus univerſis, arbitramur, diffinimus, ſtatuimus, ordinamus, laudamus & dicimus,

Quod, pro injuriis, Deo, Eccleſiæ, & prædicto Epiſcopo irrogatis, Major & alii prædicti, qui præſentes judicio conſenſerunt, per quod Mainaldus de Akys manum habuit mutilatam, videlicet, centum Pares (Arnaldo de Polyne, & Johanne de Caſtro Jeloſio, qui præfato judicio reclamabant, duntaxat exceptis) die Nativitatis beatæ Mariæ Virginis, proceſſionem ſolempniter faciant; à domo Communitatis prædictæ incipientes, & uſque ad majus altare Cathedralis Eccleſiæ procedentes, quilibet eorum in ſolâ tunicâ, ſine corrigiâ & coyſa, cum uno cereo, ad minus unius libræ ceræ, accenſo; cereoſque ipſos ad altare prædictum cum devotione offerant & dimittant; & per Epiſcopum iſtius rei cauſa, in Eccleſiâ ipſâ, populo publicè exponatur: A.D.1281.

Et quod prædicti Major, centumque Pares, & qui judicio interfuerunt & conceſſerunt, Maynaldo de Akys, ad ſuſtentationem ſuam perpetuam, contribuant ducentas libras Burdegalenſes, ad Natale Domini, & ad Feſtum Nativitatis Sancti Johannis Baptiſtæ, proximo ſequens, pro æqualibus portionibus perſolvendas.

Et, ne, qui ſine culpâ fuerint, pœnâ percellantur, volumus & mandamus quod, cum res urgeat, Seneſcallus noſter aut Ballivus, de hiis, qui judicio prædicto conceſſerunt aut interfuerunt, inquirendi liberam habeat poteſtatem.

A.D. 1281.
Edv. 1.

Prædictum verum Maynaldum, per ſententiam bannitum, ad Civitatem ipſam, per noſtrum dictum ſeu diffinitionem, reſtituimus.

Arbitramur inſuper, ſtatuimus, diffinimus, ordinamus, laudamus & dicimus, quod Major, centum Pares, & Communitas memorati, prædicto Epiſcopo dent & ſolvant quingentas libras ſterlingorum, citra Feſtum Sancti Martini in Yeme.

Et, quia in hujuſmodi collectis, aliquando pauperes indebitè gravantur, præcipimus quod Seneſcallus noſter aut Ballivus videat ne minus onerentur; nec, prætextu iſtius pecuniæ, collecta majoris pecuniæ fiat.

Volumus etiam & præcipimus ut procuratores partium, aut partes ipſæ, coram nobis præſentes, hæc noſtrum arbitrium, diffinitionem, ſtatutum, ordinationem, laudum & dictum ſtatim, per ſuam ſcripturam, emologent & acceptent.

Reſervamus itaque nobis ſpecialiter poteſtatem hæc noſtrum arbitrium, diffinitionem, ſtatutum, ordinationem, laudum & dictum corrigendi, declarandi, & interpretandi alias, ſemel, ac pluries, prout nobis videbitur expedire.

Et, in hiis omnibus, reſervamus nobis regalem poteſtatem & dominicam, emendas capiendi, pro libito noſtro, cum nobis placuerit, quatenus prædicta debita noſtram Regiam poteſtatem oſfenderint ſeu dominicam.

Nos vero Robertus, Dei gratiâ, Bathon. & Wellenſ. Epiſcopus, à partibus prædictis arbiter concorditer ſimiliter electus, in hiis, ſi quæ ſint, quæ, jure refragante, non poſſunt cadere in perſonam Domini Regis, prout in formâ Compromiſſi plenius continetur, ſententias excommunicationis & interdicti, in prædictos Majorem, centum Pares, & Communitatem prædictam latas, arbitramur, ordinamus, diffinimus & dicimus per Baion. Epiſcopum revocandas, & petentes ab eodem abſolutionis beneficium, ex dictâ causâ, ſine difficultatis obſtaculo, fore abſolvendos.

Actum & Dat. in Palatio noſtro Regali, tertio die Junii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octageſimo primo.

Epiſcopi Baionæ, de ordinatione Regis approbanda.

A.D. 1281.
An. 9. E. 1.
L. B. f. 271. b.
Penes Camerar.

UNiverſis Chriſti fidelibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, Dominicus, Dei gratiâ, Epiſcopus Baion. ſalutem in omnium ſalutari.

Cum ſuper contentionibus, quæſtionibus & diſcordiis, inter nos ex unâ parte, & Majorem, Centumque Pares, ac totam Communitatem Baion. ex alterâ motis, eſſet in Magnificum Principem Dominum E. Dei gratiâ, Regem Angliæ illuſtrem compromiſſum, ut ipſe, non ſervato juris ordine, alte & baſſe de illis, pro ſuæ libito voluntatis, arbitraretur, ordinaret, diceret & laudaret; idémque excellentiſſimus Princeps, ex bono & æquo, actis & proceſſibus diligenter examinatis, penſatis undique perſonarum, rerum & negotiorum conditionibus univerſis, voluerit, ſtatuerit, diffinierit & ordinaverit, prout in dicto ejuſdem, ſub ſigillo ſuo nobis tradito, pleniùs continetur.

Nos, hujuſmodi dictum, voluntatem, ſtatutum, diffinitionem & ordinationem, nomine noſtro, Eccleſiæ & Capituli noſtri, ſponte & ex certâ conſcientiâ omologamus, & tenore præſentium ſpecialiter approbamus; in verbo ſacerdotii fideliter promittentes nos omnia & ſingula integre ſervare, & in nullo contravenire, atque procurare ea pleniùs ab aliis obſervari.

In cujus rei teſtimonium præſentes litteras ſigilli noſtri munimine fecimus roborari.

Dat. London. quinto die Junii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octageſimo primo.

Litera Civitatis Baionæ, de dicto Regis obſervando.

A.D. 1281.
An. 9. E 1.
L. B. f. 272.
Penes Camerar.

UNiverſis Chriſti fidelibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, Major, & Magiſter Aymericus de Viridare, Petrus de Banheries, & Willielmus de Burd. Procuratores centum Parium & Communitatis Baion. ſalutem in omnium ſalutari.

Cum ſuper contentionibus, quæſtionibus & diſcordiis, inter venerabilem Patrem Dominicum, Dei gratiâ, Epiſcopum Baion. ex unâ, & Majorem, centumque Pares, ac totam Civitatem

D.1281. v. I. Baion. ex alterâ motis, eſſet in magnificum Principem, Dominum E. Dei gratiâ, Regem Angliæ illuſtrem compromiſſum, ut ipſe, non ſervato juris ordine, alte & baſſe de illis, pro ſuæ libito voluntatis, arbitretur, ordinaret, diffiniret, diceret & laudaret; idemque excellentiſſimus Princeps, ex bono & æquo actis & proceſſibus diligenter examinatis, penſatis undique perſonarum, rerum & negotiorum conditionibus univerſis, voluit, ſtatuit, diffinivit & ordinavit, prout in dicto ejuſdem, ſub ſigillo ſuo nobis tradito, pleniùs continetur.

Nos, hujuſmodi dictum, voluntatem, ſtatutum, diffinitionem & ordinationem, nomine noſtro, centum Parium, Communitatis, Civitatis prædictæ, ſponte & ex certâ conſcientiâ omologamus, & tenore præſentium ſpecialiter approbamus; bona fide promittentes nos omnia & ſingula integre ſervare, & in nullo contravenire, atque procurare ea pleniùs ab aliis obſervari. A.D.1281. Edv. I.

In cujus rei teſtimonium ſigillum venerabilis Patris Domini Godefridi, Dei gratiâ, Wygorn. Epiſcopi, unà cum ſigillis noſtris, præſentibus litteris apponi procuravimus, in fidem pleniorem.

Dat. London. quinto die Junii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo primo.*

Litera Majoris & Communitatis de Abbevilla, quibus tractatum cum Rege Angliæ habitum acceptant & confirmant.

D.1281. 9. E. I. Vaſc. d. A Touz chiaus, ke ches lettres verrunt ou orrunt, li Maires, li Eſkevin, & toute la Communites d'Abevile ſaluz.

Nous faiſons a ſavoir a touz ke come debas fuſt entre noble home, mun Seigneur Thomas de Sandwiz Chivaler, adonc Seneſchall de Pontif, pur treſnoble Prince, noſtre treſchere Seigneur, Edward, par la grace de Deu, Roy de Engleterre, Seigneur de Irlaunde, Duc d'Acquitaine, Conte de Pont. & de Monſteroll, & noſtre chiere Dame, Alianore, par chele meſme grace, Royne de Engleterre, Dame, Ducheſſe & Conteſſe des lieus devauntdiz, ſa Compaigne, & en leur non d'une part; & nus, Maire, Eskevin, e tote la Communites d'autre, pur la raiſon du ban fait de mon Seigneur Huon de Fainnechon, adonc Baillif d'Abeuile, & euſt dure li debas par aucune pieche de tens, en le par fin, par conſeil de preud oumes, pur la volente* de noſtre chier Seigneur le Roy d'Engleterre, & de noſtre treſchere Dame la Royne, ſa Compaigne, faire & a emplir, a ceo nos ſumes aſſentions & volons, & a ceo nos conſentons, ke noſtre chiers Sire le Roys puiſt rendre le Vile d'Abevile a mun Seigneur Huon de Fainnechon, ou puiſt remettre, ou ren uoier le dit Mun Seigneur Huon en le Vile d'Abevile, ſi il li pleſt.

Et deuons faire ſavoir ſoffiſaument a noſtre Comun, ke noſtre Sire li Roys a remis, ou renuoyes en le Vile d'Abevile, ou rendue la Vile d'Abevile a dit mun Seigneur Huon e ke hom li teigne bone pais deſore enavant e devons faire ſavoir qe ſi akun ou akuns fuſt ou fuſſent qi mesfeſit a mon Seigneur Huon. ou feroit juſtice du Maufeiteur, ou des Mafaiteurs, autre ſi grant ke ſe an meſfeſoit a un jure. A.D.1281.

Et recoinuſſons, par la teneur de cheſte lettre, ke deſore en avaunt ſur le cors du Seigneur du Pontif qi ore eſt, ne qui le ſerra el tens avenir ſour ſe feme, ſour leur enfans, ſur leur Seneſchal de Pont. li Baille en d'Abevile, le Baille de Rue, le Baille de Creſſi, le Baille de Walen. e le Baille d'Araines, qui que il ſoient, ou qui le ſerrunt el tens avenir, ne aions, ne puiſſons avoir coniſſance ne juſtice, en nul tens, de nul cas, ſour leur cors, pur choſe ke il meſſachent a autruy, ne autres a eus.

E, ſi en aucun tens avenies en juſtice, ou coniſſaunce ſour les perſones devantdites, ou ſour aucunes de eles, ſi i renonchous nous par le teneur de ceſte lettre.

E ſi volons, & a ceo bonement nous aſſentons, ki li Cuens de Pontif, qui ore eſt, ou qui le ſerra en le tens avenir, puiſt faire chaſtel, ſi il lui pleſt, & firmete en ſon Manoir d'Abevila, & es teres, queles il porra entour acquire, tel & ſi grant come il lui plerra.

Et porra les Murs de la Vile parchier, ou faire parchier, & faire une poſterne, pur iſſer de ſon Manoir, enuers le Dos par mi les murs de le Vile, e les foſſes;

Sauf a nous les privileges, e les franchiſes, otres e donees a nous par des

Contes

A.D.1281. Edv. I.

Contes de Pont. en touz autres articles, qui ne ſunt contenu en ceſte lettre.

Et, pour ce ke toutes les choſes devantdites ſoient fermes e eſtables, nos avons ſeelees ces lettres du ſeel de noſtre Communite d'Abeville.

Faites en l'an de grace, MCCLXXXI. le ſiſt jour de Jung entraunt.

De Legibus & Conſuetudinibus, olim uſitatis, adhuc in partibus Walliæ obſervandis.

A.D.1281. An. 9. E. I. Rot. Wall. A. 9. E. 1. m. 5. d.

REX Lewelino, filio Griffini, Principi Walliæ, ſalutem.

Accepimus ex tenore Juratæ & Inquiſitionis, nuper coram venerabili Patre Th. Meneven. Epiſcopo, Reginaldo de Grey, & aliis fidelibus noſtris captæ in Wallia & Marchia Walliæ, de legibus & conſuetudinibus, in partibus illis, temporibus Domini H. Regis patris noſtri, & aliorum prædeceſſorum noſtrorum Regum Angliæ, uſitatis;

Et etiam, ex inſpectione Rotulorum ejuſdem Regis patris noſtri, & aliorum Prædeceſſorum noſtrorum Regum Angliæ, coram nobis, Prælatis, Comitibus, Baronibus & Conſilio noſtro auditorum, recitatorum & intellectorum, de brevibus & placitis temporibus eorumdem Regum deductis, concordantium juratæ & inquiſitioni ſupradictis;

Et pronunciari fecimus ut eædem leges & conſuetudines, in eiſdem partibus, nunc, ut prius temporibus Regum prædictorum, teneantur, obſerventur, deducantur & terminentur:

Et hoc vobis ſignificamus, ut placitum, quod eſt inter vos, & Griffinum filium Wenunwen, de quibuſdam terris & tenementis, in partibus illis, proſequamini juxta leges & conſuetudines prædictas:

Injunximus enim Juſticiariis noſtris partium illarum, quod præmiſſa coram ipſis obſervari faciant; & vobis, in placito prædicto, ac aliis placitis, celerem juſtitiam exhibeant, in formâ prædicta.

Teſte Rege apud Weſtm. ſexto die Junii.

De Homagio per Jordanum de Podyo.

A.D.1281. An. 9. E. I. L.B. f. 269. b. Penes Camerar.

NOverint univerſi, quod ego Jordanus de Podyo Domicellus, feci homagium ligium Domino meo, excellentiſſimo Principi, Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ & Duci Aquitaniæ, de meo Manerio, cum pertinentiis, vocato de Brunhaco in Parrochia de Brunhaco, ac de terris, & tenementis, & poſſeſſionibus aliis, quas habeo, & habere debeo in Parrochia de Marruhaco, & in Parrochia Sancti Vincenſii, & in Parrochia de Coiraco, & in Parrochia Sancti Landegarn. & in Parrochia Sancti Romani Dioc. Vaſaten.

Quæ omnia ego & mei anteceſſores tenueramus in allodium liberum, & quæ recepi, à dicto Domino Rege, & ſuis hæredibus, Ducibus Aquitaniæ, tenenda exnunc per me, & hæredes meos, & ſucceſſores, in feodum immediatum, cum dicto homagio, & uno pari cirotecarum albarum, in mutatione Domini de à capite, & cum aliis deveriis, ratione feodi debitis & conſuetis, & quæ antea debeam & conſueveram Ego & anteceſſores mei facere dicto Domino Regi, ſicut alii tenentes allodia in Dioc. in quibus ſunt Parrochiæ ſupradictæ, & quæ omnia dictus Dominus Rex recepit, ſalvo jure ſuo & quolibet alieno.

Et in teſtimonium præmiſſorum ſigilla reverendorum in Chriſto Patrum Willielmi Norwicenſis, & Thomæ Menevenſis Epiſcoporum, unà cum meo, procuravi appendi præſentibus.

Datum apud Weſtm. octavo die Junii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo primo.

1281. A.D.1281. Edw. I.

De matrimonio filiæ Regis & primogeniti Regis Arragoniæ confirmando & complendo.

1281 E. I. ſc 9. 3. d.

REX dilecto & fideli ſuo, Johanni de Veſcy, & Antonio Bek; ſalutem.

Per fidelem Clericum noſtrum, Magiſtrum Bon. de Sancto Quintino, audita relatione de hiis, quæ cum Egregio Principe Rege Aragoniæ ſuper matrimonio filiæ noſtræ & primogeniti ſui, per vos ordinata exiſtunt, contenti ſumus plenius & pacati.

Quare vobis mandamus, habita deliberatione cum conſilio noſtro, quatinus dictum matrimonium juramento firmetis, &, quantum cum jure poteritis, compleatis.

Arras autem, non Augmentum, eligimus, & per vos eligi præcipimus; terminum etiam traductionis prædictæ filiæ & ſolutionis pecuniæ dotis ſuæ volumus aſſignari per vos ab inſtanti Feſto omnium Sanctorum, uſque ad duos annos, ſi poteſtis commode; ſin autem, à dicto Feſto uſque ad annum; ita quod tunc prædicta filia, ad partes illàs ſit adducta: Regina enim, mater ſua, & kariſſima mater noſtra, nolunt ſuſtinere, propter teneritatem ejuſdem filiæ, quod antea traducatur: Hanc autem rationem eidem Regi vel filio ſuo poteritis aſſignare. A.D.1281.

Litteram autem noſtram obligatoriam, ſuper ſolutione dotis facienda, vobis mittimus, ſi neceſſe fuerit, liberandam.

De ſeditione autem, mota per Walenſes, non moveamini; quia eoſdem non credimus, nec præſumimus aliquos habere fautores; & de die in diem poteſtas eorum minuitur, & ſperamus quod in brevi pleniſſime confundentur; nec, occaſione eorumdem, volumus ut, omiſſo expeditionis veſtræ aliquo articulo, venire feſtinantius properetis.

Dat. apud Ceſtr. decimo nono die Junii.

Litera Regi Franciæ, quod quædam, ex virtute pacis liberanda, nondum liberantur.

.1281. 9. E. I. Vaſcon. .1. m. 3. d.

REgi Franciæ, Rex Angliæ ſalutem, & fælices ad vota ſucceſſus.

Cum, ex virtute pacis, inter inclitæ recordationis Lodowicum Patrem veſtrum Franciæ, & kariſſimum Patrem noſtrum Angliæ Reges, & ex ordinatione Ambian. multa nobis in Lemovic. Petragor. & Caturc. Dioc. liberare tenemini, quæ liberata non fuerunt: & multa, quæ liberata & poſtmodum ſub priſa fuerunt reſtituere debeatis;

Ad quæ requirenda, dilectos & fideles noſtros, Johannem de Greilliaco Militem Seneſcallum noſtrum Vaſconiæ, & Magiſtrum Reimundum de Ferrariis ad vos duximus deſtinandos.

Placeat Excellentiſſimæ veſtræ Regiæ Majeſtati facere liberari præmiſſa, & inquiſitionem ſuper facto Caturc. prout alias, ſecundum formam pacis prædictæ, inchoata extitit, terminari. A.D.1281.

Litteras etiam, tangentes terras Agen. & Sancton. per vos nobis reſtitutas, quæ penes Magiſtrum Egidium Camelini Procuratorem executorum Comitis Pictaven. reſidere dicuntur, & ad regimen prædictarum terrarum nobis ſunt neceſſariæ, placeat Dominationi veſtræ Seneſcallo noſtro Vaſconiæ facere liberari.

Valeat Celſitudo veſtra bene & diu.

Dat. apud Ceſtriam viceſimo-primo die Junii.

A.D. 1281. *Edv.* I.

De Rege in Vaſconiam profecturo, ad treugam vel pacem inter Caſtellæ & Franciæ Reges, procurandam.

A.D. 1281. *An.* 9. *E.* I. *Rotul. Liter. Regal. Membr.* 2.

MAgnifico Principi, ſororio ſuo kariſſimo, Domino Alfonſo, Dei gratiâ, Caſtellæ, Toleti, Legionis, Galiciæ, Sibillæ, Murciæ, Cordubiæ, Gehennis & Algarb. Regi illuſtri, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, ſalutem & ſinceræ dilectionis ſemper augmentum,

Deſiderantes corditer vos videre & veſtro frui colloquio, ad terram noſtram Vaſconiæ in brevi dirigere proponimus greſſus noſtros; ita quod ibidem erimus in proximo menſe Septembris, Domino concedente, ad laborandum & tractandum circa treugam vel pacem, ſi placet, inter vos & Dominum Regem Franciæ illuſtrem, ſecundum quod ad partis utriuſque, ac totius Chriſtianitatis commodum & honorem, melius noverimus convenire.

Quocirca Serenitatem veſtram affectuoſe requirimus & rogamus, quatinus circa terminum prædictum partes prædictas appropinquare velitis ex hâc cauſâ;

Nec vos, ſi placet, ad aliquam paretis interim, quæ noſtrum propoſitum in hâc parte poterit impedire:

Quia ulteriorem treugam, infra quam commodius & magis exquiſite tractari poterit dictum negotium, inter vos & ipſum capiemus, altiſſimo annuente.

Dat. apud Weſtm. tertio die Julii, anno Regni noſtri nono.

Litera Regi Franciæ, de eodem negotio Pacis cum Rege Caſtellæ.

A.D. 1281. *An.* 9. *E.* I. *Tranſcript. Liter.* 9. *E.* I. *m.* 2.

AU noble Prince, e ſoen treſchere Seignur e coſin, Phelippe, par la grace Deu, Rey de Fraunce, E. par meymes la grace, Rey de Engleterre, Seigneur de Hirlaunde e Duk de Aquitaygne, ſaluz e du reverence.

Sire, endreit de la boſoygne, de entre vos e le Rey de Caſtelle, je vos pri ke vos voyles ſofrir ke ie me entremette, ſi com mes meſſages vos requerent.

E, ſi il pleſt a voſtre Seignorie eſloygner la Trewe, ke eſt entre vos, Jo ay ben le poer de fere le, auſi pur le Rey de Eſpaygne; e de ceo Sire creez mes avauntdiz meſſages, porturs de ceſte lettre.

Donee a Weſtmoſter. le tiers jur de Juyl le an de noſtre Regne novime.

Regi Franciæ Literæ Credentiales.

A.D. 1281. *An.* 9. *E.* I. *Rotul. Liter. Regal. Membran.* 2.

MAgnifico Principi, Domino ac conſanguineo ſuo chariſſimo, Domino Philippo, Dei gratiâ, Regi Franciæ, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, ſalutem, cum ſinceræ dilectionis continuis incrementis.

Mittimus ad vos dilectos & fideles noſtros, Antonium Bek, & Lucam de Tany, quibus, ſuper quibuſdam negotiis, quæ veſtræ Serenitati volumus explicari, aperuimus pleniùs mentem noſtram; Dominationem veſtram deprecantes, quatenus eiſdem in negotiis ipſis adhibere dignemini firmam fidem.

Dat. apud Weſtm. tertio die Julii, anno Regni noſtri nono.

De Negotio pacis prædicto, Instructiones traditæ Nunciis ad Regem Franciæ profecturis.

A.D.1281. An. 9. E. 1. Tranſcr. Liber. m. 2.

Sire, li Roys de Engleterre, Mon Seigneur, vos pria n'adgeres, par ſon meſſage, pur aver conduct de aler en ſa Tere de Gaſcoyne.

. Sire, ſon entendment eſtoit adonc principalment, e eſt uncore, ke il ſe peuſt trauayler d'en diſcord apeſer, ke eſt entre vos e le Roys de Caſtele, ou par Trewe, ou par Pes.

Mes, Sire, pur ceo ke il ne eſtoit mie certeins del apruchement le Roys de Caſtele as parties de Gaſcoyne, pur ceo, Sire, il ne vos voleit maunder par le meſſage, par ky il enveya quere ſon condut, riens de ceſte choſe.

Mes, pur ceo ke il ad entendu, de novel, ke le Roys de Caſtele vee aprucher as parties de Gaſcoyne, ſi il y veit, il vos maunde, Sire, ke, ſi il vos pleſt; volentires ſe travayelera ou de Pes, ou de Trewe entre vos.

Kar ja ſeyt ceo ke graunz genz e ſages ſe ſoyent entremis, le graunt deſir, ke il ad de purchacer ceſte choſe, le fet emprendre ceſt travayil, ſi voſtre volente y eſt, pur le graunt profit de la Criſtiente, e pur ceo ke il eſt tenuz a vos, e au Reys de Caſtele, ſi com vos ſauez, e eſpecialment a vos.

A.D.1281.

E de ceo, Sire, vous prie ke vos ly maundez voſtre volente.

E Sachez, Sire, ke ly Roys ne vee, mye a ceſte foyz, de paſſer la mer, ſi ne volez ke il s'en entremette de ceſte boſoyne.

Sy le Roys de Fraunce reſpont, ke ly pleſt ke li Roys de Engleterre s'en entremette de ceſte boſoyne; reſpoignent e requerent ly meſſage, ke il pleſe au Roys de Fraunce, ke la Trewe ſoit alongee; kar li termes de la Trewe, ke eſt ore, eſt trop brefs pur parler de ſi graunt boſoygne, com ceſte eſt.

De pecunia, ex antiqua Conſuetudine, Uxoribus Dominorum Ageneſii ſoluta, Reginæ Conſorti Regis nunc perſolvenda.

A.D.1281. An. 9. E. 1. Rot. Vaſcon. 9. E. 1. m. 8.

Rex Seneſcallo ſuo in Ducatu Aquitanniæ, vel Receptori ſuo in terrâ Agen. ſalutem.

Cum, ex antiquâ conſuetudine, uxores Dominorum Agen. qui pro tempore fuerunt, de ſingulis Ballivis illius terræ venditis, ſeu ad firmam traditis ab illis, qui eaſdem Ballivas emunt, vel ad firmam recipiunt, annis ſingulis, certam habuerint quantitatem pecuniæ;

Nos, nolentes quod kariſſima Conſors noſtra Alianora Dei gratiâ Regina Angliæ, Domina Hiberniæ & Duciſſa Acquitanniæ, deterioris conditionis exiſtat, quam fuerunt uxores Dominorum Ageneſ. pro temporibus retroactis; ſet potius, ſi fieri poſſit, melioris,

A.D.1281.

Vobis mandamus quod dictæ Conſorti noſtræ, vel ejus mandato, de ſingulis Ballivis, à tempore quo dicta terra ad manum noſtram devenit, venditis, vel ad firmam traditis, ſeu venditis in poſterum, aut tradendis, tantum quantum Johanna, quondam Comitiſſa Pictaven. & Tholoſona, tempore viri ſui, & poſtmodum illuſtris Regina Franciæ, tempore quo ipſa terra fuit in manu Domini Regis Franciæ viri ſui, conſueverunt percipere & habere, faciatis annis ſingulis reſponderi.

Teſte Rege apud Weſtmon. 5. die Julii.

Conceſſiones Florentii Comitis Hollandiæ ſuper matrimonio, Inter Alfonſum Filium Regis, & Margaretam Filiam Comitis, contrahendo.

A.D.1281. An. 9. E. 1. L A. f. 131. b. Penes Camerar.

Omnibus, ad quos præſentes litterępervenerint, Florentius Comes Hollandiæ, ſalutem in Domino.

. Noveritis me optuliſſe & conceſſiſſe

A.D.1281.

Domino Edwardo, illuſtri Regi Angliæ, Margaretam Filiam noſtram, Domino Alfonſo ejus Filio maritandam, unà cum medietate totius terræ noſtræ,

quam

quam inprȩſentiarum tenemus, ſub hac forma :

Quod nos eam in duas partes, prout ęqualius poterimus, dividi faciemus, & idem Rex eliget partem illam, quam maluerit acceptare :

Et, ſi de nobis contingat humanitùs, nullo Filio noſtro maſculo ſuperſtite, dicta Filia noſtra erit Hęres noſtra in omnibus terris noſtris, tam illis, quas nunc tenemus, quàm etiam aliis quibuſcunque, quas tenebimus tempore mortis noſtræ :

Et, ſi Filiam aliam habeamus, unam vel plures, volumus quod illa vel illę Filię, nullam de terris noſtris habeant portionem; ſed per Dominum Regem Anglię decenter & ydonee maritentur :

Volumus etiam quod de illâ parte, quam Dominus Rex acceptaverit, dicti Alfonſus & Margareta, quando matrimonium celebrabitur inter eos, habeant ſtatim talem ſeyſinam vel poſſeſſionem, qualem Nuncii Regis ipſius, qui ad partes illas accedent, viderint expedire ; ſalvis nobis commoditatibus & exitibus terrarum ipſarum, una cum ſervitiis gentium, toto tempore vitę noſtrę ; exceptis rationabilibus cuſtibus cuſtodum ipſius.

Et, ad majorem ſecuritatem, volumus quod cum Rex ipſe partem, quam voluerit, eligerit, nobiles Homines & communitates bonarum villarum totius terrę noſtrę, ita bene de parte, quę nobis remanſerit, ſicut de illa, quam Rex eligerit, affirment per juramenta homagia, & per ſcripta pacta prędicta, ut ſuperius ſunt expreſſa.

Volumus inſuper quod, quando dictum matrimonium celebrabitur, Villę fortes, Caſtra, & alię fortalitię terrę noſtrę in cuſtodiâ ipſius Regis vel dictorum Alfonſi & Margaretę, deliberentur, & remaneant; dum tamen ſuper hoc ſervemur indempnes; ſalvis rationabilibus cuſtibus cuſtodum ipſorum villarum, Caſtrorum, & fortalitiarum.

Et volumus quod, ſtatim pactis hujuſmodi aſſecuratis inter prędictum Regem & nos, dicta Filia noſtra veniat in cuſtodia dicti Regis, ſi videatur ejuſdem Regis nunciis quod hoc ipſius Margaretę ętatis teneritas pati poſſit ; vel ad citius quam poterit, ſi hoc, ad pręſens, dicta ętatis teneritas minime patiatur.

Adhuc volumus & promittimus quod nos nobiles, & alios terrę noſtrę, in prȩſentia dictorum Nunciorum, faciemus jurare quod, ſi de nobis contingat humanitùs, liberis noſtris infra ętatem exiſtentibus, ballium ſive advocatia terræ noſtræ & liberorum noſtrorum, in ipſius Regis cuſtodia, uſque ad ętatem ipſorum liberorum legittimam, integre remanebit, habendum per gentes ydoneas & tenendum; ſet quod Comitiſſa conſors noſtra, quam non intendimus ſufficienter eſſe dotatam, ad cognitionem prędicti Regis ſufficienter inde dotetur.

Rurſus, ad majorem ſecuritatem, omnia prædicta per Regem Alemanum procurabimus confirmari ; & nichilominus apponemus fideliter poſſe noſtrum quod electores Imperii hiis omnibus aſſentiant, & ea confirment.

Et, ſi ſecuritates iſtę non ſufficiant, omnes alias ſecuritates, quas Nuncii prędicti per vicinas terras, vel per noſtras poterint inquirere, quod facere poſſumus, quod prędicta omnia ſint ſtabilia atque firma, nos faciemus & complebimus bona fide.

Et, viſa dicta Filia noſtra, per prędicti Regis Nuncios, ſi eiſdem placuerit, & aliis expreſſis ſuperiùs firmatis & completis, dictus Rex conceſſit nobis ſe firmaturum dictum Matrimonium ; & dictam Filiam noſtram, ſecundum quantitatem terrę, quam eidem donamus in maritagium, decenter & ydonee dotaturum.

Quod, ſi forte pacta hujuſmodi adeo formari & aſſecurari non poſſint, quod ſecundum leges & conſuetudines terrę noſtrę habeant perpetui roboris firmitatem, pro infectis omnia, quę promiſimus, habeantur.

In quorum teſtimonium Sigillum noſtrum prȩſentibus duximus apponendum.

Datum apud Weſtmonaſterium quinto die Julii, anno gratię 1281.

Iſta Littera duplicatur de verbo ad verbum.

De Diſcordiis inter Homines Regni Angliæ, & Homines Florentii Comitis Hollandiæ terminandis.

D.1281. 9. E. I. 9. E. I. 8. A.D. 1281.

Rex omnibus, &c. ſalutem.

Cum dudum quædam contentiones & diſcordiæ motæ fuiſſent inter homines Regni noſtri Angliæ ex unâ parte, & homines Nobilis Viri Domini Florentii Comitis Holandiæ, & Seylandiæ ex alterâ, quarum contentionum & diſcordiarum occaſione deprædationes & diverſa enormia hinc & inde perpetrabantur: tandem nuper coram nobis, & Concilio noſtro, in præſentiâ præfati Comitis, habito diligenti tractatu, pro contentionibus & diſcordiis illis ſedandis, & pace inter nos, & ipſum, & homines noſtros, & ſuos totaliter reformandâ, taliter proviſum fuit & condictum, videlicet,

Quod dilectus & fidelis noſter Johannes de Luvetot, & quidam alius de noſtris fidelibus, quem ad hoc aſſignaremus, pro nobis & hæredibus noſtris partes adirent præfati Comitis, ad querelas eorumdem hominum noſtrorum de tranſgreſſionibus & injuriis, eis per homines ipſius Comitis factis: unà cum quibuſdam de fidelibus ejuſdem Comitis, quos ad hoc deputaverit, audiendum & inquirendum, & ad ſatisfactiones & emendas de eiſdem tranſgreſſionibus, juxta qualitatem earumdem, nomine noſtro, & vice, & nomine prædictorum hominum noſtrorum, recipiendum;

Et ſimiliter, quod duo de fidelibus ipſius Comitis, quos ad hoc deputaverit, unà cum quibuſdam de fidelibus noſtris, ordinationem prædictam, factam inter homines ejuſdem Comitis & homines noſtros, ſuper tranſgreſſionibus hujuſmodi, in Regno noſtro, cum ſuper hoc ab eodem Comite vel ſuis hominibus fuerimus requiſiti:

Nos igitur, de fidelitate prædicti Johannis de Luvetot, & dilecti & fidelis noſtri Magiſtri Henr. de Newerk Archidiaconi Richemundiæ, confidentes, eis commiſimus negotia ſupradicta audienda & terminanda, juxta ordinationem prædictam inde factam, & juxta exigentiam negotiorum prædictorum, & prout nobis, & hominibus noſtris, & eidem Comiti, & hominibus ſuis, magis viderint convenire; & ad ſatisfactiones & emendas de præmiſſis, ſicut prædictum eſt, recipiendum juxta ordinationem ſupradictam.

In cujus, &c.

Dat. apud Oſpring 10. die Auguſti, anno Domini 1281.

Bulla Martini Papæ per quam ſupplicavit Regi Angliæ quod ſolveret annum cenſum de Arreragiis trium annorum.

.D.1281. 9. E. I. Autogr. A.D. 1281.

Martinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto Filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Quanto erga Romanam Eccleſiam Matrem tuam, uberiori devotione novimus te fervere, tanto ſinceritatem tuam ad ea, in quibus eidem Eccleſiæ teneris ex debito fiducialius noſtris litteris excitamus; ſperantes ut eo libentius & liberalius debitum ipſum ſolvas, quo ex hoc Regium honorem ſtudioſius proſequi, & benevolentiam noſtram uberiùs noſceris promereri.

Cum igitur cenſus annuus mille Marc. Sterling. a te, ſicut noſti, prædictæ Eccleſiæ debeatur, fueritque jam per Triennium proximo præteritum in ipſius ſolutione ceſſatum, & etiam pro anno præſenti, terminando in proximo debeatur:

Serenitatem regiam requirimus & rogamus attente, per Apoſtolica tibi ſcripta mandantes, quatinus eundem Cenſum pro Triennio prædicto, & iſto præſenti anno, Dilecto Filio Magiſtro Giffredo, Cameræ noſtræ Clerico, in Angliæ commoranti, noſtro & Eccleſiæ prædictæ nomine, facias integrè, ac liberaliter aſſignari.

Ita quod nos, id gratum habentes, magnificentiam tuam poſſimus exinde meritò commendare.

Dat. apud Urbem veterem 12. Kal. Sept. Pontif. noſtri anno primo.

Sigillo avulſo.

A.D.1281. Edv. 1.

De pecunia Roberto de Brus Comiti de Karrick mutuo liberanda.

A.D.1281. An. 9. E. 1. Pat 9. E. 1. m. 7.

REX Bonrunonio de Luk, & Sancto Merc. de Luk ſalutem.

Quia dilectus Bachelarius noſter, Robertus de Brus, Comes de Karrick, pecunia indiget ad præſens.

Vos rogamus quatenus eidem Comiti mutuo tradi faciatis, vel certo Attornato ſuo, ad opus ſuum, quadraginta libras, & nos vobis eas perſolvi faciemus:

Et, cum pecuniam illam ei mutuaveritis, recipiatis ab eo literas ſuas patentes, receptionem dictæ pecuniæ teſtificantes.

Teſte Rege apud Wyndeſ. 10. die Septembris.

Litera Apoſtolica ſuper liberatione Almarici de Monteforti.

A.D.1281 An. 9. E. 1. L. A. f. 308. a Penes Camerar.

MArtinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto Filio magiſtro Reymundo, Decano Eccleſiæ Avicienſ. Capellano noſtro ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Olim, cum ad, felicis recordationis, Nicholai Papæ, prædeceſſoris noſtri, audientiam perveniſſet, quod Dilectus Filius Almaricus de Monteforti, Capellanus noſter, dum dilectam in Chriſto Filiam Nobilem Mulierem, A. ſororem ſuam, uxorem Dilecti Filii Nobilis viri, Principis Walliæ, per partes maritimas, Regno Angliæ vicinas, ad eundum Principem conducebat, laqueum captionis incurrerat;

Et quod kariſſimus in Chriſto Filius noſter Rex Angliæ illuſtris, eventum hujuſmodi non abſque affectu compaſſionis intelligens, de conſervando ſororis prædictæ pudore ſibi ſollicitudinis ſtudium vigilantis indiderat, procurando benignius ut nobilis eadem traduceretur ad virum; quodque Capellanus præfatus, ex ordinatione felicis recordationis Johannis Papæ Prædeceſſoris ſui, ſub quorundam prælatorum dicti Regni cuſtodia permanebat;

Dictus Nicholaus prædeceſſor circa liberationem ipſius Capellani quantum, ſecundum Deum, & abſque turbatione ſtatûs pacifici dicti Regni poterat, ſolerter intendens, ne diutiùs præfatus Capellanus detentionis hujuſmodi tædio gravaretur:

Attente quoque conſiderans quod & pietatis affectio, circa prædictam, ſicut præmittitur, ſervata ſororem, ac memoria ſanguinis, quo eidem Capellano Rex ipſe connectitur, Regalem animum ad eum veriſimiliter inclinare debebat, ſibique fontem aperire dulcedinis cordis ſui, te ad eundem Regem ſpecialiter deſtinavit: eum per ſuas litteras rogans attentius, ut pro ſua & Apoſtolicæ ſedis reverentia, circa liberationem Almarici jam dicti, ſic opem & operam efficaces impenderet, eumque faceret, poſtquam exiſteret liberatus, extra Regnum prædictum, ſub favore Regis, uſque ad loca ſibi tuta conduci, quod exinde ipſius Regis nominis gloria ſuſciperet incrementum;

Et ne, prætextu captionis ſeu detentionis hujus, ſimultatem aliquam ſuſcitandi aliqua occaſio præberetur, & eidem Regno, ejuſque incolis alicujus timendæ turbationis materia ſumeretur: à te, per alias ſuas litteras, nonnulla exequenda, & à prædicto Almarico facienda providit, per quæ hujus poſſit obviari periculis ab aliquibus credebatur; videlicet, quod ſi præfatus Almaricus certæ formæ in prædictis, ad eundem Regem directis, litteris ſimpliciter, abſolute ac libere conſentiret;

De quo quidem conſenſu libero voluit memoratus Nicholaus Prædeceſſor, ut tu cognoſceres, & diligenter adhiberes induſtriam & cautelam, ne fortè in poſterum à calumpniatoribus conſenſus hujus diceretur extortus, ab eodem Almarico, obligationem receperis, corporali præſtito Juramento, quod memoratum Regnum, abſque Apoſtolicæ Sedis expreſſa licentia, nullo umquam tempore reintraret: Quodque ſi præfatus Almaricus Regnum ipſum, aliaſque terras dicto Regi ſubjectas, per ſe, vel per alios, hoſtiliter nequaquam invaderet, nec etiam occuparet, nec invadi vel occupari ab alio procuraret: Et ſi ſecus forte præſumeret, excommunicationis ſententia, quam per te ferri voluit in eundem, ligatus exiſteret, & omnibus

nibus Eccleſiaſticis beneficiis, ac privilegio clericali privatus, & per te ad illa redderetur inabilis vel alia optinenda:

Et quod, poſtquam idem Almar. ad loca tuta Regni Franciæ peveniret, obligationem ſimilem renovaret, eam ſub juramento & pœnis ſimilibus, ſibi per te imponendis, vel etiam infligendis, perpetuò ſervaturus:

Quod, ſi poſtquam ad loca tuta dictum Almaricum pervenire contingeret, ipſe obligationem non renovaret eandem, aut contra præmiſſa, vel aliquid præmiſſorum veniret, ex tunc eiſdem excommunicationis, privationis & inhabilitatis pœnis, dictum Almaricum prælibatus Nicholaus Prædeceſſor voluit ſubjacere, prout hæc in prædictis, ad eundem Regem directis, litteris plenius continentur;

Set, eodem Nicholao Prædeceſſore, morte prævento, hujus negotium non potuit expedire,

Porro litteras regias, quas pridem, vacante tunc Apoſtolica Sede, per te venerabilibus Fratribus noſtris, Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, de quorum tunc temporis eramus numero, Rex ipſe direxit, intelleximus diligenter, dilatæ liberationis Almarici præfati cauſam pleniùs advertentes;

Et quia, tam ex ipſarum litterarum tenore, quam ex tua relatione collegimus, quod dictus Rex ad ejuſdem ſedis beneplacita exequenda promptum ſe exhibet & paratum, ſibi uberum dona rependimus gratiarum;

Ipſum per noſtras litteras rogantes attentius & exhortantes, ut, æterni Regis intuitu, per quem regnat & regitur ac pro Apoſtolicæ Sedis & noſtra reverentia, regiæque dignitatis honore, hujus gratæ nobis Legiæ promptitudinis ſeudum proſequens, citca liberationem A. prædicti oportunum & efficax ſtudium de benignitate Regia largiatur; faciens eundem A. poſtquam liberatus extiterit, extra Regnum ſuum, ſub favore Regio, uſque ad loca ſibi tuta conduci, ut dictus Rex illum ſibi proinde retributorem conſtituat, qui, de ſuæ munificentiæ largitate, pro minimis grandia recompenſat; & Sedis Apoſtolicæ gratia, quam libenter devotis Filiis explicamus, circa perſonam ſuam votivum ſuſcipiat incrementum:

Et, quum ſedes ipſa ex quodam piæ compaſſionis effectu, quo aſcriptos militiæ ordinis clericales proſequitur, negotia hujus cordi gerit: te, de cujus experta probitate confidimus, ad præfatum Regem propter hoc duximus remittendum, ut ab eodem Almarico diligenter, ut expedit, obligationem recipias ſupradictam;

In quâ per eundem A. adici velimus, ad ipſius Regis ſuique Regni Cautelam, quod idem Almar. ſibi, vel Regno ſuo, aut ipſius Regni perſonis adverſari volentibus, favorem vel conſenſum aliquem non præſtabit, prout idem Rex per eaſdem litteras Regias poſtulavit.

Rogamus etiam Regem ipſum ut, in hac parte beneplacitis Apoſtolicis conformans devotius deſideria cordis ſui, efficaciter exſequi ſtudeat quod ab eo petitur confidenter; ut ex hoc Regiæ devotionis ſinceritas clarius eluceſcat, & Romana Eccleſia, mater ſua, quæ ipſum gerit infra caritatis viſcera prædilectum, laborum tædia, occaſione hujus, non cogatur ulterius experiri.

Cum itaque de tuæ prolatæ circumſpectionis induſtria ſpecialiter confidamus, diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus præfato Regi, quod noſtris, in hac parte ſibi directis, precibus liberaliter & efficaciter acquieſcat: Juxta datam tibi ex alto prudentiam, ex parte noſtra ſollertius ſuadere, ipſumque inducere ſtudeas diligenter, ſic ſollicite in hac parte te dirigens, ut tuæ ſollicitudinis ſtudium poſſit exinde non immerito commendari.

Dat. apud Urbem Veterem, 12 Kalend. Octobris, Pontificatûs noſtri anno primo.

Nos vero R. Decanus præfatus, huic tranſcripto literarum Apoſtolicarum, de mandato noſtro, de ipſo originali ſumpto, & per nos diligenter aſcultato, ad pleniorem fidem faciendam, ſigillum noſtrum appoſuimus, & venerabili Patri Domino Bathon. & Wellenſ. Epiſcopo petenti conceſſimus.

Iſta litera duplicatur, & ejus tranſcripto apponitur Sigill. Fratris J. Archiepiſcopi Cantuar.

A.D.1281. Edv. 1.

Litera per quam Franciſcus Accurſii juravit fidelitatem præſtare Regi.

A.D.1281. An. 9. E. 1. L. A. f. 363. a Penes Camerar.

UNiverſis Chriſti fidelibus, hoc præſens ſcriptum viſur. & auditur. Franciſcus Accurſii de Bonon. Doctor legum, ſalutem in Domino.

Noverit Univerſitas veſtra quod, cum ſereniſſimus Princeps & Dominus meus kariſſimus, Dominus Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ illuſtris, pro ſervitio meo ſibi hactenus impenſo, & inpoſterum impendendo, dederit mihi quadringintas Marcas Sterlingorum præ manibus, & ulterius conceſſerit mihi quadraginta Marcas ſingulis annis ad totam vitam meam,

Ego, pro tantâ curialitate mihi impensâ, feci fidelitatem eidem Domino meo Regi, & ſacramentum corporale præſtiti, quod omnibus diebus vitæ meæ ero ei fidelis, & omnia conſilia & ſecreta ſua, michi revelata & revelanda, fideliter celabo; & quotieſcumque, & quantumcumque ſervitio meo indiguerit in partibus tranſmarinis, & per ipſum vel ex parte ſua ſuper hoc fuero præmunitus, circa ea fideliter & diligenter laborabo toto poſſe, omnibus ſumptibus & expenſis Domini Regis & omnimoda indempnitate mihi ſervata: & nichilominus ſatisfaciet michi integre de feudo prædicto; ita quod nichil mihi inde decidet occaſione ſumptuum prædictorum.

Et, ad omnia & ſingula præmiſſa facienda, obligo me & omnia bona mea, mobilia & immobilia, ubicumque fuerint conſtituta.

In cujus rei teſtimonium huic ſcripto appoſui ſigillum meum.

Dat. apud Lindhurſt primo die Octobris, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo primo.

De Judæis in Vaſconia graviter pertractatis.

A.D.1281. An. 9. E. 1. Rot. Vaſcon. 9. E. 1. m. 6.

REX Seneſcallo ſuo Vaſconiæ, & Conſtabulario ſuo Burdegaliæ, ſalutem.

Ex parte Communitatis Judæorum noſtrorum Vaſconiæ nobis eſt oſtenſum, quod ipſi, ad procurationem & inſtigationem quorumdam æmulorum ſuorum, propter modicas & leves occaſiones, per graves redemptiones & intolerabiles fatigantur, & indebite pertractantur,

Nos igitur, nolentes eis injuriari in hac parte, vobis mandamus quod præfatos Judæos, juſte deducentes, ipſos ſuper querelis, quas de eis fieri contigerit, faciatis per probos & legales Chriſtianos, prout juſtum fuerit, judicari.

Teſte Rege apud Lindehurſt quarto die Octobris.

De exiguo Judæorum in Vaſconia numero.

A.D.1281. An. 9. E. 1. Ibidem.

REX eidem ſalutem.

Ex parte Communitatis Judæorum noſtrorum Vaſconiæ nobis eſt oſtenſum, quod per varia & immenſa tallagia, ad quæ ipſi talliati fuerunt temporibus retroactis, in tantum gravati exiſtunt, quod plures eorum, relictis domibus, quas inhabitare conſueverunt, ad alia loca, extra poteſtatem noſtram, ſe diverterunt; &, ubi ſolebant eſſe quinquaginta Judæi talliabiles, jam pauci remanent, qui temporibus debitis poterunt talliari.

Quocirca vobis mandamus quod præfatos Judæos per tallagia hujuſmodi intollerabilia de cætero non gravetis, per quod numerus Judæorum, qui remanent, minoretur.

Teſte ut ſupra.

D.1281.
9. E. 1.
nſcript.
erar. An.
E. 1. m. 2.

Margaretæ Matri Regis Franciæ gratias Rex agit de amore & amicitia.

A.D.1281.

A La Reyne de Fraunce, Edward Rey, &c.

Dame, bien avons entendu, & bien ſavons ke grant poer avez mis de mettre bon amur par entre voſtre Seigneur ke fuſt, & noſtre Seignur le Roy jadis noſtre pere: & par entre noſtre Seignur le Roy voſtre finz, qui ore eſt, e nus, e grant entent auez mis pur cel amur; de quoi nus vus mercions tant com nus poons & ſauons.

Et de ceo, Dame, ke vus deſirez, ke aliaunce fuſt parentre voſtre finz & nus, pur plus affermer bon amur par entre nus; grant gre nus en ſavons, e reſpons de co ne vus poons maunder, pur co ke noſtre conſeil ne fu pas pres de nus, quant voz lettres nus vindrent.

E pur co, Dame, ke vus voillez ke Sire Johan de Greilly demurge uncore od vus, iſſi, qu'il puiſſe venir a nus a cink Sememes de la Seint Michel; Sachez, chere Dame, ke il nus pleſt mut, e nus lui auons maunde, par noſtre lettre, ke il face voſtre volunte, e qu'il vienge a nus al' jur avant nomee.

Donee a Winceſtre le Diſme jur de Octobre, le an de noſtre Regne 9.

.D.1281.
. 10. E. 1.
. Liter.
gal.
mbr. 2.

Literæ Reginæ Margaretæ Materteræ ſuæ de auxilio in negotio Provinciæ.

A.D.1281.

ED. al eidem Reginæ.

Nous recumes vos lettres, les queles nous vous enviaſtes, par Peres de Frez votre Clerk, le mardi prochain venant la ſent Andreu;

En les queles nous vous priaſtes, que cum vos autres amis vous euſſent promis leur eyde a demander veſtre dreit de Provence, & vous entendiſſez fere votre Somounſe, a Lyon la premiere Semeyne de May, ke nous vous feiſſons a ſavoir quel eyde nous vous entendiſſons a fere:

A la queu choſe, ma Dame, nous vous reſponons ke nous au terme, ke nous vous avez maunde, entendons envoier a Lyons gens a armes pur vous ſervir; ne quident, ma Dame, nous vous prions ke vous ſerez trouvez tus jurs en meſure, ſe il avient ke om le vous offra; & de ceſte choſe meſme prions nous le Roy de Seſille, & le Prince notre Coſin, par la prochenete de ſanc, qui eſt entre vous & le Prince.

Donnee a Weſtm 26 jur de Novembre, l'an de noſtre Regne 10.

A.D.1281.
An 10. E. 1.
Tranſcr.
Liter. 10 E.
1. m. 4. d.

Litera Carolo Regi Siciliæ, de Lite, inter ipſum, & Margaretam Matrem Regis Franciæ, amicabiliter componenda.

A.D.1281.

KAriſſima Matertera noſtra, M. Regina Franciæ illuſtris, pluries nos rogârat ut, ad perquirendum jus ſuum de Provinc. & Fulcharquer. Comitatibus, quod non ſolum eam tangebat, verum etiam Dominam matrem noſtram, vellemus noſtrum ſibi auxilium impartiri;

Set cum non crederemus quod ad hoc, quod devenit iſtud negotium, ita repentè veniret, excogitatis intimæ dilectionis affectione, quam eadem Regina Franciæ habuit ad nos ſemper: & auxilio, per eandem nobis impenſo, in noſtris dudum tribulationibus & preſſuris: & compaſſione doloris quo, propter oppreſſiones noſtras, ejus animus torquebatur; necnon & hoc, quod idem negotium, non minus quam ipſam, tangit Dominam matrem noſtram; cui, ex quo pater noſter deceſſit in fata, plus tenemur quàm viventi alicujus creaturæ,

Quod in hâc parte petiit, ſicut nec denegare potuimus, niſi ſuper ingratitudinis vitio vellemus argui, licet non voluntarii, duximus concedendum.

Verum, quia dicta noſtra Matertera, hiis diebus, ſubito nos rogavit quod, cum amici ſui ſe facturos ſibi ſubſidium

A.D.1281. *Edv.* 1.

conceſſiſſent, ad jus hujuſmodi perquirendum, & jam certum diem ad incipiendum idem negotium ſtatuiſſent, eidem ad hoc, ſicut prius conceſſeramus, ſubſidium faceremus; & quod, ad diem illum, illud ſubſidium mitteremus, revolutis in corde noſtro præmiſſis conditionibus, & conceſſione noſtra ſecuta, non potuimus denegare.

Attendentes igitur dilectionis integritatem, quæ inter nos & vos diutius extitit; & honores & ſervitia, quos nobis fecit veſtra Serenitas: & ſanguinis unitatem, quâ nos & filios veſtros, noſtros germanos conſanguineos, indiſſolubiliter natura conjunxit; intimi doloris acerbitate turbamur quod nos illos gravare cogamur, quos valemus ſub noſtro clamide defenſare, ac pro eorum augmento exponere nos & noſtra.

Ea propter Excellentiam veſtram, de quâ confidimus, quantum poſſumus exoramus, quatinus, excogitantes quæ mala, ex hujuſmodi, per viam inceptam, proſecutione negotii, amicis communibus utriuſque partis, & toti populo Chriſtiano poterunt evenire; necnon attendentes quod omnium Dominus, in hoc mundo, vos proſperitate ſucceſſuum honorârit; & quod poteſtis partis alterius reſiſtere virilius, humilitatis clipeum aſſumentes, ſicut potentiores decet facere, menſuram, ſuper jam dicto negotio, eidem Dominæ Reginæ Franciæ offeratis.

A.D.1281. *Edv.* 1.

Nos enim eandem rogavimus, quod, ſi menſuram ſibi contingat offerri, eandem pacifice recipiat & admittat; & etiam ſummum Pontificem, quod ipſe provideat quod per aliam viam dictum negotium terminetur.

Pro certo tenentes quod, ſi factum prædictum alium quàm nos non tangeret, quamtumcumque potentiam haberemus, nunquam vos vel dictos filios veſtros, per viam prætactam, impeti faceremus.

Litera ad ſummum Pontificem, quod aliquam viam provideret, qua negotium Margaretæ, Matris Regis Franciæ, terminari poſſit.

A.D.1281. *An.* 10. *E.* 1. *Tranſcript. Liter.* 10. *E.* 1. *m.* 4. *d.*

SUmmo Pontifici, Rex.

Licet Matertera noſtra kariſſima, M. Regina Franciæ illuſtris, pluries nos rogâſſet quod, ad perquirendum jus ſuum de Provinc. & Fulcharquer Comitatibus, eidem auxilium faceremus, nos tamen, non credentes quod iſtud negotium ad hoc, quod jam devenit, ita repente venire deberet, alicui, pro eodem ſedando negotio, ſcribendum non decrevimus dignum fore;

Verum rumor ſubitus, per dictam Reginam Franciæ nobis ſcriptus, quod amici ſui ſibi promiſerant, ad jus hujuſmodi perquirendum ſubſidium ſe facturos, & jam ad incipiendum ſtatuerant certum diem; ad quem petebat ipſa Regina noſtrum ſubſidium ſibi mitti; quod excogitatis conditionibus, quibus eidem tenemur aſtricti; & quod idem negotium, non minus, quam ipſum, tangit Dominam Matrem noſtram (cui plus tenemur quam viventi alicui creaturæ) non poſſumus denegare, licet honorem & comodum illuſtris Regis Jeroſolim. & Siciliæ, & filiorum ſuorum, quos indiſſolubili ſanguinis vinculo nobis natura conjungit, tanquam proprium affectemus, nos inducit, immo veriùs nos compellet Sanctitati veſtræ dirigere ſuper hoc ſcripta noſtra.

A.D.1281.

Eapropter veſtræ Sanctæ Paternitati, quanto humiliùs poſſumus, ſupplicamus quatinus, omnibus conditionibus & cauſis, quibus partes prædictæ ſibi tenentur adinvicem; necnon & periculis, quæ, ex forma incepta, amicis communibus utriuſque, necnon toti populo Chriſtiano poterunt evenire, in diſcretæ librationis examine ponderatis; animarum, quæ in proſecutione hujuſmodi negotii perire valerent, ſaluti proſpicientes, ſicut tenemini, providere velitis viam aliam, per quam, ad honorem & commodum utriuſque, poſſit prælibatum negotium terminari; pro certo tenentes quod, ſi illud, quod jam accidit, diu eſt ſperâſſemus, ad hoc, quod nunc petimus, prius Sanctitatem veſtram invitâſſemus ſupplicationibus allectivis.

A.D.1281. A.D.1281.
.dv. 1. Edv. 1.

Litera Carolo Principi Salern. ejuſdem fere cum priore tenoris.

A.D.1281.
n. 10. E 1.
ranſcript.
iter. m. 3. d.

SAluz.

Treſchere coſin, nus recumes vos lettres le vendredi devant la Seint Andr. en les queles vus nus priastes ke nus vus feiſſons a ſavoir noſtre eſtat: & par les queles vus nus feiſtes ſauer, ke vus, Dieu merci, eſtoiez ſeins & heitiez, de qui nus fumes mult leez, & dunt nus vus merciom quan ke nous poons.

Derechef, nus feiſtes a ſavoir ke, ma Dame de Fraunce, noſtre taunte & la voſtre, avoit tenu Parlement, a Maſcons, od les Barons de Burgoine, & avoit requis ayde de Ses amys a purchacer ſoun dreit, de les Countez de Provinc. & de Folcalquar. ſus voſtre Pere le Roy, & ſus vus:

Et ſus co ke vus lui aviez offert, ke bien voliez, ke celui, a qui le coniſaunce de ces choſes apurtenent, en conuſt par droit entre lui, & voſtre pere, & vus;

E ke vus mettriez voſtre peine, vers voſtre Pere, ke a la volente meſmes cele Dame enfuſt fete;

E ele leſſee la veye de pees & de dreit, s'eſteit priſe a la voce de guerre & d'armes, ſanz fere nul reſpons a co ke vus lui auiez offert;

E ke ele nus avoyt prye d'ayde, & nus, lui aviomes abandone noſtre terre de Gaſcoigne, dunt vus eſtiez mult merveille.

E cum nus fuiſſums l'ome del mounde, apres voſtre pere, en qui vus auiez plus de fiaunce, & qui plus toſt requiriez a voſtre boſoigne, a qui vus trouerium plus abaundonne a voſtre beſoigne, & auſi ferrez vus nus ſicome maintefoiz vus aviom promis; vus nus requiriez ke nus cel conſeil meiſſom, en ceſte boſoigne, ke co, ke puet eſtre determine par droit & ſanz peril, ne fuſt mie mis en force d'armes.

A la queu choſe nus vus reſponons, ke tut ſoit co voirke nus ſerum pur vus autant come nus purrum pur nul autre home, a qui ne fuſum plus tenu;

A.D.1281.

Le Mardi, devaunt co ke nus recumes voz lettres, nus vindrent les lettres lavantdiz noſtre Taunte; par les queles ele nus requiſt noſtre ayde en la boſoigne deſuſdite; dunt nus fumes en grant eſwer ke nus en puiſſons fere ſanz meffere nus ou vers lui ou vers vus, a qui nus ſumes tant tenu, come nus poons eſtre a nul home qui ore viue.

E, a la fin, regardee l'amour, ke lavauntdite noſtre Taunt a eu tuz jurs a nus: e regardees les ennuis, ke ele avoit pur nus: & l'ayde, ke ele nus fiſt tant com nus fumes en perſecutions e ennuis; e regardee ke le beſoigne tuche auſi bien noſtre Dame & Mere, a qui nus ſumes, puis ke noſtre pere morz, plus tentiz ke a nulle creature qui viue, nus ne luy poumes eſcoundre ſa priere, ainz ne luy grauntaſmes d'ayder la, pur co ke nus ne fuiſſons tenu a deſnatureus; tut fuſt co contre noſtre gre, & encontre noſtre cuer, pur l'amur, que eſt entre nus & vus.

Pur quoi nus vus prions ke vus ne preignez a mal ceſte choſe; car nus prenom Dieu a teſmoign ke, ſi la choſe ne tuchaſt mes ke a nus, nus n'en feiſſons rien fors voſtre voluntee; car, pur un honure ke Dieu vus a done en ceſt ſecle, nus voudrons ke vus euſſez dis.

Enekedant nus avons prie noſtre Taunte avauntdite, ke la preigne meſure, ſi hom la litient; e auſi a voſtre Pere, q'uil tende & face meſure; & enquere prium a vus:

E, eſtre co, priom a l'Apoſtoille, q'uil ſe voille entremettre ke ceſte choſe paſſe par autre voy, ke par cele ke eſt comencie; e, ſi hom peuſt trover autre voye renable, nus i mettom volentiers le conſeil ke nus porrum.

Litera Regi Franciæ reſponſoria ſuper eo quod Papa partes ſuas interpoſuit circa litem inter dictum Regem & Regem Caſtellæ.

A.D.1281. A.D.1281.
An. 10. E. 1.
Tranſcript.
Liter. 10. E. 1. m. 2.

SAluz.

Nous recumes voz lettres le Vendredi prochein devant le Noel; par les queles nus avons entendu ke l'Apoſtoille, par ſes Meſſages, vus a prie ke vus vouſez trywe grannter entre vus & le Roy de Caſtelle; en la quele duraunte, il ſe voudra entre mettre de pees

A.D.1281. Edv. I.

& de quiete pur amedus les parties; de la queu choſe nous ſumes mult lieez, ke nus entendons ke, par lui, la choſe vendra a grant bien.

Endroit de co, Sire, ke vus nus avez maunde, ke il ne covient mie ke nous ore aparmennes travaillons pur les reſouns deſuſdites; nus nus fuiſſons volentiers entremis, & voſtre onur garde, a noſtre poer.

Sire, nus vus mercions mult de co, ke vus eſtes deſirons de ſauer bones noveles de noſtre eſtat; & vus feſons a ſauer ke nous ſumes en bon eſtat, la Dieu merci, quant ceſte lettre fu fete; & vus priuns ke vus voillez ſovente foiz voſtre eſtat maunder, le quel noſtre Sire face tuz jurs bon.

Dat. apud Swell. die Sabbati in Vigiliâ Sancti Thomæ Apoſtoli, anno Regni noſtri decimo.

De Nunciis Philippi Regis Franciæ, qui reſponſionem præter intentionem Edwardi Regis, Domino ferunt ſuo.

A.D.1281. *An.* 10. *E.* 1.

Ibidem.

AU noble Prince, &c. Roy de Fraunce, Ph. &c. Ed. &c.

Sire, io ay entendu par le Seignur de Croun, mon coſin, qe voz Meſſages, qi n'agueres envoiaſtes a moi, vus ount reporte noſtre reſpons, autrement ke io ne l'entendi, e ne mie ſi pleinement, come io lur avoy reſpondu; par quoi vus eſteiez ennuy, e de quei io fu mult a meleſe.

Par quoi io vus envoy l'avantdit mon coſin, & Auntoine Bek, pur dire vus tute la verite de lur paroles, & de mon reſpons; e vus pri, chere Sire, ke vus les creez de ceſt choſe.

E certes, Sire, ſi plus toſt le euſſe, s'en plus toſt nus euſſe envoye mes Meſſages, pur dire vus la verite.

Pro Luca de Thany & Gentibus ſuis pro proſecutione cujuſdam Duelli.

A.D.1281. *An.* 10. *E.* 1.

Rot. Vaſc. 10. *E.* 1. *m.* 5

REX Seneſcallo ſuo, in Ducatu Aquitanniæ, & ejus locum tenentibus in Burdegal. & Vaſaten. Petragor. & Agen. partibus, & aliis Ballivis ſuis, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem.

Mandamus vobis, & veſtrûm cuilibet, quatenus non impediatis gentes dilecti noſtri Lucæ Tany Militis, quo minus poſſint, prout juſtum eſt, ſuum judicium,

Prolatum contra Gulielmum de Biron, Gaſtonem & Petrum de Gontaldo fratres, & eorum fidejuſſores, de quadam compulſione, in priſonis & rebus eorum faciendâ, quia defecerunt in proſecutione cujuſdam duelli, quod firmaverant, & verborum, quæ præpoſuerant hinc & inde, ut dicitur,

Executioni debite demandare, & ſua jure optinere; ſet ad hoc præſtetis, quantum poteritis, ſecundum juſtitiam, ubicumque in poteſtate noſtra, dicto Lucæ, & ſuis gentibus veſtrum conſilium & juvamen.

In cujus, &c.

Dat. apud Kemeſeye viceſimo ſeptimo die Decembris.

Litera Papalis Regi reſponſoria, de Lite inter Carolum Siciliæ Regem, & Margaretam Matrem Franciæ Regis componenda.

A.D.1282. *An.* 10. *E.* 1.

Lib. A. f. 58 *penes Camerar.*

MArtinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Agimus, fili cariſſime, uberes gratias Deo Patri, qui ſupernorum dona cariſmatum, pro ſuâ mortalibus inſcrutabili voluntate, diſpenſans, in tui ſacrario pectoris, opulento virtutibus, illius pietatis excitavit affectum, illius accendit promtitudinem voluntatis, ut abhominans Chriſtianæ gentis excidia, ſcandala & turbationes abhorrens, ei pacis bonum, ſummis ſtudiis amplectandum, laudabiliter appetis, ut in ſuæ quietis commodis delectaris.

Hoc profecto, etſi alias apertè patuerit, ex eo tamen propenſius clariuſque conjicitur,

A.D. 1282. Edv. 1.

conjicitur, quod, ſicut ex literis Regiis, nobis miſſis, plenè collegimus, tu, pie volens fidelium obviari diſpendiis, & humanæ ſalutis exitium evitare petitum pluries auxilium Regium à cariſſima in Chriſto filia noſtra, Margareta Regina Francorum illuſtri; pro perquirendo, ut tuis verbis utamur, ſuper Provinciæ ac Folcalkerii Comitatibus jure ſuo, quantumcumque Reginæ tenearis eidem, cautius mittere diſtuliſti; penes nos affectuoſis precibus inſiſtendo ut viam aliquam, per quam, ad honorem & commodum cariſſimi in Chriſto filii noſtri C. Siciliæ Regis illuſtris, & Reginæ prædictæ, hujuſmodi poſſit terminari negotium, invenire, de benignitate ſedis Apoſtolicæ, curaremus.

Super quo circumſpectionis Regiæ Magnitudo, tanto dignioribus noſcitur attollenda præconiis, quanto id produxiſſe conſpicitur, innatæ tibi, foecundioris affluentia bonitatis.

Nos autem, quia ſupernæ diſpoſitionis arbitrio, ſuper gregem Dominicum ſpeculatoris officium exercemus, ad quietem fidelium, præſertim tam ſublimium perſonarum, tanto præcipuè conjunctarum foedere, quarum diſcordia eo pericula graviora minatur, quo potentia prępminent ampliori, antequam ad nos prętatę litterę perveniſſent, cum Rege tractaveramus eodem de pace, inter ipſum & prędictam Reginam, actore Domino, reformanda; penes eum uſque adeo inſiſtentes, quod aſſeruit & promiſit quod, circa pacis hujuſmodi reformationem, noſtris conſiliis acquieſcens, ſe noſtris in hac parte beneplacitis coaptaret.

Pręceperamus quoque noſtras, ſuper hoc, ſpeciales confici litteras cariſſimo in Chriſto filio noſtro Philippo, Regi Francorum illuſtri, ac Reginę prędictę, per ſolempnem Nuncium deſtinandas, qui miſſionem pręſentium è veſtigio ſubſequetur;

Rogamus itaque Serenitatem Regiam, & hortamur in filio Dei patris, quatinus in hujuſmodi negotio, ſic pro communi pace & tranquilitate fidelium te gerere ſtudeas, ut creſcas exinde meritis apud Deum, penes nos gratiâ, & apud homines clarâ famâ.

Dat. apud Urbem Veterem quinto Kal. Februarii, Ponficatûs noſtri anno primo.

Sub plumbeo ſigil. penden. a filo can.

Litera Regi Franciæ rogatoria, pro univerſitate hominum Lectoriæ.

A.D. 1282. An. 10. E. 1. Rot. Vaſcon. 10. E. 1. m 4.

REGI Francię Rex Anglię, ſalutem, cum ſincerę dilectionis continuis incrementis.

Cum Univerſitas, dilectorum & fidelium hominum noſtrorum, Lector. cauſam habeat in Curia veſtra Toloſe, coram Judicibus deputatis à vobis, inter ipſos & Seneſcallum veſtrum Toloſanum, ſuper foreſtâ, quę vocatur Laramar; ſitque inter ipſos homines & pręfatum Seneſcallum, ſuper aliis rebus diverſis, orta coram eiſdem Judicibus materia quęſtionis;

Magnificentiam veſtram affectuoſè requirimus & rogamus, quatinus petitiones ipſorum hominum noſtrorum ſuper pręmiſſis & aliis prędictis, cum eas Sublimitati veſtrę exponi fecerint, ac etiam ſuper deliberatione hominum ſuorum, per eundem Seneſcallum injuſtè, ut dicitur, arreſtatorum, favorabiliter audire, & debitam juſticiam eiſdem benigne fieri jubere, & ipſos, ut jus ſuum proſequi poſſint, manuteneri facere velitis noſtri rogaminis interventu.

Teſte Rege apud Cirenceſtr. quarto die Februarii.

Super deliberatione Almerici de Monteforti.

A.D. 1282. An. 10. E. 1. Peckham. Regiſtr. f. 98. b. in Biblioth. Lambeth.

EXcellentiſſimo Principi, &c. frater J. &c.

Nec nova, nec miranda, Regię ſcribimus Majeſtati; illa tamen ſcribimus, ad quę ſcribenda hinc obedientię ſedis Apoſtolicę nos compellit neceſſitas, hinc ad Regalem Magnificentiam ſincera devotio nos impellit.

Sane meminimus, & à veſtrâ credimus memoriâ nullatenus excidiſſe, quod, cum olim, dilectus nobis in Chriſto, Almaricus de Monteforti, ſedis Apoſtolicę Capellanus, captionis laqueum incurriſſet; idemque, ſic captus, tentus ſub cuſtodiâ Laycorum, contra prærogativam ordinis Clericalis, & in præjudicium libertatis Eccleſiaſticæ, extitiſſet, Dominus Johannes, felicis memoriæ, qui tunc temporis Romanæ Sedis Pontificio fuerat inſignitus, diſcrete providit, provideque mandavit ut Capellanus præfatus, de Laycorum manibus liberatus, ſub Prælatorum Cantuarienſis Eccleſiæ fidâ Cuſtodiâ ſervaretur, donec de ipſius Almarici ſtatu, pace etiam & tranquilitate Regis & Regni Angliæ, per Sedem Apoſtolicam potuiſſet pleniùs provideri.

Et, licet Almaricus præfatus, illius mandati prętextu, tranſlatus de manibus laicorum, & noſtræ fuiſſet cuſtodiæ mancipatus, ipſe tamen Dominus Nicolaus, recordationis inclitæ (qui eidem Domino Johanni in ſummi Pontificatûs honore ſucceſſit) Prædeceſſoris ſui veſtigiis inhærendo, formam quandam, litteris ſuis inditam, quas per dilectum Capellanum ſuum Magiſtrum, Reymundum Aggerii Decanum Avicienſ. tam Regiæ celſitudini, quàm nobis in commune tranſmiſit, quam arbitratus eſt ipſi negotio ex omni parte ſufficere, adinvenit; mederi credens omni periculo juratoriæ remedio cautionis, quam præfati Almarici humeris impoſuit ſubeundam, pœnis ſuper adjectis quibuſdam, quas incurreret ipſe idem Almericus, contra juramentum veniens, ipſo facto, excommunicationis videlicet, in perſonam, privationis etiam beneficiorum, quæ pridem optinuit, & inhabilitatis ad quæque beneficia Eccleſiaſtica inpoſterum optinendi.

Forma quoque illa tam vobis, Rex inclite, quàm conſilio veſtro & nobis videbatur ſufficiens, ſi de incolarum Regni Angliæ, Magnatum & Principum ſecuritate, fuiſſet memorata cautione proſpectum; hoc ſolo annexo quod, opinione quorumdam, morte Mandatoris totaliter videbatur negotium interruptum, prout veſtræ litteræ, Sedis Romanæ Cardinalibus, Sede vacante tunc temporis, deſtinatæ, apertius teſtantur;

De quorum Cardinalium numero tunc fuerat Dominus Martinus, qui inpræſentiarum præſidet Sedis Romanæ faſtigio præſignitus, prout ipſe Apoſtolicus, in ſuis litteris, quas nobis per præfatum Decanum Avicienſ. ſuper liberatione præfati Almarici, nunc recenter, & iterato tranſmittit teſtimonium perhibet evidenter, & hoc idem in litteris ejuſdem ſummi Pontificis, quæ nunc etiam Regiæ celſitudini tranſmittuntur, non ambiguimus contineri.

In quibus ſiquidem utriuſque litteris Apoſtolicis, tam videlicet veſtris, quàm noſtris, ſatis exprimuntur quæ & qualis, circa iſtud negotium, veſtræ dudum fuerit intentio voluntatis; juxta cujus intentionis veſtræ ſeriem, incolarum Regni Angliæ, Magnatum & Principum, tranquilitati proſpicitur cautione juratoria, in futurum; ſicuti conſimilis cautionis remedio tranquilitati Regni Angliæ per litteram Domini Nicholai, bonæ memoriæ, hactenus videbatur fuiſſe proſpectum;

Nobis quoque præcipitur ut, cum forma iſta & vobis & Sedi Apoſtolicæ viſa fuerit ſufficiens & completa, nos ad ipſius præfati Almarici liberationem opem & operam pleniſſimam de cætero impendamus, ne de negligentia videamur poſſe redargui, & ut noſtra diligentia Deo, & hominibus, & Sedi Apoſtolicæ appareat operoſa.

Et, licet officium hujus, quoad liberationem præfatam, ex neceſſitate mandati Apoſtolici, nobis directi, fideliter nec minus efficaciter exequi teneamur; illud tamen cum pace veſtrâ atque reverentiâ ſuper omnia fieri cupientes,

Veſtram Clementiam devotis & piis precibus pervenimus, obſecrantes humiliter, & fideliter conſulentes, ut præfati Almarici, ſuper quem credimus veſtræ pietatis viſcera veriſimiliter commoveri, liberationi ex injuncto nobis officio faciendæ conſenſum benivolum adhibere dignemini, nec ulteriora permittatis obſtacula in præſenti negotio ſuſcitari; ut Deo placida, Apoſtolicæ Sedi grata, & nobis, veſtris, favorabilis inveniatur Regiæ Majeſtatis clementia in hac parte, & undique per hunc modum proveniat tranquilitas exoptata.

Et, quia nonnunquam abſentium deſideria potius vivæ vocis exprimuntur oraculo, quam ſcribentis valeant calamo denotari; icirco dilectum fratrem Dominum J. Dei gratiâ, London. Epiſcopum, & diſcretum virum Magiſtrum Richardum Archidiaconum Cantuarienſem Celſitudini Regiæ deſtinamus; quorum dictis apud Magnificentiam veſtram ſupplebitur quicquid, ſeu in narratione, ſeu diſpenſatione, in præſenti Epiſtolâ fuerit defectivum;

Quos, ſi placet, & cum honore ſuſcipere dignetur regia Celſitudo, & favorabiliter cum manſuetudine reſpondere.

Et licet cauſæ plurimæ, quæ ex litterarum Apoſtolicarum ſerie colliguntur, naturaliter, nec minus rationabiliter vos inducant, & inducere debeant ad conſenſum hujuſmodi, abſque difficultate, de cætero adhibendum; quaſdam tamen cauſas Venerabili fratri noſtro

.1282. 1. prædicto, ac præfato Archidiacono commiſimus, regali magnificentiæ ſecretius exponendas.

Hoc autem ſub Sigillo noſtro veſtræ reverentiæ ſcribimus, pro nobis & Coepiſcopis ac Procuratoribus omnium abſentium, qui tractatui noſtro London. affuerunt. A.D.1282. Edv. 1.

Dat. apud Mortelak. 27. Idus Februarii, anno Domini 1281. Conſecrationis noſtræ anno tertio.

Bulla pro Priore Lewen.

.1282 10. E. 1. Autogr. MArtinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Dilecto Filio Abbati Weſtmonaſterii Londonien. ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Dilecti Filii, Johannis Prioris Prioratûs Lewen. Cluniacen. ordinis, Ciceſtrenſis Dioceſis, apud Sedem Apoſtólicam conſtituti, precibus annuentes, præſentium tibi auctoritate mandamus, quatinus quicquid inveneris in ejus præjudicium temere attemptatum poſtquam ipſe, causâ peregrinationis, & pro quibuſdam ſuis & dicti Prioratûs negotiis, apud Sedem Apoſtolicam promovendis, iter arripuit ad Sedem veniendi prædictam, in ſtatum debitum ſtudeas legitimè revocare; contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo. A.D.1282.

Dat. apud Urbem veterem 5 Id. Febr. Pontificat. noſtri anno primo.

Sigillo avulſo.

De Matrimonio contrahendo inter filium Regis Aragon. & filiam Regis Angliæ.

D.1282 10. E. 1. 10. E. 1 18. REX omnibus, &c. ſalutem.

Sciatis quod, cum inter Magnificum Principem P. Aragon. Regem illuſtrem, tunc Infantem, & nos de Matrimonio, contrahendo inter filium ſuum & filiam noſtram majores, tractatus habitus fuerit, prout in quodam ſcripto, ſuper conventionibus, inter nos adinvicem initis, confecto, & Sigillo ipſius Infantis & noſtro alternatim Signato, plenius continetur;

Nos. volentes quod omnia plane & bona fide procedant, dilectos Secretarios & fideles noſtros, Johannem de Veſcy, & Antonium Bek, ad ipſius Regis præſentiam deſtinamus, ſuper facto dicti Matrimonii, ipſius complemento, & circumſtantiis univerſis, cum eodem Rege, noſtro nomine tractaturos; & articulorum declarationem, quos declarandos fore viderint, petituros, ac etiam ſupleturos, & ſupleri poſtulaturos, ſi quid in pactionibus, inter nos initis in hac parte, per ſimplicitatem bonæ fidei ſit omiſſum; & facturos univerſa & ſingula, quæ nos faceremus, ſi præſentes eſſemus, etiam ſi mandatum exigant ſpeciale: A.D.1282.

Dantes eiſdem & eorum cuilibet poteſtatem & ſpeciale mandatum admittendi, & acceptandi, vice & nomine noſtri, omnia illa, quæ per ipſum Regem, & per ipſos ordinata, declarata & ſupleta fuerint in præmiſſis, & etiam firmandi ea per juramentum in animam noſtram, ab ipſis, vel eorum altero faciendum, vel alio modo, prout negotium requirit antedictum.

Ratum habituri & gratum quicquid per ipſos, vel cum ipſis factum fuerit in præmiſſis, & ſingulis præmiſſorum.

Et hæc omnibus, quorum intereſt, ſignificamus per præſentes.

In cujus, &c. has litteras noſtras Sigilli noſtri fecimus inpreſſione communiri.

Teſte Rege apud Cirenceſtr. 10 die Februarii.

Reſponſio

Reſponſio Domini Regis ſuper Liberatione Domini A. de Monteforti.

A.D. 1282. *An.* 10. *E.* 1.

Peckham Regiſt. f 78. *b. in Biblioth. Lambeth.*

Reverendo in Chriſto Patri, Domino J. Dei gratiâ, Cantuar. Archiepiſcopo, totius Angliæ Primati, R. miſeratione divina London. Eccleſiæ Miniſter ſalutem, in vero ſalutari, cum obedientia & reverentia quam debita, tam devota.

Hac die Veneris poſt diem Cinerum, exiſtente Domino Rege apud Bebyry, nos cum Domino Archidiacono Cant. negotium Domini Almarici de Monteforti expoſuimus eidem, prout nobis fuerat injunctum, litteras veſtras & tranſcriptum litteræ Papalis ſibi porrigendo.

Et tandem, habita deliberatione cum Conſilio ſuo de præmiſſis, ad id quod continebatur in tranſcripto memorato, videlicet, quod dictus Dominus Rex, per ordinationem, Sanctæ memoriæ, Johannis Papæ poſtremi, dictum Almaricum vobis & Provinciæ veſtræ Suffraganeis liberavit;

Reſpondit hoc omnino negando, Aſſerens ſe ad veſtri & dictorum Epiſcoporum ſupplicationem & inſtantiam tantummodo præfatam liberationem *annuiſſe*, pro cujus cuſtodia, donec de ſtatu ipſius aliud fuerit finaliter ordinatum, tam Baroniam veſtram, quàm Baronias cæterorum Epiſcoporum ſibi reputat ſpecialiter obligatas.

Sane ad petitionem, in littera veſtra contentam, nobis ſic reſpondit,

Quod, cum dictum Almaricum de Conſilio Baronum ſuorum vobis & Coepiſcopis veſtris liberâſſet, nec expediret, nec deceret quod, ipſis inconſultis, eum à Cuſtodiâ, quâ tenetur, aliqualiter removeret; cum ex hoc ſe contemptos crederent: Idque nichilominus in populo ſcandalum generaret.

Ac præfatus Almaricus de London. adeo non diſtet, quin tempore Parliamenti proximi, ubi cum Regni magnatibus de negotio ſupradicto cum effectu tractare proponit, infra quatuor vel quinque dies ibidem valeat agitari.

Quod autem negotium ſupradictum ad optatum deducatur effectum, firmam ſpem fiduciamque concepimus, tam ex benigno præfati Regis reſponſo, quàm ex eo quod articulos, in littera Domini Papæ contentos, ſatis videtur, quantum ad ſe pertinet, approbare.

Bene ſemper valeat veſtra Paternitas reverenda.

Dat. apud Peyreford die Sancti Valentini Martiris, anno Domini 1281.

Archiepiſcopo Cantuarienſi de Wallenſibus, ſeu Pacis perturbatoribus, excommunicandis.

A.D. 1282. *An.* 10. *E.* 1.

Rot. Wall. 10. *E.* 1. *m.* 10 *d.*

Rex Archiepiſcopo Cantuarienſi, totius Angliæ Primati, ſalutem.

Cum nonnulli malefactores Wallenſes, & alii complices & fautores ſui, tranquilitati & paci Regni noſtri invidentes, turbationem quandam in terra noſtra Walliæ ſuſcitantes pariter & moventes, ibidem deprædationes, homicidia, incendia, & alia enormia quamplurima perpetrârint contra pacem noſtram, & de die in diem callidis machinationibus ſtudeant nobis & hominibus, fidei noſtræ adhærentibus, majora damna & pericula pro viribus perpetrare;

Nos, malitiam & rebellionem hujuſmodi malefactorum, quos in Canonem latæ ſententiæ ipſo facto intendimus incidiſſe, volentes reprimi, ut tenemur, paternitatem veſtram, quam in punitione hujuſmodi malefactorum, per Claves Eccleſiaſticas facienda, eſſe novimus plurimum circumſpectam, affectuoſe requirimus & rogamus, ad militiam & rebellionem ipſorum celeriter reprimendam, ſi placet, curam & ſolicitudinem, prout omnes prædeceſſores veſtri fecerunt retrolapſis temporibus, favorabiliter adhibentes,

Univerſis & ſingulis Suffraganeis veſtris detis, noſtri intuitu, ſecundum quod veſtra diſcretio tranquilitati & paci incolarum regni noſtri magis expedire viderit, in mandatis, ut ipſi omnes hujuſmodi perturbatores pacis, & eorum conſpiratores, complices, & fautores, ac omnes aſſenſum, conſenſum, conſilium vel auxilium, clam vel palam, eiſdem præbentes in præmiſſis, per ſingulas Diocœſes ſuas publice & ſolemniter denunciari faciant Excommunicatos.

.D.1282.
v. 1.

Speramus enim quod rebellio & malitia ipſorum, mediante juvamine Gladii Spiritualis, qui in hujuſmodi caſu juvare dignoſcitur brachium ſeculare, facilius reprimetur.

Teſte Rege apud Deviſis 28. die Martii anno, &c. decimo.

A.D.1282.
Edv. 1.

Conſimiles literæ diriguntur Archiepiſcopis Ebor. & Dublin.

Teſte ut ſupra.

Litera ab Epiſcopo Bathon. & Wellen. directa Archiepiſcopo Cantuar. de voluntate Regis, quod duceret ſecum London. Almaricum de Monteforti.

.D.1282.
a. 10. E. 1.
echam Reg. 79. a. in ibliath. ambeth.

Sanctiſſimo Patri in Chriſto, & Domino Reverendo, Domino J. Dei gratiâ, Cantuar. Archiepiſcopo, totius Angliæ Primati, R. ejuſdem permiſſione, Bathon. & Wellen. Eccleſiarum Miniſter, ſalutem cum omni reverentia, obedientia & honore.

Tractavimus cum Domino noſtro Rege ſi ſibi placeret, quod Dominum Almaricum de Monteforti, in veſtro commeatu, London. duceretis: Qui nobis reſpondit hoc ſibi nullatenus diſplicere; unde, abſque ipſius offenſâ, poteritis vobiſcum adducere ipſum illuc.

A.D.1282.

Dominus vos conſervet.

Dat. apud Peuleſholte quarto Non. Aprilis.

De Summonitione Baronum contra Wallenſes.

A.D.1282.
n. 10. E. 1.
ot. Wall. c. E. 1. .10.d.

Rex dilecto & fideli ſuo, Henrico de Lacy, Comiti Lincoln. ſalutem.

Quia Walenſes, Malefactores, & complices, ac fautores ſui, Rebelles noſtri, paci & tranquilitati Regni noſtri invidentes, dilectum & fidelem noſtrum Rogerum de Clifford ſeniorem ſeditioſe ceperunt, & in priſona detinent, & homines ſuos, fideles noſtros, interfecerunt, ac deprædationes, homicidia, incendia & alia enormia quamplurima, contra pacem noſtram, in partibus Marchiæ, nequiter perpetrârunt, & terras noſtras & fidelium noſtrorum ibidem de die in diem invadunt, & dampna gravia perpetrare non formidant:

Nos, eorum malitiam & rebellionem reprimere volentes, vobis mandamus, affectuoſe rogantes, & in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quatenus ſitis ad nos apud Wigorn. die Pentecoſtes proximo futuro, cum equis & armis, decentiori & meliori modo quo poteritis, parati, ſi neceſſe fuerit, exinde proficiſci nobiſcum, ad vadia noſtra, in expeditionem noſtram contra Walenſes & Rebelles noſtros prædictos.

A.D 1282.

Et hoc, ſicut nos diligitis, & de vobis ſpecialiter confidimus, nullo modo omittatis.

Teſte Rege apud Deviſes 6. die Aprilis, anno, &c. decimo.

Sub eadem forma mandatum eſt omnibus ſubſcriptis,

Willielmo de Valentia,
Willielmo de Bello Campo Comiti Warr.
Johanni de Warenna Comiti Surr. & Suſſex.
Rogero le Bigot Comiti Norff. & Mareſcallo Angl.
Roberto de Veer Comiti Oxon.
Roberto de Brus Comiti de Karrik.

Galfrido de Genevill.
Roberto de Stutevill.
Johanni de Balliolo,
Rogero de Mubray,
Radulfo Pipard,
Roberto filio Walteri,

Willielmo de Say,
Lucæ de Tany,
Johanni de Nevill,
Roberto de Ros,
Willielmo de Ros,
Waltero de Huntrecumbe,
Galfrido de Lucy,
Nicholao de Segrave,
Petro de Monteforti,
Roberto de Everingham,
Jordano Foliot,
Johanni de Suleye,
Adam de Banent,
Radulpho de Berners,
Willielmo filio Thomæ,

A.D. 1282.
Edv. I.

Willielmo de Veſcy,
Hugoni Lovel,
Waltero de Wiketon,
Richardo Baſſet de Weledon,
Herberto de Sancto Quintino,
Johanni de Ingoldethorp.
Osberto Giffard,
Willielmo de Kerdiſton,
Willielmo de Moun,
Johanni de Verdun,
Rogero Peyteuyn,
Marmaduco de Tweng.
Ricardo de Breuſ.
Johanni de Boun. de Middl.
Roberto Aguillon.
Petro de Malo lacu,
Radulpho Perot,
Briano de Goinz,
Willielmo de Alta-ripa,
Rogero de Somery,
Waltero de Fauconberge,
Johanni de Bella aqua,
Thomæ filio Willielmi de Creiſtok,
Stephano de Waleys,
Rogero de Colevile,
Reginaldo de Watervile,
Roberto de Inſula,
Johanni de Inſula,
Roberto de Scales,
Johanni Filol,
Johanni de Ripariis,
Thomæ de Furnivall.
Johanni de Wauton,
Roberto de Nevill de Som.
Galfrido de Nevill,
Nicholao de Menull,
Roberto filio Rogeri,
Briano filio Alani,
Johanni le Mareſcal.
Johanni de Vallibus,
Normanno de Arcy,
Johanni de Steyngreve,
Willielmo de Huntingfeld,
Thomæ de Maleton,
Radulpho de Crumwell,
Philippo de Kyme,
Gilberto de Gaunt,
Hugoni de Turbervill.
Roberto de Grey,
Adam le Deſpenſer,
Willielmo de Lindeſ.
Rogero de Lancaſtr.
Richardo de Thany,
Radulpho filio Willielmi,
Henr. Huſee,
Roberto de Septem Vallibus,
Johanni de la Haye,
Rogero la Warr.
Regin. de Argenteym,
Richardo de Harecurt,
Theob. de Verdun,
Willielmo Bardolf,

A.D. 1282.
Edv. I.

Willielmo de Ferrariis,
Matheo de Lovayn,
Simoni le Conſtable,
Willielmo de Monte Caniſio,
Thomæ de Lucy,
Roberto Luterell,
Roberto de Hilton,
Gerardo de Inſula,
Johanni de Tudeham,
Olivero de Ingham,
Rogero de Leyburn,
Alexandr. de Baillol de Caner. de Chilham,
Willielmo de Gyney,
Rogero filio Osberti,
Thomæ de Moleton, Jun.
Johanni de Lenham,
Edmundo le Eſpigornel,
Johanni de Aſton,
Rogero de Laſcel.
Nichol. le Baron. de Staff.
Simoni Baſſet,
Andreæ de Eſtleye,
Johanni le Breton de Eſſex.
Willielmo Bluet,
Simon filio Rogeri de Dionaw.
Roberto de Valoynes,
Willielmo de Creketot,
Petro de Coudray,
Adæ de Novo Mercato,
Ricardo Malebiſſe.
Waltero de Sulloye,
Willielmo de Bolevill,
Andræ Peuerell,
Johanni Latymer,
Gilberto de Berneval.
Roberto Lathum,
Ricardo de Grey,
Johanni Engayne,
Johanni filio Philippi,
Johanni de Hodeleſton,
Roberto filio Walteri de Daventre.
Johanni de Cameys,
Reginaldo de Pauely,
Thomæ de Chauncy,
Johanni de Melſay,
Willielmo de Percy in Tyndale,
Willielmo de Botereus,
Galfrido de Maundevill,
Bertramo de Crioll,
Johanni de Wahull,
Hugoni de Pleſſetis,
Willielmo le Botiller de Werinton,
Johanni de Boſco,
Willielmo de Derewentewater,
Hugoni filio Henrici,
Laur. de Preſton,
Willielmo de Furneys,
Ricardo de Frivill.
Roberto Pecche,
Eliæ de Rabayne,
Nich. de Rye.

A.D.1282. Edv. I.

Gerard de Furnivall, quod mittat, &c.

Johanni de Sandwyco, quod mittat aliquos de ſuis, equis & armis bene munitos, &c.

Gerardo de Rodes, quod mittat, &c.

Simoni de London, quod mittat, &c.

Johanni de Sancto Johanne de Laghe-ham, quod veniat, vel quod mittat, &c.

Petro de Gouſl. quod veniat vel mittat, &c.

Johanni Lovel, quod veniat vel mittat filium ſuum, &c.

De Officio Conſtabularii Angliæ, necnon de ejuſdem Feodis.

A.D.1282. An. 10. E. I. Ex Orig.

EXcellentiſſimo Domino Edwardo, Dei gratiâ, illuſtri Regi Anglię, Domino Hibernię & Duci Acquitannię, Abbas Weſtmonaſter. Theſaur. & cęteri Barones de Scaccario ſuo, ſalutem & felices ad vota ſucceſſus.

Mandavit nobis veſtra Strenuitas quod, ſcrutatis Rotulis ejuſdem Scaccarii, vobis, ſub Sigillo dicti Scaccarii, diſtincte & aperte conſtare faceremus, utrum dilectus & fidelis veſter Humfridus de Boun, Comes Hereford & Eſſex, Conſtabularius Anglię, percipere debeat; & ipſe, & Prędeceſſores ſui, Comites Hereford & Eſſex, & Conſtabularii Anglię, ratione Conſtabularię ſuę prędictę, percipere conſueverunt duos denarios de qualibet libra, ſoluta ſtipendariis veſtris, in exercitu, vel alibi, in obſequio veſtro, necne:

Et etiam quę alia jura in hujuſmodi exercitibus, & aliis temporibus, ad ipſum Comitem, ratione Conſtabularię prędictę, pertinent, & quoquo modo.

Super quo ſciat Dominatio veſtra quod, ſcrutato, libro in quo conſtitutiones ejuſdem Scaccarii conſcribuntur, inveniuntur hęc verba;

Conſtabularii officium eſt ad Scaccarium ut, in brevibus Regis de exitu Theſauri, vel de aliquibus computandis, hiis, qui compotum faciunt, ſimul cum Pręſidente, teſtis exiſtat; in omnibus enim hujuſmodi brevibus, ex antiqua conſtitutione, duos oportet conſcribi teſtes.

Item, ejus officium eſt ut, cum ad Scaccarium ſtipendarii Regis venerint pro ſtipendiis ſuis, ſive ſint reſidentes in Caſtris Regis, ſive non, aſcito ſecum Clerico Conſtabulariæ, cujus eſt terminos eorum noſſe, & Mareſcallo Scaccarii, computet eorum liberationes, & de re-tractis fidem ſuſcipiat, & reſiduum ſolvi faciat: A.D.1282.

Omnis enim liberatio quorumcumque, ſive Accipitrariorum, ſive falconariorum, ſive beruariorum, ad ejus officium ſpectat, ſi pręſens fuerit; niſi forte Dominus Rex ad idem prius aliquem aſſignaverit: Quia Conſtabularius a Rege non facile poteſt avelli, propter majora & magis urgentia:

Notandum vero quod Mareſcallus Scaccarii, de liberationibus reſidentium Militum, percipit quod ad eum pertinet ratione officii ſui; de comeantibus autem non.

Item, huic, cum aliis magnis, commune eſt, ut nichil magnum, eo inconſulto fieri debeat.

Pręterea, certificatum per quoſdam, nunc reſidentes nobiſcum in eodem Scaccario, Fideles veſtros, quod Humfridus de Bohun, quondam Comes Hereford, & Conſtabularius Anglię, Avus prędicti Comitis, toto tempore ſuo percipere conſuevit duos denarios de qualibet libra, ſoluta ad Scaccarium ſtipendariis Domini H. Regis Patris veſtri, in exercitu vel alibi, in obſequio ſuo.

Item invenitur in libro veſtro feodorum, quod Conſtabularius Anglię, ſi extra domum comederit, percipiet quinque ſolidos in die, & unum Seminellum Dominicum, & duos ſolidos, & unum ſextarium de vino claro, & unum ſextarium de vino expenſali, & unum groſſum cereum, & quadraginta fruſtra Candelæ: Si vero intra domum comederit, tres ſolidos & ſex denarios, duos Simenell. Sal. & unum ſextarium de vino expenſali, & plenarie candelam. Valeat Excellentia veſtra diu.

Domino Regi pro Humfrido de Bohun Comite Hereford & Eſſex.

De Miſſis, & Pſalteriis pro Rege, durante Guerra Walliæ.

A.D.1282. An. 10. E. I. .A f.213 a.

EXcellentiſſimo Domino ſuo, Domino Edwardo, Dei gratiâ, illuſtri Regi Angliæ ſuus S. Eccleſiæ Sancti Edmundi Miniſter humilis, ejuſdem loci Conventus, ſalutem in eo qui eſt Rex Regum & Dominus Dominantium. A.D.1282.

Placuit Excellentiæ veſtræ, ut intelleximus, quod ſuffragia ſpiritualia fundamus

damus

A.D.1282. Edv. I.

damus pro ſtatu veſtro, quem Dominus conſervet in bono, & Dominæ noſtræ Reginæ, necnon & liberorum veſtrorum, ac pro omnibus aliis, titulo famulatûs qui vobis ſunt annexi, & ſpecialiter pro illis qui in partibus Walliæ & exercitu pro vobis contra Lewelinum ſunt deputati, & quod nos certificemus quid & quantum pro vobis & veſtris, ſicut prædictum eſt, conceſſum fuerit à nobis in Capitulo noſtro in beneficio divino.

Icirco per præſentem Commonachum noſtrum affectantes Serenitatem veſtram certificare, & pro viribus veſtræ benivolentiæ in omnibus complacere, Dominationi veſtræ innoteſcimus quod à quinquaginta monachis, ſacerdotibus & celebrantibus duo milia & quingentas Miſſas per annum; à cæteris vero monachis inferioris ordinis quingenta Pſalteria; inſuper à ſeptuaginta & tribus Capitulis Secularibus, quingentas Miſſas per annum; & à Clericis Secularibus treſcenta Pſalteria, exceptis ſolempnibus Proceſſionibus, quæ fiunt, ex conſueto modo noſtro, cum letaniis & canticis, humiliter & devotè in Eccleſia noſtra pro vobis & veſtris, concedimus fundere & celebrare;

A.D.1282. Edv. I.

Et erit ſumma Miſſarum præmiſſarum per annum tria milia: Summa vero Pſalteriorum octinginta per annum, exceptis omnibus reſiduis orationum, Suffragiis, precibus, devotionibus, & elimoſinis; quæ pro vobis & veſtris fient, de quibus certus haberi non poſſit numerus; iſtis beneficiis duraturis pro vobis & veſtris, quamdiu veſter exercitus antedictus in expeditione Walliæ fuerit vel extiterit.

In cujus rei teſtimonium ſigillum noſtrum & ſigillum Capituli noſtri præſentibus duximus apponendum.

Proceſſus ſuper liberatione Almarici de Monteforti.

A.D.1282. *An.* 10. *E.* I. *L. A. f.* 309. *b.*

NOS, Reymundus Aggerii, Decanus Aviſienſ. Domini Papæ Capellanus & Nuncius, notum facimus univerſis quod, præſentatis litteris Apoſtolicis per nos, præfatum Decanum, reverendo Patri Domino J. Cantuar. Archiepiſcopo, quas ſanctiſſimus Pater Dominus Martinus, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ſummus Pontifex, eidem Domino Archiepiſcopo, & ejus Suffraganeis pro liberatione reverendi viri, Domini Almarici de Monte-forti Capellani ſui, direxit,

Ac poſtmodum, præſentatis per nos, præfatum Decanum, Domino Edwardo, Regi Angliæ illuſtri, litteris ejuſdem Domini Martini, ſummi Pontificis, pro liberatione præfati Domini Almarici, eidem Domino Regi directis, ſuaſionibus etiam congruis, & habita inſtantia diligenti erga dictum Dominum Regem, tam per litteras ex parte Domini Archiepiſcopi ſupradicti & Suffraganeorum ipſius, quàm per reverendum Patrem Dominum R. London. Epiſcopum, & diſcretum virum Magiſtrum R. Cant. Archid. præfato Domino Regi Nuncios deſtinatos, ac etiam per nos, præfatum Decanum, quatinus eidem Domino Regi in hac parte complaceret ſe beneplacitis Apoſtolicis conformare, & liberationi ejuſdem A. ob honorem dicti Domini Papæ & Romanæ Eccleſiæ, conſentire.

A.D.1282.

Et ſuper prædictis à dicto Domino Rege congruis & devotis reſponſionibus optentis, tandem anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo ſecundo, ſcilicet nono Kal. Maii, apud Novum Templum London. in præſentia reverendorum Dominorum & patrum J. Cant. Archiepiſcopi, London. Lincoln. Bathon. Wygorn. Norwic. Oxon. Bangor. Roff. Aſſavenſ. Epiſcoporum, & aliorum venerabilium virorum, præſente multitudine copioſa, comparente præfato Domino Almarico, Capellano Domini Papæ, & de cuſtodia ac detentione, in quâ diu exſtiterat, de beneplacito & conſenſu ſæpedicti Domini Regis, educto & plene libertati reſtituto, ſicut ex aſſertionibus dictorum reverendorum Patrum, Domini Archiepiſcopi, & Epiſcoporum prædictorum, & etiam per literam dicti Domini Regis, ibidem lectam, nobis conſtitit, & facti evidentia manifeſte declarat, ac confeſſio Almarici præfati.

Nos, præfatus Decanus, auctoritate & commiſſione, nobis facta, cognoſcimus & decernimus dictum Almaricum plenæ libertati reſtitutum, & conſenſum, ab eo præſtandum ſuper obligatione, quam ſecundum formam reſcripti Apoſtolici, nobis directi, idem A. præſtare & ſuſcipere, debet, & nos ab eodem recipere, fore liberum, & abſolutum.

Et, incontinenti lectis ſibi diligenter & diſtincte literis Apoſtolicis, nobis directis, audita & intellecta per ipſum A. forma obligationis, quam facere & præ-

.D.1282. 1.

ſtare, ſecundum formam litteræ Apoſtolicæ, tenetur, & pœnis ſibi appoſitis ſi contra dictam obligationem in aliquo facere ſeu venire præſumeret,

Ibidem interrogavimus dictum Almar. ſi placebat eidem dictam obligationem libere & abſolute facere & præſtare, ac etiam eidem conſentire,

Qui dictus A. humiliter, libere & abſolute reſpondit, quod in prædictis omnibus volebat ſtare & adquieſcere ordinationi Domini Papæ, & prædictam obligationem præſtare, prout in præfatis litteris continetur.

Ac, incontinenti, nobis recipientibus, idem Almaricus corporale præſtitit juramentum, & promiſit quod, ad mandatum noſtrum, exibit Regnum Angliæ, & nullo unquam tempore dictum Regnum reintrabit, abſque Apoſtolicæ ſedis expreſſa licentia; quodque Regnum ipſum, aliaſque terras, Regi Angliæ ſubjectas, per ſe, vel per alios hoſtiliter nequaquam invadet, nec etiam occupabit, nec invadi vel occupari ab aliis procurabit.

Juravit etiam & promiſit dictus Almaricus, quod volentibus adverſari præfato Regi, vel Regno ſuo, aut perſonis ipſius Regni, favorem ſeu conſenſum aliquem non præſtabit.

Quâ obligatione per ſæpedictum Almaricum præſtitâ, & per nos, juxta formam reſcripti Apoſtolici, receptâ, nos præfatus Decanus, auctoritate commiſſionis nobis factæ, in dictum Dominum Almaricum, in hiis ſcriptis, ſi contra dictam obligationem aliquid facere præſumeret, exnunc ſententiam excommunicationis ferimus, & ipſum omnibus Eccleſiaſticis beneficiis ac privilegio clericali privatum & inhabilem decrevimus. & ipſum auctoritate nobis commiſſa inhabilem reddimus ad alia in poſterum optinenda.

Præcipimus etiam præfato Domino A. quod, poſtquam venerit ad loca tuta Regni Franciæ, ſimilem obligationem, ad mandatum noſtrum, ſub juramento & pœnis ſimilibus, renovet, & eam imperpetuum obſervet.

A.D.1282. Edv. 1.

Acta in Capellâ juxta Eccleſiam apud Novum Templum London. ex parte auſtrali ipſius Eccleſiæ ſita, coram reverendis Patribus, Dominis Archiepiſcopo & Epiſcopis ſuperiùs nominatis, præſentibus viris venerabilibus & diſcretis,

Magiſtris Thoma Decano Eccleſiæ Sancti Pauli London.
Willielmo de Cornerio Domini Papæ Capellano,
Ricardo Cantuar.
Petro Surr.
Rogero Leyceſtr.
Ricardo Bedeford.
Henr. Dorſ.
Elia Derb.
Johanne Coventr.
Radulpho Midd.
Ricardo London. Archidiacon.
Gilberto de Sancto Leoffardo. Theſaur. Cyceſtr.
Radulpho Cancell. dictæ Eccleſiæ London.

Teſtibus nominatis, & aliis in multitudine copioſa ibidem congregatis, anno ſupradicto, indictione die viceſimâ prima menſis April. Præſente etiam Johanne de Sancto Martino Lewenſ. auctoritate Apoſtolica publico Notario inferius nominato.

Nos vero R. Decanus præfatus huic ſcripto, de mandato noſtro, de ipſo originali proceſſu ſumpto, & per nos diligenter aſcultato, ad pleniorem fidem faciendam ſigillum noſtrum appoſuimus, & venerabili Patri Domino Bathon. & Wellenſ. Epiſcopo petenti conceſſimus.

Nos etiam frater J. permiſſione divina Cant. Archiepiſcopus, totius Angliæ primas, impreſſionem noſtri ſigilli præſentibus duximus appendend.

Et ego Johannes de Sancto Martino Lewenſ. Apoſtolicâ auctoritate Notarius publicus ſupradictus, præſcriptis omnibus & ſingulis, unà cum prænominatis teſtibus, interfui &c, ad mandatum dicti Domini Decani Avic. rogatum etiam Domini Almarici prædicti, præſens inſtrumentum publicum, manu Johannis præfati Notar. confectum, meo ſigno & nomine communivi.

Litera ab Archiepiſcopo Cantuar. directa Domino Papæ, ſuper liberatione Domini Almarici de Monteforti.

.D.1282. n. 10. E. 1. eckham. Regiſtr. f 15. Biblioth. ambeth.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, ac Domino, Domino Martino, divinâ providentiâ, &c. ſui humiles & devoti frater J. permiſſione divinâ, &c. & ejuſdem Eccleſiæ Suffraganei univerſi, cum filiali reverentia, pedum oſcula beatorum.

A.D.1282.

A.D. 1282.
Edv. I.

Eminentia veſtræ ſedis, Pater ſanctiſſime, quæ omni potentatui totius Eccleſiæ dominatur, & præ cunctis Principatibus & Sedibus univerſis corruſchare cernitur Sapientiæ radiis præcellentis, per venerabilem virum Magiſtrum Reymundum Augerii Decanum Avicien. Capellanum veſtrum, ſuper liberatione venerabilis viri Domini Almarici de Monteforti, veſtri ſimiliter Capellani, ſua nobis nuper mandata provida deliberatione tranſmiſit; quæ, prout decuit, reverent. & devote ſuſcepimus, & ad eadem exequenda opem & operam, quam debuimus, quamque potuimus, exhibuimus efficacem.

Nempe cum periculo, quod ex ipſius Capellani liberatione circa turbationem Regni Angliæ poterat formidari, per formam ipſius mandati proſpectum utique videretur juratoriæ remedio cautionis, quam ſubire debebat Almaricus prædictus, pœnis nichilominus quibuſdam adjectis, quas idem incurreret, contra proprium juramentum veniens, ipſo facto;

Et demum in litterâ Apoſtolicâ memoratâ provide ſuppletum fuiſſet, quod in quadam alia littera præcedenti, quæ, videlicet, a Domino Nicholao, piæ recordationis, prædeceſſore veſtro, ſuper eâdem emanavit materiâ, fuerat defectivum; videlicet de præfati ſerie juramenti, non tantum ad actum & conſenſum, verum etiam favorem noxium extendenda.

Nobiſque ex ipſius Magiſtri Reymundi Decani Avicien. prædicti fida relatione, nichilominus etiam aliunde, conſtaret, quod antedictus Dominus Almaricus memoratam obligationem, ſibi impoſitam, ſponte ſuſcipere; &, quantum in ſe fuerat, pollicitationem hujuſmodi extitit adimplere paratus.

Nos, cum pace Domini Regis, juxta mentem ipſius litteræ veſtræ, in ipſo negotio procedere ſatagentes, ipſum requiſivimus, ſupplicantes eidem ut pro Apoſtolicæ ſedis reverentia, noſtrarumque multiplacatâ precum inſtantiâ, liberationi plenariæ ſæpedicti Domini Almarici Regium, abſque ulterioris moræ diſpendio, dignaretur de cætero adhibere conſenſum; præcipuè cum ſuæ turbationis & Regni, quæ ex hoc poterat provenire, periculo fuiſſet plenariè ſatisfactum.

A.D. 1282.
Edv. I.

Et licet, evocatis plurimiſque Principibus atque Magnatibus Regni ſui, eorum aſſenſibus ſuper iſta materia requiſitis, nonnullorum vota & conſilia obſtitiſſent; ipſe tamen Rex manſuetus & Deo devotus, proprii pectoris ſinceritate & ad Eccleſiam Romanam pia devotione permotus, liberaliter à nobis exhortata conceſſit:

Quod in eo tantò laudabiliùs æſtimamus, tantoque celſiori laudis præconio ducimus attollendum, quanto ex turbatione ſeu rebellione Wallenſium, recenter in Regno Angliæ ſuſcitata, magis excitativa detentionis quàm ſuæ liberationis à carcere procedere viderentur judicia; & veriſimiliora, opinione vulgari, prodirent in medium argumenta.

Propter quæ nos, eidem affluentium rependentes viciſcitudinem gratiarum, ipſum Dominum Almaricum de carceris cuſtodiâ educentes, uſque Civitatem Londoniarum ſalvo deduci fecimus & conduci;

Ipſumque in multorum fidedignorum præſentia, ad hoc ſpecialiter vocatorum, liberatum pronunciavimus, & à carcere penitus & plenarie abſolutum;

Ipſumque ſæpefato Magiſtro Reymundo liberum fecimus omnino aſſignari; &, per eundem Magiſtrum, ipſum Dominum Almaricum, ſub ſecuro conductu regio, ad loca tuta Regni Franciæ conducendum, Sanctitati veſtræ cum gaudio tranſmittimus liberatum.

Fulgeat in Eccleſia Dei, Pater ſanctiſſime, veſtræ Sanctitatis auctoritas per tempora longiora.

Dat. London. nono Kal. Maii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo ſecundo.

Bulla quæ tangit Eccleſias de Leſenes & Bixele.

A.D. 1282.
An. 10. E. I.
Ex Autogr.

Martinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto Filio Priori de Crucerois, Londonien. Dioc. ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Suâ nobis dilecti filii Prior & Conventus Monaſterii Sanctæ Trinitatis Londonien. per Priorem ſoliti gubernari, ordinis Sancti Auguſtini, petitione monſtrârunt, quod nonnulli Parochiani de Leſenes & Bixele, Eccleſiarum Roffen. Dioc. quas iidem Prior & Conventus in uſus proprios canonicè obtinent, de proventibus terrarum, poſſeſſionum, ortorum, pratorum, molendinorum, nutrimentis animalium, & aliarum rerum, quas in ipſarum Eccleſiarum Parochiis obtinent, decimas eiſdem Eccleſiis debitas,

A.D. 1282.

.D.1282. v. 1. tas, eis exhibere indebitè contradicunt; quandam pravam conſuetudinem, quæ corruptela dicenda eſt potius, prætendentes, viz. quod de talibus nulli adhuc decimas perſolverunt.

Cùm igitur tanto graviora ſint crimina, quanto diutiùs infelicem animam detinet alligatam, ac in ſignum univerſalis Dominii, quaſi quodam titulo ſpeciali ſibi Dominus decimas reſervârit; Diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus quantum, ſi eſt ita, Parrochianos ipſos quod occaſione hujuſmodi non obſtante, decimas de præmiſſis eiſdem Eccleſiis perſolvant integrè, ut tenentur, monitione præmiſſa, per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione remota, prævià ratione compellas. A.D.1282. Edv. 1.

Teſtes autem qui fuerint nominati, ſi ſe gratia, odio, vel timore ſubtraxerint, cenſurâ ſimili, appellatione ceſſante, compellas veritati teſtimonium perhibere.

Dat. apud Urbem Veterem quinto Kal. Maii, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub filo canabeo.

Litera ab Alfonſo Infante Aragoniæ, de proſpero ſtatu ſuo.

A.D.1282. An. 10. E. 1. x Orig. fra Tur. EXcellentiſſimo & Magnifico Principi Domino Edvardo, Dei gratiâ, illuſtri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ, infans Alfonſus, illuſtris Regis Aragon. primogenitus, ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Serenitatis veſtræ literas manu læta recipimus; & quia nobis ſignificâſtis in eis ſalutem & proſperum ſtatum veſtrum, ac Dominæ Reginæ Conſortis veſtræ, ac liberorum veſtrorum, fuimus plurimum ilares & jocundi; ſignificantes vobis per preſentes quod nos, per Dei gratiam, die confectionis præſentium vigebamus corporea ſoſpitate; quod ſcire de vobis crebro multipliciter gauderemus. A.D.1282.

Siquæ ſunt in partibus noſtris affectibus veſtris grata, nobis fiducialiter intimetis; parati enim ſumus ea pro viribus adimplere.

Dat. Valuc. ſecundo Kal. Madii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo ſecundo.

De Edmundo, Comite Cornubiæ, aſſignato ad pacem in diverſis Comitatibus conſervandam.

A.D 1282. An. 10. E. 1. Rot. Wall. 10. E. 1. m 9. REX Vicecomiti Middleſexiæ ſalutem.

Cum aſſignaverimus dilectum Conſanguineum & fidelem noſtrum, Edmundum Comitem Cornubiæ, ad pacem noſtram conſervandam in Comitatu prædicto, & quibuſdam aliis Comitatibus Regni noſtri, quamdiu nobis placuerit, prout in litteris noſtris patentibus, eidem Comiti inde confectis, plenius continetur;

Tibi præcipimus quod eidem Comiti & eis, quos ſub ipſo ad conſervationem pacis deputaverit, in omnibus, quæ ad conſervationem pacis pertinent, intendens & reſpondens ſis, ſicut nobis, quandocumque per ipſum Comitem, vel Deputatos ab ipſo, ſuper hoc fueris requiſitus, donec aliud inde duxerimus ordinandum.

Et, ſi fortaſſis contingat quod aliqui malefactores, vel homines ignoti aliqua conventicula fecerint, de quibus ſiniſtra ſuſpitio quoquo modo rationabiliter habeatur, & quorum proterviam, ſine ejuſdem Comitis adjutorio ſeu conſilio, A.D 1282. per te ipſum reprimere non poſſis, tunc de hujuſmodi hominibus, & conventiculis eorum, & ipſorum receptatoribus, & locis, ſeu partibus, in quibus converſantur, eidem Comiti, ſub omni feſtinatione, diſtincte & aperte conſtare facias, ut ipſe ad hoc remedium apponat oportunum.

Et hoc ſub foriſfactura omnium bonorum, quæ poſſides in Regno noſtro, non omittas.

Teſte Rege apud Glouceſtr. triceſimo die Aprilis.

Conſimiles litteræ diriguntur Vicecomitibus London. Eſſex. & Hertford. Cant. Hunt. Norff. & Suff. Kant. Surr. Oxon. Berk. Buk. Bedf. Norht. Rotell. & Lincoln.

Et mandatum eſt Archiepiſcopis, Epiſcopis, &c. de Comitatibus prædictis, quod eidem Comiti in omnibus, quæ ad conſervationem pacis pertinet, in Comi-

A.D. 1282. Edv. 1. Comitatibus prædictis, & eis, quos ipſe ad conſervationem pacis deputaverit, conſulentes & auxiliantes, intendentes & reſpondentes ſint, ſicut Regi, quandocumque per ipſum, vel per Deputatos ab ipſo ſuper hoc fuerint requiſiti, donec Rex inde aliud duxerit ordinandum; cum hac clauſula, quod ſi fortaſſis contingat quod aliqui malefactores, &c.

Teſte ut ſupra.

Litera a Petro Rege Aragoniæ de Matrimonio inter Alfonſum Primogenitum ſuum, & Alienoram Primogenitam Regis Angliæ.

A.D. 1282. *An.* 10. *E.* 1. *Ex Orig. infra Turrim.*

EXcellentiſſimo & magnifico Principi, Edv. Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ, P. per eandem, Rex Aragon. ſalutem, & ſinceræ dilectionis affectum.

Recepimus ilariter Serenitatis veſtræ literas & plene intelleximus continentiam earumdem; per quas & Nuncios veſtros, gratiâ Dei, perpendimus vos, & Dominam Uxorem veſtram, & filios, plenâ vigere corporis ſoſpitate; quod ſatis gratum habuimus & acceptum.

Intelleximus etiam, per dictos Nuncios veſtros, nobilem virum Johannem de Veſci, & Antonium Beke, ea quæ nobis ex parte veſtra ore tenus retulerunt, & ſpecialiter ſuper matrimonio inter vos & nos inito, & ſacramenti religione de kariſſimo primogenito filio noſtro & primogenita filia veſtra firmato;

Super quo, quadam vehementi admiratione ducti extitimus, pro eo quod in matrimon[illegible] inter vos & nos firmato, latenter ſupervenit, neſcimus quo inſtinctu, quædam adjectio (quæ in Regum conſtantium intellectu cadere non deberet) propter quam Nuncii veſtri prædicti (quamvis nos parati eſſemus ut ſacramento firmaremus) ad confirmandum & complendum ex parte veſtra minime voluerunt, veſtrâ adhuc conſcientiâ inconſultâ.

Unde iidem Nuncii quoſdam de ipſorum familia ad vos remittere elegerunt, ſicut ex eorum litteris certificari poſſitis; vos autem, ſuper dicti perfectione matrimonii, deinceps juxta veſtra beneplacita procedatis.

Data Valuc Kal. Maii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo ſecundo.

Litera Alfonſo Regi Caſtellæ de Inſurrectione Wallica, quo fit ut auxilium, contra Saracenos petitum, ei ferre nequit.

A.D. 1282. *An.* 10. *E.* 1. *In Bundela Literarum & Brevium in Turri.*

REGI Caſtellæ ſalutem.

Super ſtatûs veſtri proſperitate, quam Deus augeat & conſervet, & quam venerabilis Pater S. Gadicen. Epiſcopus, & Magiſter Galfridus de Everſhem, veſter Notarius & noſter Clericus, Nuncii veſtri, ad nos venientes, nobis apertiſſime retulerunt, læti animo efficimur & jocundi: & requiſitionem veſtram de ſubſidio vobis faciendo ad Saracenos, fidei Catholicæ contemptores, & inimicos Crucis Chriſti, debellandos audivimus diligenter.

Sed ecce! per aliquot dies, antequam Nuncii veſtri prædicti ad nos venerunt, videlicet, tempore Paſſionis Dominicæ, quo Judas Dominum prodidit, proditores noſtri Lewelinus filius Griffini, & David frater ejus, qui erat familiarius noſter & conſiliarius, cum ſuis Wallenſibus (qui etiam & quorum tota prioritas ſemper, retroactis temporibus, proditiones & guerras multiformes fecerunt noſtræ Prioritati & nobis) proditialiter contra nos inſurrexerunt, terras noſtras Marchiæ invadendo, fideles noſtros interficiendo, villas & oppida cremando, munitiones & Caſtra obſidendo & diruendo, adeo quod nos, ex improviſo præoccupati in iſtis, ut novit Deus, qui nihil ignorat, dolemus in animo vehementer ſuper eo, quod occaſione hujuſmodi vobis, ad præſens, non poſſumus facere ſubſidium ut vellemus.

Et licet Dominum Papam per dilectum Clericum noſtrum Magiſtrum Hugonem de Eveſham nuperrime rogaverimus, ut decimam Regni noſtri, in ſubſidium Terræ ſanctæ conceſſam & collectam, Edmundo germano noſtro chariſſimo, & Comitivæ ſuæ ſecum à terra noſtra proficienti, in ſubventionem expenſarum

D.1282.
1.

penſarum ſuarum, in eundo verſus Terram ipſam, faceret aſſignari (qui quidem Clericus noſter in proſequendo illud negotium ad Cardinalatus apicem (divina cooperante providentia) vocabatur) nondum tamen nobis conſtat utrum idem Dominus Papa rogatum noſtrum prædictum exandierit in toto, vel in parte, per quod Nuncios noſtros ad Curiam Romanam, cum literis noſtris de credentia, iterum deſtinabimus, Domino concedente, qui in adventu Nunciorum veſtrorum ad eandem Curiam perſonaliter intererunt in eadem, eundem Patrem, Dominum O. Tuſculan. Epiſcopum, & prædictum Cardinalem ac alios amicos veſtros & noſtros in eadem Curia ſuper dicto negotio ſpecialiter iidem Nuncii noſtri erga dictum ſummum Pontificem in quantum poterunt, cum exactiſſima diligentia inſtabunt.

A.D.1282.
Edv. I.

Super præmiſſis autem omnibus Nuncii veſtri prædicti voluntatem noſtram, & ſtatum noſtrorum, & chariſſimæ conſortis noſtræ, liberorumque noſtrorum, ac Regni noſtri, vobis plenius referre poterunt viva voce.

Dat. &c.

Litera Regi Franciæ, excuſatoria quod, propter bella Walica, ei auxilium nequit contra Regem Hiſpaniæ præſtare: Et de intercedendo pro Pace inter ipſos Duos.

.D.1282.
.10. E. I.
nſcript.
ur. 10. E.
n.1.

A.D.1282.

SAluz.

Sire, vus nus avez requis de ayde, de voſtre boſoigne de Eſpayne: e ſi nus requeiſtes, ke nus vus feiſſons a ſavoir, quel ayde nus vus frions; e nus vus mandaumes ke, pur noſtre guere de Gales, ke de novel nus fu ſur ſe, nus ne vus poyins, adunk, fere a ſavoir quel ayde nus vus porions fere; mes ke nus le vus frions a ſavoir dedens les 3 Semeines de ceſte Seint Michel.

D'unt nus vus feſons a ſavoir, Sire, ke, ia ſoit co ke noz boſoignes de Gales e de Irlaunde, ke eſt de guerre, e a eſte de pece, a nus ſeient graunz e charganz, ſicome Monſire Morice de Croun, noſtre Coſin, & Johan de Greilly, noſtre feal, vus purrunt dire de buche: Nepurquant, Sire, nus vus feſons a ſavoir ke nus vendrons a vus en noſtre propre perſone, & vus frons, ſe diu pleſt, teu ſervice ke vus nus deurez ſavoir gre, ſi nus ne eoms eſſoyne de noſtre cors, ou de autre boſoygne novele, par quoy vus meimes nus eiez pur eſcuſee; Mes, pur boſoignes, ke nus ore eons, tut nus ſeient eles chargeauntes, nus ne ſerrons pas ke nus ne veignons a vus perſonaument au terme, ke vus nus avez requis.

E pur co, Sire, ke nus Sumes tenuz au Roy de Eſpaygne, ſi çom vus meimes ſauez, & ſi com les avantdiz Chivalers vus purront dire de buche, e nomeement pur le bien de la Chriſtiente, nous prions voſtre Seignurie ke voillez ſuffrir, ſi vus pleſt, ke nus nus entremettons de Pes, entre vus & lui, par nus, & par noz Meſſages.

Sire, de aucunes de nos boſoignes, ke nus avons encharchees as avantdiz Sire Maurice, & Sire Johan, a moſtrer a vus, ſi vus pleſt, les en voillez oir & crere.

Obligatio ſuper liberatione Almarici de Monteforti.

A.D.1282.
An. 10. E. I.
L.4.f.309.a.

A.D.1282.

NOS Remundus Aggerii, Decanus Avicienſ. Domini Papæ Capellanus & Nuncius, pro liberatione Domini Almarici de Monteforti, Domini Papæ Capellani, ad illuſtrem virum Dominum Edwardum Regem Angliæ, & ad venerabiles fratres Dominum Archiepiſcopum Cantuar. & Suffraganeos ejuſdem deſtinatus,

Notum facimus univerſis, præſentes litteras inſpecturis, quod, in Civitate Attreb. in Capitulo Majoris Eccleſiæ, in præſentia virorum religioſorum Abbatum Sancti Vedaſti, Attreb. Montis S. Eligii, & de Mareolo, Attreb. Diocæſis. Dominor. Præpoſiti, Archidiaconi, Scolaſtici, Offic. Gardiani, Fratrum Minorum, Fratris Walteri de Orchies, tenentis vices Prioris fratrum prædicatorum Attreb. Walteri de Baſſeya, Egidii de Bonveignies Cur. Attreb. Tabellionum, & aliorum multorum, honeſtorum virorum, Clericorum & Laicorum, præſente multitudine copioſa,

Dominus Almaricus de Monte-forti, Domini Papæ Capellanus, renovando obligationem, quam London. alias præſtitit, juravit libere & abſolute, quod nullo umquam tempore Regnum Angliæ reintrabit, abſque Apoſtolicæ ſedis

A.D. 1282. Edv. 1. expreſſa licentia; quòdque Regnum ipſum, aliaſque terras, Regi Angliæ ſubjectas, per ſe vel per alios hoſtiliter nequaquam invadet, neque etiam occupabit, nec invadi vel occupari ab aliis procurabit; juravit etiam & promiſit prædictus Almaricus, quod volentibus adverſari prædicto Regi, vel Regno ſuo, aut perſonis ipſius Regni favorem aut conſenſum aliquem non præſtabit.

Quâ obligatione præſtitâ à dicto Almerico, & per nos receptâ, nos præfatus Decanus auctoritate commiſſionis nobis factæ, in dictum Dominum Almericum, in hiis ſcriptis, ſi contra dictam obligationem aliquid facere præſumeret, ex nunc ſententiam excommunicationis ferimus: Et ipſum omnibus Eccleſiaſticis beneficiis ac privilegio clericali privatum & inabilem decrevimus; ipſumque auctoritate, nobis commiſſa, inabilem reddimus ad alia in poſterum obtinenda.

Præcepimus etiam præfato Almarico, ſub prædictis pœnis, quod dictam obligationem perpetuo obſervet.

In cujus rei teſtimonium ſigilla capituli & Cur. Attreb. dictorumque Abbatum, unà cum noſtro ſigillo, hiis præſentibus ſunt Appenſa.

Actum loco prædicto, in præſentiâ prædictorum; anno Dom. 1282. in vigilia Aſcenſionis Domini.

Pro Abbate & Conventu Weſtmonaſterii.

A.D. 1282. An. 10. E. 1. Ibidem.

Memorandum quod hic attitulatur quædam littera, per quam Dominus Rex reſtituit Abbati & conventui Weſtm. de Jocalibus, aſſignatis ad Feretrum beati Edwardi, & liberavit eidem ad impignorandum pro negotiis eorum urgentiſſimis, prout in littera ſua patente patet.

De Exercitu contra Wallenſes ſummonito.

Summonitio Prælatorum.

A.D. 1282. An. 10. E. 1. Rot. Wall. 10. E. 1. m. 7. d.

Rex venerabili in Chriſto Patri, J. eadem gratia, Cantuar. Archiepiſcopo, totius Angliæ Primati, ſalutem.

Quia Walenſes, malefactores & complices, ac fautores ſui, rebelles noſtri, paci & tranquilitati Regni noſtri invidentes, nuper quoſdam de fidelibus noſtris ſubito & ſeditioſe interfecerunt, & quoſdam ceperunt, & in priſona detinent, & guerram in terra noſtra Walliæ commoverunt, ac deprædationes, homicidia & alia enormia quamplurima, contra pacem noſtram, in partibus illis nequiter perpetrârunt, & terras noſtras & fidelium noſtrorum ibidem de die in diem invadunt, & dampna gravia perpetrare non formidant; per quod jam exercitum noſtrum ſummoneri fecimus, quod ſit apud Rothelan. die dominica in craſtino feſti Sancti Petri ad vincula proximo futuri, ad malitiam & rebellionem dictorum malefactorum & complicum ſuorum reprimendam:

Vobis mandamus quod, dictis die & loco, habeatis ſervitium veſtrum, nobis debitum, paratum ad proficiſcendum nobiſcum exinde, in expeditionem noſtram, contra prædictos Walenſes, Malefactores, & Complices ſuos rebelles noſtros; & hoc nullo modo omittatis.

Teſte Rege apud Wygorn. 20. die Maii.

Sub eadem forma mandatum eſt.

W. Archiepiſcopo Eborum,
R. Dunelm. Epiſcopo,
R. Karleol.
J. Roffen.
R. London.
R. Coventr. & Lich.
O. Lincoln.
S. Ciceſtr.
R. Sarriſb.
R. Bathon. & Well.
P. Exon.
W. Landaven.
Th. Hereford.
G. Wygorn.
W. Norwic.
H. Elyen.
Th. Menev.
A. Aſſaven.

A.D.1282. Edv. I.

Sub eadem forma mandatum eſt ſubſcriptis Abbatibus quod habeant, &c. videl.

Abbati de Thorneye,
Abbati Sancti Auguſtini Cant.
Abbati Sancti Albani,
Abbati Sancti Edmundi,
Abbati Weſtm.
Abbati de Certeſceſ.
Abbati Glaſton.
Abbati de Hyda Winton.
Abbati de Abbotesbyr.
Abbati de Wynchecombe,
Abbati de Shireburne,
Abbati de Perſhorum,
Abbati de Eveſham,
Abbati Sancti Benedicti de Hulmo.
Abbati Sancti Petri Glouceſtr.
Abbati de Malmesbir.
Abbati de Michelney,
Abbati de Abendon,
Abbati de Cern.
Priori de Coventr.
Abbatiſſæ de Wilton.
Abbatiſſæ Sanctæ Mariæ Winton.
Abbatiſſæ Shaſton.
Abbatiſſæ Berking.

De Exercitu contra Wallenſes Summonito.

Summonitio Baronum, &c.

A.D.1282. An. 10. E. I. Rot. Wal. 10. E. I. m. 7. d.

REX dilecto & fideli ſuo Johanni de Vallibus ſalutem.

Quia Walenſes, malefactores, & complices, ac fautores ſui, rebelles noſtri, paci ac tranquilitati Regni noſtri invidentes, nuper quoſdam de fidelibus noſtris ſubito & ſeditioſe interfecerunt, & quoſdam ceperunt, & in priſona detinent, & guerram in terra noſtra Walliæ commoverunt, ac deprædationes, homicidia, incendia & alia enormia quamplurima, contra pacem noſtram, in partibus illis, nequiter perpetrârunt, & terras noſtras & fidelium noſtrorum ibidem de die in diem invadunt, & dampna gravia perpetrare non formidant; per quod exercitum noſtrum ſummoneri fecimus, quod ſit apud Rothelan. die dominica in craſtino Feſti beati Petri ad vincula proximo futuri, ad malitiam & rebellionem dictorum malefactorum & complicum ſuorum reprimendam:

Vobis mandamus, in fide, homagio, & dilectione, quibus, nobis tenemini, firmiter injungentes, quod dictis diei & loco interſitis, cum equis, & armis, & toto ſervitio veſtro, nobis debito, parati exinde nobiſcum proficiſci in expeditionem noſtram contra Walenſes, Malefactores, & rebelles noſtros prædictos; & hoc nullo modo omittatis.

Teſte Rege apud Hertilbyr. 24. die Maii.

Sub eadem forma Mandatum eſt Militibus & aliis ſubſcriptis, viz.

Johanni de Camoys,
Galfrido de Grenuill,
Willielmo de Fednes,
Johanni de Vallibus,
Rogero Extraneo,
Roberto filio Pagani,
Willielmo de Ebroicis,
Osberto Giffard,
Miliſente de Monte alto,
Alano de Plukenet,
Roberto de Everingham,
Willielmo filio Warini de Monte Caniſio.
Hugoni de Curtenay,
Alexandro de Balliolo Domino de Ebylebam,
Nicholao Corbet,
Waltero de Balun,
Willielmo de Monte Caniſio de Edward.
Ricardo filio Johannis,
Regin. de Pauely,
Radulpho de Crumbewell,
Radulpho Baſſet de Sapecote,
Thomæ de Chancy,
Johanni Giffard de Brymeſſeld,
Rogero de Clifford, Juniori,
Fulconi filio Warini,
Williemo de Leyburn,
Johanni de Breuſe,
Willielmo de Breuſe,
Ricardo de Breuſe,
Johanni Tregoz,
Petro de Malo lacu,
Roberto de Ros de Belvero,
Rogero de Laſceles,
Johanni filio Philippi,
Johanni de Eyvill,
Willielmo de Lindeſſey,
Adæ de Novo Mercato,
Roberto Tybetot,
Johanni de Balliolo,
Gerardo de Furnivall,
Willielmo Bardolf,
Ricardo de Fryvill,
Willielmo Darel,
Gilberto Haunſard,
Willielmo de Huntingfeld,
Hugoni filio Henrici,
Rogero de Laſceles,

A.D.1282. Edv. I.

Comitiſſæ Glouceſtr.
Hugoni Sauzauer,
Rogero Bygod Mareſcallo,
Ricardo Baſſet de Welledon,
Willielmo le Butiler de Wemme,
Arnaldo de Boſco,
Theobaldo de Botiler,
Willielmo de Brewes,
Patricio de Cadurcis,
Hugoni de Pleſſetis,
Galfrido de Camuill.
Ricardo de Amundevill,
Guidoni de Bryan,
Iſabella de Fortibus Comitiſſa Albemarl. & Devon.
Humfrido de Boun Comiti Heref.
Radulpho Baſſet de Drayton,
Willielmo de Furnays,
Bogoni de Knouill,
Guncelino de Badleſmer,
Margaretæ quæ fuit Uxor Roberti le Ros de Werk.
Elenæ la Zuche,
Amabiliæ de Segrave,
Alianoræ quæ fuit Uxor Henr. de Percy,
Ricardo filio Johannis,
Radulpho de Cromwell,
Regin. de Pavely,
Radulpho Baſſet de Sapecote,
Thomæ de Chauncy,
Radulpho de Gorges,
Johanni de Melſa,
Ricardo de Tweng,
Willielmo de Percy de Kildale,
Petro de Ros,
Hugoni Peuerel de Saunford,
Willielmo de Say,
Anſelmo de Gurnay,
Ricardo de Tany,
Adæ le Deſpenſer,
Hugoni Poynz,
Henr. de Novo Burgo,
Willielmo de Gernoun,
Johanni filio Roberti de Bello campo.
Willielmo de Botreus,
Edmundo Comiti Lanc.
Gilberto de Clare Comiti Glouc. & Hertford.
Johanni de Warenna Comiti Surr.
W. de Bello Campo Comiti Warr.
Roberto Comiti Oxon.
Gilberto de Humfravill. Comiti de Aners,
Comiti Norff.
Alexandro Comyn Comiti Boghan,
Willielmi Comiti Pembrok.
Henr. Comiti Lincoln.
Marmeduco Tweng,
Elyæ de Robayne,
Petro de Gouſhill,
Johanni de Lovel,
Gilberto de Gi,
Johanni Rugayne,
Johanni de Veſcy,
Thomæ de Furnivall,
Nicholao de Segrave,
Regin. filio Petri,
Ricardo Malebys,
Waltero de Sulleys,
Henr. de Gandano,
Willielmo de Mohun,
Mathæo de Loveyn,
Willielmo de Boleuill,
Waltero Huntercumbe,
Johanni de la Mare,
Guidoni de Bron.
Johanni de Sandwyco,
Olivero de Dynham,
Willielmo de Ros,
Petro Corbet,
Henr. Hoſſe,
Willielmo filio Tho. de Greyſtoke,
Andræ Peverel,
Rogero de Lanc.
Johanni de Rapariis,
Dominæ de Wyth.
Deruergullo de Balliolo,
Agn. de Veſcy,
Lucæ de Grey,
Dioniſ. de Monte Caniſio,
Johanni filio Roberti de Briwis,
Nicholao de Meſuell,
Roberto de Tateſhale,
Ricardo de Grey,
Roberto de Brus Domino Vall. Anand.
Galfrido de Neuill,
Johanni de Bella Aqua,
Johanni de Steyngrene,
Nicholao de Bolteby,
Nicholao Purtim,
Willielmo de Addelegh,
Radulpho filio Rogeri de Thony,
Regin. de Grey,
Waltero de Wygeton,
Gerardo de Rodes,
Jordano Foliot,
Ric. Foliot,
Emerico de Rupe Canardi,
Roberto de Stoteuill,
Rogero de Mortuo Mari,
Willielmo le Latymer,
Johanni le Latymer,
Gilberto de Berneual,
Johanni de Hodeleſton,
Roberto de Lathum,
Roberto de Chaundes de Com. Hereford.
Roberto filio Walteri,
Roberto Baroni de Staff.
Rogero la Zuche,
Roberto de Grey,
Galfrido de Caumvill,
Roberto filio Rogeri,
Johanni de Wauton,

D.1282. I.

Normanno Darcy,
Johanni de Sancto Johanne,
de Kesay,
Roberto de Neuuill,
Thomæ de Berkeleye,
Willielmo de Derewentewater,
Waltero de Coleuill,
Almarico de Sancto Amando,
Johanni Extraneo,
Roberto filio Hugonis de Mortuo Mari,
Galfrido de Lucy,
Galfrido de Maundeuill,
Johanni filio Rogeri de Sancto Johanne,
Nicholao de Crioll,
Johanni filio Mathæo,
Patricio de Caduric,
Gilberto Peche,
Johanni le Mohun,
Hugoni Louel,
Johanni Wabull.

A.D.1282. Edv. 1.

De Pecunia, pro Subsidio Terræ Sanctæ, extra regnum, non portanda.

D.1282. 10. E. 1. f. 10 E. 1. intus.

REX dilecto Consanguineo & fideli suo Edmundo, Comiti Cornubiæ, salutem.

Quia, quibusdam certis de causis, nolumus quod decima sex Annorum, nuper à Clero Regni nostri in subsidium Terræ Sanctæ concessa, & jam in eodem Regno collecta, ad præsens extra idem regnum deferatur:

Vobis mandamus, quod venire faciatis coram vobis omnes Mercatores London. tam de Societatibus, quam alios, & eisdem injungatis, & sub periculo amissionis vitæ & membrorum & omnium bonorum suorum, quæ possident in regno nostro, firmiter inhibeatis, ex parte nostra, ne pecuniam, de dicta decima provenientem, ullo modo deferant, aut deferri faciant, seu permittant extra idem Regnum;

Et, si quos Mercatores, aut alios, pecuniam, de dicta decima provenientem, extra dictum Regnum deferre volentes, inveniri contigerit, tunc ipsos, una cum dicta pecunia, arrestari, & salvo custodiri faciatis; donec aliud inde à nobis habueritis in mandatis.

Teste Rege apud Hertlebir. 24. die Maii.

A.D.1282.

Et mandatum est Majori & Vicecomitibus London. quod inhibeant, &c.

Et si quos, pecuniam, de dicta decima provenientem, extra dictum Regnum deferre volentes, inveniri contigerit, tunc ipsos arrestari faciant, &c. ut supra.

Item mandatum est Stephano de Penecestre custodi quinque Portuum, quod in eisdem Portubus explorari faciat si qui ibidem fuerint, qui hujusmodi pecuniam extra dictum Regnum deferri voluerint;

Et si quos tales inveniri contigerit, eos arrestari & salvo custodiri faciat, &c.

Teste ut supra.

De Francorum in Sicilia occisione.

D.1282. 10. E. 1. Bundel. rar. & itionum in ri, A. 10.

ILlustrissimo & Victoriosissimo Principi, Domino Edwardo, Dei gratia, Regi Angliæ, Ferrandus filius bonæ memoriæ, Regis Arragonum humile manuum osculamentum.

Serenissime Domine, de vestra magnifica liberalitate confidens talia vestræ Celsitudini supplicare præsumo, quæ meis meritis præsumere non auderem;

Hinc est quod cum Bertrandus de Cresuels, Burgensis Montispessulani, artem mercandi in partibus Regni vestri exerceat (cui, suis meritis & ipsius probitate multimoda, sim multipliciter obligatus) vestræ Regiæ Majestati humiliter supplico, quantum possum, quatinus dictum Bertrandum velitis habere, contemplatione mei, speciali gratiæ commendatum.

A.D.1282.

Scio enim ipsum esse talem, quod in hiis quæ vestræ Dominationi placuerint, conabitur esse gratus.

Adhæc, Domine, noveritis, quod intellexi pro certo à quibusdam Mercatoribus, qui de novo venerunt de Curia, quod Papa pro certo in brevi veniet Marsiliam; qui etiam pro certo dixerunt mihi quod, Civitates Siciliæ insurrexerunt contra Regem Carolum, & interfecerunt omnes Gallicos, habitantes in eis.

Alia non narrantur Parisius digna referri.

A.D. 1282. Edv. 1.

Vigeat vita veſtra in gratia ſummi Regis.

Dat. Pariſius 7. Kalend. Junii.

In Dorſo,

Illuſtriſſimo & Victorioſiſſimo Principi Domino Regi Angliæ.

De officiis divinis tempore generalis interdicti in Monaſterio Sanctæ Trinitatis celebrandis.

A.D. 1282. An. 10. E. 1. *Ex Autogr.*

MArtinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Dilectis Filiis Priori & Conventui Monaſterii Sanctæ Trinitatis Londonien. per Priorem ſoliti gubernari, ordinis Sancti Auguſtin. ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Devotionis veſtræ precibus benignum impertientes aſſenſum, auctoritate vobis præſentium indulgemus ut, cum generale Civitatis Londonien. fuerit interdictum, liceat vobis, omnibus aliis, præſertim excommunicatis & interdictis excluſis, januis clauſis, non pulſatis Campanis, & ſubmiſſa voce, in veſtro Monaſterio divina officia celebrare; dummodo cauſam non dederitis interdicto, nec id vobis contingat ſpecialiter interdici;

Nulli ergo, &c.

Dat. apud Urbemveterem 6. Kalend. Maii, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub Filis Sericis flavi rubeique coloris.

Pro Monaſterio Sanctæ Trinitatis London. Dioceſ.

A.D. 1282. An. 10. E. 1. *Ex Autogr.*

MArtinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Dilecto Filio Abbati de Waletham, Londonien. Dioc. ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Querelam dilectorum filiorum Prioris & Conventus Monaſterii Sanctæ Trinitatis Londonien. per Priorem ſoliti gubernari, ordinis Sancti Auguſtini, recepimus; continentem quod nonnulli clerici & eccleſiaſticæ perſonæ, tam religioſæ, quàm ſeculares, etiam in dignitatibus & perſonatibus conſtitutæ, ac Comites, Barones, milites, & alii laici Lincolnien, Londonien. & Roffen. Civitatum & Dioc. qui prata, paſcua, nemora, molendina, terras, poſſeſſiones, & alia bona immobilia, ſub annuo cenſu vel redditu, à Monaſterio ipſo tenent; hujuſmodi cenſum ſeu redditum ſibi, contra juſtitiam, exhibere non curant, quamquam pratorum, nemorum, molendinorum, terrarum, & aliorum præmiſſorum bonorum poſſeſſionem pacificam habeant, & fructus integrè percipiant eorumdem; propter quod præfatis Priori & Conventui grave imminet præjudicium, & eidem Monaſterio non modicum detrimentum:

Cum autem ex parte ipſorum Prioris & Conventus ad noſtram providentiam ſuper hoc habitus ſit recurſus, diſcretioni tuæ per apoſtolica ſcripta mandamus quatinus, ſi eſt ita, dictos clericos, perſonas, Comites, Barones, milites, & laicos ad exhibendum præfatum cenſum & redditum Priori & Conventui memoratis integre, ut tenentur, monitione præmiſſa, per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione remota, prævia ratione compellas.

Proviſo ne in terras dictorum Comitum & Baronum excommunicationis vel interdicti ſententiam proferas, niſi à nobis ſuper hoc mandatum receperis ſpeciale; Teſtes autem, qui fuerint nominati, ſi ſe gratia, odio, vel timore ſubtraxerint, cenſura ſimili, appellatione ceſſante, compellas veritati teſtimonium perhibere.

Dat. apud Urbemveterem 3. Non. Junii, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub Filo canabeo.

Pro eodem Monaſterio, contra Parochianos Sanctæ Katerinæ & Sancti Michaelis.

A.D. 1282. An. 10. E. 1. *Ex Autogr.*

MArtinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Dilecto filio Priori de Cruceroys, Londonien. Dioc. ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Ex parte dilectorum Filiorum Prioris & Conventûs Monaſterii Sanctæ Trin. Londonien. per Priorem ſoliti gubernari, ordinis Sancti Auguſtini, nobis

D.1282. 1. bis eſt oblata querela, quod nonnulli Parochiani Sancti Mich. infra Alegate, & Sanctæ Katerinæ in Atrio ipſius Monaſterii, eccleſiarum Londonien. quas iidem Prior & Conventus in proprios uſus canonice obtinent, de proventibus terrarum, poſſeſſionum, ortorum, pratorum, molendinorum, nutrimentis animalium & aliarum rerum, *&c. prout in Bulla præeunte uſque hæc verba*, viz.

Cum igitur diuturnitas temporis peccatum non minuat, ſed augmentet, diſcretioni tuæ, *&c. ut in Bulla ſuperiore.* A.D.1282. Edv. 1.

Dat. apud Urbemveterem 2. Non. Junii Pontif. noſtri anno ſecundo.

Sigillo avulſo.

De Rege Franciæ, Arbitro per Regem Angliæ conſtituto, in diverſis quæſtionibus, inter ipſum & Gentes ſuas Aquitaniæ.

D.1282. 10. E. 1. Vaſcon. E. 1. m. 1.

REgi Francorum, Rex Angliæ ſalutem, & perpetuam voluntatem ad veſtra beneplacita & mandata.

Cum diverſæ quæſtiones, coram vobis, inter nos, & gentes noſtras Ducatûs noſtri Acquitanniæ, ex parte unâ, & Epiſcopum & Capitulum Vaiaten. ex alterâ; ſuper omnibus quæſtionibus & quærelis prædictis, & omnibus aliis, quæ coram vobis exponentur, dominationi veſtræ tractandi, ordinandi, componendi cum dictis Epiſcopo & Capitulo, ac etiam arbitrandi alte & baſſe, ſine ſtrepitu & aliqua figura judicii, ubi & quando vobis placuerit, plenam & liberam committimus poteſtatem:

Promittentes nos perpetuo ſervaturos quicquid, per vos ſolum in hiis, quæ de jure vel conſuetudine poteritis, & cum aſſumpta à vobis alia perſona eccleſiaſtica in hiis, quæ ſolus de jure vel conſuetudine decidere non poſſetis, ſuper præmiſſis, vel aliquo præmiſſorum, ordinatum, compoſitum fuerit, vel etiam arbitratum; renunciantes expreſſe omni juri de perſonâ incertâ, in arbitrium non ſumendâ. A.D.1282.

Et hoc veſtræ Regiæ Majeſtati, & omnibus, quorum intereſt, vel intereſſe poteſt, ſignificamus per præſentes.

In cujus. &c.

Dat. apud Ceſtriam 8. die Junii.

Litera Martino Papæ quarto reſponſoria, de ſigno crucis aſſumendo, & termino generalis paſſagii præfigendo.

D.1282. 10. E. 1. ſ. 10. E. 1. 5. d.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri & Domino, Domino M. Divinâ Providentiâ, Sacroſanctæ Romanæ ac Univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus, &c. cum omni reverentia & honore, pedum oſcula beatorum.

Venientes ad præſentiam noſtram Fratres Gernerius & Ramerius de Florent. Ordinis Prædicatorum, nobis tunc agentibus verſus partes exteras regni noſtri, Sacroſanctæ Paternitatis veſtræ literas ſuper aſſumendo ſalutiferæ Crucis ſigno, & de conſilio veſtro de termino paſſagii generalis & idoneo ab hoc tempore exprimendo, nobis ex parte veſtra præſentarunt;

Quas non tam latâ manu, quàm animo prompto recipientes, & ad eas audiendas & intelligendas, depoſitis ſeorſum cæteris & diverſis curis noſtris, tota devotione convertimus mentem noſtram.

Et, ex eorundem concepto tenore, quaſi cujuſdam novæ lætitiæ rore perfuſi, tanto facti fuimus amplius conſolati, quanto clementiam Apoſtolicam, & Sanctam Romanam Eccleſiam, Matrem noſtram, erga perſonam noſtram, quam ſemper devotam reperiet ſpecialioris prærogativâ dilectionis, & intimioris affectionis viſceribus affectam eſſe, evidentioribus indiciis tenor docuit earundem; pro quarum quidem miſſione gratuita ad pedes Apoſtolicæ Sanctitatis cum omni humilitate provolvimur, & eidem, quantacumque ſcimus & poſſumus, non indigne perſolvimus laudum præconia; & ſicut devoti filii, devota adjicimus munera gratiarum. A.D.1282.

Ipſos quoque fratres, Nuncios veſtros, quos in eleganti expoſitione & declaratione commiſſi ſibi Nuncii adeo providos & diſcretos invenimus quod animum Regium eorum inductiva perſua-

A.D. 1282. Edv. I.

ſio nimium confortavit, Regio manſuetudo multimode commendavit, & extollendam ipſorum prudentiam in negotio ipſo vehementer acceptavit.

Et, licet, iidem fratres inſtanter petierint a nobis quod reſponſum eis fieri faceremus, antequam verſus terram Scotiæ greſſus ſuos dirigerent (pro quo libenter expectâſſe, vel ad nos a partibus Scotiæ rediiſſe voluerint) nos tamen, reſponſum noſtrum per noſtros vobis fieri volentes, ad veſtram ſanctam præſentiam mittimus Nuncios noſtros, quibus quoad negotium illud aperuimus lucide mentem noſtram; & qui certum reſponſum noſtrum veſtræ pietatis auribus intimabunt.

Conſervet vos diu Dominus, Eccleſiæ Sanctæ ſuæ.

Dat. apud Ceſtriam decimo die Junii.

Bulla Martini, per quam ſignificavit Regi electionem & confirmationem factam de Johanne Epiſcopo Wintonienſi.

A.D. 1282. An. 10. E. I. *Ex Autogr.*

MArtinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edwardo, Regi Anglorum illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Romani Pontificis (quem paſtor iſte cœleſtis & Epiſcopus animarum, poteſtatis ſibi plenitudine tradita, Eccleſiis prætulit univerſis) plena vigiliis ſollicitudo requirit, ut circa cujuſlibet ſtatum Eccleſiæ ſic vigilanter excogitet, ſic proſpiciat diligenter, ut per ejus providentiam circumſpectam, nunc per ſimplicis proviſionis officium, nunc per opportunæ proviſionis miniſterium, prout locorum & temporum qualitas exigit, Eccleſiis ſingulis paſtor accedat ydoneus, & rector providus deputetur, ſicque ipſæ, ſuperni favoris auxilio ſuffragante, votivæ proſperitatis ſucceſſibus gratulentur.

Sane, vacante dudum Wyntonien. Eccleſia per obitum, bonæ memoriæ, Nicolai Wyntonien. Epiſcopi, dilecti filii, Capitulum ejuſdem Eccleſiæ, ordinis Sancti Benedicti, certa die ad eligendum præfixa, vocatis & præſentibus omnibus qui voluerunt, debuerunt, & potuerunt comodè intereſſe, venerabilem fratrem noſtrum Robertum, Bathonien. & Vellen. Epiſcopum, in eorum Epiſcopum poſtularunt;

Et tandem, felicis recordationis, Nicolaus Papa, prædeceſſor noſter, cui hujuſmodi poſtulatio per ſpeciales Procuratores & Nuncios dicti Capituli præſentata fuerat, & ab eo deinde non admiſſa, proviſionem ejuſdem Eccleſiæ, quam ſibi prius retinuerat, ad Capitulum memoratum remiſit.

Sicque prædicti Capitulum, die ad eligendum ſtatuta convenientes in unum, vocatis omnibus qui voluerunt, debuerunt, & potuerunt comodè intereſſe, poſt aliquos tractatus, in hujuſmodi electionis negotio habitos, conſenſerunt, in eodem negotio per viam procedere compromiſſi; & dilectis filiis Magiſtro Riccardo de Lamore Archidiacono, ac fratri Adæ de Lyda, & quinque aliis Monachis ipſius Eccleſiæ, eligendi ea vice perſonam ydoneam in Eccleſiæ præfatæ Paſtorem, tam de ipſis, quàm aliis de Collegio ipſius Eccleſiæ, aut aliunde, contulerunt unanimiter plenariam poteſtatem:

Qui ſecedentes in partem, & tractatu ſuper hoc inter ſe habito diligenti, ſex ex eiſdem compromiſſariis in eundem Archidiaconum eligendum in Paſtorem ipſius Eccleſiæ convenerunt, ac idem frater Adam, de mandato Collegarum ſuorum, vice ſua & dictorum Collegarum, & etiam omnium de prædicto Capitulo, prædictum Ricardum Archidiaconum in Epiſcopum Wyntonien. elegit; ac poſtmodum omnes & ſinguli de ipſo Capitulo hujuſmodi electionem, cui dictus Archidiaconus jam conſenſerat, publicatam in eadem Eccleſia unanimiter acceptarunt.

Prædictâ igitur electione venerabili fratri, noſtro Cantuarien. Archiepiſcopo, loci Metropolitano, ex parte ipſius Capituli præſentata, & eodem Capitulo illam confirmari petente, demum, prædictæ electionis negotio, per Appellationes Archidiaconi & Capituli prædictorum ad Apoſtolicam ſedem delato, idem Archidiaconus, poſtquam aliquandiu coram nobis fuerat in negotio ipſo proceſſum, ſaniori ductus conſilio, omni juri, ſiquod ſibi ex electione prædicta quæſitum fuerat, ſponte ceſſit, ac illud pure ac libere in noſtris manibus reſignavit;

Noſque ceſſionem & reſignationem hujuſmodi, de fratrum noſtrorum conſilio duximus admittendas; proviſionem ipſius Eccleſiæ, illa vice, de ipſorum fratrum conſilio, diſpoſitioni ſedis Apoſtolicæ reſervando; ac poſtmodum ſuper proviſione ipſius Eccleſiæ, ne diutius viduitatis dampna defleret, cum fratribus ipſis tractatu habito diligenti,

.1282. 1. ad venerabilem fratrem noſtrum Johannem Epiſcopum Wyntonien. tunc Archidiaconum Exonien. & Capellanum noſtrum, utique virum eminentis ſcientiæ, vitæ laudabilis & honeſtæ, cujus mores & converſatio apud ſedem Apoſtolicam ſunt probati,

Direximus intuitum noſtræ mentis, ac de ipſo Johanne Epiſcopo, de ipſorum fratrum noſtrorum conſilio, Eccleſiæ Wyntonien. memoratæ providimus, ipſumque eidem Eccleſiæ præfecimus in Epiſcopum & Paſtorem, ac ſibi, apud eandem ſedem, per venerabilem fratrem noſtrum Oſtien. & Velletren. Epiſcopum, fecimus munus conſecrationis impendi; firma concepta fiducia quod, dirigente Altiſſimo actus ſuos, eadem Eccleſia, per ſuæ circumſpectionis induſtriam, in ſpiritualibus & in temporalibus proſperè dirigetur, & ſalubria, dante Domino, ſuſcipiet incrementa. A.D.1282. Edv. 1.

Quia vero tu, circa ſedem ipſam, ab ætate tenerâ, devotionis ſpiritum habuiſſe dinoſceris, & Dei miniſtris te ſemper reddidiſſe benivolum comprobâris; nos ſecurâ fiduciâ Serenitatem tuam rogandam duximus & monendam, quatinus circa prædictum Epiſcopum ita tuæ gratiam Benignitatis effundas, ut ipſe, fultus tui favoris auxilio, in executione Pontificalis officii poſſit aſſiduè proſperari, ac tibi exinde gratiæ divinæ præmium & augmentum noſtræ Benivolentiæ adipiſcentur.

Dat. apud Urbem Veterem decimo ſeptimo Kal. Julii, Pontificâtus noſtri anno ſecundo.

Sub filo canabi.

Litera ab Alexandro Rege Scotiæ excuſatoria, pro Alexandro Cumyn Comite de Buchan.

.1282. 10. E. 1. Orig. Turrim

EXcellentiſſimo Principi, & fratri ſuo kariſſimo, Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ illuſtri, Domino Iberniæ, & Duci Aquitan. Alexander, eâdem gratiâ, Rex Scotorum, ſalutem & ſinceræ dilectionis plenitudinem.

Excellentiæ veſtræ, tenore præſentium, ſignificamus quod, propter quædam ardua negotia, nos & ſtatum Regni noſtri tangentia, miſimus Alexandrum Cumyn, Comitem de Buchan. Conſtabularium & Juſticiarium noſtrum, ex boreali parte maris Scotiæ, uſque ad partes remotas Inſularum noſtrarum; propter quod ad præclaram Magnificentiæ veſtræ præſentiam, hac vice, accedere non poteſt: A.D.1282.

Quare Excellentiam veſtram rogamus attente quatenus, noſtrorum precaminum interventu, abſentiam ipſius Comitis in hac parte habere velitis excuſatam, deſicut auxilium, quod vobis debet ratione terrarum, quas de vobis tenet infra Regnum veſtrum, paratum ſit ad eundum in Walliam pro veſtræ libito voluntatis, ut intelleximus.

Teſte meipſo apud Scon. primo die Julii, anno Regni noſtri triceſimo tertio.

Litera Alexandri de Cumyn Com. de Buchan, de ſe excuſando, & de filio ſuo in ſervitium Regis, contra Wallenſes miſſo.

D.1282. 10. E. 1. Orig. Turrim don.

AU treſhaut Prince, & ſun Seigneur Treſchire, Sire Edward, par la grace Deu, Rey de Engleterre, Seigneur de Irelaunde, & Duc de Acquitaigne, le ſen ſi lui pleſt, en tutes choſes Aliſaundre Cumyn, Cunte de Buchan, & Coneſtable de Eſcoce, tant cum il peut, de loal ſervice, reverence & honurs.

Sachez veſtre treſhaut Seignurie que, auant que vos lettres nus vindrent, par queles vus nus voliez commaunder que nus veniſſums ove vus en veſtre eyd encountre le Waleys, au commaundment de noſtre Seigneur Eſcoce avums enpris le chemyn envers les Illes longteynes ver le Norr. pur grant buſoignes que tucherent lui & ſun Rewme; dount mult nus peiſſe, que nus ne puſſums deſtertre ceol chemyn, a noſtre honur, par veſtre commaundement acomplir, al honur de veſtre Seingnurie, que Deu garde & multeplie en biens. A.D.1282.

E, pur ceo que nus ne pouns venir a noſtre deſir & a veſtre commaundment, vus priuns que vus voielez receiure Roger noſtre fiuz en noſtre leu, le quel nus vus

A.D. 1282. Edv. 1.

envіums ove noſtre ſervice, que nus vus ſumes tenuz pur noz terres de Angleterre, que vos pleſirs & commandemens ferra a tun ſun poer, enſemblement od nus & tus les nos, quant nus y purrons entendre pur la buſoigne avandite; veſtre volente en tutes choſes nus veiolez comaunder teutes heures, cum a veſtre lige & leaus cum nus durums.

Saluz.

Litera a Gaſtone de Bern, quod paratus eſt ſervitium Regi præſtare contra Wallenſes Rebelles, vel alibi pro libito Regis.

A.D. 1282. *An.* 10. *E.* 1. *Ibidem.*

MAgnifico & potenti Principi Edwardo, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitan. humilis ſuus Gaſto de Bearn, Dominus Montis Cathani & Caſtri veteris, ſalutem, cum omni debito reverentiæ & honoris.

Datum eſt nobis intelligi quod Wallenſes de novo contra vos inſurrexerunt, & dederunt veſtris gentibus multa dampna, & quod Rex Franciæ prohibet ne equi, vel aliqui cum armis tranſeant in Angliam per terram ſuam:

Verum, quia ſervire vobis toto cordis deſiderio affectamus, & ignoramus an noſtrum ſervitium ſit vobis gratius & utilius in illis partibus vel in iſtis, veſtram Excellentiam deprecamur, quatenus nos ſuper hoc, quid inde vobis placeat, per veſtras litteras dignemini reddere certiores.

Præterea quod Dominus Johannes de Greheli, Seneſcallus veſter, circa regimen terræ veſtræ de Vaſconia non poteſt aſſidue intendere, cum aveat veſtra alia negotia in Francia & alibi gerere; ac Ballivi, & alii, loco eorum tenentes, multas injurias & diſſentiones, gentibus veſtris facient, contra foros & conſuetudines Patriæ, ex quibus gentes veſtræ corda ſua retrahunt a fervore veſtræ dilectionis,

Dominationi veſtræ humiliter ſupplicamus, quatenus mandetis Domino Johanni ut injurias & dampna, quæ Ballivi, & loco eorum tenentes veſtris gentibus dederint indebitè, faciat ſine dilatione prædictos Ballivos emendare; maxime cum hoc in veſtrum commodum non redundet: ut ſic corda gentium veſtrarum, quæ ſemper præ cæteris Dominis de mundo habuiſtis, more ſolito habeatis:

Denique recommendamus Excellentiæ veſtræ Petrum Arnaldi de Vil. & Petrum de venerabiles Cives veſtros de Bayona; qui, ſicut audivimus, ad veſtram præſentiam ſunt venturi; ſecure enim vobis poſſumus affirmare quod vobis, & mandatis veſtris, &, ſine contradictione qualibet, cum amicis ſuis, ſemper fuerunt hobedientes; propter quod majorem mereantur vobiſcum gratiam invenire:

Commendamus inſuper veſtræ gratiæ nometipſos.

Dat. in die veneris poſt Feſtum Apoſtolorum Petri & Pauli.

Litera ab Alexandro, primogenito Regis Scotiæ precatoria pro Ad. de Kertadbricht Medico, qui, præter communem Medicorum ſententiam, ipſum Sanitati reſtituerat.

A.D. 1282. *An.* 10. *E.* 1. *Ibidem.*

EXcellentiſſimo Principi, Domino Edwardo, Dei gratiâ, illuſtri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitanniæ, Avunculo ſuo cariſſimo, Alexander, illuſtris Regis Scotiæ primogenitus, ſalutem, & fælices ad vota ſucceſſus, cum incremento gloriæ & honoris.

Ex innata Celſitudinis veſtræ clementia credimus vos totiens gratulari, quotiens de ſtatu noſtro nova proſpera vobis nunciantur:

Hinc eſt quod ſtatum patris noſtri kariſſimi, & noſtrum Celſitudini veſtræ nunciamus proſperum & jocundum, idem de Sanitate veſtra ſcire cupimus potius, quam audire, omni cordis deſiderio.

Cum autem Magiſter Ad. de Kertadbricht, Medicus quondam Roberti de Brus, in ſervitio patris noſtri & noſtro nunc moratur, & a januis mortis ſua induſtria, mediante favore cæleſti, nos liberavit, & Sanitati reſtituit, idque contra communem opinionem Medicorum; & cùm beneficia poſſident Eccleſiaſtica in Regno veſtro, ſuper quibus de die in diem moleſtatur, eo quod ipſa bene-

A.D.1282. dv. 1. beneficia viſitare non poterit, circa ſalutis noſtræ curam occupatus.

Magnificentiam veſtram devotis precibus flagitamus, quatenus literas veſtras, ſi placet, mandare dignemini Dominis Norwicen. & Lincoln. Epiſcopis, pro noſtris precibus & amore ut ipſum ſuper præmiſſis amplius non perturbent; ejus namque præſentia, abſque ſtatûs noſtri irrecuperabili periculo, carere non poſſumus.

Dominos vero Rad. de Couny & Bernard. de Brus, ut ſint eidem, cum ſuis Procuratoribus, conſulentes & auxiliantes, & nullo nocentes aut perturbantes, literatorie rogare dignemini.

Super aliis injuriis, eidem illatis per aliquos de Regno veſtro, prout lator præſentium vobis aut Conſilio veſtro monſtrabit, Conſilium oportunum, ſi placet, apponere velitis cum effectu: A.D.1282. Edv. 1.

Ex magnâ namque confidentiâ Dominationis veſtræ, hujuſmodi ſupplicationis audaciam aſſumendo, ſperamus quod ſpeciales noſtros, & maxime Sanitatem corporis noſtri conſervantes ab anguſtiis & injuriis, ſibi illatis, potenter relevare non omittetis.

Dat. apud Scon. tertio die Julii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo ſecundo.

Litera ab Alianora Matre Regis petitoria, quod Regem Franciæ nomine ſuo ſollicitaret in negotio Provinciæ.

A.D.1282. s. 10. E. I. idem.

Alianore, par la grace de Dieu, Roine d'Engleterre, a noſtre chere filz, le Roy, ſaluz & noſtre benoyzon.

Nos avons meſtiere de veſtre Prier au Roi de France, que il nous ſoit aidant a porchacer noſtre droiture en la partie, qui apartient a noz en la terre de Provence:

Nos avoms fet fere une lettre de par vos, la quele nous vo envoions, & voz prioms, que vos la vuillez oir, ſi ele vos pleſt, & facez la ſeler; & ſi non, voillez commander que ele ſoit emendee a veſtre pleſir, & per vos ſoit toſt envoiee a veſtre Autele ma Dame de France. A.D.1282.

Et vos, prioms onkere que voz voillez mander, par veſtre lettre, a Meſtre Bonet veſtre Clerc, que il voille moſtrer, & avancer ceſte boſoigne en la Court de France, a meuz que il porra.

A Dieu voz commendons.

Donees a Wautham 8. jor de Juyll.

De Coupiatoribus providendis & eligendis ad paſſus amputandos in partibus Walliæ.

A.D.1282. s. 10. E. I. ot. Wal. 10. I. m. 5.

Rex Vicecomiti Glouceſtr. ſalutem.

Quia ad paſſus amputandos in partibus Walliæ coupiatoribus multum indigemus ad præſens, vobis præcipimus, firmiter injungentes, quod ſtatim, viſis litteris iſtis, omnibus aliis negotiis poſtpoſitis, provideri facias de centum coupiatoribus, de potentioribus & fortioribus de balliva tua; ita quod quilibet eorum habeat unam bonam, magnam & fortem hachiam, vel ſecurim, ad groſſas & parvas arbores ſuccidendas & proſternendas, prout dilectus & fidelis noſter Willielmus de Percy, quem ad te ea occaſione ſpecialiter mittimus, & in cujus præſentia volumus quod dicti coupiatores eligantur, tibi ſcire faciat ex parte noſtra.

Et modis omnibus provideas quod dicti coupiatores ſint apud Ceſtriam, die Sabati, in octabis inſtantis Feſti beati Petri ad vincula, parati ad veniendum ad nos apud Rothelan. die Dominica proxima ſequenti, ad faciendum ulterius quod eis injungetur ex parte noſtra. A.D.1281.

Et de exitibus ballivæ tuæ habere facias cuilibet de coupiatoribus illis vadia ſua præ manibus, videlicet, unicuique eorum tres denarios per diem, à die receſſus ſui à te, uſque ad octo dies proximò ſequentes completos.

Provideas etiam quod dictos coupiatores, per aliquem de tuis, de quo confidis, dicto die Dominico habeas apud Rothelan. ita quod ille, quem mittes ad ipſos conducendos per viſum & contrarotulum prædicti Willielmi, de nominibus & perſonis coupiatorum illorum nobis poſſit reſpondere.

Et hoc, ſub periculo amiſſionis omnium quæ poſſides, nullatenus omittas.

Et de pecunia, quam eis liberaveris, tibi in compoto tuo debitam allocationem habere faciemus.

Teſte

A.D. 1282. *Edv.* I.

Teſte Rege apud Rothelan. 15. die Julii, &c.

Conſimiles literæ diriguntur Vicecomiti Hereford. de eligendo centum coupiatores: Vicecomiti Salop. & Stafford. de eligendo ducentos coupiatores; & Cuſtodi Foreſtæ de Den. de centum coupiatoribus eligendis, in præſentia Willielmi de Percy, qui ea occaſione mittitur ad Comitatus prædictos, & mittendis ut ſupra.

A.D. 1282. *Edv.* I.

Conſimiles literæ diriguntur Vicecomiti Leiceſtr. & Warr. de Centum Coupiatoribus; & Vicecomiti Notingh. & Derb. de ducentis Coupiatoribus, in præſentia Nicholai de Baſſingburne.

Conſimiles litteræ diriguntur Vicecomiti Lanc. de ducentis Coupiatoribus eligendis, &c. ut ſupra.

Teſte ut ſupra.

Litera a quibuſdam Civibus Burdegal. venientibus ad ſervitium Regis in Angliam: qui propter inhibitionem Regis Franciæ, tranſire nequeunt.

A.D. 1282. *An.* 10. *E.* I. *Ex Orig. infra Tur.*

ILluſtriſſimo Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitan. Galhardus de Solario, Dominus de Debelme, & Arn. filius ſuus, Petrus, Roſtandus, & Benetus de Solario fratres, Cives Burd. ſui ſubditi & fideles in omnibus, debitam obedientiam & reverentiam, cum ſalute.

Noverit veſtra Dominatio reverenda quod diu eſt paravimus nos, cum armis, ad eundum verſus Angliam, ad ſerviendum vobis, & ad faciendum in omnibus, pro viribus, veſtræ beneplacitum voluntatis; ſet ideo remanſimus quia nemo poteſt, nec audet tranſire cum armis, propter inhibitionem Domini Regis Franciæ.

Quapropter veſtræ Regiæ Majeſtati humiliter ſupplicamus, quod dignemini nobis intimare quid ſuper hoc agere debeamus; ire, ſcilicet, an remanere, quoniam parati ſumus ſemper vobis in omnibus obedire.

A.D. 1282.

Veſtram inſuper Regiam Majeſtatem quantum poſſumus, humiliter deprecamur, quatenus Ballivis veſtris inhibere dignemini, ne nobis, aut amicis noſtris noceant, nec etiam nos moleſtent; & hoc, ſi placet, taliter eis per veſtras litteras dignemini prohibere, ut intelligant vobis, quod circa nos faciunt, diſplicere: faciunt enim nobis multas injurias & frequenter, & quod vobis diſplicere communiter ab omnibus extimatur; ſet nos, de amore veſtro nullatenus diffidentes, hoc vobis familiariter intimamus.

Iterum, quantum poſſumus humiliter ſupplicamus, ut placeat veſtræ Regiæ Majeſtati, quod Galhardo de Lingonio, ſecundum mores & conſuetudines patriæ, fiat breviter juſtitiæ complementum.

Valeat veſtra Mageſtas Regia in Domino noſtro, & ſemper.

Dat. Burd. Id. Julii, anno, &c.

Litera a Petro Rege Aragon. in Barbaria exiſtente, de tractatu cum Papa; de precibus Siculorum; de propoſito ſuo ad Siciliæ Regnum vendicandum.

A.D. 1282. *An.* 10. *E.* I. *In Bundela Literarum, &c. in Turri.*

EXcellentiſſimo & quamplurimum diligendo Domino E. Dei gratiâ, illuſtri Regi Angliæ, Domino Yberniæ & Duci Aquitaniæ, P. per eandem gratiam, Rex Arragonum, ſalutem & ſinceræ devotionis affectum.

Dilectioni Regiæ præſentibus intimetur, quod nos, ante receſſum noſtri viatici armatæ noſtræ, videlicet, in quo ſumus, cum proponeremus illam ad Dei ſervitium facere, miſimus Nuncium noſtrum ad ſummum Pontificem, ut nobis, ſuper eodem negotio, ſubſidium largiretur;

A.D. 1282.

Quem idem Nuncium dictus ſummus Pontifex, audita ſupplicatione noſtra, timens an Regem Siciliæ accederet, ſine reſponſione aliquâ relegavit.

Poſtmodum verò cum venerimus in Barbariam, ad locum, videlicet, de Altoyl, ad exaltationem fidei Chriſtianæ, adhibito conſilio Richerhominum nobiſcum exiſtentium, deſtinavimus iterum ad dictum ſummum Pontificem no-

ſtrum

D.1282.

A.D. 1282.
Edv. 1.

ſtrum Nuncium, ſuper eo, videlicet, quod nobis in proſequendo facto, per nos inchoato, ſubveniret, nobis decima per Eccleſiam in Regno noſtro recepta, & concederet indulgentiam *Apoſtolicam* nobis, & illis qui nobiſcum eſſent, & etiam quod terram noſtram & ipſorum reciperet ſub protectione Eccleſiæ & commodo; cui Nuncio dictus ſummus Pontifex fecit quandam dilatoriam impenſionem, diſtulitque ſibi tradere literam.

Cumque nos *reſiſteremus* inimicis fidei, ut noſtrum erat propoſitum ſi dicto ſummo Pontifici complaceret, venerunt ad nos Nuncii quorundam locorum & Civitatum Regni Siciliæ, exponentes nobis & ſupplicantes quod ad Regnum ipſum *accederemus*, quia omnes Siculi unanimes & concordes nos in eorum Dominum invocabant;

Nos, ſiquidem advertentes, quod iſtud eſſet nobis & Dominationi noſtræ honorificum & utile, *accedere* ad dictum Regnum Siciliæ cum familia noſtra & ſtolo, ad habendum & impetrandum jus, quod illuſtris & bona Conſors noſtra, Domina Regina Aragon. & filii noſtri habent in eodem Regno, *proponimus*; & erit decus noſtrum & noſtrorum, Domino perhibente.

Cæterùm, cum ad gaudia *connotentur*, quotiens de ſtatu *veſtro* vobis proſpero, *felicia audiamus*, rogamus vos quatinus certificetis nos de ſalute & ſtatu veſtro, quem ſemper voluimus proſperum & jocundum; nichilominus reſervantes quicquid veſtræ Diſcretioni facto præmiſſo, præmeditato & circumſpecto.

Dat. apud Altoyll, &c.

De Matrimonio inter Alexandrum filium Regis Scotiæ, & filiam Guidonis Comitis Flandriæ.

D.1282.
10. E. 1.

A.D. 1282.

EXcellentiſſimo Domino ſuo, Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Guido, Comes Flandriæ & Marchio Namurcen. fidelis ſuus, cum omni plenitudine ſerviendi ſeipſum.

Cum matrimonium celebrari debeat, ſicut ſcitis, inter kariſſimum nepotem veſtrum, Dominum Alexandrum, Domini Regis Scotiæ filium, & noſtram filiam; & in brevi tempus inſtet, quo filia noſtra mitti debeat ad partes Scotiæ,

Excellentiam veſtram rogo, quantum poſſum, & requiro, quatenus veſtræ Dominationi placeat ipſam filiam noſtram, cum ſua familia, tranſitum per totam terram veſtram ſecurum habere; ac aliquem de latere veſtro cum eâ deſtinare, qui nomine veſtro & de veſtro ſpeciali mandato eam, cum ſua familia, ſecure conducat; &, quem deſtinatis à vobis, ipſæ filiæ noſtræ London. veniat obviam, in quindena decollationis beati Johannis, pro ipſa filia noſtra, ut dictum eſt, conducenda:

Tantum inde, kariſſime Domine, ſuper hoc pro me facere dignemini, ut ob hoc ego, qui veſter ſum, erga veſtram Excellentiam teneri merito ſim obligatus;

Et, de hoc quid facere proponitis, michi reſcribere veſtra Dominatio dignetur ſine mora.

Et valeat veſtra Dominatio per tempora longiora.

De ſalvo conductu, pro filia Guidonis Com. Flandriæ, Alexandro Regis Scotiæ primogenito maritanda.

D.1282.
10. E. 1.

A.D. 1282.

CUM G. Comes Flandriæ & March. Namurc. filiam ſuam pro matrimonio, inter ipſam & nepotem Regis Alexandrum, Regis Scotiæ illuſtris primogenitum, celebrando, ad partes Scotiæ per terram Regis duxerit tranſmittendam;

Mandatum eſt omnibus Ballivis, &c. quod, cum homines præfati Comitis, cum filiâ ſuâ prædictâ, per ipſos tranſitum fecerint, non inferant, &c. ſet potius ſalvum & ſecurum conductum habere faciant.

Duratur. uſque ad Feſtum omnium Sanctorum proximo futurum.

Teſte Rege apud Rothelan. undecimo die Auguſti.

Petri Regis Aragonum Literæ de Plenipotentia ſuper Matrimonio contrahendo inter Alfonſum Filium ejuſdem Regis, & Alianoram Filiam Regis Angliæ. Et Contractus inde ſecutus.

A.D.1282.
An. 10. *E.* 1.

L. A. f. 140. *b.*
Penes Camerar.

Univerſis, ad quos præſentes pervenerint, Bernardus, Dei gratiâ, Tarachonenſis Archiepiſcopus, & Jarbericus, eâdem, Epiſcopus Valentiæ, ſalutem in eo, qui eſt omnium vera ſalus.

Mandatum Domini noſtri, Dei gratiâ, Regis *Aragonum, nos recepiſſe noveritis in hæc verba:*

Procuratio Petri Regis Aragoniæ.

Noverint univerſi quod nos, Petrus, Dei gratiâ, Rex Aragonum, damus & concedimus vobis venerabilibus Bernardo, per eandem, Archiepiſcopo Terrachonenſi, & Jarberico, per eandem, Epiſcopo Valentino, plenum poſſe quod, auctoritate noſtrâ & loco noſtri, poſſitis conſentire ſuper matrimonio, contrahendo inter cariſſimum primogenitum noſtrum infantem Alfonſum, & Alienoram primogenitam illuſtris Regis Angliæ, ſeu Procuratores ejuſdem Regis, & ejuſdem Alienoræ, ad hoc ſpecialiter conſtitutos;

Et quod nomine noſtro poſſitis aſſignare certa loca, Caſtra ſcilicet vel Villas, de Regno noſtro, pro Arris dictæ Alienoræ conſtituendis ad conſuetudinem Regni noſtri; & obligare pro dote, quæ nomine ejuſdem Alienoræ dabitur, certa loca Dominationis noſtræ, prout dicti Procuratores eorum, ex prædictis, de arris & dote duxerint eligendum.

Super quibus omnibus vos conſtituimus Procuratores certos & ſpeciales noſtrorum, dantes & concedentes vobis, vel alteri veſtrûm per ſe, plenam poteſtatem ſuper omnibus & ſingulis prædictorum;

Et promittimus, Notario infraſcripto ſtipulanti, nomine illorum, quorum intereſt, quicquid, per vos vel alterum veſtrûm ſuper præmiſſis fuerit ordinatum, ratum & firmum habere, & nullo tempore revocare.

Dat. apud Portum Sangos. Kal. Junii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo ſecundo.

Signum Petri, Dei gratiâ, Regis Aragonum.

Teſtes ſunt Rodricus Exim. de Lunâ, Procurator Regni Valentiæ, Guilebertus de Crudeliis, & Johannes de Prochida.

Signum Petri Marthuſii ſcriptoris Domini Regis, & Notarii publici per totam Dominationem ſuam, qui mandato ejuſdem hoc ſcribi fecit, & clauſit, loco, die, & anno præfixis.

Nos autem, Archiepiſcopus, & Epiſcopus prædicti, ejuſdem Domini Regis mandatis parere volentes, virtute & auctoritate prædicti mandati, contracto matrimonio per verba de præſenti inter illuſtrem Domicellum Alfonſum, ejuſdem Domini Regis primogenitum præſentem, & illuſtrem Domicellam Alianoram, illuſtris Regis Angliæ primogenitam, per nobilem virum Dominum Johannem de Veſcy, Procuratorem ejuſdem Domicellæ ad hoc ſpecialiter deſtinatum, nomine ejuſdem Domicellæ contrahentem per eadem verba de præſenti, conſenſum ejuſdem Domicellæ exprimentia, prout jura permittunt, eidem illuſtri Domicellæ, vice, nomine, loco, & auctoritate Domini noſtri Regis Aragonum prædicti, pro arris & arrarum nomine, damus & aſſignamus loca inferiùs annotata, ſcilicet,

Jactam, Barbaſtrum, Lunam & Pertuſiam, cum omnibus Villis, Aldeis, Pechis, Moneticis, Judæis & Sarracenis ibidem habitantibus, & in poſterum habitaturis; alta & baſſa juſtitia, vero etiam & mixto imperio, cum omnibus homagiis, fidelitatibus, ſervitiis, cænis, & aliis omnibus pertinentiis, ad dicta loca, ſeu ad dominium prædictorum locorum, quoquo modo ſpectantibus, cujuſcumque ſervitii, expletamenti, nominis, ſeu conditionis exiſtant, licet ſpecialiter habent nominari; nichil dominii vel proprietatis prædicto Domino noſtro Regi penitùs retinentes; immo eadem ab ipſo totaliter abdicamus, quamdiu eadem Domicella prædicta loca tenuerit, ſeu tenere debuerit, ſecundum formam aſſignationis hujuſmodi ſibi factæ;

Habenda,

Habenda, tenenda & poſſidenda per ipſam Domicellam, vel Mandatum ſuum, prędicto conſtante matrimonio, & etiam ſoluto, ſi ipſa ſupravixerit, ſive ſit in Regno Aragon. ſive extra, ſive ſit vidua, ſive conjugata, ad voluntatem ſuam inde faciendum, cum omnibus fructibus, redditibus, & exitibus de dictis locis & pertinentiis eorumdem, quoquo modo ex nunc levandis & percipiendis, eiſdem in ſortem ſeu ſolutionem dotis minime computatis, donec de quadraginta milibus Libr. nigrorum Turon. quos eadem Domicella affert prędicto viro ſuo in dotem ſeu maritagium, & liberavit eidem, vel Domino Regi Aragon. nomine prędicti Domini Alphonſi filii ſui mariti ejuſdem Domicellę, tempore traductionis, plene fuerit ſatisfactum.

Et, ſi redditus, exitus, & proventus prędictorum quatuor locorum, & eorum pertinentiarum, non valerent ſingulis annis, uno cum aliis computato, deductis expenſis, tria milia Librarum nigrorum Turon. Dominus Rex prędictus, & nos, nomine ejuſdem, tenemur, uſque ad ſupplementum dictę quantitatis, eidem Domicellę, vel ejus Procuratori, reſiduum in terra pręfati Domini Regis, in locis convenientibus, aſſignare.

Præterea pro prædictis quadraginta milibus librarum nigrorum Turon. habendis & recuperandis, ſi prædictus caſus ſoluti matrimonii ſupervenerit, eidem Domicellæ, & præfato Domino Johanni de Veſcy, Procuratori ipſius, nomine procuratorio pro ipſa, vice, nomine, loco & auctoritate ejuſdem Domini noſtri Regis Aragonum, obligamus, ſimul cum aliis quatuor locis prædictis, alia duo loca Caſtra & Villas infraſcripta, ſilicet, Turolium & Darocham, cum omnibus ſuis juribus & pertinentiis, in forma & modo, prout ſuperius de aliis quatuor locis exprimitur; hoc excepto, quod dicta Domicella, tunc primò fructus prædictorum duorum locorum percipere inciperet, ſi matrimonium contigerit eſſe ſolutum: Obligationem tamen & Juramenta fidelitatis ex nunc recipiet ipſa, vel ejus procurator, & obedientiam, in caſu prædicto ſoluti matrimonii, à ſubditis dictorum locorum, ſicut de quatuor aliis locis ſuperius nominatis.

Et, ſi eamdem Domicellam ſine liberis mori contigerit, tota dos ad Patrem ſuum, ſilicet Dominum Regem Angliæ, vel Hæredem ſuum revertetur.

Et pro eadem dote, per ipſum Dominum Regem Angliæ, vel Hæredem ſuum in caſu prædicto recuperandâ, obligamus eidem Domino Regi, & Hæredi ſuo, prædicta ſex loca, cum omnibus pertinentiis & juribus ſuperiùs nominatis, in forma, modo, & conditione, quibus eidem Domicellæ eadem pró prædicta dote duximus obliganda.

Si autem prædicta illuſtris Domicella Alienora ſine liberis deceſſerit, de tertiâ parte dotis prædictæ; & ſi, liberis exiſtentibus, deceſſerit, de tota dote (reſervata tamen liberis ſuis legittima portione) ſuum pro voluntate condere poterit teſtamentum.

Item, ſi Dominam Reginam Aragonum, quæ nunc eſt, Caſtra, Civitates, ſeu villas, & loca, quæ pro arris ſuis & dote tenet obligata, aliquo caſu dimittere contigerit, ſilicet, Oſcham, Gerundam, Caſtrum de Beſaudon, & Montaneam de pratis; eadem loca aſſignabuntur, & tradentur, cum pertinentiis dictorum locorum, Filiæ Domini Regis Angliæ ſupradictæ, ſi placuerit Domino noſtro Regi Aragonum ſupradicto, pro arris ſuis & dote:

Ita quod ex tunc fructus dictorum locorum percipiat; & eos, non computando in ſortem, ſuos faciat, donec de dote prædicta ſibi fuerit ſatisfactum:

Ita tamen quod prædicta loca, quæ prædicta Domina Regina nunc tenet, ſint eidem Domicellæ pro arris & dote, & Patri ſuo & Hæredi ipſius in caſu prædicto obligata, ſimul cum Turolio & Darocha, ſecundum formam, modum & conditionem, quibus alia loca nominata ſuperius obligantur eiſdem, ſi Domino Regi Aragon. placuerit, ut eſt dictum, quod permutatio fiat dictorum quatuor locorum, quæ tenet dicta Domina Regina, cum hiis quatuor quæ traduntur pro arris dictæ Dominæ Alienoræ;

Et, poſſeſſione dictorum locorum, quæ Domina Regina nunc tenet, præfatæ Domicellæ corporaliter traditâ, prædicta quatuor loca, ſcilicet, Jacta, Barbaſtrum, Luna & Pertuſia ad dictum Dominum Regem Aragoniæ & ſuos Hęredes liberè revertentur.

De pręmiſſis autem ſex locis, ſuperiùs aſſignatis, & obligatis eidem Domicellæ, ſecundum formam modum & conditionem ſupraſcripta, eandem Domicellam, vice & nomine ejuſdem Domini noſtri Regis Aragonum, & prędictum Dominum Johannem de Veſcy, procuratorem ipſius Domicellę, nomine ejuſdem recipientem, juxta formam prędictam pręſentialiter inveſtimus; pręcipientes omnibus ſubditis prędictorum quatuor locorum, ſilicet, Jactę

A.D.1282.
Edv. I.

Jactæ, Barbaſtri, Lunæ & Pertuſiæ, ut eidem Domicellæ, vel ejus mandato in omnibus obediant & reſpondeant, & de omnibus eidem ſatisfaciant in quibus tenentur, & prout Domino noſtro Regi Aragonum obedire, reſpondere & ſatisfacere conſueverunt.

Et prædicta ſex loca, ſcilicet, Jactam, Barbaſtrum, Lunam, Pertuſiam, Turolium & Darocham, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis, libera & abſoluta ab omnibus cautilleriis, & aliis honeribus, eidem Domicellæ, aut ejus procuratori tradere & liberare tenemur, ſecundum formam ſuperius comprehenſam.

Si autem contigerit, in aliquo prædictorum caſuum, dotem ſolvi ſeu reſtitui dictæ Domicellæ, vel Domino Regi Angliæ, vel Hæredi ejus, ſecundum conventiones prędictas, prędicta ſex loca, cum omnibus pertinentiis ſuis, & cum melioramentis ibidem factis, ad Dominum Regem Aragonum, & Hęredes ſuos libera revertantur.

Si vero conſuetudo, uſus, vel forus Regni Aragon. prędictis pactis ſeu conventionibus in aliquo contradiceret vel obſtaret, nos, ex certâ ſcientiâ, conſuetudini, uſui, & foro prędictis, nomine Domini noſtri Regis Aragon. renuntiamus ſpecialiter & expreſſe.

Et hęc omnia & ſingula ſupraſcripta, vice & nomine ejuſdem Domini Regis Aragonum, complere, tenere, & ſervare promittimus bona fide; & nos facturos, & curaturos quod Dominus noſter Rex Aragonum ſupradicta omnia & ſingula approbabit, & ex certa ſcientia confirmabit.

Ad hæc nos Johannes de Veſcy, nomine Domini Regis Angliæ, & Dominæ Alianoræ prædictæ, ejus primogenitæ, prædicta omnia concedimus, laudamus & approbamus; & ad omnia & ſingula ipſum Dominum Regem, & ipſam Dominam Alienoram, & nos ſpecialiter, procuratorio nomine, obligamus.

Nos vero Alfonſus, ſæpedicti Domini Regis Aragon. primogenitus, & ejus vices gerens, prædicta omnia & ſingula rata habemus & grata, eadem ex certa ſcientia confirmantes.

In quorum omnium teſtimonium & majorem firmitatem, nos Bernardus Dei gratia Terrachon. Archiepiſcopus, & Jarbericus, eadem gratia, Valentiæ Epiſcopus, & nos Alfonſus prædicti Domini Regis Aragonum Primogenitus, & nos Johannes de Veſcy, ſigilla noſtra præſenti cartæ, per Alphabetum diviſæ, cum aliâ cartâ ejuſdem tenoris, duximus apponenda.

Data fuerunt hæc apud Oſcam octavo decimo, Kal. Septembris, anno Domini milleſimo, ducenteſimo, octuageſimo ſecundo:

Præſentibus Teſtibus,

Domino Infante Jacobo illuſtris Regis Aragon. filio,
Domino Jacobo, Dei gratiâ, Epiſcopo Oſcæ;
Nobilibus, Athone de Focibus,
Guilaberto de Crudiliis,
G. Willielmi de Sancto Vincentio,
Magiſtro Arnaldo de Curre, Domini Regis Aragonum Cancellario,
Blaſio Eximini de Ayerb.
Blaſio Petri de Arbor. militibus,
Petro Martini de Artaſona, Juſtic. Aragon.
Guillielmo Stephani, Hoſpitalario Sedis Terrachon.
Pontio de Guardis, Canonico Terrachon.
Fernando Petri de Pina,
Raymundo de Toillano,
Magiſtro Raymundo Sauncii, illuſtris Regis Angliæ Clerico,
Domino Rogero de Chirlanda milite, &
Magiſtro Bernardo de Monte Coſino Clerico.

Signum Johannis de Veſcey prædicti, qui hæc laudamus & firmamus.

Signum Infantis Alfonſi illuſtris Regis Aragonum primogeniti, ejus vices gerentis, qui hæc laudamus, concedimus, & firmamus.

Signum Petri Marcheſii Scriptoris prædictorum, Domini Regis Aragonum, & Domini Infantis Alfonſi notarii publici per totam dominationem ſuam, qui hoc ſcribi fecit, & clauſit loco, die, & anno præfixis.

D.1282. A.D.1282.
. 1. Edv. 1.

De Plenipotentia Aleanoræ, ſuper dicto Matrimonio, & tractatus inde conſecutus.

D.1282. A.D.1282.
.10.E.1.
A.f.143.b.
us Came-

IN Nomine Domini Jehu Chriſti.

Noverint univerſi quod, tractatu habito inter illuſtres Dominos, Edwardum, Dei gratiâ, Regem Angliæ, & Dominum Petrum, per eandem Regem Aragonum, de Matrimonio contrahendo inter nos Alfonſum, illuſtris Domini Regis Aragonum, prædicti primogenitum, & inclitam Dominam Alianoram, primogenitam ipſius Regis Angliæ, de mandato ipſius Regis Angliæ, fuit miſſus Nobilis Vir Johannes de Veſcy, Procurator ſpecialiter conſtitutus ab ipſo Rege Angliæ & à dicta Domina Alianora, pro ipſo Matrimonio contrahendo; tenores quarum procurationum ſunt tales, Edwardus Dei gratiâ Rex Angliæ, *&c. ut ſupra, de data apud Cirenceſter decima die Febr.*

Pateat univerſis Chriſti fidelibus quod nos Alianora, illuſtris Regis Angliæ primogenita, credentes matrimonii vinculum inter inclitum virum Infantem Dominum Alfonſum, illuſtris Regis Aragonum primogenitum & Hæredem, & nos ſecundum ſtatuta ſacrorum Canonum, quamquam abſentes corpore, effectualiter poſſe contrahi in futurum, dilectos nobis in Chriſto Dominos Johannem de Veſcy, & Antonium Beck, Domini Regis Patris noſtri Secretarios, & quemlibet eorum in ſolidum, ita quod non ſit melior conditio occupantis, non vi, nec metu, ſeu dolo inductæ, parentum & aliorum Amicorum noſtrorum accedente expreſſo conſenſu, procuratores noſtros & Nuncios, ad hoc ſpecialiter electos, facimus & conſtituimus per præſentes;

Dantes eis, & eorum alteri liberam & expreſſam poteſtatem, & ſpeciale mandatum, tractandi cum præfato Infante & ſuis, vice noſtra, & nomine, ſuper hiis, quæ ſponſalia & matrimonium præcedere dinoſcuntur, & cum ipſo ſponſalia ſeu matrimonium contrahendi, ſeu conſentiendi in Matrimonium, dotalitium ſeu donationem propter nuptias acceptandi; & faciendi univerſa & ſingula quæ in contractu hujuſmodi requiruntur, & quæ per interpoſitam perſonam poſſint fieri, etiam ſi mandatum exigant ſpeciale; ratum habituræ & gratum quicquid per ipſos J. & A. vel eorum alterum nomine noſtro factum fuerit in præmiſſis, vel aliquo præmiſſorum; & hoc omnibus, quorum intereſt, ſignificamus per præſentes; quibus, pro eo quod ſigillum proprium non habemus, ſigilla ſereniſſimæ Dominæ A. Dei gratiâ, Reginæ Angliæ, Aviæ noſtræ, & Venerabilium Patrum in Chriſto Dominorum R. London. & Johannis Roſenſ. Epiſcoporum rogavimus, & fecimus apponi.

Quibus litteris nos, Regina, & Epiſcopi prædicti, quibus conſtat de conſenſu Parentum expreſſo dictæ A. ad preces & inſtantiam ejuſdem A. Sigilla noſtra appoſuimus in teſtimonium præmiſſorum.

Dat. apud Guldeford. 15. die Februarii, anno Domini 1281.

Nos itaque Infans Alfonſus prædictus, de conſenſu expreſſo Venerabilium Bernardi, Dei gratiâ, Archiepiſcopi Terrachon. & Jasberti per eandem, Epiſcopi Valenc. quibus Dominus Rex Aragonum prædictus præſtitit plenum poſſe, quod auctoritate & loco ſui poſſint conſentire ſuper Matrimonio, contrahendo inter nos & Dominam Alianoram, volentes firmam dilectionem & veram concordiam perdurare firmiter inter illuſtrem Regem Angliæ prædictum & Dominum Regem Patrem noſtrum & nos, & eandem per affinitatis vinculum confirmare, conſentimus in prædictam Dominam A. primogenitam ipſius Regis Angliæ abſentem, ut in Uxorem noſtram, ac eidem & vobis, dicto Procuratori, nomine ejuſdem Dominæ, corpus noſtrum, per verba de præſenti, tradimus & concedimus in maritum, & ipſam recipimus in Uxorem, & de præſenti Matrimonium contrahimus cum eadem, in præſentiâ veſtri Nobilis Johannis de Veſcy, procuratoris prædicti, procuratorio nomine recipientis:

Et, ut prædicta majori gaudeant firmitate, nos, Infans Alfonſus prædictus juramus per Deum & ejus Sancta quatuor Evangelia, manibus noſtris corporaliter tacta, prædicta omnia & ſingula attendere & complere, & in aliquo non contravenire;

Verſâ vice, nos, Johannes de Veſcy, Procurator prædictus, nomine procuratorio ipſius Domini Regis & Dominæ A. conſentimus in vos dictum Dominum Alfonſum, ut in maritum prædictæ Dominæ A. & vobis corpus ipſius Dominæ

A.D.1282. Edv. 1. Dominæ A. per verba de præſenti, tradimus & concedimus in Uxorem, & vos, procuratorio nomine ipſius Dominæ A. recipimus in maritum ejuſdem Dominæ A. & vobiſcum Domino Alfonſo prædicto recipiente, nomine ipſius Dominæ A. Matrimonium contrahimus de præſenti;

Et, ut prædicta majori gaudeant firmitate, nos Johannes de Veſcy, Procurator dicto Domini Regis Angliæ & Dominæ Alianoræ, prædictorum, Juramus in animam ipſorum per Deum, & ejus Sancta quatuor Evangelia, manibus noſtris corporaliter tacta, quod ipſi ſervabunt & complebunt omnia & ſingula ſupradicta, & non contravenient aliqua ratione. A.D.1282. Edv. 1.

In quorum omnium teſtimonium & majorem firmitatem, nos Infans Alfonſus, & Bernard. Dei gratiâ, Terrachon. Archiepiſcopus, & Jasbertus, per eandem, Valenc. Epiſcopus & nos Johannes de Veſci Sigilla noſtra præſenti Cartæ, per Alphabetum diviſæ cum alia Carta ejuſdem tenoris, duximus apponenda.

Data fuerunt hæc apud Oſcam octavo decimo Kalendas Septembris, anno Domini 1282.

Præſentibus teſtibus,

Domino Infante Jacobo, illuſtris Regis Aragon filio,
Domino Jacobo, Dei gratiâ, Epiſcopo Oſcæ.

Magiſtro Reymundo Sancii, illuſtris Regis Angliæ Clerico,
Domino Rotgerio de Obrolanda Milite,
&
Magiſtro Bernardo de Montecino Clerico.

NOBILIBUS.

Athone de Focibus,
Guilaberto de Crudiliis,
Guillielmo de Sancto Vincentio,
Magiſtro A. de Turre, Domini Regis Aragon. Cancellario,
Blaſio Eximini de Ayerb.
Blaſio Petri de Arbor. militibus.
Petro Martini de Arcaſona Juſticiario Aragon.
Guillielmo Stephani, Hoſpitilario Sedis Terrachon.
Pontio de Guardia Canonico Terrachon.
Ferrando Petri de Pina.
Raymundo de Toyllano.

Signum Johannis de Veſcy prædicti, qui hunc laudamus, firmamus & Juramus.

Signum Infantis Alfonſi illuſtris Regis Aragon. primogeniti ejus vices gerentis, qui hunc laudamus, concedimus, firmamus & juramus.

Signum Petri Marcheſii ſcriptor prædictorum Domini Regis Aragon. & Domini Infantis Alfonſi, & Notarii publici per totam Dominationem ſuam, qui hunc ſcribi fecit & clauſit loco, die, & anno præfixis.

Litera Teſtimonialis de contractu Matrimonii per verba de præſenti, inter Alfonſum Aragon. & Alienoram Angliæ Regum primogenitos.

A.D.1282. An. 10. E. 1. L.A.f.143. a. UNiverſis Chriſti fidelibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, Infans Jacobus, illuſtris Regis Aragon. Filius, Jacobus, Dei gratiâ, Oſcen. Epiſcopus, Aco de Foſſis, Guilabertus de Crudiliis, Guillielmus de Sancto Vincentio, Petrus Martini de Arceſon Juſtic. Aragon. Ferrandus Petri de Pyna, Blaſius Eliſimini de Aerba, Blaſius Petri milites, Magiſter Arnaldus de Turre, Domini Regis Aragon. Cancellar. ſalutem in Domino.

Noveritis quod hodierna die, ſcilicet die Sabbati in Feſto Aſſumptionis beatæ Mariæ Virginis, illuſtris domicellus Alfonſus, illuſtris Regis Aragon. primogenitus, contraxit matrimonium, per verba de præſenti, cum illuſtri Domina Alianora illuſtris Regis Angliæ primogenita; & Domino Johanne de Veſcy, prædictæ Dominæ Alianoræ procuratore, nomine ipſius conſentiente, verſâ vice, & contrahente matrimonium per eadem verba de præſenti, nomine procuratorio ejuſdem Dominæ, cum dicto Domino Alfonſo, in præſentiâ Reverendorum Patrum in Chriſto, Dominorum Bernardi Dei gratiâ, Terragon. Archiepiſcopi, Jasberti, eâdem gratiâ, Epiſcopi Valenc. & noſtrâ; A.D.1282.

In

.1282. In cujus rei Teſtimonium præſentibus litteris Sigilla noſtra duximus apponenda.

Dat. Oſcæ die Sabbati ſupradicto, anno Domini milleſimo, ducenteſimo, octogeſimo ſecundo. A.D.1282. Edv. I.

Litera a Radulpho Romanorum Rege de Morte Hortmanni filii ſui, & recommendatoria pro Grimoardo de Altiſvineis.

1282. o. E. I. Turr. A.D.1282.

MAgnifico & potenti Principi, Domino E. Regi Angliæ, illuſtri, Amico ſuo kariſſimo, Radulfus, Dei gratiâ, Romanorum Rex ſemper Auguſtus, ſinceræ dilectionis continuum incrementum.

Licet Parentelæ vinculum, inter inclitam domum veſtram & noſtram contractum, per mortem illuſtris quondam filii noſtri Hartmanni Comitis infauſto omine ſit ſolutum; lex tamen indiſſolubilis amicitiæ inter nos diſrumpi non poterit; ſed vobiſcum illam ſemper ſervabimus illibatam.

Quod autem dudum ſuper eo vobis non ſcripſimus, cauſa fuit doloris inmenſitas, qui, ex hujuſmodi caſu lugubri, noſtri cordis intrinſeca ingenti vulnere ſauciavit;

Et, quia dolor eſt meminiſſe dolorem, nos, hujuſmodi mæſtuoſam materiam ſub breviloquio tranſeuntes, ſcire vos volumus quod, per gratiam ſummi Regis, cuncta noſtra negotia diriguntur ad votum; *nam venerabili Colonienſi Archiepiſcopo, pro honore Imperii, ſincere & integre veſtrâ gratiâ reformato, in pacis & tranquilitatis amœnitate reſpirant omnia noſtræ credita poteſtati:*

Cæterum pro Grimoardo de Altis Vineis, Clerico devoto noſtro dilecto, Celſitudinem Regiam rogamus, pleniſſimo cum affectu, quatenus, noſtræ petitionis intuitu, ipſum vobis habere velitis favorabiliter recommiſſum; & ſic ſibi veſtri favoris & gratiæ benivolentiam impertiri, quod, de precum noſtrarum adminiculo, conſolationem à vobis ſe gaudeat recepiſſe.

Dat. in Caſtris Auce & Annegge 6. Kal. Sept. Regni noſtri anno 9.

Magnifico & Potenti Principi, Domino E. Regi Angliæ illuſtri, amico noſtro kariſſimo.

Duæ Cedulæ facientes mentionem de Bullis, cartis, & aliis Munim. inventis in Theſauria Regis Scotiæ apud Edenburgh.

.1282. 10. E. I. Came- A.D.1282.

ANno Domini milleſimo, ducenteſimo, octogeſimo ſecundo, die Sancti Michaelis, viſa ſunt Munimenta & ſcripta Domini Regis in Theſauraria apud Edinburg. ex præcepto R. per Magiſtros Thomam de Carvoco, Radulphum de Boſco, & Wilielmum de Dunfr.

BULLÆ.

In primis Bullæ Papales.

BUlla Honorii Papæ, quod Eccleſiæ Scoticanæ immediate ſint ſubjectæ ſummo Pontifici, & Confirmatio Privilegiorum Regis & Regni.

Item, Similis Bulla Celeſtini.

Item, Similis Innocentii tertii.

Item, Bulla Innocentii quarti, de protectione & confirmatione Jurium & Libertatum Regis & Regni.

Item, Similis Bulla Alexandri quarti.

Item, Bulla Innocentii quarti ne Prælati perturbent libertates & jura Domini Regis.

Item, Bulla Inocentii quarti Conſervatoria, ne feratur ſententia excommunicationis in perſonam Reg.

Item, Bulla Innocentii quarti dupplicata, ne cauſæ Electionem, vel aliæ examinentur extra Regnum Scotiæ, & præcipue in Dioceſi Eboracenſi.

Item, Bulla Innocentii quarti de partitione cum excommunicatis.

Item,

Item, Bulla Innocentii quarti dupplicata, ne quis Clericus vel Laicus de Regno Scotiæ trahatur extra Regnum per literas Apoſtolicas.

Item, Bulla ejuſdem Innocentii ſuper iſto negotio conſervatoria.

Item, Bulla Innocentii quarti de Alex. filio Reg. quod poſſit audire divina in locis interdictis.

Item, Bulla Alexandri quarti confirmatoria libertatum Reg.

Item, Bulla Lucii Papæ confirmatoria libertatum Eccleſiæ Scoticanæ.

Item, Bulla Celeſtini Papæ ut Regnum Scotiæ non poſſit interdici, & quod Eccleſiæ Scoticanæ immediate ſint ſubjectæ Eccleſiæ Romanæ, & quod nullus alienigena ſit Legatus in Scotia, niſi quem Dominus Papa ad hoc de corpore ſuo ſpecialiter deſtinaverit.

Item, Bulla de fidelitate ab Epiſcopis Domino Regi præſtanda, quæ dimiſſa fuit in quadam parva pixide cum quibuſdam aliis literis, ſicut patet in ſuperſcriptione ipſius pixidis.

Memorandum, quod Dominus Willielmus de Dunfr. dicit, quod eſt quędam Bulla conſervatoria in depoſito apud Melros, quam illuc portavit Dominus Symon frater ſicut idem Symon confeſſus fuit, in vigilia Sancti Michaelis coram conſilio Domini Regis, anno, &c. octog. ſecundo, pixidis.

Item, dicit quod audivit a Magiſtro Ric. de Lanark. procuratore Reg. in Curia, quod eſt quędam Bulla in Curia Romana quod Rex non tenetur reddere Epiſcopis Regni ſui bona aliqua de Epiſcopatibus, antequam ei fecerint fidelitatem —cat.

Item, inventa eſt quędam Bulla contra Clerum Scotię ſuper decimis & aliis.

Item, Bulla Innocentii quarti de redemptionibus votorum in Scotia, non obſtante conceſſione facta Regi Anglię.

Item, Bulla Alex. quarti de indulgentia conceſſa Capellę Reg.

Item, Bullę quatuor quod Rex poſſit ſecum habere duos Fratres Prędicatores, ac duos Minores equitantes.

Item, Bulla quod Papa voluit quod Johannes de Chiham quondam Epiſcopus Glaſguen. pręſtaret fidelitatis ſacramentum Domino Regi antequam ab eo reciperet temporalia.

Item, Bulla Innoc. quinti de confeſſione decimę Papalis in Regno Scot. Domino Regi, ſi voluerit Terram ſanctam adire.

Item, quędam Bulla quę innuit a contrario ſenſu, quod Rex poſſit habere mobilia Epiſcopatuum poſt mortem Epiſcoporum ſi hoc habeat a conſuetudine.

Item, ſunt in quodam ſaculo per ſe, pręter iſtas quędam Bullę minus valentes.

Negotia tangentia Angliam.

Litera Regis Ricardi promiſſoria Regi Scotiæ quod reſtituet ei omnia jura ſua, ſet vix apparet ſigillum.

Item, Carta ejuſdem Regis Ricardi de reſtitutione Jurium & Caſtrorum, Libertatum & Literarum Regis Scotiæ.

Item, Litera Regis Henrici de redditione honorem in Huntintun.

Item, Litera R. Johannis quod non poſſit Caſtrum firmari ſuper portum de Twedmuth.

Item, Litera H. Reg. Angliæ de Maritagiis ſororum Reg. Angliæ & ſororum Reg. Scotiæ.

Item, Litera Henrici Reg. Angliæ quod compoſitio, inita inter Reges apud Novum Caſtrum de Tyn, non præjudicat Regi Scotiæ in Maritagiis libere faciendis.

Item, Litera Reg. Johannis, ad recipiendum ſeptem mil. & D. Marc. ad opus Reg. Angliæ pro quodam fine, & de reſiduo remittendo.

Item, Litera monitoria Epiſcopi Elien. Apoſtolicæ ſedis Legati ad ſolvendum quandam pecuniæ ſummam Regi Angliæ.

Item, Litera Regi Angliæ de die ſtatuto apud Norham.

Item, Litera quod non trahatur in conſequentiam adventus Reg. Scotiæ ad coronationem Regis Angliæ, nec per hoc præjudicium generetur.

Item, ultima Confœderatio facta inter Henricum Regem Angliæ & Alex. Regem Scotiæ apud Novum Caſtrum de Tyn. & quod nullus illorum movebit Guerram contra alium niſi ad ipſius defenſionem; ubi non ſunt ſigilla Comitum Gloverinæ & Herfordiæ, nec videntur fuiſſe appenſa.

Item, Litera Conventionalis facta inter Regem Angliæ & Reg. Scot. ſuper Maritag. Margaretæ filiæ Regis Angliæ.

Item, Litera Regi Angliæ de feodo præſtando Regi Scotiæ, vel de conductu, & eſt dupplicata.

Item, Litera arbitrii Ottonis Legati inter Reges Angliæ & Scotiæ ſuper Arreragiis de ducentis libratis terræ.

Item, Litera R. Angliæ quod non præjudicetur Regi Scotiæ quod venit ſemel in Angliam ſine conductu, ubi ſigillum vix apparet.

Item, Carta Regi Angliæ de Advocationibus Eccleſiarum de Penreth. & de Cumbirland.

Item, Carta de Langwatbii, &c. & de quadraginta libratis Terræ in Penreth.

Item, Litera Edwardi de ſuccurſu petendo a Rege Scotiæ, & eſt dupplicata.

Item, Litera R. Angliæ pro Rogero Bygot de depoſito pro Maritagio ſororis Regis.

Item, Litera Confœderationis Ricardi Marſcalli.

Item, Confœderatio inter Regem Scotiæ & Barones Angliæ olim facta.

Item, adjudicatio Terrarum Northumbriæ, & Cumbirlandiæ, & Weſtmerlandiæ per Barones Angliæ, Regi Scotiæ.

Item, Litera Conventionalis inter Regem Scotiæ & Barones Angliæ, ſuper quibuſdam Matrimoniis.

Item, mandatum Baronum Angliæ factum Civitati Carliol. ſuper redditione & ad rum Northumbr. Cumbirland & Weſtmerland.

Carta R. Angl. de teſtimonio offerendo inter Reg. Scotiæ & Hug. Bygot ſuper debito ſexcentarum Marcarum.

Item, mandatum Baronum Angliæ directum Baronibus Northumbr. Cumbirland. & Weſtmerlandiæ per Regem Scotiæ.

Item, Litera Conventionalis pro Rogero Bygot de ſolvendis ſex centis Marcis Domino Regi, debitis ab eodem.

Item, Litera majoris & Burgenſium Lundon.

Item, de ſumma ſoluta pro Maritagio ſororis Reg. cum Mareſcallo.

Item, excuſatio Nuntiorum Regis Scotiæ facta per quoſdam Magnates Angliæ; & de alia ſecuritate facta per eoſdem ſuper quadam ſumma pecuniæ deponenda ad Templum Lundon.

Item, amicabilis compoſitio inter Regem Scotiæ, & Walterum de Seburtham.

Item Litera Roberti de Roſ. & Euſtacii de Veſcy.

Item, una Litera cancellata, quam non vidimus eo quod Dominus W. de Dunfr. dixit ſe velle prius oſtendere Regi tenorem ejuſdem.

Item, Litera Lodovici filii Regis Franciæ de confirmatione Cartæ Baronum Angliæ.

Item, alia Confœderatio inter Scotos & Anglicos.

Item, ſolutio 3700 Marc. & quinquaginta Marcarum facta Regi Angliæ.

Item, Litera Ludovici filii Regis Franciæ de Northumbria Cumberland. & Weſtmerlandia.

Item, Litera Regi Angliæ de auxilio ſibi facto in den. per Dominum Regem Scotiæ, quæ non trahatur in conſequentiam.

Item, Litera Legati ſuper matrimonio contrahendo inter ſorores R. Scotiæ & Angliæ.

Item, Litera de tribus milibus libr. & amplius ſolutis Regi Angliæ.

Item, Litera quietæ clamationis Domini Gilberti Marſcalli Regis Angliæ de Manerio de Jeddewrd.

Item, Litera Prioris Carliol. de amicabili compoſitione ſuper quibuſdam Marchiis inter ipſum Priorem & Regem Scotiæ de terra de Penreth. & de Soureby.

Item, Litera Regis Angliæ quod non vertatur in præjudicium Regi Scotiæ quod homagii ſui receptio fuit prorogata de Tuckysbyri uſque Lundon.

Item, Litera inter Regem & Adam de le Crokidayk de Communa de Soureby.

Item, Litera inter Regem Scotiæ & Galfridum filium Yvonis de Communia de Soureby.

Item, Litera Alex. de Boultun. de Communia de Soureby.

Item, Litera quod non cedat Regi Scotiæ in præjudicium quod Ballivi ſui reddiderunt ei Ballias ſuas apud Eboracum.

Item, Magna Carta de Penreth. facta apud Eboracum.

Item, Carta Reg. Angliæ de mil. libr. debitis Regi Scotiæ ratione dotis filiæ ſuæ.

Item, Litera Regi Angliæ quod adventus Regis Scotiæ ad coronationem Regis Angliæ Lundon. non cedat Regno Scotiæ in præjudicium.

Item, proceſſus de Qwetley habitus coram Juſtic. Angliæ.

Item, nova Carta Reg. Angliæ de Aldemſtun.

Negotium Flandriæ, ſcilicet,

QUatuor paria literarum.

Item, Litera Johannis de Weſci, cum Litera Abbatis de Melros.

A.D.1282. Edv. 1.

Item, Litera Epiſcopi Sancti Andreæ de quadam gratia Reg. ſibi facta.

Item, Litera Baronum de Ergadia quod fideliter ſervient Regi ſub pœna exhæredationis contra Aveg. filium Dovenaldi, quod omnes inſurgent contra ipſum ſi non fecerit voluntatem Regis.

Item, Litera Capitaneorum & libere tenentium de Carrik, obligatoria quod ſervient Domino Regi contra omnes homines qui vivere poſſunt & mori.

Item, Obligatio Abbatis de Melros de ſolutione facienda Domino Johanni de Aconia.

Item, Litera Willielmi de Moravia quod non alienabit terras, &c.

Item, Literæ quorumdam Magnatum Conventionales, quod non multum tangunt Regem.

Item, Litera Vic. Northumbr. ſuper facto Marchiæ.

Item, Obligatio Johannis de Swynburn ſuper terram de Haultun.

Item, ſeptem pondera & unæ balances, & octo Conetæ veteres in uno ſaculo veteri de corio.

Negotia tangentia Norwagiam.

Compoſitio inter Reges Scotiæ & Norwag. ſuper inſulis. Duppl.

Item, Confeſſio Procuratorum miſſorum a Rege Norwag. pro dicta compoſitione facienda.

Item, Mandatum Reg. Norwag. quod Inſulani faciant homagium Reg. Scot. & ei intendant ut Domino.

Item, Confeſſio quorumdam Procuratorum Regis Norwag. de emendis receptis pro quibuſdam injuriis.

Item, Quædam litera Regi Norwag. in Lingua Norica.

Item, Carta Johannis Reg. Norwag. de Naufragium paſſis.

Item, alia Sweri Regis Norwag. de eodem.

Item, Confirmatio & Donatio Reg. Norwag. Monaſterio de Buſſy in Mannia.

Item, Procuratorium Regis Magni Norwag.

Item, Carta Regis Norwag. ſuper Inſula de Bot. & quibuſdam aliis conceſſis Regi Manniæ.

Item, Litera R. Norwag. ſuper terris de Juſt. & Egyn.

Item, quædam alia Litera in lingua Norica cum duobus ſigillis.

Item, Mandatum Reg. Norwag. de pacis reformatione.

Item, Litera Regis J. Norwag. & H. fratris ejus de naufragium paſſis.

Item, Litera Reg. Norwag. miſſa Catanienſibus.

Item, poteſtas Reg. Norwag. ad recipiendum a Rege Scotiæ mill. & cent. Marc. pro primo anno ſolutionis tantum poſt compoſitionem initam de Inſulis.

Item, Litera quietæ clamationis de ſolutionibus factis in Orcadia de terminis præteritis, præter literas de mill. & cent. Marc. de anno ſexageſimo nono, & de mill. & cent. Marc. de anno ſeptuageſimo ———— inter alia fuit præter alia de eadem ſumma, &c. octog. ſecundo, quæ creditur debere portari ad prima compota.

De ———— wagiæ.

Tranſcriptum Cyrographi primi tractatus de M——gio Norwag. Cancellatum apud Berwyr.

Item, Ratificatio Regis Norwag. ſuper illo tranſcripto.

Item, Carta Reg. Norwag. de aſſignatione donationis propter nuptias.

Item, Ratificatio Magnatum & Dominæ Reginæ Norwag. & juramenta eorum quod procurabunt dictum Matrimonium eſſe ratum.

Item, promiſſio eorumdem bona fide ſuper eodem.

Item, ſex paria Procuratoriorum, & ſeptimum obfuſcatum per mare quorumdam Magnatum Norwag. ad jurand. in animas eorum.

Item, Promiſſio R. Norwag. contrahendi cum Domina Margareta filia R. Scot. & Ratificatio omnium prælocutorum in magno ſcripto Cyrographato, quæ litera fuit portata per tales, ſcilicet, Dominum Robertum Lupelli & Godefridum.

Item, Procuratorium R. Norwag. ad perficiendum tractatum dicti Maritagii.

Item, ultimum ſcriptum Cyrographatum apud Berwyc. dupplicatum, & alterum eſt obfuſcatum in mari.

Item, duo alia paria de eadem conventione, quæ ſunt ſigillata ſigillo Regis Norwag. ſet alterum obfuſcatum eſt per mare ut prius.

Item, Litera quietæ clamationis R. Norwag. de quatuor mille Marc. & D. Marc. debitis de anno, &c. octog. primo obfuſcata tum per mare.

Item, quieta clamatio ſub ſigillo Dominæ Reginæ Norwag. & quorumdam Magnatum Norwag. de tribus mill. & D. Marc. debitis de anno, &c. octog.

octog. primo, obfuſcata tum per mare.

Item, quoddam tranſcriptum de rebus inventis poſt naufragium Nunciorum.

Item, duo procuratoria alia tangentia negotium Norwagiæ.

Reſignationes Cartarum redditarum Domino Regi cum Litera Domini Roberti de Brus Filii.

CArta de Balernauth.

Item, Carta de Caldonyrtler.

Item, Carta de Coſpatt. de Drem.

Item, Carta de Abirrarf.

Item, Carta de Dull.

Item, Carta de Carcok.

Item, Carta de Tucock.

Item, Carta de Thorſopyn.

Item, alia Carta de Caldour.

Item, Donationes factæ Abbati & Conventui de Ruſſy per Magnum, dictum Regem Manniæ.

Item, Carta Warantiæ de Caldovir cler.

Item, Carta de Canibuſnaythan.

Item, Carta de Foreſta & de Kilrechnoc in Moravia.

Item, Carta de Suthirland.

Item, Carta quam Gilcriſt Matnevyn de Levenax reddidit Domino Regi.

Item, alia Carta Suthirlandiæ.

Item, Carta Walteri de Fontibus.

Item, Carta de Petyn.

Item, Carta Hoſpitalis de Abirden.

Item, Carta de Foreſta de Invirins.

Item, Carta Regis Magni ſuper receptione Manniæ ad firmam.

Item, Carta de Burſchall.

Item, Carta de Aberkerdour.

Item, Carta Thomæ de Thirleſtan.

Item, Carta Magiſtri Abel de Hoſpitio habendo in Strivelin.

Item, Carta de Fothobir.

Item, Litera quietæ clamationis Ricardi Mantaland de Terra de Abirtharf.

Item, Excambium factum per Priorem de Urchard de Terra de Fothobir. pro Terra de Bynin.

Item, quieta clamatio Ottonis de Tomggo de quatuor Marc. Terræ.

Item, Reſignatio de Canibuſnaythan & de Caldour. cler.

Item, Confirmatio de Eccleſia de Ferindrauth.

Item, Carta de Nendosk.

Item, Carta de Polloc.

Item, Carta de Goger.

Item, Carta de Terra empta de Willielmo de Valoniis, & Obligatio ejuſdem juxta Strivelyn.

Item, duæ Cartæ de Balcolmi & una Confirmatio.

Item, Carta de Nundinis de Strivelyn.

Item, Carta Januæ de Treuqar.

Item, Carta de Bredburg.

Item, Reſignatio Epiſcopi Roſſ. de dimidia davata terræ.

Item, quieta clamatio terrarum bondorum Catanniæ pro interfectione Epiſcopi.

Item, Reſignatio Baroniæ de Menenvir.

Item, Carta de Gorgyn.

Item, Reſignatio Terræ de Pentland.

Item, Carta Walteri Byſet. de Stratharkk.

Item, Carta de Cultir.

Item, Carta de Glenhelk quæ fuit Reg. Manniæ.

Item, Carta de Cull.

Item, Carta de Kynmuc. quod teneatur in Foreſta.

Item, Carta de Neutun.

Item, Carta de Porthebrochec.

Item, Carta R. Willielmi de Nutun.

Item, Carta de Balernauth.

Item, Carta de Obeyn.

Item, Carta R. Alex. de Kynmuc. reddita Regi.

Item, Carta de Murtheld reddita Regi.

Item, Carta de Rethy.

Aliæ multæ Literæ ſunt in Theſauraria Domini Regis, tam in pixidis cophinis, quàm in ſaculis, de quibus nichil eſt hic ſpecificatum, quas tamen omnes vidimus, & quæ ſub ſigillis ponuntur, ſcilicet, ſub ſigill. Magiſtrorum Thomæ de Carnoto, Radulphi de Boſco, & Willielmi de Dunfr. Clericorum Domini Regis.

De mutuo ad opus Regis, contra Wallenſes, in Hibernia faciendo.

A.D. 1282. *An.* 10. *E.* 1. *Rot. Wal.* 10. *E.* 1. *m.* 3.

REX dilecto & fideli ſuo Thomæ de Clare, ſalutem.

Cum univerſi & ſinguli fideles noſtri, infra Regnum ſeu poteſtatem noſtram conſtituti, cum ipſorum ſubſidio indiguerimus, nobis, cum opus fuerit, ſubvenire teneantur: & nos, propter motionem Walenſium contra nos, ad eorum malitiam reprimendam, pecunia plurimum indigeamus;

Nos, de fidelitate, diligentia, & circumſpectione veſtra fiduciam gerentes ſpecialem, vobis mandamus in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quod, aſſumpto vobiſcum dilecto Clerico noſtro Magiſtro Johanne de Saunford Eſcaetore noſtro Hiberniæ, colloquium & tractatum habeatis, nomine noſtro,

Cum Abbatibus, Prioribus, & aliis viris religioſis;

Civibus, Burgenſibus, Mercatoribus, ac Communitatibus Civitatum, Burgorum, & Villarum Mercatoriarum Hiberniæ;

Aliiſque perſonis, de quibus in litteris noſtris patentibus, quas vobis & præfato Johanni tranſmittimus, mentia facta eſt.

Super mutuo pecuniæ, ad opus noſtrum, diviſim ſeu conjunctim faciendo, juxta ſingularum hujuſmodi perſonarum, ſeu Communitatum facultates; & ipſos diligentiori & cautiori modo, quo poteritis, ad hoc moneatis & inducatis, prout ad opus noſtrum magis videritis expedire.

Et ad præmiſſa facienda, omnibus aliis negotiis prætermiſſis, diligenter intendatis.

Mandavimus enim Abbatibus, Prioribus, & aliis perſonis prædictis, prout in dictis litteris noſtris patentibus videre poteritis plenius contineri, quod vobis, & præfato Johanni in hiis, quæ ei dicetis de præmiſſis, firmam fidem adhibeant; & ea modis omnibus expleant quæ inde eis dicetis ex parte noſtra.

Mandavimus etiam Juſticiario noſtro Hiberniæ, quod ſingulis hujuſmodi mutuum nobis ibidem facientibus, litteras noſtras patentes, ſub ſigillo noſtro, quo in Hibernia utimur, eis fieri faciat, dictum mutuum teſtificantes, & certum ſolutionis terminum, juxta diſcretionem ejuſdem Juſticiarii, aſſignandum continentes.

Teſte Rege apud Thlangernon, ſecundo die Octobris.

Conſimiles literæ, de verbo ad verbum, diriguntur Magiſtro Johanni de Saunford, quod, unà cum præfato Thoma, ad præmiſſa facienda diligenter intendat, in forma prædicta.

Teſte ut ſupra.

Et mandatum eſt S. Waterforden. Epiſcopo Juſticiario Regis Hiberniæ, quod cum Rex aſſignaverit prædictos Thomam & Magiſtrum Johannem ad mutuum, ad opus Regis, in Terra Hiberniæ, nomine Regis, contrahendum, quod ſingulis, qui Regi ibidem hujuſmodi mutuum fecerint, & ſibi per præfatos Thomam & Johannem de ſumma mutui illius conſtet, fieri faciat litteras Regis patentes, ſub ſigillo, quo Rex utitur in Hibernia, ſummam dicti mutui teſtificantes, & certum ſolutionis terminum, juxta ejuſdem Juſticiarii diſcretionem, faciendum continentes.

Teſte ut ſupra.

Et mandatum eſt Abbatibus, Prioribus, & omnibus viris religioſis; Vicecomitibus, Civibus, Burgenſibus, Mercatoribus, Majoribus, Ballivis, & Communitatibus Civitatum, Burgorum, Villarum Mercatoriarum, & omnibus aliis fidelibus Regis de terra Hiberniæ, quod (cum Rex mandaverit prædictis Thomæ & Magiſtro Johanni, quod quædam ardua & ſpecialia negotia Regis, quæ Rex eis per litteras Regis injunxit, eiſdem Abbatibus, Prioribus, &c. ex parte Regis, & nomine Regis, ore tenus exponant, & expeditionem eorumdem erga prædictos Abbates, Priores, &c. ut ſupra, diligenter proſequantur) eiſdem Thomæ & Johanni in præmiſſis firmam fidem adhibeant, & ea modis omnibus expleant, quæ eis ex parte Regis dicent de præmiſſis.

Teſte ut ſupra.

.D.1282.
o. I.

A.D.1282.
Edw. 1.

Litera ab Alianora Matre Regis, pro Johanne, Duce Britanniæ, in remota Patria peragente.

.D.1282.
10. E. 1.
Turri.

A.D.1282.

ALianor, par la grace de Dieu, Roine d'Engleterre, au Roy noſtre filz, ſaluz & noſtre boinoizon.

Por ce que Jehan de Bretagne, noſtre filz, eſt en Eſtrange pais, & a nos, com a mere, & a vous, com a Seignur, ait ſes beſoignes recommundez; & de tant plus ke noſtre Sire Jehan de Maurre, ſon Seneſchall. en Engleterre, doit haſtivement aler la Doure por oir certains noveles de ſon Seignur;

Voz prioms, & requeroms que voz voillez granter, que mon Sire Nichol de Stapleton peuſſe entendre a ſes boſoignes en ceſt pays, & voillez maunder a li par veſtre lettre que il i entende; kar il ne le ſ'rait pas ſaunz veſtre commandement eſpecial; & por ce vous en prioms, que il porra bien, oveque les voz, feire les ſones.

Et, ſi vos pleſt, dones li poair, par veſtre lettre, de eſtre Atorne, & de fere Atorne, ou toz plaiz, en la manere que vos le grantaſtes a Sire Dreu de fere;

Et aiez excuſe Sire Johan de Maurre de ce que il ne prent conge de vous a ſon partir; kar il ne le poait faire por la haſte que il fut.

A Dieu vous commandoms.

Donees a Letergetſele 8 jor d'Octobr.

Litera a Priore Generali Fratrum de Monte Carmeli precatoria.

D.1282.
10. E. 1.
ndela Li-
rum, &
rium in
rri.

A.D.1282.

ILluſtriſſime Domine, Rex pietatis & miſericordiæ, ſolus in univerſo climate oppreſſorum refugium & pauperum, regnans anthonomatice & imperans in quiete, cujus Thronum formidat univerſa natio, colla ſibi ſubdens humiliter, vel deſiderans complacere, audire dignemini & exaudire pariter preces humillimas fratris Petri, fratrum ordinis beatæ Mariæ, de Monte Carmeli, Prioris Generalis, devoti ſervi veſtri, licet immeriti & indigni; quas, pro ſe & toto ordine, veſtræ illuſtri Regiæ Majeſtati offert, flexis genibus, in hunc modum:

Significat illuſtri veſtræ Regiæ Majeſtati frater Petrus, Prior Generalis prædictus, quod cum Dominus Gregorius Papa decimus in Concilio Lugdunenſi de ordine ipſo duxerit ordinandum, quod ipſum in ſtatu ſuo manere concedebat, donec de ipſo aliter ordinaret, intendens tam de ipſo ordine, quàm de aliis ordinibus, etiam non mendicantibus, ordinare prout ſaluti animarum ipſorum & ſtatui expedire videret:

Nichilominus tamen nonnulli conſtitutionem prædictam interpretari ſatagunt graviter & extorte, ſenſum ipſius debitum & intentum, Dei timore poſtpoſito, pervertentes, in prædictorum Prioris ac totius ordinis læſionem, gravamen & præjudicium, ac etiam maximum nocumentum, corda fidelium per hoc a devotione fratrum & ordinis retrahentes.

Verum, cum in terris nullus ſit Princeps vel Dominus, ad cujus refugium & auxilium audeant vel valeant recurrere confidenter, niſi ad veſtram Illuſtriſſimam & piiſſimam Regiam Majeſtatem, ſupplicat quatinus, obtentu Dei & glorioſæ Virginis, ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Domino Patri noſtro ſummo Pontifici preces veſtras dirigere dignemini cum effectu, quod conſtitutionem prædictam ſic declarare & interpretari dignetur, quod, nota vaccillationis, quæ adverſus ordinem conſurgit, ex ipſo omnino ſublatâ, ordo ipſe robur obtineat priſtinæ firmitatis; ita quod omnes fratres ipſius ordinis, de captivatione ſua per vos redemptionem habentes (ut Judæi per Moyſen, & per Chriſtum populus Chriſtianus longe meliorem & etiam pleniorem) pro veſtra, ac liberorum veſtrorum, & totius Regni veſtri optatâ proſperitate habendâ perpetuo; necnon pro animarum prædeceſſorum veſtrorum propitiatione culparum vel conregnantium præmiis cumulandis, apud Deum & Virginem glorioſam prædictam (ad cujus laudem & gloriam ordo ipſe tranſmarinis partibus extitit ſpecialiter inſtitutus) diebus ac noctibus habeatis ſedulos & ſupplices oratores.

A.D.1282. Edv. I.

Deferentes nihilominus illuſtri veſtræ Regiæ Majeſtati gratiarum devotas, quas poſſumus, actiones de prædicto Domino ſancto ſummo Pontifice; qui preces veſtras Regias, pro nobis & ordine ſibi factas, benigne recepit, & favorabiliter acceptavit, juxta veſtrarum continentiam literarum.

Et eodem modo, & amplius de venerabili Patre noſtro, Domino Ugone, Dei gratiâ, Presbytero Cardinali (cujus laus & gloria ſuam decorat & nobilitat nationem) qui non ſolum preces veſtras, pro nobis & aliis ſibi factas, devote reſpicit, ſed nutus exequitur ſedulo & intente; quo referente didicimus, quod obtinuiſſemus, quod intendebamus ſpecialiter atque principaliter, ſi de prædicto, & pro prædicto negotio preces direxiſſetis Domino ſancto ſummo Pontifici ſpeciales.

Quare & hac vice (Domine Rex piiſſime) prædicto Domino ſummo Pontifici ſic efficaciter pro prædicto ordinis negotio ſpecialiter placeat ſcribere, quod relevatio noſtra vobis apud Deum & homines aſcribatur; & animæ veſtræ nihilominus, pro tam pio opere, corona, jam in cæleſtibus ſedibus fabricata, pretioſiſſimarum gemmarum ſuſcipiat incrementa: Cui ſancta & glorioſa Trinitas ſucceſſus tribuat proſperos & optatos, cum felici dierum longitudine, inimicorum reconciliatione gratiſſimâ, atque pacificâ & inenarrabili lætitiâ amicorum.

De Literis, pluribus Cardinalibus ſcribendis, pro ſtatu fratrum Carmelitanorum ſublevando.

A.D.1282. *An.* 10. *E.* I. *Bundela Literarum & Brevium in Turri.*

SUIS W. de Odiham, & A. de Berton, ſalutem.

Scribatis amicabiliter, per literas Regis, Domino E. Epiſcopo Tuſculano, ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinali: Domino H. titulo Sancti Laurentii in Lucina Presbytero Cardinali: Domino J. Sanctæ Mariæ in Coſmydin Diacono Cardinali: Domino M. Sanctæ Mariæ in Porticu Diacono Cardinali; quod cum Dominus Papa, poſt Concilium Lugdunenſe, ſtatum fratrum de Monte Carmeli, quem Dominus Papa tunc in pendenti reliquit, hactenus non firmaverit, placeat dictis Cardinalibus erga Dominum Papam efficaciter interponere partes ſuas, quo magis ſtatus dictorum fratrum priſtinus confirmetur.

Scribatis etiam Priori Generali fratrum ordinis prædicti, qui Domino Regi per litteras, præſentibus intercluſas, ſuper hoc ſupplicavit, quod Dominus noſter Rex prædictus multum regratiatur ei de precibus ſuis, quas continuo fratres prædicti pro ipſo, liberis, & Regno ſuo, ad Deum faciunt; & rogat quod jugiter in interceſſionibus ſuis de ipſo memoriam habeant ſpecialem.

Et mandetis eidem, quod Rex ita ſcripſit Cardinalibus; ſet Domino ſummo Pontifici ſuper hoc ſcribere, ob aliquas cauſas, diſtulit iſtâ vice.

Dat. apud Rothelan. decimo ſexto die Octobr.

Litera recommendatoria a Rodulpho Romanorum Rege, pro Henrico de Hamerſten.

A.D.1282. *An.* 10. *E.* I. *Ex Orig. infra Tur. London.*

MAgnifico Principi Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Anglorum illuſtri, amico ſuo cariſſimo, Rud. eâdem gratiâ, Romanorum Rex ſemper Auguſtus, integerrimæ dilectionis & amicitiæ continuam firmitatem.

Pro Henrico de Hamerſten famulo noſtro dilecto, qui quandoque ſuis obſequiis coluit Regnum Angliæ, cujuſque fidelitatem prælucidam cognoſcimus ab experto, Serenitatem veſtram Regiam rogamus pleniſſimo cum effectu, quatenus ipſum, noſtrorum contemplatione precaminum, gratioſe vobis habere dignemini recommiſſum; & eum, benivole pertractantes, ſibi curetis veſtri favoris & gratiæ plenitudinem impertiri.

Datum Maguntiæ quinto Kal. Novembris, Regni noſtri anno decimo.

Magnifico Principi Domino Edw. Dei gratiâ, Regi Anglorum illuſtri, amico noſtro cariſſimo.

Litera a Florentio Comite Holandiæ, nunciatoria de Friſonibus, quatuor prœliis ſuperatis, & de corpore Patris ſui, ab inimicis recuperato.

D.1282.
10. *E.* 1
ra Tur.

A.D.1282.

LE Haut Prince & noble, ſon treſchier & ame Seigneur, Eduard, Rois d'Engleterre, Florens Conte de Holand ſaluz, & li apparellies en tous lieus a li ſervir.

Treſchier Sire, come il eſt enſi que Die, par ſa grace, ma aidiet a ce, que je ſui venues a duſus de mes Enemis morteus les Friſons, ne vole je, en nulle manere, laſier que je ne le vous feiſſe ſavoir, com a mon Seigner, & a celi de qui je me fie tant, que bien quide ſavoir, que plus lies en ſeront, ſe Dix me donoit achiever ſi grant partie de mon deſir, com ceſte eſt.

Sire, pour che eſt que je vous fas ſavoir, que jai heu as gens devantdis quatre batalles, & de treſtoutes nous a noſtre Sires aidiet a ce, que nous les veinquemes, & avons conquis touz leurs plus fort pas, & ravoms par force le cors mon Seigneur mon pere, la quele choſe je deſiroie ſur tutes riens.

Sire, ſe vous vodroie proier que vous, des ces biens, que Dix nous a fet, avec nous vuellies noſtre Seigneur mercher, qui touz jours vuelle eſtre garde de vous; & vous voles choſe que je puiſſe faire, comandes moi.

De apparatu Bellico contra Wallenſes.

D.1282.
10. *E.* 1.
Wall. 10.
1. *m.* 2. *d.*

A.D.1282.

REX dilecto & fideli ſuo Olivero de Dyneham, ſalutem.

Super auxilio, per vos & homines veſtros, hactenus contra Walenſes, inimicos & rebelles noſtros, nobis laudabiliter impenſo, & ulteriùs impendendo, vobis tanto majores grates referimus, quanto fideliùs & diligentiùs præmiſſa novimus vos feciſſe.

Cæterum quia, ad malitiam dictorum Walenſium reprimendam, præſentia veſtra in partibus Weſtwalliæ nobis neceſſaria eſt hiſce diebus:

Vobis mandamus, rogantes in fide, & homagio, ac dilectione, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quod cum equis & armis, ad dictas partes Weſtwalliæ, quamcitiùs poteritis, accedatis; vel ſaltem aliquos, de hominibus veſtris equitibus, cum equis coopertis, ibidem mittatis, prout ad honorem veſtrum & commodum noſtrum magis videritis expedire: Ita quod vos, vel hujuſmodi homines veſtri, ſitis in partibus illis, apud Kermerdyn, cum dilecto avunculo & fideli noſtro Willielmo de Valentia, in inſtanti Feſto Sancti Nicholai, vel in octabis Feſti illius ad ultimum; parati exinde proficiſci cum ipſo, ad vadia noſtra, in expeditionem noſtram contra dictos Walenſes, inimicos & rebelles noſtros; & ad ea faciendum quæ idem avunculus noſter vobis, aut dictis hominibus veſtris injunget ex parte noſtra.

Et hoc, ſicut de fidelitate veſtra confidimus, nullo modo omittatis.

Teſte Rege apud Rothel. duodecimo die Novembris.

Eodem modo mandatum eſt omnibus ſubſcriptis.

Hugoni de Curteny.
Galfrido de Canuill,
Willielmo Martin,
Willielmo de Chamberunn,
Mangero de Sancto Albino,
Willielmo la Zuche,
Rogero la Zuche,
Willielmo de Punchardon,
Henr. de Ralegh,
Roberto le Daneys,
Warino de la Stone,
Roberto de Dinham,
Thomæ de Merton,
Ricardo de Lomone,
Hugoni de Ralegh
Michaeli Trenchard,
Johanni de Aſhelegh,
Henr. Tracy,
Ricardo de Clifford,
Rogero Beupel,
Nicholao de Monte-forti,
Briano de Cony,
Waltero de la Linde,
Thomæ de ſancto Vigore,
Ricardo de Cremuill,
Johanni de Cormails,
Simoni de Monte Acuto,
Roberto de Woton,
Willielmo de Penton,

A.D. 1282.
Edv. 1.

Andreæ Wak,
Johanni de Witheſend,
Johanni de Briwes,
Roberto de Panes,
Willielmo Treuet,
Roberto Marmion,
Philippo de Werk,
Hugoni Poins,
Henr. de Urtiaco.

Regi, Litera Archiepiſcopi Cantuarienſis, ſuper morte Lewelini Principis Walliæ.

A.D. 1282.
An. 11. E. 1.

Peckham. Regiſtr. f. 100. b in Biblioth. Lambeth.

ATrechir Seynur Edward, Deu grace, Rey d'Engleterre, Seynur d'Irlande, Duc d'Aquitain, frere Jan, par la Suffraunce Deu, Erceveſque de Canterbir, Primat de tut Engleterre, ſaluz en graunt reverence,

Sire, ſachez ke ceus, ke furent a la mort Lewelin, truverent au plus prive lu de ſun cors meime choſes ke nus avoms veues; entre les autres choſes ili ont une lettre de Guiſee par faus nuns de trayſun.

E pur co ke vus ſeyez garni, nus enveyum le tranſcrit de la lettre a le Eveſk de Ba; e la lettre meymes tient Eadmund de Mortemor, o le prive Seel Lewellin a ſes choſes vus purrez aver a voſtre pleyſir; e co nus maundum pur vus garnir, e nun pas pur ce ke nul en ſeyt greve, e vus priums ke nul ne ſente mort; ne mahayn pur noſtre maundement, e ke ſce ke nus vus maundums ſeyt fete,

Ovekes co, ſire, ſachez ke dame Mahaud Lungeſpeye nus pria par lettres, ke nus voſiſſums aſoudre Lewelin, ke il peuſt eſtre enſeveli en lu dedie; e nus li maunddames ke nus ne frums riens ſi len ne poet prover ke il muſtra Seigne de Verraye repentaunce avaunt ſa mort;

E ſi me diſt Edmund de Mortemer ke il aveyt entendu par ſes Valles, ke furent a la mort, ke il avet demaunde le Preſtre devaunt ſa mort;

Mes ſauntz dreyte certeynete nous nen frums riens:

Ovec co, ſachez ke le jur meymes ke il fu ocis, un Muygne blaunc li chaunta meſſe, e miſire Roger de Mortemer ad le veſtemens.

Ovec co, ſire, nus vus requerrums ke piete vus prenge de Clurs, ke vus ne ſuffrez pas ke len les ocie, ne ke len lur face mau de cors.

E ſachez, ſire, Dieus vus defende de mal, ſi vus ne le deſturbez a voſtre poer; vus cheez en ſentence, kar ſuffrir ce ke len peut deſturber vaut conſentement.

E pur ce, ſire, vus priums ke il vus pleyſe ke li Clers qui ſunt en Snaudone, ſen puiſſent iſſir e quereler mieuz oue lur bions en Fraunce, ou ayllurs; kar pur co ke nus creums ke Snaudone ſerra voſtre, ſe il avient ke en cunqueraunt, ou apres len face mal as clers Dieus le rettera avus, e voſtre bon renun en ſerra bleſmi, e nus enſerrums tenuz pur laſches.

E de ces choſes, Sire, ſe il vuſt pleſt maundet nus voſtre pleyſir; kar nus i mettrum le conſeyl ke nus purrums, ou par aler la, ou par autre voye.

E ſachez, Sire, ke, ſi vus ne fetes noſtre priere, vus nus mettrez en triſtur, dunt vus inſtrum ja en ceſte vie mortele.

Sire Dieus gard vus, e kaunt a vus apent.

Ceſte lettre fu eſcrite a Pembrugg, le Jeodi apres la Seynte Lucie.

De Cedula, infra Femoralia Lewelini quondam Principis Walliæ inventa, multorum nomina Magnatum continente.

A.D. 1282.
An. 11. E. 1.

Ex Orig. infra Turrim.

FRater J. permiſſione divinâ, Cantuarienſis Eccleſiæ Miniſter humilis, totius Angliæ primas, venerabili in Chriſto Patri Domino B. Dei gratiâ, Bathonien. & Wellen. Epiſcopo, ſalutem, & fraternæ dilectionis in Domino continuum incrementum.

Quia, quæ in Domini noſtri Regis dampnum & periculum vergere dinoſcuntur, detegere debet fidelis quilibet, & ea ſibi nullatenus occultare; noſque, inter alios, ipſius honorem & magnificentiam ab inimicorum inſidiis eſſe tutam intime affectantes, mittimus vobis quandam cedulam, præſentibus interclusam, obſcuram quidem verbis, & fictis nominibus conceptam, cujus tranſcriptum, quod habet dominus E. de Mortuo-mari, inventum fuit in bracali Lewelini, quondam Principis Walliæ, unà cum ſigillo ſuo parvo, quod ſub ſalva teneri facimus cuſtodia, Domino Regi, ſi placuerit, tranſmittendum.

Ex qua quidem cedula ſatis conjicere poteſtis quod quidam Magnates, vicini Wallenſibus, ſive Marchienſes, ſive alii,

D.1282. ɛ. 1. non ſatis ſunt Domini Regis beneplacitis uniformes; circa quod Dominum Regem efficiatis cautum ut expedit, ita tamen quod, quantum in nobis & vobis eſt, nullum periculum proveniat corporale, & de hoc ſollicite caveatis.

Ad hæc, intelleximus quod nonnulli Clerici apud Rothelan. in obprobium Cleri, & Eccleſiæ contemptum, inter prædones & malefactores alios cotidie capitali ſententia puniuntur; quod, ne de cætero fiat, veſtræ ſollicitudinis ſtudium apponatis.

Et certe dolemus valde de Clericis illis, qui maneant in Snaudonia deſolati; quos libenter nobiſcum adduxiſſemus ad propria, dum in partibus illis exitimus, ſi hoc Clementiæ Regiæ placuiſſet; nec poterit ſe Dominus Rex excuſare ſaltem de favore, ſi de eis, quod avertat Deus, male contingat; unde, ſiquid pro eis ſciveritis aut obtinere poteritis, quod ad eorum libertatem & ſecuritatem poſſit noſtro miniſterio expediri, ſcribatis nobis, & nos parati erimus, pro eis ab inſtantibus periculis eruendis, ad honorem Dei, quantum poterimus, etiam corporaliter laborare.

Præterea ſunt quidam Dei & Eccleſiæ inimici, quos, nuper in Exon. Dioc. viſitantes, juriſdictioni noſtræ & proceſſibus noſtris invenimus multipliciter adverſantes; mandata noſtra & Eccleſiæ dampnabiliter contempnendo; propter quod meruerunt à nobis, lata tempore, majoris excommunicationis ſententia, exigente juſtitiâ, innodari. A.D.1282. Edw. 1.

Ne igitur de Malitia ſua, in contemptum Eccleſiaſticæ diſciplinæ, valeant gloriari, aut alios ſuis pernicioſis exemplis inficiant, pro captione eorumdem excommunicatorum, prout per noſtram patentem litteram petimus, reſcribatis ſi placet.

De Benivolentia autem veſtra, quam ad nos geritis, continue negotia noſtra feliciter expediendo, Fraternitati veſtræ quantas valemus gratiarum actiones rependimus; parati ſemper veſtris beneplacitis, quantum ſecundum Deum poſſumus, favorabiliter aſſentire.

Valeat veſtra Fraternitas in Chriſto ſemper & Virgine glorioſa; nobis, ſi quid apud nos volueritis, cum fiducia reſcribentes.

Si Dominus Rex velit habere tranſcriptum illud, quod inventum fuit in bracali Lewelini, poterit ipſum habere a Domino Eadmundo de Mortuo Mari, qui cuſtodit illud cum ſigillo privato ejuſdem, cum quibuſdam aliis, in eodem loco inventis; nec eſt periculum hoc Domino Regi inſinuare, quod ad ejus præmunitionem tantum agimus; faciat tamen ulterius quod ſibi viderit expedire.

Domino R. Bathon. & Wellen. Epiſcopo.

Litera Petri Regis Aragon. ad Carolum Regem provocatoria.

D.1282. II. E. 1. Piero d'Araona & di Cicilia Re, à te Carlo Re de Jeruſalem & di Proenza conte.

Significando, à te il noſtro advenimento, nell' Iſola de Cicilia, ſi come noſtro, guidicato à me, per autorita di Santa Chieſa & di meſſer le Papa, & de venerabili Cardinali;

Et poi comandiamo à te che, veduta queſta lettera, ti debbi levare dell' Iſola, con tutto tuo poddere & gente; A.D.1282.

Sappiendo che, ſe nol faceſſi, i noſtri cavalieri & fideli, vedreſtri di preſente in tuo dannaggio, offendendo la tua perſona & la tua gente.

Litera Regis Caroli ad Petrum Regem Aragon. diffidatoria.

D.1282. II. E. 1. Carolo, per la Dio gratia, di Jeruſalem & di Cicilia Re, Prence di Capoa, d'Angiò & di Folcachier, & di Proenza Conte, à te Piero d'Araona Re, & di Valenza Conte,

Maravigliamoci molto come foſti ardito di venire in ſul reame di Cicilia, guidicato noſtro per auttorita di Santa Chieſa Romana,

Et pero ti comandiamo che, veduta noſtra lettera, ti debbi partire del reame noſtro di Cicilia, ſi come maluagio traditore di Dio & di Santa Chieſa Romana. A.D.1282.

Et ſe nol faceſſi, diffidianti come noſtro inimico & traditore, & di preſente ci vederete venire in noſtro dannaggio; pero che molto deſideriamo di vedere noi, & la noſtra gente con le forze noſtre.

A.D.1282. Edv. I.

De duello inter Aragon. & Siciliæ Reges, centum contra centum, coram Rege Angliæ prope Burdegal. faciendo; & conditiones inde, ex parte Regis Aragon. Statutæ & Juratæ.

A.D.1282. An. 11. E. 1. *Ex Archivo Reg. Palenſi.*

PEtrus, Dei gratiâ, Aragoniæ & Siciliæ Rex, ad notitiam præſentium, & memoriam futurorum.

Pridem inter magnificum Principem Karolum, Jeruſalem Regem illuſtrem, & nos, mutuo præcedente tractatu quod ipſe Rex eligeret ſex de ſuis Militibus, viros probos & fideles, & nos eligeremus ſex de noſtris militibus, viros probos & fideles, qui omnes duodecim milites, per ipſum Regem Karolum & nos taliter electi, corporali prius per eos præſtito juramento, legaliter & bona fide tenerentur eligere locum communem, & ſtatuere terminum ad pugnam faciendam inter ipſum Regem Karolum & centum de ſuis militibus ex una parte, & nos ac centum de noſtris militibus ex altera, pro eo quod ipſe tamquam petitor nobis appoſuit, & apponit quod Nos intravimus Regnum Siciliæ contra rationem, & malo modo, & ipſo prius non diffidato, & hoc paratus erat & eſt probare de ſuo corpore & centum de ſuis militibus contra noſtrum corpus & centum de noſtris militibus.

Noſque Rex Petrus prædictus, tamquam defenſor, ei reſpondimus & reſpondemus, quod in ingreſſu Siciliæ, vel in aliquo, quod fecerimus contra eum, rem non fecimus unde noſtra legalitas minus valeat, vel verecundiam habere debeat in Curia, ſeu coram aliquo probo viro, & quod pugna de ipſo & centum de ſuis militibus contra nos & centum de noſtris militibus nobis placet.

Nos, de fide, prudentia, & legalitate, ac armorum experientia, Guillielmi de Caſtro novo Roderici, Eximeni de Luna, Petri de Cheralto, Eximeni de Arceda, Radulphi de Manuele de Trapare militum, & Judicis Rainaldi de Limogiis de Meſſana, per nos ad hoc poſiti, & pro uno milite computati, familiarium & fidelium noſtrorum, plenarie confidentes, ipſos elegimus, fecimus, conſtituimus, & ordinavimus, eiſque per noſtras patentes literas exhibuimus plenariam poteſtatem quod ipſi, una cum Jordano de Inſula, Johanne Vicecomite de Trambley, Jacobo de Bruſſono, Euſtachio de Hardicourt, Johanne de Deniſi, & Guillielmo de Salſis militibus; familiaribus & fidelibus ipſius Regis Karoli, per eum ad hoc electis, factis, conſtitutis, & ordinatis, prout per Patentes literas, ipſius Regis Karoli pendente cereo Sigillo munitas, evidenter apparuit & apparet,

Corporalibus inter ipſos duodecim, hinc & inde electos, pro parte ipſius Regis Karoli & noſtra, ac ipſorum taliter electorum, hinc inde receptis & præſtitis juramentis, legaliter & bona fide poſſent eligere & eligerent locum communem, & terminum ſtatuerent competentem, ad pugnam hujuſmodi faciendam inter ipſum Regem Karolum & centum de ſuis militibus, ac nos & centum de militibus noſtris;

Certumque præfigerent terminum, in quo ipſe Rex Karolus, cum centum de ſuis Militibus, & nos, cum centum de noſtris militibus, commode eſſe poſſimus; & ſimus in loco, quem prædicti duodecim, per ipſum Regem Karolum & nos taliter electi, ad pugnam hujuſmodi faciendam unanimiter & concorditer ducerent eligendum.

Dedimus autem eiſdem quinque militibus, & dicto Judici Rainaldo, pro Milite computato, familiaribus & fidelibus noſtris, plenariam poteſtatem, quod ipſi ſecuritates neceſſarias, quas inſpicerent, opportunas, nomine noſtro præſtare & recipere, ac prædicta omnia & ſingula, (quæ, ſub hypotheca bonorum noſtrorum, rata & firma habere, ac inviolabiliter obſervare promiſimus) tractare, eligere, ordinare, ſtatuere poſſent, facere libere & terminare.

Adjecimus autem quod, ſi aliquis, vel aliqui ex prædictis noſtris quinque militibus, & judice pro milite computato, infirmitate, vel quovis aliquo caſu emergente, in prædictis, vel aliquo prædictorum intereſſe perſonaliter non poſſet, vel non poſſent; totidem, quot ex prædictis noſtris ſex eſſent taliter impediti, eximerentur de numero prædictorum ſex militum, per ipſum Regem Karolum ad prædicta taliter electorum; & reliqui, tam per eundem Regem Karolum, quàm per nos electi, unanimiter & concorditer ea omnia & ſingula poſſent libere perficere & complere.

Et hoc idem ſervaretur ſi aliquis, vel aliqui, de prædictis ſex militibus, per ipſum Regem Karolum electis, eſſent infirmitate, vel caſu quovis alio præpediti; ita, videlicet, quod totidem eximerentur de numero prædictorum quinque militum, & Judicis loco militis computati, per nos taliter electorum; & reliqui qui forent reſidui, tam per ipſum Regem Karolum, quàm per nos electi, ea omnia & ſingula perficere poſſent libere & terminare.

Et ea omnia & ſingula, quæ prædicti quinque milites, & unus Judex, loco militis computatus, per nos electi, iidemque ſex milites ab ipſo Rege electi, vel ex eis omnibus electis ab utraque parte, aliquo vel aliquibus ex una vel altera parte præpedito ſeu præpeditis, & totidem ab unâ parte vel altera exempto vel exemptis, reliqui concorditer & unanimiter in prædictis omnibus & ſingulis tractarent, eligerent, ordinarent, ſtatuerent, facerent, terminarent, & jurarent, ſub eadem hypotheca bonorum noſtrorum, rata & firma habere, & inviolabiliter obſervara promiſimus, & juravimus, tactis corporaliter evangeliis Sacroſanctis; ſecuritates etiam omnes & juramenta præſtare, obligationes ponere, & cautiones cujuſcunque generis præbere, quas prædicti duodecim, ab eodem Rege Karolo & nobis electi, vel reſidui ex iis, aliquo vel aliquibus ab una parte vel altera præpedito ſeu præpeditis, & totidem ab una parte vel altera exempto vel exemptis, à nobis ducerent poſtulandas;

Prout hæc omnia in patentibus litteris noſtris, in teſtimonium inde confectis, & pendente Sigillo noſtro munitis, eidem Regi Karolo ex parte noſtra exhibitis (quarum eſt data Meſſanæ ſeptimo Kal. Januarii anno ab Incarnatione Domini milleſimo, ducenteſimo, octuageſimo, ſecundo) pleniùs & apertiùs continetur.

Idem autem Rex Karolus prædictus Jordanum de Inſula, Johannem Vicecomitem de Tambley, Jacobum de Burſano, Euſtachium de Hardicourt, Johannem de Deniſi, & Guillielmum de Salſis, familiares & fideles ſuos, ad hoc pro ſe elegit, fecit, conſtituit, & etiam ordinavit, dans & concedens eiſdem, pro parte ſua, conſimilem per omnia poteſtatem; prout in patentibus literis ipſius Regis Karoli, in teſtimonium inde confectis, & pendente Sigillo ſuo munitis, nobis, pro parte ipſius Regis Karoli, exhibitis (quarum eſt data Rhegii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo tertio, die viceſima ſexta menſis Decembris, undecimæ Indictionis) plenius continetur.

Et licet data, tam prædictarum ipſius Regis Karoli & noſtrarum, quàm etiam præſentium, & aliarum, pro parte ipſius Regis Karoli, præſentibus conſimilium litterarum, videatur in Annis Domini diſcordare;

Eo quod earundem litterarum noſtrarum data poſita eſt anno Domini milleſimo, ducenteſimo, octuageſimo, ſecundo, ſecundum conſuetudinem Regni Aragonum, & quamplurium aliarum partium ultramontanarum, quâ annus ab Incarnatione Domini computatur;

Et earundem litterarum dicti Regis Karoli data poſita eſt, ſecundum Romanæ Eccleſiæ, totiuſque fere Italiæ conſuetudinem generalem, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo tertio currente, quâ annus a Nativitate Domini computatur,

Horum annorum deſcriptione diverſa (ſcilicet, octuageſimi tertii, & octuageſimi ſecundi) ſecundum diverſitatem regionum in poſitione à vocabulo diſcordante, uno tamen & eodem in exiſtentia permanente, nullum autem propter hoc aliquibus dubium generetur;

Sed ſit una ſingularis conſentiendo, quod tam prædictæ de poteſtate, ipſis duodecim tradita ex parte ipſius Regis Karoli & noſtra, quàm præſentes, & ipſius Regis Karoli his ſimiſes & correſpondentes, cenſeantur fuiſſe uno & eodem anno, die, menſeque confectæ.

Præfati quoque ſex milites, per eundem Regem Karolum, ac præfati quinque milites & unus Judex pro milite computatus, per nos electi, ſeu conſtituti & ordinati, in regali palatio noſtro Meſſanæ pariter congregati, & ad perfectionem hujus negotii procedentes, poſt tractatus multiplices, diſcuſſiones diverſas, examinationes varias, indagationeſque ſubtiles, perpenſo, ac diligenti, & deliberato conſilio, inter eos ex poteſtate, ipſis ab eodem Rege Karolo & nobis per eaſdem literas tradita, unanimiter & concorditer elegerunt.

Quod prædicta pugna, inter nos & centum de noſtris militibus, ac dictum Regem Karolum & centum de ſuis militibus facienda, fiat in poſſe Regis Angliæ; videlicet, in Vaſconia, in territorio Civitatis Burdegalenſis, in aliquo campo, vel placea ipſius territorii, quem vel quam idem Rex Angliæ magis convenientem pro utraque parte judicabit ad pugnam ipſam de ducentis militibus faciendam, & quod locus ipſe, in quo prædicta pugna fieri debet, ſit circumdatus

datus & bene clauſus palis & clauſuris aliis opportunis, ita quod nullus, pedes vel eques, locum ipſum poſſit intrare, vel exire niſi per portas.

Statuerunt etiam prædicti duodecim, per ipſum Regem Karolum & nos electi, præfato Regi Karolo & nobis terminum, ad præſentandum nos coram Rege Angliæ prædicto, in eadem Civitate Burdegalenſi, ad pugnam hujuſmodi faciendam, noſtrûm quemlibet cum prædictis noſtris centum militibus, primum diem Menſis Junii, primò futuri hujus undecimæ indictionis.

Adjecerunt etiam iidem duodecim, per ipſum Regem Karolum & nos electi, quod id, quod de præſentatione prædicti Regis Karoli & noſtra, coram eodem Rege Angliæ faciendâ, dixerunt, ut ſuperiùs eſt expreſſum, ſic volunt intelligi, quod ipſe Rex Karolus & nos, in prædicto loco & termino, nos debemus coram dicto Rege Angliæ præſentare, ad pugnam hujuſmodi faciendam :

Et, ſi ipſe Rex Angliæ in eodem loco & termino perſonaliter eſſe non poſſet, idem Rex Karolus & nos præſentemus nos coram eo quem idem Rex Angliæ miſerit ſpecialiter ad recipiendam præſentationem hujuſmodi loco ſui ;

Et, ſi ipſe Rex Angliæ in eodem loco & termino præſens non fuerit, nec aliquem ad hoc ſpecialiter miſerit loco ſui ; dictus Rex Karolus & nos teneamur nos præſentare coram eo, qui vices dicti Regis Angliæ geſſerit in loco prædicto.

Ordinaverunt etiam & ſtatuerunt prædicti duodecim, quod prædicta pugna, inter prædictum Regem Karolum & nos facienda in loco prædicto, non fiet coram aliquo de gente ipſius Regis Angliæ, niſi ipſe Rex Angliæ perſonaliter eſſet præſens ; ſalvo ſi, ad pugnam ipſam taliter faciendam, ipſe Rex Karolus & nos eſſemus in communi concordia & aſſenſu ;

Et quod, ſi in prædicta die ipſe Rex Angliæ præſens in prædicto loco non eſſet, idem Rex Karolus & nos teneamur ipſum Regem Angliæ, vel reſponſionem ſuam de veniendo, vel non veniendo ad locum ipſum, à die prædicto dato, uſque ad triginta dies expectare.

Et, ut ipſius Regis Angliæ præſentia modis omnibus procuretur, voluerunt, ordinaverunt, & ſtatuerunt prædicti duodecim, quod ipſe Rex Karolus & nos, quilibet per ſe, promittamus & juremus, quod legaliter & bona fide procuremus, pro poſſe, ſine fraude vel ingenio quolibet, diligenter & ſollicite faciamus, & facere ſtudeamus, quod idem Rex Angliæ ad prædictum ſtatutum diem primum, primo futuri menſis Junii, in eadem Civitate Burdegalenſe, ſita in Vaſconia, præſens ſit perſonaliter, & litteras, per ipſum Regem Karolum & nos, coram ipſo offerendas, ipſe Rex Angliæ recipiat, ad pugnam hujuſmodi faciendam.

Ordinaverunt etiam & ſtatuerunt prædicti duodecim, quod ipſe Rex Karolus & nos, cum noſtra utriuſque Comitivâ, donec in Vaſconia moram egerimus, pro pugna hujuſmodi facienda, & etiam per octo dies poſt eundem terminum completum, pro recedendo inde & eundo quo utrique noſtrum placuerit, nos & dictæ noſtræ comitivæ in perſonis, animalibus, & rebus, quas nos & ipſæ noſtræ comitivæ nobiſcum duxerimus & portaverimus, ad pugnam hujuſmodi faciendam, nos ad invicem nullatenus offendamus ;

Sed, quòd duodecim treugas & ſecuritates (quas, utriuſque noſtrûm nomine, ſibi dederunt & fecerunt ad invicem, ac eidem Regi Karolo & nobis indixerunt) ordinaverunt, donec in Vaſconia, pro eadem pugna facienda, manſerimus, & etiam per octo dies poſt communem terminum completum, pro recedendo inde & eundo quo utrique noſtrûm placuerit, treugas & ſecuritates ipſas nos & comitivæ noſtræ inviolabiliter obſervemus.

Ordinaverunt inſuper, & ſtatuerunt, & etiam firmaverunt prædicti duodecim, quod prædictus Rex Karolus & nos legaliter & bona fide debeamus promittere & jurare,

Quod quicunque noſtrûm prædictorum duorum Regum, videlicet prædicti Regis Karoli & noſtri Petri, (legitimo, aperto & bene probato corporis ceſſante defectu) ad præfatos diem & locûm, præfato Regi Karolo & nobis ſtatutos & præfixos ad pugnam hujuſmodi faciendam, defecerit ; & in eodem die, qui erit dies primus primò futuri menſis Junii, & in eodem loco, qui eſt Civitas Burdegalenſis, ſita in Vaſconia, in poteſtate Regis Angliæ, cum eiſdem centum ſuis militibus præſens non fuerit, ut eſt dictum,

In antea & toto tempore vitæ ſuæ ſe tenere debeat pro devicto, perjuro, falſo, fallito, infideli, & proditore, & quod nunquam ſibi adſcribere debeat nomen regium & honorem ; quin immo, ipſo facto, remaneat nomine & honore regio, & cujuſlibet alterius officii ſeu dignitatis exutus, ſpoliatus, & perpetuo privatus,

& tamquam devictus, perjurus, falſus, fallitus, infidelis, & proditor infamis ſit & perpetuo habeatur.

Et, ſi hoc aliquis ei oppoſuerit publice vel occulte, negare non poſſit, ſed confiteri publice teneatur, prout hæc omnia, per prædictos duodecim electos ordinata, ſtatuta, & firmata ſunt, in duabus conſimilibus Patentibus litteris, pendentibus ſigillis eorumdem duodecim munitis, inde confectis (unâ ex eis præfato Regi Karolo, aliâ vero nobis traditâ ad cautelam) plenè ſatis & evidenter apparet.

Nos autem, præfatus Rex Petrus, nolentes in his de contingentibus quicquam omittere, vel aliquem ex parte noſtrâ intervenire defectum; quin immo volentes prædicta omnia & ſingula, per præfatos duodecim electos ordinata, ſtatuta & firmata, quantum in nobis eſt, complere totaliter & inviolabiliter obſervare,

Bona & ſpontanea voluntate noſtra legaliter & bona fide promittimus, & juramus, tactis corporaliter evangeliis Sacroſanctis, quod, ſi ad eoſdem diem & locum, eidem Regi Karolo & nobis per eoſdem duodecim præfixum & ſtatutum, ad pugnam hujuſmodi faciendam, defecerimus; & in eodem die, qui erit primus dies primò futuri menſis Junii, hujus undecimæ Indictionis, & in eodem loco, qui eſt Civitas Burdegalenſis, ſita in Vaſconia, in poteſtate Regis Angliæ, cum eiſdem centum noſtris militibus, perſonaliter præſentes non fuerimus ad pugnam hujuſmodi faciendam, prout per prædictos duodecim ordinatum & ſtatutum eſt, & ſuperius continetur, ab eodem primo die proximo futuri menſis Junii, hujus undecimæ Indictionis, in quâ ſic defecerimus, & in eadem Civitate Burdegalenſi, cum eiſdem centum militibus, ad pugnam ipſam faciendam, perſonaliter præſentes non fuerimus,

In antea, & toto tempore vitæ noſtræ, nos tenebimus pro devicto, perjuro, falſo, fallito, infideli, & proditore: Et quod nobis nomen & honorem regium nunquam adſcribemus; quin immo volumus & conſentimus expreſſe quod, ex tempore ipſo prædicto, remaneamus nomine & honore regio, & cujuſlibet officii ſeu dignitatis alterius, exuti, ſpoliati perpetuo & privati, & tamquam devictus, perjurus, falſus, fallitus, infidelis, & proditor infamis ſimus & perpetuo habeamur,

Et, ſi hoc aliquis nobis oppoſuerit publice vel occulte, nullatenus hoc negemus, nec negare poſſimus; ſed hoc confiteamur & teneamur ubique publice confiteri.

Et, ut hæc omnia eò permaneant firmiora, quò plurium, fide clarorum, teſtimoniis & aſſeverationibus fuerint roborata, infraſcriptos quadraginta milites affectuosè rogavimus & rogamus, quod ipſi hæc omnia, quæ nos facturos & completuros promittimus, pro nobis & noſtro nomine promittere debeant & jurare,

Nos autem præfati quadraginta milites, videlicet,

Guillelmus de Caſtro novo Roderici,
Eximenus de Luna,
Petrus de Cheralto,
Eximenus de Arceda,
Radulphus de Manuele,
Judex Rainaldus de Limogiis, ad hoc pro milite computatus,
Arnaldus Rogerii Comes Paliarienſis,
Ermangandus Comes Urgellenſis,
Petrus Ferrandi, dicti Regis Petri,
Jacobus Petri filius ejuſdem Regis,
Lupus Ferrandi de Luna,
Pontius de Ribellis,
Santius de Antilione,
Petrus Arnaldi de Burmac,
Alanus de Lentino Regni Siciliæ magiſter Juſtitiarius,
Gildonus de viginti milliis Comes Iſſolæ Major,
Fredericus Muſca Comes Major,
Orlandus de Aſpello,
Galterius de Calatagirono,
Bernardus Rogerii de Benit,
Rogerius de Lauria,
Lupus Ferrandi de Truſſillo,
Bernardus de Montepavana,
Petrus Garſiæ de Nuſe,
Bertrandus de Bellopodio,
Guillelmus de Ballera,
Garſias de Aratſur,
Eximenus Lupus de Angon,
Raymondus de Molina,
Simon de Laura,
Blaſius Maſſa de Gabalur,
Egidius Roderici de Montangna,
Garſias Arnaldi de Til,
Berengarius de Enſagaro,
Gauterius de Villa Franca,
Raymundus de Cortada,
Jacobus de Oblitis,
Giraldus Eſtur,
Stephanus Nuncii, &
Blaſeus de Alaſtam.

A.D. 1282. Edv. 1.

Ad preces & requiſitionem dicti Regis Petri, bona & ſpontanea voluntate noſtra promittimus, & juramus, tactis Evangeliis ſacroſanctis, nos legaliter ac bona fide, pro poſſe, facturos & curaturos, quod ipſe Rex Petrus prædicta omnia & ſingula, per eum promiſſa & jurata, firmiter adimplebit, & inviolabiliter obſervabit.

Et ſi, quod abſit, contingeret quod ipſe Rex Petrus (legitimo, aperto, & bene probato corporis ceſſante defectu) ad prædictos diem præfixum & locum ſtatutum deficere, & in eodem primo die menſis Junii primò futuri, in eadem Civitate Burdegalenſi, ſita in Vaſconia, in poteſtate Regis Angliæ, cum eiſdem centum Militibus perſonaliter præſens non fuerit ad pugnam hujuſmodi faciendam, prout per eoſdem duodecim ordinatum & ſtatutum eſt, & per ipſum Regem Petrum promiſſum eſt, & firmiter juratum,

Nos ex eo tempore incontinenti ſocietatem ac commercium ipſius Regis Petri, velut de dictis promiſſionibus & conventionibus ex tempore *devicti, perjuri, falſi, falliti, infidelis, & proditoris*, totaliter & perpetuo deſeremus, & nunquam poſtea toto tempore vitæ noſtræ, cum eo erimus, nec ei præſtabimus in aliquo auxilium, conſilium, vel favorem, verbo vel opere, publicè vel occultè.

Et nos, præſatus Rex Petrus, ſi, quod abſit, in præmiſſis omnibus (legitimo, aperto, & bene probato corporis defectu ceſſante) defecerimus, ex nunc volumus, & conſentimus expreſſe, quod ipſi prædicti quadraginta Milites ab omni fidelitatis, homagii, & quolibet alio juramento, quo nobis tenentur, prorſus ſint liberi, & remaneant penitùs abſoluti.

In quorum omnium teſtimonium & evidentiam pleniorum nos, præſatus Rex Petrus, & nos, prædicti quadraginta Milites, præſentes litteras, de mandato & voluntate noſtra inde confectas, pendentium ſigillorum noſtrorum appenſionibus duximus muniendas.

Datum Meſſanæ, tertio Kalendas Januarii, anno ab Incarnatione Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo ſecundo; Regnorum noſtrorum Aragoniæ anno ſeptimo, Siciliæ vero primo.

De eodem Duello & Juramentis, ex parte Caroli Regis Siciliæ.

A.D. 1282. An. 11. E. 1.

Ex Archivo Epiſcopi Albienſis.

KAROLUS, Dei gratiâ, Rex Hieruſalem, & Siciliæ, & Sardiniæ, ad notitiam præſentium, & memoriam futurorum.

Pridem inter magnificum Principem, Petrum Aragonæ Regem illuſtrem & nos, mutuo præcedente tractatu quod ipſe Rex eligeret ſex de ſuis Militibus, viros probos & fideles, & nos eligeremus ſex de noſtris Militibus, viros probos & fideles, qui omnes duodecim Milites, per ipſum Regem Petrum & nos taliter electi, corporali priùs per eos præſtito juramento, legaliter & bona fide tenerentur eligere locum communem, & ſtatuere terminum, ad pugnam faciendam inter ipſum Regem Petrum & centum de ſuis Militibus ex parte una, & nos ac centum de noſtris Militibus ex parte altera, pro eo quod nos, tamquam petitor, eidem Regi Petro appoſuimus, quod ipſe intravit Regnum noſtrum Siciliæ contra rationem & malo modo, & nobis prius non diffidatis, & hoc parati eramus, & ſumus probare de noſtro corpore, & centum de noſtris Militibus, contra ſuum corpus, & centum de ſuis Militibus,

Qui Rex Petrus tanquam defenſor nobis reſpondit & reſpondet, quod in ingreſſu Siciliæ, vel in aliquo, quod fecerit contra nos, rem non fecit unde ſua legalitas minus valeat, vel verecundiam habere debeat in Curia, ſeu coram aliquo probo viro; & quod pugnam de nobis & centum de noſtris Militibus contra ipſum Regem Petrum & centum de ſuis Militibus ſibi placet;

Nos, de fide, prudentia, & legalitate, ac armorum experientiâ Jordani de Inſula, Johannis Vicecomitis de Tramblay, Jacobi de Bruſſono, Euſtachii de Hardicourt, Johannis de Deniſi & Guillelmi de Salſis Militum, familiarium & fidelium noſtrorum, plenarie confidentes, ipſos elegimus, fecimus, conſtituimus, & ordinavimus, eiſque per noſtras patentes literas exhibuimus plenariam poteſtatem, quod ipſi, unà cum Guillelmo de Caſtro novo Roderici, Eximeno de Luna, Petro de Cheralto, Eximeno de Arceda, Radulpho de Manuele de Trapare Militibus, & judice Rainaldo de Limogiis de Meſſana, ipſo Judice Rainaldo, per ipſum Regem Petrum ad hoc poſito, & pro uno Milite compu-

computato, familiaribus & fidelibus ipſius Regis per eum ad hoc electis, factis, conſtitutis, & ordinatis, prout per patentes litteras ipſius Regis Petri, pendenti cereo ſigillo munitas, evidenter apparuit & apparet,

Corporalibus inter ipſos duodecim, hinc & inde electos, pro parte ipſius Regis Petri & noſtra, ac ipſorum taliter electorum, hinc inde receptis & præſtitis juramentis, legaliter & bona fide poſſent eligere & eligerent locum communem, & terminum ſtatuerent competentem, ad pugnam hujuſmodi faciendam inter ipſum Regem Petrum & centum de ſuis Militibus, & nos cum centum de noſtris Militibus;

Certumque præfigerent terminum, in quo ipſe Rex Petrus, cum centum de ſuis Militibus, & nos cum centum de noſtris Militibus, commodè eſſe poſſimus, & ſimus in loco, quem prædicti duodecim, per ipſum Regem Petrum & nos taliter electi, ad pugnam hujuſmodi faciendam, unanimiter & concorditer duxerint eligendam.

Dedimus autem eiſdem ſex Militibus, Familiaribus & Fidelibus noſtris, plenariam poteſtatem quod ipſi ſecuritates neceſſarias, quas inſpicerent opportunas, nomine noſtro præſtare & recipere ac prædicta omnia & ſingula (quæ ſub hypotheca bonorum noſtrorum rata & firma habere ac inviolabiliter obſervare promiſſus) tractare, eligere, ordinare, ſtatuere poſſent liberè & firmare.

Addidimus etiam quod, ſi aliquis, vel aliqui ex prædictis noſtris ſex Militibus, infirmitate vel alio caſu quolibet contingente in prædictis vel aliquo prædictorum, intereſſe perſonaliter non poſſet, vel non poſſent, totidem, quot ex prædictis noſtris ſex eſſent taliter impediti, eximerentur de numero prædictorum quinque Militum, & unius judicis pro milite computati, per eundem Regem Petrum, ad prædicta taliter electorum, & reliqui, tam per eundem Regem Petrum, quàm per nos electi, unanimiter & concorditer ea omnia & ſingula poſſent libere perficere & complere,

Et hoc idem ſervaretur ſi aliquis, vel aliqui, de prædictis quinque Militibus, & uno judice pro Milite computato, per eundem Regem Petrum electis eſſent infirmitate vel caſu quovis alio præpediti; ita, videlicet, quod totidem eximerentur de numero prædictorum ſex Militum, per nos taliter electorum, & reliqui, qui forent reſidui, tam per ipſum Regem Petrum, quàm per nos electi, ea omnia & ſingula perficere poſſent l:berè & firmare.

Et ea omnia & ſingula, quæ prædicti quinque Milites & unus Judex, loco unius Militis computatus, per eundem Regem electi, iidemque ſex Milites, à nobis electi, vel ex eis omnibus, electis ab utraque parte, aliquo vel aliquibus, ab una parte vel altera, præpedito ſeu præpeditis, & totidem ab una parte vel altera, exempto vel exemptis, reſidui concorditer & communiter & unanimiter in prædictis omnibus & ſingulis tractarent, ordinarent, eligerent, ſtatuerent, firmarent, & jurarent ſub eadem hypotheca bonorum noſtrorum, rata & firma habere & inviolabiliter obſervare promiſimus, & juravimus, tactis corporaliter Evangeliis ſacroſanctis; ſecuritates etiam omnes & juramenta præſtare, obligationes ponere, & cautiones cujuſcunque generis præbere, quas prædicti duodecim ab eodem Rege Petro & nobis electi, vel reſidui ex eis aliquo vel aliquibus ab una parte vel altera prepedito ſeu præpeditis, & totidem ex una parte vel altera, exempto vel exemptis, à nobis ducerent poſtulandas;

Prout hæc omnia in patentibus litteris noſtris, in teſtimonium inde confectis, & pendente ſigillo noſtro munitis, eidem Regi Petro ex parte noſtra exhibitis, quarum eſt data Rhegii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo tertio, die vigeſima ſexta menſis Decembris, undecima indictione, Regnorum noſtrorum Jeruſalem anno ſexto, Siciliæ vero decimo octavo, plenius & apertius continetur.

Idem autem Rex Petrus prædictus Guillelmum de Caſtronovo Roderici, Eximinum de Luna, Petrum de Cheralto, Eximinum de Arceda, Rodulphum de Manuele de Trapare Milites, & Judicem Rainaldum de Limogiis de Meſſana (ipſo tamen Judice Rainaldo per ipſum Regem Petrum ad hoc pro uno Milite computato) familiares, & fideles ſuos, ad hoc pro ſe elegerit, fecit, conſtituit, & etiam ordinavit; dans & concedens eiſdem pro parte ſua conſimilem per omnia poteſtatem; prout in patentibus litteris Regis Petri, in teſtimonium inde confectis, & pendenti ſigillo ſuo munitis, nobis pro parte ipſius Regis Petri exhibitis, quarum eſt data Meſſanæ, ſeptimo Kal. Januarii, anno ab Incarnatione Domini milleſimo ducenteſimo, octuageſimo ſecundo, plenius continentur.

A.D.1282. Edw. 1.

Et, licet data, tam prædictarum ipſius Regis Petri & noſtrarum, quàm etiam præſentium & aliarum, pro parte ipſius Regis Petri, præſentibus conſimilium litterarum, videatur in annis Domini diſcordare.

Eo quod earundem litterarum noſtrarum data poſita eſt anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo tertio, ſecundum Romanæ Eccleſiæ, totiuſque fere Italiæ conſuetudinem generalem, qua annus à Nativitate Domini computatur.

Et earundem litterarum dicti Regis Petri data poſita eſt, ſecundum conſuetudinem Regni Aragonum, & quamplurimum aliarum partium ultramontanarum, qua annus ab Incarnatione Domini computatur.

Horum annorum diſcriptione diverſa (ſcilicet octuageſimi tertii, & octuageſimi ſecundi) ſecundum diverſitatem Regionum in poſitione à vocabulo diſcordante, uno tamen & eodem in exiſtentia permanente, nullum autem propter hoc aliquibus dubium generetur;

Set ſit una ſingularis, conſentiendo quod tam prædictæ de poteſtate, ipſis duodecim tradita ex parte ipſius Regis Petri, & noſtra, quàm præſentes, & ipſius Regis Petri his ſimiles & correſpondentes, cenſeantur fuiſſe uno & eodem anno, die, menſeque confectæ.

Præfati verò quinque Milites, & unus Judex pro Milite computatus, per eundem Regem Petrum, ac præfati ſex Milites, per nos, electi, facti, & conſtituti, congregati in Regali Palatio Meſſanenſi, pariter ad perfectionem hujuſmodi negotii procedentes, poſt tractatus multiplices, diſcuſſiones diverſas, examinationes varias, indagationeſque ſubtiles, perpenſo, ac diligenti & deliberato conſilio inter eos, ex poteſtate, ipſis ab eodem Rege Petro & nobis per eaſdem litteras tradita, unanimiter & concorditer elegerunt.

Quod prædicta pugna, inter nos & centum de noſtris Militibus, & dictum Regem Petrum, & centum de ſuis Militibus, facienda, fiat in poſſe Regis Angliæ, videlicet, in Vaſconia, in territorio Civitatis Burdegalenſis in aliquo campo, vel placea, ipſius territorii, quem vel quam Rex Angliæ magis convenientem pro utraque parte judicaret ad pugnam ipſam de ducentis Militibus faciendam; & quod locus, in quo prædicta pugna fieri debet, ſit circumdatus, & bene clauſus palis & clauſuris aliis opportunis, ita quod nullus, pedes vel eques, locum ipſum poſſit intrare, vel exire, niſi per portas.

Statuerunt etiam prædicti duodecim, per eundem Regem Petrum & nos electi, præfato Regi Petro & nobis terminum, ad præſentandum nos coram prædicto Rege Angliæ, in eadem Civitate Burdegalenſi, ad pugnam hujuſmodi faciendam, noſtrum quemlibet cum prædictis centum noſtris Militibus, primum diem menſis Junii, primò futuri hujus undecimæ Indictionis.

Adjecerunt autem iidem duodecim, per ipſum Regem Petrum & nos electi, quod id, quod de præſentatione prædicti Regis Petri & noſtrâ, coram eodem Rege Angliæ faciendâ, dixerunt, ut ſuperius eſt expreſſum, ſic volunt intelligi, quod ipſe Rex Petrus & nos, in prædicto loco & termino, debeamus nos coram eodem Rege Angliæ præſentare, ad pugnam hujuſmodi faciendam:

Et, ſi ipſe Rex Angliæ in eodem loco & termino perſonaliter intereſſe non poſſet, idem Rex Petrus & nos præſentemus nos coram eo, quem idem Rex Angliæ miſerit ſpecialiter ad recipiendam præſentationem hujuſmodi loco ſui;

Et quod, ſi ipſe Rex Angliæ in eodem loco & termino præſens non fuerit, nec aliquem ad hoc ſpecialiter miſerit loco ſui, dictus Rex Petrus & nos teneamur nos præſentare coram eo, qui vices dicti Regis geſſerit in loco prædicto.

Ordinaverunt etiam & ſtatuerunt prædicti duodecim quod prædicta pugna, per dictum Regem Petrum & nos facienda, in loco prædicto non fiat coram aliquo de gente ipſius Regis Angliæ, niſi ipſe Rex Angliæ perſonaliter eſſet præſens; ſalvo ſi, ad pugnam ipſam taliter faciendam, ipſe Rex Petrus & nos eſſemus in concordia communi & aſſenſu;

Et quod, ſi prædicta die prædictus Rex Angliæ in prædicto loco præſens non eſſet, idem Rex Petrus & nos teneamur ipſum Regem Angliæ, vel reſponſionem ſuam de veniendo, vel non veniendo, ad locum ipſum, a die prædicto dato, uſque ad triginta dies expectare.

Et, ut ipſius Regis Angliæ præſentia modis omnibus procuretur, voluerunt, ordinaverunt, & ſtatuerunt prædicti duodecim, quod ipſe Rex Petrus & nos, per ſe quilibet, promittamus & juremus, quod legaliter & bona fide procuremus, pro poſſe, ſine fraude vel ingenio

genio quolibet, diligenter & ſollicite faciamus, & facere ſtudeamus; quod ipſe Rex Angliæ ad Prædictam ſtatutam diem, primò futuri menſis Junii, in eadem Civitate Burdegalenſi, præſens ſit, & gardias, per ipſum Regem Petrum & nos coram ipſo offerendas, ipſe Rex Angliæ recipiat ad pugnam hujuſmodi faciendam.

Ordinaverunt etiam & ſtatuerunt prædicti duodecim, quod ipſe Rex Petrus & nos, cum noſtra utriuſque comitiva, donec in Vaſconia moram egerimus pro pugna hujuſmodi facienda, & etiam per octo dies poſt eundem terminum completum, pro recedendo inde & eundo quo uterque noſtrum voluerit, nos & dictæ noſtræ Comitivæ in perſonis, animalibus, & rebus, quas nos & ipſæ noſtræ Comitivæ nobiſcum duxerimus, & portaverimus ad pugnam hujuſmodi faciendam, nos ad invicem nullatenus offendamus;

Sed, quòd duodecim treugas & ſecuritates (quas utriuſque noſtrum nomine ſibi dederunt, & fecerunt ad invicem, ac eidem Regi Petro & nobis indixerunt) ordinaverunt eaſdem, donec in Vaſconia pro eadem pugna facienda manſerimus, & etiam per octo dies poſt communem terminum completum, pro recedendo inde & revertendo quo uterque noſtrûm voluerit, nos & Comitivæ noſtræ inviolabiliter obſervemus.

Ordinaverunt inſuper, & ſtatuerunt, & etiam firmaverunt prædicti duodecim, quod prædictus Rex Petrus & nos legaliter & bona fide debeamus promittere, & jurare,

Quod quicunque noſtrûm, prædictorum duorum Regum, videlicet, prædicti Regis & noſtri Karoli (legitimo, aperto, & bene probato corporis ceſſante defectu) ad præfatos diem & locum, præfato Regi Petro & nobis ſtatutos, & præfixos ad pugnam hujuſmodi faciendam, defecerit; & in eodem die, qui erit primus dies proximò futuri menſis Junii hujus undecimæ Indictionis, & in eodem loco, qui eſt Civitas Burdegalenſis in Vaſconia, cum eiſdem centum ſuis Militibus præſens non fuerit, ut eſt dictum, ad pugnam hujuſmodi faciendam,

Ab eodem die primo proximi futuri menſis Junii in antea, toto tempore vitæ ſuæ, tenere ſe debeat pro devicto perjuro, falſo, fallito, infideli, & proditore: & quod nunquam ſibi adſcribere debeat nomen Regium & honorem; quin immo, ipſo facto, remaneat nomine & honore Regio, & cujuſlibet alterius officii ſeu dignitatis exutus ſpoliatus, & perpetuo privatus, & tanquam devictus, perjurus, falſus, fallitus, infidelis, & proditor infamis ſit & perpetuo habeatur.

Et ſi hoc aliquis ei oppoſuerit publice & occulte, negare non poſſit, ſed confiteri publice teneatur; prout hæc omnia per prædictos duodecim electos ordinata, ſtatuta & firmata ſunt in duabus conſimilibus patentibus litteris, pendentibus ſigillis eorundem duodecim communitis, inde confectis (unâ ex eis præfato Regi Petro, alia vero nobis tradita ad cautelam) plene ſatis & evidenter apparet.

Nos autem, nolentes in his de contingentibus quicquam omittere, vel aliquem pro parte noſtra intervenire defectum; quin immo volentes prædicta omnia & ſingula, per prædictos duodecim ordinata, quantum in nobis eſt complere totaliter & inviolabiliter obſervare,

Bona & ſpontanea voluntate noſtra legaliter & bona fide promittimus, & juramus, tactis corporaliter ſacroſanctis Evangeliis, quod, ſi ad eoſdem diem & locum, eidem Regi Petro & nobis per eoſdem duodecim præfixum & ſtatutum, ad pugnam hujuſmodi faciendam defecerimus; & in eodem die & loco eidem Regi Angliæ, cum eiſdem noſtris centum Militibus, præſentes perſonaliter non fuerimus, ad pugnam hujuſmodi faciendam.

Ab eadem die in antea, in qua defecerimus, toto tempore vitæ noſtræ, nos tenemus pro devicto, falſo, fallito, infideli, & proditore: & quod nunquam nobis nomen & honorem Regium adſcribemus; quin immo volumus & conſentimus expreſſe, quod, ex nunc ipſo facto, remaneamus nomine & honore regio, & cujuſlibet officii ſeu dignitatis alterius exuti, ſpoliati perpetuo, & privati, & tamquam devictus, perjurus, falſus, fallitus, infidelis, & proditor, infamis ſimus, & perpetuo habeamur,

Et, ſi hoc aliquis nobis oppoſuerit publicè vel occultè, nullatenus hoc negemus, nec negare poſſimus; ſed hoc confiteamur, & teneamur ubique publice confiteri.

Et, ut hæc omnia eò permaneant firmiora, quò plurimum, fide clarorum, teſtimoniis & aſſeverationibus fuerint roborata, infraſcriptos quadraginta Milites affectuoſe rogavimus, & rogamus quod ipſi hæc omnia, quæ nos facturos & completuros promittimus, pro nobis & noſtro nomine promittere debeant, & jurare.

A.D. 1282.
Edv. I.

Nos autem præfati quadraginta Milites, videlicet,

Jordanus de Inſula,
Johannes Vicecomes de Tramblay,
Jacobus de Borſona,
Euſtacius de Ardicone,
Johannes de Deniſi,
Guillelmus de Salſis,
Johannes Comes de Monteforti, Comes de Fallaciis,
———& de Monte Scaggioſo,
Erigus Comes de Vadimonta,
Odo de Cuſiaco,
Ricardus de Montemores,
Johannes de Barris,
Odo de Solats,
Ancelmus de Caproſia Regni Siciliæ Mareſcallus,
Rotbertus de Altitia,
Ludovicus de Rotheſia,
Rainaldus Galardus,
Amelius Carbono,
———de Caſtellano,
Conradus de Tornay,
Hugucionus de Perna,
Johannes de Laganeſſa,
Simon de Belvedere,
Gaufridus de Milli,
Gerardus de Nipri,
Guillelmus de Bars,
Albertus de Durbano,
Johannes de Vaſeralle,
Thomaſius de Baſius,
Tibaldus Alamannius,
———Eſtandardus,
Maine de Ubere,
Simon de Caproſia,
Amioctus de ſuis,
Theoniſius de Bononen,
Addam de Crivis,
Johannes Villanus,
Stephanus de San-Jorn.

Ad preces & requiſitionem dicti Regis Karoli promittimus, & juramus, tactis evangeliis ſacroſanctis, nos legaliter & bonâ fide, pro poſſe, facturos & curaturos, quod ipſe Rex Karolus prædicta omnia & ſingula, per eum promiſſa & jurata, & per prædictos duodecim ordinata, firmiter adimplebit & inviolabiliter obſervabit;

Quod, ſi non fecerit, ex tunc incontinenti ſocietatem & ſervitium ipſius Regis Caroli, vel ut devicti, perjuri, falſi, falliti, infidelis, & proditoris, totaliter & perpetuo deſeremus, nec poſtea unquam, toto tempore vitæ noſtræ, cum eo erimus, nec ſibi præſtabimus in aliquo auxilium, conſilium, vel favorem, verbo vel opere, publicè vel occultè.

Et nos præfatus Rex Karolus, ſi, quod abſit, in prædictis (legitimo, aperto, & bene probato corporis ceſſante defectu defecerimus) ex tunc volumus, & conſentimus expreſſe quod ipſi prædicti quadraginta Milites ab omni fidelitatis, homagii & quolibet alio juramento, quo nobis tenentur, prorſus ſint liberi & remaneant penitùs abſoluti.

In quorum omnium teſtimonium & evidentiam pleniorem, nos, præfatus Rex Karolus, preſentes literas inde fieri, & ſigilli noſtri pendentis, & ſigillorum omnium prædictorum quadraginta Militum, munimine roborari voluimus.

Datum Rhegii penultimâ die menſis Decembris, undecima Indictione; anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo tertio; Regnorum noſtrorum Jeruſalem anno ſexto, Siciliæ verò decimo octavo.

Pro Monaſterio de Wilkes ordinis Sancti Auguſtini London. Dioc.

A.D. 1283.
An. 11. *E.* I.
Ex Autogr.

Martinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio Priori de Letherigham, Norwicen. Dioc. ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Ad Audientiam noſtram pervenit, quod tam dilectæ in Chriſto filiæ Prioriſſa & Conventus Monaſterii de Wilkes, ordinis Sancti Auguſtini, Londonien. Dioc. quàm illæ quæ in dicto Monaſterio præceſſerunt eaſdem, decimas, terras, domos, redditus, nemora, prata, paſcua, molendina, jura, Juriſdictiones, maneria, poſſeſſiones, & quædam alia bona ipſius Monaſterii, datis ſuper hoc litteris, interpoſitis juramentis, & pœnis adjectis, in gravem ipſius Monaſterii læſionem, nonnullis Clericis & Laicis, aliquibus eorum ad vitam, quibuſdam verò ad non modicum tempus, & aliis perpetuo ad firmam, vel ſub cenſu annuo, conceſſerunt, quorum

D.1283. .1. rum aliqui, ſuper hiis, confirmationis litteras, in forma communi, dicuntur à ſede apoſtolica impetrâſſe:

Quia vero noſtrâ intereſt læſis monaſteriis ſubvenire, diſcretioni tuæ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus ea, quæ de bonis ejuſdem Monaſterii, per conceſſiones hujuſmodi, alienata inveneris illicite vel diſtracta, non obſtantibus litteris, renunciationibus, juramentis, pœnis & confirmationibus ſupradictis, ad jus & proprietatem ejuſdem Monaſterii ſtudeas legitimè revocare. A.D. 1283. Edv. 1.

Contradictores per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo; Teſtes autem qui fuerint nominati, ſi ſe gratia, odio, vel timore ſubtraxerint, cenſura ſimili, appellatione ceſſante, compellas veritati teſtimonium perhibere.

Dat. apud Urbemveterem. Non. Januar. Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub Filo canabi.

De Paſſagio ad Terram Sanctam ab ipſo Rege ſuſcipiendo: Et Edmundo fratre minime ad idem deputando.

D.1283. .11. E.1. Autogr. .ſ.11. .m.7. .ſ.

MArtinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Cariſſimo in Chriſto filio E. Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Caritatis fœcundæ ſinceritas, qua perſonam Regiam tuamque domum inclitam, claris utique devotionis & fidei titulis inſignitam, apoſtolica Sedes, quaſi mater affectuoſa, proſequitur, inſtanter animum noſtrum pulſat mentemque ſollicitat ut, circa te, veluti filium prædilectum, interni luminis aciem dirigentes, de tuæ ſalutis profectibus & honoris augmento Regii ſedulo cogitemus.

Sane dilecti filii Magiſtri Robertus Decanus Eboracen. & Johannes dictus Clarel Capellanus noſter, Regiæ magnitudinis nuntii, quos affectione multa recepimus, nuper ad noſtram præſentiam venientes, & præſentantes nobis litteras Regias, quas portârunt ex parte tua, cum inſtantia ſupplici petierunt ut decimam Regni tui, terræ ſanctæ ſubſidio deputatam, dilecto filio Nobili viro Eadmundo Campaniæ ac Briæ Comiti, fratri tuo, cum ex certis cauſis, prout nuntiorum ipſorum Patefecit aſſertio, non intendas generalis paſſagii tempore, à ſede apoſtolica ſtatuendi, ad partes accedere tranſmarinas, benigne concedere curaremus; cum idem Comes ſicut aſſeritur, ſit paratus in terræ memoratæ ſuccurſum prædicto tempore proficiſci.

Porro, fili cariſſime, petitionis hujuſmodi ſerie intellectâ, ſeram letitiæ noſtris & ejuſdem ſedis minime reſeravit affectibus, quin immo, ut veritas non negetur, & rem geſtam pandat eloquium, dictæ petitionis oblatio noſtrum & ipſius ſedis perturbavit auditum, amaritavit animum & pectoris intima, quaſi quodam non levi dolore, concuſſit; non quia decimæ prælibatæ conceſſio pro eodem Comite extitit poſtulata, cum noſtrum, ob ſuæ multiplicis probitatis virtutem, proſecutioni negotii dictæ terræ cunctis adeſſe favoribus affectemus, ſet quoniam Romana eccleſia, mater tua, invitis percepit auribus, quod in prædicto transfretare paſſagio nullatenus diſponebas, cum illa plene confideret, ſpéque non modicâ duceretur ut cum, ſolite devotionis & fidei zelo ſuccenſus, de crucis aſſumptione vivifice præſignires, & tactus dolore cordis intrinſecus, ac animatus ad ejus injurias ulciſcendas, quæ ſic jugiter in terra prædicta, prout olim præſens inibi didiciſti, ab infidelium nefariis auſibus inferuntur, in promptitudine ſpiritûs, caritatis ardore, ac plenitudine voluntatis, ad partes illas, prædicto adveniente paſſagio, quaſi laudabilis præcurſoris officium exequens, convolares. A.D. 1283.

Noſti etenim, immo propriis oculis dictæ terræ Calamitates univerſas aſpexiſti, ſenſiſti tribulationum ejus incendia, diraque palpâſti vulnera, quæ ſibi, non ſine Chriſtianæ gentis opprobrio, ſceleſta manus infligere non veretur.

Revera, ſi ſollicita conſideratione diſcuteres multiplicium dona cariſmatum, quibus te prævéniſſe conſpicitur cœleſtis munificentia largitoris, cum in te, prout læti referimus, ſtrenuitatis vigor, diſcretionis virtus, magnitudo prudentiæ, & potentiæ multitudo clareſcant, (ut diverſarum habundantiam facultatum, quibus inter cæteros orbis terræ Principes præmunitus agnoſceris, ſilentio relinquamus) deceret utique magnitudinem Regiam ut ſe promptam & facilem divinis obſequiis exhiberet.

Si etiam grande patulumque miraculum, quod circa te, dudum in prædictis partibus exiſtentem, is, qui facit mirabilia magna, ſolus benigna opera-

A.D. 1283.
Edv. 1.

tione complevit dum lætiferas inimici hominis aſiſini, tuam perdere animam ſatagentis, inſidias, quamvis gravibus confoſſus vulneribus evaſiſti, divina virtute reſervatus ad vitam, diligenti meditatione penſares, pati aliquatenus non deberes ut dictam decimam, per cujuſvis alterius miniſterium, converti contingeret in ſervitium Jehu Chriſti, ſed dignum potius & conveniens proculdubio noſceretur, ut, negligentia qualibet eminus relegata, ſalubre onus hujuſmodi ſubiens, id per te ipſum viriliter duceres exequendum, debitæ ſervitutis penſum ſolvendo domino deo tuo, qui, ut te redimeret & de venantium laqueo liberaret, crucis ſubire patibulum non expavit.

Regalem itaque celſitudinem attentè duximus exorandam, quatinus non mireris, tuaque Serenitas moleſtè non ferat ſi petitionem eandem, quamvis libenter in hiis quæ pro tempore poſtulas votis Regiis annuamus, exaudire diſtulimus; tuam in hac parte ſalutem tuumque ſollicitè conſiderantes honorem, ac etiam comoditatem ſubſidii, quam in perſona tua petitionis ipſius exauditio vacuâſſet, tibi ſuper hujus conſervatore negotio cautius intendentes.

Confidimus etenim & ſperamus in Domino, cujus negotium agitur, quod cum in manu Dei Regum corda conſiſtant, ipſeque illa quo & quando ac prout vult potenter inclinet, tu, divinæ virtutis operante potentia, conceptum propoſitum ſucceſſu temporis commutabis, in fervore ſpiritus præfatum proſequendo negotium, ad cujus aſſumptionem te impreſentiarum, ſi relatis veritas faveat, non diſponis: Nimirum magnæ tibi laudis preconium proculdubio vendicabis, multumve comodis propriæ ſalutis adicies, ſi, quod ſenſibus Regiis ex affectu ſinceriſſimo ſuademus, curabis efficaciter adimplere.

Conſideravimus etiam, exauditionem hujuſmodi differentes, quod, cum paſſagii, utpote nondum conſtituti, neceſſitas non urgeret, neque ſtatûs mundi qualitas ad ſtatuendum illud in proximo commoditatem temporis repromittat, nonnullis orbis Provinciis, prout intellexiſſe te credimus, turbationibus validis, hoſte humani generis procurante, concuſſis, nullum poterat ex præmiſſa dilatione diſpendium exoriri.

Quod ſi forte, prefixo paſſagii tempore, te nolle, quod abſit, transfretare contigerit, de quo non poterit Eccleſia non dolere, tunc tam circa præfatum Comitem, quam etiam Magnates, & Nobiles Regni tui, taliter de decima diſponere curabis ſupradicta, quod ad laudem Dei, terræ ſanctæ comodum, & honoris Regii cedat augmentum.

Dat. apud Urbemveterem 6. Id. Januar. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Sub Filo canabi.

De auxilio, per Gaſtonem de Bearn Alfonſo Regi Caſtellæ præſtito, ad Mandatum Regis Angliæ.

A.D. 1283.
An. 11. *E.* 1.
L. B. f. 268. *a.*
Penes Camerar.

NOverint univerſi, præſentes litteras inſpecturi, quod nos, Gaſto, Dei gratiâ, Vicecomes de Bearn, Dominus Montis Cathani & Caſtri veteris, confitemur quod recepimus ab Ugolino de Viquio, familiari Domini noſtri Regis Angliæ illuſtris, dante & ſolvente de pecunia Domini noſtri prædicti, duo millia, ducentas & ſeptuaginta libr. Turon. pro ſoldo quadraginta & unius militum, de quibus erant ſeptem Banerici.

Et pro ſoldo quinquagint. & novem ſcuteriorum per ſexagint. duos dies, computandos à die Sabbati poſt Feſtum beati Martini Yemalis, uſque ad diem Jovis in Octabis Epiphaniæ Domini,

Dando octo Solid. Turonen. pro Milite, & ſex Solid. Turon. pro Scutario quaque die, juxta ordinationem Domini Anth. Bek, habitam ſuper iſtis:

Quos centum milites & ſcutarios, ad mandatum Domini noſtri Regis Angliæ prædicti, & amplius viginti equos Armatos, nobiſcum in Caſtellam duximus ad ſervitium Domini Regis Caſtellæ, & tenuimus in ipſius ſervitio per dies prædictos;

De quibus centum & viginti equis Armatis monſtram fecimus apud Stellam, coram Nunciis Domini Regis Caſtellæ, & Gubernatore Navarr. & Scoto fratre dicti Ugolini, ac multis aliis bonis viris,

Recognoſcentes quod, de prædicto ſoldo, ultimam ſolutionem quindecim dierum recepimus die Lunæ poſt prædictas Octabas Epiphaniæ Domini.

De quibus duobus Milibus, ducentis, & Septuagint. libr. Turon. nos gerimus pro contentis.

.D.1283.
v. 1.

In cujus rei teſtimonium Sigillum noſtrum duximus præſentibus apponendum.

Dat. apud Pampylon. die Lunæ prædictæ, anno Domini 1283.

A.D.1283.
Edv. 1.

De emendis Equorum in dicto Servitio amiſſorum.

.D.1283.
n. 11. E. 1.
B. f. 307. a.
es Came-
y.

NOverint Univerſi, præſentem litteram inſpecturi, quod nos Gaſtò, Dei gratiâ, Vicecomes Bearn. Dominus Montis Cathani & Caſtri Veteris, vidimus quod Hugelinus de Vikio, familiaris illuſtris Domini Regis Angliæ, de denar. ejuſdem Domini Regis,

Solvit Ramfredo de Monte Piſato Militi, pro emendis duorum equorum, quos amiſerat in ſervitio, quod illuſtri Domino Regi Caſtellæ pro Domino noſtro Rege Angliæ fecimus, quinquaginta libr. Morlanorum.

A.D.1283.

Solvit inſuper Garſiæ Arnaldi Domino de Navalles, decem libr. Morl. pro emendâ unius equi, quem amiſerat in ſervitio ſupradicto:

De quibus emendis, ſic factis, dictus Hugelinus habet litteras alias à Militibus ſupradictis.

In cujus rei Teſtimonium Sigillum noſtrum duximus præſenti litteræ apponendum.

Dat. Pampilonæ, die Lunæ poſt Feſtum beati Vincentii Martiris, anno Domini 1283.

De Subſidio petendo a Clero Provinciæ Eboracenſis.

.D.1283.
. 11. E. 1.
. Wall.
11. E. 1.
3.

REX venerabilibus in Chriſto Patribus, Epiſcopis, Abbatibus, Prioribus, Decanis, Capitulis Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum, de Provincia Eborum, & eorum Procuratoribus, ac toti Communitati Cleri Provinciæ ejuſdem; militibus, liberis hominibus, communitatibus & omnibus aliis, de ſingulis Comitatibus, ultra Trentam apud Eborum, in inſtantibus Octabis Sancti Hillarii conventuris, ſalutem.

Cum nos, occaſione præſentis expeditionis noſtræ Walliæ, ad malitiam & rebellionem Wallenſium inimicorum noſtrorum reprimendam, & ad perpetuam pacem Regni noſtri, ad quam toto corde intendimus, ſubſidio fidelium noſtrorum Regni noſtri opus habeamus ad præſens;

Nos de benevolentia venerabilis Patris W. Eborum Archiepiſcopi, Angliæ Primatis, & de circumſpectione dilecti Clerici & Secretarii noſtri Antonii Beke, Archidiaconi Dunelmenſis, fiduciam gerentes ſpecialem, eiſdem Archiepiſcopo & Antonio, tenore præſentium, plenam damus poteſtatem, petendi & procurandi, nomine noſtro, juxta formam, per nos eis inde traditam & injunctam, ſubſidium, ad opus noſtrum, à fidelibus noſtris ſingulorum Epiſcopatuum & Comitatuum Regni noſtri ultra Trentam:

A.D.1283.

Et ideo vobis mandamus, rogantes quod, eiſdem, Archiepiſcopo & Antonio in hac parte firmam fidem adhibentes, ea, quæ circa præmiſſa vobis dicent, modis omnibus expleatis, prout ipſi vobis ſcire facient ex parte noſtrâ.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Rothelan. primo die Februarii.

De ordinando de ſervitiis Regis, conceſſis de Militibus, &c. ultra Trentam.

.D.1283.
n. 11. E. 1.
ot. Wall.
1. E. 1. m. 3.

REX dilectis & fidelibus ſuis, Henrico de Newerk, Archidiacono Richemundiæ, & Thomæ de Normanville, ſalutem.

Sciatis quod aſſignavimus vos ad ordinandum & diſponendum, noſtro nomine, & ad opus noſtrum, de ſervitiis, quæ Milites, liberi homines, Communitates, & omnes alii, de ſingulis Comitatibus ultra Trentam, jam nobis ad rogatum noſtrum conceſſerunt, apud Eborum coram Venerabili Patre W. Eborum Archiepiſcopo, Angliæ Primate, & dilecto Clerico & Secretario noſtro Antonio Bek, Archidiacono Dunelmenſi (quos eâ de cauſâ ſpecialiter deſtinavimus ibidem) & ad recipiendum fines, ſi quos fieri contingat, pro ſervitiis prædictis,

A.D.1283.

A.D. 1283. Edv. I. dictis, prout magis ad opus noſtrum videritis expedire:

Et ideo vobis mandamus quod, quotiens opus videritis, nomine noſtro præmiſſis intendatis, in formâ prædictâ.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Rothelan. primo die Februarii.

Bulla Regi recommendatoria pro Ordine Cluniacenſi.

A.D. 1283. An. 11. E. 1. In Turre Ex Orig.

Martinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Chariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Libenter Excellentiæ Regiæ illa ſuggerimus quæ ſaluti proficiunt, famam ampliant, ſtatum proſperitate communiunt & conſervant.

Hæc, fili Chariſſime, non eſt dubium, ex pietatis operibus provenire, inter quæ non eſt minimum extimendum Religioſos favorabiliter proſequi, præſertim propulſando eorum injurias, & ipſos in ſuis juribus defendendo.

Quantâ vero inter Religiones cæteras Cluniacenſis Ordo claritate reſplendeat tua ſublimitas non ignorat; propter quod eundem Ordinem Serenitati Regiæ, ut id tibi cedat ad ſalutis præmium, eique ad tutaminis proveniat commodum, redemptoris omnium, cujus eſt ordo ipſe obſequiis deputatus, intuitu, commendamus.

Regalem Celſitudinem obſecrantes in Domino quatenus, eundem Ordinem, ac profeſſores ipſius, ob divinam reverentiam, & Apoſtolicæ Sedis, ac noſtram, habens in charitatis viſceribus commendatos, ipſos in ſuis opportunitatibus Regii favoris auxilio proſequaris; ut exinde, præter humanæ laudis præconium, retributionis æternæ conſequaris augmentum.

Dat. apud Urbemveterem Kal. Februarii, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Pro Johanne de Britannia, Comite Richmundiæ.

A.D. 1283. An. 11. E. 1. Pat. 11. E. 1. m. 22.

Rex omnibus, &c. ſalutem.

Sciatis quod conceſſimus dilecto & fideli noſtro, Johanni de Britannia, Comiti Richemondiæ, libertatem honoris Richemondiæ, cum omnibus ad libertatem illam pertinentibus, ut in viſu franci plegii, wayviis, wekkys, & omnibus aliis libertatibus conſimilibus, ad libertatem honoris prædicti, in Comitatibus Lincoln. & Notingh. ſpectantibus,

Habendam quamdiu nobis placuerit, Reddendo inde nobis, per annum, ad Scaccarium noſtrum, viginti libras: Unam, videlicet, Medietatem ad Scaccarium noſtrum Paſchæ, & aliam medietatem ad Scaccarium noſtrum Sancti Michaelis.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Rothelan. 12. die Februarii.

Pro Monaſterio de Wikes, Ordinis Sancti Benedicti London. Dioceſ.

A.D. 1283. An. 11. E. 1. Ex Autogr.

Martinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Dilecto filio Priori Sanctæ Mariæ de Letherigham. Norwicen, Dioc. ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Ad audientiam noſtram pervenit, quod tam dilectæ in Chriſto filiæ Prioriſſa & Conventus Monaſterii de Wikes, per Prioriſſam ſoliti gubernari, ordinis Sancti Benedicti Londonienſis Dioc. quam illæ quæ in eodem Monaſterio præceſſerunt eaſdem decimas, redditus, terras, domos, vineas, prata, paſcua, nemora, molendina, jura, juriſdictiones, & quædam alia bona ad monaſterium ipſum ſpectantia, datis ſuper hoc litteris, juramentis interpoſitis, factis renunciationibus, pœnis adjectis, confectis exinde publicis inſtrumentis, in gravem ejuſdem Monaſterii læſionem, nonnullis clericis & laicis, aliquibus eorum ad vitam, quibuſdam vero ad non modicum tempus, & aliis perpetuo ad firmam, vel ſub cenſu annuo, conceſſerunt; quorum aliqui dicuntur, ſuper hiis, confirmationis litteras, in forma communi, à ſede apoſtolica impetrâſſe:

Quia

A.D. 1283. Edv. 1.

Quia vero noſtra intereſt læſis Monaſteriis providere, Diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus ea, quæ de bonis ipſius Monaſterii per conceſſiones hujuſmodi alienata inveneris, illicitè vel diſtracta, non obſtantibus litteris, Juramentis, renunciationibus, pœnis, inſtrumentis & confirmationibus ſupradictis, ad jus & proprietatem ejuſdem Monaſterii ſtudeas legitimè revocare:

Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſitâ, compeſcendo; teſtes autem qui fuerint nominati, ſi ſe gratiâ, odio, vel timore ſubtraxerint, cenſurâ ſimili, appellatione ceſſante, compellas veritati teſtimonium perhibere.

Dat. apud Urbemveterem Idus Februar. Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub filo canabeo.

Litera Carolo Regi Siciliæ de Duello condicto inter prædictum Regem, & Regem Arragoniæ.

.D. 1283. n. 11. E. 1. t. Vaſcon. . E. 1. m. 3

A Treſexcellent & treſpuiſſant Prince Challis, par la grace de Deu, Rey de Jeruſalem, e de Sezille: du Duche de Puille, du Prince de Capes, Princes de la Murce; Senatour de Rome: Daujou, de Prouvence, de Fontaquier, de Tonnoire Quens, Edward, par icele meſme grace, Roy de Engleterre, &c. ſalutz e veraie amour, ove aparaille volente a touz ſe bons pleiſirs fere.

Nous receumes, cher Couſin, vos lettres le 22 jor de Marz, en la Abbey de Aberconwey, par voz Meſſages; en les queles eſtoit contenue, qe vous, e le Rey de Aragon, avez empriſe bataille, chaſcune ou cent Chevalers.

E, por eſtabler liu è terme, ordenaſtes douze Chevalers, chaſcun ſis de ſa part;

Les queus douze, par voz aſſens, eſtablirent que vous fuſetz a Bordiaus le premier jour de Jung, a vous preſenter devant nus, pur la avantdite Bataille fere:

E nous priaſtes que en totes maneres fuſoms a jour, enſi qe pur noſtre abſence la bataille ne fuſt delaie; qe le delaie vous ſerreit mout griefz, pus qe vous ſerrietz venuz de ſi loing, e auſi graunt travail, ſi nous ne fuſoms au terme deſuſdit:

A.D. 1283.

E encore, eſtoit contenu en les avantdites lettres, qe les choſes ſont enſi liees entre vous, qe par lettres, qe par ſeremens, q'il vous covent eſtre devant nus ou liu e ou terme deſuſdit.

Sor la queu choſe nous vous feſoms a ſavoir, cher Couſin, qe, quant vos Meſſages nous vindrent, nous eſteioms en noſtre guerre de Gales, ſicome il vous purrunt dire; la qeu gerre nous entendoms proſcheinement mettre a fin, par l'eide de Dieu.

E, pur ceo qe la boſoigne nous touche mout a queor, qe vous nous avez mande, nous vous entendoms de envoier, en brief tens, noz Meſſages; par les qens nus vous f'roms a ſavoir clerement tote noſtre volente ſor la avantdite boſoigne.

Donees com avant, e ſunt ceſtes lettres patentes.

Litera eidem Regi excuſatoria, quod, ne quidem pro duobus Regnis, Siciliæ & Arragoniæ, pugnæ, inter ipſos condictæ, tanquam arbiter intereſſet.

A.D. 1283. n. 11. E. 1. Ibidem.

A L Prince Challis, Rey de Jeruſalem, e de Sezile, &c. Edward, par meſme cele grace, Rey de Engleterre, &c. ſaluz e verraie amur, oue apparaille volente a touz ſes bons pleſirs.

Nous receumes, treſchir Couſyn, voz lettres le 22 jour de Marz, en la Abbey de Abberconwey, par voz Meſſages, en les queles eſtoit contenuz, ke vous e le Roy de Arragon. auez empriſe bataile, cheſcun ou cent Chivalers;

A.D. 1283.

E, pur eſtabler liu e terme, ordinaſtes 12 Chivalers, cheſcun ſis de ſa part;

Les qeus 12 par vos aſſens, eſtablirent qe vous fuſſet a Burdeus le premier jor de Jung, a vous preſenter devant nus, pur la avantdite bataile fere:

E nous priaſtes qe en totes maneres fuſſoms al jor, enſi qe pur noſtre abſence la bataille ne fuſt delaie; ke le delai

vous

A.D.1283. *Edv.* 1. vous ſerroit mout grefs, pus qe vous ſerrietz venuz de ſi loing, e auſi graunt travaile, ſi nous ne fuſoms al terme deſuſdit:

E encore eſteit contenue en les avantdites lettres, qe les choſes ſunt enſuit liez entre vous, qe par lettres, qe par ſerementz, qe il vous covent eſtre devant nous ou lu, e ou terme avanditz.

Sor la queu choſe nous vous feſoms a ſauer, cher Couſyn, qe nous avoms regardee, e penſee come cele choſe, qe mout nous touche au quer, e que mout nus ſemble gres e peſant;

E auoms c'a'ſuit regardez la graunt amur e le coſinage qe eſt entre vous e nous;

E la Procheinte de Sanc qe eſt entre nus e noſtre chere Couſin voſtre fiz; enſemblement ove graunt amour qe nous avoms a lui;

E avoms encore regardee e poiſee le graunt peril, e le graunt damage, qe avendreit a la Chriſtiente, ſi ceſte choſe ſe feiſt.

Nous totes e ceſtes choſes regardee, e bien eſtroit examines, ne purroms trouer en nule manere, en noſtre queor, qe ſi graunte cruaute ſe feiſt devant nous, ne en noſtre poer, ne en autre luy, ou nus le puſoms deſtourber.

A.D.1283. *Edv.* 1. E, chier coſin, mout nous ſerroyt greve choſe eſtraunge, qe en teu manere vous receuſoms en noſtre terre, qe ſi graunt honur nous feiſtes, e ſi bel nous receuſtes en la voſtre, quant nous reveniſmes de outre Mer.

E vous prioms, treſcher Couſin, qe vous nous teignez pur eſcuſe, ſi nus ne feſoms en ceſte choſe voſtre requeſte;

Kar ſachez de verite, qe pur gainer teus Deus Reaumes, come celui de Cezile e de Aragon, nous n'en ſerrioms Gardeins du Chaump, ou la ſuſdite bataile ſe feiſt; mes mettroms peine e travail en totes les maneres qe nous ſaveroms, qe Pes e acord fuſt miſt entre vous, come celui qe mout le vodroit e mout le deſire.

Donees de Aberconwey en Snaudon le 25 jor de Marcz, lan de noſtre Regne 11.

Litera Carolo Principi Salernitano, qua nunciat ſe cuſtodem Campi in Duello antedicto minime futurum.

A.D.1283. *An.* 11. *E.* 1. *Rot. Vaſcon* 11. *E.* 1. *m.* 3.

EDward, par la grace de Deu, &c. a ſun treſchier Couſin, Charles Prince de Salerne, e Seignur du Mont d'Angele, e ſaluz, e bone amur.

Pur ceo que nous entendoms, que vous eſtes deſirons a ſavoir bones Noveles de nous, nus vous feſoms a ſavoir que nous ſumes ſein, e heitie, la Deu mercie;

E eſmerveilleus mout de ceo qe vous nous maundaſtes rien par les Meſſages le Rey voſtre Piere; e entendons qe vous ſaues bien ceo qu'il nous manda, e ſaichez qe nous ne avoms paſs otrie ſa requeſte, de eſtre gardein du Champ de la Bataile, qe en priſe eſt entre lui, e le Roy de Aragon. mes le avoms refuſe tut outre,

A.D.1283. E ſi vous encorouetz de ceo, le nous pardonez; mes peine e travaille volentiers mettrioms, qe bone Pes fuſt entre eaus.

Donees a Aberconewey en Snaudon le 25 jour de Marcz.

Literæ Credentiales ſuper negotio prædicto.

A.D.1283. *An.* 11. *E.* 1. *Ibidem.*

A Meſme le Roy ſaluz, apreſte volente a ſes bons pleſirs.

Sachez, treſchere Couſin, qe ſor celes boſoignes, ſor les ques vous nous envoiaſtes vos lettres e voz meſſages, envoioms a vous nos certeins meſſages, e nos feaus, e nos leaus Geffrei de Grenuile, e Antoyne Bek, preſentes de ceſte lettre;

A.D.1283. E vous prioms qe eaus deus, e un de eaus enſement voillez creer en ceo, qil vous diront, de la noſtre part, ſor les boſoignes avant nomees.

Don. a Aberconwey en Snaudou le quint jor de April.

Litera

Litera Petro filio Regis Franciæ de ſtatu ſuo.

D.1283.
11. E. 1.
Vaſcon.
E. 1. m 3.

EDward, par la grace de Deu, Rey d'Engleterre, &c. A ſun treſcher Coſin Pierres, ſiz le noble Rey de France, Conte de Alencon e de Bloys, ſaluz e bon amur.

Nous receumes vos lettres, e vous mercioms de ceo qe vous eſtes deſirons a ſavoir bones Noveles de nus; d'unt nus vous feſoms a ſavoir, chier Coſin, qe nous ſumes ſein e hautie, la Deu merci; preiſt a fere choſe, qe venir vous puiſt a bien, e a honur voſtre eſtat, qe Deu touz jors face bon; e ſi rien voilletz vers nous, ſovent nus maundes.

Saluz e a Deu.

Don. a Aberconwey en Snaudon le 26 jour de Marcz, le an de noſtre Regne 11.

A.D. 1283.

Litera de Credentia Regibus Aragoniæ, Siciliæ, & Franciæ.

D.1283.
11. E. 1.
Vaſcon.
E. 1. m. 3.

EXcellentiſſimo Principi, P. Dei gratiâ, illuſtri Regi Arragon. Edward, &c. ſalutem in Domino.

Cum dilectos & fideles noſtros Galfridum de Grenvil & Antonium Bek, exhibitores præſentium, de quorum probatæ fidei ſinceritate plenam optinemus fiduciam, à noſtro latere ad veſtram præſentiam deſtinemus, Excellentiam veſtram requirimus & rogamus quatinus velitis eiſdem, & eorum alteri, ſuper hiis quæ, ex parte noſtra, vobis expreſſerint viva voce, fidem indubitabilem adhibere.

Dat. apud Aberconwey in Snaudon quarto die Aprilis, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo tertio.

A.D. 1283.

Et ſciendum quod una littera de credentia clauſa dirigitur prædicto Regi Siciliæ.

Et una alia Regi Arragon.

Tertia Regi Franciæ.

Quarta Gaſtoni Vicecomiti Byarn.

Quod credant prædictis Galfrido & Antonio in hiis, quæ eis dicent ex parte Regis. Et ſunt omnes clauſæ.

Literæ Gratiarum Majori & Probis Hominibus de Burdegalia, pro ſubventione ſua contra Wallenſes.

D.1283.
11. E. 1.
Vaſcon.
E. 1. m. 3.

REX Majori & probis hominibus ſuis Burdegal. ſalutem.

De curiali ſubventione, quam nuper, occaſione expeditionis noſtræ Walliæ, ad rogatum dilecti Secretarii & fidelis noſtri Antonii Bek, vobis nomine noſtro factum, nobis gratanter & liberaliter feciſtis, vobis quantas poſſumus actiones referimus gratiarum;

Scire vos volentes quod, propter fidelitatis & gratitudinis veſtræ conſtantiam, & promptitudinem veſtram, vobis volumus obligari in hiis omnibus, quæ reſpiciunt veſtrum commodum & honorem, temporibus opportunis.

Dat. apud Aberconwey in Snaudon. quarto die Aprilis.

Conſimiles litteræ diriguntur Ballivis & probis hominibus de Burdegal.

Conſimiles literæ diriguntur Ballivis & probis hominibus de Leyburn.

A.D. 1283.

Conſimiles literæ diriguntur Ballivis & probis hominibus de Sancto Milione.

Conſimiles litteræ diriguntur Ballivis & probis hominibus de Sancto Macar.

Conſimiles litteræ diriguntur Ballivis & probis hominibus de Langun.

Conſimiles litteræ diriguntur Ballivis & probis hominibus de Rupella.

Conſimiles litteræ diriguntur Ballivis & probis hominibus Vaſaten.

Conſimiles litteræ diriguntur Ballivis & probis hominibus de Sancto Severo.

Conſimiles litteræ diriguntur Ballivis & probis hominibus de Aquis.

Teſte ut ſupra.

A.D. 1283. Edv. I.

De Nunciis, pro arduis & ſpecialibus negotiis, ad partes Vaſconiæ deſtinatis.

A.D. 1283. An. 11. E. 1.

Rot. Vaſcon. 11. E. 1. m. 3.

REX Johanni de Greilly, Seneſcallo ſuo Vaſconiæ, vel ejus locum tenenti, & Conſtabulario ſuo Burdegal. ſalutem.

De probatæ fidei, dilectorum & fidelium, ac Secretariorum noſtrorum, Galfridi de Grenvil, & Antonii Bek, ſinceritate, plenam fiduciam optinentes, ipſos à latere noſtro ad vos deſtinamus, hiis diebus, pro arduis & ſpecialibus negotiis noſtris, in partibus Vaſconiæ expediendis, ſecundum quod eis plenius injunximus ore tenus,

Unde vobis mandamus in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quod eiſdem Galfrido & Antonio, & eorum alteri, in hiis, quæ vobis ex parte noſtra dicent, & injungent viva voce, credatis & fidem indubitabilem adhibeatis, & ea modis omnibus expleatis, ac ipſis intendentes, reſpondentes, conſulentes & auxiliantes ſitis in præmiſſis.

Dat. apud Aberconwey in Snaudon quarto die Aprilis.

Conſimiles litteræ diriguntur Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Prioribus, Decanis, Militibus, Communitatibus. & omnibus aliis, tam Eccleſiaſticis, quàm viris Secularibus, de terra Vaſconiæ, &c.

Conſimiles litteræ diriguntur Archiepiſcopis, &c. de terra Agen.

Item, conſimiles litteræ diriguntur univerſis & ſingulis Comitatibus terræ Vaſconiæ.

Item, conſimiles litteræ diriguntur univerſis & ſingulis Comitatibus terræ Agen.

Item, conſimiles litteræ diriguntur Decano & Capitulo Sancti Severini Burdegal.

Item, conſimiles litteræ diriguntur Decano & Capitulo Sancti Andreæ Burdegal.

Item, conſimiles litteræ diriguntur Decano & Capitulo Sancti Severi.

Teſte ut ſupra, & ſunt omnes patentes.

Bulla Regi, qua ei Papa mandat, ne Siciliæ & Aragoniæ Reges, ſingulari certamine pugnaturos, Vaſconiæ fines ingredi pateretur, neque præſentiæ ſuæ copiam faceret, locumve Duello deſignaret.

A.D. 1283. An. 11. E. 1.

MArtinus Epiſcopus, ſervus, ſervorum Dei, Edvardo Regi Angliæ illuſtri.

Decet Excellentiam Regiam, & Saluti tuæ nichilominus congruit, quod in te ſemper vigeat ſic ordinatus affectus, ut animum libenter ad promovenda Chriſti negotia dirigas, tranquilitatem publicam votive promoveas, deſideranter horum impedimenta præpedias, &, prout ex alto conceditur, incrementa procures.

Ideoque conventiones, multa indecentia plenas, & temeritate non vacuas, reprobas quidem & merito reprobandas, inter chariſſimum in Chriſto filium noſtrum Carolum illuſtrem Siciliæ Regem, & Petrum, exigentibus ſuis exceſſibus, per ſedem Apoſtolicam vinculo excommunicationis aſtrictum, quondam Aragonum Regem, non abſque nimiæ animoſitatis inordinatione habitas circa quod ambo, cuilibet eorum comitiva centum Militum aſſiſtente, ad illud concurrant, altrinſecus inſimul confligant, Celſitudini Regiæ confidenter exponimus;

Et, ut tibi earum qualitas plenius pateat, ſub bullâ noſtrâ, ipſarum de verbo ad verbum ſeriem, prout eam a memorato Siciliæ Rege recepimus, deſtinamus;

Ex quarum circumſpectione manifeſte circumſpectio regalis advertet, quantum ſint conventiones eædem obviæ crucifixi negotiis, & præcipue Terræ ſanctæ, quantumque toti Chriſtianitati damnoſæ: cum illarum perſecutio, non ſolum memoratum Regem, ab eiſdem negotiis, & ipſius Chriſtianitatis promovendis utilitatibus abſtrahat, ſed & alios Principes & Magnates, cæteroſque fideles, qui circa proſecutionem eandem in ſe, vel in ſuis occupantur, avertat; & proinde manifeſto exponatur terra præfata diſcrimini, dum ejus ſubſidium, multis excogitatum vigiliis, multiſque ſumptibus & laboribus præparatum, damnabiliter impeditur.

Nec minus attendere poterit eiſdem tuæ circumſpectionis induſtria, quam periculoſa poteſt inter chriſticolas, ex proſecutione hujuſmodi, excitari commotio: quantaque illis corporum & animarum pericula ingeri; ac quantum nobis, Eccleſiæ, tibi, cunctiſque Catholicis, quibus eſt eis, quomodolibet obviare poſſibile, poſſet à Deo & hominibus negligentia imputari, ad quantam notam adſcribi, ſi talia procedere pateremur.

Propter quæ, nec non & alia non facile numeranda diſcrimina, quæ dictarum conventionum executio, Chriſtiani proculdubio prodiga ſanguinis, animarum inimica ſaluti, publicæque pacis æmula & quietis, veriſimiliter comminatur; nos, illis promptis remediis obſtare volentes, promiſſionem factam à memorato Rege Siciliæ, ſuper dictis conventionibus obſervandis prorſus illicitam, utpote rem prohibitam expreſſius continentem (cum non ſolum in Principibus, ſimilibuſque perſonis, ſed etiam in privatis duellum non ſit ab Eccleſia tolerandum) reprobandam, irritandamque duximus, & penitus vacuandam; & juramentum ſuper eis præſtitum non ſolùm temerarium declarantes, ſed & carere viribus; ipſumque Regem Siciliæ ad illorum decernentes obſervantiam non teneri; abſolvendo eum nihilominus ab eiſdem, quatenus proceſſerunt de facto, ſibi diſtrictè præcipimus, ut à proſecutione promiſſorum, & juratorum taliter, prorſus abſtineat, & omnino deſiſtat: eidem nihilominus, ſub pœna excommunicationis, & comminationis proceſſus cujuſlibet, quem contra eum quomodolibet habere poſſet Eccleſia, ne ad executionem tam damnati certaminis, tam nefandi procedat; univerſis & ſingulis Chriſti fidelibus, ne illa ſibi proſequenda ſuadeant, neve conſilio, auxilio, vel favore in illis proſequendis aſſiſtant, diſtrictiùs inhibendo.

Cum itaque impediendi tam deteſtabilia, tam nociva tibi ſit in promptu facultas, pro eo, quod, ſicut earumdem conventionum docet inſpectio, loci determinatio, ad hujuſmodi conflictus exercitum deputandi, de arbitrio tuo dependet; &, ſecundum earum conventionum tenorem, idem conflictus, novo eorundem Siciliæ & olim Aragon. Regum non interveniente conſenſu, abſque tua præſentia non procedit; expedit ut ad id te promptum exhibeas, ſolers & operoſus occurras, ne ſi, quod abſit, perturbare tam perverſa negligeres, ea fovere non immerito cenſereris, ſicque pœnæ & comminationis adjectæ in præmiſſa noſtra prohibitione periculum, ut decet tam Catholicum Principem, non vitares.

Quocirca Serenitatem Regiam monentes, rogantes, & hortantes ac obſecrantes in Domino Jehu Chriſto, & per aſperſionem ſui pretioſi ſanguinis obteſtantes, & nihilominus in remiſſionem tibi peccatorum injungentes, mandamus quatenus conflictum hujuſmodi, tam deteſtabilem, tam horrendum, ejuſque præparatoria, omni ſtudio, quo potes, impedias:

Dictorum Siciliæ & quondam Aragonum Regum adventum ad Civitatem Burdegalenſem, ejuſque territorium, quin etiam ad quamcunque partem Vaſconiæ, omni quo poteris remedio præpeditionis impedias, apertiùs interdicas:

Tuam nihilominus in his præſentiam denegando, & tuis inſuper, in partibus illis, vicariis & officialibus acriùs injungendo, ne prædictorum Regum guardiam recipere, vel ad dictum locum deputare certamen, aut aliquid aliud in his miniſterium exhibere præſumas: ſuper quibus eis omnem penitùs adimas poteſtatem.

Nos enim, ad tam pernicioſa, tam noxia omnimodis evitanda, ne dictos Siciliæ, ac dudum Aragonum Reges Civitatem eandem, ſeu quamvis, ut prædicitur, Vaſconiæ partem, ad hæc ingredi patiaris, neve in his præſentiæ tuæ copiam facias, aut promittas, ſeu locum ſæpefato certamini deputes, aut dictos tuos in eiſdem partibus vicarios, ſive officiales in his aliquod miniſterium exhibere permittas, diſtrictè ſubjicimus prohibitionis edicto; ac illa omnia & ſingula, quantumcunque in aliis regio intendimus honori deferre, tibi & eis, ſub pœna excommunicationis, expreſſius inhibemus; ſub eadem pœna mandantes ut, ſi ad aliquid horum eſt proceſſum, illud ſtudeas cum celeritate, quâ poteris, revocare.

Et nihilominus dilectum filium noſtrum, tituli ſanctæ Ceciliæ Presbyterum Cardinalem, virum utique grandi ſcientia

A.D.1283. Edv. I. ſcientia præditum, prudentia & morum honeſtate decorum, quem, ſuæ probitatis obtentu, grandi affectione proſequimur, cujuſque conſiliis te in his acquieſcere rogamus & petimus, ad id inter cætera deſtinamus, ut tam te, quàm prædictos vicarios, & officiales tuos, per ſe, ſi facultas adfuerit, vel per ſuos Nuncios, vel litteras efficaciter moneat, & inducat ad parendum præmiſſis Apoſtolicis monitionibus, inhibitionibus, & mandatis.

Alioquin per excommunicationis in perſonas; & interdicti ſententias, ſi opus fuerit, in Regnum tuum & alias tuas, ac eorumdem vicariorum & officialium terras, Apoſtolica, prout expedire viderit, auctoritate compellat;

Non obſtantibus aliquibus privilegiis, vel indulgentiis, tibi, vel eiſdem vicariis, ſive officialibus, ſub quacumque verborum forma, ſeu expreſſione conceſſis; quod tu, vel iidem vicarii, & officiales excommunicari vel interdici non poſſitis: aut eadem Regnum & terra nequeant Eccleſiaſtico interdicto ſupponi, per literas Apoſtolicas, non facientes plenam & expreſſam, ſeu de verbo ad verbum, de privilegiis & indulgentiis hujuſmodi, ſive obtinentium eadem nominibus mentionem: & qualibet alia ejuſdem ſedis indulgentia, cujuſcumque formæ vel tenoris exiſtat, per quam, præſentibus non expreſſam, aut totaliter non incertam, effectus earum quomodolibet impediri valeat, vel differri. A.D. 1283. Edv. I.

Datum apud Urbem Veterem Nonis Aprilis anno tertio.

Prælocutio facta inter Dominum Regem Angliæ & Comitem Glouceſtriæ apud Dolynchelen in Snoudon, anno Regni E. undecimo, de matrimonio contrahendo inter ipſum Comitem & filiam Regis prædicti.

A.D.1283. *An.* 11. *E.* 1. *L. A. f.* 177. *a. Penes Camerar.*

PUrparle eſt e acorde entre noſtre Seygnur le Rey, e Gilbert de Clare Cunte de Glouceſtre e de Herford. qe quaunt le avauntdit Cunte avera muſtre au Roy, e a ſun Conſeyl, q'il voudra a ceo apeler, la departie fete leuement, ſolum la furme de Seynte Egliſe, entre ly e Aliz, qe fu ſa femme; enſi q'il ſe puſe marier la ou il voudra; è ke il avera purchaſe de la Curt de Roume diſpenſacion deſey Marier a ſi procheyne de lignage, comme eſt la filie le Rey a l'avauntdite Aliz.

Dunk le Roy durra a lavaunt dit Counte Johanne ſa filie a femme, en teu manere qe le Cunte ſe demette de totes les terres e les tenementz, que il ad en Engleterre, e en Gales, e en Irlaund, en ſemblement oue le Douarie ſa mere; e put qe eſcheir ly purra.

Enſi q'il è le avauntdite Johane Seyent. enſemble Feffez de totes les teres e les tenemenz avauntdiz, e lur heyrs qe de en ſiſtrunt; e ſi il n'eyent Eyr de lur cors, ke totes les teres e les tenemenz avauntdiz, tut enterement, remaynent a la avauntdite Johane a tote ſa vie;

E, apres ſun deces, returnent as dreyt heyrs le Cunte; ſauve deus mile Marchees de terre, par renable eſtente en Engleterre, en luys covenables, dunt le Rey e la Roine ſe deverunt tenir apaez; A.D.1283.

Des que les deus mile Marchees de tere, le Cunte vont e aſurrera ke le avauntdite Johane ſeyte feſſe heritablement, enſi ke, apres le deces le Cunte, ele en puiſſe fere tote ſa volunte, Come de ſon heritage, ſi ele ne ad enfaunt du Cunte.

Mais ſil eyent enfaunt enſemble, tut enterement remayne, le tut a lur enfaunz, apres lur deces, enſi ke le avauntdite Johanne ne les puſe enloyner de ces enfaunz e des enfaunz le Counte, ſi les unt enſemble.

Dirichef le Cunte vout e graunte qe, kaunt q'il purchacera de ceſt hure en avaunt de teres e de tenemenz, ſeyt en atrys a lavauntdite Johanne a ſe heyrs, iſſe qe ele en puſe fere ſa volunte, en la manere q'eſt deſuſdit des avauntdit deus mille Marchees de tere.

E a ces choſes tenir e acomplyr ſolom ce, qe avaunt eſt dit, le Rey ad fet jurer, en ſa alme, par Otes de Grunchun Chivaler: e le Cunte la Juree parſonaument ſur Seyntes Evangeliz.

Fet a Dolinthelen, en Swaudon. au moys de May, l'an du Regne le Roy deſuzdit Unzyme.

.D.1283. dv. I.

A.D. 1283. Edw. I.

Bulla per quam Martinus Papa admiſit ceſſionem Nicholai quondam Abbatis Sancti Auguſtini Cant. & ſupplicavit Regi quod eſſet favorabilis Thomæ de Fyndon, Abbati Sancti Auguſtini Canturienſ. quem præfecit loco ipſius.

.D.1283. n. 11. E. 1. x Autogr.

A.D. 1283.

Martinus Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, Cariſſimo in Chriſto Filio Regi Angliæ illuſtri ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Divinæ gratiâ Majeſtatis acquiritur, ſi miniſtris ejus pro ipſius reverentiâ condignus honor impenditur, & favor neceſſarius exhibetur.

Sane dilectus Filius Nicolaus quondam Abbas Monaſterii Sancti Auguſtini Cantuarien. ad Romanam Eccleſiam nullo medio pertinentis, Ordinis Sancti Benedicti, nuper ad noſtram accedens præſentiam, ex variis & juſtis cauſis à nobis humiliter petiit, ut ceſſionem ejus admittere dignaremur.

Cumque pluries ſuper hoc apud nos cum multiplicatis ſupplicationibus inſtitiſſet, nos tandem ſuâ inſtantiâ inclinati, quatuor Idus præſentis menſis Maii ceſſionem hujuſmodi duximus admittendam.

Sicque Monaſterio ipſo vacante, nos ſollicitè præcavere volentes, ne dictum Monaſterium vacare contingeret, ad perſonam dilecti Filii Thomæ de Fyndona Abbatis prædicti Monaſterii, quam odor famæ nobis & Fratribus noſtris reddit acceptam, mentem noſtram direximus, & ſperantes quòd prædictum, Monaſterium per ſuæ circumſpectionis induſtriam præſervabitur à noxiis, ac in Spiritualibus & Temporalibus, dante Domino, ſuſcipiet incrementa, præfatum Thomam tunc tertium Priorem præfati Monaſterii, de Fratrum eorumdem conſilio, memorato Monaſterio præfecimus in Abbatem.

Rogamus itaque Serenitatem Regiam, & hortamur attentè, quatinus te præfato Abbati, pro divinâ, & Apoſtolicæ Sedis reverentiâ, reddens affectu benevolum, & opere gratioſum, ejuſdem Monaſterii jura, quantum in te fuerit, benigno favore protegas, & defendas; ita quod idem Abbas in exequendi ſollicitudine ſibi traditâ, poſſit proſperari facilius, & nos celſitudinem Regiam dignis inde laudum præconiis attollamus.

Dat. apud Urbemveterem 2. Id. Maii Pontificatûs noſtri anno tertio.

Sub filo canabeo.

De Tranſlatione Sedis Epiſcopalis Aſſavenſis ad Rodelan.

.D.1283. n. 11. E. 1. ranſcript. iter. m. 4. d.

A.D. 1283.

REX Cardinali, ſalutem, &c.

Licet preces noſtras pro omnibus, quæ noſtris occurrunt deſideriis, vobis fiducialiter dirigere præſumamus, illas tamen confidentius vobis porrigimus in quibus, quæ Deo placent & populo, poſtulamus.

Sane, ſicut alias vobis ſcripſiſſe recolimus, in Dioc. Aſſaven. noviter conſtrui, ædificari, populari, & inhabitari fecimus quandam villam, in loco ſpacioſo, tutiſſimo & inſigni, qui vocatur vulgariter Rodelan. ad quam non ſolum Dyoc. Aſſaven. verum Dioceſium Vicinarum populus, necnon & Anglicani multitudo populi jam confluxit; à quo Cathedralis Eccleſia Aſſaven. diſtat fere per duas leucas anglicanas, quæ ſita eſt in quodam loco ſolitario & campeſtri;

Quæ etiam vel ejuſdem Canonici, ſunt nec mœnium aliquorum defenſione protecti, nec foſſatorum munimine circumcincti, nec alicujus vicini populi ſolatio conſolati; ſet tanquam illa, quæ in nullius bonis ſunt, prædonum incurſibus & latronum inſidiis, unâ cum corpore Sancti Aſſaph. glorioſiſſimi Confeſſoris, ſubjacent periculis infinitis; unde ſi, de die, vel nocte, hos inſultari contingeret vel invadi, quicquid habent poſſent amittere, antequam inde ad vicinos rumor aliquis perveniret, & tunc nimis tardè venirent elephantum barritus, qui corruentes Socios relevant voce ſua; &, propter alias incommoditates & pericula, quibus, ſubicitur locus ipſe, hæc eſt una, quod Canonici dictæ Eccleſiæ, non ſolum in ferialibus, verum etiam in magnis & ſolempnibus feſtivitatibus, divina coguntur, ipſis ſolis & lapidibus, celebrare, ſi in eadem Eccle-

A.D. 1283. Edv. 1.

ſia celebrentur, cum, propter loci diſtantiam, nullos habeant auditores:

Penſatis itaque prædictis incommoditatibus & periculis, & etiam aliis, quæ non inſeruntur præſentibus, necnon commoditatibus, quæ ex ipſius Eccleſiæ, & Sedis Epiſcopalis, & etiam Sancti Confeſſoris prædicti tranſlatione primò Eccleſiæ, & perſonis ejuſdem, & ſubſequenter toti populo Dioc. Aſſaven. poterunt evenire, & attendentes quod, in inſigniori loco totius Dioc. Cathedralem decet conſtrui domum Dei, ubi ſemper devotio fidelium, per exemplum bonorum operum, quæ à Miniſtris ipſius ſperantur, fieri frequentius excitetur ad cogitandum de pręmiis ſempiternis, ad tranſlationem prædictorum Sedis, Eccleſiæ, Confeſſoris, & perſonarum Eccleſiæ memoratæ, uſque ad villam Rodelan. quæ longe & incomparabiliter inſignior locus eſt hujus totius Dioc. Aſſaven, annuente Domino, dare proponimus opem & operam efficacem:

Quia igitur, ad complendum noſtrum laudabile propoſitum & ſalubre, conſenſus Romani Pontificis neceſſarius eſſe dinoſcitur, ſinceritatem veſtram, de qua indubitatam fiduciam optinemus, attente requirimus & rogamus, quatinus prædicti noſtri propoſiti participes exiſtentes, erga ſummum Pontificem effectualiter inſtare velitis quod tranſlationi prædictæ favorem præbeat apoſtolicum & conſenſum, ut à Deo meritum, & à nobis grates ſpecialiſſimas reportetis; pro certo tenentes quod de dampno Eccleſiæ, vel perſonarum ejuſdem, in hoc facto, non expedit vos timere.

Nam de indempnitate jam proſpeximus præfatæ Eccleſiæ ac perſonis; ſcimus etenim quod, ſi ſummus Pontifex comoditates & incomoditates loci cognoſceret utriuſque; nos ad faciendum, quod petimus, allectivis precibus invitaret, etiamſi nollemus.

De Servitio Militari, Alfonſo Regi Caſtellæ per Gaſton. de Bearn præſtito, ſtipendiis Regis Angliæ.

A.D. 1283. An. 11. E. 1.

L. B. f. 268. a. Penes Camerar.

Omnibus Chriſti fidelibus, præſentes litteras viſuris vel inſpecturis, Gaſto, Dei gratiâ, Vicecomes Biern. Dominus Montis Catani & Caſtri Veteris, ſalutem in Domino.

Cum Princeps Magnificus, Dominus Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ illuſtris, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, Dominus noſter, nobis mandaverit ut, ſuis ſtipendiis, Excellenti Principi, Domino Alfonſo, Dei gratiâ, Regi Caſtellæ illuſtri, auxilium & ſervitium, cum perſona noſtra & Centum Militibus Armatæ Militiæ, faceremus.

Nos, ipſius Domini noſtri mandatum amplectentes, mille Marcas Sterlingorum ab eodem Domino noſtro per manum Hugolini de Viquio, ſolventis pro eodem in groſſis Turronenſibus Argenti, quolibet Turonen. Argenti pro tribus Sterlingis computato, recipimus pro dictis militibus guiſandis ſeu parandis ſufficienter, ſecundum quod decet pro expeditione Militari, præfato Regi Caſtellæ fideliter facienda, videlicet, quamdiu idem Dominus noſter Rex Angliæ fecerit nobis ac dictis Militibus ſtipendia miniſtrari, & emendas equorum.

Et, ſi contingat, aliquo caſu, ſeu ipſius Domini noſtri mandato contrario, quod dictum ſervitium minime faceremus, volumus ut idem Dominus noſter Rex Angliæ, poſt requiſitionem ſeu amonitionem nobis factam, niſi infra tres Menſes, à tempore requiſitionis prædictæ computandos, de prædicta ſumma mille Marcarum eidem Domino noſtro ſatisfeceremus, per retentionem penſionum ſeu reddituum, quas ſeu quos ad ipſo percipimus Burd. Annuatim, ſibi conſulens ac proſpiciens, ipſas penſiones ſeu redditus à die confectionis præſentium exeuntes retineat, & nobis compenſet uſque ad quantitatem M. Marcarum, nobis numeratarum, ut ſuperius eſt expreſſum.

Et nichilominus, in caſu prædicti ſervitii non præſtiti, ad ſolvendum præfatam ſummam mille Marcarum, ſi per retentionem hujuſmodi præfato Domino noſtro conſuli non poſſet, eidem Domino & Hæredibus ſuis, pro prædicta ſolutione fideliter facienda, nos & Hæredes noſtros, & omnia bona noſtra, & totum feodum, quod de ipſo tenemus in Vaſconia, ſpecialiter obligamus.

In quorum omnium & ſingulorum teſtimonium præſentibus Sigillum noſtrum fecimus apponi.

Dat. Burdegal. ſexto die Menſis Junii intrantis, anno Domini 1283. & Regno præfati Domini noſtri undecimo.

Hiis Teſtibus,

Domino Johanne de Grely Seneſcall. Vaſconiæ,
Domino Rogero de More,
Domino Guitardo de Burg.
Domino Eymundo de Foreſtis,
Domino Hugone de Caſtellione,
Domino Stephano de Monteferandi,
Gaylardo de Solar.

Et aliis.

De Avyano filio Ynor, & aliis Walenſibus, qui le Croſſeneych ad Regem detulerunt.

D.1283.
11.E.1.
Wall. 11.
1.m.1.

A.D. 1283.

REX omnibus, ad quos, &c.

Cum jam ſedatis, benedictus Altiſſimus; quibuſdam turbationibus, in Wallia habitis, nos ſummi Regis Clementia taliter viſitaverit ab excelſo, quod nobis nuper, apud Abercoonwey exiſtentibus, Avianus filius Ynor, Lewelinus, David, Meylerus, & Goronow filii ſui, Goronow fil. David, Avyanus, David, Dayhoc, & Tegnaret filii ſui Walenſes, partem illam pretioſiſſimi ligni crucis, quæ à Walenſibus Croſſeneyht vocatur, & quam Lewelinus, filius Griffini, nuper Princeps Walliæ, & Anteceſſores ſui, Principes Walliæ, habuerunt per manum dilecti & fidelis noſtri Reginaldi de Grey, Juſticiarii Ceſtriæ, reddiderunt;

Nos, ob ipſius reverentiam, qui pro redemptione generis humani in eodem ligno mortem ſubiit temporalem, & ob ejuſdem Sanctæ crucis honorem, præfatis Aviano, Lewelino, David, Meylero, Goronow, Aviano, David, Dayhoc & Tegnaret, gratiam facere volentes ſpecialem, concedimus eis, pro nobis & hæredibus noſtris, hanc libertatem, viz.

Quod ipſi, ſeu hæredes ſui imperpetuum, in aliquo exercitu, ſeu expeditione noſtra, extra quatuor Cantreda, nos ſequi minime teneantur, niſi hoc de eorum proceſſerit voluntate, & tunc ſumptibus noſtris, & non ſuis.

Teſte Rege apud Rothel. 25. die Junii.

De tractatu habendo ſuper David, filio Griffini captivato.

D.1283.
10.E.1.
Wall.
E.1.m.2.

A.D. 1283.

REX dilecto & fideli ſuo Gilberto de Clare, Comiti Glouceſtriæ & Hertfordiæ ſalutem.

Quot fraudum & machinationum generibus lingua Walenſium, ad inſtar vulpium, progenitores noſtros, & Regnum noſtrum invaſerit à tempore, cujus poteſt memoria recordari: Quot ſtrages Magnatum, Nobilium, & aliorum, tam Anglicorum, quàm aliorum, Juvenum atq; Senum, mulierum & etiam parvulorum, fecerit: Quot Caſtrorum & Maneriorum incendia, tam noſtrorum, quàm aliorum Regni hujus, poſuerit: Quotiens turbaverit & infecerit Regnum noſtrum, Deum vel hominem non verendo, vix poſſet lingua hominis per ſingula enarrare;

Verum qualiter, hiis diebus, ut præterita taceamus, Lewelinus, filius Griffini, Walliæ quondam Princeps, & David, Germanus ejus, ſpreto fidelitatis, quam nobis fecerant, debito, aſſueta relinquere non valentes, proditionaliùs ſolito villas noſtras ſubitò combuſſerunt, & proch dolor! Quibuſdam fidelibus noſtris occiſis, quibuſdam combuſtis, & aliis diris carceribus mancipatis, Caſtra noſtra invadere, auſu temerario preſumpſerunt, fundendo inmaniter ſanguinem innocentem, vos ipſi, qui noſtrorum laborum & ſumptuum participes extitiſtis, propriis oculis conſpexiſtis:

Set ille, qui, poſt peccatoris converſionem, diutius expectavit ipſum, induratum præcipitari permittit, hujuſmodi fraudibus, machinationibus, incendiis, & cœdibus inhumanis, ut apparet, veriſimiliter imponere finem volens, prius dicto Principe interfecto, dictum David, qui quaſi ultimus ſuperſtes de dictorum proditorum genere habebatur, captivatum per homines linguæ ſuæ noſtro carceri deſtinavit; ſuper quo eidem gratias exſolvimus, ſicut ipſum factorem credimus hujus rei.

Et quia, vobiſcum, qui, ut prædiximus, circa expugnationem dictorum fratrum & ſuorum complicum, dampna, labores & ſumptus, una nobiſcum, ſuſtinuiſtis,

A.D. 1283. Edv. I.

ſtinuiſtis, colloquio habito, intendimus ordinare quid de David fieri debeat memorato (quem ſuſceperamus exulem, nutriveramus orphanum, ditaveramus de propriis terris noſtris, & ſub alarum noſtrarum clamide foveramus, ipſum inter Majores Palatii noſtri collocantes) vobis mandamus quod in Craſtino Sancti Michaelis, proximo futuro, ſitis ad nos apud Salopiam, ſuper hoc & aliis locuturi. Et hoc nullatenus omittatis.

A.D. 1283. Edv. I.

Teſte Rege apud Rotheland 28. die Junii.

Conſimiles litteræ diriguntur omnibus ſubſcriptis.

Edmundo fratri Regis Comiti Lancaſtr.
Rogero le Bygod Comiti Norff. & Mareſcallo Angliæ,
Johanni de Warenna Comiti Surr.
Henrico de Lacy Comiti Lincoln.
Willielmo de Valencia,

Humfrido de Bohun Comiti Hereford & Eſſex,
Willielmo de Bello Campo Comiti Warr.
Roberto de Veer Comiti Oxon.
Gilberto de Umframvill Com. de Anegos,
Roberto de Brus Comiti de Carrick,

Adæ le Deſpenſer,
Petro de Gouſſ.
Regin. de Grey,
Gilberto de Gaunt,
Nicholao de Segrave,
Mathæo de Lovayne,
Johanni de la Mare,
Henrico Huſee,
Rogero Lancaſtr.
Nicholao de Meynill,
Roberto de Tateſhall,
Ricardo de Grey,
Roberto de Brus Domino Vallis Anand.
Galfrido de Nevill,
Johanni de Stayngrene,
Radulpho de Thony,
Waltero de Wygeton,
Roberto filio Walteri de Daumore,
Rogero la Zuſche,
Roberto filio Rogeri,
Johanni de Wauton,
Normanno de Arcy,
Johanne de Sancto Johanne,
Willielmo de Veſcy,
Thomæ de Berkele,
Rogero de Colevill de Byham,
Almar. de Sancto Amando,
Galfrido de Lucy,
Johanni filio Galfridi de Sancto Johanne,
Nicholao de Cryol,
Gilberto Pecche,
Johanni de Bohun de Suſſex,
Johanni de Wabull,
Philippo de Kyme,
Johanni de Balliolo,
Rogero de Moubray,
Hugoni le Deſpenſer,
Roberto Pypard,
Roberto de Everingham,
Johanni de Sullye,
Adæ de Banent,
Alex. de Balliolo de Chilebam,
Willielmo filio Warini de Monte Caniſio,

Willielmo de Monte Caniſio, de Edwardeſton,
Ricardo filio Johannis,
Johanni Giffard de Brummeſſeld,
Radulpho de Crumwell,
Johanni de Breus,
Ricardo de Breus,
Petro de Malo Lacu,
Roberto de Ros,
Johanni de Eyvill,
Willielmo Bardolfe,
Thomæ de Furnivall,
Willielmo de Huntingfeld,
Roberto Baſſet de Welledon,
Johanni de Biſco,
Radulpho Baſſet de Drayton,
Theob. de Verdun,
Marmed. de Tweng.
Willielmo de Ros,
Willielmo de Say,
Rogero de Somery,
Waltero de Faucomberge,
Johanni de Bella Aqua,
Thomæ filio Willielmi de Creiſtoke,
Johanni de Vallibus,
Thomæ de Moleton de Hoyland,
Thomæ de Moleton de Gilleſland,
Roberto de Grey,
Regin. de Argenteyn,
Willielmo de Ferrar.
Gerardo de Inſula,
Rogero de Leyburn,
Johanni de Bello Campo,
Alano de Plukenet,
Hugoni Poinz,
Johanni de Cogan.
Radulpho de Albin.
Henr. de Urtiaco,
Simoni de Monte Acuto,
Olivero Dynant,
Hugoni de Curtenay,
Willielmo Martyn,
Willielmo de Breus,
Mangero de Sancto Albino,
Nicholao de Monteforti,

D.1283. A.D.1283. Edw. 1.

Philippo de Albin,
Rogero Extraneo,
Edmundo de Mortuo Mari,
Nicholao Baron. de Stafford,
Andr. de Eſtleye,
Simoni Baſſet,
Griffino filio Wenweir,
Petro Corbet,
Johanni Extraneo,
Roberto de Mortuo Mari,
Willielmo le Botiller de Wemm.
Fulconi filio Warini.

Ejuſmodi Mandatum Majori & Civibus Londonienſibus.

D.1283. 11. E. 1. Wall. 11 m. 2. d. A.D.1283.

REX Majori, Civibus & Vicecomitibus London.

Quot fraudum & Machinationum generibus lingua Walenſium, ad inſtar vulpium, progenitores noſtros & Regnum noſtrum invaſerit, à tempore, quo poteſt hominis memoria recordari: Quot ſtrages Magnatum, Nobilium, & aliorum, tam Anglicorum, quàm aliorum, juvenum, atque Senum, &c. *ut in Brevi ſuperiori uſque hæc verba.*

Vobis mandamus quod duos, de ſapientioribus & aptioribus Civibus prædictæ Civitatis, eligi faciatis, & eos ad nos mittatis, ita quod ſint ad nos, apud Salopiam, in Craſtino Sancti Michaelis proximo futuro, nobiſcum ſuper hoc & aliis locuturi; & hoc nullatenus omittatis.

Teſte Rege apud Rotheland. 28. die Junii.

Eodem modo mandatum eſt omnibus ſubſcriptis.

Majori & Civibus Winton.
Majori & Ballivis Villæ novi Caſtri ſuper Tynam,
Majori & Civibus Eborum,
Majori & Ballivis Briſtoll.
Majori & Civibus Exon.
Majori & Civibus Lincoln.
Majori & Civibus Cantuar.
Majori & Civibus Karleol.
Ballivis Norwici,
Majori & probis hominibus Northamton.
Ballivis Notingham,
Ballivis de Scardeburg,
Majori & Ballivis de Grimeſby,
Majori & Ballivis de Lenn.
Ballivis de Coleceſtr.
Ballivis & probis hominibus de Gernemue,
Majori & probis hominibus de Hereford.
Majori & probis hominibus Ceſtriæ,
Ballivis & probis hominibus Sallop.
Majori & probis hominibus Wygorn.

.d. Sub forma prædictâ mandatum eſt univerſis & ſingulis Vicecomitibus per Angliam, quod, in quolibet Comitatu, eligi faciant duos Milites, de diſcretioribus & aptioribus Comitatûs illius ad Regem pro Communitate ejuſdem Comitatûs, venturos; ita quod ſint ad Regem in Craſtino Sancti Michaelis prædicto, aqud Salopiam, cum Rege ſuper hiis & aliis locuturi: Et hoc nullatenus omittatis.

Teſte ut ſupra.

Item, Sub eadem formâ, mandatum eſt omnibus ſubſcriptis, quod ſint ad Regem, ad diem prædictum, cum Rege ſuper hiis & aliis locuturi.

Teſte ut ſupra.

Richardo de Holebrok,
Conſtabulario Caſtri Briſtoll,
Willielmo de Saham,
Radulpho de Sandwico,
Johanni de Cobham,
Ricardo de Reygate,
Johanni de Lunetot,
Rogero Luneday,
Radulpho de Hengham,
Hamoni Hauteym,
Thomæ de Weyland,
Egidio de Berkele,
Galfrido Aguillon,
Alcino de Walkyngham,
Thomæ de Sancto Vigore,
Johanni Bek,
Ricardo de Boyland,
Stephano de Peneceſtr.
Nicholao de Stapleton.

A.D. 1283. Edv. I.

Bulla ſuper pecunia in ſubſidium Terræ ſanctæ collecta, & in ſacris locis depoſita, per Regem occupata, objurgatoria.

A.D. 1283. An. 11. E. 1. Ex Autogr.

MArtinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Dum Regalis prudentiæ magnitudo, quæ, non ſine laudum præconio, rerum exitus metiens, in ſuis actibus non inconſultè procedere conſuevit, noſtræ dudum conſiderationis intuitu luſtrabatur; dum ſummæ devotionis zelus, quo erga Romanam Eccleſiam matrem tuam Regia ſemper Celſitudo reſplenduit, mentis propriæ ſubiciebat aſpectui; digne, utique ſperabamus, noſtri pectoris archivo recondita firma credulitas permanebat, ut ſic prudentur tua limitares opera, ſic tuorum proceſſuum ſtudia diſcretè dirigeres, ſic ſapienter incederes in omnibus viis tuis, ut nullius exinde turbationis materiam eidem Eccleſiæ contingeret exoriri: ut reprehenſionis cujuſlibet vitatis aculeis apud Regis æterni filium, per quem regnas, meritorum cumulo reddereris acceptior; penes nos & prædictam Eccleſiam, quæ te gerit in viſceribus caritatis magis ac magis gratioſus occurreres; & apud gentium populos famæ claritate ſplendidior habereris.

Sed, ſi vera fateri liceat, ſi fas ſit exprimi veritatem, tu pridem, indignis tui cordis affectibus nimis favens, & voluntatis arbitrium minus providè præferens judicio rationis, laudis Regiæ titulis, curâ tibi vigili conſervandis, quamplurimum derogâſti; non attendens neque conſiderans quam crudelis fore dinoſcitur, qui negligit dampnum famæ.

Nuper etenim, non ſolum, divulgatis è longinquo rumoribus, ſed etiam aſſertione veridicâ, mirantes accepimus, & intelleximus perturbati, quod, laudabili temperantiæ Regiæ more poſtpoſito, extendens ad illicita manus tuas, pecuniam decimæ in Regno tuo, per Lugdunen. Concilii providentiam Terræ ſanctæ conceſſæ ſubſidio, quæ per collectores, à ſede Apoſtolica deputatos, in ſacris tutiſque locis depoſita ſub fida jugique cuſtodia ſervabatur; de locis ipſis ſigillis ſeriſque violenter effractis, quibus loca eadem firmabantur, motu proprio, ne dicamus temerario, pecuniæ præfatæ cuſtodibus renitentibus & invitis, totaliter amoveri & ad certum locum, pro tuæ libito voluntatis, non abſque magna divinæ Majeſtatis offenſa, multoque dictæ ſedis contemptu, ac ejuſdem terræ gravi diſpendio, aſportari feciſti.

Sed numquid hoc, prædictæ ſedis non interveniente licentia, Regiæ Magnitudini licuit? Numquid ejus decuit honeſtatem? Numquid expedivit honori, quamquam id quarumdam excuſationum, ſive rationum velamine, quas in tuis, ſuper hoc nobis directis, expreſſas litteris, non immerito frivolas recti judicii cenſura dijudicat, duxeris palliandum? Profecto agi cautiùs contigiſſet, ſi tuæ circumſpectionis induſtria prorſus a talibus abſtinuiſſet, ſi per te ad ea proceſſus habitus non fuiſſet.

Nam quod exemplum ad cæteros Reges catholicos tu, Rex catholicus, & de Rege catholico procreatus, in tali putas actione tranſmiſeris? Quam grandem quoque, quam uberem, credis in hoc, contra te materiam æmulis dederis obloquendi? Quot & quantas, in tui derogationem nominis, linguas acueris? Quantumve ſcandali & turbationis intuleris fidelium cordibus, ad liberationem aſpirantium dictæ terræ, dum fideles ipſi te, qui dudum pro ea, non parcens ſumptibus laborum, onera non abhorrens, exercuiſti ſollicitus athletæ fortis officium, qui tuam inibi præſentiam impendiſti, ejus pręgravibus, quibus indeſinenter affligitur, compaſſus anguſtiis & preſſuris, talia peregiſſe conſpiciunt, talia perpetraſſe mirantur? At utinam! ſenſibus Regiis eorum, quorum conſilio uteris, ſtudioſa ſolertia demonſtrâſſet, quantus error, quamque gravis ex præmiſſis infamia quaſi neceſſario ſequebantur: Non enim venit nobis in dubium quod, ſi hujuſmodi tam illicitæ aſportationis effectum diſcretio Regia diligentius attendiſſet, ad eam non extendiſſes ullatenus deſiderium mentis tuæ.

Cum igitur ad liberandum de hoſtis immanis manibus terram ipſam fervens noſtra dirigatur intentio, & propterea illius non minui, ſed potius augmentari ſubſidium cupiamus: nec velimus, ſicuti nec debemus, tantum ejuſdem terræ præjudicium æquanimiter tolerare; Serenitatem Regiam monemus, rogamus, & hortamur attente quatinus (ſedula meditatione recogitans quantum in hac parte tuum offenderis creatorem, D.1283. dv. I. A.D.1283. Edv. I.

cujus in hoc negotium agitur, quantum prędictam perturbâris Eccleſiam, quantúmve lęſeris famam tuam) pecuniam ipſam in locis, de quibus extitit, imperio tuę juſſionis, ammota, facias, ſublata difficultate qualibet, excuſationibus ſeu rationibus non obſtantibus ſupradictis (quas omnino frivolas reputamus) cum integritate reſtitui ſeu reponi; ulterius à ſimilibus abſtinendo; ac etiam Eccleſiaſticas, & alias quaſcumque perſonas, penes quas dicta pecunia eſt depoſita, vel eam deponi contigerit per Apoſtolicam ſedem, pro terrę memoratę commodis diſponendam, per te, vel alium, ſeu alios nullis impetendo moleſtiis, nullis vexationibus perturbando; illam in hoc efficaciam & ſollicitudinem impenſurus, ut debitę reſtitutionis celeritas aſportationis indebitę auſum redimat, & ſedis pręfatę gratia, quam libenter ad filios devotos extendimus, circa te non immerito augeatur.

Nec latere te volumus quod, quantumcumque perſonam tuam ſinceris affectibus proſequamur, Regioque libenter deferamus honori, nequaquam pati poterimus (cum non ſit deferendum homini, pluſquam Deo) quin ſuper hoc, ſi opus extiterit aliud remedium apponamus.

Dat. apud Urbem Veterem tertio Non. Julii, Pontificatûs noſtri anno tertio.

Sub filo canabeo.

Bulla Regi, exhortatoria quod diſcordiam, inter Alſonſum Caſtellæ Regem, & Sanctium cæteroſque filios ſuos exortam, pro viribus componere conaretur.

D.1283. 11. E. I. Autogr. A.D.1283.

MArtinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Inſurgentis fremitus tempeſtatis, quę Caſtellę ac Legionis, Tolletti, Gallecię, Sicilię, Cordubię, Murcię atque Gehenni Regna concutit, fratrem in fratrem provocat, filios armat in patrem, ſubditos in Dominum erigit, vaſtitati bona, ſtragi corpora, & animas (quod amariùs deploramus) diſpendio ſalutis exponit, in noſtram notitiam diverſarum litterarum & famę pręvię nunciatione deductus, ubi primum auribus noſtris inſonuit, horrorem ingeſſit auditui, paternum amaricavit animum, & in eo multę compaſſionis ſpiritum excitavit.

Quis enim, abſque amaricatione, recenſeat inter tantâ ſibi neceſſitate conjunctos jura ſanguinis violari? Quis animo non amaro conſideret filios, ante diem, non tam in patrios annos inquirere, quàm finem illorum iniquis aggreſſibus maturare? Patrem, commotum etiam filialis perſecutionis injuriâ, in natos arma gerere, ac in eos cogi, ſaltem per defenſionis remedium, deſęvire? Quis amarè non ferat germanos odiis ſe impetere mutuis, & maximè beneficiorum liberalitate pręventum in benefactorem inſurgere? illius non ſolum humiliationem, ſed ſicut fert gravis infamia, dejectionem extremam quærere, apertiſque conatibus procurare? Quis non horret ſubditorum audaciam, fidelitatis fœdere violato, erectam in Domino, & ad ſubverſionem Regalis ſolii aſpirare?

Habet enim communis famæ relatio, quod dilecti filii, nobiles viri, Sanctius, aliique cariſſimi in Chriſto filii noſtri A. Regis Caſtellæ, ac Legionis illuſtris, nati, Emanuel Germanus, necnon ſubditi Regis ejuſdem in eum ſubito inſurgentes, & aſpirantes ad totalem exhęredationem ipſius, officiales, quos idem Rex inſtituerat in ſuis Regnis & terris, penitus amovere, inſtituere alios, & omnia ſibi regalia jura ſubtrahere pręſumpſerint, eundemque Regem nullum Dominium, nullamque poteſtatem in prędictis ſuis Regnis & terris habere permittant.

Venerabiles quoque fratres noſtri Archiepiſcopi, Epiſcopi, & dilecti filii Electi, Abbates, & Priores, & univerſi & ſinguli Eccleſiarum Prælati, ac Prior Hoſpitalis Jeroſolimitani & Magiſtri Templi Sancti, Jacobi Calatranen. & Alcanturæ Militiarum, ac Capitula & Conventus, necnon nobiles viri Comites, Barones, & alii, tam Clerici, quàm Laici, per eadem Regna conſtituti, vel eorum aliqui dicuntur fidelitatis debitum, quo ipſi Regi tenentur, violâſſe.

Hæc dum paterno penſamus affectu, licet tam ad oppreſſum, quàm ad opprimentes, compaſſione multimodè moveamur, in dicto Rege, tanquam in prędilecto Eccleſiæ filio, tam gravis oppreſſionis

A.D.1283. Edv. 1. preſſionis opprobium, in opprimentibus vero, propriæ ſaluti obvios, abominantes exceſſus; eidem tamen Regi tanto ſingulariori caritate compatimur, quanto ſpecialiùs ei vulgaris aſſiſtit opinio, eumque communiter prædicat nimis temerariè, nimis inique gravari.

Cum itaque ad remedium in hiis, ſi conſonent facta relatibus, celeriter adhibendum, propter vitanda præcipue animarum pericula, intenſis deſideriis intendamus recurrendum deliberavimus, ad excelſum, qui ſuper Regnum hominum dominatur, in cujus manu ſunt omnium poteſtates & jura Regnorum, & apud ipſum humilibus ſupplicationibus inſiſtendum, ut benignius eoſdem Regem, natos, Germanum, ipſius Regna eadem, incolas reſpiciat eorumdem; ab illis diſſentiones amoveat, diſſidentium corda in concordiæ unitate conciliet, eis tranquilitatem tribuat, ipſoſque in illius ſoliditate conſolidet & confirmet, Thronum Regalem corroboret, qui ſic utiliter præſit ut proſit, cujus regimen ſic regat ut dirigat, & cedat ſubditis ad ſalutem perpetuam, quietem & pacem; nobiſque ipſe, cujus providentia in ſui diſpoſitione non fallitur, modos & vias aperiat, per quos hæc ut (in votis gerimus) efficaciter promovere poſſimus.

Quia vero non minoris eſt meriti contra inſidias antiqui hoſtis exurgere, ne à devotione Dei & univerſalis Eccleſiæ populos chriſtianos avertat, quam inſiſtere convertendis, Serenitatem Regiam exhortamus quatenus, penſatis prudenter quam ſit pernitioſum exemplum, quod in prædictis Regnis noſcitur contigiſſe, ac clementer attendens quantum Regiam Magnitudinem deceat Regi prædicto in tantæ perplexitatis articulo efficaci adeſſe præſidio, ad proſperum & tranquillum ipſius, & Regnorum, & eorundem ſtatum, prout honori tuo congruere ac aliàs expedire putaveris, Magnitudinem tuæ proviſionis apponas: Ita quod, per tuæ ſtudia providentiæ, ſalutaris Eccleſiaſtica libertas (quæ occaſione hujuſmodi diſcordiæ in illis partibus infringi poſſet) illæſa ſervetur; præfatis Regnis pax & tranquilitas, ut deſideramus, adveniat; animarum pericula evitantur, ac tibi exinde laudis titulus apud homines, & meritorum accreſcat cumulus apud Deum.

Dat. apud Urbem Veterem quinto Idus Auguſti, Pontificatûs noſtri anno tertio.

Bulla, de Regno Aragoniæ, ad filium Regis Franciæ ſecundogenitum tranſferendo.

A.D.1283. An. 11. E. 1. L. A. f. 133. b. Penes Camerar.

MArtinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio Johanni, tituli Sanctæ Ceciliæ Presbitero Cardinali, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Qui Regna tranſfert atque conſtituit, ipſe ſcripturæ ſacræ docet eloquio Regnum à gente tranſferendum in gentem propter injuſtitias, injurias, contumelias, doloſque diverſos.

Sane injuſtitiam manifeſtam Petri, quondam Regis Aragonum, circa occupationem Inſulæ Siciliæ; varioſque conatus & inſidias ad alias partes Regni Siciliæ occupandas; ſeditionem in eadem Inſula motam; commotionem & concitationem populi factam inibi contra nos, rempublicam, Eccleſiamve, inſtar illius, probat aperte defectus evidens, immo potius nullitas, ut ita dixerimus, juris ſui; cum ſit evidenter notarium ſibi, uxori, natiſve ſuis, vel ei per ipſos, aut aliàs nullum jus competere, in Inſula memorata, vel parte aliqua dicti Regni.

Ex quo ipſius injuriæ, necnon & contumeliæ, quas in præmiſſis nobis & Eccleſiæ Romanæ (quibus, ratione Regni Aragonum, eidem Eccleſiæ à, claræ memoriæ, Avo ipſius Petri, oblati & cenſualis tam ab illo, quàm ab aliis ejus prædeceſſoribus conſtituti, ad fidelitatem debitam tenebatur) nec non kariſſimo in Chriſto filio noſtro, Karolo Regi Siciliæ illuſtri, non abſque occiſione ac ſtrage multorum, irrogavit hactenus, nec adhuc irrogare deſiſtit, manifeſtius convincuntur, nec latendi locum inveniunt doli ejus, in ſuæ malitiæ proſecutione commiſſi, aut ipſius poſſunt inſidiæ occultari; quos & quas communis jam notio publicat & fama, quin potius infamia publica manifeſtat.

Præmiſſam itaque illius ſecuti non indignè doctrinam, cujus, licet inſufficientibus meritis, exequimur vices in terris poſt varias monitiones, prohibitiones, ſententiarum excommunicationis & interdicti prolationes, pœnarum indictiones & comminationes expreſſas, de dicti Regni Aragoniæ ac terrarum, quondam ipſius Petri, expoſitione

A.D. 1283. Edw. 1.

tione ac privatione factas, & præcepta diverſa (quorum omnium idem Petrus ſe contumacem exhibuit contemptorem) Regnum Aragoniæ terraſque prædictas exponentes modo ſubſcripto, ipſum Petrum, tunc Regem Aragoniæ, Regno & terris eiſdem, Regioque honore ſententialiter, juſtitia exigente, privavimus; & privantes expoſuimus eadem Regnum & terras occupanda Catholicis, de quibus, & prout ſedes Apoſtolica duceret providendum quoad eadem Regnum & terras Romanæ; ſemper Eccleſiæ jure ſalvo, ſicut hæc omnia lata per nos, de fratrum noſtrorum conſilio, ſuper hujuſmodi privatione, expoſitione & occupatione, ſententia ſerioſe declarat.

Quia verò ubi non eſt Gubernator, populus corruit, ne ipſorum Aragoniæ Regnum & terrarum populus, factus abſque Gubernatore diutiùs, veniat in ruinam, dictam proviſionem ſedi reſervatam, eidem deliberavimus exequendam; & idcirco ad cariſſimi in Chriſto filii noſtri Philippi Regis Franciæ illuſtris genus clariſſimum, illibatam ejuſdem generis fidem ad Deum; devotionem ad ipſum & eandem Eccleſiam indefeſſam; fervidum zelum ad exaltationem fidei orthodoxæ, cujus idem genus contra hoſtes ejuſdem fidei ſemper extitit ſingularis athleta; & ingentem illius potentiam, in obſequiis earumdem fidei & Eccleſiæ feliciter temporibus retroactis expertam; conſiderationis ſollicite oculos convertentes, ad executionem proviſionis ejuſdem aliquem de ipſo genere, ſub Dei fiduciâ (quem ſemper illius generis clara progenies & Regnum Franciæ inclitum firmiſſime credidit, devotiſſime honoravit & coluit) de fratrum ipſorum conſilio deliberavimus eligendum:

In electione verò hujuſmodi, aliquem de ipſius Regis filiis præferendum multiplex ratio perſuaſit; ideoque tuæ circumſpectionis induſtriam prolatam frequenter in arduis, fidum pectus, providumque conſilium nobis nota familiaritate diutina, debita meditatione penſantes, te ad hoc miniſtrum idoneum, de fratrum eorumdem conſilio, aſſumentes, ad occupandum idem Aragoniæ Regnum & Comitatum Barchinoniæ, qui eſt de terris expoſitis, quæ olim fuerant dicti Petri, de illo, ex ejuſdem Regis Franciæ filiis, quem ad hoc ipſe Rex eligerit, alio tamen ab eo qui ſibi eſt in dicto Regno Franciæ ſucceſſurus, ſub lege, conventionibus, pactiſve ſubſcriptis, ab eodem Rege Franciæ, ac ipſo filio, ad id electo per eum, ſolemniter promittendis, ut eorum quemque contingunt, & inviolabiliter obſervandis; per te auctoritate Apoſtolica, quam in hac parte tibi plene committimus, de ipſorum fratrum conſilio, volumus provideri, & ipſum id faciendum ſingulariter deputari;

Statuentes & decernentes quod, poſtquam ipſi, Rex Franciæ, & filius ſuus, ad hoc electus ab illo, & à te, ut prædicitur, deputandus, eadem legem, conventiones & pacta expreſsè acceptaverint, & promiſerint contenta in eis ſe inviolabiliter ſervaturos, tuque ipſum ejuſdem Regis Franciæ filium ad id deputaveris, idem filius in præfato Regno Aragoniæ nomen & titulum Regium, in Comitatu quoque prædicto dignitatem omnem, quem dictus Petrus, quondam Rex Aragonum, in illis optinuit, ſortiatur, & tam per ſe, quàm per alios eadem Aragoniæ Regnum & Comitatum liberè occupet & faciat ſuo nomine occupari; eaque tam ipſe quàm ſui perpetuò ſucceſſores in illis, infraſcripto ad illa ordine admittendi, abſque ulla contradictione poſſideant; & in ipſis, tanquam veri Reges, Comites & Domini, legitimè adminiſtrent; plenè in eis jus Regis, Comitis & Domini habituri; in Terraconen. Civitate, ipſius territorio, diſtrictibus & pertinentiis, ſæpefatæ Romanæ ac Terraconen. Eccleſiarum per omnia jure ſalvo.

Quod, ſi dicti Rex Franciæ & filius legem, conventiones, & pacta eadem non acceptaverint, vel contenta in eis, ut prædicitur, non promiſerint, tu ad proviſionem & deputationem hujuſmodi non procedas.

Lex autem, conventiones & pacta, ſub quibus dictas proviſionem & deputationem, & non aliter, procedere velimus hæc ſunt, videlicet,

Ut eadem Regnum & Comitatum præfatus ejuſdem Regis Franciæ filius, ab eo electus, & à te, ut præmittitur, deputatus, ejuſve ſucceſſores in illis, nullo unquam tempore ſeparent, nec ipſorum alterutrum dividant, ſet in eandem perſonam ſemper cum ſua integritate concurrant:

Ad eorum ſucceſſionem nullus unquam, qui non ſit de matrimonio natus legitimo, ſet tantum legitimi admittantur:

Ita ut, ſi eidem filio dicti Francorum Regis, ſuiſve imperpetuum ſucceſſoribus, in Regno & Comitatu ejuſdem, mortis tempore, liberi ſexûs utriuſque ſuperſint, ex ſuo, vel ſucceſſorum ſuorum corporibus legitime deſcendentes, primogenitus maſculus ſuccedat in illis:

A.D. 1283. Edv. I.

Si vero ſolum fœminini ſexûs liberas ſupereſſe contingat, ſuccedat primogenita in eiſdem;

Quæ, ſi tempore devolutæ hujuſmodi ſucceſſionis ad eam, fuerit inupta, & nubere voluerit; perſonæ, quæ ad ipſius Regni regimen & defenſionem exiſtat idonea, nubere teneatur:

Nec nubat niſi viro Catholico, & Eccleſiæ Romanæ devoto:

Set ſi ſcienter jam nupſerat, vel poſtea nubat alicui non Catholico, vel ipſi Eccleſiæ non devoto, donec ille vixerit & in deviatione à fide, ſeu in ipſius Eccleſiæ indevotione perſtiterit, eadem Eccleſia ipſorum Regni & Comitatûs adminiſtrationem liberam optinebit; ita quod nichil exinde perveniat ad eam, vel ejus virum non Catholicum, ſeu etiam indevotum:

Illo verò non Catholico ſeu indevoto defuncto, ipſa, in viduitate perſiſtens, ſeu nupta viro Catholico, devoto, & idoneo, ut eſt dictum, habeat, ſicut ei competit, eadem Regnum & Comitatum, necnon & adminiſtrationem ipſorum, nichil tamen de perceptis ex illis, hoc caſu, reſtituetur eidem.

Si vero ignoranter non Catholico vel indevoto jam nupſerit, vel ille, cui jam nupta erat, vel poſtea nupſerit, poſt contractum cum ea matrimonium talis fiat, nec ipſa ejus errori aut indevotioni conſenſerit, ſeu favorem exhibuerit, Eccleſia nichilominus eorumdem Regni & Comitatûs adminiſtrationem habebit, illo vivente; ne ad ipſum ex dictis Regno & Comitatu aliquid valeat pervenire; ſet, illo defuncto, eidem filiæ, in viduitate manenti, vel nubenti Catholico, devoto, & idoneo, ut ſuperiùs eſt expreſſum, reſtituetur, hoc caſu, prout ei competit, adminiſtratio cum perceptis ex eâ; deductis tamen exinde omnibus expenſis, factis ratione ſeu occaſione adminiſtrationis ipſius, & cæteris, quæ fuerint deducenda; ſuper quibus Romani Pontificis ejus temporis dicto ſtetur.

Set, & ipſo viro vivente, ſi eum ad fidei veritatem, ſeu ipſius devotionem Eccleſiæ, non ſimulate, ſet in veritate manifeſtè redire contigerit, filia eadem adminiſtrationem ipſam, prout debebitur ei, rehabebit:

Quod, ſi forſan ipſum filium dicti Franciæ Regis, ab eo ſic electum, & à te deputatum, vel aliquem ſuorum hujuſmodi ſucceſſorum, eodem Philippo ſuo genitore ſuperſtite, contigerit abſque liberis fati munus implere, idem ſuus genitor non ſuccedat in Regno & Comitatu prædictis:

Set, ſi plures habeat filios, unum ex eis, non tamen primogenitum, qui debet in Franciæ Regno ſuccedere, infra tres menſes, a tempore, quo ſibi defuncti mors innotuerit, numerandos, ad ſucceſſionem hujuſmodi poterit nominare:

Si verò unum ſolum filium, vel nullum, quod abſit, idem Rex Franciæ haberet, liceat ei aliquem de ſuâ progenie, qui dicto filio electo, &, ut præmittitur, deputato, defuncto ſine liberis, fuerat quarto ſaltem conſanguinitatis gradu conjunctus, eligere ſeu nominare ad ſucceſſionem eandem:

Ipſo autem, infra dictum tempus, neminem nominante, habebit Eccleſia eligendi ſeu nominandi aliquem, de ipſius Regis Franciæ filiis, ſeu conjunctis etiam ſupradictis, ſi ſuperſtites fuerint, liberam poteſtatem; quibus non ſuperſtitibus, eliget eadem Eccleſia liberè undecumque.

Quod ſi, memorato Franciæ Rege defuncto, contingat eundem filium ſuum, electum & deputatum, ſine liberis ab hac luce migrare, ſimilem per omnia ſuus primogenitus nominandi, hac prima vice tantummodo, habeat poteſtatem; deinceps verò ſuccedat taliter decedenti is, de Regum Francorum genere, ſaltem conjunctus ei ſimiliter quarto gradu, quem ordo legitimæ ſucceſſionis admittet:

In quolibet autem prædictorum caſuum, electus ſeu nominatus, ex ipſa electione, ſive nominatione, jus habeat in præmiſſis Regno & Comitatu, ſervatis in omnibus prædictis, & ſubſequentibus legibus, pactis, & conventionibus libere ſuccedendi:

Eadem inſuper Regnum & Comitatus in eandem perſonam, cum Franciæ, vel Caſtellæ, ſeu Legionis, aut Angliæ Regnis, aliquo unquam tempore non concurrant; neque ipſa Regnum Aragoniæ, ſeu Comitatus, ulli unquam alii Regno ſubdantur.

Et, ſi forte contingeret aliquod de prædictis, Franciæ, Caſtellæ, Legionis, vel Angliæ Regnis, ad aliquem Regem, vel Reginam Aragoniæ pervenire, ipſe vel ipſa Rex Aragoniæ ſeu Regina, ſi Regnum ſibi obveniens maluerint optinere, cadant, eo ipſo, quod illud acceptaverint, ab omni dominio atque jure, quæ in Aragoniæ Regno & Comitatu prædictis habebant, eaque libera & expedita ipſi Eccleſiæ Romanæ dimittere teneantur.

Ad ſucceſſionem eorum autem, in Regno ipſo cum Comitatu prædicto, veniant ipſorum filii ſive conjuncti, aut alii, A.D.1283. dv. I. alii, ſecundum modum & ordinem ſupradictos.

Et, quia noſtræ intentionis exiſtit, proſpero ſtatui dictorum Aragoniæ Regni & Comitatûs, Eccleſiis & incolis, eorumdem utiliter & efficaciter providere, volumus quod omnes Eccleſiæ prædictorum Regni & Comitatûs, tam Cathedrales, quàm aliæ, regulares & ſeculares, omneſque Eccleſiaſticæ perſonæ, illis libertatibus & immunitatibus, & ſpecialiter in electionibus, proviſionibus, & juribus aliis, eiſdem competentibus, omnino gaudeant, quæ ipſis competunt ſecundum Canonicas Sanctiones; & tam ab ipſis, quam filio ejuſdem Regis, ſic ab eo electo, & à te deputato, ſuiſque ſucceſſoribus, & aliis etiam perſonis ſecularibus, antiquæ conſuetudines approbatæ, bonaque uſagia Regni & Comitatûs eorumdem, quæ ſacris Canonibus non repugnant, illibata ſerventur.

Quæ vero, contra Sanctiones Canonicas, ſtatuta, ſeu alias introducta fuerint, omnino viribus careant; &, quatenus de facto proceſſerant, revocentur:

Eccleſiis ipſis, & perſonis Eccleſiaſticis, omnia bona inmobilia, ſive jura, quæ ſummarie ipſas poſſediſſe, vel quaſi poſſediſſe conſtiterit, eis ablata, præcipue per memoratum Petrum, quondam Regem Aragonum, de plano reſtituantur eiſdem; de illis verò, de quorum poſſeſſione taliter conſtare non poteſt, fiat eis juſtitiæ complementum.

Super prædictis Comitatu & Regno, cum memorato Petro, quondam Rege Aragonum aut ejus filiis, ſeu cum aliis quibuſcumque, pro eis, nullam ſocietatem dictus Regis Franciæ filius, vel iidem ſucceſſores inibunt; nec conventionem aliquem facient de reddendo illis, vel eorum alicui dicta Regnum, vel Comitatum, ſeu aliquam partem ipſorum, abſque ſedis Apoſtolicæ beneplacito & expreſſo conſenſu; nec aliquam aliam ſocietatem ſeu conventionem, hujuſmodi negotii proſecutioni nocivam.

Pro eiſdem quoque Regno & Comitatu, tam idem Regis Franciæ filius, quàm ſui ſinguli ſucceſſores in Regno & Comitatu prædictis, nobis, noſtriſque ſucceſſoribus ſingulis, & Eccleſiæ Romanæ, fidelitatis præſtabunt publicè juramentum, & homagium facient, per ſe ipſos, quum præſentes erunt ubi nos vel ſucceſſores noſtros præſentes eſſe continget; ſi vero abſentes fuerint, tunc per idoneam interpoſitam perſonam, ad hoc ſpecialiter deſtinandam, homagium facere, ac fidelitatis juramentum eis præſtare licebit; niſi forte, in hujuſmodi abſentiæ ipſorum caſu, nos, aut ſucceſſores noſtri ad hoc Nuncium elegerimus deſtinare; tunc enim deſtinato ad hoc, noſtro, eorumdem ſucceſſorum, & Eccleſiæ nomine, tam ipſe, quàm prædicti ſucceſſores ipſius in perſonis propriis idem juramentum præſtare, ac homagium facere tenebuntur: A.D.1283. Edv. I.

Eadem præterea juramentum & homagium, tam ipſe dictæ Franciæ Regis filius nobis, & noſtris ſucceſſoribus ſingulis, infra annum, poſtquam quivis eorumdem ſucceſſorum in ſummum Pontificem aſſumptus fuerit, quàm ſui ſucceſſores infra ſimile tempus, poſtquam in eiſdem Regno & Comitatu ſucceſſerint, renovare tenebuntur modo præſcripto.

Et nichilominus pro Regno & Comitatu prædictis ſolvent idem filius & prædicti ſui ſinguli ſucceſſores, nobis, noſtriſque ſingulis ſucceſſoribus, & ipſi Eccleſiæ Romanæ, annis ſingulis, in Feſto beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, censûs nomine, quingentas libras parvorum Turonen. ubicumque Romana Curia contigerit reſidere:

Incipient autem teneri ad cenſum hujuſmodi exolvendum, poſtquam tres partes eorumdem Regni & Comitatûs obtinuerint, licet alia quarta pars in ipſius filii, vel eorumdem ſucceſſorum ſuorum adhuc rebellione perſiſtat.

Quod, ſi forte idem Regis Franciæ filius, vel dictis ſucceſſores quocumque termino non ſolverint integre cenſum ipſum, & expectati per quatuor menſes, terminum ipſum inmediate ſequentes, de illo ad plenum non ſatisfecerint, eo ipſo erunt, taliter in dicti censûs ſolutione ceſſantes, excommunicationis vinculo innodati.

Quod ſi, in ſecundo anno, in prædicto ſolutionis termino, vel infra ſubſequentes quatuor menſes, eundem cenſum ſine diminutione qualibet non perſolverint, totum ipſum Regnum, cum prædicto Comitatu, Eccleſiaſtico erit ſuppoſitum interdicto.

Si vero, nec in tertio anno, eodem termino, nec infra quatuor menſes proximos, ſibi, per ſatisfactionem cenſûs ipſius, duxerint conſulendum, habeant adhuc, ad ſatisfaciendum, alios duos menſes;

Set, ſi nec in eodem tertii anni termino, nec infra ſex prædictos ſubſequentes menſes, ſit de cenſu eodem plenarie ſatisfactum, ex tunc tam idem ſæpefati Regis Franciæ filius, quàm ſucceſſores ejus, ab ipſis Regno & Comitatu, omnique jure, quod in eis habebant,

A.D. 1283. Edv. 1.

bant, eo ipſo cadunt ex toto, & Regnum ipſum, cum Comitatu prædicto, ad Romanam Eccleſiam, & ejus diſpoſitionem, ſeu ordinationem plenè ac liberè devolvatur.

Si autem, de ipſo primi termini cenſu, infra dictos tertium terminum, & ſex ſubſequentes menſes, plenarie ſatiſfacerent, nichilominus ſemper, pro ſingulis cenſibus ſingulorum terminorum, ſi ſimili modo in eorum ſolutione ceſſaverint, vel illos non ſolverint, ſimiles pœnas incurrant.

Cæterum cum idem Regis Franciæ filius, vel dicti ſucceſſores ejus, in Regem decreverunt coronari, quilibet, in ordine vicis ſuæ, coronam ab eadem ſede Apoſtolicâ requiret; ut, de ſpeciali mandato noſtro, vel ſucceſſorum noſtrorum, poſſit, per Terraconenſem Archiepiſcopum, apud Cæſar. Auguſtam ſolempniter coronari.

Hæc enim inter, felicis recordationis, Innocentium Papam 3. prædeceſſorem noſtrum, & memoratum Avum ejuſdem P. tempore, quo idem Avus dictum Regnum Aragon. ipſi Eccleſiæ Romanæ (ut prætactum eſt) optulit, extitit ordinatum.

Concedimus tamen quod ſæpefati Regis Franciæ filius, ad prædicta electus & deputatus, poſſit per te coronari, ſi velit; &, ſine alia noſtra requiſitione & mandato, per quem maluerit conſecrari.

Singuli verò ſui ſucceſſores in Aragoniæ Regno & Comitatu prædictis, prius petita ſuper hoc ab Apoſtolicâ ſede licentia, de ſpeciali mandato ſedis ipſius, ut in coronatione prædicitur, per eundem Terraconen. Archiepiſcopum conſecrentur.

Hæc omnia & ſingula memoratus filius, ab eodem genitore ſuo ad prædicta electus, & à te (ut præmiſimus) deputatus, ſe ac eoſdem ſucceſſores ſuos inviolabiliter ſervaturos, & hujuſmodi negotium ſollicitè proſecuturos, tibi, noſtro, ſucceſſorum noſtrorum, & ipſius Eccleſiæ Romanæ nomine, præfato Rege Franciæ genitore ſuo eadem univerſa & ſingula ſpecialiter approbante, & conſentiente in ipſis expreſſè pro ſe ac ipſis ſucceſſoribus ſuis, eos ad eadem obligando promittet, & proprio juramento firmabit; in eiſdem promiſſione ac juramento adiciens; quod hæc omnia, cum ad legitimam ætatem pervenerit, non differat, ſine difficultate aliqua, illi, ejuſdem Eccleſiæ Romanæ nomine, renovare, quem ad hoc ipſa Eccleſia duxerit deputandum.

Quod, ſi filius dicti Regis Franciæ, quem ipſe ad præmiſſa eligerit, ejus ſit forſan ætatis, quod ad juramenti præſtationem inhabilis habeatur, promittet idem Rex, ſuas ſuper hoc litteras concedendo, ſe, ac ſuum in Franciæ Regno hæredem, curaturum & facturum, bona fide, quod idem ſuus filius, cum ad ætatem, ad hoc aptam, pervenerit, præmiſſa omnia & ſingula ſimiliter promittet, & præſtabit, ſine contradictione qualibet, hujuſmodi juramentum tibi, vel alii, qui ad id fuerit per eandem Eccleſiam deputatus.

Promittet præterea idem Rex, ſub ſimilium teſtimonio litterarum, quod tam ipſe, quàm, poſt ejus obitum, ſuus in Franciæ Regno ſucceſſor, hujuſmodi negotium, bona fide, potenter & ſollicite proſequenter abſque dilatione ſeu intermiſſione, quas facti qualitas ſeu emergentium caſuum neceſſitas non inducet; quódque tam ipſe, quàm dictus ejus in Franciæ Regno hæres, eundem filium ſuum, ab eo, ut diximus, electum, & à te deputatum, ac ſucceſſores ipſius efficaciter in hujuſmodi proſecutione juvabunt; & curabunt & facient, bona fide, quod illi ſimiliter negotium ipſum efficaci ſollicitudine ac ſollicita efficacia pro viribus proſequentur.

Quod, ſi dictus ejuſdem Regis Franciæ filius, ad præmiſſa electus & deputatus, & ipſe Rex aut, eo non ſuperſtite, ſuus in eodem Regno ſucceſſor, hujuſmodi negotium proſequi neglexerint, nec poſt monitionem ſedis ejuſdem infra tempus competens, quod ad hoc ſedes eadem, ipſius negotii circumſtantiis & qualitate penſatis, duxerit præfigendum, debitæ proſecutionis inſtantiam reaſſumant, eo ipſo cadant a Regno & Comitatu prædictis; & libera & plena eorumdem Regni & Comitatûs diſpoſitio ſive ordinatio, ad Romanam Eccleſiam, abſque contradictione aliqua, devolvantur.

Nec idem Rex Franciæ, aut ſucceſſor ejus in Franciæ Regno, ex præmiſſis lege, conventionibus, ſive pactis, ad aliquod aliud teneantur, dummodo tantum de ſuo expenderint in hujuſmodi proſecutione negotii, quantum per Romanam Eccleſiam, pro ejuſdem proſecutionis ſubventione, receperint:

Si vero non tantum de ſuo expenderent, totum id, in quo ſumma taliter perceptorum expenſas, per eoſdem Regem & ſucceſſorem de ſuo factas, excedat, ipſi, Rex ſive ſucceſſor, eidem Eccleſiæ reſtituere tenebuntur.

Forma verò juramenti fidelitatis & homagii, faciendi à ſæpeſato ejuſdem

D.1283. A.D.1283. Edv. I.

Franciæ Regis filio, ad præmiſſa electo & deputato, ſuiſque ſucceſſoribus, pro Regno & Comitatu prædictis, hæc eſt;

Ego, Dei gratiâ, Rex Aragoniæ & Comes Barchinoniæ, plenum & ligium vaſſalagium & homagium faciens Eccleſiæ Romanæ, pro Regno Aragoniæ & Comitatu Barchinoniæ, in Terraconen. Civitate, ipſius territorio, diſtrictibus & pertinentiis (præfatæ Romanæ ac Terraconen. Eccleſiarum per omnia jure ſalvo) ab hac horâ in antea fidelis & obediens ero beato Petro, & Domino meo, Domino Martino, Papæ quarto, ſuiſque ſucceſſoribus canonice intrantibus, Sanctæque Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ; non ero in conſilio, aut conſenſu, vel facto, ut vitam perdant aut membrum, aut capiantur mala captione; conſilium, quod michi credituri ſunt per ſe, aut Nuncios ſuos, ſive per litteras, ad eorum dampnum, me ſciente, nemini pandam: &, ſi ſcivero fieri, vel procurari, ſive tractari aliquid, quod ſit in eorum dampnum, illud pro poſſe impediam; &, ſi, impedire non poſſem, illud eis ſignificare curabo; Papatum Romanum & jura Sancti Petri in Regno Aragoniæ, & Comitatu prædictis, adjutor eis ero, ad retinendum, & defendendum, ac recuperandum, & recuperata manutenendum, contra omnem hominem; univerſa & ſingula legem, conventiones, & pacta, contenta in Papalibus litteris ſupraſcriptis, plenarie adimplebo, & inviolabiliter obſervabo, nec ullo unquam tempore veniam contra illa; ſic me Deus adjuvet & hæc Sancta Dei Evangelia.

Dat. apud Urbem Veterem ſexto Kal. Septembris, Pontificatûs noſtri anno tertio.

De annuo Feodo Matthæo, Sanctæ Mariæ in porticu Diacono Cardinali, ſolvendo.

A.D.1283. A.D. 1283.

REX Theſaur. & Camerar. ſuis ſalutem,

Liberate, de Theſauro, noſtro, Uberto Doſgy, & Abractino Gerardi, Mercatoribus Florentinis, de ſocietate Pulicum & Rambertinorum, ſexaginta Marcas per manus ſuas liberandas venerabili Patri Domino Matthæo Sanctæ Mariæ in Porticu Diacono Cardinali, de termino Natalis Domini, anno Regni noſtri undecimo, de annuo feodo ſuo ſexaginta Marcarum, quod ei conceſſimus percipiendum ad Scaccarium noſtrum; niſi pecuniam illam ei prius liberaveritis per aliud breve noſtrum:

Recipientes ab eiſdem Mercatoribus literas ſuas patentes, receptionem dictæ pecuniæ teſtificantes.

Teſte Rege apud Brumburgh ſecundo die Septembris.

De ſtipendiis Gaſtoni de Bearn pro ſervitio Regi Caſtellæ, nomine Regis Angliæ, impendendo, ab Hugolino Vicio ſolutis.

D.1283. A.D.1283.

NOtum ſit cunctis, tam præſentibus, quàm futuris, quod nos Gaſto, Dei gratiâ, Vicecomes Bearn. Dominus Montis Cathani & Caſtri Veteris, recognoſcimus & confitemur recepiſſe mutuo ab Hugolino de Vicio, nobis tradente nomine Domini noſtri Regis Angliæ illuſtris, pro apparatu gentium noſtrarum, nobiſcum proficiſcentium in ſervitium, Domino Regi Caſtellæ illuſtri faciendum, nomine Domini noſtri Regis Angliæ ſupradicti, octingentas libras Turon. Nigrorum.

Quas ſervire promittimus, nomine prædicti Domini noſtri Regis Angliæ, ipſi Domino Regi Caſtellæ, & eas recipere in ſolutum ſtipendii vel gadgii Hoſpitii noſtri.

Et ſi forte, caſu aliquo contingente, dictas octingentas libr. non ſerviremus ipſi Domino Regi Caſtellæ prædicto, promittimus illas integre reſtituere dicto Hugelino, aut Nuncio Domini noſtri Regis Angliæ prædicti, eas cum hiis litteris repetenti, cum ab ipſo Hugelino, aut Nuncio prædicto fuerimus requiſiti, per quindecim dies poſt requiſitionem ipſius Hugelini, vel Nuncii memorati; & hæc ipſi Hugelino promiſimus bona fide.

Dantes nichilominus liberè licentiam & plenam poteſtatem ipſi Domino noſtro

A.D.1283. Edv. 1.

ſtro Regi Angliæ, & Seneſcallo ipſius in Vaſconia, vel ejus mandato, ut, auctoritate propria, de bonis noſtris & hominum terræ noſtræ tantum poſſit recipere, eorum quilibet vel omnes ſimul, quouſque de dictis octingent. libr. eidem Hugelino vel Nuncio ſæpedicto plene fuerit ſatisfactum.

A.D.1283. Edv. 1.

In quorum omnium & ſingulorum teſtimonium ſigillum noſtrum præſentibus duximus apponendum.

Dat. apud Bayas, Dominica prima menſis Octobris, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo tertio.

Pro Reſo filio Mereduci.

A.D.1283. An. 11. E. 1. L. A. f. 410. a. penes Camerar.

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitan. omnibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem.

Cum nos dediſſemus dilecto & fideli noſtro Reſo filio Mereduci, pro legali ſervitio ſuo, terram de Mechlaen, Kayo, Meb Weneo, & GWenonuch. & eidem Reyſo feciſſemus breve noſtrum Roberto de Tibbotot ad ponendum ipſum in ſeyſinam de prædictis terris: ac pro eo quod idem Reſus, indebito modo, contra conſuetudinem Regni noſtri non porrecta littera noſtra ſuper hoc prædicto Roberto directa, auctoritate propria intruſiſſet ſe in prædictis tenementis; ſuper quo prædictus Reſus coram nobis & conſilio noſtro per ſuam recognitionem convictus fuit: conſideratum fuiſſet coram nobis & conſilio noſtro in Parleamento noſtro, quod tenuimus apud Acton Burnel. in craſtino Sancti Michaelis, anno Regni noſtri undecimo, quod prædictæ terræ caperentur in manum noſtram, & quod prædictus Reſus reſponderet nobis de exitibus, quos percepit vel percipere potuit à tempore ingreſſus ſui uſque ad Parleamentum prædictum, & nichilominus quod prædictus Reſus remaneret in miſericordia noſtra pro uſurpatione ſua, cum etiam idem Reſus ultra donum, quod ei fecimus, de prædictis terris, uſurpâſſet ſibi terras de quibus Lewelinus filius Oweni, qui eſt infra ætatem, fuit ſeyſitus per cuſtodem ſuum tempore inceptionis ultimæ Gwerræ Walliæ; nec fuit intentionis noſtræ dare jus alienum: propter quod conſideratum fuit in Curia noſtra coram nobis, quod prædictus Reſus reſtitueret prædicto Lewelino terras, de quibus fuit ſeiſitus tempore inceptionis prædictæ Gwerræ, cum exitibus inde perceptis. Cum etiam idem Reſus, de voluntate noſtra, & per conceſſionem noſtram, & per poteſtatem, ſibi à nobis conceſſam, cepiſſet ad pacem & voluntatem noſtram homines de terris ſupradictis; conſideratum fuiſſet, quod prædicti homines devenirent ad voluntatem noſtram ad redemptionem ab ipſis pro voluntate noſtra capiendam, & ad ſtatuendum & ordinandum leges per quas gubernari deberent; nos, de ſpeciali gratia noſtra, & pro legali ſervitio, ab ipſo Reſo nobis impenſo, ſeiſinam de prædictis terris, quas indebito modo cepit, & quas in manum noſtram reddidit, ei reſtituimus & reddidimus tenendas ſecundum tenorem Cartæ noſtræ, quam ei inde fecimus; & remiſimus ei exitus quos percepit, vel percipere potuit, à tempore ingreſſus ſui, uſque ad Parleamentum prædictum: perdonavimus, etiam ei miſericordiam ad nos ſpectantem, pro uſurpatione ſua prædicta; Hoc ſalvo quod prædicto Lewelino filio Oweni reſtituantur terræ, de quibus fuit ſeiſitus tempore inceptionis prædictæ Gwerræ ſimul cum exitibus de prædictis terris perceptis: conceſſimus etiam prædicto Reſo, quod homines, quos prædictus Reſus cepit ad pacem & voluntatem noſtram, tàm de terris de propria hæreditate ipſius Reſi, quàm de terris quas ei dedimus, remaneant homines ipſius Reſi, quieti de corporibus & redemptionibus, & quod pro voluntate ſua ſtatuat & ordinet leges, per quas gubernari debebunt.

A.D.1283.

In cujus rei teſtimonium has litteras noſtras fieri fecimus patentes.

Teſte meipſo apud Acton Burnel, viceſimo die Octobris, anno regni noſtri undecimo.

Litera Radulfi Romanorum Regis de proſperitate ſua, & de fœdere amicitiæ cum Angliæ Rege perpetuando.

A.D.1283.
n. 12. E. 1.
fra Tur.

MAgnifico Principi, Domino Edvardo, Dei gratiâ, Regi Anglorum illuſtri, amico ſuo kariſſimo, Rudulfus, eadem gratia, Romanorum Rex ſemper Auguſtus, integerimæ dilectionis & amicitiæ continuum incrementum.

Licet æterni Imperatoris Imperium, cui omnes intendunt & obediunt creaturæ, per mortem lugubrem illuſtris quondam Hartmanni filii noſtri kariſſimi, diri doloris vulneribus, cordibus noſtris dederit inſanabilem cicatricem, per quem inclita domus veſtra noſtræ perpetuo amicitiæ fœdere fuerat colligata;

Tamen, quantum ad nos, mors ejuſdem filii noſtri amicitiam hujuſmodi non extinxit, ſed erga vos inviolabiliter perpetuo volumus obſervare quicquid veræ amicitiæ lex depoſcit.

Unde Serenitati veſtræ, ad augmentum gaudii amplioris, duximus intimandum quod proſperamur in omnibus, &, annuente Domino, votivis ſucceſſibus habundamus; ſublimaturi, divino præſidio, illuſtres filios noſtros ad titulos Principatus, & eiſdem Ducatus Auſtriæ, Stiriæ, & Karinchiæ conceſſuri.

Cæterum, cum Strenui viri, Fratres de Raperch Milites, ad Regnum veſtrum, pro quadam emenda, ſe tranſferant, magnitudinem veſtram rogamus, pleniſſimo cum effectu quatinus ipſos, noſtræ dilectionis intuitu, vobis habere dignemini favorabiliter recommiſſos; ſecurum ad nos reſpectum habentes, quod in ipſis tanta regnat ſtrenuitas & fidelitas tam ſincera, quod de illis poteſtis plene præſumere, & ipſis ſecurè commitere quicquid libet.

Dat. Hageri. Kal. Decembr. Regni noſtri decimo.

Magnifico Principi, Domino E. Dei gratiâ, Regi Anglorum illuſtri, Amico ſuo kariſſimo.

Litera Menevenſis Epiſcopi, per quam certificavit quod receperat mandatum Papæ de Matrimonio contrahendo inter Reſum filium Mereduci, & Audam de Haſtinges.

A.D.1283.
n. 12. E. 1.
4. f. 362. a.
Came-
ar.

UNiverſis Sanctæ Matris Eccleſiæ filiis, ad quos præſentes litteræ pervenerint, Thomas permiſſione Divina Men. Epiſcopus, ſalutem in Domino ſempiternam.

Litteras Venerabilis Patris, Domini Martini, Divinâ providentiâ, ſummi Pontificis, apud Landegoe, die Sanctorum Martirum Johannis & Pauli, anno Domini 1284. recepimus ſub hac forma.

Martinus Epiſcopus ſervus ſervorum Dei Venerabili Fratri Epiſcopo Men. ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Quantum cum Deo poſſimus hiis libenter annuimus, per quæ diſſidentes ad pacis ſolatium reducantur.

Ex parte ſiquidem nobilis viri Reſi Mereduci, & nobilis mulieris Audæ de Haſtinges, tuæ Dyoceſis, fuit propoſitum coram nobis, quod ex inimicitiis & Guerris, dudum inter ejuſdem R. ex parte unâ, & ipſius A. Progenitores ex alterâ, ſuſcitatis, & rerum & perſonarum pericula plurima ſunt ſecuta, & adhuc durant odia inter ſuperſtites eorumdem;

Unde dicti R. & A. ſperantes, per Matrimonialem communicationem ipſorum, poſſe ſuper præmiſſis plene reconciliationis commoda provenire, deſiderant invicem propter hoc matrimonialiter copulari:

Set, quia dicti Reſus & Auda tertio ex unâ parte, & quarto ex alterâ conſanguinitatis gradu ad invicem ſe contingunt, non poſſunt licitè ſuum in hac parte deſiderium adimplere;

Quare præfati R. & A. nobis humiliter ſupplicârunt ut providere ſibi ſuper hoc de oportunæ diſpenſationis remedio curaremus:

Super quo etiam Kariſſimus in Chriſto filius noſter, Rex Angliæ, illuſtris, per ſuas litteras, Apoſtolicæ Sedis gratiam imploravit:

Nos, igitur, eorumdem R. & A. ſupplicationibus inclinati, Fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, qua-

tinus

A.D. 1283. Edv. I.

tinus, ſi tibi per teſtes ydoneos & Juratos de prædictis inimicitiis, & quod per hujuſmodi conjugalem copulam poſſit ſuper eis, ut præmittitur, reconciliationis commoda procurari conſtiterit; ſuper quo tuam intendimus conſcientiam onerare.

Cum præfatis Reſo & Auda quod, impedimento hujuſmodi non obſtante, libere ad invicem matrimonium contrahere, ac in contracto poſtmodum licite remanere, valeant auctoritate noſtra diſpenſes.

Dat. apud Urbem Veterem 4. Idus Decembris Pontificatus noſtri Anno tertio.

In cujus rei teſtimonium, præſentibus litteris Sigillum noſtrum duximus apponendum.

Dat. die & loco ſupradictis, & conſecrationis noſtræ anno quarto.

Statuta Regis, edita in Nova Baſtida Valentiæ in Agenenſi Diœceſi.

A.D. 1283. An. 12. E. I. L. B. f. 330. b. Penes Camerar.

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, univerſis, præſentes litteras inſpecturis, ſalutem in Domino.

Noveritis quod nos habitatoribus Villæ noſtræ de Valentia, Agenenſis Dioceſis, infra decos ſeu terminos dictæ Baſtidæ, concedimus libertates & conſuetudines infraſcriptas, viz.

Quod per nos vel ſucceſſores noſtros non fiat in dicta villa queſta, tallia, nec albergata; nec ibi accipiemus mutuum, niſi gratis facere voluerint habitantes.

Item, Quod habitantes dicti Caſtri, & in poſterum habitaturi, poſſint vendere, dare, alienare omnia bona ſua, mobilia & inmobilia, cuicumque voluerint: excepto quod res inmobiles non poſſint alienare Eccleſiæ, nec Religioſis perſonis, nec Militibus; niſi ſalvo jure Dominorum de quibus feoda tenebuntur.

Item, Quod habitantes dictæ Villæ poſſint filias ſuas libere, ubicumque voluerint, maritare, & filios ſuos ad ſacros ordines promovere.

Item, Quod nos, nec Ballivi noſtri, non capiemus aliquem habitantem dictæ Villæ, nec vim ei faciemus, nec ſaſiemus bona ſua (dum tamen voluerit firmiter ſtare juri) niſi pro murtro, vel morte hominis, vel plaga mortifera, vel alio crimine, pro quo corpus ſuum & bona ſua nobis debeant eſſe incurſa.

Item, Quod, ad quæſtionem vel clamorem alterius, non mandabit, nec citabit Seneſcallus noſter, nec Ballivi ſui (niſi pro facto noſtro proprio vel querela) aliquem habitantem dictæ villæ extra honorem dictæ Villæ, pro rebus factis in dicta Villa, & pertinentiis & honore dictæ villæ, vel ſuper poſſeſſiones dictæ villæ & honore ejuſdem.

Item, Si aliquis, habitans in dicta villa, moriatur ſine teſtamento, & non ſint Hæredes qui debeant ſuccedere, Bailivus noſter & Conſules dictæ villæ bona defuncti, tamen ſcripta, commendabunt duobus probis hominibus dictæ villæ, ad cuſtodiendum fideliter per unum Annum & unum diem; &, ſi infrà illum terminum, appareant hæredes qui debeant ſuccedere, omnia bona dicti defuncti ſibi integraliter debent reddi; aliter bona mobilia nobis tradantur, & etiam immobilia, quæ à nobis in feodo tenebuntur, ad faciendum penitùs noſtram voluntatem; & alia bona inmobilia, quæ ab aliis Dominis tenebuntur, eiſdem Dominis tradentur ad faciendum eorum voluntatem; tamen ſolutis debitis defuncti ſecundum uſus & conſuetudines Agenenſes, ſi debita clara ſint, non expectato capite anni.

Item, teſtamenta, facta pro habitatoribus dictæ villæ in præſentia bonorum teſtium, valeant, quamvis non ſint facta ſecundum ſollempnitatem legis; dum tamen liberi ſua legitima portione non fraudentur, vocato ad hoc Capellano loci, vel aliâ Eccleſiaſticâ perſonâ, ſi commodè poſſit vocari.

Item, Quod nullus, habitans in dicta villa, de quocumque crimine ſit appellatus ſeu accuſatus, niſi velit, non teneatur ad duellum faciendum, nec ad defendendum per prælium, nec cogatur ad faciendum duellum; &, ſi refutaverit, propter hoc non teneatur pro convicto; ſet appellans, ſi velit, probet crimen, quod obicit, per teſtes, vel alias provocationes ſecundum formam juris.

Item, Quod habitantes in dicta villa poſſint emere & recipere, ad cenſum, vel ad donum, de quacumque perſona volente vendere, vel infeudare, vel res ſuas inmobiles dare; exceptis militaribus & francalibus feudis, quæ non poſſint emere nec recipere, niſi pro noſtra & ſucceſſorum noſtrorum voluntate.

Item, De quocumque ſolo, de quatuor braſſatis de lato & amplitudine & de 12. de longitudine, habebimus 6.d.ob.

Item, Et de quocumque ſolo, de 6. braſſatis de lato & amplitudine, & de 12. in longitudine, habebimus 8. d. ob. tantum ut ſecundum majus & minus, in Feſto Kathedræ Sancti Petri; & totidem de accaptagio in mutatione Domini: Et, ſi vendatur, habebimus de emptore vendas, videlicet, duodecim partem prætii pro quo vendetur; &, ſi obliæ ad terminum non ſolvantur, ut ſolet, nobis pro gagio perſolventur, & dictæ obliæ.

Item, Si arſinæ, vel alia maleficia clam fiant in dicta villa, & pertinentiis, & honore ejuſdem; fiet per nos, vel per locum noſtrum tenentem, emenda ſuper illis rebus, ſecundum bona Statuta & uſus approbatos Dioceſis Agenenſis.

Item, Seneſcallus noſter & Bailivus dicti loci tenentur jurare, in principio Seneſcalciæ & Ballivæ, coram probis hominibus dictæ Villæ, quod in dicto officio fideliter ſe habebunt, & cuilibet jus facient ad poſſe ſuum; & approbatas conſuetudines dictæ villæ & Statuta rationabilia obſervabunt.

Item, Conſules dictæ villæ mutentur quolibet anno, in Feſto Kathedræ Sancti Petri; & nos, & noſter Ballivus, debemus apponere & eligere, ipſa die, ſex Conſules catolicos de habitantibus in dicta villa; illos qui magis bona fide & communi proficuo in dicta villa, videbimus eſſe bonos: Qui Conſules jurabunt Ballivo noſtro & populo dictæ villæ, quod ipſi bene & fideliter gradabunt & gubernabunt nos & populum dictæ villæ: Et quod jura noſtra fideliter gubernabunt & tenebunt fideliter conſulatum; & quod non recipient ab aliqua perſona ſervitium ratione conſulatûs; quibus Conſulibus Communitas dictæ villæ jurabit dare conſilium & juvamen, & obedire; ſalvo tamen in omnibus jure noſtro, dominioque noſtro, & honore; & dicti Conſules habeant poteſtatem reparandi carrerias, vias publicas, fontes, pontes; & levandi per ſolidum & per libram, cum conſilio viginti quatuor habitantium in dicta villa, electorum pro communitate, miſſiones & expenſas de habitantibus in dicta villa, quæ per reparationem dictarum rerum fient, vel quæ fient per aliqua communia negotia, ad commune proficuum dictæ villæ redundantia. Et qui in carreriis ſordes miſerint, per Ballivum noſtrum & Conſules dicti loci puniantur, ſecundum quod eis videbitur faciendum. Et quilibet Laicus, qui in dicta villa vel pertinentiis ejuſdem habebit poſſeſſiones vel redditus, ratione illarum rerum, ipſe & ſucceſſores ſui in expenſis, miſſionibus & taliis, quæ fient per Conſules ad proficuum dictæ villæ, ut dictum eſt, faciant & donent, ut alii habitatores in dicta villa, per ſolidum & per libram; &, ſi hoc facere noluerint, quod noſter Ballivus eum pignoret ad inſtantiam prædictorum Conſulum; & Clerici, & aliæ perſonæ privilegiatæ ad hoc cogebuntur de omnibus ſuis poſſeſſionibus, quas non habebunt pro hæreditate; de quibus rebus hæreditariis non tenentur aliquid dare, niſi de eorum proceſſerit voluntate.

Item, Res comeſtibiles, deforis aportatæ ad vendendas, quæ de infra mediam leucam erunt aportatæ ad vendendas, non vendantur donec primo ad Palatium dicti Caſtri fuerint aportatæ: Et, ſi aliquis contra faciebat, emptor & venditor quilibet in duobus ſolidis & dimidio puniatur; niſi ſit extraneus, qui conſuetudinem ignoret.

Item, Quicumque alium percuſſerit, vel cirabit cum pugno, vel palma, vel pede, irato animo, ſi ſanguis non intervenerit, & clamor factus fuerit, in 5. ſolidis pro Juſtitia puniatur, & emendam faciat injuriam paſſo ſecundum rationem; &, ſi ſanguis intervenerit, in 29. ſolidis percuſſiens, ſi clamor factus fuerit, puniatur: Et, ſi cum gladio, vel fuſte, vel petrâ, vel tegulâ, ſi ſanguis non intervenerit, ſi clamor factus fuerit, in 20. Solidis percuſſiens pro Juſtitia puniatur: Et, ſi ſanguis intervenerit, & clamor factus fuerit, in 60. Solidis pro Juſtitia puniatur, & emendam faciat injuriam paſſo.

Item, Si aliquis alium interfecerit, & de morte culpabilis reperiatur, ita quod homicida reputetur, per judicium noſtræ Curiæ puniatur, & bona ipſius nobis fuerint incurſa; ſolutis tamen primò debitis ſuis.

Item, Si aliquis alicui oprobria dixerit, vel verba contumelioſa irato animo, & inde fiat clamor Ballivo noſtro, in duobus Solidis & dimidio pro juſtitiâ puniatur, & emendam faciat injuriam paſſo; &, ſi aliquis coram Ballivo noſtro, vel noſtra Curia, dicat verba contumelioſa irato animo, in 5. Solidis pro juſtitiâ puniatur, & emendam faciat injuriam paſſo.

Item, Quicumque bannum noſtrum vel Ballivi noſtri fregerit, vel pignus per ipſum factum & pro cauſa judicata ſibi abſtulit, in 30 Solidis pro juſtitia puniatur.

Item quicunque furatus fuerit leudam, in 10 Solidis puniatur.

Item adulter & adultera, ſi in adulterio reperiuntur, & Clamor factus fuerit, ut videbitur per homines fidedignos, vel in Judicio confeſſum fuerit in 100. Solidis quilibet pro juſtitia puniatur, vel nudi currant villam, & ſit obtio eorundem.

Item qui gladium emolutum contra alium irato animo traxerit, in 10. Solidis pro juſtitia puniatur, & emendam faciat injuriam paſſo.

Item qui furatus fuerit, de die vel de nocte, aliquam rem, valentem 2. Solidis vel infra, currat villam cum latrocinio ad collum ſuſpenſo; & in 5. Solidis pro juſtitia puniatur, & reſtituat latrocinium cui furatum fuerit; excepto latrocinio fructuum de quo fiet ut inferius continetur: Et qui furatus fuerit rem, valentem ultra quinque Solidos, prima vice ſignetur & in quadraginta Solidis pro Juſtitia puniatur; &, ſi ſit ſignatus per judicium Curiæ noſtræ, modo debito puniatur.

Item ſiquis intraverit de die ortos, vineas, prata alterius, & inde capiat fructum, fœnum, paleam, lignum, valens 12 d. vel infra, ſine voluntate illius cujus fuerit, poſtquam quolibet anno præconiſatus fuerit, in 2. Solidis & dimidio, ſoluturis conſulibus, ad opus dictæ villæ, pro Juſtitia puniatur; & totum, quod inde Conſules habebunt, debent ponere in commune proficuum dictæ villæ, utpote in reparatione carreriarum, pontium, fontium, & conſimilium; & ſi ultra 12. d. valet res quas inde ceperit, in 10. Solidis nobis pro juſtitia puniatur; & ſi de nocte quis intraverit, & fructum, fœnum, paleam vel lignum ceperit, in 30. Solidis nobis pro juſtitia puniatur, & emendam faciat dampnum paſſo. Et ſi bos, vacca, vel beſtia groſſa intraverint ortos, vineas, prata alterius, ſolvat Dominus beſtiæ 6 d. Conſulibus dictæ villæ; & pro porco, ſue, ſi intrent, 3 d. & pro duabus Ovibus, capris, ircis, ſolvat Dominus, cujus beſtiæ erunt, unum denarium Conſulibus dictæ villæ; & inde faciant, ut dictum eſt; & emendet cujus erit ortus, vinea vel pratum.

Item quicumque tenuerit falſum pondus, vel falſam menſuram, vel falſam alnam, dum tamen ſuper hoc debite erit inſtructum, in 60. Solidis puniatur.

Item pro clamore debiti, vel de contractu, vel alia cauſa ſimili, ſi ibidem, videlicet prima die in præſentia noſtri Ballivi confeſſum fuerit pro debitore, ſine lite, & ſine judiciis, nichil nobis pro juſtitia perſolvatur, ſcilicet infra 9. dies Ballivus noſter debet facere ſolvere & complere Creditori, quod fiſſum coram ipſo fuerit; aliter ultra debitor in 2. Solidis & dimidio nobis pro Juſtitia puniatur.

Item pro omni clamore ſimplici, de quo lis moveatur, & Judicia petantur, poſt ſententiam 5. Solid. nobis perſolvantur pro juſtitia.

Item deſſiciens ad diem, ſibi aſſignatam per bajulum noſtrum, in 2. Solidis & dimidio puniatur, & condempnetur in legitimis expenſis parti adverſæ.

Item Ballivus noſter non debet recipere juſtitiam neque gagium, quouſque fecerit ſolvi rem Judicatam, partique obtinuerit.

Item de quæſtione rerum immobilium, poſt ſententiam nobis 5. Solid. pro Juſtitia perſolvantur.

Item de quocumque Clamore, de quo lis moveatur, ſi actor ad probandum deſſecerit, in 5. Solidis pro Juſtitia puniatur, parti adverſæ in expenſis legitimis condempnandis.

Item Mercatus dictæ villæ debet fieri in die Jovis: Et ſi bos, vacca, porcus, ſus unius anni vel ſupra, vendatur per extraneum ad diem mercati, dabit venditor nobis unum denar. pro leuda; & de aſino vel aſina, equo vel equa, mulo vel mula unius anni & ſuperius, dabit venditor extraneus 2. d. nobis pro leuda, ſi infra nichil: de ove, de ariete, capro, irco unum ob. de ſalmaca bladi unum denar. de carteria, ob. pro leuda, & meſuragio nichil. de honere Hominis vitrorum unum denar. vel unum vitrum valens unum denar. de Salmaca coriorum groſſorum 2. denar. & de honere hominis vel de uno groſſo Coreo un. denar. de Salmaca ferei vel pannorum laneorum 2. d. de ſotularibus, de calceis, 'de anderiis, de patellis, de aſſaturibus, de cauderiis, de cultellis, de faucibus, de piſcibus ſalſatis, & conſimilibus, dabit venditor extraneus in die fori pro leuda · & intragio 2. d. de Salmaca de honere hominis de prædictis rebus & ſimilibus unum denar. de Salmaca urnarum, vel canarum unum denar. de onere hominis ob.

Item, nundinæ ſint in dicta Villa termino aſſignato, & quilibet mercator extraneus, qui habeat troſſellos multos & trocellum in dictis nundinis, dabit nobis pro intragio & exitu, & tanlagio, & pro leuda 4. d. de honore ho-

D.1284. v. I.

minis 1. d. & de rebus emptis ad utenſilia in Domo nichil dabit emptor pro leuda.

Item, quicumque voluerit, poterit facere furnum in dicta Villa, & in barris dictæ Villæ, & de quolibet furno ad coquendum panem ad vendendum, vel panem vicini ſui, dabit, cujus erit, nobis quolibet anno ſemel 10. ſol. oliberum.

Item juſtitia, facta per Notarium dictæ Villæ illam vim obtineant ut publica inſtrumenta optinent.

Item, ſi quis pro latrocinio ſuſpendatur, decem libræ nobis perſolvantur pro juſtitiâ, ſi bona ſua tantum valeant, ſolutis debitis ſuis; & reſiduum ſit hæredum ejuſdem.

Item, volumus quod Bajulus & Conſules dictæ Villæ poſſint facere ſtatuta inſimul, & non quilibet per ſe; dum tamen illa ſtatuta ſint & redundent ad commune comodum & utilitatem noſtram, & habitantium dictæ Villæ ipſius; ſtatutis ultra annum, à tempore quo facta fuerunt numerandum, minime valituris; niſi poſt dictum annum, per eos iterum confirmentur; & prædicta ſtatuta poſſint facere quandocunque & quotieſcunque eis videbitur expedire,

A.D.1284. Edv. I.

Item, nolumus quod alicui habitanti dictæ Villæ, pro debitis pignorentur panni lecti ſui, in quo ipſe vel ejus familia jacuerint; nec veſtes cotidianæ ſui corporis, nec arma, nec ferramenta, nec alia aptamenta cum quibus panem ſuum lucrantur.

In cujus, &c.

Dat. Ceſtr. viceſimo octavo die Decembris, anno, &c. duodecimo.

Quod Johannes Cardinalis ad alia in negotio Ceciliæ procedat, non obſtante quod Rex Franciæ literas promiſſorias non concedat.

D.1284. 12. E. 1.

MArtinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio J. tituli Sanctæ Ceciliæ Presbitero Cardinali, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

In quibuſdam articulis, contentis in literis Apoſtolicis, per quas tibi, ſub certa forma, conceſſimus poteſtatem Regnum Aragoniæ conferendi alicui de filiis cariſſimi in Chriſto filii noſtri Regis Franciæ illuſtris, quem ad hoc ipſe duxerit eligendum, ſecundum tenorem litterarum ipſarum promiſſio dicti Regis exigitur, & ſuper eadem promiſſione ſuarum patentium conceſſio litterarum;

Quia verò, ſicut intelleximus, dictus Rex in hujuſmodi litterarum conceſſione certis ex cauſis difficultatem ingerit, volumus & præſentium auctoritate mandamus ut, ſi Rex idem in hoc perſiſtat, & malit omnes & ſingulos prædictos articulos & contenta in eis (ſicut cedula, per Nuncios ejuſdem Regis nobis oblata, & in majoribus litteris, quas ipſi Regi deſtinamus, inſerta continet) ſolempniter tibi, nomine noſtro, & Eccleſiæ Romanæ, promittere; tu, ejuſmodi ſuâ promiſſione receptâ, non obſtante quod idem Rex præfatas ſuas literas non concedat, ad alia, quæ per præmiſſas noſtras litteras tibi ſunt commiſſa, procedas juxta formam tibi traditam per eaſdem.

A.D.1284.

Super dicta vero promiſſione ipſius tuas patentes litteras confici facias, & tuo pendenti ſigillo muniri, eas nobis, quàm cito commodè poteris, tranſmiſſurus.

Dat. apud Urbem Veterem quarto Id. Januarii, Pontificatûs noſtri anno tertio.

Quod Carolus ſecundo-genitus Philippi Regis Franciæ, cum ad ætatem habilem pervenerit, non niſi ea, quæ ipſum contingunt, in negotio Cæciliæ jurare debet.

D.1284. 12. E. 1. A. penes

MArtinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio Johanni, tituli Sanctæ Ceciliæ Presbitero Cardinali, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

A.D.1284.

In literis Apoſtolicis, per quas tibi attribuitur poteſtas Regnum Aragoniæ conferendi alicui de filiis cariſſimi in Chriſto filii noſtri Regis Franciæ illuſtris, quem ad hoc ipſe, primogenito excepto,

A.D. 1284. Edv. 1.

excepto, duxerit eligendum, poſt multa, quæ promittuntur, ſequuntur hæc verba:

Hæc omnia & ſingula memoratus filius ab eodem genitore ſuo ad prædicta electus, & à te ut præmittitur deputatus, ſe, ac eoſdem ſucceſſores inviolabiliter ſervaturos, & hujuſmodi negotium ſollicite proſecuturos, tibi, noſtro, ſucceſſorum noſtrorum, & ipſius Eccleſiæ Romanæ nomine, præfato Rege Franciæ genitore ſuo eadem univerſa & ſingula ſpecialiter approbante, & conſentiente in ipſis expreſſe pro ſe, ac ipſis ſucceſſoribus ſuis, eos ad eadem obligando, promittet; & proprio juramento adiciens, quod hæc omnia, cum ad legitimam ætatem pervenerit, non differet, ſine difficultate aliqua, illi, ejuſdem Eccleſiæ Romanæ nomine, renovare, quem ad hæc ipſa Eccleſia duxit deputandum.

Quod ſi filius dicti Regis Franciæ, quem ipſa ad præmiſſa elegerit, ejus ſit forſan ætatis, quod ad juramenti præſtationem inhabilis habeatur, promittet idem Rex, ſuas ſuper hoc patentes litteras concedendo, ſe, ac ſuum in Franciæ Regno hæredem, curaturum & facturum, bona fide, quod idem ſuus filius, cum ad ætatem, ad hoc aptam, pervenerit, præmiſſa omnia & ſingula ſimiliter promittet, & præſtabit ſine contradictione qualibet, hujuſmodi juramentum, tibi vel alii, qui ad id fuerit, per eandem Eccleſiam, deputatus.

A.D. 1284 Edv. 1.

Ne igitur, pro eo quod eadem verba in ſupradictis litteris Apoſtolicis generaliter & indiſtincte ſunt poſita, dubitatio aliqua forſitan oriatur, tenore præſentium declaramus dictum filium de præmiſſis, ut prædicitur in eiſdem litteris Apoſtolicis, ea ſolum promittere, jurare, ac renovare debere, quæ contingunt eundem.

Dat. apud Urbem Veterem quarto Idus Januarii, Pontificatûs noſtri anno tertio.

Bulla declaratoria, quid per conſuetudines approbatas, bonaque uſagia in Regno Aragoniæ ſit intelligendum.

A.D. 1284. An. 12. E. 1. L. A. penes Camerar.

MArtinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio Johanni, tituli Sanctæ Ceciliæ Presbitero Cardinali, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

In Litteris Apoſtolicis, per quas attribuitur tibi poteſtas Regnum Aragoniæ conferendi alicui, de filiis cariſſimi in Chriſto filii noſtri Regis Franciæ illuſtris, quem ad hoc ipſe duxerit eligendum, inter cætera continetur, quod omnes ipſius Regni antiquæ conſuetudines approbatæ, bonaque uſagia, quæ ſacris Canonibus non repugnant, illibata ſerventur: Quæ vero, contra pactiones Canonicas ſtatuta, ſeu alias introducta fuerint, omnino viribus careant, & quatenus de facto proceſſerant, revocentur;

A.D. 128

Quia verò, ex hiis, apud eundem Regem aliquis dubitationis ſcrupulus dicitur exoriri, tenore præſentium declaramus quod, per verba præmiſſa, illa tantummòdo ſtatuta, & alias introducta intelligimus, & intelligi volumus, in hoc caſu carere viribus, & quatenus de facto proceſſerant, revocanda, quæ ſic ſunt contra Canonicas Sanctiones, quod, abſque mortali peccato, & æternæ ſalutis interitu, nequeunt obſervari.

Dat. apud Urbem Veterem quarto Id. Januarii, Pontificatûs noſtri anno tertio.

De intercedendo, ad diſſenſionem inter Reges Franciæ & Siciliæ ex una, & Petrum Aragoniæ ex altera parte pacificandam.

A.D. 1284. An. 12. E. 1. Brevia Regis A. 12. E. 1. nu. 571.

REX Abbati Sancti Dionyſii in Francia, ſalutem.

Super diſſenſione inter Dominum veſtrum Regem Franciæ, & Dominum Regem Siciliæ, ex una parte & Petrum Aragon. & fautores ſuos ex altera, ac Regni Siciliæ per eundem P. occupatione facta, dolemus, novit altiſſimus, vehementer; &, ſi ad cauſam diſſenſionum inter ipſos pacificandam & ſedandam opem, operam & conſilium impendere poſſemus, utique gauderemus.

A.D. 128

Et hoc ob amorem quem erga Reges gerimus, & gerere debemus memoratos, & etiam pro ſtatu Terræ ſanctæ & Regum prædictorum, ac inſuper Chriſtianitatis commodo univerſæ; & ſuper eo quod proprio motu veſtro uſque, præter

A.D. 1284. Edv. 1.

ter dicti Domini veſtri Regis conſcientiam, nos ad hoc excitare voluiſtis, veſtræ benevolentiæ quantum poſſumus gratiamur, diſcretionem veſtram in hoc ſpecialiter commendantes.

Et quia Nuncii noſtri, quos nuper in Vaſconiam deſtinavimus, circa hoc de mandato noſtro laborare volentes, per ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Legatum ibidem in hac patiebantur repulſam, ſicut vos credimus non latere, circumſpectionem veſtram affectuoſe requirimus & rogamus, quatinus vos, qui Deum & pacem diligitis & cernitis quanta bona ex hujuſmodi pacis reformatione poterunt provenire, nobis conſilium & aviſamentum veſtrum ſignificare velitis, cujuſmodi conſilium & diligentiam apponere poterimus in præmiſſis.

A.D. 1184. Edv. 1.

Nos enim ad honorem Dei, & Eccleſiæ ſuæ Sanctæ, & commodum, & tranquilitatem partium prædictarum, ac etiam totius Chriſtianitatis conſilium, quantum poterimus, libenti animo apponemus.

Dat. apud Ebor. duodecimo die Januarii, anno Regni noſtri duodecimo.

De ſervitio, pro Rege Angliæ, per Gaſtonem de Bearn, Regi Caſtellæ præſtito.

A.D. 1284. An. 12. E. 1. L. B. f. 307. a. Penes Camerar.

NOverint univerſi, præſentem literam inſpecturi, quod nos Gaſto, Dei gratiâ, Vicecomes Bearn. Dominus Montis Cathani & Caſtri Veteris, vidimus quod Hugelinus de Vikio, familiaris illuſtris Domini Regis Angliæ, de denariis ejuſdem Domini Regis ſolvit Ramfredo de Monte Piſato Militi pro emenda duorum equorum, quos amiſerat in ſervitio, quod illuſtri Domino Regi Caſtellæ pro Domino noſtro Rege Angliæ fecimus, quinquaginta libras Morl.

Solvit inſuper Garſiæ Arnaldi, Domino de Navalls, decem libras Morl. pro emendâ unius equi, quem amiſerat in ſervitio ſupradicto.

A.D. 1284.

De quibus emendis, ſic factis, dictus Hugelinus habet literas alias à Militibus ſupradictis.

In cujus rei teſtimonium ſigillum noſtrum duximus præſenti literæ apponendum.

Dat. Pampilon. die Lunæ poſt Feſtum beati Vincentii Martir. anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo tertio.

De eodem ſervitio.

A.D. 1284. An. 12. E. 1. L. B. f. 268. a. Penes Camerar.

NOverint univerſi, pręſentes literas inſpecturi, quod nos, Gaſto, Dei gratiâ, Vicecomes Bearn. Dominus Montis Catani & Caſtri Veteris, confitemur quod recepimus ab Ugolino de Viquio, familiari Domini noſtri Regis Anglię illuſtris, dante & ſolvente de pecuniâ Domini noſtri prędicti duo milia, ducentas, & ſeptuaginta libras Turon. pro ſoldo quadraginta & unius Militum, de quibus erant ſeptem Baneriti; & pro ſoldo quinquaginta Labror. & novem Scuteriorum, pro ſexaginta duobus diebus, computandis à die Sabbati poſt Feſtum beati Martini Yemalis, uſque ad diem Jovis in octabis Epiphanię Domini, dando octo ſolid. Turonen. pro Milite, & ſex ſolid. Turon. pro Scutario, quaque die juxta ordinationem Domini Anth. Bek habitam ſuper iſtis.

Quos centum Milites & Scutarios, ad mandatum Domini noſtri Regis Anglię prędicti, & amplius viginti equos armatos, nobiſcum in Caſtellam duximus ad ſervitium Domini Regis Caſtell. & tenuimus in ipſius ſervitio per dies prędictos, de quibus centum & viginti equis armatis monſtram fecimus apud Stellam, coram Nunciis Domini Regis Caſtell. & Gubernatore Navarr. & Scoto fratre dicti Ugolini, ac multis aliis bonis viris,

A.D. 1284.

Recognoſcentes quod de prędicto ſoldo ultimam ſolutionem quindecim dierum recepimus, die Lunę poſt prędictas octabas Epiphanię Domini; de quibus duobus Militibus ducentis & ſeptuagint. libris Turon. nos gerimus pro contentis.

In cujus rei teſtimonium ſigillum noſtrum duximus pręſentibus apponendum.

Dat. apud Pampylon. die Lunę prędicta, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo tertio.

A.D. 1284. Edv. I.

A.D. 1284. Edv. I.

Magnates Scotiæ ſe obligant ad recipiendam Margaretam Filiam Erici Regis Norwegiæ, & Margaretæ Alexandri Regis Filiæ, in Dominam ſuam, & Regni Scotiæ hæredem.

A.D. 1284. An. 12. E. I. Ex. Autogr.

A.D. 1284.

OMnibus Chriſti fidelibus, ad quos præſens ſcriptum pervenerit, Alexander de Cumyns Comes de Buch. Conſtabularius & Juſticiarius Scot. Patricius Comes de Dunbar. Malliſius Comes de Stratherin, Malcolmus Comes de Leuenax, Rob. de Bruſ. Comes de Carrik, Donenaldus Comes de Mar. Gilbertus Comes de Anegus, Walterus Comes de Menetht. Willielmus Comes de Roſ. Willielmus Comes Sothirland, Magnus Comes de——aclin, Duncanus Comes de————& Johannes Comes Athol. tunc————lleti, Robertus de Brus Pr. Jacobus Seneſcall. Scot. Johannes de Balliolo, Johannes Cumyns, Willielmus de Soulys tunc Juſtic. Laodon. Ingeramus de Gynis, Willielmus de Moraviâ filius, Walterus de Moraviâ Milites; Alexander de——liolo, Reginaldus le Chen Pr. Willielmo de Sancto Clero, Ricardus Syward, Willielmus de Brethyn, Nicholaus de Haya, Henricus de Graham, Ingeramus de Balliolo, Alanus filius Comitis, Reginaldus le Chen filius, J———de Lindeſey, Patricius de———-raham———————tus de Matiſwel, Simon Fraſer, Alexander de Orgadia, Anegus filius Douenaldi, & Alang. filius Rotherici Barones Regni Scotiæ ſalutem in Domino.

Noveritis quod, cum ſicuti placuit altiſſimo, Dominus noſter, Alexander, primogenitus filius————Alexandri, viam ſit univerſæ carnis ingreſſus, nullâ prole legitimâ immediatè de corpore dicti Regis ſuperſtite,

Obligamus nos & hæredes noſtros artiùs per præſentes dicto Domino noſtro Regi & hæredibus ſuis de corpore ſuo immediatè vel mediatè——dentibus, qui de jure ad ſucceſſionem ipſius debent admitti, & in fide & fidelitate, quibus eis tenemur, firmiter & fideliter promittimus,

Quod ſi contingat dictum Dominum noſtrum Regem, filio aut filia, filiis aut filiabus legitimis de corpore ſuo non exſtantibus, vel de corpore dicti Alexandri filii ſui, diem ſuum extremum claudere in hac vitâ:

Nos omnes & quilibet noſtrûm, inclitam puellam Margaretam, filiam filiæ dicti Domini Regis, Margaretæ bonæ memoriæ, quondam Reginæ Norwagiæ, genitam de Domino Erico Rege Norwagiæ illuſtri, recipiemus, & prolem legitimam ex eâ decendentem, in Dominam noſtram & rectam hæredem dicti Domini noſtri Regis Scotiæ, de totò Regno——de Inſulâ Manniæ, & de omnibus aliis Inſulis, ad dictum Regnum Scotiæ pertinentibus, necnon & de Tyndalliâ & de Penereth, cum aliis omnibus——s, juribus, & libertatibus, ad dictum Dominum Regem Scotiæ ſpectantibus, vel ſpectare debentibus, & ————————ſua contra omnes qui vivere aut———poſſunt manutenebimus, ſuſtinebimus & defendemus pro totis viribus noſtris & toto poſſe noſtro.

Promittimus inſuper fideliter & fide & fidelitate, quibus dicto Domino noſtro Regi & poſteritati ſuæ tenemur, eidem Domino Regi & executoribus Teſtamenti——————————fecerit & duobus ex eis & etiam uni eorum, & nos & hæredes noſtros ad hoc ſtrictiſſime obligamus, & quilibet noſtrûm, per ſe ſingulariter obligatus eſt modo prædicto, quod quandocunque contigerit ipſum Dominum Regem mori & aliqui Ballivi —————————ores quicunque Rebelles fuerint & noluerint ſuis terminis ea, quæ debentur, eidem Domino Regi ſolvere dictis executoribus, qui ſe de Teſtamento ipſius intromiſerint ad perficiendam & ad implendam ultimam voluntatem————in vitâ ſuâ diſpoſuerit nos, hæredes noſtri, & quilibet noſtrûm & hæredum noſtrorum, dictos Ballivos & debitores Rebelles artiùs —— poteſtatem noſtram unà cum ——— executoribus vel aliquo eorundem diſtringi faciemus donec de omnibus & ſingulis debitis dicti Domini Regis eiſdem executoribus plenarie ſatisfecerint & de Rebellione emendam præſtiterint competentem: ſubicientes nos & hæredes noſtros & quemlibet noſtrûm ſe & hæredem ſuum———per ſe juriſdictioni & cohercioni venerabilium Patrum Epiſcoporum Sancti Andreæ, Glaſguen. Dunkelden. Abirden. Moravien, Breth. Galwathien. Dunblan. Catan. Ergadien. & ————

D.1284. v. 1.

A.D.1284. Edv. 1.

qui pro tempore fuerint, ut prædicti Epiſcopi omnes, vel eorum aliqui, vel aliquis poſſint & poſſit nos & hæredes noſtros & quemlibet noſtrûm & hæredum noſtrorum per cenſuram Eccleſiaſticam cogere & cohercere ad obſervandum firmiter, tenendum & ad implendum omnia & ſingula ſupradicta.

In cujus rei teſtimonium plures de nobis apponi fecerunt ſigilla ſua huic ſcripto.

Dat. apud ——on. quinto Februarii, anno Gratiæ milleſimo ducenteſimo octuageſimo tertio, & anno Regni Domini noſtri Regis triceſimo quinto.

Bulla Regi, de annuo cenſu Papæ ſolvendo.

D.1284. 11. E. 1. Autogr.

A.D.1284.

Martinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Cariſſimo in Chriſto filio . . Regi Anglorum illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Honorem tuum, fili cariſſime, decere credimus, ac tuis & Regni tui profectibus expedire, ut quod juſte debes ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Matri tuæ, ſic promptus exolvas quod gratiam acquiras ex debito, & commendari mereatur Celſitudo Regia ex affectu.

Cùm igitur cenſus annuus mille Marcharum ſterlingorum à te, ſicut nôſti, Romanæ Eccleſiæ debeatur, Serenitatem Regiam requirimus & rogamus attente, per Apoſtolica tibi ſcripta mandantes, quatinus cenſum ipſum, pro duobus annis tranſactis, terminatis in Feſto beati Michaelis proximo præterito, dilecto filio Magiſtro Giffredo, Cameræ noſtræ Clerico, in Anglia commoranti, has tibi litteras præſentanti, noſtro & Eccleſiæ prædictæ nomine facias integre & liberaliter aſſignari; ita quòd nos, id gratum habentes, Magnificentiam tuam poſſimus exinde meritò commendare.

Dat. apud Urbem Veterem Idus Februarii, Pontificatûs noſtri anno tertio.

Sub plumbeo ſigillo pendente a filo canabeo.

De annuo cenſu Papæ ſolvendo.

D.1284. 11. E. 1. Autogr.

A.D.1284.

Martinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio Magiſtro Giffredo, Cameræ noſtræ Clerico, in Angl. commoranti, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Cùm ſuper ſolutione annui cenſûs mille Marcarum ſterlingorum, in quo cariſſimus in Chriſto filius noſter Rex Anglorum illuſtris, pro duobus annis tranſactis, terminatis in Feſto beati Michaelis proximo præterito, nobis & Eccleſiæ Romanæ tenetur, tibi noſtro, & ipſius Eccleſiæ nomine, faciendâ, eundem Regem per noſtras litteras requiramus:

Nos, de tuæ diſcretionis induſtriâ plenariè confidentes, faciendi eidem Regi, noſtro, & Eccleſiæ præfatæ nomine, refutationem plenariam de hujuſmodi cenſu duorum annorum, poſtquam tibi de illo, præfato nomine, fuerit integrè ſatisfactum, plenam tibi auctoritate præſentium concedimus facultatem.

Dat. apud Urbem Veterem Idûs Februarii, Pontificatûs noſtri anno tertio.

Sub filo canabi.

De hiis, quæ acta ſunt inter Philippum Regem Franciæ & Carolum ſecundo-genitum ejus, ex una parte, & Johannem Sanctæ Siciliæ Presbyterum Cardinalem ex altera, in negotio Regni Siciliæ.

D.1284. 11. E. 1. A.f. 133.b …s Came-

A.D.1284.

Martinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio, Karolo Regi Aragonum illuſtri, nato cariſſimi in Chriſto filii noſtri Philippi Regis Franciæ illuſtris, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Dudum, propter injuſtitias, injurias, contumelias, doloſque diverſos à Petro, quondam Rege Aragonum, circa occupationem

pationem Inſulæ Siciliæ, vanoſque conatus & inſidias, ad alias partes Regni Siciliæ occupandas: ſeditionem in eadem Inſula motam: commotionem & concitationem populi factam inibi adverſus nos, rempublicam & Eccleſiam: contra nos & eandem Eccleſiam, quibus dictus Petrus, ratione Regni Aragoniæ, ipſi Eccleſiæ à, claræ memoriæ, P. avo ipſius Petri oblati & cenſualis, tam ab illo, quàm ab aliis ejus prædeceſſoribus conſtituti, ad fidelitatis debitum tenebatur; nec non & cariſſimum in Chriſto filium noſtrum Carolum illuſtrem Regem Siciliæ, non ſine multa temeritate commiſſos:

Poſt varias monitiones, prohibitiones, ac ſententiarum excommunicationis & interdicti prolationes, pœnarum indictiones & comminationes expreſſas, de dicti Regni Aragon. ac terrarum, tunc ipſius Petri, expoſitione ac privatione factas, & præcepta diverſa, quorum omnium idem Petrus ſe contumacem exhibuit contemptorem;

Regnum Aragoniæ terraſque prædicta, certo modo, de fratrum noſtrorum conſilio, exponentes, ipſum Petrum, tunc Regem Aragonum, Regno, & terris eiſdem, regioque honore ſententialiter, juſticia exigente, privavimus; & privantes expoſuimus Regnum & terras eadem occupanda catholicis, de quibus, & prout ſedes Apoſtolica duceret providendum, quoad ipſa Regnum & terras, Romanæ ſemper Eccleſiæ jure ſalvo, ſicut hæc omnia lata per nos, de ipſorum fratrum conſilio, ſuper hujuſmodi privatione, expoſitione ac occupatione, ſententia ſerioſe declarat:

Et quia, ubi non eſt gubernator, populus corruit, ne ipſorum Aragoniæ Regni & terrarum populus, factus abſque gubernatore, diutius vergeret in ruinam, dictam proviſionem, ſedi reſervatam eidem, deliberavimus exequendam:

Et ideo ad clariſſimum genus tuum, illibatam ejuſdem generis fidem, ad Domini devotionem, ad ipſum & eandem Eccleſiam indefeſſam, fervidum zelum ad exaltationem fidei orthodoxæ, cujus idem genus contra hoſtes ipſius fidei ſemper extitit ſingularis athleta, & ingentem illius potentiam, in obſequiis earumdem fidei & Eccleſiæ, feliciter temporibus retroactis expertam, conſiderationis ſolicitæ oculos convertentes, ad executionem proviſionis ipſius aliquem de ipſo genere, ſub Dei fiducia, quem ſemper ejuſdem generis clara progenies, & Regnum Franciæ inclitum, firmiſſimè credidit, devotiſſime honoravit & coluit, de fratrum eorumdem conſilio, deliberavimus eligendum.

In electione verò hujuſmodi, aliquem, de cariſſimi in Chriſto filii noſtri, Philippi Regis Franciæ illuſtris, Patris tui, filiis præferendum multiplex ratio perſuaſit:

Ideoque dilectum filium noſtrum Johannem, tituli Sanctæ Ceciliæ Presbyterum Cardinalem, ad hoc miniſtrum idoneum, de fratrum eorumdem conſilio aſſumentes, ad occupandum idem Aragon. Regnum & Comitatum Barchinoniæ (quæ eſt de terris expoſitis) quæ olim fuerant dicti Petri, de illo, ex ejuſdem Regis Franciæ filiis, quem ad hoc ipſe Rex elegerit, alio tum ab eo, qui ſibi eſt in dicto Regno Franciæ ſucceſſurus, ſub certis lege, conventionibus, & pactis, expreſſis in litteris noſtris, ſuper hoc Cardinali directis eidem, ab ipſo Rege Franciæ, ac eodem filio, ad id electo, per eum ſolempniter promittendis, ut eorum quemque contingerent, & inviolabiliter obſervandis, per dictum Cardinalem auctoritate Apoſtolica, quam in hac parte plene ſibi commiſimus, de ipſorum fratrum conſilio, volumus provideri, & ipſum ad id faciendum ſingulariter deputari;

Satuentes & decernentes quod, poſtquam ipſi Rex Franciæ, & filius ſuus, ad hoc electus ab illo, & à præfato Cardinali, ut prædicitur, deputatus, eandem legem, conventiones & pacta expreſſe acceptarent, & promitterent contenta in eis ſe inviolabiliter ſervaturos, dictuſque Cardinalis ipſum, ejuſdem Regem Franciæ filium, ad id deputaret, idem filius in præfato Regno Arragon. nomen & titulum Regium, in Comitatu quoque prædicto dignitatem omnem, quam dictus Petrus quondam Rex Aragon. in illo optinuit, ſortiretur, & tam per ſe, quàm per alios eadem Regnum & Comitatum libere occuparet, & faceret ſuo nomine occupari; eaque tam ipſe, quàm ſui perpetuò ſucceſſores in illis, certo ad illa ordine contento in eiſdem litteris, admittendi abſque contradictione aliqua, poſſiderent, & in ipſis, tanquam veri Reges, Comites, & Domini, adminiſtrarent legitimè & plene in eis jus Regis, Comitis & Domini; habituri in Terraconen. Civitate, ipſius territorio, diſtrictibus & pertinentibus; ſæpefatæ Romanæ ac Terraconen. Eccleſiarum per omnia jure ſalvo.

Dictus autem Cardinalis hujuſmodi negotium, juxta formam ſibi à nobis traditam, exequens diligenter auctoritate Apoſtolica, eidem in hac parte, commiſſa,

commiſſa de te; quem præfatus Rex Franciæ Pater tuus nominavit ad id ac elegit, ſub lege, conventionibus, atque pactis prædictis, juxta quaſdem moderationes, declarationes, & detractiones ſuper hoc per alias litteras noſtras, quarum tenor inferius annotatur, adhibitas, tam à te, quàm à præfato Rege Franciæ Patre tuo ſolempniter, juxta quod eidem Cardinali facta commiſſio exigebat, promiſſis, prout quemque veſtrûm contingunt ad occupandum Regnum Aragoniæ ac Comitatum Barchinoniæ prædicta, providit, teque ad id faciendum ſingulariter deputavit in Terraconen. Civitate, ipſius Territorio, diſtrictibus & pertinentiis memoratis; dictarum Romanæ, ac Terraconen. Eccleſiarum, per omnia jure ſalvo:

Tu verò hujuſmodi proviſionem & deputationem, taliter ab eodem Cardinale factas, prædicto Rege Franciæ genitore tuo approbante, ac in hiis expreſſe conſentiente, acceptâſti, & etiam recepiſti, prout in litteris, inde confectis, ipſius Cardinalis Sigillo munitis, plenius continetur:

Nos itaque, tuis ſupplicationibus inclinati, quæ in præmiſſis, ab eodem Cardinali taliter facta ſunt, rata & grata habentes, illa ex certa ſcientia, de ipſorum Fratrum noſtrorum conſilio, auctoritate Apoſtolica, confirmamus & præſentis ſcripti patrocinio communimus; defectum, ſi quis in eis, vel eorum aliquo, ex quacumque cauſa, extitit, ſupplentes de plenitudine poteſtatis; & tenores litterarum ipſius Cardinalis, necnon moderationum, declarationum, & detractionum prædictarum, de verbo ad verbum, præſentibus inferri facientes, qui tales ſunt.

Sanctiſſimo Patri, ac Domino ſuo Reverentiſſimo, Domino Martino, Divina Providentia, Sacroſanctæ Romanæ ac univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Johannes, Dei permiſſione, tituli Sanctæ Ceciliæ Presbyter Cardinalis, devotus ſervus ejus & Filius, cum humili recommendatione ſui, devotiſſima pedum oſcula beatorum.

Reverentiſſimæ Sanctitatis veſtræ litteras, ad me directas, recepi tenorem, qui ſequitur, continentes;

Martinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio Johanni, tituli Sanctæ Ceciliæ Presbytero Cardinali, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Qui Regna transfert atque conſtituit, ipſe Scripturæ Sacræ docet eloquio Regnum à gente transferendum in gentem, propter injuſtitias, injurias, contumelias doloſque diverſos:

Sane injuſtitiam manifeſtam Petri, *&c. prout in anno ſuperiore de 27. Aug.*

Quæ autem, inter Philippum, Dei gratiâ, Regem Francorum illuſtrem, & Carolum ejus ſecundo genitum, ex una parte, & Me J. tituli Sanctæ Ceciliæ Presbiterum Cardinalem, veſtro & Eccleſiæ Romanæ nomine, ex altera, actá ſunt, præſcriptarum auctoritate litterarum, juxtá mandatum veſtrum, tenore præſentium ad veſtræ deduco notitiam Sanctitatis,

Sunt autem acta hujuſmodi quæ ſequuntur.

Anno Domini 1284. Menſis Februarii die viceſima, Indictione 12. Pontificatûs veſtri anno tertio, memoratus Rex, coram Prælatis & Baronibus Regni Franciæ, propter hoc Pariſiis evocatis, (lectis priùs ſupraſcriptis litteris, ac petitionibus ipſius Regis, nobis per Bajocen. & Sibytonen. in Aurialen. Eccleſia Archidiaconos, ejuſdem Regis Nuncios, oblatis, & reſponſionibus ad eaſdem; prout hæc, in litteris veſtris Patentibus, incluſis tamen in quodam pargameno Bullato, ad eundem Regem, necnon & quibuſdam aliis ad me directis; & tam eidem Regi, quam michi per venerabilem virum & diſcretum Magiſtrum Egidium de Caſtelleto, notarium noſtrum traditis, & expoſitis in vulgari, pleniùs continentur) ab eiſdem Prælatis & Baronibus requiſivit, & petiit fidele Conſilium ſibi dari, utrum ſibi expediret ac deceret idem negotium Regni Aragoniæ & Comitatûs Barchinoniæ aſſumere, & etiam acceptare, ſub lege, conventionibus, pactiſve, in veſtris contentis litteris, ſuper hoc confectis, juxta moderationes, declarationes, & conceſſiones, de novo per memoratum notarium allatas & oblatas.

Qui quidem Prælati & Barones viceſimam primam Februarii, ad tractandum & conferendum ſuper hoc & deliberandum & viceſimam tertiam diem ejuſdem Menſis, ad reſpondendum & dandum ſuper hoc ſua conſilia, ſtatuerunt.

Ipſa vero viceſima prima die, ſummo mane, ipſi Prælati & Barones, convenientes ad Palatium Regis, lectis iterum præfatis litteris, & expoſitis in vulgari, in partes altrinſecus ſeceſſerunt; qui, cum in Principio ſuæ deliberationis, ſicut antea, ſemper in varias traherentur ſententias, tandem illo, ut pie credendum eſt, cujus agebatur negotium, inſpirante, cujus etiam, cum voluerit, operatio non novit molimina tarditatis, repentè, & quaſi ſub eâdem horâ, in Idemtitate conſilii ac Sententiæ reſederunt, licet ipſis ſegregaret locorum diſtantia, &, in quo concordaret; una partium, altera penitus ignoraret; videlicet, quod, conſideratis omnibus, Regi Franciæ expediebat & Regno, ipſumque Regem decebat, prædictum negotium aſſumere, & etiam acceptare.

Quod, cum Barones Prælatis, per Nobilem Virum Simonem Dominum de Nigella Militem, nunciâſſent, ego & dictus Notarius, non expectatâ die craſtinâ, ad danda conſilia aſſignatâ, ſignificabamus Regi ut, ad Palatium ſuum accederet, reſponſionem & conſilium à Prælatis & Baronibus auditurus.

Quibus idem Rex acquieſcens, ſtatim, duobus filiis ſuis, Philippo & Carolo, ſecum adductis, venit ad Palatium; &, adunatis invicem Prælatis & Baronibus, præſente ibidem toto ipſius Regis conſilio generali, aliorumque multitudine numeroſa, Bituricenſis Archiepiſcopus, de voluntate & mandato Prælatorum, propoſuit pro ipſis, & reſpondit ipſi Regi, quod, conſiderato honore Dei, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, ac ipſius Regis & Regni Franciæ, necnon & utilitate fidei Catholicæ, expediens erat Regi, ipſumque decebat, juxta moderationes, declarationes, & conceſſiones, allatas & oblatas per memoratum notarium, hujuſmodi negotium acceptare; & in hoc omnes & ſinguli conſentiebant, & hoc etiam conſulebant.

Mox verò, prædictus Dominus de Nigallâ, pro Baronibus, de mandato eorum & expreſſo conſenſu, propoſuit quod in eandem ſententiam & conſilium concordârant, & concordabant, & etiam conſulebant.

Rex verò, continuo reſpondit, grates vobis omnibus refero quod bonum & fidele conſilium præbuiſtis; & adjunxit, ad honorem Dei & Sanctæ Matris Eccleſiæ, ſub forma prædicta, aſſumimus hujuſmodi negotium, & etiam acceptamus.

Et, ut hæc omnia de Concilio Prælatorum & Baronum procederent, injunxit eiſdem Prælatis & Baronibus, ut in Craſtino ad Palatium redirent, ut de ipſorum conſilio unum de Filiis ſuis, excepto Primogenito, ad hoc eligeret, & etiam nominaret.

Quod, dicta die craſtina, præfatis Prælatis & Baronibus convenientibus & conſentientibus, de Carolo ſecundogenito dicti Regis extitit adimpletum.

Sane, diebus aliquot intermiſſis ex cauſa, tertio Kal. Martii, ego & Notarius ſupradictus accedentes ad Regem, petimus, quod agendum ſupererat, in negotio Regni Aragonum, & Comitatûs Barchinoniæ, adimpleri.

Statimque duobus Filiis ſuis memoratis, Philippo & Carolo, unà cum conſilio ſuo vocatis & præſentibus, lectis coram ipſis ſupraſcriptis litteris, & per me Cardinalem diſtincte & per Articulos expoſitis in vulgari, idem Rex genitor, & præfatus Carolus, ipſo genitore approbante, & in hiis expreſſe conſentiente, univerſa & ſingula, in ſupraſcriptis litteris contenta (quæ memoratus Carolus filius à me ſigillatim, ſuper unoquoque interrogatus, ſe aſſeruit intellexiſſe, michi, veſtro & Eccleſiæ Romanæ nomine ſolempniter ſtipulanti, eadem univerſa & ſingula, prout unumquodque ipſorum contingunt, juxta quaſdam detractiones, declarationes, & conceſſiones, factas & faciendas, acceptato negotio, prout iſta, in quibuſdam veſtris litteris ad ipſum Regem, & aliis ad me directis, & per ipſum notarium ipſi Regi & michi traditis, plenius continentur) ſe inviolabiliter ſervaturos, & negotium hujuſmodi proſecuturos ſolempniter promiſerunt, ſe ad hoc, & Succeſſores ſuos, prout quemque eorum contingunt, ſpecialiter obligando.

Quibus actis ego J. Cardinalis de memorato C. Regis Franciæ Filio, ad occupandum idem Aragoniæ Regnum & Comitatum Barchinoniæ providi, & ipſum ad id faciendum ſingulariter deputavi, ſub modo, qui ſequitur infraſcriptus.

Ego J. tituli Sanctæ Ceciliæ Presbyter Cardinalis, auctoritate Apoſtolica, michi in hac parte plenè commiſſâ, de vobis Domine C. quem Pater veſter, Philippus, Dei gratiâ, Rex Franciæ illuſtris, ad id nominavit, & elegit; ſub lege, conventionibus, pactiſve, ab eodem genitore veſtro, ac vobis michi Sanctiſſimi Patris ac Domini, Domini Martini, Divinâ Providentiâ, ſummi Pontificis, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ nomine, ſub forma præſcripta ſolempniter promiſſis, prout quemque veſtrum contingunt, ad occupandum Regnum Aragonum & Comitatum Barchinoniæ provideo; & vos ad id faciendum ſingulariter deputo, in Terraconen. Civitate, ipſius territorio, diſtrictibus, & pertinentiis, memoratæ Romanæ ac Terraconen. Eccleſiarum per omnia Jure ſalvo; cujuſmodi proviſionem & deputationem taliter

D.1284. .1.

A.D.1284. Edw. I.

liter à me factas, idem Carolus, memorato Rege Franciæ genitore ſuo approbante, & in hiis expreſſe conſentiente, acceptavit, & recepit: Philippo fratre ſuo primogenito præſente, & in hiis eidem Carolo congaudente; homagium autem & Juramentum, prout in noſtris litteris continetur, ab eodem Carolo exigam & recipiam, cum ad ætatem, ad hoc aptam, pervenerit; quam implere creditur idem Carolus, infra Menſem à tempore confeſſionis præſentium, numerandum.

In cujus rei teſtimonium Sigillum meum duxi præſentibus appendendum.

Dat. anno prædicto Kal. Martii Pontificatûs veſtri anno tertio.

Litera Alfonſi Regis Caſtellæ ad Martinum Papam, de Reconciliatione cum Sancio filio.

D.1284. 12. E. 1. .f.180. a i Came-

A.D.1284.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri ac Domino, Domino M. Divina Providentia, Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſummo Pontifici, Alfonſus, eâdem gratiâ, Rex Caſtellæ, Toleti, Legionis, Galliciæ, Sibiliæ, Cordubiæ, Murciæ, Geyhennii, atque Algarbii, Pedum Oſcula beatorum, cum Reverentia filiali.

Licet, inter cæteras virtutes, in omnibus dignoſcatur hominibus plus decere clementia præ cæteris, tamen plus elucet in Regibus; unde, ipſa ſuadente, ex officio dignitatis, miſericordiam in ſubditis exercere tenemur, & lapſis pietatis præſidio ſubvenire, & quanto magis hiis, quos nobis ſanguinis indempnitate natura conciliat, ſic in ſubditis, vigor fidei & devotionis augetur, ſic pax & tranquillitas Regnis acquiritur, & juſtitia gubernatur, ex hoc Deo placent Reges, & Præconium humanæ laudis acquirunt.

Quapropter Sanctiſſimam Paternitatem veſtram latere nolumus quod, licet Sancius, cariſſimus filius noſter, juvenili ætate, pluſquam voluntate inductus, & etiam temporis ſuggerente malitia, necnon ad falſas quorumdam æmulorum noſtrorum ſuggeſtiones, viſus fuerit à paternæ devotionis ſemitis deviâſſe, tamen illuſtratus lumine veritatis, noſtræ miſericordiæ gratiam cum devotione lacrimabiliter imploravit, & cordis contritione, oris confeſſione, ac operis ſatiſdatione ad veram rediit pœnitentiam de commiſſis.

Nos autem, qui miſereri volumus potius quam ulciſci, cum gratiſſimum ſit genus veniæ, ad multa ejus humilitatis & devotionis judicia clementer ſibi indulximus, & ſupplices recepimus in gratiæ noſtræ ſinum; ſicut paternæ pietatis officium eſt errantes filios per devia ad ſemitam veritatis reducere, nil humanius eſt quam ſaluti reſtituere ſubditos, nec dum filios, qui debent humanis & divinis legibus & Parentibus educari, cum pater & filius eadem ſit perſona; omnes etiam offenſas & culpas, quas ipſe contra nos propterea viſus fuerit hactenus incurriſſe, ſibi de clementia nobis innata, ex certa conſcientia noſtra, remittimus, & ipſum, benigne recipientes ad gratiam conſuetam, de cætero ipſum volumus beneficio reſtitutionis in integrum congaudere.

Et ſiquid nos, in neceſſitate poſiti, ac iracundia temptati ob filialis devotionis inobedientiam, & oppreſſionem, quæ & quibuſdam noſtris æmulis tenebamur, in prædicti filii noſtri præjudicium diximus, tractavimus, ſeu fecimus ſanciri, ducti conſilio, revocamus ac nullius eſſe momenti decernimus; cum, Deo comparante, ad veram ſit ſatisfactionem converſus: nam humanis lapſibus multipliciter Dei miſericordia ſubvenitur.

Hæc veſtræ ſanctiſſimæ Paternitati ad præſens ſignificare curavimus; ut, ſicut in adverſitatibus, veſtra Pietate nobis compatiendo vos exhibuiſtis participes, ſic de converſione filii, ad viam ſalutis, Paternitas veſtra congaudeat; omni filiali devotione veſtræ Clementiæ ſupplicantes, quatinus eundem filium noſtrum benigne in veſtræ Sanctitatis gratiam, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ commendatum habere veſtra dignetur Paternitas; cum idem ſignanter mandaverimus, quod vos Patrem, & ſacroſanctam Romanam Eccleſiam Matrem reverenter, ſuorum primogenitorum more, cognoſcat.

Unum etiam, ſancte Pater, nolumus præteriri ſilentio, quantum auxilium, quantum veritatis & æquitatis conſilium, veræ dilectionis inſignium, tempore hujus præteritæ turbationis veſtra Sanctitate, & in venerabilibus fratribus veſtris invenimus, pro quibus ad gratiarum multiplicium debitum nos & poſteros noſtros, vobis & Romanæ Eccleſiæ, perpetuo feciſtis obnoxios.

A.D. 1284. Edv. 1.

Non enim invenimus tantam fidem, quam in Romana Eccleſia; nam alii quorum auxilium ex debito ſperabamus, nos, loco auxilii, irriſerunt.

Et ad horum majorem evidentiam veritatis, hanc Cartam fieri juſſimus, & ſigillo noſtro parvo aureo mandavimus ſigillari.

A.D. 1284. Edv. 1.

Dat. Sibilliæ die Jovis viceſimo tertio die Martii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo quarto.

Magiſter Johannes de Cramona, Rege mandante, ſcripſit.

Litera Erici Regis Norwegiæ de Confœderatione renovanda.

A.D. 1284. An. 12. E. 1. L. A. f. 443. b. Penes Camerar.

Magnifico Principi, fratri ſuo in Chriſto kariſſimo, Domino Edwardo, Regi Angliæ illuſtri, Ericus, eâdem gratiâ, Rex Norwegiæ, ſalutem, & ſinceræ dilectionis affectum, cum continuis gloriæ & honoris incrementis.

Noverit Excellentia veſtra quod nos dilectos ac fideles noſtros, ſcilicet, Dominum Bernardum Baronem, & Dominum Vineun. Milites noſtros, fecimus, conſtituimus & ordinavimus noſtros, veros ac legitimos Procuratores, ac Nuncios ſpeciales, ad exhibendam vobis literam confœderationis, factam inter magnificos Principes Dominum Henricum, claræ memoriæ, Patrem veſtrum ex una parte, & Patrem veſtrum in Chriſto kariſſimum Regem Magnum ex altera:

Et ad petendum à veſtra Celſitudine dictam confœderationem renovari ac etiam confirmari, & ut omnia contenta in dicta confœderatione inviolabiliter conſerventur:

Necnon & ad promittendum ex parte noſtra, quod omnia promiſſa & conventa in eadem confœderatione ſervabimus, & ſervari faciemus, ac etiam confirmabimus per modum & formam, ſecundum quem modum ſeu formam prædictam confœderationem duxeritis confirmandam.

A.D. 1284.

Concedimus & dictis Nunciis noſtris ac procuratoribus noſtris plenam poteſtatem & ſpeciale mandatum exponendi, coram vobis, ſeu illo, vel illis, quos ad hoc duxeritis deputandos, dampna, gravamina & injurias, quæ vel quas, Mercatoribus Regni noſtri à Ballivis & aliis, in Dominio veſtro, & maximè in Lennio contra juſtitiam cotidie inferantur:

Et petendi & ſupplicandi ut Excellentia veſtra hujuſmodi injurias & gravamina ceſſare faciat, & dampna reſarciari:

Ac omnia alia faciendi, quæ nobis & hominibus noſtris viderint expedire, & nos facere poſſimus ſi perſonaliter intereſſemus; ratum & gratum habituri quicquid prædicti Nuncii noſtri fecerint in præmiſſis & circa quodlibet præmiſſorum.

In cujus rei teſtimonium præſentes fecimus ſigilli noſtri munimine conſignari.

Dat. Bergis anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo quarto, ſexto Kal. Maii, anno verò Regni noſtri quinto.

Bulla, ad Regem de omnibus commiſſis, in guerris inter ipſum & Simonem de Montfort, & Lewelinum Principem Walliæ, abſolvendum.

A.D. 1284. An. 12. E. 1. L. A. f. 38 b. penes Camerar.

Martinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, venerabilibus fratribus Wygornien. & Bangoren. Epiſcopis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Ex parte cariſſimi in Chriſto filii noſtri Edwardi Regis Angliæ illuſtris fuit propoſitum coram nobis, quod olim inter claræ memoriæ Henricum Regem Angliæ illuſtrem, Patrem ſuum, & ipſum Edwardum ac eorum in hac parte ſequaces ex parte una, & quondam Symonem de Monteforti, & alios adhærentes eidem ex altera; & poſtmodum inter eundem Regem Edwardum, & quondam Leulinum, qui pro Principe Walliæ ſe gerebat, ac David fratrem ipſius Leulini & eorum complices, guerrarum diſcrimine fluctuante diutius, ex variis concurſibus multa homicidia religioſorum, & ſecularium, Clericorum & Laycorum; etiam ſacrilegia inſuper, furta,

A.D. 1284.

D.1284.
.1.

furta, rapinæ, & incendia Eccleſiarum, Monaſteriorum, & aliorum locorum Eccleſiaſticorum; injectiones quoque manuum in religioſos & Clericos ſeculares, in ſacris & in minoribus ordinibus conſtitutos, fuerint in illis partibus tam per eos, quàm per alios de mandato ſuo, non ſine nota ſacrilega, perpetrata; propter quod tales ſacrilegi, & excommunicati, ac illi ex eis clerici vel religioſi, qui ſe poſtmodum forſan immiſcuêre divinis, irregulares eſſe noſcuntur.

Quare dictus E. Rex, de ſua & aliorum prædictorum ſalute ſollicitè cogitans, nobis humiliter ſupplicavit ut, cum in culpa hujuſmodi eſſe credatur quamplurima multitudo, providere ſuper hoc de benignitate ſedis Apoſtolicæ curaremus.

Nos, autem, non mortem peccatorum, ſed ut convertantur & vivant potius affectantes, & ne tanta multitudo, ſi eſt ut prædicitur, ſubjaceat diſcrimini animarum, miſericorditer præcavere volentes, Fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus quatinus, de præmiſſis diligentius inquirentes, ſi tantam in præmiſſis inveneritis multitudinem, & ſingulares perſonas aliquas deliquiſſe quibus conſideratis earum conditionibus & meritis ſit in hac parte merito conſulendum, vos vel alter veſtrûm illi vel illis, ex hujuſmodi ſacrilegis & excommunicatis, qui ad vos propter hæc humili ſpiritu duxerint recurrendum, poſtquam Eccleſiis, vel Monaſteriis, aut aliis locis Eccleſiaſticis, & paſſis injuriam, de illatis dampnis & injuriis ſatisfecerunt competenter, auctoritate noſtra, juxta formam Eccleſiæ, abſolutionis beneficium impendatis.

A.D.1284.
Edv. 1.

Cum clericis vero, ſi qui fuerint, tam religioſis, quàm ſecularibus, qui facti immemores, vel juris ignari, nec in contemptum clavium, ſic ligati divina officia celebraverunt, injuncta eis pro modo culpæ pœnitentia ſalutari, auctoritate ſimili diſpenſetis hac vice, prout ſecundum Deum eorum ſaluti videritis expedire.

Proviſo attentius quod, ſi alicujus, vel aliquorum, ex prædictis ſacrilegis, & excommunicatis, ex qualitate, quantitate, vel modo commiſſi facinoris, perſonarum vel locorum, ſeu aliis ponderatis circumſtantiis, adeo fuerit gravis & enormis exceſſus, quod ſuper hoc ſit ipſa ſedes merito conſulenda, illum vel illos ad ſedem mittatis eandem, abſolutionis vel diſpenſationis beneficium petituros.

Dat. apud Urbem Veterem ſeptimo Kal. Junii. Pontificatûs noſtri anno quarto.

Bulla Martini Papæ per quam commendat Regem Angliæ pro eo quod crucem aſſumpſit.

D.1284.
12. E. 1.
A. ſ.6.
Came-

A.D.1284.

Martinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edwardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Exultat in Domino Romana Mater Eccleſia, novum illi canticum concinit, ſibique in gratiarum uberes actiones erumpit, quod, ſuperni Regis circumfultus auxilio, tanquam reverentiæ filius, Rex Catholicus & Princeps devotiſſimus, recognoſcens tenenſque recenti memoria ingentium miſeriarum anguſtias, & gravium calamitatum incendia, quibus Terra ſancta, proh dolor! indeſinenter affligitur, quæve propriis inſpexiſti oculis, manibus contractaſti, pridem in illis partibus, divinis inſiſtendo ſervitiis, conſtitutus, te per dilectos filios Magiſtrum W. Canonicum Wellen. & nobilem virum Heleyam, Regiæ Magnitudinis Nuncios, quos affectione paterna facieque ſerena recipimus, voluntarium obtuliſti vivificæ crucis ſignaculum, ad tui redemptoris injurias ulciſcendas, aſſumere in Terræ ſanctæ ſubſidium memoratæ.

Hæc ſunt, fili cariſſime, quæ de te libenter audimus, quæ de tuis actibus avidis percipimus auribus: Hii ſunt rumores gratiſſimi votis noſtris: Hæc ſunt acceptiſſima nova nobis, quæ tanto potius noſtri cordis interiora demulcent, quanto perſonam Regiam ſinceriori caritate proſequimur, tuæque ſalutis augmentum deſiderio cupimus ampliori.

O quàm ſalubris eſt Rex inclitæ diſpoſitio mentis tuæ! quam bonum celebreque propoſitum! quam laudanda intentio!

Quid enim commendabilius? quid fructuoſius? quid utilius, obſequio Jeſu Chriſti? qui pro minimis ſumma retribuit, pro modicis elargitur ampliſſima, pro terrenis æterna compenſat.

Nos itaque, hujuſmodi oblationem Regiam, tibi divinitus inſpiratam, multipliciter in Domino commendantes, &

A.D. 1284. Edv. I.

gratam habentes quamplurimùm & acceptam, ac intendentes te in proſecutione illius oportunis, prout valebitur, ſubſidiis adjuvare, Celſitudinem Regiam rogandam attempte duximus & hortandam, in remiſſionem tibi peccaminum ſuadentes, quatinus humili devotione recogitans quod Dei filius pro te tuæque redemptionis commodo, poſt multiplices contumelias & terrores, poſt dira flagella, ſævaque vulnera, poſt ignominioſa ſputa innumeraque opbrobria, crucis patibulum pertulit, quod in hac parte ſalubriter concepiſſe dinoſceris efficaciter exequaris ad laudem divini nominis, tuæ ſalutis profectum, & honoris Regii memorabile incrementum.

A.D. 1284. Edv. I.

Nec mireris ſi dicti Nuncii moram apud nos ultra tuum, & ſuum forte propoſitum contraxerunt; nam, propter abſentiam aliquorum ex fratribus noſtris, quos tunc pro certis negotiis miſeramus; & propter ſollempnitates feſtivitatum proximo præteritarum, circa quas nos vacare decuit, & etiam propter emergentium negotiorum varietates, quæ inevitabiliter nos urgebant, prædictos Nuncios comode nequivimus citius expedire; & ſic eos manſuetudine Regiâ merito habere poteris excuſatos.

Dat. apud Urbem Veterem ſeptimo Kal. Junii, Pontificatûs noſtri anno quarto.

Bulla Martini Papæ Quarti, in qua reſpondet Regi Angliæ ad 8 Petitiones, quas idem Rex ei mandavit de decima Terræ ſanctæ, & aliis eandem Terram tangentibus.

A.D. 1284. *An. 12. E. I.* *Lib. A. fol. 89. b. penes Camerar.*

Martinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio, E. Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Venientes ad nos, diebus iſtis præteritis, dilecti filii Magr. W. Canonicus Wellen. & nobilis Vir Helias Nuncii tui, nobis ex parte tua quaſdam petitiones, Regias præſentârunt.

Nos autem, circa petitiones eaſdem noſtra ſtudia convertentes, illas cum fratribus noſtris examinavimus diligenter, ut noſtri tuis correſponderent affectus; & tandem ſuper hiis, deliberatione præhabitâ, reſponſiones noſtras ad petitiones hujuſmodi tenore tibi præſentium nunciamus, tam petitiones, quàm reſponſiones prædictas præſentibus inſeri facientes quarum tenores tales ſunt.

Prima Petitio. Prima Petitio tua; Quod concedatur tibi tota Decima, nunc collecta in Regnis Angliæ, & Scotiæ, & in omnibus terris tuis, videlicet, in Yberniâ, Walliâ, Waſconiâ & Pontino;

Reſponſio. Reſponſio. Tibi, ſignum Crucis, infra Feſtum Natalis Domini, proximo futurum, in Terræ ſanctæ ſubſidium, ſollempniter aſſumenti, & puplicè deferenti, concedimus Decimam collectam in Regno Angliæ, Yberniæ, & Walliæ, & etiam in Regno Scotiæ; ita ſi ad id cariſſimi in Chriſto filii noſtri, Regis Scotiæ, conſenſus accedat; in quo caſu, de Decimâ ipſius Regni Scotiæ, tenearis Magnatibus ejuſdem Regni transfretare volentibus, juxta proviſionem ſedis Apoſtolicæ ſubvenire: Hujuſmodi autem Decima tibi aſſignabitur per biennium, ante terminum ad paſſagium per ſedem Apoſtolicam præfigendum; in Waſconiâ vero & Pontino, Decima eadem concedi non poteſt, quia cariſſimo in Chriſto filio noſtro Regi Franciæ illuſtri, ſecundum ordinationem Lugdunen. Concilii, eſt conceſſa.

A.D. 1284.

Secunda Petitio. Secunda Petitio; quod Romanus Pontifex mittat ad partes prædictas aliquem, de quo confidat, qui poſſit inquirere an Decima ſit ritè & tempore ſuo ſoluta; & an collectores aliquos mulctaverint pro Decimâ nullo modo, ſeu ſuo tempore non ſoluta; vel ſi collectores ſub alio quocunque colore pecuniam receperint, & in uſus ſuos converterint, & quod hujuſmodi mulctæ & pecuniæ ſic receptæ tibi ſimiliter aſſignentur.

Reſponſio. Reſponſio. Mittetur aliquis, de quo tu poſſis & debeas confidere, cui per te, ac per tuos aſſiſtere poteris in commiſſis, cum ab eo extiteris requiſitus, qui inquiret an Decima fuerit debitè ac ritè ſoluta; & quod per inquiſitionem hujuſmodi inveniri poterit & haberi, aſſignabitur tibi eo modo ut Decima ſupradicta: de mulctis vero & pecuniâ per collectores male receptâ quod petitur, non poteſt decenter admitti, cum enim collectores, &c. ad id non habuerint poteſtatem, conſtat eas extortas

A.D.1284. Edv. I.

tortas fuiſſe illicitè: ſcil. qui eas extorſerunt puniendi ſunt, & pecunia, juxta ordinationem ipſius ſedis, illis, à quibus extorta fuerit, eſt reddenda.

Tertia Petitio.

Tertia Petitio. Item, quod Nuncio illi, ſic mittendo, poſſis aliquem de tuis adjungere, ita quod illi duo auctoritate Apoſtolica poſſint inquirere & exequi ſupradicta.

ſponſio.

Reſponſio. Iſta Petitio non conceditur, quia nulli invenitur eſſe conceſſa, imo licet aliquando petita fuerit; tamen fuit, ex cauſis rationabilibus, denegata tempore Concilii Lugdunenſis.

uarta Petitio.

Quarta Petitio. Item petis Decimas, ſecundum verum valorem, in prædictis Regnis & terris, ad quinquennium, pro Terræ ſanctæ ſubſidio, tibi dari.

ſponſio.

Reſponſio. Tibi, ſignum Crucis infra Feſtum Natalis Domini, proximo futurum, in Terræ ſanctæ ſubſidium, ſollempniter aſſumenti, & pupplice deferenti, concedimus Decimam in Anglia, Wallia, & Ybernia per tres annos, competenti tempore, prout videbitur, colligendam, & aſſignandam per biennium ante dictum terminum ad paſſagium præfigendum.

inta Petitio.

Quinta Petitio. Item petis omnia & ſingula, ad Terræ ſanctæ ſubſidium in Lugdunen. Concilio aſſignata, tibi ſimiliter aſſignari.

ſponſio.

Reſponſio. Fiet, juxta ordinationem ſedis Apoſtolicæ, quod in iſta Petitione continetur, in terris illis, in quibus Decima concedetur.

xta Petitio.

Sexta Petitio. Item ea quæ de redemptionibus votorum proveniunt, legata indiſtincte, relicta, & legata ſpecialiter in Terræ ſanctæ ſubſidium, & bona inteſtatorum, ad tam pium negotium proſequendum, petis tibi, de benignitae Apoſtolica, aſſignari.

ſponſio.

Reſponſio. Tibi, ſignum Crucis, infra Feſtum Natalis Domini, proximo futurum, in Terræ ſanctæ ſubſidium, ſollempniter aſſumenti, & pupplice deferenti, concedimus in terris illis, in quibus & Decimam, redemptiones votorum Terræ ſanctæ, & legata in ſubſidium Terræ ſanctæ indiſtincte relicta; bona vero inteſtatorum concedi non poſſunt, quia bona illa de jure ad alium debent deferri, & nunquam invenitur hoc fuiſſe conceſſum.

Septima Petitio.

Septima Petitio. Item petis primos fructus beneficiorum, vacantium in prædictis Regnis & terris, ad decennium tibi dari; beneficiorum cum Curâ Rectoribus, ad ſuſtentationem eorum, portione congrua per locorum ordinarios primitus aſſignatâ.

Reſponſio.

Reſponſio. Hæc Petitio non conceditur, nec ulli adhuc Principi, etiam in Terræ ſanctæ ſubſidium, eſt conceſſa.

Octava Petitio.

Octava Petitio. Quod, prædictis Petitionibus exauditis, tu ſignum vivificæ Crucis aſſumes, ita quod citra quinquennium, ad arripiendum iter verſus Terram Sanctam nequaquam arteris; nec iter hujuſmodi ultra quinquennium, nimium fortaſſis donec ſenueris, differatur.

Reſponſio.

Reſponſio. Placet quod infra quinquennium, ad iter arripiendum nequaquam arteris, nec ultra prædictum quinquennium cogaris adeo id differre, quod ad negotium proſequendum inhabilis habearis.

Scire quoque te volumus, quod, ſi in præmiſſis aſſumptione, delatione, & inſuper voti Crucis proſecutione, juxta dictæ ſedis arbitrium te deficere forte contigerit, intendimus quod diſpoſitio prædictorum omnium ad Romanam Eccleſiam devolvatur, & apud eam remaneant libere, ac ſi factæ per nos reſponſiones ſeu conceſſiones hujuſmodi non fuiſſent.

Dat. apud Urbem Veterem ſeptimo Kalend. Junii, Pontificatûs noſtri anno quarto,

Litera per quam Rex conceſſit reſtituere bona Eccleſiaſtica, ablata in Guerra Walliæ.

D.1284. A. 12. E. I. f.368. a. Camer.

A.D.1284.

CUM Principibus liceat juſtam Gwerram exercere, prout Canonicæ permittunt ſanctiones (cujus occaſione excellentiſſimus Princeps Dominus Rex Angliæ illuſtris in Wallia contra ſuos nocentes, neceſſitate urgente, & pro ſui juris defenſione, dudum bellum aggreſſus fuerit, quod merito, juxta communem hominum opinionem, juſtum debet reputari) ad ſerenationem conſcientiæ Domini Regis prædicti, & ut indempnitati Eccleſiarum, locorum Religioſorum, & perſonarum Eccleſiaſticarum ſalubriter proſpiciatur, per conſilium præfati Domini Regis & alios, ad hoc ſpecialiter convocatos, ſub modo ſubſcripto extitit ordinatum,

A.D. 1284. Edv. I.

In primis, quod de bonis, ab Eccleſiis ablatis, per fidedignos, per eundem Dominum Regem & Prælatos deputandos & juratos, fiat inquiſitio ſpecialis: Et, ſi compertum fuerit quod bona, merè Eccleſiaſtica, utpote libri, calices & cætera ornamenta Eccleſiaſtica, ab Eccleſiis ſint ablata, ſi deprædantes ſolvendo fuerint, per eos fiat reſtitutio plenaria Eccleſiis, taliter ſpoliatis, & per Dominum Regem ad reſtitutionem eorumdem diſtricte compellantur: Quod, ſi ſolvendò non fuerint, per Dominum Regem inde plenaria fiat reſtitutio.

Et, quia plerique viri Eccleſiaſtici arma contra Dominum Regem detulerunt, & tanquàm hoſtes inimicos contra ipſum ſe geſſerunt, ſiqua bona eis ablata fuerint, nulla ei fiat reſtitutio in hac parte: Cæteris autem perſonis Eccleſiaſticis, innocentibus, nec opem vel auxilium inimicis dicti Domini Regis præſtantibus, fiat reſtitutio de ablatis, & de talibus, innocentibus vel nocentibus, ſpecialiter inquiratur.

Laicis verò de bonis ſuis ablatis omnis reſtitutio denegetur, niſi pauperibus, debilibus & miſerabilibus perſonis; quibus idem Dominus Rex proſpicere voluerit intuitu pietatis.

De incendiis autem, ſiqua facta ſunt, & in quibus locis, & ſi ex præcepto Domini Regis proceſſerunt, indago fiat ſpecialis; &, ſi Eccleſiæ, vel Capellæ, ſeu Domus religioſæ, prætextu guerræ, combuſtæ fuerint, de bonis Regiis reparentur: & idem de domibus Prælatorum & eorum, qui ex parte Domini Regis fuerint, eſt cenſendum; de incendiis autem Eccleſiarum, ſiqua ex præcepto dicti Domini Regis, ſeu ipſius ratihibitione facta fuerint, ſi hujus incendiarii ſolvendo non fuerint, vel aliàs nequeant inveniri, ſumptibus ipſius Domini Regis reparentur de ſuâ munificentia gratioſâ.

De homicidiis vero voluntariis, in Eccleſiis, Cimiteriis, ſeu locis ſacris perpetratis, quæ certum eſt ea de voluntate ipſius Domini Regis nullatenus proceſſiſſe; nec incendiarios Eccleſiarum ſeu locorum, poſt denunciationem factam, per alium, quàm per ſummum Pontificem, ſeu alium ipſius auctoritate poſſe abſolvi, quod placeat dicto Domino Regi ſummo Pontifici ſcribere, ſupplicando quod aliquibus Prælatis vices ſuas committat, qui eos à ſententia excommunicationis, quam ſic incurrerunt, abſolvere valeant de exceſſibus memoratis; Dominus etiam Archiepiſcopus & alii Prælati interim rogentur à denunciatione illorum, qui ſic ſententiam excommunicationis incurrerunt, totaliter ſuperſedeant, quouſque remedium circa excommunicatos tale abſolvendos fuerint conſecuti.

Ad hęc, de Cimiterio de Aberconewaye diligenter inquiratur, ſi illud per Epiſcopum aliquem fuerit conſecratum; quod ſi fuerit ad alios uſus, quàm ſacratos, nullatenus poterit deputari, abſque ſedis Apoſtolicæ licentia ſpeciali.

Expediens videtur quod incendiarii, ſic excommunicati, ante denunciationem, contra eos faciendam, erga Prælatos ſuos laborent pro abſolutionis beneficio, ſub celeritate præcipua, eiſdem impendendo.

In cujus rei teſtimonium, ſigilla venerabilium Patrum Dominorum Bathonenſis & Wellenſis Menevenſiſque ac Norwicenſis Epiſcoporum, & religioſorum virorum, Prioris Provincialis fratrum Prædicatorum, & Miniſtri ordinis Minorum, præſentibus ſunt appenſa.

Dat. apud Baladeuclyn decimo ſeptimo Kal. Julii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo quarto.

De Diſcordia inter Ducem Brabantiæ & Comitem Gelriæ pacificanda.

A.D. 1284. *An. 12. E. I.*

Clauſ. 12. E. I. m 6. d.

REX egregio viro & amico ſuo kariſſimo, Domino J. Duci Brabantiæ, ſalutem & ſucceſſibus proſperis habundare.

In deſideriis noſtris potiſſime gerimus, & inſtantia multæ ſollicitudinis excitamur, ut cunctis Chriſti fidelibus, & proximis noſtris, & ptæſertim hiis, quibus ſumus affinitate vel amoris contracti fœdere aliquatenus colligati, diſſenſionis materiam pro noſtris viribus præcidamus, cum ipſe Dux noſter & auctor omnium, pacem præ cęteris diligens, illam in terris duxerit velut donum gratiſſimum relinquendam.

Audito igitur quod inter vos ex parte una & nobilem virum Comitem Gelr. ex alterá gravis noviter eſt diſcordia ex cauſis aliquibus ſuſcitata, penſantes perſpicue & mentalibus oculis intuentes quod multa diſcrimina, nedum corporum, set etiam animarum in perſonis partium & ſubditorum earumdem, necnon & ſibi adhęrentium quoquo modo emergere poſſent

D.1284. v. I. quod abſit ad totius Chriſtianitatis diſpendium ex turbatione tam gravium perſonarum ad extinguendum fomites odiorum, pro commodo ac ſalubri quiete diſcordium reformanda, viros providos & diſcretos venerabilem patrem A. Dunelm. Epiſcopum, Johannem de Veſcy, Johannem de Lunetot Milites, & Magiſtrum Thomam de Sudington, Clericum, Secretarios & fideles noſtros ad vos duximus deſtinand. rogantes quatenus patrem pacis habentes præ oculis, & guerræ fatis ambiguis, iminentibuſque circumquaque periculis cautius obviantes, animum convertatis ad pacem & quæ dicti fideles noſtri pro bono pacis ex parte noſtra vobis duxerint ſuadenda credatis; viam, ſi quam invenerint ad externimand. diſcordiam ſic ſubortam, pro noſtra inſtantia benignius acceptantes. A.D.1284. Edv. I.

Datum apud Baladeuchlyn 20. die Junii.

De Satisfactione, pro Eccleſiis in Guerra Walliæ ſpoliatis & Combuſtis, facienda.

D.1284. 12. E. I. .f.379.b. Came- EXcellentiſſimo Principi, ac Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ Frater J. permiſſione Divinâ, Cantuarienſis Eccleſiæ Miniſter humilis, totius Angliæ Primas, ſalutem illam quam verum tribuit ſalutare, cum omni reverentiâ & honore.

Quamvis nuper contrá Wallenſium indomitam proterviam coegeret pupplica neceſſitas innocentiam cordis veſtri vexilla erigere, & agones victorioſi certaminis attemptare:

Quia tamen inter præliantium eventus varios plurima ſunt commiſſa, quæ, præter veſtri juſſiones imperii, læſiſſe videntur in rerum diſpendiis, & perſonarum gravaminibus Eccleſiaſticam plurimum libertatem, vos, ad ea quæ Dei ſunt paratum gerentes animum, voluiſtis ut nos, qui in ſpiritualibus habemus Mageſtati Regi famulari, provideremus ſollicite, ne in hac parte quiſquam remaneat conſcientiæ veſtræ ſcrupulus in futurum ex illis quæ præter intentionem veſtram, ut plurimum in prædicti progreſſu prælii contigerunt.

Quia igitur veritatem quærit regia celſitudo, nec decet gradum noſtrum vobis palpando ſuggerere falſitatem.

In primis dominationi veſtræ ſcribimus, quod in hiis factis, quæ contra legem altiſſimi perpetrantur, intentio boni, licet reatum attenuet, dampnationis tamen periculum non excludit, ſicut nec eſt immunis à ſcelere, qui furatur ut elemoſinam largiatur; nec recte incedit qui ad finem intentus callem eligit tortuoſum.

Secundo, adicim. quod licet contra vel præter voluntatem noſtram expreſſam, & ratihibitionem multæ fuerint injuriæ Eccleſiis & Eccleſiaſticis perſonis ac innocentibus aliis irrogatæ, non tamen poteſt ſe Mageſtas Regia excuſare in hiis, quæ ſub diſſimulationis veſtræ pallio provenerunt. A.D.1284.

Quam ſi à principio Guerræ, ſeveritatis Regiæ terroribus fuiſſent malefactores hujuſmodi pœnalibus judiciis refrænati, non accidiſſent ex parte maxima Eccleſiarum gravamina, quæ poſtea ſunt ſecuta.

Obligatur igitur in talibus veſtra Dominatio, ex favore; favere nempe dicitur qui, cum poſſit, & cui ex officio incumbit manifeſte, imminenti facinori deſinit obviare.

Tertio, quia per partes Walliæ viſitationis freti officio tranſeuntes, perſonas Eccleſiaſticas & Monaſticas audivimus conquerentes de Eccleſiis & Sacris ædibus ſpoliatis & pariter concrematis: Laicos etiam de rebus ſuis ab Eccleſiis & cimiteriis in quibus reconditæ fuerant, ſacrilegè aſportatis; ipſorum querelis cupientes ſatisfacere de aſſenſu conquerentium ordinamus ut de aſſenſu Regio perſonæ eligantur teſtimonio fidedignæ, quæ per loca omnia Walliæ circueant deſolata, & vocatis qui fuerunt evocandi inquirant cum omni diligentiâ fidedignos per juratos de hujuſmodi malefactis, & perſonis illorum qui talia perpetraverunt; & ſi compertum fuerit quod bona Eccleſiaſticis officiis deputata, utpote, libri, calices, campanæ vaſa, veſtimenta vel ornamenta quælibet de Eccleſiis ſublata fuerint vel alias undecumque, ad reſtitutionem eorumdem integram, ac intereſſe ſuper injuriis, raptores hujuſmodi ſi perſonæ notæ fuerint, & ſolvendi habeant poteſtatem per cenſuram Eccleſiaſticam; &, ſi illa non ſufficiat, per Serenitatem Regiam compellantur; quod ſi perſonarum notitia non valeat indagari, vel notæ non ſufficiant ſatisfacere de prædictis, credimus

A.D.1284.
Edv. 1.

musMageſtatem Regiam pro ratione prætacta ad ſatisfactionem hujuſmodi obligari; Ita tamen quod raptores, ad ſolutionem impotentes, ſicut excommunicati gravi pœna canonica percellantur.

Clericos nota qui contra jura Regiæ Mageſtatis arma hoſtiliter detulerunt, vel alios ad hujuſmodi injurias excitaverunt cujuſcumque gradus fuerint aut honoris, cum hoc fuerit in forma Canonica declaratum per ſuos ordinarios conpelli præcipimus, ut tam ſufficienter ſatisfaciant Regiæ Majeſtati, ne nos ad hæc manus cogamur extendere duriores.

Si vero Clericis hujuſmodi nichil habentibus, niſi de bonis Eccleſiaſticis quicquam ablat. fuerit de eiſdem, reſtituendum illud credimus Eccleſiæ, non materiali fabricæ ſet congregationibus pauperum fidelium, quibus præſunt per ſuperiorem vel bonorum virorum induſtriam ad hoc ſpecialiter electorum; & reſtitutionem faciant ſpoliatores ſi ſufficiunt, & noti fuerint, & hiis deficientibus per clementiam Regiam eſſe credimus providendum.

Cæteris autem perſonis Eccleſiaſticis & Religioſis, quæ nullatenus opere vel operâ, conſilio vel favore Mageſtati & paci Regiæ derogârunt, de dampnis & intereſſe, fiat ſatisfactio plenaria in formâ ſuperius annotatâ.

Laicarum vero tres fuerunt in hiis partibus differre perſonarum.

Quædam enim fuerunt, licèt paucæ, penitus innocentes.

Et iſtis debet in formâ prædictâ fieri plenarie reſtitutio ſpoliatis.

Aliæ vero fuerunt clam vel palam Regiis juribus adverſantes. Et iſtis, cum legitimè conſtiterit, de eiſdem nullam eſſe credimus reſtitutioni faciendam, etiam ſi bona ipſorum fuerint auctoritate Regiâ in Eccleſiis occupata.

Quia propter inimicitiarum nephas, jus rerum hujuſmodi, quod habuerant, perdiderunt; pro violentiâ tamen illatâ Eccleſiæ, ſi quæ fuerit, in formâ debitâ ſatisfiat.

Fuerunt inſuper tertii generis perſonæ quæ metu Tirannidis priſtine honori Regio reſtiterunt, & in iſtis cum de animi innocentia conſtiterit relevandis Regal. ſe ut putamus miſericordia declarabit.

In occupatione autem bonorum ſeu Clericalium, ſeu Laicalium, triplex circumſtantia excuſat, vel parcialiter vel totaliter occupantes verbi gratia, ſi manifeſta neceſſitate coacti manus ad hujus extenderunt, ſive in Eccleſiis ſive extra. In tali enim neceſſitate omnia creduntur eſſe Principis rempublicam defenſantis, dum tamen modum teneat occupando.

A.D. 128
Edv. 1.

Item ſi propter hæc occupentur bona hujuſmodi, ut ipſorum poſſeſſoribus in Validis conſerventur.

Item ſi idcircò occupentur, ne ad manus hoſtium caſu aliquo deducantur. De incendiis autem Eccleſiarum & Sacrarum ædium, Religioſorum vel Secularium Clericorum, ſeu etiam Laicorum idem intelligimus, quod de rebus eorumdem ſuperius eſt notatum, hoc excepto, quod Eccleſiarum & Sacrarum ædium conſumptiones & incendia, nullo obſtante delicto hominis ſunt reſtitutione debita plenarie conpenſanda. Incendiarios autem, qui ex certa malitia Eccleſias incenderunt, vel auſu illicito ædes alias ex quibus accenſis ignis conſumens hæſit Eccleſiis poſtquam nominatim per Eccleſiam ſententia Canonis contra perſonas earum fuerit publicata, dumtaxat abſolutione Apoſtolica credimus indigere; & licet nullum noverimus hujuſmodi ſcelere irretitum cauſam non nocet, ſi Apoſtolica clementia imploretur; ut ſiqui ſic denunciati occurrerint, poſſint per locorum ordinarios abſolvi ex gratia ſpeciali: ad abſolvendum vero illos qui in caſu illicite Clericos interfecerunt, vel læſerunt enormiter non conſuevit Apoſtolica auctoritas alicui abſenti concedere poteſtatem: Et quia illi qui hujus incendia perpetrârunt, ad gremium Sanctæ Matris Eccleſiæ pro abſolutionis gratiâ confugerunt, non decet Prælatos ad denunciationem Excommunicationis vel alia gravamina procedere contra eos, præſertim quia pietas veſtra pro ipſis ſatisfacere eſt parata modo ſuperius annotato; licet autem nulla lex Civilis vel Canonica vos videtur aliquatinus obligare ad ſatisfaciendum pro dampnis Eccleſiis vel Eccleſiaſticis perſonis, per Leulinum quondam Principem Walliæ, irrogatis, quamvis ad Dominium veſtrum non Hæreditario, ſet Jure Regio, pervenerunt bona ſua.

Quia tamen Imperatori ſummo, qui eſſentialiter eſt Dominus, omnes ſuæ ſerviunt creaturæ, decere credimus Majeſtatem veſtram, quæ à Summo Rege Regni terreni optinet bajulacum de bonis ejus, veſtræ diſpenſationi creditis, honoris ſui reſarcire injurias, per diſpenſatorem vel verius diſſipatorem priſtinum inpetratas; hæc, illuſtriſſime Principum, vobis ſcribimus ſine præjudicio ſententiæ melioris, Sigilli noſtri munimine roborata.

De

A.D.1284.
Edv. 1.

De loco autem Aberconewey ſeu dedicatione Epiſcopali, ſeu Sepultura Chriſtianorum corporum, Religioſo effecto, & conſimilibus juxta Canonicas Sanciones idem ſentimus quod vobis per prudentes alios eſt conſultum; valeat & vigeat Regia celſitudo, ad Divini nominis gloriam quamdiu Cœli Sydera rotabuntur.

Dat. Bangoriæ in Craſtino Nativitatis Sancti Johannis Baptiſtæ anno Domini 1284, Ordinationis noſtræ ſexto.

Ad inquirendum de damnis, in Wallia Eccleſiis illatis.

D.1284.
12. E. 1.
f. 359. b.

FRater J. permiſſione Divinâ Cantuarienſis Eccleſiæ Miniſter humilis, totius Angliæ Primas, dilectis in Chriſto filiis Priori Fratrum Prædicatorum Rothlan. Gardiano Fratrum Minorum de Lammeys, ac Magiſtro Radulpho de Brocton. Clerico ſalutem, gratiam, & benedictionem.

Quia juxta clamorem qui venit ad nos, dum nuper in Aſſaven. & Bangoren. Dioceſ. viſitationis fungeremur officio, ſuper dampnis & injuriis illatis Eccleſiis non valemus pro cognoſcenda ſuper hoc veritate perſonaliter ad loca ſingula declinare, de veſtræ fidelitatis puritate fidei plenitudinem optinentes, vobis in hac parte, præſentium tenore, vices noſtras committimus, cum cohertionis Canonicæ poteſtate, ut per loca ſingula ſic gravata de hujus dampnis & injuriis ſollicite perſcrutantes, Domino Regi & nobis quam citius fieri poterit, omnem veritatem quam cito hoc inveneritis fideliter intimetis.

In cujus rei teſtimonium præſentes litteras Sigilli noſtri fecimus appenſione muniri, poſt Feſtum Omnium Sanctorum proximo ſequens minimè valituras.

Dat. Bang. 7. Kal. Julii Ordinationis noſtræ anno ſexto.

Litera Conſtantiæ de Bearn, per quam ſubmittit ſe ſatisfactur. Regi de omnibus inobedientiis, & tranſgreſſionibus, & factis in partibus Vaſconiæ.

D.1284.
12. E. 1.
f. 172. a

NOverint univerſi quod nos Conſtantia de Bearn, Vicecomitiſſa Marciani, promittimus Excellentiſſimo Principi, Domino noſtro Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ, & in manu ejuſdem firmamus, quoad hoc nos & bona noſtra obligantes, ſub omni renuticiatione & cautelâ, ubicumque fuerint, quod de inobedientiis, & tranſgreſſionibus per nos & gentes noſtras contra dictum Dominum noſtrum Regem, & ſuum Seneſcallum, in partibus Vaſconiæ factis, recipiendo Homagia, Juramenta, & alias obedientias Villarum, & habitatorum in planitie de Bigorre, vexillum dicti Domini Regis proſternendo, vel alia attemptando, eidem Domino noſtro Regi emendas, & expenſas, quas à nobis habere voluerit, reddemus.

In cujus rei teſtimonium noſtrum Sigillum appendimus præſentibus.

Datum apud Kaernervam die Jovis in Feſto Apoſtolorum Petri & Pauli anno Domini 1284.

De Pecunia & Proviſione pro Exercitu Regis.

D.1284.
12. E. 1.

KAriſſimo Domino ſuo, Baroncius, Raucicius, & Houricus, aliique eorum ſocii Mercatores Lucan. ſe promptos ad omnia beneplacita & mandata.

Recipimus unam literam, quam miſit nobis Magiſter Willielmus de Luda, de Sancto Butolpho quia mutuum, quod debebat recipere à Mercatoribus, habere non poterat, & quia vos indigebatis multum pecunia in exercitu veſtro, & ideo procuraremus penitus, ſi poſſemus, vobis pecuniam mittere: propter quod nos mittimus vobis, per Holiſcum Clericum veſtrum latorem præſentium, 3000 l. Sterl.

Et multum collaudemus nos vobis de Henrico Walenſi Majore London, quod oſtendendo ei quod volebamus ab eo habere conductum ad conducendum vobis dictos denarios, alacri vultu illum promiſit nobis; &, videndo per verba

A.D.1284 Edv. I. noſtra quod vos indigebatis pecunia, per ſe & per amicos ſuos procuravit vobis mandare 400 l. quæ continentur in ſumma prædicta; unde placeat vobis ſibi regratiari per veſtras literas, ſecundum quod vobis videbitur.

Præterea intelleximus per Baudinum Paruci, Mercatorem veſtrum in Ybernia, & Socium noſtrum, quod per Dominum Euſtacium, dictum de Podere, & Robertum Fratrem ſuum, cum poſſe ſuo dictum Baudinum Mercatorem veſtrum & Socium noſtrum per vim cepit in Civitate Wateford, & eum duxerunt ad quoddam nemus, tenentes eundem ibi per duos dies & duos noctes contra Deum & pacem veſtram, & Sigillum ſuum ſibi aſtulerunt, & coegerunt ipſum redimere caput ſuum de 100 l. & de tot pannis qui valuerunt 12. Marcas, per quoſdam Religioſos deportatis, ante quam vellent ipſum dimittere, quod, ſi non feciſſet, ſtatuerant ſuum caput incidere: Unde, ſuper hoc, placeat Dominationi veſtræ providere Mercatores veſtros & Societati veſtræ, ſecundum quod decet veſtram Majeſtatem, & quod ſit honor vobis.

Item; Super facto pecuniæ habendæ ſuper proviſione exercitus veſtri, ſciatis quod nos uſque ad Feſtum Omnium Sanctorum, Domino concedente, providebimus vobis, ſi proviſionem, quam nos faciemus, pro vobis tenere volueritis, & cito mittemus eam vobis in ſcriptis.

Valeat Dominatio veſtra diu per tempora longiora; Deus det nobis ſemper bona nova de vobis.

De annuo Cenſu Papæ nomine Feodi ſolvendo.

A.D.1284. *An. 12. E. 1.* *Liberate 12. E. 1. m. 3.*

REX Theſaurariis & Camerariis ſuis ſalutem.

Liberate de Theſauro noſtro, in termino Sancti Michaelis proximo futuro, Magiſtro Giffredo de Sancto Verano, Clerico Domini Papæ duo millia Marcarum, quæ à retro ſunt eidem pro duobus Annis tranſactis, videlicet, annis Regni noſtri decimo, & undecimo, de annuo cenſu mille Marcarum, quem eidem Domino Papæ debemus & recipiatis à præfato Magiſtro Giffredo literas ſuas Patentes, ſolutionem dictæ pecuniæ teſtificantes, & Bullam dicti Domini Papæ, quam vobis ſuper hoc exhibebit, & eandem Bullam, unà cum literis patentibus prædictis, & etiam Bullam, quam dictus Dominus Papa nobis pro pecuniâ prædictâ tranſmiſit, & quam vobis miſimus, penes vos ſub ſalva cuſtodia reſervetis.

Teſte Rege apud Carnarvan 7. die Julii.

Litera ab Alexandro Scotiæ Rege excuſatoria, pro Alexandro de Balliolo.

A.D.1284. *An. 12. E. 1.* *Infra Tur.*

EXcellentiſſimo Principi, Fratri ſuo kariſſimo in Chriſto, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ illuſtri, Domino Hiberniæ & Duci Aquitanniæ, Alexander, eâdem gratiâ, Rex Scotorum, ſalutem & felices ad vota Succeſſus cum incremento gloriæ & honoris.

Cum Alexander de Balliolo de Canirs Miles, circa reformationem terrarum & bonorum Johannis de Atholya, filii quondam David Comitis de Atholia Militis, infra regnum noſtrum, quæ per quoſdam inimicos ſuos malitioſe ac nequiter devaſtantur & alienantur, ut intellexerimus, ſit multipliciter occupatus, propter quod Excellentiæ veſtræ, ad præſens, ſe præſentare non poterit ut deſiderat:

Serenitatem veſtram pro eodem affectuosè requirimus & rogamus, quatenus cum ſervitium ſuum, quod vobis debet in exercitu veſtro, vobis ad præſens mittat, ut dicitur, ipſius abſentiam in hac parte habere dignemini excuſatam, precum noſtrarum interventu.

Teſte meipſo apud Kynros 12. die Julii anno Regni noſtri 34.

De Conventionibus cum Rege Norwegiæ.

.D.1284. . 12. E. I. A. f. 412. Penes Came

A.D.1284.

UNiverſis, præſentes literas inſpecturis, Bernardus de Byrkereye, & Vinenus, Milites & Procuratores Domini Erici, Regis Norwegiæ illuſtris, ſalutem in Domino ſempiternam.

Cum Princeps Magnificus, Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ illuſtris, compoſitionem, dudum factam inter, bonæ recordationis, Principes Dominum Henricum quondam Regem Angliæ, Patrem ſuum, ex parte unâ, & Dominum Magnum quartum quondam Regem Norwegiæ, patrem prædicti Domini noſtri Erici, ex altera, gratam habuerit & acceptam, & ſuper hoc literas ſuas patentes nobis tradiderit, deferendas dicto Domino Regi noſtro.

Promittimus bona fide, & nos tenore præſentium obligamus, quod dictus Dominus noſter Ericus, pro ſe & hæredibus ſuis, eandem compoſitionem, in omni parte ejuſdem, firmiter & inviolabiliter faciet obſervari; & eidem Domino Edwardo, Regi Angliæ, Literas ſuas Patentes, ſub tenore conſimili fieri, & quam citiùs poterit deſtinari.

In teſtimonium cujus rei ſigilla noſtra appendimus huic ſcripto.

Dat. apud Kaernarwan in Snoudon. decimo nono die Julii, anno Domini milleſimo, ducenteſimo, octogeſimo quarto. Et anno prædicti Domini Edwardi Regis duodecimo.

De quadam compoſitione pacis, factæ inter H. Regem Angliæ & M. Regem Norwegiæ, confirmata.

.D.1284. . 12. E. I. A. f. 443. Penes Came

A.D.1284.

ANno Domini milleſimo, ducenteſimo, octuageſimo, quarto, die Jovis, in Feſto Sanctæ Margaretæ Virginis, apud Karnarvan in Snoudonia, viſa compoſitione dudum factâ inter Magnificos Principes, bonæ memoriæ, Dominum Henricum quondam Regem Angliæ ex una parte, & fælicis recordationis Dominum Magnum quartum, tunc Regem Norvegiæ ex alterâ, ſub ſigillis Venerabilium patrum fratris Nerwe Bergenſis Epiſcopi, & Erici Abbatis Sancti Michaelis juxta Civitatem Bergenſem de ordine Sancti Benedicti, tranſcriptâ, & per nobiles viros Dominos Bernardum de Berkerey, & Vinenum Milites & Procuratores Domini Erici, Dei gratiâ Regis Norwegiæ, filii & hæredis dicti Domini Magni, exhibitâ in hæc verba. In nomine Sanctæ & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti, Amen.

Die Mercurii proximo poſt Feſtum Aſſumptionis beatæ Mariæ, &c. *prout in Tomo* I. *p.* 857. *uſque hæc verba.*

Inter sereniſſimum Principem, Dominum Edwardum, filium & hæredem prædicti Domini Henrici, Regem Angliæ illuſtrem ex parte unâ, & præfatos Bernardum & Vinenum plenam poteſtatem habentes pro prædicto Domino Erico Rege Norwegiæ, ex alterâ, convenit &, inter ipſos Reges taliter eſt condictum quod compoſitionem prædictam & Confœderationem, dudum factam hinc inde, pro ſe, & hæredibus, ac Succeſſoribus ſuis, quantum in eis eſt, gratam habebunt æternaliter & acceptam, & eandem facient inviolabiliter obſervari.

In teſtimonium cujus rei huic ſcripto, in modum Cirographi confecto, iidem Reges Angliæ & Norwegiæ, alter alterius parti ſigilla ſua mutuo appenderunt.

Tractatus inter Florentium Comitem Hollandiæ, & Reginaldum Comitem Gelren. de Treugis inter ipſos, per ordinationem Nunciorum Regis Angliæ.

A.D.1284. An. 12. E. I. L. B. f. 49. b. Penes Camerar.

A.D.1284.

CUM, inter Nobiles Viros, Dominum Florentium Comitem Hollandiæ ex una parte, & Dominum Reginaldum Comitem Gelren. & Ducem Lymburgen. ex altera, diverſæ contentiones ſubortæ fuiſſent, ſecundum quod in quibuſdam Articulis, ex utraque parte exhibitis, plenius continetur, in præſentia venerabilis Patris Domini A. Dei gratiâ, Dunolmenſis Epiſcopi, & Nobilis Viri Johannis de Veſcy, & Johannis de Lovetot Militibus,

bus, & Magiſtri Thom. de Sodinton. Clerici, illuſtris Regis Angliæ Nunciorum, ſuper pacis reformatione inter eoſdem ſpecialiter tranſmiſſorum, contentiones prædictæ conquieverunt in forma ſubſcripta, videlicet;

Quod de omnibus querelis & contentionibus quibuſcunque, & ex quâcunque causâ inter eoſdem ſubortis, exceptis priſis, extorſionibus, & incarcerationibus, temporibus treugarum inter eos initarum hinc inde, tam per ipſos Comites, quàm homines ſuos factis, ordinationi Domini Regis memorati, vel alterius, quem ad hoc ſpecialiter deputare voluerit, per literas ſuas patentes, ſe totaliter ſubmiſerunt, ſi idem Dominus Rex hoc attemptare voluerit; quod eiſdem partibus conſtare faciet citra Feſtum Natalis Domini.

Et, ſi dictum onus in ſe modo prædicto decreverit acceptandum, & die Aſſumptionis beatæ Virginis Mariæ in unum annum ordinationem ſuam publicabit, & omnes contentiones prædictas per eandem ordinationem terminabit; adquam ordinationem fideliter, & ſine fraude obſervandam, per interpoſitionem fidei, & corporali præſtito ſacramento, tactis ſacroſanctis Ewangeliis, & ſub pœna decem milium librarum ſterlingorum ſe pars utraque obligavit.

Et, ſi Domino Regi videatur quod ſecuritates prædictæ minus ſufficientes fuerint, alias ſimul cum iſtis, pro ſuæ libito voluntatis, ordinabit; quas, cum ordinaverit, dictæ partes juraverunt ſe eas inviolabiliter obſervare.

De exceptis etiam extorſionibus, temporibus treugarum, ut prædictum eſt, factis, partes prædictæ pro ſe & ſuis in arbitros compromiſerunt ſubſcriptos, videlicet, in Arnald. de Hemeskyrk, & Dominum de Burclo Milites, Iſelbertum Præpoſitum Daventrienſem, & Magiſtrum Gerald. de Leden, ut, quicquid ab iſtis quatuor arbitratum fuerit vel pronunciatum, hoc pro jure & ſententia habeatur.

Et, ſi iſti quatuor in unam ſententiam concordare non poſſint, Dominus Sewerus de Beſcentam eiſdem adjungatur; ita quod, quicquid ab illis quinque, vel majori parte ipſorum fuerit arbitratum vel pronunciatum hoc pro jure & ſententia habeatur & ſub pœna duorum milium librarum Holland. firmiter teneatur, parti parenti ſolvendarum à parte non parente: Et interim omnes captivi, & omnia bona, arreſtata hinc inde, deliberentur.

Et, ſi de aliquo arbitrorum, cujuſcunque partis, ante tempus diffinitionis arbitrii, humanitus contigerit, vel propter debilitatem ſeu infirmitatem venire non poterit, pars illa, cujus arbiter vel arbitri obierit, vel obierint, alium, vel alios loco ipſius, vel ipſorum ſubroget vel ſubſtituat.

Et, ſi de quinto aliqua contigerint inopinata, ita quod arbitrio die prædicto intereſſe non poſſit, alius loco ipſius, de utriuſque partis conſenſu, eligatur, & ipſius loco ad prædictum arbitrium complendum ſubrogetur.

Et, ſi contigerit quod una partium per ſe, vel per procurationem ad diem prædictum non venerit, non eo minus arbitri prædicti ad diffinitionem arbitrii procedant, ipſius præſentiâ minime expectatâ.

Conceſſerunt etiam dicti Comites quod, ſi arbitri prædicti ope vel conſilio hominum ſuorum indigeant, ad inquiſitiones vel probationes faciendas, uterque illorum homines ſuos, quos prædicti arbitri nominare voluerint, eiſdem habere facient ſine mora.

Ad inſtantiam etiam Nunciorum prædictorum conceſſæ ſunt treugæ, ex utraque parte, à Feſto Aſſumptionis beatæ Virginis in unum annum integrum: & de prædicta treuga fiant ſcripturæ hinc inde, pro ſe, ac ſuis adjutoribus, & amicis, ſicut ante ea, in treugis inter eos captis, factum fuit.

Et, quia multi, de hominibus Comitis Holland. de dicto Com. Geldr. feoda vendicant, conceſſit idem Com. Geldr. quod omnes illi, qui eidem homagium fecerint, feoda ſua habeant; &, qui idem homagium non fecerint, veniant ad Curiam ipſius Comitis, & ipſe in ſua Curia eiſdem de prædictis feodis juſtitiam faciet, prout de jure fuerit faciendum.

Et de hominibus Comitis Holland. qui eidem Comiti feoda ſua reddiderunt, & Duci Brabantiæ tempore Guerræ adhæſerunt, idem Comes Gelriæ, ad inſtantiam dicti Comitis Holland. rancorem & ſuam malam voluntatem remiſit; ita quod feodis ſuis reſtituantur in eo ſtatu, quo fuerunt tempore quando dicto Duci adhæſerunt.

Et vice verſa Com. Holland. faciet hominibus Comitis Gelriæ, in terra ſua commorantibus.

Et, ad majorem ſecuritatem omnium præmiſſorum, huic præſenti ſcripto, ad modum Cyrographi confecto, penes dictos Nuncios remanenti, dicti Comites ſigilla ſua appoſuerunt.

Dat. in Civitate Trojacenſ. vigilia Sancti Laurent. anno Domini 1284.

Litera

D.1284. v. 1. A.D.1284. Edv. 1.

Litera Florentii Comitis Hollandiæ de obligatione facta de diverſis pro matrimonio, contrahendo inter Dominum Alfonſum filium Regis, & Margaretam filiam Comitis prædicti.

D.1284. 12. E. 1. fol. 48. b. Came-

NOS Florentius, Comes Hollandiæ, recognoſcimus quod nos, cum viris venerabilibus & diſcretis, videlicet, Domino Antonio Dunelmenſi Epiſcopo, Domino Johanne de Veſcy, & Domino Johanne de Lunetot Militibus, & Magiſtro Thoma de Suthinton. Clerico, Nunciis atque Conſiliariis ſereniſſimi Principis Domini Edwardi Regis Anglorum illuſtriſſimi, apud Haerſum in Hollandia tractatum habentes ſuper matrimonio inter Dominum Alfonſum, dicti Domini Regis primogenitum, & Margaretam filiam noſtram legitime contrahendo,

Optulimus ſeu promiſimus centies mille libras nigrorum Turonenſium, legalis monetæ, eidem Domino Alphonſo, cum prædicta filia noſtra, nos daturos; & pro ſolutione prædictæ pecuniæ conceſſimus eidem Domino Alphonſo quartam partem omnium terrarum noſtrarum; illam, videlicet, quam prædictus Dominus Rex, vel certi Nuncii ſui præeligere voluerint, & plenariam ſeiſinam inde eidem Domino Alphonſo, vel ſuis certis Attornatis, liberabimus; ſalvis tamen nobis, ad totam vitam noſtram, omnibus exitibus, de prædicta quarta parte terrarum provenientibus, percipiendis annuatim per manus Ballivorum dicti Domini Alphonſi, deductis tamen inde prius ſumptibus Ballivorum prædictorum;

Ita tamen quod quamcunque quartam partem prædictarum terrarum, pro ſumma pecuniæ prædicta, præfatus Dominus Rex, vel ſui nomine ſuo præelegerint, habeant eamdem, & pacifice poſſideant ſine impedimento, ſeu calumpnia mei, vel hæredum meorum, nomine pignoragii ſeu cautionis:

Sub hac tamen forma, ut cum nos, vel hæredes noſtri, prædictam pecuniæ ſummam dicto Domino Alphonſo, vel ſuis hæredibus, infra unum diem naturalem integraliter perſolverimus, dicta quarta pars terrarum ad Comitatum Hollandiæ, ſeu ejus Principem, qui pro tempore fuerit, ſine contradictione dicti Domini Alphonſi, vel ipſius hæredum integre revertatur.

Et ſimul cum quarta parte terrarum noſtrarum prædicta, nomine pignoris obligata, conceſſimus quod, ſi dictus Rex & Conſilium ſuum alias ſecuritates potiores habere voluerint, juxta ordinationem ſuam & Conſilii ſui, eidem per proteſtationem præſentium faciemus.

A.D.1284.

Et Dominus Rex memoratus, matrimonio inter dictum Dominum Alphonſum & Margaretam filiam noſtram conſummato, eamdem Margaretam dotabit ſecundum quantitatem terræ, pro prædicta pecunia ſibi obligatæ.

Præterea, ut dicto Domino Regi & ſuis nos & noſtri diſtrictius obligemur, cum, ſuper omnes mortales Principes, ſuis exigentibus meritis, eidem intendamus animo tenus complacere, volumus quod dictus Rex habeat maritagium Johannis filii noſtri, quod ei concedimus; volentes quod matrimonium, inter ipſum Johannem, & ejus filiam contrahendum, in ſua optione ſeu diſpoſitione totaliter conſiſtat.

Et cum contigerit ipſos adinvicem matrimonialiter copulari, ipſam filiam Domini Regis memorati, quam dictus filius noſter ducet in uxorem, dotabimus de quatuor mil. libr. Tur. per annum, certis locis percipiendis.

Aſſignabimus etiam præfatis Johanni, filio noſtro, & uxori ſuæ, ad eorum ſuſtentationem, annuatim ſex mille libr. Tur. certis locis quolibet anno percipiendas.

Conceſſimus etiam eidem Domino Regi, quod, ſi præfatus Johannes filius noſter, ante matrimonium, inter ipſum, & unam ex filiabus ſuis contractum, in fata decedat, quod idem Dominus Rex maritagium alterius filii noſtri proximioris, ſi quem habuerimus, optineat. Et ſic de filio in filium ſucceſſivè, quouſque matrimonium inter filium noſtrum & filiam ipſius Domini Regis feliciter fuerit conſummatum.

Conceſſimus inſuper quod, ſi prædictus Johannes filius noſter in fata decedat, nec aliquem alium habuerimus hæredem maſculum, tota hæreditas omnium terrarum noſtrarum, cum omnibus ſuis juribus & appendiciis, integre & ſine diminutione remaneat dicto Domino Alphonſo, & Margaretæ filiæ noſtræ: Ita quod dicti Dominus Rex, vel

A.D. 1284. Edv. 1. Dominus Alphonſus, omnes alias filias noſtras honorifice, prout ipſas decebit, faciat maritare.

Et, ut hæc omnia præmiſſa firma & inconcuſſa permaneant in futurum, nos, & hæredes noſtros ſimul cum omnibus bonis noſtris, mobilibus & immobilibus, obligari volumus per præſentes.

A.D. 1284. Edv. 1. Et in præmiſſorum teſtimonium præſentibus ſigillum noſtrum apponi fecimus.

Dat. apud Hagam die Sabbati proxima poſt Feſtum Sancti Laurentii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo quarto.

Litera Guidonis Comitis Flandriæ, de negotio inter ipſum, & Nepotem ſuum de Hannonia.

A.D. 1284. An. 12. E. 1. Infra Tur.

A Son treſexcellent Seigneur Edovard, par li graſſe de Dieu, Roi d'Engleterre, Seigneur de Yllande, Duc d'Aquitayne, Guis Cuens de Flandres, & March. de Namur. ſes foiaules, lui tout apparellut a toute ſe volente faire.

Chiers Sires, je vous merchi kan kes ju puis, de vo bon ſaublanc ke vous feſiſtres; & de vo courtoiſt reſponiſt, ke vous deſiſtes, ſains noſtre requeſte, au Seigneur de Frenes, quant il vous à parla de le beſſongne, ke ie ai contre mon Neven de Hannan; & de chau ke vous, a nôſtre requeſte & a me prirerre loiaſtes venir ami le devantdit Seign. de Frenes.

A.D. 1284. Et, jaſtuche c'eſt ke on eſpoire & avoir reſpit entre mi, a men Neveu de vantdit (del quel ie ne ſui mie encere certains) ke al dome veſtre juſques a cel Noel procain s'il vous plaiſait chiers Sires, je volroie bien ke vous me laiſreſies le devant Signeur de Frenes, juſques a donc ke on peuſt veoir coment li choſe ſe prendroit.

Et, ſe che ne vous plaiſt, Remandeſment veſtre volente, car de lui renvoier & dautre choſe faire pour vous, ſui je tous pres de faire volunte; & noſtre S—— vus vais.

De Florentio Comitæ Hollandiæ novam Monetam fabricante, & de Argento, ad hanc cudendam in Anglia petito

A.D. 1284. An. 12. E. 1. Infra Tur.

Magnifico Principi, & ſublimi Domino Edwardo Anglorum Regi glorioſo, Florent. Comes Hollandiæ, ſuæ poſſibilitatis obſequium ſemper promptum.

Sciat, Domine mi, veſtra Sublimitas reverenda, quod nos in anno præſenti, quia moneta noſtra, prout nobis innotuit, & prudentioribus terræ noſtræ conſtabat, in valore & pondere claudicavit, novam monetam decrevimus fabricare,

Set quia cudentibus ipſam materia cudendi defecit, videlicet, argentum quod ad hoc opus complendum ipſi opifices requirebant, cum quadam familiari noſtra Domina Katerina, ſcilicet, dicta de Walle, ſorore quondam Petri Boennis, dilecti creditoris & hoſpitis noſtri, convenerimus in hunc modum; quod ipſa nobis per ſuos certos Nuncios & noſtros, & ſub noſtro periculo, in argento providere deberet, ubicumque illud venale perciperet, & ad noſtram monetam tranſmittere, in novos denarios ab ipſis monetatoribus redigendo.

A.D. 1284. Itaque cum dicta matrona, hujus rei cauſa, ſuos Nuncios, unà cum noſtris ad veſtræ Dominationis confinia deſtinâſſet; & in quadam Villa Betfort, & in locis circumvicinis dictum Argentum legaliter comparâſſent, & iter verſus portum maris cum quadrigis & currubus attemptâſſent, exilierunt latrones ex abditis, qui eos exploraverant fraudulenter, & quendam Mercatorem, unà cum auriga currus, ut intellexerimus, atrociter perimerunt; putantes ſic dictum argentum totaliter aſportare, ſuiſque uſibus applicare.

Set Vicecomes, ſive Ballivus veſter, percipiens excidium prædictorum, & mortis miſerabilem ululatum, cum armatis illuc velociter properavit, ut in periculo poſitos ab hoſtium erueret poteſtate;

Quo intellecto ipſi malefici aufugerunt, & ipſe Vicecomes dictum argentum, uſque ad valorem nongentarum

D.1284 v. I. A.D.1284. Edv. I.

& ſexaginta librarum ſterlingorum, fecit veſtro nomine areſtari.

Inde eſt quod Magnificentiam veſtram ſumma prece confidenter adimus, quatenus cum dictum argentum, nomine noſtro, & ſub noſtro periculo illuc tranſvectum fuerit, & taliter arreſtatum, ſuper quo dicta matrona patentes literas noſtras habet & habuit jam eſt diu,

Vos ad requiſitionem Arnaldi dilecti familiaris noſtri, quem propter hoc Celſitudini veſtræ decrevimus deſtinandum, dictum argentum dearreſtare velitis, ad noſtram monetam quamtotius apportandum, ne noſtra intentio prorogetur ſuper novis monetis fabricandis;

Tantum pro nobis in hac parte facientes, ut veſtram poſſimus circa nos conſuetam benivolentiam experiri, quia Serenitati veſtræ, pro noſtræ poſſibilitatis modulo, ſemper intendimus complacere. Vale.

Pro Alfonſo Rege Caſtellæ.

D.1284. . 12. E. 1. s. 12. E. 1. 11. A.D.1284.

REX omnibus Chriſti fidelibus, ad quos, &c. ſalutem in Domino.

Noverit Univerſitas veſtra quod, cum in ſubſidium magnifici Principis Domini A. quondam Regis Caſtellæ & Legionis, venerabili Patri Domino S. Gadicen. Epiſcopo, ſub certa forma, quinque milia Marcarum nuper mandaverimus aſſignari; ac dictus Rex diſceſſiſſet in fata antequam dicta ſumma pecuniæ ad manus ipſius potuerat pervenire; ac prædictus Epiſcopus ſubſequenter ad mandatum noſtrum Mercatoribus Luk integraliter reſtituerit pecuniam antedictam;

Nos eundem Epiſcopum ab omni petitione ipſius pecuniæ deinceps abſolvimus, ac de ea penitus quietamus.

In cujus, &c.

Dat. anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo quarto.

De eodem Negotio Regis Caſtellæ.

D.1284. 12. E. 1. dem. A.D.1284.

REX Majori & Communitati de Rupella, ſalutem.

In ſubſidium magnifici Principis, Domini A. quondam Caſtellæ & Legionis illuſtris, venerabili Patri Domino S. Epiſcopo Gadicen. per Mercatores Luk. ſex milia Marcarum ſub certis conditionibus nuper mandavimus aſſignari; cum autem non multum poſt liberationem ipſius pecuniæ, de mandato noſtro factam dicto Epiſcopo, præfatus Rex in fata deceſſerit; & caſu ipſa pecunia infra diſtrictum veſtrum pervenerit, antequam ulterius deferetur, & vos, præfati Regis obitu intellecto, ut noſtræ indempnitati proſpiceretur cautius in hac parte, eandem pecuniam ſub poteſtate veſtra feceritis areſtari, & adhuc detineri facitis areſtatam; de quo benivolentias veſtras multa gratiarum proſequimur actione:

Ecce pro hujuſmodi negotio, dilectum & fidelem Clericum noſtrum Magiſtrum Johannem de Cadamo, latorem præſentium, ad vos duximus tranſmittendum; attente rogantes quatinus prædicto Clerico noſtro præfatam ſummam pecuniæ facitis, abſque difficultate aliqua, liberari, reſtituendam Mercatoribus antedictis, Tantum ſuper hoc facientes, quod ad veſtras & veſtrorum oportunitates reddamur perpetuo promptiores.

In cujus, &c.

Data, &c.

Obligatio Domini Gaſton. ſuper facto Bigorræ.

A.D.1284. An. 12. E. 1. B f. 192.b. Penes Camerar. A.D.1284.

UNiverſis, præſentes literas inſpecturis, Gaſto, Dei gratiâ, Vicecomes Bearn. Dominus Montis Chatani & Caſtri Veteris ſalutem, & fidem præſentibus adhibere.

Noveritis quod, cum ſignificatum fuiſſet Domino noſtro E. Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, ac Duci Aquitaniæ, quod, defuncto Domino E. quondam Comite Bigorræ, Conſtantia primogenita noſtra, & nos cum ipſa, & pro ipſa, ſeu pro nobis, poſt & contra inhibitionem nobilis viri Domini Johannis de Greili Militis, Seneſcalli ſui in Vaſconia, nobis & dictæ Conſtantiæ, ut dicebatur, factam, receperamus fidelitates, homagia & juramenta à nobilibus & aliis dicti Comita-

A.D. 1284. Edv. I.

tûs Bigorræ, & etiam quod ſaiſinæ, quam dictus Seneſcallus ſuus, ejuſdem Domini noſtri nomine, poſuerat in dicto Comitatu Bigorræ, nos & dicta Conſtantia non hobediveramus, immo contra ipſam ſaiſinam feceramus & veneramus; & propter hoc dictus Dominus Seneſcallus, nos reputans inhobedientes, multas expenſas feciſſet, tam ponendi & habendi ad manum ſuam Comitatum prædictum (quem dictus quondam Comes tenebat, & dicta Conſtantia tenet, ſeu teneri debet in feudum, ab eodem Domino noſtro) & ſuper hiis idem Dominus noſter diceretur contra nos & dictam conſtantiam indignationem aliquam concepiſſe; præfata Conſtantia, de conſilio & voluntate noſtra, ad præfatum Dominum noſtrum acceſſit, ad faciendum & complendum, ſuper præmiſſis nobis & dictæ Conſtantiæ impoſitis, ejuſdem Domini noſtri omnimodam voluntatem.

Et quia intelleximus quod dictus Dominus noſter ſuper omnibus antedictis & aliis, quæ ex parte dictæ Conſtantiæ & noſtra in dicto facto Bigorræ intervenerunt, nos & præfatam Conſtantiam ad voluntatem ſuam faciendam & complendam recepit, nos, licet ſuper prædictis non credamus contra dictum noſtrum Dominum deliquiſſe, nec ipſum in aliquo offendiſſe, & in hiis, quæ per nos & dictam conſtantiam in dicta terra de Bigorra facta fuerunt, ſufficientes excuſationes nos habere credamus, & ea noſtro ac dictæ filiæ noſtræ jure facta fuiſſe, præfati Domini noſtri voluntati & honori in omnibus deferre volentes promittimus præfato Domino Seneſcallo, dicti Domini noſtri & hæredum ſuorum nomine ſub obligatione omnium bonorum noſtrorum, quod eidem Domino noſtro, vel hæredibus ſuis, vel eorum mandato, juxta voluntatem & ordinationem ejuſdem Domini noſtri, ubi & quo tempore & qualitercunque voluerit, nobis vocatis vel non vocatis, abſentibus vel præſentibus, declarandam, reddemus & ſolvemus emendas pro eo, quia ſaiſinæ dicti Domini Seneſcalli per ipſum, dicti Domini noſtri nomine, in Bigorra univerſaliter vel particulariter factæ, nos & dicta Conſtantia non obedivimus; & quia, poſt vel contra inhibitionem dicti Domini Seneſcalli, nomine quo ſupra, nobis & dictæ Conſtantiæ factam, ne aliqua homagia vel juramenta de Bigorra reciperemus, nos & dicta Conſtantia, vel alter noſtrûm recepimus à nobilibus & aliis de Bigorrâ fidelitates, homagia, ſeu aliqua juramenta, & juxta voluntatem & ordinationem dicti Domini noſtri, ut ſupradictum eſt, declarandam, reddemus & ſolvemus eidem Domino noſtro, & ſuis hæredibus, vel mandato ſuo expenſas prædictas, occaſione dicti Comitatûs Bigorræ per dictum Seneſcallum vel alium ſuo nomine, ipſo ratum habente, factas poſt mortem Domini E. quondam Comitis antedicti; & hæc omnia firmavimus & firmamus noſtra propria voluntate in præſentia & manu præfati dicti Domini Seneſcalli, concedentes eidem quod, in ſua papiro, alicujus Curiæ dicti Domini noſtri in Vaſcon. firmaturam hujuſmodi faciat rotulari.

Datis ſuper hiis fidejuſſoribus, nobilibus viris Domino G. Arman. & Fezenc. Amaneno de Foſſatis, & Aſſino de Navaliis Militibus, qui ſe & ſua ſuper hiis fidejuſſorio nomine ad noſtram inſtantiam obligaverunt; Renunciantes omnibus exceptionibus & defenſionibus, quæ ipſis vel eorum alicui, ſicut fidejuſſoribus, occaſione alicujus ſcripti juris, vel non ſcripti, conſuetudinis, uſûs vel ſtatuti, privilegii præteriti, præſentis vel futuri, poſſent contra obligationem hujuſmodi competere, vel prodeſſe.

Qui fidejuſſor. in præſentia & manu dicti Domini Seneſcalli, omnia prædicta ſuâ voluntate ſpontaneâ promiſerunt & firmaverunt; concedentes obligationem & firmaturam hujuſmodi, in papiro, alicujus Curiæ dicti Seneſcalli in Vaſcon. per ipſum fieri rotulari.

In quorum teſtimonium ſigillum noſtrum, unà cum ſigillo reverendi Patris Domini A. Dei gratiâ. Auxitat. Archiepiſcopi, & dictorum fidejuſſorum, qui præmiſſis interfuerunt, præſentibus duximus apponendum.

Nos vero A. Dei gratiâ, Archiepiſcopus Auxit. qui præmiſſis interfuimus, & nos G. Armanhiac. & Fezenc. Comes, Amanenus de Foſſato & Aſſinus de Navalis Milites, qui præmiſſa ad inſtantiam dicti Domini Gaſton. ut ſupradictum eſt, conceſſimus & firmavimus, ſigilla noſtra præſentibus duximus apponenda in teſtimonium veritatis.

Dat. Pariſ. quarto Idûs Septembris, videlicet, die Dominica poſt Feſtum Nativitatis beatæ Mariæ Virginis, anno Domini Milleſimo ducenteſimo octogeſimo quarto.

A.D.1284. Edv. I. — A.D.1284. Edv. I.

Bulla Martini Papæ Quarti, per quam rogavit Edwardum Regem, quod foveret Libertates Eccleſiæ de Wyntel, quam Avus ſuus dedit Hoſpital. Sancti Spiritus de Saxia de Urbe.

A.D.1284. n. 12. E. I. Ex Autogr. — A.D.1284.

MArtinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Cariſſimo in Chriſto filio illuſtri Regi Angliæ, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Ut ei te gratum exhibeas, & devotum, qui perſonam tuam extulit in ſublime, decet honorem Regium, Eccleſias & perſonas Eccleſiaſticas caritatis amplexari brachiis, & dignis præſidiis confovere.

Cum itaque, ſicut accepimus, claræ memoriæ Rex Angliæ Avus tuus, pro ſalute ſua, & anteceſſorum ſuorum, Eccleſiam de Wintel, quam Magiſter & Fratres Hoſpitalis noſtri Sancti Spiritûs in Saxia de Urbe, in Londonien. Dioc. obtinent, voluerit in perpetuam Eleemoſinam eidem Hoſpitali concedi;

Serenitatem tuam rogamus & hortamur attentè, quatinus Eccleſiam ipſam, & perſonas in eâ degentes, ac bona earum habeas, pro divina, & Apoſtolicæ ſedis reverentiâ, in ſuis juſtitiis & libertatibus propenſiùs commendatas; ita quod per hoc à Deo premium, & laudes ab hominibus conſequaris: Noſque devotionem tuam exinde meritò commendemus.

Dat. apud Caſtrumplebis decimo Kal. Octobris, Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub filo canabi.

De pecunia, ſoluta pro dampnis, Walliæ Eccleſiis illatis.

.D.1284. n. 12. E. I. .A.f.361.b. enes Camerah — A.D.1284.

UNiverſis, quorum intereſt, Anianus, permiſſione divinâ, Bangorenſis Epiſcopus, ſalutem æternam in Domino.

Noveritis nos recepiſſe ducentas libras, & quinquaginta libras, per manus Prioris de Rothlan, Roberti Gardiani de Lamas, & Domini Radulphi de Broctòn. inquiſitorum dampnorum, ex parte illuſtris Edwardi Regis Angliæ & ſuorum, Eccleſiis Walliæ & perſonis Eccleſiaſticis illatorum, & hoc pro dampnis nobis illatis in ultimâ guerrâ.

In cujus rei teſtimonium, ſigillum noſtrum præſentibus duximus apponendum.

Litera Petro de Petris-groſſis Romanæ Eccleſiæ Vicecancellario.

A.D.1284. n. 12. E. I. revia Regis n. 12. E. I. — A.D.1284.

EDwardus, Dei [illegible]atiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, venerandæ diſcretionis viro, amico ſuo dilecto, Magiſtro Petro de Petriſgroſſis, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellario, ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Cum, ſicut ex inſinuatione venerabilis Patris Domini H. tituli Laurentii in Lucina Preſbyteri Cardinalis, & ex relatione dilecti Clerici noſtri Stephani de Sancto Georgio, nuper intelleximus ſuper renovatione & regiſtratione literarum Apoſtolicarum, negotia noſtra continentium, vos exhibueritis ad requiſitionem ipſorum, contemplatione noſtri, promptos, favorabiles & benignos;

Nos, id gratum habentes quampluri-mùm & acceptum, diſcretioni veſtræ gratiarum referimus uberrimas actiones; rogantes attentiùs quatinus negotia noſtra, cùm tractabuntur in Curia, habere velitis ſemper, noſtri amoris intuitu, favorabiliter & utiliter commendata.

Et ſi quæ per nos fieri poterunt, quæ honorem veſtrum reſpiciant, ea libenti animo faciemus, cum à vobis fuerimus requiſiti.

Valete.

Dat. apud Hopam in Wallia quarto die Octobris, anno Regni noſtri 12.

A.D. 1284.
Edv. 1.

Litera Mathæo Sanctæ Mariæ in Porticu Diacono Cardinali.

A.D. 1284.
Edv. 1.

A.D. 1284.
An. 12. E. 1.
Brev. Regis An. 12. E. 1.

A.D. 1284.

Venerabili in Chriſto Patri, amico ſuo chariſſimo, Domino M. Dei gratiâ, Sanctę Marię in Porticu Diacono Cardinali, Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hibernię, & Dux Aquitanię, ſalutem cum ſincerę dilectionis affectu.

Literas veſtras, quas nobis per dilectum Clericum noſtrum Magiſtrum de Sancto Georgio tranſmiſiſtis, gratanter nos noveritis recepiſſe, ac per eas intellexiſſe tenorem ipſarum, ac rumores Curię, quos dictus Clericus nobis retulit viva voce.

De miſſione vero amicabili literarum ipſarum vobis gratiarum referimus uberrimas actiones; Paternitatem veſtram affectuoſe rogantes, quod tam de veſtro, quàm de pręfatę Curię ſtatu, unà cum rumoribus ipſarum partium, nos velitis, quotiens vobis affuerit Nunciorum oportunitas, reddere certiores.

Licet autem, ut ſcripſiſtis, petitiones noſtrę ad plenum non fuerint exauditę, id tamen ęquanimiter ſuſtinemus, ſperantes quod proceſſu temporis plenius expedientur, veſtro conſueto auxilio mediante; ob quod obtinendum, cum requiſiti fueritis, ſollicite, ſi placet, & amicabiliter vigiletis.

Placidus ſane occurrit & gratus auditui noſtro articulus, quem miſiſtis, videlicet, quod credebatis quod decima Regni noſtri & terrarum noſtrarum nec alienata fuerit, nec diſtracta, nec aliquibus obligata, licet de ſocietate in ſocietatem prędictę decimę depoſitum commutetur; & nos vobiſcum credimus illud idem, vobis attente regratiantes de favore, quo alios Nuncios noſtros fuiſtis noſtri gratiâ proſecuti, quamvis benevolentia veſtra, ſuper hoc, modicitatis poſſibilitatem allegetur.

Cęterùm ſuper ſtatûs noſtri continentia, pręfatus Clericus vos certificare poterit viva voce.

Valete.

Dat. apud Montem Altum quinto die Octobris, anno Regni noſtri duodecimo.

Litera Percivallo de Lovania Capellano Papæ.

A.D. 1284.
An. 12. E. 1.
Brev. Regis An. 12. E. 1.

A.D. 1284.

Edwardus, Dei gratiâ, Rex Anglię, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, venerabili viro amico, & Clerico ſuo dilecto Domino Percivallo de Lovania, Domini Papę Capellano, Canonico Eboracenſi, ſalutem & ſincerę dilectionis affectum.

Literas veſtras gratanter recepimus, quas nobis per dilectum Clericum noſtrum Magiſtrum Stephanum de Sancto Georgio tranſmiſiſtis, quarum tenorem, & rumores regionum ipſarum, quos idem Clericus noſter ex parte veſtra nobis viva voce retulit, intelleximus diligenter; de miſſione literarum ipſarum, & certificatione prędictorum rumorum, gratiarum vobis referentes uberrimas actiones, & rogantes quatinus tam de ſtatu veſtro, quàm de rumoribus, ipſarum partium nos velitis crebris literarum miſſionibus reddere certiores.

De eo vero quod nobis per eundem Clericum intimâſtis, videlicet, quod vos in Clericum noſtrum apud Aſſiſium ab olim recepimus; reſpondemus quod receptionem illam ratificamus, & de novo vos in Clericum noſtrum admittimus: Ita quod ubicumque fueritis, Clericus noſter ſitis, & de beneficio favoris noſtri, ſicut noſter Clericus, gaudeatis.

Cauſam tamen, quod vobis ſuper hoc literas noſtras patentes non conceſſimus, & etiam continentiam ſtatûs noſtri, pręfatus Clericus noſter vobis exponere poterit oraculo vivę vocis. De falcone autem, quem ad opus noſtrum facitis cuſtodiri, vobis regratiamur ex corde, & affectaremus libenter quod vos eſſetis, & nullus alius falconarius in portando, ut tam de ipſo, quàm de veſtris falconibus, mutuis poſſemus ſolatiis recreari.

Dat. apud Montem Altum in Wallia quinto die Octobris, anno Regni noſtri duodecimo.

A.D.1284.
Edv. 1.

Litera de Inſpeximus ſuper reconciliatione Alfonſi quondam Regis Caſtellæ cum Sanctio filio ſuo

A.D.1284.
n. 12. E. 1.
ib. B. fol. 180. a. penes amerar.

NOverint Univerſi, præſentem litteram inſpecturi, quod nos, infans Johannes, illuſtriſſimi Regis Alſonſi filius, & Johannes Epiſcopus Palentinſ. & Alfonſus Epiſcopus Canicen. Fernandus Epiſcopus Eudon. Fernandus Petr. Electus Segotinus, & in Regno Caſtellæ Notarius, Frater Diurno Fratrum Ordinis Prædicatorum in Regnis Hiſpann. Prior Provincial. Gomecius Gartiæ Abbas Vallis Electus, & Notarius in Regno Legionis, Magiſter Aco Decretorum Doctor, Didecus Lupi de Salzedo, Johannes Alfuſi de Aro Fernandus Petri Ponſ. Stephanus Ferdnandi de Gallecia, & Johannes Fernandi de Luna.

Vidimus quandam litteram illuſtriſſimi Alfonſi, bonæ memoriæ, Regis Caſtellæ & Legionis, Sigilli aurei munimine roboratam, non cancellatam, non deletam, non vitiatam, non corruptam, nec in aliqua ſui parte raſam, cujus tenor talis eſt.

Sanctiſſimo in Chriſto Patri ac Domino Domino M. Divina Providentia Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſummo Pontifici, Alfonſus eadem gratia Rex Caſtellæ, Toleti, Legionis, Galliciæ, Sibiliæ, Cordubiæ, Murciæ, Geyhinnii atque Algarbii, Pedum Oſcula Beatorum cum reverentia filiali. A.D.1284.

Licet inter cæteras virtutes in omnibus dignoſcatur hominibus plus decere clementia; præ cæteris tamen plus elucet in Regibus, &c. *prout de 23. Mart. ejuſdem Anni uſque hæc verba.*

Nos vero omnes ſupradicti, de mandato excellentiſſimi Domini noſtri Sancii, Divina Providentia Regis Caſtellæ Toleti, Legionis, Galeciæ, Sibiliæ, Cordubiæ, Murciæ, Gihenii atque Algarbii, volentes de hiis, quæ vidimus & diligenter inſpeximus, veritati teſtimonium perhibere, ad hujus rei evidentiam pleniorem, mandavimus fieri præſens ſcriptum, & robore Sigillorum noſtrorum idem fecimus ſingular. communiri.

Actum Simor. die Martis,, decimo Octobris, anno Domini 1284.

De Feodo Mathæo Sanctæ Mariæ in Porticu Diacono Cardinali liberando.

.D.1284.
n.12.E.1.
iberate 12.
.1.m.1.

REX Theſaur. & Camerar. ſuis ſalutem.

Liberate de Theſauro noſtro Baruncino Gualteri, & ſociis ſuis Mercatoribus noſtris de Luk, Sexaginta Marcas; per manus ſuas liberandas venerabili Patri Domino Matthæo Sanctæ Mariæ in Porticu Diacono Cardinali, de termino Natalis Domini, anno Regni noſtri duodecimo, de annuo feodo ſuo ſexaginta Marcarum, quod ei conceſſimus percipiendum ad Scaccarium noſtrum; niſi pecunia illa ſibi prius fuerit liberata per aliud breve noſtrum. A.D.1284.

Et recipiatis à præfatis Mercatoribus literas ſuas patentes, receptionem dictæ pecuniæ teſtificantes.

Teſte Rege apud Carnarvan. 22. die Octobris.

De Feodo Jacobo Sanctæ Mariæ in Coſmedyn Cardinali liberando.

.D.1284.
n. 12. E. 1.
idem.

REX eiſdem ſalutem.

Liberate de Theſauro noſtro eidem Baruncino & ſociis prædictis quinquaginta Marcas, per manus ſuas liberandas venerabili Patri Domino Jacobo Sanctæ Mariæ in Coſmedyn Diacono Cardinali, de terminis Paſchæ & ſancti Michaelis, anni Regni noſtri duodecimi, de annuo feodo ſuo quinquaginta Marcarum, quod ei conceſſimus percipiendum ad Scaccarium noſtrum. A.D.1284.

Niſi, &c.

Et recipiatis, &c. ut ſupra.

Teſte ut ſupra.

A.D. 1284. Edv. 1.

De annuo Feodo pro Magiſtro Angelo Papæ Notario.

A.D. 1284. An. 12. E. 1. Ibidem.

REX eiſdem ſalutem.

Liberate de Theſauro noſtro eidem Baruncino & Sociis ſuis prædictis, viginti Marcas; per manus ſuas liberandas dilecto Clerico noſtro Magiſtro Angelo Domini Papæ Notario, de terminis Paſchæ & ſancti Michaelis anni Regni noſtri duodecimi, de annuo feodo ſuo viginti Marcarum quod de nobis percipit ad Scaccarium noſtrum.

Niſi, &c.

Et recipiatis, &c.

Teſte ut ſupra.

De Succeſſore ad Comitatum Sabaudiæ per Regem Angliæ & Alianoram Matrem nominando.

A.D. 1284. An. 12. E. 1. L. B. f. 42. a. Penes Camerar.

UNiverſis Chriſti fidelibus, præſentes literas inſpecturis vel audituris, Philippus Comes Sabaudiæ ſalutem in Domino ſempiternam.

Egregius & ſummi Patris æternus Dei filius, in uterum virginis factus homo, inter alia inſtructionis ſuæ ſaluberrima documenta, pacis uſum diſcipulos docuit; quam in ſeipſo illibatè ſervavit, & quam, aſcendens unde venerat, reliquit eis, pacis ſe oſtendens ſpeculum & exemplar omnibus orthodoxis; quod magnificus Princeps Dominus Edwardus, Dei gratiâ, Rex Anglorum illuſtris, Dominus noſter Cariſſimus, prudenter attendens, unà cum Cariſſima Domina noſtra, Domina Alianora, eâdem gratiâ, Regina Angliæ inclita, matre ſua, nos crebris precibus excitavit ut præcaventes diſpendia & pericula, quæ contingere poſſent Comitatui noſtro Sabaudyæ, Hæredibus, & aliis Nepotibus noſtris, qui ex Succeſſione noſtra poſſent Juris aliquid vendicare, ſi ſtatum ipſorum in ſucceſſione eadem dimitteremus aliquatenus ſub incerto, de certâ & expreſsâ perſonâ Hæredis noſtri maſculi, qui nobis ſuccedat in Comitatu Sabaudiæ, ordinaremus, & portiones terras faceremus aliis nepotibus noſtris maſculis, quorum intereſt, aſſignari, ut, per hoc ſublatâ diſſenſionis turbine, pax, inter ipſos firmata, perpetuo maneat incorrupta.

Nos igitur, deliberatione ſuper hoc habitâ diligenti, avertentes preces & exhortationes hujus ſalubres, ac fixas in Radice ſolidæ caritatis, univerſitati veſtræ notum facimus per præſentes.

In nomine Domini Amen. Quod nos attendentes fidelitatem, induſtriam & ſinceram dilectionem, quam idem Dominus noſter Rex Angliæ, & Domina noſtra Regina, Mater ſua erga nos & Comitatum noſtrum Sabaudiæ hactenus habuerunt, ut animæ noſtræ ſaluti, & ſecuritati corporis noſtri, Concordiæ Hæredum noſtrorum, ac tranquilitati & paci totius Comitatûs Sabaudiæ conſulatur, volumus, concedimus, ac etiam ordinamus ut iidem, Dominus noſter Rex & Domina noſtra Regina Mater ſua, perſonam Hæredis noſtri maſculi exprimant & declarent; quem, per ipſos Hæredem noſtrum nominatum, decernimus fore Comitem Sabaudyæ poſt deceſſum noſtrum, qui & nobis ſuccedat in omnibus pleno jure: ſalvis competentibus portionibus aliis nepotibus noſtris maſculis, ad quos pertinet aliquid ex ſucceſſione noſtra prædicta, prout ipſis Domino noſtro Regi, & Dominæ noſtræ Reginæ Matri ſuæ videbitur expedire.

Quas quidem portiones, cum modis & conditionibus adiciendis, per ipſos Dominum noſtrum Regem Angliæ, & Dominam noſtram Reginam prædictos, limitari & exprimi volumus: aut per alios, ſeu alium, ex præcepto eorum, fieri, limitari, exprimi, & hiis quorum intereſt aſſignari; quibus ipſos Nepotes contentos eſſe volumus, poſt deceſſum noſtrum pacificè poſſidendis.

Ordinamus inſuper, & firmiter præcipimus ut, ſi quandocumque inter Hæredem noſtrum Comitem Sabaudiæ, ac alios Nepotes noſtros prædictos, ſuper prædictis portionibus ſeu acceſſione earumdem quicquam emerſerit quæſtionis, hujus quæſtio, quotienſcunque & quantumque contigerit, ad audientiam Domini noſtri Regis Angliæ deferatur, per ipſum vel ipſos, quos ad hoc duxerit aſſignandos, de plano & abſque judiciali ſtrepitu, ubi idem Dominus noſter Rex elegerit, terminanda; ita quod tam Hæres noſter Comes Sabaudyæ, quàm alii, ex ſucceſſione noſtra portionem

).1284. I. tionem aliquam percepturi, ratum & firmum teneant & obſervent quicquid per ipſum Dominum noſtrum Regem, ſeu mandato ipſius, ſuper quæſtione hujuſmodi ſententiatum, ordinatum, dictum fuerit vel præceptum; quam ſententiam, dictum, ordinationem vel præceptum idem Dominus Rex per ſe, vel per alios, ſeu alium, executioni demandet, vel faciat demandari modis omnibus quibus viderit expedire.

Et, ſi forſan, hujuſmodi ordinatione non completâ, aliquid humani contingeret de Domino noſtro Rege, vel Domina noſtra Regina prædictis, quod abſit, volumus, concedimus, & ordinamus quod perſona alterutrius ſuperſtes in ordinatione omnium & ſingulorum præmiſſorum plenam habeat poteſtatem: Et inſuper, ſi Domina noſtra prædicta ſuperſtes, eſſet forſan impedita, ita quod non poſſet dictæ ordinationi commode perſonaliter intereſſe (ſuper quo credi volumus ſuo ſimplici dicto vel ſcripturæ, quam fieri fecerit ſuper eo) Dominus noſter Rex prædictus in ordinatione omnium, & ſingulorum præmiſſorum plenam habeat poteſtatem.

Proteſtamur etiam ſpecialiter quod, per compoſitionem noſtræ ſupremæ voluntatis, jam factam vel etiam faciendam, ſub quacunque forma verborum conceptam, ſeu etiam concipiendam, nolumus ordinationem prædictorum Domini noſtri Regis, & Reginæ, vel alterius eorum, ſuper præmiſſis, vel ipſorum aliquo, infirmari, minui, aut etiam in aliquo mutilari; ſalvo nobis quod poſſimus, in teſtamento noſtro, de rebus noſtris dare, relinquere, vel aſſignare Eccleſiis & piis locis, ſervientibus, & gentibus noſtris pauperibus & egenis, ac etiam amicis noſtris, debita etiam perſolvere & clamores emendare prout viderimus expedire:

Quæ, ſi aliàs non fecerimus, hæc omnia & ſingula fieri & ordinari per eoſdem Dominum noſtrum Regem, & Dominam noſtram Reginam, vel eorum alterum volumus & fideliter adimpleri; ita quod ſi nos circa ſervitia reddenda, ac debita perſolvenda, legata relinquenda, ſeu clamores pauperum & miſerorum emendandos aliud non duxerimus inpoſterum ordinandum, noſtram extremam voluntatem totaliter committimus in ipſorum Domini Regis Angliæ & Reginæ Matris ſuæ, vel alterius eorum diſpoſitionem in omnibus & ſingulis antedictis: Et ipſos vel ipſorum alterum in quantum poſſumus oneramus, volentes ut ea omnia, & ſingula, per ſe, vel eorum alterum, ſeu per alios, aut alium, quem ipſi ambo, vel eorum alter ad hoc deputaverit, exequi valeant, prout viderint expedire; Ratum habentes & gratum pro nobis, & Hæredibus noſtris, & Succeſſoribus noſtris quibuſcunque, quicquid per ipſos Dominum noſtrum Regem, & Reginam, vel eorum alterum, in forma prænominata factum fuerit, ordinatum, ſeu præceptum in præmiſſis, vel in aliquo præmiſſorum. A.D.1284. Edw. I.

Mandamus inſuper omnibus Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Prioribus, & aliis Religioſis; Comitibus, Baronibus, Caſtellanis, Militibus, Præpoſitis & Ballivis Comitatûs Sabaudiæ, & aliis ſubditis noſtris; ipſis, in virtute Sacramenti fidelitatis nobis præſtiti, firmiter injungentes, quatinus ordinationem, præceptum, ſeu mandatum prædictorum Domini noſtri Regis & Reginæ, vel alterius eorum, ſuper omnibus & ſingulis præmiſſis cum effectu admittant, & poſt deceſſum noſtrum ea faciant totis viribus inviolabiliter obſervari.

In quorum teſtimonium Sigillum noſtrum præſentibus eſt appenſum.

Dat. apud Ruſſilyon die Lunæ proxima poſt Feſtum Sancti Lucæ Ewangeliſtæ, anno Domini 1284.

Donatio Regis pro damnis Eccleſiæ Aſſaven. illatis tempore Guerræ in Wallia.

D.1284. 12. E. I. .f. 353 b. s Came. Univerſis Chriſti fidelibus præſentes litteras inſpecturis, Archidiaconus, Decanus & Capellum Aſſaven. ſalutem in Domino.

Quoniam Princeps Magnificus & Dominus noſter, Dominus Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ illuſtris, pro dampnis & oppreſſionibus Eccleſiæ noſtræ Aſſaven. tempore guerræ præteritæ illatis, ſua largiflua bonitate, Centum Libr. Sterlingorum nobis de elemoſina ſua contulit per manus inquiſitorum S. Prioris Rudlan. & Gardian. de Lanmays, & Domini R. de Brothton. prædictum Dominum Regem ſuper præfatis Centum Libr. pro dampnis Eccleſiæ noſtræ omnibus, quietum clamamus inperpetuum per præſentes. A.D.1284.

In

A.D.1284. Edv. 1.

In cujus rei teſtimonium nos Archidiaconus & Decanus prædicti Sigilla noſtra præſentibus apposuimus.

Dat. apud Ceſtriam in die Animarum, anno Regni Regis E. 12.

A.D.128 Edv. 1.

Pro damnis tempore Guerræ domui de Strata Florida illatis.

A.D.1284. An. 12. E. 1. L. A. f. 362. a. Penes Camerar.

OMnibus, ad quos præſentes literæ pervenerint, Fratres G. & J. Procuratores Domini Abbatis & Conventûs de Strata Florida, ſalutem in Domino.

Quum Magnificus Princeps Dominus noſter Edwardus, Dei gratiâ, illuſtris Rex Angliæ pro dampnis & oppreſſionibus, noſtræ Domui tempore Guerræ præteritæ illatis, ſua largiflua bonitate, ſeptuaginta octo Libr. Sterlingorum nobis de elemoſina ſua contulit per manus inquiſitorum, ſcilicet, Prioris Radolam & Gardiani de Lamaes, & Domini R. de Brochton.

A.D.12

Prædictum autem Dominum Regem ſuper prædictis ſeptuaginta octo Libris pro omnibus dampnis nobis & Domui noſtræ illatis quietum clamamus imperpetuum per præſentes.

Et, quia Sigillum proprii Abbatis tunc temporis non habuimus, Sigilla Venerabilium de Eſt. Marſchell. & de Lyn Egweſtel Abbatum, in teſtimonium, præſentibus procuravimus apponi.

Dat. in Abbathia Ceſtriæ in craſtino Animarum, anno Regni Regis Edwardi 12.

De Pecunia Abbati de Strata Florida, ſoluta pro damnis, tempore Guerræ præteritæ illatis.

A.D.1284. An. 12. E. 1. L. A. f. 359. a. penes Camerar.

OMnibus, ad quos præſentes literæ pervenerint, Frater A. dictus Abbas de Strata Florida, & ejuſdem loci Conventus, ſalutem in Domino.

Quum Magnificus Princeps noſter, Dominus Edwardus, Dei gratiâ, illuſtris Rex Angliæ, pro dampnis & oppreſſionibus, noſtræ Domui, tempore Guerræ, præteritæ illatis, ſua largiflua bonitate, ſeptuaginta & octo Libras Sterlingorum nobis de elemoſina ſua contulit, per manus inquiſitorum, ſcilicet, Prioris Rodel, & Gardiani de Lan Maes, & Domini R. de Brochton.

A.D.128

Prædictum autem Dominum Regem, ſuper prædictis ſeptuaginta & octo Libris, pro omnibus dampnis nobis illatis, quietum clamamus in perpetuum per præſentes.

In cujus Rei teſtimonium huic ſcripto patenti Sigillum noſtrum apposuimus.

Datum anno Domini 1284.

Pro damnis Conventui Prædicatorum Rodolan. illatis.

A.D.1284. An. 12. E. 1. L. A. f. 352. a. Penes Camerar.

OMnibus Chriſti fidelibus, præſentes litteras inſpecturis, Prior fratrum Prædicatorum Rodolan. ſalutem in Domino.

Quum Princeps Magnificus & Dominus noſter, Dominus E. Dei gratiâ, Rex Angliæ illuſtris, pro omnibus dampnis conventui noſtro per ultimam guerram illatis, ſua largiflua bonitate per manus inquiſitorum 17 Libra Sterlingorum & 10. Solid. nobis de Elemoſina ſua contulit; prædictum Dominum Regem ſuper præfatis 17. Libr. & 10. Solid. pro omnibus dampnis nobis illatis quietum clamamus inperpetuum per præſentes.

A.D.1284

In cujus rei teſtimonium Sigillum noſtrum apposuimus.

Dat. apud Ceſtriam Dominica proxima poſt Feſtum Omnium Sanctorum, anno Regni Regis Edwardi 12.

.D.1284. n. 1. A.D.1284. Edv. 1.

Litera, quod revocetur quicquid ab Almerico de Monteforte a Curia Romana contra Edmundum Comitem Lancaſtriæ impetratum ſit.

.D.1284. n. 13 E. 1. laus 13 E 1. 12. d. A.D.1284.

REX, Venerabili in Chriſto Patri H. eâdem gratiâ, tituli Sancti Laurentii in Lucina, Presbytero Cardinali, ſalutem, & ſinceræ dilectionis ſemper augmentum.

Cum Cognitiones placitorum, ſuper feodalibus, & libertatibus feodalium, dotibus & cauſis pecuniariis, ad nos, & Coronam, ſeu dignitatem noſtram pertineant in eodem regno, de conſuetudine ejuſdem Regni hactenus obſervata; & Proceres, ſeu Magnates, aut alii, de eodem Regno, ullis temporibus prædeceſſorum noſtrorum Regum Angliæ, ſeu noſtro, authoritate alicujus non conſueverunt, contra conſuetudinem illam, ſuper hujuſmodi rebus, in cauſam trahi, vel compelli ad comparendum coram quocunque Judice extra idem Regnum;

Noſque & iidem progenitores noſtri, ex conſuetudine prædictâ, à ſummis Pontificibus ſemper hactenus approbatâ, ſine reclamatione vel impedimento alicujus, pro nobis & aliis de ipſo Regno, ſemper uſi ſumus libertate hujuſmodi, tanquam pertinente ad Regiam dignitatem:

Ac Almericus de Monteforti, ſicut pro certo intelleximus, Dilectum fratrem noſtrum, & fidelem Edmundum Comitem Lancaſtriæ, authoritate Literarum Papalium, ſuper hujuſmodi rebus, trahere nititur in Cauſam extra idem Regnum in noſtri juris, & dignitatis Regiæ, & totius Communitatis Regni noſtri præjudicium manifeſtum;

Nos, de conſuetâ benevolentiâ veſtrâ ſpecialiter confidentes, Paternitatem veſtram attente requirimus, & rogamus, affectione quâ poſſumus ampliori, quatinus erga ſummum Pontificem inſtare velitis cum effectu, ut ipſe id, quod per dictum Almaricum contra dictum fratrem noſtrum, ſeu alios de dicto Regno, in derogationem Regiæ dignitatis, ab ipſa Curiâ ſic impetratum eſt, velit favorabiliter revocare; cognitionem inde ad examen noſtrum, ſi placet, benivole remittendo: Maxime cum ſemper parati ſimus procuratori ejuſdem Almerici, ſi de dicto fratre noſtro, aut aliis de dicto Regno noſtro, nomine ipſius Almarici, conqueri voluerit infra idem Regnum, ſecundum Legem & Conſuetudinem ejuſdem, plenam & celerem juſtitiam exhibere.

Dat. apud Briſtoll 28. die Decembris.

Pro Burgenſibus de Rothelan. quod quieti ſint a præſtatione Theloniæ per totum Regnum

.D 1285. n. 13. E. 1. c. Wall. 3. E. 1. m 3. A.D.1285.

REX, Juſticiario ſuo Walliæ, & omnibus aliis Ballivis, & fidelibus ſuis ejuſdem terræ, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quod, ad meliorationem ſtatûs Regni noſtri, per Cartam noſtram, pro nobis & hæredibus noſtris conceſſimus Burgenſibus noſtris de Rothelan. quod ipſi & hæredes ſui, imperpetuum, ſint quieti à præſtatione Theoloniæ per totum Regnum & poteſtatem noſtram:

Et ideo vobis mandamus, quod ipſos Burgenſes noſtros contra hujuſmodi conceſſionem noſtram in terrâ noſtrâ Hiberniæ inde non inquietis, nec in aliquo gravetis, vel quantum in vobis eſt ab aliis inquietari ſeu gravari permittatis, ſet eos in partibus illis quietantiâ prædictâ uti & gaudere permittatis juxta conceſſionem noſtram prædictam.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Briſtoll. 2. die Januarii.

Conſimiles litteras habent Burgenſes de Aberconewey.

In cujus, &c.

Teſte ut ſupra.

Conſimiles litteras habent Burgenſes de Kaernervan.

In cujus, &c.

Teſte ut ſupra.

Et diriguntur eidem Juſticiario & Ballivis prædictis.

De conductu pro Rege Angliæ, in partes tranſmarinas profecturo.

A.D.1285.
An. 13. *E.* 1.

PHilippus, Dei gratiâ, Franciæ Rex, amicis & fidelibus ſuis, & univerſis, ad quos litteræ præſentes pervenerint, ſalutem.

Notum facimus quod nos egregium Principem, cariſſimum conſanguineum & fidelem noſtrum, Edwardum, Dei gratiâ, illuſtrem Regem Angliæ, Dominum Hiberniæ, & Ducem Aquitaniæ, ad requiſitionem noſtram, intendentes venire ad has partes Regni noſtri, ut inſimul nos videamus, in noſtro conductu ſuſcipimus veniendo, ibi morando, ac inde redeundo.

Unde vobis omnibus & ſingulis mandamus, quatinus ipſum, cum Comitiva ſua, per Regnum ſalvò & ſecure conducatis, & conduci faciatis, ad ſalvamentum & liberationem ipſius & ſuæ Comitivæ efficaciter intendentes, ſi opus fuerit, cum ex parte ipſius ſuper hoc fueritis requiſiti.

Præſentibus uſque ad Feſtum proximum beati Michaelis Archangeli duraturis.

Actum Aquis, die Martis poſt Annunciationem Dominicam, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo quinto.

Litera, de contrahendo matrimonio inter filium Comitis Hollandiæ, & filiam Regis Angliæ.

A.D.1285.
An. 13 *E.* 1.
A. ſ. 131. *b. Penes Camerar.*

SEreniſſimo Principi, Domino Edwardo, Regi Angliæ magnifico & illuſtri, Florentius Comes Hollandiæ, paratam in omnibus voluntatem, cum obſequio ſemper prompto.

Dominum Stephanum, Decanum Eccleſiæ Trajectenſis, Dominum Gerardum de Wetheringhen Militem, & Magiſtrum Simonem Clericum, dilectos familiares noſtros, ac ſecretarios, Serenitati veſtræ duximus deſtinandos ſuper matrimonio, inter filiam veſtram & noſtrum filium contrahendo, finaliter tractaturos, ratum habentes & gratum quicquid prædicti, unà vobiſcum, ſuper præmiſſis, decreverint ordinandum.

Datum anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo quinto, decimo die menſis Aprilis.

De concordia facienda inter Comitem Hollandiæ, & Comitem Ghelryæ.

A.D. 1285.
L. A. ſ. 186. *a. penes Camerar.*

SEreniſſimo Principi, Domino Edwardo, Regi Angliæ magnifico & illuſtri, Florentius, Comes Hollandiæ, paratam in omnibus voluntatem, cum obſequio ſemper prompto.

Dominum Stephanum, Decanum Eccleſiæ Tarajecten. Dominum Gerardum de Watheringhen Militem, & Magiſtrum Simonem Clericum, dilectos familiares noſtros ac ſecretarios, Serenitati veſtræ duximus deſtinandos,

Ut ipſi de diſcordia, inter nobilem virum, Dominum Reynaldum Comitem Ghelryæ, & nos, jamdudum habitâ, & veſtræ ordinationi utrimque commiſſâ, ex parte noſtrâ vos inſtruant & informent;

Ratum habentes & gratum quicquid veſtra Celſitudo in præmiſſis decreverit ordinandum.

Datum anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo quinto, decimo die menſis Aprilis.

1285. A.D. 1285. Edw. 1.

Bulla blanca Honorii in Papam Electi, de decimis, pro ſubſidio Terræ ſanctæ, conceſſis.

1285. 12. E. I. A.D. 1285.

HOnorius electus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Accedentes ad Apoſtolicam ſedem dilecti filii, Magiſter Walterus Canonicus Wellenſis, & nobilis vir Helyas de Hanvillâ, Regiæ Magnitudinis Nuncii, in præſentiâ, fælicis recordationis, Martini Papæ quarti, prædeceſſoris noſtri, & nuper etiam coram nobis ex parte Regiâ retulerunt, quod ipſius ſedis benignitas, decimam in Regno Scotiæ pro ſubſidio Terræ ſanctæ collectam, pridem tibi, pro ipſius proſecutione ſubſidii, ea in hoc adjecta conditione conceſſit, ſi ad id cariſſimi in Chriſto filii noſtri Regis Scotiæ illuſtris conſenſus accedere noſceretur: In quo quidem caſu, Magnatibus dicti Regni tranſfretare volentibus tenereris, juxta proviſionem ſedis ejuſdem, de prædictâ decimâ ſubvenire.

Quare præfati Nuncii pro parte tuâ humiliter ſupplicârunt, ut cum ejuſdem Terræ conditionem longo experimento didiceris, & reſpicere noveris ſtrenuitate validos, & diſcretione probatos, prout ipſius Terræ neceſſitas exigit, proviſionem hujuſmodi benignè tibi ſedes eadem committere dignaretur.

Super quo Serenitati Regiæ taliter reſpondemus; quod, cum pro pace, ac tranquilitate negotii, & ut facilior, & celerior ejus ſequeretur effectus, proviſionem hujuſmodi, non ſine multæ deliberationis inſtantiâ, prædictæ ſedis arbitrio extiterit reſervata, honeſtatem ſedis ipſius aliquatenus non deceret, ſi, nullâ causâ neceſſariâ ſuggerente, quod in hoc prudenter providiſſe dinoſcitur immutaret; verum tamen intendimus, ſuo loco & tempore, requirere conſilium tuum, &, prout expedire & decere viderimus, illud proſequi favorabiliter in hac parte.

Adjecit etiam Nunciorum aſſertio prædictorum, quod, cum in prædictæ Terræ ſubſidium cupias proficiſci, tibi dudum, tam decimam Eccleſiaſticorum proventuum in Regno Angliæ ac Hyberniæ, & Walliæ partibus, per tres annos, quàm etiam decimam in Regno Scotiæ memorato collectam, ſub certâ formâ gratioſè conceſſit munificentia dictæ ſedis.

Verum cum prædicta decima, in Regnis, & partibus collecta præfatis, adeò, ſicut pro vero comperiſſe te aſſeris, ſit exilis, quod ex ipsâ ſperatæ ſubventionis comodum obtinere non poſſis, ſuppliciter poſtulâſti, ut ne contingat pro neceſſariæ proviſionis defectu, circa dicti proſecutionem ſubſidii hebetari, deſiderium mentis tuæ, hujuſmodi triennium, ad quinquennium ſaltem dicta ſedes extendere dignaretur.

Ad quod Magnitudini Regiæ taliter reſpondere decrevimus; quod cum ſedes ipſa ſe tibi ſuper hoc, ſi diligenter attenditur, non modicum gratioſam munificamque, reddiderit, cum hujuſmodi conceſſio gratiæ tibi factæ anni noni curriculum comprehendat, Manſuetudo Regia impreſentiarum ſæpedicto triennio ſit contenta: Nam ſi te ſignum crucis aſſumente ſollempniter, ac etiam ſollicitè proſequente, viderimus proceſſu temporis augmentum gratiæ expedire, libenter in hoc petitioni Regiæ, prout ipſi Terræ neceſſarium, & alias expediens, ac decens fore putabimus, annuere intendimus, ſi fuerimus requiſiti.

Petierunt quoque Nuncii ſupradicti, ut univerſa, & ſingula, quæ in Concilio Lugdunenſi Terræ ſanctæ fuerunt aſſignata ſubſidio, mandaremus in prænominato Regno Scotiæ tuæ Celſitudini aſſignari, prout tibi ab eadem ſede, in prædictis Regno Angliæ, Hyberniâ, & Walliâ ſunt conceſſa.

Super quo ſic reſponſio noſtra formatur; quod nos volentes ſatisfacere votis tuis, præmiſſa quatenus pro præterito tempore in præfato Scotiæ Regno, prout ejuſdem Terræ ſubſidio juxta memoratum Concilium ſunt collecta, dum tamen hujuſmodi ſignum prædicto modo aſſumas & etiam proſequaris tibi, prout decima ipſius Regni conceditur, exnunc præſentium auctoritate concedimus pro proſecutione ſubſidii ſupradicti.

Præterea Nunciorum ipſorum ſollicitudo ſubjunxit, ut bona Eccleſiis, vel aliis piis uſibus, ſeu Prælatis ab inteſtato debita, quæ in prædictis Angliæ & Scotiæ Regnis, necnon & Terris tuæ juriſdictioni ſubjectis frequenter haberi contingit, ac etiam ſiqua de hujuſmodi bonis in Prælatorum, vel aliarum perſonarum Eccleſiaſticarum prædictorum Regno-

A.D.1285. Edv. 1.

Regnorum & Terrarum poteſtate conſiſtant, tibi ſedes eadem, uſque ad quinquennium, de ſpeciali concedere gratiâ dignaretur, ſi ad id eorundem aſſenſus acceſſerit Prælatorum.

Super quo tibi breviter, ſicut & alias per prædeceſſorem eundem reſponſum extitit, duximus reſpondendum; quòd cum adhuc hujuſmodi conceſſio per ſedem eandem alicui facta non fuerit, eam tibi, quantumcumque perſonam Regiam ſincero proſequamur affectu, facere decenter non poſſumus, & proinde non debemus, cum in juris præjudicium alieni, & in pernitioſum exemplum proculdubiò redundaret.

Propoſuerunt inſuper Nuncii ſupradicti, quod tu, arduis variiſque tui Regni negotiis impeditus, crucis prædictæ ſignaculum, in ejuſdem Terræ ſanctæ ſubſidium, hucuſque aſſumere nequiviſti: Unde cum ad ſuſceptionem illius zelo ultimæ devotionis aſpires, ac in ſuſcipiendi, ut tuis verbis utamur, firmo propoſito perſeveres, humiliter ſupplicâſti, ut tibi ſedes ipſa concederet, quòd infra Feſtum beati Johannis Baptiſtæ primò venturum, vel in die ipſius Feſti hujuſmodi ſignum aſſumere, ac eo aſſumpto poſſis infra quinquennium à Feſto beati Michaelis, poſt ejuſdem Sancti Johannis Feſtum proximè occurrente, liberè transfretare ſi velis, nec ad id valeas interim coartari: Alioquin, hujuſmodi elapſo quinquennio, tenearis omnino, prout de beneplacito, & mandato ſedis antedictæ proceſſerit, in ipſius Terræ ſanctæ ſubſidium proficiſci.

Nos autem, qui te, fili cariſſime, ac inclitam domum tuam, fide præclaram, & devotione ſinceram, dum eſſemus in minori officio conſtituti, ſpeciali affectione diliximus, & diligere intendimus in futurum, conſiderantes intentiùs ingentis devotionis affectum, quo, ſub continuatione laudabili, fervere dinoſceris erga Romanam Eccleſiam, Matrem tuam: & volentes propterea perſonam Regiam favore proſequi gratioſo, tibi, quod infra Natale Domini, vel in ipſius Natalis die, ſignum aſſumere valeas memoratum, de gratiâ concedimus ſpeciali.

Super eo verò, quod Magnitudo Regia poſtulavit, ut, viz. infra quinquennium, ab ejuſdem Sancti Michaelis Feſto primo venturo liberè transfretare valeas, ſi de tuâ proceſſerit voluntate, nec ad id interim cogi poſſis; Nos, tuæ potentiæ magnitudinem attendentes ac advertentes, quod, ſicut veriſimiliter creditur, magnam & honorabilem armatorum tecum duceres Comitivam, quam quidem neceſſariam pro ipſius Terræ tantum cuſtodiâ non videmus ad præſens, pro eo quod treuga, inter Chriſtianos illarum partium, & Soldanum hactenus inchoata, dicitur adhuc non modici temporis ſpatio duratura, & utinam! ad recuperationem ejuſdem Terræ, potentia ipſa, etiam plurium aliorum ſubſidiis ſuffulta, ſufficeret. Maximè cum interrogati prædicti Nuncii de numero bellatorum, quos tecum ad partes ipſas ducere, ac de morâ, quam contrahere proponis ibidem, reſponderint prædictorum certitudinem non habere; reſponſionem noſtram ſuper hoc duximus ſuſpendendam:

Sed nichilominus ſi proceſſu temporis nobis, de hujuſmodi numero, ac morâ, & dictæ terræ utilitate conſtaret, prout ſuaderet temporis qualitas, & alias videremus expediens, proſequeremur in hac parce favorabiliter vota tua, cum libenter illis, in quibus poſſumus, annuamus.

Nec mireris quod Bulla, non exprimens nomen noſtrum, eſt appenſa præſentibus, quæ ante Conſecrationis & Benedictionis noſtræ ſollempnia conceduntur; quia hii, qui fuerunt hactenus in Romanos electi Pontifices, in bullandis litteris, ante Conſecrationis & Benedictionis ſuæ munus, conſueverunt modum hujuſmodi obſervare.

Dat. Peruſii duodecimo Kal. Maii, ſuſcepti à nobis Apoſtulatûs Officii anno primo.

Plumbum ſine nomine Pontificis.
Sub filo canabi.

De licentia viſitandi Carolum Regis Siciliæ primogenitum, ſub cuſtodia detentum.

A.D.1285. *An.* 13. *E.* 1. *L. B. f.* 151. *b. penes Camerar.*

Frater Latinus, permiſſione divinâ, Oſtien. & Velletren. Epiſcopus, religioſis viris, fratri Hugoni de Sancto Edmundo Priori fratrum de Chelmereford, & fratri Gualtero de Seggefelt, ordinis noſtri Prædicatorum, ſalutem in Domino ſempiternam.

Ex parte veſtrâ fuit ſanctiſſimo Patri, Domino noſtro Honorio, electo ſummo Pontifici, humiliter ſupplicatum ut, cum illuſtris Rex Angliæ vos transmittat ad viſitandum & conſolandum mag-

D.1285. . 1. nificum virum, Dominum Karolum, primogenitum, claræ memoriæ, Domini Karoli Regis Siciliæ, qui in Inſula Siciliæ ſub cuſtodia detinetur,

Idem Dominus noſter licentiam vobis dignaretur concedere tranſeundi ad eandem Inſulam, latâ contra proficiſcentes in eam quâvis excommunicationis ſententiâ non obſtante; ipſe vero Dominus noſter commiſit nobis oraculo vivæ vocis, ut eundi ad ipſam Inſulam, pro causâ hujuſmodi, vobis auctoritate ipſius, licentiam præberemus; A.D. 1285. Edw. 1.

Nos igitur, eadem auctoritate, vobis prædictam licentiam elargimur; præſentes litteras, ſigilli noſtri appenſione munitas, vobis in teſtimonium concedentes.

Datum Peruſii duodecimo Kal. Maii, aſſumpti à prædicto Domino Honorio, Apoſtolatûs Officii anno primo.

Bulla Honorii Papæ Electi, de electione ſua.

D.1285. 13. E. 1. Autogr.

Honorius Electus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Sinceræ caritatis affectus, quem erga te, utpote filium benedictionis & gratiæ, ac etiam inclitam domum tuam, præclaris & fidei titulis inſignitam, hactenus geſſimus dum eſſemus in minori officio conſtituti, mentem noſtram ſollicitam reddidit & induxit, ut à Deo præmiſſæ noſtræ promotionis auſpicia, non expectatis conſecrationis & benedictionis noſtræ ſollempniis, quæ ſolent, de laudabili conſuetudine Romanæ Eccleſiæ, Apoſtolicas litteras, novam promotionem ſummi Pontificis nunciantes, præſertim dirigendas ad Principes, prævenire: Tibi, quem inter cæteros orbis Reges & Principes, Apoſtolicæ ſedis benignitas prærogativâ favoris & benivolentiæ proſequitur ſpecialis, per noſtras intimare litteras curaremus.

Duximus itaq; Celſitudini Regiæ tenore præſentium intimandum quod felicis recordationis Martino Papæ quarto, prædeceſſore noſtro, prout Domino placuit, quarto Kal. præſentis menſis Aprilis de hac luce ſubtracto; demum, diſponente illo, qui regit & dirigit univerſa, quarto Non. ejuſdem menſis nos, tunc ſanctæ Mariæ in Coſmidin Diaconus Cardinalis, fuimus de fratrum noſtrûm electione concordi ad apoſtolatus officium evocati.

Quæſumus igitur, fili cariſſime, ut grandem laborum ſarcinam, quam executio ipſius officii ſecum trahit, piæ compaſſionis affectu recogitans, devotas & ſedulas altiſſimi filio preces fundas, quatinus de ſuæ habundantia pietatis, quæ merita ſupplicum excedit & vota, ſic actus noſtros & opera dirigat, ſic debilitatem noſtram ſuæ potentiæ virtute communiat, ut Sacroſanctam Eccleſiam, ſponſam ſuam, cujus nobis curam & ſollicitudinem committi voluit, poſſimus ad laudem & gloriam ſui ſanctiſſimi nominis ſalubriter regere, ac utiliter gubernare. A.D. 1285.

Et, quia perſonam Regiam gerimus infra caritatis viſcera prædilectam, volumus ut ad nos, in tuis oportunitatibus, cum fiduciâ & ſecuritate recurras.

Nos enim in illis intendimus tibi, quantum cum Deo poterimus, favoris Apoſtolici plenitudinem exhibere.

Cæterum ſuper negotiis, pro quibus dilectos filios Magiſtrum Guillelmum Canonicum Wellen. & nobilem virum Helyam, tuos familiares & Nuncios, latores præſentium, vivente adhuc eodem Prædeceſſore, ad Apoſtolicam deſtinâſti, exhibentes nos favorabiles & benignos, formam, ſecundum quam, ſuper principali negotio Regio, debebant, prædicti prædeceſſoris tempore, Apoſtolicæ confici litteræ, meliorare curavimus, ut plenius ſatisfieret votis tuis, & hujuſmodi litteras ad celeris expeditionis effectum duximus perducendas; prout iidem Nuncii Serenitati Regiæ referre poterunt oraculo vivæ vocis.

Nec mireris ſi bulla, non exprimens nomen noſtrum, eſt appenſa præſentibus quæ, ante conſecrationis & benedictionis noſtræ ſolempnia, tranſmittuntur; quia hii, qui fuerunt hactenus in Roman. electi Pontifices, conſueverunt, ſicut præmittitur, in bullandis litteris, ante ſuæ conſecrationis & benedictionis munus, modum hujuſmodi obſervare.

Dat. Peruſii ſeptimo Kal. Maii, ſuſcepti à nobis Apoſtolatûs officii anno primo.

Sigillum avulſum.

A.D.1285. Edv. I.

Litera qua Papa devotionem Regis erga Deum hominesque mirifice laudat, necnon reſponſoria Regi ſuper negotio Aragoniæ.

A.D.1285. An. 13. E. I. L. A. f. 133. Penes Camerar.

HOnorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Exegit regalis ad Deum, immenſis laudibus attollenda, devotio ut ei, pro te, fili cariſſime, frequenter labiorum vitulum exolvamus, qui ſic animum Regium gratia divina prævenit, quod ad ejus proſequenda ſervitia dirigis vota tua, &, ut promoveantur utilius ac promptius, executionis votivæ conſequantur effectum, ad Chriſtianitatis ſtatum pacificum, non vitatis laboribus, ſed & contemptis oneribus, anxius & operoſus intendis, ſicut ex hiis quæ per dilectum filium, nobilem virum, Oddonem de Grandiſſono, Celſitudinis tuæ familiarem & Nuncium, circa negotium Aragoniæ, ſub litterarum tuarum, fidem ipſi nobili adhiberi petentium, teſtimonio, exponere curaviſti, aliiſque laudabilibus, & Deo acceptis, Serenitatis tuæ proceſſibus, ſatis aperte connicitur, vel potius convincitur evidenter.

Perſta in hiis, Princeps inclite, perſta quæſumus, &, quæ creatori tuo grata cognoveris, attente proſequere; proinde non tam laudis humanæ præconium, ſed & inextimabile retributionis æternæ præmium uberius recepturus.

Cæterum ſuper dicto negotio nobili memorato plene reſpondimus, & claræ noſtram ſibi, quæ facti congruit qualitati, expreſſimus voluntatem, Regali Excellentiæ, ipſius miniſterio, quo & tu ad nos uſus fueras Nuncio, vel litteris exprimendam.

Dat. Romæ apud Sanctam Sabinam tertio Non. Maii, Pontificatus noſtri anno primo.

Pro Baronibus quinque Portuum & cæteris Nautis Regni, de quadam ordinatione facta.

A.D.1285. An. 13. E. I. Pat. 13. E. I. m. 18.

REX omnibus ad quos, &c. ſalutem.

Cum Gregorius de Rokeſeley, & Henricus le Waleys, Cives noſtri London. & alii, tam Mercatores Angliæ, quàm Hiberniæ, Vaſconiæ & Walliæ, compellere conſueverint Barones noſtros quinque Portuum, & cæteros Nautas Regni noſtri prædicti, ad contribuendum ejectionibus de navibus ſuis frettatis, cum pericula per maris intemperiem iminere contingebant, de utenſilibus, attiliis, armamentis, & aliis bonis ipſorum Mercatorum & Nautarum.

Nos, ad eorumdem querimoniam, de conſilio noſtro ordinavimus & ſtatuimus, quod de cætero,

In primis, navis, in qua mercimonia vel vina fuerint cum toto apparatu, anulus Magiſtri navis in digito ſuo portatus victualia nautarum, utenſilia ad prandia ſua facienda uſitata, monile, zona & ciphus argenteus Magiſtri navis, unde biberit, ſi quem habuerit, erunt quieta de auxilio ad ejectionem maris prædictam.

Et etiam ſalva ſit nautis fretta vinorum, & aliorum bonorum, in navi exiſtentium, quæ talia fuerint.

Et Magiſter navis amittat frettam ſuam de doleis, ſeu bonis, in mari ſic projectis.

Et omnia alia bona, in navi exiſtentia, tam Nautarum, quàm Mercatorum, ut vina, mercandiſæ, denarii in groſſo, lecti, & alia bona & mercimonia, exceptis prædictis navis utenſilibus, & apparatu, victualibus, nautarum utenſilibus ad prandia ſua facienda, monili, zona, & cipho argenteo anulo, & fretta de bonis, quæ ſalvæ fuerint, ut prædictum eſt, de cætero debent appreciari in auxilium reſtitutionis vinorum & aliorum bonorum, ſic in navi, extra navem per hujuſmodi tempeſtatem ejectorum.

In cujus, &c. imperpetuum duratur.

Teſte Rege apud Weſtm. 25. die Maii,

Et ſunt inde ſeptem paria litterarum; videlicet, in quolibet portu una littera.

D.1285. A.D. 1285.
n. 1. Edv. 1.

De Divortio facto inter Gilbertum de Clare Comitem Glouceſtriæ & Hertfordiæ, & Aliciam de Marchia.

D.1285.
13. E. 1.
ſ. 13. E. 1.
9. dorſ.

A.D. 1285.

HÆC eſt Conventio facta, inter nobilem virum Gilbertum de Clare Comitem Gloverniæ & Hertf. ex parte unâ, & Dominam Aliciam de Marchiâ ex alterâ, videlicet,

Quod, cum in causâ Divortii, dudum mota & agitata inter dictam Aliciam de Marchiâ Atricem, & Judicium procurantem, ac divortium fieri petentem ex parte unâ, & dictum Dominum Gilbertum defendentem ex alterâ, ſit pro dicta Alicia lata ſententia diffinitiva, & prædictus Gilbertus per eandem ſententiam à vinculo contractûs matrimonialis, inter ipſum Gilbertum & dictam Aliciam de facto habiti, ſit abſolutus penitus & liberatus, ſive ei nubendi, authoritate Eccleſiæ, ſit libera conceſſa facultas.

Ipſius tamen Dominæ nobilitatem generis dictus Dominus Gilbertus conſiderans, ac nolens quod, occaſione defectûs ſuſtentationis honeſtæ, ſibi materia contriſtandi tribuatur; ex ſuâ merâ liberalitate eidem Dominæ Aliciæ, quoad vixerit, dedit Manerium de Taxſtede eodem modo quo nunc tenet, una cum magno Parco: Maneria de Welles & Warham eodem modo quo nunc tenet, unà cum octo libratis, undecim ſolidatis, & octo denaratis in redditu ſuper pluſag. operibus & perquiſitis de viſu Franciplegii (excepto Wreko maris) Manerium de Wyſton ſicut modo tenet, Bureford & Speinham Londe ſicut modo tenet; dummodo dicta Alicia dictam ſententiam & ipſius effectum ratam habuerit, aut in honoris dicti Domini Gilberti, ſeu commodi diſpendium vel gravamen, verbo aut facto, clam vel palam, per ſe aut alium, quicquam perſeveranter non attemptaverit.

Ita eiſdem maneriis & terris utendo & fruendo dicta Alicia ad ſuam ſuſtentationem, ut præmiſſum eſt, quod ad aliquod alienationis, impignerationis, enormis devaſtationis, aut deſtructionis genus non attingat vel referatur.

Si vero dicta Alicia contra præmiſſa, ſeu aliquod præmiſſorum venerit, venire procuraverit, vel contravenire volentes non impedierit cum effectu, aut in fata deceſſerit, liceat dicto Domino Gilberto & hæredibus ſuis, ipſius Dominæ Aliciæ, aut cujuſque reclamatione non obſtante, dictam conceſſionem revocare, ac dictas terras, poſſeſſiones & maneria liberè ingredi, & pacificè poſſidere.

Præmiſſa vero maneria, poſſeſſiones, terras & tenementa, & alia ſupranominata prædictus Gilbertus & hæredes ſui, prædictæ Aliciæ warrantizabunt, quoad vixerit, ſub modo, forma & conditionibus ſupradictis.

In cujus rei teſtimonium tam dictus Gilbertus, quâm dicta Alicia huic præſenti ſcripto, in modum cirographi confecto, alternatim diviſo, ſigilla ſua mutuo appoſuerunt..

Hiis Teſtibus,

Domino Roberto Burnell Bathon. & Wellen. Epiſcopo, tunc illuſtris Regis Angliæ Cancellario,
Domino Antonino Bek Dunolmenſi Epiſcopo,
Domino Johanne de Sancto Johanne,
Domino Radulpho de Hengham, tunc Domini Regis Juſtic.
Roberto le Waleys Milite,
Magiſtris Richardo & Willielmo de Clifford. & aliis.

Dat. Lond. decimo ſeptimo Kalend. Junii, anno Regni Regis Edwardi tertio decimo.

Bulla Honorii Papæ Quarti, per quam commendavit Regi Magiſtrum Johannem de Sanfordia Archiepiſcopum Dublinenſem in Curia confirmatum.

A.D. 1285.
An. 13. E. 1.
Ex Autogr.
8

A.D. 1285.

HOnorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Dudum Eccleſia Dublinenſis, per obitum

obitum, bonæ memoriæ, Johannis Dublinenſis Archiepiſcopi Paſtoris ſolatio deſtituta, & ejus corpore tradito Eccleſiaſticæ ſepulturæ, dilecti filii Sanctæ Trinitatis & Sancti Patricii Dublinen. Eccleſiarum Capitula, ad quos communiter ſpectare dicitur electio Archiepiſcopi Dublinenſis certâ die ad eligendum præfixâ, vocatis & præſentibus omnibus, qui voluerunt, debuerunt, & potuerunt commodè intereſſe, prout eſt moris, inſimul convenerunt, & Spiritûs Sancti gratiâ invocatâ, in dilectum filium Magiſtrum Johannem de Sanfordiâ Dublinen. Eccleſiæ Sancti Patricii ſupradictæ tunc Decanum, direxerunt concorditer vota ſua, ipſum quaſi per inſpirationem divinam in Dublinenſem Archiepiſcopum unanimiter eligendo. Præſentato itaque poſtmodum, felicis recordationis, Martino Papæ prædeceſſori noſtro, per procuratores eorum ad hoc ſpecialiter conſtitutos, decreto ſuper hujuſmodi electione confecto, tam ipſe Electus propter hoc apud ſedem Apoſtolicam conſtitutus, quàm dicti procuratores cum inſtantiâ poſtulârunt ab eo, ut electionem eandem confirmare de benignitate ſedis Apoſtolicæ dignaretur.

Cumque, datis ſuper hujuſmodi negotio examinatoribus, per prædeceſſorem eundem, aliquæ difficultates inciderent, quæ hujuſmodi electionis de ipſo Electo celebratæ negotium in longi temporis producere videbantur excurſum, non ſine diſpendio ipſius Eccleſiæ Dublinenſis, prædictus Electus, cupiens indempnitati ipſius Eccleſiæ præcavere, memorato prædeceſſore viam, prout Domino placuit, univerſæ carnis ingreſſo, & nobis eidem in Apoſtolatûs apice ſubſtituto, jus quod ſibi ex eadem electione acquiſitum fuerat, in noſtris manibus ſpontè ac liberè reſignavit.

Nos autem quibus, licet immeritis, omnium Eccleſiarum cura generaliter eſt commiſſa, benignâ conſideratione penſantes longa & diſcriminoſa viarum ſpatia, quibus à Romanâ Curiâ diſtare dinoſcitur Deblinen. Eccleſia ſupradicta, quodque tanti proſecutio itineris pluries occaſione hujuſmodi repetendi, labores graves ſumptuſque non modicos exegiſſet, ſi hujuſmodi celebranda electio per nos remiſſa fuiſſet capitulis prælibatis; præſertim ſi forſan, inimico homine ſeminante zizania, in electionis proceſſu aliqua diſcordia incidiſſet, ac volentes obviare diſpendiis, quæ ſolent Eccleſiis ex earum vacatione diutina imminere, dicto Electo & aliis quinque Canonicis prædictarum Sanctæ Trinitatis & Sancti Patricii Eccleſiarum tunc propter hujuſmodi negotium apud ſedem conſtitutis eandem, eligendi eâ vice Archiepiſcopum Dublinenſem de fratrum noſtrorum conſilio conceſſimus vivæ vocis oraculo plenam & liberam poteſtatem.

Præfato igitur Electo, ac dictis quinque Canonicis in electione hujuſmodi eligentibus, per viam ſcrutinii procedentes; nos, eorum vota diligentius perſcrutantes, comperimus, quòd dictus Electus in dilectum filium Magiſtrum Johannem de Notingham, Eccleſiæ Sancti Patricii ſupradictæ Canonicum, eligendum in Archiepiſcopum Dublinenſem ſuum; Reliqui vero quinque in dictum Electum direxerunt in hujuſmodi ſcrutinio vota ſua: dictuſque Magiſter Johannes de Notingham, qui erat unus ex Canonicis memoratis, vice ſuâ & aliorum, qui in dictum Electum conſenſerant, & de mandato ipſorum elegit eundem Electum Archiepiſcopum Dublinenſem & Electionem hujuſmodi, de dicto Electo factam, in noſtrâ & fratrum noſtrorum præſentiâ publicavit.

Quia vero Electionem ipſam Canonicam invenimus de perſonâ ydoneâ canonicè celebratam, eam de fratrum ipſorum conſilio duximus confirmandam, dictum Electum ipſi Eccleſiæ Dublinenſi proficientes in Archiepiſcopum & Paſtorem, firmâ conceptâ fiduciâ, quod dirigente Domino actus ſuos, eccleſia ipſa per ſuæ circumſpectionis induſtriam dirigetur proſpere in utriſque.

Quocirca Celſitudinem Regiam paterno rogamus & hortamur affectu, quatinus eundem Electum, & commiſſam ſibi Eccleſiam, pro noſtrâ, & Apoſtolicæ ſedis reverentiâ, habens propenſius commendatos, ſic te ſibi favorabilem exhibeas & benignum, ac ipſum & eandem Eccleſiam benivolentiæ tuæ gratiâ proſequaris, quod ipſe regalibus fultus præſidiis, commiſſum ſibi regimen faciliùs & efficaciùs proſequatur; noſque proinde Magnitudinem tuam dignis in Domino laudibus attollamus.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum tertio Kal. Junii, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo canabi.

Pro

D.1285.
v. I.

A.D. 1285.
Edv. I.

Pro Burgenſibus de Sancto Audemaro in Flandria.

D.1285.
.13 E. I.
13. E. I.
12.

A.D. 1285.

REX omnibus, &c. ſalutem.

Cum celebris memoriæ, Dominus H. dudum Rex Angliæ, genitor noſter, per Cartam ſuam, quam inſpeximus, pro ſe & hæredibus ſuis, conceſſerit dilectis ſibi Burgenſibus de Sancto Audemaro in Flandria, quod ipſi imperpetuum, per totam terram & poteſtatem ſuam, hanc habeant libertatem, quod ipſi, vel eorum bona quorumcumque locorum, in poteſtate ſua inventa, non areſtentur pro aliquo debito, de quo fidejuſſores, aut principales debitores non extiterint,

Niſi forte ipſi debitores, de eorum ſint communiâ & poteſtate, habentes unde de debitis ſuis in toto, vel in parte ſatisfacere poſſint; & dicti Burgenſes illis, qui de terra & poteſtate ſua exiſterent, in juſtitiâ defuerint, & de hoc rationabiliter conſtare poſſit,

Et quod dicti Burgenſes, pro tranſgreſſionibus ſeu foriſfactura ſervientum ſuorum, catalla & bona ſua, in manibus dictorum ſervientum inventa, aut alicubi locorum per ipſos ſervientes depoſita, quatenus ſua eſſe ſufficienter probare poterunt, non amittant,

Et etiam ſi dicti Burgenſes, aut eorum aliqui, infra terram & poteſtatem dicti patris noſtri, teſtati deceſſerint vel inteſtati, idem pater noſter vel hæredes ſui bona eorum confiſcari non facerent; quin eorum hæredes ipſa integre habeant, quatenus ipſa catalla dictorum defunctorum fuiſſe conſtiterit; dum tamen de dictis hæredibus notitia aut fides ſufficienter haberetur:

Nos conceſſionem prædictam acceptantes, &c, ad inſtantiam kariſſimæ Matris noſtræ Alianoræ Reginæ Angliæ, & dilectæ nobis Reginæ Navarræ conſortis Edmundi fratris noſtri, uberiorem gratiam eiſdem Burgenſibus facere volentes,

Concedimus, pro nobis & hæredibus noſtris, quod iidem Burgenſes, per totum Regnum noſtrum, quieti ſint de muragio præſtando de rebus ſeu Mercandiſis ſuis & quod ipſi cum mercandiſis ſuis in terram & poteſtatem noſtram ſecure venire, & ibi morari poſſint; dum tamen rectas & debitas conſuetudines inde faciant, hactenus uſitatas in Regno noſtro.

Et, ſi forte inter Dominum Regem Franciæ, aut alios, & nos, ſeu hæredes noſtros, aliquo tempore guerra, quod abſit, ſuſcitetur:

Volumus quod dicti Burgenſes, per nos vel hæredes noſtros, præmuniantur, ut infra quadraginta dies Regnum noſtrum, cum bonis ſuis, egrediantur.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtmon. 1. die Junii.

De Adomaro de Valentia, Comite Pembrochiæ, Cuſtode Angliæ Conſtituto.

.D.1285.
.13. E. I.
ſecunda
ndela,
15.
nes Camer.

A.D. 1285.

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitanniæ, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Prioribus; Comitibus, Baronibus, Militibus, liberè tenentibus, Communitatibus, Vicecomitibus & omnibus aliis Miniſtris, Ballivis & Fidelibus ſuis, ad quos præſentes literæ pervenerint, ſalutem.

Sciatis quod, cum nos, pro quibuſdam negotiis, nos & ſtatum Regni noſtri tangentibus, ſimus ad partes tranſmarinas, favente Domino, in proximo profecturi;

Nos, de circumſpectione, induſtriâ & fidelitate dilecti conſanguinei & fidelis noſtri, Adomari de Valentia, Comitis Pembrochiæ, ſpecialiter confidentes, ipſum Comitem Cuſtodem noſtrum dicti Regni ac locum noſtrum in eodem Regno tenentem, pro pace & tranquilitate populi dicti Regni noſtri melius conſervandis, conſtituimus per præſentes, quamdiu in dictis partibus tranſmarinis moram fecerimus, vel aliud inde duxerimus ordinandum:

Et ideo vobis mandamus quod eidem Comiti, tanquam Cuſtodi noſtro dicti Regni, & locum noſtrum tenenti in eodem, in hiis, quæ ad dictam cuſtodiam pertinent, intendentes ſitis & reſpondentes.

In cujus rei teſtimonium has litteras noſtras fieri fecimus Patentes, quamdiu nobis placuerit duraturas.

Teſte meipſo apud Weſtm. 4. die Junii, anno Regni noſtri 13.

Per ipſum Regem & Concilium.

A.D. 1285.
Edv. I.

Pro Amaneno de Labreto in Vaſconia.

A.D. 1285.
An. 13. E. I.
Rot. Vaſcon 13. E. I. m. 13.

REX Seneſcallo ſuo Vaſconiæ, ſalutem.

Mandamus vobis quatinus dilecto noſtro, Amaneno de Labreto Domicello terram, homines & alia bona inmobilia, quæ Almannius de Bedoreda Domicellus habebat in terra de Maredine, tempore quo, per gentes noſtras bannitus fuit, occaſione homicidii, per ipſum Almannium de Ballivo noſtro, ut dicitur, commiſſi, & quæ in manu ſeu ſaiſina noſtra exiſtunt, omni occaſione & dilatione remotis, reſtituatis ſeu reſtitui faciatis; & homagia Nobilium, & aliorum hominum dictæ terræ, quantum ad nos pertinet, libere & perpetuo dimittatis eidem; hæc enim ſibi conceſſimus de gratia ſpeciali.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtmon. 4. die Junii.

Pro Conſtantia Comitiſſa Marciani Conſanguinea Regis de injuriis, ei per Seneſcallum Vaſconiæ illatis amicabiliter emendandis.

A.D. 1285.
An. 13 E. I.
Rot. Vaſcon. 13 E I. m. 12.

REX Seneſcallo ſuo Vaſconiæ ſalutem.

Significavit nobis dilecta Conſanguinea noſtra, Conſtantia Vicecomitiſſa Marciani, quod in Comitatu ſuo & Baronia Marciani Baſtidam de novo, in ipſius præjudicium, conſtruere incepiſtis, juriſdictionem ſuam, & juſtitiam, ac libertates ipſius uſurpando, ac inferendo ſibi & ſuis gentibus multa gravamina & alias indebitas novitates, in exhæredationem ipſius, diſpendium & gravamen;

Quia vero dictæ Conſtantiæ injuriari nolumus, immo ſua negotia favore benivolo proſequi volumus & tractari, vobis mandamus, quatinus ab hujuſmodi novitatibus & exceſſibus deſiſtentes, prædicta ſibi amicabiliter emendetis; & emendari faciatis taliter quod de vobis, aut aliis noſtris gentibus, de cætero, non habeat materiam conquerendi; vel ſaltem, ſuper hiis, eidem celere judicium, in Curia noſtra Sancti Severi, ſecundum foros & conſuetudines ipſius Curiæ, faciatis: Et ipſam ſuis debitis libertatibus, & conſuetudinibus uſitatis, & hactenus obſervatis, uti & gaudere pacificè permittatis.

Dat. apud Weſtmon. 4. die Junii.

Pro Gaſtone Vicecomite Bearn, & Conſtantia filia ejus.

A.D. 1285.
An. 13. E. I.
Ibidem.

REX Seneſcallo ſuo Vaſconiæ ſalutem.

Cum vobis alias mandaverimus, quod bona & averia, capta de gentibus dilecti & fidelis noſtri Gaſtonis Vicecomitis Bearn, & dilectæ nobis Conſtantiæ, ejuſdem Gaſtonis filiæ, una cum dampnis, prædictis gentibus illatis per Ballivos & gentes noſtras, occaſione negotii Bigorr. faceretis emendari, & nichil ſit inde factum ut intelleximus:

Vobis iterato mandamus quatinus, inquiſita per vos, vel per alios, deputandos à vobis, de præmiſſis plenius veritate, quæ capta inveneritis, cum dampnis illatis, prædictis gentibus emendari & reſtitui faciatis; prout alias vobis, per Magiſtrum Gumbaldum de Mercato, & Reimund. Marqueſ. recolimus nos mandaſſe.

Taliter ſuper hoc vos habentes, quod clamor ad nos, ſuper hiis, non veniat iteratus.

In cujus, &c.

Dat. ut ſupra.

D.1285. v. 1.

De quodam Inſtrumento ad Inſtantiam Gaſton. Vicecom. Bearn confirmato; ſive de tranſactis inter Gaſtonem de Bearn & Uxorem ſuam Beatricem, Petri quondam Comitis Sabaudiæ filiam & hæredem, a Rege confirmatis.

Edw. 1.

D.1285. 13. E. 1. Waſc. 13. m. 11.

REX univerſis, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem.

Noveritis nos vidiſſe, audiviſſe & intellexiſſe quoddam Inſtrumentum publicum, ut prima facie videbatur, dilecti & fidelis noſtri Gaſtonis Vicecomitis Bearn, & quorumdam aliorum Sigillis ſignatum, cujus tenor ſequitur in hunc modum.

Anno Incarnationis Domini 1285. Indictione 13. 5. Idûs Aprilis, coram Teſtibus infraſcriptis, & coram me, infra nominato publico Notario, acta ſeu actitata ſunt infraſcripta in hunc modum.

Univerſis, præſentes litteras inſpecturis & audituris, Gaſto, Dei gratia, Vicecomes Bearn, Dominus Montiſcatani & Caſtri Veteris, ſalutem, & notitiam rei geſtæ.

Ad omnium notitiam volumus pervenire quod nos, non vi, non dolo, nec metu coacti, vel inducti, nec ab aliquo circumventi; ſet ſpontanea, mera & libera voluntate confitemur & recognoſcimus, præſente illuſtri Domina, kariſſima Domina & uxore noſtra, Domina B. filia quondam, inclitæ recordationis Domini Petri Comitis Sabaudiæ, Vien. & Albon. Comitiſſa ac Domina Fucign. ad ejus requiſitionem & interrogationem, nos recepiſſe & habuiſſe ab eadem Domina, de propria pecunia ipſius Dominæ, ex cauſa boni & veri mutui & legalis, duo milia librarum Turon. & quadringentas libr. Vien. & ducentas Marcas boni & veri argenti:

Quas pecunias, & pecuniarum quantitates, univerſas & ſingulas, promittimus, pro ſtipulatione ſolempni, eidem Domina præſenti & ſtipulanti, nos daturos, ſoluturos & reddituros, bene & integraliter, abſque ulla diminutione, nullâ fraude vel dolo adhibitis in ſolvendo, eidem, vel mandato ſuo, & cuicumque perſonæ, ac quibuſcumque perſonis, Eccleſiaſticis, ſecularibus, Monaſteriis, Eccleſiis, Collegiis, ſeu Univerſitatibus, cui ac quibus ipſa Domina donare, legare, aut relinquere volet vel voluerit, inter vivos, vel cauſa mortis, in Teſtamento vel Codicill. aut quocumque titulo, ſeu ex quacumque cauſa, in ſolidum vel diviſim, ſeu per partes, aut portiones qualeſcumque, & quotcumque, prout ipſa duxerit ordinandum & præcipiendum, pro ſuæ arbitrio voluntatis;

A.D. 1285.

Ut autem prædictæ Dominæ & aliis ſupradictis, quibus ipſa donare, legare, aut relinquere voluerit, quoquo modo, ut ſupradictum eſt, plenius & firmius, tantum ſit de plena & integra ſolutione dictarum pecuniarum & pecuniæ quantitatum facienda;

Nos, ex certa ſcientia, pro dicta totali pecunia, & pro prædictis omnibus & ſingulis pecuniæ quantitatibus, obligamus & ypotecamus expreſſim, nomine pignoris & ypotecæ tradimus, & quaſi tradimus eidem Domino, omnes res noſtras, & omnia bona noſtra, caſtra, burgos, villas, poſſeſſiones, terras, juriſdictiones, jura, feoda, fidelitates, homagia Baronum & hominum noſtrorum, nobilium & innobilium, ac ſpecialiter & generaliter univerſa & ſingula bona noſtra, ubicumque ſint vel conſiſtant, quorumcumque nomine aut vocabulo cenſeantur; excepta terra Delphinatûs & Com. Vien. & Albon.

Conſtituentes exnunc, animo transferendi poſſeſſionem & quaſi poſſeſſionem omnium & ſingulorum bonorum prædictorum, titulo pignoris & ypotecæ, expreſſe in Dominam prædictam, nos poſſidere & quaſi poſſidere, nos velle poſſidere & quaſi poſſidere, omnia & ſingula bona ſupradicta, nomine dictæ Dominæ; quoad uſque eidem Dominæ vel mandato ſuo, ut ſuperius dictum eſt, de fructibus & exitibus dictorum bonorum, pignori & ypotecæ, ut ſupradictum eſt, obligatorum, vel alio quocumque modo ſatisfactum fuerit plenarie, & ſine aliqua diminutione de prædictis omnibus & ſingulis pecuniis, & pecuniarum quantitatibus, ac etiam de omnibus expenſis, damnis, coſtamentis, & omni intereſſe, quas, quæ, & quod ipſam Dominam, vel mandatum ſuum, ſeu alias perſonas, ab eadem Domina cauſam habentes vel habituras, ut dictum eſt ſupra, qualitercumque contigerit facere vel ſuſtinere, prætextu & occaſione doli, fraudis, culpæ, moræ, negli-

negligentiæ noſtræ, vel noſtrorum hæredum, vel Succeſſorum, adhibitæ vel adhibendæ, contractæ vel contrahendæ, in ſolutione, & circa ſolutionem omnium & ſingularum pecuniarum prædictarum, & pecuniæ quantitatum; ſuper quibus omnibus & ſingulis credi volumus ſimplici verbo dictæ Dominæ, nulla probatione ſuper hiis exactâ vel exigendâ ab eadem: volumus etiam, & exnunc auctoritatem ac plenariam poteſtatem damus & concedimus eidem Dominæ, ut ipſa, per ſe, vel per alias perſonas, cujuſcumque celſitudinis, dignitatis, ſtatûs, vel conditionis exiſtant, ingrediatur & apprehendat, ingredi & apprehendere poſſit, quandocumque & quotienſcumque ſibi placuerit (nullius perſonæ, Domini, Ballivi, Judicis aut alterius perſonæ expectata licentia, vel petita) poſſeſſionem & quaſi poſſeſſionem omnium & ſingulorum bonorum noſtrorum ſupradictorum, nomine pignoris, & ypotecæ ſupradictæ; & eam poſſeſſionem, & quaſi poſſeſſionem retinere & plene habere cum effectu, per quaſcumque perſonas, prout ſibi placuerit, quouſque ſibi, vel ejus mandato, vel perſonis, ab ea cauſam & jus habentibus vel habituris, plene & integraliter ſatisfactum fuerit de omnibus & ſingulis ſupradictis.

Item, Volumus, & exnunc præcipimus, dantes expreſſim in mandatis ſpecialibus, ſub debito fidelitatum & homagiorum, & ſub debito juris omnimodi, quo & quibus nobis tenentur aſtricti, omnibus Baronibus noſtris, Caſtellanis, Vavaſoribus, Vaſſallis, Feodatariis, Emphiteotecariis, Confitis, Colonis noſtris, & generaliter & ſpecialiter omnibus perſonis, nobilibus & innobilibus, ad nos quocumque jure ſpectantibus, nobiſque ex quacumque cauſa & quocumque modo ſubjectis & aſtrictis, cujuſcumque celſitudinis, ſtatûs vel conditionis exiſtant, ut eidem Dominæ, vel mandato ſuo obediant, & reſpondeant, & intendant, poſſeſſionemque & quaſi poſſeſſionem omnium & ſingulorum, ſupradicto pignori & ypotecæ datorum, ut ſupra, ingredi & apprehendere juvent, ipſamque & ſuos in dicta poſſeſſione & quaſi poſſeſſione manuteneant, & defendant, quouſque eidem Dominæ, vel mandato ſuo ut ſupra, de prædictis omnibus & ſingulis (ex perceptione fructuum & exituum dictorum bonorum) pignori, & ypotecæ, vel alio quocumque modo, extiterit plenarie ſatisfactum.

Præterea ſupponimus &, ex certâ Scientiâ, ſubicimus nos, hæredes & ſucceſſores noſtros quoſcumque juriſdictioni curiæ Romanæ, poteſtati & cohercioni illuſtris & Excellentiſſimi Viri, Domini noſtri, Angliæ Regis, ut nos, hæredes & Succeſſores noſtros quoſcumque, ad obſervandum, complendum, & attendendum omnia & ſingula ſupradicta coherceat, & compellat ad requiſitionem Dominæ prædictæ, vel mandati ſui, ſupplicantes humiliter Domino noſtro Regi prædicto, ut omnia prædicta dignetur facere, & præcipere adimpleri, ipſamque Dominam, & ſuos, & mandatum ſuum, ad apprehenſionem poſſeſſionis, & quaſi poſſeſſionis, omnium & ſingulorum prædictorum dignetur juvare, & in ea ipſam & ſuos defendere & tueri, ſupradictaſque obligationes omnes & ſingulas ratificare, confirmare & auctorizare, interponendo omnibus ſupradictis ſuæ auctoritatem celſitudinis & decretum.

Promittimus inſuper & per Sacramentum noſtrum aſſerimus nos non feciſſe, nec appoſuiſſe impedimentum per nos, vel per interpoſitam perſonam, nec in futuro ullo tempore faciemus, vel fieri curabimus, quominus omnia & ſingula ſupradicta in ſuo robore perſeverent.

Supradicta omnia & ſingula promittimus, per ſtipulationes ſolempnes, prædictæ Dominæ præſenti, & ſtipulanti, & per Sacramentum à nobis ad Sancta Dei Ewangelia corporaliter præſtitum (nos hæredes, bonorum poſſeſſores, & Succeſſores noſtros, omnes quoſcumque obligantes) perpetuo inviolabiliter ſervaturos, & completuros, ac contra prædicta, vel aliqua de prædictis, aliquatenus non facturos, vel contravenire volentibus conſenſuros.

Renunciantes in hoc facto, & in omnibus prædictis, de jure noſtro certificati per pactum & per Sacramentum à nobis præſtitum, exceptioni non numeratæ, non receptæ, non habitæ pecuniæ, doli & in factum conditioni ſine cauſa, legi danti marito in bonis uxoris tacitas ipotecas vel alia jura, & ſpecialiter legi C. de rei uxor. ac quæ incipit Rem, in præſenti: & legibus de donatione inter virum & uxorem; L. Quintus Mucius. Et C. e. t. L. etiam privilegiis omnibus cruceſignatis indultis & indulgendis, omni juri, omni conſuetudini, ſcriptis, & non ſcriptis, omnibus ſtatutis factis & faciendis, petit. & oblat. libell. lit. continen. & omni judiciario ordine indictus temporis quadrimeſtris, & aliis quibuſcumque petitionibus copiæ præſentis Inſtrumenti in totum vel in

D.1285. .1. partem, vel ipſius capituli cujuſcumque & generaliter, omni juri canonico & civili, per quod ſupradicta vel aliqua de prædictis, in aliquo ſui capitulo, vel in parte capituli, poſſent aliquatenus annullari, infirmari, diminui, vel infringi.

Act. in Caſtro Caſtellionis in terra Fuagen.

Et ad hoc interfuerunt teſtes, videlicet, Frater Willielmus de Prato de ordine Fratrum Prædicatorum, Dominus Willielmus de Sancto Vincentio Miles, Hubertus de Thon. & Willielmus Veranvilin Clerici, Canonici Goburn. Magiſter Reimundus de Horthesio, & Petrus Tally Clerici.

Et ego Durandus Rubini, auctoritate imperiali publicus Notarius, qui requiſitus hanc Cartam fideliter ſcripſi, & ſigno meo conſueto, ſignavi, & ſubſcripſi, & feliciter tradidi.

In quorum omnium robur & teſtimonium nos Gaſto, & nos Frater Willielmus de Prato de ordine Fratrum Prædicatorum, Willielmus de Sancto Vincentio Miles, Magiſter Reymundus de Horthesio, Petrus Tailly, Willielmus de Preſſ. Miles, Humbertus de Thon. Willielmus de Veranvilin Canonici Goborn. Raduſphus de Sancto Rozio domicellus, & Hugo de Voerone Clericus, qui prædictis omnibus præſentes extitimus, ad requiſitionem ipſius Domini Gaſtonis, huic præſenti Cartæ Sigilla noſtra duximus apponenda. A.D.1285. Edv. 1.

Dat. anno Domini, die, & loco, quibus ſupra.

Et nos Edwardus, Rex prædictus, ad inſtantiam prædicti Domini Gaſtonis, conventiones, promiſſiones & obligationes prædictas, quantum in nobis eſt, confirmamus.

Salvo tamen in omnibus jure noſtro & quolibet alieno, quibus per confirmationem hujuſmodi nolumus aliquod præjudicium generari.

In quorum omnium teſtimonium huic ſcripto Sigillum noſtrum fecimus apponi.

Dat. apud Weſtmonaſt. quinto die Junii.

Compoſitio facta inter Edwardum Regem ex una, & Abbatem & Conventum de Sent Gioſſe ou Boys ex altera parte.

D.1285. 13. E. 1. Vaſc. 13. m.13. d. EDward, par la grace de Deu, Rey de Angleterre, &c. e Nus Alianore, &c. feſuns a ſaver a tuz, qui ceſtes lettres verrunt, Ke, come conteks fuſt mus entre noſtre Seneſchal de Pontieu, pur nus, e en noſtre noun, contre hommes religius le Abbe e le Covent de Sent Gioſſe ou boys, del ordre de Premoſtrer, en la Curt noſtre chier Seignur, e noſtre Coſin le Rey de France, ſur ceo que l'e vauntdit Seneſchaus diſoyt ke la haute Juſtice, en tut le Conte de Pontieu, apertenoit a nus, e luy devauntdit Religius Abbez & Covenz, en alaiſſent encontre, en diſaunt q'il aveient tute manere de Juſtiſe, haute & baſſe, en tuz lur lus e lur iretages, que ſunt en Pontieu, a la parfin, par le Conſeil de bone gent, nus ſumes accorde en ceſte furme;

Ke tute baſſe juſtiſe demoerge a devauntdis religius, pur eus e pur lur egliſe, en tuz lur leus e lur heritages, qui ſunt en Pontieu; c'eſt a ſaver a Montegny, a Cigny, Biures, Kaiſney, Colroy, Henſtreval, e en tutes leur terres, e lur appendaunces:

E nus averuns tute la haute Juſtiſe, excepte leſtat ke demoert as devauntdit religius, e a lur Egliſe; e excepte ke ſi luy Home ou luy hoſte de cele egliſe forfacent choſe, que a haute Juſtice apertenist, la ou il coveniſt fere execution del juſtiſe, nus, e noſtre heir, ou ceus qui ſerrunt en Pontieu en noſtre lui, fruns la execution du cors del homme, e de ſay Mayſun; e li heritage, e lui catel demorrent as devaunt dit religius e a lur Egliſe, que ſerrent trove ſur lur terre e lur fees; A.D.1285.

E ſi homme, ou hoſtes de la dite Egliſe, facent melle lan il enuſt plaie a ovuerte, e nos gens de Pontieu les prendreient ou acheſonneient, il les deyvent deliverer ſans delay, apres 40. jors, ſe haute juſtiſe ne i eſtoit, ou ſe il n'eſtoient accheſone de genz le Rey de Fraunche.

E n'eſt mie a oblier ke, dedenz les Maners e les Curz de la Egliſe devauntdite, que hore ſunt clos de murs ou de ſoif, en lu de mur, de foſſez, ou de Vaus, nus, e noſtre heir, ou aucuns de par nus, n'auons poer de juſticier, ne

A.D. 1285. Edv. 1. de overer de nule manere de juſtiſe; mes ſi cas ſe offroit, s'il, ke le ferrunt, demouerrerent en les lieus devauntdiz come en luis ſeins; c'eſt a ſaver ke nus ne nos gent pouns a journer ceus dehors les lius avauntdiz.

E voluns, e otriuns ke totes les lettres, e le privilege, qe luy devauntdit religius e l'egiſe unt de noz Aunceſurs de Pontieu, demoergent en lur force e en lur vertue, saunz amenuſer de riens, auſint come il eſtoient avaunt par mi cel pais feſaunt; ſauves les choſes deſuthdites a nus, e a nos heirs.

E pur tutes ceſtes choſes fere en la manere, que eles ſunt deviſees, nus avons done as devauntdit religius e a lur Egliſe 1401. de Par. pur achater heritage en Pontieu en terres gaynables, em bos ou en choſes cenſables, ſans fet entier, e les devons amortir; e ovek ceo que il pouent achater de lur deners 6. liueres de terre, les queles nus ſumes tenus enſement de amortir par mi cel pais:

E queus heritages acchatez, tute la Juſtiſe haute e baſſe demorrat a nus e a noz heirs.

E, pur ceo ke ceſte ſeit ferme choſe e eſtable, avuns fet mettre nos ſeaus a ceſtes preſentes lettres.

Dones a Weſtm. le an de grace 1285. le quint Jor de Jun.

De juſtitia Vicecomiti de Bearn in Baronia ſua de Ganardon facienda.

A.D. 1285. *An. 13. E. 1.* *Rot. Vaſc. 13. E. 1. m. 11.*

REX Seneſcallo ſuo Vaſconiæ ſalutem.

Ex parte dilecti & fidelis noſtri Gaſtonis, Vicecomitis de Bearn. nobis extitit conquerendo monſtratum, quod vos in Baronia ſua de Ganardon, quandam Baſtidam de novo conſtrui feciſtis, juriſdictionem, & juſtitiam occupari, libertates, conſuetudines, ab antiquis temporibus uſitatas, indebitè uſurpando, ac faciendo in terris ſuis nonnullas alias indebitas novitates, in ejuſdem Gaſtonis præjudicium & jacturam:

Super quo vobis mandamus quatinus, ſi quas novitates indebitas vel injuſtas, tam in Baſtidâ, quàm in aliis libertatibus & uſagiis ſuis debitis, feciſtis eidem vel gentibus ſuis, revocare cum juſticia ſtudeatis; vel, ſecundum foros & conſuetudines terrarum illarum, faciatis ſibi juſtitiæ complementum.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtmon. 6. die Junii.

De Matrimonio inter filium Regis & filiam Comitis Hollandiæ contrahendo.

A.D. 1285. *An. 13. E. 1.* *L. A. f. 130. b. Penes Camerar.*

EDwardus, &c. Omnibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem.

Ad tractandum de Matrimonio, inter Filium nobilis viri Domini Florentii, Comitis Hollandiæ, primogenitum & Filiam noſtram, prolocuto aliàs, contrahendo; & ad ſingula, quæ ad tractatum hujuſmodi pertinent, vice noſtra complenda, dilectis & fidelibus noſtris, Johanni de Veſcy, & Johanni de Lovetot Militibus, ac Magiſtro Thomæ de Sodinton Clerico, vel duobus eorum, quos ad hoc vacare contigerit, plenam, tenore præſentium, tribuimus poteſtatem; ratum habituri & gratum quicquid, ipſi, vel duo eorum, ſuper matrimonio fecerint antedicto.

In cujus rei teſtimonium has litteras noſtras fieri fecimus Patentes.

Datum apud Weſtm. 11. die Junii, anno Domini 1285.

Litera de contractu matrimonii inter eandem filiam Regis, & filium Comitis Hollandiæ; & de dote eidem filiæ aſſignanda; & de pecunia eidem Regi reſtituenda, per conditionem in Litera.

D.1285.
13 E 1.
.f.133.
Came-

ANno gratiæ milleſimo ducenteſimo octuageſimo quinto, convenit inter Edwardum, Dei gratiâ, Regem Angliæ, Dominum Hiberniæ, & Ducem Aquitaniæ ex parte una, & nobilem virum Dominum Florentium, Comitem Hollandiæ, ex altera, videlicet, quod idem Comes Hollandiæ conceſſit Maritagium Johannis filii ſui primogeniti, prædicto Domino Regi, filiæ ſuæ Elizabethæ, pro quinquaginta mille libras de Turon. nigris;

De quibus quinquaginta mille libris ſolvet eidem Comiti decem mille libras cum filium ſuum Johannem in Anglia tranſmiſerit:

Ita, videlicet, ſi eundem filium ſuum mittat antequam ſeptem annos ætatis ſuæ compleverit: & ſic alias decem mille libras, cum ſuæ ætatis idem Johannes filius ſuus ſeptimum annum compleverit:

Et, ſi idem Comes filium ſuum in Angliam non miſerit, tunc nichil recipiet de ſummâ L. mille librarum, antequam ſeptimum annum ætatis ſuæ compleverit, & tunc tantum percipiet decem mille libras de pecuniâ prædictarum L. mille librarum, & reſiduum pecuniæ quando filia Domini Regis & filius Domini Comitis ad legittimam ætatem pervenerint matrimonii contrahendi, & matrimonium inter eos fuerit contractum, & ſolempniſatum, & dos filiæ Regis aſſignata.

Et, ſi, antequam ad ætatem matrimonii contrahendi pervenerint, uterque, vel unus eorum in fata decedat, quod abſit, tota pecunia, pro matrimonio contrahendo ſoluta, Domino Regi, hæredibus, ſeu executoribus ſuis reſtituatur.

Et, ſi filia Domini Regis & filius Comitis prædicti vixerint, & ſuperſtites fuerint uſque ad legittimam ætatem matrimonii contrahendi, matrimonium inter eos, modo debito & legittimo, contrahatur; & eidem filiæ Regis dos aſſignetur uſque ad ſummam ſex mille librar. terræ de Turon. nigris, in loco competenti, ubi Dominus Rex, vel aliquis, ex parte ſua miſſus, eligere voluerit in omnibus terris prædicti Comitis Hollandiæ, vel Zelandiæ:

A.D.1285.

Ita, videlicet, quod, ſi idem Johannes, filius Comitis, Patre vivente, in fata decedat, filiâ Regis, uxore ſuâ, ſuperſtite, tunc filia Regis dotem habeat ſibi aſſignatam de ſex mille libr. terræ.

Et, ſi, poſt matrimonium contractum inter filiam Regis & filium Comitis, Comes moriatur, vivente filio ſuo & filiâ Regis uxore ſua, & tunc idem filius Comitis obierit, dimiſſa uxore ſua prædicta, tunc eadem uxor ſua dotetur de octo mille libr. terræ Turonenſ. nigrorum, & hoc in locis competentibus in terris Hollandiæ & Zelandiæ.

Et Dominus Comes dotem iſtam, modo prædicto, filiæ Regis aſſignabit, quando Regi placuerit, & ad hoc faciendum aliquem de ſuis miſerit.

Et, ſi, poſt matrimonium completum inter filiam Regis & filium Comitis, filius Comitis præmoriatur, ſine hærede de corporibus ſuis procreato, filia Regis habeat dotem ſuam ſibi aſſignatam, & reſtituatur Domino Regi, hæredibus, vel executoribus ſuis medietas totius pecuniæ quinquaginta mille Librarum, pro dicto matrimonio ſolutarum.

Et, ſi filius Comitis & filia Domini Regis obierint, hærede demiſſo qui hæreditatem Domini Comitis habeat, nichil de pecunia prædicta quinquaginta mille libr. pro matrimonio ſoluta, reſtituatur.

Et, ſi unus illorum, vel ambo in fata decedat vel decedant, dimiſſo hærede, de corporibus ipſorum procreato, & ille hæres, antequam hæreditatem ipſius Comitis attigerit vel optinuerit, moriatur; ex tunc medietas pecuniæ, pro matrimonio ſoluta, Domino Regi reſtituatur.

Et, ſi filia Regis ſine hærede, de corpore ſuo procreato, poſt matrimonium, inter ipſam & filium Comitis contractum, obierit; tunc medietas pecuniæ, pro matrimonio datæ, Domino Regi, hæredibus, vel executoribus ſuis reſtituatur.

Et ſi Johannes filius Comitis, qui nunc ſuperſtes eſt, ante matrimonium, inter eundem & Elizabet filiam Regis contractum, obierit, quod abſit, & Comes alium filium habuerit, competen-

A.D. 1285. Edv. 1.

tem ad matrimonium contrahendum cum eadem Elizabet vel altera Regis filia; Dominus Rex maritagium ejuſdem filii habeat, & ita ſucceſſive, de filio in filium uſque inter unam de filiabus Domini Regis, & unum de filiis Domini Comitis matrimonium legittime contrahatur; & hoc conditionibus præſcriptis, ſi Domino Regi placuerit.

Et, ſi contingat quod Elizabet filia Regis, ante matrimonium inter ipſam & filium Comitis contractum, moriatur; Dominus Rex maritagium prædicti filii Comitis ad aliam de filiabus ſuis, conditionibus præſcriptis, optinebit, ſi ſibi viderit expedire.

Et, ſi contingat quod omnes hæredes maſculi dicti Comitis in fata decedant, hæredibus fœmellis dimiſſis, Dominus Rex maritagium earumdem habeat, ſi ſibi placuerit; & hoc per novam formam, inter prædictum Regem & Comitem, cum hoc evenerit, faciendam.

Cæterum, cum matrimonium inter filiam Regis & filium Domini Comitis legittime fuerit celebratum, Dominus Comes, ad ſuſtentationem eorumdem, decem mille libr. terræ Turon. nigrorum aſſignabit, loco competenti:

Et, ad iſta omnia prædicta fideliter obſervanda, prædictus Comes obligat ſe, hæredes, & executores ſuos, & omnia bona ſua, mobilia & immobilia, cohercioni Domini Papæ, qui pro tempore fuerit, quod poſſit eundem compellere per ſententiam excommunicationis & interdicti, quouſque totam pecuniam, ſibi traditam, ſi conditiones præſcriptæ evenerint, reſtituerit Domino Regi.

Et, ad majorem ſecuritatem totius præſcriptæ conventionis, idem Comes conceſſit quod Dominus Rex Angliæ, Comes Flandriæ, & Dux Barbantiæ, poſſint diſtringere, & compellere ipſum Comitem Hollandiæ, & omnes homines ſuos, quos idem Rex vel aliquis, nomine ſuo, nominare vel eligere voluerit de terrâ ſuâ, tam Hollandiæ, quàm Zelandiæ, videlicet, milites, armigeros, religioſos, communitates, & ſingulos de communitatibus, & omnes alios de terra ſua, cujuſcunque fuerit ſtatus vel conditionis, per omnia bona ſua, in terris ſuis, quoquo modo, quocumque locorum inventa; & eadem bona retinere, vendere & diſtrahere, quouſque Domino Regi, de prædicta ſumma, Domino Comiti ſoluta, plenarie fuerit ſatisfactum, ut prædictum eſt.

A.D. 128 Edv. 1.

Et hoc, ſi idem Comes in ſolutione deficiat, conceſſit etiam idem Comes, quod ipſe faciet, quod Dominus Comes Flandriæ, & Dux Barbantiæ, concedunt Domino Regi, per litteras ſuas patentes, quod ipſum prædictum Dominum Comitem Hollandiæ, & omnes homines ſuos Hollandiæ & Zelandiæ, qui per Dominum Regem, vel aliquem de ſuis ad hoc miſſum, fuerint nominati, per omnia bona ſua diſtringent, & compellent —— & prædicta bona, ſic capta & diſtricta, retinebunt quouſque, Domino Regi, hæredibus, vel executoribus ſuis de tota pecunia, prædicto Comiti ſoluta, plenarie fuerit ſatisfactum, & ſi idem Comes in ſolutione dictæ pecuniæ defecerit.

Præterea conceſſit idem Comes, quod ipſe faciet, quod omnes homines ſui de terrâ ſuâ, videlicet, milites, armigeri & Communitates villarum, qui per Dominum Regem vel aliquem de ſuis nominati fuerint, obligabunt ſe, per litteras ſuas patentes, Domino Regi Angliæ, Comiti Flandriæ, & Duci Brabantiæ, quod iidem Rex, Comes, & Dux ipſos compellere poſſint per omnia bona ſua, in terris ſuis, quocumque locorum, inventa, videlicet, Angliâ, Flandriâ, & Brabantiâ; & eadem bona illorum retinere & vendere, quouſque tota pecunia, Domino Comiti à Domino Rege pro matrimonio ſoluta, dicto Domino Regi reſtituatur, ſi idem comes in ſolutione defecerit, modo quo prædictum eſt.

Et, ad omnia prædicta fideliter & ſine fraude obſervanda; hinc inde præſtitum eſt ſacramentum corporale; ita, videlicet, quod Magiſter Thoma de Sodinton. in animam Domini Regis ſacramentum præſtitit prædictum: & Dominus Comes, in propria perſona, in præſentia ipſius Magiſtri Thomæ, ſpecialiter ad hoc tranſmiſſi, tactis ſacroſanctis, ſacramentum conſimiliter præſtitit corporale.

In teſtimonium omnium præmiſſorum huic ſcripto præſenti, ad modum Cyrographi confecto, penes utramque partem remanenti, tam idem Dominus Rex, quàm etiam Dominus Comes ſigilla ſua alternatim appoſuerunt.

A.D.1285.
dv. I.

A.D.1285.
Edv. I.

De Alfonſo Rege Caſtellæ.

A.D.1285.
n. 13. E. I.
iberate 13.
.I. m. 4.

A.D.1285.

REX Baronibus ſuis de Scaccario, ſalutem.

Allocate Joanni de Burne, nuper Cuſtodi Portûs noſtri Dovoriæ, in compoto ſuo ad Scaccarium prædictum, quinque ſolidos, pro cuſtuma paſſagii dilecti nobis in Chriſto fratris Walteri de Wenlock, tunc electi Weſtm. & triginta hominum, de propriâ familiâ ipſius Electi, ſecum tranſfretantium ad Curiam Romanam; pro negotiis ſuis & Eccleſiæ ſuæ prædictæ, anno Regni noſtri duodecimo, &c.——

Et viginti & quatuor ſolidos, pro cuſtuma paſſagii venerabilis Patris S. Gadicenſis Epiſcopi, ad partes remotas pro negotiis Domini A. quondam Regis Caſtellæ, ſororii noſtri tranſfretantis, cum quadraginta & ſeptem hominibus de familia ſua, & ſexdecim equis; videlicet pro paſſagio prædicti Epiſcopi & hominum ſuorum octo ſolidos, & pro paſſagio prædictorum equorum ſexdecim ſolidos anno prædicto.——

Et duos ſolidos pro cuſtuma paſſagii duorum fratrum Minorum de Pictaviâ, in veniendo ad nos à partibus tranſmarinis prædictis, cum quatuor hominibus ſuis anno prædicto, niſi, &c.

Et recipiatis ab eo brevia noſtra de præcepto per quæ præmiſſa fecit.

Teſte Rege apud Weſtm. decimo ſexto die Junii.

De Homagio pro Comitatu de Bigor.

A.D.1285.
n. 13. E. I.
at. 13. E. I.
. 14

A.D.1285.

REX omnibus, &c. ſalutem.

Sciatis quod dilectus fidelis noſter, Philippus filius nobilis viri Comitis Flandriæ, in noſtrâ conſtitutus præſentiâ, aſſerens ſe contraxiſſe matrimonium cum nobili Domina Matill. Comitiſſa de Theche, nomine ſuo & ejuſdem Dominæ uxoris ſuæ, optulit nobis homagium & juramentum fidelitatis pro Comitatu de Bygor. quem dicit ad ſe ratione prædictæ uxoris ſuæ jure hæreditario pertinere;

Unde, cum nos, certis de cauſis, prædicta homagium & fidelitatem ab eodem Philippo diſtulerimus recepiſſe.

Nolumus quod, ad proſecutionem juris ſui, in dicto Comitatu, ratione dicti homagii non recepti, vel etiam fidelitatis, eidem Philippo præjudicium aliquod generetur, quantum ad nos pertinet, ſalvo in aliis jure noſtro & quolibet alieno.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. decimo octavo die Junii.

De pecunia, ratione compoſitionis prædictæ, Vicecomiti antedicto ſolvenda.

A.D.1285.
n. 13. E. I.
at. Vaſcon.
3. E. I. m. 8.

A.D.1285.

REX dilecto & fideli ſuo, Willielmo Amaneni Vicecomiti de Fronciaco, ſalutem.

Sciatis quod compoſitionem, inter nos & vos per kariſſimam Conſortem noſtram Alianoram, Reginam Angliæ, factam, ratificamus; & tenore præſentium approbamus & confirmamus, quavis prorogatione ſeu dilatione hactenus habitâ non obſtante.

In cujus, &c.

Dat apud Weſtm. viceſimo die Junii.

De compoſitione cum Willielmo Vicecomite de Fronciaco.

A.D.1285.
An. 13. E. I.
Ibidem.

A.D.1285.

REX dilectis ſibi, Seneſcallo & Conſtabulario Burdegaliæ, ſalutem.

Cum, ratione compoſitionis, inter nos ex parte una, & Guillielmum Amaneni Vicecomitem de Fronciaco ex altera, per kariſſimam Conſortem noſtram, Alianoram Reginam Angliæ, factæ, ſuper triginta millibus librarum de Parys, petitis à nobis per eundem Vicecomitem in Curiâ Franciæ, ratione fructuum, perceptorum de Caſtro ſuo de Fronciaco, cum pertinentiis, à tempore, quo idem Caſtrum patri prædicti Vicecomitis reſtitui debuit per quondam Simonem Comitem Leiceſtriæ, uſque ad

A.D. 1285. Edv. 1. tempus in prædicta Curia litis motæ, adjudicatorum eidem, ut dicebat idem Vicecomes, teneremur in quatuor millibus librarum Turon. ſibi ſolvendarum; de quibus idem Vicecomes, in partem ſolutionis prædictæ, quingentas libras ſterlingorum fecimus liberari:

Vobis mandamus, firmiter injungentes, quatenus eidem Vicecomiti mille, octingentas, & duodecim libras, & decem ſolidos Turon. quæ de ſolutione prædictorum quatuor milium librarum Turon. ſuperſunt per certum compotum, ſine dilatione aliqua, liberetis; litteras quietationis de ſolutione quatuor milium librarum prædictarum recipentes ab ipſo. A.D. 1285. Edv. 1.

Et prædictam ſolutionem, cum per vos, Seneſcallum & Conſtabularium facta fuerit, in compoto veſtro præcipimus allocari:

Et hoc, prout honorem noſtrum & veſtrum diligitis, nullatenus omittatis.

In cujus, &c.

Dat. ut ſupra.

Summonitio quibuſdam hominibus Flandriæ quod, tanquam priſones, ſe reddant in Villa Muſtroil, juxta formam pacis ibidem factæ cum Comite ejuſdem.

A.D. 1285. *An.* 13. *E.* 1. *Pat.* 13. *E.* 1. *m.* 12.

REX omnibus, &c. ſalutem.

Cum dudum, poſt contentiones habitas inter, celebris memoriæ, Dominum H. dudum Regem Angliæ patrem noſtrum, & Margaretam Comitiſſam Flandriæ, ſuper quibuſdam arreſtationibus factis ſuper homines Regni Angliæ, ac ſuper quibuſdam aliis arreſtationibus factis hominibus Flandriæ per homines Regni prædicti, contentiones prædictæ, in reditu noſtro à Terra ſancta, apud Muſtroill. ſuper mare, amicabiliter inter nos & nobilem virum Guidonem Comitem Flandriæ filium & hæredem prædictæ Margaretæ, ſedatæ fuerint in hunc modum, videlicet,

Quod idem Comes de omnibus bonis, per homines Flandriæ ſuper homines Regni prædicti, ultra ſummam bonorum Flandrenſium, in eodem Regno arreſtatorum, hominibus ejuſdem Regni, infra certum tempus ſibi aſſignandum, ſatisfaceret, juxta formam pacis prædictæ inde factæ;

In quâ quidem formâ dilecti nobis Baldewinus de Avenis, Willielmus de Flandria, Hugo Caſtellanus de Gaudano, Johannes de Giſtel. Oliverus de Aſſone, & Michael de Angy, ſuper reſtitutione inde faciendâ ſe conſtituerunt principales debitores, tali conditione, videlicet, A.D. 1285.

Quod, ſi reſidua bona prædicta prædictis hominibus noſtris, infra tempus illud, per ipſum Comitem reſtituta non fuiſſent; tunc à tempore, quo ipſi Baldewinus, Willielmus, Hugo, Johannes, Oliverus & Michael per nos moniti vel ſummoniti eſſent, perſonas ſuas apud prædictam Villam Muſtroill, tanquam priſones, redderent;

Ac prædictus Comes plures dies ſuper hoc ſibi præfixos non obſervaverit;

Nos, clamorem prædictorum hominum noſtrorum ulterius ſuſtinere non valentes, aſſignavimus dilectum Clericum noſtrum, Johannem de Gernemue, ad monitionem ſeu ſummonitionem præfatis Baldewino, Willielmo, Hugoni, Johanni, Olivero & Michaeli faciendam; ita videlicet, quod in craſtino Feſti Sancti Remigii, proximo futuri, perſonas ſuas prædictas, tanquam priſones, in prædicta Villa Muſtroill reddant, juxta formam pacis prædictæ.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. viceſimo quarto die Junii.

De Procuratoribus in Curia Franciæ conſtitutis.

A.D. 1285. *An.* 13. *E.* 1. *Rot. Vaſcon.* 13. *E.* 1. *m.* 7.

REX magnifico Principi, Domino ac conſanguineo ſuo, Domino Philippo, Dei gratiâ, illuſtriſſimo Francorum Regi ſalutem.

Noverit veſtra Regia Celſitudo quod, in omnibus cauſis & negotiis, motis & movendis à nobis, in Curia veſtra, contra Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates & alios Prælatos, Capitula & Conventus, Comites Vicecom. Communit. & omnes alios, cujuſcumq; conditionis ſtatûs vel dignitatis exiſtant; & à quibuſcumque contra nos, A.D. 1285.

Facimus, conſtituimus & ordinamus Procuratores noſtros, Magiſtrum Petrum

D. 1285. v. 1. trum Bapheti, & Bernardum Fabri, Clericos, & Reymundum de Mirallo Conſtabularium Burdegaliæ, & quemlibet eorum in ſolidum; ita quod non ſit melior conditio occupantis:

Dantes & concedentes eiſdem Procuratoribus noſtris, & eorum cuilibet in ſolidum, poteſtatem & ſpeciale mandatum agendi, defendendi, requirendi & ſupplicandi, jurandi de calumpnia, & veritate dicendâ in animam noſtram; & ſubeundi cujuſlibet alterius generis juramentum:

Subſtituendi etiam alium, vel alios, loco ſui, & revocandi eoſdem quandocumque & quotienſcumque ipſis procuratoribus, vel eorum alicui videbitur expedire:

Et alia omnia ſingula faciendi, quæ veri & legittimi Procuratores facere poſſunt, etiam ſi mandatum exigant ſpeciale. A.D. 1285. Edv. 1.

Promittimuſque pro ipſis Procuratoribus, & ſubſtitutis ſuis, & pro quolibet eorum, rem ratam haberi, & judicatum ſolvi, ſub ypoteca bonorum Ducatûs noſtri prædicti.

Et hæc Dominationi veſtræ & omnibus, quorum intereſt & intereſſe poteſt, ſignificamus per præſentes.

In cujus, &c.

Dat. apud Weſtm. viceſimo quarto die Junii.

Bulla pro Mercatoribus Florentinis.

.D. 1285. .13. E. 1. x Autogr.

HOnorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Grandis fiducia, quam de Regia Celſitudine gerimus, efficit quod te, pro noſtris & Eccleſiæ Romanæ devotis, frequenter precibus exitamus; ſperantes firmiter quod eo promptius precibus ipſis obtemperes, quo erga eandem Eccleſiam devotionis zelo fervere conſpiceris amplioris.

Sanè conſiderantes attentius, & meditatione ſollicita revolventes grata & accepta ſervitia, quæ nobis & eidem Eccleſiæ dilecti filii Thomaſius Spillati & Lapus Hugonis de Florentia, noſtræ Cameræ Mercatores, retroactis temporibus impenderunt, & impendere non deſiſtunt, ipſos & eorum ſocios benivolentia proſequimur ſpeciali; A.D. 1285.

Excellentiam itaque Regiam rogandam attente duximus & hortandam, quatinus, pro noſtra & Apoſtolicæ ſedis reverentia, Mercatores eoſdem, ac ſocios ſuos, in Anglicanis partibus commorantes, ipſorumque negotia habeas commendata; ita quod iidem Mercatores fructum ex noſtris precibus conſequantur optatum, noſque tuæ devotionis promptitudinem dignis exinde in Domino laudibus attollamus.

Dat. Tiburct quinto Id. Julii, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sigillo avulſo.

Litera Mariæ Hungaricæ, de auro recepto, ex dono Regis.

A.D. 1285. An. 13. E. 1. L. B. f. 142. b. Penes Camerar.

UNiverſis, præſentes litteras inſpecturis, Maria filia Regis Hungariæ, Principiſſa Salernitana, & Honoris Montis Sancti Angel. Domina, ſalutem in eo qui eſt omnium vera ſalus.

Noveritis quod nos præſentialiter recepimus & habuimus, per manus religioſorum virorum fratrum Hugonis de Sancto Edmundo, Prioris fratrum prædicatorum Chelmerfordiæ, & Walteri de Seggefeld, ejuſdem ordinis, ab excellentiſſimo Principe Domino Hondoardo, Dei gratia, illuſtri Regi Angliæ, cariſſimo conſanguineo noſtro, octingentas uncias auri, ponderis generalis, pro valore duorum milium librarum Turanenſium, ex dono facto cariſſimo Domino & conſorti noſtro Principi per inclitum Regem Angliæ ſupradictum. A.D. 1285.

In cujus rei teſtimonium, & ad prædictorum fratrum cautelam, præſentes litteras exinde fieri fecimus, noſtri pendentis ſigilli munimine roboratas.

Dat. in Caſtro novo, prope Neapolim, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo quinto, viceſimo ſeptimo die menſis Julii, tertiæ decimæ Indictionis.

A.D. 1285.
Edv. I.

Bulla Honorii Papæ Quarti de prorogatione termini aſſumendæ crucis uſque ad Feſtum Pentecoſtes.

A.D. 1285.
An. 13. *E.* I.
Ex Autogr.

Honorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Licet nuper Excellentiæ Regiæ per noſtras ſub certâ formâ literas, inter cætera duxerimus concedendum, ut infra Feſtum Natalis Domini, vel in ipſo Natalis die, poſſes aſſumere vivificæ ſignum Crucis;

Quia tamen, ſicut intelleximus, tuæ utilitati congruit, & voto concurrit, ut idem terminus in tempus prolixius prorogetur; nos, qui libenter, quantum cum Deo poſſumus, & tuis votis annuimus, & utilitatibus providemus, præmiſſum terminum uſque ad Feſtum Pentecoſtes ſecundo venturum, ut infra ipſum, vel in ipſo, idem ſignum aſſumere valeas, de ſpeciali gratiâ prorogamus; cæteris, per eaſdem litteras tibi conceſſis, in ſuo nichilominus robore duraturis.

Dat. Tibur. quinto Kal. Auguſti. Pontificatûs noſtri anno primo.

Sigillo avulſo.

Bulla per quam Papa regratiavit Regi de jocalibus ſibi miſſis.

A.D. 1285.
An. 13. *E.* I.
Ex autogr.

Honorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Miſſa nobis à Regiâ liberalitate jocalia gratanter recepimus, ſincerum mittentis affectum attentius conſiderantes in miſſis munificentiæ Regalis irriguum affluentibus gratiis proſequendo.

Dat. Tibur. Non. Aug Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo canabi.

Philippus Comes Sabaudiæ committit ordinationem bonorum ſuorum Regi Angliæ, & Alianoræ ejuſdem Regis Matri.

A.D. 1285.
An. 13. *E.* I.
L. B. f. 17. *a. penes Camerar.*

Excellentiſſimo viro, & Domino ſuo kariſſimo, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ, & ſereniſſimæ Dominæ ſuæ, Dominæ Alianoræ, eâdem gratiâ, illuſtri Reginæ Angliæ, Matri ejuſdem Regis, Philippus, Comes Sabaudiæ, ſanus mente, licet æger corpore, ſalutem in eo qui eſt omnium vera ſalus.

Propter fidei, & legalitatis, ac fidelitatis merita, quæ in vobis vigere cognovimus, & propter ſinceram affectionem, quam ad nos veſtri gratia ſemper habuiſtis, de perſonis veſtris, quas in negotiis noſtris benignas & favorabiles ſemper invenimus, non inmerito fiduciam gerimus ſpecialem; idcirco hæc omnia attendentes, ordinationem rerum & bonorum noſtrorum, præcipuè quantum ad ea quæ ad ſalutem animæ meæ pertinent, providentiæ veſtræ commiſimus, & committimus faciendam, ordinandam & complendam.

Et, ſuper hoc, diu eſt vobis, & cuilibet veſtrûm, per litteras noſtras apertas, quas penes vos eſſe credimus, plenam dedimus poteſtatem & mandatum ſpeciale.

Quam poteſtatem & quod mandatum in hiis præſentibus confirmavimus; Serenitatem ac Dominationis veſtræ bonitatem rogantes & requirentes, humiliter ſupplicando, quatinus dictam ordinationem rerum & bonorum noſtrorum, divinæ pietatis intuitu, & pro remedio animæ noſtræ, facere dignemini, ordinare, attendere, & complere, vos, vel alter veſtrûm, per vos, vel per certos nuncios veſtros, prout nos decet, & animæ noſtræ ſaluti noveritis expedire; videlicet, clamores noſtros pacificare: Debita noſtra ſolvere: legata & elemoſinas facere Eccleſiis religioſis, & non religioſis, tam pro anniverſariis perpetuo faciendis, quàm aliis hoſpitalibus, pontibus, & aliis piis locis.

D.1285.

Præterea, cum nos quoddam hoſpitale conſtrui ceperimus apud Montem Melianum pro remedio animæ noſtræ & anteceſſorum noſtrorum, ſupplicamus Dominationi veſtræ ut illud, ſine moræ diſpendio, præcipiatis & faciatis prout nos decet perfici & dotari.

Item, Familiaribus & ſervatoribus noſtris, de hoſpitio & familiâ noſtrâ exiſtentibus, remuneretis, & remunerari faciatis, prout ſaluti noſtræ noveritis expedire; ordinantes taliter quod non contingat ipſos de ſuo ſervitio defraudari.

Nos enim, pro hiis omnibus faciendis, complendis & attendendis, omnia bona noſtra, mobilia & inmobilia, vobis & cuilibet veſtrûm tradimus exnunc & obligamus, poſſeſſionem eorum in vos & in quemlibet veſtrûm transferentes.

Inhibentes nichilominus quod nullus, Clericus aut Laicus, nepos aut neptis, in rebus & bonis noſtris, ſpecialiter de mobilibus, aliquid præſumat, vel aliquo modo in eis manum apponat, niſi de licentiâ veſtrâ, vel alterius veſtrûm, donec omnia ſupradicta, prout ea facienda & ordinanda duxeritis, plenè & integrè ſint completa, obſervata, & effectui mancipata.

A.D. 1285. Edv. I.

De hiis etiam omnibus perſonas veſtras honoramus, firmiter tenentes quod melius & honorabilius per vos vel per alterum veſtrum, quàm per aliquos alios, hæc omnia, ad ſalutem animæ noſtræ, compleri poterunt & attendi.

Et, ne hujuſmodi honus vobis grave videatur, cum Domino Epiſcopo Auguſten. ſocio & commenſali noſtro, & aliis familiaribus noſtris, eum concomitantibus (de quibus, in omnibus & per omnia, de negotiis noſtris, tanquam de nobis propriè confidimus; quem & quos, pro prædictis, ad vos, & ad quemlibet veſtrûm, tranſmittimus) ſecurè deliberare poteritis, quibus credatis indubitanter, tamquam nobis, ſuper omnibus quæ de negotiis noſtris vobis dixerunt vivâ voce.

Valete in Domino Jehu Chriſto.

Ut autem prædictis omnibus fides plenior habeatur, has præſentes litteras ſigillo noſtro fecimus ſigillari.

Dat. & actum apud Rupecl. in Feſto Sancti Laurentii, anno Domini mileſimo, ducenteſimo, octogeſimo, quinto.

Litera a Generali Abbatum Ciſtercienſium Capitulo, qua de Prædicatoribus & Minoribus apud Regem querelas effundunt.

D.1285. 13 E. I.

EXcellentiſſimo Domino, Edwardo, divinâ munificentiâ illuſtri Regi Anglorum, Frater Johannes, dictus Abbas Ciſtercii, totuſque Conventus Abbatum, Capituli generalis, potentiam invincibilem, & quicquid poteſt apud Deum humilis & aſſidua deprecatio peccatorum.

Sicut Regalis clementiæ Celſitudinem generoſam in nullo diminuit ſed commendat, cum ſe ad ima pauperum per priorum beneficiorum inclinat affluentiam liberalem; ſic & ipſi pauperes præſumptuoſi vel temerarii jure cenſeri non poſſunt, ſi ſublimioribus ſcribendo principibus, quos inter ſuos benefactores præcipuos recognoſcunt, ad debitas & devotas gratiarum actiones aſſurgunt; ut, juxta ſapientiam Salamonis, ad loca, unde exeunt beneficiorum flumina, dignis regrationibus revertantur.

Cum igitur ex proventibus Eccleſiæ de Scardeburg, quam de advocatione veſtrâ, & ex dono progenitorum veſtrorum, in proprios uſus canonice poſſidemus, noſtrum generale Capitulum, quolibet anno, conſueverit ſuſtentari per triduum, nunc ſuſtentetur in parte, & fere omnino ſuſtentaretur, ſi proventus dictæ Eccleſiæ liberè & integrè poſſemus percipere, ſicut in retroactis temporibus ſolebamus; ingrati poſſemus merito judicari, ſi noſtrum generale Capitulum, ſine veſtri memoriâ, (quod nunquam factum extitit) pertranſiret; unde nos, ingratitudinis vitium præcaventes, ſuper hiis et aliis gratiis & beneficiis, à magnificentia veſtra noſtro ordini collatis, ad gratiarum actiones Excellentiæ veſtræ dignum duximus aſſurgendum, exorantes ſuppliciter Regem Regum, in cujus manu ſunt omnium Regum corda, ut perſonam veſtram, & amicos veſtros, & regnum veſtrum, in honore, & bona pace ſtabiliat & confirmet, & actus veſtros dirigat in ſuæ beneplacito voluntatis.

A.D. 1285.

Et quia, ſuper perceptione proventuum præfatæ Eccleſiæ, per ingreſſus Prædicatorum & Minorum in Villa de Scardeburg, contra tenorem Chartarum Prædeceſſorum veſtrorum & Apoſtolicas inhibitiones, quamplurimum perturbamur;

A.D. 1285. Edv. I. mur; in tantum quòd, ubi ſolebámus percipere triduanam procurationem noſtri Capituli generalis, vix proceſſu temporis, ſicut experimento cotidiano diſcimus, per unum diem dictum generale Capitulum poterit ſuſtentari, ad vos tanquam ad Patronum habemus recurrere; excellentiam veſtram humiliter exorantes, ut factum Prædeceſſorum veſtrorum, ſicut veſtrâ intereſt, proſequentes, quod contra Chartas & Prohibitiones Regias factum eſt faciatis per poteſtatem Regiam adnullari, & donationem præfatæ Eccleſiæ, à veſtris progenitoribus nobis factæ, dignemini per Chartas Regias confirmare.

Inſuper, cum per ſtatutum veſtrum, ne Religioſi propria feoda, ſeu aliena ingrediantur, adeo ſit deteriorata noſtra conditio, quod terras, quæ ſunt de dote & feodo Eccleſiæ ſupradictæ, alieni, cum ipſas vendi contingit, quam pluries, nobis invitis, occupant; nos vero, contra juſtitiam, intrare proprium feodum prohibemur: ſtrenuitatem veſtram humiliter deprecamur quatinus mandare dignemini Ballivis veſtris de Scardeburg, quod, non obſtante præfato ſtatuto, permittant nos intrare terras, quæ ſunt de feodo Eccleſiæ ſupradictæ.

A.D. 128 Edv. I. De Comite vero de Warenna, qui per octo annos & amplius ſpoliavit nos decem marchis, qui nobis debentur annuatim in nundinis Stanford, pluries ſtrenuitati veſtræ ſcripſimus, & vos ei ſuper hoc veſtras direxiſtis literas, & nos noſtras; ipſe verò ſemper Monachis noſtris aſſignat terminos, ſed nil ſolvit; unde, ſi placet, remedium congruum per poteſtatem Regiam ſuper hoc apponatis.

Nos vero, licet univerſitas ordinis in orationibus ſuis cotidie veſtri memoriam faciat, tamen pro perſona veſtra, uxore veſtra, ac liberis veſtris, & pro tranquilitate Regni veſtri, in noſtro generali Capitulo orationes injunximus ſpeciales (videlicet, tres Miſſas, unam de Spiritu Sancto: Aliam de beata Virgine: Et aliam de Sancta Cruce) celebrandas à ſingulis Sacerdotibus ordinis univerſi.

Vigeat veſtra dominatio per tempora longiora.

Dat. apud Ciſtercium, die Feſti Exaltationis Sanctæ Crucis, tempore Capituli generalis.

Litera teſtificans quod Florentius Comes Hollandiæ proteſtabatur & juravit, de tenendo conventiones, initas inter Edwardum Regem Angliæ & ipſum Comitem ſuper matrimonio, contrahendo inter Dominam Elizabetham natam Regis, & Johannem ipſius Comitis primogenitum.

A.D. 1285. *An.* 13. *E.* I. *L. A. f.* 130.*b. penes Camerar.*

NOS, Florentius, Comes Hollandiæ, præſentium tenore, ſimpliciter ac publicè proteſtamur, quod nos, in præſentia Magiſtri Thomæ de Sodinthon, nuncii ſolempnis ſereniſſimi Regis Angliæ, Domini Edwardi, & Nobilium terræ noſtræ, videlicet, Domini Alberti Domini de Vorne, Domini Gerardi de Wetheringhen, & Magiſtri Gerardi de Leyden, & aliorum plurimorum.

Corporale præſtitimus Sacramentum, ſuper ratihabitione omnium articulorum & conventionum, initarum inter dictum Dominum Regem & nos, ſuper matrimonio, inter Elizabetham Filiam dicti Domini Regis, & Johannem Filium noſtrum legitimè contrahendo, prout hæc in litteris utrimque confectis, & alternatim conceſſis plenarie continentur.

A.D. 128 Et hoc idem corporale Sacramentum à dicto Magiſtro Thoma, in animam prædicti Domini Regis, per ſuas litteras patentes jurantis, coram eiſdem recepimus vice verſa.

Datum anno Domini 1285. ſecundo die Octobris.

Pro Monaſterio Sanctæ Trinitatis London.

A.D. 1285. *An.* 14. *E.* I. *Ex Autogr.*

HOnorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto Filio Priori Monaſterii de Cruceroys, Londonienſis Diocesis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Conqueſti ſunt nobis Prior & Conventus Monaſterii Sanctæ Trinitatis Londonienſis, quod Magiſter Robertus de Horſele, Rector Eccleſiæ Sancti Edmundi Regis de Graſchirch, cuſtos, Fratres, & Sorores Hoſpitalis Sanctæ Caterinæ juxta Turrim Londonienſem, ſuper

A.D. 1285.

per

A.D. 1285. Edv. 1. per quibuſdam decimis, annuis penſionibus & rebus aliis injuriantur eiſdem.

Ideoque diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus, partibus convocatis, audias cauſam, &, appellatione remota, debito fine decidas, faciens quod decreveris per cenſuram Eccleſiaſticam firmiter obſervari;

Proviſo nè penſiones ipſæ contra Lateranenſis ſtatuta Concilii ſint impoſitæ vel adauctæ. A.D. 1285. Edv. 1.

Teſtes autem, &c.

Dat. Romæ apud Sanctam Sabinam Non. Decemb. Pontif. noſtri, anno primo.

Sub Filo canabi.

Litera ad Sanchium Regem Caſtellæ, de pace inter ipſum & Regem Franciæ, nec non & inter Aragoniæ & Siciliæ Reges reformanda.

A.D. 1286. An. 14. E. 1. Rot. de Treugis, &c. 14. E. 1. m. 1. MAgnifico Principi, & amico ſuo kariſſimo, Domino Sanchio, Dei gratia, Caſtellæ, Legionis, Theloti, Galiciæ, Sibillæ, Cordubiæ, Murciæ, Gehennæ, atque Algarbiæ Regi illuſtri, Edwardus, eadem gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitanniæ, ſalutem, & ſinceræ dilectionis continuum incrementum.

Celſitudinem veſtram novimus non latere qualiter, ad decus & decorem totius Chriſtianitatis, intromittimus partes noſtras, quod pacis & concordiæ pulcritudo formetur inter egregios Principes; Dominum Philippum Regem Franciæ, & Dominum Karolum Germanum ſuum ex parte unâ; & Alfonſum Regem Aragoniæ illuſtrem ex alterâ.

Et ſuper hoc interpellavimus Sanctum Patrem ſummum Pontificem, cujus Nuncii, eâ de causâ ſpecialiter ad nos miſſi, citra diem dominicam, ante Feſtum beati Vincentii, ad noſtram venire præſentiam debuerunt. A.D. 1286.

Unde, cum nunciari fecerimus Regibus ſupradictis quod, ad diem dominicam ſecundam quadrageſimæ, nunc inſtantis, aliquos viros, gnaros de Conſiliariis ſuis, plene ſuper præmiſſis inſtructos, Burdegal. nobis mittant,

Nos, veſtrum commodum & honorem pariter ac quietem animo æſtuanti zelantes, veſtræ magnificentiæ ſupplicamus, quatenus ad nos, die dominica ſupradicta, aliquos viros diſcretos, pacis & concordiæ zelatores, plenè & perfectè inſtructos, inter quos venerabilis pater Epiſcopus Kalaforenſis ſit unus, ad tractandum de pace, & eam, per Dei gratiam, reformandam inter vos & Regem Franciæ deſtinetis; &, quid ſuper iſtis duxeritis faciendum, nobis, ſi placet, *ſignificetis*.

De Licentia Johanni Giffardi Domino de Glifford & Margaretæ de Novavilla matrimonium inter ſe contrahendi concedenda.

A.D. 1286. An. 14. E. 1. Ex Orig. In Turri. HOnorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei Venerabili Fratri, Epiſcopo Herefordenſi ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Dilectus filius, Nobilis Vir, Johannes Giffardi, Dominus de Clifford; & dilecta in Chriſto filia nobilis mulier, Margareta de Novavilla, tuæ Dioceſis, ſuâ nobis petitione monſtrârunt, quod, cum inter eos de contrahendo invicem matrimonio ageretur, quidam, eorum æmuli, dictæ mulieris parentibus minus veraciter ſuggeſſerunt, quod iidem nobiles quarto ſunt conſanguinitatis gradu conjuncti.

Et, licet nullus appareat qui gradus hujuſmodi conſanguinitatis diſtinguere noverit, aut de ipſa dicere ſufficienti certitudine veritatem, ipſi tamen, propter hoc, hujuſmodi matrimonium contrahere, contradicentibus præfatis parentibus, diſtulerunt. A.D. 1286.

Quare nobis dicti Nobiles humiliter ſupplicârunt ut, cum ex hujuſmodi matrimonio, in partibus illis, pacis & quietis commoda proventura ſperentur, providere ſuper hoc de benignitate apoſtolicâ dignaremur:

Nos itaque, de circumſpectione tua plenam in Domino fiduciam obtinentes, & conſiderantes quod tibi poteſt promptius & plenius innoteſcere veritas ſuper iſtis, Fraternitati tuæ, præſentium tenore, committimus & mandamus quatenus, inquirens ſuper conſanguinitate præfata diligentius veritatem, ſi tibi de

A.D. 1286 Edv. 1.

ipſa conſtare non poſſit, nobilibus memoratis inter ſe matrimonium liberè contrahendi licentiam, auctoritate noſtra, concedas.

Si verò de ipſius impedimento conſtiterit, & rationabilem & ſufficientem cauſam ſubeſſe compereris, propter quam hujuſmodi matrimonium jure contrahendum, ſecundum Deum, extimes expedire (ſuper quo tuam conſcientiam oneramus) cum Nobilibus ſæpefatis, ut inter ſe matrimonium libere contrahere, impedimento non obſtante prædicto, & in ſic contracto licitè remanere valeant, eadem authoritate, diſpenſes.

A.D.1286. Edv. 1.

Dat. Romæ apud Sanctam Sabinam, 2. Idûs Martii Pontificatûs noſtri anno primo.

Bulla de prorogatione temporis, aſſignati Regi de aſſumenda cruce, a Feſto Pentecoſtes, uſque ad Feſtum Nativitatis Sancti Johannis Baptiſtæ.

A.D. 1286. *An. 14. E. 1.* *Ex Autogr.*

HOnorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edwardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Attendentes laudabile & ſalubre propoſitum, quod de relevandis terræ ſanctæ gravaminibus aſſumpſiſti, ei perſonaliter ſuccurrendo, ac illud benignius proſequentes,

Tibi, de fratrum noſtrorum conſilio, per alias noſtras ſub certa forma litteras, decimam eccleſiaſticorum reddituum & proventuum, in Angliæ & Scotiæ Regnis, ac Yberniâ, & Walliâ; per ſex annos (computato tempore, per quod fuit à, felicis recordationis, Martino Papa, prædeceſſore noſtro, conceſſa; ita quod ejus conceſſio per hoc non immutetur; ſed in ſuo robore maneat, & Triennium adiciatur eidem) duximus concedendam.

Cum autem hujuſmodi conceſſionem prædeceſſoris ipſius, deficientibus conditionibus in eadem appoſitis, non ſit dubium defeciſſe, declaramus atque decernimus quod, pro eo quod in litteris prædictis addicitur *quod ipſa conceſſio non immutetur in aliquo, ſed in ſuo robore perſeveret*, nullum obſtaculum vel præjudicium patiaris, quominus dictam decimam, prædictis conditionibus, per eundem prædeceſſorem appoſitis, nequaquam obſtantibus, integrè percipias per ſex annos.

Et, quia in illis partibus diverſæ, ut dicitur, fiunt ationes reddituum & proventuum prædictorum, ſtatuimus ut, juxta verum valorem eorum, tibi prædicta decima perſolvatur.

A.D.1286.

Concedimus quoque tibi obventiones quaſlibet, in prædictis Regnis, Ybernia & Wallia, deinceps ejuſdem terræ ſanctæ ſubſidio proventuras.

Quia vero, ad aſſumendam crucem in Feſto Pentecoſtes proximo venturo, te conſentiente, tibi terminus extitit per eaſdem noſtras litteras aſſignatus;

Nos, extimantes quod, propter moram Nuntiorum tuorum, apud apoſtolicam ſedem contractam, & longitudinem itineris, quod imminet eis ad reditum, erat hujuſmodi terminus nimis brevis, terminum ipſum benignius prorogantes, Feſtum beati Johannis Baptiſtæ, proximo futurum, dicto Feſto Pentecoſtes duximus ſubrogandum.

Per præmiſſa verò nolumus prædictis noſtris litteris quoad alia derogari; ſed eas nichilominus decernimus quoad illa in ſuo robore permanere.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ declarationis, conceſſionis, prorogationis, & ſubrogationis infringere, &c.

Dat. Romæ apud Sanctam Sabinam Kal. Aprilis Pontificat. noſtri anno ſecundo.

Sub Filis Sericis flavi rubeique coloris.

De Antiquitate & Chartis Monaſterii de Valle Sanctæ Mariæ in Snaudonia.

A.D.1286. *An. 14. E. 1.* *Ex Bundela Brevium & Literarum, A. 14. E. 1. in Turri.*

UNiverſis Chriſti fidelibus, has literas viſuris, vel audituris, Amanus, permiſſione divina, Bangorenſis Eccleſiæ Miniſter humilis, ſalutem æternam in Domino.

A.D.1286.

Noveritis nos vidiſſe Cartas varias diverſorum Principum Priori & Conventui de Valle beatæ Mariæ de Snaudonia;

.D.1286. Edw. 1.

Videlicet, Chartam Lewelini magni, ſuper totam terram Kyndewewic. de Rennant;

Et Chartam Lewelini filii Griffini, ſuper omnes terras filiorum Ithael de Penard;

Et Chartam Lewelini filii Griffini, ſuper totam terram hominum de Trehan apud Kenynbeind & Lecheitaur;

Et Chartam Domini Oweni, ſuper totam Villam quæ vocatur Tref Ybeyrd, apud Kynind Meney;

Et Chartam Domini Lewelini filii Griffini, ſuper totam terram illam & locum de Beckellers;

Et Chartam Domini David, ſuper totam terram, quam habuerit Jerberd Vab Yerfeynt & Freraul apud Epennant:

Et ſuper dictis terris vidimus Literas Papales confirmatorias, Bullatas, non cancellatas, non abolitas, nec in aliqua parte vitiatas:

Ad hæc ſciant univerſi, quod dicta domus Beatæ Mariæ, ſenior domus religioſa eſt de tota Wallia (exceptâ Inſulâ Sanctorum Bardigeya) & melioris hoſpitalitatis & communioris indigentibus, & tranſeuntibus Anglicis & Walenſibus, de Anglia & Weſtwallia tranſeuntibus ad Norwalliam, & de Ybernia & Norwallia euntibus ad Angliam:

A.D.1286. Edv. 1.

Sed, in damnum non modicum & defectum communem omnium, dicta domus, incendio caſuali penitus deſtructa, licet hoſpitalitatis tempore maximam pateretur ruinam, per tamen Regem pium, Catholicum, liberalem, Dei gratiâ, Dominum Edwardum ad plenum fuiſſet reſtaurata.

Et, quia pium eſt oppreſſis & afflictis ſubvenire;

Nos, de Dei miſericordiâ, & de interceſſione ejuſdem genetricis, & omnium Sanctorum ſuffragiis confidentes, omnibus benefactoribus dictæ domûs, undicunque ſubvenientibus, qui de bonis, à Deo collatis, pias eleemoſynas vel favores contulerunt, 40 dies de injunctâ ſibi pœnitentiâ miſericorditer relaxamus; dum ſint verè convicti & confeſſi.

In cujus, &c.

Dat. apud Maeſyllan in Octabis Annunciationis beatæ Mariæ, anno Domini 1286.

Litera filiorum Principis Salernitan. Domino Regi Angliæ precatoria pro liberatione Patris.

A.D.1286. ...n. 14. E. 1. ...ot. de Treu- ...a, vr. 14. ...1. m. 1.

EXcellentis magnificentiæ Principi, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ, Ludovicus, & Reymundus, ac Berengarius illuſtris Domini, Karoli Principis Salernitan. & honoris Montis Sancti Angeli Domini, filii, corelativæ oppoſitionis ſequeſtrato reſpectu, ſolo nomine filii nuncupati, ſeipſos, licet minimos, cum quantâ poſſunt & ſciunt reverentiâ & honore.

Ex ore infantium, & quaſi lactentium, Domine, preces, ſi placeat, ſuſcipe; balbutientium linguas nolite deſpicere, orbatis patre vivo ſuccurrite pupillis, & quaſi orphanis, prout Regiam decet Excellentiam, adjutores eſtote; Patrem noſtrum, heu! prouth dolor! carceribus mancipatum priſtinæ reddite, O Rex magne! O Rex inclite! libertati.

Qui, ſicut fama celebris prædicat, & vulgaris tenet oppinio, per vos Domine, per vos, ſi magnificentia veſtra diligenter inſtiterit, poteſt ejus liberatio expediri, nobiſque paternæ conſolationis, ſubtracta dudum, ſolatia reſtaurari.

A.D.1286.

Parcat, Magnificentia Regia, pueris inconſultis, ſet ex affectu ſcribentibus;

Prælatis & nobilibus, ac aliis, ad Regiæ Majeſtatis præſentiam, nunc ob hoc ſpecialiter accedentibus, benignam, ſi placeat, audientiam admittatis;

Nos interim, dum in Patris non ſuberimus poteſtate, recipientes, ex gratiâ, in filios & alumpnos.

Conſervet vos Dominus per tempora longiora.

Et, quia ſigillum proprium non habemus, præſentes litteras ſigillo reverendi Patris Domini Aquen. Archiepiſcopi fecimus ſigillari.

Dat. Siſtanti ſecunda die Madii, decimo quarto Indict.

A.D. 1286. Edv. I.

Litera Prælatorum & Baronum plurimorum Provinciæ & Forc. ſupplicatoria pro liberatione Caroli Principis Salernitan.

A.D. 1286. *An. 14. E. I. Rot. de Treuga 14. E. I. m. 2.*

EXcellentis Magnificentiæ viro, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Anglorum, R. miſeratione divinâ Sanctæ Aquenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus, ac cæteri tam Aquenſis quàm Arelatenſis Ebrudinenſis Provinciar. Prælati, necnon, Philippus de Lauenn. Miles, Comitatuum Provinc. & Forc. Seneſcallus, & B. Comes Auellini, ac univerſi & ſinguli tam Barones, Caſtellani, & Milites, quàm Civitatum & inſignium locorum Provinc. ac Forc. Comitatuum prædictorum Univerſitates, & Sindici, ad hoc ſpecialiter in unum apud Siſtar. congregati, ſalutem, cum quacumque poſſunt reverentia & honore.

Ad vos, excellentiſſime Domine, tanquam ad ſingulare ſpei noſtræ refugium, holulantes una voce clamare compellimur; ſupplicantes quatinus pro deliberatione Domini noſtri Karoli Principis Salern. conſanguinei veſtri kariſſimi, dudum carcerali cuſtodiæ mancipati, diligentem, ſi placet, ſollicitudinem, ac ſollicitam cum effectu diligentiam, ſicut veſtram decet Regiam Majeſtatem, adhibere velitis.

Nec enim ſperamus, Domine, ipſum temporibus iſtis, niſi per veſtræ interventionis præſidium, abſolvi poſſe à vinculis, & priſtinæ reſtitui libertati; firmam ſpem fiduciamque tenentes quod, ſi diligenter Magnificentia veſtra inſtiterit in hac parte, nullum vobis difficultatis repagulum, nullumque dilationis obſtaculum opponetur.

Cujus rei causâ venerabiles in Chriſto Patres Ebruden. Archiepiſcopum, ac Epiſcopum Vapicen. & Abbatem Maſilien. necnon nobiles viros, Dominos Iſuardum Antraven. Dominum de Agunto Gauterium de Forc. Dominum de Rocha Milites, exhibitores præſentium, unà cum quibuſdam religioſis ac ſecularibus viris, eis aſſiſtentibus, vice noſtrâ & omnium, liberationem Sitientium Domini Principis memorati, ad præſentiam Celſitudinis veſtræ communi concordi duximus deſtinandos;

A.D. 1286.

Supplicantes quatinus ipſos, & nos in ipſis, benigne recipere, ac ſupplicantium preces ſic efficaciter exaudire dignemini, quod, pro tanto clementiæ opere, fiat vobis Rex Regum propitius retributor, & univerſus orbis evidenter cognoſcat in vobis quid interventus conſanguinei pro conſanguineo, quidque preces proficiant pro amico, ut gratum, quod exinde Romanæ impendetis Eccleſiæ, ſervitium taceamus.

Tanto igitur ſinceriori affectu ac promptiori devotione ad vos, Domine, recurrimus, lacrimabiliter ſucceſſivis ſingultibus exorantes, quanto ampliorem & pleniorem vobis in terris divinæ miſerationis habundantia contulit poteſtatem; quam conſervet Dominus & amplificet in æternum, Amen.

Nos vero, Prælati prædicti, ac Barones, ſigillis reverendi Patris Aquen. Archiepiſcopi, & nobilium virorum Domini Philippi de Lauen. Militis Seneſcalli Provinc. & Domini B. Comitis Auellini in ſigillatione præſentium uſi ſumus.

Dat. Siſtant. die ſecunda Madii decimo quarto Indic.

Procuratorium Regis Aragoniæ, per quod conſtituit Nuncios ad dandum & recipiendum Treugam inter ipſum & Regem Franciæ, & ad tractandum de pace.

A.D. 1286. *An. 14. E. I. L. B. fol. 61. a. penes Camerar.*

NOverint univerſi quod nos, Alfonſus, Dei gratiâ, Rex Aragoniæ, Majoricæ, & Valentiæ, ac Comes Barchinonæ, conſtituimus & ordinamus vos, venerabiles & diſcretos viros, conſiliarios & familiares noſtros, Petrum Martini de Archaſona Militem, & Johannem Sappata, præſentes & recipientes, & utrumque veſtrûm in ſolidum, ita quod non efficiatur melior conditio occupantis, certos & ſpeciales procuratores noſtros, ad recipiendum, pro nobis & nomine noſtro, treugam ab illuſtri Rege Franciæ, & valitoribus ſuis; & ad dandam ipſam treugam, pro nobis & valitoribus noſtris, prædicto illuſtri Regi Franciæ, & valitoribus ſuis.

A.D. 1286.

Dantes vobis, & utrique veſtrûm, autoritatem & plenum poſſe recipiendi

dictam

D. 1286. .1. dictam treugam, & dandi, atque firmandi ipſam, pro parte noſtrâ & valitoribus noſtris, ad quamtumcumque tempus vobis viſum fuerit expedire, & vobiſcum, ſeu altero veſtrûm, ex parte dicti Regis Franciæ, poterit conveniri.

Nos enim quicquid per vos, ſeu alterum veſtrûm, ſuper receptione, & datione dictæ treugæ, actum vel procuratum fuerit, gratum & firmum habere promittimus, & illud per nos & valitores noſtros facere inviolabiliter obſervari.

Præterea volumus & concedimus vobis quod poſſitis vos, ſeu alter veſtrûm, tractare de pace inter dictum Regem Franciæ & nos, & facere ea omnia quæ ad tractatum pacis pertineant, ſecundum quod vobis, vel alteri veſtrûm melius viſum fuerit expedire. A.D. 1286. Edv. 1.

In cujus rei teſtimonium præſens procuratorium ſigillo noſtro majore duximus ſigillandum.

Dat. Oſtæ tertio Idûs Maii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo ſexto.

De poteſtate, Regi Angliæ per Regem Aragoniæ conceſſa, dandi & acceptandi Treugas inter dictum Regem & Regem Franciæ.

D.1286. 14. E. 1. f. 60. b.

EGregio Principi, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & duci Aquitaniæ, Alfonſus, eâdem gratiâ, Rex Aragoniæ, Majoriric. & Valentiæ, ac Comes Barchinonæ ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Cum à veſtrâ nobili Excellentiâ, per veſtros ſolempnes Nuncios, jampridem fuerimus requiſiti, ut vobis faciamus tribui & concedi plenariam poteſtatem, pro nobis & Regnis noſtris, Gentibus, Valitoribus, & Vaſſallis, dandi & concedendi treugas inclito Regi Franciæ, pro ſe, ſuiſque Regnis, ſuiſque Gentibus, Valitoribus & Vaſſallis;

Et ſimiliter recipiendi à dicto Rege Franciæ, de ſe, ſuiſque Regnis, Terris & Gentibus, pro nobis noſtriſque Regnis, Gentibus atque Terris, in formâ, quæ vobis ſufficiens videretur, pro terris atque perſonis, quas negotium videtur contingere:

Ecce! veſtris deſideriis annuentes, vobis Procuratores noſtros & Nuncios, Petrum Martini de Archaſon a Militem, & Johannem Sappata, tranſmittimus;

Quibus, tenore præſentium, concedimus & mandamus ut, vice noſtrâ, vobis plenariam, ſeu generalem, & liberam tribuant poteſtatem,

De nobis, & Aragoniæ, Majoricarum, Valentiæque Regnis, Com. Barchinon. ac cæteris aliis, quas tenemus ad præſens;

Gentibus quoque & Valitoribus noſtris eorumdem Regnorum, Comitatûs atque Terrarum; A.D. 1286.

Et ſpecialiter de illis noſtris Valitoribus & Vaſſallis, qui in Biſuldon. & Ceritan. Terras tenent aut Caſtra,

Dandi treugas, ſeu etiam concedendi Egregio Regi Franciæ, ſuiſque Regnis, & Terris, quas detinet in præſenti,

Gentibus ſuis, Valitoribus & Vaſſallis eorumdem Regnorum atque Terrarum;

Suis etiam Valitoribus & Vaſſallis qui in Roſſilione, Ceritanjâ, vel Catiloniâ Terras tenent aut Caſtra:

Nobili etiam viro, Domino Jacobo, Patruo noſtro, Terris etiam ſuis & Caſtris, quæ poſſidet in præſenti, ſuiſque Gentibus, Valitoribus & Vaſſallis,

In formâ, quam expedire decreveritis, uſque ad terminum quem tanto negotio videritis convenire.

Nos enim ratum habebimus & acceptum quicquid per eoſdem Procuratores noſtros, in concedenda vobis plenaria, ſeu generali, & libera poteſtate treugas hujuſmodi concedendi, ſeu etiam acceptandi, per vos ex accepta hujuſmodi poteſtate, dando treugas, ſeu etiam acceptando, fuerit procuratum, actum vel geſtum, ſeu etiam ordinatum.

In cujus rei teſtimonium præſentem litteram ſigilli noſtri fecimus impreſſione vallari.

Dat. Oſtæ tertio Idûs Madii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo ſexto.

A.D. 1285.
Edv. 1.

Bulla, ne liberi Regis Angliæ matrimonium contrahant cum liberis Regis Aragoniæ.

A.D. 1286.
An. 14. *E.* 1.
L. A. f. 85. *b.*
Penes Camerar.

HOnorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edwardo, Regi Angliæ Illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Licet nuper, ad tuarum precum inſtantiam, ex certâ causâ cum filiis & filiabus tuis duxerimus per noſtras litteras diſpenſandum, ut perſonis, ſibi quarto affinitatis vel conſanguinitatis gradu conjunctis, impedimento affinitatis ſeu conſanguinitatis hujuſmodi non obſtante, licitè poſſint matrimonialiter copulari;

Tamen intentionis noſtræ non extitit, nec exiſtit, ut iidem filii, vel filiæ, prætextu diſpenſationis hujuſmodi, cum filiis vel filiabus, nepotibus neptibuſve, quondam Petri, olim Regis Aragoniæ, vel quibuſvis aliis, Romanæ indevotis Eccleſiæ, matrimonium contrahere valeant:

Immò, apertiùs decernentes quod indulgentia hujuſmodi ad memoratos Petri filios & filias, nepotes neptesve, ac indevotos alios, ſe nequaquam extendat, id fieri prohibemus expreſsè.

Dat. Romæ apud Sanctam Sabinam ſexto Kal. Junii, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Forma homagii Regi Franciæ facti, quod conditionale ſeu modale erat, prout interius continetur.

A.D. 1286.
An. 14. *E.* 1.
Ex Bundelo Miſcelan. in Turri.

MEmorandum quod, die Mercurii, in ſeptimanâ Pentecoſtes, anno Regni Regis Edwardi decimo quarto, Regni verò Philippi Regis Eranciæ primo, apud Pariſ. in Camera juxta Palatium Regis Franciæ, Dominus Rex Edwardus fecit homagium ſuum Domino Regi Franciæ, ſub hiis verbis; dicente tum, pro ipſo Rege Angliæ, Bathonienſi & Wellenſi Epiſcopo iſta verba:

Sire Roy de France, vers eſt que aſcunes groſſes demandes furent du Roy Henri, Pere noſtre Seigneur le Roy d'Engleterre, faits vers Lowiz, jadis Roy de France, voſtre Aiel;

Sur queles demandes fuſt fait une Pees entre eux;

Et par cele Paes, l'avantdit Roy Henri fiſt homage a voſtre dit Aiel des terres, quil tient decea la meer, & des terres que l'avantdit Roy luy promiſt donier par meſme cele Paes.

Et mon Seigneur, que ci eſt, puis apres la mort ſon Pere, de meſmes les terres fiſt homage a voſtre Pere le Roy Philipp, solonc la forme de meſme cele Pees;

Et ja ſoit ce, Sire, que Mon Seigneur, par raiſon, peuſt, ſicome y lui eſt aviz a pluſours de ſon conſeil, debatre cel homage, par raiſon que la Pees avantdite, ne lui eſt enterinee, & aſcunes ſurppriſes ſont faites par les terres qil tient, a grant damage de lui;

Nequideit, Sire, il ne veut rien debatre a ore de cel homage, auſi que vous, com bon Seigneur, lui facez la Pees enterinier, & les ſurppriſes oſtier & amendier,

Jeo devint voſtre homa des terres, que jeo tenuz de vous de cea la, ſolonc la forme de la Pees, que fu fait entre noz Anceſtres.

Carta Philippi Regis Franciæ, in qua continetur, quod ſi aliqui de terra Regis Angliæ, in Vaſconia & partibus illis appellent, de ipſo, vel Seneſcallo ſuo, ſeu aliis Miniſtris ſuis, ad Curiam Regis Franciæ, aliqua de cauſa; quod idem Rex Angliæ, quamdiu vixerit, vel aliqui de ſuis, in pœnam vel foriſfacturam non incidant, propter appellationes prædictas.

A.D. 1286.

PH. par la grace de Dieu, Roy de France, A touz ceaus, qui veront ces lettres, ſaluz.

Nous feſons a ſavoir que nous a noſtre cher couſin & feal, Edward, par cele meſme la grace, Roy d'Engleterre, Seigneur de Irelande, & Dux d'Aquitaine, otroions por nous, e por noz heirs, e por noz ſucceſſors, qe, ſe il avient qe home apele, de lui, ou de ſes Seneſchaus, ou de leur leuſtenanz, qi ore ſunt, ou apres ſeront, en totes les terres que il a, ou aura en Gaſcoigne, Agenois, Caorſin, Pierregorz, Lemozin & en Xanctounge, a nous ou a noſtre Court, par quele acheſon que ce ſoit, de mauveis & faus jugement, ou de defaute de droit, ou en quele autre maniere, fete ou a fere, ſe de ceus Apeaus par aucun cas choient ou ſoient conveincu en noſtre Court tant come i celui noſtre Couſin viura, lui, ne ſes Seneſchaus, ne leur leuſtenanz, en peine, ne en forfeture, ne en amende, vers nous ne chietent.

E, ſe acune choſe par acheſon de ce puet accreſtre en avenir a nous, ou a noz heirs, ou a noz ſucceſſors, nous les quitons, releſſons, e donons a lui, tant come en nous eſt, por nous, e noz heirs, e noz ſucceſſors, a durer tote ſa vie.

E ſe il avient que home apele de lui, ou de ſes Seneſchaus, ou de leur leutenanz, en quel cas que ce ſoit, e les apelanz cheent; nous volons que ſon droit li ſoit ſauf en forfeture, en paines, e encorement, e en totes autres choſes que de ce lui deuront avenir.

E encore, otroions nous a noſtre cher couſin que des Apeaus, que vendront en noſtre Court, de lui, ou des ſes Seneſchaus, ou de lour leuſtenanz, en quel cas que ce ſoit, que nous les apelanz renvoierons, e lour dorrons eſpace de trois mois, del' houre, que il ſerront requis de celui qui aura apele, de lour jugement amender, e de fere droit, ſe defaute iſoit.

E ſi n'el font dedenz le tens devantdit, ſi puiſſent les appelanz adonques retorner à noſtre Court, e receiuer droit en noſtre Court; E ces choſes avoms nous otroies ſaune autri droiture.

En teſmoignance de la quele choſe, nous avons fet ſeeler ces lettres de noſtre ſeel.

Done a Paris. l'an de grace mil. deuſcenz quatrevinz & ſis. ou mois de Juignet.

Bulla de reſponſionibus factis Regi Angliæ ſuper Petitionibus Othonis de Grandiſono, factis Papæ ex parte Regis Angliæ, negotia terræ Sanctæ tangentibus.

A.D. 1286.

HOnorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edvardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Ille, à quo ſancta deſideria, & juſta ſunt opera, tuum, ſicut credulitas devota ſupponit, inſpiravit affectum, ut ad ipſius afficiaris obſequia, grandique ope nitaris opere proſequente complere laudabilem tuum circa illa conceptum: In illis monitoris præveniens operam, (in quibus ſolent alii multiplicatis monitionibus præveniri) prout ex tuo propoſito circa Terræ ſanctæ negotium nobis per nobilem virum Othonem de Grandiſono tuum familiarem & Nuntium revelato, & petitionibus ad efficatiorem propoſiti executionem hujuſmodi, ex parte Regiâ exhibitis per eundem, collegimus evidenter.

In horum autem conſideratione pro eo multâ repleti lætitiâ, & immenſa jocunditate reperſi, quòd in ipſis Regalem animum ad ea conſpicimus ſalubri conſilio dirigi, quæ ſalutis æternæ tibi

præmium pollicentur, ejus clementiam, à quo ſunt recta conſilia, humiliter imploramus, ut Celſitudinem Regiam in hoc ardore fidei, in hâc devotione mentis, in hoc defenſandæ Chriſtianæ Religionis ſtudio, per tempora longiora conſervet.

Sane licet noſtra cum tuis, in prædictis petitionibus, ſatis vota conſentiant; quia tamen eas juxta noſtrum & tuum deſiderium ad plenum exaudiri variæ circumſtantiæ non permittunt, deliberavimus tibi facti veritatem tum prædicti nobilis miniſterio, tum noſtris litteris exprimendam, petitiones ipſas cum reſponſionibus ad eaſdem præſentibus inſeri faciendo.

Et quidem, præmiſſis quibuſdam ſuaſionibus, quæ dictas petitiones exaudiendas, ſi facultas adeſſet, ſatis probabiliter ſuggerebant.

Prima Petitio.

Prima Petitio continebat, quòd cruceſignati omnes, in ejuſdem terræ ſubſidium transfretare cogantur.

Reſponſio.

Ad quod reſponſio; variæ circumſtantiæ ſuggerunt, ut non abſoluti dicamus, quòd omnes cruceſignati ſint indiſtinctè compellendi, vel omnes indiſtinctè compellere intendamus; ſed ſi Dominus dederit, quod paſſagium procedat, intendimus ad omnes cruceſignatos, ut transfretent, efficacibus perſuaſionibus uti, & eos compellere, quos qualitas temporis perſuaſerit, & ſedes Apoſtolica viderit compellendos.

Secunda Petitio.

Secunda Petitio, quòd faciamus ubique prædicari Crucem in Terræ memoratæ ſuccurſum.

Reſponſio.

Reſponſio, quòd poſtquam tu Crucem aſſumpſeris, & per eandem ſedem præfixus fuerit paſſagii terminus, intendimus Crucem per omnes chriſtianitatis partes facere prædicari, prout viderimus expedire.

Tertia Petitio

Tertia Petitio, quòd ſubveniatur dicto negotio in perſonâ tuâ, de totâ decimâ & aliis ſubventionibus pro negotio ipſo collectis, in quibuſcumque Regnis ſeu Terris, quorum Reges, ſive Principes, vel Domini transfretare noluerint.

Reſponſio.

Reſponſio; varia & gravia impedimenta, quæ per memoratum Nuncium tibi deliberavimus exprimenda, noſtris & tuis votis obſiſtunt, ut ad hanc Petitionem non poſſit ad præſens certius reſponderi, ſicut Excellentia Regia, impedimentis ipſis ſibi expoſitis, manifeſtè cognoſcet. Intendimus tamen, impedimentis illis, Domino favente, ſublatis, tibi de ipſâ totali decimâ, cæteriſque ſubventionibus ſupradictis taliter ſubvenire, quòd meritò poteris eſſe contentus, & ſatis, ſicut credimus, erimus tecum in tuâ ſubventione concordes.

Quarta Petitio.

Quarta Petitio, quod in Angliæ & Scotiæ Regnis, Yberniâ & Gualliâ, tibi decima per ſeptennium ultra tempus, quo per, felicis recordationis, Martinum Papam prædeceſſorem noſtrum conceſſa extitit, concedatur.

Reſponſio.

Reſponſio; intendimus in prædictis Regnis & Terris per ſex annos decimam tibi concedere, tempore computato per quod decima tibi fuit in illis ab ipſo prædeceſſore conceſſa: Ipſius enim prædeceſſoris conceſſionem per hoc non intendimus immutare, ſed ei adicere, ipſamque volumus in ſuo robore permanere: De prædictis autem intendimus, ut præmittitur, ſubvenire tibi, Crucem in conceſſo tibi ad hoc tempore ſolempniter aſſumenti, deferenti publicè, & ut expedit negotium hujuſmodi proſequenti.

Ultima Petitio.

Ultimo fuit ex tuâ parte petitum, concedi tibi liberam poteſtatem infra quinquennium tranfretandi, quandocunque tibi placuerit; ita quòd poſt quinquennium poſſis ad hoc præciſè compelli, licet, ſicut petitio continebat, prædictis tibi conceſſis, nec coactionem, nec dictum intendas quinquennium expectare.

Reſponſio.

Reſponſio; Terræ neceſſitas tantam dilationem paſſagii expectare non ſufficit, propter quod expedit, quòd ad tempus brevius omnino te artes; ita quod ſaltem uſque ad triennium, numerandum à Feſto Pentecoſtes primo venturo, poſſis ſi volueris, non tamen compellaris interim transfretare, ſed ex tunc ad transfretandum compelli poſſis invitus.

Intendimus quoque decimam in Angliæ & Scotiæ Regnis, ac in Gualliâ & Yberniâ collectam, per biennium ante paſſagium ſive terminum ipſius paſſagii præfigendum, tibi facere aſſignari.

Cæterum noverit Excellentia Regia, quod ſi te in præmiſſis Crucis aſſumptione, delatione, vel memorati negotii proſecutione, juxta dictæ ſedis arbitrium, deficere forte contigerit; intendimus quòd diſpoſitio prædictorum omnium ad Romanam Eccleſiam devolvatur, & libera perinde remaneat apud ipſam, ac ſi factæ per nos reſponſiones hujuſmodi non fuiſſent.

Super hiis autem omnibus, infra Feſtum Purificationis Beatæ Virginis primo venturum, nobis à te volumus certitudinaliter reſponderi, & tuum ſuper illis

D.1286. 1. illis finale propoſitum, non per litteras de credentia, ſed explicitè intimari.

Dat. Romæ apud Sanctam Sabinam 15. Kalend. Julii, Pontif. noſtri anno ſecundo. A.D.1286. Edv. 1.

Sub Filo canabeo.

Bulla reſponſiva Regi Angliæ ſuper hiis, quibus Otho de Grandiſono oneratus extitit, eidem Papæ per Regem Angliæ intimandis.

D.1286. 14. E. 1. ...f.86 a. ...Camer- HOnorius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto Filio Edwardo Regi Angliæ illuſtri ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Proceſſit ex intimæ Caritatis affectu, quo ſumus ab olim, ante noſtræ promotionis auſpicia, perſonam Regiam proſecuti, quod dilectum Filium, Nobilem virum, Odonem de Grandiſono, tuæ magnitudinis Nuncium, ad noſtram præſentiam accedentem, læta facie vultuque ſereno recepimus; & ſuper hiis, quæ coram nobis, ex parte Regia, proponere voluit, audientia ſibi benigna & familiari conceſſa, frequenter petitiones tuas per ipſum nobis exhibitas libenter audivimus, & exaudivimus gratioſe, dignum extimantes & congruum, ut tam devotus Filius & tam ſincerus ſibi matrem inveniat in gratiis liberalem.

Et, ut ſenſibus Regiis Patris plenius innoteſcat affectio, noſcere te volumus quod nonnullas tibi petitiones conceſſimus, quarum ſimiles nondum alicui nos recolimus conceſſiſſe.

Licet autem excellentiæ Regiæ, inter cætera, nuper duxerimus indulgendum, ut Filii & Filiæ tuæ, cum aliis, quarto ſibi conſanguinitatis vel affinitatis gradu conjunctis, matrimonium contrahere valeant, impedimento hujuſmodi non obſtante: noſtræ tamen intentionis, ſicut per alias noſtras litteras tibi expreſſimus, non exſtitit, nec exiſtit, quoad Filios Filiaſve, Nepotes Nepteſve, quondam Petri olim Regis Aragonum, vel alios quoſlibet indevotos Eccleſiæ, indulgentia hujuſmodi ſe extendat; immo Filiis & Filiabus tuis cum illis matrimonium contrahere prohibemus expreſſe. A.D.1286.

Quod idcirco præſentium tenore repetimus, ut de hujuſmodi noſtra intentione plenius tibi conſtet, & illam obſerves diligentius, & ab eiſdem tuis Filiis & Filiabus facias obſervari.

Super negotio vero, quo præfatum Nuncium ſpecialiter deſtinâſti, tibi per alias noſtras litteras reſpondemus; nec miretur Regalis ſublimitas ſi tibi, ſuper negotio ipſo, non duximus preciſiùs reſpondendum; noluimus enim, hac vice, præfatum negotium, pro bono ipſius, toti fratrum noſtrorum communicare collegio; immo cum illis duntaxat, ex eiſdem Fratribus, ſuper negotio ipſo, deliberare curavimus, de quibus habere te credimus fiduciam pleniorem.

Sed ante adventum Nuncii, ad nos à te, infra Feſtum Purificationis beatæ Virginis proximo ſecuturum, prout in prædictis agitur litteris, tranſmittendi; circa idem negotium, operam adhibere proponimus ut, per Nuncium ipſum, tibi poſſit, auctore Domino, prædictorum omnium Fratrum communicato conſilio, certius reſponderi.

Moram vero præfati Nobilis, quem adhibita circa commiſſa ſibi negotia diligens ſolicitudo commendat, habeat Regalis benignitas excuſatam; quia & negotiorum ipſorum qualitas, & occupatio ſedula, quâ jugiter angimur, ejus reditum retardârunt.

Dat. Romæ apud Sanctam Sabinam 15. Kal. Julii, Pontificatûs noſtri, anno ſecundo.

De militibus & aliis in ſubſidium Regis Norwegiæ euntibus.

A.D.1285. An. 14. E. 1. Bundela Literarum, &c. in Turri. An. 14. E. 1. EEwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, dilecto Conſanguineo & fideli ſuo Edmundo, Comiti Cornubiæ, Regni Angliæ Cuſtodi ſalutem.

Aliàs noſtris temporibus inauditi, in Regem quondam Daciæ, egregii Principis, affinis & amici noſtri kariſſimi, E. Regis Norwegiæ avum, per germanos ipſius Regis Daciæ, ſceleris perpetrati flagitium, nobis per ipſius Regis Norwegiæ literas & nuncium intimatum, cordi noſtro horrorem incuſſit; A.D.1286.

A.D. 1286.
Edv. I.

A.D. 1286.
Edv. I.

Nam juxta illud,

Felix, quem faciunt aliena pericula
Cautum. Et illud,
Nam tua res agitur, paries dum proximus ardet.

Deteſtabilitas hujuſmodi facinoris eſt omnibus Principibus & Nobilibus in exemplum, & omnes debent aſſurgere ad vindictam.

Et ideo vobis mandamus, quod omnibus illis de regno noſtro Militibus, & aliis, qui cum nobili viro, Olivero de Monte Spine, Comite Sareſburgh, ipſius Regis Norwegiæ Nuncio, in ejuſdem Regis ſubſidium ire voluerint, præbeatis, vice noſtra, licentiam & liberum commeatum.

Teſte meipſo apud Pariſ. 22. die Junii, anno regni noſtri quartodecimo.

Dorſo. Expeditum eſt. Licentiam habuerunt juxta iſtud mandatum, ad eorum periculum.

De Pecunia Nuncio Regis Norwegiæ liberanda.

A.D. 1286.
An. 14. *E.* I.
L. A. f. 178. *b. penes Camerar.*

A.D. 1286.

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, dilectis ſibi, Ricardo Guidiconis, & Sociis ſuis Mercatoribus de Luk, ſalutem.

Cum nobilis Vir Oliverus de Spinit. Comes de Sarburg. Nuncius Egregii Principis, Domini Erici, Regis Norwagiæ illuſtris, ex parte ipſius Regis nos rogaverit, ut de mutuo pecuniæ eidem Domino Regi Curialitatem aliquam faceremus:

Nos, precibus ejuſdem Comitis (habentis, per litteras Patentes dicti Regis, poteſtatem hujuſmodi mutuum recipiendi) annuentes, duo milia Marcarum eidem Comiti, ad opus Domini ſui prædicti, conceſſimus mutuare;

Et ideo vobis mandamus, quod in quindena Feſti Sancti Michaelis, proximo futuri, prædicta duo milia Marcarum eidem Comiti liberetis; receptis tamen priùs litteris Patentibus prædicti Regis Norwagiæ, quas idem Comes habet de poteſtate ſibi tradita ſuper pecunia mutuanda: Et litteris Patentibus ipſius Comitis de dicta pecunia ſibi liberata; & litteris ſimiliter Patentibus obligatoriis ejuſdem Comitis de pecuniâ prædictâ, juxta formam, quam dilectus & familiaris Clericus noſter, Magiſter Willielmus de Luda, Cuſtos Garderobæ noſtræ, vobis mittet ſub Sigillo ſuo; & nos pecuniam illam vobis faciemus allocari.

In cujus rei teſtimonium has litteras noſtras fieri fecimus Patentes.

Teſte meipſo apud Pariſ. 26. die Junii, anno Regni noſtri quarto decimo.

Litera Regis Angliæ reſponſalis Prælatis & Magnatibus Provic. & Forc. ſuper liberatione Principis Salernitani.

A.D. 1286.
An. 14. *E.* I.
Rot. de Treuga, &c. 14. *E.* I. *m.* 2.

A.D. 1286.

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ Dominus Hiberniæ & Dux Aquitanniæ, Venerabilibus patribus R. eadem gratia, Archiepiſcopo Aquenſis Eccleſiæ, & cæteris Provinc. Aquen. Arelaten. & Ebrudinen. Prælatis, ac Viris Nobilibus Philippo de Lauen. Comitatuum Provinc. & Forc. Seneſcallo, necnon B. Comiti Avellini, & univerſis ac ſingulis Baronibus, Caſtellanis, & Militibus Provinc. & Forc. Comitatuum prædictorum, ſalutem & ſinceræ dilectionis continuum incrementum.

Illa ſola circumligata finibus, non rumpendis, obligatio judicatur, quam non ſolum jus ſanguinis, ſet mutuæ dilectionis conjunctio fabricavit; hinc eſt quod ad deliberationem kariſſimi conſanguinei noſtri, Domini Karoli, Principis Salern. tanto æſtuantiùs ſtudebimus laborare, quanto nos ei, ex cauſis præmiſſis, obligatiores nos eſſe conſpicimus, & fortius obligatos.

Benivolentiam inſuper veſtram grandem, quam geritis ad eundem, interiori oculo intuentes, & affectuoſè, quæ nobis pro ipſo infundiſtis, precamina ponderantes, veſtrum affectum ducere conabimur ad effectum; veſtræ claræ dilectioni, quæ grata ſunt, cunctis temporibus facere geſtientes.

Valete diu & bene.

Dat Pariſ. penultimo die Junii.

D.1286. .1.

A.D.1286 Edv. 1.

Litera continens quod Amedeus Comes Sabaudiæ recepit a Rege quatuor Centum Marcarum, in quibus idem Rex tenebatur Philippo Patruo ejuſdem Amedei.

D.1286. .14 E 1. .f.17.b. s Cam-

A.D.1286.

NOS Amadeus, Comes Sabaudiæ, notum facimus univerſis, præſentes literas inſpecturis, quod nos recepimus à Sereniſſimo Principe, Domino Edwardo, Dei gratia, illuſtri Rege Angliæ, kariſſimo Domino noſtro, quatuor centum Marcas Sterlingorum bonorum, in quibus ipſe Dominus Rex tenebatur, bonæ memoriæ, Domino Philippo, Comiti Sabaudiæ, Prædeceſſori & Patruo noſtro kariſſimo, pro feodo ſuo de duobus annis proximo præcedentibus, & finitis in Feſto beati Michaelis, quod fuit anno Domini 1285.

Quam pecuniam habuimus Menſe Octobris, eodem Anno, per manum Petri de Monte Meliano, Clerici noſtri, & de ipſa nos tenemus integre pro pacatis; volentes inde quietare, vice & nomine dicti Domini Philippi Patrui noſtri, dictum Dominum Regem, Hæredes ac Succeſſores ſuos quoſcumque.

In cujus rei teſtimonium præſentibus literis Sigillum noſtrum fecimus apponi.

Dat. Pariſ. die Veneris poſt Octab. Nativitatis beati Johannis Baptiſtæ, anno Domini 1286.

Bulla per quam Papa ſupplicavit Regi, quod reſtitueret Thomæ de Sancto Leodeg. electo Middenſis Eccleſiæ, ea quæ per ipſum, vacationis tempore, detinebantur.

D.1286. .14 E. 1. Autogr.

A.D.1286.

HOnorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edwardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Licet continuata ſupervenientium negotiorum inſtantia nos, qui, diſponente Domino, univerſali regimini, quamquam immeriti, præſidemus, inſultibus impetat ſucceſſivis; ſollicitudo tamen omnium eccleſiarum noſtris incumbens humeris, tanto artius nos cotidiana meditatione perurget, quanto ad id ſumus ſpecialius, immo Principalius obligati.

Sane dudum Midenſis eccleſia, per obitum bonæ memoriæ Hugonis Epiſcopi Midenſis, Paſtoris ſolatio deſtituta, dilecti filii Archidiaconus & Clerus Midenſis, ad quos electio Midenſis Epiſcopi de antiquâ & approbatâ, & hactenus pacificè obſervatâ, conſuetudine dicitur pertinere, die ad eligendum præfixâ, convenientes in unum dilectum filium Magiſtrum Johannem de Dubelton. Rectorem eccleſiæ de Kenles, ad ipſius Eccleſiæ regimen concorditer elegerunt.

Sed, cum idem Rector renuiſſet electioni hujuſmodi conſentire, dicti Archidiaconus & Clerus, vocatis omnibus, qui voluerunt, debuerunt & potuerunt commodè intereſſe, ad tractandum de futuri Prælati ſubſtitutione, inſimul convenerunt, & in hujuſmodi negotio per viam ſcrutinii procedentes, Tres de ipſo Clero fidedignos ad ſcrutandum ſua & aliorum omnium vota, juxta formam conſtitutionis generalis Concilii, aſſumpſerunt;

Dictis autem Tribus ſua & aliorum prædictorum vota ſecretè ac ſigillatim perſcrutantibus, & mox publicantibus in communi, compertum extitit quod major & ſanior pars dicti Cleri in dilectum filium Thomam de Sancto Leodegario, Electum Midenſem, tunc Archidiaconum de Kenles, in eadem eccleſia Midenſi ſuos præſtitêre conſenſus;

Sicque unus ipſorum Trium, vice ſuâ & illorum omnium qui in eundem Thomam conſenſerant, & de ipſorum mandato, ipſum Thomam in Epiſcopum Midenſem elegit, idemque Electus electioni hujuſmodi, de ſe factæ, ad inſtantiam ipſorum conſenſit.

Verùm, quia poſtmodum venerabilis frater noſter Armachanus Archiepiſcopus loci Metropolitanus, præſentatam ſibi prædictam electionem, celebratam de prædicto Electo, confirmare dicitur indebitè recuſâſſe; pro parte ipſius Electi fuit ad ſedem apoſtolicam appellatum: dictus vero Archiepiſcopus, poſtquam præfatus Electus iter arripuerat, propter hoc, ad ſedem apoſtolicam accedendi, prætendens quod ad eum erat proviſio ipſius eccleſiæ Midenſis, ſecundum inſtituta canonica, devoluta,

A.D. 1286. Edv. I.

venerabilem fratrem, noſtrum, Walterum Epiſcopum, tunc Decanum, Waterſorden. in Epiſcopum eidem Miden. eccleſiæ propria auctoritate præfecit, ſibique munus conſecrationis impendit.

Cumque poſtmodum, felicis recordationis, Martinus Papa, Prædeceſſor noſter, in hujuſmodi causâ, quæ inter eoſdem Electum & Archiepiſcopum vertebatur, dilectum filium noſtrum Comitem titulo Sanctorum Marcellini & Petri Presbyterum Cardinalem, dederit auditorem; demum tam idem Electus, quàm præfatus Walterus, volentes dictam Midenſem Eccleſiam à diſpendiis, quæ per litigiorum anfractus incurrere poterat, præſervari, ſponte ac liberè in manibus noſtris ceſſerunt omni juri, ſiquod eis ex electione & ex proviſione hujuſmodi, de ipſis factis fuerat acquiſitum.

Nos igitur, hujuſmodi ceſſione recepta, de ipſius eccleſiæ Midenſis ordinatione mente vigili cogitantes, & cupientes ei perſonam præficere, per quam poſſet in ſpiritualibus ac temporalibus ſalubriter gubernari, ad memoratum Electum, quem Nobis & fratribus noſtris de litterarum ſcientiâ, morum gravitate, munditie vitæ, & aliis probitatis meritis fidedignorum teſtimonia multipliciter commendarunt, convertimus aciem noſtræ mentis; ideoque, volentes dictæ Midenſis eccleſiæ paternâ diligentiâ providere, prædictum Electum, de ipſorum fratrum noſtrorum conſilio, & apoſtolicæ plenitudine poteſtatis, eidem Midenſi eccleſiæ præfecimus in Epiſcopum & Paſtorem; firmâ ſpe fiduciaque tenentes quod dicta Midenſis eccleſia, per ſuæ induſtriam providentiæ, auctore Deo, à noxiis præſervabitur & adverſis, optatis quoque proſperitatis commodis ſpiritualiter & temporaliter proficiet ac honoris.

Quocirca regalem excellentiam rogamus & hortamur attentè, quatinus eidem Electo, pro noſtrâ & apoſtolicæ ſedis reverentiâ, regalia ejuſdem Midenſis eccleſiæ, quæ per te vacationis ejus tempore teneri dicuntur, ſine qualibet difficultate reſtituens, alias ipſum & eccleſiam ſibi commiſſam habeas propenſius commendatos; ita quod idem Electus, tuo fultus auxilio, in commiſsâ ſibi curâ paſtoralis officii poſſit, Deo propitio, proſperari; ac tibi exinde à Deo perempnis vitæ premium, & à nobis condigna proveniat actio gratiarum.

Dat. Tybur. 4. Id. Julii, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub Filo canabeo.

De Poteſtate, a Philippo Rege Franciæ data Regi Angliæ concedendi Treugas Alfonſo Regi Aragoniæ.

A.D. 1286. *An.* 14. *E.* 1.

Rot de Treuga, &c. 14. *E.* 1. *m.* 3.

PHilippus, Dei gratiâ, Franciæ Rex Univerſis, præſentes litteras inſpecturis, ſalutem.

Notum facimus quod, cum cariſſimus conſanguineus, & fidelis noſter, Edwardus, Dei gratiâ, illuſtris Rex Angliæ, nos requireret & rogaret inſtanter, quod nos daremus poteſtatem eidem concedendi treugas, de nobis & Regnis, noſtris, de gentibus, Vaſſallis & Valitoribus noſtris eorumdem Regnorum, Alfonſo, filio quondam Petri de Aragonia, Aragoniæ Valentiæque Regnis, Comitatui Barchmon. ac terris aliis, quas poſſidet in præſenti, gentibus, Vaſſallis & Valitoribus ſuis eorumdem Regnorum, Comitatûs & terrarum:

Nos, volentes annuere votis ſuis, damus eidem Regi, ſi ſummo Pontifici placuerit, concedendi dictas treugas plenariam & liberam poteſtatem, uſque ad Feſtum Sancti Michaelis Septemb. anni Domini 1287. duraturas:

Eidem etiam Regi Angliæ, quantum in nobis eſt, plenariam tribuimus poteſtatem, terras & Caſtra, quæ tenent Vaſſalli & Valitores memorati Alfonſi, in terris de Ruſſellon. & Ceriton. terras etiam & Caſtra, quæ tenent Comes Fuxenſis, Reymundus Rogerii, & alii Vaſſalli & Valitores noſtri in terra Catelon. atque Ruſſellon. & Ceriton. ponendi in prædictâ treugâ, prout videbitur expedire.

Ratum habituri & gratum quicquid per ipſum Regem Angliæ ſuper hiis fuerit ordinatum; hoc tamen acto, quod per nos & noſtros juvare poſſimus Jacobum Regem Majoricarum illuſtrem, ſi ab ipſo Alfonſo, vel ejus gente, aut ſuis Valitoribus, aut Vaſſallis in terris, quas nunc detinet, primitus invadatur.

In cujus rei teſtimonium præſentibus litteris noſtrum fecimus apponi Sigillum.

Actum Pariſ. anno Domini ſupradicto Menſe Julii, die Lunæ ante Feſtum beatæ Mariæ Magdilenæ.

D.1286. A.D.1286.
v. I. Edw. I.

Litera Regis Angliæ filiis Principis Salern. de Treuga cum Rege Aragoniæ, & de liberatione Patris tractanda.

A.D.1286.
14 E. I.
de Treu-
Oct. 14.
m I.

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitanniæ, conſanguineis ſuis dilectis, Ludovico, Roberto, & Raymundo, ac Berengario, natis kariſſimi conſanguinei noſtri, Domini Caroli, Principis Salern. & honoris Montis Sancti Angeli Domini, ſalutem & ad lætitiam de mærore celeriter pertranſire.

Plena potimur corporis ſoſpitate, hoc ſcire de vobis & veſtrûm quolibet affectantes; &, ut animi veſtri triſtes ſolatium recreationis accipiant, vobis omnibus & ſingulis nunciamus, nos inter Regem Franciæ & illos de Aragoniâ iniviſſe ſecuritatem treugarum, duraturarum uſque ad Feſtum beati Michaelis, quod inſtat, & extunc uſque ad idem Feſtum anni ſequentis, totaliter revoluti; ut interim, inter partes, de pace ac de liberatione patris veſtri, conſanguinei noſtri kariſſimi, tractare, dante Domino, valeamus.

A.D.1286.

Exultate igitur & gaudete, quoniam appropinquat in proximo ſalus veſtra.

Continentiam inſuper veſtri ſtatûs, &, ſi aliqua alia penes nos fuerint, vobis placentia, nobis fiducialiter nuncietis. Valete.

Dat. Pariſ. decimo quinto die Julii, anno Gratiæ milleſimo ducenteſimo octuageſimo ſexto.

Litera obligatoria Oliveri de Monte Spine, Comitis de Saresburg. Nuncii & Procuratoris Regis Norwagiæ, per quam obligavit Dominum ſuum Domino Edwardo Regi Angliæ in duobus milibus Marcarum, quas ab eo mutuo recepit.

A.D.1286.
14. E. I.
f.178. a.
Came-

UNiverſis Chriſti fidelibus, præſentes litteras viſuris vel audituris, Oliverus de Monte Spine Comes de Saresburg. illuſtris Regis Norwagiæ Nuncius, & Procurator in Angliâ, ſalutem in Domino.

Noverit Univerſitas veſtra, nos, nomine Domini noſtri Erici, Dei gratiâ, Regis Norwagiæ illuſtris, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo ſexto, in Feſto Sancti Michaelis, tertio Kal. Octobris, apud Civitatem Londonienſem,

Mutuò recepiſſe, & habuiſſe à magnifico Principe, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Rege Angliæ illuſtri, per manus Ricardi Gydechun de Lucâ, & ſociorum ſuorum Mercatorum, numerantium, duo milia Marcarum novarum, & legalium Sterlingorum, in pecunia numerata, treſdecim ſolidis & quatuor denariis pro qualibet Marcâ computatis.

Quam quidem pecuniæ ſummam bonâ fide ſolvere promittimus eidem Domino Regi Angliæ, vel ſuo certo Attornato, has litteras deferenti, apud Civitatem London. hoc modo,

Medietatem ſcilicet mille Marc. in Feſto Sancti Michaelis Archangeli tertio Kal. Octobris anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo ſeptimo,

A.D.1286.

Et aliam medietatem, ſcilicet, reſiduas mille Marcas, in eodem Feſto Sancti Michaelis, anno revoluto, videlicet, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo octavo.

Ad quam ſolutionem, loco & terminis ſupradictis, faciendam, obligamus Dominum noſtrum Regem Norwagiæ ſupradictum, Regnum ſuum, homines & Mercatores Regni ſui, ac omnia eorum mercimonia & bona, in quocumque loco inventa;

Subicientes ea omnia voluntati ejuſdem Domini Regis Angliæ & hæredum ſuorum, ſi in ſolutione dictæ pecuniæ defecerimus, donec de dictâ ſummâ pecuniæ ſibi, vel ſuo certo Attornato, ut prædictum eſt, fuerit plenariè ſatisfactum.

Obligantes inſuper prædictum Dominum noſtrum Regem Norwagiæ, ac hæredes ſuos, & noſtros, cohercioni Domini Papæ, & quorumcumque Prælatorum, quos idem Dominus Rex Angliæ, vel hæredes ſui, ad hoc duxerint nominandos, ac omni cenſuræ Eccleſiaſticæ

ſub

A.D. 1286.
Edv. 1.

ſub pœna excommunicationis & interdicti, ſi in ſolutione pecuniæ ſupradictæ, terminis ſupradictis, nos contingat deficere.

Et inſuper nos, Comes, nomine prædicti Domini noſtri Regis Norwagiæ, & noſtro, & hæredum noſtrorum, corporale præſtitimus ſacramentum de reſtituendo prædictam pecuniam, & de obſervando terminos prædictos, & obligationes prædictas.

Et inſuper liberavimus litteras dicti Domini noſtri Regis patentes, per quas dedit nobis poteſtatem recipiendi mutuum prædictum, & obligandi ipſum, & Regnum ſuum in formâ prædictâ, & etiam litteras patentes ejuſdem per quas ratificat & gratificat receptionem mutui prædicti, & obligationes prædictas in formâ ſupradictâ.

In quorum omnium teſtimonium præſentibus ſigillum noſtrum duximus apponendum.

Dat. London. decimo tertio Kal. Auguſti, in Feſto ſanctæ Margaretæ Virginis, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo ſexto.

A.D. 1286.
Edv. 1.

Super poteſtate data Regi Angliæ, ordinandi treugam inter Regem Aragoniæ & Regem Franciæ.

A.D. 1286.
An. 14. E. 1.
L. B. f. 58. b. penes Camerar.

NOverint univerſi, præſentes litteras inſpecturi, quod nos Petrus Martini de Archiſonâ Miles, & Johannes Sepata, Nuncii & Procuratores Domini Alfonſi, Dei gratiâ, Regis Aragoniæ, Majoricarum, & Valentiæ, ac Comitis Barchinonyæ, habentes poteſtatem & ſpeciale mandatum ineundi & faciendi per nos, vel per alium, treugas inter præfatum Dominum noſtrum, fratres, & valitores ſuos, ex parte unâ, & Magnificum Principem, Dominum Philippum, eâdem gratiâ, illuſtrem Regem Franciæ, fratres ac valitores ſuos, ex alterâ.

Committimus & damus plenam poteſtatem & ſpeciale mandatum excellenti Principi, Domino Edwardo, Dei gratia, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, ac Duci Aquitaniæ, faciendi, dandi, ineundi & ordinandi treugas inter dictum Dominum noſtrum, fratres, & valitores ſuos, per terram & per mare, ex parte una, & præfatum Dominum Regem Franciæ, fratres, ac valitores ſuos, per terram & per mare, ex altera, prout ſuæ circumſpectioni videbitur faciendum:

Promittimus ſiquidem, nomine quo ſupra, nos curaturos, & facturos quod treugæ, quæ inter partes prædictas, per præfatum Dominum Regem Angliæ, fient, dabuntur & ordinabuntur, autoritate & poteſtate prædicta, per dictum Dominum noſtrum, fratres, ac valitores ſuos, inviolabiliter ſervabuntur.

Ad teſtimonium cujus rei ſigilla noſtra præſentibus ſunt appenſa.

Dat. Pariſ. die Lunæ, proxima ante Feſtum beati Jacobi Apoſtoli, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo ſexto.

A.D. 1286.

Procuratores Regis Aragoniæ tribuerunt poteſtatem Regi Angliæ, ſecundum tenorem poteſtatis, illis traditæ a Rege prius dicto, ad capiendas treugas inter Reges Franciæ & Aragoniæ.

A.D. 1286.
A. 14. E. 1.
L. B. f. 59. a. penes Camerar.

MAgnifico Principi, Domino Edwardo, Dei gratia, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Acquitaniæ, Petrus Martin. de Archeſona Miles, & Johannes de Sabatha, Procuratores & Nuncii Domini Alfonſi, eadem gratia, Regis Aragoniæ, Majoricarum atque Valentiæ, & Comitis Barchinonæ, ſalutem, & quicquid poteſt reverentiæ vel honoris.

Cum Dominus noſter Alfonſus, inclitus Rex Aragoniæ, per ſuas patentes litteras nobis dederit ſpeciale mandatum, vobis, à parte, ſeu vice ipſius, tribuendi pleniariam ſeu generalem & liberam poteſtatem, de ſe ſuiſque Regnis, Comitatu Barchinonæ, ac terris aliis, quas tenet ad præſens, Gentibus quoq; & Valitoribus ſuis eorumdem Regnorum, Comitatûs atque terrarum, & ſpecialiter de illis ſuis Valitoribus & Vaſſallis qui in Roſſilione & Ceritania terras tenent aut Caſtra,

A.D. 1286.

D. 1286.
v. 1.

A.D. 1286.
Edv. 1.

Dandi treugas ſeu etiam concedendi Inclito Regi Franciæ, pro ſe ſuiſque Regnis & terris, quas tenet in præſenti, Gentibus ſuis, Valitoribus & Vaſſallis eorumdem Regnorum, atque Terrarum, ſuis etiam Valitoribus & Vaſſallis qui in Roſſilione, Ceritania, vel Cathalonia Terras tenent aut Caſtra, nobili etiam viro Domino Jacobo Patruo ſuo, Terris etiam ſuis & Caſtris, quæ poſſidet in præſenti, ſuiſque Gentibus, Valitoribus & Vaſſallis in forma quam expedire videritis, & uſque ad terminum, juxta veſtrum arbitrium, tanto convenientem negotio.

Accipiendi etiam Treugas à dicto Rege Franciæ, de ſe, ſuiſque Regnis, & Terris quas tenent in præſenti, Gentibus ſuis, Valitoribus, & Vaſſallis eorumdem Regnorum atque Terrarum, ſuis etiam Valitoribus & Vaſſallis qui in Roſſilione, Ceritania, Cathalonia Terras tenent aut Caſtra, & etiam à nobili viro Domino Jacobo Patruo ſuo, Terris etiam ſuis. & Caſtris, quæ poſſidet in præſenti, ſuiſque Gentibus, Valitoribus & Vaſſallis, pro Domino noſtro Alfonſo Rege Aragoniæ illuſtri, ſuiſque Regnis, Comitatu Barchinonæ, ac Terris aliis, quas tenet ad præſens, Gentibus quoque & Valitoribus ſuis eorumdemque Regnorum, Comitatûs atque Terrarum, & ſpecialiter de illis ſuis Valitoribus & Vaſſallis, qui in Roſſilione & Ceritania terras tenent aut Caſtra, prout in littera ſuper hoc confecta plenius continetur;

Nos, hujuſmodi autoritate mandati, vobis, Domine Rex illuſtris, plenariam, ſeu generalem, & liberam, vice præfati Domini noſtri Regis Aragoniæ, tribuimus poteſtatem dandi treugam, ſeu etiam acceptandi viciſſim pariter & utrimque, inter memoratas perſonas, ſuperius nominatas, Regna, Terras, & Caſtra, Gentes, Valitores pariter & Vaſſallos, in forma qua expedire videritis, & uſque ad terminum quem tanto decreveritis negotio convenire.

Nos etenim ratum habebimus & acceptum, vice noſtrâ, & Domini noſtri memorati Regis Aragoniæ, quicquid per vos, circa præmiſſa, actum fuerit, geſtum, ſeu etiam ordinatum.

In cujus rei teſtimonium præſentem litteram ſigillorum noſtrorum impreſſione fecimus inſigniri.

Actum & Datum Pariſ. duodecimo Kal. Auguſti, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo ſexto.

Litera Regis Franciæ de conductu pro Rege Angliæ.

A.D.1286.
An. 14. E. 1.
L.B. f.47. b.
nes Cama-
ar.

A.D. 1286.

PHilippus, Dei gratiâ, Franciæ Rex, amicis & fidelibus ſuis univerſis, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem & dilectionem.

Notum facimus quod nos egregium Principem, cariſſimum conſanguineum & fidelem noſtrum, Edwardum, Dei gratiâ, illuſtrem Regem Angliæ, Dominum Hiberniæ & Ducem Aquitanniæ, qui ad has partes Regni noſtri, ut inſimul nos videremus, ad requiſitionem noſtram venit, & ad diverſa Regni noſtri loca ſe transferre proponit, in noſtro conductu ſuſcipimus eundo, morando, ac inde quaſcumque partes voluerit redeundo:

Unde vobis omnibus & ſingulis mandamus, quatinus ipſum, cum Comitivâ ſuâ, per Regnum noſtrum & poteſtatem noſtram ſalvo & ſecure conducatis, & conduci faciatis; ad ſalvamentum & liberationem ipſius & ſuæ Comitivæ efficaciter intendentes, ſi opus fuerit, & ex parte ipſius ſuper hoc fueritis requiſiti; præſentibus uſque ad Feſtum Sancti Michaelis Archangeli ſecundo venturum duraturis.

Actum Pariſius die Jovis poſt Feſtum Beatæ Mariæ Magdalenæ, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo ſexto.

Litera Alfonſo Regi Aragoniæ, ubi de negotiis varie protractis, & de viſta inter eos facienda.

A.D.1286.
An. 14. E. 1.
Rot. de Treuga, &c. 14. E. 1. m. 2.

A.D. 1286.

EGregio Principi Domino Alfonſo, Dei gratiâ, Regi Aragoniæ, Majoric. atque Valentiæ, Comiti Barchinonæ, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Fideles veſtros Nuncios, viros vene-

A.D. 1286 *Edv.* 1.

rabiles, nobis miſſos, ſcilicet, Petrum Martini de Artiſſona Militem, & Johannem de Zappata, cum hilari jocunditate ſuſcepimus, & ab eis relata audivimus diligenter ſuper veſtri ſtatûs proſperitate: nobis per eoſdem vivæ vocis oraculo nunciata gaudentes; & in cæteris, nobis per eoſdem expoſitis, plenam fiduciam adhibentes;

Verùm negotia, pro quorum expeditione ad noſtram acceſſerunt præſentiam, adeò ſæpius intricata fuerunt, quod juxta maturitatem, à nobis & ab eis optatam, ad conſummationem felicem non poterant pervenire.

Quocirca, per intricationes hujuſmodi varias multipliciter impediti, & contra noſtræ intentionis propoſitum ſæpe protracti, ipſos Nuncios multotiens recedere intendentes, licet invitos, licet diu protractos, contra propriæ voluntatis arbitrium fecimus retineri, donec eo modo poſſent recedere, quod vobis poſſent certa aliqua reportare; qui, qualiter fuerit proceſſum in omnibus, & qualiter conſummatum, ſtatûſque noſtri continentiam fida vobis relatione poterunt nunciare.

Quorum fidem, diligentiam atque induſtriam, in pertractandis & exequendis veſtris negotiis, in Domino commendamus; eoſdem Sublimitati veſtræ, cum pleno laudum præconio, remittentes.

Terminum viſtæ, inter nos & vos ad invicem faciendæ, expoſuimus eiſdem ſecreto: quem vobis, ad vos venientes, poterunt nunciare; quibus in iſtis & aliis expediendis, plenam adhibere fiduciam nullatinus dubiteteris.

Valete.

Dat. Pariſ. viceſimo quinto die Julii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo ſexto.

Forma Treugæ quæ, mediante Rege Angliæ, inita fuit inter Reges Franciæ & Aragoniæ; ex parte Regis Franciæ.

A.D. 1286. *An.* 14. *E.* 1. *Rot. de Treuga, &c.* 14. *E.* 1. *m.* 3.

UNiverſis Chriſti fidelibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, Edwardus, Dei gratia, Rex Angliæ, &c. ſalutem in Domino ſempiternam.

Cum cariſſimus Dominus & conſanguineus noſter Philippus, Dei gratia, Rex Franciæ illuſtris, ad requiſitionem & preces noſtras,

Nobis conceſſerit plenariam poteſtatem, ſi ſummo Pontifici placuerit, concedendi treugas uſque ad Feſtum Sancti Michaelis Septembris, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo ſeptimo, de ſe & Regnis ſuis, Gentibus, Vaſſallis & Valitoribus ſuis eorumdem Regnorum, magnifico Principi Domino Alfonſo Regi Aragoniæ illuſtri, Aragoniæ Valentiæque Regnis, atque Comitatui Barchinonæ, Terriſque aliis quas poſſidet in præſenti, Gentibus, Vaſſallis, & Valitoribus ſuis eorumdem Regnorum, Comitatûs, pariter & terrarum;

Nos, ex hujuſmodi poteſtate nobis conceſſa, Petro Martini de Artiſono Militi, Johanni de Zeppata, Procuratoribus prædicti Alfonſi incliti Regis Aragoniæ, habentibus recipiendi eaſdem treugas plenariam poteſtatem & ſpeciale mandatum, pro ipſo Alfonſo Rege præfato Aragoniæ, Regnis, Comitatu & Terris prædictis, ac ſuis Vaſſallis, Valitoribus ipſorum Regnorum, Comitatûs, & Terrarum, dictas treugas, ſi ſummo Pontifici placuerit, conceſſimus uſque ad terminum ſupradictum;

Infra quam treugam, de voluntate expreſſa prædicti Domini Regis Franciæ, & prædictorum Procuratorum dicti Regis Alfonſi includi volumus nobilem virum Dominum Jacobum, patruum ſupradicti mirifici Regis Aragoniæ, Gentes, Vaſſallos, Valitores ſuos, & Terras quas poſſident in præſenti; ſi tamen hoc ſuæ, ſcilicet memorati Jacobi, placuerit voluntati; ſuper quo uſque ad octabas Aſſumptionis beatæ Virginis ſuam nobis, vel Nunciis noſtris, propter hoc ſpecialiter deſtinandis, declarare tenebitur voluntatem.

Si autem dictus Jacobus treugam non acceptaverit memoratam, & guerram fecerit præfato Domino Alfonſo Regi, Aragoniæ Valentiæque Regnis, ac Com. Barchinon. & aliis Terris quas poſſidet in præſenti, Vaſſallis, Valitoribus ſuis eorumdem Regnorum, Comitatûs pariter & Terrarum, prædictus Rex Franciæ Vaſſalli & Valitores ſui non juvent dictum Dominum Jacobum in aliquo, in invaſione hujuſmodi facienda.

Et vice verſâ, ſi dictus Dominus Rex Aragoniæ, Gentes, Vaſſalli, aut Valitores ſui dictum Dominum Jacobum,

D.1286.
I.

Patruum ſuum, pacificè ſe habentem, aut Terras, vel Caſtra quæ nunc tenet vel poſſidet, primo invaderent; & dictus Jacobus, Gentes, Vaſſalli, aut Valitores ſui eundem Dominum Regem Alfonſum, Gentes, Vaſſallos, aut Valitores ipſius, Terras vel Caſtra, quæ poſſident in Catelonia, vel alibi, invadere voluerint ex poſt facto; liceat Domino Regi Franciæ, ejus Gentibus, Vaſſallis, & Valitoribus eundem Jacobum & ſuos, tam in defenſione Terrarum & Gentium dicti Domini Jacobi, quàm in aggreſſione, ſeu in invaſione Terrarum ſeu Gentium ſæpedicti Domini Regis Alfonſi, modis quibus voluerint adjuvare.

Cæterum, ſi dictus Dominus Jacobus primo invaderet Terras, quas vel quæ ſæpefatus Alfonſus Aragoniæ Rex illuſtris, Vaſſalli, & Valitores ſui earumdem Terrarum, pacifice ſe habentes, nunc tenent & poſſident; licitum ſit memorato Regi Alfonſo, Vaſſallis & Valitoribus ſuis, invadere & impugnare Terram Domini Jacobi ſupradicti, & Vaſſallorum ſuorum, ubicumque in prædictis Terris extiterint; & Rex Franciæ, Vaſſalli, & Valitores ſui non juvabunt in aliquo Dominum Jacobum ſupradictum, nec Vaſſallos, nec Valitores ejuſdem.

Sive autem præfatus Dominus Jacobus infra Treugam prædictam eſſe voluerit, ſive non, Caſtra tamen, quæ tenent in Terris de Ruſſelone & Ceritoniâ Vaſſalli & Valitores ipſius prænominati Regis Alfonſi & Domini eorumdem Caſtrorum, infra Treugam prædictam exiſtant, quæ inter illuſtrem Regem Franciæ & prædictum nobilem Regem Aragoniæ eſt ſuperiùs ordinata; hoc ſalvo quod, dicto Domino Jacobo, pro ſe Treugam non acceptante prædictam, ſi ipſe in Terra de Ruſſelon. vel Ceriton. aliqua Caſtra, Vaſſallorum ejuſdem nobiliſſimi Regis Alfonſi, obſeſſa teneat in præſenti, in obſidione incepta Dominus Rex Franciæ juvare poſſit eundem.

A.D. 1286.
Edv. I.

Quæ obſidio, ſive ſponte deceſſerit, ſive alio quocumque caſu, fuerit reſoluta, ſi idem Jacobus dicta Caſtra, vel eorum aliqua, vel aliquod vellet iterum obſidere, Vaſſallis, dicta Caſtra, tenentibus, pacificè ſe habentibus, Rex Franciæ illuſtris in hoc caſu, treugâ durante, dictum Jacobum non juvabit; nec dictus Alfonſus juvabit ipſos Vaſſallos, ſi, poſt obſidionem amotam, vel aliàs reſolutam, primitus invaderent Dominum Jacobum ſupradictum, vel Terram quam tenet ad præſens.

In hac ſiquidem treuga Comitem Fuxen. Reymundum Rogerii, & alios Vaſſallos, Valitores, & gentes Regis Franciæ, quoad Terras, quas in Catelonia, Ruſſellon. & Ceriton. poſſident, pacificè ſe habentes, in forma prædicta ordinavimus comprehendi, ſive dictus Dominus Jacobus per ſe dictam Treugam voluerit, ſive noluerit acceptare.

Omnia autem verba, atque adverbia, ſuperiùs memorata, quæ deſignationem præſentis temporis repræſentant, ad diem octavum Aſſumptionis glorioſæ Virginis referantur.

In quorum omnium teſtimonium & plenam fidem, præſentem paginam ſigilli noſtri fecimus patrocinio communiri.

Dat. & actum Pariſ. octavo Kal. Auguſti, videlicet, die beati Jacobi Apoſtoli, anno Gratiæ milleſimo ducenteſimo octuageſimo ſexto.

Forma prædictæ Treugæ; ex parte Regis Aragoniæ.

A.D.1286.
n. 14. E. I.
ot. de Treugis, &c. 14. E. I. m. 3.

Univerſis Chriſti fidelibus, ad quos litteræ præſentes pervenerint, Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitanniæ, ſalutem in Domino ſempiternam.

Cum nobilis vir, Alfonſus filius quondam Petri de Aragoniâ, ad requiſitionem noſtram, per Procuratores ſuos & Nuncios, videlicet, Petrum Martini de Artiſona Militem, & Johannem de Zappata, nobis ſuper hoc, & propter hoc ſpecialiter deſtinatos, per litteras ejuſdem Alfonſi patentes, habentes ſuper hoc ſpeciale mandatum,

Nobis plenariam conceſſerit poteſtatem de ſe, & Aragoniæ, Valentiæque Regnis, Comitatu Barchinonæ, & Terris aliis, quas detinet in præſenti, Gentibus & Valitoribus ſuis eorumdem Regnorum, Comitatûs atque Terrarum, & ſpecialiter de illis ſuis Valitoribus & Vaſſallis qui in Ruſſelon. & Ceriton. Terras tenent aut Caſtra, dandi Treugas ſeu etiam concedendi ſereniſſimo Principi, Domino Philippo, Regi Francorum illuſtri, ſuiſque Regnis & Terris, quas ad præſens detinet, Vaſſallis & Valitoribus ſuis in Ruſſelone, Ceritoniâ & Cateloniâ Terras tenentibus ſive Caſtra, necnon Gentibus, Vaſſallis, & Valitoribus ſuis eorumdem Regnorum

A.D. 1286.

A. D. 1286. Edv. 1.

rum atque Terrarum, ac etiam Jacobo illuſtri Regi Majoricarum & ſuis Vaſſallis, Valitoribus & Gentibus, ac Terris & Caſtris quæ poſſident in præſenti, uſque ad terminum quem expedire ſeu convenire tanto videremus negotio.

Nos ex hujuſmodi poteſtate nobis conceſsâ, præfato nobiliſſimo Regi Franciæ, Regniſque ſuis & Terris, quas ad præſens detinet, dictiſque Gentibus, Vaſſallis & Valitoribus ſuis eorumdem Regnorum atque Terrarum, pro prænominato nobili viro, Alfonſo, ſeu Procuratoribus ipſius, ſuperiùs nominatis, vice ipſius Alfonſi, ſeu pro ipſo Alfonſo, Regnis quoque Aragoniæ & Valentiæ prætaxatis, Comitatu & Terris prædictis, ac ſuis Valitoribus & Vaſſallis ipſorum Regnorum, Comitatûs atque Terrarum, Treugas damus atque conferimus, uſque ad Feſtum beati Michaelis Archangeli, in Septembri, anni Domini 1286, duraturas, *&c. prout in formâ ſuperiùs annotatâ, uſque hæc verba, viz.*

A.D. 1286. Edv. 1.

Præfatus autem Rex Francorum Treugam hujuſmodi, ſi ſummo Pontifici placuerit, acceptavit.

In quorum omnium teſtimonium & plenam fidem, præſentem paginam ſigilli noſtri fecimus patrocinio communiri.

Actum & Dat. Pariſ. videlicet, die beati Jacobi Apoſtoli, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo ſexto.

Litera Regi Aragoniæ de Treuga, ſi ſummo Pontifici placuerit, cum Rege Franciæ conventa.

A.D. 1286. *An.* 14. *E.* 1.

Rot. de Treuga, &c. 14. *E.* 1. *m.* 2.

EGregio Principi, Domino Alfonſo, Regi Aragoniæ, &c. Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Licet in treuga, vobis, Regniſque veſtris, Comitatui, & Terris aliis, quas tenetis ad præſens, per nos datâ, ſive conceſsâ ex poteſtate, nobis traditâ & obtentâ ab illuſtri Rege Franciæ, de ſe, ſuiſque Regnis, & Gentibus, ad veſtram inſtantiam, conditiones aliquæ ſint inſertæ, illa præcipuè, *ſi ſummi Pontificis placuerit voluntati,*

Noſtræ tamen intentionis exiſtit, & hoc pro firmo volumus vos tenere, quod treuga, vobis data, veſtriſque Regnis, & Gentibus memoratis, robur incipiat optinere in octabis Aſſumptionis Virginis glorioſæ proximò venturis;

Extunc etiam firmiter duratura uſquequo nobis de contrariâ præfati ſummi Pontificis conſtiterit voluntate; & etiam per duorum menſium ſpatium, poſtquam nobis de eadem conſtiterit continuè numerandum; infra quod vos poſſumus de Domini Papæ diſſenſu reddere certiores.

A.D. 1286.

Quocirca dilectionem veſtram requirimus & rogamus attentè, quatenus vos, & veſtros, à cunctis invaſionibus, violentiis, deprædationibus, injuriis, in homines Vaſſallos ſeu Valitores, Terras ſeu Caſtra Regis Franciæ de cætero exercendis, continere ſub iſtâ fiduciâ faciatis; vos etiam ſpecialiter rogamus quod hoc ſit vobis, aliquibus rationibus alias vobis exponendis, ſecretum.

Et, ſi quid contra iſtam noſtram intentionem contigerit, ſeu actum fuerit, per quod ad nos quicquam mandare volueritis, id nobis per unum iſtorum duorum veſtrorum Nunciorum ſignificetis, & non per alium.

Dat. Pariſ. viceſimo quinto die Julii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo ſexto.

Prorogatio Treugæ factæ inter Regem Franciæ & Regem Aragoniæ, per Franciæ Regem.

A.D. 1286. *An.* 14. *E.* 1.

L. B. f. 57. *a. penes Camerar.*

PHilippus, Dei gratiâ, Francorum Rex, magnifico Principi cariſſimo conſanguineo & fideli ſuo, Edwardo, Dei gratiâ, illuſtri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ, ſalutem & intimæ dilectionis affectum.

A.D. 1286.

Cum nos, ad requiſitionem veſtram, vobis poteſtatem dederimus concedendi, ſi ſummo Pontifici placuerit, treugas de nobis, & Regnis noſtris, ac Terris aliis quæ detinemus ad præſens, Gentibuſque, Vaſſallis, & Valitoribus noſtris eorumdem Regnorum & Terrarum, Alfonſo filio quondam Petri de Aragoniâ, Aragoniæ Valentiæque Regnis, & Comitatui

D.1286. A.D.1286. Edw. I.

mitatui Barchinonæ, ac Terris aliis quas poſſidet in præſenti, & Vaſſallis, Valitoribus atque Gentibus ſuis eorumdem Regnorum, Comitatûs & Terrarum, & etiam Vaſſallis & Valitoribus ejuſdem Alfonſi, quoad Terras & Caſtra quæ in Roſſilione & Ceritania tenent, poſt obſidionem, ſiqua eis, vel eorum alicui poſita eſt, finitam, uſque ad Feſtum beati Michaelis menſis Septembris, anni Domini milleſimi ducenteſimi octuageſimi ſeptimi duraturas.

Volentes plenius annuere votis veſtris, concedimus quod treugæ hujuſmodi ab octabis inſtantis Feſtivitatis Aſſumptionis beatæ Mariæ Virginis teneant, quouſque infra ipſum Feſtum beati Michaelis voluntas ſummi Pontificis ſuper hoc nobis & vobis fuerit intimata; qui ſi forte diſſentiat, volumus quod eædem treugæ per duos menſes continuos, poſt intimatum nobis & vobis diſſenſum, in robore ſuo perdurent.

In cujus rei teſtimonium præſentibus litteris noſtrum fecimus apponi ſigillum.

Actum Pariſ. die Veneris poſt Feſtum beatæ Mariæ Magdalenæ, anno Domini milleſimo decenteſimo octogeſimo ſexto, menſe Julii.

De Treuga inter Reges Franciæ & Arragoniæ obſervanda, quouſque voluntas ſummi Pontificis ſuper hoc ſit nota.

D.1286. .14 E. I. de Treu- or. 14. m. 2. A.D.1286.

Sereniſſimo Principi, Domino & conſanguineo ſuo kariſſimo, Domino Philippo, Dei gratiâ, Franciæ Regi illuſtri, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ ſalutem in eo, per quem Reges regnant & Principes dominantur.

Cum vos, ad requiſitionem noſtram, nobis dederitis poteſtatem concedendi, ſi ſummo Pontifici placuerit, treugas de vobis, & Regnis veſtris, & Terris aliis, quas detinetis ad præſens, Gentibus Vaſſallis, & Valitoribus veſtris eorumdem Regnorum & Terrarum, Alfonſo, Filio quondam Domini Petri de Aragoniâ, Aragoniæ Valentiæque Regnis, & Comitatui Barch. ac Terris aliis, quas poſſidet in præſenti, & Gentibus, Vaſſallis, & Valitoribus ſuis eorumdem Regnorum, Comitatûs, & Terrarum, & etiam Vaſſallis & Valitoribus ejuſdem Alfonſi, quoad Terras & Caſtra, quæ in Ruſſilione & Ceritaniâ tenent, poſt obſidionem, ſiqua eis, vel alicui eorum poſita eſt, finitam, uſque ad Feſtum beati Michaelis, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo ſeptimo.

Volenteſque plenius annuere votis noſtris, conceſſeritis quod treugæ hujuſmodi, ab octabis inſtantis Feſtivitatis Aſſumptionis beatæ Mariæ Virginis, teneant quouſque, infra terminum ſupradictum Sancti Michaelis, voluntas ſummi Pontificis ſuper hoc vobis & nobis fuerit intimata; volueritiſque, quod ſi forte idem ſummus Pontifex diſſentiat, quod eædem treugæ, per duos menſes continuos, poſt intimatum vobis & nobis diſſenſum, in ſuo robore perſeverent;

Ac Petrus Martini de Artiſſona, & Johannes Zappata, Procuratores & Nuncii dicti Alfonſi, habentes ſuper hoc ab eodem Domino ſuo plenam & liberam poteſtatem concedendi nobis, vice & nomine ejuſdem Domini ſui, plenam & liberam poteſtatem dandi de ipſo Alfonſo, Aragoniæ Valentiæque Regnis, & Comitatu Barchinonæ & Terris aliis, quas poſſidet in præſenti, & Gentibus, Vaſſallis, & Valitoribus ſuis eorumdem Regnorum, Comitatûs, & Terrarum, & etiam de Vaſſallis & Valitoribus ſuis, quoad Terras & Caſtra, quæ in Ruſſilione & Ceritaniâ tenent; vobis, & Regnis veſtris, & aliis Terris, quas tenetis ad præſens, Gentibus, Vaſſallis & Valitoribus veſtris eorumdem Regnorum & Terrarum, & etiam treugam acceptandi:

Nos, auctoritate hujuſmodi poteſtatis, à vobis & dictis Procuratoribus nobis datæ, ordinamus quod treugæ, quas vobis & veſtris, & verſâ vice eidem Alfonſo & ſuis, conceſſimus in hac parte, ab octabis inſtantis Feſtivitatis Aſſumptionis beatæ Mariæ Virginis teneant, quouſque, infra præfatum Sancti Michaelis terminum, voluntas ſummi Pontificis, ſuper hoc, vobis & nobis fuerit intimata:

Quodque eædem treugæ, quoad Terras & Caſtra Vaſſallorum & Valitorum ipſius Alfonſi in Roſſilione & Ceritaniâ, poſt obſidionem, ſiqua eis vel eorum alicui poſita eſt, finitam, habeant roboris firmitatem, uſque ad finem termini ſæpedicti; ut, quod etiam ſi ſummus Pontifex diſſentiat conceſſioni hujuſmodi treugarum, eædem treugæ, per duos menſes continuos, poſt intimatum vobis & nobis

A.D.1286. Edv. 1. bis diſſenſum, nichilominus in ſuo robore perſeverent.

In cujus rei teſtimonium has litteras noſtras fieri fecimus patentes.

Dat. Pariſ. viceſimo ſeptimo die Julii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo ſexto.

Litera Regis Angliæ ſummo Pontifici ſuaſoria, pro Treugis concedendis inter Reges Franciæ & Aragoniæ.

A.D.1286. An 14. E. 1. Rot de Treuga, &c. 14. E. 1. m. 1.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, ac Domino Honorio, divinâ providentiâ, ſacroſanctæ Romanæ & univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitanniæ, devota pedum oſcula beatorum.

Ex canonicis inſtitutis Romanam Eccleſiam, Matrem noſtram, in memoriam beati Petri, Apoſtolorum Principis, inſtruimur honorare; &, ex utriuſque legis præceptis, tenemur proximos, ſicut nos ipſos, diligere propter Deum; & pacem, quam ſalvator noſter, cum pro nobis eſſet ad paſſionem iturus, Apoſtolis dediſſe & reliquiſſe, &, reſurgens à mortuis, prædicâſſe legitur, omnibus procurare; cum omnis ejus actio, noſtra inſtructio ſit cenſenda; quæ facere credimus, ſi ovem errantem, quam paſtor omnium ad gregem paſtoris humeris aſſerit reportandam, juvemus ad unitatem Eccleſiæ revocari, erroris tramite derelicto, & animos diſcordantium concordare.

Sane cum diu eſt geſſiſſemus, & adhuc geramus in votis, quod inter Franciæ & Aragoniæ Regna mota diſcordia, miniſtrante occaſionem humani generis inimico, propter utilitatem totius fidei chriſtianæ, & ut vitarentur mala, quæ ciſmarinis & ultramarinis, ex ipſius continuatione, provenire poterant, ſopirentur;

Nos, venientes ad kariſſimum Dominum & conſanguineum noſtrum, Philippum, Dei gratiâ, Regem Franciæ illuſtrem, qui nunc eſt, expoſuimus eidem voluntatem noſtram & deſiderium in hac parte; rogantes eum, ex corde, quod ipſe, propter rationes prædictas, & ſpecialiter propter deliberationem dilectorum conſanguineorum ſuorum & noſtrorum, Karoli Principis Salern. & filiorum quondam Domini Ferrandi, illuſtris Regis Caſtellæ primogeniti, & dilectæ conſanguineæ noſtræ, Dominæ Blancæ, uxoris ſuæ, ad Pacem, ſi poſſet talis, quæ vobis, Pater & Domine, qui eſtis omnium noſtrûm caput, deberet fore placita, reperiri, dignaretur Regalem animum inclinare.

Et, quia pax hujuſmodi, abſque veſtræ Sanctitatis aſſenſu, & abſque longo tractatu fieri non valeret, eundem Regem inſtanter rogavimus, quod placeret ei ut, ſuper hoc, hinc inde treugæ caperentur, uſque ad Feſtum Sancti Michaelis, anni Domini milleſimi ducenteſimi octuageſimi ſeptimi duraturæ; ut interim, cum aſſenſu veſtro, tractaretur pax iſta, &, ſi placeret altiſſimo, compleretur.

Et, ut propoſitum noſtrum poſſemus leviùs ducere ad effectum, antequam de Anglia moviſſemus, ad Dominum Alfonſum, Petri quondam Regis Aragon. filium, ſpeciales ſuper hoc Nuncios miſeramus;

Quibus Nunciis noſtris, & aliis ipſius Alfonſi, occurrentibus nobis Pariſ. cum plenaria poteſtate treugas ineundi, & etiam concedendi; idem Rex & conſanguineus noſter dedit nobis liberam poteſtatem concedendi dictas treugas, ſi veſtræ placuerit Sanctitati, per tempus, dictum ſuperiùs, duraturas; quia, præter Sanctam voluntatem veſtram, ipſe vel nos nichil inde proponimus operari.

Verum, quamquam in hoc nobis ſit recta intentio, juſtum deſiderium, & voluntas, tamen inſufficientiam & diſcretionis defectum, ad tractandum tantum negotium & complendum, ſentientes in nobis,

Sanctæ paternitati veſtræ, quantum poſſumus, ſupplicamus, quatenus conceſſioni hujuſmodi treugarum, pro Deo & bono pacis, benignum impertientes aſſenſum, aliquos, diligentes caritatem & pacem, & dictorum Conſanguineorum noſtrorum liberationem optantes, affectanteſque ſtatum proſperum terræ Sanctæ, ad nos, verſus partes Vaſconiæ, (quo propter hoc, dimiſſis aliis negotiis noſtris, dirigimus greſſus noſtros) ſuper veſtro ſano conſilio & Sanctæ veſtræ voluntatis intentione plenius informatos, cum plenaria poteſtate tractaturos nobiſcum, &, dante Domino, inter dictas partes pacem & concordiam completuros, ſine dilationis incommodo, dignemini deſtinare;

Ita quod de omnibus partibus, tangentibus guerram iſtam, poſſit, uno &

eodem

A.D.1286. Edw. I.

eodem contextu, ad honorem Dei, & Romanæ Eccleſiæ Matris noſtræ, & totius fidei Chriſtianæ commodum, firma pax reformari, & oves errantes ad gregem Dominicum revocari.

Magnus enim, ut nobis videtur, honor apud Deum & homines veſtræ accreſceret ſanctitati, ſi tot peſtiferarum turbationum procellæ, ante Pontificatûs veſtri commota tempora, per veſtræ circumſpectionis induſtriam, veſtris temporibus ſedarentur.

Et, ad ſciendum Sanctum, ſuper hoc, velle veſtrum, mittimus dilectos & fideles noſtros, Hamonem de Joeles Militem, & Radulphum dictum le Alemaund Clericum, præſentium portitores, humiliter ſupplicantes quatinus moleſtè non ferat veſtra paternitas parvitatem hujuſmodi Nunciorum; nam feſtinantia, quam dictum requirit negotium, mittere ſolempniores Nuncios non permiſit.

Dat. Pariſ. 27. Julii, anno gratiæ 1286.

Litera Regis Angliæ Domino Latino, Hoſtien & Velletten. Epiſcopo, pro treugis concedendis.

A.D.1286. 14. E. I. de Treu- ct.14. E

VEnerabili in Chriſto Patri, Domino Latino, Dei gratiâ, Hoſtien. & Velleten. Epiſcopo, Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitanniæ ſalutem in ſalutis auctore.

Si animos diſcordantium concordari, & ovem errantem ad gregem dominicum revocari juvemus, Romanam Eccleſiam Matrem noſtram honorare credimus, & utriuſque legis præcepta in hac parte complere.

Sane diutiùs affectantes (propter utilitatem totius fidei Chriſtianæ, & ut vitarentur mala quæ, de continuatione motæ diſcordiæ inter Franciæ & Aragoniæ Regna, poterant evenire; necnon propter liberationem dilectorum Conſanguineorum noſtrorum,. Caroli Principis Salern. & communium filiorum quondam Domini Ferrandi, illuſtris Regis Caſtellæ primogeniti, & Dominæ Blanchæ Conſanguineæ noſtræ dilectæ) quod eadem diſcordia ſopiretur,

A kariſſimo Domino & Conſanguineo, noſtro Philippo, Dei gratiâ, Franciæ Rege illuſtri, ſi ſummo Pontifici placuerit, & à Domino Alfonſo quondam Domini Petri de Aragonia filio, precibus optinuimus liberam poteſtatem ipſis partibus adinvicem treugas concedendi; ut, ipſis durantibus, inter partes de pace & concordia, ſi poſſit talis reperiri quæ ſummo Pontifici placita fore deberet, amicabiliter tractaretur.

Verum, quamquam nobis ſit recta intentio, juſtum deſiderium & voluntas, tamen inſufficientiam noſtram & diſcretionis defectum, ad tractandum tantum negotium & complendum, ſentientes in nobis, eidem ſummo Pontifici, per litteras noſtras & Nuncios, duximus ſupplicandum, quod aliquos prudentes viros, diligentes caritatem & pacem, & dictorum Conſanguineorum noſtrorum liberationem optantes, affectanteſque quoque ſtatum proſperum terræ Sanctæ,

Ad nos, verſus partes Vaſconiæ (quo propter hoc, dimiſſis omnibus noſtris aliis negotiis, dirigimus greſſus noſtros) ſuper ipſius ſano Conſilio, & ſuæ Sanctæ voluntatis intentione plenius informatos, tractaturos Nobiſcum pacem & concordiam inter partes, &, ad utilitatem totius fidei Chriſtianæ, & honorem Romanæ Eccleſiæ, Matris noſtræ, dante Domino, completuros, dignetur, abſque dilationis incommodo, deſtinare:

Quocirca vos rogamus quatinus velitis efficaciter interponere partes veſtras, quod preces noſtræ hujuſmodi ad exauditionis optatæ gratiam admittantur.

Dat. Pariſ. 27 die Julii, anno gratiæ 1286.

Literæ Regis Angliæ aliis Epiſcopis Cardinalibus de eiſdem treugis.

COnſimiles litteræ diriguntur Cardinalibus ſuſcriptis, videlicet, Dominis Johanni Tuſculano, Jeronimo Peneſtrino, Bentenengæ Albanen. & Bernardo Portuen. Epiſcopis.

Literæ Regis Presbyteris Cardinalibus de eiſdem treugis.

COnſimiles litteræ diriguntur Preſbyteris Cardinalibus ſubſcriptis, videlicet Dominis Tom. Tituli Sanctorum Petri & Marcellini, Anchero Tituli Sanctæ Praxedis, Giffridro-Tituli Sanctæ

A.D. 1286. Edv. I.

Sanctæ Suſannæ, Hugoni Tituli Sancti Laurentii in Lucina, & Gervaſio Tituli Sancti Martini, Presbyteris.

Item literæ Regis Diaconis Cardinalibus, pro eiſdem treugis.

Conſimiles litteræ diriguntur Diaconis Cardinalibus, vidilicet, Dominis Mathæo Sanctæ Mariæ in Porticu, Benedicto Sancti Nicholai in Carcere Tulliano, Jacobo Sanctæ Mariæ in via lata, Jordano Sancti Euſtachii, & Gottefrido Sancti Georgii ad Velum aureum, Diaconis.

A.D. 1286. Edv. I.

De Matrimonio inter filiam Ducis Brabantiæ & filiam Regis.

A.D. 1286. *An. 14. E. I.* *L. A. f. 120. a. Penes Camerar.*

Univerſis, præſentes litteras inſpecturis Johannes Lotharing. & Brabant. Dux ſalutem.

Notum facimus quod, cum Excellentiſſimus Princeps, Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dux Aquit. & Dominus Hiberniæ quinquaginta mil. libr. Turon. nigrorum, in Maritagium Dominæ Margaretæ Filiæ ſuæ cum Johanne noſtro Filio, promiſiſſet, & nos dicta quinquaginta milia libr. ab eodem Domino Edwardo, ſeu ejus mandato, ſolvente vice & nomine ipſius, habuimus & recepimus,

Nos ea recepiſſe & habuiſſe confitemur, in pecunia numeratâ, juxta formam conventionum, inter ipſum & nos initarum, in tractatu matrimonii, inter ipſos ejus filiam & noſtrum Filium contrahendi;

Quitantes eundem Dominum Regem ejuſque Hæredes & Succeſſores quoſcumque de pecunia antedicta, & promittentes bona fide quod, contra confeſſionem & quitationem hujuſmodi, per nos, aut alium, ſeu alios, non veniemus nec venire procurabimus in futurum; immo eam eſſe validam agnoſcemus, & dictas conventiones curabimus & procurabimus adimpleri; obligantes eidem Domino Regi, ſuiſque Hæredibus, & Succeſſoribus quibuſcumque, quantum ad hoc, nos, Hæredeſque noſtros, & Succeſſores etiam quoſcumque noſtros, ac omnia bona noſtra præſentia & futura.

A.D. 1286.

In cujus rei teſtimonium & munimentum Sigill. noſtrum præſentibus litteris duximus apponendum.

Dat. anno Domini 1286. die Lunæ poſt Feſtum beatæ Magdal.

De Conventionibus inter Reges Angliæ & Franciæ reformandis.

Tertia Pax inter Reges facta Pariſius.

A.D. 1286. *An. 14. E. I.* *Ex tranſumpto Authentico.*

Philippus, Dei gratiâ, Francorum Rex, notum facimus univerſis, tam præſentibus, quàm futuris, quod egregius Princeps, cariſſimus Conſanguineus & fidelis noſter Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ nobis expoſuit,

Quod, licet, claræ memoriæ, Ludovicus, Avus noſter, in pace, inhitâ inter ipſum & Henricum condam Regem Angliæ, recordationis inclytæ, conceſſiſſet & dediſſet dicto Regi Angliæ omnem droyturam, quam habebat in tribus Diœceſibus & Civitatibus, videlicet, Lemovicen. Caturcen. & Petragoricen. in feodis & domaniis;

Exceptis Rebus quæ, per literas dicti avi noſtri, & prædeceſſorum ſuorum, non poterant poni extra manum ſuam, & homagio fratrum ſuorum, ſi qua tenebant ibidem ab ipſo Avo noſtro per homagium;

A.D. 1286.

Necnon promiſiſſet ſe daturum Regi Angliæ, poſt deceſſum Alfonſi condam illuſtris Comitis Pittavienſis, terram quam idem comes, tempore dictæ Pacis, tenebat in Xanton. ultra flumen Carantonæ, in feodis & Domaniis, prout in litera dictæ primæ pacis pleniùs continetur:

Multa tamen erant in dictis tribus Civitatibus & Dioceſ. & in Xanton. ultra flumen prædictum, quæ dicto Regi Angliæ, Conſanguineo noſtro, & Patri ſuo, vel non fuerant deliberata, vel deliberata poſtmodum per gentes Avi & Patris noſtri prædictorum, fuerant re-

D.1286.

preſſa, & adhuc quamplurima de præmiſſis noſtro nomine tenebantur.

Noſque requiſiverit quod, juxta formam dictæ Pacis, & ſecundum tenorem ſecundæ Pacis, Ambian. poſtmodum factæ, omnia, quæ in tribus Civitatibus & Dioceſ. habebamus & tenebamus, in homagiis, feodis & domaniis, hobedientiis, juridictionibus & omnibus aliis, deliberaremus eidem, ita quod, præter res privilegiatas, & præter illa, quæ Fratres dicti avi noſtri ab ipſo avo, in dictis tribus Civitatibus & Dioceſ. tenebant per homagium, tempore dictæ pacis, nichil retineremus in terris prædictis:

Necnon quod, de dictis privilegiatis, ſibi deliberaremus illos privilegiatos, qui eidem Regi Angliæ, vel Patri ſuo hobediverant poſt dictam pacem, aut reformationem pacis, inter prædictum Dominum Patrem noſtrum & ipſum Regem Angliæ, Ambian. factam, ſecundum tenorem literarum ſuper Reformationem hujuſmodi confectarum.

Item, quod hobedientiam temporalitatis dictæ terræ Xanton. ultra flumen Caranton. in perſonis & rebus Eccleſiaſticis & ſecularibus, necnon & alia feoda, & retrofeoda, Terræ Xantonenſis prædictæ, ſibi deliberaremus ad plenum & de alienatis, per dictum Comitem Pictaviæ, de dicta terra Xanton. poſt primam pacem prædictam, ſibi competens ſcambium faceremus.

Nos igitur, volentes prædictam pacem in omnibus integraliter obſervare, volumus & concedimus quod (exceptis privilegiatis in pace Ambian. per dictum Regem Angliæ dicto Patri noſtro quiptatis, & homagio fratrum dicti Avi noſtri) omnia alia, in feodis & Domaniis, Allodiis, Juridictionibus, hobedientiis & aliis quibuſcunque conſiſtentia, quæ ſunt in tribus Civitatibus & Dioc. & ſpecialiter obedientia de Brunalomo, deliberentur dicto Regi Angliæ, quantum in nobis eſt, & ad nos pertinet;

Hoc ſalvo quod, ſi, de dictis privilegiatis, aliquid ſe retornaverint ad Regem Angliæ, uſque ad pacem Ambian. factam, vel hobedierant dicto Regi Angliæ vel Patri ſuo, ipſos & tenentes ab ipſis deliberaremus eidem;

Retento tamen nobis omni eo quod, poſt primam pacem, nos vel Prædeceſſores noſtri acquiſivimus ex cauſâ emptionis donationis, vel alia ex cauſa, in locis privilegiatis, & non privilegitatis, in tribus Civitatibus & dioceſibus ſupradictis; de quo tamen Regi Angliæ, quod debemus, faciemus.

A.D.1286.
Edv. I.

Declaramus etiam non eſſe Intentionis noſtræ, quod Privilegia Epiſcopi Caturcen. & Abbat. Fragracen. per quæ non poſſunt poni extra manum noſtram, extendantur, niſi ad bona ipſius Epiſcopi & Abbatis, quæ ſunt in Domaniis, & retrofeodis, & omnibus aliis Rebus ad ipſos pertinentibus, quæ habebant tempore conceſſionis privilegiorum prædictorum; & idem in aliis ſimilibus privilegiis volumus obſervari.

Inſuper deliberamus, quantum in nobis eſt, eidem Regi Angliæ totalem temporalitatem & hobedientiam in perſonis poſſeſſionibus & rebus Eccleſiaſticis & ſecularibus terræ Xanton. ultra flumen Carantonæ, quæ ad progenitorem noſtrum pervenit per mortem Comitis Pictavien; ſi qua vero inveniantur alienata, per Comitem Pictavien. de dicta terra Xanton. poſt tempus primæ pacis, illa deliberabimus dicto Regi Angliæ, vel de eis competens eſcambium faciemus; ita tamen quod ea, quæ poſt dictam pacem dicto Comiti obvenerunt, & dicto Regi Angliæ ſunt dimiſſa, eidem Regi computare poſſumus, & de eis ſecundum valorem ſuum facere recompenſationem eidem:

Feoda verò & retrofeoda quondam Comitis Pictavienſis, quæ ſunt in dicta terra Xanton. ultra flumen Carantonæ; necnon feoda & retrofeoda non privilegiata quæ prædictus noſter Avus habebat, tempore primæ pacis, in tribus Civitatibus & Dioceſ. ſupradictis, deliberabimus Regi Angliæ; vel de hiis, quæ ſibi deliberare non poterimus, competens eſcambium faciemus.

Dabimus etiam eidem Vaſſallum, qui locum & baſtidam de Paracollo, cum pertinentiis, tenebit in feodum à Rege & Duce, & inde ſibi, tanquam Domino, tenebitur obedire; ſalvo in prædictis omni jure quolibet alieno.

Rurſus, cum dictus Rex Angliæ nos requireret quod ſibi deliberaremus terram, quam quondam Comes Pictaviæ tenebat tempore primæ pacis in Caturcinio, aſſerens eam ſibi deberi, & à nobis ſibi debere reſtitui; præcipuè quia, ut aſſerebat, per Dominum Patrem noſtrum & Gentes ſuas ſteterit quo minus inquiſitum fuiſſet, ſecundum formam pacis, & inter moras teſtes ſuos deceſſiſſe; nos vero, ex contrario, diceremus dictam terram minime ſibi deberi, nec debere reſtitui eidem, nec Dominum Patrem noſtrum ſeu Gentes ſuas in aliqua mora fuiſſe; ſed eos fuiſſe, & nos adhuc eſſe paratos procedere ſecundum tenorem & intentionem pacis prædictæ:

A.D. 1286. Edv. I.

Tandem, bonorum & magnorum interveniente conſilio, pro totali Ratione prædicta, concedimus & promittimus nos daturos, & in certis locis & competentibus, cum omni juſtitia, alta & baſſa, nos aſſignaturos, dicto Regi Angliæ, pro ſe & ſuis Hæredibus, tria milia librarum Turonen. Rendalium, quas garentiſare tenebimur eidem; & ipſe, pro ſe, & ſuis ſucceſſoribus, nobis & noſtris ſucceſſoribus, pro dictis tribus militibus librarum Rendalium, ſibi per nos, ut dictum eſt, aſſignandis, remiſit in perpetuum requiſitionem prædictam, & totam terram de Caturcinio prædictam; jus etiam quod habebat vel habuerat in eadem.

Loca autem, cum eorum pertinentiis, in quibus aſſignabuntur dicta tria milia librarum, unà cum omnibus aliis ſupradictis, quæ dicto Regi Angliæ deliberari volumus, tenebunt dictus Rex Angliæ & ſui Succeſſores à nobis & ſucceſſoribus noſtris, Regibus Franciæ, ſub eodem homagio ligeo, ſub quo tenet à nobis terram ſuam Vaſconiæ, & alias terras quas habuerit & habet per paces prædictas.

Quod ut firmum & ſtabile perſeveret, præſentibus literis noſtrum facimus apponi Sigillum.

Actum Pariſius, anno Domini 1286. Menſe Auguſti.

De tribus millibus Libratis Terræ, pro forma Pacis prædictæ Regi Angliæ aſſidendis.

A.D. 1286. *An.* 14. *E.* I. *Ex Autogr.*

PHilippus, Dei gratiâ, Franciæ Rex Univerſis, præſentes litteras inſpecturis, ſalutem.

Notum facimus quod, cum dilectus conſanguineus, & fidelis noſter, egregius Princeps, Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, nobis tradi fecerit litteras ſuas, inter cætera continentes, quod, pro tribus milibus libratis terræ ad Turonen. quas eidem tenemur aſſidere pro ſe & ſucceſſoribus ſuis, remittat & committat nobis, hæredibus & ſucceſſoribus noſtris omne jus, quod petebat & petere poterat in tota terra Caturcinii, quam tenuerat, claræ memoriæ, cariſſimus patruus noſter Alfonus Comes Pictaviæ & Tholoſ.; prout hæc in litteris, ſuper pace ſeu compoſitione inter nos & dictum Regem inita confectis, pleniùs continentur.

Nolumus quod, per hujuſmodi remiſſionem & quittationem, dicto regi verſus ſucceſſoribus præjudicium ullum fiat, donec dicta tria milia librata terræ eidem, ſicut prædictum eſt, fuerunt aſſeſſæ; ſed, dictis tribus milibus libratis terræ eidem, ut dictum eſt, aſſeſſis, præſentes litteræ extunc nullius ſint valoris.

Actum Pariſ. anno Domini 1286. Menſe Auguſti.

De Clero Eboracenſi inducendo, quod Regi ſolverent id quod ei gratis promiſerant.

A.D. 1286. *An.* 14. *E.* I. *Infra Tur.*

EDwardus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, venerabili in Chriſto Patri, J. Dei gratiâ Eborum Archiepiſcopo, Angliæ Primati, ſalutem.

Adhuc credimus memoriter vos tenere, quod nos, nuper in ultima expeditione noſtra Walliæ, totius Regni noſtri negotia proſequentes, venerabilem Patrem Cantuarienſem Archiepiſcopum, & Suffraganeos & Clerum totius Provinciæ ſuæ, per noſtros nuncios ſpeciales; necnon, bonæ memoriæ, Eborum Archiepiſcopum, Prædeceſſorem veſtrum, & Epiſcopos Dunolmenſem & Karliolenſem, & veſtrum & ipſorum Clerum per venerabilem patrem Antonium nunc Epiſcopum, tunc Archidiaconum Dunolmenſem, duximus requirendos, ut, cum, ad tantarum onera expenſarum, quanta requirebat negotium antedictum, noſtræ non ſufficerent facultates, ipſi quorum, ſicut cæterorum regni noſtri negotium agebamus, nobis ad ſupportandum eadem onera liberaliter ſubvenirent.

Et, licet veſtræ Civitatis, & Dioc. & Provinciæ Clerus promiſiſſet habundanter, quod petivimus, ſe facturos, ipſi tamen hoc facere poſtmodum non curârunt; unde contigit, quod Clerus Cantuar. Provinciæ, qui in promiſſione inventus fuerat valde durus, in reddendo promiſſum extitit liberalis; & Clerus veſter, qui votis noſtris verbaliter annuit prima vice, quod promiſerat, poſtmodum implere noluit ullo modo:

D. 1286. v. 1. Quocirca vos rogamus, quatinus habito colloquio cum Clero veſtro, eundem ad ſolvendum nobis, quod gratis promiſit, cum nos id compleverimus pro quo promiſſio facta fuit, modis quibus expedire videritis inducatis: Sicut enim donum à principio gratuitum fore dinoſcitur, ſic inducit ingratitudinem facta promiſſio non ſervata.

Teſte meipſo apud Semoys 8. die Auguſti, anno Regni noſtri quarto decimo. A.D. 1286. Edv. 1.

Dorſo. Epiſcopo Dunolm. & Archidiacono Richem. ſcribitur quod cum Rex de promiſſione, ſibi facta per Clerum Civitatis & Provinciæ Eborum ipſis procurantibus, nullum hucuſque commodum exportavit, quod ipſi faciant quod illud, quod promiſſum extitit, impleatur.

De Jacobo Rege Majoricæ, conſentiente in Treugas factas inter Reges Franciæ & Aragoniæ.

D.1286. 14. E. 1. de Treu- ct. 14. 1. m. 2. A.D. 1286.

Sereniſſimo Principi, Domino Edwardo, Dei gratia, Regi Angliæ Domino Hiberniæ & Duci Aquitanniæ, Jacobus per eandem Rex Majoric. Comes Ruſſillon. & Ceriton. & Dominus Montis Peſſulani, ſalutem & proſperos ad vota ſucceſſus.

Excellentiæ veſtræ litteras recepimus continentes quod illuſtris Dominus Rex Franciæ, & Alfonſus Petri quondam de Aragonia filius, ad preces veſtras, conceſſerant vobis treugam inter ſe; ſcilicet dictus Dominus Rex Franciæ, ſi ſummo Pontifici placuerit (in qua treuga idem Dominus Rex Franciæ voluit nos, & Vaſſallos, & Valitores noſtros, ſi nobis placuerit comprehendi) & quod rogabatis nos ut, ſuper hiis, ſignificaremus vobis, per noſtras patentes litteras, noſtræ beneplacitum voluntatis.

Super quibus vobis taliter duximus reſpond. quod dictus Dominus Rex Franciæ, per ſuos ſolempnes Nuncios, nos rogavit ut velle deberemus nos in dicta treuga comprehendi, & concedere ipſam treugam.

Et, cum nos ſimus in guerra cum dicto Alfonſo, ratione Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, & dicti Domini Regis Franciæ, ejus precibus annuentes, conceſſimus dictam treugam, & vobis ſimiliter concedimus per præſentes.

Et volumus nos, & Valitores, ac Vaſſallos noſtros in ipſa treuga comprehendi, ſecundum formam per vos cum dicto Domino Rege Franciæ habitam & acceptam, & prout idem Dominus Rex Franciæ vobiſcum duxerit ordinandum.

Dat. in Caſtris in Podio de Faro die Mercurii proximo ante Feſtum beati Barth. Apoſtoli, anno Domini 1286.

Litera Erici Regi Norwegiæ, de Ratificatione.

D.1286. 14. E. 1. 4. f. 178. b es Came- r. A.D. 1286.

Univerſis Chriſti fidelibus, præſentes litteras inſpecturis, Ericus, Dei gratia, Rex Norwagiæ, ſalutem in Domino ſempiternam.

Noverit univerſitas veſtra quod, quia intelleximus quod dilectus Conſanguineus noſter Dominus Oliverus de Monte Spine, Comes de Saresburg. nomine noſtro à Magnifico Principe Domino Edwardo, Dei gratiâ, illuſtri Rege Angliæ duo millia Mercarum Sterlingorum, (13 Solid. & quatuor Denariis pro qualibet Marcâ computatis) mutuo recepit, ac nos & Regnum noſtrum pro ejuſdem debiti ſolutione obligavit. Ipſum debitum, noſtro nomine per dictum Comitem ſic contractum, & omnes conventiones & obligationes, pro ſolutione dictarum duarum milium Marcarum factas, prout in litteris inde confectis plenius continetur, tenore præſentium ratificamus.

In cujus rei teſtimonium has litteras fecimus fieri patentes.

Dat. apud Civitatem Bergeſem. in Feſto Sancti Michaelis, anno Domini 1286. anno verò Regni noſtri ſeptimo.

Bulla

A.D. 1286. Edv. I.

Bulla Honorii Papæ ſuper Treuga inter Philippum Regem Franciæ, & Alphonſum Regem Aragoniæ.

A.D. 1286. *An.* 14. *E.* I. *L. A. f* 88. *a. Penes Camerar.*

Honorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto Filio E. Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Collegimus nuper ex litteris Regiis, quas nobis dilecti filii Radulphus, dictus l'Alemant, Clericus, & Hanno de Joeles miles, tuæ Magnitudinis Nuncii, attulerunt, te, ut cætera in ipſis expreſſa litteris ſilentio relinquamus, treugas inter cariſſimum in Chriſto filium noſtrum Philippum R. Franc, illuſtrem, & Alfonſum natum quondam olim Regis Aragon. tractaviſſe, per certi temporis ſpatium, in eiſdem contentum litteris, valituras.

Nos antem Celſitudini Regiæ, ſuper hiis, per eundem Militem, retento Clerico pro utilitate negotii, prout tibi per alias noſtras litteras intimare curavimus, litteras miſimus reſponſales, inter alia continentes quod circumſpectas & ſolempnes perſonas, pacem & concordiam diligentes, ac ſuper hujuſmodi negotio plenius informatas, intendebamus quantotius ad te, juxta Petitionem Regiam, deſtinare.

Cum autem hujuſmodi noſtræ intentionis propoſitum volentes perducere ad effectum, venerabiles fratres noſtros Bonefacium Ravennat. & Petrum Montis Regalis, Archiepiſcopos latores præſentium, viros utique pacis & concordiæ zelatores, ac nobis & fratribus noſtris, ſuorum magnitudine meritorum, gratos quamplurimum & acceptos (de quorum fidei probatæ conſtantia & expertæ probitatis induſtria fiduciam in Domino gerimus ſpecialem) ad tuam præſentiam deſtinemus; Serenitatem Regiam rogandam attente duximus & hortandam, quatinus, pro noſtra & Apoſtolicæ ſedis reverentia, præfatos Archiepiſcopos, perſonam noſtram in ipſis conſiderans, benigne recipias, & honeſtè pertractes, ut devotionem Regiam proinde non inmerito commendemus

Tu ergo, fili cariſſime, illum habere ſtudeas in negotio memorato proceſſum, ut Regi Regum, per quem regnas & regeris, laus fœcunda proveniat, honor Eccleſiæ ac Regi Franciæ ſupradicto, tibique retributionis cœleſtis præmium, & dilectorum filiorum, virorum nobilium, Caroli primogeniti, claræ memoriæ, Regis Siciliæ, ac liberorum quondam Fernandi nati, inclitæ memoriæ, A. Regis Caſtellæ, liberatio, & Franciæ Caſtellæque Regnorum duratura tranquilitas, actore Domino, producantur.

Dat. Romæ apud Sanctam Sabinam octavo Id. Novembris, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Bulla, de intendendo Angliæ Regi, in tractatibus concordiæ reformandis.

A.D. 1287. *An.* 15. *E.* I. *Ex Autogr.*

Honorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, venerabilibus fratribus, B. Ravennat. & P. Montiſregalis Archiepiſcopis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Licet vos ad præſentiam cariſſimi in Chriſto filii noſtri E. Regis Angliæ illuſtris (commiſsâ vobis ſuper certo negotio ſollicitudine ſpeciali) duxerimus deſtinandos;

Volumus tamen, & præſentium vobis auctoritate committimus, & mandamus, quatinus in tractatu concordiæ, mundo utilis, & ſpecialiter quieto ejus ſtatui opportunæ, inter quoſdam principes reformandæ, (quem idem Rex, ſic ut dicitur, proponit aſſumere, vel jam forſan aſſumpſit) conſilio & auxilio aſſiſtatis eidem, cum ad hoc vos duxerit requirendos.

Dat. Romæ apud Sanctam Sabinam Kal. Martii, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub filo canabeo.

Bulla, de Nunciis Papæ, ad Angliæ Regem in Tractatibus concordiæ aſſiſtendum, deſtinatis.

A.D. 1287. An. 15. E. I. Ex Autogr.

HOnorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio noſtro E. Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Licet venerabiles fratres noſtros B. Ravennat. & P. Montiſregalis Archiepiſcopos (commiſsâ eis ſuper certo negotio ſollicitudine ſpeciali) ad tuam præſentiam duxerimus deſtinandos,

Scire tamen Regalem Excellentiam volumus quod, ad petitionem Nunciorum, quos nuper ad ſedem Apoſtolicam deſtinâſti, dictis Archiepiſcopis per alias, ſub certâ formâ, litteras noſtras committimus & mandamus, ut in tractatu concordiæ, mundo utilis, & ſpecialiter quieto ejus ſtatui opportunæ, inter quoſdam Principes reformandæ (quem, ſicut intelleximus, proponis aſſumere, vel jam forſitan aſſumpſiſti) præfati Archiepiſcopi Celſitudini Regiæ conſilio & auxilio aſſiſtere ſtudeant, cum eos ad hoc duxeris requirendos.

A.D. 1287.

Dat. Romæ apud Sanctam Sabinam Kal. Martii, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub filo canabeo.

Bulla reſponſalis Honorii Papæ ſuper Petitionibus, ex parte Regis, negotium Terræ ſanctæ tangentibus.

A.D. 1287. An. 15. E. I. Ex Autogr.

HOnorius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio E. Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Ab eo, qui omnem hominem, venientem in hunc mundum, illuminat, ſuæ claritatis lumen devota credulitas tuis ſenſibus ſupponit accenſum;

Ut neceſſitates innumeras Terræ ſanctæ, quaſi ab omnibus derelictæ, oculo compaſſionis inſpiciens, & miſerabilem ſtatum ejus clementer attendens, ad ipſius relevanda gravamina intenſo ducaris affectu.

Ab ipſo, qui pias hominum actiones aſpirando prævenit, & adjuvando proſequitur, tibi devote creditur inſpiratum, quod ad ſubventionem illius ardenter afficeris, & ſubveniendi ei perſonaliter laudabile conſtanſque propoſitum aſſumpſiſti,

Sedi Apoſtolicæ illud tempore, felicis recordationis, Martini Papæ, prædeceſſoris noſtri revelans, & nuper expreſſiùs, certiuſque per litteras, & dilectos filios, nobilem virum Riccardum de Puneſei, & Magiſtrum Johannem Gereberd, Nuncios tuos exponens, quibuſdam Petitionibus, ad efficaciorem executionem ipſius propoſiti oportunis, per eoſdem nobis Nuncios præſentatis.

In hiis, fili cariſſime, gaudemus, nec immerito, & exultamus in Domino tibique ſpecialiter congaudemus; manifeſtiùs advertentes ad ea regalem animum dirigi, tuaque concilia circa illa verſari, quæ retributionis æternæ præmia perſeverantibus repromittunt.

A.D. 1287.

Illius itaque Clementiam, qui hujuſmodi creditur propoſitum inſpirâſſe, humiliter exoramus, ut, ſemper te deducens in eorum ſemitam mandatorum, illud ſuæ virtutis adjutorio proſequatur.

Verum, licet in præmiſſis adeo noſtra cum tuis vota conſentiant, quod, ſi daretur oportunitas, Petitiones eædem ad exauditionis plenæ gratiam ex noſtro deſiderio introiſſent: quia tamen id, nec impacatus orbis ſtatus, nec alias facultas indulget, ea quæ de fratrum noſtrorum conſilio, & prout concedenda vidimus concedentes, Petitiones ipſas, & reſponſiones ad eas, præſentibus inſeri fecimus; facti nichilominus veritatem, tum ipſarum ſerie, tum etiam Nunciorum dictorum miniſterio, exponendo, ut, ex ipſius conſideratione, pleniùs in dictis Reſponſionibus Regali Excellentiæ ſatisfiat.

Et quidem, præmiſſis quibuſdam ſuaſionibus, quæ dictas Petitiones exaudiendas, ſi facultas adeſſet, ſatis probabiliter ſuggerebant,

Prima Petitio.

Prima Petitio continebat, quod cruceſignati omnes in ejuſdem terræ ſubſidium transfretare cogantur:

Reſponſio.

Ad quod *Reſponſio*; variæ circumſtantiæ ſuggerunt, ut non abſolutè dicamus, quod omnes cruce ſignati indiſtinctè compellendi, vel omnes indiſtin-

A.D.1287. Edv. 1.

ctè compellere intendamus: Sed, ſi Dominus dederit quod paſſagium procedat, intendimus apud omnes cruceſignatos, ut transfretent, efficacibus perſuaſionibus uti; & eos compellere, quos qualitas temporis ſuaſerit, & ſedes ipſa viderit compellendos.

Secunda Petitio.

Secunda Petitio, quòd faciamus ubique prædicari Crucem in terræ memoratæ ſuccurſum:

Reſponſio.

Reſponſio, quod, poſtquam tu Crucem aſſumpſeris, & per eandem ſedem præfixus fuerit paſſagii terminus, intendimus Crucem per omnes Chriſtianitatis partes facere prædicari, prout viderimus expedire.

Tertia Petitio.

Tertia Petitio, quòd ſubveniatur dicto negotio in perſonâ tuâ, de totâ decimâ, & aliis ſubventionibus, pro negotio ipſo collectis, in quibuſcunque Regnis ſeu Terris, quorum Reges, ſive Principes, vel Domini transfretare noluerint:

Reſponſio.

Reſponſio; varia & gravia impedimenta, quæ tibi per memoratos Nuncios tibi deliberavimus exprimenda, noſtris & tuis votis obſiſtunt, ut ad hanc petitionem non poſſit ad præſens certius reſponderi, ſicut Excellentia Regia, impedimentis ipſis ſibi expoſitis, manifeſte cognoſcet: Intendimus tamen, impedimentis ipſis, Domino favente, ſublatis, tibi de ipſâ totali decimâ, cæteriſque ſubventionibus ſupradictis, taliter ſubvenire, quòd meritò poteris & debebis eſſe contentus.

Quarta Petitio.

Quarta Petitio, quòd in Angliæ & Scotiæ Regnis, Yberniâ ac Gualliâ, tibi decima per ſeptennium ultra tempus, quo per, felicis recordationis, Martinum Papam, prædeceſſorum noſtrum, conceſſa extitit, concedatur:

Reſponſio.

Reſponſio, in prædictis Regnis & Terris, decimam tibi concedimus per ſex annos (tempore computato per quod fuit à memorato prædeceſſore M. conceſſa) ita quod prædeceſſoris ejuſdem conceſſio per hoc non immutetur, ſed in ſuo robore maneat, & triennium adiciatur eidem: De prædictis autem intendimus, ut præmittitur, ſubvenire tibi, Crucem, in conceſſo tibi ad hoc tempore, viz. in Feſto Pentecoſtes, primo venturo, ſolempniter aſſumenti, & ex tunc deferenti publicè, negotiumque hujuſmodi, ut expedit, proſequenti.

Quinta Petitio.

Poſt præmiſſas Petitiones ſubjicitur, pro parte tuâ, *Articulus infraſcriptus*; item, prædictis ſibi conceſſis (prout negotii arduitas exigit, & prædicta ſedes viderit faciendum) idem Rex offert ſe paratum, in Feſto Pentecoſtes, primò venturo, in terræ ſæpefatæ ſubſidium, ſolempniter ſignum vivificæ crucis aſſumere, ac deinde publicè deferre: ita quod infra triennium, ex tunc numerandum, non cogatur; ſed, ſi velit, ſibi liceat transfretare; poſt dictum vero triennium, ad transfretandum compelli etiam poſſit invitus:

A.D.128 Edv 1.

Reſponſio.

Reſponſio, quod dicitur in præmiſſo articulo, de aſſumptione ac delatione crucis, & de libertate transfretandi infra triennium, & coactione, adhibenda in hoc poſt triennium, acceptamus: Ad id, quod in præmiſſo Articulo continetur, ſcilicet, *præmiſſis conceſſis*, per reſponſiones, factas ad Petitiones ſingulas eſt reſponſum.

Ultima Petitio.

Ultimo fuit, ex tuâ parte, *petitum*, quòd decima collecta tibi ſtatim, poſt aſſumptionem crucis, liberetur; cùm, ad diſpoſitionem & ordinationem tanti negotii, longe, ante paſſagii terminum, multa oporteat præparare, in quibus graves exiguntur expenſæ; quoad colligendam quoque petitum fuit, ut in liberando eam tibi, oportunitatem temporis attendamus, ita quod in neceſſariis negotio poſſis in tempore utiliter & efficaciter uti eâ:

Reſponſio.

Reſponſio, poſtquam in dicto Feſto Pentecoſtes, ut præmittitur, ſignum vivificæ Crucis aſſumpſeris, illud exinde publicè delaturus: mandabimus tibi decimam, collectam in Angliæ ac Scotiæ Regnis, & in Gualliâ & Yberniâ, ſubſcripto modo, infra numerandum ex tunc triennium aſſignari; viz. ut quolibet anno ejuſdem triennii, tibi tertia pars dictæ decimæ aſſignetur: ſufficienti tamen cautione à te præſtitâ, de reſtitutione receptorum, ſi te deficere in transfretando contigerit: Simili modo, actore Domino, & de colligendâ tibi providebimus, prout negotii proſecutio exigit, & facti opportunitas miniſtrabit.

Ceterum ſcire volumus Excellentiam Regiam quod, ſi te in præmiſſis crucis aſſumptione, delatione, vel memorati negotii proſecutione, juxta dictæ ſedis arbitrium, deficere forte contigerit; volumus quòd diſpoſitio prædictorum omnium ad Romanam Eccleſiam devolvatur, & libera perinde maneat apud ipſam, ac ſi factæ per nos reſponſiones hujuſmodi non fuiſſent.

Dat. Romæ apud Sanctam Sabinam, Id Martii, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub filo canabeo.

D.1287.
v. 1.

A.D.1287.
Edv. 1.

Summonitio, de intendendo Edmundo Comiti Cornubiæ, cum equis & armis, in partibus Walliæ.

D.1287.
15. E. 1.
Wall.
E 1. m.
4.

A.D.1287.

REX dilecto & fideli ſuo, Roberto Peche, ſalutem.

Quia injunximus dilecto conſanguineo & fideli noſtro, Edmundo Comiti Cornubiæ, locum noſtrum tenenti in Angliâ, quædam ardua negotia, nos ſpecialiter contingentia, vobis ex parte noſtra pleniùs exponenda, ac de veſtro, ac quorundum aliorum fidelium noſtrorum conſilio, quibus ſuper hoc ſcribimus, diligentiùs exequenda:

Vobis mandamus, in fide, quâ nobis tenemini, rogantes quatenus, omnibus aliis prætermiſſis equis & armis decenter præmuniti, ſitis ad præfatum Comitem apud Glouceſtriam à die Sancti Johannis Baptiſtæ in tres ſeptimanas,

Cum dicto Comite, ſuper præmiſſis, locuturi, & ulterius facturi, quod ipſe vobis injunget ex parte noſtrâ,

Et hoc, ſicut de vobis confidimus, nullo modo omittatis.

Teſte Edmundo, Comite Cornubiæ, conſanguineo Regis apud Weſtm. decimo quarto die Junii.

Eodem modo mandatum eſt omnibus ſubſcriptis, videlicet,

Roberto de Stutevill.
Johanni de Balliolo,
Rogero de Moubray,
Radulpho Pipard,
Willielmo de Say,
Ranulpho de Nevill,
Johanni de Sulye,
Adæ de Banent,
Radulpho de Berners,
Johanni de Wyggeton,
Herberto de Sancto Quintino,
Willielmo de Kerdeſton,
Ricardo de Breuſe.
Willielmo de Alta ripa,
Rogero de Somery,
Waltero de Fauconberge,
Johanni de Bella Aqua,
Warino de Inſula,
Nicholao de Menill,
Roberto filio Rogeri,
Briano filio Alani,
Normanno de Arcy,
Thomæ de Moleton Seniori,
Thomæ de Moleton Juniori,
Philippo de Kyme,
Rogero la Warre,
Regin. de Argentyn,
Ricardo de Harecurt,
Willielmo de Ferrariis,
Simoni le Conſtable,
Roberto Luterel,
Gerardo de Inſula,
Johanni de Tudeham,
Johanni de Engham,
Alex. de Balliolo de Chilham,
Willielmo de Gyney,
Rogero filio Osberti,
Edmundo de Eſpigornel,
Johanni de Acton,
Rogero de Laſcel,
Nicholao le Baron. Stafford,
Andreæ de Eſtleye,
Johanni le Bretun de Eſſex,
Willielmo Blouet,
Petro Coudray,
Ricardo Malebyſe,
Roberto filio Walteri de Daventre,
Regin. Pauely,
Thomæ de Chaunci,
Galfrido de Maundevill,
Johanni de Wahull,
Willielmo le Botiller de Werington
Johanni de Boſco,
Hugoni filio Henrici,
Laurentio de Preſton,
Ricardo de Frivill,
Roberto Pecche,
Simoni de Lindon,
Alano de Plukenet,
Roberto de Everingham,
Wilielmo filio Warini de Monte Caniſio,
Hugoni de Curtenay,
Petro Corbet,
Ricardo filio Johannis,
Radulpho de Crumbewell,
Simoni Baſſet de Sapecote,
Radulpho Baſſet de Drayton,
Fulconi filio Warini,
Johanni Tregoz,
Petro de Malo Lacu,
Willielmo de Ros de Beluero,
Johanni filio Philippi,
Johanni de Eyvile,
Willielmo Bardolfe,
Willielmo de Huntingfeld,
Radulpho Baſſet de Welledon.
Guidoni de Brian Weſtwall.
Bogoni de Knovill.
Henrico de Percy,
Radulpho de Gorges,
Anſelmo de Gurnay,

A.D. 1287.
Edv. I.

Adæ le Deſpenſer,
Hugoni Poinz,
Marmaduco de Tweng,
Radulpho filio Willielmi,
Johanni Lovel,
Gilberto de Gaunt,
Nicholao de Segrave,
Johanni filio Reginaldi,
Mathæo de Loveyn,
Waltero de Hunttercumbe,
Johanni de la Mare,
Henr. Huſe,
Henrico de Grey,
Roberto de Tateſhale,
Ricardo de Grey,
Johanni de Steyngrave,
Willielmo filio Martini,
Nicholao de Audeley,
Radulpho filio Rogeri de Thony,
Johanni de Hodeleſton,
Roberto de Lathum,
Roberto de Chaundos,
Roberto Baroni de Stafford,
Roberto de Grey,
Thomæ de Berkeleye,
Johanni Extraneo,
Thomæ de Corwenner.
Roberto de Haverington,
Waltero de Muleaſtr.
Galfrido de Moubray,
Willielmo de Rye,
Waltero de Pedewerdyn,
Ricardo de Sancto Walerico,
Adæ Gurdun,
Ricardo de Gyſe,

Poſtmodum mandatum fuit Radulpho Bernardi, quod ad præfatum Comitem veniet ad partes Walliæ cum equis & armis.

De Exercitu providendo contra Reſum, cæteroſque Wallenſes Rebelles.

A.D. 1287.
An. 15 E. I.
Rot. Wal. 15. E. I. m 9. d.

REX dilecto & fideli ſuo, Johanni de Bevillard, ſalutem.

Quia, ad malitiam & rebellionem Reſi filii Mereduci & complicum ſuorum, inimicorum & rebellium noſtrorum, reprimendam, auxilio hominum noſtrorum, tam equitum, quàm peditum, ad præſens indigemus,

Vobis mandamus, firmiter injungentes, quatinus de viginti equis coopertis, & duobus millibus hominum peditum, ad arma potentium (ſalva ſufficienti munitione Caſtrorum noſtrorum, in cuſtodi veſtra exiſtentium) ſine dilatione provideri faciatis:

Ita quod eos, armis competentibus benè munitos habeatis, apud Lampadervaur. ad diem, quem dilectus & fidelis noſter Jahannes de Haveringe vobis ſcire faciet ex parte noſtrâ, promptos & paratos ad proficiſcendum exinde in expeditionem noſtram, contra prædictum Reſum & complices ſuos prædictos.

Et ita vos habeatis in hoc mandato noſtro exequendo, quod diligentiam & circumſpectionem veſtram in hac parte merito debeamus commendare.

Teſte Edmundo, Comite Cornubiæ, conſanguineo Regis apud Glouceſtr. decimo ſexto die Julii.

Eodem modo mandatum eſt Ballivis H. de Laſcy, Comitis Lincolnienſis, de Roos, & Riynook, de 400 hominibus peditibus, ad arma potentibus, &c.

Eodem modo mandatum eſt Reginaldo de Grey de ducentis hominibus peditibus, potentibus ad arma, de Diffrencloyd & Tegenglo; & etiam de Com. Ceſtriæ, de mille hominibus; quorum 200 ſint foſſatores, & 200 ſucciſſores boſci.

Eodem modo mandatum eſt Matilli de Mortuo-Mari, de 300 hominibus peditibus, ad arma potentibus, &c. de terra ſua.

Eodem modo mandatum eſt Rogero de Mortuo-Mari, de 400 hominibus peditibus, potentibus ad arma, &c. de terra ſua.

Eodem modo mandatum eſt Petro Corbet de 400 hominibus peditibus, potentibus ad arma, &c. de terra ſua.

Eodem modo mandatum eſt Ballivis Ricardi filii Alani de Clone, de 400 hominibus peditibus, potentibus ad arma, &c.

Eodem modo mandatum eſt Ballivis ejuſdem Ricardi filii Alani de Blauncmouſter, de 200 hominibus peditibus, potentibus ad arma, &c.

Eodem modo mandatum eſt Ballivis de Caſtro Epiſcopi de 200 hominibus peditibus, potentibus ad arma &c.

Eodem modo mandatum eſt Hawiſiæ de la Pole, de 100 hominibus peditibus, de terra de Strattoneſdale, &c.

Eodem modo mandatum eſt Roberto de Bures, Ballivo Dominæ Alianoræ Reginæ Angliæ Conſortis Regis, de propria perſona ſua, & 100 hominibus, potentibus ad arma, de Balliva ſua de Mallor Seiſink, &c.

Eodem modo mandatum eſt Ballivo, Alianoræ Reginæ Angliæ Conſortis Regis, de Maclifeld, de quingentis hominibus; quorum 100 ſint carpentarii, & reſidui pedites potentes ad arma.

Mandatum eſt Ballivis Edmundi, fratris Regis, de Monemue, quod omnes homines pedites, ad arma potentes, in Terra de Monemue, & de tribus Caſtris, ſine dilatione venire facient, apud Monemue; ita quod ſint ibi hac inſtanti die Lunæ, proximo poſt feſtum Sancti Jacobi Apoſtoli, hora prima, &c. & parati vadia ſua ibidem recipere, & ad proficiſcendum exinde cum Edmundo Com. Cornubiæ, locum Regis in Anglia tenente, in expeditionem Regis, &c.

Teſte præfato Comite apud Hereford 23 die Julii.

Eodem modo mandatum eſt Ballivis Theob. de Verdun, de Ewyas Lacy, quod venire facient ad prædictos diem & locum omnes pedites, &c. de Balliva ſua.

Eodem modo mandatum eſt Ballivis G. de Gyenvill de Ewyas Lacy quod venire facient ad prædictos diem & locum omnes pedites, &c.

Eodem modo mandatum eſt Willielmo de Hathewy, Ballivo de Sancto Brianello, quod ſimiliter venire faciet ad prædictos diem & locum omnes pedites, &c. de Balliva ſua.

Teſte ut ſupra.

Item, mandatum eſt eidem Willielmo quod, licet Rex mandaverit ei quod venire faciet ad prædictos diem & locum omnes pedites, &c. de Balliva ſua, nichilominus provideat de 400 Coupiatoribus de melioribus, &c. & eos uſque Monemue venire faciet;

Ita quod ſint ibidem hac inſtanti die Dominica, proximâ poſt Feſtum Sancti Jacobi Apoſtoli, cum hachiis & aliis utenſilibus, &c. parati vadia ſua recipere, & ad proficiſcendum exinde cum G. de Clare Comite Glouceſtriæ & Hertfordiæ, in obſequio Regis, & ad faciendum ulterius quod idem Comes injunget eis ex parte Regis.

Et hoc, ſicut commodum & honorem Regis diligit, & indignationem Regis vitare voluerit, nullo modo omittat.

Teſte ut ſupra.

Item mandatum eſt Vicecomiti Salopiæ & Staffordiæ, quod provideat de duobus milibus Foſſatorum & Coupiatorum, de melioribus, &c. Ballivæ ſuæ; & eos venire faciet uſque Breghnogh; ita quod ſint ibidem die Dominicâ, proxima poſt Feſtum Sancti Petri ad vincula proximo futurum, parati vadia ſua ibidem recipere, & ad proficiſcendum, &c. cum eodem Comite Glouceſtriæ, & ad faciendum quod idem Comes eis injunget, &c.

Eodem modo mandatum eſt Ballivis Willielmi de Valentia, de Caſtro Edrith, in Ircheford, quod venire facient apud Monemue, die Lunæ prædicto, omnes pedites, &c. ut ſupra.

Item mandatum eſt Thomæ de Ragge, Ballivo Comitis de Warenna, de Bromfeld & Yal, quod eligi faciat quingentos homines pedites de Balliva ſua, ad arma potentes; & quod eos, armis ſibi competentibus bene munitos, promptos & paratos habeat ad mandatum Rogeri Extranei.

Mandatum eſt Roberto de Tybetot, Juſticiario Weſtwalliæ, quod totum poſſe de Comitatibus de Kermerdyn & Kardigan, & aliunde de poteſtate ſua ibidem, tam de equitibus, quàm de peditibus, quod perquirere poterit, ita quod illud, contra adventum Comitis Cornubiæ, locum Regis in Anglia tenentis, promptum habeat apud Kermerdyn, armis competentibus bene munitum, ad proficiſcendum exinde, &c.

Eodem modo mandatum eſt Ballivis W. de Valentia de Penbrok, de toto poſſe prædicti Domini ſui, de Balliva ſua, tam equitum, quàm peditum, &c. apud Kermerdyn, &c. ut ſupra.

Item. Mandatum eſt Epiſcopo Menevenſi, vel ejus Seneſcallo, quod totum poſſe, quod perquirere poteſt, &c. apud Kermerdyn, armis competentibus bene munitum, ad proficiſcendum, &c. ut ſupra.

A.D.1287.
Edv. 1.

De intendendo Gilb. Comiti Glouc. Capitaneo Expeditionis contra Reſum filium Mereduci.

A.D.1287.
An. 15. E. 1.
Rot. Wall 15. E. 1. m. 9.

CUM Rex deputaverit Gilbertum de Clare, Comitem Glouceſtriæ & Hertfordiæ, Capitaneum expeditionis Regis in partibus de Breghnogh, ulteriùs ad partes Walliæ profecturum, ad malitiam & rebellionem Reſi filii Mereduci & Complicum ſuorum, Regi adverſantium, reprimendam;

Mandatum eſt Edmundo de Mortuo Mari in fide, &c. quòd cum equis & armis, & toto poſſe ſuo, & hominum ſuorum, tam equitum, quàm peditum, de terris ſuis de Dovorren. Caſtro Epiſcopi Tomſed, & de Marchia ſua adjacente.

Præſato Comiti, tanquam Capitaneo expeditionis prædictæ, in omnibus, quæ ad expeditionem pertinent, ſit intendens, reſpondens, conſulens & auxilians,

Prout idem Comes ſibi ſcire faciet ex parte Regis; pro quo Rex fidelitatem, probitatem & diligentiam ſuam meritò debeat commendare.

Teſte Edmundo Comite Cornubiæ Conſanguineo Regis apud Hereford 23. die Julii.

Eodem modo mandatum eſt Humfrido de Bohun, Comiti Hereford, quod cum equis & armis, & toto poſſe ſuo, & hominum ſuorum, tam equitum, quàm peditum, præſato Comiti tanquam Capitaneo, &c. ſit intendens ut ſupra.

Eodem modo mandatum eſt Johanni filio Reginaldi.

Eodem modo mandatum eſt Johanni de Tregoz.

Eodem modo mandatum eſt Matilli de Mortuo Mari, quod totum poſſe ſuum, tam equitum, quàm peditum, præſato Comiti intendere faciat, &c.

Teſte ut ſupra.

Item mandatum eſt Johanni Giffard, quod præſato Comiti ſit intendens, &c. ut ſupra.

Eodem modo mandatum eſt Radulfo de Thony.

Conditiones ſub quibus, mediante Rege Angliæ, Carolus Princeps Salern. de Carcere Alfonſi Regis Arragoniæ liberetur.

A.D.1287.
An. 15. E. 1.
L. B. f. 135. a. penes Camerar.

CUM inter magnificum Principem Dominum Philippum, Dei gratiâ, Regem Francorum illuſtrem, ex parte unâ, & Dominum Alfonſum, eâdem gratiâ, illuſtrem Regem Aragon. ex alterâ, Domino Edwardo, ejuſdem dono gratiæ, inclito Rege Angliæ mediante, fuiſſent jampridem Treugæ initæ ſuper diſcordiâ, inter præfatos Principes ſuſcitatâ, quibus Treugis durantibus ad tractatum pacis commodius veniretur:

Cumque, tractatu imminente ſuper reformatione pacis hujuſmodi, viris ſapientibus & diſcretis abſque contradictione aliquâ videretur tractatum ipſum, inſpecta qualitate negotii, omnino non poſſe compleri, niſi per liberationem, ſeu Hoſtagiamentum Nobilis Viri Domini Karoli Salern. Principis, qui in præfati Domini Regis Aragon. carcere detinetur; utpote, quo interveniente, de pace, in proximo ſecutura, ſpes non minima poſſe concipi vel haberi.

Demùm inter præfatos Reges Angliæ & Aragon. perſonaliter convenientes apud Oleron. in Bearn. in Feſto beati Jacobi Apoſtoli, anno Domini 1287. (præſentibus reverendis Patribus, Bonefacio Ravennaten. & Petro Montis Regalis Archiepiſcopis, Nunciis Apoſtolicæ Sedis, præſentibus etiam Fratre Reymundo Epiſcopo Vapincenſ. & fratre Johanne Abbate Maſſilenſ. Magiſtro Gaufrido de Leoncell. præpoſito Aptens Johanne de Grenuilla Milite, & Ad. de Dufrato Theſaurar. ipſius Principis, & ejuſdem Principis negotium gerentibus ſpecialiter in hac parte) tractatum extitit & etiam ordinatum quod præfatus Princeps liberaretur à Carcere ſupradicto, ſeu hoſtagiaretur ſub conditionibus infraſcriptis.

Ponantur in poſſe dicti Domini Alfonſi Regis Aragon. vel Hæredum ſuorum, pro obſidibus, tres Filii primogeniti Prin-

Principis Salern. & Dominæ Principiſſæ Uxoris ſuæ (duo ſcilicet, majores poſt primogenitum, ante liberationem ipſius Principis, & Primogenitus poſt liberationem ſuam) infra decem menſes; pro aſſecuratione cujus Primogeniti ponatur in poſſe ipſius Dominæ Regis Alfonſi, ſimul cum aliis duobus Natis poſt primogenitum, alius Filius Principis & Principiſſæ, qui eſt in Provincia ante ſui liberationem.

Condit. Item, ponat in poſſe dicti Domini Regis Alfonſi & Hæredum ſuorum, ante ſui liberationem, quinquaginta milia Marcarum Argenti; ſcil. triginta milia Marcarum in pecunia, Auro & Argento; & viginti milia Marcarum in ſecuritate:

Quam ſecuritatem viginti milium Marcarum debet facere Dominus Rex Angliæ Domino Alfonſo Regi Aragon. & ſuis hæredibus;

De qua prædictus Rex Alfonſus ſit pacatus & Hæredes ſui ſub tali conditione; quod niſi, infra dictos decem Menſes, poſitus fuerit dictus primogenitus in pleno & libero poſſe dicti Domini Regis Alfonſi, vel Hæredum ſuorum, extunc dicta quantitas ſit applicata dicto Domino Regi Alfonſo vel Hæredibus ſuis pro pœna, & tertius Filius datus pro primogenito ſit incurſus eidem Domino Regi Alfonſo, vel Hæred. ſuis; ſalvis eidem vita & membris:

Si vero prædicta completa fuerint, infra prædictos decem Menſes, reſtituatur Filius datus pro primogenito; & quantitas & ſecuritas, data ratione dictæ quantitatis, ſit abſoluta.

Condit. Item, Debet ponere dictus Princeps, ante ſui liberationem, in poſſe dicti Domini Regis Alfonſi & Hæredum ſuorum, obſides, primogenitos Baronum & Magnatum, Militum, Civium, Burg. Provinciæ, uſque ad numerum ſexaginta; illos ſcilicet, quos dictus Rex Aragon. vel ſui Hæredes eligerent, de quibus magis placuerit ſibi.

Qui quidem omnes, vel ſaltem de illorum obſidum Provinciæ numero medietas tradatur, unà cum Filiis Principis, dicto Domino Alphonſo Regi Aragon. vel Hæredibus ſuis, ante deliberationem Principis, & alia medietas infra tres Menſes poſt liberationem ſuam,

De quâ traditione medietatis obſidum, facienda infra prædictos tres Menſes, detur firma ſecuritas dicto Domino Alphonſo Regi Aragon. vel ſuis Hæredibus, talis de qua ipſe ſit contentus:

Et, ſi aliqui fuerint ex ipſis Baronibus, & Magnatibus, qui Filios non habeant, perſonæ ipſorum ponantur pro Hoſtagiis in poſſe dicti Domini Regis Alfonſi, vel Hæredum ipſius; vel, pro perſonis ſuis, poſſint dare totidem de proximioribus ſuis, qui ſufficientes ad hoc fuerint, ad cognitionem dicti Domini Regis Aragonum, vel Hæredum ſuorum;

Et quod idem Princeps faciet fieri Homagium, cum Juramento, eidem Domino Regi Alfonſo, vel ejus Procuratori, per Caſtellanos Caſtrorum ipſius Principis in Provincia;

Quod, niſi pacem fecerit prædicto Domino Regi Alphonſo, & Domino Jacobo Regi Siciliæ, Fratri ſuo, & Hæredibus eorumdem, pro ſe, & Eccleſia Romana, & Domino Rege Franciæ, & Domino Karolo Fratre ſuo, de qua idem Dominus Rex Alfonſus ſit contentus, vel Hæredes ſui,

Vel niſi ad Carcerem ipſius vel Hæredum ſuorum redierit infra tres annos,

Quod attendant cum Caſtris, & obediant eidem Domino Regi Alphonſo, vel Hæredibus ejus, ut Domino:

Et terra Provinciæ ſit totaliter dicti Domini Regis Alphonſi & Hæredum ſuorum imperpetuum, jure Hæreditar;

Et ipſi Caſtellani non tradant ipſa Caſtra dicto Principi, vel alicui alii, niſi dicto Domino Alphonſo Regi Aragon. ſeu hæredibus ſuis, vel cui, aut quibus ipſe Dominus Rex, ſeu ſui Hæredes mandaverint, ubi dictus Princeps non compleret prædicta nec dictus Princeps poſſit eis dicta Caſtra auferre.

Et, ſi contingeret aliquis ex illis Caſtellanis mori, dictus Princeps non poſſit, loco ipſorum defunctorum, aliquem vel aliquos Caſtellanos ſubſtituere in ipſis Caſtris, niſi de conſanguineis proximioribus obſidum prædictorum:

Et ipſi ſubſtituti facient Homagium & Juramentum ipſi Domino Regi Aragon. & Hæredibus ſuis, juxta formam, ſub quâ Caſtellani defuncti ipſi Domino Regi dictum Juramentum & Homagium præſtiterunt:

Et ipſa Caſtra commendentur & tradantur, ante liberationem Principis, conſanguineis proximioribus ipſorum obſidum;

Et nichilominus, pro prædictis omnibus & ſingulis, Sindici Civitatum & Villarum, nomine ſui & Univerſitatum ſuorum; Barones autem & Milites per ſe facient Juramentum, & obligent ſe, cum publicis inſtrumentis, eidem Domino Regi Alfonſo, & ejus Hæredibus,

vel

A.D. 1287. Edv. 1. vel ejus Procuratori, ante liberationem Principis, quod attendant & obediant ei, & Hęredibus ejus, ut Domino, niſi dictus Princeps vel ita compleverit, vel ad ipſius Domini Regis carcerem, vel Hęredum ſuorum redierit infra terminum.

Et dictus Princeps abſolvat eos cum Inſtrumento publico, ſuo Sigillo Sigillato, à naturalitate, fidelitate, & Dominío, quibus ſibi tenentur.

4 *Condit.* Item, Ante liberationem Principis, debent prorogari & firmari Treugę, quę ſunt hodie inter Dominum Regem Francię & Dominum Alphonſum Regem Aragon. eo modo quo iſtę pręſentes Treugę datę & firmatę ſint, à Feſto Sancti Michaelis proximo veniente, uſque ad Annum completum:

Et quod Princeps faciat dari Treugas; per dictum Annum completum, de tota Provincia, Domino Alphonſo Regi Aragon. & Domino Jacobo Regi Sicilię Fratri ſuo; & Hęredibus eorum, de omnibus quę hodie tenent & poſſident.

5. *Condit.* Item, dictus Princeps, poſt liberationem ſuam, debet procurare & facere quod, infra pręlictam prorogationem dictarum Treugarum, ipſe, & Eccleſia Romana, & Dominus Rex Francię, & Dominus Karolus Frater ſuus, pro ſe & Valitoribus ſuis, dabunt Treugas per Triennium duraturas pręlictis, Domino Alfonſo Regi Aragon. & Domino Jacobo Fratri ſuo, & Hęredibus ipſorum, ac etiam Valitoribus ſuis, de omnibus quę ipſi, Dominus Rex Aragon. & Dominus Jacobus Rex Sicilię, Frater ſuus, & Hęredes ipſorum, tenebunt & poſſidebunt, die qua dabuntur Treugę dictorum trium Annorum, à die liberationis ſuę uſque ad tres annos completos, & ultra per ſex Menſes, ſi dictus Princeps, in fine dictorum trium Annorum, redierit ad carcerem Domini Regis Aragon. ſupradicti, vel Hęredum ſuorum;

Quod, niſi faceret & compleret, & fieri faceret & compleri, vel niſi ad carcerem Domini Alphonſi Regis Aragon. vel Hęredum ipſius redierit, infra prorogationem dictarum Treugarum unius Anni, & oſtagia omnia, per ipſum Principem data, & terra Provincię, & quantitas quinquaginta milium Marcarum Argenti, pro aſſecuramento Eccleſię Romanę faciendo aſſignata, ſint incurſa in poſſe dicti Domini Alphonſi Regis Aragon. & Hęred. ipſius, ad faciend. de eis ſuas liberas voluntates; ſalvis eiſdem obſidibus vita & membris:

Et pręlictus Dominus Rex Aragon. dabit, pro ſe, & Fratre ſuo Domino Jacobo, Rege Sicilię, & nichilominus dari faciet à dicto Domino Jacobo Fratre ſuo Treugas omnibus prædictis, à quibus Treugas recipient, eo modo quo ſibi dabuntur.

6. *Condit.* Item, dictus Princeps, infra unum Annum, poſt liberationem ſuam, procurabit & faciet fieri quod Eccleſia Romana firmet & aſſecuret ydoneè, quod niſi Princeps faciat pacem cum dicto Domino Rege Alfonſo, & Domino Jacobo Rege Siciliæ, Fratre ſuo, & Hęredibus ſuis, pro ſe, & Eccleſia Romana, Domino Rege Francię, & Domino Karolo Fratre ſuo, de quâ ſit contentus idem Dominus Rex Alfonſus, & ſui Hęredes; vel niſi redeat ad Carcerem dicti Domini Regis Alphonſi infra tres Annos, poſt liberationem ſuam,

Quod eccleſia non faciat guerram eidem Domino Regi Alphonſo, nec Domino Regi Jacobo Fratri ſuo, nec Hęredibus eorund. nec terris, quas hodie tenent & poſſident, nec juvabit ipſum Principem, nec nocebit dicto Domino Regi Alphonſo, nec Domino Regi Jacobo Fratri ſuo, nec eorum Hęredibus; nec permittat quod Dominus Rex Francię, vel Princeps, vel dictus Dominus Karolus, aut aliqui alii faciant guerram dicto Domino Regi Alphonſo, nec Domino Regi Sicilię Fratri ſuo, nec Hęredibus eorum, nec terris quas hodie tenent & poſſident, ex aliqua cauſa;

Et, ſi iſtam ſecuritatem non procuraverit, & fieri non fecerit, infra unum Annum poſt liberationem ſuam, ut pręmittitur, amittat, pro pœna, quinquaginta milia Marcarum Argenti, quę applicentur dicto Domino Regi Alphonſo & Hęredibus ſuis; quam quidem pecuniam aſſecuret per Dominum Regem Anglię, ante ſui liberationem, in poſſe dicti Domini Regis Alfonſi, & Hęredum ſuorum, ſub ſecuritate, de qua idem Dominus Rex Alphonſus ſit pacatus, vel ſui Hęredes.

Salvo quod, ſi infra pręlictos tres Annos pacem fecerit dicto Domino Regi Alfonſo; & Domino Regi Jacobo Fratri ſuo, & Hęredibus ſuis, de qua idem Dominus Alphonſus ſit pacatus, & ſui Hæredes, vel ad carcerem ejuſdem Domini Regis Alphonſi & Hæredum ſuorum redierit, dicta ſecuritas, data ratione dictæ pecuniæ, ſit abſoluta, & ipſe Princeps ſit abſolutus ab incurſione dictæ pœnæ.

7. *Condit.* Item, ſi Princeps prædictus, infra dictos tres Annos, pacem non fecerit dicto Domino Regi Alphonſo, & Domino Regi Jacobo, Fratri ſuo, & Hæredibus ſuis, pro ſe, & Eccleſia Roma-

na, & Domino Rege Franciæ, & Domino Karolo Fratre ſuo, de qua dictus Dominus Rex Alfonſus ſit pacatus, ſeu ſui Hæredes; vel niſi redierit ad Carcerem ipſius Domini Regis Alphonſi, vel ejus Hæredum,

Oſtagia omnia, per ipſum, Principem data, & terra Provinciæ ſunt incurſa in poſſe dicti Domini Regis Alphonſi, & Hæredum ſuorum, ad faciend. de eis ſuas liberas voluntates;

Salvis ipſis obſidibus vita & membris; & ſalvo quod, ſi contingeret ipſum Principem mori infra dictos tres Annos, & occaſione ipſius mortis ſupervenientis non poſſet facere pacem, ut prædicitur, oſtagia, per ipſum data, ſeu terra Provinciæ, non ſint incurſa in poſſe dicti Domini Regis Alphonſi, ſeu Hæredum ipſius;

Set dicti obſides remaneant, & ſint ſub captione ſua, & ſub ejus Dominio, tamdiu donec ipſum negotium per pacem, de qua idem Dominus Rex Alphonſus, vel ſui Hæredes pacati eſſent, fuerit conſummatum, ſalvis ipſis obſidibus vita & membris:

Et quantumcumque differretur pacis perfectio, fiet reſtitutio de oſtagiis poſt pacis perfectionem.

Condit. Item, Dominus Rex Alphonſus promittat & aſſecuret, per Dominum Regem Angliæ, quod compleat Principi & ejus Hæredibus omnia, quæ ſibi promittet;

Principe tamen complente eidem Domino Regi Alphonſo & ſuis Hæredibus omnia, quæ ſibi in ſui liberatione promittet.

Condit. Item, Princeps promittet, cum juramento, corporaliter præſtando, Domino Alphonſo Regi Aragon. & Hæredibus ſuis, ante ſui liberationem, & etiam poſtquam fuerit cum illuſtri Domino Rege Angliæ, infra triduum, quod faciet pacem eidem Domino Regi Alphonſo, & Domino Regi Jacobo, Fratri ſuo, & eorum Hæred. pro ſe, & Eccleſia Romana, & Domino Rege Franciæ, & Domino Karolo Fratre ſuo, de qua ipſe Dominus Rex Alphonſus & ejus Hæredes ſint pacati; vel redibit ad Carcerem Dicti Domini Regis Alphonſi, vel Hæredum ſuorum, infra triennium, poſt liberationem ſuam;

Et quod, infra ſpatium illius termini, nichil paci contrarium procurabit, neque per ſe, neque per alium; aut tractando de eorum, Domini Regis Alphonſi, & Domini Jacobi Regis, Siciliæ Fratris ſui, vel Hæredum ſuorum, incomodo quantum ad perſonas, & bona, & terras, & alia quæ ipſi tenebunt & poſſidebunt tempore liberationis dicti Principis; aut moleſtias per ſe, aut per alios inferendo; aut conſpirationes aliquas contra eos vel eorum aliquem faciendo, aut fieri permittendo, ubi ipſe per ſe vel per alium Machinamenta hujuſmodi poterit impedire.

10. Condit. Item, Promittet & jurabit, in ſui liberatione, quod complebit & fieri faciet terminis, in hoc ſcripto contentis, omnia quæ ſuperiùs ſunt expreſſa;

Et quod Juramenta, & omnia pacta in præſentis ſcripti annotatione contenta, renovabit infra Triduum poſtquam fuerit cum Domino Rege Angliæ prædicto;

Quod, ſi non faceret, ſit infamis & perjurus, & nuncquam honore Regio potiatur, vel Regio nomine nominetur.

In quorum teſtimonium præſens ſcriptum, in modum Cirographi confectum, præfati Reges incliti, Angliæ & Aragon. Sigillorum ſuorum, alternatim, fecerunt munimine roborari.

Act. loco, die, & Anno Dom. ſuperiùs annotatis.

De Matrimonio inter Alfonſum Regem Arragoniæ & Alianoram Filiam Regis Angliæ conſummando.

A.D.1287. An. 15. E. 1. L. B. f. 137. Penes Camerar.

NOverint Univerſi quod nos Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, gratis & ſpontaneâ voluntate, & ex certâ ſcientiâ, convenimus & promittimus bonâ fide vobis, illuſtri Principi, Domino Alphonſo, per eandem Regi Aragon. Majoric. & Valent. ac Comiti Barchinon,

Nos facturos, & curaturos, & daturos operam, ſine fraude & machinatione aliquâ, cum quanta diligentia, ſtudio, & ſollicitudine poterimus, & cum toto poſſe & viribus noſtris, quod incontinenti, poſt creationem futuri Romani Pontificis, quamcitò ad audientiam noſtram pervenerit, procurabimus licentiam & conceſſionem à Romanâ Eccleſiâ continuè, abſque aliquo intervallo, quouſque ipſa licentia obtenta fuerit, quòd cenſummetur Matrimonium, quod tractatum eſt inter vos & A.D.1287.

A.D.1287. *Edv.* 1.

Alianoram kariſſimam primogenitam noſtram, ita quod ipſam habeatis in uxorem.

Convenimus etiam & promittimus, bonâ fide, vobis, dicto Alfonſo, Regi Aragon. prædicto, quod infra tres menſes, poſtquam dictam licentiam & conceſſionem habuerimus, & eam ſciverimus, mittemus dictam filiam noſtram citra mare, paratam ad eundum in Aragoniam incontinenti, pro dicto matrimonio conſummando.

Et juramus per Deum, & ejus ſancta quatuor Euvangelia, manibus noſtris corporaliter tacta, omnia prædicta, ut ſuperiùs ſunt expreſſa, attendere & complere in fide & legalitate noſtrâ.

Nos etiam Anthonius Epiſcopus Dunelmen. Robertus Epiſcopus Batonien. & Vellen. Willielmus Epiſcopus Norvicen. & nos Willielmus de Valentia Comes de Pembrok. Henricus de Lacy Comes Lincoln. Johannes de Vecino, Otho de Grandiſono, Conſiliarii dicti Domini Regis Angliæ, de voluntate & conſcientiâ ejuſdem Domini Regis Angliæ,

Juramus per Deum, & ejus ſancta Evangelia, nos facturos, & curaturos, pro poſſe noſtro, quod dictus Dominus Rex Angliæ compleat & attendat omnia prædicta, quæ per eum ſuperiùs ſunt promiſſa.

Verſâ vice, nos Alphonſus, Dei gratiâ, Rex prædictus,

Juramus per Deum, & ejus ſancta quatuor Euvangelia, manibus noſtris corporaliter tacta, quod procurabimus toto poſſe noſtro quod dictum matrimonium conſummetur;

Et nos, Jaſpertus, Dei gratiâ, Epiſcopus Valentinus, Luppus Ferrench de Luna, Guilabertus de Crudiliis, Petrus Martini de Archaſona, Petrus Marcheſii Not. & Johannes Cappata, Conſiliarii Domini Alfonſi, Regis Aragon. prælibati, de voluntate & mandato ejuſdem Domini Regis,

Juramus per Deum, & ejus ſancta Euvangelia, nos facturos, & curaturos, pro poſſe noſtro, cum dicto Domino Rege noſtro, quod prædicta veniant ad effectum; & quod non conſentiamus quod fiat aliquod impedimentum, quin dictum matrimonium conſummetur.

In cujus rei teſtimonium nos E. Rex Angliæ prædictus, & nos Alphonſus Rex Aragon. prædictus, & nos Epiſcopi ſupradicti ſigilla noſtra huic inſtrumento duximus apponenda.

Dat. & Act. apud Civitatem Oleron. viceſimo octavo die Julii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo ſeptimo.

De Treuga ulterius inter Reges Franciæ & Aragoniæ proroganda.

A.D.1287. *An.* 15. *E.* 1. *L. B. f.* 134. *b. Penes Camerar.*

Egregio Principi, Domino Edwardo, Dei gratiâ, illuſtri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, ac Duci Aquitanniæ, Alfonſus, per eandem gratiam, Rex Aragon. Majoric. & Valent. ac Com. Barch. ſalutem. & ſinceræ dilectionis affectum.

Cum treuga, per vos data inclito Regi Franciæ de nobis; treuga etiam, ab eodem Rege Franciæ pro nobis accepta, ſeu ad opus noſtrum, terminum certum contineat, quod debeat expirare, ſcilicet, Feſtum beati Michaelis proximo adventurum;

A.D.1287.

Nos Excellentiæ veſtræ treugam renovandi, ſeu prorogandi utrimque, tam datam, ſcilicet quàm acceptam, ſub conditionibus, quas expedire videritis, generalem & liberam, tenore præſentium, committimus poteſtatem.

In cujus rei teſtimonium præſentem paginam ſigilli noſtri munimine fecimus roborari.

Dat. apud Oleron. quinto Kal. Auguſti, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo ſeptimo.

Litera Regis Aragon. de poteſtate, Regi Angliæ commiſſa, prorogandi treugas cum Franciæ Rege.

A.D.1287.
n. 15. E. I.
B.ſ.133 b
nes Came-
ar.

EGregio Principi Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitanniæ, Alfonſus, eâdem gratiâ, Rex Aragoniæ, Majoricæ & Valentiæ, ac Comes Barchinoniæ, ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Cum nos, anno præterito, veſtræ nobili Excellentiæ, per ſolempnes noſtros Procuratores & Nuncios, Petrum Martini de Arceſona Militem, & Johannem Cabata, fecerimus tribui & concedi plenariam poteſtatem, pro nobis, & Regnis noſtris, Terris, Gentibus, Valitoribus & Vaſſallis.

Dandi & concedendi Treuguas Inclito Regi Francorum, pro ſe, ſuiſque Regnis, ſuiſque Gentibus, Valitoribus & Vaſſallis,

Et ſimiliter recipiendi à dicto Rege Francorum, de ſe, ſuiſque Regnis, Terris & Gentibus, pro nobis, noſtriſque Regnis, Gentibus atque Terris, in forma quæ vobis ſufficiens videretur, pro Terris atque Perſonis, quas negotium videtur contingere.

Et vos, freti hujuſmodi poteſtate, de nobis, noſtriſque Regnis, Comitatu Barchinonæ, ac Terris aliis, quas tempore eodem tenuimus, Gentibus quoque & Valitoribus noſtris eorumdem Regnorum, Comitatûs atque Terrarum; & ſpecialiter de illis noſtris Valitoribus & Vaſſallis qui in Roſſilione & Ceritaniâ Terras tenent & Caſtra,

Treuguas dederitis ſeu concedi feceritis Inclito Regi Francorum, pro ſe, ſuiſque Regnis & Terris, quas tunc tenebat, Gentibus ſuis, Valitoribus & Vaſſallis eorumdem Regnorum atque Terrarum, ſuis etiam Valitoribus & Vaſſallis qui in Roſſilione, & Cataloniâ, & Ceritaniâ Terras tenent aut Caſtra;

Nobili etiam viro Domino Jacobo Patruo noſtro, Terris etiam ſuis & Caſtris, quæ tunc poſſedit, ſuiſque Gentibus, Valitoribus & Vaſſallis, in formâ certâ, certiſque conditionibus, & certo termino, quæ in ſcripturâ, ſuper hoc confectâ, pleniùs continentur;

Eadem etiam poteſtate ſuffulti acceptaveritis, ſeu acceperitis Treuguas à dicto Rege Franciæ, de ſe, ſuiſque Regnis & Terris, quas tunc temporis tenuit, ſuiſque Gentibus, Valitoribus & Vaſſallis eorumdem Regnorum atque Terrarum, ſuis etiam Valitoribus & Vaſſallis, qui in Roſſilione, Ceritaniâ, & Catiloniâ Terras tenent & Caſtra;

Et etiam à nobili viro, Domino Jacobo, Patruo noſtro, Terris etiam ſuis & Caſtris, quæ tunc poſſedit, ſuiſque Gentibus, Valitoribus & Vaſſallis,

Pro nobis, noſtriſque Regnis, Comitatu Barchinoniæ, ac Terris aliis quas tunc tenuimus, Gentibus quoque & Valitoribus noſtris eorumdem Regnorum, Comitatûs atque Terrarum; & ſpecialiter de illis noſtris Valitoribus & Vaſſallis, qui in Roſſilione & Ceritaniâ Terras tenent aut Caſtra,

Quæ Treuguæ, uſque ad terminum beati Michaelis proximum venturum duraturæ, terminentur, prout in litterâ, ſuper hoc confectâ, pleniùs continetur:

Nos eandem Treuguam, tam per nos conceſſam, pro nobis, inclito Regi Franciæ, quàm acceptam per nos, ab eodem Rege Franciæ,

Nobis ſeu ad opus noſtrum renovandi ſeu prorogandi, ſub formâ eâdem & eiſdem conditionibus, ſub quâ, ſeu quibus prior Treuga per vos data fuerat, vel accepta; ſeu etiam ſub aliis novis conditionibus, ſi videritis expedire,

Specialem, ſeu generalem, & liberam Excellentiæ veſtræ, tenore præſentium, committimus poteſtatem.

In cujus rei teſtimonium præſentem paginam ſigilli noſtri Patrocinio fecimus communiri.

Dat. apud Oleron. quinto Calend. Auguſti, anno Domini mileſimo ducenteſimo octuageſimo ſeptimo.

A.D. 1287.
Edv. I.

Prorogatio Treugarum inter Franciæ & Aragoniæ Reges, per Regem Angliæ.

A.D. 1287.
An. 15. E. I.
L. B. f. 134. a.
Penes Camerar.

UNiverſis Chriſti fidelibus, ad quos literæ præſentes pervenerint, Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, ſalutem in Domino ſempiternam.

Cum ex poteſtate, nobis jampridem traditâ per Dominum Alfonſum, filium quondam Petri de Aragoniâ, kariſſimo Domino & conſanguineo noſtro Philippo, Dei gratiâ, Regi Franciæ illuſtri, Regniſque ſuis, & Terris, quas ad præſens detinet: Vaſſallis & Valitoribus ſuis, in Ruſſellionia, Ceritaniâ, & Cataloniâ Terras tenentibus ſive Caſtra; necnon Gentibus, Vaſſallis & Valitoribus ſuis eorundem Regnorum atque Terrarum, de eodem Alfonſo, Aragoniæ Valentiæque Regnis, Comitatu Barchinoniæ, & Terris aliis, quas detinet in præſenti; Gentibus & Valitoribus ſuis eorundem Regnorum, Comitatûs atque Terrarum; & ſpecialiter de illis ſuis Valitoribus & Vaſſallis, qui in Ruſſellione & Ceritaniâ Terras tenent & Caſtra, dederimus Treugam, uſque ad terminum beati Michaelis proximum adventurum tantummodo duraturam;

Nos, conſiderantes temporis brevitatem, quod ipſa conſummando negotio, cujus occaſione Treuga fuit inita memorata, ſufficere non valebit,

Ex poteſtate novâ, nobis traditâ & conceſsâ per memoratum Dominum Alfonſum,

Treugam præfatam de ipſo Alfonſo, Regnis quoque Aragoniæ & Valentiæ prætaxatis, Comitatu & Terris prædictis, ac ſuis Valitoribus, & Vaſſallis ipſorum Regnorum, Comitatûs atque Terrarum,

Prædicto Domino Philippo Regi Franciæ illuſtri, ſuiſque Regnis & Terris, quas ad præſens detinet, Vaſſallis & Valitoribus ſuis, qui in Ruſſellione, Ceritaniâ, & Catolon. Terras tenent & Caſtra;

Necnon Gentibus, Vaſſallis & Valitoribus ſuis eorundem Regnorum atque Terrarum,

Datam per nos pariter & conceſſam innovamus, ſeu etiam protogamus, uſque ad unius anni terminum, à Feſto Sancti Michaelis proximo adventuro, continuè numerandum.

In cujus rei teſtimonium præſentem paginam ſigilli noſtri fecimus patrocinio communiri.

Actum & Dat. apud Oleron. in Biarn. die Jovis proxima poſt Feſtum Sancti Jacobi Apoſtoli, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo ſeptimo.

De treuga prædicta ſine exceptione cujuſquam concedenda.

A.D. 1287.
An. 15. E. I.
L.B. fol. 60 b.
Penes Camerar.

SEreniſſimo & magnifico Principi, Domino Edwardo, Dei gratiâ, illuſtri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ, Alfonſus, per eandem, Rex Aragon. Majoric. & Valent. ac Com. Barchinon. ſalutem, & conſtantiam intimæ dilectionis, cum continuæ beatitudinis incremento.

Cum nobili viri Comes Urgelli & Raimundus Fulconis, & quidem alii de terra noſtra, in præſentia noſtra, nobis dixerint quod, ſi contingeret illuſtrem Regem Franciæ, ſeu gentes ſuas venire contra Com. Fux. ipſi non ſtarent, propter Treugam per vos recipiendam & dandam, inter prædictum Regem Franciæ & nos, quin juvarent Comitem ſupradictum;

Unde ſignificamus Celſitudini veſtræ noſtræ eſſe intentionis, quod ipſam Treugam dare pro nobis poſſitis dicto Regi Franc. plenam pro nobis & Gentibus noſtris, ſine exceptione cujuſquam, ſub forma quam vobis conceſſimus ſuper donatione ipſius Treugæ, cum inſtrumento noſtro, ſigillo noſtro ſigillato; quam formam faciemus per nos & noſtras gentes inviolabiliter obſervari.

In cujus rei teſtimonium fecimus præſentes ſigilli noſtri munimine roborari.

Dat. Jacc. quarto menſis Auguſti, anno Domini mileſimo ducenteſimo octuageſimo ſeptimo.

De turbis inter Archiepiſcopum Eboracen. & Decanum ac Capitulum.

A.D. 1287. An. 15. E. I. Ex Bundel. revium & iterarum Turri.

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliç, Dominus Hiberniç, & Dux Aquitaniç, dilecto conſanguineo & fideli ſuo, Edmundo Comiti Cornubię, tenenti locum ſuum in eodem Regno, ſalutem.

Quia accepimus quòd diſſentio eſt ſuborta inter venerabilem Patrem J. Eborum Archiepiſcopum, ex parte unâ, & Decanum & Capitulum ejuſdem loci ex altera;

Et nollemus quod per diſſentionem hujuſmodi pax aliqualiter turbaretur;

Attendentes quod prędicti Decanus & Capitulum, ex conjecturis aliquibus, veriſimiliter ſibi timent ne, per vim laicam, utpote per Majorem & Cives Eborum, aut alios, ad procurationem partis adverſę, oppreſſiones & gravamina aliqua patiantur;

Vobis mandamus, quatinus Majori, & Civibus ſupradictis firmiter inhiberi faciatis, ne de contentionibus, inter prędictos Archiepiſcopum & Decanum & Capitulum ſuſcitatis, in aliquo ſe intromittant, ſeu partem alterutram ſuper contentionibus hujuſmodi foveant; per quod pax noſtra aliquatenus infringatur, ſeu tranquillitas Eccleſię ſupradictę in perſonis aut rebus aliqualiter conturbetur.

Dat. ſub privato ſigillo noſtro Aquiſ. duodecimo die Septembris, anno Regni noſtri quinto decimo.

Dorſo.

Edmond. Comte de Cornewaill, à Sire William de Hamelton ſaluz.

Nous vous prioms que vous furniſez le maundement noſtre Seygneur le Roy ſolonc la tenure de ceſtre lettre.

E, pur ceo que nous ſuiſmes au Park de Wyndeſouer, ave nus Coſines, l'avoms enſelee du ſeel noſtre chiere Coſine, Madam Alyanor, fielle au Roy, & garden, ceſtre lettre.

De Rebellione Wallenſium reprimenda.

D. 1287. 15. E. I. r. 15. E. I. 4

REX omnibus, ad quos preſentes, &c. ſalutem.

Sciatis quod cum Reſus, filius Mereduci, & complices ſui, inimici noſtri, turbationem contra nos in partibus Walliç, in noſtri prejudicium & contemptum manifeſtum, temerariè jam moviſſent;

Ac nos, contemptum & tranſgreſſionem prędictam vindicare affectantes, dilectos & fideles noſtros, Rogerum le Bygot Comitem Norf. & Mareſcallum Angliç, & alios Magnates, Comites & Barones de regno noſtro, rogaverimus ad partes illas accedendi, ad dictorum inimicorum & rebellium malitiam reprimendam, qui quidem Magnates pro commodo & honore noſtro, eâ occaſione, ad partes illas manu armatâ viriliter acceſſerunt;

Nos eidem Comiti Norff. promittimus per preſentes, quod nullum factum, quod ipſe, aut ſui, ad rogatum dilecti conſanguinei & fidelis noſtri, Edmundi Comitis Cornubię, locum noſtrum in Angliâ tenentis, fecerunt in expeditione noſtrâ, pro negotio prędicto, in partibus Walliç ſupradictis, dictum contemptum, ut prędictum eſt, vindicando, vertatur in prejudicium ſeu exheredationem dicti Comitis Norff. ſuper Marſcalciâ, quam de nobis tenet in capite, aut cedat eidem in ſervitutem Serjantię, per quam tenet Marſcalciam ſupradictam.

In cujus, &c.

Teſte Edmundo, Comite Cornubię, conſanguineo Regis apud Weſtm. 17 die Septembris.

Litera Cardinalium, ſede vacante, pro liberatione Principis Salernitani.

A.D. 1287. An. 15. E. I. B. f. 198. b. enes Camear.

MIſeratione divinâ Epiſcopi, Preſbiteri, & Diaconi ſacroſanctę Romanę Eccleſię Cardinales, cariſſimo Eccleſię filio Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliç illuſtri, ſalutem in eo qui Regibus dat ſalutem.

A.D. 1287.
Edv. 1.

Regiæ Celſitudinis litteris pridem nobis per veſtros Nuncios deſtinatis, inter alia referentibus, intellecto quod liberatio cariſſimi Eccleſiæ filii Caroli primogeniti, claræ memoriæ, C. Regis Siciliæ ſub certis conditionibus, quarum nobis nota certitudo non aderat, ſperabatur in proximo proventura; nos, proinde concepta lætitia, ſollicitudinis veſtræ laborem & rumorem liberationis hujuſmodi gratos habuimus admodum & acceptos.

Et, quia liberationem vehementer appetebamus eandam, Excellentiam Regiam excitare curavimus, ut ſic veſtros continuare labores, & ſtudia curaretis, ut ipſius liberationis effectus in brevi, auctore Domino, ſequi poſſet,

Revera, ſicut alias per noſtras litteras didiciſtis, habetur per hoc in vobis de quo Mater exultet Eccleſia, mundus gaudeat, & exempla commendanda ſuſcipiant Principes Chriſtiani; dum vos, tanquam filius benedictionis & gratiæ, Matris veſtræ zelantes honorem, pacem ſeculo & quietem orbis terræ Magnatibus procuratis.

A.D. 1287.
Edv. 1.

Quia igitur liberationem primogeniti ſupradicti tanto magis appetimus, quanto perſonam ejus uberiori proſequimur caritate, Serenitatem Regiam, ſicut iterum, ſic attentius duximus excitandam, ut labores veſtros & ſtudia prælibata ſic continuare velitis, obſtacula & impedimenta quælibet (ſiqua forſan, prout contingere ſolet in arduis, orirentur) prudenter & ſollicite ſubmoventes, ut exinde honor Deo & Eccleſiæ, ac eidem primogenito, ejuſque poſteris utilitas producatur, & Regiæ circumſpectionis induſtria poſſit non immeritó commendari.

Dat. Romæ apud Sanctam Sabinam ſecundo Non. Novembris, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo ſeptimo. Apoſtolica ſede vacante.

De Malitia & Rebellione Walenſium reprimendis.

A.D. 1287.
An. 15. *E.* 1.

Rot. Wall. 15 E. 1. *m.* 8 *d.*

REX dilecto & fideli ſuo, Edmundo de Mortuo Mari, ſalutem.

Quia, ex relatu fidedignorum, intelleximus quod Reſus filius Mereduci, felo & rebellis noſter, & quidam malivoli fautores ſui quâdam inconſultâ levitate moti, maxime propter viarum diſcrimina, & alia quæ viantibus, in inſtanti yemali tempore, pluſquam alio, in partibus Weſtwalliæ ſunt nociva, contra nos & fideles noſtros jam inſurrexerunt, & pacem noſtram ibidem turbare nituntur, terras noſtras & fidelium noſtrorum, in eiſdem partibus, nocte dieque circueundo, & Caſtrum noſtrum de Emelyn jam nequiter occupando, & homines noſtros & fidelium noſtrorum, interficiendo, ac plura alia enormia contra pacem noſtram ibidem perpetrando.

Nos malitiæ prædicti Reſi & fautorum ſuorum prædictorum obviare, & paci, & tranquilitati partium prædictarum providere volentes, vobis mandamus, in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quod in Maneriis & Terris veſtris, partibus prædictis adjacentibus, moram continuam facientes, contra prædictum Reſum & fautores ſuos prædictos potenter & viriliter inſurgatis, & ipſos tam de nocte, quàm de die, cum equis & armis diligenter & efficaciter inſequamini, ipſos capiendo, & ſalvò cuſtodiendo donec, aliud inde præceperimus.

A.D. 1287.

Nec volumus quod à partibus prædictis quóquo modo recedatis, antequam malitia & rebellio ipſius Reſi & fautorum ſuorum prædictorum penitus reprimantur.

Et ita diligenter & viriliter vos geratis in præmiſſis, quod aperte perpendamus quod malitia & rebellio eorundem per veſtrum & aliorum fidelium noſtrorum, partium illarum, quibus hoc idem mandavimus, conſilium & auxilium totaliter repellantur.

Teſte Edmundo, Comite Cornubiæ, conſanguineo Regis apud Weſtm. 14 die Novembris,

Eodem modo mandatum eſt omnibus ſubſcriptis, videlicet,

Rogero de Mortuo Mari,
Petro Corbet,
Rogero Extraneo,
Fulconi filio Warini,
Johanni Extraneo,
Galfrido de Camnvill,
Willielmo Martin.
Guidoni de Briene,
Oweno de la Pole,
Radulpho de Tony,

A.D. 1287. Edv. 1.

Willielmo de Breuſ.
Matill. de Mortuo Mari, mutatis mutandis,
Ricardo filio Alani,
Johanni de Haſtinge,
Johanni de Tregoz.
Bogoni de Knouill. Conſtabulario Caſtri de Monte Gomeri,
Conſtabulario de Monemeue,
Conſtabulario de Skenfrith,
Hugoni de Turbervill. tenenti locum Ottonis de Grandiſono Juſticiario Northwalliæ,
Reginaldo de Grey Juſticiario Ceſtriæ,
Roberto de Tybetot Juſtic. Weſtwalliæ,
Alano Pogonet Conſtabulario Caſtri de Droſſelan,
Conſtabulario Caſtri de Groſemund,
Conſtabulario Caſtri de Albo Caſtro,
Johanni filio Reginaldi,
Johanni Giffard Conſtabulario Caſtri de Buelt.

A.D. 1287. Edv. 1.

Litera Regis Franciæ de non proſequendo Gentes Regis Angliæ.

A.D. 1288. *An.* 16. *E.* 1. *L. B f.* 58. *a. penes Camerar.*

PHilippus, Dei gratiâ, Francorum Rex, Seneſcallo Petragorcen. ſalutem.

Cum vobis aliàs mandaverimus quod ea, quæ, ratione inobedientiæ, per Gentes kariſſimi & conſanguinei fidelis noſtri illuſtris Regis Angliæ, apud Leyburnam, ſeu ratione Portûs Leyburnæ, factæ, ſayſiveratis ſeu ſayſiri feceratis, deliberaretis, manum noſtram exinde amoventes:

Et quod à proceſſibus, contra ipſum & ſuos habitis, occaſione hujuſmodi, deſiſteretis: nec contra eos ulterius procederetis (dum tamen idem Rex Angliæ & Gentes ſuæ vellent obedire judicato noſtro prædicto ſuper Portu Leyburnæ) donec à nobis reciperetis aliud in mandatis,

Voſque præmiſſa facere recuſaveritis, pro eo, ut dicitur, quia dictus Rex Angliæ, vel locum ſuum tenentes noluerunt dare litteram, vel aliam ſimilem cautionem facere, de obſervando judicato prædicto,

A.D. 1288.

Vobis, præcipiendo, diſtrictè mandamus quatinus omnia in primo dicto mandato contenta, abſolutè & ſimpliciter compleatis; non exacta aliqua cautione, nec obſtante aliqua alia occaſione, per quam poſſet hujuſmodi deliberatio impediri; cum, ſi contra judicatum noſtrum prædictum factum fuerit, ipſum poſſimus facere executioni mandari;

Nos enim dicto Regi Angliæ hujuſmodi gratiam facimus, quouſque locuti fuerimus cum eodem, vel donec à nobis aliud receperitis in mandatis.

Actum Pariſ. die Jovis ante Feſtum Cathedræ Sancti Petri, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo octavo.

Bulla, per quam Papa nunciat Regi electionem de ipſo factam.

A.D. 1288. *An.* 16. *E.* 1. *Ex Autogr.*

NIcolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Judicia Dei, abyſus multa, nulli ſcrutabilia, nulli comprehenſibilia, nulli nota; quis enim novit cœli ordinem, ut ſupernarum diſpoſitionum videat prædeſtinationes occultas? aut quis ponere poteſt rationem ejus in terrâ, ut ante humana corda talium ſecretorum cauſas aperiat, vel ſupernorum judiciorum miſteria conſiderando diſcutiat, manifeſtetque loquendo? Hæc utique, in hac vita poſitus, facere nullus poteſt! ante, hominem namque carne circumdatum, labor eſt iſta cognoſcere, donec in Domini Sanctuarium (in quo ſunt omnia conſilia ſuper filios hominum) ergaſtulo corporis abſolutus, introeat; ibique non ſolùm præſentia, ſet etiam noviſſima intelligat & cognoſcat.

A.D. 1288.

Horum quidem conſideratio miranda, nimirum ſtupenda pariter & tremenda, nos, nec immeritò, admiratione ſollicitat, mentemque noſtram in geſtione ſtuporis habeat concutitque timore.

Miramur etenim, non abſque timoris magnitudine ac terroris, quâ divini diſpoſitione judicii, nobis non indignè terribilis, contra electum & firmatum noſtrum, ſalutis contemplatione, propoſitum, totiens & demum tantam immutationem receperit ſtatus noſter.

Elegeramus namque ab olim, poſtquam ad hæc nobis Dominus tribuit intellectum, abjecti eſſe in domo Domini,

&

& ſanctæ contemplationi vacando, ſedere ad pedes ipſius audituri verba cælica cum Maria; cum illa partem, teſtimonio ipſius Domini, optimam eligentes, ne impliciti mundi turbinibus, cum Martha, erga plurima turbaremur.

Propter quod, à noſtræ juventutis auſpiciis, ordinem fratrum minorum intravimus, ut in humilitate ſpiritûs Deo ſpiritui ſerviremus, cum tantæ abjectionis & paupertatis profeſſoribus, pauperes & abjecti.

Dumque per hæc, ad Rachelis obtinenda conſortia, ſolido inhiaremus propoſito, plenius ſuſpiraremus affectibus, Lyam lippis oculis experimur nobis expoſitam pro Rachele.

Primùm, in ipſo ordine etiam frequenter nobis prædictæ partis integritate direptâ, & eâ poſtmodum per occupationes diverſas, quas habuimus neceſſe ſubire, quaſi prorſus adempta; occupati namque fuimus, ex obedientiæ debito, in variis miniſteriis dicti ordinis, & demum in miniſtri generalis officio, quæ non abſque laborioſis inquietudinibus geſſimus in eodem:

Subſequenter ad dignitatem Cardinalatûs, in ſacerdotii gradu per Apoſtolicam ſedem aſſumpti, dum abſentes & inſcii aliquid de hoc agi; reformandæ concordiæ inter, claræ memoriæ, Philippum Francorum & A. Yſpaniæ Reges, de mandato ſedis ipſius, in ultramontanis partibus vocaremur:

Deinde præfecti ſumus per ſedem eandam in Epiſcopum Eccleſiæ Peneſtrin.

Noviſſime verò, fratrum noſtrorum electione concordi vocati, & inſtantiâ oportunâ coacti ad ſummi Apoſtolatûs ſarcinam ſubeundam, prout ſeries ſubſcripta deſcribit, ut proinde Regalem Excellentiam illarum proceſſus & ordo non lateant; ſed & cauſæ admirationis, ſtuporis, & timoris hujuſmodi ad humiliationem noſtram, apertiùs innoteſcant.

Felicis ſiquidem recordationis Honorio Papæ quarto, predeceſſore noſtro, ut Domino placuit, ab hac luce ſubtracto; ejuſque corpore cum exequiarum ſollempnitate debitâ tumulato, nos tunc, ut prætangitur, Epiſcopus Peneſtrin. cum fratribus noſtris aliis in Curiâ Romanâ præſentibus, in Palatio Sanctæ Sabinæ de Urbe, in quo prædeceſſor ipſe reſederat, concordi voluntate convenimus, ſubſtitutioni Romani Pontificis ſollicite vacaturi.

Circa quod, licet impedimenta varia, & præcipue diverſarum & prolixarum infirmitatum anguſtiæ, quæ quamplures de ipſorum fratrum Collegio vexavere diutius, & proch dolor! nonnullos etiam ſubtraxerunt aliquamdiu, conatibus noſtris obſtiterint; demum tamen, in prima Dominica præſentis quadrageſimæ, nobis & reliquis fratribus, tempore ipſo præſentibus, convenientibus in Palatio ſupradicto, electâ concorditer viâ ſcrutinii, & uno tantum facto publicatoque ſcrutinio, illo, qui concordiam in ſublimibus ſuis facit, ut ſupponit devota credulitas, aſſiſtente, tanta finaliter in votis eorundem fratrum eſt inventa concordia, quod de ipſorum omnium unanimi voluntate, ad conſcendendam Petri Cathedram, ſecuta eſt de humilitate noſtra concors electio & communis, fratribus ipſis inſtantibus importune ut electioni conſentiremus eidem.

In quo admirationis magnitudine redditi, nec immerito, ſumus attoniti, ſtupor noſtrum animum hebetavit, & timor pariter tremorque concuſſit.

Numquid enim non admiratione dignum quod ſic ſumus præter, immo contra prædictum noſtrum tam ſalubre ordinatumque propoſitum, à deſiderio quietis optatæ fraudati? Nam licet paſtorale taliter indictum officium præmiſſam Mariæ Partem à ſe nequaquam abiciat, quin potius contemplationi devotæ vacare, ac inſtructioni divinæ ferventer inſiſtere aſſiduitate intenta depoſcat; verendum tamen ne ſollicitudo, connexa eidem, totius orbis, curas innumeras & immenſas indicens, devotionem Mariæ præpediat, & ſecretum quietæ mentis deſerere perſæpe compellat, nec ad eam redeundi facile ſit facultas.

Nonne inſuper ſtupore non vacuum, quod, inter tot & tantas eorundem fratrum perſonas, vitæ ac famæ claritate pollentes, virtutibus redimitas, habundantes ad hæc utilium ſufficientiâ meritorum, in præſidendo apoſtolico culmini noſtra indignitas, extimatione noſtrâ merito poſtponenda, occulta Dei & pavenda nobis dignatione præfertur?

Nonne, dum injuncti oneris molem attendimus, & noſtram inſufficientiam comparamus, digne invaleſcit timor & tremor, ne ſic premat quod opprimat, ſic opprimat quod portantis debilitas molis ejus immenſitati ſuccumbat? Nonne timendum iterum & tremendum, ſi ſummi judicis ſeveritas attendatur, & attente penſetur, quod ſi rationem de talentis creditis exacturus veniat, nec ea inveniat in ſibi gratum numerum excreviſſe, ſervum, à bono torpentem opere, quam ſeveriſſime judicabit?

.1288. 1.

A.D.1288. Edv. 1.

Hæc & alia plura, quæ prolixitatis vitandæ gratiâ ſubticet ſermo ſuccinctus, debilitatem noſtram ſubducendam ab onere, noſtræ inſufficientiæ imperfectum à ſubeundo totius mundi ſpirituali regimine, difficultatis inextimabilis, compeſcendum adeo efficaciter ſuggerebant, quod eorumdem fratrum importunitati, diverſarum excuſationum obicem opponendo, qua potuimus reluctatione reſtitimus, aperte negantes electioni præmiſſæ præſtare conſenſum, & tam ipſi, quàm juri, nobis ex ea quæſito, renunciantes expreſſe: verum fratres iidem, noſtræ reſiſtentiæ inſtantiùs obviantes, electione nichilominus repetitâ concordi, ut ei conſentiremus & inſtitère ferventiùs, & in virtute obedientiæ injunxerunt.

Nos verò, licet ex noſtrorum defectuum conſcientia diffidentes, confidentes tamen de illius omnipotentia, qui non ſolum eoſdem ſufficit ſupplere defectus, ſed potens eſt facere gratiam habundare, quanquam ad hoc nobis nequaquam merita ſuppetant, utinam demerita non obſiſtant! per fratres eoſdem, noſtris excuſationibus non admiſſis, ne ſub obedientia nutriti diutius eam contempnere pertinaciter, & mundi, graviter guerrarum multiplicatione divulſi, terræque ſanctæ, quaſi omni auxilio deſtitutæ, pericula differendo, proviſionem Eccleſiæ negligere cenſeremur; tandem acquievimus eorumdem fratrum inſtantiæ, ipſorum urgente præcepto, collaque debilia jugo ſubmiſimus Apoſtolicæ ſervitutis; præſtantes electioni, ut præmittitur, iteratæ conſenſum, anxiato & humilitato ſpiritu ſupplicando ut ille, qui nos jugum idem ſubire conceſſit, ſic ad ipſum portandum debilitatem noſtram robore fulciat, ſic ipſum nobis faciat ſua levigatione portabile, quod non contingat nos in ejus exercitio ex noſtra infirmitate deficere; ſed ita ex ſua virtute proficere, quod exinde in nobis & populo, curæ noſtræ commiſſo, ad laudem ſui nominis fructum referamus optatum.

Ad hoc autem à Domino promptiùs obtinendum, & fidelium ſuffragia imploranda, & Catholicos Principes, qui ſecularis poteſtatis ſollicitudinem in populo Domini ſuſceperunt, ut ſicut ad ipſos pertinet, nobis cooperari ſtudeant in eodem, decrevimus exhortandos.

Ideoque Regalem Celſitudinem rogamus inſtanter, & obſecramus in Domino Jeſu Chriſto quatinus, prudenter attendens quod datum eſt tibi divinitùs in orbe, pro non modica parte, judicium, juſtitiam diligas, & eam omnibus, tuæ ditioni ſubjectis, non omiſſâ tamen Clementiâ, diligenter obſerves; hujuſmodi enim columpnis firmiſſimis ſtabiliuntur Imperia, Regna firmantur, muniuntur Principes, & communiti lætantur ſtatu pacifico principatus.

Eccleſiam inſuper Matrem tuam & Præſidentes eidem, cæteraſque perſonas Eccleſiaſticas, Creatoris & Redemptoris tui miniſtros, immo in eis ipſum, per quem regnas & regeris, ſollerter honorans, eas Regio favore in ſuis libertatibus & juribus aliis protegas & defendas; de nobis ſpem certam & fiduciam habiturus, quod tuam & Regni tui proſperitatem, paterno zelantes affectu, eam conſervare proponimus, & facultate ſuccedente, quantum cum Deo poterimus, favorabiliter ampliare.

Dat. Lateran. ſeptimo Kal. Martii, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub Filo canabeo.

Queritur Regi Angliæ Rex Franciæ de Treugis ab Aragoniæ Rege non obſervatis.

A.D.1288. *An.* 16. *E.* 1.

L.B.*f.*57.*a.* *penes Camerar.*

A.D.1288.

PHilippus, Dei gratiâ, Francorum Rex, egregio Principi, kariſſimo conſanguineo Edwardo, eâdem gratiâ, illuſtri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ & Duci Aquitaniæ, fideli ſuo, ſalutem & dilectionem.

Cum vos pluries requiſerimus ut injurias, invaſiones, deprædationes, ſpoliationes, & dampna, quæ tempore treugæ, per vos, nomine, vice & mandato, ut dicitis, Alfonſi de Arragon. datæ & conceſſæ nobis, & egregio Principi, kariſſimo avunculo noſtro, Jac. Dei gratiâ, Regi Majoric. illuſtri, per eundem Alfonſum, aut ejus Valitores, illata fuerunt Regi Majoric. prædicto, faceretis integre emendari, cum nos in hoc fidem veſtram, non ipſius Alfonſi, fuerimus omnino ſecuti, ſperantes firmiter quod dictam treugam teneri integraliter faceretis,

Et, pendente treuga prædicta, dictus Alfonſus, & ſui Valitores, Minoricas & alias terras ipſius Regis Majoricarum hoſtiliter invaſerint, ceperint & detineant, ac plurima dampna ſibi & ſubditis ſuis

A.D. 1288. Edv. I. intulerint, nec non & quoſdam ex eis interfecerint & injurias ipſis plurimas intulerint, quas eidem minime irrogaſſent, niſi idem Rex de Treuga confidiſſet prædicta; de quibus injuriis atque dampnis certi eſtis, aut eſſe poteritis, ſi vos vultis, de facili & in brevi.

Iterato requirimus vos quatinus prædictum Regem, Avunculum noſtrum, qui per dictam Treugam, quam de vobis, non de Alfonſo prædicto, confidentes inivimus, eſt deceptus, & dampnificatus in multis, reſtitui & dedampnificari faciatis in prædictis, & etiam prædicta omnia emendari; ita quod nos & dictus avunculus noſter de hoc eſſe contenti merito debeamus:

Sciturí quod de cætero non intendimus vos amplius requirere ſuper iſtis; nec per viam Litigii procedere ſuper eis, quemadmodum veſtræ Gentes quas apud Perpinian. nuper, pro hujuſmodi negotio deſtinâſtis, velle procedere videbantur.

Actum apud Bell. Lectum, die Sabbati ante Ramos Palmarum, anno Domini 1288.

Bulla Regi Angliæ directa, monitoria ut inducat Alfonſum Regem Aragoniæ, quod intendat liberationi Caroli primogeniti Regis Siciliæ, quem Carceri detinuit mancipatum.

A.D. 1288. *An.* 16. *E.* I. *Ex Autogr.*

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Cariſſimo in Chriſto filio, Regi Angliæ illuſtri ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Ad liberationem Cariſſimi in Chriſto filii noſtri Caroli, Primogeniti, claræ memoriæ, C. Regis Siciliæ, paternæ ſollicitudinis ſtudio intendentes, nobilem virum Alfonſum, natum quondam Petri, olim Regis Aragonum, qui primogenitum ipſum detinet carceri mancipatum, per noſtras monemus litteras ſpeciales, ut eundem Primogenitum, ſublato difficultatis obſtaculo, plenè reſtituat libertati.

Venerabilibus quoque fratribus noſtris R. Ravennat. & P. Montis regalis Archiepiſcopis, ac dilecto filio fratri Raynono de Viterbio, ordinis Prædicatorum, ſedis apoſtolicæ Nunciis per alias litteras noſtras injunginus ut, eundem Nobilem perſonaliter adeuntes, ei prædictas, quas ſibi, ſicut præmittitur, dirigimus litteras, repræſentent; ipſum, quod hujuſmodi apoſtolicis monitis & beneplacitis humiliter & efficaciter acquieſcat, ſollicite inducendo.

Rogamus itaque Celſitudinem Regiam & hortamur attente, quatinus, pro noſtra & Apoſtolicæ ſedis reverentia, eundem Alfonſum efficaciter & diligenter inducas ut monitis & beneplacitis ſupradictis humiliter & efficaciter acquieſcere non poſtponat; ita quod exinde Regiæ devotionis promptitudinem non immerito commendemus.

Dat Romæ apud Sanctum Petrum id. Martii, Pontificatus noſtri anno primo.

Sub filo canabeo.

Bulla qua Papa Pactis ſive Conditionibus, pro liberatione Caroli Principis Salernitani conventis, aſſenſum ſe præbere nullo modo denunciat.

A.D. 1288. *An.* 16 *E.* I. *L. B. f.* 129. *a. Penes Camerar.*

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio, Regi Anglorum illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Dudum, ad procurandam liberationem Cariſſimi in Chriſto filii noſtri Caroli, Primogeniti, claræ memoriæ, C. Regis Siciliæ, qui contra Deum & Juſtitiam, contra fas & licitum carceralibus vinculis detinetur, pio & laudabili concepto propoſito, Regalis benignitas, felicis recordationis, Honorium Papam Prædeceſſorem noſtrum, dum adhuc viveret, per litteras & Nuncios requiſivit, ut ad partes illas aliquos probos viros, ad procurandum, unà tecum, liberationem hujuſmodi, duceret transmittendos.

Qui, Regiæ requiſitionis inſtantiæ benignius annuens, dictumque proſequens uberi favore negotium, venerabiles Fratres noſtros B. Ravennat. & P. Montis Regalis Archiepiſcopos, propter hoc ad partes ipſas, certis datis eis informationibus, deſtinavit:

Poſtmodum autem ad Prædeceſſoris notitiam prælibati pervenit, quod non-

nullis

A.D. 1288. Edv. I. nullis pacis tractatibus, inter eundem Primogenitum, & Alfonſum ac Jacobum, quondam Petri, olim Regis Aragon. Filios, hactenus habitis, dictus Alfonſus ſibi, per Eccleſiæ Salſen. Præpoſitum, intimavit quod idem Jacobus & Conſtantia, mater ejus, per certos Nuncios duxerant requirendum, ut ipſe à compoſitione ſive concordia, pridem inter eum illoſque tractatâ, dum adhuc in Siciliæ partibus Primogenitus ipſe eſſet, recedere non deberet, quodque dictus Alfonſus intendebat omnino eorum in hac parte proſequi voluntatem;

Verumptamen procuraret, eoſque compelleret quod contenti exiſterent ut, abſque conditione, vel retentione aliqua, Siciliæ Inſulam, cum Inſulis omnibus quæ ſibi adjacere noſcuntur, terramque totam, infra Reg. Archiepiſcopatûs limites conſiſtentem, Tunitiique tributum, Regi Siciliæ debitum, eidem Jacobo & Hæredibus ſuis in perpetuum Primogenitus ipſe duceret concedenda:

Et quod inſuper procuraret & faceret ut conceſſionem ſeu donationem hujuſmodi ſedes Apoſtolica confirmaret, ac Proceſſus contra eundem Petrum, ſuper privatione Regni Aragon. & alios quoſlibet contra præfatos Alfonſum, Jacobum & Conſtantiam, eorumque Vaſſallos, per ſedem ipſam habitos; nec non & conceſſionem, de prædicto Aragon. Regno factam, totaliter revocaret;

Quodque præfatus Alfonſus adjecerat, per Salſen. Præpoſitum ſupradictum, quod, nec per obſides neque per ſecuritates alias, poterat dictus Primogenitus quomodolibet liberari, donec prædicta perducta exiſterent ad effectum:

Ac etiam eundem Jacobum & ipſius Primogeniti natam, ætate majorem, ac Primogenitum ejus, & Iſalandam, Alfonſi & Jacobi prædictorum ſororem, contingeret matrimonialiter copulari.

Et, ut prædicta poſſent melius perfici, efficaciuſque compleri, Treuguæ, quæ Romanam Eccleſiam & ejus valitores, ut Patriæ verbis utamur, includerent, inirentur à medietate Menſis Maii, tunc venturi proximo, inchoandæ, ac ex tunc per biennium duraturæ; ita tamen quod idem Jacobus præfato Alfonſo in guerra qualibet poſſet auxilium impertiri.

Quare præfatus Prædeceſſor, præmiſſa diligenter attendens, eaque ferens, non indigne, moleſte, cum illa in derogationem grandem honoris Eccleſiæ, ac ejus, & ipſius Primogeniti, Hæredumque ſuorum grave præjudicium, obprobium plurimum, & læſionem multiplicem redundarent, tractatum hujuſmodi, de Fratrum ſuorum conſilio, reprobavit expreſſe: Et, ſi forte de facto proceſſerat, caſſavit & penitus vacuavit, ipſum omnemque illi ſimilem præſumi ulterius diſtrictius inhibendo; &, ſi quis ex tunc foret quoquomodo præſumptus, eum decrevit irritum & inanem, ac nullius exiſtere firmitatis. A.D. 1288. Edv. I.

Præfato vero Prædeceſſore naturæ debitum perſolvente, à nobis & Fratribus noſtris, quorum nos tunc numerus includebat, per litteras ſpeciales & nuncios celſitudo Regia poſtulavit ut, pro liberatione Primogeniti ſupradicti complenda, quæ, prout ipſarum innuebat ſeries litterarum, ſub certis conditionibus; quarum nobis & Fratribus ipſis certitudo non aderat, proventura in proximo ſperabatur, ad prorogationem Treuguarum per Cariſſimum in Chriſto Filium noſtrum, Philippum Regem Francorum illuſtrem, cum Alfonſo faciendam prædicto, à Feſto beati Michaelis, tunc proximo ſecuturo, uſque ad annum, opem daremus & operam efficacem:

Unde nos & iidem fratres noſtri, gerentes potiſſime cordi negotium, & liberationem hujuſmodi, votis ferventibus cupientes, te ad ipſius ſollicitam & perſeverantem proſecutionem negotii, ſub certâ formâ, ſollicitius & affectuoſius exhortantes, prædicto Regi Franciæ ſuper hoc, quanquam hujuſmodi nobis exiſterent conditiones incertæ, noſtras ſub certa forma litteras, de qua vidimus expedire negotio, per eoſdem Nuncios tuos, quos celeriter expediri curavimus, duximus dirigendas; aliis nichilominus tibi, ſuper hoc ſubſequent. exhortatoriis litteris deſtinatis:

Cumque poſtmodum, ſupernæ diſpoſitionis arbitrio, ad Apoſtolicæ promoti fuiſſemus faſtigium dignitatis, Cariſſima in Chriſto Filia noſtra Maria, Conſors Primogeniti ſupradicti, per dilectum Filium Nobilem Virum, Ricardum de Noblaus, ejus Nuncium, à nobis pro liberationis ejuſdem Primogeniti conſummando negotio, certum pecuniarum ſubſidium poſtulavit:

Ad noſtram nichilominus perducto notitiam, quod liberatio eadem, ſub graviſſimis & duriſſimis pactis, & conditionibus variis & diverſis, quorum nonnulla annotantur inferius, tractabatur; de quibus aliqua, ſi diligenter attenditur, & ſollicita meditatione penſatur, divinæ majeſtatis oculis odioſa, nonnulla injurioſa & periculoſa nimis Eccleſiæ, nonnulla plena diſpendiis, & dampnoſa valde Primogenito & Hæredibus ſupradictis; quædam non modicum, immo quamplurimùm præjudicialia Regi Franciæ memorato, quædam fere impoſſibilia, quædam illicita, pernitioſa exemplo ac horrenda, & abominanda fidelibus, prout ex eorum inſpectione plene colligitur, dinoſcuntur.

Quare, ſuper hiis, cum fratribus noſtris, exacta & matura perpenſaque deliberatione præhabita, prout tanti & tam ardui negotii qualitas exigit, non vidimus, quamtumcumque perſonam ipſius primogeniti diligamus, quantumcumque ſtatum votivum & proſperum exquiramus ipſius, ſuæque liberationis cupiamus effectum, hujuſmodi pactis & conditionibus quomodolibet annuend. cum dictus primogenitus, libertati taliter reſtitutus, gravioribus quodammodo ligatus vinculis, & ſtatui duriori ſubjectus, ejuſque filii multimodis expoſiti caſibus viderentur, & Eccleſia etiam quibuſdam validis redderetur circumplexa funiculis, & majoris oneris ſarcina prægravata.

Prædictam Conſortem rogantes attentius & hortantes ut, profundæ conſiderationis indagine præmiſſa diſcutiens, & infra clauſtra pectoris ſedula & attenta meditatione revolvens, advertens quoque ſollicitè ſincerum & benevolum, quem in hoc Eccleſia eadem gerit affectum, patienter ſuſtineat, & ſub mentis humilitate comportet, ſi pacta & conditiones hujuſmodi non duximus admittenda; nam, ſi pecuniarium duntaxat ſubſidium ad liberationem ejuſdem primogeniti exiſteret opportunum, gratioſam ſatis & favorabilem ſe prædicta Eccleſia exhiberet.

Porro, cariſſime fili, non indigne mirari poſſemus quod tractatus hujuſmodi ſeriem, quæ non erat proculdubio velanda ſilentio, nobis & fratribus noſtris, cum de numero, ſicut præmittitur, eſſemus ipſorum, non duxit ſollicitudo Regia intimandam; quodque tam gravibus pactis & conditionibus Regius animus acquievit; nam, etſi præfati primogeniti liberatio, ſub decentibus, licitis, poſſibilibus, & honeſtis conditionibus, ſive pactis, grata nobis exiſteret, prædictis tamen pactis ſeu conſimilibus nullatenus præberemus aſſenſum.

Ea vero, quæ de pactis & conditionibus ipſis præſentibus inſeri fecimus, hæc ſunt:

Ponentur in poſſe Alfonſi, nati quondam Petri, olim Regis Aragonum, pro obſidibus, tres filii cariſſimi in Chriſto filii noſtri, Caroli primogeniti, claræ memoriæ, C. Regis Siciliæ, & cariſſimæ in Chriſto filiæ noſtræ, Mariæ conſortis ejus, duos ſcilicet majores poſt primogenitum, ante liberationem ſuam infra decem menſes; & pro ſecuritate ipſius primogeniti ponatur etiam, in poſſe dicti Alfonſi, ſimul cum aliis natis poſt primogenitum, & alius filius prædictorum Caroli & Conſortis, qui eſt in Provincia ante ſui liberationem.

Item, ponentur in poſſe præfati Alfonſi & hæredum ſuorum, ante ipſius Caroli primogeniti liberationem, quinquaginta milia Marcarum argenti, ſcilicet, triginta milia Marcarum in pecunia, auro & argento, & viginti milia Marcarum in ſecuritate; quam ſecuritatem viginti milium Marcarum debet facere illuſtris Rex Angliæ Alfonſo prædicto, & ſuis hæredibus; de qua iidem Alfonſus & hæredes ſui ſint pacati ſub tali conditione quod, niſi, infra dictos decem menſes, poſitus fuerit primogenitus Caroli & Conſortis prædictorum, in pleno poſſe memorati Alfonſi & hæredum ſuorum, ex tunc dicta pœna ſit applicata eidem Alfonſo, vel hæredibus pro pœna; & tertius filius, datus pro primogenito, ſit incurſus eidem Alfonſo vel hæredibus ſuis; ſalvis eidem vita & membris: Si vero prædicta completa fuerint, infra dictos decem menſes, reſtituatur filius datus pro primogenito, & quantitas & ſecuritas, data ratione dictæ quantitatis ſit abſoluta.

Item, debet ponere præfatus Carolus primogenitus, ante ſui liberationem, in poſſe ipſius Alfonſi, & hæredum ſuorum, obſides primogenitos Baronum & Magnatum, Militum, Civium & Burgenſium Provinciæ, uſque ad numerum quadraginta; illos, ſcilicet, quos idem Alfonſus, vel ejus hæredes elegerint, de quibus magis ſibi placuerit: vel ſaltem, de illorum obſidum Provinciæ numero, medietas tradatur, unà cum filiis dicti Caroli, Alfonſo præfato, vel hæredibus ſuis ante deliberationem ejuſdem Caroli; & alia medietas infra tres menſes poſt liberationem ſuam; de qua traditione medietatis obſidum faciendâ, infra tres prædictos menſes, detur dicto Alfonſo vel hæredibus ſuis firma ſecuritas, talis de qua ipſe ſit contentus; & ſi aliqui fuerint ex ipſis Baronibus & Magnatibus, qui filios non haberent, perſonæ ipſorum ponantur in hoſtagiis, in poſſe dicti Alfonſi vel hæredum ſuorum; vel, pro perſonis, poſſint dare totidem de proximioribus ſuis, qui ſufficientes ad hoc fuerint ad cognitionem ipſius Alfonſi vel hæredum ſuorum:

Et quod dictus Carolus faciat fieri homagium, cum juramento, dicto Alfonſo, vel ejus Procuratori, per Caſtellanos Caſtrorum ejuſdem Caroli in Provincia, quod niſi pacem fecerit dicto Alfonſo, & Jacobo fratri ejus, & hæredibus ipſorum, pro ſe & Romana Eccleſia, & illuſtribus Franciæ & Carolo Aragoniæ Regibus, de qua idem Alfonſus ſit contentus, vel hæredes ſui, vel niſi ad carcerem ipſius vel hæredum ſuorum redierit infra tres annos, quod attendant cum Caſtris & obediant eidem Alfonſo & hæredibus ſuis, ut Domino: & Terra Provinciæ ſit totaliter ipſius Alfonſi & hæredum ſuorum, in perpetuum, jure hæreditario; & ipſi Caſtellani non tradant dicta Caſtra prædicto Carolo primogenito, nec alicui alii, niſi dicto Alfonſo, vel hæredibus ſuis, vel cui, ſeu quibus idem Alfonſus vel hæredes ſui mandaverint, ubi dictus Carolus primogenitus non compleverit prædicta; nec ipſe Carolus poſſit eis dicta Caſtra auferre:

Et, ſi contigerit aliquis ex illis Caſtellanis mori, dictus Carolus primogenitus non poſſit, loco ipſorum defunctorum, aliquem vel aliquos Caſtellanos ſubſtituere, niſi de conſanguineis proximioribus dictorum obſidum.

Et ipſi ſubſtituti faciant homagium cum ſacramento ipſi Alphonſo & hæredibus ſuis, juxta formam ſub qua defuncti ipſi eidem Alphonſo dictum juramentum & homagium præſtiterunt,& ipſa Caſtra commendentur & tradantur, ante liberationem ipſius Caroli primogeniti, conſanguineis proximioribus ipſorum obſidum.

Et nichilominus, pro prædictis omnibus & ſingulis, Syndici Civitatum & Villarum, nomine ſuo & Univerſitatum ſuarum: Barones autem & Milites per ſe faciant juramentum, & obligent ſe, cum publicis inſtrumentis, eidem Alfonſo, vel ſuis hæredibus, vel ejus procuratori, ante deliberationem Caroli primogeniti memorati, quod attendant & obediant ei, ut Domino, vel ejus hæredibus; niſi dictus Carolus primogenitus vel ita compleverit, vel ad ipſius Alfonſi Carcerem redierit, vel hæredum ſuorum, infra prædictum terminum, abſolvat eos cum publico inſtrumento ſuo ſigillo ſigillato, à naturalitate, fidelitate, & Dominio, quibus ſibi tenentur.

Item, ante deliberationem ipſius Caroli primogeniti, debent prorogari & firmari treugæ, quæ ſunt hodie inter Regem Francorum illuſtrem & eundem Alfonſum, eodèm modo quo præſentes treugæ datæ & firmatæ ſunt, à Feſto Sancti Michaelis, proximo venturi, uſque ad annum completum; & quod dictus Carolus primogenitus faciat dari treugas per annum prædictum completum, de tota Provincia, dicto Alfonſo, vel Jacobo fratri ſuo, & eorum hæredibus, de omnibus quæ hodie tenent.

Item, dictus Carolus primogenitus, poſt liberationem ſuam, debet procurare & facere quod, infra prorogationem prædictarum treugarum, ipſe, & Eccleſia Romana, & præfati Franciæ & Aragoniæ Reges, pro ſe & Valitoribus ſuis, dabunt treugas prædictas memorato Alfonſo, & Jacobo fratri ſuo, & hæredibus ipſorum, ac etiam Valitoribus eorumdem, de omnibus quæ dicti Alphonſus, & Jacobus, & hæredes ipſorum tenebunt;

De qua dabuntur treugæ dictorum trium annorum à die liberationis ſuæ uſque ad tres annos completos, & ultra per ſex menſes, ſi dictus Carolus primogenitus, in fine dictorum trium annorum, non redierit ad Carcerem Alfonſi prædicti, vel hæredum ipſius; quod niſi faceret & compleret, & fieri faceret & compleri, vel niſi ad Carcerem dicti Alfonſi, vel hæredum ſuorum redierit infra prorogationem prædictarum treugarum unius anni, hoſtagia omnia, per ipſum Carolum primogenitum data, & terra Provinciæ, & quantitas quinquaginta milium Marcarum argenti, pro ſecuritate Eccleſiæ Romanæ faciendâ, aſſignata, ſint incurſa in poſſe Alfonſi prædicti, vel hæredum ipſius, ad faciendum de eis ſuas liberas voluntates (ſalvis obſidibus vita & membris) & quod dictus Alfonſus debet, pro ſe, & Jacobo fratre ſuo, & nichilominus dari faciat ab eodem Jacobo treugas omnibus prædictis, à quibus treugas recipient, & eo modo quo ſibi dabuntur.

Item, dictus Carolus primogenitus, infra unum annum poſt deliberationem ſuam, procurabit & faciet fieri quod Eccleſia Romana firmet & aſſecuret ydoneè quod, niſi dictus Carolus primogenitus faciat pacem eidem Alfonſo & Jacobo fratri ſuo, de qua ſint contenti iidem Alfonſus & ejus hæredes, vel niſi redierit ad Carcerem ipſius Alfonſi, infra tres annos poſt liberationem ſuam, & quod Eccleſia non faciat guerram Alfonſo prædicto, vel Jacobo fratri ſuo, vel hæredibus eorumdem, nec terris quas hodie tenent & poſſident, nec juvabit prænominatum Carolum primogenitum, nec nocebit eidem Alfonſo, nec Jacobo fratri ſuo, nec hæredibus eorumdem, nec terris quas hodie poſſident ex aliqua cauſa; & ſi iſtam ſecuritatem non procuraverit, nec fieri fecerit, A.D.1288. Edv. 1. cerit, infra unum annum, poſt deliberationem ſuam, ut præmittitur, amittat quinquaginta milia Marcarum argenti, quæ applicentur eidem Alfonſo & hæredibus ſuis: quam quidem pecuniam aſſecuret per Regem Anglorum illuſtrem, ante ſui liberationem, in poſſe ipſius Alfonſi & hæredum ſuorum, ſub ſecuritate de qua iidem Alfonſus & hæredes ejus ſunt contenti; ſalvo quod, ſi infra dictos tres annos pacem fecerit eidem Alfonſo & Jacobo, & hæredibus ſuis, de qua idem Alfonſus & ejus hæredes pacati exiſtant, vel ad Carcerem ſæpedicti Alfonſi, vel hæredum ſuorum redierit, dicta ſecuritas, ratione præfatæ pœnæ, ſit abſoluta, & ipſe Carolus primogenitus abſolutus à pœnæ incurſione prædictæ.

Item, ſi prætactus Carolus primogenitus, infra tres dictos annos, pacem non fecerit præfatis Alfonſo & Jacobo fratri ſuo & hæredibus ſuis, pro ſe & Eccleſia Romana, & pręfatis Franciæ & Aragoniæ Regibus, de qua dicti Alfonſus & ejus hæredes pacati exiſtant, vel niſi redierit ad Carcerem ejuſdem Alfonſi vel hæredum ipſius, hoſtagia omnia, per ipſum Carolum primogenitum data, & terra Provinciæ ſint incurſa in poſſe dictorum Alfonſi, vel hæredum ipſius, ad faciendum de eis ſuas liberas voluntates; ſalvis ipſis obſidibus vita & membris; & ſalvo quod, ſi contingeret ipſum Carolum primogenitum mori, infra dictos tres annos, &, occaſione ipſius mortis ſupervenientis, non poſſet pacem facere, ut prædicitur, hoſtagia per ipſum data, & terra Provinciæ non ſint incurſa in poſſe dictorum Alfonſi, & hæredum ipſius; ſed dicti obſides remaneant & ſint ſub obligatione ſua & ejus Dominio tamdiu, donec ipſum negotium per pacem, de quâ præfati Alfonſus & hæredes ſui pacati exiſtant, fuerit conſummatum; ſalvis eiſdem obſidibus vita & membris; &, quantumcumque differatur pacis perfectio, fiet reſtitutio de hoſtagiis poſt pacis perfectionem.

Item, præfatus Alfonſus aſſecuret, per jam dictum Regem Anglorum, quod A.D.128 Edv. 1. compleat ſæpefato Carolo primogenito, & ejus hæredibus, omnia quæ ſibi promittit; prædicto tamen Carolo primogenito complente etiam dicto Alfonſo, & ſuis hæredibus, quæ ſibi in ſua liberatione promittit.

Item, ſæpefatus Carolus primogenitus promittet, cum juramento, corporaliter præſtando, prædictis Alfonſo & ejus hæredibus, ante ſui liberationem, & etiam poſtquam fuerit cum Rege Anglorum prædicto, infra triduum, quod faciet pacem eidem Alfonſo, & Jacobo fratri ejus, ac hæredibus eorumdem, pro ſe, & Romana Eccleſia, necnon & Franciæ & Carolo Aragoniæ Regibus memoratis, de qua dicti Alfonſus & hæredes ipſius ſint pacati, vel redibit ad Carcerem dicti Alfonſi, vel hæredum ſuorum, infra triennium poſt liberationem ſuam; & quod infra ſpatium ejuſdem triennii nichil pati contrarium procurabit, neque per ſe, neque per alium, aut tractando de prædictorum Alfonſi & Jacobi, vel hæredum ipſorum incomodo, quantum ad perſonas, & bona & terras, & alia, quæ ipſi tenebunt & poſſidebunt tempore liberationis Caroli primogeniti ſupradicti, aut moleſtias per ſe vel per alios inferendo, aut conſpirationes aliquas contra eos vel eorum aliquem faciendo, aut fieri permittendo, ubi ipſe per ſe, vel alium machinamenta hujuſmodi poterit impedire.

Item, dictus Carolus primogenitus promittit, & jurabit, ante ſui liberationem, quod complebit, & fieri faciet, terminis in hoc ſcripto contentis, omnia quæ ſuperius ſunt expreſſa, & quod juramenta & omnia pacta, in præſentis ſcripti annotatione contenta, renovabit infra triduum poſtquam fuerit cum Rege Anglorum illuſtri, quod, ſi non, faceret, ſit infamis & perjurus, & nunquam honore Regio potiatur, vel Regio nomine nominetur.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum Id. Martii, Pontificatûs noſtri anno primo.

De conditionibus, ſub quibus Carolus Princeps Salernitanus a Carcere Alfonſi Regis Aragoniæ liberari debet.

A.D.1288. An. 16. E. 1. L. B. f. 132. a. penes Camerar. NOverint univerſi quod nos, Alfonſus, Dei gratiâ, Rex Aragoniæ, Majoricæ & Valentiæ, ac Comes Barch. ad inſtantiam & requiſitionem ſereniſſimi Principis, Domini, Edwardi, Regis Angliæ illuſtris, volumus, concedimus & approbamus quod A.D.1288. inclitus vir, Dominus Karolus, Princeps Salernitanus, hoſtagietur & liberetur ſub conditionibus infraſcriptis.

Ponantur in poſſe Domini Alfonſi Regis Aragoniæ, & hæredum ipſius, pro

.D. 1288. dv. 1. A.D. 1288. Edv. 1.

obſidibus, tres filii primogeniti Principis Salernitani & Dominæ Principiſſæ Uxoris ſuæ; duo ſcilicet Majores poſt primogenitum ante liberationem, *&c. prout in anno ſuperiore, de datâ 25 Julii.*

In quorum teſtimonium præſens ſcriptum ſigilli noſtri munimine fecimus roborari.

Actum apud Cæſarauguſtam tertio Nonas Aprilis, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo octavo.

Litera ab Univerſitate Bononienſi Regi petitoria.

.D. 1288. n. 16. E. 1. x Bundel. revium & iterarum Turri. A.D. 1288.

GLorioſiſſimo Domino, Edwardo, illuſtriſſimo Angliæ Regi, Odo de Caſali Ordinarius in Eccleſia Majori Mediolanenſi, & Lego Ceothonicus Comes, Rectores Univerſitatis Scolarium, tam in Civili, quàm Canonico Jure, in Bononiæ Civitate ſtudentium, ipſaque Univerſitas tota, Collegium & Scolares, cum perpetua recommendatione ſeipſos.

Habet certum Profeſſio Chriſtiana, quæ Sanctæ Sanctionis imperio profitetur, quod eſt Bononiæ Civitas alumpna Scolarium, & Mater rudibus volentibus erudiri, per Theodoſium Cæſarem ſpecialis ſtudii muneribus adoptata.

Nam humanæ leges hic militant, & compeſcentes arbitrii libertatem, concedunt honeſtum, contrarium ſatius prohibentes.

Huc ergo Scolares & Clerici, contemptis terrarum mariſque periculis, undecumque profecti, ut gaudeant, poſt laborum vigilias, divitiis diſciplinæ, tanquam infantes ſinu Civitatis ipſius materno recipiuntur affectu, & bajulati à Bononienſibus Civibus, tamquam fratres, ab ipſa infantia uſque ad ſtudii Gad, in virilis tandem ſcientiæ robur evadunt.

Meritò itaque Cives reputamus fratres noſtros, Patres & Dominos, in eorum paſſionibus compatientes illis, & in doloribus condolentes, in quibus dilectionis qualitas.

Sane nobilem virum, Dominum Bonifacium de Langlano, Bononiæ Canonicum, nepotem, doctæ recordationis, Domini Octaviani, Sanctæ Mariæ in via lata Diaconi Cardinalis, in detentione penſionis annuæ triginta Marcharum ſterlingorum, eidem debitæ in Eccleſia de Syntlingdon Lincolnienſis Dioceſis, per diſcretum virum, Dominum Radulphum de Hyngan, familiarem veſtrum potentem, & karum, ſicut ipſius nobilis narratione percepimus juſtitiam moleſtari.

In cujus moleſtatione, ſuorum meritorum exigentiâ, loquentes ſub Chriſti teſtimonio, plurimum conturbamur; cum illum, præ cæteris Bononiæ Civibus, ad Univerſitatis noſtræ, omniumque noſtrûm ſingulariter, honores & commoda, ſuper impendimus expeditum, ſitque ejus liberalitas tam induſtria, & induſtria liberalis, quod ejus operâ ſuos natos ad placitura quæque alliciunt & conformant.

Quamobrem, amantiſſime Princeps, præfatus familiaris veſter hæc, ſub veſtri licet ignorantis fortitudine brachii, perficere creditur à pluribus, Majeſtati veſtræ, de qua plene confidimus, quantum valemus devotiſſime ſupplicamus, quatinus juſtitiam, quam indeſinenter coluiſſe dicimini, de more ſolito diligentes, velitis eundem Dominum Radulphum inducere, ſi quæ in eo turpis quævis obſtinatio fuerit, velut honori veſtro congruat, efficaciter cogere ad ſatisfactionem memoratæ penſionis pacificè dicto nobili exhibendam, tam pro præterito, quàm futuro; ita quod eidem, de illo, nullum coram Deo vel hominibus remaneat jus querelæ; præſertim cum iſta non ſolum in ſui læſionem honoris, quinimo & veſtri, ut cum reverentiâ veſtrâ loquamur, & infamiam dici poſſint.

Porro, penes vos intercedere debent, pro dicto Bononienſi Cive, multarum impendia gratiarum, quas Scolares & Clerici, omneſque veſtri regnicolæ tranſeuntes, videntibus nobis, in Civitate Bononiæ cotidie recipiunt affluenter; & antiquæ devotionis & reverentiæ ſpecialis memoria, quam Cives Bononiæ, totumque Commune ad vos & prædeceſſores veſtros ferventem habent, & ſemper habuiſſe feruntur; in quos revera, quicquid ſuo Civi fuerit exhibitum, tranſfundetur.

Ex noſtrâ vero parte, à quibus nulla præviavere ſervitia, nichil pro noſtrarum exauditione precum allegare valemus, niſi quod à Majeſtate veſtra, quam famoſæ liberalitatis exaltat præconium, de prædictis donum gratiſſimum & ſpecialem gratiam imploramus; non offerentes

A.D.1288. Edv. 1.

rentes nos vobis, qui veſtri ſumus, & eſſe volumus fideles, devoti & perpetui debitores.

A.D.1288. Edv. 1.

Dat. Bonon. duodecimo Kal. Maii, primæ Indictionis.

Bulla, per quam Regem Angliæ hortatur Papa ad ſolutionem cenſus faciendam de tribus annis.

A.D.1288. *An.* 16. *E.* I. *Ex Autogr.*

NIcolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ Illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Honorem tuum, fili cariſſime, decere credimus, ac tuis & Regni tui profectibus expedire, ut, quod juſte debes ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Matri tuæ, ſic promptus exolvas quod gratiam acquiras ex debito, & commendari mereatur Celſitudo Regia ex affectu.

Cum igitur cenſus annuus mille Marcarum ſterlingorum à te, ſicut nôſti, eidem Romanæ Eccleſiæ debeatur, ac, felicis recordationis, Honorius Papa quartus, Prædeceſſor noſter, ſuper ſolutione ipſius cenſûs, de tribus annis debiti, facienda à te, ſub certa forma tibi direxerit ſcripta ſua, & nondum Cameræ ſedis Apoſtolicæ de dicto cenſu, pro eiſdem tribus annis, ſatisfactum exiſtat,

A.D.1288.

Serenitatem Regiam requirimus & rogamus attentè, per Apoſtolica tibi ſcripta mandantes, quatinus cenſum ipſum, pro eiſdem tribus annis, jam præteritis, & etiam pro duobus ſequentibus, terminandis in proximo futuro Feſto beati Michaelis, dilecto filio Magiſtro Giffredo, Cameræ noſtræ Clerico, in Angliâ commoranti, has tibi litteras præſentanti, noſtro & Eccleſiæ prædictæ nomine facias integrè & liberaliter aſſignari; ita quod nos, id gratum habentes, Magnificentiam tuam poſſimus exinde meritò commendare.

Dat. Rom. apud Sanctum Petrum quarto Kal. Maii, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo canabeo.

De Petitione ad Regem a Domino Matthæo Diacono Cardinale, pro Neapoleone Conſobrino ſuo.

A.D.1288. *An.* 16. *E.* I. *Ex Bundela Brevium & Literarum in Turri.*

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, dilecto conſanguineo & fideli ſuo Edmundo Comiti Cornubiæ, tenenti locum ſuum in eodem Regno, ſalutem.

Petitionem, quam venerabilis Pater & amicus noſter kariſſimus, Dominus Matthæus, Dei gratiâ, Sanctæ Mariæ in Porticu Diaconus Cardinalis, pro Neapoleone conſobrino ſuo Canonico Lincoln. nobis tranſmiſit, vobis mittimus præſentibus interclusam.

Et, quia merita Cardinalis prædicti, qui nobis extitit ſemper gratus, apud nos in hiis, quæ poſſumus, gratiam & favorem expoſcunt, vobis mandamus quod, habita ſuper hoc deliberatione cum venerabili Patre J. Elyenſi Epiſcopo Theſaurario noſtro (cui tranſcriptum Petitionis deſtinamus ejuſdem) dicto Neapoleoni, de Petitione prædicta, curetis celerioris juris remedio, quo poteritis, ſubvenire; ita quod ipſe inſtantiam Cardinalis prædicti ſibi ſentiat, ut appetimus, profuiſſe: Et hoc nullatenus omittatis.

A.D.1288.

Dat. ſub privato ſigillo noſtro, apud Burgum Reginæ, primo die Maii, anno Regni noſtri ſextodecimo.

Dorſo. Concordati ſunt.

Bulla Regi gratulatoria de ſoſpitate ejus, ac etiam commendatoria pro Terra ſancta, & pro liberatione Caroli Principis Salernitani.

A.D.1288. *An.* 16. *E.* I. *Ex Autogr.*

NIcolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Anglorum illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

A.D.1288.

Regiæ Celſitudinis litteras, quas nuper

.D. 1288. A.D. 1288. Edv. I.

nobis dilectus filius nobilis vir, Gilbertus de Brigdeſala, Nuncius tuus, lator præſentium, attulit, libenter & affectuoſè recepimus; & tam quæ continebantur in illis, quam quæ coram nobis, ex parte Regia, dictus Nuncius proponere voluit, intelleximus diligenter; gaudentes quamplurimum & exultantes in Domino, qui Regibus dat ſalutem, quod, ſicut noſtris ſenſibus ejuſdem Nuncii gratiſſima patefecit aſſertio, perſona Regia, quam in viſceribus gerimus caritatis, ſupernæ gratiæ opitulatione favente, beneficio fruitur ſoſpitatis.

Excluſit quippe Nuncii prælibati relatio turbationis non modicæ nubilum, quod noſtri præcordiis ingratus, præveniens de ſtatu Regio rumor intulerat, præconceptis doloribus metam dedit.

Sane, fili, non ignoramus, quin potius certi ſumus, quod Magnitudinis Regalis ſinceritas uberem de perſonæ noſtræ concepit promotione lætitiam, cum ſic erga Romanam Eccleſiam, quam veluti benedictionis & gratiæ filius revereris ut matrem, tuæ devotionis fervet affectus, quod, proſperum ſemper ſtatum ejus deſiderans, & in ipſius vacatione turbaris, ac in proviſione illius imbre copioſo perfunderis gaudiorum.

Cæterum Terræ ſanctæ negotium cordi potiſſimè gerimus, tanto ampliùs ejus promotionem votivam & celerem cupientes, ac intendentes ſollicitioribus ſtudiis ad eandem, quanto diutius, non abſque Chriſtianitatis obprobrio, terra ipſa, cujus anguſtiis & preſſuris paterna affectione compatimur, tetrâ extitit nube calamitatis obducta.

Commendamus autem Regiæ benignitatis affectum, quem, non ſine laudum ſonoro præconio, pro liberatione cariſſimi in Chriſto filii noſtri Caroli primogeniti, claræ memoriæ, C. Regis Siciliæ concepiſti; Excellentiam Regiam ſollicitantes attentius & hortantes quatinus, pro divinâ & Apoſtolicæ ſedis reverentiâ, Regiique honoris augmento, affectum hujuſmodi, ſalvo honore Dei & Eccleſiæ, ac bono ſtatu ejuſdem primogeniti, & hæredum ſuorum, ſollicite proſequaris; ut, cooperante ſummi Regis clementiâ, optatum exitum tua curioſa ſolertia ſortiatur.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum Kal. Maii, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo canabeo.

Litera Regis Franciæ de ſalvo conductu pro Rege Angliæ.

.D. 1288. 16. *E.* 1. B. *f.* 47. Came- A.D. 1288.

Philippus, Dei gratiâ Franciæ Rex, amicis & fidelibus ſuis univerſis, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem & dilectionem.

Notum facimus quod nos egregium Principem, cariſſimum conſanguineum & fidelem noſtrum, Edwardum, Dei gratiâ, illuſtrem Regem Angliæ, Dominum Hiberniæ, & Ducem Aquitaniæ, qui ad has partes Regni noſtri, ut inſimul nos videremus, ad requiſitionem noſtram venit, & ad diverſa Regni noſtri loca ſe transferre proponit, in noſtro conductu ſuſcipimus eundo, morando, ac inde, ad quaſcunque partes voluerit, redeundo;

Unde vobis omnibus & ſingulis mandamus quatinus ipſum, cum Comitiva ſua, per Regnum noſtrum & poteſtatem noſtram ſalvo & ſecure conducatis, & conduci faciatis, ad ſalvamentum & liberationem ipſius & ſuæ Comitivæ efficaciter intendentes, ſi opus fuerit, & ex parte ipſius ſuper hoc fueritis requiſiti:

Præſentibus uſque ad Sanctum Paſcha Domini, proximo futurum, quod erit anno ejuſdem milleſimo ducenteſimo octogeſimo nono, ſuo robore duraturis.

Actum Aurel. in Vigilia Pentecoſt. anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo octavo.

Bulla Regi rogatoria, quod, ejus miniſterio, Carolus Princeps Salernitanus, plenariæ libertati reſtituatur.

A.D. 1288. *An.* 16. *E.* 1. B. *f.* 131. *b.* Penes Camear. A.D. 1288.

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

A Regali memoria non credimus excidiſſe, quod, felicis recordationis, Honorio Papæ, prædeceſſori noſtro, varia pacta & conditiones, dudum tractata, ut dicebatur, & inita ſuper liberatione

A.D. 1288. Edv. I.

dilecti filii, nobilis viri, Caroli primogeniti, claræ memoriæ, Caroli Regis Siciliæ, præſentata fuerunt;

Quibus idem Prædeceſſor recenſitis plenius & inſpectis, & comperto denique quod illa in derogationem grandem Honoris Eccleſiæ Romanæ, ac ejus, & ipſius primogeniti, hæredumque ſuorum grave præjudicium, multum opprobrium & læſionem multiplicem redundabant, pacta & conditiones prædicta, de fratrum ſuorum conſilio, reprobavit expreſſe.

Cumque poſtmodum, per ejuſdem Prædeceſſoris obitum, Apoſtolica ſede vacante, quædam ex præmiſſis pactis & conditionibus, ac nonnulla alia Collegio Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium præſentata & oblata fuiſſent, prædictum Collegium, deliberatione ſuper ipſis inter ſe habita diligenti, ea, utpote memoratæ Eccleſiæ, ac primogeniti, & hæredum ejus prædictorum, honori contraria, nullatenus admittere voluerunt. Noſque demum, ad apicem ſummi Apoſtolatûs, divina diſpoſitione aſſumpti, eadem pacta & conditiones, quæ dicto Collegio præſentata fuerunt, ſuper liberatione præfati primogeniti, noſtris auribus intimata, non duximus ex juſtis cauſis, quas tibi ſcripſiſſe recolimus, admittenda.

A.D. 1288. Edv. I.

Verumptamen, quia ipſius Caroli detentio nobis admodum eſt moleſta, ejuſque afflictio graviter nos perturbat, nec mirum, cum ipſum, utpote ipſius Eccleſiæ peculiarem filium, inter privatæ dilectionis contineamus amplexus, ejuſque libertatem, quantum cum Deo poſſumus, ferventer quæramus, & liberationem ferventiùs affectamus;

Celſitudinem Regiam attente rogamus & hortamur in Domino Jehu Chriſto, quatinus, cum pro tractanda liberatione dicti primogeniti varios ſumptus ſuſtinueris, ut intelleximus, & labores, a proſecutione hujuſmodi negotii non deſiſtas, ſet per honeſtos modos & licitos, & etiam Honori Eccleſiæ congruos, ut effectum conſequatur optatum, interponas ſollicitè ac efficaciter partes tuas; ita quod, tuo miniſterio, idem primogenitus, faciente qui poteſt, reſtitui valeat plenariæ libertati.

Dat. Reat. ſeptimo Kal. Junii, Pontificatûs noſtri anno primo.

Bulla Regi rogatoria pro Alfonſo filio fratris Valaſci Gometii de Portugalia.

A.D. 1288. *An.* 15. *E.* I. *Ex Autogr.*

NIcolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Regiæ devotionis ſinceritas ſic erga Romanam Eccleſiam fervet, ut credimus, quòd preces noſtras promptus excipias, eaſque libenter ſtudeas adimplere.

Sane dilectus filius frater Valaſcus Gometii de Portugaliâ, ordinis Minorum, in noſtra propoſuit præſentia conſtitutus, quòd olim, dum adhuc in ſeculo moraretur, filium quendam, nomine Alfonſum, ex legitimo thoro ſuſcepit, qui manſionem in terrâ, Regio ſubjectâ Dominio, cum nonnulla bona in illâ obtineat, dicitur elegiſſe.

A.D. 1288.

Rogamus itaque Celſitudinem Regiam, & hortamur attentè, quatinus præfatum Alfonſum, qui fidelis eſſe proponitur, & devotus, habeat bonitas Regia pro noſtrâ, & Apoſtolicæ ſedis reverentiâ, in ſuis juribus favorabiliter commendatum; ita quòd exinde laudis tibi proveniat titulus, noſque devotionem Regiam non immeritò commendemus.

Dat. Reat. Id. Aug. Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo canabeo.

Proteſtatio, per Regem Angliæ facta, quod, quamvis Jacobum appellat Regem Siciliæ, eum tamen nollet pro ejuſdem Regni Rege haberi.

A.D. 1288. *An.* 16. *E.* I. *L. B. f.* 121. *b. penes Camerar.*

IN nomine Domini, Amen.

In præſentia mei Notarii & teſtium ſubſcriptorum magnificus Princeps, Dominus Edwardus, Dei gratiâ, illuſtris Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitanniæ proteſtatus fuit puplicè & expreſsè, quòd per denominationem Regiam, Egregio viro Domino

A.D. 1288.

Domino

A.D. 1288. Edw. I.

Domino Jacobo, nato Domini Petri quondam Regis Aragon. de Regno Siciliæ, in tractatibus, ſuper liberatione magnifici viri, Domini Karoli Principis Salernitani, apud Oleronem & Jaccam habitis, tractatuum hujuſmodi inſtrumentis aſcriptam,

Suæ intentionis non extitit, nec exiſtit ipſum Dominum Jacobum dicti Regni Siciliæ appellare ſic Regem, quòd pro Rege ipſius Regni Siciliæ habeatur,

Nec quod, per denominationem eandem, Eccleſiæ Romanæ juri, vel dicti Principis, aut cujuſquam alterius aliqualiter derogetur:

Nec etiam ut eiſdem Regi, Eccleſiæ, Principi, aut eorum conſiliariis denominationes hujuſmodi ad vitium impingi valeant quomodolibet, ſive culpam; præſertim cum ipſæ denominationes ex animo non proceſſerint, ut eſt dictum.

Proteſtatus eſt inſuper idem Dominus Rex Angliæ quod, ſi forſan memoratus Princeps, in quibuſcumque inſtrumentis aut litteris, contingentibus liberationis ſuæ jam dictæ tractatus, dictum Dominum Jacobum Regem Siciliæ nominaverit, vel fecerit, ſeu faciat in poſterum nominari, id fecit, & faciet abſque ſua voluntate, conſilio & aſſenſu.

Actum apud Jaccam in Aragon. anno a Nativitate Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo octavo. Indictione prima. Pontificatûs Domini Nicholai Papæ Quarti anno primo. Decima quinta die, intrante menſe Septembri, in domibus, in quibus hoſpitabatur Dominus Rex Angliæ memoratus.

Præſentibus venerabilibus Patribus Dominis,

Bonifacio Ravenaten,
Petro Montis Regalis,
Johanne Eboracen. Archiepiſcopis, &
Roberto Bathonien. & Wellen. Epiſcopo:
Ac nobilibus viris Dominis Henr. Com. Lincolniæ,
Otone de Grandiſono, &
Johanne de Sancto Johanne.
Et diſcretis viris, Magiſtris Johanne de Laſci Cancellario Eccleſiæ Ciceſtren.
Johanne Lovel,
Et nonnullis aliis Teſtibus ad hæc vocatis ſpecialiter & rogatis.

Et ego Johannes Erturi de Cadamo, Apoſtolicæ ſedis Notarius pupplicus, hiis omnibus interfui, propriâ manu ſcripſi, & de mandato præfati Domini Regis Angliæ, in hac parte ſpecialiter michi facto, præmiſſa, ad pleniorem evidentiam eorumdem, rogatus, mei ſigni annotatione, in hanc pupplicam formam redegi.

Procuratorium Civitatis Jaccæ, ad jurandum quod inducant Alfonſum Regem Arragoniæ ut compleat omnia tangentia Liberationem Caroli Principis Salernitani.

A.D. 1288. A. 16. E. 1. L.B.f.137.a. penes Camerar.

IN nomine Domini, Amen.

In præſentia mei Notarii & teſtium ſubſcriptorum, Petrus Couyardi Juſtitia Civitatis Jaccæ, & Jurati & Conſiliarii ac Univerſitas ejuſdem Civitatis, ante majorem Eccleſiam ejuſdem Civitatis more ſolito congregati, fecerunt, conſtituerunt, & ordinaverunt unanimiter & concorditer, Johannem Arthol & Petrum Aldegarii, eorum Procuratores & Sindicos ſpeciales, & quemlibet eorum in ſolidum,

Ad promittendum nomine & pro parte ipſorum, & cujuſlibet eorumdem, de ipſa Civitate, & jurandum, in animas omnium prædictorum, & cujuſlibet eorumdem, quod ipſi, omnes & ſinguli, fideliter facient poſſe ſuum quod magnificus Princeps Dominus Alfonſus, Dei gratiâ, illuſtris Rex Aragoniæ, Majoricæ, & Valentiæ, ac Comes Barchinonæ, faciet & complebit omnia & ſingula promiſſa, per eum facienda, quæ continentur in inſtrumentis conventionum, factarum pro liberatione egregii viri, Domini Karoli, Principis Salernitani;

Tam in tractatu apud Oleronem habito, quàm in conventionibus ſcriptis manu Magiſtri Johannis de Cadamo, tam de reſtitutione pecuniæ & obſidum, quàm generaliter de omnibus & ſingulis, quæ continentur debere fieri per Dominum Regem Aragoniæ ſupradictum, & ſuos, tam magnifico Principi, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ illuſtri, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitanniæ, A.D. 1288. Edv. I. taniæ, quàm Principi memorato, & ſuis; prout in Inſtrumentis dictarum Conventionum plenius continetur.

Actum eſt hoc 14. Kalend. Octobr. anno Dom. 1288.

Præſentibus & ad hoc vocatis Teſtibus, Domino Johanni Petri de Percuſa, portario Domini Regis, & Domino Garſſia Brandreſii, & me Michaele de Sola, publico Curiæ Civitatis Jaccæ pro Domino Rege Notario, qui prædictis omnibus interfui, & de mandato omnium prædictorum hanc Cartam ſcripſi, & in formam publicam redegi, & huic ſignum meum aſſuetum appoſui, & per litteras eam diviſi. A.D. 1288. Edv. I.

De Promiſſis Principis Salerni minime impletis, de Conditionibus liberationis ſuæ non obſervatis, ac proinde de Rege Aragoniæ ad eundem, in Carcerem redditurum, recipiendum parato.

A.D. 1288. An. 16. E. I. L. B. f. 155. b. penes Camerar.

SEreniſſimo & excellentiſſimo Principi, Domino Karolo, Dei gratiâ Regi Jeruſal. & Siciliæ, Ducatus Apuliæ, & Principatus Capuæ, Andegaviæ, Provinciæ, & Forch. Com. Hugo, Miſeratiône divina, Cæſaraug. Epiſcopus ſalutem, cum omni reverentia, & paratam ad ejus obſequia voluntatem.

Noverint veſtra Celſitudo Regia me, tam apud illuſtrem Regem Aragon. quàm apud Barones, Milites ac Cives Aragon. ac Cataloniæ, diligenter & efficaciter laboràſſe, & ab ipſis obtinuiſſe, quod, in hac generali Curiâ Montis Soni, eligerentur Nuncii Magni Viri, qui ex parte Regis & Regni totius ad Dominum Jacobum mitterentur, ut ab ipſo penitus obtinerent quod tractatum pacis, quem Ego ex parte veſtræ Excellentiæ in ſcriptis attuleram, approbaret:

Set, ecce! ſupervenerunt Nuncii veſtri, latores præſentium, cum legatione, ipſis ex parte veſtrâ impoſitâ, quod Rex prædictus pararet ſe ad recipiendum vos, in Captionem ipſius redire volentem, & ad reſtituendum vobis Obſides, & pecuniam, pro veſtrâ libertate, ipſi Reg. Aragon. obligata. A.D. 1288.

Et, ex hoc, R. & omnes Barones, Milites, atque Cives prædicti, in tantam deſperationem pacis & Concordiæ devenerunt, quod à deſtinandis ad Dominum Jacobum in Scicil. Nunciis ſupradictis penitus deſtituerunt; reputantes in omnibus, quæ promiſiſtis eidem Regi Aragon. cum nichil eorum adimpleveritis, ſe deluſos; & me, qui veſtram liberationem efficaciter procuravi, & qui fidelitatem veſtram ac bonum propoſitum, quod habebatis ad pacem, multotiens prædicavi, mendacem reputant, & inde habent plurimum me ſuſpectum.

Parat autem prædictis R. Obſides & pecuniam, quæ vobis ad Carcerem ſuum redeuntibus, reſtituat, ut promiſit.

Plura dominationi veſtræ ad præſens non ſcribo; ſet me veſtræ gratiæ recommendo.

Dat. in Monte Sono 14. Kalend. Novembr.

Litera ab Alfonſo Rege Arragoniæ ad Carolum Regem Jeruſalem, alias dictum Principem Salerni de Reditu in carcerem.

A.D. 1288. An. 16. E. I. L. B. f. 155. b. penes Camerar.

ILluſtri & Magnifico Principi, Conſanguineo ſuo Cariſſimo, Domino Karolo, Dei gratiâ, Regi Jeruſal. Andegav. Provinciæ & Forth, Comiti, Alfonſus, per eandem gratiam, Rex Aragon. Majoric. ac Valent. ac Comes Barchon. ſalutem & ſinceræ dilectionis effectum.

Meminimus veſtras, non eſt diu, litteras recepiſſe, ut venerabili Cæſar-Auguſtinen. Epiſcopo, ac Religioſo Abbati Sinaque ex parte veſtræ amicitiæ crederemus, qui nobis quendam Tractatum pacis & concordiæ in ſcriptis, veſtro ſigillatum ſigillo ſecreto, ex parte veſtræ Celſitudinis præſentârunt; cum inſtantia nos rogantes ut tractatum illum ad effectum perduci efficaciter curaremus; &, quod, propter ardua negotia, quæ habebatis neceſſariò expedire, A.D. 1288.

non

A.D. 1288. Edv. 1.

non poteratis attendere ac complere ea, quæ uſque ad Kalend. Novembr. complere & attendere promiſiſtis, Rogabatis quod vellemus vobis præfatum terminum prorogare.

Nos autem, de fidelitate ac dilectione veſtra ſperantes, ſuper utroque, juxta votum veſtrum, ut credimus, quantum potuimus, & in nobis fuit, per litteras noſtras patentes impendimus per præfatum Abbatem, veſtrum Nuncium ſpecialem, uſque ad Kalend. Madii vos prorogando ab hiis quæ complere debebatis in Calend. Novemb. juxta petitionem prædictorum Nunciorum, prout in prædictis litteris, per prædictum Abbatem, per vos nobis miſſis plenius continetur.

Nunc vero, congregatâ per nos, apud Montem Sen. Aragon. & Catalan. Curia generali, & ea, inter cætera, quæ ſuper tractatu pacis reſcripſeramus vobis, demandaremus effectui, Sacriſta Aquen. ac R. de Borbo Miles nobis veſtras litteras de credentia præſentârunt, nobis ex parte veſtra dicentes quod vos, ad Captionem noſtram redire volentem, nos recipere pararemus.

De quibus nos, quamplurimum adjurantes, requiſivimus ſupradictos Sacriſtam & Militem, ſi ſuper requiſitione prædictâ nobis faciendâ procuratores à vobis fuerant inſtituti, vel ſi legationem illam habebant in ſcriptis, pupplicis vel privatis, veſtro vel alio Sigillo autentico ſigillatis;

A.D. 1288. Edv. 1.

Qui reſponderunt apertè quod nec ad hoc Procuratores fuerant inſtituti, nec legatio præfata eiſdem data fuerat in ſcriptis pupplicis vel privatis.

Unde nos, de prædictis quod de veſtra voluntate procederent merito dubitantes, deliberavimus per noſtros Nuncios, quos ad vos volumus mittere, de voluntate veſtra de prædictis fieri certiores;

Set quia Nuncios ad vos mittere tute nequivimus, per quendam ſcutiferum Filiorum veſtrorum deliberavimus vobis ſcribere ſupradicta; dubitantes quod ad veſtram notitiam perveniat ſupradicta prorogatio per nos facta.

Ideoque amicitiam veſtram rogamus quantum velitis nos certificare per veſtras litteras, & per Procuratores veſtros, ſive Nuncios ſpeciales, de omnibus ſupradictis; ad hoc ut poſſimus nos parare vos recipere; & vobis complere ea, quæ per nos complenda fuerint, juxta Conventiones inter nos & vos initas, ſive pacta.

Dat in Monte Seno 12. Kalend. Novembr. anno Dom. 1288.

Aſſecuramentum pro Rege Angliæ per Alfonſum Regem Arragoniæ, quod ad Viſtam ſalve & ſecure veniat.

A.D. 1288. An. 16. E. 1. L. B. f. 134 b. Penes Camerar.

Noverint Univerſi, præſentem paginam inſpecturi, quod nos, Alfonſus, Dei gratiâ, Rex Aragon. Majoric. & Valent. ad Comes Barch. damus & concedimus vobis magnifico ac excellentiſſimo Principi, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Anglorum illuſtri, Domino Yberniæ ac Duci Aquit. guidaticum & aſſecuramentum pro vobis, & omnibus Baronibus, Militibus, & aliis Hominibus terræ veſtræ;

Ita quod vos, cum Prælatis, Baronibus, Militibus, & aliis Hominibus, & omnibus rebus veſtris, & omnibus aliis, quæ ducetis vobiſcum, poſſitis nobiſcum viſtam habere ſalve & ſecure, in veniendo ad viſtam prædictam, ſtando ac redeundo de ipſa;

A.D. 1288.

Promittentes nichilominus veſtræ Celſitudini bona fide, quod, ſi aliquis vel aliqui vellent vos, ſeu veſtros, vel res veſtras, ſeu ea quæ vobiſcum adducetis, in veniendo ad viſtam prædictam, ſtando ac redeundo, offendere, vel gravare, nos, cum toto poſſe noſtro, vobis inde erimus defenſores, ac fideles & ſolliciti adjutores.

Dat. in Campo Francho. 12 Kalend. Novembr. anno Domini 1288.

In cujus rei teſtimonium præſentem cartam Sigillo noſtro majore juſſimus roborari.

A.D. 1288. Edv. I.

Guidaticum & Aſſecuramentum pro Rege Angliæ cum obſidibus quos Regi Arragon. intendit liberare apud Capmum Francum.

A.D. 1288. An. 16. E. I. L. B f. 134 b. Penes Camerar.

NOverint Univerſi quod nos, Alfonſus, Dei gratia, Rex Aragon. Majoric. & Valent. ac Comes Barch. cum teſtimonio præſentis paginæ, Sigillo noſtro majori pendenti munitæ, damus & concedimus vobis illuſtriſſimo Principi, Domino Edwardo, &c. Regi Angliæ, Domini Hiberniæ ac Duci Aquitanniæ, guidaticum ac ſecurum conductum;

Ita quod vos cum Filiis Nobilis Viri, Domini Karoli, Principis Salernitani, ac aliis, quos, pro obſidibus, nobis intenditis pro prædicto Principe liberare:

Et inſuper Archiepiſcopis, Epiſcopis, & Prælatis aliis, Comitibus, Baronibus, Militibus, Clericis, & præcipue Lodovico & Roberto Filiis prædicti Principis Salernitani, & aliis quibuſcumque, cujuſcumque conditionis, ſeu Nationis exiſtant, qui vobiſcum venerint, cum omnibus rebus veſtris pecunia, & palefridis quibuſcumque veſtris, & ſuis, poſſitis ſalve & ſecure intrare Regnum noſtrum Aragon. per totam terram noſtram, & ibi ſtare, & eſſe, & inde recedere, & ad partes veſtras redire, quandocunque vobis placuerit, ſine impedimento noſtro, & cujuſlibet alterius perſonæ:

Promittentes vobis bona fide quod vos & eos omnes, qui vobiſcum venerint, ut prædicitur, cum omnibus rebus, pecunia, & faleris quibuſcunque veſtris, & ſuis, ſalvabimus & cuſtodiemus, in veniendo, ſtando ac etiam redeundo; mandantes ſub pœna noſtræ gratiæ, omnibus officialibus & ſubditis noſtris, cujuſcumque conditionis exiſtant, quantum vos & veſtros, & eos omnes, qui vobiſcum venerint, cum rebus veſtris, & ſuis, omnibus & ſingulis, ut ſuperius eſt expreſſum, tractent & recipiant reverenter, & vos aſſocient ſi hoc eis duxeritis injungendum; prædictum guidaticum & ſecurum conductum inviolabiliter obſervantes. A.D. 1288.

Promittimus nichilominus veſtræ Celſitudini bona fide quod, ſi aliquis, vel aliqui vellent vos, ſeu veſtros, vel aliquem, ſeu aliquos ex prænominatis, quos vobiſcum ducetis, pro perſonis aut rebus, veniendo in Regnum noſtrum prædictum, ſtando ibidem, aut inde redeundo, offendere, vel gravare, nos, cum toto poſſe noſtro, vobis inde erimus defenſores, ac fideles & ſolliciti adjutores.

Dat. apud Campum Franchum Septimo Calend Novembr. Anno Domini 1288.

De prædicto Aſſecuramento per Civitates Cæſarauguſt. & Jaccæ laudato & approbato.

A.D. 1288. An. 16. E. I. L. B. f. 92. Penes Camerar.

NOverint Univerſi quod nos, Berengarius de Podio viridi, Philippus de Caſtro, Petrus Martini de Lina, Guilabertus de crudiliis, Bernardus de Angularia, Lupus de Gorrea, Petrus Garteſii de nuce, Petrus Maſſa de Ciliis, Rodericus de Fignerolis, Ramundus de Urgio, Johannes Carpata, & Gulielmus Durfortis, illuſtriſſimi Domini Alfonſi, Dei gratia, Regis Aragon. Conſiliarii, Arnaldus Aymerici & Johannes de Figeriis Civitat. Cæſar-Auguſt. Willielmus Deſſa, Gulielmus Aldegnerii & Raymundus Durandi, jurati Jaccæ, pro totâ univerſitate loci prædicti;

Attendentes quod Excellentiſſimus Dominus noſter, Dominus Alfonſus, Dei gratia, Rex Aragoniæ, Majoricarum, & Valentiæ, ac Comes Barchin, ducatum & aſſecuramentum præſtiterit vobis, illuſtriſſimo Domino Edwardo, Dei gratia, Regi Angliæ, & filiis illuſtris Karoli, Principis Salernitan. & aliis, quibuſlibet, pro obſidibus Domino Regi noſtro prædicto pro dicto Principe liberandis, & quibuſcunque Archiepiſcopis, Epiſcopis ac Prælatis aliis, Comitibus, Baronibus, Militibus, & aliis quibuſcumque, vobiſcum nunc venientibus apud Campum Franchum ſuper deliberatione Principis ſupradicti. A.D. 1288.

Idcirco, ex dicti Domini Regis Aragon. licentia & mandato, prædictum aſſecuramentum laudamus ac etiam approbamus, & unuſquiſque noſtrûm pro-

priis

A.D.1288. Edv. 1. priis juramentis promittimus obſervare, & pro viribus facere obſervari.

In cujus rei teſtimonium ſigilla noſtra præſenti Inſtrumento duximus apponenda.

Datum in Campo Francho 6. Kalend. Novembris, anno Domini 1288. A.D.1728. Edv. i.

Conventiones & Pacta habitæ apud Campum Francum inter Reges Angliæ & Aragoniæ & Principem Salernitanum ſuper liberatione prædicti Principis.

A.D.1288. An. 16. E. 1. L. B. f. 92. Penes Camerar.

IN Nomine Domini Amen.

In præſentia mei, Notarii & Teſtium ſubſcriptorum, magnificus Princeps Dominus Alfonſus, Dei gratia, illuſtris Rex Aragoniæ, Majoricarum, & Valentiæ, ac Comes Barchinon. fecit legi & recitari plenè ac diſtinctè, de verbo ad verbum, coram illuſtri & egregio viro Domino Karolo, Principe Salernitano, tractatum, dudum habitum apud Oleronem, inter Sereniſſimum Principem Dominum Edwardum, Dei gratia, Regem Angliæ illuſtrem, & dictum Regem Aragon. ſuper liberatione ipſius Principis Salernitani, & omnia & ſingula in Tractatu prædicto contenta:

Qui quidem Princeps, audito & plenè intellecto eodem Tractatu, de ipſo ac de ſingulis contentis in eo certioratus & informatus, conceſſit, laudavit, approbavit & ratificavit expreſſe omnes Articulos, Conventiones, pacta & Capitula omnia & ſingula, in Tractatu apud Oleronem habito contenta & conventa, prout in ipſo Tractatu plenius continetur, & illa juravit, ad Sancta Dei Evangelia, attendere & complere; detracto tamen articulo Treugæ annualis qui continetur in illo Tractatu: & exceptis, mutatis, detractis, additis, & declaratis quibuſdam capitulis & conditionibus inferiùs annotatis.

Sane quia ea, quæ in Tractatu prædicto continentur, quæ ante liberationem ipſius Principis, & in ipſa liberatione debebant fieri, occurrentibus quibuſdam impedimentis, nequaquam fieri poterunt, exceptâ traditione duorum filiorum dicti Domini Principis, ac traditione viginti trium milium Marcarum Argenti, in poſſe dicti Regis Aragon. faciendâ, demum inter Reges prædictos ordinatum extitit & conventum quod,

Pro traditione Raymundi Berengarii filii dicti Principis, qui erat in. Provinciâ; Ac pro Syndicatibus, homagiis ac Sacramentis, dicto Regi Aragon. ſeu ejus procuratori præſtandis: Et pro ſexaginta Obſidibus de Provincia, in poſſe tradendis Regis Aragon. ſupradicti, prout in prædicto Tractatu plenius continetur; necnon & pro reſiduis ſeptem millibus Marcarum Argenti, infra tres Menſes, à die liberationis dicti Principis, in poſſe tradendis Regis Aragon. memorati, A.D.1288.

Prædictus Rex Angliæ, pro ſecuritate omnium prædictorum, traderet triginta & ſex Nobiles & Barones, quorum nomina in alio ſcripto ſub Sigillo dicti Regis Angliæ continentur & quadraginta Burgenſes bonos & bene ſufficientes; ſeu alias perſonas æquivalentes illis viginti de quadraginta; quibus poſitis ſeu traditis reſtituantur illæ perſonæ æquivalentes poſitæ pro illis, quas idem Rex Angliæ in poſſe tradidit Regis Aragoniæ ſupradicti;

Ac nichilominus ipſe Rex Angliæ jurabit, ad Sancta Dei Evangelia, ſeu jurari faciet in animam ſuam, non recedere de partibus ſuis Ciſmarinis, ſcilicet de Vaſcon. Ageneſio, Xancton. Lemovicen. Petragoricen & Caturcinio, ſeu terris illis adjacentibus, donec omnia prædicta fuerit adimpleta; niſi forte ex aliqua juſta & neceſſaria cauſa ipſum Regem Angliæ oporteret ad partes alias ſe transferre:

Quo caſu idem Rex Angliæ tradet, pro ſecuritate omnium prædictorum, quatuor Barones, quorum nomina in alio ſcripto ſub ſigillo dicti Regis Angliæ ſimiliter conſcribuntur:

Ita quod omnes prædicti Obſides erunt pro omnibus ſupradictis Articulis obligati, videlicet pro ſupradicto Reymundo Berengarii filii dicti Principis; pro Syndicatibus; homagiis ac Sacramentis; pro Obſidibus de Provincia ponendis, & pro poſitione prædictorum ſeptem millium Marcarum, faciendâ præfato Regi Aragoniæ in termino ſupradicto.

Ad majorem autem cautelam & ſecuritatem, fuit inter Reges eoſdem conventum quod nobilis vir, Dominus Gaſto Vicecomes Bearn, obligaret eidem Regi Aragon. totam terram ſuam quam habet in Cathalonia, excepto Caſtro veteri de Roſanis cum terminis & pertinentiis

A.D.1286. Edv. I.

tinentiis ſuis, pro poſitione prædictorum ſeptem millium Marcarum Argenti in præfato termino faciendâ.

Item, fuit conventum & ordinatum inter præfatos Reges & Principem, quod ipſe Princeps teneatur obtinere Treugam trium Annorum, infra decem Menſes, à die liberationis ſuæ, à Sacroſancta Romana Eccleſia, ac magnifico Principe Domino Philippo, Dei gratia, Rege Franciæ illuſtri, ac egregio viro Domino Karolo fratre ſuo, & valitoribus ſuis in tractatu apud Oleronem habito comprehenſis; & in iſtis duobus Caſibus, ubi ſcilicet dictus Princeps prædictam Treugam trium Annorum infra prædictos decem Menſes non obtineret, vel niſi ad Carcerem dicti Regis Aragon. rediret, incidat in pœnam, in tractatu prædicto contentam, videlicet, quod amittat oſtagia omnia, terram Provinciæ, & quinquaginta millia Marcarum Argenti pro ſecuritate Eccleſiæ aſſignata.

Item, fuit inter eoſdem Reges conventum, quod illa quinquaginta millia Marcarum, pro filio primogenito dicti Principis obligata (de quibus, ſcilicet, debent ſtatim tradi viginta tria millia Marcarum Argenti, & reſidua ſeptem millium marcarum in termino ſupradicto, eidem Principi, vel hæredibus ſuis) nequaquam reſtituantur quanquam infra prædictos decem Menſes filium ſuum primogenitum traderet in poſſe Regis Aragon. prælibati; ſet remaneant apud ipſum Regem Aragoniæ obligata, tam pro treuga prædicta trium Annorum, quam pro ſecuritate Romanæ Eccleſiæ, de quâ in prædicto Tractatu agitur, obtinendis:

Et, in hoc caſu, ubi ſcilicet dictus Princeps filium ſuum primogenitum in poſſe dicti Regis Aragon. traderet dictus Rex Angliæ ab obligatione prædictorum quinquaginta millium Marcarum Argenti ſit penitus abſolutus; ita quod idem Rex Angliæ non niſi tantum in viginti millibus Marcarum Argenti eidem Regi Aragoniæ remaneat obligatus:

Pro quibus quidem viginti millibus Marcarum, in hoc caſu, eidem Aragon. Regi ſolvendis, præſtabit dictus Rex Angliæ, vel præſtari faciet in Animam ſuam, ad Sancta Dei Evangelia, juramentum, & obligabit ſe, & hæredes ſuos, ac bona ſua, cum teſtimonio publici Inſtrumenti, conſiliarii etiam ſui jurabunt facere fideliter poſſe ſuum quod idem Rex Angliæ ſervet & compleat ſupradicta,

Similem etiam obligationem, faciet idem Rex Angliæ pro ſeptuaginta millibus Marcarum Argenti eidem Regi Aragoniæ perſolvendis, ſi videlicet dictus Princeps non traderet infra decem Menſes filium ſuum primogenitum, & in pœnam incideret, in Tractatu, apud Oleronem habito, annotatam; prædictis tamen viginti millibus Marcharum in præfatis ſeptuaginta millibus comprehenſis:

A.D.128 Edv. I.

Pro quibus pœnis, ſi in ſuis caſibus committentur, ſolvendis, habeat dictus Rex Angliæ unum Annum à tempore pœnæ commiſſæ, videlicet, pro ſolutione medietatis ipſius ſummæ viginti millium Marcarum ſex Menſes, & pro reliquâ medietate alios ſex Menſes ſequentes:

Et pro quinquaginta millibus Marcarum reſiduis habeat dictus Rex Angliæ duos Annos, à tempore pœnæ numerandos: videlicet, unum Annum pro ſolutione medietatis ipſius ſummæ quinquaginta milium, & alium annum ſequentem pro ſolutione reſiduæ Medietatis ſummæ prædictorum quinquaginta milium Marcarum:

Et, è contra, dictus Rex Aragoniæ faciet ſimilem obligationem eidem Regi Angliæ, de reddendis & reſtituendis Principi, vel hæredibus ſuis, prædicta triginta millia Marcarum Argenti, in caſu quo ipſa reddere & reſtituere teneretur:

Videlicet, completis illis tribus conditionibus ſupradictis de filio primogenito, in poſſe præfati Aragon. Regis tradendo: De treuga trium annorum; & de ſecuritate Romanæ Eccleſiæ impetratis; quam quidem ſecuritatem Romanæ Eccleſiæ dictus Princeps infra annum à die ſuæ liberationis obtinere tenetur:

Et, hiis tribus conditionibus adimpletis, prædicta triginta milia Marcarum Argenti reſtituantur dicto Principi, vel ſuis hæredibus; & ſecuritas, pro ſeptuaginta milibus Marcarum Argenti, facta per eundem Regem Angliæ, eo ipſo ſit penitus abſoluta.

Item, promittet & jurabit dictus Rex Aragoniæ, ſeu faciet in animam ſuam jurari, dicto Regi Angliæ, cum teſtimonio publici Inſtrumenti, deponere prædicta triginta milia Marcarum Argenti, & non tangere in eis per ſe, vel per alium, nec ipſa expendere in parte, nec in totum, nec permittere quod aliquis alius ea expendat, quouſque dictus Princeps in pœnam inciderit, per quam pecunia hujuſmodi commiſſa fuerit Regi, Aragoniæ ſæpeſato.

Item, fuit conventum inter præfatos

Reges & Principem, quod idem Princeps det ſtatim treugam trium Annorum de ſe, & ſuis, & gente ſua, & tota ditione in terra ſua, bona fide, prædicto Regi Aragoniæ, & ſuis, & omnibus quæ tenet & poſſidet, à die liberationis ipſius purè & abſolutè, ſine omni conditione: Et ſimilem treugam dare tenetur dictus Rex Aragoniæ dicto Principi pro ſe, & ſuis, ac gente ſua, ſicut in tractatu Oleron. plenius continetur.

Item, fuit inter præfatos Reges conventum, quod ſi aliqua diſcordia oriretur, inter ipſum Regem Aragon. & Principem memoratum, de jure, vel de facto, ſuper pace faciendâ per ipſum Principem dicto Regi Aragon. ad voluntatem ſuam, quod, propter hoc, dictus Rex Angliæ non differet vel contradicet ſolvere pœnam viginti milium Marcarum argenti, vel ſeptuaginta milium Marcarum ſuis caſibus, ſi fuerit commiſſa; immo ſolvet eam ſine aliquo contradictione in terminis ſupraſcriptis.

Item, fuit ordinatum inter præfatos Reges, quod omnes obſides, quos dictus Rex Angliæ, in præſenti, tradit eidem Regi Aragoniæ pro hiis quæ dictus Princeps complere tenetur, & alii quatuor, quos traditurus eſt, ſi ipſum recedere à ſuis prædictis partibus oporteret, ut ſuperius continetur, ſint in poſſe dicti Regis Aragon. ſub eadem conditione & incurſione, ſub quibus eſſe debebant obſides de Provinciâ, qui, ante liberationem præfati Principis, & poſt, infra tres menſes dari debebant. Et ſimiliter ſint ſub eadem conditione & incurſione ſi, quod Deus avertat, Principem prædictum mori contingeret, antequam obſides Provinciæ in poſſe dicti Regis Aragoniæ ponerentur. Si verò contingeret quod aliqui de obſidibus Provinciæ defficerent vel graviter infirmarentur, vel ex alia cauſa neceſſaria tradi non poſſent, quod non retineantur omnes obſides poſiti per Regem Angliæ ſupradictum; ſet retineantur aliqui, qui ſint bene ſufficientes, quouſque defficientes poſiti fuerint in poſſe Regis Aragoniæ ſupradicti.

Item, fuit conventum inter eoſdem Reges & Principem, quod ſi Reymundus Berengarii moreretur antequam in poſſe dicti Regis Aragoniæ traderetur, quod quartus filius dicti Principis ponatur loco illius; nec, propter retardationem prædicti quarti filii dicti Principis, omnes obſides, dati per prædictum Regem Angliæ, retineantur; ſet tantummodo quindecim ex ipſis, quos dictus Rex Aragoniæ duxerit eligendos, donec dictus quartus filius in poſſe venerit Regis Aragoniæ ſupradicti: ſet, ipſo quarto filio recepto, ſtatim prædicti quindecim obſides, retenti pro eo, liberentur, completis aliis conventionibus, pro quibus omnes obſides erant poſiti & traditi, prout ſuperiùs continetur.

Item, fuit conventum inter eoſdem Reges & Principem, quod ſi contingeret Dominum Karolum primogenitum dicti Principis mori infra decem menſes, antequam tradatur in poſſe dicti Regis Aragoniæ, remaneat Lodovicus primogenitus poſt ipſum pro illo, & Robertus & Reymundus Berengarii remaneant in ſtatu in quo ſunt modo Lodovicus & Robertus; pecunia autem remaneat non incurſa ratione dicti Domini Caroli primogeniti non traditi; ſet remaneat obligata pro treuga & ſecuritate Romanæ Eccleſiæ obtinendis.

Item, fuit ordinatum quod, Principe redeunte infra decem menſes quandocunque, primogenito ſuo tradito vel non tradito, ac Carcerem dicti Regis Aragoniæ, vel hæredum ſuorum, obſides, pecunia, & omnia ſint abſoluta, & liberè reſtituantur; & hoc juret, vel jurari faciat, idem Rex Aragoniæ in animam ſuam, Conſiliarii ſui, & Barones per ſe, & Communitates Oſcen. Ilerden. Barchinon. & Gerunden. Civitatum, ac Jaccæ, Servariæ, Montis Albi, & Villæ Franciæ per Syndicos jurent, & publicum inde faciant inſtrumentum.

Item, fuit conventum inter Reges & Principem memoratos, quod pro Syndicatu Maſſiliæ non ſint obligati obſides dicti Regis Angliæ; ſet dictus Princeps juret fideliter facere poſſe ſuum, infra tres menſes à die liberationis ſuæ, obtinere & habere Syndicatum prædictum; aut, ſi hoc non poſſit habere, tradet infra eoſdem tres menſes, viginti obſides de melioribus Maſſiliæ, vel redibit ad captionem Regis Aragoniæ ſupradicti.

Item, fuit conventum inter præfatos Reges & Principem, quod dicto Principe redeunte ad captionem dicti Regis Aragoniæ, vel hæredum ſuorum, quandocumque poſt decem menſes infra tres annos prædictos, facta prædicta treuga, & tradito dicto Regi Aragoniæ vel ſuis hæredibus primogenito ſuo, infra decem menſes à die liberationis ſuæ, quod omnia reſtituantur, & ſint abſoluta, tam obſides, quàm pecunia, præſenſque inſtrumentum, & obligationes, ac inſtrumenta, ſeu ſcripta alia quæcunque, præſens negotium contingentia, pro fractis, nullis, caſſis, & irritis penitus habeantur.

Item, fuit Conventum inter præfatos Reges & Principem, quod dictus Rex Aragoniæ juret, ſeu jurari faciat in animam ſuam, & etiam Conſiliarii, ac Nobiles ſui per ſe, ac Communitates Oſcen. Ilerden. Barchinon. & Gerunden. Civitatum, ac Jaccæ, Cervariæ, Montis Albi, & Villæ Franciæ per Syndicos, jurent & publicum inde facient inſtrumentum, quod, Principe ſupradicto redeunte ad captionem dicti Regis Aragoniæ, reſtituantur ei obſides & pecunia; & ſimilis obligatio fiet per prædictos de reddendo Reymundo Berengarii, Principe tradente Regi Aragoniæ primogenitum ſuum.

Item, fuit Conventum inter eoſdem Reges & Principem, quod illa reſidua ſeptem milia Marcarum agenti ſolvantur eidem Regi Aragoniæ, vel quibus ipſe mandaverit, apud Sanctam Criſtinam, vel in loco qui vocatur Iuſa, & hoc ſit in optione dicti Regis Angliæ, ſecundum quod ipſe duxit ordinandum; & hoc idem fiet de obſidibus Provinciæ tradendis, & de obſidibus reſtituendis dicto Regi Angliæ, & Principi prælibato; etſi obſides Provinciæ venirent per mare, ſive per terram aliunde, juret dictus Rex Aragoniæ, ipſis receptis, libere reſtituere obſides dicti Regis Angliæ altero prædictorum locorum, qui ſimiliter erit in optione dicti Regis Angliæ, & ad ordinationem ipſius: Et hoc idem jurent conſiliarii ſui, ſcilicet, fideliter procurare quod hoc fiat, & ſimiter cuſtodes obſidum, qui nunc ſtatuentur, & qui mutabuntur quotienſcumque; & Communitates Civitatum, & aliorum locorum, in quibus ipſi obſides cuſtodientur per Syndicos; & etiam Caſtellani locorum, in quibus Caſtella fuerint, illud idem jurari teneantur.

Item, fuit Conventum inter eoſdem Reges & Principem, quod Dominus Karolus, primogenitus dicti Principis, tradetur Regi Aragoniæ, vel alii, cui ipſe mandaverit, inter Collem de Panizariis, & Junqueriam, vel apud Sanctam Criſtinam; & ibidem dictus Princeps, vel ille, cui ipſe mandaverit, reciperet Reymundum Berengarii; & hæc fiant tute, ſine periculo utriuſque partis; & hæc item fiant de dicto Principe, ſi contigeret eum redire ad captionem dicti Regis Aragoniæ: Et quod in altero prædictorum locorum redeat, & reciperet pecuniam & obſides, in caſu in quo recipi debebit.

Item, fuit Conventum inter præfatos Reges & Principem, quod ſi per Principem non ſtaret, ſet per Regem Aragoniæ quo minus rediret ad captionem ipſius Regis Aragoniæ, quod, ſi hoc conſtaret, non incideret Princeps in pœnam, dummodo Princeps veniat ad alterum prædictorum locorum, in quo dictus Rex Aragoniæ poſſit ipſum tute recipere ſine periculo inimicorum.

Item, promiſerunt & jurari fecerunt dicti Reges & Princeps, prout inferius continetur, quod contra prædicta promiſſa conventa & ordinata nullam juris ſeu facti proponant ſeu recipiant exceptionem; immo, ſine omni excuſatione, mandato, monitione, inhibitione, ac precibus cujuſcunque perſonæ, quantæcunque dignitatis aut ſtatûs exiſtat, in contrarium non admiſſis, ſtabunt prædictis conventionibus, ordinationibus, & præmiſſis, tam in prædicto tractatu Oleron. detractis, mutatis, & additis, ac declaratis quibuſdam articulis, ſeu capitulis, & conditionibus, ut ſuperius continetur, quàm in præſentibus conventionibus comprehenſis; & ea omnia & ſingula attenderent plene, & firmiter adimplebunt, & in nullo contravenient ratione aliqua ſive jure.

Prædictis igitur articulis & conventionibus omnibus & ſingulis coram præfatis Regibus & Principe diſtincte ac plenarie recitatis, dicti Reges & Princeps, de ipſis omnibus & ſingulis certiorati & inſtructi, eos approbârunt, conceſſerunt & laudaverunt expreſsè, & nichilominus ſibi ad invicem, & mihi infraſcripto Notario promiſerunt omnia & ſingula comprehenſa ſuperius attendere & complere.

Et, ad majorem ſecuritatem omnium prædictorum, præfatus Rex Angliæ in animam ſuam, per Dominum Petrum de Channent Militem ſuum, & prælibatus Rex Arragon. in ſuam animam, per nobilem Gilbertum de Crudeliis, omnes conventiones præfatas, quas ipſi Reges mutuo inter ſe jurare vel jurari facere tenebantur; omnes verò conventiones, inter Regem Aragoniæ & Principem ſæpefatos habitas, ut ſuperius continetur, ipſi Rex Aragoniæ & Princeps in perſonis propriis, tactis ſacroſanctis Evangeliis, juraverunt.

Et nichilominus idem Princeps tenetur juramenta & pacta, prout ſuperius exprimuntur, infra triduum, poſtquam fuerit cum dicto Rege Angliæ, innovare.

Mandantes prædicti Reges & Princeps de omnibus & ſingulis ſupradictis per me, infraſcriptum Notarium, tria publica conſimilia fieri inſtrumenta, quibus prædicti Reges ſigilla ſua & idem Princeps ſigillum anuli ſui fecerunt apponi.

Actum apud Campum Francum in Aragonia,

A.D. 1288. Edv. I. Aragonia, anno à Nativitate Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo octavo, Indictione ſecunda, Pontificatûs Domini Nicholai Papę quarti anno primo, quarto die exeunte menſe Octobris, in Palatio, in quo hoſpitabatur illuſtris Rex Arragonię prędibatus. A.D. 1288. Edv. I.

Pręſentibus venerabile Patre Domino,

R. Bathonien. & Wellen. Epiſcopo:
Et diſcretis viris, Hugone de Mataplan Maſſilien.
Pontio Celſonen. ac
Gaufrido Apten. Eccleſiarum Præpoſitis:
Magiſtris W. de Luda Dunelmen. &
Reym. Rypartzitie in Eccleſia Jierden. Archidiaconis:
Johan. de Laſci Cancel. Eccleſiæ Cyceſtr.
Johanne Sabat, &
Petro de Log. Milite dicti Regis Aragoniæ:
Domino Marcheo de Adria, &
Magiſtro Adam de Duſſiaco Clerico dicti Domini Principis Salernitani,
Et nonnullis aliis Teſtibus ad hęc vocatis ſpecialiter & rogatis.

Et ego Johannes Erturi de Cadamo Apoſtolicę ſedis auctoritate Notarius publicus, hiis omnibus interſui, & eadem, de mandato ſupradictorum Regum & Principis, in hac parte ſpecialiter michi facto, propria manu ſcripſi, &, ad pleniorem evidentiam pręmiſſorum rogatus, mei ſigni annotatione, in hanc publicam formam redegi.

Obligatio Regis Angliæ de viginti & quinquaginta milibus Marcarum ſolvendis, & obſidibus quamplurimis Regi Arragoniæ tradendis.

A.D. 1288. 16. E. I. f. 119. Came-

IN nomine Domini Amen.

In pręſentia me, Notarii & teſtium ſubſcriptorum magnificus Princeps, Dominus Edwardus, Dei gratiâ, illuſtris Rex Anglię, Dominus Hibernię, & Dux Aquitannię, obligavit ſe, & hęredes ſuos, & Regnum ſuum, & terras ſuas, & omnia bona ſua, magnifico Principi, Domino Alfonſo, eâdem gratiâ, illuſtri Regi Aragonię, Majoricarum & Valentię, ac Comiti Barchinon. & ſuis hęredibus, & bona fide, ac per ſolempnem ſtipulationem promiſit quod ipſe, Rex Anglię, libere & in pace ſolvit eidem Regi Aragon. vel ſuis hęredibus, viginti millia Marcarum argenti in unam partem, & quinquaginta millia Marcarum argenti in partem aliam, eidem Regi Aragon. vel ſuis hęredibus, per ipſum Regem Anglię obligatam, pro certis, ſcilicet, conventionibus & promiſſionibus, per egregium virum Dominum Karolum Principem Salernitan. adimplendis fideliter & complendis, ſi tum idem Princeps conventiones & promiſſiones hujuſmodi non impleret; prout ſupradicta omnia in Capitulis Conventionum, ſuper liberatione dicti Principis, ſcriptis manu mei infraſcripti Notarii, plenius continetur: A.D. 1288.

Ita, videlicet, quod ſi forte pœnę hujuſmodi, in ſuis caſibus, ſicut annotatę ſunt in eiſdem Conventionum Capitulis, committantur, ſolventur in terminis, pręfatis Conventionum Capitulis comprehenſis;

Pro quibus omnibus inviolabiliter obſervandis, dictus Rex Anglię jurari fecit in animam ſuam, per Dominum Petrum de Channent. Militem ſuum, quod prędictas pœnas eidem Regi Aragonum, vel ſuis hęredibus, in caſibus in quibus eas committi forte contigerit, ſolvet vel ſolvi faciet, prout ſuperius eſt expreſſum;

Et nichilominus, ad majorem cautelam, infraſcripti Milites & Conſiliarii ſui pręſentes, videlicet,

Domini, Henricus Comes Lincolniæ,
Gaſto Vic. Bearn.
Johannes de Veſci,
Otto de Grandiſono,
Johannes de Sancto Johanne,
Willielmus le Latimer,
Arnaldus Dominus Geronde,
Petrus de Channent.
Johannes de Bohun.
Walterus de Bello Campo,
Johannes de Sulleye,
Aymarus de Archiak, &
Willielmus de Monte Renelli,

Ad

A.D. 1288. Edv. 1.

Ad ſancta Dei Ewangelia, in perſonis propriis, juraverunt fideliter facere poſſe ſuum, quod dictus Rex Angliæ ſervet & compleat, prout ſuperius exprimitur, ſupradicta.

Et hoc idem jurabunt communitates Burdegalen. Bayonen. Aquen. Vaſaten. & Lectoren. Civitatum; ac Condomii, Marmandæ, & Regulæ per Sindicos, in animas hominum prædictorum Comitatum; & de hoc infra tres menſes, à data præſentis ſcripti numerandos, dare faciet dicto Regi Aragonum pupplicum inſtrumentum.

Promiſit etiam præfatus Rex Angliæ, & ſe, ac hæredes ſuos, & omnia bona ſua eidem Regi Aragon. & ſuis hæredibus obligavit, quod, niſi dictus Princeps Salernitanus, optineat & habeat, pro ipſo Rege Aragon. Sindicatum Maſſiliæ infra tres menſes, à die ſuæ liberationis numerandos, vel, ſi hoc optinere non poſſet, traderet, infra eoſdem tres menſes, in poſſe dicti Regis Aragonum, viginti obſides de Melioribus Maſſiliæ, aut rediret ad Carcerem Regis Aragonum prælibati, infra prædictum tempus, ſicut in prædictarum conventionum capitulis continetur, idem Rex Angliæ, infra menſem futurum, poſt dictos tres menſes, præfato Regi Aragonum, vel hæredibus ſuis, ſolveret decem milia Marcarum argenti; &, ad majorem cautelam, præſtari fecit in animam ſuam, pro hiis obſervandis, per prædictum Militem Dominum Petrum, ad ſancta Dei Evangelia, juramentum.

Item, dictus Rex Angliæ tradidit & liberavit eidem Regi Aragonum, pro ſecuritate certarum conventionum & promiſſionum, eidem Regi Aragon. per eundem Principem complendarum, prout in earumdem conventionum capitulis plenius continetur, obſides infra ſcriptos, quorum nomina hæc ſunt,

Domini Gaſto Vic. Bearn,
Bernardus de Bòs,
Gulielmus Arnaldi de Moretin.
Reymundus Arnoldi de Domin.
Bernardus primogenitus Domini de Jazas,
Bernardus de Sancto Vico,
Arnaldus Gulielmi de Savinak, frater Domini de Savinak,
Bernardus de Viſanos,
Amatus de Gayroſſa,
Stephanus frater Vic. de Orte,
Raymundus Roberti Vic. Tarcaſien.
Gaſto frater Comes de Armeniaco,
Ameneus Delbret, &
Fortanerius Dominus de Leſcu:
Dominus Arnaldus de Gauaſton,
Petrus de Greyliaco,
Arnaldus de Geronde,
Raymundus de Borlon. Capitaneus de Trena,
Alexander de Penerea Dominus Bregeriaci,
Arnaldus de Mirmande,
Otto de Doſeto,
Bertrandus de Pondenſakr.
Pontius de Caſtellione, &
Rogerius Mote,
Gulielmus de Segum. Dominus de Rions;
Dominus Johannes de S. Johanne,
Johannes de Veſcy,
Otto de Grandiſòno,
Gulielmus le Latimer,
Hugo de Audele,
Otto de Tuſci,
Johannes de Jenvill.
Forrerius de Vernolio, &
Petrus de Pleſſiaco,
Gulielmus de Medulion,
Sabrianus de Folcanqrio,
Stephanus filius Gualteri,
Alanus de Southe,
Rogerus de la Southe,
Johannes de Riuers,
Gilb. de Pecche,
Rogerus de Mereworth,
Boſò de Burdeylle,
Johannes de Ferreres,
Robertus de Creppinge,
Gulielmus de Hobregge,
Gaufridus de Welles,
Johannes Columbi,
Arnaldus Reymundi de Solariis,
Arnaldus Moneder,
Petrus Amaneni Segnur de Puteo,
Gulielmus de Vigia,
Gulielmus de Pinibus,
Reymundus de Mirallo,
Segreren. Gaſch.
Sancius de Mirallo,
Ducatus de Pinibus,
Petrus de Lapidibus,
Menadus de Talaron.
Gulielmus Arnaldi de Savinak,
Johannes de Villa,
Amatus de Savanak,
Paſcaſius de Villa,
Arnaldus Reymundi Dardi,
Armatus de Morare,
Augerius filius Augerii, de Guareto,
Martinus de Sancto Johanne,
Reymundus Arnaldi de Mayſon nova,
Arnaldus Gulielmi de Balenbiſe,
Bernardus de Auces,
Symon de le Crote,

Segum. de Mauburguet,
Johannes de Lubard,
Raymundus Arn. de Puteo, &
Reymundus filius Guirardi de Rimbers.

Hoc tamen detracto & excepto quod, licet dictus Princeps non adimpleret ſuper Sindicatu & obſidibus Maſſiliæ, vel ſuo reditu ad Carcerem Regis Aragon. ſupradicti, quæ adimplere promiſit, non tamen propter hoc retineantur obſides Regis Angliæ ſupradicti, aliis tamen conventionibus & promiſſionibus, propter quas idem obſides ſunt poſiti, adimpletis; ſet, adimpletis ipſis aliis conditionibus, libere & abſolute dicti obſides liberentur & reſtituantur Regi Angliæ ſupradicto, ſicut in prædictarum conventionum capitulis continetur.

Si vero contigerit quod oporteret dictum Regem Angliæ; ex aliqua juſta & neceſſaria cauſa, recedere de ſuis partibus ciſmarinis & ad partes alias ſe transferre, dabit pro ſecuritate conventionum complendarum, prout in ipſarum conventionum capitulis continetur, infraſcriptos Barones, quorum nomina ſunt hæc;

Dominus Henricus Comes Lincolniæ, &
Maritius de Credonio,
Johannes de Brittannia, &
Gaufridus de Liziniaco.

Et, ſi forte aliqui eorumdem quatuor Baronum interim viam eſſent univerſæ carnis ingreſſi, vel graviter infirmarentur, loco ipſorum, alios ſufficientes & æquivolentes dare tenetur, & dabit Rex Angliæ ſupradictus.

Et eſt ſciendum quod pro, *Guillielmo Arn. de Montin.*
Reymundo Arn. de Domin.
Amato de Gayroſſa,
Bern. primogenito Domini de Jazas;
Bern. de Biſanos,
Stephano fratre Vic. de Orce, &
Bern. de Sancto Vico ſupraſcriptis;
Subrogati ſunt *Arn. Daudoyſ.*
Arnaldus Reymundi,
Daſter filius Vicecomitis Daſter,
Arnaldus Reymundi de Munemin,
Arnaldus filius Domini de Jazas,
Bern. de Begz pui,
Lebatus de Tilio, &
Gaylardus de Barcai:
Item, *pro Gaſtone de Armeniaco,*
Petro de Greiliaco,
Amato de Savinak, &
Petro Amavini, ſupraſcriptis,
Subrogati ſunt, *Walterus de Bello Campo,*
Jakeminus de la Planche,
Ogerus Roberti, &
Johannes de Gayton.
Item, *pro Ottone de Tuſcy,*
Forrerio da Vernolio,
Johanne de Greyvill. &
Petro de Pleſſiaco ſupraſcriptis;
Subrogati ſunt, *Jacobus primogenitus Domini Berengarii Gautelini,*
Bertrandus primogenitus Riccani de Lamanon.
Petrus de Tarraſcon, &
Gautelinus de Arelate:
Et eſt etiam ſciendum quod pro, *Domino Johanne de Sulleye,* &
Aymaro de Archiak ſupraſcriptis,
Subrogati ſunt *Hugo de Audele,* &
Willielmo de Scoppam.

Ad majorem autem hujus rei cautelam prælibatus Rex Angliæ mandavit per me, infraſcriptum Notarium, de prædictis præſens pupplicum fieri inſtrumentum, cui ſigillum ſuum fecit apponi.

Actum apud Campum Francum in Arragon. anno à Nativitate Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo octavo, Indictione ſecunda, Pontificatus Domini Nicholai Papæ Quarti anno primo, quarta die exeunte menſe Octobri, in Palatio in quo hoſpitabatur illuſtris Rex Aragon. prælibatus,

Præſentibus venerabili Patre,

Domino R. Bathonien. & *Wellen. Epiſcopo,*
Et diſcretis viris Hug. de Mataplan. Maſſilien.
Pontio Celſonen. ac
Gaufr. Apten. Eccleſiarum Præpoſitis,
Magiſtris Willielmo de Luda Dunelmen. &
Rem. Ripaccie. in Eccleſia Ilerden. Archid.
Johanne de Laſchi Cancellario Eccleciæ Cyceſtr.
Johanne Sabat Conſiliario, &
Petro de Logn. Milite dicti Regis Aragon.
Domino Matthæo de Adrian. Milite, &

A.D. 1288. Edv. I.

Magiſtro Adam de Duſſiaco.

Et nonnullis aliis Teſtibus ad hæc vocatis ſpecialiter & rogatis.

Et ego Johannes Erturi de Cadamo, Apoſtolicæ ſedis auctoritate Notarius pupplicus, hiis omnibus interfui, propria manu ſcripſi, & ad majorem evidentiam præmiſſorum rogatus mei ſigni annotatione in hanc pupplicam formam redegi.

Ego vero prædictus Notarius in decima quarta linea in iſtis vocabulis *vel ſi hoc optinere non poſſet traderet infra eoſdem tres menſes*, & in viceſima nona linea in iſtis vocabulis *aliis tamen conventionibus & promiſſionibus*, & in triceſima linea in iſtis vocabulis *oporteret dictum Regem*, & in triceſima una linea in iſtis vocabulis, *Hugo de Andele & Willielmus de Scoppam*, ante conſignationem & ſigni mei appoſitionem feci raſuras, & in raſuris eiſdem propria manu vocabula dicta ſcripſi.

Recognitio Alfonſi Regis Aragoniæ quod recepit obſides a Rege Angliæ pro ſecuritate Conventionum ſuper Liberatione Principis Salernitani.

A.D. 1288. An. 16. E. I. L. B. f. 146. a. penes Camerar.

IN nomine Domini, Amen.

In præſentia mei, Notarii, & teſtium ſubſcriptorum, magnificus Princeps, Dominus Alfonſus, Dei gratiâ, illuſtris Rex Aragonum, Majoricarum & Valent. ac Comes Barchinon. confeſſus eſt & recognovit ſe præſentialiter recepiſſe ab egregio Principe, Domino Edwardo, eâdem gratiâ, Rege Angliæ illuſtri, Domino Hiberniæ, & Duce Aquitaniæ, infraſcriptos Barones Nobiles & Burgenſes, quos idem Rex Angliæ, pro ſecuritate & complemento quarundam conventionum, complendarum eidem Regi Aragon. per magnificum & egregium virum Dominum Karolum Principem Salernitan. dare in obſides tenebatur, ſicut in Capitulis Conventionum ipſarum, ſuper liberatione dicti Principis habitis & tractatis, plenius continetur.

Si vero contigerit quod oporteat dictum Regem Angliæ, ex aliqua juſta & neceſſaria cauſa, recedere de ſuis partibus ciſmarinis, & ad partes alias ſe transferre, antequam conventiones hujuſmodi compleantur, promiſit idem Rex Angliæ dare eidem Regi Aragonum, pro ſecuritate prædictarum Conventionum complendarum, prout in ipſarum Conventionum Capitulis continetur, infraſcriptos Barones, videlicet, Dominos.

Henricum Comitem Lincoln.
Maritium de Credonio,
Johannem de Britan. &
Gaufridum de Leziniaco.

Ita tamen quod, ſi aliqui eorumdem quatuor Baronum interim viam eſſent univerſæ carnis ingreſſi, ac graviter infirmarentur, loco ipſorum, alios ſufficientes & æquivalentes dare tenetur Rex Angliæ ſupradictus.

Nomina vero Obſidum prædictorum ſunt hæc,

Domini Gaſto Vicecomes Bearn.
Bernardus de Bos, &
Guillielmus Arnaldi de Moretin,
Reymundus Arnaldi de Domin,
Bernard. primogenitus Dom. de Jazas,
Bernardus de Sancto Vico,
Arnald. Guillielmi de Savinak. frater Domini de Savinak.
Bernardus de Biſanos,
Amatus de Gairoſſa,
Stephan. frater Vicecom. de Orce,
Reymundus Roberti Vic. Tartaſien.
Gaſto frater Comitis de Armaniac.
Armeneus de Lebret, &
Fortanerius Dominus de Leſcu,
Domini Arnald. de Gavaſton.
Petrus de Greiliaco,
Arnald. de Geronde,
Reymund. de Boclon. Capit. de Treria.
Alexander de la Peverea,
Dominus Bregeriaci,
Arnald. de Mirmande,
Otto de Doſeto,
Bertrandus de Podenſak,
Poutius de Caſtellon. &
Egerius Mote,
Guillielmus Seguinus,
Dominus de Rions,
Domini Johannes de Sancto Johanne,
Johannes de Veſcy,
Otto de Grandiſſono,
Willielmus le Latimer,
Hugo de Andelee,
Otto de Tuſcy,
Johannes de Genvill.
Forrerius de Vernolio, &

Petrus de Pleſſiato,
Guillielmus de Medulion. &
Sabrianus de Folcauquerio,
Stephanus filius Gauteri,
Alanus la Zouche,
Rogerus la Zouche,
Johannes de Rivers,
Gilbertus Peche,
Rogerus de Mereworth,
Boſo de Burdeille,
Johannes de Ferreries,
Robertus de Crepping.
Guillielmus de Hobregg.
Gaufridus de Welles,
Johannes Columby,
Arnaldus Reymundi de Solariis,
Arnaldus Moneder,
Petrus Aminini,
Segumus de Puteo,
Guillielmus de Vigia,
Guillielmus de Pinibus,
Randulphus de Mirallo,
Segreronus Gaſch.
Sancius de Mirallo,
Unatus de Pinibus,
Petrus de Ladils,
Menadus de Taleron.
Guillielmus Arnaldi de Savinak,
Johannes de Villa,
Amatus de Savinak,
Paſchaſius de Villa,
Arnaldus Reymundi Dardy,
Amatus de Morare,
Augerius filius Augerii de Guaretto.
Martinus de Sancto Johanne,
Reymundus Arnaldi de Mayſon nova,
Arnaldus Guillielmi de Baledbyſe,
Bernardus de Auces,
Simon de Lecrote,
Segninus de Mouburgnet,
Johannes de Lubard,
Reymundus Arnaldi de Puteo, &
Reymundus fil. Guirardi de Rimbers.

Hoc tamen detracto & extracto—— quod, licet dictus Princeps non adimpleret ſuper Syndicatu, & Obſidibus Maſſiliæ, vel ſuo reditu ad Carcerem Regis Aragon. ſupradicti, quæ adimplere promiſit, non tamen propter hoc retineantur Obſides Regis Angliæ ſupradicti, aliis tamen Conventionibus & promiſſionibus, propter quas dicti Obſides ſunt poſiti, adimpletis; ſet, adimpletis ipſis aliis conditionibus, libere & abſolute dicti Obſides liberentur & reſtituantur Regi Angliæ ſupradicto ſicut in prædictarum Conventionum Capitulis continetur.

Et eſt ſciendum quod, pro
Gulielmo Arnaldi de Moretin.
Reymundo Arnaldi de Domyn,
Amato de Garioſſa,
Bernardo Primogenito Domino de Jazas,
Bernardo de Biſanos,
Stephano fratre Vicecom. de Orte, &
Bernardo de Sancto Vico ſupraſcriptis,
Subrogati ſunt,
Arnald. de Daudoynt,
Arnald. Daſter Fil. Vicecomitis Daſter,
Arnald. Randolphi de Muneyn,
Arnald. fil. Domini de Jazas,
Bernardus de Begz Puy,
Lebatus de Tylio fil. Domini de Tylio, &
Gaylardus de Barczu,
Item. *Pro Gaſtone de Armeniaco.*
Petro de Creylliaco,
Amato de Savinak, &
Petro Amanini, ſupraſcriptis,
Subrogati ſunt,
Walterus de Bello Campo,
Jakeminus de la Planche,
Egerus Roberti, &
Johannes de Geyton.
Item. *Pro*
Otton. de Tuſcy,
Forrerio de Bernolio,
Johanne de Gemul. &
Petro de Pleſſiato, ſupraſcriptis,
Subrogati ſunt,
Jacobus Primogenitus Domini Berengarii Gatelini,
Bertrandus Primogenitus Domini Riccani de Lamanon.
Petrus de Teraſcon. &
Gautelmus de Arelate.

Ad majorem autem hujus rei Cautelam prælibatus Rex Aragonum mandavit per me, infraſcriptum Notarium, de prædictis præſens puplicum fieri inſtrumentum, cui ſigillum ſuum fecit apponi.

Dat. apud Campum Francum, in Aragon. anno à Nativitate Domini 1288.

Indictione ſecunda, Pontificatûs Domini Nicholai Papæ quarti anno primo, quarta die exeunte Menſe Octobr. in Palatio, in quo hoſpitabatur illuſtris Rex Aragon. prælibatus, præſentibus,

A.D. 1288.
Edv. 1.

Venerabili Patre Domino R. Bathon. & Wellen. Epiſcopo, &
Diſcretis Viris,
Hugone de Mataplano Maſſilien.
Pontio Celſonen. ac
Gaufr. Apten. Eccleſiarum præpoſitis, Magiſtris,
Willielmo de Luda Dunolmenſ.
Reym. Rippaccie in Eccleſia Ilerden.
Johanne de Laſcy, Cancellar. Eccleſiæ Cyceſter.
Johanne Sabath Conſiliario, &
Petro de Logn. Milite dicti Regis Aragon.
Domino Mattheo de Adrian.
Magiſtro Ad. Clerico dicti Domini Principis Salernitani.

Et nonnullis aliis Teſtibus ad hoc vocatis ſpecialiter & rogatis.

Et ego Johannes Erturi de Cadamo, Apoſtolicæ Sedis auctoritate Notarius Publicus, hiis omnibus interfui, propria manu ſcripſi, &, ad majorem evidentiam præmiſſorum Rogatus, mei ſigni annotatione in hanc publicam formam redegi.

De duobus menſibus, ultra decem menſes, Principi Salernitano per Regem Arragon. conceſſis, quibus Conventiones, ſuper liberatione ſua factas, tenetur adimplere.

A D. 1288.
An. 16. *E.* 1.
L. B. f. 117. *b. penes Camerar.*

IN Nomine Domini, Amen.

In præſentia mei, Notarii & teſtium ſubſcriptorum, ordinatum fuit & conventum inter magnificos Principes, Dominos Edwardum, Dei gratiâ, Angliæ, Alfonſum Aragonum, Majoricarum & Valent. Reges illuſtres, ac egregium virum Dominum Karolum, Principem Salernitan. quod, licet in tractatu interpoſit. ſuper liberatione ipſius Principis habito, nec non & in quibuſdem aliis pupplicis inſtrumentis, ſcriptis manu mei infra ſcripti Notarii, contineatur expreſsè quod dictus Princeps habeat decem menſes, à die ſuæ liberationis, infra quos tenetur ipſe Princeps tradere, in poſſe dicti Regis Aragonum, vel Hæredum ſuorum, Dominum Karolum Primogenitum ſuum, & optinere treugam trium annorum eidem Regi Aragonum à ſacroſancta Eccleſia Romana, & à magnifico Principe Domino Philippo, Dei gratiâ, Reg. Franciæ illuſtri, & Domino Karolo Fratre ſuo & valitoribus ſuis, ſub commiſſionibus certarum pœnarum, prout in eiſdem tractatu & inſtrumentis plenius continetur.

Non tamen præfati Rex Angliæ & Princeps incidant in pœnas ipſas, vel aliquam earumdem, ſi infra prædictos decem menſes idem Princeps non compleat ſupradicta; ſet habeat prælibatus Princeps, ultra decem menſes prædictos, & alios duos menſes; ita quod habeat annum integrum, à die ſuæ liberationis numerandum, infra quem, ſub commiſſionibus prætactarum pœnarum, teneatur præfatas conventiones attendere & complere; non obſtante quod in tractatu, apud Oleronem habito, ſuper liberatione dicti Principis, inter Reges eoſdem contineatur, quod idem Princeps, infra decem menſes, à die ſuæ liberationis, dictum ſuum primogenitum in poſſe dicti Regis Aragonum, vel Hæredum ſuorum tradere teneatur.

Nec, poſt prædictorum duorum menſium additionem, tetardabit dictus Princeps procurare treugam prædictam; ſet juravit, ad ſancta Dei Ewangelia, fideliter facere poſſe ſuum dictam treugam, quam citius poterit, optinere.

Non tamen incidant præfati Rex Angliæ & Princeps in pœnam aliquam, tam in prædictis tractatu & inſtrumentis, quàm in tractatu apud Oleronem habita, comprehenſam, ſi treugam prædictam, infra prædictos decem menſes, dictus Princeps nequiverit optinere, dummodo ipſam treugam optineat infra annum prædictum.

Præſens autem ordinatio & conventio facta fuit eodem die, poſtquam aliæ ordinationes & conventiones habitæ & firmatæ fuerint, quæ in præfatis tractatibus & inſtrumentis plenius exprimuntur.

Ad majorem verò cautelam omnium præmiſſorum, prædicti Reges & Princeps mandaverunt, de prædictis, per me infra ſcriptum Notarium, præſens pupplicum fieri inſtrumentum; cui dicti Reges Sigilla ſua, & idem Princeps Sigillum annuli ſui fecerunt apponi.

Actum apud Campum Francum in Aragon. anno à Nativitate Domini 1288. Indictione ſecunda, Pontificatûs

Domini

Domini Nicholai Papæ 4. anno primo, quarta die exeunte menſe Octobri, in Palatio, in quo hoſpitabatur illuſtris Rex Aragon. prælibatus,

Præſentibus Venerabili Patre Domino,

R. Bathonien & Wellen Epiſcopo,
Et diſcretis Viris, *Hug. de Mataplan. Maſſalien.*
Pontio Celſonen. ac
Gaufr. Apten, Eccleſiarum præpoſitis:
Magiſtris *Willielmo de Luda Dunelmen, &*
Rem. Rapaturcie, in Eccleſia Ilerden. Archidiaconis:
Johanne de Laſci, Cancellar. Eccleſiæ Ciceſtren.
Ac Nobilibus Viris, *Johanne Sabat. Conſiliario, &*
Petro de Logran. Milite dicti Regis Aragon.
Domino Willielmo de Scoppa Milite præfati Regis Angliæ, ac
Domino Matheo de Adria Milite, &
Magiſtro Adam de Duſſiato Clerico, Domini Principis Salern, &
Magiſtris Stephano de Sancto Georgio, Soran. ac Willielmo de Bliſburg. Eccleſiæ de Auclande Dunelm. Dioc. Can. & Cleric. Dom. Reg. Angl. memorati.
Teſtibus ad hoc notatis ſpecialiter & rogatis.

Et ego Johannes Erturi de Cadamo, Apoſtolicæ Sedis auctoritate Notarius Pupplicus, hiis omnibus interfui, propria manu ſcripſi, & ad majorem evidentiam præmiſſorum rogatus, mei ſigni annotatione in hanc pupplicam formam redegi.

Ego vero prædictus Notarius in 17. linea, fere in fine ipſius lineæ, in hoc vocabulo, *annuli* ante conſignationem & ſigni mei appoſitionem, feci raſuram, & in raſura eadem, propria manu, vocabulum dictum ſcripſi.

Confeſſio Alfonſi Arragoniæ Regis de pecunia, per Regem Angliæ ſibi numerata pro forma pacti, ſuper liberatione præfati Principis initi.

A.D. 1288. An. 16. E. 1. L.B.f.150. a. Penes Camerar.

IN Nomine Domini Amen.

In præſentia mei, Notarii & teſtium ſubſcriptorum, Magnificus Princeps, Dominus Alfonſus, Dei gratia, illuſtris Rex Aragonum, Majoricarum & Valent. ac Comes Barchinon. confeſſus eſt & recognovit ſe præſentialiter recepiſſe & habuiſſe à Magnifico Principe, Domino Edwardo, eâdem gratiâ illuſtri Rege, Angliæ Domino Hiberniæ & Duce Aquitaniæ, viginti tria millia Marcarum Argenti, tam in Auro, quàm Argento puro & bono, poſita per ipſum Regem Angliæ pro parte & nomine Egregii Viri, Domini Karoli, Principi Salernitani, pro ſecuritate ſcilicet & complemento quarumdam Conventionum, eidem Regi Aragonum per præfatum Principem complendarum, ſicut in Capitulis Conventionum ipſarum, ſuper liberatione dicti Principis habitis & tractatis, plenius continetur:

Renuncians idem Rex Aragonum, ex certa ſcientia, exceptioni non numeratæ, non habitæ, non receptæ, & non poſitæ pecuniæ, doli, & in factum, & omnibus aliis exceptionibus, omnique Juris auxilio, tam Canonici, quàm Civili, per quæ poſſet ſe contra prædicta defendere vel juvare.

Et promittens ac obligans, per ſolempnem ſtipulationem, eidem Principi præſenti, & recipienti pro ſe & Hæredibus ſuis, ſe, & Hæredes, ſeu ſucceſſores ſuos, & omnia Regna ſua, ac omnia bona ſua, reſtituere eidem Principi, vel ſuis Hæredibus prædicta viginti tria milia Marcarum Argenti, in Caſibus in quibus ea reſtituere tenebitur, ſicut in quodam alio inſtrumento, ſcripto manu mei infraſcripti Notarii, plenius continetur.

A.D. 1288.

Recepit autem Præfatus Rex Aragonum prædicta viginti tria millium Marcarum Argenti partim, ſcilicet, in Sterlingis bonis, ad rationem treſdecim Solidorum & quatuor Denar. pro Marca; & partim in Turonen. bonis Argenti, ad rationem quinquaginta quatuor Turonen. Groſſorum pro Marca; ac partim in Florenis Aureis bonis, ſcilicet, ſex Florenos pro Marca, minus duobus Solidis Turonen. minutorum.

Ad majorem autem hujuſmodi rei Cautelam, prælibatus Rex Aragon. mandavit per me, infraſcriptum Notarium, de prædictis præſens Publicum fieri Inſtrumentum, cui ſigillum ſuum fecit apponi.

A.D.1288.
Edv. I.

Datum apud Campum Francum in Aragon. anno à Nativitate Domini 1288. Indictione ſecunda, Pontificatûs Domini Nicholai Papæ quarti anno primo, quarto die exeunte Menſe Octobri, in Palatio in quo hoſpitabatur illuſtris Rex Aragon. prælibatus.

A.D.1288.
Edv. I.

Præſentibus,

Venerabili Patre Domino R. Bathon & Wellen. Epiſcopo,
Et Diſcretis Viris,
Hugon. de Mataplan. Maſſilien.
Pontio Celſonen. ac
Gaufrido Apten. Eccleſiarum Præpoſitis,
Magiſtris Willielmo de Luda Dunelmen. &
Reymundo Ripaturrie in Eccleſia Ilerden. Archid.
Johanne de Laſcy, Cancellar, Eccleſiæ Cyceſtren.

Et nonnullis aliis teſtibus ad hoc vocatis ſpecialiter & rogatis.

Et Ego Johannes Erturi de Cadamo Apoſtolicæ Sedis auctoritate Notarius Publicus, hiis omnibus interfui, propria manu ſcripſi, &, ad majorem evidentiam præmiſſorum rogatus, mei ſigni annotatione in hanc puplicam formam redegi.

Obligatio Regis Aragoniæ Regi Angliæ facta quod reſtituet Principi Salernit. triginta milia Marcarum poſita per Regem Angliæ nomine dicti Principis in poſſe Regis Aragoniæ ſupradicti.

A.D.1288.
An. 16. E. I.
L. B. f. 96. Penes Camerar.

IN Nomine Domini Amen.

In præſentia mei, Notarii & Teſtium ſubſcriptorum, magnificus Princeps Dominus Alfonſus, Dei gratia illuſtris Rex Aragoniæ, Majoricarum & Valentiæ, ac Comes Barchinon. obligavit ſe, & hæredes, ſeu Succeſſores ſuos, ac regna ſua, ac omnes terras ſuas, & omnia bona ſua, magnifico Principi, Domino Edwardo, Dei gratia Regi Angliæ illuſtri, Domino Hiberniæ & Duci Aquitaniæ, ac bona fide, & per ſolempnem ſtipulationem promiſit eidem,

Quod ipſe Rex Aragoniæ liberè & in pace, ac ſine contradictione qualibet, reſtituet egregio viro, Domino Karolo, Principi Salernitano, vel hæredibus ſuis triginta millia Marcarum argenti, poſita per ipſum Regem Angliæ, nomine dicti Principis, in poſſe Regis Aragoniæ ſupradicti,

Poſtquam dictus Princeps in poſſe dicti Regis Aragonæ tradiderit Dominum Karolum, primogenitum ſuum, & treugam trium Annorum à Sacroſancta Romana Eccleſia, & à Magnifico Principe, Domino Philippo, Dei gratia, Rege Francorum illuſtri, ac egregio viro, Domino Karolo, fratre ſuo, & valitoribus ipſorum, infra decem Menſes, à die ſuæ liberationis computandos, & ſecuritatem ab ipſa Romana Eccleſia, infra Annum, à die dictæ ſuæ liberationis numerandum, impetraverit;

A.D.1288.

Vel ipſe Princeps ad Carcerem dicti Regis Aragoniæ, vel hæredum ſuorum, redierit, prout in Tractatu, apud Oleronem habito, ac in conventionibus, ſuper hiis ſcriptis manu mei infraſcripti Notarii, plenius continetur; & ſecuritas, ſeu obligatio ſeptuaginta milium Marcarum argenti, facta eidem Regi Aragoniæ per prædictum Regem Angliæ, pro complemento ſeu ſecuritate omnium prædictorum ſit penitus abſoluta.

Item, Prædictus Rex Aragoniæ obligavit ſe ſimili modo, ut ſupra exprimitur & bona fide, ac per ſolempnem ſtipulationem promiſit eidem Regi Angliæ, quod, dicto Principe redeunte, quantumque infra prædictos decem Menſes, ad Carcerem dicti Regis Aragoniæ, prædicto primogenito ſuo tradito, vel non tradito, omnia reſtituantur, tam pecunia, quàm obſides: & omnes ſecuritates & obligationes, ſuper eiſdem confectæ, nullæ ſint & irritæ ipſo facto; & quod, dicto principe tradente dictum ſuum primogenitum, infra prædictos decem Menſes, reſtituatur ipſi Principi Reymundus Berengarii filius ſuus.

Item, præfatus Rex Aragoniæ ſe ſimili modo, quo ſupra, obligavit eidem Regi Angliæ, & ſuis hæredibus, quod ipſe, receptis obſidibus de Provincia, ſive per terram veniant, ſive per Mare, reſtituet ſtatim liberè, & abſque omni dilatione,

dilatione, contradictione & exceptione, omnes & ſingulos obſides, poſitos per Regem Angliæ ſupradictum, ſicut de prædictis omnibus, in Capitulis Conventionum, factarum ſuper liberatione ipſius Principis, plenius continetur; non obſtante quòd dictus Princeps non adimpleret Capitulum, ſuper facto Obſidum, & Syndicatûs Maſſiliæ, in prædictis Conventionibus conprehenſum; ſicut hoc etiam excipitur in quodam alio publico inſtrumento, ipſorum Regum ſigillorum munimine roborato; pro prædictis autem omnibus & ſingulis fideliter & inviolabiliter adimplendis, dictus Rex Aragoniæ in animam ſuam, per nobilem Gilbertum de Crudiliis, præſtari fecit, ad Sancta Dei Evangelia, juramentum;

Et, ad majorem cautelam, infraſcripti Nobiles & Milites dicti Regis Aragoniæ præſentes, quilibet in propria perſona, & infraſcripti Syndici Communitatis Jaccæ, in animas ſuas, & in animos hominum Communitatis ipſius, ad hoc faciendum ſpeciale mandatum habentes, tactis ſacroſanctis Evangeliis, ſimiliter juraverunt, quod, videlicet, erga ipſum Regem Aragoniæ fideliter faciet poſſe ſuum, quod ipſe Rex Aragoniæ omnia & ſingula fideliter compleat, quæ ſuperius exprimuntur.

Promiſit etiam dictus Rex Aragoniæ, ſub prædicti vinculo juramenti, & ſe eidem Regi Angliæ ſimiliter, ut ſupra legitur, obligavit, quod faciet & procurabit quod, infra tres menſes, à data præſentis ſcripti numerandos, infraſcripti Barones & Milites ſui abſentes, videlicet,

Domini Pontius Comes Empuriarum,
Ermengandus Comes Vrgellen.
Reymundus Fulconis Vicecomes Cardone,
Guilelmus de Angularia,
Gerardus de Capraria,
Geraldus de Cervilione,
Eximinus de Vrea,
Artaldus de Luna,
Lupus Fertench de Luna,
Atho de Focibus, &
Sanctius de Ancilione,

Quilibet eorum, in animas ſuas, in propria perſona, & Communitates Oſcen. Ilerden. Barchinon. & Gerunden. Civitatum, ac Cervariæ, Montis albi, & Villæ Francæ, per Syndicos, in animas hominum dictarum Communitatum, & etiam ipſorum Syndicorum, præſtabunt, ad Sancta Dei Evangelia, juramentum, quod ſimiliter, erga dictum Regem Aragoniæ, fideliter facient poſſe ſuum & operam dabunt, quod ipſe Rex Aragoniæ omnia ſupradicta fideliter adimplebit;

Et quod hoc, infra idem tempus trium menſium, dari faciet dicto Regi Angliæ publicum inſtrumentum circa liberationem obſidum, per prædictum Regem Angliæ traditorum, & per dictum Principem tradendorum, in caſibus in quibus liberari debebunt, prout continetur in conventionibus ſupradictis.

Promiſit & tenetur idem Rex Aragoniæ quod cuſtodes, qui exnunc ſtatuuntur, & quos mutari, ſeu ſubrogari, quotienſcunque contigerit, ad cuſtodiam obſidum prædictorum, & Caſtellani locorum, in quibus Caſtellani fuerunt, quilibet eorum, manu propria, & in animas ſuas, & Communitates Civitatum ſeu locorum aliorum, ubi dicti obſides cuſtodientur, per Syndicos, in animas hominum Communitatum ſeu locorum hujuſmodi, jurabunt ad requiſitionem obſidum prædictorum, quòd ſimiliter, erga dictum Regem Aragoniæ, vel hæredes ſuos, facient poſſe ſuum, & eis publicum de hoc dabunt & facient inſtrumentum, quod dicti obſides, ſine dilatione aliqua vel contradictione, liberabuntur in caſibus in quibus liberari debebunt, prout in conventionibus ſuper hoc habitis plenius continetur.

Cæterum prælibatus Rex Aragoniæ promiſit, bona fide, & ſe dicto Regi Angliæ, ſub modo, quo ſuperius exprimitur, obligavit, non tangere per ſe, vel per alium, ſeu alios, nec expendere in partem, vel in totum, nec permittere expendi illa triginta milia Marcarum argenti, quæ poſita ſunt & ponentur in poſſe ſuo pro ſecuritatibus ſuperius annotatis, donec eſſent ſibi forte incurſa & commiſſa; ſicut in Capitulis Conventionum prædictarum plenius continentur; &, ad hoc obſervandum, idem Rex Aragoniæ fecit nichilominus, in animam ſuam, per dictum nobilem Gilbertum, præſtari, ad Sancta Dei Evangelia, juramentum.

Præfatas autem Conventiones omnes & ſingulas præfatus Rex Aragoniæ promiſit præſentialiter facere, attendere & obſervare, tam dicto Regi Angliæ, quàm Principi memorato, præſenti & recipienti promiſſionem prædictam pro ſe, & hæredibus ſuis, ſolempni ſtipulatione præmiſſa.

Nomina vero præſentium Nobilium, Militum & Syndicorum, qui juraverunt, prout ſuperius declaratur, ſunt hæc,

Berengarius de Podio viridi,
Gilbertus de Crudeliis,
Petrus Martini de Lunâ,
Philippus de Caſtro,
Rymundus de Urgio,
Bernardus de Angularia,
Berengarius de Cardona,
Berengarius de Caprara,
Lupus de Gurea,
Petrus Cartetii de Nuce,
Rodericus de Ficaroliis,
Petrus Maza,
Petrus Vera Major domûs,
Petrus Eximini de Maneua,
Reymundus de Motina,
Rodericus Sanctii de Pomar. &
Petrus de Podio viridi.

Nomina autem Syndicorum Communitatis Jaccæ ſunt hæc,

Johannes Archol, &
Petrus Aldegarii de Jacca,

Ad majorem vero cautelam omnium prædictorum, præfatus Rex Aragoniæ promiſit michi, Notario infraſcripto, præmiſſa omnia & ſingula, comprehenſa ſuperius, attendere & complere; mandans nichilominus de ipſis per me præſens publicum fieri inſtrumentum, cui ſigillum ſuum fecit apponi.

Et eſt ſciendum quod pro, *Petro Vera Majore Domûs,* &
Petro Eximini de Maneua ſupraſcriptis,
Subrogati ſunt. *Petrus le Grant,* &
Eximinus Lupi de Gurea,
Et, pro *Berengario de Cardona* ſupraſcripto,
Subrogatus eſt *Ogerius de Nuce.*

Actum apud Campum Francum in Aragonia, anno à Nativitate Domini mileſimo ducenteſimo octogeſimo octavo, Indictione ſecundâ, Pontificatûs Domini Nicholai Papæ Quarti anno primo, quarto die exeunte menſe Octobri, in Palatio, in quo hoſpitabatur illuſtris Rex Aragoniæ prælibatus.

Præſentibus venerabili Patre,

Domino, R. Bathon, & *Wellen. Epiſcopo,*
Et diſcretis viris, *Hugone de Mataplan. Maſſilien.*
Pontio Celſonem. ac
Gaufrid. Apten. Eccleſiarum Præpoſitis:
Magiſtris Willielmo de Luda Dunelmen, &
Reymundo Ripatrice in Eccleſia Ilerden. Archidiaconis,
Johanne de Laſcy Cancellario Eccleſiæ Cyceſtr. ac
Nobilibus Viris Johanne Sabat Conſiliario, &
Petro de Logran. Milite dicti Regis Aragoniæ,
Domino Mathæo de Adria,
Magiſtro Adam de Duſſiato, Clerico Domini Principis Salern.
Et nonnullis aliis Teſtibus ad hoc vocatis ſpecialiter & rogatis.

Et Ego Johannes Erturi de Cadamo, Apoſtolicæ ſedis auctoritate Notarius publicus, his omnibus interfui, propria manu ſcripſi, &, ad majorem evidentiam præmiſſorum rogatus, mei ſigni annotatione in hanc publicam formam redegi.

Ego vero prædictus Notarius in duodecima linea, in principio, in parte iſtius vocabuli *obligavit*, & in triceſima quinta linea in principio, in hiis vocabulis *Arthol & Petrus Aldegarii de Jacca,* ante conſignationem & ſigni mei appoſitionem, feci raſuras, & in raſuris eiſdem vocabula dicta propria manu ſcripſi.

A.D.1288.
Edv. I.

A.D.1288.

Procuratorium Alfonſi Regis Aragoniæ ad recipiendum Juramenta Obſidum, qui per Regem Angliæ in poſſe ſuo ponuntur.

A.D.1288.
An. 16. E. I.
L. B. f. 100.
penes Camerar.

NOverint Univerſi quod nos, Alfonſus, Dei gratia, Rex Aragoniæ, Majoricarum & Valentiæ, ac Comes Barchinon.

Conſtituimus & ordinamus vos, dilectum Judicem Curiæ noſtræ Egidium Aluari, Procuratorem noſtrum certum & ſpecialem, ad recipiendum, pro nobis, & nomine noſtro, juramenta, quæ obſides, qui per magnificum Principem Dominum, Edwardum Regem Angliæ, dantur & ponuntur in poſſe noſtro, nobis facere debent, de non recedendo vel fugiendo de poſſe noſtro, prout in inſtrumento, confecto ſuper traditione nobis facienda de ipſis obſidibus & eorum cuſtodia, continetur;

A.D.1288.

Promittentes nos habere ratum & firmum quicquid ſuper receptione dicti ſacramenti per vos actum & procuratum fuerit, ac ſi per nos perſonaliter eſſet factum;

In cujus rei teſtimonium præſens procuratorium ſigillo noſtro pendenti duximus ſigillandum.

Datum apud Campum Franchum quinto Kalend. Novembris, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo octavo.

De Juramento per Alfonſum Regem Aragoniæ, quod Communitas Cæſar-Auguſt. conſimile cum Civitatibus Oſcen. &c. præſtarent Juramentum ſuper liberatione Caroli Principis Salernitati.

A.D.1288.
An. 16. E. I.
L. B. f. 149. b.
Penes Camerar.

IN nomine Domini Amen,

Anno Nativitatis ejuſdem milleſimo ducenteſimo octuageſimo octavo: die viceſima octava Octobris: ſecundæ Indictionis: Pontificatûs Domini Nicholai Papæ Quarti anno primo, in præſentiâ mei, Nicholai de Valleforan pupplici Apoſtolica auctoritate Notario, & Teſtium ſubſcriptorum ad hoc ſpecialiter vocatorum & rogatorum,

Ordinatum fuit & conventum inter magnificos Principes, Dominos Edwardum, Dei gratiâ, Regem Angliæ illuſtrem, Dominum Hiberniæ, & Ducem Aquitaniæ, & Alfonſum, eâdem gratiâ, inclitum Regem Aragoniæ, Majoricæ & Valentiæ, ac Com. Barchinon. & Egregium virum Dominum Karolum Principem Salernitanum,

Quod dictus Rex Aragon. faciet & procurabit quod Comunitas Hominum Civitatis Cæſar-Auguſtan. per Sindicos præſtabit in animas omnium & ſingulorum de Civitate prædictâ, & cujuſlibet eorumdem, ſimile juramentum cum Procuratoribus Regis Angliæ & Principis prædictorum, quod præſtare tenentur Comunitates Civitatum Oſcen. Ilerden. Barchinon. & Gerunden. & quarumdam aliarum Villarum dicti Regis Aragonum,

A.D.1288.

Quod ipſe Rex Aragonum, vel ſui hæredes attendent fideliter, & complebunt Regi Angliæ & Principi ſupradictis omnes Conventiones, in tractatibus, tam apud Oleron. quàm in alio tractatu, & inſtrumentis pupplicis, ſcriptis manu Magiſtri Johannis de Cadamo, pupplici Apoſtolica auctoritate Notarii, ſuper liberatione dicti Principis habitis, comprehenſas; &, pro ſupradictis omnibus adimplendis, dictus Rex Aragonum, per nobilem Gilbertum de Crudill. in animam ſuam præſtari fecit, ad ſancta Dei Evangelia juramentum.

In quorum omnium teſtimonium ſupradicti Reges & Principes mandaverunt per me, ſupraſcriptum Notarium, præſens de præmiſſis pupplicum fieri inſtrumentum; cui prædicti Reges ſigilla ſua, & idem Princeps ſigillum anuli ſui fecerunt apponi.

Actum apud Campum Francum in Aragon. anno, menſe, die & indictione prædictis;

Præſentibus hiis Teſtibus,

Venerabile Patre, Domino Roberto Epiſcopo Bathon.

A.D. 1288. Edv. 1.

Domino Henrico Com. Lincoln.
Domino Johanne de Veſci,
Domino Ottone de Grandiſono, &
Magiſtro Stephano de Sancto Georgio,

Et ego Nicholaus de Valleforan, pupplius Apoſtolica auctoritate Notarius, prædicta omnia, quibus interfui, rogatus ſcripſi, meoque ſolito ſigno ſignavi.

A.D. 1288. Edv 1.

Procuratorium Alfonſi Regis Arragoniæ, ad recipiendum Promiſſiones & Juramenta Civitatum Burdegal. Baion. &c. ſuper liberatione Caroli Principis Salernitani.

A.D. 1288. *A. 16. E. 1.* *L. B. f. 179 b. penes Camerar.*

NOverint Univerſi quod nos, Alphonſus, Dei gratiâ, Rex Aragon. Major. & Valentiæ, ac Comes Barchinon. facimus, conſtituimus & ordinamus veros & legitimos Procuratores noſtros vos, Guillielmum Colart Magiſtrum rationalem Curiæ noſtræ, & Guillielmum Sale, & utrumque in ſolidum, ita quod non efficiatur melior conditio occupantis.

Ad petendum & recipiendum, nomine noſtro, & hæredum noſtrorum, ab Univerſitatibus, ſeu Communitatibus Hominum infraſcriptarum Civitatum & Villarum, videlicet, Burd. Baion. Aquen. Vaſaten. Lectoren. Condomii, Marmandæ, & Regulæ, promiſſiones & juramenta, quæ Univerſitates ſeu Communitates Civitatum & Villarum prædictarum facere & præſtare tenentur, per eorum Syndicos ſpeciales, nobis & hæredibus noſtris,

Quod, videlicet, Univerſitates ſeu Communitates hominum prædictarum Civitatum & Villarum fideliter faciant poſſe ſuum, quod magnificus Princeps, Dominus Edwardus, Dei gratiâ, illuſtris Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitanniæ, vel ſui hæredes, libere & in pace ſolvent, vel ſolvi facient, nobis, vel hæredibus noſtris, viginti milia Marcharum argenti in unam partem, & quinquaginta milia Marcarum argenti in partem aliam, ac decem milia Marcharum argenti in partem tertiam,

Pro complemento, ſcilicet, & ſecuritate certarum conditionum prædicto Regi Aragon. & hæredibus noſtris per egregium virum, Dominum Karolum, Salernitanum Principem, complendarum, per eundem Regem Angliæ, pœnarum nomine, obligatarum,

A.D. 1288.

In caſibus, videlicet, in quibus hujuſmodi ſummarum pecuniæ ſolutio fieri debebit;

Prout tam in tractatu apud Oleron. habito, quàm in alio tractatu & inſtrumentis publicis, ſcriptis manu Magiſtri Johannis de Cadamo, publici Apoſtolica auctoritate. Notarii, ſuper liberatione dicti Principis habitis, pleniùs continetur.

Et quod idem Rex Angliæ, vel ſui hæredes complebunt fideliter, & attendant generaliter omnia & ſingula, quæ continentur debere fieri per ipſos & ſuos, in prædictis inſtrumentis & tractatibus comprehenſa,

Promittentes, ſub ypotheca omnium bonorum noſtrorum, nos ratum habituros & firmum quicquid per vos Procuratores noſtros, ſeu alterum veſtrum, factum fuerit in præmiſſis.

In quorum omnium teſtimonium præſens procur. ſigillo noſtro majori appendito juſſimus ſigillari.

Dat. in Campo Franco quarto Kal. Novembris, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo octavo.

Teſtes ſunt,

Berengarius de Podio viridi,
Guillabertus de Crudeliis,
Petrus Martin de Luna,
Philippus de Caſc.
R. Durgio.

Recognitio Alfonſi Regis Arragoniæ quod Ludovicum & Robertum filios Principis Salernitani recepit in obſides ſibi traditos.

A.D. 1288. *An. 16. E. 1.* *L. B. f. 116. b. Penes Camerar.*

IN nomine Domini, Amen.

Anno Nativitatis ejuſdem milleſimo ducenteſimo octuageſimo octavo, die viceſima nona Octobris, ſecundæ Indictionis, Pontificatûs Domini Nicholai Papæ Quarti anno primo, in præſentia mei, Nicholai de Valleforan. publici Apoſtolica auctoritate Notarii, & teſtium ſubſcriptorum, ad hoc ſpecialiter vocatorum & rogatorum, magnificus Princeps Dominus Alfonſus, Dei gratiâ, Rex Aragonum, Majoricarum,

A.D. 1288.

A.D.1288.
Edv. I.

& Valent. ac Comes Barchinon.

Confeſſus eſt & recognovit ſibi poſitos eſſe, & ſe præſentialiter recepiſſe, pro obſidibus, nobiles viros, Dominos Lodowycum & Robertum natos egregii viri Domini Karoli Principis Salernitani, & Dominæ Principiſſæ uxoris ejuſdem,

Qui poni & tradi debebant, in obſides, in poſſe dicti Regis Aragon. per Principem prælibatum, pro certis ſcilicet Conventionibus, per ipſum Principem dicto Regi Aragon. vel ſuis hæredibus adimplendis;

Prout in tractatu, apud Oleron. inter eundem Regem Aragon. & magnificum Principem, Dominum Edwardum, Dei gratiâ, Regem Anglorum illuſtrem, Dominum Hiberniæ & Ducem Aquitaniæ; quàm in alio tractatu & inſtrumentis, ſuper liberatione dicti Principis habitis, ſcriptis manu Magiſtri J. de Cadamo, pupplici auctoritate Apoſtolica Notarii, pleniùs continetur:

Promittens idem Rex Aragonum, bona fide, liberare dictos Ludovicum & Robertum, in caſibus in quibus liberari debebunt, prout in dictis tractatibus & inſtrumentis ſimiliter continetur.

A.D.1288.
Edv. I.

In quorum omnium teſtimonium præfatus Rex Aragonum mandavit per me, ſubſcriptum Notarium, præſens de præmiſſis pupplicum fieri inſtrumentum, cui prædictus Dominus Rex Aragonum ſigillum ſuum fecit apponi.

Datum apud Campum Francum in Aragonia, anno, menſe, die & indictione prædictis.

Præſentibus hiis Teſtibus, videlicet,

Domino Hugone Præpoſito Maſſilien.
Domino Odone de Grandiſono,
Domino Johanne de Jamvilla,
Domino Mathæo de Adria, &
Magiſtro Adam de Duſſiaco.

Et ego Nicholaus de Valleſoran, pupplicus auctoritate Apoſtolica Notarius, prædicta omnia, quibus interfui rogatus, ſcripſi, meoque ſolito ſigno ſignavi.

De licentia pro obſidibus eundi quo voluerint per tres menſes.

A.D.1288.
An. 16. E. I.
Adhuc fol. 100. L. B. Penes Camerar.

Noverint univerſi, præſentes literas inſpecturi, quod nos, Alfonſus, Dei gratiâ, Rex Aragoniæ, Majoricarum & Valentiæ, ac Comes Barchinon. damus & concedimus licentiam nobilibus viris, Dominis Johanni de Veſcy, & Arnaldo Domino Gerundæ, qui poſiti ſunt, in poſſe noſtro, pro obſidibus per illuſtrem Regem Angliæ, eundi quo voluerint extra poſſe noſtrum, & extra Regna noſtra per tres menſes, computandos à die inſtantis Feſti omnium Sanctorum;

A.D.1288.

Ita tamen quod prædicti Johannes & Arnaldus extunc revertantur in poſſe noſtro, ſi non fuerint nobis completæ Conventiones pro quibus poſiti fuerint in poſſe noſtro, ſicut prædictum eſt.

In cujus rei teſtimonium has literas noſtras fieri fecimus patentes, noſtro ſigillo munitas.

Datum apud Campum Franchum viceſima nona die Octobris, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo octavo.

Forma qua debent cuſtodiri Obſides pro Conventionum complemento Regi Aragoniæ traditi.

A.D.1288.
An. 16. E. I
L. B. f. 89. Penes Camerar.

Noverint univerſi, præſentes literas inſpecturi, quod ordinatum fuit & conventum inter magnificos Principes, Dominos Edwardum, Dei gratiâ, illuſtrem Regem Angliæ Dominum Hiberniæ, & Ducem Acquitaniæ, & Alfonſum, eâdem gratiâ, Aragoniæ, Majoricarum & Valentiæ Regem illuſtrem, & Comitem Barchinon.

Quod illi ſeptuaginta ſex Barones, Nobiles, & Burgenſes (quos dictus Rex Angliæ tradidit, in obſides, eidem Regi Aragoniæ, pro complemento & ſecuritate quarundam Conventionum, complendarum eidem Regi Aragoniæ, vel ſuis hæredibus, per Egregium virum Dominum Karolum Principem Salernitanum, prout in tractatibus, ſuper liberatione ipſius Principis habitis, continetur) cuſtodientur in formâ ſubſcriptâ, videlicet,

A.D.1288.

Quod quilibet eorundem obſidum habeat duos cuſtodes, ad expenſas ipſorum obſidum, ſcilicet in eſculentis & poculentis; & pro familiis & equitaturis

A.D. 1288.
Edv. 1.

taturis ipſorum cuſtodum dabuntur unicuique ipſorum per obſides, qui erunt in Cathalonia, ſcilicet, duo ſolidi Barchinonen. & per obſides, qui erunt in Aragonia, decem & octo denarii Jaccenſ.

Et quod dicti omnes & ſinguli obſides cuſtodientur curialiter & benigne;

Ita quòd poſſint ire ſpaciatum, equeſt. vel pedeſt. per Civitatem, vel locum ubi erunt, & extra hujuſmodi Civitatem & locum quo voluerint, & ad venandum cum Canibus & Avibus;

Ita tamen quòd eadem die revertantur ad Civitatem ſeu locum ubi erunt, & ad domum in quà morabuntur;

Præſertim cum prædicti obſides, omnes & ſinguli, eidem Regi Aragoniæ corporale præſtiterunt, ad ſancta Dei Evangelia, juramentum non recedere de poſſe dicti Regis Aragoniæ, ſine ſui licentiâ, vel hæredum ſuorum, donec Conventiones, pro quibus ſunt poſiti, fuerint adimpletæ, vel ſatisfactum pro eis Regi Aragoniæ ſupradicto, vel ſuis hæredibus;

Quæ adimpleri debent infra tres menſes à die liberationis Principis prælibati.

Et, ſi forte aliquis, vel aliqui obſidum prædictorum, infra prædictos tres menſes, ſic recederent, vel recederet, ſine licentia dicti Regis Aragoniæ, vel hæredum ſuorum, remanentes ſint, tam pro ſeipſis, quàm pro hujuſmodi recedenti, vel recedentibus, obligati.

A.D. 1288.
Edv. 1.

Et quod, poſt lapſum prædictorum trium menſium, ſi dictæ Conventiones non fuerint adimpletæ, vel ſatisfactum pro eis; & ſimiliter, poſtquam aliquis, vel aliqui prædictorum Obſidum, infra prædictos tres menſes, ut prædicitur, recederent vel recederet, dictus Rex Aragoniæ poſſit eoſdem remanentes obſides artius, prout ſibi placuerit, facere cuſtodiri.

Præfatus autem Rex Angliæ jurari fecit, in animam ſuam, per Dominum Petrum de Chevant Militem ſuum, quod, ſi aliqui, vel aliquis, obſidum prædictorum, infra prædictos tres menſes, non completis præfatis Conventionibus, ſine licentia dicti Regis Aragoniæ, vel hæredum ſuorum recedent vel recederet, eoſdem ſic recedentes, ſeu recedentem vel remittet in poſſe dicti Regis Aragoniæ, vel dabit alios ſufficientes, vel alium ſufficientem, loco ipſorum recedentium, vel recedentis ipſius.

In cujus rei teſtimonium præfati Reges Angliæ & Aragoniæ præſentibus ſigilla ſua fecerunt apponi.

Datum apud Canfrank die Veneris, viceſimo nona die Octobris, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo octavo.

Obligatio Caroli Principis Salernitani, de decem milibus Marcarum ab Edvardo Rege Angliæ mutuo acceptis.

A.D. 1288.
An. 16. *E.* 1.
L. B. f. 105. *Penes Camerar.*

NOverint univerſi, præſentes literas inſpecturi, quod nos, Karolus Princeps Salernitanus, fatemur nos mutuo recepiſſe & habuiſſe à magnifico Principe Domino Edwardo, Dei gratiâ, illuſtri Rege Angliæ, Domino Hiberniȩ, & Duce Acquitaniȩ, conſanguineo noſtro kariſſimo, decem millia Marcarum argenti, & illas in noſtras urgentiſſimas neceſſitates fuiſſe converſa.

Quȩ quidem decem millia Marcarum argenti, bona fide, promittimus reſtituerȩ dicto Domino Regi, vel ſuis hȩredibus, aut eorum mandato, in nundinis Sancti Ayoli Pruvinen. proximo futuris, ſine ulteriori dilatione, cum dampnis, expenſis & intereſſe, quȩ ipſum Dominum Regem, vel ſuos hȩredes, propter hoc facere contigerit vel ſubire.

Pro quibus omnibus & ſingulis fideliter adimplendis, obligamus eidem Domino Regi & ejus hȩredibus nos, & hȩredes noſtros, & omnes terras noſtras, ac omnia bona noſtra, mobilia & immobilia, prȩſentia & futura, ſpeciali titulo ypothecȩ;

A.D. 1288.

Renunciantes expreſſe exceptionibus non receptȩ, non habitȩ, & non numeratȩ pecuniȩ, doli, & in factum, ac omnibus aliis exceptionibus, omnique juris auxilio, tam Canonici, quàm Civilis, per quȩ poſſemus nos contra prȩdicta defendere vel juvare.

In quorum omnium teſtimonium, quia ſigillum proprium nondum fieri fecimus, inpreſſionem trium facierum, conſueti anuli noſtri, præſentibus duximus apponendam, & manu noſtra propria ſcripſimus ſequens verbum (*CREDATIS.*)

Datum apud Oleron. tertio die Novembris, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo octavo.

A.D. 1288. Edv. 1.

Recognitio Caroli Principis Salernitani facta Edvardo Regi Angliæ.

A.D. 1288. An. 16. E. 1. L.B. f 118. b penes Camerar.

IN Nomine Domini, Amen.

Anno Nativitatis ejuſdem milleſimo ducenteſimo octuageſimo octavo, die tertio Novembris, ſecundæ Indictionis, Pontificatûs Domini Nicholai Papæ quarti anno primo, in præſentia mei Nicholai de Valleſoran. pupplici Apoſtolica auctoritate Notarii, & teſtium ſubſcriptorum, ad hoc ſpecialiter vocatorum & rogatorum,

Egregius & illuſtris vir Dominus Karolus Princeps Salernitanus, recognoſcens ſe fore, per mediationem, procurationem & operam ſereniſſimi Principis, Domini Edwardi, Dei gratiâ, Regis Angliæ illuſtris, à carcere magnifici Principis Domini Alfonſi, eâdem gratiâ, illuſtris Regis Aragon. ſub certis pactis, oſtagiamento, & conditionibus liberatum, & in ſtatu ſuæ libertatis exiſtere,

Non vi, nec metu; ſed ſua bona, libera & ſpontanea voluntate,

Confeſſus eſt, & etiam recognovit quod idem Rex Angliæ, nomine pœnæ, obligavit ſe, & hæredes ſuos, ac Regnum ſuum, & omnes terras ſuas, ac omnia bona ſua, eidem Regi Aragonum, & ſuis hæredibus, pro ſe, ipſo Principe rogante, volente & conſentiente, pro certis, ſcilicet, conventionibus & promiſſionibus, inferiùs annotatis,

Eidem Regi Aragon. vel ſuis hæredibus, in certis caſibus & terminis per ipſum Principem adimplendis, in decem milibus Mercarum argenti; ſi, videlicet, dictus Princeps, infra tres menſes, à die ſuæ liberationis numerandos, non compleat hujuſmodi conventiones & promiſſiones quæ tales ſunt, ſcilicet,

Quod dictus Princeps promiſit & juravit fideliter facere poſſe ſuum, infra tres menſes, à die ſuæ liberationis, optinere & habere Sindicatum Maſſiliæ,

Aut, ſi hoc non poſſit habere, tradet, infra eoſdem tres menſes, viginti obſides de melioribus Maſſiliæ, vel redibit ad carcerem Regis Aragon. ſupradicti; prout hæc omnia in tractatu & inſtrumentis pupplicis, ſcriptis manu Magiſtri Johannis de Cadamo, publici auctoritate Apoſtolica Notarii, ſuper liberatione dicti Principis habitis & confectis, pleniùs continetur.

Volenſque idem Princeps præfatum Regem Angliæ, ac ejus hæredes, ſuper indempnitate prædictarum obligationis & pœnæ, ſecurum facere, & ipſos de prædictis indempnes reddere & ſervare,

A.D. 1288.

In ſuâ libertate exiſtens, non vi nec metu coactus, ſed ſuâ bonâ, liberâ & ſpontaneâ voluntate, ſicut prædicitur,

Promiſit, bonâ fide, & per ſolempnem ſtipulationem, Regi Angliæ ſupradicto recipienti & ſtipulanti pro ſe & hæredibus ſuis,

Quod, ſi prædicta pœna prædictorum decem milium Marcarum argenti, in prædictis ſuis caſibus, vel prædictorum aliquo, convincatur, idem Princeps pœnam prædictam in parte, & ſine contradictione qualibet ſolvet, vel ſolvi faciet, in Caſtro Burdegalen. Regi Angliæ ſupradicto, vel ejus hæredibus, aut eorum mandato, per ipſum Regem Angliæ, vel ejus hæredes, dicto Regi Aragoniæ, vel ejus hæredibus perſolvendam;

Ita, videlicet, quod idem Princeps in tantum ſolutionis terminum, in prædicto tractatu, & inſtrumentis contentum, præveniet, quod idem terminus præfato Regi Aragonum, vel ſuis hæredibus, per ipſum Regem Angliæ valeat obſervari;

Sicque ipſum Regem, & ejus hæredes, ab obligatione & pœnâ prædictis liberabit, & ſervabit indempnis, cum dampnis, expenſis & intereſſe, quæ ipſum Regem Angliæ, vel ejus hæredes, propter hoc, facere contigerit, ſeu ſubire.

Pro quibus omnibus & ſingulis fideliter adimplendis & obſervandis, prædictus Princeps obligavit eidem Regi Angliæ, ſtipulanti & recipienti pro ſe & hæredibus ſuis, ſe & hæredes ſuos, & omnes terras ſuas, & omnia bona ſua, mobilia & immobilia, præſentia & futura;

Submittens ſe & hæredes ſuos ex certâ ſcientiâ, pro omnibus, & ſingulis ſupradictis complendis & obſervandis, foro, juriſdictioni & cohercioni Domini Papæ, qui pro tempore fuerit;

Ita quod ipſe Dominus Papa, ad ſolam requiſitionem ſeu ſupplicationem dicti Regis Angliæ, vel hæredum ipſius, nulla monitione præmiſſâ, & abſque aliquo judiciali ſtrepitu, poſſit eundem Principem, vel hæredes ipſius compellere ad complementum & obſervationem omnium, & ſingulorum præmiſſorum, prout ſuperius exprimuntur.

A.D. 1288. Edv. 1.

Promiſit etiam dictus Princeps Regi Angliæ ſupradicto, ſtipulanti & recipienti, pro ſe & Hæredibus ſuis, ſe facturum & curaturum quod Sacroſancta Romana Eccleſia ratam & firmam habebit, in omnibus & ſingulis ſuis clauſulis & verbis, obligationem præſentem,

Et quod eadem Romana Eccleſia obligationem præfatam, ad cautelam dicti Regis Angliæ & Hæredum ipſius, confirmabit per litteras Apoſtolicas, eidem Regi Angliæ, vel ſuis Hæredibus, aut eorum mandato, ipſorum nomine, aſſignandas.

Promiſit inſuper idem Princeps Regi Angliæ prælibato, ſtipulanti & recipienti, pro ſe & Hæredibus ſuis, quod contra præmiſſa, vel aliquod præmiſſorum, nullam juris ſeu facti proponet vel recipiet exceptionem;

Immo, ſine omni excuſatione, mandato, monitione, inhibitione, aut precibus cujuſcumque perſonæ, quantæcumque dignitatis aut ſtatus exiſtat, in contrarium non admiſſis, omnia prædicta & quodlibet prædictorum ſervabit firmiter & complebit, & in nullo contraveniet ratione aliquâ, ſive jure.

Renuntians nichilominus idem Princeps omni foro & juriſdictioni, omni conſuetudini & ſtatuto, omni privilegio cruce ſignatis indulto & indulgendo, litteris Apoſtolicis impetratis & impetrandis.

Et generaliter omnibus aliis exceptionibus, omnique juris auxilio, tam canonici, quàm civilis, per quæ poſſet ſe contra prædicta vel prædictorum aliquod defendere quomodolibet vel juvare,

Et præſertim juri dicenti generalem renuntiationem non valere, jurique per eam non poſſe pupplicè derogari.

Ad majorem autem cautelam Regis Angliæ ſupradicti, & Hæredum ipſius, dictus Princeps, pro præmiſſis omnibus & ſingulis firmiter adimplendis, corporale præſtitit eidem Regi Angliæ, ſtipulanti & recipienti pro ſe & Hæredibus ſuis, ad Sancti Dei Ewangelia, juramentum.

In quorum omnium teſtimonium præfatus Princeps mandavit per me, ſupradictum Notarium, præſens exindè pupplicum fieri inſtrumentum;

Cui dictus Princeps ſigillum annuli ſui mandavit & fecit apponi, & ſcripſit manu propria ſequens verbum *CREDATIS*.

Et, quia nondum dictus Princeps magnum ſigillum fieri fecerat, nec habebat, ſigilla reverendorum Patrum Dominorum Bonifacii Ravenat. & Pet. Montis Regalis Archiepiſcoporum & Nunciorum Apoſtolicæ Sedis, ad majorem ſecuritatem, rogavit & procuravit apponi.

Qui quidem Domini Archiepiſcopi, ad preces prædicti Principis, præſens ſcriptum ſuorum munimine roboraverunt.

Cæterum promiſit memoratus Princeps Regi Angliæ ſupradicto, ſub virtute prædicti præſtiti juramenti, quod, quam cito Sigillum magnum fieri fecerit & habuerit, præſens ſcriptum ſub eodem ſigillo faciet innovari.

Actum Oleroni, anno, menſe, die & indictione ſupradictis, præſentibus Teſtibus infra ſcriptis, videlicet,

Venerabilibus Patribus, Dei gratiâ,

Petro Archiepiſcopo Montis Regalis,
Fratre Raymundo Vapiecen. &
Roberto Bathonien Epiſcopis,
Domino Gaſtone de Byern.
Johanne de Veſci, &
Mattheo de Adria Militibus,
Nec non Fratre Guillielmo ordinis prædicatorum,
Magiſtris Guillielmo Theſaurario Domini Regis Angliæ,
Johanne de Laſci Cancellar. Cyceſtren.
Fratre Petro de Lamandono ordinis prædicatorum,
Magiſtro Goffrido de Loncell. Apten. præpoſito, &
Magiſtro Adam de Duſſiaco Clerico & *Teſaurario Domini Principis.*

Et ſciendum quod, in præſentia mei Notarii, & teſtium prædictorum, prædictus Dominus Rex Angliæ remiſit, & quittavit dicto Principi juramentum prædictum, omnibus aliis in ſuo Robore Duraturis.

Et ego Nicholaus de Valle Sorana, pupplicus Apoſtolica auctoritate Notarius, prædicta, quibus interfui, rogatus ſcripſi, meoque ſolito ſigno ſignavi.

A.D. 1288. Edv. 1.

Recognitio Caroli Principis Salernit. de Obſidibus per Regem Angliæ nomine ſuo Regi Aragoniæ traditis.

A.D. 1288. Edv. 1.

A.D. 1288. An. 16. E. 1.

L. B. ſ 116. b Penes Camerar.

IN Nomine Domini Amen.

In præſentia mei, Notarii & teſtium ſubſcriptorum, egregius & illuſtris vir Dominus Karolus Princeps Salernitanus,

Recognoſcens ſe fore, per mediationem, procurationem & operam Sereniſſimi Principis, Domini Edwardi, Dei gratiâ; Regis Angliæ illuſtris, à carcere magnifici Principis, Domini Alfonſi, eâdem gratiâ Regis Aragonum illuſtris, ſub certis pactis, oſtiagiamento & conditionibus liberatum, & in ſtatu libertatis exiſtere,

Non vi, nec metu coactus; ſed ſuâ bonâ, liberâ & ſpontaneâ voluntate.

Confeſſus eſt, & etiam recognovit, quod idem Rex Angliæ, pro complemento & ſecuritate quarumdam conventionum & promiſſionum, quæ inferius declarantur, eidem Regi Aragon. vel ejus Hæredibus per ipſum Principem complendarum, tradidit in poſſe dicti Regis Aragon. in obſides, ſeptuaginta viros, tam Barones, quàm Nobiles, & Burgenſes,

Volenſque idem Princeps, ſuper liberatione dictorum ſeptuaginta obſidum faciendâ, ſecurum facere Regem Angliæ memoratum,

Promiſit bona fide, & per ſtipulationem ſolempnem, Regi Angliæ prælibato, quod fideliter adimplebit atque ſervabit conventiones & promiſſiones omnes, & ſingulas, pro quibus præfati ſeptuaginta obſides traditi ſunt in poſſe ſæpe dicti Regis Aragonum per Regem Angliæ ſupradictum; quæ tales ſunt,

In primis videlicet quod ipſe Princeps, infra tres menſes, à die liberationis ſuæ computandos, mittet & tradet in poſſe dicti Regis Aragonum, vel Hæredum ipſius, Raymundum Berengarii Filium ſuum.

Item, quod idem Princeps infra eoſdem tres menſes faciet fieri homagia, cum juramentis, eidem Regi Aragon. vel ejus procuratori, pro ipſo Rege, & Hær. ejus, per Caſtellanos caſtrorum ipſius Principis in Provincia.

Item, quod pręfatus Princeps faciet quod Sindici civitatum & villarum, nomine ſuo, & communitatum earumdem Civitatum & Villarum: & Barones etiam ac Milites de Provincia per ſeipſos, infra prædictos tres menſes, præſtabunt, ad Sancta Dei Ewangelia, juramenta, & obligabunt ſe cum pupplicis inſtrumentis juxta formam in tractatibus, ſuper liberatione dicti Principis habitis, comprehenſam.

Item, quod dictus Princeps mittet & tradet, in obſides, primogenitos Baronum, Magnatum, Militum, Civium & Burgenſium de Provincia, uſque ad numerum ſexaginta, in poſſe dicti Regis Aragonum vel Hæredum ipſius; moraturos & remanſuros, loco prædictorum ſeptuaginta obſidum, per præfatum Regem Angliæ, ſicut prædicitur, dicto Regi Aragonum traditorum.

Item, quod idem Princeps ſolvet, ſeu ſolvi faciet, infra eoſdem tres menſes, eidem Regi Aragonum, vel ejus Hæred. per manum ipſius Regis Angliæ, illa ſeptem millia Marc. argenti, quæ poni debent in poſſe dicti Regis Aragon. vel Hæredum ipſius, infra præfatos tres menſes; pro quibus etiam tota terra nobilis viri Gaſtonis Vicecomitis Bearn, quam habet in Cathalon. (excepto Caſtro veteri de Roſaniſ.) cum ſuis terminis & pertinentiis, ad preces & inſtantiam prædicti Regis Angliæ, præfato Regi Aragon. & ſuis Hæredibus obligatur.

Item, quod præfatus Princeps, ſi prædicta omnia & ſingula non compleat, aut complere non poſſit, infra eoſdem ſex menſes, redibit ad carcerem Regis Aragon. prælibati, vel Hæredum ipſius; prout ſupradicta omnia in tractatibus & aliis inſtrumentis pupplicis, manu mei infraſcripti Notarii, ſuper liberatione dicti Principis habitis, pleniùs continetur,

Pro quibus omnibus & ſingulis ſupra ſcriptis fideliter adimplendis dictus Princeps præſtitit eidem Regi Angliæ, ad Sancta Dei Ewangelia, juramentum,

Et nichilominus, ad majorem cautelam,

Venerabilis Pater,

Dominus Raymundus Epiſcopus Wapicen. in præſentiâ Euvangeliorum: &

Frater Petrus de Lamanon. de ordine Fratrum prædicatorum, &

A.D.1288. Edv. 1.

Frater Bernardus de ordine Cyſtercien. in verbo Dei:
Necnon & *Magiſter Gaufridus Præpoſitus Eccleſiæ Apten.*
Dominus Otto de Tuſſiaco,
Dominus Riccanus de Lamenon.
Dominus Berengarius Gautelini, &
Dominus Matheus de Adria Milites,
ac
Magiſter Adam de Duſſiaco,

Conſiliarii & familiares dicti Principis, ad Sancta Dei Ewangelia, dicto Regi Angliæ juraverunt, quod fideliter erga dictum Principem facient poſſe ſuum quod prædicta omnia & ſingula penitus compleantur.

Promiſit inſuper dictus Princeps, ſub virtute prædicti præſtiti juramenti, Regi Angliæ prælibato, quod conſiliarii ſui abſentes, cum ad ipſum venerint, ante completionem præſentis negotii, ſimili modo jurabunt, quod fideliter erga dictum Principem facient poſſe ſuum, & operam dabunt quod ipſe Princeps ſervet & compleat omnia & ſingula ſupradicta;

Et quod per omnem alium modum nichilominus facient poſſe ſuum, quod omnia alia, & ſingula ſuperſcripta compleantur omnino.

In quorum omnium teſtimonium præfatus Princeps mandavit per me, infraſcriptum Notarium, præſens exinde pupplicum fieri inſtrumentum;

Cui idem Princeps ſigillum anuli ſui mandavit & fecit apponi, & ſcripſit manu propria ſequens verbum *CREDATIS.*

Et, quia nondum dictus Princeps magnum ſigillum habebat, ſigilla Reverendorum Patrum, Dominorum Bonifacii Ravennacen. & Pet. Montis Regalis Archiepiſcoporum, ad majorem ſecuritatem rogavit & procuravit apponi;

Qui quidem prædicti Domini Archiepiſcopi, ad preces ejuſdem Principis, præſens pupplicum inſtrumentum ſigillorum ſuorum munimine roboraverunt.

Et ſciendum eſt quod ſuperius in 17. linea ubi legitur (inſtrumentis pupplicis ſcriptis) Raſum fuit per me, infraſcriptum Notarium & correctum.

Actum apud Oleronem in Bearn, anno à Nativitate Domini 1288. Indictione ſecunda, Pontificatûs Domini Nicholai Papæ 4. anno primo, tertia die intrante menſe Novembri, in Camera Domini Regis Angliæ ſæpefati,

Præſentibus venerabilibus Patribus,

Dominis Petro Archiepiſcopo Montis Regalis,
Reymundo Vapicen. &
Roberto Bathonien. & *Wellen. Epiſcopis*; *ac*
Nobilibus Viris Dominis *Gaſtone Vicecomite Bearn,*
Johanne de Veſey,
Ricauno de Lamenon.
Berengario Gantelinir,
Matheo de Adria Militibus;
Magiſtris Willielmo de Luda, Archid. Dunelm.
Johanne de Laſcy Cancellario Eccleſiæ Cyceſtr.
Johanne Lovel,
Adam de Duſſiaco,

Et nonnullis Teſtibus hoc vocatis ſpecialiter & rogatis.

Et ego Johannes Erturi de Cadamo, Apoſtolicæ Sedis auctoritate Notarius Pupplicus, hiis omnibus interfui, propria manu ſcripſi, &, ad pleniorem evidentiam præmiſſorum Rogatus, mei ſigni annotatione in hanc pupplicam formam redegi.

Recognitio Caroli Principis Salernitani, quod Edwardus Rex Angliæ in diverſis ſummis nomine pœnæ ſe Regi Arragoniæ obligavit.

A.D.1288. An. 16. E. 1

I. B. f.147.a. Penes Camear.

IN Nomine Domini Amen.

Noverint univerſi, præſentes pariter & futuri, quod in præſentia mei, Petri Notarii, & teſtium ſubſcriptorum, ad hoc ſpecialiter vocatorum & rogatorum, egregius & magnificus Vir, Dominus Karolus, Princeps Salernitanus,

Recognoſcens ſe fore, per mediationem, procurationem & operam Sereniſſimi Principis, Domini Edwardi, Dei gratiâ, Regis Angliæ illuſtris, à carcere Mag-

Magnifici Principis Domini Alfonſi, eâdem gratiâ, illuſtris Regis Aragon. ſub certis pactis, oſtagiamento & conditionibus liberatum, & in ſtatu libertatis ſuæ exiſtere,

Non vi, nec metu coactus; ſed ſuâ bonâ, liberâ & ſpontaneâ voluntate,

Confeſſus eſt, & etiam recognovit quod idem Rex Angliæ, pœnarum nomine, obligavit ſe, & Hæredes ſuos, ac Regnum ſuum, & omnes terras ſuas, ac omnia bona ſua, eidem Regi Aragon. & ſuis Hæredibus, pro ſe, ipſo Principe rogante, volente & conſentiente; pro certis, ſcil. Conventionibus & promiſſionibus, inferiùs annotatis, eidem Regi Aragon. vel ſuis Hæredibus in certis caſibus & terminis, per ipſum Principem adimplendis, in ſummis pecuniarum ſub ſequentibus, videlicet,

In 20000. Marc. argenti, reſidui de obligatione 50000. Marcarum argenti, obligatarum pro traditione Domini Karoli primogeniti dicti Principis infra annum, à die ſuæ liberationis numerandum, dicto Regi Aragoniæ, vel ſuis Hæredibus, faciendâ; niſi dictus Princeps rediret infra annum prædictum ad Carcerem ſupradicti Regis Aragon. vel Hæredum ipſius;

Et in 50000. Marcarum argenti, pro Treugâ trium annorum à Sacroſanctâ Romanâ Eccleſiâ, & Magnifico Principe Domino Ph. Dei gratiâ, Rege Franciæ illuſtri, & Domino Karolo fratre ſuo, & valitoribus ipſorum;

Necnon & pro ſecuritate ejuſdem Romanæ Eccleſiæ eidem Regi Aragon. vel ſuis Hæredibus, infra prædictum annum, per eundem Principem obtinendum, ſi, videlicet, præfatæ Conventiones & promiſſiones adimpletæ non eſſent, in hujuſmodi certis caſibus & terminis;

Prout in tractatu apud Oleronem, ac in alio tractatu, & inſtrumentis publicis, ſcriptis manu Magiſtri Johannis de Cadamo, publici Apoſtolica Auctoritate Notarii, ſuper liberatione dicti Principis habitis, & jurejurando firmatis, plenius continetur:

Volenſque idem Princeps præfatum Regem Angliæ, ac ejus Hæredes ſuper indempnitate omnium prædictarum obligationum & pœnarum ſecurum facere, & ipſos prædictos indempnes reddere & ſervare,

In ſua libertate exiſtens, non vi nec metu coactus, ſed ſuâ bonâ, liberâ & ſpontaneâ voluntate; ſicut prædicitur,

Promiſit bona fide & per ſtipulationem ſolempnem Regi Angliæ ſupradicto, ſtipulanti & recipienti pro ſe & Hæredibus ſuis, quod, ſi prædictæ pœnæ, vel aliqua earumdem, in ſuis Caſibus, committantur, ſeu etiam committatur,

Idem Princeps pœnas, vel pœnam in pace, & ſine contradictione qualibet, ſolvet vel ſolvi faciet, in Caſtro Burdegalenſi, Regi Angliæ ſupradicto, vel ſuis Hæredibus, aut eorum mandato, per ipſum Regem Angliæ, vel ejus Hæredes, dicto Regi Aragon. vel ejus Hæredibus perſolvendas, ſeu etiam perſolvendam;

Ita, videlicet, quod Princeps ipſe in tantum ſolutionum terminos, in prædictis Inſtrumentis & tractatibus comprehenſos, præveniet, quod ipſi termini dicto Regi Aragon. vel ſuis Hæredibus valeant obſervari.

Sic quod ipſum Regem Angliæ, & ejus Hæredes, à pœnis & obligationibus ſupradictis, omnibus & ſingulis, liberabit ipſoſque conſervabit indempnes, cum dampnis, expenſis, & intereſſe, quæ ipſum Regem Angliæ, vel ejus Hæredes, propter hoc facere contigerit ſeu ſubire.

Pro quibus omnibus & ſingulis fideliter adimplendis & obſervandis, prædictus Princeps obligavit eidem Regi Angliæ, ſtipulanti & recipienti pro ſe & Hæredibus ſuis, ſe & Hæredes ſuos, & omnes terras ſuas, ac omnia bona ſua, mobilia & immobilia, præſentia & futura, ſubmittens, ſe & Hæredes ſuos, ex certâ ſcientia, pro omnibus ſupradictis & ſingulis fideliter adimplendis, foro, & Juriſdictioni, ac cohercioni Domini Papæ, qui pro tempore fuerit;

Ita, quod ipſe Dominus Papa, ad ſolam requiſitionem, ſeu ſupplicationem dicti Regis Angliæ, vel Hæredum ipſius, nulla monitione præmiſſâ, & abſque aliquo judiciali ſtrepitu, poſſit eundem Principem, vel Hæredes ipſius compellere ad complementum & obſervationem omnium & ſingulorum præmiſſorum prout ſuperius exprimuntur.

Promiſit etiam, bonâ fide, & per ſolempnem ſtipulationem, præfatus Princeps Regi Angliæ ſæpefato, ſtipulanti & recipienti pro ſe & Hæredibus ſuis, ſe facturum & curaturum quod infraſcripti conſtituent ſe, de omnibus, & ſingulis ſupradictis, pro principe memorato, ac ejus hæredibus, fidejuſſores, & principales debitores, & ſolutores Regi Angliæ memorato, & ſuis hæredibus, in formâ ſubſcriptâ, videlicet, *Dominus Johannes, Comes Britanniæ*, in ſex milibus Marcarum argenti.

Dominus Moricius de Crodonio, in duobus milibus Marcarum argenti.

Dominus Guido, Vicecomes Tuarcy, in duobus milibus Marcarum argenti.

Dominus Guillielmus, dictus le Archeveſqe, in tribus milibus Marcarum argenti.

Dominus Guido de Eſynuliaco, in mille Marcarum argenti.

Dominus Guido de Lanal, in tribus milibus Marcarum argenti.

Dominus Theobaldus de Marteſellon. in mille Marcarum argenti.

Dominus Ardomus de Malliaco, in mille Marcarum argenti.

Johannes, Comes Drocen. in quatuor milibus Marcarum argenti.

Dominus Guillielmus, filius Comitis Flandrenſis, in duobus milibus Marcarum argenti.

Dominus Richardus, Comes Gumdocinen. in mille Marcarum argenti.

Dominus Ludovicus, Vicecomes Belimontis, in duobus milibus Marcarum argenti.

Dominus Johannes, filius Vicecomitis Belimontis, in duobus milibus Marcarum argenti.

Dominus Ad. Vicecomes Meleduni, in mille Marcarum argenti.

Domina Margareta, quondam Regina Siciliæ, in duobus milibus Marcarum argenti.

Dominus Henricus, Dominus de Mediana, in duobus milibus Marcarum argenti.

Dominus Gaufridus de Anteneſio, in quingentis Marcarum argenti.

Dominus Hugo de Civitate, in quingentis Marcis argenti.

Dominus Patritius de Caturcio, in quingentis Marcis argenti.

Dominus Hugo & Guido de Bancio fratres, in mille Marcarum argenti.

Dominus Ardoynus de Haya, in mille Marcarum argenti.

Dominus Guido, Comes Flandrenſis, in ſex milibus Marcarum argenti.

Dominus Robertus, Comes Muernen. in quatuor milibus Marcarum argenti.

Dominus Robertus, Dux Burgundiæ, in quatuor milibus Marcarum argenti.

Dominus Theobaldus, Comes Bary, in duobus milibus Marcarum argenti.

Dominus Radulphus de Nigella, Coneſtabularius Franciæ, in duobus milibus Marcarum argenti.

Dominus Johannes de Monteforti, Comes Squillacii, & Montis Caneoſi, in duobus milibus Marcarum argenti.

Dominus Guido de Mirapice, in tribus milibus Marcarum argenti.

Dominus Mathæus de Monte Mauriciaco, in duobus milibus Marcarum argenti.

Dominus Robertus, Comes Attrabatenſis, in ſex milibus Marcarum argenti;

Dominus Otho de Tuſſiaco, in quingentis Marcis argenti.

Et ſi forte dictus Princeps prędictos fidejuſſores, vel aliquos prędictorum, habere nequiverit, vel ipſi, aut eorum aliquis, vel aliqui, noluerint fidejuſſionem eandem ſubire;

Promiſit dictus Princeps Regi Anglię ſupradicto, ſe facturum & curaturum quod alios ęquivalentes, ſeu ſufficientes, dabit ſeu ſubrogabit loco eorum, ad omnia & ſingula ſupradicta, & de prędictis dari faciet, per prędictos, eidem Regi Anglię, vel ejus hęredibus, ſeu eorum mandato, infra ſex menſes, à data pręſentis ſcripti numerandos, ſufficientem & ydoneam cautionem.

Item, promiſit dictus Princeps Regi Anglię ſupradicto, ſtipulanti & recipienti pro ſe & hęredibus ſuis, ſe facturum, & curaturum quod Sacroſancta Romana Eccleſia ratum & firmum habebit, in omnibus & ſingulis ſuis clauſulis & verbis, obligationem pręſentem;

Et quod eadem Romana Eccleſia obligationem pręfatam, ad cautelam dicti Regis Anglię, & hęredum ipſius, confirmabit per litteras Apoſtolicas, eidem Regi Anglię, vel ſuis hęredibus, aut eorum mandato, ipſorum nomine aſſignandas:

Necnon & quod idem Princeps promiſit ſe facturum & curaturum, quod prędictus Rex Francię fidejuſſiones & conſtitutiones hujuſmodi acceptabit, per ſuas litteras, vel Ballivorum, ſeu Curię, ſub quorum Juriſdictione prędicti fidejuſſores & conſtitutores exiſtere dinoſcuntur.

Promiſit inſuper idem Princeps Regi Anglię pręlibato, ſtipulanti & recipienti pro ſe & hęredibus ſuis, quod contra pręmiſſa, vel aliquod pręmiſſorum nullam juris ſeu facti proponet vel recipiet exceptionem;

Immo ſine omni excuſatione, mandato, monitione, inhibitione, aut precibus cujuſcumque perſonę, quantęcumque dignitatis aut ſtatûs exiſtat in contrarium non admiſſis, omnia prædicta, & quodlibet

quodlibet prædictorum ſervabit firmiter & complebit, & in nullo contraveniet ratione aliquâ, ſive jure;

Renuncians nichilominus idem Princeps omni foro & juriſdictioni, omni conſuetudini & ſtatuto, omni privilegio cruceſignatis indulto & indulgendo, litteris Apoſtolicis impetratis & impetrandis,

Et generaliter omnibus aliis exceptionibus, omnique juris auxilio, tam Canonici, quàm Civilis, per quæ poſſit ſe contra prædicta, vel prædictorum aliquod, defendere quomodolibet vel juvare,

Et præſertim juri dicenti generalem renunciationem non valere, jurique non poſſe per eam publice derogari.

Ad majorem autem Cautelam Regis Angliæ ſupradicti, & hæredum ipſius, dictus Princeps, pro præmiſſis omnibus & ſingulis firmiter adimplendis, corporale præſtitit eidem Regi Angliæ, ſtipulanti & recipienti pro ſe & hæredibus ſuis, ad Sancta Dei Evangelia, juramentum.

In quorum omnium teſtimonium præfatus Princeps mandavit per me, infraſcriptum Notarium præſens exinde pupplicum fieri inſtrumentum;

Cui dictus Princeps ſigillum anuli ſui mandavit & fecit apponi, & ſcripſit, manu propriâ, ſequens verbum, *CREDATIS*.

Et, quia nondum dictus Princeps magnum Sigillum fieri fecerat, nec habebat, Sigilla reverendorum Patrum, Bonefacii Ravennat. & Petri Montis Regalis Archiepiſcoporum, Nunciorum Apoſtolicæ ſedis, ad majorem ſecuritatem, rogavit & procuravit apponi.

Qui quidem Domini Archiepiſcopi, ad preces prędicti Principis, præſens ſcriptum ſigillorum ſuorum munimine roborârunt.

Cęterum promiſit memoratus Princeps Regi Anglię ſupradicto, ſub virtute prędicti pręſtiti juramenti, quod, quam cito Sigillum magnum fieri fecerit & habuerit, præſens ſcriptum ſub eodem Sigillo faciet innovari.

Actum apud Oleron. prædictam, tertiâ die intrante Novembris, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo octavo. Indictione ſecunda. Pontificatûs Domini Nicholai Papæ Quarti anno primo.

Præſentibus Teſtibus,

Venerabilibus Patribus Dominis,
Dei gratiâ,

Petro Archiepiſcopo Montis Regalis,
Prædicto fratre R. Vap. & } *Epiſcop.*
Roberto Bathon. }
Dominis,
Gaſtone de Biern.
Johanne de Veſcy,
Mathæo de Adria, &
Arnald. de Gironda Milite, *fratre Gulielmo*, &
Fratre Guillielmo de la Mannoria ordinis prędicatorum,
Magiſtris,
Guillielmo de Luda, Theſaurario Domini Regis Angliæ ſupradicti,
Johanni de Lacy Cancellario *Ciceceſtriæ*,
Fratre Petro de la Mandon. ordinis prędicatorum,
Magiſtro Gaufrido de Loncell. Apten. Prępoſito,
Adam de Tiſſyaco Clerico & Theſaurario, *Domini Salernitani Principis* ſupradicti,
Nicholao de Valle Soranâ, &
Petro Magiſtro,
J. Cadonio pupplicis auctoritate prædictâ Notariis,

Et me *Petro de Baſunche*, publico auctoritate Apoſtolicâ Notario; qui præmiſſis omnibus & ſingulis interfui, eaque ſcripſi, & in publicam formam redegi, ſignoque meo conſueto ſignavi rogatus & requiſitus.

In cujus præſentia & teſtium prædictorum, prædictus Dominus Rex Angliæ remiſit & quitavit dicto Principi Juramentum prædictum, omnibus aliis in ſuo robore duraturis.

Duoque inſtrumenta, ejuſdem tenoris, ſuper præmiſſis confeci, quorum unum dedi prædicto Domino Regi Angliæ, reliquum verò prædicto Domino Principi.

Procura-

A.D. 1288. Edv. 1.

Procuratorium Civitatis Burdegalenſis ſuper Liberatione Caroli Principis Salernitani.

A.D. 1288. An. 17 E. 1. L. B. f. 172. a. penes Camerar.

IN Nomine Domini Amen.

In præſentia mei, Notarii & teſtium ſubſcriptorum, Major, Jurati ac Communitas hominum Civitatis Burdegalenſis, in loco more ſolito congregati, fecerunt, conſtituerunt, & ordinaverunt unanimiter & concorditer tales eorum Concives, ſuos Procuratores, ſpeciales, & quemlibet eorum in ſolidum,

Ad promittendum, nomine & pro parte ipſorum, & cujuſlibet eorumdem, de ipſâ Civitate, & ad jurandum in animas omnium prædictorum & cujuſlibet eorumdem, Procuratoribus magnifici Principis Domini Alfonſi, Dei gratiâ, illuſtris Regis Aragoniæ, Majoricarum, & Valentiæ, ac Comitis Barchinonæ, recipientibus & ſtipulantibus pro Domino Rege prædicto, & ſuis hæredibus, de quorum procuratione per litteras ipſius Regis conſtitit evidenter,

Quòd ipſi, omnes & ſinguli, fideliter facient poſſe ſuum, & operam dabunt quantum poterunt efficacem, quòd magnificus Princeps, Dominus Edwardus, Dei gratiâ, illuſtris Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, vel ſui hæredes, liberè & in pace ſolvent, vel ſolvi facient eidem Regi Aragoniæ, vel ejus hæredibus,

Viginti milia Marcarum argenti in unam partem,

Et quinquaginta milia Marcarum argenti, in aliam partem.

Ac decem milia Marcarum argenti, in partem tertiam,

Eidem Regi Aragoniæ vel ſuis hæredibus, pro complemento, ſcilicet, & ſecuritate certarum Conventionum eidem Regi Aragoniæ & ſuis hæredibus, per egregium virum Dominum Karolum Salernitanum Principem complendarum, per eundem Regem Angliæ pœnarum nomine obligati:

A.D. 1288.

In caſibus, videlicet, in quibus hujuſmodi ſummarum pecuniæ ſolutio fieri debebit; prout tam in tractatu apud Oleronem, quàm in alio tractatu & inſtrumentis publicis, ſcriptis manu Magiſtri Johannis de Cadamo, publici Apoſtolicâ auctoritate Notarii, ſuper liberatione dicti Principis habitis, plenius continetur.

Et quod idem Rex Angliæ, vel ſui hæredes complebunt fideliter, & attendent generaliter omnia & ſingula, quæ continentur debere fieri per ipſos & ſuos, in prædictis inſtrumentis & tractatibus comprehenſa.

Promittentes omnes & ſinguli de Civitate prædictâ, ſub ypothecâ omnium bonorum ſuorum, ſe ratum habituros & firmum quicquid prædicti Procuratores ſuper præmiſſis duxerint faciendum,

Qui quidem Procuratores ſupraſcripti promiſſionem prædictam, de omnibus & ſingulis ſupradictis, nomine omnium & ſingulorum prędictorum, Majoris, Juratorum & Communitatis, & cujuſlibet eorumdem, prædictis Procuratoribus ſtipulantibus, & recipientibus pro Rege Aragoniæ ſupradicto, & ſuis hæredibus, fecerunt ſollempni ſtipulatione pręmiſſa:

Et Juramentum, in animas eorumdem, Majoris, Juratorum & Communitatis, & cujuſlibet eorumdem, & de omnibus & ſingulis ſupraſcriptis fideliter adimplendis, tactis Sacroſanctis Euvangeliis, pręſtiterint.

In quorum omnium teſtimonium pręfati, Major, & Communitas, & quilibet eorumdem, mandaverunt, de pręmiſſis omnibus & ſingulis, per me, infraſcriptum Notarium, præſens fieri inſtrumentum, cui prædicta Communitas ſigillum ſuum fecit apponi.

De triginta miſſis pro Rege, & Orationibus, cum Pſalmis Daviticis, pro Obſidibus Principis Salernitani, ſingulis diebus, in Eccleſia Sancti Eutropii, celebrandis.

A.D. 1288. An. 17. E. 1. L. B. f. 173. a. Penes Camerar.

EXcellentiſſimo Principi, Angliæ Regi illuſtri, Domino Hiberniæ, Aquitaniæque Duci, ſuus Petrus Prior humilis Sancti Eutropii Xancton. ſeipſum, obſequium, reverentiam & gloriam bonæ vitæ.

A.D. 1288.

Suſceptis Benivolentiæ veſtræ litteris gratioſis, expoſitâque nobis, per Magiſtrum Hugonem de Horſham, fidelem Clericum veſtrum, confidentiâ veſtrâ in

A.D. 1288. Edv. 1.

glorioſo Martire Domini Beato Eutropio;

Juxtà laudabile votum veſtrum, diſpoſuimus in noſtrâ Eccleſiâ triginta miſſas, & unam ordinariam ſingulis diebus, uſque ad Feſtum beati Johannis Baptiſtæ, de Sancto Spiritu, & beatâ Virgine Matre Dei, & de Trinitate, & beato Eutropio, alternis vicibus celebrandas, ut Dominus noſter & Redemptor actus veſtros & propoſitum informet fideliter, dirigat & conſumpmet.

Et pro obſidibus, pro Principe in Aragonia deputatis, orationes cum Pſalmis Daviticis, in Eccleſia conſuetis, pro captivis offerri omnium ſalvatori, ſingulis horis diurnis & nocturnis, uſque ad unum annum continuum & completum etiam diſpoſuimus celebrare, ut eorum expeditioni propitietur Dominus ad laudem veſtri nominis & honorem; domum noſtram, & perſonas, & bona noſtra protectioni veſtræ commendantes.

Valeat bene & diu veſtra Majeſtas Regia; cum ſanitate proſpera & ſalute.

Datum apud Xanton. ſub ſigillo noſtro proprio, die Jovis poſt Feſtum Sancti Martini Hiemalis, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo octavo menſe Novembris.

Procuratorium pro Villa Marmandæ ſuper liberatione Principis Salernitani.

A.D. 1288.
n. 17. E. 1.
B. f. 174 b.
nes Came-
ar.

IN nomine Domini Amen.

Noverint univerſi, præſentes pariter & futuri, quod in præſentiâ mei, Petri Notarii & teſtium ſubſcriptorum, ad hoc ſpecialiter vocatorum & rogatorum, Vitalis d'Artiga tenens locum Bajuli Villæ Marmandæ, Conſules & Univerſitas ejuſdem loci, in loco more ſolito congregati, fecerunt, conſtituerunt & ordinaverunt unanimiter & concorditer Procuratores ſuos, Sindicos, ſeu actores, dilectos Conburgenſes ſuos, Petrum de Sancto Nicholao, Arnfyſſon. Raymundum de Bernardummage, & Garſiam de Nauvilla, & quemlibet eorum in ſolidum,

Ad promittendum nomine & pro parte ipſorum & cujuſlibet eorumdem, de dictâ villâ, & ad jurand. in animas omnium prædictorum, & cujuſlibet eorumdem Gulielmo Culrati Magiſtro rational. & Gulielmo Sale, Procuratoribus Magnifici Principis Domini Alfonſi, Dei gratiâ, illuſtris Regis Aragoniæ, Majoricarum & Valentiæ, ac Comitis Barchinonæ, recipientibus & ſtipulantibus pro Domino Rege prædicto, & ſuis Hæredibus (de quorum procuratione per litteras ipſius Domini Regis conſtitit evidenter) quod ipſi omnes & ſinguli fideliter facient poſſe ſuum, & operam dabunt, quantum poterunt, efficacem quod magnificus Princeps, Dominus Edwardus, Dei gratiâ, illuſtris Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, vel ſui hæredes, libere & in pace ſolvent, &c. *prout in Procuratorio Burdegal. uſque hæc verba, viz.*

A.D. 1288.

In quorum omnium teſtimonium præfati, tenentes locum, Conſules, & Univerſitas, & quilibet eorumdem, mandaverunt de præmiſſis omnibus & ſingulis per me, infraſcriptum Notarium præſens fieri publicum inſtrumentum; cui prædicta univerſitas ſigillum ſuum fecit apponi; quo integro vel non integro, appenſo vel non appenſo, voluerunt prædicti, tenentes locum, Conſules & Univerſitas, & quilibet eorumdem, prædicta omnia & ſingula in ſuo robore permanere.

Actum in Clauſtro Fratrum Minorum Marmandæ, die Veneris ante Feſtum beatæ Katerinæ Virginis & Martiris, anni Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo octavo.

Præſentibus Teſtibus, Magiſtris.

Bertrando dicto pageſæ,
Petro Fabri,
Petro Baroli, publicis Notariis dictæ Villæ,
Petro Borte,
Raymundo de Burgali,
Petro de Pailhers Clericis,
Johanne dicto Paſa,
Petro de Conques.

Item, me *Petro de Baſunhe*, publica auctoritate Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Notario, qui præmiſſis omnibus & ſingulis interfui, eaque ſcripſi, & in publicam formam redegi, ſignoque meo conſueto ſignavi rogatus & requiſitus.

Procuratorium Communitatis Condomii, ejuſdem cum præfato tenoris.

A.D. 1288. An. 17. E. I. L. B. f. 178. b. penes Camerar.

In nomine Domini Amen,

Noverint univerſi, præſentes pariter & futuri, quod in præſentiâ mei, Petri Notarii, & Teſtium ſubſcriptorum ad hoc ſpecialiter vocatorum & rogatorum, Bajuli, Conſules & Communitas Villæ Condomii, in loco more ſolito congregati, fecerunt, conſtituerunt & ordinaverunt unanimiter & concorditer Procuratores ſuos, Syndicos, ſeu Actores, dilectos Conburgenſes ſuos, Magiſtros Guillermum Mote, Petrum de Agenno, Geraldum Dargentem, & Bernardum Guillermi de Caſſamhe, & quemlibet eorum in ſolidum, ad promittendum nomine, & pro parte ipſorum & cujuſlibet eorumdem, de ipſa Communitate, &c. *prout in ſuperiore, uſque hæc verba, viz.*

A.D. 1288. In quorum omnium teſtimonium præfati Bajuli, Conſules, & Communitas, & quilibet eorumdem mandaverunt, de præmiſſis omnibus & ſingulis, per me infraſcriptum Notarium præſens fieri publicum inſtrumentum; cui prædicta Comunitas ſigillum ſuum fecit apponi, quo integro vel non integro, appenſo vel non appenſo, voluerunt prædicti Bajuli, Conſules & Comunitas, & quilibet eorumdem, prædicta omnia & ſingula in ſuo robore permanere.

Actum apud Placeam Communem dicti Condomii, die Dominicâ ante Feſtum beatæ Katerinæ, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo octavo.

Præſentibus Teſtibus, Dominis,

Othone de Lemonia,
Arnaldo Bernardi de Preſchato,
Geraldo Deſcaterencſ. Mil.
Geraldo de Caſalibono,
Gualhdo de Preſchato,
Domic. P. Baqce,
Johanne Rencer, Clericis;
Magiſtro B. Geraldi advocato.

Item, me *Petro,* &c. *ut in Priore.*

Conſimile procuratorium Conſulum & Univerſitatis Civitatis Lectorenſis.

A.D. 1288. An. 17. E. I. L. B. f. 177. b. penes Camerar.

In nomine Domini, Amen.

Noverint univerſi, præſentes pariter & futuri, quod in præſentiâ mei Petri Notarii, & teſtium ſubſcriptorum, ad hoc ſpecialiter vocatorum & rogatorum, Bajuli, Conſules, ac Comunitas hominum Civitatis Lectorenſis in loco more ſolito congregati, fecerunt, conſtituerunt & ordinaverunt, unanimiter & concorditer Procuratores ſuos, Sindicos, ſeu Actores, dilectos Conburgenſes ſuos, Bertrandum de Calvero, Arn. de Romanis, Petrum dictum Paliſſe, & Magiſtrum P. de Carr. Notarium Lectorenſem, & quemlibet eorum in ſolidum, ad promittendum nomine, & pro parte ipſorum, & cujuſlibet eorumdem, de ipſâ Civitate, &c. *eodem modo quo prius, uſque hæc verba, viz.*

A.D. 1288. In quorum omnium teſtimonium, præfati Bajuli, Conſules & Comunitas, & quilibet eorumdem, mandaverunt de præmiſſis omnibus & ſingulis, per me, infraſcriptum Notarium, præſens fieri publicum inſtrumentum, cui prædicta Comunitas ſigillum ſuum fecit apponi, quo integro vel non integro, appenſo vel non appenſo, voluerunt prædicti Bajuli, Conſules & Comunitas, & quilibet, eorumdem prædicta omnia & ſingula in ſuo robore permanere.

Actum in Eccleſiâ Sancti Spiritûs Lectoren. die Martis ante Feſtum beatæ Katerinæ Virginis, anno Domini 1288.

Præſentibus Teſtibus.

Domino Arn. Bern. de Preſchato Mil.
Arn. Guill. Matqz.
Magiſtro Rogero de Gaia Clerico,
Bertrando de tribus aquis,
Domic. Vitale de Gaboziz,
Magiſtro B. de Leiza Notar. Lectoren.

Item, me *Petro,* &c. *ut in priore.*

Procura-

A.D. 1288. *Edv. I.*

A.D. 1288. *An.* 16. *E.* I.

Procuratorium Cæſar-Auguſt. Civitatis, de Juramento procuratoribus Regis Angliæ ſuper liberatione Caroli Principis Salernitani præſtando.

A.D. 1288. *An.* 17. *E.* I.

L. B. f. 153. *b. Penes Camerar.*

NOverint Univerſi quod, convocato & congregato Concilio Civitat. Cæſar-Auguſt. in Cimiterio Beatæ Mariæ Majoris, ubi moris eſt Concilium congregari, in præſentiâ mei Notarii, & Teſtium infraſcriptorum, ven. Johannes de Figeriis, Michael Derra, Evechus de Alfocea, Petrus Egidii Cantarero, & Nicholaus de Epila, Jurati, totumque Concilium ejuſdem Civitatis, unanimiter & concorditer fecerunt, conſtituerunt & ordinaverunt Procuratores ſuos, ſeu Sindicos ſpeciales, ven. Petrum de Calacambio, & Gerald. de Pirario, Convicinos prædictæ Civitatis, & quemlibet ipſorum in ſolid.

Ad promittendum nomine, & pro parte ipſorum, & cujuſlibet de ipſa Civitate, & ad jurandum in animas eorumdem, & cujuſlibet ipſorum, diſcretis viris Magiſtris Johanni de Cadamo, Canonico Eborum, & Roberto de Lucearch. Procuratoribus ſereniſſimi Domini, Edwardi, Dei gratiâ, Regis Angliæ illuſtris, & egregii viri Domini Karoli Principis Salernitani, recipientibus & ſtipulantibus, pro Rege & Principe memoratis, & eorum hæredibus, de quorum procuratione per litteras patentes, ſigillo ipſorum Regis & Principis communitas, Juratis & Univerſitati prædictis conſtitit evidenter,

Quod ipſi omnes & ſinguli fideliter facient poſſe ſuum, & operam dabunt efficacem, quantum poterunt, quod magnificus Princeps Dominus Alfonſus, Dei gratiâ, illuſtris Rex Aragoniæ, Majoricarum & Valentiæ, ac Comitis Barchinonæ, vel ſui hæredes, ſeu ſucceſſores, liberè & in pace reſtituent dicto Principi, vel ſuis hæredibus, viginti tria milia Marcarum argenti, poſita per ipſum Regem Angliæ, nomine dicti Principis in poſſe Regis Aragoniæ prælibati:

Et ſeptem milia Marcarum argenti, quæ poni debent per eundem Regem Angliæ, nomine dicti Principis, infra certum tempus, ſi poſita fuerint;

In caſibus, videlicet, in quibus hujuſmodi ſummarum pecuniæ reſtitutio fieri debebit;

Prout tam in tractatu apud Oleronem, quàm in alio tractatu & inſtrumentis puplicis, ſcriptis manu Magiſtri Johannis de Cadamo, auctoritate Apoſtolica Notarii, ſuper liberatione dicti Principis habitis, plenius continetur.

Et quod idem Rex Aragoniæ, vel ſui hæredes, ſeu ſucceſſores, reſtituent & liberabunt, liberè & in pace, obſides omnes & ſingulos, poſitos per prædictum Regem Angliæ in poſſe Regis Aragoniæ ſæpefati pro complemento ſeu ſecuritate certarum Conventionum, per eundem Principem præfato R. Aragon. vel ſuis hæredibus complendarum,

Necnon & quod reſtituent & liberabunt, ſimiliter liberè & in pace, filios dicti Principis & obſides Provinciæ, traditos & tradendos per eundem Principem in poſſe dicti Regis Aragoniæ, & hæredum ſuorum, in caſibus, videlicet, in quibus reſtitui & liberari debebunt.

Et quod idem Rex Aragoniæ, vel ſui hæredes, ſeu ſucceſſores, complebunt fideliter, & attendent generaliter omnia & ſingula, quæ continentur debere fieri per ipſos & ſuos in prædictis inſtrumentis & tractatibus comprehenſa;

Promittentes omnes & ſinguli prædicti, ſub ypotheca omnium bonorum ſuorum, ſe ratum habituros & firmum, quicquid prædicti Procuratores, ſeu Sindici ſuper præmiſſis duxerint faciendum, ut ſupraſcriptum eſt.

In quorum teſtimonium prædicti Jurati, & Concilium Civitatis præfatæ, & quilibet eorumdem, mandaverunt, de præmiſſis omnibus & ſingulis, per me, infraſcriptum Notarium, fieri publicum inſtrumentum; cui ſigillum jam dictæ Civitatis fecerunt apponi;

Teſtes ſunt, ad hoc ſpecialiter Rogati & Convocati,

Dominicus Sancii de Vergua Vicarius Eccleſiæ beati Jacobi Civitatis Cæſar-Aug. &
Bartholomeus de Rada Capellanus ejuſdem Civitatis.

Actum eſt apud prædictam Civitatem Cæſar-Aug. die Jovis, in Feſto Beatæ Katherinæ Virginis, videlicet, ſexto die exeunte menſe Novembris, Æra milleſima trecenteſima viceſima ſexta.

Signum mei Guillielmi Palatini Notarii

A.D. 1288. Edv. I. tarii publici Cæſar-Auguſt. Juratorum ejuſdem qui hiis omnibus interfui, & de mandato prædictorum Juratorum & Concilii præſens inſtrumentum manu propria ſcripſi, & ſigillo prædictæ Civitatis idem ſigillavi. A.D. 1288. Edv. I.

Certificatorium de prædicto Juramento per procuratores præfatos præſtito.

A D. 1288. *An. 17. E. 1. L. B. f. 154. penes Camerar.*

Anno & die præfatis, apud Aliaferiam prædictæ Civitatis Cæſar-Auguſt. in præſentiâ mei Notarii, & Teſtium infraſcriptorum,

Venerunt Petrus de Calacambio & Geraldus de Pirario, Procuratores ſeu Sindici à Juratis & Concilio Civitatis Cæſar-Aug. conſtituti, prout in Procuratorio ſupraſcripto conſtat evidenter,

Promiſſionem de omnibus & ſingulis, in eodem Procuratorio contentis, nomine omnium & ſingulorum prædictorum Juratorum & Concilii ſupradicti, & cujuſlibet eorumdem, diſcretis viris Magiſtris Johanni de Cadamo Canonico Eborum, & Roberto de Luchearch. Procuratoribus pro Rege Angliæ & Salernitano Principe, ut continetur in Procuratorio memorato, recipientibus pro ipſis Rege & Principe, & eorum hæredibus, fecerunt, ſolempni ſtipulatione præmiſsâ,

Et juramentum in animas eorumdem Juratorum & Concilii, & cujuſlibet eorumdem, & in animas etiam ſuas proprias, de omnibus & ſingulis, in prædicto Procuratorio ſcriptis, fideliter pro poſſe, ut in memorato Procuratorio ſcriptum eſt, adimplendis, tactis ſacroſanctis Evangeliis, & Cruce Domini noſtri Jehu Chriſti, coram ipſis poſitis, præſtiterunt.

A.D. 1288. In quorum omnium teſtimonium præfati Procuratores ſeu Sindici Cæſar-Aug. Civitatis, & quilibet eorumdem mandaverunt mihi Notario infraſcripto, ut Procuratoribus Regis Angliæ & Principis Salernitani de prædictis omnibus & ſingulis præſens conficerem Inſtrumentum;

Cui prædicta Univerſitas ſuum ſigillum, ut eſt dictum, fecerunt apponi;

Præſentibus Teſtibus, ad hoc ſpecialiter convocatis & rogatis,

Venerabilibus,
Johanne Capata, Judice.
Illuſtris Regis Aragoniæ,
Arnald. Baſtida,
Bartholom. de Villa Franch. de domo prædicti Domini R.

Actum eſt loco, die, & anno præfixis.

Signum mei Guillielmi Pallagini, Notarii publici Cæſar-Aug. & Juratorum ejuſdem, qui hiis omnibus interfui, & de mandato prædictorum Procuratorum præſens Inſtrumentum manu propria ſcripſi, necnon & de mandato prædictorum Juratorum & Concilii ſigillo prædictæ Civitatis, ut ſupradictum eſt, idem ſigillavi.

Conſimile Procuratorium Civitatis Oſcen.

A.D. 1288. *An. 17. E. 1. L. B. f 148. b Penes Camerar.*

Noverint Univerſi quod, Convocato & Congregato Concilio Civitatis Oſcen. ante Eccleſiam Majorem ipſius Civitatis, ubi moris eſt Concilium congregari, in præſentiâ mei, Notarii & teſtium infraſcriptorum, venerabiles,

Dominus Arnaldus Daſlor. Calmendina Oſcen.
Dominus Martinus de Boleya Juſtic.
Dominus Arnaldus de Marzan,
Dominus Salvator de Jaccha,
Dominus Arnaldus Guill. de Lach.
Dominus Garſias de Jaccha,
Dominus Johannes de Gallur,
Montaner Dalquiſar,
Johannes de Fericient.
Dominus de Sos,
Martinus de Perera,
Petrus Martyn de Leſcalera, &
Stephanus de Palas.

A.D. 1288. Jurati, totumque Concilium ejuſdem Civitatis unanimiter & concorditer fecerunt, conſtituerunt & ordinaverunt Procuratores ſuos, ſeu Sindicos ſpecial. venerabiles Dominum Reymundum Bernaldi de Curbe priorem prædictorum Juratorum, & Salvatorem Ariol, Concives ſuos, & quemlibet ipſorum in ſolidum, &c. *prout in ſuperiore, uſque hæc verba, viz.*

A.D. 1288.
Edv. I.

In quorum teſtimonium prædicti Jurati & Concilium, Civitatis præfatæ, & quilibet eorum, mandaverint, de præmiſſis omnibus & ſingulis, per me, infraſcriptum Notarium, fieri Publicum Inſtrumentum.

Teſtes ſunt, ad hoc ſpecialiter rogati & convocati,

Dompnus Ennecius Luppi de Jaſſa Miles, &

A.D. 1288.
Edv. I.

Dompnus Alamandus Luppi de Jaſſa Scutifer.

Actum eſt apud prædictam Civitatem Oſcen. 5. Kal. Decembris, anno Domini 1288.

Signum mei Petri Ferrarii, &c. ut in aliis.

Procuratorium Civitatis Aquenſis adhuc ſuper negotio Principis Salernitani.

A.D. 1288.
An. 17. E. 1.
L. B. f. 176 b. penes Camerar.

IN Nomine Domini Amen.

Noverint Univerſi, præſentes pariter & futuri, quod in præſentia mei, Petri Notarii, & teſtium ſubſcriptorum, ad hoc ſpecialiter vocatorum & rogatorum,

Major, jurati ac communitas hominum Civitatis Aquenſis, in loco more ſolito congregati, fecerunt conſtituerunt & ordinaverunt unanimiter & concorditer Procuratores ſuos, Syndicos, ſeu actores, dilectos, Conburgenſes ſuos, Guillielmum R. de Franciſco, Johannem de Labaſce, Bernaldum de Poilhon, & Johannem de Cabaneg. & quemlibet eorum in ſolidum,

Ad promittendum nomine & pro parte ipſorum & cujuſlibet eorumdem de ipſa Civitate, *prout in procuratorio Burdegalenſi, uſque hæc verba, viz.*

In quorum omnium teſtimonium præfati Major, jurati, & communitas, & quilibet eorumdem, mandaverunt, de præmiſſis omnibus & ſingulis, per me, infraſcriptum Notarium, præſens fieri publicum inſtrumentum; cui prædicta communitas ſigillum ſuum fecit apponi, quo integro vel non integro, appenſo vel non appenſo, voluerunt prædicti Major, Jurati & communitas, & quilibet eorumdem, prædicta omnia & ſingula in ſuo robore permanere.

A.D. 1288.

Actum in Clauſtro Aquenſis Eccleſiæ die Dominica ante Feſtum beati Andreæ Apoſtoli, anno Domini 1288.

Præſentibus teſtibus, *Magiſtro ertrando de Soſco Offic. Aquenſi, Garſia Arn. de Linxa, R. Decretus.*

Item me Petro, *&c.*

De Eximino de Urrea, recuſante Juramentum præſtare ſuper negotio Liberationis Caroli Principis Salernitani.

A.D. 1288.
A. 17. E. 1.
L. B. f. 156. a. Penes Camerar.

NOverint Univerſi quod Nobilis Vir Eximinus de Urreâ, in præſentiâ mei, Notarii, & teſtium ſubſcriptorum, verba quæ ſententiam continebant hujuſmodi, recitavit, videlicet,

Quod, cum diſcreti Viri Magiſtri Johannes de Cadamo Canonicus Eborum, & Robertus de Luſarch. Clerici, & Procuratores Sereniſſimi Principis Domini Edwardi, Dei gratiâ, illuſtris Regis Angliæ, & Egregii Viri Domini Karoli Principis Salernitani, ad locum, qui dicitur Almurya, anno Domini 1288. 3. Kalendas Decembris perſonaliter acceſſiſſent, parati ab eo recipere juramentum, quod faceret fideliter poſſe ſuum, ac, quantum poſſet, daret operam efficacem, quod Magnificus Princeps, Dominus Alfonſus, Dei gratiâ, illuſtris Rex Aragoniæ, Majoricarum, & Valentiæ, ac Comitis Barchinonæ, reſtituet dicto Domino Karolo, Principi Salernitano 23000. Marcharum argenti, poſita per ipſum Regem Angliæ, nomine dicti Principis, in poſſe ejuſdem Regis Aragoniæ;

A.D. 1288.

Et ſeptem milia Marcarum argenti, quæ poni debent, per eundem Regem Angliæ, nomine ipſius Principis, infra certum tempus, in poſſe ejuſdem Regis Aragoniæ, ſi poſita fuerint;

In Caſibus, videlicet, in quibus hujuſmodi pecuniarum ſummæ reſtitutio fieri debebit; prout in Tractatibus, ſuper liberatione præfati Principis habitis, & inſtrumentis inde confectis, pleniùs continetur.

Et quod idem Rex Aragoniæ, vel ſui Hæredes, ſeu Succeſſores reſtituent libere & in pace Obſides omnes & ſingulos, poſito per prædictum Regem An-

A.D. 1288. Edw. I. gliæ in poſſe dicti Regis Aragoniæ, pro Complemento ſeu ſecuritate certarum Conventionum, per eundem Principem eidem Regi Aragoniæ vel ſuis Hæredibus complendarum:

Necnon & filios dicti Principis, traditos & tradendos, & Obſides Provinciæ, traditos & tradendos in poſſe Domini Regis Aragoniæ, vel Hæredum ſuorum, reſtituent & liberabunt liberè & in pace; in Caſibus, videlicet in quibus reſtitui & liberari debebunt:

Et quod idem Rex Aragoniæ, vel ſui Hæredes, ſeu Succeſſores complebunt fideliter, & attendent generaliter omnia & ſingula, quæ continentur deberi fieri per ipſum & ſuos, & in prædictis inſtrumentis & tractatibus comprehenſa;

Super quo quidem juramento, præſtando per ſæpedictum Regem Aragoniæ, fuerat requiſitus ad hoc ſupranominatus Dominus Eximinus; & præciſè reſpondit quod, licet Dominis Regi Angliæ & Principi memoratis placita facere, & præfato Domino Regi Aragoniæ tamquam Domino naturali, ſervire deſiderat, tamen, quia non interfuit tractatibus & Conventionibus antedictis, nec, ut intereſſet, vocatus, neque requiſitum ſuum Conſilium fuerat ſuper illis, aliiſque certis de cauſis ad hujuſmodi Juramentum præſtandum ſe taliter excuſavit, & præmiſſa jurare penitùs recuſavit, mandans michi infraſcripto Notario, ad inſtantiam dictorum Procuratorum ſæpedictorum Regis Angliæ & Principis, ſuper hoc præſens fieri inſtrumentum. A.D. 1288. Edw. I.

Quod fuit actum apud Carayneam, anno Domini 1288. Indictione ſecundâ, ultimâ die exeunte Menſe Novembri.

Præſentibus diſcretis Viris Magiſtris,

Eyadeo Alvarii Conſiliario,
Gaufrido Rubeo Medico ſupradicti Regis Aragoniæ,
Petro Eximini de Moneba, &
Hugon. de Hommerosfold.

Teſtibus ad hæc vocatis ſpecialiter & rogatis.

Et ego Petrus Sancii, Notarius puplicus, &c. ut in aliis.

Procuratorium Civitatis Baion.

A.D. 1288. An. 17. E. I. L. B. f. 175 b Penes Camerar.

IN Nomine Domini, Amen.

Noverint Univerſi, præſentes pariter & futuri, quod, in præſentiâ mei, Petri Notarii, & teſtium ſubſcriptorum, ad hoc ſpecialiter vocatorum, & rogatorum, Submajor, Jurati, ac comunitas hominum Civitatis Baion. in loco more ſolito congregati, fecerunt, conſtituerunt & ordinaverunt unanimiter & concorditer Procuratores ſuos, Sindicos, ſeu actores, dilectos Conburgenſes ſuos, Augerium de Ganarreto, Petrum de Villa de ponte, Arnatum de Salvanhaco & Wim. Cler. de Martre, & quemlibet eorum in ſolidum,

Ad promittendum nomine, & pro parte ipſorum & cujuſlibet eorumdem de ipſâ Civitate, & ad jurandum in animas omnium prædictorum, & cujuſlibet eorum Guillielmo Culrati Magiſtro rationali, & Guillielmo Sole Procur. Magnifici Principis, Domini Alfonſi, Dei gratiâ, illuſtris Regis Aragoniæ, Majoricæ & Valentiæ, ac Comitis Barchinonæ, recipientibus & ſtipulantibus pro Domino Rege prædicto & ſuis Hæredibus, de quorum procuratione per litteras ipſius Domini Regis conſtitit evidenter, quod ipſi omnes & ſinguli fideliter facient poſſe ſuum, & operam dabunt, quantum poterunt, efficacem quod Magnificus Princeps, Dominus Edwardus, Dei gratiâ, illuſtris Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, vel ſui Hæredes libere & in pace ſolvent, *prout in procuratorio Burdegal. uſque hæc verba, viz.* A.D. 1288.

In quorum omnium teſtimonium præfati Submajor, Jurati, & comunitas, & quilibet eorumdem mandaverunt, de præmiſſis omnibus & ſingulis, per me infraſcriptum Notarium, præſens fieri publicum inſtrumentum; cui prædicta comunitas Sigillum ſuum fecit apponi, quo integro vel non integro, appenſo vel non appenſo, voluerunt prædicti Submajor, Jurati, & comunitas, & quilibet eorumdem, prædicta omnia & ſingula in ſuo robore permanere.

Actum in Clauſtro Eccleſiæ Baion. die beati Andreæ Apoſtoli, anno Domini 1288. præſentibus teſtibus Magiſtris, Petro de Sancto Johanne Presbytero, Guillielmo R. Deſtirono, Geraldo de Stirono Clericis.

Item, me Petro de Baſunhe, &c. ut in aliis.

Certificatorium quod Artaldus de Luna & Lupus Ferrench de Luna recuſaverunt præſtare Juramentum ſuper Articulis pro liberatione Car. Pr. Salernitani.

A.D.1288. An. 17. E. 1. L.B. f. 104. Penes Camerar.

NOverint Univerſi quod cum nos, Egidius Alvari, illuſtris Regis Aragoniæ Conſiliarius, ex parte dicti Regis, & de mandato ipſius, expoſuiſſemus nobilibus viris & Dominis, Artaldo de Luna, & Lupo Ferrench de Luna, infraſcriptos Articulos, & requiviſſemus eoſdem, ut diſcretis viris, Magiſtris Johanni de Cadamo, & Roberto de Luſark Clericis, & Procuratoribus Sereniſſimi Principis, Domini Edwardi, Dei gratiâ, illuſtris Regis Angliæ, & Egregii viri, Domini Karoli, Principis Salernitani, ſuper dictis Articulis Juramentum præſtarent.

Videlicet, quod facerent fidelitèr poſſe ſuum, ac darent operam efficacem quod Magnificus Princeps, Dominus Alfonſus, Dei gratiâ, illuſtris Rex Aragoniæ, Majoricarum & Valentiæ, ac Comes Barchinonæ dicto Domino Karolo Principi Salernitanio,

Viginti tria milia Marcarum argenti, poſita per dictum Regem Angliæ, nomine dicti Principis, in poſſe dicti Regis Aragoniæ.

Et ſeptem milia Marcarum argenti, quæ poni debent, per eundem Regem Angliæ, nomine dicti Principis,

Infra certum tempus, in poſſe ejuſdem Regis Aragoniæ, ſi poſita fuerunt, in caſibus, videlicet, in quibus hujuſmodi ſummarum pecuniæ reſtitutio fieri debebit, prout in Tractatibus, ſuper liberatione dicti Principis habitis, & Inſtrumentis inde confectis, plenius continetur;

Et quod idem Rex Aragoniæ, vel ſui hæredes ſeu ſucceſſores, reſtituent & liberabunt, liberè & in pace, obſides omnes & ſingulos, poſitos, per prædictum Regem Angliæ, in poſſe dicti Regis Aragoniæ, pro conplemento ſeu ſecuritate certarum Conventionum, per eundem Principem eidem Regi Aragoniæ vel ſuis hæredibus complendarum:

Necnon & filios dicti Principis, traditos & tradendos, & obſides Provinciæ traditos & tradendos in poſſe dicti Regis Aragoniæ, vel hæredum ſuorum, reſtituent ſimiliter & liberabunt, liberè & in pace, in caſibus, videlicet, in quibus reſtitui & liberari debebunt:

Et quod idem Rex Aragoniæ vel ſui hæredes ſeu ſucceſſores conplebunt fideliter, & attendent generaliter omnia & ſingula, quæ continentur deberi fieri per ipſos & ſuos, in prædictis Inſtrumentis & Tractatibus conprehenſa;

Præfati Nobiles reſponderunt quod tunc Juramentum non præſtarent, propter pericula quæ videbant in facto: & tandem, quibuſdam interpoſitis Excuſationibus, ſuper præſtatione Juramenti prædicti, illud omnino facere recuſârunt;

Et, cum ſuper hoc peteretur ab eis reſponſum in Scriptis; dixerunt nobis Egidio Alvari quod reſponſionem, quam ipſi faciebant, daremus in ſcriptis, ſub Sigillo noſtro, procuratoribus ſupradictis, qui ibidem perſonaliter interfuerunt parati Juramentum recipere memoratum.

In quorum omnium Teſtimonium has Literas noſtras patentes procuratoribus antedictis exinde fieri fecimus, & noſtro ſigillo muniri,

Datum in Caſtro de Erle, die beati Nicholai, præſentibus *Fortuno Eximini de Terby, & Garzia de Cros Militibus:* Anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo octavo.

Certificatorium ſuper Juramento, per Juſtitiam, Juratos & Concilium Civitatis Oſcæ præſtito ſuper Liberatione Caroli Principis Salernitani.

A.D.1288. An. 17 E. 1. L.B. f. 149. b. Penes Camerar.

ANno Domini 1288. die Jovis, 5. Idus Decembris, in præſentia mei, Notari, & Teſtium infraſcriptorum, Venerabiles Reymundus Bernardi de Curbe prior prædictorum Juratorum, & Salvator Ariol, Procuratores, ſeu Sindici à Calmedinâ, Juſtitiâ Juratis, & Concilio Civitatis Oſcæ conſtituti, prout in procuratorio ſupraſcripto conſtat evidenter,

Promiſſionem de omnibus & ſingulis, in eodem Procuratorio contentis, nomine omnium & ſingulorum prædictorum, Calmedinæ, Juſtitiæ, Juratorum,

A.D. 1288. Edv. I.

rum, & Concilii ſupradicti, & cujuſlibet eorum,

Diſcretis viris, Magiſtris, Johanni de Cadomo Canonico Eborum, & Roberto de Lucearchs, Procuratoribus pro Rege Angliæ & Salernitano Principe, ut contientur in Procuratorio memorato, Recipientibus pro ipſis Rege & Principe & eorundem hæredibus,

Fecerunt, ſolempni ſtipulatione præmiſſa,

Et Juramentum in animas eorumdem Calmedinæ, Juſtitiæ, Juratorum, & Concilii, & cujuſlibet eorumdem, & in animas etiam ſuas proprias,

De omnibus & ſingulis, in prædicto Procuratorio ſcriptis, fideliter pro poſſe, ut in memorato Procuratorio ſcriptum eſt, ad implendis,

Tactis Sacroſanctis Evangeliis & Cruce Domini noſtri Jehu Chriſti, coram ipſis poſitis, præſtiterunt.

A.D. 1288. Edv. I.

In quorum omnium teſtimonium præfati Procuratores, ſeu Sindici Oſcenſis Civitatis, & quilibet eorumdem mandaverunt michi, Notario infraſcripto, ut prædictis Procuratoribus Regis Angliæ & Principis Salernitani, de prædictis omnibus & ſingulis, præſens conficerem Inſtrumentum; cui prædicta Univerſitas ſuum ſigillum fecerunt apponi.

Præſentibus Teſtibus ad hoc ſpecialiter Convocatis & rogatis,

Magiſtro Egidio Aluari Conſiliario dicti Domini Regis Aragon.
Stephano de Fenes, &
Petro de Luch. Clericis Oſcen.

Signum mei Petri Ferrarii, &c. *ut in aliis.*

De eodem Juramento per Achonem de Focibus præſtito.

A.D. 1288. An. 16. E. I.

L. B. f. 106. penes Camerar.

Noverint Univerſi, ad quos pervenerit hæc Scriptura, quod, cum diſcreti viri Magiſtri Johannes de Cadamo Canonicus Eboracen. & Robertus de Luſarch. Clerici, & procuratores Sereniſſimi Principis, Domini Edwardi, Dei gratiâ, illuſtris Regis Angliæ, & Egregii viri Domini Karoli Principis Salernitani, apud locum, qui dicitur Ortus, ad nos Aconem de Focibus perſonaliter acceſſiſſent, parati à nobis recipere juramentum, quod faceremus fideliter poſſe noſtrum, ac etiam daremus operam efficacem quod Magnificus Princeps, Dominus Alfonſus, Dei gratiâ, Rex Aragoniæ, Majoricarum & Valentiæ ac Comes Barchinon. reſtituet dicto Domino Karolo Principi Salernitani, &c.

A.D. 1288.

In cujus rei teſtimonium præſens ſcriptum exinde fieri fecimus, & noſtro Sigillo muniri.

Datum apud Ortum die Veneris proximo poſt Feſtum beati Nicholai, anno Domini milleſimo, ducenteſimo, octogeſimo, octavo;

Teſtibus Nobilibus viris,

Johanne Gaizie de Fontena, &
Sancio Areſcoyz Militibus, &
Magiſtro Egidio Alvari,
Illuſtris Regis Aragoniæ Conſiliario,
& aliis,

Qui præſentes fuerunt præſtationi Juramenti prædicti.

Conſimile Procuratorium per Santium de Antilione

A.D. 1288. An. 17. E. I.

L. B. f 103 penes Camerar.

Pateat Univerſis, ad quos pervenerit hæc Scriptura, quod, cum diſcreti viri, Magiſtri Johannes de Cadamo Canonicus Eboracen. & Robertus de Luſarch. Clerici, & Procuratores Sereniſſimi Principis, Domini E. Dei gratia, illuſtris Regis Angliæ, & Egregii viri, Domini Karoli, Principis Salernitani, apud Locum qui dicitur Arnelles, ad nos Santium de Antilione perſonaliter acceſſiſſent, parati à nobis recipere Juramentum, quod faceremus fideliter poſſe noſtrum, &c.

A.D. 1288.

Volentes ipſius Domini noſtri Regis parere mandatis, ea pro poſſe promittimus nos facturos, videlicet, penes ipſum Dominum noſtrum Regem diligenter inſiſtere rogando, conſulendo, ſuadendo, movendo, hortando quod præmiſſa compleat, ut tenetur, viis & modis, quibus poterimus, efficaciter inducendo, abſque movendo, ſcilicet, ſibi, guerram ob hujuſmodi rationem; & memoratis procuratoribus prædictorum Regis Angliæ & Principis Salernitani, de omnibus & ſingulis ſupraſcriptis, A.D. 1288. Edv. I. tis, in formâ prædictâ fideliter adimplendis, tactis Sacroſanctis Evangeliis, corporale præſtitimus Juramentum.

In cujus rei teſtimonium præſens ſcriptum exinde fieri fecimus, & noſtro Sigillo muniri.

Datum apud Arneles die Sabbati proximè poſt Feſtum Sancti Nicholai, anno Domini milleſimo, ducenteſimo, octogeſimo, octavo.

A.D. 1288. Edv. I. Teſtibus Nobili viro,

Bertrando de Stada Milite,
Magiſtro Egido Alvari illuſtris Regis Aragoniæ Conſiliario, ac pluribus aliis.

Qui præſentes fuerunt præſtationi Juramenti prædicti.

De Conſimili Juramento per Geraldum de Capraria præſtito.

A.D. 1288. An. 17. E. 1. L. B. f. 102. b. Penes Camerar. NOverint Univerſi, ad quos pervenerit hæc Scriptura, quod, cum diſcreti viri Magiſtri Johannes de Cadamo Canonicus Eboracenſis, & Robertus de Luſarch. Clerici, & procuratores Sereniſſimi Principis Domini Edwardi, Dei gratia, illuſtris Regis Angliæ, & Egregii viri Domini Karoli principis Salernitani apud locum, qui dicitur Menarges, ad nos Geraldum de Capraria perſonaliter acceſſiſſent, petentes ac parati à nobis recipere Juramentum quod faceremus fideliter poſſe noſtrum, ac etiam, quantum poſſemus, daremus operam efficacem quod Magnificus Princeps Dominus Alfonſus, Dei gratiâ, illuſtris Rex Aragoniæ, Majoricarum & Valentiæ, ac Comes Barchinonæ reſtituet, &c. *prout ſupra uſque hæc verba.* A.D. 1288.

Datum apud Menarges die Dominica proximè *poſt Feſtum beatæ Luciæ virginis*, anno Domini 1288.

Teſtibus Nobilibus Viris,

Dominis Arnaldo de Villa Mauri,
Reymundo de Ager. &
Bartholomæo de Villa Franca,
Illuſtris Regis Aragoniæ diſpenſatore,

Qui præſentes fuerunt præſtationi Juramenti prædicti.

Procuratorium Civitatis Ilerdenſis.

A.D 1288. An 17. E. 1. L. B. f 115. b. Penes Camerar. IN Nomine Domini. Amen.

In præſentia mei, Notarii & teſtium infra ſcriptorum, venerabiles, Raymundus de Caſtro Pediclo Curator Civitatis Ilerden. pro Domino Rege: & Feraim de Blummato, Petrus de Tries, Guillielmus de Hoſpitali, & Guillielmus de Tarragona, Paciarii Civitatis prædictæ: & Raymundus de Clavelli, Raymundus Guaſch, Arnaudus de Vin, & Jacobus Borelli, conſiliarii eorumdem Paciariorum: & Petrus Clavelli, Jacobus Navar. Johannes de Barriacho, Dominus Thomaſii, Bernardus de Beſulduno, Raymundus Calbeti, Petrus Diſona, Bernardus de Purols, Petrus de Juneda & Dominis de Bohils, concives civitatis prædictæ; & totum conſilium dictæ civitatis, in Eccleſia Sancti Johannis ipſius civitatis, more ſolito congregati, fecerunt, conſtituerunt, & ordinaverunt unanimiter & concorditer venerabiles, Ferrarium Clavelli, & Raymundum de Sancto Clemente, eorum concives, ſuos procuratores & Sindicos ſpeciales, & quemlibet eorum in ſolidum,

Ad promittendum, nomine & pro parte ipſorum, & cujuſlibet eorumdem, A.D. 1288. de ipſa civitate, & ad jurandum, in animas omnium prædictorum, & cujuſlibet eorumdem, diſcretis viris, magiſtris Johanni de Cadamo Canonico Eboracenſi, & Roberto de Lucearchis, procuratoribus Sereniſſimi Principis, Edwardi Dei gratiâ, Regis Anglorum illuſtris & egregii viri Karoli Principis Salernitani, &c. *prout in cæteris uſque hæc verba, viz.*

In quorum omnium teſtimonium præfati Curator, Paciarii, conſiliarii, concives, ac conſilium ſupradicti, & Procuratores Regis Angliæ & Principis memorati, mandaverunt, de præmiſſis omnibus & ſingulis, per me, infraſcriptum notarium præſens fieri inſtrumentum, cui prædicti Curator Paciarii, conſiliarii, concives, & concilium, Sigillum univerſitatis civitatis prædictæ fecerunt apponi.

Actum erat hoc 12. Kal. Januarii, anno Domini 1288. præſentibus *Bartholomæo de Villa Francha, de Domo dicti Domini Regis Aragoniæ*, & *Guillielmo Thomaſii, Balagerio de Queralt*, & *Symone de Sancto Felicio*, Notario

A.D. 1288. Edv. 1. dictæ civitatis, Teſtibus ad hoc ſpecialiter Rogatis & convocatis.

Signum mei Dominici de Murello, Notarii pupplici Ilerden. qui prædictis omnibus interfui, & de mandato prædictorum omnium præſens inſtrumentum manu propria ſcripſi. A.D. 1288. Edv. 1.

De Comite Urgelli corporale præſtante Juramentum de prædictis adimplendis.

A.D. 1288. An. 17. E. 1. L. B. f. 122. a. Penes Camerar.

In Nomine Domini Amen.

Univerſis pateat per præſens inſtrumentum quod, cum diſcreti viri Magiſtri Johannes de Cadamo Canonicus Eboracenſis, Robertus de Luſarch. Clerici, Procuratores Sereniſſimi Principis, Domini Edwardi, Dei gratiâ, illuſtris Regis Angliæ, & Egregii viri Domini Karoli Principis Salernitani, apud locum, qui dicitur Albeſia, ad nobilem virum Dominum Ermgandum Comitem Urgell. perſonalitèr acceſſiſſent, petentes & parati recipere juramentum ab eo, quod faceret fideliter poſſe ſuum, *&c. prout alias.*

Mandans per me infraſcriptum Notarium de prædictis præſens fieri inſtrumentum, cui Sigillum ſuum fecit apponi. A.D. 1288.

Actum apud Albeſiam anno Domini 1288. quarto decimo Kalendas Januarii; præſentibus Teſtibus *Nobili viro Alvaro, Dei gratia, Vicecomite Aggen. & Nobili Viro H. de Flurimo, & R. de Guarilia Majore Domûs Comitis Urgellenſis prædicti*, & Bartholomæo de Villâ Francâ.

Et ego Raymundus de Medullo, &c. prout in aliis.

Procuratorium Civitatis Cervariæ.

A.D. 1288. An. 17. E. 1. L. B. f. 115. a. Penes Camerar.

In nomine Domini, Amen.

In præſentia mei, Notarii, & teſtium infraſcriptorum, Guillielmus Cathorcini, tenens locum Raymundi Guillielmi Bajuli, & Curatoris Cervariæ pro Domino Rogero, & Eymericus de Lobera, Bernardus de Rochemadour, Guillielmus Fochaldi, & Guillielmus Calp patiarii Cervariæ prædictæ; & Petrus de Loba. Simon de Arcubus, Jacobus de Porcella, Berengarius de Verges, Berengarius Taydel, Bernardus Martini, Petrus de Porcella, & Bernardus Dominici, Conſiliarii dictorum patiariorum; & Pontius de Fyliol, Berengarius Toycerer, Vincentius de Villa craſſa, & R. de Buſco, Proceres dictæ Villæ Cervar. & totum Concilium ejuſdem Villæ Cervariæ, in Eccleſiâ Majori Sanctæ Mariæ Cervariæ, more ſolito congregati, fecerunt, conſtituerunt & ordinaverunt unanimitèr & concorditèr Willium. de Rochemador, & Petrum de Minoriſia, proceres dictæ Villæ Cervariæ, ſuos Procuratores, & Sindicos ſpecialitèr, & quemlibet eorum in ſolidum,

Ad promittendum nomine & pro parte ipſorum & cujuſlibet eorundem de dictâ Villa Cervariæ, & ad jurandum in animas omnium prædictorum, & cujuſlibet eorumdem, diſcretis viris, Magiſtro Johanni de Cadamo Canonico Eboracenſi, & Roberto de Luſarchis, procuratoribus ſereniſſimi Principis, Domini Edwardi Dei gratiâ, Regis Angliæ illuſtris, & Egregii viri Domini Karoli Principis Salernitani, *&c. prout in aliis procuratoriis.* A.D. 1288.

Factum eſt 10. Kalend. Januarii, anno Domini 1288. Præſentibus *R. Egidii Vicen. & Ilerden. Canonico, Petro Andreæ, Bernardo Fochaldi, R. Martini, Guillielmo de Nargou*, notario dictæ villæ, Teſtibus ad hoc ſpecialiter convocatis.

Ego Raymundus Majoris, pupplicus Notarius Cervariæ, & per totam terram & Juriſdictionem Domini Regis, auctoritate ejuſdem, qui præmiſſis omnibus interfui, de mandato prædictorum omnium præſens inſtrumentum manu propriâ ſcripſi, cum Raſo & emendato in 6. linea ubi D. R. poſita per ipſum Regem, & hoc meum ſignum feci:

Procuratorium Villæ montis Albi.

A.D. 1288.
An. 17. *E.* 1.
L. B. fol 154. *b. penes Camerar.*

IN nomine Domini, Amen.

In præſentia mei, Notarii, & teſtium infraſcriptorum, Hug. de Sorſ. tenens locum Johannis Periz-zabata Bajuli Domini Regis in Monte Albo, & Nicholaus Januarii, Petrus Columbi, Bernardus Vachr. Petrus Stephani, Bernardus Sabat, Bernardus de Comb. Guillielmus Codalc. Johannes Albaric. Mich. de Conſlenc. Petrus Candela, Guillielmus Dartgerre, Bernardus Dorcans, & Math. Sarroris, Jurati & Conſiliarii Montis Albi; & Petrus de Civens, Guillielmus de Miraliis, Berngarius Bevenchaſa, Petrus Sarroris, Petrus de Sanarduno, Guillielmus de Poncils. Bernardus de Borgiis, Jacobus de Complenc. H. Peytoner, Bernardus Sabat. Jacobus de Sancto Johanne, Proceres dictæ villæ; & totum conſilium ejuſdem villæ Montis Albi, in Eccleſia Sancti Michaelis more ſolito congregati, fecerunt, conſtituerunt & ordinaverunt unanimiter & concorditer Bernardum de Cineſis, & Guillielmum Januarii, Procuratores dictæ villæ Montis Albi, ſuos procuratores & Sindicos ſpeciales, & quemlibet eorum in ſolidum.

Ad promittendum, nomine & pro parte ipſorum, & cujuſlibet eorum Montis Albi, & ad jurandum, in animas omnium prædictorum, & cujuſlibet eorundem, diſcretis viris Magiſtris Johanni de Cadamo Canonico Eborum, & Roberto Luſarch. Procuratoribus Sereniſſimi Principis Domini Edwardi, Dei gratiâ, Regis Angliæ illuſtris, & Egregii Viri Domini Karoli Principis Salernitani, *&c. prout ſupra.*

In quorum omnium teſtimonium præfati Hugo de Sors. tenens locum Bajuli Domini Regis, jurati & conſiliarii, & probi homines ſupradicti, & procuratores Regis & Principis memorati mandaverunt, de præmiſſis omnibus & ſingulis per me, infra ſcriptum notarium, præſens fieri inſtrumentum; cui prædicti probi homines Montis Albi, Conſiliarii & jurati, ſigillum Univerſitatis villæ Montis Albi fecerunt apponi.

Factum eſt hoc tertio Kalend. Januarii, anno Domini 1288 præſentibus *P. de Cardona de domo Domini Regis, Magiſtro Thom. Romo, Judice, Guillielmo de Bordello, & Arnaldo de Acrimonte.*

Ego Petrus Marcial. notarius pupplicus Montis Albi, *&c. ſicut aliàs.*

De Juramento per Guillielmum de Anglaria præſtito, ſuper quibuſdam articulis ex parte Regis Aragoniæ adimplendis.

A.D. 1289.
An. 14. *E.* 1.
L. B. f. 103. *Penes Camerar.*

PAteat Univerſis, ad quos litteræ præſentes pervenerint, quod, cum diſcretus vir Magiſter Johannes de Cadamo, Canonicus Eborancenſis Clericus, & procurator ſereniſſimi principis Domini Edwardi Dei gratiâ illuſtris Regis Angliæ, & egregii viri Domini Karoli Principis Salernitani, apud locum, qui dicitur ſanctus Matheus, ad nos Guillielmum de Anglaria perſonaliter acceſſiſſet,

Petens, ac paratus à nobis recipere juramentum quod faceremus fideliter poſſe noſtrum, ac etiam, quantum poſſemus, daremus operam efficacem quod magnificus princeps, Dominus Alfonſus, Dei gratiâ, illuſtris Rex Aragoniæ, Majoricarum & Valentiæ, ac Comes Barchinoniæ, reſtituet dicto Domino Karolo Principi Salernitano viginti tria millia Marcarum Argenti, poſita per dictum Regem Angliæ, nomine dicti Principis, in poſſe dicti Regis Aragoniæ, & ſeptem millia marcarum argenti, quæ

A.D. 1289.

poni debent, per eundem Regem Angliæ, nomine dicti Principis, infra certum tempus, in poſſe ejuſdem Regis Aragoniæ, ſi poſita fuerint, in caſibus, videlicet, in quibus hujuſmodi ſummarum pecuniæ reſtitutio fieri debebit, prout in tractatibus, ſuper liberatione dicti Principis habitis, & inſtrumentis inde confectis plenius continetur.

Et quod idem Rex Aragoniæ, vel ſui hæredes, ſeu ſucceſſores reſtituent, & liberabunt liberè & in pace obſides omnes & ſingulos, poſitos per prædictum Regem Angliæ in poſſe dicti Regis Aragoniæ, pro complemento ſeu ſecuritate certarum Conventionum, per eundem Principem eidem Regi Aragoniæ vel ſuis hæredibus complendarum.

Necnon & filios dicti Principis traditos vel tradendos, & obſides Provinciæ traditos & tradendos in poſſe dicti Regis Aragoniæ vel hæredum ſuorum, reſtituent ſimiliter, & liberabunt liberè & in pace in

A.D.1289. Edv. I.

caſibus, videlicet, in quibus reſtitui & liberari debebunt.

Et quod idem Rex Aragoniæ vel ſui hæredes ſeu ſucceſſores complebunt fideliter & attendent generaliter omnia & ſingula quæ continentur debere fieri per ipſos & ſuos, in prædictis Inſtrumentis & tractatibus comprehenſa; ſuper quo quidem Juramento præſtando fueramus ex parte ſæpe dicti Regis Aragoniæ requiſiti.

Nos, prædictis omnibus & ſingulis plenius intellectis, volentes ipſius Domini noſtri Regis parere mandatis, ea pro poſſe promittimus nos facturos; & memorato procuratori prædictorum Regis Angliæ & Principis Salernitani, de omnibus & ſingulis ſupraſcriptis, in formâ expreſsâ ſuperius, fideliter adimplendis, tactis ſacroſanctis Evangeliis, corporale præſtitimus Juramentum.

A.D.1289. Edv. I.

In cujus rei teſtimonium has literas noſtras patentes exinde fieri fecimus, & ſigillo noſtro muniri.

Datum apud ſanctum Matheum die Martis proximo poſt Feſtum Circumciſionis Domini, anno ejuſdem milleſimo, ducenteſimo octogeſimo octavo.

Teſtibus Nobilibus viris, Dominis,

Johanne de Sancto Johanne,
Bernardo de Gymera,
Petro Marele, Militibus, &
Bartholomæo de villâ Francâ, Diſpenſatore illuſtris Regis Aragoniæ; qui præſentes fuerunt præſtationi Juramenti prædicti.

De Juramento ſæpedicto per Reymundum Fulconis, vicecomitem Cardonæ, præſtito.

A.D.1289. An. 17. E. I. L. B. f. 101. Penes Camerar.

Pateat univerſis, ad quos pervenerit hæc Scriptura, quod, cum diſcretus vir, Magiſter Johannes de Cadamo, Canonicus Eborancenſis, Clericus & procurator ſereniſſimi Principis, Domini Edwardi, Dei gratiâ, illuſtris Regis Angliæ, & egregii Viri Domini Karoli Principis Salernitani, apud locum, qui dicitur Murle, ad nos Reymundum-Fulconis, Vicecomitem Cardonæ, perſonaliter acceſſiſſet; petens ac paratus à nobis recipere juramentum, *&c. prout in proximo uſque hæc verba, viz.*

A.D.1289.

Datum apud Murle, die Lunæ proximo poſt Epiphaniam Domini, anno ejuſdem milleſimo ducenteſimo octogeſimo octavo.

Teſtibus Dominis *Petro Simonis, Willielmo de Durfurt, & Bartholomæo de villa Franca*; qui præſentes fuerunt præſtationi Juramenti prædicti.

Pro Arnaldo de Marmanda, qui poſuit ſe obſidem pro Principe Salernitano.

A.D.1289. An. 17. E. I. Rot. Vaſc. 17. E. I. p. 2. m. 7.

Rex omnibus, ad quos, &c. Salutem.

Sciatis quod, attendentes grata ſervitia, nobis impenſa, per dilectum & fidelem noſtrum, Arnaldum de Marmanda militem, Dominum de Talha Canat, & ſpecialiter quod idem Arnaldus ſe pro nobis obſidem poſuit in Aragoniâ, ratione liberationis, &c.

Eidem Arnaldo concedimus, de dono noſtro & gratia ſpeciali, quicquid juris babemus, ſeu habere poſſumus & debemus in tota terra, quæ fuit quondam Vitalis de Manſo, & ejus pertinentiis, ſitis in parochia ſancti Martini d'Artrus, Dioc. Vaſaten. & quibuſdam aliis;

Quam Arnaldus de Marmanda Miles, bonæ memoriæ, pater Arnaldi prædicti, emiſſe quondam dicitur à Vitali prædicto, ſine ſcientia & licentia noſtri & ſubditorum noſtrorum, quamvis medietas feudagii dictæ terræ ad nos ſpectaret, & ſic jure noſtro poteramus retinere medietatem terræ prædictæ, ſecundum conſuetudinem Vaſatenſem:

A.D.1289.

Ita quod idem Arnaldus, & hæredes, ac ſucceſſores ſui, dictam terram & pertinentias à nobis, hæredibus, ac ſucceſſoribus noſtris habeant & teneant in feudum inmediatum, ſub eodem homagio & ſervitio, quibus tenent à nobis caſtrum de Talha Canat antedictum.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Bonam Gardam in Vaſconia 12 die Januarii.

Procuratorium Villæ Franchæ ad præſtandum juramentum ſupra memoratum.

A.D. 1289. An. 17. E. I. I. B. f. 152. b. Penes Camerar.

IN Dei nomine Amen.

In præſentiâ mei, Guillielmi de Lotgerio, ſcriptoris Jurati ſcribanię, Villæ Franchæ, ſub Matheo Ferrandelli Notarii ejuſdem, & teſtium infraſcriptorum, Ferrarius de Villâ Franchâ Regens Curiæ dictæ Villæ hoc Anno, Guillielmus Hugonis Bajulus, & Geraldus Petri, tenens locum Berugarii de Jorba Vicarii ejuſdem Villæ, Genonaſius de Calliata, Ferrarius Alamani, Bernardus be Penna fideli Juriſperiti, Bergarius Pelliparii, Petrus de Savanello, Guillielmus de Trilia, Romanus Scofeti, Petrus de Romanino, Radulfus Martini, & totum Conſilium dictæ Villæ, in Placea ejuſdem Villæ more ſolito congregati,

Fecerunt, conſtituerunt, & ordinaverunt Jacobum de Colle, & Petrum Mironis, habitatores dictæ Villæ, Procuratores ſuos & ſindicos ſpeciales, & quemlibet eorum in ſolidum, ad promittendum, nomine & pro parte ipſorum, & cujuſlibet eorum de ipſa Villa, & ad jurandum, in animas omnium prædictorum, & cujuſlibet eorundem, diſcreto viro, Johanni de Cadamo, Canonico Eborum, procuratori ſereniſſimi Principis, Edwardi, Dei gratiâ, Regis Angliæ illuſtris, & Egregii viri, Karoli principis Salernitani, recipienti & ſtipulanti pro Rege & Principe memoratis & eorum Hæredibus (de cujus procuratione, per litteras Patentes, ſigillo ipſorum Regis & Principis communitas, conſtitit evidenter) quod ipſi omnes & ſinguli fideliter facient poſſe ſuum, & operam dabunt, quantum poterunt, efficacem.

Quod magnificus Princeps, Dominus Alfonſus, Dei gratiâ, Rex Aragonum, Majoricarum, & Valentiæ, ac Comes Barchinoniæ vel ſui Hæredes, ſeu ſucceſſores libere & in Pace reſtituent dicto Principi, vel ſuis Hæredibus viginti tria millia Marcarum argenti, poſita per ipſum Regem Angliæ, nomine dicti Principis, in poſſe Regis Aragonum prælibati; & ſeptem millia Marcarum argenti, quæ poni debent, per eundem Regem Angliæ nomine dicti Principis, infra certum tempus, ſi poſita fuerint; in Caſibus, videlicet, in quibus hujuſmodi ſummarum pecuniæ reſtitutio fieri debebit, prout tam in tractatu apud Oleron. quàm in alio tractatu, & Inſtrumentis Publicis, ſcriptis manu Magiſtri Johannis de Cadamo, Publici Apoſtolicâ auctoritate Notarii, ſuper liberatione dicti Principis habitis, plenariè continetur:

Et quod idem Rex Aragonum, vel ſui Hæredes, ſeu ſucceſſores reſtituent, & liberabunt liberè & in Pace Obſides omnes & ſingulos, poſitos, per prædictum Regem Angliæ, in poſſe Regis Aragoniæ ſæpefati, pro complemento ſeu ſecuritate certarum Conventionum, per eundem Principem præfato Regi Aragoniæ vel ſuis Hæredibus complendarum:

Necnon & filios dicti Principis, jam traditos & tradendos, & obſides Provinciæ, traditos & tradendos, per eundem Principem in poſſe Regis Aragonum ſupradicti vel Hæredum ſuorum, reſtituent ſimiliter & liberabunt liberè & in pace; in caſibus, videlicet, in quibus reſtitui & liberari debebunt.

Et quod idem Rex Aragonum vel ſui Hæredes, ſeu ſucceſſores, complebunt fideliter, & attendent generaliter omnia & ſingula, quæ continentur debere fieri per ipſos & ſuos, in prædictis Inſtrumentis & tractatibus comprehenſa:

Promittentes omnes & ſinguli ſupradicti, ſub ypotheca omnium bonorum ſuorum, ſe ratum & firmum habituros quicquid prædicti Syndici ſuper præmiſſis duxerint faciendum.

Qui quidem Syndici ſupraſcripti promiſſionem prædictam, de omnibus & ſingulis ſupradictis, nomine omnium & ſingulorum prædictorum & Curiæ, & Bajuli, & Conſilii prædictorum, & cujuſlibet eorundem, prædicto procuratori, recipienti pro Rege Angliæ & Principe memoratis, & eorum Hæredibus, fecerunt ſolempni ſtipulatione præmiſſa; & Juramentum, in animas eorundem, & Curiæ, & Bajuli, & Concilii prædictorum, & cujuſlibet eorundem, & in animas etiam ſuas proprias, de omnibus & ſingulis ſupradictis fideliter adimplendis, Tactis Sacroſanctis Evangeliis Dei, poſitis coram ipſis, præſtiterunt.

In quorum omnium teſtimonium præfati, Curia, Bajulus, & dictus tenens locum Vicarii ac Concilii ſupradicti; & procurator Regis Angliæ & principis memoratus, mandaverunt, de præmiſſis omnibus & ſingulis, per me, Scrip-

A.D.1289. Edv. 1.

torem prædictum, præſens fieri Inſtrumentum; cui prædicti Curia, Bajulus, & tenens locum dicti Vicarii & Concilii Sigillum Univerſitatis dictæ Villæ fecerunt apponi.

Actum eſt hoc undecimo Kal. Februarii, Anno Domini mileſimo ducenteſimo octogeſimo octavo.

Præſentibus

Bartho. de Villâ Franchâ, de Domo dicti Domini Regis Aragoniæ.
Gaucerando de Canello.
Dalmatio de Villa Franchâ.
Jacobo Angleſii.
Geraldo de Tulia.
Arnaldo de Locgerio.
Arnaldo de Melione.
Geraldo de Montebruno.
Nicholao de Solio, &
Petro de Villa Luporum.

A.D.1289.

Sigillum Mathei Ferrandelli, Notarii publici Villæ Franchæ pro Romano de Monte Olivo, qui hoc ſcribi fecit, & clauſit cum litteris ſupradictis.

De prædicto Juramento per Geraldum de Cervilione faciendo.

A.D.1289. *An.* 17. *E.* 1.

Adhuc folio 104. *L. B Penes Camerar.*

Noverint univerſi, ad quos pervenerit hæc ſcriptura, quod cum diſcretus Vir, Magiſter Johannes de Cadamo Canonicus Eboracenſis Clericus, & procurator Sereniſſimi Principis, Domini Edwardi Dei gratiâ illuſtris Regis Angliæ, & Egregii Viri, Domini Karoli, Principis Salernitani, apud locum, qui dicitur Zecourt, ad nos Geraldum de Cervilione perſonaliter acceſſit, petens & paratus à nobis recipere Juramentum, &c. *Prout in literis de Data* 10 Jan. *uſque hæc verba, viz.*

A.D.1289.

Datum apud Zecourt Die Dominica proxima poſt Feſtum Beati Vincentii Martiris, Anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo octavo.

Teſtibus Nobilibus Viris,

Arnaldo de Vynon,
Bernardo de Villa Franca Militibus, &
Bartholomeo de Villa Franca, qui præſentes fuerunt præſtationi Juramenti prædicti.

Procuratorium Civitatis Barchinoniæ ſuper ſæpefato juramento recipiendo.

A D.1289. *An.* 17. *E.* 1.

L.B f. 152.*a. Penes Camerar.*

In Nomine Domini noſtri Jehu Chriſti. Noverint Univerſi quod die Veneris ſcilicet quinto Kal. Februarii Anno Domini mileſimo ducenteſimo octogeſimo octavo. In præſentia mei Stephani de Podio Notarii publici Barchinoniæ in præſentia etiam teſtium ſubſcriptorum,

Venerabiles & diſcreti Viri.

Petrus de Cigiario tenens in Vicariam *Barch.* locum nobilis *Gulielmi de Calderiis* Vicarii *Barch.* & *Auſomiæ* pro Illuſtri Domino Rege *Aragon.* &
Jacobus Grnuny,
Petrus de Sancto Clemente,
Barth. Romei, &
Guillielmus de Serra; *Conſiliarii prædictæ Civitatis Barch.*
Thomas Grnuny,
Radulphus Marchti,
Berengarius Mayolli,
Jacobus Eymeria,
Petrus de Mirambello,
Longarius de Feneſtris,
Jacobus de Carrione, Cives prædictæ Civitatis Barch. & cæteri probi homines & tota Univerſitas prædictæ Civitatis Barch. congregati & congregata per præconem, prout moris eſt, in gradu Palatii Regalis ejuſdem Civitatis, ubi Univerſitas ſeu conſilium generale conſueta ſeu conſuetum eſt congregari, fecerunt conſtituerunt & ordinaverunt unanimiter & concorditer Venerabiles, Berengarium de Riaria, Randulphum Andreæ, Arnaldum de Seriano & Bonanatum Lobatoni, Concives ſuos Procuratores & Syndicos ſpeciales, &c. *Prout in procuratorio Civitatis Villæ Franchæ uſque hæc verba, viz.*

A.D.1289.

In quorum omnium teſtimonium præfati Petrus de Cigiario, Conſiliarii, probi homines, & Univerſitas prædictæ Civitatis Barch. Et quilibet eorum mandaverunt de præmiſſis, omnibus & ſingulis, per me Stephanum de Podio, Notarium ſupradictum, præſens fieri puplicum Inſtrumentum; cui Inſtru-

A.D.1289. Edv. I. mento prædicta Univerſitas Sigillum ſuum fecit apponi.

Acta ſunt hæc in Gradu Palatii Regalis Barchinoniæ, die & anno in prima linea ſupraſcriptis, A.D.1289. Edv. I.

Præſentibus, & pro teſtibus aſſumptis Venerabilibus Viris.

Guillielmo de Rocha,
Guillielmo de Spiellis,
Bartholom. de Villa Franca de Domo illuſtris Domini Regis Aragon.
Guillielmi Eymerici,
Bernardo de Macreone,
Petro de Medalia,
Bertrando de Sena, &
Bonanaco de Pecra, Juriſperitis.

Signum mei Stephani de Podio, Notarii Puplici Barchon. & Conſiliariorum ejuſdem Civitatis, qui prædictis interfui, & de mandato prædictorum Petri de Cigiario, Conſiliariorum, & Univerſitatis, hæc ſcripſi & clauſi, & etiam huic inſtrumento Sigillum prædictæ univerſitatis appoſui, loco, die & anno, quo ſupra.

Conſimile procuratorium Gerundæ Civitatis de antedicto Juramento ſuſcipiendo.

A.D.1289. An.17.E.I. L.B.f.150.b penes Camerar.

IN Nomine Domini noſtri Jehu Chriſti.

Noverint univerſi quod die Dominica, ante Feſtum beatæ Mariæ Candelarum, quâ computabatur, tertio Kalendas Februarii, anno Domini 1288, In præſentia mei Notarii Publici Gerundæ infraſcripti, in præſentia etiam teſtium ſubſcriptorum, A.D.1289.

Venetabiles & Diſcreti Viri,

Reymundus Calveci Judex Ordinarius Domini Regis in Gernciden, &
Bernardus de Balneolis Bajulus ejuſdem loci,
Reymundus Geraldi,
Petrus Geraldi,
Bonenatus de Burdillis,
Arnaldus de Fenam Juriſperitus,
Petrus Barnecii,
Reymundus Carbonelli,
Petrus de Epali, & Conſiliarii & Jurati Civitatis Gerundæ,
Petrus de Cortilliano,
Reymundus Renalli,
Jacobus de Burdillis,
Bernardus Vital.
Arnaldus Roffardi,
Reymundus Adalberti,
Reymundus de Canciao junior, &
Jacobus Cermano.

Et cæteri probi homines & tota Univerſitas prædictæ Civitatis Gerundæ congregati & congregata per Preconem, ut moris eſt, in Draperia ſive placea ejuſdem Civitatis ubi univerſitas ſeu Conſilium generale conſueta ſeu conſuetum eſt congregari, fecerunt, conſtituerunt & ordinaverunt unanimiter & concorditer venerabiles, Bernardum Struſtionem, & Arnaldum Funnearum, eorum Concives, ſuos Procuratores & Sindicos ſpeciales & quemlibet eorum in ſolidum, *&c. prout in procuratorio antedicto, uſque hæc verba, viz.*

In quorum omnium teſtimonium præfati Reymundus Calveci, Bernardus de Balniol. Conſiliarii, probi homines, & Univerſitas prædictæ Civitatis Gerundæ, & quilibet eorum, mandaverunt de præmiſſis omnibus & ſingulis, per me Notarium infraſcriptum, præſens fieri publicum Inſtrumentum; cui Inſtrumento prædicta Univerſitas Sigillum ſuum fecit apponi.

Acta ſunt hæc in Draperia, ſive Placea Civitatis Gerundæ, die & anno in prima linea ſupraſcriptis, præſentibus & pro Teſtibus aſſumptis.

Venerabilibus Viris,

R. Juriſperito,
Jacobo de Sancto Celodonio,
Petro Frenerio Bergario,
Ad. Scriptore,

A.D. 1289. Edv. I.

Cive Gerundæ,
R. de Corniliano Cirurgico,
Bernardo de Scala Juniore,
Johanne Geraldo,
Civibus Gerundæ.

Ego Raymundus de Toylano, Publicus Gerundæ Notarius, qui prædictis interfui, & ſcribi feci, & etiam huic Inſtrumento Sigillum præfatæ Univerſitatis appoſui, die & anno & loco quo ſupra ſubſcripto.

De præfato Juramento per Pontium Vicecomitem Empuriarum præſtito.

A.D. 1289. An. 17. E. 1. L. B. f 102. b. penes Camerar.

NOverint Univerſi, ad quos Literæ præſentes pervenerint, quod cum diſcreti viri Magiſtri Johannes de Cadamo Canonicus Eboracenſis, & Robertus de Luſarchis Clerici & procuratores Sereniſſimi Principis Domini Edwardi, Dei gratia, illuſtris Regis Angliæ, & egregii viri Domini Karoli Principis Salernitani apud locum qui diſcitur Caſtellio Empur. ad nos Pontium Vicecomitem Empuriar. perſonaliter acceſſiſſent petentes, ac parati à nobis recipere juramentum, &c. *prout in litteris Barchinoniæ uſque hæc verba, viz.*

Datum apud Caſtellionem Empuriarum ultima die Menſis Januarii, anno Domini 1288. A.D. 1289.

Teſtibus Nobilibus Viris,

Dominis Reymundo Judice,
Petro Alkerly Militibus, &
Bartholomeo de Villa Franca, Familiari illuſtris Regis Aragoniæ,

Qui præſentes fuerunt præſtationi Juramenti prædicti.

Quod Rex reſtitui faciat Arnaldo filio Petri Bertrandi Caſtrum de Blankeford Burdeg. Dioc.

A.D. 1289. An. 17. E. 1. Ex Autogr.

NIcolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Cariſſimo in Chriſto Filio Regi Anglorum illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Præcellentia tuæ Magnitudinis perſonis, nobilitate pollentibus, conſuevit exiſtere favorabilis & benigna; maximè quæ, pro ſuorum conſervatione ac recuperatione jurium, præſidia tui favoris fiducialiter interpellant.

Sanè dilecti filii, Nobilis viri, Arnaldi filii & hæredis quondam Petri Bertrandi, Domini Caſtri de Blankeford, Burdegalen. Dioc. habet aſſertio, quod Seneſcallus tuus in Waſconia prædictum Caſtrum, in quo præfatus Nobilis Petro prædicto ſuccedit, indebite occupavit, illudque hujuſmodi occupationis prætextu, diceris detinere.

Super quo memoratus Nobilis, tamquam devotus filius, de favore ſedis apoſtolicæ dignè confidens, apud nos devotis precibus inſtitit, ut tibi, ſuper hoc, pro eo ſcribere curaremus.

Nos itaque devotionis affectum, quam eundem Nobilem, ejuſque progenitores ad nos ſpecialiter & Romanam Eccleſiam habuiſſe didicimus, benignius attendentes; quodque memoratus nobilis, ſicut aſſerit, tibi, à quo progenitores ſui Caſtrum ipſum tenuerunt in feudum, paratus eſt pro ipſo Caſtro præſtare juſtitias debitas & ſervitia conſueta. A.D. 1289.

Serenitatem Regiam rogamus attentè quatinus ipſum Nobilem, qui de Regiâ bonitate confidit, quique preces noſtras ad te fiducialiter impetravit, habens pro noſtra & apoſtolicæ ſedis reverentiâ, quantum cum Deo poteris favorabiliter commendatum, Caſtrum ipſum, cum juribus & pertinentiis ſuis, Nobili reſtituas memorato;

Ita quod idem ex interventione noſtrarum precum ſperatum, quem quærit, fructum ex illis ſe percepiſſe lætetur, & Regalis providentia culminis condignis exinde in domino laudibus valeat merito commendari.

Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, Kalend. Februarii, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo canabeo.

A.D.1289. Edv. I.

De Rege terminos circa auxilium Terræ Sanctæ ferendum acceptante.

A.D.1289. An. 17. E. I. Pat. 18. E. I. m. 40. in cedula.

SUmmo Pontifici, cum recommendatione humili, pedum oſcula beatorum.

Litterarum Sanctitatis veſtræ, ſuper negotio terræ ſanctæ, per fratrem Willielmum de Hothum nobis exhibitarum, tenore nobis diligenter expoſito & pleniùs intellecto, deliberato ſuper hiis habito conſilio, aſſentimus in articulos inferiùs annotatos, videlicet,

Quod terminus paſſagii generalis veſtra auctoritate ſtatuatur à feſto Nativitatis Sancti Johannis Baptiſtæ proximo futuro in tres annos, quod erit anno Domini 1293, Ita quod tunc, morâ quâlibet omnino poſtpoſitâ, fiat paſſagium generale, & quod per omnes partes Chriſtianitatis crux communiter prædicetur in terræ ſubſidium memoratæ, ſicut magis expediet negotio dictæ terræ.

Item, quod decima ſex annorum, collecta in ſubſidium terræ Sanctæ, in Angliæ & Scotiæ Regnis, & in terris Walliæ & Hiberniæ, nobis aſſignetur in duobus terminis, videlicet, medietas ipſius in Feſto Nativitatis beati Johannis Baptiſtæ proximo venturo, & alia medietas in feſto Nativitatis ejuſdem Sancti deinde ſecuturo:

Et idem fiat de obventionibus, in dictis Angliæ & Scotiæ Regnis, & in terris Walliæ Hiberniæque collectis, & adhuc pro illis temporibus colligendis:

De decimâ verò & obventionibus ſex annorum futurorum, colligendâ in dictis regnis Angliæ & Scotiæ, ac terris Hiberniæ & Walliæ, medietas, ſecundum quod tribus primis annis colligetur, nobis, ante tempus paſſagii aſſignetur: A.D. 1289.

Reſidua vero medietas decimæ & obventionum eorumdem ſex annorum, annis ſingulis, prout collecta fuerit, nobis, poſtquam transfretaverimus, aſſignetur:

Fiat autem collectio & exactio ipſius decimæ & obventionum per perſonas Eccleſiaſticas Regni noſtri.

Item, quod omnes Cruceſignati, qui eſſe poterunt habiles ad pugnandum, vel aliàs utiles terræ ſanctæ, monitionibus & perſuaſionibus efficacibus inducantur, &, quantum rationabiliter fieri poterit, compellantur in ipſo paſſagio transfretare, in ſubſidium præfatæ terræ, prout utilius eſſe poterit ipſi terræ.

Item, de decimis & obventionibus; collectis in ſubſidium terræ Sanctæ, in terris illis, quarum Domini non transfretabunt, impedimentis, nunc obſtantibus, Domino favente, ſublatis, taliter nobis ſubveniatur, quod meritò poſſimus & debeamus eſſe contenti.

Hos omnes articulos & ſingulos, ſuperiùs expreſſos ſponte recipimus & acceptamus, ipſiſque noſtrum præſtamus aſſenſum, &, quatenus nos contingunt, vel contingere poſſunt, nos inviolabiliter obſervaturos promittimus;

Volentes ipſos robur plenæ firmitatis habere; & præſentes litteras noſtras, regio pendente Sigillo munitas, vobis & Eccleſiæ Romanæ concedimus in teſtimonium veritatis.

Dat. apud Weſtm. 3. die Februarii anno Domini 1288.

Obligatio Regis, de Decima reſtituenda, ſi forte, culpa ſua, in ſubſidium Terræ Sanctæ non transfretaverit.

A.D.1289. An. 16. E. I. Ibidem.

EIdem, Rex ſalutem.

Præſentium tenore vobis, ſanctiſſime pater, veſtriſque ſucceſſoribus, Romanis Pontificibus, & Eccleſiæ Romanæ promittimus, quod, ſi nos, ſponte vel culpâ noſtrâ, deficere in transfretando in ſubſidium terræ Sanctæ contigerit, ſeu per nos ſteterit quo minùs in præfixo generalis paſſagii termino transfretemus, omnia, quæ de decimâ, nobis conceſſâ in Angliæ & Scotiæ Regnis, ac terris Walliæ & Hiberniæ, nos recepiſſe contigerit, reſtituemus ad veſtrum dictorumve Succeſſorum & Eccleſiæ Romanæ mandatum, etiam ſi pars ipſorum receptorum, vel omnia ipſa recepta, in præparatione transfretationis fuiſſent expenſa. A.D.1289.

Si verò non transfretaverimus in ipſo termino, aliquo impedimento legitimo impediti, expenſæ, quæ factæ fuerint in præparatione prædictâ, pro medietate

A.D.1289
Edv. 1.

tate nobis, & pro medietate reliqua imputentur dictæ decimæ, ſeu de ipſâ decimâ deducantur.

Et, ſi quid, facta imputatione, ſeu deductione hujuſmodi, apud nos de decimâ ipsâ remanſerit, illud ſimiliter reſtituemus ad veſtrum, dictorumque Succeſſorum & Eccleſiæ Romanæ mandatum.

Si quid etiam de expenſis, quæ fient in præparatione prædictâ, vel de datis, ſeu aſſignatis, ejus occaſione, nobis taliter impeditis, recuperari contingat, vel de rebus præparatis, occaſione paſſagii illius, medietatem reſtituemus, & reliqua medietas erit noſtra.

A.D.1289.
Edv. 1.

Pro hiis itaque omnibus firmiter obſervandis, & plenarie adimplendis, nos, Succeſſores noſtros, ac exitus noſtros Regni Angliæ, aliarumque terrarum noſtrarum & bona noſtra mobilia, bonis dictis Succeſſoribus veſtris, & Eccleſiæ Romanæ obligamus ſpecialiter & expreſſe; præſentes litteras noſtras, regio pendente Sigillo munitas, vobis, ſupradictis veſtris Succeſſoribus, & Eccleſiæ Romanæ in veritatis teſtimonium concedendo.

Dat. ut ſupra.

Bulla Nicholai Papæ directa Regi Angliæ pro habendo Philippo, Filio Comitis Flandriæ, favorabiliter in jure ſuo commendato, in proceſſu ſuper Comitatu Bigorræ.

A.D.1289.
An. 16. *E.* 1.
Ex Autogr.

Nicolaus Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, Cariſſimo in Chriſto Filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Conſiderantes attentiùs magnæ devotionis effectum, quem dilectus filius, Nobilis vir, Philippus Natus dilecti Filii Nobilis viri Comitis Flandriæ, ab olim erga Romanam geſſit, & gerit Eccleſiam, dignum duximus, & rationi congruum arbitramur, ut eum, utpote benemeritum, ſinceris affectibus diligentes, ipſum in ſuis negotiis favorabiliter proſequamur.

Cùm itaque, ſicut accepimus, præfatus Philippus ſuper Comitatu Bigorræ, ad eum, prout aſſeritur, pertinente, in Curiâ Regiâ cauſam habere noſcatur, & ad eam perſonaliter proſequendam ſe conferre non valeat, Eccleſiæ prædictæ obſequiis in Sicilliæ Regno inſiſtens;

A.D.1789.

Serenitatem Regiam rogandam attente duximus, & hortandam quatinus pro noſtrâ & Apoſtolicæ Sedis reverentiâ, præfatum Philippum Regiæ benignitatis affectu proſequens, ipſum in jure ſuo favorabiliter commendatum habeas, & de abſentiâ benigniùs excuſatum; ad expeditionem ipſius cauſæ, celeriter, prout de jure fieri poterit proceſſurus, ut præfatus Philippus, quem ſuis & ſuorum exigentibus meritis affectione proſequimur ſpeciali, votivum ex noſtris litteris penes Celſitudinem Regiam ſe lætetur inveniſſe favorem, & nos devotionem tuam dignis exinde in Domino laudibus attollamus.

Dat. Rom. apud Sanctam Mariam Majorem 10. Kalend. Martii, Pontif. noſtri anno primo.

Sub Filo canabeo,

De Homagio pro Comitatibus Armeniaco & Fezenzaci Regibus Angliæ præſtito,

A.D. 1289.
An. 17. *E.* 1.
Rot. Vaſc. 17. *E.* 1 *p.* 2. *m.* 20. *d.*

Memorandum quod Bernardus, dudum Comes Arminac. & Fezenz. non habuit hæredem de corpore ſuo; ſet quandam ſororem ſuam, nomine Maskeroſam, poſt ſe reliquit hæredem, quæ deſponſata fuit Vicecomiti Leomanniæ; qui genuerunt quandam filiam, nomine Maskeroſam; & eidem Maskeroſæ, poſt mortem prædicti Bernardi, duo Comitatus jure hæreditario deſcendebant,

Et ipſam Maskeroſam maritavit Comes Leyceſtriæ Eſchunato de Chabbenys, Comiti Bigorræ, qui tenuit prædictos Comitatus, ſcilicet, Arminac. & Fezenc. dum prædicta Maskeroſa uxor ejus vixerat:

A.D.1789.

Et prædictus Eſchunatus, & uxor ejus prædicta, fecerunt deverium ſuum Regi Angliæ Henrico:

Mortuâ verò prædictâ Maskeroſâ ſine hærede de corpore ſuo, prædicti duo Comitatus, Gerardo de Armenaco, conſanguineo germano prædicti Bernardi, jure hæreditario revertebant;

Et

A.D.1289. Edv. I. Et ipſe ſimiliter Regi Angliæ ſuum deverium faciebat;

Cui ſucceſſit filius & hæres Bernardus, qui modo eſt comes, & fecit homagium ſuum Domino Edwardo Regi Angliæ. A.D.1289. Edv. I.

De viginti Obſidibus, de melioribus Maſſiliæ, Alfonſo Regi Arragoniæ per Carolum Principem Salernitanum traditis.

A.D.1289. An. 17. E. I. L.B. f. 99. b Penes Camerar.

Noverint Univerſi, quod cum Magnificus Princeps, Dominus Edwardus, Dei gratiâ Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, promiſiſſet nobis Alphonſo, eâdem gratiâ, Regi Aragoniæ, Majoricarum & Valentiæ, ac Comiti Barchinoniæ, & ſe, & hæredes ſuos, & omnia bona ſua nobis & hæredibus noſtris obligaſſet,

Quod, niſi egregius vir, Dominus Karolus, Princeps Salernitanus, optineret & haberet pro nobis Syndicatum Maſſiliæ, infra tres menſes à die ſuæ liberationis numerandos,

Vel, ſi hoc obtinere non poſſet, traderet, infra eoſdem tres menſes, in poſſe noſtrum viginti obſides de melioribus Maſſiliæ,

Aut rediret ad Carcerem noſtrum infra prædictum tempus, ſicut in Capitulis conventionum ſuper liberationem dicti Principis, ſcriptis manu Magiſtri Johannis de Cadamo publici, Apoſtolica Auctoritate, Notarii, plenius continentur,

Idem Rex Angliæ ſolveret, infra tres Menſes, futuros poſt dictos tres menſes, nobis vel hæredibus noſtris decem milia Marcarum argenti,

A.D.1289. Pro quibus obſervandis dictus Rex Angliæ per nobilem virum, Petrum de Charment, præſtari fecerat, in Animam ſuam, ad Sancta Dei Evangelia, juramentum.

Noſque prædictos viginti Obſides Maſſiliæ, ſecundum formam nobis promiſſam, in ſuo termino receperimus,

Præfatum Regem Angliæ à pœnâ prædictarum decem millium Marcarum, & petitione prædictæ, ac Juramenti præſtiti, ac etiam ipſius Regis hæredes abſolvimus, & declaramus, ac denunciamus penitùs abſolutus;

Caſſantes & irritantes hujuſmodi obligationis Articulum, qui, inter cujuſdam alterius Obligationis Articulos, per memoratum Regem Angliæ nobis factæ, pro dicto Principe expreſſus eſt inferiùs.

In quorum omnium teſtimonium Sigillum noſtrum apponi fecimus huic ſcripto.

Datum apud Petram nigram, nono die Martii, anno Domini milleſimo, ducenteſimo, octuageſimo, octavo.

De omnibus Articulis, per Regem Angliæ, ſuper deliberatione Principis Salernitani Alfonſo Regi promiſſis, fideliter adimpletis.

A.D.1289. An. 17. E. I. L.B. f. 100. a. Penes Camerar.

Noverint Univerſi, quod nos, Alfonſus, Dei gratia, Rex Aragoniæ, Majoricarum & Valentiæ, ac Comes Barchinoniæ, confitemur & recognoſcimus per præſentes, omnes & ſingulos Articulos, expreſſos inferiùs,

Pro quibus Magnificus Princeps Dominus Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, tradiderat triginta ſex Nobiles & Barones, & quadraginta tam Burgenſes, quam alias perſonas, æquivalentes illis, in poſſe noſtrum, in obſides,

Pro certis promiſſionibus & Conventionibus, per egregium virum Dominum Karolum Principem Salernitanum, nobis vel hæredibus noſtris fideliter adimplendis, videlicet, A.D. 1289.

Pro traditione Raymundi Berengarii filii dicti Principis, qui erat in Provinciâ;

Ac pro Syndicatibus, homagiis & ſacramentis nobis, vel procuratoribus noſtris præſtandis,

Et pro ſexaginta obſidibus de Provinciâ in poſſe noſtrum tradendis;

Necnon & pro ſeptem millibus Marcarum argenti, infra certum terminum, à die liberationis dicti Principis, ſimiliter in poſſe noſtrum ponendis,

Pro quorum omnium ſecuritate prædictus Rex Angliæ obſides ſuos prædictos tradiderat, ut eſt dictum, & ad Sancta Dei Evangelia in animam ſuam, ſub

A.D.1289. Edv. I. ſub certa conditione, jurari fecerat, non recedere de certis ſuis partibus Ciſmarinis, donec eſſent prædicta omnia adimpleta, ſicut de prædictis omnibus in Capitulis Conventionum, factarum ſuper liberatione præfati Principis, plenius continentur,

Adimpletos eſſe in omni ſua parte fideliter & completos,

Et quod idem Rex Angliæ, non obſtante Juramento prædicto, ad partes quaſcumque ſe transferre poſſit & valeat: ac, abſque calumniâ noſtri, recedendi & eundi, quo voluerit, liberam habeat facultatem;

Abſolventes nobilem Gaſtonem Vicecomitem Bearn (qui totam terram ſuam, quam habet in Cathaloniâ) excepto caſtro veteri de Roſanis, cum ſuis terminis & pertinentiis) pro poſitione prædictorum ſeptem millium Marcarum nobis obligaverat) ab obligatione hujuſmodi; & ipſum declaramus ſuper hoc penitus abſolutum.

Recognoſcentes, ac etiam profitentes obligationes & Inſtrumenta, ſuper præmiſſis confecta, quatenus ad dictos Articulos attinent, nullius eſſe firmitatis de cætero, ſet omnino viribus vacuata.

In quorum omnium teſtimonium ſigillum noſtrum apponi fecimus huic ſcripto.

Datum apud Petram Nigram, nono die Martii, anno Domini milleſimo, ducenteſimo, octogeſimo, octavo.

De Obligatione Gaſtonis de Bearn, & Confirmatione per filiam ſuam, ſuper liberatione Caroli Principis Salernitani, omnino vacuatis.

A.D.1289. An.17. E. I. L.B. f.100. a. penes Camerar.

Noverint Univerſi quod cum Nobilis Vir, Gaſto Vicecomes Bearn, nobis Alphonſo, Dei gratiâ, Regi Aragoniæ, Majoricarum & Valentiæ, ac Comiti Barchinoniæ, totam terram ſuam, quam habet in Catholoniâ (excepto Caſtro veteri de Roſanis cum ſuis terminis & pertinentiis) pro poſitione ſeptem millium Marcharum argenti, quæ nobis infra certum terminum ſolvendæ reſtabunt, obligaſſet, ſicut in tractatu Conventionum factarum ſuper liberatione Egregii viri Domini Karoli Principis Salernitani, plenius continetur;

Ac Nobilis mulier Guillielma, filia ipſius Gaſtonis, obligationem eandem per ſuas Literas confirmâſſet,

Noſque dicta ſeptem millia Marcarum, pro quibus dictus Gaſto terram ſuam prædictam, ut dictum eſt, obligaverat, in ſuo termino receperimus, & integre habuerimus,

Eundem Gaſtonem ab obligatione hujuſmodi abſolvimus per præſentes; Literas obligationis prædictæ, & confirmationis dictæ filiæ ſuæ, ſuper hoc ſubſecutæ, declarantes & denunciantes omnino vacuatas.

In cujus rei teſtimonium ſigillum noſtrum apponi fecimus huic ſcripto.

Datum apud Petram Nigram nono die Martii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo octavo.

De poteſtate, a Rege Norwegiæ conceſſa, tractandi ſuper quibuſdam negotiis Margaretam Reginam Scotiæ tangentibus.

A.D.1289. An. 17. E. I. L. A. f. 149 Penes Camerar.

Excellentiſſimo & Magnifico Principi, affini & amico ſuo kariſſimo, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ & Duci Aquitanniæ, Ericus, eâdem gratiâ, Rex Norwagiæ ſalutem, & ſinceræ dilectionis conſtantiam, cum Honoris & Gloriæ perpetuis incrementis.

Noverit veſtra Majeſtas Regia quod nos dilectos ac fideles noſtros, Tirricium de Campis Ludi Baronem, Petrum Algothi quondam Regni Sueciæ Cancellarium, Thorwaldum de Shetland, & Guthorinum de Oſleya, Milites, latores præſentium facimus, conſtituimus & ordinamus noſtros veros & legitimos Procuratores, & Nuncios ſpeciales:

Ad tractandum & conferendum cum Serenitate veſtrâ, ſuper quibuſdam negotiis, nos & filiam noſtram kariſſimam Margaretam, Conſanguineam veſtram, Dominam ac Reginam Scotiæ, ac ipſum Regnum ſuum Scotiæ tangentibus:

Dantes

A.D.1289. dv. 1. Dantes & concedentes eiſdem Nunciis & procuratoribus noſtris, authoritatem plenariam & mandatum ſpeciale ad ſtabilienda prædicta negotia, & ad omnia alia facienda, ſine quibus prædicta negotia expedire non poſſint; prout nobis, & filiæ noſtræ ſupra dictæ melius cedere viderint ad commodum & honorem.

Ita, tamen quod, ſi omnes hiis expediendis intereſſe nequiverint, tres vel duo ex ipſis nichilominus in negotiis procedant ſupradictis;

A.D.1289. Edv. 1. Ratum habituri & gratum, quicquid per dictos Nuncios & procuratores noſtros, ſeu ipſorum tres vel duos, factum fuerit & ordinatum in præmiſſis, ſeu quolibet præmiſſorum.

In cujus rei teſtimonium præſens procuratorium ſigilli noſtri appenſione duximus roborandum.

Dat. apud Civitatem Burgenſ. Kal. Aprilis anno Regni noſtri decimo.

Bulla quod Alienigenæ in Regno Scotiæ aſſumantur ad Dignitatem & Regimen ſui Ordinis.

A.D.1289. n. 17. E. 1. x Autogr. Nicholaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, univerſis, præſentes litteras inſpecturis, per Regnum Scotiæ conſtitutis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Ad audientiam noſtram, non ſine mentis perturbatione, pervenit, quòd in Regno Scotiæ (ubi eſſe credimus regularis obſervantiæ profeſſores, ac Chriſtianæ fidei zelatores) quædam conſuetudo, immo corruptela potiùs deteſtanda, inolevit; talis, videlicet, quod non niſi indigena dicti Regni in aliquo locorum religioſorum prædicti Regni admittatur ad profeſſionem & habitum regularem: nec quiſquam alienigena, receptus in ordine, hactenus infra illud, quantumcumque dignus, ad dignitatem ſui ordinis, vel proprii loci regimen aſſumatur.

Sicque fit quod, pretextu ejuſdem conſuetudinis, non abſque animarum periculo & locorum ipſorum maximo detrimento, frequenter indigni præferuntur ad hujuſmodi dignitates & regimen, & digni indebitè poſtponuntur.

A.D.1289. Quia verò apud Deum non eſt acceptio perſonarum, nos, volentes, quantum cùm Deo poſſumus, ſuper hoc providere, nè de cætero, hujuſmodi conſuetudinis (utpote juri contrariæ, & Deo, ſicut credimus, non acceptæ) prætextu, ſufficientes & ydonei, undecumque originem traxerint, ab ordinibus, officiis & dignitatibus, in prædicto Regno Scotiæ, prohibeantur admitti (ſi aliud canonicum non obſiſtat) tenore præſentium diſtrictiùs inhibemus.

Nulli ergo, &c.

Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, Kal. Aprilis, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub filis ſericis flavi rubeique coloris.

De Annuo Feodo pro Comite Armaniaci.

A.D.1289. n.17. E.1. L.B. f.281.b. nes Camerar. Omnibus, ad quos præſentes literæ pervenerint Bernardus, Comes Arman. & Ferenc. ſalutem in Domino ſempiternam.

Noveritis quod, cum ſereniſſimus Princeps & Dominus noſter, Rex Angliæ illuſtris, de ſuâ munificentiâ liberali, conceſſerit nobis centum libras Morlanorum annuatim, quam diù vixerimus, per manus Conſtabularii Burd. qui pro tempore fuerit, in feſto omnium Sanctorum percipiendum,

A.D.1289. Nos concedimus eidem quod ſi forte, quod abſit, contigerit quod nos non eſſemus in ipſius fidelitate & homagio, ſicut ſumus, extunc idem Rex ad ſolutionem dictarum centum librarum Morlanorum anuatim minime teneatur.

Et hoc omnibus ſignificamus per præſentes literas, ſigillo noſtro ſignatas.

Dat. Condom. 7 die menſis Aprilis, Anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo nono.

A.D. 1289.
Edv. I.

De Proviſione Papali contra Johannem de Cadamo Clericum Regis.

A.D. 1289.
An. 17. E. I.
Ex Autogr.

NIcholaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Cariſſimo in Chriſto Filio Regi Angliæ illuſtri ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Expoſuit nobis dilectus Filius Berardus, Theſaurarius Eccleſiæ Turonenſis, Canonicus Eboracenſis Eccleſiæ, Capellanus noſter, quòd, felicis recordationis, Martinus Papa quartus, prædeceſſor noſter, intendens eum, tunc Camerarium ſuum, prerogativâ favoris & gratiæ proſequi ſpecialis, ſibi Canonicatum & Præbendam ejuſdem Eboracenſis Eccleſiæ, tunc vacantes per mortem quondam Bonifacii de Coconato, dudum ipſius Eccleſiæ Canonici (qui debitum naturæ perſolverat in partibus Lombardiæ) cum plenitudine juris Canonici, ac omnibus juribus & pertinentiis ſuis Apoſtolicâ ſibi auctoritate contulit, & providit de illis, ipſumque præſentialiter inveſtivit per ſuum anulum de eiſdem.

Decernens extunc irritum & inane, ſi ſecus de Canonicatu & præbendâ prædictis, contra hujuſmodi collationem proviſionem & inveſtituram ſuas, Apoſtolicâ ſeu quâcunque aliâ auctoritate, quemcunque contingeret attemptari.

Voluit quoque dictus prædeceſſor eundem Canonicum, omnibus, quâcunque auctoritate receptis, & recipiendis in eâdem Eccleſiâ, in prædictorum Canonicatûs & Præbendæ aſſecutione præferri de gratia ſpeciali; ſed quoad aſſecutionem aliorum Canonicatuum & Præbendarum nullum per hoc præjudicium generari, certis ſibi ab eodem prædeceſſore ſuper hoc Executoribus deputatis.

Verum Magiſter Johannes de Cadomo, Canonicus Eccleſiæ ſancti Martini magni Londonien. ſuis finibus non contentus, prætextu quarundam litterarum, piæ memoriæ, Johannis Papæ, Prædeceſſoris noſtri, per quas certis Executoribus mandabatur, ut duobus Clericis ydoneis, familiaribus Cariſſimæ in Chriſto Filiæ noſtræ Reginæ Anglorum illuſtris, Conſortis tuæ, uni, viz. in prædictâ Eboracenſi, & alteri in Sariſbirienſi Eccleſiis, quos Regina ipſa duceret nominandos, de præbendis, ſi vacarent inibi, vel quam cito vacare contingeret, providerent ſe per eoſdem executores, in prædictorum Canonicatûs & Præbendæ poſſeſſionem, licet ſibi nullum jus competeret, in eiſdem procuravit induci.

A.D. 1289.

Sicque Canonicatum & Præbendam eoſdem detinet taliter occupatos, in ſuæ ſalutis diſpendium, ejuſdem Canonici grande præjudicium & gravamen, ac ſedis Apoſtolicæ non modicam injuriam & contemptum.

Unde, piæ memoriæ, Honorius Papa quartus prædeceſſor noſter ejuſdem Berardi Canonici gravamina, & injurias, nolens, ſicuti nec debebat, æquanimiter ſuſtinere, venerabilibus fratribus noſtris Bathonienſi & Wellenſi, ac Dunelmenſi Epiſcopis, & dilecto Filio Magiſtro Giffredo de Veſano, Canonico Cameracenſi, Cameræ noſtræ Clerico, in Angliâ commoranti, per ſuas ſub certâ formâ, litteras, ſub pœnâ excommunicationis, quam eo ipſo illos incurrere voluit, ſi mandatum ſuum non curarent efficaciter adimplere, dedit diſtrictiùs in præceptis, ut eundem Magiſtrum Johannem ex parte ſuâ monerent & inducerent diligenter, ut præfatum Berardum, vel procuratorem ſuum pro ipſo, Canonicatum, & Præbendam Eboracenſes prædictos, pacificè ac liberè aſſequi, & quietè tenere permitteret, nullum ſibi vel dicto procuratori ſuper illis moleſtiam ulteriùs inferendo.

Et, quia veriſimiliter timeri poterat, ne præfatus Magiſter Johannes fructus & proventus prædictæ Præbendæ dilapidaret, deſtrueret, & conſumeret, dilectis Filiis Decano Capitulo & Officiali Eboracenſibus, ſuis dedit litteras in mandatis, ut fructus, redditus, & proventus eoſdem, ſi qui extarent, & extunc percipiendos ex eâ, diligenter colligere, ac ipſius prædeceſſoris auctoritate cuſtodire, ſollicitè procurarent, donec ab eo aliud ſuper hoc ipſos recipere contingeret in mandatis; contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſitâ, compeſcendo; Injuncto per alias litteras ſuas, venerabili fratri noſtro Lincolnienſi Epiſcopo & prædicto Magiſtro Giffredo de Vezano, ac dilecto Filio Magiſtro Bartholomæo Canonico Ferentinat. ut ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe, vel per alium, ſeu alios ipſos, Decanum, Capitulum, & Officialem ad id per cenſuram Eccleſiaſticam, monitione præmiſsâ, appellatione remotâ, compellere non differrent.

Serenitatem inſuper Regiam per alias ſuas litteras rogandam duxit hattentiùs,

A.D.1289.
Edv. I.

tiùs, & hortandam ut pro reverentiâ dictæ ſedis, à præfati Johannis defenſione deſiſtens, benignè permitteres, ut idem Canonicus vel Procurator ejus, pro ipſo corporalem Canonicatûs & præbendæ prædictorum poſſeſſionem liberè poſſet aſſequi, & pacificè obtinere. Verum dicti Decanus, Capitulum & Officialis, in hujuſmodi negotio, juxta traditam per ipſius Honorii Prædeceſſoris litteras eis formam, ſollicitum inceperunt habere proceſſum:

Sed præfatus Johannes, quorundam officialium tuorum, quorum unus Thomas de Londoniis nominatur, qui ſe portare clavam Regiam aſſerebat, alter Guillielmus Daniel nomine Coronarium Regium ſe dicebat, fultus potentiâ & favore, gravibus contra Decanum Capitulum & Officialem prædictos, comminationibus editis, & terroribus violentis incuſſis, quos abſque tuâ coniventiâ id credimus attemptâſſe, non ſolum fructus & proventus, qui nondum à Decano, Capitulo, & Officiali memoratis collecti fuerant, ſed collectos etiam per eoſdem per violentiam per ſe ac alios occupavit, ac detinet taliter occupatos, in offenſam Dei, Apoſtolicæ ſedis injuriam & grave præjudicium Canonici memorati.

Quia igitur hujuſmodi negotium potiſſimè cordi gerimus, ad optatum ejus & celerem exitum intendentes, Celſitudinem Regiam rogandam attentè duximus, & hortandam, quatinus diligenter attendens, quod te non decet aliquatenus ſuſtinere, ut per familiares, ſeu Officiales tuos, vel alios in tuo Regno talia præſumantur, cum cedant in Apoſtolicæ ſedis injuriam & contemptum, à tuitione, ac defenſione memorati Johannis, præſertim cum, occaſione hujuſmodi, vinculo ſit Excommunicationis aſtrictus, cumque per noſtras mandaverimus litteras excommunicatum publicè nuntiari, omnino deſiſtens,

A.D.1289.
Edv. I.

De Regia benignitate permittas, ut præfati Decanus & Officialis, fructus, & proventus præfatos, à dicto Johanne, & aliis quibuſcunque recuperent, ſic acceptos, & percipiendos in antea colligere valeant, & deponere in tuto loco fideliter conſervandos, donec de eis per Sedem Apoſtolicam aliter fuerit ordinatum.

Noſtræ autem intentionis exiſtit, ut ille fructus prædictos habeat, ad quem prædictos Canonicatum & Præbendam de jure ſpectare finaliter fuerit declaratum.

Sic te in hiis efficaciter habiturus, ut devotionem Regiam, quam in hâc parte promptam cupimus invenire, dignis in Domino laudibus attollamus.

Dat. Rom. apud ſanctam Mariam Majorem 10 Kal. Maii, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub Filo canabeo.

Pro Amaneno de Lebreto, cujus ſervitia Rex præmiis amplis compenſavit.

A.D.1289.
An. 17. E. I.
Rot. Vaſc. 17. E. I. p. 2. m. 14.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quod, propter grata & laudabilia ſervitia, nobis per Amanenum de Lebreto, dilectum & fidelem valettum noſtrum, filium quondam Amaneni Domini de Lebreto Militis, præſtita & præſtanda,

Dedimus & conceſſimus, & per præſentem cartam noſtram concedimus & donamus, pro nobis, hæredibus & ſucceſſoribus noſtris, eidem Amaneno & hæredibus ſuis quicquid juris, proprietatis & poſſeſſionis habemus, ſeu habere poſſumus, & debemus in juſticiatu & juriſdictione, altis & baſſis, totius parochiæ de Piſſons, Diœceſis Vaſatenſis:

Et etiam quicquid juris, proprietatis & poſſeſſionis habemus, ſeu habere poſſumus & debemus in Villagio, ſeu territorio, vel aſſario de Bordes ſolas, quæ ſunt in parochia de Luxeir, Diœceſis antedictæ;

A.D.1289.

Scilicet in hominibus, quæſtis, ſervitiis, terris, landis, nemoribus, aquis & paſcuis, & aliis quibuſcunque, prout dictum Villagium, territorium, ſeu aſſarium protenduntur, & ſunt in parochia de Luxeir, & extra, infra metas & terminos qui ſequuntur;

Videlicet, de Caus arria de la croce verſus vallum de Gru, & verſus Oſſanet Juzanum:

Et exhinc verſus Sarrem de Collaura, & verſus Labermioſa, & verſus vallem Farnioſam, & verſus Luk Burdaleys, prout ſemita tranſit per medium loci ejuſdem, & verſus Lagunam curvam:

Et exhinc verſus Perafica, & verſus Luk Paelle, uſque ad rivum de Luk Bernet D'anhoos, & verſus vadum de Luk Mayzoal, & verſus Gaſtes, & verſus Guilielmum Sol, & exhinc, completo circuitu, ad dictum locum de Cauſarin:

Et

A.D.1289. Edv. I.

Et quicquid juris habemus, ſeu habere poſſumus, aut debemus in juſticiatu, alto & baſſo, Villagii prædicti de Bordes ſolas, & totius territorii ſuperiùs affirmati:

Habenda & tenenda perpetuo, pacifice & quiete, per eundem A. & hæredes ſuos, de nobis & hæredibus noſtris, ſub eodem ſervitio ſeu deverio, quo tenet de nobis caſtrum de Sora, cum pertinentiis ſuis quas protendi volumus per omnes parochias & loca ſuperiùs nominata.

Mandantes univerſis & ſingulis Seneſcallis, Præpoſitis, Bajulis & Miniſtris noſtris in Vaſconiâ, & Ducatu Aquitanniæ conſtitutis, ut nullum impedimentum præſtent Amaneno prædicto, vel hæredibus ſuis, quo minus habeant & poſſideant perpetuo, pacificè & quietè contenta in donatione noſtrâ prædictâ.

In cujus, &c.

Dat. apud Condom. viceſimo quarto die Aprilis.

Pro eodem Amaneno de Lebreto.

A.D.1289. An. 17. E. I. Ibidem.

REX omnibus, ad quos, &c. Salutem.

Sciatis quod comperimus per teſtimonium fide dignorum, altum & baſſum juſticiatum parochiæ Dargeloſe, & landam illam, unà cum omni juſticiatu alto & baſſo ejuſdem landæ, quæ eſt ab itinere, quo itur de Sora verſus Lebretum, ex parte orientali, uſque ad landas noſtras pertinentes, ratione villarum ſeu locorum Herbæ, Faveriæ, & de Sabris, ad dilectum Valettum noſtrum Amanenum de Lebreto, Dominum Caſtri de Sora, jure proprietatis, pertinere ratione Caſtri ſui prædicti.

Unde Seneſcallo Vaſconiæ, Præpoſitis, ſeu Bajulis Herbæ, Faveriæ, & de Seuinhato, ac aliis quibuſcunque Miniſtris noſtris, qui nunc ſunt, vel pro tempore fuerint, diſtrictius inhibemus, ne dictum Amanenum, hæredes, vel ſucceſſores ſuos, occaſione alicujus poſſeſſionis, quam de præmiſſis dicti Præpoſiti, ſeu Bajuli Herbæ, Faveriæ, & de Sauinhato, vel quicunque alii Officiarii noſtri, noſtro nomine habuerint in præmiſſis juſticiatibus, & Landa, impediant quoquo modo, quo minus idem Amanenus & ſucceſſores ſui habeant & teneant pacificè & quietè juſticiatum & Landam prædictas.

In cujus &c.

Teſte ut ſupra.

De Procuratore conſtituto ad computandum cum Rege Franciæ.

A.D.1289. An. 17. E. I. Rot. Vaſc. 17. E. I. p. 2. m. 14.

EXcellentiſſimo Domino ſuo, Domino Philippo, Dei gratiâ, Franciæ Regi, & diſcretis viris, per eundem Dominum Regem aſſignatis ad compota Regni Franciæ apud Templum Paris audienda, E. eâdem gratiâ, Salutem & promptum optatum ad eorum beneplacita & mandata.

Sciatis quod fecimus & conſtituimus dilectum Clericum noſtrum, Johannem de Reda, exhibitorem præſentium, Attornatum, negotiorum geſtorem ſeu Procuratorem noſtrum, ad computandum vobiſcum, aſſignatis prædictis, de ſolutionibus, per nos, vel alios, nomine noſtro factis, ſeu receptis, per quoſcunque habitis, nomine veſtro, de coſtuma noſtra Burdeg. vel aliis redditibus noſtris Ducatûs Acquitaniæ, in partem ſolutionis ſeptuaginta Milium librarum Turon. nobis dudum mutuatarum, in viagio, & pro viagio noſtro ad terram ſanctam, per, fælicis recordationis, Dominum Lodowicum, avum veſtri Domini Regis prædicti:

Et etiam ad ordinandum de ſatisfaciendo vobis ſuper reſiduo, ſi quod reſtet ſolvendum de Summa prædicta.

Necnon ad recuperandum litteras noſtras, quæ penes vos extant, ſuper mutuo ſupradicto, & recipiendum à vobis litteras quietæ clamantiæ.

Et alia omnia & ſingula facienda in præmiſſis, & pertinentibus ad præmiſſa, quæ nos faceremus, vel facere poſſemus ſi præſentes eſſemus, & quæ verus & legitimus Attornatus, negotiorum geſtor vel procurator, facere poteſt & debet.

Ratum & gratum habentes, & perpetuò habituri quicquid per ipſum Johannem actum, geſtum, ſeu procuratum fuerit in præmiſſis, & pertinentibus ad præmiſſa.

Et hæc vobis & aliis, quorum intereſt, aut intereſſe poteſt, ſignificamus per has litteras patentes, Sigillo noſtro ſignatas, in teſtimonium præmiſſorum.

Dat. Condom. 25 Die Aprilis.

Pro Arnaldo, Monetario Cive Burdegalenſi qui poſuit ſe obſidem, pro liberatione Principis Salernitani.

A.D. 1289. An. 17. E. 1. Rot. Vaſ. 17. E. 1. p. 2. m. 11.

REX univerſis, &c. Salutem.

Dilectum noſtrum Arnaldum, monetarium civem Burdeg. qui ſe obſidem ad requiſitionem noſtram poſuit in poteſtate Regis Aragon. Pro liberatione Kariſſimi Conſanguinei noſtri Karoli, Dei gratiâ, Jeruſalem & Ciciliæ Regis, volentes favore proſequi ſpeciali,

Sibi, & hæredibus, & ſucceſſoribus ſuis concedimus, per præſentes, quod domum illam, quam idem Arnaldus conſtruxit in ſolo, ſeu placea, quæ fuit quondam Petri Andronis Civis Burdeg. ſoceri ſui,

Et quæ ſita eſt Burdegal. inter portam de Rotella, à parte interiori immediate, & Mare ſeu fluvium noſtrum Girundæ, à parte poſteriori, & fundata per muros & turellas villæ Burdegal. exiſtentes ibidem;

A.D. 1289. Cum omnibus ædificiis ſuis, inibi per eundem Arnaldum conſtructis, & ſpecialiter & expreſſe cum exitu, ſeu porta in dicto muro factâ, ex parte Barbacanæ dictæ portæ, & etiam cum ædificiis & Latrinis in dictis muris faciendis extra murum Barbacanæ prædictæ,

Habeant, & teneant, & poſſideant perpetuo, & pacifice, ac quiete, ſine omni inquietatione, querela, ſeu demanda noſtri, ſeu hæredum, aut ſucceſſorum noſtrorum facienda, occaſione dictorum operum conſtructorum, vel adhuc, ut dictum eſt, conſtruendorum in muris & turellis prædictis; Salvo in aliis jure noſtro & etiam alieno.

In cujus &c.

Dat. Condom. quarta die Madii.

Litera de Credentia Nicholao Papæ, & Cardinalibus.

.D. 1289. .17. E. 1. .Vaſcon. . E 1. p. 2. 11. d.

SAnctiſſimo Patri in Chriſto, ac Domino reverendo, Domino Nicholao, Dei gratiâ ſacroſanctæ Romanæ & Univerſalis Eccleſiæ Summo Pontifici, Edwardus, &c. Devota pedum oſcula beatorum cum omni reverentia & honore.

Dilectos conſiliarios & fideles noſtros, Nobilem virum Othonem de Grandiſono militem, ac religioſum & diſcretum Virum Fratrem Guillielmum de Hothum, de ordine prædicatorum, pro quibuſdum Negotiis noſtris, ad Sanctitatis veſtræ præſentiam deſtinantes;

Paternitatem veſtram humiliter inploramus, quatenus præfatos Nuncios noſtros ſolita benignitate recipere, &

A.D. 1289. eiſdem, vel eorum alteri, ſuper omnibus & ſingulis, quæ vobis, ex parte noſtra, vivæ vocis oraculo, duxerint, vel duxerit exponenda, indubitabilem fidem & firmam credentiam adhibere velitis, veluti nobis, ipſis, ac ea, quæ vice noſtra petierint, ad gratiam exauditionis admittere, & proſequi gratioſe.

Vitam proſperam & longævam annuat vobis Deus, ad Regimen Eccleſiæ ſuæ Sanctæ & Pacem totius populi Chriſtiani.

Dat. apud Lauerdake octavo die Maii, Anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo nono.

Ejuſmodi Litera Domino Latino Oſtienſi & Villatrenſi Epiſcopo Cardinali.

.D 1289. . 17 E. 1. idem.

VEnerabili in Chriſto patri, amico ſuo Kariſſimo, Domino Latin. Dei gratiâ, Oſtien. & Villatren. Epiſcopo, Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinali, Edwardus, eadem gratia, &c. Salutem, cum incremento continuo gloriæ & honoris.

Dilectis conſiliariis & fidelibus noſtris, Nobili viro, Antonio de Grandiſſono, & religioſo viro & diſcreto

A.D. 1289. Fratri Guillielmo de Hothum, de ordine prædicatorum, quos, pro quibuſdam negotiis noſtris, ad Dominum Summum Pontificem & ejus curiam deſtinamus, quædam commiſimus vobis vivæ vocis oraculo referenda.

Paternitatem veſtram rogantes, quatenus præfatis Nunciis noſtris, vel eorum alteri, ſuper omnibus, quæ vobis ex parte noſtra, ore tenus duxerint exponenda, A.D. 1289. Edv. 1. ponenda, fidem velitis indubiam adhibere.

Dat. apud Lauerdake octavo die Maii anno Regni noſtri 17.

Conſimilis littera dirigitur ſingulis

Domino Bentenenge Dei gratia Albanen. Epiſcopo, &c.
Domino Johanni Dei gratia Epiſcopo Tuſculano, &c.
Domino Bernardo Dei gratia Epiſcopo Portuen. &c.
Domino Gerardo Dei gratia Epiſ. Sabyn. &c.
Epiſcopis Cardinalibus.

Item Domino Petro Dei gratia Tituli Sancti Marci Presbiter. Cardinali.
Domino Hugoni Dei gratia Titulæ Sanctæ Sabinæ.
Domino Mathæo Dei gratia Tituli Sancti Laurentii in Damaſo.
Presbiteris Cardinalibus.

Cardinalibus de Curia Romano videlicet. A.D. 1289. Edv. 1.

Domino Bernardo Dei gratiâ Epiſcopo Peneſtrino ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinali.

Memorandum quod non ſcribitur hic Cardinali qui eſt Legatus in Francia.

Item Domino Mathæo Dei gratia Sanctæ Mariæ in Porticu,
Domino Jacobo Dei gratia Sanctæ Mariæ in via lata,
Domino Petro Dei gratia ſancti Euſtachii,
Domino Benedicto Dei gratia ſancti Nicholai in Carcere Tulliano,
Domino Scapolio Dei gratia ſancti Adriani.
Diaconis Cardinalibus.

Litera Regi Siciliæ de Credentia.

A.D. 1289. An. 17. E. 1. Ibidem.

Item ſcribitur Domino Karolo, Dei gratiâ, Regi Jeruſal. & Siciliæ, Ducatûs Apuliæ & Principatûs Capuæ Principi, Achayæ, Andegaviæ, Provinc. & Folc. Comiti, de credentiâ, pro petitionibus Curiæ Romanæ ſibi reveland. A.D. 1289.

Eidem Regi ſuper quibuſdam reſponſionibus eidem faciendis.

A.D. 1289. An. 17. E. 1. Ibidem.

Item, eidem Regi, per literas de credentia, ſuper quibuſdam reſponſionibus faciendis eidem, de articulis, quos Dominus Rex Siciliæ prius ſcripſerat Regi noſtro; ſuper quibus prius nullum datum fuit reſponſum. A.D. 1289.

Item, Dominæ Mariæ, Dei gratiâ Reginæ Jeruſalem. & Siciliæ de credentia.

Litera de Credentia Archiepiſcopo Ravennatenſi & aliis.

A.D. 1289. An 17. E. 1. Ibidem.

Item ſcribitur iſtis ſubſcriptis ſingulis per litteras de credentia, videlicet.

Domino B. Archiepiſcopo Ravennaten.
Domino P. Archiepiſcopo Montis Regalis.
Magiſtro Berardo de Neapol.
Domino Guillielmo Marchioni Montiſferrati.
Magiſtro Johanni de Moynne Vicecancellario Domini Papæ.
Magiſtro Angelo Domini Papæ Notario. A.D. 1289.

Litera

Litera ab Alſonſo Rege Arragoniæ, qua ſe prorſus permiſit Ordinationi Regis ſuper negotio Principis Salernitani.

A.D. 1289.
An. 17. *E.* 1.
L. B. f. 74 *b. Penes Camerar.*

EXcellentiſſimo ac Magnifico Principi, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Illuſtri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ ac Duci Acquitaniæ, Alfonſus, per eundem, Rex Aragoniæ, Majoricarum & Valent. ac Comes Barch. ſalutem & ſinceræ dilectionis conſtantiam.

A memoriâ noſtrâ non excedit veſtram Magnificentiam apud nos preces inſtantes interpoſuiſſe, quod Celſonenſem Præpoſitum,

Cum poteſtate prorogandi terminum treugæ, obtinendæ ab Eccleſia & Rege Franciæ per Illuſtrem Dominum Karolum Principem Salernitanum, ac traditionem faciendam de filio Primogenito ſuo, ad Romanam Curiam mittere deberemus.

Quare veſtræ ſignificamus Celſitudini, quod dictum Præpoſitum Celſonenſem, juxta voluntatem veſtram mitteremus libenter, ſi commodè fieri poſſet quod dictus Præpoſitus ſecurè ad dictam Curiam accedere poſſet.

Set id nequit fieri, niſi à ſede Apoſtolica, & Rege Franciæ, & valitoribus ſuis, haberet literas de conductu.

Procuratorium etiam illud eidem Præpoſito, cum poteſtate ipſius prorogationis, non videmus quod poſſemus nunc facere bono meo, ſicut jam vobis dici miſimus per eundem.

Quoniam gentibus noſtris videtur ipſam prorogationem fieri in detrimentum noſtri & eorum, cum plurimi Barones, Cives, Burgenſes & alii, Conventiones habitas inter nos & Principem ſupradictum, ſuper ipſius Principis deliberatione, juraverint ſervare & facere obſervari: ad quæ non videntur, poſt prorogationem ſeu innovationem, ſi qua fieret, teneri, niſi illi eidem denuò conſentirent.

A.D. 1289.

Præterea, placet nobis, juxta requiſitionem veſtram, quod, tanquam communis amicus noſtri & Principis prædicti, de voluntate noſtrâ, inter nos & Principem prædictum, de prorogatione prædictâ, poſſitis tractare, ordinare, & procedere ſuper eâ nomine & auctoritate noſtri; nichil de conditionibus aut obligationibus aliqualiter inmutando, niſi tantum de tempore prorogando.

Quicquid enim vos in præmiſſis ordinaveritis obſervabimus, & illud faciemus inviolabiliter obſervari.

Hiis enim & aliis, quibus bono modo poterimus, veſtram ſequi volumus voluntatem; vos autem, in quantum poteritis, ea quæ, abſque noſtri præjudicio, ſuper prædictis fuerint ordinanda.

Dat. in Terrer Id. Madii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo nono.

Pro Abbate & Conventu Eccleſiæ de Fonte Willielmi.

A.D. 1289.
An. 17. *E* 1.
Rot. Vaſcon. 17. E 1. *p.* 2. *m.* 8.

REX omnibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem.

Inſpeximus quandam litteram, quam Dominus Johannes, quondam Rex Angliæ, avus noſter, fecit dilectis nobis in Chriſto, Abbati & Conventui Eccleſiæ de Fonte Willielmi, *in hæc verba*;

Johannes, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ & Aquitanniæ, & Comes Andegaviæ, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Comitibus, Baronibus, Juſticiariis, Seneſcallis, & omnibus Ballivis, & fidelibus ſuis ſalutem.

Sciatis nos ſuſcepiſſe in manum, cuſtodiam & protectionem noſtram Abbatem Eccleſiæ de Fonte Willielmi & Priorem & Monachos ejuſdem Eccleſiæ, & omnes terras, homines, res, redditus & omnes poſſeſſiones ſuas.

A.D. 1289.

Et ideo volumus & firmiter præcipimus, quod eos & omnia ſua manuteneatis, cuſtodiatis & protegatis, ſicut noſtra dominia, non inferentes, vel inferri permittentes eis, vel alicui ſuorum, injuriam, moleſtiam, aut gravamen.

Et, ſiquis eis in aliquo forisfecerit, illud eis, ſine dilatione, faciatis emendari.

Teſte meipſo apud Aquiſtris decimo quarto die Julii.

Inſpeximus etiam quandam aliam litteram, quam Dominus Ricardus, quondam Rex Angliæ, avunculus Domini H.

A.D.1289. Edv. I.

Regis Patris noſtri, fecit eiſdem Abbati & Conventui, *in hæc verba*;

Ricardus, filius Regis Angliæ, Dux Aquitaniæ, Comeſque Pictaviæ, omnibus Seneſcallis, Præpoſitis, Bajulis, Baronibus ſuis, ſalutem.

Certiſſime ſciatis me ſuſcepiſſe in manum & protectionem meam Abbatiam Fontis Willielmi, cum omnibus rebus & poſſeſſionibus ſuis, & conceſſiſſe terram, ſcilicet, de la Val, & de Muſti, & de Lanazan, & quicquid aliud acquirere poterunt in francalibus meis, jus meum eis dediſſe.

Præcipio igitur firmiter vobis, ut nullam eis inferatis moleſtiam; ſiquis vero eis in aliquo læſerit, ad ſatisfaciendum cogatis.

Teſte meipſo apud Vaſatun.

Nos autem præmiſſa omnia, rata habentes & grata, ea pro nobis & hæredibus noſtris, quantum in nobis eſt, concedimus & confirmamus, juxta tenorem litterarum earumdem.

A.D.1289. Edv. I.

Et, cum præfatos Abbatem & Conventum in protectionem & defenſionem noſtram ſuſceperimus, ſpecialem Seneſcallis, Caſtellanis, Majoribus, Præpoſitis, Bajulis, & omnibus aliis Miniſtris noſtris Ducatus prædicti.

Per præſentes præcipimus & mandamus quod eoſdem Abbatem & conventum, homines, terras, res, redditus, & omnes poſſeſſiones ſuas, manuteneant, protegant, prout juſtum fuerit, & defendant ab injuriis & violentiis univerſis.

In cujus, &c.

Dat. apud Cundat. juxta Leyborn. 27. die Maii.

Pro Gaſtone de Bearn, qui poſuit ſe obſidem, pro Principe Salerni.

A.D.1289. *An.* 17. *E.* I.

L. B. f. 277. *a. penes Camerar.*

Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, omnibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem.

Sciatis quod pro grato & laudabili ſervitio, quod dilectus conſanguineus & fidelis noſter Gaſto Vicecom. Bearn. multipliciter nobis fecit, & maxime, pro liberatione cariſſimi conſanguinei noſtri, Caroli Jeruſalem & Siciliæ Regis illuſtris, nuper in Aragoniâ, ad inſtantiam noſtram, obſidem ſe ponendo.

Conceſſimus ei Caſtrum noſtrum de Lados, & quicquid ad nos ibidem pertinet ratione incurramenti, ad nos provenientis ex commiſſo Arnaldi Bernardi de Lados Militis defuncti;

Ac etiam totam terram illam, cum pertinentiis; quam emimus à Reymundo Guillielmi de Lados, & quicquid aliud ibidem exemptione adquiſivimus & habemus, ſalvâ nobis altâ juſtitiâ in locis eiſdem,

A.D.1289.

Habendam & tenendam eidem Gaſtoni dum vixerit; ita quod, poſt ejus obitum, idem Caſtrum, cum pertinentiis ac totâ terrâ prædictâ, (quam à præfato Reymundo emimus, & quicquid aliud ibidem ex emptione habemus, & eidem per præſentes litteras conceſſimus) ad nos & hæredes noſtros plene & libere & abſque impedimento aliquo revertantur.

In cujus rei teſtimonium has litteras noſtras fieri fecimus patentes.

Dat. apud Condat. juxta Leyburn. ſecundo die Junii, anno Regni noſtri decimo ſeptimo.

Pro Bernardo Dantas, qui poſuit ſe obſidem pro Principe Salerni.

A.D.1289. *An.* 17. *E.* I.

Rot. Vaſc. 17. *E.* I. *p.* I. *m.* 3.

Rex, omnibus ad quos, &c. ſalutem.

Attendentes laudabile & gratum ſervitium, quod dilectus noſter Bern. Dantas, Civis Aquen. nobis fecit pro kariſſimo conſanguineo noſtro, Karolo illuſtri Rege Siciliæ, in Aragon. ad noſtram inſtantiam, obſidem ſe ponendo, & etiam in futurum faciet, ut ſperamus,

A.D.1289.

Sibi, & Reymundo de Arn. de Franciſco, & hæredibus ac ſucceſſoribus eorumdem, pro nobis, hæredibus, & ſucceſſoribus noſtris, damus & concedimus, quantum in nobis eſt, placeas quæ ſunt in Villa noſtra Aquen. ante fontem calidum

A.D.1289. Edv. 1. lidum (vocatum vulgariter le Nehe) confrontantes cum muro ejuſdem, quantum verſus Carreriam publicam protenduntur, cum omnibus pertinentiis ſuis, ad conſtruendum domos,

Ac etiam in rivo, drivant à fonte prædicto, ubicumque magis eis placuerit & viſum fuit expedire, licentiam faciendi molendinum vel molendina, aut etiam molendina cum molendinario (excluſo, in fonte, Majori calido, qui dicitur Nehe) & aliis, quæ ad dicta Molendina ſeu Molendinum fuerint neceſſaria vel etiam oportuna:

Reddendo inde, pro prædictis omnibus, nobis, hæredibus & ſucceſſoribus noſtris, anno quolibet, quinquaginta ſolidos Burdeg. Monetæ in Caſtro noſtro Aquen. in Feſto Natalis Domini, & unam lanceam cum ferro, deauratam, pro ſporla in mutatione Dominii cujuſlibet hinc & inde;

A.D.1289. Edv. 1. Ita quod quilibet prædictorum Bern. & Reymundi Arn, & hæredum ac ſucceſſorum ſuorum, teneat de nobis, hæredibus ac ſucceſſoribus noſtris, in capite medietatem rerum prædictarum; & ad ſolvendum pro rata ſporlani, in mutatione Domini, ex utraque parte, & etiam vendas ſeu acceptamenta, ſi contingat vendi aliquam medietatem de rebus prædictis, nobis, & hæredibus noſtris, & ſucceſſoribus, ſeu Præpoſito noſtro Aquen. qui pro tempore fuerit, facere & ſolvere teneatur.

In cujus, &c.

Dat. apud Metulum Pictaven. Dioc. primo die Julii.

De Juriſdictione Epiſcopi Agennenſis.

A.D.1289. n. 17. E. 1. t. Vaſcon. 7. E. 1. p. 1. .4

REX univerſis, præſentes litteras, &c. ſalutem.

Noveritis quod, cum venerabilis Pater, J. Dei gratiâ, Agenn. Epiſcopus, nobis exponeret quod gentes noſtræ in juriſdictione Agenn. communi nobis & ſibi, aliqua explectaverunt, & adhuc explectabunt per ſeipſos, & ſolo nomine noſtro, ratione juriſdictionis immediatæ Agenn. in præjudicium ipſius Epiſcopi, & contra jus & naturam pariagii juriſdictionis prædictæ,

Nos, licet prædeceſſores noſtri eadem explecta feciſſent, ipſius Epiſcopi & Eccleſiæ ſuæ Agenn. optentu, nolentes eiſdem explectis inſiſtere, ac volentes eidem gratiam facere ſpecialem,

Sibi concedimus quod dictum pariagium, quantum ad ea quæ pertinent ad juſtitiam, altam & baſſam, immediatam Agenn. in omnibus obſervetur, non obſtantibus explectis noſtris prædictis, ſeu poſſeſſione ipſorum;

Ita quod cauſæ ad pariagium pertinentes per gentes noſtras & dicti Epiſcopi Agenn. & ſub nomine utriuſque, audiantur, judicentur, & in papiro communi, & per Notarium communem proceſſus ſcribantur;

Omnia emolumenta, quæ ratione dictarum cauſarum, dictæ juriſdictionis communis, quæ apud Agenn. agitabantur, nobis, & eidem Epiſcopo, vel Bajulis noſtro & ſuo, aut alicui ipſorum, obvenient pro defectubus, guagiis, duellis, obventionibus & emendis, tam de levantibus & cubantibus ibidem, quàm de aliis contrahentibus vel quaſi, delinquentibus vel quaſi, in ipſo pariagio,

A.D.1289. Et etiam emolumenta ſigilli noſtri, ibidem poſiti, ad contractus, ſi illud ibidem tenebimus continuè vel quaſi, communicentur & per medium dividantur.

Et quod Seneſcallus Agenn. vel Judex ſuus, in citando ſubditos dictæ communis juriſdictionis, vel alias, fraudem non adhibeant, per quam dictus Epiſcopus poſſit jure ſuo ſuper præmiſſis in aliquo defraudari;

Ita tamen quod hoc non poſſet extendi ad illos caſus, in quibus cognitio & juriſdictio alicujus negotii erit, per appellationem vel alium modum, ad Seneſcallum Agenn. devoluta;

Vel in quibus litigantes in ipſum Seneſcallum, ſicut in Seneſcallum; vel in Judicem noſtrum, ſicut in Judicem conſentient;

Quia talia, ſicut noſtra propria quoad cognitionem, proceſſum, & judicium, communicari non debebunt:

Salvis etiam nobis omnibus aliis explectis & juribus, quæ nos & Seneſcallus noſter Agenn. & Judex, ſicut major, ſeu ſuperior Dominus Agenn. explectavimus, & Prædeceſſores noſtri explectaverunt Agenn. temporibus retroactis.

Item proprium & perpetuum carcerem non faciemus apud Agenn. ſine voluntate Epiſcopi;

Tamen noſtros proprios priſonarios

A.D. 1289. Edv. 1.

quoſcumque apud Agenn. prout nobis vel gentibus noſtris videbitur expedire, tenebimus; proprium & perpetuum carcerem non faciendo, ultra carcerem communem, & carcerem domûs communis Agenn. qui eſt antiquus:

Ita quod per hoc in hiis, quæ pertinent ad ſubditos communis juriſdictionis Agenn. & ad nos & ipſum Epiſcopum, Dominos immediatos Agenn. nulla fraus fiat, nec aliquod præjudicium generetur.

Bajulus enim noſter de Agenn. quoad communem juriſdictionem, jurabit Bajulo Epiſcopi: Et è converſo; quod ſibi adinvicem fideliter reſpondeant de præmiſſis: Et ille, qui tenebit apud Agenn. pro nobis Sigillum noſtrum prædictum ad contractus, vel quaſi ordinatum (ſi dictum Sigillum, ut dictum eſt, ibidem tenuimus continue vel quaſi) ſimiliter jurabit quod fideliter reſpondeat Epiſcopo, vel mandato ſuo, de medietate obventionis Sigilli prædicti;

Verùm, cum præfatus Epiſcopus conſtanter aſſereret quod à Bajulis communibus Agenn, ad aliquem, inhibi locum noſtrum in hoc tenentem, & ad ipſum Epiſcopum appellari debebat, & quod ab antiquo ita fuerat obſervatum, prout per quaſdam antiquas litteras veriſimiliter oſtendebat;

Recognoſcens nichilominus & aſſerens, quod à dicto locum noſtrum tenente, & Prædeceſſorum noſtrorum, & ab ipſo Epiſcopo, ad nos vel Seneſcallum noſtrum Agenn. iterum poterat appellari, licet hoc contra jus & naturam dicti pariagii videretur, ſibi concedimus quod permittemus fieri appellationes modo prædicto;

Et nichilominus, ſi appelletur ab eiſdem Bajulis ad dictum Seneſcallum immediate, ipſe Seneſcallus remittet cauſam appellationis, cognoſcendam & terminandam, ad aliquem, ad hoc per nos deputandum, & per ipſum Epiſcopum, vel ejus locum tenentem, ſicut ad Dominos communes Agenn. quamdiu hoc ſine periculo per nos poterit tolerari;

Ita tamen, quod ſi contingat aliquem iſtorum graduum appellationum aliquo tempore annullari, vel infirmari, ſeu removeri, quod dictus gradus appellationum, à dictis Bajulis communibus Agenn. ad dictum locum noſtrum tenentem, & ipſum Epiſcopum, vel ejus locum tenentem, cadat, vel annulletur, & à dictis Bajulis ad Seneſcallum noſtrum Agenn. vel Judicem ſuum tunc, ſine aliquo medio, appelletur;

A.D. 1289. Edv. 1.

Et quod, per aliquod explectum talium appellationum, quæ fient à dictis Bajulis, imposterum, ad deputandum à nobis & dictum Epiſcopum, nobis vel Succeſſoribus noſtris non poſſit, contra hoc, vel ſuper hoc, aliquod præjudicium generari.

Super injuriis autem & delictis, per Bajulum noſtrum Agenn. committendis apud Agenn. in juriſdictione communi;

Concedimus quod de commiſſis, quæ per dictum Bajulum fient apud Agenn. in Juriſdictione communi, utendo officio ſuo, cognoſcant & judicent, ſicut Judices communes Agenn. aliquis deputandus à nobis, vel Seneſcallo noſtro Agenn. & Epiſcopus Agenn. vel Officialis ſuus, vel ab eorum altero deputandus.

Et, ſi Seneſcallus Agenn. vel Judex ejus ſuper hoc adeantur, remittent cauſam ad deputatum ad hoc à nobis, & ad Epiſcopum, vel locum ejus tenentem, ſicut ad Dominos communes Agenn. quamdiu hoc poterimus ſine periculo tolerare.

De committendis verò apud Agenn. in Juriſdictione communi, per noſtros, & Bajuli noſtri ſervientes de Agenn. utendo eorum officio, cognoſcent dicti Bajuli, aut Domini eorumdem.

De aliis autem delictis & exceſſibus, per dictum Bajulum noſtrum, & noſtros, & dicti Bajuli noſtri ſervientes de Agenn. committendis apud Agenn. in juriſdictione communi, cognoſcat & judicet ſolus Seneſcallus Agenn. vel Deputandus ab eo;

Sicut cognoſcit & judicat, & cognoſcere & judicare conſuevit, cognoſcet & judicabit de delictis & exceſſibus aliorum Bajulorum & quorumcumque aliorum officialium noſtrorum, & ſuorum, commiſſis in juſticiatibus immediatis nobilium, & aliorum Juſticiariorum terræ Agenn.

Delicta vero & exceſſus, per Bajulum Epiſcopi Agenn. & ſervientes ipſius Bajuli, qualitercumque committendi apud Agenn. in juriſdictione communi, ad cognitionem noſtram, & dicti Epiſcopi, vel locum noſtrum vel dicti Epiſcopi tenentium, pertineant, & per ipſos communiter judicentur.

Salvo nobis & dicto Epiſcopo in omnibus omni jure, ſi quod poſſit oſtendi, per tenorem litteræ pariagii, ſuper dicto

A.D.1289. Edv. I. ‹cto pariagio confectæ, competere alteri noſtrûm contra vel ultra præmiſſa.

In quorum teſtimonium Sigillum noſtrum præſentibus eſt appenſum.

Dat. apud Gundamum 24. die Julii.

A.D.1289. Edv. I.

De pardonatione pro Johanne Duce Britanniæ & Comite Richmundiæ.

A.D.1289. An. 17. E. I. Rot. Vaſcon. 17. E. I. p. I. m. 3.

REX omnibus ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quod pardonavimus dilecto & fideli noſtro, Johanni de Britannia, Duci Britanniæ, & Comiti Richemundiæ, tranſgreſſionem, quam fecit non faciendo nobis ſervitium ſuum in tribus guerris, ultimo habitis in Wallia:

Ac etiam totam pecuniam, quæ ab eodem Duce, & Comite, & ſuis exigitur ad opus noſtrum pro ſcutagio, nobis debito pro tribus guerris antedictis; & ipſum omnino abſolvimus de eiſdem:

Nolentes quod idem Dux & Comes, vel hæredes ſui, occaſione tranſgreſſionis & Scutagii prædictarum, vel alterius eorumdem, per nos, vel hæredes noſtros, Theſaurarium, Juſticiarios, Vicecomites, ſeu alios quoſcumque Miniſtros noſtros inde occaſionentur in aliquo, vel graventur.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Ambian. 28. die Julii.

A.D.1289.

A.D.1289. An. 17. E. I. Rot. Pat 17. E. I. m. 13.

MEmorandum quod, die Veneris, proximo ante Feſtum Aſſumptionis beatæ Mariæ, videlicet, duodecimo die Auguſti, Anno, &c. decimo ſeptimo, Rex applicuit apud Dovorr. de partibus Vaſconiæ & Franciæ,

Et Venerabilis Pater R. Bathonienſis & Wellenſis Epiſcopus Cancellarius ſuus applicuit die Mercurii proxima præcedente de partibus ſupradictis, cum magno Sigillo ipſius Regis.

A.D.1289.

Bulla de tranſlatione Abbatiæ de Aberconwey, & de Validitate Bullarum, a Pontifice nondum Benedicto & Conſecrato confectarum, ac Electi nomen nullatenus experientium.

A.D.1289. An. 17. E. I. Ex Autogr.

NIcolaus Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, dilectis filiis Abbati & Conventui Monaſterii de Aberconewete in Walliâ, Ceſtertienſis ordinis, Bangorenſis Dioceſis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Ex parte cariſſimi in Chriſto filii noſtri Edwardi Regis Angliæ illuſtris, fuit propoſitum coram nobis, quod, felicis recordationis, Honorius Papa, Prædeceſſor noſter, ante conſecrationem & benedictionem ſuam, intellecto, quod Monaſterium veſtrum ob certas cauſas rationabiles in loco, ubi tunc erat non poterat commode remanere,

Præfatus Prædeceſſor, nondum benedictus & conſecratus, ad devotam ipſius Regis ſupplicationis inſtantiam, transferendi præfatum Monaſterium de præmiſſo loco ad locum, in quo nunc ſitum eſſe dinoſcitur, per litteras ſuas, bullatas bullâ ſuâ, quæ nomen ſuum nondum exprimebat, vobis conceſſit liberam facultatem: Sicque vos litterarum ipſarum auctoritate, ſicut aſſeritis, de priori loco præfatum Monaſterium tranſtuliſtis.

Licet igitur quoad hujuſmodi actum, ſeu gratiam, eædem litteræ, ſic bullatæ, plenam, immo pleniſſimam in ſe habeant poteſtatem, maximè cum Sedes Apoſtolica, ante conſecrationem & benedictionem Electi in ſummum Pontificem, cum defectivâ bullâ, Electi nomen nullatenus exprimente, bullare litteras ſuas conſueverit ab antiquo;

Ut tamen de mentibus rudium error omnis totaliter evellatur, veſtris & ipſius Regis devotis ſupplicationibus inclinati, quod per eaſdem litteras ſuper

A.D.1289.

A.D. 1289. Edv. 1.

hoc factum eſt ratum & firmum habentes, id, prout tenemur, auctoritate Apoſtolicâ approbamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus.

Nichilominus declarantes ſeu decernentes hujuſmodi tranſlationem dicti Monaſterii, eandem vim, eandemque vigorem habere, ac ſi per litteras dicti Prædeceſſoris; integrâ bullâ bullatas, alias tamen legitimè facta eſſet.

Nulli ergo, &c.

Dat. Reatæ 12. Kalendas Septembris Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub Filis Sericis flavi rubeique coloris.

Innovantur Literæ Regis Alfonſo Regi Aragoniæ obligatoriæ pro Carolo Rege Siciliæ.

A.D. 1289. An. 17. E. 1. *L. B. f 101. Penes Camerar.

Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, omnibus, ad quos præſentes Litteræ pervenerint, ſalutem.

Sciatis quod, cum Conſanguineus noſter Cariſſimus, Dominus Karolus, Jeruſal. & Siciliæ Rex illuſtris, ſuper tractatu liberationis ſuæ, promiſiſſet Magnifico Principi, Domino Alfonſo, Aragoniæ, Majoricarum & Valentiæ Regi illuſtri, ac Comiti Barchinoniæ apud Romanam Curiam, necnon apud Dominum Philippum, Regem Franciæ illuſtrem, & Dominum Karolum fratrem ſuum, infra Feſtum omnium Sanctorum, proximè futurum pro ipſo Rege Aragoniæ aliqua impetrare:

Noſque dicto Regi Aragoniæ variis modis, pro eiſdem conventionibus, fuiſſemus obligati, prout in Literis, utrimque confectis, Sigillis noſtris ſignatis, pleniùs continetur:

Et nos, ex cauſis aliquibus, requiſiverimus dictum Regem ut, de ſuâ gratiâ & liberalitate merâ, dictum terminum omnium Sanctorum uſque ad aliquem ulteriorem terminum, quem inter ipſum & memoratum Regem Conſanguineum noſtrum concordari contigerit, ſibi placeat prorogare;

Nos eidem Regi Aragoniæ teneri volumus ad terminum, quem nunc concedere voluerit, omnibus modis & conditionibus illis, quibus ad priorem terminum tenebamur eidem; & ad hoc nos per præſentes Literas obligamus.

Volentes nichilominus quod omnes Literæ obligatoriæ, quas aliàs fecimus dicto Regi Aragoniæ, ſuper liberationem Conſanguinei noſtri antedicti, in ſuo robore permaneant; dicto termino tantummodo prorogato:

In cujus rei teſtimonium Sigillum noſtrum præſentibus eſt appenſum.

Datum apud Rayleigh ultimo die Auguſti, anno Domini milleſimo, ducenteſimo, octogeſimo, nono, & anno Regni noſtri decimo ſeptimo.

Bulla de Lugubri Statu Terræ Sanctæ.

A.D. 1289. An. 17. E. 1. Ex Autogr.

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Dura nimis & amara valde nuper de Ultramarinis partibus nova percepimus, dilectorum filiorum Hugonis de Matiſcon. & Johannis ordinis prædicatorum, Petri de Hezquam hoſpitalis Sancti Johannis, & Hertandi, Domûs Militiæ Templi Jeroſolimitani fratrum, latorum præſentium, relatione flebili exprimente.

Senſimus quidem in intimis diri doloris ictum, tam gravibus, tam triſtibus, rumoribus intellectis, lugubri, & ab olim periculoſo, dictarum partium ſtatui paterno compatientes affectu,

Cum in earum Incolas, (prout dictorum fratrum mœſta patefecit aſſertio) pridem, ſicut jam intellexiſſe te credimus, ſæva manus irruerit impiorum; quæ, nephandis aſſueta ſceleribus, & redemptorum ſanguinem ſitiens, ætati vel ſexui non pepercit, in grandem noſtri redemptoris injuriam, magnum Chriſtianitatis obprobrium & contemptum, ac animarum & corporum Incolarum ipſorem graviſſimum detrimentum.

Cum itaque dicti fratres ad præſentiam tuam ſe propterea conferant, confidenter Excellentiam Regiam rogandam attente duximus & hortandam quatinus, intuitu Dei (cujus in hac parte negotium agitur) & pro apoſtolicæ ſedis ac noſtra reverentia, dictos fratres benigne recipiens, & honeſtè pertractans, clementer audias, & intelligas diligenter ea, quæ de ſtatu dictarum

A.D.1289. Edv. I.

partium, & pro ipſo, in prȩſentia Regia duxerint proponenda;

Tuque de celeri adhibendo in hac parte remedio, tamquam Princeps catholicus, ſollicite cogitare procures: Cogitatum hujuſmodi feſtina exhibitione operis, prout expedit, proſequendo; ne, quod abſit, hujuſmodi prorogato ſubſidio, terram illam abſorbeat execranda voracitas inimici;

Sic te habiturus efficaciter in hac parte, ut exinde prȩmium conſequaris à Domino, quod pro piis actibus recompenſat; & prȩter laudis humanȩ prȩconium, tibi proinde proventurum, nos Regiȩ ſollicitudinis ſtudium dignis in Domino laudibus attollamus.

Dat. Reatȩ Idibus Auguſti, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub Filo canabeo.

De Statu filiarum Lewelini filii Griffini & David fratris ejus videndo.

A.D.1289. A. 17. E. 1. Pat. 17. E. 1. m. 9.

REx dilecto & fideli ſuo, Thomȩ de Normanvill, ſalutem.

Volentes ſuper ſtatu & cuſtodiâ filiarum Leulini, filii Griffini, & David fratris ejus (ſub habitu moniali in ordine de Sempingeham commorantium) per vos certiorari ad plenum,

Vobis mandamus, quod, ad loca, in quibus prȩdictȩ filiȩ commorantur, perſonaliter accedentes, ipſas videatis:

Et, factâ, tam ſuper ſtatu, quàm cuſtodiâ earumdem, diligenti examinatione, nos inde, in proximo Parliamento noſtro, diſtinctè & apertè reddatis in omnibus certiores:

Et hoc omnibus, quorum intereſt, ſcire volumus per prȩſentes.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Ralegh. 2. die Septembris.

Bulla de Rege Tartarorum parato accedere in Terræ Sanctæ ſubſidium.

A.D.1289. An. 17. E. 1. L. A. f. 44. Penes Camerar.

NIcholaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Chariſſimo in Chriſto Filio, Edwardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Nuper ad præſentiam noſtram accedens dilectus filius, Nobilis Vir, Biſcarallus de Giſulfo, Civis Januenſis, Nuncius Argoni Regis Tartarorum illuſtris, lator præſentium, nobis, ex parte ipſius Argoni, litteras præſentavit, inter cætera, continentes quod ipſe Argonus, ad requiſitionem Eccleſiæ, paratus & promtus exiſtit viriliter & potenter accedere in Terræ Sanctæ ſubſidium, tempore paſſagii generalis.

Cum autem præfatus Nuncius (cui, de multæ probitatis & fidelitatis meritis ac fide dignis, laudabile teſtimonium perhibetur) ad præſentiam regiam, propter hoc, ex parte præfati Argoni Regis, accedat;

Celſitudinem regiam rogamus & hortamur attente, quatinus Nuncium ipſum, benigne recipiens & honeſtè pertractans, diligenter audias quæ tibi ex parte ipſius Argoni duxerit referenda.

Dat. Reatæ 2. Kalend Octobris, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Litera ab Epiſcopo Cæſarauguſtano, Caroli Regi Siciliæ quod Rex Arragoniæ Tractatum Pacis cum dicto Rege acceptaverat.

A.D.1289. An. 17. E. 1. L. B. f. 121. b penes Camerar.

SEreniſſimo & Excellentiſſimo Principi, Domino Karolo, Dei gratiâ, illuſtri Regi Jeruſalem & Siciliæ: Ducatûs Apuliæ, Principatus Capuæ, ac Principi Achayæ: Andegaviæ, & Provïnciæ & Forchalqueriæ Comiti; Hugo, miſeratione Divina, Cæſarauguſtanus Epiſcopus, ſalutem, cum omni reverentiâ, & paratam ſemper ad ejus obſequia voluntatem.

Noverit Regia Celſitudo illuſtrem Regem Aragonum; quantum in eo eſt,

A.D. 1289. Edv. I.

dummodo placeat Fratri ſuo, tractatum pacis & concordiæ, quem ex parte veſtræ magnitudinis, ego ac venerabilis Abbas Sinaque ſibi optulimus, acceptâſſe;

Et, ſicut ex verbis ſuis colligo, amicitiam veſtram, & Apoſtolicæ ſedis gratiam habere multùm affectat;

Et ideo ordinavit, in Feſto Sancti Michaelis, generalem Curiam celebrare;

In quâ, de Communi Catalanorum & Aragonum conſilio & aſſenſu, ſolempnes, ac prudentes, & Deum timentes nuncii, tam ex parte ſui, quàm ex parte totius Regni ad Dominum Jacobum deſtinentur;

Qui eum efficaciter omnino inducant ad acceptandum tractatum pacis prædictum, & ad diſponendum & habilitandum ſeipſum ad gratiam & amicitiam Romanæ Eccleſiæ promerendam.

Super dilatione verò, quàm veſtro nomine à Rege Aragonum ſupradicto, petivimus, habito conſilio ſuo, reſpondit,

A.D. 1289. Edv. I.

Quod ſine periculo ſuo dilationem prædictam non poterat, ut petebatur, concedere; ſed quod faceret id quod dilationi prædictæ æquipollere videtur;

Unde promittit & facit nobis pactum, quod, ſi ea, vel aliquid eorum, quæ uſque ad Kalendas Novembris, juxta conventiones, inter vos habitas, promiſiſtis facere & complere, non feceritis nec compleveritis, & ex hoc in pœnam ſeu pœnas, in præfatis conventionibus comprehenſam ſeu comprehenſas, incideritis, pœnas hujuſmodi à vobis, vel Fidejuſſoribus, ſeu promiſſoribus, ſuper hiis datis a vobis, non petat nec exigat ullo modo; dummodo conditiones illas infra ad Kalendas Maii adimpleveritis, ſicut priùs;

Et ſuper hiis præfatus Rex Aragonum mittit Celſitudini veſtræ litteram ſuam, ſuo Sigillo munitam.

Alia ad præſens vobis non ſcribo; ſed me veſtræ gratiæ recommendo.

Dat. Barchinoniæ Nonis Septembris.

Litera ab Alfonſo Rege Aragoniæ, Carolo Regi Siciliæ ſuper negotio antedicto.

A.D. 1289. An. 17. E. I.

L. B. f. 122. a. Penes Camerar.

SEreniſſimo ac Kariſſimo Conſanguineo ſuo, Domino Karolo, Dei gratiâ, Regi Jeruſalem illuſtri, Alfonſus, per eandem, Rex Aragoniæ, Majoricarum & Valentiæ ac Comes Barchinoniæ ſalutem, & ſinceræ dilectionis affectum.

Serenitati veſtræ ſignificamus, nos vidiſſe tractatum pacis ac concordiæ, quem venerabilis Cæſarauguſtanus Epiſcopus ac Abbas Sinaque, nobis ex parte veſtra nuperrime optulerunt,

Et, quia amicitiam veſtram habere deſideramus, prout decet, tractatus ille, ut per Fratrem noſtrum illuſtrem Regem Siciliæ acceptetur, dabimus operam fideliter & efficaciter toto poſſe;

Super dilatione verò, quam Epiſcopus & Abbas prædicti à nobis veſtro nomine petierunt, vobis reſpondemus, quod dilationem illam non poſſumus, ut petebatur, concedere; ſed id, quod illi dilationi æquipollet, concedimus, videlicet, quod ſi vos in pœnam, vel pœnas incideritis, in tractatu veſtræ deliberationis inter vos & nos habito comprehenſas, pro eo quod non completis conditiones, quas promiſiſtis, infra Kalendas Novembris, attendere & complere, non petamus, nec exigamus à vobis, neque à Fidejuſſioribus veſtris pœnam ſeu pœnas hujuſmodi ullo modo, dum tamen infra Kalendas Maii, ut promiſiſtis, conditiones adimpleveritis ſupradictas.

A.D. 1289.

Prorogationem autem prædictam facimus honore veſtri, & pro eo quod prædicti Epiſcopus & Abbas promiſerunt nobis, nomine veſtro & ſui, quod Eccleſia Romana interim, & uſque ad dictas Kalendas Maii, nullum proceſſum faciet contra nos, & ſi forte fecerit aliquem, quod ille proceſſus ſuſpendetur uſque ad terminum ſupradictum.

Datum Barchinoniæ 7. Idûs Septembris, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo nono.

Promiſſio Alfonſi Regis Arragoniæ quod pœnas non exiget, quamvis Rex Jeruſalem non adimpleret Conditiones ſuper liberatione ejus.

A.D. 1289. An. 17. E. I. L. B. f. 121 a. Penes Camerar.

IN Nomine Domini noſtri Jehu Chriſti Amen, anno Nativitatis ejuſdem milleſimo, ducenteſimo, octuageſimo, nono.

Noverint Univerſi quod nos Alfonſus, Dei gratia, Rex Aragoniæ, Majoricarum, & Valentiæ, ac Comes Barchinoniæ, promittimus ac pactum facimus vobis, in Domino, Karolo, Dei gratiâ, Jeruſalem Regi illuſtri, quod ſi conditiones omnes, vel aliquam illarum, quæ ſunt in tractatu, pro veſtra liberatione, inter vos & nos habito, comprehenſæ, uſque ad Kalendas Novembris non impleritis, prout adimplere & attendere promiſiſtis, & ob hoc in pœnas, ſeu pœnam, juxta formam tractatam, incideritis. A.D. 1289.

Quod pœnam, ſeu pœnas, nobis commiſſam, ſeu commiſſas, non petamus, nec exigamus ullo modo, nec ullo tempore à vobis, ſeu ſucceſſoribus veſtris, nec à Fidejuſſoribus, ſeu Promiſſoribus, pro illis complendis datis à vobis; dummodo infra Kalendas Maii conditiones illas adimpleveritis, aut in captionem noſtram redieritis, prout in tractatu prędicto pleniùs continetur.

Datum Barchinon 7. Idus Septembris, anno Domini milleſimo, ducenteſimo, octuageſimo nono.

Litera Cuſtodum Regni Scotiæ, per quam dederunt poteſtatem Epiſcopis Sancti Andreæ & Glaſcuen. Roberto de Brus, Domino Vallis Anandi, & Johanni Comyn, ad tractandum coram Rege Angliæ, cum Nunciis Regis Norwagiæ, ſuper Negotiis, quæ coram Rege exponere voluerint.

A.D. 1289. An. 17. E. I. L. B. f. 127. penes Camerar.

EXcellentiſſimo Principi, Domino Edwardo, Dei gratia, Regi Anglię illuſtri, Domino Hibernię, & Duci Aquitanię, Cuſtodes Regni Scotię, per Communitatem ejuſdem Regni electi, ſalutem, & continuum ſemper glorię & honoris incrementum.

Notum vobis facimus, per pręſentes, quod cum, ad preces & inſtantiam veſtram, ad pręſentiam veſtram Venerabiles in Chriſto Patres W. & R. permiſſione Divina, Sancti Andreę & Glaſguen. Epiſcopos, Nobiles viros Robertum de Brus Patrem, Dominum Vallis Anandi, & Johannem Cumyn, deſtinemus pro quibuſdam rebus ſeu Negotiis, vobis per quoſdam ſolempnes Nuncios Domini Regis Norwagię illuſtris ſuggeſtis, ſicut per litteras veſtras, nuper nobis miſſas, didicimus.

Damus & concedimus prędictis deſtinatis poteſtatem & mandatum tractandi cum dictis Nunciis Norwagię, coram vobis, ſuper rebus ſeu negotiis, vobis expoſitis per eoſdem. A.D. 1289.

Et ea, quę erunt in veſtrâ pręſentiâ ab utraque parte concorditer ordinata, affirmandi; ſalvis tamen, in omnibus & ſingulis, & per omnia libertate & honore Regni Scotię:

Ratum & gratum habituri quicquid per prędictos, in veſtrâ pręſentiâ, tractatum fuerit & affirmatum; dummodo ex hoc Regno Scotię & ejus Incolis nullum impoſterum pręjudicium generetur.

In cujus rei teſtimonium has litteras Patentes Sigillo, Regimini Regni Scotię deputato, fecimus Sigillari.

Datum apud Monaſterium de Melros, tertio die Octobris, anno gratię 1289.

Bulla de Conceſſione Decimarum Regnorum Angliæ, Scotiæ, Hyberniæ & Walliæ, & Reſponſoria ad Petitiones.

A.D. 1289. An. 17. E. I. Ex Autogr.

NIcholaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Cariſſimo in Chriſto Filio Edwardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Copioſus in miſericordiâ Dominus (qui de ſuâ habundantiâ pietatis corda Regum & Principum devotionis igne ſuccendit ad ſalubrium exercitium actionum) præcordiis Regiis gratiam inſpirationis exhibuit, ut, innumeris afflictionibus & preſſuris terræ ſanctæ compatiens, quas hoſtis impietas efferi multiplicare non deſinit, ad ulciſcendas ipſius terræ, quinimmo noſtri ſalvatoris injurias, & gravamina relevanda fervens dirigitur deſiderium mentis tuæ; ſuper quo tibi eo congaudemus obnixius, quo Regiæ ſalutis augmentum votis propenſioribus affectamus.

Sane, fili cariſſime, hujuſmodi tuum ſalubre, Deoque acceptum propoſitum, felicis recordationis, Martino, & poſtmodum, recolendæ memoriæ, Honorio, Romanis Pontificibus, Prædeceſſoribus noſtris, per litteras tuas, & Nuncios exponere curaviſti; nonnullis petitionibus, ut efficacior propoſiti Regii executio proveniret, eidem Honorio Prædeceſſori, per eoſdem Nuncios deſtinatis.

Qui, propoſitum ipſum condignis laudibus proſequens, tibique in illo piâ benignitate congaudens, certas reſponſiones, ſuper petitionibus antedictis, Regiæ duxit Magnitudini faciendas, prout in ſuis ſuper hoc confectis litteris pleniùs & ſerioſiùs noſcitur contineri;

Expreſsè adiciens in eiſdem, quod (ſi te in aſſumptione Crucis, ſtatuto ſuper hoc per Apoſtolicæ ſedis providentiam tempore, aut ipſius extunc delatione vel proſecutione negotii, juxta prædictæ ſedis arbitrium, deficere fortaſſe contingeret) diſpoſitio illorum, quæ in eiſdem reſponſionibus & litteris habebantur, ad Romanam devolverentur Eccleſiam, & apud eam libera perinde remanerent, ac ſi factæ per ipſam reſponſiones hujuſmodi non fuiſſent.

Nuper autem dilecti filii frater Willielmus de Hothum, ordinis Prædicatorum, & nobilis vir Otto de Grandiſono, Regiæ Celſitudinis Nuncii, ad noſtram præſentiam accedentes, nobis ex parte tuâ exponere curaverunt,

Quod, licet in ejuſdem terræ ſubſidium, vivificæ crucis ſignum, in ſtatuto tibi ab eadem ſede termino, ſollempniter duxeris aſſumendum, illud extunc, juxta ordinationem ſedis ipſius, publicè deferendo; poſtmodum tamen, arduis occupatus, tuo, prout tam ardui negotii qualitas exigit, præparando paſſagio juxta tuum vacare deſiderium nequiviſti.

Nobis nichilominus quibuſdam petitionibus ad efficacem executionem præfati negotii ex Parte Regiâ præſentatis, noſtris ad eas, de fratrum noſtrorum conſilio, prout expedire putavimus, reſponſionibus ſubſecutis.

Petitiones autem ipſas, & reſponſiones ad eas præſentibus fecimus annotari.

Prima Petitio.

Prima igitur Petitio continebat, quod cum ejuſdem terræ utilitati expediat, & neceſſitati congruat, certum terminum paſſagio univerſali præſtitui, ut exinde illa, quæ ad hoc neceſſaria ſunt, & per jam dictæ ſedis providentiam ordinanda, procedant efficaciùs, promptiúſque votivum ſortiantur effectum, & hii, quorum in hoc Deus corda tetigerit, ad id ſolertius animentur; nos, præmiſſis & aliis tam ardui negotii, totiuſque ſtatûs populi chriſtiani circumſtantiis attentè penſatis, terminum ejuſdem paſſagii præfigamus qualitati & quantitati negotii congruentem.

Reſponſio.

Reſponſio. Neceſſitas dictæ terræ, præſertim poſt doloroſam captionem, & deſtructionem Tripolitanæ Civitatis non patitur diu generale paſſagium prorogari: & ideo de fratrum prædictorum conſilio terminum dicti generalis paſſagii duximus ſtatuendum, Feſtum, viz. Nativitatis beati Johannis Baptiſtæ quod erit anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo ſecundo; ita quod tunc, morâ quâlibet omnino poſtpoſitâ, fiat paſſagium generale.

Secunda Petitio.

Secunda Petitio, quod poſt termini præfixionem, quam cito comode videremus expediens, mandaremus crucem per omnes terras chriſtianas in terræ memoratæ ſubſidium prædicari.

Reſponſio.

Reſponſio. Poſtquam reſponſiones noſtras, & omnia alia inſerta præſentibus per tuas patentes literas infraſcripti tenoris duxeris acceptandas, intendimus crucem per omnes chriſtianitatis partes facere prædicari prout viderimus expedire.

Tertia Petitio.

Tertia Petitio. Quod licet ordinatum fuerit quod decima in Angliæ & Scotiæ Regnis, ac in terris Walliæ & Hiberniæ jam collecta in terræ prædictæ ſubſidium, in triennio aſſignaretur tibi diviſa per tres partes, annis ſingulis ſingulariter perſolvendas, placeret nobis, pro eo quod negotium multis oneribus & ſumptibus eſt onuſtum, mandare ut primo anno, poſt paſſagii præfixionem, eadem tibi decima aſſignetur.

Reſponſio.

Reſponſio. Mandabimus tibi decimam collectam in ſubſidium Terræ ſanctæ in Angliæ & Scotiæ Regnis, & in terris Walliæ & Yberniæ, aſſignari in duobus terminis, viz. medietatem ipſius in Feſto beati Johannis Baptiſtæ Nativitatis primo venturo, & aliam medietatem in alio Feſto Nativitatis ejuſdem Sancti deinde ſecuturo: ita tamen quod de reſtitutione illarum, quæ de decimâ receperis ſupradicta, ſi te deficere in transfretando contigerit, faciendâ cautionem præſtes, infra Feſtum Reſurrectionis Dominicæ primo venturum, in formâ ſubſcriptâ, quæ talis eſt.

Sanctiſſimo in Chriſto Patri, &c. Edvard. &c. præſentium tenore vobis, ſanctiſſime Pater, veſtriſque ſucceſſoribus Romanis Pontificibus, & Eccleſiæ Romanæ promitto, quod ſi me ſponte, vel culpâ meâ deficere in transfretando in ſubſidium Terræ ſanctæ contigerit, ſeu per me ſteterit quo minus in præfixo generalis paſſagii termino transfretem, omnia, quæ de decimâ, mihi conceſſâ in Angliæ & Scotiæ Regnis, ac terris Walliæ, & Yberniæ, me recepiſſe contigerit, reſtituam ad veſtrum dictorumve ſucceſſorum & Eccleſiæ Romanæ mandatum, etiam ſi pars ipſorum receptorum, vel omnia ipſa recepta in præparatione transfretationis fuiſſent expenſa. Si vero non transfretavero in ipſo termino, aliquo impedimento legitimo impeditus, expenſæ quæ factæ fuerint in præparatione prædicta, pro medietate mihi, & pro medietate reliquâ, imputentur prædictæ decimæ, ſeu de ipſâ decimâ deducantur; & ſi quid factâ imputatione, ſeu deductione hujuſmodi apud me de decimâ ipſâ remanſerit, illud etiam ſimiliter reſtituam ad veſtrum, dictorumque ſucceſſorum & Eccleſiæ Romanæ mandatum; ſi quid etiam de expenſis quæ fient in præparatione prædictâ, vel de datis, ſeu aſſignatis ejus occaſione, me taliter impedito, recuperari contingat, vel de rebus præparatis occaſione paſſagii illius medietatem ſimiliter reſtituam, & reliqua medietas erit mea. Pro hiis itaque omnibus firmiter obſervandis, & plenarie adimplendis, me, ſucceſſores meos, Regnum & alia bona mea vobis, dictis ſucceſſoribus veſtris, & Eccleſiæ Romanæ obligo ſpecialiter & expreſsè, præſentes litteras meas regio pendente ſigillo munitas vobis, ſupradictis veſtris ſucceſſoribus, & Eccleſiæ, in veritatis teſtimonium concedendo. Dat. & cætera.

Quarta Petitio.

Quarta Petitio. quod omnes cruceſignati, qui eſſe poterunt habiles ad pugnandum, moneantur quod præparent ſe ad transfretandum, & transfretare tempore paſſagii compellantur.

Reſponſio.

Reſponſio. Variæ circumſtantiæ ſuggerunt, ut non abſolutè dicamus, quod omnes cruceſignati ſint indiſtinctè compellendi ad transfretandum in dicto paſſagio, vel quòd omnes indiſtinctè compellere intendamus; Sed intendimus ad omnes cruceſignatos, qui eſſe poterunt habiles ad pugnandum, vel aliàs utiles ipſi terræ, monitionibus & perſuaſionibus efficacibus uti, ut in paſſagio ipſo transfretant, & eos compellere, prout qualitas temporis ſuaſerit, & ipſorum conditio ſuggeret, & ſedes ipſa expedire viderit compellendos.

Quinta Petitio.

Quinta Petitio. Quod licet ad Petitionem tuam, quam feciſti, ut tibi de totali decimâ, collectâ in ſubſidium dictæ Terræ in terris illis quarum Domini non transfretabunt Terræ præfatæ, in perſonâ tuâ provideretur, fuit tibi benignè reſponſum; quia tamen generalis eſt reſponſio, eam ſpecificaremus, & ita tibi de dictâ, decimâ provideremus in tempore, quod poſſis ad id, ad quod conceditur, utiliter uti eâ, cum oporteat te & ſumptuum & ſocietatis quantitatem, ex facultatum tuarum & obventionum qualitate metiri.

Reſponſio.

Reſponſio. Varia & gravia impedimenta, quæ per memoratos nuncios tibi deliberavimus exprimenda, noſtris & tuis votis obſiſtunt, ut ad hanc petitionem non poſſit ad præſens certiùs reſponderi, ſicut Excellentia Regia, impedimentis ipſis ſibi expoſitis, manifeſtè cognoſcet; intendimus tamen, impedimentis illis, Domino faciente, ſublatis, tibi de ipſâ decimâ, cæteriſque ſubventionibus taliter ſubvenire, quod meritò poteris eſſe contentus.

Sexta Petitio.

Sexta Petitio. Quod decimæ, tibi conceſſæ per ſex annos, in Regnis Angliæ & Scotiæ, ac Terris Walliæ & Yberniæ, juxta Reſponſionem præfati Prædeceſſoris Honorii, incipiant colligi tempore paſſagii aſſignato, & ſingulis annis, prout colligentur, tibi integrè aſſignentut ad proſequenda & præparanda neceſſaria tanto negotio, de ipſis &

A.D. 1289. Edv. I.

aliis tuis facultatibus & conceſſionibus negotio factis eidem.

Reſponſio. Reſponſio. Prout per dictos Nuncios tuos nobis fuit expoſitum, tu, arduis occupatus, imparatus exiſtis ad transfretandum in memoratæ terræ ſuccurſum infra triennium, in dicti Prædeceſſoris Honorii literis comprehenſum, prout exigit negotii tanti arduitas, & haberet arbitrium dictæ ſedis licet ad id extunc poſſes compelli, periculis & neceſſitatibus ſæpedictæ terræ penſatis; quia tamen grave foret ipſi Eccleſiæ, ad hoc te imparatum & invitum prorſus urgere, tibi renuncianti omni conceſſioni colligendæ decimæ, per ſex annos futuros, pro memoratæ terræ ſuccurſu, à prædictis Prædeceſſoribus tibi factæ, ac penitus recedenti à tractatibus ſuper hoc habitis cum eiſdem; nos de novo, de eorundem fratrum conſilio, ſex annorum decimam, in dictis Regnis Angliæ & Scotiæ, & Terris Walliæ & Hyberniæ, concedimus, quam tibi mandabimus aſſignari, poſtquam in dicto paſſagii tempore duxeris transfretandum, ſic magnificè, ſic potenter, prout tuæ Magnitudini congruet, & arduitas negotii ſupradicti requiret: Interim etiam decimam ipſam, ſex futurorum annorum annis ſingulis mandabimus colligi, tibi, prout collecta fuerit, poſtquam transfretaveris aſſignandam, fiet autem collectio & exactio ipſius decimæ per perſonas Eccleſiaſticas juxta extimationem, modum & formam, quos ſedes eadem ordinabit.

Septima Petitio. Septima Petitio. Quod tibi ante paſſagium, præfixo tamen paſſagii termino, aſſignentur omnes obventiones pro ſubſidio Terræ ſanctæ collectæ, & etiam colligendæ in Terris illis, quorum Domini non transfretabunt, in dictæ terræ ſuccurſum.

Reſponſio. Reſponſio. Obventiones in dictis Angliæ & Scotiæ Regnis, ac in Terris Walliæ, Yberniæque collectas, in duobus terminis mandabimus aſſignari, prout reſpondetur ſuperiùs de ſex annorum decimâ jam collectâ.

Ultima Petitio. Ultimò extitit ex tuâ parte petitum, quod cum negotium iſtud multum dependeat à Chriſtianorum concordiâ Principum, & ſtatu pacifico populi chriſtiani, circa hoc ſtuderemus ſollicitè remedium adhibere, prout nobis divina Clementia miniſtrabit.

A.D. 1289. Edv. I.

Reſponſio. Reſponſio. Petitionem iſtam libenter admittimus cum commendatione multiplici petitoris: hanc promptis affectibus in effectum deducere affectamus: ad hoc inſtantiùs diſponimus ſtudia noſtra convertere, prout nobis altiſſimus miniſtrabit;

Cæterum reſervatis ſedi præfatæ interpretatione & declaratione cujuſlibet dubii, quod ſuper præmiſſis quomodolibet oriretur: & quod tam tu, quam ſucceſſores tui cogi poſſitis ad obſervanda omnia, quæ ut præmittitur, per litteras tuas promittes: ſcire volumus, Excellentiam Regiam quod tunc demum prædictam conceſſionem decimæ ſex futurorum annorum & reſponſiones noſtras efficaciam habere volumus, poſtquam infra prædictum Reſurrectionis Dominicæ Feſtum, nobis tuas patentes litteras feceris aſſignari ſuper acceptatione omnium prædictorum ſub formâ ſubſcriptâ quæ talis eſt.

Sanctiſſimo in Chriſto Patri, &c. Edwardus, &c. litteras Sanctitatis veſtræ recepi infraſcripti tenoris, Nicolaus, &c. copioſus in miſericordiâ Dominus, &c. uſque in finem. Quarum litterarum veſtrarum tenore mihi diligenter expoſito, & pleniùs intellecto, reſponſiones veſtras, & omnia alia in eiſdem litteris comprehenſa ſponte recipio & accepto, ipſiſque meum præſto aſſenſum, & prædicta omnia, & ſingula, quatenus me, & ſucceſſores meos contingunt, vel contingere poſſunt, me ac ipſos inviolabiliter obſervaturos promitto, volens ipſa robur plenæ firmitatis habere; ac præſentes litteras meas, regio pendente ſigillo munitas, vobis & Eccleſiæ Romanæ concedo in teſtimonium veritatis. Dat. &c.

Quas ſi, ut prædicitur, nobis non feceris aſſignari, volumus quod diſpoſitio prædictorum omnium ad Romanam Eccleſiam revertatur, & libera perinde remaneat apud ipſam, ac ſi factæ per nos conceſſiones, & reſponſiones hujuſmodi non fuiſſent.

Dat. Reatæ Non. Octobris, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Certifi-

Certificatorium quod Carolus Rex Siciliæ ſe obtuliſſet certis die & loco, paratum redire ad Carcerem Alfonſi Regis Aragoniæ.

.D.1289.
n. 17. E. 1.
B. f. 144 b.
nts Came-
r.

A.D.1289.

IN nomine Domini noſtri Jehu Chriſti Amen.

Anno Nativitatis ejuſdem milleſimo ducenteſimo octogeſimo nono, die Lunæ ultimo menſis Octobris, tertiæ Indictionis, Pontificatûs Domini Nicholai Papæ Quarti anno ſecundo,

Nos, Dei gratiâ, Roſtagnus Arelatenſis Archiepiſcopus, Bertrandus Nomauſenſis: Petrus Ageſenſis, Epiſcopi, & frater Guillielmus de Vilareto, Prior Hoſpitalis Sancti Egidii Jeroſolimitani, in Provinciâ,

Per præſens ſcriptum notum fieri volumus univerſis, quod nos, ad preces & requiſitionem incliti Principis, Domini Caroli ſecundi, eâdem gratiâ, Jeruſalem & Siciliæ Regis illuſtris, contulimus nos in Catiloniam cum eodem, inter Collem de Paniczariis & Junokeriam, magis propè ipſam Junokeriam,

Ibique prædicto die ultimo Octobris, in præſentiâ noſtrâ, & infraſcriptorum Prælatorum, aliorumque virorum Eccleſiaſticorum, tam religioſorum, quam ſecularium: Baronum, Militum, aliorumque Nobilium; Johannis de Capua & Taſſuri, Apoſtolica auctoritate Notariorum, & aliorum plurium ibi aſtantium,

Idem Rex Jeruſalem & Siciliæ præſentari fecit duo ſcripta, quæ oculata fide perſpeximus, non cancellata, non abraſa, non abolita, nec in eorum parte aliquâ vitiata,

Quorum unum in modum Cyrographi factum erat; &, ſicut ejus ſcriptura narrabat, confectum erat apud Oleronem in Bearn, in Feſto beati Jacobi Apoſtoli, anno Domini 1287.

Præſentibus,

Spectabili Principe Domino Edwardo, Anglorum Rege magnifico: &
Reverendis Patribus, Dominis Boneſacio Ravennenſi, &
Petro Montis Regalis Archiepiſcopis,

Nunciis Apoſtolicæ ſedis, ac pluribus aliis probis viris,

Magnifici viri, Dom. Alf. nati quondam Domini Petri, olim Reg. Aragon. ſigilli noti pendentis appenſione munitum:

Aliud confectum fuerat, apud Campum Francum in Aragoniâ, per manus Johannis Erturi de Cadomo, publici Apoſtolicæ ſedis auctoritate Notarii, anno à Nativitate Domini 1288, Indictione ſecundâ, quartâ die exeunte menſe Octobri, Pontificatûs Domini Nicholai Papæ quarti anno primo.

Præſentibus,

Venerabili Patre Domino R. Bathonienſi & Wellenſi Epiſcopo; &
Diſcretis viris Hugone de Mataplan. Maſſilien.
Pontio Celſonen. ac
Gaufrido Apten. Eccleſiarum Præpoſitis;

Ac pluribus aliis viris probis,

Sigillorum notorum prædictorum Dominorum Regum Angliæ & Alfonſi, ac anuli, ſculpti ad tres facies hominis, ejuſdem Domini Regis Siciliæ, tunc Principis, appenſionibus roboratum;

In quibus ſcriptis, continentibus conventiones, initas inter præfatum Dominum Regem Jeruſalem & Siciliæ (qui in conventionibus ipſis intitulatur Salernitanus Princeps) & eundem Dominum Alphonſum (qui in eiſdem Rex Aragonum nominatur) inter cætera, vidimus & audivimus contineri,

Quod præfatus Rex Jeruſalem & Siciliæ promiſit pacem facere prædictis Domino Alfonſo, & Jacobo fratri ſuo (qui Siciliæ Rex ibi deſcribitur) pro ſe, & Eccleſiâ Romanâ, Domino Rege Franciæ, & Domino Karolo fratre ſuo, de quâ idem Dominus Alfonſus eſſet contentus, vel hæredes ipſius,

Et quod Eccleſia Romana firmaret & aſſecuraret ydoneè,

Quod, niſi dictus Rex Jeruſalem & Siciliæ faceret pacem cum dictis Dominis Alfonſo, & Jacobo fratre ſuo, & eorum hæredibus, pro ſe, & Eccleſiâ Romanâ, dictis Dominis Rege Franciæ, & Karolo Fratre ſuo, de qua eſſet contentus dictus Dominus Alfonſus & hæredes ſui;

Vel niſi idem Rex Jeruſalem & Siciliæ rediret ad Carcerem dicti Domini Alfonſi, infra tres annos poſt liberationem ſuam,

Prædicta Eccleſia non faceret guerram eiſdem Domino Alfonſo & Jacobo: nec hæredibus eorumdem: nec terris, quas tunc tenebant & poſſidebant: nec juvaret

A.D.1289. Ibidem.

ret ipſum Regem Jeruſalem & Siciliæ, nec noceret dictis Dominis Alfonſo & Jacobo, vel eorum hæredibus; nec permitteret quod idem Dominus Rex Franciæ, vel idem R. Jeruſalem & Siciliæ, vel dictus Dominus Karolus, aut aliqui alii facerent guerram dictis Dominis Alfonſo & Jacobo fratribus, aut hæredibus eorum, nec terris quas ipſi tunc tenebant, vel ex cauſa aliqua poſſidebant.

Et ſi iſtam ſecuritatem idem Rex Jeruſalem & Siciliæ non procuraret, & fieri non faceret, infra annum unum, poſt liberationem ſuam, numerandum à Feſto omnium Sanctorum proximo præterito ſecundæ Indictionis, ſicut ejuſdem Alfonſi aliæ litteræ exprimunt & declarant,

Idem Rex Jeruſalem & Siciliæ pro pœnâ perderet quinquaginta milia Marcharum argenti, quæ applicanda erant dicto Domino Alfonſo & hæredibus ſuis; pro quâ pœna apud eundem Dominum Alfonſum prædictus Rex Angliæ extitit interceſſor pro eodem Rege Jeruſalem Siciliæ;

Promiſit etiam idem Rex Jeruſalem & Siciliæ quod infra annum, unum à die dicti Feſti omnium Sanctorum in antea computandum, poneret Dominum Karolum primogenitum ſuum, nunc Principem Salernitanum, in pleno & libero poſſe dicti Domini Alfonſi, vel hæredum ſuorum:

Alioquin triginta milia Marcarum argenti per eundem Regem Jeruſalem & Siciliæ, apud eundem Dominum Alfonſum pro conventorum ſecuritate depoſita: & alia viginti milia, quæ idem Rex Angliæ pro eodem Rege Jeruſalem & Sicil. apud eundem Dominum Alfonſum pro eadem ſecuritate in obligatione ſuſceperat, perderentur in dampnum ejuſdem Regis Jeruſalem & Siciliæ, & applicarentur Domino Alfonſo & hæredibus ſuis pro pœna; & nichilominus Randulfus Berengarius natus dicti Domini Regis, eidem Domino Alfonſo obſes traditus (Membris ſibi ſalvis & vita) eidem Domino Alfonſo & ſuis hæredibus erat incurſus.

Promiſit quoque idem Dominus Rex Jeruſalem & Siciliæ procurare & facere quod, infra annum unum, numerandum à die Feſti omnium Sanctorum, prædicti, ipſe Rex Jeruſalem & Siciliæ, Romana Eccleſia, Dominus Rex Franciæ, & Dominus Karolus frater ſuus, pro eis & valitoribus eorumdem, darent prædictis Dominis, Alfonſo & Jacobo fratribus, eorum hæredibus & valitoribus, triennales treugas;

In cujus promiſſione ſi ipſe Rex Jeruſalem & Siciliæ forſitan defeciſſet, hoſtagia omnia per ipſum Regem Jeruſalem & Siciliæ eidem Domino Alfonſo data, terra Comitatûs Provinciæ & quantitas quinquaginta milium Marcharum argenti (pro quibus dictus Rex Angliæ interceſſor extitit) pro ſecuritate Romanæ Eccleſiæ faciendâ, in poſſe dicti Domini Alfonſi & hæredum ipſius eſſent incurſa, ad faciendum de eis eorum liberas voluntates; membris & vita obſidibus ipſis ſalvis.

Prædictus tamen Rex Jeruſalem & Siciliæ, infra unius anni ſpatium, à die prædicti Feſti omnium Sanctorum in antea numerandi, ad ejuſdem Domini Alfonſi, vel hæredum ſuorum Carcerem rediens, etiam nullo de præmiſſis impleto, in aliquam de prædictis pœnis non incidebat; & obſides & pecunia, ab ipſo dati, tam liberi ejus, quam nobiles alii de Provinciâ, & omnia eſſent abſoluta, & liberè deberent reſtitui Domino Jeruſalem & Siciliæ Regi prædicto:

Quæ omnia idem Dominus Rex Jeruſalem & Siciliæ, infra ſpatium dicti anni, rediens ad Captionem dicti Domini Alfonſi, inter Collem de Paniczariis & Junkoriam, vel apud Sanctam Chriſtinam, recuperare debet; ſic quod, ſi per eundem Regem Jeruſalem & Siciliæ non ſtaret, ſet per eundum Dominum Alfonſum quo minus ipſe Rex ad Captionem ejuſdem Domini Alfonſi rediret, ſi hoc conſtaret, dictus Rex in pœnam non caderet, & hæc debebant fieri tutè & ſine utriuſque partis periculo, ſicut ipſarum Conventionum ſeries, in prædictis duobus ſcriptis inſerta, oculo cum diligentia diffuſo per clauſulas, apertius continet & exponit.

Quibus ſcriptis, ſic viſis, & certis eorum Capitulis, ad rem tangentibus, vulgariter lectis in pupplico, idem, Dominus Rex Jeruſalem & Siciliæ, coram nobis & perſonis aliis ſupradictis, prædicto die ultimo Octobris, in Campis inter Collem de Paniczariis & Junokoriam, quandam proteſtationem in ſcriptis obtulit in hunc modum;

Anno Domini milleſimo duceteſimo octogeſimo nono, die ultimo menſis Octobris, tertiæ Indictionis,

Coram vobis venerabilibus Patribus Prælatis: religioſis perſonis annotatis inferiùs: & Notariis auctoritate Apoſtolica; & aliis infraſcriptis Teſtibus, præſentialiter hîc exiſtentibus,

Nos, Karolus ſecundus, Dei gratiâ, Rex Jeruſalem & Siciliæ, proteſtamur & oſtendimus evidenter, coram vobis, quod,

A.D. 1289
Edv. I.

quod, hoc prædicto die ultimo Octobris, perſonaliter venimus, inter Collem de Paniczariis & Junkariam, juxta formam Conventionum, initarum inter nos & Dominum Alfonſum Regem Aragonum,

Et parati ſumus, & ad hoc nos offerimus in præſenti, intrare Carcerem ejuſdem Regis Aragonum, juxta modum & formam, in ipſis Conventionibus comprehenſos; cum promiſſa, per nos in conventionibus ipſis eidem Regi Aragonum, juxta velle noſtrum, in ſtatuto in Conventionibus eiſdem termino, nequiverimus adimplere:

Petentes à vobis & requirentes expreſſe quod de hujuſmodi noſtra proteſtatione, & oblatione, ac diei ſpatio, quo hodierna die Lunæ præſentes his fuimus, in prædictis proteſtatione & oblatione durantes, ſcriptum faciatis nobis conveniens ad cautelam.

Quam quidem proteſtationem & oblationem idem Dominus Rex Jeruſalem & Siciliæ immediatè fecit etiam oraculo vivæ vocis.

Nos itaque, Dei gratiâ, Roſtagnus Arelaten. Archiepiſcopus, Bertrandus Nomauſen. Petrus Agecen, Epiſcopi, & frater Guillielmus de Vilareto Prior Hoſpitalis Sancti Egidii Jeroſolimitani, in Provinciâ.

Præſentis ſcripti tenore, certum & veridicum teſtimonium perhibemus, quod prædictus Dominus Rex Jeruſalem & Siciliæ, firma notitia nobis notus, prædicta die ultima Octobris, ad dictum locum, qui dicitur inter Collem de Paniczariis & Junakeriam, ante horam tertiam, venit inermis, & cum modica gente ſua inermi ſimiliter; &, in dicto loco uſque ad ſolis occaſum commorans, prædictam proteſtationem & oblationem coram nobis fecit in ſcriptis, & ſubſequenter immediate oraculo vivæ vocis:

A.D. 1289.
Edv. I.

Per præfatum vero ejuſdem diei ſpatium prædictus Dominus Alfonſus ad prænominatum locum non venit, nec Nuncium aut Procuratorem tranſmiſit, qui per nos viſi fuerint vel auditi, maxime cum per diverſas partes loci prædicti diſcurſum ſæpiùs faceremus;

Unde, ad futuram memoriam, & ejuſdem Domini Regis Jeruſalem & Siciliæ cautelam, præſens ſcriptum fecimus appenſione ſigillorum noſtrorum pendentium, & noſtrûm qui ſupra, Johannis de Capua & Taſſuri. Apoſtolica auctoritate pupplicorum Notariorum, ſubſcriptionibus roboratum.

Quod ſcripſi ego prædictus Johannes de Capua, pupplicus Apoſtolicâ auctoritate Notarius, qui prædictis omnibus rogatus interfui; eaque in hanc pupplicam ſcripturam redegi, & meo conſueto ſigno ſignavi.

Actum in prædicto loco, inter Collem de Paniczariis & Junkeriam,

Præſentibus,

Fratre Berengario Abbate Montis Sancti Michaelis de Caſſano, ordinis Sancti Benedicti,
Fratre Montaſino Abbate Monaſterii Montis Frigidi ordinis Cyſterienſ.
Fratre Bernardo Abbate Montis de Sinaqua ordinis Cyſternen.
Fratre Arnaldo Priore Mon. Sanctæ Mar. de Aſpiran. ordinis Sancti Auguſtini,
Fratre Arn. de Tumicella, Præceptor. Domus Mauſidei, ordinis Militiæ Templi,
Fratre Gaucerando de Tous Mon. Sanctarum Crucium,
Domino Albert. Archid. Arelaten.
Magiſtro Guillielmo de Romanſ. offic. Nomauſen.
Magiſtro Pontio Rynard offic. & Canonico Agacin.
Magiſtro Guillielmo Sacriſta Regen.
Domino Amelio Sacriſta Aquen.
Magiſtro Guillielmo de Viridi Campo Canonico Eborum Nuncio illuſtr. R. Anglor.
Domino Bertrando Coronati Canonico Nomauſen.
Magiſtro Johanne Fickeria Maſſilien.
Domino Hugone de Baucio,
Domino de Mayranicis,
Domino Bertrando de Baucio,
Domino Berre,
Domino Reymundo de Baucio,
Domino Podii Riccardi,
Domino Alſiaſio de Sabano,
Domino Auſuſii,
Domino Reynaldo Porcelletto,
Domino Sonatii,
Domino Johanne de Roulaſio, ſeniore,
Domino Guillielmo Ferandi,
Domino Philippo de Lavona,
Domino Corre,
Domino Burgundio de Podio Oliverii.
Domino Bertrando de Mentiliis,
Domino Ynardo de Pontenos juniore,
Domino Reymundo Durgi,
Domino Gilberto de Barbaran.
Domino Petro de Fonelleto,
Domino Arn. de Saga,

A.D. 1289. Edv. 1.

Domino Arn. Bajuli juris perito
Gerardo de Batruſis Cive & Mercatore Lucan.

Et pluribus aliis Clericis & Laicis ad hoc vocatis & rogatis Teſtibus.

In quorum omnium teſtimonium & evidentiam pleniorem, præfati

Frater B. Abbas Mon. de Caſſan.
Frater A. Prior Mon. de Aſpiran.
Frater A. Præceptor Dom. Mauſidii,
Domini A. Archid. Arelaten.
A. Sacriſta Aquen.
Magiſter G. Nuncius R. Angliæ,
Domini H. de Baucio,
R. de Baucio.
A. de Sabina,
R. Porcelletti,
J. de Bullaſio,
P. de Lauon.
J. de Ponteus junior,
R. Durgi,
G. de Barbaran.
P. de Fenelleto,
A. de Saga,
R. de Burbon. Milites:
G. Amici,
G. de Sumana,
G. Aldermarii,
G. de Baccuſis, &
Frater Robertus Prior de Vlmatis, qui prædictis omnibus interſuit, ac
G. Sacriſta Regen.

Præſenti ſcripto, unà cum ſigillis noſtris, ſua ſigilla pendentia poſuerunt.

Conſimile Certificatorium ſuccedente die, viz. primo Novembris ſcriptum & publicatum fuit.

Conſimile Certificatorium de primo die Novembris.

A.D. 1289. *An. 17. E. 1.* *L. B. ſ 113. a. penes Camerar.*

IN nomine Domini noſtri Jehu Chriſti Amen.

Anno Nativitatis ejuſdem milleſimo ducenteſimo octuageſimo nono, die primo menſis Novembris, tertiæ Indictionis, Pontificatûs Domini Nicholai Papæ quarti anno ſecundo, nos Roſtagnus, divinâ permiſſione, Archiepiſcopus Arelatenſis, frater Guillelmus de Vilareto Prior Hoſpitalis Sancti Egidii Jerlitan. in Provincia, frater Berengarius Abbas Monaſterii Sancti Michaelis de Caſſen. ordinis Sancti Benedicti, & frater Bernardus Abbas Monaſterii de Sinaqua ordinis Ciſter.

Per præſens ſcriptum notum fieri volúmus univerſis, quod nos ad preces & requiſitionem incliti Principis Domini Karoli ſecundi, Dei gratiâ, Jeruſalem & Siciliæ Regis illuſtris, contulimus nos in Cataloniam cum eodem, inter Collem de Paniczariis & Junckeriam, magis prope ipſam Junckeriam,

Ibique prædicto die primo Novembris, in præſentiâ noſtrâ & infraſcriptorum Prælatorum, aliorumque virorum Eccleſiaſticorum, tam religioſorum, quàm ſecularium, Baronum, Militum, aliorumque Nobilium, Johannis de Capua & Taſſuri, de eadem terra, Apoſtolica auctoritate Notariorum, & aliorum plurium ibi aſtantium,

Idem Rex Jeruſalem & Siciliæ præſentari fecit duo ſcripta, quæ oculatâ fide perſpeximus, non cancellata, non abraſa, non abolita nec in eorum parte aliqua vitiata, quorum unum in modum Cirographi, *&c. ut in ſuperiore uſque hæc verba, viz.*

Prædicta die prima Novembris in Campis inter Collem de Paniczariis & Junckeriam quandam proteſtationem in ſcriptis optulit in hunc modum.

Anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo nono, die prima menſis Novembris, tertiæ Indictionis, coram vobis venerabilibus Patribus, Prælatis, Religioſis Perſonis, annotatis inferius, & notariis, auctoritate Apoſtolica, & aliis infraſcriptis, Teſtibus præſentialiter hîc exiſtentibus, nos Karolus ſecundus, Dei gratiâ, *&c. uſquè hæc quæ ſequuntur.*

Nos itaque, qui ſupra, Roſtagnus, divinâ permiſſione, Archiepiſcopus Arelatenſis, frater Guilielmus de Vilareto Prior Hoſpitalis Sancti Egidii Jerlitan. in Provincia, frater Berengarius Abbas Monaſterii Sancti Michaelis de Caſſen. ordinis Sancti Benedicti, & frater Bernardus Abbas Monaſterii de Sinaqua Ciſter. ordinis, præſentis ſcripti tenore, certum & Veredicum teſtimonium perhibemus quod prædictus Dominus Rex Jeruſalem & Siciliæ, firma notitia nobis notus, prædicta die prima Novembris, ad dictum locum, qui dicitur inter Collem de Paniczariis & Junckeriam ante horam tertiam venit enermis, *&c. prout ante uſque hæc verba, viz.*

Actum in prædicto loco, inter Collem de Paniczariis & Junkeriam, anno, menſe, die & indictione ſupradictis.

Præſentibus.

Fratre Arnaldo de Tanicela,
Præcentore Domûs Mauſidei ordinis Militiæ Templi,
Fratre Ganterando de Tous Monacho Monaſter. Sanctarum Crucium ordinis Cyſter.
Domino Alberto Archidiacono Arelaten.
Magiſtro Guilelmo Sacriſtâ Regen.
Domino Amelio Sacriſta Aquen.
Magiſtro Guillielmo de viridi Campo Canonico Eboracen. Nuncio illuſtris Regis Anglorum,
Domino Raymundo de Baucio,
Domino Podii Ricardi,
Domino Alſiaſio de Sabrano,
Domino Anſuſii,
Domino Raynaldo Porcellecto,
Domino Senacii,
Domino Johanne de Bullaſio, Sentore,
Domino Guillielmo Farandi,
Domino Philippo de Lavena,
Domino Corre,
Domino Burgundio de Podio, Oliverii,
Domino Bertrando de Montiliis,
Domino Junardo de Ponteue Juniore,
Domino Raymundo Turgi,
Domino Johanne Gilberto de Barbaran,
Domino Petro de Foneletto,
Domino Arnaldo de Saga,
Domino Arnaldo Bajuli juris perito,
Domino Raymundo de Burbono,
Fratre Bernardo de Ripis Altis ordinis Militiæ Templi,
Fratre Bartholomeo Monacho de Populer.
Domino Aumerico de Narbon Seniore,
Domino Berengario de Podio de Songuer.
Domino Jacobo de Moradin,
Domino Berengario de Galderiis,
Domino Berengario de Ulmis,
Domino Guillielmo de Sona,
Domino Guillielmo de Alaman.
Domino Raymundo de Vinaco,
Domino Arnando de Petra Percuſſa
Gerando Anni,
Domino Thori,
Gerando de Somanà,
Domino Caſæ novæ,
Gerando Aldemar.
Domino de Montiliis,
Gerardo de Batruſis Cive & Mercatore Lucan.

Et pluribus aliis Clericis & Laicis ad hæc vocatis & rogatis Teſtibus.

In quorum omnium teſtimonium & evidentiam pleniorem præfati

Frater A. Præcent. Domûs Mauſidei,
Domini A. Archid. Arelaten.
A. Sacriſt Aquen.
Magiſter G. Nuncius Regis Anglor.
Domini Aymericus de Narbona Senior,
R. de Baucio,
A. de Sabrano,
R. Porcelletti,
J. de Bilaſio ſenior,
P. de Laven.
J. de Poncenes junior,
R. Durgi,
G. de Barbarn,
P. de Feneleto,
A. de Saga,
R. de Burbono Milites,
G. Amici,
G. de Sinnan,
G. Aldemarii,
G. de Bacuſis, &
Frater R. Prior de Ulmacis, qui prædictis omnibus interfuit, ac
G. Sacriſta Regen.

Præſenti ſcripto, unà cum ſigillis noſtris, ſua ſigilla pendentia appoſuerunt.

Et ego *Johannes de Capua,* Pupplicus auctoritate Apoſtolica Notarius prædictus, omnibus interfui, & etiam rogatus ſcripſi, & pupplicavi, meoque conſueto ſigno ſignavi.

Et ego *Taſſurus de Capua,* Pupplicus auctoritate Apoſtolica Notarius, prædictis omnibus interfui, & rogatus ſubſcripſi, meoque conſueto ſigno ſignavi.

Certificatorium quod Jacobus Rex Majoricarum lubenter præſtaret aſſecuramentum Alfonſo Regi Arragoniæ, venienti ad recipiendum Carolum Regem Siciliæ.

A.D.1289. *An.* 17. *E.* 1. *L. B. f.* 156 *b. Penes Camerar.*

IN Nomine Domini noſtri Jehu Chriſti Amen.

Anno Nativitatis ejuſdem 1289. Menſe Octobris & Novembris tertiæ Indictionis, Pont. Domini Nicholai Papæ 4. anno ſecundo,

Per præſens publicum inſtrumentum pateat Univerſis & ſingulis, tam præſentibus, quàm futuris, quod dum Sereniſſimus Princeps, Dominus Karolus, Dei gratiâ, Jeruſalem & Siciliæ Rex illuſtris, die Lunæ ultimo ejuſdem Menſis Octobr inter Collem de Paniczariis & Junkoriam perſonaliter conſtitutus, paratum ſe offert redire ad Carcerem Magnifici Viri Domini Alfonſi, Nati quondam Petri, olim Regis Aragoniæ, juxta formam Conventionum, habitarum hactenus inter eos, pro eo quod R. ipſe certa, quæ dicto Domino Alfonſo promiſit, nequiverat adimplere, & ſuper hiis proteſtaretur ſolempniter in ſcriptis, & oraculo vivæ vocis:

Præfatus Dominus Rex inclitum Dominum Jacobum, eâdem gratiâ Majoricarum Regem illuſtrem, ore tenus requiſivit & rogavit attente, ut præfato Domino Alfonſo, ſuiſve Nunciis, & genti venientibus, ſeu evenire volentibus ad recipiendum eundem Dominum Regem Karolum, & faciendum ea quæ idem Dominus Alfonſus eidem Domini Regi Karolo facere tenebatur, juxta formam Conventionum ipſarum, in veniendo, morando, & redeundo ſecuritatem pro ſe & ſua gente præberet;

Qui Dominus Rex Majoricarum incontinenti reſpondit, & omnibus aſtantibus patefecit, quod ipſe non venerat illuc ad intentionem offendendi dictum Dominum Alfonſum, vel Gentem ſuam, ſet ut defenderet, ſi neceſſe eſſet, ipſum Dominum Regem Karolum ab omnibus, volentibus eum offendere injuſtè;

A.D.1289.

Et paratum ſe optulit idem Dominus Rex Majoricarum, pro ſe, & gente ſua, & Valitoribus ſuis, præſentialiter dare, & dedit plenariam ſecuritatem, & aſſecuravit eundem Dominum Alfonſum, Nuncios, & Gentem ſuam, venientes, & venire volentes ad locum prædictum, in veniendo, morando & redeundo, pro recipiendo eodem Domino Rege Karolo, redeunte ad Carcerem ſupradictum, & pro faciendo ea, quæ idem Dominus Alfonſus eidem Domino Regi Karolo facere tenebatur juxta prædictarum Conventionum tenorem & formam,

Et de ſecuritate & aſſecuratione prædictis, idem Dominus Rex Majoricarum obtulit ſe paratum incontinenti dare litteras ſuas patentes eidem Domino Alfonſo, Nunciis & Genti ſuæ, & cuicunque volenti litteras ipſas recipere pro eiſdem.

Similes quoque petitiones de aſſecurando & ſecuritate præſtanda dictis Domino Alfonſo, Nunciis, & Genti ſuæ, fecit idem Dominus Rex Karolus eidem Domino Regi Majoricarum in loco prædicto, ſequenti die Martis, primo ejuſdem Menſis Novembris in Feſto, videlicet, Omnium Sanctorum ac ſequenti die Mercurii, ſecundo ejuſdem Menſis Novembris.

Et idem Dominus Rex Majoricarum ſimiles reſponſiones ſingulis eiſdem duobus diebus, primo, ſcilicet, & ſecundo Novembris, fecit eidem Domino Regi Karolo, de præſtanda ſecuritate dicto Domino Alfonſo, Nunciis, & Genti ſuæ, & de dandis ſuis ſuper hoc litteris obtulit ſimiliter ſe paratum.

Actum, in eodem loco, inter Collem de Paniczariis & Junkariam,

Præſentibus,

Reverendo Patre Domino Rogſtano, eadem gratia, Archiepiſcopo Arelaten.
Fratre Guillielmo Priore Hoſpital. Sancti Egidii in Provincia,
Domino Alberte Arch. Arelaten.
Magiſtro Guillielmo de viridi Campo, Eborum Canonico, Nuncio Domini Regis Angliæ illuſtris,
Domino Aymerico de Narbona,
Domino Reymundo de Baucia,
Domino Hugone de Baucio,
Gerardo de Batruſis Cive & Mercatore Lucan.

A.D. 1289. Edv. I. Et pluribus aliis Prælatis, perſonis Eccleſiaſticis, tam Religioſis, quàm ſecularibus, Baronibus, Militibus, & aliis Clericis & Laicis, ad hoc vocatis & Rogatis *TESTIBUS*.

Et ego Johannes de Capua, Pupplicus Apoſtolica auctoritate Notarius, prædictis omnibus interfui, & ea Rogatus ſcripſi & pupplicavi, meoque ſolito ſigno ſignavi. A.D. 1289. Edv. I.

Litera a Carolo Rege Siciliæ, ad Alfonſum Regem Aragoniæ, qua a tempore Liberationis ſuæ omnia repetit, quæ juxta formam Conventionis inter eos feciſſet.

A.D. 1289. An. 17. E. 1. L.B.f.137 b. penes Camerar. SPectabili Principi, Domino Alphonſo, Regi Aragoniæ illuſtri, dilecto Conſanguineo ſuo, Karolus ſecundus, Dei gratiâ, Jeruſalem & Siciliæ Rex Ducatus Apuliæ, & Principatûs Capuæ Princeps, Achayæ, Andegaviæ, Provinciæ & Forcalquerii Comes, ſalutem & proſperos ad vota ſucceſſus.

Si veritas & amica ſimplicitas (per quarum calles incedimus, & incedere jugiter, divinâ potentiâ concedente, ſperamus) conſiderentur attentè, rationabiliter advertantur, Liquebit apertiùs quod facta noſtra dictaque concordant, effectus ſcripturis aſſentiunt, & quæ, per diverſos Nuncios, vobis expoſuimus, primâ facie diverſa quodammodo variata negotiorum qualitas & provida cautela conſilii noſtri, ſine variationis increpantiâ, ſuaſerunt.

Siquidem, poſt ſolutionem noſtram à Carcere, dum accederemus in Franciam, ad optinendum triennales Treugas inter inclitum Principem, Dominum Philippum, Dominum & Conſanguineum noſtrum Cariſſimum, Francorum Magnificum Regem, & vos; & ad id, juxta promiſſi debitum, noſtra diligentia totis ſtudiis laboraſſet;

Treugis ipſis per eundem Regem præciſe vobis & abſolutè negatis, prout celeriùs poſſibilitas affuit, partes Curiæ Romanæ petivimus; ibique aliquamdiu moram protraximus, procurantes attentiùs ut inter Romanam Eccleſiam, præfatum Regem, nos, & vos, ac Dominum Jacobum Fratrem veſtrum, pax turbata reſurgeret, & quies accederet multorum deſideriis affectata;

Verum, cùm pacis tractatus ejuſdem longiorem morem veriſimiliter videretur expoſcere, habuerit amicorum noſtrorum de Curiâ Romanâ Conſilium, quod per venerabilem virum, Cæſarauguſtanum Epiſcopum & Religioſum Abbatem Synake, termini, conceſſi nobis uſque ad Kalendas Novembris menſis inſtantis, à vobis ulterior prorogatio peteretur; quodque olim Frater Galterandus de Timor, de ordine Hoſpitalis, de ſpeciali conſcientiâ Domini Papæ, ad eundem Dominum Jacobum, Fratrem veſtrum, accederet pro tractatu proſequendo prædicto. A.D. 1289.

Cúmque, recedentes de Curiâ Romanâ præfatâ, intraremus Regnum noſtrum Siciliæ (à quo diutiùs fueramus abſentes) & ad proſecutionem ejuſdem pacis cum noſtris fidelibus & devotis intendere ſollicite crederemus; Ecce! dictus Germanus veſter ſubitò, cum Extolio numeroſo, partes Principatûs & Terræ Laboris, in fidelitate noſtra manentes, hoſtiliter impetens, Civitatem noſtram Guetæ, ſecundum plurimorum judicium, non ſine temeritate præſumptionis obſedit.

Demùm, inibi morante non modicum, cum obſidionis exitus non reſponderet affectibus inſultantis, mediante Domino Odone de Grandiſono, pro parte illuſtris Principis Domini Edwardi Anglorum Regis Magnifici, dilecti conſanguinei noſtri, apud nos inſtante ut ad perfectionem conventionum, initarum inter vos & nos, vigilarent ſtudia & conſiliæ noſtra vacarent,

Inter nos & eum Tractatus Treugarum, circa finem Auguſti, fuit initus & firmatus; quem, præter plurium amicorum noſtrorum conſilia, & non ſine aliquorum ſcandalo, ſic ex abrupto firmavimus, ut in præfixo in Conventionibus ipſis termino deficere non poſſemus, maxime cum de prætactâ prorogatione faciendâ per vos, nec probabilis ſpes nobis aſſiſteret, nec aliqua ſaltem competens certitudo.

In ipſarum vero Treugarum, ut aſſolet fieri, diſcuſſione tractatûs, ad verbum Rogerii de Lauriâ Militis, Nobilem Virum Ugonem Bretennæ & Lucii Comitem, & Johannem Scottum Militem, noſtræ Mareſcallæ Magiſtrum, miſimus ad ejuſdem veſtri Fratris exercitum, qui prætanctum pacis Tractatum eidem Rogerus ſerioſiùs retulerent;

Sic tamen dicto Fratri veſtro ejuſdem Fratris Galterandi proſecutio fuit

A.D. 1289. Edv. 1.

gravis, & præfato Rogerio, dictorum Comitis & Johannis Scotti expoſitio tædioſa, quod idem Frater veſter & præfatus Rogerius dixerunt breviter & aperte, tractatum pacis ipſius ſe unquam tempore completuros;

Ita quod, ſicut ad nos aſſeveratio fide digna perduxit, dum per aliquos hujuſmodi proterva reſponſio reprehenſionem acciperet, fuit eis per eundem Rogerium inculcata reſponſio, quod, ſi Catalonia, & Aragonia, & totus Mundus contra ipſos ſignum crucis aſſumerent propter hoc, non dimittent Siciliam, niſi exinde viribus extrahantur.

Advertentes itaque quod Tractatus pacis, exhibitus eidem Fratri veſtro, diſplicebat omnino (qui in ipſo tractatu principalior reputatur) ſicque Tractatus ipſe in diſſolutione manebat; immediatè, poſt diſperationem de complemento prædicti Tractatûs aſſumptam, nec in petitione ulterioris dilationis apud vos inſiſti ſine fruſtratione videretur,

Per Sacriſtam Aguenſem, & Raymundum de Karbono Militem, Nuncios noſtros, litteras vobis tranſmittimus ſpeciales, quibus commiſimus, & expreſſe mandavimus, oraculo vivæ vocis, quod vobis aperte ac expreſſe, ex parte noſtrâ, prædicerent quod vos, infra ſtatutum terminum in Conventionibus ipſis, ad veſtrum Carcerem feſtinatis greſſibus redeuntem, inter Collem de Paniczariis & Junkeriam, prout earumdem Conventionum rectus Senſus & rationabilis intellectus admittunt, recipere pareretis.

Hujuſmodi autem prædictionem ſeu denunciationem vobis ex habundanti fieri, ſenſibus noſtris ſola bona fides & puritas obtulerunt; nulla quippe nobis imminebat neceſſitas prædictionem ſeu denunciationem hujuſmodi faciendi: Eò quòd dies, in Conventionibus ipſis præfixus, interpellat pro homine; &, poſt diem ipſum, ſola mora commiſſa moroſum arguit & convincit.

Nobis tandem, in Itinere poſitis, juxta promiſſi Conventum ad veſtrum Carcerem venienti, Aquis in Provincia, cum literis veſtris; prædictus Abbas Synake nobis occurrit; in quibus litteris (cum per eoſdem Epiſcopum & Abbatem, ſicut credimus, prædicti termini prorogatio petita fuerit; & litteræ veſtræ, nuper tranſmiſſæ nobis, hoc exprimunt) formâ ſuper hoc petitionis omiſſa, non dabatur nobis fructuoſa dilatio; ſet promiſſio quædam inutilis fiebat, & pactum umbratile; quæ, niſi ad locum condictum, infra ſtatutum in Conventionibus terminum, veniſſemus veſtrum Carcerem intrare parati, per earum continentiam & tenorem, deducebant nos in rei familiaris diſpendium, obſidum & liberorum noſtrorum commiſſum, famæ noſtræ grave præjudicium, & conſcientiæ intollerabile detrimentum.

A.D. 1289. Edv. 1.

Habet ſiquidem dictarum litterarum veſtrarum ſeries, (ut eorum propriis verbis utamur) quod, ſi conditiones omnes vel illarum aliquam, quæ ſunt in tractatu, pro noſtrâ liberatione, inter vos & nos habito, comprehenſæ, uſque ad Kalendas Novembris non impleverimus (prout attendere promiſimus & implere) & ob hoc in pœnam ſeu pœnas incideremus juxta formam tractatûs ejuſdem;

Pœnam ſeu pœnas, vobis commiſſam ſeu commiſſas, non poteritis ullo modo; nec exigeretis à nobis, aut Succeſſoribus, Fidejuſſoribus ſeu Expromiſſoribus, datis à nobis pro illis implendis, dummodo infra Kalendas Madii conditiones adimpleremus eaſdem, aut rediremus in captionem veſtram; prout in tractatu prædicto pleniùs continetur;

Quarum litterarum exemplar vobis, præſentibus incluſum, tranſmittimus; ut, ex ipſo lectionis aſpectu, earum inſufficientia pateat, & evidens involutio demonſtretur.

Noſtis quidem quod, ſi ex parte noſtrâ conventorum promiſſio defeciſſet, incidebamus in pœnas incurſionis noſtrorum liberorum & obſidum: Comitatûs noſtri Provinciæ: Triginta milium Marcarum argenti, depoſitarum penes vos pro Conventionibus ipſis implendis: Et, præter aliarum magnarum quantitatem pecuniæ, pro quibus prædictus R. Angl. apud vos pro nobis fuerat interceſſor, incurrebimus reatum perjurii, dampnum infamiæ, & honore Regalis tituli privabimur.

Cujuſmodi nobis erant utilitatis aut commodi veſtræ prædictæ litteræ & promiſſiones, quæ nullum nobis præſtabant auxilium, nullum defenſionis tutamen, quin poſt præfatas Kalendas Novembris incidiſſemus in pœnas, expoſitas tam turpiter, quàm dampnosè? Noveritis poſt ipſum terminum, nobis deficientibus in promiſſis nichil vobis omnino petentibus, labes in nobis remanebat perjurii, amiſſio Regalis tituli, & famæ privatio, etiam vobis invitis & renitentibus, ſequebatur.

Erat præterea in litteris ipſis defectus alius, in noſtrum præjudicium manifeſtum;

ſtum; quod, poſt terminum ipſum, nobis in pœnas incidentibus prænotatas, illas à nobis non petere, nec exigere ſpondebatis; dicite nobis proindè Princeps, cùm, poſt ipſum terminum, liberi & obſides noſtri vobis fuiſſent incurſi, & pecunia pro pœnâ commiſſa, quæ nobis pro petendis ipſis petitio vel exactio competebat; cum vobis proviſum eſſe de ipſis per retentionis remedium & cautelam? Nulla quippe ſuper hiis dabatur petitio, cum ſufficienter provideret retentio, juxta illud vulgare colloquium, quod petis intus habes.

Sequebatur ergo quod, quantum ad amiſſionem Comitatûs Provinciæ, & aliarum quantitatum pecuniæ, pro quibus interceſſerat dictus Rex Angliæ, quorum petitio & axactio vobis ex pœnæ commiſſione dabatur, prædictæ nobis veſtræ litteræ prodeſſe poterant, quamquam in hiis etiam contra vos pœna commiſſa fuiſſet, licet per ipſas veſtras litteras; in hiis tamen duobus pacti de non petendo exceptio competiſſet.

Cum igitur tot nobis inſtarent pericula, tot enormia dampna & præjudicia ex lapſu præfati termini imminerent, nec adeſſet in præſenti remedium, niſi quod ad deſtinatum locum accederemus in termino, parati veſtrum intrare Carcerem, ſicut noſtra promiſſio continebat; maxime quòd dictus Cæſarauguſtanus Epiſcopus, vos parare ad recipiendum nos, & reſtituendum pecuniam & obſides, nobis ſcripſit:

Die Lunæ ultimo proximi præteriti Menſis Octobris, & ſequenti die Martis primo hujuſmodi Menſis Novembris, in Feſto Omnium Sanctorum, inter Collem de Paniczariis & Junkeriam venimus; ibique utroque die per magnum diei ſpatium ſtetimus, uſque ad ſolis occaſum, coram Prælatis, Religioſis, & pluribus aliis perſonis ydoneis, in ſcriptis & vivæ vocis organo proteſtati quod, debitis loco & termino, in conventionibus prædictis præfixis, veneramus ad locum, parati veſtrum reintrare carcerem & pecuniam obſideſque noſtros recipere; nec ſtabat per nos quin, juxta formam Conventionum ipſarum, quod promiſimus impleremus: Illud idem cras, die Mercurii futuro proximo, ad habundantiorem cautelam, facere, auctore Domino, intendentes;

Quia vero tractare ac procurare pacem, pro viribus, ferventibus deſideriis affectamus, placeat vobis in aliquo loco, partibus iſtis propinquo, prout conſilia veſtra decreverint, itinerare;

Nos enim circa partes iſtas morabimur, ut habilioribus Nunciorum miſſionibus, mutuis & ſcripturis ipſam tractatibus congruis proſequi valeamus; ad quam ſic noſtra laborat intentio, ſicque, juxta poſſibilitatem nobis à Domino traditam, greſſus accommodos parare diſponimus, quod, ſi per vos non ſteterit, illum habere, annuente divinâ gratiâ, poterit executionis effectum, de quo pro ordinabile voluntatis arbitrium reputare poteritis rationabiliter vos contentum.

Pacem enim, novit Altiſſimus, quærimus, pacem imitamur, ut poſſumus, & vobiſcum præcipue (à quo collationes honorum nos recepiſſe recolimus, tractationes fraternas & plurimùm curiales) ut, per amœnitatem pacis ejuſdem, dentur ſic Honor & Gratia Eccleſiæ Sponſæ ſuæ, ſalus Principibus orbis terræ, per quod proveniat pax in terris, & cantari poſſit gloria in excelſis,

Per proſecutionem verò tractatûs ejuſdem, à jure, nobis quæſito, ſuper liberatione noſtrâ, noſtrorum liberorum & obſidum, & reſtitutione prædictarum triginta milium Marcharum Argenti, nobis faciendis à vobis, cum per nos non ſteterit quin parati eſſemus in condictis loco & termino veſtrum Carcerem reintrare, diſcedere non intendimus quoquo modo.

Nec miretur veſtra nobilitas ſi miſſivis litteris veſtris, quas per Guillielmum Raymundi, familiarem liberorum noſtrorum, in partibus ipſis morantium, Die Dominico, penultimo prædicti Menſis Octobris, apud Perpignanum in ſero recepimus, noſtras citiùs non fecimus reſponſales; quoniam, propter brevitatem temporis, & continuum diſcurſum itineris, terminum ad reſpondendum non habuimus laxiorem:

Et, cum mentis conceptum articularis ſermo clariùs exprimat, quam ſcriptura, Ecce! ad vos præſentialiter mittimus prædictum Abbatem Synake, Berterandum de Montiliis Militem, dilectos Conſiliarios, familiares & fideles noſtros; quibus hiis, quæ vobis ex parte noſtra retulerint, fidem credulam præbeatis;

Et, verſa vice, ſi placet, vobis, quam celeriùs fieri commode poterit, veſtros mittatis Nuncios, ut ad pacis intentum, viciſſitudinariis hic inde tractatibus, Annuente divinâ clementiâ, venire laudabiliter valeamus.

Dat. in Campis, inter Collem de Paniczariis, & Junkeriam, die primo Novembris. 3. Ind.

Litera Teſtimonialis ſuper Repræſentatione Regis Jeroſolymitani & Siciliæ die Mercurii ſecundo Nov.

A D.1289 An. 17 E. 1. Ex Autogr.

IN Nomine Domini noſtri Jehu Chriſti Amen,

Anno Nativitatis ejuſdem milleſimo, ducenteſimo, octuageſimo, nono; die Mercurii, ſecundo Menſis Novembris, tertię Indictionis, Pontificatûs Domini Nicholai Papę quarti anno ſecundo.

Nos, Roſtaynus, permiſſione divinâ, Archiepiſcopus Arelatan. & Frater Guillielmus de Vilareto Prior hoſpitalis Sancti Egidii Jeroſolimitani in Provincia, per pręſens ſcriptum notum fieri volumus Univerſis,

Quod nos, ad preces & requiſitionem, Incliti Principis Domini Karoli ſecundi, Dei gratiâ, Jeroſolimitani & Sicilię Regis Illuſtris, contulimus nos in Cataloniam cum eodem, inter Collem de Paniczariis & Junkeriam, ibique prędicto die ſecundo Novembris, in pręſentia noſtra, & infraſcriptorum virorum Eccleſiaſticorum, tam Religioſorum, quàm ſecularium, Baronum, Militum, aliorumque Nobilium, Johannis de Capua, & Taſſuri de eadem terra, Apoſtolica auctoritate Notariorum, & aliorum plurium ibi aſtantium, idem Rex Jeruſolimitani & Sicilię pręſentari fecit duo ſcripta, *&c. prout in Certificatoriis ultimi Octobris, & primi Nov. uſque hæc verba.*

A D.1289.

Anno Domini milleſimo, ducenteſimo, octuageſimo, nono; die ſecundo Menſis Novembris, tertię Indict. Coram vobis venerabilibus Patribus Pręlatis, Religioſis perſonis, annotatis inferius, & Notariis, auctoritate apoſtolica, & aliis infraſcriptis teſtibus pręſentialiter hic exiſtentibus, nos Karolus ſecundus, Dei gratia, Rex Jeroſolimitani & Sicilię, proteſtamur, & oſtendimus evidenter coram vobis, quod prędicto die, ſecundo Novembris, perſonaliter venimus inter Collem de Paniczariis & Junkeriam, *&c. prout in eiſdem ſupra memoratis uſque hæc verba, viz.*

Actum in prędicto loco, inter Collem de Paniczariis & Junkeriam, anno menſe, die, Indict. & tempore ſupradictis:

Præſentibus.

Fratre Ganterando de Tous Monacho Monaſterii Sanctarum Crucium, ordinis Cyſtercien.
Domino Alberto Archid. Arelaten.
Magiſtro Guillielmo de viridi Campo, Canonico Eboracen. Nuncio illuſtris Regis Anglorum,
Domino Bertrando Coronati, Canonico Nemauſen.
Magiſtro Johanne Fickeria, Canonico Maſſilien.
Domino Hugone de Baucio,
Domino de Mayranicis,
Domino Bertrando de Baucio,
Domino Berre,
Domino Raymundo de Baucio,
Domino Podii Riccardi,
Domino Alſiaſio de Sabrano,
Domino Anſuſii,
Domino Raynaldo Portelletto,
Domino Sentii,
Domino Guillielmo Farandi,
Domino Philippo de Laven,
Domino Cerre,
Domino Burgundio de Podio Oliverio,
Domino Bertrando de Montiliis,
Domino Inardo de Ponteves Juniore,
Domino Raymundo Durgi,
Domino Gilberto de Barbaran.
Domino Raymundo de Burlon,
Fratre Bernardo de Ripis altis, ordin. Militiæ Templi,
Fratre Bartho Monacho de Populeto,
Domino Berengario de Podio Sorguer.
Domino Jacobo de Moredin,
Domino Berengario de Galderiis,
Domino Berengario de Ulmis,
Domino Guillielmo de Sona,
Domino Gulliełmo de Alanian.
Domino Arnando de Petra percuſſa,
Gerando Amici,
Domino Tori,
Gerando de Symiana,
Domino Caſonove,
Gerando Aldemarii,
Domino de Montiliis,
Petro Bernardi de Eſnana,
Bernardo de Durbando,
Hugone de Macca plana,
Gerardo de Bactruſis, Cive & Mercatore Lucano.

Et pluribus aliis Clericis & Laicis, ad hoc vocatis & rogatis Teſtibus.

A.D.1289. Edw. I. In quorum omnium teſtimonium & evidentiam pleniorem præfati

A. Archidiaconus Arelatenſis,
Magiſter G. Nuncius Regis Anglorum,
Domini H. de Baucio,
R. de Baucio,
A. de Sabrano,
R. Portelletti,
P. de Laven.
J. de Ponteves Junior,
R. Durgi,
G. de Barbaran,
R. de Burlon.
G. Amici,
G. de Simian,
G. Aldermarii,
G. de Baſtruſis,
Frater Robertus Prior de Ulmatis, qui prædictis omnibus interfuit, ac A.D.1289. Edw. I.
G. Sacriſta Regen.

Præſenti ſcripto, unà cum ſigillis noſtris, ſua ſigilla pendentia poſuerunt.

Et ego *Taſſurus de Capua*, Publicus auctoritate Apoſtolica Notarius, prædictis omnibus interfui, & ea rogatus ſcripſi, & publicavi, meoque conſueto ſigno ſignavi.

Et ego *Johannes de Capua*, Publicus Apoſtolica auctoritate Notarius prædictis omnibus interfui, & rogatus ſubſcripſi, meoque conſueto ſigno ſignavi.

Bulla de quietantia ſex annorum de ſex milibus Marcarum annui cenſus Angliæ & Hiberniæ Eccleſiæ Romanæ debiti.

A.D.1289. An. 17. E. I. Ex Autogr. Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Cariſſimo in Chriſto Filio Edwardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Nuper dilecti filii, frater Guillielmus de Hodon, ordinis Prædicatorum, & nobilis Vir Otto de Grandiſono, Nuncii tui ad ſedem Apoſtolicam accedentes, de annuo cenſu mille Marcarum ſterlingorum, in quo Eccleſiæ Romanæ teneris, pro ſex annis terminatis in Feſto beati Michaelis proximo præterito, ſex milia Marcarum ſterlingorum, per manus dilectorum filiorum Labri Wpelly, Dyni Todolini, & Vanti Honeſti, de Societate Riccardorum de Lucâ Cameræ noſtræ Mercatorum, nomine tuo eidem Cameræ perſolverunt. A.D.1289.

Nos igitur, de cenſu dictorum ſex annorum, fore nobis & prædictæ Romanæ Eccleſiæ integrè ſatisfactum, tenore præſentium profitentes, has litteras bulla noſtra munitas, tibi ad cautelam tuam, & geſtæ rei memoriam, duximus concedendas.

Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Majorem 2 Non. Novembris, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub filo canabeo.

De cuſtodibus Scotiæ intendendo & obediendo.

A.D.1289. An. 17. E. I. Pat. 17. E. I. m. 3. Rex, Prælatis, Magnatibus, ac toti Communitati Regni Scotiæ, ſalutem & dilectionem ſinceram.

Quia negotia, quæ contingunt kariſſimam conſanguineam noſtram, Margaretam Dominam & Reginam Regni ejuſdem, ad honorem Dei & tranquilitatem totius Communitatis ejuſdem Regni, ac commodum & profectum ipſius conſanguineæ noſtræ prædictæ, benè & feliciter proſperari totis deſideriis peroptamus,

Vos requirimus & rogamus attentè, quatenus cuſtodibus, ad regimen dicti Regni, nomine prædictæ noſtræ conſanguineæ, deputatis, taliter intendentes ſitis & obedientes, quod nos & Domina veſtra antedicta poſſumus & debeamus fidelitatem veſtram habere meritò commendatam. A.D.1289.

Proponimus ſiquidem, ſtatim poſt inſtans Parliamentum noſtrum London. ad partes veſtras Scotiæ, aliquos de noſtro Concilio deſtinare, per quos, ac etiam per ipſius terræ cuſtodes, de ſtatu ejuſdem Regni (quem appetimus tranquillum & pacificum ſemper eſſe) certificati erimus, Deo dante.

Dat. apud Clarendon. ſexto die Novembris.

De forma concordata apud Saresberiam ſuper Margareta, Regina Scotiæ in prædictum Regnum mittenda.

A.D. 1289. An. 17. E. I.

Pat. 17. E. I. m. 3.

A.D. 1289.

CUM egregius Princeps, Erykus, Rex Norweyæ, & Domina Margareta nata Regis ejuſdem, Domina Regina & hæres Regni Scotiæ, requiſiviſſent per ſuos ſolempnes Nuncios (Dominum, videlicet, Terricum de Campis Ludi, Petrum Algothi, & Guthorinum de Aſeleya) magnificum Principem, Dominum Edwardum, Dei gratiâ, illuſtrem Regem Angliæ, quod ipſe opem apponeret & conſilium, qualiter prædicta Regina, neptis ſua, obediretur, ut Domina Regina, & hæres Regni Scotiæ ſupradicti; & quod ipſa inde ordinare poſſit pariter & gaudere, prout alii in ſuis faciunt Reges Regnis,

Præfatus Dominus, Angliæ Rex illuſtris, pro bono pacis dicti Regni Scotiæ, & reformatione ſtatûs ſuæ neptis, jam dictæ, cuſtodibus Regni Scotiæ literas ſuas miſit, quod cuſtodes ipſi mitterent perſonas nominatas & certas, qui poteſtatem haberent tractandi formam aliquam pro ſe & aliis, ad emendationem dicti Regni Scotiæ, & reformationem ſtatûs Reginæ jam dictæ.

Iidem quoque cuſtodes, ad requiſitionem hujuſmodi Domini Regis Angliæ prælibati, miſerunt, juxta effectum requiſitionis ejuſdem, venerabiles in Chriſto Patres Sancti Andreæ & de Glaſcuen. Epiſcopos, & nobiles viros Dominos Robertum de Brus, Dom. Vallis de Anaunt. & Johannem Comyn, ad tractandum, prout ſuperius eſt jam dictum; qui apud Saresbur. venientes ad Menſem Sancti Michaelis proximo nunc elapſum:

Ad quem locum prædictus Dominus Rex Angliæ honorabiles in Chriſto Patres, Dominos Godefridum Wygorn. & Antonium Dunelmenſem Epiſcopos, ac egregios viros Dominos Guillielm. de Valenc Pembrok. & Johannem de Garenum Com. pro tractatu prædicto tranſmiſit; qui ſimiliter venientes ibidem ad tractandum ex parte ipſius Regis Angliæ cum Nunciis Norweyæ, & nominatis Scotorum ſupradictis, poſt diſceptationes inter eos varias & tractatus, in formam tandem talem pariter concordarunt, videlicet,

Quod præfata Domina Regina & hæres in Regnum veniat Angliæ aut Scotiæ, citra Feſtum omnium Sanctorum, proximo jam futurum, ab omni contractu Maritagii & Sponſalium libera & quieta; & hoc præfati Nuncii Norweyæ, quantum in ipſis eſt, bonâ fide promiſerunt, ſe Procuratoros facturos & curaturos citra terminum jam prædictum, niſi Regina rationabile & allocabile Eſſonium habeat in hac parte.

Promiſit inſuper, bonâ fide, jam dictus Rex Angliæ, quod ſi præfata Domina ab omni contractu Maritagii & Sponſalium in manum ſuam aut cuſtodiam libera veniat & quieta, & quando Regnum Scotiæ aſſecuratum bene fuerit & in pace, ita quod Domina ipſa ſecurè venire valeat, & in eo morari, ipſumque Regem Angliæ per gentem Regni Scotiæ requiſri continget; idem Rex Angliæ eandem Dominam in Regnum Scotiæ mittet, ita liberam & quietam à contractibus, de quibus ſuperius eſt locutum, ſicut recepit eandem.

Ita tamen quod bona gens Scotiæ, antequam ipſam Dominam recipiant, ſufficientem faciant ſecuritatem & bonam Regi Angliæ prænotato, quod prædictam Dominam, niſi per ordinationem ipſius, voluntatem & conſilium, ac per aſſenſum Domini Regis Norweyæ Patris ipſius Dominæ, nullatenus maritabunt.

Prænominati verò miſſi Scotiæ promiſerunt ſimilitèr, bonâ fide, pro ſe & aliis Regni Scotiæ, quod ipſi aſſecurabunt terram Scotiæ antequam dicta Domina veniat in eandem; & quod ſecuritatem ſibi facient, quod inibi ut in Regnum ſuum ſecurè venire poterit, & pro ſuæ voluntatis libito commorari, prout ipſius terræ vera Domina Regina, & hæres; quodque de præmiſſis omnes ſecuritates præſtabunt, quæ rationabiles fuerint, & quas dicti Nuncii Norweyæ ipſos facere poſſe dicent.

Quod, ſi forſan, de cuſtodibus aut miniſtris aliquis vel aliqui dicti Regni Scotiæ, ipſis de Norweya, vel Reginæ prædictæ inutilis, vel inutiles, ſuſpicioſus aut ſuſpicioſi extiterit vel extiterint, totiens Miniſtri & cuſtodes amovebuntur hujuſmodi, quotiens opus erit, & meliores alii de Regno Scotiæ loco ponentur eorum, ſecundum conſiderationem & providentiam proborum hominum terrarum Scotiæ & Norweyæ, & illorum inſuper quos ad hoc prælibatus Rex Angliæ duxerit deſtinandos. Si autem illi de Scotiâ & de Norwegiâ in hac parte concordare non poſſint, medi-

A.D.1289. Edv. I.

mediantibus ope & conſilio gentium Regis Angliæ ſupradicti, tunc res ex illâ parte ſe teneat cui gentes ipſius Regis Angliæ conſilium concordaverint: Et hoc nedum ſit attendendum in expreſſis ſuperiùs; ſet & in omnibus diſceptationibus, quæ inter eos, in dicto Regno Scotiæ, reſultabunt, ejuſdem Regni ſtatum & reformationem contingentibus quoquomodo: Placet enim partibus, quod dicti Regni Scotiæ ſtatus hujuſmodi Angliæ & Norweyæ Regibus reportetur.

Item, concordârunt partes prædictæ, quòd ad mediam quadrageſimam, proximo jam futuram, erit gens Scotiæ apud Rokeſburgh. & in circuitu loci ejuſdem; gens verò, quam tranſmittet Rex Angliæ ad requiſitionem illorum de Scotiâ & Norweya, in partibus de Warks & de Karhim. eodem die erit: Ad quem diem promiſerunt illi de Scotiâ, bonâ fide, de affirmandis præmiſſis omnibus & complendis, tam de ſecuritatibus. quàm cunctis aliis ſupraſcriptis, quæ contingunt emendationem Regni Scotiæ memorati: Et hoc in illorum præſentia, quos præfatus Rex Angliæ ad dictos diem tranſmittet & loca, ut videre poſſint prædicta firmiter adimpleri.

A.D.1289. Edv. I.

Et in teſtimonium præſcriptorum præfati Procuratores Regis Norweyæ, & miſſi de Scotiâ huic ſcripto, cirographato in tres pecias (quarum duæ in Gallico, penes Regem Angliæ, & illos de Scotiâ; & tertia in Latinum tranſlata, penes Procuratores Norweyæ reſident) ſua appoſuerunt ſigilla.

Et, ad requiſitionem Procuratorum Norweyæ, & nominatorum Scotiæ prædictorum, præfati Dòmini Wygorn. & Dunelmen. Epiſcopi, ac de Pembrok. & de Garen. Comites ſupraſcripti, ſua ſimiliter præſentibus appoſuerunt ſigilla, in teſtimonium præmiſſorum.

Dat. apud Saleſbury Dominica, in Feſto Sancti Leonardi, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo nono.

Forma jam dicta in Gallico.

A.D.1289. An. 17. E. I. L. A. f. 152. a. Penes Camerar. Pat. 17. E. I. m. 2.

CUme le noble Prince, Erik, Roy de Norweye, e Margarete ſa fille, Dame Reyne, & Heritere de Eſcoce, euſent par ſolempnes meſſages (c'eſt à ſaver Sire Terri de Chaump de Jeu, Pers Algod, & Guthorn de Aſſeleye) requis le noble Prince, Sire Edward Roy d'Engleterre, ke il meiſt eyde & conſeyl, coment lavauntdyte Reyne, ſa Nece, fuſt obeye, come Dame, Reyne & Heritere de Eſcoce deſuſdit, & ke ele puiſt ordiner, e joir auſi come autres Roys funt en lour Reaumes,

Levantdyt Roy de Engleterre, pur le bien & la pees del' Reaume de Eſcoce, e pur l'eſtat de ſa Nece avauntdyte adreſcer, envea ſes lettres a Gardeyns de Eſcoce, ke eus enveaſſent certaynes perſones nomes, ke enſent poer, pur eus & pur les autres, de treter en forme ke fuſt al' amendement de Reaume de Eſcoce, & al' adreſcement del' eſtat la Royne avauntdyte.

Les ques Gardeyns, a la requeſte du dyt Roy de Engleterre, envoyerent en la manere, quil furent requis, les honorables Peres, le Eveſque de Seint Andre, e le Eveſque de Glaſcu, & les nobles biers Sire Roberd de Brus Seygnur de Val de Anaunt, e Sire Johan Comyn; le queus vindrent a Salebir. al' moys de Seint Michel, procheynement paſſe.

A.D.1289.

Au quel leu le dyt Roy de Engleterre envea les honorables Peres, de Wirceſtre & Dureme Eveſques, & les nobles hommes Sire Guillame de Valence de Penbrok, e Johan de Garenne Countes; le ques vindrent a meyme le leu de parly, pur treter entre les avauntdis meſſages de Roy de Norweye & de ſa fille, e les avauntdit nomes de Eſcoce, les queus, apres mult de tretez e grants debat, s'aſentirent en cel forme:

Qe la avauntdite Dame, Royne, & Heretere, veygne en Reaume de Engleterre, ou de Eſcoce dedenz la Tutſeynt procheyn avenir, quite & deliveree de tuit contracte de Mariage & de Eſpoſaylle; la quel choſe les avauntdys Meſſages de Norweye unt promis en bone foy, taunt come en eus eſt, a purchacer dedens le terme avauntdyt, ſi ele ne eyt renable eſſoyne & aluable de cele partye.

Et ſi ad le Roy de Engleterre avauntdyt promys en bone fay ke, ſi la avauntdyte Dame viegne, quite & delivre de tot contracts de Mariage & de Eſpoſaylle, en ſa mayn, ou en ſa garde, ke quaunt le Reaume de Eſcoce ſerra bien aſſeure, & en bone pees, iſſi ke ele i puiſſe ſeurement venir, & demorer, & il ſeit requis par la bone gent de Eſcoce il la enverra en le Reaume de Eſcoce auſi quite & delivre de touz contracts des queus eſt deſus parle, come il la receuſt.

Iſſi ke la bone gent de Eſcoce avant

ki

A.D.1289.
Edv 1.

ki la receyvent, facent bone ſurte & ſuffiſaunte al' Roy de Engleterre, k'il ne la marieront, fors par ſon ordeynement, volente & ſon conſayl, & par l'aſent du Roy de Norweye, ſün Pere.

Et auſi ceus de Eſcoce unt promis, en bone fay, pur eus, e pur les autres de Eſcoce, ke eus avaunt ſun venir, aſſeurerent la terre: & ſeurte ly frunt ke ele puiſſe ſeurement venir en ſun Reaum, & ſuyrement demorer, come verraye Dame Royne e Heritere; e ke de ceo frunt totes les ſurtes ke les Meſſages de Norweye dirunt k'il puſſent fere & covenables Seyent.

Et, ſi par aventure, aucon, ou aucons de Gardeys ou Miniſtres du Reaume de Eſcoce, fuſt ou fuſſent ſuſpeciuns a eus, ou nun profitables a lur Dame, k'il ſeyent remues, e autres du Reaume de Eſcoce mis en lu de eus, taunt de fez com meſter ſerra, a la coniſaunce, e par l'acord des bones gentz de Eſcoce, & de Norweye, e de eus ki le Roy de Engleterre i en verra: Et ſi ceus de Eſcoce e de Norweye ne ſe puiſſent accord par le eydee le conſeyl de la gent le Roy de Engleterre, ke la choſe ſe tiengne par la ou la gent le Roy de Engleterre s'acorderunt: e ceo ſeyt a entendre auſi de tuz les debatz ke ſerrunt entre eus, endroit des choſes ke tocherunt ladreſcement del' Eſtat du Reaume de Eſcoce: le quel Eſtat du Reaume il pleſt a parties, ke ſeit reporte al' Roy de Engleterre, e au Roy de Norweye auſint.

E unkore ſe ſunt accordet les partyes, ke al my Quareme, procheyn avenir, ſerunt la gent de Eſcoce a Rokeboruth, & en les parties environ; e la gent ke le Roy de Engleterre i enverra, a la requeſte de ceus de Eſcoce & de Norweye, ſerrunt a meme le Jor & en les partyes de Werk & de Karham.

A.D.1289.
Edv. 1.

Al quel Jour ceus de Eſcoce unt promys en bone foy de affermer & a complir les choſes avauntdytes, auſi bien endroit des ſurtes come des autres choſes, ke touchient le amendement du Reaume de Eſcoce, & la preſence de ceus ke le Roy de Engleterre i enverra al' Jor & au leu auaunt nomeez, iſſi k'l puſſent veer ke ceſte choſes ſeieunt en bone foy accomplies.

E, en teſmoinage des choſes deſus eſcrites, le avauntdit Procururs du Roy de Norweye, & les enveyez de Eſcoce, unt mis lur ſeaus a ceſt eſcrit, Cyrographe en troys peces, d'ont les dous, en Fraunceys, demorent vers le Roy de Engleterre, & ceus de Eſcoſce, la terce, tranſlate en Latin, vers le Procurors de Norweye.

Et, a la requeſte des avauntdyt Procurs de Norweye, e des Enveyees de Eſcoce, les Eveſques de Wirceſtre & de Durheme, & les Countes de Penbrok & de Garenne, deſus eſcrit, unt auſi mys lui ſeaus a ceſt eſcrit en teſmoigne des choſes de ſus eſcrites.

Done a Salébir. le Dymeyn, en la Feſte Seint Leonard, le An de Grace 1289.

De Margareta probis hominibus Scotiæ liberanda, ea tamen lege quod non, niſi conſenſu Regis Edwardi, Regiſque Norwagiæ, eandem Margaretam maritarent.

A.D. 1289.
An 17. *E.* 1.
L. A. f. 127. *b penes Camerar.*
Pat. 17. *E.* 1. *m* 3.

REX omnibus ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis nos conceſſiſſe venerabilibus patribus Willielmo, Dei gratiâ, Sancti Andreæ, & Roberto Glaſcuen. Epiſcopis, ac Nobilibus viris Roberto de Bruys Domino Vallis de Anant, & Johanni Comyn, qui ad nos, ex parte Cuſtodum Regni Scotiæ, nuper venerunt in Nuncios: Et Terico de Campis Ludi, Petro Algoti, & Gunthorno de Aſſeleya, Nunciis & Procuratoribus Egregii Principis Domini Erici Regis Norwagiæ illuſtris,

Quod, ſi Domina Margareta, nata Regis ejuſdem, noſtraque neptis, Domina Regina & hæres Regni Scotiæ, in partibus Angliæ veniat ab omni contractu Maritagii & ſponſalium libera & quieta, nos ipſam Domicellam, ita liberam & quietam ab omni contractu matrimonii & ſponſalium, probis hominibus Regni Scotiæ, ad eorum requiſitionem, liberabimus, quamcitò terrę Scotiæ aſſecurata fuerit & in pace, ita quod ipſa Domina ſecurè venire valeat in eandem, & inibi commode commorari.

A.D.1289.

Sub tali tamen modo, quod prædicti probi homines Regni Scotiæ, antequam præfatum recipiant Dominam, ſufficientem præſtent ſecuritatem & bonam nobis & Regi Norwagiæ ſupradicto, quod ipſam Dominam nullatenus maritabunt, niſi de conſenſu noſtro & Regis Norwagiæ ſupradicti, -& hæredum ſuccedentium nobis Regi Angliæ, ſi de nobis interim contingat humanitus, vel

A.D. 1289. Edw. 1.

in remotas partes à noſtro Regno prædicto contingeret nos tranſferre.

In quibus caſibus, hæredes noſtros, ac hæredum noſtrorum, & Regni cuſtodes, in noſtri abſentia, obligamus ad præmiſſa ſervanda, quæ promiſſimus bonâ fide.

In cujus rei teſtimonium, &c.

Teſte Rege apud Clarendon. ſexto die Novembris, anno Regni noſtri 17.

Et ſunt duplicatæ, & ſimiliter liberatæ, per manum venerabilis Patris R. Bathon. & Wellen. Epiſcopi & Cancellarii Regis, apud Sarum, octavo die Novembris, Willielmo de Bliburg: per manum ſuam liberandæ, una, videlicet, Nunciis Regis Norwagiæ, & alia Nunciis Cuſtodum Scotiæ.

Diſpenſatio conceſſa Comiti Gloverniæ de habenda Johanna filia Regis in Uxorem.

A.D. 1289. An. 17. E. 1. Ex Autogr.

NIcolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei dilecto filio, nobili viro Gileberto, Comiti Gloverniæ & Hertfordiæ, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Petitio tua, nobis exhibita, continebat, quod ad ſedandum & obliviſcendum rancores & odia, quæ olim in Regno Angliæ, guerrarum tempore, contigerunt; & ad corroborandum & conſolidandum, in Regno ipſo, veræ pacis & dilectionis integræ nutrimentum, roboris perpetui firmitate, cum dilectâ in Chriſto filiâ, nobili Muliere Johannâ, natâ cariſſimi in Chriſto filii noſtri Edvardi Regis Angliæ illuſtris, deſideras matrimonialiter copulari:

Sed quia, obſiſtentibus ſecundo & tertio affinitatis gradibus, quibus mutuo vos attingitis,

Pro eo quod Aliciam natam, quondam nobilis Viri Hugonis Comitis Marchiæ, prædictam Johannam in ſecundo & tertio conſanguinitatis gradu contingentem (prædicta ſcilicet Alicia, ſecundo ex uno latere; ipſa vero Johanna tertio gradu ex altero latere differente) tenuiſti aliquando ut uxorem;

A quâ fuiſti poſtmodum, velut ab illâ cui licitè cohabitare non poteras, exigente juſtitiâ, ſententialiter ſeparatus, & quæ eſt nunc alii conjugata,

Id non poteſt legitimè percompleri, Apoſtolicæ ſedis licentiam, ſuper hoc humiliter implorâſti.

Nos igitur tuam, & aliorum de Regno prædicto, in quo erga Deum, & Romanam Eccleſiam plena viget devotio, quietem & pacem meritò affectantes, ac ſperantes quod ex hujuſmodi matrimonio, ſi fiet, rancores, & odia de Regno ipſo radicitùs evellentur, & proſperitatum illi quamplurium provenient incrementa:

Conſiderantes quoque, quod, ſi prædictum Regem, juxta ſui voti præſagia, contingat in Terræ ſanctæ ſubſidium proficiſci, eiſdem Regi & Regno, ac præfatæ Terræ negotio, ex tui potentiâ, tuiſque probitatibus virtuoſis, quibus à Domino præſignitus exiſtis, utilis eſſe poteris, & admodum fructuoſus: nec ulla ex eodem matrimonio proventura ſcandala formidentur;

Tuis ſupplicationibus inclinati, tecum, & cum dictâ Johannâ, ut, impedimento affinitatis hujuſmodi non obſtante matrimonium invicem legitimè contrahere, ac in contracto remanere licitè valeatis, ſi ad id eorundem Regis & Johannæ accedat aſſenſus, auctoritate Apoſtolicâ de ſpeciali gratiâ diſpenſamus,

Prolem, ſuſcipiendam ex te, ac dictâ Johannâ, ex hujuſmodi matrimonio, nuntiantes ex tunc legittimam de Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis.

Nulli ergo, &c.

Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Majorem 16 Kalend. Decembris, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sigillo avulſo.

A.D. 1289.
Edv. I.

A.D. 1289.
Edv. I.

Diſpenſatio pro Matrimonio Edvardi Filii Regis cum Margareta Regis Norwegiæ Filia, Hærede Regni Scotiæ.

A.D. 1289.
An. 18. *E.* I.
Ex Autogr.

A.D. 1289.

NIcolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio Nobili viro Edwardo, nato cariſſimi in Chriſto filii noſtri Edvardi, Regis Angliæ illuſtris, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Petitio tua, nobis exhibita, continebat, quod, propter contiguitatem Angliæ Scotiæque Regnorum, diverſa ſcandala, rancores, & odia inter ipſa Regna, & eorum Reges hactenus ſunt exhorta; ex quibus nonnulla rerum & corporum contigiſſe pericula dinoſcuntur.

Sicque cum, claræ memoriæ, Rex Scotiæ ſit viam univerſæ carnis ingreſſus, proprio Maſculino genere non extante, & dilecta in Chriſto filia Margareta, nata cariſſimi in Chriſto filii noſtri Erici, Norwegiæ Regis illuſtris, Neptis prædicti Regis Scotiæ, in præfato Scotiæ Regno, ipſi Scotiæ Regi ſuccedat;

Veriſimiliter dubitatur quòd, ſi forſan Regnum ipſum ad manus alterius ex ipſius Margaretæ contrahendo conjugio proveniret, de facili poſſent hujuſmodi ſcandala, rancores, & odia pullulare, ac provenire ex ipſis pericula graviora:

Unde, ad hujuſmodi periculis obviandum, ac ad ſedandum & obliviſcendum ſcandala, rancores & odia ſupradicta, & ad procurandum, ac nutriendum veræ pacis & dilectionis commoda, inter prædicta Regna, & incolas eorundem, deſideras cum prædictâ Margaretâ, matrimonialiter copulari:

Sed, quia tertio conſanguinitatis gradu, quo tu & eadem Margareta, nata ex quondam Margaretâ Conſobrinâ tuâ, præfati Norwegiæ Regis Uxore, vobis attinetis adinvicem prohibente, id non poteſt perduci legitime ad effectum, Apoſtolicæ ſedis licentiam ſuper hoc humiliter imploraſti:

Nos itaque, in prædictis Regnis, & ubique locorum, Deo, & Romanæ Eccleſiæ devotorum, pacem & concordiam affectantes, & intendentes ad id ſtudia, quæ poſſumus, adhibere, ſperantes quoque quòd ex hujuſmodi matrimonio, ſi fiet, memoratis Regnis, odiorum tenebris inde propulſis, proſperitatum quamplurium, dante Domino, incrementa provenient;

Conſiderantes etiam quòd, ſi prædictum Regem Patrem tuum, juxta ſui voti præſagia, contingat in Terræ ſanctæ ſubſidium proficiſci, poſſet ipſi Regi, ſuoque Regno, & tibi, & per conſequens præfatæ Terræ ſanctæ negotio, ſi alii prædicta Margareta nuberet, deperire:

Penſantes inſuper quòd nulla ex hujuſmodi tuo & ejuſdem Margaretæ contrahendo matrimonio provenire debere ſcandala veriſimiliter formidantur;

Hiis & aliis dignis conſiderationibus ſubſiſtentibus excitati, tuis ſupplicationibus annuentes, tecum & cum Margaretâ præfatâ, ut, impedimento conſanguinitatis hujuſmodi non obſtante, matrimonium invicem legitimè contrahere, ac in contracto licitè remanere poſſitis, auctoritate Apoſtolicâ, de ſpeciali gratiâ, diſpenſamus,

Prolem, ſuſcipiendam ex te, ac dictâ Margaretâ, ex hujuſmodi matrimonio, nuntiantes ex nunc legitimam de Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis.

Nulli ergo, &c.

Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Majorem 16 Kalendas Decembris, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub filis ſericis flavi rubeique coloris.

Rex Aragoniæ queritur Regi de Principe Salernitano, de mala fide ſua & conditionibus non completis.

A.D. 1289.
An. 18. *E.* I.
L. B. f. 73. *a. penes Camerar.*

A.D. 1289.

SEreniſſimo ac magnifico Principi, tanquam Patri ſibi kariſſimo, Edwardo Dei gratiâ, Regi Angliæ illuſtri, Domino Hiberniæ ac Duci Aquitaniæ, Alfonſus, per eandem Rex Aragoniæ, Majoricarum ac Valentiæ, ac Comes Barchinoniæ, ſalutem in eo, per quem Reges regnant, & Principes dominantur.

Magnificam Celſitudinem veſtram non credimus ignorare, qualiter, vix anni ſpatio evolutio (ob veſtri gratiam & honorem, quem ſicut Patrem kariſſimum dileximus & diligimus puro corde, præ

cæteris

cæteris Principibus hujus mundi) illuſtrem Karolum Salernitanum Principem, noſtro carceri mancipatum (ſi carcer per eum dici poterat vel debebat, quia inveniebat ibidem gratias multiplices & favores, & nos non hoſtem ſentiebat, ſet ſocium potius & amicum) à manu noſtra Regia, poſt multiplices tractatus, inter vos & nos habitos, veſtrâ Regiâ ſollicitudine procurante, contra voluntatem quaſi omnium ſubditorum noſtrorum, ut veſtræ poſſemus ſatisfacere voluntati, duximus liberandum:

Necnon conventiones & pacta, in ipſius liberatione, inter vos, ipſum Principem, & nos habita & inhita, ac, poſt ipſius liberationem, per ipſum ex certâ ſcientiâ approbata, cum publico inſtrumento, juramento vallato:

Nos vero immediate, ipſo taliter liberato, prout inter nos omnes ordinatum fuerat & conventum, nobilem virum Guilabertum de Crudiliis, & religioſum virum, fratrem Galterandum de Timor, cum aliquibus aliis noſtris ſapientibus & diſcretis, ad Sedem Apoſtolicam, pro habendâ pace & treugâ, & ab eâdem ſede juſtitiâ conſequendâ, ipſo Principe mediante, certos noſtros Nuncios duximus deſtinandos.

Ex quibus quidem dictus nobilis Guilabertus, in ipſo itinere, captus extitit, ſub fide & Guidatico dictæ ſedis, in laqueis illuſtris Regis Franciæ, & adhuc, captus indebitè & contra Juſtitiam, detinetur.

Alii vero Nuncii ad præfatam ſedem Apoſtolicam pervenerunt, redemptione priùs præſtita per aliquos ex eiſdem.

Et ibidem, ſimiliter cum dicto Principe, & etiam ſine eo, noſtram juſtitiam Domino Papæ ſanctiſſimo, & ejus fratribus exponentes, pacem, quam ſemper habere cum Eccleſia obtavimus & obtamus, cum inſtantiâ devotè & humilitèr poſtularunt:

Quæ quidem juſtitia eis, immo nobis potius in eiſdem, per Eccleſiam totaliter extitit denegata.

Princeps autem, licet treugam & pacem tractare primâ facie videretur, ſuarum promiſſionum oblitus, facto faciens contrarium, procuravit in Regem Siciliæ ſe inungi, & alia, quæ non inductiva pacis, ſet impeditiva potiùs videbantur.

Sicque, præfato fratre Galterando in legatione prædictâ, prout Domino placuit, ſublato de medio, iidem Nuncii ad nos, infecto negotio, & ſine expeditione aliquâ, redierunt.

Tandem idem Princeps per venerabiles, H. Epiſcopum Cæſarauguſtanum, & fratrem B. Abbatem Sinaque, aliquos tractatus, qui pacem aliquam ſapere videbantur, & per ſuas ſpeciales litteras nobis miſit; hoc ſpecialiter, inter alia, continentes,

Quod, cum ipſe Princeps (formam pacis, contentæ in tractibus memoratis) vellet, ſi nobis placeret, intendere toto poſſe (juxta conventiones & pacta, inter nos & ipſum habita & conventa) adimplendis conventionibus, vel regreſſui ipſius Principis ad noſtrum carcerem eſſet certus terminus deſignatus; & de dicto termino modicum remaneret:

Nos rogavit, cum inſtantiâ, in præfatis literis, & per Nuncios ſupradictos, ut uſque ad Kalend. Madii, proximò venientes, deberemus ſibi terminum prorogari, ut liberiùs poſſet intendere tractatui dictæ pacis:

Nos autem, intellectis pacis tractatibus ſupradictis, licet difficiles viderentur, tamen cum noſtris Baronibus & ſubditis, in generali Curia, quam proximè tunc facere deliberamus, quaſi in medio Regni noſtri, volebamus deliberare pleniùs ſuper eis;

Et ante celebrationem ipſius Curiæ, Principi ſupradicto prorogationem ad petitum tempus conceſſimus, quam, ſine præjudicio juris noſtri, recta intentione concedere poteramus.

Demum, cum nos eſſemus in dictâ Curiâ generali, & tam ſuper prædictis, quam ſuper aliis tractaremus, quæ Regnis noſtris, & expeditioni dictæ pacis neceſſaria videbantur,

Princeps præfatus miſit nobis duos Nuncios ſpeciales, litteras credentiæ apportantes; qui nobis, ex parte ipſius Principis, retulerunt quod, juxta conventiones prædictas, ad captionem noſtram dictus Princeps, ut promiſerat, veniebat: Et quod pararemus nos ad recipiendum eundem, & ad reſtituendum eidem Marchas argenti, & perſonas, quas pro obſidibus tenebamus.

Set quia in dictis convenientiis continetur expreſſe, quod, ſi contingeret dictum Principem ad Carcerem noſtrum redire, teneretur redire ad alterum de duobus locis, ſcilicet, ad Collem Sanctæ Criſtinæ, vel inter Collem de Paniczariis & Junqueriam, ubi nos poſſemus ipſum tutè recipere; quæ loca diſtant inter ſe per decem dietas vulgares, & ultra.

Et dicti Nuncii, nec procuratoria aliqua in formâ publicâ; nec capitula ſigilata credentiæ apportârunt; nec certum locum aliquem deſignarunt de locis prædictis, in conventionibus deſignatis, ad quem ipſe veniret, & nos, cum Marchis & obſidibus, accidere deberemus ad recipiendum eundem;

Et eſſet impoſſibile nos & ipſum Principem eadem die in dictis duobus locis, ita inter ſe diſtantibus, inſimul comparere, ad recipiendum ipſum Principem, & ad reddendum ſibi Marchas & obſides ſupradictos.

Et, quia ſibi prorogationem prædictam conceſſeramus, ut prædicitur,

Fuimus ſuper prædictis, quæ nobis dixerunt dicti Nuncii, quamplurimùm admirati: & multùm dubitavimus de eiſdem; & ex prædictis eorum verbis fidem nequivimus adhibere:

Set reſpondimus Nunciis memoratis, quod per litteras & noſtros Nuncios ſpeciales reſponderemus Principi ſæpedicto.

Et, quaſi ſine aliquo intervallo, duos noſtros Nuncios, cum noſtris litteris, verſus Collem de Paniczariis & partes Roſſilionis, ſi per illas veniret:

Et alios duos verſus partes Sanctæ Criſtinæ duximus deſtinandos,

Ut per ipſos intentionem ſuam nobis literatorie deſtinaret, an ad captionem noſtram redire intenderet? & ad quem locum de prædictis duobus venire proponeret, ſi haberet propoſitum redeundi?

Set prælibatus Princeps, fingens ſe velle redire ad carcerem noſtrum, quamquam ſciret locum prædictum, inter Junqueriam & collem de Paniczariis, & alia loca circumcirca, per duas leucas & plures, à Rege Franciæ & aliis inimicis noſtris fuiſſe & detineri capta, & poſt dictas conventiones occupata; & hoc ſit notorium toti terræ,

Venit, ut dicitur, ad dictum locum inter Junqueriam & Collem de Paniczariis, cum inimicis noſtris, & multitudine armatorum (Qui locus effectus erat, & eſt non tutus nobis; immo ſuſpectus rationibus ſupradictis; ubi etiam expreſsè nobis ad veniendum per eum (quod verum non eſt) exiſteret aſſignatus) &, mundo verbo credens ſatiſfacere, proteſtatus fuit ibidem, ut dicitur, quod ipſe illuc venerat hac de cauſâ, ut rediret ad captionem noſtram, ſi eſſemus ibidem parati eum recipere, & ſibi reddere Marchas & obſides ſupradictos; licet ipſe ſciret quod dictus locus non erat nobis tutus, ut ſuperiùs declaratur; credens inſuper per prædicta à pœnis & conventionibus, inter nos & ipſum habitis, fore ut dicitur, liberatus, ſimplicitatem & ignoſcentiam, quam hominibus hoſtendebat, in aſtutiam convertendo.

Poſtque ad Prepinianum, ut aſſeritur eſt reverſus, iterum ſuis Nunciis nobis miſſis, ut ad partes Gerundæ accedere deberemus; quia volebat in illis partibus nobiſcum habere viſtam, ac ſuper tractatu pacis aliqua ordinare.

Set cum interim dicti noſtri Nuncii ad eum, dato eis guidatico, perveniſſent, & eidem Principi expoſuiſſent ea omnia quæ eis mandavimus exponenda; & hoc ſpecialiter inter alia quod, aſſignato per ipſum Principem altero de prædictis locis, ad quem nos tutè venire poſſemus, ad ipſum locum accederemus, ad recipiendum eundem & ad reddendum ſibi Marchas & obſides antedictos.

Ipſe, hiis & aliis auditis, quæ noſtri Nuncii ex parte noſtrâ retulerunt eidem, non expectans nos, qui verſus Gerundam, prout ipſe requiſierat per ſuos Nuncios & literas, continuatis dietis ad eum accedere nullatenus tardabamus,

Dixit eiſdem noſtris Nunciis, nobis idem per ſuas literas intimando, quod nos non poterat expectare, quoniam habebat in Franciam dirigere greſſus ſuos:

Et ſic habiit vias ſuas, dimiſſis, ut aſſeruit in litteris ſupradictis, & ut dixerit verbo noſtris Nunciis prædictis, quibuſdam de conſilio ſuo, qui ex parte ipſius nobis aliquem tractatum pacis apertiùs declararent.

Attendat igitur veſtra circumſpecta diſcretio & Regia celſitudo, qualiter dictus Princeps vobis & nobis, ſub velamento pacifico, eſt loqutus; & quomodo vos, immo nos, in veſtris Brachiis dormientem, à præmiſſis deviando, circumvenire nititur toto poſſe.

Mirantur namque quam plurimùm univerſi qualiter dictus Princeps, qui inter Chriſtianos Principes Chriſtianiſſimus putabatur, honorum & gratiarum, per vos & nos ſibi multipliciter Impenſarum, oblitus, contra pacta & conventiones prædictas proceſſit, ut ſuperiùs continetur.

Veſtram igitur excellentiam rogamus, ſicut poſſumus cariùs, & ortamur, vos nichilominus cum inſtantiâ requirentes, ac multipliciter poſtulantes quod ex parte veſtrâ & noſtrâ dictum Principem requiratis, & etiam inducatis ut nobis, quod promiſit, compleat & attendat.

Nos enim, ob veſtri gratiam & honorem, parati ſumus eundem Principem recipere in altero de dictis duobus locis, ubi ipſum poſſumus tutè recipere, ac ſibi reſtituere Marchas & obſides ſupradictos

A.D.1289. Edv. 1.

dictos die per vos vel ipſum nobis idonea aſſignata; alioquin pœnam & pœnas, per vos & ipſum nobis promiſſas, quæ in dando, tradendo, vel deliberando conſiſtunt, petemus & habere volumus, prout fuerit faciendum.

Per hanc autem requiſitionem, (quam ob honorem & gratiam veſtri facimus) ſcilicet, ut ex parte veſtrâ & noſtrâ ipſum Principem requiratis, & inducatis ut nobis, quod promiſit, compleat & attendat: Et quod parati ſumus eundem Principem recipere in altero de dictis duobus locis, ubi ipſum poſſimus tutè recipere, ac ſibi reſtituere Marchas & obſides ſupradictos, die, per vos vel ipſum Principem, nobis idoneâ, aſſignata,

A.D.1289. Edv. 1.

Non intendimus pœnis, jam commiſſis per ipſum Principem, & nobis adquiſitis, renuntiare, nec in aliquo derogare; immo eas nobis retinemus expreſsè, niſi ipſum Principem contingat, ad requiſitionem prædictam, ad effectum ducere quod promiſit.

Nam in hoc tamen, ſi compleverit ſupradicta, parati ſumus, ſuper dictis pœnis, facere quicquid vos ſuper eiſdem duxeritis ordinandum.

Dat. Ilerdæ 8. Kalendas, Decembris anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo nono.

Sacriſta.

Bulla pro Priore de Lenton.

.D.1289. n. 18. E. 1. Autogr.

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Cariſſimo in Chriſto filio Edwardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Pridem ad notitiam regiam per noſtras litteras duximus perferendum, qualiter dilecti filii, frater Petrus de Siviriaco de Lenton, Cluniacenſis ordinis, Eboracenſis Dioceſis, & nonnulli alii Prioratuum Priores, Cluniacenſis Monaſterii Monachi,

Diligentius attendentes quod nonnulla ſtatuta, quæ, felicis recordationis, G. Papa Nonus, Prædeceſſor noſter, ſuper reformatione dicti ordinis edidit, & quæ, in virtute obedientiæ, diſtrictè ac inviolabiliter obſervari præcepit, in ordine ipſo minime ſervabantur,

Tum ex hoc, tum etiam ex aliis certis cauſis ad Sedem Apoſtolicam appellârunt;

Et, ne Abbas Monaſterii ſupradicti, poſt hujuſmodi appellationes eorum, & arripiendum iter ab eis ad Romanam Curiam accedendi, contra ipſos, vel eorum aliquem, aut adhærentes, vel adhærere volentes eiſdem, aliquid innovaret, vel etiam attemptaret, ſive ad citationem, monitionem, vel excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti ſententias, vel ad amotionem, ſeu privationem Prioratuum prædictorum & domorum ipſorum, per ſe, vel per alium, quacunque auctoritate, procederet nomine ſuo, & eis adhærere volentium in hac parte,

Iterato ad præfatam ſedem contra eundem provocârunt Abbatem, & etiam appellârunt, ad prædictorum proſecutionem ſe ad eandem ſedem perſonaliter conferentes;

A.D.1289.

Quibus in actum perductis, tam præfatus Abbas, quàm Diffinitores Capituli generalis, Priores ipſos ſuis Prioratibus & adminiſtrationibus, contra juſtitiam, privaverunt, in prædicto Prioratu de Lenton fratre Ranando, Monacho ſupradicti Monaſterii, de facto, cùm de jure nequiverint, ſubrogato;

Quem ad præſentationem Abbatis ejuſdem in Priorem Prioratûs prædicti, cujus diceris eſſe Patronus, recipiens, in Prioratûs ipſius & bonorum ac jurium ſuorum feciſti poſſeſſionem induci.

Nos autem, ad pacificum ſtatum & proſperum ejuſdem Monaſterii, & perſonarum, in ipſo degentium, intendentes; & conſiderantes attentius quod tam præfatus frater Petrus, quàm cæteri prædicti Priores Prioratibus ſuis injuſtè fuerant ſpoliati; quodque inde dampna pertulerant, unde ipſis comoda debuerant proveniſſe; eis, amotione ſeu privatione hujuſmodi nequaquam obſtante, prædictos Prioratus de Procuratoris ejuſdem Abbatis aſſenſu, & juſtitia reſtituimus exigente;

Celſitudinem Regiam rogantes attentius, & hortantes ut, Apoſtolicæ Sedis proceſſibus devotis animis te coaptans, eidem fratri Petro, Priori poſſeſſionem plenariam Prioratûs de Lenton prædicti, ac jurium & bonorum ſuorum, ſublato difficultatis obſtaculo, reſtitui facere ſive reddi, eum in poſſeſſione ipſâ regii favoris auxilio conſervando.

Sic te in hoc benigne ac liberaliter habiturus, ut exinde tibi à Domino præmium, & à nobis dignæ commendationis cumulus provenirent.

A.D. 1289.
Edv. 1.

Porrò nuper ad nos perveniſſe cognoveris, quod præfatus Abbas, dictis Prioribus adhuc in Curiâ Romanâ morantibus, debitum naturæ perſolvit; jam de alio electione, ut dicitur, celebratâ concorditer in Monaſterio ſupradicto, ac Electus hujuſmodi ad Curiam ipſam in proximo venturus aſſeritur, ad confirmationem electionis ſuæ humiliter poſtulandam,

Propter quod eundem Priorem, uſque ad ipſius Electi adventum, oportet apud Sedem Apoſtolicam reſidere, ut, tam ipſo, quàm cæteris Prioribus ſupradictis ibidem præſentibus, circa ſtatum ejuſdem Monaſterii poſſit utiliùs & efficaciùs, actore Domino, provideri:

Cum itaque præfatus Prior, occaſione hujuſmodi præpeditus, ad partes Angliæ ſe perſonaliter conferre non valeat, dicti Prioratûs ſui poſſeſſionem corporaliter recepturus,

Serenitatem Regiam rogandam attente duximus & hortandam, quatinus pro noſtrâ & apoſtolicæ ſedis Reverentiâ Procuratori ejuſdem Prioris, ipſius nomine, ac pro eo, corporalem poſſeſſionem Prioratûs prædicti, ac bonorum, & jurium ſuorum omnium, Conſuetudine contraria non obſtante, benigne facias aſſignari.

Sic devote noſtris obtemperando precatibus, ſic efficaciter quod petimus adimplendo, ut proinde Regiæ devotionis promptitudinem, quam in hac parte facilem cupimus inveniri, condignis laudibus attollamus.

Si vero quiſquam in eodem Prioratu de Lenton, ſe dixerit aliquod jus habere, parati ſumus facere ſibi ſuper hoc, cum requiſiti fuerimus, exhiberi juſtitiæ complementum.

Dat. Romæ, apud Sanctam Mariam Majorem, 3. Idus Decembris, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub Filo canabeo.

Litera ab Alfonſo Rege Arragoniæ, de emendatione dampnorum, per Gentes Jacobi Patrui ſui & ſuas commiſſorum, durante Treuga cum Rege Franciæ.

A.D. 1289.
An. 18. E. 1.
L. B. f. 125. b. Penes Camerar.

EXcellentiſſimo ac Magnifico Principi, tamquam Patri ſibi Kariſſimo, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ ac Duci Aquitaniæ, Alfonſus, per eandem, Rex Aragonum, Majoricarum & Valentiæ, ac Comes Barchinoniæ ſalutem & ſinceræ dilectionis incrementum.

Serenitatis veſtræ recepimus litteras, in quibus continebatur quod, tam ad partes noſtras, quàm ad partes Domini Jacobi Patrui noſtri, venerabilem Patrem & Dominum Guillielmum, Dei gratiâ, Epiſcopum Sarum, & Magiſtrum Johannem de Laſci Cancellarium Ceſtrienſem, ac alios viros providos & diſcretos de conſilio veſtro, pro reſumendo negotio inquiſitionis ac emendæ ſuper dampnis, quæ dicuntur data, tam per gentes dicti Domini Jacobi nobis & gentibus noſtris, quàm per gentes noſtras eidem Jacobo & gentibus ſuis, treugâ, per mediationem veſtram acceptâ, inter Magnificum Principem Dominum Regem Franciæ ex unâ parte, & nos ex alterâ, pendente, quam nuper venerabili Patri Epiſcopo Morbicen. & Collegis ſuis, ac aliis viris diſcretis, vicibus iteratis commiſeratis, ſpecialiter tranſmiſeratis, qui in Craſtinum purificationis beatæ virginis apud Perpinianum debent convenire,

Et ſuper hoc requirebatis nos, quod gentibus prædicti Jacobi Patrui noſtri, venturis pro negotio inquiſitionis ejuſdem, nec non & gentibus dicti Domini Regis Franciæ, quas pro eodem negotio ad partes noſtras duceret tranſmittendas, ſalvum & ſecurum conductum ſeu guidaticum fieri faceremus, cautelam etiam ac defenſionem ſecuram perſonis, rebúſve familiis prædictorum Nunciorum veſtrorum, quæ noſtro ſubjacerent diſtrictui, præberemus; & quod Procuratores noſtros, bene inſtructos, apud Perpinianum veſtris Nunciis in Craſtino Purificationis beatæ Virginis ſupradicto mitteremus.

Celſitudini veſtræ reſpondendo ſignificamus, quod jam de eiſdem vobis reſponſum miſimus per venerabilem Magiſtrum Raymundum de Pinu, quem apud Curiam Montis Soni ad nos miſiſtis; parati enim ſumus mittere Nuncios noſtros ſeu Procuratores, die & loco per vos nobis aſſignatis, & præſtare Guidaticum, ſeu conductum tam gentibus veſtri, quàm gentibus illuſtris Regis Franciæ, aut Domini Jacobi Patrui noſtri prædicti, venientibus ad terram iſtam, ratione Inquiſitionis prædictæ, ut in veſtra littera continetur; dum tamen veſtri Celſitudo procedat, vel procedi in ipſo negotio faciat, ſecundum

A.D. 1289. Edw. I.

ſecundum quod vos primò ipſum negotium recepiſtis, ſeu incepiſtis.

Aliàs, ſi fortè veſtra Excellentia vellet ſuper eo aliquid innovare, ſciatis quod non eſt intentionis noſtræ, aut conſilii noſtri, quod nos debeamus in dicto negotio procedere, ſecundum quod jam reſpondimus vobis per litteras noſtras, quas tradimus in prædicta Curia Montis Soni, dicto Magiſtro Roberto de Pinu; rogantes ſiquidem Excellentiam veſtram, quatinus de ſalute & proſperitate veſtrâ vos dignemini per litteras veſtras reddere certiores.

Datum Truchon. 2. Menſis Januar. anno Domini 1289.

Sacriſta.

Litera Alfonſi Regis Arragoniæ, qua perfidiam Caroli Principis Salernitati crepat, eo quod Pactis & Conventionibus minus ſatisfecerit.

A.D. 1289. An. 17. E. I. L. B. f. 99. Pecis Camerar.

SEreniſſimo ac Magnifico Principi, tanquam Patri ſibi kariſſimo, Domino Edwardo, Dei gratiâ, illuſtri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ & Duci Aquitaniæ, amico ſuo kariſſimo, Alfonſus, per eandem, Rex Aragoniæ, Majoricarum, & Valentiæ, ac Comes Barchinonæ ſalutem in eo, per quem Reges regnant, & Principes dominantur.

Celſitudinem veſtram non credimus ignorare qualitèr illuſtris Karolus, Princeps Salernitanus, captus, exiſtens in Siciliâ, fuit per Siculos ad pœnam condempnatus.

Et, cum hoc ad aures, felicis recordationis, Domini Regis Petri, Patris noſtri, per aliquos perveniſſet, mandavit Domino Jacobo, Regi Siciliæ, fratri noſtro & gentibus Rengni prædicti, quod dictum Principem morti non traderent; ſet ipſum mitterent ad eundem; credens Romanæ Eccleſiæ & ipſi Principi ex hoc demonſtrare magnam reverentiam & honorem.

Poſtquam verò ipſe Princeps in Cathaloniâ fuit adductus, Excellentiam veſtram non credimus etiam ignorare qualiter, ob veſtri gratiam, & honorem (quem ſicut Patrem beatiſſimum dileximus, & diligimus puro corde, præ cæteris Principibus hujus mundi) prædictum Principem, noſtro Carceri mancipatum, (ſi carcer dici per eum poterat, vel debebat; quia inveniebat ibidem gratias multiplices & favores, & nos non inimicum ſentiebat, ſet ſocium potius & amicum) à manu noſtrâ Regiâ, poſt multiplices tractatus, inter nos & vos habitos; veſtrâ Regiâ ſollicitudine procurante, contra voluntatem Baronum, & Magnatum, & quaſi omnium ſubditorum noſtrorum, ut veſtræ poſſemus ſatisfacere voluntati, ſub certis conditionibus duximus liberandum.

Credimus etiam veſtram Regiam Celſitudinem ad memoriam reducere conventiones & pacta, in ipſius liberatione inter vos, & ipſum Principem, & nos habita & finita; ac, poſt ipſius liberationem, per ipſum, exiſtentem in plenâ libertate, longè à terrâ & juriſdictione noſtrâ, ex certâ ſcientiâ approbata, cum publico inſtrumento, juramento vallato.

A.D. 1289.

Nos verò immediatè, ipſo taliter liberato (quia inter nos omnes ita ordinatum fuerat & condictum) nobilem virum Guilabertum de Crudeliis, & religioſum virum fratrem Galterandum de Timor, cum aliquibus aliis noſtris, ſapientibus viris & diſcretis, Nuncios noſtros ſpeciales ad ſedem Apoſtolicam, pro habendâ pace, & treugâ, & ab eadem ſede juſtitiâ conſequendâ, ipſo Principe mediante, de voluntate & conſilio ipſius duximus deſtinandos;

Ex quibus quidem nobilis Guilabertus prædictus in ipſo itinere captus extitit, ſub fide & Guidatico dictæ ſedis, in Laqueis illuſtris Regis Franciæ, & adhuc, captus indebitè & contra juſtitiam, detinetur:

Alii vero Nuncii ad præfatam ſedem Apoſtolicam pervenerunt, redemptione priùs præſtitâ per aliquos ex eiſdem;

Et ibidem, dicto Principe in Curiâ exiſtente, noſtram juſtitiam & innocentiam, ac ſubditorum noſtrorum, Domino Papæ ſanctiſſimo, & ejus fratribus exponentes, pacem, quam ſemper habere cum Eccleſiâ optavimus, & optamus cum inſtantiâ, devotè & humilitèr poſtularunt; offerentes ſe nomine noſtro firmare jus, & juri ſatisfacere cuilibet, de nobis conquerenti, in poſſe Romanæ Eccleſiæ memoratæ;

Quæ quidem juſtitia & firma juris receptio eis, immo nobis potiùs in eiſdem, per ſacroſanctam Romanam Eccleſiam totaliter extit denegata.

A.D. 1289. Edw. 1.

Princeps autem, licet verbo treugam & pacem aſſerentz ſe tractaturum, ſuarum promiſſionum oblitus, facto faciens contrarium, contra pacta prædicta, & promiſſiones per eundem factas, incontinenti, cum fuerit in Provinciâ, fecit ſe nominari Regem, & poſtea in Romanâ Curiâ fecit in Regem Siciliæ ſe inungi, & alia procuravit, quæ non inductiva pacis, ſet impeditiva potius exiſtebant, licet in ipſius eſſet Principis poteſtate, ſi vellet, pacem & treugam, per eum nobis promiſſa, à ſacroſancta Romana Eccleſia optinere.

Ex quo noſtri Nuncii, nomine noſtro, parati erant firmare & facere jus in poſſe dictæ Romanæ Eccleſiæ, ut ſuperius continetur; nam gravamen ſeu bellum non deberet inferri ei, qui jus & juſtitiam facere eſt paratus.

Sicque, denegatis prædictis, præfatoque fratre Galterando in legatione prædicta, prout Domino placuerit, ſublato de medio, iidem Nuncii noſtri ad nos, infecto negotio, & ſine expeditione aliqua redierunt.

Tandem idem Princeps per venerabiles Hugonem, Epiſcopum Cæſar-auguſtanum, & fratrem Abbatem Sinaque, aliquos tractatus, ſub pacis velamine, & per ſuas ſpeciales literas nobis miſit: hoc ſpecialiter inter alia continentes, quod cum ipſe Princeps (ad formam pacis, contentam in tractatibus memoratis) vellet, ſi nobis placeret, intendere toto poſſe (juxta conventiones & pacta, inter nos, & ipſum habita & conventa) adimplendis conventionibus, vel regreſſui ipſius Principis ad noſtrum Carcerem eſſet certus terminus deſignatus, & dicto termino modicum remaneret;

Nos rogans cum inſtantia in præfatis literis, & per Nuncios ſupradictos, ut uſque ad Kalendas Madii, proximò venientis, deberemus ſibi terminum prorogare, ut liberius poſſet intendere tractatui dictæ pacis:

Nos autem, intellectis tractatibus ſupradictis, licet difficiles viderentur, tamen cum noſtris Baronibus & ſubditis, in generali Curiâ, quam tunc proximè facere debebamus, quaſi in medio Regni noſtri, volebamus deliberare plenius ſuper eis,

Et ante celebrationem ipſius Curiæ, Principi ſupradicto prorogationem ad petitum tempus conceſſimus, quam, ſine præjudicio juris noſtri, rectâ intentione concedere poteramus.

Et demum, cum nos eſſemus in dictâ Curiâ generali, & tam ſuper prædictis, quàm ſuper aliis tractaremus, quæ Regnis noſtris, & expeditioni dictæ pacis neceſſaria videbantur,

Princeps præfatus miſit nobis (quaſi in fine termini, in quo in poſſe noſtro redire debebat) duos Nuncios ſpeciales, literas credentiæ apportantes; qui nobis, ex parte ipſius Principis retulerunt, quod dictus Princeps ad noſtrum rediret Carcerem, & quod pararemus nos ad recipiendum eundem, & ad reſtituendum eidem Marchas argenti, & perſonas quas pro obſidibus tenebamus.

Set, quia in dictis continetur expreſsè quod, ſi contingeret dictum Principem ad Carcerem noſtrum redire, teneretur redire ad alterum de duobus locis, ſcilicet, ad Collem Sanctæ Criſtinæ, vel inter Collem de Paniczariis & Junqueriam, ubi nos ipſum poſſemus tutè recipere; quæ loca diſtant inter ſe per decem dietas vulgares, & ultra:

Et dicti Nuncii nec Procuratoria aliqua in formâ publicâ: nec capitula ſigillata credentiæ apportârunt: nec certum locum aliquem deſingnaverunt de locis prædictis, in conventionibus deſingnatis, ad quem ipſe veniret, & nos, cum Marchis & Obſidibus, accedere deberemus ad recipiendum eundem:

Et eſſet impoſſibile nos & ipſum Principem, eadem die, in dictis duobus locis, ità diſtantibus, inſimul conparere, ad recipiendum ipſum, & ad reddendum ſibi Marchas & Obſides ſupradictos:

Et, quia ſibi prorogationem prædictam conceſſeramus, ut prædicitur,

Fuimus ſuper prædictis, quæ nobis dixerunt dicti Nuncii, quam plurimùm admirati: & multum dubitavimus de eiſdem; & ex prædictis eorum verbis fidem nequimus adhibere;

Set reſpondimus Nunciis memoratis, quod per litteras & noſtros Nuncios ſpeciales reſponderemus Principi ſupradicto.

Et, quaſi ſine aliquo intervallo, duos noſtros Nuncios, cum noſtris literis, verſus Collem de Paniczariis & partes Roſſilionis, ſi per illas veniret;

Et alios duos verſus partes Sanctæ Chriſtinæ duximus deſtinandos,

Ut per ipſos intentionem ſuam nobis litteratoriè declararet, ſi ad captionem noſtram redire intenderet? Et ad quem locum de prædictis duobus venire proponeret, ſi haberet propoſitum redeundi?

Set prælibatus Princeps, fingens ſe velle redire ad Carcerem noſtrum, quanquam ſciret locum prædictum, inter Junqueriam & Collem de Paniczariis, & alia loca, circumcirca per duas Leucas & plures, à Rege Franciæ & aliis inimicis noſtris fuiſſe & detineri capta, & poſt dictas conventiones occupata; & hoc ſit notorium toti terræ;

Venit, ut dicitur, ad dictum locum, inter Junqueriam & Collem de Paniczariis, cum inimicis noſtris, & multitudine armatorum (qui locus effectus erat, & eſt non tutus nobis; immo ſuſpectus rationibus ſupradictis; ubi etiam expreſsè nobis per eum ad veniendum (quòd verum non eſt) exiſteret aſſignatus) &, mundo verbo credens ſatisfacere, proteſtatus fuit ibidem, ut dicitur, quod ipſe illuch venerat, hac de cauſa, ut rediret in captionem noſtram, ſi eſſemus ibidem parati eum recipere, & ſibi reddere Marchas & Obſides ſupradictos; licet ipſe ſciret quod dictus locus non erat nobis tutus, ut ſuperius declaratur;

Credens per prædicta à pœnis & conventionibus, inter nos & ipſum habitis, fore, ut dicitur, liberatus, ſimplicitatem & ignoſcentiam, quam hominibus oſtendebat, in aſtutiam convertendo.

Dictus autem Princeps, ubi venerit ad locum prædictum, pacto non ſatiſfecit; quia locus ille, ad quem veniſſe dicitur, ut erat notorium toti terræ, & ipſi Principi manifeſtum, nobis deſierat eſſe tutus rationibus ſuperiùs aſſignatis.

Et ideo ad alterum locum de prædictis, qui tutus remanebat, venire neceſſario tenebatur, ad inſtar illius, qui ſub alternatione duas res promiſit; nam, alterâ extinctâ, alteram præſtare omnimodo eſt cogendus.

Et ubi dictus Princeps alterum de locis prędictis nobis denunciaſſet, & locus etiam ipſe tutus exiſteret (quę vera non ſunt, ut ſuperiùs declaratur) adhuc in culpâ exiſteret ipſe Princeps; debuiſſet enim, multo ante finem termini, nobis denunciare quod eundem nos recipere pararemus;

Set, dum Princeps, in ſimulatum ſeu ſubſidium colore quæſito, ut ſui regreſſum ad noſtrum carcerem, Nunciis excogitatis, nobis difficilem vel impoſſibilem redderet, in tantum ſe artavit, quod à prędicto tempore, in quo ſui Nuncii ad nos venerunt in Villa Montiſoni, quæ diſtat à loco de Paniczariis de octo dietis, uſque ad finem termini, in quo ipſe ad noſtrum Carcerem redire tenebatur, vix dies quindecim remanebant.

Et ità, tam propter brevitatem temporis, quàm etiam propter Curiam ſupradictam, in qua habebamus cum noſtris gentibus dirigere facta noſtra, cum nos haberemus parare cum magnâ communiâ militum & peditum, pro recipiendo tanto viro, non potuiſſemus aliquatenùs nos parare; maximè quod ipſe Princeps venerat cum inimicis noſtris, cum aſſociantibus, & magna multitudine militum & peditum armatorum;

Ipſe autem Princeps ad Perpinanum, ut aſſeritur, rediens, alio colore quęſito, ſuos nuncios nobis miſit, ut ad partes Gerundæ accedere deberemus, quia volebat in ipſis partibus nobiſcum viſtam inſtanter habere, ac ſuper tractatu pacis aliqua ordinare;

Sed cum interim ad eum pręfati noſtri Nuncii perveniſſent, & eidem expoſuiſſent ea omnia quæ eis mandavimus exponenda;

Ipſe, hiis auditis quæ noſtri Nuncii ex parte noſtrâ retulerunt eidem, non expectans nos, qui verſus Gerundam, prout ipſe requiſierat per ſuas literas & Nuncios, continuatis dietis ad eum accedere nullatenus tardabamus,

Dixit eiſdem Nunciis noſtris, nobis idem per ſuas literas intimando, quòd nos non poterat expectare, quia habebat in Franciam dirigere greſſus ſuos,

Et ſic, variando in prędictis, habivit vias ſuas, dimiſſis, ut aſſeruit in literis ſupradictis, & ut dixit verbo noſtris Nunciis memoratis, quibuſdam de Conſilio ſuo, qui ex parte ipſius nobis aliquem tractatum pacis apertiùs declararent.

Prætextu quarum literarum & verborum Nunciis noſtris expoſitorum, nos, attendentes quod dictus Princeps ad viſtam perſonaliter non veniebat, immo habierat vias ſuas, nolumus ire perſonaliter;

Set miſimus venerabilem & religioſum virum, fratrem Raimundum de Ribellis, & dilectos noſtros G Durifortis, & Bernardum Guillielmi de Pinellis juriſperitum,

Qui ad partes Empurdani noſtro nomine acceſſerunt, & cum venerabilibus, Priore Sancti Egidii, & Bartholomęo de Capuâ Juris Civilis Profeſſore, ac fratre B. Abbate Sinaque (qui pro prædictis ex parte dicti Principis venerant) Viſtam ibidem habuerunt;

Quibus prædicti Nuncii Principis, ſub fictitiæ pacis ſimulatione, retulerunt quædam, quæ, nec pacis, nec concordiæ viam, ſet potiùs diſcordiæ, & non modicæ noſtræ læſionis materiam continebant.

Attendat igitur veſtra circumſpecta diſcretio & Regia Celſitudo, qualiter dictus Princeps (qui inter chriſtianos Principes chriſtianiſſimus putabatur) honorum & gratiarum, per nos & noſtros ſibi multipliciter impenſarum, oblitus, contra pacta & conventiones prædictas proceſſit, & nobis & vobis, ſub velamento pacifico, eſt loquutus; & qualiter etiam vos, immo nos, in veſtris brachiis dormientes, à præmiſſis deviando, circumvenire nititur toto poſſe.

Ex hiis igitur, quæ dicta ſunt, evidenter apparere poteſt veſtræ Regiæ Majeſtati, quomodo Princeps prædictus in pœnas incidit, in prædictis pactis ſeu conventionibus comprehenſas; quia ad diem præfixam non complevit, quæ complere tenebatur ſecundum pactiones initas, ut ſuperiùs eſt expreſſum:

Scilicet, quia dictus Princeps, ut novit bene veſtra Celſitudo, in ſuâ liberatione promiſit, inter alia, ſe facturum & etiam curaturum quod poneret in poſſe noſtro filium ſuum primogenitum, infra annum, à ſuæ liberationis tempore computandum; & obtineret nobis treugam trium annorum à ſummo Pontifice, & à Rege Franciæ, & Karolo fratre ſuo, & valitoribus eorundem; obtineret etiam conventionem à ſacroſanctâ Romanâ Eccleſiâ confirmandam.

Quod, ſi idem Princeps, infra tres annos, à ſuæ liberationis tempore computandos, pacem non faceret nobis, & Domino Jacobo Regi Siciliæ, Fratri noſtro, ad voluntatem noſtram, incideret in pœnas, in prædictis tractatibus comprehenſas:

Et quod Eccleſia ipſum Principem non juvaret, nec permitteret Regem Franciæ, nec Karolum fratrem ejus, nec aliquem alium, qui nobis, vel dicto fratri noſtro nocere vellet, dampnum aliquod nobis dare.

Promiſit etiam idem Princeps quòd, infra prædictum tempus, nichil pati contrarium faceret, nec ab aliquo, in quantum prohibere poſſet, fieri ſuſtineret; quod ſi faceret, talem legem ſibi impoſuit, quòd nunquam vocari nomine Regis eſſet dignus:

Quæ omnia & ſingula juramento præſtito roboravit, &, ſi contra prædicta, vel aliqua de prædictis veniret, in pœnas incideret, in conventionibus comprehenſas, niſi infra tempus, ad hoc ſtatutum, ad noſtrum rediret carcerem memoratum.

Quæ omnia non complevit, nec etiam aliqua de prædictis.

Verumtamen, ſi prædictus Princeps velit adhuc complere ea, quæ in dictis pactionibus continentur: vel redire ad Carcerem noſtrum, ut ſuperiùs dictum eſt; licet in pœnas inciderit memoratas, parati ſumus ad prædicta, quæ facere & complere tenebatur, admittere, vel ad captionem noſtram ipſum recipere ob veſtri gratiam & honorem, & reddere Marchas & Obſides ſupradictos.

Nam, ubi dictus Princeps in pœnas non incidiſſet prædictas (quod fecit) & ipſum, redeuntem ad Carcerem noſtrum, non admiſiſſemus die ſtatuta; nichilominus poſtea, quandocunque vellemus, nos eum interpellare poſſemus, ut promiſſa compleret, vel rediret ad carcerem prælibatum: nec excuſare ſe poſſet aliquâ ratione, quin, poſt diem ſtatutam, interpellatus, complere prædicta, vel redire ad noſtrum Carcerem teneretur, aliàs in pœnas incideret ſupradictas.

Nam, qui in die certâ aliquid dare vel facere promittit, duo promittit; ſcilicet, dare vel facere: & ad diem dare vel facere.

Et, ſi non incidit in pœnam, ſi poſteà interpellatus non det vel faciat: quia, quamvis reo non liceat purgare moram in prædictis; tamen licitum eſt creditorum, vel ei, cui quis tenetur dare vel facere, moram purgare, & poſtea ſe paratum facere & recipere proteſtari.

Et, ſi ille, qui promiſit die certa dare vel facere, interpellatus poſtea, velit dare vel facere, quandocunque interpellatus fuerit, incidit in pœnam, in conventionibus comprehenſam.

Veſtram igitur Excellentiam rogamus, ſicut poſſumus, karius & ortamur, vos nichilominus cum inſtantia requirentes, ac multipliciter poſtulantes, quatinus, ex parte veſtrâ & noſtrâ, dictum Principem requiratis, & etiam inducatis ut nobis, quod promiſit, compleat & attendat.

Nos enim, ob veſtri gratiam & honorem, licet in pœnas incidit ſupradictas, parati ſumus prædicta, quæ dictus Princeps facere & conplere tenebatur, admittere: vel eundem Principem ad Carcerem noſtrum recipere; ac ſibi reſtituere Marchas & Obſides ſupradictos, die, per vos, vel per ipſum, nobis idoneâ, aſſignatâ, uſque ad Kal. Madii ſupradictas;

Alioquin pœnam & pœnas, per vos & ipſum nobis promiſſas (quæ in dando, tradendo vel deliberando conſiſtunt) petimus & habere volumus, prout in dictis convenientiis continetur.

Per hanc autem requiſitionem (quam ob honorem & gratiam facimus veſtri) ſcilicet, quod, ex parte veſtrâ & noſtrâ, ipſum Principem requiratis, & inducatis ut nobis, quod promiſit, compleat & attendat, & quia parati ſumus promiſſa per ipſum Principem admittere: vel eundem Principem ad Carcerem noſtrum recipere, ac ſibi reſtituere, Marchas & Obſides ſupradictos, die, per vos, vel

per

A.D. 1290. Edw. 1.

per ipſum, nobis idoneâ, aſſignatâ, uſque ad Kal. Madii, ut ſuperiùs dictum eſt, non intendimus pœnis, jam commiſſis per ipſum Principem, & nobis adquiſitis, renunciare, nec in aliquo derogare; immo eas nobis retinemus expreſsè, ubi ipſum Principem contingat, ad requiſitionem prædictam, ad effectum non ducere quod promiſit.

Nam, ſi compleverit ſupradicta, parati ſumus, ſuper prædictis pœnis, facere quicquid vos ſuper eiſdem duxeritis ordinandum.

Tractatus autem Conpoſitionis, quam venerabilis Prior Sancti Egidii, & Bartholomæus de Capua, Juris Civilis Profeſſor, noſtris ſupradictis Nunciis retulerunt, fuit talis,

Quod illuſtris Jacobus, Rex Siciliæ, frater noſter, Regnum Siciliæ dimitteret totaliter; nichil ei dato, & nec retento.

Et quòd ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ, ac Regi Franciæ reverentiam facere deberemus.

Et quòd ab eâdem ſacroſanctâ Romanâ Eccleſiâ Regnum noſtrum Aragoniæ teneremus in feudum; eidem, pro eodem Rengno, cenſum ſeu tributum, anno quolibet, exſolvendo.

Et quod Regnum Majoricarum Dompno Jacobo, Avunculo reſtituere deberemus.

Diſcernat igitur veſtra Regia Celſitudo, ſi dictus Princeps pactis & conventionibus ſatisfecit; & pacem, quam ad voluntatem noſtram facere promiſerat, adimplevit.

Rogamus inſuper kariſſimam amicitiam veſtram, quatenus ſtatum veſtrum proſperum nobis cum certitudine plenariâ prædictorum, citius, quàm poteritis, nuncietis literatoriè reſcribendo.

Dat. Terrachoniæ quarto menſis Januarii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo nono.

Sacriſta.

Bulla, quod decima debet colligi ſecundum verum valorem, & per perſonas a ſede Apoſtolica deputatas.

A.D. 1250. An. 18 E. 1. Ex Autogr.

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edwardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Gerentes cordi negotium Terræ Sanctæ, Celſitudini tuæ decimam Eccleſiaſticorum reddituum & proventuum, in Angliæ & Scotiæ Regnis, ac Yberniâ & Walliâ, in ipſius Terræ ſanctæ ſubſidium, ſub certâ formâ, per certi temporis ſpatium, duximus concedendam; prout in Apoſtolicis litteris, ſuper hoc confectis, pleniùs & ſerioſiùs continetur.

Quia tamen in Regnis, ac Yberniâ & Walliâ, ſupradictis diverſæ, ut dicitur, fiunt extimationes reddituum & proventuum prædictorum: ſtatuimus ut, juxta verum ipſarum valorem, tibi prædicta decima perſolvatur.

Sed, ne in collectione ipſius, ſi congruo modo non fieret, multorum ſcandala & animarum poſſent pericula ſuboriri, noſtri intentionis exiſtit ut, in collectione ipsâ, per deputandas ab Apoſtolica ſede perſonas, taliter, actore Domino, procedatur; quod & hujuſmodi ſcandala ſive pericula valeant evitari, & indempnitati tuæ condigno favore, quantum ad perceptionem prælibatæ decimæ, providè conſulatur.

Dat. apud Sanctam Mariam Majorem quarto idùs Januarii, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub filo canabeo.

Litera ab Infante P. filio Petri quondam Regis Aragoniæ, rogatoria Regi de ſtatu ſuo.

A.D. 1290. An. 18. E. 1. L. B. f. 126 a penes Camerar.

Excellentiſſimo ac potentiſſimo Domino, Edwardo, Dei gratiâ, illuſtri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ ac Duci Aquitaniæ, infans P. illuſtris Domini Petri, inclitæ recordationis, Regis Aragonum filius, ac Procurator Aragoniæ, gerenſque vices illuſtris Domini Regis fratris noſtri, in Cathaloniâ

A.D. 1290. Edv. I. thaloniâ, & Regno Majoricarum, ſalutem & quicquid poteſt ſervitii & honoris.

Quia de Magnificentiâ & Regiâ perſonâ veſtrâ, tamquam de Patre, frequenter audire & ſcire cupimus rumores bonos, Excellentiam veſtram rogamus, quatinus placeat vobis nos, de ſalute & ſtatu veſtro (quem ſemper adoptamus felicem) veſtris litteris, quotienſcumque oportunitas Nunciorum ſe optulerit, viſitare.

Significamus itaque Claritati veſtræ illuſtrem Dominum Regem Fratrem noſtrum & nos vigere, per Dei gratiam, ſanitate.

A.D. 1290. Edv. I. Rogamus inſuper Celſitudinem veſtram quatinus, ſiqua, in partibus dicti Domini Regis fratris noſtri, vobis ſint placida, ſive grata, velitis nobis reſcribere ſuper eis; quoniam voluntarii & parati ſumus ad veſtrum beneplacitum & mandatum.

Datum Oſcæ quarto Idûs Januarii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo nono.

Bulla pro Rege, quod Decima ſibi conceſſa juxta verum reddituum valorem perſolvatur.

A.D. 1290. An. 18 E. I. *Ex Autogr.*

NIcolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio noſtro Edwardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Nuper Celſitudini Regiæ decimam Eccleſiaſticorum reddituum & proventuum in Angliæ & Scotiæ Regnis, ac Yberniâ & Walliâ, in Terræ ſanctæ ſubſidium, ſub certâ formâ, per certi temporis ſpatium, duximus concedendam; prout in litteris Apoſtolicis, ſuper hoc confectis, pleniùs & ſerioſiùs continetur.

Cum autem in Regnis, ac Yberniâ & Walliâ ſupradictis, diverſæ, ut dicitur, fiant extimationes reddituum & proventuum prædictorum, ſtatuimus ut, juxta verum ipſorum valorem, tibi prædicta decima perſolvatur.

A.D. 1290. Concedimus quoque tibi obventiones quaſlibet, in prædictis Regnis, ac Yberniâ & Wallia, deinceps ejuſdem Terræ ſanctæ proventuras, & quæ provenerint etiam inibi à tempore, quo, felicis recordationis, Honorius Papa, Prædeceſſor noſter, eas tibi duxit, dum viveret, concedendas; dummodo conditiones, appoſitas in conceſſione prædictæ decimæ, tibi factâ, plenè ſtudeas acceptare.

Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Majorem quarto Idûs Januarii, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub filo canabeo.

Litera ab Alfonſo Rege Aragoniæ excuſatoria de Nunciis ſuis apud Perpinianum non tranſmittendis; nec non nunciatoria de proſperis ſucceſſoribus ſuis.

A.D. 1290. An. 18. E. I. *L. B. f. 125 a. penes Camerar.*

SEreniſſimo & magnifico Principi, amico ſuo kariſſimo, Domino Edw. Dei gratiâ, illuſtri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ, Alfonſus, per eandem, Rex Aragonum, Majoricarum & Valentiæ, ac Comes Barchinoniæ, ſalutem, & ſinceram dilectionem, & proſperos ad vota ſucceſſus.

Serenitatis veſtræ recepimus litteras, continentes quod, cùm vos requiſiviſſetis nos, per dilectos & fideles veſtros, Magiſtrum R. de Pinibus, Clericum & Conſiliarium veſtrum, & Garcionem de Marchiâ Militem, quod aliquos de gente noſtrâ mitteremus apud Perpinianum, in craſtinâ die Purificationis beatæ Mariæ proximè venturâ, pro facto treugæ, inter Regem Franciæ & nos, per vos initæ; A.D. 1290.

Et nos dediſſemus vobis reſponſivam, quod ad locum prædictum mitteremus Nuncios noſtros, non tamen in forma, in quâ fuimus per vos ſuper prædictis requiſiti; pro eo, maxime, quod ex ipſo, honori veſtro videretur derogari, ſi alius, quàm vos, eidem negotio ſe immiſceret;

Propter quod, nobis ſignificabatis, quod obligaveratis vos de dampnis, utrique parti, durante treugâ dictâ, inferendis, emendas debitas facere;

Per quam obligationem Regi Franciæ de dampnis, ſibi & ſuis, per nos & noſtros,

noſtros, infra dictam treugam, illatis, tenemini reſpondere,

Et conſimili modo tenemini nobis de dampnis, nobis & noſtris, infra dictam treugam, per dictum Regem Franciæ & ſuos illatis.

Et quod, habito diligenti tractatu cum conſilio veſtro, videbatur vobis quod, ad examinationem & receptionem teſtium producendorum in facto præmiſſo, ad videndum qualiter deputandi à vobis in eodem negotio procedent, pro utraque parte (videlicet, pro nobis & pro Rege Franciæ) debent probi homines intereſſe, pro eo quod uterque noſtrûm tenetur per ſe vos indempnes ſervare quoad emendas, ad quas eſtis nobis & ipſi Regi Franciæ, ut præmittitur, obligati:

Propter quod, nobis, ut amico veſtro ſpeciali, ſupplicâſtis, ut duos peritos, & unum Notarium (qui ad examinationem & receptionem teſtium, producendorum in facto prædicto, ex parte noſtrâ, coram deputandis à vobis intereſſent) ad diem & locum præfatos, mittere deberemus:

Quibus quidem litteris viſis & diligenter intellectis, volentes in omnibus ſatisfacere votis veſtris, vocavimus Barones, Religioſos, Milites, Clericos, & alios, qui pro Conſiliariis nobis aſſignati fuerint in Curia, quam generaliter celebravimus in Monte Sono; &, habita plena deliberatione cum eiſdem,

Invenimus nos debere perſiſtere in eâdem reſponſivâ, quam ſuper prædictis vobis miſimus per prædictos Magiſtrum R. de Pinibus, & Garcionem de Marchiâ; cum in prædictis, ſi ſic fieret, ipſi Conſiliarii videant dampnum noſtrum, ſed quod nuncios noſtros mittamus apud Perpinianum, & ad diem prædictum, formâ aliquâ non mutatâ.

Quapropter Celſitudinem veſtram exhortamur, quatinus in hac parte velit nos habere excuſatos; & præcipue quia, juxta ordinationem dictæ Curiæ generalis, aliquid facere, ſeu concedere, abſque ipſo conſilio, non valemus.

Præterea Altitudini veſtræ, ad gaudium, intimamus nos, in confectione præſentium, ſanitate perfrui, & in noſtris negotiis feliciter proſperari:

Tum quia, per loca terræ noſtræ, ad defenſionem ejuſdem, adjutorium, ſivè *Era* colligitur & præſtatur; unde fit armata, cum quâ poterimus, nedum reſiſtere, omnino inferre dampna plurima inimicis:

Tum etiam quia inde Frontariis noſtris oportuno remedio eſt proviſum:

Tum inſuper quia Sancius, qui ſe dicit Regem Caſtellæ, nulla nobis vel terræ noſtræ infert dampna; immo per nobilem virum Didacum de Faro, & alios in Caſtellæ Frontariâ exiſtentes, inferuntur terræ Caſtellæ dampna plurima & diverſa.

Statûs quidem veſtri continentiam, unà cum beneplacitis veſtris, nobis ſignificare velit veſtra Regia Excellentia; ad quæ complenda pro viribus nos promptos inveniet & paratos.

Dat. apud Alcoleam decimo quinto Kal. Februarii, anno Domini milleſimo ducenteſimo octuageſimo nono.

Sacriſta.

Litera ab Alfonſo Rege Aragoniæ, Antonio Bek Epiſcopo Dunelmenſi excuſatoria, quod Oratores ſuos non mittat apud Perpinianum ſuper facto Treugæ cum Rege Franciæ.

A.D. 1290.
an. 18. E. 1.
L. B. f. 126. b penes Camerar.

ALfonſus, Dei gratiâ, Rex Aragonum, Majoric. & Valentiæ, ac Comes Barchinoniæ, venerabili & dilecto Antonio, permiſſione ejuſdem, Dunelmenſi Epiſcopo, ſalutem & dilectionem.

Dilectionis veſtræ recepimus litteras, & intelleximus ſignificata in eis, ſcilicet, quod apud Perpinianum mitteremus Nuncios noſtros ſuper facto treugæ, quæ inita fuit, inter Regem Franciæ & nos, per illuſtrem Regem Angliæ, juxta formam quam nobis diu miſit per Magiſtrum R. de Pinibus Clericum, & Garcionem de Marchia Militem, nuncios ſuos;

Quibus litteris viſis & intellectis, volentes, pro poſſe, votivis affectibus prædicti Domini Regis Angliæ & veſtris ſatisfacere, vocavimus Barones, Religioſos Milites, Clericos, & alios, qui nobis pro Conſiliariis aſſignati fuerunt in Curia, quam celebravimus generaliter in Monteſono; &, habita plena deliberatione cum eiſdem,

Invenimus nos debere perſiſtere in eadem reſponſiva, quam ſuper prædictis miſimus Domino Regi Angliæ per ejus Nuncios memoratos; cum in prædictis, ſi ſic fieret, ipſi Conſiliarii videant dampnum noſtrum; ſed quod Nuncios noſtros

A.D.1290. Edv. I. mittamus apud Perpinianum, forma ſuper præmiſſis in aliquo non mutata.

Quare dilectionem veſtram exortamur, quatinus in hac parte velit nos habere excuſatos; præcipue quia, juxta ordinationem dictæ Curiæ generalis, aliqua facere, ſeu concedere, abſque ipſo conſilio, non valemus.

Dat. apud Alcoleam 15 Kal Februarii, anno Domini 1289.

Sacriſta.

De Literis miſſis Cardinalibus.

A.D.1290. An. 18. E. 1. Clauſ. 18. E. 1. m. 14. d.

VEnerabili Patri in Chriſto, amico ſuo kariſſimo, Domino J. Dei gratiâ, Tituli Sanctæ Ceciliæ Preſbitero Cardinali, Edwardus, &c. ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Cum, pro quibuſdam noſtris negotiis, de quibus aliàs vobis ſcripſimus, pro ſubſidio Terræ ſanctæ, nobilem virum, Dominum Galfridum de Geynuill; Magiſtros Willielmum de Grenefeld, & Thomam de Luggor. Juris Civilis Profeſſores, ad ſedem Apoſtolicam duximus deſtinandos:

Paternitatem veſtram affectuoſe requirimus & rogamus, quatenus, ipſa negotia favore benivolo proſequentes, ad eorum expeditionem, tàm celerem, quam felicem, quantum commodè poteritis, interponere dignemini partes veſtras.

Dat. apud Weſtm. tertio die Februarii.

Sub eâdem formâ ſcribitur Cardinalibus ſubſcriptis, viz.

Epiſcopis,

Domino J. Tuſculano Epiſcopo,
Domino B. Epiſcopo Peneſtren.
Domino B. Epiſcopo Portuen.
Domino L. Hoſt. & Welletr. Epiſcopo,
Domino Sabinen. Epiſcopo.

Presbyteris,

Domino H. Tituli Sanctæ Sabinæ Preſbitero Cardinali,
Domino M. Tituli Sancti Laurentii in Damazo, Preſbitero Cardinali,
Domino P. Tituli Sancti Marci, Preſbitero Cardinali.

Diaconis,

Domino J. Sanctæ Mariæ in via lata, Diacono Cardinali,
Domino P. Sancti Euſtachii, Diacono Cardinali,
Domino M. Sanctæ Mariæ in Porticu, Diacono Cardinali,
Domino N. Sancti Adriani, Diacono Cardinali,
Domino B. Sancti Nicholai in carcere Tulliano, Diacono Cardinali.

De tractatu coram Commiſſariis Regis Angliæ, apud Perpignianum, ſuper damnis illatis, durante treuga inter Reges Franciæ & Majoricarum ex una parte, & Aragoniæ Regem ex altera, emendandis.

A.D.1290. An. 18. E. 1. L. B. f. 139. a. Penes Camerar.

IN Nomine Domini Amen.

Anno ejuſdem milleſimo ducenteſimo octuageſimo nono: Indictionis tertiæ: Pontificatûs Domini Nichol. Papæ quarti anno ſecundo, menſe Februarii, die tertio Intrantis ipſius menſis, videlicet, die Veneris, in craſtinum Purificationis beatæ Mariæ infra tertiam.

In mei, Petri Roberti, auctoritate ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ publici Notarii, Vitaliſque de Drono, eadem autoritate, Notarii publici, & teſtium ſubſcriptorum præſentiâ,

Diſcreti viri, Magiſtri Johannes de Lacy Cancellarius Ciceſtrenſis, Johannes Girardi Cancellarius Eccleſiæ Sancti Severini Burdegal. & Raymundus de Pinibus, Clerici Domini Regis Angliæ illuſtris, & Commiſſarii ſui deputati,

Et ab eodem ſpecialiter deſtinati ad informandum ſeu inquirendum ſuper articulis propoſitis, ex parte Domini Jacobi Regis Majoricarum illuſtris, contra Dominum Alphonſum Regem Aragoniæ illuſtrem, & Valitores ejus;

Et, vice verſâ, ſuper articulis propoſitis, ex parte dicti Domini Regis Aragoniæ, contra prædictum Dominum Regem Majoricarum & Valitores ſuos,

Super dampnis & uſurpatis, hinc inde,

treugâ pendente, dudum initâ, per dictum Dominum Regem Angliæ, inter excellentiſſimum Dominum Regem Franciæ & Valitores ſuos ex parte una, & dictum Dominum Regem Aragoniæ & Valitores ſuos ex altera; prout in littera Domini Angliæ prædicti, ſigillo ipſius ſigillata (tenor cujus inferiùs ponitur) continetur,

Venerunt apud Perpinianum in Capitulo fratrum prædicatorum ipſius loci,

Præſentibus inibi diſcretis viris, Dominis Magiſtris Reymundo de Monte Ferrario Milite, & Petro Radimundi Judice Majore Carcaſſon. qui ſe ibidem dicebant adveniſſe ex mandato Domini Regis Franciæ prædicti,

Et præſente Arn. Bajuli, Procuratore dicti Domini Regis Majoricarum; prout continebatur in quodam Procuratorio, ſigillo dicti Domini Regis Majoricarum ſigillato, cujus tenor inferiùs continetur,

Prædictam litteram commiſſionis ejuſdem, factæ à dicto Domino Rege Angliæ exhibuerunt, & legi fecerunt, & copiam ipſius commiſſionis fecerunt dictis Magiſtris, Remundo & Petro Radimundi; dicentes quod parati erant procedere in dicto negotio juxta traditam eis formam.

Et dicti Magiſtri, Remundus & Petrus, exhibuerunt, & legi fecerunt quandam litteram, ſigillatam ſigillo Domini Regis Franciæ prædicti (cujus tenor inferius continetur) & copiam fecerunt de eadem Commiſſariis dicti Domini Regis Angliæ ſupradictis; & dixerunt quod ipſi erant parati procedere juxta tenorem conceſſionis, ſibi factæ à Domino Rege Franciæ prædicto.

Et, ad deliberandum ſuper iſtis, fuit continuata dies uſque in craſtinum horâ primâ in eodem loco.

Tenor Commiſſionis dicti Domini Regis Angliæ ſequitur in hæc verba.

UNiverſis, præſentes litteras inſpecturis, Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hibern. & Dux Aquit. ſalutem in Domino ſempiternam.

Cum ſuper contentionum materiâ, inter illuſtres, Dominum & conſanguineum noſtrum Philippum, Dei gratiâ, Regem Franciæ ex una parte, & Alphonſum Aragoniæ Regem ex altera, jam diutiùs agitatâ, nobis mediantibus, & per nos, treuga utrumque data fuiſſet pariter & accepta pro ſe, & Regnis ſuis, & terris, quas tempore treugæ initæ poſſidebant, ſeu etiam detinebant, pro ſe, ſibique adhærentibus & valitoribus utrobique,

Ad nos, tam ex parte Domini Jacobi Regis Majoricarum (qui in prædictâ treugâ, tanquam Valitor Domini Regis Franciæ ſupradicti, ſpecialiter eſt incluſus) quam ex parte Regis Aragoniæ memorati, per ſolempnes Nuncios eorumdem, querelæ mutuæ delatæ fuiſſent ſuper uſurpatis, hinc inde, ſuper alterutrum, treuga pendente præfata.

Et ſuper hoc porrexerint nobis articulos, contentos in cedulis, ſigillis eorumdem Nunciorum hinc inde ſignatis,

Quorum aliqui hinc inde negati extiterant: alii relicti in dubio; adeo quod nos, per aſſertionem partium, de eiſdem articulis plenam nequivimus colligere veritatem; nec ad eorumdem voluimus emendationem procedere, niſi demum ſuper eiſdem articulis plenius cognitâ veritate.

Idcirco prænominato Regi Franciæ, incontinenti poſt hæc audita, per Nuncios ſupradictos, per litteram noſtram mandavimus, quod, ad hæc omnia fideliter inquirenda, & quæ liquida inventa fuerint emendanda, ad certos diem & locum, diſcretos viros pariter & fideles de noſtro latere mitteremus; rogantes eundem quod, ad certos locum & terminum viros dignos aliquos deſtinaret, interfuturos, unà cum noſtris, inquiſitioni & emendationi hujuſmodi faciendæ.

Et, ecce! juxta quod polliciti ſumus partibus ſupradictis, & juxta tenorem mandati noſtri prædicti, illuſtri Regi Franciæ deſtinati, dilectos & fideles noſtros, venerabilem Patrem, Dominum Willielmum, Dei gratia, Sarum Epiſcopum, Magiſtros Johannem de Lacy Cancellarium Ciceſtrenſem, & Johannem Girrardi Cancellarium Sancti Severini Burdegal. & Magiſtrum Reymundum de Pinibus, Clericos noſtros, vice noſtra, tenore præſentium duximus aſſignandos, ad inquirendam ſuper articulis omnibus, hinc inde propoſitis, veritatem: Et ſuper hiis, de quibus eiſdem liquere poterit, emendationem plenarie faciendam; atque aliàs facienda mandavimus vicibus iteratis.

Et, ad hæc, apud Perpinianum Commiſſarios noſtros tranſmiſimus ſpeciales: Quod, ſi omnes hiis exequendis non potuerint intereſſe, tres tamen ex hiis, quos præſentes eſſe contigerunt, aut prædicti duo, Epiſcopus & Cancellarius, ea nichilominus exequantur.

In cujus rei teſtimonium has præſentes litteras ſigilli noſtri munimine fecimus roborari.

Dat. apud Claryndon. quarto die Novembris, anno Regni noſtri decimo ſeptimo.

Tenor

Tenor literæ dicti Domini Regis Franciæ talis eſt.

PHilippus, Dei gratiâ, Franciæ Rex dilectis ſuis Magiſtris, Reymundo de Monte Ferrario Militi, & Magiſtro Petro Radimundi Judici Majori Carcaſon. ſalutem & dilectionem.

Cum, in veſtra præſentia, per nos & illuſtrem Regem Angliæ, concordatum fuerit quod, ad addiſcendum & informandum ſe de dampnis, illatis Gentibus noſtris, & Regis Majoricarum illuſtris per Gentes Alphonſi de Aragoniâ, durante Treuga, inita per dictum Regem Angliæ inter nos & præfatum Regem Majoricarum ex una parte, & Alphonſum prædictum ex altera,

Rex ipſe Angliæ mittet Gentes ſuas apud Perpinianum in craſtino inſtantis Candelciſæ,

Et nos ſimiliter mittemus de Gentibus noſtris quos voluimus,

Quæ gentes, noſtræ & ipſius Regis Angliæ, inſimul prædictæ Apriſiæ, ſeu Informationi intererunt: Et producendos teſtes inſimul audient: Et per Juratos Notarios, ſeu Tabelliones, noſtros, & ipſius Regis, inſimul & in eiſdem verbis eorum ateſtationes ſcribi facient.

Et, ſi expedire viderint, de gentibus Juratis dicti Alphonſi, ſi intereſſe voluerint, poterunt evocare; &, ſi nolint intereſſe, nichilominus Gentes, noſtræ & dicti Regis Angliæ, modo prædicto procedent ad Apriſiam, ſeu Informationem prædictam.

Et laborabunt dictæ Gentes, noſtræ & ipſius Regis Angliæ, fideliter pro poſſe ſuo, & per Juramentum ſuum, quòd, abſque reverſione vel Remiſſione, totum hoc expedietur hac vice:

Vos ad præmiſſa deputamus & deſtinamus pro nobis, mandantes vobis, quatinus ad dictos diem & locum perſonaliter accedentes, quod, fideli & experto Notario vobis ad hoc aſſumpto pro nobis, & Juramento per vos præſtito, unà cum Gentibus dicti Regis Angliæ, de hiis fideliter adimplendis, ea cum debita diligentia taliter & ita celeriter expedire curetis, quod in hiis ſitis meritò commendandi.

Hoc autem omnibus, quorum intereſt, notum fieri volumus tenore præſentium litterarum.

Actum Silvaneti, die Mercurii poſt Feſtum beatæ Mariæ Magdalenæ, anno Domini 1289.

Tenor procuratorii dicti Domini Regis Majoricarum ſequitur in hunc modum.

NOverint univerſi quod nos, Jacobus Dei gratia, Rex Majoricarum, Comes Roſſilionis & Ceritaniæ, & Dominus Montiſpeſſulani, conſtituimus & ordinamus certos & ſpeciales procuratores noſtros,

Diſcretos viros, Jacobum de Muredine, & Berengarium de Calderiis, Vicarium Roſſilionis, Milites: Arn. Bajuli Judicem noſtrum, Jacobum de Bernico utriuſque Juris profeſſorem, tenentem locum noſtrum in Montepeſſulano, & Albertinum de Camariis legum Doctorem, & quemlibet eorum in ſolidum, ita quod non ſit melior conditio occupantis,

Super omnibus petitionibus, quæſtionibus & demandis, quas nos movemus, ſeu movere intendimus contra quaſcumque perſonas: vel quæcumque perſonæ contra nos, quacunque ratione, vel cauſa;

Et ſpecialiter ratione ſeu occaſione fractionis Treugæ, datæ & conceſſæ per illuſtrem Regem Angliæ, inter illuſtriſſimum Dominum Regem Franciæ & nos, & alios Valitores ejuſdem Domini Regis Franciæ & noſtros ex una parte, & inclitum Alfonſum de Aragoniâ & Valitores ſuos ex altera,

Dantes & concedentes dictis Procuratoribus noſtris, vel alteri eorum, plenam & liberam poteſtatem agendi, petendi, & defendendi, Jurandi de calumpniâ, & de veritate dicendi, in animam noſtram, & cujuſlibet alterius generis Juramentum ſubeundi,

Excipiendi & appellandi; & appellationem proſequendi in integrum, reſtitutionem petendi, & ſolutionem ſeu ſolutiones petendi & recipiendi, & ypothecam de ſoluto faciendi,

Et alium ſeu alios Procuratorem ſeu procuratores ſubſtituendi, & omnia alia gerendi, & faciendi, & adminiſtrandi, quæ verus & legittimus Procurator facere poteſt, & conſuevit, & quæ nos facere poſſemus, ſi perſonaliter præſentes eſſemus,

Promittentes tibi, Notario infraſcripto, nomine omnium illorum, quorum intereſt vel intereſſe poſſit, nos ratum & firmum habere perpetuò quicquid per dictos Procuratores noſtros, vel alterum eorum, aut ſubſtituendum, vel ſubſtituendos ab eis, vel eorum altero, actum in præmiſſis, & geſtum fuerit, ſeu quomodolibet procuratum.

Et, volentes dictos Procuratores noſtros & quemlibet eorum, ſubſtituendum ſeu ſubſtituendos ab eis, vel altero eorum, relevare ab omni honere ſatiſdationis, ſi contingat eos, vel alterum eorum conveniri,

Promittimus tibi, Notario infraſcripto, ſtipulanti nomine omnium illorum, quorum interſit, vel intereſſe poſſit, Judicatum ſolvi, cum ſuis clauſulis, ſub obligatione omnium bonorum noſtrorum.

In cujus rei teſtimonium, præſens procuratorium Sigilli noſtri munimine duximus roborandum.

Actum eſt hoc Id. Decembris anno Domini 1289.

Signum Jacobi, Dei gratiâ, Regis Majoricarum prædicti, qui hæc omnia concedimus & laudamus in præſentiâ, R. & G. de Podio, Orſilea Burgeſii, Reym. Valentini, & P. de Calidis, Scriptor. dicti Domini Regis Majoricarum teſtium.

Michael Rotlandi, Notarius publicus Perpiniani, hanc cartam ſcripſit, & hoc Signum fecit.

Actum die & loco prædictis,

Præſentibus,

Magiſtris Jacobo de Bernitz,
P. de Vallibus,
Rogero Silveſtri Anglico,
Armando de Pelagrua Clericis:
Pontio Sagarda Milite;
Michaele Rotlandi Notario Perpin.
P. de Clotis, & pluribus aliis Clericis & Laicis, teſtibus vocatis & rogatis.

Quo craſtino, videlicet, die Sabbati poſt dictum Feſtum Purificationis beatæ Mariæ, dicti Commiſſarii Domini Regis Angliæ prædicti, ad dictum locum, infra prædictam horam, venerunt, præſentibus Magiſtris Reymundo & Petro prædictis, & Arnaldo Bajuli Procuratore prædicto; & ibidem propoſuerunt in modum qui ſequitur;

Vobis, Domine Jacobe de Muredine, Miles, locum tenens Egregii Principis Domini Jacobi, Regis Majoricarum, & Arnalde Bajuli, Procurator ejuſdem Domini Regis Aragoniæ, ſignificamus nos, Cancellarius & alii Commiſſarii Domini Regis Angliæ prædicti, quod, die Jovis, in Feſto Purificationis beatæ Mariæ, infra tertiam, anno Domini 1289. Intravimus locum ſeu Villam de Perpiniano, parati procedere, in prædicto negotio, juxta traditam nobis formam, cum continuatione & prorogatione dierum, quatenus negotii qualitas hoc requiret.

Et in primis proteſtamur quod requiſitiones, oblationes, reſponſiones, & alia, quæ dicto negotio proponemus, in ſcriptis proponere & dare intendimus; & illis inſiſtere & uti, quæ per nos in ſcriptis proponentur: Et petimus quod vos detis Guidaticum & ſecurum conductum Procuratoribus & gentibus dicti Domini Regis Aragoniæ; ut ſalvo & ſecurè poſſint venire ad dictum locum de Perpiniano coram nobis, ad proponendum, & defendendum prædictum negotium.

Item, proteſtamur quod, per aliqua quæ nos dicemus vel ſcribemus, vel aliquem Proceſſum, quem faciemus in præſenti negotio, nos non intendimus aſſentire litteris commiſſionis Domini Regis Franciæ, factæ diſcretis Viris, Magiſtris R. de Monte Ferrario Milite, & Petro Radimundi Judici Majori Carcaſſon. ſeu contentis in eiſdem litteris, niſi quatenus inter dictum Dominum Regem Franciæ ex parte unâ, & dictum Dominum Regem Angliæ ex altera, ſuper hoc extitit ordinatum; nec ab ipſa ordinatione intendimus recedere quoquomodo.

Et etiam proteſtamur quod non intendimus facere præjudicium, per aliqua, quæ fecerimus, facimus, ſeu in poſterum faciemus, vel dicemus, in præfato negotio, Juriſdictioni, poteſtati, vel Juri, competentibus dicto Domino Regi Angliæ, ratione ſeu occaſione Treugæ antedictæ.

Item, intellecto per quaſdam litteras Procuratorias Domini Regis Aragoniæ nobis miſſas, quas recepimus in Craſtino Purificationis beatæ Mariæ, hora veſperarum, quod Procuratores & Gentes ejuſdem Domini Regis Aragoniæ, volentes venire ad nos ad dictum diem apud Perpinianum, ſunt apud Baſquena, parati venire coram nobis ad eundem locum de Perpiniano, & procedere, ut aſſerunt, in negotio de quo agitur, ſufficienti guidatico eis prius conceſſo & obtento;

Unde nos, Commiſſarii Domini Regis Angliæ prædicti, requirimus vos dictum Jacobum de Muredine, locum tenentem, & Arnaldum Bajuli, Procuratorem Domini Jacobi Regis Majoricarum illuſtris, quod concedatis prædictis Procuratoribus & gentibus dicti Domini Regis Aragoniæ guidaticum antedictum, taliter quod, propter deffectum petiti guidatici negotium non remaneat indiſcuſſum; & interim ipſorum adventum expectamus.

Item, proteſtato per nos, Commiſſarios prædictos Domini Regis Angliæ illuſtris, quod parati ſumus procedere in negotio fractionis Treugæ, de quo agitur, ſecundum mandatum Domini noſtri Regis Angliæ prædicti, & ſecundum ordinationem, factam ſuper hoc inter excellentiſſimum Dominum Regem Franciæ, & Dominum Regem Angliæ prædictum; & etiam parati ſumus admittere Gentes Domini Regis Francjæ prędicti, prout & quando debemus, ſecundum formam ordinationis prædictæ.

Et cum, ſecundum prędictam ordinationem, vocatus fuerit Dominus Alfonſus Rex Aragoniæ, per præfatum Dominum noſtrum Regem Angliæ, ad quem ſolum dicta vocatio pertinet, ut in craſtinum Purificationis beatæ Mariæ compareret apud Perpinianum, coram Commiſſariis ſuis, per ſe vel per ydoneum Procuratorem ad procedendum in prędicto negotio;

Et intellexerimus quod, ratione dictæ vocationis, dictus Dominus Rex Aragonię miſerit ſuos Procuratores & Gentes, qui non poterunt venire ad dictos diem & locum, propter pericula guerrę; & ideo petant guidaticum ſibi dari à Domino Rege Majoricarum prędicto;

Et aliàs, ad vocationem dicti Domini Regis Anglię, Procuratores dicti Domini Regis Aragonię & Gentes comparuerint in pręſenti negotio, & proceſſerint coram Commiſſariis ſuis, obtento guidatico à dicto Domino Rege Majoricarum, ad inſtantiam & requiſitionem Commiſſariorum dicti Domini Regis Anglię:

Dicimus quod, quantum ad pręſens, nulla cauſę cognitio eſt neceſſaria ſeu facienda, quantum ad vocationem prędictam, licet dicti Domini R. & P. dicant ſe velle cognoſcere, unà nobiſcum, an Gentes Regis Aragonię eſſent vocandę;

Set dicimus, ante omnia, prædictum guidaticum concedendum; & parati ſumus procedere in negotio præſenti, juxta mandatum Domini Regis Angliæ, & Gentes Domini Regis Franciæ, & Regis Aragoniæ, admittere ad ſecretam examinationem & receptionem teſtium, hinc inde producendorum, etiam aliorum legitimorum documentorum, juxta ordinationem dictorum Dominorum Regum Franciæ & Angliæ;

Unde inſtantiſſimè requirimus vos, prædictum Dominum Jacobum de Muredine, locum tenentem, & Arnaldum Bajuli Procuratorem, dicti Domini Regis Majoricarum, quod concedatis guidaticum prædictum, ne propter defectum dicti guidatici, non conceſſi ſeu tardati, prædictum negotium remaneat indiſcuſſum.

Et aſſignamus vobis, Arnaldo Bajuli, Procuratori dicti Domini Regis Majoricarum, diem Mercurii, proximam ante Octabas Purificationis beatæ Mariæ, infra tertiam, apud Perpinianum, in Capitulo Fratrum prædicatorum dicti loci, coram nobis ad procedendum in dicto negotio, quod fuerit rationis.

Et confeſtim prædicti, Jacobus de Muredine miles, tenens locum, & A. Bajuli, Procurator dicti Domini Regis Majoricarum, dixerunt, & obtulerunt ſe ſtatim paratos dare & concedere guidaticum, & ſecurum conductum dictis Gentibus Domini Alfonſi de Aragoniâ, ad notitiam & voluntatem ipſorum Dominorum Miſſorum per Illuſtriſſimos Dominos Reges Francorum & Angliæ ſolvo ſemper & proteſtato priùs quod ipſi non intendunt recedere, neque in aliquo derogare ordinationi factæ inter prædictos Dominos Reges; prout in litterâ commiſſionis dicti Domini Regis Franciæ, factæ prædicto Domino Regi Angliæ.

Et petunt à vobis, Domino Jacobo de Muredine Milite, locum tenente Domini Regis Majoricarum, quod vos ponatis in littera guidatici verba quæ ſequuntur, *in veniendo apud Perpinianum, vel ad alia loca Juriſdictionis dicti Domini Regis Majoricarum, ad venerabiles & diſcretos Viros Nuncios illuſtris Regis Angliæ*, dicentes quod, ſi iſta verba non ponantur in guidatico, credunt quod Procurator dicti Regis Aragoniæ non reputabit guidaticum ſufficiens, & quod non remaneat ratione dicti Guidatici.

Unde imputetur vobis ſi, propter inſufficientiam dicti guidatici, & obmiſſionem clauſulæ conſuetæ, præſens negotium remaneat indiſcuſſum; maximè cum, aliis vicibus, conſueta fuerit poni in guidatico clauſula prædicta.

Et dictus Jacobus de Muredine locum tenens, & Arnaldus Bajuli, Procurator dicti Domini Regis Majoricarum, dixerunt dicta verba non eſſe ponenda in dicto guidatico;

Pro eo quod laxiori & ampliori forma dictum guidaticum eſt conceſſum, & ad majorem utilitatem & ſecuritatem nunciorum dicti Domini Alfonſi;

Et prædicta verba, ſi apponerentur in dicto guidatico, poſſent eſſe præjudicialia Domino Regi Majoricarum & derogatoria ordinationi, factæ inter illuſtres Dominos Reges Franciæ & Angliæ, à quâ non intendunt recedere.

Verumptamen, ſi miſſi per Dominos Reges Franciæ & Angliæ cognoſcant illa verba, vel alia apponenda in ipſo guidatico, parati fuerint illa ponere ſecundum ordinationem & notitiam ipſorum.

Et dicti Commiſſarii dicti Domini Regis Angliæ dixerunt prædicta verba in dicto guidatico debere poni, cum alias in conſimilibus guidaticis, in proceſſu præſentis negotii, poſita fuerint; & maximè, cum Procurator dicti Domini Regis Aragoniæ vocatus fuerit, per ſolum Regem Angliæ ſupradictum, ad dictos diem & locum.

Dicti vero, locum tenens & Procurator, dixerunt quod, ſalvâ gratiâ dictorum miſſorum, per Dominum Regem Angliæ, prædicta verba non debent poni in dicto guidatico;

Quia, ſi verum eſſet, quod in ſimilibus guidaticis eſſent poſita illa verba, tunc non erat ordinatum, quod gentes Regis Franciæ & Angliæ ſimul prædictæ appriſiæ, ſeu informationi intereſſent, & producendos teſtes ſimul audirent, & aliàs ſimul facerent quæ in negotio occurrerent facienda, ſicut poſtea extitit ordinatum per dictos Dominos Reges;

Et dicti Commiſſarii in jam propoſitis per eos perſtiterunt, ab eis nullatenus recedendo.

Actum, præſentibus,

Dominis Berengor. Abbate Sancti Michaelis de Coyſſano,
Pontio Sagarda Milite,
Magiſtris Jacobo de Bruicz,
P. de Wallibus,
Rogerio Silveſtri Anglico,
Armando de Pellagrua, Clericis,
Michaele Rotlandi Notario Perpiniano,
P. de Clotis, & pluribus aliis, Clericis & Laycis, vocatis teſtibus & rogatis.

Quâ die Mercurii dicti Domini Magiſtri Johannes de Lacy Cancellarius Ciceſtrenſis, Johannes Girardi Cancellarius Eccleſiæ Sancti Severini Burdegalenſis, & Raymundus de Pinibus, Commiſſarii Domini Regis Angliæ prædicti,

Venerunt ad dictum Capitulum Fratrum prædicatorum Perpiniani, infra dictam horam tertiam,

Præſentibus diſcretis viris, Dominis Reymundo de Monte Ferrarii, Milite, & P. Radimundi Judice Carcaſſon. prædictis, & Domino Jacobo de Corniliano Milite, Procuratore dicti Domini Alphonſi Regis Aragoniæ, & Arn. Bajuli Procuratore Domini Regis Majoricarum prædicti,

Et dixerunt quod Reverendus Pater Dominus, Willielmus, Dei gratiâ Sarum Epiſcopus, qui primus & Principalior eſt in Commiſſione præfati Domini Regis Angliæ eis facta, qui adverſa corporis valitudine detentus, in viâ remanſerat, erat adeo propinquus in veniendo apud Perpinianum, quod ibidem infra paucos dies poterat ſuam præſentiam exhibere, tanto negotio utilem & fructuoſam, propter diſcretionem & auctoritatem ipſius.

Et, de voluntate ipſorum procuratorum, expectantes dictum Dominum Epiſcopum uſque ad diem Sabbati ſequentem, aſſignaverunt ipſis Procuratoribus dictam diem Sabbati in Capitulo Fratrum prædicatorum antedicto ad faciendum quod juſtitia ſuaderet.

Actum, preſentibus,

Magiſtris P. de Wallibus,
Rogero Silveſtri Anglico,
Armando de Pelagrua, Clericis,
Michaele Rotlandi Notario Perpiniani,
P. de Clotis, & pluribus aliis, Clericis & Laycis, vocatis teſtibus & rogatis.

Qua die Sabbati poſt Octobas Purificationis beatæ Mariæ, Reverendus Pater Dominus Willielmus Sarum Epiſcopus, & Magiſtri, Johannes de Lacy Cancellarius Ciceſtrenſis, Johannes Girardi Canonicus Eccleſiæ Sancti Severini Burdegalenſis, & R. de Pinibus, Commiſſarii dicti Domini Regis Angliæ venerunt, infra tertiam, ad dictum Capitulum Fratrum prædicatorum Perpiniani, præſentibus dictis Dominis B. de Monteferrario, Milite, & P. Radimundi Judice Carcaſſon. & Domino Jacobo de Corniliano Procuratore dicti Domini Alphonſi Regis Aragoniæ, & Arn. Bajuli Procuratore dicti Domini Regis Majoricarum,

Et dixerunt quod, cum dictus Dominus Epiſcopus eſſet fatigatus, propter longitudinem Itineris, & debilitatem proprii corporis, & nondum fuiſſet plenè inſtructus dictus Dominus Epiſcopus ſuper proceſſu negotii antedicti, aſſignaverunt diem Craſtinam dictis Procuratoribus, in dicto Capitulo Fratrum prædicatorum, infra tertiam, ad faciendum quod Juſtitia ſuadebit.

A.D.1290.
Edw I.

Actum Præſentibus,

Magiſtris R. Toylano,
Ar. Pontii de Aragonia,
Rogero Silveſtri,
P. de Vallibus,
Johanne de Cantia,
Dominis Stephano de Raunsberi,
Gaufrido de Hicham Presbetyris Anglicorum,
Armando de Pellagrua, Clericis,
P. de Clotis,
P. de Barc. & pluribus aliis Clericis & Laicis vocatis teſtibus & rogatis.

Quâ die Craſtinâ, videlicet, 12. die Introitûs Menſis Februarii, Reverendus Pater Dominus Willielmus Epiſcopus Sarum, & Magiſtri Johannes de Lacy Cancellarius Ciceſtrenſis, Johannes Girardi Canonicus Eccleſiæ Sancti Severini Burdegalenſis & Raymundus de Pinibus, Commiſſarii Domini Regis Angliæ prædicti,

Infra tertiam venerunt ad Capitulum prædictum Fratrum prædicatorum Perpiniani, præſentibus Dominis R. & P. & Procuratoribus antedictis.

Et ibidem, interrogati dicti Domini R. & P. Radimundi per dictos Comiſſarios dicti Domini Regis Angliæ, ſi ipſi habebant aliam poteſtatem ſeu litteram a Domîno Rege Franciæ ſuper dicto negotio? Reſponderunt quod nullam aliam habebant, & quod, ſecundum tenorem prædictæ litteræ Domini Regis Franciæ, procedent in toto, vel in parte: Et petierunt inſtantiſſime quod dicti Commiſſarii Regis Angliæ jurarent, ſecundum formam & tenorem dictæ litteræ commiſſionis.

Dicti vero Commiſſarii, habita deliberatione, dixerunt & propoſuerunt in hunc modum: Nos, Commiſſarii Domini Regis Angliæ prædicti, dicimus & expreſsè proteſtamur quod, propter præſentiam veſtri, Dominorum R. & P. prædictorum, ſeu propter aliqua quæ vos diceretis aut faceretis, nos non intendimus vobis attribuere aliquam juriſdictionem, cognitionem, ſeu poteſtatem: Nec admittere Gentes Domini Regis Franciæ ad aliqua, niſi ad ea quæ ordinata fuerunt inter præfatos Dominos Reges Franciæ, & Angliæ; & jus, juriſdictionem, & poteſtatem, competentia, dicto Domino Regi Angliæ & nobis, pro ipſo ſalvamus integrè, & totalitèr reſervamus, licet vos dixeritis, & niſi fueritis attemptare aliqua, quæ poſſent eſſe in præjudicium dicti Domini noſtri Regis Angliæ.

A.D.1290.
Edw. I.

Item, propoſuerunt & dixerunt ea quæ ſequuntur; cum, Domino noſtro Rege Angliæ, faciente tranſitum per Franciam, aliquibus tractatibus habitis inter excellentiſſimum Dominum Regem Franciæ, & Dominum Regem Angliæ prædictum, ſuper fractione Treugæ, olim conceſſæ per dictum Dominum Regem Angliæ, inter prædictum Dominum Regem Franciæ & Valitores ſuos, & ſpecialitèr illuſtrem Dominum Jacobum Regem Majoricarum ex parte una; & Dominum Alphonſum Regem Aragoniæ ex altera: Et ſuper dampnis & uſurpatis ultro citroque datis & factis, ut dicitur, pendente treugâ prædictâ;

Ratione cujus negotii dictus Dominus noſter Rex Angliæ miſerat pluries apud Perpinianum prædictos Commiſſarios ſuos ad dicendum & ſciendum veritatem de prædictis uſurpandis & dampnis; Et dictum negotium remanſiſſet inperfectum ex certis cauſis, in proceſſu dicti negotii contentis,

Tandem placuit dicto Domino noſtro Regi Angliæ reaſſumere negotium antedictum, & excellentiſſimi Domini Regis Franciæ accedente conſenſu, in forma quæ ſequitur fuit ordinatum,

Quod, in receptione & examinatione teſtium producendorum, & aliorum legitimorum documentorum ſuper articulis, propoſitis ex parte Domini Regis Majoricarum ex parte una, & ſuper articulis propoſitis ex parte dicti Domini Regis Aragoniæ ex altera, ſuper dampnis & uſurpatis, quæ data & uſurpata dicuntur ab utraque parte, treugâ pendente prædictâ;

Et ſuper defenſionibus utriuſque partis ſuper prædictis, debeant intereſſe duo probi viri, & unus Tabellio pro dicto Domino Rege Franciæ, & duo probi viri & unus Tabellio pro dicto Domino Rege Aragoniæ,

Ad videndum & audiendum factum receptionis & examinationis teſtium, & aliorum legitimorum documentorum, hinc inde producendorum in negotio antedicto.

Et quod deputati per dictos Reges intereſſent apud Perpinianum, in craſtinum Purificationis beatæ Mariæ, ad procedendum ſuper prædictis quantum eſſet rationis;

Et quod Commiſſarii Domini Regis Angliæ ſupradicti, & deputandi a parte Domini Regis Franciæ, & a parte dicti Domini Regis Aragoniæ, jurarent quod fidelitèr &, exactâ diligentiâ, pro viribus ſe habebunt ſuper prædictis;

Et Dominus Rex Angliæ deſtinaverit nos Willielmum, Dei graciâ, Sarum

A.D. 1290. Edv. I.

Epiſcopum, & Magiſtros Johannem de Lacy Cancellarium Ciceſtrenſem, Johannem Girardi Canonicum Sancti Severini Burdegalenſis & R. de Pinibus Clericos, Commiſſarios ſuos in negotio prædicto, ut procedatur in ipſo juxta ordinationem prædictam :

Et nos, ratione Commiſſionis, ab ipſo nobis factæ in prædicto negotio, venerimus, & parati ſumus gentes Domini Regis Franciæ, & gentes Domini Regis Aragoniæ recipere ad receptionem & examinationem teſtium, & aliorum legitimorum documentorum, hinc inde ſuper præmiſſis producendorum, juxta formam ordinationis prædictæ.

Verùm cum in Commiſſione Domini Regis Franciæ illuſtris, per vos Dominos R. & P. exhibitâ, nichil contineatur de informatione ſeu inquiſitione, faciendâ & recipiendâ ſuper dampnis & uſurpatis, quæ aſſeruntur à parte dicti Regis Aragoniæ ſibi illata & facta, & ſuper aliis defenſionibus propoſitis ex parte dicti Regis Aragoniæ :

Nec virtute dictæ Commiſſionis, factæ ſuper eiſdem, ſit vobis aliqua attributa poteſtas; cum, juxta ordinationem prædictam, debeat fieri informatio prædicta viciſſim ſuper dampnis & uſurpatis hinc inde, & defenſionibus utriuſque partis, ut prædictum eſt;

Et negotium informationis prædictæ non poſſet procedere ſuper dampnis, ut dicitur, datis ipſi Regi Aragoniæ, & ſuper defenſionibus ejuſdem non poſſet procedere in præſentiarum:

Nos, ſine injuriâ & prædictæ ordinationis offensâ, & ſine partis Regis Aragoniæ injuriâ manifeſtâ, non poſſumus, nec debemus ad præſens procedere in negotio memorato; præſertim cum vos aſſerueritis aliud mandatum vos ſuper hoc non habere.

Præterea, cum in dictâ litterâ Commiſſionis Domini Regis Franciæ, per vos exhibitâ, contineatur, quod gentes ipſius Regis Franciæ, & gentes Regis Angliæ jurent quod, abſque reverſione vel remiſſione, totum hoc expedietur hac vice: Et vos cum acerrimâ petatis inſtantiâ, quod nos præſtemus in formâ hujuſmodi Juramentum: & circa articulum juramenti actum eſſet in dictâ ordinatione, quod gentes dictorum Regis Franciæ, Angliæ & Aragoniæ jurarent quod fideliter & exactâ diligentiâ procederent, & ſe haberent in negotio informationis prædictæ,

Dicimus quod tenemur ſolummodo jurare quod fideliter & exactâ diligentiâ nos habebimus in negotio informationis prædictæ, loco & tempore oportunis.

A.D. 1290. Edv. I.

Poſt hæc, dictis Commiſſariis Domini Regis Angliæ exiſtentibus in hoſpitio, in quo dictus Dominus Epiſcopus erat, prope Eccleſiam Sancti Johannis de Perpiniano, venerunt dicti Domini R. & P. per dictum Dominum Regem Franciæ miſſi, ad hoſpitium prædictum, & petierunt quod dicti Commiſſarii Regis Angliæ venirent in craſtinum apud domum fratrum prædicatorum in Capitulo ejuſdem loci, in quo loco ipſi valebant ſuper prædictis reſpondere :

Et dicti Commiſſarii Domini Regis Angliæ reſponderunt quod parati erant ad dictos locum & diem venire; tamen dixerunt quod non recedebant, nec intendebant recedere à propoſitis ab eiſdem.

Actum præſentibus,

Magiſtris Johanne de Cantiâ,
Stephano de Ramisberi,
Gaufrido de Hicham, Presbiteris Anglicis:
P. de Vallibus,
Rogero Silveſtri,
Armando de Pelagrua,

Et pluribus aliis Clericis & Laicis vocatis Teſtibus & Rogatis.

Quo craſtino omnes prædicti Domini, miſſi per dictos Reges Franciæ, & Angliæ, convenerunt: & tunc dicti Domini R. & P. miſſi per Dominum Regem Franciæ, dixerunt, & cum inſtantia requiſiverunt præfatos Dominos, miſſos per dictum Dominum Regem Angliæ, quod cùm ipſi Domini, miſſi per dictum Dominum Regem Franciæ, dixerunt, & niſi fuerint attemptare aliqua quæ poſſent eſſe in præjudicium dicti Domini Regis Angliæ, quod exprimant, & declarent quæ ſunt illa;

Adhycientes, quod, ſi aliquid, contra vel ultra formam, eis traditam in dicta Commiſſione, fecerunt, quod virtus verborum contentorum in dicta Commiſſione non patiatur, illud totum parati ſunt revocare, & etiam ex nunc revocant; ipſa tamen Commiſſione in ſui formâ ſemper ſalvâ

Dixerunt etiam dicti Commiſſarii, per Dominum Regem Franciæ miſſi, quod, ſi forte aliqua continerentur in Commiſſione, eis facta per dictum Regem Franciæ, ex qua videatur vel videri poſſet dictis Dominis, miſſis per dictum Dominum Regem Angliæ, aliquod præjudicium generari; ipſi, miſſi per Dominum Regem Angliæ, poterant cum ſuis proteſtationibus obviare illi periculo, ſi quod erat; maximè cum pars Domini Regis Majoricarum in hoc conſentiret:

Item, etiam dixerunt dicti Domini, miſſi per dictum Dominum Regem Francorum, quod ipſi, ſcientes quod voluntas eſt Domini Regis Franciæ, quod omnimodo ſciatur veritas de præſenti negotio, attenta etiam oblatione, quam fieri fecit pars dicti Domini Regis Majoricarum, parati ſunt, & paratos ſe offerunt ſequi formam juramenti, quam dicti Domini, miſſi per dictum Dominum Regem Angliæ, dicunt fuiſſe inter dictos Dominos Reges Franciæ & Angliæ concordatam; ne, propter levem occaſionem, veritas præſentis negotii ulterius excluderetur.

Dixerunt inſuper dicti Domini, miſſi per dictum Dominum Regem Franciæ, quod ſatis liquebat & conſtabat per contenta in dicta Commiſſione, eis facta per dictum Dominum Regem Franciæ, quod idem Dominus Rex Franciæ volebat quod ipſi intereſſent defenſionibus & probationibus, quæ faciendæ erant per partem dicti Alfonſi, & ſuper eiſdem erat ipſis per dictum Dominum Regem Franciæ poteſtas attributa.

Nam cum, ſecundum tenorem dictæ Commiſſionis, idem Dominus Rex Francorum velit quod, ad informationem faciendam ſuper dampnis, ſibi, dicto Domino Regi Majoricarum, & ſuis Valitoribus illatis, treuga pendente, per Dominum Alphonſum de Aragonia & Valitores ſuos, vocentur aliquæ perſonæ de Gentibus Juratis dicti Alphonſi:

Quilibet, ſanæ mentis, debet intelligere quod multo fortius idem Dominus Rex Franciæ velit, quod illi, qui per eum miſſi ſunt, debeant intereſſe in informatione dampnorum, quæ dictus Alphonſus aſſererit ſibi, & ſuis Valitoribus eſſe illata à dictis Dominis Regibus Franciæ, & Majoricarum, & Valitoribus eorumdem, treuga pendente;

Maximè cum dictus A. Bajuli, Procurator dicti Domini Regis Majoricarum, expreſſim ſuper conſentiens, ipſorum Dominorum, miſſorum per Dominum Regem Franciæ, prorogaverit poteſtatem, & in dicto conſenſu adhuc perſeveret.

Quare, non obſtantibus ſupradictis, contentis in dicta cedula, die externa lecta per dictum Magiſtrum Reymundum de Pinibus, dixerunt & requiſiverunt inſtanter dicti Domini, miſſi per dictum Dominum Regem Franciæ, debere procedi ad informationem prædictam: potiſſimè cum dictus Procurator dicti Domini Regis Majoricarum ſuas obtulit & adhuc offerat probationes, & eas habeat in promptu; proteſtantes quod per eos non ſtat, quo minus in præſenti negotio procedatur.

Præterea, requiſiverunt dicti Domini, miſſi per dictum Dominum Regem Franciæ, præfatos Dominos, miſſos per dictum Dominum Regem Angliæ, quod ipſi, unà cum eis, requirant Gentes dicti Alphonſi (quæ parant ſe, prout intellexerunt, ad recedendum) quod debeant remanere, & procedere in informatione prædicta;

Et, quantum pertinet ad eoſdem, de hiis petunt fieri publicè inſtrumentum.

Et ibidem venerabilis Pater Sarum Epiſcopus, & alii Commiſſarii ſui dixerunt ad ea, quæ propoſita ſunt per Magiſtros R. & P. quod (conſideratis & ponderatis ordinatione, factâ per Dominos Reges Franciæ & Angliæ, & poteſtate, conceſsâ à dicto Domino Rege Franciæ dictis Dominis R. & P. & aliis, ab ipſis Dominis Domini Regis Angliæ Commiſſariis propoſitis) propoſita & allegata per dictos Dominos R. & P. non movent eos ad hoc, ut recedant à jam propoſitis & proteſtatis per eoſdem, ſet in ipſis perſiſtunt.

Actum, præſentibus dictis

Berengario Abbate Sancti Michaelis
de Coyſtano,
Ermengando Olive,
Jacobo de Bruicz,
Magiſtris Johanne de Cantia,
Stephano de Ramisburi,
Gaufrido de Hecham, Presbiteris:
P. de Vallibus,
Rogero Silveſtri,
Armando de Pelagrua Clericis:

Et pluribus aliis Clericis & Laicis vocatis Teſtibus & Rogatis.

Ego. P. Roberti prædictus, autoritate ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Publicus Notarius, qui hiis omnibus & ſingulis præſens interfui, & ea ſcripſi, publicavi & in publicam formam redegi, vocatus & rogatus, & ſignum meum appoſui conſuetum.

.D.1290.
dv. I.

Litera Communitatis Scotiæ, per quam conſulunt Regi Angliæ quod Matrimonium fiat inter Primogenitum ſuum & Natam Regis Norwegiæ, Hæredem Scotiæ; & etiam per quam petunt quod Rex Angliæ concedat eis Petitionem ſuam, quam petituri ſunt per Nuncios ſuos, in Parliamento ipſius Regis.

.D.1290.
n. 18. E. 1.
. A. f.149 a.
enes Came-
r.

A Tres noble Prince Edward, par la grace de Deu, Roy de Engleterre, Seygnur de Yrlaund & Duk de Aquitain.

Guillame, *e Robert*, par meme cele grace, *de Seint Andreu & de Gloſgu Eveſques*,

Johan Comyn, &
James Seneſchal de Eſcoce,
Gardeyns du Reaume de Eſcoce.

Maben, *Eveſque de Dunkeldin*,
Archebaud, *Evesk de Moref*,
Henry, *Eveske de Abirdene*,
Guillame, *Eveſque de Dunblain*,
Marc, *Eveſque de Man*,
Henry, *Eveſque de Gauway*,
Guillame, *Eveſque de Brethin*,
Alayn, *Eveſque de Catenes*,
Robert, *Eveſque de Ros*, &
Laurence, *Eveſque de Ergaythil.*

Contes,
Maliz, *de Stratherne*,
Patrick, *de Dunbar*,
Johan Comyn, *de Buchan*,
Donenald, *de Mar*,
Gilbert de Humfranvil, *de Anegos*,
Johan, *de Aſceles*,
Gauter, *de Meneteth*,
Roberd de Brus, *de Carrik*,
Guillame, *de Ros*,
Mancolon, *de Lonenaus*,
Guillame, *de Sotherland.* &
Johan de Catenes.

Abbes,
De Kelquon,
De Menros,
De Dunfermlin,
De Aberbrothok,
De la Seinte Croys,
De Cambuskinel,
De Kupre,
De Briburgh,
De Neubotil,
De Paſſelay,
De Iddeworth,
De Londors,
De Balmorinauth,
De Glenluce,
De Kilwynun,
De Incheafran,
De Culros,
De Dundraynaver,
De Darwongvil,
De Kinlos,
De Deer,
De Ylecolunkile, &
De Gungeland.

Priours,
De Seint Andreu,
De Coldingham, &
De Leaſmahagn,
De Pluſcardin,
De Beaulon,
De Hurward,
De Wytherne,
De Ruſtinotkz.
De May,
De Cononby,
De Blantir,

Barons,
Roberd de Brus, *Seygnur de Val de Anaunt*,
Guillam de Moref,
Guillame de Soulys,
Aliſaundre de Ergayl,
Aliſaundre de Bayliol, *de Kaners*,
Geffray de Moubray,
Nichol. de Graham,
Nichol de Lugir,
Inkeram de Bailiol,
Richard Siward,
Herbert de Macſwell,
David le Mariſcal,
Ingeram de Gynes,
Thomas Randolf,
Guillame Comyn Seygnur, *de Kirketolauth.*
Simon Fraſer,
Renaud le Chen le Pere,
Renaud le Chen le Fitz,
Andreu de Moref,
Johannes de Soules,
Nichol de la Haye,
Guillame de la Haye,
Roberd de Cambron,

A.D. 1290.
Edv. I.

Guillame de Seincler,
Patrick de Grame,
Johannes de Eſtrivelin,
Johannes de Kalentir,
Johan de Malevile,
Johan le Seneſchal,
Johan de Glenesk,
Aliſaundre de Bonkyll,
Bertram de Cardenes,
Donenald le fit Can.
Magnus de Fetherich,
Roberd le Flemyng,
Guillam de Moreſ, de Drumſengard,
David de Betume,
Guillame de Duglas,
Aliſaundre de Lyndeſeye,
Aliſaundre de Meneteth,
Aliſaundre de Meners,
Guillame de Mubaut,
Thomas de Somervil,
Johan de Inchemartin,
Johan de Vaus,
Johan de Moreſ,
Mancolon de Ferendrauth. &
Johan de Carniauth.

Du Realme de Eſcoſe ſaluz, & totes honors.

Pur la voſtre bone fame, & pur la droyture ke vous fetes ſi communement a tut, & pur le bon voyſinage & le grant profit, que le Reaume de Eſcoce a reſceu de vous, & vouſtre Pere, & de vous Aunceſtres du tens cea en arere,

Sumes nus mut leez & joyus de aſcones noveles, que mult de gent parlent, ke le Apoſtoyll deuſt aver otree & fet diſpenſation, ke Mariage ſe puiſt fere entre mun Sire Edward, voſtre Fitz, & Dame Margarete Reyne de Eſcoce, noſtres treſchere Dame, non oſtant procheynete de Saunk; & prium voſtre hauteſce ke vous pleſe certefier nous de ceſte choſe.

Kar, ſi la diſpenſacion graunte, vous ſeit graute, nus des hore, ke le mariage de eus face, otreom e noſtre acord, & noſtre aſſent ydonom; & ke vous facez a nuz les choſes, que nos meſſages, que nous enverrom a vouſtre Parlement, vous muſtrunt de par nus, que reſonables ſerrunt.

Et, ſi ele ſeit a purchacer, nus, pur les grant biens e profit, que purrunt decos avenir al'un e le autre Reaume, mettrom volenters conſeyl, enſemblement oveſque vous, coment ele ſeit purchace.

E, pur ceſte choſe, e autres, ke tuchent l'eſtat du Reaume de Eſcoce, Sur queux nous aurom meſter de aver ſeurte de vous; nous, avauntdit Gardeyns, Eveſques, Countes, Abbez, Priurs, e Barons, envoioms a vous, a Londres, a vouſtre Parlement de Paſch prochein avenir, de bone gent du Reaume de Eſcoce, pur nus, & pur eus, & pur tote la Commune de Eſcoce.

Et, en teſmoignance de avauntdites choſes, nous, Gardeyns du Reaume, Prelats, Countes, e Barons avauntditz, en nom de nous, & de tote la Commune, la Seel Conun, que nus uſom en Eſcoce, ou nun de noſtre Dame avauntdyte, auvom fet mettre a ceſte lettre.

Done a Briggeham, le Vendrede procheyn apres la Feſte Seint Gregorie, le an de noſtre Seygnur 1289.

Litera, per quam Communitas Scotiæ ſupplicat & conſulit Regi Norwegiæ, quod fiat Matrimonium inter Filium Regis Angliæ, & Filiam Regis Norwagiæ, hæredem Scotiæ; & quod ipſa Domicella mittatur in Angliam ad Regem Angliæ.

A.D. 1290.
An. 18. *E.* I.

L. A. f. 150. *a penes Camerar.*

A Tres noble Prince, Sire Eyrik, par la grace de Deu, Roy de Norway, Guillam e Robert, par meme cele grace, de Seint Andreu e de Glaſgu Eveskes, Johan Comyn, & James Seneſcal de Eſcoce, Gardains de Reaume de Eſcoce, e tote la Commune de meyme cel Reaume, ſalut & totes honours.

Come nus ſeumes certayns ke vous Seets deſirous del' honur, & del' profiſt de noſtre Dame, voſtre fille, & de tut le Reaume de Eſcoce, par encheſon de ly: e le Apoſtoylle ad grante, & fete diſpencacion, ſolom ceo ke communement eſt parle en diverſes partys de Mound, ke le Fitz & le Heyr le Roy de Engleterre puſſe noſtre Dame, voſtre fille, en femme prendre, nin oſtaunt procheynette de Saunk,

Nous, par Commun aſſent de tut le Reaums de Eſcoce, e pur le grant profiſt del' un & del' autre Reaume, ke le Mariage ſe face, ſi iſſint ſeit, avums uniement acorde, e communement aſſentu.

.D.1290. dv. 1. Pur la queu choſe nus priums & requerums voſtre hauteſſel, ke il vous pleyſe iſſuit ordiner, e ceſte boſoyne adreſcer endroit de vous, ke meyme cele voſtre fille Dame puyſſe en Engleterre venir a plus touſt ke eſtre purra;

Iſſuit ke, a plus tart, ſeit en meyme la terre avaunt la tut Seynt procheyn avenir, ſi com, de ſa venue, eſt acorde, devaunt l'avaunt dyt Roys de Engleterre, entre nous & vos meſſages, ke iloekes vyndrunt de par vus.

Et taunt en facet, Sire, ſi vous pleſt, ke nous vous ſaums le plus tenu a tou Jurs; ke, ſi il avenoyt ke vous ceſte choſe ne feiſſet, il nus convendroit, en ceſte choſe, prendre le meillour conſeyl ke Deus nus dorra pur le eſtat du Reaume, & la bone gent de la terre. A.D.1290. Edv. 1.

En teſmonage de les avauntdite choſes nus, Gardeyns du Reaume, & la commune avantdyt, en nom de nous le Seal commun, que nous uſom en Eſcoce, en nom de noſtre Dame avaundyt, avum fet mettre a ceſte lettre.

Donne a Brigham, le Vendredy procheyn apres la Feſte Seynt Gregorie, le An de noſtre Seygnur 1289.

Litera Johannis Ducis de Brabantia, per quam obligat ſe ad reddendum Johanni de Brabantia, & Margaretæ Uxori ſuæ ſex milia Librarum Terræ de Dote dictæ Margaretæ, quas Dominus Rex Angliæ dicto duci conceſſit per triennium.

.D.1290. .s.18. E.1. .A. f. 125. .us Camer. .r. JOhan, par la grace de Deu, Duk de Louth. de Brabant, & de Lembrouch, a tous ceaus, ke ceſte preſente lettres verrunt & orrent, ſalut & conoiſtre verite.

Cum nus avoms fet eſtendre & aſſeiner ſis mille livrees de terre, a Tornoys, a noſtre terre de Brabant, a oes Dame Margarete fille a troy noble Roy d'Engleterre, compayne Johan noſtre eiſne fitz.

Et totes celes eſtentes & aſſenemens eoms liure a Roger de Tillameſtone Chivaler, & a Williame de Charlton, Meſſages au Roy d'Engleterre, Attornez le dit Joan & la dite Dame Margarete ſa compayne,

A lur ſuſtenaunce, ſi ke il les ayent, & les tienent tote la vie, meme cele Dame Margarete ſa compayne:

Et pus ly Roys, de ſa grace, & de ſa bone volunte, nous ad graunte ke nus eoms les iſſues & les levees devauntdyt tenement; de la feſte de la Nativite noſtre Seynur, le an del' Incarnation MCC. quatre vint & dis, a meme la feſte a troys ans Procheyns ſuivantz plenement complis, ſi meimes celi Roys, avaunt cel terme, ne voet aler a la terre Seynte,

Et, s'il aveyngne ke cely Roys devauntdyt, devant le terme de treys aunts acomplis, enprengne le dyt Veage, nus promettoms en bone fay ke, ſi toſt com il avera la Mer d'Engleterre paſſe, deintz le terme avauntdit; ke nous tot les tenement, les aſſenement contenutz, a dyt Johan & a la dyte Dame Margarete, pour lur ſuſtenaunce, ſaunt delay rendruns: A.D.1290.

A ceo nus mettouns en bone fay ke tauns, com les tenementz demorrunt en noſtre mayn, ke nus les garderuns & ſauveroums, ſauntz deſtruction, ſauntz Waſt; ſauve a nus les iſſues, & les levees, en les eſtentes contenutz, del terme deſuſdyt.

Et les rendruns a chef du terme, ou dens le terme, ſi le Roy avant paſſe, ſi com deſus eſt dyt; en autre ſi bon eſtat, com nus les receymes, quitement entirement, ſauntz nul contredyt, a dit Johan & a la dite Dame Margarete, ou a lur Attornetz; ſauve a nus les iſſues, & les levees, ſi com deſus eſt dit.

Et, ke touts ceſte choſes ſoyent fermes, certaynes & eſtables, nous avoms fet Saelier ceſte preſente lettres de noſtre Seal.

Donne l'An de Grace MCC. quatre vins & dis, le Mardy devant le Jour de Paſch.

A.D.1290.
Edv. I.

De Plenipotentia Antonio Dunelmenſi Epiſcopo, ad tractandum ſuper negotio Scotiæ, cum Rege Norwegiæ.

A.D.1290.
An. 18. E. I.
Pat. 18. E. I. m. 33.

MAgnifico Principi, & amico ſuo kariſſimo Domino E. Dei gratiâ, Regi Norwagiæ illuſtri, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitanniæ, ſalutem, & proſperis ſemper ſucceſſibus habundare.

Ad frequentem & votivam inſtantiam venerabilis Patris, Domini Antonii, Dei gratiâ, Dunelmenſis Epiſcopi, veſtram de Regno Scotiæ utilitatem affectantis, & vehementer proſequentis, quam utique nos in hoc & in aliis appetimus feliciter proſperari,

Damus, concedimus, & committimus eidem Epiſcopo plenam & ſpecialem poteſtatem, & auctoritatem plenariam, vobiſcum, per ſe, vel per ſuos Procuratores, aut Nuncios ſpeciales, tractandi, conferendi, ordinandi, juramento ſcriptis, vel obligationibus, ſuo & noſtro nomine, ſi neceſſe fuerit, affirmandi negotia, vos & nos, filium noſtrum & filiam veſtram, contingentia, ſecundum quod magis viderint expedire.

Ratum habentes & firmum quicquid per prædictum Patrem Dunelmenſem Epiſcopum, vel Nuncios, aut Procuratores ſuos, vel eorum aliquos, ad hoc ſpecialiter deputatos, factum, ordinatum & affirmatum fuerit, ſuo & noſtro nomine, in præmiſſis.

In cujus, &c. ſigillum noſtrum fecimus præſentibus hiis appendi.

Dat. apud Wodeſtok. decimo die Aprilis.

Erico Norwegiæ Regi, de Papæ diſpenſatione obtenta; & de adventu Margaretæ filiæ ad Anglicanas partes Maturando.

A.D.1290.
An. 18. E. I.
Pat. 18. E. I. m.3 in cedula.

MAgnifico Principi, & amico ſuo kariſſimo Domino Erico Dei gratiâ, Regi Norwegiæ illuſtri, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, ſalutem, & proſperis ſemper ſucceſſibus habundare.

Cum, ex liberali benignitate Sedis Apoſtolicæ, ſufficiens & plena nobis diſpenſatio, de filio noſtro Edwardo, & Margaretâ filiâ veſtrâ Reginâ Scotiæ, Matrimonialitèr adinvicem copulandis, non obſtante conſanguinitatis gradu, quo ſibi adinvicem attinere noſcuntur, per ſanctiſſimum Patrem noſtrum Dominum Nicholaum, ejuſdem Sedis ac univerſalis Eccleſiæ ſummum Pontificem, rite &, inſpirante gratiâ ſalvatoris, ſit conceſſa, & realiter jam optenta,

Ad quod utique Cuſtodes, Magnates, Prælati, ac tota Communitas prædicti Regni Scotiæ, unanimi & expreſſâ voluntate ſuâ, ſuum præbuerant jam conſenſum; id quod vobis, ut confidimus, propter utriuſque Regni, Angliæ & Scotiæ, fœcundam proſperitatem, & mutuam utilitatem placidum & acceptum eſſe veriſimilitèr attendamus;

Veſtram Serenitatem Regiam requirimus & rogamus attentè, quatenus ad tam fælicem dictæ diſpenſationis & copulæ conjugalis effectum proſequendum, & finaliter complendum, prædictæ Dominæ Margaretæ, filiæ veſtræ, ad partes anglicanas adventum curetis adeo tempeſtive maturare, ut vobis indè obnixius aſtringamur.

Grave ſiquidem gereremus, ſi noſtra hinc inde vota in hoc aliqualiter diſcreparent; aut ſaltem protelare faceretis, quod in hac parte regiam celſitudinem non deceret.

Valeat & vigeat feliciter regia Majeſtas veſtra, & proſperis ſemper floreat incrementis.

Dat. apud Aumbresbury, 15 Kalend. Maii, anno Regni noſtri 18.

De expenſis occaſione duelli vadiati allocandis.

A.D. 1290. An. 18. E. 1. Rot. Vaſcon. 18. E. 1. m. 5.

REX dilecto ſuo, Johanni de Candanere, Receptori ſuo in Agenn. ſalutem.

Cum nos, ex gratiâ ſpeciali, remiſerimus & quitaverimus Beraldo de Monte Acuto equum & harneſium ſuum, & Jordano de Inſula Militi equum & Harneſium Armandi de Monte Acuto, cum quibus & Harneſiis dicti, Beraldus & Armandus, cauſâ bellandi, intraverunt campum coram dilecto & fideli noſtro Reimundo de Campaniâ Milite, Seneſcallo noſtro Agenn.

Vobis mandamus quatinus expenſas, debitas & rationabiles, quas idem Seneſcallus fecit, occaſione vadii prædicti Duelli, de quibus vos certum faciet idem Seneſcallus, ſolvatis, & reddatis, vel in ſuis compotibus allocetis.

Nos enim quicquid eidem ſolveritis vel allocaveritis, modo prædicto, ratione prædictâ, volumus & præcipimus in veſtris compotibus allocari.

In cujus, &c.

Dat. apud Ambresbur. 18. die Aprilis.

De Homagio pro Vicecomitatu de Bearn per Rogerum Barnardi, Comitem Fuxi.

A.D. 1290. An. 18. E. 1. L. B. f. 281. b. Penes Camerar.

A.D. 1290.

ILluſtriſſimo Principi, kariſſimo ſuo Domino, Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ & Duci Aquitaniæ, Rogerius Bernardi, Comes Fuxi, & Vicecomes Bearn, ac Caſtri Boni, ſalutem, & ſe paratum ad ſua beneplacita & mandata.

Excellentiæ veſtræ regiæ Majeſtatis volumus fieri manifeſtum, quod nos promiſimus Nobili Dominæ, Conſtantiæ Vicecomitiſſæ Marciani, pro vobis, & vice, loco, ac nomine veſtro, & etiam vobis promittimus bona fide, quod nos præſentabimus, & faciemus, tempore & loco debitis, vobis homagium & fidelitatem pro Vicecomitatu & Terra Bearn; quem Vicecomitatum & quam terram, ratione Margaretæ uxoris noſtræ, à vobis, in feudum, recognoſcimus nos tenere:

Et omnia alia vobis faciemus & præſtabimus quæ Vicecomes Bearn, ratione terræ illius, facere tenetur & debet.

Et hæc ita facere & complere, ad Sancta Dei Evangelia, propriis manibus tacta, juravimus & juramus.

In cujus rei teſtimonium præſentes litteras patentes fieri fecimus, in quibus Sigillum noſtrum, quo in præſenti utimur, duximus apponendum.

Dat. apud Morlan. in Feſto Aſcenſionis Domini: Anno ejuſdem 1290.

Et memorandum quod iſta littera liberata fuit Waltero de Langeton Clerico Garderobæ Regis die Veneris in Craſtino Sancti Laurentii, anno, &c. 18. in eadem Garderoba cuſtodienda.

Bulla Nicholai Papæ quarti, per quam ordinavit, qualiter Decima conceſſa Regi colligi debeat, & a quibus, & per quas perſonas.

A.D. 1290. An. 18. E. 1. Ex Autogr.

A.D. 1290.

NIcolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Cariſſimo, in Chriſto Filio Edwardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Nuper tibi, per alias noſtras litteras, decimam Eccleſiaſticorum Proventuum Regnorum Angliæ & Scotiæ, ac Terrarum Yberniæ, & Walliæ, ſub certis formis & modis, duximus concedendam.

Tecum tamen præcipuè, non in tenebris, ſed in luce ambulare volentes, nolumus te latere, quod noſtræ intentionis exiſtit, ut Collectores, ſeu ſuperintendentes ejuſdem decimæ colligendæ, deputandi à nobis, declarationes obſervent, quæ à Collectoribus, ſeu ſuperintendentibus collectæ decimæ ſex annorum, impoſitæ à felicis recordationis Gregorio Papa 10. Prædeceſſore noſtro in Concilio Lugdunenſi, hactenus ſunt ſervatæ, ſeu ab apoſtolicâ ſede, in prædictis Regnis & terris, mandatæ ſervari, præſentibus annotatas; quæ tales ſunt:

De Redditibus & Proventibus leproſiarum domorum Dei & Hoſpitalium pauperum, qui in uſus leproſorum, infirmorum, & pauperum convertuntur, decima non ſolvetur.

Moniales etiam, aliæque regulares perſonæ (quarum redditus & proventus Eccleſiaſtici adeo ſunt tenues & exiles, quod de illis ſuſtentari non poſſunt, ſed pro habenda vitæ ſuæ ſuſtentatione neceſſe habent publicè mendicare, & elemoſinas publicè petere) dictam decimam non perſolvant.

Seculares quoque Clerici (quorum eccleſiaſtici redditus & proventus annui ſummam ſex Marcarum argenti non excedunt) eandem decimam non præſtabunt.

Si verò una perſona plura habeat beneficia, quorum nullum per ſe acceptum dictam ſummam ſex Marcarum annuatim attingat, ſimul tamen collecta in annuis proventibus ſummam memoratam excedat, quotquot, vel quantumcumque modica fuerint, de omnibus & ſingulis decima perſolvetur:

Sed non ſolvetur de Pitantiis Monachorum, ſimiliter de ipſis quæ à Chriſti fidelibus relinquuntur eccleſiis, ut ex eis perpetui emanturredditus.

Item de exenniis, Prælatis, & aliis perſonis eccleſiaſticis liberaliter factis, decima non ſolvetur.

Declaramus autem quod hii, qui vendunt proventus beneficiorum ſuorum, quæ perſonalem reſidentiam non requirunt, ſolvent decimam pro ſolo pretio quod recipietur de eiſdem; dum tamen circa hoc in fraudem decimæ nichil omnino agatur.

Sed Eccleſiaſtica perſona, quæ in Eccleſiâ ſuâ, ſeu beneficio, quod reſidentiam perſonalem requirit, non reſederit, ſed facit in eodem per firmarium vel vicarium deſerviri, deputando ipſi vicario vel firmario certam ſuorum proventuum portionem, non deducet partem vicarii ſeu firmarii, ſed de univerſis ipſius Eccleſiæ vel Beneficii Proventibus decimam exhibebit.

Declaramus etiam quod de ſilvis ſeu nemoribus, quæ non conſueverunt vendi, nichil ſolvetur, niſi forte aliquid de illis venditum fuerit durante decimâ: & tunc extimabitur quantum valere debeat annui redditus pars vendita, ſecundum aſſiſiam quæ conſuevit fieri de nemoribus, in partibus illis, in quibus nemus venditum ſitum fuerit; & de ſola extimatione decima perſolvetur, & niſi de eo quod perciperetur de dictis ſilvis ſeu nemoribus, quæ vendi non conſueverunt, nec fortè vendentur, durante decimâ, ex venditione paſcuagii, ſeu herbagii, ſeu alterius conſimilis Proventûs eorumdem nemorum & ſilvarum; & ſi non vendantur hujuſmodi paſcuagia, herbagia & ſimilia, non ſolvetur decima de hiis; ita tamen quod in fraudem decimæ nichil circa hoc attemptetur.

Idemque de paſcuis, herbagiis, & conſimilibus obventionibus ſilvarum cæduarum volumus obſervari.

De ſtagnis & piſcariis, ſi vendantur, de pretio decimæ ſic ſolvetur, videlicet, quod fiet collatio de numero annorum, quibus, ante venditionem ultimam, vendita non fuerint, ad quantitatem pretii ex ipſâ ultimâ venditione recepti, ut pretio diviſo in partes, ſecundum annorum numerum, durante decimâ, ſolvetur decima ipſa de tot partibus pretii, ex ipſa venditione recepti, quot fuerint anni prædicti;

Ut, ſi forte ſunt quinque anni elapſi, ex quo fuerat ſtagnum venditum, & nunc vendatur pro Centum Marcis, fient de pretio quinque partes, & pro tribus annis quibus durabit decima, ſolvetur ipſa decima de tribus partibus pretii tantùm, videlicet, de ſexaginta Marcis; & ſic multiplicabuntur & minuentur partes pretii, prout plures vel pauciores fuerint dicti anni.

De venationibus autem, & piſcariis fluminum, & lacuum (ſi vendantur) & ſilvis cæduis, idem quod de Stagnis fiet.

De piſcibus ſtagnorum, vel beſtiis garenarum, quos pro uſu, vel eſu ſuo capi, & ſic conſumi, vel ſine fraude donari contigerit, decima non ſolvetur.

Et, quia nonnulli obtinent à Monaſteriis & Eccleſiis Prioratus, grangias, domos, redditus, penſiones & cenſus, in ſolvendâ de hiis decimâ credimus diſtinguendum, videlicet, an talia in beneficium habeantur? An ex contractu? An ex merâ gratiâ? Et an pro mercede laboris vel obſequii?

Et quidem obtinentes talia in beneficium, & etiam ex merâ gratiâ, ſive hoc ſit conceſſum per Sedem Apoſtolicam, ſive per ipſorum Monaſteriorum vel Eccleſiarum perſonas, de illorum proventibus ſolvent decimam

Cum autem obtinentur talia ex contractu, puta ad penſionem vel firmam annuam, in qua non eſt facta gratia obtinenti, ſed in hoc uterque contrahentium ſtuduit conditionem ſuam facere melio-

meliorem, perceptores penſionis vel firmæ de ipſa penſione vel firmâ decimam exhibebunt.

Si autem quis, ante vel poſt conceſſionem hujuſmodi decimæ, ad vitam propriam emit Proventus Prioratûs, vel aliorum prædictorum, pro aliquâ pecuniæ quantitate, ita quod in hoc ei ſcienter gratia non eſt facta: Conſiderabitur quantum extimatione communi valeant annui proventus Prioratûs, Grangiæ, domûs, terrarum, ſeu reddituum hujuſmodi; &, ſecundum hoc ab illis, quorum eſt horum proprietas, qui inde pretium pro futuro tempore receperunt per tres annos decima exigetur.

Si autem in hiis gratia facta ſit obtinentibus, quia ſcienter pro minori pretio, quam valeant, ſunt talia vendita vel locata: Ipſi obtinentes, & non Monaſterium vel Eccleſia, de illo, in quo gratia facta eſt ipſis; & de reliquo illi, quorum eſt proprietas, decimam exhibebunt.

Si autem perſonis aliquibus pro juſtâ mercede, ſeu remuneratione laboris vel obſequii, prȩſtiti vel prȩſtandi, talia conceſſa ſunt: Hii, quorum eſt illorum proprietas, in decimatione Proventuum ſuorum etiam horum proventus merito numerabunt, & de illis, ſicut de aliis, quos pro certis ſuis utilitatibus expendunt, decimam exhibebunt.

Quod ſi hæc per illos, quia ea obtinent, ritè in alios ſunt tranſlata, quia res tranſit cum onere ſuo, etiam circa illos quæ prȩdiximus ſervabuntur.

Nec deducentur expenſæ, quæ pro Monachis, qui in talibus Prioratibus, Grangiis, ſeu domibus, in beneficium, ſeui ex merâ gratiâ conceſſis, ex parte teneri debent, fieri dinoſcuntur: Expenſæ autem illorum Monachorum vel perſonarum, qui teneri debent ex pacto, in Prioratibus, grangiis, ſeu domibus, ad juſtam firmam vel penſionem conceſſis, ſive determinatȩ fuerint, ſive non extimabuntur extimatione communi, & talem extimationem Monaſterium vel Eccleſia, cujus illorum eſt proprietas, cum ſuis Proventibus decimabit.

Prȩlati de procurationibus, quas in victualibus percipiunt, decimam non perſolvent; ſed qui eas prȩſtant hujuſmodi victualia, in decimatione ſuorum proventuum & reddituum numerabunt & ſolvent decimam de eiſdem.

De illis autem procurationibus, quas Prȩlati in pecuniâ numeratâ rite percipiunt ab antiquo, & quas percipient etiam ſi non viſitarent, decimam præſtare tenentur,

Prȩlatus autem, qui procurationem, quam ſine viſitatione potuit de jure percipere in pecunia numerata, remittit alicui Eccleſiæ, quia remittit quod ſibi debetur, & de quo ſolviſſet decimam ſi recepiſſet illud, tenetur ex tali procuratione decimam exhibere.

Si vero procurationem, quam tantum in victualibus licet percipi, fortaſſe remittat perſona eccleſiaſtica, cui remiſſio facta eſt hujuſmodi, victualia cum aliis ſuis proventibus, cum ſolvet decimam, extimabit; cum etiam, ſi non eſſet remiſſa, hoc facere teneretur.

In ſolvendo decimam ſupradictam ſolæ expenſæ neceſſariæ, quæ fiunt in re, ex quâ fructus percipiuntur, arando, & colendo, ac colligendo fructus, ſine quibus non poſſunt ipſi fructus percipi, deducentur:

Expenſæ autem, quæ fiunt in Caſtrorum Cuſtodibus, cum ſint extra rem, vel etiam in ædificiis conſtruendis vel conſervandis, nullatenus deducentur:

Sic nec illæ, quæ pro villis tuendis fierent in guerris, ſeu etiam calvacatis.

De hiis quoque, quæ conſiſtunt in juriſdictione, mero Imperio, Regalibus, atque ſimilibus, ſolvetur decima: deductis moderatis ſalariis, quæ, ante conceſſionem decimæ, conſueverunt perſolvi Judicibus, Officialibus, conſimilibuſque perſonis (ſine quibus juriſdictio & cȩtera ſimilia nequeunt exerceri) ita tamen quod in fraudem decimæ nichil circa hoc aliquatenus attemptetur.

Sed expenſæ Officialium, Judicum, & conſimilium perſonarum, factæ in veſtibus ſive victualibus, minime deducentur: ſicut nec aliæ expenſæ ſimiles, factȩ circa aliam familiam Prȩlatorum.

Ratione autem ȩris alieni, quo perſona, ſolvens decimam, obligata conſiſtit, nichil de decima minuetur; etiamſi certȩ res eccleſiaſticȩ, propter hoc, à quocumque fuerint ſpecialiter obligatȩ.

Item de furnis & molendinis decima prȩſtabitur.

Solvetur autem decima de oblationibus, ſive fiant pro benedictione nubentium, ſive pro exequiis mortuorum,

Nec non de proventibus Sigillorum Prælatorum, & de emendis quæ ab excommunicatis recipiuntur.

De Legatis quoque, ſibi & aliis perſonis eccleſiaſticis, non perſonarum ſed eccleſiarum, vel Officiorum ratione, relictis, decima perſolvetur.

A.D. 1290. Edv. I.

Pro decimâ ſupradictâ non exigetur pecunia, niſi illa quæ communiter curret de mandato Domini terræ, cujus eſt moneta in locis, in quibus conſiſtent fructus & redditus, unde decima perſolvetur; nec aliqui pecuniam cambire cogentur eandem.

Si, ex probabilibus ſeu veriſimilibus præſumptionibus, apparuerit aliquem, penſatis ejus proventibus, minus debito notabiliter de decima perſolviſſe, ita quod ſuper hoc meritò ſuſpectus debeat reputari, ex officio noſtro per viros ydoneos, deputandos à nobis, faciemus inquiri ab illis, qui ſuper hoc ſcire valeant, veritatem; videlicet de conſilio Dioceſani Epiſcopi, vel aliquo deputando ab ipſo, ſi ſit ejus ſubditus; & non aliter (ſi Epiſcopus ipſe, vel deputatus ab eo commodè poſſit haberi) & tunc demum, & non prius, ille, cujus proventus fuerint taliter extimati, pro eo quod minus ſolveret, etiam nominatim excommunicabitur, ſi ejus contumacia exegerit, & viſum fuerit expedire.

Epiſcopi autem, & Abbates, cæteræque perſonæ Eccleſiaſticæ honorabiles, non ſuſpectæ, propriæ conſcientiæ relinquentur; ita quod ſufficiat quoad tales excommunicationis ſententia, quæ in nullo modo ſolventes, vel ſcienter minus ſolventes, & adhibentes fraudem vel malitiam circa ipſius decimæ ſolutionem, generaliter proferetur.

Super hiis autem fiet compulſio, per cenſuram Eccleſiaſticam, prout nobis & illis, quibus hoc duxerimus committendum, viſum fuerit expedire.

Proferetur autem, ſi expediens viſum fuerit, excommunicatio generaliter, vel ſpecialiter in eos, qui contra ſolutionem decimæ, vel ſuorum extimationem proventuum, cum fuerit facienda, fraudem vel malitiam ſcienter duxerint adhibendam.

Nullus autem non ſolventium compelletur per ſecularis violentiam poteſtatis, niſi ipſius, non ſolventis, contumacia vel rebellio talis aut tanta fuerit, quod meritò contra ipſum, ſicut fieret in aliis caſibus ſeu negotiis, propter Eccleſiaſticæ cenſuræ contemptum, invocari debeat auxilium brachii ſecularis.

Fiet autem ſolutio decimæ, non in ipſis rebus, quæ percipiuntur de proventibus, ſed in pecunia numerata.

Solvetur autem decima illis perſonis, quas ad hoc contigerit deputari.

Rector Parochialis Eccleſiæ qui, urgente neceſſitate curę Eccleſię ſuę, puta quia ipſe, reſidendo perſonaliter in eadem, per ſe non ſufficit ipſi curæ, propter multitudinem Parochianorum, vel diffuſionem Parochiæ ſuæ, ſed neceſſe habet unum, vel duos, ſeu plures Capellanos conducere, & eis, præter victum, ſalarium conſtituere: ſalarium hujuſmodi poterit in decimæ ſolutione deducere; ſed ratione victûs Capellanorum ipſorum aliquid non deducet.

Quod, ſi in diverſis Civitatibus ſeu Dioceſibus diverſa beneficia obtineat quis, de unoquoque beneficio in Civitate vel Dioceſi, in quâ illud fuerit, decima perſolvetur.

De Redditibus autem Eccleſiaſticis, deputatis ad fabricam Eccleſiarum, decima ſolvetur.

De elemoſinis verò, ſeu oblationibus, datis ad opus fabricæ, maximè de hiis oblationibus quæ in civitatibus, & aliquibus Caſtris, & locis prædictorum Regnorum & Terrarum, in certis Feſtivitatibus in candelis, & cereis, & aliis, conſueverunt dari & offerri, ad opus fabricæ deputatis, decima non ſolvetur.

Similiter nec de illis oblationibus, quæ colliguntur interdum per Laicos (qui Collectores conſortiales dicuntur) & interdum per Clericos, & quæ ad opus Conſortii offeruntur, ut inde luminaria in Eccleſia, cruces & calices fiant & reparentur, & etiam ut ex illis pauperibus ſubveniatur, & ſepeliantur corpora pauperum defunctorum.

Prælati autem & Clerici exules, cujuſcumque conditionis aut dignitatis exiſtant, de ſuis proventibus Eccleſiaſticis decimam exhibebunt.

Illæ quoque expenſæ, quæ fiunt pro foſſatis: & aliàs etiam pro terris beneficandis, ut uberiores fructus producant, & illæ, quæ fiunt in conſervandis, & reparandis ædificiis molendinorum, domorum, ſeu apothecarum, & ſimilium (ex quibus fructus, & penſiones percipiuntur, &, niſi reparentur, fructus ex eis percipi non valerent) de decima hujuſmodi minimè deducentur; nec etiam illæ, quæ fiunt pro Cuſtodia Caſtrorum, quamvis fiant in hoc majores ſolito.

Inſuper de oblationibus minutiſſimis, quas percipiunt Eccleſiaſticæ perſonæ ratione Eccleſiarum ſuarum, pro ſepulturis & dandis pœnitentiis, decima perſolvetur.

Et, quia non occurrit nobis quin cotidianæ diſtributiones proventus eccleſiaſtici ſint cenſendæ, nos, cum, fælicis recordationis, Clemente Papa, Prædeceſſore noſtro, qui de illis decimam, per eum ſimili ſubſidio deputatam, debere

A.D. 1290. Edw. 1. ſolvi declaravit & voluit, ſentientes, de diſtributionibus, quæ dantur in horis canonicis, præſentibus debere ſolvi decimam declaramus.

Illi quoque, qui deputati fuerint ad collectionem decimæ, cum eis, qui debent ſolvere decimam, de aliqua certa ſumma ſolvenda pro decima nequeunt convenire.

De fructibus arborum & Ortorum, qui vendentur, ſolvetur decima: de hiis autem, quæ conſumentur, uſu vel eſu, decima non ſolvetur.

Similiter & de fructibus gregum ſeu animalium, ſi ſint Eccleſiarum, perſolvetur decima, deductis expenſis neceſſariis quæ fient pro cuſtodia; ſi vero ſunt perſonarum, decima non ſolvetur.

Inſuper te ſcire volumus quod noſtræ intentionis exiſtit, quod à præſtatione hujuſmodi decimæ, ut præmittitur, per nos tibi conceſſæ, omnes Hoſpitalis Sancti Johannis & Militiæ Templi Jeroſolimitanorum, ac Sanctæ Mariæ Theotonicorum ordinum domus, in prædictis Regnis & terris conſtitutæ, penitùs excludantur: cum ipſorum ordinum fratres ad defenſionem & cuſtodiam dictæ Terræ Sanctæ ſint ſpecialiter inſtituti; pro quibus dicti fratres non ſolùm bona ordinum eorumdem habundanter expendunt, verum etiam perſonas proprias periculis exponere non formidant. A.D. 1290. Edw. 1.

Salvo nichilominus, in prædictis, & ea contingentibus, ſedis arbitrio memoratæ, ſuper dubiis quæ poſſent circa talia exoriri.

Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſecundo Idûs Maii, Pontificatûs noſtri anno tertio.

Sub filo canabeo.

De facto Scotiæ & Norwagiæ.

A.D. 1290. An. 17. E. 1. Pat. 18. E. 1. m. 30. REX, omnibus, &c. ſalutem.

Sciatis quod, cùm venerabilis Pater, A. Dunelmenſis Epiſcopus, & dilecti, & fideles noſtri, Edmundus Cornubiæ & Johannes de Warenna, Comites, promiſerint & manuceperint ad impetrandum & habendum à nobis quamdam literam obligatoriam patentem, ſub ſigillo noſtro, Nunciis Regni Scotiæ, ad colloquium noſtrum, poſt Feſtum Paſchæ proximo præteritum, ſine aliqua difficultate, credendam & liberandam.

Expreſſe continentem, quod, niſi filia Domini Regis Norwagiæ, Domina & Hæres Regni Scotiæ, venerit in Regnum Angliæ vel Scotiæ, infra Feſtum omnium Sanctorum proximò futurum;

Vel niſi dictus Rex bonam & ſufficientem fecerit ſecuritatem per ſacramentum ſuum, & literas ſuas patentes, & etiam ſacramentum & literas patentes Prælatorum & Baronum ſubſcriptorum,

Videlicet, venerabilium Patrum G. Nidroſienſis Archiepiſcopi; & Berenſis, Stanagrenſis, & Oſtlowenſis Epiſcoporum; & Hakuni Ducis Aſcloen. Terrici de Campo Ludi, Odwyni de Hagernes, & Bernardi de Berkelay; quorum ſi non poſſet habere ſigilla omnium, haberet ſaltem ſigilla quinque eorumdem, A.D. 1290.

De prædictâ filiâ ſuâ mittendâ, infra prædictum terminum, in Regnum Angliæ vel Scotiæ, niſi legitimum haberet impedimentum, prout in præſentia noſtra apud Sarum nuper extitit ordinatum,

Extunc nos refundi & reſtitui faceremus Cuſtodibus Regni Scotiæ tria milia Marcarum, apud Berewyk in Scotiâ, ad terminum, ſtatuendum per nos & Nuncios Scotiæ, ad nos venientes; prout in literis dicti Epiſcopi Dunelmenſis, & Comitum prædictorum patentibus plenius continetur;

Volumus, & tenore præſentium concedimus, quod, niſi prædicta omnia compleantur in forma prædicta, nos dicta tria milia Marcarum prædictis Nunciis Scotiæ, in Feſto Sancti Martini, poſt prædictum Feſtum omnium Sanctorum proximo ſequens, apud Berewyk (quem quidem terminum de aſſenſu Nunciorum prædictorum duximus ſtatuendum) ſolvere teneamur in formâ ſuperiùs annotatâ.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. decimo quinto die Maii.

A.D. 1290.
Edv. 1.

De poteſtate tractandi & ordinandi cum Cuſtodibus Scotiæ.

A.D. 1290.
An. 18. E. 1.
L. A. f. 127. b. Penes Camerar.

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, dilectis ſibi in Chriſto Cuſtodibus, Prælatis, Nobilibus, & Univerſitati Regni Scotiæ ſalutem, & ſinceræ dilectionis augmentum.

Cum noſtris pridem litteris vobis ſcribere cenſuerimus quod, quia Nuncii veſtri, ad nos nuper London. ex parte veſtrâ tranſmiſſi, plenam & ſufficientem ſecum non detulerant poteſtatem: Propter quod Articulis, nobis expoſitis, certum tunc reſponſum nequivimus facere per eoſdem; noſtros exinde Nuncios ſolempnes, plenam habentes poteſtatem in præmiſſis, ad vos in brevi, pro ſtatu Dominæ veſtræ, ac Regni Scotiæ & veſtro, propoſuimus deſtinare,

Vobis omnibus & ſingulis, tenore præſentium, ſignificamus, quod nos dilectos & fideles noſtros, venerabiles Patres,

Dominos Antonium Dunelmenſem, & Radulphum Karlionenſem, Dei gratiâ, Epiſcopos: ac Proceres noſtros Johannem Warennæ, & Henricum Lincolnienſem Comites: & Willielmum de Veſcy Militem; ac diſcretum virum Magiſtrum Henricum de Newerk, Eborum Eccleſiæ Decanum,

Ad vos ex parte noſtrâ ſpecialiter deſtinatos, noſtros veros & legitimos Procuratores, & ſolempnes Nuncios ordinamus, facimus, & conſtituimus; ad reſpondendum vobis nomine noſtro ſufficienter ſuper Articulis, Petitionibus, & negotiis, nobis expoſitis per prædictos Nuncios veſtros nuper London. ex parte veſtra.

Dantes eiſdem Procuratoribus, & Nunciis noſtris auctoritatem plenariam, & ſpecialem poteſtatem vobiſcum, nomine noſtro, tractandi, ordinandi, firmandi & faciendi, ſuper memoratis Articulis, petitionibus & Negotiis, quicquid nos faceremus, aut facere poſſemus, vel deberemus, ſi perſonaliter præſentes eſſemus:

Quod, ſi omnes hiis exequendis non interfuerint, vel nequiverint intereſſe, quatuor, vel quinque eorum ea nihilominus exequantur.

Ratum & gratum habentes & habituri, ſub rerum noſtrarum ypothecâ, quicquid per prædictos Procuratores & Nuncios ſpeciales, quatuor, vel quinque eorumdem, ordinatum vel etiam factum fuerit in præmiſſis.

In cujus rei teſtimonium has litteras noſtras fieri fecimus patentes.

Dat. London. viceſimo die menſis Junii, anno Regni noſtri decimo octavo.

Super Dote Margaretæ filiæ Regis, Johanni Primogenito Ducis Brabantiæ, maritandæ.

A.D. 1290.
An. 18. E. 1.
L. A. f. 120. a. Penes Camerar.

JOhan, par la grace Dieu, Duk de Lother. de Brabant & de Lembourgh, a tous ceaus, &c. ſaluz, & connoiſtre verite.

Nous feſons a ſavoir a touz, que come piecea feut porpale & graunte Mariages, entre Johan noſtre aiſne fiz, & Dame Margarete fille au treſnoble Roy d'Engleterre,

Ou entre nos puſnez enfauntz, ſi Dieu feiſt ſon comaundement de eaus, avaunt qu'il feuſſent eſpoſez,

Si com plus pleinement eſt contenu en noſtre Eſcrit de ceo fait & ſealé.

E nous, Duk, euſſoms graunté trois mil. livres de terre, a Tour. a aſſigner en Dowaire a la devauntdite Dame Margarete,

Les queus 3. mil. livrees de Terre lui avoms aſſigne en certeins lieus, & par certeins eſtendors, ſicom il piert par unes autres lettres Sealees de noſtre Seal, & des Eſtendors del aſſignement des devauntdites trois mil. livrees de terre,

E lui euſſoms graunté outro mil. livrees de terre a Tour. a aſſigner, quaunt il ſeroient eſpoſez, Solom ceo quil eſt contenu en noſtre eſcrit davauntdit.

Nous, regardauntz le eſtat & la noblee de Dame Margarete devauntdite, grauntoms & promettoms en bone foi, por nous, & por nos Heirs, qe nous, ſi toſt com li Mariages, de noſtre devauntdit fiz Johan, & de la devauntdite Dame Margarete, ſerra accompliz,

Aſſigneroms & feroms eſtendre a la devauntdit Dame Margarete, par leals Eſtendors, aſſignez par le Roy devauntdit & par nous, outre les trois mile livrees de terre devauntdites, qi lui ſont ja aſſignez en certeins lieus, & par certeins Eſtendors, ſicom devaunt eſt dit,

D.1290. .1. [illegible] trois mil. livrees de terre, en lieus covenables [illegible] Brabant, & au plus pres que om porra des lieus de premer [illegible], contees dedeus ceste somme des derreines trois mil. livrees de terre [illegible] estendues.

Ense [illegible] par tot [illegible] 6 mil. livrees de terre [illegible] Tour [illegible].

Des [illegible] volo[illegible] dites [illegible] dite D[illegible] seisi[illegible] por lo[illegible] ra au[illegible] que [illegible] overtes, [illegible] tes lor vies & [illegible].

E qe la [illegible] quel [illegible] stre fitz, [illegible].

Derechief, [illegible] en bone foi, qe nous [illegible] del Dow[illegible] rete, [illegible] assigner & estendre [illegible] Estendours, esluz par le [illegible] Roi e par nous, deus mil. livrees de Terre, au Tour. en lieus covenables; [illegible] apres [illegible] Johan nostre fitz [illegible] mil. livrees de terre au Tour. par tot en Dowaire (sauves a nous, tote nostre vie, les issues & les levees des dites deus mil. livrees de terre, [illegible] e les [illegible] dite 3. mil. livrees de terre, [illegible] avoir [illegible] Johan nostre fiz) [illegible] promettoms faire assigner & estendre par A.D.1290. Edv. 1. deus hommes, esluz de par le Roi d'Engleterre, & deus de par nous, en lieus covenables, sicom desus est dit, entre ci & le Noel procheinement avenir; cest [illegible] l'an del Incarnacion nostre Seignour 1290.

E [illegible] devauntdites leaument tenir & acomplir, nous avoms promis, en bone foi, & jure sur Seintes Ewangeles, [illegible] nous obligoms nous & nos Heirs, par ces lettres overtes [illegible] des Seaus des[illegible] [illegible] feables, Godefr[illegible] d'Arslot & de V[illegible] Seignor de [illegible] Bertand Seignor [illegible]; les queus [illegible] sur Seintes Ewangeles [illegible] les covenauntes devauntdites [illegible] est.

Ceo [illegible] Loundres, l'An del Incarnacion [illegible] Seignor MCC. quatre vignt & [illegible] dimenche apres la Feste Seint Pierre & Seint Poul Apostle.

E fait asavoir, qe mesmes tele lettre est faite, de mot en mot, ensealee du Seal le [illegible] Countee Rasse de Gaure Seignor de Liedekirk & de Breda, Johan Seignor de [illegible], Ernout Seignor de Vysee, Johan Bertant Seignor de Graminis, Ernout Seignor de Walham, Gerard de Wesemale Seignor de Berghen, Ernout [illegible] de Wesemale, Gerard Seignor de [illegible], & Robert Seignor de Dask, [illegible], &c. sicom avaunt, & si est [illegible].

Bulla, pro Labro Vulpelli commendatoria.

.1290. 18. E. 1. utogr. N[illegible] fer[illegible] Angliæ [illegible] benedictionem.

Quia [illegible] Regie, quámque [illegible] Seinior existit [illegible] Labrus [illegible] de Luca [illegible] præsent[illegible] tuæ [illegible] tibi, [illegible] rientia [illegible].

Post [illegible] præsen[illegible] eum [illegible] specialiter [illegible] bit [illegible] impedimentum detentus, id non potuit perducere ad effectum. A.D.1290.

Cum autem [illegible] Labrus ad te, impedimento [illegible], devotus accedat, Serenitatem [illegible] rogamus, & hortamur [illegible] pro nostra [illegible] reverentia benigne [illegible], pertractans, [illegible] specialiter commendatum.

Et [illegible] propter suæ probitatis merita, [illegible] pro Apostolicæ sedis negotiis [illegible] non modicùm opportunus.

Quia etiam ad ea, quæ tui honoris & exaltationis augmentum respiciunt, tibique placita esse debeant, & accepta, se exhibet sollicitum & attentum,

Petimus

De poteſtate tractandi & ordinandi cum Cuſtodibus Scotiæ.

A.D.1290. An. 18. E. 1. L. A. f. 127. b. Penes Camerar.

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, dilectis ſibi in Chriſto Cuſtodibus, Prælatis, Nobilibus, & Univerſitati Regni Scotiæ ſalutem, & ſinceræ dilectionis augmentum.

Cum noſtris pridem litteris vobis ſcribere cenſuerimus quod, quia Nuncii veſtri, ad nos nuper London. ex parte veſtrâ tranſmiſſi, plenam & ſufficientem ſecum non detulerant poteſtatem: Propter quod Articulis, nobis expoſitis, certum tunc reſponſum nequivimus facere per eoſdem ; noſtros exinde Nuncios ſolempnes, plenam habentes poteſtatem in præmiſſis, ad vos in brevi, pro ſtatu Dominæ veſtræ, ac Regni Scotiæ & veſtro, propoſuimus deſtinare,

Vobis omnibus & ſingulis, tenore præſentium, ſignificamus, quod nos dilectos & fideles noſtros, venerabiles Patres,

Dominos Antonium Dunelmenſem, & Radulphum Karlionenſem, Dei gratiâ, Epiſcopos: ac Proceres noſtros Johannem Warennæ, & Henricum Lincolnienſem Comites: & Willielmum de Veſcy Militem; ac diſcretum virum Magiſtrum Henricum de Newerk, Eborum Eccleſiæ Decanum,

Ad vos ex parte noſtrâ ſpecialiter deſtinatos, noſtros veros & legitimos Procuratores, & ſolempnes Nuncios ordinamus, facimus, & conſtituimus ; ad reſpondendum vobis nomine noſtro ſufficienter ſuper Articulis, Petitionibus, & negotiis, nobis expoſitis per prædictos Nuncios veſtros nuper London. ex parte veſtra.

A.D.1290.

Dantes eiſdem Procuratoribus, & Nunciis noſtris auctoritatem plenariam, & ſpecialem poteſtatem vobiſcum, nomine noſtro, tractandi, ordinandi, firmandi & faciendi, ſuper memoratis Articulis, petitionibus & Negotiis, quicquid nos faceremus, aut facere poſſemus, vel deberemus, ſi perſonaliter præſentes eſſemus:

Quod, ſi omnes hiis exequendis non interfuerint, vel nequiverint intereſſe, quatuor, vel quinque eorum ea nihilominus exequantur.

Ratum & gratum habentes & habituri, ſub rerum noſtrarum ypothecâ, quicquid per prædictos Procuratores & Nuncios ſpeciales, quatuor, vel quinque eorumdem, ordinatum vel etiam factum fuerit in præmiſſis.

In cujus rei teſtimonium has litteras noſtras fieri fecimus patentes.

Dat. London. viceſimo die menſis Junii, anno Regni noſtri decimo octavo.

Super Dote Margaretæ filiæ Regis, Johanni Primogenito Ducis Brabantiæ, maritandæ.

A.D.1290. An. 18. E. 1. L. A. f. 120. a. Penes Camerar.

JOhan, par la grace Dieu, Duk de Lother. de Brabant & de Lembourgh, a tous ceaus, &c. ſaluz, & connoiſtre verite.

Nous feſons a ſavoir a touz, que come piecea feut porpale & graunte Mariages, entre Johan noſtre aiſne fiz, & Dame Margarete fille au treſnoble Roy d'Engleterre,

Ou entre nos puſnez enfauntz, ſi Dieu feiſt ſon comaundement de eaus, avaunt qu'il feuſſent eſpoſez,

Si com plus pleinement eſt contenu en noſtre Eſcrit de ceo fait & ſealé.

E nous, Duk, euſſoms graunté trois mil. livres de terre, a Tour. a aſſigner en Dowaire a la devauntdite Dame Margarete,

Les queus 3. mil. livrees de Terre lui avoms aſſigne en certeins lieus, & par certeins eſtendors, ſicom il piert par unes autres lettres Sealees de noſtre Seal, & des Eſtendors del aſſignement des devauntdites trois mil. livrees de terre,

A.D.1290.

E lui euſſoms graunté outro mil. livrees de terre a Tour. a aſſigner, quaunt il ſeroient eſpoſez, Solom ceo quil eſt contenu en noſtre eſcrit davauntdit.

Nous, regardauntz le eſtat & la noblee de Dame Margarete devauntdite, grauntoms & promettoms en bone foi, por nous, & por nos Heirs, qe nous, ſi toſt com li Mariages, de noſtre devauntdit fiz Johan, & de la devauntdite Dame Margarete, ſerra accompliz,

Aſſigneroms & feroms eſtendre a la devauntdit Dame Margarete, par leals Eſtendors, aſſignez par le Roy devauntdit & par nous, outre les trois mile livrees de terre devauntdites, qi lui ſont ja aſſignez en certeins lieus, & par certeins Eſtendors, ſicom devaunt eſt dit,

D 1290.

autre trois mil. livrees de terre, en lieus covenables en la Duſche de Brabant, & au plus pres que om porra des lieus de premer aſſignement, contees dedeus ceſte ſomme des derreines trois mil. livrees de terre, qi nous aviomſ devaunt graunte a aſſigner, qi uncore ne ſont eſtendues,

Enſe qele eit par tot orendroit 6. mil. livrees de terre au Tour. en Dowaire,

Des queles 6. mil. livrees de terre nous voloms & grauntoms, que les devauntdites Johan noſtre fiz, e la devauntdite Dame Margarete, ſoient meintenaunt ſeiſiz, & pregnent les eſplez & les iſſues, por lor ſuſtenaunce, ſi toſt com il plerra au Roy d'Engleterre devauntdit, e que ſur ceo nous aroms receu ſes lettres overtes, & les tiegnent, & les eient totes lor vies & tote la noſtre vie.

E qe la dite Dame Margarete les tiegne, quel avienture que aviegne de Johan noſtre fitz, tote ſa vie.

Derechief, nous avoms promis, en bone foi, qe nous, en accreſſement del Dowaire la devauntdite Dame Margarete, feroms aſſigner & eſtendre par leaus Eſtendors, eſluz par le devaundit Roi e par nous, deus mil. livrees de Terre, au Tour. en lieus covenables; ſi qele eit, apres nos jours, & les jours Johan noſtre fitz devauntdit, 8. mil. livrees de terre au Tour. par tot en Dowaire (ſauves a nous, tote noſtre vie, les iſſues & les levees des dites deus mil. livrees de terre, derrains nommees, e les devauntdite 3. mil. livrees de terre, qele deit avoir apres noſtre deces, & apres le deces Johan noſtre fiz) nous grauntoms & promettoms faire aſſigner & eſtendre par deus hommes, eſluz de par le Roi d'Engleterre, & deus de par nous, en lieus covenables, ſicom deſus eſt dit, entre ci & le Noel procheinement avenir; ceſt aſavoir l'an del' Incarnacion noſtre Seignour 1290.

A.D.1290. Edv. I.

E totes choſes devauntdites leaument tenir & acomplir, nous avoms promis, en bone foi, & jure ſur Seintes Ewangeles, & a ceo nous obligoms nous & nos Heirs, par ces lettres overtes, ſealees de noſtre Seal, & des Seaus des nobles Hommes, nos chiers feables, Godefroi de Brabant Seignor d'Arſtot & de Virſon noſtre chier frere, Ernout Seignor de Walehain & Florens, Bertrand Seignor de Berlai noſtre Coſin; les queus, ovesk nous, ont jures ſur Seintes Ewangeles de tenir totes les covenauntes deſus nomees taunt q'en eaus eſt.

Ceo ceſte feut don, a Loundres, l'An del' Incarnation noſtre Seignor MCC. quatre vignt & dis, le dimenche apres la Feſte Seint Pierre, & Seint Poul Apoſtle.

E fait aſavoir, qe meſmes tele lettre eſt faite, de mot en mot, enſealee du Seal le devauntdit Counte Raſſe de Gaure Seignor de Lidekirk & de Breda, Johan Seignor de Kuk, Ernout Seignor de Vyſce, Johan Bertant Seignor de Graminis, Ernout Seignor de Walham, Gerard de Weſemale, Seignor de Berghen, Ernout Seignor de Weſemale, Gerard Seignor de Rotheleir, & Robert Seignor de Dask, les, queus, &c. ſicom avaunt, & ſi eſt ele Dublee.

Bulla, pro Labro Vulpelli commendatoria.

.1290. 18 E. I.

NIcolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Cariſſimo in Chriſto Filio Edwardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Quàm devotus Celſitudini Regiæ, quámque fervens honoris ipſius zelator exiſtat dilectus filius Labrus Wlpelli de Luca, Cameræ noſtræ Mercator, lator præſentium, non oportet Magnitudini tuæ litterarum affatibus exprimi, cum id tibi, ut creditur, Magiſtra rerum, experientia revelârit:

Porrò, cum idem Labrus pridem ad præſentiam Regiam venire diſponeret, cum tibi per noſtras litteras duximus ſpecialitèr commendandum; ſed, inevitabili poſtmodum impedimento detentus, id non potuit perducere ad effectum.

A.D.1290.

Cùm autem prædictus Labrus ad te, impedimento prædicto ſublato, devotus accedat, Serenitatem Regiam rogamus, & hortamur attentè, quatinus eum pro noſtrâ & Apoſtolicæ ſedis reverentiâ benignè recipiens, & affectuosè, pertractans, eundem habeas ſpecialiter commendatum.

Et quia ipſe, propter ſuæ probitatis merita, nobis eſt, pro Apoſtolicæ ſedis negotiis, frequenter non modicùm opportunus;

Quia etiam ad ea, quæ tui honoris & exaltationis augmentum reſpiciunt, tibique placita eſſe debeant, & accepta, ſe exhibet ſollicitum & attentum,

A.D. 1290. Edv. 1.

Petimus ut ipſum diutius Regia Magnitudo non teneat, quinimmo eum, cum ſibi expedire putaverit, benignè permittat ad propria remeare.

Dat. apud Urbem veterem octavo Id. Julii, Pontificatûs noſtri anno tertio. A.D.12 Edv 1.

Sub filo canabeo.

De Cuſtodia Caſtrorum & Terrarum Reſi filii Mereduci Roberto Tybetot commiſſa.

A.D. 1290. An. 17. E. 1.

Rot. Wall. 18. E. 1.

REX, omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quod commiſimus dilecto & fideli noſtro, Roberto Tybetot, Villas, Caſtra, & omnes Terras, & Tenementa quæ fuerunt Reſi filii Mereduci rebellis noſtri in Walliâ, & quæ ſunt in manu noſtrâ, per foriſfactum ejuſdem Reſi, cum Eſcaetis & omnibus pertinentiis ſuis,

Cuſtodienda à Feſto Sancti Michaelis proximo futuro, uſque ad Feſtum Paſchæ proximo ſequens: & ab eodem Feſto Paſchæ, uſque ad finem quatuor annorum proximò ſequentium completorum;

Ità quòd omnes exitus, inde provenientes, interim percipiat, in ſatisfactionem quorumdam debitorum, in quibus ſibi tenebamur; ita videlicet quòd Caſtra illa & terras prædictas ſecurè faciat cuſtodiri. A.D.129

Et, ſi forte ipſum Robertum, verſus Terram ſanctam iter arripere, vel in fata decedere contingat, infra terminum prædictum, per quod Caſtra, Terræ & Tenementa prædicta ad manum noſtram deveniant,

Nos, pro ratâ futuri temporis, prædictum terminum contingentis, prædicto Roberto fideliter reſpondebimus.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. decimo tertio die Julii.

De facto Scotiæ & Norwagiæ ſuper Matrimonio contrahendo inter Natum Regem & Hæredem Scotiæ.

A.D. 1290. An. 18. E. 1.

L. A. f. 150. Penes Camerar. Pat. 18. E. 1 m 9.

UNiverſis, ad quos præſentes literæ pervenerint, Antonius Dunolmenſis, & Radulphus Karliolenſis, Dei gratiâ, Epiſcopi: Johannes de Garenna, & Henricus Lincoln. Comites: Willielmus de Veſcy Miles: & Henricus de Newerke Decanus Eccleſiæ Eborum, Procuratores ſpeciales & Nuncii ſolempnes magnifici Principis Domini Edwardi, Dei gratiâ, Regis Angliæ illuſtris, ſalutem.

Cum, inter cætera, quæ contingunt Negotium & Tractatum, habitum inter excellentiſſimum Principem, Dominum noſtrum ſupradictum, ex parte una, & venerabiles Patres Cuſtodes, & cæteros Epiſcopos, Abbates & totum Clerum, Nobiles Viros, Comites, & Barones, totamque Communitatem Regni Scotiæ ex altera, ſuper Matrimonio contrahendo inter Dominum Edwardum, filium & hæredem prædicti Domini noſtri Regis, & Dominam Margaretam, Natam egregii Principis Domini Erici Regis Norwagiæ, & ejuſdem Regni Scotiæ hereditariam & Reginam,

A nobis eſſet petitum, ex parte eorumdem Cuſtodum, Prælatorum, Nobilium, & Communitatis ipſius Regni Scotiæ, quod pro Domino noſtro prædicto, & hæredibus ſuis, eis concederemus & firmaremus jura, leges, libertates, & conſuetudines dicti Regni Scotiæ, tam Eccleſiaſticas, quàm Seculares, hactenus uſitatas & optentas. A.D.1290.

Nos, habitâ conſideratione diligenti ad pacem & tranquilitatem utriuſque Regni, & mutuam dilectionem habitantium in eiſdem cunctis temporibus remanſuram, concedimus, nomine & vice Domini noſtri prædicti, & hæredum ſuorum, quòd Jura, Leges, Libertates, & Conſuetudines ejuſdem Regni Scotiæ in omnibus, & per omnia, per totum ipſum Regnum, & ejus Marchiæ integrè & inviolabilitèr perpetuis temporibus obſerventur.

Salvo jure dicti Domini noſtri, & alterius cujuſlibet, quod ſibi, vel alii cuicumque ſuper hiis, quæ conſiſtunt in Marchiis vel alibi, ante præſentis conceſſionis tempora, competiit, vel competere juſto modo poterit in futurum.

Volentes & concedentes expreſsè, nomine dicti Domini noſtri, hæredum ſuorum, & noſtro, quod, deficientibus prædictis Edwardo & Margaretâ, vel eorum altero, abſque liberis exſtantibus, in omni caſu & eventu, in quo ad proximiores hæredes Regnum prædictum debeat de jure reverti,

Integrè, liberè, abſolutè & abſque ullâ ſubjectione, revertatur, & reſtituatur eiſdem, ſi forſan ad manus antedicti Domini noſtri Regis, vel hæredum ſuorum, ipſum Regnum Scotiæ aliquo caſu contigerit devenire; ita quod ratione præſentis facti Domino noſtro Regi, vel hæredibus ſuis, aut alicui alii nichil accreſcat aliquatenus vel decreſcat.

Similis vero fiat reſtitutio per prædictum Dominum noſtrum Regem, vel hæredes ſuos de corpore prædictæ Dominæ Margaretæ, ſi, in eventu reverſionis hujuſmodi, in ipſius vel hæredum ſuorum fuerit poteſtate, ſecundum formam ordinationis & conventionis factæ ſuper hoc apud Sarum.

Concedimus inſuper & promittimus, bonâ fide, Domini noſtri prædicti nomine & hæredum ſuorum, quod, quando prædicta Margareta, Domina & Regina Scotiæ, maritabitur Cariſſimo Nato & Hæredi ejuſdem Domini noſtri Edwardo, dotabitur, vel habebit in donationem, propter nuptias, de certis terris in Regno Angliæ, prout decet congruè ſtatum ſuum; unde ipſa Regina & amici ſui contenti rationabiliter eſſe poterunt & debebunt.

Promittentes nichilominus, vice & nomine prædicti Domini noſtri Regis, & hæredum ſuorum, quod Regnum Scotiæ remaneat ſeparatum, & diviſum, & liberum in ſe, ſine ſubjectione, à Regno Angliæ per ſuas rectas, diviſas & Marchias, ſicut à retro hactenus extitit obſervatum; ſalvo jure dicti Domini noſtri, & alterius cujuſlibet, quod ſibi vel alii cuicumque ſuper hiis, quæ conſiſtunt in Marchiis, vel alibi, ante præſentis conceſſionis tempora, competiit, vel competere juſto modo poterit in futurum.

Set quod Caſtra & fortalicia de novo in Marchiis non firmentur; non ſumus in hoc conſulti, quod dicto Domino noſtro Regi & ſuis talem imponeremus ſervitutem, ubi Anteceſſores & homines ſui uſi ſunt hactenus firmare Caſtra, fortalicia, & domos in terris ſuis, ſicut fecerunt ſui Progenitores: Quia alias majori ſubicerentur ſervituti, quàm illi de Regno Scotiæ, vel aliqui Anteceſſorum ſuorum.

Ad hæc expreſsè concedimus, pro eodem Domino noſtro & hæredibus ſuis, quod Capitula Eccleſiarum Cathedralium, Collegiatarum, & Conventualium, quæ proprias habent electiones, non compellantur exire Regnum ipſum Scotiæ, ad petendum licentiam eligendi vel præſentandi ſuos Electos, vel fidelitatem Regi Scotiæ facere ſeu Sacramentum.

Et quod nullus, Tenens in Capite de prædicto Rege Scotiæ, compellatur exire Regnum pro homagio, fidelitate, ſeu fine pro Relevio faciendo.

Illud idem viduis & miſerabilibus perſonis, in petendis & habendis dotibus, & querenda juſticia, concedentes; ſet in Regno ipſo aliquis, ex parte dicti Domini noſtri Regis, nomine Dominæ Margaretæ ipſius Regni Reginæ, & Domini Edwardi filii & Hæredis Domini noſtri prædicti, deputetur ad jam dicta recipienda, & eorum nomine facienda.

Salvo homagio, quod in perſonali Regis præſentia fieri oportebit; ſet fidelitate factâ, habeat Seiſinam terræ ſuæ ſine dilatione per breve de Capella.

Nec quod aliquis de Regno Scotiæ pro contractu inito, vel delicto commiſſo in eodem Regno, nec in aliquo caſu teneatur reſpondere extra idem Regnum contra leges & conſuetudines ejuſdem Regni, ſicut hactenus extitit rationabiliter obſervatum,

Et quod Sigillum Regni, quod nunc currit, poſt mortem Regis teneatur, & currat quouſque prædicta Regina venerit in Regnum ſuum, & fecerit Deo, & Eccleſiæ, ac Communitati ipſius Regni, in loco ad hoc ſpecialiter deputato, quod fuerit faciendum, ſecundum leges & conſuetudines Regni ſupradicti; & quod tunc fiat novum Sigillum de conſuetis armis, & circumſcriptione nominis Regis Scotiæ tantùm, penes Cancellarium ejuſdem Regni, qui pro tempore fuerit, remanſurum; Volentes quod habeant Cancellarium de Regno & in Regno Scotiæ reſidentem, ad officium Cancellariæ exequendum: Et idem concedimus de Camerariis, Clerico de Rotulis Capellæ, Domini Regis Juſticiariis, & aliis ejuſdem Regni Miniſtris; & quod nulla litera, jus commune vel gratiam continens ſpecialem, de dictâ Cancellariâ tranſeat, niſi ſecundum ſolitum & debitum curſum capellæ Regis & Regni Scotiæ prædictorum.

Reliquiæ verò & Cartæ, Privilegia, & alia monumenta, quæ tangunt Regalem Dignitatem, & Regnum Scotiæ, in tuto loco ponantur, ſub firmâ cuſtodiâ, infra Regnum Scotiæ, & ſub ſigillis Majorum de Regno, & per viſum eorum, donec prædicta Domina venerit in Regnum ſuum, & prolem habuerit

rit ſuperſtitem; & prædicta munimenta ac privilegia in ſuis viribus integraliter cuſtodiantur.

Et ſimilitèr, quod nulla fiat ſubjectio, alienatio, vel obligatio rerum, ad Regalem dignitatem Regni Scotiæ pertinentium, donec prædicta Domina & Reginam in Regnum ſuum venerit, & prolem ſuperſtitem habuerit, ut ſuperiùs eſt expreſſum.

Promittentes firmitèr & concedentes, quod nati & hæredes Comitum, Baronum, & Nobilium, qui pro tempore erunt in cuſtodiâ & maritagio Domini Regis Scotiæ, poſt mortem Anteceſſorum ſuorum, per prædictum Regem nullatenus diſparagentur.

Nec quod Parliamentum teneatur extra Regnum & Marchias Scotiæ, ſuper hiis quæ contingunt ipſum Regnum vel Marchias, ſeu ſtatum Inhabitantium ipſum Regnum.

Nec etiam Tallagia, Auxilia, Exercitus, vel Malatolta exigantur à prædicto Regno, aut imponantur gentibus ejuſdem Regni, niſi pro communibus Regni negotiis expediendis, & in caſibus, in quibus Reges Scotiæ talia petere conſueverunt.

Ad quæ omnia ſupradicta integrè & fidelitèr obſervanda prædictus Dominus noſter Rex faciet in animam ſuam jurari.

Et Prælati & Magnates Angliæ infraſcripti, videlicet, Cantuarienſis & Eboraſenſis Archiepiſcopi: Ac Wyntonienſis, Lincolnienſis, Dunolmenſis, & Karliolenſis Epiſcopi; necnon Nobiles viri, Domini Edmundus, Domini noſtri Regis Germanus, & Cornubiæ, Pembrochiæ, Gloverniæ, Warennæ, Lincolniæ, Norfolciæ, Suffolciæ, & Oxoniæ Comites, fidelitèr procurabunt præmiſſa firmiter obſervari.

Et, ſi Rex egerit extra Regnum, quod locum ſuum tenens vel tenentes in ejus abſentiâ, vel hæres ipſius Domini Regis, legittimæ ætatis exiſtens, aut ejuſdem hæredis cuſtos ſeu cuſtodes, dum fuerit minoris ætatis, quilibet in ſuo caſu præſtabunt, ſeu præſtabit conſimile Sacramentum.

Promittimus etiam quod prædictus Dominus noſter Rex, pro ſe & hæredibus ſuis, obligabit ſe ad reſtitutionem dicti Regni faciendam, in caſibus ſupradictis, ſub poenâ centum milium librarum Sterlingorum, ſolvendarum Eccleſiæ Romanæ in Subſidium Terræ Sanctæ.

Et, præter hæc, quod Dominus Papa dictum Dominum noſtrum Regem & hæredes ſuos poſſit, per ſententias Excommunicationis in perſonas, & interdicti in Regnum & terras eorumdem, tam ad Regni prædicti reſtitutionem, quàm ad poenæ ſolutionem, ſi commiſſa fuerit, cohercere; principali obligatione nichilominus in ſuo robore duraturâ.

Concedimus inſuper & promittimus, nomine Domini noſtri Regis prædicti, quod idem Dominus noſter præſentem obligationem, propriis ſumptibus & pro viribus, faciet infra annum, à tempore Sponſalium, inter prædictos Edwardum & Margaretam contractorum, articulatim per ſummum Pontificem confirmari, & infra idem tempus Communitati Regni Scotiæ liberari.

Quod, ſi infra annum prædictum id facere non poterit, illud quàm citius poterit fieri impetrabit; ita quod illud perficiatur: &, ſi hoc non faciat ſuo tempore, quod hæredes ſui ad id faciendum bonâ fide teneantur.

Proteſtamur etiam in hiis ſcriptis, quod omnia præmiſſa taliter intelligantur, quod Juri unius Regni vel alterius, ratione præſentes facti, nichil decreſcat aliqualiter vel accreſcat; Nec alicui Regum Regnorum prædictorum, quin liberè habeant ſtatum ſuum.

In quorum omnium & ſingulorum præmiſſorum teſtimonium & evidentiam pleniorem, Sigilla noſtra præſentibus duximus apponenda.

Dat. apud Brigham die Martis proximâ ante Feſtum beatæ Margaretæ Virginis, videlicet 15. Kalend. Auguſti, anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo.

.D.1290. dv. 1. A.D. 1290. Edv. 1.

Litera Cuſtodum Scotiæ, de Matrimonio contrahendo inter Edwardum filium Regis Angliæ, & Margaretam filiam Regis Norwagiæ Hæred. Scotiæ.

.D.1290. .18. E. 1. A. f. 127. a ...s Cam-

A.D. 1290.

UNiverſis Chriſti fidelibus, ad quos præſens ſcriptum pervenerit, Willielmus Sancti Andreæ, & Robertus de Glaſguen. Dei gratiâ, Epiſcopi: Johannes Cumyn, & Jacobus Seneſcallus, Cuſtodes Regni Scotiæ; & ejuſdem Regni Communitas, ſalutem in Domino.

Noverit univerſitas veſtra quod, cùm quædam Obligationes & Inſtrumenta,

Inter Venerabiles Patres Dominum Antonium Dunolmenſem, & R. Karlionenſem, Dei gratia: Epiſcopos: Et Nobiles Viros Dominos Johannem de Warenna, & H. Lincolniæ Comites: W. de Veſcy Militem; & Henricum de Newerk Decanum Eccleſiæ Eborum; ſpeciales Procuratores & Nuncios ſolempnes Magnifici Principis Domini Edwardi, Dei gratiâ, Regis Angliæ illuſtris ex parte unâ, & nos ex altera,

Sint confecta, ſuper ſponſalibus & Matrimonio, contrahendis inter Dominum Edwardum Filium & Hæredem dicti Domini Regis Angliæ, & Dominam noſtram Margaretam, filiam Domini Eyrici Regis Norwagiæ, ſuper diverſis Articulis & petitionibus prædictum negotium tangentibus,

Volumus, concedimus, & per præſentes litteras nos obligamus, quod,

Si prædicta Inſtrumenta & obligationes, ordinata & confecta apud Brigham, in colloquio ibidem habito, die Martis proximâ ante Feſtum beatæ Margaretæ Virginis, ſcilicet quinto decimo Calendas Auguſti, anno gratiæ 1290. placeant dicto Domino Regi Angliæ, & ea ratificaverit infra Feſtum Nativitatis beatæ Mariæ Virginis proximo futuro per litteras Patentes Sigillo ſuo ſignatas, & nobis exhibitas,

Dicta Inſtrumenta & obligationes in ſuo robore perſeverent:

Si verò diſpliceant eidem prædicta Inſtrumenta & obligationes, hinc inde reſtituantur, & extunc omnino viribus careant, & nullius penitùs ſint momenti.

In cujus rei teſtimonium præſenti ſcripto Sigillum commune Regni, unà cùm Sigillis noſtris, eſt appenſum.

Dat. apud Brigham, anno & die ſupradictis.

Litera Caroli Regis Siciliæ, de variis tractatibus & Contingentibus ſuper liberatione ſua.

D 1290. 18. E. 1.

A.D. 1290.

INclito Principi Edvardo, Dei gratiâ, Anglorum Regi, Magnifico Domino, & Conſanguineo ſuo cariſſimo, Karolus ſecundus, eâdem gratiâ, Rex Jeruſalem, Siciliæ, Ducatûs Apuliæ, & Principatûs Capuæ, Andegaviæ, Provinciæ, & Forchalaquer Comes, ſalutem, cum honoris & gloriæ felicibus incrementis.

Magnitudinis veſtræ Nuncios, & litteras affectione plenas, caritate ſuffultas, jocundo corde ylarique vultu recepimus.

Attulerunt quidem nobis, inter cætera, oblationes veſtras ſolito erga nos more benivolas, & inductiones curiales ac placidas, ut in terrâ veſtrâ mutuis nos aſpectibus videremus;

Et quidem, cùm beneficia, per vos nobis impenſa, debitâ gratitudine cognoſcentes, perſonam veſtram, cui reverentiam nos debere fatemur, portemus in viſceribus affectionis internæ, voluntas noſtra plurimum in veſtri viſione gauderet, quum libenter conſpicit oculus quod ardenter amat affectus.

Verùm cùm agendorum noſtrorum inſtantia celeritatem deſideret, & moræ cujuſlibet præpedium interdicat, eo quod Dominus Alfonſus Aragonum Rex jam ſuos paravit nuncios ad mittendum nobis, & Dominis Cardinalibus, pro pace tractandâ in aliquo loco, ubi tractatus ipſe oportunè poſſit haberi, ſicut ex relatione Berrerandi de Montiliis, quem in proximo diſceſſu noſtro de Provincia ad prædictum Regem Aragonum miſimus, nuper nobis innotuit,

Non videtur ſuadere cautela conſilii, quod nunc, ad præſens, unà cum Dominis Cardinalibus in Angliam accedamus; eò maximè quod nec tractatus, habitus inter nos, & Magnificum Principem Dominum Regem Franciæ, com-

A.D. 1290. Edv. I.

pletus exiſtit; nec ſcimus quando poterit percompleri.

Propter quod nolumus quod acceſſus noſter prædictus in Angliam moram induceret, & tractatum negotiorum inſtantium præjudicialiter retardaret; præcipuè cùm, ex falsâ ſuggeſtione præfati Regis Aragonum, contra veritatis ſubſtantiam, ſit datum intelligi, quod in proſecutionibus iſtorum tractatuum ſubdolè agimus, ac in hiis non purâ fide, aut efficacibus ſtudiis laboramus.

Tractatu tamen cùm prædicto Domino Rege Francorum ad finem debitæ expeditionis adducto, tempus aderit quo, in hac parte, veſtris & noſtris affectibus placere poſſimus nos & Domini Cardinales, quantum erit in nobis, ad partes veſtras prout

De quo & omnibus aliis accidentibus & circumſtantiis tractatuum omnium vos, per Magiſtrum Stephanum de Sancto Georgio Clericum, quem pro hoc & aliis vobis deſtinavimus, curabimus reddere certiores.

A.D. 1290. Edv. I.

Interim tamen, ſi placet, Nuncios veſtros, ſufficientes & aptos, parari mandatis noſtræ requiſitionis, quod in loco & termino, quos intimabimus Excellentiæ veſtræ, pro proſecutione dicti tractatûs, nobiſcum & cum dictis Dominis Cardinalibus valeant intereſſe, ſperamus; & credimus quòd vos, qui liberationis noſtræ caput & Principium extitiſtis, omnia, quæ circa ipſam remaneant, caritatis ardore & ſincerâ conſtantiâ, fine laudabili concludetis.

Dat. Pariſius die 28. Julii tertiæ Indictionis.

Litera Cuſtodum Scotiæ de plenipotentia, ad tractandum ſuper Matrimonio cum Margareta ſupra Memorata.

A.D. 1290. An. 18. E. 1. L. A. f. 149. b. penes Camerar.

EXcellentiſſimo Principi, Domino, Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ illuſtri, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ, Cuſtodes Regni Scotiæ & ejuſdem Communitas, ſalutem, & continuum ſemper gloriæ & honoris incrementum.

Notum vobis facimus, per præſentes, quod Venerabiles in Chriſto Patres, Dominos Robertum Glaſguen. & Alanum Katenenſ. Dei gratiâ, Epiſcopos: Et Nobilem virum, Dominum Johannem Comyn,

Noſtros veros & legitimos Procuratores ac Nuncios ſolempnes facimus, conſtituimus, & ordinamus, & ad veſtram præſentiam, pro Negotiis, ſtatum Dominæ Margaretæ, filiæ Domini Regis Norwagiæ, Dominæ noſtræ & Regni Scotiæ, tangentibus, ſpecialiter deſtinamus.

A.D. 1290.

Dantes & concedentes eiſdem poteſtatem plenam, & ſpeciale mandatum vobiſcum, nomine noſtro, ſuper præmiſſis negotiis tractandi, faciendi, ordinandi, & ea affirmandi ad utilitatem & honorem dictæ Dominæ noſtræ & Regni Scotiæ prædicti.

Ratum & firmum habentes, & habituri quicquid vobiſcum per prædictos Procuratores & Nuncios ſpeciales tractatum, ordinatum, factum fuerit, & affirmatum; ſalvis in omnibus, & per omnia libertatibus, legibus & conſuetudinibus Regni Scotiæ antedicti.

In cujus teſtimonium præſentes litteras communi Sigillo, Regimini Scotiæ deputato, fecimus conſignari.

Dat. apud Kalthon. 2. Kalendas Auguſti anno Domini 1290.

Litera de Plenipotentia per Regem, ad tractandum cum Erico Norwegiæ Rege ſuper eodem Matrimonio.

A.D. 1290. An. 18. E. 1. Pat. 18. E. 1. m 9.

UNiverſis Sanctæ Matris Eccleſiæ filiis, ad quos præſentes literæ pervenerint, Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. ſalutem,

Noverit Univerſitas veſtra quòd nos, tenore præſentium, ordinamus, facimus & conſtituimus dilectos noſtros, venerabiles Patres, Antonium Dunelmenſem, & Robertum Glaſcuenſem, Dei gratiâ, Epiſcopos: Ac Nobiles viros Johannem Comitem Warenn. & Johannem Comyn; ac Magiſtrum Henricum de Newerk, Decanum Eccleſiæ Eborum, noſtros Nuncios ſolempnes, & Procuratores legittimos,

A.D. 1290.

Ad tractandum cum egregio Principe, Domino Erico Rege Norwagiæ, aut ipſius Nunciis, ſeu Procuratoribus, ad hoc depu-

A.D. 1290. Edv. 1. deputatis, ſuper Sponſalibus, ſeu Matrimonio, contrahendo inter Edwardum, natum noſtrum kariſſimum, & hæredem, ex parte unâ, & Dominam Margaretam, filiam ejuſdem Principis Norwagiæ, Dominam, & Reginam Scotiæ ex alterâ,

Dantes eiſdem omnibus, quatuor aut tribus eorum, poteſtatem plenariam & ſpeciale mandatum, tractatus illos nomine noſtro iniendi, proſequendi, firmandi, & perficiendi;

Et nos ad omnia, quæ inter eos, & prædictum Principem, vel ejuſdem Nuncios, ſeu Procuratores convenerint, ſpecialiter obligandi; in animam noſtram, ſi neceſſe fuerit, jurandi quodcumque genus liciti ſacramenti; & omnia alia faciendi, quæ ad expeditionem & finalem completionem negotii memorati neceſſario aut utilitèr requirentur, & quæ nos ipſi in præmiſſis præſentialitèr faceremus;

A.D. 1290. Edv. 1. Ratum & gratum habentes, & habituri, ſub ypotecâ rerum noſtrarum, quicquid prædicti Procuratores noſtri, aut quatuor, vel tres eorumdem, quos præſentes eſſe contigerit, in præmiſſis, noſtro nomine, duxerint expediendum.

In cujus, &c.

Dat. Norht. viceſimo octavo die Auguſti.

Procuratorium Edwardi Filii Regis pro eodem Matrimonio contrahendo.

A.D. 1290. An. 18. E. 1. Pat. 18. E. 1. m. 9.

UNiverſis Sanctæ Matris Eccleſiæ filiis, ad quos præſentes literæ pervenerint, Edwardus, natus & hæres ſereniſſimi Principis, Domini Edwardi, Dei gratiâ, Regis Angliæ, Domini Hiberniæ, & Ducis Acquitanniæ, ſalutem æternam in Domino.

Ad contrahendum, nomine noſtro, Matrimonium cum nobili Domicellâ, Dominâ Margaretâ, filiâ Egregii Principis, Domini Erici, Regis Norwagiæ, Regni Scotiæ Dominâ & Reginâ, & etiam omnia alia facienda, quæ ad prædictum contractum pertinent aut pertinere poterunt quoquo modo, illuſtri Principe Domino E. Dei gratiâ, Rege Angliæ, Patre noſtro prædicto, ad hoc conſenſum & auctoritatem præſtante,

Nobilem Virum, Dominum Johannem, Comitem Garennæ, Procuratorem noſtrum ordinamus, facimus, & conſtituimus per præſentes.

A.D. 1290. Ratum & gratum habituri quicquid idem Johannes, nomine noſtro, fecerit in præmiſſis.

In cujus rei teſtimonium, & præſtitæ auctoritatis evidentiam, inclitus genitor noſter prædictus præſentes litteras, ſuo & noſtro nomine, ſigilli ſui munimine roboravit.

Dat. apud Norhampton viceſimo octavo die Auguſti.

Conſimilis littera facta eſt Domino Antonio Dunelm. Epiſcopo.

Dat. ut ſupra.

Item conſimilis littera facta eſt Magiſtro Henrico de Newyrk Decano Eborum.

Dat. ut ſupra.

De Antonio Dunelmenſi Epiſcopo Margaretæ & Edwardi Filii Regis, in Regno Scotiæ, locum-tenente aſſignato.

A.D. 1290. An. 18. E. 1. Pat. 18. E. 1. m. 9.

REX, venerabilibus Patribus, Willielmo Sanctæ Andreæ, & Roberto Glaſcuenſi, eâdem gratiâ, Epiſcopis: ac nobilibus viris Johanni Comyn, & Jacobo Seneſcallo, Cuſtodibus Regni Scotiæ, cæteriſque Epiſcopis, Abbatibus, Prioribus, totique Clero, Comitibus, Baronibus, ac toti Communitati Regni ejuſdem ſalutem.

Cum ad leges & conſuetudines Regni Scotiæ obſervandas ex ſacramenti præſtiti debito teneamur,

A.D. 1290. Nos, de probatâ fidelitate, & notâ induſtriâ prædilecti noſtri, venerabilis Patris, Domini Antonii, Dei gratiâ, Dunelmenſis Epiſcopi, pleniſſimè confidentes, ad pacem tranquilitatem & profectum totius Regni Scotiæ, ac etiam ad ſupportationem oneris, cæteris ipſius Regni Scotiæ incumbentis, eundem Epiſcopum ad vos mittimus,

Et tenore præſentium, aſſignamus ad tenendum, in eodem Regno, locum kariſſimæ noſtræ Dominæ Margaretæ, filiæ magnifici

A.D. 1290. Edv. I.

magnifici Principis, Domini Erici, Dei gratiâ, Regis Norwagiæ illuſtris, Dominæ & Reginæ veſtræ, ac kariſſimi nati noſtri Edwardi,

Et ad juſtificandum & rectificandum Regnum prædictum, unà cum cæteris ipſius Cuſtodibus, de Conſilio Prælatorum, & Magnatum ejuſdem Regni, ſecundum leges & conſuetudines, inibi hactenus obſervatas:

Quare Univerſitatem veſtram attentiùs requirimus & rogamus, quatinus, ob honorem noſtrum, Dominæ veſtræ, & nati noſtri prædicti, eundem Epiſcopum ad præmiſſa benignè & curialiter admittentes, ſitis intendentes & obedientes eidem in hiis omnibus, quæ ad gubernationem & ſtatum ipſius Regni pacificum requiruntur.

In cujus, &c.

Dat. apud Norhampton viceſimo octavo die Auguſti.

Litera, per quam Communitas Scotiæ promiſit quod, ſi Domicella Norwegiæ veniret in Angliam, infra Feſtum omnium Sanctorum, quieta omni vinculo Matrimonii, quod Caſtra Scotiæ & Fortalitia eidem & Edwardo Nato Regis Angliæ redderentur.

A.D. 1290. An. 18. E. I.

L. A. f. 153. a penes Camerar. Pat. 18. E. I. m. 8.

A Tout ceus, ke ceſte lettre verront ou orrent, Robert par la grace de Deu, Eveske de Glaſcu, è Johan Comyn, Gardeyns du Reaume de Eſcoce: e Aleyn, par meyme la grace de Deu, Eveske de Cartheneys; ſolempnes Meſſages & Procurors des autres Gardeyns e des Eveſques, Abbes, Priors, Countes & Barons de tote la Commune de Eſcoce, ſaluz en Deu.

Come les honorables Peres en Deu, Antoyn de Durreſm. & Rauf de Cardoyl, par la grace de Deu, Eveſques: è les nobles hommes Johan de Garrenne, e Henry de Nicole Counte: Sire Gyllame de Veſcy; & Meſtre Henry de Newerk Den de Egliſe de Everwyk, eſpeciaus Procurors & ſolempnes Meſſages le noble Prince Sire Edward, par la grace de Deu, Roy de Engleterre, pur acuns perils e ſuſpecons, que il avoynt entendu.

Nous en ſont, depar meymes le Roy de Engleterre, demaunde la garde de Chaſteus, e des Forteleſces du Reaume de Eſcoce; e de cele demaunde departir ne voloyent, ſaunz conſeillier lur Seygnor le Roy avauntdyt:

Nous, ſur ceo, e autres choſes venimes a la preſence meyme le Roy de Engleterre avauntdyt; qui, ſur ceſtes choſes conſeyl e deliberacion euwe, a noſtre requeſte, nous graunta cele choſe delaer dekes a la venue noſtre Dame, ke ſerra a la toutz Seyntz procheyn avenir, ou devant, ſi Deu pleſt.

Pur la quel choſe nous Procurors e meſſages avauntdit, ovek aucons des Gardeyns de Chateus de Eſcoce (ceſt aſaver Sire Guillame de Seyncler, Patrik de Grahan, e Johan de Sonles) ke iluke vindrent, oue nus, en nom de avauntdyt Gardeins, Eveſques, Abbes, Priors, Contes & Barons, e tote la Commune du Reaume de Eſcoce, grauntoms, volouns, è fermement prometoms ke, quel houre que la Dame Veygne en Engleterre, ou en Eſcoce, quite & delivre de tot Mariage, eſtre celui que nous avons otrie,

A.D. 1290.

Nous iceus Chaſteus & Forceleſces rendroms, & ferroms rendre a la avauntdyte noſtre Dame, e a noble ber Sire Edward fitz al avauntdyt Roy de Engleterre; e, de cel heure, en avaunt, les obeyroms enſemble, com a Seygnor e Dame, en ceſte choſe, e totes autres que al avantdyt Reaum apendent; de cel heure, qe il ſerront venutz en Eſcoce, & averont fet, par eus, ou par autres dedenz le Reaume, ſerment, de quel age qil Seyent, ſolom les leys, e les cuſtumes de la terre de Eſcoce.

Ne a nul autre Mariage ne aſſentiroms, ne a autre Seygnor ne obeyerons, tant qe il viveront, ſi il ne ſeit par l'aſent e la volente le Roy de Engleterre, e Sire Edward ſon fit.

E, ſi la Dame ne viegne en Engleterre, ou en Eſcoce, entre cy e la tut Seyntz Procheyn avenir, nous voloms, e promettoms, pur nos, & pur tout les autres du Reaume de Eſcoce, ke tout les Gardeyns des Chaſteus, è de Forteleſces de meymes le Reaume, Seyent adonk obligetz par ferment, e par eſcrit, de garder, e de ſauver iceus Chaſteus, e Forteleſces al oes, e en nom noſtre Dame avauntdyte, & Sire Edward, fitz & heir le avauntdyt Roy de Engleterre.

E, ſi nuls des Gardeyns de Chaſteus e de Forteleſces ſeyt ou ſeyent renablement

A.D.1290. Edv. I. ſupetencions a eus ou a nous, il ſerront remuetz, tant de foys come meſter ſerra, par commun conſeyl du Roy de Engleterre, e de bone gent de Eſcoce; e as autres du Reaume, nient ſuſpeciuns, ſur bone ſeurte bailletz.

Meyme la choſe grantons, otrions, è promettons des Gardeyns, e autres Miniſtres du Reaume.

En teſmoygne de ceſtes choſes avauntdytes nous, Procurors, e Meſſages, e Gardeyns des Chaſteus avant nometz, pur nous, e pur tote la Commune du Reame de Eſcoce, avons mys nos Seaus a ceſt eſcrit. A.D. 1290. Edv. I.

Fet e done a Norhampton le Lundy Procheyn apres la Feſte Seint Bartholomeu; c'eſt aſavoyr le quint Kalend. de Septembr. l'An de grace 1290.

Ratificatio Conventionum ſuper Matrimonio inter Filium Regis, & Margaretam Scotiæ Hæredem.

.D.1290. . 18. E. I. . 18 E. I. . UNiverſis, ad quorum notitiam præſentes litteræ pervenerint, Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. ſalutem in Domino.

Cum nos nuper ad partes Scotiæ deſtinaſſemus venerabiles Patres in Chriſto, Antonium Dunelmenſem, & Radulfum Karliolenſem, eâdem gratiâ, Epiſcopos: & nobiles Viros Johannem Garenne, & Henricum Lilcolnienſem Comites: Willielmum de Veſcy Militem; Henricum de Neuwerk Decanum Eccleſiæ Eborum, noſtros ſolempnes Nuncios & procuratores,

Qui, noſtro nomine, aliuqa annuiſſent & conceſſiſſent Cuſtodibus, Epiſcopis, Abbatibus, Comitibus, Baronibus, ac toti Communitati ejuſdem Regni Scotiæ, ſi per eos ſic conceſſa nobis & noſtro Conſilio placuiſſent,

Ac prædicti Nobiles, & tota Communitas Regni Scotiæ prædicti, ob hoc & alia negotia, miſiſſent ad nos venerabilem Patrem Robertum, Dei gratiâ, Glaſcuenſem Epiſcopum: & nobilem Virum, Dominum Johannem Comyn, Cuſtodes Regni Scotiæ; ac venerabilem Patrem Alanum, eâdem gratiâ, Cathanenſem Epiſcopum, ſuos ſolempnes Nuncios & Procuratores;

Nos ſuper prædictis, per noſtros Nuncios conceſſis, informati & conſulti, conſiderantes, etiam & ponderantes amorem & affectionem, quam gens prædicti Regni Scotiæ habet ad nos, & filium noſtrum & hæredem Edwardum, A.D.1290.

Conceſſionem, & factum prædictorum Nunciorum noſtrorum, ratum habemus & firmum; prout, de verbo ad verbum, eſt infra ſcriptum ſub tali tenore.

Univerſis ad quos præſentes litteræ pervenerint Antonius Dunelmenſis, & Radulfus Karliolenſis, Dei gratiâ, Epiſcopi, *&c. prout in ſcripto de dat.* 18 *Julii, uſque hæc verba*;

Et, ad majorem hujuſmodi ratificationis & confirmationis noſtræ, ac omnium prædictorum auctoritatem, & evidens teſtimonium, has litteras noſtras fieri fecimus patentes, ſigillo noſtro regio conſignatas.

Dat. Norht. viceſimo octavo die Auguſti.

Pacta de Matrimonio inter Thomam Edmundi Regis Angliæ germani primogenitum, & Beatricem Burgundicam, a Rege Franciæ confirmata, ratificantur.

.D. 1290. . 18. E. I. Autogr. EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, univerſis præſentes litteras viſuris, &c. ſalutem.

Noveritis quod nos litteras Regis Franciæ vidimus in hæc verba;

Philippus, Dei gratiâ, Franciæ Rex, notum facimus univerſis, tam præſentibus, quàm futuris.

Quod, poſt quoſdam tractatus, habitos inter dilectum & fidelem noſtrum, Edmundum filium Regis Angliæ ex unâ parte, & nobilem Mulierem Beatricem Duciſſam Burgundiæ, ac dilectos & fideles noſtros R. Ducem Burgundiæ, J. Britan. & J. Autſioderen. Comites ex alterâ, A.D.1290.

De Domicellâ Beatrice, nota quondam Hugonis filii Ducis Burgundiæ, cum Thoma dicti Edmundi primogenito, matrimonialiter collocanda, dictæ partes, ſuper hujuſmodi matrimonio con-

contrahendo, finaliter convenerunt, adjectis pactis & conventionibus quæ ſecuntur, videlicet;

Quod idem Edmundus tenetur aſſignare & deliberare, pro dotalicio, dictæ Domicellæ habendo, & explendo ab ipſo, poſt obitum præfati Thomæ, ſi ei ſupervivat, dicto Edmundo ſuperſtite, terram, ad valorem quingentarum librarum ſterlingorum, annui redditûs, in Comitatu Leyceſtriæ;

Ita quod; ſi idem Comitatus tantùm de annuo redditu non valeret, id, quod deficeret, de alia ſua terra propinquiori, & ipſi Domicellæ commodiori, ſupplere tenetur.

Si verò idem Primogenitus ſupervivat ſuo genitori, habebit dicta Domicella, ſecundum conſuetudinem Regni Angliæ, pro Dotalicio tertiam partem totius terræ primogeniti memorati.

Conventum fuit præterea, & in pactum expreſſe deductum, quod idem Edmundus de terrâ, quam nunc habet, vel impoſterum habiturus eſt in Angliâ, nichil amodo alienabit, nec faciet aliud quin tota terra ipſa, poſt ſuum deceſſum, ad dictum Thomam natum ſuum, vel, ſi ſuperſtes non fuerit, ad prolem ejus ex dicto matrimonio procreandam deveniat:

Exceptâ terrâ illâ quam dictus Edmundus in Marchiâ Walliæ, ultra fluvium, quod vulgariter dicitur Saverne, habere dinoſcitur; de quâ, pro aliis liberis ſuis, poterit, ſicut voluerit, ordinare, non obſtantibus conventionibus iſtis;

Et hoc ſalvo & ſibi retento, quod in remunerationem ſuorum ſervitorum, in uſus pios, vel alios licitos, conferre valeat, ſive inter vivos, ſive in ultimâ voluntate, tam inſimul, quàm per partem, uſque ad centum libratas redditûs ſterlingorum, ſuper terrâ Comitatûs Leyceſtriæ, & aliâ quam in Angliâ habet; dum tamen prædicta terra ſua de Marchiâ Walliæ, ex collatione dictarum centum libratarum redditûs, nullatenus oneretur.

Rurſus, aſſerens idem Edmundus, quod, non repugnante conſuetudine Angliæ, facere hoc poterat, convenit, & in pactum deduxit quod, ſi contingat aliquem de liberis ſuis aliis, videlicet, quos aut etiam omnes, ſine prole legittimâ vitæ terminum facere, ipſe procurare tenetur quod tota hujuſmodi morientis vel morientium ſucceſſio ad ſuum primogenitum deveniet, vel ad ejus prolem, ſi tunc eſſet rebus humanis exemptus.

Aſſeruit præterea idem Edmundus terram de Anglia, in qua debet ei dictus primogenitus ſuus, ſecundum has conventiones, ſuccedere (terra Marchiæ prædicta in hanc æſtimationem minimè computata) eſſe valoris decem & octo milium librarum Turonen. nigrorum annuatim; &, ad ſupplendum hujuſmodi valorem, ſi forte in ea minus eſſet, aliam totam terram, quam nunc obtinet, & in futurum obtinebit, & quæcumque bona ſua, mobilia & immobilia, præſentia & futura, ſpecialiter obligata reliquit.

Set, mediantibus conventionibus ſupradictis, retinuit, quod tam ipſe, quàm ſocrus noſtra kariſſima, B. Regina Navarræ, conjux ſua; de tota terra, quam habent, & adquirent de cætero in Comitatibus Campaniæ & Bryæ, inter alios liberos ſuos, ſicut expedire viderint, valeant ordinare.

Promiſit quoque idem Edmundus ſe facturum & curaturum, quod ipſa B. Conjux ſua præmiſſa, ratificando & approbando, ea omnia & ſingula ſervare, & contra non venire, ratione juris ſui vel alterius, fide media promittet; & ſuper hoc patentes litteras ſuas dabit.

Quodque procurabit quod ſereniſſimus Princeps Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, kariſſimus conſanguineus noſter, cum approbatione ſimili, & ſui interpoſitione decreti, Regia auctoritate confirmabit omnia & ſingula ſupradicta;

Quæ, ſicut præmittuntur, idem Edmundus facere, ſervare & adimplere, corporali fide ab eo, in manu dilecti & fidelis noſtri Guillermi Decani Eccleſiæ Sancti Amani Aurilianenſis, juſſu noſtro recipientis, ſuper hoc corporaliter præſtita;

Et, ſub obligatione omnium bonorum ſuorum, mobilium & immobilium, præſentium & futurorum, tam in Regno noſtro, quàm alibi conſiſtentium, promiſit.

Et petiit, ad ea ſic obſervanda & complenda, & per nos, & auctoritate noſtra, ſi opus fuerit, ſe compelli.

Quod, ut ratum & ſtabile permaneat in futurum, præſentibus litteris noſtrum fecimus apponi ſigillum

Actum Pariſius anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo, menſe Julii.

Nos autem omnia & ſingula, in ſubſcriptis litteris contenta, ratificantes & approbantes, cum noſtri interpoſitione decreti, ad requiſitionem dicti Germani

noſtri

D.1290. v. 1. noſtri & Reginæ ſuæ conjugis, petentium, ad ea omnia & ſingula conſervanda & adimplenda, ſeipſos per nos, ſi opus fuerit, compelli, eâdem auctoritate Regiâ confirmamus.

In cujus rei teſtimonium Sigillum noſtrum præſentibus eſt appenſum.

Dat. apud Northampton anno Gratiæ 1290. & Regni noſtri decimo octavo, menſe Auguſti. A.D. 1290. Edv. 1.

Litera per quam Rex Angliæ dedit Epiſcopo Dunelmenſi poteſtatem faciendi Domicellis Norwagiæ, & Hominibus ſuis, venientibus in Angliam, ſecurum conductum.

D.1290. 18. E. 1. f. 150 a. Came- Edwardus, &c. Omnibus Ballivis & fidelibus ſuis, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem.

Cùm Dominus Rex Norwagiæ illuſtris quoſdam Procuratores & Nuncios ſuos, pro quibuſdam Negotiis, nos & ipſum contingentibus, in Angliam ſit miſſurus,

Dedimus poteſtatem Venerabili Patri Antonio Dunelmenſi Epiſcopo, & illi, quem idem Epiſcopus per litteras ſuas Patentes ad hoc attornare voluerit, dictos Nuncios & Procuratores, tam per mare, quàm per terram, ad nos ſalvò & ſecurè, infra Regnum noſtrum, cum bonis & familiâ, quæ ſecum ducere contigerit, conducendi, & eos protegendi, & vice & nomine noſtro defendendi, A.D. 1290.

Vobis omnibus & ſingulis inhibentes, nè præfatis conductoribus, procuratoribus, Nunciis, ſeu aliis, ſecum de partibus Norwagiæ ad nos accedentibus, inferatis, vel inferri permittatis injuriam, moleſtiam, dampnum, impedimentum aliquod vel gravamen.

In cujus rei teſtimonium has litteras noſtras fieri fecimus Patentes, per unum Annum duraturas.

Teſte meipſo apud Geytynton, primò die Septembris anno Regni noſtri decimo octavo.

De terris per Ducem Brabantiæ ſecundum pacta Matrimonialia aſſignandis.

D.1290. 18. E. 1. 18. E. 1. Edward, &c. à noble home Johan, par meime cele grace, Duk de Loth. de Braban, e de Lemburgh, ſaluz e chers amiſtez.

Nus vus enveoms, pur nus, & Johan voſtre fiz e le noſtre, & Margarete ſa femme noſtre fille e la voſtre, noz chers e feals, Williame de Carleton Clerk, & mon Sire Roger de Tilmanſton Chivaler, nos Attornez.

A eſtendre les cinqe mille livreez de terre, qe ſunt à aſſigner a dis Johan & Margarete, e a receivre le aſſignement, e la ſeiſine de meiſmes celes terres, ovek les trois mile liverez de terre, qe lour ſount aſſignes, avant ces heures, ſolom les couvenaunces fez entre vous e nus.

E vous promettoms certainement, qe quant il averunt cel aſſignement, e cele ſeiſine receu, e la certeinte de ceo a nus reporte, que nus vus garderons de damage, ſolom la purparlaunce, qe fuſt entre vus e Edmund notre chere frere. A.D. 1290.

E vous prioms cherement qe vous voillez travailer ſi peinblement entour ceſtes boſoignes, qe les choſes ſe facent, ſicom eles furent purparleez iſſi, qe nos Meſſages nus puiſſent reporter bones noveles de voſtre diligence.

Eſtre ceo, Sire, voilez crere ceo, qe les avantdiz nos Attornez vus dirrunt de par nus, en droit de la boſoigne de Lemburgh.

Don. a Torpel le 8. jour de Septembre l'an del Incarnation noſtre Seigneur 1290.

De Terris prædictis per Atturnatos Regis extendis.

D.1290. 17. E. 1. dem. Edward, &c. a touz ceus, qi ceſtes lettres verrunt è orrunt, ſaluz.

Sachez qe nus avoms eſtabli, put nus, & pur Johan, fiz a noble home, Johan, par meſme la grace de Deu, Duk de Loth. de Braban, e de Lemburgh, e noſtre fiz, e Margarete ſa femme noſtre fille, noz chiers e feals, William A.D. 1290.

A.D.1290. Edv I.

William de Carleton Clerk, & Mounſire Roger de Tilmanſton Chivaler, nos attornez,

A eſtendre les cink mile liverez de terre, que ſunt a aſſigner a diz Johan & Margarete, & a receiure le aſſignment, e la ſeiſine de meymes celes terres, ovek les trois mile liverez de terre, qe lur ſunt aſſignez avant ces heures, ſolom les couvenaences, fez entre nus & le avantdit Duk.

A.D.1290. Edv. I.

E tenums ferme e eſtable quant, qe les diz Attornez ferunt, en dreit de cele beſoigne.

En teſmoignaunce de cele choſe avoms fet nos lettres Patentes.

Don. com deſus.

Litera Johannis de Brabantia, & Margaretæ Uxoris ejus, de poteſtate data Rogero de Tilmenſtone, & Willielmo de Carletone, ad recipiendum Seyſinam de 6. mil. libr. terræ de Hæreditate patris ſui.

A.D.1290. *An.* 18. *E.* 1.

L. A. f. 121. *b. Penes Camerar.*

A Touz ceaus, qi ces præſentes lettres verront & orront, Johan de Brebant, fiz a noble homme Johan, par la grace de Dieu, Duk de Lother. de Brabant & Lemburgh. & Margarete ſa Femme fille au Noble Prince Sire Edward, par meiſmes la grace, Roi d'Engleterre, ſaluz en noſtre Seignor.

Sachiez qe nous avoms eſtabli nos chiers amez, Sire Williame de Carleton Clerk, & Mon ſire Roger de Tilmanſton Chivaler, nos Attornez,

A receivre, en noſtre nomi, la Seiſine de 6000 Livrees de terre, les queus noſtre chier Pierre avauntdit nous deit liverer, ſolon les covenaunces, faites par entre les avauntditz nos Pierres.

A.D.1290.

E avoms ferm & eſtable quaunt, qe les ditz Willame & Roger feront, endroit de ceſtes boſoignes, en noſtre nom.

En teſmoignaunce des queles choſes avoms faites ceſtes lettres Patentes enſealees du Seal le avauntdit Johan; e, en la nom la avauntdite Margarete (poor ceo que ſon ſeal n'eſt mie conu) avoms prie eſtre mis le Seal la Noble Dame Alianore, Reigne d'Engleterre, Compaigne noſtre Seignor le Roi avauntdit.

Don. a Torpel. le 8. Jour de Septembre, l'an del'Incarnation noſtre Seignor 1290.

Litera hominum Inſulæ de Man, qui ſe ponunt in protectionem Regis.

A.D.1290. *An.* 18. *E.* 1.

L. A. f. 185. *a. Penes Camerar.*

UNiverſis Sanctæ Matris Eccleſiæ Filiis, præſentes litteras viſuris vel audituris, Omnes Homines, Inſulam de Man inhabitantes, ſalutem.

Cùm magnificus Princeps, Dominus Rex Angliæ illuſtris, Inſulam prædictam in manus ſuas ſuſcepit, ad protegendum & defendendum, quæ nuper extitit deſolata, & multis miſeriis occupata defectu protexionis & defenſionis, & nos ſubjectioni & dominationi ſuæ volumus ſubjici, & præceptis ſuis obedire & ſibi, tanquam Domino noſtro, in omnibus reſpondere, de cætero, promittimus ſub pœnâ duarum millium librarum argenti:

Si contingat nos, aliquo modo, contra Dominium ſuum interſurgere, ſeu delinquere, vel aliquem de ſuis foris facere ac gravare malitioſe; quas plenariè ſolvere promittimus & proteſtamur abſolute.

A.D.1290.

Et, ſuper præmiſſis obſervandis, obligari volumus & concedimus omnes poſſeſſiones noſtras, ubicumque inventæ fuerint, inſimul cum corporibus noſtris, quibuſcunque pœnis, prout ſibi placuerit, capiendas & cohercendas; omnibus juris remediis ſecularibus, & Gentium conſuetudinibus poſtpoſitis & nobis minimè valituris.

In cujus rei teſtimonium Præſentibus ſigillum noſtrum commune apposuimus;

Dat. apud Abbatiam de Ruſſyn, in Inſulâ prædictâ, anno Domini 1290.

A.D. 1290. Edw. I.

Rex queritur Papæ de Collationibus & executionibus, in Regno Angliæ hactenus inauditis.

A.D. 1290. An. 18. E. I. Clauſ. 18. E. I. m. 10. dorſ.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino, Nicholao, Divinâ Providentiâ, ſummo Pontifici, ſuus devotus filius Edwardus, eadem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hyberniæ, & Dux Aquitaniæ, ſalutem, & devota Pedum oſcula beatorum.

Conſiderantes propenſiùs, & ante mentis noſtræ oculos reducentes illum piæ paternitatis veſtræ affectum, quem ad honoris noſtri & Regni augmentum, ex quodam ſpeciali favore jugiter direxiſtis; nequivimus animo comprehendere, nec credimus utique quòd à tam Sancti Patris Conſcientiâ proceſſerint collationes & executiones nonnullæ, nuper in Regni noſtri partibus, auctoritate Apoſtolicâ, ut aſſeritur, publicatæ.

Fertur ſiquidem quod, impetrante venerabili Patre, Domino M. Dei gratiâ, Sanctæ Mariæ in porticu Diacono Cardinali, unam Præbendam in Eboracenſi, & aliam in Lincolnienſi Eccleſiis, Hoſpitali Sancti Spiritus in Saxia de Urbe, & Baſilicæ Sancti Petri, Sedes Apoſtolica, diſtinctè conferendo, approprians, ſuper nanciſcendâ poſſeſſione Præbendarum ipſarum, executiones miſit graviſſimas, & apud noſtros Regnicolas hactenus inauditas.

Quæ profectò, ſi ſortirentur effectum, divini cultûs diminutionem periculosè ingererent: Primitivorum Donantium voluntates, propulsâ pietate, mutarent: Solitas Elemoſynas Regni Pauperibus ſubtraherent: Ac in noſtram & Hæredûm noſtrorum exhæredationem manifeſtam cederent: Necnon in pernitioſum exemplum in futurum tranſirent;

Dum hæ alienationes perpetuæ adjicerent ſimiles; per quas, poſt temporis brevis curſum, Regni noſtri deformarentur Eccleſiæ &, ceſſantibus ſtipendiis, redderentur Miniſtrorum obſequio deſtitutæ, ipſarum proventibus alienis utilitatibus aſſignatis.

Quod gratum Altiſſimo, noſtro Judicio, non videtur, qui cultum ſui nominis ſic ampliari deſiderat, quod obditationem unius Altaris, aliud minimè ſpolietur.

Sanctæ paternitati veſtræ igitur pronâ inſtantiâ ſupplicamus, quatinus præmiſſa, circumſpectione paterna æquiùs decernentes, circa ea velitis zelo propitio congruum & ſalubre remedium adhibere.

Tepeſcere namque non poſſumus, quin exhæredationem noſtram, quæ ſtatum Coronæ noſtræ contingit, ſicut ex Sacramenti noſtri vinculo aſtringimur, pro viribus evitemus,

Sanctitatis veſtræ beneplacitum per exhibitorem præſentium reſcribi poſcimus ſuper iſtis.

Conſervet vos, &c.

Ejuſdem tenoris litera Magnatum Angliæ.

D. 1290. 18. E. I. ſ. 18. E. I. 10. dorſ.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri Domino Nicholao, Divinâ Providentiâ Summo Pontifici, devoti filii,

Edmundus illuſtris Regis Angliæ natus.
Willielmus de Valentia Comes Penbrockiæ,
Edmundus Comes Cornubiæ,
Gilbertus de Clare Comes Glouceſtriæ & Hertfordiæ,
Johannes de Warenna Comes Surræ,
Henricus de Lacy Comes Lincolniæ,
Humfridus de Bohun Comes Herefordiæ & Eſſexiæ,
Johannes de Haſtinges,
Richardus filius Johannis,
Johannes de Sancto Johanne,
Willielmus de Brewoſe,
Willielmus de Latimer,
Rogerus de Monte Alto, &
Walterus de Huntercumb. Barones:

Et totius Regni Angliæ Comites, Barones & proceres ſalutem & devota pedum oſcula beatorum.

Penſatâ paternali affectione ac pio regimine quibus Sedes Apoſtolica priſcis temporibus Eccleſiam rexit Anglicanam, & Regnicolas Angliæ fervidâ nutrivit devotione, animo comprehendere nequivimus, nec credere nolumus, quod à tam Sancti Patris conſcientiâ proceſſerint

A.D. 1290. Edv. 1.

ſerint collationes & executiones nonnullæ, nuper in Anglicanis partibus, authoritate Apoſtolicâ, ut aſſeritur, publicatæ.

Fertur ſiquidem quod, impetrante venerabili Patre, Domino Matthæo, Sanctæ Mariæ in Porticu Diacono Cardinali, unam Præbendam in Eboracenſi, & aliam in Lincoln. Eccleſiis, Hoſpitali Sancti Spiritûs in Saxia de Urbe, & Baſilicæ Sancti Petri, ſedes Apoſtolica prædicta, diſtinctè conferendo, approprians, ſuper nanciſcendâ poſſeſſione Præbendarum ipſarum, executiones miſit graviſſimas, & apud nos hactenus inauditas.

Quæ profecto, ſi ſortirentur effectum divini cultûs diminutionem periculosè ingererent: primitivorum Donantium voluntates, propulsâ pietate, mutarent: ſolitas elemoſynas Regni pauperibus ſubtraherent; ac in Regni noſtri noſtram & hæredum noſtrorum exhæredationem manifeſtam cederent: necnon in pernicioſum exemplum, in futurum tranſirent;

A.D. 1290. Edv. 1.

Dum hæ alienationes perpetuæ adjicerent ſimiles; per quas, poſt temporis brevis curſum, Regni prædicti deformarentur Eccleſiæ, &, ceſſantibus ſtipendiis, redderentur Miniſtrorum obſequio deſtitutæ, ipſarum proventibus alienis utilitatibus aſſignatis,

Quod gratum altiſſimo, noſtro judicio, non videtur, qui cultum ſui nominis ſic ampliari deſiderat, quod, ob ditationem unius Altaris, aliud minime ſpolietur.

Sanctæ igitur veſtræ Paternitati pronâ inſtantiâ ſupplicamus, quatinus præmiſſa, circumſpectione paterna æquius diſcernentes, circa eas velitis zelo propitio congruum & ſalubre remedium adhibere, ad honorem Dei, ſublimationem Regni Angliæ, Regiæque Coronæ, quibus obſervandis aſtringimur juramento; quod veſtro Patrocinio pie petimus obſervari, in noſtræ fomentum devotionis, ne elemoſinæ, ab Anteceſſoribus noſtris Anglicanis collatæ Eccleſiis, inde ſubtractæ ad alios transferantur.

Bulla Nicholai Papæ Quarti, per quam rogat Regem quod moleſte non ferat proviſionem quam fecit de duabus Præbendis in Eccleſiis Eborum, & Lincolniæ, & eſt reſponſalis ad literas Regis.

A.D. 1290. *An.* 18. *E.* 1. *Ex Autogr.*

Nicolaus Epiſcopus, ſevus ſervorum Dei, Cariſſimo in Chriſto Filio Edwardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Regiæ Celſitudinis litteras, quas nobis dilecti filii Johannes de Burne Miles, & Gulielmus de Lincolniâ Juriſperitus, tui Nuncii, præſentarunt, affectione paternâ recepimus, & tam quæ continebantur in eis, quam quæ prædicti Nuncii ex parte Regiâ coram nobis proponere voluerunt, benignè audivimus, & intelleximus diligenter.

Sane litterarum ipſarum, inter cætera, tenor apperuit, quòd tu, diligenter conſiderans paternæ dilectionis affectum, quem ad tui honoris, tuique Regni augmentum continue direxiſſe dinoſcimur, comprehendere mente non poteras, tuaque credulitas non habebat, quòd nonnullæ collationes & executiones earum, in dicti Regni partibus, auctoritate, prout aſſerebatur, Apoſtolicâ publicatæ, de noſtra conſcientia emanaſſent.

Ferebatur namque in partibus ſupradictis, quod ad dilecti filii noſtri M. Sanctæ Mariæ in Porticu Diaconi Cardinalis inſtantiam, Præbendam unam in Eboracenſi, & aliam in Lincolnienſi Eccleſiis, Baſilicæ Sancti Petri, & Hoſpitali Sancti Spiritûs in Saxia de Urbe, Apoſtolica ſedes diſtincte contulerat, graviſſimis ſuper hoc executionibus ſubſecutis, & inauditis apud incolas dicti Regni.

A.D. 1290.

Ex quibus, ſi fortaſſe ſortirentur effectum, divini cultûs diminutio ſequeretur: primitivorum voluntates donantium, propulſo pietatis ſtudio, mutarentur: Regni memorati pauperibus elemoſinarum largitio conſueta deficeret: tua, hæredumque tuorum manifeſta exhæredatio proveniret; ac pernicioſum exemplum, in poſterum præberetur;

Dum hujuſmodi alienationes perpetuæ ſibi ſimiles adaugerent; per quas, brevis temporis elabente curriculo, præfati Regni Eccleſiæ jacturam deformationis incurrerent, &, ſtipendiorum perceptione ceſſante, deſtitutæ Miniſtrorum obſequio remanerent, earum proventibus alienis commoditatibus aſſignatis.

Quod, judicio Regio, gratum Deo minime videbatur, qui ſic ampliari deſiderat nominis ſui cultum, ut unius Al-

A.D 1290. Edw. I. taris ditatio; alterius ſpolia non uſurpet.

Quare Magnitudinis Regiæ ſupplex flagitabat inſtantia, ut nos præmiſſa, circumſpectionis paternæ ſtudio æquiùs diſcernentes, circa ea, zelo ducti propitio, congruum & ſalubre adhibere remedium curaremus.

Nam, prout in calce, ſeu fine prędictarum litterarum habebatur expreſſum, tepeſcere non valeres, quin exhęredationem tuam, quæ Coronæ Regiæ ſtatum tangit (prout tui vinculo ſacramenti perſtringeris) pro viribus evitares.

Porro, fili kariſſime, mirandum non immeritò nobis occurrit, quod ſuper collatione Prębendarum ipſarum, quam Apoſtolicæ ſedis pręcellens auctoritas, zelo pietatis inducta, feciſſe conſpicitur, tam curioſas, & ſerioſas litteras direxiſti; quaſi collatio eadem per ſedem ipſam fieri fortaſſe nequirit, ſeu facta fuerit in tui derogationem honoris, aut ipſius Regni pręjudicium, vel jacturam:

Quod profectò, in collatione hujuſmodi, pura intentio noſtra non habuit, cum perſonam Regiam ſuique honoris & exaltationis felicia incrementa, tuique Regni ſtatum votivum, & proſperum ſincerè dilexerimus hactenus, & diligere non ceſſemus; eo quod in te, utpote Catholico Principe, Romana Mater Eccleſia inveniſſe dinoſcitur, quod in devoto & fideli reperiri filio conſuevit.

Et quidem non negamus, nec etiam diffitemur, quin, ob reverentiam Dei & Beati Petri, Apoſtolorum Principis, ſuper quem Univerſalis Eccleſię ſtructura conſiſtit, Prębendarum ipſarum alteram eidem Baſilicę, ut ad laudem & gloriam ſummi Regis decentiùs & honorabiliùs conſervetur: ac Prębendam reliquam Hoſpitali prędicto, ad ſuſtentationem infirmorum & pauperum, quorum illuc, prout intellexiſſe te credimus, innumera confluit multitudo, pietatis affectu ſuadente, duxerimus concedendas, futuris poſſidendas temporibus ab eiſdem. A.D. 1290. Edw. I.

Nam, cùm Pręlato cuilibet Eccleſiæ ſuæ prędium, ſeu Prębendam, de conſenſu Capituli ejuſdem Eccleſiæ religioſo loco donare, ſeu conferre ſit licitum; ac hujuſmodi donatio, ſeu collatio teneat, & ſolidæ robur obtineat firmitatis; multo fortius, multoque rationabilius, & liberioris titulo poteſtatis, earumdem Prębendarum collatio perpetuis duratura temporibus, tam venerabilibus & religioſis, ac piis locis per nos fieri potuit; qui, licet immeriti, univerſis orbis Eccleſiis ſupernæ diſpoſitionis arbitrio pręſidemus.

Rogamus igitur Excellentiam Regiam, hortamur, & requirimus in Filio Dei Patris, quatinus, præmiſſis ſollicitâ conſideratione penſatis, & attentâ meditatione diſcuſſis, tam pia, tamque laudabilis, & Deo grata Prębendarum collatio prędictarum, pro divinâ, & ejuſdem ſedis, ac noſtrâ reverentiâ, non moleſta ſeu gravis, ſed placita & accepta ſit potius votis tuis.

Spes enim non dubia noſtris ſuggerebat affectibus, quòd tu, tanquam filius benedictionis & gratiæ, Rexque Catholicus & devotus, jus, ſiquod in Prębendis eiſdem tibi forte competeret, nobis pro divinâ & Apoſtoli reverentiâ pręlibati, de Munificentia Regia, promptis offerre animis debuiſſes.

Dat. apud Urbem Veterem 15 Kalendas Octobris, Pontificatûs noſtri anno tertio.

Sub filo canabeo.

Proteſtatio Regis, facta ſuper admiſſione, ſeu acceptatione decimæ, ſibi in ſubſidium Terræ ſanctæ conceſſæ.

A.D. 1290. An. 18 E. I. L A f 8. penes Camerar.

In nomine Domini Amen.

In pręſentiâ mei, Notarii, & teſtium ſubſcriptorum, diſcretus vir Magiſter Willielmus de Grenefeld Canonicus Eboracenſis, & illuſtris Regis Angliæ Clericus ac Conſiliarius, in cujus ore idem Dominus Rex poſuit verba ſua, de ſpeciali mandato ipſius, ex parte & pro parte ſua proteſtationem fecit in ſcriptis, formam quæ ſequitur continentem.

In Dei nomine Amen. A.D. 1290.

Cum ſanctiſſimus in Chriſto Pater, Dominus Nicholaus, divinâ providentiâ, Papa quartus nobis, Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ decimam ſex annorum, priùs collectam auctoritate Conſilii Lugdunenſis, in Regnis Angliæ & Scotiæ, ac in Terris Walliæ & Yberniæ; necnon decimam & obventiones

ſex

A.D. 1290.
Edv. 1.

ſex annorum, in Dominicis, Regnis, & Terris, pro futuro tempore, colligendas pro Terræ ſanctæ ſubſidio conceſſerit; adjectis, in dictæ conceſſionis litteris hujuſmodi conditione, ſive modo,

Poſtquam in ſtatuto paſſagii termino duxerimus transfretandos, prout magnitudinem noſtram decebit, & requiret negotium memoratum,

Coram vobis Venerabilibus Patribus,

Bathonienſi & Wellenſi, Elienſi, Londonienſi, & Karleolenſi Epiſcopis:
Ac etiam dilectis & fidelibus noſtris,
J. Duce Britanniæ, & Comite Richemundiæ,
G. Comite Glouceſtriæ,
H. Comite Lincolnyæ,
W. de Valentiâ Comite Penbrokiæ:
J. de Sancto Johanne,
W. le Latimer,
Magiſtro W. de Monteforti Decano Londonienſi,
Fratre W. de Hothun.
Magiſtro J. de Lacy, Cancellario Cyceſtrenſi,
Ac inſuper coram vobis *Fratre R. Epiſcopo Groſſetanenſi, ſedis Apoſtolicæ Nuncio,* & aliis in noſtro Conſilio conſtitutis;

Necnon coram vobis *Magiſtro Johanne de Cadamo, Apoſtolicâ auctoritate Notario publico,*

Proteſtamur & dicimus, quod intendimus, legitimis impedimentis ſublatis, in Terræ ſanctæ ſubſidium, in ſtatuto generalis paſſagii termino, transfretare, prout decebit ſtatum noſtrum, & requiret negotium memoratum, juxta noſtram poſſibilitatem ſive vires:

Et, à præmiſſa proteſtatione non recedendo, dictam conceſſionem decimarum, & obventionum, à ſede Apoſtolica nobis factam, admittimus humiliter & devote.

Facta fuit ſupraſcripta proteſtatio per ſupradictum Magiſtrum W. anno à Nativitate Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo, Indictione quarta, Pontificatûs Domini Nicholai Papæ quarti anno tertio, quarto decima die menſis Octobris, apud Clypſton Regis, in Camera Palatii præfati Domini Regis,

Præſentibus Nobilibus Viris,

Dominis,
Reginaldo de Grey,
Nicolao de Segrave,
Bogeno de Knoville,
Ac aliis teſtibus ſupradictis.

Et Ego *Johannes Erturi de Cadamo,* Apoſtolicæ ſedis auctoritate Notarius publicus, hiis omnibus interfui, propria manu ſcripſi, &, ad majorem evidentiam præmiſſorum rogatus, mei ſigni annotatione in hanc publicam formam redegi.

De arreragiis Franciſco Accurſii ſolutis.

A.D. 1290.
An. 18. *E.* 1.
Liberate,
An. 18. *E.* 1.
m. 1.

REX, Theſaurario & Camerariis ſuis ſalutem.

Liberate, de Theſauro noſtro, Lapo de Piſtor. & ſociis ſuis Mercatoribus de Piſtor. ducentas Marcas, pro ducentis Marcis, quas, per præceptum noſtrum, liberaverunt Franciſco Accurſii, Legum Profeſſori, pro arreragiis annui feodi ſui quadraginta Marcarum, quod ei conceſſimus,

Scilicet, de annis Regni noſtri tertiodecimo, quartodecimo, quintodecimo, ſextodecimo, & decimo ſeptimo,

Et quas eiſdem Mercatoribus ſolvere promiſimus in Feſto Sancti Michaelis proximo præterito:

Recipientes ab eiſdem Mercatoribus literas noſtras patentes, quas inde habent.

T. R. apud Kingeſclipſton. viceſimo tertio die Octobris.

De Succeſſione ad Coronam Angliæ, Gilberti Comitis Glouceſtriæ Juramentum.

A.D.1290. An. 18. E. 1. L. A f 169 b Penes Camerar.

A Tous ceus, ke ceſtes lettres orrount ou verrunt Gilbert de Clar, Cunte de Glouceſtre e de Hertford, ſalutz.

Come noſtre Seygnur le Rey, par ſa grace, me eyt volu doner Dame Johane ſa filie a femme; Jo, por totes doutes e ſuſpecion de mal ouſter, ay jure ſur ſeynz,

En la preſence,

Johan, par la grace de Deu, *Erceveske de Canterbiry:*
Robert Eveske de Baa e de Welles,
Johan Eveske de Wynceſtre,
Auntoyne Eveske de Durame,
Peres Eveske de Egeceſtre,
Godefrey Eveske de Wireceſtre:
Sire Williame de Valence, Uncle le Rey,
Sire Emon frere le Rey,
Sire Henri de Lacy Counte de Nichole:
Sire Otes de Grauntſon,
Sire Williame de Brecuſe,
Sire Johan de Seynt Johan,
Meſtre Williame de Lue,
E Johan de Berewyk,

Ke, ſi il aveneit (ke Deu defende) ke Deu feiſt ſon comaundement de noſtre Seygnur le Rey, moy vivaunt; Jo bone fey porteray a mun Seygnur Edward ſon fiz, come a mun Seygnur lige, e ſes dreyt de ſon Reaume garderay.

Ou, ſi Deu feyſt ſun comaundement de meymes cely Sire Edward, ſaunz Heyr de ſun Cors engendré, vivaunt autre fetz mon Seygnur le Rey avauntdyt; Jo a meymes celuy fitz, è as Heyrs de ſun Cors, engendretz, ſi les eyt, bone fey porteray, come a mun Seygnur, e auſi come al autre:

E, ſi aventure aveneyt, ke Deu fiſt ſun comandement de noſtre Seygnur le Rey, e de ſes fitz, iſſi ke il n'euſſent Heyr de lur Cors, vivante Dame Alianor, eynee filie mon Seygnur le Rey avauntdit; Jo a meymes cel Alianore, è as Heyrs de ſon Cors engendretz, bone fey porterey, ne en nule manere, ne par force, ne par engyn, lur dreyt ne deſturberay, ke ele, ne ſes Heyrs, ſe ele les eyt, ne eyunt le Reaume d'Engletere, e la tere de Irlaunde, ſolum le ordeynement noſtre Seygnur le Rey avauntdyt; le quel ordeynement eſt tel, ceo eſt aſaver,

A.D.1290.

Ke noſtre Seygnur le Rey voyt è ordeyne ke, Sire Edward, ſun fitz, ou autre fitz, ke il avera, morgent ſauns Heyr de lur cors engendre; Dunk apres la mort le Rey avauntdit, le Reaume d'Engletere, e la Tere de Irlaunde demurge a Dame Alianore, ſa filie eyne, è as Heyrs de ſun cors engendretz,

E, ſi meymes cele Dame Alinor murge ſaunz eyr de ſun cors engendre; dunkes le Reaume, e la tere avauntdite demurgent a Dame Johan, filie le Rey avauntdyt, è as Heyrs de ſun cors engendretz.

E, ſi meymes cele Dame Johane murge ſaunz eyr de ſun cors engendré, demurge le Reaume, e la tere d'Irlaunde avauntdit a ſa plus procheyne ſeur; è iſſi de filie en filie, è de eyr en eyr, ſi come avauntdit eſt des avauntditz, Dame Alinor, e Dame Johane,

E, a ceſtes choſes leaument tenir e garder, Jo me ſutmet a la Juriſdiction e la deſtreſce de l'Apoſtoylede Roume, e de la Egliſe de Rome: e a la Juriſdiction e deſtres de Erceveskes de Cantarbiry, e de Everwik: e de tutz les Prelatz d'Engleterre, ke en tens ſerrunt; e a la deſtreſce è Juriſdiction de checun de eus par ſey.

E en teſtmoynaunce de ceſtes choſes, jo ay mis a ceſte lettre mon ſeel, e, a ma requeſte,

Le honurable Pere Johan, par la grace de Deu, *Erceveske de Cantarbiry,*
Roberd Eveske de Baa e de Welles,
Johan Eveske de Wyneceſtre,
Auntoyne Eveske de Dureme,
Peris Eveske de Egeceſtre,
E Godefrey Eveske de Wyreceſtre,

A ceſtes lettres unt mis lur ſeeus.

Done a Aumbresbyrie le Lundy procheyn devaunt la Feſte Seynt Alphege, le an du Regne le Rey Edward avauntdit dis e uttyme.

Bulla Regi Angliæ pro benigne recipiendo Nuncios Regis Tartarorum.

A.D. 1290.
A. 19. E. 1.
Ex Autogr.

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edwardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Cùm dilecti filii, nobiles Viri, Andreas, dudum dictus Zaganus (qui nuper à Domino inſpiratus, unà cum Nepote ſuo Dominico, pridem vocato Gorgi, apud ſedem Apoſtolicam, per manus venerabilis fratris noſtri L. Oſtienſis Epiſcopi, gratiam lavacri baptiſmalis accepit) & Baſcarellus de Giſulfo Civis Januenſis, ac Moracius, magnifici viri Argonis, Regis Tartarorum illuſtris, Nuncii, latores præſentium, ad tuam præſentiam confidenter accedant:

Celſitudinem Regiam rogandam attente duximus & hortandam, quatinus, pro ejuſdem ſedis ac noſtra reverentia, Nuncios ipſos, benigne recipiens & pertractans, diligenter audias quæ coram te duxerint proponenda: ſtudium prout commode poteris impendendo ſollicitum ad expeditionem celerem eorumdem; ſic te in hoc efficaciter habiturus, ut devotionem Regiam exinde non immerito commendemus.

Nos enim ad præfatum Regem, cum Nunciis ipſis, in eorum ad nos reditu, deſtinare proponimus noſtrum Nuncium ſpecialem.

A.D. 1290.

Dat. apud Urbem Veterem quarto Non. Decembris, Pontificatûs noſtri anno tertio.

Sub filo canabeo.

Pro benigne recipiendo Saabedin Archaon, Nuncium Regis Tartarorum.

A.D. 1290.
An. 19. E. 1.
Ex Autogr.

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum dei, Cariſſimo in Chriſto Filio Edwardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Cùm nobilis Vir, Saabedin Archaon, magnifici viri Argonis, Regis Tartarorum illuſtris, Nuncius, has tibi litteras deferens, ad pręſentiam Regiam confidenter accedat:

Celſitudinem Regiam rogandam attentè duximus & hortandam, quatinus, pro noſtrâ & Apoſtolicæ ſedis reverentiâ, Nuncium ipſum, benignè recipiens, & affectuosè pertractans, diligenter audias quæ coram te pro parte Regis ejuſdem duxerit proponenda; &, quantum cum Deo, & Fidei Chriſtianæ profectu, ac Regiæ Dignitatis honore poteris, ejus honeſtis petitionibus condeſcendas.

A.D. 1290.

Dat. apud Urbem Veterem ſecundo Kalendas Januarii, Pontificatûs noſtri anno tertio.

Sub filo canabeo.

De orando pro Regina.

A.D. 1291.
An. 19. E. 1.
Clauſ. 19. E. 1. m. 11. d.

REX, venerandæ Religionis Viro, Abbati Cluniacenſi, ſalutem & dilectionem in Chriſto ſinceram.

Deus, omnium Conditor & Creator, qui cœleſtis profunditate Conſilii ordinat, vocat, diſponit, & revocat ſubjectas ſuæ providentiæ creaturas, ſereniſſimam Conſortem noſtram Alianoram, quondam Reginam Angliæ, ex Regali ortam Progenie, quarto Kalend. Decembris de præſenti ſeculo, quod vobis non ſine multâ mentis amaritudine nunciamus, ſicut ſibi placuit, evocavit.

A.D. 1291.

Cùm itaque dictam Conſortem noſtram, quam vivam carè dileximus, mortuam non deſinamus amare, ac opus ſanctum & ſalubre, juxta divinæ ſcripturæ ſententiam, cenſeatur pro defunctis, ut à peccatorum ſolvantur nexibus, exorare,

Paternam caritatem veſtram affectuoſis precibus duximus excitandam, & inſtantiùs implorandam, quatenus, ipſius Conſortis noſtræ exequias, cum omni devotione ſolempniter celebrantes, animam ejus, cum decantatione miſſarum, & aliis Eccleſiaſt. Sacram. Deo vivo, qui aufert,

ſpiritum

A.D. 1291. Edv. 1. ſpiritum Principum, ſpecialiter commendetis, adjuvantes eandem, ac etiam facientes à Prioribus, Monachis, Clericis & aliis, brevibus, ſubditis in ſacramentorum ſuffragiis, elemoſinis, cæteriſque operibus caritatis ſalubriter adjuvari: ut, ſiquid maculæ, non purgatæ in ipſâ, forſan oblivionis defectu, vel alio modo, remanſit, per utilia orationum veſtrarum præſidia, juxta divinæ miſericordiæ plenitudinem, abſtergatur.

Quæſumus igitur ut de miſſarum & aliorum ſuffragiorum hujuſmodi numero, quæ pro præfatâ conſorte noſtrâ decreveritis facienda, per veſtras litteras nos curetis reddere certiores, ut ex hoc metiri poſſimus, ad quales quantaſque grates & gratias, ob præmiſſa, devotioni veſtræ teneri meritò debeamus. A.D. 1291. Edv. 1.

Dat. apud Aſſherug quarto die Januarii.

Bulla per quam reſpondet Regi Edvardo ad plures Petitiones decimas & negotium Terræ ſanctæ concernentes.

A.D. 1291. An. 19 E. 1. Ex Autogr.

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edvardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Ferventis deſiderii magnitudo, quam de recuperanda celeriter, de manibus perſequentium, Terra ſancta concepimus, pulſat animum, mentemque ſollicitat, ut tibi, qui, velut athleta, Chriſti & Chriſtianitatis propugnator egregius, non ſine divini numinis, grandi dono, & ſonoro laudis humanæ præconio, ipſius Terræ negotium aſſumpſiſti, & gratioſi favoris impendamus auxilium, & petitionibus tuis, quantum cum Deo poſſumus, annuamus.

Venientes ſiquidem ad Apoſtolicam ſedem dilecti filii, Nobiles Viri, Johannes de Sancto Johanne, ac Rogerius dictus Leſtrange, Milites, Regalis Magnitudinis Nuncii, tuas nobis litteras de credentia præſentârunt:

Nos autem, licet tam grandia & ardua, tamque gravia, ſub litteris de credentia, mitti vel peti, ſine ſpeciali cauſa mittentis & recipientis, ac negotiorum qualitate penſata, non deceat, ac id, & meritò, votis non acceſſerit noſtris gratum; nichilominus Nuncios ipſos & litteras affectione paterna recepimus, & tam quæ coram nobis & fratribus noſtris ex parte Regio iidem proponere Nuncii voluerunt, quam quæ prædictæ litteræ continebant benignè audivimus, & intelleximus diligenter.

Sane Nunciorum ipſorum habuit diſcreta relatio, quod tu, tamquam Rex inclitus, Princepſque Catholicus, in quo devotionis & fidei plenitudo corruſcat, perductis hactenus ad audientiam Regiam infauſtis mœſtiſque Terræ ſanctæ rumoribus (quam, proh dolor! orthodoxæ fidei oſtium, non ſine multo Chriſtianitatis excidio, feralis occupavit immanitas, ac in deſolationem & ruinam ipſius ſceleſtius furibunda deſævit) tantò propenſius ad ipſius Terræ ſubſidium ſtabili firmoque propoſito animum Regium roborâſti, tuæque mentis ferventior affectus invaluit, & zelo uberioris extitit devotionis accenſus, quantò majoris neceſſitatis articulus imminere, dictæque Terræ ſanctæ neceſſaria potius fore dinoſcitur accelerata ſubventio paſſagii generalis. A.D. 1291.

Reverà, fili cariſſime, in hujus, tam celebris, tam felicis & acceptæ relationis, auditu, eo fœcundiorem concepimus, infra pectoris archana, lætitiam, quò ad recuperationem celerem dictæ Terræ votis ferventioribus aſpiramus; exolventes propterea Deo Patri (à quo eſt omne datum optimum & omne donum perfectum) gratiarum devotas & humiles actiones, apud ipſum inſiſtendo ſuppliciter ut, in hujuſmodi ſubventionis auxilium, mentem Regiam de bono ſemper in melius igne deſiderii propenſioris inflammet.

Verum, quia tibi, tam verbo, quàm opere, ſicut & nos decet & te, ſicut etiam tibi hactenus manifeſtavit Eccleſia, animum noſtrum ac ipſius poſſibilitatem Eccleſiæ intendimus, ad tui certitudinem, & noſtri exonerationem, clarius aperire;

Super tuâ petitione, quæ nobis per tuos Nuncios hactenus, & noviter per præfatos Nuncios, quos miſiſti, fuit cum inſtantiâ repetitâ, ut de decimis & obventionibus Regnorum & Terrarum, quorum quarumque Reges vel Domini perſonaliter in Terræ Sanctæ ſubſidium non tranſibunt, tibi provideret Eccleſia; non videmus quid aliud reſpondere poſſimus, quam quod tibi & tuis Nunciis Eccleſia ipſa reſpondit, videlicet, Quod de decimis, collectis in præfatis regnis & Terris, pro ipſius terræ ſanctæ ſubſidio, ſublatis impedimentis, quæ tunc obſtabant, nec novis ſupervenientibus, ſi quid erit de decima ipſa reſiduum, ſic ipſius terræ negotio, ac tibi in eodem providere diſponimus, quòd meritò debebis & poteris eſſe contentus.

Et quidem, fili cariſſime, ne vagari poſſit tua cogitatio in incertum, latere te nolumus, quod tamen te ignorare non credimus, quòd de decima Regni Franciæ ad manus Eccleſiæ nil pervenit:

De terris verò, Regi Caſtellæ ſubjectis, nichil unquam percepit Eccleſia, cùm, fœlicis Recordationis, Gregorius Papa, Prædeceſſor noſter, claræ memoriæ, Alfonſo Regi Caſtellæ ipſam decimam, ex certis cauſis, duxerit concedendam:

De decimâ verò partium Alamaniæ, ac Terrarum quas continet Regio Aquilonis, (ſicut ipſius Aquilonaris gentis non ignota conditio poteſt omnibus veriſimiliter indicare, ac nobis hoc realiter patefecit) modicum reſpectivè ad ipſam Eccleſiam noſcitur perveniſſe:

Decimam ſiquidem Angliæ, Scotiæ, Walliæ ac Yberniæ, tu ipſe noſti tibi, pro dicto terræ ſanctæ ſubſidio, eſſe conceſſam;

Quantum igitur ſit in reliqua parte reſiduum, & ad quæ & quanta ſufficere poſſit, pro ipſius terræ ſanctæ ſubſidio, facile poteſt experientiæ tuæ claritas computare.

Nam etiam (præter alia onera, & quaſi profluvia expenſarum, quæ pro attenuendis inimicorum viribus, ipſorumque comodis & potentiis minuendis, & pro comoditate, utilitate ac effectu futuri paſſagii ſuſtinuit hactenus, & aſſiduè portat Eccleſia) & habuimus hactenus, habemus & nunc, pro ipſius terræ ſanctæ ſubſidio, non modicum gentium numerum, & etiam galearum.

Pro habendis autem decimis & obventionibus ſupradictis, & ad omnia impedimenta tollenda, quibus ſublatis decimæ ac obventiones ipſæ faciliùs habeantur, eadem Eccleſia vigilavit hactenus, & laborare non deſinit, ac ſucceſſivè oportuna ſtudia & labores impendit; tibi & ejuſdem terræ ſanctæ negotio de eo, quod ad ipſius manus Eccleſiæ inde pervenerit, juxta ſuæ poſſibilitatis exigentiam, ut prędicitur, proviſura.

Super eo verò, quod petis de ſolutione reſidui decimæ Angliæ, Scotiæ, Walliæ ac Yberniæ, in proximo feſto beati Johannis Baptiſtæ pręſtanda, tibi taliter reſpondemus,

Quod, licet nec ſciamus, nec adhuc ſcire poſſimus hujuſmodi reſidui quantitatem, cùm de iſtis nullam per eos, quibus commiſit Eccleſia, vel alios, adhuc certitudinem habeamus, tamen parati ſumus implere, &, ecce! mandamus cum effectu quicquid, de hujuſmodi reſiduo, inter te & Eccleſiam promiſſum extitit vel conventum, tibi, ſub modis & conditionibus appoſitis, in pręfato termino totaliter adimplerj.

Petitionem vero tuam, de decimâ Ciſtercienſis ordinis, pręteriti temporis ſex annorum, qualiter cum effectu poſſimus admittere, non videmus:

Cum de ipſa decima, quæ in centum milibus librarum Turonenſium fuit gratioſe taxata, nil adhuc ab Eccleſia ſit habitum vel receptum, & ipſum, licet non habitum, ſed ſperatum, eſt pro Galeis, jam miſſis, & tranſmittendis, pro ipſius terræ ſubſidio, neceſſitate urgentiſſimâ deputatum.

Ut autem cruceſignatos, qui perſonaliter in terræ ſanctæ ſubſidium tranſfretare tenentur, ad id auctoritate apoſtolica compellamus:

Nos, ſicut dudum tibi obtulimus, ſic non paratos offerimus compellere quos temporis qualitas & ipſorum conditio ſuadebunt, ac ipſa Eccleſia expedire viderit compellendos: Sed, ante iſtius compulſionis edictum, decere putamus & congruum, ne tantæ multitudini illudatur, ne ex hoc aliquid Eccleſiæ impingatur, quòd tanta habeatur certitudo paſſagii, quod cruceſignati poſſint ſpe certâ ſentire tempus & locum, in quo & ad quem debeant transfretare; nam aliàs & ipſi paſſagio, & cruceſignatis omnibus videretur illudi.

Quod verò, ut legatum de fratribus noſtris, pro ipſius Terræ negotio, deputemus, ſic ſentire te volumus, quod, cùm paſſagium tuum ſenſerimus pręparatum, & Legatum ipſum congruo modo petitum, aliquem de fratribus noſtris, vel alium ad hoc deputabimus, prout Dei & ipſius Eccleſiæ honori, & terræ ſanctæ negotio, deliberatione provida, videbimus expedire.

Te autem, ut poſtulas, & omnes Barones, & Nobiles, ac Milites, & alios, qui tecum in terræ ſanctæ ſubſidium transfretabunt, in apoſtolicæ ſedis protectionem & gratiam, quæ Cruce ſignatis ex cauſa hujuſmodi fieri ſolet & congrui, favorabiliter admittemus;

Ad hæc ſcire te volumus, fili cariſſime, & attendere diligenter, nam & nos diligenter attendimus quod non vidimus

A.D. 1291. Edw. 1. mus, non videmus, non intelleximus nec audimus cuiquam Regum vel Principum nominis Chriſtiani, etiam pro tali negotio, ſic liberaliter, ſic effuſe, ſic affluenter, & habunde ſubventum fuiſſe ab Eccleſia vel proviſum; quod, etſi tuis præclaris meritis dignè cedere videatur, non tamen, ſine murmurrationibus & oblocutionibus plurimorum, factum arguitur, qui de tam effuſa largitate mirantur.

Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſecundo Idûs Februarii, Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub filo canabeo.

De paſſagio in Terram ſanctam feſtinando.

A.D. 1291. An. 19. E. 1. Ex Autogr.

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edvardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Novit animus Magnificentiæ tuæ, velut fide devotus, & opere tendens in ſervitium Regis æterni, quod opus Dei non acceptat, non quærit tarda molimina, ſed ad effectum finemque laudabilem expoſcit ſollicitudinem vigilem, attentam diligentiam, & promptitudinem indefeſſam.

Et hoc, fili cariſſime, tibi proponimus quaſi ſub ſpe dulci, & delectabili fiduciâ, de tuæ Sublimitatis fiduciâ conſtituti, ut cogitatum tuum, jactatum in Domino & erumpens in flores, qui fructuum bonorum habundantiam ſui temporis repromittant, omnipotentis gratiâ comitante, opus glorioſi certaminis feliciter exequaris:

Ut autem ea, quæ Domino, & nomini ejus, & gloriæ, à populo fidelium offeruntur, curæ noſtræ commiſſa fideliter agnoſcamus; nolumus tuam latere prudentiam quod, licet tibi, tamquam Regi Catholico, & filio prædilecto, & zelum habenti ſincerum ad negotium Terræ ſanctæ, parte præteritæ decimæ jam tibi aſſignatâ, faciamus & alteram aſſignari;

Si tamen, quod abſit, quod &, miſerante Domino, abſuturum ſperamus, illud, quod offers te de paſſagio tuo facturum, ex tui cauſa vel occaſione deficeret, Eccleſia negligere vel diſſimulare non poſſet, quin proſequeretur, & ageret, prout ei liceret ac expediret ex pactis, inter ipſam & te manifeſta ratione conventis,

Et aliàs, cùm hujuſmodi tam pernitioſo defectu cœleſti Domino, & Terræ ſanctæ negotio, cruceſignatis omnibus, & cuncto populo chriſtiano videretur illudi, & præclaræ tui Regii nominis famæ perpetuo derogari.

Hæc ita filio cariſſimo ſcribimus, non ut movearis à fiduciâ, quæ in te eſt à Domino præparata, ſed ut gratiam, tibi propoſitam, & oſtenſam à Chriſto Dominô felicius proſequaris.

Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſecundo Idûs Februarii, Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub filo canabeo.

De tractatu & conventionibus inter Reges Aragoniæ & Siciliæ coram Regis Angliæ Nunciis.

A.D. 1291. An. 19. E. 1. L.B f. 75. a. enes: Camerar.

In Nomine Domini Amen.

Convenientibus nuper, in Caſtro Taraſconenſi,

Illuſtri viro, *Domino Karolo, Rege Siciliæ:*
Et venerabili Patre, *Domino Hugone, Cæſarauguſtani, Epiſcopo:*
Et Nobilibus Viris, *Hugone de Padio Viridi, &*
Raimundo de Angularia,
Et Religioſis Viris, *Fratre Raimundo de Ripellis, &,*
Pontio Præpoſito Celſonenſi,
Maymono de Caſtro Eulino, &
Eximino Pet. de Salanovâ, Militibus:
Guillielmo Durfortis, &
Raymundo de Sancto Clemente, Barchinoniæ, & Ilerdæ Civibus:
Jacobo de Bianii Canonico Urgellenſi:
Bernardo Guil. de Pinellis, &
Guillielmo de Jafero Juriſperitis:

Nunciis & Procuratoribus Domini Alfonſi Regis Aragoniæ, pro eodem Domino Alfonſo, & Dompno Jacobo fratre ſuo, ad devotionem & reverentiam Romanæ Eccleſiæ reducendis, & pro reformanda pace, & concordia roboranda, inter ipſam Romanam Eccleſiam, Regem Franciæ, eundemque Regem Siciliæ, & Dominum Karolum ipſius Regis

A.D.1291. Edw. 1. Regis Franciæ fratrem, ex parte una, & eundem Dominum Alfonſum Regem, Aragoniæ ex altera,

Præſentibus quoque Nobilibus Viris,

Domino Henrico de Laſcy Comite Lincolnienſi, &
Domino Johanne de Sancto Johanne:
Et diſcretis Viris, *Magiſtris, Johanne de Laſcy Cancellario Ciceſtrenſi,* &
Guillielmo de Grenefeud Canonico Eboracenſi:

Nunciis illuſtris Principis Domini Edwardi, Regis Angliæ, ad hæc ſpecialiter deſtinatis, talis, ut ſequitur, inter eundem Regem Siciliæ, & præfatos Procuratores, & Nuncios prædicti Regis Aragoniæ, habitus eſt tractatus.

Inprimis, quòd, pro reverentia Domini noſtri & ſedis Apoſtolicæ, idem Rex Aragoniæ ſolempnes Procuratores & Nuncios, cum pleno & ſufficienti mandato, mittat ad Curiam; qui mandata ipſius Domini Papæ & Eccleſiæ jurabunt, & poſtmodum, nomine Domini ſui, proferent iſta verba:

Pater ſancte, ſcit Deus, quòd Dominus noſter nunquam ſcienter offendit ſacroſanctam Romanam Eccleſiam: credit quantùm, propter facta Patris ſui, Romana Eccleſia reputat ſe offenſam, quod ſibi & ſubditis ſuis multum diſplicuit & diſplicet novit Deus: Unde, ſive propter culpam Patris ſui, ſive propter ſuam, mittit nos ad miſericordiam, & veniam veſtram, & iſtius ſanctiſſimæ ſedis impetrandam, Et ponit, & ponimus nos, pro eo, perſonam ſuam, Regna & Terras ſua, & omnes ſubditos ſuos, ad veſtræ beneplacitum voluntatis.

Tractatum eſt quod, poſt hæc, quando Domino Papæ videbitur, præmiſſis verbis decentibus, ſicut ſibi placebit, eiſdem Procuratoribus & Nunciis reſpondebit ſub hiis verbis, vel in ſubſtantiâ eorumdem:

Filii, multum placet nobis quòd Dominus veſter, ſic ſe Deo, & nobis ejus Vicario, & Romanæ Eccleſiæ tantæ devotionis ſigna prætendens, reverenter humiliet; unde nos, qui vicem illius gerimus (cui proprium eſt miſereri ſemper & parcere) reſtituimus, reddimus, atque concedimus ipſi Alfonſo, Domino veſtro, per vos, & vobis pro ipſo, Regna Aragoniæ, & Valentiæ, ac Comitatum Barchinoniæ; & omnia & ſingula, quæ ſententia ſedis Apoſtolicæ, lata contra quondam P. olim Regem, Patrem ſuum, continebat expreſſe: & ad quæ verba, ſententia, vel effectus ejuſdem ſententiæ ſe extendunt; ut illa habeat, & teneat in illo ſtatu, & in illo jure, in quo erat ipſe P. quondam Rex Aragonum, Pater ſuus, antequam Romanam Eccleſiam in aliquo offendiſſet:

Nec intendimus quod, per prædictas reſtitutionem, redditionem & conceſſionem, nobis vel ipſi Eccleſiæ jus aliquod adquiratur; ſet ſibi, ſuiſque ſucceſſoribus, in eiſdem Regnis, Comitatu, & Terris, ſua jura firma & illibata perſiſtant: Nec ex hiis ſibi, vel ſuis, in aliquo præjudicium generetur.

Actum eſt tamen quòd, ante omnia, idem Rex Siciliæ ſuo poſſe procuret, quòd in prædictis & ſequentibus, & ipſa contingentibus, Dominus Rex Franciæ, ac Dominus Karolus, frater ſuus, in quantum ad eos pertinet, præſtabunt patientiam & aſſenſum; cum, ſicut idem Rex Siciliæ aſſerit, prædicta, vel infraſcripta procedere non valerent, ſine ipſius Regis Franciæ, ac ſui fratris aſſenſu.

Et quod ſacroſancta Romana Eccleſia provideat ſtatui ac ſecuritati præfati Regis Aragoniæ, ſuper donationibus, conceſſionibus, expoſitionibus, per ipſam Eccleſiam, vel ejus auctoritatem factis Domino Karolo, fratri Regis Franciæ, ſeu quondam Regi Philippo, claræ memoriæ, Patri ejus, vel aliis quibuſcumque, tam per renuntiationem ipſius Domini Karoli, & expreſſum aſſenſum Regis Franciæ, quam per modos alios congruentes.

Quo aſſenſu habito prædicta, ut præmiſſum eſt, præſcripto modo procedant; poſt hæc idem Rex Aragoniæ, vel ante hæc, ſicut Romanæ Eccleſiæ congruum eſſe videbitur, ab excommunicationum ſententiis, quibus videretur obnoxius, abſolvetur: interdictum, promulgatum in Regnis & Terris prædictis, relaxabitur: Clerici & Laici, juxta formam Eccleſiæ abſolventur:

Idem Dominus Alfonſus, Rex Aragoniæ nominabitur: Pax cum Rege Franciæ, ac Domino Karolo, fratre ejus, & cum ipſo Rege Siciliæ ex parte una, & ipſo Rege Aragoniæ reformabitur, ac dampna, hinc inde data, adinvicem remittentur, & cum Rege Caſteliæ, ſi pacem ipſam acceptare voluerit: alioquin procurabitur ab ipſo Rege Caſtellæ treugua conveniens uſque ad tempus, quod conveniens eſſe videbitur, in quo idem Rex Aragoniæ poſſit, in ſua perſona, perficere quæ inferius ſubſequuntur.

A.D. 1291. Edv. 1.

Quibus dictis, &, quatenus ſpectat ad Eccleſiam, ſub Papali Bulla reductis, & per Regem Franciæ & fratrem ſuum, quatenus ad ipſos ſpectat, ac Regem Siciliæ, ex parte una, & ipſum Regem Aragoniæ concordatis & factis; ſtatim ſine dilatione & cavillatione verborum, idem Rex Aragoniæ libere reſtituet ipſi Regi Siciliæ omnes filios & obſides ſuos:

Caſſabit & annullabit omnes Conventiones & Obligationes, factas ipſi Regi Alfonſo, vel alii pro eo, vel ſubditis ſuis, ab ipſo Rege Siciliæ, vel aliis pro eodem, vel etiam cum Rege Angliæ:

Et ipſos Siciliæ & Angliæ Reges, ac alias perſonas, quas prædicta contingerent, plene quietabit, & à cujuſlibet obligationis nexu vel vinculo liberabit: triginta millia Marcarum argenti idem Rex Aragoniæ integrè reſtituet in terminis, prout cum Rege Siciliæ, & prædicto Rege Angliæ, pro quantitate prædictæ ſummæ, quæ Regem ipſum Angliæ contingit, poterit convenire.

Caſtra & Fortalitiæ & aliæ terræ, tempore guerræ hinc inde capta, reſtituentur, deſtructis novitatibus factis in ipſis.

Perſonæ, propter guerram, hinc inde relegatæ, vel captæ, vel, propter adhærentiam alterutrius partium, punitæ revocabuntur; & bona & redditus, propter hoc ipſis ablata, libere reſtituentur eiſdem.

Poſt hæc, prædictis factis, & competenti ſoliditate firmatis: & inter ipſum Regem Aragoniæ & Regem Caſtellæ pace facta, vel, ut præmittitur, treugua data: ac proviſo eidem Regi Aragoniæ, per Romanam Eccleſiam, de ſecuro conductu, in eundo, morando & redeundo;

Idem Rex Aragoniæ, infra Feſtum Nativitatis Domini, proximo venturum, perſonaliter ibit ad Curiam, & ſe Domino Papæ & Cardinalibus præſentabit, dicens, & proprio ore proferens verba prædicta, quæ ſui Procuratores & Nuncii, ut præmittitur, ſuo nomine protulerunt; ipſa verba in ſuâ perſonâ formando;

Et Dominus Papa ſibi, ut præmittitur in Nunciis verbis, prout ſibi placebit, in ipſius Regis perſonâ, formatis effectualiter reſpondebit.

Ipſe & Rex perſonaliter Eccleſiæ mandata jurabit: & ſe ipſius pœnitentiæ devotè ſubmittet; ac ſe, pro devotione propriâ hoſtendendâ, pro honore Dei & Romanæ Eccleſiæ, pro ſalute animæ ſuæ & anteceſſorum ſuorum; pro emendatione culpæ, vel à ſe, vel à ſuo Patre comiſſæ, offeret ſe iterum in Terram ſanctam, competenti termino, iturum decenti adjutorio, quod placuerit ſibi Romano Pontifici miniſtrare.

Actum eſt etiam quod, Domino Jacobo, fratre ſuo, ad mandata Eccleſiæ Romanæ minime redeunte, idem Rex Aragoniæ nullum eidem Jacobo, Siculis, aut Valitoribus eorumdem, dabit, quantum in eo eſt, conſilium, auxilium, vel favorem, publicum vel ocultum; nec à ſuis Regnis, & terris, vel ſubditis dari permittet; immo curabit & faciet quod prædicta non fiant: ſubditos etiam ſuos, vel homines Regnorum & Terrarum ſuarum, qui ſunt, vel fuerint, vel futuri ſunt in ſubſidio ipſius Jacobi, vel Siculorum, revocabit & retrahet; & ſe ad prædicta omnia obligabit, & prædicta firmabit, viis & modis decentibus, & ipſi Regi poſſibilibus, ſub obligationibus & pœnis quæ Romanæ Eccleſiæ videbuntur.

Tractatum eſt inſuper quod, ſi præfatus Rex Aragoniæ in prædictis, & quolibet præmiſſorum, præterquam in ſolutione pecuniæ, faciendâ certis terminis, ut præmittitur, quantum in eo eſt, notabiliter ſeu evidenter defecerit, juſto impedimento ceſſante, & præmiſſa diligenter, quantum in ſe eſt, non ſervaverit, ſimiliter juſto impedimento ceſſante, remoto omni captioſo intellectu verborum, ad bonum & rectum intendimentum: idem Rex Alfonſus, Regna, & terræ ſuæ, in ſtatum priſtinum, & in eaſdem, vel ſimiles ſententias relabuntur.

Item, cum ageretur inter eundem Regem Siciliæ, ac Nuncios ſupradictos, ſuper reſtitutionem Regni Majoricarum, & ſatisfactione, atque ſecuritate eidem Regi Majoricarum, per eundem Regem Aragon faciendis (ex eo quod, ſine reſtitutione, ſatisfactione & ſecuritate prædictis, idem Rex Siciliæ non credebat Regem Franciæ ad pacem flecti, vel ad concordiam poſſe deduci) ex certis cauſis eſt tractatus ipſe ſuſpenſus in brevi, per ſollicitudinem ipſius Regis Siciliæ, per concordiam, Deo auctore, complendus.

Ad prædictorum verò memoriam nos, præfatus Rex Siciliæ, & nos, præfati Nuncii & Procuratores prædicti Regis Aragoniæ, in teſtimonium omnium præmiſſorum, ſigilla noſtra præſentibus duximus apponenda.

Fuit nichilominus actum expreſſe, quod etiam, interim pendente tractatu hujuſmodi, & reductione ipſius Dompni Jacobi, nullum, ut præmittitur, præfatus Rex Aragonum eidem Dompno

A.D. 1291. Edv. 1. Jacobo, aut Siculis conſilium, auxilium, vel favorem pręſtabit, nec à ſuis pręſtari permittet.

Dat. Brinonię 11. Kalendas Martii, anno Incarnationis Domini milleſimo, ducenteſimo, nonageſimo.

Et ego, Eximimus Petri de Salanova prędictus, quod ſigillum meum mecum non habebam, ſigilli prędicti Domini Epiſcopi Ceſarauguſtani feci munimine pręſentes litteras roborari.

De iiſdem Tractatibus Regi Franciæ & Sedi Apoſtolicæ intimandis.

A.D. 1291. An. 19. E 1. L B. f. 74. b. Penes Camerar. UNiverſis, præſentes litteras inſpecturis, miſeratione Divinâ, Gerardus Epiſcopus Sabinenſis, & Benedictus Sancti Nicolai in carcere Tulliano Diaconus Cardinalis, ſalutem in Domino.

Cùm, inter Magnificum Principem, Dominum Carolum, Siciliæ Regem illuſtrem: Et venerabilem in Chriſto Patrem, Hugonem Ceſarauguſtanum Epiſcopum: Ac Nobiles Viros, Berengarium de Podio viridi, & Raymundum de Angularia, ac fratrem Raymundum de Ripellis, & Pontium Præpoſitum Celſonenſem, Maymonum de Caſtro Auſino & Eximinum Petri de Salanova Milites: Guillielmum Dorfortis, & Raymundum de Sancto Clemente, Cives Barchinoniæ & Illerdæ: Jacobum & Biana Canonicum Urgellenſem; Bernardum Guillielmum de Pinell. & Guillielmum de Jafaro, Juriſperitos,

Nuncios & Procuratores Nobiles viri, Alfonſi, filii quondam Petri, olim Regis Aragonum, præſentibus quoque,

Nobilibus Viris Domino,
H. de Laſcy, Comite Lincolnienſi, &
Domino Johanne de Sancto Johanne:
Ac diſcretis Viris Magiſtris,
Johanne de Laſcy Cancellario Ciceſtrenſi, &
Guillielmo de Grenefeud Canonico Eboracenſi,

A.D. 1291. Nunciis excellentis Principis, Domini Edvardi Regis Angliæ, ad hæc ſpecialiter deſtinatis, ſuper pace & concordiâ reformandis, inter Eccleſiam Romanam, & illuſtrem Dominum Regem Franciæ, ac Fratrem ejus, & prædictum Regem Siciliæ, ex parte unâ, & eundem Alfonſum ex alterâ multipliciter ſic tractatum; prout in ſcripturâ, Sigillis eorumdem, Regis Siciliæ, ac Nunciorum prædicti Alfonſi, ſigillatâ, expreſſius continetur: Et tractatus ipſe nobis per eoſdem Regem Siciliæ, Procuratores & Nuncios fuiſſet exhibitus, ac noſter in præmiſſis petitus aſſenſus,

Nos tractatum ipſum recepimus, & eum præfato Domino Regi Franciæ intimandum, & Sedi Apoſtolicæ referendum, & pro pace mundi, auctore Domino, proſequendum, quantum cum reverentiâ Dei & Honore Romanæ Eccleſiæ, ac ipſius Regis Franciæ fieri poterit, duximus aſſumendum.

Dat. Brinoniæ die 20. Februarii Pontificatûs Domini Nicolai Papæ 4. anno tertio.

Bulla, Regi pro Liberatione Gulielmi Marchionis Montiſferrati.

A.D. 1291. An. 19. E. 1. Ex Autogr. NIcolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto Filio Edwardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Captione, ac detentione dilecti Filii, Nobilis Viri, Guillielmi Marchionis Montisferrati, Conſanguinei tui à Civibus Alexandrinis, non ſine multâ temeritate præſumptis, hactenus intellectis, turbati non modicum fuimus; nobiſque valde diſplicuit, quod in perſonam ejus fuerit attemptatum,

A.D. 1291. Et volentes in hoc efficax remedium adhibere, Venerabilem Fratrem noſtrum

Urbevetanum Epiſcopum, cum noſtris litteris, de quibus viſum extitit expedire negotio, ad partes illas duximus deſtinandum, qui adhuc propterea inibi moram trahit.

Cùm itaque, tam temeraria & ſuperba detentio Marchionis ejuſdem moleſta ſit admodum votis noſtris, & idcirco liberationem ipſius, quam etiam terræ

Sanctæ

A.D.1291. Edv. 1.

Sanctæ negotio, ad quam, prout accepimus, proficiſci deſiderat, profuturam credimus, libenter ut poſſumus procuremus;

Serenitatem Regiam rogandam attentè duximus & hortandam, quatinus, pro divinâ, & Apoſtolicæ Sedis, ac noſtrâ reverentiâ, ad ipſius liberationis effectum, opem & operam, prout tibi miniſtrabit altiſſimus, largiaris; ac dilecto Filio Nobili Viro, Johanni Nato Marchionis ejuſdem, ſuper terræ Marchionis ipſius cuſtodiâ favorabiliter ſic aſſiſtas, ut creſcas exindè meritis apud Deum, penes nos gratiâ, & apud homines clarâ famâ.

A.D.1291. Edv. 1.

Dat. apud Urbem veterem 2. Kalendas Martii Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub Filo canabeo.

Bulla de Nova creatione Abbatis de Sancto Albano.

A.D.1291. An. 19. E. 1. Ex Autogr.

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio, Edwardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Prædeceſſorum tuorum, Regum Angliæ, recolenda memoria illud poſteris, inter cætera eorum laudanda opera, memoriale reliquit, quod Eccleſias, Monaſteria, & alia pia loca, regio favore foventes, ipſa multis libertatibus munierunt, multarumque libertatum largitione ditârunt, perſonis eccleſiaſticis in ſuis oportunitatibus favorabiliter aſſiſtentes.

Hæc igitur, & ſimilia eorum recolenda veſtigia, tuam Regiam Excellentiam, non ſolùm ſequi laudabiliter, ſet excedere laudabilius cupientes, te ad fovendum, in viſceribus caritatis, eccleſiaſticas perſonas, & loca hujuſmodi, eorumque bona & jura, potentiâ Regiâ protegendâ, libenter attentis precibus & exortationibus invitamus.

Cùm igitur præſentatam nobis electionem de Religioſo viro, fratre Johanne de Berkhamſtede, Abbate Monaſterii ſancti Albani, ad Romanam Eccleſiam, nullo medio, pertinentis, ordinis ſancti Benedicti, Lincolnienſis Dioceſis, tunc ipſius Monaſterii Monacho, invenerimus canonicam, de perſona ydonea celebratam, eamque duxerimus confirmandam, ſibique tunc electo fecerimus munus benedictionis impendi;

A.D.1291.

Serenitatem Regiam rogamus & hortamur attentè, quatinus eundem Abbatem & Monaſterium, ſibi commiſſum, pro noſtra & apoſtolicæ ſedis reverentiâ, habeat Magnificentia Regia propenſius commendatos; ita quod idem Abbas, tuo fultus auxilio, in commiſſa ſibi cura ejuſdem Monaſterii poſſit, divina opitulante clementia, proſperari, & tibi exinde à Deo perennis vitæ præmium, & à nobis condigna proveniat actio gratiarum.

Dat. apud Urbem veterem, 3. Idûs Martii, Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub Filo canabeo.

Bulla Nicholai Papæ IV. *ſuper Arreptione itineris verſus Terram Sanctam, in qua continetur tertius Terminus: Continentur etiam quamplures literæ, Summo Pontifici per Regem Angliæ miſſæ, & reſponſiones ad eaſdem.*

A.D.1291. An. 19. E. 1 Ex Autogr.

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Cariſſimo in Chriſto Filio, Edwardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Poſt tractatus varios inter Sedem Apoſtolicam, & magnificentiam tuam, felicis recordationis, Martini, Honorii, Romanorum Pontificum, Prædeceſſorum noſtrorum, & noſtro temporibus habitos ſuper ſubſidio Terræ Sanctæ, per te perſonaliter, tuamque potentiam impendendo; demum Celſitudini Regiæ per, bonæ memoriæ Groſſetanum Epiſcopum litteras deſtinavimus, modum, per quem te ipſi terræ volumus, noſque tibi ad proſecutionem tanti negotii diſpoſuimus ſubvenire, ſerioſius continentes, & exigentes explicitè, quòd modum eundem per tuas patentes litteras, Regis pendenti Sigillo munitas, infra Feſtum Purificationis beatæ Virginis tranſactum noviſſime, quod tibi ad hoc terminum præſtituimus, acceptares, & quaſdam cautiones, in ipſis litteris noſtris expreſſas, per ſimiles Regias litteras exhiberes.

A.D.1291.

Tuque laudabile propoſitum ad terræ pręfatæ ſubſidium, divinâ, ut veriſimiliter credi poteſt, inſpiratione conceptum, tanquam Princeps Catholicus, laudabilioris operis executione proſequens, non ſolùm prętactum modum infra dictum terminum acceptâſti, ſed & cautiones prędictas in formâ tibi traditâ pręſtitiſti, ſicut in tuis patentibus litteris, eodem pendenti Regio Sigillo munitis, quas nobis in Vigiliâ dicti Feſti per dilectos Filios, Magiſtrum Willielmum de Monteforti, nunc Capellanum noſtrum, Decanum Eccleſiæ Sancti Pauli Londonienſis, & Fratres Robertum de Novo Mercato Prædicatorum, & Johannem de Bekingham Minorum Fratrum ordinum, Regiæ Celſitudinis nuntios præſentatas accepimus (quarum tenorem de verbo ad verbum præſentibus mandavimus inſeri) pleniùs continetur.

Nos igitur modi præfati acceptationem, & cautionum prædictarum exhibitionem à te factas legitimè in tempore pręſtituto, de Fratrum noſtrorum conſilio, ratas & gratas habentes, & expreſſiùs acceptantes, ac pręſentes litteras, ſuper hoc, in veritatis teſtimonium, Regiæ Celſitudini concedentes, devotis animis & plenis affectibus exoramus Altiſſimum, ut Magnificentiæ tuæ circa Servitia ſua fervorem, quem manifeſtè pręmiſſa teſtantur, non ſolum continuare, verùm etiam augmentare continuè, tecumque in tam laudabilibus actibus, ad tuæ ſalutis augmentum, miſericorditer proſperari ſuâ immenſâ pietate dignetur.

Tenor autem prædictarum literarum de verbo ad verbum per omnia talis eſt:

SAnctiſſimo in Chriſto Patri Domino Nicolao, divinâ providentiâ, ſacroſanctæ Romanæ & Univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, devotus filius Edvardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hyberniæ & Dux Aquitaniæ, cum omni recommendatione devota pedum oſcula beatorum.

Literas Sanctitatis veſtræ recepimus infraſcripti tenoris;

NIcolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto Filio, Edvardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Gaudemus in Domino, & cor noſtrum uberi exultatione reficitur, cum circa illa te ſollicitum fore perpendimus, quæ in laudem & gloriam ſummi Regis, tuæ ſalutis augmentum, & totius Chriſtianitatis honorem, cedere dinoſcuntur.

Sane, felicis recordationis, Martino, & poſtmodum, recolendæ memoriæ, Honorio, Romanis Pontificibus, Prædeceſſoribus noſtris, ac nobis, tuo ſalubri, Deoque accepto propoſito, quod ab olim circa terræ Sanctæ negotium concepiſti, per litteras & Nuntios tuos expoſito: Tam Prædeceſſoribus ipſis, quam nobis, volentibus illud opportunis fovere auxiliis, ac ejuſdem terræ ſtatui utiliter providere, inter Apoſtolicam Sedem & te, diverſi habiti ſunt tractatus per diverſos Celſitudinis tuæ Nuntios, eidem Sedi tuis petitionibus pręſentatis; ad quas Sedes ipſa noſcitur certa dediſſe reſponſa, prout in ipſorum Prædeceſſorum, ac noſtris, confectis exinde, litteris pleniùs continetur.

Nuper autem, per dilectos filios, Nobilem Virum Galfridum de Genevill, & Magiſtros Guillielmum de Grenofend, & Thomaſium Clericos, magnitudinis tuæ Nuntios, & litteras, quas nobis pro parte Regiâ pręſentârunt, apertè perpendimus, quod volebas in Reſponſionibus, tibi factis, aliqua immutari.

Porrò, Fili cariſſime, licet dilatio moroſa negotii, diverſitaſque tractatuum; prædictæ terræ negotio permaximum afferre valeant detrimentum; nos tamen affectibus Regiis condeſcendere, prout poſſumus, affectantes, ad notitiam tuam, pręſentium tenore, deducimus qualiter tibi in hâc parte diſponimus ſubvenire.

Noverit igitur Regia magnitudo, quòd nos terminum Generalis paſſagii, Feſtum Nativitatis Sancti Johannis Baptiſtæ, proximo futurùm, in tres annos, quod erit anno Domini milleſimo, duceteſimo, nonageſimo, tertio, de Fratrum noſtrorum conſilio, duximus ſtatuendum;

Intendentes poſtquam omnia, inſerta pręſentibus, per tuas patentes litteras infraſcripti tenoris, duxeris acceptanda, crucem per omnes Chriſtianitatis partes facere prædicari, prout viderimus expedire;

Et mandabimus tibi decimam ſex annorum, collectam in ſubſidium dictæ Terræ, in Angliæ & Scotiæ regnis, & in terris Walliæ & Hyberniæ, in duobus terminis aſſignari, viz.

Medietatem ipſius in Feſto Nativitatis B. Johannis Baptiſtæ, anni Domini milleſimi, duceteſimi, nonageſimi, primi:

Et medietatem aliam in Feſto Nativitatis ejuſdem Sancti, deinde proximo ſecuturo:

Ita tamen quod, de reſtitutione illorum, quæ de decimâ receperis ſupradictâ, ſi te deficere in transfretando contigerit, faciendâ, cautionem præſtes, infra feſtum, Purificationis beatæ Virginis proximò venturum, in forma ſubſcripta, quæ talis eſt.

Sanctiſſimo in Chriſto Patri, &c. Edvardus, &c. Præſentium vobis tenore, Sanctiſſime Pater, veſtriſque Succeſſoribus, Romanis Pontificibus, & Eccleſiæ Romanæ promitto quòd, ſi me, ſpontè vel culpâ meâ, deficere in transfretando in ſubſidium terræ ſanctæ contigerit, ſeu per me ſteterit, quo minùs in præfixo generalis paſſagii termino tranſfretem;

Omnia quæ de decima, michi conceſſa in Angliæ & Scotiæ Regnis, ac terris Walliæ & Hyberniæ, me recepiſſe contigerit, reſtituam ad veſtrum, dictorumque Succeſſorum & Eccleſiæ Romanæ mandatum, etiamſi pars ipſorum receptorum, vel omnia ipſa recepta, in præparatione tranſfretationis fuiſſent expenſa:

Quodque, ſi non transfretavero in ipſo termino, impedimento aliquo præpeditus, expenſæ, quæ factæ fuerint in præparatione prædictâ, pro medietate inputabo michi, & pro medietate reliqua imputabo prædictæ decimæ; & ex nunc conſentio, quòd de ipſa decima deducantur.

Et promitto quod, ſiquid, factâ imputatione, ſeu deductione hujuſmodi, apud me de decima ipſa remanſerit, illud ſimiliter reſtituam, ad veſtrum dictorumque Succeſſorum, & Eccleſiæ Romanæ mandatum.

Et quod, ſiquid de expenſis, quæ fient in præparatione prædicta, vel de datis ſeu aſſignatis, ejus occaſione, me taliter impedito, recuperari contingat, vel de rebus præparatis occaſione paſſagii, medietatem illius ſimiliter reſtituam: Reliqua verò medietas erit mea.

Pro hiis itaque omnibus firmiter obſervandis, & plenarie adimplendis, me, ſucceſſores meos, ac exitus & proventus meos Regni Angliæ, aliarumque terrarum mearum, & omnia alia bona mea mobilia, vobis, & dictis Succeſſoribus veſtris, ac Romanæ Eccleſiæ obligo ſpecialiter, & expreſſe.

Præſentes litteras meas, Regio pendente Sigillo munitas, vobis, ſupra dictis, ſucceſſoribus veſtris & Eccleſiæ Romanæ in veritatis teſtimonium, concedendo.

Dat. &c.

Intendimus quoque ad omnes Cruceſignatos, qui eſſe poterunt habiles ad pugnandum, vel alias utiles ipſi terræ, monitionibus & perſuaſionibus efficacibus uti, ut in paſſagio ipſo transfretent, eoſque compellere, quos temporis qualitas, & ipſorum conditio ſuadebunt, ac Sedes eadem expedire viderit compellendos.

Intendentes tibi de decimis & obventionibus, collectis in terræ memoratæ ſubſidium, in illis terris quarum Domini non transfretabunt, impedimentis, nunc obſtantibus, Domino favente, ſublatis, nec ſupervenientibus novis, taliter ſubvenire, quod meritò poteris eſſe contentus

Quamvis inſuper imparatus exiſtas, ad transfretandum in dictæ terræ ſuccurſum, infra triennium, in dicti Prædeceſſoris Honorii litteris comprehenſum, prout exigit negotii tanti arduitas, & haberet arbitrium Sedis ejuſdem; nichilominus tibi, renuntianti omni conceſſioni colligendæ decimæ, per ſex annos futuros, pro terræ ſæpedictæ ſuccurſu, facta tibi à præfatis prædeceſſoribus, aut ipſorum aliquo, vel à nobis, ac penitus recedenti à tractatibus ſuper hoc cum eiſdem habitis, vel nobiſcum (quanquam ſi diligentius attendatur, conceſſiones hujuſmodi plenæ non habeant efficaciam firmitatis) nos de novo, de prædictorum fratrum conſilio, ſex annorum decimam, in dictis Regnis Angliæ & Scotiæ, & terris Walliæ & Hyberniæ concedimus:

Quam decimam ſex futurorum annorum, interim annis ſingulis mandabimus colligi; &, quod ante tuum paſſagium fuerit de ipſâ collectum, tibi, poſtquam cum tuo exercitu ad transfretandum mare intraveris, aſſignari: Quod verò, poſt paſſagium, de ipſâ decimâ colligetur, tibi, ſicut colligitur, aſſignari mandabimus poſtquam in dicti paſſagii termino duxeris transfretandum, prout magnitudinem tuam decebit, & requiret negotium memoratum.

Fiet autem collectio & exactio ipſius decimæ per Eccleſiaſticas perſonas dictorum Regnorum, & terrarum tuarum, vel per perſonas alias tibi gratas, juxta modum & formam, quos Sedes Apoſtolica duxerit ordinandos; nec intendimus, quod de Regnis & Terris eiſdem colligenda decima extrahatur, ante tempus paſſagii ſupradicti.

Quia tamen in Regnis, ac Hiberniâ & Walliâ ſupradictis, diverſæ, ut dicitur, fiunt extimationes reddituum & proventuum prædictorum; ſtatuimus ut, juxta

juxta verum ipſorum valorem, tibi prædicta decima perſolvatur.

Sed ne, in collectione ipſius, ſi congruo modo non fieret, multorum ſcandala, & animarum poſſent pericula ſuboriri, noſtræ intentionis exiſtit, ut in collectione ipſâ per duputandas, ut præmittitur, ab Apoſtolicâ ſede perſonas, taliter, actore Domino, procedatur, quod hujuſmodi ſcandala, ſive pericula valeant evitari, & indempnitati tuæ condigno favore, quantum ad perceptionem prælibatæ decimæ, providè conſulatur.

Concedimus quoque tibi obventiones quaſlibet in prædictis Regnis, Hiberniâ, & Walliâ, per dictos ſex annos, eidem Terræ ſubſidio proventuras; & quæ provenerunt etiam inibi, à tempore quo prædictus Prædeceſſor Honorius eas tibi duxit, dum viveret, concedendas.

Cæterùm, reſervatis ſedi prædictæ interpretatione & declaratione cujuſlibet dubii, quod ſuper præmiſſis quomodolibet orietur, & quòd tam tu, quàm Prædeceſſores tui cogi poſſitis ad obſervandum omnia quæ per litteras tuas promittes, ſcire volumus Excellentiam Regiam quod, tunc demum prædictas conceſſiones decimæ ſex futurorum annorum, ac obventionum, & alia inſerta præſentibus efficaciam habere volumus, poſtquam, infra prædictum Purificationis Feſtum, prædictæ Romanæ Eccleſiæ tuas patentes litteras feceris aſſignari, ſuper acceptatione omnium prædictorum, in formâ ſubſcripta, quæ talis eſt;

Sanctiſſimo in Chriſto Patri, &c. Edvardus, &c.

Litteras Sanctitatis veſtræ recepi infraſcripti tenoris,

Nicolaus, &c.

Gaudemus, &c. uſque in finem.

Quarum litterarum veſtrarum tenore michi diligenter expoſito & plenius intellecto, ex nunc expreſsè renuntians omnibus conceſſionibus, per prædictos Prędeceſſores veſtros, Martinum & Honorium, & etiam per vos ipſos, hactenus michi factis, ſuper decima dictorum Regnorum, & Terrarum, ac ſuper obventionibus in eiſdem Regnis & Terris, quæ provenerunt & provenient eidem Terræ ſubſidio,

Prædictam decimam ſex futurorum annorum, & alia omnia in eiſdem litteris comprehenſa, ſponte recipio, & accepto, ipſiſque meum præſto aſſenſum; & prædicta omnia & ſingula, quatinus me & ſucceſſores meós contingunt, vel contingere poſſunt, me ac ipſos inviolabiliter ſervaturos promitto,

Volens ipſa robur plenæ firmitatis habere, ac præſentes litteras meas, Regio pendente ſigillo munitas, vobis & Eccleſiæ Romanæ concedo, in teſtimonium veritatis.

Dat. &c. Quas ſi, ut prædicitur, præfatæ Romanæ Eccleſiæ non feceris aſſignari, volumus quod diſpoſitio prædictorum omnium ad Romanam Eccleſiam revertatur, & libera perinde remaneat apud ipſam, ac ſi facta per nos conceſſio decimæ, & ſupradicta alia non fuiſſent.

Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Majorem decimo ſeptimo Kalendas Junii, Pontificatûs noſtri anno tertio.

QUarum litterarum veſtrarum tenore nobis diligenter expoſito & pleniùs intellecto, ex nunc expreſsè renuntiantes omnibus conceſſionibus, per prædictos Prædeceſſores veſtros, Martinum & Honorium, ac etiam per vos ipſos, hactenus nobis factis, ſuper decima dictorum Regnorum & Terrarum, ac ſuper obventionibus in eiſdem Regnis & Terris, quæ provenerunt, vel provenient ejuſdem Terræ ſubſidio,

Prædictam decimam ſex futurorum annorum, ac alia omnia in eiſdem litteris comprehenſa, ſponte recipimus & acceptamus, ipſiſque noſtrum præſtamus aſſenſum, & prædicta omnia & ſingula, quatinus nos & ſucceſſores noſtros contingunt, vel contingere poſſunt, nos ac ipſos inviolabiliter ſervaturos promittimus;

Volentes ipſa robur plenæ firmitatis habere, ac præſentes litteras noſtras, Regio pendente ſigillo munitas, vobis & Eccleſiæ Romanæ concedimus, in teſtimonium veritatis.

Dat. apud Clipſton nono Kalendas Novembris, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ducenteſimo nonageſimo.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri Domino Nicholao, divinâ providentiâ, ſacroſanctæ Romanæ ac Univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, cum recommendatione humili, devota pedum oſcula beatorum.

Præſentium vobis tenore, ſanctiſſime Pater, veſtriſque Succeſſoribus Romanis Pontificibus, & Eccleſiæ Romanæ promittimus, quòd ſi nos ſponte vel culpâ noſtrâ deficere in transfretando in ſubſi-

A.D.1291. Edv. I.

ſubſidium Terræ ſanctæ contigerit, ſeu per nos ſteterit, quominus in præfixo generalis paſſagii termino transfretemus,

Omnia quæ de decimâ nobis conceſsâ in Angliæ & Scotiæ Regnis, ac Terris Walliæ & Hiberniæ nos recepiſſe contigerit, reſtituemus ad veſtrum dictorumque Succeſſorum, & Eccleſiæ Romanæ mandatum, etiamſi pars ipſorum receptorum, vel omnia ipſa recepta in præparatione transfretationis fuiſſent expenſa.

Quodque, ſi non transfretaverimus in ipſo termino impedimento aliquo præpediti, expenſæ, quæ factæ fuerint in præparatione prædicta, pro medietate imputabimus nobis, & pro medietate reliqua imputabimus prædictæ decimæ; & ex nunc conſentimus quòd de ipsâ decimâ deducantur.

Et promittimus quod, ſiquid, factâ imputatione ſeu deductione hujuſmodi, apud nos de decimâ ipsâ remanſerit, illud ſimiliter reſtituemus, ad veſtrum dictorumque Succeſſorum, & Eccleſiæ Romanæ mandatum.

Et quod ſiquid de expenſis quæ fient in præparatione prædictâ, vel de datis ſeu aſſignatis ejus occaſione nobis taliter impeditis recuperari contingat, vel de rebus præparatis occaſione paſſagii, medietatem illius ſimiliter reſtituemus reliqua vero medietas erit noſtra.

A.D.1291. Edv. I.

Pro hijs itaque omnibus firmiter obſervandis, & plenarie adimplendis, nos, Succeſſores noſtros, ac exitus & proventus noſtros Regni Angliæ, aliarumque terrarum noſtrarum, & omnia alia bona noſtra mobilia, vobis, & dictis Succeſſoribus veſtris, ac Romanæ Eccleſiæ obligamus ſpecialiter & expreſsè: Præſentes litteras noſtras, Regio pendente ſigillo munitas, vobis ſupra dictis veſtris Succeſſoribus, & Eccleſiæ Romanæ in veritatis teſtimonium concedendo.

Dat. apud Clipſton nono Kalendas Novembris, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ducenteſimo nonageſimo.

Nulli ergo, &c.

Dat. apud Urbem Veterem 17 Kalendas Aprilis, Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub filis ſericis flavi rubeique coloris.

Bulla Nicholai Papæ Quarti reſponſiva, per quam approbat voluntatem Regis de itinere ad Terram Sanctam, & concedit ſibi Decimam Angliæ, Scotiæ, Walliæ, & Hiberniæ.

A.D.1291. An. 19. E. I. Ex Autogr.

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edvardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Confidentiæ necnon & benivolentiæ dominorum ad ſubditos reputari ſolet indicium, cum ipſos ad ea, quæ ſibi cara ſunt, advocant, eorumque induſtriæ illa gerenda committunt.

Terræ autem ſanctæ negotium, in quâ Redemptor noſter Bethleem ſuæ Nativitati delegit, & Hieroſolimam victorioſiſſimæ paſſioni, ei fore kariſſimum probant, & natalis ſoli dulcedo, quæ cunctos ſic allicit, quod ſui eſſe immemores non permittit, & glorioſiſſimè habitus inibi de nequiſſimo humani generis hoſte triumphus;

Cum etiam hujus ſeculi Principes & Magnates ad loca, in quibus datur eis de inimicis habere victoriam, ſic affici ſoleant, tantâque affectione moveri, quod ea frequenter, vel alicujus pii operis, vel alia ſingularitate decorant.

A.D.1291.

O! igitur, Princeps inclite, quanta tibi debet eſſe cauſa lætitiæ! quanta jubili & exultationis in Domino! quàm certa ſpes obtinendæ, ab ipſius benignitate, ſalutis æternæ ſuccreſcere! ſi diligenter attendas Regalem Excellentiam, ad tam præcordiale ſibi negotium, ſic benignè ab ipſo vocatam, quod ad ſuccurrendum perſonaliter extremis quaſi terræ illius neceſſitatibus, adeò Regium excitavit animum, informavit affectum, & propoſitum confirmavit, quod ad proſequendum, quæ in hoc ſalubriter concepiſti, variis ad ſedem Apoſtolicam perſæpe Nunciis deſtinatis, diverſis apud eam inſtitiſti tractatibus ad nonnulla, quæ ipſi negotio efficaciùs & ſecuriùs proſequendo utilia extimabas.

Et tandem, velut filius benedictionis & gratiæ, velut Princeps Catholicus, Regi Regum militare deſiderans, modum, per quem te cupimus terræ ipſi, & per quem nos tibi ad executionem tam laudabilis operis decrevimus ſubvenire, per alias noſtras litteras, quas per, bonæ memoriæ Groſſetan. Epiſcopum tibi direximus, ſerioſè deſcriptum, devote ac reverenter acceptare curâſti, ſicut in tuis patentibus litteris, Regio pendenti ſigillo munitis, quas nuper accepimus, plenius continetur.

Nos igitur, grandi proindè conceptâ lætitiâ, tuæ laudabilem ac ſalubrem, Deoque acceptum promptæ devotionis affectum, multipliciter in Domino commendantes, tibi, juxta prædictarum litterarum noſtrarum, ac tuæ acceptationis tenorem, omnium Eccleſiaſticorum reddituum & proventuum decimam, per ſex annos, ſecundum ordinationem Concilii Lugdunenſis, collectam in Angliæ ac Scotiæ Regnis, & Walliæ ac Hyberniæ terris, pro ſubſidio dictæ Terræ in duobus terminis, videlicet,

Medietatem ipſius in Feſto Nativitatis beati Johannis Baptiſtæ, anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo primo:

Et medietatem reliquam in Feſto Nativitatis ipſius Sancti, extunc proxime ſecuturo aſſignari mandamus.

Et nichilominus, in præfatis Regnis ac Terris, decimam Eccleſiaſticorum reddituum & proventuum omnium, colligendam per ſex annos futuros, numerandos à proximo Feſto Nativitatis memorati Sancti, tibi, hoc cum inſtantiâ poſtulanti, Apoſtolicâ auctoritate conceſſimus & concedimus de fratrum Conſilio prædictorum.

Quam quidem decimam, juxta verum valorem, taxandam per deputatos à nobis ipſius decimæ Collectores (ita quod dictarum partium, Eccleſiæ ipſarumque rectores taxationem eandem abſque gravi poſſint incomodo tolerare; ac per ipſam ſcandali, prout comode fieri poterit, præcidatur materia, præcludatur via periculis animarum, & indempnitati Regi conſulatur) mandamus, per alias noſtras litteras, annis ſingulis colligi, & in Regno Angliæ conſervari;

Ita quod quicquid, ante tuum paſſagium, fuerit de ipſâ collectum, tibi ſeu Nunciis tuis, quos ad hoc duxeris deputandos, poſtquam cum tuo exercitu ad transfretandum mare intraveris: Quod verò, poſt tuum paſſagium, per maris introitum inchoatum, de decimâ colligetur eâdem, ſicut eam colligi contigerit, aſſignetur, prout hæc in prædictis noſtris litteris, ad præfatos collectores directis, plenius explicantur.

Concedimus quoque tibi obventiones quaſlibet in prædictis Regnis & Terris, per dictos ſex annos eidem Terræ ſubſidio proventuras; & quæ provenerunt etiam inibi à tempore quo, felicis recordationis, Honorius Papa quartus, Prædeceſſor noſter, eas tibi duxit, ſub certâ formâ, dum viveret concedendas.

A præſtatione autem decimæ ſupradictæ voluimus, ac volumus exemptos haberi Templarios & Hoſpitalarios: qui contra hoſtes fidei Chriſtianæ ſe ac ſua in ultramarinis exponere partibus non formidant; quique, propter diſſenſiones ſeculi, quas frequenter in eo ſuſcitari contingit, in diverſis mundi partibus dampna gravia pertulerunt;

Necnon & omnia loca, perſonas, & res, quæ per declarationes olim, per ſedem Apoſtolicam editas, ac tibi per memoratum Groſſetanum Epiſcopum deſtinatas (quaſque ipſius decimæ, tibi conceſſæ, futuris collectoribus deſtinamus) excipi dinoſcuntur.

Cæterum interpretationem & declarationem cujuſlibet dubii, quod ſuper præmiſſis quomodolibet orietur, Apoſtolicæ ſedis arbitrio reſervamus.

Sanè ſuper eo, quod nuper tui Nuncii petierunt, videlicet, quod pecunia decimæ, collectæ poſt Concilium Lugdunenſe, de Terris, quarum Domini non transfretabunt, integrè aſſignetur aliis de Terris eiſdem, paratis in dictum ſubſidium transfretare: quodque pecunia eadem per manus Capitanei exercitûs Chriſtiani, vel ſaltem de conſenſu ipſius, & per ejus arbitrium diſpenſetur: & quod pecunia ipſa, pro apparatibus ad paſſagium faciendis, per annum, ante ipſum paſſagium, liberetur;

Scire volumus Excellentiam Regiam quòd noſtræ intentionis exiſtit, dare operam quòd ad manus Eccleſiæ Romanæ pecunia memorata perveniat, & ſic tibi providere de illâ, quòd meritò contentus eſſe poteris & debebis.

Illud quoque Regalem Celſitudinem volumus non latere, quod Crucis verbum mandamus per omnes Provincias, de quibus ad promotionem negotii expedire vidimus, prædicari.

Nec per illa verba, quæ in prætactis litteris, tibi miſſis per præfatum Groſſetan. Epiſcopum, continentur, videlicet, *Poſtquam in dicti paſſagii termino duxeris transfretandum, prout magnitudinem tuam decebit, & requiret negotium memoratum*, te ad aliquid, ultra regalium commoditatem virium, voluimus, aut volumus obligari; ſed Magnificentiam tuam ſollicitare curavimus, ut aſſumptum terræ memoratæ negotium, quantò utilius, quantò efficacius poteris, proſequi, pro conceſsâ tibi à Domino facultate, nitaris.

A.D. 1291. Edw. I.

Exurgat igitur potentia Regia, & in illius obſequium, à quo proceſſiſſe dinoſcitur, feſtinanter explicet vires ſuas: ejus vendicandis obprobriis, ſuper quem, pro generis humani ſalute, obprobria exprobrantium ceciderunt, operoſa deſerviat; ad hæreditatem illius, de impiorum manibus, ejus virtute præambulâ, eruendam, omni quo poterit conatu feſtinet.

Exurge, Princeps inclite, ſolers bellorum Dei belliger: accingere tuo gladio circa femur; ſacrum Dei negotium, quod cepiſti ſollicitè, continuandâ, immo & augendâ continuè ſollicitudine proſequaris.

Ammone, Sollicita quos in hoc credis tuo ſalubri voto concurrere, illoſque ad ejus executionem modis, quibus comode potes, aſtringe: In te ac illis proſecutionem ipſam neceſſariis & utilibus inſtrue, ſic magnificè, ſic patenter præparaturus eandem, quod cæteri, ad idem faciendum, pro viribus exemplariter inducantur; tibique non ſolum de tuis laboribus & beneficiis (quæ illi terræ tu ipſe impenderis) ſed & de hiis, quæ ab aliis, te in hoc laudabiliter imitantibus, impendentur, merces æternæ retributionis accreſcat.

A.D. 1291. Edw. I.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam conceſſionum & reſervationis noſtrarum infringere, &c.

Dat. apud Urbem Veterem 15 Kalendas Aprilis, Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub filis ſericis flavi rubeique coloris.

De Ratificatione Cruceſignationis.

A.D. 1291. An. 19. E. I. Ex Autogr.

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edvardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Etſi, juxta Prophetarum eximium, Regis Regum honor judicium diligat, ut ipſe, qui directionem parat judicio ratione directo, diſcrete in ſuis beneplacitis honoretur: laudanda tamen divini amoris intenſio frequenter in hiis, quæ ſupernæ grata extimat Majeſtati, nec judicium præſtolatur, nec omnino ſequitur rationem; ſed in illis non reprehenſibiliter, ſed commendabiliter modum excedit, & ordinem prætermittit; cum diligendi Deum modus ſit, ipſum diligere ſupra modum, & quicquid alicujus manus poteſt, inſtanter debeat operari, ut maledictionem effugiat eorum, qui opus Domini faciunt negligenter.

Prætacti ſane amoris inſtinctu, ſicut probabilis perhibet conjectura, fili cariſſime, tu, ductus deſiderio, quod ad ſubveniendum Terræ ſanctæ à multis retrò diebus, Excellentiam Regiam concepiſſe novimus, & plures alii exemplo tuo, ut intelleximus, & hortatu, crucis ſignum, in Terræ præfatæ ſubſidium, à venerabili fratre noſtro B. Archiepiſcopo Ravennacenſi in Waſconiâ, & poſtmodum quàmplures alii, hujuſmodi tuum ſalubre deſiderium imitantes, de venerabilis fratris noſtri J. Cantuarienſis Archiepiſcopi & aliorum manibus in Angliâ recepiſtis.

A.D. 1291.

Quia verò dictis Prælatis & aliis, per quos cruceſignatio memoratæ proceſſit, nondum erat per ſedem Apoſtolicam, ad id ſaltem, ſpecialiter attributa poteſtas, Serenitatis Regiæ puritas, & pura devotio dubitans, ne tu, ac cæteri omnes ejuſdem Crucis caractere taliter inſigniti, debitum in hoc modum & ordinem cenſeamini non ſervaſſe, humiliter ſupplicavit, congruum ſuper hoc remedium adhiberi.

Nos itaque, tuum, ac omnium aliorum (qui ad ſubveniendum eidem Terræ, glorioſiſſimum ſignum Crucis, ut prædicitur, receperunt) pium & laudabilem attendentes affectum, tuum & quorumlibet aliorum cruceſignationem hujuſmodi, de fratrum noſtrorum conſilio, ratam & gratam habentes, ac etiam approbantes;

Tam tibi, quàm eis (de omnipotentis Dei miſericordiâ, & beatorum Petri & Pauli, Apoſtolorum ejus, auctoritate confiſi; ac eâ, quam ipſe nobis licet indignis, ligandi, atque ſolvendi contulit, poteſtate) illam, eoque modo concedimus veniam peccatorum, illaque immunitates & privilegia indulgemus, quæ & quomodo cæteris per ſedem Apoſtolicam vel in hoc miniſtros ipſius, Crucem aſſumentibus conceduntur, ſperantes hæc omnia tanto uberius, tanto efficacius Regali Celſitudini proventura, quanto ea non ſolum pro tuis, ſed pro aliorum, te in hoc laudabiliter imitantium, laboribus & meritis promereris.

Nulli ergo, &c.

Dat. apud Urbem Veterem decimo quinto Kalendas Aprilis, Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub filis ſericis flavi rubeique coloris.

Bulla, de termino ad generale paſſagium ſtatuto, & de verbo Crucis per totum Regnum Scotiæ prædicando.

A D. 1291.
An. 19 *E.* 1.
Ex Autogr.

NIcolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, venerabilibus fratribus, univerſis Epiſcopis, per Regnum Scotiæ conſtitutis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Terræ ſanctæ miſerabilem ſtatum, non abſque gravi amaritudine, intra mentis noſtræ præcordia recenſentes, atque ad liberationem ipſius noſtra ſimul & deſideria convertentes & ſtudia, inter multa operoſa ſubſidia, quæ ipſi Terræ, Deo auſpice, fructuoſa, ſedulò procurare atque impendere ſtuduimus & ſtudemus,

Generale paſſagium, pro ejuſdem Terræ ſubſidio, in Feſto Nativitatis beati Johannis Baptiſtæ, quod erit anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo tertio, de fratrum noſtrorum conſilio, duximus ſtatuendum; ſicut in aliis noſtris litteris, per quas, ad ſubventionem ejuſdem Terræ, univerſos chriſticolas exhortamur, quaſi vobis unâ cum præſentibus mittimus, evidentius declaratur.

Ut autem, ad ſuccurrendum promptiùs, in eodem paſſagio, Terræ præfatæ, per divini verbi virtutem, mentes fidelium ſalubriter excitentur, chriſticolis, per diverſas Chriſtianitatis partes, proponendum deliberavimus verbum crucis: Ad exequendum deliberationem hujuſmodi vos eò confidentius eligentes, quo magis, ad compatiendum & ſubveniendum, pro viribus, Terræ prædictæ, paſtoralis officii pietas vos invitat.

Ideoque prædicandæ ipſius vivificæ crucis miniſterium, ſingulis veſtrûm, in Civitatibus, & Dioceſibus veſtris, præſentium auctoritate, committimus; fraternitati veſtræ, in remiſſionem peccaminum, injungentes quatinus hujuſcemodi miniſterium, juxta datam vobis à Deo prudentiam (non obſtante quod hoc idem aliis ſit commiſſum, quorum officium per vos nolumus impediri) ſolerter & efficaciter exequi ſtudeatis.

Omnes fidei orthodoxæ cultores, ad tam pii negotii proſecutionem ydoneos, prædicationibus crebris & ſedulis exhortando, ut, ad liberandam prædictam terram de manibus impiorum, victorioſum ejuſdem vivificæ crucis ſignum devote ſuſcipiant; &, propriis affigentes humeris, ac magis cordibus imprimentes, reverenter & publice deferant, atque ad ejuſdem terræ ſuccurſum, in prædicto paſſagio generali, promptis animis totiſque viribus ſe accingant.

Quod quidem venerabile ſignum per vos concedi volumus cunctis, devote petentibus, quibus Dominus inſpirabit ut, in idem ſubſidium, perſonaliter, in propriis, aut alienis expenſis, accedere; vel, juxta qualitatem & facultatem ſuam, velint viros ydoneos deſtinare.

Inſuper omnes, qui hactenus idem ſignum, pro eodem ſubſidio, ſuſceperunt, monere ac inducere procuretis, ut illud, ſi forte dimiſerint, reſumentes alacriter, votum Domino reddere ſtudeant, quod voverunt, terræ præfatæ ſubveniendo efficaciter, ut tenentur.

Cum autem omnibus Chriſti fidelibus, qui eidem terræ ſuccurſum impenderint oportunum, unicuique ſecundum proprium meritum, indulgentiam ſalutarem (ac maximè illis, qui, cruce ſuceptâ, in ipſius terræ ſubſidium, vel perſonaliter ibunt, vel viros ydoneos, juxta qualitatem & facultatem ſuam, in propriis ſumptibus deſtinabunt) multiplicium gratiarum beneficia concedamus (ſicut in aliis noſtris litteris prælibatis ſerioſius continetur) earumdem litterarum tenorem per vos populis chriſtianis volumus frequenter & diligenter exponi, ita ſiquidem provide, quod & beneficia ſupradicta, quæ ipſis in terrâ concedimus, & copioſam mercedem, quæ ipſis præparatur in cœlo, cognoſcere valeant & amare.

Nec tamen ex verbis veſtris concipiant ſe aut plenam, in caſibus in quibus nequaquam conceditur, aut majorem, quam concedatur, indulgentiam promereri.

Sanè, ipſos populos, ad certa & ydonea loca, quotiens expedire videritis, convocandi, ad verbum crucis humiliter audiendum: ac omnibus, verè pœnitentibus & confeſſis, qui ad hujuſmodi veſtras prædicationes convenerint, & idem verbum audierint reverenter, centum

A.D. 1291. Edw. I.

tum dies, de injunctis ſibi pœnitentiis, relaxandi vobis, auctoritate præſentium, concedimus facultatem.

Si quando autem ad Eccleſias, interdicto ſuppoſitas, vos devenire contigerit, liceat vobis ad ipſas populos convocare, ac verbum crucis proponere in eiſdem; necnon, excommunicatis & interdictis excluſis, non pulſatis campanis, ſummiſſa voce, januis clauſis, cum veſtris familiis, divina officia celebrare.

Ad hæc, ſiqui eorum (quos ad transfretandum perſonaliter, vel, juxta qualitatem & facultatem ſuam, viros ydoneos deſtinandum, votum aſſumptæ jam crucis aſtringit, vel aſſumendæ deinceps obligabit ad idem) excommunicationis, pro violentâ injectione manuum in perſonas Eccleſiaſticas, eſſent vinculo innodati (dummodo non fuerit exceſſus difficilis & enormis, & paſſis injuriam ſatisfaciant competenter) ſive pro eo quòd ſepulchrum Dominicum viſitare, ſeu ad quaſlibet alias terras accedere, vel aliquibus communicare (non tamen in crimine) contra prohibitionem Eccleſiæ præſumpſerunt (dummodo equos, arma, ferrum ſeu lignamina, quibus Chriſtianos impugnant, non portaverint Sarracenis) abſolvendi eoſdem in formâ Eccleſiæ: ac diſpenſandi cum Clericis, qui (cùm excommunicationis ſententiam, latam à Canone vel ab homine, incurriſſent) irregularitatis notam, immiſcendo ſe divinis officiis, ſeu miniſtrando in ſuſceptis ordinibus, contraxerunt, vobis & veſtrum cuilibet concedimus poteſtatem: Ita, videlicet, quod beneficium abſolutionis & diſpenſationis hujuſmodi ſinguli veſtrûm omnibus, qui de veſtris manibus crucem ſuſceperint, dummodo perſonæ ſint cognitæ; ac nichilominus omnibus de Civitatibus & Dioceſibus veſtris, jam cruceſignatis, vel cruceſignandis impoſterùm, impertiri præviâ diſcretione poſſitis.

Porro, quia dignus eſt operarius mercede ſua, ſingulis veſtrûm, in hoc divino fideliter laborantibus opere, præter mercedem æternam, quam meritò ſperare pôteſtis, quotienſcumque ſtudueritis populis, ad hoc ſpecialiter convocatis, proponere verbum crucis, centum dierum indulgentiam elargimur: ac vos indulgentiæ memoratæ, quæ tranſfretantibus in ſubſidium ſæpedictum conceditur juxta laboris veſtri menſuram, volumus participatione gaudere.

Denique, volumus quòd, tam præſentium, quàm aliarum litterarum noſtrarum, quæ chriſticolis omnibus diriguntur, quilibet veſtrûm apud ſe copiam, ſub proprio ſigillo, retineat; ut, earum tenorem inſpiciendo frequenter, de hiis, quæ vobis committuntur agenda, reddamini pleniùs informati.

Poſtremo, quia diverſis olim temporibus nonnullæ, ſuper prædicatione crucis, in ſæpefatum ſubſidium, commiſſiones à ſede Apoſtolicâ emanârunt (ne forte occaſione illarum turbatio ulla, ſive confuſio valeat ſuboriri) nolumus quod, auctoritate commiſſionum illarum, in locis, ad quæ præſens commiſſio noſtra pervenerit, crux de cætero prædicetur; ſed prædicationi hujuſmodi eos duntaxat inſiſtere volumus, qui ejuſdem noſtræ commiſſionis fuerint auctoritate ſuffulti.

Dat. apud Urbem Veterem decimo quinto Kalendas Aprilis, Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub filo canabeo.

Bulla de publicatione generalis paſſagii per mundum, quæ continet, inter cætera, omnes indulgentias, immunitates, & privilegia, cruceſignatis & cruceſignandis indulta.

A.D. 1291.

NIcolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, univerſis Chriſti fidelibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Illuminet ſuper vos Dominus vultum ſuum, & ita ſuo lumine, ad recenſendum attentiùs qualiter redemptor noſter ſalutem humani generis in Terrâ ſanctâ dignatus eſt miſericorditer operari, oculos in vobis hominis interioris illuſtret, quod accendatur, ut ignis, ad ſubveniendum Terræ illius neceſſitatibus zelus veſter, concaleſcant corda, inflametur affectus, & effectum prompta operis proſecutio ſubſecuta commendet.

Cujus etenim pectoris, etiam lapidei quantumcumque, duritiam non emolliat conſiderata illius humanationis humilitas? in quâ Dei filius, factus homo, exinanivit ſemetipſum, formam ſervi accipiens, in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo.

Cujus viſcera non inflammet, caritatis ardore, pia conſideratio illius humiliationis extremæ? in quâ ipſe, factus obediens uſque ad mortem, ad exprobrantium obprobria, velut agnus coram tondente ſe vere mitis obmutuit: &, ſicut ovis ad occiſionem ductus, poſt contumilias & terrores, poſt ſpinas & ſputa, poſt flagella varia, innocens eſt ſine causâ dampnatus; ac demùm, ſaturatus obprobriis, clavis affixus, aceto & felle potatus, in crucis patibulo tam dirę mortis ſubiit paſſionem, miſterium redemptionis noſtræ conſummans, poſt traditum etiam ſpiritum, lancis illiſione confoſſus.

Hæc, filii, & innumerabilia largitatis divinæ cariſmata, in terrâ prędictâ, ipſi humano impenſa generi, ab eodem redemptore piiſſimo, ſi frequenter, infra clauſtra pectoris, attenta meditatione revolvitis: ſi, quâ decet, attentione ac devotione penſatis; quis veſtrûm non fervebit interius? foris ebulliet? exclamabit, & dicet quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit michi? &, non expectato monitoris vel ſollicitatoris officio, ſubjunget ultroneus; calicem ſalutaris accipiam, & nomen Domini invocabo.

Cumque terra ipſa, per nephandiſſimos Sarracenos ſit, proh dolor! pro parte maximâ occupatâ; & ad occupandum reſiduum iidem impiiſſimi ſuos conatus dirigant, & impugnatione continuâ viribus & dolis inſiſtant: quem non pudebit ingratitudinis argui, quin potius quaſi de infidelitate notari, ſi creatori proprio, tam benefico Domino, ad recuperationem occupatorum de terrâ eâdem, quam ipſi ſcriptura ſacra teſtatur omnium cariorem, & ad protectionem dicti reſidui non aſſiſtat? Cùm, etiam, ſecundum juris humani cenſuram, ſubditos ſuis Dominis, & ad tuenda quæ poſſident, & ad recuperanda injuſtè ſubtracta, debitum fidelitatis aſtringat.

Quis non compaſſione pia movebitur ad relevandas, continuatas ab olim, immo quaſi continue augmentatas, ejuſdem terræ preſſuras? an, quod communis notitia publicat, & manifeſtat evidentia facti, vos latet? num ignoratis Civitates, Caſtra, cæteraque illarum partium loca ſolennia, & noviſſime Tripolin (Civitatem nobilem ſitu, & circumſtantiis diverſis amęnam, fœcundam opibus, habitantium ope refertam) everſa per impios, ad nichilumque redacta, ipſorum incolis immaniter trucidatis?

Profectò, cùm, ſecundum Apoſtolum, omnes ſimus unum corpus in Chriſto; non immeritò, cum illis, de quibus ſcriptum eſt, *percuſſiſti eos & non doluerunt*, inſenſibilitatis arguitur, quiſquis tantam hujus noſtri corporis mutilationem, prædictorum, videlicet, incolarum non ſentit excidium; & tam graviter argui non veretur.

Accingimini ergo Chriſti fideles, & qui Chriſtiana Religione cenſemini, vos Chriſtianos eſſe operis proſecutione monſtrate: Accipe devotione, quâ decet, vivificæ crucis ſignum; illud in conſiderationis veſtræ ſcrutinium deducentes, quod viris, quantumcumque magnificis, quantacumque dignitate præditis & virtute, ad gloriam magnam aſcribitur, ſi eis, quovis in bello, dominorum inſignia genere concedatur, ſub quibus contingit frequenter, non ſine ſalutis æternæ diſcrimine, mortis ſubire periculum, ſub cujuſlibet remunerationis incerto: Quanto igitur glorioſius, quanto ſecurius Regis Regum, in ejus bello, victorioſum geſtare vexillum; ſalutiferam, videlicet, Chriſti crucem? ſub quâ, devotione congruâ, puro corde ſuſceptâ, conceptum proſequentibus munditiâ continuatâ propoſitum, mori, eſt vitæ perennis initium; tranſitoriæ mortis finis, retributionis inextimabilis certitudo.

Feſtinate, itaque feſtinate: ad ſalutis veſtræ properate compendium: Corpora veſtra, & corda pariter, ejuſdem vivificæ crucis ſigno, in Terræ præfatæ ſubſidium inſignite; nunc præcipue, dùm ipſius Terræ ſubventio (multis ab olim per ſedem Apoſtolicam exquiſita vigiliis, multis laboribus & oneribus procurata; ſed diverſis & adverſis eventibus diutius impedita) divinâ, ut ſupponit devota credulitas, proviſione dirigitur, & ad expiandas Terræ ipſius anguſtias, eamque, quatenus occupata tenetur, de impiorum manibus eruendam, efficaciter ſub ſpe divini Numinis præparatur.

Siquidem cariſſimus in Chriſto filius noſter, *CHRISTIANISSIMVS PRINCEPS EDWARDVS*, Angliæ Rex illuſtris (vulnerum, in eâdem terrâ, ſibi aſciſini cujuſdam inſidiis inflictorum, quæ mortem proximam potiùs minabantur, quàm ſpem vitæ prętenderent, quaſi poſt tergum abjecta memoria) vitam ſibi à Domino, non ſolùm miſericorditer, verùm etiam mirabiliter, reſervatam debita gratitudine recognoſcens, illam exponere ipſius obſequiis, Terræ prętatæ perſonaliter ſubveniendo, diſpoſuit accepti beneficii non ingratus.

A multis namque retrò temporibus, ad id deſiderio ardenti ſuſpirans, frequenter apud ſedem Apoſtolicam inſtitit ad nonnulla, quæ putabat ſubventioni prędictæ veriſimiliter oportuna; ſed, poſt

.D 1291. tractatus varios, ſuper hiis, diverſorum Pontificum Romanorum temporibus, habitos, noviſſime, tamquam devotionis filius, noſtris beneplacitis acquievit;

Et, ut poſt Chriſtum (juxta Conſilium ejus) eat, ſe ipſum abnegans; ac tollens (ut eundem ſequatur Dominum) crucem ſuam,

Terminum, Feſtum, videlicet, Nativitatis beati Johannis Baptiſtæ, quod erit anno ab incarnatione Domini milleſimo ducenteſimo nanageſimo tertio, & ei ad transfretandum perſonaliter, necnon & ad generale paſſagium cruceſignatis & cruceſignandis omnibus duximus pręfigendum, humiliter acceptavit; negligens natalis ſoli dulcedinem, prętermittens Regni ſui terrarumque divitias, ſpernens delicias & gloriam inibi dominandi.

Hæc quippe, Deo auſpice, proceſſura feliciter, illud etiam evidens ſuperni favoris Indicium ſuggerit de miſericordiâ divinâ ſperandum, quod cum, ſicut habet miſſa de partibus illis fida relatio, impiiſſimus Soldanus Babiloniæ, qui partium illarum Chriſticolas proditoriis infeſtabat inſidiis, & apertis ac infeſtis inſultibus impugnabat, ſatagens totis viribus orthodoxæ fidei abolere totaliter & nomen & cultum, ipſiuſque memoriam prorſus delere de terrâ prędictâ, nuper, in Menſe Novembris exacto noviſſimè, jam de Babiloniâ, cum exercitu & apparatu terribili, proceſſiſſet ad ſuum nequiſſimum propoſitum contra eoſdem Chriſticolas, ut in ſua ſperabat ſuperbia, conſummandum; obſtitit perverſis ejus conatibus divina potentia, benignè permittens ipſum, nè ſuum conceptum impiiſſimum proſequeretur ulterius, miſerabili quidem, ſed meritiſſima ſorte ſuccidi.

Eya ergo, Chriſto militent, qui ſunt Chriſti: Ecce! nunc tempus acceptabile: Ecce! nunc dies obtinendæ ſalutis: Ecce! quàm patenter offertur ſuperna dignatione proviſum tempus, aptiſſimum liberationi terræ illius optatæ.

Non igitur cunctemini ampliùs prędicti glorioſi vexilli dominici caractere inſigniri, mercantes felici commercio perpetuam, poſt defunctionem corporis, exiguo, immo perpetuitatis comparatione, vix momentaneo, labore quietem, & permutatione conſulta, terrena pro cęleſtibus commutantes, tranſitoria pro manſuris, temporalia pro æternis.

Cęterum, licet ad excitandos veſtros animos, in terræ memoratæ ſuccurſum, ſufficere debeat ſolers attentio præmiſſorum, ut tamen ejuſdem terræ negotium eo libentiùs, eoque ferventiùs proſequi ſtudeatis, quo potiorem fructum ex veſtris laboribus vos noveritis percepturos; nos, de omnipotentis Dei miſericordiâ, & beatorum Petri & Pauli, Apoſtolorum ejus, auctoritate confiſi, & illâ, quam nobis, licet indignis, Deus ipſe ligandi ac ſolvendi contulit, poteſtate,

A.D. 1291. Edw. 1.

Omnibus, qui perſonaliter propriis ſumptibus in prędictæ terræ ſubſidium proficiſti curaverint, plenam ſuorum peccaminum, de quibus veraciter fuerint corde contriti, & ore confeſſi, veniam indulgemus, &, in retributione juſtorum, ſalutis æternæ pollicemur augmentum:

Eis autem, qui, licet in alienis expenſis, in propriis tamen illuc perſonis acceſſerint, & illis ſimiliter qui, juxta qualitatem & facultatem ſuam, viros ydoneos in expenſis propriis deſtinabunt, quamvis perſonaliter ipſi non vadent, plenam ſuorum concedimus veniam peccatorum.

Hujuſmodi quoque remiſſionis & indulgentiæ volumus & concedimus eſſe participes, juxta quantitatem ſubſidii & devotionis affectum, eos qui, licet non juxta qualitatem & facultatem ſuam, aliquem tamen, ſeu aliquos viros in ſubſidium dictæ terræ propriis ſumptibus deſtinabunt, vel de ſuis temporalibus bonis contribuerit ad aliquos deſtinandos: Necnon omnes qui ad ſubventionem ipſius Terræ de bonis eiſdem aliqua miniſtrabunt, prout ſingulis divinâ fuerit inſpiratione ſuggeſtum, aut aliàs ad promotionem pręſentis negotii conſilium & auxilium impenderint oportunum.

Porro, ſi forte aliquos eorum, qui cruce ſuſceptâ in jam dictum terræ Sanctæ ſubſidium proficiſcendi laborem ſubierint, poſt arreptum iter hujuſmodi, ex hac luce migrare contigerit, ipſos nichilominus plenè percipere volumus indulgentiam pręlibatam.

Perſonas quoque familias, & bona eorum, quos ad transfretandum perſonaliter, vel juxta facultatem & qualitatem ſuam viros ydoneos deſtinandum votum aſſumptæ jam crucis aſtringit, exnunc: Quos verò ſuſcipiendæ crucis de cętero votum obligabit ad idem, à die, quâ taliter crucem aſſumpſerint, ſub beati Petri & noſtrâ protectione ſuſcipimus; ſtatuentes ut ſub Dioceſanorum ſuorum defenſione conſiſtant.

Quod ſi aliqui eos indebitè moleſtare pręſumpſerint, per Dioceſanos locorum, in quibus iidem moleſtatores fuerint,

A.D. 1291.
Edv. I.

rint, per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita compeſcantur.

Prętérea, ipſis, qui prędicto modo crucem vel jam aſſumpſerunt, vel aſſument in poſterum, indulgemus, ut per Sedis Apoſtolicæ litteras, vel legatorum ejus (niſi forte illæ, quæ ab eâdem ſede obtentæ fuerint, plenam de indulto hujuſmodi fecerint mentionem) extra ſuas Dioceſes non valeant conveniri; dummodo parati exiſtant coram ſuis Ordinariis de ſe querelantibus reſpondere: Quos per eoſdem Ordinarios eccleſiaſticâ cenſurâ defendi, ceſſante appellationis obſtaculo, volumus ab hiis, qui eoſdem, contra indultum hujuſmodi, pręſumpſerint temere moleſtare.

Siqui vero ipſorum ad pręſtandas uſuras juramento teneantur aſtricti, Creditores eorum, per Dioceſanos ſuos, cenſurâ ſimili compellantur, ut, juramentum hujuſmodi penitus relaxantes, ab uſurarum ulterius exactione deſiſtant.

Si autem aliqui creditorum eos extunc ad ſolutionem coegerint uſurarum, ipſos ad reſtitutionem ipſarum, per eoſdem Dioceſanos ſimili volumus diſtrictione compelli.

A.D. 1291.
Edv. I.

Judęos quoque ad remittendas ipſis uſuras per ſecularem compelli pręcipimus poteſtatem; & donec eas remiſerint, ab omnibus Chriſti fidelibus, quibus hoc per ſuos Dioceſanos denunciatum extiterit, tam in mercimoniis, quàm in aliis, ſub excommunicationis pœnâ, jubemus eis communionem omnimodam denegari.

Poſtremo, cruceſignatis & cruceſignandis eiſdem volentes plenius providere, Dioceſanis ipſorum, ac nonnullis aliis abſolvendi eos ab excommunicationis ſententiis, in variis caſibus, de quibus ſecundum juris & facti exigentiam putavimus expedire, necnon diſpenſandi cum clericis, qui, cum à canone vel ab homine latam ſententiam incurriſſent, irregularitatis notam, immiſcendo ſe divinis officiis, contraxerunt, per alias noſtras litteras plenam & liberam concedimus facultatem.

Dat. apud Urbem Veterem. 15. Kalendas, Aprilis Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sigillo avulſo.

Bulla de Centum Milibus Marcarum ſuper decima levata Regi aſſignandis.

A.D. 1291.
An. 19. *E.* I.
Ex Autogr.

NIcolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto Filio Edwardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Inter cętera, de quibus Celſitudini Regiæ ad proſecutionem utilem negotii Terræ Sanctæ, quod tanquam Princeps Catholicus ſuſcepiſti perſonaliter proſequendum, deliberavimus ſubvenire, decimam omnium Eccleſiaſticorum redituum, & proventuum, collectam per ſex annos, juxta ordinationem Concilii Lugdunenſis, in Angliæ ac Scotiæ Regnis, & Walliæ ac Yberniæ terris, pro ſubſidio terræ pręfatæ, tibi duximus concedendam.

Cumque tibi eam aſſignandam in duobus terminis, medietatem, viz. Ipſius in Feſto Nativitatis beati Johannis Baptiſtæ, anni Domini milleſimi ducenteſimi nonageſimi primi; Reliquam vero medietatem in eodem Feſto, anno revoluto in Orbem proxime ſecuturo, noſtra & Fratrum noſtrorum deliberatio decreviſſet (ſicut in aliis noſtris litteris, quæ Magnificentiæ Regiæ diriguntur, apparet) dilecti filii Magiſter Guillielmus de Monteforti, Decanus Eccleſiæ Sancti Pauli Londonienſis, nunc Capellanus noſter, & Fratres Robertus de Novo Mercato Prędicatorum, ac Johannes de Bekingham Minorum Fratrum ordinum, Regalis excellentiæ Nuntii, ex parte tuâ, cum inſtantia petierunt, tibi decimam ipſam in uno termino, ſcilicet in dicto feſto anni nonageſimi primi, totam integrè, vel ſaltem medietatem ipſius decimæ, ex hiis quæ de ipſâ depoſitâ fuerant, extra Regnum Angliæ aſſignari.

A.D. 1291.

Nos vero prędictæ petitioni, nomine tuo nobis exhibitæ, prout eidem negotio expedire putavimus, favorabiliter annuentes, centum milia Marcharum Sterlingorum, de hiis quæ fuerant ex ipſâ decimâ, extra pręfatum Angliæ Regnum depoſitâ, in eodem Feſto anni nonageſimi primi, per dilectos Filios Labrum Vulpelli, Riccardum Guidicionis, Riccardinum Gottoli, & Thomaſinum Guidicionis, ac Socios eorum de Societate Riccardorum de Lucâ, Mercatores Cameræ noſtræ, Magnificentiæ tuæ, de ipſorum Fratrum conſilio providimus aſſignanda, & aſſignari pręcepimus per eoſdem.

A.D 1291. Edw. I.

Quia verò nos & iidem Fratres incerti ſumus, nec adhuc per litteras aut Nuncios certificari potuimus, utrùm dicta medietas, præfatam centum milium Marcharum quantitatem excedat, dilectis filiis Magiſtris Guillielmo de Monteforti, Capellano noſtro Decano, & Radulpho de Baudak, Archidiacono Middelſexiæ, in Eccleſia Sancti Pauli Londonienſ. & Gaufrido de Veſano, Cameræ noſtræ Clerico, Canonico Cameracen. per alias ſub certâ formâ litteras noſtras injungimus, ut, ſi prædicta ſumma centum milium Marcharum ad quantitatem præfatæ medietatis ipſius decimæ forſitan non attingat, quantumcumque ipſam ſummam inveniri continget dictâ medietate minorem, totum ipſi, vel duo eorum, ſi tertium legitimè impediri contigerit, ſuppleant ex hiis quæ de ipsâ decimâ remanſerunt in Anglia conſervanda; eiſque, ſeu duobus, tertio legitime impedito, exigendi à quibuſlibet, apud quos invenientur prædicta in Angliâ conſervata, quantum ad ſuppletionem hujuſmodi fuerit opportunum: Contradictores quoque per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſitâ, compellendi; ac inſuper faciendi ſufficientem quitationem de hiis, quæ receperint ab eiſdem, plenam & liberam concedimus poteſtatem.

A.D. 1291. Edw. I.

Pro medietate autem alia ipſius decimæ, reſiduum, quod ex ipſa invenietur eſſe perceptum, quantæcunque fuerit quantitatis ſerenitati Regiæ aſſignabitur, in dicto Feſto beati Johannis, anni nonageſimi ſecundi, termino ad hoc, ut ſuperius exprimetur, præſtituto.

Dat. apud Urbem veterem 15. Kalendas Aprilis, Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sigillo avulſo.

Decano Sancti Pauli Archidiacono Middleſexiæ & Magiſtro Gaufrido de Veſano, ad ſupplendam medietatem decimæ ſecundum Tenorem præfatæ Bullæ.

D. 1291. .19. E. I. Autogr.

NIcolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilectis Filiis Magiſtris Willielmo de Monteforti Capell. noſtro Decano, & Radulpho de Baudak, Archidiacono Middelſexiæ, in Eccleſia Sancti Pauli Londonienſi, ac Gaufrido de Veſano, Cameræ noſtræ Clerico, Canonico Cameracenſi, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Inter cætera, de quibus Cariſſimo in Chriſto Filio noſtro, Edwardo Regi Angliæ illuſtri ad proſecutionem, &c. ſuſcepit, &c. terræ præfatæ, eidem Regi duximus concedendam.

Cumque ſibi, &c. quæ prædicto Regi diriguntur apparet; tu, dilecte fili Magiſter Willielme, & dilecti filii Fratres Robertus, &c. ordinum, præfati Regis Nuntii, ex parte ſua cum inſtantia petiviſtis, eidem Regi dictam decimam in uno, &c. nomini dicti Regis nobis exhibitæ, de ipſorum, &c. Cameræ noſtræ dicto Regi de ipſorum, &c. quantitatem excedat; diſcretionis veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus quatinus in vobis conſtiterit, quod prædicta ſumma, &ç. totum vos vel duo veſtrum, tertio legitimè impedito, ſuppleatis de hiis, quæ de ipſa decima remanſerunt in Anglia conſervanda, vobis autem exigendum à quibuſlibet, &c. oportunum, ac faciendi ſufficientem quitationem de receptis.

A.D. 1291.

Contradictores præterea per, &c. compellendi; non obſtante ſi aliquibus à Sede Apoſtolicâ ſub quacunque forma verborum indultum exiſtat, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas, non facientes plenam & expreſſam de indulto hujuſmodi mentionem, plenam & liberam concedimus poteſtatem:

De ſuppletione autem hujuſmodi, & illis quæ vos ſolvere pro ea contigerit, apocam recipiatis per litteras præfati Regis apertas, ejuſdemque Sigillo Regio pendenti munitas.

Dat. apud Urbem veterem 15. Kalend. Aprilis Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sigillo avulſo.

A.D. 1291.
Edv. I.

Bulla Nicholai Papæ IV. per quam hortatur omnes perſonas Eccleſiaſticas in Regno Scotiæ, quod concedant decimam omnium bonorum ſuorum Eccleſiaſticorum Regi Angliæ, in ſubſidium Terræ Sanctæ.

A.D. 1291.
An. 19. E. 1.
Ex Autogr.

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Venerabilibus fratribus, Univerſis Epiſcopis, & dilectis Filiis Electis, Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Præpoſitis, Archipresbyteris, & aliis Eccleſiarum Prælatis; necnon Capitulis, Conventibus, & Collegiis Ciſtercienſibus, Cliniacenſibus, Præmonſtratenſibus, Sancti Benedicti, Sancti Auguſtini, Cartuſienſis, Grandimontenſis & aliorum ordinum, ac cæteris aliis perſonis Eccleſiaſticis, Secularibus & Regularibus, exemptis & non exemptis, per Regnum Scotiæ conſtitutis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Propter miſeriam Terræ Sanctæ, procul dubio inopis, utpote ope defenſionis neceſſariæ, contra inimicorum fidei multitudinem, deſtitutæ: Propter ipſius pauperis gemitum, opibus, per diutinas moleſtias eorundem inimicorum, exauſta: Propter innumeras & immenſas infeſtæ perſecutionis anguſtias, deplorandas potiùs quàm narrandas, quas in eam, ipſiuſque incolas perſecutorum ejuſdem fidei diutiùs continuavit iniquitas; Romana pia mater Eccleſia, de ipſius tribulationibus anxia, de liberatione ſollicita, ſic eidem in auxilium continuata ſollicitudine à longis retrò temporibus exurrexit, quod in hoc ſuis, vel univerſalis Eccleſiæ laboribus non pepercit, ſua vel illius onera non vitavit: Sed ob ſubventionem, & liberationem procurandam ipſius, inter cætera, immo præ cæteris, & Concilium Generale coegit, & Principes, Magnates, alioſque Catholicos monitionibus adiit, apud eos ſedulis exhortationibus, & ſuaſionibus inſtitit, ipſoſque non ſolum ſpiritualium, ſed & temporalium largitionum liberalitatibus invitavit.

Licet autem circa hæc, multæ compaſſionis inſtinctu, voluntaria ſemper intenderit, hiis tamen diebus acutos accelerandæ ſuæ ſubventionis aculeos adjecit voluntati neceſſitas: cum terra eadem, quaſi fatali addicta diſcrimini, diſpoſita, irreparabilem videretur ad caſum, & parata irreparabiliter in manus incidere immanium perſecutorum ipſius;

Siquidem, poſt Strages Chriſticolarum, terram eandem inhabitantium, varias, poſt diverſa ſolennia, & alia ejus loca deſtructa, & quamplura nunc violenter, nunc proditoriè à dictis perſecutoribus occupata, ipſius reſiduum (quod nominis Chriſtiani cultoribus ſola Divina potentia reſervavit) & incolarum ejus paucitas nullam ſpem ſufficientis reſiſtentiæ, contra numeroſitatem perſequentium, & infeſtam rabiem prætendebant.

Verum Ille, in cujus manibus Regum corda conſiſtunt, ab olim cariſſimi in Chriſto Filii noſtri Edwardi Angliæ Regis illuſtris benignè cor tetigit, & ſic ad ſubveniendum perſonaliter illi terræ, ipſius accendit affectum, quod antequam Regiæ dignitatis, ſibi ſucceſſiones jure debitæ, culmen aſcenderit, in perſona propria, cum Comitiva decenti, terræ prædictæ, grandi tunc ſubjectæ periculo, non abſque magnis ſumptibus, & laboribus gravibus, in temporis opportunitate ſubvenit: Et ex tunc conceptum ad idem tam pium ſui Redemptoris obſequium continuando propoſitum, laudanda magnanimitate contempnens quod in Terra eadem per inſidioſas manus Aſciſcini cujuſdam vulneribus fuerat variis & profundis illiſus, quæ nulla ſpe vitæ relicta, ſolam mortis inſtantiam prætendebant,

De novo ejuſdem terræ negotium, ſuo perſonali miniſterio, & Regali potentia proſequendum, tanquam Princeps Catholicus, tanquam Princeps ſtrenuus, animique conſtantis aſſumpſit, transfretaturus, Deo auſpice, in Feſto Nativitatis beati Johannis Baptiſtæ, quod erit anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo tertio; quodque tam ſibi, quam aliis cruceſignatis, & cruceſignandis ad generale paſſagium, de Fratrum noſtrorum conſilio, terminum duximus præfigendum.

Attendite itaque fratres, & filii, præmiſſâ diligenti attentione, penſate; cogitate conſultius, quantum memorati negotii qualitas vos inducere debeat ad ſubventionem in hiis eidem Regi ſpontaneam; immo & ultroneam exhibendam: Quantum decet, ut vos præcipuè, in ſortem Domini evocati, onerum, quæ negotia ſua requirunt, ſeu miniſtris ejus

in

.D.1291. dv. 1. in illis imminent, vos non reddatis exortes: Quantum foret indecens, quàm abſurdum, ſi Laicis pro hujuſmodi Redemptoris noſtri ſervitio, ultro exponentibus ſe ac ſua, vos ei de ſuo commiſſo vobis patrimonio partem ydoneam, abſque monitoris & ſollicitatoris officio non offertis, ſi, quod abſit, coactionis dexteram expectetis.

Quanquam igitur memorato Regi, ad proſecutionem tam ardui, tam oneroſi negotii, omnium Eccleſiaſticorum proventuum, & reddituum decimam, in Angliæ Scotiæque Regnis, & in Walliæ ac Hyberniæ Terris, juxta ordinationem Concilii Lugdunenſis, ad ſubventionem Terræ præfatæ collectam, & alia quædam duxerimus concedenda, & ipſam decimam, ſibi per alias noſtras litteras, ſtatutis ad hoc terminis aſſignari mandemus; quia tamen non eſt dubium idem negotium longe majoris ſubventionis auxilio indigere, decimam omnium Eccleſiaſticorum reddituum, proventuum, & obventionum dicti Regni Scotiæ, juxta veram extimationem eorum, præfato Regi de Conſilio ipſorum fratrum conceſſimus per ſex annos, à Feſto Nativitatis Beati Johannis Baptiſtæ venturo proximè numerandos.

Quocirca Univerſitatem veſtram monemus, rogamus & hortamur per viſcera miſericordiæ Dei noſtri, vobis in remiſſionem peccaminum, ex affectu intimo ſuadentes, & nichilominus per Apoſtolica ſcripta mandantes, quatinus ſæpeſato Regi, decimam omnium veſtrorum Eccleſiaſticorum reddituum, proventuum & ſubventionum, juxta præmiſſæ conceſſionis noſtræ formam, ad vindicanda tanta Chriſti, & Chriſtianitatis obprobria, & propulſanda tam gravia ejuſdem Terræ diſcrimina, divinæ pietatis intuitu, & ob reverentiam Apoſtolicæ ſedis, & noſtram, ſic liberaliter exhibere curetis, quòd liberalis exhibitionis veſtra voluntaria promptitudo, neceſſitatem cujuſlibet coactionis excludens, ſe meritoriam apud Deum, & à nobis proſequendam gratiarum actionibus, cum oportuni favoris augmento, cunctiſque audientibus exhibeat commendandam. A.D 1291. Edv. 1.

Dat. apud Urbem Veterem 15 Kalendas Aprilis, Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub Filo canabeô:

Litera de decima Yberniæ conceſſa Regi

.D.1291. a. 19. E. 1. x Autogr.

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, venerabili Fratri Epiſcopo Midenſi, & dilecto filio Decano Eccleſiæ Dublinenſis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Non abſque lætitiæ multæ materiâ, non abſque causâ grandis exultationis in Domino, intra mentis ſecreta revolvimus, & aliis publicamus, quòd ille Rex, in cujus manu Regum corda conſiſtunt, cariſſimi in Chriſto filii noſtri Edwardi Regis Angliæ illuſtris benignè cor tetigit, & ſic ad ſubveniendum perſonaliter innumeris neceſſitatibus Terræ ſanctæ, ipſius accendit affectum, quod & antequam Regiæ Dignitatis, ſibi ſucceſſionis jure debitæ, culmen aſcenderet, in perſonâ propriâ, dictæ terræ gravi tunc ſubjectæ periculo, non abſque magnis ſumptibus & laboribus gravibus in temporis oportunitate ſubvenit, & ex tunc conceptum ad idem tam pium ſui Redemptoris obſequium, continuando propoſitum, velud immemor gravium periculorum, quæ per inſidioſas manus Aſciſcini cujuſdam in ipsâ Terrâ ſubierat, & eâdem laudandâ magnanimitate contempnens, de novo ejuſdem Terræ negotium in perſonâ propriâ, & Regali potentiâ proſequendum, tanquam Princeps Catholicus, tanquam Princeps ſtrenuus reaſſumpſit transfretaturus, Deo auſpice, in feſto Nativitatis Beati Johannis Baptiſtæ, anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo tertio, quod tam ſibi, quàm aliis cruceſignatis, & cruceſignandis ad generale paſſagium de fratrum noſtrorum conſilio terminum duximus præfigendum. A.D.1291.

Licet autem eidem Regi ad proſecutionem tam ardui, tam oneroſi negotii, omnium Eccleſiaſticorum proventuum, & reddituum decimam in Angliæ Scotiæque Regnis, & in Walliæ & Hyberniæ Terris, juxta ordinationem Concilii Lugdunenſis, ad ſubventionem Terræ præfatæ collectam, & alia quædam duximus concedenda, & ipſam decimam ſibi per alias noſtras litteras ſtatutis ad hoc terminis aſſignari mandemus; quia tamen non eſt dubium, idem negotium longe majoris ſubventionis auxilio indigere, decimam omnium Eccleſiaſticorum reddituum, proventuum, & obventionum eorumdem Regnorum & Terrarum, juxta veram extimationem eorum, præfato Regi de Conſilio ipſorum fratrum conceſſimus per ſex annos, à Feſto

A.D. 1291.
Edv. I.

Bulla Nicholai Papæ IV. per quam hortatur omnes perſonas Eccleſiaſticas in Regno Scotiæ, quod concedant decimam omnium bonorum ſuorum Eccleſiaſticorum Regi Angliæ, in ſubſidium Terræ Sanctæ.

A.D. 1291.
An. 19. E. I.
Ex Autogr.

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Venerabilibus fratribus, Univerſis Epiſcopis, & dilectis Filiis Electis, Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Præpoſitis, Archipresbyteris, & aliis Eccleſiarum Prælatis; necnon Capitulis, Conventibus, & Collegiis Ciſtercienſibus, Cliniacenſibus, Præmonſtratenſibus, Sancti Benedicti, Sancti Auguſtini, Cartuſienſis, Grandimontenſis & aliorum ordinum, ac cæteris aliis perſonis Eccleſiaſticis, Secularibus & Regularibus, exemptis & non exemptis, per Regnum Scotiæ conſtitutis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Propter miſeriam Terræ Sanctæ, procul dubio inopis, utpote ope defenſionis neceſſariæ, contra inimicorum fidei multitudinem, deſtitutæ: Propter ipſius pauperis gemitum, opibus, per diutinas moleſtias eorundem inimicorum, exauſta: Propter innumeras & immenſas infeſtæ perſecutionis anguſtias, deplorandas potiùs quàm narrandas, quas in eam, ipſiuſque incolas perſecutorum ejuſdem fidei diutiùs continuavit iniquitas; Romana pia mater Eccleſia, de ipſius tribulationibus anxia, de liberatione ſollicita, ſic eidem in auxilium continuata ſollicitudine à longis retrò temporibus exurrexit, quod in hoc ſuis, vel univerſalis Eccleſiæ laboribus non pepercit, ſua vel illius onera non vitavit: Sed ob ſubventionem, & liberationem procurandam ipſius, inter cætera, immo præ cæteris, & Concilium Generale coegit, & Principes, Magnates, alioſque Catholicos monitionibus adiit, apud eos ſedulis exhortationibus, & ſuaſionibus inſtitit, ipſoſque non ſolum ſpiritualium, ſed & temporalium largitionum liberalitatibus invitavit.

Licet autem circa hæc, multæ compaſſionis inſtinctu, voluntaria ſemper intenderit, hiis tamen diebus acutos accelerandæ ſuæ ſubventionis aculeos adjecit voluntati neceſſitas: cum terra eadem, quaſi fatali addicta diſcrimini, diſpoſita, irreparabilem videretur ad caſum, & parata irreparabiliter in manus incidere immanium perſecutorum ipſius;

Siquidem, poſt Strages Chriſticolarum, terram eandem inhabitantium, varias, poſt diverſa ſolennia, & alia ejus loca deſtructa, & quamplura nunc violenter, nunc proditoriè à dictis perſecutoribus occupata, ipſius reſiduum (quod nominis Chriſtiani cultoribus ſola Divina potentia reſervavit) & incolarum ejus paucitas nullam ſpem ſufficientis reſiſtentiæ, contra numeroſitatem perſequentium, & infeſtam rabiem prætendebant.

Verum Ille, in cujus manibus Regum corda conſiſtunt, ab olim cariſſimi in Chriſto Filii noſtri Edwardi Angliæ Regis illuſtris benignè cor tetigit, & ſic ad ſubveniendum perſonaliter illi terræ, ipſius accendit affectum, quod antequam Regiæ dignitatis, ſibi ſucceſſiones jure debitæ, culmen aſcenderit, in perſona propria, cum Comitiva decenti, terræ prædictæ, grandi tunc ſubjectæ periculo, non abſque magnis ſumptibus, & laboribus gravibus, in temporis opportunitate ſubvenit: Et ex tunc conceptum ad idem tam pium ſui Redemptoris obſequium continuando propoſitum, laudanda magnanimitate contempnens quod in Terra eadem per inſidioſas manus Aſciſcini cujuſdam vulneribus fuerat variis & profundis illiſus, quæ nulla ſpe vitæ relicta, ſolam mortis inſtantiam prætendebant,

De novo ejuſdem terræ negotium, ſuo perſonali miniſterio, & Regali potentia proſequendum, tanquam Princeps Catholicus, tanquam Princeps ſtrenuus, animique conſtantis aſſumpſit, transfretaturus, Deo auſpice, in Feſto Nativitatis beati Johannis Baptiſtæ, quod erit anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo tertio; quodque tam ſibi, quam aliis cruceſignatis, & cruceſignandis ad generale paſſagium, de Fratrum noſtrorum conſilio, terminum duximus præfigendum.

Attendite itaque fratres, & filii, præmiſſâ diligenti attentione, penſate; cogitate conſultius, quantum memorati negotii qualitas vos inducere debeat ad ſubventionem in hiis eidem Regi ſpontaneam; immo & ultroneam exhibendam: Quantum decet, ut vos præcipuè, in ſortem Domini evocati, onerum, quæ negotia ſua requirunt, ſeu miniſtris ejus

in

A.D. 1291. Edv. I.

in illis imminent, vos non reddatis exortes: Quantum foret indecens, quàm abſurdum, ſi Laicis pro hujuſmodi Redemptoris noſtri ſervitio, ultro exponentibus ſe ac ſua, vos ei de ſuo commiſſo vobis patrimonio partem ydoneam, abſque monitoris & ſollicitatoris officio non offertis, ſi, quod abſit, coactionis dexteram expectetis.

Quanquam igitur memorato Regi, ad proſecutionem tam ardui, tam oneroſi negotii, omnium Eccleſiaſticorum proventuum, & reddituum decimam, in Angliæ Scotiæque Regnis, & in Walliæ ac Hyberniæ Terris, juxta ordinationem Concilii Lugdunenſis, ad ſubventionem Terræ præfatæ collectam, & alia quædam duxerimus concedenda, & ipſam decimam, ſibi per alias noſtras litteras, ſtatutis ad hoc terminis aſſignari mandemus; quia tamen non eſt dubium idem negotium longe majoris ſubventionis auxilio indigere, decimam omnium Eccleſiaſticorum reddituum, proventuum, & obventionum dicti Regni Scotiæ, juxta veram extimationem eorum, præfato Regi de Conſilio ipſorum fratrum conceſſimus per ſex annos, à Feſto Nativitatis Beati Johannis Baptiſtæ venturo proximè numerandos.

Quocirca Univerſitatem veſtram monemus, rogamus & hortamur per viſcera miſericordiæ Dei noſtri, vobis in remiſſionem peccaminum, ex affectu intimo ſuadentes, & nichilominus per Apoſtolica ſcripta mandantes, quatinus ſæpefato Regi, decimam omnium veſtrorum Eccleſiaſticorum reddituum, proventuum & ſubventionum, juxta præmiſſæ conceſſionis noſtræ formam, ad vindicanda tanta Chriſti, & Chriſtianitatis obprobria, & propulſanda tam gravia ejuſdem Terræ diſcrimina, divinæ pietatis intuitu, & ob reverentiam Apoſtolicæ ſedis, & noſtram, ſic liberaliter exhibere curetis, quòd liberalis exhibitionis veſtra voluntaria promptitudo, neceſſitatem cujuſlibet coactionis excludens, ſe meritoriam apud Deum, & à nobis proſequendam gratiarum actionibus, cum oportuni favoris augmento, cunctiſque audientibus exhibeat commendandam.

Dat. apud Urbem Veterem 15 Kalendas Aprilis, Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub Filo canabeo.

Litera de decima Yberniæ conceſſa Regi

A.D. 1291. An. 19. E. I. Ex Autogr.

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, venerabili Fratri Epiſcopo Midenſi, & dilecto filio Decano Eccleſiæ Dublinenſis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Non abſque lætitiæ multæ materiâ, non abſque causâ grandis exultationis in Domino, intra mentis ſecreta revolvimus, & aliis publicamus, quòd ille Rex, in cujus manu Regum corda conſiſtunt, cariſſimi in Chriſto filii noſtri Edwardi Regis Angliæ illuſtris benignè cor tetigit, & ſic ad ſubveniendum perſonaliter innumeris neceſſitatibus Terræ ſanctæ, ipſius accendit affectum, quod & antequam Regiæ Dignitatis, ſibi ſucceſſionis jure debitæ, culmen aſcenderet, in perſonâ propriâ, dictæ terræ gravi tunc ſubjectæ periculo, non abſque magnis ſumptibus & laboribus gravibus in temporis oportunitate ſubvenit, & ex tunc conceptum ad idem tam pium ſui Redemptoris obſequium, continuando propoſitum, velud immemor gravium periculorum, quæ per inſidioſas manus Aſciſcini cujuſdam in ipſâ Terrâ ſubierat, & eâdem laudandâ magnanimitate contempnens, de novo ejuſdem Terræ negotium in perſonâ propriâ, & Regali potentiâ proſequendum, tanquam Princeps Catholicus, tanquam Princeps ſtrenuus reaſſumpſit transfretaturus, Deo auſpice, in feſto Nativitatis Beati Johannis Baptiſtæ, anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo tertio, quod tam ſibi, quàm aliis cruceſignatis, & cruceſignandis ad generale paſſagium de fratrum noſtrorum conſilio terminum duximus præfigendum.

A.D. 1291.

Licet autem eidem Regi ad proſecutionem tam ardui, tam oneroſi negotii, omnium Eccleſiaſticorum proventuum, & reddituum decimam in Angliæ Scotiæque Regnis, & in Walliæ & Hyberniæ Terris, juxta ordinationem Concilii Lugdunenſis, ad ſubventionem Terræ præfatæ collectam, & alia quædam duximus concedenda, & ipſam decimam ſibi per alias noſtras litteras ſtatutis ad hoc terminis aſſignari mandemus; quia tamen non eſt dubium, idem negotium longe majoris ſubventionis auxilio indigere, decimam omnium Eccleſiaſticorum reddituum, proventuum, & obventionum eorumdem Regnorum & Terrarum, juxta veram extimationem eorum, præfato Regi de Conſilio ipſorum fratrum conceſſimus per ſex annos, à Feſto Nativi-

A.D. 1291 Edw. I.

Nativitatis Beati Johannis Baptiſtæ, venturo proxime numerandos.

A præſtatione vero decimæ hujuſmodi eximimus, & exemptos eſſe volumus Templarios & Hoſpitalarios, qui contra hoſtes fidei chriſtianæ, ſe ac ſua in ultramarinis exponere partibus non formidant, quique propter diſſentiones ſeculi quas frequenter in eo ſuſcitari contingit, in diverſis mundi partibus dampna gravia pertulerunt: necnon & omnia loca, perſonas, & res, quæ per declarationes olim per ſedem Apoſtolicam editas, quas vobis mittimus, excipi dinoſcuntur.

Ut autem eadem noſtra conceſſio promptiorem conſequatur effectum, venerabiles fratres noſtros Armachanenſem, Dublinenſem, Caſſellenſem, & Thuamenſem Archiepiſcopos eorumque Suffraganeos, ac dilectos filios Electos, Abbates, Priores, Decanos, Archidiaconos, Præpoſitos, Archipresbiteros, & alios Eccleſiarum Prælatos; necnon Capitula, Conventus, & Collegia Ciſtertien. Cluniacen. Præmonſtraten. Sancti Benedicti, Sancti Auguſtini, Cartuſien. Grandimonten. & aliorum ordinum, ac cæteras alias perſonas Eccleſiaſticas, Seculares, & Regulares, exemptas & non exemptas, per Armachanenſem, Dublinenſem, Caſſellenſem, & Thuamenſem, Provincias conſtitutas, per alias noſtras litteras monemus, rogamus, & hortamur per viſcera miſericordiæ Dei noſtri, eis in remiſſionem peccaminum ſuadentes, & nichilominus per Apoſtolica ſcripta mandantes, ut eidem Regi decimam omnium ſuorum Eccleſiaſticorum reddituum, proventuum, & obventionum, juxta præmiſſæ conceſſonis noſtræ formam, ad vindicanda Chriſti tanta & Chriſtianitatis obprobria, tamque gravia ejuſdem Terræ diſcrimina propulſanda, divinæ pietatis intuitu, & ob reverentiam Apoſtolicæ ſedis ac noſtram ſic dicto Regi liberaliter exhibere procurent, quod liberalis exhibitionis eorum voluntaria promptitudo, neceſſitatem cujuſlibet coactionis excludens, ſe apud Deum meritoriam, & à nobis proſequendam gratiarum actionibus, cum oportuni favoris augmento exhibeat commendandam.

Quocirca Diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus per vos, ſeu alios dictos Archiepiſcopos, eorumque Suffraganeos, & alios omnes & ſingulos ſupradictos, à præſtatione dictæ decimæ non exemptos, ut dictam decimam per eoſdem ſex annos, ſicut præmittitur, eidem Regi Angliæ liberaliter, abſque aliquâ difficultate perſolvant, juxta datam vobis à Deo prudentiam, ſedulo moneatis, & efficaciter inducatis.

A.D. 1291 Edw. I.

Quòd ſi veſtris in hac parte monitis parere neglexerint, vel qualitercunque diſtulerint, vos eos univerſos, & ſingulos ad ipſam decimam dicto Regi, ut prædicitur, exhibendam, in terminis quos ad hoc duxeritis præfigendos, auctoritate noſtrâ, quavis eorum, vel alicujus ex eis appellatione remotâ, cogatis.

Quia vero in partibus illis iidem redditus, proventus, & obventiones diverſimodi, ſicut intelleximus, extimantur, & variæ habentur extimationes ipſorum, nos, in hoc veſtras conſcientias onerantes, volumus, vobiſque diſtrictè præcipimus, ut Deum habentes præ oculis, de Concilio diſcretorum illarum Civitatum & Dioceſium, in quibus erit taxatio facienda, ſic eorundem reddituum, proventuum, & obventionum dictorum ſex annorum, verum, prout ſolent provenire communiter, ſtudeatis taxare valorem, quod dictarum partium Eccleſiæ, ipſarumque Rectores taxationem eandem abſque gravi poſſint incommodo tollerare, quodque per ipſam ſcandali, prout commode fieri poterit, præcidatur materia, præcludatur via periculis animarum & indempnitati Regiæ conſulatur: Non obſtantibus quibuſlibet privilegiis, indulgentiis, vel gratiis prædictis Archiepiſcopis, eorumque Suffraganeis, ſeu aliis, vel ipſorum alicui, aut dignitatibus ſeu ordinibus eorundem, & ſpecialiter Ciſtertienſi, Præmonſtratenſi, Cluniacenſi, Cartuſienſi, Grandimontenſi, vel eorum Univerſitatibus, aut perſonis ſingularibus, ſub quacunque forma verborum ſeu expreſſione, ab Apoſtolica ſede conceſſis; etiamſi contineatur in eis quod de ipſorum totis tenoribus ſeriatim, vel de verbo ad verbum, ſeu de impetrantium, aut ea obtinentium, nominibus propriis plenam & expreſſam, ſeu explicitam, quantumcunque importeat in poſteris litteris fieri mentionem: & quâlibet aliâ ipſius Sedis indulgentiâ, cujuſcunque tenoris, formæ, vel expreſſionis exiſtat; per quam, de verbo ad verbum præſentibus non inſertam, aut nominatim & ſingulariter non expreſſam, effectus earum impediri vel quovis modo valeat, vel differri.

Cæterum volumus, quod tu, frater Epiſcope, in exemptos tuæ Civitatis ſive Dioceſis, præmiſſam non exerceas poteſtatem; ſed tu, fili Decane, in exemptos Civitatis & Dioceſis Midenſis, eam per te, vel per alium liberè valeas exercere.

Porrò

A.D.1291. dv. 1. Porrò volumus ut quicquid de ipsâ decimâ collectum fuerit, antequam idem Rex ad transfretandum mare ingreſſus fuerit, ſuis certis ad hoc Nunciis, poſtquam cum ſuo exercitu mare transfretandi cauſâ intraverit aſſignatis, & quod de dictâ decimâ deinde colligetur, ſicut collectum fuerit, ſtudeatis ſuis ad hoc deputandis Nunciis aſſignare.

Ut autem vobis ex aſſumendis laboribus, & ſollicitudinibus in præmiſſis, uberius præmium æternæ retributionis accreſcat, vos à præſtatione hujuſmodi decimæ non duximus eximendos, ſed teneri volumus ad eandem: Pro expenſis etiam veſtris, nichil de ipsâ decimâ exigetis: In aliis autem prædictam decimam contingentibus proſequendis, moderatas de dictâ decimâ facietis expenſas.

Ad exequendum vero prædicta tam grandia & ardua, magnæque requirentia circumſpectionis induſtriam, ut tutius, efficacius, atque conſultius executio ipſa procedat; vos ambos in prædictis monitione, coactione, taxatione, dictorum terminorum præfixione, necnon & aſſignatione illorum, quæ ſive antequam præfatus Rex mare ingreſſus fuerit, ſive poſt colligi ex decimâ prædictâ contingent, ſi poſſibilitas ſuppetat; adeſſe præcipimus. A.D.1291. Edv. 1.

Si autem vel morte, vel alio impedimento, non captato, non ficto, veſtrum alterum impediri contigerit, reliquus hujuſmodi impedimento durante, præmiſſa nichilominus exequatur: hujuſmodi vero impedimento ceſſante, ambo ſimul, ſicut prædicitur, præmiſſis exequendis efficaciter intendatis.

Ad hæc ut animarum ſaluti uberius conſulatur, abſolvendi per vos, vel per alios, juxta formam Eccleſiæ, poſt ſatisfactionem debitam, omnes illos, qui propter defectum ſolutionis decimæ memoratæ, ſeu impedimentum aliquod ſolutioni hujuſmodi quomodolibet præſtitum, ſententiam excommunicationis incurrerint, & diſpenſandi cum eis, ſuper irregularitate ſic ligati ſe divinis immiſcendo contraxerint, plenam & liberam vobis & cuilibet veſtrûm, concedimus tenore præſentium poteſtatem.

Dat. apud Urbem Veterem decimo quinto Kalendas Aprilis, Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub Filo canabeo.

Bulla Nicholai Papæ Quarti de Decima Regi conceſſa, de bonis Eccleſiaſticis in Regnis Angliæ & Scotiæ, & fit mentio in eadem de perſonis exemptis.

.D. 1291. n. 19 E. 1. x Autogr. Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, venerabilibus fratribus, Carleolenſi, & Cathanenſi Epiſcopis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Non abſque lætitiæ multæ materia, &c. venerabiles fratres noſtros univerſos Epiſcopos, ac dilectos filios Electos,&c. & non exemptas per Regnum Scotiæ conſtitutas,&c. Quocirca Fraternitati veſtræ,&c. ſeu alios dictos Epiſcopos, & alios omnes,&c. prædictis Epiſcopis, ſeu aliis, vel ipſorum alicui, &c. A.D.1291. Cæterum volumus, quod neuter veſtrum in exemptos ſuæ Civitatis, ſive Dioceſis, præmiſſam exerceat poteſtatem, ſed veſtrum quilibet in exemptos Civitatis & Dioceſis alterius, eam per ſe vel per alium liberè valeat exercere. Porro, &c. vos & Eccleſias veſtras a præſtatione, &c. uſque in finem.

Sigillo avulſo.

Iſta remanet in Garderobâ, & quatuor ejuſdem tenoris diriguntur, viz. in Angliâ una Wintonienſi, & altera Lincolnienſis Epiſcopis, & tertia Epiſcopo Middenſi, Decano Dublinenſi in Hibernia, quarta vero Carlienſi & Cathanenſi Epiſcopis.

De exeniis Papæ miſſis a Rege.

A.D.1291. An. 19. E. 1. Ex Autogr. Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio, Edwardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Affectione paternâ recepimus litteras, quas nobis per dilectum filium Labrum Wlpelli de Luca, noſtræ Cameræ Mercatorem, latorem præſentium, Regia Celſitudo direxit; &, tam quæ in illis contineri perſpeximus, quàm quæ nobis ex parte Regiâ Labrus ipſe vivæ A.D.1291.

A.D. 1291. Edv. I. vocis expreſſit oraculo, pleno collegimus intellectu.

Proſequimur autem munificentiam Regiam uberibus actionibus gratiarum, ſuper Capa, & Doxali altaris, ac alio panno, ſericis, plumarii operis multiplici varietate diſtinctis, & anulo aureo cum Lapide Smaragdino, quæ dictus Labrus, cum tuæ devotâ recommendatione perſonæ, nobis præſentialiter præſentavit.

Ceterùm, quia ipſum Magnitudini Regiæ devotum & fidelem fore cognovimus, & ejus incrementa felicia cupientem, eum tibi propenſiùs commendamus.

A.D. 1291. Edv. I.

Super hiis autem, quæ nobis idem Labrus ex parte Regiâ retulit, per eum tibi duximus reſpondendum.

Dat. apud Urbem Veterem 8 Kalendas Aprilis, Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub ſilo canabeo.

Bulla de nova conceſſione obventionum, pro Negotio Terræ ſanctæ.

A.D. 1291. An. 19. E. I. Ex Autogr.

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edvardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Inter cætera, de quibus Magnificentiæ Regiæ, ad proſecutionem utiliorem negotii Terræ ſanctæ, quod tanquam Princeps Catholicus aſſumpſiſti, perſonaliter proſequendum, deliberavimus ſubvenire: decimam omnium Eccleſiaſticorum proventuum, & redditu um in Angliæ Scotiæque Regnis, & Walliæ ac Hyberniæ Terris, per ſex annos, à Feſto Nativitatis Beati Johannis Baptiſtæ venturo proximè numerandos, tibi de fratrum noſtrorum conſilio duximus concedendam; & inſuper omnes obventiones in eiſdem Regnis & Terris, per eoſdem ſex annos Terræ præfatæ ſubſidio proventuras; & quæ à tempore quo, felicis recordationis, Honorius Papa quattus, Prædeceſſor noſter, eas tibi conceſſit dum viveret provenerunt, ſicut in aliis noſtris litteris, quæ Regali Celſitudini diriguntur, plenius continetur.

Quia verò idem negotium longè majoris ſubventionis auxilio noſcitur indigere, ad exhibitæ nobis per tuos Nuncios Regiæ Petitionis inſtantiam, de fratrum Conſilio prædictorum, concedimus tibi omnes obventiones, quas dicto ſubſidio in præfatis Regnis & Terris, à tempore noviſſimi Concilii Lugdunenſis, uſque ad tempus conceſſionis Prædeceſſoris ejuſdem, compertum fuerit obveniſſe. Si tamen de illis, vel quavis earum parte, inveniretur aliquid per ſedem Apoſtolicam poſt idem Concilium forſitan ordinatum, ordinationem hujuſmodi per conceſſionem præſentem non intendimus in aliquo immutare, nec ei volumus aliquatenus derogari.

A.D. 1291.

Ut autem prædictæ conceſſionis noſtræ commodum efficaciter conſequaris, venerabilibus fratribus noſtris Wintonienſi & Lincolnienſi Epiſcopis, per alias damus noſtras litteras in mandatis, ut omnes prædictas obventiones, quæ à tempore memorati Concilii, uſque ad tempus præfatæ conceſſionis dicti Prædeceſſoris Honorii, ut prædicitur, obvenerunt, de quibus poſt ipſum Concilium non eſt per dictam ſedem aliud ordinatum, & quæ à tempore conceſſionis ejuſdem prædicti Prædeceſſoris obveniſſe noſcuntur, necnon eas, quas per dictos ſex annos contigerit provenire à quibuſlibet, apud quos in Regnis & Terris eiſdem eas reperiri continget, cujuſcunque ſint Dignitatis, præminentiæ, conditionis aut ſtatûs, per ſe, vel per alios auctoritate noſtrâ exigant, & quod de ipſis uſque ad Feſtum Nativitatis Beati Johannis Baptiſtæ, anni Domini milleſimi ducenteſimi nonageſimi ſecundi, fuerit in prædictis Regnis & Terris exactum, in eodem Feſto tibi, vel tuis Nunciis ad hoc certis aſſignent: Quæcunque vero poſtea, uſque ad finem dictorum ſex annorum obvenient ex eiſdem, ſimiliter exigant, & ea tibi, vel ſimilibus tuis Nunciis, prout obvenerint, aſſignare procurent.

Cæterum ſi aliqui vel inter vivos, vel in ſuis ultimis voluntatibus aliquas hujuſmodi obventiones convertendas, certo modo in ejuſdem Terræ ſubſidium deputârunt hactenus, vel in futurum forſitan deputabunt, nolumus quod per dictam noſtram conceſſionem, piis illorum voluntatibus derogetur.

Siqua vero dubitatio inciderit in præmiſſis, interpretationem & declarationem ipſius, ejuſdem ſedis arbitrio reſervamus.

A.D.1291. Edv. 1.

Nulli ergo, &c.

Dat. apud Urbem Veterem 4 Kalendas Aprilis, Pontificatûs noſtri anno quarto,

Sigillo avulſo.

Bulla Nicholai Papæ IV. *de decima Eccleſiarum Regi conceſſa, per terminum ſex annorum in ſubſidium Terræ Sanctæ.*

.D.1291. n. 19. E. 1. Autogr. A.D.1291.

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Venerabilibus Fratribus Wintonienſi & Lincolnienſi Epiſcopis ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Inter cętera, de quibus cariſſimo in Chriſto Filio noſtro Edwardo Regi Anglię illuſtri ad proſecutionem, &c. aſſumpſit, &c. numerandos, eidem Regi de Fratrum, &c. eas ſibi conceſſit, &c. quę ipſi Regi diriguntur, &c. per Nuncios ejuſdem Regis petitionis inſtantiam, &c. prędictorum, dicto Regi omnes obventiones conceſſimus, quas, &c. ordinationem eandem per conceſſionem hujuſmodi non, &c. noſtrę prędictus Rex commodum efficaciter conſequatur, Fraternitati veſtrę per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus omnes prędictas obventiones, quę in Cantuarienſi & Eboracenſi Provinciis à tempore, &c. apud quos in eiſdem Provinciis eas, &c. aut. ſtatûs auctoritate noſtra per vos vel per alios exigatis, &c. fuerit in Provinciis memoratis exactum, in eodem Feſto dicti Regi vel ſuis ad hoc certis nuntiis aſſignetis. Quęcunque, &c. ſimiliter exigatis, illaque ipſi Regi, vel ſimilibus ſuis Nunciis, prout obvenerint, aſſignare curetis, Contradictores per Cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſitâ, compeſcendo.

Non obſtante ſi aliquibus à Sede Apoſtolicâ ſub quacunque formâ verborum indultum exiſtat, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas, non facientes plenam & expreſſam de indulto hujuſmodi mentionem, & quâlibet aliâ ipſius Sedis indulgentiâ generali vel ſpeciali, cujuſcunque tenoris exiſtat, per quam effectus pręſentium impediri valeat quomodolibet vel differri.

Cęterum ſi, &c. arbitrio reſervamus.

Dat. apud Urbem veterem, &c.

Litera a Carolo Rege Siciliæ de tractatu inter Alfonſum Aragoniæ, & avunculum ſuum Regem Majoricarum, & de compromiſſo ad Papam & duos Cardinales.

.D.1291. n. 19. E. 1. L. B. f. 76. b. enes Camerar. A.D.1291.

Excellentiſſimo Principi, Domino & Conſanguineo ſuo kariſſimo, Domino Edwardo, Dei gratiâ, illuſtri Regi Anglię, Domino Hibernię, & Duci Aquitanię, Karolus ſecundus, eâdem gratiâ, Rex Jeruſalem, Sicilię, Ducatûs Apulię & Principatus Capuę, Provincię, & Forchalquerię Comes, ſalutem cum honoris & glorię felicibus incrementis.

Tractatum, habitum poſt receſſum Dominorum Cardinalium, & Nunciorum veſtrorum, inter nos & Egregium Principem, Dominum Alfonſum, illuſtrem Regem Aragonię, ſuper facto Regni Majoricarum, Celſitudini veſtrę veridicè nunciamus, prout verborum ſeries continet infraſcripta, quę talis eſt.

Nos, Alfonſus, Dei gratiâ, Rex Aragonum, Majoricarum & Valentię, ac Comes Barchinonię, requiſiti à vobis, magnifico Principe, Domino Karolo Rege, cariſſimo conſanguineo noſtro, ſuper queſtione ac diſcordia, quę eſt inter nos ex unâ parte, & Dominum Jacobum, Avunculum noſtrum, ex alterâ, ſuper Regno Majoricarum, ut ipſum Regnum eidem Avunculo noſtro reſtituere deberemus, & nos hoc non debere facere duceremus;

Tandem, ad reverentiam Apoſtolicę Sedis, & veſtram, & proper reformationem pacis, obtulimus, & de pręſenti offerimus, nos eſſe paratos queſtionem hujuſmodi ponere in poſſe ſanctiſſimi Patris, & Domini, Domini Nicolai, Divinâ Providentiâ, ſacroſanctę Romanę Eccleſię ſummi Pontificis: Ac reverendorum Patrum, Domini Gerardi Salanenſis Epiſcopi, & Benedicti Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconi, Cardinalium;

Ita quod quicquid præfatus Dominus Papa, cum prædictis Dominis Cardinalibus, vel ipſorum aliquo, viſis & intellectis juribus & rationibus noſtri, Alfonſi Regis prædicti, ac præfati Domini Jacobi, ſuper quæſtione Regni Majoricarum prædicta, dicent ſententiando, laudando, amicabiliter, componendo, ſeu alias ordinando, de jure vel de facto, juxta beneplacitum prædictorum, ſummi Pontificis & Cardinalium, ut continetur ſuperiùs, acceptabimus, & obſervabimus inviolabiliter, & nunquam contraveniemus, ratione aliqua, ſine cauſa.

Et, ſi contra faceremus, ipſo facto cadamus ab omni jure quod nobis in Regno competit ſupradicto; ac nichilominus à tractatu pacis, per nos nuper apud Caſtrum Tarraſconenſe habito, reddamur penitùs alieni.

Et quod prædicta fiant ſtatim, cum nos erimus in Romanâ Curiâ perſonaliter conſtituti, citra Feſtum Nativitatis Domini, ſine libelli obligatione, ac teſtium productione, & ſine ſtrepitu ac Figurâ judicii, omni cavillatione ac dilatione remotis.

Et, ſi forte, quod Deus avertat, unum vel duos de prædictis, Dominis Papa & Cardinalibus, contingeret, antequam quæſtio hujuſmodi eſſet ſopita, ab hac luce migrare, quod ſuperſtites, vel ſuperſtes, poſſint ſeu poſſit quæſtionem prædictam dirimere, ut ſuperius continetur.

Et, ſi fortè contingat, quod nollemus, præfatum Dominum Jacobum, Avunculum noſtrum, viam iſtam, vobis oblatam, nolle acceptare, nec ad ipſa ſe modo ſimili obligare, promittimus vobis quod, per Nuncios ac Procuratores noſtros, quos ſtatim ad Sedem Apoſtolicam deſtinamus, prædicta omnia Domino Papæ & Cardinalibus offeremus, & ea firmabimus, & aſſecurabimus, ut prædicitur, nos facturos.

Eſt autem noſtræ intentionis propoſitum, quod directum Dominium, quod habemus in Regno Majoricarum, in omnem eventum ſit per omnia nobis ſalvum; & quod per præfatos Dominos, Papam & Cardinales, ut prædicitur, ſpecialiter declaretur, præfatum Dominum Jacobum & ſuos tenere à nobis, in feudum, Regnum Majoricarum prædictum, ſub illis pactis & conditionibus, ſub quibus idem Dominus Jacobus idem Regnum recepit in feudum, à Domino Petro, claræ memoriæ, Rege Aragonum, Patre noſtro, antequam offendiſſet Romanam Eccleſiam; ſi forte contingat quod, per præfatos Dominos, Papam & Cardinales, ordinetur nos debere præfato Domino Jacobo Regnum Majoricarum reſtituere ſupradictum.

Actum eſt hoc in Campis juxta Jenchinam, 6. Idûs Aprilis, anno Domini 1291.

Præſentibus prædictis Regibus:
Ac Venerabilibus Domino H. Epiſcopo Cæſarauguſtano,
Fratre G. de Wilereto Priore Sanctæ Egidii:
Ac Nobilibus Viris,
Johanne de Monteforti,
Johanne Eſcoti,
Guillielmo Eſtancardi,
R. Rogerii, Comite Pallarien.
Berengario de Podio Viridi, &
Raimundo de Angularia.

Hæc autem Magnificentiæ veſtræ deſcribimus, ut de hiis, quæ, poſt receſſum prædictorum Nunciorum veſtrorum à nobis, inter nos & prædictum Regem Aragonum, ſunt tractata, plenam notitiam habeatis.

Cæterùm ſcire vos voluerimus, quod Rex Majoricarum & Rex Aragonum ſupradictos ſuos, noſque noſtros Nuncios ad Romanam Curiam deſtinamus; ſperantes firmiter & credentes quod, tam ſuper reſtitutione dicti Regni Majoricarum, quàm ſuper dampnis, illatis hinc inde, taliter ordinabitur in Curiâ memoratâ, quod utraque pars reputabit merito ſe contentam.

Inſuper, quia de ſtatu veſtro proſperos ſemper cupimus audire rumores, rogamus & petimus, quotiens vobis facultas affuerit, noſtra de ipſo velitis deſideria renovare; ſcituri quod nos, divinâ favente Clementiâ, plenâ potimur corporis ſoſpitate, de vobis veſtriſque liberis audire jugiter ſimilia peroptantes.

Dat. apud Montem Peſſulan. 12. die Aprilis. 4. Indictionis.

P. S.

Prædicta, ſi placet, ſecretiſſima teneantur, quia ſic utrinque extitit ordinatum.

Datum ut ſupra.

De Summonitione, pro Servitio Militari.

A.D. 1291. An. 19. E. I. Clauſ. 19. E. I. m. 7. dorſ.

REX, dilecto & fideli ſuo, Roberto de Stutevill, ſalutem.

Mandamus vobis, in fide & homagio, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quod cùm equis & armis & toto ſervitio, quod nobis debetis, ſitis ad nos apud Norham, à die Paſchæ, proximo futuro, in ſex ſeptimanas, ad faciendum nobis ſervitium veſtrum prædictum, prout vobis tunc pleniùs ſcire faciemus; & hoc nullo modo omittatis.

A.D. 1291.

Teſte Rege apud Derlington, 16. die Aprilis.

Eodem modo mandatum eſt omnibus ſubſcriptis, videlicet,

Edmundo fratri Regis,
Henrico de Lacy, Comiti Lincolniæ,
Johanni de Warrenna, Comiti Surræ,
Gilberto de Umfremvill,
Radulfo filio Willielmi,
Gilberto de Gaunt,
Waltero de Huntercombe,
Johanni Marmyon,
Johanni de Balliolo,
Rogero de Mubray,
Radulpho de Nevill,
Johanni de Wygeton,
Hereberto de Sancto Quintino,
Waltero de Faucomberge,
Ricardo de Grey,
Johanni de Steyngrene,
Roberto de Lathum,
Willielmo de Rye,
Johanni filio Rogeri, de Lancaſtria,
Johanni Eborum Archiepiſcopo,
Johanni de Bella Aqua,
Nicholao de Meynill,
Roberto filio Rogeri,
Thomæ de Multon Seniori,
Thomæ de Multon Juniori,
Nicholao de Kyme,
Willielmo de Veſcy,
Hugoni de Lavall,
Roberto de Tybetot,
Johanni de Greyſtoke,
Ingramo de Gynes,
Thomæ de Cadurc.
Alexandro de Balliolo,
Roberto Luterel,
Ricardo de Malebiſſe,
Thomæ de Chauncy,
Willielmo le Butler de Werinton,
Hugoni filio Henrici,

Dominæ de Ros,
Dominæ de Kendale,
Margaretæ de Ros,
Iſabellæ de Clifford,
Idoniæ de Leyburn,
Willielmo Heyrun,
Johanni Comyn, Comiti de Boghan,
Willielmo le Latimer,
Filio Radulphi de Crumwell,
Petro de Malo Lacu,
Willielmo de Ros de Elmelyn,
Marmaduco de Thwenge,
Roberto de Brus,
Edmundo de Eyncurt,
Ricardo Knout,
Thomæ de Furnivall,
Matill. de Multon, Dominæ de Gilleſland.

Et mandatum eſt Vicecomitibus Eborum, Lancaſtriæ, Weſtmerlandiæ, Cumbriæ, & Northumbriæ; videlicet, cuilibet eorum per ſe, quod ſcire faceret omnibus, qui ſervicium debent, quod ſint, &c. ut ſupra.

De Homagio pro terra Pontivi.

A.D. 1291. An. 19. E. I. Rot. Vaſc. 19 E. I. m. 9. d.

SEreniſſimo Principi, kariſſimo Conſanguineo, ac Domino ſuo, Domino Philippo, Dei gratiâ, illuſtriſſimo Regi Franciæ, Edwardus, Dei gratiâ, &c. ſalutem & proſperos ad vota ſucceſſus.

Noverit veſtra regia ſublimitas, quod nos damus & committimus plenariam poteſtatem, & mandatum ſpeciale dilectis & fidelibus noſtris, Galfrido de Genevill, & Gayllardo de Baygneans, & cuilibet eorum in ſolidum, pro nobis & nomine noſtro, homagium & Sacramentum fidelitatis vobis præſtandi, pro terra Pontivi, cum ſuis pertinentiis; cujus ballium ad nos pertinet ratione minoris ætatis Edwardi filii & hæredis noſtri:

A.D. 1291.

Dantes & concedentes eiſdem, & eorum uni, quem præſentem eſſe contigerit, plenariam poteſtatem homagium, nomine noſtro, pro nobis, ut ſupradictum eſt, faciendi, & Sacramentum fidelitatis in animam noſtram præſtandi, & omnia

A.D. 1291. Edv. I.

& ſingula faciendi, quæ prædicta homagium & fidelitatem contingunt, ſicut & nos præſentes eſſemus;

Ratum habituri & gratum quicquid prædicti, Galfridus & Gayllardus, vel eorum unus, in præmiſſis duxerint ſeu duxerit faciendum.

A.D. 1291. Edv. I.

Et hæc veſtræ dominationi, & omnibus, quorum intereſt, ſeu intereſſe poterit, per has noſtras patentes litteras, duximus intimanda.

Dat. apud Novum Caſtrum ſuper Tynam. 23. die Aprilis.

De terra Pontivi Edmundo fratri Regis tradita in Ballium.

A.D. 1291. An. 19. E. I.

Rot Vaſcon. 19. E. I. m. 9. dorſ.

REX, dilecto & fideli ſuo, Galfrido de Geneuill, ſalutem.

Sciatis quod dedimus vobis plenariam poteſtatem tradendi ſeu liberandi, nomine noſtro, Edmundo fratri noſtro kariſſimo, terram de Pontivo, cum omnibus ſuis pertinentiis, habendam in ballium, uſque ad legitimam ætatem Edwardi kariſſimi nati noſtri.

Et ideo vobis mandamus quod eidem fratri noſtro terram prædictam, cum pertinentiis, ſine dilatione, noſtro nomine, liberetis habendam in ballium in forma ſupradicta.

A.D. 1291.

Mandavimus enim Seneſcallo terræ prædictæ, quod vos ſeiſinam terræ illius præfato Fratri noſtro, ut prædictum eſt, ſine dilatione, noſtro nomine, liberare permittat.

In cujus, &c.

Dat apud Novum Caſtrum ſuper Tynam 23. die Aprilis.

Bulla de Præbendis Eboracenſis & Lincolnienſis Eccleſiarum conceſſis Matthæo Sancto Mariæ in Porticu Diacono Cardinali.

A.D. 1291. An 19. E. I.

Ex Autogr.

NIcolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edvardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Si Regalis Providentiæ magnitudo, quâ tuos actus & opera laudabiliter dirigis, ſollicitâ conſideratione diſcutiat, & ſolerter attendat, ſibi claris profectò indiciis innoteſcet, quod honoris tui derogatur inſigniis, Regiaque ſalutis profectibus obviatur, cum pietatis operibus, quæ per ſolitam Apoſtolicæ Sedis clementiam exercentur, contrarietatis obſtaculum ingeris, aut obicem impeditionis opponis, eo quòd illa te potius veluti Filium prædilectum favorabiliter proſequi convenit, &, ut efficaciter impleantur, oportunum auxilium impertiri.

Sanè quam ſit nobis cordi negotium Præbendarum quas in Eboracenſi & Lincolnienſi Eccleſiis, dilecto Filio noſtro Mathæo Sanctæ Mariæ in Porticu Diacono Cardinali, in favorem & commodum reverendæ Baſilicæ beati Petri Principis Apoſtolorum de Urbe, ac Hoſpitalis Sancti ſpiritûs in Saxia loci ejuſdem, Prædictæ Sedis Auctoritas, ex conſuetæ pietatis officio, duxit hactenus concedendas, ut per alterius earum ſubſidium prædicta decentiùs & honorabiliùs Baſilica conſervetur, & ex proventibus reliquæ indigentiæ infirmorum & pauperum, quorum ad Hoſpitale pręfatum, prout ad tuam nequaquam ambigimus perveniſſe notitiam, innumera confluit multitudo, commodius & efficacius conſulatur, pridem tibi per noſtras affectuoſas litteras duximus exprimendum, Celſitudinem Regiam rogantes, & hortantes attentius per eaſdem, ut tu, ſolerter conſiderans, quam pia Deoque ſit grata, & accepta, Præbendarum collatio, ſeu conceſſio earundem;

A.D. 1291.

Attendens etiam diligenter, quod pura & laudabilis extitit concedentis intentio, collationem, ſeu conceſſionem eandem moleſtè non ferres, nec graviter ſuſtineres: Quinimo illam ſuperni Regis intuitu gratam gereres placitam & acceptam, cum ſpes nobis firma ſuggereret quòd ſi jus aliquod in Prębendis tibi forte competeret memoratis, illud ob divinam & ejuſdem reverentiam Principis, promptis offerre animis, de munificentiâ Regiâ debuiſſes.

Cum itaque pręlibatum negotium, cui pia tribuit ſollicitudo principium, quodque attentio ſincera proſequitur, cordi ſpecialiter habeamus, pleniſque cupiamus affectibus, ut effectum votivum & celerem ſortiatur; Regalem Magnificentiam, ſicut iterum, ſic attentius, & inſtantius rogamus, & hortamur in Do-

A.D. 1291. Edv. 1. mino ac requirimus confidenter, quatinus ob divinam, & ipſius beati Petri reverentiam, cui Dominus omnem contulit poteſtatem, tuæque ſalutis & honoris augmentum, de abundantiâ benignitatis Regiæ, quam in hoc promptam ſperamus & facilem invenire, dictæ ſedis beneplacitis te conformans, & jam multiplicatis ejus propterea precibus, ſublato difficultatis obſtaculo, acquieſcens; contra conceſſionem ſeu collationem eandem, nullam per te, vel per alium, contrarietatem ingeras, vel ingeri patiaris, quinimo illam de manſuetudine Regiâ gratam habeas, & acceptam, benignius permittendo, ut optatum conſequatur effectum.

Illam in hoc promptitudinem & efficaciam impenſurus, ut ab eo, pro cujus reverentiâ & honore, tranſmarinum negotium ſalubriter aſſumpſiſti, condigna tibi præmia compenſentur, ac proceſſus Regii circa præfatum habendi negotium, Principis faveantur & dirigantur auxilio memorati, & nos devotionem tuam uberibus in Domino laudibus attollamus. A.D. 1291. Edv. 1.

Nec patiatur, quæſumus, Regia Magnitudo, ut occaſione hujuſmodi, noſtrarum ad te litterarum tranſmiſſio iteretur, ſed quod inſtanter expetimus, efficaciter exequaris.

Nos enim cum Præbendarum ipſarum conceſſionem, juſtè ac piè duxerimus faciendam, juſtitiæ ac pietati deeſſe finaliter non poſſemus, præſertim cum hujuſmodi negotium, Romanam Eccleſiam, jura cujus ſervare tenemur, intime contingere dinoſcatur.

Teque ſcire volumus, & pro firmo tenere, quòd nec contra Regiæ Majeſtatis Coronam, vel Jura ipſius, nec contra Juramentum, à te de dictis conſervandis juribus præſtitum, venies, ſi noſtris in hoc beneplacitis acquieſcas.

Dat apud Urbem Veterem ſexto Idûs Maii, Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub Filo canabeo.

De Privilegio Domino de Sparra conceſſo.

A.D. 1291. An. 19. E. 1. Rot. Vaſc. 19. E. 1. m. 8.

REX, Univerſis, Seneſcallo, Ballivis, & aliis Miniſtris ſuis in Ducatu Vaſconiæ, ſalutem.

Litteras dilecti & fidelis, conſanguinei noſtri, Mauritii de Credonio, gerentis vices noſtras in Ducatu prædicto, ſigillo Curiæ noſtræ Vaſconiæ, & ſuo ſigillatas, nos recepiſſe & diligenter inſpexiſſe noveritis, in hæc verba.

Univerſis, præſentes litteras inſpecturis, Mauritius, Dominus de Credonio, & de Sabl. tenens locum Domini illuſtris Regis Angliæ in Ducatu Aquitanniæ ſalutem in Domino.

Noveritis quòd cum nobilis Vir Arthandus, Dominus de Mirambello, tutor Aquilini Willielmi, Pupilli Domini Sparræ, tutorio nomine ipſius pupilli diceret & proponeret coram nobis, ſe turbari & impediri, per gentes prædicti Domini noſtri Regis, in poſſeſſione coſtæ maris, & cujuſdam balenæ & Arponis, cum quo dicta balena vulnerata extiterat, & aliarum rerum applicantium ad dictam coſtam, quæ coſta olim Domino de Sparra conceſſa fuerat per, bonæ memoriæ, Johannem Regem Angliæ & Ducem Acquitanniæ,

Inſpectis & diligenter examinatis privilegii verbis ſuper dicta coſta conceſſi, inſpectâque informatione, quam diſcretus vir Magiſter Bernardus Fabri, Canonicus Eccleſiæ Sancti Severini Burdegal. & Clericus prædicti Domini noſtri Regis, de mandato noſtro fecerat ſuper poſſeſſione præmiſſorum, A.D. 1291.

Habitaque diligenti deliberatione cum Concilio dicti Domini noſtri Regis & Ducis, Tutori prædicto, nomine tutorio, poſſeſſionem dictæ balenæ, captæ in dicta coſta Maris, & arponis, cum quo vulnerata fuerat, reſtituimus, & impedimentum & perturbationem, quod & quam gentes dicti Domini noſtri Regis faciunt eidem, ſuper coſta & aliis rebus prædictis, totaliter removemus; ſalvo aliàs in aliis jure dicti Domini noſtri Regis, & quolibet alieno.

In quorum teſtimonium præſentibus ſigillum noſtrum, & ſigillum Curiæ Vaſconiæ fecimus apponi.

Datum & actum Burdegal. quarto die exeunte menſe Februarii, anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo.

Hinc eſt quod nos omnia & ſingula, in prædictis litteris contenta, approbamus, laudamus, & etiam confirmamus; inhibentes vobis, & aliis quibuſcumque, ut, ſuper poſſeſſione dictæ coſtæ maris, & ſuper aliis rebus, ad dictam coſtam maris exnunc applicantibus, nullam turbationem, impedimentum ſeu gravamen eidem Domino pe Sparra, & ſuis hæredibus inferatis, ſeu inferri ab aliis permittatis.

A.D. 1291. Edv. I.

In quorum teſtimonium præſentes fieri fecimus patentes, & ſigillo noſtro ſigillari.

Dat. apud Norham viceſimo quarto die Maii, anno, &c. decimo nono, & anno Domini 1291.

A.D. 1291. Edv. I.

De tractando cum Magnatibus Scotiæ.

A.D. 1291. An. 19. E. I. Pat. 19. E. I. m. 14.

REX omnibus, Ballivis & Fidelibus ſuis, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quod ſuſcepimus, in ſalvum & ſecurum conductum noſtrum, venerabiles Patres, Willielmum Sancti Andreæ, & R. Glaſcuen. Epiſcopos: & Proceres & Magnates de Scotia; & illos, quos ſecum ducent, in veniendo ad nos uſque Norham, ad tractandum de negotio terræ Scotiæ, ibidem morando, & inde redeundo.

Et ideo vobis mandamus quod eiſdem Epiſcopis, Proceribus & Magnatibus, & illis, quos ſecum ducent in veniendo ad nos ibidem, morando, & inde redeundo, ſicut prædictum eſt, non inferatis, vel inferri permittatis injuriam, moleſtiam, dampnum, impedimentum ſeu gravamen.

In cujus, &c. uſque ad diem Pentecoſtes, proximo futurum, & per totum eundem diem duraturas.

Teſte Rege apud Norham 31 die Maii.

A.D. 1291.

Pro hominibus Scotiæ tractaturis cum Rege.

A.D. 1291. An. 19. E. I. Ibidem.

EDward, par la grace de Deu, Rey d'Engleterre, Seigneur de Yrlande, & Duk de Gyenne, a touz ceauz, qe ceſtes lettres verront ou orront, ſaluz en Deu.

Sachies qe, come les haus Hommes de Eſcoce, & une partie de la Communaute de meſme le Reaume, a noſtre requeſt, ſeient venuz a Norham, a tretier de aucunes boſoignes, qe touchent le Reaume devauntdit,

Nous volons & grantoms, qe ceſte lor venue, a tretier ou nous, deca l'ewe de Tuede, ne puiſſe torner en prejudice e eaus, ne a nuli du Reaume, por autre foiz venir a tretier, deca l'ewe devauntdite, par encheſon de ceſte venue, taunt come le treytz dura.

En teſmoignage de la queu choſe, nous avons fet fere ceſte noſtre lettre Patente.

Done a Norham le dereein jour de Moi, le an de noſtre Regne 19.

A.D. 1291.

De non moleſtando gentes Regis Franciæ.

A.D. 1291. An. 19. E. I. Pat. 19 E. I. m. 13.

REX, Willielmo de Veſcy, Juſticiario Hiberniæ, ſalutem.

Quia volumus quòd nullum malum, dampnum, ſeu gravamen, in mari, vel in terrâ, aliquibus gentibus de poteſtate Domini Regis Franciæ illuſtris, quæcumque fuerint, de Flandriâ, ſeu aliunde de poteſtate ejuſdem Regis, occaſione diſſentionis, inter gentes noſtras & gentes Flandriæ nuper habitæ, fiant; quin infra Regnum & poteſtatem noſtram, liberè & ſalvè, per mare & terram, venire & redire poſſint cum mercandiſis, & cæteris bonis ſuis, uſque ad Feſtum omnium Sanctorum proximò futurum:

Et jam intelleximus quòd vos quaſdam Mercandiſas & alia bona Rogeri de Bugre, ac Arnaldi de la Graunge, ac quorumdam aliorum Mercatorum Flandriæ, in portubus noſtris de Waterford, Yoghel, & Cork, occaſione diſſenſionis prædictæ, arreſtâſtis, & arreſtata facitis detineri;

A.D. 1291.

Vobis mandamus quòd Mercandiſas & bona illa, ſi occaſione diſſenſionis prædictæ arreſtata fuerint, & non alia, prædictis, Rogero & Arnaldo, & cæteris Mercatoribus Flandriæ, quibus fuerint, ſine dilatione deliberari faciatis:

Non impedientes ipſos, ſeu alios de poteſtate Regis Franciæ ſupradicti, quin, infra poteſtatem noſtram, liberè & ſalvò venire, & redire poſſint, cum Mercandiſis, & cæteris bonis ſuis, uſque ad Feſtum prædictum, ſicut prædictum eſt.

Teſte Rege apud Norham quinto die Junii.

Submiſſio Competitorum Regni Scotiæ juris eorum Edwardo primo tanquam ſuperiori Domino Regni Scotiæ.

A.D.1291. An. 19. E. I. Ex Autogr.

A Touz, qi ceſte lettre verront ou Orrount, Florence Counte de Holand, Robert de Brus Seignor du val d'Anaunt, Johan de Baillol, Seignor de Gaweye, Johan de Haſtinges, Seignor de Bergeveny, Johan Comyn, Seignor de Badenough, Patrik de Dunbar, Counte de la Marche, Johan de Veſcy por ſon Pere, Nichols de Soules, & Williame de Ros, ſaluz en Dieu.

Come nous entendoms avoir droit en Realme d'Eſcoce, e cel droit mouſtier, chalenger, & averrer devaunt celui, qi pluis de poer juridiccion, & reſon euſt de trier noſtre droit,

E le noble Prince, Sire Edward, par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, nous eyt enfourmez, par bones & ſuffiſauntes reſons, qe a lui apent, & avoir doit la Soverayne Seignorie du Reamne de Eſcoce, & la conuſſaunce de oir, trier, & terminer noſtre droit,

A.D.1291.

Nous, de noſtre propre volunte, ſaunz nule manere de force ou deſtreſce, voloms, otrioms & grauntoms de receyure droit devaunt lui, com Soverayn Seignor de la terre.

E voloms ia le mems, & promettoms qe nous averoms, & tendroms ferm & eſtable ſon fete, qe lui en portera le Realme, a qi droit le durra devaunt lui.

En teſmoinge de ceſt choſe nous avoms mys nos ſeale a ceſt eſcrit.

Fet & done a Norham, le Mardy prochein apres la aſſenſſion, l'an de grace 1291.

Sub ſigillis ſingulis Competitorum, pendentibus a filis ſericis intextis, rubei viridiſque coloris: viridi colore tinguntur omnia. Nota quod primum à ſiniſtrâ deſideratur ſigillum.

Conceſſio Competitorum Regni Scotiæ Edw. I. abſolutæ Regni poſſeſſionis, donec quæſtio Juris determinata fuerit.

A.D.1291. An. 19. E. I. Ex Autogr.

A Touz iceus, qe ceſte preſente lettre verront ou orront, Florence Cunte de Hoillaund, Roberd de Brus Seignor du val d'Anaunt, Johan de Baylloil Seignor de Gaweye, Johan de Haſtinges Seignor de Bergeveny, Johan Comyn Seignor de Badenough, Patrik de Dumbar Cunte de la March, Johan de Veſcy por ſoen Pere, Nichol de Soules, è Willame de Ros, ſaluz en Dieu.

Come nous eyoms otrie e grante, de noſtre bone volunte e comun aſſent, ſaunz nule diſtreſce, a noble Prince, Sire Edward, par la grace de Deu, Roy d'Engleterre, qe il com ſoverein Seignor de la terre de Eſcoce, peuſſe oier, trier e terminer noz chalenges, e noz demaundes, qe nous entendoms muſtrer, e averrer por noſtre dreit en Realme de Eſcoce; e dreit receivre devaunt li, com ſoverein Seigneur de la tere:

Promettaunz ia le meins qe ſoen fet averoms ferm e eſtable, e qe il en portera le Realme a qi dreit le durra devaunt li.

Mes, por ceo, qe le avauntdit Rey d'Engleterre ne poet teu manere de conuiſſaunce fere, ne acomplir, ſaunz jugement: ne jugement ne deit eſtre ſaunz execucion: ne execucion ne poet il fere duement, ſaunz la poſſeſſion e ſeiſine de meymes la tere, e des chaſteus,

A.D.1291.

Nous volums, otrioms è grantoms qe il, com ſoverein Seignor, à parfere les choſes avauntdites, eit la ſeiſine de tote la terre, e des chaſteals de Eſcoce, taunt qe dreit ſeit fet e parfourm as demaundaunz;

En teu manere qe, avaunt ceo, q'il eit la ſeyſine avauntdit, face bone ſeurte e ſuffiſaunte as Demaundaunz, e as Gardeyns, e a la Comune du Realme de Eſcoce, a fere la reverſion, de meymes le Realme, e des Chaſteus, od tute la realte, dignite, ſeignorie, franchiſes, cuſtumes, dreitures, leys, uſages, e poſſeſſions, e tutes maneres des a portenaunces, en meymes le eſtat, qe il eſteient, quant la ſeiſine li fu baillee a liveree a celi, qe le dreit en portera par Jugement de la Realte (ſauve au Rey d'Engleterre le homage de celi, qe ſerra Rey iſſi) qe la reverſion ſeit fete dedenz les deus mois, apres le Jour qe le dreit ſerra trie e aferme.

E qe les iſſues de meymes la terre, en le men tens reſceves, ſeient ſauvement mis en deſpos, e ben gardeez, par la

A.D.1291. *Edv. I.* main de Chaumberleyn de Eſcoce, qe ore eſt, e de celi qe ſerru aſſigne a li, depar le Rey d'Engleterre, e deſouz lour ſeals; ſauve renable ſuſtenaunce de la terre, e des Chaſteus, e de Miniſtres du Realme.

En temoingnie de ces choſes avauntdites, nous avoms mis noz ſeals en ceſt eſcrit;

Fet & done a Norham le Mekerdy apres la Aſſencion l'an de grace 1291.

Sub Competitorum ſigillis pendentibus à caudis Pergam. colore viridi tinguntur omnia. Notandum vero quod primum deſideratur ſigillum à ſiniſtra.

De terris per Ducem Brabantiæ ad filii ſui & Margaretæ Uxoris uſum aſſignatis.

A.D.1291. *An.* 19. E. I. *Rot. Vaſcon.* 19. E. I. m. 6.

EDward, &c. a tous ceaus, que ceſtes preſentes lettres verront ou orront, ſaluz en Dieu.

Sachez que, come li nobles homs, Sire Johan, Duc de Loth. de Brabant & de Lemburgh. eit fet eſtendre, e aſſener ſiz mille livereez de terre, a Turnoys,* en ſa terre, Brabant, al oes Johan ſon aiſne fit, e Margaret noſtre file, ſa compaigne;

E totes celes eſtences e aſſenemens eit livere a Roger de Tylemaneſton, e a William de Carleton, nos Meſſages, e Atornes le dit Johan e la dite Margarete, ſa compaigne, a lor ſuſtenaunce, qil les eint, e les teignent tote la vie, meſme cele Margaret noſtre fille.

Nous a dit Dus de Loth. de brabant, & de Lemburch, por lui aleger e deſcharger de ſes dettes, de noſtre bone volente, grantons, tant come en nous eſt, ke il eit les iſſues, e les profits, de devantditz tenemens, de la Feſte de Nativite noſtre Seigneur, l'an del' Incarnation 1290, juſques a meſme la feſtde treys auns procheyns ſuians pleinement complis, ſi nous avant celi terme ne aillons a la terre Seinte.

E, ſi il aveigne, ke nus devant le terme de treis ans acomplis, enpregnons le dit vaiage de la tere Seinte, le devantdis Dus, auſitot come nus averoms la mer de Engleterre paſſe, dedeinz le terme devantdit, deit tous les tenemens e les aſſenemens deſuſditz audit Johan, e a la dite Margarete ſa compaigne, pur leur ſuſtenance, ſauns delaie, returner, e rendre.

E deit le dit Dus tant, come les ditz tenemenz demoerent en ſa meyn, garder les, e ſauver ſaunz deſtruction, e ſauns waſt, e les rendre au chef de terme, ou dedenz le terme, ſi nus avant paſſuns, ſi come deſuz eſt dit en autre, ſi bon eſtat come il les reſceuſt, quitement enterement, ſauns nul contredit, al dit Johan e a Margarete, ſa compaigne ou a lor Attornes:

Savi a li les iſſues lez profits, ſi come deſus eſt dit,

En teſmoniage de ces choſes avons fet fere ceſtes noz lettres Patents.

Teſte Rege apud Norham ſeptimo die Junii.

Pro foro Eccleſiaſtico, contra brevia Regis.

A.D.1291. *An.* 19. E. I. *Ex Autogr. In Bibl. Cotton. Cleop.*

NIcolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edwardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Dudum ad noſtram perlato notitiam quòd frequenter, cum in Regno tuo, ſuper negotiis, ad Eccleſiaſticum forum ſpectantibus, Apoſtolicas litteras emanare contingit, ſicut in ceteris Chriſtianorum Regnis uſu cotidiano emanant, & conſueverint, tam in tuo, quàm in eiſdem Regnis retroactis temporibus emanare, illas non licet impunè preſentare judicibus:

Et, ſi forſitan præſententur, currit quantotiùs breve regium, ac earum uſum, ſub pœnæ comminatione, quam executio prompta ſubſequitur, ſi fiat contrarium, interdicit:

Et quod ſæpe, ipſis litteris, capiuntur etiam ſi Eccleſiaſticæ ſint perſonæ, quodque propter leves offenſas hujuſmodi, abſque delectu dignitatis & ſtatûs, pro Regali & Miniſtrorum Regalium libito, Regio carceri mancipantur:

Nec permittuntur perſonæ Eccleſiaſticæ extra ipſius Regni limites auctoritate Apoſtolicâ evocari:

Et quod etiam Regia Curia ſe, de nonnullis cauſis, quæ ad forum Eccleſiaſticum

A.D.1291. Edw. I.

ſiaſticum indubitanter pertinere noſcuntur, quarumque cognitio nequaquam cadit in Laicum, ſacris contemptis Canonibus intromittit;

Quodque aliàs in eodem Regno libertas Eccleſiaſtica non ſervatur, nec ipſam ſervari Miniſtri Regi patiuntur.

Nos Celſitudini Regiæ, per, bonæ memoriæ, B. Groſſetan. Epiſcopum, tunc viventem, noſtras affectuoſas litteras, mentem ſuper hoc noſtram exprimentes, apertiùs duximus dirigendas, perſonam Regiam per eas rogantes, & obſecrantes per viſcera miſericordiæ Dei noſtri, tibi nichilominùs in remiſſionem peccaminum injungendo, ut, ſi conſervarent in hiis facta relatibus, ea ſic celeriter & omnino corrigere ac emendare curares; ut exinde divinæ retributionis pręmium conſequi merereris; prout in eiſdem litteris pleniùs, diffuſiùs & ſerioſiùs continetur: Alioquin te ſcire volumus, quod circumſpectio dictæ ſedis non poſſet talia ſub diſſimulatione tranſire, quin contra eos, qui forent culpabiles in præmiſſis, juſtitia ſuadente, procederet prout ei expediens videretur.

Sed, licet tibi prædictas litteras præfatus Epiſcopus præſentârit, earumque contenta didiceris, reſponſionem tamen Regiam ſuper illis, nec per eum, neque per litteras, aut Nuncium Regium, nobis poſt modum direxiſti: quod, ſi diligenter attenditur, cauſam admirationis includit; cum tanti & tam ardui negotii qualitatem, tam intime ſedem contingentis eandem, digne ſequi reſponſionis oraculum debuiſſet.

A.D.1291. Edw. I.

Cum itaque negotium ipſum cordi ſpecialiter habeamus, nec poſſimus, ſicuti nec debemus, præmiſſa diſſimulationi relinquere, cum in grave libertatis Eccleſiaſticæ detrimentum, & ejuſdem ſedis contemptum non modicum, cedere dinoſcantur,

Magnificentiam Regiam, iteratis, & attentis precibus, rogandam duximus & hortandam quatinus, ob divinam & ipſius ſedis reverentiam, tuæque ſalutis & honoris augmentum prædicta celeriter corrigas & emendes;

Et nichilominus tuæ intentionis propoſitum, & quod etiam feceris in hac parte, nobis, per tuas litteras, non differas intimare; ne te, ſucceſſu temporis, Terræ ſanctæ negotium, quod ſalubriter & laudabiliter aſſumpſiſſe dinoſceris, proſequente, tibi forſan Eccleſiam reputes illuſiſſe, ſi per eam, ſuadente juſtitiâ, procedi contigerit ad correctionem debitum prædictorum.

Sic te in hiis efficaciter habiturus, ut Regiæ devotionis promptitudinem, quam in hoc facilem cupimus inveniri, condignis laudibus attollamus.

Dat. apud Urbem Veterem ſexto Idûs Junii, Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub filo canabeo.

Pro Gilberto de Umfraville ſuper redditione Caſtrorum in Scotia.

A.D.1291. An. 19. E. I. Ex Autogr.

Conue choſe ſont a touz, qi ceſtes Lettres verront, e orront,

Qe come Sire Edward, par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre, Seigneur d'Irlaunde, e Duk de Guyene, ayt demande la Sovereyne Seignurie del Reaume d'Eſcoce, qe reconue e grantee lui eſt par Florence Conte de Holande, Robert de Brus Seigneur du Val d'Anand, Johan de Baillol, Johan de Haſtinges, & Patrik de Dumbar Conte de la Marche, Johan Gomyn, Johan de Veſcy en non Guyllam de Veſcy ſon Pere, Guillam de Ros, Nicholas de Soules,

Qui l'avantdite Reaume demandent come lor droit, e lor heritage,

E meſmes celui Roi eyt demande de Gilbert de Humfranville, Conte de Anegos les Chaſteus de Dundee, e de Forfar; qil ad en garde, qe a lui apent come a chief Seigneur:

A.D.1291.

E reſpondu fu, par meſmes celui Gilbert, qe les avauntditz Chaſteus a lui en nul manere ne rendroit deſi, come il ne les ad pas eu de par le Roi, mes par la Comine del Reaume d'Eſcoce.

Mes en la preſence l'avantdit Roi, a Norham, le Joedy procein devant la Feſte Seint Barnabe l'Apoſtle, l'an de Grace millyme ducent. nonantiſme primer, par aſſent des Gardeyns del Reaume d'Eſcoce, au Roi, come a un de Demaundurs, e les autres avauntditz Demaundurs, l'avantdit Gilbert ad les Chaſteus avant nomez, come le droit e le heritage un de eus, livre e baille, par loi comandement, e loi requeſte, ſolom le ſerment

A.D. 1291. Edv. 1. ſerment q'il ad fet, à pluis prochein du ſaunk, qui par droit deyt heritier l'avantdit.

Roi, e touz les autres demaundurs avant nomez por eus, e por lor heirs, jointement touz, e cheskun ſeveranment por lui, grauntent, e par ceſt eſcrit fermement ſe obligent, de lor bone volunte, ſaunz nulle manere de deſtreſce qe lavantdit Gilbert, e ſes heirs, par aſcheſon de ceo, q'il ad les Chaſteus avant nomez renduz e baillez, en la forme avantdit, nul mal damage, ne poerte encourgent, en nul tens avenir;

Mes de cel fet le Roi, e les avantditz demandurs, ſont tenuz a garantir, e defendre lavantdit Gilbert, e ſes heirs, ſi come il eſt avantdit, encontre totes gentz a touz jours, ne par le Roi, ne les autres avantdit demandurs, ne par nul de eus, ne par lor heirs, en nul tens, ne ſoit chalange, ne greve par acheſon del rendre avantdit.

En Teſmoigne de ceſte choſe le Roi, e les autres demandurs, avant nomez, e les Gardeyns, a ceſtes lettres unt mys lor ſeaus.

Don. a Norham le dezime jour del Moys de Juyn Lan de grace avantdit.

Sigillis à Filis Sericis.

Quod Quæſtio Juris competitorum terminetur infra Regnum Scotiæ.

A.D. 1291. *A.* 19. *E.* 1. *Ex Autogr.* Edward, par la Grace de Dieu, Roy d'Engleterre, Seignor d'Irland, & Duke de Guyenne, a touz ceaus, qi ceſte lettre verront ou orront ſaluz.

Come les nobles & hautz hommes, Florenz Counte de Holland, Robert de Bruys Seignor du Val de Anaund, Johan de Balilol Seignor de Gaweye, Johan de Haſtinges, Seignor de Bergeveny, Johan Comyn Seignor de Badenagh, Patriks de Dumbar Counte de la Marche, Johan de Veſcy por ſon Pere, Nichole de Soules, & Guillam de Ros.

Demandaunts droit en Reaume d'Eſcoce, par commune aſſente de Willielm & Robert, par la grace de Dieu, de Seint Andrew & de Glaſgen Eveſques: Johan Comyn, & James Seneſchal d'Eſcoce, Gardeins du Reaume d'Eſcoce; & par les bones gentz de meſmes le Reaume, qui preſentz furent,

Nous eent ottruyz la Soveraine Seignorie du dit Reaume d'Eſcoce, & aſſentu de droit receivre devaunt nous, comme devaunt Soverain Seignure,

Nous voloms & grauntoms per ceſte preſente lettre, qe droit lor ſoit fait dedenz le Reaume d'Eſcoce & ne mye allore, taunt q'il y eit Roy d'Eſcoce.

En Teſmoigne de ceſte choſe avaundite nous avons fait mettre noſtre Seal à ceſt eſcrit, fet & done à Norham le 12. jour du mois de Juyn l'an de Grace 1291.

De Expenſis Cancellarii Scotiæ.

A.D. 1291. *An.* 19. *E.* 1. *Ex Autogr.* Edwardus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Aquitaniæ, & ſuperior Dominus Scotiæ, dilecto & fideli ſuo, Alexandro de Balliolo, Camerario Scotiæ ſalutem.

Quia die martis, in Craſtino Feſti Sanctæ Barnabæ Apoſtoli, proximo præteriti, ſigillum, regimini Regni Scotiæ deputatum, quod nobis eodem die redditum fuit apud Upſetelinton. commiſimus venerabili Patri A. Epiſcopo Catenenſi, Cancellario Scotiæ, & dilecto clerico noſtro Waltero de Agmodeſham, cuſtodiendum.

Vobis mandamus quod à prædicto die Martis, ſingulis quatuor ſeptimanis, de recepta Camerariæ prædictæ, habere faciatis præfato Cancellario viginti Marcas, & præfato clerico noſtro decem Marcas, in ſubventionem expenſarum ſuarum in officio prædicto, quamdiu ſteterint in eodem, donec aliud fuerit ordinatum.

Et nos id, quod eis liberaveritis, vobis, in compoto veſtro de receptâ prædictâ, volumus allocari.

Teſte meipſo apud Berewik ſuper Twedam 28. die Junii, anno regni noſtri decimo nono.

Sub ſigillo Regimini Scotiæ deputato.

A.D.1291. Edv. 1.

De Altari portatili pro Capellano Guillielmi de Valentia.

.D.1291. .19. E. 1. Autogr.

Nicolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio, Nobili viro, Guillielmo de Valentia, Comiti Pembrochiæ, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Vota tua, in hiis præſertim quæ animæ ſalutem reſpiciunt, favorabiliter proſequi cupientes, devotionis tuæ precibus inclinati,

Ut Capellanus tuus habere poſſit altare portatile, cum debita reverentia & honore, & in illo tibi uxori, filiis, ac familiaribus tuis, in loco congruo & honeſto, miſſarum ſollempnia celebrare, ſine juris præjudicio alieni, auctoritate tibi præſentium indulgemus.

Nulli ergo, &c.

Dat. apud Urbem Veterem Kalendas Julii, Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub filis ſericis flavi rubei que coloris.

De Regnis Angliæ & Scotiæ conjunctis.

.D.1291. . 19. E. 1. .Clauſ.19. 1. m. 6. d — A.D.1291.

Quia Regna Angliæ & Scotiæ, ratione Superioris Dominii, quod in eodem Regno Scotiæ optinemus benedicto Altiſſimo, ſunt conjuncta.

Mandatum eſt Juſticiariis de Banco, quod Brevia Regis, coram eis porrecta vel retornata, de data dierum & locorum, infra idem Regnum Scotiæ, mentionem facientia, de cætero admittant;

Exceptiones, ſi quas, de hujuſmodi datis & locis, proponi contigerit coram eis, nullatenus allocantes.

Teſte Rege apud Berewicum ſuper Twedam 3. die Julii.

Pro Michaele Scoto, de Warda, ſeu Maritagio ſibi providendo.

.D.1291. .20. E. 1. . Scot. E. 1. 10. — A.D.1291.

Rex, & ſuperior Dominus Regni Scotiæ, Venerabilibus in Chriſto patribus W. & R. eâdem gratiâ, Sancti Andreæ & Glaſcuenſi Epiſcopis, & Sociis ſuis Cuſtodibus ejuſdem Regni ſalutem.

Quia, per inſpectionem quarundam literarum patentium Sigillis veſtris, (præfati Epiſcopi) necnon & Sigillis quorumdam Sociorum veſtrorum prædictorum, Signatarum, nobis conſtat, quod vos, in recompenſationem laboris, quem Michael Scotus pro communi utilitate dicti Regni, eundo ad partes Norwagiæ, pro filia Regis Norwagiæ, Dominâ Scotiæ, & inde in terram Scotiæ conducendâ,

Eidem Michaeli, de Maritagio, ſeu Wardâ competenti, juxta condecentiam ſtatûs ſui, pro aliquo ſeu aliquâ liberorum ſuorum (cum Warda, ſeu Maritagium hujuſmodi ad regiam Mageſtatem accideret) providere promiſiſtis;

Quam quidem promiſſionem, occaſione noſtri, differtis facere, ſicut dicit,

Volentes promiſſionem illam effectui debito mancipare, vobis mandamus quod præfato Michaeli de Wardâ ſeu Maritagio hujuſmodi provideri faciatis, juxta promiſſionem veſtram prædictam.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud London. 3. die Decembris.

De corde Regis Henrici, liberato Abbatiſſæ Fontis Ebroldi, ad ſepeliendum in Monaſterio ſuo.

.D.1291. . 20. E. 1. .20. E. 1. .28. — A.D.1291.

Rex, omnibus ad quos, &c. ſalutem.

Quia pro certo intelleximus, quod, celebris memoriæ, Dominus Henricus, quondam Rex Angliæ, pater noſter, ipſo dudum exiſtente apud Monaſterium Fontis Ebroldi, cor ſuum, poſt ejus deceſſum, eidem Monaſterio promiſit;

Et dilecta nobis in Chriſto Abbatiſſa Monaſterii prædicti, nuper in Angliam accedens, cor illud ſibi, juxta promiſſionem prædictam, petiit liberari:

Dilectus nobis in Chriſto Walterus, Abbas Weſtmonaſterii, cor prædictum integrum, in præſentiâ venerabilium patrum, A. Dunelmenſis, & R. Bathonienſis

A.D.1291. Edv. 1.

nienſis & Wellenſis Epiſcoporum, & dilectorum & fidelium noſtrorum Edmundi fratris noſtri, & Willielmi de Valentia avunculi noſtri, & aliorum fidelium noſtrorum plurimorum,

Die Lunæ, proximo ante Feſtum beatæ Luciæ Virginis, anno Regni noſtri viceſimo, in Eccleſiâ Weſtmonaſterii, prædictæ Abbatiſſæ, de voluntate & præcepto noſtro, liberavit, ad prædictum Monaſterium Fontis Ebroldi deferendum, & ſepeliendum in eodem.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud London. 3. die Decembris.

Pro Abbatiſſa & Monialibus Fontis Ebroldi.

A.D.1291. An. 20. E. 1.

Pat. 20. E. 1 m. 28.

REX, dilecto & fideli ſuo, Stephano de Penec. Cuſtodi quinque portuum ſuorum ſalutem.

Quia dilectæ nobis in Chriſto Abbatiſſa & Conventus Fontis Ebroldi, per Cartas Prædeceſſorum noſtrorum, Regum Angliæ, talem clamant habere libertatem, quod ipſæ, & earum homines quieti ſint de paſſagio per totum Regnum noſtrum:

Nos, propter intimam, quam erga prædictas Abbatiſſam & Conventum gerimus affectionem, volentes quod eædem Abbatiſſa & Conventus libertate prædictâ, quâ verborum generali gaudent expreſſione, ſpecialiori de cætero prærogativâ gaudeant & facto;

Conceſſimus eiſdem Abbatiſſæ & Conventui, pro nobis, & hæredibus noſtris, quantum in nobis eſt, quod ipſæ, & earum homines in portu noſtro Dovoræ, & omnibus aliis portibus noſtris, & locis aliis, in Regno noſtro, in quibus paſſagium, vel alia conſuetudo exigi poterit ad opus noſtrum, quietæ ſint de paſſagio, & à præſtatione cujuſlibet alterius conſuetudinis imperpetuum, quotiens ipſas per portus prædictos, vel alia loca prædicta, in veniendo, vel redeundo, tranſire contigerit; dum tamen homines, prædictarum Abbatiſſæ & Conventûs homines ſe rationabiliter docere poſſint exiſtere.

Et ideo vobis mandamus, quod prædictas Abbatiſſam, & Conventum, & earum homines, cum ipſos per prædictum portum noſtrum Dovoræ, vel alios portus noſtros venire contigerit, ipſos, per portus prædictos, de paſſagio, & à præſtatione cujuſlibet alterius conſuetudinis quietos, quotiens ipſos per eoſdem venire, vel redire contigerit, liberè tranſire permittatis, ſicut prædictum eſt; non inferentes eis, vel, quantum in vobis eſt, ab aliis inferri permittentes injuriam, moleſtiam, dampnum, impedimentum, ſeu gravamen.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Stubenheth 9. die Decembris.

De foco & vino, pro Maria, filia Regis, Sanctimoniali apud Ambresburiam, proviſis.

A.D.1292. An. 20. E. 1.

Pat. 20. E. 1. m 27. in Cedula.

REX, omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis nos dediſſe & conceſſiſſe, pro nobis, & hæredibus noſtris, dilectæ filiæ noſtræ, Mariæ Sanctimoniali Fontis Ebroldi, commoranti apud Ambresburiam, quadraginta robora, ſingulis annis percipienda in foreſtis noſtris de Chut, & Bokholte, per manus Cuſtodum foreſtarum prædictarum, qui pro tempore fuerint, ad focum ſuum, in Camerâ ſuâ, quamdiu moram fecerit apud Ambresburiam.

Dedimus etiam, & conceſſimus, pro nobis & hæredibus noſtris prædictis, eidem filiæ noſtræ viginti dolia vini, ſingulis annis percipienda, per manus Ballivorum noſtrorum Suthamptoniæ, qui pro tempore fuerint (unam videlicet medietatem in Quindena Paſchæ, & aliam medietatem ad Feſtum Sancti Martini in hyeme) ad ſuſtentationem Cameræ ſuæ, quamdiu moram fecerit infra Regnum noſtrum Angliæ.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtmonaſt. 2. die Januarii.

De Epiſcopo Oſſorienſi, contra Conſuetudinem Hybernicam, relevando.

A.D. 1292. An. 20. E. I.
Pat. 20. E. I. m. 18.

REX, omnibus ad quos, &c. ſalutem.

Cum, ſecundum conſuetudinem terræ Hiberniæ, non liceat cuiquam, de terrâ illâ, cum à noſtris & ſuis inimicis Hibernicis ſuis bonis fuerint ſpoliati, cum eis inde tractatum habere, emendas recipere, ſeu quovis alio modo cum eiſdem pacificare;

Per quod venerabilis Pater M Oſſorienſis Epiſcopus, & ſui Prædeceſſores, Epiſcopi dicti loci, per hujuſmodi ſpoliationes hucuſque pluries ſunt depreſſi:

Nos, cum eodem Epiſcopo, nè, per hujuſmodi conſuetudinem, ſibi, aut ſuæ Eccleſiæ deteriùs eveniat in hac parte, volentes agere gratioſe,

A.D. 1292.

Conceſſimus ei quod, cùm contingat, per dictos Hibernicos, tales deprædationes fieri ſuper eum, tractatus habere, & emendas, ſeu bona ſua, ſic deprædata, recipere, per pacem hinc inde ineundam, ſeu viâ aliâ, pacem valeat reformare ſuper hujuſmodi ſpoliationibus ſeu deprædationibus; prout ſibi & ſuæ Eccleſiæ viderit oportunum.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtmon. 26. die Martii.

Pro Comite Flandriæ de conductu.

A.D. 1292. An. 20. E. I.
Pat. 20. E. I. m. 17.

REX, omnibus Ballivis & fidelibus ſuis, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quod ſuſcepimus in ſalvum & ſecurum conductum noſtrum Nobilem virum, Dominum Gwydonum, Comitem Flandriæ, in veniendo ad nos in Angliam, ibidem morando, & inde ad partes proprias redeundo:

Et ideò vobis mandamus, quod eidem Comiti, aut ſuis, in perſonis, aut rebus, in veniendo, morando, & redeundo, ſicut prædictum eſt, non inferatis, vel inferri permittatis injuriam, moleſtiam, dampnum, impedimentum, aut gravamen.

A.D. 1292.

In cujus, &c. has litteras noſtras fieri fecimus patentes uſque ad feſtum Nativitatis Sancti Johannis, proximo futurum, duraturas.

Teſte Rege apud Weſtmon. 6. die Aprilis.

Pro Univerſitate Cantabrigiæ.

A.D. 1292. An. 20. E. I.
Inter Brevia Regis in turri London.

EDwardus, Dei gratiâ, &c. dilectis & fidelibus ſuis, Eliæ de Beckingham, & Hugoni de Creſſingham, ſalutem.

Ex parte Cancellarii, & Scholarium Univerſitatis Cantabrigiæ nobis eſt oſtenſum quod, cùm per Cartas progenitorum noſtrorum, Regum Angliæ, eiſdem Cancellario & Scolaribus conceſſas, & noſtram confirmationem, Domus Burgenſium in eâdem villâ, Scolaribus conducendæ, per duos Magiſtros dictæ Univerſitatis, & duos Burgenſes ejuſdem Villæ taxari debeant, & conſueverint;

Ita quod penſio, ad quam hujuſmodi domus taxari debuerit, hoſpitibus illis, à quibus domus illæ ſic conductæ fuerint, ſecundum veram taxationem perſolvatur;

Ac etiam, ſecundum Statuta & Conſuetudines ejuſdem Univerſitatis, à prima fundatione ejuſdem, hactenus ibidem obſervata (ſine quibus dicta Univerſitas nullatenus ſtare poſſet) Scolares, hujuſmodi Domus conducere volentes, in defectu hoſpitum (quorum Domus illæ fuerint) ſi hoſpites illi inventi non fuerint, vel malitioſè ſe abſentaverint; vel, ſi forte inventi, Domos ſuas Scolaribus locare noluerint, & ſufficientem cautionem de dictâ penſione, pro Domibus illis ſolvendâ à dictis ſcolaribus, admittere recuſaverint,

A.D. 1292.

Cancellarium Univerſitatis prædictæ adeant, qui recepta à dictis Scolaribus cautione ſufficiente, domos illas eis, ſicut moris eſt, in eadem Univerſitate liberari faciat inhabitandas:

Ac prædictus Cancellarius quandam Domum Prioris de Bernewell, in prædicta villa Cantabrigiæ, Magiſtro Radulpho de Leiceſtria, in defectu ipſius Prioris, cautionem à dicto Radulpho, pro-

A.D 1292. Edv. 1. pro penſione Domûs illius, eidem Priori ſolvenda, admittere nolentis, per bonam cautionem juxta conſuetudinem Univerſitatis prædictæ inhabitandam liberavit;

Prædictus Prior de Bernewell (conſingens ſe per prædictos Cancellarium & Radulphum fore diſſeiſitum de Tenemento prædicto) Aſſiſam novæ diſſeiſinæ coram vobis arramavit, ad grave dampnum prædictorum Cancellarii & Radulphi, necnon & prædictæ conſuetudinis, Univerſitatis prædictæ, læſionem manifeſtam;

Et, quia prædictis eiſdem Cancellario & Radulpho injuriari, ſeu Libertatibus & Conſuetudinibus ejuſdem Univerſitatis in aliquo derogari nolumus in hac parte; A.D. 1292. Edv. 1.

Vobis mandamus quod, habito reſpectu ad Conſuetudines & Statuta prædicta, ad captionem Aſſiſæ prædictæ, nobis & noſtro Conſilio ſuper hoc inconſultis, nullatenùs procedatis.

Dat. apud Sanctum Edmundum, 27. die Aprilis, anno regni noſtri viceſimo.

De pace inter gentes Regis Angliæ & Comitis Flandriæ reformanda.

A.D 1292.
An. 20. E. 1.
Pat. 20. E. 1. m. 14.

REX, omnibus ad quos, &c. ſalutem in Domino.

Inter gentes noſtras de Angliâ, Vaſconiâ, Baioniâ, & aliis terris noſtris, & gentem Comitis Flandriæ, gravis diſcordiæ & turbationis nuper ſuborta materia, datiſque hinc inde dampnis non paucis, & injuriis irrogatis, ex quibus rerum diſpendia & corporum innumera proveniebant pericula non facile numeranda.

Tandem Nobilis vir, Dominus Gywdo, Comes Flandriæ, ob bonum pacis inter gentes procurandum eaſdem & ad prædictas ſopiendas diſcordias & ſedandas, perſonaliter ad præſentiam noſtram accedens,

Nobis humiliter ſupplicavit, ut ad pacem, inter gentem noſtram & ſuam, ſuper dictis diſcordiis & perturbationibus reformandam, curaremus benigniùs inclinari:

Nos itaque, quæ ſunt pacis affectu benivolo proſequentes, & votis ipſius Comitis annuentes, cum per certas perſonas, per nos & eundem Comitem ad tractandum de prædicto negotio deputatas, de ipſo aliquamdiu tractaretur, recitato retroactorum proceſſu, & auditis per eos & pleniùs intellectis quæ continebantur in illo: Necnon & habitis aliquibus altercationibus ſuper multis, quæ proceſſum contingebant eundem;

Poſt rimatos modos quamplures & vias, per quas convenienter deſcendi poſſet ad pacem, & ſupradictæ diſcordiæ & contentiones ſedari, demùm tacta via quæ ſequitur, & coram præfatis Domino Rege & Comite expoſita, ſub hac forma, videlicet,

Quod, in ipſo Principio, ante omnia, rancoribus, contentionibus, & injuriis univerſis prorſus ſublatis, necnon & dampnis ac jacturis quibuſcumque, datis ſeu illatis hinc inde, pardonatis totaliter & remiſſis; deinde ſtabilis pax & firma inter gentes noſtras prædictas tam tranſmarinas, quàm ciſmarinas, & gentem Comitis memorati de Flandria ſtatuatur, ſervanda inviolabiliter in futuro: A.D. 1292.

Hoc adjecto, quod, ſi, aliquis, vel aliqui de gente prædicta ipſius Comitis, treuga durante, quæ per nos, a Feſto Paſchæ, anno Regni noſtri decimo nono, uſque ad Feſtum Omnium Sanctorum, proximo ſequens, conceſſa fuit genti ejuſdem Comitis, ſine culpa ſua, dampnum aliquod per præfatas gentes noſtras incurrerint ſeu jacturam, vel dum ſub protectione noſtra conſiſterent, juxta voluntatem noſtram & gratiam, exhibeatur illis emenda; fuit in eam, per Comitem prænotatum, nomine ſuo, & dictæ gentis ſuæ de Flandria, concordatum:

Nos igitur, viam pacis hujuſmodi acceptantes, laudantes, approbantes, & rata habentes, eam volumus firmiter obſervari; ſtatuentes & præcipientes quòd, à die confectionis præſentium, inter prænominatas Gentes noſtras & Gentem præfati Comitis de Flandriâ, pax firma, ſtabilis & ſecura ſit, permaneat & ſervetur, quodque via pacis hujuſmodi publicetur locis & temporibus oportunis, & pax etiam publicè proclametur.

Et inſuper inhibemus ne quis fidelium noſtrorum, ſuper gravi foriſfacturâ noſtrâ contra eam in aliquo venire præſumat; nec aliquem, ſeu aliquos de Gente Comitis memorati de Flandriâ, ſine

A.D.1292.

dw. 1.

ſine culpâ ſuâ, inquietet aliquatenus vel offendat.

In cujus, &c.

A.D.1292.

Edw. 1.

Teſte Rege apud Culford ſexto die Maii.

De Pace prædicta proclamanda, & bonis arreſtatis, deliberandis.

A.D.1292.

n. 20. E. 1.

laus. 20. E. 1.
n 6 dorſ.

REX, Ballivis ſuis de la W. ſalutem.

Cùm inter Gentem noſtram de Angliâ, Vaſconiâ, Baioniâ, & aliis Terris noſtris, & Gentem Comitis Flandriæ, ſuper diſcordiis & contentionibus, inter eos nuper exortis, necnon injuriis illatis, & dampnis datis hinc inde, ſit in quandam viam pacis communiter concordatum, ex quâ pax firma & ſtabilis eſt ſecuta, quam volumus firmiter obſervari:

Vobis mandamus quòd pacem eandem, inter Gentem noſtram prædictam, & Gentem Comitis memorati de Flandriâ, faciatis publicè proclamari, juxtà modum & formam, inde Conſilio noſtro factam;

A.D.1292.

Et naves, mercimonia, & bona alia quæcumque, prædictæ Gentis de Flandriâ, occaſione dictæ contentionis per vos arreſtata, illis, quorum fuerint, liberari faciatis: & inde quo voluerint cum eiſdem divertere; & tam ipſos, quàm alios lanas à Regno noſtro, ſicut priùs fecerant, ducere permittatis.

Teſte Rege apud Culford ſexto die Maii.

De Pace inter Flandrenſes & Gentes Regis Angliæ reformanda.

D.1292.

20. E. 1.

Autogr.

GUido, Comes Flandriæ, & Marchio Namurcenſis, omnibus Chriſti fidelibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem in Domino.

Inter Gentes illuſtris Domini noſtri, Domini Edwardi, Regis Angliæ, de Vaſconiâ, Baioniâ, & aliis Terris ſuis, & Gentem noſtram Flandriæ, gravis diſcordiæ & turbationis nuper ſubortâ materiâ, datiſque hinc inde damnis non paucis & injuriis irrogatis, ex quibus rerum diſpendia & corporum innumera proveniebant pericula, non facilè numeranda;

Tandem nos, ob bonum pacis inter Gentes procurandum eaſdem, & ad prædictas ſopiendas diſcordias & ſedandas, perſonaliter ad præſentiam prædicti Domini noſtri Regis accedentes,

Eidem humiliter ſupplicavimus, ut ad pacem, inter Gentem ſuam & noſtram ſuper dictis diſcordiis & turbationibus reformandam curaret benigniùs inclinari.

Ipſe itaque, quæ ſunt pacis affectu benivolo proſequens, & votis noſtris annuens, cum per certas perſonas, per eundem Dominum Regem, & nos ad tractandum de prædicto negotio deputatas, de ipſo aliquamdiu tractaretur, recitato retroactorum proceſſu, & auditis per eos ac pleniùs intellectis quæ

A.D.1292.

continebantur in illo; necnon & habitis aliquibus altercationibus ſuper multis quæ proceſſum contingebant eundem;

Poſt rimatos modos quamplures, & vias, per quas convenienter deſcendi poſſet ad pacem, & ſupradictæ diſcordiæ & contentiones ſedari, demum tactâ viâ quæ ſequitur & coram præfato Domino noſtro Rege, & nobis expoſitâ, ſub hac forma, videlicet,

Quod in ipſo principio, ante omnia, rancoribus, contentionibus, & injuriis univerſis, prorſus ſublatis, necnon & damnis, ac injuriis quibuſcumque, datis ſeu illatis hinc inde, pardonatis totaliter & remiſſis; deinde ſtabilis pax & firma inter Gentes prædicti Domini noſtri Regis, tam tranſmarinas, quàm ciſmarinas, & gentem noſtram de Flandriâ ſtatuatur ſervanda inviolabiliter in futurum:

Hoc adjecto, quod (ſi aliquis, ſeu aliqui de gente noſtrâ, treugâ durante, quæ per prædictum Dominum noſtrum Regem, à Feſto Paſchæ, anno Regni ipſius decimo nono, uſque ad Feſtum omnium Sanctorum, proximè ſequens, conceſſa fuit, Genti noſtræ, ſine culpâ ſuâ, damnum aliquod, per præfatas Gentes dicti Domini noſtri Regis, incurrerint, ſeu jacturam, vel, dum ſub protectione dicti Domini noſtri Regis

A.D. 1292. Edv. I.

conſiſterent, juxta voluntatem ejuſdem, & gratiam, exhibeatur illis emenda) fuit in eam per nos, nomine noſtro, & dictæ Gentis noſtræ de Flandria, concordatum.

Ipſe igitur Dominus noſter Rex prædictus viam pacis hujuſmodi acceptans, approbans, & ratam habens, eam vult firmiter obſervari; & in eam, per ipſum, nomine ſuo, & dictæ gentis ſuæ, tam tranſmarinæ, quàm ciſmarinæ, eſt concordatum.

Nos igitur, viam pacis hujuſmodi acceptantes, approbantes, & ratam habentes, eam volumus firmiter obſervari: ſtatuentes & præcipientes quod, à die confectionis præſentium, inter prænominatas Gentes dicti Domini noſtri Regis, & Gentem noſtram de Flandria, pax firma, ſtabilis, & ſecura ſic permaneat, & ſervetur, quodque via pacis hujuſmodi publicetur locis & temporibus oportunis, & pax etiam publicè proclametur.

Et inſuper inhibemus nè quis fidelium noſtrorum, ſuper gravi foriſfacturâ noſtrâ, contra eam in aliquo venire præſumat, nec aliquem, ſeu aliquos, de gentibus memorati Domini noſtri Regis, tam tranſmarinis, quàm ciſmarinis, ſine culpâ ſuâ, inquietet aliquatenus vel offendat.

In cujus rei teſtimonium præſentibus litteris ſigillum noſtrum duximus apponendum.

Dat. anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo ſecundo, octava die menſis Maii intrantis.

De perquiſitis Coneſtabularii.

A.D. 1292. An. 20. E. I. Rot. Vaſcon. 20. E. I. m. 10.

REX Johanni de Havering. Seneſcallo ſuo Ducatûs Aquitanniæ, ſalutem.

Miramur quòd, ſicut accepimus, vos ligna, poſita circa campum duelli, nuper facti inter Hugonem Calculi & Guytardum de Porta, Cives Burdegalenſes; necnon equos & arma eorumdem pugnantium, quæ ad nos pertinent, vobis appropriantes, jam de lignis ipſis, abſque voluntate Conſtabularii noſtri Burdegalenſis, vel locum ſuum tenentis, diſponere præſumpſiſtis; equos & arma adhuc penes vos retinendo.

Et quia talia debent ſtatim, cum acciderint, dicto Conſtabulario liberari, vobis mandamus quod equos, arma, & ligna prædicta dicto Conſtabulario, vel ejus mandato, viſis præſentibus litteris, liberetis, nichil ſimile de cætero præſumpturi.

Teſte Rege apud Berewyk ſuper Twedam ſexto die menſis Junii.

Litera ad Andream Hungariæ Regem de Gratiis pro auxilio, in ſuccurſum Terræ ſanctæ, oblato.

A.D. 1292. An. 20. E. I. Clauſ. 20. E. I. m. 5. d.

Sereniſſimo Principi, Domino Andreæ, Dei gratiâ, Ungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Ramæ, Sinæ, Galliciæ, Lodomiæ, Cumaniæ, Burgariæque Regi, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, ſalutem cum honoris & gloriæ fælicibus incrementis.

Celſitudinis veſtræ litteras (quæ fuerunt nobis, ex parte veſtrâ, per nobilem Virum, Paganellum de Vicopiſano, familiarem veſtrum & Nuncium, latorem præſentium, præſentatæ) inter cætera credentiam continentes, quo decuit honore, recepimus; & tam per ſignificata per illas, quàm ea, quæ idem Nuncius veſter, vir utique induſtrius & diſcretus, qui ſibi commiſſa nobis expoſuit circumſpecte, pleno collegimus intellectu.

Sanè de hiis, quæ nobis, ad Dei ſervitium, & honorem, ac exaltationem Fidei Chriſtianæ, Serenitas veſtra duxit liberaliter offerenda, Magnificentiæ veſtræ referimus gratiarum uberes actiones; ex hoc grandem affectionem & teneram, (quam ad negotium ſtatûs miſerabilis Terræ ſanctæ, ac ad obſequium ipſius, qui Terram eandem ſanguine proprio dedicavit geritis) perſpicaciter attendentes.

Verùm, antequam Nuncium veſtrum receperamus, fuerat ordinatum, & in certo eramus propoſito, facere paſſagium noſtrum per mare, à cujuſmodi ordinatione recedere non valemus.

De mille verò, Militibus, & Sagittariis Equitibus, quos, ad ſumptus veſtros, per unum annum, nobis, in dictæ Terræ ſanctæ ſuccurſum, faciendo per terram, offertis quantas poſſumus vobis agimus gratias iteratas.

A.D.1292.
dv. I.

Et licet, ob rationem prædictam, ac aliis certis de cauſis, per partes veſtras iter noſtrum hujuſmodi convertere non poſſimus;

Sublimitatem Regiam deprecamur inſtantiùs, quod idcirco, divinitùs vobis inſpirata, voluntas (quam vos habere tenemus ad præfatæ Terræ ſubſidium) non tepeſcat.

Et, ſi Magnitudini veſtræ placeat, de hominibus veſtris, in auxilium ejuſdem Terræ tranſmittere, & ubi fuerimus venerint, jocundus & lætus admodum erit nobis eorum adventus, eos etiam gratulanter ac honorifice admittemus.

A.D. 1292.
Edv. I.

Dat. apud Berwyk ſuper Twedam in Scotiâ, in Vigiliâ beati Johannis Baptiſtæ, anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo ſecundo.

Litera ſub ſigillo Magnatum Scotiæ & Angliæ teſtimoniales de proteſtatione Regis, quod Litera, quam prædictus Rex fecit Magnatibus Scotiæ, quod proceſſus Placitorum, petentium jus in Regno Scotiæ, determinari debet, hac vice, infra Regnum Scotiæ, non erit alias præjudiciales ipſi Regi, qui poſſit alias, extra Regnum illud, in Anglia, vel alibi, quo ſibi placuerit, in ſimili caſu facere, quod ſibi placuerit, vel debebit, ſicut ſuperior Dominus Scotiæ.

A.D.1292.
n.20. E. I.
Ex Autogr.

A Tous ceaus, qui ceſte preſente lettre verront ou orront, Robert de Baa & de Welles, Antoyne de Dureme, Willam de Ely, Willam de Seint Andreu, Robert de Glaſgeu, & Henric. de Warden, par la ſuffrance de Dieu, Eveſques: Johan Counte de Boghan, Donenald Counte de Mar, Johan Comyn Seignor de Badenagh, & James Seneſchal d'Eſcoce, ſaluz en Dieu.

Sache votre Univerſete que, come entre diverſes Parties, demaundauntz le Reaume d'Eſcoce, par divers droits, & diverſes reeſons, feut mewe queſtion devaunt le Treſnoble Prince, mon Sire Edward, par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre, & Soverain Seignor d'Eſcoce, & l'avauntdit Roi euſt fait ſa lettre en la maneire qe ſuit en ceſtes Paroles.

EDward, par la Grace de Dieu, Roy d'Engleterre, Seignor d'Irland, & Duk de Guyenne, a touz ceaus, qi ceſte lettre verront ou orront, ſaluz.

Come les nobles & hautz hommes Florenz Counte de Holland, *&c. prout de dat. 12 Jun. Anno 1291, uſque hæc verba, viz.*

Nous, regardaunts qe la grace, & la corteyſie, qe le devauntdit Roi d'Engleterre, ſoverain Seignor d'Eſcoce fiſt, eſpeciaument en tel fait, a la communeaute d'Eſcoce, ne lui deit tourner auterfois a prejudice, ne a ſes Heirs,

A.D. 1292.

Feſoms aſavoir a touz, qe ne le dit Roi, ne nous n'entendomes onques, ne onquore n'entendoms qu autrefois, en ſemblable cas, ou en autre, ne puiſſe faire en ſon Reaume d'Engleterre ceo, q'il devera, & a lui apendrai, comme ſoverain Seignor du dit Reaume d'Eſcoce, & ſes heirs, Roys d'Engleterre, auſint apres lui.

En teſmoigne de ceſte choſe, avons fait mettre nos ſeaus a ceſte preſente lettre.

Fete & Donee a Berewiks ſur Twed, le Juedy prochein apres la Feſte Seint Piere & Seint Paul, l'an de grace 1292, & l'an del Regne du dit Roy vintyme.

Sigillum deſideratur.

Roboratur hiſce tribus ſigillis cereis viridis coloris pendentibus à caudâ Pergam.

Sigillum Epiſcopi Bath. & Well.
Sigillum Epiſcopi Glaſguen.
Sigillum Jac. Seneſch. Scot.

Litera Alexandri de Argathil obligatoria Regi quod cuſtodiet pacem in partibus ſuis Inſularum.

A.D. 1292. *An.* 20. *E.* 1. *Ex Autogr.*

A Toutz ceaus, qi ceſtes lettres verront ou orront, Aliſaundre de Ergaithil, Seignur de Lorne, ſaluz en Dieu.

Sachez nous, le jour de la Feſte de la Tranſlacion Seint Thomas le Martir, lan de grace millyme deuſentyme nonauntyme ſecund, a Berewyk ſur Twede, en la preſence noſtre Seignour, mon Sire Edward, par la grace de Deu, Roy de Engleterre, e ſoverein Seignur du Reaume d'Eſcoce, par ceſte preſente lettre, avoir grauntes, e ſur Seints Evangeles avoir juree, e a noſtre Seignour le Roy avauntdyt fermement eſtre obligeez.

Qe nous leaument, en qaunqe noſtre poer ſe eſtent, ſauveroms, garderoms, e meintendroms la pees du Reaume d'Eſcoce, e eſpeciaument la pees des Ylles, e des terres forreines, dever noz parties.

E qe toutz contents, debatz, e demaundes des terres e de tenementz, chateaus, e de tote mainere des treſpas, mutz, ou a movoir entre nous, e Aliſaundre des Iſles, fiuz Anegus, fiuz Donenald ceſſerount, e en quiete repoſerount, entre cy e le parlement, eſtabli a Berewyk par le dyt noſtre Seignour le Roy, a la quinzeme apres la Sein Michel, prochein avenyr, e duraunt le dyt parlement.

En quel il lyſt a nous ſeure noz pleintes devaunt le devauntdit noſtre Seignur le Roy, e ſon counſeil, ſolom les leys, e les uſages du Reaume d'Eſcoce; enſint qe les pleintes, de une part, e de autre, ſoient adunk en meiſme l'eſtat, qil furent le jour qe ceſtre lettre fu fete.

E qe nous dever le devauntdit Aliſaundre des ylles, ne froms, ne procuroms eſtre fet mal, ne damage a luy, ne a ſoens.

Voloms enſement, e grauntoms qe nous, ne reſcetteroms en nule maniere, ne ſuſtendroms nul mesfeſour, ne nul autre, qe Juſticer ne ſe voille par la commune ley de la terre; e nomement Roulaund le fiuz Alien, e Donekan le fiuz Dugald, ſi il ne voillent eſtre obeiſaunt al avauntdit noſtre Seignour le Roy, e venir a ſa pees.

E, ſi il ſeent trouez deſobeiſauntz, nous grauntoms, e promettoms, qe nous, od tot noſtre poer, en aide a Sire Johan Comyn, e a Sire James Seneſchal d'Eſcoce, deus de Gardeins du Reaume, leveroms, e aideroms, e les purſuiroms en totes les manieres, qe meiſmes ceaus Gardeins ordenerount, e purverount, jeſques a taunt qil ſoient pris, ou eient le Reaume voide; mes que alowe nous ſeit ceo, qe nous feroms outre noſtre deu ſerviſe.

E leaument promettoms que nos, en totes choſes, qe touchent la pees, e la garde du Reaume d'Eſcoce, e des avauntditz Ylles, e terres forreines, as avauntdits Gardeins ſerroms entendauntz, reſponauntz, e obeiſauntz.

E, ſi il aveigne qe nous encountre nul des articles, avaunt nomez, denz le tens avauntdyt, feſoms ou veignoms, e de ceo Seioms ateynt; nous nous obligeoms, par ceſte lettre, al avauntdyt noſtre Seignur le Roy, a perte de vie, e de membre, de terre, e de tenement, e de tutz noz biens, a ſa volunte; e qe encountre ceo nule ley, ne couſtume, valoir nous puiſſe.

En teſmoigne de ceſtes choſes, a ceſte preſente lettre avoms feit mettre noſtre ſeal.

Don. a Berewyk ſur Twede, le jour de la Feſte de la Tranſlacionn Seint Thomas le Martir, l'an du Regne noſtre Seignur le Roy avauntdit vyntyme.

Sub ſigillo proprio.

A.D. 1292. Edw. I. — A.D. 1292. Edw. I.

Litera Alexandri de Inſulis Scotiæ, Filii Anegus, Filii Donenaldi ejuſdem cum priore Tenoris, quod pacem cuſtodiet in partibus ſuis Inſularum, uſque ad Parliamentum Scotiæ, in quindena Sancti Michaelis.

A.D. 1292. An. 20. E. I. Ex Autogr.

A Touz ceaus, qi ceſte lettre verront ou orront, Aliſaundre des Iſles fiuz Anegus fiuz Donenald, ſaluz en Dieu, ſachez nous le jour, *&c. ut ſupra.*

Don. &c. A.D. 1292.

Sub ſigillo proprio.

Litera Donenaldi de Inſulis, & Alexandri de Argathil facta de bene & fideliter ſe habendo erga Dominum Regem Angliæ, &c.

A.D. 1292. An. 20 E. I. Ex Autogr.

A Touz ceaus, qe ceſte lettre veront ou orront, Anegous le fiz Donenald des Iſles, e Alexandre ſon eyſne fiz, ſaluz en Dieu. Sache voſtre univerſite nous le jour, &c. A.D. 1292.

Don. &c.

Sub ſigillo uno, avulſo altero.

Pro Villa Leiburniæ, de Barra conceſſa.

A.D. 1292. An. 20. E. I. Rot. Vaſcon. 20. E. I. m. 9.

REX omnibus ad quos, &c. ſalutem.

Attendentes gravia onera expenſarum, quas dilecti noſtri Major & Probi homines Villæ noſtræ Leiborniæ pro pavanda dicta Villa hiis diebus fecerunt, concedimus eis quod ipſi, uſque ad ſex annos, proximo venientes, habeant & teneant barram, unà cum omnibus ad barram pertinentibus, ad claudendum Villam prædictam, ſub modo & forma, quibus Conſulibus Villæ Novæ, Agenen. Dioc. dum eramus in Vaſconiâ, barram duximus concedendam: A.D. 1292.

Ita quod exitus & proventus per duos fideles homines, per locum noſtrum tenentem & dictum Majorem annis ſingulis eligendos, in clauſura & aliis ipſius Villæ neceſſitatibus expendantur.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Berewyk ſuper Twedam 15. die Julii.

Pro Cuſtodibus Regni Scotiæ de feodis ſuis.

A.D. 1292. An. 20. E. I. Rot. Scot 20. E. I. m. 11.

REX, & ſuperior Dominus Regni Scotiæ, eidem Epiſcopo, Cancellario Scotiæ, ſalutem.

Mandamus vobis quod, per litteras ſigillo, Regimini Scotiæ deputato, ſigillatas, dilecto & fideli noſtro Alexandro de Balliolo, Camerario Scotiæ, nomine noſtro, detis in mandatis, quod venerabilibus Patribus W. & R. Sancti Andreæ & Glaſguenſi Epiſcopis, & dilectis & fidelibus noſtris Johanni Comyn, & Jacobo Seneſcallo Scotiæ, & Briano filio Alani, Cuſtodibus Regni Scotiæ, per nos deputatis,

Habere faciatis per annum, cuilibet, videlicet, ipſorum, quadringentas Marcas, à die Dominica, proxima ante Feſtum Aſſumptionis beatæ Mariæ Virginis, pro Cuſtodiâ prædictâ, ad voluntatem noſtram, donec aliud inde duxerimus ordinandum. A.D. 1292.

Et nos id, quod in hoc apoſuerit, ei in compotis ſuis per annum, volumus pleniùs allocari.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Alnewik 16. die Auguſti.

A.D. 1292.
Edv. 1.

De Epiſcopis admittendis ad Concilium Regis in Hybernia.

A.D. 1292.
An. 20. E. 1.

Pat. 20. E. 1. m 3.

REX omnibus & ſingulis, de Conſilio ſuo in Hiberniâ exiſtentibus, ſalutem.

De prudentiâ & circumſpectione venerabilis Patris Thomæ Miden. Epiſcopi (quem carum habemus & commendatum) ſpecialem gerentes fiduciam, quod præſentia ipſius, in Conſiliis dandis, & in tractatu, habendo de negotiis noſtris, in Hiberniâ expediendis, plurimùm nobis & vobis poſſet eſſe profutura; & quod fidelitèr commodum noſtrum pro viribus ſuis procurabit, & honorem,

Volumus quod idem Epiſcopus, de cætero, Conſiliis noſtris interſit, unà vobiſcum, quotiens de agendis noſtris tractatus habetur.

Et ideo vobis mandamus quod prædictum Epiſcopum ad noſtrum Conſilium admittatis, & ipſum, tanquam unum de noſtris Conciliariis, de cetero habeatis.

Teſte Rege apud Berewyk ſuper Twedam 22 die Octobris.

Inſtrumentum Publicum ſuper proceſſu Scotiæ, factum per Magiſtrum J. de Cadamo.

Magnus Rotulus Scotiæ, in quo totus proceſſus Competitorum Regni Scotiæ continetur ab initio Petitionum uſque ad ſententiam Regis E. I. aº.

A.D. 1292.
An. 20. E. 1.

Magni Rot. Scotiæ penes Camerar. Membran. prima.

IN Nomine Domini, Amen.

Quia labentium temporum curſus frequentèr eorum, quæ geruntur, memoriam ſecum rapit; ne quæſtiones, lites, ſeu jurgia inter Nobiles infraſcriptos, quorum quilibet, jus ſuccedendi in Regnum Scotiæ, nuper vacans poſt mortem Egregiæ Dominæ Margaretæ, Filiæ Excellentis Principis, Domini Erici, Regis Norwegiæ, quondam ipſius Regni Scotiæ Reginæ & Dominæ, ſibi, ſicut infra patet, competere aſſerebat, ſuper jure hujuſmodi Succeſſionis exorta: Et tandem coram Excellentiſſimo Principe, Domino Edwardo, Dei gratia, Rege Angliæ illuſtri, & ſuperiore Domino dicti Regni Scotiæ, judicialitèr terminata; in cujuſvis contentionis ſeu ambiguitatis ſcrupulum futuris temporibus relabantur; ſet, quemadmodum proceſſus & placita, ſuper hiis habita, ſunt clara modernis, ſic poſteris dilucida reddantur & certa, ordine quo fiebant & modo, ad perpetuam memoriam rei geſtæ, conſcribuntur inferius ſeriatim.

A.D. 1292.

Conventio prima 10 Maii.

SAnè, vacante dudum prædicto Regno Scotiæ, per mortem, bonæ memoriæ, Alexandri quondam Regis ipſius Regni, & filiorum ſuorum, & ſubſequenter per obitum prædictæ Margaretæ, ejuſdem Regni Scotiæ, ut prædicitur, Reginæ & Dominæ, cùm, per Cronicas, de quibus infra mentio ſpecialis habetur, quæ in diverſis utriuſque Regni Angliæ & Scotiæ Monaſteriis & locis aliis fuerunt inventæ, ac per informationes alias, & certa documenta, atque evidentiſſimas rationes, liquidò appareret ſuperioritatem & directum Dominium dicti Regni Scotiæ ad prædictum Regem Angliæ pertinere:

Covenientibus apud Norham, Dunelmenſi Dioceſi, præfato Domino Edwardo Rege Angliæ, necnon Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, Militibus, multiſque etiam Popularibus, tam Clericis, quàm Laicis, Regnorum Angliæ & Scotiæ, anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo primo, Indictione quartâ, Pontificatûs Domini Nicolai Papæ quarti anno quarto, & Regni dicti Domini Regis Edwardi decimo nono, decima die intrante menſe Mayo.

In præſentia mei & teſtium ſubſcriptorum, nobilis vir, Dominus Rogerus, dictus le Brabazon, prædicti Domini Regis Juſtitiarius (in cujus ore idem Dominus Rex, me notario infraſcripto, ac venerabilibus Patribus, Dominis Johanne, Dei gratiâ, Archiepiſcopo Eboracenſi, Angliæ Primate, Antonio Dunelmenſi, Willielmo Elienſi, & Radulpho Carleolenſi Epiſcopis, & multis aliis præſentibus, & audientibus, verba ſua poſuerat;

A.D.1292. Edv. I.

poſuerat; ſibi mandans ſpecialiter & injungens, ut Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, Magnatibus, & Communitati prædicti Regni Scotiæ, atque Nobilibus Viris hiis, qui ad Regnum ipſum ex ſucceſſione hæreditariâ aſſerunt jus ſibi competere, illa exponeret) prædictis Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, Magnatibus, & Communitati, & Nobilibus tunc congregatis ibidem ex parte præfati Domini Regis hujuſce modi verba voce tenus, Gallico ſermone, dixit & expoſuit, hunc habentia ſententialiter intellectum.

Sereniſſimus Dominus noſter Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ illuſtris, ſtatum Regni Scotiæ, per mortem, claræ memoriæ, Domini Alexandri, quondam ejuſdem Regni Scotiæ Regis, & filiorum ſuorum multiplici commotione turbatum, &, ex Principis ſeu Regis deſtitutione, variâ perplexitate depreſſum, conſiderans (ipſo Regno diverſarum procellarum turbine fluctuante) ob affectionem & zelum, quem habebat, & habet ad univerſos & ſingulos, quorum tuitio & defenſio ſpectat ad eum: ac ad faciendum juſtitiam omnibus, qui ad dictum Regnum Scotiæ petere poterunt quicquam juris; necnon & pro tranquilitate & pace in eodem Regno inter Regnicolas conſervandâ,

Vos, in hac quindena Paſchæ, proximè præteriti, ad locum iſtum accedere per ſuas literas requiſivit, propter aliqua, quæ vobis intendebat, & adhuc intendit exponere & monſtrare; veniens, eâ de cauſâ, ad locum eundem perſonaliter de remotis, ut ipſe, tamquam ſuperior & directus Dominus dicti Regni, per ſuperioritatem & directum Dominium hujuſmodi, quod eſt ſuum, juſtitiam faciat univerſis; ita quòd, diſcordiarum & diſſenſionum ſublatis materiis, firma pax & tranquilitas eidem Regno reddatur.

Nec eſt ſuæ intentionis quicquam ſuper aliquem indebitè occupare; alicujus differre juſtitiam, ſeu alias protelare: libertates diminuere, ſeu etiam impedire; ſet, ut præmittitur, tamquam ſuperior & directus Dominus prædicti Regni Scotiæ, omnibus exhibere juſtitiæ complementum.

Et, ut hæc deduci valeant commodiùs ad effectum, prædictus Dominus noſter Rex, ſuper prædictis, veſtrum benivolum, ex habundanti, requirit aſſenſum, & recognitionem ſuperioritatis, & directi Dominii dicti Regni; volens in hiis, quæ de jure facienda fuerint & complenda, conſiliis veſtris uti.

A.D.1292. Edv. I.

Hiis autem per præfatum Dominum Rogerum expoſitis & prolatis, & ab Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, Magnatibus, Nobilibus, & Communitate præfati Regni Scotiæ, qui aderant, plenius intellectis, iidem Epiſcopi, Prælati, Comites, Barones, Magnates, & Nobiles, ad conſulendum Epiſcopos & Prælatos: Comites & Barones abſentes: & Nobiles ac Communitatem prædicti Regni Scotiæ; ac etiam ad deliberandum & reſpondendum ſuper petitis, petierunt inducias ſibi dari.

Super quo tandem (licet per præfatum Dominum Regem ſufficienter, ut proponebatur, fuiſſent antea præmuniti quid idem Dominus Rex duceret faciendum) fuit eis terminus, per eundem, proximus dies, videlicet dicti menſis dies undecimus, aſſignatus.

Actum anno, indictione, & die prædictis, in parochiali Eccleſiâ de Norham.

In præſentiâ

Memorati Domini Regis Angliæ: &
Venerabilium Patrum Johannis, Dei gratiâ, Archiepiſcopi Eboracenſis, Angliæ Primatis:
Antonii Dunelmenſis,
Radulphi Carleolenſis,
Willielmi Elienſis, Willielmi Sancti Andreæ, &
Roberti Glaſguenſis Epiſcoporum: &
Magiſtrorum, Henrici Eboracenſis,
Johannis Lychefeldenſis,
Thomæ Wellenſis, &
Andreæ Exonienſis, Eccleſiarum Decanorum: ac
Egregiorum Virorum, Henrici de Laſcy, Lincolniæ,
Rogeri Bygod, Norfolchiæ & Mareſcalli Angliæ, Comitum;
Ac aliorum Epiſcoporum, Prælatorum, Comitum, Baronum, Magnatum, Nobilium, ac Popularium, utriuſque Regni, multitudinis copioſæ.

A.D.1292. *Secunda Conventio. 11 Maii.*

ANno, indictione, & loco prædictis, ſubſequenter eſt actum, videlicet,

Quod, cum Epiſcopi, Prælati, Comites, Barones, & Nobiles Regni Scotiæ ſupradicti, die præcedenti, inſtantius ſupplicaſſent (decimâ, ſcilicet, die prædicti menſis Maii) præfato Domino Regi Angliæ, de habendis induciis ad conſulendum, deliberandum, ac etiam ad reſpondendum requiſitioni, quam idem

A.D. 1292. Edv. 1.

idem Dominus Rex eis fecerat, ſuper recognitione ſuperioritatis & directi Dominii Regni Scotiæ, quod aſſerit eſſe ſuum, prout ſuperiùs pleniùs continetur,

Prædictus Dominus Rex, deliberatione præhabitâ diligenti, volens ex habundanti condeſcendere precibus eorumdem, de Conſilio ſapientum, trium ebdomadarum inducias (à decimo die dicti Menſis Maii) conceſſit eiſdem, ad reſpondendum preciſè & peremptoriè requiſitioni ſuæ prædictæ, & ad exhibendum & oſtendendum ulterius, ſi quæ munimenta vel ſcripta, ſeu quævis haberent alia documenta, quæ ipſum Dominum Regem à jure ſuperioritatis ſeu directi Dominii dicti Regni Scotiæ, & ab executione ſeu exercitio dicti Juris poſſent excludere, & rationes & documenta ſua, & pro ſe facientia, per validiora & efficaciora aliàs infirmare.

Quæ quidem paratus foret, ſicut juſtum eſſet, admittere; & facere quod deberet; mandans præmiſſa per venerabilem Patrem Dominum A. Dunelmenſem Epiſcopum, prædictis Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, Magnatibus, & Nobilibus, ac Communitati Regni Scotiæ antedicti, juxta formam quæ prædicitur, nunciari.

M. 2.

Qui verò Epiſcopus, præfatis Epiſcopis, Prælatis, Comitibus Baronibus, Nobilibus, & Communitati Regni Scotiæ antedicti, me Notario infraſcripto præſente & audiente, ea notificavit & denunciavit, ſecundum quod exprimitur, & eidem à præfato Domino Rege mandatum fuerat & injunctum.

Actum ut ſuprà, undecimâ die intrante prædicto menſe Mayo, præſentibus teſtibus ſupraſcriptis.

A.D. 1292. *Conventio tertia. 2 Jun.*

ANno & indictione prædictis, in præſentiâ mei, Notarii & Teſtium ſubſcriptorum, venerabilis Pater Robertus Bathonienſis & Wellenſis Epiſcopus (in cujus ore prædictus Dominus Edwardus Rex Angliæ illuſtris, me Notario prædicto, & venerabilibus Patribus Johanne Archiepiſcopo Eboracenſi, Antonio Dunelmenſi, & Willielmo Elyenſi Epiſcopis, & nonnullis aliis præſentibus & audientibus, verba ſua, poſuerat prædictis Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, & Nobilibus, jus ad dictum Regnum Scotiæ vendicantibus, ac Communitati ejuſdem Regni ſpecialiter exponenda) eis ſibi impoſita & injuncta dixit & expoſuit, ex parte ipſius Domini Regis verbo tenus, ſermone Gallico, hunc continentia ſententialiter intellectum.

Excellentiſſimus Princeps, Dominus noſter Edwardus, Dei gratiâ, illuſtris Rex Angliæ (deſolatum ſtatum Regni Scotiæ, & ex Principis ſeu Regis deſtitutione turbatum, & non facile numeranda pericula, quæ eidem Regno, per diſſenſionum turbines, turbatis Magnatibus, qui ad ipſum Regnum ex ſucceſſione hæreditariâ ſe jus habere contendunt, poterunt provenire conſiderans) ob affectionem & deſiderium, quod habebat, & habet ad univerſos & ſingulos quorum tuitio & defenſio ſpectat ad eum; ac ad faciendum juſtitiam unicuique, qui ad Regnum prædictum ſe jus habere proponit: ac ad diſcordantes animos in pacificas concordiæ ſemitas reducendum; & in ſtatu tranquilitatis & pacis ejuſdem Regni populum conſervandum.

Nuper nonnullos Epiſcopos, Prælatos, Comites, Barones, & Nobiles dicti Regni Scotiæ requiſivit, & per ſuas literas mandavit eiſdem, ut in quindena Paſchæ, proximè præteriti, in confinio Regnorum Angliæ & Scotiæ, convenire curarent, ad loquendum & tractandum cum ipſo, apud Norham Dunelmenſi Dioceſi; ad quem locum idem Dominus Rex, in ipſo termino, ſe ſignificabat venturum ſuper aliquibus, quæ volebat eiſdem dicere & monſtrare.

Sanè, dicto Domino noſtro Rege apud Norham, in dicto termino perſonaliter conſtituto, vos Epiſcopi, Prælati, Comites, Barones, Magnates, & Proceres, ac Nobiles dicti Regni Scotiæ (juxta requiſitionem & aſſignationem, vobis directas) ad locum accedentes eundem, requiſitionem recognitionis ſuperioritatis, & directi Dominii (quod eidem Domino noſtro Regi in dicto Regno Scotiæ competit, & ſuum eſt) vobis factam (& in cujus poſſeſſione, vel quaſi, Anteceſſores & Progenitores ſui, Angliæ Reges, Illuſtres, à longiſſimis temporibus retroactis, fuerunt; quod per nonnullas manifeſtas & evidentiſſimas rationes, ac certa alia documenta ſufficienter apparet) intellexiſtis plenius & audiſtis;

Et quod idcirco ipſum, ut ſuperiorem & directum Dominum dicti Regni Scotiæ, ex habundanti recongnoſcere curaretis, & ſibi, ut ſuperiori & directo ipſius Regni Domino, pareretis; adiciens idem Dominus noſter Rex quod, ſi aliqua haberetis, quæ ipſum à jure ſuperioritatis ſeu directi Dominii antedicti, & ab executione ſeu exercitio dicti juris poſſent excludere: Et rationes, & documenta ſua, & pro ſe facientia, per validiora & efficaciora, alias infirmare; illa paratus foret, ſicut juſtum eſſet, admittere & facere quod deberet.

Cùm itaque, præmiſſis auditis, & pleniùs intellectis à vobis, tunc inducias peteretis, ad conſulendum Epiſcopos, Prælatos, Comites, Barones, Nobiles, & Communitatem prædicti Regni Scotiæ: Ac etiam ad deliberandum, & reſpondendum ſuper petitis; conceſſæque vobis à præfato Domino noſtro Rege fuiſſent induciæ, videlicet, Trium Ebdomadarum præcisè & peremptoriè: & per vos demùm admiſſæ ad reſpondendum ſuper petitis, & ad exhibendum & oſtendendum, ſi qua munimenta, vel ſcripta, ſeu quævis haberetis alia documenta, quæ ipſum Dominum noſtrum Regem à jure ſuperioritatis ſeu directi Dominii Regni Scotiæ ſupradicti poſſent repellere, & Rationes & Jura ac Documenta ſua, & pro ſe facientia enervare.

Et nichil omnino, contra præmiſſa, per Epiſcopos, Prælatos, Comites, Barones, Magnates, & Nobiles præfati Regni Scotiæ propoſito, exhibito vel oſtenſo;

Propter quod vobis, Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, Magnatibus, Nobilibus, & communitati Regni Scotiæ ſæpedicti, & ſingulis de Communitate eadem, hic exiſtentibus, præfatus Dominus noſter, Edwardus Rex Angliæ illuſtris, per nos, Robertum, permiſſione divinâ, Bathonienſem & Wellenſem Epiſcopum inſinuat atque denuntiat quòd, cùm ex parte veſtrâ dicto die nichil fuerit propoſitum, exhibitum, vel oſtenſum, quod jus, executionem, ſeu exercitium Juris ſuperioritatis & directi Dominii ſui prædicti debeat aliquatenùs impedire, aut etiam retardare:

Intentionis ſuæ eſt in negotio ipſo procedere jure proprio, ratione ſuperioritatis & directi Dominii, quod ſibi dinoſcitur in Regno competere memorato, ad cognoſcendum, diſcutiendum, & diffiniendum de jure ſingulariter ſingulorum, qui ad Regnum prædictum jus ſibi vendicant quoquo modo.

Robertus Brus.

Unde, ex parte ſupra nominati Domini noſtri, Regis Edwardi, de ſuo ſpeciali mandato, à vobis, *Roberto de Brus* Domino Vallis Anandiæ, qui in ſucceſſione prædicti Regni Scotiæ, inter alios, qui jus ſuccedendi in idem Regnum aſſerunt ſe habere, jus vobis competere dicitis, quærimus & vos interrogamus, in præſentiâ Epiſcoporum, Prælatorum, Comitum, Baronum, Magnatum, & Procerum, ac Communitatis utriuſque Regni, hic exiſtentium; an, ſuper petitione veſtrâ, ad ſuccedendum in Regnum prædictum, coram memorato Domino noſtro Rege Angliæ, tamquam coram ſuperiore & directo Domino Regni Scotiæ, juri ſtare velitis? Et ab eo, & coram eo petere, reſpondere, & recipere ſuper hoc juſtitiæ complementum;

Ad quæ prædictus *Robertus de Brus* finaliter & expreſsè, coram Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, Magnatibus, & Communitate prædictis, & nullo contradicente vel reclamante, reſpondit; quod dictum Dominum Edwardum Regem Angliæ in ſuperiorem & Directum Dominum Regni Scotiæ publicè recognoſcit: Et apertè concedit ſtare juri coram eo ſuper jure ſucceſſionis, quod ſibi ad præfatum Regnum Scotiæ competit quoquo modo; & etiam ad petendum, reſpondendum & recipiendum ab eo, & coram eo, ſicut à ſuperiore & directo Domino dicti Regni Scotiæ, ut præmittitur, complementum juſtitiæ in hac parte.

Florentius Comes Hollandiæ.

Item, à vobis, *Florentio Comite Hollandiæ*, qui in Succeſſione præfati Regni Scotiæ, inter alios, qui jus ſuccedendi in idem Regnum aſſerunt ſe habere, jus vobis competere dicitis, ex parte prædicti Domini noſtri Regis, & de ſuo ſpeciali mandato quærimus, & vos interrogamus, in præſentia Epiſcoporum, Prælatorum, Comitum, Baronum, Magnatum, & Procerum, ac Communitatis utriuſque Regni, hic exiſtentium; an, ſuper petitione veſtrâ, ad ſuccedendum in Regnum prædictum, coram præfato Domino noſtro Rege, tamquam coram ſuperiore & directo Domino dicti Regni Scotiæ, juri ſtare velitis? Et ab eo, & coram eo petere, reſpondere, & recipere ſuper hoc juſtitiæ complementum?

Ad quæ prædictus *Comes* finaliter & expreſsè coram Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, Magnatibus, & Communitate prædictis, & nullo contradicente vel reclamante, reſpondit; quod prædictum Dominum Regem Angliæ, in ſuperiorem & directum Dominum dicti Regni Scotiæ publicè recognoſcit: Et apertè concedit ſtare juri coram eo, ſuper jure ſucceſſionis, quod ſibi ad præfatum Regnum Scotiæ competit quoquo modo; & etiam ad petendum, reſpondendum, & recipiendum ab eo, & coram eo, ſicut à ſuperiore

riore & directo Domino ipſius Regni Scotiæ, ut præmittitur, complementum juſtitiæ in hac parte.

Johannes de Haſtinges.

Item, à vobis, *Johanne de Haſtinges*, qui in Succeſſione memorati Regni Scotiæ, inter alias, qui jus ſuccedendi in idem Regnum aſſerunt ſe habere, jus vobis competere dicitis, ex parte prælibati Domini noſtri Regis Angliæ, & de ſuo ſpeciali mandato, quærimus & vos interrogamus in præſentia Epiſcoporum, Prælatorum, Comitum, Baronum, Magnatum ac Communitatis utriuſque Regni, hic exiſtentium; an ſuper petitione veſtrâ, ad ſuccedendum in Regnum prædictum, coram antedicto Domino noſtro Rege Angliæ, tamquam coram ſuperiore & directo Domino prædicti Regni Scotiæ, juri ſtare velitis? Et ab eo, & coram eo petere, reſpondere, & recipere ſuper hoc juſtitiæ Complementum?

Ad quæ prædictus *Johannes* finaliter & expreſsè coram Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, Magnatibus, & Communitate prædictis, & nullo contradicente ſeu reclamante, reſpondit; quod prædictum Dominum Regem Angliæ, in ſuperiorem & directum Dominum Regni Scotiæ publicè recognoſcit: Et aperte concedit ſtare juri, coram eo, ſuper jure Succeſſionis, quod ſibi ad memoratum Regnum Scotiæ competit quoquo modo; & etiam ad petendum, reſpondendum, & recipiendum, ab eo, & coram eo, ſicut à ſuperiore & directo Domino dicti Regni Scotiæ, ut præmittitur, complementum juſtitiæ in hac parte.

Poſtmodum autem, Nobiles Viri,

Competitores reliqui.

Patricius de Dombar Comes de Marchia:
Willielmus de Ros:
Walterus de Huntercumbe:
Procurator ſeu Attornatus Willielmi de Veſcy, pro ipſo Willielmo:
Robertus de Pynkeny; &
Nicolaus de Soules,

Accedentes, ſe petierunt admitti, quilibet per ſe, ſcilicet ſeparatim, in petitione juris, *M. 3.* quod quoad ſuccedendum in præfatum Regnum Scotiæ ſe dicebant habere;

Et requiſiti ac interrogati, quilibet per ſe, à prædicto Epiſcopo ſingillatim ex parte prædicti Domini Regis Angliæ, in præſentiâ Epiſcoporum, Prælatorum, Comitum, Baronum, Magnatum, ac Communitatis utriuſque Regni ibidem præſentium; an, ſuper petitione ſuâ, ad ſuccedendum in Regnum Scotiæ ſupradictum, coram ſupra nominato Domino Rege Angliæ, tamquam coram ſuperiore & directo Domino Regni Scotiæ, vellent ſtare juri? Et ab eo, & coram eo petere, reſpondere & recipere ſuper hoc juſtitiæ complementum?

Iidem Nobiles, per ſe quilibet ſeparatim, coram Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, Magnatibus, & Communitate prædictis, & nullo contradicente ſeu reclamante, reſponderunt finaliter & expreſsè; quod præfatum Dominum Regem Angliæ, in ſuperiorem & directum Dominum Regni Scotiæ publicè recognoſcunt: Et aperte concedunt ſtari juri coram eo, ſuper jure Succeſſionis, quod eis ad præfatum Regnum Scotiæ competit quoquo modo: Et etiam ad petendum, reſpondendum & recipiendum ab eo, & coram eo, ſicut à ſuperiore & directo Domino dicti Regni Scotiæ, ut præmittitur, complementum juſtitiæ in hac parte.

Johannis de Balliolo.

Hiis igitur, ſic peractis, Nobilis Vir Dominus Thomas Randulfus, Miles Egregii Viri Johannis de Balliolo, ſe erigens, & abſentiam ipſius Domini ſui excuſans, & præfixionem ſeu aſſignationem illius diei ipſum latere prætendens, dicebat eundem Dominum ſuum, inter alios, qui in ſucceſſione prædicti Regni Scotiæ jus ſibi vendicant, pinguius jus habere; petens, ad craſtinum, ipſum Dominum ſuum admitti, ſuper petitione hujuſmodi ſui juris, in perſonâ ſuâ propriâ & audiri.

Actum, ut ſuprà, ex oppoſito Caſtri de Norham, prope flumen de Twedâ, in Parochiâ cujuſdam Villæ, quæ vocatur Upſetelintone, Sancti Andreæ Diocæſi, in Scotiâ, in areâ viridi ſub divo; ſecundâ die, Intrante Menſe Junio,

Præſentibus,

Venerabilibus Patribus, Antonio Dunelmenſi
Willielmo Elyenſi,
Willielmo Sancti Andreæ,
Roberto Glaſcuenſi, &
Marco Sodorenſi, Dei gratiâ, Epiſcopis:
Et Honorabilibus Viris, Magiſtris Henrico Eboracenſis,
Johanne Lichefeldenſis,

A.D. 1292. Edv. I.

Thomæ Wellenſis, &
Andrea Exonienſis Eccleſiarum Decanis:
Willielmo de Hameltone Eboracenſi, &
Magiſtris Waltero Wellenſi,
Petro Exonienſi,
Thoma Suffolchiæ in Eccleſia Norwicenſi,
Durando Stowie in Eccleſia Lincolnienſi,
Roberto Ceſtriæ in Eccleſia Lychefeldenſi Archidiaconis, &
Johanne de Laſcy Cancellario Cyceſtrenſi.
Ac Nobilibus Viris, Willielmo de Valentia Comite Penbrokyæ,
Henrico de Laſcy Comite Lincolniæ,
Rogero Bygod Comite Norfolchiæ, & Mareſcallo Angliæ,
Donenaldo Comite de Mar.
Gilberto Comite de Aneguz,
Roberto Comite de Carryk,
Theobaldo de Verdun,
Thoma de Berkele,
Hugone le Deſpenſer,
Waltero de Bello Campo,
Willielmo de Sancto Claro,
Patricio de Graham,
Willielmo de Moravia,
Rycardo Syward,
Galfrido de Montbray,
Michaele de Wymes,
Waltero Curcy, &
Willielmo de Monte Revelli,

Ac aliorum Epiſcoporum, Prælatorum, Comitum, Baronum, Magnatum, & Nobilium, utriuſque Regni, multitudine copioſa.

A.D. 1292. 3. Junii. Quarta Conventio.

ANno, Indictione, & loco, proximò ſuperiùs nominatis, in præſentiâ mei, Notarii, & Teſtium ſubſcriptorum, Venerabilis Pater in Chriſto præfatus R. Bathonienſis & Wellenſis Epiſcopus, Cancellarius Angliæ (in cujus ore præfatus Dominus Rex Angliæ, me prædicto Notario infraſcripto præſente & audiente, & Venerabilibus Patribus, Johanne Archiepiſcopo Eboracenſi Angliæ Primate, Antonio Dunelmenſi, & Willielmo Elyenſi Epiſcopis, & nonnullis aliis præſentibus & audientibus, verba ſua poſuerat: quæ quidem, ſecundum quod idem Dominus Rex ſibi mandaverat, atque injunxerat ſpecialitèr, vivâ voce Communitati prædicti Regni Scotiæ: Necnon & Nobilibus Viris hiis, qui ad Regnum ipſum ex ſucceſſione hæreditariâ aſſerunt jus ſibi competere, die expoſuerat præcedenti; ſcilicet ſecundâ die intrante Menſe Junio, prout proximo ſuperiùs pleniùs continetur) coram Epiſcopis, Prælatis, Magnatibus, Proceribus, & Nobilibus, tunc ibidem exiſtentibus, ac utriuſque Regni Angliæ & Scotiæ multitudine copioſâ, verba quæ ſequuntur, ex parte prædicti Domini Regis Angliæ, & de ſuo ſpeciali mandato (in cujus quidem ore idem Dominus Rex hujuſmodi verba ſua, me prædicto Notario, & prædictis Archiepiſcopo & Epiſcopis, ac aliis præſentibus & audientibus, poſuit) Gallico ſermone, verbo tenus dixit & expoſuit, hunc habentia ſententialitèr intellectum,

Cùm Sereniſſimus Princeps, Dominus noſter Edwardus, Dei gratiâ, illuſtris Rex Angliæ, nonnullos Epiſcopos, Prælatos, Comites, Barones, & Nobiles Regni Scotiæ nuper requiſiverit, & eiſdem per literas ſuas mandaverit, ut in Quindena Paſchæ proximè præteriti, in confinio Regnorum Angliæ & Scotiæ, convenirent cum ipſo apud Norham, Dunelmenſi Dioceſi; ad quem locum Idem Dominus Rex in ipſo termino ſe ſignificabat venturum, locuturi & tractaturi ſuper certis negotiis, contingentibus ſtatum Regni Scotiæ antedicti ſicut heſternâ die diximus & recitavimus coram vobis; & poſtmodum prædicto Domino noſtro apud dictum locum de Norham in ſtatuto termino perſonalitèr conſtituto.

Vos Epiſcopi, Prælati, Comites, Barones, Magnates, Proceres, & Nobiles dicti Regni Scotiæ (juxta Requiſitionem & aſſignationem hujuſmodi demandatam) ad locum accedentes eundem, Petitionem Recognitionis ſuperioritatis & directi Dominii (quod eidem Domino noſtro Regi in dicto Regno Scotiæ competit) vobis factam (& in cujus poſſeſſione, vel quaſi Anteceſſores & Progenitores ſui, Angliæ Reges illuſtres, à longiſſimis temporibus retroactis, fuerunt, quod per nonnullas manifeſtas & evidentiſſimas Rationes, & alia documenta ſufficientèr apparet) intellexiſtis pleniùs & audîſtis:

Et quod idcircò ipſum, ut ſuperiorem & directum Dominum dicti Regni Scotiæ, ex habundanti recongnoſcere curaretis & ſibi, ut ſuperiori & directo ipſius Regni Domino, pareretis: Adiciens idem Dominus noſter Rex, quod ſi aliqua haberetis, quæ ipſum à jure ſuperioritatis ſeu directi Dominii antedicti, & ab executione ſeu exercitio dicti Juris poſſent excludere: Et rationes, & Jura, & Documenta ſua & pro ſe facientia per validiora & efficaciora aliàs infirmare; illa paratus foret, ſicut juſtum eſſet, admittere & facere quod deberet.

Cum itaque, hiis auditis, & pleniùs intellectis, tunc inducias peteretis ad conſulendum Epiſcopos, Prælatos, Comites, Barones, & alios Nobiles, ac Communitatem Regni prædicti: Ac etiam ad deliberandum & reſpondendum ſuper petitis; conceſſæque vobis à præfato Domino noſtro Rege fuiſſent Induciæ, trium ſcil. Ebdomadarum præcisè, & per vos demum admiſſæ ad reſpondendum petitis: Et ad exhibendum & oſtendendum ſi qua Munimenta, vel ſcripta, ſeu quævis haberetis alia documenta, quæ ipſum Dominum noſtrum Regem à jure ſuperioritatis ſeu directi Dominii Regni Scotiæ ſupradicti poſſent repellere: Et rationes & jura, ac documenta ſua, & pro ſe facientia enervare,

Et nichil omnino contra præmiſſa per Epiſcopos, Prælatos, Comites, Barones, Magnates, & Nobiles præfati Regni Scotiæ propoſito, exhibito vel oſtenſo; quod rationes, jura, & documenta memorati Domini noſtri Regis, quoad jus ſuperioritatis & directi Dominii, executionis ſeu exercitii dicti Juris, quod in Regno Scotiæ ſæpedicto ſibi competit, infirmet aliquatenus vel enervet.

Propter quod vobis, Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, Magnatibus, Nobilibus, & Communitati ejuſdem Regni Scotiæ, & ſingulis de Communitate eadem, hic exiſtentibus, præfatus Dominus noſter Edwardus Rex Angliæ, per nos, die inſinuavit atque denunciavit heſternâ, quod, cùm ex parte veſtrâ nichil fuerit propoſitum, exhibitum, ſeu oſtenſum, quod jus, executionem, ſeu exercitium juris, ſuperioritatis, & directi Dominii ſui prædicti debeat aliquatenus impedire, aut etiam retardare;

Intentionis ſuæ eſt in negotio ipſo procedere jure proprio, ratione ſuperioritatis, & directi Dominii ſui, ſibi in Regno competentis eodem, ad cognoſcendum, diſcutiendum, & diffiniendum de jure ſingulorum, qui ad Regnum prædictum jus ſibi vendicant quoquo modo.

Quare, ex parte ſupra nominati Domini noſtri Regis Angliæ, & de ſuo ſpeciali mandato, à Nobilibus Viris,

Roberto de Brus,
Domino Vallis Anandæ,
Florentio Comite Hollandiæ,
Johanne de Haſtinges,
Patricio de Dombar Comite de Marchia,
Willielmo de Ros,
Waltero de Huntercumbe Procuratore ſeu Attornato Willielmi de Veſcy,
Roberto de Pynkeny, &
Nicolao de Soules,

Qui in ſucceſſione præfati Regni Scotiæ ſe aſſerunt jus habere, quæſivimus, & eos interrogavimus ſeparatim, in præſentia Epiſcoporum, Prælatorum, Comitum, Baronum, Magnatum, & Procerum, ac Communitatis, utriuſque Regni, hic exiſtentium, an ſuper petitione ſua ad ſuccedendum in Regnum Scotiæ ſupradictum, vellent coram memorato Domino noſtro Rege Angliæ, tamquam coram ſuperiore & directo Domino Regni Scotiæ, ſtare juri? Et ab eo, & coram eo petere, reſpondere & recipere ſuper hoc juſtitiæ Complementum?

Idem Robertus pro ſe, ac alii Nobiles antedicti ſimiliter ſingillatim nullo contradicente ſeu reclamante, reſponderunt finaliter & expreſſe; quod prædictum Dominum Edwardum Regem Angliæ in ſuperiorem & directum Dominum Regni Scotiæ publicè recongnoſcunt: & apertè concedunt ſtare juri coram eo, ſuper jure ſucceſſionis, quod eis ad præfatum Regnum Scotiæ competit quoquo modo; & etiam ad petendum, reſpondendum, & recipiendum ab eo, & coram eo ſicut à ſuperiore & directo Domino Regni Scotiæ, ut præmittitur, complementum juſtitiæ in hac parte. *M. 4.*

Johannes de Balliolo.

A vobis *Johanne de Balliolo* (qui non eratis tunc præſens, licet Thomas Randulf, Miles veſter, abſentiam veſtram excuſaverit, & præfixionem ſeu aſſignationem illius diei vos latere dixerit, aſſerendo vos inter alios, qui in ſucceſſione prædicti Regni Scotiæ jus ſibi vendicant, pinguius jus habere, petens vos ad hanc diem admitti in perſonâ propriâ, & audiri) ex parte ſæpefati Domini noſtri, Edwardi Regis Angliæ, & de ſuo ſpeciali mandato quærimus, & vos interrogamus, in præſentiâ Epiſcoporum, Prælatorum, Comitum, Baronum, Magnatum, & Procerum, ac Communitatis, utriuſque Regni, hic exiſtentium, an ſuper petitione

A.D.1292.
Edv. 1.

tione veſtrâ, ad ſuccedendum in Regnum Scotiæ ſupradictum, coram memorato Domino noſtro Rege Angliæ, tamquam coram ſuperiore & directo Domino Regni Scotiæ, juri ſtare velitis? Et ab eo, & coram eo petere, reſpondere, & recipere ſuper hoc juſtitiæ complementum, ſicut Domini R. de Brus Comes Hollandiæ, & alii Nobiles antedicti, qui jus ſuccedendi in idem Regnum aſſerunt ſe habere, fecerunt?

Ad quæ dictus Johannes de Balliolo, congruâ deliberatione præhabitâ, finalitèr & expreſsè, coram Epiſcopis Prælatis, Comitibus, Baronibus, Magnatibus, Proceribus, & tota Communitate prædictis, & nullo contradicente ſeu reclamante, reſpondit, quòd Dominum Regem Angliæ in ſuperiorem & directum Dominum Scotiæ publicè recognoſcit: & apertè concedit ſtare juri, coram eo, ſuper jure ſucceſſionis, quod ſibi ad præfatum Regnum Scotiæ competit quoquo modo; & etiam ad petendum, reſpondendum, & recipiendum ab eo, & coram eo, ſicut à ſuperiore & directo Domino Regni Scotiæ, ut præmittitur, juſtitiæ coplementum in omnibus & per omnia, ſicut priùs fecerant Domini R. de Brus Comes Hollandiæ, & alii Nobiles prænotati.

Actum, ut ſupra, tertia die Intrante Menſe Junio antedicto, præſentibus Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, Magnatibus, Proceribus, & aliis, præcedenti die ſuperiùs nominatis.

.D.1292.
. Jun.
onventio
unta.

ANno & Indictione prædictis, in præſentia mei, Notarii, & Teſtium ſubſcriptorum, Venerabilis Pater in Chriſto Dominus R. Bathonienſis & Wellenſis Epiſcopus, Cancellarius Angliæ (in cujus ore præfatus Dominus Rex Angliæ, me Notario infraſcripto præſente & audiente, & Venerabilibus Patribus Dominis, Johanne Archiepiſcopo Eboracenſi Angliæ Primate, Antonio Dunelmenſi, Willielmo Elyenſi, Epiſcopis, & nonnullis aliis præſentibus & audientibus, poſuit verba ſua, Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, & aliis Nobilibus Regnorum Angliæ & Scotiæ, qui ad ipſum Regnum, ex ſucceſſione hæreditariâ, aſſerunt jus ſibi competere; Necnon & illis de Communitate dicti Regni Scotiæ, qui aderant, exponenda) prædictis Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, Magnatibus, Proceribus, & aliis Nobilibus prædictorum Regnorum, ac illis de Communitate Regni Scotiæ qui affuerunt coram prædicto Domino Rege Angliæ illuſtri, Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus Magnatibus, Proceribus, Nobilibus, & aliâ utriuſque Regni multitudine copioſâ, ea quæ ſequuntur ex parte ejuſdem Domini Regis, Gallico ſermone, verbo tenus expoſuit, ſententialiter hunc continentia intellectum;

A.D.1292.
Edv. 1.

Sereniſſimus Princeps Dominus noſter Edwardus, Dei gratia, Rex Angliæ illuſtris (deſolatum ſtatum Regni Scotiæ, & ex Principis ſeu Regis deſtitutione turbatum, & non facile numeranda pericula, quæ eidem Regno, per diſſenſionum turbines, turbatis Magnatibus, qui ad ipſum Regnum, ex ſucceſſione hæreditariâ, ſe jus habere contendunt, poterunt provenire, conſiderans) ob affectionem & deſiderium, quod habebat, & habet ad univerſos & ſingulos, quorum tuitio & defenſio ſpectat ad eum: & ad faciendum juſtitiam unicuique, qui ad Regnum prædictum ſe jus habere proponit; ac ad diſcordantes animos in pacificas concordiæ ſemitas reducendos; & in ſtatu tranquilitatis & pacis prædicti Regni populum conſervandum;

Nuper quoſdam Epiſcopos, Prælatos, Comites, Barones & Nobiles dicti Regni Scotiæ requiſivit, & per ſuas literas mandavit eiſdem, ut in quindenâ Paſchæ, proxime præteriti, in confinio Regnorum Angliæ & Scotiæ convenire curarent, ad loquendum & tractandum cum ipſo apud Norham, Dunelmenſi Dioceſi, (ad quem locum idem Dominus noſter Rex, in prædicto termino ſe ſignificabat venturum) ſuper aliquibus quæ volebat eis dicere & monſtrare,

Sane dicto Domino noſtro Rege apud Norham, juxta veſtros confines, in dicto termino perſonaliter conſtituto, vos Epiſcopi, Prælati, Comites, Barones, Magnates, Proceres, & nobiles ipſius Regni Scotiæ (juxta requiſitionem & aſſignationem vobis inde directam) ad locum accedentes eundem, Petitionem recognitionis ſuperioritatis & directi Dominii (quod eidem Domino noſtro Regi in dicto Regno Scotiæ competit, & ſuum eſt) vobis factam (& in cujus poſſeſſione, vel quaſi Anteceſſores & Progenitores ſui Angliæ Reges illuſtres, à longiſſimis temporibus retroactis, fuerunt; quod per nonnullas manifeſtas & evidentiſſimas rationes ac certa alia documenta ſufficienter apparet) audiſtis & pleno intellectu latiùs concepiſtis.

Et quod idcirco ipſum, ut ſuperiorem & directum Dominum dicti Regni Scotiæ, ex habundanti, recongnoſcere curaretis, & ſibi, ut ſuperiori & directo Domino ipſius Regni, effectualiter pareretis; adiciens dictus Dominus noſter Rex, quòd ſi aliqua haberetis, quæ ipſum à jure ſuperioritatis ſeu directi Dominii antedicti, & ab executione ſeu exercitio dicti juris poſſent excludere: & rationes & documenta ſua, & pro ſe, facientia, per validiora & efficaciora alias infirmare, illa paratus foret, ſicut juſtum eſſet, admittere & facere quod deberet.

Cum itaque, præmiſſis auditis & pleniùs intellectis, tunc inducias peteretis ad conſulendum Epiſcopos, Prælatos, Comites, Barones, & Nobiles, Regni prædicti: ac etiam ad deliberandum & reſpondendum ſuper petitis; conceſſæque vobis à præfato Domino noſtro Rege fuiſſent induciæ, videlicet, trium ebdomadarum præciſè & peremptoriè, & per vos demum admiſſæ ad reſpondendum petitis: & ad exhibendum & oſtendendum ſiqua munimenta, vel ſcripta, ſeu quævis haberetis alia documenta, quæ ipſum Dominum noſtrum Regem à jure ſuperioritatis, ſeu directi Dominii Regni Scotiæ ſupradicti poſſent excludere; & rationes, & jura, ac documenta ſua, & pro ſe facientia jam propoſita enervare;

Et nichil omnino contra præmiſſa per Epiſcopos, Prælatos, Comites, Barones, Magnates, & Nobiles præfati Regni Scotiæ propoſito, exhibito, vel oſtenſo, quod rationes jura, & documenta memorati Domini noſtri Regis, quoad jus ſuperioritatis & directi Dominii, executionis ſeu exercitii dicti juris, quod in prædicto Regno Scotiæ ſibi competit, infirmet aliquatenus, vel enervet:

Propter quod vobis, Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, Magnatibus, Proceribus, & Nobilibus, atque Communitati Regni Scotiæ ſæpedicti, & unicuique de Communitate eadem, hic exiſtenti, præfatus Dominus noſter Rex per nos aliàs inſinuavit atque denuntiavit, quod, cum ex parte veſtrâ nichil fuerit propoſitum, exhibitum, vel oſtenſum, quod jus, executionem, ſeu exercitium juris ſuperioritatis ſeu directi Dominii ſui prædicti debeat aliquatenus impedire, aut etiam retardare:

Intentionis ſuæ eſt in negotio ipſo procedere jure proprio, ratione ſuperioritatis & directi Dominii ſui in Regno prædicto, ad congnoſcendum, diſcutiendum, & definiendum de jure ſingulorum, qui ad Regnum prædictum jus ſibi vendicant quoquo modo.

Undè, cùm Nobiles Viri,

Florentius Comes Hollandiæ,
Robertus de Brus, Dominus Vallis Anandiæ,
Johannes de Haſtynges,
Patricius de Dombar, Comes de Marchia,
Willielmus de Ros,
Willielmus de Veſcy, per certum Procuratorem ſeu attornatum ſuum,
Robertus de Pynkeny, &
Nicolaus de Soules, & nunc demum,
Johannes de Balliolo,

(Qui die heſternâ cum aliis præſens non fuerat, ſet de abſentiâ ſuâ per quemdam ſuum Militem excuſatus) per nos R. Bathonienſem & Wellenſem Epiſcopum, ex parte prælibati Domini noſtri Edwardi Regis Angliæ illuſtris, & de ſuo ſpeciali mandato, ſeparatim interrogati fuiſſent, & diligentiùs requiſiti, in præſentia Epiſcoporum, Prælatorum, Comitum, Baronum, Magnatum, Procerum, & Communitatis, utriuſque Regni hic exiſtentium; an, ſuper petitione ſua, ac ſuccedendum in Regnum Scotiæ ſupradictum, vellent coram memorato Domino noſtro Rege Angliæ, tamquàm coram ſuperiore & directo Domino Regni Scotiæ, ſtare juri? & ab eo, & coram eo petere, reſpondere, & recipere ſuper hoc juſtitiæ complementum?

Ac præfati *Comes Hollandiæ,*
R. de Brus,
J. de Haſtynges,
Patricius Comes de Marchiâ,
W. de Ros,
W. de Veſcy, per Procuratorem ſuum,
Robertus de Pynkeny, &
Nicolaus de Soules, ac nunc tandem
Johannes de Balliolo,

Fi. Coram præfatis Epiſcopis, Prælatis Comitibus, Baronibus, & aliis Nobilibus, ac totâ Communitate prædictâ, & nullo contradicente ſeu reclamante, reſponderint finalitèr & expreſſè, per ſe quilibet ſeparatim, quòd prefatum Dominum noſtrum Regem Angliæ, in ſuperiorem & directum Dominum Regni M. 5. Scotiæ publicè recongnoſcunt: & apertè concedunt ſtare juri coram eo, ſuper jure ſucceſſionis, quod eis ad præfatum Regnum Scotiæ competit quoquo modo; & etiam ad petendum, reſpondendum, &

& recipiendum, ab eo & coram eo, ſicut à ſuperiore & directo Domino Regni Scotiæ, ut prædicitur, complementum juſtitiæ in hac parte.

Hæc omnia, ſic peracta, vobis omnibus & ſingulis, de utroque Regno hic exiſtentibus, ex parte ſæpefati Domini noſtri, Regis Angliæ, hic præſentis, nota facimus, & in veſtrâ præſentiâ publicamus, & dicimus quòd intentionis ejuſdem Domini noſtri Regis eſt, ut, diſcordiarum ſubmotis materiis, incolæ dicti Regni ſtabilis pacis & perpetuæ concordiæ commodo (divinâ favente Clementiâ) perfruantur; non intendens aliqua ſuper aliquem indebite occupare: alicujus juſtitiam protelare, libertates diminuere, aut etiam impedire; ſet omnibus & ſingulis, de Regno Scotiæ memorato, ſicut ſuperior & directus ipſius Regni Dominus, exhibere juſtitiæ complementum.

Proteſtamur inſuper ex parte ejuſdem Domini noſtri Regis, quòd licet jus ſuperioritatis & directi Dominii præfati Regni Scotiæ, executio ſeu exercitium dicti juris ſit ſuum, & ſpectet ad eum, non intendit, propter hoc, ſe à jure hæreditario, quod ſibi ad idèm Regnum competit, quoad proprietatem Regni ipſius excludere, quamvis utatur jure ſuperioritatis & directi Dominii, in exhibendo juſtitiam cæteris, jus vendicantibus in Regno prædicto; ſet jus ſuum, tamquam unus inter alios jus ad idem Regnum vendicantes, proſequi viis, modis, & temporibus, quibus de jure debet, & videre expedire.

Hiis verò dictis, &, ut præmittitur, per prædictum Dominum Bathonienſem & Wellenſem Epiſcopum peroratis, præfatus Dominus Rex in præſentia Epiſcoporum, Prælatorum, Comitum, Baronum, Nobilium, & Popularium utriuſque Regni multitudinis copioſæ, ibidem exiſtentium, ore proprio quædam verba dixit & protulit, ſermone Gallico, hunc habentia ſententialitèr intellectum.

Nos, Edwardus, Dei gratia, Rex Angliæ (ſtatum Regni Scotiæ conſiderantes multiplici commotione turbatum, &, ex Principis ſeu Regis deſtitutione, variâ perplexitate depreſſum, ipſo Regno diverſarum procellarum turbine fluctuante) ob affectionem & zelum quem habemus ad univerſos & ſingulos, quorum tuitio & defenſio ad nos ſpectat, ac pro pace & quiete Communi Regni Scotiæ, ad partes iſtas, noſtris aliis negotiis prætermiſſis, nullis parcentes laboribus, nos duximus transferendos:

Cumque, ad requiſitionem noſtram, vos, Epiſcopi, Prælati, Comites, Barones, & Nobiles dicti Regni Scotiæ apud Norham, ad nos, prout dictum eſt, ad terminum veneritis aſſignatum, requiſitionem recognitionis ſuperioritatis, & directi Dominii, quod nobis in dicto Regno Scotiæ competit, & noſtrum eſt, vobis factam: & in cujus poſſeſſione, vel quaſi, claræ memoriæ, Anteceſſores & Progenitores noſtri Reges Angliæ, à longiſſimis temporibus retroactis fuerunt (quod per manifeſtas & evidentiſſimas rationes, ac certa alia documenta ſufficientèr apparet) audiſtis & intellexiſtis ad plenum:

Et quod idcircò nos, ut ſuperiorem & directum Dominum dicti Regni Scotiæ, recongnoſcere curaretis: & nobis, ut ſuperiori & directo ipſius Regni Domino, pararetis; adicientes quod, ſi aliqua haberetis, quæ nos à jure ſuperioritatis ſeu directi Dominii antedicti: & à jure, ac ab executione, ſeu exercitio dicti juris poſſent excludere: & rationes & documenta, pro nobis & jure noſtro facientia, per validiora & efficaciora aliàs infirmare; illa parati foremus, ſicut juſtum eſſet, admittere, & facere quod ſecundum Deum & juſtitiam deberemus.

Cùm itaque, hiis auditis, & pleniùs intellectis, peteretis inducias, ad conſulendum Epiſcopos, Prælatos, Comites, Barones, & nobiles, ac Communitatem prædicti Regni Scotiæ: ac etiam ad deliberandum & reſpondendum ſuper petitis; &, prout per præfatum Epiſcopum jam eſt dictum, ad tres ſeptimanas hujuſmodi induciæ vobis conceſſæ fuiſſent præciſè, & per vos demum admiſſæ, ad reſpondendum propoſitis, & ad exibendum, videlicet, & oſtendendum ſiqua Munimenta, vel ſcripta ſeu quævis haberetis alia documenta, quæ nos à jure ſuperioritatis ſeu directi Dominii memorati Regni Scotiæ poſſunt repellere;

Et nichil penitùs, contra præmiſſa, per Epiſcopos, Prælatos, Comites, Barones & Nobiles præfati Regni Scotiæ propoſito, exhibito, vel oſtenſò, quod uſum & exercitium ſuperioritatis & directi Dominii noſtri differre debeat vel auferre:

Propter quod vobis, & Communitati prædicti Regni Scotiæ, & unicuique, de Communitate eadem, hic exiſtenti, die heſternâ notificari & denunciari fecimus, per Epiſcopum memoratum, quod cum, ex parte veſtrâ, aut Communitatis ejuſdem, dicto die nichil fuerit propoſitum, exhibitum, ſeu oſtenſum, A.D. 1292. Edv. I. quod jus & executionem ſeu exercitium juris ſuperioritatis, ſeu directi Dominii noſtri prædicti, debeat aliquatenus impedire, aut etiam retardare:

Intentionis noſtræ eſt in negotio ipſo procedere jure proprio, ratione ſuperioritatis & directi Dominii noſtri, nobis in præfato Regno Scotiæ competentis, ad congnoſcendum, diſcrutiendum, & diffiniendum de jure ſingulorum, qui ad Regnum prædictum jus ſibi vendicant quoquo modo.

Unde, cùm Nobiles Viri,

Florentius Comes Hollandiæ,
Robertus de Brus, Dominus Vallis Anandiæ,
Johannes de Haſtynges,
Patricius de Dombar Comes de Marchia,
Willielmus de Ros,
Willielmus de Veſcy per Walterum de Huntercumbe Attornatum ſuum,
Robertus de Pinkeny, &
Nicolaus de Soules, & tandem
Johannes de Balliolo,

Ex parte noſtrâ per præfatum Epiſcopum ſingillatim interrogati fuiſſent, & diligentiùs requiſiti, in præſentiâ Epiſcoporum, Prælatorum, Comitum, Baronum, Magnatum, & Procerum, ac Communitatis utriuſque Regni hic exiſtentium; an ſuper petitione ſua, ad ſuccedendum in Regnum Scotiæ memoratum, vellent nos, Edwardum Regem Angliœ, in ſuperiorem & directum Dominum Regni Scotiæ recongnoſcere? & concedere ſtare juri coram nobis? & à nobis, & coram nobis petere, reſpondere, & recipere, ſuper hoc juſtitiæ complementum?

Ac iidem Comes R. de Brus, & cæteri Nobiles antedicti, & noviſſimè Johannes de Balliolo finaliter & expreſſe, coram Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, & aliis Nobilibus, ac totâ Communitate prædictâ, & nullo contradicente ſeu reclamante, reſponderint, per ſe quilibet ſeparatim; quod nos, Edwardum Regem Angliæ, in ſuperiorem & directum Dominum Regni Scotiæ publicè recongnoſcunt: & apertè concedunt ſtare juri coram nobis ſuper jure ſucceſſionis, quod eis ad Regnum Scotiæ competit quoquo modo; & etiam ad petendum, reſpondendum, & recipiendum à nobis, & coram nobis, ſicut à ſuperiore & directo Domino Regni Scotiæ, complementum juſtitiæ in hac parte.

Vobis univerſis & ſingulis, de utroque Regno hic exiſtentibus, notificamus & dicimus, quod intentionis noſtræ eſt, ut, diſcordiarum & diſſenſionum ſublatis materiis, tranquilitatem & pacem in dicto Regno Scotiæ, & inter regnicolas conſervare: nulla indebitè in ipſo Regno ſuper aliquem occupare: nullius differre juſtitiam, ſeu alias prorogare: nullius diminuere libertates, nec etiam impedire: nullum lædere minus juſtè: unicuique, ſicut ſuperior & directus Dominus, jus ſuum tribuere: leges & conſuetudines dicti Regni bonas & approbatas facere inviolabilitèr obſervari: ac operam adhibere ſollicitam circa ea, quæ reformationem ſtatûs ipſius Regni reſpiciunt, & quietem perpetuam partium eorumdem: A.D. 129 Edv. I.

Speramus enim ſic, in hac parte, cum Dei auxilio, providere, quòd cedet ad divini nominis laudem, & ſtatum proſperum Regionis ejuſdem, ac etiam ad dictæ terræ & incolarum ipſius commodum redundabit.

Et quanquam prædicti Regni Scotiæ ſuperior & directus Dominus eſſe noſcamur, & jus ſuperioritatis & directi Dominii ejuſdem Regni, executio ſeu exercitium dicti juris ſit noſtrum; non intendimus, propter hoc, nos à jure hæreditario, quod nobis ad prædictum Regnum Scotiæ, quoad proprietatem ipſius, competit, excludere, quamvis utamur jure ſuperioritatis & directi Dominii dicti Regni, in exhibendo juſtitiam cæteris vendicantibus jus in Regno eodem; ſet jus noſtrum, tanquam unus inter alios jus ad Regnum vendicantes prædictum, velle proſequi, ac etiam declarare viis, modis, & temporibus, quibus de jure debeamus, & viderimus expedire.

Hiis autem, per præfatum Dominum Regem dictis, &, ut exprimitur, peroratis, ſupradictus Johannes de Balliolo, ad eundem Dominum Regem accedens, dixit eidem; quòd ipſum in ſuperiorem & directum Dominum Regni Scotiæ publicè recongnoſcit: & apertè concedit ſtare juri coram eo, ſuper jure ſucceſſionis, quod ſibi ad Regnum Scotiæ competit qualitercumque; & etiam ad petendum, reſpondendum, & recipiendum ab eo, & coram eo, ſicut à ſuperiore & directo Domino ipſius Regni Scotiæ, quod juris & rationis fuerit in hac parte.

Deinde *Johannes*, dictus *Comyn*, Dominus de Badenough, ad prædictum Dominum Regem acceſſit; & ab eo (quem in ſuperiorem & directum Dominum Regni Scotiæ recongnovit) inter alios *Johannes C myn.*

ſe ſupplicavit admitti in petitione juris, quod in ſucceſſione dicti Regni Scotiæ ſe aſſerebat habere; quo quidem per ipſum Dominum Regem ad petendum admiſſo, cum in ſuperiorem & directum Dominum Regni Scotiæ publicè recognoſcebat: & concedebat apertè, coram omnibus, & nullo contradicente ſeu reclamante, ſtare juri coram eo ſuper jure ſucceſſionis, quod ad dictum Regnum Scotiæ vendicat, ac etiam ad petendum, reſpondendum, & recipiendum ab eo & coram eo, ſicut à ſuperiore & directo Domino Regni Scotiæ, quod juſtitia ſuadebit.

Qui quidem petentes ſuper recognitione ſuperioritatis & directi Dominii, dicto Domino Regi Angliæ de prædicto Regno Scotiæ debiti, fecerunt fieri litteras ſuas patentes confectas ſermone Gallico, formam quæ ſequitur continentes.

A tous, qui ceſte lettre verront ou orront.

Florens Conte de Hollande,
Robert de Brus, Seigneur du Val de Anand,
Johan de Vaillol Seigneur de Gaweye,
Johan de Haſtyges Seigneur de Bergeveny,
Johan Comyn Seignur de Badenough.
Patrik de Dombar Conte de la Marche,
Johan de Veſcy por ſon Pere,
Nicolaus de Soules, e
Guilliame du Ros,
Saluz en Deeu,

Come nous entendoms avoir dreit en Reaume de Eſcoce, e cel dreit mouſtrer, chalenger, e averrer devant celui, qi plus de pover, juriſdiction e Reſon euſt de trier noſtre dreit;

E le noble Prince, Sire Edward, par la grace de Deu, Rey d'Engleterre, nous eit enformes, par bones e ſuffiſantes Reſons, qui a lui apent, e avoir de la ſoveraigne Seignurie dudit Reaume de Eſcoce, e la conoiſſance de oir, trier e terminer noſtre dreit:

Nous, de noſtre propre volente ſans nule manere de force ou deſtreſſe, voloms, otrioms è grantoms de recevoir dreit devant lui, come ſoverain Seigneur de la tierre.

E voloms ja le mems, e promettoms que nous averoms, e tendroms ferm e eſtable ſon fet; e qe celui emportera le Reaume, a qi dreit le dorra devant lui.

En teſmoingne de ceſte choſe nous avoms mis noz ſealz a ceſt eſcrit.

Fet e done a Norham, le Mardy procein apres la Aſcenſion, le an de Grace mil e deus cent nonante premerein.

Poſtmodum igitur præfatus Dominus Rex, diligentiùs inveſtigans vias & modos, per quas, circa præmiſſa, ad reformationem ſtatûs Regni Scotiæ antedicti, foret utiliùs procedendum; poſt motus varios, & diverſos ſermones, habitos inter ipſum Dominum Regem Angliæ, & Epiſcopos, & Prælatos ipſius Regni Scotiæ, ac Nobiles prænotatos, jus ad idem Regnum, ut ſupradicitur, vendicantes,

Tandem conſenſum extitit unanimiter, concorditer & communiter, nullo contradicente, & de voluntate communi omnium ordinatum, quod Domini Johannes de Balliolo, & Johannes Comyn, pro ſe & aliis petentibus, qui nominationi faciendæ per eos conſentient, eligant quadraginta viros diſcretos & fideles, quos ad hoc idoneos ſenſerint: & Dominus Robertus de Brus, pro ſe & cæteris petentibus, ſimiliter qui nominationi faciendæ per eum conſentient, eligat alios quadraginta, quorum nomina ad tertiam diem ſequentem, ſcilicet, quintam menſis Junii, à dictis partibus dicto Domino Regi tradentur in ſcriptis: Dominus verò Rex ſtatuet & aſſignabit viginti quatuor viros plures, aut pauciores, prout ſibi videbitur;

Qui omnes, aſſignati & nominati, congregati in unum, in loco & termino per prædictum Dominum Regem ſtatuendis, de jure cujuſlibet prædictorum Nobilium, jus in ſucceſſione prædicti Regni Scotiæ vendicantium, cognoſcant & diſcutiant, prout rationi & juri viſum fuerit magis conveniens: Et, quod ſuper hiis inventum fuerit, fideliter referant præfato Domino Regi, ad quem pertinet negotium diffinire: & ipſe illud ſecundum Deum & juſtitiam finaliter terminabit; reſervatâ ſemper eidem Domino Regi, plures addendi de ſuis, & diminuendi de eis, pro ſuo libito, liberâ poteſtate.

Si verò aliquem, vel aliquos, de dictis perſonis, ſic nominatis, per infirmitatem, ſeu aliud impedimentum legitimum, detineri contingat; ordinatum eſt & conſenſum quòd alius, vel alii, loco illius, ſeu illorum, valeant, ſeu valeat ſubrogari.

A.D. 1292. *Edv. I.*

Et iſti modus & forma, in prædictis ſuis articulis, præfato Domino Regi, petentibus omnibus & ſingulis, Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, cæteriſque Nobilibus, necnon & Cuſtodibus dicti Regni Scotiæ, placuerunt, &, conſenſum eiſdem expreſſum præbentes, ipſos acceptaverunt, laudaverunt; & concorditer approbârunt.

Actum, anno quo ſupra, in parochiali Eccleſiâ de Norham, Dunelmenſi Dioceſi, tertia die intrante prædicto menſe Junio,

Præſentibus;

Præfato Domino Rege: ac
Venerabilibus Patribus Dominis, Johanne, Dei gratiâ, Archiepiſcopo Eboracenſi, Angliæ Primate,
Roberto Bathonienſi & Wellenſi,
Antonio Dunelmenſi,
Willielmo Elienſi,
Willielmo Sancti Andreæ, &
Roberto Glaſguenſi, Epiſcopis: &
Viris Egregiis, Dominis, Edmundo, Fratre dicti Domini Regis:
Willielmo de Valentia, Comite Pembrokiæ,
Henrico de Laſcy, Comite Lincolniæ,
Rogero Bygod, Comite Norfolchiæ, & Mareſcallo Angliæ,
Donenaldo Comite de Mar,
Gilberto Comite de Aneguz,
Roberto de Brus, Comite de Carryk:
Theobaldo de Verdun,
Thomâ de Berkele,
Hugone le Deſpenſer,
Willielmo de Sancto Claro,
Patricio de Graham,
Willielmo de Moravia,
Ricardo Syward,
Galfrido de Montbray,
Michaele de Wymes,
Waltero de Bello Campo, Seneſcallo dicti Domini Regis,
Willielmo de Monte Revelli; ac
Venerabilibus Viris, Magiſtris Henrico Decano Eboracenſi,
Johanne de Laſcy, Cancellario Cyceſtrenſi, &
Waltero de Langeton. Decano Eccleſiæ de Bruges.

Ac aliis Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, Magnatibus, Nobilibus, atque Popularibus, utriuſque Regni, in multitudine copioſâ.

A.D. 1292. *Conventio Sexta. 5 Jun.*

Anno & Indictione prædictis: Cum dies quinta, intrantis Menſis Junii, data fuiſſet, per prædictum Dominum Regem Angliæ, petentibus jus ad Regnum Scotiæ, ad tradendum, in ſcriptis, nomina perſonarum, quæ ad audiendum, cognoſcendum, & diſcutiendum, de jure ſingulorum, qui ad dictum Regnum Scotiæ jus ſibi vendicant, nominari debebant, prout ſuperius plenius continetur,

Venerabiles Patres in Chriſto, Willielmus Sancti Andreæ, & Robertus Glaſguenſis Epiſcopi exhibuerunt & tradiderunt, in ſcriptis, diſcreto Viro, Johanni de Berewyk, Decano de Wymburne, prædicti Domini Regis Angliæ Clerico (& per ipſum Dominum Regem ad hoc ſpecialiter deputato) nomina perſonarum infraſcriptarum, nominatarum ex parte Roberti de Brus, & Johannis de Balliolo, & aliorum petentium: & dictus Dominus Rex aſſignavit viginti quatuor (quorum nomina inferiùs annotantur) qui cum aliis audiant, ut prædicitur, cognoſcant, & diſcutiant de jure omnium & ſingulorum, jus ad Regnum vendicantium memoratum.

Hæc autem ſunt nomina Nominatorum & aſſignatorum per dictum Dominum Regem Angliæ,

Robertus Bathonienſis & Wellenſis,
Antonius Dunelmenſis,
Willielmus Elyenſis,
Radulphus Carleolenſis, Dei gratiâ, Epiſcopi:
Frater Willielmus de Hotham, Provincialis Fratrum prædicatorum in Angliâ, &
Frat. Willielmus de Geynesburg, Miniſter ordinis Fratrum Minorum:
Magiſter Henricus de Newerk Decanus Eboracenſis,
Johannes de Derby Decanus Lychefeldenſis,
Durandus Archidiaconus Stowye,
Robertus de Radewelle Archidiaconus Ceſtriæ,
Willielmus de Grenefeud Canonicus Eboracenſis,
Willielmus de Kylkenny Juris Civilis Profeſſor:
Henricus de Laſcy, Comes Lincolniæ,
Rogerus Bygod Comes Norfolchiæ & Mareſcallus Angliæ:

Johannes de Sancto Johanne,
Hugo le Deſpenſer,
Robertus Filius Rogeri,
Thomas de Berkele,
Brianus Filius Alani,
Rogerus le Brabanzon,
Willielmus de Bereford,
Johannes de Lethegreyns,
Thomas de Fiſſeburne, &
Walterus de Robery.

Nomina Electorum & Nominatorum per Dominum Robertum de Brus, Dominum Vallis Anandiæ, ſunt hæc;

Robertus Glaſguen. &
Mathæus Dunkeldenſis Epiſcopi:
Abbas de Melros,
Abbas de Gedeworthe:
Patricius Comes de Marchia,
Donenaldus Comes de Mar,
Walterus Comes de Meneteth,
Johannes Comes de Aſceles,
Malcolmus Comes de Levenax,
Jacobus Seneſcallus Scotiæ,
Willielmus de Soules,
Johannes de Soules,
Nicolaus de Graham,
Johannes de Lyndeſeya,
Johannes le Seneſchal,
Alexander de Bonekyl,
Willielmus de la Haye,
David de Forechorald,
Johannes de Kalantir,
Willielmus de Fentone,
Magiſter Adam de Crokedeak,
Henricus Decanus Aberdonenſis, poſitus poſtea loco ſuo,
Walterus de Lyndeſeya,
Reginaldus de Craveford,
Colinus Cambel,
Willielmus de Strivelyn,
Johannes de Strivelyn de Moravia,
Johannes de Inchemartin,
Magiſter Robertus de Merleye,
Magiſter Willielmus de Stryvelin,
Magiſter Thomas de Bonekyl,
Henricus de Lematherton,
Magiſter Willielmus de Anandia,
Magiſter Willielmus de Goſeford,
Magiſter Ricardus de Boulden,
Frater Reginaldus de Rihulle Monachus de Melros,
Willielmus de Conysburg,
Willielmus de Preſtone,
Gilbertus de Conysburg, &
Galfridus de Caldecote,

Nomina Electorem & Nominatorum per Dominum Johannem de Balliolo ſunt hæc,

Willielmus Sancti Andreæ,
Henricus Aberdonenſis,
Willielmus Dumblanenſis,
Marcus Sodorenſis,
Henricus Candidæ caſæ, &
R. Roſſenſis Epiſcopi,
Abbas de Donfermelyn,
Abbas de Sancta Cruce,
Abbas de Cambeskynel,
Abbas de Kelthon,
Abbas de Tungelande,
Abbas de Scona,
Abbas de Cupro,
Prior Sancti Andreæ:
Walterus Archidiaconus Dumblanenſis,
Johannes Comes de Boughan,
Gilbertus Comes de Aneguz,
Maliſius Comes de Stratherne,
Willielmus Comes de Ros;
Alexander de Ergadia,
Andreas de Moravia,
Galfridus de Montbray,
Herbertus de Maxwelle,
Symon Fraſer Pater,
Patricius de Graham,
Willielmus de Sancto Claro,
Reginaldus le Chen Pater,
Reginaldus le Chen Filius,
Nicolaus de Haya,
Robertus de Cambron de Byllig yrnauk, M. 7.
Ricardus Fraſer,
Johannes de Stryvelyn del Cars,
Andreas Fraſer,
Michael de Wymes,
Michael Scotus,
Ricardus de Strattone,
Willielmus de Moravia de Tholibardin,
Willielmus de Melgedrom,
Radulphus de Laſceles, &
David de Graham.

Actum, anno quo ſupra, quinta die intrante menſe Junio, in parochiali Eccleſia de Norham,

Præſentibus venerabilibus Patribus,

Roberto Bathonienſi & Wellenſi,
Willielmo Elyenſi, Dei gratiâ, Epiſcopis: &
Magiſtris Henrico Decano Eboracenſi,
Waltero de Langeton Decano Eccleſiæ de Bruges; &
Nobilibus Viris, H. de Lacy Comite Lincolniæ,
R. Bygod Comite Nolfolchia, & Mareſcallo Angliæ;

A.D. 1292. *Edv.* 1.

Et nonnullis aliis Epiſcopis, Prælatis, atque Nobilibus, teſtibus ad hæc vocatis ſpecialitèr, & rogatis.

Conventio ſeptima. 6. Junii.

ANno & Indictione prædictis, Nobilibus Viris Dominis, Florentio Comite Hollandiæ, Roberto de Brus, Johanne de Balliolo, & cæteris, qui, ex ſucceſſione hæreditariâ, ad Regnum Scotiæ jus ſibi vendicant, coram prædicto Domino Rege & ſuo conſilio conſtitutis, cum jam per dictum Dominum Regem, & ex parte petitorum prædictorum, tradita fuiſſent in ſcriptis nomina perſonarum, quæ nominatæ & aſſignatæ fuerant ad audiendum, congnoſcendum, & diſcutiendum de jure ſingulorum, qui ad dictum Regnum Scotiæ jus ſibi vendicant, & ad referendum quod inventum fuerit dicto Domino Regi, cujus eſt negotium diffinire, prout ſuperiùs pleniùs continetur.

Prædictus Dominus Rex in præſentiâ mei, Notarii & Teſtium ſuſcriptorum, prædictis mandavit petitoribus, ut inter ſe de loco apto & termino competenti tractarent, ad quem, & in quo convenirent, & remanerent perſonæ prædictæ ad audiendum & congnoſcendum de prædicto negotio, juxta formam ſuper hoc aliàs ordinatam.

A.D. 1292. *Edv.* 1.

Qui quidem, deliberato Conſilio, Villam de Berewyk ſuper Twedam pro loco, accomodo ad tractandum de ipſo negotio, ſecundum quod eſt expreſſum ſuperiùs, elegerunt; quem idem Dominus Rex acceptans, cùm de termino ſtatuendo concordare non poſſent, ſecundam diem menſis Auguſti, proximo futuri, pro termino ſtatuit, & præfixit de communi prædictorum petitorum voluntate, & conſenſu omnium, utriuſque Regni, qui aderant, ad procedendum ſecundum formam præexpreſſam in negotio prænotato.

Actum, anno quo ſupra, ſexta die intrante prædicto menſe Junio, in Caſtro de Norham, in Camerâ prædicti Domini Regis.

Præſentibus venerabilibus Patribus Dominis,

Johanne, Dei gratiâ, Archiepiſcopo Eboracenſi, Angliæ Primate:
Roberto Bathonienſi & Wellenſi,
Antonio Dunelmenſi, &
Willielmo Elyenſi Epiſcopis: &
Nobilibus Viris, Edmundo Fratre præfati Domini Regis,
Gilberto de Clare Comite Gloverniæ & Hertfordiæ,
Willielmo de Valentia Comite Penbrokyæ,
Henrico de Laſcy Comite Lyncolniæ,
Rogero Bygod Comite Norfolchiæ & Mareſcallo Angliæ: &
Magiſtris Henrico de Newerk Eboracenſis, &
Thoma Wellenſis, Eccleſiarum Decanis,
Johanne de Laſcy Cancellario Cyceſtrenſi,
Willielmo de Grenefeud, Canonico Eboracenſi;

Et nonnullis aliis Epiſcopis, Prælatis, & Nobilibus utriuſque Regni exiſtentibus tunc ibidem.

A.D. 1292. *Conventio octava. 11. Jun.*

ANno & indictione prædictis, ac loco ultimo ſuperius nominato. Cùm venerabiles Patres in Chriſto, Willielmus Sancti Andreæ, & Robertus Glaſguenſis Epiſcopi: & Nobiles Viri Domini, Johannes Comyn, & Jacobus Seneſcallus Scotiæ; ejuſdem Regni Cuſtodes, per Communitatem Regni ſpecialitèr deputati, in præſentiâ prædicti Domini Regis Angliæ conſtituti fuiſſent, & Cuſtodiam dicti Regni, quam per Communitatem eandem habebant:

Nec non & tam illi, quàm petentes prædicti, jus ad ipſum Regnum, ut dictum eſt vendicantes;

Ac etiam Caſtellani, ſeu Conſtabularii Regni ejuſdem, qui caſtra quæ fuerant quondam Regis Scotiæ, & ad eum pertinebant, in Cuſtodiis ſuis, ſive per Communitatem prædictam, ſeu aliàs, habuerant, Caſtra ipſa, dicto Domino Regi Angliæ, ut ſuperiori & directo Domino dicti Regni Scotiæ, reddidiſſent ac etiam liberâſſent;

Receptâque, per ipſum Dominum Regem, ab eis ipſius Regni cuſtodiâ, & Caſtrorum ſimilitèr prædictorum;

Et ſubſequentèr Præfatis, Willielmo & Roberto, Sancti Andreæ & Glaſguenſi Epiſcopis, & Johanni Comyn, ac Jacobo Seneſcallo Scotiæ prædicti Regni, cuſtodiâ per dictum Dominum Regem Angliæ, ut ſuperiorem & directum Dominum ejuſdem Regni Scotiæ, retraditâ & commiſſâ;

De præcepto & mandato ipſius Domini Regis Angliæ, electus fuit, in Cancellarium dicti Regni Scotiæ, per Epiſcopos, & Nobiles antedictos, ejuſdem Regni Cuſtodes, Alanus Epiſcopus Cathanenſis;

A.D.1292. Edv. 1.

ſis; quem idem Dominus Rex in Cancellarium dicti Regni conſtituit; & Walterum de Hamondeſham Clericum ſuum in ſocium adjunxit eidem.

Actum, ut ſupra, undecima die Intrante prædicto Menſe Junio,

A.D.1292. Edv. 1.

Præſentibus Venerabilibus Patribus,

Roberto Bathonienſi & Wellenſi,
Antonio Dunelmenſi,
Willielmo Elyenſi, &
Radulpho Carleolenſi, Dei gratia, Epiſcopis:

Et Nobilibus Viris Dominis,

Eadmundo fratre prædicti Domini Regis,
Willielmo de Valentia Comite Pembrokyæ,
Gilberto de Clare Comite Gloverniæ,
Henrico de Laſcy Comite Lincolniæ;
Ac Magiſtris Henrico de Newerk Decano Eboracenſi,
Johanne de Laſcy Cancellario Cyceſtrenſi,

Et nonnullis aliis Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, atque Nobilibus utriuſque Regni exiſtentibus tunc ibidem.

.D.1292. Jun. ventio a.

ANno & Indictione prædictis. Venerabilibus Patribus, Dominis Willielmo Sancti Andreæ, & Roberto Glaſguenſi, Epiſcopis: & Nobilibus Viris Dominis Johanne Comyn, & Jacobo Seneſcallo Scotiæ, Cuſtodibus Regni Scotiæ; necnon & Nobilibus Viris Dominis Roberto de Brus, Johanne de Balliolo, Johanne de Haſtynges, & aliis jus ad Regnum Scotiæ vendicantibus, ex oppoſito Caſtri de Norham, in parochia Villæ de Upſetelyntone, in area viridi ſub divo, in præſentiâ mei, Notarii, & Teſtium ſubſcriptorum, perſonaliter conſtitutis:

Venerabilis Pater Alanus, Epiſcopus Cathanenſis, ſigillum, Regimini Scotiæ deputatum, ad locum portatum, & idem coram omnibus recipiens, ut Cancellarius Regni Scotiæ, præſentibus Evangeliis, corporale præſtitit juramentum, officium Cancellariæ Regni prædicti, ſibi per Regem Angliæ, ut ſuperiorem & directum Dominum ejuſdem Regni Scotiæ, commiſſum, ſecundum leges & conſuetudines ipſius Regni fideliter gerere: ac eidem Domino Regi, ut ſuperiori & directo Domino dicti Regni Scotiæ, ut eſt dictum, intendere & parere: Et unicuique, de Regno prædicto, in omnibus, quæ ad idem ſpectant officium, exhibere juſtitiæ complementum; literis gratiæ ipſi Domino Regi ſpecialiter reſervatis:

Et Walterus de Hamondeſham, dicti Domini Regis Clericus, prædicto Epiſcopo per ipſum Dominum Regem in dicto aſſociatus officio, tactis Sanctis Dei Ewangeliis, juravit in ipſius Cancellariæ officio fideliter ſe habere.

Deinde præfati Epiſcopi Sancti Andreæ & Glaſguenſis, Johannes Comin & Jacobus Seneſcallus Scotiæ, Cuſtodes Regni Scotiæ, Robertus de Brus, Johannes de Balliolo, Johannes de Haſtynges, & alii Petitores, cæterique Magnates & Nobiles Præfati Regni, ad prædictum Dominum Regem Angliæ, ultra flumen prædictum, apud Norham perſonaliter accedentes, coram eis per Regem fuit ordinatum eundem ut in loco, quo priùs, ultra flumen prædictum, infra limites Regni Scotiæ, in Craſtino convenirent;

Et quòd tam præfati Willielmus & Robertus Sancti Andreæ & Glaſguen. Epiſcopi, Johannes Comyn, & Jacobus Seneſcallus Scotiæ, Cuſtodes Regni Scotiæ: Robertus de Brus, Johannes de Balliolo, Johannes de Haſtynges, ac alii jus ad ipſum Regnum Scotiæ vendicantes: nec non & quod Univerſi Epiſcopi, Prælati, Comites, Barones, Magnates, & Nobiles, ac Communitates Civitatum, Caſtrorum, Burgorum, Villarum, ac omnes alii & ſinguli, qui ad fidelitatem præſtandam qualitercumque tenentur, qui tunc forent præſentes, ipſi Domino Regi Angliæ, ut ſuperiori & directo Domino Regni Scotiæ, Juramentum fidelitatis præſtarent, ſecundum formam quæ ordinaretur & conveniens videretur; & tunc pax ex parte ipſius Domini Regis Angliæ, ut ſuperioris & directi Domini Regni Scotiæ, proclamaretur publicè, & juxta proclamationem hujuſmodi firmiter ſervaretur.

Actum ut ſupra, duodecimâ die intrante prædicto Menſe Junio, in locis prædictis.

A D. 1292. Edv. I.

Præſentibus Venerabilibus Patribus,

Roberto Bathonienſi & Wellenſi,
Antonio Dunelmenſi, &
Willielmo Elyenſi Epiſcopis: M. 8.
Ac Viris Illuſtribus Dominis, Eadmundo fratre prædicti Domini Regis,
Willielmo de Valentia Comite Penbrokyæ,
Gilberto de Clare Comite Gloverniæ,
Henrico de Laſcy Comite Lyncolniæ: &
Magiſtris Henrico Decano Eboracenſi,
Johanne de Laſcy Cancellario Cyceſtrenſi,
Waltero de Langetone Decano Eccleſiæ de Bruges,

Et nonnullis aliis Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, atque Nobilibus utriuſque Regni exiſtentibus tunc ibidem.

A.D. 1292. 13. Jun. Conventio decima.

Anno & Indictione prædictis. Præfato Domino Rege Angliæ illuſtri, ultra flumen de Tweda, in parte Scotiæ, in parochia Villæ de Upſetelyntone, ex oppoſito Caſtri de Norham, juxta prædictum flumen de Twedâ, perſonaliter conſtituto, in præſentia mei, Notarii, & Teſtium ſubſcriptorum, ac Epiſcoporum, Comitum, Baronum, & Nobilium, ac Popularium, utriuſque Regni, multitudinis copioſæ, prædictus Dominus Rex Nobilem Virum, Brianum, Filium Alani, Venerabilibus Patribus, Willielmo Sancti Andreæ, & Roberto Glaſguenſi Epiſcopis, Johanni Comyn, & Jacobo Seneſcallo Scotiæ, Cuſtodibus dicti Regni Scotiæ, deputatis per eum ad cuſtodiam ejuſdem Regni Scotiæ, ipſis aſſociavit cuſtodibus & adjunxit:

Qui quidem Epiſcopi, Præſentibus Ewangeliis: & dicti Nobiles, Cuſtodes Regni prædicti, tactis Sanctis Ewangeliis, juraverunt, per ſe quilibet ſingillatim, quod in ipſius Regni cuſtodiâ, per dictum Dominum Regem, ut ſuperiorem & directum Dominum ejuſdem Regni, eis commiſſâ, fideliter ſe habebunt: Ac ejuſdem Regni facta & negotia, ſecundum ipſius leges & conſuetudines, gerent & regent fideliter: & unicuique de Regno prædicto plenam juſtitiam exhibebunt; ac præfato Domino Regi Angliæ, ut ſuperiori & directo ipſius Regni Domino, obedient & intendent.

Poſteà, verò ad mandatum præfati Domini Regis Angliæ, prædicti Domini Willielmus & Robertus, Sancti Andreæ & Glaſguenſis Epiſcopi, Johannes Comyn & Jacobus Seneſcallus Scotiæ, Cuſtodes ipſius Regni Scotiæ, per eum, ut per ſuperiorem & directum Dominum ejuſdem Regni, ut præmittitur, deputati; ipſi Epiſcopi, præſentibus Ewangeliis: & dicti Nobiles, tactis ſanctis dei Ewangeliis, per ſe quilibet ſeparatim, juramentum fidelitatis eidem Domino Regi Angliæ, ſicut ſuperiori & directo Domino dicti Regni Scotiæ, præſtiterunt.

Deinde,

Marcus Epiſcopus Sodorenſis,

Præſentibus Ewangeliis: & infraſcripti Nobiles, ibidem præſentes, videlicet,

Domini Robertus de Brus,
Dominus Vallis Anandiæ,
Johannes de Balliolo,
Robertus de Brus Comes de Carryk,
Patricius de Dombar Comes de Marchia,
Dovenaldus Comes de Mar,
Johannes Comes de Boughan,
Johannes Comes de Atheylles,
Gilbertus Comes de Aneguz,
Malcolmus Comes de Levenax,
Walterus Comes de Meneteth,
Johannes Comyn,
Dominus de Badenough,
Jacobus Seneſcallus Scotiæ,
Willielmus de Soules,
Johannes de Soules,
Patricius de Graham,
Thomas Randulf,
Willielmus de Sancto Claro,
Radulphus de Haudene,
Alexander de Balliolo Camerarius Scotiæ,
Willielmus Comyn,
Johannes le Seneſchal,
Ingelramus de Umframville,
Willielmus de Moravia Tholibardyn,
Henricus de Pynkeny,
Walterus Burdun,
Radulphus de Croveford, &
Henricus de Sancto Claro,

Tactis Sanctis Dei Ewangeliis, per ſe quilibet ſingillatim, juramentum fidelitatis

A.D.1292. Edv. 1. delitatis præfato Domino Regi Angliæ, ut ſuperiori & directo Domino Regni Scotiæ, præſtiterunt.

Hiis igitur peractis taliter & completis, pax ex parte memorati Domini Edwardi Regis Angliæ, ut ſuperioris & directi Domini præfati Regni Scotiæ, fuit ibidem publicè proclamata; & per Regem eundem præceptum ut ubique in Regno prædicto, videlicet, in Comitatibus, & Balliviis, Civitatibus, & Caſtris, Burgis, & Villis, ac locis aliis, nomine ſuo, ut ſuperioris & directi Domini Regni Scotiæ, publicè proclamaretur, & proclamata firmiter ſervaretur.

Et ſecunda dies menſis Auguſti, proximè futuri, memoratis Epiſcopis, Prælatis, Petentibus jus ad Regnum Scotiæ ſupradictum Comitibus, Baronibus, ac univerſis, & ſingulis auditoribus ſuperiùs nominatis, cæteriſque Nobilibus, & aliis de Regno prædicto, apud Berewyk ſuper Twedam, pro termino aſſingnata, ad procedendum ulterius in ipſo negotio; prout alias per præfatum Dominum Regem, prædictos, Epiſcopos, Prælatos, & Nobiles, fuerat ordinatum. A.D.1292. Edv. 1.

Actum, anno quo ſupra, in loco prædicto, tertia decima die intrante ſupradicto menſe Junio;

Præſentibus venerabilibus Patribus Dominis,

Roberto Bathonienſi & Wellenſi,
Antonio Dunelmenſi, &
Radulpho Carleolenſi, Dei gratiâ, Epiſcopis: &
Egregiis Viris Dominis, Eadmundo Fratre præfati Domini Regis,
Willielmo de Valentia Comite Penbrokyæ,
Gilberto de Clare Comite Gloverniæ,
Henrico de Laſcy Comite Lyncolniæ:
Johanne de Sancto Johanne,
Waltero de Bello Campo Seneſcallo prædicti Domini Regis,
Nicolao de Segrave,
Petro de Chauvent,
Willielmo de Monte Revelli, præfati Domini Regis Camerariis,
Johanne Boutetorte,
Guydone Ferrer,
Johanne Go--- Mareſcallo,
Willielmo de Bereford Juſtitiario di-Domini Regis. &
Elya de Hanville Militibus; ac
Venerabilibus Viris, Henrico de Newerk Decano Eboracenſi,
Johanne de Laſcy Cancellario Cyceſtrenſi;

Et nonnullis aliis Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, aliiſque Nobilibus, atque Popularibus, tam Clericis, quàm Laicis, utriuſque Regni, in multitudine copioſâ.

Hæc ſunt, quæ in antiquis Cronicis, de quibus ſupra in principio fit mentio, in diverſis Angliæ & Scotiæ Monaſteriis, inter alia fuerunt inventa; per quæ evidenter apparet, quod Reges Angliæ, ab antiquo, habuerunt ſubjectionem, Homagium, & Fidelitatem, ac ſuperius & directum Dominium Regni Scotiæ, ſicut plenius infra patet.

A.D. 901. Magni Rot. Scotiæ penes Camerar. m. 9. Anno Domini nongenteſimo primo. Edwardus Monarcha Angliæ, congnomento Senior, Filius Elvredi, Scottorum, Humbrorum, Stregewallorum Reges, ſuæ ditioni ſubegit, & in deditionem accepit. Hoc invenitur in Cronicis Mariani Scoti, Rogeri de Hovedene, & Willielmi de Malmesbyre; quorum compilationes & libri inveniuntur in multis & diverſis Monaſteriis.

A.D. 921. Anno Domini nongenteſimo viceſimo primo. Rex Scottorum, cum totâ gente ſuâ: & Reginaldus Rex Danorum, cum Danis & Anglis, Northumbriam incolentibus; Rex etiam Stregewallorum, cum ſuis, eundem Regem Edwardum ſibi in Patrem & Dominum elegerunt, firmumque fœdus cum eo pepigerunt. Hoc invenitur in Cronicis Mariani Scoti, & Rogeri de Hovedene, in multis libris, &c.

Anno Domini nongenteſimo viceſimo quarto. Idem Edwardus Rex cunctis, Britanniam Incolentibus, Anglorum, Scottorum, Cumbrorum, Danorum, & Britonum populis præfuit. Hoc invenitur in Cronicis Mariani Scoti, & Rogeri A.D. 924.

A.D.1292. Edv. I. geri de Hovedene, in multis libris, &c.

A.D.926. Anno Domini nongenteſimo viceſimo ſexto. Adelſtanus filius, & immediatus Succeſſor ejuſdem Edwardi, vicit Regem Scottorum Conſtantinum, Regemque Wentorum prælio vicit & fugavit, & hii devicti, ſacramento dato, cum ipſo fœdus pepigerunt in loco qui dicitur Emothe, quarto Idûs Julii. Hoc invenitur in Cronicis Mariani Scoti, & Rogeri de Hovedene, in multis libris.

Et in Cronicis Willielmi de Malmeſbyre, Henrici de Huntyndene, & Radulphi de Dizeto ſic invenitur; Adelſtanus, Rex Angliæ prædictus, Conſtantinum Regem Scottorum prædictum, cedere Regno compulit; quem tamen poſtea ſub ſe regnare conſtituit in antiquum ſtatum, dicens, *glorioſius eſt Regem facere, quàm Regem eſſe.*

A.D.934. Anno Domini nongenteſimo triceſimo quarto. Idem Adelſtanus, Rex Angliæ, eundem Conſtantinum, Regem Scottorum, rebellantem devicit, & Scotiam uſque Dunfodiam vaſtavit. Et idem Conſtantinus Filium ſuum dicto Adelſtano, cum dignis muneribus, in obſidem dedit, & ſic pacificati ſunt. Hoc invenitur in Cronicis Mariani Scoti, Rogeri de Hovedene, Henrici de Huntyndone, & Radulphi de Dizeto in multis libris, &c.

A.D.937. Anno Domini nongenteſimo triceſimo ſeptimo. Eugenius, Rex Cumbrorum, & Conſtantinus Rex Scottorum, in loco, qui dicitur Dacor, venientes, ſe, cum ſuis Regnis, eidem Adelſtano, Angliæ Regi, dedidere; in cujus pacti gratia filium Conſtantini, baptizari juſſum, ipſe Adelſtanus de ſacro Fonte ſuſcepit. Hoc invenitur in Cronicis Willielmi de Malmeſbyre, in multis libris, &c.

A.D.940. Anno Domini nongenteſimo quadrageſimo. Adelſtano defuncto ſucceſſit Eadmundus Frater ejus, qui regnavit ſeptem annis ſine rebellione Scottorum, &c.

A.D.947. Anno Domini nongenteſimo quadraſimo ſeptimo. Edredus, Frater Adelſtani, dicto Eadmundo Fratri ſuo ſucceſſit; qui, poſt Norhumbros devictos, in Scotiam vexilla direxit. Scotti verò, nimio terrore percuſſi, ſine bello, ſubdiderunt ſe Regi Edredo prædicto, & fidelitatem, Domino debitam, eidem juraverunt; quodam Yricio Rege ſuper ipſos Scottos ſtatuto. Hoc invenitur in Cronicis Mariani Scoti, Willielmi de Malmeſbyre, & Henrici de Huntyndone, in multis libris, &c. A.D.1292. Edv. I.

A.D.955. Anno Domini nongenteſimo quinquageſimo quinto. Mortuo Rege Edredo ſucceſſit ei Edmynus, filius Eadmundi, fratris Edredi Regis; qui regnavit quatuor annis, cujus tempore Scotti non rebellaverunt.

A.D.977. Anno Domini nongenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo. Edgarus, Rex Angliæ, qui immediatè ſucceſſit Edwyno Fratri ſuo, Regem Scottorum Kynadium, Cumbrorum Malcolmum, Mackum Regem plurimarum Inſularum, alioſque quinque ſubregulos, ad Curiam coactos, uno & perpetuo ſacramento obligavit; adeo ut, apud Civitatem Legionum, ſibi, ut mandarat, occurrentes, in pompam triumphi, per fluvium Dehe illos deduceret. Unâ enim navi impoſitos, prope proram ſedens remigare cogebat, per hoc oſtentans regalem Magnificentiam, qui ſubjectam haberet tot Regum potentiam: denique fertur dixiſſe, *Tunc demum poſſe Succeſſores ſuos gloriari ſe Reges Anglorum eſſe, cum tantâ honorum prerogativâ fruerentur.*

Item, in quodam convivio, fama eſt, Regem Scottorum, Kynadium ludibundum dixiſſe, *mirum videri Edgaro, tam vili homuncioni, tot provincias ſubici:* Quod Edgarum non latuit; qui, quaſi conſultandi gratiâ, Kynadium accerſiit, longéque in ſilvam deducto, unum è duobus enſibus, quos ſecum attulit, tradidit: *Et nunc,* ait, *licebit vires tuas experiare, cum ſoli ſimus; jam enim faxo ut appareat quis alteri merito ſupponi debeat: Turpe enim eſt eſſe Regem in convivio dicatulum, nec eſſe in prælio promptum:* Confuſus ille ad pedes Regis cecidit, ſimplicis joci veniam precatus, & confeſtim conſecutus. Hæc inveniuntur in Cronicis Mariani Scoti, Rogeri de Hovedene, Willielmi de Malmeſbyre, Henrici de Huntyndone, & Radulphi de Dizeto, in multis libris, &c.

A.D.985. Anno Domini nongenteſimo octogeſimo quinto. Succeſſit Regi Edgaro Sanctus Edwardus Martir, Filius dicti Edgari: Qui, anno Regni ſui quarto, ſub Novercâ ſuâ Altrithâ, maritirium paſſus eſt; cujus tempore Scotti non rebellaverunt.

A.D.989. Anno Domini nongenteſimo octogeſimo nono. Succeſſit Sancto Edwardo

A.D. 1292. Edv. 1. Egelredus, Frater ejus; qui regnavit triginta annis: quo tempore nichil invenitur de rebellione Scottorum.

A.D. 1016. Anno Domini milleſimo decimo ſexto. Succeſſit Egelredo Eadmundus Yreneſide, Filius ejus; qui primo Regni ſui anno, apud Oxoniam, à Filio Edrici Ducis proditioſè interfectus eſt.

A.D. 1017. Anno Domini milleſimo decimo ſeptimo. Rex Knutus, Danus ſeceſſit in Regnum Angliæ; qui, anno Regni ſui decimo quinto, Romam profectus eſt, &, elimoſinis peccata redimens, eodem anno navigio in Angliam rediit; & mox Scotiam rebellantem, Regemque Malcolmum, expeditione illuc ductâ, parvo ſubegit negotio; ſubditusque eſt ei dictus Malcolmus Rex Scottorum, & alii duo Reges Melbeach & Gerinak: Et, poſtmodum invenitur, erat Knutus Dominus totius Daciæ, totius Angliæ, totius Norwegiæ, ſimiliter & Scotiæ. Hoc invenitur in Cronicis Mariani Scoti, Willielmi de Malmeſbyre, Henrici de Huntyndone, & Radulphi de Dyzeto in multis libris, &c.

A.D. 1035. Anno Domini milleſimo triceſimo quinto. Succeſſit Regi Knuto Haraldus, Filius ſuus; qui regnavit quatuor annis, & quatuor Menſibus: Cujus tempore non invenitur de rebellione Scottorum.

A.D. 1040. Anno Domini milleſimo quadrageſimo. Regi Haraldo ſucceſſit Hardeknutus, Frater ejus; qui, cùm biennio, præter decem dies, regnâſſet, apud Lambethe mortuus eſt: Cujus tempore nichil invenitur de rebellione Scottorum.

A.D. 1043. Anno Domini milleſimo quadrageſimo tertio. Hardeknuto Regi ſucceſſit Eadwardus, qui congnominatus eſt Juſtus, Filius Egelredi Regis; cujus juſſu Dux Norhumbrorum, Sywardus cum Rege Scottorum Machiota prælium commiſit, ipſumque vitâ & Regno ſpoliavit, & Malcolmum, Filium Regis Cumbrorum, juſſu dicti Regis Edwardi, Regem Scottorum conſtituit. Hoc invenitur in Cronicis Mariani Scoti, Rogeri de Hovedene, Henrici de Huntyndone, & Radulphi de Dizeto, in multis libris. Similiter & in Cronicis Willielmi de Malmeſbyre, &, in Cronicis Sancti Albani, ſic invenitur; Rex Edwardus Regnum Scotiæ dedit Malcolmo, Filio Regis Cumbrorum, de ſe tenendum.

A.D. 1292. Edv. 1. Anno Domini milleſimo ſexageſimo ſexto. Haraldus, Filius Godwyni Comitis Cantiæ, electus fuit in Regem; A.D. 1066. qui, primo Regni ſui anno, in bello contra Willielmum, dictum Baſtard, occubuit.

A.D. 1068. Anno Domini milleſimo ſexageſimo ſexto, Willielmus, dictus Baſtard, Angliam ingreſſus eſt: Et, ſexto Regni ſui anno, rebellante Malcolmo Rege Scottorum, per terram & mare duxit exercitam in Scotiam, & eidem Malcolmo in loco, qui dicitur Abernithy, occurrit; & Malcolmus ibidem ſuus homo devenit. Hoc invenitur in Cronicis Mariani Scoti, Rogeri de Hovedene, & Henrici de Huntyndone in multis libris. Et in Cronicis Sancti Albani invenitur, quod Rex Willielmus, accepto à Rege Malcolmo homagio & obſidibus, in Angliam remeavit.

A.D. 1087. Anno Domini milleſimo octogeſimo ſeptimo. Succeſſit eidem Willielmo, Baſtard, Willielmus Ruffus, Filius ejus: Anno vero tertio Regni ſui, rebellante Malcolmo, Rege Scottorum, & Norhumbriam invadente, idem Willielmus, Rex Angliæ, cum Roberto Fratre ſuo, acies direxit in Scotiam: Cui Malcolmus in terrâ Loydis occurrit, & pax inter eos facta eſt eâ conditione, ut idem Malcolmus, Rex Scotiæ, eidem Willielmo, Regi Angliæ, obediret, ſicut fecerat Patri ſuo. Hoc invenitur in Cronicis Mariani Scoti, & Rogeri de Hovedene, in multis libris. Et, in Cronicis Henrici de Huntyndone, invenitur, quòd, Willielmo Juniore, dicto Ruffo, Rege Angliæ, acies dirigente in Scotiam, Malcolmus, Rex Scottorum, nimio terrore perſtrictus, homo ipſius Regis Willielmi effectus eſt, & juramento fidelitatis ei ſubjectus.

A.D. 1093. Anno Domini milleſimo nonageſimo tertio, Interfecto Malcolmo Rege Scottorum, & Edwardo primogenito ſuo, in Norhumbriâ, per Morellum Militem ſtrenuiſſimum, Scotti elegerunt Dovenaldum, Fratrem Malcolmi, in Regem; quo audito, Duncanus, Filius Malcolmi, Regem Angliæ Willielmum (cujus tunc obſes fuit) ut ei Regnum Patris concederet petiit, & impetravit: Illique fidelitatem juravit; & ſic ad Scotiam properavit, & Dovenaldum Patruum ſuum de Regno expulit, & loco ejus regnavit. Anno verò ſequente, dicto Duncano doloſè perempto, idem Dove-

A.D.1292. Edv. I. Dovenaldus iterum Regnum Scotiæ invaſit: Quem dictus Rex Willielmus de Regno expulit, & Edgarum, Filium Malcolmi prædicti, Regem conſtituit. Hæc inveniuntur in Cronicis Mariani Scoti, Rogeri de Hovedene, Willielmi de Malmeſbyre, & Henrici de Huntydone, in multis libris, &c.

A.D.1100. Anno Domini milleſimo centeſimo. Dicto Willielmo Ruffo, Regi Angliæ, ſucceſſit Henricus ſenior, frater ejus: cujus Regni anno ſeptimo Edgarus, Rex Scotiæ, deceſſit. Cui ſucceſſit Alexander, Frater ejuſdem Edgari, conceſſu dicti Regis Henrici. Hæc inveniuntur in Cronicis Henrici de Huntyndone in multis libris.

A.D.1136. Anno Domini milleſimo centeſimo triceſimo ſexto. Regi Henrico ſeniori ſucceſſit Stephanus Rex; cujus Regni anno primo, cum à David Rege Scotiæ peteret homagium & fidelitatem, id ei facere recuſavit, quia ipſe fuit primus omnium Laicorum, qui fecerat homagium & fidelitatem Matildi Imperatrici; Filius tamen ejuſdem David, Henricus nomine, fecit homagium dicto Regi Stephano. Hoc invenitur in Cronicis Mariani Scoti, Rogeri de Hovedene, & Henrici de Huntindone, in multis libris.

A.D.1154. Anno Domini milleſimo centeſimo quinquageſimo quarto. Regi Stephano prædicto ſucceſſit Henricus ſecundus, filius Imperatricis: anno vero Regni ſui undecimo obiit Malcolmus Rex Scottorum; cui ſucceſſit Willelmus Frater ejus. Anno quoque dicti Regis Henrici decimo ſexto, in craſtino Coronationis Henrici Filii ſui, fecit Rex Henricus Pater Willielmum Regem Scottorum, & David Fratrem ſuum, & Comites, & Barones Regni Scotiæ, devenire homines novi Regis Angliæ, & jurare ei fidelitatem contra omnes homines; ſalvâ fidelitate ſuâ. Hoc invenitur in Cronicis Rogeri de Hovedene, in multis libris.

A.D.1174. Anno Domini milleſimo centeſimo ſeptuageſimo quarto. Regni vero dicti Henrici Patris viceſimo, dictus Willelmus, Rex Scottorum, rebellare incipiens, venit in Norhumbriam cum exercitu magno, & ſtragem magnam exercuit in populo: Cui occurrentes Milites Comitatûs Eboracenſis apud Alnewyk ipſum ceperunt, & dicto Henrico Regi Angliæ tradiderunt.

A.D.129 Edv. I. A.D.117

Anno Domini milleſimo centeſimo ſeptuageſimo quinto. Decimo quinto Kal. Martii Willelmus Rex Scottorum liber abire permiſſus eſt: Poſteà verò, apud Eboracum, eodem anno, tertia die poſt Aſſumptionem beatæ Mariæ, ſcilicet decimo ſeptimo Kalendas Septembris, facta fuit conventio & finis inter prædictum Henricum Regem Angliæ, & præfatum Willelmum Regem Scotiæ.

Cujus tenor talis eſt.

Hæc eſt conventio & finis, quem Willelmus, Rex Scottorum, fecit cum Domino ſuo Henrico Rege, Filio matildis Imperatricis.

Willielmus, Rex Scottorum, devenit homo ligius Domini Regis, contra omnem hominem de Scotia, & de omnibus aliis terris ſuis, & fidelitatem ei fecit, ut ligio Domino ſuo, ſicut alii homines ſui ipſi facere ſolent.

Et ſimiliter fecit homagium Henrico Regi Filio ſuo; ſalvâ fide Domini Regis Patris ſui.

Omnes verò Epiſcopi, & Abbates, & Clerus Terræ Regis Scotiæ, & Succeſſores ſui, facient Domino Regi, ſicut ligio Domino, fidelitatem de quibus habere voluerit, ſicut alii Epiſcopi ſui ipſi facere ſolent, & Henrico Regi Filio ſuo, & Hæredibus ſuis.

Conceſſit autem Rex Scotiæ, & David Frater ſuus, & Barones, & alii homines ſui, Domino Regi, quod Eccleſia Scotiæ talem ſubjectionem amodò faciet Eccleſiæ Anglicanæ, qualem illi facere debet & ſolebat tempore Regum Angliæ, prædeceſſorum ſuorum.

Similiter Ricardus, Epiſcopus Sancti Andreæ, & Ricardus, Epiſcopus de Dunkeldyn, & Galfridus, Abbas de Dunfermelyn, & Herbertus, Prior de Coldingham, conceſſerunt, quòd etiam Eccleſia Anglicana illud jus habeat in Eccleſiâ Scotiæ, quod de jure habere debet; & quod ipſi non erunt contra jus Eccleſiæ Anglicanæ: &, ſicut ligiam fidelitatem Domino Regi & Henrico Filio ſuo fecerunt, eos inde aſſecuraverunt.

Hoc idem facient alii Epiſcopi & Clerus Scotiæ, per Conventionem, inter Dominum Regem, & Regem Scotiæ, & Fratrem ſuum, & Barones ſuos, factam:

Comites etiam & Barones, & alii homines de terrâ Regis Scotiæ, de quibus Dominus Rex habere voluerit, facient; & homagium contra omnem hominem

&

D.1292.
dv. I.
II.

& fidelitatem, ut ligio Domino, ſicut alii homines ſui facere ſolent, ei, & Henriço Regi filio ſuo, & hæredibus ſuis, ſalva fide Domini Regis Patris ſui.

Similiter hæredes Regis Scotiæ, & Baronum, & hominum ſuorum, homagium & ligantiam facient hæredibus Domini Regis, contra omnem hominem

Præterea Rex Scotiæ & homines ſui nullum amodò fugitivum, de terrâ Domini Regis, pro feloniâ receptabunt in Scotiâ, vel in aliâ terrâ ſuâ, niſi voluerit venire ad rectum in curiâ Domini Regis, & ſtare judicio curiæ; ſet Rex Scotiæ & homines ſui, quàm citius poterunt, eum capient, & Domino Regi reddent, vel Juſticiariis aut Ballivis ſuis in Angliâ.

Si autem, de terra Regis Scotiæ, aliquis fugitivus fuerit, pro feloniâ, in Angliâ, niſi voluerit venire ad rectum in curia Regis Scotiæ, vel in curia Domini Regis, & ſtare judicio Curiæ, non receptabitur in terrâ Domini Regis ſet,

A.D.1292.
Edv. I.

liberabitur hominibus Regis Scotiæ, per Ballivos Domini Regis, ubi inventus fuerit.

Præterea homines Domini Regis habebunt terras ſuas, quas habebant, & habere debent, de Domino Rege, & de Rege Scotiæ, & de hominibus ſuis. homines Regis Scotiæ habebunt terras ſuas, quas habebant, & habere debent, de Domino Rege, & de hominibus ſuis.

Pro iſtâ vero conventione & fine firmiter obſervando, Domino Regi & Henrico filio ſuo, & hæredibus ſuis à Rege Scotiæ & hæredibus ſuis, liberavit Rex Scotiæ Domino Regi Caſtellum de Rokesburg, & Caſtellum de Berewyk, & Caſtellum de Gedeworthe, & Caſtellum Puellarum, & Caſtellum de Stryvelyn, in miſericordia Domini Regis; &, ad cuſtodienda Caſtella illa, aſſingnabit Rex Scotiæ, de redditu ſuo, menſurabiliter ad voluntatem Domini Regis.

Præterea, pro prædicta conventione & fine exequendo, liberavit Rex Scotiæ Domino Regi,

David Fratrem ſuum, in obſidem, &
Comitem Duncanum, &
Comitem Waldenum, &
Comitem Gilbertum, &
Comitem de Aneguz, &
Ricardum de Moreville Conſtabularium &
Nez filium Willielmi, &
Ricardum Comyn, &
Walterum Corbet, &
Walterum Olyfard, &

Johannem de Valz, &
Willielmum de Lyndeſeye, &
Philippum de Valoignes, &
Robertum Trembert, &
Robertum de Burneville, &
Hugonem Gyffard, & Hugonem Rydel, &
Walterum de Berkele, &
Willielmum de la Haye, &
Willielmum de Mortimer,

Quando vero Caſtella reddita fuerint, Willielmus, Rex Scotiæ, & David Frater ſuus, liberabuntur: Comites quidem & Barones prænominati, unuſquiſque poſtquam liberavit obſidem ſuum, ſcilicet, filium legitimum quem habuit; & alii Nepotes ſuos, vel proqinquiores ſibi Hæredes, & Caſtellis, ut dictum eſt, redditis, liberabuntur.

Præterea Rex Scotiæ, & Barones ſui prænominati, aſſecuraverunt quod ipſi, bona fide, & ſine malo ingenio, & ſine occaſione, facient quod Epiſcopi, & Barones, & homines terræ ſuæ, qui non affuerunt, quando Rex Scotiæ cum Domino Rege finivit, eandem ligantiam & fidelitatem Domino Regi, & Henrico Filio ſuo, facient, quam ipſi fecerunt, & quod Barones & homines, qui affuerunt, obſides liberabunt Domino Regi de quibus habere voluerit.

Præterea Epiſcopi, Comites, & Barones conventionaverunt Domino Regi, & Henrico Filio ſuo, quòd, Si Rex Scotiæ, aliquo caſu, à fidelitate Domini Regis & Filii ſui, & à conventione prædicta recederet, ipſi cum Domino Rege tenebunt, ſicut cum ligio Domino ſuo, contra Regem Scotiæ, donec ipſe ad fidelitatem Domini Regis redeat.

Prædictam itaque conventionem, firmiter obſervandam, bona fide, & ſine malo ingenio Domino Regi, & Henrico Filio ſuo, & Hæredibus ſuis, à Willielmo Rege Scotiæ, & David fratre ſuo, & à Baronibus ſuis prædictis, & ab hæredibus eorum, aſſecuravit ipſe Rex Scotiæ, David frater ſuus, & omnes Barones ſui prænominati, deſicut ligii homines Domini Regis, contra omnem hominem, & Henrici Filii ſui, ſalvâ fidelitate Domini Regis Patris ſui.

Hiis Teſtibus,

Ricardo Epiſcopo Abricenſi, &
Johanne Sareſberienſi Decano, &
Roberto Abbate Malmeſburienſi, &
Radulpho Abbate de Mondesburg, &
Herberto Archidiacono Northampton, &
Waltero de Conſtantiis, &
Rogero Capellano Regis, &
Oſberto Clerico de Camera, &
Ricardo Filio Domini Regis Comite Pictaviæ, &
Galfrido Filio Domini Regis Comite Brytanniæ, &
Comite Willielmo de Eſſexia, &
Hugone Comite Ceſtryæ, &
Ricardo Humetz Conſtabulario, &
Comite de Mellenc. &
Jordano Coſſon, &
Humfrido de Bohun, &
Willielmo de Curcy Seneſcallo, &
Gilberto Malet Seneſcallo apud Faleſiam.

Hiis itaque recitatis, in Eccleſiâ Sancti Petri Eboracenſis, coram prædictis Regibus Angliæ & coram Rege, Scotiæ & David Fratre ſuo, & univerſo populo, Epiſcopi, Comites, Barones, & Milites, de terra Regis Scotiæ, juraverunt Domino Regi Angliæ, & Henrico Filio ſuo, & Hæredibus eorum, fidelitatem contra omnem hominem, ſicut ligiis Dominis ſuis:

A.D.1176. Poſt hanc verò compoſitionem & finem, anno Domini milleſimo, centeſimo, ſeptuageſimo, ſexto, & Regni dicti Regis Henrici viceſimo ſecundo, ad Concilium, celebratum apud Norhampton, venit dictus Willelmus, Rex Scottorum, per mandatum dicti Regis Henrici, adducens ſecum omnes Epiſcopos, Abbates, Priores totius Regni ſui:

Anno vero ſequenti proximo, idem Henricus Rex Angliæ tradidit Caſtrum de Rokesburg, in Cuſtodia, Willielmo de Stoteville, & Cuſtodiam Caſtri Puellarum Rogero de Stoteville, & Cuſtodiam Caſtri de Berewyk Galfrido de Noeſville.

A.D.1189. Anno verò Regni ejuſdem Henrici Regis viceſimo ſeptimo, Willelmus, Rex Scottorum, venit in Normanniam, per mandatum Regis Angliæ Henrici Domini ſui; cujus Ammonitione & conſilio, idem Rex Scottorum conceſſit Matheo Epiſcopo de Rberden & Johanni Epiſcopo Sancti Andreæ, quos ipſe à Scotia fugaverat, licentiam repatriandi. Hæc inveniuntur in Cronicis Rogeri de Hovedene, in multis libris.

Anno Domini, milleſimo, centeſimo, octogeſimo, nono, dicto Regi Angliæ Henrico ſucceſſit Ricardus, Filius ejus: Quo anno, Menſe Decembri, venit Cantuariam Willielmus Rex Scottorum, ad dictum Regem Ricardum, & fecit ei homagium; & ſuo tempore non invenitur de Rebellione Scottorum. Hoc invenitur in cronicis Rogeri de Hovedene, in multis libris.

A.D.1199. Anno Domini milleſimo centeſimo nanageſimo nono, dicto Regi Ricardo ſucceſſit Johannes, Frater ejus; qui ſtatim, poſt Coronationem ſuam, miſit Philippum Dunelmenſem Epiſcopum, & Rogerum Bygod, & quoſdam alios Nobiles ad Willelmum Regem Scottorum, cum litteris Regiis Patentibus, de ſalvo conductu, & ſtatuit ei diem veniendi apud Lincolniam, in craſtino Sancti Eadmundi Regis.

Eodem verò anno, Menſe Novembri, ſcilicet 10 Kalendas Decembris, feriâ quartâ, idem Rex Johannes & Willelmus Rex Scottorum convenerunt, ad colloquium, extra Civitatem Lyncolniæ, ſuper Montem Arduum; & ibi, in conſpectu omnis populi, Willielmus Rex Scottorum devenit homo Regis Johannis prædicti, & juravit ei fidelitatem ſuper Crucem Huberti Cantuarienſis Archiepiſcopi de vitâ, & membro, & terreno honore ſuo, contra omnes homines, & de pace ſervandâ ſibi & Regno ſuo. Hoc invenitur in Cronicis Rogeri de Hovedene, in multis libris.

A.D.120 Anno Domini milleſimo, ducenteſimo, nono, menſe Junii, apud Berewyk, Caſtrum conſtruxit Rex Angliæ Johannes contra Willielmum Regem Scottorum; exercitum etiam Aggregans copioſum, ut debellaret eum, quia Comiti Boloniæ Filiam ſuam, præter ipſius Regis Johannis aſſenſum, deſponderat. Hoc invenitur in Cronicis Monaſterii de Brydelyntone, & in multis aliis. Et in Cronicis Monaſterii de Kyngeſwode, Wygornienſi Dioceſi invenitur, quod, anno Domini ſupradicto, pace inter ipſos Reges reformatâ, cito revertitur Rex Johannes, datis ſibi duabus Filialibus dicti Regis Willielmi in Obſidibus.

A.D. 1216.

Anno Domini milleſimo, ducenteſimo, decimo ſexto, dicto Regi Angliæ Johanni ſucceſſit Henricus Filius ſuus; cujus Regni anno triceſimo quinto, idem Rex Henricus & Regina cum multitudine Prælatorum, apud Eboracum, in Nativitate Domini, de Margaretâ Filiâ ſuâ, Alexandro Regi Scottorum matrimonialiter copulandâ, tractavit. In die vero Sancti Stephani, idem Rex Alexander dictam Margaretam ſollempniter deſponſavit, fecitque idem Rex Scottorum Alexander homagium dicto Regi Angliæ Henrico. Et commiſſa eſt Regina Scotiæ tutelæ Roberti de Ros, & Johannis de Balliolo: & Regnum Scotiæ cum Rege, de conſilio Magnatum utriuſque Regni. Hoc invenitur in Cronicis Sancti Albani.

Infra ſcripta etiam fuerunt inventa in quibuſdam Cartis Regum Scotiæ,

IN Cartâ Regis Edgari Filii Malcolmi, Regis Scottorum, factâ Eccleſiæ Dunelmenſi, continetur, quod idem Rex Edgarus recognoſcit ſe poſſidere, totam terram de Lodeneyo, & Regnum Scotiæ, de dono Domini ſui Willelmi Regis Angliæ.

In Cartâ Willelmi Regis Scottorum, factâ Johanni Regi Angliæ, continetur, quod ipſe conceſſit cariſſimo Domino ſuo, Johanni Regi Angliæ, quod maritet Alexandrum Filium ſuum, ſicut Hominem ligium ſuum, ubicumque voluerit, ad fidem ſuam.

Item quod non diſparagetur.

Item quod, quicquid de ipſo contingat idem Willielmus, Rex Scotiæ, & Alexander Filius ſuus, Henrico, Filio Regis Angliæ Johannis, tamquam ligio Domino ſuo, contra omnes mortales fidem & fidelitatem tenebunt, & juvabunt eum, pro viribus ſuis, ad tenendum ipſum in Regno ſuo; ſalvâ fide, quâ prædicto Regi Angliæ Johanni tenentur.

Hæc ſunt & quæ ad præmiſſa faciunt quæ in quibuſdam literis Apoſtolicis inveniebantur contenta.

IN reſcripto Honorii Papæ 3. ſic inter cætera continetur; ad hæc Regi Scottorum, ipſum Regem Angliæ, Dominum ſuum, nequiter inpugnanti: Ac propter hoc excommunicationis vinculo innodato, &c.

Item, in reſcripto Gregorii Papæ noni, directo Regi Scotiæ, inter cætera, continetur, quod jam dudum inter, claræ memoriæ, Henricum Avum, & Johannem Patrem Regis Angliæ ultimi, ex parte una, & Willelmum Regem Scottorum ex altera, Compoſitio amicabilis interceſſit; per quam ipſe Willielmus prædictis, Avo & Patri, & eidem Regi Angliæ, ac Alexander, Rex Scotiæ, Filius Willelmi, Regibus Angliæ, Johanni & Henrico, ligium homagium & fidelitatem fecerunt: Quæ tenentur Succeſſores eorum, Comites & Barones Regni Scotiæ, ipſis & ſuis Succeſſoribus exhibere: Ac Comites & Barones eſſe cum Regibus Angliæ contra Reges Scotiæ, ſi Compoſitionem eandem forſitan non ſervarent.

Item idem Gregorius conſimiliter ſcribit Archiepiſcopo Eboracenſi, & Epiſcopo Carleolenſi, quod moneant, & inducant Regem Scotiæ, ſupradictam Compoſitionem amicabilem obſervare.

Item, in alio reſcripto, ejuſdem Gregorii noni, directo Regi Scotiæ, inter cætera continetur, quod, cum idem Rex Scotiæ homo ligius ſit ipſius Henrici Regis Angliæ, & eidem fidelitatis præſtiterit Juramentum, quo ſe principaliter aſtrinxit, quod, in ipſius Regis & Regni Angliæ detrimentum, nichil penitùs debeat attemptare.

Item, Clemens Papa, ſcribens Henrico Regi Angliæ, pro Johanne, Epiſcopo Sancti Andreæ, expulſo ab Epiſcopatu ſuo per Regem Scotiæ, inter cætera, ita mandat, quod Willielmum Regem Scotiæ moneat & inducat, & ſi neceſſe fuerit diſtrictione regali, qua ei præeminet, & conceſſa ſuæ Regiæ Celſitudini poteſtate compellat, ut dicto Epiſcopo omnem rancorem remittat, & Epiſcopatum ſuum eum habere in pace permittat.

A.D.1292.
Edv. I.

Hæc, quæ ſequuntur, fuerunt inventa in quodam libro de Vita & miraculis beati Johannis de Beverlaco, quæ ſunt per Romanam Curiam approbata, & quæ faciunt ad præmiſſa.

Regnante inclito Rege, Adelſtano, Viro Catholico, qui Monarchiam totius Angliæ tenuit, Scottorum Rex, cum ſuis, tranſito fluvio qui dividit Angliæ Regnum à Scotiâ, cepit depopulari villas, Homines exterminare, Agros deprædari, &, ut verum fatear, totam Regionem in exterminium conabatur deducere in Septentrionali parte Angliæ.

Quod, famâ volante, cum præfatus Rex comperiſſet, congregato exercitu ſtatuit quamcitiùs, cum armatâ manu, ei occurrere; Proviſiſque interim neceſſariis, propoſitum carpebat iter:

Cumque in Provinciam Lincolniæ deveniſſet, quidam ovantes, tam pauperes, quàm mediocres, obvii facti ſunt: Ille verò, interrogans eos, quæ eſſet cauſa tanti gaudii? Vel unde venirent? reſponderunt, quod de Beverlaco venêre, ubi Sanctus Confeſſor Johannes quoſdam ex eis, variis oppreſſos infirmitatibus, gratiâ Dei, ſanos effecerat; & hæc erat cauſa tantæ lætitiæ.

Et, inde progrediens, iterùm alios catervatim venientes obvios habuit: Quos ſimiliter inquiſivit, unde venirent? Illi verò reſponderunt, quod de Beverlaco, ubi quoſdam ex eis, vel mutos, vel claudos, cæcos vel ſurdos, mira Dei potentiâ, Sanctus Dei Confeſſor ſanaverat.

Cum Rex venerandum hunc Confeſſorem, in tanta veneratione habitum, & per Deum tanta operari valuiſſe comperiret, habito conſilio cum ſuis, dixit ſe debere talem Patronum adire, ut ſibi, in inſtanti negotio, ſubveniret: Tranſmiſitque ſuum exercitum, per occidentalem Regionem, verſus Eboracum, quatinus eum ibi præſtolarentur.

Ipſe verò, tranſito flumine Humbro, venit Beverlacum, procumbenſque, in oratione, in Eccleſia, coram Altari, in præſentiâ reliquiarum venerandi confeſſoris, devoto animo, prolixiùs orabat;

Exurgenſque deinde ab oratione, coram aſtantibus, tam Clericis, quàm Laicis, & aſcultantibus, talem orationem exortus eſt, dicens,

O, glorioſe Confeſſor Johannes, qui tot virtutibus & ſingnis refulges, ut fama refert, precor te quatinus michi ſubvenire digneris, per interceſſionem tuam, apud Deum, in inſtanti negotio; ut inimicorum infeſtationem pernoxiam, te patrocinante, exuperare queam.

Et continuo, extrahens Cultellum ſuum de vaginâ, poſuit ſuper altare, dicens,

Ecce! vadium meum coram te pono, quod, te auxiliante, vita comite, rediens recipiam; ita tamen quod Eccleſiam tuam honorificabo, & redditibus augebo, ſi, Dei nutu, tuoque ſuffragio, hoſtes debellare quivero.

Cuſtodes vero Eccleſiæ, qui aderant, ſuggeſſerunt ei, ut ſignum aliquod indè ſecum, in monimentum, aſportaret; & fecit quoddam vexillum ſibi de eàdem Eccleſiâ præferri; conſignans ſe, ad ſuum exercitum reverſus eſt.

Cumque Scotti audiſſent Anglorum exercitum adventare, non ſunt auſi eos in finibus eorum expectare, nec campeſtri bello eis reſiſtere; ſet transfretaverunt flumen; quod dicitur Scottorum vadum, ut ibi, infra proprios terminos, ſecuriùs ſe in bello ad reſiſtendum parare poſſent.

Rex verò, cum omni exercitu Angliæ, cum ad flumen perveniſſet, didicit Scottos tranſiſſe, & præcepit ſuis ſupra Ripam fluminis ſua tentoria figere, ibique aliquantulum pauſare.

Subſequenti nocte, quieſcentibus cunctis, cum ſuo Rege, talis viſio M 13. eidem Regi apparuit; cæteris dormientibus & omnino ignorantibus: Videbatur enim ei quod quidam, Pontificali Habitu indutus, coram ſe aſſiſteret, ſibique diceret, *Aldeſtane Rex, fac tuos in craſtino præparari, ut tranſeant flumen iſtud ad debellandum contra Scottos:* Cumque interrogaret Rex *Quiſnam eſſet, qui talia ediceret?* Reſpondit qui aſtabat, *quod ipſe eſſet Johannes, cujus precibus expetierat ſe protegi, cum Beverlaci in ejuſdem Eccleſiâ, oraret:* Subinde ſtatim intulit, *noli timere cum exercitu tranſire armato, nam debellabis eos; hoc enim tibi nunciare veni.*

Mane itaque facto curavit Rex ſuis viſionem patefacere, & de victoria certificare: Qui lætantes, animati ſunt ad certamen, transfretavere flumen:

A.D 1292. Edv. 1. Scottos verò invenerunt, cum ſuo Rege, paratos ad reſiſtendum; commiſſoque gravi prælio multi ex Scottis ruerunt, verùm etiam ipſorum Rex aufugit, ad totius Regni confuſionem & deſolationem.

Quo viſo Rex Angliæ, lætus effectus, gratias egit Deo, venerandoque confeſſori, videlicet, Johanni, ſuo interceſſori: Totumque Regnum continuo ſuo ſubjugavit Imperio: circuiens & perluſtrans cunctas illius terræ Provincias, Principes & Præpoſitos urbium: indicens eis tributa, quæ ſibi, ſuiſque ſucceſſoribus, ſcilicet, Angliæ Regibus, ex debito perſolverent.

Verùm etiam Inſulas adjacentes atque vicinas, ſibi ſervire compulit; & tamdiu in illis partibus demoratus eſt, quod jam tres anni finirentur.

Jamque, revertens per loca marina, juxta Dombar, vidit ſcopulos prominere: Aſtitit, taliaque, ſuſpirans, eloquia protulit, dicens, *Si Deus, interveniente beato Johanne, michi aliquod ſignum evidens facere permitteret, quatinus tam ſuccedentes, quàm præſentes congnoſcere poſſent Scotos Anglorum Regno jure ſubjugari (utpote devictam ab Adelſtano Rege, ſibique, ſuiſque ſucceſſoribus, tributum omni tempore debere perſolvere) non inmerito illi devotè gratias agerem*, &, extrahens gladium de vaginâ, percuſſit in cilicem, quæ adeo penetrabilis, Dei virtute agente, fuit gladio, quaſi eâdem horâ lapis butirum eſſet, vel mollis glarea: qui lapis, ad ictum gladii, ita cavatur, ut menſura ulnæ longitudini poſſit coaptari; &, uſque ad præſentem diem, evidens ſignum patet, quod Scotti, ab Anglis devicti ac ſubjugati; monimento tali evidenter cunctis adeuntibus demonſtrante. A.D. 1292. Edv. 1.

Infra ſcripta inveniuntur de homagio Domino Regi Angliæ debito de terra Galwediæ.

ANno Domini milleſimo centeſimo octogeſimo quinto, menſe Auguſti, apud Carleolum, Rolandus Galvatenſis Dominus illic, ut juſſus fuerat, Domino Regi Henrico occurrens, in deditionem ſponte venit; veritus, ut creditur, exercitûs multitudinem, quam ad debellandum eum Rex ipſe contraxerat, niſi maturius cœptam contumaciam reliquiſſet: recepto itaque homagio ipſius Rolandi de Galwediâ, (ſimul & Comitis David, fratris Willielmi, tunc Regis Scotiæ) de omnibus quæ tenebat, dimiſit Rex exercitum ſuum, & in Angliam feſtinavit.

Anno Regni Regis Henrici viceſimo ſecundo, Gilbertus Filius Ferges, Princeps Galwennorum, venit in Angliam, in conductu Regis Scotiæ, & devenit homo Henrici Regis Patris, & fidelitatem ei juravit contra omnes homines; &, pro amore ipſius habendo, dedit illi mille Marcas argenti, & Duncanum Filium ſuum, in obſidem, de pace ſervandâ.

D. 1292. 14. IN Nomine Domini Amen.

In præſentia mei, Notarii, & Teſtium ſubſcriptorum, infraſcripti Epiſcopi, Abbates, Priores, Prioriſſæ, Comites, Barones, ac Communitates Villarum, & nonnulli alii Populares, tam Clerici, quàm Laici, de Regno Scotiæ, juramentum fidelitatis ſupradicto Domino Edwardo, Regi Angliæ illuſtri, ut ſuperiori & directo Domino Regni Scotiæ, præſentialiter præſtiterunt, videlicet, diverſis diebus & locis prout ſequitur ſeriatim.

Anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo primo, & Regni dicti Domini Regis Edwardi decimo nono, indictione quartâ, duodecimâ die intrante menſe Junio, in quodam Manerio, juxta Norham,

Nobiles Viri,

Ricardus dictus Syward,
Symon Fraſer,
Alexander de Meneteth, Filius Comitis de Meneteth;

Juramentum fidelitatis prædicto Domino Regi Angliæ, ut ſuperiori & directo Domino Regni Scotiæ præſtiterunt.

Anno & Indictione prædictis, apud Berewyk ſuper Twedam, in Capellâ Caſtri ejuſdem Villæ, ſeptima die exeunte prædicto menſe Junio,

Henricus Prior de Coldyngeham, & Johannes de Vaus,

Fecerunt fidelitatem prædicto Domino Regi Angliæ, ut ſuperiori & directo Domino prædicti Regni Scotiæ;

Præſentibus venerabilibus Patribus Dominis.

Roberto Bathonienſi & Wellenſi, &
Alano Cathanenſi, Epiſcopis, &
Henrico Elemoſinario dicti Domini gis,
Et pluribus aliis exiſtentibus tunc ibidem.

Anno, indictione, & loco prædictis, ſexta die exeunte prædicto menſe Junio,

Agnes de Bernham Prioriſſa de Berewyk,
Petrus de Mornigcon,
Johannes de Badeby, &
Eadmundus de Bundigton,
Fecerunt fidelitatem dicto Domino Regi, ut ſupra;

Præſentibus Nobilibus Viris Dominis,

Johanne de Sancto Johanne,
Waltero de Bello Campo, &
Waltero de Langeton. dicti Domini Regis Theſaurario, & multis aliis.

Anno, indictione, & loco prædictis, quarta die exeunte prædicto menſe Junio, Nobilis Vir,

Alexander de Bonekyl,

Fecit fidelitatem dicto Domino Regi, ut ſupra.

Præſentibus,

Nobili Viro Johanne de Sancto Johanne,
Gilberto de Robyre,
Et pluribus aliis exiſtentibus tunc ibidem.

Anno & indictione prædictis, tertia die exeunte prædicto menſe Junio, Burgenſes & Cives de Berewyk (qui, ad prædictum Juramentum fidelitatis faciendum, in Parochiali Eccleſiâ ejuſdem Villæ convenerant) præfato Domino Regi fidelitatem fecerunt quorum aliqui ſubſcribuntur, videlicet,

Philippus de Rydale, tunc major dictæ Villæ de Berewyk,
Ranulphus de Wyteby,
Adam Groſeteſte,
Willielmus de Hereford,
Adam de Dombar,
Johannes de Aberden,
Ricardus Dod,
Thomas Tod,
Stephanus le Mercer,
Adam de Strivelyn,
Robertus de Wyteby,
Ingelramus de Colon,
Henricus Franceys,
Thomas le Venour,
Reginaldus le Venour,
Ricardus le Barkere,
Petrus de Coventre,
Robertus de Everwyk,
Thomas de Selekyrke,
Henricus Aurifaber,
Thomas Mouſy,
Johannes Clericus de Berewyk,
Johannes de Hove,
Johannes de Roubery,
Euſtatius le Eſpycer,
Willielmus May,
Matheus le Couteler,
Gregorius de Coldingham,
Magiſter Rogerus Bartholomeu,
Thomas de Beverle,
Willielmus Chauzon,
David de Kenylworthe Ballivus,
Alanus de Langetone,
Willielmus le Clerk,
Robertus Ruſſel,
Nicolaus de Beverle,
Rogerus le Eſpycer,
Willielmus de Holthale,
Warinus de Pebles,
Adam de Bartone,
Nicolaus de Wyteby,
Laurentius le Clerk,
Willielmus Groſeteſte,
Johannes de Cornbr.
Henricus Spryng,
Adam de Mar,
Adam de Seleby,
Johannes Mareſchal,
Johannes de Strivelyn,
Johannes Monacus,
Johannes de Wyteby,
Johannes Eter,
Alexander le Peleter,
Robertus de Bartone,
Adam Moigne,
Robertus de Dombar,
Martynus le Eſpycer,
Radulphus Taket,
Warinus le Vylour,
Willielmus le Clerk de Berewyk,

Et reliquus Populus dictæ Villæ, qui tunc præſens fuerat, & ad dictum locum, ut prædicitur, convenerat, dicto Domino Regi Angliæ, ut ſuperiori & directo Domino Regni Scotiæ, juramentum fidelitatis præſtiterunt.

Actum, ut ſupra.

Præſentibus Nobilibus Viris Dominis,

Johanne de Sancto Johanne,
Roberto Malet,
Johanne Boutecourte,
Waltero de Langetone,
Gilberto de Robyre, & nonnullis aliis.

Burgenſes verò, & alii homines ejuſdem Villæ de Berewyk, qui, ad prædictum Juramentum fidelitatis faciendum, prædicto die præſentes non fuerant, tertia die ſequenti, ſcilicet, ultima die prædicti menſis Junii, in Capella Caſtri de Berewyk, prædictæ fidelitatis Juramentum prædicto Domino Regi Angliæ, ut ſuperiori & directo Domino dicti Regni Scotiæ, præſtiterunt, videlicet,

Symon de Trydeltone,
Radulphus Phelype,
Robertus Oliver,
Nicolaus Champyon,
Alexander le Taillour,
Nicolaus de Pampes Worrhe,
Thomas de Beverlaco,
Robertus de Lambertone,
Ricardus de Merſtone,
Jacobus Aurifaber,
Henricus Tonſor,
Thomas le Barber,
Rogerus Phelype,
Ricardus Gille,
Willielmus Brokour,
Robertus de Brythlyng,
Walterus Goſelede,
Thomas Bataille,
Johannes de Knaptone,
Willielmus de Merſintone,
Johannes de Waniflet,
Adam de Multreve, &
Willielmus de Grendone,

Actum anno, indictione, die & loco prædictis.

Præſentibus Nobilibus Viris Dominis,

Johanne de Sancto Johanne,
Roberto Malet,
Elya de Hauville,
Gilberto de Robyre,
Et nonnullis aliis, qui aderant tunc ibidem.

Anno & Indictione prædictis, Nobilis Vir,

Willielmus de Douglaz,

Fecit fidelitatem dicto Domino Regi, apud Thoreſtone, in Capella Manerii Domini Walteri de Lyndeſeye, in quo tunc dictus Dominus Rex hoſpitabatur, quinta die intrante menſe Julio;

Præſentibus Venerabilibus Patribus Dominis,

Antonio Dunelmenſi, &
Alano Cathanenſi, Dei gratiâ Epiſcopis,
Et multis aliis exiſtentibus tunc ibidem.

Anno & Indictione prædictis,

Adam, Abbas Sanctæ Crucis de Edenburg, &
Ricardus Freſel,

Fecerunt fidelitatem prædicto Domino Regi, in Capella Caſtri Puellarum, octava die intrante dicto menſe Julio;

Præſentibus Nobilibus Viris Dominis,

Willelmo le Latymer,
Radulpho Baſſet, Conſtabulario dicti Caſtri,
Thoma le Huiſſer,
Et multis aliis, qui aderant tunc ibidem.

Anno & indictione prædictis, duodecima die intrante prædicto menſe Julio,

Willielmus Epiſcopus Dumblanenſis,
Maliſius Comes de Stratherne,
Galfridus de Montbray, &
Willielmus de Rothevan,

Fecerunt fidelitatem dicto Domino Regi, in Caſtro de Strivelyn, coram Conſilio ipſius Domini Regis;

Præſentibus venerabilibus Patribus,

Antonio Dunelmenſi,
Roberto Glaſguenſi, &
Alano Cathanenſi, Dei gratiâ Epiſcopis, &
Nobilibus Viris Dominis, Eadmundo Fratre prædicti Domini Regis,
Johanne de Sancto Johanne,
Johanne Comyn Domino de Badenough,
Patricio de Graham,
Et multis aliis, qui aderant tunc ibidem.

Anno & Indictione prædictis, decima ſeptima die dicti menſis Julii,

Rudalphus Abbas de Dunfermelyn,

Andreas Fraſer,
Willielmus de la Haye,
Andreas de Moravia, &
Conſtantinus de Louhor, tunc Vicecomes de Fyf,

Fecerunt fidelitatem dicto Domino Regi, ut ſupra;

Præſentibus Venerabilibus Patribus,

Antonio Dunelmenſi, &
Alano Cathanenſi, Epiſcopis &
Nobilibus Viris, Johanne de Sancto Johanne,
Patricio de Graham,
Galfrido de Montbray,
Et multis aliis exiſtentibus tunc ibidem, videlicet, apud Donfermelyn, in Monaſterio ejuſdem loci, aliqui ſuper magnum Altare, & alii in Capitulo dicti loci.

Anno & indictione prædictis, decimâ tertiâ exeunte menſe Julio ſupradicto, apud Kyngor, in Capella ejuſdem loci,

Johannes de Moravia,
Michael le Eſcot,
Ezo de Kynros,
Robertus Horot,
Willelmus de Legtone,
Thomas Keyr,

Fecerunt fidelitatem dicto Domino Regi, ut ſupra;

Præſentibus,

Nobili Viro Domino Willielmo de Leyburne,
Radulpho de Stanford Capellano dicti Domini Regis,
Waltero de Hamondeſham,
Willielmo de Dunfrez,
Et multis aliis exiſtentibus tunc ibidem.

M. 15. Anno & indictione prædictis, decima die exeunte dicto menſe Julio, apud Sanctum Andream in Scotia, in Capitulo ejuſdem loci,

Johannes Prior ipſius Monaſterii Sancti Andreæ, &
Nobiles Viri, Adam de Retref,
Willelmus de Maul,
Alexander de Abernithy,
Hugo de la Haye,
Henricus de Ainſtrocher,
Alexander de Auderne,
Johannes de la Haye, &
Robertus de Betune,

Fecerunt fidelitatem dicto Domino Regi, ut ſupra;

Præſentibus Venerabilibus Patribus,

Willielmo Sancti Andreæ, &
Alano Cathanenſi, Epiſcopis,
Magiſtro Alano de Dunfrez,
Et pluribus aliis qui aderant tunc ibidem.

Anno & Indictione prædictis, nona die exeunte prædicto menſe Julio, in Monaſterio de Lundors,

Johannes Ab. ejuſdem Monaſterii, &
Nobiles Viri, Willielm. de Fenton, &
Symon de Ferſele,

Fecerunt fidelitatem dicto Domino Regi, ut ſupra, ſuper magnum Altare ipſius Monaſterii,

Præſentibus,

Nobili Viro, Waltero de Bello Campo, &
Waltero de Hamondeſham Clerico,
Et pluribus aliis qui aderant tunc ibidem.

Anno & indictione prædictis, Burgenſes, ac tota Communitas Villæ de Pert, in Scotia (cujus quidem Villæ aliquorum Burgenſium & aliorum hominum nomina ſubſcribuntur) juramentum fidelitatis præfato Domino Regi Angliæ, ut ſuperiori & directo Domino Regni Scotiæ, præſtiterunt, videlicet.

Johannes de Pert,
Johannes Ailbot,
Johannes Filius Ricardi,
Robertus le Peſchour Ballivus ejuſdem Villæ,
Duncanus du Celer ſimiliter tunc Ballivus,
Gilbertus Cokin,
Alexander de Mautcor,
Petrus Filius Wyremark,
Robertus de Scardeburg,
Radulphus Tendeman,
Criſtinus Flemeng,
Walterus Deken,
Adam Trompour,
Duncanus Cocy,
Johannes Douze,
Adam le Taillour,
Symon de Strathy,
Johannes Rakeſtra,
Ricardus de Neville,
Malcolmus de Janua,
Willielmus Dolikyzt,

Dovenaldus Bryd,
Robertus Carpentarius,
Johannes de Lenna,
Petrus Blakemantel,
Hugo Thorel,
Adam de Letham,
Willielmus Donſtan,
Johannes Southeran,
Wady de Southgate,
Rogerus de Balgally,
Michael Pelliparius,
Robertus Dalvertone,
Michael Treiſdeners,
Simon Glovere,
Willielmus Tobbemor,
Fergoz Michael de Inſula Miſſarum,
Uthredus Mareſcallus,
Thomas de Donewych,
Willielmus de Polle,
Henricus Cerocetarius,
Philippus Taket,
Magiſter Willielmus de Sancto Nicolao,
Magiſter Robertus de Bouchan,
Thomas Wyhz,
Johannes Douvan,
Philippus de Kerkylle,
Symon Tobbemor,
David de Donde,
Willielmus Filius Præpoſiti,
Ricardus Rubeus Piſtor,
Adam de Atholia,
Thomas parvus de Donewythz,
Willelmus Aurifaber,
Willelmus Crophul,
Malcolmus Dol,
Rogerus Piſtor,
Reginaldus Speldere,
Thomas de Carz,
Robertus de Lynth,
Keſſy de Suthgate,
Symon le Seeler,
Willelmus Luthcher,
Symon de Kelly,
Petrus Filius Roberti Knizht,
Willelmus Wink,
Johannes Stag,
Andy Bryngham,
Andreas Scorth,
Patritius Galythly,

Et reliquus populus dictæ Villæ, qui tunc temporis erat præſens, Juramentum fidelitatis prædicto Domino Regi Angliæ, ut ſuperiori & directo Domino prædicti Regni Scotiæ, præſtiterunt, ſcilicet, octavâ die exeunte prædicto menſe Julio, in domo Fratrum Prædicatorum dictæ Villæ de Pert, in Cimiterio extra Eccleſiam,

Præſentibus,

Venerabili Patre Alano Epiſcopo Cathanenſi, Scotiæ Cancellario, &
Nobilibus Viris Dominis, Johanne de Sancto Johanne, &
Roberto Malet, ac
Waltero de Hamondeſham Clerico,
Et nonnullis aliis exiſtentibus tunc ibidem.

Eodem die,

Frater Andreas Abbas de Cupro, &
Nobilis Mulier Maria Regina de Man, &
Comitiſſa de Stratherne,
Johannes le Boutiler,
Johannes de Cambron,

Fecerunt fidelitatem dicto Domino Regi in Eccleſia Fratrum Prædicatorum de Pert,

Et Frater Thomas Abbas de Scona,

In Camera dicti Domini Regis;

Præſentibus Venerabilibus Patribus,

Antonio Dunelmenſi,
Willielmo Sancti Andreæ, &
Alano Cathanenſi Epiſcopis,
Dovenaldo de Mar, &
Maliſio de Stratherne Comitibus,
Waltero de Bello Campo, &
Henrico Elemoſinario dicti Domini Regis,
Et pluribus aliis qui aderant tunc ibidem.

Anno & indictione prædictis, ſeptima die exeunte prædicto menſe Julio,

Johannes de Ergadia, Filius Nobilis Viri Domini Alexandri de Ergadia,

Fecit fidelitatem prædicto Domino Regi, ut ſupra, in Camera ipſius Domini Regis, in domo dictorum Fratrum Prædicatorum de Pert,

Præſentibus prædictis,

Antonio & Alano Dunelmenſi & Cathanenſi Epiſcopis, &
Nobili Viro Johanne Comyn Domino de Badenough,
Et multis aliis exiſtentibus tunc ibidem.

Anno & indictione prædictis, apud Caſtrum Puellarum, in Capella ejuſdem Caſtri, tertia die exeunte prædicto menſe Julio,

Johannes

Johannes Abbas de Neubotel,
Radulphus Magiſter Hoſpitalis de Soltre,
Willielmus Magiſter Domûs de Balantryſ,
Alicia Prioriſſa de Hadyngroue,

Fecerunt fidelitatem dicto Domino Regi ut ſupra:

Et Frater Alexander Prior Hoſpitalis Sancti Johannis Jeruſolimitani in Scotia, &
Frater Brianus Præceptor Militiæ Templi in eodem Regno,

In Camera prædicti Domini Regis, in Caſtro prædicto;

Præſentibus,

Dicto Domino A. Epiſcopo Dunelmenſi,
Hunfrido de Bohun Comite Herefordiæ,
Johanne de Britannia, Nepote dicti Domini Regis,
Waltero de Huntercumbe,
Radulpho Baſſet,
Guydone Ferrer,
Thoma le Huiſſer,
Magiſtro Eadmundo de London.
Et multis aliis exiſtentibus tunc ibidem.

Anno & indictione prædictis, apud Lynlython, quarta die exeunte prædicto menſe Julio,

Cryſtina Prioriſſa de Manuel,

Fecit fidelitatem prædicto Domino Regi, ut ſupra;

Præſentibus diſcretis viris Dominis,

Henrico de Blundiſtone Elemoſinario dicti Domini Regis,
Radulpho de Stanford ejuſdem Domini Regis Capellano, &
Johanne de Exodia Clerico,
Et multis aliis, qui aderant tunc ibidem.

Anno & Indictione prædictis, apud Berewyk ſuper Twedam, in Caſtro ejuſdem Villæ, in Capella quadam, vicinâ Cameræ dicti Domini Regis, tertia die intrante menſe Auguſto,

Henricus Aberdonenſis, &
Robertus Roſſenſis Epiſcopi,
Willielmus Comes de Ros,
Willelmus de Moravia, Dives &
David de Graham,

Fecerunt fidelitatem ſupranominato Domino Regi Angliæ, ſicut ſupra;

Præſentibus Venerabilibus Patribus,

Roberto Bathonienſi & Wellenſi, &
Alano Cathanenſi, Dei gratiâ, Epiſcopis, &
Nobilibus Viris, Hunfrido de Bohun Comite Herefordiæ,
Henrico de Laſcy Comite Lyncolniæ,
Johanne de Sancto Johanne,
Roberto Filio Walteri,
Et nonnullis aliis exiſtentibus tunc ibidem.

Anno & indictione prædictis, quarta die intrante prædicto menſe Auguſto, apud Berewyk ſuper Twedam, in Eccleſia Fratrum Prædicatorum deſerta,

Henricus Abbas de Aberbrochok, &
David de Torthoraud,

Fecerunt fidelitatem prædicto Domino Regi Angliæ, ut alii ſupra.

Præſentibus Venerabilibus Patribus Dominis,

Antonio Dunelmenſi,
Roberto Bathonienſi & Wellenſi,
Radulpho Carleolenſi,
Willelmo Sancti Andreæ,
Roberto Glaſguenſi, &
Alano Cathanenſi, Dei gratiâ, Epiſcopis: &
Nobilibus Viris, Henrico de Laſcy Comite Lincolniæ,
Rogero Comite Norfolchiæ & Mareſcallo Angliæ,
Briano Filio Alani,
Magiſtro Willielmo de Grenefeud Canonico Eboracenſi,
Et nonnullis aliis exiſtentibus tunc ibidem.

Anno indictione & loco prædictis, ſexta die intrante prædicto menſe Auguſto,

Abbas de Kynloz, &
Johannes de Cantelou,
Die ſequenti, in loco prædicto, fecerunt fidelitatem præfato Domino Edwardo Regi Angliæ illuſtri, ut alii ſupra, videlicet, ut ſuperiori & directo Domino Regni Scotiæ,

Præſentibus,

Veuerabili Patre Alano Epiſcopo Cathauenſi, &
Nobili Viro Domino Johanne de Sancto Johanne,

Et nonnullis aliis exiſtentibus tunc ibidem.

Quædam Ordinatio, ſuper fidelitatibus aliorum de Regno Scotiæ recipiendis, in preſentia mei, Notarii, facta apud Stryvelyn, per præfatum Dominum Edwardum Regem Angliæ illuſtrem, & ſuperiorem Dominum Regni Scotiæ, de voluntate & aſſenſu expreſſo, quam plurium Epiſcoporum, Comitum & Baronum, dicti Regni, tunc ibidem præſentium, ſequitur ſub hac forma. M. 16.

CUſtodes dicti Regni Scotiæ, ſcil. Willelmus Sancti Andreæ & Robertus Glaſguenſis Epiſcopi, Jacobus Seneſcallus Scotiæ, Johannes Comyn Dominus de Badenough, & Brianus Filius Alani, ac omnes alii, qui per dictum Dominum Regem aſſignabuntur, debent capere Juramenta fidelitatum ab Epiſcopis, Comitibus, Baronibus, Magnatibus, & aliis Nobilibus; De libere tenentibus, & aliis univerſis, qui fidelitatem facere prædicto Domino Regi debent; de Inſulanis & loca alia inhabitantibus, ubicunque venerint in hunc modum.

Illi, qui veniunt, admittantur, & faciant, atque jurent fidelitatem dicto Domino Regi Angliæ, ut ſuperiori & directo Domino Regni Scotiæ antedicti.

Alii, qui veniunt & facere noluerint, attachientur per corpora ſua, donec ipſam fidelitatem fecerint ut tenentur.

Illi, qui non veniunt, ſet ſe excuſant, ſi habeant cauſam rationabilem, audiantur, & poſtea ad Parleamentum proximum adjornentur.

Alii, qui neque venire volunt, nec ſe etiam excuſare, donec dictam fidelitatem fecerint, artius diſtringantur.

In Villa Sancti Johannis, debent hujuſmodi fidelitates recipere Epiſcopus Sancti Andreæ, Johannes Comyn, & Brianus Filius Alani.

Apud Novum Caſtrum ſuper tynam, Alan Epiſcopus Glaſguenſis, Jacobus Seneſcallus Scotiæ, & Nicolaus de Segrave.

Apud Inthernez Comes de Sutherlonde & Vicecomes patriæ, cum Ballivis ſuis, unà cum Caſtellano illius loci; & debet primo Caſtellanus recipere fidelitatem à prædicto Comite, & ipſe cum Comite de Ballivis, Vicecomite, & aliis de eodem Comitatu.

Et debent recipi hujuſmodi Juramenta à tertio decimo die Menſis Julii, in quindecim dies; anni Domini & Regni ipſius Regis Angliæ ſupradicti.

Willielmus de Sancto Claro, & Willielmus de Royville debent capere fidelitatem ab Epiſcopo Galwydiæ; & poſtea idem Epiſcopus, cum aliis duobus, capiet fidelitates omnium illorum de Galwydia: Et, ſi eorum tertius impediatur, ita quod vacare non poſſit, duo illorum trium faciant & procedant.

Et ita de aliis qui ſunt in Balliva prædicti Willielmi de Sancto Claro.

Et fiat quod unuſquiſque prædictorum Cuſtodem habeat poteſtatem capiendi eaſdem fidelitates, in omnibus locis, per quæ tranſibunt, ab illis qui eas anteà non fecerunt.

Tenor autem cujuſdam Proteſtationis, factæ per dictum Dominum Regem Angliæ, & ſuperiorem Dominum Regni Scotiæ, ſequitur ſub hac forma.

IN Nomine Domini, Amen. In præſentiâ mei, Notarii, & Teſtium ſubſcriptorum, ſereniſſimus Princeps, Dominus Edwardus, Dei gratia, Rex Angliæ illuſtris, & ſuperior Dominus Regni Scotiæ, quandam proteſtationem

A.D. 1292. Edv. I. verbotenus fecit, ſermone Gallico, hunc habentem litteralitèr intellectum.

Licet nos, Edwardus Rex Angliæ, nuper per literas noſtras conceſſerimus, de gratiâ ſpeciali,

Nobilibus Viris,

Florentio Comiti Hollandiæ,
Roberto de Brus Domino Vallis Anandiæ,
Johanni de Balliolo Domino Galwydiæ,
Johanni de Haſtyngs Domino de Bergeveny,
Johanni Comyn Domino de Badenough,
Patricio de Dombar Comiti de Marchia,
Johanni de Veſcy Procuratori ſeu Attornato, Willielmi de Veſcy Patris ſui,
Willielmo de Ros, &
Nicolao de Soules,

Petentibus ſeu vendicantibus, ex ſucceſſione hæreditaria, ut jus ſuum, Regnum Scotiæ, coram nobis:

Quæ quidem partes prædictæ, unà cum aſſenſu Venerabilium Patrum, Willielmi Sancti Andreæ, & Roberti Glaſguenſis Epiſcoporum, Johannis Comyn, & Jacobi Seneſcalli Scotiæ, Cuſtodum Regni Scotiæ:

Nec non Comitum, Baronum, Procerum, & Magnatum, ac aliorum de Communitate ejuſdem Regni, tunc præſentium,

Nobis ſuperius & directum Dominium ipſius Regni Scotiæ recongnoverunt: Conſentientes etiam ſtare Juri coram nobis, &, ſuper petitionibus ſuis hujuſmodi, à nobis recipere juſtitiæ Conplementum,

Quod fieret eis juſtitia in petitionibus ſuis prædictis, infra prædictum Regnum Scotiæ, & non alibi, donec Rex in eodem Regno Scotiæ habeatur:

Proteſtamur tamen & dicimus, quod Intentionis noſtræ non extitit, nec adhuc exiſtit, quod, per gratiam hujuſmodi, quam prædictis petentibus & aliis de Communitate memorati Regni Scotiæ fecimus, ut ſupra dicitur, nobis vel hæredibus noſtris inpoſterum aliquod præjudicium generetur, quin in caſu conſimili, & aliis quæ emergent, aliàs valeamus, infra Regnum noſtrum Angliæ, liberè exercere & facere quod debebimus & incumbet, & ad nos, tamquam ad ſuperiorem Dominum ſæpefati Regni Scotiæ, aliqualiter pertinebit, & Hæredes noſtri poſt nos ſimiliter in futurum.

Facta fuit ſupra ſcripta Proteſtatio per ſupra nominatum Dominum Regem Angliæ, anno à Nativitate Domini milleſimo, ducenteſimo, nonageſimo, primo, Indictione quinta, tertia die Intrante Menſe Julio, in Capella Caſtri de Berewyk ſuper Tuedam. A.D.129 Edv. I.

Præſentibus Venerabilibus Patribus,

Roberto Bathonienſi & Wellenſi,
Antonio Dunelmenſi,
Willelmo Elyenſi,
Willielmo Sancti Andreæ,
Roberto Glaſguenſi,
Henrico Aberdonenſi, &
Willielmo Dumblanenſi, Dei gratia, Epiſcopis:

Et Nobilibus Viris,

Amedeo Sabaudiæ,
Henrico Lincolniæ,
Johanne de Boughan,
Dovenaldo de Mar, &
Willielmo de Ros, Comitibus:

Et Venerabilibus Viris, Magiſtris

Henrico de Newerk Decano Eboracenſi,
Roberto Archidiacono Ceſtryæ,
Willelmo de Grenefeud Canonico Eboracenſi,
Willielmo de Kylkenny Juris Civilis Profeſſore;

Ac Nobilibus Viris,

Johanne Comin Domino de Badenough,
Jacobo Seneſcallo Scotiæ,
Johanne de Sancto Johanne,
Nicolao de Segrave,
Johanne de Soules,
Willelmo de Sancto Claro, &
Galfrido de Montbray,

Et nonnullis aliis Teſtibus ad hæc vocatis ſpecialiter & rogatis.

M. 17. Conventio undecima. 3. Aug.

IN Nomine Domini, Amen.

Convenientibus in Caſtro de Berewyk ſuper Tuedam egregio Principe, Domino Edwardo, Dei gratia, Rege Angliæ illuſtri, & ſuperiore & directo Domino Regni Scotiæ: Nec non Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, Militibus, multiſque etiam Popularibus, tam Clericis, quàm Laicis, Regnorum Angliæ & Scotiæ, die Veneris proxima poſt Feſtum beati Petri, ad vincula, ſcilicet, tertiâ die, Intrante

Menſe Auguſto, continuatâ in diem illum, die præcedenti aſſingnatâ partibus & præfixâ, anno Domini milleſimo, ducenteſimo, nonageſimo, primo, & Regni dicti Domini Regis Edwardi decimo nono;

Viginti quatuor Perſonæ, de Regno Angliæ, per ipſum Dominum Regem, Superiorem & directum Dominum dicti Regni Scotiæ, deputatæ:

Nec non quadraginta Perſonæ, per Nobilem Virum Robertum de Brus, Dominum Vallis Anandiæ, nominatæ ſeu electæ, de Regno Scotiæ, pro ſe & aliis, in formâ ſuperiùs annotatâ:

Aliæque inſuper quadraginta perſonæ, per Johannem de Balliolo, ſimiliter nominatæ, de eodem Regno Scotiæ, in formâ præſcriptâ;

Ad audiendum petitiones & jura quorumcunque, dicentium jus in ſucceſſione Regni Scotiæ ſe habere, Ac ad congnoſcendum & diſcutiendum de eiſdem; & referendum dicto Domino Regi quod invenerint, juxta quod ſuperius eſt expreſſum;

Ex præcepto & mandato ejuſdem Domini Regis expreſſo, in Eccleſia Fratrum Prædicatorum deſerta, juxta Caſtrum Petitiones & Jura vendicantium Regnum Scotiæ antedictum audire ceperunt, & ea admiſerunt in ſcriptis, ſecundum quod inferius plenius continetur,

Petitio Comitis Hollandiæ, Talis eſt.

Florentius, Comes Hollandiæ, petit à Domino Rege Angliæ, ſuperiore Domino Scotiæ, Hæreditatem ſuam Regni Scotiæ ſibi liberari, tanquam Hæredi propinquiori; eo quod Margareta, Filia Regis Norwegiæ, Conſanguinea ipſius Comitis, cujus Hæres ipſe eſt, fuit ſeiſita, in Dominico ſuo, ut de feodo, de prædicto Regno Scotiæ, tempore pacis tempore Domini Edwardi, Regis Angliæ, ſuperioris Domini Scotiæ, & inde nuper obiit ſeiſita.

Et de ipſa Margareta, quià obiit ſine Hærede de ſe, reſortiebatur feodum & dominicum, & debuit reſortire cuidam Adæ, ut Conſanguineæ & Hæredi Sorori Willielmi, quondam Regis Scotiæ, Tritavi prædictæ Margaretæ:

Et de ipſa Ada deſcendit feodum & dominicum, & debuit deſcendere cuidam Florentio, ut filio & Hæredi:

Et de ipſo Florentio deſcendit feodum & dominicum, & deſcendere debuit cuidam Willielmo, ut Filio & Hæredi:

Et de ipſo Willielmo deſcendit feodum & dominicum, & deſcendere debuit iſti Florentio, ut Filio & Hæredi, qui nunc petit.

Et quod ipſe eſt Hæres ipſius Margaretæ propinquior, paratus eſt oſtendere, prout debet, ſalvo ſibi beneficio addendi, mutandi, & minuendi, prout melius ſibi viderit expedire.

Petitio Patricii de Dombar Comitis de Marchia Talis eſt.

Patricius, Comes de Marchia, ſupplicat quod, ſuper Regno Scotiæ ſibi fiat juſtitia, quod debet de jure ſibi obvenire, propter defectum Succeſſionis, deſcendentis à Rege Scotiæ, Alexandro ultimo, per reverſionem & reſortum ad Ildam, Filiam Willelmi quondam Regis Scotiæ:

De quâ deſcendit jus ſuccedendi in dictum Regnum ad Patricium, Comitem de Marchia, tamquam ad Filium & Hæredem:

A quo deſcendit idem jus ad Patricium, ſecundum ſimiliter Comitem de Marchia, tamquam ad Filium & Hæredem:

Et ab eo deſcendit jus ad Patricium, tertium ſimiliter Comitem de Marchia, tamquam ad Filium & Hæredem, qui nunc petit, ut Hæres propinquior, per ſucceſſionem, Regnum Scotiæ memoratum.

Petitio Willielmi de Veſcy talis eſt.

Willelmus, Rex Scotiæ, genuit Alexandrum Regem, qui Regnavit poſt ipſum:

Et idem Alexander genuit Alexandrum ſecundum, qui poſtea regnavit, & duxit in Uxorem Margaretam, Filiam Henrici Regis Angliæ illuſtris; de quibus exivit una Margareta, quæ fuit nupta Regi Norwegiæ:

Et de illis exivit quædam alia Margareta, quæ fuit Hæres Scotiæ, quæ quidem obiit ſine Hærede de corpore ſuo, ſicut illa quæ fuit Minoris ætatis.

Item, idem Willielmus Rex Scotiæ genuit Margeriam, Sororem prædicti Alexandri Regis;

Et fuit nupta illa Margeria Euſtacio de Veſcy, de qua genuit Willielmum de Veſcy, qui obiit in Vaſconia, & idem Willielmus genuit Johannem de Veſcy, qui obiit ſine Hærede de corpore ſuo; & Willelmum de Veſcy fratrem ipſius Johannis, qui modo petit Regnum Scotiæ, ſicut propinquior Hæres de ſanguine prædictæ Margaretæ, qui obiit ſine Hærede de ſe, per cujus obitum jus debet reſortiri iſti Willelmo qui modo petit.

Petitio Willielmi de Ros talis eſt.

Willelmus de Ros ſupplicat quod Juſtitia ſibi fiat de clamio ſuo, quod ponit in Regnum Scotiæ, quod ſibi debet obvenire de Jure:

Rex Willielmus genuit Regem Alexandrum, qui regnavit poſt ipſum:

Et idem Alexander genuit Alexandrum ſecundum, qui poſtea regnavit, & habuit unam Filiam Margaretam nomine quæ fuit nupta Regi Norwegiæ, de quibus exivit quædam alia Margareta, quæ poſtea fuit Hæres Scotiæ, & obiit ſine Hærede de corpore ſuo;

Et, per defectum exitûs de ſanguine ejuſdem Margaretæ, & per reverſionem, debet reverti ad Yſabellam, Primogenitam, & ad Adam & Margeriam (filias dicti Regis Willielmi Patris dicti Alexandri, Fratris prædictarum Yſabellæ, Adæ, & Margeriæ, & Patris Alexandri, qui ultimo obiit) ſicut ad propinquiores de ſanguine prædictæ Margaretæ.

Quæ quidem Yſabella deſponſata fuit Roberto de Ros,

Et de ipſis Roberto & Yſabella exivit quidam Willelmus,

Et de Willelmo quidam Robertes; de quo Willelmus, qui nunc petit, ſicut propinquior Hæres, per defectum ſanguinis prædictæ Margaretæ, per reverſionem prædictam ad Yſabellam Anteceſſorem ſuum, tanquam ad primogenitam, Cui, ratione primogenituræ, debet dictum Regnum integre remanere; & quod Regnum non debeat dividi paratus eſt verificare.

Petitio Roberti de Pynkeny talis eſt.

David Rex Scotiæ genuit Henricum,

Henricus Willelmum,

Willielmus Alexandrum primum,

Alexander primus Alexandrum ſecundum, *M. 18.*

Et ille Alexandrum terium, qui obiit ſine prole:

Et David ſimiliter qui obiit ſine prole:

Et Margaretam Reginam Norwegiæ; ex quâ genita eſt quædam alia Margareta, quæ jam obiit ſine prole,

Ex prædicto Henrico, patre Regis Willelmi, ſimiliter genita fuit quædam Margeria; ex quâ Alicia:

Et ex ea Henricus de Pynkeny:

A quo Robertus de Pynkeny, qui nunc petit Regnum Scotiæ, per reverſionem & reſortum ad dictum Margeriam, Proavam ſuam, propter defectum prolis, exeuntis de prædictâ Margaretâ, Filiâ Regis Norwegiæ.

Petitio Nicolai de Soules talis eſt.

SIcut Domino placuit, Alexandro, qui ultimò obiit Rex ſeiſitus de Regno Scotiæ, & omnibus illis, qui de illo per rectam lineam exierunt, viam univerſæ carnis ingreſſis, jus ejuſdem Regni reſortiebatur, & debuit reſortiri Margeriæ, quondam Uxori Alani le Huiſſer, ſicut ſorori & hæredi ejuſdem Regis Alexandri:

Ut de ipſa Margeria deſcendit jus, & deſcendere debuit Ermegerdi, filiæ & hæredi prædicti Regis Alexandri:

Et de ipſa Ermegerde deſcendit jus, & deſcendere debuit Nicolao de Soules, qui nunc petit ſicut filius & hæres.

Petitio Patricii Galythly talis eſt.

COram vobis, Dominis auditoribus, à Domino Rege Angliæ, ſuperiore Domino Regni Scotiæ, deputatis, ac Communitate totâ, dicit & proponit Patricius Galythly, quod cùm, bonæ memoriæ, Rex Willelmus genuerit Alexandrum Regem, patrem Regis Alexandri ultimò defuncti, & Henricum Galythly: & idem Patricius ſit ex eodem Henrico in legitimo Matrimonio procreatus; ac per hoc ex regali progenie ſit propinquior Domino Alexandro Regi, ut filio patrui ſui, Alexandro ultimo, videlicet, nunc defuncto: de cujus ſucceſſione nunc agitur ad præſens;

Quod ipſum Patricium, Domino Alexandro Regi defuncto propinquiorem gradu, & jure potiorem, ad ſucceſſionem Regni, de jure ſibi debiti, præferatis: potiſſime cum ab omnibus ſit juratum, poſt mortem ejuſdem, quod, deficiente domicellâ, propinquiorem de ſanguine regali in Regem aſſumerent, & ab eo nullatenus diſſentirent:

Et hæc dicit & proponit, ſalvo ſibi jure addendi & diminuendi.

Petitio Rogeri de Mandeville talis eſt.

ROgerus de Mandeville ſupplicat, quod de jure, quod habet ad Regnum Scotiæ, inquiratur per Gentes de Angliâ, Hyberniâ, & de Scotiâ, ex eo quod quidam Rex Willielmus habuit unum filium & duas filias:

Et, ante mortem ſuam, tradidit illos cuidam Malcolmo, Regi Scotiæ, fratri ſuo, qui filium illum fecit occidi:

Una vero dictarum filiarum obiit:

Et alia, quæ vocabatur Aufrike, nupta fuit, in Ulveſterre, Willielmo de Say; de quibus exivit unus filius vocatus Willielmus:

Et idem Willielmus habuit unam filiam, vocatam Aufrike; quæ nupta fuit Roberto de Wardone;

De quibus exivit una filia nomine Agatha.

Cujus filius & hæres eſt iſte Rogerus, qui modo petit.

Petitio Johannis Comyn Domini de Badenough talis eſt.

DOmino Regi Angliæ illuſtri, & ſuperiori Domino Regni Scotiæ, coram auditoribus aſſingnatis monſtrat Johannes Comyn, quod ipſe habet melius jus ad Regnum Scotiæ obtinendum, & in eo ut Rex regnare, quam aliquis alius, ex eo quod quidam anteceſſor ſuus Dovenaldus, filius Doncani, filii Crini, fuit ſeiſitus de Regno Scotiæ in Dominico ſuo, ut de feodo, tempore pacis, & in eo ut Rex, & de jure regnavit:

De ipſo Dovenaldo deſcendit jus dicti Regni Scotiæ, & debuit deſcendere cuidam Bethok, ut filiæ & hæredi:

De Bethok deſcendit jus, & debuit deſcendere Exildi, ut filiæ & hæredi:

De Hexilde deſcendit jus, & debuit deſcendere cuidam Willielmo, ut filio & hæredi:

De Willielmo deſcendit jus, & debuit deſcendere cuidam Ricardo, ut filio & hæredi:

De Ricardo deſcendit jus, & debuit deſcendere cuidam Johanni, ut filio & hæredi:

A.D.1292.
Edv. I.

De Johanne deſcendit jus, & debuit deſcendere cuidam Willielmo, ut filio & hæredi:

De Willielmo, quia obiit ſine hærede de corpore ſuo, deſcendit jus, & debuit deſcendere iſti Johanni, qui modo petit, ut fratri & hæredi.

Et quod ſit tale jus ſuum paratus eſt verificare, prout Dominus Rex, & Conſilium ſuum, ac curia ſua conſideraverint, ſecundum leges & conſuetudines Regni Scotiæ, & per Cronicas, & alio modo.

Et ſupplicat quod ſalvum ſit ſibi jus corrigendi, addendi, minuendi, & omne aliud, quod ſibi bonum videbitur, dicere ſecundum leges & conſuetudines Regni Scotiæ; & non vult quod iſtud cedat in præjudicium Johanni de Balliolo ullo modo.

Petitio Johannis de Haſtynges talis eſt.

CUM Regnum Scotiæ nuper vacaverit per mortem Regis Alexandri, qui ultimo obiit ſine hærede, qui modo remaneat de ſe, qui poſſit hæreditatem in Scotia clamare;

Per quod terra Scotiæ, & omnes aliæ terræ, quæ fuerunt dicti Regis Alexandri, hæreditarie ſpectant ad exitum trium filiarum Comitis David, fratris Regis Willelmi, avi prædicti Regis Alexandri, ut ad conſanguineas & unum hæredem propinquiores de ſuo ſanguine;

M. 19.

Supplicat Domino ſuo, Domino Regi Angliæ, Johannes de Haſtynges, quod admittatur ad jus ſuum dictæ hæreditatis, ſecundum quod per legem & rationem eſſe debet; ſalva ſibi poteſtate addendi, mutandi, & corrigendi petitionem ſuam, quâcumque horâ indigebit.

Petitio Johannis de Balliolo talis eſt.

COram Domino Rege Angliæ, Capitali Domino Scotiæ, & coram Electis, petit Johannes de Balliolo jus ſuum de Regno Scotiæ, de ſeiſina anteceſſoris ſui, David nomine, qui fuit Rex & regnavit:

Unde de eodem David deſcendit jus, & deſcendere debuit cuidam Henrico, ut filio & hæredi:

De Henrico deſcendit jus Malcolmo, ut filio & hæredi, & regnavit, & obiit ſine hærede de corpore ſuo:

Unde de Malcolmo deſcendit jus, & debuit deſcendere Willielmo, ut fratri & hæredi:

De Willielmo, qui regnavit, deſcendit jus, & debuit deſcendere Alexandro, ut filio & hæredi:

Alexander regnavit & deſcendit jus & debuit deſcendere Alexandro, ut filio & hæredi; qui ultimo obiit Rex:

De Alexandro deſcendit jus, & debuit deſcendere Alexandro, ut filio & hæredi:

Alexander obiit ſine hærede de corpore ſuo, & deſcendit jus, & debuit deſcendere David, ut fratri & hæredi:

David obiit ſine hærede de corpore ſuo, & deſcendit jus, & debuit deſcendere Margaretæ, ut ſorori & hæredi:

De Margaretâ deſcendit jus, & debuit deſcendere Margaretæ, ut filiæ & hæredi, filiæ Regis Norwegiæ:

De illâ Margaretâ, quia obiit ſine hærede de ſe, reſortiebatur jus, & debuit reſortiri Margaretæ, Margerjæ, & Yſabellæ, ut conſanguineis, & uni hæredi, ſi Regnum eſſet partibile, ſororibus Alexandri, Proavi Margaretæ filiæ Regis Norwegiæ:

Et, quia Regnum non eſt partibile, remanſit jus, & debuit remanere illi Margaretæ integre, ut conſanguineæ & hæredi, ſorori & Antenatæ Alexandri, Proavi prædictæ Margaretæ:

Unde de Margaretâ, ſorore Antenatâ dicti Alexandri, deſcendit jus & debuit deſcendere cuidam Magotæ, ut filiæ & hæredi:

Magota obiit ſine hærede de corpore ſuo, unde de ipſa reſortiebatur jus, & debuit reſortiri Margeriæ & Yſabellæ, ut amitis, & uni hæredi, ſi Regnum eſſet partibile, ſororibus Margaretæ, matris ipſius Magotæ:

Et, quia Regnum non eſt partibile, remanſit jus, & debuit remanere de integro Margeriæ, ut ſorori Antenatæ prædictæ Margaretæ, & Hæredi:

De illa Margeriâ deſcendit jus, & deſcendere debuit, quia obiit ſine hærede de corpore ſuo, cuidam Yſabellæ, ut ſorori & hæredi.

De Yſabellâ reſortiebatur jus, & debuit reſortiri cuidam David, ut avunculo, & hæredi fratri Regis Willielmi, Patris ejuſdem Yſabellæ:

De David deſcendit jus, & debuit deſcendere Henrico, ut filio & hæredi:

Henricus obiit ſine hærede de corpore ſuo:

Unde de eodem Henrico deſcendit jus, & debuit deſcendere cuidam David, ut fratri & hæredi:

David obiit ſine hærede de corpore ſuo:

Unde de ipſo David deſcendit jus, & debuit deſcendere cuidam Johanni, ut fratri & hæredi:

Johannes obiit ſine hærede de copore ſuo:

Unde de eodem Johanne deſcendit jus: & debuit deſcendere Margaretæ, Yſabellæ, Matildi & Adæ, ut ſororibus, & uni hæredi, ſi Regnum eſſet partibile:

Set, quia Regnum eſt impartibile, deſcendit jus de integro Margaretæ, ſorori Antenatæ dicti Johannis, ut ſorori & hæredi:

De Margaretâ deſcendit jus, & debuit deſcendere cuidam Thomæ, ut filio & hæredi:

Thomas obiit ſine hærede de corpore ſuo:

Unde de ipſo Thoma deſcendit jus, & debuit deſcendere Cryſtianæ & Derveguldi, ut ſororibus, & uni hæredi, ſi Regnum eſſet partibile:

Et, quia Regnum eſt impartibile, deſcendit jus de integro prædictæ Cryſtianæ, ut ſorori Antenatæ prædicti Thomæ, & hæredi:

Eadem Cryſtiana obiit ſine hærede de corpore ſuo:

Unde de ipſâ Cryſtianâ deſcendit jus, & debuit deſcendere Derveguldi, ut ſorori & hęredi:

De Dervegulde deſcendit jus, & debuit deſcendere Hugoni, ut filio & hęredi:

Hugo obiit ſine hęrede de corpore ſuo:

Et deſcendit jus, & debuit deſcendere Alano, ut fratri & hęredi:

Alanus obiit ſine hęrede de corpore ſuo:

De quo deſcendit jus, & deſcendere debuit Alexandro, ut fratri & hæredi:

Alexander obiit ſine hærede de corpore ſuo:

Unde de ipſo deſcendit jus, & deſcendere debuit Johanni de Balliolo, ut fratri & hæredi, qui modo petit jus ſuum, ut ille qui exiit de ſorore primogenitâ de Regno impartibili.

Et ſupplicat Domino Regi, & ſuo Conſilio, & aliis Electis, quod velint jus ſuum decidere ſecundum leges & conſuetudines Scotiæ, & ſibi juſtitiam exhibere; ſalvo ſibi jure addendi, & diminuendi, ſecundum leges & conſuetudines Scotiæ,

Petitio Roberti de Brus Domini Vallis Anandiæ talis eſt.

Coram vobis, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Rege Angliæ, & ſuperiore Domino Regni Scotiæ, Monſtrat Robertus de Brus, Dominus Vallis Anandiæ, quod ipſe eſt rectior & propinquior hæres Regni Scotiæ, cum pertinentiis:

Quia Rex Willielmus, Rex Scotiæ, anteceſſor ſuus, frater Comitis David de Huntyndone, fuit ſeiſitus de ipſo Regno, in Dominico ſuo, ut de feodo & jure, cum pertinentiis tempore pacis, tempore Regis Henrici Regis Angliæ, qui vocabatur filius Imperatricis, & temporibus Regum Ricardi & Johannis, filiorum ſuorum:

Et idem Willielmus regnavit Rex in Scotiâ, tempore ſuo, & pacifice obiit Rex ſeiſitus.

De eodem Willielmo deſcendit Regnum Scotiæ Alexandro filio ſuo, ut filio & hæredi, qui regnavit & obiit Rex ſeiſitus.

De eodem Alexandro deſcendit Regnum Alexandro filio ſuo, ut filio & hæredi, qui regnavit & obiit Rex ſeiſitus.

Ille idem Alexander habuit duos filios, Alexandrum primogenitum, & David ſecundo genitum, & unam filiam, quæ vocabatur Margareta, Reginam Norwegiæ; qui obierunt vivente Patre, & nullum ſtatum expectaverunt regnandum Regnum Scotiæ.

Illa eadem Margareta habuit unam filiam de Rege Norwegiæ, vocatam Margareta; cui prædictus Rex Alexander, Rex Scotiæ, avus ſuus, in vitâ ſuâ, poſt mortem dictorum liberorum ſuorum, fecit probos homines terræ ſuæ jurare, & affirmare per ſcriptum, ad tenendum eam pro Dominâ Regni Scotiæ, ſi decederet ſine Hærede de corpore ſuo:

Quæ quidem obiit ſine poſſeſſione corporali Regni Scotiæ expectandâ, & ſine Hærede de corpore ſuo:

Poſt quam Margaretam nichil remanſit de exitu prædicti Regis Willielmi in linea deſcendente:

Per quod Regnum Scotiæ, cum pertinentiis, debuiſſet per legem & juſtitiam, reſortitum fuiſſe Comiti David de Huntyndone, poſt nato Fratri prædicti Regis Willielmi, ſi ſtatum regnandi in Regno Scotiæ expectâſſet:

Qui quidem David habuit tres Filios, Henricum, David & Johannem, qui fuit Comes Ceſtriæ: Qui omnes obierunt ſine hæredibus de corporibus ſuis, & ſine ſtatu regnandi in Regno Scotiæ expectando:

Ille idem David habuit etiam quatuor Filias, Matildem, quæ obiit ſine hærede de corpore ſuo, Margaretam, Yſabellam, & Adam:

De Yſabellâ exivit Robertus de Brus, qui modò eſt, qui petit Regnum Scotiæ;

Propter quod idem Robertus dicit quod Regnum Scotiæ debet reſortiri ad eum, ſine medio, per legem & juſtitiam, ut propinquiori in gradu de ſanguine Regis Alexandri, qui ultimo obiit, & Margaretæ Filiæ Regis Norwegiæ ſupradictæ, in linea collaterali, ut de ſanguine regali Scotiæ legitimo:

Quod quidem Regnum Scotiæ, cum pertinentiis dictus Robertus de Brus clamat tenere libere, in libertate Regni, de vobis, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Rege Angliæ, & de coronâ Angliæ hæreditarie inperpetuum.

M. 20.

Et monſtrat vobis quod Rex Alexander, Filius Regis Willielmi prædicti, deſperans de hærede de corpore ſuo, tenuit dictum Robertum Rectum Hæredem ſuum, ſi ipſe decederet ſine alio Hærede de corpore ſuo habendo, & pro tali diffinivit de aſſenſu proborum hominum de Regno ſuo, & pro tali ipſum pronunciavit coram eis: De quibus plures adhuc ſunt ſuperſtites, qui de hoc teſtimonium poterunt perhibere:

Et Rex etiam Alexander, qui ultimò obiit, tenuit ipſum pro tali, & id pluribus ſpecialibus ſuis dedit intelligi, ſi exitus de ipſo deficeret:

Et præterea omnes probi homines de Scotia ſunt jurati propinquiori de ſanguine Regis Alexandri, qui ultimo obiit, qui de jure hæreditare debebit, ſi dicta Margareta, Filia Regis Norwegiæ ſine Hærede de corpore ſuo obiret.

Unde ſupplicat Dominationi veſtræ quod, ſecundum formam Petitionis ſuæ ſibi velitis plenam juſtitiam exhibere, ſicut ad veſtram pertinet dignitatem; ſalvo ſibi jure in omnibus addendi, mutandi, diminuendi ſecundum quod attendit ſuo profectui convenire.

Quibus auditis, cum Rationibus earumdem, & dicto Domino Regi, in præſentiâ omnium, jus ad dictum Regnum Scotiæ vendicantium, per Auditores prædictos relatis, idem Dominus, Rex de conſenſu petentium, dedit & præfixit eis diem & terminum in proximo Parleamento ſuo, ſcilicet, in Craſtino Sanctæ Trinitatis, videlicet, tunc ſecunda die Menſis Junii, loco quo prius, ad procedendum in prædictis petitionibus, & toto negotio, prout juſtum fuerit & conſonum rationi.

A.D. 1292.
Conventio duodecima. 1. Jun.

AD quem terminum, ſcilicet, anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo ſecundo, & Regni prædicti Domini Regis Edwardi viceſimo, venerunt omnes petentes ad proſequendum petitiones ſuas ſupraſcriptas.

Petitio Regis Norwegiæ.

Et, præter eos, venerunt Nuncii & Procuratores Erici Regis Norwegiæ, videlicet, Magiſter Hugucio, Plebanus plebis de Caſtellione, Aretinæ Dioceſis, Domini Papæ Capellanus, Magiſter Petrus Algoti, Magiſter Bernardus Lodovici, Willielmus de Tornghn. Miles, Arvo Canonicus Berghenſis, per ipſius Regis Norwegiæ patentes literas ſpecialiter conſtituti, & petiverunt, nomine Domini ſui, dictum Regnum Scotiæ, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis, Domino ſuo Regi Norwegiæ adjudicari; & ipſum in Regem dicti Regni, per dictum Dominum Regem Angliæ, ſuperiorem Dominum dicti Regni Scotiæ, conſtitui & ordinari: ac in corporalem poſſeſſionem ejuſdem Regni Scotiæ mitti & manuteneri: & quod dictus Rex Angliæ nemini adjudicet dictum Regnum Scotiæ, in præjudicium ipſius Regis Norwegiæ & gravamen; pro eo quod ipſum Regnum Scotiæ, per mortem Dominæ Margaretæ, claræ memoriæ, quondam Dominæ & Reginæ ipſius Regni Scotiæ, filiæ dicti Regis Norwegiæ, ad ipſum jure hæreditario eſt legitime devolutum.

Auditâ quoque petitione prædictâ, dictus Dominus Rex præcepit auditoribus ſupradictis, ut locum priorem adirent, & tam ad petitionem prædicti Erici Regis Norwegiæ, quàm ad petitiones, rationes & reſponſiones omnium aliorum petentium audiendas procederent, ſicut primitùs & referrent; injungens petentibus ut ſe, loco prædicto, coram ipſis auditoribus repræſentent, petitiones ſuas prædictas proſecuturi, prout ſibi viderit expedire.

D. 1292.
1.

Recitatis autem & lectis petitionibus omnium & ſingulorum petentium, ad requiſitionem ipſorum, & rationibus, ac reſponſionibus, & allegationibus eorumdem, cum ſummâ diligentiâ & ſollempni auditis, examinatis, & pleniùs intellectis; quia difficultates variæ repertæ fuerant in eiſdem, ipſi Auditores omnia & ſingula reportabant ad Regem, & ea, quæ acta erant coram eis, ſibi plenè & fideliter referebant.

Qui cum Conſilio ſuo, Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Baronibus, Proceribus & Magnatibus utriuſque Regni, & auditoribus etiam antedictis, petitiones, rationes, reſponſiones, & allegationes omnium prædictorum petentium examinavit per ordinem.

Quo facto idem Dominus Rex, conſiderans & attendens quod ex iſto modo procedendi, ratione difficultatum, in proceſſu hujuſmodi inventarum, magna dilatio proveniret, non ſine incommodo & gravi periculo Regni Scotiæ ſupradicti: Et cupiens, ob hoc, eundem abbreviare proceſſum, ad maturationem & expeditionem totius negotii memorati; de voluntate & aſſenſu expreſſo omnium petentium, & conſilio Prælatorum, Magnatum & Procerum, & Auditorum prædictorum, ordinavit quòd primò procederetur ad diſcutiendum & diffiniendum de Jure, quod prædicti Robertus de Brus & Johannes de Balliolo ad præfatum Regnum Scotiæ aſſerunt ſe habere, quouſque diſcuſſum & determinatum fuerit quis ipſorum, Roberti & Johannis, potior ſit in jure; & interim omnes alii petentes ſuſperſedeant, & ſuam differant proſecutionem, ſalvo tamen eis & eorum cuilibet Jure ſuo: & diſcuſſo ac determinato de Jure prædictorum Roberti & Johannis, alii petentes, & eorum quilibet, ex tunc jus ſuum proſequantur, meliori modo quo viderint faciendum.

Qua ordinatione factâ, & ab omnibus approbatâ, licet idem Dominus Rex, proprio jure ſuo, ad congnitionem & deciſionem ipſius negotii poſſet procedere; ut tamen conſultiùs & ſecuriùs fierent univerſa, injunxit auditoribus de Scotia ſupradictis, corporali ad hoc præſtito juramento, quod ſibi fideliter conſulerent, per quas leges & conſuetudines ſit ad Judicium procedendum?

Qui, inter ſe ſuper hoc diligentem habentes tractatum, concorditer reſponderunt, quod propter aliquas diſcordias, adhuc inter eos exiſtentes, ſuper legibus & conſuetudinibus Regni Scotiæ, quoad caſum tam arduum, & retroactis temporibus inauditum, eidem Domino Regi conſulere non audebant in facto prædicto, abſque majori conſilio & deliberatione pleniori.

A.D. 1292.
Edv. 1.

Supplicârunt tamen prædicto Domino Regi, quod viginti quatuor, de Angliâ nominati, adjungerentur eiſdem ad tractandum communiter ſuper articulo memorato;

Qui cum dictis quater viginti de mandato & præcepto dicti Domini Regis adjuncti, poſt deliberationem & tractatum aliqualem habitum cum eiſdem, ſimiliter reſponderunt,

Quod ex quo videbant illos quater viginti de Scotiâ, de quorum conſilio, ſi concordes eſſent, dictus Dominus Rex deberet procedere, in hoc facto eſſe in tanta diſcordia, ſuper legibus & conſuetudinibus ſuis: Et ipſi viginti quatuor de Angliâ ſint pauci, nec ſint de majoribus & diſcretioribus quos dictus Dominus Rex habeat in Regno ſuo, non auderent ſuper ſe aſſumere tantum onus, ut eidem Domino Regi Domino ſuo conſulerent in tam arduo negotio, abſque majori & exactiori conſilio Prælatorum, Procerum, Magnatum & aliorum ſapientum de Regno ſuo.

Et ideo, de conſilio omnium prædictorum, ſibi aſſidentium, & de communi voluntate & aſſenſu omnium Petentium, idem Dominus Rex diem ſtatuit & præfixit in proximo Parleamento ſuo, ſcilicet, in Craſtino Tranſlationis Sancti Edwardi, Regis & Confeſſoris, videlicet 16. die poſt Feſtum Sancti Michaelis, loco quo prius, ad procedendum prout juſtum fuerit in negotio prænotato:

Et dictus Dominus Rex plures, & Majores, & diſcretiores de Regno ſuo, ad diem illum & terminum, ad habendum majus & ſanius conſilium, faciet interim convocari:

Et dictum eſt præſentibus utriuſque Regni, ut medio tempore intra ſe deliberent, & profundius cogitent quid melius fieri expediat in præmiſſis.

Et idem dies datus eſt omnibus petentibus ſupradictis.

Et, ex habundanti, idem Dominus Rex interim, per ſollempnes Nuncios de conſilio ſuo, ſuper facto illo, diverſarum Regionum conſulet ſapientes, ut tunc eorum conſilium deferatur eidem.

A.D. 1292.
Conventio 13. 14 Oct.

AD quæ terminum & Parleamentum, anno, ſcilicet, Domini & dicti Regis E. ſupradicto. Omnes Auditores prædicti, tam de Angliâ, quàm de Scotiâ, & etiam multi alii Epiſcopi Prælati,

A.D.1292. Edv. I.

lati, Comites, Barones, Proceres, Magnates & Nobiles de Regno Angliæ, per ipſum Dominum Regem ſpecialiter convocati, pro negotio ſupradicto, venerunt apud Berewyk ſuper Twedam, coram eodem Domino Rege, & ſimiliter omnes petentes prædicti.

M. 21. Qui quidem Epiſcopi, Prælati, Comites, Barones, Proceres, Magnates & Nobiles, ac Auditores de utroque Regno, ab ipſo Domino Rege diligentiùs requiſiti, per quas leges & conſuetudines ſit ad judicium procedendum? Et etiam, an in caſu, in quo non inveniuntur certæ Leges & Conſuetudines, aut diverſæ in Regnis Angliæ & Scotiæ, qualiter ſit judicandum? Et an de dicto Regno Scotiæ ſit aliter judicandum, quàm de Comitatibus, Baroniis, & aliis tenuris?

Ad hæc omnes & ſinguli concorditer reſponderunt; quod per Leges & Conſuetudines Regnorum, quibus præeſt, ſi certæ reperiantur in hoc caſu, judicare poteſt & debet:

Et, ſi certæ Leges & Conſuetudines non inveniantur, in caſu hujuſmodi, quod dictus Dominus Rex, de conſilio Procerum & Magnatum ſuorum, poteſt & debet condere novam Legem:

Et dicunt quod de prædicto Regno eſt judicandum, quoad jus ſuccedendi, ſicut de Comitatibus, Baroniis, & aliis tenuris impartibilibus.

Poſtea præfatus Dominus Rex, auditis & intellectis reſponſionibus totius Conſilii ſui prædicti, quæſivit à prædictis Roberto & Johanne, ſi vellent aliud dicere? Qui dixerunt quod ſic:

Et ideò idem Dominus Rex præcepit & injunxit Auditoribus memoratis, quod locum priorem adirent: Et, convocatis coram eis prædictis Roberto & Johanne, eos, ſi dicere plus vellent, audirent; & jura, & rationes, ac reſponſiones eorum examinarent cum ſummâ diligentiâ & referrent.

Coram quibus prædicti Robertus & Johannes, præſentibus aliis petentibus, conſtituti: Idem Robertus de Brus ad ea, quæ in ſuâ petitione præſcriptâ continebantur, adjecit, quod quæſtio, ſuper Jure Regnandi, habet terminari & judicari per jus naturale (per quod Reges regnant) & non per legem & conſuetudinem, inter ſubditos uſitatam: per quod quidem jus proximior in ſanguine collaterali melius jus habet regnandi.

Dicit etiam quod lex & conſtitutio, quæ ſunt inter tenentes & ſubjectos, ſuperiorem ligare non poſſunt, & præcipuè Regem ſuum: Unde dicit quod, licet in Hæreditatibus Partibilibus, ſecundum leges & conſuetudines, inter ſubditos obſervatas, primogenita habeat aliquam prærogativam; in Regno tamen inpartibili ubi proximior ſanguini Regali legitimus, tempore vacationis inventus, ſecundum jus naturale eſt præferendus) primogenita nullam habet prærogativam.

A.D.129 Edv. I.

Dicit etiam quod conſuetudo ſuccedendi in Regno Scotiæ plenè facit pro eo: Quia dicit, quod uſitatum eſt in Scotiâ, quod frater Regis præcedentis præfertur illius filio in ſucceſſione Regni, ratione proximitatis in gradu.

Et ad hoc quædam antiqua produxit exempla, videlicet, quod quidam Dovenaldus, Frater Kyneth Mac-Alpyn, regnavit inmediate poſt fratrem ſuum, excluſo Conſtantino primogenito prædicti Keyneth, & hoc ratione propinquitatis ſanguinis ipſi Alpino:

Et poſt prædictum Dovenaldum, Regnavit dictus Conſtantinus, primogenitus prædicti Kyneth Mac-Alpyn:

Et, poſt eum, Edh frater ſuus Junior, excluſo Dovenaldo Filio prædicti Conſtantini;

De quibus Conſtantino & Edh, fratribus & Filiis prædicti Kyneth Mac-Alpyn, deſcenderunt omnes Reges, qui poſtea regnaverunt in Scotiâ uſquemodo.

Et ſemper, ſicut erant proximiores in gradu inventi, regnabant quilibet poſt alium, uſque ad tempus Regis Malcolmi, viri Sanctæ Margaretæ; & adhuc, poſt prædictum Malcolmum, quidam frater ejus regnavit, excluſo filio ejuſdem Malcolmi.

Et idem Robertus ſimiliter dixit quædam alia exempla de conſimilibus ſucceſſionibus, de quibuſdam aliis terris & regionibus, ut de Yſpaniâ & Comitatu Sabaudiæ.

Dicit inſuper idem Robertus, quod mulier regnare non debet, quia officium regiminis exercere non poteſt: Et tempore, quo prædictum Regnum Scotiæ, per mortem Regis Alexandri, vacavit, fuit Dervegulda, Mater prædicti Johannis, ſuperſtes; quæ ratione prædictâ regnare non potuit, nec debuit.

Et ſic jus ipſius Regni prædicto Roberto, tamquam Maſculo, & in æquali gradu cum prædicta Dervegulda, ſine medio debuit reſortiri, propter inſufficientiam ejuſdem Derveguldæ, quia mulier.

Unde petit idem Robertus quod, habito reſpectu ad leges Regales, per quas Reges regnant, & regnare debent, & etiam ad exempla per ipſum producta, jus ſuum velit declarare & ſibi juſtitiam exhibere.

Et ſuper hoc venit Johannes de Balliolo, qui ſimiliter petit Regnum Scotiæ, prout patet in petitione ſuâ præſcriptâ, & dicit quod prædicto Roberto de Brus non poteſt, nec debet de Jure prædictum Regnum Scotiæ adjudicari: Quia, dicit, quod ubi prædictus Robertus de Brus in petitione ſuâ petit Regnum Scotiæ, cum pertinentiis ſuis, ut rectior & proximior Hæres ipſius Regni, pro eo quod Willielmus, quondam, Rex Scotiæ, Anteceſſor ſuus, frater David Comitis Huntyndoniæ, fuit ſeiſitus in Dominico ſuo, ut de feodo & jure, de prædicto Regno Scotiæ, tempore pacis, & tempore Regis H. proavi Domini Regis, qui nunc eſt:

Et de ipſo Willielmo deſcendit jus dicti Regni cuidam Alexandro, ut filio & Hæredi, qui regnavit & obiit inde ſeiſitus:

Et de ipſo Alexandro deſcendit jus ejuſdem Regni cuidam Alexandro, ut filio & hæredi, qui ſimiliter regnavit & obiit inde ſeiſitus:

Qui quidem Alexander habuit duos filios, qui obierunt ſine hærede de ſe, Patre eorum vivente, & unam filiam, Margaretam, nomine, poſteà Reginam Norwegiæ, quæ ſimiliter obiit vivente patre:

De quâ quidem Margaretâ exivit quædam Margareta: cui dictus Rex Alexander, Avus ipſius Margaretæ, fecit homines de Regno ſuo jurare, ut ipſam tenerent pro Dominâ dicti Regni, & hoc fecit per ſcriptum affirmari:

Quæ quidem Margareta obiit ſine hærede de ſe;

Per quod jus prædicti Regni debuiſſet reſortiri Cuidam David, Fratriprædicti Willielmi ſi ſtatum regnandi expectâſſet:

Et idem David habuit tres Filios, qui obierunt ſine Hærede de ſe; & quatuor filias, Matildem, quæ obiit ſine Hærede de ſe, Margaretam, Yſabellam & Adam:

De quâ Yſabellâ exivit Robertus de Brus, qui nunc petit, & dicit quod ad ipſum debet, reſortiri prædictum Regnum Scotiæ, ſine medio, ut ad proximiorem in gradu de ſanguine Regis Alexandri, qui ultimo obiit, & ſimiliter dictæ Margaretæ in linea collaterali:

Et quod præterea quidam Alexander, Pater prædicti Regis Alexandri, qui ultimo obiit, recognovit coram Baronibus ſuis ipſum pro proximiore hærede, ſi ipſum decedere contingeret ſine hærede de corpore ſuo:

Et illud idem Alexander, Rex Scotiæ, qui ultimo obiit, recongnovit, ſi abſque Hærede de corpore ſuo obiret, ſciente Dervegulda, Matre prædicti Johannis de Balliolo, & non contradicente.

Idem Robertus in petitione ſua fecit omiſſionem, in eo quod dicit, quod jus Regni prædicti debuiſſet reſortiri David, fratri Regis Willielmi per mortem prædictæ Margaretæ de Norwegiâ, & nullam fecit mentionem de Margareta, Margeria & Yſabella, filiabus prædicti Willielmi fratris prædicti David; ſicut nullum jus potuit, nec debuit reſortiri ad prædictum David, fratrem prædicti Willielmi niſi per medium prædictarum filiarum ipſius Willielmi.

Et quo ad hoc, quod idem Robertus dicit quod jus prædicti Regni debet ad ipſum reſortiri, ſine medio;

Idem Johannes dicit, ut prius, quod nullum jus poteſt deſcendere vel reſortiri alicui, niſi per medium rectæ lineæ, deſcendentis vel aſcendentis, ſecundum leges & conſuetudines utriuſque Regni; per quod dicit quod, omiſſis aliquo, ſeu aliquibus de recta linea, aſcendente vel deſcendente, aliquod jus ad eum non potuit reſortiri.

Et quoad hoc, quod idem Robertus dicit, quod eſt proximior in gradu, in eo quod dicit quod prædictus David habuit tres filias, Margaretam, Yſabellam, & Adam: de quâ Margaretâ exivit Dervegulda, & de ipſa Johannes qui nunc eſt: de prædictâ vero Yſabellâ Robertus, qui nunc petit, & ſic proximior in gradu, per quod dicit ſe habere melius jus ad Regnum prædictum ſecundum conſuetudines quorumdam Regnorum:

Dicit idem Johannes quod, quicquid dicat de aliis Regnis & Regionibus, vel de ipſorum conſuetudinibus, in Regnis tamen Angliæ & Scotiæ, in quibus Reges regnant per ſucceſſionem in recta linea, & Comites & Barones eodem modo ſuccedunt in hæreditatibus ſuis, exitus poſtnatæ, licet in gradu proximior, non excludit exitum primogenitæ, licet remotiorem in gradu, in ipſâ rectâ lineâ, ſucceſſione durante.

Dicit etiam quod, ex quo prædictus Robertus concedit quod Margareta, anteceſſor prædicti Johannis, fuit primogenita prædicti David: Et prædicta Yſabella

bella, mater prædicti Roberti, poſt nata & quod prædictum Regnum Scotiæ non eſt partibile; per quod dicit quod jus ipſius Regni, & ipſum Regnum unicæ perſonæ debeat remanere, videtur ei quod, in hujuſmodi ſucceſſione, ſecundum leges & conſuetudines utriuſque Regni, antenata eſt præferenda poſtnatæ, & eâdem ratione exitus antenatæ, eſt præferendus poſtnatæ, tam ratione primogenituræ, quàm impartibilitatis Regni prædicti;

Unde, per rationes prædictas, durante exitu primogenitæ, nichil juris exitui poſtnatæ accreſcere poteſt.

Et quoad hoc, quod prædictus Robertus dicit, quod Alexander Rex Scotiæ, filius Regis Willielmi, tenuit eum M. 22. pro proximiore hærede ſuo, ſi ſine hærede de ſe contingeret eum mori, & pro tali eum coram Baronibus ſuis recongnovit:

Idem Johannes dicit quod, quoad petendum Regnum prædictum, hujuſmodi recongnitio ſibi valere non debet, etiamſi facta fuiſſet, eo quod idem Robertus, in petitione ſuâ, recongnoſcit quod prædictus Alexander obiit ſeiſitus de Regno prædicto, in Dominico ſuo; ut de feodo & jure, & quod de prædicto Alexandro deſcendit jus prædicti Regni cuidam Alexandro, ut filio & hæredi, qui ſimiliter obiit inde ſeiſitus; unde, per recongnitionem ſuam prædictam, ſatis oſtendit quod ille Alexander ſine hærede de ſe non deceſſit, & quod jus Regni prædicti ad filium ſuum, ut ad hæredem, per mortem ipſius fuit tranſmiſſum; & ſic per recongnitionem prædicti Alexandri, ſiqua facta fuit, nichil juris ſibi fuit acquiſitum.

Item quoad hoc, quod prædictus Robertus dicit, quod quæſtio ſuper jure regnandi habet terminari & judicari per jus naturale (per quod Reges regnant) & non per leges & conſuetudines, inter ſubditos uſitatas:

Idem Johannes dicit quod, per eaſdem leges & conſuetudines, debet Dominus Rex Angliæ, ſuperior Dominus Regni Scotiæ, congnoſcere & judicare de dicto Regno Scotiæ inter petentes, per quas idem Rex Angliæ de terris & tenementis, ad coronam ſuam ſpectantibus, ſuper anteceſſores ſuos infra Regnum ſuum occupatis, congnoſcit & judicat, & anteceſſores ſui congnoſcere & judicare ſolebant; & hoc eſt per communem legem & conſuetudinem Regni ſui, & non per aliquas leges alias, & conſuetudines qualeſcumque.

Et quoad hoc, quod idem Robertus dicit, quod lex & conſtitutio, quæ ſunt inter tenentes & ſubjectos, ſuperiorem ligare non poſſunt, & præcipue Regem ſuum:

Prædictus Johannes dicit, quod prædictus Robertus non eſt in eo caſu, in quo judicari debet per ſubjectum, ſet per ſuperiorem, ſcilicet, per Dominum ſuum Regem Angliæ, ſuperiorem Dominum dicti Regni Scotiæ: de cujus progenitoribus, à tempore cujus non extat memoria, dictum Regnum Scotiæ per homagium tenebatur, & de ipſo teneri debet, & ipſi petentes ſint in Curiâ ipſius Regis & Domini ſui, ad recipiendum jus ab eo, ſicut ſubditi de tenementis, quæ ab ipſa tenentur:

Unde dicit quòd, ex quo ſunt ſubjecti dicto Domino ſuo Regi, & Coronæ Regni Angliæ, quolibet jure requiritur ut ipſi, tamquam ſubditi, & petentes jus ad Regnum, quod de eo tenetur, per leges & conſuetudines Regni ſui debeant judicari:

Et dicit quod, per eaſdem leges & conſuetudines, primogenita habet prærogativam in ſuccedendo, tam in hæreditatibus impartibilibus, quàm partibilibus.

Item quoad hoc, quod prædictus Robertus dicit, quod conſuetudo ſuccedendi in dicto Regno Scotiæ plene facit pro eo, in hoc, quod dicit, quod Frater Regis præcedentis præfertur illius filio in ſucceſſione Regni, ratione proximitatis in gradu, & ad hoc quædam produxit exempla:

Idem Johannes dicit quod per hoc, quod prædictus Robertus intendit oſtendere per exempla prædicta, quod frater poſtnatus regnavit poſt fratrem antenatum, ipſius filium repellendo, & hoc ratione proximitatis in gradu ſuccedendi:

In hoc probat quod remotior in gradu ſuccedendi præfertur proximiori; quia filius proximior eſt patri in gradu hujuſmodi ſuccedendi, quàm frater patris, ſecundum leges & conſuetudines utriuſque Regni.

Et quoad exemplum, quod idem Robertus dicit, quod frater Malcolmi, quondam Regis Scotiæ regnavit immediate poſt ipſum Malcolmum, ejuſdem filium repellendo;

Idem Johannes recongnoſcit quod frater prædicti Malcolmi, per aliquod tempus, modo prædicto regnavit; ſet dicit quod filius prædicti Malcolmi, ſic repulſus, adivit Dominum ſuum Willielmum, Regem Angliæ, & ſuperiorem Dominum prædicti Regni Scotiæ, conquerendo de injuriâ, per fratrem patris ſui ſibi factâ: Ad cujus querelam, idem

Dominus

Dominus Rex Angliæ fratrem prædicti Malcolmi à prædicto Regno ejecit, & filium ejuſdem Malcolmi Regem ejuſdem Regni Scotiæ conſtituit, qui poſtmodum toto tempore ſuo regnavit.

Dicit etiam idem Johannes quod, poſt mortem ejuſdem Regis filii Malcolmi, idem frater ipſius Malcolmi iterato ſe in prædictum Regnum intruſit, & regnare cepit; per quod, ad querimoniam cujuſdam Edgari, ſecundi filii prædicti Malcolmi, prædictus Rex Willielmus, ſuperior Dominus prædicti Regni Scotiæ, prædictum fratrem ejuſdem Malcolmi, ſic regnantem injuſte, de eodem Regno Scotiæ iterato ejecit, & prædictum Edgarum ipſius Regni Regem conſtituit:

Poſt quem omnes alii Reges Scotiæ, uſque nunc, per rectam lineam ſucceſſionis, ſecundum leges & conſuetudines, in utroque Regno uſitatas, regnaverunt.

Et, quoad exempla de Yſpaniâ & Comitatu Sabaudiæ, dicit quod illa exempla prædicto Roberto non debent valere, pro eo quod aliæ ſunt, & diverſæ leges, & conſuetudines in Yſpania & Sabaudia, quàm in Regnis Angliæ & Scotiæ; nec Rex debet, inter ſubditos ſuos, per alias leges & conſuetudines judicare, quàm per leges & conſuetudines Regnorum, quibus præeſt.

Et quoad hoc, quod prædictus Robertus dicit, quod mulier regnare non debet, quia officium regiminis exercere non poteſt:

Idem Johannes dicit quod, ſi mulier regnare non debet, nec jus regnandi ad ipſam deſcendere ſeu reſortiri, idem Robertus nichil juris vendicare poteſt in Regno prædicto; eo quod, ſi aliquod jus de ipſo Regno ad eum reſortiri deberet, hoc eſſe non poteſt niſi per medium Yſabellæ matris ſuæ:

Unde dicit quod, ſi nullum jus regnandi ad dictam Yſabellam matrem ſuam reſortiri potuit, nec ad ipſum Robertum, niſi per eandem Yſabellam, tanquam ad filium, deſcendere quoquo modo.

Dicit etiam quod idem Robertus errat in hujuſmodi dicto ſuo; quia ſatis notorium eſt quod tam ipſe Robertus, quàm omnes alii Comites, Barones, Proceres, & Magnates Regni Scotiæ juraverunt fidelitatem Margaretæ filiæ Regis Norwegiæ, quæ ultimo obiit Domina & Regina dicti Regni Scotiæ, & ipſam pro Reginâ & Dominâ tenuerunt: & ſic errat idem Robertus modo verbo negando, quod conceſſerat prius facto, quod quidem factum dedicere non poteſt.

Unde, cùm ſit plenè recongnitum quod Willielmus, Rex Scotiæ, fuit ſeiſitus de prædicto Regno Scotiæ:

Et de prædicto Willielmo deſcendit jus Alexandro, ut filio & hæredi:

Et de prædicto Alexandro cuidam Alexandro, ut filio & hæredi; qui ultimo obiit Rex Scotiæ:

Et prædictus Robertus non dedicit, nec dedicere poteſt, quin de prædicto Alexandro deſcendit jus cuidam Alexandro, ut filio & hæredi, qui obiit ſine hærede de ſe:

Et de ipſo Alexandro cuidam David, ut fratri & hæredi:

Et de ipſo David, quia obiit ſine hærede de ſe, cuidam Margaretæ, ut ſorori & hæredi:

Et de ipſa Margareta cuidam Margaretæ, ut filiæ & hæredi:

Et de ipſa Margareta, quia obiit ſine hærede de ſe, reſortiebatur jus, & debuit reſortiri quibuſdam Margaretæ, Mageriæ, & Yſabellæ, ut conſanguineis, & uni hæredi, ſi dictum Regnum eſſet partibile,

Et quia non eſt partibile, remanſit jus, & remanere debuit prædictæ Margaretæ, ut antenatæ:

Et de ipſa deſcendit cuidam Magotæ, ut filiæ & hæredi:

Et de ipſâ Magotâ, quia obiit ſine hærede de ſe, reſortiebatur jus, & debuit reſortiri prædictis Margeriæ & Yſabellæ, ut amitis, & uni hæredi, ſi Regnum eſſet partibile:

Et, quia non eſt partibile, remanſit jus, & remanere debuit prædictæ Margeriæ, ut antenatæ & hæredi:

Et de ipſâ Margeriâ, quia obiit ſine hærede de ſe, deſcendit jus, & deſcendere debuit prædictæ Yſabellæ, ut ſorori & hæredi:

Et de ipſâ Yſabellâ, quia obiit ſine hærede de ſe, reſortiebatur jus, & debuit reſortiri cuidam David, ut avunculo & hæredi, fratri prædicti Willielmi Regis Scotiæ, patris prædictæ Yſabellæ:

Et de ipſo David deſcendit jus, & deſcendere debuit cuidam Henrico, ut filio & hæredi:

Et de ipſo Henrico, quia obiit ſine hæredi de ſe, deſcendit jus, & deſcendere debuit cuidam David, ut fratri & hæredi:

Et de ipſo David, quia obiit ſine hærede de ſe, cuidam Johanni, ut fratri & hæredi:

Et de ipſo Johanne, quia obiit ſine hærede de ſe, quibuſdam Margaretæ Yſabellæ, Matildi, & Adæ, ut ſororibus,

A.D. 1292. *Edv. I.*

bus, & uni hæredi, ſi regnum eſſet partibile:

Et, quia non eſt partibile, remanſit jus & remanere debuit prædictæ Margaretæ, ut antenatæ ſorori ipſius Johannis & hæredi:

Et de ipſa Margareta deſcendit jus, & deſcendere debuit cuidam Thomæ, ut filio & hæredi:

Et de ipſo Thomâ, qui obiit ſine hærede de ſe, deſcendit jus, & deſcendere debuit quibuſdam Chriſtianæ & Derveguldæ, ut ſororibus, & uni hæredi, ſi Regnum eſſet partibile:

Et, quia Regnum non eſt partibile, remanſit jus, & remanere debuit prædictæ Chriſtianæ, antenatæ ſorori ipſius Thomæ, ut ſorori & hæredi:

Et, de ipſâ Chryſtianâ, quia obiit ſine hærede de ſe, deſcendit jus, & deſcendere debuit prædictæ Derveguldæ, ut ſorori & hæredi:

Et de ipſâ Derveguldâ deſcendit jus; & deſcendere debuit cuidam Hugoni, ut filio & hæredi:

Et de ipſo Hugone, quia obiit ſine hærede de ſe, cuidam Alano, ut fratri & hæredi:

Et de ipſo Alano, quia obiit ſine hærede de ſe, cuidam Alexandro ut fratri & hæredi:

Et de ipſo Alexandro, quia obiit ſine hærede de ſe, deſcendit jus, & deſcendere debuit iſti Johanni ut fratri & hæredi, qui nunc petit Regnum Scotiæ, ut jus ſuum.

Cumque per deſcenſus prædictos liqueat evidenter, quod prædictus Johannes ſit hæres prædictæ Margaretæ, primogenitæ prædicti David, per rectam lineam ſuccedendi, deſcendens: & conceſſum ſit, per eundem Robertum, quod prædictum Regnum eſt impartibile; per quod neceſſario requiritur, quod hujuſmodi hæreditas inpartibilis tantummodo uni ſorori, ut hæredi & exitui ipſius, debeat remanere, ſecundum leges & conſuetudines utriuſque Regni: & ſi uni tantum, ſemper præferenda eſt primogenita, & exitus ipſius in omni hujuſmodi hæreditate impartibili, tam ratione primogenituræ, quàm inpartibilitatis hæreditatis Regni petiti; per quas etiam leges & conſuetudines, nullus gradus proximitatis ſanguinis, in ſecundâ lineâ, excludit remotiorem, exeuntem de primogenitâ, in prima linea recte deſcendentem: *M. 23.*

Petit ipſe Johannes petitionem præfati Roberti, quoad jus ſuccedendi in prædictum Regnum Scotiæ, repelli penitus & caſſari, & ſecundum petitionem ſuam juſtitiam ſibi fieri, ac jus ſuum, prout in petitione continetur eâdem, judicialiter declarari, ac idem Regnum Scotiæ ſibi adjudicari.

A.D. 1292. *Edv. I.*

Quibus omnibus & ſingulis auditis, & coram prædictis auditoribus plenius diſcuſſis, factâque de hiis prædicto Domino Regi relatione fideli,

Idem Dominus Rex quæſivit à prædictis Roberto & Johanne, ſi plus vellent dicere?

Qui reſponderunt quod non; niſi forſan ad informationem ſuam Rex quæreret aliquid ab eiſdem.

Prædictus Dominus Rex iterum quæſivit ab Epiſcopis, Prælatis, Comitibus, Boronibus, & à toto Conſilio ſuo, ac ab auditoribus antedictis, quod ei conſulerent; quis iſtorum duorum ſit præferendus, ad dictum Regnum Scotiæ obtinendum, ſecundum ea quæ ſunt coram eis propoſita, & etiam allegata?

Et an remotior in uno gradu in ſucceſſione, exiens de primogenita, debeat, ſecundum leges & conſuetudines utriuſque Regni, excludere proximiorem in gradu, exientem de ſecundogenitâ?

Vel proximior in gradu, exiens de ſecundogenitâ, debeat, ſecundum leges & conſuetudines ipſorum Regnorum, excludere remotiorem in uno gradu, exeuntem de primogenitâ?

Ad quod omnes & ſinguli unanimitur, concorditer, & finaliter reſponderunt, quod remotior in uno gradu, linealiter deſcendens de primogenita, ſecundum leges & conſuetudines utriuſque Regni, præferendus eſt proximiori in gradu, exeunti de ſecundogenitâ, in quâlibet hæreditariâ ſucceſſione.

Quo audito, præfatus Dominus Rex totum negotium antedictum fecit iteratò examinari exactiſſimè coram illis; & dedit diem prædictis Roberto & Johanni, ad audiendum judicium ſuum, videlicet, diem Jovis, proximam poſt Feſtum omnium Sanctorum.

A.D. 1292. *Conventio decima quarta. 6 Nov.*

AD quem diem venerunt præfati, Robertus & Johannes: Et ſimiliter omnes alii petentes: Et, habitâ per ipſum Dominum Regem conſideratione ad leges & conſuetudines utriuſque Regni prædictas: Nec non & ad formam & modum petitionis prædicti Roberti: Ac etiam ad recognitiones factas ab eo: Ac inſuper ad rationes & reſponſiones, hinc inde propoſitas; evidenter apparebat quòd prædictus Robertus non habet jus in petitione ſuâ,

ſecundum

A.D. 1292. Edw. I. ſecundum formam & modum petitionis ejuſdem.

Et ideo, de Conſilio eorundem Epiſcoporum, Prælatorum, Comitum, Baronum, Procerum, & Magnatum, ac Auditorum prædictorum; & totius Conſilii ſui, utriuſque Regni, Conſideratum eſt, quod prædictus Robertus nichil capiat per petitionem ſuam prædictam.

Et, quia ſuper petitione prædicti Johannis de Balliolo, dictus Dominus Rex non poteſt ad judicium procedere, quouſque alii petentes in ſuis petitionibus audiantur; dictum eſt, tam prædicto Johanni, quàm omnibus aliis petentibus, ut, de die in diem, coram Auditoribus ſupradictis, petitiones, ſuas proſequantur, ſi ſibi viderint expedire.

Et dictus Dominus Rex præcepit eiſdem Auditoribus, ut locum priorem adirent & eos audirent.

Coram quibus venerunt alii petentes prædicti; &, ad affirmandas petitiones ſuas prædictas, plures rationes propoſuerunt.

Inter quos petentes venit prædictus Robertus de Brus, in propriâ perſonâ, & proteſtabatur quod intendit habere jus & actionem ad petendum totum Regnum Scotiæ, vel partem ejuſdem, per aliam formam & modum quàm priùs petebat.

Et petit quod ad hoc admittatur; & ad prædicta petenda & proſequenda poſuit, loco ſuo, Galfridum de Caldecote Egidium de Gameſches, & Johannem de Bry:

Qui loco ipſius admittuntur; ideo cum voluerint proſequantur.

Poſteà venit Johannes de Haſtynges ad proſequendam petitionem ſuam, & petit propartem ſuam de prædicto Regno Scotiæ, tamquam de hæreditate partibili: Quia dicit quod jus prædictæ hæreditatis Regni Scotiæ, quod deſcendebat Margaretæ, Yſabellæ, & Adæ, filiabus David, Comitis Huntyndoniæ, ut uni hæredi, deſcendit & deſcendere debuit Johanni de Balliolo, Roberto de Brus, & eidem Johanni de Haſtynges, Hæredibus prædictarum, Margaretæ, Yſabellæ, & Adæ: Et ſic, pro integro Jure, quod inde habent, in quo omnes ſunt pares, prædicta hæreditas eſt partibilis inter ipſos, per quod propartem ſuam inde petit.

Et, quod prædicta hæreditas ſit partibilis, nititur oſtendere per rationes ſubſcriptas:

Tum quia omnes terræ, & tenementa, feoda, libertates, dominia, & honores, quæ de Coronâ Regni Angliæ tenentur in Capite, ſunt partabilia: A.D. 1216, Edv. I.

Tum quia homagium & ſervitium, quæ inde debentur Regi & Coronæ Regni Angliæ, oſtendunt prædictum Regnum eſſe ſub lege communi, & ſic partibile:

Et præterea Johannes de Balliolo, qui eſt de exitu unius Sororum, petit in petitione, quam facit de Regno prædicto habendo, juſtitiam ſibi fieri ſecundum leges & conſuetudines utriuſque Regni; per quod ſupponit idem Regnum ſubjacere legi communi, & ſic ſecundum leges eaſdem eſſe partibile;

Aliaſque quamplures rationes proponens, per quas prædictum Regnum Scotiæ eſſe partibile oſtendere nitebatur.

Et ſuper hoc venit præfatus Robertus de Brus, qui ſimiliter petit propartem ſuam, ſcilicet, tertiam partem de omnibus terris Scotiæ, libertatibus, cum omnibus pertinentiis (exceptis nomine & dignitate Regiis, de quibus Alexander ultimus Rex Scotiæ obiit ſeiſitus) pro eo quòd totus exitus ejuſdem Alexandri eſt extinctus, per mortem Margaretæ filiæ Regis Norwegiæ, de qua reſortiebatur jus prædictarum terrarum, & reſortiri debuit cuidam David Comiti Huntyndoniæ, fratri Regis Willielmi, Avi prædicti Alexandri, & proavi prædictæ Margaretæ:

Et de ipſo David deſcendit jus, & deſcendere debuit quibuſdam, Margaretæ, Yſabellæ, & Adæ, filiabus ipſius David, ut filiabus, & uni hæredi:

Et de prædictâ Yſabellâ deſcendit jus, & deſcendere debuit, ut de proparte ſuâ, iſti Roberto, qui nunc petit, ut filio & hæredi.

Quam quidem propartem idem Robertus clamat tenere, in capite, de Domino ſuo Rege Angliæ, ſuperiore Domino Regni Scotiæ, per homagium.

Et petit idem Robertus de Domino ſuo Rege, quod ſecundum legem Communem Regni Angliæ juſtitia ſibi fiat; ſimiliter quaſdam rationes inducens, per quas prædictum Regnum Scotiæ eſſe partibile conabatur probare

Et, licet tam ad rationes prædicti Johannis de Haſtynges, quàm dicti Roberti de Brus, per prædictum Johannem de Balliolo fuiſſet, ut videbatur, ſufficienter reſponſum,

Præfatus tamen Dominus Rex, ſuper rationibus memoratis (quæ in præſentiâ ſuâ, ac Auditorum prædictorum, &

A.D.1292. Edv. I.

& totius Conſilii ſui, lectæ & recitatæ fuerunt, & cum magnâ diligentiâ examinatæ) volens pleniùs deliberare, & conſultiùs & ſaniùs procedere in pręmiſſis, quęſivit ab Epiſcopis, Pręlatis Comitibus, Baronibus, Proceribus, & Magnatibus, ac Auditoribus antedictis, & à toto Conſilio ſuo, de utroque Regno.

An Regnum Scotię ſit partibile?

Et, ſi idem Regnum non ſit partibile, an Eſcaetę & Acquiſita ſint partibilia?

Qui quidem, dictis quęſtionibus intellectis, deliberatione ſuper hoc habitâ diligenti, unanimiter, & concorditer reſponderunt, quod Regnum Scotię non eſt partibile; nec Eſcaetę ſeu Acquiſita, infra Regnum Scotię, ſunt partibilia, ex quo ad manus Regis ejuſdem Regni devenerunt,

Quibus auditis, prędictus Dominus Rex aſſignavit omnibus petentibus antedictis diem coram eo, ſcilicet, diem lunę, proximam poſt Feſtum Sancti Martini, in Parleamento prędicto, ad audienda Judicia ſua, ſuper ſuis petitionibus ſupraſcriptis; ut interim omnes proceſſus, cum ſuis rationibus, allegationibus, & circumſtantiis univerſis, cum ſuo Conſilio examinare valeat diligenter.

A.D.1292. Conventio ultima. 17. Novemb.

AD quem diem lunę, ſcilicet, 17. Menſis Novembris, Anno prędicti Domini Regis Edwardi viceſimo, apud Berewyk ſuper Twedam, in Aula Caſtri ejuſdem Villę, in pleno Parleamento, coram eodem Domino Rege Anglię illuſtri, ſuperiore Domino Regni Scotię,

In pręſentiâ Venerabilium Patrum,

Johannis Archiepiſcopi Dublinenſis,
Johannis Wintonienſis,
Antonii Dunelmenſis,
Willielmi Elyenſis,
Johannis Carleolenſis,
Willielmi Sancti Andreæ,
Roberti Glaſguenſis,
Mathei Dunkeldenſis,
R. Roſſenſis, &
Marci Sodorenſis, Dei gratia, Epiſcoporum:

Ac Nobilium Virorum,

Henrici de Laſcy Comitis Lyncolniæ,
Humfridi de Bohun Comitis Herefordiæ,
M. 24. *Johannis Comitis de Boughan,*
Gilberti Comitis de Aneguz,
Maliſii Comitis de Stratherne;

A.D.1292. Edv. I.

Et nonnullorum aliorum Pręlatorum, Comitum, Baronum, Procerum, & Magnatum, utriuſque Regni, Anglię & Scotię:

Pręſentibus ſimiliter viginti quatuor nominatis de Anglia: Et etiam quater viginti de Scotia electis & nominatis; ac Nobilium & popularium dictorum Regnorum multitudine copioſâ:

Vocatis prędictis petentibus, qui jus ad prędictum Regnum Scotię vendicabant: &, publice ac ſollempniter proclamatis,

Venerunt,

Ericus Rex Norwegiæ,
Florentius Comes Hollandiæ, &
Willielmus de Veſcy, per Attornatos ſuos:
Patricius Comes de Marchia,
Willielmus de Ros,
Robertus de Pynkeny,
Nicolaus de Soules, &
Patricius Galythly, perſonaliter:

Qui omnes retraxerunt ſe.

Ideo dictum eſt, pro Judicio, cuilibet eorum, per dictum Dominum Regem, quod nichil capiant per petitionem ſuam.

Et quia,

Johannes Comyn, &
Rogerus de Mandeville,

Non ſunt proſecuti Petitiones ſuas, ideo dictum eſt, per prædictum Dominum Regem, quod nichil capiant per eaſdem.

Et quoad Petitionem,

Roberti de Brus,

Qui petit tertiam partem totius Regni Scotię, ut pro partem ſuam, tamquam de hęreditate partibili; quia aliàs idem Robertus, coram ipſo Domino Rege, in petitione ſua, qua petebat totum Regnum Scotię, plene recongnovit & conceſſit prędictum Regnum eſſe inpartibile, per quod uni Hęredi tantummodo

tummodo debuit remanere; quam quidem recongnitionem & conceſſionem modo coram eodem Domino Rege dedicere non poteſt:

Et etiam quia per Prælatos, Comites, Barones, Proceres, & Magnates, ac totum Conſilium utriuſque Regni compertum eſt concorditer & inventum, quod prædictum Regnum uni Hæredi debeat remanere; pro eo quod de natura ſui eſt inpartibile, ſicut & alia Regna:

Conſideratum eſt quod prædictus *Robertus* nichil capiat, per Petitionem ſuam prædictam, ut de proparte Regni prædicti.

Et quoad Petitionem,

Johannis de Haſtynges,

Qui petit tertiam partem totius Regni Scotiæ, ut propartem ſuam, tamquam de hæreditate partibili; quia plene compertum eſt per prædictos Prælatos, Comites, Barones, Proceres, & Magnates, & totum Conſilium utriuſque Regni, quod prædictum Regnum Scotiæ de ſui natura eſt inpartibile, ſicut & alia Regna, ut prædictum eſt:

Et etiam quod Eſcaetæ & Acquiſita, quæ acciderint infra prædictum Regnum, & ad manus Regis devenerint, ſunt inpartibilia, ſicut & ipſum Regnum; propter hoc, juvantibus etiam quampluribus aliis & diverſis rationibus, quæ contra ipſum propoſitæ fuerunt in proceſſu, ſuper hoc habito:

Conſideratum eſt, quod prædictus,

Johannes de Haſtynges,

Nichil capiat per petitionem ſuam prædictam.

Et quoad Petitionem,

Johannis de Balliolo,

Qui petit totum Regnum prædictum, ut jus ſuum, prædictus Dominus Rex, auditâ Petitione ſuâ, cum juribus & rationibus, quæ pro ſe propoſuit, ac allegationibus, rationibus, & reſponſionibus, per alios petentes factis & propoſitis contra eum; ipſum totum negotium, per ſuum utriuſque Regni Conſilium, per plures dies examinari fecit, cum ſummâ diligentiâ ac ſtudioſo labore:

Et, quia manifeſtum eſt quod prædictum Regnum Scotiæ eſt inpartibile, propter quod uni tantum debet remanere; & hoc idem ſatis eſt recongnitum per petentes, & per totum prædictum utriuſque Regni conſilium compertum unanimiter & inventum:

Et etiam quia idem Rex, ſecundum leges & conſuetudines Regnorum, quibus præeſt, de jure ſubditorum habet judicare, quod quidem ab omnibus prædictorum Regnorum eſt incolis approbatum atque receptum:

Et, per eaſdem leges & conſuetudines utriuſque Regni, in caſum præſentem concordantes, remotior in gradu, in primâ lineâ deſcendente, præferendus eſt proximiori in gradu, in ſecundâ lineâ, in ſucceſſione hæreditariâ inpartibili:

Et etiam quia ordo ſucceſſionis, contentus in petitione prædicti *Johannis de Balliolo*, non eſt ab aliquo petentium dedictus in aliquo; per quod præ omnibus aliis petentibus conſtat eum eſſe rectiorem Hæredem:

Ideo, ob prædictas rationes, & quamplures alias in proceſſibus, inde habitis, propoſitas,

CONSIDERATUM EST quod prædictus

Johannes de Balliolo,

Recuperet, & habeat ſeiſinam prædicti Regni Scotiæ, cum omnibus pertinentiis, infra idem Regnum exiſtentibus: Et quæ ad manus præfati Domini Regis Angliæ, ſuperioris Domini prædicti Regni Scotiæ, ratione ſuperioritatis ſeu Dominii, devenerunt; ſalvo jure ejuſdem Domini Regis Angliæ, & Hæredum ſuorum cum voluerint inde loqui.

Et dictum eſt eidem Johanni quòd dictum Regnum Scotiæ, & Populum ejuſdem, ſic juſtè gubernet & regat, quod nullus, pro defectu juris, de ipſo occaſionem habeat conquerendi; per quod dictus Rex Angliæ, ut ſuperior Dominus dicti Regni Scotiæ, manum directionis apponere debeat, in futurum.

Poſtmodum autem præfatus Dominus Rex aſſignavit diem prædicto Johanni de Balliolo, videlicet, diem Jovis proximam ſequentem, ſcilicet in Feſto beati Eadmundi Regis & Martiris, ubicumque tunc fuerit, ad faciendum ſibi fidelitatem pro Regno Scotiæ ſupradicto.

Aſſingnavit etiam diem eidem, ad faciendum ſibi homagium ſuum, de

A.D. 1292. Edv I. prædicto Regno Scotiæ, videlicet, diem Nativitatis Domini, ubicumque tunc fuerit in Regno ſuo.

A.D. 1292. Edv. I. Et dictum fuit ei quòd proſequatur Brevia de ſeiſinâ ſuâ habendâ de Regno Scotiæ memorato.

De cujus quidem Regni & Caſtrorum ipſius ſeiſina, præfato Johanne de Balliolo liberanda, emanarunt literæ ſub hac forma.

Pro ſeiſina Regni Scotiæ.

A.D. 1292. An. 21. E. I. EDwardus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hyberniæ, Dux Aquitanniæ, & ſuperior Dominus Regni Scotiæ, dilectis & fidelibus ſuis, Willelmo Sancti Andreæ, & Roberto Glaſguenſi Epiſcopis, Johanni Comyn, Jacobo Seneſcallo Scotiæ, & Briano filio Alani, Cuſtodibus ſuis dicti Regni Scotiæ, ſalutem.

Cum Johannes de Balliolo, nuper in Parleamento noſtro apud Berewyk ſuper Twedam, veniſſet coram nobis, & petiviſſet prædictum Regnum Scotiæ ſibi per nos adjudicari, & ſeiſinam ipſius Regni ſibi, ut proximiori hæredi Margaretæ filiæ Regis Norwegiæ, Dominæ Scotiæ, & neptis quondam Alexandri, ultimi Regis Scotiæ, jure ſucceſſionis liberari:

Ac nos, auditis & intellectis petitionibus & rationibus, tam prædicti Johannis de Balliolo, quam aliorum petentium prædictum Regnum; & eiſdem petitionibus & rationibus diligenter examinatis, invenerimus præfatum Johannem de Balliolo eſſe propinquiorem hæredem prædictæ Margaretæ, quod prædictum Regnum Scotiæ obtinendum:

A.D. 1292. Propter quod idem Regnum Scotiæ & ſeiſinam ejuſdem, eidem Johanni (ſalvo jure noſtro & hæredum noſtrorum) reddidimus;

Vobis mandamus quod ſeiſinam prædicti Regni Scotiæ, cum omnibus pertinentiis ſuis, infra idem Regnum exiſtentibus, & quæ ad manus noſtras, tamquam ad ſuperiorem Dominum ipſius Regni Scotiæ, poſt mortem præfatæ Margaretæ devenerunt, ſine dilatione, prædicto Johanni de Balliolo deliberare faciatis:

Salvo jure noſtro & hæredum noſtrorum, cum voluerimus inde loqui:

Salvis etiam nobis releviis & debitis quibuſcumque, quæ de exitibus ſupradicti Regni Scotiæ, uſque ad diem confectionis præſentium, debebantur, ſeu deberi poterunt quoquo modo.

Teſte meipſo apud Berewyk ſuper Twedam, decimo nono die Novembris, anno Regni noſtri viceſimo.

Pro Seiſina Caſtrorum.

A.D. 1292. An. 21 E. I. EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Aquitanniæ, & ſuperior Dominus Regni Scotiæ, dilecto & fideli ſuo, Petro Burdet, Conſtabulario Caſtri de Berewyk, ſalutem.

Cum Johannes de Balliolo, nuper in Parleamento noſtro apud Berewyk ſuper Twedam, veniſſet coram nobis, & petiviſſet prædictum Regnum Scotiæ, ſibi per nos adjudicari, & ſeiſinam ipſius Regni ſibi, ut proximiori hæredi Margaretæ, filiæ Regis Norwegiæ, Dominæ Scotiæ, jure ſucceſſionis liberari:

Ac nos, auditis & intellectis petitionibus & rationibus, tam prædicti Johannis de Balliolo, quàm aliorum petentium prædictum Regnum; &, eiſdem petitionibus & rationibus diligenter examinatis, invenerimus præfatum Johannem de Balliolo eſſe propinquiorem hæredem prædictæ Margaretæ quoad prædictum Regnum Scotiæ obtinendum:

A.D. 1292. Propter quod idem Regnum Scotiæ & ſeiſinam ejuſdem (ſalvo jure noſtro & hæredum noſtrorum, cum voluerimus inde loqui) prædicto Johanni reddidimus:

Vobis mandamus quod ſeiſinam prædicti Caſtri de Berewyk, cum omnibus pertinentiis ſuis, unà cum omnibus aliis rebus, vobis per Cyrographum traditis, & ſecundum quod in prædicti Caſtri vobis commiſsâ Cuſtodiâ res hujuſmodi recepiſtis, ſine dilatione, præfato Johanni de Balliolo, vel Attornatis ſuis, D.1292. has litteras deferentibus, deliberari faciatis.

Teſte meipſo apud Berewyk ſuper Twedam, decimo nono die Novembris, anno Regni noſtri viceſimo.

In eodem modo directæ fuerunt litteræ univerſis Cuſtodibus Caſtrorum Dominicorum Regis Scotiæ; quorum ſeiſinam dictus Dominus Rex Angliæ, ut ſuperior Dominus Regni Scotiæ, habebat, & tenuit, & Cuſtodes poſuerat in eiſdem. A.D.1292. Edv. 1.

Sigillum, deputatum Regimini Scotiæ, confractum.

D.1292. An. 21. E. 1. DIE Mercurii, in vigiliâ beati Eadmundi Regi & Martiris, ſcilicet decimo nono die Novembris, in aula prædicti Caſtri de Berewyk ſuper Twedam.

Præſentibus,

Prædicto Domino Johanne de Balliolo, Rege Scottorum illuſtri: &
Venerabilibus Patribus, Johanne Archiepiſcopo Dublinenſi,
Johanne Wintonienſi,
Antonio Dunelmenſi,
Willielmo Elyenſi,
Johanne Carleolenſi,
Willielmo Sancti Andreæ, &
Roberto Glaſguenſi Epiſcopis,

Et multis aliis Epiſcopis & Prælatis Regnorum Angliæ & Scotiæ; necnon & eorumdem Regnorum Comitibus, Baronibus, Magnatibus, Proceribus, ac aliorum Nobilium, & Popularium multitudine copioſâ, A.D.1292.

Confractum fuit ſigillum, regimini Scotiæ deputatum, quo uſi fuerant Cuſtodes ejuſdem Regni à tempore obitûs Alexandri Regis, ultimi ipſius Regni, uſque ad diem illum, in quatuor partes;

Et fruſtra ipſius ſigilli, in quâdam Burſâ de Corio, repoſitâ in Theſaurariâ dicti Domini Regis Angliæ, conſervandâ in ſignum & evidentiam pleniorem ſuperioritatis, & directi Dominii, quod Rex Angliæ habet in prædicto Regno Scotiæ, ac etiam ad idem Dominium poſteris evidentiùs declarandum.

De fidelitate præſtita per Johannem Regem Scotiæ Domino Regi Angliæ.

A.D.1292. An. 21. E. 1. M. 25. DIE Jovis ſequenti, ſcilicet, viceſimo die Novembris, in Feſto beati Eadmundi Regis & Martiris, anno prædicti Domini E. Regis Angliæ viceſimo finiente, apud Norham, in Caſtro ejuſdem Villæ, venit prædictus Johannes de Balliolo, Rex Scotiæ, &

Præſentibus,

Venerabilibus Patribus, Johanne Archiepiſcopo Dublinenſi:
Antonio Dunelmenſi,
Willielmo Sancti Andreæ,
Roberto Glaſguenſi,
Willielmo Elyenſi, &
Johanne Carleolenſi, Dei gratiâ, Epiſcopis:
Necnon Henrico de Laſcy Comite Lyncolniæ,
Johanne Comite de Boughan,
Willielmo Comite de Ros,
Patricio Comite de Marchia,
Waltero Comite de Meneteth,
Jacobo Seneſcallo Scotiæ,
Alexandro de Ergadia,
Alexandro de Balliolo Domino de Caverez, A.D.1292.
Patricio de Graham,
Willielmo de Sancto Claro,

Et multis aliis Magnatibus & Proceribus utriuſque Regni Angliæ & Scotiæ;

Fecit & juravit fidelitatem præfato Domino Regi Angliæ præſentialiter, verba dicens, ſermone Gallico, hunc habentia litteraliter intellectum:

Ego Johannes de Balliolo, Rex Scottorum, fidus & fidelis ero vobis Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, & ſuperiori Domino Regni Scotiæ: & vobis fidelitatem facio de eodem Regno Scotiæ, quod de vobis teneo, & clamo tenere: & fidem & fidelitatem vobis portabo de vitâ, & membro, & terreno honore, contra omnes homines: & fideliter recongnoſcam, & vobis faciam ſervitia, vobis debita de Regno Scotiæ antedicto; ſic me Deus adjuvet & hæc ſancta Ewangelia.

Poſtmodum

A.D. 1292. Edv. I.

Poſtmodum, eodem die, confectæ fuerunt quædam Literæ, ſuper fidelitate prædicta, prædicto Domino Regi Angliæ, per dictum Regem Scotiæ, præſtita ſub hac forma.

OMnibus Chriſti fidelibus, præſens ſcriptum viſuris vel audituris, Johannes, Dei gratiâ, Rex Scottorum ſalutem.

Noverit Univerſitas veſtra me feciſſe & juraſſe Domino meo ligio, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ illuſtri, & ſuperiori Domino Regni Scotiæ, apud Norham. die Jovis, in Feſto Sancti Eadmundi Regis & Martiris, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ducenteſimo nonageſimo ſecundo, & Regni ipſius Domini noſtri Edwardi viceſimo finiente, & viceſimo primo incipiente,

In præſentiâ venerabilium Patrum,

Willielmi Sancti Andreæ, &
Roberti Glaſguenſis Epiſcoporum:
Johannis Comitis de Boughan,
Willielmi Comitis de Ros,
Patricii Comitis de Marchia,
Walteri Comitis de Meneteth,
Jacobi Seneſcalli Scotiæ,
Alexandri de Ergadia,
Alexandri de Balliolo Domini de Caverez,
Patricii de Graham, &
Willielmi de Seint Cler,
In hunc modum;

Iſtud auditis, Domine mi Edwarde, Dei gratiâ, Rex Angliæ, ſuperior Dominus Regni Scotiæ, quod ego Johannes de Balliolo, Rex Scottorum, vobis facio fidelitatem de Regno Scotiæ, quod teneo, & clamo tenere de vobis: quod ero vobis fidus & fidelis, & fidem & fidelitatem vobis portabo de vitâ, & membro, & terreno honore, contra omnes homines: & fideliter recongnoſcam, ac fideliter faciam ſervitia, vobis debita de Regno Scotiæ antedicto; ſic Deus me adjuvet & hæc Sancta Ewangelia.

In cujus rei teſtimonium ſigillum, quo uſus ſum hactenus, quia adhuc aliud factum, ſub titulo & nomine regio, non habebam, præſentibus eſt appenſum:

Et ſimiliter, in teſtimonium fidelitatis prædictæ, Epiſcopi, Comites, Barones, & alia ſupranominati Nobiles, præſens ſcriptum ſigillorum ſuorum munimine roborârunt.

Dat. apud Norham die & anno prædictis.

Sequitur Gallicum ſub eiſdem verbis per quæ prædicta fidelitas facta fuit per prædictum Regem Scotiæ in hunc modum.

CEO oez, vous mon Seigneur Edward, Rey d'Engleterre, Soverein Seigneur du Reaume de Eſcoce, qe ie Johan de Baillol, Rey de Eſcoce, vous fas feaute du Reaume de Eſcoce, le quel ie tiens, e cleim tenir de vous: qe ie vous ſerrai feaus e leaus, e fey e laute vous porterai de vie, e de membre, e de terrien honeur contre totes gens, que porront vivere e morir: e leaument conoſtrai, e leaument vous frai les ſervices, a vous deus du Reaume de Eſcoce avantdit; enſi me eide Dieus, e ces Seintes Ewangiles.

Item, Tenor Literæ, confectæ de fidelitate prædicta, ſermone Gallico, ſequitur ſub hac forma.

A Tous ceaus, qe ceſt eſcryt verront ou orront, Johan, par la grace de Deu, Rey de Eſcoce, ſaluz en Deu.

Sache voſtre univerſite moi avoir fait e jure feaute a mon Seigneur lige, mon Sire Edward, par meiſme la grace, Rey d'Engleterre, Sovereign Seigneur du Reaume de Eſcoce, a Norham, le Joedy, en la Feſte Seint Emon le Rey e Martyr, le an del Incarnacion noſtre Seigneur, myl, ducent, e nonante, ſecund

D.1292. cund, e du Regne le dit mon Seigneur le Rey Edward Vyntime finant, e le Vyntime un comenceant,

En la Preſence des honourable Peres,

Willame Robert de Seint Andreu e de Glaſgu, Eveſques,
De Johan Conte de Boughan,
Williame Conte de Ros,
Patryk Conte de la March,
Wautier Conte de Meneteth,
James Seneſchal de Eſcoce,
Alexandre de Ergeyl,
Alexandre de Baillol Seigneur de Caverez,
Patryk de Graham, e
De Willame de Seint Cler,
En les paroles ſouz eſcrytes:

Ceo oez vous, mon Seigneur Edward, Rey d'Engleterre, Soverein Seigneur du Reaume de Eſcoce, qe ie Johan de Baillol, Rey de Eſcoce, vous fas feaute, du Reaume de Eſcoce, lequel ie tiens e cleim tenir de vous, qe ie vous ſerrai feal e leal, e fey e laute vous porterai de vie, e de membre, e de terrein honeur, contre totes gens qe porunt vivere e morir: A.D. 1292. Edw. 1.

E leaument connoiſtrai, e leaument vous frai les ſervices, a vous deus, du Reaume de Eſcoce avantdit; enſi me eide Deus e ces Seintes Ewangiles.

En teſmoigne de ceſte choſe, ie ai mis a ceſt eſcryt mon ſeal, du quel ie ai uſe juſqes en ca, por ce qe ie n'avoi encore autre ſeal fait, deſouz title e noun de Rey.

Enſemblemen, en teſmoignance de la Feaute avantdite, les Eveſqes, Contes, e Barons, e autres Nobles, deſuz nomes, ont mys lor Sealz a ceſt preſent eſcryt.

Don. a Norham le jour, e le An avantditz.

De Homagio facto per Johannem Regem Scotiæ, Domino Regi Angliæ.

D.1292. 21. E. 1. Anno à Nativitate Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo ſecundo (ſecundum quod obſervat Eccleſia Anglicana) indictione ſextâ, & Regni prædicti Domini Edwardi Regis Angliæ illuſtris viceſimo primo, apud Novum Caſtellum ſuper Tynam, in aula Palatii ipſius Domini Regis, infra Caſtrum, in craſtino Nativitatis Domini, ſcilicet, in Feſto beati Stephani Prothomartiris;

In præſentiâ mei, *Notarii infraſcripti:* &
Venerabilium Patrum, Johannis Archiepiſcopi Dublinenſis: &
Johannis Epiſcopi Carleolenſis: &
Nobilium Virorum,
Henrici de Laſcy Comitis Lyncolniæ,
Johan. de Warenna Comitis Surreyæ,
Johannis de Sancto Johanne,
Roberti de Typetot,
Briani Filii Alani,
Nicolai de Segrave,
Gilberti de Thorntone,
Rogeri le Brebanzon,
Roberti Malet,
Roberti de Hertfordia,
Johannis de Langetone Angliæ Cancellarii,
Hugonis de Creſſyngeham,
Johannis Woughan:
Magiſtrorum, Johannis Lovel,
Walteri de Langetone, A.D. 1292.
Johannis de Drokeneford,
Gilberti de Robery,
Et nonnullorum aliorum Prælatorum, Comitum, Baronum, Procerum, Magnatum, & Nobilium utriuſque Regni, Angliæ & Scotiæ exiſtentium tunc ibidem:

Præfatus Dominus Johannes, Dei gratiâ, Rex Scottorum, fecit homagium memorato Domino Edwardo, Regi Angliæ illuſtri, ut ſuperiori & directo Domino Regni Scotiæ præſentialiter, verba proferens ore proprio, ſermone Gallico, hunc habentia litteraliter intellectum,

Domine mi, Domine Edwarde, Rex Angliæ, ſuperior Dominus Regni Scotiæ, ego Johannes de Balliolo, Rex Scotiæ, devenio veſter homo ligius de toto Regno Scotiæ, cum pertinentiis, & omni eo quod appendet:

Quod quidem Regnum teneo, & debeo de jure, ac clamo, pro me, & hæredibus meis, Regibus Scotiæ, tenere hæreditarie de vobis, & hæredibus veſtris Regibus Angliæ.

Et fidem & fidelitatem portabo vobis, & hæredibus veſtris, Regibus Angliæ, de vitâ & membro, & terreno honore, contra omnes homines, qui poſſunt vivere atque mori:

A.D. 1292.
Edv. 1.

Deinde confectæ fuerunt quædam Literæ, in Gallico, de prædicto Homagio, præfato Domino Regi Angliæ, per dictum Regem Scotiæ facto, ut prædicitur, ſub hac ſententia literali.

Omnibus, præſens ſcriptum viſuris vel audituris, Johannes, Dei gratiâ, Rex Scottorum, ſalutem in Domino.

Noverit Univerſitas veſtra me feciſſe homagium ſereniſſimo Principi, Domino meo ligio, Domino Edwardo, eâdem gratiâ, Regi Angliæ, ſuperiori Domino Regni Scotiæ, apud Novum Caſtellum ſuper Tynam in Angliâ, die Feſtivitatis Sancti Stephani, in craſtino Nativitatis Domini, anno Incarnationis ejuſdem milleſimo ducenteſimo nonageſimo ſecundo, & Regni dicti Domini mei Regis Edwardi viceſimo primo.

In præſentiâ,

Venerabilium Patrum, Johannis Archiepiſcopi Dublinenſis:
Antonii Dunelmenſis, &
Johannis Carleolenſis Epiſcoporum:
Henrici de Laſcy Comitis Lyncolniæ,
Johan. de Warenna Comitis Surreyæ:
Johannis de Sancto Johanne,
Roberti de Typetot,
Nicolai de Segrave,
Willielmi de Leyburne,
Briani filii Alani,
Gilberti de Thorntone,
Rogeri Brebanzon,
Roberti Malet, &
Roberti de Hertford, Militum:
Johannis de Langetone Cancellarii Angliæ:
Hugonis de Creſſyngeham,
Johannis Woughan,
Magiſtri Johannis Lovel, &
Walteri de Langetone, de Regno Angliæ:

Necnon & in præſentiâ,

Venerabilium Patrum Willielmi &
Roberti Sancti Andreæ, &
Glanguenſis Epiſcoporum:
Johannis Abbatis de Gedeworthe,
Johannis Comitis de Boughan,
Patricii Comitis de Marchia,
Gilberti de Umfranville Comitis de Aneguz,
J. Comitis de Atheylles,
Johannis Comyn,
Alexandri de Balliolo,
Thomæ Randulf,
Galfridi de Montbray,
Patricii de Graham,
Willielmi de Seint Cler,
Ricardi Syward,
Ingelrami de Umfranville,
Andreæ de Moravia,
Thomæ Randulf, Filii David de Torthorald,
Mychaelis de Wymes,
Ricardi Fraſer,
Andreæ Fraſer,
Alexandri de Bonekyl, &
Johannis de Strivelyn, de Regno noſtro Scotiæ,

In verbis ſubſcriptis,

Domine mi, Domine Edwarde, Rex Angliæ, ſuperior Dominus Regni Scotiæ, ego Johannis de Balliolo, Rex Scotiæ, devenio veſter homo ligius de toto Regno Scotiæ, cum pertinentiis, & omni eo quod appendet: quod quidem Regnum teneo, & debeo de jure, ac clamo, pro me, & hæredibus meis, Regibus Scotiæ, tenere hæreditarie de vobis & hæredibus veſtris, Regibus Angliæ: Et fidem & fidelitatem portabo vobis, & hæredibus veſtris, Regibus Angliæ, de vitâ & membro, & terreno honore, contra omnes homines qui poſſunt vivere atque mori: M. 26.

In cujus rei teſtimonium ſigillum meum feci apponi huic ſcripto.

Similiter, in teſtimonium Homagii antedicti Archiepiſcopus, Epiſcopi, Comites, Barones, Clerici, & alii Nobiles de Angliâ, ad rogatum meum, unà cum Epiſcopis, Abbatibus, Comitibus, Baronibus, & aliis Nobilibus de Scotiâ, ſupranominatis, eidem ſcripto ſigilla ſua fecerunt apponi.

Dat. apud Novum Caſtellum ſuper Tynam in Angliâ, die & anno prædictis.

Sequitur Gallicum, ſub eiſdem verbis, per quæ prædictum Homagium factum fuit præſato Regi Angliæ, per prædictum Regem Scotiæ præſentialiter, in hunc modum.

MON Seigneur, Mon Sire Edward, Rey d'Engleterre, Sovereign Seigneur du Reaume de Eſcoce, ie Johan de Baillol, Rey de Eſcoce, devien voſtre homme lige de tot le Reaume de Eſcoce ove les Aportenances, e a qant qe il y apent: le quel je tieng, e dei de dreit, e cleim, por moi, e mes heyrs, Reys de Eſcoce, tenir heritablement de vous, e de voz heyrs, Reys d'Engleterre: E fey e leaute porterai a vous, e a voz heyrs, Reys d'Engleterre, de vie e de Membre, e de terrien honeur, contre tote gent qe porunt vivere e morir.

Tenor autem Literæ confectæ de Homagio ſupradicto ſermone Gallico ſequitur ſub hac forma.

A Tous ceaus, qui ceſt Eſcryt verront ou orront, Johan de Baillol, par la grace de Deu, Rey de Eſcoce, ſaluz en Deu.

Sache voſtre univerſite moi avoir fet Homage au treſnoble Prince, mon Seigneur lige, mon Sire Edward, par meiſme la grace, Rey d'Engleterre, Soverein Seigneur du Reaume de Eſcoce, au Noveau Chaſtel ſor Tyne en Engleterre, le jour de la Feſte Seint Eſtefne, lendemain de Noel, le an del Incarnacion noſtre Signeur, millyſme deucentyſme nonantyſme ſecund, e du Regne le dit mon Seingnour le Rey Edward vyntyſme premer.

En la preſence des honeurables Peres,

Johan Erceveſqe de Dyvelyn,
Antoyne de Dureme, e
Johan de Carduil, Eveſqes:
Henry de Laſcy Conte de Nicole,
Johan de Garenne Conte de Surreye:
Johan de Seint Johan,
Robert de Typetot,
Nicolas de Segrave,
Willame de Leyburne,
Bryan le fiz Aleyn,
Gilbert de Thorntone,
Roger le Brabanzon,
Robert Malet,
Robert de Hertford, Chevaliers:
Johan de Langeton, Chanceller d'Engleterre:
Hue de Creſſyngeham,
Johan Woughan:
Meſtre Johan Lovel, e
Wautier de Langetone, du Reaume d'Engleterre:

E en la preſence des honeurables Peres,

Willame e Robert de S. Andreu, e de
Glaſgu Eveſqes,
Johan Abbe de Gedeworthe,
Johan Conte de Boughan,
Patryk Conte de la Marche,
Gilbert de Umfranville Conte de Aneguz,
Johan Conte de Atheyilles,
Johan Comin,
Alixandre de Baillol,
Thomas Randulf,
Geffrey de Montbray,
Patryk de Graham,
Willame de Seint Cler,
Rychard Syward,
Yngelram de Umfranville,
Andreu de Moreve,
Thomas Randul le Fyz David de Tortborald,
Michel de Wymes,
Richard Fraſer,
Andreu Fraſer,
Alixandre de Bonikyl, e
Johan de Strivelyn, de noſtre Reaume de Eſcoce,

En les paroles ſouz Eſcrites.

Mon Seigneur, Mon Sire Edward, Rey d'Engleterre, Soverein Seigneur du Reaume de Eſcoce, ie Johan de Baillol, Rey de Eſcoce, devien voſtre homme lige, de tot le Reaume de Eſcoce, ove les aportenances, e a qant qe il y apent le quel ie tient, e dei de dreit, e cleim por moi, e mes heyrs, Reys de Eſcoce,

tenir

A.D.1292. Edw. 1. tenir heritablement de vous, e de voz heyrs, Reys d'Engleterre: E fey, e leaute portera a vous, e a voz heyrs, Reys d'Engleterre, de vie, e de membre, e de terrien honour, contre totes gens qe porunt vivere e morir.

En Teſmoigne de ceſte choſe, je ai fet mettre mon ſeal a ceſt eſcryt.

En ſemblement, en teſmoignance del homage avantdit, le Erceveſque, Eveſqes, Contes, Barons, Clers, e autres Nobles d'Engleterre, a ma priere, A.D.1292. Edw. 1.

Ove les Eveſqes, Abbe, Contes, Barons, e autres Nobles de Eſcoce, deſuz nomes, a meiſme le Eſcryt ont fet mettre lor ſeaus.

Done a Noveau Chaſtel ſor Tyne, en Engletierre, le Jour, e le an avantditz.

Sequitur quædam Petitio, facta coram Conſilio præfati Domini Regis Angliæ, ex parte prædicti Regis Scotiæ, per quoſdam ipſius Conſiliarios, & ad hoc ſuos Nuncios ſpeciales; & Reſponſio ſubſecuta ad eam, una cum quadam proteſtatione, interpoſita in hunc modum.

In Nomine Domini, Amen.

Redeunte ſereniſſimo Principe, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Rege Angliæ illuſtri, ſuperiore Domino Regni Scotiæ, de Regno eodem; & apud Novum Caſtellum ſuper Tynam, in Regno ſuo Angliæ conſtituto, quamdam querelam de quibuſdam Auditoribus, nuper per ipſum in dicto Regno Scotiæ deputatis, per quemdam Magiſtrum Rogerum Bartholomei, Burgenſem de Berewyk, ſuper Twedam, in Scotiâ, ad eum delatam, mandavit per Juſtitiarios ſuos audiri & ſibi inde juſtitiam exhiberi.

Sanè cùm per Venerabilem Patrem,

Dominum W. Epiſcopum Sancti Andreæ, & Nobiles Viros,
Dominos Johan. Comitem de Boughan,
Patricium de Graham,
Thomam dictum Randulf,

Et quoſdam alios Magnates & Proceres prædicti Regni Scotiæ, de conſilio Magnifici Principis Domini J. Regis Scotiæ illuſtris, coram Venerabilibus Patribus,

Dominis Johanne Archiepiſc. Dublinenſi:
Antonio Dunelmenſi:
Roberto Glaſguenſi, &
Johan. Carleolenſi, Dei gratiâ, Epiſc.
Ac viris egregiis, Dominis Henrico de Laſcy Comite Lyncolniæ,
Johanne de Sancto Johanne,
Roberto de Typetot.

Et pluribus aliis de Conſilio Domini Regis Angliæ.

Ex parte dicti Regis Scotiæ petitum fuiſſet, ut idem Dominus Rex Angliæ ſervaret promiſſionem, quam fecerat de legibus & conſuetudinibus prædicti Regni Scotiæ obſervandis, & quod querelæ ſeu placita, quæ ſuper rebus quibuſcumque, infra dictum Regnum Scotiæ conſiſtentibus, mota fuerunt, extra idem Regnum minime traherentur, nec in dicto Regno Angliæ executio fieret de eiſdem.

Ex parte Domini Regis Angliæ, præſente Conſilio ſuo prædicto, per Dominum Rogerum le Brabanzon, Juſtitiarium ſuum, fuit eis reſponſum & dictum; quod ſatis illis conſtabat, & conſtare potuit, quod præfatus Dominus Rex Angliæ promiſſa ſervavit, nec in aliquo venerat contra ea; quamquam ad petitionem unanimem Communitatis præfati Regni Scotiæ, de aſſenſu Epiſcoporum, Prælatorum, Comitum & Magnatum ejuſdem Regni, quædam dilationum diſpendioſa prolixitas, reſtricta fuiſſet ad tempus, pro celeriori juſtitiâ facienda.

De querelis autem, quæ ad præfatum Dominum Regem Angliæ ſunt delatæ, de Auditoribus & Miniſtris per ipſum, ut ſuperiorem Dominum ſupradicti Regni Scotiæ, in Regno deputatis eodem (qui quidem ſuam repreſentabant perſonam) cujuſmodi querelarum ad ipſum ſpectat congnitio, & ſuæ congnitioni ſpetialiter reſervavit: Nullus alius, præter eum, ratione ſuperioritatis Dominii ſui, poteſt, ſeu debet congnoſcere, vel facta eorum, ſi in aliquo erraverint, corrigere, nec de illis habet aliquatenus intro mittere, eo quod de judiciis ipſius ſuperioris Domini & eorum, qui ſuam repreſentant ſermonem, non pertinent ad ſubditos interponere partes ſuas.

Proteſtabatur etiam prædictus Dominus Rogerus le Brabanzon, vice & nomine præfati Domini Regis Angliæ, ſuperioris Domini prædicti Regni Scotiæ, & pro Hæredibus ſuis, & dixit,

Quod, licet idem Dominus Rex Angliæ, nuper vacante dicto Regno Scotiæ, ſuper certis Articulis quaſdam promiſſiones feciſſet ad tempus, & eas, ut præmittitur, obſervârit; non intendit, aut vult, Rege jam in eodem Regno creato, per eas deinceps artari amodóve ligari, quin querelas & alia quævis negotia, quæ qualitercumque Regnum Scotiæ prænotatum contingant, ſeu de eodem Regno fuerint, quæ legitime deferentur ad eum, poſſit admittere, & ſaniori ac juſtiori modo, quo poterit, inde facere juſtitiæ Complementum: Et ſuperioritatem ac Dominium ſuum, quæ habet in ipſo Regno Scotiæ, infra Regnum Angliæ, ubi ſibi placuerit, prout juſtum fuerit, exercere.

Poſtea, apud Novum Caſtellum prædictum, in Camera præfati Domini Regis Angliæ, ultimâ, ſcilicet, die Menſis Decembris, innovata fuit memorata proteſtatio per ſupradictum Rogerum le Brabanzon,

Præſentibus,

Anglia & Scotiæ Regibus antedictis: Ac
Venerabilibus Patribus, Johanne Archiepiſcopo Dublinenſi,
Antonio Dunelmenſi,
Willielmo Sancti Andreæ, &
Roberto Glaſguenſi,
Dei gratia, Epiſcopis: Et
27. *Nobilibus Viris, Henrico Lyncolniæ,*
Johanne Surryæ,
Johanne de Boughan,
Patricio de Marchia,
Gilberto de Aneguz, Comitibus:
Johanne de Sancto Johanne,
Roberto de Typetot,
Nicolao de Segrave,
Patricio de Graham,
Willielmo de Seint Cler,
Alexandro de Balliolo,
Galfrido de Montbray,
Thoma Randulf,
Gilberto de Thorntone,
Roberto Malet,
Hugone de Creſſyngeham,
Johanne Wougham,

Et nonnullis aliis Prælatis, Comitibus, Baronibus, Magnatibus, Proceribus, exiſtentibus tunc ibidem.

Et ſtatim, poſtmodum, præſentibus eiſdem omnibus, præfatus Dominus Rex Angliæ proteſtabatur, ſermone Gallico, viva voce, ſcilicet, quod, non obſtantibus promiſſionibus, conceſſionibus, confirmationibus ſeu ratificationibus (ſi quæ prius per eundem factæ fuerint) quibuſcumque, litteris ſeu Inſtrumentis vallatis (per quæ quidem ſe artatum minime reputat aut ligatum) querelas & alia quævis negotia, prædictum Regnum Scotiæ qualitercumque tangentia, & quæ de eodem Regno fuerint, quæ legitime deferentur ad eum, intendit admittere & audire, ac inde conquerentibus exhibere juſtitiæ complementum, & ſuperioritatem ac directum Dominium ſuum, quæ habet in ipſo Regno Scotiæ, infra Regnum Angliæ, ubi & quando ſibi placuerit, prout juſtum fuerit, exercere: Et etiam ipſum Regem Scotiæ propterea, ſi neceſſe fuerit, ad præſentiam ſuam, infra prædictum Regnum ſuum Angliæ, facere evocari.

Tenor autem cujuſdam literæ præfati Regis Scotiæ, diverſos Articulos continentis, prout patet inferius, Gallico Sermone confectæ, quæ quidem ſubſequenter in perſonam ſupradicti Domini Regis Angliæ emanavit, ſequitur ſub hac ſententia literali.

OMnibus, præſentes litteras viſuris vel audituris, Johannes de Balliolo, Dei gratiâ, Rex Scottorum, ſalutem in Domino.

Cum Dominus noſter, Dominus Edwardus, Rex Angliæ, ſuperior Dominus Regni Scotiæ, ratione ſuperioritatis Dominii ſui, tenuerit prædictum Regnum Scotiæ in manu ſuâ, quouſque feciſſet illis juſtitiam qui jus petierunt in Regnum prædictum: Ac aliquas Conventiones, Promiſſiones, & Obligationes feciſſet Petentibus, & Cuſtodibus, ac probis hominibus ejuſdem Regni, tam de ipſius Regni & Caſtrorum reſtitutione faciendâ, quàm de rebus aliis,

aliis, de quibus fecerat ſcripta ſua, certis pœnis appoſitis, ſicut in ſcriptis continebatur eiſdem:

Et poſtmodum, in præſentia ſua, per Judicium Curiæ ſuæ, nobis adjudicaverit dictum Regnum, & ſeiſinam ejuſdem Regni, & Caſtrorum, cum omnibus aliis rebus, liberaverit ita plene & integre, ſicut per Conventiones, Obligationes, & Promiſſiones, quas inde fecerat, tenebatur.

Nos, pro nobis, & pro omnibus Hæredibus noſtris, ac pro omnibus illis, ad quorum manus prædictum Regnum deveniat futuris temporibus, quicumque fuerint, quietamus prædictum Dominum noſtrum Regem Angliæ, & Hæredes ſuos, inperpetuum, de omnibus conventionibus, promiſſionibus, & obligationibus, atque pœnis, ratione ipſarum conventionum, promiſſionum, & obligationum, nobis, ſeu probis hominibus dicti Regni factis, quæ idem Regnum in rebus ipſius Regni contingat.

Et, ſi aliquod ſcriptorum, qualecumque ſit illud, quod tangat præmiſſa, aliquo tempore amodò ſit inventum, volumus & concedimus, pro nobis, & hæredibus noſtris, quod nullius ſit roboris aut valoris: Ita quod nec Domino noſtro Regi prædicto, neque hæredibus ſuis, Regibus Angliæ, obeſſe valeat; nec nobis, neque hæredibus noſtris, Regibus Scotiæ, nec etiam *illis*, qui dictum Regnum Scotiæ tenebunt, quicumque ſint illi, prodeſſe, nec locum aliquo tempore obtinere.

Inſuper promittimus, pro nobis, & omnibus noſtris Hæredibus, Regibus Scotiæ, & pro omnibus illis, qui Regnum Scotiæ tenebunt, quicumque fuerint, univerſa & ſingula ratificare, quæ præfatus Dominus noſter Rex Angliæ fecit de Regno prædicto, aut de Rebus ipſius Regni, ratione ſuperioritatis Dominii ſui, dum idem Regnum in manibus ſuis fuit: Et ea ratificamus, & firmamus, ac habemus, & habebimus firma & ſtabilia inperpetuum, pro nobis, & omnibus noſtris Hæredibus, & pro omnibus illis qui prædictum Regnum tenebunt.

Præterea volumus & concedimus, pro nobis & Hæredibus noſtris, necnon & pro omnibus illis qui poſt nos prædictum Regnum Scotiæ tenebunt, quod ſcriptum ſeu ſcripta, factum vel facta per præfatum Dominum noſtrum Regem Angliæ, apud Norhampton. viceſima octava die Auguſti, Anno Regni ſui decimo octavo, Cuſtodibus Epiſcopis, Abbatibus, & toti Clero: Comitibus, Baronibus, & toti Communitati Regni Scotiæ, ſuper quodam tractatu Matrimonii, faciendi inter filium ejuſdem Domini noſtri Regis Angliæ, & filiam Regis Norwegiæ, Dominam & Reginam Scotiæ (cujus hæres nos ſumus) continenta diverſos articulos, conceſſiones, promiſſiones, affirmationes, & ratificationes, tangentes ſtatum, leges, jura, libertates, conſuetudines, ſeparationes, diviſiones, & quietantias ſubjectionis præfati Regni Scotiæ, & Inhabitantium idem Regnum, quibuſcumque loco & tempore, de cætero, in noſtrâ Cuſtodiâ, vel alienâ repperiantur, caſſa ſint & irrita, & nullius firmitatis, nec aliquo tempore robur obtineant; ſet deinceps ſint penitus annullata, & pro nullis etiam teneantur.

Et de omnibus illis conceſſionibus, promiſſionibus, affirmationibus, ratificationibus, & de omnibus aliis rebus, quocumque nomine cenſeantur, aut ſpecificentur, in ſcripto vel ſcriptis, ſuperiùs nominatis; prædictum Dominum noſtrum Regem, & Hæredes ſuos, pro nobis, & Hæredibus noſtris, & pro omnibus illis, qui poſt nos prædictum Regnum Scotiæ tenebunt, per præſentes litteras penitùs quietamus.

In cujus Rei teſtimonium præſenti ſcripto Sigillum noſtrum, unà cum Sigillis Venerabilium Patrum,

Willielmi Epiſcopi Sancti Andreæ, &
Roberti Epiſcopi Glaſguenſis,
Johannis Comitis de Boughan,
Patricii Comitis de Marchia,
Gilberti Comitis de Anegus,
Johannis Comyn,
Alexandri de Balliolo,
Galfridi de Montbray,
Patricii de Graham,
Willielmi de Seint Cler, &
Thomæ Randulf.
Fecimus apponi.

Dat. apud Novum Caſtellum ſuper Tynam, in Anglia, ſecunda die Menſis Januarii: Anno Incarnationis Dominicæ, milleſimo, ducenteſimo, nonageſimo, ſecundo: Et Regni prædicti Domini noſtri Regis Edwardi viceſimo primo; ac Regni noſtri primo.

Sequitur

Sequitur Gallicum ſupraſcriptæ literæ, ſub eodem tenore, ſub quo facta fuerat & ſignata.

A Tous ceaus qe ceſtes preſentes lettres verront ou orront, Jahan de Baillol, par la grace de Dieu, Rey de Eſcoce, ſaluz en Deu.

Come noſtre Seigneur, Sire Edward, Rey de Engleterre, Soverein Seigneur du Reaume de Eſcoce, par la Reſon de ſa Sovereine Seigneurie, eit tenu le avantdit Reaume de Eſcoce en ſa main, tant que il euſt fait dreit a ceaus qe dreit demandeient en le Reaume avantdit: e aucuns covenances, promeſſes, e obligations feiſt as demandans, e as Gardeins, e as proudes hommes du Reaume, auſſi bien de la Reſtitucion fere du Reaume e des Chaſteaus, come des autres choſes, dont il aveit fet ſes Eſcrite, e certeines peynes miſes, ſicome fu contenu en meiſmes les Eſcrytz:

E puis, en ſa preſence, par jugement de ſa Court, nous eit le Reaume a juge, e la ſeiſine du Reaume e des Chaſteus, oue totes autres choſes, livere auſi pleinement e entierement, come il eſteit tenus par ſes covenances, obligations, e promeſſes.

Nous, por nous, e por tous noz heyrs, e por tous ceaus, en qi mains le Reaume deveigne en tens avenir, qi qe il onqes ſeient, quitoms le avantdit noſtre Seigneur le Roy d'Engleterre, e ſes heyrs, a tous Jors pardurablement, de totes maneres de covenances, e des promeſſes, e des obligacions, e peynes, par la Reſon des covenances, promeſſes, e obligacions, a nous, ou a la bone gent du Reaume avantdit faites, qe touchent le Reaume avantdit en les choſes du Reaume.

E, ſi nul Eſcryt, quelque il ſeit, qe touche ceſtes choſes avantdites, ſeit en aucuns tens, deſore en avant, trove, Voloms e grantons, por nous, e por noz heyrs, que il ſeit de nule value ne force: Iſſi que il ne puiſſe a lui, ne a ſes Heyrs, Reys d'Engleterre nuire: Ne a nous, ne a noz heyrs, Reys de Eſcoce, ne a ceaus, qe le Reaume de Eſcoce tendront, qiqe il onqes ſeient, valer, ne lieu tenir en nul tens.

Encore promettoms, por nous, e por tous noz heyrs, Roys de Eſcoce, e por tous ceaus, qe le Reaume de Eſcoce, tendront, qi qe il onqes ſeint, que nous totes les choſes, que il feſeit du dit Reaume, ou des choſes du dit Reaume, par la Reſon de la Sovereine Seigneurie, tant come ce Reaume fu en ſa mein, Ratefioms, è a fermoms, è avoms ferm è eſtable a tous jours, por nous, è por tous noz heyrs, è por tous ceaus, qe le Reaume tendront.

M. 28. Eſtre ceo, voloms e grantoms, por nous, e por noz heyrs, e por tous ceaus qe le dit Reaume de Eſcoce apres nous tendront, qe Eſcryt ou Eſcrytz, fait ou faitz par le devantdit noſtre Seigneur le Rey d'Engleterre a Norhamptone, le 28. Jour de Aouſt, le an de ſon Regne 18. as Gardeins, Eveſqes, Abbes, e tote la Clergie: Contes, Barons, è a toute la Communaute du Reaume de Eſcoce, de une porparlance de un Mariage, faire entre le fiz le devantdit noſtre Seigneur le Roy d'Engleterre, e la fille le Reyne de Norwege, Dame e Reyne de Eſcoce (qi heyr nous ſumes) contenantz autres divers Articles, Conceſſions, promeſſes, affermemens e ratefiemens, touchans le eſtat, leys, dreytz, franchiſes, couſtumes, ſeverances, diviſions, è quitances de ſubjections, de l'avandit Reaume de Eſcoce, e des enhabitans meiſme le Reaume, en quel lieu e en quel tens qe il ſeient, de ci en avant, en noſtre garde, ou en autrui troves, ſeient caſſes, veins, è nule fermete ne force ne eient en nul tens; mes de tot en tot, ſeient, deſore en avant, anientys, e por nulz tenus.

E de toutes celes conceſſions, promeſſes, affermemens, ratefiemens, e de toutes autres choſes, par queuqe unnales ſeient nomees, ou eſpecefieez, en le Eſcryt, ou Eſcrytz avant nomes, le devantdit noſtre Seigneur le Rey, e ſes heyrs, por nous, e por noz heyrs, e por tous ceaus, qe apres nous le Reaume de Eſcoce tendront, de tot entot, quitoms par ceſte preſente lettre.

En teſmoigne de ceſte choſe, a ceſt preſent eſcryt noſtre Seal, enſemblement ou les ſealz des honeurables Peres,

Willame Eveſqe de Seint Andreu,
Robert Eveſqe de Glaſgu,
Johan Conti de Boughan,
Patryk Conte de la Marche,
Gilbert Conte de Aneguz,
Johan Conte de Atheilles,

A.D.1292.
Edv. 1.

Johan Comyn,
Alexandre de Baillol,
Geffrey de Montbray,
Patryk de Graham,
Willame de Seint Cler, e
Thomas Randulf,
avoms fet mettre.

Done a Noveau Chaſtel ſor Tyne, en Engleterre, le ſecund jour de moys de Jenuer: le an del Incarnacion noſtre Seignour, myllyſme ducentyſme nonantyſme ſecund: e du Regne noſtre Seigneur le Rey Edward avantdit, vyntyſme premer, e du noſtre premer. A.D.129 Edv. 1.

Ego Johannes Erturi de Cadomo Apoſtolicæ ſedis auctoritate Notarius publicus, præmiſſis, quæ acta fuerunt prout ſuperius continetur, omnibus præſens interfui, &, ut adhibeatur eiſdem, de cætero, plena fides, rogatus propriâ manu ſcripſi, & mei ſingni annotatione in hanc publicam formam redegi.

Hic finis eſt Magni Rotuli Scotiæ

De ordinatione, facta per Regem, quantum Camerarius ſuus capiet, pro feodo, ratione homagii Regis Scotiæ.

A.D.1292.
An. 21. E. 1.
Rot. Clauſ. 21. E. 1. m. 8. d

MEmorandum quòd Rex, in Parliamento ſuo apud Weſtmonaſterium, anno Regni Regis viceſimo primo, de Conſilio ſuo ordinavit, quòd Johannes de Balliolo, Rex Scotiæ, det Camerario Regis, pro feodo, eundem Camerarium contingente, ratione homagii, quòd idem Rex Scotiæ fecit Regi Angliæ pro Regno Scotiæ, viginti libras, videlicet, duplum quod Comes dat, ratione homagii ſui, pro feodo Camerarii prædicti. A.D.129

Et pręceptum eſt Petro de Chaunuent, tunc Camerario, quòd de prædictis viginti libris ſit contentus.

De ponendo Regem Scotiæ in Regiam Sedem ſuam.

A.D.1292.
An. 21. E. 1.
Rot. Scot. 21. E. 1. m. 7.

REX, & ſuperior Dominus Regni Scotiæ omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quòd, cum Duncano, filio & hæredi Duncani, quondam Comitis de Fif, infra ætatem, & in Cuſtodiâ noſtrâ exiſtenti, quædam certa officia, in novâ creatione Regis Scotiæ, de ponendo ipſum in Regiam Sedem ſuam, apud Scone, ſecundum conſuetudinem dicti Regni Scotiæ, incumbant, ut accepimus, facienda;

Nos, nolentes præfato Duncano, ſic infra ætatem, & in Cuſtodiâ noſtrâ exiſtenti, præjudicium in hac parte aliqualiter generari, ratione minoris ætatis ejuſdem hæredis, aſſignavimus dilectum & fidelem noſtrum Johannem de Sancto Johanne, A.D.129

Ad ponendum, nomine ipſius hæredis, dilectum & fidelem noſtrum Johannem de Balliolo, Regem Scotiæ (cui Regnum illud judicialiter reddidimus) in Regiam ſedem ſuam apud Scone, ſecundum conſuetudinem prædictam:

Et ad omnia alia facienda, recipienda, & complenda, quæ idem Duncanus facere, recipere, ſeu complere poſſet, vel deberet, ſi ibidem præſens, & ætatis legitimæ extitiſſet.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Norham viceſimo primo die Novembris.

Pro Erico Rege Norwegiæ, de pecuniis ſibi in Scotia debitis ſatisfaciendo.

A.D. 1292.
An. 21. E. 1.
Rot. Scot. 21. E. 1. m. 5.

REX, & ſuperior Dominus Regni Scotiæ, dilectis ſibi præpoſitis de Linliſcu ſalutem.

Sciatis quòd illas quinquaginta & novem libras, duos ſolidos, & unum denarium, in quibus nobis tenemini, de arreragiis compoti veſtri, de eadem Balliva veſtra de Linliſcu, aſſignavimus dilecto nobis E. Regi Norwagiæ illuſtri, in partem ſolutionis octingentarum & duarum librarum, ſexdecim ſolidorum, decem denariorum, & oboli, quæ ei debentur pro firmis terrarum de Rathen, Basket, Balhelewy & Rothimay, quas recuperavit coram nobis in Curiâ noſtrâ. A.D.1292.

Et ideo vobis mandamus quod eidem Regi, de prædictis quinquaginta, & novem

A.D. 1292. Edw. 1.

vem libris, duobus ſolidis, & uno denario, ſatisfaciatis; ita quod non oporteat eum, ob defectum ſatisfactionis, ad nos habere recurſum:

Et nos eandem pecuniam, cum ei inde ſatisfeceritis, vobis in veſtris arreragiis volumus allocari.

Teſte Rege apud Novum Caſtrum ſuper Tynam, viceſimo octavo die Decembris.

Conſimiles litteræ diriguntur Willielmo de Sancto Claro, Vicecomiti de Edenburgh, quod illas trecentas, quadraginta, & quinque libras, quinque ſolidos, & unum denarium, in quibus Regi tenetur de arreragiis compoti ſui, de Comitatu prædicto,

Solvat eidem Regi Norwagiæ, in Partem ſolutionis octingentarum, & duarum librarum, ſexdecim ſolidorum, decem denariorum, & oboli, quæ ei debentur pro fermis terrarum de Rathen, Basket Bathelewy & Rothymay, quas, &c.

Teſte ut ſupra.

Conſimiles literæ diriguntur Burgenſibus de Are, quod illas quadraginta libras, in quibus Regi tenentur de arreragiis compoti ſui,

Solvant eidem Regi Norwagiæ, in partem ſolutionis octingentarum, & duarum librarum, ſexdecim ſolidorum, decem denariorum & oboli, quæ ei debentur pro firmis terrarum, &c. quas, &c.

A.D. 1192. Edw. 1.

Teſte ut ſupra.

Conſimiles litteræ diriguntur Johanni, comiti de Aſſeles, Firmario de Rothymay, quod illas treſcentas & octo libras, in quibus Regi tenetur, de arreragiis compoti ſui, de firmâ prædictâ,

Solvat eidem Regi Norwagiæ, in partem ſolutionis octingentarum, & duarum librarum, ſexdecim ſolidorum, decem denariorum & oboli, quæ ei debentur pro firmis terrarum, &c. quas, &c.

Teſte ut ſupra.

Conſimiles litteræ diriguntur Præpoſitis de Edeneburgh, quod illas quadraginta, & octo libras, ſexdecim ſolidos, quatuor denarios, & obolum, in quibus Regi tenentur de arreragiis compoti ſui, de balliva de Edeneburgh.

Solvant eidem Regi Norwagiæ, in partem ſolutionis octingentarum, & duarum librarum, ſexdecim ſolidorum duorum denariorum, & oboli, quæ ei debentur pro firmis terrarum, &c. quas, &c.

Teſte ut ſupra.

Quod Rex Angliæ nichil aliud exigere poſſit in Regno Scotiæ, Hærede apparente in eodem Regno, quam Homagium, & ea quæ ad Homagium pertinent.

A.D. 1293. n. 21. E. 1. ot. Scot. 21. 1. m 5.

EEward, par la grace de Deu, Roy d'Engleterre, Seignur de Irlaund, Duk de Gwyene, e Suvereyn Seygnur du Reame de Eſcoce, a tuz ceaus, qi ceſte lettre verront ou orront, ſaluz.

Com nous euſſom en aukum tens, ceo eſt aſaver à Norham, le douzime jour du Moys de Jun, l'An de grace 1291, fet as demaundaunz le Realme de Eſcoce noſtre eſcrit,

A liveret la Seiſine de meſme ceal Realme a celi, a qi i ſerreit ajuge, en noſtre Curt, devaunt nous,

Ovekes autres Articles, en meſme le eſcrit contenuz, les qels nous avoms pleynement furniz:

E, entre les qels, un Article eſt contenu en ceſtes Paroles ſous eſcrites:

Ne noſtre entencion, ne volunte n'eſt qe, qele oere qe le Rey de Eſcoce ſeit mort, e eit heir apparaunt ſaunz contredit, de qel age k'il ſeit, e qe nul ne demaunde dreit en Realme forſqe cely; qi nous Roy d'Engleterre, ne nos heirs, puſſoms garde ne Mariage demaunder, ne poſſeſſion du Realme de Eſcoce, forſqe ſoulement le homage de ceal Reaume, e ceo qe al homage appent, e la Sovereyne Seignurie, e ceo qe a la Sovereyne Seignurie apent: E, ſi aukun, ou aukuns autres ſeit, ou ſoynt, qi demaunde, ou demaundent dreit en Realme d'Eſcoce avauntdit, qe nous, e nos heirs eoms la ſeiſine, e la poſſeſſion de cea Realme, e des Chaſteus, e la coniſaunce de fere dreit as Demaundaunz, ſicome nous avoms ore endreit, e ſicome Sovereyn Seignur deit aver du Realme tenu de ly:

A.D. 1293.

A.D. 1293. Edw. I.

Nous, iceſt Article veu e regarde en le eſcrit avauntdit, qe par nous eſt rendu, par ceſte noſtre preſente lettre teſmoignons qe il fut tiel.

Donee al Noef Chaſtel ſur Tyne, le quart jour de Jeonever, l'an de noſtre Realme vint unime.

De Rotulis liberandis Johanni Regi Scotiæ.

A.D. 1293. An. 21. E. I. Rot. Scot. 21. E. I. m. 5.

REX, & ſuperior Dominus Regni Scotiæ, venerabilibus in Chriſto Patribus, W. & R. Sancti Andreæ & Gleſguen. Epiſcopis, & dilectis & fidelibus ſuis Johanni Comyn, Jacobo Seneſcallo Scotiæ, & Briano filio Alani, nuper Cuſtodibus prædicti Regni Scotiæ ſalutem.

Mandamus vobis quod omnes Rotulos, de placitis & querelis quibuſcunque, coram vobis habitis & placitatis, de tempore quo vos ad hoc deputavimus in eodem Regno, dilecto & fideli noſtro J. Regi Scotiæ, ſine dilatione, liberetis; & hoc nullatenus omittatis.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Novum Caſtrum ſuper Tynam quarto die Januarii.

De Seiſina Inſulæ de Man liberanda Johanni Regi Scotiæ.

A.D. 1293. An. 21. E. I. Rot. Scot. 21. E. I. m 5.

REX, & ſuperior Dominus Regni Scotiæ, dilecto & fideli ſuo Waltero de Huntercumbe, Cuſtodi terræ de Man ſalutem.

Quia, de gratiâ noſtrâ ſpeciali, reddidimus dilecto & fideli noſtro Johanni de Balliolo, Regi Scotiæ, talem ſeiſinam terræ de Man, cum pertinentiis, qualem Alexander, ultimus Rex Scotiæ, Anteceſſor ſuus, cujus hæres ipſe eſt, habuit de eâdem terrâ, die quo obiit:

Salvo jure noſtro, & alterius cujuſcunque:

Et ſalvis nobis, & hæredibus noſtris exitibus, wardis, maritagiis, releviis, eſcaetis, finibus, amerciamentis, arreragiis firmarum & reddituum, quæ tempore ſeiſinæ noſtræ ejuſdem terræ acciderunt:

Et ſalvis nobis, & hæredibus noſtris cognitionibus placitorum & attachiamentorum quorumcunque, de Ballivis & Miniſtris noſtris ibidem, de tempore prædicto; unà cum cognitione tranſgreſſionis, impoſitæ Duncano de Malcoly, & judiciorum ſuper eiſdem reddendorum executionibus:

Et ſimiliter quod omnia judicia ſeiſinæ, noſtro tempore, per Ballivos & Miniſtros noſtros, in eâdem terrâ redditâ, teneantur, & executioni demandentur:

Vobis mandamus quatinus præfato Regi ſeiſinam terræ prædictæ, cum ſuis pertinentiis, in formâ prædictâ, liberari faciatis; ſalvo jure noſtro & alterius cujuſcunque.

Teſte Rege apud Novum Caſtrum ſuper Tynam quinto die Januarii.

Pro Epiſcopo Agenenſi, de Immunitate a pedagio præſtando, conceſſa.

A.D. 1293. An. 21. E. I. Rot. Vaſcon. 21. E. I. m. 8.

REX, Collectoribus Cuſtumæ ſuæ apud Marmandam, & aliis, ad quos, &c. ſalutem.

Volentes venerabili Patri in Chriſto B. Dei gratiâ, Epiſcopo Agenenſi, contemplatione perſonæ ſuæ, facere gratiam ſpecialem,

Concedimus eidem quod ipſe, apud Marmandam, de propriis vinis, bladis, & aliis rebus ſuis, à præſtatione pedagii, quamdiu vixerit, ſit immunis.

Ita tamen quod, per gratiam hujuſmodi, nobis vel hæredibus noſtris, poſt ipſius Epiſcopi obitum, nullum præjudicium generetur: nec ejuſdem Epiſcopi ſucceſſoribus, vel Eccleſiæ ſuæ ejuſdem gratiæ acceptio præjudicium aliquod faciat; ſi inveniri poſſit, quod prædeceſſores ejuſdem à ſæpefato pedagio, retroactis temporibus, fuiſſe conſueverunt liberi & immunes.

Et, licet immunitas præſtationis prædicti pedagii, Epiſcopo Agenenſi per nos hactenus gratioſè conceſſa, propter longam continuationem temporis, forſan præjudicalis immineat; & poſſemus prædictum Epiſcopum ab immunitate præfatâ excludere,

Ob

A.D.1293. Edv. I.

Ob grandem tamen affectionem, quam gerimus ad eundem, quem, ſuis exigentibus meritis, & laudabilibus ac gratis obſequiis, nobis per eum impenſis, præ cæteris ſuis prædeceſſoribus ampliori favore proſequimur, prædictam immunitatem, juxta formam expreſſam ſuperius, ſibi duximus ſpecialiter indulgendam.

In cujus, &c.

Dat. apud Novum Caſtrum ſuper Tynam ſexto die Januarii.

Litera Erico Regi Norwegiæ de pecunia ſibi in Regno Scotiæ debita recuperanda.

A.D.1293. An. 21. E. I. Ex Bundel. in Turri.

MAgnifico Principi, & Domino ſuo cariſſimo, Domino Erico, Dei gratiâ, Regi Norwagiæ illuſtri, Rex, &c. ſalutem cum dilectione ſincerâ.

De eo, quod nobis per veſtras litteras nunciâſtis, quod vos Magiſtro Petro Algot, Clerico veſtro, in quâdam pecuniæ ſummâ tenemini: pro quâ ſibi denarios veſtros Scotiæ aſſignâſtis, quorum ſolutio eidem Magiſtro, ad ſuggeſtionem quorumdam, ſibi adverſantium, extitit hactenus retardata; & nos rogaveritis ut ſuper hoc remedium aliquod faceremus apponi, Magnificentiæ veſtræ volumus eſſe notum, quod Domino Regi Scotiæ demandavimus id, quod ſuper negotio illo, quantum ad præſens extitit, demandandum.

Et ſi contingat eundem Regem negotium illud juxta mandatum noſtrum prædictum nullatenus expedire; vos, pro eo quod prædictus Rex adjornatus eſt coram nobis, aliâ de causâ, circiter Feſtum Sanctæ Trinitatis proximo futurum, aliquem de veſtris ad terminum illum, ad oſtendendum nobis dictum negotium, tunc mittatis; in quo tale remedium fieri faciemus, quale poterimus prævia ratione.

Nam in hiis & in aliis, vos tangentibus, faciemus libenter quod pro vobis, utpote pro caro amico noſtro, facere poterimus bono modo.

Dat. apud Hundeſlawe octavo die Februarii.

Litera Johanni Regi Scotiæ, pro Magiſtro Petri Algot.

A.D.1293. An. 21. E. I. Ibidem.

REX & ſuperior Dominus Regni Scotiæ, dilecto & fideli ſuo, Johanni, eâdem gratiâ, Regi Scottorum illuſtri, ſalutem, & felices ad vota ſucceſſus.

Quia Dominus Rex Norwagiæ illuſtris, amicus noſter cariſſimus, per ſuas litteras, nuper miſſas, nobis ſignificavit, quod Magiſtro Petro Algot, Clerico ſuo, in quadam ſumma pecuniæ tenetur: pro qua id, quod habet in Regno veſtro Scotiæ, aſſignavit eidem per quaſdam litteras de Attornato, quas idem Petrus optinet de Domino Rege ſupradicto.

Et dictus Dominus Rex Norwagiæ nobis dedit intelligi, quod quidam contra dictum Magiſtrum in hoc obſtaculum & impedimentum apponere conati ſunt.

Et inſuper idem Dominus Rex nobis ſcripſi quod dictus Petrus eſt certus Attornatus ejuſdem.

Vos amicabiliter rogamus quatinus de negotio illo velitis taliter ordinare, quod præfatus Petrus, modo debito, ſuæ approximare valeat rationi (non obſtante ſuggeſtione ab aliis inde factâ) ſi demanda ſua vobis rationabilis videatur, & ſuus certus fuerit Attornatus.

Teſte Rege apud Hundeſlawe octavo die Februarii.

Litera Magiſtro Petro Algot.

A.D.1293. An. 21. E. I. Ibidem.

REX, &c. dilecto ſibi Magiſtro Petro Algot, &c. ſalutem.

Regratiamur vobis multum carè de duobus pulcris Aſturcis, & duobus pulcris Falconibus, quos nuper miſiſtis per veſtrarum Bajulum Literarum; & de pluribus aliis pulcris Exennis veſtris, quæ nobis multotiens tranſmiſiſtis.

De debito verò, in quo carus amicus noſter Dominus veſter Rex Norwagiæ vobis tenetur, & quod vobis aſſignavit

A.D.1293. Edv. I. in Scotiâ recipiendum, ſciatis quod pro veſtro negotio ſpecialiter rogavimus Dominum Regem Scotiæ ſupradictum.

Et, ſi precamina noſtra ullatenus duxerit adimplenda, quia idem Rex Scotiæ, aliâ de cauſâ, adjornatus eſt quod ſit coram nobis in proximo Parliamento noſtro, circa Feſtum Sanctæ Trinitatis, voſipſi, vel aliquis ex parte veſtrâ, adtunc ſitis ibidem, cum literis Domini veſtri ſufficientibus, ad negotium veſtrum coram nobis & Conſilio noſtro oſtendendum; A.D.129 Edv. I.

Et nos pro vobis adtunc faciemus quod facere poterimus bono modo.

Teſte ut ſupra.

Placita apud Scone in octabis Purificationis Beatæ Mariæ anno Regni Regis Johannis Scotiæ primo, coram ipſo Rege, & ejus conſilio, in Parliamento ſuo primo.

A.D.1293. An.21.E.1. *Rot. penes Camerar.* Macduf atachiatus fuit ad reſpondendum Domino Regi de placito, quare, cum tenementa de Reres & de Crey fuerunt, & nunc ſunt in cuſtodiâ Domini Regis, per mortem Duncani Comitis de Fiſe, idem Macduf in tenementis prædictis, ſuper ſeiſinâ Domini Regis, nunc contra pacem ſuam violenter ſe intruſit, firmas & eſpletia de eiſdem cepit, ad exhæredationem & dampnum Domini Regis, &c.

Et prædictus Macduf venit, & bene concedit quod intravit tenementa prædicta, nullam Domino Regi faciendo injuriam, quia dicit quod Malcolmus, quondam Comes de Fife, Pater ſuus, dedit ei tenementa prædicta; & Dominus Alexander Rex ultimus confirmavit donum prædictum, & oſtendit cartam & confirmationem Domini Alexandri Regis prædicti.

Et quia teſtatum eſt, per Proceres & Magnates; quod Dominus Alexander, Rex prædictus, habuit cuſtodiam tenementorum prædictorum, poſt mortem dicti Malcolmi, ratione minoris ætatis Colbani filii ſui:

Et iterum idem Rex habuit cuſtodiam eorundem tenementorum, ratione minoris ætatis Duncani filii Colbani; qui quidem Duncanus obiit ſeiſitus de prædictis tenementis, & de feodo:

Et Dominus Rex nunc, poſt mortem dicti Duncani, fuit ſeiſitus de cuſtodiâ dictorum tenementorum, ratione minoris ætatis Duncani, filii Duncani, adhuc infra ætatem exiſtentis: A.D.129

Ideo conſideratum eſt quod prædictus Macduf committatur priſonæ, &c. ſalvâ ſibi actione ſuâ, ſi quam habeat, tenementa prædicta, petendi, ſecundum Leges & conſuetudinem Regni, verſus Dunkanum filium Dunkani, & hæredes ſuos, cum ad ætatem pervenerit, &c.

Johannes de Soules Miles, qui feofatus eſt per Margaretam, quæ fuit uxor Hugonis de Peresby, de quarta parte Baroniæ de Ardroſſan, venit coram Domino Rege; & dicit quod prædicta Margareta ipſum feofavit, tenendum in capite de Domino Rege, & optulit Domino Regi homagium ſuum.

Et quia feofatus fuit tempore vacationis Regni, quo tempore non potuit ad Regem Scotiæ veniſſe, nec licentiam ab eo obtinuiſſe, paratus eſt ſatisfacere Domino Regi pro ingreſſu tenementorum prædictorum; ſupplicando tamen gratiam ſuam; & Dominus Rex cepit homagium ſuum de tenemento prædicto; ſalvo tamen jure ſuo & aliorum, &c.

Memorandum quod breve ſubſcriptum, traditum fuit Domino Alexandro de Ergadia, die contento in brevi,

Summonitio per Johannem Regem Scotiæ pro Homagio ſibi faciendo.

A.D.1293. An.21.E.1. Johannes, Dei gratiâ, Rex Scotiæ, Alexandro de Ergadiâ, dilecto & fideli ſuo, & Ballivis ſuis de Lothave, ſalutem.

Mandamus vobis & præcipimus quatenus, viſis litteris, & ſine dilatione, ſummoniri faciatis Anguſium filium Donenaldi Militem; Lawemundum Mac Ereghers, & Auneeſium filium Duncani Mac Eregere, A.D.129

Quod,

Quod, cæteris negotiis prætermiſſis, ſint modis omnibus ad nos, ad quindenam poſt Paſcha proximo futurum, ubicunque fuerimus in Scotia, ad faciendum nobis homagium, & alia quæ de jure facere tenentur, & hoc nullatenus omittant, nec omittatis.

Teſte meipſo apud Dunde viceſimo primo die Februarii, anno Regni noſtri primo.

Poſt nonnulla alia placita ſequuntur,

Nomina eorum qui fecerunt defaltam ad primum Parliamentum Domini Johannis Regis apud Scone, in octabis Purificationis Beatæ Mariæ, anno Regni ſui primo, poſt ſummonitionem eis factam per litteram Domini Regis.

Robertus de Brus, Comes de Carick,
Donenald filius Anegos,
Johannes Comes de Cathen,
Willielmus de Duſglaſs.

A.D. 1293.
Edv. I.

Conſideratum fuit quod iterum ſummoneantur, quod in craſtino clauſæ Paſchæ, ubicunque Rex fuerit infra Regnum Scotiæ, ad faciendum homagium ſuum; & quod ſint ibi audituri judicium ſuum, quare non fuerunt hic ad hoc Parliamentum, ſicuti ſummoniti fuerunt, &c.

Et mandatum eſt Vic. quod, aſſumptis ſecum ſex liberis hominibus de tribus Baroniis propinquioribus, ſummoneat eos, quod ſint coram Rege ad præfatum terminum, ad faciendum homagium, & audiendum judicium ſuum, quare non venerunt ad prædictum Parliamentum.

Et quod Vicecomes habeat breve ibi ſummonitorium, & hoc breve.

De ſervitio oblato cum centum Militibus in Terra ſancta, per Petrum Martini de Luna Aragonenſem.

A.D. 1293.

Illuſtriſſimo Domino, Domino Edvardo, Regi Angliæ, Duci Aquitaniæ, Principi Walliæ ac Domino Yberniæ, Petrus Martini de Lunâ, de Regno Aragonum, promptam obſequendi voluntatem in omnibus, tanquam Domino, cui ſervire deſidero, ſicut decet.

Cum veſtræ ſereniſſimæ Majeſtati ſæpe notificatum fuerit per me, mediantibus venerabilibus Fratribus ordinis Fratrum Prædicatorum, quod Deo, ſub veſtro ſervitio ſeu ſtipendio, intendebam, cum centum Militibus, ſervire in exercitu Terræ ſanctæ,

Veſtræ Celſitudinis Majeſtati duxi humiliter ſupplicandum, quatinus ſuper hoc mentem veſtram michi ſignificare dignemini, & eandem exponere venerabili viro, Fratri Wyllielmo de Odone, Priori Provinciali Angliæ; ut ipſe michi ſignificare valeat certitudinaliter, quid ſuper hujuſmodi negotio facere me oportet; ut, ſecundum veſtræ Dignationis imperium, me poſſim tempore congruo cum præfatis Militibus præparare.

Valeat in Domino ſemper veſtra Regia Celſitudo, Amen.

Datum Cæſarauguſt. quinta die Martii.

Dorſ. illuſtriſſimo Domino Regi Angliæ.

Citatur Johannes Rex Scotiæ ad reſpondendum in Curia Regis Angliæ, ob juſtitiam denegatam.

A.D. 1293.

Rex, ſuperior Dominus Regni Scotiæ, dilecto & fideli ſuo, Johanni, eâdem gratiâ, Regi Scotiæ illuſtri, ſalutem.

Johanne Maſon, Mercatore de terrâ noſtrâ Vaſconiæ, accepimus exponente, quod, claræ memoriæ, Alexander, ultimus Rex Scotiæ, in duobus milibus, centum, quater viginti, & decem, & ſeptem libris ſterlingorum, & octo ſolidis, tenebatur, & erat eidem, dum adhuc viveret, obligatus ex certo contractu, habito inter Dominum Regem & ipſum, pro vinis & blado, quæ ab ipſo habuit & recepit.

Pro quibus ipſi Johanni cuſtumam ſuam de Berewyk ſpecialiter obligavit, quouſque eſſet ſibi de dictâ pecuniâ ſeu debito ſatisfactum:

Et quod nunc, die certâ ad hoc ſibi per vos aſſignatâ, requiſivit vos inſtanter & pluries, præſentibus executoribus teſta-

A.D.1293. Edv. I.

teſtamenti dicti Alexandri quondam Regis Scotiæ, quod ipſum in jure ſuo curaretis audire, & ſuper petitione ſuâ, quam faciebat de prædicto debito, ſibi facere jus & juſtitiæ complementum; offerens ſe ſtatim paratum docere de prædicto jure ſuo per litteras & alia legitima documenta: quæ omnia ſibi, contra jus & juſtitiam recuſando, facere denegâſtis, ut dicit.

Propter quæ prædictus Johannes Maſun, à juris defectu, ſeu juris denegatione, per vos ſibi factâ, ad nos, ut ad ſuperiorem ipſius Regni Scotiæ Dominum appellavit; petens & ſupplicans per nos, in veſtri defectum, ſibi juſtitiam exhiberi, juxta quod, ratione ſuperioris Dominii, quod in eodem Regno habemus, ad nos dinoſcitur pertinere.

Cum igitur juſta petentibus non ſit denegandus auditus, vobis mandamus, firmiter injungentes, quod ſitis coram nobis in craſtino Aſcenſionis Domini proximo futuro, apud Weſtmonaſterium, reſponſuri ſuper præmiſſis præfato Mercatori (cui diem eundem præfiximus) & in dictâ causâ appellationis, prout juſtum fuerit, proceſſuri, facturi, etiam & recepturi ulterius, quod juſtitia ſuadebit.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Kirkeby octavo die Martii.

Litera a Florentio Comite Hollandiæ de Credentia.

A.D.1293. *An. 21. E. I.*

Ex Autogr. in Turri.

SEreniſſimo Principi, Domino Edwardo, Regi Anglorum glorioſiſſimo, Florentius Comes Hollandiæ, ſuus totus, præſentiſſimam & paratiſſimam ad quæcunque ipſius beneplacita voluntatem.

Veſtræ Excellentiæ honorandæ Arnoldum de Reuſt, familiarem noſtrum, latorem præſentium, tranſmittimus; ſupplicantes ſtudio, quo poſſumus ampliore, quatenus verbis, quæ idem, noſtro nomine, vobis dicet, adhibere dignemini plenam fidem, & ad ea oculos veſtræ benevolentiæ convertere gratioſos.

Præterea, Domine Kariſſime, petimus intentâ mente, ut hoc veſtram non moveat Dominationem, quod nos, ad præſens, pro noſtris negotiis expediendis, apud vos noſtros Nuncios ſollempnes & ſublimiores, prout veſtræ Dignitati Regiæ congruit, non deſtinamus, causâ legitimâ præpediente, quam idem Arnoldus, Nuncius noſter, Serenitati veſtræ verbo tenus explicabit, cum cæteris noſtris negotiis ſupradictis.

Valeat & vigeat veſtra Dominatio per tempora longiora.

Citatio Johannis Regis Scotiæ ad reſpondendum in Curia Regis Angliæ ſuper juſtitia Macduffo denegata.

A.D.1293. *An. 21. E. I.*

Rot. Scot. 21. E. I. m. 4.

REX, ſuperior Dominus Regni Scotiæ, dilecto & fideli ſuo, Johanni, eâdem gratiâ, Regi Scotiæ illuſtri, ſalutem.

Macduffo, filio Malcolmi quondam Comitis de Fif, accepimus exponente, quod cum nuper, dum eramus apud Berewik ſuper Twedam, dediſſemus venerabili Patri, W. Epiſcopo Sancti Andreæ, & Sociis ſuis, Cuſtodibus prædicti Regni Scotiæ, in mandatis, ut de terris & tenementis ipſius Mackduff, de Rereys & de Crey (de quibus per dictum Epiſcopum, tunc Cuſtodem Comitatûs de Fif, conquerebatur ſe eſſe deforciatum injuſte) ſibi juſtitiam exhiberent:

Et demum, juxta formam mandati noſtri prædicti, per conſiderationem prædictorum Cuſtodum, ſeiſinam terrarum & tenementorum hujuſmodi recuperaſſet:

Vos de eiſdem terris & tenementis, injuſte & ſine judicio, diſſeiſiviſtis eundem, in ipſius dampnum non modicum & gravamen:

Et, ne jus ſuum proſequeretur ulterius, facientes eundem carcerali cuſtodiæ mancipari, & tandem, ſuper dictis terris & tenementis, quoddam iniquum reddi judicium contra eum.

Cumque poſtmodum, à carcere liberatus, vos requiſiviſſet inſtanter & pluries, quod ipſum in jure ſuo curaretis audire, & ſuper petitione ſua, quam faciebat de prædictis terris & tenementis, ſibi facere jus & juſtitiæ complementum; offerens ſe paratum docere, de prædicto jure ſuo, per litteras & alia legitima

D.1293.
. 1.

legitima documenta; vos omnia illa ſibi, contra jus & juſticiam recuſando, facere denegâſtis, ut dicit;

Propter quæ prædictus Mackdoffus à gravaminibus antedictis, nec non & à prædicto judicio, tanquam ab iniquo, ac juris defectu, ſeu juris denegatione, per vos ſibi factis, ad nos, ut ad ſuperiorem ipſius Regni Scotiæ Dominum, appellavit,

Petens & ſupplicans per nos, in veſtri defectum, ſibi juſtitiam exhiberi, ſecundum quod, ratione ſuperioritatis Dominii, quod in eodem Regno habemus, ad nos dinoſcitur pertinere.

Verùm cùm juſta petentibus non ſit denegandus auditus, vobis mandamus, firmiter injungentes, quod ſitis coram nobis, in craſtino Sanctæ Trinitatis, ubicunque tunc fuerimus in Anglia, reſponſuri ſuper præmiſſis præfato Mackduff (cui diem eundem præfiximus) & in dictâ causâ appellationis, prout juſtum fuerit, proceſſuri, facturi etiam, & recepturi ulteriùs, quod juſtitia ſuadebit.

A.D.1293.
Edv. 1.

In cujus rei, &c.

Teſte Rege apud Cantebr. viceſima quinta die Martii.

Et mandatum eſt Vicecom. Northumbr. quod prædictas litteras præfato Regi Scotiæ in propria perſona deferat & præſentet ut ſupra.

Teſte ut ſupra.

De pecunia decimæ mutuata.

A.D.1293.
n.21.E.1.
at. 21. E. 1.
.18. Cedul.

REX omnibus, &c. ſalutem.

Sciatis quod cùm nos recipi fecerimus, per Chariſſimum fratrem noſtrum, Edmundum Comitem Leyceſtriæ, à venerabilibus Patribus J. Wyntonien. & O. Lincoln. Epiſcopis, Collectoribus Decimæ, in ſubſidium Terræ ſanctæ conceſſæ, per Sedem Apoſtolicam deputatis, decem millia librarum ſterlingorum de pecuniâ ejuſdem Decimæ, pro quibuſdam arduis negotiis noſtris in Vaſconiâ, & alibi, ex injunctione & præcepto noſtro ſpeciali, expediendis:

Et, pro dictorum Collectorum ſecuritate, Mercatores, de Societate Pullicum, & Rembertinorum de Florentia, ſe in dictis decem millibus librarum, ad noſtram inſtantiam & rogatum, eiſdem Collectoribus obligantes; eandem pecuniæ ſummam ſe, ex causâ mutui, à prædictis Collectoribus recepiſſe, & habuiſſe recognoverunt:

Præfatuſque Edmundus, frater noſter, nichilominus prædictam pecuniæ ſummam ſibi mutuatam fuiſſe & ad ſe perveniſſe; & in utilitatem ſuam converſam fuiſſe recognoverit; & eandem reddere promiſerit; prout in ſcriptis obligatoriis fratris noſtri, & Mercatorum prædictorum, ſuper hujuſmodi recognitionibus, diviſim & ſeparatim confectis, præmiſſa plenius continentur.

A.D.1293.

Quanquam, ſecundum rei veritatem, dicta pecuniæ ſumma ſit in noſtri utilitatem converſa; & mutuum hujuſmodi & obligationes, tam fratris noſtri, quàm Mercatorum prædictorum, pro nobis & noſtris agendis, & de mandato noſtro, ut præmittitur, ſint inita & contracta.

Nos, indempnitati Mercatorum prædictorum volentes in hac parte proſpicere, ut tenemur, Mercatores eoſdem erga præfatos Collectores, necnon & Romanam Eccleſiam, ac quoſcunque alios, ſuper obligationibus hujuſmodi, & prædicta ſummâ pecuniæ quietos facere, & indempnes promittimus fideliter conſervare.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. ſexta die Maii, anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo tertio, & Regni noſtri viceſimo primo.

Litera a Comite Flandriæ, de diſcordia orta inter homines Flandriæ, & Angliæ.

A.D.1293.
An. 21. E. 1.
Ex Orig. Infra T.ur.

EXcellentiſſimo Domino ſuo Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, ac Duci Aquitaniæ illuſtri, Guido, Comes Flandriæ & Marchio Namurcenſis, ſalutem, & cum obſequendi promptitudine, paratam ad ejus beneplacita voluntatem.

A.D.1293.

Ex inſinuatione clamosâ Mercatorum & hominum, qui, negotiationis causâ, terram, & portus noſtros Flandriæ frequentare aſſueverint, audivimus quod nuper inter veſtros de Baionia & Anglia, & noſtros de Flandria homines quoſdam, ducentes Navigium apud Sanctum

A.D. 1293. Edv. I. Sanctum Mathæum in Britannia, & in illis partibus, ortâ diſcordiâ, conflictus habitus eſt, in quo plures de noſtris mortui ſunt, & paſſi ſunt infiniti Mercatores rerum ſuarum, quæ ad portus noſtros Flandriæ adduci debuerunt, grave dampnum, ex quo timendum eſt ne quaſi univerſalis ſtatus negotiationum turbetur, niſi celeri remedio occurratur:

Hinc eſt quod Magiſtrum Jacobum de Acris, Legum profeſſorem, Clericum de noſtro Conſilio, Petrum de Weda de Brugis, & Willielmum de Speia de Dam, A.D. 1293. Edv. I. opidanos noſtros dilectos, ad veſtræ magnitudinis excellentiam deſtinamus, precibus intimis rogantes quatinus eiſdem, ſeu duobus, aut uni ex eis, in hiis, quæ ex parte noſtrâ ſuper præmiſſis, & ea tangentibus, expoſuerint, fidem indubitatam clementia regalis dignetur adhibere:

Creſcat & vigeat in Domino veſtra regia magnitudo.

Datum apud Maleam juxta Brugis in vigilia Aſſentionis.

Citatio Regis Scotiæ ad reſpondendum, ſuper Appellatione ad Regem Angliæ, per Auſtricam hæredem Magni, quondam Regis Manniæ.

A.D. 1293. An. 21. E. I. Rot. Scot. A. 21. m. 4.

REX, &c. ſuperior Dominus Scotiæ, dilecto & fideli ſuo, Johanni, eadem gratiâ, Regi Scotiæ illuſtri, ſalutem.

Auſtrica, Conſanguineâ & Hærede, ut aſſerit, magni quondam Regis Manniæ, accepimus exponente, quod, cum ipſa ad veſtram præſentiam acceſſiſſet, aſſerens terram de Man eſſe jus & Hæreditatem ſuam, & vos requiſiviſſet inſtanter & pluries quod ipſam in jure ſuo curaretis audire, & ſuper petitione ſuâ, quam faciebat de terrâ prædictâ, ſibi facere jus & juſtitiæ complementum (offerens ſe paratam docere, de prædicto jure ſuo, in formâ debitâ, ſecundum legem & conſtitutionem partium illarum) vos ſupradicta ſibi facere, ut dicitur, contra juſtitiam denegâſtis.

Propter quæ prædicta Auſtrica à juris defectu, ſeu juſtitiæ denegatione, à vobis ad nos, ut ad ſuperiorem ipſius Regni Scotiæ Dominum, appellavit; petens & ſupplicans per nos, in veſtri defectum, ſibi juſtitiam exhiberi, ſecundum quod, ratione ſuperioritatis Dominii, quod in eodem Regno habemus, ad nos dinoſcitur pertinere.

Verùm cum juſta petentibus non ſit denegandus auditus, & in exhibenda juſtitiâ ſimus omnibus debitores;

Vos adjornamus quod ſitis, coram nobis, à die Sancti Michaelis, in 15. A.D. 1293. dies, ubicunque tunc fuerimus in Angliâ, reſponſuri prædictæ Auſtricæ ſuper præmiſſis, & facturi, & recepturi quod juſtum fuerit:

Quem diem eidem Auſtricæ aſſignavimus, coram nobis ad faciendum & recipiendum ſimiliter, in eiſdem, quod juſtitia ſuadebit.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtmon. 15. die Junii.

Et mandatum eſt Vicecomiti Northumbriæ, quod prædictas litteras, in propriâ perſonâ ſuâ, præfato Regi deferat & præſentet, ſufficienti teſtimonio, ſecum adhibito:

Seu per alios, ad hoc idoneos, qui præſentationem earumdem litterarum, cum eidem Regi facta fuerit, ſufficienter teſtificari valeant, ſibi deferri faciat, ac etiam præſentari;

Et, qualiter hoc mandatum Regis fuerit executus, Regi, prædictis die & loco, per litteras ſuas diſtinctè & apertè certificet, & quod remittat Regi tunc hoc breve.

Teſte ut ſupra.

Pro Monialibus, de ordine Minorum, quæ per Reginam Navarre in Angliam ſunt venturæ.

A.D. 1293. An. 21. E. I. Pat. 21. E. I. m. 11.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Licet, de communi Concilio Regni noſtri, ſtatuerimus quod non A.D. 1293. liceat viris religioſis, ſeu aliis ingredi feodum alicujus, ita quod ad manum mortuam

.D.1293. v. 1. mortuam deveniat, ſine licentiâ noſtrâ & capitalis Domini, de quo res illa immediate tenetur;

Volentes tamen Edmundo, fratri noſtro cariſſimo, gratiam facere ſpecialem, dedimus ei licentiam, quantum in nobis eſt, quod ipſe quandam placeam terræ, cum pertinentiis (quam habet de dono & feoffamento Magiſtri Thomæ de Bredſtrete, in parochia Sancti Botulphi, extra Algate) dare poſſit & aſſignare dilectis nobis in Chriſto, Monialibus de ordine Minorum (quæ per nobilem Dominam Blancam, Reginam Navarræ, Conſortem ejuſdem fratris noſtri, in Angliam ſunt venturæ: Et infra Regnum noſtrum moraturæ: Ac Deo & beatæ Mariæ ac beato Franciſco ſervituræ) ad quandam domum ibidem conſtruendam, & inhabitandam,

Habendam & tenendam eiſdem Monialibus & Succeſſoribus ſuis imperpetuum. A.D. 1293. Edv. 1.

Et eiſdem Monialibus quod placeam illam, à præfato fratre noſtro recipere poſſint, tenore præſentium, ſimiliter licentiam concedimus ſpecialem.

Nolentes quod idem frater noſter, vel hæredes ſui, aut prædictæ Moniales, ſeu Succeſſores ſuæ, ratione ſtatuti prædicti, per nos, vel hæredes noſtros, inde occaſionentur in aliquo, vel graventur.

Salvis tamen capitalibus Dominis feodi illius ſervitiis inde debitis & conſuetis.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtmon. 18. die Junii.

Per ipſum Regem.

Per inquiſitionem retornatam de conſilio.

Pro Edmundo fratre Regis ſuper Manſo, vocato Sauvoy, Kernellando.

.D.1293. n. 21. E. 1. r. 21. E. 1. 8.

REX omnibus Ballivis & fidelibus ſuis, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quod conceſſimus, pro nobis, & hæredibus noſtris, Edmundo, fratri noſtro cariſſimo, quod ipſe Manſum ſuum, in parochia Sancti Clementis Danorum, in Comitatu Middelſexiæ, quod vocatur Sauvoy, muro de Petrâ & calce firmare & kernellare:

Et illud, ſic firmatum & kernellatum, tenere poſſit ſibi & hæredibus ſuis, imperpetuum ſine occaſione noſtri, vel hæredum noſtrorum, aut Miniſtrorum noſtrorum quorumcumque. A.D. 1293.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtmon. 21. die Junii.

Dionyſio Portugalliæ Regi, de Mercatoribus Baionæ, per ſubditos ejus ſpoliatis.

.D.1293. n. 21. E. 1. ar. 21. E. 1. Cedula. 7. d.

ILluſtriſſimo Principi, Domino Dioniſio, Dei gratiâ, Regi Portugalliæ & Algarbii, Edwardus, &c. ſalutem, & in ſuis actibus proſperari.

Propter veſtrarum litterarum ſeriem veremur, in facti narratione, vobis expoſitâ, ſuper veſtrorum innocentiâ ſubditorum, quoad homines terræ noſtræ, circumventum fuiſſe; cum Cives & Mercatores noſtri Baionæ, in terrâ portûs veſtri Ulexbon, bonis ſuis fuerint publice ſpoliati; & ibidem, ſecuritatem aliam non valentes habere, ad Eccleſiæ immunitatem habuere recurſum, ſicque veſtri ſubditi dicti loci Ulexbon, non de culpâ Caſtellanorum, ſet de ſuâ propriâ, inculpantur, prout hæc nobis plurium aſſertio patefecit.

Licet autem, non obſtantibus ſupradictis, in quorum veritate falli poſſemus, gentium noſtratum ad veſtras & eorum pacem & concordiam affectemus; nichil tamen certum, ſuper ipſorum controverſiis, potuimus ordinare, cum neminem apud nos haberemus, qui ab aliquâ dictarum partium haberet ſuper hiis poteſtatem; A.D. 1293.

Set injunximus Seneſcallis, & aliquibus aliis noſtris gentibus dicti Ducatûs, quod ad inducias ſive treugas, inter dictas partes habendas, dent operam efficacem, ut ſic, per veſtros & noſtros, ſeu dicti Seneſcalli noſtri Commiſſarios, veritate primitùs inquiſitâ, vel aliter, quæ emendanda fuerint, emendentur; & pax etiam inter partes valeat reformari; ad quam ſemper, prout condecet, volumus eſſe prompti:

A.D.1293. Edv. I.

Magnificentiam veſtram rogantes, quatenus ad hoc idem veſtros ſubditos inducatis:

Et, ſi aliam viam tranquilitatis videritis promptiorem, placet nobis quod ad id gentes noſtræ, quantum poterunt, condeſcendant. A.D.129 Edv. I.

Dat. Cantuar. 15. die Julii.

Treugarum inter gentes Regis Caſtellæ & homines Baionæ captarum ratificatio.

A.D.1293. A. 21. E. I.

Pat. 21. E. I. in Cedula. m. 7.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Notum facimus univerſis quod, cum graves controverſiæ ac diſcordiæ forent exortæ,

Inter illuſtriſſimum Principem, Dominum Sancium, eâdem gratiâ, Caſtellæ, Legionis, Tholeti, Galeciæ, Sibiliæ, Cordubæ, Murciæ, Gihenii, atque Algarbii Regem, & gentes ſeu ſubditos ſuos ex parte unâ:

Ac Cives noſtros Baionæ ac, occaſione ipſorum, inter gentes portuum Regni & Dominii noſtri, ex alterâ;

Ex quibus multiplices hominum ac bonorum captiones, & alia dampna fuerant ſubſecuta, & multo majora ſubſequi credebantur,

Tandem in noſtrâ præſentiâ conſtituti Magiſter Johannes, Judex Curiæ dicti Regis, & Gundiſſaluns Martini, cum litterâ ipſius apertâ,

Arnaldus de Villari, & Johannes Darder Cives noſtri Baionæ, Majoris & Communitatis noſtræ Civitatis Baionæ, ſimiliter cum litterâ apertâ Communitatis ejuſdem, Procuratores,

Quarum litterarum procuratoriarum tenores inferiùs ſunt inſerti, auctoritate procurationum prædictarum, ſuper omnibus controverſiis & diſcordiis, quæ univerſaliter vel ſingulariter eſſe poterant inter partes prædictas, inducias ſive Treugas inierunt, fecerunt & conceſſerunt, uſque ad proximum feſtum Nativitatis Domini, totâ ipsâ die incluſâ, ſub modis & conventionibus qui ſequuntur, viz.

Quod, ad inducias ſive treugas hujuſmodi, & omnia & ſingula præſentibus litteris contenta, tenenda & ſervanda, quicumque dictarum partium, ex quo hæc concordata ſciverint vel audiverint, teneantur.

Et, ne aliqui ſe poſſint per ignorantiam excuſare, quod præſentes inducias, ſive treugas, & alia tenore præſentium declarata, præfatus Rex omnibus de parte ſuâ, & Procuratores dictæ Communitatis omnibus de parte ſuâ, infra proximum feſtum Sancti Michaelis, faciant intimari, denunciari, ſeu aliàs publicari; ita quod extunc nullus, in contrarium veniens, excuſetur: Niſi propter magnam locorum diſtantiam & abſentiæ diuturnitatem excuſatio evidens appareret. A.D.129

Et quod, per aliquam dictarum partium, perſonæ, bona, ſeu mercimonia aliquorum Placentinorum, Januenſium, & Portugalenſium, durantibus induciis, ſive treugis hujuſmodi, in navibus non portentur.

Item, quòd præfatus Rex Caſtellæ omnes perſonas, naves, & alia bona (quæ per quoſcumque, in Regnis ſuis, & etiam extra ipſa Regna, per gentes, ſubditos, ſeu valitores ipſius capta, vel ſeizita fuerint de perſonis, navibus, & aliis bonis Baionenſium, à prima die menſis Decembris, proximo præteriti: Et quæ citra extunc, per prædictos, Regem, ſubditos, & valitores ſuos, capientur de perſonis, navibus, & aliis bonis prædictis) deliberet & reſtituat, deliberari ſeu reſtitui faciat, infra proximum feſtum Sancti Michaelis, illis nautis, civibus, aut Mercatoribus Baionæ, à quibus prædicta ablata, ſeu capta fuerint; aut hæredibus, univerſalibus vel ſingularibus, aut attornatis ipſorum, vel aliis, quos dicta Communitas Baionæ ſuper hiis deſtinabit, quando dictus Rex per dictos Cives, & Mercatores, vel ipſorum aut dictæ Communitatis attornatos, ſuper hiis requiretur.

Si qua vero de perſonis, navibus, aut bonis dictorum Civium, aut Mercatorum noſtrorum Baionæ, ante primam diem Menſis Decembris prædictam, ablata, capta vel ſeiſita fuerint per dictum Regem, vel alios de mandato ipſius, aut per aliquos Juſticiarios, vel Officiales ſuos, capta vel ſeizita; hujuſmodi dictus Rex reſtituat ſive reddat, reſtitui ſive reddi faciat Civibus, vel Attornatis prædictis, quando ſuper hoc requiretur durante treuga prædicta.

Capta verò vel ſeizita per alios ſubditos ſuos, ante primam diem menſis prædictam, de perſonis, navibus, aut aliis bonis Civium, Nautarum, & Mercatorum

catorum Baionum prædictorum, eiſdem Civibus, Nautis, & Mercatoribus, vel Attornatis ipſorum, reddi & reſtitui faciat indilatè, cum ſuper hoc requiretur;

Et ad hoc eoſdem ſubditos ſuos diſtringat per omnes modos, per quos hæc compulſio citius perduci poterit ad effectum.

Simili modo ea (quæ, per Majorem & Juratos Baionæ, vel aliquos Officiales ipſorum, fuerint capta, vel ſeizita de perſonis, aut bonis dicti Regis, Juſticiariorum, Officialium, aut aliorum ſubditorum ipſius Regis (ſi qua ſint) & quæ exnunc ſeizientur) præfata Communitas requiſita reſtituat, ſive reddat indilate illis, à quibus capta vel ſeizita fuerint, aut hæredibus, vel Attornatis ipſorum, vel illis, quos præfatus Rex deputabit ad recipiendum deliberationem ſeu reſtitutionem præmiſſorum.

Si vero aliqui, ſingulares, Cives, Nautæ, vel Mercatores Baionæ, aliqua ceperunt, vel capi fecerunt de perſonis vel bonis dicti Regis, aut ſubditorum ſuorum, quod ipſi, per Majorem & Juratos Baionæ, Juſticiarios & alios Officiales noſtros, ad deliberationem ſeu reſtitutionem prædictorum, modis omnibus, quibus celeriùs poterit, diſtringantur.

Item, quod poſt Feſtum Sancti Michaelis prædictum, durante Treuga hujuſmodi, per aliquem ſeu aliquos, ſubditos vel Commiſſarios noſtros,& alium ſeu alios, ab eodem Rege deputandos, inquiratur apud Font Arrabia, Sanctum Johannem de Lus, & in aliis locis, quæ dicti deputati duxerint eligenda, qui de prædictis partibus fuerunt in culpâ dictarum contentionum & diſcordiarum, & etiam de quantitate, ſeu valore dictorum bonorum captorum, quæ dicentur minus plenè reſtituta fuiſſe, & ea, necnon dampna, & injurias dictarum partium, pace, ordinatione, vel aliter faciant emendari, prout viderint faciendum.

Et etiam inter partes pacem & concordiam ordinent & faciant, ſi poſſint, perpetuo duraturam.

Et, ſi forte aliqui de dictis partibus, contra præmiſſa, quod abſit, venerint, illi, & non alii, propter hoc, prout juſtum fuerit, puniantur.

Nos autem inducias ſeu treugas & conventiones prædictas ratificamus, approbamus, & etiam confirmamus, ipſaſque faciemus in Regni & aliarum terrarum noſtrarum portubus publicari, & per noſtros ſubditos obſervari.

Tenor literæ procuratoriæ præfati Regis ſequitur in hæc verba.

NOverint univerſi quod nos, Sancius, Dei gratiâ, Caſtellæ, Legionis, Tholeti, Galeciæ, Sibiliæ, Cordubiæ, Murciæ, Gihenii atque Algarbii Rex, ordinamus, ſeu conſtituimus noſtros veros, ſufficientes atque legittimos Procuratores, Magiſtrum Johannem, Judicem Curiæ noſtræ, & Gundiſſalun Martini, ambos inſimul, & quemlibet eorum in ſolidum,

Super diſcordiâ, noviter exorta inter homines Civitatis Baionæ, & homines dominii ſemper illuſtris Domini Edwardi, Dei gratiâ, Regis Angliæ, Domini Hiberniæ, & Aquitaniæ Ducis, ex parte unâ:

Et homines villarum noſtrarum, Caſtri & Sancti Emeterii, & cæteros Regnorum noſtrorum ex alterâ;

Ad tractandum, ordinandum, ſeu componendum, atque firmandum pacem inter eos:

Ratum & firmum habituri per Nos, & per homines dictarum Villarum, & cæteros noſtri Dominii, quicquid per dictos, Magiſtrum Johannem, & Gundiſſalun Martini, vel eorum alterum, actum, procuratum ſeu ordinatum fuerit in præmiſſis, ſeu quolibet præmiſſorum.

Et, nè in dubium deducatur, præſentem litteram, noſtri pendentis Sigilli roboratam munimine, eiſdem duximus concedendam.

Dat. apud Valle Cleri 16. die Kal. Junii, anno Domini 1293.

Ego Martinus Gutterii, mandante Rege, feci ſcribi.

Tenor verò literæ procuratoriæ Communitatis Baionæ ſequitur ſub hac formâ.

EXcellentiſſimo Principi, & Domino ſuo naturali, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Acquitaniæ, ſui humiles & devoti, Major, Jurati, & Communia Civitatis ſuæ Baionæ ad ejus pedes excellentiſſimos, cum debito ſervitio, debitâ reverentiâ ſe proſtratos.

Excellenti veſtræ Regiæ Majeſtati, per has præſentes litteras, ſignificamus quod coram vobis facimus & conſtituimus Procuratores noſtros, Arnaldum de Vilari, & Johannem de Ardirio, Concives noſtros,

A.D.1293. Edv. I.

Ad proponendum, tractandum, ordinandum, & faciendum, coram illuſtriſſimâ veſtrâ regiâ Celſitudine, omnia & ſingula, quæ ad pacem, vel treugam videbuntur fore facienda, ſuper diſſentione, & diſcordiâ, & dampnis, nobis illatis per Dominum Regem Caſtellæ, & gentes ſuas, & ad omnia & ſingula ad prædictum negotium pertinentia ſeu ipſum negotium tangentia,

Dantes & concedentes prædictis Procuratoribus noſtris, plenam & liberam poteſtatem proponendi, tractandi, diſponendi & faciendi omnia & ſingula, quæ ad prædictum negotium fuerint neceſſaria, vel etiam oportuna, & prædictum negotium tangentia, vel ad prædictum negotium pertinentia; vel quæ pertinere poſſunt, prout veſtræ Regiæ Celſitudini videbitur faciendum.

A.D. 1293. Edv. I.

Ratum & gratum promittentes nos perpetuo habituros, quicquid per dictos Procuratores noſtros, ſuper prædictis, vel aliquo præmiſſorum, coram veſtrâ regali celſitudine propoſitum, tractatum, diſpoſitum & actum fuerit.

Et hæc omnia & ſingula ſupradicta veſtræ Regiæ Majeſtati, & omnibus, quorum intereſt vel intereſſe poteſt & debet, ſignificamus per has patentes litteras, ſigillo noſtræ Communiæ inpendenti Sigillatas.

Dat. Baionæ die Mercurii poſt Feſtum beati Barnabæ Apoſtoli, anno Domini 1293.

In quorum teſtimonium has litteras noſtras fieri fecimus patentes.

Dat. Cantuar. 15 die Julii, anno Domini 1293.

De Juramentis & Deveriis a Rege & Epiſcopo Agenenſi ad invicem præſtandis.

A.D.1293. An. 21. E. I.

Rot. Vaſcon. An. 21. E. I. m. 1.

REX omnibus ad quos, &c. ſalutem.

Noveritis quod dilecto & fideli noſtro, Johanni de Sancto Johanne Militi, locum noſtrum in dicto Ducatu tenenti, committimus poteſtatem & ſpeciale mandatum, recipiendi & faciendi, loco noſtri, Juramenta fidelitatis, & alia ſimilia deveria, quæ nos & Venerabilis Pater Bertrandus, prædictâ gratiâ, Epiſcopus Agenenſis, ad invicem facere & exhibere tenemur.

A.D. 1293.

Ratum habituri & gratum, quod ſuper hiis noſtro nomine fiet, ac ſi per nos factum fuiſſet.

In cujus, &c.

Dat. Cantuar. 18 die Julii.

Per ipſum Regem.

De poteſtate recipiendi Deveria ab Epiſcopo Agenenſi facienda.

A.D.1293. An. 21. E. I.

Rot. Vaſcon. An. 21. E. I. m. 1.

REX omnibus ad quos, &c.

Noveritis quod dilecto & fideli noſtro, Johanni de Sancto Johanne Militi, locum noſtrum in dicto Ducatu tenenti, committimus poteſtatem & ſpeciale mandatum recipiendi, loco noſtri, & nomine, illa deveria, quæ nobis tenetur facere Venerabilis Pater, Bertrandus, prædictâ gratiâ, Epiſcopus Agenenſis.

A.D. 1293.

Ratum habituri & gratum, quod ſibi nomine noſtro fiet, ac ſi nobis ipſis factum fuiſſet.

In cujus, &c.

Dat. apud Cant. 19 die Julii.

Per ipſum Regem.

Salvus Conductus pro Roberto de Brus Comite de Carrik.

A.D.1293. An. 21. E. I.

Rot. Scot. An. 21. E. I. m. 3.

REX, &c. ſuperior Dominus Regni Scotiæ, omnibus Ballivis & fidelibus ſuis, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quod ſuſcepimus in ſalvum & ſecurum conductum noſtrum, dilectum & fidelem noſtrum, Robertum de Brus, Comitem de Carryk, in eundo de licentiâ noſtrâ ad partes Norwagiæ, ibidem morando, & inde redeundo.

A.D. 1293.

Et ideo vobis mandamus quod eidem Comiti, aut Hominibus ſuis, in perſonis, aut rebus ſuis, in eundo verſus partes prædictas, ibidem morando, & exinde redeundo, non inferatis vel quantum in vobis eſt ab aliis inferri

permit-

A.D 1293. permittatis injuriam, moleſtiam, dampnum, impedimentum aliquod, ſeu gravamen.

Dum tamen bene & fideliter erga nos & hæredes noſtros ſe gerat, & nichil contra fidem noſtram ſeu alicujus de Dominio noſtro faciat, ſeu perpetret quoquomodo.

A.D. 1293. Edv. 1. In cujus, &c. duraturus uſque ad Feſtum Sancti Michaelis proximo futurum; & ab illo Feſto uſque ad unum annum proximo ſequentem completum.

Teſte Rege apud Cantuar. viceſimo quarto die Julii.

Placita Parliamenti, apud Strivelyn, coram Domino Rege & ejus Conſilio, in craſtino Sancti Petri ad vincula, anno Regni Regis J. Scotiæ primo.

A.D.1293. 21. E. 1. Ex R't penes Camerar.

JOhannes Vicecomes de Pinkeney, & Razo de Gaur, venerunt, nomine Comitis de Flandria, tanquam ejus Procuratores & Attornati, & petunt à prædicto Domino Rege, quindecim centum Marcas: ſcilicet, treſdecim centum Marcas, recipiendas apud Villam de Berewick, & Manerium de Linlisken, ad quod Manerium pertinent ducentæ Marcæ: de quibus firmis Alexander, ultimus Rex Scotiæ aſſignavit, nomine Dotis, Margaretæ filiæ prædicti Comitis, die quo Alexander, filius primogenitus prædicti Alexandri Regis, dictam Margaretam deſponſavit; & ſuper hoc proferunt ſcriptum prædicti Domini Regis Alexandri, ſuper aſſignatione prædicta; quod quidem ſcriptum atachiatur huic Rotulo.

Petunt etiam prædicti Procuratores, nomine prædicti Comitis, omnia arreragia prædictarum quindecim centum Marcarum, à tempore obitûs Alexandri filii quondam Regis Alexandri, & iſta petunt nomine Domini ſui amicabiliter verſus Dominum Regem; & non in formâ placitandi, quia ad placitandum ad iſtud Parliamentum non ſunt miſſi.

Et Dominus Rex per Conſilium ſuum petit, quod prædicti Procuratores oſtendant, quid ſi habeant, de prædicto Comite Flandriæ, vel de prædictâ Margaretâ, filiâ dicti Comitis; per quod prædictus Dominus Rex teneatur eis reſpondere.

Et prædicti Procuratores proferunt quaſdam litteras patentes, ſub nomine Comitis de Geleriâ, & Margaretæ Uxoris ejus; quæ quidem litteræ teſtantur, quòd prædictus Comes de Geleriâ, & Margareta Uxor ejus, conceſſerunt Comiti de Flandriâ & Uxori ejus, quòd ipſi, vel unus eorum, recipiant, vel recipiat à prædicto Domino Rege, prædictas quindecim centum Marcas, ad uſus ſuos proprios; & quòd habeant firmum & ſtabile quicquid prædictus Comes de Flandriâ, & Uxor ejus, de prædictâ dote fecerint vel ordinaverint. A.D. 1293.

Proferunt etiam quandam litteram prædicti Comitis de Flandria, quæ teſtatur, quod prædicti Vicecomes & Razo ſunt Attornati & Procuratores dicti Comitis de Flandriâ, ad recipiendam prædictam ſummam pecuniæ nomine ſuo.

Et prædictus Dominus Rex requiſivit à prædictis Procuratoribus & Attornatis, ſi vellent in petitione ſua ſecundum leges & conſuetudines Terræ adjudicari?

Et prædicti Procuratores & Attornati dicunt, quòd nullo modo placitare volunt, nec per modum placitandi judicium recipere; ſed petunt ex gratiâ Domini Regis amicabilem reſponſionem.

Et ſuper hoc Dominus Rex habuit Conſilium: & quia Dominus Rex ſuper hoc voluit conſulere cum amicis, & familiaribus & parentibus ſuis & conſiliariis, tam in Angliâ, quàm in aliis, Regnis commorantibus; ideo datus eſt dies prædictis Procuratoribus & Attornatis, quòd veniant ad proximum Parliamentum poſt reditum dicti Domini Regis à partibus Angliæ, amicabilem reſponſionem ſuper prædictâ petitione admiſſuri.

Willielmus de Duſglas atachiatus fuit ad reſpondendum Domino Regi de Placito, quare, cùm Ballivi Domini Regis de Lanark, venerunt per præceptum Juſticiariorum apud Duſglas, ad liberandam ſeiſinam Matri prædicti Willielmi de quibuſdam tenementis, coram dictis Juſticiariis recuperatis, verſus prædictum Willielmum, & ad dampna de eiſdem tenementis levanda, ibi venit prædictus Willielmus, & cepit prædictos Ballivos, & in Caſtro ſuo per unam noctem & unam diem retinuit, contra voluntatem Ballivorum Domini Regis, & poſtea eos permiſit tranſire: Et prædicti Ballivi incontinenti ſectam fecerunt uſque Caſtrum de Lanark de impriſinamento, Unde Dominus Rex dicit, quòd hoc fecit in deſpectu & ad dampnum ſuum, &c.

Et prædictus Willielmus venit & bene dedicit deſpectum Domini Regis: Et ad hoc paratus eſt aquietare ſe prout Curia conſideravit.

Dicit etiam, quod rei veritas eſt, quod prædicti Ballivi venerunt ad prædictum Caſtrum ſuum, ad prædictam ſeiſinam deliberandam, & ad dampna ſepties viginti Marcarum levanda, prout adjudicatum fuit coram prædictis Juſticiariis:

Et prædictus Willielmus prædictis Ballivis dixit, quòd injuriam ei fecerunt, quia adeo feſtinanter prædictam ſummam levare non potuerunt, & ideo dixit eis quod ibidem deberent moram facere, & ita fecerunt contra voluntatem eorum.

Et compertum eſt per recognitionem dicti Willielmi, quòd injuſte deforciavit Miniſtros Domini Regis & in caſtro ſuo detinuit:

Conſideratum eſt, quòd committatur priſonæ, & redimetur ad voluntatem Domini Regis prout continetur in ſtatuto.

Idem Willielmus inculpatus per Dominum Regem, quòd cepit & impriſonavit tres homines ſuos, in Caſtro ſuo de Duſglas, antequam fuit Rex, & eos detinuit contra vadium, & plegium, & contra leges uſitatas in Regno Scotiæ, quouſque unus in priſonâ moriebatur, & alium fecit decollari, ac tertius à priſonâ evaſit, ad dampnum Domini Regis mille librarum.

Et prædictus Willielmus venit, & non poteſt dedicere, quin cepit prædictos homines, & eos impriſonavit, contra leges & conſuetudines Regni uſitatas, & poſuit ſe ad voluntatem dicti Domini Regis.

Ideo expectat quouſque Dominus Rex voluntatem ſuam dixerit.

Jacobus Senior Scotiæ & Johannes de Soules venerunt coram Domino Rege, & Conſilio ſuo in Parliamento ſuo, & eidem reddiderunt omnes terras & tenementa, quæ quondam fuerunt Bern. de Ballivo in Naintſtanthirl, Avunculi Domini Regis, cujus hæres ipſe eſt

Ideo habeat inde ſeiſinam.

Robertus de Brus, filius Roberti de Brus, Comitis de Karrik, venit coram Domino Rege in Parliamento ſuo apud Strivelin, dicens ſe habere reſignationem Patris ſui, de toto Comitatu de Karrick, qui fuit de hæreditate Matris ſuæ, cujus hæres ipſe eſt, quæ talis eſt.

Magnifico & ſereno Principi, Domino Johanni, Dei gratia, illuſtri Regi Scotiæ, Robertus de Brus, Comes de Carrick ſalutem, in ſalutis auctore.

Quia nos Roberto de Brus filio & hæredi noſtro totum Comitatum de Carrick cum pertinentiis ſuis, & etiam omnes alias terras quas in Scotiâ aliquo tempore tenuimus, ſeu tenere debuimus, ratione Margaretæ quondam Comitiſſæ de Carrik, Sponſæ noſtræ, Matris ejuſdem Roberti, tanquam jus & hæreditatem ejuſdem Roberti filii & hæredis noſtri, conceſſimus & reſignavimus & quieta clamavimus in perpetuum:

Veſtram Celſitudinem affectuoſe per præſentes requirimus & rogamus, quatenus homagium prædicti Roberti filii & hæredis noſtri, tanquam veri & legitimi Domini prædicti Comitatûs, benignè admittere dignemini:

Et ut hoc ſecurè & evidentèr fieri poſſit, veſtræ Magnificentiæ præſentes litteras tranſmittimus patentes, & ſigillo noſtro ſigillatas.

Dat. apud Berewick ſuper Twede, die Dominica proxima poſt Feſtum Sancti Leonardi Confeſſoris, anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo ſecundo.

Et petit quod Dominus Rex capiat homagium ſuum de prædicto Comitatu.

Et quia per leges Regni Scotiæ uſitatas oportet, quòd Dominus Rex ſeiſinam habeat de eiſdem terris, antequam homagium capiat; ideo prædictus Robertus de Brus, filius, ſeiſinam talem, qualem habuit de prædictis terris, in manibus dicti Domini Regis liberavit, & invenit plegiam de Relivio ſuo prædicti Comitatûs, ſcilicet, Dovenald Comitem de Marr, Jacobum Seniorem Scotiæ, quorum unuſquiſque obligat ſe in ſolidum.

Et inſuper invenit plegiam ad faciendum Dominum Regem habere ſcriptum de reſignatione Patris ſui debito modo factum, de eodem Comitatu; ſcilicet, Comitem de Levenax, Johannem de Soules, & Gilbertum de Carrik, ita, viz. quòd infrà ſex ſeptimanas, poſt adventum Patris ſui in Angliam vel in Scotiam, liberabit prædicto Domino Regi, prædictum ſcriptum de reſignatione.

A.D.1293. Edw. I.

Præceptum eſt Vicecomiti de Aar, quòd capiat ſeiſinam dicti Comitatûs de Carrick, in manu Domini Regis.

Et dictum eſt prædicto Roberto, quòd veniat ad homagium ſuum faciendum, & portet litteram Vicecomitis, quod Dominus Rex ſeiſinam de prædicto Comitatu pacificè habeat.

Præceptum eſt etiam Vicecomiti quòd extendi faciat omnes terras & tenementa, qualitercunque tenta, tam in Dominico, quàm in ſervicio, & etiam omnes terras quæ liberè tenentur Comiti de Carrik.

Adjornatio Regis Scotiæ ad reſpondendum, ſuper appellatione Abbatis de Rading, de negata juſtitia.

A.D.1293. An. 21. E. I. Rot. Scot. 21 E. I. m. 3.

REX, &c. ſuperior Dominus Regni Scotiæ, dilecto & fideli ſuo, Johanni, eâdem gratiâ, Regi Scotiæ illuſtri, ſalutem.

Fratre Alano de Eſton, & Magiſtro Hugone de Stamford, Procuratoribus, ſive Attornatis Religioſorum Virorum Abbatis & Conventûs Monaſterii Rading. quod de elemoſinis Progenitorum noſtrorum, Regum Angliæ, & noſtris eſt fundatum, exponentibus accepimus, quod cum, celebris memoriæ, Dominus David, quondam Rex Scotiæ, Prædeceſſor veſter, Monaſterium prædictum & Monachos, ibidem tunc Deo ſervientes, & Succeſſores ſuos de Prioratu de May, cum pertinentibus, Dioceſis Sancti Andreæ, infra Regnum veſtrum, per cartam ſuam, in liberam, puram, & perpetuam elemoſinam feoffaſſet:

Ita, videlicet, quod iidem Monachi & Succeſſores ſui Prioratui prædicto, per novem de Commonachis ſuis Sacerdotes: pro animâ præfati Regis David, & animabus Prædeceſſorum ſuorum, Regum Scotiæ, divina celebrantes imperpetuum, facerent deſerviri,

Et præfati Monachi Succeſſoreſque ſui Prioratum prædictum, cum omnibus ſuis pertinentibus, per feoffamentum hujuſmodi, ſemper pacifice tenuiſſent, quouſque quidem Robertus de Burghgate, nuper Abbas Monaſterii prædicti, Prædeceſſor prædicti Abbatis, Prioratum prædictum, diſſentiente majore & ſaniore parte Conventûs ſui, nobiſque inconſultis, venerabili Patri Willielmo, Epiſcopo Sancti Andreæ, alienavit in noſtri præjudicium, & exhæredationem dicti Monaſterii manifeſtam.

Cumque iidem Procuratores ſive Attornati ad veſtram præſentiam acceſſerint, & vos inſtanter & pluries requiſierint quod ipſos, in jure prædictorum Abbatis & Conventus, curaretis audire, & ſuper petitione ſuâ, quam faciebant de Prioratu prædicto, cum pertinentibus ſibi facere jus, & juſtitiæ complementum, offerentes ſe paratos docere, de prædicto jure ipſorum Abbatis & Conventûs, in formâ debitâ, coram vobis,

Vos, habito proceſſu diutino ſuper præmiſſis inter partes memoratas coram vobis, prætextu cujuſdam appellationis confictæ, ab audientia veſtra per præfatum Epiſcopum ad Sedem Apoſtolicam interjectæ, cui minus providè, ut dicitur, detuliſtis, in ipſo negotio ulterius procedere non curantes, eiſdem Procuratoribus ſive Attornatis audientiam in hac parte, contra juſtitiam, denegâſtis;

Propter quod iidem Procuratores, ſeu Attornati, nomine prædictorum Abbatis & Conventûs, à juris defectu, ſeu juſtitiæ denegatione, à vobis ad nos, ut ad ſuperiorem ipſius Regni Scotiæ Dominum, appellârunt; petentes & ſupplicantes per nos, in veſtri defectum, ſibi juſtitiam exhiberi, juxta quod, ratione ſuperioritatis Dominii, quod in eodem Regno habemus, ad nos dinoſcitur pertinere.

Cum igitur juſta petentibus non ſit denegandus auditus, & in exhibenda juſtitia ſimus omnibus debitores, vos adjornamus quod ſitis, coram nobis, à die Sancti Martini, proximo futuro, in quindecim dies, ubicunque tunc fuerimus in Anglia; reſponſuri prædictis Abbati & Conventui ſuper præmiſſis, & facturi & recepturi quod juſtum fuerit:

Quem diem eiſdem Abbati & Conventui aſſignavimus coram nobis, ad faciendum & recipiendum ſimiliter, in eiſdem, quod juſtitia ſuadebit.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Dunton ſecundo die Septembris.

A.D. 1293. Edv. I.

Regi Scotiæ monitoria, de debitis Regi Norwegiæ ſolvendis.

A.D. 1293. Edv. I.

A.D 1293. An. 22 E. I. Rot. Scot. 22 E. I. m 3.

REX, & ſuperior Dominus Regni Scotiæ, dilecto & fideli ſuo, Johanni, eâdem gratiâ, Regi Scotiæ, illuſtri, ſalutem.

Cum Dominus Ericus, Rex Norwagiæ, nuper in Curiâ noſtrâ, coram nobis, apud Berewyk ſuper Twedam, per conſiderationem ejuſdem Curiæ, recuperâſſet ſeiſinam ſuam verſus venerabiles Patres W. Sancti Andreæ, & Glaſcuenſem Epiſcopos, ac ſocios ſuos, tunc Cuſtodes Regni Scotiæ, de quibuſdam redditibus,

Quos, bonæ memoriæ, Alexander nuper Rex Scotiæ, Prædeceſſor veſter, conceſſit & aſſignavit præfato Regi Norwagiæ, in Maritagium cum Margaretâ, ejuſdem Alexandri Regis filiâ, in Roſcemay, Moranienſis Dioceſis, in Ballivâ de Baneff, & de Balehelwy in Vicecomitatu de Aberdeniâ, & de Badkedde, & de Rothon, in Vicecomitatu de Edenburgh,

A.D. 1293. Habendos eiſdem Regi Norwagiæ, & Margaretæ, & hæredibus ſuis, de ipſorum corporibus procreatis, pro ſeptem milibus Marcarum, quæ eidem Regi Norwagiæ à retro eſſe dicebantur, de quatuordecim milibus Marcarum, ſibi per eundem Regem Alexandrum, pro eodem Maritagio, conceſſarum;

Ac eidem Regi de redditibus illis, poſtquam dicti Regni Scotiæ gubernacula ſuſcepiſtis, non ſit in aliquo, ut aſſerit, ſatisfactum:

Vobis mandamus, rogantes quatinus præfato Regi Norwagiæ de redditibus prædictis, juxta conſiderationem prædictam, quam idem Rex penes ſe habet, ſub ſigillo noſtro, de tempore quo dicti Regni regimen habuiſtis, taliter ſatisfieri faciatis, quod nos manum ad hoc apponere non cogamur.

Teſte Rege apud Weſtm. 16. die Novembris.

De Florentio, Comite Hollandiæ, ſuper tranſgreſſionibus; contra pacem, audiendis & terminandis.

A.D. 1293. An. 22 E. I. Pat. 22 E. I. m. 29 dorſ.

REX, dilectis & fidelibus ſuis Johanni Butecure, & Petro de Campaniâ ſalutem.

Sciatis quod aſſignavimus vos Juſticiarios noſtros, ad inquirendum, per Sacramentum, tam Militum, quàm aliorum proborum & legalium hominum de Comitatu Norffolciæ, per quos, &c. de tranſgreſſionibus diverſis, nuper per quoſdam malefactores, & pacis noſtræ perturbatores, hominibus Florentii Comitis Hoylandiæ, & Johanni Bruers Mercatori de Brabantia, in portu noſtro de Blakene, contra pacem noſtram illatis; & ad tranſgreſſiones illas audiendas & terminandas ſecundum legem & conſuetudinem Regni noſtri.

Et ideo vobis mandamus quod ad certos, &c. præmiſſa expleatis. A.D. 1293.

Mandavimus enim Vicecomiti noſtro Norffolciæ, quod ad certos, &c. venire faciet coram vobis omnes malefactores, per ipſum, ad mandatum noſtrum, occaſione prædictâ arreſtatos: & tot & tales, tam Milites, quàm alios, probos & legales homines de Balliva ſua, per quos, &c.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. 26 die Novembris.

Per ipſum Regem.

De Terris Johanni Scotiæ Regi liberandis.

A.D. 1293. An 22. E. I. Rot. Fin. 22. E. I. m. 22.

CUM Rex, viceſimo nono die Octobris, anno Regni ſui viceſimo primo, ceperit homagium dilecti & fidelis ſui, Johannis de Balliolo, Regis Scotiæ, de omnibus terris & tenementis, quæ idem Johannes tenet de Rege in Capite in Anglia, videlicet, de terra de Tyndale, & de Manerijs de Soureby & Penreth, cum pertinentiis, quæ per mortem Alexandri, nuper Regis Scotiæ, Anteceſſoris ipſius Johannis Regis, capi fecit in manum ſuam: ac de pro parte ſua honoris Huntingdon; A D. 1293.

Et ei terras illas, & tenementa, ac pro partem prædictam, cum pertinentibus Rex reddiderit, ſalvo in omnibus jure Regis, & hæredum Regis, cum Rex inde

A.D.1293. Edv. I. inde loqui voluerit; & etiam jure alterius cujuſcunque:

Et Rex, Thomæ de Normanvill, eſcaetori ſuo ultra Trentam per breve ſuum mandaverit, quòd eidem Johanni de Maneriis prædictis, cum pertinentiis, quæ ſunt in Balliva ſua plenam ſeiſinam habere faceret in forma predicta;

Et per inquiſitionem, quam per ipſum Eſcaetorem de terris & tenementis prædictis Rex fieri fecit, Rex acceperit quòd Hameletta de Langwatby, Salkild, Karleton, & Scotteby, ſunt de appenditiis Maneriorum; A.D.1293. Edv. I.

Mandatum eſt prædicto Eſcaetori quod, accepta ſecuritate à præfato Johanne, de rationabili relevio ſuo, Regi reddendo ad Scaccarium Regis, eidem Johanni, de Maneriis & Hameletttis prædictis, plenam ſeiſinam habere faciat, in forma prædicta.

Teſte Rege apud Weſtm. ſecundo die Decembris.

Litera Philippi de Caſtro, Baronis in Aragonia, de ſervitio, cum 200 vel 300 Militibus, impendendo. Et de Credentia.

A.D.1293. n. 22. E. I. Ex Bundel. Turri.

SErenissimo Domino, Domino Edvardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ Domino Hyberniæ, ac Duci Acquitaniæ, Dominus Philippus, Dominus de Caſtro, Baro de Regno Aragonum, voluntatem paratam ad ſui ſervitium & honorem.

Veſtræ Regiæ Celſitudini Majeſtatis affecto fieri manifeſtum, quòd à magnis temporibus Deo & vobis ſervire intendens, geſſi in animo vobiſcum, & ſub vobis contrà Infideles, ſub veſtris ſtipendiis militare in paſſagio Terræ ſanctæ, & hoc cum ducentis vel trecentis Militibus, ſi quod dignum duxerit veſtra Regia Celſitudo.

Igitur, illuſtriſſime Domine, veſtram Dignitatem Regiam ſuplicitèr interpello, quatinus michi ſuper hoc dignemini per veſtram literam reſpondere, ut ego ſi hoc altiſſimæ prudentiæ veſtræ placuerit meum ſervitium acceptare, valeam pro tempore cum debita militia me parare: Interim verò, ſi ſic cito vos non contigerit transfretare, vobis, ubicunque dignum duxeritis, pro poſſe inpendere gratum ſervitium ſum paratus. A.D.1293. Suplico inſuper quod fratri Johanni Egidii de ordine Prædicatorum latori præſentium, ſuper hiis quæ ex parte meâ vobis dixerit credere dignemini ſicut michi.

Datum Pariſius in Feſto beati Nicholai, anno Domini mileſimo ducenteſimo nonageſimo tertio.

Dorſ. Illuſtriſſimo Domino Regi Angliæ.

Citatio Regis Angliæ, Ducis Aquitaniæ, ad comparendum Pariſiis, ſuper exceſſibus ſibi objectis, reſponſuri.

A.D.1293. An. 22. E. I. Ex Bundel. Miſcel. Tur.

PHilippus, Dei gratiâ, Francorum Rex, Edwardo, eâdem gratiâ, Regi Angliæ, conſanguineo ſuo ſalutem.

Cum notorium ſit & manifeſtum, per rei evidentiam, adeò quòd nullâ poteſt tergiverſatione celari, quod homines de Baionâ, coadunatis ſibi quàm pluribus aliis, qui de Regno veſtro Angliæ aſſumptis navibus & armis, ac hominibus armatis in magnâ multitudine, ibibem palàm ac publicè collectis, vobis non inſciis, vel ſaltem probabiliter ignorare non valentibus,

Exierunt animo nephando, & homines ac ſubditos noſtros de Normanniâ, & de quibuſdam aliis partibus Regni noſtri, tam in terrâ, quàm in mari, in locis etiam noſtræ juriſdictioni ſubjectis nequiter invaſerunt; innumeros ex iis inhumaniter occidendo, ſtragemque horribilem eis faciendo, multos ex eis capiendo, & adhuc captos detinendo, ac eoſdem navibus & mercibus, quaſi inæſtimabilibus, ex diu ante conceptâ nequitiâ deprædando; confractis quamplurimis ex dictis navibus & ſubmerſis; ſpretis & contemptis prohibitionibus & mandatis noſtris, factis & propoſitis ſolenniter & publicè, ac palam editis Burdegoli & Baionæ, & in multis aliis locis, ne aliquis prædictis, vel aliis quibuſcunque, ſpecialiter per terram vel mare vehentibus merces ſuas, præſumerent foriſfacere, ſeu alias offendere quoquo modo; A.D.1293.

Naves etiam ſuperſtites, & omnes Merces ad Regnum veſtrum Angliæ tranſvehendo; quas in veſtra juriſdictione acceptatis, & adhuc receptatis ſcienter;

Et, per Nuncios noſtros ſuper eorundem exiſtentium & apparentium reſtitutione requiſiti ſufficienter, reſtitutionem facere non curâſtis; ſed potius contempſiſtis, licet vobis ex parte noſtrâ fuerit oblatum quod, ſiqua exiſtentia vel apparentia, per homines Regni noſtri capta, detinerentur de bonis ſubjectorum veſtrorum, de hiis reſtitutionem vobis fieri faceremus:

Cumque notorium ſit & manifeſtum ſimiliter, quod quamplures dictorum hominum de Baionia, adjunctis ſibi nonnullis malefactoribus aliis, Villam noſtram de Rupella proditionaliter invaſerunt, inſultus quamplures in eam facientes, & habitatores ipſius, quoſdam etiam occidentes ex eis, & alios multipliciter damnificantes;

Eoſdem nos cum exceſſus & facinora prædicta non poſſumus conniventibus oculis pertranſire;

Vobis, vel locum veſtrum in Vaſconia & Baiona tenentibus, quod certum numerum dictorum hominum de Baiona, per vos, vel prædictos locum veſtrum tenentes, in priſonâ noſtrâ Petragorum mitteretis, infra terminum jam elapſum, pro faciendo quod ratio perſuaderet, & juſtitia poſtularet, præcepimus:

Et alia quædam mandata, ſuper prædictis, per patentes litteras noſtras, ſufficienter fecimus injungi, quibus injunctionibus & mandatis parere contumaciter & contemptibiliter neglectum extitit, & etiam recuſatum:

Cumque, ex certis & legitimis cauſis, ſeiſiri mandaverimus Civitatem Burdegalim, terram Agenenſii, & totam aliam terram, quam infra Seneſchalciæ noſtræ Petragori metas, in Petragoriano, Caturcinio, & Lemovico, gentes veſtræ nomine veſtro tenebant;

Et locum veſtrum tenentes in prædictis locis, gentibus noſtris, dictum mandatum noſtrum, ſine armis, executioni demandantibus, inobedientes fuerunt contumaciter, & rebelles; & adhuc in rebellione perſiſtunt, mandatis noſtris & gentibus noſtris non parentes; ſed, quod gravius eſt ferendum, Civitates, Caſtra, Villas, & loca dictæ terræ, contra nos munierunt & inforciaverunt;

Volentes, quaſi modo hoſtili, juſticiationi noſtri feodi reſiſtere, nec Caſtra quædam & fortalicia, quæ ab eis, ex certis & legitimis cauſis, per gentes noſtras requiri fecimus, reddere voluerunt; ſet reddere contemptibiliter recuſârunt; & gentes terræ illius ad reſiſtendum nobis & noſtris, minis & terroribus commoverunt contra nos & etiam concitârunt.

In Aſſiſiis etiam & aliis, ex parte veſtra propoſuerunt & publice edixerunt, quod gentibus noſtris in nullo pareretur:

Imo, ſi gentes noſtræ juſtificando (ſicut ad nos pertinet) aliquid ſaiſierent, caperent, vel explectarent; ſeu ſaiſire vellent, capere, vel explectare; quod fierent, vel fiant gentibus noſtris, violenter recuſſæ; quod in multis locis, & caſibus, facinoroſis operibus, expleverunt; ſeiſinas noſtras in multis terris vituperabiliter infringendo: gentes noſtras, cum armis turpiter expellendo, comminando, verberando, & de terra illa violenter ejiciendo, & alios viliter pertractando; in prædictis & pluribus aliis ſeditionem publicam, contra nos, & jus regium noſtrum facientes, in præjudicium ſuperioritatis noſtræ, & læſionem Regiæ Majeſtatis, quæ tam diù, & tam notoriè perpetrata ſunt, & adhuc toto die perpretrantur, quod horum ignorantiam vos habere veriſimiliter non poteſtis:

Cumque, publica referente fama, ad nos pervenerit quod, poſt appellationes multas, & à multis, locum veſtrum tenentibus, ad Curiam noſtram interpoſitas, occaſione appellationum ipſarum (in magnum & grave præjudicium ſuperioritatis & juriſdictionis noſtræ contemptum) appellatos ipſos à juriſdictione veſtra, propter eaſdem appellationes, exemptos, gentes veſtræ irrationabiliter & crudeliter, nulla humanitate ſervata, ſed ſpreta reverentia nobis debita, tractaverunt, capiendo, & diſtrictis carceribus mancipando, videlicet,

Grimbaldum de Tyſano, Bernardum de Raunchano, Andream de Bayſac, Bonafuſium de Coceti dictum Ros, & quamplures alios, bonis ſuis omnibus ſpoliando, & de ſuis domiciliis, locis, & hæreditatibus expellendo, multando, dictum Guarciam & quamplures alios,

Suſpendendo Arnoldum de Bordis, Bernardum Pelliternum, & quendam vocatum Formage: & in gulis eorum furcas imponendo; & apertè poſt, omnes chordis ligando, ne loqui poſſent, ſeu appellare, aut appellationes ſuas renovare:

Inhibendo, ſub pœna ſuſpendii, quibuſdam notariis, requiſitis ab ipſis appellantibus ut ſuper dictis appellationibus publica conficerent inſtrumenta, ne hujuſmodi inſtrumenta facerent; videlicet Magiſtro Martino Marcerio & pluribus aliis,

A.D. 1293. Edw. I.

Alioſque incarcerando, & incarceratos detinendo, pro eo quod dicebant quod à Seneſchallo veſtro Vaſconiæ, & de totâ terrâ Agenenſi ad nos licitum erat appellare; videlicet, Magiſtrum Reymundum de Lacuſſano advocatum de Ageneſio, & quamplures alios; alioſque diverſorum tormentorum generibus cruciando.

Hinc eſt quod vobis præcipimus, & mandamus, ſub pœnis, quas potuiſtis incurrere & poteſtis, quatinus, viceſima die inſtantis Natalis Domini (quam vobis peremptoriè Pariſiis aſſignamus) compareatis coram nobis (ſicut debebatis & debetis, & ſicut tantorum facinorum & excesſuum qualitas exigit & requirit) ſuper eiſdem (quorum cognitio ad nos pertinet) & prædicta tangentibus, & quæ ex eis ſequi poſſent, & omnibus aliis, quæ contra vos proponenda duxerimus, reſponſuri, & juri parituri, & quod juſtum fuerit audituri, & etiam recepturi.

A.D. 1293. Edw. I.

Significantes vobis, tenore præſentium, quod, ſive dictis die & loco compareatis, ſive non, nos nihilominus procedemus, prout debemus, veſtra abſentia non obſtante.

Dat. Pariſiis.

De Seiſina Aquitaniæ Regi Franciæ deliberanda.

A.D. 1294. An. 22. E. I.

ESmon, filz du Roy Henri d'Engleterre, a ſon chier Couſin Mon Sire Johan de Seint Johan Chevaler, Tenant en la Duchie de Guyenne, le lieu de noſtre treſchere Seigneur & frere, mon Seigneur Edward, par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, Seigneur d'Irland & Duc de Guyenn. & a Sire Johan de Havering Chevaler, Seneſchall de la dite Duchie, & a tous les autres Seneſchaus du diſt noſtre Seigneur le Roy & Duc, es parties & es terres de la meſme Duchie, ſaluz.

Sachiez que nous avons receheu, & veu les lettres overtes du dit noſtre Seigneur le Roy, en la forme que s'enſuit.

Edward, par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, Seigneur d'Irland, & Duc de Guyenne, a touz ceux, qui ceſtes preſentes lettres verront & orront, ſaluz.

Come Eſmon, noſtre chier frere, nous ais fait aſſaver, que pleintes ſont venues, que noſtre Seneſchal, & autres de noz Gentz de Gaſcoigne, aient fait pluſeurs deſobeiſaunces, & pleuſeurs treſpas a noſtre treſchier Seigneur & Coſin le Roy de France, & a ſes Miniſtres, la quel choſe nous diſplet molt.

Nous, veilantz & deſirants que les choſes ſoient adreſcees & amendees a ſon honeur & a ſa volentee, a ceſtes chouſes faire & complir,

Donons & ottroions plenier poer a noſtre frere avandiſt per ceſtes preſentes lettres.

Et ſur ceo mandons, & commandons a noſtre Seneſchall, nos Miniſtres, & nos autres gentz de la dite Duchie, que es choſes deſuſdites ſoient obeiſſantz a noſtre frere avantdit, & a ſon mandement, auſſint come a nous meſmes.

A.D. 1294.

En teſmoign de quel choſe nous avons fait fere ceſtes lettres overtes, ſealees de noſtre ſeel.

Don. a Cantirbir. le primer jour del moys de Jenuer l'an de grace 1293.

Par auctorite & par la vertue des queles lettres, nous vous mandoms & commandons que vous, & chaſcun de vous, a celui, ou a ceaux, qui pur le treſnoble Prince, mon Seigneur Philipp, par la dite grace, Roi de France, vendront es parties de la dite Duchie, pur prendre & avoir la ſeſine de Doumeines, & des Joſtices, ou meien, & ſans meien, del dit noſtre Seignour le Roy & Duc, es Cites, & es Chaſteux, & es Villes de la dite Duchie, & avont & monſtront, per lettres overtes del dit noſtre Seigneur le Roy de France, mandement a ce faire,

Et a ceaux, qui per eaux ſeront mis a gardier & tenier la dite ſeiſine, obeiſſez, & faites obeir per touz les Bailliffs, Provoſtz, Chaſtellaines, e Meires des Citees, e des Villees, & par les autres ſouzmis de la dite duchiee de Guyenne,

Et ce faites en toutes maneres, come vos amez le profit, e le honor del diſt noſtre Seigneur le Rey d'Engleterre.

Don a Pariſ. lendemain de la Chandeleur, en l'an de noſtre Seigneur 1293.

De

A.D.1294.
Edv. I.

De viginti Obſidibus Regi Franciæ tradendis, & de ſecreto tractatu; quo Rex Angliæ & frater ejus Edmundus decepti erant & circumventi.

A.D.1294.
An. 22. E. I.
Ibidem.

ESmon, filz du Roy Henri d'Engleterre, a ſon chier Couſin, Monſire Johan de Saint Johan Chivaler, tenant en la Duchee d'Acquitaine le lieu de noſtre treſchere Seigneur & frere Edward, par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, Seigneur d'Irland, & Duc d'Aquitaine, Saluz.

Les lettres overtes du dit noſtre Seigneur & frere nous avons receves, & entendues en ceſte forme,

EDward, par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre, Seigneur d'Irland, & Duc de Guyenne, a touz ceaux, qui ceſtes preſentes lettres verront ou orront, ſaluz.

Come Eſmon, noſtre chere frere, nous ait fait a ſavoir, que pleintes ſont venues, qe noſtre Seneſchal, e autres de nos genz de Gaſcoigne, eent fait pluſors deſobeiſaunces, & pluſours treſpas a noſtre treſchere Seigneur & Couſin le Roi de France, & a ces Miniſtres, la quel choſe nous diſplet molt.

Nous, veillantz & deſirantz que les choſes ſoient adreſcees & amendees a ſon honeur & a ſa volente, a ceſtes choſe faire & acomplir,

Donons & ottroions plein poer a noſtre frere avantdit par ceſtes preſentes lettres;

Et ſeur ce maundons & comandons a noſtre Seneſchal, noz Miniſtres, & a noz autres gentz de la dite Duchee, que, ces choſes deſus dites, ſoient obeiſſantz a noſtre frere avantdit, & a ſon mandement auſint come a nous meſmes.

En teſmoigne de queu nous avoms fet fere ceſtes lettres patentes Seales de noſtre Seal.

Done a Cantirbir. le primer jour du mois de Jenuer, l'an de grace 1293.

Et come li dit noſtre Sires Rois de France vuelle avoir en ſon areſt, & en ſa priſon de la gent du dicte noſtre Seigneur le Roi d'Engleterre juſques a vint,

Et nous, par le poeir, a nous donee es dites lettres, li aions promis que nous les ferons avoir,

Nous vous mandons & commandons eſtreitement ſi chere, come vous amez le bien du dit noſtre Seigneur & Duc,

Que vous faites tant qee tuit cil, que li Coneſtables vous nomers, des Seneſchaux, Baillis, & Preveſtz, Sergentz & autres Officiaus du dit noſtre Seigneur Roi & Duc, juſqes a vint, aillent en l'arreſt, e en la priſon du dit Seigneur Roi de France, e la ou li dit Coneſtables comandera, & ce ne leſſiez en nule manere.

Don. a Paris de la Chandeleur, en l'an de noſtre Seigneur 1293.

Come moltz de traitiz euſſent eſte entre le Roy de France & ſon conſeil d'une part, e moy de par mon Seigneur le Roi d'Engleterre, mon treſchere Seigneur & frere, d'autre: Des quieux traitementz nous ne nous peumes accorder, avant qe la Royne Marie, e la Royne Johanne ne prierent que jeo repreiſſe les traitiz ovec elles; & jeo, ovec Monſire Hugh de Ver, e Maiſtre Johan de Lacy, repreiſmes les traitz ovec les dites Roynes Apres molt de paroles, accordames entre elles & nous en tiel maner, c'eſt aſſavoir,

Que pour ceo, que le Roy de Fraunce ſe teneiet a mal paiez d'auſcunes deſobeiſaunces, que les gentz mon Seigneur le Roi d'Engleterre lui deuſſent avoir faites en Gaſcoigne,

Que hom liuraſt as gentz le Roi de France, q'il lu envoirent, c'eſt aſſavoir Saintes, e Thalamond, e Turon, & Pumirol, & Penne, e Montflaukin, & l'autre terre lui devoit liurer.

Qu'il lu meiſt, par les lieus, un home ou deus; mas que la force demoraſt devers les gentz mon Seigneur le Roy d'Engleterre.

Et que des gentz mon Seigneur il preiſt en hoſtage tant come a li plerreit.

Et ces choſes aſſomes, è ces obeiſſaunces faites, le Roi de Fraunce devoit faire repeler une ſomonſe, qu'il avoit publieè en la Sale de Parys.

Et devoit rendre les avauntdiz chaſteux, e les avauntdiz priſons, à la priere, è a la requeſte des deux Roines deſuſdites.

Et devoit doner conduyt a mon Seignur le Roy d'Angleterre, par ſes lettres, e par gentz de ſon Conſeil, tiel come nous deviſeroms, pur venir a Amyens a jour qui eſtoit accorde

Et, quant ceſtes choſes furent enſi acordees entre les dites Reynes è nous, nous demandoms ſeurte de choſes deſuſdites.

E eles nous reſpondront, que eles ſe voleient conceillier ſeur l'eſcrit, e ſeur la ſeurte un jour ou deux.

E nous ſortames, en feumes tout liez; car nous penſames qe eles ne ſe poeient conſeillier, forſque au Roy, e a ſon Conſeil.

Achief de deux jours reporterent l'eſcrit, e diſoient que l'eſcrit leur pleſoit bien, e que eles ne voleint riens mettre, ne hoſtier:

E nous demanderent, queſe ſeurte nous voliens avoir;

E nous leur deiſmes, que nous volions que l'eſcrit feuſt endente entre eles e nous; e que l'eſcrit, que nous averiens, feuſt merchiez de la maine la Royne Johanne; e celui, que eles duevient, feuſt merchiez de ma maine: e que eles nous fianſſaſſent, par la foye de leur corps, a tenir les choſes deſuſdites, s'il pleuſt a mon Seigneur le Roi d'Engleterre.

E eles nous prierent reſpit juſques au matin.

E lendemaine fu leſcrit endente, è merchiez, & leur Fiaunces donnees en noſtre maine, e nous envoiaſmes Monſire Hue de Ver, è Mayſtre Johanne de Lacy, a mon Seignur le Roy d'Engleterre, pur muſtrier lui les choſes deſuſdites.

E mon Seignur le Roy d'Engleterre, pur la pees de la Criſtiente, e pur la haſt dou voiage d'outre mer, graunta toutes ceſtes choſes, & veult encore, pur l'oneur le Roi de France ſauver, e pur paier ceaux de ſon conſeil, e pur tenier plus ſecrees les privees covenances, que une lettre, overte general, feuſt fait, que hom rendiſt au Roi de France toute la terre de Gaſcoigne a ſa volunte.

E nous, qui ne nous teniens mie aſſeur des choſes deſſuſdites, vouliens que le Roy de France nous aſſeuraſt les choſes deſſuſdites de ſa bouche.

Lequele vint en un chambre, ou moy, la Royne ma famme, Monſire Hue de Ver, & Maiſtre Johan de Lacy eſtoiens, e mena ove li le Duc de Borgoine, e nous promiſt, ſicome il eſtoit loiaux Roys, que il nous tendreit toutes ceſtes choſes deſuſdites, en la preſenſe des avant nomez, & repela la dite ſomonſe a meiſmes leure, & puis la fiſt repeler par l'Eveſque d'Orliens en pleine ſale, ſicome elle fuſt fait.

Et tantoſt, apres ceſtes choſes faites, envoiaſmes nous Meſtre Johan de Lacy en Gaſcoigne, pur rendre as gentz le Roy de France la ſeiſine de la terre, en la fourme deſuſdite.

Et le Roy y envoia le Conſtable de France pur receiver la,

Lequele ne la veult en nulle manere receiver fors ſolonc la terre generale,

Toutes voies noz gentz ne voleient eſcraier countre lui, pour ceo q'il penſerent qe ce ſerroit bien amende, ſolonc les covenaunces que furent faites,

A lui liurerent la terre auſſi generalment come la parloit,

Et puis lui liurerent des gentz de la terre en hoſtage, tiez & tants come le Coneſtable vouleit.

Quant ceſtes choſes furent faites, nous veniſmes a le deux Roignes que eles priaſſent au Roi, que il nous donaſt condut, pur mon Seigneur le Roi, q'il renduſt la terre & les priſons ſicome il auvoit en covenanc.

Et le dit Roi moi fiſt dire, en ſecreit, en la preſence la dite Dame Johanne, que joe ne fuſſe grevez de la dure reſpounce, que moi ſerroit fait devant ditz Conſaillers; pour ce que, apres le partir des aſcuns de eux, que furunt contrairez en fait avantdit, il freit garder & acompler tout ceo que fuit ordenez.

Et puis moi fit eſtre reſponduz, devant ſeuſditz Conſeillers, q'il ne rendreit pas la dite ſaiſine.

Et puis a moi, demorant, pur meilour reſpouns avoir, finalment fuſt reſpondue, par les Eveſqes d'Orliens & de Tornay, que le Roy ne changeroit riens du dit reſpounſe; & pour ce nul profiſt ſerroit plus longement luy ſevre pur cele buſoigne.

Et puis le Roy de France, trois mois & demy & plus, apres le jour a quele mon dit Seigneur eſtoit Somons, entra ſa chambre, ou les cauſes des Parlementz ſoleient eſtre pledez, & fit mon dit Seigneur eſtre appellez a proclamation publique en ſale, en tart eure, & de ſa cuſtume;

Et les gentz moun dit Seigneur oians la dite proclamation, & venauns devant le Roi, molt ſa merveilerent de ce, qe le Roi les manda reſpoundre as articles, contenus en la dite ſomounſe,

Et diſoient q'ils n'entendront pas que la dite buſoigne ſerroit termine par play, mes par l'amiable traitz ſuſdiſt; pur ce que, ſolonc le dit traitis, la dite ſomonſe fuſt repelee,

Par cele enchaiſon les ſages, que furent venuz, pour mon dit Seigneur, a

A.D. 1294. Edv. 1.

ſon droit defendre en dite buſſoigne, furent partez de la dite Court,

E les ditz gentz prierent q'ils poent conſailler tan qe a lendemaine, & parler ove moi, & ove autres du Conſail mon dit Seigneur, lors eſtoiauns en meſme la Cure;

Et ce delaie ne poient avoir, que unqes mes fuſt veu eſtre niee, a riche ne, a poure, ja ſoit que la cauſe fuſſe petite.

A.D. 1294. Edv. 1.

De Margareta, Regis Franciæ ſorore, Regi Angliæ Maritanda, & ſeiſina Aquitania, ſecundum quod in ſecreto tractatu Conventum fuerat, reſtituenda.

A.D. 1294. *An. 22. E. 1.* *Ex Orig. Penes Camerar.*

PHelippe, par la grace de Dieu, Roy de France, nos faiſons a ſavoir a tous, que mariage eſt parle, traite è acorde entre tres noble Prince Edward, par la dite grace, Roy d'Angleterre, Seigneur d'Irlande, e Duc d'Aquitaine d'une part; e Dame Margarite noſtre chiere ſuer d'autres ſelonc les covenances qui s'enſuient.

1. C'eſt a ſavoir que, s'il avient que la dite Margarite ait filh maſle d'icely Roy d'Angleterre, icely filh, e li heyrs, deſcendens de ſon cors, e tuit li deſcendent des ditz deſcendens, de loiau mariage, ſoient de fieus ou de filles, auront tous jours en heritage, apres le deces du dit Roy d'Angleterre, la Duchee de Aquitaine, e ſes apurtenances.

2. E celi filh maſle, e ſes hoyrs de li deſcendent, è li deſcendentz des dits deſcendentz, ſoient de fieuz ou de filles, de loiau mariage, qui auront la dite Duchee, ſeront tenus doner a chaſcune des filles, qui iſtront dudit Roy d'Angleterre e de la dite Margarite, aſe marier, quarante mil livres de Tournois en deniers, pour terre, è pour toutes chouſes, ſe li dis Roys ne avoit aſſeurees de mariage en ſa vie; en tele maniere, que les dites filles ſe tiennent apayees, chaſcune des dictes quarante mil livres en deniers, a eles marier, pour terre, è pour toutes choſes; è que eles, en aucune cas, ne puiſſent riens plus demander, ni avoir en la terre, ni en l'heritage de ladite Duchee,

Sauf loyale eſcheute, s'il avenoit, que ja a Dieu ne plaiſe, que le Roy d'Angleterre mouruſt ſans autres deſcendentz de li, ou deſcendentz des deſcendentz.

3. E eſt traite e acorde au devantdit cas, au quel i aura filh, ou hoyrs, maſles ou femelles, deſcendens du dit filh, de loiau Mariage, que li dit filh, e tuit filh, qui ſeroit de li deſcendentz, de loyau mariage, e ſeront Duc de la dite Duchee, a la requeſte du Roy d'Angleterre, qui adonc ſera, ſeront tenus de faire, e feront en la dite Duchee ſerement, une foiz, a chaſcune Muance

A.D. 1294.

chaſcune Roy d'Angleterre, è de chaſcun Duc d'Aquitaine, que il aideront au dit Roy d'Angleterre, aus guerres e aus beſoignes, que il aura, par rayſon de ſon Royaume, e de ſes Seigniories, dedans le Royaume, ou dehors, de avenant ſecours de gens d'Armes, è de Nes, è d'autres vaiſſeaux de Baionne, avec la garniture, que meſtier y aura, es coſtages, è gages avenant dudit Roy d'Angleterre;

Mais que ce ne ſoit contre le Roy de France, dedans ſes terres, ne dehors, ne contre home de ſes Royaumes, ne dedans ſes Royaumes;

E en tele maniere que, s'il avenoit que, au tans, au quel li Roys d'Angleterre requerroit, ou feroit requerre le dit Duc dou dit ſecours, ou de la dite ayde, que li Roys de France euſt meſtier dou ſervice, e dou ſecours du dit Duc, es beſoignes ees guerres, que ſi meiſme Roys auroit par rayſon de ſes Royaumes, dedans e dehors, e requit le dit Duc, que li aidaſt; que lors le dit Duc fuſt excuſe de fere le dit ſecours audit Roy d'Angleterre, juſques a tant que il euſt ayde icele foiz le Roy de France.

4. Et outre ce le dit Duc, e ſes hoyrs ſeront tenu de jurer au dit ſerement, qe ils ne feront alliance contre le Roy d'Angleterre, ne ſes hoyrs Roys d'Angleterre, ne contre eus ne ſeront en nul cas, quant as beſoignes e as guerres, que li dits Roy d'Angleterre auront, ou pourront avoir, pour rayſon de leur Royaume, e de leurs terres, e de leurs Seignories, dedenz e dehors.

Sauvees e exceptees les beſoignes e les guerres, que li Roys de France aura pour rayſon de ſes Royaumes, e de ſes terres, dedans e dehors.

5. E nous e nos hoirs Rois de France ſeront tenu de deſtreindre le dit Duc, e ſes hoirs, Ducs d'Aquitaine, a ferre le dit ſerement en la maniere deſſus dite, a la requeſte dou Roy d'Angleterre, qui lors ſera, ou de ſon mandement.

6. E

6. E s'il avenoit que li dit fiuz maſles, qui auroit, ou deuroit avoir la dite Duchee, ſelonc l'ordonance deſus dite, mouruſt ſans hoyr deſcendent de ſon cors, de loiau mariage;

Ou, ſe il avoit hoyr ou hoyrs deſcendentz de ſon Cors, e tus li dit hoyrs, e toute la iſſue, de maſles e de femeles, deſcendens dudit filh, de loiau mariage, moruſſent en aucun tans,

La dite Duchee, avecques ſes apartenances, retourne a celi, ou a cele, qui adonc ſera hoyrs du Royaume d'Angleterre, ſans grief, e ſans outrageus amenuiſſementz de la dite Duchee,

Combien qe celi hoyrs d'Angleterre, qui lors ſera, ſoit en longtain degre de lignage, de la perſone dou Duc, ou de la Ducheſſe d'Aquitaine, de la deſcendue dou dit filh maſle, dont la dite Duchee deuvra retourner au Roy d'Angleterre, qui lors ſera, ſelonc la forme deſus dite, ſauf noſtre droit royal en cas de forfaiture, ſe ele avenoit.

7. E s'il avenoit que la dite Margarite eit fille ou fille dudit Roy d'Angleterre, e que ele n'en eit nul filh maſle, que chaſcune des dites filles eit, a li marier quarante mil livrees de Tournois noirs en deniers, pour terre, e pour toutes chouſes ſur la dite Duchee, ſe li dit Roy ne les avoit aſſeurees de mariage en ſa vie,

E que les dites filles, ne aucunes d'eles ne puiſſent aucune autre chouſe demander, ni avoir par Succeſſion, ne par eſcheutte, ne en aucune autre maniere en la dite Duchee, ne en ſes appartenances,

Qui, en ce cas, apres le deces dou dit Roy d'Angleterre, demure aus hoyrs maſles, ou femeles Roys d'Angleterre, come Parrie de France.

8. De rechef il eſt traite e acorde, que ladite Marguerite, apres le mariage doudit Roy d'Angleterre e de la dit Margarite fait e accomply, aura en doaire, apres le deces du dit Roy d'Angleterre, quinze mil livres de Tournois noirs, tant ſeulement chaſcun an a ſa vie, ſur la dite Duchee, ſi ainſy avient qu'ele eit dudit Roy d'Angleterre filh maſle, ou que il ne demouraſt hoyr maſle de celi filh, qui ſurvive le meiſme Roy d'Angleterre.

9. E ſi ainſy eſtoit qu'ele ne eit filh maſle dudit Roy d'Angleterre, ne que il demeuraſt hoyrs maſles de ce, li filh qui le meiſme Roy ſurvequiſt, e que ele eit filh eu filles, ou que ele ne eit filh ne fille, ele aura en doaire, apres le deces dudit Roy d'Angleterre, vingt mil livres de Tournois, ſans plus, chaſcun an a ſa vie, ſur la dite Duche.

10. Pour lequel doaire ele aura toute la terre, que le dit Roy d'Angleterre a en Xaintonge, e la terre de la Iſle de Oleron, e les Chaſteaus e Chaſtellenies de Blancheſon, e de Sainct Machayre, ſelonc que les dites terres ſeront priſes a droyte valour de chacun an; e le remaignant ele aura ſur les peages de Bordeaus, ou de Marmande, ou ſur ambedeux.

11. E, outre ce, la dite Margarite, apres le deces doudit Roy d'Angleterre tant, ſans plus; come ele demoura ſans Baron, aura la garde, la tutele, e le bailh doudit filh maſle, quant a la dite Duchee, ſans plus, juſques a tant que le ditz fiuz maſle ſoit de quinze ans accomplis.

12. E, ſe il avenoit que Dieu ſiſt ſon commandement de celi filh maſle, apres le deces dou meiſme filh, e dou Roy d'Angleterre, la dite Margarite aura, par meiſme maniere, la garde, la tutele, e la bailh del hoyr maſle ou femelle, deſcendent dou dit filh maſle, par loiau mariage, qui devra avoir la dite Duchee, ſelonc la forme deſus dite; juſques a tant que li ditz hoyrs, qui devra avoir la dite Duchee, ſelonc la forme deſus dite, ſoit de quinze ans accomplis.

13. E, durant le dit bailh, e cas deſuſdit, e en chacun d'eus, la dite Margarite aura, par rayſon de la dite garde, e de la dite tutele, e du dit bailh, touz les fruitz, e toutez les yſſues de la dite Duchee, en tele maniere que en ce ſoit contenu ſon doaire, durant le dit bailh: e que ele ſoit tenue de faire au Roy d'Angleterre, qui adonc ſera, le ſerement deſuſdit, pour le tans du dit bailh, e que, des dits fruitz e yſſues, ele face e complice les deſpens, de garder e de ſouſtenir les Chaſteaus, e les forteresſes, e les maiſons du Domaine de la dite Duchee; e les deſpens de mener, é de maintenir touz les pleytz de la dite Duchee; e de payer toutes les autres charges, queles queles ſoient, les queles aviendront e ſeront a faire par rayſon dou tans dou dit Bailh; ſauf e excepte qu'ele ne ſoit tenue des quarante mil livres deſus dites, les queles doivent eſtre donnees a chaſcune des files, dou dit mariage, a eles marier, ſelonc que il eſt deſus dit: E que, finy le dit bailh, en la maniere deſus dite, ele ne puiſſe demander rien, par nule coſtume, ni par nul uſage d'aucun Royaume, ne d'aucune terre, fors tant ſeulement le dit

dit doayre a ſa vie, ſelonc le cas, qui aviendra de filh ou de fille, e come il eſt deſus plainement ordonne.

14. E nos, pour grace, e pour favor dou dit Mariage, e des dites covenances, e conſeil, e pleniere deliberation ſur les choſes, qui s'enſuient, de noſtre certaine ſcience, par autorite de noſtre plenier pooir royal, octroyons e donnons, de noſtre eſpeciale grace, au dit Roy d'Angleterre, a toute ſa vie, au dit filh maſle, qui iſtra de li e de la dite Margarite, e a touz les hoyrs, qui deſcendront dou cors dou dit filh, de loyau Mariage, e qui ſeront Duc d'Aquitaine, ſelonc les covenances deſus dites, tout le droyt de propriete, e de ſayſine, que nous devons avoir, en aucuns maniere, en la garde, en la obeiſſance, e en la ſouverenete, ſans m icin, de toutes les Egliſes Cathedraus, e autres Egliſes, Reguliers e Seculiers, Collegiees e non Collegiis, ſoit chef ou membre, e de perſones, de poſſeſſions, e de autre chouſe de Sainte Egliſe, les queles Egliſes, perſones, poſſeſſions, e autres chouſes de Saint Egliſe, ſont, e ſeront dedens les termes, ou dedens les bornes de la Duchee d'Aquitaine deſus dite: e ſpecialement des Egliſes Cathedraus e non Cathedraus, Religieuſes e ſeculieres, Collegiees e non Collegiees, des Citez, des Eveſchez, e des Provinces de Bordeaus e de Aux: e des perſones, des biens, e des chouſes de Sainte Egliſe, qui ſont, e ſeront ez dites Citez, Eveſchez, e Provinces, dedens les termes, e dedens les bornes de la Seignorie; e des fiez, e des rerefiez de la dite Duchee d'Aquitaine;

Exceptees celes, aus queles les Roys de France, ou aucun d'eus ont octroye par Chartres, ou par lettres ſouffiſans, que ils ne les mettront hors de leur main.

15. E de celes meiſmes, qui ſeront trouvees privilegiees, de tel privilege ſi li dit Roy d'Angleterre, ou ſuy hoyr deſus dit, i cuidont avoir rayſon, ou par ce que eles ayent autres fois obei a luy, ou en autre maniere, nos, a la requeſte du Roy d'Angleterre, ou de ſon mandement, en ferons ſavoir de plain, e ſans delay, la verite; e lour en ferons droyt, tout de plain, e ſans delay, ſi haſtivement come nous pourrions ſelonc la qualite de la beſoigne;

Sauf e retenu a nous, & nos hoyrs Roys de France, le reſſort de la Court du dit Duc, a la noſtre, e l'autre Soverinete royal, tele come nous l'avons ſur les autres Pers de France, e ſour leurs ſougies;

E exceptees, de cet noſtre octroye e don, les Egliſes des Troys Citez e Eveſchies, c'eſt a ſavoir, de Lymoges, de Caercin, e de Perigorc; es queles nous ne entendoms, par ce noſtre octroy, doner ni octroyer nul nouvel droyt au dit Roy d'Angleterre, Duc d'Aquitaine, ne a ſes hoyrs deſus dits;

Mais, ſe il a droyt en autre maniere, bien lui ſoit ſauf; e de ce nous li ferons avoir ſon droyt, tout de plain ſans delay, ſi haſtivement come nous pourrons, ſelonc la qualite de la beſoigne.

16. E encore, par la grace, e pour la favour du dit mariage, e des dites convenances, ottroions nos, e donons, de noſtre eſpeciale grace, au dit Roy d'Angleterre, a toute ſa vie, e au dit filh maſle, e a tous ces hoyrs deſus dits, Ducs d'Aquitaine, que tout cil, de queleque condition ou eſtat que ils ſoient, qui apeleront, de la Court doudit Duc, de mauvais ou faus jugement, ou de deffaut de droyt, ou en outre maniere a nous, ou a noſtre Court, l'Apeau pendant, ne ſeront exempt de la juriſdiction, ni de l'obeiſſance dudit Duc, ne de ſes Seneſchaus, ne de ſes autres Bailiffs;

Fors, ſans plus, e tant ſeulement, en la cauſe, ou en la querele principal, e ez chouſes dependantes de cele cauſe, ou quels principal, en la quele apeaus aura eſte faitz de la Court doudit Duc a la noſtre, ſoit que la terre de la dite Duchee, dont ſi Apeaus ſeront faitz a nos ou a noſtre Court, ſe gouverns par droit eſcrit, ou par coſtume.

17. E en cele meiſme maniere, pour la grace, e pour la favor deſus dites, nous octroions, e donnons, de noſtre eſpecial grace, au dit Roy d'Angleterre, a toute ſa vie, e au dit filh maſle, & a touz ſes hoyrs deſus dits, que en queleque maniere le dit Duc d'Aquitaine, ou leur Lieutenant, ou leur Seneſchal, ou aucun leur autre Souzſeneſchal, cheent, ou ſoient convaincus en noſtre Court, en l'inſtance de qui que ce ſoit, ou de queleque condition ou eſtat que il ſoit, ſur cas de Apeau fait a nous, ou a noſtre Court, de mauvais, ou faus, ou iniq jugement; ou de defaute de droit, ou d'aucun autre Apel des terres de la dite Duchee, qui ſont governees par coſtumez, que il pour ce n'en cheent, ne puiſſent encheoir envers nous, ne envers nos hoyrs, Roys de France, en aucune forfeiture d'aucun droit de heritage perpetuelement, ni a aucuns tans;

Mais que li ditz Ducs, quand tel cas avendra, ſoit punis, tant come a nous apartendra, en tant come vaudront li fruit d'un an de cele chouſe principal, qui aura eſte miſe en pleit a la Court dou dit Duc, ou de ſon Seneſchal, ou d'aucun ſon ſouzſeneſchal, ou d'aucun autre ſont ſouzmis, e du quel pleit li apeaus aura eſte faitz ou purſuitz a noſtre Court, ſelonc ſe que la dite valoue des ditz fruitz d'un an, au maundement de nous, ou de nos hoyrs, Roys de France, ſera trouvee par la verite de ſis bons homes, jurez de ces parties ou la chouſe principal ſera, ſans autre ſolempnite de enqueſte.

18. E ſe li pleitz principaus, qui ſera, ou aura eſte en la Court doudit Duc, ou de ſes ſouzmis, des terres de la dite Duchee, qui ſont governees par coſtumes, ſoit de choſes meuebles, ou ſoi mouventz, ou de dettes,

Que, ſi, en tel cas, le dit Duc, ou ſon Seneſchal, ou ſon ſouz Seneſchal, chee, ou ſoit convaincu en noſtre Court de Apel fait a la meiſme Court, que il ſoit puniz en la diſieme partie de la value de la querele principal, en la quele, ou de la queli apeaus aura eſte faitz, ou purſuit de la Court dou dit Duc a la noſtre.

19. E ſe li pleitz principaus, qui ſera, ou aurra eſte en la Court dou dit Duc, ou de ſes ſouzmis, des terres de la dite Duchee, qui ſont gouvernees par coſtumes; dou quel, ou u quel pleitzt Apeaus aura eſte faitz a nous, ou a noſtre Cour, ne ſoie mie de meuebles, ne de dettes, ne de chouſes de heritages, qui ayent ou facent fruitz; eins ſoit de droitures, ou de ſervitutes, ou de autres chouſes, les queles legierement ne poent eſtre eſtimees;

En tel cas li ditz Ducs d'Aquitaine, quant il, ou ſon Seneſchal, ou Souzſeneſchal cherra en noſtre Court de Apel, fait de ſa Court a la noſtre, ſoit punis en deniers a l'arbitre, e ala taxatio de nous, de noſtre Court, e de nos hoyrs Roys de France.

20. E, par ſemblable maniere, quant il avendra que li ſouzmis dou dit Duc, ou aucun autre, de quele que condicion ou eſtat que il ſoient, auront apele, ou diront qu'il auront apele a noſtre Court dou dit Duc d'Aquitaine, ou de ſon Seneſchal, ou de ſon Souzſeneſchal, ez terres de la dite Duchee, qui ſont governees par coſtumes, e il cherront de leur Apel par jugement de noſtre Court, e ne purſuiront l'Apel qu'il auront fait a nous, ou a noſtre Court,

Que les ditz Ducs d'Aquitaine les puiſſe punir, ſelonc les manieres deſſus dites, c'eſt a ſavoir,

En la valour des fruitz d'un de la chouſe qui aura eſte miſe en pleit principal, ſelonc ce que a ſon mandement, ou de ſon Seneſchal ſera trovee la veritez, par ſis bons homes, jurez de ces parties.

E en la diſieme partie de la querele principal, quant ele ſera de meueble, ou de dettes,

E a ſon arbitre, ou de ſon Seneſchal, ou de ſon Souzſeneſchal, quant la querele principal ſera de chouſes qui legierement ne poent eſtre eſtimees, ſelonc ce qu'il eſt plus plenierement dit par deſus, en l'article dou puniſſement du Duc d'Aquitaine, en tant quant a nous afiert.

21. E quant aucuns des dits apelans ſeront noſtres ſouzmis, e ne ſeront mie ſouzmis dou dit Duc d'Aquitaine,

Nous feroms, en ce cas, le dit Duc joir de ſon droit, quant a la droiture de la dite amende dou dit Apel;

22. E quant le dit Apel auront eſte fait, e pourſui a la noſtre Court de la Court dou dit Duc, ez terres, ou des terres de la dite Duchee, qui ſont gouvernees par droit eſcrit,

Nous voulons & octroions que, quant au puniſſement du dit Duc, envers nous, e nos hoyrs,

E des Souzmis dou dit Duc envers le meiſme Duc,

Soit gardez li droitz eſcritz.

23. E ces trois articles deſus dits, c'eſt a ſavoir, de la garde, de la obeiſſance, e de ſouverainete des Egliſes; e des perſones, e des chouſes de Sainte Egliſe, e de la exemption des forfaitures, e des amendes des Apeaux,

Nous octroyons e donons, par meiſme maniere, a Edvard, filh qui ore eſt du dit Roy d'Angleterre, a toute la vie dou meiſme filh, ſe il avenoit que la dite Duchee d'Aquitaine, apres la mort dou dit Roy ſon Pere, li demouraſt, ou li retournaſt, ſelonc les cas deſus deviſez e acordez.

24. E ceſt ottroy, è dou des dits trois articles, en la maniere deſus dite, nous faiſons,

Non contreſtant que l'om deiſt, ou peuſt dire que les Coſtumes, li uſages, ou li droits de nous, ou de noſtre Court, e des terres de la dite Duche, fuſſient tout autre divers ou contraire ez troys articles deſus ditz.

25. E, en tele maniere, que apres le deces du dit Roy d'Angleterre, e de Edward ſon filh, e de toute la deſcendue dou devant dit filh maſle, qui iſtra dou dit Roy e de la dite Margarite, qui ja ne aviegne,

A D.1294. Edw. 1. Ce noſtre octroy e Don des troys articles deſuſdit tourne a nient, e ne eit point de valour, quant au tans apres ſuivant,

E que, de ileques en avant, nous e noſtre Succeſſour, Roys de France, puiſſions uſer, e eſploitier es ditz troys articles tout noſtre droit contre le Duc d'Aquitaine qui adonc ſera;

Save e retenu a dit Roy d'Angleterre, e a tous ſes Succeſſeurs, Ducs d'Aquitaine, tout le droit, e toute la rayſon, qui li dits Roys, e ſuy Succeſſeur, Duc d'Aquitaine, Per de France, par rayſon de la dite Duchee, ont, ou pouvent avoir, ſi come li dits Roys, e Ducs diont, par droit comun, ou en autre maniere ez troys articles deſus dits, quant a propriete, ou quant a ſayſine,

Au quel droit du dit Duc nous voulons que nul prejudice ne ſoit faitz, par ce que le dit Roy d'Angleterre, pour ſoy, e pour ſes Succeſſeurs, Ducs d'Aquitaine, en la maniere deſus dite, prend de nous en don, de noſtre grace eſpeciale, l'Ottroy e Don des trois articles deſuſdits: C'eſt a ſavoir des gardes de la obeiſſance, e de la ſoverenete des Egliſes, de la exemption, e de la maniere dou puniſſement des apelans.

26. Derechef, pour la grace, e pour la ſavor deſuſdites, nos, pour nous, e pour nos hoyrs, Roys de France, octroyons e promettons que nous ne ſouffrirons, e, a la requeſte dou Roy de Angleterre, qui ore eſt, e qui de cy en avant ſera, deffendrons e ferons, que nul, de nos Royaumes, n'aille a armes contre le Roy d'Angleterre, en aucune de ſes terres; ſe n'eſtoit pour apert contentz qui fuſt entre le Roy d'Angleterre e nous, ou noz hoyrs Roys de France, ce que ja Diex ne vueille.

27. E nos voulons, que ſi ez chouſes devant dites ſoyent aucunes chouſes troubles ou douteuſes, que eles ſoyent entendues e eſclaircies, ſelon bone foy, en noſtre preſence, e des plus grande de noſtre Conſeil.

E nous, pour nous, e pour tous nos hoyrs Roys de France, promettons que nous garderons, e tiendrons, e ferons tenir les covenances des chouſes toutes, e ſengles deſus dites; les queles nous voulons, de noſtre certaine ſcience, que agent valour e fermete, e ne puiſſent eſtre enfraintes par defait de ſolempnite, de droit, ou de coſtume, ne en aucune autre maniere.

E pour plus grande fermete nous y mettons noſtre autorite e noſtre decret.

En teſmoin de ce nous avons fait ſeller ces lettres de noſtre ſcel.

Ce fut fait a Paris, en l'an noſtre Seigneur mil, deux cents, quatre vingts, treize; au mois de Fevrier.

De orando pro Rege.

A.D.1294. An. 22. E. 1. Clauſ. 22. E. 1. m. 11. dorſ.

REX Archiepiſcopo Eborum, &c. ſalutem.

Cùm, inter magnificum Principem, Dominum Regem Franciæ illuſtrem, conſanguineum noſtrum, & nos, aliqua ſint exorta, propter quæ ad partes intendimus tranſmarinas perſonaliter nos conferre cum dicto Rege, ſuper hiis habituri colloquium & tractatum,

Credentes firmiter, & ſperantes quod fælicior votis noſtris effectus adveniret, ſi devotorum interceſſionibus adjuvemur,

Paternitatem veſtram affectuosè requirimus & rogamus, quatenus apud Deum preces devotas ſuppliciter effundatis, & à veſtris ſubditis illud idem fieri injungatis, ut in hujuſmodi negotio proſequendo, tractando, ac etiam ordinando, ſic Deus & Dominus regat & dirigat actus noſtros, quod, cooperante unigenito Dei filio Jheſu Chriſto, labor noſter, in hac parte, ita poſſit fructuoſus haberi, quod cedat ad laudem ſui nominis, ad ſtatum quietum & proſperum Regni noſtri, pariter & honorem, necnon ad totius Chriſtianitatis commodum & profectum.

Teſte Rege apud Sanctum Albanum, 14 die Februarii.

Conſimiles litteræ diriguntur A. Dunelm. Epiſcopo.

Conſimiles litteræ diriguntur J. Epiſcopo Karliol.

Conſimiles litteræ diriguntur O. Lincoln. Epiſcopo.

Conſimiles litteræ diriguntur W. Elyen. Epiſcopo.

Conſimiles litteræ diriguntur R. Norwic. Epiſcopo.

Conſimiles litteræ diriguntur J. Winton. Epiſcopo.

Conſimiles litteræ diriguntur G. Ciceſtr. Epiſcopo.

Conſimiles litteræ diriguntur J. Roffen. Epiſcopo.

Conſimiles litteræ diriguntur Th. Exon. Epiſcopo.

A.D. 1294. Edv. I.

Conſimiles litteræ diriguntur N. Sarum Epiſcopo.

Conſimiles litteræ diriguntur R. London. Epiſcopo.

Conſimiles diriguntur W. Bath. & Well. Epiſcopo.

Conſimiles litteræ diriguntur R. Coventr. & Lich. Epiſcopo.

Conſimiles litteræ diriguntur G. Wygorn. Epiſcopo.

Conſimiles litteræ diriguntur Aſſaven. Epiſcopo.

Conſimiles litteræ diriguntur Th. Hereford. Epiſcopo.

Conſimiles litteræ diriguntur Bangor. Epiſcopo.

Conſimiles litteræ diriguntur Cuſtodi Spiritualitatis Archiepiſcopatûs Cantuar. ſede vacante, mutatis tamen mutandis, videlicet, ubi paternitatem, &c, ibi devotionem, &c.

Conſimiles litteræ Cuſtodi Epiſcopatûs Landavenſis, ſede vacante, diriguntur.

Conſimiles litteræ diriguntur M. Meneven. Electo.

De ſalvo conductu pro Gentibus Hiſpaniæ & Portugalliæ.

A.D. 1294. An. 22. E. I. Rot. Aleman. 22 E. I. m. 14. d.

EDward, par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, Seigneur d'Irlande, & Duc d'Aquitaine, a ſes feauz & leauz, Henry de Lacy Comte de Nicole, tenant ſon Leu en Gaſcoigne, & a Johan de Saint Johan, ſon Seneſchal en celes parties, ſalut.

Sachez que luy nobles homme, le Comte de Flandre, Marchis de Namur, noſtre cheres Amies, a la requeſte nes Marchands & des Mariniers de Eſpagne, e de Portugal, nous ad prie & requis que, pour le profiſt de nos, & de luy, & de nos terres,

Vouſiſſons donner ſauf conduct a eux, en alant, venant, & demorant, & marchandent par noſtre Roialme, a durer juſque a la quinzieme de la ſaint Michel prochenement venant:

Car il prieroit au Reis d'Eſpaigne & de Portugal, qu'ils autiel conduct donaſſent as gentz de noſtre Roialme & de nos terres:

Et, pour ceo, que nous ſavons bien, que ceo ſeroit profitable choſe, que pees ſe feiſt entre les nos, & les gentz de celes parties:

Nous vous mandons que vous apelees a vos ceux de Bayonne, leur monſtrer ceſte choſe:

Et puis envoiez as Roys avant dits d'Eſpaigne & de Portugal, pour ſauer moun s'il le voillent auſſint; & s'il le voillent, & facent autieles lettres, pour nos gentz, come nous avons grante, pour les lour.

Les queles Lettres nous avons envoiees au dit Comte de Flandre, par l'Eveſque de Ceſtre notre Treſorer, & les queles doivent demorer en la main le Comte de Flandre, ou du dit Treſorer juſques a tant que hom ſache ſi ceo ſoit la volente des avantdits Roys:

La quele ſeuwe, & leurs lettres euwes ſur ceo, nous voulons que vos facez crier la triwe de ceus d'Eſpaigne & de Portugal, pour eus & pour leur biens, & pour leur merchandizes, a durer al terme avantdit:

Et adonc volons que nos lettres deſuſdites ſoient baillees as Marchands d'Eſpaigne & de Portugal.

Nous vous enveons le tranſcript de la lettre, laquele nous avons fait as Marchands d'Eſpagne & de Portugal; pour ceo que vous peuſſez ſaver quelle Lettre vous devez aver des avantdits Roys, pour nous gentz.

Donees a Saint Auban 17 jour de Feverer, anno, &c.

Litera Filii Comitis Urghellenſis de Servitio & de Credentia.

A.D. 1294. An. 22. E. I. Ex Orig. in Turri.

SEreniſſimo Domino, ac de altiſſimo Sanguine præpollenti Audoardo, velle divino, Anglorum Regi magnificho, Alvarus nec Comes, Dei gratiâ, Agen. & filius, inclytæ recordationis, Aloari Condam Comitis Urgellenſis, ſe ipſum in omnibus pro ſalute.

Veſtræ Serenitati Regiæ deſtinamus dilectum noſtrum, Jacobum de Alvaricho, de domo noſtrâ conſiliarium, exhibitorem præſentium litterarum;

Cuy, ſi placet, veſtra Regia Celſitudo credere dignetur in his, quæ ſuper ſolido exercitûs militaris, & aliis, ex parte noſtrâ, coram veſtri Regiâ Mageſtate, idem duxerit proponendum,

Ipſi enim tradidimus procuratorium, per manum publicam confectum, &

noſtri

A.D. 1294. Edv. I.

noſtri Sigilli pendentis munimine roboratum; ad hoc, ut id, quod cum eo fęceritis, per utrumque firmum totaliter præſervetur:

Et, ut prædicta nulli vocantur in dubium, noſtri Sigilli munimine præſentem litteram fecimus inſigniri.

A.D. 1294. Edv. I.

Dat. apud Corbius 8. Idus Martii, anno Domini 1294.

Litera Hinardi de Ceteyles de Servitio & de Credentia.

A.D. 1294. An 22. E. I. Ex Origin. in Tur.

SEreniſſimo Domino, hac altiſſimo Sanguine prępollenti, velle divino, Angulorum Regi magnifico, Hinardus de Ceteyles, Dominus Rac, ſeipſum, & paratam ad ejus beneplacita voluntatem.

Veſtræ Serenitati Regiæ ſit manifeſtum quod, quando nos intelleximus quod guerra debebat eſſe inter vos, & Regem Franciæ, nos paravimus nos ad eundem in veſtro ſervitio apud Guaſconiam: Tunc intelleximus quod vos feceratis pacem cum Rege Franciæ, & habuimus remanere.

A.D. 1294.

Dominus Guillelmus de Fluviano dixit, quod ipſe volebat ire ad offerendum ſervitium, quod ipſe intendebat vobis facere:

Unde ſupplico ſerenitati veſtræ, quod eidem credere dignemini ſuper hiis, quæ vobis ex parte noſtrâ duxerit proponenda.

Data apud Bellipodium 3. Id. Martii anno Domini 1294.

Dorſ.

Domino Audoardo Regi Angliæ.

Bernardi Petraciſſa, de ſervitio, & de Credentia ut ſupra.

A.D. 1294. An. 22. E. I. Ex Orig. in Turre.

SEreniſſimo Domino, hac altiſſimo Sanguine prępollenti, velle divino, Angulorum Regi magnifico, Bernardus Petraciſſa ſeipſum, paratum ad ejus beneplacita voluntatem,

Veſtræ ſerenitati Regiæ ſit Manifeſtum quod, quando nos intelleximus quod Gerra debebat eſſe inter vos & Regem Franciæ, nos paravimus nos ad eundum in veſtro, ſervitio apud Guaſconiam,

Tunc intelleximus quod vos feceratis pacem cum Rege Franciæ, & habuimus remanere,

Et Dominus Gulielmus de Fluviano & Jhacobus d'Alerique dixerunt quod ipſi volebant ire ad offerendum ſervitium quod ipſi intendebant vobis facere.

Unde ſupplico ſerenitati veſtræ quod eiſdem credere dignemini ſuper hiis quæ vobis ex parte noſtrâ duxerint proponenda.

A.D. 1294.

Data apud Bellipodium 3. Id. Martii, an Dom. 1294.

Dorſ.

Domino Audoardo Regi Angliæ.

Sub iiſdem tenore & data.

Hijarnus de Favyaus,
Reymundus frater Com. T Imporiarum,
Bernardus de Capraria,
Hikardus de Mon.
Guilabertus de eyles,
Bernardus de Ceteyles,
Bernardus Dominus Teriaza.

Ejuſdem argumenti litera ab Artoldo de Alagone.

A.D. 1294. An. 22. E. I. Ex Orig. in Turri.

SEreniſſimo & Excellentiſſimo Principi, Domino Edvardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Principi Valliæ, Duci Equitaniæ ac Domino Yberniæ, ſuus Artaldus de Alagone, ſalutem & cum omni recomendatione ſeipſum, promptum ſemper ad ejus obſequia & mandata.

Propter præcellens famæ veſtræ preconium, cujus ſonus in orbem terrarum exivit, deſiderio deſideravi veſtræ Celſitudini toto poſſe ſervire; maxime poſtquam apud Oleronem, ubi cum Domino meo, Domino Alfonſo, felicis recordarionis, illuſtri Rege Aragoniæ, cariſſimo filio veſtro, eram, michi dignati eſtis gratiam, & benevolentiam, ac munificentiam veſtram promittere, & offerre.

A.D. 1294.

A.D.1294. Edv. I.

Et idcirco cum ad mei pervenit Notitiam, inter vos & illuſtrem Regem Franciæ contentionis & diſcordiæ fuiſſe materiam ſuſcitatam, cum vaſſallis, conſanguineis & amicis meis, me potenter paravi, iturus ad Nobilem virum, Dominum Johannem de Sancto Johanne, locum veſtrum tenentem in Ducatu Aquitaniæ, pugnaturus pro honore veſtro ac tuitione terræ veſtræ, contra hoſtes veſtros uſque ad Mortem, ſi fuiſſet neceſſitas, incluſive.

Set ecce! Cum jam potenter me, ut prædixi, parâſſem, præfatus Dominus Johannes michi litteratoriè intimavit, ne moverem me donec ab eo ex parte veſtrâ aliud reciperem in mandatis:

Nunc vero communis fama recenſet vos cum illuſtri Regiæ Franciæ de re ad quam libenter iviſſem, cum perſonam dominationis veſtræ deſiderem ſummè videre, ſi hoc gratum fore veſtræ dominationi ſciviſſem.

Et ad præſentiam veſtræ Excellentiæ honorabiles & dilectos vaſſallos meos, Dominum Gulielmum de Fluviano, & Dominum Johannem Eyteſii de Jannis, milites mitto, qui mentem meam ac devotionem, quam ad ſerviendum veſtræ Celſitudini habeo, Magnitudini veſtræ latiùs verbo tenus explicabunt.

Et ideo præcelſæ Mageſtati veſtræ humiliter ſuplico quatenus ſupradictis militibus, tam in hiis, quàm in aliis, quæ ex parte mea dominationi veſtræ retulerint, fidem dignemini, ſi placuerit, adhibere.

Valeat veſtra Regia Celſitudo, ac me recomendatum habere dignetur.

Dat. Ceſaraug. 4. Nonas Aprilis.

Conſimilis litera ad Eximinum de Vrrey a Barone in Aragonia.

A.D.1294. An. 22. E. I. Ex Orig. in Turr.

SErenifſimo Domino, Domino Odoardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Duci Aquitaniæ, Principi Walliæ, ac Domino Yberniæ, Eximinus de Urreya, Baro in Aragoniâ, ſalutem in eo, qui Regibus dat ſalutem.

Cùm à longis temporibus affectaverim ſervire Domino Jehu Chriſto & vobis, in negotio terræ Sanctæ, veſtræ Regiæ Majeſtati ſignificandum duxi, me promptum ſervire vobis in dicto negotio, cum ducentis militibus ſtrenuis; dummodo mihi & eis cum ſtipendiis competentibus providere dignemini, ſicut aliis Militibus terræ veſtræ duxeritis providendum.

Supplico igitur veſtræ Regiæ Celſitudini, quatinus ſuper hoc voluntatem veſtram mihi velitis exprimere: Et tam de hoc, quàm de tempore paſſagii mihi per veſtram litteram reſpondere.

A.D. 1294.

Si enim Regia veſtra dignatio, juxta meum deſiderium, mihi duxerit reſpondendum, expeditis, vel poſpoſitis quibuſdam negotiis, ſatis arduis, quæ in partibus noſtris occurrunt, incontinenti ad Domini & veſtrum ſervitium totaliter me convertam.

Valeat ſemper in Domino Celſitudo veſtræ Regiæ Majeſtatis.

Dat. Cæſarauguſt. Dominicâ in Paſſione Domini.

Dorſ.
Sereniſſimo Domino Regi Angliæ.

Litera Epiſcopi Cæſarauguſtenſis pro Arnaldo de Alagone Commendatoria.

A.D.1294. An. 22. E. I. Ex Autogr. in Tur.

SEreniſſimo & excellentiſſimo Principi, Domino ſuo præcipuo, Domino Edvardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Duci Aquitaniæ, Principi Valliæ, ac Domino Yberniæ illuſtriſſimo, Hugo, Miſeratione Divinâ, Cæſarauguſtenſis Epiſcopus, humilis ejus Capellanus, cum omni recomendatione ſeipſum, promptum ſemper ad ejus obſequia & mandata.

Quia veſter ſum, & in veſtro ſervitio vellem vivere atque mori, ideo hii, qui Celſitudini veſtræ ſervire deſiderant, favorem impartior quantum poſſum.

A.D.1294.

Et idcirco in favorem Nobilis Viri, Domini Arnaldi de Alagone, qui ab intimis Dominationi veſtræ ſervire deſiderat, & qui, cum ad ejus pervenit notitiam inter vos, & illuſtrem Regem Franciæ eſſe ſuſcitatam diſcordiam, ſe potenter parabat in Vaſconiam pro veſtro ſervitio acceſſurus:

Excellentiæ veſtræ humiliter ſupplico quatinus, præfatum Nobilem recomendatum habentes, eundem dignemini pro devoto ſervitore veſtro, ſi placuerit, retinere.

A.D.1294. Edv. I.

Valeat ſemper in Domino veſtra Regia celſitudo; ac me Capellanum veſtrum devotum recomendatum habere dignetur.

Dat. Ceſarauguſt. nonas Aprilis.

Ejuſdem commendatoria pro Gulielmo de Fluviano.

A.D.1294. An. 21. E. I. Ex Orig. in Turri.

SEreniſſimo & Excellentiſſimo Principi, Domino ſuo præcipuo, Domino Adoardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Duci Aquitaniæ, Principi Valliæ, ac Domino Yberniæ illuſtriſſimo, Hugo, miſeratione Divinâ, Cæſarauguſtenſis Epiſcopus humilis, ejus Capellanus, cum omni recommendatione ſeipſum, promptum ſemper ad ejus obſequia & mandata, & velle omnes homines eſſe michi ſimiles in devotione & affectione veſtræ celſitudini ſerviendi.

Et idcirco quos ad obſequium Excellentiæ veſtræ aptos invenio, ad obſequendum dominationi veſtræ libenter invito Magnitudini veſtræ ſuplico ut eiſdem dignemini gratiam veſtram impertiri.

Hinc eſt quod Honorabilem virum, Dominum Gulielmum de Fluviano, Militem, utique armis ſtrenuum, diſcretione providum, amicis & Conſanguineis circumfluum, veſtris obſequiis exiſtimo eſſe valde aptum, veſtræ duco Magnificentiæ comendandum:

Dominationi veſtræ humiliter ſuplicans quatenus eum, qui cruceſignatus exiſtit in ſubſidium terræ Sanctæ, & qui, ubique ſciret & poſſet, dominationi veſtræ ſervire deſiderat, recommendatum habere; & eundem pro veſtro Vaſſallo & ſubjecto, ſi placuerit, dignemini retinere.

Valeat ſemper in Domino veſtra Regia celſitudo; ac me, Capellanum veſtrum devotum, recommendatum habere dignemini.

Dat. Cæſarauguſtæ nonas Aprilis.

Conſimiles literæ, idiomate Hiſpanico, mittuntur per Don Jame Durrea, & per Don Diego Lopez de Gara, de ſervitio præſtando, & de Credentia pro Gulielmo de Fluviano, Don John Garcia de Pennas, & Don Jahme d'Alegit.

Dat. 10. Apr.

De extenta, pro Dote Comitiſſæ de Bar, facienda.

A.D.1294. An. 22. E. I. Pat. 22. E. I. m. 21.

LE Roy ſalve tote gent.

Come li nobles hom Henri, Counte de Bar, eyt dowe noſtre chere fille Alianore, Countaſſe de Bar, ſa Compaigne, de ſon Chaſtel de Bar, e de la Chaſtellerie, e de totes les aportenances;

De Seint Michil, Keure, e de la Chaſtellerie de Eymunyhiel, e de les aportenaunces;

De Mouſons, de la Ville du Pount, de Toron, e de les Chaſtelleries ove les aportenaunces;

De Briey, Cenſey, e de les Chaſtelleries ove les apurtenances;

De Sachenay, Broanues, e de la Chaſtellerie di Sachenay ove les apurtenances, entierment ſauns riens retenir:

E enſement nous eit graunte, e aſſoure qe, ſi trove ſeyt, par leal eſtente, laquele nous feroms faire par noz gens, qe nous hi enviroms a ceo faire, qi les terres, avaunt nomees, ne vaillent 15000 Livres de Turneys par an, qe de tant de terre, come faudra de cele Summe, en leu covenable, nous feſſera la hu nos genz avant nomees verront qe mieuz ſeyt a faire, ſolonc ceo qe plus pleinement eſt contenu en la lettre le Counte avantdit.

Nous, a les choſes avantdites parfaire en noſtre noun, e a totes les choſes acomplir avauntdites, avoms aſſigne nos chiers & leals, Guy Ferre, Meſtre Jehan Lovel, Euſtache de Hacche, & Oubern de Eſpandyngton; enſi qe els tous, ou treis, ou les deus, qi ſeront preſent, les choſes avantdites facent, ſolonc ceo q'il verront que mieuz ſeyt affaire en la fourme avauntdite.

En teſmoignaunce de ceſtes choſes nous avoms fait faire ceſtes nos lettres Patentes.

Done a Canterber. le 15. jour d'Auril.

De ſeiſina præfatæ Dotis recipienda.

A.D. 1294. An. 22. E. I. Ibidem. A.D. 1294.

LE Roy ſalve tote gent.

Sachiez qe nous avioms aſſignez, e eſtabli nos chiers e nos leals, Guy Ferre, e Meſtre Johan Lovel, a receivre, en noſtre noun, la ſeiſine de terres, Chaſtels, Chaſtelleries, e Villes, ove totes les appurtenances, de quels li noble hom Henri, Counte de Bar nous feſſera; enſi qi les deus, ou le un de eaus, qi ſerra preſent, la ſeiſine receivent en noſtre noun.

E qe eaus, ou un de eaus, mettent Baillifs & Gardens a meiſmes celes terres, Chaſtells, Chaſtelleries, & Villes garder en noſtre noun, e a nous reſpondre des iſſues, e des levees de meiſmes celes terres, Chaſtelles, Chaſtelleries, e Villes, ſolonc ceo q'il verront qi mieuz ſeyt a faire pur nous.

Par quoy nous prioms e mandoms a touz les Soutzims des terres, Chaſtels, Chaſtelleries, e Villes, qi enſi nous ſerront baillez par le feſſement del Counte avauntdit, qe a meſmes cels Guy & Meſtre Johan, ou al un de eaus, e a cels, qi par eaus deus, ou par un de eaus a celes terres, Chaſtells Chaſtelleries e viles garder ſerront aſſignez, entendaunz ſeyent, e reſpoignaunz en la fourme avauntdite.

En teſmoignaunce de ceſtes choſes, &c.

Done a Cantirbir. le 15. jour d'Auril.

Pro Maria Filia Regis, Moniali de Ambresbury.

A.D. 1294. An. 22. E. I. Rot. Liberat. 22. E. I. m. 2. A.D. 1294.

R. Theſaur. & Camerar. ſuis Salutem.

Liberate de Theſauro noſtro Mariæ, Filiæ noſtræ kariſſimæ, Moniali de Aumsbury, 100l. de Termino Paſchæ A. R. noſtri viceſimo ſecundo, de illis 200l. quas ei conceſſimus ſingulis annis percipiendas ad Scaccarium noſtrum ad ſuſtentationem Cameræ ſuæ.

Teſte Rege apud Cantuar. 19. die April.

De diverſis tangentibus ſtatum Hiberniæ, & de adjornatione duelli inter Willielmum de Veſcy, & Johannem filium Thomæ.

A.D. 1294. An. 22. E. I. Claus. 22. E. I. m. 10. d. A.D. 1294.

REX dilectis & fidelibus ſuis, Willielmo de Eſtdene, Theſaurario ſuo Hiberniæ, Roberto Bagot, & Waltero de la Haye Eſcaetori ſuo Hiberniæ, Salutem.

Quia ad partes tranſmarinas nos divertimus ad præſens, per quod Parliamentum noſtrum, apud Weſtmonaſterium, poſt Feſtum iſtud Paſchæ tenere proponimus, ut prius per nos extitit ordinatum:

Vobis mandamus quod, pro duello, vadiato coram vobis in Hibernia, inter Willielmum de Veſcy, & Johannem filium Thomæ, prout nobis ſignificaſtis, non omittatis quin inquiſitiones, ſuper querelis, per prædictum Johannem & alios, de partibus illis, coram nobis apud Weſtmonaſterium, in ultimo Parliamento noſtro factis, de diverſis tranſgreſſionibus ſibi, in eiſdem partibus, per dictum Willielmum, ut dicitur, illatis, juxta poteſtatem, quam vobis inde dedimus, celeriter fieri faciatis.

Volumus etiam quod vos & ipſi ſitis coram nobis apud Weſtmonaſterium in Craſtino Sanctæ Trinitatis proximo futuro, ſuper negotiis & inquiſitionibus ſupradictis.

Propter quod volumus quod ſcire faciatis eiſdem, quod ſint ibi ad eundem diem; & ſimiliter diem duelli, eis datum, coram vobis aſſignetis coram nobis apud Weſtmonaſterium, in eodem ſtatu, quo negotium fuit adjornatum coram vobis; ita quod ſint, in propriis perſonis ſuis, apud Weſtmonaſterium ad faciendum inde, & recipiendum quod Curia noſtra conſiderabit.

Et volumus quod interim non procedatur in aliquo, dictum duellum tangente, quoſque venerint coram nobis, & inde ordinaverimus voluntatem noſtram, ſecundum quod nobis videbitur conſonum rationi.

Et, de conſenſu veſtrûm trium aliquem probum hominem, de terrâ illâ, qui idoneus ſit & communis, aſſignetis

A.D. 1294. Edv. I.

ad faciendum officium Juſticiariæ, uſque ad reditum veſtrum ad partes illas, vel quoſque ſuper hoc aliter per nos fuerit ordinatum.

Et volumus quod, ad eundem diem duelli, habeatis coram nobis recordum & proceſſum rei illius, unà cum hoc brevi.

Teſte Rege apud Cantuar. 21 die Aprilis.

Adjornatio Regis Scotiæ, ſuper juſtitia Epiſcopo Dunelmenſi exhibenda.

A.D. 1294. An. 22. E. I.

Rot. Scot. 22. E. I. m. 2.

REX & ſuperior Dominus Regni Scotiæ, dilecto & fideli ſuo, Johanni, eâdem gratiâ, Regi Scotiæ, ſalutem.

Querelam venerabilis Patris, Antonii Dunelmenſis Epiſcopi, recepimus, continentem quod, cùm ipſe Villas de Berewyk & de Hadington, cum pertinentiis, ut jus Eccleſiæ ſuæ Dunelmenſis, à vobis petiviſſet, & cum magnâ inſtantiâ pluries vobis ſupplicâſſet quod ei inde in Curia veſtra juſtitiam fieri faceretis, vos id ei facere denegâſtis, & in juſtitiâ, ſibi ſuper hoc exhibendâ totaliter defuiſtis; propter quod idem Epiſcopus nobis, ut ſuperiori Domino Regni Scotiæ, cum inſtantiâ ſupplicavit, ut ſibi, ſuper hoc, in veſtri defectum, juſtitiam fieri faciamus.

Nos igitur, qui ſumus, & eſſe debemus ſingulis, de poteſtate & Dominio noſtro, in exhibendâ juſtitiâ debitores, adjornamus vos quod ſitis coram nobis, in craſtino Sancti Johannis Baptiſtæ, ubicunque tunc fuerimus in Angliâ, præfato Epiſcopo ſuper præmiſſis reſponſuri, & ulterius facturi, & recepturi quod Curia noſta conſideraverit in hac parte; & habeatis ibi hoc breve.

Teſte Rege apud Cantuar. 22 die Aprilis.

Et mandatum eſt Vicecomiti Northumbriæ, quòd prædictas litteras, in propriâ perſonâ ſuâ, præfato Regi deferat & præſentet, ſufficienti teſtimonio ſecum adhibito: ſeu per alios, ad hoc idoneos, qui præſentationem earundem litterarum, cum eidem Regi facta fuerit, ſufficienter teſtificari valeant, ſibi deferri faciat, ac etiam præſentari; & qualiter hoc mandatum Regis fuerit executus, Regi, prædictis die & loco, per litteras ſuas diſtincte & aperte certificet: Et hoc breve Regis remittat.

Teſte ut ſupra.

De diſcordia ſedanda inter homines Angliæ & Baionæ, & Gentes Regis Portugaliæ, &c.

A.D. 1294. An 22 E. I.

Pat. 22. E. I. m. 20.

REX univerſis hominibus ſuis, per Angliam & Vaſconiam conſtitutis, ſalutem.

Inter homines noſtros, tam de Angliâ, quàm de Baionâ, & Gentes Regis Portugaliæ & Uxlisbon, & locis aliis, ſuper quibuſdam violentiis, injuriis & nonnullis dampnis, datis hinc inde, gravis diſſenſionis materia ſuſcitata: tandem ſuper præmiſſis omnibus intervenientibus Procuratoribus, & Nunciis prædicti Regis, ſpecialiter ad nos miſſis, quædam forma pacis eſt inita in hunc modum, videlicet,

Quod de omnibus dampnis, malis & violentiis, quæ dicuntur eſſe facta & habita inter homines noſtros, tam de Angliâ, quàm de Baionâ, & dicti gentis Portugaliæ, aſſumantur quatuor boni homines (duo, ſcilicet, de Baionâ: & duo de Regno Portugaliæ) qui de omnibus veritatem à fidedignis inquirant, & emendas utriſque fieri faciant, prout viderint faciendæ:

Et ordinandi pacem & firmandi eam plenam habeant poteſtatem.

Et, ſi forſan iſti quatuor concordare non poſſint, liceat nobis illis quatuor, adjungere quintum hominem, ſenſatum & neutri parti ſuſpectum: & quod major pars iſtorum quinque ordinaverit, ſtatuerit atque diffinierit in hac parte, firmiter obſervetur; ita tamen quod præfati Procuratores & Nuncii de Portugaliâ, dictum Dominum ſuum, Regem Portugaliæ, ſuper prædicto quinto, per nos Regem Angliæ, adjungendo, conſulere valeant; cujus in hoc eſt expectanda voluntas.

A.D. 1294. Edv. 1. Et, quia terræ noſtræ, & Regis prædicti, multum diſtant ab invicem, & negotium hujuſmodi ita in brevi diſcuti & determinari non poterit; per prædictum Regem Portugaliæ & nos ordinetur & fiat, quod gentes ſuæ & noſtræ, per Dominium ſuum & noſtrum, tam per terram, quàm per mare, ire & navigare poſſint ſecure, per quaſcunque partes Dominio ſuo & noſtro ſubditas, tanquam aſſecurati alterutrim, uſque ad terminum Feſtivitatis Pentecoſtes, proximo venturum, in annum; infra quem terminum, ſatis videtur hujuſmodi poſſe negotium terminari.

Et ut, durante ſecuritate prædictâ, nichil contrarium, ſeu adverſum (quod abſit) contingat, per quod prædictæ pacis ordinatio infringatur; non liceat Mercatoribus, de Portugaliâ, aliquas naves Caſtellanorum conducere, & in eis, ſub aliquo colore, merces ſuas reponere: nec etiam, in navibus ſuis propriis, merces & bona dictorum Caſtellanorum ponere, durantibus diſſentionibus & diſcordiis inter præfatos Baionenſes & Caſtellanos; quod, ſi forte fecerint, eorum periculo relinquatur.

Et, ſuper hoc, petierunt memorati Procuratores & Nuncii de Portugalia, quia, ad vehendas merces & bona ſua ad terras & loca diverſa, navibus non habundant, ut Baionenſes, ſeu alii de Dominio noſtro, eis naves, ad vehendas merces & bona ſua, cùm indiguerint, pro ſuo dando, miniſtrent: Promittentes iidem Procuratores & Nuncii, ſe prædictis Baionenſibus, & aliis de Dominio noſtro, naves ad partes Portugaliæ ducentibus, plus daturos pro naulo, quàm aliis quibuſcumque. A.D. 1294. Edv. 1.

Nos autem, prædictam formam & ordinationem pacis ratam habentes & gratam, ipſam, quantum in nobis eſt, acceptamus:

Mandantes vobis & firmiter injungentes, quatenus gentes ſæpedicti Regis Portugaliæ, de quibuſcumque partibus Dominii ſui fuerint, & cujuſcumque conditionis exiſtant, non inferatis, infra terminum antedictum, dampnum, moleſtiam aut gravamen; ſet eos potiùs (quos ſub protectione & ſecuritate noſtrâ, termino prædicto durante, ſuſcipimus) protegere, defendere, ac tueri, pro poſſe, nullatenus omittatis, ad quæcumque loca terrarum, noſtro Dominio ſubditarum, ipſos per terram, vel mare contigerit declinare.

In cujus, &c.

Dat. Cantuar. 23 die Aprilis, anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo quarto.

Litera Blanchæ Filiæ Sancti Ludovici, pro Fratribus Minoribus, occaſione Teſtamenti Johannis Peckham, nuper Archiepiſcopi Cantuarienſis.

A.D. 1294. An 22. E. 1. *Ex Bundel. in Turri.*

A Treſhaut & treſpuiſſant Prince, ſon tres chier & tres ame Seigneur & Couſin, ſe illi plait, Edovart, par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, Seigneur d'Irlande, & Duc d'Aquitaine, Blanche, jadis Fille du Roy de France, ſalut & vraie amour, & tant come elle puet d'amour & de Reverence.

Treſchier Sire Couſin, je aie grant devotion au Convent des Freres Meneurs de Pariſ: Et les diz Freres, aient a fere aus Executeurs de Frere Jehan de Peſchan, jadis Arceveſque de Cantorbire pour aucunes choſes, qu'il doivent avoir de li; A.D. 1294.

Je vous pri, tant come je puis, que vous les diz Freres veilliez aidier, a leur Beſon, en tele maniere, tres douz Sires, que il diz Convent ſente que ma priere li ait valu envers vous.

Li douz Jehu vous gart, l'ame & le cors, en bone proſperite, par ſa bonte.

Donne a Poiſſy, le vendredi apres les huitienes de Paſques.

A.D.1294. Edv. I.

Edicti (ſive Citationis quæ, in ſecreto Tractatu memorato, revocata fuerat) renovatio & aggravatio.

A.D.1294. An. 22. E. I. *Ex Bundel. in Turri.*

PHilippus, Dei gratiâ, Franciæ Rex dilecto Magiſtro Nicholao de Longo P co, Clerico ſuo, ſalutem & dilectionem.

Mandamus vobis quatinus Paris, in proximo noſtro Parleamento ſedente, citationem & edictum noſtrum palam & publice legatis, & faciatis prout inferius continetur.

PHilippus, Dei gratiâ, Franciæ Rex, Edwardo, eâdem gratiâ, Regi Angliæ conſanguineo ſuo, cum notorium ſit & manifeſtum, *&c. prout in priori citati ne menſe Decembris, uſque hæc verba*;

Super prædictis autem omnibus, quæ in noſtræ citationis edicto, contra vos propoſito, ſpecialiter continentur, jamdudum præcipiendo vobis, mandamus ſub pœnis, quas ex prædictis incurrere poteritis, vel jam potuiſſetis incurriſſe,

Quatenus viceſima die Nativitatis Dominicæ, jamdiu eſt præterita, quam vobis peremptorie aſſignavimus quod coram nobis, ſicut debebatis, Pariſius compareretis; & ſicut tantorum facinorum & exceſſuum qualitas exigebat; ſuper eiſdem, quorum cognitio ad nos pertinet, & prædicta tangentibus, & quæ ex eis ſequi poſſent, & omnibus aliis, quæ contra vos vellemus proponere & poſſemus, reſponſuri, & juri parituri, & quod juſtum eſſet audituri, & etiam recepturi; ſignificando vobis, prædictæ citationis tenore, quod, ſive dictis die & loco comparueritis, ſive non, nos nichilominus in prædictis procederemus, prout deberemus, veſtra abſentia non obſtante,

Ad quam diem non comparuiſtis, ut debuiſtis, nec poſtea, diutiùs licet expectatus.

Quare vos, exigente juſtitiâ, contumacem reputavimus, & poſuimus in defectum.

Prætereà, publicato prædictæ noſtræ citationis edicto, locum veſtrum tunc tenens in Ducatu Aquitaniæ, & in terris prædictis Seneſcallus, Officiales, & alii Miniſtri veſtri, ac gentes veſtræ prædictis facinoribus non contenti, prædictis malis accumulantes horribilia & nephanda, quoſdam Normannos, qui morati fuerant in Burgo & Burdegal. per decem annos & amplius, ob hoc ſolum, quia Linguâ Gallicâ loquebantur, palam & publice inhumaniter occiderunt;

A.D.1294.

Quendam ex eis, in communi placia, in fruſta quatuor dividentes, fruſta ipſa projecerunt in aquam:

Quendam etiam, ſervientem noſtrum, miſſum apud Villam Regalem pro ſuo Officio exercendo, irreverenter fugantes, & apprehenſum ab eis manum amputârunt eidem.

Item quatuor homines, noſtro ſervitio exiſtentes, pro cuſtuma recipienda in Portu Frenciaci, in manu noſtra tunc exiſtente, accedentes ad ſe, in quandam navem, quam Mercatorum eſſe fingebant, quaſi eis vellent cuſtumam ſolvere conſuetam, ſupra proram navis decolantes, proditionaliter occiderunt, dicentes, *hoc facimus in deſpectu Regis Franciæ, & Karolici fratris ſui,*

Caſtrum etiam de Buzeto, tunc exiſtens in noſtra gardia ſpeciali, expugnârunt cum armis, ceperunt, vaſtârunt, deſtruxerunt & comburerunt;

Et quoſdam homines, exiſtentes in cuſtodia Caſtri, dicti Cuiller, in manu noſtra exiſtentis; & ſpecialiter duos ſervientes noſtros ibidem, poſitos ad cuſtodiam Caſtri ejuſdem, in noſtri vituperium ſuſpenderunt.

Inhibuerunt etiam, & publice proclamari fecerunt, ſub pœna ſuſpendii, & ultimi ſupplicii, & amiſſione omnium bonorum, ne quis ſubjectorum veſtrorum, in dictis Ducatu & Terris, ad nos, vel noſtram Curiam auderet appellare, in noſtræ ſuperioritatis præjudicium, & læſionem Regiæ Majeſtatis; quódque ſiquis eſſet, in dictis Ducatu & Terris, qui noſtram partem vellet tenere, ſeu nobis adhærere, ſub pœna capitis exiret de eiſdem Ducatu & Terris.

Item etiam quemdam Nobilem, morantem in ſervitio noſtri Mareſcalli, per nos ad partes illas miſſi, decapitârunt inhumaniter, & projecerunt in aquam.

Quendam etiam Notarium noſtrum, & Caſtellanum noſtrum Caſtri Saraceni, & duos alios noſtros ſervientes, per Seneſcallum Thol. literatorie miſſos ad Johannem de Sancto Johanne Militem, tunc tenentem locum veſtrum in Vaſconiâ, dictis partibus, pro quibuſdam requiſitionibus ex parte noſtra faciendis, eoſdem de hoſpitio, ubi fuerant hoſpitati, extrahentes, & inter murtrarios circa mediam noctem captos,

quibuſdam

A.D.1294.
Edv. I.

quibuſdam nautis ſeu marinariis tradiderunt, qui eos, viliter trahentes per lutum, duxerunt ad navem, ubi per novem dies graviter tenuerunt, in liberatione ipſorumque eorum bona perperam retinentes.

Et alios exceſſus innumeros & nephandos, & orribilia flagitia, inobedientias, rebelliones, ſeditiones publicas, in noſtri vituperium, perpetrârunt; quæ etiam adeò palam, & publicè, & notoriè, & ferè in oculis ſeu conſpectu quorumdam ex noſtris proceribus, & multorum ex noſtris gentibus (quos ad partes illas, ex certis cauſis, & pro certis negotiis, miſeramus) & tamdiù, & per tales perpetrata fuerunt, quod nulla poſſunt tergiverſatione celari, & quod non poteſtis ignorantiam prætendere ſuper hiis probabiliter vel cauſari; immo veſtri conniventia, ſcientiæ & aſſenſûs hiis videtur vos argui evidenter, & quaſi incomutabiliter apprehendi.

Sic quod dicta facinora videntur facta fuiſſe per propriam conniventiam & conſenſum veſtrum, in noſtræ ſuperioritatis præjudicium & læſionem Regiæ Majeſtatis.

Hinc eſt quod vobis mandamus quatinus, viceſima die, poſt inſtans Feſtum Nativitatis Domini, quam vobis peremptorie, & ſecundum omnia erramenta aſſignavimus, ad quam vos adjornamus, compareatis Pariſ. coram nobis, ſicut debebitis, ſub pœnis quas poteſtis incurrere, & ſicut tantorum facinorum & exceſſuum qualitas exigit & requirit, ſuper prædictis omnibus, quorum cognitio ad nos pertinet, & prædicta tangentibus, & quæ poſſent ſequi ex eis, & omnibus aliis quæ contra vos proponenda duxerimus, reſponſuri, ac juri parituri, ſecundum omnia erramenta, & quod juſtum fuerit audituri, & recepturi; adicientes, cum intimatione, quod ſive dictis die & loco comparueritis, ſive non, nos nihilominus ſuper præmiſſis contra vos procedemus, prout debebimus, veſtrâ abſentiâ non obſtante.

Actum Paris, die Mercurii poſt menſem Paſchæ, anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo quarto.

Petitiones Johannis Baillol, Regis Scotiæ: & Regis Angliæ reſponſa.

Ceos ſunt les Articles, ke le Rey de Eſcoce prie au Rey de Engleterre: e les reſpouns Rey de Engleterre a memes les Articles.

A.D.1294.
Ex Orig. Penes Camerar.

Prima Petitio.

A De primes, prie le Rey de Eſcoce au Rey de Engleterre, ke y ly voyle grace fere de ſoun relef, de la terre, ke fu a ſa mere en Eſcoce.

Reſponſio.

A ceſt Article reſpond le Rey en ceſte manere: ke yl at trovee, e ceos Roilles, par enqueſte fete, ke le Relef des terres le Roy de Eſcoce, ke furent a ſa mere en Eſcoce, amounte 3289 *l.* 14 *s.*

Dount le Roy de Engleterre at releſſee au Rey de Eſcoce 3000 *l.* e del remanant ly at yl graunte termes a paer, par an 40 *l.* jeke taunt ke ceſte dette ſeyt parpaee: Ceo eſt a ſaver la moyte a la Feſte Seyn Michel, e l'autre moyte a la Paske; la primer terme comenſaunt a la Feſte Seyn Michel, ke vendre prochyn.

Secunda Petitio.

La ſecund Article eſt, ke le Rey de Eſcoce prie au Rey de Engleterre, ke yly voyle grace fere des arrerages, e des dettes du Reaume de Eſcoce, ke ne ſount pas aſſingnez.

A.D.1294.

Reſponſio.

A ceo reſpond le Rey de Engleterre: qe yl at aſſingnee le avauntdiz arrerages è dettes a pluſoms gens, iſſi ke ren ne eſt remys, a ceo ke yl entent; e, ſy ren ſeyt remys, ceo eſt mout peu.

Tertia Petitio.

Le tierz Article eſt, ke yl prie au Rey de Engleterre, ke yl voyle fere alower les tayles, ke yl at de la dette, ke ly eſt demaundee a le Eſchekere de Loundres, e les brefs ke furent emiez, par le Rey Henry, a Sire Johan de Balyol, ſoun Pere, taunt com yl fu Veſcounte de Notingham; des queles yl ne peut aver alouance a le Eſchekere, ſaunz les allocacez de la Chauncelerye: E prie le Rey ke la dette ſeyt puree; e, quant ele ſerra puree, ke ele ſeyt eſtalee.

Reſponſio.

A ceo reſpound le Rey de Engleterre: e dit ke totes choſes, ke fuſent alowables, fuſent alowez.

E,

A.D.1294. Edv. 1. E, ſour ceo, maunda le Rey Sire Willame de Hameltone a la Eſchekere, pour ſourveer celes boſoyoes, e pur fere alower quant ke yl veyt, ke fut alowiable par reſoun, auſi ben des Breſs cum des tayles; e quant la dettee ſerra puree, ke yl feyſt aſaver a luy la certeyne Sume, e ſour ceo yl dirreyt, ſa voluntee.

E Sire Williame y ala, a les comaundemenz le Re, a la Chekere, & ſercha les Roules en preſence le Seneſchal de Federingeye, e revynt au Roy, e nuncia ke la dette trouce e pouree de voyr, amounta a m.......

Lequele dette le Rey at eſtalee en ceſte manere, ke la dette ſeyt paee, par an 40 *l.* a les termes avant nomez, jeke taunt ke l'avant dite dette ſeyt parpaee.

Quarta Petitio. Le quart Article eſt, ke meme le Rey de Eſcoce prie au Rey de Engleterre, ke le debat entre la terre de Haudene e Barham, ſeyt terminee par les Leys e les uſages de la Marche, &c.

Reſponſio. A ceo reſpound le Rey de Engleterre: e dit ke yl entend ke cel debat at eſte autrefet manyee; e cet, ke feſt fu a cel ovre, eſt enroule; dount yl fra voer ceas Roules: Eſquant yl avera veu ceos Roules, yl fra a ſaver au Rey de Eſcoce ſa voluntee.

A.D.1294. Edv. 1. *Quinto Petitio.* Le quint Article eſt, ke le Rey de Eſcoce prie au Rey de Engleterre, ke yl y feyt aver le tranſeſcrit de acountes, renduz a Birewik, e a Rokesburg.

Reſponſio. A ceo reſpound le Rey: e commanda a Sire Wauter de Langetone, ſon Treſorer, ke yl ne feyt aver le Tranſeſcrit:

E Sire Wauter dit ke yl ne furent pas de tout eſcrit; mes a plus toſt, qe yl ſerroyent eſcritz, yl nous delivereyt.

Pour que nous avom leſſe pour reſcyvere le Tranſecriſt Sire Huge de Evere, e Johan Seneſchal de Foderingeye; e, a plus toſt, ke yl ſeyent deliveres a eus, yl onnerunt a veſtre hauteſſe.

Endroyt de la ſomounſe Johan le Mazoun; le Rey reſpoundi ke Johan eſt mort, e ke accyoun eſt nule.

In hujus rei teſtimonium nos Alexander de Balliol, Camerarius Scotiæ, & Hugo de Ever, Milites, qui iſtis reſponſionibus interfuimus præſentes, huic Cedulæ ſigilla noſtra apposuimus.

Dat. London. die Jovis in Octav. Aſcenſionis Domini, anno Gratiæ, milleſimo duceteſimo nonageſimo tertio.

Sub ſigillis prædict. Alexand. de Balliolo, & Hug. de Ever, rubei coloris, pendentibus a caudis Pergam.

De ſalvo Conductu pro Flandricis revocata.

A.D.1294. *An. 22. E. 1. Rot. Vaſcon. 22 E. 1. m. 13. dorſ.* REX, &c. Nobili Viro, amico & fideli ſuo Domino, G. Comiti Flandriæ, Marchioni, Namurcenſi, ſalutem, cum dilectione ſincerâ.

Cum ſuſceperimus, in ſalvum & ſecurum conductum noſtrum, Mercatores veſtros Flandriæ, in veniendo infra Regnum noſtrum, & poteſtatem noſtram, cum navibus & aliis rebus ſuis, ibidem morando, & inde redeundo; eiſque ſuper hoc litteras noſtras patentes fieri fecerimus, pro noſtræ voluntatis beneplacito duraturas.

Nos, (pro eo quod negotia, inter Dominum Regem Franciæ & nos ſuborta, jam aliter, quàm credidimus, ſunt deducta) voluntatem noſtram, quoad conductum illum ulterius duraturum, exnunc duximus revocandam:

Quod Mercatoribus veſtris, cum vobis libuerit, ſcire facere poteritis ſeu mandare, ne de conductu illo de cætero ſe confidant.

Dat. apud Guldeford viceſimo octavo die Maii.

Regi Scotiæ, de prohibitione, ne homo, vel navis tranſeat ad partes tranſmarinas.

A.D.1294. *An. 22. E. 1. Rot. Vaſcon. 22 E. 1. m. 13. d.* REX, & ſuperior Dominus Regni Scotiæ, dilecto & fideli ſuo, Johanni, eâdem gratiâ, Regi Scotiæ, ſalutem.

Cùm, certis de cauſis, mandaverimus & firmiter inhibuerimus Baronibus & Ballivis quinque Portuum noſtrorum, & omnibus aliis Ballivis cæterorum Portuum, infra Regnum noſtrum, quod omnes portus illos ita bene & ſtricte cuſtodiri facerent, ut à partibus illis uſque ad partes tranſmarinas non tranſeat homo, navis, batellus, ſeu aliud vas, vel aliquod aliud bonum, ſeu catallum,

A.D.1294. Edv. I.

tallum, cujuſcumque fuerit, quouſque a nobis aliud ſuper hoc ſpecialiter receperint in mandatis:

Vobis in fide, quâ nobis tenemini, mandamus, &, ſicut nos diligitis, vos rogamus, quatinus, per ſingulos portus de Regno veſtro, viſis præſentibus, publice proclamari & firmiter inhiberi faciatis, ne a partibus veſtris uſque ad partes tranſmarinas tranſeat homo, navis, batellus, ſeu vas aliud, vel aliud bonum, aut catallum, cujuſcumque fuerit, quouſque ſuper hoc aliud vobis duxerimus demandandum.

Reſcribentes nobis, per latorem præſentium, quid feceritis in hoc facto.

Teſte Rege apud Weſtm. ſecundo die Junii.

De ſummonitione ſervitii pro Paſſagio Regis in Vaſconiam.

A.D.1294. an. 22. E. I. ot. Vaſcon. 2. E. I. 7. d.

REX, &c. Vicecom. Cumbr. ſalutem.

Quia ad terram noſtram Vaſconiæ, de quâ Rex Franciæ malitioſe nos exhæredare proponit, paſſagium noſtrum, in ejuſdem terræ ſuccurſum, jam duximus ſtatuendum,

Tibi præcipimus in fide, quâ nobis teneris, firmiter injungentes, quòd ſummoneri facias univerſos & ſingulos Abbates, Priores, Milites, & alios quoſcunque de Ballivâ tuâ, qui de nobis tenent in capite, per ſervitium militare, vel per ſeriantiam:

Et ſimiliter omnes illos, tam Milites, quàm alios, tenentes, per ſervitium militare, vel per ſeriantiam, qui tenent de Wardis, in manu noſtrâ exiſtentibus; ſive ſint Wardæ de terris Archiepiſcopatuum, Abbatiarum, vel Prioratuum: ſive de terris Comitum, Baronum, vel aliorum quorumcumque liberorum hominum: exceptis hiis quorum nomina continentur in Cedula præſentibus interclusâ:

Quod ſint ad nos, apud Porteſmuth, primo die Septembris, proximo futuro, cum equis & armis, & toto ſervitio, quod nobis debent, parati nobiſcum transfretare in ſuccurſum dictæ terræ:

Ita tamen quod prædicti Abbates & Priores, qui ſervitium nobis debent, habeant tunc ibi per ſe ſervitium, nobis debitum, paratum ad transfretandum nobiſcum, in formâ prædictâ:

Et ita te habeas in hoc mandato noſtro celeriter exequendo, ne, ſi contingat, quod abſit, transfretationem noſtram per defectum tui impediri, ad te graviter capere debeamus.

Teſte Rege apud Weſtm. decimo quarto die Junii.

Eodem modo mandatum eſt, per diverſa brevia, ſingulis Vicecomitibus Angliæ; & irrotulantur nomina prædicta inferiùs, ut patet.

Johannes Wake,
Rogerus de Moubray,
Ranulphus de Nevill,
Willielmus de Ros,
Gilbertus de Gaunt,
Walterus de Faucumbrige,
Baro de Greyſtok,
Johannnes filius Reginaldi,
Willielmus de Breuſ.
Willielmus de Say,
Johannes Peyvre,
Herbertus de Sancto Quintino,
Johannes de Inſula,
Rogerus de Huntynfeld,
Rogerus filius Osberti,
Petrus Corbet,
Edmundus de Mortuo Mari,
Hugo Bardolf,
Theobaldus de Verdun,
Simon Baſſet,
Nicholaus de Meygnil,
Johannes de Steingreve,
Normannus de Arcy,
Johannes Marmion,
Willielmus de Kirkeby,
Reymundus de Clyvedon,
Ricardus de Sancto Walerico,
Willielmus Truſſel,
Egidius de Playz,
Wilielmus de Creſſy,
Johannes de Hudleſton,
Adam de Hudleſton,
Willielmus le Vavaſur,
Willielmus de Stopham,
Jacobus de Nevill,
Walkelinus de Ardern.
Robertus de Hertford,
Egidius de Trumpeton.
Robertus filius Rogeri,
Johannes de Clavering,
Alexander de Clavering,
Edmundus de Hemegrave,
Hugo Gobyon,
Robertus Tybetot,
Baldewinus de Maners,
Johannes de Thorp,

A.D.1294.
Edv. I.

Rogerus de Thornton,
Johannes Giffard,
Robertus filius Walteri,
Willielmus de Veſcy,
Nicholaus de Audelegh,
Willielmus de Grandiſono,
Laur. de Sancto Mauro,
Willielmus de Birmyngeham,
Radulphus de Sancto Mauro,
Richardus Fukeram,
Galfridus de Langelee,
Guillielmus le Lung,
Willielmus de Cugho,
Alanus de Waudeſhef,
Willielmus Wyther,
Robertus de Fornham,
Thomas de Furnivall,
Willielmus le Butiller de Werington,
Galfridus de Caunvill,
Willielmus de Mortuo Mari de Attleburg,
Henricus de Grey,
Simon de Monte Acuto,
Henricus Huſe,
Henricus Tregoz,
Henricus de Urciaco,
Fulco filius Warini,
Hugo filius Henrici,
Henricus le Tyeys,
Simon de Perepont,
Rogerus de Laſceles,
Willielmus de Rye,
Thomas de Cadurcis,
Edmundus de Eyncurt,
Robertus Luterel,
Nicholaus de Crioll,
Johannes de Northwode,
Johannes de Columbar,
Radulfus Saunzaver,
Rogerus le Ware,
Marmaducus de Twenge,
Willielmus de Ros de Ingmanthorp,
Robertus de Ros de Werk,
Johannes de Colevill,
Johannes de Bella Aqua,
Willielmus de Neyreford,
Mathius de Loveyn,

A.D.1294.
Edv. I.

Petrus Roſcelyn,
Michael de Ponyng.
Rogerus de Mortuo Mari,
Thomas de Turbervill,
Johannes de la Mare,
Robertus Achard,
Johannes Tregoz,
Alanus la Zouche,
Almaricus de Sancto Amaudo,
Radulfus de Gorges,
Willielmus le Latimer,
Hugo de Veer,
Johannes de Britan.
Johannes de Sancto Johanne,
Johannes de Suthleye,
Hugo de Dodingeſel,
Richardus de Welles,
Johannes de Stateling,
Jacobus de la Plaunche,
Johannes Extraneus,
Henricus de Bodrugan,
Elias de Hanvill,
Gilbertus de Brideſhal,
Gilbertus Pecche,
Stephanus filius Walteri,
Arnaldus de Montiniaco,
Philippus de Matreſdon.
Robertus Giffard,
Adam de Creting,
Willielmus de Cantilupo,
Jacobus de Ketyng,
Johannes de Ingham,
Rogerus de Leyburn,
Radulfus de Tony,
Johannes de Mohun,
Galfridus de Welles,
Robertus Tibetot,
Johannes Lovel,
Bartholomæus de Badleſmere,
Willielmus de Creye,
Thomas de Havering,
Johannes de Ripariis,
Johannes de Fulburn,
Hugo le Deſpenſer,
Willielmus de Leyburn,
Willielmus filius Warini,
Johannes Butecurt.

Pro Haquino Duce Norwegiæ, Matrimonium in Anglia affectante.

A.D.1294.
An 22. E. I.
Ex Bundel. in Turri.

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, Nobili Viro, & amico ſuo cariſſimo, Domino Haquino, Duci Norwagiæ, ſalutem, cum dilectione ſincera.

Duo paria litterârum veſtrarum, quas Haquinus Ormeri filius, armiger veſter, nobis ex parte veſtrâ præſentavit, benigne recepimus.

A.D.1294.

Et tam ea quæ in eiſdem litteris continebantur, quàm ea quæ idem armiger veſter nobis per ſuam credentiam retulit vivâ voce, pleno collegimus intellectu; vobis grates referentes ſuper eo, quod offertis vos noſtris beneplacitis tam gratanter.

Sane de eo, quod habetis in propoſito, vos alicui de noſtro Regno, de Conſilio noſtro, matrimonialiter copulari,

2 bene

A.D.1294. Edv. I.

bene nobis placet: Et partes noſtras ad hoc interponemus libenter, ad veſtrum commodum & honorem.

Vobiſque, ſi ad Regnum noſtrum volueritis perſonaliter declinare, vel Nuncios veſtros mittere, ex hac causâ, litteras noſtras de conductu pro vobis, & ipſis, ſic mittendis, conceſſimus; per unum Annum integrum duraturas; quas vobis mittimus per dictum Armigerum veſtrum, præſentium portitorem.

A.D.1294. Edv. I.

Dat. apud Weſtm. 15. die Junii, anno Regni noſtri viceſimo ſecundo.

De Orando pro Rege, in Vaſconiam transfretaturo.

A.D.1294. An. 22. E. I. Rot. Vaſcon. 22 E. I. m. 7 d.

REX, &c. Venerabili Patri, J. eâdem gratiâ, Ebor' Archiepiſcopo ſalutem.

Humani generis inimico Regem Francorum & ſuos contra nos & noſtros ad diſcordiam excitante, ad pacem, quam cum ipſo Rege & ſuis optavimus ſemper habere, operam adhibuimus inſtantem, quæ per nos & noſtros fuit ſæpe ac ſæpius procurata; & demum quos, poſt tractatus varios, habitos utrobique publicè credebamus habere propitios, latenter invenimus inimicos.

Pluries enim prædicto Regi & ſuis omnia, quæ pacis erant, optulimus in ſpiritu lenitatis; &, cùm in ſpe firmâ optinendi propoſitum fuiſſemus, ipſi, ad occupandam terram noſtram Vaſconiæ nequiter inhiantes, poſt voluntarium & iniquum proceſſum contra nos, in Curiâ ipſius Regis, ut dicitur, habitum, nos ipsâ terrâ exhæredare pro ſuis viribus moliuntur.

Quapropter pro hæreditate & hæreditariis juribus noſtris, quæ Progenitores noſtri propriè propria poſſederunt, defendendis pariter & tenendis, verſus partes illas, omnibus prætermiſſis, proponimus, Deo duce, in brevi dirigere greſſus noſtros; ne, ipſis (quod abſit) neglectis, poſſemus à vobis, & aliis fidelibus noſtris notabiliter reprehendi.

Cumque in homine non ſit auxilium, ſet infirmitas & defectus; & propter hoc oporteat imbecillitatem noſtram divinæ manus ſuſtentari præſidiis,

A.D.1294.

Pias affectiones veſtras affectuoſe requirimus & rogamus, quatenus corda veſtra ſurſum habentes ad Dominum, devotis apud eum ſupplicationibus inſiſtatis, Parochianos veſtros, Religioſos & alios, clerum & populum crebris & ſollicitis exhortationibus ad orandum pro nobis inducere ſtudeatis; ut, Regis Regum dexterâ potenter adjuti, ita poſſimus aſſumptum negotium proſequi, & juſtitiam noſtram defendere (pro qua corpus noſtrum exponere non timemus) quod Deo cedat ad gloriam: Nobis & vobis ad triumphum & laudem: Et proſperum ſtatum dictæ terræ: necnon ad totius Regni noſtri commodum & honorem.

Teſte Rege apud Weſtmon. 18. die Junii.

Eodem modo mandatum eſt, per diverſa brevia, ſingulis Epiſcopis Angliæ: Et ſimiliter Priori Provinciali Ordinis Fratrum Prædicatorum in Anglia. Et ſimiliter omnibus & ſingulis Prioribus omnium & ſingularum Domorum Ordinis prædicti.

Eodem modo mandatum eſt Miniſtro generali fratrum Minorum in Angliâ:

Eodem modo mandatum eſt Magiſtro Rogero de Martivall, Cancellario Univerſitatis Oxon, &c.

Pro Duce Brabantiæ filio Regis.

A.D.1294. An. 22. E. I. Rot. Vaſcon. 22 E. I. m. 9.

JOhannes Alard, Hugo filius Baldewyni, & Walterus dictus Pyl, Mercatores de Brabantiâ, in eundo cum tribus Navibus ſuis, & hominibus, & ſervientibus ſuis, in eiſdem exiſtentibus, per partes maritimas uſque Herewyc;

Ita quod in Portu de Herewyc, cum ibidem acceſſerint, expectent adventum cariſſimi filii Regis, Johannis Ducis de Brabantiâ, ut cum eodem Johanne, cum Navibus & hominibus ſuis prædictis proficiſcantur ad partes Brabantiæ, ad mandatum Ducis prædicti,

A.D 1294.

Habent litteras Regis de conductu, directas Willielmo de Leyburn, Capitaneo Nautarum & Marinellorum de Regno & poteſtate Regis: Et Baronibus Regis quinque Portuum: Nautis Marinellis & omnibus aliis fidelibus Regis, de Regno & poteſtate ejuſdem, tam in terrâ, quàm in Mari, &c. uſque

Feſtum

A.D. 1294. Edv. 1.

Feſtum Sancti Petri ad Vincula proximo futurum duraturas.

Teſte Rege apud Weſtmon. 18. die Junii.

Per ipſum Regem, nunciante Epiſcopo Dunelmenſi.

A.D. 1294. Edv. 1.

Adolpho Regi Romanorum, de Credentia.

A.D. 1294. An. 22. E. 1. Ex Bundello Miſcelan. in Turri.

A.D. 1294.

EXcellentiſſimo Principi, Domini A. Dei gratiâ, Regi Romanorum illuſtri, ſemper Auguſto, Edwardus, &c. ſalutem, cum honoris & gloriæ felicibus incrementis.

Cum venerabiles Patres in Chriſto, J. Dei gratia, Archiepiſcopum Dublinenſem, & Antonium, eâdem gratiâ, Epiſcopum Dunelmenſem: Ac Nobiles viros, Hugonem le Deſpenſer, & Nicholaum de Segrave; fideles noſtros, exhibitores præſentium, ſuper certis Negotiis, ad Serenitatis veſtræ præſentiam deſtinemus,

Excellentiam veſtram affectuoſe requirimus, & rogamus quatinus hiis, quæ præfati Nuncii noſtri, quibus aperuimus pleniùs mentem noſtram, ex parte noſtrâ vobis exponent, indubitatam fidem, ſi placet, dignemini adhibere ac ea votivo effectui mancipare.

Teſte Rege apud Weſtmonaſterium, viceſimo die Junii, anno, &c. viceſimo ſecundo.

Syfrido Archiepiſcopo Colonienſi, de Credentia.

A.D. 1294. An. 22. E. 1. Ibidem.

A.D. 1294.

EDwardus, &c. Venerabili in Chriſto patri, S. eâdem gratiâ, Sanctæ Colonienſis Eccleſiæ Archiepiſcopo, ac Sacri Imperii per Ytaliam Vicecancellario, ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Cùm venerabiles Patres, in Chriſto, J. Dei gratiâ, Archiepiſcopum Dublinenſem, & Antonium, eâdem gratiâ, Epiſcopum Dunelmenſem: Ac Nobiles viros, Hugonem le Deſpenſer, & Nicholaum de Segrave; fideles noſtros, exhibitores præſentium, ſuper certis Negotiis, ad præſentiam Domini Regis Romanorum illuſtris, & veſtram ſpecialiter deſtinemus,

Paternitatem veſtram affectuoſe requirimus, & rogamus quatinus hiis, quæ præfati Nuncii noſtri, quibus aperuimus pleniùs mentem noſtram, ex parte noſtrâ vobis exponent, indubitabilem fidem, ſi placet, adhibere velitis, ac ea votivo effectui mancipare.

Dat. apud Weſtmonaſterium, 20. die Junii, anno, &c. 22.

Ad tractandum cum Adolfo Rege Romanorum Literæ de Plenipotentia.

A.D. 1294. An. 22. E. 1. Ex Bundello in Turri.

A.D. 1294.

EDwardus, &c. omnibus, ad quos &c. ſalutem.

De fidelitate & circumſpectione Venerabilium Patrum, J. Dei gratiâ, Archiepiſcopi Dublinenſis, & Antonii, eâdem gratiâ, Epiſcopi Dunelmenſis: Ac Nobilium virorum, Florentii Comitis Hoyland, Hugonis le Deſpenſer, & Nicholai de Segrave; fidelium noſtrorum, fiduciæ plenitudinem obtinentes.

Damus eiſdem plenam & liberam, tenore præſentium poteſtatem tractandi & ordinandi, ſuper Unionis & confœderationis, vinculo, ac amicitiâ ſpeciali, inter Magnificum Principem, Dominum A. Dei gratiâ, Regem Romanorum illuſtrem, ſemper Auguſtum, & nos & hæredes noſtros Regni Angliæ, contra quaſcunque perſonas, cujuſcumque præeminentiæ, dignitatis, ſtatûs, ſeu conditionis exiſtant (Romanâ Eccleſiâ dumtaxat excepta) Deo propitio, ineundis:

Necnon hujuſmodi unionem, & confœderationem, amicitiamque firmandi: In animam noſtram quodlibet genus liciti juramenti præſtandi; ac nos, & hæredes noſtros, ad obſervationem omnium præmiſſorum, & aliorum ad ea ſpectantium obligandi.

Et omnia alia & ſingula faciendi, quæ hinc inde convenientia fuerint, ſeu etiam opportuna: & quæ honorem & commodum utriuſque, quæ ad perſonas noſtras, & Regna, terras atque

A.D.1294. Edv. 1.

Dominia reſpiciunt quoquo modo; & quæ etiam facere nos poſſemus, ſi adeſſet, vel intereſſet noſtra præſentia perſonaliter, etiam ſi mandatum exigant ſpeciale.

Ita tamen quod, ſi non omnes prædicti Archiepiſcopus, Epiſcopus, Comes, Hugo & Nicholaus ad facienda & complenda præmiſſa concurrerint, quatuor, tres, vel duo ipſorum (dumtamen unus eorum ſit Archiepiſcopus vel Epiſcopus; & aliter Comes, ſeu unus dictorum Militum) præmiſſa omnia & ſingula faciant, & in formâ, expreſsâ ſuperiùs, exequantur, compleant & conſumment:

Ratum habentes, & habituri pro nobis, & hæredibus noſtris, ac inviolabiliter obſervaturi quicquid, per præfatos, Archiepiſcopum, Epiſcopum, Comitem, Hugonem, & Nicholaum, quatuor, tres, aut duos ipſorum in præmiſſis, omnibus & ſingulis præmiſſorum, juxta formam prædictam, factum fuerit, ſeu quomodolibet procuratum.

In cujus, &c.

Dat. apud Weſtmonaſterium, 20 die Junii, anno, &c. 22.

Regi Scotiæ Monitoria, de non procedendo contra formam donationum, ab ipſo factarum.

A.D.1294. n. 22. E. 1. x Bundel. Turri.

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, & ſuperior Dominus Regni Scotiæ, dilecto & fideli ſuo, Johanni, eâdem gratiâ Regi Scottorum illuſtri, ſalutem.

Ad inſtantiam dilecti nobis Johannis de Inſula, (quem ob grata ſervitia ſua, nobis multotiens impenſa, favore Regio proſequimur ampliori) ſpecialiter vos rogamus quatenus,

Cum eidem Johanni quaſdam terras & tenementa, apud Whiteſuyn. in Scotiâ, nuper dederitis & conceſſeritis: Habenda ſibi & Hæredibus ſuis imperpetuum, ad commodum ſuum indè faciendum, pro voluntate ſuâ;

Dum tamen terras illas & tenementa viris ſeu Domibus Religioſis minime vendat aliqualiter ſeu dimittat:

Ac vos ipſum Johannem terras illas & tenementa pacificè poſſidere non permittitis, ut aſſerit, ſeu tenere, contra formam donationis & conceſſionis veſtrarum prædictarum; ſuper quibus, ſi ita ſit, non modicum admiramur.

Velitis donationem & conceſſionem prædictas, prout tenemini, & noſtri intuitu, ratas habere & acceptas; ipſum Johannem, ſeu ſuos, ſuper poſſeſſione terrarum & tenementorum prædictorum, per miniſtros, ſeu Ballivos veſtros quoſcunque, perturbari, inquietari, ſeu indebite prægravari nullatenus permittentes; ut exinde vobis grates & gratias rependere debitas teneamur.

Teſte meipſo apud Brunbelſhete 26. die Junii, anno Regni noſtri 22.

De Servitio Militari ſuper paſſagio Regis in Vaſconiam.

A.D.1294. n. 22. E. 1. ot. Vaſcon. 2 E. 1. . 9. d.

REX dilecto & fideli ſuo, Galfrido de Genevill, ſalutem.

Quia ad Terram noſtram Vaſconiæ, de quâ Rex Franciæ malitioſe nos exhæredare proponit, paſſagium noſtrum, in ejuſdem Terræ ſuccurſum, jam duximus ſtatuendum,

Vobis mandamus, in fide & homagio, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quod ſitis ad nos, apud Porteſmuth, primo die Menſis Septembris, proximo futuro, cum equis & armis, & toto ſervitio, quod nobis debetis, parati transfretare nobiſcum in ſuccurſum dictæ terræ.

Et hoc nullo modo omittatis.

Teſte Rege apud Weſtmon. &c. 26. die Junii.

Conſimiles literas habent omnes ſubſcripti, videlicet quilibet eorum unam.

Willielmus de Fyenles,
Rogerus Extraneus,
Robertus filius Pagani,
Willielmus de Ebroicis,
Osbertus Giffard,
Alanus de Plokenet,
Nicholaus Corbet,
Walterus de Balun,
Walterus de Panely,
Radulphus Baſſet,
Radulphus de Crumwelle,
Petrus de Malo Lacu,

A.D.1294.
Edw. I.

Richard de Fryvile,
Theobaldus le Butiller,
Richardus de Amundevill,
Gilbertus de Umſramvill,
Johannes Comyn, Comes de Boghan,
Johannes Engayne,
Walterus de Huntercumbe,
Henricus de Percy,
Johannes de Lancaſtr.
Richardus de Grey,
Robertus le Brus, Dominis Vallis Anandi,
Reginaldus de Grey,
Johannes de Wygeton.
Robertus de Stutevill,
Johannes de Maundevill,
Johannes de Wahull,
Hugo de la Val,
Johannes de Verdun,
Radulphus Perot,
Robertus de Scales,
Philippus de Kyma,
Johannes de Tudeham,
Johannes de Lenham,
Andreas de Eſtleye,
Laurentius de Preſton.
Johannes de Haſtinges,
Rogerus de Monte Alto,
Miliſenta de Monte Alto,
Idonea de Leyburn,
Margareta de Nevill,
Iſſabella de Ros.

Conſimiles litteras de verbo ad verbum habent omnes ſubſcripti.

Teſte Rege apud Porteſmuth 16. die Julii.

Ranulphus de Nevill,
Gilbertus de Gaunt,
Walterus de Faucumberge,
Herbertus de Sancto Quintino,
Nicholaus de Meignil,
Johannes de Steyngreve,
Galfridus de Caumvill,
Willielmus de Mortuo Mari de Attleburgh.
Henricus Huſee,
Henricus de Urciaco,
Edmundus de Eyncourt,
Willielmus de Ros de Ingmanthorp,
Robertus de Ros de Werk,
Willielmus de Colevill,
Johannes de Bella Aqua.

Regis Scotiæ, de ſervitio militari ad Vaſconiam recuperandam; conventionibus, a Rege Franciæ, in nullo articulo obſervatis.

A.D.1294.
An. 22. E. I.
Rot. Vaſc. 22. E. I. m. 11. d.

REX, &c. & ſuperior Dominus Regni Scotiæ, dilecto & fideli ſuo, Johanni, eâdem gratiâ, Regi Scottorum illuſtri, ſalutem.

Cum tractatus inter nos, & Regem Franciæ habitus fuerit ſuper quibuſdam contentionibus & controverſiis, quæ fuerunt inter gentes noſtras, & gentes ipſius Regis Franciæ ſupradicti,

Ob quem tractatum nos obedientiam fecimus ipſi Regi, de quibuſdam Caſtris & Villis, de terrâ noſtrâ Vaſconiæ, ſub certis conventionibus, inter nos & ipſum inde factis,

Et idem Rex, conventionibus illis in nullo articulo obſervatis, totam prædictam terram noſtram Vaſconiæ in manum ſuam ſeiſiri fecerit, & eam adhuc nobis detineat malitioſe, in exhæredationem noſtri & Coronæ Angliæ manifeſtam.

Ac nos, in iſtis rebus recuperandis, conſilium apponere non poſſimus, ſine Dei, & bonæ gentis noſtræ (quam iſtud factum tangit communiter) & aliorum amicorum auxilio.

Per quod vos requirimus & rogamus, in fide & homagio, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quod de hominibus veſtris ad nos mittatis; ita quod ſint ad nos apud London. primo die Septembis, cum equis & armis, ita decenter parati & prompti ad transfretandum nobiſcum, quod nos vobis ex hoc teneamur regratiari.

Et tantum in hoc, amore noſtri, facere velitis, quod poſſumus de vobis exinde nos ſpecialiter commendare.

Teſte Rege apud Porteſmuth. 29. die Junii.

Roberto

A.D.1294. Edw. I.

Roberto de Brus, ejuſdem tenoris litera, pro ſervitio ad Vaſconiam recuperandam.

A.D.1294. An. 22. E. I. Rot. Vaſcon. 22. E. I. m. 11. d.

REX, & ſuperior Dominus Regni Scotiæ, dilecto & fideli ſuo Roberto de Brus, Domino de Valle Anandi, ſalutem.

Cum tractatus, *&c. ut in ſuperiori uſque hæc verba, viz.*

Per quod vos, tanquam illum, qui nobis pluries bonum & gratum ſervitium impendit, requirimus & rogamus, in fide & homagio, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quod de hominibus veſtris ad nos mittatis, ita quod ſint ad nos apud London. primo die Septembris, cum equis & armis, ita decenter parati & prompti ad transfretandum nobiſcum, quod ſit ad honorem veſtrum, & profectum expeditionis noſtræ in hoc ſacto: Et tantum facere velitis, quod poſſimus de vobis exinde nos ſpecialiter commendare.

Teſte Rege apud Porteſmuth. 29. die Junii.

Ejuſmodi Litera Johanni de Comyn Comiti de Boghan.

A.D.1294. An. 22. E. I. Rot. Vaſcon. 22. E. I. m. 11. d.

REX, & ſuperior Dominus Regni Scotiæ, dilecto & fideli ſuo, Johanni Comyn, Comiti de Boghan ſalutem.

Cum tractatus, *&c. prout in Litera Regi Scotiæ, uſque hæc verba, viz.*

Per quod vos requirimus & rogamus, in fide & homagio, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quod ſitis ad nos, in propriâ perſonâ veſtrâ, London. primo die Septembris, cum equis & armis, ita decenter parati & prompti ad transfretandum nobiſcum, quod vos ex eo teneamur regratiari; & quod de vobis poſſimus nos ſpecialiter commendare.

Et iſtud negotium, ſicut commodum & honorem noſtrum diligitis, & ſicut de vobis confidimus nullatenus omittatis.

Teſte Rege apud Porteſmuth. 29. die Junii.

Conſimiles litteras habent ſubſcripti; videlicet, quilibet eorum unam.

Robertus de Brus, Comes de Karrik.
Gilbertus de Umframvill. Comes de Anegos,
Johannes Comyn de Badenagh.
Richardus Siward,
Willielmus de Feverar.

Conſimilis Litera P. de Dumbar Comiti de Marchia.

A.D.1294. An. 22. E. I. Rot. Vaſcon. 22. E. I. m. 11. d.

REX, & ſuperior Dominus Regni Scotiæ, &c. Nobili viro & amico ſuo cariſſimo, Patricio de Dumbar, Comiti de la Marche, ſalutem.

Cum tractatus, *&c. prout in aliis.*

Ac nos, in iſtis rebus recuperandis, non poſſimus conſilium apponere, ſine Dei & amicorum noſtrorum ſpecialium auxilio.

Per quod vos requirimus, & rogamus ita ſpecialiter ut vellemus, quod vos ſitis ad nos, in propriâ perſonâ veſtrâ London. primo die Septembris, cum equis & armis prompti & parati ad transfretandum nobiſcum, ita quod vobis ex hoc teneamur regratiari.

Et, ſi vos ipſi non poſſitis tunc perſonaliter intereſſe, de hominibus veſtris ad nos tunc mittere velitis, qui prompti ſint, & parati ad transfretandum nobiſcum, in formâ prædictâ; in tantum quod vos ex hoc valeamus commendare.

Set meliùs nobis placeret præſentia veſtra cum minore gente, quàm major numerus gentium ſine vobis.

Teſte Rege apud Porteſmuth. 29 die Junii.

Conſimiles litteras habent omnes ſubſcripti; videlicet, quilibet eorum unam.

Donenaldus Comes de Mar,
Johannes Comes de Atheles,
Willielmus Comes de Ros,
Maliſius Comes de Strathern,

2

Walterus

A.D. 1294. Edv. I.

Walterus Comes de Meneteth.
Malculmus Comes de Levenaſ.
Jacobus Seneſcallus Scotiæ,
Galfridus de Moubray,
Guillielmus de Mourene de Tolobardyn,
Johannes de Stryvelyn,
Patricius de Graham,
Willielmus de Sancto Claro,
Johannes de Soules,
Nicholaus de Soules,
Guillielmus de Strivelyn,
Thomas de Morham,
Thomas Randolf,
Johannes le Seneſchall.

A.D. 1294. Edv. I.

Litera ad Magnates Hyberniæ pro ſervitio Militum, ad Vaſconiam, per dolum a Rege Franciæ occupatam, recuperandam.

A.D. 1294. An. 22. E. I.

Rot. Vaſcon. 22. E. I. m. 11. d.

REX dilecto & fideli ſuo, Petro filio Jacobi de Bermyngham, ſalutem.

Cum tractatus inter nos, & Regem Franciæ, habitus fuerit, ſuper quibuſdam contentionibus & controverſiis, quæ fuerunt inter gentes noſtras & gentes Regis Franciæ ſupradicti,

Ob quem tractatum nos obedientiam fecimus ipſi Regi, de quibuſdam Caſtris & Villis, de terrâ noſtrâ Vaſconiæ, ſub certis conventionibus, inter nos & ipſum inde factis,

Et idem Rex, conventionibus illis in nullo articulo obſervatis, totam prædictam terram noſtram Vaſconiæ in manum ſuam ſeiſiri fecerit, & eam adhuc nobis detineat malitioſe, in exhæredationem noſtri & Coronæ Angliæ manifeſtam,

Ac nos, in iſtis rebus recuperandis, Conſilium apponere non poſſimus, ſine Dei & bonæ gentis noſtræ (quam iſtud factum tangit communiter) & aliorum amicorum noſtrorum auxilio,

Per quod vos rogamus, & requirimus, in fide & homagio, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quod ſitis ad nos, in propriâ perſonâ veſtrâ London, primo die Septembis, cum equis & armis, ita decenter parati & prompti ad transfretandum nobiſcum, quod ex eo vobis teneamur regratiari, & quod de vobis poſſimus nos ſpecialiter commendare; ita videlicet quod terræ veſtræ, ſecundum quod opus fore videritis, cuſtoditæ remaneant & munitæ.

A.D. 1294.

Et iſtud negotium, ſicut commodum & honorem noſtrum diligitis, & ſicut de vobis confidimus, nullo modo omittatis.

Teſte Rege apud Porteſmuth. 29. die Junii.

Eodem modo, de verbo ad verbum, mandatum eſt ſubſcriptis, videlicet,

Ricardo de Burgo, Comiti Ulton.
Theobaldo le Butiller,
Thomæ filio Mauritii,
Johanni Cogan,
Johanni de Burry.

Prælatis & Baronibus Vaſconiæ, de Rege excuſando quod ſecretum tractatum habuerat cum Rege Franciæ, ipſis inconſultis, unde ſeductus fuit & circumventus.

A.D. 1294. An. 22. E. I.

Rot. Vaſcon. 22. E. I. m. 10.

REX Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis Prælatis: Comitibus, Vicecomitibus, Baronibus, Militibus, Domicellis, Civibus, Burgenſibus, Communitatibus, Seneſcallis, Ballivis, Præpoſitis, Notariis, Servientibus, & omnibus aliis in terrâ Ducatûs Aquitaniæ, ſalutem.

Cum quidam tractatus, inter Regem Franciæ, & nos, habitus fuerit, per quem nos, pro bono pacis & utilitate Chriſtianitatis, ſicut credidimus, quaſdam obedientias de vobis & de dicto Ducatu noſtro fecimus ipſi Regi, de quo nos culpabiles reddimus vobis cunctis, eo quod id abſque veſtris conſilio & ſcientiâ fecimus, deſicut vos eratis ita bene parati ad dictam terram cuſtodiendam veſtri gratia, & etiam defendendam,

A.D. 1294.

Vos rogamus quatenus nos inde habeatis excuſatos; vos etenim non eſtis *in hoc circumventi ſolummodo & ſeducti, quin plus cæteris fallimur noſmetipſi*; prout prædilectus & fidelis noſter, Hugo de Veer, & dilectus Clericus noſter Magiſter Reymundus de Ferariis, qui in Curiâ Franciæ dicto tractatui intererant,

vobis

A.D.1294. Edv. 1. vobis ex parte noſtrâ plene poterunt id referre; quibus velitis credere in præmiſſis.

Et, Dei adjutorio, amodò taliter nobis cavebimus, quod nichil, contingens vos ſeu Ducatum antedictum, faciemus ſine veſtris conſilio & aſſenſu.

Per quod, quam cariùs poſſumus, vos rogamus, quatinus (ſicut boni & fideles nobis & coronæ noſtræ Angliæ ſemper hucuſque fuiſtis, & dictum Ducatum noſtrum contra omnes gentes bene & fideliter præſervâſtis, ac totis temporibus defendiſtis, & jam opus de vobis majus habeamus quam unquàm hactenus habebamus) nos juvetis ad dictum Ducatum recuperandum & manutenendum, ſicut vos & anteceſſores veſtri nobis & anteceſſoribus noſtris omni vice feciſtis; ſcientes, quod per Dei adjutorium & veſtrum, in hoc tale conſilium apponemus, quod Domino placebit & vobis.

Et, ob grandem fiduciam, quam de fidelitatibus veſtris gerimus & habemus, ad præſens, ad vos mittimus carum nepotem & fidelem noſtrum, Johannem de Britannia, cum quibuſdam aliis Nobilibus de noſtris Concilio atque Regno. A.D.1294. Edv. 1.

Mittemus etiam ad vos in proximo, Deo propitio, Edmundum fratrem noſtrum cariſſimum, & dilectum & fidelem noſtrum Henricum de Lacy Comitem Lincolniæ, cum pluribus aliis Nobilibus & Proceribus dicti Regni.

Et nos ipſi, Duce altiſſimo, ibidem ad citius quod poterimus accedemus.

Et cum hiis primis veniſſemus, niſi aliquæ rationes ſubfuiſſent: quas dictus Nepos noſter, & Johannes de Sancto Johanne, & dilectus & fidelis noſter Robertus Tybetot vobis referent ex parte noſtrâ; quibus in hiis velitis credere: & excuſatos quæſumus nos habere.

In cujus, &c.

Dat. apud Porteſmuth, primo die Julii.

Johannes de Sancto Johanne Seneſcallus Vaſconiæ conſtitutus.

A.D.1294. An. 22. E. 1. Rot. Vaſcon. 22. E. 1. m. 10.

REX eiſdem Archiepiſcopis Vaſconiæ, &c. ſalutem.

Sciatis quod conſtituimus dilectum & fidelem noſtrum, Johannem de Sancto Johanne, Seneſcallum noſtrum Ducatûs prædicti, & terræ noſtræ Ageneſii, & aliarum terrarum noſtrarum Vaſconiæ, quamdiu nobis placuerit.

Et ideo vos rogamus, mandantes quatinus eidem Johanni, tanquam Seneſcallo noſtro ibidem, ſitis intendentes & obedientes: facienteſque eidem quod dictorum Ducatûs & Terrarum conſueviſtis facere Seneſcallis: ipſe etenim vobis faciet quod ſoliti ſunt facere hujuſmodi Seneſcalli. A.D.1294.

Cui quidem Johanni damus, tenore præſentium, poteſtatem ponendi, & amovendi Subſeneſcallos, Caſtellanos, Majores, & omnes alios Ballivos & Miniſtros, ſecundum quod ſibi videbitur faciendum.

In cujus &c.

Teſte Rege apud Porteſmuth, primo die Julii.

Pro Johanne de Britannia, Capitaneo in partibus Vaſconiæ conſtituto.

A.D.1294. An. 22. E. 1. Rot. Vaſcon. 22. E. 1. m. 10.

REX, &c. univerſis Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis Prælatis: Comitibus, Vicecomitibus, Baronibus, Militibus, Domicellis, Civibus, Burgenſibus, Communitatibus, Seneſcallis, Ballivis, Præpoſitis, Notariis, & omnibus aliis in Terrâ Ducatûs noſtri Aquitanniæ, & in terrâ noſtrâ Ageneſii, & aliâ terrâ noſtrâ Vaſconiæ conſtitutis, ſalutem.

Mittimus dilectum Nepotem & fidelem noſtrum, Johannem de Britannia, in Ducatum noſtrum prædictum, ad tenendum locum noſtrum ibidem; & ut ſit veſter Capitaneus, & gentis noſtræ quam cum eo ad partes deſtinamus eaſdem: A.D.1294.

Propter quod vos rogamus, mandantes quatenus eidem Nepoti noſtro ſitis obedientes in omnibus, ſicut nobis; quouſque à nobis ſuper hoc aliud habueritis in mandatis.

In cujus, &c.

Dat. apud Porteſmuth, primò die Julii.

De poteſtate tractandi ſuper confœderatione inter Regem Caſtellæ & Regem Angliæ.

A.D. 1294.
An. 22. E. 1.
Rot. Vaſcon. 22 E. 1. m. 10.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

De circumſpectione & fidelitate cari Nepotis noſtri, Johannis de Britanniâ, Capitanei gentis noſtræ, tenentiſque locum noſtrum in Ducatu Aquitanniæ: necnon dilectorum & fidelium noſtrorum, Johannis de Sancto Johanne Seneſcalli noſtri Vaſconiæ, Roberti Tybetot, & Amaneni de la Bret, Militum, plenam fiduciam optinentes,

Damus ipſis omnibus, tribus, & duobus ipſorum, qui præſentes fuerint, plenam poteſtatem tractandi, & ordinandi ſuper unitate, & confœderatione ac amicitiâ ſpeciali, inter magnificum Principem Dominum Regem Caſtellæ illuſtrem, & nos (Deo propitio) faciendis, & aſſecurandis, & de hiis affirmandis, quamdiu ambo vixerimus; & damus poteſtatem prædicto Nepoti noſtro, jurandi in animam noſtram omnimodum rationabile juramentum.

Volumus etiam quod prædicti quatuor, tres, & duo eorum, quos præſentes eſſe contigerit, omnia quæ ad commodum & honorem dicti Regis & noſtri, quoad præmiſſa, fuerint convenientia ſeu etiam oportuna, faciant & compleant, ſicut ſuperiùs eſt expreſſum.

Habemus ſiquidem, & habebimus pro firmo & ſtabili, quicquid prædictus Nepos noſter, Seneſcallus, Robertus, Amanenus, tres, & duo eorum, nomine noſtro, in omnibus ſupradictis, & ſingulis eorumdem, in formâ prædictâ duxerunt faciendum.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Crevequer tertio die Julii.

Pro Johanne de Britannia, poteſtates tractandi ſuper confœderationibus.

A.D. 1294.
An. 22. E. 1.
Rot. Vaſcon. 22 E. 1. m. 10.

REX omnibus, ad quos &c. ſalutem.

De fidelitate & circumſpectione dilecti Nepotis & fidelis noſtri, Johannis de Britanniâ, Capitanei gentis noſtræ, tenentiſque locum noſtrum in Ducatu prædicto, plenam fiduciam obtinentes,

Damus ei, tenore præſentium, poteſtatem tractandi, & ordinandi ſuper confœderatione, & amicitiâ inter nos, & omnes illos, qui de amicitia noſtra eſſe voluerint (Deo propitio) ineundis: & confœderationem & amicitiam hujuſmodi nomine noſtro affirmandi.

Ratum & gratum habentes, & habituri quicquid, per eundem Nepotem noſtrum, factum fuerit in præmiſſis.

In cujus, &c.

Dat. apud Porteſmuth, nono die Julii.

De poteſtate tractandi ſuper confœderatione inter Regem & Comitem de Foys.

A.D. 1294.
An. 22. E. 1.
Rot. Vaſcon. 22. E. 1. m. 10.

REX dilecto Nepoti & fideli ſuo, Johanni de Britanniâ, Capitaneo Gentis noſtræ in Ducatu Aquitaniæ ſalutem.

De fidelitate & circumſpectione veſtra plenam fiduciam obtinentes,

Vobis damus plenam, tenore præſentium, poteſtatem tractandi, & ordinandi ſuper unionis & confœderationis vinculo, ac amicitiâ ſpeciali, inter nos, & nobilem virum, Dominum . . . Comitem de Foys (Deo propitio) ineundis: & de hiis, noſtro nomine, affirmandis; faciendi inſuper & complendi omnia, quæ ad honorem & utilitatem noſtram, ac præfati Comitis, in præmiſſis convenientia fuerint, ſeu etiam oportuna.

Ratum & gratum habentes & habituri quicquid feceritis, nomine noſtro, in omnibus ſupradictis, & quolibet eorumdem.

In cujus, &c.

Dat. apud Porteſmuth, nono die Julii.

A.D.1294. dv. 1.

Archiepiſcopo Auxitano & aliis, de Vaſconia recuperanda.

A.D 1294. n. 22. E. 1. t. Vaſcon. 2. E. 1. m. 0 d.

A.D 1294.

REX, venerabili in Chriſto Patri, Amaneno, eâdem gratiâ, Archiepiſcopo Axitano, ſalutem.

Cùm, de terra noſtra Vaſconiæ, per Regem Franciæ & ſuos, inimicos noſtros, ſeducti ſimus nequiter & ejecti, prout vos, ſecundum quod intendimus, bene ſcitis,

Paternitatem veſtram affectuoſe requirimus & rogamus, quatenus ad eandem terram noſtram recuperandam, nobis in auxilium velitis eſſe, & genti noſtræ, ſicut de vobis confidimus conſulentes.

Homineſque partium earumdem, ut nobis & genti noſtræ, ad terram noſtram prædictam recuperandam, auxilium impendant, velitis requirere & monere: & quod ad antiquum ſtatum & dominium, ſub quibus ipſi, & eorum anteceſſores extiterunt, redire velint & morari.

Tantum ſuper hiis, ad hanc noſtram inſtantiam, facientes, quod vobis ſpecialiter teneamur, prout ſemper bene meruiſtis, & diebus ſingulis facietis, Domino annuente.

Dat. apud Porteſmuth, decimo die Julii.

Conſimiles litteras habent omnes ſubſcripti, viz.

Dominus Hugo, Epiſcopus Vaſatenſis,
Dominus Bertrandus, Epiſcopus Agenn.
Dominus Arnaldus, Epiſcopus Aquenſ.
Dominus Dominicus, Epiſcopus Baionæ,
Dominus Galhardus, Epiſcopus Olerenſ.
Dominus Petrus, Epiſcopus Adurenſ.
Dominus Reymundus, Epiſcopus Laſcurren.
Dominus Giraldus, Epiſcopus Lettorenſ.
Abbas de Sancto Maurino,
Abbas de Cleriaco,
Prior de Maſtz.

Arnaldo de Blanquafort cum multis aliis, de Vaſconia, per dolum abrepta, recuperanda.

A.D.1294. n. 22. E. 1. t. Vaſcon. 2. E. 1. m. 1. d.

A.D.1294.

REX dilecto & fideli ſuo, Arnaldo de Blanquafort, ſalutem.

Satis bene audiſtis & nôſtis diſcordiam, habitam inter Regem Franciæ, & nos; & qualiter idem Rex de noſtris bonis gentibus, & terrâ noſtrâ Vaſconiæ nos malitioſè decepit.

Propter quod, quàm cariùs poſſumus, vos requirimus & rogamus, quatinus ad dictam terram noſtram recuperandam, manu tenendam & defendendam, nos juvetis, ſicut vos, & anteceſſores veſtri, nobis & anteceſſoribus noſtris feciſtis, omnibus temporibus retroactis.

Et in iſto negotio taliter faciatis, quod nos & noſtri vobis teneamur, prout vobis ob bona ſervitia, quæ nobis hactenus impendiſtis recognoſcimus nos teneri.

Teſte Rege apud Porteſmue, 29. die Junii.

Nomina Magnatum Vaſconiæ, quibus Dominus Rex miſit litteras ſuas, ſub illo tenore, quo ſcripſit Arnaldo prædicto.

Olivercus de Linhani,
Ebulus de eadem,
Aymericus de Burgo,
Dominus Mareſcandus,
Bernardus Amaneni Darrameſte,
Geraldus de Sancto Genes,
Rindus de Cantemarle,
Petrus de la Mota de Ludedon,
Galhardus Daggaſſat,
Petrus Willielmi de Mateplana,
Petrus Darſſac,
Bernardus de Blanquafort,
Arnaldus de Iſpannia,
Geraldus de Lamota de Latrene,
Dominus de Blania,
Dominus de Ryuncio,
Bertrandus de Poſenſato,
Bernardus de Scoſſano,
Amalbinus de Bares,
Reginaldus de Blugun Capitaneus de Latrene,
Guillielmus Furt Dornon,
Galhardus de la Landa,
Bertrandus de Noalhano,
Dominus de Benanges,
Arnaldus Garſye del God,

A.D 1294.
Edv. 1.

Petrus de Monte Peſato,
Bertrandus de Caumont,
Petrus de les Caſes,
Guillielmus Randulphi de Guiſac,
Alex. de la Pebree,
Petrus de Gauarreto,
Gualhardus de la Mota,
Amanenus de la Mota,
Guillielmus Sancii de Pomeys,
Arnaldus de Gyrond,
Anaſſanoius de Caumont,
Geraldus de la Mota,
Bertrandus de Mames,
Petrus de Pompeiaco,
Randulphus Guillielmi de Salinaco,
Gaillardus de Forgiis.

Iſti qui ſequuntur, ſunt de Curia Sancti Severi.

Dominus de Biarno,
Vicecomes de Tartaſ.
Augerius de Malo Leone,
Forcamerus Dominus de Leſcun,
Affinus de Naualhes,
Otto de Doaſet.
Randulphus Bernardi de Caſtro novo,
Sauſaverius de Podeux,
Arnaldus de Marſſano,
Arnaldus de Monuh,
Aſparus Darans,
Sogmus Deſtan.
Vicecomes Doica,
Arnaldus Deſtivals,
Galhardus de Tilh.
Vicecomes de Fureus,
Arnaldus Guillielmi de Pulibalt,
Dominus de Monte Olivo,
Dominus Tenton de Sancta Cruce,
Guillielmus de Soa,
Sancius Lupi de Caſtandeco,
Fravanetus de Campeto,
Arnaldus Willielmi de Malo Vicino,
Dominus de Dameſayn,
Sancius Arnaldi de Malo Leone,
Guillielmus Arnaldi de Morlana,

De Agennenſ.

Amanenus del Foſſat,
Galterius del Foſſat,
Arreinfred de Monte Peſato,
Amanenus de Madalhano,
Arnaldus de Marmande,
Stephanus Farriol,
Hugo de Pinoliis,
Grimoardus de Baleux,
Oto de Caſa nova,
Rudel de Seyches,
Guillielmus Randulphi Lork,
Arnaldus Garſie de Foſſat,
Oto de Lomayne,
Bertrandus de Inſula,
Aſſinus Dagnalayt,
Bartho de Ponibus,
Augerius de Podio Bardaco,
Randulphus Barnardi de Golans,
Rainfredus de Durfort,
Dominus de Podenas,
Gaſtonus de Gontalt,
Vital de Gontalt,
Bedz de Caſa Nova,

Item Conſtantia Vicecomitiſſa de Marhan,
Margeria Comitiſſa de Foiz,
Vicecomitiſſa de Biarn,
Arnaldus Guillam Comes de Aundoing.
Noyt de Sadyrack,
Randulphus Arnald de Dauns,
Arnaldus de Engyne Dominus Deſſaces,
Randulphus Arnald de Girſereſt,
Arnulph. Guillielmi de Malo Leone,
Aſſinus de Caſtro Pugor,
Grillardus de Caſtro Pugor,
Reymundus de Morlana,
Reym. Garſiæ Dominus de Corraze Domicellus.

Burgenſ. de Burdegal.

Arnandus Reymundi de Soleir,
Johannes Columbi,
Roſtandus del Soleir,
Petrus Lambert,
Guillielmus Aymerici,
Petrus Begnerii de la Rocela,
Johannes Dalhan,
Arnaldus Monedeir,
Petrus Calhon Junior.

De Regula.

Reym de Myrablo.
Willielmus de Pinibus.

De Lectora.

Geraldus Senherii,
Bertrandus de Calveto,
Forta de la Roqua,
Randulphus de Plunaſſana,
Bernardus de eadem.

De Baioniâ.

Petrus Arnaldi de Villa,
Paſchal filius, Potus Arnaldi de Villa,
Guillielmus de Sanbanhacoco,
Johannes de Villa,
Augerius Rotberti,
Randulphus Arnaldi de Maiſonnana,

Item Major & Jurati Villæ Burdeg.
Jurati Villæ Sancti Macharii,

Jurati

Jurati Villæ Vaſati,
Jurati Villæ Regulæ,
Major & Jurati Villæ Baion.
Major & Jurati Villæ Aquen.
Jurati Villæ Sancti Severi,
Major & Jurati Villæ de Laborne,
Major & Jurati Villæ de Burgo,
Jurati Villæ de Mountclar.
Major & Jurati Villæ Sancti Emilionis,
Jurati Villæ de Milbano,
Jurati Villæ Agenn.
Jurati Villæ Portus Sanctæ Mariæ,
Jurati Villæ Marmand.
Jurati Villæ Lettoræ,
Jurati Villæ Condomii,
Jurati Villæ de Pena Agenn.
Jurati Villæ de Puy Mirol,
Jurati Villæ de Montſlanquin.
Jurati Villæ de Tornon.

Item ſcriptum eſt Militibus & aliis Gentibus de Labort.

Item Militibus & aliis probis hominibus de Malo Leone.

Petrus de Monte Revelli,
Vidacus Lupi de Biſcaye Conſanguineus Regis,
Doatus de Pyn. Burgenſ. de Vaſato.

Eodem modo ſcribitur,

Bertramo de Monte Leonis,
Galfrido de Mortayne,
Elyæ de Chaleys,
Aymaro de Archiaco,
Roberto de Maſtak,
Willielmo Chenynge, qui non eſt homo Regis, & filio ſuo primogenito, & Uxori dicti filii,
Bernardo de Bovill Domino de Lymoyl conſanguineo Regis,
Gaſtoni de Guntaud,
Probis hominibus Communitatis de Moyſen.

Item ſcriptum eſt Domino Petro filii quondam Domini P. Regis. Aragon.

Item Dominæ Guillæ Conſorti Nobilis Viri Domini Petri de Aragon. Vicecomitiſſæ Montis Cad. & Caſtri Veteris, Conſanguineæ Regis.

Item Domino Rogero Bernardi Comiti Fux. & Vicecomiti Biarn & Caſtri boni.

Item ſcriptum eſt in forma communi Domino Daus.

Item Arnaldo Guillielmi de Tholoſa Burgen. de Salva terra.

Magiſtro Petro Arnaldi de Bik Clerico Regis.

Arnaldus Lake de Chele,
Seginus de Puteo,
Magiſter Reym. de la Ferr. Decanus Sancti Severini Burdegal cum credentia,
Guinus de Puteo,
Dominus de Jaces,
Bartholomæus Dakes.

Item ſcriptum eſt Juratis, Conſulibus, probis hominibus & toti Communitati terræ de Aſpe.

Conſimilis littera dirigitur Juratis, Conſulibus, &c. de Urſagh.

Conſimilis littera dirigitur Stephano de Fyta, cum quadam clauſulâ, ante ultimam clauſulam, in hæc verba:

Et de hominibus recolligendis, ipſoſque monendis ut ad antiquum ſtatum & dominium, ubi ipſi & eorum Anteceſſores extiterunt, redeant, opem & operam, ſicut de vobis confidimus, efficaciter apponatis.

Dat, &c.

Conſimilis Littera dirigitur Lupo de Borgoyn, in communi formâ, cum clauſulâ, quæ ſequitur, in hæc verba:

De bono autem ſervitio, quod feciſtis pluries nobis ipſis, & quod dilecto & fideli noſtro Johanni de ſancto Johanne, locum noſtrum tenenti in Ducatu Aquitanniæ, noſtro nomine, ſimiliter impendiſtis, grates vobis referimus ſpeciales.

Dat. apud Porteſmue 12. die Julii.

Arnaldo de Caillou,
Guitardo de la Forte,
Fratri Guillardo de Blezino, Priori Hoſpital Sancti Jacobi Burdeg.
Magiſtro Bernardo Fabri Clerico Regis.

Juratis, Conſulibus, probis hominibus, & toti Communitati de Oleron.

Juratis, Conſulibus, probis hominibus, & toti Communitati de Morlan.

Eodem modo Juratis & probis hominibus de Pount de Urceis.

Eodum modo Juratis, &c. de Salvâ terrâ.

A.D.1294.
Edv. I.

De Finibus pro ſervitio in expeditione Vaſconiæ recipiendis.

A D.1294.
An. 22. E. I.
Rot. Vaſcon. 22 E. I. m. I.

Rex, &c. venerabili in Chriſto Patri, W. eâdem gratiâ, Bathon. & Wellen. Epiſcopo, Theſaurario ſuo, ſalutem.

Sciatis quod aſſignavimus vos, unà cum illis de Baronibus noſtris de Scaccario, & aliis fidelibus noſtris, quos vobis aſſociare volueritis, ad recipiendum fines, vice noſtra, ab Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Prioribus, & cæteris viris religioſis, perſonis Eccleſiaſticis, dominabus, viduis, & aliis mulieribus quibuſcumque;

Ac etiam ab aliis, à quibus fines hujuſmodi recipiendos videritis, & qui fines nobiſcum facere voluerint, pro ſervitio quod nobis debent, & facere tenentur in inſtanti expeditione noſtri Vaſconiæ, prout veſtra diſcretio ad commodum noſtrum viderit faciendum.

Et ideo vobis mandamus, quod fines hujuſmodi, ad opus noſtrum, recipiatis in formâ prædictâ.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Porteſmuth 16. die Julii.

Litera Jacobo Regi Aragoniæ, de amicitia inter Petrum & Alfonſum, Patrem & Fratrem ejus, & Angliæ Regem continuanda; ac etiam de Credentia.

A.D.1294.
An. 22. E. I.
Ex Bundel. in Turri.

Magnifico Principi, Domino J. Dei gratiâ, Arragoniæ, Majoricarum, & Valentiæ, Regi illuſtri, ac Comiti Barchinoniæ, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, ſalutem, & felices ad vota ſucceſſus.

Quia inter genitorem veſtrum & fratrem (quorum animabus propitietur Deus) & nos, ſpecialis amicitia, dum viverent, habebatur: quam erga nos intendimus continuare vos velle; nec per nos ſtabit, quin hujuſmodi continuatio fiat hinc inde:

Excellentiæ veſtræ volumus eſſe notum, quod ad partes Vaſconiæ carum nepotem & fidelem noſtrum, Johannem de Britannia, Capitaneum gentis noſtræ, tenentémque locum noſtrum ibidem, ſpecialiter deſtinamus: qui vobis plenius ſcire faciet, ex parte noſtra, injurias & gravamina, nobis malitioſe illata; quæ Majeſtati veſtræ credimus diſplicere,

Et ipſis, quos dictus Nepos noſter ad veſtram præſentiam, ex parte noſtra, duxerit tranſmittendos, velitis in præmiſſis fidem credulam adhibere.

Dat. apud Funtele 24 die Julii, anno Regni noſtri viceſimo ſecundo.

Forma Redditionis Homagii Franciæ Regi factæ, per Regem, ante Guerram inchoatam.

A.D.1294.
An. 22. E. I.
Ex Miſcel. in Turri.

Nos Meſſages dirrount au Roy de Fraunce, noſtre Seigneur le Roy d'Engleterre, Seignur d'Irlaunde, & Ducs d'Aquitaigne, vous fiſt homage ſur condicion; c'eſt aſavoir ſolonc fourme de la Pees, fait entre voz Aunceſtres & les ſoens, laquele vous ne lui avez tenuz:

Et d'autre part, pur les conteks & Riotes, q'ount eſte entre voz genz & les ſoens, apeſer, ſecretz tratiz, que ount eſte entre vous & lui, par Monſire Edmound ſoun Frere, ſicome bien vous doit ſouvenir; en les queux traitiz eſtoient certeins covenantz, les queux ne lui ſount gardez en nul point, tout ſoit q'il vous a fait obeiſaunce outre la fourme de ce traitz:

Et pui, Sire, ſi vous ad fait deux foiz requere, par l'avantdit ſoun Frere: & la tierce foiz par aſcun des Paers de Fraunce, & par autres grantz Seigneurs de voſtre Roialme; que ſa terre de la Duchee d'Aquitaine lui fuſt rendue, & ſa gent, que ſount en veſtre Arreſt, deliveree: des queux riens ne lui avez fait.

Parount y lui ſemble que vous ne lui tedez pas pur veſtre homme, ne il n'entent eſtre.

A.D.1294. Edv. 1.

Johanni Duci Brabantiæ, de 22000 Libr. Sterling. Gentibus Sabaudiæ & Burgundiæ ad ordinationem Amadæi Comitis Sabaudiæ, numerandis.

A.D.1294. A. 22. E. 1. Pat. 22. E. 1. m. 12.

EDward, &c. a noble hom, Johan, par meſme la grace, Ducs de Lother, Braybant & de Leynburg, ſun chier fiuz, ſaluz.

Nous vous prioms que les 22000 Livre d'eſterling, les queux nous enveaſmes, n'adguers oveque vous, en la Flote en vos partirs ; E les queux nous avoms ordene pur faire paiements as gentz de Sauvoye, e de Burgoyne, e de celes partys, pur ayder a noſtre guerre contre le Roi de France,

Facez liverer a ceux, ou a celi, qi les voudra demander depar noſtre Coſyn, le . . . Conte de Sauvoye ; e qi ſur ceo vous porteront, ou portera ſes lettres overtes.

En teſmoigne de eeſte choſe, nous vous enveoms ceſtes nos lettres overtes.

Donees à Porteſmue le 13. Jour d'Auſt.

A.D.1294.

De præfata pecunia ut ſupra ordinanda.

A.D.1294. An. 22. E. 1. Ibidem.

EDward, &c. à ſon chere Clerk, Robert Segre, ſaluz.

Nous vous mandoms qe les 22000 Livr. d'eſterling, les queux nous vous feiſmes bailler, pur faire paer as gents a armes de Sauvoye, de Burgoigne, e de celes parties, pur ayder a noſtre guerre contre le Roy de France,

Facez liverer a ceux, ou a celui, qi les voudra demaunder depar noſtre Couſyn, le Conte de Sauvoye : e qi ſur ceo porteront, ou portera ſes lettres overtes.

A.D.1294.

E qe vous meſmes aillez juſqes au Conte, pur ver mon qe les paiement, e les choſes ſe facent en la manere, qe feut deviſee, ſelonc la fourme contenue en roule endente; le quel Mon Sire de Lewys ad.

E fetes, en totes choſes, ceo qe le Conte vous commandera, e ceo ne leſſetz.

En teſmoigne, &c.

Donees, &c. ut ſupra.

De die transfretationis prorogata.

A.D.1294. A. 22. E. 1. Rot. Vaſc. 22. E. 1. m. 4. d.

REX Vicecomiti Cumbriæ ſalutem.

Cum nuper tibi præciperimus, quod ſummoneri faceres omnes illos de Ballivâ tuâ, qui de nobis tenent in capite per ſervitium Militare, vel per ſeriantiam ; & etiam omnes illos, tenentes per ſervitium Militare, vel per ſeriantiam, qui tenent de Wardis, in manu noſtrâ exiſtentibus :

Sive ſint Wardæ de terris Archiepiſcopatuum, Epiſcopatuum, Abbatiarum, vel Prioratuum : ſive de terris Comitum, Baronum, vel aliorum quorumcumque liberorum hominum ; exceptis quibuſdam certis perſonis, quorum nomina in quadam Cedulâ, incluſâ in brevi noſtro, quod tibi inde miſimus, continebantur :

Quod eſſent apud Porteſmuth primo die Septembris, proximo futuro, cum equis & armis, & toto ſervitio quod nobis debent, parati nobiſcum transfretare in Vaſconiam :

A.D.1294.

Ita tamen quod Abbates & Priores, qui ſervitium, nobis debent, habeant tunc ibi per ſe ſervitium, nobis debitum, paratum ad transfretandum nobiſcum in formâ prædictâ.

Et jam, ex certis cauſis, diem Summonitionis prædictæ prorogavimus uſque in Craſtinum Sancti Michaelis, proximo futurum ;

Ita quòd Comites, Barones, & omnes alii de Ballivâ tuâ, quicunque fuerint, & qui nobis ſervitium debent, tunc ſint apud Porteſmuth, cum equis, & armis, & toto ſervitio, nobis debito, parati nobiſcum transfretare ad partes prædictas :

Et Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, Priores, & cæteri viri Religioſi & Eccleſiaſtici, habeant tunc ibi ſimiliter ſervitium, quod nobis debent, paratum ad transfretandum nobiſcum, ſicut prædictum eſt :

Tibi præcipimus quòd prorogationem diei prædictæ, in formâ prædictâ,

per

A.D.1294. Edw. 1.

per totam Ballivam tuam, ſine dilatione, publicè proclamari facias: Et etiam ſcire facias Comitibus, Baronibus, & aliis ſupradictis, quod ſint, ad prædictos diem & locum, cum ſervitio ſuo prædicto: Et ſimiliter Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Prioribus, & cæteris viris Religioſis & Eccleſiaſticis, quod habeant tunc ibi ſervitium, nobis debitum, paratum ad transfretandum nobiſcum, ſicut prædictum eſt.

Iſtud mandatum noſtrum, ſicut te & tua diligis, cum omni diligentia & celeritate exequaris.

Teſte Rege apud Porteſmuth 17. die Auguſti.

Eodem modo mandatum eſt ſingulis Vicecomitibus Angliæ.

Teſte ut ſupra.

Archiepiſcopo Eborum, de facto Vaſconiæ, a Rege Franciæ fraudulenter obtentæ, & nequiter detentæ.

A.D.1294. An. 22. E. 1. Rot Vaſcon. 22 E. 1. m. 4. d.

REX Archiepiſcopo Eborum, Angliæ Primati, ſalutem.

Qualiter Rex Franciæ nos de terrâ noſtrâ Vaſconiæ malitioſe decepit, & inde fraudulenter ejecit, eam nequiter detinendo, Paternitatem veſtram credimus non latere.

Cùm igitur, ad terram illam recuperandam à manibus dicti Regis, veſtrum Conſilium & Auxilium, ſicut & cæterorum Prælatorum ac cleri de Regno noſtro (quos communiter negotium iſtud tangit) nobis quamplurimum proſpexerimus profutura; ob quod apud Weſtmonaſterium, in Feſto Sancti Mathei Apoſtoli & Ewangeliſtæ, proximo futuro, perſonaliter eſſe diſpoſuimus, Deo dante,

Ad tractandum, unà vobiſcum, & cæteris Prælatis, ac Clero ejuſdem Regni, & ad ordinandum tunc ibidem ſuper ſtatu dictæ terræ noſtræ Vaſconiæ, & remedio in hoc contra hujuſmodi malitiam adhibendo,

Vobis mandamus, in fide & dilectione, in quibus nobis tenemini, firmiter injungentes quod, dictis die & loco, perſonaliter interſitis;

Vocantes priùs Decanum & Capitulum Eccleſiæ veſtræ, Archidiaconos, totúmque Clerum veſtræ Dioceſis;

Facientéſque, quod idem Decanus & Archidiaconi, in propriis perſonis ſuis, & dictum Capitulum per unum, idémque Clerus per duos Procuratores idoneos, plenam & ſufficientem poteſtatem ab ipſis Capitulo & Clero habentes, unà vobiſcum interſint modis omnibus tunc ibidem,

Ad tractandum, ordinandum, & faciendum, pro ipſis Capitulo & Clero, ac eorumdem nomine, quod de veſtro, & aliorum Prælatorum, Decani, Archidiaconorum, Procuratorúmque prædictorum, communi Conſilio providebitur in præmiſſis.

Teſte Rege apud Porteſmuth 19. die Auguſti.

Conſimiles litteræ diriguntur Cuſtodi Spiritualitatis Archiepiſcopatûs Cantuarienſis, ſede vacante, mutatis tamen mutandis; ut ibi, vocantes priùs Archidiaconum, totumque Clerum dictæ Dioceſis, facientéſque quod idem Archidiaconus, in propriâ perſonâ ſuâ, dictuſque Clerus per duos Procuratores idoneos, plenam & ſufficientem poteſtatem ab ipſo clero habentes, unà vobiſcum interſint, &c. & faciendum pro ipſo Clero ac ejuſdem nomine, quod, de veſtro, Prælatorumque prædictorum comuni conſilio, providebitur in præmiſſis.

Teſte ut ſupra.

Conſimilia brevia diriguntur Epiſcopis.

Elyenſi,
Norwycenſi,
Wintonienſi,
Wygornienſi,
Roffenſi,
Dunolmenſi, &
Karleolenſi.

Qui Decanos non habent, nec capitula, ut in primo brevi, ſub prædictis Datâ & Sigillo.

Eodem modo, ut in primo brevi, mandatum eſt electo Menevenſi, vel ejus Vices gerenti, ipſo agente in partibus tranſmarinis.

Item Cuſtodi Spiritualitatis Landaf. Sede vacante.

Epiſcopo Londonienſi,
Epiſcopo Lincolnienſi,
Epiſcopo Ciceſtrenſi,

Epiſ-

A.D. 1294. Edv. I. *Epiſcopo Exonienſi,*
Epiſcopo Herefordenſi,
Epiſcopo Sarum,
Epiſcopo Aſſavenſi,
Epiſcopo Bangorenſi,
Epiſcopo Bathonenſi & Wellenſi,
Epiſcopo Coventrenſi & Lichefeldenſi,

Rex Abbati Sancti Auguſtini Cantuar. ſalutem.

Qualiter, &c. ut ſupra in litterâ directâ Archiepiſcopo Eborum, &c. ſicut & Prælatorum & Cleri, &c. Deo dante, ad tractandum, unà vobiſcum, & Prælatis, ac Clero ejuſdem Regni, & ad ordinandum tunc ibidem ſuper ſtatu, &c. adhibendo, vobis mandamus firmiter injungentes, quod dictis die & loco, perſonaliter interſitis ad tractandum, ordinandum, & faciendum, quod de veſtro, prædictorúmque Prælatorum & Cleri comuni conſilio providebitur in præmiſſis. Et hoc nullatenus omittatis. A.D. 1294. Edv. I.

Teſte Rege apud Porteſmuth. 19. die Auguſti.

Eodem modo mandatum eſt omnibus ſubſcriptis,

Abbati de Sancto Edmundo,
Abbati de Waltham,
Abbati de Sancto Albano,
Abbati de Eveſham,

Exempti.

Abbati de Alnewyk,
Abbati de Egleſton,
Abbati de Sancta Agatha,
Abbati de Barlinges,
Abbati de Tupholm.
Abbati de Byleye,
Abbati de la Dale,
Abbati de Neuhus,
Abbati de Cokerſand,
Abbati de Croxton.
Abbati de Sancta Radegund,
Abbati de Heppe,
Abbati de Tychefeld,
Abbati de Suleby,
Abbati de Lanenden.
Abbati de Torre,
Abbati de Welbeck,
Abbati de Hales,
Abbati de Bello Capite,

Præmonſtraten.

Abbati de Furneys,
Abbati de Sallay,
Abbati de Holmcoltram,
Abbati de Novo Monaſterio,
Abbati de Jorevall.
Abbati de Fontibus,
Abbati de Bella Landa,
Abbati de Melſe,
Abbati de Kirkeſtede,
Abbati de Rupe,
Abbati de Rughford,
Abbati de Velle Dei,
Abbati de Gerudon.
Abbati de Stanle in Ardern.
Abbati de Pipwell,
Abbati de Cumbe,
Abbati de Blanca Landa,
Abbati de Baſingwerk,
Abbati de Crumbermere,
Abbati de Crokeſden,
Abbati de Valle Regali,
Abbati de Denlacreſſe,
Abbati de Mira Valle,
Abbati de Stonlowe,
Abbati de Buldewas,
Abbati de Stoule in Wilteſhir.
Abbati de Swyneſhenead,
Abbati de Wardon,
Abbati de Boxle,
Abbati de Stratford,
Abbati de Tiletoye,
Abbati de Bynedon.
Abbati de Quarrera,
Abbati de Leteleye,
Abbati de Dunkeſwell,
Abbati de Bello loco Regis,
Abbati de Stratta Florida,
Abbati de Flaxele,
Abbati de Tynterne,
Abbati de Kingeſwod,
Abbati de Waverle,
Abbati de Reveſby,
Abbati de Parco Lude,

Ciſtercien.

Eodem modo mandatum eſt Magiſtro Ordinis de Sempringham.

A.D.1294.
Edv. 1.

A.D.1294.
Edv. 1.

Litera Wallenſibus de Credentia.

A.D.1294.
An. 22. E. 1.
Rot. Vaſcon. 22. E. 1. m. 1.

REX Univerſis & ſingulis fidelibus ſuis, tam de Comitatibus de Kaernarvan, Angleſeye, & Meriunnyth, quàm de Comitatu de Flint, & de Cantredis de Ros, & Rowenyock, & de Frencloyt, ſalutem.

Quia in inſtanti arduo negotio noſtro Vaſconiæ, veſtris, ſicut & aliorum fidelium noſtrorum, de Regno noſtro, ſervitiis indigemus ad præſens,

Nos, de fidelitatibus veſtris ſpecialiter confidentes, vos requirimus & rogamus, in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quatinus dilectis & fidelibus noſtris, Reginaldo de Grey Juſticiario noſtro Ceſtriæ; & Roberto de Staundon Juſticiario noſtro Northwalliæ, quibus in hoc negotio pleniùs expoſuimus voluntatem noſtram, vobis ex parte noſtrâ ore tenus referendam, plenam fidem ſuper hoc adhibere,

Et ea facere velitis, prout iidem Reginaldus & Robertus vobis injungent plenius in præmiſſis; ita quod fidelitates & probitates veſtras debeamus merito commendare.

Teſte Rege apud Donameneye 30. die Auguſti.

De Navibus pro paſſagio Edmundi fratris Regis congregandis.

A.D.1294.
An. 22. E. 1.
Rot. Vaſcon. 22. E. 1. m. 1.

A.D.1294.

REX dilectis & fidelibus ſuis, Baronibus, & Ballivis ſuis quinque portuum univerſis, ſalutem.

Quia paſſagium Edmundi fratris noſtri cariſſimi ad partes Vaſconiæ, in obſequium noſtrum, ordinavimus apud Porteſmuth, ad Feſtum Nativitatis beatæ Mariæ, quod jam inſtat, ubi tunc perſonaliter eſſe proponimus, Domino concedente,

Vobis mandamus in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quod omnes naves, in prædictis portubus exiſtentes, ſine dilatione quacumque, uſque Porteſmuth venire faciatis, pro paſſagio prædicto; ita quod paſſagium illud, pro defectu navium, nullatenus retardetur.

Iſtud mandatum noſtrum, ſicut commodum & honorem noſtrum diligitis, & de vobis confidimus, cum omni celeritate exequamini diligenter.

Teſte Rege apud Perſhore 3. die Septembris.

Eodem modo mandatum eſt, per breve Clauſum, Willielmo de Leyburn, Capitaneo Nautarum & Marinellorum de Regno & poteſtate Regis.

Teſte ut ſupra.

Eodem modo mandatum eſt Petro de Peneceſtre, Cuſtodiæ quinque portuum Regis.

Teſte ut ſupra.

Eodem modo mandatum eſt, per breve clauſum, Baronibus & Ballivis de Winchelſe, & Baronibus & Ballivis de Sandwyco.

Teſte ut ſupra.

Bulla Cæleſtini Papæ quinti, de promotione ſua.

A.D.1294.
An. 22. E. 1.
Ex Autogr.

A.D.1294.

CELESTINUS Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Cariſſimo in Chriſto filio, E. Regi Angliæ, illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Mirabilia Dei judicia, quorum ſcrutationes abyſſus ſunt, multa tremenda pariter & ſtupenda mortalibus, ſic in altum ſe erigunt, ſic intellectum tenuem noſtræ imbecillitatis excedunt, quod, cùm ſit ſuper omnes terræ terminos lumen ejus, ad contemplandam altitudinem divitiarum ſapientiæ, atque ſcientiæ ſuæ immenſæ, nec comprehenſiones humanæ ſufficiunt, nec depreſſi ſenſus noſtræ humilis fragilitatis attingunt.

Ipſe quidem, terribilis in conſiliis, ſuper filios hominum dominatur in virtute ſua in æternum: Et, cum ſit ſpectator omnium, cunctorum præſcius, viſioniſque

A.D. 1294. Edv. 1. ſioniſque ejus præſens ſemper æternitas, ſic cum noſtrorum actuum futura qualitate concurrit, ut cuncta ſuaviter diſponat recto judicio, & creata ſingula arbitrio moderetur æterno.

Ipſe cœlos, terram creavit & maria; ac pro ſoliditate firmiſſimâ, ſacroſanctam Romanam Eccleſiam ſupra petram fidei ſoliditate firmavit; illud ei tribuens, in apoſtolicæ protectionis fortitudine, fundamentum ut, quamvis, flantibus ventis, fluctuare videatur interdum; ingruentibus tamen fluctibus nequeat procelloſæ tempeſtatis emergi: Licet enim, vel crebrâ decedentium mutatione paſtorum, in varias fluctuationes frequenter inciderit; vel per mundanæ malignitatis incurſus, perſecutionibus gravibus fuerit fatigata frequentiùs, nunquam tamen eam cœleſtis conſilii altitudo deſeruit, quo minùs robur ipſius in qualibet tribulatione proficeret, & inde obtineret ſpei ſuæ gaudium, unde receperat fidei firmamentum.

Piæ ſiquidem recordationis Nicolao Papa quarto, Prædeceſſore noſtro, debitum naturæ ſolvente, ejuſque corpore honorificentiâ debitâ eccleſiaſticæ tradito ſepulturæ, habitus eſt à fratribus noſtris de futuri Paſtoris ſubſtitutione tractatus; in quo ſucceſſivè, proch dolor! ipſa Romana eccleſia, per non modica ſpatia temporum, viduitatis incomoda deploravit:

Sed Benignus ſapientiæ ſpiritus, in ipſis veſpertinis anguſtiis rigans montes de ſuperioribus ſuis, eorumdem fratrum corda diſparia piâ inſpiratione præveniens, ſubito & celeriter conjunxit in unum; illud, momento quaſi, perficiens, ad quod diffuſi temporis ſpatium fructum debitum non adduxit.

Ipſi namque fratres denuo, de ſolâ providentiâ ſummi Patris, & ejus permiſſione mirabili, in humilitatem noſtram omnes unanimiter concordantes: Nos, tunc fratrem Petrum de Murrone, ordinis Sancti Benedicti, ad ſummi Apoſtolatûs apicem evocârunt; nobis decretum evocationis hujuſmodi per ſpeciales eorum nuntios deſtinantes.

Quanquam autem tanti oneris moles, noſtris debilibus importabilis humeris, illius utpote, qui in humili ſtatu poſitus, & ſolitudine heremi longiſſimis educatus temporibus, mundanorum negotiorum curâ depoſitâ elegeramus ſemper, pro tutiori conſilio, in domo Domini ſolitarius abici, noſtram inſufficientiam ſtupore nimirum tremendæ diſcuſſionis invaderet;

A.D. 1294. Edv. 1. Conſiderantes tamen quod prolixior mora in ſubrogatione paſtoris, trahebat eccleſiæ ac gregi dominico periculoſum per univerſa mundi climata nocumentum: Et ne vocationi divinæ reſiſtere videremur; demum confidentes in illo qui facit fortem ex debili: Balbutientibus eloquentiam tribuit: Exurgit benignus in occurſum timentium, & implorantium nomen ſuum: In ſemitis ſuis clementer dirigit & perficit greſſus hominis: Ac ſperantes in eo qui nunquam deſerit inconſultos: Et à quo vocationem noſtram hujuſmodi proceſſiſſe fideliter ſupponimus, & humiliter confitemur;

Impoſitum nobis onus ipſum aſſumpſimus, ac in eo divinæ miſericordiæ noſtrum ſubjecimus imperfectum; ſperantes quod ipſa benigniùs in beneplacito ſuo diriget actus noſtros ad ſui laudem & gloriam, exaltationem ipſius matris eccleſiæ, ac ſtatum proſperum fidei Chriſtianæ, nec nos, inexpertum & humilem, in tam grandis, diſpoſitione ſuâ, maris altitudine poſitum derelinquet, à fluctuationibus non adjutum.

Excellentiam itaque Regiam monemus, rogamus, & hortamur attente, ac obſecramus in filio Dei Patris, quatinus recognoſcens à domino tibi traditam poteſtatem, ſic in ſemitis mandatorum ſuorum ambules, & in conſpectu ejus delinees vias tuas, quod per cultum juſtitiæ, religionis amorem, & obſervantiam æquitatis, æterno patri gratum te præbeas, &, per tuum utile regnantis miniſterium, firmetur thronus præſidentis in ſolio, pax & tranquillitas ſubditis tuis proveniant, & vicinis gentibus quies placida, per reſparſionem quandam fructuoſæ alluvionis, accedat.

Nos enim, qui ad perſonam, domumque Regiam ſic affectu præcipuo, & zelo internæ caritatis afficimur, quod vehementer appetimus, & oramus te in actibus tuis proficere laudandis exemplis, & cum Dei beneplacito creſcere continuis incrementis, affectum tibi ſinceræ benignitatis expandimus, & ſinum caritatis ſolidæ aperimus, proponentes, in quibus cum Deo poterimus, Regio honori deferre, ac tua & Regni tui comodo, pro quibus ad nos cum ſecuritate recurrere poteris, in promptitudine paternæ benevolentiæ promovere.

Dat. Aquilæ 3. Non. Septembris, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub Filo canabi.

Bulla pro Magiſtro Roberto de Winchelſe, Archiepiſcopo Cantuarienſi.

A.D.1294. *An. 22. E. I.* *Ex Autogr.*

Celeſtinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio E. Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Ad fovendum in caritatis viſceribus Eccleſiarum Prælatos, eos præcipue qui Pontificali dignitate præminent, eo te fiducialiùs noſtris precibus invitamus, quo, in bonorum operum executione, Celſitudinis Regalis affectum extimamus magis promptum & facilem invenire; cum apud Deum, cujus iidem Prælati miniſtri exiſtunt, retributionis æternæ præmium, & apud homines laudis præconium tibi exinde acquiratur.

Dudùm ſiquidem Eccleſia Cantuarienſi per obitum, bonæ memoriæ, Johannis Archiepiſcopi Cantuarienſis, Paſtoris ſolatio deſtituta, dilecti filii Prior & Capitulum ejuſdem Eccleſiæ, vocatis omnibus, qui voluerunt, debuerunt, & potuerunt comode intereſſe, die ad eligendum præfixa, convenientes in unum ac Spiritûs Sancti gratiâ invocatâ,

Deliberantes, ad proviſionem faciendam ipſi Eccleſiæ de Prælato, per viam procedere compromiſſi, ſeptem ex ipſo Capitulo, videlicet, Fratribus, Martino de Cline Pænitentiario, Galfrido de Ramenal Præcentori, Radulpho de Adeſhan Suppriori, Johanni de Welles Theſaurario, Roberto de Celeſey, Johanni de Wy, & Riccardo de Chine, Monachis ejuſdem Eccleſiæ, ſub eo modo poteſtatem providendi, ea vice, ipſi Eccleſiæ de Paſtore unanimiter conceſſerunt, ut ipſi, vel major pars ipſorum, vice ſua, & prædictorum Prioris & Capituli, per electionem canonicam tantummodo, eidem Eccleſiæ de perſona, ydonea ex ſeipſis, vel aliis de gremio ipſius Eccleſiæ, vel aliunde, aſſumenda, prout ipſis videretur expediens, providerent:

Et quod, poſtquam omnes iidem Monachi, vel major pars ipſorum, concordes exiſterent de perſona hujuſmodi eligenda, unus illorum, de reliquorum Collegarum ſuorum conſenſu & mandato, vel majoris partis eorum, vice ſua, & ipſorum, ac totius Capituli ſupradicti, perſonam ipſam in Archiepiſcopum Cantuarienſem eligeret, & electionem hujuſmodi publicaret.

Dicti autem ſeptem Monachi, hujuſmodi poteſtate recepta, ſecedentes in partem, poſt diligentes, quos inter ſe ſuper hoc habuere, de diverſis perſonis tractatus, in venerabilem Fratem noſtrum, Robertum Archiepiſcopum Cantuarienſem, tunc Archidiaconum Eſſexiæ, in Eccleſia Sancti Pauli Londonien. Doctorem Theologicæ facultatis, concorditer conſenſerunt.

Et deinde prædictus Supprior, de conſenſu & mandato prædictorum Collegarum ſuorum, vice ſua, & ipſorum Collegarum, ac Capituli ſupradicti, ex conceſſa ſibi & eiſdem Collegiis ſuis, ab eiſdem Priore & Capitulo, ut præmittitur, poteſtate, eundem R. in Archiepiſcopum Cantuarienſem elegit;

Et hujuſmodi electionem ſuam, in præſentia dictorum, Prioris & Capituli, ſollempniter publicavit:

Dictuſque R. poſtmodum, infra tempus à jure ſtatutum, eidem Electioni, ad Prioris & Capituli prædictorum inſtantiam, conſenſit; & forma conſtitutionis, fælicis recordationis, Nicolai Papæ tertii Prædeceſſoris noſtri, ſuper hoc editæ, diligenter ſervata, perſonaliter ad Apoſtolicam ſedem, dum ſedes ipſa vacabat, accedens, huc uſque apud eam propter hoc noſcitur permanſiſſe.

Demum autem iidem Prior & Capitulum, facientes nobis decretum Electionis hujuſmodi præſentari per ſuos certos Procuratores & Nuncios, ad nos propter hoc ſpecialiter deſtinatos; præfatus vero R. per ſeipſum à nobis ſuppliciter poſtulavit, ut Electionem confirmaremus eandem:

Nos igitur Electionem ipſam, & ipſius R. perſonam per venerabilem Fratrem G. Sabinen. Epiſcopum, & dilectos Filios noſtros, B. tt. Sancti Martini Presbiterum, & P. Sancti Euſtachii Diaconum, Cardinales, examinari fecimus diligenter; & facta nobis ab eiſdem Cardinalibus ſuper hoc relatione fideli,

Quia eandem Electionem invenimus de ipſo R. Viro quidem eminenti litterarum ſcientia prædito, vitæ laudabilis, converſationis placidæ, morum honeſtate decoro, diſcretionis & conſilii maturitate conſpicuo, ac in ſpiritualibus & temporalibus circumſpecto, canonicè celebratam,

Ipſam, de fratrum noſtrorum Conſilio, auctoritate Apoſtolicâ confirmantes, eundem R. dictæ Cantuarienſi Eccleſiæ

A.D.1294. Edw. I.

cleſiæ præfecimus in Archiepiſcopum & Paſtorem,

Sibique ſubſequenter per dictum Epiſcopum munus conſecrationis impendi.

Ac tandem pallium, inſigne, videlicet, Pontificalis officii, de corpore beati Petri ſumptum, à præfato R. cum inſtantiâ quâ decuit poſtulatum, ſibi fecimus aſſignari, juxta formam quam Romana Eccleſia conſuevit in talibus obſervare :

Firma ſpe, fiduciâque tenentes, quod eadem Cantuarien. Eccleſia, Deo auctore, per ipſius R. induſtriæ ac circumſpectionis fructuoſum ſtudium, præſervabitur à noxiis & adverſis, & multipliciter ſpiritualibus & temporalibus proficiet incrementis.

Cum itaque, fili cariſſime, ſit virtutis opus Eccleſias & perſonas Eccleſiaſticas, præſertim Pontificali præditas dignitate, benigno favore proſequi, ac eas verbis & operibus, pro æterni Regis gloriâ venerari :

Serenitatem Regiam rogamus & hortamur attente, quatinus eidem Archiepiſcopo, vel Procuratori ſuo, ejus nomine, Regalia ejuſdem Eccleſiæ Cantuarien. quæ per te, vacationis ejus tempore, teneri dicuntur, ſine qualibet difficultate reſtituens, ipſum & Eccleſiam prædictam, ſibi commiſſam, ſic aliàs habeas, pro noſtrâ & Apoſtolicæ ſedis reverentiâ, in ſuis oportunitatibus propenſiùs commendatos, quod idem Archiepiſcopus, tuæ Celſitudinis fultus auxilio, in commiſſâ ſibi curâ Paſtoralis officii, poſſit, Deo propitio, proſperari ; ac tibi exinde à Deo perennis vitæ præmium, & à nobis condigna proveniat actio gratiarum.

Dat. Aquil. octavo Kal. Octobris, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo canabi.

Bulla monitoria Regi Angliæ, ſuper pace inter ipſum, & Philippum Regem Franciæ.

A.D.1294. An. 22. E. I. Ex Autogr.

Celeſtinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio E. Regi Angliæ illuſtri ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Fungentes pii Patris officio ad proſperum ſtatum univerſalis orbis intendimus ; ſed ad tuum, fili cariſſime, Regnique tui voto propenſiori ducimur, & more paterno te ad ea, quæ tuæ ſaluti expediunt ac honori, & utilitatibus tuis, & ipſius Regni congruunt, ſalutaribus exortationibus excitamus, ut deducta per te in rationis examen, admittantur devotius, & admiſſa tibi Regnoque prædicto, ad ſalutem, concedente ſolutis auctore, proficiant, pacem univerſaliter germinent, producantque quietem.

Progenitores quidem tui, Chriſtianiſſimi Principes, erga Deum, & Romanam Eccleſiam clariori devotione fulgentes, perfectæ circumſpectionis imbuti prudentiâ, vitatis ſcandalis, pacem undique coluerunt, plenis eam amplexantes affectibus, totiſque ſtudiis perquirentes, quæ, inter alia inſita eis dona virtutum, ipſorum ſtatum & nomen exaltavit felicioribus incrementis.

Ipſa enim à Domino ſuis Diſcipulis teſtamentali quodam edicto relicta, cultores ſuos opibus beatæ fertilitatis amplificat, & illis quos ſuavitatis ejus reddit impius ſeductor expertes, utriuſque boni præmium impeditur.

Profecto noſtrum & fratrum noſtrorum acriter percuſſerunt auditum, attulerunt lacerationis incendia noſtris & ipſorum præ dolore viſceribus amari rumores, noſtris nuper auribus referentes quod inter te, & cariſſimum in Chriſto filium noſtrum Phylippum Francorum Regem illuſtrem, materia erat diſſenſionis exorta : ob quam hinc inde, proh dolor ! munimenta bellica parabantur, non utinam ! corporum & animarum diſpendia, non utrique Regno irreparabilia pericula & Terræ ſanctæ per conſequens illatura.

Licet igitur inter aſſiduas curas, & immenſas ſollicitudines, quæ nobis ex miniſterio Apoſtolicæ ſervitutis incumbunt, ſingulos orbis terræ Catholicos Principes, & univerſos Chriſti fideles, in pace libenter, & unitate ſervemus ; de ſalubri tamen ſtatu tuo, & dicti Regis, ac tui ejuſque Regnorum, eo nimirum libentiùs, eoque ſollicitiùs & profundiùs cogitamus, quo te, ac Regem eundem, & dicta Regna ipſa Mater Eccleſia ſinceriori caritate proſequitur, & in te, ac ipſis majori ſecuritate quieſcit, ac plenius delectatur.

Unde vias perquirentes & modos, quibus, auctore Deo, inter te, ac præfatum Regem, ſuper hujuſmodi exortâ diſcor-

A.D.1294. Edv. 1.

Bulla pro Magiſtro [illegible] de W[illegible], Archiepiſcopo Cantuarienſi.

A.D.1294. An. 22. E. 1. Ex Autogr.

C[illegible] ſuæ [illegible] & Apoſtolicæ [illegible] ne[illegible]

[illegible] fovendum in tuæ [illegible] viſceribus [illegible] Pontificali [illegible], eo [illegible] ſinceritatis [illegible] precibus [illegible], quo, in bonorum operum [illegible], Celſitudinis Regalis affectum [illegible] magis promptum & facilem invenire; cum apud Deum, cujus [illegible] munia exequeris, [illegible] æternæ præmium, & apud homines laudis præconium tibi exinde acquiratur.

Dudùm ſiquidem Eccleſia Cantuarienſi per obitum, bonæ memoriæ, Johannis Archiepiſcopi Cantuarienſis, Paſtoris ſolatio deſtitutæ, dilecti filii Prior & Capitulum ejuſdem Eccleſiæ, vocatis omnibus, qui voluerunt, debuerunt, & potuerunt commodè intereſſe, die ad eligendum præfixo, convenientes in unum ac Spiritûs Sancti gratiâ invocatâ,

Deliberantes, ad proviſionem faciendam ipſi Eccleſiæ de Paſtore, per viam procedere compromiſſi, ſeptem ex ipſo Capitulo, videlicet, [illegible], Martino de Cline Pœnitentiario, Galfrido de [illegible] Præcentori, Radulpho de [illegible] Suppriori, Johanni de Welles Theſaurario, Roberto de Celeſey, Johanni de Wy, & Riccardo de Cline, Monachis ejuſdem Eccleſiæ, ſub certo modo poteſtatem providendi, ea vice, ipſi Eccleſiæ de Paſtore [illegible] contulerunt, ut ipſi, vel major pars ipſorum, vice ſua, & prædictorum Prioris & Capituli, per electionem canonicam [illegible] eidem Eccleſiæ de perſona ydonea ex ſeipſis, vel aliis de gremio ipſius Eccleſiæ, vel aliunde, aſſumenda, prout ipſis videretur expediens, providerent:

Et quod, [illegible] iidem Monachi, vel major pars ipſorum, concordes exiſterent de perſona hujuſmodi eligenda, unus [illegible] Collegarum ſuorum [illegible] to, vel majoris partis eorum, vice ſua, & ipſorum, ac totius Capituli ſupradicti, perſonam ipſam in Archiepiſcopum Cantuarienſem eligeret, & electionem hujuſmodi publicaret.

Dicti autem ſeptem Monachi, hujuſmodi poteſtate recepta, ſecedentes in parte, poſt [illegible] ſe ſuper hoc [illegible] tr[illegible] ſtrum, [illegible] Cantuarienſem [illegible] Eccleſiæ, [illegible] Londonienſis [illegible], co[illegible]

[illegible] de conſenſu [illegible] Collegarum [illegible] Collegarum [illegible] ex concorda[illegible] ab eiſdem [illegible] commit[illegible], providere, eumdem R. in Archiepiſcopum Cantuarienſem elegit.

Et hujuſmodi electionem ſuam, in præſentia dictorum Prioris & Capituli, ſollempniter publicavit:

Dictuſque R. poſtmodum, infra tempus à Jure ſtatutum, eidem Electioni, ad Prioris & Capituli prædictorum inſtantiam, conſenſit: & formam conſtitutionis, felicis recordationis, Nicolai Papæ tertii Prædeceſſoris noſtri, ſuper hoc editæ, diligenter ſervans, perſonaliter ad Apoſtolicam ſedem, dum ſedes ipſa vacabat, accedens, hoc uſque apud eam propter hoc noſcitur permanſiſſe.

Demum autem iidem Prior & Capitulum, facientes nobis decretum Electionis hujuſmodi præſentari per ſuos certos Procuratores & Nuncios, ad nos propter hoc ſpecialiter deſtinatos; præfatus vero R. per ſeipſum à nobis ſuppliciter poſtulavit, ut Electionem confirmaremus eandem:

Nos igitur Electionem ipſam, & ipſius R. perſonam per venerabilem Fratrem G. Sabinen. [illegible], & dilectos Filios noſtros, [illegible] Martini Preſbiterum, & F. Sancti Euſtachii Diaconum, Cardinales, examinari fecimus diligenter: & facta nobis ab eiſdem Cardinalibus ſuper hoc relatione fideli,

Quia eandem Electionem invenimus de ipſo R. Viro [illegible] litterarum ſcientia [illegible], converſatione [illegible], morum honeſtate decoro, [illegible] & conſilii maturitate conſpicuo, ac in ſpiritualibus & temporalibus circumſpecto, canonicè celebratam,

Ipſam, de fratrum noſtrorum Conſilio, auctoritate Apoſtolica confirmantes, eundem R. dictæ Cantuarienſi Eccleſiæ

8

clesiæ præfecimus in Archiepiſcopum & Paſtorem,

Sibique ſubſequenter per dictum Epiſcopum munus conſecrationis impendi.

Ac tandem pallium, inſigne, videlicet, Pontificalis officii, de corpore beati Petri ſumptum, à præfato R. cum inſtantiâ quâ decuit poſtulatum, ſibi fecimus aſſignari, juxta formam quam Romana Eccleſia conſuevit in talibus obſervare :

Firma ſpe, fiduciâque tenentes, quod eadem Cantuarien. Eccleſia, Deo auctore, per ipſius R. induſtriæ ac circumſpectionis fructuoſum ſtudium, præſervabitur à noxiis & adverſis, & multipliciter ſpiritualibus & temporalibus proficiet incrementis.

Cum itaque, fili cariſſime, ſit virtutis opus Eccleſias & perſonas Eccleſiaſticas, præſertim Pontificali præditas dignitate, benigno favore proſequi, ac eas verbis & operibus, pro æterni Regis gloriâ venerari :

Serenitatem Regiam rogamus & hortamur attente, quatinus eidem Archiepiſcopo, vel Procuratori ſuo, ejus nomine, Regalia ejuſdem Eccleſiæ Cantuarien. quæ per te, vacationis ejus tempore, teneri dicuntur, ſine qualibet difficultate reſtituens, ipſum & Eccleſiam prædictam, ſibi commiſſam, ſic aliàs habeas, pro noſtrâ & Apoſtolicæ ſedis reverentiâ, in ſuis oportunitatibus propenſiùs commendatos, quod idem Archiepiſcopus, tuæ Celſitudinis fultus auxilio, in commiſsâ ſibi curâ Paſtoralis officii, poſſit, Deo propitio, proſperari ; ac tibi exinde à Deo perennis vitæ præmium, & à nobis condigna proveniat actio gratiarum.

Dat. Aquil. octavo Kal. Octobris, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo canabi.

Bulla monitoria Regi Angliæ, ſuper pace inter ipſum, & Philippum Regem Franciæ.

A.D.1294. An. 22. E. 1. Ex Autogr.

CElestinus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio E. Regi Angliæ illuſtri ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Fungentes pii Patris officio ad proſperum ſtatum univerſalis orbis intendimus ; ſed ad tuum, fili cariſſime, Regnique tui voto propenſiori ducimur, & more paterno te ad ea, quæ tuæ ſaluti expediunt ac honori, & utilitatibus tuis, & ipſius Regni congruunt, ſalutaribus exortationibus excitamus, ut deducta per te in rationis examen, admittantur devotius, & admiſſa tibi Regnoque prædicto, ad ſalutem, concedente ſolutis auctore, proficiant, pacem univerſaliter germinent, producantque quietem.

Progenitores quidem tui, Chriſtianiſſimi Principes, erga Deum, & Romanam Eccleſiam clariori devotione fulgentes, perfectæ circumſpectionis imbuti prudentiâ, vitatis ſcandalis, pacem undique coluerunt, plenis eam amplexantes affectibus, totiſque ſtudiis perquirentes, quæ, inter alia inſita eis dona virtutum, ipſorum ſtatum & nomen exaltavit felicioribus incrementis.

Ipſa enim à Domino ſuis Diſcipulis teſtamentali quodam edicto relicta, cultores ſuos opibus beatæ fertilitatis amplificat, & illis quos ſuavitatis ejus reddit impius ſeductor expertes, utriuſque boni præmium impeditur.

Profecto noſtrum & fratrum noſtrorum acriter percuſſerunt auditum, attulerunt lacerationis incendia noſtris & ipſorum præ dolore viſceribus amari rumores, noſtris nuper auribus referentes quod inter te, & cariſſimum in Chriſto filium noſtrum Phylippum Francorum Regem illuſtrem, materia erat diſſenſionis exorta : ob quam hinc inde, proh dolor ! munimenta bellica parabantur, non utinam ! corporum & animarum diſpendia, non utrique Regno irreparabilia pericula & Terræ ſanctæ per conſequens illatura.

Licet igitur inter aſſiduas curas, & immenſas ſollicitudines, quæ nobis ex miniſterio Apoſtolicæ ſervitutis incumbunt, ſingulos orbis terræ Catholicos Principes, & univerſos Chriſti fideles, in pace libenter, & unitate ſervemus ; de ſalubri tamen ſtatu tuo, & dicti Regis, ac tui ejuſque Regnorum, eo nimirum libentiùs, eoque ſollicitiùs & profundiùs cogitamus, quo te, ac Regem eundem, & dicta Regna ipſa Mater Eccleſia ſinceriori caritate proſequitur, & in te, ac ipſis majori ſecuritate quieſcit, ac plenius delectatur.

Unde vias perquirentes & modos, quibus, auctore Deo, inter te, ac præfatum Regem, ſuper hujuſmodi exortâ diſcor-

A.D.1294. Edv. I.

diſcordiâ, & ſalubre adhibere remedium, & futuris obviare periculis valeamus; aliquos ex fratribus ipſis, vel alios, de quibus qualitas facti ſuaſerit, pro reformandâ hinc inde concordiâ proponimus illuc celeriter deſtinare: utinam! poſſibilitas nobis adeſſet, noſtram ibi exhibendi præſentiam, ut, aliis prætermiſſis agendis, præſentialiter oſtenderemus effectu, quod in votis gerimus in hâc parte; ſed id localis diſtantia, & proprii ſenectus corporis, non permittunt.

Quare Celſitudinem Regiam rogamus, & obſecramus in filio Dei Patris, quatinus diligenter attendens, quod tuis & prædictorum Progenitorum tuorum votis divina multipliciter favit Clementia, etſi propterea te ſibi deceat gratum, acceptum, & placidum exhibere, ſi pro ſui reverentiâ nominis quicquam interdum moleſtiæ ferre cum patientiâ tenearis; etſi per te ſolerti ſtudio ſint vitanda, quibus ejus viſcera lacerantur:

Conſiderans quoque prudenter, quam ſit apud Deum, & homines deteſtandum, quod te ac præfatum Regem, tam propinquo gradu conſanguinitatis aſtrictos, tamque contiguâ vicinitate conjunctos, fomites odiorum inficiant, diſſenſionum diſcrimina lacerent, ac actus reddant bellici, quod avertat Altiſſimus, inquietos: quantum quoque præcavere te deceat, ne tui occaſione ipſi Terræ ſanctæ depereat, ne hujuſmodi prætextu diſcordiæ Chriſtiani nominis inimici fortiùs invaleſcant, & abiciens, quæſumus, inimicas fluctationes ab animo, tanquam Athleta Chriſti, Orthodoxæ Religionis cultor eximius, pugil Eccleſiæ ſtrenuus, ipſam odientium æmulus; pacis amator inclitus, pacis cuſtos egregius, pacem perſequentium inimicus, proſequens diligentiùs viam pacis, à quibuſlibet interim proceſſibus velis & actibus abſtinere per quos, quod abſit, adeo valerent hinc inde odiorum flammæ concreſcere, adeo invalere diſcrimina, quod aut impoſſibile, aut nimis difficile forſitan redderetur, ſalubre in talibus, ac deſideratum poſſe remedium adhiberi.

A.D.1294. Edv. I.

Sic ergo verbis noſtris aures devotus inclines, & precibus Apoſtolicis acquieſcas, quòd Dei non incurras offenſam, quinimmo filiali ſibi devotione complaceas, ac ſuam, & Apoſtolicæ ſedis benedictionem, & gratiam plenius exinde merearis.

Et, ecce! dilectum filium Magiſtrum Bertrandum dictum Delgot, Canonicum Lugdunen. Capellanum noſtrum, exhibitorem præſentium, exaltationis tui nominis, honoris, & culminis fervidum zelatorem, nunc ad præſens tuæ magnitudini duximus nichilominus deſtinandum, qui te ſuper præmiſſis de intentione noſtrâ pleniùs informabit.

Dat. Aquilæ ſex Non Octobris, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo canabeo.

Florentii Comitis Hollandiæ, de Credentia.

A.D.1294. An. 22. E. I. *Ex Bundel.*

Glorioſo & excellenti Principi, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Duci Aquitaniæ, & Domino Hiberniæ, ſuus Florentius, Comes Hollandiæ & Zelandiæ, Dominus Friſiæ, cum recommendatione obſequii quicquid poteſt.

Majeſtatis veſtræ honorem & negotiorum expeditionem fervidis deſideriis, & totâ animi devotione affectans: quia, prout deſidero, ad Excellentiæ veſtræ præſentiam me perſonaliter transferre non poſſum, veſtris principaliter ac meis detentus negotiis;

Venerabilem virum, Dominum Adulphum de Waldogge Præpoſitum & Archidiaconum Eccleſiæ Trajectenſis, meum dilectum conſanguineum, & diſcretum virum, Magiſtrum Laurentium Canonicum Trajectenſem, meos familiares & conſiliarios (de quorum fide, michi expertâ, habeo confidentiam pleniorem) ad Celſitudinis veſtræ præſentiam tranſmitto, ut vobis animi mei notum, ac quæ honori & utilitati veſtræ credo eſſe proficua exponant oraculo vivæ vocis:

A.D.1294.

Supplicans quatinus eorum verbis fidem adhibere dignemini, tanquam meis; & ea, quæ poſtulaverint, prout Majeſtati veſtræ placuerit, effectui mancipare.

Dat. anno Domini 1294, feria quinta ante Feſtum beati Dyoniſii.

A.D.1294.
Edw. I.

De bonis Mercatorum Franciæ areſtandis.

A.D.1294.
A. 22. E. 1.
Rot. Fin. 22. E. 1. m. 3.

REX Theſaurario & Baronibus ſuis de Scaccario Dublinenſi, ſalutem.

Quia volumus quod omnia mercimonia, & bona, & catalla, & debita Mercatorum, & aliorum extraneorum quorumcumque, de Regno, poteſtate, & Dominio Regis Franciæ, ubicunque inventa fuerint in terrâ noſtrâ Hiberniæ, per vos arreſtentur & vendantur,

Vobis mandamus, quod omnia mercimonia, & bona, & catalla, & debita Mercatorum, & aliorum extraneorum hujuſmodi, ubicunque inventa fuerint, tam infra libertates, quàm extra, in terra noſtra prædicta, per viſum alicujus Mercatoris, & alicujus extraneorum illorum (quorum mercimonia, bona, & catalla prædicta fuerint) & inſuper per viſum alicujus fidelis, per vos Theſaurarium ad hoc deputati, vendi; & denarios inde provenientes ſalvo cuſtodiri faciatis, donec aliud inde præceperimus.

Et hoc, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. decimo ſexto die Octobris.

Confœderatio inita inter Regem Angliæ & Regem Romanorum.

.D.1294.
n. 22. E. 1.
ot. Aleman.
n E. 1.
. 19.

A.D.1294.

EDwardus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitanniæ, præſentium inſpectoribus univerſis ſalutem.

Noveritis quod nos plenam & liberam poteſtatem, ac mandatum ſpeciale ordinandi, firmandi & terminandi inter nos, & hæredes noſtros, & inclitum Principem Dominum Adolphum Regem Romanorum illuſtrem, & ſemper Auguſtum, indiſſolubile confœderationis vinculum, & unionem amicitiæ ſpecialis dedimus, tranſtulimus & transfudimus in, bonæ memoriæ, Johannem tunc Archiepiſcopum Dublinenſem, & venerabilem patrem, Antonium Epiſcopum Dunelmenſem, & Nobilem Virum Florentium Hollandiæ & Zelandiæ Comitem, ac Hugonem le Deſpenſer Militem, per noſtras patentes litteras, quas ipſis tradidimus ſuper eo.

1. Sane iidem, Archiepiſcopus, Epiſcopus, Comes & Hugo, in primis ex vi auctoritatis eis conceſſæ à nobis, dixerunt, pronunciaverunt, & ordinaverunt quod nos, & hæredes noſtri, eidem Regi Romanorum ſpecialiter contra Philippum Regem Franciæ, & hæredes ſuos, & alios quoſcumque Principes & Magnates (ſacroſanctâ Romanâ Eccleſiâ duntaxat exceptâ) quia per Regem Franciæ, & ſuos Progenitores, bona, terræ, & feoda noſtra & prædeceſſorum noſtrorum extiterunt, & ſunt jam à multo tempore occupata potenter & patenter, toto poſſe noſtro, quoad vixerimus, & hæredes noſtri poſt nos, aſſiſtemus, & aſſiſtent, & auxilium præſtabimus, & præſtabunt noſtris & eorum ſumptibus, periculis & expenſis, in proſecutione jurium ſuorum, & injuriarum ſuarum, & ſimiliter in recuperatione bonorum, poſſeſſionum, & terrarum Imperii per Reges Franciæ occupatarum.

2. Item, dixerunt & ordinaverunt quod nos, vel hæredes noſtri, treugas vel pacem, cum Rege Franciæ, ipſius hæredibus, vel adjutoribus, ſeu aliis quibuſcumque adverſariis dicti Regis Romanorum, in præmiſſis non faciemus, vel facient, inibimus vel inibunt, ſine requiſitione dicti Regis Romanorum, & ipſius voluntate & conſenſu expreſſe.

3. Item, dixerunt & ordinaverunt quod, ſi nos, vel hæredes noſtros, contra Regem Franciæ, aut hæredes ſuos, ſeu hoſtes alios, ipſius Regis Romanorum inimicos, munitiones, terras & caſtra in conflictu, vel extra, conjunctim, vel diviſim, adconquirere contigerit, lucrum de prædictis, & ex captivis, & aliunde proveniens, nos, & hæredes noſtri, & idem Rex Romanorum æqualiter condividemus & partiemur: niſi fortè caſtra & munitiones hujuſmodi, & tractus terrarum, ab altero noſtrûm jure dominii, vel quaſi, aut titulo feodi deſcenderent, & haberi deberent; quæ non condividemus, ſed quilibet, quod ſuum eſt, vel eſſe deberet, per ſe ſolus retinebit & ad ſuum Regnum & Dominium revocabit.

4. Item, dixerunt & ordinaverunt quod, ſi præſumptuoſi, quicumque ſint illi, in Regno noſtro Angliæ conſtituti, qui occaſione ſtipendiorum, favoris, amicitiæ, aut gratis, Regi Franciæ, vel hære-

A.D. 1294. Edv. 1.

hæredibus ſuis, aut aliis inimicis Regis prædicti Romanorum, in recuperatione præmiſſorum, auxilium præſtiterint & juvamen; nos, & hæredes noſtri, perſonas eorum, cum publicatione omnium bonorum ſuorum, ſine ſpe revocationis & gratiæ, perpetuo relegabimus, vel relegabunt:

Quam pœnam ad illos dicimus extendendam, qui occaſione, & ex cauſâ diſcordiæ litiſque, motæ inter Romanorum & Franciæ Reges, amicos & auxiliatores, tam noſtros, & hæredum noſtrûm, quàm ipſius Regis Romanorum invaſerint, directè vel indirectè turbaverint, quominus in auxilium noſtrum, & hæredum noſtrorum, ac ejuſdem Regis Romanorum, ſe valeant transferre.

5. Ad majorem etiam ſecuritatem & obſervationem ordinationis prædictæ, dixerunt & ordinaverunt quod nos, pro nobis, & hæredibus noſtris fidem præſtare deberemus corporalem; & quod nichilominus dicti, Archiepiſcopus, Comes, & Hugo, vel alii, juramentum, in animam noſtram, ſuper firmâ obſervatione confœderationis & amicitiæ hujuſmodi, jam præſtitum, in præſentiâ noſtrâ, dum oportunitas fuerit, innovabunt, quod nos, & hæredes noſtri, omnia & ſingula, prædicta quamdiu dictus Rex Romanorum vixerit, fideliter obſervabimus: Et etiam Imperio, poſt ipſius Regis deceſſum; dum tamen ille, qui præerit Regno vel Imperio, eaſdem pactiones nobis, vel hæredibus noſtris, Regibus Angliæ, innovet & obſervet: & nichilominus, pro nobis, & hæredibus noſtris, noſtrum voluntarium adhibemus conſenſum, quod Principes Regni noſtri, quorum copia & conſenſus haberi poterunt, cum proteſtatione, ſua ſervitia nobis & hæredibus noſtris ſubtrahent, quamdiu conventiones, cum dicto Rege Romanorum initas, non ſervaverimus, quod abſit: obligatione nichilominus prædictâ in ſuo robore duraturâ; dum etiam Principes ſuis patentibus litteris proteſtabuntur, quod, de voluntate & mandato noſtro ſpeciali, hujuſmodi ſubtractiones ſervitiorum inviolabiliter obſervabunt, ſi, quod abſit, conventiones eaſdem nos, vel hæredes noſtri minimè ſervaremus: ſuper quibus etiam noſtras litteras patentes, pro nobis, & hæredibus noſtris, dabimus Regi Romanorum antedicto.

6. Item, dixerunt & ordinaverunt quod nos, pro nobis, & hæredibus noſtris, ſub ſigillo noſtro, expreſſe per litteras noſtras duplicatas ratificemus omnia prælibata.

7. Item, dixerunt & ordinaverunt quod nos, & hæredes noſtri, omni morâ affectatâ poſtpoſitâ, ad citius quod poterimus, bonâ fide, caſtra noſtra movebimus, vel movebunt, & cum exercitu noſtro, ad certos diem & locum, per præfatos, Archiepiſcopum, Epiſcopum, Comitem, & Hugonem, & Nuncios præfati Regis Romanorum condicendos, ad ipſum Regem Romanorum, cum noſtris hominibus, iter arripiemus, vel arripient, & declinabimus, vel declinabunt; nec ſeperabimur nos & præfatus Rex Romanorum abinvicem, niſi noſtris negotiis, contra Regem Franciæ, vel hæredes ſuos, fæliciter expeditis:

A.D. 1294. Edv. 1.

8. Emendationem etiam dictæ confœderationis, tam nobis, quàm eidem Regi Romanorum, dum convenerimus, pro utriuſque noſtrûm honore & commodo, reſervârunt.

9. Item, dixerunt & ordinaverunt quod nos eundem Romanorum Regem, Nunciis & litteris noſtris, apud ſummum Pontificem & Dominos Cardinales, pro Diademate Imperii conſequendo, juvabimus bona fide.

Ad quorum omnium & ſingulorum inviolabilem obſervantiam, nos, & hæredes noſtros, præſtito ſuper hiis in animam noſtram ſolempniter juramento, per eorum patentes litteras, ſigillorum ſuorum munimine roboratas, ex vi poteſtatis ſibi à nobis traditæ, firmiter obligârunt.

Nos itaque omnia & ſingula, quæ in præmiſſis antefati, Archiepiſcopus, Epiſcopus, Comes, & Hugo, dixerunt, pronunciaverunt, & ordinaverunt, prout ſuperius ſunt expreſſa:

Rata habemus & grata, ac ea præſentibus, pro nobis, & hæredibus noſtris, innovamus, ratificamus, & confirmamus, ad obſervantiam eorum inviolabilem manuali fide præſtitâ ſuper eis: & nichilominus per ſpectabiles viros, Edmundum Comitem Cornubiæ conſanguineum noſtrum, Rogerum le Bygot Comitem Norfolciæ & Mareſcallum Angliæ, Hugonem le Deſpenſer Militem, & Johannem de Langeton Cancellarium noſtrum, in noſtra præſentia, corporali in animam noſtram præſtito juramento, nos, & hæredes noſtros, tenore præſentium, firmiter obligantes.

In cujus rei teſtimonium, & robur, ac evidentiam pleniorem, præſentes litteras fieri fecimus, & ſigilli noſtri munimine roborari.

Dat. apud Weſtm. undecimo Kal. Novembris, anno Domini 1294, Regni vero noſtri anno 22.

De

A.D.1294. Edv. I.

dv. I.

De Confœderatione ſæpedicta obſervanda.

A.D.1294. n. 22. E. I. id. m. 19.

NOS Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, pro nobis, & Hæredibus noſtris, profitemur publice, & in nos præſentibus arbitramur, ſuper eo noſtrum adhibentes conſenſum voluntarium & expreſſum,

Quod Principes & Barones Regni noſtri, & Dominii quorum perſonarum Copia & conſenſus haberi poterunt, cum proteſtatione, quamdiu Conventiones cum inclyto Principe, Adolpho Romanorum Rege, ſemper Auguſto, initas non ſervaverimus, quod abſit,

Obſequium eorum nobis ſubtrahant, & licite ſubtrahere poſſint & debeant; obligatione Confœderationis, inter eundem Regem & nos initæ, & contractæ, nihilominus in ſuo robore duraturâ;

Dicti etiam Principes & Barones ſuis patentibus literis præſtabunt quod, de voluntate & mandato noſtro ſpeciali, hujuſmodi ſubtractionem ſervitiorum inviolabiliter obſervabunt, ſi, quod abſit, nos, vel Hæredes noſtri conventiones eaſdem minime ſervaremus.

In cujus rei teſtimonium & robur præſentes literas Sigillo noſtro fecimus communiri.

Dat. apud Weſtm. 11. Kal. Novembris anno Domini 1294. Regni vero noſtri anno 22.

Pro Comite de Gelria de conductu.

.D.1294. n. 22. E. I. at. 22. E. I. n. 1.

REX Capitaneis Marinariorum, & eiſdem Marinariis, ac omnibus Ballivis & fidelibus ſuis, ad quos &c. ſalutem:

Cum Nobilis vir & amicus noſter cariſſimus, Reginaldus Comes de Gelre, ut nobiſcum ſuper quibuſdam negotiis colloquium habeat & tractatum, ad nos in Angliam ſit venturus:

Suſcepimus in ſalvum & ſecurum conductum noſtrum præfatum Comitem, in veniendo ad nos in Angliam, tam per mare, quàm per terram, cum familiâ & rebus ſuis, ibidem morando, & inde redeundo.

Et, ſi forte prædictus Comes, aliquâ de causâ præpeditus, ad nos, ut præmittitur, perſonaliter accedere non poſſit, Nuncios, quos ipſum ad nos deſtinare contingat, cum hominibus & rebus ſuis, ſub eodem conductu noſtro ſuſcepimus ſpeciali.

Et ideo vobis mandamus quod eidem Comiti, ſeu Nunciis ſuis, in veniendo ad nos in Angliam, tam per terram, quàm per mare, cum familiâ & rebus ſuis, ibidem morando, & inde redeundo, ſicut prædictum eſt, non inferatis, vel inferri permittatis injuriam, moleſtiam, dampnum, impedimentum aut gravamen.

In cujus, &c. duraturas uſque ad Feſtum Purificationis beatæ Mariæ, proximo futurum.

Teſte Rege apud Turrim London. 5. die Novembris.

Rex regratiatur Domino Herſtrado Domino de Meremberg, ſuper Confœderatione cum Adolpho Rege Romanorum.

A.D.1294. An. 22. E. I. Rot. Aleman 22. E. I. m. 19.

REX Nobili viro & amico ſuo, Domino Herſtrado, Domino de Merenbergh, ſalutem & dilectionem.

Fidelitatem veſtram, quam in tractando confœderationem & unionem amicitiæ, inter Sereniſſimum Principem, Dominum Adolphum Romanorum Regem illuſtrem, & nos, & hæredes noſtros, quamdiù idem Rex vixerit, faciendas; & poſtmodum, in faciendo compleri ab eodem Rege, quæ per Socios veſtros & vos præmiſſa fuerant & jurata, exhibuiſtis (ſicut ejuſdem Regis ſuper hoc factæ litteræ manifeſtant) non immerito commendantes, eam quampluirimum gratam habemus & acceptam.

De veſtro autem negotio in brevi ita proponimus ordinare, quod meritò vos contentos debebitis reputari; ſicut dilecti & fideles noſtri, Magiſter Gerlacus

8 F Cano-

A.D.1294. Edv. I.

Canonicus Aquenſis, & Euſtachius de Pomerio frater ſuus, exhibitores præſentium, vobis dicere poterunt viva voce.

Quibus in hiis, quæ ſuper præmiſſis ex parte noſtra duxerint exponenda, velitis fidem credulam adhibere.

Dat. London. 6. die Novembris, anno Regni Regis 22.

De negotio tangente Archiepiſcopum Colonienſem.

A.D.1294. An. 22. E. I. Rot. Aleman. 22. E. I. m. 18.

REX Venerabili in Chriſto Patri, ac Secretario ſuo cariſſimo, Domino S. eâdem gratiâ, Sanctæ Colonienſis Eccleſiæ Archiepiſcopo, Sacri Imperii per Italiam Archicancellario, ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Veſtræ ſinceritatis dilectio, quam ad nos & honorem noſtrum habetis, & habuiſtis à multo tempore jam elapſo, ſicut nobis ex relatione venerabilis Patris, Antonii Epiſcopi Dunolmenſis, conſtitit evidenter: Et quod fidelitatis obſequium nobis juravit veſtra paternitas, ſicut veſtræ, nobis ſuper hiis tranſmiſſæ, litteræ teſtabantur, fuerunt quamplurimum nobis grata: Et exnunc vobis dicere & ſcribere intendimus, tanquam noſtro; voſque ſimiliter ſicut noſter ſcribatis nobis in omnibus confidenter, ſcientes quod ſuper negotio, vos tangente, ordinavimus, ſicut per Dunelmenſem Epiſcopum vobis præcepimus intimari.

De die vero & loco, quibus magnificus Romanus Rex & nos debemus cum noſtris exercitibus convenire, habito ſuper hoc tractatu & conſilio diligenti, Magiſtro Gerlaco, Aquenſis Eccleſiæ Canonico, & Euſtachio de Pomerio Militi fratri ſuo, noſtram expreſſimus voluntatem, dicto Regi & vobis per ipſos, vel eorum alterum, ſecretiùs intimandam: Super quo ipſius Regis & veſtrum propoſitum nobis remandari petimus per eoſdem, vel alterum eorumdem.

Dat. London. 6. die Novembris.

Wichboldo Decano Colonienſi.

A.D.1294. An. 22. E. I. Rot. Aleman. 22. E. I. m. 18.

REX diſcreto viro & amico ſuo, Magiſtro Wychboldo Majori in Colonienſi Decano, & Eccleſiæ Aquenſis Præpoſito, ſalutem & dilectionem.

Super diligentiâ & fidelitate, quas circa confœderationem & unionem amicitiæ ſpecialis, inter illuſtrem Regem Romanorum, & nos, & hæredes noſtros faciendas & firmandas, veſtra diſcretio adhibuit, vobis grates referimus multiformes.

De veſtro autem negotio ordinavimus, ſicut voluit Epiſcopus Dunelmenſis; qui nos de veſtrâ induſtrioſâ fidelitate, & fideli induſtriâ, circa noſtra adhibitâ negotia, reddidit certiores.

Dat. London. 6. die Novembris.

De Magiſtro Wycboldo admittendo in Familiarem & Secretarium Regis.

A.D.1294. An. 22. E. I. Rot. Aleman. 22. E. I. m. 19.

REX diſcreto Viro, Magiſtro Wychboldo, Majori in Colonienſi Decano, & Archidiacono, ac Eccleſiæ Aquenſis Præpoſito, ſalutem.

Induſtrioſæ circumſpectionis & prudentiæ veſtræ, per venerabilem Patrem, Antonium Dunelmenſem Epiſcopum, præconiis intellectis; ut eo noſtris ferventiùs obſequiis inſiſtatis, quo per nos ampliori prærogativâ vos ſenſeritis honorari, in familiarem & ſecretarium noſtrum vos duximus admittendum: In cujus rei teſtimonium vobis has litteras noſtras patentes concedentes.

Dat. apud Turrim London. 7. die Novembris.

A.D.1294. Edv. I.

A.D.1294. Edv. I.

De Poteſtate recipiendi Sacramentum fidelitatis à Comite de Kazinlugbogin.

A.D.1294. An. 22. E. 1. Rot. Aleman. 2. E. 1. m. 19.

A.D.1294.

NOS Edwardus, &c.

Notum facimus Univerſis quod nos, ad recipiendum, nomine noſtro, à ſpectabili viro Ebarhardo, Comite de Kazinlugbogin, Sacramentum fidelitatis: Et litteram, per quam debet recognoſcere ſe, & hæredes ſuos tenere, & tenere debere, in feodo, à nobis, & hæredibus noſtris, Caſtra de Hohenbergh & Steynheym, quæ idem Comes à nemine aſſerit ſe tenere: Et promiſſionem, quam idem Comes tenetur facere in virtute præſtandi juramenti, quod de dictis Caſtris nobis faciet homagium; & procurabit, ſi quis fuerit, ſuperioris aſſenſum, cum ad partes Alemanniæ venerimus, dilectum nobis Euſtachium de Pomerio Militem conſtituimus loco noſtri.

Ratum & gratum habituri, quod eidem Militi, nomine noſtro, factum fuerit in præmiſſis.

In cujus, &c.

Dat. apud Turrim London. 7. die Novembris, anno Regni noſtri 22.

Tranſcriptum literæ patentis, quam Comes de Kazinlenbogin ſigillare debet.

A.D.1294. n. 22. E. 1. ot. Aleman. 2. E. 1. . 19. d.

A.D.1294.

NOS Eberhardus, Comes de Kazinlenbogin, notum facimus univerſis, præſentes litteras inſpecturis, quod nos Domino Euſtachio de Pomerio Militi, recipienti vice & nomine magnifici Principis, Domini Edwardi, illuſtris Regis Angliæ, Domini noſtri, fecimus Sacramentum fidelitatis,

Recognoſcentes, pro nobis, & hæredibus noſtris, quod nos tenemus, & tenere debemus, in feodo ab eodem Rege & hæredibus ſuis, Caſtra de Hohenbergh & Steynheym (quæ nunquam ab aliquo nos, vel Progenitores noſtri tenuimus) & promittimus, in virtute præſtiti juramenti, quod, quamcito idem Rex ad partes ciſmarinas venerit, eidem homagium de Caſtris prædictis faciemus, & ſuperioris eorumdem Caſtrorum, ſi quis fuerit, ſuper hoc voluntatem procurabimus & aſſenſum.

In cujus, &c.

De quodam inſtrumento Comitis Holandiæ, quod Rex penes ſe retinuit.

A.D.1294. n. 22. E. 1. ot. Aleman. 2. E. 1. . 19.

A.D.1294.

NOS Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c.

Notum facimus univerſis quod,

Licet nos unum, de tribus inſtrumentis, per quæ nobilis vir Florentius, Holandiæ & Zelandiæ Comes, nobis erat, ad reſtitutionem quatuor parium litterarum, (duorum unius tenoris, & duorum alterius) Sigillo Sereniſſimi Principis, Domini Adolphi, Romanorum Regis ſemper Auguſti, ſignatorum: Et ſex parium litterarum ſuorum Principum, nobis faciendam, obligatus propter maris periculum, penes nos retinuerimus,

Volumus tamen, quod poſtquam idem Comes prædictas litteras Magiſtro Willielmo de Kilkenny, Clerico noſtro, juris civilis profeſſori, & Euſtachio de Pomerio (quos ad recipiendum ab eodem Comite prædictas litteras conjunctim & diviſim conſtituimus) vel eorum alteri liberaverit,

Quod inſtrumentum, per nos, occaſione prædictâ, retentum, nullius penitus ſit valoris, nec robur obtineat firmitatis.

In cujus, &c.

Dat. apud Turrim London. 8. die Novembris, anno Domini 1294. Regni vero noſtri anno 22.

A.D.1294. Edw. 1.

A.D.1294. Edw. 1.

Pro Abatiſſa & Sororibus Minoriſſis extra Algate.

A.D.1294. An. 22. E. 1. Pat. 22. E. 1. m. 2.

REX omnibus ad quos, &c. ſalutem.

Licet, de communi Concilio Regni noſtri, ſtatuerimus quod non liceat viris Religioſis, ſeu aliis, ingredi feodum alicujus, ita quod ad mortuam manum deveniat, ſine licentiâ noſtrâ & capitalis Domini, de quo res illa immediate tenetur:

Volentes tamen Edmundo, Fratri noſtro cariſſimo, gratiam facere ſpecialem, dedimus licentiam, quantum in nobis eſt,

Quod ipſe unum tenementum, quod habet ex dimiſſione Willielmi Alutarii, filii Reginaldi, quondam Tegulatoris in Suburbio London:

Unum tenementum, quod habet ex dimiſſione Galfridi le Coureur, & Odiernæ uxoris ejus, in eodem Suburbio:

Unum tenementum, quod habet ex dimiſſione Willielmi de Waltham, & Elenæ uxoris ejus, in eodem Suburbio:

Unam placeam terræ, quam habet ex dimiſſione Adæ le Windrawer, & Elyciæ uxoris ejus, in eodem Suburbio:

Unam placeam terræ, quam habet ex dimiſſione Salomonis le Tuyller, & Elyciæ uxoris ejus, in eodem Suburbio:

Unam placeam terræ, quam habet ex dimiſſione Galfridi de Hundeſdich, Executoris teſtamenti Thomæ de la More, in eodem Suburbio:

Unam placeam terræ, quam habet ex dimiſſione Johannæ Goldcorne, in eodem Suburbio:

A.D.1294.

Et triginta libratas redditûs, quas habet ex dimiſſione Henrici le Waleys, in Venella Sancti Laurentii juxta Weſtchepe, & in Cordwinſtrete, & apud Douvegate, in Civitate prædictâ:

Dare poſſit & aſſignare dilectis nobis in Chriſto, Abbatiſſæ & Sororibus Minoriſſis, Ordinis Sanctæ Claræ, de Gratiâ beatæ Mariæ Virginis, extra Algate:

Habenda & tenenda ſibi, & ſucceſſoribus ſuis.

Et eiſdem Abbatiſſæ & ſororibus, quod ipſæ tenementa, placeas, & redditus prædicta à præfato fratre noſtro recipere poſſint, tenore præſentium ſimiliter licentiam dedimus ſpecialem:

Nolentes quod prædictus frater noſter, aut hæredes ſui, vel prædictæ Abbatiſſæ, vel Sorores, ſeu Succeſſores ſui ratione Statuti prædicti, inde per nos, vel hæredes noſtros, occaſionentur in aliquo, ſeu graventur.

Salvis tamen Capitalibus Dominis feodorum illorum ſervitiis inde debitis & conſuetis, & etiam libero ingreſſu & egreſſu ad diſtringendum in eiſdem feodis, pro conſuetudinibus & ſervitiis ſuis prædictis, quotiens aliquid inde eis à retrò eſſe contigerit.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Turrim. London. 8. die Novembris.

De manuali fide Regis, & quorundam Nobilium Regni, data ad obſervandum conventiones inter Regem & Regem Romanorum.

A.D. 1294. An. 22. E. 1. Ex Orig.

EXcellentiſſimo Principi, Domino A. Dei gratiâ, Regi Romanorum illuſtri, ſemper auguſto, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitanniæ, fœlicem regnandi gloriam, & ſalutem.

Sicut ex relatione Venerabilis in Chriſto Patris, Antonii Dunolmenſis Epiſcopi, unius Nunciorum noſtrorum, ad vos, vel veſtros nuncios tranſmiſſorum, didicimus, iidem nuncii veſtri, unà cum dicto Epiſcopo, & aliis noſtris nunciis, juxta veſtræ Celſitudinis voluntatem & noſtram, quæ ſuper confœderationis vinculo & unione amicitiæ ſpecialis, inter nos mutuo faciendis, ſibi commiſſa fuerant & injuncta, fideliter pertractârunt, veſtraque Sublimitas ſubſequenter, quæ per eos facienda promiſſa fuerant, fidelius adimplevit;

A.D.1294.

Ex quo Serenitati veſtræ ad quas poſſumus gratiarum aſſurgimus actiones.

Nos autem, conventiones confœderationis hujuſmodi, quas pro nobis & hæredibus noſtris ratificavimus, acceptavimus, & innovavimus, firmiter obſervare volentes, ſuper ipſarum obſervatione, in manu nobilis viri, Euſtachii de Pomerio Militis veſtri & noſtri, ad hoc per excellentiam veſtram conſtituti, fidem dedimus manualem,

Faciendo nichilominus per ſpectabiles viros, Edmundum Comitem Cornubiæ conſanguineum noſtrum, Rogerum dictum le Bigod Comitem Norffolciæ &

D.1294. v. 1.

Angliæ Mareſcallum, Hugonem le Deſpenſer Militem, & Johannem de Langeton Cancellarium noſtrum, in ipſius Euſtachii, & Magiſtri Gerlaci Canonici Aquenſis fratris ſui præſentiâ, in animam noſtram id idem jurari, ſicut per litteras noſtras, inde confectas, per ordinationem Nunciorum veſtrorum, tradendas & aſſignandas nobili viro Comiti Holandiæ, pleniùs poterit apparere.

A.D.1294. Edv. 1.

Magnitudinem veſtram affectuosè rogantes, quatenus prædictis, Euſtachio & Magiſtro Gerlaco, in hiis, quæ ſuper præmiſſis vobis, ex parte noſtrâ, duxerint exponenda, fidem dignemini credulam adhibere.

Dat. London. 9. die Novembris, anno Domini 1294. Regni verò noſtri anno 22.

De die & loco, quibus Rex Angliæ & Rex Romanorum convenire debent.

D.1294. n. 22. E. 1. t. Aleman. E. 1. 19.

EXcellentiſſimo Principi, Domino A. Dei gratiâ, Regi Romanorum illuſtri, ſemper Auguſto, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. fælicem regnandi gloriam, & ſalutem.

Super die & loco, quibus vos & nos convenire debemus, juxta quod inter Nuncios veſtros & noſtros fuerat pertractatum, conſilio & deliberatione habitâ diligenti, conſenſimus in certos diem & locum, qui vobis & nobis commodiores, inſpectis conditionibus omnibus, videbantur:

A.D.1294.

De quibus Magiſtro Gerlaco, Capellano veſtro, Canonico Aquenſi, & Euſtachio de Pomerio fratri ſuo, veſtro Militi atque noſtro, præſentium exhibitoribus, noſtram voluntatem expreſſimus & aſſenſum, Excellentiæ veſtræ, per ipſos, vel eorum alterum, ex parte noſtrâ, pleniùs intimandum; ſuper quo ſignificare nobis dignemini beneplacitâ veſtræ mentis.

Dat. London. 9. Novembr.

De fidelitate & Homagio Comitis Kazinelugbogin.

D.1294. n. 22. E. 1. t. Aleman. E. 1. 18.

REX, &c. Spectabili viro, Domin[illegible] Eberhardo, Comiti de Kazinelugbogin, ſalutem & dilectionem.

De diligentiâ, quam circa expeditionem negotiorum noſtrorum, in Curiâ Domini Romanorum Regis, adhibuiſtis, ſicut per relationem Magiſtri Gerlaci, & Euſtachii de Pomerio Militis, fratrum, accepimus, vobis referimus multas gratias:

Rogantes ut, quod ſuper hoc liberaliter incepiſtis, continuare velitis.

Formam expeditionis veſtri negotii, quæ eſt talis, videlicet,

Quod poſtquam nobis conſtiterit, per litteras veſtras, & dicti Euſtachii de Pomerio, vos eidem Euſtachio, nomine noſtro, Sacramentum fidelitatis præſtitiſſe, vobis vel mandato veſtro, in Comitatu Holandiæ ducentas & quinquaginta libras Sterlingorum faciemus exſolvi: Et alias ducentas & quinquaginta libras, ejuſdem monetæ, cum nobis homagium feceritis de Caſtris de Hohenbergh & Steynheym, quæ vos & hæredes veſtri de nobis & hæredibus noſtris in feodo tenere debebitis, & quæ à nemine aſſeritis vos tenere, caſtrorumque illorum ſuperioris, ſi quis fuerit, voluntatem procuraveritis & aſſenſum:

A.D.1294.

Prædictis, Magiſtro Gerlaco, & Euſtachio, vobis pleniùs exponendam, commiſimus vivâ voce; quibus in hiis, quæ ſuper præmiſſis, ex parte noſtrâ, vobis expreſſerint, fidem velitis credulam adhibere.

Dat. apud Weſtm. 12. die Novembr.

De Juramento, ab Archiepiſcopo Colonienſi, ſuper Servitio ſuo contra Regem Franciæ, recipiendo.

A.D.1294. An. 22. E. 1. Rot. Aleman. 22.E.1.m.18.

NOS Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitanniæ, notum facimus univerſis, quod nos conſtituimus & ponimus, loco noſtri, dilectos nobis, Euſtachium de Pomerio Militem,

A.D.1294.

A.D.1294. Edv. 1. & Magiſtrum Gerlacum fratrem ejus, Canonicum beatæ Mariæ Aquenſis, vel eorum alterum,

Ad recipiendum, nomine noſtro, à venerabili Patre, Sifrido, Dei gratiâ, Sanctæ Colonenſis Eccleſiæ Archiepiſcopo, juramentum, quod nobis præſtare tenetur, de ſervando & adimplendo fideliter conventiones, inter nos & ipſum initas, ſuper ſervitio ſuo cum mille hominibus armatis equitibus (de quibus treſcenti & quinquaginta erunt Milites) contra Regem Francorum, & ejus Valitores, per dimidium annum in Regno Franciæ impendendo.

Ratum habituri & gratum quicquid per ipſos, vel eorum alterum, receptum fuerit in hac parte: Hoc omnibus, quorum intereſt, tenore præſentium intimantes.

Dat. apud Weſtmonaſterium 12. die Novembris, anno Regni noſtri 22.

Litera Comiti Sabaudiæ.

A.D.1294. An. 22. E. 1. Rot. Aleman. 22. E. 1. m. 18.

REX, &c. Egregio viro, Domino A. Comiti Sabaudiæ conſanguineo ſuo cariſſimo, ſalutem & fælices ad vota ſucceſſus.

Commiſimus certam credentiam dilecto nobis, Stephano de Baumes Militi veſtro, latori præſentium, ſuper certis articulis, ſibi datis in ſcriptis, vobis ex parte noſtrâ verbo tenus exponendis; cui in hiis, quæ vobis expreſſerit ſuper illis, fidem velitis credulam adhibere.

Dat. &c.

Et habet aliam litteram de credentiâ Domino .... Lanſan. Epiſcopo, ſub eodem tenore.

Litera Epiſcopo Baſilienſi.

A.D.1294. An. 22. E. 1. Rot. Aleman 22. E. 1. m. 18.

REX Venerabili in Chriſto Patri, Domino ... Baſilienſi Epiſcopo, ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Oblatio, quam nobis optulit veſtra Paternitas, ſinceritatis affectum, quem ad nos habetis, notoriè manifeſtat; ex quo vobis ad grates aſſurgimus multiformes, parati vobis ad antidora reſpondere.

Et, ſi forte nobis ingruat neceſſitas, vobis, tanquam illi de quo ſpecialiter confidimus, illam, cum optinendi fiduciâ, curabimus intimare.

Valeat veſtra Paternitas per tempora longiora.

Dat. apud Weſtmon. 12. die Novembris.

Litera Florentio Comiti Holandiæ de pecunia Regi Romanorum conducenda.

A.D.1294. An. 22. E. 1. Rot. Aleman. 22. E. 1. m. 18.

REX Nobili viro Domino F. Comiti Holandiæ & Zelandiæ, ac Domino Friſiæ, amico ſuo cariſſimo, ſalutem & dilectionem ſinceram.

Cùm mittamus ad partes veſtras pecuniam, ad faciendum ſolutionem Regi Romanorum illuſtri, & aliis, prout inter eos & nos, per nuncios eorum & noſtros, fuerat in præſentiâ veſtrâ conventum, ſicut pleniùs ipſe noſtis:

Ac etiam tranſmittamus dilectum & fidelem noſtrum, Johannem de Batetourt, Militem, latorem præſentium, ad ipſam pecuniam conducendam;

Nobilitatem veſtram requirimus & rogamus, quatenus prædicto Johanni & aliis, pecuniam eandem ducentibus, conſilium & auxilium efficax impendatis, ut hujuſmodi pecunia bene ſalvetur, & loco, quo priùs, reponatur in tuto, quouſque ſolutio pecuniæ prædictæ facta ſit illis, quibus fieri debet: & hoc, ſicut priùs, in præſentiâ veſtrâ fiat.

Et eundem Johannem & alios, de regno noſtro, ad partes veſtras prædictas fiducialiter accedentes, in hiis & in omnibus aliis, quæ nos tangunt, habere velitis, ſicut de vobis confidimus, more ſolito commendatos.

Dat. apud Weſtm. 12. die Novembris.

A.D. 1294.
Edv. 1.

A.D. 1294.
Edv. 1.

De orationibus & ſuffragiis pro Rege.

A.D. 1294.
An. 23. E. 1.
Rot. Clauſ. 23. E. 1. m. 11. d.

A.D. 1294.

REX, &c. religioſis viris, fratri R. generali Miniſtro ordinis Minorum, & diſſinitoribus Capituli generalis ejuſdem ordinis, ac ipſi toti Capitulo, apud Aſſiſ. congregatis, ſalutem in Domino Jheſu Chriſto.

Cernentes cotidie ex præſentis vitæ fallaciis, quod rerum mundanarum, veluti corruptibilium, figura præterit; nullo, quod ſub ſole naſcitur, ſtabilitatis habente ſolidum firmamentum.

Et quod nos, ſicut & alii, ſumus in quodam ferventi conflatorio poſiti, tanquam expoſiti mundi preſſuris, afflictionibus & ærumpnis,

Ad vos, quaſi Dei mediatores & hominum, qui ſalutem quæritis animarum, fiducialiter duximus recurrendum; pias affectiones veſtras attentis precibus deprecantes, quatinus divinam miſericordiam ſuppliciter imploretis, ut, præſentis temporis tempeſtuoſo procellarum turbine quieſcente, tranquilliora tempora ſub fœlicis auræ ſerenitate ſuccedant;

Necnon commendantes nos, per orationum devotarum ſuffragia, apud Deum, ut gratiam nobis adaugeat, noſque, ac liberos noſtros, & Regnum noſtrum, ſua pietate ab omnibus adverſitatibus tueatur.

Dat. apud Wygorn. 23. die Novembris.

Litera Regis Portugalliæ ſuper diſcordiis inter Gentes Angliæ & Caſtellæ.

A.D. 1294.
An. 23. E. 1.
Ex Orig. Turri.

A.D. 1294.

SEreniſſimo Domini Edvardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, & Comiti Iberniæ, & Duci Aquitaniæ, Dioniſius, eâdem gratiâ, Rex Portugaliæ, & Algarbii, ſalutem in Domino Jheſu Chriſto, & ſinceræ dilectionis affectum.

Cum nos jam alias veſtras litteras receperimus, ſuper guerris & diſcordiis, ſuſcitatis & motis inter ſubjectos Dominio veſtro ex unâ parte, & ſubditos Dominio Regis Caſtellæ & Legionis ex alterâ:

Ex quibus guerris & diſcordiis dampna multimoda rerum & corporum provenerunt, non ſolum ſibi ipſis, qui hujuſmodi guerras ſuſcitârunt, ſet & aliis multis hominibus, qui non fuerunt, nec ſunt in culpa, propter mercimonia & res ſuas, quas in navibus aſportari faciebant;

Idcirco ad veſtram Excellentiam, & Regiam Majeſtatem Nuncios noſtros, diſcretum virum Johannem Sugerii Clericum noſtrum, & Petrum Martini Civem Ulixbonenſem, tranſmittimus:

Rogantes vos quod eiſdem fidem dignemini adhibere in eis, quæ ex parte noſtrâ ſuper prædictis vobis duxerint referenda.

Nam Regum & Principum intereſt, pacem gentibus & ſuis ſubditis dare & quietem; ut ſecuri vivant, & ut Regna ſua & Provinciæ placatæ ramaneant; & non debent permittere ad arma venire, quod poſſunt ſua juriſdictione compeſcere.

Placeat ergo Bonitati veſtræ iſtas guerras & diſcordias de medio tollere, & inter eos pacem & concordiam reformare, & reintegrari facere, quæ de jure fuerint integranda, illis qui in culpâ non fuerunt; taliter quod malefactores de rebus alienis non dicentur cum jacturâ & injuriis aliorum.

Dat. Colunbriæ tertio Kal. Januarii, Rege mandante, Franciſcus Johannis Notarius.

Domino Edwardo Regi Angliæ & Comiti Hiberniæ & Duci Aquitaniæ d. d.

Bulla de Abdicatione Celeſtini Papæ quinti, & Electione Bonifacii octavi.

A.D. 1295.
An. 23. E. 1.
Ex Autogr.

A.D. 1295.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edvardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem,

Glorioſus & mirabilis in operibus ſuis Deus, qui, cum ſit in miſericordia copioſus, in hujus orbis orbita, plena malis, confecta diſſidiis, innumeras miſerationes exercet, Eccleſiam ſuam, quam ipſe

A.D.1295. Edv. I.

ipſe ſummus opifex rerum inſtituit, ac ſupra fidei firmam petram alta & ſolida fabrica ſtabilivit, oportunis favoribus proſequi non deſiſtit:

Aſſiſtit enim illi miſerator & propitiator aſſiduus, non obdormiens, nec dormitans, in ſuarum oportunitatum eventibus, pervigil cuſtos ejus:

Ipſe ſiquidem ſibi eſt in turbatione pacatio, in tribulatione ſolamen, in neceſſitate ſuccurſus, tuncque maxime in adjutorium ejus ſua pietas larga diffunditur, cum adverſus illam mundi nubila tempore caligante levantur; quæ inter moleſtias & afflictiones intrepida, colligens in vexatione vigorem, in ipſa malorum inſtantia convaleſcit:

Nam, divino ſemper munita præſidio, nec comminationum ſtrepitu deterreretur, nec adverſitatum ſuperatur incurſu; ſed in terroribus tutior & conſtantior, in adverſis preſſa prævalet, paſſa triumphat.

Hæc eſt Archa, quæ per confluentias & multiplicationes aquarum elevatur in altum, &, ſubactis culminibus montium, libera & ſecura profundas importuoſi diluvii calcat undas:

Hæc eſt utique navis, quæ vento contrario irruente, ſtrepentis maris furibundis motibus agitatur, firma tamen & ſolida, fragoribus non diſſipatur æquoreis, nec marini furoris rapiditate ſorbetur; ſed, elatas procellas obruens, ac ſpumoſa & tumida freta ſternens, triumphanter exequitur ſuæ navigationis inceſſum; quæ, ad vitalem crucis ſalvificæ arborem rectæ intentionis alis totaliter elevatis, in cœlum ſemper intenta, procelloſum intrepidè mundi pelagus peragrat,

Eo quod ſecum habet ſeduli gubernatoris auxilium, marium præceptoris; unde, regente illo & dirigente ſalubriter, ac Spiritu Sancto flante, adverſitatum quarumlibet nebulis diſſipatis, victorioſa peregrinationis ſuæ liberum agit iter, ad patriæ cæleſtis portum ſupernis nutibus feliciter perducenda.

Cumque ſic adverſis innumeris prematur & turbetur Eccleſia illa, in intimis ipſam acerbiùs ſauciat, duriuſque ferit adverſitas, cùm Paſtore utili & provido viduatur.

Sed, licet ſæpiùs Eccleſia eadem, Paſtoris regimine deſtituta, longæ viduitatis lamenta protraxerit, expectando gemebunda diutiùs conſolationem plenariam ſucceſſoris; in hujuſmodi tamen mœroris nubilo, dignanter illi Clementia divinæ pietatis illuxit, doloribus & neceſſitatibus ſuis oportunè ſubveniens, per ſubſtitutionem oblatam & delectabilem novi ſponſi, ac eam de amiſſione prioris, interdum inutilis, per promotionem mulcebrem accomodi ſucceſſoris inſtaurans.

A.D.1295. Edv. I.

Sanè, vacante Romanâ Eccleſiâ per liberam & ſpontaneam dilecti filii, fratris Petri de Morrono, olim Romani Pontificis, ceſſionem, coram venerabilibus fratribus, Epiſcopis, & dilectis filiis noſtris Presbyteris & Diaconis Cardinalibus (de quorum numero tunc eramus) ex certis rationabilibus & legitimis cauſis, factam ab ipſo in Feſto beatæ Luciæ Virginis, proximo præterito, & à Cardinalibus prædictis admiſſam;

Cum illam poſſe ſic legitime fieri, & priorum geſta Pontificum & Conſtitutio declararent apertiùs; &, ad eam etiam faciendam, expreſſus acceſſerit Cardinalium prædictorum aſſenſus.

Cardinales ipſi, conſiderantes attentiùs quàm ſit onuſta diſpendiis, quàm gravia malorum incomoda ſecum trahat prolixa Eccleſiæ memoratæ vacatio; & propterea votis ardentibus cupientes, per efficacia & accelerata remedia hujuſmodi periculis obviare,

Die Jovis, decimo Kal. Januarii poſt Feſtum ſubſequente prædictum, miſſarum ſollempniis ad honorem Sancti Spiritûs celebratis, ymnóque ſolito cum devotione cantato, ſe in quodam conclavi, apud Caſtrum Novum, Civitati Neapolitanæ contiguum (ubi tunc idem frater cum ſua reſidebat familia) incluſerunt; ut, per mutui commoditatem colloquii, Eccleſiæ prædictæ proviſio, ſupernâ cooperante virtute, celerius proveniret.

Die vero Veneris, immediatè ſequente, præfati Cardinales, mentis oculis erectis ad Dominum, pia deſideria benigniùs proſequentem, in Electionis negotio, per viam ſcrutinii, ferventibus ſtudiis, ut prædicta vitarentur incomoda, procedentes:

Et tandem, cum divina Clementia, Eccleſiæ prælibatæ compatiens, eam nollet ulterioris vacationis periculis ſubjacere, ad perſonam noſtram, licet immeritam, intentum animum dirigentes; quamquam inter eos quamplures magis ydonei, & digniores etiam haberentur,

Nos, tunc tt. Sancti Martini Presbyterum Cardinalem, in ſummum Pontificem canonicè elegerunt, gravis oneris ſarcinam noſtris debilibus humeris imponendo:

Nos autem, profundâ & ſedulâ meditatione penſantes difficultatem officii paſtoralis, continui laboris anguſtias,

&

D.1295. v. 1. & præcellentiam Apoſtolicæ Dignitatis (quæ ſicut honoris titulis altioris attollit, ſic magnitudine ponderis deprimit gravioris) attendentes inſuper noſtræ multiplicis imperfectionis inſtantiam expavimus & hæſitavimus vehementer, nimioque concuſſum extitit ſtupore cor noſtrum.

Nam, cum ad tolerandas particulares vigilias, vix nobis poſſibilitas noſtra ſufficiat, ad univerſalis ſpeculæ ſolicitudinem vocabamur, & intolerabile Apoſtolici miniſterii jugum inferebatur, inſtanter debilitatis noſtræ cervici jugiter ſupportandum, ac meritorum non ſuffulti præſidio, ad ſuſcipiendas Apoſtolorum Principis Petri claves, & gerendum ſuper omnes ligandi & ſolvendi Pontificium angebamur.

Verumtamen ne divinæ providentiæ opus impedire forſitan videremur, aut nolle noſtræ voluntatis arbitrium ſuo beneplacito conformare, ac etiam nè corda electorum concordia, per noſtræ diſſentionis objectum, ad diſcordiam verteremus, voluntatibus tandem acquievimus eorumdem, ad ſubeundum jugum hujuſmodi noſtros impotentes humeros ſubmitttendo: non quod de aliqua noſtræ probitatis virtute fiduciam habeamus, ſed quia in ejus ſperamus Clementiâ qui confidentes in ſe non deſerit, ſed eis propitius oportunis auxiliis ſemper adeſt, quique, de ſublimi polorum ſolio, Eccleſiam ſponſam ſuam intuetur miſericorditer & tuetur, ſuæque illam exaltare non deſinit copioſis beneficiis pietatis.

Ideoque Celſitudinem Regiam rogamus, & hortamur attente, ac obſecramus in Domino Jehu Chriſto, quatinus, diligenti meditatione conſiderans quod judicium diligit Regis honor, metas juſtitiæ curioſus obſerves, illamque, ſincerè diligere ſtudeas, æquitatem non deſerens, Clementiam non omittens, ut A.D.1295. Edv. 1. ſubjectus tibi populus copioſus in pacis pulcritudine ſedeat, & in requie opulentâ quieſcat.

Eccleſiam inſuper, matrem tuam, & ipſius Prælatos, noſtri utique ſalvatoris miniſtros, cæteraſque perſonas Eccleſiaſticas, ejus obſequiis dedicatas; quin potius in illis Regem Cœlorum & Dominum; per quem regnas & regeris, inceſſanter & ſolerter honorans, ipſos Regii favoris ope conſoveas, & in plenitudine libertatum, aliorumque ſuorum jurium efficaciter protegere ſtudeas & tueri: ſicque in hiis, tanquam filius benedictionis & gratiæ, te geras & dirigas, quod, claræ memoriæ, Progenitores tuos, qui erga præfatam Eccleſiam ſummæ devotionis & reverentiæ titulis, dum viverent, claruerunt, non ſolùm imitari ſollicitè, ſed etiam evidenter excedere dinoſcaris, ad laudem & gloriam Dei Patris, & celebre, magnúmque tui honoris & nominis incrementum.

De nobis autem, utpote Patre benivolo & ſincero, qui te, prout Celſitudinem Regiam latere non credimus, in minori etiam officio conſtituti, affectuoſe diliximus & diligere non ceſſamus, ſpem certam & fiduciam firmam gerens, in tuis & ejuſdem Regni negotiis & oportunitatibus, quæ occurrent, ad nos recurrere non poſtponas.

Nam in hiis, ſuper quibus, ex parte Regiâ, fuerimus requiſiti, libenter, quantum cum Deo poterimus, votis Regiis annuemus; tuam & ejuſdem Regni proſperitatem omnimodam, non ſolùm ſtudiis conſervare ſollicitis, ſed etiam plenis augmentare favoribus intendentes.

Dat. Lateran. nono Kal. Februarii, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub Filo canabi.

Bulla de Nunciis ad Regem, ſuper pace inter ipſum & Franciæ Regem reformanda, deſtinatis.

D.1295. n. 23. E. 1. x Autogr.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio, Edvardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Movet animum, mentemque ſollicitat, fili cariſſime, ſincera & affectuoſa dilectio, quam ab olim, dum cura nobis officii minoris incumberet, ad perſonam Regiam tuumque Regnum inclitum geſſimus, & continuatis benivolis ſtudiis gerere non ceſſamus,

A.D.1295. Ut Celſitudinem Regiam, cujus exaltationem & gloriam ſummis deſideriis affectamus, ad ea inducamus ſollicite, per quæ, in conſpectu Regis altiſſimi, per quem Reges regnant, & Principes dominantur, de bono ſemper in melius reddaris acceptior, occurras gratior, carior habearis, ac in Regno mundi claris nominis Regii titulis copioſum proveniat incrementum.

A.D.1295. Edv. I.

Sane, ab ipſis noſtræ promotionis auſpiciis, ad generalem ſtatum fidelium mentis aciem extendentes, & conſiderantes attentiùs gravem, immo graviſſimam, & omnino contrarium votis noſtris inter te, & cariſſimum in Chriſto filium noſtrum Philippum Regem Francorum illuſtrem, proxima tibi conſanguinitate conjunctum, procurante pacis æmulo, incentore malorum, diſcordiam ſuſcitatam, firma & ſtabili diſpoſitione decrevimus, ut ſuper hujuſmodi negotio, cordi noſtro potiſſime inſidente, ſolennes ad præſentiam Regiam Nuncios & litteras mitteremus.

Sed propter noſtrum de Civitate Neapolitanenſi diſceſſum, ubi tunc Romana Curia reſidebat, noſtrumque acceſſum ad urbem, quem viarum periculoſa diſcrimina non modicum retardârunt, ac etiam ob noſtræ inibi celebrata conſecrationis ſolennia impediti, nequivimus citius Nuncios prædictos, & litteras deſtinare.

Revera, fili, nequaquam ſumus immemores, quin potius tenaci memoriâ retinemus, quod nos hactenus, dum eſſemus in minori officio conſtituti, ſinceris affectibus dilexiſti, pleniſque fuiſti favoribus proſecutus.

Ideóque dum ſolerter attendimus quantis, & quam gravibus prædicta diſcordia noſcitur onuſta diſpendiis, quot & quanta pericula ſecum trahit, quàm dampnoſa fidelibus redditur, quàm graviter turbat & impedit negotium Terræ ſanctæ, quamtumve propterea Deo diſplicere dinoſcitur, anxiamur ut pater, ſauciamur ut mater, in intimis turbamur amarius ut amator, nec poſſumus quietis refoveri dulcedine, donec prælibatum negotium optatum & celerem exitum, juxta noſtri cordis deſiderium, ſortiatur.

Cùm itaque venerabiles fratres noſtros, B. Albanenſem, & S. Peneſtrinenſem Epiſcopos, ſedis Apoſtolicæ Nuncios, exhibitores præſentium, viros utique profundi Conſilii, viros litterarum ſcientia præditos, ac diverſarum virtutum titulis inſignitos, necnon pacis & concordiæ amatores, ad te, dictum Regem Angliæ, tanquam pacis angelos, licet eorum inviti careamus præſentia, deſtinamus.

Excellentiam Regiam rogamus, & hortamur attentius, ac obſecramus in Domino Jehu Chriſto, quatinus, ob divinam & Apoſtolicæ ſedis reverentiam, memoratos Epiſcopos, magnas utique columpnas Eccleſiæ, tuique honoris & famæ fervidos zelatores, tanquam filius benedictionis & gratiæ benignè recipiens, honeſtè proſequens, & honorificentiâ condignâ pertractans, attente audias, diligenter intelligas, & efficaciter ſtudeas adimplere quæ ipſi, & eorum quilibet coram te ſuper eodem negotio duxerint proponenda:

Sic te in hiis devotè ac promptè, prout ſperamus & cupimus, habiturus, ut, difficultatis & repulſæ cujuſlibet procul obice profligato, Regis devotionis ſinceritas exinde clarius eleuceſcat, tuæque famæ præconium, quamvis amplum & diffuſum, in ſeculo propenſius augeatur, ac ſedis Apoſtolicæ gratiam, quæ circa filios devotos exhuberat, habundantiùs merearis.

Dat. Lateran. undecimo Kal. Martii, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo canabi.

De recommendatione Prioris & fratrum Hoſpitalis Sancti Johannis Hieroſolimitani in Anglia.

A.D.1295. An.23. E.I. Ex Autogr.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio E. Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Quantò erga Cœlorum Regem & Dominum, per quem Regalibus titulis præmines, & Romanam Eccleſiam Matrem tuam, quæ te in viſceribus retinet caritatis, ſincerioris devotionis claritate prærutilas, & propenſioris reverentiæ zelum gerere comprobâris, tanto pleniori fiduciâ Celſitudini Regiæ pro perſonis Religioſis, & illis potiſſime, quæ, divina proſequentes obſequia, ſe & ſua pro eis periculoſis eventibus exponere non verentur, precamina noſtra dirigimus, ſpe ducti non dubia quòd ea promptâ devotione recipies, & efficaci ſtudio adimplebis.

Cùm itaque dilectus filius, frater Petrus de Hocham, Prior domorum Hoſpitalis Sancti Johannis Jeroſolimitani, per Regnum Angliæ conſiſtentium, & ipſius Hoſpitalis fratres, pro defenſione catholicæ fidei, quam nefarii ejus hoſtes impugnare non deſinunt, conſtantibus animis dimicantes, diræ necis diſcrimina non evitent, & propterea ipſos plenis favoribus proſequamur,

Regalem

.D.1295.
dv. 1.

Regalem magnificentiam rogamus, & hortamur in Domino, in remiſſionem tibi peccaminum ſuadentes, quatinus, pro divinâ & Apoſtolicæ ſedis reverentiâ, tuæque ſalutis augmento, prædictos priorem & fratres, cum bonis hoſpitalis ejuſdem, infra tui Regni confinia conſtitutis, habens ſpecialiter commendatos, ipſos oportunis favoribus & auxiliis proſequaris; ut, tali & tanto fulti ſuffragio, divina, quibus immorantur, obſequia utiliùs & efficaciùs valeant exercere; túque proinde ab omnium retributore bonorum, præter laudis humanæ præconium, retributionis æternæ præmia conſequi merearis.

A.D.1295.
Edv. 1.

Dat. Lateran. quinto Kal. Martii, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo canabi.

Bulla, de Pace inter Angliæ & Franciæ Reges, hortatoria.

.D.1295.
n. 23. E. 1.
Autogr.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edvardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem,

Nuper ad ſedem Apoſtolicam accedentes dilectos filios, Magiſtros Gerardum de Wyſpens Richemundiæ, & Johannem de Crancumb Eſtridingiæ, in Eccleſia Eboracenſi Archidiaconos, Regiæ Celſitudinis Nuncios, libenter vidimus, & affectuoſe recepimus intuitu deſtinantis: & tam quæ coram nobis, ex parte Regiâ, proponere voluerunt, quàm quæ in tuis habebantur litteris, nobis per ipſos exhibitis, pleno collegimus intellectu.

Sane, fili cariſſime, perſonam Regiam, & inclitum Regnum tuum, prout tibi non exiſtit incognitum, longè ante promotionis noſtræ primordia ſincera caritate dileximus, & diligere non ceſſamus, ad tuum, & ipſius Regni ſtatum proſperum & tranquillum ſummis affectibus intendentes.

Quamobrem moleſta nobis admodum redditur, & perturbat amarius mentem noſtram, periculoſa nimis & diſpendiis onuſta diſcordia, quæ inter te, & cariſſimum in Chriſto filium noſtrum Philippum Regem Francorum illuſtrem, proxima tibi conſanguinitate conjunctum, hoſtis antiqui procurante nequitiâ, noſcitur ſuſcitata.

Revera ſuper hujuſmodi, tam ingratis, tam gravibus & moleſtis, eventibus, tibi, veluti prædilecto & devotiſſimo Eccleſiæ filio, affectione paternâ compatimur, & ab intimis condolemus; oportuna & accelerata remedia ſtudiis excogitando ſollicitis, per quæ præmiſſis, pacifici Principis opitulante Clementia, optatus exitus imponatur; cum prædicta diſcordia Deo diſpliceat, Regiis titulis deroget, orbem turbet, negotium Terræ ſanctæ præpediat, mentes fidelium ſcandalizet.

A.D.1295.

Sed, utinam! fili, hujuſmodi turbationes, diſſentiones & ſcandala, quæ inter ſæculi Reges & Principes ſæpe ſæpius oriuntur, ex eo potiſſimè non contingant, quod ipſi, finibus propriis non contenti, ac motus illicitos minime cohibentes, Eccleſias, Monaſteria, & alia pia loca, cultui dedicata divino, multimodis laceſcunt injuriis, jacturis afficiunt, afflictionibus opprimunt, exactionibus gravant, vexationibus perſecuntur, ſe proinde ingratos reddentes altiſſimo, à quo in terris Dominum obtinent, & ſuarum præcellunt inſigniis dignitatum.

Rogamus igitur Magnificentiam Regiam, & hortamur in Domino Jehu Chriſto, tibique ſuademus ut Pater, ut amator ſuggerimus, conſulimus ut amicus, quatinus, attentè conſiderans, & diligenter advertens quam ſit indignum & indecens, quam naturæ contrarium, quam diſſonum rationi, ut contra tuum ſanguinem gladium exeras, arma ſumas, & adverſus tam proximum, tam conjunctum inſurgas hoſtiliter, &, exercendas in hoſtes catholicæ fidei, exerceas vires tuas, cum præfato Rege, pro pacifico ſtatu & proſpero Regni tui, quinimmo totius ferè populi Chriſtiani, quibuſvis obſtaculis & impedimentis amotis, pacis & concordiæ fœdera, ad honorem ſummi Regis & gloriam, tuique nominis incrementum reformare ſtudeas, & inviolabiliter obſervare.

Ac univerſas Eccleſias, & cætera pia loca in terris, Regio ſubjectis Dominio, conſtituta, tamquam benedictionis & gratiæ filius, habens propenſius commendata, ea Regii favoris auxilio proſequaris, manutenendo ipſa benignius, & clementer in ſtatu proſpero conſervando.

Sic te in præmiſſis, ut cupimus, promptum & vigilem habiturus, ut creſcas exinde meritis apud Deum, penes nos gratiâ, & apud homines clarâ

famâ,

A.D.1295. Edv. 1. famâ: terræque ſanctæ negotium, quod laudabiliter & ſalubriter aſſumpſiſti, facilius & felicius valeat promoveri.

Nos enim ad ea, quæ tui ſtatûs quietem reſpiciunt, ſolerter intendimus, & vigilantibus interponimus ſtudiis partes noſtras.

A.D.1295. Edv. 1. Dat. Lateran. 3. Kal. Aprilis, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub Filo canabi.

Cardinalium literis, ſuper diſcordia inter Angliam & Franciam, Reſponſum Regis,

Portuen. & Sanctæ Ruffinæ Epiſcopo.

A.D.1295. An. 23 E. 1. Claſ. 23 E. 1. m 10. d.

Venerabili in Chriſto Patri, Domino M. Dei gratiâ, Portuen. & Sanctæ Ruffinæ Epiſcopo, amico ſuo cariſſimo, Edwardus eâdem gratiâ, &c. ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Inſpectis litteris veſtris, per dilectum Clericum noſtrum, Magiſtrum Radulfum Dalemand nobis miſſis, detegentibus inmenſum dolorem & compaſſionem (quos vos ſuper turbatione & diſcordiâ, inter Regem Franciæ, & nos nuper motis, caritatis veſtræ viſceribus pio concepiſtis affectu) quantam erga nos in præteritum concepiſtis affectionem perpendimus manifeſte (ſuper quo grates vobis referimus ſpeciales) pro certo tenentes, quod ad pacem & concordiam ſemper bonam voluntatem habuimus & habemus, & dulcis exhortationis veſtræ causâ, ad bonam pacem (noſtro honore & Regni noſtri ſtatu ſalvis) erimus favorabilius inclinati. A.D.1295.

Quocircà Paternitati veſtræ cariſ[illegible]æ ſupplicamus, quatenus negotia noſtra habere dignemini recommendata, quantum cum Deo poteritis, eo quod hactenus magis ardua non habuimus, ſeu Majora, & magis in eiſdem veſtro egentes auxilio; quod ſemper nobis utile reperimus in agendis.

Super quibus ſtatu & negotiis noſtris, credere velitis caro Clerico noſtro, Magiſtro Bertrando del Got, Domini Papæ Capellano, & præfato Radulfo, vel alteri eorumdem.

Dat. apud Aberconweye 6. die Aprilis, anno gratiæ, &c. 1295. Regni vero noſtri 23.

Sanctæ Mariæ, in via lata Diacono Cardinali.

Ibidem.

Venerabili, &c. & amico ſuo cariſſimo, Domino Jacobo, Dei gratiâ, Sanctæ Mariæ in viâ latâ Diacono Cardinali, Edwardus, eâdem gratiâ, &c. ſalutem.

Paternitati veſtræ volumus eſſe notum, quod dilectus Clericus noſter, Magiſter Radulfus d'Alemaunt, nobis plenius intimavit, quod vos ſimiles litteras, quales nobis tranſmiſit venerabilis Pater Dominus Albanenſis Epiſcopus, nobis per ipſum miſiſſetis, ſi eaſdem debitè expectâſſet.

Super quo vobis, ut illi, per quem non ſtetit, quo minus nobis hujuſmodi litteras mandâſſetis, tantas grates referimus, quantas vobis ſciremus, ſi ad nos per ipſum hujuſmodi veſtræ litteræ perveniſſent. A.D.1295.

Vos intimè requirentes quatenus, ſuper ſtatu noſtro & negotiorum noſtrorum, charis Clericis noſtris, Magiſtris, Bertrando del Got, Domini Papæ Capellano, & præſcripto Radulpho velitis credere, vel altero eorumdem.

Dat. ut ſupra.

Sanctæ Mariæ in Porticu Diacono Cardinali.

Ibidem.

Venerabili in Chriſto Patri, &c. Domino M. Sanctæ Mariæ in Porticu Diacono Cardinali, Edwardus, &c. ſalutem.

Litteras veſtras, nobis per dilectum Clericum noſtrum, Magiſtrum Radulfum d'Alemaunt delatas, intelleximus: & quàm bonæ voluntatis & affectûs ſinceri erga nos exiſtitis, plene perpendimus per eaſdem. A D.1295.

Super quo vobis, quantas poſſumus gratiarum referimus actiones, paternitatem veſtram corditer deprecantes, quatinus caris clericis noſtris Magiſtris,

Bertrando

A.D.1295. Edw. 1.

Bertrando del Got, Domini Papæ Capellano, & prædicto Radulpho, ſuper ſtatu noſtro noſtrorúmque negotiorum, velitis fidem credulam adhibere.

Dat. &c. ut ſupra.

Conſimiles litteræ diriguntur Cardinalibus ſubſcriptis,

Domino Gerardo, Sabinenſi Epiſcopo,
Domino Beraldo, Epiſcopo Albanen.
Domino Johanni Tituli Sancti Vitalis Preſbitero Cardinali, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellario,
Domino Petro, Tituli Martii Preſbitero Cardinali,
Domino Petro, Sancti Euſtachii Diacono Cardinali,
Domino Petro, Archiepiſcopo Montis Regalis.
Magiſtro Matheo de Neapoli, Domini Papæ Notario, mutata amicitiâ pro paternitate, &c.

Memorandum quod prædicti Magiſtri, Bertrandus del Got, & Radulphus d'Alemaunt, à Rege apud Aberconweye licentiati, verſus curiam Romanam diverterunt, ſecum deferentes litteras iſtas uſque Ceſtriam ad Cancellarium ſigillandas: Quas ſigillatas receperunt per manus dicti Magiſtri Radulfi, unà cum pari litterarum, ſcriptarum in gallico, & Regi Siciliæ, per Regem Angliæ, per eoſdem tranſmiſſarum; cujus litteræ tranſcriptum irrotulatum eſt in garderobâ Regis, & non hic.

Iſabellæ Flandriæ Comitiſſæ, ut ſe interponat cum Conſorte, pro Comite Gelriæ.

A.D.1295. An. 23. E. 1. Rot. Aleman. 23. E. 1. m. 18.

REX nobili Dominæ, & in Chriſto ſibi dilectæ, Dominæ Iſabellæ, Conſorti egregii viri, Domini G. Comitis Flandriæ, ſalutem cum dilectione ſincerâ.

Cum præfatum Dominum veſtrum Comitem, amicum noſtrum cariſſimum, rogaverimus, ut cum Domino Reginaldo, Comite Gelriæ velit facere computari ſuper debito, in quo idem Comes eidem Domino veſtro obligatur;

Et ut de eo, quod ultra centum milia librarum Turonenſium nigrorum, de quibus litteras noſtras quietantiæ eidem Domino veſtro tranſmittimus, teneatur, remiſſionem in parte velit facere eidem, noſtri intuitu & amore,

Et etiam quod de illâ pecuniæ ſummâ, quæ ſupereſt ultra dicta centum milia librarum, & remiſſionem, quam in hac parte facere voluerit gratioſe; rationabiles terminos eidem Comiti Gelriæ velit concedere, & talem inde ab eo ſecuritatem recipere quæ eidem Comiti Gelriæ nimis difficilis non exiſtat, & extunc terras ejuſdem Comitis ſibi reſtituere conditionibus ſupradictis.

Nos, firmam ſpem obtinentes, per veſtri mediationem, dictum negotium pro dicto Comite poſſe commodius expediri,

Benivolentiam veſtram ſpecialiter requirimus & rogamus, quatinus erga Dominum veſtrum in hoc, noſtris precibus, velitis interponere taliter partes veſtras, ut præfatus Comes Gelriæ rogatum noſtrum, penes dictum Dominum veſtrum & vos, ſibi ſentiat profuturum; pro quo vobis debeamus ſpecialiter gratiari.

Dat. apud Aberconwey 6. die Aprilis.

Pro amicabili Compoſitione inter Flandriæ & Gelriæ Comites.

A.D 1295. 23 E. 1. Rot. Aleman. 23 E. 1. m. 18.

REX nobili viro & amico ſuo cariſſimo, Domino G. Comiti Flandriæ, ſalutem & ſinceræ dilectionis continuum incrementum.

Nobilitatem veſtram affectuosè requirimus, quatenus computari facere velitis cum nobili viro & amico noſtro cariſſimo, Reginaldo Comite Gelriæ, ſuper debito, in quo vobis obligatus exiſtit;

A.D.1295.

De eo, quod ultra centum millia librarum Turon. nigrorum, de quibus litteras noſtras quietantiæ vobis tranſmittimus, ipſum vobis debere contigerit, A.D. 1295. Edv. 1. rit, remiſſionis ſeu pardonationis gratiam in parte facere velitis eidem, noſtris precibus & amore:

Et de eo, quod ſupereſt, terminos rationabiles ſolutionis dare velitis eidem; talem capientes ſecuritatem ab eodem, quæ ſibi ad inveniendum nimis difficilis non exiſtat.

Hiis itaque peractis, vos rogamus quod eidem Comiti Gelriæ, terram ſuam, in manu veſtrâ exiſtentem, velitis benivole liberare.

Tantum ſuper hoc, ad hunc noſtri rogatum, facientes, quod hæ preces noſtræ dicto Comiti locum teneant oportunum, per quod vobis ad grates & gratias teneamur.

Quid autem in præmiſſis duxeritis faciendum, nobis velitis litteratorie nunciare.

Dat. apud Aberconwey ſexto die Aprilis.

Conventio cum Comite Gelriæ habita ſuper mille Militibus in ſervitio Regis.

A.D. 1295. An. 23. E. 1. Rot. Aleman. 23 E. 1. m. 18. NOS Henricus, Præpoſitus Embricenſis, & Theodoricus Advocatus de Ruremunde, & Gerardus de Kerek, Milites, Nuncii & Procuratores ſpectabilis Viri, Reginaldi Comitis Gelriæ, habentes ſpeciale mandatum faciendi confœderationem & vinculum amicitiæ ſpecialis, inter excellentiſſimum Principem, Dominum Edwardum, Regem Angliæ illuſtrem, & Dominum noſtrum Comitem prædictum, univerſis præſentium inſpectoribus ſalutem in Domino.

1. Noveritis nos, ex vi poteſtatis, nobis à dicto Domino noſtro traditæ, conveniſſe cum Domino Rege Angliæ ſupradicto, quod idem Dominus noſter Comes, pro centum milibus librarum Turonenſium (de quibus dictus Dominus Rex ſpectabili Viro, Domino Guydoni, Comiti Flandriæ, pro eodem Domino noſtro Comite Gelriæ, ſatisfecit) prædicto Domino Regi (dum tamen per hoc mare Anglicanum non tranſeat) perſonaliter deſerviet ſumptibus ſuis propriis, periculis & expenſis, cum mille hominibus armatis equitibus, per unum dimidium annum integrum, contra quoſcumque (Dominis, Adolpho Romanorum Rege, Siffrido Sacroſanctæ Colonienſis Eccleſiæ Archiepiſcopo, & Guydone Comite Flandriæ, duntaxat exceptis) à die, quo idem Dominus noſter Comes Gelriæ, per præfatum Dominum Regem Angliæ, vel per ſuos Nuncios ſuper hoc fuerit præmunitus.

Ad quod quidem ſervitium completè & fideliter faciendum, ut prædictum eſt, obligamus præfatum Dominum noſtrum Comitem Gelriæ, hæredes & ſucceſſores ſuos quoſcumque, ſub pœnâ amiſſionis & incurramenti omnium terrarum & poſſeſſionum ſuarum, in manibus dicti Domini Adolphi, illuſtris Romanorum Regis, & aliorum in idem Regnum ſuccedentium, capiendarum ſine contradictionis obſtaculo cujuſcumque; ſubicientes ipſum cohercioni & diſtrictioni ſedis Apoſtolicæ, quæ poſſit ipſum & hæredes ſuos, ſi in dicto ſervitio faciendo defecerit, per cenſuram Eccleſiaſticam cohercere.

2. Promittimus etiam, quòd dicto Domino Regi Angliæ haberi faciemus litteras Communitatum Villarum de Herderwyk, de Sutheſten, de Douſeburgh, de Arneym de Emyrik, de Whough, de Bomele, de Gelre, de Wenſgle, de Ruremunde, & de Neuweſtat; per quas dictæ Communitates ſe obligabunt, & curabunt, quod dictus Dominus noſter Comes Gelriæ omnia præmiſſa fideliter obſervabit.

Quod ſi, in obſervatione præmiſſorum, defecerit, eædem Communitates eadem ſervitia ſua extunc, eidem Domino noſtro Comiti Gelriæ licite ſubtrahent, & ſibi in aliquo non obedient, nec intendent.

Super quibus ſervitiis & obedientiis, ſic ſubtrahendis, dictus Dominus noſter Comes Gelriæ, litteras ſuas patentes Domino Regi Angliæ; & nichilominus præfatis Communitatibus fieri & liberari faciet, ſeparatim.

3. Inſuper promittimus, quod idem Dominus noſter Comes Gelriæ juramentum præſtabit corporale, in præſentiâ dicti Domini Archiepiſcopo Colonienſis, & Domini Euſtachii de Gardinis Militis, quod omnia & ſingula præmiſſa fideliter & inviolabiliter obſervabit.

Et nos, Nuncii prædicti, ad omnia præmiſſa obſervanda, tactis ſacroſanctis Ewangeliis, in animam dicti Domini noſtri juramentum præſtitimus corporale.

4. Quod ſi, juxta ordinationem, inter dictos Dominum Regem Angliæ & Co-

A.D.1295. Edw. I.

mitem Flandriæ initam, terra ſæpedicti Domini noſtri Comitis Gelriæ, in manibus prædicti Domini Comitis Flandriæ exiſtens, eidem Domino noſtro Comiti Gelriæ non fuerit reſtituta, extunc dicta littera quietantiæ, ad quorumcumque manus devenerit, pro nullo penitus habeatur.

5. Promittimus etiam &, in virtute præſtiti ſacramenti, prædictum Dominum noſtrum Comitem Gelriæ obligamus, quod idem Dominus noſter litteras ſuas patentes obligatorias præfato Domino Regi Angliæ, fieri & liberari faciet, de prædictis centum milibus librarum Turonenſium nigrorum ſolvendarum (ſi contingat præfatum Comitem Flandriæ eas dicto Domino noſtro Comiti Gelriæ in debito ejuſdem Domini noſtri, ut præmittitur, allocare; & ipſum Dominum noſtrum prædictum ſervitium facere non contingat) quas quidem litteras Clerico dicto Domini Regis Angliæ, ex cauſis prænotatis ad partes Flandriæ adjacentes accedenti, idem Comes Gelriæ, faciet liberari, unà cum litteris negotium contingentibus ſupradictum.

6. Ad quæ quidem omnia & ſingula, ut præmittitur, facienda, obligamus dictum Dominum noſtrum Comitem Gelriæ ſingulis modis ſuperius nominatis; præſtito à nobis ſuper hoc, nomine ejuſdem Domini noſtri, corporali nichilominus juramento.

In cujus rei teſtimonium & robur, has litteras noſtras fieri fecimus patentes, & ſigillorum noſtrorum munimine communiri.

Dat. apud Aberconwey ſexto die Aprilis.

De prædicta Conventione cum Comite Gelriæ.

A.D.1295. n. 23. E. I. bidem.

REX omnibus, ad quos &c. ſalutem.

Noveritis quòd cum Henricus, Præpoſitus Embricenſis, & Theodoricus Advocatus de Ruremunde, & Gerardus de Kerek, Milites, Nuncii & Procuratores ſpectabilis Viri, Reginaldi Comitis Gelriæ, habentes ſpeciale mandatum faciendi confœderationem & vinculum amicitiæ ſpecialis, inter nos & prædictum Comitem, ex vi poteſtatis eis ab eodem Comite traditæ, conveniſſent quòd idem Comes, pro centum milibus librarum Turonenſium nigrorum (de quibus ſpectabili Viro, Domino Guydoni, Comiti Flandriæ, pro eodem Comite Gelriæ, per nos ſolvendis) nobis perſonaliter deſerviet, cum mille hominibus armatis equitibus, per unum dimidium annum integrum, contra quoſcumque:

Et eundem Comitem Gelriæ ad hoc obligâſſent, & promiſiſſent quod nobis habere facerent litteras Communitatum quarundam Villarum, ipſius Comitis:

Per quas eædam Communitates ſe obligarent, quod idem Comes Gelriæ omnia præmiſſa fideliter obſervabit:

Et quod, ſi idem Comes in obſervatione præmiſſorum deficeret, eædem Communitates extunc ſervitia ſua eidem Comiti Gelriæ licitè ſubtraherent, & ſibi in aliquo non obedirent:

Et etiam quod idem Comes Gelriæ, ſuper ſervitiis & obedientiis taliter ſubtrahendis, litteras ſuas patentes nobis, & præfatis Communitatibus ſeparatim fieri faceret liberari:

A.D.1295.

Inſuperque promiſiſſent, quod idem Comes Gelriæ juramentum ad hoc præſtaret corporale, prout in quodam ſcripto, ſuper hoc de conſenſu dictorum Nunciorum confecto, & ſigillis ſuis conſignato, penes nos reſidente, plenius continetur,

Volumus, & concedimus, & tenore præſentium recognoſcimus quod,

Si prædicta centum milia librarum Turonenſium nigrorum, prædicto Comiti Gelriæ, per prædictum Comitem Flandriæ, in debito, in quo idem Comes Gelriæ præfato Comiti Flandriæ tenetur, non fuerit allocata;

Vel quod terra ipſius Comitis Gelriæ, in manu ipſius Comitis Flandriæ, occaſione debiti prædicti exiſtens, eidem Comiti Gelriæ non fuerit reſtituta per litteras noſtras de quietantia, quas eidem Comiti Flandriæ inde tranſmiſimus,

Scriptum prædictum, & litteræ quæcumque, tangentes iſtud factum, per quod, vel quas, idem Comes Gelriæ, aut Nuncii ſui prædicti, ſeu quicumque alii, poterunt erga nos in hoc facto aliqualiter obligari, pro nullis habeantur, ſet omni virtute careant & vigore.

In cujus, &c.

Dat. ut ſupra.

A.D.1295.
Edv. 1.

Siffrido Archiepiſcopo Colonienſi, de die ad conveniendum cum Rege Alemaniæ aſſignato, & de credentia.

A.D.1295.
An. 23. *E.* 1.
Rot. Aleman. 23 *E* 1. *m.* 17.

EDwardus, &c. venerabili in Chriſto Patri, Domino S. Dei gratiâ, Sanctæ Colonienſis Eccleſiæ Archiepiſcopo, Sacri Imperii per Ytaliam Archicancellario, & Secretario ſuo cariſſimo, ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

De diligentiâ & operâ, quas, ut dies Sancti Johannis Baptiſtæ, proximo futurus, ad quem - - Rex Alemanniæ & nos convenire deberemus, obſervaretur, adhibuiſtis, Paternitati veſtræ grates referimus ſpeciales, perpendentes quod id feciſtis pro noſtro commodo & honore.

Et, quia dilectus Clericus noſter Magiſter Gerlacus de Gardinis, Aquenſis Eccleſiæ Canonicus, nobis quædam ſecreta, ex parte veſtrâ, retulit vivâ voce (ſuper quibus ei noſtram expoſuimus voluntatem vobis plenius intimandam) ſpecialiter vos rogamus quatinus, ſuper illis, eidem Gerlaco plenam fidem adhibere curetis,

Cui quidem Gerlaco liberali fecimus litteras noſtras Domino Regi Alemanniæ directas: quarum tranſcriptum vobis mittimus præſentibus interclusum, rogantes ut litteras illas præfato Regi faciatis, per dictum Clericum noſtrum, præſentari, cum tempus ad hoc videritis oportunum.

Dat. apud Abercomvey ſexto die Aprilis.

Conventio cum Brabantiæ Duce, ſuper ſervitio, Regi faciendo, cum 2000 Equitibus Cataphractis, contra Regem Franciæ.

A.D.1295.
A. 23. *E.* 1.
Rot. Aleman. 23 *E.* 1. *m.* 18. *d.*

FAIT a remembrer q'il eſt a covenu e acordei, entre le Roy Edward d'Engleterre d'une part, e Johan Duk de Loth. de Brabant, e de Lembourch d'autre part, ſur ſa demeure, ove le Roy, en ſa guere contre le Roy de France, en la forme que s'enſuit, c'eſt aſſavoir,

1. Que meſme le Duk doit ſervir au dit Roy d'Engleterre, contre le dit Roy de France, ove deus mile homes a chyval, armers de fer, par demi an, pur cent e ſeſſante mile livres de Turnois noirs pur totes choſes; ſauve les chevaus d'armes, les quels devient eſtre rendu, en quel manere q'il ſoient perduz apres ceo qil ſerront priſez, e le dit Roy d'Engleterre doit envoier la pur les faire priſer.

2. E ſi le dit Duk, ou nul de ſes gentz deſuſdiz ſoient pris, li devantdit Roys d'Engleterre les rendra par priſons, ou par pees, ou en autre manere, ſicome il porra bonement.

3. E doit commencier le demi an ſi toſt, come le dit Duk ſe partira de ſon pays, en alaunt vers la dite gerre, par le mandement le dit Roy d'Engleterre.

4. E ſi toſt come il ſerra enſi departis de ſon pays, s'il avenoit ke li Roy d'Engleterre le contremandaſt, li ſoit alloue renablement ſons diſpens, ſicome ſerra aſſentu entre le dit Roy d'Engleterre e le devantdit Duk; ou par deus proud Omes, aſſignez depar eus deus.

5. E dovient eſtres paiez les devantdiz deniers au termes, qe ſerront accordiez a Londre entre le dit Duk, e ſes gentz d'une part, e le Eveſque de Ely, e les Eveſque de Baa Treſorer le dit Roy d'Engleterre, e Gautier de Langeton d'autre part.

6. E, ſi pees y avenoit, par aucune aventure, entre les dis Roys, meſme le Roy d'Engleterre allovera au dit Duk des deniers, quil aura enſy receuz, ce quil verra qe face afaire pur les miſes quil en aura faites, par l'ordenement de deus prod Omes avantdiz.

7. E, a toutes ces choſes faire, li dit Duk oblige lui, e totes ſes terres, e tous ſes biens, a la deſtreſce del Egliſe de Rome, e du Roy de Alemaigne, qui en tens ſerra.

8. E, eſtre ceo, il adjure corporal ſerment, ſur Seints Ewangeles, a toutes ces choſes gardier, e tenir en touz pointz, en la forme avantdite.

En

A.D.1295. Edv. 1. En teſmoignance des choſes avantdites, le diz Roy e les Dus ont mis lour ſeaus a ceſt eſcrit endente.

Don a Lammays en l'Iſle de Angleſeye, le 23 jour du mois d'Auril, l'an de grace mil, deus centz, nonante quint.

De Servitio Walerini, Domini de Montjoy & de Faukemont.

A.D.1295. An. 23. E. 1. Rot. Aleman. 23. E. 1. m. 18. d. A Touz ceux, qui ceſtes lettres verront ou orront, Walerain, Sires de Montjoye e de Faukemont, ſaluz en Dieu.

Sachez nous eſtre demorez ove le noble Prince, Edward Roy d'Engleterre, pur la value de trois centz livres de torneis noirs en Eſterlings; les queuz il nous ad grante, par ſes lettres overtes, a receivre par an, a ſon Eſcheker de Weſtmonſtier, a tote noſtre vie.

E ſur ceo li auoms fait homage e feaute, pur li loiaument ſervir a noſtre poer, e conſailler.

En teſmoignance des queux choſes nous avons mis noſtre ſeal a ceſt eſcrit.

Don a Lammays, en l'Iſle de Angleſeye, le 24 jour du moys d'Averil, l'an de grace mil, ducentz, nonant, quint.

De ſervitio Domini de Cuck.

A.D.1295. An. 23. E. 1. Rot. Aleman. 23. E. 1. m. 18. A Touz ceux, qi ceſtes lettres verront ou orront, Johan Sires de Cuck, ſaluz en Dieu.

Sachez nous eſtre demorez ove le noble Prince, Edward Roy d'Engleterre, pur la value de deus cent livres de torneis noirs en Eſterlinges; les queux il neus ad grante, par ſes lettres overtes, a receivre par an, a ſon Eſcheker de Weſtmonſtier, a tote noſtre vie.

E ſur ceo lui avoms fait homage e foiaunte, pur li loiaument ſervir a noſtre poer, e conſailler.

En teſmoignance de queux choſes, nous avoms mis noſtre ſeal a ceſt eſcrit.

Done a Lammays, en l'Iſle de Angleſeye, le 24. jour du moys d'Averil, l'an de grace mill, ducentz, nonant, quint.

Pro Duce Brabrantiæ Regi Romanorum commendatoria.

A.D.1295. An. 23. E. 1. Rot. Aleman 23. E. 1. m. 17. EXcellentiſſimo Principi, Domino A. Dei gratiâ, Regi Romanorum illuſtri, ſemper Auguſto, Edwardus, eâdem gratiâ, &c. ſalutem, & fælices ad vota ſucceſſus.

Cum nobilis Vir, Johannes Dux Lotrich. Brabantiæ & Lemburgh (qui filiam noſtram duxit in Uxorem) quædam negotia penes vos habeat expedire,

Excellentiam veſtram affectuoſe requirimus & rogamus, quatinus ipſum Ducem, & negotia ſua prædicta, amore noſtri, velitis habere favorabiliter commendata:

Nobis autem videtur quod, pro illis, qui nobis confœderationis vinculo ſunt aſtricti, fiducialiter requirere vos valemus.

Inſuper, Magnificentiam veſtram ſpecialiter deprecamur, quatinus dicto Duci, ut in præſenti guerrâ contra Regem Franciæ vobis deſerviat, dare curetis firmiter in mandatis, ut per hoc erga aliquos, qui ipſum fortaſſis, ſi per viam aliam procederet, impeterent ſeu gravarent, quatinus nobis, ut præmittitur, alligatus exiſtat, ſe valeat excuſare.

Dat. apud Lammays, in Angleſeia, 28. die Aprilis.

A.D.1295. Edw. I.

De diſcordiis inter Flandriæ & Hollandiæ Comites.

Comiti Flandriæ.

A.D.1295. An. 23. E. I. Rot. Aleman. 23. E. 1. m. 17.

REX Nobili Viro, & dilecto & fideli ſuo, Domino G. Comiti Flandriæ, ſalutem & dilectionem ſinceram.

Quia, ſuper diſſenſionibus & diſcordiis, inter vos, & Nobilem Virum Dominum F. Comitem Holandiæ jam ſubortis, ut dicitur, quod nos tædit, quædam injunximus dilecto & fideli noſtro, Johanni Domino de Cuk, vobis, ex parte noſtrâ, vivæ vocis oraculo pleniùs intimanda:

Nobilitatem veſtram affectuosè requirimus & rogamus, quatenus eidem Johanni in hiis, quæ vobis ſic expreſſerit, ſuper illis velitis fidem credulam adhibere.

Dat. apud Lammays, in Angleſeia, 28. die Aprilis.

A.D.1295.

Comiti Hollandiæ.

A.D.1295. An 23 E. I. Ibidem.

REX Nobili Viro, & dilecto & fideli ſuo, Domino F. Comiti Holandiæ & Selandiæ, ac Domino Friſlandiæ, ſalutem & dilectionem ſinceram.

Quia, ſuper diſſenſionibus & diſcordiis, inter vos, & Nobilem Virum, Dominum G. Comitem Flandriæ, *&c. ut ſupra.*

Teſte ut ſupra.

A.D.1295.

De Conventu cum Rege Alemaniæ.

A.D.1295. An. 23. E. I. Rot. Aleman. 23 E. 1. m. 17.

REX diſcreto Viro, Magiſtro Wyckeboldo, Majoris Eccleſiæ Colonienſis Decano, ſalutem.

De diligentiâ & operâ, quas, ut dies Sancti Johannis Baptiſtæ, proximo futurus, ad quem Rex Alemanniæ & nos convenire deberemus, obſervaretur, adhibuiſtis, vobis grates referimus ſpeciales, perpendentes quod id feciſtis pro noſtro commodo & honore.

Et quia dilecto Clerico noſtro Magiſtro Gerlaco de Gardinis, Aquenſis Eccleſiæ Canonico quædam ſecreta injunximus, vobis ex parte noſtrâ plenius referenda; vos rogamus quatinus eidem Gerlaco adhibeatis fidem plenariam.

Dat. apud Lammays in Angleſeiâ, 28. die Aprilis.

A.D.1295.

Adolpho Regi Alemaniæ de Conventionis die proroganda.

A.D.1295. An. 23. E. I. Rot. Aleman. 23 E. 1. m. 17.

EXcellentiſſimo Principi, Domino A. Dei gratiâ, Regi Romanorum illuſtri, ſemper Auguſto, Edwardus, &c. ſalutem, & fælices ad vota ſucceſſus.

Cum prudens Vir, Robinus de Coure, Miles veſter (quem nuper ad nos in veſtrum Nuncium deſtinâſtis) intimâſſet quod dies Sancti Johannis Baptiſtæ, proximo futurus (ad quem vos & nos convenire deberemus) ob aliquas certas rationes nimis brevis eſſet,

Et nos, ſuper hoc, dixiſſemus eidem, quod bene nobis placeret, ut dies ille uſque ad medium Auguſtum, vel uſque exitum Auguſti, ſi hoc Magnificentiæ veſtræ expediens eſſe videretur, prorogatus fuiſſet.

Adhuc bene volumus ut ita ſit, ſi vobis videatur quod ſic fuerit faciendum.

Et dilecto Clerico noſtro, Magiſtro Gerlaco de Gardinis, Aquenſis Eccleſiæ Canonico, ſuper prorogatione diei antedictæ, & mutatione loci, & aliis certis articulis, ſibi datis in ſcriptis (ſuper quibus ei certam credentiam commiſimus, vobis ex parte noſtrâ verbo tenus exponendam) fidem credulam velitis quæſumus adhibere.

Nobiſque per aliquem de veſtris, unà cum eodem Gerlaco, ſuper hiis ſignifi-

A.D.1295.

A.D. 1295. Edv. 1.

care voluntatem & beneplacitum veſtrum, ad citius quod poteritis bono modo; nam nobis & Genti noſtræ eſſet expediens, ut videtur, quod citò ſciremus ſuper hiis pleniùs velle veſtrum.

A.D. 1295. Edv. 1.

Dat. apud Lammays in Angleſeia, 28. die Aprilis.

De adventu Beraldi Epiſcopi Albanenſis in Angliam.

A.D. 1295. An. 23. E. 1. Clauſ. 23 E. 1. m. 10. dorſ.

Venerabili in Chriſto Patri Domino .... Albanenſi Epiſcopo, Edwardus, eâdem gratiâ, &c. ſalutem, & ſinceram in Domino caritatem.

Intelleximus per litteras veſtras, quas dilectus Clericus noſter, Magiſter Arnaldus Lupi de Till. ex parte veſtrâ nobis miſit, qualiter vos ad partes noſtras veniendi, pro negotiis, quæ inter Regem Franciæ & nos agitantur, hiis diebus eſtis perſonaliter deputati:

Paternitati veſtræ de eo, quod id feciſtis ita celeriter nobis ſcire, grates non modicas referentes.

A.D. 1295.

Scireque vos volumus, quod de hoc efficimur valde læti, præſentiaque veſtra ad nos erit grata admodum & accepta.

Adventum enim alicujus amici noſtri de Curiâ, adventu veſtro habere nequibimus cariorem.

Teſte Rege apud Lammays in Angleſeia, 28. die Aprilis.

Adolpho Regi Romanorum ſuper mercimoniis hominum de Lubek arreſtatis.

A.D. 1295. An. 23. E. 1. Rot. Aleman. 23. E. 1. m. 18. d.

Excellentiſſimo Principi, Domino A. Dei gratiâ, Regi Romanorum illuſtri, ſemper Auguſto, Edwardus, eâdem gratiâ, &c. fœlicem regnandi gloriam & ſalutem.

Litteras veſtras, per quas pro Civibus veſtris de Lubek nos rogâſtis, ut eis bona & mercimonia ſua, infra Regnum noſtrum arreſtata, deliberari faceremus, recepimus læta manu.

Vobis ſignificantes quod intentionis noſtræ non exiſtit, nec exiſtit, ut bona & mercimonia eorumdem Civium, infra Regnum noſtrum arreſtata fuiſſent; ſet volumus quòd, infra Regnum noſtrum, de bonis & mercimoniis ſuis negotientur & commodum ſuum pro voluntate ſua faciant de eiſdem.

A.D. 1295.

Verùm, quia quidam nautæ de poteſtate veſtrâ, qui in quibuſdam Portubus Regni noſtri applicuerunt, naves ſuas duxiſſe volebunt extra idem Regnum; noſque, ignorantes ad quas partes ſe vellent divertere cum eiſdem, ipſos ab eodem Regno recedere non permiſimus, quouſque ſecuritatem inveniſſent quòd ſe infra poteſtatem, ſeu Dominium Regis Franciæ non transferrent.

Ad hæc, quia quidam ipſorum ſecuritatem in dicto Regno inde nequiverant invenire, Magnificentiam veſtram per noſtras litteras rogavimus ſpeciales, quod ſecuritatem illam in partibus veſtris recipi faceretis.

Quandocumque verò ſecuritatem illam nobis mandaveritis vos cepiſſe, nos naves prædictas eis libenter deliberari faciemus; & quod, ſi damnum ex hoc aliquod eveniret, illud tam vobis, quàm nobis commune foret, quod utique non vellemus.

Dat. apud Cardigan. 3. die Junii.

De Conductu Nuncii Romani Pontificis conceſſo.

A.D. 1295. An. 23. E. 1. Clauſ. 23. E. 1. m. 9. d.

Venerabilibus in Chriſto Patribus, Dominis B. & S. Dei gratiâ Albanen. & Peneſtr. Epiſcopis, ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, amicis ſuis kariſſimis; Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, ſalutem, & ſinceræ dilectionis affectum.

De eo quod ad nos venire proponitis in nuncium ſanctiſſimi Patris in Chriſto, Domini ſummi Pontificis, ut nobis per veſtras litteras nunciâſtis;

A.D. 1295.

Scire vos volumus, quod adventus veſter & ſingulorum, qui ex parte ſuâ ad nos venient, placens erit;

Litteras autem noſtras de ſalvo conductu pro vobis familiâ, bonis, & Nunciis veſtris, ac aliis, qui neceſſarii vobis fuerint, quas vobis fieri petiviſtis (ita quod ſub protectione noſtrâ & tutelâ

A.D. 1295. Edv. 1. telâ per terram & per mare ſecurè tranſire poſſitis) vobis in formâ petitâ mittimus per veſtros Nuncios, præſentium portitores.

A.D. 1295. Edv. 1. Dat. apud Thleghython ſeptimo die Junii.

De Conductu pro eiſdem Nunciis Papæ.

A.D. 1295. An. 23. E. 1. Clauſ. 23. E. 1. m 7. d.

Venerabilibus Patribus in Chriſto Dominis B. Albanen. & S. Peneſtr. Dei gratiâ, Epiſcopis amicis ſuis kariſſimis; Edwardus eâdem gratiâ, &c. ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Quandam cedulam, continentem formam cujuſdam litteræ de conductu, quam per nos faciendam nobis exhibuit dilectus Clericus noſter Johannes de Berewyk, vidimus, ac etiam intelleximus diligenter.

Sane licet fuerimus, & adhuc ſumus parati & prompti veſtris beneplacitis noſtrum animum inclinare, Paternitatem veſtram ſcire volumus quod, cum de prælocutis ſufferentiâ vel reſpectu, ac inſuper de tenore litteræ de conductu, quam a Rege Franciæ habueritis, ſigillo ipſius Regis ſignatæ, plene nobis conſtiterit, conſimilem litteram fieri faciemus.

Dat. &c.

Johannis Scotiæ Regis litera de plena potentia, ad tractandum cum Francis.

A.D. 1295. An. 23. E. 1. Ex Rot. penes Camerar.

Univerſis præſentes litteras inſpecturis, Johannes, Dei gratiâ, Scotiæ Rex, ſalutem in Domino.

Noverit Univerſitas veſtra quod nos facimus, conſtituimus, & ordinamus, per præſentes, dilectos & fideles noſtros, venerabiles Patres, Willielmum Sancti Andreæ, & Matheum Dunkelden Epiſcopos: ac Johannem de Soule, & Ingelramum de Umframville, Milites.

Attornatos, Procuratores, & Nuncios noſtros ſpeciales, ad tractandum, ordinandum, faciendum, & perficiendum omnia & ſingula negotia, nos, Edwardum filium noſtrum primogenitum & hæredem legitimum noſtrum, & Incolas Regni noſtri qualitercunque tangentia, & ubicunque in Regno Franciæ, cum quibuſcunque perſonis, Eccleſiaſticis vel Secularibus, cujuſcumque conditionis exiſtant aut ſtatûs.

Dantes eiſdem omnibus, tribus, aut duobus ex ipſis, generalem & liberam, ac plenariam poteſtatem obligandi nos, & filium noſtrum prædictum, Regnum noſtrum, & ipſius Incolas,

A.D. 1295. Ac jurandi in animam noſtram, filii noſtri, & Regni noſtri Incolarum,

Necnon omnia & ſingula faciendi & perficiendi, quæ ad prædictos tractatus, & ordinationes, & negotia neceſſaria fuerint vel opportuna,

Et alia etiam omnia & ſingula exequendi, quæ nos, filius noſter, & Incolæ Regni noſtri, facere poſſemus, ſi præſentes eſſemus, etiam ſi mandatum exigant ſpeciale.

Ratum & gratum habentes, & habituri quicquid per dictos quatuor, tres, vel duos eorumdem, actum, geſtum, procuratumve fuerit in præmiſſis, & quolibet præmiſſorum.

In cujus rei teſtimonium præſentibus litteris ſigillum noſtrum fecimus apponi.

Dat. apud Strivelyn tertio Non. Julii, anno Domini milleſimo duconteſimo nonageſimo quinto, Regni verò noſtri tertio.

Eadem Sermone Gallico.

A.D. 1295. An. 23. E. 1.

A Touz ceuz, qi ceſtes lettres verront, Johan, par la grace de Dieu, Roi d'Eſcoce, ſaluz en noſtre Seigneur.

Sache voſtre univerſite qe nous feiſoms & ordenoms, par ceſtes preſentes lettres, noz foiaux & loiaux, les honourables Peeres, William de Seint Andreu, & Mathu de Dunkeldyn Eveſqes: & Johan de Soules, & Ingeram de Umframvill, Chivalers,

A.D. 1295. Noz Attornes, Procuratours, & Meſages eſpecials de tretir, ordener, faire, & perfaire totes, & cheſcunes beuſoignes

touchantz

A.D. 1295. Edv. I.

touchantz en quecunque manere nous, Edward noſtre eſne fiuz, & heir noſtre Roiaume, & les gentz de noſtre Roiaume, ou qe ce ſoit, en Roiaume de France, ou quicunque perſones, Clerks ou Lays, de quele condition ou eſtate quil ſoient.

Donantz a eux touz, treis, ou deux de eux, generall, frank, & plenier poer de obliger, nous, & noſtre fivz avantdit, noſtre Roiaume, & les gentz de noſtre Roiaume,

Et de jurer, en l'alme de nous, de noſtre fiuz, & de gentz de noſtre Roiaume,

Et de faire & perfaite totes les choſes & cheſcune de eles, qe a les avantditz tretiz, & ordenauces, & beuſoignes ſerront neceſſaires ou covenables,

Et a faire, & perfaire totes autres choſes, qe nous, noſtre fiuz, & les gentz de noſtre Roiaume peuſſoms faire, ſi nous feuſſeioms preſents.

Eantz ferme & eſtable quant que par les ditz quatre, treis, ou deux, de eux, ſerra fait, ou procure en les choſes avantdites, ou aucune de eles.

En teſmoignance de queu choſe nous avoms fait mettre noſtre Seal a ceſte preſentz lettres.

Don a Eſtrivelyn le 3. Non. de Juyl, 1295, & de noſtre Regne tiers.

En teſmoignance de totes les choſes avandites, nous avoms fait mettre noſtre Seal a ceſtes preſentes lettres.

L'An de noſtre Seignour 1295.

De tractando ſuper Matrimonio inter filium primogenitum Regis Scotiæ, & neptem Franciæ Regis.

A.D. 1295. An. 23. E. I. Ex Rot. penes Camerar.

EXcellentiſſimo Principi, Domino ſuo, & amico, ſi placet, Philippo, Dei gratiâ, Regi Francorum illuſtri, Johannes, eâdem gratiâ, Scotiæ Rex, ſalutem in Domino.

Noverit veſtra Regia Celſitudo quod nos facimus, conſtituimus, & ordinamus, per preſentes, dilectos & fideles noſtros, venerabiles Patres, Willielmum Sancti Andreæ, & Matheum Dunkelden, Epiſcopos: ac Johannem de Sule, & Ingelramum de Umfranville, Milites, Attornatos, Procuratores, & Nuncios noſtros ſpeciales,

Ad tractandum vobiſcum, ſi placet, ſuper ſponſalibus & matrimonio, contrahendis cum ſereniſſimâ Domicellâ, Nepte veſtrâ, ſeu conſanguineâ, & Edvardo filio noſtro primogenito & hærede:

Dantes eiſdem generalem, & liberam, ac plenam poteſtatem, & mandatum ſpeciale, ſponſalia & matrimonium prædicta contrahendi, faciendi, perficiendi, quatenus natura contractûs hujuſmodi, ſponſalia & matrimonium, inter abſentes, contrahi permittit & perfici, per Procuratores ſeu Nuncios, ad hoc ſpecialiter conſtitutos:

Et omnia alia & ſingula faciendi, quæ ad dictos contractus, ſeu conventiones pertinent, ſeu quocunque modo poterunt pertinere, & ſine quibus dicti contractus, ſeu Conventiones rite nequiverint expediri.

Ratum & firmum habentes, & habituri quicquid dicti Procuratores & Nuncii noſtri, omnes, vel tres, aut duo ipſorum, in præmiſſis, vel aliquo præmiſſorum duxerint faciendum.

In cujus rei teſtimonium præſentibus litteris ſigillum noſtrum fecimus apponi.

Datum apud Strivelin 3. Non. Julii, anno Domini 1295, Regni verò noſtri tertio.

Eadem Gallice.

A.D. 1295. An. 23. E. I.

A Treſexcellent Prince, ſon Seignour, & Amy, ſe li pleſt, Sire Phelip, par la grace de Dieu, Noble Roy de France, Johan, par la meſme grace, Roy d'Eſcoce, ſaluz en noſtre Seignour.

Sache voſtre Roiale hauteſſe qe nous feiſoms, & ordeinoms, par ceſtes preſentes lettres, nos foialx & loialz, les honourables Peeres, William de Seint Andreu, & Mathu de Dunkeldyn, Eveſqes: & Johan de Soules, & Ingeram de Umframvill, Chivalers; nos Attornes, Procuratours & Meſſages eſpecials,

A treter ad vous, ſe vous pleſt, ſur Eſpuſailles & Mariage, a faire entre treſnoble Damoiſelle voſtre Nyece, ou

A.D.1295. Edv. 1.

Couſyn, & Edward noſtre fiuz eſne & heir :

Donantz a eux generall, franc, & plenier poer, & mandement eſpecial, de faire, & perfaire les Eſpouſailles & le Mariage avanditz, ſi avant come la nature de tieu manere de contract ſueffre Eſpouſailles & Mariage eſtre faitz & parfaitz entre abſentz par procuratours, a ce eſpeciaument aſſignez :

Et a totes les autres choſes, & cheſcunes de eles faire, qui a les ditz contractz, ou covenances apertienent, ou porront en nule manere apartenir, & ſanz les queux les ditz contractz, ou covenances ne porront covenablement eſtre eſpleitez :

A.D.1295. Edv. 1.

Eantz ferme & eſtable quant que nos ditz Procuratours & Meſſages, touz, ou treis, ou deux de eux, feront en les choſes avauntdites, ou en aucunes de eles.

En teſmoignance de queu choſe, nous avoms fait mettre noſtre ſeal a ceſtes preſentes lettres.

Don a Eſtrivelyn le 3. Non. Juyl. l'An de noſtre Seignour 1295. & de noſtre Regne tiers.

Bulla commendatoria pro quibuſdam Mercatoribus in Angliam a Papa tranſmiſſis.

A.D.1295. An. 23. E. 1. Ex Orig. in Turri.

Bonifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio, Edvardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Cum dilectos filios, Johannem Aldibrandini, Nicholaum Cacialeonem, Gianum & Villanum Lurcheti de Societate Clarentum de Piſtorio, Cameræ noſtræ Mercatores, pro quibuſdam Romanæ Eccleſiæ negotiis ad partes Angliæ tranſmittamus :

Magnificentiam Regiam rogandam duximus attentius & hortandam, quatenus ipſos, pro noſtrâ & Apoſtolicæ Sedis reverentiâ, benigne recipiens, & honeſte pertractans, eis & eorum cuilibet per terras in, quibus exerces dominium, de ſecuro conductu facias provideri.

A.D.1295.

Et nichilominus in agendis ipſorum, cum ab eis, vel eorum aliquo fueris requiſitus, aſſiſtas eiſdem favoribus Regiis & præſidiis opportunis ; ita quod ex hoc Excellentiæ Regiæ devotionis promptitudinem dignius commendationum titulis attollamus.

Datum Anagniæ 8. Idûs Julii Pontificatûs noſtri anno primo.

De Treugis inter Angliæ & Franciæ Reges prorogatis.

A.D.1295. An. 23. E. 1. Rot. Aleman. 27 E. 1. m. 10.

Bonifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, ad futuram rei memoriam.

Dudum, inter cariſſimos in Chriſto filios noſtros, Philippum Franciæ ex parte unâ, & Edwardum Angliæ ex alterâ, Reges illuſtres, ſuper diverſis articulis materiâ diſſentionis exortâ, iidem Reges, per ſpeciales ipſorum Procuratores & nuncios, ad nos propterea deſtinatos, & ab eis ſuper hiis ſpecialem poteſtatem habentes,

In nos, tanquam in privatam perſonam, & Dominum Benedictum Gaytanum, tanquam in arbitrum, arbitratorem, laudatorem, diffinitorem, arbitralem ſententiatorem & amicabilem compoſitorem, præceptorem, ordinatorem, diſpoſitorem, & pronunciatorem, ſuper reformandâ pace & concordiâ inter ipſos Reges, & ſuper hiis quæ ad pacem pertinent, ac ſuper omnibus & ſingulis diſcordiis, guerris, litibus, controverſiis, cauſis, quæſtionibus, dampnis & injuriis, petitionibus & actionibus, realibus & perſonalibus atque mixtis, quæ fuerant, erant, vel eſſe poterant inter eoſdem Reges, occaſione quacumque, altè & baſſè, abſolutè ac liberè,

A.D.1295.

Sub certâ formâ compromittere curaverunt ; volentes, promittentes, & expreſſè conſentientes tamdiu compromiſſa hujuſmodi perdurare, quamdiu treugarum, voluntariè initarum anteà inter dictos Reges, tempus & terminus perduraret : Quod quidem eſſe dixerunt unius anni, à Feſto Epiphaniæ proximo præterito, tunc proximo futuro, uſque ad aliud Feſtum Epiphaniæ nunc futurum proximo, numerandi ; & quod nos interim, ſi placeret nobis, ac videremus expediens, poſſemus in antea hujuſmodi compromiſſorum, ac ferendi arbitrii, ſeu arbitragii, & aliorum, in compromiſſis hujuſmodi contentorum ; necnon & prædictarum treugarum tempus

A.D.1295. Edw. 1.

pus & terminum, ſimul & non aliter, ſemel & pluries, ad noſtrum beneplacitum prorogare.

Nos verò, prædictis compromiſſis receptis, quandam ordinationem, ſuper hujuſmodi negotio, prout tunc conditio temporis, & negotii ſtatus & qualitas ſuadebant, duximus faciendam; nonnullis in eodem negotio ſub futura ordinatione remanentibus, attamen in ſuſpenſo, prout in pronunciatione prædictæ ordinationis plenius continetur.

Nunc autem, attendentes quod, faciente pacis actore, à quo cuncta bona procedunt, ea, quæ per nos ordinata noſcuntur, proſperâ ſucceſſione vireſcunt; & deſiderantes admodùm inter cætera, quæ votiva ſenſibus noſtris occurrunt, ut in præfato negotio, ex noſtris ſtudiis, divini auxilii ſuffragatione fulcitis, fœlix & deſideratus ſubſequatur effectus; & propterea præcavere volentes ne tempus ipſius perficiendi negotii patiatur excurſum.

Præfatas treugas, prout initæ vel indictæ fuerunt, & inter omnes eaſdem perſonas, inter quas, & quoad quas indictæ vel initæ fuiſſe noſcuntur, & prædicta compromiſſa, & impoſterum ferendum arbitrium, ſeu arbitragium, totumque negotium, prout ex futurâ noſtrâ ordinatione ac deciſione dependent, à prædicto nunc proximo futuro Epiphaniæ Feſto, uſque ad aliud Feſtum Epiphaniæ, exnunc ſecundo venturum, ex hujuſmodi poteſtate nobis traditâ, prorogamus.

Quam quidem prorogationem, & omnem ejus effectum, præcipimus, ſub pœnis in compromiſſis adjectis, inviolabiliter à partibus obſervari; ordinatis, arbitratis, præceptis, diffinitis, laudatis, & ſententiatis per nos hactenus in memorato negotio, in ſuâ nichilominus remanentibus firmitate.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ prorogationis & præcepti infringere, vel ei auſu temerario contraire:

Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum, Petri & Pauli, Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum.

Dat. Anagniæ 12. Kal. Auguſti, Pontificatûs noſtri anno primo.

Bulla Commendatoria pro Templariis, & de Regno Cypri.

A.D.1295. An. 23. E. 1. Ex Autogr.

Bonifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Statum miſerabilem terræ ſanctæ, conſcriptum in libro noſtræ memoriæ retinemus; &, dum ille infra clauſtrum mentis noſtræ revolvitur, amaris nos pungit aculeis, noſtramque perturbat ejus rememoratio crebra quietem; quin potiùs profundis nos ſuſpiriis excitat, ut eidem terræ optatæ conſolationis remedia procuremus; per quæ ſaltem, hoc tempore, illud modicum, quod de terrâ ipſâ Chriſtianis remanſiſſe dinoſcitur, conſervetur, nè hoſtium catholicæ fidei ferali contingat ſubici ditioni.

Propter quod illos, qui hujuſmodi modicæ partis cuſtodiæ vacare noſcuntur, benigno favore proſpicimus, & libenter ipſorum quietem & comoda promovemus, ut efficaciùs in hac parte Chriſti ſervitium proſequantur.

Cùm igitur dilecti filii Magiſter & Fratres Domûs Militiæ Templi Jeroſolimitani, de noſtro beneplacito & mandato, in Regno Cipri, pro ipſius cuſtodia & defenſione continuâ, perſonaliter moram trahant; ſe & ſua propterea totaliter exponendo, ut dignè proinde Apoſtolici Regiique favoris confoveri gratiâ mereantur.

Serenitatem Regiam rogamus, & hortamur attente, quatinus, pro divinâ, & apoſtolicæ ſedis, ac noſtrâ reverentiâ, præfatam domum, ejuſque perſonas, & bona, in Regno tuo conſiſtentia, favore benivolo proſequaris, ipſaque habeas propenſiùs commendata, & a quibuſlibet moleſtiis & injuriis de Regiâ benignitate præſerves & facias præſervari.

De ſpeciali gratiâ nichilominus permittendo, quòd fratres ipſi de Regno prædicto, & aliis terris & locis, Regiæ ditioni ſubjectis, eorum bona pro ſuſtentatione ipſorum, & defenſione præfati Regni Cipri, extrahere liberè valeant & deferre, ſicut hactenus, dum morabantur in Regno Jeroſolimitano, de permiſſione Regiâ, ut aſſerunt, faciebant.

Sic in præmiſſis te benigniùs habiturus, quòd apud Deum & Apoſtolicam Sedem proinde reddaris acceptior, ac ſalutis augmentum non immeritò conſequaris.

Dat. Anagniæ, 12. Kal. Aug. Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo canabeo.

A.D.1295.
Edv. I.

De Licentia, pro Wintonienſi Epiſcopo, eundi Romam.

A.D.1295.
An. 23. *E.* I.
Ex Autogr.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio E. Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Cùm præſentia venerabilis fratris noſtri, Johannis Epiſcopi Wyntonienſis, ſit nobis ad præſens, pro quibuſdam eccleſiæ Romanæ negotiis, oportuna:

Serenitatem regiam attentè rogamus, quatinus eidem Epiſcopo veniendi ad nos, juxta mandatum noſtrum, liberam licentiam largiaris; & præſertim, in ejus abſentiâ, ipſum, & ſibi commiſſam eccleſiam habeas commendatos.

Dat. Anagniæ, 2. Kal. Auguſti, Pontificatûs noſtri anno primo.

Margaretæ Reginæ Francorum, Regis Angliæ Materteræ.

A D.1295.
An. 23. *E.* I.
Clauſ. 23. *E.* I *m.* 7. *d.*

SEreniſſimæ Dominæ, & Amitæ ſuæ cariſſimæ, Dominæ Margaretæ, Dei gratiâ, Reginæ Francorum illuſtri, Edwardus, eadem gratia, &c. ſalutem, cum dilectione ſincera, promptam voluntatem ad grata.

Deſiderantes de ſtatu veſtro, quem Dominus ſemper ſalubrem efficiat, proſperos audire rumores, Excellentiam veſtram requirimus, & rogamus quatinus, ſuper eodem ſtatu veſtro, quotiens vobis oportunitas aderit, nos velitis reddere certiores.

Ut igitur de Statu noſtro veſtris deſideriis ſatisfiat, veſtræ Celſitudini innoteſcat quod, per Dei gratiam, plenæ gaudemus beneficio ſoſpitatis; quod de Serenitate veſtra frequenter audire cupimus, & optamus.

Dat. apud Weſtm. 12. die Auguſti.

A.D.1295.

Mariæ Francorum Reginæ, quæ partem ſuam in ſæpedicto tractatu ſecreto actitaverat.

A.D.1295.
An. 23. *E.* I.
Ibidem.

EXcellenti Dominæ & potenti Mariæ, Dei gratia, Reginæ Francorum illuſtri, Edwardus, &c. *ut ſupra, cum iſta clauſula, quæ ſequitur.*

Et licet, hiis diebus, aliquæ diſcordiæ ſint ſubortæ, non tamen intendimus erga perſonam veſtram illuſtrem idcirco quicquam contentionis habere; quin nobis ſignificare poſſitis, cum vobis placuerit, quæ veſtræ fuerint placita voluntati.

Dat. ut ſupra.

A.D.1295.

Johannæ Regis Fanciæ Conſorti, quæ etiam actrix in ſecreto tractatu.

A.D.1295.
An. 23. *E.* I.
Ibidem.

SEreniſſimæ Dominæ, & Conſanguineæ ſuæ chariſſimæ, Dominæ J. Dei gratiâ, Reginæ Francorum illuſtri, Edwardus, &c. *ut ſupra proximò, de verbo ad verbum.*

Dat. ut ſupra.

Littera de credentia directa Adolpho Regi Romanorum.

A.D.1295.
An. 23. *E.* I.
Clauſ. 23. *E.* I. *m.* 7. *d.*

MAgnifico Principi, Domino A. Dei gratia, Regi Romanorum illuſtri, ſemper Auguſto, amico ſuo kariſſimo, Edwardus, eadem gratia, &c. ſalutem & ſinceræ dilectionis continuum incrementum.

Ea, quæ frater Godfridus de Clingenueld, magnus præceptor domorum Hoſpitalis Sancti Johannis Jeroſolim. per veſtras litteras de credentia, nobis ex parte veſtra intimavit, audivimus, & ea intelleximus diligenter:

Super quibus eidem fratri, & dilectis & fidelibus noſtris, Nobili viro Wil-

A.D.1295.

lielmo

A.D.1295. Edw. I.

lielmo de Ormesby Militi, & Magiſtro Gerlaco Canonico Aquenſi (quos ad Serenitatis veſtræ præſentiam deſtinamus) beneplacitum noſtræ voluntatis commiſimus, veſtræ Magnificentiæ plenius intimandum.

Dat. apud Weſtm. 14. die Auguſt.

De Treugis ineundis inter Reges Angliæ & Franciæ.

A.D.1295. An. 23. E. I. Claus. 23 E. I. m. 7 d.

SAnctiſſimo Patri in Chriſto & Domino Domino, B. divina providentia, ſacroſanctæ Romanæ, ac univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus, ejuſdem gratiâ, &c. devota pedum oſcula beatorum.

Venientes ad noſtram præſentiam venerabiles Patres, Domini B. Albanenſis & S. Peneſtrenſis, Epiſcopi, ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales (pro ſedanda diſſenſione ſeu guerra, inter illuſtrem Principem Franciæ Regem, & nos extorta, per veſtræ ſanctitatis ſollicitudinem, ad Regna Franciæ & Angliæ deſtinati, ex parte veſtra & ſua) apud nos, tanquam pacis & concordiæ fideles & fervidi zelatores, inſtanter & ſollicite inſtiterunt, ut reformationi pacis noſtrum vellemus animum inclinare.

Et, quia, ut dixerunt, treugarum initio pacis hujuſmodi poſſet eſſe plurimùm inductiva, ſupplicaverunt ut, ſuper treugis ineundis, noſtrum præſtare vellemus aſſenſum.

Inſtantiâ nichilominus magnâ petentes ut conſentire vellemus quod, donec plenus tractatus cum hiis, quos res tangit, ſuper dictis treugis ineundis, poſſet haberi, tam per terram, quàm per mare, hinc inde, inter gentes præfati Franciæ Regis & noſtras, ac inter ipſius Franciæ Regis quoſcumque valitores & noſtros, omnino à quibuſcumque proceſſibus bellicis, & invaſionibus hoſtilibus ceſſaretur.

Nos autem, devotè parere Romanæ Eccleſiæ, Matri noſtræ, necnon & dictos Cardinales honorare volentes, ob ipſius Eccleſiæ Romanæ & veſtri reverentiam, & Cardinalium eorumdem honorem, ipſorum petitionibus, quantum poſſumus, annuentes, in ipſorum Cardinalium præſentiâ conceſſimus (ſi præfatus Rex Franciæ idem velit concedere & concedat) ut, juxta ipſorum petitionem Cardinalium,

A.D.1295.

Uſque ad Feſtum Omnium Sanctorum, proximo venturum, tam per terram, quàm per mare, inter gentes prædicti Regis & noſtras, ac inter ipſius Regis Franciæ quoſcumque valitores & noſtros, à quibuſcumque bellicis actibus, & hoſtilibus invaſionibus, hinc inde ceſſetur omnino.

Eiſdem Cardinalibus, auctoritate litterarum noſtrarum, committentes quod, ſi dictus Rex Franciæ velit idem facere, & effectu compleat proſequente, iidem Cardinales, vice & auctoritate noſtrâ, gentes noſtras ubicumque, tam per terram, quàm per mare, in Angliâ, Vaſconiâ, & in poteſtate noſtrâ alibi conſtitutas, omnino ceſſare faciant à præmiſſis.

Promittentes eiſdem, & nos, ac bona noſtra, per noſtras litteras obligantes, (ſi dictus Rex Franciæ idem, & eodem modo fecerit) quod, ſi poſtquam, à præfatis Cardinalibus, gentibus noſtris mandatum fuerit, & mandatum hujuſmodi pervenerit ad eaſdem, ut ab hoſtilibus aggreſſionibus abſtineant, ut ſuperiùs eſt expreſſum, aliqua dampna per mare, ſive per terram, gentibus dicti Regis Franciæ, vel valitoribus ſuis, per gentes, ſeu valitores noſtros, in perſonis, vel rebus, dari ſeu inferri contigerit, nos de dampnis hujuſmodi plenam emendam fieri faciemus; prout in noſtris litteris, ſuper hoc confectis, pleniùs continetur.

In quibus, ſanctiſſime Pater & Domine, noſtri honoris integritas magnam pati videtur, reputatione plurium, læſionem; quanquam nobis non videatur quod iſta vel alia, quæ pro Sanctitatis veſtræ ſuaſionibus, reverentiâ, & honore fecimus, nobis ad malum vel dedecus debeant imputari.

Conſervet vos Altiſſimus, &c.

Dat. apud Weſtm. 14. die Auguſti, anno Regni noſtri, &c. 23.

De poteſtate commiſſa Cardinalibus tractandi de treugis.

A.D.1295. An. 23. E. I. Pat. 23. E. I. m. 10.

REX Univerſis, præſentes litteras inſpecturis, ſalutem.

A.D.1295.

Venientes ad noſtram præſentiam Venerabiles Patres, Domini B. Albanenſis, & S. Peneſtrenſis, Epiſcopi, Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales (pro ſedandâ diſſentione, ſeu guerrâ, inter illuſtrem Principem Franciæ

A.D.1295. Edv. I.

Regem, & nos exortâ, per Sanctiſſimum Patrem Dominum Bonifacium, divinâ providentiâ, ſummum Pontificem, deſtinati) ex parte ipſius ſummi Præſulis, & ſuâ apud nos, tanquam pacis & concordiæ fideles & fervidi zelatores, inſtanter & ſollicite inſtiterunt, ut reformationi pacis noſtrum vellemus animum inclinare.

Et quia, ut dixerunt, treugarum initio pacis hujuſmodi poſſet eſſe plurimùm inductiva, ſupplicaverunt ut, ſuper treugis ineundis, noſtrum præſtare vellemus aſſenſum.

Inſtantiâ nichilominus magnâ petentes ut conſentire vellemus quod, donec plenus tractatus cum hiis, quos res tangit, ſuper dictis treugis ineundis, poſſet haberi, tam per terram, quàm per mare, hinc inde, inter gentes præfati Franciæ Regis & noſtras, ac inter ipſius Regis Franciæ quoſcumque valitores & noſtros, omnino à quibuſcumque proceſſibus bellicis, & invaſionibus hoſtilibus ceſſaretur.

Nos autem, devote parere Romanæ Eccleſiæ Matri noſtræ, necnon & dictos Cardinales honorare volentes, ob ipſius Eccleſiæ Romanæ reverentiam, & Cardinalium eorumdem honorem, ipſorum petitionibus, quantum poſſumus, annuentes, in ipſorum Cardinalium præſentia conceſſimus, & concedimus (ſi præfatus Rex Franciæ idem velit concedere & concedat) ut, juxta ipſorum petitionem Cardinalium,

Uſque ad Feſtum Omnium Sanctorum, proximo venturum, tam per terram, quàm per mare, inter gentes prædicti Regis & noſtras, ac inter ipſius Regis Franciæ quoſcumque valitores & noſtros, à quibuſcumque bellicis actibus, & hoſtilibus invaſionibus, hinc inde, ceſſetur omnino,

Eiſdem Cardinalibus, auctoritate præſentium, committentes quod (ſi dictus Rex Franciæ velit idem facere, & effectu compleat proſequente) iidem Cardinales, vice & auctoritate noſtrâ, gentes noſtras ubicumque, tam per terram, quàm per mare, in Angliâ, Vaſconiâ, & in poteſtate noſtrâ alibi conſtitutas, omnino ceſſare faciant à præmiſſis :

Ac mandantes nichilominus omnibus gentibus noſtris prædictis, ut in præmiſſis prædictis Cardinalibus, ſicut nobis, pareant & intendant :

Promittimus eiſdem, & nos, ac bona noſtra, auctoritate præſentium, obligamus (ſi dictus Rex Franciæ idem, & eodem modo fecerit) quod, ſi poſtquam, à præfatis Cardinalibus, gentibus noſtris mandatum fuerit, & mandatum hujuſmodi pervenerit ad eaſdem, ut ab hoſtilibus aggreſſionibus abſtineant, ut ſuperiùs eſt expreſſum, aliqua dampna, tam per mare, quàm per terram, gentibus dicti Regis Franciæ, vel Valitoribus ſuis, per gentes, ſeu Valitores noſtros, in perſonis, vel rebus, dari ſeu inferri contigerit, nos de dampnis hujuſmodi plenam emendam fieri faciemus.

In cujus, &c.

Dat. apud Weſtm. 14. die Auguſti.

De Treugis, ad preces & inſtantiam Albenſis & Peneſtrini Epiſcoporum, Regi Franciæ conceſſis.

A.D.1295. *An.* 23. *E.* I.

Brev. Regis de Priv Sigillo, An. 23. *E.* I.

Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ; dilectis & fidelibus ſuis, Johanni de Britanniâ, Nepoti ſuo, Capitaneo, & Johanni de Sancto Johanne, Seneſcallo ſuo in Ducatu Britanniæ; & omnibus aliis Miniſtris & fidelibus ſuis in eodum Ducatu, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem.

Venientes ad præſentiam noſtram Venerabiles Patres, Domini B. Albanenſis, & S. Peneſtrinus, Epiſcopi, Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, pro ſedandâ diſſentione ſeu guerrâ, inter illuſtrem Principem Franciæ Regem & nos exortâ, *&c. prout ſupra, uſque hæc verba, viz.*

Quare vobis omnibus & ſingulis diſtrictè præcipimus & mandamus, quod, à die receptionis præſentium, & litterarum Cardinalium prædictorum, uſque ad dictum Feſtum incluſivè, tam per terram, quàm per mare, à quibuſcumque bellicis actibus, & hoſtilibus aggreſſionibus, inſultibus & offenſis quibuſlibet, contra ipſum Regem Franciæ, vel gentes ſuas, & valitores ſuos aliqualiter faciendis, ceſſetis omnino ;

Et gentes noſtras, veſtro commiſſas regimini, necnon & quoſcumque Valitores noſtros, omni fraude & quacumque ſimulatione deductis, ceſſare penitus faciatis, ſicut dampnum noſtrum volueritis evitare.

In cujus rei teſtimonium has litteras noſtras fieri fecimus Patentes.

Dat. apud Weſtm. 14. die Aug. anno Regni noſtri viceſimo tertio.

D.1295. / dv. I.

A.D.1295. / Edv. I.

Amedeo Comiti Sabaudiæ de intendendo Cardinalibus Nunciis.

D.1295. / n. 23. E. I. / dem.

A.D.1295.

REX dilecto conſanguineo & fideli ſuo, Amadeo Comiti Sabaudiæ, ſalutem cum dilectione ſincera.

Cùm venerabiles Patres, Domini B. Albanenſis, & S. Peneſtrenſis, Epiſcopi, Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, quædam habeant negotia pertractare, ad quæ veſtra præſentia fore poterit opportuna,

Volumus & rogamus, quatinus ad diem & locum, quos iidem Cardinales vobis duxerint intimandos, modis omnibus accedatis; facturi quod vobis injunctum fuerit per eoſdem: Et hoc nullatenus omittatis.

Teſte Rege apud Weſtm. 14. die Auguſti.

Similiter Othoni de Grandeſon.

D.1295. / n. 23. E. I. / dem.

A.D.1295.

REX dilecto & fideli ſuo Othoni de Grandiſono, ſalutem.

Cum venerabiles Patres Domini B. Albanenſis, & S Peneſtrenſis Epiſcopi, &c. *ut ſupra*.

Teſte ut ſupra.

De deliberatione obſidum priſonum, tam Angliæ, quam Vaſconiæ, traditorum in Captionem Regis Franciæ per memoratum ſecretum Tractatum.

D.1295. / n. 23. E. I. / lauſ. 23. E. / m. 7. d.

A.D. 1295.

VEnerabili Patri in Chriſto, Domino B. Albanenſi, Epiſcopo, amico ſuo kariſſimo, Edwardus, eâdem gratiâ, ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum,

Intereſt noſtrâ, & etiam multipliciter noſtrum contingit honorem, ut liberationem obſidum & priſonum, tam Anglicorum, quàm Vaſconum, poteſtati Regis Franciæ traditorum, omnibus viis & modis, quibus decenter poterimus, procuremus.

Confidentes igitur, per viam aliquam gratioſam, poſſe liberationem ipſorum per ſollicitudinis veſtræ inſtantiam obtineri,

Paternitatem veſtram affectuoſe requirimus & rogamus, quatenus, cùm de ſufferentia vel treugis, inter Regem Franciæ & nos ineundis, tractabitis, apud ipſum Regem velitis, noſtri amoris intuitu, inſiſtere diligenter, quod obſides ipſos ſub recredentiâ liberet, vel alio modo gratioſo.

Et hoc quæſumus eò ſit vobis cordi intimiùs procurare, quo ad ea, quæ fieri petiſtis à nobis, nos promptos & faciles inveniſtis.

Dat. apud Weſtmonaſt. 16. die Auguſti.

Conſimilis littera, de verbo ad verbum, dirigitur Domino S. Peneſtrino Epiſcopo, &c.

Dat. ut ſupra.

Litera, qua Rex gratias agit Henrico de Caſtella, fratri Reginæ Angliæ pro auxilio oblato.

A.D.1295. / An. 23. E. I. / Clauſ.23.E.I. / n. 7. dorſ.

A.D.1295.

REX egregio Viro, Domino H. illuſtris quondam Regis Caſtellæ filio, ſororio ſuo kariſſimo, ſalutem & proſperos ſemper ad vota ſucceſſus.

Advenerunt nobis, in exultationis augmentum, litteræ quas miſiſtis.

Sanè ſuper eo, quod nobis tam grande, támque potens adjutorium obtuliſtis, viz. de mittendo quingentos, mille, vel duo milia Militum, de Regno Caſtellæ, in noſtrum ſubſidium, ad partes Vaſconiæ, pro noſtro libito, ſicut dictæ veſtræ litteræ continebant, gratè benivolentiæ veſtræ grates & gratias referimus ſpeciales:

Tenentes pro firmo quod, affinitatis vinculi & antiquæ gratitudinis non im-

A.D.1295. Edv. 1.

memores exiſtentes, ſemper ea cum promptitudine facietis, quæ noſtri honoris & commodi reſpiciunt incrementa.

Cùm igitur dilectis & fidelibus noſtris, Johanni de Britannia, tenenti locum noſtrum in Ducatu noſtro Aquitanniæ, Nepoti noſtro, & Johanni de Sancto Johanne, Seneſcallo noſtro Ducatûs ejuſdem, ſuper præmiſſis, noſtræ voluntatis beneplacitum intimemus;

Nobilitatem veſtram, de quâ confidimus, affectuoſe rogamus quatenus ea, quæ ipſi, ſuper hiis, benivolentiam veſtram ex parte noſtrâ requirent, velitis, ſi placet, promptis affectibus exequi, & operibus adimplere.

Dat. apud Weſtm. viceſimo ſecundo die Auguſti.

Litera de Credentia, directa Regi Scotiæ.

A.D.1295. *An.* 23. *E.* 1. Clauſ. 23. *E.* 1. *m.* 7. *d.*

REX, & ſuperior Dominus Regni Scotiæ, dilecto & fideli ſuo Johanni, eâdem gratiâ, Regi Scotorum illuſtri, ſalutem & dilectionem ſinceram.

Audivimus ea, quæ Henricus de Abirden, Clericus veſter, lator præſentium, ſuper quibuſdam negotiis veſtris, nobis expoſuit & monſtravit:

Super quibus, oraculo ipſius Clerici veſtri, reſponſum noſtrum fecimus; quod vobis ex parte noſtrâ exponere poterit pleniùs vivâ voce.

Teſte Rege apud Weſtm. viceſimo tertio die Auguſti.

De paſſagio Edmundi Fratris Regis & aliorum Magnatum.

A.D.1295. *An.* 23. *E.* 1. Clauſ. 23. *E.* 1. *m.* 3. *d.*

REX dilecto & fideli ſuo, Radulpho Baſſet, ſalutem.

Quia paſſagium Edmundi fratris noſtri kariſſimi ad partes Vaſconiæ, apud Plimmouth, in Feſto Omnium Sanctorum, proximo futuro, duximus faciendum:

Vobis mandamus, in fide & homagio, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quòd dictis die & loco, cum equis & armis, adeò potenter quo poteritis bono modo, perſonaliter interſitis, parati ad proficiendum in obſequium noſtrum, cum eodem fratre noſtro, ad partes Vaſconiæ ſupradictas:

Et hoc ſicut commodum & honorem noſtrum diligitis nullatenus omittatis.

Miſimus autem ad locum illum dilectum & fidelem noſtrum Walterum de Bello Campo, Seneſcallum Hoſpitii noſtri, & dilectum Clericum noſtrum Philippum de Everdon, ad equos veſtros appreciendos, & ad ſolvendum vobis vadia veſtra, & ad alia facienda, quæ contingunt paſſagium ſupradictum.

Teſte Rege apud Cantuar. tertio die Octobris.

Eodem modo mandatum eſt ſubſcriptis,

Nicholao de Segrave,
Roberto de Veer,
Ricardo de Meynill,
Edmundo de Eyncurt,
Petro Corbet,
Willielmo de Morlee,
Johanni de Inſula,
Comiti Arundell,
Rogero de Monte Alto,
Henrico de Grey,
Willielmo Martyn,
Philippo de Kyme,
Waltero de Huntercumbe,
Ricardo filio Johannis,
Willielmo de Ros,
Petro de Malolacu,
Willielmo de Ebroicis,
Willielmo le Latymer Juniori.

Pro hominibus Hollandiæ, Zelandiæ, & Friſlandiæ, quod piſcari poſſint prope Jernemuth.

A.D.1295. *An.* 23. *E.* 1. Pat. 23. *E.* 1. *m.* 6.

REX dilecto & fideli ſuo, Johanni Buteturte, Cuſtodi maritimæ ſuæ Jernemuth, & Ballivis ſuis de Jernemuth, ſalutem.

Quia intelleximus quod multi homines, de partibus Hollandiæ, Zelandiæ, & etiam Friſlandiæ, qui ſunt de amicitiâ noſtrâ, ad piſcandum in mari noſtro, prope Jernemuth, hiis diebus ſunt venturi:

D.1295. E. 1. A.D.1295. Edv. 1.

Vobis mandamus quòd publicè proclamari faciatis, ſemel vel bis, in quâlibet ſeptimanâ, ne aliqui, ſub omni eo quod nobis forisfacere poterunt, eiſdem inferre præſumant injuriam, moleſtiam, dampnum, impedimentum aliquod, aut gravamen: ſet ipſis potiùs, cum indiguerint, conſulentes ſint & auxiliantes; ita quod abſque impedimento piſcari, & commodum ſuum facere poſſint, prout eis melius videbitur expedire.

In cujus, &c. has litteras noſtras fieri fecimus patentes, uſque ad Feſtum Sancti Martini proximo futurum duraturas.

Teſte Rege apud Wengeham 28. die Septembris.

Adolpho Regi Romanorum ſuper Treugis cum Franciæ Rege.

D.1295. 23. E. 1. Aleman. E. 1. 17. A.D.1295.

MAgnifico Principi & amico ſuo cariſſimo, Domino A. Dei gratiâ, Regi Romanorum illuſtri, ſemper Auguſto, Edwardus, &c. ſalutem, & proſperos ad vota ſucceſſus.

Quod veſtra Magnificentia noſtra incredibiliter ſibi aſſumit negotia, & noſtris ſe offert, abſque retentione aliquâ, deſideriis complacere: Majeſtati veſtræ grates debitas exſolvere non valemus; tamen ex hoc ad veſtra beneplacita ſemper volumus eſſe prompti.

Sanè die Martis, ante Feſtum Sancti Michaelis Archangeli, per manus dilectorum & fidelium noſtrorum, Willielmi de Ormesby Militis, & Gerlaci de Gardinis Clerici (quos ad veſtram præſentiam miſeramus) Serenitatis veſtræ litteras nos læta manu noveritis recepiſſe.

In quibus quidem continebatur litteris, quòd vos ad Civitatem Cameracenſem, infra Octabas Sancti Michaelis proximo venturas, veſtros ſolempnes Nuncios, cum plenariâ poteſtate dandi Regi Franciæ ſufferentiam vel reſpectum, & tractandi ſuper ineundis treugis inter vos & nos ex parte unâ, & Regem Franciæ ex altera mitteretis.

Verùm quia Cardinales, poſtquam à nobis de Angliâ receſſerant, & cum eodem Rege Franciæ ſuper præmiſſis, tractaverant, nobis per noſtros Nuncios intimârunt, quòd idem Rex Franciæ conſentire nolebat ad dandum reſpectum, ſeu treugam ineundam quouſque per dictos Cardinales, qui ſuper hoc ad veſtram Excellentiam ſuos Nuncios tranſmiſerant, de reſponſione, quam ſuper hiis faceretis eiſdem, haberet certitudinem pleniorem.

Addentes quod ipſi Cardinales, cum de vobis ſui Nuncii rediiſſent, de voluntate ſuâ, per eorumdem Nuncios, nos facerent eſſe certos.

Propter quod videtur nobis quòd dies, ad hoc proviſus, non tenebitur; nec expedit prædictos veſtros Nuncios ad eoſdem diem & locum accedere, donec per eoſdem Cardinales, ſecundum reponſionem, quam eiſdem per dictos ſuos Nuncios feceritis; habeamus aliam reſponſivam.

Et ſuper hiis & aliis nobis voluntatem veſtram remandare velitis per præſentium portitorem.

Dat. apud Wengham 28. die Septembris.

De obviando Regi Franciæ, qui in facto Vaſconiæ, Regem fraudulenter deceperat, & Regnum Angliæ invadit.

.1295. 23. E. 1. 23. E. 1. d. A.D.1295.

REX Venerabili in Chriſto Patri R. eâdem gratiâ, Cantuarienſi Archiepiſcopo, totius Angliæ Primati, ſalutem.

Sicut Lex juſtiſſima, providâ circumſpectione Sacrorum Principum ſtabilita, hortatur & ſtatuit, ut, quod omnes tangit, ab omnibus approbetur; ſic & innuit evidenter, ut communibus periculis, per remedia proviſa, communiter obvietur.

Sanè ſatis nôſtis, & jam eſt (ut credimus) per univerſa mundi climata divulgatum, qualiter Rex Franciæ de terrâ noſtrâ Vaſconiæ, nos fraudulenter & cauteloſè decepit, eam nobis nequiter detinendo:

Nunc verò, prædictis fraude & nequitiâ non contentus, ad expugnationem Regni noſtri inſurgens, claſſe maximâ & Bellatorum copioſâ multitudine congregatis (cum quibus Regnum noſtrum & Regni ejuſdem Incolas hoſtiliter jam invaſit) Linguam Anglicam, ſi conceptæ iniquitatis propoſito deteſtabili poteſtas correſpondeat (quod Deus a-

A.D.1295. Edv. 1.

vertat) omnino de terrâ delere proponit:

Quia igitur præviſa jacula minus lædunt, & res veſtra maximè, ſicut cæterorum Regni ejuſdem Concivium, agitur in hac parte;

Vobis mandamus, in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quod die Dominicâ, proximâ poſt Feſtum Sancti Martini in hieme, proximè futurum apud Weſtmonaſterium perſonaliter interſitis;

Præmunientes Priorem & Capitulum Eccleſiæ veſtræ, Archidiaconum, totúmque Clerum veſtræ Dioceſis: Facientes quod iidem Prior & Archidiaconus, in propriis perſonis ſuis: Et dictum Capitulum per unum, idemque Clerus per duos Procuratores idoneos, plenam & ſufficientem poteſtatem ab ipſis Capitulo & Clero habentes, unà vobiſcum interſint modis omnibus tunc ibidem,

Ad tractandum, ordinandum, & faciendum nobiſcum, & cum cæteris Prælatis, & Proceribus, & aliis Incolis Regni noſtri, qualiter ſit hujuſmodi periculis & excogitatis malitiis obviandum.

Teſte Rege apud Wengham 30. die Septembris.

Regi Romanorum, de 12000 l. Turon. areſtatis per Comitem Luceburg.

A.D.1295. *An.* 23. *E.* 1.

Rot. Aleman. 23. *E.* 1. *m.* 17.

MAgnifico Principi, &c. Domino A. Dei gratiâ, Regi Romanorum illuſtri, ſemper Auguſto, Edwardus, eâdem gratiâ, &c.

Inter cæteras conventiones, ſuper indiſſolubili confœderationis vinculo, & unione amicitiæ ſpecialis, inter veſtræ Majeſtatis excellentiam & nos initas & firmatas, actum fuiſſe reperitur expreſſe,

Quod, ſiqui præſumptuoſi, quicumque ſint illi, in Regno veſtro, ſive noſtro conſtituti, occaſione & ex cauſâ diſcordiæ litiſque, motæ inter vos & nos ex parte unâ, & Regem Francorum ex alterâ, amicos & auxiliatores veſtros & noſtros invaderent, directè vel indirectè turbarent, quominus in auxilium veſtrum & noſtrum ſe tranſferre valerent; vos, & nos, & hæredes noſtri, perſonas eorum, cum publicatione omnium bonorum ſuorum, ſine ſpe revocationis & gratiæ, perpetuo relegaremus, vel relegarent.

Set ecce! Nobilis Vir, Henricus Comes Luceburg, qui vobis fidelitatis debito eſt aſtrictus, quandam pecuniæ quantitatem, uſque ad ſummam duodecim milium librarum Turon. attingentem (quam, pro expenſis faciendis contra Regem Franciæ, dilecto filio noſtro, Domino H. Comiti Baren. fideli veſtro, ac utriuſque noſtrûm ſpeciali & præcipuo valectori, tranſmittebamus) in terrâ ipſius Comitis Luceburgh, ditioni veſtræ ſubjectâ, areſtare præſumpſit, & adhuc detinet arreſtatam, in veſtræ Majeſtatis vituperium & contemptum.

Cum itaque ſubtrahere ſuſtentationem vel victualia, non minus ſit quàm alias impedire: & ſubtrahere victualia & necare ad paria judicentur;

Serenitatis veſtræ magnificentiam, quam cariùs poſſumus, deprecamur, quatinus præſumptioni hujuſmodi faciatis taliter emendari, quòd amicis & inimicis tranſeat in exemplum.

Dat. apud Cantuar. primo die Octobris.

De Conventionibus inter Regem, Comitem Flandriæ & Comitem Gelriæ.

A.D.1295. *An.* 22. *E.* 1.

Rot. Aleman. 23. *E.* 1. *m.* 17. *in Cedula.*

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitanniæ, omnibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem.

Cum in conventionibus, inter venerabilem Patrem, A. Dunelmenſem Epiſcopum pro nobis ex parte unâ, & Rogerum de Giſtell Militem, & Magiſtrum Jacobum de Aquâ, pro ſpectabili viro Domino Guydone Comite Flandriæ ex alterâ, initis, caveatur expreſſe,

Quod nos debitum centum milium librarum Turonenſium, in quibus Nobilis Vir Reginaldus Comes Gelriæ tenetur eidem Comiti Flandriæ, & pro quibus idem Comes Flandriæ terram dicti Gelriæ Comitis tenet pignori obligatam, in

D.1295. 1. in partem ſolutionis ducentorum milium librarum Turonenſium, quas prædictus Comes Flandriæ, pro maritagio Edwardi filii noſtri, ad opus Philippæ filiæ ſuæ, nobis dare tenetur, in ſolutum recipiamus, & in ſolutionibus, nobis faciendis, pro primis terminis allocemus,

Nos, conventiones eaſdem ſervare volentes, concedimus quod, ſi præfatus Comes Flandriæ prædictum debitum, per compotum declarandum, uſque ad ſummam prædictam, præſentium portitoribus, nomine noſtro, duxerit aſſignandum, & terram prædicti Comitis Gelriæ eiſdem tradiderit, in nos jus & actionem, in terram dicti Comitis Gelriæ, ſibi competentia, transferendo,

Dicta centum milia librarum Turonenſium, in prædicto debito ducentorum milium librarum Turonenſium, allocabimus, & de eâdem ſummâ totaliter deducemus: A.D.1295. Edv. 1.

Confitentes, poſtquam præmiſſa facta fuerint, exnunc, ut extunc, quòd centum milia librarum Turonenſium, pro primis terminis, ab eodem Comite Flandriæ nobis plenarie fuerint ſoluta; & etiam eundem exnunc, ut extunc, de prædictis centum milibus librarum, tenore præſentium, quietamus.

In cujus rei teſtimonium has litteras noſtras fieri fecimus patentes.

Dat. apud Cantuar. ſecundo die Octobris, anno Regni noſtri viceſimo tertio.

De licentia marcandi homines de Portugal, per locum tenentem Regis in Vaſconia conceſſa, a Rege confirmata.

D.1295. 13. E. 1. Vaſcon. 1. m.

REX omnibus Ballivis, &c. ſalutem.

Litteras dilecti Nepotis noſtri, Johannis de Britannia, tenentis locum noſtrum in Vaſconia, inſpici fecimus in hæc verba;

Johannes, Ducis Britanniæ filius, locum illuſtris Domini Regis Angliæ, Ducis Acquitanniæ, tenens in ipſo Ducatu, univerſis & ſingulis Seneſcallis, Mareſcallis, Admirantis, Caſtellanis, Majoribus, Ballivis, Præpoſitis, & quibuſcumque aliis Miniſtris, & Fidelibus prædicti Domini Regis & Ducis, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem in Domino.

Veniens ad nos Bernardus Dongreſſilli, Civis & Mercator Baionæ, nobis ſignificando demonſtravit, quod cum ipſe olim in Affricanis partibus oneraſſet, in quadam navi Baion, vocata navis Sanctæ Mariæ de Baionâ, cujus Petrus Sancii de Inzon Rector exiſtebat,

Centum ſeptuaginta quatuor ſportulas amigdalarum.

Item centum quinquaginta confines Raceniorum de Maleque; & quatercentos nonaginta flayons ficuum de Maleque, quæ de ſuis denariis propriis emerat in partibus antedictis.

Et ipſe Mercator & alii, de dicta navi, de ipſis partibus, cum ipſa navi receſſiſſent ad eundum cum dictis mercimoniis & aliis bonis quampluribus, exiſtentibus in ipſa navi, verſus Angliam.

A.D.1295. Quidam proditionis filii ipſis, cum dicta navi ad ancoram, ante portum de Laſcoſſ. in littore maris Portugaliæ, ubi propter tempeſtatem maris applicuerant, exiſtentibus, & perſiſtere donec tempeſtas dicti maris pertranſiſſet volentibus, & ubi, ita parùm ab homine, ſicut à Deo ſolo inſidiari & dampnificari ſuſpicabantur,

De Civitate Ulixbon. armati exeuntes, ad dictam navem hoſtiliter acceſſerunt, & dictum Mercatorem & alios, de dicta navi, qui fuerunt ipſâ navi, mercandiſiis & aliis bonis ſupradictis, deprædati; dictam navem & bona exiſtentia ſecum ad prædictam Civitatem de Ulixbon adducendo.

De quibus omnibus bonis, deprædatis, & ablatis, ut ſupra, Rex Portugalliæ, recepit, ad opus ſui, decimam partem, & Raptores prædicti reſidua bona inter ſe omnia dividendo.

Unde dictus Bernardus aſſerit ſe dampnificatum uſque ad valorem ſeptingentarum librarum Sterlingorum, de raptu & rapinâ prædictis.

Quapropter idem Bernardus nobis humiliter ſupplicavit, ut nos ſibi licentiam marcandi homines & ſubditos de Regno Portugalliæ, & ſpecialiter illos de Ulixbon. & bona eorum per terram & mare, ubicumque eos & bona eorum invenire poſſet, concederemus, quouſque de prædictis bonis, ſibi, ut dictum eſt, ablatis, integram habuiſſet reſtitutionem.

Nos, viſâ malitiâ prædictorum raptorum, qui hujuſmodi rapinam tempore pacis commiſerunt, viſâque quâdam litterâ,

A.D. 1295. Edv. 1.

terâ, Sigillo Concilii Baionenſis ſigillata; per quam Major, Jurati, & Concilium Baionenſe prædicta, receptis ſuper hoc fidedignis probationibus, dicto Domino Regi ſignificant fore vera ſupplicationi dicti Mercatoris inclinati,

Dedimus ipſi Bernardo, & conceſſimus, & adhuc damus & concedimus eidem, ſuiſque hæredibus, ſucceſſoribus, & ordinio licentiam, quod ipſæ gentes de Regno Portugalliæ, & ſpecialiter illas de Civitate Ulixbon prædictâ, & bona earum, ubicumque ea invenire poterit, infra diſtrictum Domini noſtri Regis & Ducis, & extra, poſſit marchare, retinere, & ſibi appropriare illa; quouſque ipſe Bernardus, & hæredes ſui, vel Succeſſores, aut ejus ordinium, bonis ſuis prædictis, ut dictum eſt, ſibi deprædatis, vel ipſorum valore ſupra declarato, cum expenſis, quas rationabiliter illâ occaſione fecerit, fuerit integre reſtitutus.

Præſentibus per quinquennium, vel quamdiu prædicti Domini noſtri Regis & Ducis, aut noſtræ placuerit voluntati duraturis.

Quare vobis & veſtrûm cuilibet præcipiendo mandamus, quatenus aliquis veſtrûm dictum Bernardum, hæredes, vel ſucceſſores ſuos, aut ordinium impedire non audeat, aut turbare, ipſius marchæ tempore durante, niſi de ipſius revocatione, vel præmiſſorum ſatisfactione conſtaret, ſeu ab aliquo allegaretur, & plenarie probaretur; ſet potius auxilium præſtetis ſibi & favorem, ad prædicta facienda, ſi ex parte ipſius Bernardi ſuper hæc fueritis requiſiti.

In quorum teſtimonium præſentibus litteris duximus noſtrum Sigillum apponendum.

Dat. Baion. die Martis ante feſtum beati Barnabæ Apoſtoli, anno Domini 1295.

Nos igitur, prædictam licentiam ratam & gratam habentes, eam, tenore præſentium, confirmamus; ita tamen quod, ſi prius dicto Bernardo de prædictis ſatisfactum fuerit, extunc ceſſent mercha, retentio, & appropriatio antedictæ:

Et, ſi forte aliquid ultra retinuerit, vel ceperit, de illo pluſagio teneatur fideliter reſpondere.

In cujus, &c.

Datum apud Cantuar. tertio die Octobris.

Regi Romanorum de Credentia.

A.D. 1295. *An.* 23. *E.* 1. *Rot. Aleman* 23. *E.* 1. *m.* 17.

EXcellentiſſimo Principi, & amico ſuo kariſſimo, Domino A. Dei gratiâ, Regi Romanorum illuſtri, ſemper Auguſto, Edwardus, &c. ad vota ſucceſſus ſemper proſperos, & in agendis gratiam & triumphum.

Poſt litteras illas, quas ultimò Serenitati veſtræ tranſmiſimus, emerſerunt quædam nova, nos & vos tangentia, ſuper quibus veſtræ circumſpectionis induſtriam cupimus præmuniri: Quæ quidem, oraculo dilecti Militis noſtri, Lucæ de Tuderco, latoris præſentium, vobis ex parte noſtrâ pleniùs exponenda, commiſimus ſeriatim.

Excellentiam veſtram affectuosè rogantes quatenus hiis, quæ idem Miles noſter Celſitudini veſtræ expreſſerit ſuper illis, fidem dignemini indubitabilem adhibere.

Dat. apud Weſtm. 8. die Octobris.

De Berwyk Rokesburg & Gedworth Regi liberandis ob ſecuritatem, durante Guerra Franciæ.

A.D. 1295. *An.* 23. *E.* 1. *Rot. Scotiæ* 23. *E.* 1. *m.* 2.

REX, & ſuperior Dominus Regni Scotiæ, omnibus, ad quos præſentes, &c. ſalutem.

Cum dilectus & fidelis noſter, Johannes Rex Scotiæ illuſtris, de mandato noſtro, liberaverit venerabili Patri, J. Epiſcopo Karliolenſi, Abbati de Novo Monaſterio, Caſtrum & Villam de Berewyk ſuper Twedam, Caſtrum & Villam de Rokesburgh, & Caſtrum & Villam de Gedeworth, ob ſecuritatem noſtram, & Regni noſtri, ac aliarum terrarum noſtro Dominio ſubditarum,

Volumus & concedimus, per præſentes, quod hujuſmodi liberatio Caſtrorum prædictorum, dicto Regi, aut hæredibus ſuis, in præjudicium, temporibus futuris, non cedat:

Set concedimus & promittimus quòd, quam-primùm guerra, inita inter nos

&

& Regem Franciæ, ſit ſedata, prædicta Caſtra & Villas prædicto Regi Scotiæ, aut ſuis hæredibus, plenarie reſtituti faciemus; ad hoc nos & hæredes noſtros, tenore præſentium, obligantes.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. 16. die Octobris.

A.D.1295. Edw. I.

De Subſidio pro hominibus de Burgo.

A.D.1295.

REX dilectis & fidelibus ſuis, Majori, & Juratis, ac probis hominibus de Burgo, ſalutem.

Ex ſincero fidelitatis & dilectionis affectu, quem erga nos & honorem noſtrum vos ſemper habere probavimus, ad petitiones veſtras favorabiliter exaudiendum induci debemus.

Quare, veſtris requiſitionibus, quas Reymundus Hol comburgenſis veſter, per vos miſſus, nobis prudenter expoſuit, pleniùs intellectis, ſubſidium pro veſtri & prædictæ Villæ cuſtodiâ & munitione, quod aliquamdiu vobis mittere, non ſine causâ, diſtulimus, nunc, juxta veſtræ indigentiæ, nobis expoſitæ, neceſſitatem vobis tranſmittimus.

Dictumque Reymundum, per nos uſque modo retentum, remittimus in comitivâ, & ſecuritate indubitabili, & conductu; veſtram probitatis & firmitatis conſtantiam requirentes, quatinus in juris noſtri & veſtri defenſione, prout laudabiliter incepiſtis, viriliter perſiſtatis:

Sciturí quod de dampnis, anguſtiis & preſſuris, quæ occaſione noſtri abſque dubio ſuſtinetis, emendam & remunerationem condignam vobis facere proponimus, Domino concedente.

Et nichilominus Edmundo kariſſimo fratri noſtro, quem ad partes Vaſconiæ deſtinamus, ſpecialiùs injunximus ut vos præcipuè recommendatos habeat, & ad veſtra beneplacita proſequenda ſe, pro viribus, vobis exhibeat liberalem.

Dat. apud Weſtm. 19. die Octobris.

Amaneno de Lebreto Laudatoria, & de Edmundo Comite Lancaſtriæ ad partes Vaſconiæ deſtinato.

A.D.1295.

REX dilecto & fideli ſuo, Amaneno de Lebreto, ſalutem.

Inter cæteras ſollicitudines, quibus aſſidue premimur hiis diebus, eſt nobis cura præcipua ad ſuccurſum veſtrum ferventer intendere, qui ad impugnationem inimicorum noſtrorum, & ad defenſionem juris noſtri, ac patriæ libertatis, perſonas veſtras, tam ſtrenuè, quàm liberaliter, & prudenter exponitis, hoſtibus viriliter reſiſtendo.

Compatimur profecto vobis, quorum mentes diverſis agitari turbinibus contemplamur; dum, vexationibus variis circumdati, perplexitates, anguſtias, & preſſuras cogimini multiplices experiri.

Porro confortamini & gaudete, quod, tanquam fidelitatis alumpni, famam veſtram in gentibus tam laudabiliter extuliſtis, perſiſtentes in inchoati operis proſecutione conſtanter; Quia ecce! Cariſſimum fratrem noſtrum Edmundum, Comitem Lancaſtriæ, cum decenti comitivâ Magnatum & Nobilium Regni noſtri, in veſtri præſidium, ad partes Ducatûs noſtri Aquitanniæ duximus propter hoc ſpecialiter deſtinandum.

Cui, tanquam nobis, velitis credere, ac parere hiis, quæ vobis, ex parte noſtrâ, dixerit & fecerit in præmiſſis; habituri firmam, ſine dubitatione, fiduciam quod nos, unà cum aliis fidelibus noſtris, totis viribus, ut tenemur, vobis adeſſe proponimus, & nunquam vobis deficiemus, dante Domino, in adverſis.

Dat. apud Weſtm. 19. die Octobris.

Eodem modo mandatum eſt ſubſcriptis, viz.

Pontio, Domino de Caſtellione,
P. de Burdegala, Domicello,
Galfrido, Domino Blaviæ Militi,
Domino de Rynuncio, Domicello,
P. Guill. Domino de Mataplana, Domicello,
Galbardo Domino de Agaſſato, Domicello,

A.D.1295. Edv. 1. *Guillielmo de Munpeſato, Domicello,*
Majori, Juratis, & toti Communitati de Burgo,
Nobilibus viris, apud Burgum commorantibus,

Majori, Juratis, & toti Communitati de Blaviâ,
Nobilibus viris, apud Blavium commorantibus.

Literæ, de Fidelitate & Conſtantia Baronum Vaſconiæ, contra Regem Franciæ.

A.D.1295. An. 23. E. 1. Rot. Vaſc. m. 20. dor. An. 23. E. 1. REX dilecto & fideli ſuo Guillielmo Remundi de Genſaco domicello ſalutem.

Memoria noſtra ſe refert ad tempora, in quibus erga nos veſtræ devotionis claritas prelucebat, & in quibus, more fidelis atque devoti, nos reverebamini ſicut Dominum Naturalem.

Sperantes itaque veſtræ fidelitatis conſtantiam, non variabilem mutatione rerum vel temporum, nec alicujus nubilo turbinis vos in virum alterum permutandos;

Nobilitatem veſtram requirimus & rogamus, quatinus graves injurias & enormes exceſſus, nobis, ſicut latius divulgatur, in noſtri exhæredationem manifeſtam, illatos moleſte ferentes, ad ſupportanda noſtra onera, & circa defenſionem noſtri juris, ac etiam tam noſtrum, quam veſtrum proſequendum honorem, neceſſitatis tempore, providentiæ veſtræ bonitas non lenteſcat:

Ita quod vobis honoris & laudis proveniat incrementum, nóſque devotionis veſtræ promptitudinem, non ſine retributione condignâ, multimodis actionibus gratiarum proſequi debeamus.

Ut autem pleniùs intentio noſtra vobis pateat, Ecce! Cariſſimum fratrem noſtrum Edmundum, Comitem Lancaſtriæ, ad partes Ducatûs noſtri Aquitaniæ duximus propter hoc ſpecialiter deſtinandum; cui, tanquam nobis, velitis credere, & parere hiis, quæ vobis ex parte noſtra dixerit & fecerit in præmiſſis.

Dat. apud Weſtm. decimo nono die Octobris.

Eodem modo mandatum eſt ſubſcriptis, viz.

P. de Gavarreto, Domicello,
Bertrando Domino de Caumunt, Militi,
Domino Arnaldo de Marmanda, Domino de Virareyth. Militi.
Domino Amaneno, Domino de Camptort Militi,
Domino Hugoni, Domino de Poions,
Domino Guillielmo Eſcamat, Militi,
Domino Amaneno de Foſſato, Militi,
Gasberto de Teriaco, Domino de Baroſa, Domicello,
Domino Raufredro, Domino de Munpeſato, Militi,
Galtero de Foſſato Domicello, Domino de Baruſſa,
Bertrando de Inſula, Domicello,
Guillielmo Ramundi Lorcat Domicello, Domino de Toneux pro parte,
Domino Othoni de Leomannia Militi,
Garſiæ Arnaldi, Domino de Novalliis,
Rogero Bernardi, Comiti Fulcen. & Vicecomiti Bearnii, Militi,
Dominæ Conſtantiæ, Conſanguineæ Regis, Vicecomitiſſæ de Marſſano.
Domino Bernardo Comiti Armaniaci,
Dominæ Comitiſſæ Armaniaci, Conſanguineæ Regis.
P. Lamberti, Civi Burdegal.
Johanni Columbi, Civi Burdegal.
Arnaldo Raymundi de Solario, Civi Burdegal.
Roſchando de Solario, Civi Burdeg.
Raymundo de Miralbo, Burgenſi de Reula,
Petro Domino de Arſſaco, Domicello,
Raimundo de Bucglone, Capitali de Treua,
Sanxio de Miralbo, Burgenſi de Reula.

A.D.1295. Edv. I.

Confœderationis & Alligantiæ, inter Johannem Scotiæ & Philippum Franciæ Reges, Inſtrumentum, ex parte Regis Franciæ.

A.D.1295. Edv. I.

A D.1295. An. 13. E. I. Ex Rot. penes Camerar.

PHilippus, Dei gratiâ, Francorum Rex Univerſis, præſentes litteras inſpecturis, ſalutem.

Inter alia, per quæ regnantium & Regnorum exaltatio procuratur, & acquiritur pacis & tranquillæ quietis amœnitas, ac felici & proſpero ſtatui conſulitur; illud videtur, attentâ conſideratione, præcipuum, ut inter Reges & Regna ſolidæ caritatis unitas, & fidelis amicitiæ fœdera nutriantur.

Sicque Reges & Principes, ad propulſandas injurias, & domandas inſolentias perverſorum, ac reprimendas impugnationes hoſtiles ſibi invicem (præſertim pro zelo juſtitiæ) affectum, cum cauſa depoſcit, exhibeant amabilis caritatis, quod alter alteri libenter aſſiſtat in proſperis, & non deficiat in adverſis; Ut ſaltem, defenſionis opportunæ remedio, pacem odientium repreſſis ſalubriter injurioſis impulſibus, pacis optatæ dulcedo proveniat; in cujus pulcritudine, devoti pacis filii pacis actori eò devotiùs, quò tranquilliùs famulentur.

Sanè inclitus Princeps Johannes, Scotiæ Rex illuſtris, ſpecialis amicus noſter, præmiſſas utilitates & commoda prudenter attendens, Venerabiles Patres, Willielmum Sancti Andreæ & Matheum Dunkeldenſem, Epiſcopos: Ac Johannem de Sule, & Ingelramum de Umfranvill, Milites;

Nuncios & Procuratores ſuos, ad hoc ſpecialiter conſtitutos, prout in quibuſdam Procuratoriis litteris, inde confectis, ipſius Regis Sigillo munitis (quarum tenores de verbo ad verbum inferius ſunt conſcripti) pleniùs continetur,

Ad nos, pro contrahendis confœderationibus & amicitiæ fœderibus, pro futuris, ſpecialiter deſtinavit.

Nos itaque ipſius Regis votis laudabilibus in hac parte grato concurrentibus animo, ut hujuſmodi confœderationis affinitas, & amicitiæ fructuoſæ contractus eo ferventiùs vigeat, ſtabiliúſque perduret, quo melioribus firmatus auſpiciis, nexuque conſtrictus fuerit fortiori,

Actum, conventum, & concordatum extitit inter nos (de voluntate & aſſenſu cariſſimi Germani, & fidelis noſtri, Karoli Valenſis, & Andegavenſis Comitis) & Procuratores prædictos, Procuratorio nomine dicti Regis, quod inter Edvardum, primogenitum filium Regis ejuſdem, futurum Regem Scotiæ, (&, qui per conventionem expreſſam, habitam cum Procuratoribus antedictis, ſucceſſurus eſt eidem Regi in Regno Scotiæ, & aliis terris ſuis) & J. primogenitam filiam Germani noſtri prædicti, Matrimonium contrahetur.

A.D.1295.

Cui Regi, nomine dicti filii ſui, promittimus nos, & Succeſſores, curaturos & effecturos dari in matrimonium, cum prædictâ filiâ, viginti quinque milia librarum, Turonenſium, parvarum in pecuniâ numeratâ.

Idemque Rex, præfatæ filiæ mille quingentas libras ſterlingorum, annui redditûs, in dotalitium, ſeu donationem, propter nuptias, dare & aſſignare tenebitur.

De quibus mille libris Sterlingorum, annui redditûs, in terris, cum juriſdictionibus & juſtitiis omnimodis (ad Coronam Regiam non ſpectantibus) in locis infraſcriptis, videlicet, de Balliolo, de Damperra, de Helicourt, de Hornoi in Regno Franciæ: Necnon de Lanark, de Kadioir, de Maldiſley, de Cuningham, de Hadington, & in Caſtro de Dunde, in Regno Scotiæ, cum pertinentiis locorum ipſorum, aſſidebit eidem:

Ita quod, ſi redditus & proventus locorum ipſorum dictam ſummam mille librarum ſterlingorum annui valoris excedant, illud, quod ſuper habundat ultra ſummam eamdem, præfato Domino noſtro Scotiæ Regi remaneat:

Et, ſi quid de ſummâ ipſâ deeſſet, idem Dominus noſter, in aliis redditibus ſuis, in Regno Scotiæ conſtitutis, ſupplere integre teneatur,

Vel eaſdem mille, ſi nos maluerimus, necnon reſiduas quingentas libras aſſignabit ſibi, percipiendas in burſâ, in certis locis, annuatim ad duos terminos; ipſamque benè aſſecurabit de Dotalitio antedicto habendo, & percipiendo ab eâ, poſt dictum matrimonium contractum, & mortem dicti filii, quamdiu vitam duxerit in humanis.

Quod, ſi dicti futuri conjuges à dicto Rege vellent fortaſſe diſcedere, dicto Dotalicio, in vitâ etiam Regis ejuſdem, perfruentur.

A.D.1295. Edv. 1.

Et ſi, ſucceſſu temporis, prædictus Rex ad ſecunda vota tranſire voluerit, noſtrum ſuper hoc conſilium requirere vel communicare debebit.

Idem quoque Rex, more juſti Principis, cùm ex fervore juſtitiæ, tum etiam ex zelo dilectionis internæ, quam ad nos, domum noſtram, ſolium & incolas Regni noſtri habere dinoſcitur, moleſte ferens graves injurias, enormes exceſſus, impugnationes hoſtiles, & aggreſſiones iniquas, quibus Rex Angliæ, violato fidelitatis debito (quo nobis tenebatur aſtrictus) nos, fideles & ſubditos noſtros, tam per terram, quàm per mare, multifariè, multiſque modis hactenus offendiſſe dinoſcitur, & offendere continue ſatagit & conatur:

Ac propterea, ut nos, & Succeſſores noſtros ſibi & ſuis ſtrictiùs mutui amoris, alliget affectibus, ad repreſſionem ſalubrem injuriarum, impugnationum, & aggreſſionum hujuſmodi, nobis efficaciter & potenter aſſiſtere gratuitâ amabilitate diſponens, dictis commiſit Procuratoribus; ipſique, Procuratorio nomine Regis ejuſdem, nobis promiſſerunt expreſſe, quod idem Rex Scotiæ, in præſenti guerra, quam contra dictum Regem Angliæ, fautores, confœderatos, tam Regem Alemanniæ, quàm alios quoſcumque valitores nunc habemus, nobis & ſucceſſoribus noſtris, ſi ad eos guerra hujuſmodi prorogetur, totis ſuis & Regni ſui viribus, tam per terram, quàm per mare, in Anglia publice ac patenter aſſiſteret, ac præſtabit conſilium, & auxilium opportunum.

Et, ut præfati Regis Angliæ injurioſi conatus eo commodiùs reprimantur, idémque Rex à perverſis ſuæ hoſtilitatis incurſibus eo citius reſilire cogatur, quo magis fuerit aliis occupatus; dictus Rex Scotiæ ipſi Regi Angliæ guerram, ſuis propriis ſumptibus & expenſis, toto poſſe ſuo, & incolarum etiam Regni ſui, quotiens toto poſſe fuerit oportunum, nobis guerram ceptam proſequentibus ac manutenentibus, movere & continuare curabit.

Promiſerunt inſuper Procuratores præfati, Procuratorio nomine memorati Regis Scotiæ, eundem Regem curaturum & effecturum, quod tam prælati, quatenus eis de jure licebit, quam Comites, Barones, & alii Nobiles, necnon Univerſitates, ac Communitates Villarum Regni Scotiæ, erga nos & ſucceſſores noſtros, in guerrâ prædictâ, pari modo in omnibus, ſicut dictum eſt ſuperiùs, ſe habebunt; & dicto Regi Angliæ, ſimili modo, totis ſuis viribus guerram facient ſicut ſuperius eſt expreſſum.

A.D.129 Edv. 1.

Quodque tam Prælati, quàm Comites, Barones & alii Nobiles, necnon univerſitates, Communitateſque Notabiles dicti Regni Scotiæ, ſuas nobis ſuper hoc Patentes litteras ſuas, munitas Sigillis, quamcitius fieri poterit, deſtinabunt.

Conventum fuit ſiquidem inter nos & Procuratores prædictos, nomine quo ſupra, quod, ſi prælibatum Angliæ Regem, coadunatis viribus ſuis, per ſe vel per alium Regnum Scotiæ invadere forte contigerit, poſt guerram ad requiſitionem noſtram, per dictum Regem ceptam, vel poſt affinitatem ſeu confœderationem præſentem inter nos initam, occaſione earumdem;

Nos (dummodum ex parte ipſius Regis Scotiæ ſuper hoc congruo tempore fuerimus præmuniti) ſibi ſubſidium faciemus; ipſum Regem Angliæ per partes alias occupando, ut ſic ab incepta invaſione prædictâ ad alia diſtrahatur; vel ei in Scotiâ conveniens adjutorium, ſumptibus noſtris, quouſque in Scotia venerit, tranſmittendo.

Si verò prænominatus Angliæ Rex terram Angliæ perſonaliter forſan exierit, vel terram ipſam notabili peditum vel equitum armatorum hominum (guerra inter nos & ipſum durante) numero vacuarit; promiſerunt Procuratores prædicti procuratorio nomine ſupradicto, quod, præcipue in hoc caſu, dictus Scotiæ Rex, cum toto poſſe ſuo, terram Angliæ, quantùm latiùs, ſive profundiùs poterit, intrare curabit; faciendo guerram, bellúmque campeſtre, obſidendo, vaſtando, ac Regem Angliæ & terram ejus prædictam, modis omnibus, quibus poterit, ſuis, ut ſupra dicitur, ſumptibus impugnando.

Actum præterea eſt, & expreſſe conventum, inter nos & Procuratores prædictos, nomine quo ſuprà, quod nos de guerrâ, quam præfatus Scotiæ Rex & Succeſſores ejuſdem contra ſæpefatum Angliæ Regem pro nobis facient, poſtquam guerram ipſam ad requiſitionem noſtram fecerint (vel ſi, occaſione initæ affinitatis vel confœderationis, idem Scotiæ Rex jam guerram fecerit ſupradictam; vel Rex Angliæ contra ipſum occaſione aliquorum ex præmiſſis) nec etiam de prædictâ guerrâ noſtra componere, aut pacem inire nequibimus vel treugam, niſi ipſis in pace ſeu treugâ, quam de dictis omnibus guerris faciemus, incluſis.

Nec ipſi, ſimiliter, pacem vel treugam de guerris omnibus ſupradictis facere poterunt, ſine nobis.

Pro quibus omnibus & ſingulis ſupradictis tenendis, adimplendis & inviolabiliter

A.D.1295. Edw. I.

biliter obſervandis, obligamus dicto Scotorum Regi, & Succeſſoribus ſuis, nos, Hæredes, ac Succeſſores, & omnia noſtra, & ipſorum bona mobilia & immobilia, ubicumque, & in quibuſcunque conſiſtentia, præſentia & futura.

Tractatus autem, Conventiones, Pactiones ac omnia & ſingula ſupraſcripta, dictus Scotiæ Rex ratificare & approbare tenetur, ac ſuo nomine innovare; ac, ſuper ratificatione, approbatione & innovatione prædictis, ſuas nobis patentes litteras, ſuo ſigillo munitas, quamcitius fieri poterit, deſtinare.

Tenores vera litterarum procuratoriarum prædictarum tales ſunt.

EXcellentiſſimo Principi, &c. *ut ſupra, de data* 3. *Nonas Julii.*

Item, univerſis præſentes litteras, &c. *ut ſupra, de dat. apud Stryvelin* 3. *Nonas Julii.* Et tunc ſic.

In quorum omnium teſtimonium præſentibus litteris noſtrum fecimus apponi ſigillum.

Actum Pariſ. die 23. menſis Octobris, anno Domini 1295.

Tractatus Matrimonalis inter Primogenitum Regis Scotiæ & Regis Franciæ Nepotem, filiam Comitis Valeſii, per ipſum Comitem confirmatio.

A.D.1295.

A Touz ceux, qi ceſtes preſentes lettres verront, Charles fiuz au Roi de France, Conte de Valeys d'Alencon, de Chartres, & de Aungeo, ſaluz en noſtre Seignor.

Sache voſtre univerſite qe come trete, covenante & acorde ſoit entre les treſexcellent Prince, noſtre treſchier Seignour & frere, Sire Philip, par le grace de Dieu, noble Roy de France, & les honourables Peres.

Sires William de Seint Andreu, & Matheu de Dunkeldyn Eveſques: Et Johan de Soules, & Ingeram de Umframville Chivalers;

Les Meſſages & Procuratours le haut Prince Sire Johan, par la grace de Dieu, noble Roi d'Eſcoſe, a ce eſpeciaument faitz, en le noun meſme cely Roi, de marriage faire entre l'eſne fiuz meſne cely Roi d'Eſcoſe, qi, par expreſſe convenance faite, ſurra ſon heir du Roialme d'Eſcoce, & de ſes autres terres, & noſtre eſnee fille, Niece noſtre Seignour le Roi de France avantdit.

A queu Roi, en noun de meſme celi ſon fiuz, deyvent eſtre donez, en mariage oue la dite fille, 25000 Liveres de Turnois petitz.

E le dit Roi d'Eſcoce eſt tenuz a doner & aſſignir a ſa dite fille, en Dowair, 1500 Liveres d'annuele rente, d'Eſterlings, des queux il li aſſeuera 1000 Liveres d'Eſterlings en terres, ou juriſdictions & ou totes maneres de Juſtices, (qui n'apertenent mye a la Roiale Corone) en les lieux deſouz eſcriptz:

Ceſtaſſavoir de Baillol, de Dampetre, de Helicourt, de Hernoy en Roiaume de France; de Lanark, de Cado, de Milldiſley, de Cunyngham, & de Hadyngtone, & en le Chaſtel de Donde, en Roiaume d'Eſcoce, oue les apurtenances de meſmes les lieux.

Iſſint qi, ſi meiſmes les lieux, en les queux le Dower ſeit eſtre aſſigne, ſicome eſt avantdit, paſſent la ſomme des dites 1000 Liveres per An, qui ſerra ſourplus, outre tele ſomme, remeigne au Roi d'Eſcoce.

E, ſi rien faille de cele ſomme, meiſme cely Roi ſoit tenuz de la parfourmir entierment de ſes autres rentes, & il li aſſignera de reſcevre les autres 500 Liveres d'Eſterlings en burſe.

Ou, ſi l'avantdit noſtre Seignour le Roy de France mieux voudra, il li aſſignera de receivre auſi bien les dites 1000 Liveres, come les autres 500 Liveres en burſe, en certeins & ſuffizantz lieux, d'An en An, a deux termes; e li aſſeura bien de cell Dower aver, & receivre apres le mariage fait, & apres la mort le dit fiuz, ſi longement come ele viura.

E fait, & expreſſement covenante eſt, en le treitis del'mariage avantdit, ſi par avienture, le fiuz & la fille avantditz, apres le mariage fait, voudreient departir du dit Roy d'Eſcoce, ils averont Franchement le Dower avantdit, en la vie de meſme celi Roy.

Nous les treitiz & les covenances avantdites, eantz ferm & eſtables, ſelonc les maneres & les covenaunces deſus eſcritez, ſes looms, voloms, & approvoms expreſſement; promittantz que nous paieroms les dites 25000 Liveres de Turnois, entierement au dit Roy d'Eſcoce, en noun de ſon dit fiuz, ou à meſme cely ſon fiuz, ou à mandement de eux, A.D.1295. Edv. 1. ou de l'un de eux, ſitoſt come noſtre dite fille ſerra venue al age, qe ele puiſſe eſtre marriee, & le dit Dowair li ſoit aſſigne, ſicome eſt avantdit.

E a ce nous obligeoms eſpeciaument nous, noz heirs, & noz Succeſſours, terres, & touz noz biens, & de noz Heirs, & de noz Succeſſours, moebles & noun moebles, preſenta & avenir.

En teſmoignance de queu choſe nous avoms fait mettre noſtre ſeal a ceſtes preſent lettres.

Don a Paris le 23. jour d'October, l'An de noſtre Seignour 1295.

Fœderis cum Philippo Rege Francorum per Johannem Scotorum Regem, ratificatio.

A.D.1295. An. 24. E. 1. Ex. Orig.

Univerſis, præſentes litteras inſpecturis, Johannes, Dei gratiâ, Rex Scotorum, ſalutem.

Internæ dilectionis affectum, quem progenitores noſtri, ac Regni noſtri communitas, erga Excellentiſſimos Francorum Reges & Regnum, hactenus ſpecialiter habuerunt, continuare ac ampliare in futurum corditer cupientes, nè a tanto tempore concepta dilectio ulteriùs quaſi ſub umbrâ lateret, ſet eo ferventiùs atque ſolidiùs duraret in poſterum quo magis operis evidentia lucidiùs fuit declarata,

Venerabiles Patres, Willielmum Sancti Andreæ, & Matheum Dunkeldenſem Epiſcopos; & Johannem de Soules, & Ingeramum de Umfranvyle, Milites; dilectos & fideles noſtros Attornatos, Procuratores, & Nuncios noſtros ſpeciales ad Excellentiſſimum Principem & Dominum, Dominum Philippum, Dei gratiâ, Regem Francorum illuſtrem,

Ad contrahendum Sponſalia & Matrimonium, inter Edwardum Filium noſtrum, & Hæredem futurum, & aliquam dicti Domini Regis Neptem, ſeu Conſanguineam,

Et ad tractandum, ordinandum, faciendum, & perficiendum omnia & ſingula negotia, nos, Edwardum filium noſtrum primogenitum prædictum, Regnum noſtrum, & Incolas Regni noſtri qualitercunque tangentia, & ubicumque in Regno Franciæ, cum quibuſcunque perſonis, nuper tranſmiſimus,

Qui quidem Procuratores noſtri cum dicto Domino Rege, nomine Procuratorio tractatum habentes, tam ſuper matrimonio, quàm ſuper mutuæ amicitiæ fœderibus, inter dictum Dominum Regem Franciæ & nos, ac utriuſque Regni Incolas contrahendis & ineundis, certis modo & formâ convenerunt; prout in litteris dicti Domini Regis, ſuper hoc confectis, Sigillo ſuo ſignatis, nobiſque per eoſdem preſentatis, pleniùs continetur, quorum tenor talis eſt,

Philippus, Dei gratia, Francorum Rex univerſis præſentes litteras, inſpecturis ſalutem, inter alia, *&c. prout ſupra de Dat. 23. Octobris & tunc ſic,*

Nos verò, dictos tractatus, conventiones, pactiones, ac confœderationes, ſub modis & conventionibus ſupraſcriptis, ratos & firmos habentes, laudamus, volumus & approbamus:

Ac nomine noſtro, Edwardi Filii noſtri ſupradicti & Succeſſorum noſtrorum, per has litteras, Sigilli noſtri munimine roboratas, Ratificamus & innovamus expreſsè; & quòd Regni noſtri Prælati, quantum eis de jure licet, ac Comites, Barones, & alii Nobiles, nec non Villarum Univerſitates, ac Communitates, dictos tractatus, conventiones, pactiones, ac confœderationes, ut ſuperius eſt expreſſum, ſuo nomine approbaverunt, & ſe per præſentes obſervaturos firmiter promiſerunt.

Sub magno Sigillo Johannis Regis Scotiæ flavi coloris, pendente a filis Sericis ejuſdem coloris.

De Reſponſo Regis ad Cardinales ſuper tractatu cum Rege Franciæ.

A.D.1295. An. 24. E. 1. Rot. Aleman. 24. E. 1. m. 10. d.

Venerabilibus in Chriſto Patribus, Dominis B. Albanenſi, & S. Peneſtrino, Dei gratiâ, Epiſcopis, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, amicis ſuis cariſſimis, Edwardus, eâdem gratiâ, &c. ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Litteras, quas diſcreti Viri, Magiſtri Grymoardus de Altis Vineis Archidiaconus de Manſo, & Stephanus de Ponte Pocri Canonicus Eccleſiæ beatæ Mariæ Monaſterii Medii Bituricenſis, Nuncii veſtri, latores præſentium, nobis ex parte veſtrâ portârunt, reverenter recepimus:

A.D.1295. Edv. 1.

Et eâ, quæ iidem Nuncii, auctoritate credentiæ, per dictas litteras eis commiſſæ, nobis expoſuerunt, plene collegimus intellectu;

Ipſos, ſuper prudenti & circumſpectâ expoſitione ſibi injuncti negotii, multipliciter commendantes.

Sanè, ad quoſdam articulos, per prædictos Nuncios propoſitos, reſponſum dedimus; prout ipſi vobis referre poterunt vivâ voce.

Super aliis verò articulis, intentionem noſtram pleniùs apperuimus dilectis & fidelibus noſtris, W. Coventrenſi & Lychefeldenſi Electo, Hugoni le Deſpenſer, & Johanni de Berewico; quos ſumus in brevi ad veſtram præſentiam tranſmiſſuri.

Dat. apud Sanctum Edmundum 17. die Novembris, anno, &c. 24.

De ſalvo conductu pro Domina Blanca Regina Navarræ.

A.D.1295.

REX omnibus amicis & fidelibus ſuis, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem.

Sciatis quòd ſuſcepimus in ſalvum & ſecurum conductum noſtrum, nobilem Dominam, & ſororem noſtram cariſſimam, Dominam Blancam, Reginam Navarræ:. Familiam & Comitivam ſuam, in veniendo ad nos, in Angliam, de partibus Vaſconiæ, tam per terram, quàm per mare.

Et ideo vos amicos rogamus, & vobis fidelibus noſtris mandamus, quòd prædictæ Reginæ, in veniendo ad nos in Angliam, Familiæ & Comitivæ ſuæ, in perſonis aut rebus, quæcumque fuerint, non inferatis, nec quantum in vobis eſt permittatis inferri moleſtiam, injuriam, dampnum, impedimentum aliquod, ſeu gravamen; ſet potiùs eis, quandocumque per partes veſtras tranſierint, provideatis, amore noſtri, de ſalvo & ſecuro conductu; ita videlicet ſicut nobiſmet ipſis faceretis, vel, bonæ memoriæ Edmundo Fratri noſtro ſi eſſet ſuperſtes quotienſcunque ex parte ipſius Reginæ fueritis requiſiti, obedientes eidem Reginæ tanquam ſorori noſtræ cariſſimæ: Ita quod exinde vobis grates referre ſpecialiter debeamus.

In cujus, &c. uſque ad primum diem menſis Auguſti proximò futurum duraturas.

Dat. apud Sanctum Edmundum decimo ſeptimo die Novembris.

Regi Romanorum, de Credentia.

A.D.1295.

EXcellentiſſimo Principi, Domino A. Dei gratiâ, Regi Romanorum illuſtri, ſemper Auguſto, amico ſuo cariſſimo, Edwardus, Dei gratiâ, &c. ſalutem, cum honoris & gloriæ fœlicibus incrementis.

De fidelitate & induſtriâ dilectorum & fidelium noſtrorum W. Coventrenſis & Lychfeldenſis Electi, A. Comitis Sabaudiæ, Ottonis de Grandiſono, Hugonis le Deſpenſer, & Johannis de Berewyck, exhibitorum præſentium, fiduciæ plenitudinem obtinentes, pro quibuſdam noſtris negotiis arduis, ipſos ad veſtram præſentiam duximus tranſmittendos:

Excellentiam Regiam deprecantes, quatenus ea, quæ dicti Nuncii noſtri, ſeu quatuor, aut tres eorum, vel duo, ex parte noſtrâ, Celſitudini veſtræ expreſſerint vivâ voce, velitis, ſi placet, indubitabiliter credere, & affectualiter adimplere.

Datum apud Sanctum Edmundum 21. die Novembris.

De Edmundo Comite Lancaſtriæ, per Morbum ab expeditione Vaſconiæ detento.

A.D.1295.

EDward, par la grace de Dieu, Rey d'Engleterre, & Seigneur d'Irlaunde, e Duk de Guyenne, a ſes cheirs & feals, les Barons d'Engleterre & de Gaſcoigne, e au Meyre, e au Jures de Bayone, e as autres Gentills homes, que ſont pur luy en les parties de Bayone, ſaluz.

Nous receumes voz lettres, ſeales de voz ſealz, que vous nus enveiaſtes, e diligeanment entendimes ceo qe par celes nous ſignifiaſtes.

E ſa-

A.D.1295. Edv. I.

E ſachiez qe, avaunt cele heure, eymes e bien entendimes les mals, les meſchiefs, e les defautes, que vous avez en ſuefert e endure, pur nous, en celes parties, qe meut nous poiſa.

E mout vous mercions, tant chierment, come nous pooms, de ceo, qe ſi ſuffraument, e deboneirement les avez ſuffert e endure.

E vous feſoms a ſavoir qe nous meſmes (qi en ſemblable cas & eſtat eſtoioms) ne vous meſmes unqes en obly; mes le tens, e le rioteus eſtat, en le quel nous eſtioms, ne nous ſuffri pas mettre tant avant conſeil en voz boſoignes (que ſont les noz propres) come par aventure meſtier eſteit, e come nous deſirames de tut noſtre queor.

D'endreit de envoyer Eſmon noſtre Frere, ove grant compaigne des gentz a armes, en les parties de Gaſcoigne, dount voz dites lettres firent mention: Sachies qe bien avant qe celes Lettres nous vindrent, avoyoms ordene & aparaille de luy & de totes les autres choſes contenues en vos dites lettres: Enſi qe le dit noſtre Frere fu preſt au paſſage, e rien ne attendi qe convenablete de tens, ſolom ceo qe vous ſauerez a la venue du Seigneur de Bleyne, un de vos Meſſages.

E ſachiez, pur voir, qe au dit noſtre Frere, come il eſtoit tot preſt e aparaille de paſſer, ſorvint une ſorvenue de Maladie, pur qui ſon paſſage eſt uncore deſtorbe, ſicome le dit Seigneur de Bleyne vous ſavera bien dire.

E, ſi toſt come il ſerra en bon eſtat, nous le envoierons a vous en ceiles parties.

E meſme le pouer, qe il avoit de nous en la dite Duche, avoms done au Counte de Nicole, quant a ore.

E eiez l'avantdit Seigneur de Bleyne eſcuſe de ſa longe demoere; car nous le retenimes jeſqe a la confection de ceſte lettre, mout contre ſa volente.

Done a Weſtmouſter le 10. jour de Decembre.

Bulla Bonifacii, de conceſſionibus & actis, quæ Anteceſſor ejus, Papa Celeſtinus, imprudenter & ignoranter fecerat, revocandis & adnullandis.

A.D.1295. An. 24. E. I. *Ex Autogr.*

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio Bartholomeo, nato Nobilis Viri Franciſci de Sancto Angelo, Rectori Parrochialis Eccleſiæ Sancti Nicolai de Midalton. Wintonienſis Dioceſis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Olim dilectus filius, frater Petrus de Murrone, tunc Celeſtinus Papa quintus, Anteceſſor noſter, devictus inſtantiâ & ambitione nimiâ plurimorum: ignarus eorum, quæ & juris debitum & gravitas paſtoralis, cui præſidebat, officii requirebant: ſeductus inſuper atque deceptus per captioſam auſtutiam & deceptibilem aliquorum; fecit diverſa, & conceſſit varia minus dignè, inordinata & inſolita, quorum aliqua ſubticemus ex cauſâ, ſub cujus bullâ nonnulla, ut fertur, præter ipſius conſcientiam, tranſierunt, quæ non indignè, immo neceſſariò limam correctionis Apoſtolicæ expoſcebant:

Unde, dicto anteceſſore, ex cauſis legitimis, Papatui ſponte cedente,

Nos, poſtmodum diſpoſitione divinâ, ad apicem ſummi apoſtolatûs aſſumpti, ut ſedes Apoſtolica ipſius anteceſſoris actus lucidiùs diſcutere poſſet, & in melius reformare, ejuſque errata corrigere, omiſſa ſupplere, ac in irritum revocanda deducere omnia privilegia, & litteras gratioſas, ſuper quibuſcumque gratiis, vel gratioſis conceſſionibus, de quibuſcumque juribus, rebus, vel bonis, quæ quoquomodo proceſſerant, ſeu quæ obtenta fuerant ab eo: necnon quæ ab anteceſſore prædicto, verbo, ſeu litteris, facta, conceſſa, data vel indulta fuerant quibuſcumque perſonis Eccleſiaſticis, quæ per alias noſtras litteras, ſuper hoc generaliter factas & publicatas, revocata non eſſent, nec penitus anullata, quantum ad omnem effectum eorum, de fratrum noſtrorum conſilio & aſſenſſu ſuſpendentes,

Voluimus, & diſtrictè præcipimus ut, hujuſmodi gratias obtinentes, infra certi temporis ſpatium, quod quidem tempus pro peremtorio termino aſſignavimus, ipſa noſtro & præfatæ ſedis conſpectui præſentarent, & ad noſtram & dictæ ſedis notitiam deducerent Apoſtolicæ diſcuſſionis examen juſto judicio ſubitura: ipſaque ſic manere ſuſpenſa, quouſque per ſedem ipſam forent ex certâ ſcientiâ approbata.

Alioquin extunc illa, & quicquid ex eis, vel ob ea ſecutum eſſet, vel impoſterum ſequeretur, Apoſtolica auctoritate, de poteſtatis plenitudine, caſſavimus, irritavimus & vacuavimus: caſ-

D.1295. ſa, irrita & vacua nuntiavimus; ipſa omnino carere viribus decernentes.

A.D.1295. Edw. 1.

Tu verò nuper quaſdam litteras præfati Anteceſſoris, ſuper collatione & proviſione, tibi factis per eum de Eccleſiâ Sancti Nicolai de Midalton, Wintonienſis Dioceſis, curam animarum habente, tunc vacante per mortem quondam Magiſtri Berardi de Neapoli, Notarii ſedis Apoſtolicæ, ipſius Eccleſiæ Rectoris: per quas etiam dictus anteceſſor tecum diſpenſavit, ut Eccleſiam de Midalton, unà cum Archdiaconatu, quem in Boianenſi, ac Canonicatibus & Præbendis, quos in eadem Boianenſi & Theatinenſi Eccleſiis obtines, poſſes inſimul licitè retinere, conſtitutione generalis Concilii, ſuper hoc editâ, non obſtante:

Necnon & alias ejuſdem Anteceſſoris certi tenoris litteras, directas certis executoribus, ſuper executione proviſionis hujuſmodi;

Infra præſcriptum tempus, à nobis ad hoc, ut prædicitur, aſſignatum, dilecto filio Magiſtro Petro Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellario, cui commiſſimus receptionem talium litterarum, prout ex relatione ipſius Vicecancellarii plenè dedicimus, præſentâſti; nobis humiliter ſupplicans, ut providere tibi ſuper hoc paternâ diligentiâ curaremus.

Nos igitur non intendentes diſpenſationem hujuſmodi, quæ aliàs per conſtitutionem noſtram, ſicut & omnes aliæ tales, fore dinoſcitur revocata, aliquatenus approbare: ſed volentes ut facta de dicta Eccleſia de Midalton, per eundem anteceſſorem proviſio, tibi fructuoſa reddatur, tuis ſupplicationibus inclinati, eaſdem litteras, & quicquid ex eis ſecutum eſt (diſpenſatione prædictâ, & hiis, quæ pertinent ad diſpenſationem ipſam, exceptis) auctoritate Apoſtolicâ ex certâ ſcientiâ approbamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ approbationis infringere, &c.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum Id. Decembris, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filis ſericis.

Regi Romanorum, de Nunciis ad Cambriacum miſſis ad tractandum ſuper treugis cum Rege Franciæ.

.1296. 24 E. 1.

A.D.1296.

AU Roy d'Alemayne Edward &c. ſaluz.

Sachez, Sire, que a le requeſt des Eveſques d'Alban. & de Peneſtr. Cardinaux & Meſſages du Sete l'Apoſtoille, envenoms a Chambrey noſtre Uncle de Valence, Prelatz, & autres Grantz gentz de noſtre Roiaume, iſſint qu'il y ſerront, ſe Dieu pleſt, a troys Semayns apres ceſt Noel, pur treiter, devant les ditz Cardinauz, de Pees & de Trues, par entre vous & nous d'une part, & le Roy de France d'autre.

A queu tretiz le dit Roy eſt aſſentuz endroit ſoi, a ce que les ditz Cardinaux nous ont mande par lour lettres & par lour Meſſages, & ſi come il le vous ont faſt a ſavoir auſint, a ce que nous entendoms.

E, pur ce que nous n'en feroms riens ſans vous, vous prioms que vous envoietz vos Meſſages, ove plein poer, iſſint qu'il y ſoyent au jour avantdit, pur treiter, enſemblement ove les noz, des buſoines ſuſdites, ſelonc ce que entre eux verront que ſoit al profit, & al honeur. de vous, & de nous auſint.

E vous feiſoms a ſavoir, que meſme ceſte choſe vous avoms ſeneſtez par une autres lettres; les quelles nous baillames as Meſſages de les ditz Cardinaux, quant il eſtoient a nous, pur porter a lour Seignurages; iſſint qu'il les veus feiſſent venir au plus toſt qu'il peuſſent.

De orando pro Rege.

.1296. 4. E. 1.

A.D.1296.

REX venerabili in Chriſto Patri R. eâdem gratiâ, Cantuarienſi Archiepiſcopo, totius Angliæ Primati ſalutem.

Evidentem cauſæ noſtræ juſtitiam, quam vos latere non credimus, fervente ſtudio hactenus proſecuti, & adhuc ſummo opere proſequentes pro recuperatione & defenſione terræ noſtræ Vaſconiæ, tanquam Coronæ Regiæ, & honori

A.D.1296. Edv. 1.

Regni noſtri Angliæ hæreditario jure annexæ (de quâ Rex Franciæ nos injuſtè exhæredare conatur) ad partes ipſius Ducatûs Gentes noſtras nuper cum potentiâ, quam tunc commode potuimus: & nunc demum Edmundum fratrem noſtrum, cum honorabili Comitiva Nobilium dicti Regni, duximus deſtinandum.

Sanè, cùm in homine non ſit auxilium, ſed è cœlo, ac propter hoc oporteat impotentiam noſtram divinæ manus præſidiis ſuſtentari; Paternitatem veſtram requirimus & rogamus, quatenus non ſolum noſtram, ſed veſtram juſtitiam intuentes, & corda veſtra ſurſum habentes ad Dominum, apud eum, ut hæc & alia, quæ negotio expedire cognoveritis antedicto, procedant ſalubriter, & in manibus noſtris proſpere dirigantur, devotis ſupplicationibus inſiſtatis.

Cúmque ob reverentiam ſedis Apoſtolicæ, & ad venerabilium Patrum B. Albanenſis, & S. Peneſtrini, Epiſcoporum, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, requiſitionem inſtantem, ad tractandum de Treugis & Pace cum Rege prædicto, ſuper guerris, diſſenſionibus, & diſcordiis quibuſcumque, inter ipſum & nos exortis & motis, ſolennes Nuncios noſtros ad partes miſerimus tranſmarinas, ad præſentiam Cardinalium prædictorum,

Piam affectionem veſtram excitet quæſumus debitum caritatis, ad divinam miſericordiam veſtris interceſſionibus implorandum, ut, præſentis temporis tempeſtuoſo procellarum turbine quieſcente, uberiora tempora ſub tranquillioris auræ ſerenitate ſuccedant; quodque, ad fæliciter hæc & alia peragenda, quæ cepimus, dexterâ Regis Regum potenter adjuti, ea ad laudem ipſius, & honorem noſtrum, ac commodum Regni noſtri, ad optatum effectum deducere valeamus.

Præmiſſa vero omnibus viris, ſubditis, in veſtra Dioceſe conſtitutis, ſpecialibus orationibus facienda, per vos injungi petimus & mandari.

Teſte Rege apud Sanctum Albanum, primo die Januarii.

Conſimiles Literæ diriguntur *J. Eborum Archiepiſcopo, Angliæ Primati,* & Epiſcopis ſubſcriptis, viz.

J. Epiſcopo Roff.
R. Epiſcopo London.
C. Epiſcopo Lincoln.
R. Epiſcopo Norwycen.
W. Epiſcopo Elyen.
G. Epiſcopo Cyceſtr.
J. Epiſcopo Wynton.
Tho. Exon. Epiſcopo,
N. Epiſcopo Sarum,
W. Bathon. & Wellen. Epiſcopo,
G. Wygorn. Epiſcopo,
R. Hereford. Epiſcopo,
A. Epiſcopo Bangor,
... Aſſaven. Epiſcopo,
J. Electo Landaven.
J. Karleolen Epiſcopo,
A. Epiſcopo Dunelmen.
Cuſtodi Spiritualitatis Coventr. & Lych. ſede vacante,
Electo Meneven. vel ejus vices gerenti, ipſo agente in partibus tranſmarinis.

De poteſtate Nunciis Papæ data ad Treugas faciendas.

A.D.1296. An. 24. E. 1.

Pat. 24. E. 1. m. 18.

UNiverſis Chriſti fidelibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, Edwardus, &c. ſalutem.

Noverit Univerſitas veſtra, quod nos damus, & concedimus, per præſentes, venerabilibus in Chriſto Patribus, Dominis B. Albanenſi, & S. Peneſtrino, Epiſcopis, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, plenam poteſtatem;

Dandi, nomine noſtro, Regi Franciæ & valitoribus ſuis, ſuper guerris, diſſentionibus & diſcordiis quibuſcunque, inter eundem Regem & nos ubicumque locorum exortis & motis, treugas, ſecundum formam in quam conſentient Nuncii noſtri, vel major pars illorum, quos ad præſentiam prædictorum Cardinalium apud Cameracum duximus tranſmittendos.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Sanctum Albanum, primo die Januarii.

.D.1296.
dv. I.

A.D.1296.
Edv. I.

De Treugis cum Rege Franciæ capiendis.

.D.1296.
. 24. *E.* I.
. *Aleman.*
E. I.
17.

A.D.1296.

UNiverſis Chriſti fidelibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. ſalutem.

Noverit Univerſitas veſtra quod, ob reverentiam ſedis Apoſtolicæ, & ad inſtantem requiſitionem venerabilium in Chriſto Patrum, B. Albanenſis, & S. Peneſtri, Epiſcoporum, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, mittimus apud Cameracum, ad præſentiam Cardinalium eorumdem,

Venerabiles in Chriſto Patres,

J. Wyntonienſem, &
W. Elyenſem, Epiſcopos:
Et Nobiles Viros, *W. de Valentia Comitem Penbrochiæ Avunculum noſtrum*,
J. Ducem Brabantiæ & Lotheriæ,
A. Comitem Sabaudiæ,
H. Comitem Barii,
Florentium Comitem Holandiæ & Selandiæ,
Ottonem de Grandiſono,
Hugonem le Deſpenſer,
Amanenum del Bret,
Thomam de Berkele, &
Hugonem de Veer, Milites, fideles noſtros;
Necnon & diſcretos Viros, *Magiſtros*
H. Decanum Eboracenſem,
R. Archidiaconum Ceſtrenſem,
Iterium Archidiaconum Bathonienſem,
Walterum de Langeton, &
W. de Grenefeld Canonicos Eboracenſes,
J. de Selveſton Canonicum Londonienſem, &
Johannem de Sancto Clare.

Dantes eis, & majori parti illorum, qui præſentes fuerint, plenam poteſtatem & ſpeciale mandatum, ad tractandum, nomine noſtro, de treugis inter Regem Franciæ & nos, ſuper guerris, diſſenſionibus & diſcordiis quibuſcumque, inter eundem Regem & nos ubicumque locorum exortis & motis:

Et etiam ad eaſdem Treugas ineundas & firmandas; ac omnia alia & ſingula facienda, quæ ad præmiſſorum expeditionem fuerint oportuna:

Ratum habituri & firmum quicquid per prædictos Nuncios noſtros, ſeu majorem partem illorum, qui præſentes fuerint, ſicut præmittitur, tractatum, ordinatum, initum, firmatum & factum fuerit in præmiſſis.

In cujus, &c.

Dat. apud Sanctum Albanum primo die Januarii, anno Regni noſtri viceſimo quarto.

De Confœderationibus cum Comite Gelriæ firmandis.

D.1296.
.24 *E.* I.
. *Aleman.*
E. I.
16.

A.D.1296.

REX omnibus Chriſti fidelibus, ad quos, &c. ſalutem.

Noverit Univerſitas veſtra quod, ad tractandum cum Nobili Viro Reginaldo Comite Gelriæ, de Confœderationis & Amicitiæ vinculo ſpecialis: & ad eaſdem Confœderationem & ſpecialem Amicitiam, inter nos & eum, ineundas, faciendas etiam & firmandas; & ad omnia alia facienda, quæ ad hujuſmodi negotii expeditionem fuerint oportuna,

Venerabili in Chriſto Patri, W. Epiſcopo Elyenſi, & Nobili Viro W. de Valentia Comiti Penbrochiæ Avunculo noſtro, Magiſtro H. de Newerk Decano Eboracenſi, & Waltero de Langeton Theſaurario noſtro, plenam damus & concedimus tenore præſentium poteſtatem.

Ratum habituri & firmum quicquid per prædictos, Epiſcopum, Comitem, Decanum, & Theſaurarium, tractatum, ordinatum, firmatum, initum & factum fuerit in præmiſſis.

In cujus, &c.

Dat. apud Sanctum Albanum primo die Januarii.

De Conventionibus cum Flandriæ Comite Jurandis.

A.D. 1296.
An. 24. *E.* I.
Rot. Aleman. 24. *E.* I. *m.* 16.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Noverit Univerſitas veſtra quod, ad firmandum & perficiendum Conventiones, inter nos & Nobilem Virum Florentium Comitem Holandiæ & Selandiæ prælocutas, de certo numero armatorum in ſubſidium inſtantis guerræ noſtræ nobis inveniendo, prout in quibuſdam litteris ipſius Comitis, inde confectis, & ſigillo ſuo ſignatis, pleniùs continetur:

Necnon & ad recipiendum ab eo corporale ſuper hoc juramentum; ac ad certos terminos ſibi in hujuſmodi negotio aſſignandos,

Venerabili in Chriſto Patri W. Epiſcopo Elyenſi, & dilectis & fidelibus noſtris, W. de Valentia Comiti Penbrochiæ Avunculo noſtro, Magiſtro H. Decano Eborum, & Waltero de Langeton Theſaurario noſtro, plenam damus, & concedimus, tenore præſentium, poteſtatem.

Ratum habituri & firmum quicquid per prædictos, Epiſcopum, W. de Valentiâ, Decanum, & W. de Langeton. factum fuerit in præmiſſis.

In cujus, &c.

Dat. apud Sanctum Albanum primo die Januarii.

Ad Adolphum Regem Romanorum, pro Comite Hollandiæ.

A.D. 1296.
An. 24. *E.* I.
Rot. Aleman. 24. *E.* I. *m.* 15. *d.*

EXcellentiſſimo Principi, Domino A. Regi Romanorum illuſtri, ſemper Auguſto, amico ſuo kariſſimo, Edwardus, eâdem gratiâ, &c. ſalutem, cum fœlicibus ac votivis honoris & gloriæ incrementis.

Serenitatem veſtram affectuoſis precibus requirendam duximus & rogandam quatenus,

Ad tenuitatem ætatis cariſſimi filii noſtri, Johannis Comitis Hollandiæ, Zelandiæ ac Domini Friſlandiæ, qui cum Elizabethâ filiâ noſtrâ cariſſimâ matrimonium contraxit: & ad periculoſum ſtatum, quo terra ferè tota ipſius Comitis fore dinoſcitur hiis diebus, veſtra Regalis Excellentia benignum habens reſpectum,

Terram, quam Pater ejuſdem Comitis tenuit, ipſeque Comes tenere debet à veſtra Regia Majeſtate, dignetur Excellens veſtra Magnificentia, hujus noſtri rogaminis interventu,

Prænominato Comiti jubere tradi, & facere liberari, de Regalis Munificentiæ gratiâ ſpeciali, licet idem Comes ad veſtræ Sublimitatis præſentiam propter hoc non accedit.

Recipiendo inde ſervitia, & alia deveria conſueta, à Procuratoribus præfati Comitis, ad eandem præſentiam ob hoc ſpecialiter deſtinandis.

Datum apud Herewycum 15. die Januarii.

De Confœderatione cum Comite Cliviæ.

A.D. 1296.
An. 24. *E.* I.
Rot. Aleman. 24. *E.* I. *m.* 16.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Noveritis quòd, ad tractandum cum Nobili Viro, Comite de Cliviâ, de Confœderationis & Amicitiæ vinculo ſpecialis: & ad eaſdem Confœderationem & ſpecialem Amicitiam inter nos & eum ineundas, faciendas etiam & firmandas; & ad omnia alia facienda, quæ ad hujuſmodi negotii expeditionem fuerint oportuna,

Dilectis & fidelibus noſtris, Willielmo de Valentia Comiti Penbrochiæ Avunculo noſtro, & Waltero de Langeton Theſaurario noſtro, plenam damus, & concedimus, tenore præſentium, poteſtatem.

Ratum habituri & firmum quicquid per prædictos, Willielmum & Walterum, tractatum, ordinatum, initum, firmatum, & factum fuerit in præmiſſis.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Sanctum Edmundum, 16. die Januarii.

Ad Adolphum Romanorum Regem de Credentia.

A.D.1296.
n. 24 E. I.
ot. Aleman.
4 E. I.
. 15 d.

A.D.1296.

EXcellentiſſimo Principi, Domino A. Regi Romanorum, &c. Edwardus, &c. ſalutem, & fælices ad vota ſucceſſus.

Veſtræ Sublimitatis Excellentiam attentè requirimus, & rogamus quatenus hiis, quæ dilecti & fideles noſtri, Reginaldus Ferrer Miles, & Magiſter Ricardus de Havering Clericus, vel eorum alter Serenitati veſtræ, ex parte noſtrâ, duxerint exponenda, dignetur veſtra Regia Celſitudo fidem credulam adhibere.

Dat. apud Herewykum 17. die Januarii.

Bulli Bonifacii Papæ octavi pro Mercatoribus de ſocietate Ricardorum de Luca.

.D.1296.
n. 24. E. I.
x Autogr.

A.D.1296.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio E. Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Confidimus, fili cariſſime, ſpeſque nobis indubia pollicetur, quod Regalis Sublimitas, quam ſemper invenimus ad beneplacita noſtra paratam, preces, quas tibi pro noſtris & Eccleſiæ Romanæ devotis affectuoſe porrigimus, promptitudine plenâ recipiat, & efficacibus proſequi ſtudiis non omittat.

Cùm itaque dilecti filii, Labrus Vulpelli, Riczardus Guidicionis, & eorum Socii Mercatores, de Societate Riczardorum de Luca, erga nos & eandem Eccleſiam ſinceræ devotionis gerentes affectum, noſtra & ipſius Eccleſiæ diligenter & ſolerter obſequia proſequantur: Noſque libenter illis propterea favoris Apoſtolici ſuffragium impendamus; Regalem Magnificentiam rogandam attente duximus & hortandam, quatinus pro noſtrâ & ejuſdem ſedis reverentiâ, dilectos filios Orlandinum de Podio, Thomaſinum Guidicionis, Frederecum Venturæ, ac alios Mercatores Societatis ejuſdem, in Regni Angliæ partibus, ipſius Societatis proſequendo negotia, commorantes, habere velit manſuetudo Regia favorabiliter commendatos; ut tui favoris fulcti præſidio, tutiùs in eiſdem partibus eſſe poſſint, & utiliùs prælibata negotia exercere: Noſque devotionem Regiam dignis in Domino laudibus non immerito commendemus.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, 15. Kal. Februarii, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub Filo canabeo.

De orando pro anima Margaretæ, quondam Reginæ Franciæ.

.D.1296.
n. 24. E. I.
lauſ. 24. E.
m. 10. d.

A.D.1296.

REX Venerabili in Chriſto Patri, R. eâdem gratiâ, Archiepiſcopo Cantuarienſi, totius Angliæ Primati, ſalutem.

Cum, claræ memoriæ, Margareta, quondam Regina Franciæ, Amita noſtra, jam viam univerſæ carnis, prout Conditori omnium placuit, ſit ingreſſa; cujus animæ, piis orationibus Devotorum, coram Deo, cordis ex intimo cupimus ſubveniri;

Paternitatem veſtram ſincerâ mente requirimus, & rogamus quatenus animam præfatæ Reginæ, in miſſarum celebrationibus, & aliarum orationum ſuffragiis, aliiſque pietatis operibus, Deo vivo ſpecialiter commendetis: ipſam a Religioſis, & aliis ſubditis veſtris per veſtram Dioceſin conſtitutis, ſimiliter adjuvari, per hujuſmodi ſuffragia, facientes.

Teſte Rege apud Thetford. 22 die Januarii.

Conſimiles litteræ diriguntur *J. Eborum Archiepiſcopo, Angliæ Primati*, & Epiſcopis ſubſcriptis, videlicet,

J. Epiſcopo Roffen.
R. Epiſcopo London.
C. Epiſcopo Lincoln.
R. Epiſcopo Norwicen.
W. Epiſcopo Elienſ.
G. Epiſcopo Ciceſtr.
J. Epiſcopo Winton.
Th. Exon. Epiſcopo,

A.D. 1296.
Edv. I.

N. Epiſcopo Sarum,
W. Bathon. & Wellen. Epiſcopo,
G. Wigorn. Epiſcopo,
R. Hereford. Epiſcopo,
A. Epiſcopo Bangor.
--- Aſſaven Epiſcopo,
Electo Landaven. vel ejus vices gerenti,
J. Karliolen. Epiſcopo,
A. Dunolm. Epiſcopo,
Cuſtodi Spiritualitatis Coventr. & Lich.
Electo Meneven. vel ejus vices gerenti.

Ad Adolphum Regem Romanorum de bonis deprædatis reſtituendis.

A.D. 1296.
An. 24. E. I.
Rot. Aleman. 24. E. I. m. 17. d.

SEreniſſimo Principi, A. Dei gratiâ, Regi Romanorum illuſtri, ſemper Auguſto, amico ſuo kariſſimo, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. ſalutem & ſinceræ dilectionis continuum incrementum.

Dilectis Clericis & fidelibus noſtris, Adam de Driffeld, Henrico de Craneburne, & Rogero de Mar, quos pro quibuſdam noſtris negotiis verſus Curiam Romanam tranſmiſimus, non eſt diu, pecuniâ, libris, equitaturâ, & aliis bonis & rebus ſuis, in terrâ veſtrâ, prope Civitatem de Baſle, per aliquos, ditioni veſtræ ſubjectos, violenter, ſicut audivimus, deprædatis,

Dilectionem veſtram attente requirimus & precamur, quatenus debitam reſtitutionem præmiſſorum jubeatis celeriter fieri noſtris fidelibus antedictis, vel ſaltem certo Procuratori ſuo, ad opus, videlicet, eorumdem.

Valeat Excellentia veſtra per tempora diuturna.

Datum apud Maſſingeham 30. die Januarii.

Bulla de Tallagio ab Eccleſiaſticis perſonis, Papæ licentia non obtenta, non concedendo.

A.D. 1296.
An. 24. E. I.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Clericis Laicos infeſtos oppidò tradit antiquitas: Quod & præſentium experimenta temporum manifeſtè declarant; dum, ſuis finibus non contenti, nituntur in vetitum, ac ad illicita fræna relaxant.

Nec prudenter attendentes, quàm ſit eis, in Clericos, Eccleſiaſticáſve perſonas, & bona, interdicta poteſtas, Eccleſiarum Prælatis, Eccleſiis, Eccleſiaſticiſque perſonis, regularibus & ſecularibus, imponunt onera gravia, ipſoſque talliant, & eis collectas imponunt: Ab ipſis ſuorum proventuum vel bonorum dimidiam, decimam, ſeu viceſimam vel quamvis aliam portionem aut quotam exigunt & extorquent; eoſque moliuntur multifarie ſubjicere ſervituti, ſuæque ſubmittere ditioni:

Et (quod dolenter referimus) nonnulli Eccleſiarum Prælati, Eccleſiaſticæque perſonæ, trepidantes ubi trepidandum non eſt, tranſitoriam pacem quærentes, plus timentes majeſtatem temporalem offendere quàm æternam, talium abuſibus, non tam temerariè, quàm improvidè acquieſcunt, Sedis Apoſtolicæ auctoritate ſeu licentiâ non obtentâ.

Nos igitur, talibus iniquis actibus obviare volentes, de fratrum noſtrorum conſilio, Apoſtolicâ auctoritate ſtatuimus,

Quod quicunque Prælati, Eccleſiaſticæque perſonæ, religioſæ vel ſeculares, quorumcumque Ordinum, conditionis, ſeu ſtatûs, collectas vel tallias, decimam, viceſimam, ſeu centeſimam ſuorum, & Eccleſiarum proventuum, vel bonorum, Laicis ſolverint, vel promiſerint, vel ſe ſoluturos conſenſerint: Aut quamvis aliam quantitatem, portionem, aut quotam ipſorum proventuum, vel bonorum, æſtimationis vel valoris ipſorum, ſub adjutorii, mutui, ſubventionis, ſubſidii, vel doni nomine, ſeu quovis alio titulo, modo, vel quæſito colore, abſque auctoritate ſedis ejuſdem:

Necnon Imperatores, Reges, ſeu Principes: Duces, Comites vel Barones: Poteſtates, Capitanei vel Officiales: Vel Rectores, quocunque nomine cenſeantur, civitatum, caſtrorum, ſeu quorumcunque locorum, conſtitutorum ubilibet:

Et quivis alii, cujuſcunque præeminentiæ, conditionis, & ſtatûs, qui talia impoſuerint, exegerint vel receperint; aut apud ædes Sacras depoſita Eccleſiarum vel Eccleſiaſticarum perſonarum, D.1296. . 1. rum, ubilibet arreſtaverint, ſaiſiverint; ſeu occupare preſumpſerint; vel arreſtari, ſaiſiri, aut occupari mandaverint; aut occupata, ſaiſita, ſeu arreſtata receperint;

Necnon omnes, qui ſcienter dederint in prædictis auxilium, conſilium, vel favorem, publicè vel occulte,

Eo ipſo ſententiam excommunicationis incurrant.

Univerſitates quoque, quæ in his culpabiles fuerint, Eccleſiaſtico ſupponimus interdicto.

Prælatis & perſonis Eccleſiaſticis ſupradictis, in virtute obedientiæ, & ſub depoſitionis pœna, diſtricte mandantes, ut talibus, abſque expreſsâ licentiâ dictæ Sedis, nullatenus acquieſcant: Quódque, prætextu cujuſcunque obligationis, promiſſionis, & confeſſionis, factarum hactenus, vel faciendarum inanteà, priuſquàm hujuſmodi conſtitutio, prohibitio, ſeu præceptum, ad notitiam ipſorum pervenerit, nihil ſolvant; nec ſupradicti ſeculares quoquomodo recipiant.

Et, ſi ſolverint, vel prædicti receperint, in excommunicationis ſententiam incidant ipſo facto.

A ſupradictis autem excommunicationum & interdicti ſententiis nullus abſolvi valeat, præterquam in mortis articulo, abſque Sedis Apoſtolicæ auctoritate & licentiâ ſpeciali; cum noſtræ intentionis exiſtat, tam horrendum ſecularium poteſtatum abuſum nullatenus ſub diſſimulatione tranſire. A.D. 1296. Edv. 1.

Non obſtantibus quibuſcunque privilegiis, ſub quibuſcunque tenoribus, formis, ſeu modis, aut verborum conceptione, conceſſis Imperatoribus, Regibus, & aliis ſupradictis; quæ contra præmiſſa, in nullo, volumus alicui, vel aliquibus ſuffragari.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conſtitutionis, prohibitionis, ſeu præcepti infringere, ſeu auſu temerario contraire;

Si quis autem hoc attentare preſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum, Petri & Pauli, Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum ſexto Kal. Martii, Pontificatûs noſtri, anno ſecundo.

Inſtrumentum Publicum ſuper litera Johannis Regis Scotiæ, de Homagii ſui Redditione.

D.1296. 24 E. 1. andell. arr.

IN DEI NOMINE, AMEN.

Hoc eſt exemplum cujuſdam literæ Regis Scotiæ, & ex parte ejuſdem Regis per Religioſos viros, Gardianum Fratrum Minorum de Rokeſbourgh, & Socium ſuum, anno Domini 1295. Indictione Nona, quinta die intrante Menſe Aprilis, apud Berewicum ſuper Twedam, in Caſtro ejuſdem Villæ, Domino Regi Angliæ præſentatæ, cujus tenor talis eſt.

Magnifico Principi, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Johannes, eâdem gratiâ, Scotiæ Rex.

Cùm vos, ac alii de Regno veſtro, vobis non ignorantibus, vel ſaltem ignorare non debentibus, per violentam potentiam veſtram, nobis, & Regni noſtri Incolis, graves & intolerabiles injurias, contemptus & gravamina, necnon & dampna enormia, contra noſtras & Regni noſtri libertates, ac contra Deum & Juſtitiam, notorie & frequenter intuleritis:

Nos extra Regnum noſtrum, ad levem cujuſcumque ſuggeſtionem, pro libito voluntatis veſtræ citando, & indebite vexando:

Caſtra noſtra, terras, & poſſeſſiones noſtras, & noſtrorum, infra Regnum veſtrum, injuſtè & ſine noſtris demeritis occupando:

Bona noſtra, ac ſubditorum noſtrorum, tam per terram, quàm per mare, capiendo, & infra Regnum veſtrum receptando:

Mercatores & alios Regni noſtri Incolas occidendo:

Homines noſtros, de Regno noſtro, violenter in Regnum veſtrum abducendo, ipſoſque ibidem detinendo, & incarcerando.

Super quibus reformandis Nuncios noſtros ſæpe vobis tranſmiſimus, quæ non ſolum adhuc remanent incorrecta, verùm etiam, de die in diem, per vos & veſtros, prioribus deteriora cumulantur.

Vos namque jam, cum innumerabili Armatorum multitudine, exercitu veſtro publice convocato, ad exhæredandum nos & Regni noſtri Incolas, ad fines Regni hoſtiliter acceſſiſtis: Et ultra progredientes in Regno noſtro Strages & incendia, necnon Inſultus & Invaſiones violentas, tam per terram, quàm per mare, commiſiſtis inhumanè.

A.D. 1296. Edv. I.

Nos, dictas Injurias, contemptus, gravamina & dampna, necnon & hoſtiles impugnationes ulteriùs ſuſtinere non valentes: Nec in fidelitate & homagio veſtro, per violentam oppreſſionem veſtram extortis, manendo: Contra vos etiam, ad defenſionem noſtram, & Regni noſtri, (cujus defenſioni & tuitioni vinculo Juramenti ſumus aſtricti) nos volentes erigere.

FIDELITATEM ET HOMAGIUM, vobis facta tam a nobis, quàm ab aliis quibuſcumque Regni noſtri Incolis, fidelibus noſtris, ratione terrarum, quas in Regno noſtro de vobis tenebant, ac etiam ratione menagii ſeu retentionis veſtræ, nomine noſtro, ac nomine eorumdem omnium & ſingulorum, *VOBIS REDDIMUS* per *PRÆSENTES*.

Exemplata & aſcultata fuit ſubſcripta litera anno & Indictione prædictis, quinta die exeunte Menſe Aprilis, apud Berewicum, ſuper Twedam, in Domo Fratrum de Carmelo;

Præſentibus Venerabilibus Viris Dominis,

Johanne de Langeton, præfati Domini Regis Cancellario:
Willielmo de Hamelton, Archidiacono Eborum: Et
Roberto dicto Galbi, Notario Publico:

Qui, unà mecum, eaſdem literas ad autenticas, quæ Sigillo ſupranominati Regis Scotiæ fuerant Sigillatæ, diligenter & fideliter aſcultarunt.

De Poteſtate data Cardinalibus Nunciis, ſuper Treugis concedendis.

A.D. 1296. An. 24. E. I.

Rot. Aleman. 24. E. I. m. 16.

REX Archiepiſcopis, Epiſcopis, & cæteris Prælatis: Edmundo Comiti Lancaſtriæ fratri noſtro, tenenti locum noſtrum in Ducatu noſtro Aquitanniæ: Comitibus, Vicecomitibus, Baronibus, Militibus, Domicellis: Civibus, Burgenſibus, Communitatibus: Seneſcallis, Ballivis, Notariis, ſervientibus, Capitaneis Marinariorum, & ipſis Marinariis, Cuſtodibus Portuum; & omnibus aliis amicis & fidelibus noſtris, in eodem Ducatu noſtro Aquitanniæ, & terra noſtra Ageneſii, & omnibus aliis terris noſtris Vaſconiæ, & alibi, tam per terram, quàm per mare, ubicumque conſtitutis, Valitoribus etiam, & confœderatis noſtris, ad quos, &c. ſalutem.

Cum, ob reverentiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ & honorem venerabilis Patris Domini B. Epiſcopi Albanenſis, ipſius Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, ad noſtram præſentiam venientis ex parte Domini ..... ſummi Pontificis, pro ſedandâ diſſenſione ſeu guerrâ, inter illuſtrem Principem Franciæ Regem & nos exortâ,

Eidem Cardinali, & venerabili Patri, Domino S. Dei gratiâ, Epiſcopo Peneſtrino, Collegæ ſuo in hujuſmodi negotio, per dictum Dominum ſummum Pontificem deputato, commiſerimus per noſtras litteras ſpeciales,

Quod, ſi præfatus Rex Franciæ velit concedere, & concedat uſque ad Feſtum Nativitatis dominicæ, proximo venturum, inter gentes prædicti Regis & noſtras, ac etiam inter ipſius quoſcumque Valitores & noſtros, a quibuſcumque bellicis actibus, & hoſtilibus invaſionibus, hinc inde ceſſetur omnino,

Iidem Cardinales, vice & auctoritate noſtrâ, gentes noſtras, ubicumque tam per terram, quàm per mare, in Angliâ, Vaſconiâ, & in poteſtate noſtrâ, alibi conſtitutas, ceſſare faciant à præmiſſis; prout in litteris noſtris patentibus, inde confectis, pleniùs continetur: Obligantes nos, ſub certis conditionibus, ad ea ſervanda, quæ in ipſis litteris exprimuntur;

Vobis fidelibus & ſubditis noſtris mandamus, firmiter injungendo, vos confœderatos & alios amicos noſtros rogantes, quatinus, ſicut nos, honorem & commodum noſtrum diligitis, memoratis Cardinalibus pareatis & intendatis in omnibus, tanquam nobis, ſuper hiis, quæ ex parte noſtrâ vobis demandanda, ſeu injungenda duxerint, in præmiſſis; juxta prædictarum noſtrarum continentiam litterarum.

Dat. apud Berewyk ſuper Twedam 24. die Aprilis.

De

A.D. 1296. Edw. 1.

De Treugis uſque ad Feſtum Nativitatis Dominicæ Regi Franciæ concedendis.

REX univerſis, preſentes litteras inſpecturis, ſalutem.

Veniens ad noſtram præſentiam Dominus B. Dei gratiâ, Epiſcopus Albanenſis, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, pro ſedandâ diſſenſione, ſeu guerrâ, inter illuſtrem Principem Franciæ Regem & nos exortâ, per Sanctiſſimum Patrem Dominum Bonifacium, divinâ providentiâ, ſummum Pontificem deſtinatus,

Ex parte ipſius ſummi Præſulis, & ſuâ, apud nos, tanquam pacis & concordiæ zelator fervidus & fidelis, inſtanter & ſollicite inſtitit, & reformationi pacis noſtrum vellemus animum inclinare.

Et, quia, ut dixit, treugarum initio pacis hujuſmodi poſſet eſſe plurimùm inductiva, ſupplicavit ut, ſuper treugis ineundis, noſtrum præſtare vellemus aſſenſum; inſtantiâ nichilominus magnâ petens ut conſentire vellemus, quod, donec plenus tractatus cum hiis, quos res tangit, ſuper dictis treugis ineundis poſſet haberi, tam per terram, quàm per mare, hinc inde, inter gentes præfati Franciæ Regis & noſtras, ac inter ipſius Franciæ Regis quoſcumque valitores & noſtros, omnino à quibuſcumque proceſſibus bellicis, & invaſionibus hoſtilibus ceſſaretur.

Nos autem, devotè parere Romanæ Eccleſiæ matri noſtræ, necnon & dictum Cardinalem honorare volentes, ob ipſius Eccleſiæ Romanæ reverentiam, & Cardinalis ejuſdem honorem, ipſius petitionibus, quantum poſſumus, annuentes, in ipſius Cardinalis præſentiâ conceſſimus, & concedimus (ſi præfatus Rex Franciæ idem velit concedere, & concedat) ut, juxta ipſius petitionem Cardinalis, uſque ad Feſtum Nativitatis Dominicæ, proximo venturum, tam per terram, quàm per mare, inter gentes prædicti Regis & noſtras, ac inter ipſius Regis quoſcunque valitores & noſtros, à quibuſcumque bellicis actibus, & hoſtilibus invaſionibus, hinc inde, ceſſetur omnino.

A.D. 1296.

Eidem Cardinali, ac Venerabili Patri, Domino S. Dei gratiâ, Epiſcopo Peneſtrino, Collegæ ſuo, in hujuſmodi negotio, per dictum ſummum Pontificem deputato, auctoritate præſentium committentes, quod, ſi dictus Rex Franciæ velit idem facere, & effectu compleat proſequente, iidem Cardinales, vice & auctoritate noſtrâ, gentes noſtras ubicumque, tam per terram, quàm per mare, in Angliâ Vaſconiâ, & in poteſtate noſtrâ alibi conſtitutas, omnino ceſſare faciant à præmiſſis; ac mandantes nichilominus omnibus gentibus noſtris, ut in præmiſſis præfatis Cardinalibus, ſicut nobis, pareant & intendant.

Promittimus etiam, & nos, & bona noſtra, auctoritate preſentium, obligamus, ſi dictus Rex Franciæ idem & eodem modo fecerit, quod ſi, poſtquam à præfatis Cardinalibus gentibus noſtris mandatum fuerit, & mandatum hujuſmodi pervenerit ad eaſdem, ut ab hoſtilibus aggreſſionibus abſtineant, ut ſuperius eſt expreſſum, aliqua dampna, per mare, ſive per terram, gentibus dicti Regis Franciæ, vel valitoribus ſuis, per gentes, ſeu Valitores noſtros, in perſonis, vel rebus, dari ſeu inferri contigerit, nos de dampnis hujuſmodi plenam emendam fieri faciemus.

In cujus, &c.

Dat. apud Berewyk ſuper Twedam 24. die Aprilis.

De Treugis inter Reges Angliæ & Romanorum ex parte una, & Regem Franciæ ex altera tractandis.

UNiverſis Chriſti fidelibus ad quos, &c. Edwardus, Dei gratiâ, &c. ſalutem.

Noverit univerſitas veſtra, quod nos, ob reverentiam Sedis Apoſtolicæ, & ad inſtantem requiſitionem venerabilis Patris Domini B. Albanenſis Epiſcopi, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, amici noſtri,

A.D. 1296.

Damus & concedimus per preſentes dilectis & fidelibus noſtris A. Comiti Sabaudiæ, conſanguineo noſtro kariſſimo, Ottoni de Grandiſſono, & Waltero de Langeton Theſaurario noſtro, ſeu duobus ipſorum, abſente tertio, plenam & liberam poteſtatem ac ſpeciale mandatum,

A.D. 1296. Edv. I.

Tractandi, nomine noſtro, de Treugis inter Regem Franciæ & Valitores ſuos ex parte unâ, & Regem Romanorum & Valitores ſuos, & nos & valitores noſtros ex alterâ parte, ſuper Guerris, diſſentionibus & diſcordiis quibuſcumque, inter Dominum Regem Franciæ & valitores ſuos, & ipſum Regem Romanorum, & nos ac Valitores noſtros exortis; & etiam eaſdem Treugas ineundi & firmandi; ac omnia alia & ſingula faciendi, quæ ad præmiſſorum expeditionem fuerint oportuna:

Ratum habituri & firmum quicquid per prædictos Comitem, Ottonem & Theſaurarium, ſeu duos ipſorum, ſicut præmittitur, tractatum, ordinatum, initum, firmatum & factum fuerit in præmiſſis.

Et, ad hæc omnia fideliter obſervanda, obligamus nos & omnia bona noſtra, præſentia & futura.

In cujus, &c.

Datum apud Rokeſburgh 12. die Maii.

Iſta litera triplicata fuit.

Conſimilem poteſtatem habent prædicti, Comes, Otto, & Walterus, per alias literas patentes, ejuſdem tenoris: eo tantum mutato, quod in illis literis Rex Franciæ & Valitores ſui poſtponebantur: Et Rex Romanorum & Rex Angliæ & Valitores eorum præponebantur.

Dat. ut ſupra.

Et erant triplicatæ.

Din tendendo Cardinalibus & Nunciis, tractantibus ſuper Treugis ſæpe-dictis.

A.D. 1296. A. 24. E. I.

Rot. Aleman 24. E. I. m. 16.

REX, &c. Archiepiſcopis, Epiſcopis, & cæteris Eccleſiarum Prælatis: Edmundo Comiti Lancaſtriæ, fratri noſtro, tenenti locum noſtrum in Ducatu Aquitanniæ: Comitibus, Vicecomitibus, Baronibus, Militibus, Domicellis: Majoribus, Civibus, Burgenſibus, Communitatibus: Seneſcallis, Ballivis, Miniſtris, Capitaneis Marinariorum, & eiſdem Marinariis, Cuſtodibus Portuum; & omnibus aliis fidelibus & ſubditis noſtris in terris noſtris Vaſconiæ, & Ducatûs Aquitanniæ, Angliæ, Hiberniæ, Walliæ; necnon & omnibus aliis amicis, valitoribus, & confœderatis noſtris, in dictis terris, & alibi, tam per terram, quàm per mare conſtitutis, ad quos, &c. ſalutem.

Cùm, ob reverentiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, & honorem Venerabilis Domini B. Epiſcopi Albanenſis, ipſius Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, ad noſtram præſentiam venientis, ex parte Domini ſummi Pontificis, pro ſedandâ diſſenſione, ſeu guerrâ, inter Franciæ Regem & nos exorta, dederimus & conceſſerimus, per alias noſtras patentes litteras, dilectis & fidelibus noſtris A. Comiti Sabaudiæ Conſanguineo noſtro kariſſimo, Ottoni de Grandiſono, & Waltero de Langeton Theſaurario noſtro, ſeu duobus ipſorum, abſente tertio, plenam & liberam poteſtatem, & ſpeciale mandatum,

Tractandi, nomine noſtro, de treugis inter Regem Franciæ & valitores ſuos ex parte unâ, & nos ac Valitores noſtros ex altera, ſuper guerris, diſſenſionibus, & diſcordiis quibuſcumque, inter eundem Regem & Valitores ſuos, & nos ac Valitores noſtros exortis:

Et etiam eaſdem treugas ineundi & firmandi, ac omnia alia & ſingula faciendi, quæ ad præmiſſorum expeditionem fuerint oportuna:

Et nos & omnia bona noſtra obligaverimus, ad omnia fideliter obſervanda, quæ per prædictos, Comitem, Ottonem, & Theſaurarium, ſeu duos ipſorum, ut præmiſſum eſt, tractata, inita, firmata, & facta fuerint in præmiſſis, prout in prædictis litteris noſtris plenius continetur:

Vobis fidelibus & ſubditis noſtris firmiter injungendo mandamus, vos amicos, valitores, & confœderatos noſtros rogantes, quatenus, ſicut nos honorem ac commodum noſtrum diligitis,

Præfato Cardinali, & venerabili Patri Domino S. Epiſcopo Peneſtrino, Collegæ ſuo, in hujuſmodi negotio, per dictum Dominum ſummum Pontificem deputato:

Et præfatis, Comiti, Ottoni, & Theſaurario, ſeu duobus ipſorum pareatis & intendatis in omnibus, tanquam nobis, ſuper hiis, quæ ex parte noſtrâ vobis demandanda, ſeu injungenda duxerint in premiſſis.

In cujus, &c.

Dat. apud Rokeſburgh 12. die Maii.

Ejuſdem fere, cum priore, tenoris Litera.

A.D.1296.

REX Archiepiſcopis Epiſcopis, *&c. ut ſupra proximo, de verbo ad verbum, uſque ibi* pro ſedandâ diſſenſione ſeu guerrâ, *& tunc ſtatim ſequitur,* inter --- Regem Romanorum illuſtrem & nos ex parte unâ, & Franciæ Regem ex alterâ exortâ, dederimus & conceſſerimus, per alias noſtras patentes litteras, dilectis & fidelibus noſtris A. Comiti Sabaudiæ, Conſanguineo noſtro kariſſimo, Ottoni de Grandiſſono, & Waltero de Langeton Theſaurario noſtro, ſeu duobus ipſorum, abſente tertio, plenam & liberam poteſtatem & ſpeciale mandatum,

Tractandi, nomine noſtro, de treugis ſuper guerris, diſſenſionibus, & diſcordiis quibuſcumque, inter præfatum Regem Romanorum & Valitores ſuos & nos, & Valitores noſtros, & dictum Regem Franciæ & Valitores ſuos exortis, & etiam eaſdem treugas ineundi & firmandi, ac omnia alia, *&c. ut ſupra uſque in finem.*

Dat. ut ſupra.

Rex petit a Duce Brabantiæ & a Comite Barri, quod præſentes interſint ubi tractatur de Treugis antedictis.

A.D.1296.

REX, &c. Nobili viro, & filio ſuo kariſſimo, Johanni, eâdem gratiâ, Duci Lotr. Brabantiæ & Lenburg. ſalutem.

Cum, ad inſtantem requiſitionem Venerabilis Patris, Domini B. Epiſcopi Albanenſis, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, amici noſtri cariſſimi, mittimus ad partes Franciæ dilectos & fideles noſtros, A. Comitem Sabaudiæ Conſanguineum noſtrum cariſſimum, Ottonem de Grandiſſono, & Walterum de Langeton Theſaurarium noſtrum, quibus commiſimus poteſtatem tractandi, ineundi, & firmandi Treugas, inter Regem Franciæ & Valitores ſuos ex parte una, & nos & Valitores noſtros ex alterâ, ſuper guerris, diſſentionibus & diſcordiis, inter eundem Regem & nos exortis:

Nos, præſentiam veſtram in tractatu hujuſmodi fore utilem & neceſſariam attendentes, Nobilitatem veſtram affectuoſe requirimus & rogamus, quatinus ad diem & locum, per dictum Cardinalem, & venerabilem Patrem, Dominum S. Epiſcopum Peneſtrinum, Collegam ſuum, in hoc Negotio per Dominum Summum Pontificem deputatum, pro habendo tractatu hujuſmodi aſſignandos, quos dicti fideles noſtri vel alter eorum vobis intimabunt, perſonaliter accedatis, ſuper dictis treugis cum dictis noſtris fidelibus tractaturi.

Datum apud Rokeſburgh, 12. die Maii.

Conſimilis littera de verbo ad verbum dirigitur Domino H. Comiti Barr.

Dat. ut ſupra.

De plena poteſtate Jurandi eaſdem Treugas obſervandas.

A.D.1296.

UNiverſis Chriſti fidelibus, ad quos, &c. Edwardus, Dei gratiâ, &c. ſalutem.

Noverit Univerſitas veſtra quod, cum nos, ob reverentiam ſedis apoſtolicæ, & ad inſtantem requiſitionem venerabilis Patris, Domini B. Epiſcopi Albanenſis, Sancta Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, amici noſtri, dederimus & conceſſerimus dilectis & fidelibus noſtris, A. Comiti Sabaudiæ Conſanguineo noſtro cariſſimo, Ottoni de Grandiſſono, & Waltero de Langeton Theſaurario noſtro, ſeu duobus eorum, per alias litteras noſtras, plenam poteſtatem & ſpeciale mandatum,

Tractandi, ineundi ac firmandi, noſtro nomine, Treugas, ſuper guerris, diſſenſionibus, & diſcordiis quibuſcumque, exortis inter Regem Romanorum & Valitores ſuos & nos ac Valitores noſtros ex parte unâ, & Regem Franciæ & Valitores ſuos ex parte altera; & omnia alia & ſingula faciendi, quæ ad præmiſſorum expeditionem fuerint oportuna,

Ut ipſæ treugæ, ſi quas iniri contingat firmiùs obſerventur, damus & concedimus, per præſentes, prefatis, Comiti, Ottoni, & Theſaurario, & cuilibet eorum in ſolidum, plenam & liberam

A.D. 1296. Edv. 1. ram poteſtatem & ſpeciale mandatum, juramentum in animam noſtram præſtandi de prædictis treugis obſervandis: &, per pœnarum appoſitionem, & reſtitutionis dampnorum, per ſubditos & valitores noſtros ipſis treugis pendentibus inferendorum, promiſſionem; & quamlibet aliam, de quâ ipſis, Comiti, Ottoni, & Theſaurario, ſeu duobus eorum, tertio abſente, expedire videbitur, obligationem dictas treugas vallandi, & etiam roborandi

In cujus &c.

Teſte Rege apud Rokesburgh. 12. die Maii.

Inſtructiones pro Comite Lancaſtriæ ſuper præfatis Treugis.

A.D. 1296. An. 24. Ed. 1. Rot. Vaſcon. 24 E. 1. m. 16. d.

REX kariſſimo fratri & fideli ſuo Edmundo Comiti Lanc. tenenti locum noſtrum in Ducatu noſtro Aquitanniæ ſalutem.

Veniens ad præſentiam noſtram venerabilis Pater, Dominus B. Epiſcopus Albanenſis, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, amicus noſter kariſſimus, pro ſedanda diſſentione ſeu guerrâ, inter illuſtrem Principem Franciæ Regem, & nos dudum exortâ, per Dominum ſummum Pontificem deſtinatus,

Ex parte ipſius & ſuâ apud nos, tanquam pacis & concordiæ zelator fervidus & fidelis ſollicitè inſtitit & inſtanter, ut reformationi pacis noſtrum vellemus animum inclinare.

Et quia, ut dixit, treugarum initio pacis hujuſmodi poſſet eſſe plurimum inductiva, rogavit ut ſuper treugis ineundis noſtrum præſtare vellemus aſſenſum, cum ſollicitudinis intentæ ſtudio multiplicatis inſtantiis,

Nichilominus ſupplicando, ut donec plenus tractatus cum illis, quos res tangit, ſuper dictis treugis ineundis poſſet haberi, tam per terram, quàm per mare, hinc inde, inter Gentes præfati Franciæ Regis & noſtras ac inter ipſius Franciæ Regis quoſcumque Valitores & noſtros, omnino à quibuſcumque proceſſibus bellicis & invaſionibus hoſtilibus ceſſaretur; exponens diſpendia, pericula & dampna quibus propter guerram prædictam, mundus ſubjacet hiis diebus, potiſſimè propter vos & alias Gentes noſtras, in Vaſconia exiſtentes, ac Gentes Regis Franciæ ex adverſo.

Sane licet ob prædictæ Romanæ Eccleſiæ reverentiam, & dicti Cardinalis honorem, ipſius petitionibus, quantum poſſumus, annuentes, propter præmiſſas cauſas & alias occupationes noſtras, in ipſius Cardinalis præſentia conceſſerimus, ſi præfatus Rex Franciæ idem velit concedere & concedat,

Ut uſque ad Feſtum Nativitatis Domini, proximo venturum, tam per terram, quàm per mare inter Gentes præfati Regis Franciæ & noſtras, ac inter ipſius Regis Franciæ quoſcumque Valitores & noſtros, à quibuſcumque bellicis actibus & hoſtilibus invaſionibus hinc inde ceſſaretur omnino,

Ac eidem Cardinali & Epiſcopo Peneſtr. Collegæ ſuo, commiſerimus, ſi Rex Franciæ velit idem facere, & effectu compleat proſequente, ut iidem Cardinales, vice & auctoritate noſtra, Gentes noſtras ubicunque, tam per terram, quàm per mare, in Angliâ, Vaſconiâ, & alibi, in poteſtate noſtra conſtitutas, omnino ceſſare faciant à præmiſſis;

Ac etiam vobis, ac omnibus Gentibus & ſubditis noſtris mandaverimus; ut prædictis Cardinalibus in præmiſſis pareatis & intendatis, prout in aliis noſtris patentibus litteris, dicto Epiſcopo Albanenſi traditis, plenius continetur:

Nolumus tamen ad tractatum ipſarum treugarum procedere, irrequiſito conſilio Nobilium & aliorum fidelium noſtrorum prædicti Ducatûs noſtri Aquitaniæ, qui nobis hactenus conſtanter & fideliter adhæſerunt.

Quare vobis mandamus, quatinus, vocatis Comite Lincolniæ, Amaneno de Lebreto, & aliquibus aliis de Regno Angliæ & Terra Vaſconiæ Nobilibus, vobiſcum in illis partibus conſtitutis, & aliquibus Civibus de Baion. & aliorum locorum partium earundem habitatoribus, quos ad hoc videritis evocandos; habitiſque cum eis ſuper negotio hujuſmodi deliberatione plenaria Conſilio & tractatu, cum dictis Cardinalibus, vel cum præfato Domino Epiſcopo Albanenſi ſolo (ſi alium ibidem venire non contingat) ac etiam cum dilectis & fidelibus noſtris, Comite Sabaudiæ Conſanguineo noſtro, Ottone de Grandiſſono, & Waltero de Langeton Theſaurario noſtro, vel cum duobus ipſorum (quibus ſuper hiis per litteras noſtras commiſimus poteſtatem, ſi eos ad partes illas contigerit declinare) tractetis, & in eodem negotio deliberato Conſilio ordinetis, prout ipſius negotii qualitas exigit, & Honori noſtro & commodo videbitis convenire:

Si

A.D.1296. Edv. I.

Si vero ad partes illas non venerint, certis de cauſis forſitan impediti, tunc aliquos de prædictis Nobilibus & Civibus, ſi pro eis ſufficiens haberi poſſit conductus, informatos plenius de tractatu, quem inter vos ſuper hoc haberi contigerit, ad ipſorum præſentiam, die & loco, de quibus vobis conſtare facient, tranſmittatis, ad tractandum cum eis ſuper præmiſſis, juxta quod de Conſilio eorum, veſtro, & aliorum proceſſerit, prout ſuperiùs eſt expreſſum.

Et, ſi pro illis de Vaſconia, conductus veniendi ad locum, pro dicta treuga tractanda & ineunda deputandum, haberi non poſſit; deliberationem ſuper negotio prædicto, quam inter vos & alios, quos conſulendos duxeritis, ordinatam, per litteras patentes, veſtro & eorundem conſulendorum ſigillis pendentibus ſigillatas, & poſtmodum ſub veſtro ſecreto ſigillo incluſas, prædictis Comiti Sabaudiæ & ſuis Conſociis tranſmittatis.

Dat. apud Rokesburgh, decimo quarto die Maii.

De Privilegiis Civitate Baionæ concedendis.

D.1296. 24. E. I. Vaſcon. 1. 6. d.

REX kariſſimo fratri & fideli ſuo Edmundo, Comiti Lancaſtriæ, tenenti locum noſtrum in Ducatu noſtro Aquitanniæ, ſalutem.

Suis erga nos ſupplicationibus Procuratores dilectorum & fidelium noſtrorum, Majoris & Communitatis Civitatis noſtræ Baionæ, attentius inſtiterunt, ut Civibus ejuſdem Civitatis, & hæredibus eorum libertatem & quietantiam de quibuſcumque pedagiis, cuſtumis, & malis toltis, in Regno noſtro Angliæ, & toto Ducatu Aquitanniæ, imperpetuum non ſolvendis, concederemus:

Et inſuper, quod gardiam, ſeu cuſtodiam Caſtri noſtri dictæ Civitatis, alicui Civium prædictorum committeremus:

Et etiam quod Seneſcallo Vaſconiæ, & aliis Miniſtris noſtris, ne de judiciis Majoris & Curiæ Baionæ, niſi per viam appellationis ſeu reſſorti, ſe aliquatenus intromitterent, vel in Civitate prædictâ, ſeu diſtrictu ejuſdem, aliquo caſu, quamdiu Major Baionæ ſuper eo paratus eſſet facere quod deberet, inqueſtam facerent, inhiberemus.

A.D.1296.

Sane, licet propter grata ſervitia, quæ præfati Major & Communitas nobis laudabiliter impenderunt, eorum ſupplicationi quantum poſſumus annuere cupiamus, quid tamen, ſuper præmiſſis, per nos deceat, vel expediat fieri, vel concedi, providere volentes,

Vobis mandamus quòd, ſuper hiis; & potiſſimè quod & quale præjudicium nobis impoſterum afferet conceſſio præmiſſorum, & aliis circumſtantiis eorundem, vos diligenter, cum Anglicis & Vaſconibus vobiſcum exiſtentibus, quos ad hoc videritis evocandos, quamprimùm ad hæc ſe offeret oportunitas, informantes,

Quæ clarè, ſine noſtri præjudicio, ſuper præmiſſis concedenda videritis, concedatis:

Super aliis verò veſtram, & eorum deliberationem, & conſilium, quamcito, temporis qualitate penſatâ, commodè, poteritis, nobis per veſtras litteras reſcribatis.

Dat. apud Rokesburg, decimo quarto die Maii, anno Regni noſtri viceſimo quarto.

A.D.1296. Edw. I.

Pro Roberto de Brus ad recipiendum homines de Marchiis ad pacem.

A.D.1296. An. 24. E. I. Rot. Scot. 24. E. I. m. I.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Ad recipiendum ad pacem & voluntatem noſtram omnes homines & ſingulos, tam Anglicos, quàm Scotos, de Marchiis Vallis Anandi, & partibus adjacentibus, qui ad pacem & voluntatem hujuſmodi venire voluerint, dilecto & fideli noſtro Roberto de Brus, Comiti de Carrik, plenam committimus, tenore præſentium, poteſtatem.

In cujus rei teſtimonium, has litteras noſtras fieri facimus patentes, quamdiu nobis placuerit duraturas.

Teſte Rege apud Rokesburgh. 14. die Maii.

Conſimilem poteſtatem, recipiendi ad pacem & voluntatem Regis, Anglicos & Scotos de Comitatu de Carrik, habet Robertus de Brus filius prædicti Roberti.

In cujus, &c.

Quamdiu, &c.

Teſte ut ſupra.

De Cuſtodia Caſtri de Rokesburg Waltero Tonk commiſſa.

A.D.1296. An. 24. E. I. Rot. Scot. 19. uſque 24. E. I. m. I.

REX univerſis & ſingulis de Vicecomitatu de Rokesburgh, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quòd commiſimus dilecto & fideli noſtro, Waltero Tonk, Caſtrum & Villam noſtram de Rokesburgh, ac Vicecomitatum noſtrum prædictum, cum omnibus ad eadem, Caſtrum, Villam, & Vicecomitatum pertinentibus, cuſtodienda quamdiu nobis placuerit; ita quod de exitibus, inde provenientibus, nobis reſpondeat.

Et ideo vobis mandamus, sub foriſfacturâ omnium, quæ erga nos foriſfacere poteritis, firmiter injungentes, quod eidem Waltero, tanquam Cuſtodi noſtro prædictorum, Caſtri, Villæ, & Vicecomitatûs, in omnibus, quæ ad cuſtodiam eorumdem pertinent, ſitis intendentes, reſpondentes, conſulentes & auxiliantes, prout ad honorem & commodum noſtrum melius fuerit faciendum.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Rokesburgh. 14. die Maii.

De Johanne Seneſcallo ſerviendo Regi Angliæ contra Johannem de Baillol, & contra Gentes.

A.D.1296. An. 24. E. I. Ex Orig. Penes Camerar.

A Touz ceaux, qui ceſtes lettres verront ou orront, Johan le Seneſchal, Frere mons James Seneſchal d'Eſcoce, ſaluz.

Par ce que nous ſumez venuz a la foi, & al amiſte du treſnoble Prince noſtre chier Seigneur Edward, par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre, Seigneur d'Irland, & Duc d'Aquitaine,

Nous promettoms pur nous, & pur nos heirs, ſur peine de cors & de Avoir, & ſur quant que nous peuſſoms encoure, que nous ſerroms en s'ayde, & li ſerviroms bien & loiaument contre totes gentz qui purront vivre & morir, nomeement contre Johan de Baillol, qui feut Roi d'Eſcoce, & contre touz ſes aydeurs, & ſes fauteurs en Roiaume d'Eſcoce, & ailleurs, totes les foiz que nous ſerroms requis, ou garniz de par noſtre Seigneur le Roi d'Engleterre avantdit, ou par ſes heirs.

E que nous leur damage ne ſaveroms que nous vel deſtorbeoms a tot noſtre poer, & le leur faceoms a ſavoir.

E, a ceſtes choſes tenir & garder, obligeoms nous, & nos heirs, & touz nos biens, & outre ce avoms jurez ſur Seintes Ewangeiles.

En teſtimoniance de queu choſe nous avoms fait faire ceſtes lettres overtes ſealees de noſtre ſeal.

Don. a Rokesburg le quinzime jour de May, l'an du Regne noſtre Seigneur le Roy d'Engleterre avantdit vintiſme quart.

Ad

.D.1296. dv. 1. A.D.1296. Edv. 1.

Ad Regem Romanorum, de Treugis, uſque ad Natale Domini concedendis.

.D.1296. .14. E. 1. t. Aleman. E. 1. 17. d. A.D.1296.

AU Roy d'Alemaine, ſaluz.

Venant a ore de novel, a noſtre preſence, le honorable Pere, e noſtre chere amy, Sire B. par la grace de Dieu, Evesk de Alban. Cardinal de la Seint Egliſe de Rome, miſt graunt diligence e peine, e par eſpeciales Prieres de par le Apoſtoil, e la ſue, nous requiſt ententivement qe a reformemen de treues, e de pes vouſiſons incliner noſtre corage.

E qe, avant totes autres choſes, vouſiſons otrier aukune ſuffrance de fetz de Gere, taunt que ſus les choſes avantdites peuſt aver plener tretiz entre ceus, qi la boſoigne touche;

Monſtranz les grauntz damages, e les divers perils, en quels tut le mounde eſt; nomement pur noz gentz, qi ſont en Gere ore en dreit, en Gaſcoigne d'une part, e les gentz le Rey de France de autre.

E ſur ceo nous, regardauntz les ditz perils, e ſoveinantz de la ſuffrance, qe autrefiez au dit Cardinal, e a le Eveſqe de Peneſtr. ſon Compaignon en ceſte boſoigne, Otriames en la preſence de aukunes de vos gentz, ſicome nous entendoms qi vous bien ſauez.

Pur l'onur de la dite Egliſe de Rome, la quele a vous e a nous, ſicome vous poez ver, porra eſtre en ceſte boſoigne mout profitable, auons grante au dit Cardinal de Alban. q'il, e ſon Compaignon avantdit, peuſſent fere la dites ſuffrance, a durer desk a Noel.

E auſi auons done poer a nos chiers e ſeaus, Monſire A. Conte de Sauveye noſtre Coſin, O. de Granzon. e G. de Langeton noſtre Treſorer, ou a deus de eus, de treter e a fermer, enſemblement e voz Meſſages, qui vous i enverrez, treus entre vous e nous e nos valiters de une part, e le dit Roy de France e ſes valitors de autre, en la fourme e condicion qe vous plerra aſſentir.

E l'avantdite ſuffrance auons plus legerement graunte, pur les neceſſites qi nous ouons entendu qi vous auez en aucune des voz parties, e nous auſy en les parties de Eſcoce, ou nous ſumes ore.

E, pur ceo qe le dit Cardinal de Alban. nous ad prie, qe nous vous prions qe vous enueez voz gentz al jour de la treue, le quel il, e ſon Compaignon avantdit vous frount aſaver, vous prions qi vous i les envees, iſſi qi eus, e nos gentz, i peuſent eſtre enſemble, e overer de un conſeil, e de un acord:

Pur quel ſus ceo nous maundez voſtre volente, e voſtre bon eſtat, les qels nous deſirons touz jours aſauer.

Don, &c. a Rokesburgh en Eſcoce le 16. jour de May.

Ad eundem Regem Litera ejuſdem tenoris de ſufferentia concedenda.

.1296. 1296. 4. E. 1. leman. 1. d. A.D.1296.

SErenisſimo Principi, Domino A. Dei gratiâ, Regi Romanorum illuſtri, ſemper Auguſto, amico ſuo cariſſimo, Edwardus, eâdem gratiâ, &c. ſalutem optatis ſucceſſibus affluentem.

Venerabilis Pater, ſpecialis amicus noſter, Dominus B. Albanenſis Epiſcopus, noviter ad præſentiam noſtram accedens, apud nos devota precum inſtantiâ & ſupplicationibus intimis inſtitit, nobiſque, ex parte Domini . . . Summi Pontificis atque ſuâ, inſtantiſſime ſupplicavit, ut reformationi treugarum & pacis noſtrum vellemus animum inclinare.

Cum ſollicitudinis attentæ ſtudio nos rogando ut, ante omnia, aliqualem ſufferentiam à bellicis actibus, donec plenius tractatus cum hiis, quos res tangit, ſuper præmiſſis poſſet haberi, ſibi concedere dignaremur, ob honorem ſedis Apoſtolicæ, atque ſuum:

Enarrans immenſa diſpendia, diverſaque pericula, ac irreparabilia, dampna, quibus propter guerram, quæ inter vos, nos, & Francorum Regem nunc vertitur, mundus ſubjacet univerſus; potiſſime hiis diebus propter Gentes noſtras, in Vaſconia exiſtentes, actus exercentes armorum, & Gentes dicti Regis Franciæ ex adverſo.

Nos autem, prædictum imminens periculum advertentes, & de conceſsâ dicto Cardinali & Epiſcopo Peneſtrino, Collegæ ſuo in hujuſmodi negotio, per Dominum

A.D.1296. Edv. I. num ſummum Pontificem deputato, ſufferentiâ in aliquorum ex veſtris gentibus præſentia (ſicut Serenitatem veſtram latere non credemus) recolentes,

Ob reverentiam dictæ Sedis Apoſtolicæ, cujus favor vobis & nobis in hujuſmodi negotio poſſet eſſe, prout nôſtis, plurimum fructuoſus, ejuſdem Cardinalis precibus annuentes, conceſſimus ut præfati Cardinales prædictam ſufferentiam, nomine noſtro, poſſint facere, & firmare, uſque ad proximo futurum Feſtum Nativitatis Dominicæ duraturam.

Dantes nichilominus dilectis & fidelibus noſtris, A. Comiti Sabaudiæ Conſanguineo noſtro kariſſimo, Ottoni de Grandiſſono Militi, & Waltero de Langeton Theſaurario noſtro, vel duobus eorum, poteſtatem tractandi, & firmandi, ſimul cum veſtris Nunciis, ad hoc à veſtra ſublimitate mittendis, treugas inter vos & veſtros & noſtros Valitores ex parte unâ, & dictum Francorum Regem cum ſuis Valitoribus ex adverſâ, ſub forma & conditionibus quibus Excellentia veſtra voluerit aſſentire.

Ad prædictam ſiquidem ſufferentiam concedendam, ex eo faciliùs prædicti Albanenſis Epiſcopi votis & precibus devotis exiſtimavimus annuendum, quod vos in quibuſdam partibus Regni veſtri circa magna & ardua intelleximus occupatos, noſque in partibus Scotiæ, propter Scotorum rebellionem, ſumus armorum exercitio intendentes.

Hinc eſt quod ad ejuſdem Epiſcopi Albanenſis affectuoſas preces, ab ipſo ſuper hoc nobis fuſas, Celſitudinem veſtram requirimus & rogamus, quatinus ad diem & locum, quos præfati Cardinales Magnificentiæ veſtræ duxerint intimandos, veſtros Nuncios deſtinetis, cum quibus Nuncii noſtri conveniant, & unanimiter tractent & procedant in negotio ſupradicto.

Super hiis autem Celſitudo veſtra voluntatem ſuam, & ſtatum, utinam! ſemper ad vota proſperum, nobis non differat intimare.

Dat. apud Rokesburgh in Scotia 16 die Maii.

De Credentia pro Nunciis Regis Romanorum, ad tractandum ſuper Treuga deſtinatis.

A.D. 1296. *An.* 24. *E.* I. *Rot. Aleman.* 24 *E.* I. *m.* 16. *d.*

REX venerabilibus Patribus, Prælatis, & Nobilibus Viris, Comitibus, Baronibus, & aliis, per illuſtrem Regem Romanorum deſtinandis, ad tractandum de Treugis, ſuper guerris & diſſentionibus, inter ipſum Regem Romanorum & nos ac Valitores noſtros ex unâ parte, & Regem Franciæ ac Valitores ſuos ex alterâ exortis, ſalutem.

Sciatis quod, ob reverentiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, ac venerabilis Patris Domini B. Albanenſis, Epiſcopi Cardinalis, amici noſtri cariſſimi, nos inſtanter ſuper hoc requirentis, honorem,

Mittimus dilectos & fideles noſtros, A. Comitem Sabaudiæ Conſanguineum noſtrum cariſſimum, Ottonem de Grandiſſono, & Walterum de Langeton Theſaurarium noſtrum, ad tractandum, ineundum & firmandum treugas antedictas,

Veſtram Benivolentiam requirentes quatenus eiſdem Nunciis noſtris, vel duobus ipſorum, fidem indubitatam adhibere velitis in hiis, quæ ſuper præmiſſis, ex parte noſtrâ, vobis duxerint exprimenda.

Dat. apud Rokesburgh in Scotiâ 16. die Maii.

De Caſtro & Villa de Berewyk ſuper Twedam commiſſis Osberto de Spaldington.

A.D.1296. *An.* 24. *E.* I. *Rot. Scotia* 19. *uſque* 24. *E.* I. *m.* I.

REX univerſis & ſingulis de Vicecomitatu de Berewyk ſuper Twedam, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quod commiſimus dilecto & fideli noſtro, Osberto de Spaldington, Caſtrum & Villam noſtram de Berewyk ſuper Twedam, & Vicecomitatum noſtrum prædictum, cum omnibus ad ea ſpectantibus, cuſtodienda quamdiu nobis placuerit; itá quod de exitibus, inde provenientibus, nobis reſpondeat.

Et ideo vobis mandamus, ſub foriſfacturâ omnium, quæ erga nos foriſfacere poteritis, firmiter injungentes, quod eidem

A.D.1296. Edv. 1.

A.D.1296 Edv. 1.

eidem Osberto, tanquam Cuſtodi noſtro Villæ, Caſtri & Vicecomitatûs, in omnibus, quæ ad cuſtodiam eorumdem pertinent, ſitis intendentes, reſpondentes, conſulentes, & auxiliantes; prout ad honorem & commodum noſtrum melius fuerit faciendum.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Rokesburgh. 16. die Maii.

De Caſtro Jedworth Thomæ de Burnham commiſſo.

A.D.1296. An. 24. E. 1.

Rot. Scot. 19. uſque 24. E. 1. m. 1.

A.D.1296.

REX univerſis & ſingulis tenentibus de Caſtro de Jedeworth, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quod commiſimus dilecto & fideli noſtro, Thomæ de Burnham, prædictum Caſtrum noſtrum, & Foreſtam de Selkirke, cum dominicis terris, & omnibus aliis, ad prædicta Caſtrum & Foreſtam qualitercumque ſpectantibus, cuſtodienda quamdiu nobis placuerit; ita quod de exitibus, inde provenientibus, nobis reſpondeat.

Et ideo vobis mandamus, ſub foriſfactura omnium, quæ erga nos foriſfacere poteritis, firmiter injungentes, quod eidem Thomæ, tanquam Cuſtodi noſtro prædictorum Caſtri & Foreſtæ, in omnibus, quæ ad cuſtodiam eorumdem pertinent, ſitis intendentes, reſpondentes, conſulentes & auxiliantes; prout ad honorem & commodum noſtrum melius fuerit faciendum.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Rokesburgh. 16. die Maii.

Ad Regem Romanorum de ingratitudine Comitis Hollandiæ: Et pro filio Comitis commendatoria.

.D.1296. n. 24. E. 1.

t. Aleman. 4. E. 1. . 16. dorſ.

A.D.1296.

EXcellentiſſimo Principi, Domino A. Dei gratiâ, Regi Romanorum illuſtri, ſemper Auguſto, Edwardus, eâdem gratiâ, &c. ſalutem, & fœlices ad vota ſucceſſus.

Veſtram Excellentiam credimus non latere, qualiter Comes Holandiæ, homo veſter, ſe geſſit ingratè erga nos, fidem ſuam minus bene, ut videtur nobis tenendo, ſeu etiam obſervando.

Quocirca Magnificentiam veſtram affectuoſe requirimus & rogamus, quatinus, ſi contingat præfatum Comitem, per Maritagium, vel alio modo, Comitatum ſuum in aliquo velle dimittere, ſeu in tali ſtatu ponere, quod filius ejuſdem Comitis, qui nobiſcum exiſtit, & quem à primævâ ætate ſuâ nutrivimus, dampnum in hoc poſſit incurrere, vel jacturam.

Id, ſi placet, veſtræ memoriæ commendare, & tantùm facere dignemini in hac parte, quod hujuſmodi diminutio non permittatur fieri quoquo modo; per quod filius Comitis antedictus, occaſione hujuſmodi paternalis voluntatis, exhæredationem aliquam patiatur.

Speramus enim quod magis in perſonâ filii, quàm in perſonâ Patris res eadem foret ſalva.

Dat. apud Cluny viceſimo ſexto die Junii.

Notificatio de Cæde Florentii Comitis Hollandiæ, & ſupplicatio pro Johanne ejus Filio, in Hollandiam celeriter tranſmittendo.

.D.1296. . 24. E. 1.

Orig. Turr.

A.D.1296.

VIro Chriſtianiſſimo, Edwardo, Dei gratiâ, Anglorum Regi, Domino reverendo, Loef de Cleve, Dominus de Arcle, Dominus de Leelza, Milites, cunctique homines incliti totius Comitatûs Hollandiæ, ſubjectionem debitam in omnibus & paratam.

Majeſtati veſtræ Regiæ præſentibus conquerimur lacrimoſe Dominum noſtrum, fæliciſſimæ memoriæ, Florentium Comitem Hollandiæ, nudius tertius, quartâ feriarum, videlicet, proximâ poſt Nativitatem beati Johannis Baptiſtæ, nunc præteritâ, ſuis, ſibi ſubditis, morte crudeliſſimâ & miſerandâ, ſupra modum, prout littera dictat, quam Dominus Abbas Egmondenſis ſecum tranſtulit, pluribus plagis impoſitis, proch dolor! deceſſiſſe.

A.D.1296. Edv. I.

Quare veſtram Majeſtatem Regiam flebilibus oculis & comploſis manibus imploramus, quatinus nobis verum Dominum noſtrum Johannem, filium & hæredem dicti Comitis Hollandiæ, tranſmittere dignemini, morâ aliquâ non obſtante: & hoc cum poteſtate tantâ, ne forte, quod abſit, inimici per viam mediam eundem, ſi poſſint & prævaluerint, ad exemplum Patris ſui, jam dicti, tollant, rapiant & diſperdant.

Promittimus enim bonâ fide eidem Johanni Domino noſtro, prout tenemur, veſtro Regio Conſilio & auxilio mediante eorumque, quos cum dicto Johanne tranſmiſeritis, in omnibus ſuccurrere & aſtare, totis viribus noſtris & noſtrorum appoſitis, ſi eundem tranſmiſeritis, ſicut tranſmittere modis omnibus, ſi bonum ſtatum terræ diligitis, oportebit;

Quia hoc pro certo ſcietis, quod aliqui, & quamplures in dictum Comitatum Hollandiæ citiùs venient, & timemus cum poteſtate, quam potuerint optinere, unde tota terra periclitabitur, devaſtabitur & in ſtatu peſſimo reducetur.

Cætera lator, quibus fidem dignemini adhibere.

In cujus rei notificationem, lamentabilem & deflendam, ego Loef de Cleve, miles prædictus, Sigillum meum, pro Sigillis omnium prædictorum, duxi præſentibus imprimendum.

Litera Johannis Regis Scotiæ, per quam reddit domino Regi Angliæ Regnum Scotiæ.

A.D.1296. *An.* 24. *E.* I. *Ex Orig.*

Johan, par la grace de Dieu, Roy de Eſcoce, a touz ceaus, qui ceſte lettres verront ou orront, ſaluz.

Cume nous, par mauvoys conſail e faus, e par noſtre ſimpleſe, eions grevouſement offendu, e courece noſtre Seignor Edward, par la grace de Dieu, Roy de Engleterre, Seignor de Irlaunde, e Duc de Aquitaine, en moult des choſes; ceo eſt aſaver,

Nous, eſtaunt e demoraunt a ſa foy, e en ſon homage, de fere aliaunce au Rey de France contre li, qui adonk eſtoit, e encore eſt ſon einemy:

E a fere mariage, ove la fielle ſon frere, ſire Charles:

E por noſtre Seignor grever, e le Rey de Fraunce eider a tot noſtre poer, par gere, e en autres maners:

E puis, par noſtre mauveys conſail avantdit, defier noſtre Seignor le Rey d'Engleterre, & nous metre hors de ſon homage, e ſa foy, par le homage rendre:

E auſi noz gens enveer en ſa tere d'Engleterre, por fere arſons, pries prendre, homicides fere, e autres damages pluſors:

E la tere de Eſcoce, la quele eſt de ſon fie, de genz armes, e en Viles, Chaſteus, e aillors mettre e eſtablir, por la terre defendre contri li, e por ſon fie li deforcer;

Por les queu choſes e treſpas deſuſdiz, noſtre Seignor le Rey d'Engleterre avantdit eſt en la terre d'Eſcoce entre, e a force la, adpriſe, e conquiſe, non oſtant le poer que nous avions mis contre li;

La quele choſe il peut fere de droit, com Seignor de ſon fie, puis que nous luy avions le homage rendu, e fet les choſes avantdites.

Por la quele choſe nous, eſtant en noſtre plen poer, e noſtre fraunche volente, luy avous rendu la tere de Eſcoce, e tote la gent, oue touz leur homages.

En teſmoigne de queu choſe, nous avons fet fere ceſtes noz lettres overtes, doneos a Kyncardyn le ſecund jour de Jul. l'an de noſtre regne quart.

Sub Sigillo magno albi coloris pendente a cauda pergam.

Eadem Latine reddita.

A.D.1296. *An* 24. *E.* I.

Johannes, Dei gratiâ, Rex Scotiæ, omnibus, præſentes literas viſuris, vel audituris, ſalutem.

Quia nos, per malum conſilium falſumque, ſimplicitatemque noſtram, graviter offendimus, & provocavimus Dominum noſtrum Edwardum, Dei gratiâ, Regem Angliæ, Dominum Hiberniæ, Ducem Aquitaniæ, videlicet, in eo,

Quod, exiſtentes & manentes in fide ſuâ, & ſuo homagio, alligavimus nos Regi Franciæ, qui tunc hoſtis ejus erat & adhuc eſt:

Matrimonium procurantes fieri cum filiâ Domini Caroli, fratris ejus:

D.1296.

Et ut Dominum noſtrum gravaremus, Regemque Franciæ juvaremus, cum omni poteſtate noſtra, per Werram, modiſque aliis:

Deinde, per noſtrum perverſum conſilium antedictum, diffidavimus Dominum noſtrum Regem Angliæ, & poſuimus nos extra fidem & homagium ſuum:

Et miſimus gentes noſtras in terram ſuam Angliæ, ad incendia facienda, & prædas abducendas, homicidia & alia dampna plurima perpetranda;

Et terram Scotiæ, quæ eſt de feodo ſuo, contra eum muniendo; ponentes & ſtabilientes gentes armatas in Villis, Caſtris, & alibi, ad defendendum terram contra eum, & ad feodum ſuum deforciandum.

A.D.1296. Edv. 1.

Propter ea, & pro tranſgreſſionibus ſupradictis, Dominus noſter Rex Angliæ antedictus, ingreſſus terram Scotiæ, in fortitudine ſua, eam conquiſivit, & cepit, non obſtante omni eo quod facere potuimus contra eum,

Sicut poteſt de jure facere, tanquam Dominus de feodo ſuo, quia nos ei homagium noſtrum reddidimus, & fecimus alia antedicta.

Nos igitur exiſtentes in plenâ potentiâ noſtrâ, & liberâ voluntate, reddidimus ei terram Scotiæ, & gentem totam cum homagiis.

In cujus rei teſtimonium fecimus fieri has litteras patentes.

Datum apud Kyncardyn ſecundo die Julii, regni noſtri anno quarto.

De Orationibus & Suffragiis pro anima Edmundi fratris Regis.

D.1296. 24 E. 1. ſ.24 E.1 d.

REX Venerabili in Chriſto Patri R. eâdem gratiâ Cantuar. Archiepiſcopo, totius Angliæ Primati, ſalutem.

Altiſſimus creator omnium ad hoc humanam naturam ad ſui ſimilitudinem & ymaginem creavit, ex animâ & corpore conſtitutam, in hoc mundo miſerabili collocavit, ut finito, pro ſuæ voluntatis arbitrio, hujus vitæ, velud cujuſdam peregrinationis curſu, ipſum compoſitum in ſua principia reſolvatur, & ad terram, de quâ eſt, corpore redeunte, ad Dominum, à quo datus eſt, Spiritus revertatur.

Quam quidem peregrinationem nemo poteſt, ſine multarum coinquinationum contagione, peragere; ſicut nec pedes itinerantium iter ſuum, abſque pulveris adhæſione, tranſire; quare ſummè indigent à præſenti ſæculo tranſeuntes vivorum ſuffragiis adjuvari.

Cum itaque vir illuſtris, Edmundus unicus frater noſter cariſſimus, qui noſtris & Regni noſtri negotiis ſemper promptus, devotus extitit & fidelis, & in quo virtutum & gratiarum dona multiplicia prælucebant, ab hac luce, prout ipſi Plaſmatori placuit, ſit ſubtractus (ex quâ ſubtractione reputamus nos & ipſum Regnum plurimùm deſolatos) quod vobis non ſine gravi corporis amaritudine nunciamus:

Paternitatem veſtram affectuoſis precibus attentè requirimus & rogamus, quatenus, ipſius fratris noſtri exequias cum devotione ſolempniter celebrantes, ejus animam, cum decantatione miſſarum, & aliis devotarum orationum ſuffragiis, ipſi Deo Altiſſimo commendetis.

A.D.1296.

Illud idem ab univerſis & ſingulis religioſis, & aliis perſonis Eccleſiaſticis, ſubditis veſtris, per totam veſtram Dioceſin fieri ſpecialiter injungendo.

Teſte Rege apud Aberden. 15. die Julii.

Conſimiles diriguntur ſingulis Epiſcopis per Angliam.

Teſte ut ſupra.

Conſimiles litteræ diriguntur Abbatibus ſubſcriptis, *uſque ibi paternitatem veſtram, & tunc dicitur,* amicitiam veſtram attentè requirimus & rogamus quatenus ipſius fratris noſtri exequias, *&c. ut ſupra uſque ibi illud idem, & tunc dicitur,* univerſis & ſingulis religioſis ſubditis veſtris, ſpecialiter injungendo.

Teſte ut ſupra.

Abbati de Sancto Albano,
Abbati de Waltham,
Abbati de Sancto Edmundo,
Abbati de Eveſham,
Abbati Weſtm.
Abbati Sancti Auguſtini Cantuar.
Abbati de Alnewyk,
Abbati de Sancta Agatha,
Abbati de Barlynges,
Abbati de Croxton,

A.D.1296. Edv. 1.

Abbati de Sancta Radegund.
Abbati de Neuheuſe,
Abbati de Suleby,
Abbati de Wellebek,
Abbati de Hales,
Abbati de Furneys,
Abbati de Fontibus,
Abbati de Holmcoltram,
Abbati de Kirkeſtede,
Abbati de Rugheford,
Abbati de Cumbe,
Abbati de Valle Regali,
Abbati de Stratford,
Abbati de Qurrera,
Abbati de Bello loco Regis,
Abbati de Reuesby,
Abbati de Geradon,
Abbati de Rupe,
Abbati de Valle Dei,
Abbati de Melſa.

Magiſtro Ordinis de Sempyngham.

Inſtrumentum Publicum, ſuper renuntiatione facta, per plures nobiles Scotiæ, confœderationi inter Franciæ Regem & ipſos.

A.D.1296. An. 24. E. 1.

Ex Orig. Penes Camerar.

IN Nomine Domini, Amen. Anno à Nativitate ejuſdem 1296, Indictione Nona, Menſis Julii die decimo quinto, in præſentiâ mei, Notarii infraſcripti, & teſtium ſubſcriptorum, ad hoc vocatorum ſpecialiter & rogatorum,

Diſcretus Vir Magiſter *Willielmus Comyn, Præpoſitus Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Civitatis Sancti Andreæ.*

Unà cum Nobilibus Viris Dominis,

Normanno de Leghelyn,
Alexandro de Lambreton,
Johanne de Glennesk.
Johanne de Strivelin de Moravia,
Patricio de Eggiluyne,
Johanne de Garviagh,
Willielmo de Cluniaco,
Thom. dicto le Uſſer, Militibus

Non vi nec metu coactus, ut dicebat, ſet ſpontaneâ ſuâ voluntate, ad fidem & voluntatem Domini Edwardi, Dei gratiâ, Regis Angliæ illuſtris, veniens, confœderationes, contractus, conventiones, & pacta, quocumque nomine cenſeantur, ſi quæ unquam, ſuo nomine vel conſenſu, clàm vel palàm, cum Domino Philippo, eâdem gratiâ Rege Francorum, vel ſibi adhærentibus, initæ extitiſſent, quantum in ipſo fuit, & ipſum contingebant, vel contingere poterant quoviſmodo,

Revocavit, caſſavit, irritavit, & etiam anullavit, caſſas irritas, & nullas eſſe nuntiavit organo vocis ſuæ: Et eiſdem, vi, formæ & effectui earumdem, cum omni commodo quod exinde ſibi poterit provenire, expreſſe renuntiavit;

Et, tactis ſacroſanctis & oſculatis Dei Evangeliis, fidelitatem fecit Domino Regi Angliæ memorato, & ſuper fidelitate ſuâ, ſibi factâ, ſuas patentes fecit literas, ſub nomine ſuo conceptas, veri ſui ſigilli impreſſione pendente conſignatas:

Quarum literarum in omnibus & per omnia Tenor eſt talis.

A Touz ceaus, qui ceſtes lettres verront ou orront, Williame Comyn, Provoſt del Egliſe de Seint Andreu, ſaluz.

Pur ceo que jeo fu venuz, a la foi, e a la volunte du treſnoble Prince, mon chier Seigneur, ſire Edward, par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre, Seigneur d'Irland, e Ducs d'Aquitaigne,

Jeo promet pur moy, e pur mes heirs, ſur peine de cors e de Avoir, e ſur quant que nous peuſſons encoure, qe nous luy ſervirons, bien e leaument, contre totes gentz, qe purront vivre & morir, totes les foiz qe nous ſerroms requis, ou garniz de par noſtre Seigneur le Roi d'Engleterre avantdit, ou par ſes heirs:

E qe nous leur damage ne ſauroms, qe nous vel deſtorbeoms a tot nôtre poer, e le leur faceoms a ſavoir.

E, a ceſtes choſes tenir e garder, jeo oblige moy, e mes heirs, e touz mes biens,

E, outre ceo, ai jeo jurez ſur ſeintes Evangeiles.

En Teſmoignance de queu choſe jeo ay fait faire ceſtes lettres overtes, ſealées de mon Seal.

Done Abirden, le quinzime jour de Juyl, l'an du regne nôſtre Seigneur le Roy d'Engleterre avantdit vintiſme quart.

Act. apud Abirden. anno, Indictione, Menſe & die Prænotatis,

Præſentibus,

Venerabiles in Chriſto Patre Domino *Antonio, Dei gratia, Epiſcopo Dunolmenſi,*

Ac Nobilibus Viris,

Dominis Johanne Wak.
Johanne de Haſtinges,
Petro Corbet,
Briano Filio Alani, &
Roberto de Hylton, Militibus,

Teſtibus ad hoc vocatis ſpecialiter & rogatis, cum aliis quampluribus.

Et ego Andreas, quondam Guilielmi de Tang. Clericus Eborum Dioceſis, ſacroſanctæ ſedis apoſtolicæ publicus auctoritate Notarius, qui præmiſſis, unà cum dictis teſtibus, interfui, eâque ſic fieri vidi & audivi, rogatus ſuper hiis præſens confeci publicum Inſtrumentum, & in publicam formam redactum ſigno meo conſueto ſignavi, in fidem & teſtimonium præmiſſorum.

Renuntiatio Epiſcopi Glaſguenſis de Confœderatione, facta cum Rege Franciæ.

A.D. 1296.

IN Nomine Domini, Amen.

Anno à Nativitate ejuſdem milleſimo ducenteſimo nonageſimo ſexto, Indictione Nona, Menſis Julii die viceſimo ſexto, venerabilis in Chriſto Pater Dominus Robertus, permiſſione divinâ, Glaſcuenſis Epiſcopus, ad fidem, voluntatem & pacem nobiliſſimi Principis, Domini Edwardi, Dei gratiâ, illuſtris Regis Angliæ exiſtens, confœderationes, contractus, conventiones, & pacta, quocumque nomine cenſeantur, ſi quæ unquam, ſuo nomine vel conſenſu, tacito vel expreſſo, cum Domino Philippo, Dei gratiâ Rege Francorum, contra dictum Regem Angliæ qualitercunque initæ extitiſſent, quatenus in ſe fuit, & ipſum contingebant, in præſentiâ mei, Notarii infraſcripti, & Teſtium ſubſcriptorum, ad hoc vocatorum ſpecialiter & rogatorum,

Revocavit penitus & annulavit, & eiſdem, vi, formæ & effectui earumdem, quatenus de facto proceſſerunt, cum omni commodo quod exinde ſibi poterit quomodolibet provenire, ſpontè, purè renuntiavit & abſolute, expreſſe, organo vocis ſuæ:

Et inſpectis ſacroſanctis & oſculatis Dei Evangeliis, in formâ ſubſcriptâ, fidelitatem fecit Domino Regi Angliæ memorato, & ſuper fidelitate ſuâ, ſic factâ, & corporalis vinculo Juramenti roboratâ, ſuas patentes fecit literas, ſub nomine ſuo conceptas, ſuique ſigilli impreſſione pendente ſignatas;

Quarum in omnibus, & per omnia tenor eſt talis.

A Touz ceux, qui ceſtes preſentes lettres verront ou orront, Robert, par la ſouffrance dieu Eveſqe de Glaſgu, ſaluz.

Pur ce que nous ſumes venuz a la foi & la volunte du treſnoble Prince, nôtre cheri Seigneur, Edward, par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre, Seigneur d'Irland, & Ducs d'Aquitaine,

Nous promettons pur nous, & pur nos Succeſſours, ſur peine de corps & de Avoir, e ſur quant que nous puiſſons encoure, que nous li ſervirons, bien & loiaument contre totes gentz, qui porront vivre & morir, totes les foiz que nous ſerrons requis, ou garniz de par nôtre Seigneur le Roi d'Engleterre avantdit, ou par ſeis heirs:

Et lour damage nule part ne ſaurons, que nous vel deſtorberons a tot nôtre poer, & le lour faceons aſſavoir.

Et que nous ne ſerrons en aide, ne en conſail, ou choſe ſoit parlee, acordee, ne compaſſee, qui puiſſe torner a damage, ne a peril de eaux, ne du Roiaume d'Engleterre avantdit.

Et, a ceſtes choſes tenir & garder, obligeons nous, & noz Succeſſours, & touz nos biens, en quant que nous puiſſons jammes forfaire.

Et, outre ce, avons jurez ſur ſeintes Evangeiles.

En Teſmoignance de queu choſe nous avons fait faire ceſtes lettres overtes, ſealees de nôtre ſeal.

Don. a Elgyn, en Morref, le vint & ſiſme jour de Juyl, l'an du Regne nôtre Seigneur le Roy d'Engleterre avantdit, vint & quart.

Act. apud Elgyn, in Moreina, Anno, Indictione, Menſe, & die prænotatis.

Præſentibus,

Venerabili in Chriſto Patre Domino *Antonio*, permiſſione divinâ, *Dunelmenſi Epiſcopo*:

Ac Nobilibus Viris Dominis,

Johanne de Haſtinges,
Johanne Wake,
Petro Corbet,
Roberto de Hilton, &
Willielmo Sampſon, Baronibus;

Teſtibus ad hæc vocatis ſpecialiter & rogatis, cum aliis quampluribus.

Regi Romanorum, de Credentia.

A.D. 1296.
An. 24. E. I.
Rot. Aleman. 24. E. I. m. 16. d.

MAgnifico Principi, Domino A. Dei gratiâ, Regi Romanorum illuſtri, ſemper Auguſto, amico ſuo kariſſimo, Edwardus, &c. ſalutem & fœlices ad vota ſucceſſus.

Quia dilecto & fideli noſtro Ottoni de Grandiſono, latori præſentium, quædam injunximus vobis, ex parte noſtrâ, vivæ vocis oraculo intimanda,

Excellentiam veſtram affectuosè requirimus & rogamus, quatenus eidem Ottoni in hiis, quæ vobis ex parte noſtrâ duxerit exponenda, velitis fidem credulam adhibere.

Dat. apud Berewycum ſuper Twedam, 25. die Auguſti.

Litera de Fidelitate Epiſcoporum de Glaſcu, de Aberden & de Candida Caſa.

A.D. 1296.
An. 24. E. I.
Ex Autogr. Penes Camerar.

A Touz ceus, qe ceſtes lettres verront & orront, Roberd Eveſke de Glaſcon Henri Eveſk de Abirden Thomas Eveſke de Candide Caſe, ſaluz.

Por ce qe nous ſumes venuz a la foi & a la voluntey du treſnoble Prince, noſtre cher Seignur, Syre Edward, par la grace de Deu, Rey d'Engleterre, Seigneur d'Irlaunde, e Duk de Aquitagnie,

Nous promettoms pur nous, e pur nos Succeſſours, ſur peine de Cors, e de Avoyr, & ſur quan qe nous poſſuns encoure, que nous li ſervirons, bien & leaument, contre totes gens, qe porrent vivre & morir, totes les foys qe nous ſerrons requis, e garnys de par nôtre Seigneur le Roi d'Engleterre avantdit, ou par ſeis Eyrs:

E qe nous lour damage ne ſaverons, que nous vel deſtourbons a tut noſtre poer, & le luy faceons aſavoir.

E, a ceſtes choſes tenyr e gardyr, nous obligons nous, & nos Succeſſours, e tuz nos bens.

E, outre ce, avons jurey ſur Seyntes Ewangeyles.

Eſtre ceo nous tous, & checoun de nous pour ſey, avons feyt feyaunte a noſtre Seigneur le Roy avantdit en ceſtes paroles.

Je ſeray feal e leal, e foy, e leate porteray au Roy Edward, Roy d'Engleterre, e a ſes Heyrs, devie, e de membres, & de Terrien honour, contre totes gens qe porrunt vivre ou morir:

E jamays pur nuly armes ne porteray, ne conſeyl, ne Eyde, ne ſerray contre luy, ne contre ſes Heyrs, en nul cas que peut avenir:

E leaument reconuſteray, e leaument fray les ſervices, qe apartenent as tenemens qe je cleym tenyr de ly;

Si deu me eyde e les ſeyns.

En teſmoignance de queus choſes, nous avoms fet feyre ceſtes lettres overtes, ſealeas de nos ſeaus.

Donnees a Berewyk ſur Twede le vint utime jour de Auſt, l'an du Regne noſtre Seigneur le Rey d'Engleterre avantdit, vintime quart.

Fidelitas & Sacramentum Magiſtri Willielmi de Lambreton Cancellarii Eccleſiæ Glaſguenſis.

.D.1296. .24. E. I. Autogr. Came- r. — A.D.1296.

A Touz ceaus, qui ceſtes lettres verront ou orront, William de Lampreton Chaunceler de Glaſgu, ſaluz.

Pur ceo que jeo ſuy venuz a la foi, e a la volunte du treſnoble Prince, e mon chier Seignor, Sire Edward, par la grace Dieu, Roi d'Engleterre, Seignor d'Irland, è Ducs d'Aquitane,

Jeo promet ſur peine de cors, è de Avoir, è ſur quant qe jeo puys encoure, qe jeo li ſerviroi, bien e leaument, *&c. ut in ſuperiore.*

Ad Cardinales de Credentia.

.D.1296. .24. E. I. Aleman. E. I. 16. d. — A.D.1296.

VEnerabilibus in Chriſto Patribus, Dominis B. Albanenſi, & S. Peneſtrino, Epiſcopis, Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, amicis ſuis kariſſimis, Edwardus, &c. ſalutem, & ſinceræ dilectionis continuum incrementum.

Ea, quæ per dilectum Clericum noſtrum, Magiſtrum Johannem de Selveſdon, ſuper tractatibus ſufferentiæ pacis etiam & treugarum, veſtra nobis diſcretio nunciavit, audivimus, & intelleximus ſatis plenè:

Super quibus reſponſum noſtrum dilectioni veſtræ referimus per eundem.

Valeat, &c.

Dat. apud Berewyk ſuper Twedam, 2. die Septembris.

Pro Abbatibus, & Prioribus, & aliis Perſonis Eccleſiaſticis, de terris ſuis ſibi liberandis.

.D.1296. .24. E. I. Scot. 24. I. m. 11. 10. — A.D.1296.

REX Vicecomiti de Edenburgh ſalutem.

Quia dilectus nobis in Chriſto, Prior Sancti Andreæ, ad pacem noſtram exiſtens, nobis fidelitatis præſtitit juramentum.

Tibi præcipimus quod omnes terras & tenementa ipſius Prioris, in manu noſtrâ, in Ballivâ tuâ exiſtentia, unà cum Bladis, in terris & tenementis illis exiſtentibus, eidem Priori, ſine dilatione, reddi & deliberari facias, de gratiâ noſtrâ ſpeciali.

Teſte Rege apud Berewyk ſuper Twedam ſecundo die Septembris.

Conſimiles litteras habet idem Prior Vicecomitibus ſubſcriptis, videlicet, Fif, Perth, Kingkerdin, Aberden, Forſare, & Ber.

Teſte ut ſupra.

Conſimiles Literas habent ſubſcripti Vicecomitibus ſubſcriptis, videlicet,

Abbas de Inſula Sancti Columbi, Vicecomitibus de Fif, Rokesburgh, Perth, Edenburgh.

Abbas de Sanctâ Cruce, Vicecomitibus de Strivelyn, Dumfres, Edenburgh, Berewyk.

Abbas de Coupre, Vicecomitibus Forſare, Pert.

Prioriſſa Sancti Leonardi juxta Villam Sancti Johannis, Vicecomitibus Perth, Edenburgh, Hadinggeton, Fif.

Prioriſſa de Manewill, Vicecomitibus de Berewyk, Edenburgh, Linlisken, Are.

Prioriſſa de Northberewyk, Vicecomitibus de Fyf, Hadyngtonn, Edenburgh, Berewyk, Rokesburgh.

Prioriſſa de Eccles, Vicecomiti de Berewyk.

Abbas de Neubotle, Vicecomitibus de Edenburgh, Berewyk.

Magiſter Walterus de Lilleſclif, Perſona Eccleſiæ de Kyrkebride, Vicecomiti de Dumfres.

Abbas de Dryburgh, Vicecomitibus de Fif, Berewyk, Rokesburgh, Edenburgh.

Petrus de Campania, Perſona Eccleſiæ de Kynkel, Vicecomiti de Abirden,

A.D. 1296. Edv. I.

Abbas de Skaniskinel, Vicecomitibus de Strivelyn, Edenburgh, Fif, Perth,

Johannes de Cornhale, Vicarius Eccleſiæ de Dukingeſton, Vicecomiti de Edenburgh,

Willielmus de Kyngorn, Perſona Eccleſiæ de Liſteton. Vicecomiti de Edenburgh.

Abbas de Alnewyk, Vicecomiti de Berewyk.

Prioriſſa de Lencludan, Vicecomiti de Dunfres.

Adam Lamb, Perſona Eccleſiæ de Pouleſworth, Vicecomiti de Berewyk.

Dungallus, Abbas de Sacro Nemore, Vicecomiti de Dunfres.

Henricus de Lemoton, Perſona Eccleſiæ de Duns, Vicecomiti de Berewyk,

Henricus Vicarius Eccleſiæ de Loghryneton, Vicecomiti de Dunfres.

Henricus de Strivelyn, Perſona Eccleſiæ de Upſetelington, Vicecomiti de Ber.

Willielmus Perſona Eccleſiæ de Aldham, Vicecomiti de Edenburgh.

Robertus de Rameſy, Perſona Eccleſiæ de Fuldene, Vicecomiti de Berewyk.

Andreas, Perſona Eccleſiæ de Goger, Vicecomiti de Edenburgh.

Johannes Freſel, Archidiaconus de Sancto Andrea, Vicecomiti de Fif.

Frater Willielmus Corbet, Magiſter Domûs Sancti Lazari de Harop, Vicecomiti de Edenburgh.

Stephanus de Kyngorn, Perſona Eccleſiæ de Pentland, Vicecomiti de Edenburgh.

Walterus, Perſona Eccleſiæ Marton, Vicecomitibus de Dunfres, Berewyk.

Abbas de Jeddeworth, Vicecomiti de Berewyco,

Magiſter Hoſpitalis Sancti Leonardi de Lonweder, Vicecomiti de Berewyco.

Abbas de Kilwinnyn, Vicecomiti de Are.

Walterus Edger, Perſona Eccleſiæ de Pemcok, Vicecomiti de Edenburgh.

Abbas de Keldſton, Vicecomiti de Berewyco.

Walterus Herok, Decanus Eccleſiæ Moravienſis, Vicecomiti de Junervan.

Nicholaus del Camb, Vicarius Eccleſiæ de Grenlawe, Vicecomiti de Berewico,

Magiſter Henricus de Bauf, Cancellarius Eccleſiæ Moravienſis, Vicecomiti de Inreniſſ.

Robertus de Rameſeye, Perſona Eccleſiæ de Fulden, Vicecomiti de Berewico.

Alexander de Puntumby, Perſona Eccleſiæ de Kyrkum in Rennes, Vicecomiti de Wiggeton.

Robertus, filius Radulphi, Perſona Eccleſiæ Sancti Cutbertide Ewyteſdale, Vicecomiti de Dumfres.

Willielmus de Kyngorn, Perſona Eccleſiæ de Lyſteton, Vicecomiti de Edenburgh.

Johannes de Cornhale, Vicarius Eccleſiæ de Dudinggeſton, Vicecomiti de Edenburgh.

Abbas de Neubolet, Vicecomiti de Strivelyn.

Prior Sancti Andreæ, Vicecomiti de Clakmanan.

Andreas, Vicarius Eccleſiæ de Dalgarnok, Vicecomiti de Dumfres.

Magiſter Militiæ Templi in Scotia, Vicecomitibus de Edenburgh, Berewik, Rokesburgh, Strivelyn, Lanark, Dunfres, Dunbretan, Pebles, Wyggeton, Foreys, Elgyn, Claonanan, Rotherglen, Forſare, Kynros, Oughtrardoner, Kyncardyn, Aberden, Perth, Fif, Are, Bauf, Innrenys, Crumbhantyn, Dyngnale, Innervarn, & Selkirk.

Magiſter Willielmus de Cluny Præcentor Eccleſiæ de Breghynenſ. Vicecomiti de Forſare.

Simon, Perſona Eccleſiæ de Meddelby, Vicecomiti de Rokesburgh.

Richardus, Perſona Eccleſiæ de Linton, Vicecomiti de Edenburgh.

Edm. de Letham, Perſona Eccleſiæ de la Foreſte, Vicecomiti de Pelbles.

Miniſter Ordinis Sanctæ Trinitatis & Captivorum de Berewyk, Vicecomitibus de Forſare, Berewyk, Rokeſburgh.

Miniſter Willielmus, Archidiaconus de Landoma, & Perſona, Eccleſiæ de Keldeleth, Vicecomiti de Edenburgh.

Ferquardus, Canonicus Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Aberden, Vicecomiti de Aberden.

Ferquardus Perſona Eccleſiæ de Strobrock, Vicecomiti de Edenburgh.

Magiſter Walranus, Perſona Eccleſiæ de Tetham, Vicecomiti de Rokeſburgh.

Abbas de Lundos, Vicecomiti de Berewick.

Abbas de Muros, Vicecomitibus de Berewik, Are, Jeddeworth, Pelbles, Edenburgh, Rokesburgh, Dunfres, Northumber. & Cumberl.

Abbas de Skaniskynel, Vicecomiti de Berewyk.

Prior de Wythorne, Vicecomiti de Wyggeton.

Magiſter Nicholaus de Merton, Perſona Eccleſiæ de Kynnecles, Vicecomiti de Forſare.

Willielmus Spot, Perſona Eccleſiæ de Tynyngham, Vicecomiti de Edenburgh.

Prioriſſa de Sanctâ Boychannâ, Vicecomiti de Berewyk.

Willielmus, Vicarius Eccleſiæ de Dunmanyn, Vicecomiti de Edenburgh.

Edwardus, Vicarius Eccleſiæ de Wedhale, Vicecomiti de Edenburgh.

Abbas de Donquere, Vicecomiti de Karl.

Magiſter Hoſpitalis Sancti Johannis Jeruſalem in Scotiâ, Vicecomitibus de Rokesburgh, Berewik, Foreys, Bauf, Pebbles, Clatmanan, Are, Kynros, Wyggeton, Lanark, Dunfres, Elgyn, Selkirk, Dynguale, Perth, Jurenay, Strivelyn, Fif, Jurenys, Dunbretan, Kingcardin, Edenburgh, Forſare, Abirden.

Adam, Perſona Eccleſiæ de Dupply, Vicecomiti de Perth.

Bartholomeus, Magiſter Domûs Sancti Germani juxta Hadyngton, Vicecomitibus de Berewyk, Edenburgh.

Prioriſſa de Hadyngton, Vicecomitibus de Berewyk, Fif, Hadyngton.

Johannes, Archidiaconus Sancti Andreæ, Vicecomiti de Forſare.

Abbas de Dundernau, Vicecomitibus de Berewyk, Cumber.

Alanus, Perſona Eccleſiæ de Roule, Vicecomiti de Rokesburgh.

Prior de Karl. Vicecomiti de Are.

Bernardus de Linton, Perſona Eccleſiæ de Mordyngton, Vicecomiti de Berewyk.

Abbas de Scone, Vicecomitibus de Innernys, Forſare, Perth, Edenburgh, Aberden, Strevelyn.

Adam, Perſona Eccleſiæ de Shoulden, Vicecomiti de Rokesburgh.

Patricius de Gurleye, Perſona Eccleſiæ de Loghorward, Vicecomiti de Edenburg.

Magiſter Domûs Dei de Jeddeworth, Vicecomiti de Rokesburgh.

Magiſter Willielmus de Cramund, Perſona Eccleſiæ de Wynchedurres, Vicecomiti de Dunfres.

Magiſter Alanus de Dunfres, Perſona Eccleſiæ de Dunbretan, Vicecomiti de Dunbretan.

Magilinus de Rameſeye, Perſona Eccleſiæ de Cocpen, Vicecomiti de Edenburgh.

Magiſter Robertus, Perſona Eccleſiæ de Kynef, Vicecomiti de Kyncardyn.

Magiſter Hoſpitalis Sanctæ Mariæ Virginis de Rotherford, Vicecomiti de Rokesburgh.

Robertus de Strivelyn, Perſona Eccleſiæ de Cranſhawe, Vicecomiti de Berewick.

Magiſter Willielmus de Dunde, Perſona Eccleſiæ de Alneth, Vicecomitibus de Aberden, Bauf.

Willielmus, Perſona Eccleſiæ de Barewe, Vicecomiti de Edenburgh.

Frater Willielmus, Magiſter Domûs Sancti Auguſtini de Seggedin, Vicecomiti de Berewyk.

Robertus de Lamberton, Perſona Eccleſiæ de Waleſton, Vicecomiti de Lanark.

Nicholaus, Vicarius Eccleſiæ de Leſſewade, Vicecomiti de Edenburgh.

Mauricius Lunel, Perſona Eccleſiæ de Parva Caures, Vicecomiti de Rokeſburgh.

Willielmus, Vicarius Eccleſiæ Sanctæ Trinitatis de Berewyk, Vicecomiti de Berewyk.

Willielmus, Cuſtos Hoſpitalis Sancti Johannis de Hoton, Vicecomiti de Rokesburgh.

Magiſter Nicholaus de Louthmaban, Perſona Eccleſiæ de Strivelyn, Vicecomiti de Pebles.

Radulphus de Hauden, Perſona Eccleſiæ de Whyteſum, Vicecomiti de Berewyk.

Magiſter Hoſpitalis beatæ Mariæ Magdalenæ extra Berewyck, Vicecomiti de Berewyk.

Johannes de Hayton, Cuſtos Hoſpitalis Sancti Leonardi de Torrens, Vicecomiti de Lanark.

Euſtachius de Bykreton, Perſona Eccleſiæ de Ughertermokody, Vicecomiti de Fyf.

Bartholomeus, Magiſter Domûs Sancti Germani de Traneruynt, Vicecomitibus de Aberden, Kyncardyn.

Magiſter Nicholaus de Balmyle, Perſonæ Eccleſiæ de Caledore Comitis, Vicecomiti de Edenburgh.

Abbas de Dunfermelyn, Vicecomitibus de Forſare, Perth, Clacmalan, Pebles, Edenburgh, Rokesburgh, Berewyck, Fif.

Adam de Selkirke, Perſona Capellæ Caſtri de Rokesburgh, Vicecomiti de Rokesburgh.

Conenallus, Perſona Eccleſia de Cambuſlank, Vicecomiti de Berewyk.

Th. Candidæ Caſæ Epiſcopus, Vicecomiti de Cumbr.

David, Perſona Eccleſiæ de Hilton, Vicecomiti de Berewyk.

Teſte ut ſupra.

A.D. 1296. Edv. I.

Magiſter Hoſpitalis Sanctæ Trinitatis de Honeſton, Vicecomiti de Hadyngton.

Ailmerus de Scoſtlawe, Perſona Eccleſiæ de Douglas, Vicecomiti de Lanark.

Robertus de Geddeworthe, Perſona Eccleſiæ de Kyrmyghhel, Vicecomiti de Lenark.

Johannes de Stowe, Perſona Eccleſiæ de Glembny, Vicecomiti de Kyncardyn in Miernes.

Robertus de Walghton, Perſona Capellæ de Walghton, Vicecomiti de Edenburgh.

Abbas de Geddeworthe, Vicecomiti de Rokesburgh.

Willielmus de Kyngorn, Perſona Eccleſiæ de Kelcyern, Vicecomiti de Inervys.

Andreas de Garmagh, Perſona Eccleſiæ de Danyot, Vicecomiti de Aberden.

David, Vicarius Eccleſiæ de Foghon, Vicecomiti de Aberden.

Willielmus de Wodeburn, Perſona Eccleſiæ de Mynetowe, Vicecomiti de Rokesburgh.

Frater Thomas, Magiſter Domûs Sanctæ Trinitatis de Soltre, Vicecomitibus de Edenburgh, & de Rokesburgh, Anegos, Fyf & Berewyk.

Walterus de Kyryngton, Perſona Eccleſiæ de Dunnoter, Vicecomiti de Kyncardin.

Johannes, Vicarius Eccleſiæ de Langeton, Vicecomiti de Berewyk.

Frater Bartholomæus, Magiſter Domûs Sancti Germani juxta Hadyngton, Vicecomiti de Fif.

Willielmus de Blida, Perſona Eccleſiæ de Chirenſide, Vicecomiti de Berewyk.

Richardus Foſſard, Perſona Eccleſiæ de Kylmalyn, Vicecomiti de Rokeſburgh.

Abbas de Kelſhon, Vicecomiti de Rokeſburgh.

Frater Hugo, Miniſter Ordinis Sanctæ Trinitatis de Abirden, Vicecomiti de Abirden.

De cuſtodia Regni Scotiæ, commiſſa Johanni de Warenna Comiti Surr.

A.D. 1296. *An.* 24. *E.* 1. *Rot. Scot.* 24 *E.* 1. *m.* 7.

REX Epiſcopis, Abbatibus, Prioribus, Comitibus, Baronibus, Militibus, Vicecomitibus, Ballivis, Miniſtris, & omnibus aliis Ballivis & Fidelibus ſuis, per Regnum & Terram Scotiæ conſtitutis, ſalutem.

Sciatis quod conſtituimus dilectum & fidelem noſtrum, Johannem de Warenna, Comitem Surr. Cuſtodem noſtrum Regni & Terræ Scotiæ, quamdiu nobis placuerit.

Ita quod omnia Caſtra & Fortalicia noſtra, in eodem Regno exiſtentia, quotienſcumque voluerit ingredi, & in eis morari, & aſiamenta ſua habere, poſſit pro ſuæ libito voluntatis.

Et ideo mandamus quod præfato Comiti, tanquam Cuſtodi noſtro Regni & Terræ prædictæ, in omnibus, quæ, ad Cuſtodiam illam, ad fidem noſtram pertinent, intendentes ſitis & reſpondentes, ſicut prædictum eſt.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Berewyk ſuper Twedam, tertio die Septembris.

Et mandatum eſt Vicecomitibus ac univerſis & ſingulis de Comitatibus Northumbr. Cumbr. & Weſtmerlandiæ, quod eidem Comiti, tanquam Cuſtodi Regni & Terræ prædictæ in omnibus, quæ ad Cuſtodiam & Salvationem prædictorum Regni & Terræ pertinent, intendentes ſint & reſpondentes cum equis & armis, & totó poſſe Comitatuum prædictorum quotiens neceſſe fuerit & per ipſum Comitem ex parte Regis fuerint requiſiti, &c.

Teſte ut ſupra.

Pro viduis de Terris ſuis liberandis ratione juramenti fidelitatis præſtiti.

A.D. 1296. *An.* 24. *E.* 1. *Rot. Scot.* 24 *E.* 1. *m.* 11 *d.*

REX Vicecomiti de Are, ſalutem.

Quia Euſtachia, quæ fuit Uxor Reginaldi le Clien defuncti, ad pacem noſtram exiſtens, nobis fidelitatis præſtitit juramentum,

Tibi præcipimus quod, ſi tibi conſtiterit præfatam Euſtachiam, Uxorem prædicti Reginaldi, fuiſſe, & eundem Reginaldum, ante Confœderationem inter Johannem de Balliolo, nuper Regem Scotiæ, & Regem Franciæ, & Karolum Fratrem ſuum, contra nos initam & contractam, obiiſſe: Et quod eadem Euſtachia alicui de inimicis noſtris poſtmodùm non fuerit maritata,

Tunc terras & tenementa, quæ prædicta Euſtachia, ante Confœderationem prædictam, tam in dotem, quàm de hæreditate ſuâ, in prædicto Regno & Terra tenebat, uſque ad diem quo terras & tenementa illa capi fecimus in manum noſtram,

A.D. 1296. Edv. 1.

Eidem Euſtachiæ, unà cum bladis, in terris & tenementis illis exiſtentibus, reddi & deliberari facias indilatè.

Caſtris tamen ipſius Euſtachiæ & Fortalitiis, cum pertinentiis, ſi quæ habet ordinationi Cuſtodis Regni & Terræ Scotiæ reſervatis.

Teſte Rege apud Berewyk ſuper Twedam, tertio die Septembris.

Conſimiles Litteras habent ſubſcriptæ, Vicecomitibus ſubſcriptis, videlicet,

Margeria, quæ fuit Vxor Johannis de Graham, Vicecomiti de Perth.

Euſtachia, quæ fuit Vxor Reginaldi le Chen, Vicecomitibus de Baenf, Kinkardin in le Mernos, Forfare, Innernis, Aberden.

Dernorgulla, quæ fuit Vxor Roberti de Chartres, Vicecomitibus de Lanark, Dunfres.

Elizabet, quæ fuit Vxor Alani de Langemor, Vicecomiti de Edenburg.

Iſabella, quæ fuit Vxor Simonis de Dunde, Vicecomiti de Edenburgh.

Margareta, quæ fuit Vxor Nigelli de Pemkok, Vicecomiti de Edenburgh.

Alicia, quæ fuit Vxor Philippi de Haliburton, Vicecomiti de Berewyk.

Agn. quæ ſunt Vxor Johannis de Burnevill, Vicecomitibus de Berewyk, Edenburgh, Rokesburgh.

Margareta, quæ fuit Vxor Malculmi de Rameſeye, Vicecomiti de Linththku.

Elena, quæ fuit Vxor Alexandri de Blare, Vicecomitibus de Forfare, Berewyk.

Mariota, quæ fuit Vxor Benedicti le Clerk, Vicecomiti de Ber.

Elena, quæ fuit Vxor Stephani Papedii, Vicecomiti de Berewyk.

Emma, quæ fuit Vxor Hugonis de Neubotel, Vicecomiti de Selkirk.

Maria, quæ fuit Vxor Philippi de Keth, Vicecomiti de Berewyk.

Margeria, quæ fuit Vxor Willielmi de Sydeſerf, Vicecomiti de Edenburgh.

Johanna, quæ fuit Vxor Thomæ de Eſtneſebyt, Vicecomiti de Berewyk.

Maria, quæ fuit Vxor Alexandri de Synton, Vicecomiti de Rokesburgh.

Alicia, quæ fuit Vxor Philippi de Haliburton, Vicecomiti de Edenburgh, & Berewyk.

Petronilla, quæ fuit Vxor Willielmi de Veteri Ponte, Vicecomiti de Edenburgh.

Petronilla, quæ fuit Vxor Willielmi de Veteri Ponte, Vicecomiti de Berewyk.

Margeria, quæ fuit Vxor Stephani Locard, Vicecomiti de Edenburgh.

Iſabella, quæ fuit Vxor David de Tayllur, Vicecomiti de Forfare.

Margareta, quæ fuit Vxor Neſſi de Rameſeye, Vicecomitibus de Berewyk, Edenburgh.

Maria, quæ fuit Vxor Hugonis de Abernyth, Vicecomiti de Forfare.

Maria, quæ fuit Vxor Maliſii Comitis de Stratherne, Vicecomiti de Perth.

Iſabella, quæ fuit Vxor Ricardi de Malemle, Vicecomiti de Edenburgh.

Alina, quæ fuit Vxor Willielmi de Veteri Ponte, Vicecomitibus de Berewyk & Hadinton.

Alicia, quæ fuit Vxor Alani de Ormeſton, Vicecomiti de Edenburgh.

Margeria, quæ fuit Vxor Adæ Gurdon, Vicecomiti de Berwyk.

Margareta, quæ fuit Vxor Neſſi de Rameſeye, Vicecomiti de Berewyk, & Edenburgh.

Elena, quæ fuit Vxor Hugonis de Dedyngeſton, Vicecomiti de Edenburgh.

Agnes, quæ fuit Vxor Willielmi del Crags, Vicecomiti de Edenburgh.

Margareta, quæ fuit Vxor Petri de Lundy, Vicecomitibus Kyncardyn, Fif.

Mabilla, quæ fuit Vxor Walteri de Congolton, Vicecomiti de Edenburgh.

Eva, quæ fuit Vxor Roberti Lovel, Vicecomitibus de Aberden, Rokeſburgh, Forfare.

Elizabetha, quæ fuit Vxor Alani de Langemor, Vicecomiti de Are.

Sarra, quæ fuit Vxor Duncani del Glen, Vicecomiti de Berewyk.

Elizabet, quæ fuit Vxor Philippi de Roſſenet, Vicecomitibus de Forfare, Aberden.

Roſa, quæ fuit Vxor Adæ Dolfyn, Vicecomiti de Rokesburgh.

Pro

A.D.1296. Edv. I.

Pro Uxoribus hominum de Scotia, in priſona Regis exiſtentium, de portione terrarum ipſorum hominum ipſis Mulieribus aſſignanda.

A.D.1296. *An.* 24. *E.* I. *Rot. Scot.* 24. *E.* I. *m.* 9. *d.*

REX dilecto & fideli ſuo, Johanni de Warenna Comiti Surr. Cuſtodi ſuo Regni & Terræ Scotiæ, ſalutem.

Mandamus vobis quod de terris & tenementis, quæ Richardus Syward in Priſona noſtra exiſtens, tenuit die quo contra nos captus fuit, tam de hæreditate ſuâ, quàm de hæreditate & dote Mariæ Uxoris ſuæ, & quæ valent quingenta Marcas per annum, ut ipſa Maria aſſerit,

Aſſignari faciatis eidem Mariæ, & Elizabethæ Uxori Richardi, filii dicti Richardi Siward, in loco, vel in locis competentibus, ubi Caſtrum vel Fortalicium non exiſtat,

Quadraginta libratas terræ, per legalem extentam, inde faciendam, quas eis, de gratiâ noſtrâ ſpeciali, conceſſimus ad ſuſtentationem ſuam & liberorum ſuorum, donec aliud inde duxerimus ordinandum.

Ita tamen quod, ſi terræ & tenementa prædicta valorem annuum quingentarum Marcarum non attingant, tunc ſecundum quantitatem, quæ de eâdem ſummâ defuerit, de portione, eiſdem Mariæ & Elizabethæ, ut prædictum eſt, aſſignanda, juxta diſcretionem veſtram, proportionaliter ſubtrahatur.

Proviſo nichilominus quod feoda Militum, advocationes Eccleſiarum, ſervitia liberorum hominum, wardæ, relevia ſeu eſcaetæ quæcumque, quæ nobis volumus reſervari infra extentam, de aſſignatione prædictâ faciendam, nullatenus ſint contenta.

Teſte Rege apud Berewik ſuper Twedam, quarto die Septembris.

Conſimiles litteras habent Mulieres ſubſcriptæ, videlicet;

Agnes, uxor Alexandri de Meiners, de quinguaginta Marcatis terræ, per legalem extentam, *&c. ut ſupra.*

Eva, uxor Alexandri Comyn de Badenagh, de triginta Marcatis terræ per legalem, *&c. ut ſupra.*

Agnes, uxor Richardi le Mariſchal, filii David le Marchal, de decem Marcatis terræ, *&c. ut ſupra.*

Maria, uxor Duncani Leſcot, filii Michaelis Leſcot, de quinquaginta ſolidatis terræ, *&c. ut ſupra.*

Mariota, uxor Edm. de Rammeſeye, de decem Marcatis terræ, *&c. ut ſupra.*

Emma, uxor Willielmi de Clopham, de quinquaginta ſolidatis terræ, *&c. ut ſupra.*

Comitiſſa de Ros, uxor Comitis de Ros, de centum Libratis terræ, per legalem, *&c. ut ſupra.*

Comitiſſa de Atheles, uxor Comitis de Atheles, de centum libratis terræ, per, *&c. ut ſupra.*

Iſabella, uxor Andreæ de Synton, de quinque Mercatis terræ, per, *&c. ut ſupra.*

Alicia, uxor Willielmi de Lyndeſeye, in Curia Romana exiſtentis, ubi, ut dicitur, per triennium moram fecit, qui tenuit de hæreditate ejuſdem Aliciæ die quo iter arripuit ad Curiam antedictam, de decem libratis terræ, per, *&c. ut ſupra.*

De Terris Patricio de Berkeley reddendis.

A.D.1296. *An.* 24. *E.* I. *Rot. Scotiæ* 24 *E.* I. *m.* 9.

REX Vicecomiti de Aberden. ſalutem.

Quia Patricius de Berkeleye, Tenens noſter, ad pacem noſtram exiſtens, nobis fidelitatis præſtiſtit juramentum, volentes eidum Patricio, propter ſui impotentiam, gratiam facere ſpecialem,

Tibi præcipimus quòd omnes terras & tenementa ipſius Patricii, in manu noſtrâ, in Ballivâ tuâ exiſtentia, unà cum exitibus inde perceptis,

Eidem Patricio reddi & deliberari facias indilatè; ita quòd idem Patricius faciat nobis ſervitia inde debita & conſueta.

Retentis tamen in manu noſtrâ Caſtris prædicti Patricii & Fortaliciis, cum pertinentiis ſi quæ habet.

Teſte Rege apud Ber. 8. die Septembris.

3

Eodem

Eodem modo mandatum eſt Vicecomitibus ſubſcriptis, pro eodem, videlicet, Forſare, Lanark, Berkeleye.

Idem Particius, tenens Johannis de Cambron, habet breve Vicecomiti de Edenburgh, de terris, quas tenet de præfato Johanne. A.D. 1296. Edw. I.

De procurando quoſdam Nobiles Hollandiæ & Selandiæ venire ad Regem, ſuper completione matrimonii inter Comitem Hollandiæ & Elizabetham filiam Regis.

REX dilectis ſibi Baronibus, Militibus, Scabinis, Burgenſibus, probis hominibus, & aliis univerſis & ſingulis, de Comitatibus & terris Holandiæ, Selandiæ, Sutholandiæ, Kenmerlandiæ, & Friſlandiæ, ſalutem.

Siniſtris intellectis rumoribus de morte Florentii, quondam Comitis Holandiæ, doluimus, & præcipuè de mortis ipſius modo qui, ob inmanitatem ſceleris, quæ horibilis eſt auditu.

Intendentes itaque ad reformationem ſalubrem ſtatûs dictorum Comitatuum & terrarum (quorum Johannes de Holland, dicti defuncti filius & hæres, hæreditario jure, Comes & Dominus eſſe dinoſcitur) curam & operam efficacem apponere, ut tenemur: Et quicquid tranquilitatem, & pacem, ſeu aliam utilitatem ipſorum Comitatuum & terrarum reſpicit, diligentius procurare,

Dilectos & fideles noſtros, Chriſtianum de Raphurſt, & Reginaldum de Jermeny, Milites; Magiſtrum Ricardum de Havering, & Walterum de Bruges Clericos; ad vos duximus deſtinandos,

Ut de prædictorum Comitatuum & terrarum qualibet bonâ Villâ duos, vel plures homines: & de qualibet Patriâ tres, vel quatuor, aut plures homines Nobiles, pro ipſorum arbitrio, de potentioribus & diſcretioribus Villarum & Patriarum partium prædictarum, ad nos in Angliam venire procurent apud Sanctum Edmundum; A.D. 1296.

Ita quod ſint ibidem infra Feſtum Sancti Martini, proximo jam venturum, cum poteſtate plenariâ & mandato, per omnes alios dictarum partium conceſſis & datis eiſdem,

Conſentiendi, approbandi, & firmandi, pro ipſis & omnibus aliis partium earumdem, ea quæ prædictus Comes, de ipſorum Nunciorum conſilio & aſſenſu, ſuper ſtatu dictorum Comitatuum & terrarum;

Necnon ſuper completione & perfectione matrimonii, inter ipſum Comitem & Elizabetham filiam noſtram contrahendi, ſecundum conventiones, inter nos & præfatum Florentium aliàs prælocutas;

Ac ſuper firmatione & obſervatione conventionum hujuſmodi duxerit facienda ſeu etiam ordinanda.

Veſtram benivolentiam requirentes attentius & rogantes, quatinus prænominatis noſtris Nunciis in hiis, quæ ſuper præmiſſis, & ea tangentibus, vel ex parte noſtrâ duxerint intimanda, velitis fidem credulam adhibere.

Dat. apud Berewyk ſuper Twedam, 14. die Septembris.

De ſalvo Conducto pro Nobilibus Hollandiæ ad Regem venientibus.

REX dilectis & fidelibus ſuis, Chriſtiano de Raphurſt, & Reginaldo de Jermeny, Militibus: Magiſtro Ricardo de Havering, & Waltero de Bruges Clericis, ſalutem.

Cum nos ad partes Hollandiæ, Zelandiæ, Suthollandiæ, Kenmerlandiæ, & Friſlandiæ, ut, de qualibet bonâ Villâ & Patriâ terrarum prædictarum, plures nobiles homines, & alios ad nos, ex certâ cauſâ, in Angliâ, apud Sanctum Edmundum, infra proximum Feſtum Sancti Martini, venire procuretis, vos ſpecialiter duximus deſtinandos, A.D 1296.

Damus & committimus vobis plenam, tenore præſentium, poteſtatem præſtandi, nomine noſtro, præfatis hominibus, quos de prædictis Villis & terris, ad noſtri inſtantiam & rogatum, vel ad mandatum nobilis viri Johannis Comitis Hollandiæ, contigerit ſic venire, ac familiis, & rebus ipſorum, ſalvum & ſecurum conductum, tam in ve-

A.D. 1296. Edv. I.

niendo in Angliam ad locum prædictum, & ibidem morando, quàm exinde ad propria redeundo.

In cujus, &c. uſque ad Feſtum Natalis Domini proximò futurum duraturas.

Dat. apud Berewyk ſuper Twedam, 16. die Septembris.

Ad Wulphardum de Barſalio ſuper Negotiis Hollandiæ.

A.D. 1296. An. 24. E. I. Rot. Aleman. 24. E. I. m. 16. d.

REX Nobili viro, Wulpharo de Barſalee, Domino de Zandeburgh, ſalutem.

Litteras, quas noviter veſtra benivolentia nobis miſit, intelleximus diligenter:

Et ſuper hiis, quæ ipſæ litteræ continebant, voluntatem & intentionem noſtram expoſuimus dilectis & fidelibus noſtris Chriſtiano de Raphurſt, & Reginaldo de Jermeny, Militibus: Magiſtro Ricardo de Havering, & Waltero de Bruges, Clericis, quos ad partes veſtras, propter hoc, ſpecialiter deſtinamus:

Dilectionem veſtram requirentes attentius & rogantes, quatenus ea, quæ vobis, ex parte noſtrâ, per eoſdem Nuncios noſtros referentur, & per Nobilem virum, Johannem Comitem Hollandiæ, veſtrum Dominum, mandabuntur, velitis operis executione complere.

Dat. apud Berewyk ſuper Twedam, 16. die Septembris.

Conſimiles litteræ diriguntur Waltero de Crumughe & toti Communitati Zelandiæ.

Item, conſimiles litteræ diriguntur Burgenſibus & probis Hominibus de Zierixe in Hollandiâ.

Item, conſimiles litteræ diriguntur Scabinis, Conſulibus, totique Univerſitati oppidi Dordracenſis.

Item, conſimiles litteræ diriguntur Loef de Cleve, - - Domino de Arcle, - - - - Domino de Leeka, Militibus: Cunctiſque hominibus inclitis totius Comitatûs Hollandiæ.

Pro Comite Hollandiæ.

A.D. 1296. An. 24. E. I. Rot. Aleman. 24. E. I. m. 16. dorſ.

REX nobili Viro, Loef de Cleve, Comiti de Cirkerode, & Domino de Toeneborch, ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Litteris, quas nobis miſiſtis, gratanter receptis, vobis referimus multas grates tam de hiis, quæ curialiter nobis mandâſtis per eas, quàm etiam de bona voluntate & affectione, quam ad nos geritis & habetis; quam quidem, quæſumus continuatam ſubſiſtere, juxta quod credimus & ſperamus:

Intendimus itaque talem ad vos, ſuo loco & tempore, habere reſpectum, quod hujuſmodi veſtræ voluntatis affectio adveniet vobis grata.

Cæterùm dilectos & fideles noſtros, Chriſtianum de Raphurſt, & Reginaldum de Jermeny, Milites: Magiſtrum Ricardum de Havering, & Walterum de Bruges, Clericos, ad vos, ad partes Hollandiæ, deſtinantes,

Nobilitatem veſtram rogamus, quatinus ea, quæ iidem Nuncii noſtri vos ex parte noſtra requirent, velitis cum promptitudine facere & complere, unâ cum hiis quæ Nobilis Vir, Johannes Comes Hollandiæ, vobis per litteras ſuas duxerit demandanda.

Dat. apud Berewyk ſuper Twedam, 16. die Septembris.

Memoriale pro Sancto Cuthberto.

A.D. 1296. An. 24. E. I. Pat. 24. E. I. m. 4.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Ut Creatori noſtro in beneficiis gratificemur acceptis, Sanctos ſuos, quos ipſius honorat dignatio, & in quibus eum honorare jubemur, promptis devotionis humanæ nos decet ſtudiis honorare:

Et, inter alios, præcipue beatum Cuthbertum, glorioſum Chriſti Confeſſorem, eò dignius venerari, quò pater æternus, qui in Sanctis ſuis vere mirabilis, ipſum majorum ſplendore miraculorum illuſtrans, manifeſte monſtravit quantum ſibi honoris & reverentiæ debeatur.

Volentes igitur ut æternùm, in Eccleſiâ Dunelmenſi, in quâ ipſius Sancti corpus venerabile requieſcit, memoriale remaneat, per quod futuris temporibus noſtri recordatio vigeat in eadem:

D.1296. v. 1. Ad laudem Dei, & ejuſdem glorioſi Confeſſoris ſui Cuthberti, conceſſimus pro nobis, & hæredibus noſtris, dilectis nobis in Chriſto, Priori & Conventui dictæ Eccleſiæ Dunelmenſis, quadraginta libras, ſingulis annis, ad Scaccarium noſtrum Berewyci ſuper Twedam duobus terminis percipiendas; unam videlicet medietatem ad Feſtum Sancti Martini hyemalis: Et aliam medietatem ad Feſtum Pentecoſtes: quouſque per nos, vel hæredes noſtros, eiſdem Priori & Conventui, vel eorum ſucceſſoribus, de competenti Eccleſiaſtico beneficio, ex quo quadraginta libras annuatim, deductis ſumptibus & expenſis, percipere, & habere valeant, imperpetuum in Regno Scotiæ ſit proviſum.

Quam quidem conceſſionem facimus conditionibus quæ ſequuntur videlicet,

Quòd præfati, Prior & Conventus, & eorum ſucceſſores, qualibet duarum Feſtivitatum Sancti Cuthberti, ſcilicet, in principali Feſtivitate, & in Feſto tranſlationis ejuſdem, diſtribuant tribus millibus pauperum, cuilibet, videlicet, unum denarium:

Et habeat idem Conventus, in qualibet ipſarum Feſtivitatum, quinquaginta ſolidos pro pitantia ſua:

Et quòd predicti, Prior & Conventus, & eorum ſucceſſores inveniant, dictis Feſtivitatibus, duos magnos cereos, quemlibet de viginti libris ceræ juxta magnum altare, ante feretrum dicti Sancti decenter poſitos, & ardentes, quamdiu Miſſa, vel aliud obſequium, in eiſdem feſtivitatibus, celebrabitur ſeu decantabitur in Eccleſia ſupradicta: A.D.1296. Edv. 1.

Necnon inveniant duos minores cereos, formæ ſeu ſtaturæ decentis, & ponderis congruentis, ante vexillum ipſius Sancti, prout decentius fieri poterit, collocatos, & ardentes ſingulis Dominicis, & Apoſtolorum, & aliis præcipuis Feſtivitatibus, quamdiu Miſſæ, in prædicto altari; & Matutina, vel aliâ horâ Canonicâ, in præfatâ Eccleſiâ cantabuntur.

Et inſuper inveniant unum Sacerdotem Miſſam de prædicto Sancto, in Eccleſiâ memoratâ, in loco qui dicitur la Galileye, diebus ſingulis celebrantem; & duos alios cereos, ibidem ardentes quamdiu ipſam Miſſam contigerit celebrari, imperpetuum.

Cui quidem Sacerdoti libros, indumenta ſacerdotalia, ornamenta altaris, & alia, ad celebrandum neceſſaria, miniſtrare nichilominus perpetuo teneantur.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Berewyk ſuper Twedam, ſextodecimo die Septembr.

Pro Johanne de Warenna Cuſtode Scotiæ; & Henrico de Percy Cuſtode Galwediæ.

D.1296. 24. E. 1. Scot. E. 1. REX Vicecomitibus, ac univerſis & ſingulis de Comitatibus Cumbriæ & Weſtmerlandiæ ad quos, &c. ſalutem.

Cùm conſtituerimus dilectum & fidelem noſtrum Johannem de Warrennâ, Comitem Surr. Cuſtodem noſtrum Regni & terræ Scotiæ: & Henricum de Percy Cuſtodem noſtrum totius terræ Galwediæ ac Comitatûs noſtri de Are, quamdiu nobis placuerit,

Vobis mandamus quod eidem Comiti, tanquam Cuſtodi noſtro dicti regni & terræ: & præfato Henrico, tanquam Cuſtodi noſtro dictæ terræ Galwediæ & Comitatûs prædicti; & eorum alteri, in omnibus, quæ ad cuſtodiam & ſalvationem eorundem pertinent, intendentes ſitis & reſpondentes, cum equis, & armis & toto poſſe Comitatuum prædictorum, quotiens neceſſe fuerit, & ab ipſis, vel altero eorum ſuper hoc, ex parte noſtrâ fueritis requiſiti. A.D.1296.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Morpath, 29. die Septembris.

De Caſtro de Edenburgh. commiſſo Waltero de Huntercumbe.

D.1296. 24. E. 1. Scot. E. 1. m. 6. REX Epiſcopis, Abbatibus, Prioribus, Comitibus, Baronibus, Militibus, liberis hominibus, & omnibus aliis de Caſtro de Edenburgh, & Vicecomitatibus de Edinburgh, Liniſcu & Hadington, cum petinentiis, ſalutem. A.D.1295.

Sciatis quòd commiſimus dilecto & fideli

A.D. 1296. Edv. I.

fideli noſtro, Waltero de Huntercumbe, Caſtrum noſtrum prædictum, cum pertinentiis, unà cum prædictis Vicecomitatibus de Edinburg, Linliſcu & Hadington, cum pertinentiis, cuſtodienda quamdiu nobis placuerit, ita quod de exitibus, inde provenientibus; nobis reſpondeat, ad Scaccarium noſtrum, apud Berewycum.

Et ideo vobis mandamus quod eidem Waltero, tanquam Cuſtodi noſtro Caſtri prædicti, & prædictorum Vicecomitatuum de Edinburg, Linliſcu & Hadington, ac Vicecomitibus noſtris dictorum Vicecomitatuum, in omnibus, quæ ad cuſtodiam eorumdem pertinent; intendentes ſitis & reſpondentes; ſicut prædictum eſt.

A.D. 1296. Edv. I.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Dunolm. 5. die Octobris.

Pro Epiſcopis Regni Scotiæ, quod poſſint condere teſtamenta.

A.D. 1296. An. 24. E. I. Pat. 24. E. I. m. 3.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Eccleſiarum Prælatos, Dei Miniſtros, majoris libertatis privilegio eò libentius honoramus, quo per hoc, apud Deum, qui ſe in ſuis honorari fatetur, ampliorem gratiam promereri ſperamus.

Ob ipſius itaque Dei omnipotentis reverentiam, & totius Eccleſiæ Scoticanæ honorem, concedimus, per præſentes, quod omnes Epiſcopi Regni Scotiæ, & eorum Succeſſores, de bonis ſuis liberè poſſint, de cætero, ſua condere teſtamenta; & eandem, quoad hoc, habeant libertatem, quam Archiepiſcopi & Epiſcopi Regni Angliæ habent, & hactenus habuerunt.

A.D. 1296.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Denelmum, quinto die Octobris.

De Vexillo Sancti Johannis de Beverlaco, in Guerra Scotiæ deportato.

A.D. 1296. An. 24. E. I. Pat. 24. E. I. m. 2.

REX dilecto & fideli ſuo, Johanni de Warennâ Comiti Surr. Cuſtodi ſuo Regni & Terræ Scotiæ, ſalutem.

Cùm nos, ob reverentiam Sancti Johannis de Beverlaco, Glorioſi Confeſſoris Chriſti, conceſſerimus dilecto Clerico noſtro Gilberto de Grymmesby, qui vexillum ejuſdem Sancti ad nos uſque partes Scotiæ detulit, & ibidem de præcepto noſtro cum vexillo illo, durante guerrâ noſtræ Scotiæ, moram fecit, quandum Eccleſiam, viginti Marcarum vel Librarum valorem annuum attingentem, ad noſtram donationem ſpectantem; & in Regno Scotiæ proximo vacaturam,

A.D. 1296.

Vobis mandamus, quòd prefato Gilberto, de hujuſmodi Eccleſiâ, in prædicto Regno Scotiæ, provideri faciatis, quamprimùm ad id optulerit ſe facultas.

Teſte Rege apud Kirkham 13 die Octobris.

Litera de Credentia, ſuper negotio Treugarum, ſive Pace cum Rege Francorum.

A.D. 1296. An. 25. E. I. Rot Aleman. 25. E. I. m. 16 d.

REX venerabilibus Patribus, Prælatis, & Viris ſpectabilibus, Comitibus, Baronibus, & aliis quibuſcumque, per Regem Romanorum illuſtrem, ad præſentiam venerabilium Patrum Dominorum B. Albanenſis, & S. Peneſtrini, Dei gratiâ, Epiſcoporum, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, tranſmittendis, ad tractandum de negotio treugarum, ſufferentiæ, ſive pacis, ſuper diſſenſionibus, inter ipſum Regem Romanorum & nos ex parte unâ, & Regem Francorum ex alterâ dudum exortis, ſalutem in omnium ſalvatore.

A.D. 1296.

Dilectos & fideles noſtros, W. Coventrenſem & Lichfeldenſem Electum, A. Comitem Sabaudiæ, Ottonem de Grandiſſono, Hugonem le Deſpenſer, & Johannem de Berewyk, exhibitores præſentium, ſuper prædicto negotio pacis, treugarum, ſeu ſufferentiæ, ad præſentiam prædictorum Cardinalium deſtinantes, D.1296. n. 1. Vos requirimus & rogamus quatinus hiis, quæ dicti Nuncii noſtri, ſeu quatuor, aut tres eorum, vel duo, vobis ex parte noſtrâ voce tenus in præmiſſis exponent, fidem velitis indubiam adhibere, & ea operibus adimplere. A.D.1296. Edw. 1.

Dat. apud Sanctum Edmundum 21. die Novembris.

Regi Romanorum, de Credentia.

D.1296. 25. E. 1. Aleman. E. 1. 16. d. EXcellentiſſimo Principi, Domino A. Dei gratiâ, Regi Romanorum illuſtri, ſemper Auguſto, amico ſuo cariſſimo, Edwardus, eâdem gratiâ, ſalutem, cum honoris & gloriæ fœlicibus incrementis.

De fidelitate & induſtriâ dilectorum & fidelium noſtrorum W. Coventrenſis & Lychfeldenſis Electi, A. Comitis Sabaudiæ, Ottonis de Grandiſſono, Hugonis le Diſpenſer, & Johannis de Berewyck, exhibitorum præſentium, fiduciæ plenitudinem obtinentes, pro quibuſdam noſtris negotiis arduis, ipſos ad veſtram præſentiam duximus tranſmittendos: A.D.1296.

Excellentiam Regiam deprecantes, quatenus ea, quæ dicti Nuncii noſtri, ſeu quatuor, aut tres eorum, vel duo, ex parte noſtrâ, Celſitudini veſtræ expreſſerint vivâ voce, velitis, ſi placet, indubitabiliter credere, & affectualiter adimplere.

Dat. apud Sanctum Edmundum 21. die Novembris, anno 25.

Poteſtas data Nunciis ad confœderandum cum Nobilibus Burgundiæ & aliis quibuſcunque.

D.1296. 25. E. 1. Aleman. E. 1. REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Noverit Univerſitas veſtra, quod ad tractandum cum Nobilibus Comitatûs & terræ Burgundiæ, & aliis perſonis ac Communitatibus quibuſcumque, & undecumque, de confœderationis & amicitiæ vinculo ſpeciali: & eaſdem confœderationem & amicitiam inter nos & ipſos ineundum & firmandum: & per juramentum, in animam noſtram præſtandum, & pœnæ appoſitionem aſſecurandum & roborandum,

Dilectis & fidelibus noſtris, Waltero Coventrenſi & Lichfeldenſi Electo, Theſaurario noſtro: A. Comiti Sabaudiæ conſanguineo noſtro kariſſimo: Ottoni de Grandiſſono, Hugoni le Deſpenſer, Militibus: & Johanni de Berewico Canonico Eborum; vel quatuor, aut tribus ipſorum (ſi unus, vel duo ex ipſis fuerint abſentes) plenam damus & concedimus, tenore præſentium, poteſtatem: A.D.1296.

Ratum habituri & firmum quicquid per prædictos, Electum, Comitem, Milites, ac Canonicum, vel quatuor, aut tres eorum, ut prædictum eſt, tractatum, initum, firmatum, & aſſecuratum, ac factum fuerit in præmiſſis.

Et, ad ea omnia fideliter obſervanda, nos, & omnia bona noſtra ſpecialiter obligamus.

In cujus, &c.

Dat. apud Sanctum Edmundum 21. die Novembris.

Conſimilem poteſtatem, de verbo ad verbum, habent iidem Nuncii per aliam litteram patentem, exceptâ clauſulâ de obligatione bonorum, &c.

Dat. ut ſupra.

Litera ejuſdem cum priore tenoris.

1296. 25. E. 1. REX omnibus ad quos, &c. ſalutem.

Noverit Univerſitas veſtra quod, ad tractandum cum quibuſcumque Nobilibus, & aliis perſonis, cujuſcumque Regni, ſeu terræ, ſtatus, dignitatis, ſeu conditionis exiſtant: ac Communitatibus & Univerſitatibus quibuſcumque, de confœderationis & amicitiæ vinculo ſpeciali: & eaſdem confœderationem & amicitiam inter nos & ipſos ineundum, & firmandum, &c. *ut ſupra*. A.D.1296.

Conſimilem poteſtatem habent iidem Nuncii, de verbo ad verbum, per aliam litteram patentem, exceptâ clauſulâ de obligatione bonorum, &c.

Dat. ut ſupra.

A.D. 1296. Edw. I.

Poteſtas ad tractandum de ſufferentia, de Treugis, & de Pace.

A.D. 1296. An. 25. E. I. Rot. Alemann. 25. E. I. m. 15.

Univerſis Chriſti fidelibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, Edwardus, Dei gratiâ, ſalutem.

Noverit Univerſitas veſtra quod nos, ob reverentiam ſedis Apoſtolicæ, & ad inſtantem requiſitionem venerabilium Patrum Dominorum, B. Albanenſis & S. Peneſtrini, Dei gratiâ, Epiſcoporum, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, noſtrorum ſpecialium amicorum,

Damus & concedimus, per præſentes, dilectis & fidelibus noſtris, Waltero Coventrenſi & Lichfeldenſi Electo, & Theſaurario noſtro: Amadeo Comiti Sabaudiæ conſanguineo noſtro kariſſimo: Ottoni de Grandiſono, Hugoni le Deſpenſer, Militibus: & Johanni de Berewico Canonico Eborum; ſeu quatuor, aut tribus ipſorum (ſi unus, vel duo ex ipſis fuerint abſentes) plenam & liberam poteſtatem ac ſpeciale mandatum,

Tractandi, nomine noſtro, de ſufferentiâ, de treugis, & de pace inter Regem Romanorum & Valitores ſuos & nos & Valitores noſtros ex parte unâ, & Regem Franciæ & Valitores ſuos ex alterâ, ſuper guerris, diſſentionibus, & diſcordiis quibuſcumque, inter dictum Regem Romanorum & nos & Valitores noſtros, & ipſum Regem Franciæ & Valitores ſuos exortis:

Et etiam eaſdem ſufferentiam, treugas, & pacem ordinandi, ineundi & firmandi; & omnia alia & ſingula faciendi, quæ ad præmiſſorum expeditionem fuerint oportuna:

Ratum habituri & firmum quicquid per prædictos, Electum, Comitem, Milites, & Canonicum, vel quatuor, aut tres eorum, ſicut prædictum eſt, tractatum, ordinatum, initum, firmatum, & factum fuerit in præmiſſis.

Et, ad hæc omnia fideliter obſervanda, obligamus nos & omnia bona noſtra, præſentia & futura.

In cujus, &c.

Dat. apud Sanctum Edmundum viceſimo primo die Novembris, anno Regni noſtri 25.

Conſimilem poteſtatem habent prædicti Nuncii, in quibus Rex Romanorum & Rex Angliæ ſimiliter præcedunt Regem Franciæ, & inſeruntur Valitores; ſet non apponitur illa clauſula, *de obligatione bonorum* quæ incipit *& ad hæc omnia fideliter* obſervanda, &c.

Dat. ut ſupra.
Et erant inde tria paria.

Conſimilem poteſtatem habent Nuncii prædicti, in quâ Rex Franciæ, cum ſuis Valitoribus, præcedit Reges Romanorum & Anglorum, cum eorum Valitoribus, & apponitur illa clauſula, *de obligatione bonorum.*

Et erant inde 2.

Conſimilem poteſtatem de verbo ad verbum habent iidem Nuncii, in quâ etiam Rex Franciæ præcedit alios Reges, & apponuntur Valitores, abſque clauſulâ, *de obligatione bonorum.*

Et erant inde 2.

Item habent aliam conſimilem poteſtatem, in quâ Reges Romanorum & Anglorum, cum Valitoribus, præcedunt Regem Franciæ, ſine Valitoribus, unà cum clauſulâ, *de obligatione bonorum.*

Et erant inde 2.

Conſimilem poteſtatem, de verbo ad verbum, habent iidem Nuncii, in quâ ſimiliter dicti Reges præcedunt Regem Franciæ, & non apponuntur Valitores, nec etiam clauſula, *de obligatione bonorum.*

Et erant inde 2.

Conſimilem poteſtatem habent iidem Nuncii, in quâ Rex Franciæ, ſine Valitoribus, præcedit alios Reges, ſine Valitoribus, & apponitur clauſula, *de obligatione bonorum.*

Et erant inde 2.

Conſimilem poteſtatem habent iidem Nuncii, in quâ ſimiliter Rex Franciæ præcedit alios Reges, & ſine Valitoribus, & ſine illâ clauſulâ, *de obligatione.*

Et erant inde 2.

D.1296. v. 1.

A.D.1296. Edv. 1.

Poteſtas ad roborandam Sufferentiam, Treugas, & Pacem per Juramentum.

A.D.1296. 25. E. 1. Aleman. E. 1. 15.

A.D.1296.

UNiverſis Chriſti fidelibus, ad quos, &c. Edwardus, &c. ſalutem.

Noverit Univerſitas veſtra quod, cum nos, ob reverentiam ſedis Apoſtolicæ, & ad inſtantem requiſitionem venerabilium Patrum Dominorum, B. Albanenſis & S. Peneſtrini, Dei gratiâ, Epiſcoporum, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, noſtrorum ſpecialium amicorum,

Dederimus & conceſſerimus dilectis & fidelibus noſtris, Willielmo Coventrenſi & Lichfeldenſi, Electo, Theſaurario noſtro: Amadeo Comiti Sabaudiæ Conſanguineo noſtro cariſſimo: Ottoni de Grandiſſono, Hugoni le Deſpenſer, Militibus: & Johanni de Berewyco Canonico Eborum, ſeu quatuor, aut tribus ipſorum (ſi unus vel duo ex ipſis fuerint abſentes) per alias litteras noſtras.

Plenam poteſtatem & ſpeciale mandatum tractandi, ordinandi, ineundi, ac firmandi, nomine noſtro, ſufferentiam, treugas, & pacem ſuper guerris diſſentionibus & diſcordiis quibuſcumque, inter Regem Romanorum & Valitores ſuos & nos & Valitores noſtros ex parte unâ, & Regem Franciæ & Valitores ſuos ex parte alterâ exortis:

Et etiam eaſdem ſufferentiam, treugas, & pacem ordinandi, ineundi, & firmandi, & omnia alia & ſingula faciendi, quæ ad præmiſſorum expeditionem fuerint oportuna:

Ut ipſæ, ſufferentia, treugæ, & pax, ſi eam, vel eas ordinari, iniri, & firmari contingat, firmius obſerventur.

Damus & concedimus per præſentes præfatis, Electo, Comiti, Militibus, & Canonico, vel quatuor, aut tribus ipſorum, ut prædictum eſt, plenam & liberam poteſtatem, & ſpeciale mandatum juramentum in animam noſtram præſtandi, de prædictis, ſufferentiâ, treugis, & pace, obſervandis;

Et per poenarum appoſitionem & reſtitutionem dampnorum, per ſubditos aut Valitores noſtros, contra ipſarum, ſufferentiæ, treugarum, & pacis, formam, ſeu conventionem, inferendorum,

Promiſſionem, & quamlibet aliam, de quâ ipſis, Electo, Comiti, Militibus & Canonico, ſeu quatuor, aut tribus ipſorum, expedire videbitur, obligationem, prædictas, ſufferentiam, treugas, & pacem, aſſecurandi, vallandi, & etiam roborandi.

In cujus, &c.

Dat. apud Sanctum Edmundum, 21. die Novembris.

Et erant inde tres.

Conſimilem poteſtatem habent iidem Nuncii, ad roborandum, aſſecurandum, & vallandum ſufferentiam, treugas, & pacem, &c. in qua Rex Franciæ, cum Valitoribus, præcedit prædictos Reges Romanorum & Anglorum, cum eorum Valitoribus, nullo alio mutato.

Dat. ut ſupra.

Et inde erant 2.

Item habent aliam conſimilem poteſtatem, roborandi, &c. in quâ Reges Romanorum & Anglorum, ſine Valitoribus, præcedunt Regem Franciæ, ſine Valitoribus, &c.

Dat. ut ſupra.

Et erant inde 2.

Conſimilem poteſtatem habent iidem Nuncii, roborandi, &c. in qua Rex Franciæ, ſine Valitoribus, præcedit Reges Romanorum & Anglorum, ſine Valitoribus, &c.

Dat. ut ſupra.

Et erant inde 2.

De intendendo Nunciis antedictis.

D.1296. 25. E. 1. Aleman. E. 1. 15.

A.D.1296.

REX venerabilibus in Chriſto Patribus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & cæteris Eccleſiarum Prælatis: & Nobilibus Viris, Henrico de Lacy Comiti Lincolniæ, locum noſtrum in Ducatu Aquitanniæ tenenti: Comitibus, Vicecomitibus, Baronibus, Militibus: Domicellis ac Majoribus, Civibus, Burgenſibus, Communitatibus: Seneſcallis, Ballivis, Miniſtris, Capitaneis Marinariorum, & eiſdem Marinariis, Cuſtodibus Portuum: & omnibus

aliis

A.D.1296. Edv. I. aliis fidelibus & ſubditis noſtris, in terris noſtris Vaſconiæ & Ducatus Aquitanniæ, Angliæ, Hiberniæ, Walliæ; necnon & omnibus aliis amicis, valitoribus, & confœderatis noſtris, in dictis terris & alibi, tam per terram, quàm per mare, conſtitutis, ad quos, &c. ſalutem.

Cum nos, ob reverentiam ſedis Apoſtolicæ & ad inſtantem requiſitionem venerabilium Patrum Dominorum, B. Albanenſis & S. Peneſtrini, Dei gratiâ, Epiſcoporum, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, noſtrorum ſpecialium amicorum,

Dederimus & conceſſerimus dilectis & fidelibus noſtris, Waltero Coventrenſi & Lychefeldenſi Electo, Theſaurario noſtro: Amadeo Comiti Sabaudiæ Conſanguineo noſtro kariſſimo: Ottoni de Grandiſſono, Hugoni le Deſpenſer, Militibus: & Johanni de Berewico Canonico Eborum; ſeu quatuor, aut tribus ipſorum (ſi unus vel duo ex ipſis fuerint abſentes) per alias noſtras patentes litteras,

Plenam & liberam poteſtatem, & ſpeciale mandatum tractandi, nomine noſtro, de ſufferentiâ, de treugis, & de pace, inter Regem Romanorum & Valitores ſuos & nos & Valitores noſtros ex parte unâ, & Regem Franciæ & Valitores ſuos ex alterâ, ſuper guerris, diſſenſionibus, & diſcordiis quibuſcumque, inter dictum Regem Romanorum & nos Valitores noſtros, & ipſum Regem Franciæ & Valitores ſuos exortis:

Et etiam eaſdem, ſufferentiam, treugas, & pacem, ordinandi, ineundi, & firmandi:

Et omnia alia & ſingula faciendi, quæ ad præmiſſorum expeditionem fuerint oportuna:

Et nos, ac omnia bona noſtra obligaverimus ad omnia fideliter obſervanda, quæ per prædictos, Electum, Comitem, Milites, & Canonicum, vel quatuor, aut tres eorum, ſicut prædictum eſt, tractata, ordinata, inita, firmata, & facta fuerint in præmiſſis, prout in prædictis litteris noſtris pleniùs continetur:

Vobis, fidelibus & ſubditis noſtris, firmiter injungendo, mandamus, vos, amicos, valitores & confœderatos, rogantes quatenus, ſicut nos, honorem, ac commodum noſtrum diligitis, præfatis, Electo, Comiti, Militibus, ac Canonico, vel quatuor, aut tribus eorum, ſicut præmittitur, pareatis & intendatis in omnibus, tanquam nobis, ſuper hiis quæ, ex parte noſtrâ, vobis demandanda ſeu injungenda duxerint in præmiſſis.

In cujus, &c.

Dat. apud Sanctum Edmundum 21. die Novembris.

Et erant inde tres litteræ de eâdem formâ.

Conſimiles litteras habent iidem Nuncii, in quibus Rex Franciæ, cum ſuis Valitoribus, præcedit Reges Romanorum & Anglorum, cum eorum Valitoribus; & in quibus apponitur clauſula, *de obligatione*, nullò mutato.

Et erant inde duæ litteræ.

Item, habent conſimiles litteras, in quibus Romanorum & Anglorum Reges, cum Valitoribus, præcedunt Regem Franciæ ſine Valitoribus; & in quibus apponitur clauſula *de obligatione*,

Et erant inde duæ litteræ.

Item, habent dicti Nuncii litteras conſimiles, in quibus Reges Romanorum & Anglorum præcedunt Regem Franciæ cum ſuis Valitoribus; ſet non apponitur clauſula *de obligatione*.

Et erant inde 2.

De matrimonio filiæ Regis cum Johanne Hollandiæ Comite ſolemnizando.

A.D. 1296. An. 25. E. I. Clauſ. 25. E. I. m. 26. d.

REX venerabili in Chriſto Patri, R. eâdem gratiâ, Epiſcopo Londonienſi, ſalutem.

Quia inter Comitem Holandiæ & Elizabetham, filiam noſtram cariſſimam, matrimonium hac proxima die Lunæ, in craſtino Epiphaniæ, apud Gippewicum ſolempnizari proponimus Domino concedente;

Paternitatem veſtram requirimus & rogamus, quod eidem ſolemnizationi omnibus modis perſonaliter interſitis.

Teſte Rege apud Gippewicum 30. die Decembris.

Conſimiles litteræ diriguntur R. Norwicenſi Epiſcopo.

Teſte ut ſupra.

.1296.
1.

A.D.1296.
Edv. 1.

Eodem modo rogantur ſubſcripti, videlicet,

Abbas de Sancto Edmundo,
Abbas de Coleceſtriâ.

R. le Bygod, Comes Norffolciæ, & Mareſcallus Angliæ,
Humfridus de Bohun, Comes Hereford & Eſſex,
Robertus de Vere, Comes Oxoniæ.

Robertus de Tateſhale,
Robertus filius Rogeri.

Conſors Comitis Norffolciæ & Mareſcalli Angliæ,
Comitiſſa Cornubiæ,
Comitiſſa Oxoniæ.

Conſors R. de Typetot,
Conſors Johannis de Holebroke,
Conſors Johannis Engayn Junioris,
Conſors Johannis de Boghun.
Conſors Johannis de Buttecourte.

Literæ de Confœderatione inter Comitem Flandriæ, cum aſſenſu Filiorum ſuorum, & Angliæ Regem, contra Regem Franciæ in perpetuum.

D.1297.
25. E. I.
Autogr.

A.D.1297.

NOUS Guys, Cuens de Flandres, & Marchis de Namure, faiſons ſavoir a tous, & volons ke tout ſachent,

Ke pour cheu, ke aucunes perſonnes, de haut eſtat, & de grande poiſance, ne reſwardent mie, ſi come il deveroient, a raiſon, mais a lour volentei, en le fianchie de leur pooir: & raiſons doit eſtre ſouveraunce de touz.

Et chaſcuns, come grans k'il ſoit, n'ait mie a des pooir, par lui, de che contreſter nature humanie, ke entre le gent, a fait & ordenei une liguie, enſegne bien a faire alliances, & acquerre Amis, pour eſtre poiſcant de deffendre violenſes & injuries, & de maintenir droiture.

Chaſcuns ſeit, & voirs eſt ke haus Prinches & poiſſcans Philippes, Roys de Franche (ou cui homage nous avons feſtei come Pers de Franche) par ſa volentei, ſanz raiſon, & ſanz noſtre deſerte, nos a greveis, & dur porteis, & entrepris ſour noſtre honour, & ſour le noſtre, le quell il eſtoit tenus, par le raiſon de la feautai, a la quele il nos reſchuit jadis, de warrandir, & nous maintenir par raiſon, & en loialtei.

Et nos a defalt de droit, & en moult d'autres manieres s'eſt meffais vers nous, encontre Diu, & encontre Juſtiche.

Et, pour che, k'il, ki tant eſt de ſa volentei, & poiſcans, & fors, & ne reconoiſt nul Souverain, nos a mis en tiele neceſſitei, k'il convient ke nous guerrons, & pourchaſons amis encontre lui.

Nous avons fait, & faiſons entre nous de une part, par le Conſeil de nos Prelas, de nos Barons, de nos Amis, & de nos Gens, & entre treſhaut & treſnoble Princhе; no chier Seigneur, Edward, par la graſſe de Diu, Roy d'Engleterre, Seignur d'Yrland, & Duc d'Aquitaine, de autre part, par le Conſeil de ſes Prelas, de ſes Contes, de ſes Barons, & de ſes Gens, de noſtre Commune & bone volente, & de noſtre commun aſſens, de une part & d'autre, alliances & couvenences en la maniere ki s'enſuit.

Les queles alliances & convenences nous volons en bone foi, ke elles durent, de ſore en avant, a tous jours perpetuelment pour nous, Conte de Flandres, & Roy d'Engleterre deſus nomeis; & pour nos hoirs, auſſi Contes de Flandres, & Roys d'Engleterre; Cheſt a ſavoir.

Ke nous Guys, Cuens de Flandres deſus nomeis, avons convent & promis pour nous, & pour noz hoirs, Contes de Flandres, au dit Roy d'Engleterre, pour lui, & pour ſes hoirs, Roys d'Engleterre, ke s'enſi eſtoit ke li Roys de Franche, ou ſes hoirs Roys de Franche, veniſt, a Oſt bannie, ſour le Roy d'Engleterre, ki ore eſt, ou ſur ſes hoirs, Roys d'Engleterre: ou envoiaſt de par lui aiſi grant forche ſour le dit Roy d'Engleterre, ou ſes hoirs Roys d'Engleterre, ke ſouffrir, ne defendre ne ſe peuſcent; nous le dit Roy d'Engleterre ou ſes hoirs Roys d'Engleterre, aider devons, & aiderons contre le dit Roy de Franche, & ſes hoirs Roys de Franche, & encontre tous leur aydans, de tout noſtre poir, loiatment & en bone foy, a tous nos alloyes, en la maneire ki enſuit; Cheſt a ſavoir,

Ke as gens, ke nous i envoierons, nous ferons trouver, a nos conſtenghes, paſſages de Mer, reſtor de chevaus & gages, enſi toutes voies ke li dis Roys d'Engleterre, & ſi dit hoir Roi d'Engleterre (s'il avoient defaute de Vitaille) leur ſeroient Avoir en le terre avenament, pour lour deniers, pour che k'l ſeroient en eſtrange pays.

Et li Roys d'Engleterre, & ſi hoir Roy d'Engleterre, nos dovent auſi aydier, & nos hoirs Contes de Flandres, en la maniere contenue, en la terre ke nous avons de lui.

Et eſt a ſavoir ke nous, durant la guerre, ke nos chiers Sires, li Roys d'Engleterre deſus diz, a orendroit au dit Roy de Franche, promettons & Devons commenchier guerre au dit Roy de Franche, dedens les deus Mois ke li dis Roys d'Engleterre le nos avera mandei.

Et ſachent tout ke tout noſtre Enfant, & tout noſtre allyet, doivent eſtre, toute cheſte guerre de ore durant, en cheſte alliance.

Derechief, Nous volons ke tout ſachent ke nous, ne noſtre hoir, Conte de Flandres, de cheſte guerre, ke li dis Roys d'Engleterre a orendroit au deſus dit Roy de Fraunche, ne de autre, ki avenir puiſt, a nul jour, don dit Roy d'Engleterre & a ſes hoirs Roys d'Engleterre au deſus dit Roy de Franche, & a ſes hoirs Roys de Franche : & don dit Roy de Fraunche, & de les hoirs Roys de Franche a nous, on a nos hoirs, Contes de Flandres ; Pais ne Trives, ne Soufrance ne poons, ne devons faire, ne ne ferons, ſanz le aſſens, le otroy, & le conſens dont dit Roy d'Engleterre, & de ſes hoirs Roys d'Engleterre ;

Et non plus ne doivent faire le dis Roys d'Engleterre, ne ſi hoir d'Engleterre deſus dit, ne de ceſte guerre, ne de nulle autre, ſans l'aſſens, le otroy, & le conſens de nous, & de noſtre hoir Conte de Flandres deſuſdit.

Ne nus, ne nos autres Enfans ne puet ne doet faire Pais, Truves, ne Soufrance, au deſuſdit Roy de Franchie, ne a ſon hoir Roy de Franche, durant cheſte guerre, ke li deſus nomeis Roys d'Engleterre a orendroit a lui, ſans l'aſſens, otroy, & conſens dou dit Roy d'Engleterre, & de ſon hoir Roy d'Engleterre.

Et, ſe cheſte dite guerre eſtoit finie, enſi ke Pais en fuſt faite, & aucune autre guerre ſourſiſt en apres entres le deſuſdit Roy de Franche, & ſo hoir Roy de Franche & le deſunomei Roy d'Engleterre, & ſon hoir Roy d'Engleterre, & entre le dit Roy de Franche, & ſon dit hoir Roy de France, & nous, & noſtre hoir Conte de Flandres, & noſtre Enfant le Conte de Flandres, ne ſeront, mie fuſcent encontre ne deſuſnomei chier Seignor le Roy d'Engleterre, & ſon hoir Roy d'Engleterre ; nous, ne nos hoirs, Cuens de Flandres, ne li dis Roys d'Engleterre, ne ſes hoirs Roys d'Engleterre, ne ſeriemes, tant come il fuſcent contrarie a nous, & a lui, aydant, & eaus ne conſellant en nulle maniere, ne les recepteriemes nullement.

Et ſoit conneue choſe a touz, ke les alliances, ke nous pour nous, & pour nos hoirs Contes de Flandres, & li deſuſnomeis Roys d'Engleterre pour lui, & pour ſes dis hoirs Roy d'Engleterre, avons faites, ne puent jamais, a nul jour, pour rien ki aviegne, ne avenir puiſt, eſtre defaites : Ne par commandement, ne pourkach de Apoſtole, ne de autruz : Ne pour choſe ki ſoit impetree, ne otroye, ne ke ou puiſt jamais, a nul jor, impetrer de Apoſtole, ne de autruz, ne ke ou puiſt otroyer, ne pur occaſion nulle, quele ke elle ſoit ne puiſt eſtre ; ſe nous Ambedoi, & noſtre deſuſdit hoir Conte de Flandres, & Roy d'Engleterre, ni mettons noſtre commun accord & aſſens, & nou dit hoir le leur.

Et, s'l avenoit enſi ke commandements & pourkars en ſuſt fais, & aucune otruoyſons aveniſt, quele ke elle fuſt ki deuſt a che mouvoir, ſi nen devons nous de rien uſer, ne ne uſerons, ſe nous ambedoi, de noſtre Commun Accord, ni aſſentons, & noſtre deſuſdit hoir.

Toutes ches chozes, deſus deviſees & dittes, & caſcune de elles, avons nous en conuent loialment pour nous, & pour nos deſus diz hoirs, Contes de Flandres, a tenir, & a implir, en bone foi, au deſuſnomei no chier Signor le Roy d'Engleterre pour lui, & pour ſes deſuſdis hoirs Roys d'Engleterre, & par le ſagrement fait en noſtre ame, & en noſtre non, & par noſtre commandement, ſour les Sains Evangiles, touchez corporelment, par procureurs ke nous, pour chou faire, pour nous, & pour nos hoirs Contes de Flandres, & en noſtre non meſmes ; cheſt a ſavoir, Nobles homes, nos chiers & foiables, Henri Seignor de Blanmont, & Jehan Seignor de Kuc, Chivalers, l'avons promis & fianchie ; & che, ke par eus en a eſtei promis, jurei, fianchie, & fait, come fait en noſtre non & pour nous, l'avons greei, & approuei, & le greons, & approuens.

Et, avoec tout che, le promettons a faire tenir & a emplir, ſanz venir, ne faire jamais rien encontre, ne par nous, ne

D.1297 I. par autre, ne en tout, ne en aucune partie.

Et quant a che nous obligons au ſi deſuſnomei Roi d'Engleterre, & a ſes dis hoirs, tout le noſtre entirement, & nos hoirs, Contes de Flandres, perpetuelment a tous jors, & tout le leur.

Et, per le meyme fairement, foy, & covenence, nous, quant a toutes ches chozes entirement, & caſcune de elles, avons renunchiet, & renunchons a toutes les chozes, par les queles les chozes, ki ſunt contenues en ches Lettres, porroient, en tout, & en aucune partie, eſtre defaites, empaechies, & delayes.

Et volons ke cheſte renunciation vaille en tous poins, & en tous cas, tout enſement, ke ce expreſſement, & ſpecialment fuſcent mis avant.

Et renunchons auſſi au droit ki vint, ke generaus renunciations ne doit valor.

Et, pour chou ke toutes ches chozes ſoient plus ſeures, & tenues, & wardees mius, & plus fermement, nous, en non de ſouvenanche & de teſmognage, avons ches preſentes Lettres fait ſaelet de noſtre ſeel :

Et mandons a nos chiets & ames fius, Robert noſtre ainſnei fil, & noſtre plus apparunt hoir de le Contei de Flandres, Williame de Flandres, Philippe de Flandres, Jehan de Namur, & Guyot, & volons kil, en teſmognage de lor Conſel, aſſens, & conſens, ſour toutes les chozes deſus dittes, de tant ke elles les touchent, & pueent touchier, caſcun, en droit lui, & en ſa perſone, ſelonc les deviſes, ordenances, & parolles maintenues & contenues en cheſte Lettre, mittent a cheſte ditte lettre leur ſeaus avoec le noſtre ; A.D.1297. Edv. I.

Et kils ſes greent & appruevent de tant, ke elles touchent a eaus, & a caſcun d'eaus, en ſe perſone, ſi comme dit eſt.

Et nous, Ainſneis fius Au Conte de Flandres deſuſnomei, Robers Adnoes d'Arras, Sires de Bethune, & de Tenremonde, Williommes de Flandres, Philippes de Flandres, Jehans de Namur, & Guyros deſuſdit, au mandement, & a le volentei de haut & noble homme, no treſchiet & treſamei Signor & Pere, en teſmognage de noſtre conſell, aſſens, & conſens, ſour toutes les chozes deſus dittes : Et ke nous les greons, & approuvons, & les tenrons fermement de tant ke elles nos touchent, & pueent touchier ; caſcun endroit lui, & en ſa perſone, ſelonc les deviſes, ordenances, & paroles maintenues & contenues en cheſte Lettre, Avons (avoec le Seel no treſchier & treſamei Signur & Pere G. Conte de Flandres, & Marchis de Namur devant nomei) fait mettre nos ſeaus a ches preſentes Lettres ; faites & donnees a Winendale, l'endemain de le Thyphane, l'an de graſſe mill. deus cens, quatre vins, & ſayſze.

Sub quinque Sigillis, pendentibus a filis ſericis crocei coloris.

Litera Comitis Flandriæ, per quam promiſit Regi quod Domini Willielmus & Philippus, filii ſui, conſentient confœderationibus, & apponent Sigilla ſua : Et, quod Barones idem facerent, opus qualecumque daret.

D.1297. 25. E. I. NOus Guys, Cuens de Flandres, & Marchis de Namur, faiſons ſavoirs a tous,

Ke de deus ſeaus de nos deus fius Williamme de Flandres & Philippe, ki ſalent a le lettres, ke nous avons donnee a Treſhaut & noble Prinche, no chier Signeur Edward, par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, Signeur d'Yrlande, & Duc d'Aquitaine, ſour le Alliance, ke nous avoms faite, a lui liquel ſi ſalent pourche, kil n'eſtoient mie en noſtre paiys de Flandres, a l'eure ke le ditte lettre ſu faite & deliurree ;

Nous devons, & avons en convent a faire mettre, & mettre les ferons, en bone foy, es luis, a la ditte Lettre, & il ſunt demourei a mettre.

Et nous envoierons, a no Chiet Signeur, le Roy d'Engleterre deſus nommei, une autre Lettre, en ches meymes paroles, Saelee de noſtre Sael, & de ſes Seaus de nos chacune fius entirement, cheſte a ſavoir, Robert noſtre Ainſnei filz, Williamme de Flandres, Philippe de Flandres, Jehan de Namur, & Guyot. A.D.1297.

Et, de che ke li deſus dis Roys a volu avoir, de nos barons, de nos homes, & de nos bones villes, lettres ſour le ditte alliance, ſaelee de leur ſeaus ; nous avons promis, & promettons en bone foi, ke nous a che kil les ait travellerons, & metterons paine loialment & en bone foy.

En

A.D.1297. Edv. 1.

En teſmognage de queles chozes deſus dittes, nous avons fait mettre a ches preſentes Lettre no Sale, faites & donnees a Winendale, Lendemein de le Typhane, l'an de graſſe mil, deus cens, quatre vins, & ſayſze.

Sigil. Flandr.

Litera Comitis Flandriæ per quam ſubmiſit ſe voluntati ac ordinationi Regis Angliæ de Conventione inter ipſum & Comitem Hollandiæ.

A.D.1297. An. 25. E. 1. *Ex Autogr.*

NOus Guys, Cuens de Flandres, & Marchis de Namur, faiſons ſavoir a Tous,

Ke nous, des tous les debas, demandes, quereles, & de toutes autres chozes, ke nous eſtiemes demandant, & demander poyemes, en quelcunque maniere ke che fuſt, a Noble homme, & de bone memore, Florent jadis Conte de Hollande, & de Zelande, & Signor de Friſland, & de tous contens, ke nous aviomes a lui:

Et ke nous orendroit a no chier Neveu Jehan, Conte de Hollande, & de Zelande, Signor de Friſland, ſon fil, demandons, & poons demander;

Nos ſommes mis, & mettons ſour treſhaut & noble Prinche, noſtre chier Signeur, Edward, par la graſſe de Diu, Roy d'Engleterre, Signeur d'Irland, & Duc d'Aquitaine:

Enſi kil, oyzes nos demandes, & nos raiſons, & veuwes nos Lettres, puiſt dire & ordener, enſi ke bon li ſamblera (ſoit de faire bone pais tout ſus; ſoit de faire triwes & ſoufrances) enſi come il i parra entendre & faire por le mius.

Et tout che, ke par le deſus nomei Roy en ſera fait, ordenei, & dit (ſoit de pais: Soit de triwes: Soit de ſoufranche:) Nous le tenrons ferme & eſtable, ſans aler encontre ne par nous, ne par autres.

Et a chou nos obligomes nous, & nos biens, & tous les biens de noſtre terre, par le teſmoin de ches preſentes Lettres, ſeeles de noſtre ſeel; ki faites furent, & Donnees a Winendale, l'an de graſſe mill, deus cens, quatre vins, & ſayſze.

De Privilegiis Mercatoribus Flandriæ conceſſis.

A.D.1297. An. 25 E. 1. *Rot. Aleman.* 25. E. 1.

NOus Edward, par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, Sires d'Irlaunde, & Ducs d'Aquitaine, feſoms ſavoir a tous,

Qe nous, qui deſiroms, e voloms l'amur e la pees entre nous, e noz heirs: Rois d'Engleterre, e ceus de noſtre Reaume d'Engleterre, e de tut noſtre poer, e touz les noz de une part: E haut hom e noble Guy Conte de Flandres, e Marchis de Namur, e ſes heires Contes de Flandres, e ceus de ſa terre, e de tout ſon poer, e les ſoens d'autre part:

E qe Marchandiſe courre, e ſoit demenee, e communautez de touz biens ſoit maintenue entre eus,

Nous voloms qe de noſtre terre d'Engleterre, d'Irlande, d'Eſcoce, e de Gales, e de tout noſtre poer entierement, laines e autres Marchaundiſes puiſſent, d'ore enavant, eſtre achatees, e acquiſees en nos terres avantdites, e menees en Flandres, e aillours en ſon poer, ſauvement e peſiblement.

E qe ceus de Flandres les puiſſent achater en noz devantdites terres, e en tut noſtre poer, auſi fraunchement, e auſi delivrement, come Lombard, ou autre Marchand: E q'il i aient auſi graunt avauntage, come Lombard, ou autre Marchand, ſoient Engleys, ou autre qui q'il ſoient.

En apres nous commandoms deſore en droit, a toute noſtre gent, de noſtre Reaume d'Engleterre, d'Irlande, d'Eſcoce, & de tout noſtre poer entierment, qe nul ne meſſace, ne face gref, ne moleſte as Merchaundz de la Contee de Flandres, ne a nul autre del dit Contee, ne du poer du dit Conte.

E qe paiſiblement les laiſſent joir de ceſt otroi, qui nous lour avoms fait a touz jours.

En teſmoignance des avantdites choſes nous avoms fet faire ceſtes nos lettres overtes, Selees de noſtre Seal.

Doneez a Gypewyz lendemaine de la Tyſſeyne, l'an de noſtre Seignur mil, deus centz, quatervintz, e ſeſze.

A.D.1297. Edv. I.

De emendis, ſuper Areſtas & Interpriſas, hinc inde factas, concordandis.

A.D.1297. 25. E. I. dem.

NOus Edward, par la grace de Dieu, Roys d'Engleterre, Sires d'Irlaunde, &. Ducs d'Acquitaine, feſoms a ſavour a touz,

Qe, pur ceo qe nous deſiroms e voloms l'amur, e la pees entre nous, e ceus de noſtre Reaume d'Engleterre e de tut noſtre autre poer, e de touz les noz d'une part: E haut hom, e noble Guy Conte de Flandres, e Marchiz de Namur, e ceus de ſa terre, e de tut ſon poer d'autre part:

E aucunes priſes e areſtes aient eſte faite des uns ſour les autres, d'une part e d'autre, pur encheſon de noſtre guerre qe nous ore avoms al Roy de France, dunt il ſe ſont tenuz mal apaez;

Nous avoms promis, e promettoms al dit Conte, pur li, & pur les ſoens, qe les priſes e les areſtz, fetz en noz terres d'Engleterre, d'Irlaund, e de Gales, e es ports de nos dites terres, qe hom purra Savoir qe cyl de noſtre terre ont fait ſur cels des terres, e du poer le dit Conte, qe a noſtre main, ou a noſtre profit, ou as mains, ou al profit de noz gentz, ſont venuz (hors mis ceo qe nos par lettres, ou par commandement en donames) nous feroms rendre a cels de la terre le dit Conte.

E tout en autre cele manere l'ad le dit Conte, pur ly, e pur cels de ſa terre, promis a nous, pur nous, e pur cels de noſtre terre; ſauve ceo qe tenuz n'eſt mie des priſes e areſtz, qe les gentz le Roy de France ont fait ſur noz gentz, en la terre de Flandres, ſi aucuns n'en ſunt venuz al profit le Conte, ou al profiſt de ſes gentz.

A.D.1297.

E de ceo, qe areſtee fuſt devaunt la guerre deſuſdite, otrioms nous, [illegible] voloms qe droiture ſoit fait d'une part, e d'autre.

E tut ceo doit eſtre fait en bone foy, & loialment, ſi toſt come hom purra apres ceſte guerre finie.

E pur nul fait, qe ait eſte faite devaunt ces heures, riens ne doit eſtre areſtez en l'une terre, ne en l'autre; mes deſore endroit nous voloms qe noz terres, e les terres al Conte de Flandres, ſoient communes, pur fraunchement aler, venir, demorer, e marchander, ſanz areſt, ne autre enpechement nul.

En teſmoignance des avantdites choſes nous avoms fait fere ceſtes nos lettres overtes, ſelees de noſtre Seel.

Doneez a Gypewyz lendemaine de la Tyffeyne, l'an de noſtre Seigneur mil, deus centz, quatre vyntz e ſeſze.

De Pecunia Comiti Flandriæ ſolvenda, & de Philippa filia Comitis, ſive Iſabella Edvardo Regis filio maritanda.

D.1297. 25. E. I. dem.

NOus Edward, par la grace, de Dieu, Roy, &c. feſoms a ſavoir a touz,

Qe come Covenances e Aliances ſoient faites, entre nous d'une part, e pur noz heires Roys d'Engleterre: e noble hom Guy Conte de Flandres, e Marchiz de Namur, pur ly, e pur ſes heires, Contes de Flandres, d'autrepart; encontre le Roy de France, e encontre ſes heires, Roys de France, e leur aidantz; les queles perent certeinement par lettres, ſur ceo faites, qe nous ly avoms donees, ſeles de noſtre ſeel:

Nous, pur ceo, qe le Conte de Flandres peuſt mieux, e plus ſeurement enprendre au Roy de France guerre, e meintenir les ſes del empriſe de ſi grant guerre plus covenablement, e ly tenir en bon eſtat, ly avoms done, e donoms trois centz mile livres de Turnois noirs (ſanz amenuſer de rien pur celes covenaunces, e aliaunces, contenues en les lettres deſuſdites) a prendre, e receivre par ſes gentz, en la manere qe ci apres eſt eſcrit, ceſt aſavoir,

A.D.1297.

Sis mile livres de la monee, qe nous li avoms fait delivrer par la main de ſes gentz, al treſzime jour de Noel, qe fuſt lan de grace mil, deus centz quatrevintz, e ſeſze:

E dedenz la Chaundeleure, apres procheinement venant, nous ly feroms delivrer vint e quatre mile livres, de la dite monoye.

E les autres deus centz mile livres nous ly otrioms aprendre, e len aſſenoms a la covenance, e a ceo qe promis eſt e covenancie du mariage, e pur le mariage qe covenance eſt a faire entre

A.D. 1297. Edv. 1. entre Edward noſtre fiuz e heir, Phelippe fille au dit Conte.

Ou, ci cely mariage ne ſe feſoit, nous voloms q'il les pregne de la covenance du mariage, qe nous entendoms a faire, e qe hom ferra de noſtre fiuz devantdit, e de Iſabelle fille au dit Conte; ſi enſi aviegne qe le mariage, de no dit fiuz, e de Phelippe deſuſdite, ne aviegne mie.

E, a ceo faire entierment, a tenir fermement avoms nous oblige, e obligeoms au dit Conte, e ſes heirs Contes de Flandres, tout le noſtre entierment, e noſtre heir Roy d'Engleterre, e liſoen auſint par tut.

E, quant a tut ceo, nous avoms renuncie, pur nous, e pur no dit heir, e deſore endroit renuncioms, a totes les choſes entierment, par queles nous purriemes venir encuntre ſes covenaunces, ſoit en tut, ou en aucune partie. A.D. 1297. Edv. 1.

En teſmoignance e confirmance de queles choſes, nous avoms fait mettre a ceſte preſent lettre noſtre ſeal.

Ceo fu fait, e donee a Gypewyz, lendemayne de la Tyffyne, l'an de noſtre Seignur mil, deux centz, quatre vyntz, & ſeſze.

De Matrimonio Edvardi Regis Filii cum dicta Philippa, per Regem Franciæ, impedito; & de Conventionibus ad Iſabellam maritandam juratis.

A.D. 1297. An. 25. E. 1. Ibidem.

NOus Edward, par la grace, &c. feſoms a ſavoir a touz,

Qe jadis nous feſimes a noble hom Guy Conte de Flandres, e Marchis de Namur, covenances de faire Mariage entre Edward noſtre chere fiuz, e Phelippe fille au dit Conte, par covenances, qe ſont contenues es lettres qe ſour ceo ſont faites.

E pur ceo qe haute Prince e puiſſantz, ly Roy de France, ad mis, e met empechement, e qe nous avioms, deſiroms, e voloms l'Alliance, e l'Amur de nous, e de noz, au dit Conte e as ſiens:

Nous avoms promis, e promettoms au dit Conte loiaument, e en bone foi, par le ſerement, fait en noſtre alme, e en noſtre noun, e par noſtre comandement, e en noſtre preſence, ſur les Seints Ewangeles, touchiez corporelment par procureurs, qi nous pur ceo faire, pur nous, e en noſtre noun, meſmes; ceſt aſavoir, honurables Peres en Dieu, Antoyne, par le grace de Dieu, Eveſqe de Dureaume, Wautier, par meſme la grace, Eveſqe de Ceſtre, e Monſieur Huc le Deſpenſer:

Le dit ſerement, ſicome fait pur nous, e en noſtre noun, greantz, e approuantz, qe ſi le dit mariage n'aloit avant, enſi qe covenancietz eſt, entre noſtre dit fiuz, e Phelippe devant nomee, par l'empechement due Roy de France devantdit, ou par la mort de la dite Phelippe, ou par occaſion quele qe ele aveniſt.

Nous procureroms, purchaceroms, e feroms qe mariage ſe fera entre noſtre dit fiuz, e Iſabelle fille au dit Conte de Flandres, a teles obligations, e teles covenances, qe faites ſont du mariage, de noſtre fiuz e Phelippe deſuſditz. A.D. 1297.

E de ceo purchaceroms nous, en bone foy, aveſque le Conte devantdit, ou feroms purchacier diſpenſation, ſi meſtiers en eſt, e tiele qe i coviendra;

Ne n'empaecheroms par nous, ne par autrui, ne empaecher ne feroms ne ne conſentiroms abſolution encontre ces choſes, ne autre empaechement d'Apoſtoille ne d'autrui.

E, ſi impetre fuſt, ou done, nous ne uſeroms mie, ne ne ſuffreroms qe hom en uſe.

E, a tout ceo faire, e a empler, nous obligeoms tout le noſtre, e noſtre heir Roy d'Engleterre, e tut le ſoen entierment.

E renuncioms, quant a ceo, pur nous, e pur noſtre dit heir, a toutes les choſes entierment, par les queles nous, ou noz heirs deſuſdits purreimes venir encontre ſes covenaunces, ſoit en tout, ou en aucune partie.

E, pur ſeurte, e teſmoignage de ces choſes, avoms nous ces preſentes lettres fait ſeleer de noſtre ſeal.

Qe faites furent, e donees a Gypwyz, lendemain de la Typheyne, l'an de noſtre Seignour mil, deuz centz, quatre vintz, & ſeſze.

D.1297.
v. 1.

A.D.1297.
Edv. 1.

Comitis Hollandiæ ſuper diſcordiis cum Duce Brabantiæ Compromiſſum ad Arbitrium Regis.

D.1297.
25. E. 1.
Bundel.
Turri.

A.D.1297.

A Touz ceux, qui ceſtes preſentes lettres verront, Johan Cuens de Holland & de Zeland, Sires de Friſland ſaluz.

Nous feiſoms a ſavoir a touz, qui nous, en la preſence de noz amez & feaux,

Monſ. Terry de Brederede,
Monſ. Willame de Egemond,
Monſ. Henr. Chaſteleyn de Leyden,
Monſ. Johan de Reneſſe,
Monſ. Henr. Dufful,
Monſ. Nicholas Perſyn,
Monſ. Gerard de Egemond, Chevalers:
Johan de Screne Tilman Friſe,
Johan Malegys de Durdraght,
Nicholas le fiuz Nicholas,
Johan le fiuz Nicholas,
Williame Marbyn de Midelburgh,
Willame le fiuz Henr. Taden,
Willame le fiuz Menſen de Arlhem,
Gerard Voede,
Arnulf Goete de Reuden Burgeys:
Johan de Telyng,
Simon de Bentham Eſquiers:
Peres le Rus Chaplein,
Gerard la Clark Burgeys de Durdraght,
La Chapeleyn de Arlham. &
Le Chapeleyn Burgeys de Midelburgh.

Avoms promis & graunte au treſnoble Prince Monſire Edward par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, Seigneur d'Yrland, & Ducs d'Aquitaine, qe de treſtouz les contens, quereles, deſcordtz, crimes, e treſpas, de quele qe manere, ou condicion quil ſoient, ou feuſſent entre nous, &, de noble remembraunce, noſtre piere, e noz autres Aunceſtres, e nos ſuggetz, aliez aerdantz, valitours, & amis, joinment, ou ſeveraument, d'une part:

Et le noble homme Johan Duk de Brebant, e, de haute remembraunce, de ſon peere, e ſes autres Aunceſtres e leurs ſuggetz, aliez, aerdantz, Valitours & Amys, enſemble, ou departeement, d'autre,

Nous, pur nous, & pur nos heires, haut & bas, du tot nous ſumes mis a la volunte au dit, & al ordenacion du dit Roy d'Engleterre.

E avoms volu & ottroie qe li meſmes Roys d'Engleterre eit, & nous li avoms done, plein poer de faire pees, treue, e ſuffrance entre nous, e le dit Duk de Brebant, e entre noz ſuggetz, aliez, aerdantz Valitours, & Amis, e les ſuens.

E avoms promis & graunte, que l'avaundite pees, treue, ou ſuffrance, ou autre accorde, ou ordenance, qui le devantdit Roy fera, dira, ou ordenera ſur les avantditz contens, quereles, deſcordtz, crimes, ou autres treſpas, queux quil ſoient, ou jadys feuſſent, ou en quele qe manere il eent eſte faitz, d'une part ou d'autre, nous tendroms, garderoms loiaument & fermement, & feroms garder & tenir a touz noz ſuggetz, aliez, aerdauntz, valitours & amis.

E ſur ce, e pur ce tenir garder, e acomplir en la fourme deſuſdite, nous avoms oblige a la deſtreſce de le Court de Rome, & du Roy d'Alemayne, e du dit Roy d'Engleterre, & de ſes heirs Roys d'Engleterre, e du Counte de Flandres, e de cheſcun de eux, nous, & nos heires, e toutz nos biens, e toutz les biens de nos Suthmys, moebles e noun moebles, preſentz a venir; en tieu manere qe le dit Court de Rome par ſentence d'excommunement es perſons de nous, & de nos heirs, & de nos ſuggetz, aliez, aerdantz, valitours, & amys & de enterdit nos terres, & de nos heirs, & es terres de nos ſuggetz, aliez, aerdantz, valitours, & amys: les queles ſentences d'excommunement & de enterdit, ſoient, a la requeſte du dit Roy d'Engleterre, ou de ſes heires Roys d'Engleterre, donees & gettees, ſanz nul citation, exception, monition, & ſanz debat & delay.

E le devantdit Roys d'Engleterre, e ſes heirs Roys d'Engleterre, e le Roy d'Alemayne, e le Cuens de Flandres, & cheſcun de eux, a la requeſt du dit Roy d'Engleterre, ou de ſes heires Roys d'Engleterre, par la priſe, ſeiſine, & tenance de nous, e de nos heires, e nos ſuggetz, aliez, aerdantz, valitours, & amys: & de nos terres, & de terres de noz heires, & nos ſuggetz, aliez, aerdantz valitours e amys, peuſſent diſtreindre nous, e nos heires, & nos ſuggetz, aliez, aerdantz, valitours, & amys, a tenir, garder, e acomplir totes les avantdites choſes, e cheſcun de eles, en la forme avantdite.

A.D.1297. Edw. 1.

E avoms jure ſur Seintes Euvangelies, corporaument toches, qe totes les avantdites choſes, e cheſcun d'elles, en la fourme deſuſdite, nous tendroms, garderoms, e acompliroms loiaument & fermement, e encountre ne vendroms ne aſſaeroms de venir en nule manere.

A.D.1297. En teſmoignance des avantdites choſes, nous avoms ceſte lettres ſealees de noſtre ſeel.

Done a Gypewyz le oytime jour de Janeuoyr, l'an du noſtre Seigneur mil, deus centz, quatre vintz, & ſeſze.

Poteſtas data Domino H. de Blanhmont, & aliis Nunciis Comitis Flandriæ, ad faciendum Confœderationes inter Regem Angliæ, & dictum Comitem, ſub ſigillo dicti Comitis.

A.D.1297. An. 25. E. 1. *Ex Autogr.*

Nous Guis, Cuens de Flandre, & March de Namur, faiſons ſavoir a tous,

Ke nous nobles homes, nos chiers & foiaules, Henri Seigneur de Blanmont, & Johan de Cut, Chevaliers: & Jakene de Douze, Preuoſt de l'Egliſe de noſtre Dame de Bruges, noſtre Clerc & Rechedeur de Flandre; & chaſcun de aus pour le tout,

Avons fait, & faiſons nos procureurs, ou nos meſſages eſpecials, & leur donnons plain pooir de faire pour nous, & en noſtre nom, pour nous, pour nos hoirs, & pur les noſteres,

A treſhaut Prince & Noble, Eduart, par le grace de Diu, Roy d'Engletiere, Duc d'Aquitanie, & Signeur de Yrland, pour lui, pour ſes hoirs, & pour les ſiens, ou a ceaus, ou celui, qui, quant a chou ſeront, ou ſera, en ſen liu, & pour rechevoir de lui, ou de aus,

Alliances, covenances, promeſſes, obligacions de perſone, & de biens, & loiens, & ſairemens, & fois, & tout chou ki a tiel beſongne appertenra, & poira appertenir,

A.D.1297. Et pour faire tout chun ke nous faire poirrens, & deveriens, ſe en noſtre propre perſone, nous fuſſiens preſent, en tous cas, en tous poins, qui requirent poir, & mandement ſoit general, ſoit eſpecial.

Et expreſſement nous leur donnons poir & mandement de jurer, & de faire Sairement, & foi fianchier, en l'ame de nous, pour nous, pour nos heirs; & pour les nos, toutes les fois, & ſur toutes les choſes, ke meſtiers ſera.

Et prometons a tenir ferm & eſtaule, tout ce ke par eaus, ou par lun, ou par les deus de eaus, ſera fait, & dit, quant a ces choſes.

En teiſmongnage de la quel choſe, nous auons ces preſentes lettres ſaeles de de no ſaiel.

Qui furent faites le Merquedi apres le jour de le Typhane, en l'an de grace mil, deus cens, quatre vins, & ſeze.

Sigil. Flandr. cerâ flavâ, vinculo membran.

Ad Ducem Brabantiæ de Dote Uxoris Filiæ Regis.

A.D.1297. An. 25. E. 1. *Rot. Aleman.* 25. E. 1. m. 16. d.

Rex, Nobili viro, Johanni, eâdem gratiâ, Duci Brabantiæ, Lotrich. & Lenburg. filio ſuo kariſſimo, ſalutem.

Ad videndum quòd filia noſtra cariſſima Margareta, Conſors veſtra, habeat dotem ſuam, per, claræ memoriæ, Patrem veſtrum dudum eidem aſſignatam: & ut ea, quæ de ipsâ dote deficiunt, juxta conventiones, inter nos & prædictum Patrem veſtrum olim initas, compleantur,

Dilectos & fideles noſtros, Humfridum de Bohun Comitem Herefordiæ & Eſſexiæ: Johannem de Haſtinges Dominum de Bergaveny, Rogerum de Tylmaſton, & Thomam de Suyterton, Milites: ac Magiſtrum Johannem Lovel, & Willielmum de Carleton, Canonicos Wellenſis Eccleſiæ, Nuncios noſtros ad vos, in ejuſdem filiæ Comitivâ, duximus tranſmittendos. A.D.1297.

Rogantes quatinus eiſdem Nunciis, quinque, quatuor, aut tribus eorum, ſuper hiis, quæ vobis ex parte noſtrâ referent in præmiſſis, fidem plenariam adhibere, & ea celeris executione operis adimplere curetis.

Dat. apud Herewycum, 14. die Januarii.

D.1297.
. 1.

A.D. 1297.
Edv. 1.

Regi Romanorum, pro Comite Hollandiæ.

D.1297.
25. *E.* 1.
Aleman.
E. 1.
15.

A.D. 1297.

EXcellentiſſimo Principi Domino A. Dei gratiâ, Regi Romanorum illuſtri, ſemper Auguſto, amico ſuo kariſſimo, Edwardus, eâdem gratiâ, &c. ſalutem, cum fælicibus ac votivis honoris & gloriæ incrementis.

Serenitatem veſtram affectuoſis precibus requirendam duximus & rogandam, quatenus ad teneritatem ætatis cariſſimi filii noſtri Johannis Comitis Hollandiæ & Zelandiæ, ac Domini Friſlandiæ, qui cum Elizabethâ filiâ noſtrâ cariſſimâ, matrimonium contraxit, *&c. prout in literâ de datâ* 15. *Jan. anno ſuperiore,*

Litera Regis Comiti de Kilkerade, ſuper Comite Hollandiæ.

D.1297.
25. *E.* 1.
Aleman.
E. 1.
16 *d.*

A.D. 1297.

REX Nobili Viro & amico ſuo kariſſimo, Domino Theodorico, dicto Luf de Cleve, Comiti de Kilkerade, & Domino de Thoneborg, ſalutem.

Litteras veſtras, quas nobis, per Gerardum de Egemounde, veſtrum Militem, latorem præſentium, tranſmiſiſtis, animo guadenti recepimus: & tam ea quæ ipſæ litteræ continebant, quàm illa quæ dictus Miles, per credentiam, à vobis ſibi commiſſam, nobis latiùs curavit exponere, intelleximus diligenter.

Sanè de laboribus & expenſis, quos in terrâ cariſſimi filii noſtri Johannis Comitis Hollandiæ, poſt obitum, claræ memoriæ, patris ſui, ſuſtinuiſtis: & de hoc quod ad obſequium ejuſdem Comitis ſic liberaliter vos offertis, vobis grates uberes referentes, intendimus quod idem Comes, cum in terram ſuam venerit, quod erit in brevi Domino concedente, ſuper hiis faciet quod debebit, & ejus decebit laudem pariter & honorem.

Verùm ſuper conventionibus, ſeu promiſſionibus quas vobiſcum, per venerabiles Patres - - Dublinenſem Archiepiſcopum, & Epiſcopum Dunelmenſem, ac Hugonem le Deſpenſer Militem, Nuncios quondam noſtros, dictus lator aſſeruit eſſe factas, nobis die confectionis præſentium, non conſtabat, nec ipſorum Nunciorum præſentiam habebamus.

Et ideo veſtræ ſtrenuitatis conſtantiam attentè requirimus & rogamus, quatinus ſuper hiis veſtra Sinceritas ſuſtineat patienter, donec de eiſdem fuerimus certiores; & tunc erga vos ſic proponimus nos habere, quod reputare debebitis rationabiliter vos contentos.

De eo autem quòd veſtra Fidelitas ſic indiſſolubiliter & conſtanter nobis adhæret, quod verbis, aut factis, vel aliàs quomodolibet, nequivit à noſtro ſervitio ſeparari, Benivolentiæ veſtræ multimodas gratiarum referimus actiones; & tantæ quidem gratitudinis nolumus obliviſci.

Dat. apud Herewycum 15. die Januarii.

Adolpho Regi Romanorum de Credentia.

.D.1297.
n. 25. *E.* 1.
t. Aleman.
5. *E.* 1.
. 15. *d.*

A.D. 1297.

EXcellentiſſimo Principi, Domino A. Regi Romanorum, &c. Edwardus, &c. ſalutem, & fœlices ad vota ſucceſſus.

Veſtræ Sublimitatis Excellentiam attentè requirimus & rogamus, quatenus hiis, quæ dilecti & fideles noſtri, Reginaldus Ferrer Miles, & Magiſter Ricardus de Havering Clericus, vel eorum alter, Serenitati veſtræ ex parte noſtrâ duxerint exponenda, dignetur veſtra Regia Celſitudo fidem credulam adhibere.

Dat. apud Herewycum 17. die Januarii.

Comitis Hollandiæ, de Conſiliariis ſibi a Rege aſſignandis.

.D. 1297.
n. 25. *E.* 1.
t. Aleman.
5. *E.* 1.
15. *dorſ.*

A.D. 1297.

A Touz ceux, qui ceſtes preſentes lettres verront, Johan Cuens de Holland & Zeland, & Sires de Friſland, ſaluz.

Nous feſoms a ſavoir a touz, que nous aums promis, graunte au noble

A.D.1297. Edv. I. Prince Edward, par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, Seigneur d'Irelaund, & Ducs d'Acquitaine, qe iceux,

Que Monſire Renaud Ferre Chivaler, & Meſtre Richard de Havering Clerk, nous nomeront de par le dit Roy & les nouns des quiexs il nous baudront en eſcrit, quant nous ſeroms venuz en noſtre pais, pur eſtre noſtres Conſeillers,

Nous receuroms, & retendroms de noſtre Conſeil: & a toutes nos boſoignes, que nous auroms a faire, les appelleroms a noſtre Conſeil: & le Conſeil, q'il nous dorront, nous treiroms, & accompliroms, a noſtre poer, en totes choſes: e ſolonc celi Conſeil nous ouvereroms; e de lour Conſeil ne departiroms, ne encontre reins ne feroms, en nulle manere, tant come il plerra au dit Roy d'Engleterre.

E ce avoms nous jure a faire ſur les Seintes Euangeles, corporelment touchiez.

E en teſmoignance de ce, nous avoms ces lettres ſeeles de noſtre Seel.

Done a Herewyz, le dis & ſetyme jour de Janeuoir, l'an de noſtre Seigneur, mil, deus centz, quatre vintz, & ſeſze.

Wolfardo de Barſalio, de Credentia.

A.D.1297. An. 25. E. I. Rot. Aleman. 25. E. I. m. 15. d.

REX Nobili Viro & ſibi dilecto, Wlſardo de Barſle, Militi, ſalutem.

Quædam nobis votiva, in ore dilectorum & fidelium noſtrorum, Reginaldi Ferrer, & Magiſtri Ricardi de Havering Clerici poſuimus; vobis ex parte noſtrâ per eoſdem, vivæ vocis oraculo, explicanda:

Dilectionem veſtram affectuosè deprecantes, quatinus hiis, quæ dicti Reginaldus & Ricardus vobis, ſuper præmiſſis, ex parte noſtrâ, duxerint intimanda, fidem credulam adhibere, & ea velitis fœlici effectui mancipare.

Dat. apud Herewycum 17. die Januarii.

Conſimilis Litera Florentio de Barſalio.

A.D.1297. An. 25. E. I. Ibidem.

REX dilecto ſibi, Florentio de Barſle, ſalutem.

Quædam nobis votiva, *&c.* *ut ſupra, uſque in finem.*

Dat ut ſupra.

De Conventione cum Wolphardo Barſalio.

A.D.1297. An. 25. E. I. Rot. Aleman 25. E. I. m. 15.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quod nos conceſſimus, & promiſimus Nobili Viro, Wlfardo de Barſle, Militi, quòd cum Rege Franciæ pacem aut treugas minime faciemus, quouſque filii ejuſdem Wlfardi ab areſto ipſius Regis Franciæ, quo detinentur, fuerint liberati:

Et ad hoc nos, & heredes noſtros, tenore præſentium, obligamus.

Dat. apud Herewycum 17. die Januarii.

Et memorandum quòd iſta littera patens, proximo præcedens, liberata fuit apud Herewicum, 17. die Januarii, anno Regni Regis Edwardi viceſimo quinto, Dominis Theodorico de Broderode, Domino Johanni de Reneſſe, & Domino Henrico Buſſell, Militibus.

Ita quod litteram illam penes ſe cuſtodiant, quoſque Rex certioratus fuerit de voluntate & affectione prædicti Wlfardi: & quod, & cujuſmodi ſervitium facere voluerit Domino Regi, tam per Milites prædictos, quàm etiam per præfatum Wlfardum.

Bene tamen poſſunt eidem Wlfardo oſtendere litteram illam, ut ſciat tenorem ejus: ſet minimè liberare, quouſque Rex, *&c. ut ſupra.*

Et ſuper hoc dictus Dominus Theodoricus, Dominus de Brederode, corporale præſtitit juramentum.

Ad

A.D.1297.
Edv. 1.

.D.1297.
v. 1.

Ad Adolphum Regem Romanorum, pro Comite Hollandiæ.

A.D.1297.

.D.1297.
.25. E.1.
t. Aleman.
. E. 1.
. 15. d.

EXcellentiſſimo Principi, Domino A. Regi Romanorum, &c. Edwardus, &c. ſalutem, & fælices ad vota ſucceſſus.

Quædam negotia, tangentia carum filium noſtrum, Johannem Comitem Hollandiæ & Zelandiæ, & cariſſimam filiam noſtram, Elizabetham Conſortem ſuam, quæ ad utilitatem cedere poterunt utriuſque, injunximus dilectis & fidelibus noſtris, Reginaldo Ferrer Militi, & Magiſtro Ricardo de Havering Clerico, veſtræ Celſitudini, ex parte noſtrâ, vivæ vocis oraculo, referenda.

Excellentiam veſtram rogantes attente, quatinus prædictis Reginaldo & Ricardo, vel eorum alteri, ſuper hiis, quæ ſublimitati veſtræ referent in præmiſſis, dignetur veſtra magnificentia fidem credulam adhibere, & ea favorabiliter adimplere.

Ad quæ ſiquidem concedenda, ex cauſis, per eoſdem Militem & Clericum, veſtræ Majeſtati Regiæ intimandis (quas etiam vos credimus non latere) ſperamus Munificentiæ veſtræ clementiam faciliùs inclinari.

Super hiis ergo, ſi placet, ſic altitudo regia noſtris in hâc parte precibus condeſcendat, quod ex liberalitatis, nobis in hoc impenſo, favore vobis artiùs teneamur.

Dat. apud Herewycum, 18. die Januarii.

Comitis Hollandiæ Acquietantia pro dote uxoris, filiæ Regis.

A.D.1297.

.D.1297.
.25. E. 1.
t. Aleman.
. E. 1.
. d.

A Touz iceux qui ceſtes preſentes lettres verront ou orront, Johan Conte de Holland & de Zeland, & Seigneur de Friſland, ſalutz.

Sachez nous aver receu du noble Prince Edward, par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre, Seigneur d'Irland, & Ducs d'Aquitaigne, par le mein Wautier de Bruges, noſtre Clerk,

Cink mile, ſis centz, & quarente livres, de Turneis Noyrs,

Sur le paiement de la ſumme, que le dit Roi graunta es covenances, fetes entre li &, de noble remembrance, - - - - noſtre pere, ſur le mariage de nous, & de ſa fille noſtre chere compaigne.

E voloms e grantoms que les avantdites cynk mile, ſis centz, & quarante livres, ſoient allouees en la dite ſumme, que le dit Roi graunta, ſicome eſt ſuſdit.

En teſmoignance de ce, avoms fet faire ceſtes nos lettre overtes, Selees de noſtre Sel.

Donees le 18. jour du Moys de Janeuoir l'an de noſtre Seigneur mil, deus centz, quatre vintz, e ſeſze.

Do dotalitio Elizabethæ filiæ Regis, Hollandiæ Comitiſſæ.

A.D.1297.

.D.1297.
.25. E. 1.
t. Aleman.
5. E. 1. m. 15.

ROY a touz ceuz, qui ceſtes preſentes lettres verront, ſaluz.

Sachez que nous avoms eſtabli, pour nous, & pur noſtre chere fille Elizabeth, femme du noble home Johan, Conte de Holland & de Zeland, & Seignour de Friſland, nos chiers e feals, Renaud Ferrers Chivaler, & Meſtre Richard de Havering Clerk,

Nos Procuratours & Attorneis a prendre, & receivre l'aſſignement de Oyt mile livrees, a Turneys Nors, de terre & de rente:

Les queles oyt mile liverees ſont a aſſigner a la dite noſtre fille, pour ſon dovayre, par les covenances, fetes entre nous &, de noble remembrance, Florenz Peer du dit Conte, ſur le mariage du meſme le Conte & de la dite noſtre fille:

Et a requerre, & veer que les dites oyt mile livrees ſoient eſtendues, aſſiſes, & aſſignes parfitement & entierment, e bons leus, e covenables, ſolom les dites covenances:

Et a receivre les avantditz eſtente, & aſſignement, e la ſeiſine des terres, des viles, & des autres leus, qi enſi ſerront eſtendues, aſſiſes, ou aſſignes:

E a prendre, & receivre Serementz, feautez, & autres devers, rentes, & ſerviſes, e totes maneres de profitz, qi, par reſon de la dite eſtente, ou du dit aſſignement, ſeront deutz, ou deuront eſtre fetz a la dite noſtre fille:

E a

A.D.1297. Edv. 1. E a fere totes autres choſes, que puiſſent torner au profit de meſme noſtre fille, es avantdites choſes;

E auroms pur ferme, e pour eſtable, quant que les avantditz, Chevaler è Clerk, feront en ceſtes boſoignes.

E en teſmoignance de ceſtes choſes nous avoms fet faire ceſtes noz lettres overtes, ſeeles de noſtre ſeal, & du ſeal de la dite noſtre fille, du quel ele uſe encore.

Donez a Herewyz le vyntime jour de Janeuoire, l'an de grace mill, deus centz, quatre vintz, & ſeſze.

De Haya, & aliis Maneriis pro dicto dotalitio aſſignandis.

A.D.1297. An. 25. E. 1. Rot. Aleman. 25. E. 1. m 15. in Cedula.

FAit a remembrer quæ Monſieur Renaud Ferrer, & Meſtre Richard de Haveringes (le queux le Roi enveit en Holland pur le Doayre ma Dame Elizabeth ſa fille, Conteſſe de Holland) devient demander, depar le dit Roi, & depar la dite Counteſſe, en noun de devantdit doayre,

Le Maner de la Haye, & touz les autres Maners, & totes les autres terres, qui meſmes le Conte ad entre la Mueſe & le Zype (ove totes les appurtenances) juſqes a la Somme de 8000 Liverees de terre par an, de noirs Turnoys; ſi les Manoirs & les autres deſuſdites terres amontent, par an, a tant de ſomme:

E, ſi noun, ce, qui en faudra, ſoit parfait, & acompli de la cuſtume de Leinynes frend, ou dautre covenable choſe, ſelonc la diſcretion des avantdiz, Renaud & Richard, quant il ſerront venuz en pays.

C'eſt eſcrit eſt deviſez en quatre parties:

Des queles une demoert devers le Roi:

L'antre au Conte:

La tierce en Chancellerie:

Et la quarte fait, baillee as avantdiz, Renaud & Richard, le vintiſme jour de Janeuoir, l'an de grace mil, deus centz, quatre vintz, & ſeſze.

Litera ſub Sigillis Dominorum, de Blankmont, & de Cuyk de Juramento ſuper Confœderationibus inter Regem Angliæ & Comitem Flandriæ, obſervandis.

A.D.1297. An. 25. E. 1. Ex Autogr.

NOus Henris, Sires de Blaumont, & Jehans Sires de Kuc, Chevalier, faiſons ſavoir a tous, ke nous les lettres de haut & noble homme Guy Conte de Flandres, & Marchis de Namur, no chier Signeur, recheumes, les patolles, ki enſuivent, contenans.

Nous Guys, Cuens de Flandres, & Marchis de Namur, faiſons ſavoir a tous, ke nous nobles hommes, nos chiers & foiables, Henri Signeur de Blaumont, & Jehan de Cuc, Chivalers: Et Jakeme de Donze, provoſt de Elglyſe de noſtre Dame de Bruges, *&c. prout ſupra de Data 9. Januarii, uſque hæc verba.*

Par le vertu de quelles Lettres nous, Henris & Jehans deſus nomei, procureur de par le devant dit Conte,

Jurames le jour de le Candeler, l'an mille, deus cens, quatre vins, & ſeze,

En le Capelle de noſtre Dame de Waſenghem, ſour les Sains Evangiles, de nous corporelment touchies,

Et Fianchames en l'ame de no chier Signeur le Conte devant dit, pour lui, & en ſon non, & pour ſes hoirs Contes des Flandres, ke totes les choſes, & chaſcune de elles, contenues es Lettres no chier Signeur le Conte devantdit (ke treſhaut Princes & treſnobles Edwars, par le graſſe de Dieu, Rois d'Engleterre, a de lui) ſur Aliances, faites entre eaus, pour eaus, & pour lour hoirs, Roys d'Engleterre & Contes de Flandres;

Les queles Lettres furent en le ditte Capelle, &, a jour devant dit, en le preſenſe du Roy devantdit, & de nous, & de pluſeurs Prelas, Barons & Chivalers, & autres bones gens luites de point in point,

Ke nos chiers Sires li Cuens de Flandres, & ſi hoir Conte de Flandres, tenront, & aempliront toutes les chozes, & chaſcune de elles, contenues es Lettres, de li devantdits treſhaus Princes, le Roys d'Engleterre & le no Signeur le Conte devantdit, ſour les alliances devantdites.

Et,

D.1297.
.I.

Et, en teſmognage de che, nous avons ches preſentes Lettres ſeeles de nos ſeaus.

Les quelles Lettres furent faites & donnees ou liu, ou jour, & en l'an deſus dis.

A.D.1297.
Edv. I.

De Poteſtate ad jurandum in animam Regis, ſuper dictis Confœderationibus.

D.1297.
25. E. I.
Autogr.

A.D.1297.

NOus Edvars, par la graſſe de Dieu, Roys d'Engletierre, Sires d'Irlande, & Dus d'Acquitaniæ, faiſons ſavoir a tous,

Ke nous ſour les alliances, le faites avons, en bone foi, pour durer a tous jours, pour nos, & pour nous hoirs Roys d'Engletierre,

A noble home Guy Conte de Flandre, & Marchis de Namure, pour lui, & pour ſes hoirs Contes de Flandre,

Et dont nous avons done au devandit Conte nous Lettres ouviertes, ſaielees de noſtre ſaiel,

Es queles Lettres il eſt contenut ke me Sire, Hue li Diſpenſier, & me Sire Wauter, de Beauchamp, Seneſchal de noſtre Hoſtel, ſunt noz procureur, & kil en l'alme de nous, pour nous, & e noſtre noun, & pour nous hoirs Roys d'Engletierre, par noſtre Commandement, & en noſtre preſence,

Jurerent ſour les Sainctes Ewangiles, touchies corporeulment d'aus,

Et fianchierent, ke nous toutes les choſes ordenees, deviſees, & contenues, es dites Lettres, ke li devantdis nobiles hom, Cuens de Flandres, a de nous ſour les alliances devantdites, & caſcuna de lis, es dites Lettres continues, tenriemes, & aempleriens, ſans venir encontre, par nous, ne par autriu, en tout, ne en aucune partie.

Nous, ki de uſage avons, ke nous en propre perſone ne Jurons mie, recogniſſons, ke les devantdis me Sire Hue, & me Sire Wautier, feiſemes nous procureurs,

Et leur donames pooir, & mandement de jurer en l'alme de nous, pour nous, & pour nous hoirs, Roys d'Engleterre, & en noſtre noun, toutes les choſes, & caſcune de les contenues es dites Lettres des alliances devantdites, ke li devantdits Cuens de Flandres a de nous, ſi come deſeuze eſt dit:

Et recogniſſons ke li devantdit me Sire Hue, & me Sire Wauter, noſtre procureur, de noſtre mandement, & en noſtre preſence jurerent, ſour les Sainctes Ewangiles, corporeulment d'aus touchies,

Et fiancierent, en li Capiele de noſtre Dame a Waſinghem, pour nous, & pour nous hoirs, Rois d'Engletiere, ke nous toutes les Choſes, & caſcune d'eles continues es dites Lettres, ke li dis Cuens de Flandres a de nous ſour les alliances devantdites, tenriens, & aempleriens, ſans venir encontre, par nous, ne par autrui, en tout, ne en aucune partie.

Et le devantdit ſairement, & fiance, fais de nous procureurs devantdis, nous, ki preſent i eſtiemes, deſimes ke de no comaundement fait eſtoient:

Et ke nous les loaumes, greaumes, & approuames, ſi come fais pour nous, & pour nous hoirs, Roys d'Engleterre: Et en noſtre noun.

Et encore le diſſons, ke de me Comandement, & en no preſence, li levantdit ſairement, & fiance furent fait, en le Capiele devantdite;

Et les loons, greons, & approvons, pour nous & pour nous hoirs, Roys d'Engletierre, & l'avons en covent, a tenir & aemplir, pour nous, & pour nous hoirs, Roys d'Engleterre ſans venir encontre, par nous, ne par autrui, en tout, ne en aucune partie, par le tieſmoignes de ces preſentes Lettres ſaielees de noſtre ſaiel;

Ki furent faites, & donnees, a Waſinghem, le jour de le Candeler, en l'an de graſſe, mil, deus cens, quatre vins, & ſeſze. Et de noſtre Regne vintiſme quint.

Sigil. Cera alba, ligula membran.

De Matrimonio Edvardi Regis filii cum Philippa, vel cum Iſabella, in animam Regis Jurato.

D.1297.
25. E. I.
Aleman.
E. I.

A.D.1297.

NOus, Antones de Dunolme, Wauter de Ceſtre, par la grace de Dieu, Eveſqes, e Hue le Deſpenſer Chevaler, faſoms a ſavoir a touz,

Que ſour les covenances, faites ſour le

A.D. 1297. Edw. I. le mariage, qe ſe doit faire, e fera,

Entre mon Seignur Edward, fiuz a treſhaut Prince e noble, no treſcher Seignur, Edward, par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, Seignur d'Irland, e Duc d'Aquitaine,

E Damoiſelle Phelippe, fille au noble home Guy, Conte de Flandres, e Marchis de Namur.

Ou de Damoiſelle Iſabelle, ſorour a la dite Damoiſelle Phelippe,

S'enſi eſtoit qe de Damoiſelle Phelippe li mariage ne peuſt avenir, fuſt par l'empecement de Roy de France, qui par divers lieus le tient, ou qe elle moruſt devant ceo qe ly mariages ſe feſiſt, ou par autre encheſon, quele que ele fuſt; ſicom il eſt pleinement contenue es lettres de covenaunces ſur ceo faites,

Nous, a qui ly Roys, nos chiers Sires deſuſnome, pur ceo qe en ſa propre perſone nad mie uſe a jurer, commanda & poer dona de jurer en l'alme de ly, e fiancer totes les choſes, e chaſcune d'eles, contenues es lettres des covenaunces du mariage devantdit,

Avoms jurre en l'alme de noſtre chere Seignour le Roy devantdit, e fiancie: jurames e fianceames, en la preſence de li, qe toutes les choſes, e chaſcune de les, contenues es dites convenaunces, il tenroit, e aempliroit, ſanz venir encuntre, en tut, ne aucune partie, par li, ne par autrui.

E, en teſmoignance de ceo, nous avoms ceſtes lettres preſentes ſelees de noz Seaus.

Les queles furent faites e donees a Walſingham le Mardy apres la Chandeleure, l'an de noſtre Seignur mil, deux centz, quatre vintz, & ſeſze.

De ſæpedictis Conventionibus juratis.

A.D. 1297. *An. 25. E. I.* *Ibidem.*

NOus, Hue le Diſpenſer, e Wautier de Beaucamp, feſoms ſavoir a touz,

Qe treſhaut e treſnoble Prince, noſtre chere Sires, Meſſires Edward, par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, Sires d'Irland, e Ducs d'Aquitaine, nous eſtabli, e fiſt en la Chapele de Walſingham le jour de la Chandeleure, en l'an mil, deuz centz, quatre vinz, & ſeize, ſes Procureurs,

E nous dona poer e commandement de jurer en l'alme de li, e fiauncer, ſur totes les choſes, contenues es lettres, quil ad donees a noble home le Conte de Flandres, ſour les aliaunces, faites entre eaus, pur eaus, e pour lour heirs, Roys d'Engleterr, e Contes de Flandres:

Les queles lettres furent as deſus nomez jour e lieu:

En la preſence de noſtre chere Seignur le Roy d'Engleterre deſuſnome, e de nous, e de pluſours autres bones gentz, Prelatz, Chevalers, e autres deſuſdit lieu,

Jurames ſur les Seintes Evangelies, touchiez de nous deus corporelment, e fiancames, en l'alme de ly, pur ly, en ſon noun, e pur ſes heires, Roys d'Engleterre, q'uil, e ſi dit heir, Roy d'Engleterre, tendrunt, aempleront totes les choſes, e cheſcun de les, enſi come eles ſont deviſees, ordenees, e contenues es lettres faites ſour les dites aliances.

E, en teſmoignage de ceo, nous avoms mis noz ſeales a ceſtos preſentes lettres.

Faites e donees a deſuſdit lieu, en lan, e au jour, deſus nomes.

Ad Amadeum Comitem Sabaudiæ de Credentia.

A.D. 1297. *An. 25. E. I.* *Rot. Aleman. 25. E. I. m. 14 d.*

REX Nobili Viro, Domino A. Comiti Sabaudiæ, Conſanguineo ſuo kariſſimo, ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Quædam nobis votiva, poſuimus in ore venerabilis Patris, Walteri Coventrenſis & Lichfeldenſis Epiſcopi, Theſaurarii noſtri, & Johannis de Berewyco, Canonici Eborum, fidelium noſtrorum, vobis per eoſdem, oracula vivæ vocis, pleniùs exponenda:

Benivolentiam veſtram requirentes attentiùs & rogantes, quatenus prædictis, Epiſcopo & Canonico, vel uni eorum, in hiis, quæ vobis ex parte noſtrâ duxerint referenda, velitis fidem credulam adhibere, & eadem effectu proſequente complere.

Dat. apud Walſingham ſexto die Februarii.

.D.1297. dv. I. A.D.1297. Edw. I.

Eodem modo ſcribitur, Nobili Viro, Domino H. Comiti Barry, &c. *ut ſupra.*

Dat. ut ſupra.

Comiti Hollandiæ de Credentia.

.D.1297. n. 25. E. I. t. Alemán. 5. E. I. . 14. dorſ. A.D.1297.

REX Nobili Viro, Johanni Comiti Hollandiæ & Zelandiæ, ac Domino Friſlandiæ, ſalutem.

Quædam nobis votiva, quæ ad veſtri commodum & quietem credimus profutura, poſuimus in ore venerabilis in Chriſto Patris, Walteri, Dei gratiâ, Coventrenſis & Lichfeldenſis Epiſcopi, Theſaurarii noſtri, & Johannis de Berewyco, Canonici Eborum, fidelium noſtrorum, vobis per eoſdem, oraculo vivæ vocis, pleniùs exponenda:

Veſtram Benivolentiam requirentes attentiùs & rogantes, quatenus præfatis, Epiſcopo & Canonico, & alteri eorumdem, velitis ſuper hiis, quæ vobis noſtro nomine referenda duxerint, fidem credulam adhibere, & eadem affectu proſequente complere.

Dat. apud Walſingham ſexto die Februarii, anno, &c. 25.

Ejuſmodi Credentiales Comiti Flandriæ.

.D.1297. n. 25. E. I. bidem. A.D.1297.

REX Nobili Viro, Guidoni Comiti Flandriæ, & Marchioni Namurciæ, amico ſuo cariſſimo, ſalutem.

Quædam nobis votiva, quæ veſtri commodum reſpicere credimus & honorem, poſuimus in ore venerabilis in Chriſto Patris, &c. *ut ſupra.*

Dat. ut ſupra.

Conſimiles Literæ Johanni Comiti Haynoniæ.

.D.1297. n. 25. E. I. bidem. A.D.1297.

REX Nobili Viro, Johanni, Comiti Hayoniæ, ſalutem.

Quædam nobis votiva, quæ veſtri commodum reſpicere credimus & honorem, poſuimus, &c. *ut ſupra.*

Dat. ut ſupra.

Ejuſdem tenoris Literæ Hugoni Epiſcopo Leodenſi.

.D.1297. n. 25. E. I. bidem. A.D.1297.

REX venerabili in Chriſto Patri, Domino Hugoni, Epiſcopo Leodenſi, ſalutem.

Quædam nobis votiva, &c. *ut ſupra.*

Eodem modo ſcribitur Willielmo Trajectenſi Epiſcopo, &c.

Eodem modo ſcribitur Nobili Viro Duci Lothoringiæ.

Conſimilis Argumenti Literæ Archiepiſcopo Colonienſi.

A.D.1297. An. 25. E. I. Ibid.m. A.D.1297.

REX venerabili in Chriſto Patri, Domino S. Dei gratiâ, Sanctæ Colonienſis Eccleſiæ Archiepiſcopo, Sacri Imperii per Ytaliam Archicancellario, amico ſuo kariſſimo, ſalutem.

Quædam nobis votiva, quæ ad veſtri commodum & quietem credimus profutura, poſuimus, &c. *prout in aliis ſupra.*

Rex Nobili Viro . . . . . . Comiti Guelriæ, &c.

A.D. 1297.
Edv. 1.

Duci Brabantiæ, de Credentia.

A.D. 1297.
An. 25. E. 1.
Rot. Aleman. 25 E. 1. m. 14. d.

REX Nobili Viro Johanni, Comiti Lotricheriæ, Brabantiæ & Lemburgiæ Duci, filio ſuo cariſſimo, ſalutem.

Ad ea, quæ veſtri commodum & quietem reſpiciunt, promovenda intendentes interponere opem & operam efficaces,

Venerabili Patri Waltero, Dei gratiâ, Coventrenſi & Lichfeldenſi Epiſcopo, Theſaurario noſtro, & Johanni de Berewyco Canonico Eborum, fidelibus noſtris, intentionem noſtram ſuper hoc & propoſitum duximus demandanda, per eoſdem vobis, oraculo vivæ vocis, pleniùs exponenda:

Veſtram benevolentiam requirentes attentiùs & rogantes, quatinus præfatis Epiſcopo & Canonico, & alteri eorumdem velitis ſuper hiis, quæ vobis noſtro nomine referenda duxerint, fidem credulam adhibere, & ea executione operis adimplere.

Dat. apud Walſingham ſexto die Februarii, anno, &c. 25.

Procuratorium pro renovatione confœderationis, & conſenſu Baronum ac Communitatum Flandriæ habendo.

A.D. 1297.
An. 25. E. 1.
Rot. Aleman. 25. E. 1. m. 14.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quod nos facimus & conſtituimus Procuratores noſtros & Nuncios ſpeciales, venerabilem Patrem Walterum Coventrenſem & Lychfeldenſem Epiſcopum Theſaurarium noſtrum, Amadeum Comitem Sabaudiæ Conſanguineum noſtrum cariſſimum, Ottonem de Grandiſſono Militem, & Johannem de Berewyco Canonicum Eborum, vel tres, aut duos ipſorum, ſi unus, vel duo ex ipſis abſentes fuerint,

Ad petendum & optinendum à Nobili Viro Guidone, Comite Flandriæ, & Marchione Namurciæ, ut confœderatio & amicitia, inter nos & eundem Comitem, pro nobis, & noſtris, ac ipſius Comitis hæredibus, contra Regem Franciæ & Valitores ſuos initæ, renoventur:

Et quòd etiam de prædictis confœderatione & amicitiâ, & omnibus conventionibus, circa hoc peripſum Comitem Flandriæ, ſeu ejus nomine promiſſis, fideliter & inviolabiliter obſervandis, ab ipſo Comite Flandriæ, tactis corporaliter ſacroſanctis Evangeliis, juramentum præſtetur:

Necnon ad requirendum & habendum, ſuper præmiſſis, conſenſum, approbationem, & ratificationem, ac litteras filiorum ipſius Comitis Flandriæ, & Baronum, ac Communitatum Flandriæ, & aliarum terrarum ſuarum, unà cum litteris Comitis Flandriæ memorati:

Et omnia alia & ſingula facienda, quæ circa præmiſſa & eorum quodlibet fuerint oportuna, & quæ præmiſſa contingunt, vel poſſunt contingere quoquo modo, etiam ſi mandatum exigant ſpeciale.

Ratum habituri & acceptum quicquid per eoſdem, Epiſcopum, Comitem Sabaudiæ, Militem & Canonicum, aut tres, vel duos eorum, ſi unus, vel duo ex ipſis fuerint abſentes, petitum, optentum & factum fuerit in præmiſſis, & quolibet præmiſſorum.

In cujus, &c.

Dat. apud Walſingham ſexto die Februarii.

Poteſtas confœderandi cum Duce Lothoringiæ, & multis aliis.

A.D. 1297.
An. 25 E. 1.
Rot. Aleman. 25 E. 1. m. 14.

REX omnibus ad quos, &c. ſalutem.

Noverit Univerſitas veſtra quòd, ad tractandum cum Nobili Viro .. Duce Lotheringiæ de confœderationis & amicitiæ vinculo ſpeciali; & eaſdem confœderationem & amicitiam inter nos & ipſum Ducem ineundi & firmandi: & per juramentum, in animam noſtram præſtandum, & pœnæ appoſitionem aſſecurandi & roborandi;

Venerabili Patri Waltero Coventrenſi & Lychfeldenſi Epiſcopo Theſaurario noſtro, Amadeo Comiti Sabaudiæ Conſanguineo noſtro kariſſimo, Ottoni de Grandiſſono Militi, & Johanni de Berewico Canonico Eborum, vel tribus, aut duobus ipſorum, ſi unus, vel duo

D.1297.
1.

duo ex ipſis fuerint abſentes, plenam damus & concedimus, tenore præſentium, poteſtatem.

Ratum habituri & firmum quicquid per præfatos, Theſaurarium, Comitem, Militem & Canonicum, vel tres, aut duos ipſorum, ut prædictum eſt, tractatum, initum firmatum, & aſſecuratum, ac factum fuerit in præmiſſis.

Et, ad ea omnia fideliter obſervanda, nos & omnia bona noſtra, ſpecialiter obligamus.

In cujus, &c.

Dat. apud Walſingham ſexto die Februarii.

Item habent aliam conſimilem poteſtatem, ſine clauſulâ de obligatione bonorum, *&c. ut ſupra.*

Et erat inde una tantum.

Item habent aliam conſimilem poteſtatem confœderandi cum Nobili Viro - - Comite Haynoniæ, &c. cum clauſulâ de obligatione bonorum, *&c. ut ſupra.*

Et erat inde una littera tantum.

Item habent aliam conſimilem poteſtatem confœderandi cum eodem Comite, &c. ſine clauſulâ de obligatione bonorum.

Et erat inde una tantum.

A.D.1297.
Edv. 1.

Item habent aliam conſimilem poteſtatem confœderandi cum Nobili Viro - - Comite Guelriæ, &c. cum clauſulâ de obligatione bonorum, *&c. ut ſupra.*

Et erat inde una tantum.

Item habent aliam conſimilem poteſtatem confœderandi cum eodem Comite, &c. ſine clauſulâ de obligatione bonorum, &c.

Et erat inde una tantum.

Item habent aliam conſimilem poteſtatem confœderandi cum venerabili Patre, Epiſcopo Leodienſi, &c. cum clauſulâ de obligatione bonorum, &c.

Et erat inde una tantum.

Item habent conſimilem poteſtatem confœderandi cum eodem Epiſcopo, &c. ſine clauſula de obligatione bonorum, &c.

Et erat inde una tantum.

Item habent aliam poteſtatem confœderandi cum venerabili Patre, Epiſcopo Trajectenſi, &c. cum clauſulâ de obligatione bonorum, &c.

Et erat inde una tantum.

Item habent conſimilem poteſtatem confœderandi cum eodem Epiſcopo Trajectenſi, &c. ſine clauſulâ de obligatione bonorum, &c.

Et erat inde una tantum.

Poteſtas ad confœderandum generaliter.

D.1297.
25. E. 1.
Aleman.
E. 1.
4.

REX omnibus ad quos, &c. ſalutem.

Noverit Univerſitas veſtra quod, ad tractandum cum quibuſcumque Nobilibus, & aliis perſonis, cujuſcumque Regni, ſeu terræ, ſtatus, dignitatis, ſeu conditionis exiſtant: ac Communitatibus & Univerſitatibus quibuſcumque, de confœderationis & amicitiæ vinculo ſpeciali: & eaſdem confœderationem & amicitiam inter nos & ipſos ineundi & firmandi: & per juramentum, in animam noſtram præſtandum, & pœnæ appoſitionem aſſecurandi & roborandi,

Dilectis & fidelibus noſtris, Venerabili Patri, Waltero Conventrenſi & Lichfeldenſi Epiſcopo, Theſaurario noſtro, A. Comiti Sabaudiæ Conſanguineo noſtro cariſſimo, Ottoni de Grandiſſono Militi, & Johanni de Berewico Canonico Eborum, vel tribus, aut duobus ipſorum (ſi unus, vel duo ex ipſis fuerint abſentes) plenam damus, & concedimus, tenore præſentium, poteſtatem:

A.D.1297.

Ratum habituri & firmum, quicquid per prædictos, Epiſcopum, Comitem, Militem, & Canonicum, vel tres aut duos eorum ut prædictum eſt, tractatum, initum firmatum, & aſſecuratum, ac factum fuerit in præmiſſis.

Et, ad ea omnia fideliter obſervanda, nos, & omnia bona noſtra ſpecialiter obligamus.

In cujus, &c.

Dat. apud Walſingham ſexto die Februarii.

Conſimilem poteſtatem confœderandi habent iidem Nuncii per aliam litteram patentem, in quâ non fit mentio de obligatione bonorum, &c.

Conſimilem poteſtatem habent iidem Nuncii, per alias litteras, ad tractandum cum Nobilibus Comitatûs & terræ Burgundiæ, & aliis perſonis, ac Communitatibus quibuſcumque, & undecumque, de confœderationis & amicitiæ

A.D. 1297. Edv. I. tiæ vinculo ſpeciali, &c. *ut ſupra.* & cum clauſula de obligatione bonorum, quæ incipit, *& ad ea omnia fideliter obſervanda, &c.*

Dat. ut ſupra.

De Treugis, ſive pace, inter Regem & Romanorum Regem ex parte una, & Regem Franciæ ex alia, tractandis & ineundis.

A.D. 1297. *An.* 25. *E.* I. *Rot. Aleman.* 25. *E.* I. *m.* 14.

UNiverſis Chriſti fidelibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, Edwardus, Dei gratiâ, &c. ſalutem.

Noverit Univerſitas veſtra quod nos, ob reverentiam ſedis Apoſtolicæ, & ad inſtantem requiſitionem venerabilium Patrum, Dominorum B. Albanenſis, & S. Peneſtrini, Dei gratiâ, Epiſcoporum, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, noſtrorum ſpecialium amicorum,

Damus, & concedimus per præſentes, dilectis & fidelibus noſtris, venerabili Patri, Waltero Coventrenſi & Lychfeldenſi Electo, Theſaurario noſtro, Amadeo Comiti Sabaudiæ Conſanguineo noſtro kariſſimo, Ottoni de Grandiſſono Militi, & Johanni de Berewico Canonico Eborum; ſeu tribus, aut duobus ipſorum, ſi unus vel duo ex ipſis fuerint abſentes,

Plenam & liberam poteſtatem, ac ſpeciale mandatum tractandi, nomine noſtro, de ſufferentiâ, de treugis, & de pace, inter Regem Romanorum & Valitores ſuos & Valitores noſtros ex parte unâ, & Regem Franciæ & Valitores ſuos ex alterâ, ſuper guerris, diſſenſionibus, & diſcordiis quibuſcumque, inter dictum Regem Romanorum & nos & Valitores noſtros, & ipſum Regem Franciæ & Valitores ſuos exortis:

Et etiam eaſdem, ſufferentiam, treugas, & pacem, ordinandi, ineundi, & firmandi: Et omnia alia & ſingula faciendi, quæ ad præmiſſorum expeditionem fuerint oportuna:

Ratum habituri & firmum quicquid per prædictos, Epiſcopum, Comitem, Militem & Canonicum, vel tres, aut duos eorum, ſicut prædictum eſt, tractatum, ordinatum, initum & factum fuerit in præmiſſis.

Et, ad hæc omnia fideliter obſervanda, obligamus nos, & omnia bona noſtra, præſentia & futura.

In cujus, &c.

Dat. apud Walſingham ſexto die Februarii, anno Regni Regis viceſimo quinto.

Conſimilem poteſtatem habent iidem Nuncii, in quâ Rex Franciæ, cum Valitoribus, præcedit alios Reges, cum eorum Valitoribus; in quâ etiam apponitur clauſula de obligatione bonorum.

Dat. ut ſupra.

Aliam poteſtatem habent iidem Nuncii, in quâ Reges Romanorum & Angliæ, cum eorum Valitoribus, præcedunt Regem Franciæ cum ſuis valitoribus & ſine clauſulâ de obligatione bonorum.

De poteſtate eaſdem Treugas vel pacem in Regis animam Jurandi.

A.D. 1297. *An.* 25. *E.* I. *Ibidem.*

UNiverſis Chriſti fidelibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, Edwardus, &c. ſalutem.

Noverit univerſitas veſtra quòd, cum nos, ob reverentiam Sedis Apoſtolicæ, & ad inſtantem requiſitionem Venerabilium Patrum, Dominorum B. Albanenſis, & S. Peneſtrini, Dei gratiâ, Epiſcoporum, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, noſtrorum ſpecialium amicorum,

Dederimus & conceſſerimus dilectis & fidelibus noſtris, Venerabili Patri, W. Coventrenſi & Lichfeldenſi Epiſcopo Theſaurario noſtro, Amadeo Comiti Sabaudiæ Conſanguineo noſtro kariſſimo, Ottoni de Grandiſſono Militi, & Johanni de Berewyco Canonico Eborum, ſeu tribus, aut duobus ipſorum, ſi unus, vel duo ex ipſis fuerint abſentes, per alias litteras noſtras,

Plenam poteſtatem & ſpeciale mandatum tractandi, ordinandi, ineundi, ac firmandi, nomine noſtro, ſufferentiam, treugas & pacem, ſuper guerris, diſſen-

A.D.1297. Edv. I.

diſſenſionibus, & diſcordiis quibuſcumque, inter Regem Romanorum & Valitores ſuos & nos & valitores noſtros ex parte unâ, & Regem Franciæ & Valitores ſuos ex alterâ exortis:

Et etiam eaſdem, ſufferentiam, guerras & pacem, ordinandi, ineundi & firmandi; & omnia alia & ſingula faciendi, quæ ad præmiſſorum expeditionem fuerint oportuna;

Ut ipſæ, ſufferentia, treugæ & pax, ſi eam vel eas ordinari, iniri & firmari contingat, firmiùs obſerventur,

Damus, & concedimus per præſentes præfatis, Epiſcopo, Comiti Militi, & Canonico, vel tribus, aut duobus ipſorum, ut prædictum eſt, plenam & liberam poteſtatem, & ſpeciale mandatum juramentum in animam noſtram præſtandi, de prædictis, ſufferentiâ, treugis & pace, obſervandis:

Et per pœnarum appoſitionem, & reſtitutionis dampnorum, per ſubditos aut valitores noſtros, contra ipſarum ſufferentiæ treugarum & pacis formam ſeu conventionem, inferendorum, promiſſionem:

Et quamlibet aliam, de quâ ipſis, Epiſcopo, Comiti, Militi, & Canonico, ſeu tribus, aut duobus ipſorum, expedire videbitur, obligationem prædictas, ſufferentiam, treugas & pacem, aſſecurandi, vallandi, & etiam roborandi.

Dat. apud Walſingham ſexto die Februarii.

Ad Archiepiſcopum Colonienſem de Solutione Pecuniæ retardata.

A.D.1297.
a. 25. E. 1.
t. Aleman.
5. E. 1.
15. d.

REX Venerabili in Chriſto Patri, Domino S. eâdem gratiâ, Sanctæ Colonienſis Eccleſiæ Archiepiſcopo, & Sacri Imperii per Ytaliam Archicancellario, amico ſuo kariſſimo ſalutem & proſperos ad vota ſucceſſus.

Litteras & Articulos, quos frater Hermannus, de ordine Hoſpitalariorum, nobis porrexit ex parte veſtrâ (qui in expoſitione negotiorum, ſibi commiſſorum, prudenter ſe habuit & diſcrete) audivimus diligenter.

Intimantes vobis quod valdè moleſtè geſſimus & gerimus, quod ſolutio, quæ vobis ex parte noſtrâ facta fuiſſe debuerat, tanto tempore extitit retardata.

Propter quod venerabili Patri in Chriſto, W. Coventrenſi & Lichfeldenſi Epiſcopo, & dilectis & fidelibus noſtris, Ottoni de Grandiſſono Militi, & Johanni de Berewyco Decano Wymburnenſi, quos ad partes Brabantiæ & Hollandiæ deſtinavimus,

Præcepimus quòd ipſi, vel dictus Epiſcopus cum altero prædictorum, de dictis partibus non recedant, quouſque de dictâ pecuniâ fecerint gratum veſtrum, ſecundum quod facere poterant bono modo; qui, vel duo eorum, ut dictum eſt, impedimenta, propter quæ dicta pecunia ſoluta non extitit, vobis referre poterunt oraculo vivæ vocis:

A.D.1297.

Quibus etiam injunximus, ut diligenter procurent interponere partes ſuas erga Ducem Brabantiæ, & Dominum de Cuk, ut pecunia, quæ vobis per gentes dicti Ducis oblata fuiſſe dicitur, vobis plenè reſtituatur.

Et, quia deſideramus quod inter vos & Ducem prædictum eſſet concordia & amicitia ſpecialis, injunximus iteratò eiſdem noſtris Nunciis, quod ipſi inter vos & eundem Ducem tractent de pace: Et, quod inter vos ſit mutua pax & concordia, faciant poſſe ſuum.

Et iidem Nuncii, vel dictus Epiſcopus, cum altero Sociorum ſuorum, vobis dicent expreſſiùs intentionem & voluntatem noſtram ſuper negotiis antedictis.

Dat. apud Walſingham 7. die Februarii, anno 1297.

Ad Decanum Colonienſem de Pecuniis ablatis: Et de Prebenda promiſſa.

A.D.1297.
25. E. 1.
t. Aleman.
5. E. 1.
15. d.

REX dilecto Clerico & Secretario ſuo Magiſtro Wycboldo, Majori in Coloniâ Decano & Archidiacono, ſalutem.

Hiis, quæ frater Hermannus, de ordine Hoſpitalariorum,

A.D.1297.

Cum veſtris litteris de credentia, ad nos miſſus ſuper denariis, per gentes Ducis Brabantiæ, in conductu Domini de Cuk ablatis, ut aſſeruit:

A.D.1297.
Edv. 1.

A.D.1297.
Edv. 1.

Et ſuper proviſione, quam vobis feciſſe promiſeramus in Eccleſiâ Dublinenſi, quamprimùm Prebendam valoris quaterviginti marcarum in eâdem eccleſiâ vacarè contigerit;

Coram nobis prudenter & diſcretè propoſuit, diligenter auditis,

Venerabili Patri, W. Coventrenſi & Lichſeldenſi Epiſcopo, & dilectis & fidelibus noſtris, Ottoni de Grandiſſono, & Johanni de Berewyco Decano Wymburnenſi, qui, vel dictus Epiſcopus cum altero eorumdem, pro nobis, ad partes Brabantiæ & Hollandiæ in proximo ſunt venturi,

Præcepimus quod ipſi, vel duo ipſorum, ut prædictum eſt, erga Ducem & Dominum prædictos interponant efficaciter partes ſuas, ut dictorum denariorum reſtitutio vobis fiat.

Super proviſione verò ſciatis, quod, à tempore promiſſionis, aliqua Præbenda, quam nos vobis dare, & vos recipere deceret, in dictâ Eccleſiâ non vacavit; ſet in votis gerimus promiſſionem noſtram vobis in hac parte, cum locus ſe optulerit, adimplere.

Dat. apud Walſingh. ſeptimo die Februarii.

Generale procuratorium pro ſedandis diſcordiis inter amicos & confœderatos Regis.

A.D.1297.
An. 25. E. 1.
Rot. Aleman. 25. E. 1. m. 14. d.

A.D.1297.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Volentes, ad ſedandas contentiones, guerras, diſcordias & querelas (inter quoſcumque confœderatos, Valitores, & amicos noſtros motas quomodolibet, vel ſubortas) interponere, ut tenemur, efficacius partes noſtras,

Venerabilem Patrem, Walterum Coventrenſem & Lichfeld. Epiſcopum Theſaurarium noſtrum, A. Comitem Sabaudiæ Conſanguineum noſtrum cariſſimum, Ottonem de Grandiſono Militem, & Johannem de Berewyco Canonicum Eborum, fideles noſtros, vel tres, aut duos ipſorum, ſi unus, vel duo ex ipſis fuerint abſentes,

Facimus & conſtituimus Procuratores noſtros, & Nuncios ſpeciales, ad procurandum &, nomine noſtro, optinendum, quod confœderati, Valitores, & amici noſtri, de prædictis contentionibus, guerris, diſcordiis & querelis, dicto noſtro, & arbitrio, & ordinationi noſtræ, totaliter ſe ſubmittant,

Et quod, inter eoſdem confœderatos, valitores, & amicos noſtros, ſufferentia & treugæ ineantur, firmentur, & modis debitis roborentur, & firmiter obſerventur; donec de dictis contentionibus, guerris, diſcordiis, & querelis plene duxerimus ordinandum:

Et ad audiendum rationes partium ſuper hiis, & nobis referendum eaſdem:

Et nichilominus. ad eaſdem contentiones, guerras, diſcordias, & querelas ſedandas, & inter ipſas partes pacem & concordiam fieri, & iniri, ac firmari procurandum, & noſtro nomine faciendum; ſi ad hoc eædem partes, noſtri contemplatione rogatûs, ſuos dignentur animos inclinare:

Et ad omnia alia & ſingula faciendum, quæ in præmiſſis, & eorum quolibet, fuerint, oportuna, & quæ nos facere poſſemus, ſi perſonaliter intereſſemus.

Ratum habituri & gratum quicquid per prædictos, Epiſcopum, Comitem, Militem, & Canonicum, vel tres, aut duos ipſorum, ut prædictum eſt, factum fuerit in præmiſſis, & ſingulis præmiſſorum.

In cujus, &c.

Dat. apud Ely 12. die Februarii.

Procuratoria pro ſedandis diſcordiis inter quoſdam amicos & Confœderatos Regis ſpecialiter nominatos.

A D.1297.
An. 25. E. 1.
Rot. Aleman. 25. E. 1. m. 14. d.

A.D.1297.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Volentes, ad ſedandas contentiones, guerras, diſcordias & querelas,

Inter nobiles viros, Johannem Ducem Lotricheriæ, Brabantiæ & Lemburgiæ, ex parte unâ, & Johannem Comitem Holandiæ, Zelandiæ, & Dominum Friſlandiæ, ex alterâ, filios noſtros dilectos; necnon & inter alios confœderatos, & Valitores noſtros quoſlibet, & amicos, motas quomodolibet vel ſubortas,

A.D.1297.
Edv. 1.

Interponere, ut tenemur, efficaciùs partes noſtras,

Venerabilem Patrem W. Coventrenſem & Lichfeldenſem Epiſcopum Theſaurarium noſtrum, A. Comitem Sabaudiæ Conſanguineum noſtrum cariſſimum, Ottonem de Grandiſſono Militem, & Johannem de Berewyco Canonicum Eborum, fideles noſtros, & eorum quemlibet in ſolidum, ita quod non ſit melior conditio occupantis,

Facimus & conſtituimus Procuratores noſtros, & Nuncios ſpeciales, ad procurandum, &, nomine noſtro, optinendum quod præfati, Dux & Comes, & alii confœderati, valitores & amici noſtri, de prædictis contentionibus, guerris, diſcordiis, & querelis, dicto noſtro, & arbitrio, & ordinationi noſtræ totaliter ſe ſubmittant:

Et quod, inter eoſdem Ducem & Comitem, ac inter alios confœderatos, Valitores, & amicos noſtros, ſufferentia & treugæ ineantur, firmentur, & modo debito roborentur, & firmiter obſerventur; donec de dictis contentionibus, guerris, diſcordiis, & querelis plenè duxerimus ordinandum:

Necnon ad audiendum rationes partium ſuper hiis, & nobis referendum eaſdem.

Et nichilominus, ad eaſdem contentiones, guerras, diſcordias, & querelas ſedandas, & inter ipſas partes pacem & concordiam fieri, iniri, & firmari procurandum, & nomine noſtro faciendum; ſi ad hoc eædem partes, noſtri contemplatione rogatûs, ſuos dignentur animos inclinare:

Et ad omnia alia & ſingula faciendum, quæ in præmiſſis, & eorum quolibet fuerint oportuna, & quæ nos facere poſſemus, ſi præſentialiter intereſſemus:

Ratum habituri & gratum quicquid per prædictos, Epiſcopum, Comitem, militem, & Canonicum, & quemlibet eorum in ſolidum, factum fuerit in præmiſſis, & ſingulis præmiſſorum.

In cujus, &c.

Dat. apud Ely 12. die Februarii.

ITEM, habent aliud procuratorium, ſub eiſdem verbis, & eâdem datâ, pro ſedandis diſcordiis, inter Comitem Flandriæ & Comitem Haynoniæ, *&c. ut ſupra.*

ITEM, habent aliud procuratorium, ſub eiſdem verbis & datâ, pro ſedandis diſcordiis, inter Comitem Flandriæ & Comitem Hollandiæ, *&c. ut ſupra.*

ITEM, habent aliud procuratorium, ſub eiſdem verbis & datâ, pro ſedandis diſcordiis, &c. inter Ducem Brabantiæ, *&c. ut ſupra*, & venerabilem Patrem Archiepiſcopum Colonienſem, *&c. ut ſupra.*

Ad Cardinales Nuncios de tractando ſuper pace.

D.1297.
25. E. 1.
Aleman
E. 1.
4. *d.*

Venerabilibus in Chriſto patribus, Dominis B. Albanenſi, & S. Peneſtrino, Dei gratia, Epiſcopis, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, amicis ſuis cariſſimis, Edwardus, &c. ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Ob ſedis apoſtolicæ reverentiam, & veſtri honoris augmentum, quem ſemper augeri cupimus, venerabilem Patrem W. Coventrenſem & Lichfeldenſem Epiſcopum Theſaurarium noſtrum, & Johannem de Berewyco Canonicum Eboracenſem Clericum noſtrum, ad vos, cum poteſtate ſufficienti, duximus deſtinandos:

Qui, unà cum nobili viro, A. Comite Sabaudiæ, & Ottone de Grandiſono Milite, noſtris fidelibus, ſi ipſi, vel eorum alter, præſentes fuerint, vobiſcum tractabunt ſuper hiis, quæ per vos, ſuper tractatu pacis vel treugæ, ſunt laudabiliter inchoata:

A.D.1297.

Sinceritatem veſtram attentiùs deprecantes, quatenus prædictos, Epiſcopum, Comitem, Militem, & Clericum, tres, vel duos ipſorum, ſi unus, vel duo ex ipſis fuerint abſentes, benignè, noſtræ perſonæ intuitu, ad tractatum hujuſmodi admittatis.

Dat. apud Ely 12. die Februarii, anno, &c. 25.

A.D.1297.
Edv. 1.

De Inquirendo ſuper deprædationibus.

A.D.1297.
An. 25. *E.* 1.
Rot. Vaſcon. 25 *E.* 1. *m.* 12. *d.*

REX dilecto & fideli ſuo, Henrico de Lacy, Comiti Lincolniæ, tenenti locum ſuum in Ducatu Aquitanniæ, ſalutem.

Cum Arnaldus Dauribat, Civis noſter Baionenſis aſſerit ſe apud Rupellam, occaſione præſentis guerræ, bonis ſuis per gentes Regis Franciæ, uſque ad ſummam centum & triginta librarum Turonenſium nigrorum, deprædatum fuiſſe:

Nos, volentes ſuper hoc fieri certiores, vobis mandamus quod, vocatis coram vobis, tam Anglicis, quàm Vaſconibus, quos ad hoc videritis evocandos, & veritate, ſuper eâdem deprædatione, & bonorum deprædatorum valore, causâ, & modo, & aliis circumſtantiis ipſius deprædationis, diligentius inquiſitâ,

Nobis per veſtras patentes litteras, harum ſeriem continentes, de præmiſſis & modo, & formâ, diſtinctè & apertè conſtare, quamprimùm oportunè poteritis, faciatis.

Teſte Rege apud Ely 12. die Februarii.

Conſimiles litteræ diriguntur eidem Comiti pro ſubſcriptis, ſuper deprædatione bonorum, &c. uſque ad ſummas ſubſcriptas, viz. Pro Arnaldo Reymundi Dauribat, & Willielmo Arnaldi Dauribat, Civibus Baionenſibus, uſque ad ſummam mille & octingentarum librarum Turonenſium nigrorum, &c.

Pro Petro Arnaldi, &c.

De Conductu pro Mercatoribus Hiſpaniæ & Portugalliæ.

A.D.1297.
An 25. *E.* 1.
Rot. Aleman 25. *E.* 1. *m.* 14. *d.*

EDdward, par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, Seigneur d'Irland, & Ducs d'Aquitaigne, a ſes feaus e leaus, Henry de Lacy Conte de Nicole, tenant ſon leu eu Gaſcoigne, e a Johan de Seint Johan, Seneſchal en celes parties, ſaluz.

Sachez qe luy nobles home, le Conte de Flandres, Marchys de Namur, noſtre chier amys, a la requeſt des Marchandz, e des Mariners de Eſpaigne e de Portugal,

Nous ad prie & requis, qe, pour le profiſt de nous, e de luy, e de nos terres, vouſiſſons doner ſauf conduit a eus, en alant, venant, & demorant, & marchandant par noſtre Roialme,

A durer jeſques a la quinzeine de la Seint Michel prochein venant; car il prierent au Rois d'Eſpaine & de Portugal, q'il autiel conduit donaſſent de noſtre Roialme, e de noz terres.

E, pur ceo, qe nous ſauoms bien, que ceo ſerroit profitable choſe, qe pees ſe feiſt entre les nos, e les gentz de celes parties,

Nous vous mandoms, qe vous apelees a vous ceus de Bayon & lour monſtrez ceſte choſe.

E puis envoiez as Roys avanditz d'Eſpaigne e de Portugal, pour ſaver meun s'il le voillent auſſint: E, s'il le voillent, facent autieles lettres pour nos gentz, come nous avoms grante pour les lour:

Les queles lettres nous avoms envoies au dit Conte de Flandres, par l'Eveſque de Ceſtre noſtre Treſorer.

E les queles devient demorer en la main le Conte de Flandres, ou du dit Treſorer, jeſqes a tant qe hom Sache ſi ceo ſoit la volunte des avantditz Roys:

La quele Seuwe, e leurs lettres euwes ſur ceo, nous voloms qe vous facez crier la triwe de ceus d'Eſpaigne, e de Portugal, pour eus, e pur leur biens, e pur leur Marchandiſes, a durer al terme avantdit:

E adonk voloms nous qe nos lettres deſuſdites ſoient baillees as Marchandz d'Eſpaigne e de Portugal:

Nous vous enveoms le tranſcript de la Lettre, la quele nous avoms faite as Marchandz d'Eſpaigne e de Portugal, pur ceo qe vous peuſſez ſaver quele lettre vous devez aver des avantditz Roys pour noz gentz.

Donees a Seint Auban, le 17. jour de Fevrer, anno, &c. 25.

D.1297. 1. A.D.1297. Edw. I.

Ordinatio facta apud Bruges, ſuper geſtu Navium Regis & Navium Comitis Flandriæ.

D.1297. 25. E. I. Autogr. SAchent tuit, ke le ſecund vendredi de quareſme, cheſt a ſavoir le witime jor de March, l'an de noſtre Signeur Mil, deus cens, quatre vins, & ſayze, a Bruges, en la preſenſe de nous Guy, Conte de Flandres, & Marchis de Namur, & de honorable pere Water, par la graſſe de Diu, Eueſhe de Cheſtre & Treſorier d'Engleterre, & ſire Johan de Berwic Clerc, Meſſagier de treſhaut & noble Prinche, le Roy d'Engleterre, & mon Seigneur Williame de Leybourne Amiral de la Mer du dit Roy d'Engleterre,

Furent ordenees, & accordees, pur durer a tous jours, les choſes ki ſuient, entre les Maiſtres & Mariniers d'Engleterre, Bayone, & de Flandre, ki que nablement & portent eſtre pur eaus, & pur tous des autres, de l'une terre & de l'autre, & de commun aſſens de els, pur garder la pais & l'amur, & pur grigner ſeurtei d'els, & des marcheans, & des auters perſones des devantdites terres.

1. Premerement, eſt ordenei & acordei, ke toutes les neis d'Engleterre, & de Bayone, & du pooir d'Engleterre, alans vers ler parties de Flandres, aient le ſignal des armes du Roy d'Engleterre: Et toutes les neis de Flandres, & du pooir du Conte de Flandres, alans par mer, aient le ſignal des Armes du Conte de Flandres, & Avoet che Lettres patentes, ſaelees d'on Commun Sael de la vile, dont la neis ſera, teſmognans ke la dite neis eſt de tele ville, d'on pooir da Conte de Flandres; & che eſt ordenei purche, ke li aucun d'Engleterre & de Flandres ne les puiſcent deſchevoir, en prendant, & contrefaiſans le ſignal, don dit Conte.

A.D.1297. 2. Derechief eſt ordonei & acordei, ke le mis don pooir don Roy d'Engleterre tue aucun, & aucuns don pooir du Conte de Flandre, & l'or fait roberie, & autre treſpas: & ch'il don pooir du dit Conte, tuent de cheans d'Engleterre & de Bayone, & don pooir de Roy d'Engleterre, & lor ſachent roberie, & autre treſpas; ke juſtiche & amende ſoit faite en telle manere, ke cheli, ki ſera atanys kil ara fait mort, prende mort; & ki ara coppei, & tolou membre, ſi perde auſi membre, & des auters treſpas droiture ſoit faite, ſelom les couſtumes, don lui, & li treſpas ſe ia fais:

3. Et fait a ſavoir ke pur mort, ne pur roberie ne pur autre treſpas, ſi e ſeront fait de l'une partie, ne de l'autre: ne pur che ke la juſtiche, & l'emende de chele mort, & de chele roberie, & autre treſpas ſoit delaye longement a faire; l'Alliance, ne la pais, ne l'amur, ne la communautes des uns as autres, ne de l'une terre a l'autre, ne doit eſtre, ne ſera changie, amenuiſie, ne tourblee de rien; Mais de la dite mort, & roberie, & autre treſpas, ſoit juſtiche, & amende purſauve par cheaus, a cui la choze pertendra, & faite le plurs toſt, ke on poira, en bone manere.

Et, en teſmoignage des dites choſes, nous, G. Cuens de Flandres avantdis, avons cheſte preſentes Lettres, ſaelees de noſtre ſael.

Donnees a Bruges l'an, & le jour deſuſdis.

Indent. Alphabeticabiliter, cera flava, vinculo membran, Sigil. Flandr.

De tractando ſuper Matrimonio inter Amadeum Comitem Sabaudiæ, & Johannam Comitiſſam Glouceſtriæ filiam Regis.

.D.1297. 25. E. I. 25. E. I. 1. m. 10. cedula. A.D 1297. REX dilecto & fideli ſuo, Ottoni de Grandi-Sono, Salutem.

Quia tam per Nuncios, quàm per litteras, ex parte nobilis viri & fidelis noſtri, A. Comitis Sabaudiæ, nobis miſſas, ipſius Comitis perpendimus voluntatem ſuper matrimonio, inter ipſum, & Johannam Comitiſſam Glouceſtriæ & Hertfordiæ filiam noſtram, contrahendo, dum tamen ad hoc noſter interveniret aſſenſus.

Nos, firmam ſpem optinentes, de illo matrimonio, ſi fiat, poſſe multa

A.D.1297.
Edv. 1.

commoda provenire, eidem matrimonio noſtrum præbuimus aſſenſum ;

Ita, videlicet, quod præfatus Comes, ante fidei dationem inter ipſos, de terris & redditibus ſuis, in certis & competentibus locis, extra poteſtatem Regis Franciæ, det & aſſignet dictæ filiæ noſtræ, & liberis maſculis, inter eos procreandis, quindecim milia libratarum terræ & redditûs parvorum Turonenſium nigrorum, hæreditariè habendarum.

De quibus quidem quindecim Milibus libratis terræ & redditûs, dicta filia noſtra decem milia libratarum terræ & redditûs retinebit in dotem.

Et, ſi ipſa filia noſtra præfatum Comitem ſupervivat, quam diu ſe tenuerit cum liberis ſuis maſculis abſque viro, teneat integre prædicta quindecim milia libratarum terræ & redditûs.

Et, ſi liberos maſculos inter eoſdem non contigerit procreari, tunc prædicta filia noſtra prædicta decem milia libratarum terræ & redditûs, ſic in dotem aſſignandarum, tantum retineat ſuâ vitâ.

Ita etiam quod, ſi dicta filia noſtra, abſque liberis maſculis, ſic procreatis, in fata decedat, prædicta dos, poſt deceſſum ejuſdem, ad liberos præfati Comitis, qui Comites Sabaudiæ fuerint, integre & libere revertatur.

Et, ſi de prædictâ filiâ noſtra, abſque liberis maſculis, humanitùs contingat, prout ſuperius eſt expreſſum, & filia, ſeu filiæ inter ipſos fuerint procreatæ, tenetur præfatus Comes, pro ſe, & hæredibus ſuis, dare & liberare primogenitæ filiæ triginta Milia librarum parvorum Turonenſium nigrorum : Et cuilibet filiarum poſt natarum viginti & quinque Milia librarum hujuſmodi Turonenſium, ad ipſas, ſemel de amicorum ſuorum conſilio, maritandas.

Nos itaque, de fidelitate & circumſpectione veſtrâ gerentes fiduciam pleniorem, aſſignavimus vos, unà cum illo, quem ad hoc vobiſcum aſſociare volueritis, ad prædicta quindecim milia libratarum terræ & redditûs, ſic aſſignandarum, ſimul cum illis, quos dictus Comes, loco ſuo, ad hoc deputare voluerit, extendenda, & ad opus dictæ filiæ noſtræ recipienda, in formâ prædictâ, prout veſtra diſcretio duxerit providendum.

Et ideò vobis mandamus quod, ad requiſitionem præfati Comitis, ad partes illas quamcitius poteritis perſonaliter accederitis, præmiſſa omnia & ſingula faciatis & expleatis, ſicut prædictum eſt.

In cujus rei teſtimonium has litteras noſtras fieri fecimus patentes.

Teſte meipſo apud Shoppeſle 16. die Martii, Anno Regni noſtri 25.

Litera Comitis Flandriæ, per quam promiſit quod faciet & procurabit Magnates ac Communitates Flandriæ conſentire, & ratificare Confœderationes, factas inter Regem Angliæ & dictum Comitem.

A.D.1297.
An. 25. *E.* 1.
Ex Autogr.

Nous Guys, Cuens de Flandres, e Marchis de Namur, feſom ſavoirs a toutz,

Que nous, que voloms entirement, e ſans feintiſe, garner, tenir, e complir l'Aliance, e les Covenances, ſur la meſme Aliance fetes, entre le treſnoble Prince, notz chier Seingneur Edward, par la graſſe de Deu, Roy d'Engleterre, Seingneour d'Irlande, e Duc d'Aquiteine dune part, e nous d'autre, contenes en noſtre Lettre, ſeel de noſtre Seel pendant,

Avoms promis, e promettom au dit noſtre Seigneur Roi que nous procurerom e travailerom, a noſtre pouoir, loiaument, en bone foy, que li Baroun, le Gentilhomme, e les Communes de notz bones Vyles, de noſtres Counte de Flandres,

La dite Aliance, e totes le Couenences, en la dites Aliance contenues, approueront, greanteront, e promettront que il les garderont, & eidevont a garder, a lur pouoir, en bone foi, e par lur ſerment.

E ſur ce doront lor Lettres ouertes, Seeles de lour ſeaus, oueque la tenor de la ditte Aliance.

En teſmoinance des que les choſes nous avoms feit mettre en ces preſentes Lettres noſtre Seel.

Qi faites fuerent, e donees a l'Ille en Flandres, en l'an de grace Mil, deus cens, quatre vinz, e ſeze, le Vigile de paſques flories.

Sigil. Flandr. Lemniſco membran.

A.D. 1297.
Edw. I.

Principalis Litera de Confœderatione inter Regem & Guidonem Comitem Flandriæ, contra Reges Franciæ imperpetuum.

A.D. 1297.

NOUS Guys, Cuens de Flandres, & Marchis de Namure, faiſons ſavoir a tous, & volons qe tout ſachent,

Qe pour chou qe aucunes perſones, de haut eſtat, & de grande poiſcanche, ne reſwardent mie, ſicom il deveroint, a raiſon, mais a lor volente, en la ſianche de lor pooit, & reaſons doit eſtres ſovuerain de tous.

Et chaſcuns, comme grans k'il ſoit, n'ait mie a des pooir, par lui, de contreſcer nature humane, qui entre la gent a fait & ordene une liguie, enſeigne bien a faire allianches, & Acquere amis, pour eſtre puiſſant de defendre violences & injuries, & de maintenir droiture.

Chaſcuns ſet, & voirs eſt qe haus Prinches & Poiſans, Phelippes Rois de Franche, en cui homage nous avoms eſte, come Pers de Franche, par ſa volente, & ſans raiſon, & ſans noſtre deſerte,

Nos a greves, & dur portes, & entrepris ſour noſtre honeur, & ſour le noſtre, le quell il eſtoit tenus, par la reaſon de la feaute, a la quele il nos rechut jadis, des warrandir, & nous maintenir, par raiſon & en loiance.

Et nous a defailli de droit, & en moult d'autres manieres feſt, meſfais viers nous, encountre Diu & encontre Juſtiche.

Et, pour chou, qu'il, qui tant eſt de ſa volente, & poiſcans, & fors, & ne reconuſt nul Soverain, nous a mis en cele neceſſite, quil covient qe nous queroms & pourcharons amis, encontre lui;

Nous avons fait, & faiſons entre nous d'une part, par le Conſel de nos Prelats, de nos Barons, & de nos amis, & de nos Gents, & entre treſhaut & treſnoble Prinche, no chier Seigneur, Eduward, par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre, Seignur d'Yrland, & Duc d'Acquitaine, de autre part, par le Conſel de ſes Prelats, & de ſes Barons, & de ſes gens, de noſtre commune & bone volente, & de noſtre commun aſſent, de une part & d'autre, allianches, & covenanches, en la manere qui enſuit, les quelles alianches & covenanches, nous velons en bone foi ke elles, durent, deſore en avant, a tous jours, perpetuelment, pur nous Conte de Flandres; & Roi d'Engleterre deſuſnomes, & pour nos heirs, auſi Contes de Flandres, & Rois d'Engleterre.

C'eſt aſſavoir nous, Guis Cuens de Flandres deſuſnomes, avons en couvent, & pour nous, & pour nous heirs Contes de Flandres, au dit Roi d'Engleterre, pour lui & pour les heirs Rois d'Engleterre, qe s'enſi eſtoit qe ſi Rois de Franche, ou ſes heirs Rois de Franche, veniſt, a oſt bannie, ſur le Roi d'Engleterre, qui or eſt, ſur ſes heirs Rois d'Engleterre, ou envoiaſt, de par lui, a ſi grant forche ſur le dit Roi d'Engleterre, ou ſour ſes heirs Rois d'Engleterre, qe ſouffrir, ne defendre ne ſe puiſcent,

Nous, le dit Roy d'Engleterre, & ſes heirs Rois d'Engleterre, aider devons, & aiderons contre, le dit Roi de Franche, & ſes heirs Rois de Franche, & encontre tous les aidans, de tout noſtre pooir loiaument, & en bone foi, a tous nos alies, en la manere qui enſuit:

Cheſt a ſavoir, qe as Gens, qe nous i envoierons, nous ſerons trouver, a nos couſtenghes, paſſages de Mer, reſtor de chevaus, & gages; enſi toutes voies qe li dis Rois d'Engleterre, & ſi dit hoir d'Engleterre, ſil avoient defaute de vitaille, lor ſerint avoir en lor terre avenaument, pour lour deniers, pour che qu'il ſeront en eſtrange pais.

Et li Rois d'Engleterre, & ſi hoir Roi d'Engleterre, nous douient auſi aidier, & nos hoirs, Contes de Flandres, en la manere contenue, en la Lettre que nous avoms de lui.

Et eſt a ſavoir qe nous, durant la guerre, que nos chiers ſires, li Rois d'Engleterre ſuſdis, a orendroit au dit Roi de France, prometons, & deuoms connencher guerre au dit Roi de Franche, dedens les deus mois qe li dis Rois d'Engleterre le nous ara mande.

Et ſachent tuit, qe tuit noſtre enfant, & tuit noſtre alies, douient eſtre, toute cheſte guerre de ore durant, en ceſte alianche.

Derechief nous volons, qe tout ſachent, qe nous ne noſtre hoir, Conte de Flandres, de ceſte guerre, que li dis Rois d'Engleterre a orendroit au deſus dit Roi de Franche, ne de autre, qui advenir puiſt a nul jour, dou dit Roi d'Engleterre, ou de ſes hoirs Rois d'Engleterre, au deſuſdit Roi de Franche, ou a ſes hoirs Rois de Franche, ou d'ou dit Roi de Franche ou de ſes hoirs Rois de Franche, a nous, ou a nos heirs de Contes Flandres, Pais, ne Truiwes, ne Souffranche, ne poons, ne deuons faire, ne ne feroms, ſans l'aſſens, l'otroi, & le conſens, du dit Roi d'Engleterre, ou de ſes hoirs Rois d'Engleterre.

Et non plus ne le douient faire li deſuſdis nos chiers Sires li Rois d'Engleterre, e ne ſi hoir Roi d'Engleterre deſuſdit, ne de ceſte guerre, ne de nulle autre, qui advenir puiſt, ſans l'aſſens, l'outroi, & le conſens, de nous, ou de noſtre hoir, Conte de Flandre deſuſdit.

Ne nul de nos autres enfans ne puet, ne ne doit faire Pais, Triuwes, ne Souffranche, au deſuſdit Roi de Franche, ne a ſon hoir Roi de Franche, duront cheſte guerre, que li deſouſnomes Rois d'Engleterre a orendroit a lui, ſans l'aſſens, l'otroi, & conſens du dit Roi d'Engleterre, ou de ſon hoir Roi d'Engleterre.

Et, ſe cheſte dite guerre eſtoit finie, enſi qe Pais en fuſt faite, & aucune autre guerre ſourſiſt en apres, entre deſuſdit Roi de Franche, ou ſon hoir Roi de Franche, & li deſouſnoumes Rois d'Engleterre, ou ſon hoir Roi d'Engleterre: ou entre le dit Roi de Franche, ou ſon dit hoir Roi de Franche, & nous, ou noſtre hoir Conte de Flandres, & noſtre enfant, qui de Conte Flandres ne feront, mie fuiſtent encontre nous, ou encontre le deſuſnome no chier Seigneur le Roi d'Englettere, ou ſon hoir Roi d'Engleterre.

Nous, ne nos hoirs, Cuens de Flandres, ne le dis Rois d'Engleterre, ne ſes hoirs, Rois d'Engleterre, ne ſeriens (tant com il feuſtent contrarie a nous, ou a lui) aidant a eus, ne conſillans en nule manere, ne ne les recettenens nulement.

Et ſoit connue choſe a tous, qe les alianches, qe nous, pour nous, nos dis hoirs, Contes de Flandres: Et li deſuſnomes Rois d'Engleterre, pur lui, & pour ſes dis hoirs, Rois d'Engleterre, avoms faites, ne pureent jamais a nul jour, pour rien qui adviegne, ne qui advenir puiſt, eſtre deffaites, ne par commandement: Ne par pourchach d'Apoſtoile: Ne d'autrui: Ne pour choſe qui ſoit impetrei, ne otroie, ne que on puiſt jamais, a nul jour, impetrer d'Apoſtole, ne d'autrui: Ne que ou puiſt otroir; ne pour occaſiun nulle (quelle que elle eſoit) ne puiſts eſtre, ſe nous Ambedoi, ou noſtre deſuſdit hoir Conte de Flandres, & Roi d'Engleterre, ni metons noſtre comun acord, & aſſens, ou noſtre dit hoir, le leur.

Et s'il avenoit enſi qe commandemens, ou pourcachs, en fuſt fais, ou aucune occaſions adveniſt (quelle qe elle fuſt) qui deuſt a chou mannoir, ſi ne deuons nous de riens uſer, ne ne uſerons, ſe nous Ambedoi, de noſtre comun acord, ni aſcentons, ou noſtre deſuſdit hoir.

Toutes ches choſes deſus deviſees, & dites, & chaſcune de elles, avoms en convent loiaument, pour nous, & pour nos deſus dis hoirs Contes de Flandres, a tenir, & a emplir en bone foi, au deſuſnomme no chier Seigneur d'Engleterre, pour lui, & pour ſes deſuſdis hoirs, Rois d'Engleterre.

Set avons nous, ſour les ſains Ewangiles, touches corporoument, fianchie, promis, & jure toutes les choſes duvant dites, & chaſcune de elles, A tenir, & a acomplir, en bone foi, au deſuſdit Roi d'Engleterre, & a ſes hoirs, Rois d'Engleterre, ſans venir, ne faire jamais riens encontre, ne en tout, ne en aucune partie.

Et, quand a chou, nous obligons auſi au deſuſnome Roi d'Engleterre, & a ſes hoirs, Rois d'Engleterre, tout le noſtre entirement, & nos hoirs, Contes de Flandres, perpetuelment, a tous jours, & tout le leur.

Et, par le meeſme ſerement, foi, & couvenanche, nous, quant a toutes ches choſes entierement, & chaſcune de elles, avons renounchie, & renounchons, a toutes les choſes, par les queles, les choſes, qui ſont contenues en ches lettres, poroient en tout, ou en aucune partie, eſtre deffaites, empechies, ou delayes.

Et volons ke, cheſte Renunciations, releſe, en tous cas, & en tous point, tout auſement, qe ſe expreſſement, & eſpeciaument fuiſtent mis avant.

Et Renunchoms auſi au droit, qui voet qe generaus Renunciacions ne doit valor.

Et pour cheu, qe toutes ches choſes, & chaſcune d'elles ſoient plus ſeures, & tenues, & wardees mieuls, & plus fermement, Nous Guis, Cuens de Flandres, & Marchis de Namur, Robiers, Guilliaumes, Jehans, & Guyes, Fils au dit Conte devantnome, en non de ſouve-

A.D.1297. Edw. 1. ſouvenanche, & de thieſmongnage, avoms ches preſentes Lettres fait ſeeler de notre ſeez.

Les queles Lettres furent faites, & donnees a l'Ille l'an de grace, mil, deus cens, quatreems, & ſeſe ; le vigile de paſques Flories. A.D.1297. Edw. 1.

Sigil. Flandr. Cera flava, filis Sericis crocei coloris.

Litera Comitis Flandriæ, per quam promiſit Regi, quod Philippus filius ſuus conſentiet Confœderationibus, & apponet Sigillum ſuum.

A.D.1297. An. 25. E. 1. Ex Autogr.

Nous Guis, Cuens de Flandres, & Marchis de Namur, faiſons ſavoir a tous,

Qe Coume Allianches & Couvenches ſoient faites, entre treſhaut & treſnoble Princhе, no chier Seigneur Eduward, par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, Seigneur de Yrlande, & Duc d'Aquitaine d'une part, & nous d'autre part, qui continues ſont en nos Lettres, qui enſi coumenchent,

Nous, Guis Cuens de Flandres, & Marchis de Namur faiſons ſavoir a tous, & volons qe tout ſachent,

Qe pour che qe aucunes perſones, de haut eſtat, & de grande poiſanche, ne rewardent mie, ſi com il deveroient, a raiſon ; mais a leur volente, & en le fianche de leur poir & raiſons, doit eſtre Souveraine de tous.

Et chaſcuns, come grans queil ſoit, n'ait mie a des pooir par lui, de contreſtier nature humane, qui entre la gent a fait, & ordene une liguie, enſegne bien a faire allianches, & acquerre amis, pour eſtre poiſcant de deffendre violences & injuries, & de maintenir droiture.

Caſchuns ſet, & voirs eſt qe haus prinches & poiſcans, Philippes Rois de Franche, en cui homage nous avous eſte, come pers de Franche, par ſa volente, & ſans raiſons, & ſans noſtre deſerte,

Nos a greues, & dur portes, & entrepris ſour noſtre honneur, & ſour le noſtre, &c.

Et finent enſi les dittes Lettres par devant de date,

A.D.1297.

Et pour che, qe toutes ches chozes, & chaſcune d'elles ſoient plus ſeures, & tenues, & wardees mieuls, & plus fermement, Nous Guis, Cuens de Flandres, & Marchis de Namur, Robiers, Guilliaumes, Jehans & Guyes fils au dit Conte devantnome, en non de ſouvenanche, & de thieſmognage, avons ches preſentes Lettres fait ſeeler de nos ſeaus,

Les quelles furent faites, & donnees a l'Ille en Flandres :

Et eſt la date celle, l'an de gracie mil, deus cens, quatre vins, & ſeze, le vigille de paſques flories.

As quels choſes Robiers, Williaumes, Jehans, & Guyes, no fils, ſe ſont obligie, & as dites Lettres ont mis leur ſeaus avoec le noſtre.

Nous promettons loiaument, a faire, & pourcachier qe Phelippes nos fils (qui or eſt en eſtraignes terres) de quele eure qe nous le porons avoir par deviers nous, ſe obligera as Alianches, & as Couvenches deſus dites Garder, tenir, & acomplir : Et i mettera le ſairement de ſon cors, en autel fourme coume ſi frere devant noume lont faite : Et en donra du dit Roy, ſour toute la teneur de le allianche, ſes Lettres ouivertes, ſeeles de ſon ſeel.

En thieſmognage de la quel choſe, nous avons ches Lettres Seeles de noſtre Seel.

Qui furent donnees a l'Ille, l'an de grace mil, deus cens, quatre vins, & ſeze, le vigille de paſques flories.

Litera Regis pro Theobaldo Fratre Comitis de Barro Commendatoria.

A.D. 1297. An. 25. E. 1. Clauſ. 25. E. 1. m. 2. d.

Sanctiſſimo in Chriſto Patri B. divinâ providentiâ, ſacroſanctæ Romanæ ac Univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, devotus ſuus filius Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hyberniæ, & Dux Acquitanniæ, cum omni reverentiâ & honore, devota pedum oſcula beatorum. A.D.1297.

Cùm, juxta ſacræ Scripturæ irrefragabilem veritatem, ab exordio ſui caſûs, malignus ſpiritus, & pervigil humani generis inimicus, invidiæ ſtimulis agi-

A.D.1297. Edw. 1. agitatus, non ceſſat circuendo decipere, & decipiendo ovem gregis Domini devorare.

Ne divina diſpoſitio de humano genere totaliter fruſtraretur, ex ſuâ proviſivâ bonitate miſericorditer eſt proviſum, ut, ſicut Angeli Angelis, ita præſint homines hominibus in curæ regimine Paſtoralis; & in hoc providit divina Clementia profectui utrorumque.

Nam per ſuperiorum providentiam inferiores conſervantur in merito, & per Curæ diligentiam ſuperiores proficiunt in gratiâ & virtutis augmento.

Hinc eſt, Pater ſanctiſſime, quod,

Cùm Theobaldus de Barro Canonicus Remenſis, vir bonæ opinionis & famæ, de illuſtri proſapiâ genitus moribus & ſcientia decoratus,

Electus fuerit in Epiſcopum Eccleſiæ Metenſis per partem Capituli ipſius Eccleſiæ,

Et Fredericus, Epiſcopus Aurelianenſis, per aliam partem dicti Capituli fuerit poſtulatus in Epiſcopum dictæ Eccleſiæ Metenſis,

Eidémque Theobaldo ſimus multipliciter obligari ratione affinitatis, quæ eſt inter nos & nobilem virum, Henricum Comitem Barrenſem, fratrem ſuum, virum dilectæ primogenitæ filiæ noſtræ:

Qui Comes & ejus ſubditi, ex promotione dicti fratris ſui, & aſſumptione in Epiſcopum Metenſem, poterit conſequi maximum commodum & honorem;

Cujus Comitis honorem & commodum, ratione præmiſsâ, noſtrum proprium meritò reputamus: A.D.1297. Edw. 1.

Idemque Theobaldus, tam ratione ſui, quàm generis, ſit eidem Eccleſiæ utilis & neceſſarius, ut ſperamus,

Paternitatem veſtram attentè requirimus ſupplicando, ut in præmiſſo Electionis negotio, amore noſtri & precum noſtrarum interventu, ſitis, ſi placet, dicto Theobaldo in jure ſuo favorabilis, propitius & promotor.

Et licet promotio ipſius ſit, & cedat, ut prædictum eſt, ad honorem & commodum dicti Comitis, &, per conſequens, nos exinde dici poſſumus majorem habere poteſtatem, cum dicti Comitis ex hoc augeatur poteſtas;

Noſcat Veſtra paternitas reverenda, quanto magis per hæc vel alia amici noſtri promoverentur, & honore præditi forent, nos, propter hoc, per Dei gratiam, non ſumus, neque erimus minus parati mandatis veſtris, tanquam filius bono patri, pro viribus obedire.

Nec tædeat veſtram magnificentiam pro eo, quia tam affectuoſe vos rogamus ſuper negotio memorato: Spes enim, & fides, & dilectio, quam in vobis habemus, ad hoc meritò nos inducunt.

Vivat & valeat veſtra Paternitas per tempora longiora.

Teſte Rege apud Shireburne, 28. die Martii.

Ad Comitem Flandriæ de Emendis, pro deprædationibus ſuper Mare.

A.D.1297. An.25. E.1. Rot. Aleman. 25 E. 1. m. 14. d. EDward, &c. au noble home, & ſon chere amy, Monſire Guy, Conte de Flandres, & Marchis de Namour, ſaluz.

Come noſtre chier & ame, Pieres de Artikelunge, Cyteine de Baione, & Meſtre de la Nef Seint Piere, de meſme la Vile, n'adgueres, apres l'alliance faite entre vous & nous, paſſaſt par meer, oue ſa dite nef, chargee de diverſes Marchandiſes, en alant vers Gaſcoigne par noſtre commandement,

Survindrent aucunes gentz de Eſpaigne, oue lour Nefs, hors de Flandres, & l'aſaillirent, tuerent grant partie de ſes gentz, & ſa nef, ovè les biens, & les Merchandiſes, qui leinz furent trouez a cele houre, priſtrent, & amenerent a force, a grante damage du dit Pieres, & de noz autres bones gentz, a qui les biens & les Marchandiſes furent. A.D.129

Et contre la forme de la True, qui nous eumes avant ottroiee, par voſtre requeſte, parentre les noz & ceux de Eſpaigne: Et contre la deffence, qui vous meſmes leur aviez ſur ce faite, avant q'il partirent de voſtre poer, a ce qe vous avoms entendu.

Et, pur ce que nous ſumes tenuz de garder de damage le devauntdit Pier, & de faire amende a li & as autres, qil y perdirent, ſicome eſt avantdit: Et, d'autre part, pur ce qe le fet feut fait contre voſtre deffenſe, & contre la True avantdite, la quele nous grantames par voſtre priere,

.1297. 1. Nous vous prioms eſpeciaument pur le dit Meſtre, & pur les autres auſint, que des biens de ceux de Eſpaigne, qui ſont areſtez en voſtre terre, leur facez faire reſtitution & amende de leur damages, & de leur pertes avantdites, en la meilleur manere qe vous porrez, & au plus toſt que vous porrez.

E tant en voillez faire pur l'amour de nous, qe nous vous en peuſſons loer, & que nos dites gentz ſe peuſſent tenir apaez par reſon de ce, qui vous en aurez fait:

E de ceſte choſe avoms nous receu ſi A.D. 1297. Edv. 1. ſuffiſante proeve, qe nous nous en tenoms apaez, la quele nous n'euſſiens ja acceptee, ſi nous ne teniſſiens que ele feut aſſez bone, pur ce nomement que la choſe nous touche en tant, que nous ſumes tenuz de les en garder de damage.

Donees a Forde, le primer jour de Averil, l'an de noſtre Regne vintiſme quint.

Eidem Comiti ejuſdem cum priore Tenoris Litera.

D.1297. 25. E. 1. Aleman. 1. m. EDward, &c. au Noble home, &c. Monſigneur Guy Conte de Flandres, &c.

Come noſtre chier & ame, Nicholas de Murtyngs, Citein de Baione, & Meſtre de la Nef Seint Nicholas, de meſme la ville, n'adgueres, apres l'alliance faite entre vous & nous, paſſaſt par meer, oue ſa dite nef, chargee de Seal, & de cire, & autres Marchandiſes, en venant A.D. 1297. de Gaſcoigne vers Engleterre,

Sur vindrent aucunes gentz de Eſpaigne, ove leur nefs, hors de Flandres, & l'aſaillerent, &c. *prout in ſuperiore.*

Donees a Elſtington le ſeptiſme jour de Averil, &c.

De ſubventione pro hominibus in Vaſconia.

D.1297. 25. E. 1. Vaſcon. E. 1. m. REX univerſis & ſingulis, tam Anglicis, quàm Vaſconis, in Vaſconiâ commorantibus, ſalutem.

Aſſiduas vexationes & amaras, ac intollerabiles anguſtias, necnon gravamina quamplurima, quæ vos, tanquam honoris & commodi noſtri fideles & fervidi zelatores, pro nobis, & defenſione juris noſtri hæreditarii, paſſi eſtis, ſemper ſtrenuè & laudabiliter vos gerendo, intelleximus manifeſtè:

Super quibus, huc uſque per vos in tantâ patientiâ toleratis, vobis (quibus plus quàm aliis quibuſcumque recognoſcimus nos teneri) grates referimus toto corde.

Nos, verò, anguſtiis & neceſſitatibus A.D. 1297. veſtris intimè compatientes, ad vos mittimus, in veſtri ſubſidium, id quod poſſumus quoad præſens.

Veſtram devotam & fidelem conſtantiam deprecantes, quatenus, in inceptis fidelitatis devotione & ſtrenuitatis opere conſtanter & fideliter perſiſtentes, vobis conſolationis & lætitiæ ſpiritum aſſumatis.

Ad vos enim uberiorem ſubventionem de cætero tranſmitti, prout poterimus, faciemus.

Teſte Rege apud Plympton 3. die Maii.

De ſpoliatis in Guerra Vaſconiæ ſublevandis.

D.1297. 25. E. 1. Vaſcon. E. 1. m. d. REX dilecto & fideli ſuo, Henrico de Lacy Comiti Lincolniæ, tenenti locum ſuum in Ducatu Aquitaniæ, ſalutem.

Supplicavit nobis Reymundus de Campaniâ Miles, quod, cum, propter præſentem guerram, omnibus bonis ſuis, mobilibus & inmobilibus, privatus fuerit, ſeu etiam ſpoliatus, ſibi, uxori & familiæ ſuæ, durante prædictâ guerrâ, in ſuis neceſſitatibus provideremus.

Quia vero dictus Reymundus, per nos, vel noſtros, in manu, ſeu priſonâ A.D. 1297. Regis Franciæ poſitus extitit, nobiſque laudabiliter deſervivit temporibus retroactis, volentes eidem gratiam facere ſpecialem.

Vobis mandamus quod, de terris, vel redditibus, ſi qui nunc ſint in manu noſtrâ, vel impoſterùm ad manus noſtras devenerint, in partibus illis, de quibus dictus Reymundus, Uxor & familia ipſius ſufficienter poterunt ſuſtentari, vocatis de conſilio noſtro qui fue-

A.D.1297. Edv. 1.

rint evocandi, hujuſmodi terram vel redditum liberetis eidem, pro ſuſtentatione prædictâ, tenenda, vel percipienda, donec aliud indè duxerimus ordinandum.

Data apud Plympton 6. die Maii.

Conſimiles literæ diriguntur eidem Comiti pro Berando de Pamſars Milite, propter præſentem guerram omnibus bonis ſuis, mobilibus & immobilibus, privato, &c. *ut ſupra.*

Dat. ut ſupra.

Ad Comitem Flandriæ de Negotiis ſuis.

A.D.1297. An. 25. E. 1. Rot. Aleman. 25. E. 1. m. 14. d.

ROY, au noble homme, e ſoen chier ami, Monſire G. Conte de Flandres, & Marchiz de Namur, ſaluz e cheres amiſtez.

Nous avoms bien entendu ce que Monſire Johan de Gaure, e Monſire Gerard de Verbois, vos Chevaliers (que nous porterent voſtre lettre de creaunce) nous ount dit de par vous par meſme cele creaunce, endroit des beſoignes qe vous tuchent, les queles nous tenoms nos propres, les queles il nous muſtrerent ſagement e aviſement.

E ſur coe avons dit a eux ce qe nous poums faire en les dites beſoignes, quant a ore; ſicom a vous porrunt dire plus pleinement de buche.

E molt nous peiſe de coe, qe nous ne poems, a ore, plus avant fere en ceſtes choſes.

E plus euſſoms ceſte choſe haſtes, ſi nous peuſſoms en bone manere.

Donees a Lym, le 14 jour de May.

Ad Comitiſſam Flandriæ Litera Reſponſalis.

A.D.1297. An. 25. E. 1. Rot. Aleman. 25. E. 1. m. 14. d.

ROY, a la Contaſſe de Flandres, ſaluz.

Dame, nous receumes vos lettres, les queles Monſire Johan de Gaure, e Monſire Gerard de Verboys, Chevalers voſtre Seigneur, nous porterent de par vous:

Par les queles nous avoms entendu, entre les autres choſes, en celes lettres contenues, que vous avez grant deſir de oir bones noveles: De quoi nous vous mercioms cherment:

E vous feſoms a ſavoir, que nous eſtoioms en bone Sauntee, quant ceſte lettre fut faite, Dieu merci; la quele choſe nous deſiroms mult ſaver de vous:

E vous prioms, qe voſtre bon eſtat nous voillez faire ſaver totes les foiz, qe vous averez a coe covenablete.

E, endreit de ceo, que vous nous avez prie, qe neus penſoms del eſtat des boſoignes voſtre Seigneur, les queles nous tenoms noz propres, e les queles les Chivalers avantdits nus unt muſtre bien e ſagement,

Sachez, Dame, qe nous mittroms la peine, qe nous porroms, de celes boſoignes avancier; e du plus pris nous prendroms, pur tant qe vous nous en avez prie.

Car piecea n'eſtemes prie de Dame pur nule boſoigne avant ore.

Donnees a Lym le 14. jour de Maii, &c.

De Summonitione pro ſervitio Militari.

A.D.1297. An. 25. E. 1. Clauſ. 25. E. 1. m. 14. d. Cedula.

REX Vicecomiti Eborum ſalutem.

Quia, pro ſalvatione & communi utilitate Regni noſtri, paſſagium noſtrum ad partes tranſmarinas jam duximus ſtatuendum,

Tibi præcipimus, in fide, quâ nobis teneris, firmiter injungentes, quod ſummoneri facias Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates, Priores, & alias perſonas Eccleſiaſticas: Et etiam viduas & alias mulieres de Ballivâ tuâ, qui de nobis tenent in Capite per ſervitium Militare, vel per Serjeantiam, vel de Wardis, in manu noſtrâ exiſtentibus,

Quod habeant, ad nos, London. die Dominicâ, proximâ poſt Octabas Sancti Johannis Baptiſtæ, proximò futuras, totum ſervitium ſuum, nobis debitum, equis & armis bene munitum, & paratum ad tranſfretandum cum corpore noſtro ad partes prædictas, ad Dei, noſtri, & ipſorum honorem, pro ſalvatione & utilitate ſupradictis.

Et ita te habeas in hoc mandato noſtro celeriter exequendo, ne, ſi contin-

A.D.1297. dv. I.

gat (quod abſit) tranſfretationem noſtram per defectum tuum impediri, ad te graviter capere debeamus.

Teſte Rege apud Lodres 15. die Maii.

A.D.1297. Edv. I.

Conſimiles literæ diriguntur ſingulis Vicecomitibus Angliæ.

Item Reginaldo de Grey.

Ad Epiſcopum Lincolnienſem, pro Militari ſervitio.

.D.1297. . 25. E. I. ans.25.E.I. . 14. d. dula.

REX, Venerabili in Chriſto Patri, O. eâdem gratiâ, Lincolnienſi Epiſcopo, ſalutem.

Quia paſſagium noſtrum ad partes tranſmarinas, ad Dei, noſtri, & veſtri honorem, pro ſalvatione & communi utilitate Regni noſtri, jam duximus ſtatuendum,

Vobis mandamus quod totum ſervitium, quod nobis debitis, habeatis, ad nos, London. die Dominicâ, proximâ poſt Octabas Sancti Johannis Baptiſtæ, proximò futuras, equis & armis bene munitum, & paratum ad tranſfretandum cum corpore noſtro ad partes prædictas, pro ſalvatione & utilitate ſupradictis.

Et hoc, ſicut noſtri, & veſtri, & totius Regni noſtri honorem & ſalvationem diligitis, nullo modo omittatis.

Teſte Rege apud Lodres 15. die Maii.

A.D.1297.

Conſimiles literæ diriguntur Epiſcopis ſubſcriptis, viz.

G. Wygornienſi,
W. Elienſi,
W. Bathonienſi & Wellenſi,
R. Norwicenſi,
J. Karliol,
N. Sarum,
G. Ciceſtrenſi,
R. Londonienſi,
R. Herefordenſi,
Th. Exonienſi,
L. Aſſavenſi,
J. Wintonienſi Epiſcopo,

Vel ejus vices gerenti, ipſo agente in partibus tranſmarinis,

W. Coventrenſi & Lychfeldenſi, Epiſcopo,

Vel ejus vices gerenti, ipſo agente in partibus tranſmarinis.

Summonitio Comitum & Baronum ad transfretandum cum Rege.

.D.1297. . 25. E. I. auſ. 25. E. m. 14. d. dula.

REX dilecto & Conſanguineo & fideli ſuo, Edmundo Comiti Cornubiæ, ſalutem.

Cum, pro dampnis & periculis, quæ nobis, & toti Regno noſtro, per inſidias inimicorum noſtrorum, evenire poſſent, cautiùs præcavendis, nuper præceperimus ſingulis Vicecomitibus ejuſdem Regni.

Quod ſcire facerent omnibus illis de Ballivis ſuis, infra libertates & extra,

Qui habent viginti libratas terræ & redditus per Annum: Et illis ſimiliter, qui plus habent, videlicet, tam illis qui non tenent de nobis in Capite, quàm illis qui tenent,

Ut de equis & armis ſibi providerent, & ſe præpararent indilate, ita quod ſic eſſent prompti, & parati ad veniendum ad nos, & eundum, cum propriâ perſonâ noſtrâ, pro ſalvatione ipſorum, & totius Regni noſtri prædicti, quandocunque pro ipſis mandaremus, ac nos paſſagium noſtrum ad partes tranſmarinas, pro ſalvatione hujuſmodi, jam duxerimus ſtatuendum,

A.D.1297.

Vos affectuosè requirimus & rogamus quatinus, attendentes quod vos oportet & condecet, circa ſalvationem & communem utilitatem dicti Regni, manus apponere adjutrices, ſitis ad nos London. die Dominicâ, proximâ poſt Octabas Sancti Johannis Baptiſtæ, proxmo futuras, cum equis & armis parati tranſfretare, cum corpore noſtro, ad partes prædictas, ad Dei, noſtri, & veſtri honorem, pro ſalvatione & utilitate ſupradictis; ita quod vobis exinde ad perpetuas gratiarum actiones teneamur.

Teſte Rege apud Lodres 15. die Maii.

Conſimiles literæ diriguntur Rogero de Bygod Comiti Norfolciæ & Mareſ-

callo

A.D.1297. Edv. 1. callo Angliæ, Humfrido de Bohun Comiti Herefordiæ & Eſſexiæ, &c.

Sub eâdem formâ ſcribitur Venerabili Patri, A. Dunelmenſi Epiſcopo, cum iſta requiſitione, quod ſit London. &c. *ut ſupra*, cum hominibus, equis & armis munitis decentiori & potentiori modo quo poterit, paratus transfretare, &c. *ut ſupra.*

Teſte ut ſupra.

Adolpho Regi Romanorum, de feſtinando in ſuccurſum Comitis Flandriæ, & de conveniendo cum Rege.

A.D.1297. *An.* 25. *E.* 1. *Rot. Aleman.* 25. *E.* 1. *m.* 13. *d.*

A Treſhaut & treſnoble Prince, A. par la grace de Dieu, Roi de Romeyns, touz jours creſſant, noſtre treſchere Amy; Edward, par meſme la grace, &c. ſaluz & treſchieres amiſteez.

Sire, il eſt enſi, que le Roi de France fet ſomondre tot ſon poer pur vener, en propre perſone, od grant effortz, ſur le Conte de Flandres, proſcheinement, en beiance de ſouſprendre li & ſa terre, a ce que nous avoms entendu par certein mandement, & par certeines gentz.

E, pur ce que l'Aliance, que eſt entre nous & le dit Conte, eſt tiele, que nous ne li devoms failler a tieu buſoigne,

Nous feſimes ſomondre les gentz de armes de noſtre Roialme, pur eſtre a nous a Londre, od Chivaus & armes, le Dymoinge, prechein apres les Oytaves de la Navité Seint Johan le Baptiſte, proſcheinement avenir, preſtz, & appareillez de paſſer, oveſque nous meſmes, au plus toſt que nous purroms, apres le jour avantdit.

E, pur ce que le damage du Conte, ſi nul li aveneit (que ja Dieu ne voille) ſerreit bien noſtre, & de tous nos amys auſynt; des queux nous vous tenoms Soverein & Principal,

Nous priames chierement, & requeroms voſtre hauteſſe & voſtre amiſte (de quei nous nous fioms molt), que vous voillez ordeiner, & tant faire, que le avantdit Conte ſoit aide covenablement par voz gentz, qui plus procheins ſont as Marches de ſa terre, & qui mieuz & plus eſeement y puiſſent venir; & entendre tant que nous y puiſſoms mettre autre conſeil; car nous meiſmes y bioms paſſer, en prope perſone, au terme avantdit.

E vous priomes dereſchief, que vous apruechiez vos Marches, devers les parties de Flandres, od le poer qui vous porrez bonement avoir, iſſint que vous y ſoiez entour cel termyne, ſi qe nous peuſſoms parler enſemble pur nous entreayder, & pur eſtre plus fort contre la malice & le poer de noſtre commune Enemy.

E que, endementiers, voyllez aider au dit Cont en la manere avantdite.

E ſur ce & ſur les autres choſes, qui vous pleirront devers nous, nous voillez mander voſtre volonte par le porteur de ces lettres.

Noſtre Sire vous eit en ſa garde.

Donees a Warham le 17. jour de May, l'an de noſtre regne vintiſme quint.

De requiſitione Regis diverſimode facta hominibus de Scotia ſuper paſſagio Regis ad partes tranſmarinas.

A.D.1297. *An.* 25. *E.* 1. *Pat.* 25. *E.* 1. *p.* 1. *m.* 7.

REX dilectis & fidelibus ſuis, univerſis & ſingulis, Comitibus, Baronibus, Militibus, & aliis quibuſcumque de Regno Scotiæ, ad quos, &c. Salutem.

Quia ſuper paſſagio noſtro, quod ad honorem Dei & noſtri, ut ſperamus, & pro defenſione & communi utilitate populi, regimini noſtro commiſſi, ad partes tranſmarinas ſtatuimus, quamcitius commode poterimus, poſt diem dominicam, proximam poſt Octabas Nativitatis Sancti Johannis Baptiſtæ, proximo futuras:

Ad quam diem ſummoneri fecimus Proceres & alios fideles noſtros, ad proficiſcendum, cum equis & armis, cum corpore noſtro, ad partes prædictas;

Quædam, quæ ſunt ſpecialiter nobis cordi, injunximus dilectis & fidelibus noſtris, Hugoni de Creſſingham Theſaurario noſtro Scotiæ, Waltero de Huntercombe, Oſberto de Spaldington, & Willielmo de Mortuo Mari, vobis ex parte noſtrâ vivæ vocis oraculo intimanda:

Vobis

Vobis mandamus, rogantes in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, firmiter injungendo, quatenus, præfatis, Hugoni, Waltero, Osberto & Willielmo, in hiis, quæ vobis ſuper paſſagio noſtro prædicto duxerint exponenda, fidem plenariam adhibeatis: ea, ſicut commodum, & honorem noſtrum, & veſtrum proprium diligitis, & de vobis ſpecialiter confidimus, modis omnibus faciatis, & etiam expleatis, ſecundum quod vos, ex parte noſtrâ, inde duxerint requirendum: Ita quod vobis ex hoc futuris temporibus ſpecialiùs teneamur.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Porteſmouth 24. die Maii.

A.D. 1297. Edv. 1.

Conſimiles literæ diriguntur univerſis & ſingulis, Comitibus, Baronibus, Militibus, & aliis quibuſcumque, ultra mare Scotiæ, quod Waltero de Huntercombe & Willielmo de Mortuo Mari in hiis, quæ eis ſuper paſſagio prædicto, &c. *ut ſupra*, fidem plenariam adhibeant, *ut ſupra*.

Teſte ut ſupra.

Conſimiles litteræ diriguntur univerſis, Comitibus, Baronibus, Militibus, & aliis quibuſcumque citra mare Scotiæ, quod Hugoni de Creſſingham & Osberto de Spaldington, in hiis quæ eis, &c. *ut ſupra*, fidem plenariam adhibeant, *ut ſupra*.

In cujus, &c. ut ſupra.

De gratiis faciendis illis de Regno Scotiæ qui cum Rege in paſſagio ad partes tranſmarinas ſint ituri.

A.D. 1297.

REX dilectis & fidelibus ſuis, Hugoni de Creſſingham, Waltero de Huntercombe, Willielmo de Mortuo Mari, & Osberto de Spaldington, Salutem.

Ad faciendum, nomine noſtro, omnibus illis de Regno noſtro Scotiæ, qui ad pacem noſtram exiſtunt, & ibidem morantur, & de quibus ſufficientem ſecuritatem habueritis, de veniendo ad nos, & eundo cum corpore noſtro, in obſequium noſtrum ad partes tranſmarinas, pro defenſione & tuitione Regni noſtri, gratias ſuper hiis quæ à nobis fieri ſibi petunt, prout veſtra diſcretio, juxta conditiones & merita perſonarum duxerit providenda,

Vobis damus, tenore præſentium poteſtatem, ratum habituri & gratum quicquid per vos ſic factum fuerit in præmiſſis; Ita quod de gratiis hujuſmodi, per vos faciendis, & de nominibus illorum, quibus eas feceritis, nobis, ſub Sigillis veſtris, diſtinctè & apertè, ad citius quod poteritis, conſtare faciatis.

In cujus, &c.

Teſte ut ſupra.

Conſimilis poteſtas, per conſimiles litteras patentes, data eſt Hugoni Creſſingham Theſaurario Regis Scotiæ, & Osberto de Spaldington, de hujuſmodi gratiis faciendis omnibus illis de Regno Scotiæ, qui ad pacem Regis exiſtunt, & citra mare Scotiæ morantur, & de quibus, &c. *ut ſupra*.

In cujus, &c. ut ſupra.

Conſimilis poteſtas per conſimiles litteras patentes data eſt Waltero de Huntercombe & Willielmo de Mortuo Mari de hujuſmodi gratiis faciendis omnibus illis qui ultra mare Scotiæ morantur.

Et de quibus, &c. *ut ſupra*.

Teſte ut ſupra.

De Simone Fraſer, ſuper ſervitio ſuo in Guerra contra Regem Franciæ.

A.D. 1297.

A Tous ceux, qi ceſtes lettres verront ou orront, Simon Fraſer Chivaler Saluz.

Come noſtre cher Seigneur Edward, par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre, Seigneur d'Irland, e Duc d'Aquitaine (en qi hoſtel jeo ſu demorez, a ſa volente, ſicome jeo li promis, e jurai ſur Seintes Ewangiles) me eyt attroye, de ſa grace, d'aler en Eſcoce por mei appareiller, por li ſervir, ſolom mon poer, en ceſte guerre, q'il ad au Roi de France,

Jeo graunt e promette leaument, par ces preſentes lettres, que jeo mettrai mon leau poer de li ſervir, a ſa volente,

A.D. 1297. Edv. 1.

volente, en la guerre avantdite, ſicome a mon Seigneur lige.

E, ſil avenoit, par acune aventure, que jeo ne le face mie, que jeo retornerai en l'oſtre noſtre Seigneur le Roi avauntdit, ſaunz nul delay, por demorer y, en meiſme la forme que jeo fu demorez avaunt ces oures, par mon ſerment avauntdit.

E, a totes ces choſes fere, e furnir en tous poinz, jeo oblige ma perſone, ma femme, e mes enſantz, e quiconqui jay, e aver porrai, a la volente mon Signeur le Roy avauntdit.

E, outre ce, Monſire Richard Fraſer, mon Coſyn, l'ad empris, e meinpris, en la preſence noſtre dit Seigneur, enſemblement Ovek moi ſur autiel obligement, come jeo me ſu cy obligez, ſicome avaunt eſt dit.

Si avoms mis nos ſeals a ceſt eſcrit en teſmoignance de totes les choſes avauntdites.

Donees a Brembre, le 28 jour de Maii, l'an du Regne noſtre Seigneur le Rei avauntdit vintiſme quint.

Sub Sigil. ſuis.

Adolpho Regi Romanorum, de Agendis, urgente periculo Comitis Flandriæ, & de ipſo comite, omni dilatione poſthabita, ſuccurrendo.

A.D. 1297. *An.* 25 *E.* 1. *Rot. Aleman.* 25. *E.* 1. *m.* 13. *dorſo.*

A Treſhaut & treſnoble Prince, A. par la grace de Dieu, Roy de Romeyns, touz jours creſſant, noſtre treſchier amy, Edward, &c. ſaluz & treſchieres amiſteez.

Sir, autre foiz vous feiſmes ſavoir, par noz lettres, qui furent faites a Warham, le diſeſeptiſme jour de May, preſcheinement paſſez, coment le Roy de France fiſt ſomondre tot ſon poer, pur venir en propre perſone, ove grant effortz, ſur le Conte de Flandres, en biance de ſouſprendre li & ſa terre, a ce que nous eumes entendu par certein mandement, & par certains gentz auſint.

E, pur ce que l'Alliance, que eſt entre nous & le dit Conte, eſt tiele, que nous ne li devoms failler a tieu buſoigne,

Nous feiſmes tantoſt ſomondre les gentz d'armes de noſtre Roialme, pur eſtre a nous a Londre, od Chivaus & armes, le dymeinge, prechein apres les Oytaves de la Nativite Seint Johan le Baptiſtre, precheinement avenir, preſtz & apparaillez de paſſer, oveſque nous meimes, au plus toſt que nous porriems, apres le jour avantdit.

Nous ſur ce veantz que le damage du dit Conte, ſi nul li aveneit, ſerreit bien noſtre, & de touz nos amys auſint; des queux nous vous tenoms ſoverein & principal,

Vous priames que vous vouſiſſez ordeiner, & tant faire, que le devantdit Cont feuſt aidez covenablement par voz gentz, qui ſont plus precheins as Marches de ſa terre, & qui mieuz & plus eſeement y puiſſent venir; & entendre tant que nous y peuſſiens mettre autre conſail.

E vous requeiſmes auſint, que vous aprochiſſez vos marches devers les parties de Flandres, ove le poer qui vous peuſſez bonement avoir, iſſint qe vous y fuiſſe entour ceu termyne, ſi que nous puſſiens parler enſemble pur nous entreayder, & pur eſtre plus fortz contre la malice & le poer de noſtre commun Enemy; e que, endementiers, vouſſiſſez aider au dit Cont en la manere avantdite.

Puis, Sir, nous reſeumes vos lettres, a Canterbire, le jour de la Pentecouſt, precheinement paſſez; par les queles nous avoms entendu que il vous ſemblerit bon, que nous veniſſims enſemble pur partretir des beſoignes qui vous & nous avoms empriſez contre le dit Roy de France:

E, ſur ce, nous avez aviſez, que nous veniſſiens en la terre le Conte de Holland noſtre fiuz, pur partraiter les dites buſoignes:

Et que, ſur ce, par haſtive Meſſage, vous feiſſiens reſavoir noſtre volunte, & quant vous nous deuſſez encountrer:

E, outre ce, vous nous avez aviſez en ceſte manere, que ia ſoit ce que le haſtive eſpleit de la buſoigne demande, que nous y veignoms meintenant, ſanz armes, en propre perſone;

Que bon ſerroit totes voies, que nous nous apparailliſſoms enſi aderere nous od noſtre chivalerie, & od nos autres neceſſaires, q'il ne coveniſt my qu're plus longe demoere en l'execution des buſoignes avantdites:

Nous eves ſur totes ces choſes deliberation & aviſement, ſemble a nous, & a ceus de noſtre conſeil, qui furent pres de nous quant vos dites lettres nous vindrent,

D.1297.
1.

viendrent, que noſtre aler la outre ſanz noz gentz, ne lour aler ſanz le noſtre, ne ſerroit mie ſi profitables ne ſi covenable come d'aler enſemble droit en Flandres, ove les choſes que meſtier nous auront.

Car certaine choſe eſt que l'aler en Holland, & puis de Holland en Brabant, & de illoeques en Flandres, ſerroit molt long & trop envoyons pur nous, & pur les noz, & pur les choſes q'il covendra mener oveſque nous, pur gentz, e pur chivaus auſint:

E purroit avenir que, pur tant ſe delayereit, le fait de noſtre buſoigne a peril & a damage de vous, & de nous, & de nos amys celes parties.

Ne les Portz, ne les arrivages de Holland, ne ſont mie ſi bons, ne ſi conuz de nos marriners, come ceux de Flandres,

D'ont nous vous feiſoms ſavoir ore, ſicome autre ſoiz le feiſmes par noz lettres deſuſdites, que nous ſerroms, ſi Dieu pleſt, a Londre le dymenge, prechein apres les Oytaves avantdites, pur receivre y les gentz, qui paſſeront oveſque nous, ſicome eſt avantdit.

Apres queu jour nous nous haſteroms vers le port, ou nous nous mettroms en meer, & de illoeques en avant, tant come nous porroms:

E, ſi Dieu pleſt, nous & les noz ſerroms ſi appareilles, q'il ne covendra attendre riens, forſqe le tens, del houre, qui nous ſerroms venuz au port avantdit.

A.D.1297.
Edw. 1.

E vous prioms que contre ceu termyne, voillez venir, le plus efforcement que vous porrez, vers les parties de Flandres, iſſint que, apres ce que nous ſerroms venuz pardela, puiſſoms parler oveſque vous, & vous oveſque nous, pur arair les dites buſoignes, & pur faire tout ce qui Dieus enſeignera a vous & a nous:

Et que vous ſoies totes foies ſi preſt & ſi appareilles en totes choſes, que, apres ce que nous averoms parlez enſemble, peuſſoms aler avant en la dite buſoigne, pur accompler voſtre purpos & le noſtre, od l'aide de Dieu, ſolom ce q'il ſemblera a vous, a nous, & a nos amys d'une part & d'autre, que mieux ſoit a faire.

E, endroit du marriage de nous, dont vous nous avez eſcritz, vous feiſoms a ſavoir, que, quant nous parleroms a vous, nous vous bioms dire ſur ce noſtre volunte plus pleinement, que nous ne vous porriens ore mander par lettre.

E ſachiez Sire que nous avoms fait lire ces lettres devant voſtre Vallet, ſi q'il le vous peuſſe dire, ſicome nous les vous mandoms.

Noſtre ſire vous eyt en ſa garde,

Don. a Canterbir, le quart jour de Juyn.

Eidem Regi, de Copiis quæ proximiores ſunt, in auxilium Comitis Barri, Regis Angliæ Generi, (qui jam Guerram inceperat) feſtinandis.

D.1297.
25. E. 1.
Aleman.
E. 1. m.
dorſo.

A Treſhaut, &c. A. &c. Roy de Romeyns, touz jours creſſant, &c. Edward, &c.

Pur ce que noſtre fiuz, le Conte de Bar, ad comence la guerre ſur le Roy de France, & plus avant ad fait que nul de nos autres amys celes parties; par quei il eſt plus charge de nos Enemys, que nul autre.

Prioms voſtre hauteſſe & requeroms chierement, que le dit Conte voillez aider de voz gentz, qui plus pres li ſont, & qui mieux y poyent entendre, en tieu manere q'il ſe peuſſe meintenir contre noſtre commune Enemy, tant que nous y peuſſoms mettre autre conſail.

A.D.1297.

Iſſint que ce ſoit al honeur de vous & de nous, & au profit du Conte avantdit.

Don. a Canterbir, le quart jour de Juyn.

Comiti Flandriæ de credentia, pro Comite Barri.

D.1297.
25. E. 1.
Aleman
E. 1.
13 dorſ.

ROY, &c. a noble homme, & ſon chier amy, Guy Conte de Flandres, & Marchys de Namur, ſaluz & chieres amiſtez.

A.D.1297.

Nous vous prioms que vous voillez crere a noble homme, Monſieur Johan Bar, noſtre chier amy, de ce qil vous priers, requerra, & dirra de par nous,

E tant

A.D.1297.
Edv. 1.

E tant en voillez faire, que nous vous puiſſoms ſavoir bon gre, & que nous nous puiſſoms tenir apaiez.

Don. a Canterbire, le quart jour de Juyn.

Ad Comitem Flandriæ de Victualibus providendis.

A.D.1297.
An. 25. E. 1.
Rot. Aleman. 25. E. 1. m. 14. d.

ROI, &c. au noble homme, e ſon cher amy, Monſieur Guy, Conte de Flandres, &c.

Come contenu ſeyt en les covenaunces de l'Alliance, faite entre vous & nous, que vous devez faire avoir avenaument, en voſtre terre, as gentz qi nous y enverrons, pour vous ayder, vitaille pur leur deners, s'il en aveyent defaute, pur coe q'il ſerront en eſtraunge pays:

Vous prioms, pur coe que nous y bioms avenir, al ayde de Dieu, que voſtre terre facez garnir de vitaille, en tieu manere, que nous, e nos gentz, quant nous, e eux y vendroms, avoyr pur vous du noſtre coe qui meſter nous ſerra.

Don. a Canterbir, le quint jour de Juyn, l'An, &c. 25.

De ſervitio, per Alexandrum Comyn de Boghan, contra Franciæ Regem, jurato.

A.D.1297.
An. 25. E. 1.
Ex Autogr. Penes Camerar.

A Touz ceus, qi ceſtes preſentes lettres verront ou orront, Aliſaundre Comyn de Boghan, ſaluz.

Come noſtre cher ſeygnur ſire Edward, par la grace de Deu, Roy d'Engleterre, Seygnur d'Yrlaunde, & Duc de Aquitayne, par ky comandement Joe ſuy demore de cea Trente, a ſa volente, ſi come joe luy promis e Juray ſur ſoyntes ewangoiles, me eyt otrie, de ſa grace, de aler en Eſcoce pur moy apariller, *&c. prout ſupra de Dat.* 28 *Maii, uſque hæc verba, viz.*

E, eſtre ceo, Joe l'ay Jure, ſur ſyntes ewangiles, e mys mun ſel a ceſt eſcrit en teſmoignaunce de totes les choſes avaundites.

Donez a Loundres, le ſyme jour de June, l'an du regne le Roy Edward avandit vintcynkime.

Sub Sigillo ſuo.

A Touz ceux qui ceſtes preſentes lettres verront en orront David de Breghyn ſaluz.

Come noſtre chier Seigneur Edward, &c.

Don. a Maghefeld le trentiſme jour de May, l'an du regne noſtre Seigneur le Roy avantdit vintiſme quint.

Sub Sigillo ſuo.

Ad eundem modum jurat Johannes Comyn, Comes de Boghan Conſtabularius Scotiæ.

A.D.1297.
An. 25. E. 1.
Ex Autogr.

A Touz ceaux, qi ceſtes preſentes lettres verront ou orront, Johan Comyn, Counte de Boghan, & Coneſtable de Eſcoce, ſaluz.

Come noſtre chier Seigneur Edward, par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre, Seigneur de Irlaunde, & Ducs d'Aquitaigne, par qi comaundement nous ſumes demorez de cea Trente, a ſa volunte, ſicome nous li promiſmes & juraſmes ſur Seintes Ewangiles, nous eit otriez, de ſa grace, de aler en Eſcoce por nous, *&c. prout in ſuperiore.*

Donees a Loundres le ſime jour de Juyn, l'an du regne noſtre Seigneur le Roi Edward avauntdit vintiſme quint.

Sigillo avulſo.

Eodem

.D.1297.
dv. 1.

A.D.1297.
Edv. 1.

Eodem modo jurat Gulielmus Biſet Regi ſervire contra Regem Franciæ.

.D.1297.
25. E. 1.
Autogr.

A.D.1297.

A Touz ceux, qui ceſtes Lettres verront ou orront, William Biſet, fiuz & heir Robert Byſet, qui mort eſt, ſaluz.

Come mon chier Seigneur Edward, par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre Seigneur d'Irland, & Ducs d'Aquitain, en qui garde je ſuy demore ja une piece, eyt, de ſa eſpeciale grace, reten mon homage & ma feaute, & ſur ce me eit rendu les terres & les tenementz, qui je cleym tenir de li en Engleterre, & en Eſcoce auſint.

En tieu manere totes voies que je aille deſmeyntenant entre mes amys, pur moy apparailler, & pur li ſervir ove chevaux & armes, ſelonc mon poer, en ceſte guerre, quil ad au Roi de France,

Je grant & promet loiaument, par ces preſentes lettres, que je mettray tot mon loial poer, de me appareiller ſi en haſte come je porray, & de li ſervir, a ſa volunte, en la guerre avantdite, ſicome a monſeigneur lige.

E qui enſi apparaillez je paſſeray oveſque li meiſmes, quant il paſſera, ou autre foiz quele heure que li pleiſe.

E, a totes ces choſes faire & fournir, en touz poyntz, je oblige ma perſone, & quant qui j'ay, & aver porram, a la volunte Monſeigneur le Roi avantdit.

Et, outre ce, je li ay jurez, ſur ſeyntz Euvangiles, & mys mon ſeal a ceſt eſcrit, en teſmoignance de totes ces choſes avantdites.

Don. a Canterbire le diſme jour de Juyn, l'an du regne mon Seigneur le Roy d'Engleterre avantdit vintiſme quint.

Sub Sigillo ſuo.

A Touz ceux qui ceſtes lettres verront ou orront Richard Lovel fuz & heir Hughe Lovel qui mort eſt ſaluz.

Come mon cher Seigneur Edward, &c.

Don. a Canterbire le dyſme jour de Juyn, l'an du regne mon Seigneur le Roy d'Engleterre avantdit vintiſme quint.

Sub Sigillo ſuo.

Acquietantia Guidonis Comitis Flandriæ pro primo anno auxilii præſtiti contra Franciæ Regem.

.1297.
5. E. 1.
utogr.

A.D.1297.

Univerſis, præſentes litteras inſpecturis, Guido Comes Flandriæ, ac Marchio Namurcenſis, ſalutem in Domino.

Cùm Sereniſſimus Princeps Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, ad juvandum ipſum, & Alligatos ſuos, contra Dominum Regem Franciæ, & quoſcunque Alligatos ejuſdem, in guerrâ, quam invicem habent, nobis in centum mille librarum nigrorum Turonenſium parvorum, aut in eorum valore in aliâ monetâ, pro primo anno conventionum, inter prædictum Dominum Regem Angliæ & nos habitarum, obligatus exiſteret; prout in litteris ejuſdem Domini Regis Angliæ, nobis inde factis, pleniùs continetur.

Univerſitati veſtræ, per præſentes, notum eſſe facimus, quod nos, præfatus Guido, de prædictâ pecuniæ ſummâ, per manus venerabilis Patris Domini, W. Dei gratiâ, Coventrenſis, ac Lychfeldenſis Epiſcopi, Angliæ Theſaurarii, ac Domini Jacobi de Douza receptoris noſtri, in Monetâ Sterlingorum Angliæ, Brabantiæ ac Namurci (receptis viginti quatuor libris Sterlingorum prædictorum, pro centum libris nigrorum Turonenſium parvorum) ſexaginta & ſexdecim mille librarum Turonenſium prædictarum integraliter recepimus, in purpurgationem ſolutionis pecuniæ ſupradictæ.

De quibus ſexaginta & ſexdecim milibus librarum Turonenſium prædictarum fatemur, per hoc ſcriptum, nos eſſe pacatos, & prædictum Dominum Regem Angliæ quietum eſſe omnino.

Renuntiantes nos, prædictus Comes, pro nobis, Hæredibus, & quibuſcunque Aſſignatis, ſeu Executoribus noſtris, exceptioni non numeratæ, non ſolutæ pecuniæ; ac omni exceptioni, actioni, & defenſioni, quæ nobis, Hæredibus, Aſſignatis, aut Executoribus noſtris poſſet prodeſſe, & dicto Domino Regi

A.D 1297. *Edv. 1.*

Angliæ obeſſe quomodolibet in hac parte.

In cujus rei Teſtimonium, Sigillum noſtrum præſenti ſcripto ducimus apponendum.

Datum Brugis, anno gratiæ milleſimo, ducenteſimo, nonageſimo, ſeptimo, in craſtino Nativitatis beati Johannis Baptiſtæ.

Cera Flava Sigil. Flandr. Lemniſc. membranac.

Comiti Flandriæ de Credentia, pro Comite Barri.

A.D.1297. *An. 25. E. 1.* *Rot. Aleman. 25. E. 1. m. 13. d.*

ROY, &c. a meſme celi Conte ſaluz, & treſchieres amitez.

Nous avoms entendu, par vos lettres, qui vous nous enveaſtes, que le Roy de France eſt entrez en voſtre terre, ou il ad fait damages e grevances, & uncore eſt en feiſant; dunt molt nous poiſe.

E vous feiſoms a ſavoir que, a meſmes le jour, qui nous vous mandames par voz propres Meſſages, devient nos gentz venir a nous a Londres.

E, quant il ſerrunt venuz, nous biöms, al ayde de Dieu, aler vers le Mer, ou nous feiſoms apparailler noſtre Navie, pur paſſer vers vous au plus toſt que nous porroms, ſelonc le temps qui Dieux nous dorra.

E, endroit du preſt, dont vous nous avetz requis, nous vous enveoms par Johan de Berewyk, noſtre Clerc, ſelonc ceo que l'Eveſque de Ceſtre & li vous dirrunt.

Et le dit Johan ſe departira de Londres le Meskerdi, prechein apres le quinzeine de ceſte Seint Johan.

Donees a Weſtmonſtr. le trierz jour de Juyl, l'an de noſtre regne vintiſme quint.

De magnatibus Scotiæ voluntati Regis ſubmittentibus.

A.D.1297. *An 25. E. 1.* *Ex Autogr.*

A Tutz ceus, qi ceſte lettre verrunt ou orront, Robert de Brus Counte de Carrik, James Seneſchal de Eſcoce, Aliſaundre de Lindeſaie, Johan frere le Seneſchal, e William de Douglas, ſalutx en Jehu Criſt.

Coneve choſe ſeit a vous tutz, qe com nous, enſemblement oue la Comune de nos pais, eſteioms leves encountre noſtre Seingnur, mon Sire Edward, par la grace de Dieux, Roys de Engleterre, Seingnur de Irelaunde, & Dux de Gwyene: E, encountre ſa pees eioms en ſa Seingnurie, en ſa terre de Eſcoce, e de Gauweie, fait arſons, homecides, & divers roberies e eſtre fait par nous, e par les nos:

Nous, pur nous, e pur tuz ceaus, qi de nous furent adhers, de la dita comune, a ceo fayre, eſtre tenuz, e ſounſmis a la volente noſtre Seingnur le Roys avauntdit, a fayre les amendes, haut e bas, a ſa volente, des ditz homecides, arſons & roberies:

Sauve a nous les pointz contenuz en un eſcrit, le quel nous avons de mon Sire Henri de Percy, a mon Sire Robert de Clifforth, Cheventeins de l'Oſt au noble Rey de Engleterre, es parties de Eſcoce.

En teſmoinaunce de queu choſes, a ceſt eſcrit avoms mis nos ſeaus.

Eſcrit a Sire Willaume, le Noemme jour du mois de Juyl, en le An del Regne le Reys Edward vintime quint.

Sub quatuor Sigillis rub. pendent. à caudis pergam.

De Epiſcopo Glaſcuenſi, Jacobo Seneſcallo & Alexandro de Lindeſeie, Manucaptoribus pro Roberto de Brus, uſque dum Margeriam filiam traderet in Obſidem.

A.D.1297. *An 25. E. 1.* *Ex Autogr. Penes Camerar.*

A Tutz ceaus, qi ceſte lettre verrunt ou orrunt, Robert, par la grace de Dieux, Eveſque de Glaſgu, Jeames Seneſchal d'Eſcoce, & Aliſaundre de Lindeſeie, ſalutz en Jehu Criſt,

Com, neadgwerres, ſe fuſt mon Sire Robert de Brus Counte de Carrik, oue autres grauntz Seingnurs de nos parties, legerement levez encountre noſtre Seingnurs mon Sire Edward, par la grace de Di[illegible], Reys de Engleterre, Seingneur

neur

A.D.1297. Edw. 1.

neur de Irland, & Dux de Gwyene:

E, puys apres, ſe feit le dit mon Sire Robert de Brus Counte de Carrik rendu a la pees noſtre Seingnur le Reys avauntdit, ſur aucune fourme, purpar lee entre luy e ſes aliez, & mon Sire Henri de Percy, e mon Sire Robert de Clifforth, par noſtre Seingnur le Reis es parties avaunt dites de Eſcoce enveez.

Nous, pur le dit mon Sire Robert de Brus Counte de Carrik, devenoms meinpreneurs, ſur peine de pardre vie & membre, terres, chateus, & quant, que nous avoms, qe il, deſore en avaunt, ſe portera bien & loiaument vers noſtre Seingneur le Reys de Engleterre avauntdit; e james countre luy, ne ſes heirs, ne ſe, levera;

Iſſint enteins, qe quele heure, qe le dit Mon Sire Robert de Brus Counte de Carrik liure Margerie ſa fille, en noun de Oſtage, as avantditz mon Sire Henri & Robert, par ceſtes choſes avauntdites aſſeurer & affermer; qe nous deſdonk de ceſte meinpriſe ſeroms quites e deſliez, ceſt eſcrit d'enapres nient a valer.

En teſmoinaunce de queu choſe nous avoms mis nos ſeaus.

Done a Irewin le Noemine jour de Juyl en le an del Regne le Reys Edward vintime quint.

Sigillis tribus avulſis.

Manucaptio magnatum Scotiæ, & de ſervitio eorum contra Regem Franciæ.

Memorandum quod, 30. die Julii, anno Regni Domini Regis Edwardi Angliæ viceſimo quinto, idem Dominus Rex conceſſit, de ſuâ gratiâ ſpeciali, quod Johannes Comes de Atholes liberetur à priſonâ, per manucaptionem,

Hugonis de Mortuo Mari,
Domini de Caſtro Ricardi de Comitatu Salopiæ:
Johannis ap Adam, de Comitatu Somerſet.
Guncelini, de Badleſmere de Comitatu Kanc.
Johannis Peynre, de Comitatu Bedeford.
Johannis de Haſtings, de Comitatu Stafford:
Walteri de Bello campo junioris, de Comitatû Wigorniæ:

Qui eum manuceperunt, coram Waltero de Bello campo, Seneſcallo Hoſpitii dicti Domini Regis, in formâ ſubſcriptâ, videlicet,

Quòd idem Comes ibit cum ipſo Domino Rege ad partes tranſmarinas, & ei bene & fideliter ſerviet contra Regem Franciæ, & quoſcumque alios ejuſdem Domini Regis Angliæ inimicos.

Et quod etiam idem Comes venire faciet filium ſuum primogenitum, & ipſum tradet in obſidem loco ſui, facietque eidem Domino Regi ſecuritatem, qualem idem Rex ſuper hoc voluerit ordinare.

A.D.1297.

Dictus vero Dominus Rex conceſſit quod, poſtquam idem Comes filium ſuum in obſidem tradiderit, & ſecuritatem fecerit, ut eſt dictum, extunc dicti manucaptores ſint liberi & quieti à manucaptione prædictâ.

Et inſuper præfatus Comes conceſſit, pro ſe, & hæredibus ſuis, coram præfato Seneſcallo, in præſentiâ

Dominorum A. Dunolmenſis, &
W. Elyenſis, Epiſcoporum, &
H. Eborum Electi,
Hugonis le Diſpencer, &
Reginaldi de Grey,

Quòd bene & fideliter obſervabit omnes articulos ſupradictos.

Et, quod ſi in aliquo prædictorum articulorum de cætero fraudulenter ſeu malitioſe ſe habuerit, vel aliàs de infidelitate convictus fuerit, quod omnes terræ & tenementa ſua, quæ in Regnis Angliæ & Scotiæ tenet, vel impoſterum tenere poterit, ſeu quoquo modo ſibi accedere poterunt, præfato Domino Regi, & ſuis hæredibus, ſint foriſfacta imperpetuum & incurſa.

Et nichilominus idem Comes faciet Domino Regi ſuas litteras patentes, de omnibus & ſingulis bene & fideliter obſervandis.

Eodem modo liberatus eſt à priſonâ Ricardus Sieward.

Quem manuceperunt, in formâ prædictâ,

A.D. 1297. Edv. I.

Dominus A. Dunolmenſis Epiſcopus;
Reginaldus de Grey,
Bo. de Knouill,
Johannes Tregoz,
Johannes Butecurte,
Guncelinus de Badleſmere,
Johannes Comes de Atholes,
Johannes Comyn de Badenagh,
Johannes de Inchemartyn,
Johannes le Botiller,
Johannes Comyn de Badenah. jun. &
Radulphus de Coſinge.

Et dictus Richardus promiſit cum Rege transfretare & fideliter ſervire, & Johannem filium ſuum in obſidem tradere, & omnia alia & ſingula facere in formâ, quam prædictus Comes facere promiſit, ut prædictum eſt.

Eodem modo liberatus eſt a priſona *Johannes Comyn, filius Domini Johannis Comyn Domini de Badenagh.*

Quem manuceperunt, in formâ prædictâ,

Præfatus Dunolmenſis Epiſcopus, &
Dom. Johannes Comyn pater ſuus, &
Aomarus de Valentia.

Et idem Johannes Comyn filius promiſit filium ſuum in obſidem dare, & omnia alia & ſingula ſupradicta facere, quæ alii prædicti manucapti facere promiſerunt.

Item liberati ſunt à perſonâ *Alexander Comyn frater Johannis Comyn de Badenagh,*

Godefridus de Ros,
David de Graham frater Patricii,
Johannes de Glenurhard,
Hugo de Erth,
David de Graham filius Patricii de Graham, &
Robertus Comyn frater Johannis Comyn de Badenagh.

Quos & quemlibet ipſorum manuceparunt,

Quod ibunt cum Rege ad partes tranſmarinas, & ſibi fideliter ſervient contra Regem Franciæ, & quoſcumque alios dicti Domini Regis Angliæ inimicos:

Alioquin protectione, eis conceſſæ, ſint nullæ; & perſonæ eorum, & omnes terræ & tenementa, quæ habent, & quæ eis accidere poterunt, ſint incurſa & forisfacta Domino Regi Angliæ.

Item, liberati ſunt à priſonâ,

Johannes de Graunte,
Laurentius de Anegoz,
Alexander Corbet,
Radulphus de Graunte,
Bricius Tailleu,
Alanus de Laſceles,
Herbertus de Morham,
Alexander filius Glay,
Willielmus Mareſcallus, &
Willielmus de Ros.

Quos & quemlibet ipſorum manuceperunt,

Johannes Comyn de Badenah ſen. &
David de Graham,

Quod ibunt cum Rege ad partes tranſmarinas, & ſibi fideliter ſervient contra Regem Franciæ, & quoſcumque alios dicti Domini Regis inimicos: alioquin protectiones, eis conceſſæ, ſint nullæ; & perſonæ eorum, & omnes terræ, & tenementa, quæ habent, & quæ eis accidere poterunt, ſint incurſa & forisfacta dicto Domino Regi Angliæ.

De terris Comiti de Atholes reſtituendis.

A.D. 1297. *An. 25. E. I.*

Rot. Scot. 25. E. I. m 3.

REX tenenti locum ſuum in Scotiâ ſalutem.

Quia Johannes Comes de Atholes nobiſcum, in obſequium noſtrum, profecturus eſt ad partes Flandriæ, per quod eidem Johanni gratiam facere volumus ſpecialem,

Vobis mandamus quòd omnes terras & tenementa ipſius Johannis in Scotiâ, per rebellionem ſuam in manu noſtrâ exiſtentia, eidem Johanni reſtituatis, tenenda ad voluntatem noſtram; ſalvo jure cujuſlibet.

Teſte Rege apud Sanctum Paulum London. triceſimo primo die Julii.

Comiti

A.D. 1297. Edw. I.

Comiti Flandriæ, de Rege excuſando ſuper dilatione in transfretando.

D. 1297. 25. E I. Aleman E. 1. m. dorſ.

EDward, &c. a noble Homme, & ſon treſchier amy, Guy Conte de Flandres, & Marchis de Namour ſaluz & treſchieres amiſtez.

Sire, quant vous à nous envoiaſtes Monſieur Johan de Gaure, & Monſieur Gerard de Verboys, vos Meſſages, nous vous feiſmes aſavoir par eus, que nous ſerrioms a Londres le Dymenge, prechein apres les Oytaues de la feſt de Seint Johan le Baptiſtre, prechein paſſe. Et que de illoeqes nous irrioms, od lez gentz d'armes de noſtre Roiaume, par paſſer a plus toſt que nous purrioms.

E ſachiez, Sire, que ankes, avant cel jour, nous venimes a Londres; mes, pur grantz buſoignes, qui nous eumes illoekes arraer de eſtabliſſement de noz terres, & pur aucuns Pelrinages, & pur aſſez des autres grantz choſes, qui nous eumes a faire (ſicome noſtre ame vallet William Chont vous porra dire) nous ne peumes partir de illoeqes, pur aler vers la meer, jeſqes a ice Meskerdy le darrein jour de Juyl.

A queu jour nous meuſmes de Londres, pur aler vers le port, ou nous paſſeroms; & ne demurroms nuyt la, ou nous demoirroms, autre tant que nous veignoms a la meer.

Et la troveroms, ſi Dieu pleſt, noz gentz darmes, & les autres choſes, qui meſtier nous ſerrount pur noſtre paſſage, ſi preſtz, que des adonks nous ne auroms que attendre forſque la volunte de Dieu, & temps covenable, e de illoeqes nous haſteroms de venir a vous, tant come nous porroms.

Dont nous vous prioms, que vous, nous eyez pur eſcuſez de ceſte longe demoere: E que vous ſoiez de bon confort, e confortez les bones gentz de voz parties.

Car nous bioms, en ceſte noſtre commune buſoigne, prendre oveſque vous le bien & le meſchief, qui Dieus y vodra envoier; e auticle fyn come vous y prendrez.

E molt ſumes, & avoms eſte a meſeiſe de cuer, des damages qi vous auez eu, & ſoeffert par noz enemys, è par les voz.

E nous eſperoms que Dieus y mettra bon conſeil, e par temps, Sir, vous, qi de long temps nous avez conu, Savez bien que nous avoms eſte lentz & parcoons; mes deſore enevant nous ſeroms ſi preſtz de vous aider, & de noſtre commune buſoign porſuire, que vous ny troverez lentete ne pareſte, al ayde de Dieu.

E nous vous prioms, que vous eiez voſtre meſſager pour eſcuſez, de ſa demoere oveſque nous, a ceſte foiz; car nous l'auoms retenuz jeſqes a ore, pur ce qil vous ſeuſt plus certeinement dire coment nous nous haſtoms vers vos parties.

A Dieu, qi vous garde.

Don a Eltham, le 2. jour d'Augſt.

Conſimilis Littera Iſabella Comitiſſæ Flandriæ.

D. 1297. 25. E. I. m. dorſ.

A.D. 1297.

EDward, par la grace de Dieu, &c. A noble Dame, e ſa bien Amye, Iſabel Counteſſe de Flandres, ſaluz & treſcheres amiſtez.

Damè, quant voſtre Seignur le Cunte envoya a nous Monſir Johan de Gaure & Monſir Gerard de Verboys, ſes Meſſages, nous ly feymes a ſauoir par euz que nous ſerriens a Londres le Dymayns prochein apres les Oytaues de la feſt de Seint Johan le Baptiſtre, prochein paſſe; e que de illoeqes nous irriens, od les gens d'armes de noſtre Realm, *&c. prout in ſuperiore Comiti Flandriæ uſque hæc verba.*

Dount nous vous Prioms, quæ vous nous euez pur eſcuſez de ceſte longe demoere: & que vous ſoyez de bon comfort, & confortez voſtre Seigneur le Counte, & les autres bons gents de vos parties: *&c. Prout ſupra Comiti, uſque ad finem.*

A.D.1297.
Edv. I.

Conventio cum Nobilibus Burgundiæ, ſuper ſervitio, Regi præſtando pro ſubſidio, illis annuatim ſolvendo.

A.D.1297.
An. 25. E. I.

Rot. Aleman. 25. E. 1. m. 13.

EDward, par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, Seigneur d'Irlande, & Ducs d'Aquitaine, a touz ceux qui ceſtes lettres verront & orront ſaluz.

Sachent touz que, come li Nobles Homes,

Johan de Chalon Cuens d'Auſſerre & Sires de Rochefort,
Renaudz de Burgoigne Cuens de Mont Beliard,
Johan de Chalon Sires d'Arlay,
Johan de Burgoigne,
Johan de Mont Beliard Sires de Mountfaucon,
Gautiers de Mountfaucon,
Thebaudes Sires de Noef Chaſtel,
Eymons de Mont Beliard Sires de Montron,
Aymes Sires de Faucoigni,
Eſtiephnes d'Ayſelier Sires de Nove Ville,
Piers de Geneville Sires de Marnay,
Imbertz Sires de Clerevaus,
Johan d'Oyſelier Sires de Flagy,
Wauchiers Sires de Chaſteau Vilein,
Odes Sires de Montferrant,
Guilleaumes Sires de Cotondray,
Eſtiephnes Sires d'Oyſelier,
Johan Sires de Jou,
Guilleaumes & Girardz Seigneurs d'Arguel.

1. Eient promis, & jurez a nous, & a noz Meſſages, qu'il, pur avoir noſtre ayde en deniers a defendre leur dreit contre le Roy de France, aideront en bone foy nous & nos aydantz en la guerre, que avoms, & auroms contre le Roy de France, & contre ſes heires.

2. E que les ditz Nobles contre le meſme Roy de France, & contre ſes aydeours & fautours, ferount & continuerount guerre viue & aperte en Conte de Burgoigne, e es lieus veyſins, tant come la guerre, qui nous avoms contre le dit Roy de France, durra: & juſqes a tant que Pees finale en ſoit fait;

Sicome la dite promeſſe, & les autres covenances ſont plus plenerement contenues es lettres, faites des covenances avantdites.

3. Eſt a ſavoir que nous promettoms as ditz Nobles, que nous a eux, & a leur heirs, ou a leur mandement, en ayde de deſpens, qu'il feront pur faire, & pur continuer la dite guerre, ſelonc ce qu'l eſt contenue es dites covenances, dorroms & paieroms, a la quinzeine de la procheine feſt Seint Michel;

Ou, ſi empechement y aveniſt, deins dis Semeynes apres, a Bruyſſeles en Brabant, Trent mile liurees de Turnoys, noyrs petytz, ou la valour en autres monoyes (c'eſt a ſavoir pur ceſt primer an, qui comencea le primer jour du moys de Juyn, precheinement paſſe) outre les autres Trente mille livrees de la meſme monoye; les queles li Procureours des ditz Nobles, pur la dite ayde de leur deſpens, par reſon de ceſt primer An deſus dit, ount ia eu, & receu en deniers, toutez de noſtre Treſourer, paiant & deliverant en lieu, & en noun de nous, par la cauſe deſuſdite.

4. E cheſcun An apres Trente mile livrees de la dite monoie de Tournoys, ou la valour en autres monoies; c'eſt a ſavoir,

Quinze mile livres le primer jour du moys de Juyn:

Et Quinze mile livrees le primer jour du moys de Decembre:

Ou, ſi empeſchement y aveniſt, denz dis Semeynes apres cheſcun des ditz termes, ſelonc ce q'il eſt ordene es dites covenances.

5. E ceſte ayde leur feroms tant come durra la dite noſtre guerre: & les ditz Nobles feront & continueront la leur guerre deſuſdite; & nous garderont les dites covenances.

6. E, s'il aveniſt, par aucun cas contreire, ce qi ia Dieu ne voille, que les ditz paiementz, ou aucuns de eux ne peuſſent eſtre faitz en dit lieu de Bruſſeles; nous promettoms as ditz Nobles, que les ditz paiementz ſerront faitz en Flandres a Gaunt, ou a Bruges.

7. Ou, ſi, par aucuns cas, aveniſt que les ditz paiementz ne peuſſent eſtre faitz ſauvement a Gaunt, ou a Bruges; qil ſerront faitz, en bone foy, en autre lieu de la la mer: c'eſt aſſavoir en la terre du Conte de Flandres, ou du Duc du Brabant, ou du Conte de Holland, ou en autre lieu prechein, de la la mer,

la

la ou la Seignurie de la terre ſerra de noſtre amiſte.

8. E, s'il aveniſt, par aucun cas, que les ditz paiementz, ou aucun de ceux, par defaute de nous, ou de noz gentz, ne feuſſent faitz en aucun des ditz termes; c'eſt aſſavoir, a la dite quinzeine de Seint Michel, ou au primer jour du moys de Juyn, ou au primer jour du moys de Decembre:

E les Procurours, ou les Attornes des ditz Nobles, apres les ditz termes, ou aucun de ceux, demouraſſent en lieu, ou les paiementz deuront eſtre faitz, par attendre les ditz paiementz,

Nous promettoms as ditz Nobles, que nous paieroms as ditz Attornes les diſpens, qu'il feront, reinables, par reſon de la dite demoere de paiement.

9. E promettoms plus au dit nobles, pur eux, & pur leur heirs, que, s'il avient que nous feiſoms Pees, ou True, ou Suffrance du guerre, oveſque le dit Roy de France, ou oveſque ſon heir, que nous mettroms les ditz Nobles en la dite Pees, True, ou Sufferance. A.D.1297. Edw. I.

10. E, as choſes deſuſdites gardir tenir, & compler en bone foi, obligeoms as ditz Nobles, & a leur heirs, nos, & nos heirs, & nos biens.

11. E, pur plus grant fermete des dites choſes, avoms fait jurer, en noſtre alme, par Monſieur Guy de Warrewyk, & Monſieur Nicholas de Audeley; nos Chevaliers, que les choſes deſuſdites, totes & ſengles, garderoms & compliroms en bone foy.

E, en teſmoignance de ce, nous avoms fait faire ceſtes nos lettres overtes, ſealees de noſtre ſeal.

Done a Eltham, le ſecond jour d'Augſt, l'an de noſtre Regne 25.

Litera Amadeo Comiti Sabaudiæ, de transfretatione Regis in ſuccurſum Comitis Flandriæ.

ROY, &c. a ſon chier Coſyn e foyal, A. Conte de Sauvoye, ſaluz.

Nous entendoms que vous ſauez bien, coment le Roy de France entra piece, cea ove grant effortz, en la terre le Conte de Flandres, ou il eſt uncore feſant grantz damages au dit Conte, & a ſon païs; de quei nous ſumes en grant anguiſſe de cuer.

Par quei nous y aloms, ove les gentz d'armes de noſtre Roiaume, e meuſmes de Loundres en alant vers le port, ou nous nous mettroms en meer, iceſt Meſkerdy le darrein jour de Juyl, e haſtoms cele part quanque nous pooms.

Car nous ne demorroms nuyt, ou nous demorroms, autre tant que nous ſoioms venuz au port avantdit, e deſa donque paſſeroms a plus toſt que Dieus nous dorra temps covenable, e bioms ariver droit en Flandres.

E, pur ce q'il ſerroit bien meſtier de remuer du Pais le Roy de France, & ſon poer, pur les grantz mauls quil ont faitz, e font uncore, de jour en autre, au dit Conte, qui eſt noſtre alliez, e a qui nous ne devoms failler; la queu choſe ne ſe purroit faire ſanz grant force: A.D.1297.

Si ſemble il a nous, q'il ſerroit bon que nous amys ſe treiſiſſent cele part ove leur poer, ſi qil y feuſſent entour cele houre que nous y vendroms, ou le plus toſt apres quil peuſſent;

E que nous parliſſiens a eux, & eus a nous, pur mettre tieu conſail en la buſoigne, come il ſembleroit a euz, & a nous, que bon feuſt pur noſtre commune honeur, & pur reſcure le Cont & ſon pays des anguiſſes, & de ſuffrettes dont il ſon chargez, & ont eſte ja grant piece.

Pur la queu choſe, nous vous prioms que vous vous voillez trere, ſanz delaie, vers les parties de Flandres, le plus efforcement que vous porrez, en bone manere; e que vous nous faciez ſavoir, le plus en haſt que vous porrez, ce qui vous en biez faire: e a queu termyne vous y entendez eſtre: enſemblement le poer qui vous y biez amener.

Don. a Waltham le 2. jour d'Augſt.

Conſimiles Literæ Comiti Barri.

EOdem modo, mutatis mutandis, ſcribitur infraſcriptis:

A Noble Home, & ſon chier fiuz, *H. Conte de Bar.* A.D.1297.

Comiti

A.D.1297.
Edv. I.

Comiti d'Auſſurre.

Item, a Noble Home, & ſon chier Amy, *Monſieur Johan de Chalon, Cuens d'Auſſurre, e Sires de Rocheford.*

Comiti de Monte Beliard.

Item, a *Monſieur Renaud de Burgoigne, Cuens de Monte-Beliard.*

Conſimiles Literæ multis aliis Burgundiæ Nobilibus, in Conventione cum Rege ſupra nominatis.

A.D.1297.
An.25.E.I.
Ibidem.

ITem a *Monſieur Johan de Chalon Sires d'Arlay,*
Monſieur Johan de Burgoigne,
Monſieur Johan de Monte-Behard Sires de Mont-faucon,
Monſieur Gautiers de Montefaucon,
Monſieur Thebaudz Sires de Noef Chaſtel,
Monſieur Eymon de Mont Beliard Sires de Montron,
Monſieur Eymes Sires de Faucoigny,
Monſieur Eſtephne d'Oiſeler Sires de Vile Nove,
Monſieur Pieres de Genevil Sires de Marnay,
Monſieur Imberts Sires de Clerevaus,
Monſieur Johan d'Oiſeler Sires de Flagy,
Monſieur Waters Sire de Chaſteu Vilein,
Monſieur Otes Sires de Montferrant,
Monſieur Gilliames Sire de Cokendray,
Monſieur Eſtephne Sires d'Oyſeler,
Monſieur Johan Sires de Jou.

Item *Monſieur Guilleaume, & Monſieur Girard Seigneurs d'Arguel.*

Ejuſmodi Littera Johanni Duci Brabantiæ genero Regis.

A.D.1297.
An.25.E.I.
Rot. Aleman. 25. E. I. m. 12. d.

ROY, &c. A noble homme, & ſon chier fiuz Johan, par meſme la grace, Duc de Brebant Saluz.

Quant le Conte de Flandres envoia a nous Monſieur Johan de Gaure, & Monſieur Gerard de Verboys, ſes Meſſages, nous ly feyſmes aſavoir par eus, que nous ſerriens a Londres le dymenge, prechein apres les Oytaues de la feſt de Seint Johan le Baptiſtre, prechein paſſe: e que de illoeques nous irriens, ove les gentz d'armes de noſtre Royaume, pur paſſer au plus toſt que nous porriens.

E Sachez que ankes, avant cel jour, nous venimes a Londre; mes pur grantz buſoignes, &c. *Prout ſupra in Literâ de eadem datâ Comiti Flandriæ, uſque hæc verba, viz.*

E molt ſumes, & avoms eſte a meſeiſe de cuer, des damages qui l'avant dit Cont & vous auez ou, & ſoffertz, par noz Enemys, & par les voz; mes nous eſpeiroms que dieus y mettera bon conſeil, & par temps: e entendoms que vous y mettrez auſint de voſtre part.

Don a Eltham le 2 jour d'Augſt.

Ejuſmodi Literæ multis Flandriæ Nobilibus.

A.D.1297.
An.25.E.I.
Ibidem.

EOdem modo, mutatis mutandis, ſcribitur infraſcriptis:
A Monſieur Wauter de Jugham:
A Monſieur Walram, Sire de Montjoy & de Faukmont:
A Monſieur Henr. Sire de Bankmount:
A Monſieur Johan, Sir de Cuyk:
A Monſieur Rate, Sires de Gaure:
Au Conte del Marke:
A Monſieur Robert de Betoyne, Conte Nycers:
A Monſieur William de Flandres:
A Johan de Namur fius le Conte de Flandres.

A.D.1297. Edw. I.

Conſimiles Literæ hominibus & Communitati quarundam Villarum.

ITem, ſcribitur eodem modo, mutatis mutandis, per litteras ſeparatas, probis hominibus, & toti Communitati Villarum,

De Doweye,
Gaunt,
Lille,
Ipre,
Newport,
Gravelinge,
Dourbourgh,
Caſſel,
Dudam,
Poperinges.

De feſtinando in Flandriam, in occurſum Regis.

A.D.1297.

ROY, &c. A ſon foial & loial, Monſieur Ottes deu Grantſon, ſaluz.

Come autreſoiz vous eumes mande, par nos lettres, que vous vous treiſſez vers les parties de Flandres; ſi que vous y feuſſiez quant nous y ſerriens venuz.

Vous feiſoms a ſavoir que nous aloms vers la mer, ou nous devoms paſſer, de jour en autre, tant come nous poomis:

E, ſi toſt, come nous ſerroms venuz an port, nous & noz gentz ſerroms, ſi Dieu pleſt, ſi preſtz de quant qui meſtier nous eſt, que nous n'attendrons, ne attendra, covendra fors que la volunte de Dieu & temps covenable, par quei nous ſerroms en Flandres bien par temps od l'ayde de Dieu.

E vous mandams, que vous veignez ilveques, au pluſt toſt que vous porrez, en bone manere, ſi que nous vous y trueſſoms a noſtre venue, s'enſi n'eſtoit totes voies, que vouz veiſſez que voſtre eſtre, par ailleurs, nous peuſt eſtre plus profitables, & plus grant lieu tenir, que la ou nous ſerroms.

Donne a Eltham le ſecund jour d'Augſt.

Ejuſmodi fere litera Clay de Cachche.

A.D.1297.

ROY, &c. a ſon foral & loial, Clay de Cachche, ſaluz.

Pur ce que nous vendroms, ſi Dieu pleſt, precheinent vers les parties de Flandres,

Vous prioms chierement, come celi qui eſtes de noſtre hoſtel, & de qi nous nous fioms molt, que vous vous appaillez deſorendroit de venir a nous es dites parties, oue chevaux e armes, le plus efforcement que vous porrez, au plus toſt que vous peuſſez ſavoir que nous ſeioms paſſez la; queu choſe ſerra haſtivement ove l'aide de Dieu.

E ce en nulle manere ne ſoit leſſe.

Don. a Eltham le 2. jour d'Augſt.

De Orationibus pro Rege, & de transfretatione.

A.D.1297.

REX, &c. Venerabili in Chriſto Patri, R. eâdem gratiâ, Cantuarienſi, Archiepiſcopo, totius Angliæ primati, ſalutem.

Rex pacificus, Dominantium Dominus, inmoti manens Imperii concordiam ſemper faciens in ſublimi, pia miſeratione pacem in terrâ inter ſibi ſubditos diſpoſuit obſervari;

Sed quorumdam affrænata cupiditas aliorum jura doloſè machinatur acquirere, ac illicite retinere:

Propter quod oportet interdum talium conatus nepharios potenti virtute reprimere, ac eorum temerariis præſumptionibus congruis remediis obviare.

Sanè vos credimus non latere, qualiter Rex Franciæ fraudulenter de terrâ noſtrâ Vaſconiæ nos decepit: Ac pacis & treugarum tractatui ſuper diſſentione ſeu guerrâ, quæ inter nos & ipſum, ratione dictæ deceptionis, exiſtit, per venerabiles patres, Albanenſem & Peneſtrinum, Epiſcopos, auctoritate ſummi Pontificis, nuper aſſumpto, (cui, pro ſedandâ ipſâ diſcordiâ, & effuſione Chriſtiani Sanguinis evitandâ, & ob honorem Sanctæ Eccleſiæ, noſtrum benignè præbebamus aſſenſum) aſſentire contemptibiliter recuſavit, amicoſque ac confœderatos noſtros invadit hoſtiliter & impugnat.

A.D.1297. Edv. 1.

Quamobrem, pro ipſorum amicorum & confœderatorum adjutorio, ut tenemur, ac recuperatione hæreditarii juris noſtri, paſſagium noſtrum ad partes tranſmarinas nunc duximus ſtatuendum.

Verùm quia, in hujuſmodi ardua expeditione, quam invitè ſuſcepimus, & Deo teſte, proſequimur cum dolore, plus in devotorum orationibus, quàm in Militum aciebus: Plus de divinæ virtutis aſſiſtentiâ, quàm de noſtrâ potentiâ, confidimus & ſperamus.

Paternitatem veſtram affectuoſe requirimus & rogamus, quatenus preces devotas apud Altiſſimum effundatis, & in veſtra Cathedrali, ac omnibus aliis Eccleſiis, veſtræ juriſdictioni ſubjectis, illud idem fieri faciatis, ut in præſenti negotio, quod incumbit, Deus & Dominus noſter ſic juvet & dirigat actus noſtros, quod, ipſo cooperante, labor, pro ſedandis eiſdem diſcordiis, à nobis noſtriſque fidelibus aſſumendis, in tantum haberi valeat fructuoſus, quod cedat ad ſui nominis laudem, gloriam & honorem; Regnique noſtri & aliarum terrarum noſtrarum ſtatum proſperum & quietum: Poſſitque ex hoc toti Chriſtianitati tranquillitatis optatæ gaudium provenire.

Teſte Rege apud Cumbwell 8. die Auguſti.

De juramento ad tranſfretandum cum Rege contra Regem Franciæ, præſtito per Johannem Comyn de Kilbride.

A.D.1297. *An.* 25. *E.* I. *Clauſ.* 25. *E.* I. *m.* 7. *d.*

Memorandum quòd 9. die Auguſti, apud Brede, Johannes Comyn de Kilbride, quem Rex fecit à priſonâ liberari, Juravit, tactis ſacroſanctis Ewangeliis, quod tranſfretabit cum Rege ad partes tranſmarinas, & fideliter ſibi ſerviet contra Regem Franciæ, & quoſcumque alios dicti Regis Angliæ inimicos, ſub foriſfactura & incurramento corporis & bonorum, prout in litteris, quas ſuper hoc dedit, ſuo ſigillo ſignatis, pleniùs continetur.

Et nichilominus quòd, ſuper hiis omnibus, inveniet & præſtabit ſufficientem manucaptionem, ante receſſum Regis de regno iſto.

De eodem per Johannem de Meneteth.

Ibidem.

Eodem modo juravit, & litteram dedit, & manucaptionem dare promiſit, Johannes de Meneteth, frater Comitis de Meneteth.

De eodem per Johannem de Inchemartyn.

Ibidem.

Johannes de Inchemartyn, liberatus à priſonâ per manucaptionem Comitis de Atholes, qui juraverat ſe profecturum cum Rege ad partes tranſmarinas, & ſe fideliter ſerviturum eidem, de licentia Regis vadit in Scotiâ pro negotiis Comitis prædicti; & juravit, tactis ſacroſanctis Evangeliis, quod in omnibus erit Regi fidelis, & quod, poſt expeditionem dictorum negotiorum, quamcito commode poterit, factam, proficiſcetur ad Regem, ubicumque tunc temporis fuerit.

Actum in præſentia,

Cancellarii Regis, Hugonis le Deſpenſer,
Rogeri le Brabazon, &
Petri Malore,

Apud Odemere 17. die Auguſti, anno Regni Regis 25.

Pro Johanne de Dromman tranſfretaturo cum Rege.

A.D.1297. *An.* 25. *E.* I. *Ibidem.*

Edmundus de Haſtinges, de Comitatu Suffolciæ manucepit Johannem de Dromman de Scotiâ, exiſtentem in priſonâ Caſtri de Wyſebech, quod ad citius, quod poterit, ibit ad Regem ad partes tranſmarinas, & ei bene & fideliter deſerviet contra Regem Franciæ, & quoſcumque alios dictis Regis Angliæ inimicos:

Et ſcriptum fuit Conſtabulario Caſtri de Wyſebeche, quod ipſum Johannem per manucaptionem prædictam liberaret.

A.D. 1297.
Edv. 1.

De Conſtabulario Angliæ & Mareſchallo Officia ſua abdicantibus.

Et de Rege Excuſando, ſuper exactionibus in Regno factis per neceſſitates diverſarum Guerrarum.

D.1297.
15. E. 1.
15. E. 1.

POR ce qe le Roi deſire touz jours la pees, e la quiete, e le bon eſtat de tutes les gentz de ſon Roiaume: Et nomement que, apres ſun paſſage (q'il bye ore faire al honur de Deu, & pur recoverer ſunt dreit heritage, dunt il eſt, par grant fraude, deceu par le Roi de France, e pur le honur e le commun profit de ſon Reaume) tutes encheaſons, par queles la dite pees out quiete puſſent eſtre en nule maniere trobleez, ſoient du tut hoſtes:

Kar acuns gentz purroient dire e fere entendre au poeple aucunes paroles noun verroies, des queles le meſme poeple purroit eſtre mu de eux porter envers lur Seigneur lige, autrement qe faire ne duſſent:

Come en droit de ceo, qe le Conte de Hereſord, e le Conte Mareſchal ſe alongerent n'adguers de lui; ou en droit de autres choſes.

Lui Rois ſur ceo, & ſur l'eſtat de lui, e de ſun Reaume, e coment les buſoignes du Reaume ſunt alees a une pies, fait aſavoir, e voet qe tuz en ſachent la verite, la quele s'enſeut:

N'adguers, quaunt graunt partie de gentz d'armes d'Engleterre, les uns par priere, les autres par Somonſe du Roy, vindreint a Londres; le Roi voillant Purveer a la deliverance de meſme les gentz: E a aleggeaunce de lui deſpens, e de lur deſeſes,

Maunda au ditz Contes, com a Conſtable, e Mareſchal d'Engleterre, qu'il veniſſent a luy, a certein jour, pur ordiner la deliverance des dites gentz:

Au queu jour le Conte de Hereford, e Monſieur Jehan de Segrave, qui eſcuſa le Conte Mareſcal par maladie, vindrent au Roi; e, en lur preſence, e, par lur aſſent, fuſt ordine qu'il feuſſen crier, par my la Citee de Londres,

Qe totes les gentz, qe eſtoient iloques venuz par ſomonce, ou par priere, feuſſent lendemayne a Seynt Paul, devant les ditz Coneſtable e Mareſchal, pur ſavoir e mettre en remembraunce coment, e de cumbien, cheſcun de eux voloyt ſervir, ou ayder le Roi en ceſte veiage de la outre: E lur diſt le Roy qe, ſolonc la dite ordinaunce, la quele lur fuſt baille en eſcrit, il feiſſent faire la dite crie.

A.D. 1297.

E eux, receu le dit comaundement, e la dite bille, s'en alerent.

Pus, meſme le jour a la nuyter, les dites Contes envoyerent au Roy, par Monſieur Jehan Eſturmi Chivaler, une bille, eſcrit en ceſte forme,

Pur ceo, chere Sire, qe vus mandaſtes au Mareſchall par le Coneſtable, par une bille, quil feiſt crier, par my la vile de Lundres, qe tuz yceux, qe ſunt venuz par voſtre Somonuſe, ou par priere, fuſſent demayn devaunt eux, a Seynt Poul, a heure de prime: E qu'il feiſſent mettre en roule, combien des chivaus des uns e des autres; e ceo vous faiſſent a ſavoir:

Vous prient, voſtre Coneſtable, e voſtre Mareſchal, qe ceſte choſe vouſiſſez commaunder a autre de voſtre hoſtel.

E pur ceo, Sire, qe vus bien ſavez qe eux ſunt cy venuz par voſtre priere; e ne mye par ſomonſe, s'il ceo faiſſent, il entreyent en lur office pur ſervice fere; par quoy il vus prient qe vus les voillez commaunder a autre.

E le Roi, reſceu la dite bille, e eu conſeil ſur ceo, (pur ceo qu'il luy ſembla qu'il aveyt meyns avyſement maunde, e ne voloyt mye qu'il en fuſſent ſuſpris) enveya a eux.

Monſire Geffrey de Geynevill,
Monſire Thomas de Berkele,
Monſire Johan Tregoz, le Conſtable de la Toure, le Gardein de Loundres,
Monſire Roger Brabazon,
Monſire William de Bereford,

Pur eux meuz aviſer ſur ceo, e qu'il purvoſſent, en tieu manere, qu'il ne fuſſedt choſe qe peuſt turner en prejudice du Roi, ne de lur eſtat demeyne:

E, ſi autrement ne ſe vouſiſſent aviſer, qe leis lur fuſt demaunde s'il avoueynt la dite bille, e les paroles iloqes contenues; les queles il avouerent ent outre.

E qaunt

A.D.1297. Edv. I.

E qaunt ceſt avouement fuſt report au Roil, il, eu ſur ceo conſeyl,

Miſt en leu,

Du Conte de Hereford Coneſtable,
Monſire Thomas de Berkele.

E en lu

Du Conte Mareſchal,
Monſire Geffrey de Geynevill.

Pur ceo que les ditz Contes avoient requis que le Roy commaundaſt a autres, ſicome il eſt contenue en la dite bille;

Sur ceo s'en alloygnerent les Contes du Roy e de ſa Court.

E, ceſt apres ceo, le Erceveſque de Canterbur. & pluſours Eveſques d'Engleterre vindrent au Roy & luy prient quil peuſſent parler as ditz Contes & le Roy lur graunta, par quoy le dit Erceveſque e les autres Prelatz prierent as ditz Countes, q'il lui faiſſent a ſavoir ou il lur plerroit devenir pur parler a eux.

E les Contes lur remanderent, par lur lettres, quil ſerroient, a Waltham, le Vendredy, lendemayne de la Feſt de Seint Jak:

Au queu jour les ditz Ercevesk, a Eveſqes vindrent a Waltham:

E les ditz Contes ne vindrent mye; mes enveyerent illoeqes Monſieur Roberd le fiz Rogere Monſier Johan de Segrave, Chivaliers, qui diſcreint, de par les Contes, quil ny purroyent venir adonk par aucunes reſions.

E plus (a la priere des ditz Prelatz, e des ditz Chevalers, qui vindrent au Roy, a Seynt Aulban, le demaying procheynement ſuant) le Roy graunta ſauf condut as ditz Contes: E enbaylla ſes lettres a ditz Chivalers, contenentz ſuffiſent terme, denz le quel les ditz Contes peuſſent ſauvement, e ſur ſun conduyt, venir au Roy, e demorer, e retourner.

E, oueſques celes lettres, ſe departirent les ditz Chevalers du Roy a cele foiz.

Mes unqes puit les Contes au Roy ne vindront, ne enveyerent; ne uncore ne venent, ne enveyent.

Que le Roy ſache ore puit eſtre, qe aucunes gentz unt fait entendant au pueple, qe les Contes muſtrerent au Roy certeins articles, pur le commun profit de pueple, e du Reaume, e qe le Roy les deveit aver refuſe, e eſtundie tut outre;

De quey le Roy ne ſeit rejeus: Kar riens ne lui muſtrerent, ne ne firent muſtrer; ne ne ſeyt pur quey il ſe retreſtrent: Entz entendi, de jour en jour, qu'il veniſſent a lui.

A.D.129 Edv. I.

Entre les queus articles contenu eſt, a coe qe hom diſt, de acunes grevances, que le Roy ad fait en ſon Reaume, les queles il coneyt bien, com des eydes qu'il ad demaund ſoventfoez de ſes gentz.

La quele choſe lui ad convenu fere par encheiſon des guerres, qui lui unt eſte menes en Gaſcoyne, en Gales, e en Eſcoce, e aillours:

Des queles il ne poeit lui, ne ſon Reaume defendre, ſaunz eyde de ſes bones gentz.

Dunt il luy poyſe mult, qu'il les ad taunt grevez, e taunt travaillez.

E leur prie qu'il lui en veyllent avoir pur excuſe, com celui que ad les choſes miſes, ne mye pur achater terres, ne tenementz, ne Chaſteaus, ne Viles; mes pur defendre lui, e eux meſmes, e tut le Reaume.

E, ſi Dieu luy doynt ames returner du veyage, qu'il fait, ceo il voet bien que tuz ſachent q'il ad volente, e graunt deſir del amender bonement, a la volunte de Dieu, e au gre de ſun pueple, taunt avant cum il deuera.

E, s'il aveniſt q'il ne returnaſt mye, il luy ordener que ſon heir le fra, auſi com ſil meſmes returnaſt de paſſer la outre, pur eyder le Conte de Flandres, qui eſt ſon aliez.

E nomement pur mettre, en la buſoigne de lui, e de ſun Reaume, tele fin com Dieu vodra.

Kar meuz vaut de mettre fin en la buſoigne au plus toſt qe hom purra, qe de languyr enſi longement.

Les graunt Seigneurs, qui n'adguers furent a Londres ove lui,

Pur ceo qe il voient bien qil ne poait, ne ne puit ſi graunt choſe purſuier, ne maintenir du ſoin: E qe le veyage eſt ſi haſtis, pur le graunt peril, en quey, les amys le Roy de dela, ſont:

Par les quels, s'il pardiſſat, le Reaume purrait cheyir en graunt peril apres, qui Dieu defende:

E, pur aver le confirment de la graunt Chartre des Fraunchiſes d'Engleterre, e de la Chartre de la Foreſt, le queu confermement le Roy ad graunte bonement,

Si li graunterent un commun doun, tilz com luy eſt mult boſoignable ou peynt de ore.

Dunt il prie a tutes les bones gentz, e a tut le puple de ſon Reaume, qui unques ne liu faillerent, qe ceſt doun ne leur ennoye mye.

E puis qu'il veient bien quil ne eſparnye ſon cors, ne ceo qe il ad, pur allegger eux, e ly, de grauntz ſuffrences,

D.1297.

quil unt ſuffre, e ſuffrent uncore, a graunt meſchief, de jour en autre:

E puis quil ſeyvent auſint qe la boſoigne eſt plus graunde, quele ne eſtoit unqei nies a nul jour:

E pur ceo que, par ceſt aler, avendra, ſi Dieu pleſt, bone pees e pardurable, par unt cheſcun ſe deyt meyns tenir agrevez de ceſte doune, e par quay il purrount eſtre le plus toſt delivers des anguſſes, e de travaus, quil unt, e unt eu avant ceſte houre:

E, ſi nuls feuſſent entendauntz, avaunt le pays, que le Roy euſt refuſe articles, ou autre choſe contre le commun profit de Reaume, pur ſon pueple houir e deſtrure, qu'il euſt autrement ouere envers les Contes, qe en la manere deſuſdite;

Il prie qe hom ne lui crey mye: Kar ceo eſt le droit proceſſe tute la verite, coment les choſes ſunt ales deskes aore.

E ſe aviſe cheſcun, coment graunt deſcord ad eſte autre foiz en ceſt Roiaume, par celes paroles, entre le Seigneur e ſes gentz, de une part e dautre, e les damages qe en ſunt avenuz.

E, ſi hom truſt, ore ceſtes autrement, que eles ne ſunt; purroit avenir qe ryote enſurdreit, la quele ſerroit plus perilouſe, e plus greve, que n'eſtoit unqes nies nulz en ceſte terre.

E ſunt eſcumengez tuz iceux, qui troblent la pees de ceſt reaume, en quele manere que ceo ſoit:

A.D.1297. Edv. 1.

E tuz iceus, qui as turbeurs, en argent, ou con chivaus, ou en armes, ou autrement, douvent, ou funt eyde, ou ſavoir privement ou apertement, de quelque condition ou eſtat qu'il ſoient.

De la quele ſentence d'eſcumenge nuls ne puyt eſtre aſouz, ſauntz eſpecial comaundment de Apoſtel, forſqe en article de mort; ſi come pert par une bulle, qe le Roy ad du temps la Pape Clement; la quele graunt partie des Prelatz, e des autres grauntz Seigneurs, de ceſte terre, unt bien entenduz: Par quey il eſt meſtier que cheſcun s'en gard.

D prie le Roy tutes les bones gentz, de ſon Reaume, que pur ceo, qu'il, al honur de Dieu, e de lui, e de eux, e du Reaume, e pur pardurable pees, e pur mettre en bon eſtat ſon Reaume, ad enpris ceſt veyage a fere; e il ad graunt afiance, que les bone priers, de ſes bones gentz, lui purront mult eider, e valer a mettre ceſte beſoigne a bone fin,

Quil voillent prier e frere prier ententivement pur lui, e pur ceux, qui ovesk lui viunt.

En teſmoigne, &c.

Donee a Odymere le 12. jour de Auſt.

Auteles lettres ſount envoies a tout les Viſcontes de Engleterre.

Adolpho Regi Romanorum, de feſtinando in ſuccurſum Comitis Flandriæ.

.1297. 5. E.1. leman. 1. m.

A Treſhaut & treſnoble Prince, A. par la grace de Dieu, Roy de Romeins, touz jours creſſant; Edward, &c. ſaluz, & treſchieres amiſtiez.

Sire, nous vous feiſmes autre foiz ſavoir, par noz lettres, coment nous paſſeriens vers les parties de dela, oye les gentz d'armes de noſtre Roiaume, au plus toſt que nous porriens, apres le Dymenge, prechein apres les Oytaves de la Seint Johan le Baptiſtre, preſcheiment paſſe.

E puis avoms eſte tant empeſchez de moltz de grantz buſoignes, qui nous avoms eyes a faire par decea, que nous ne peumes venir au port, ou noſtre paſſage ſe deyt faire, jeſqes a la veille Seint Laurence,

A queu jour nous y veniſmes, e ſumes illoeqes en haſtant le paſſage de nous, e de noz gentz, de jour en autre, tant come nous pooms.

A.D.1297.

E ſerroms, ſi Dieu pleſt, bien toſt, tot preſtz, & apparaillez de mover vers les parties de dela pur noſtre commune buſoigne avancer, ce que nous porroms, par l'ayde de Dieu & de vous, & par l'ayde & le conſail de noz autres amys.

Dont nous vous prioms que de la demoere, qui nous avoms ja fait, la quele par aventure vous ſemble longe, come ſi fait ele a nous auſint, ne vous diſpleſe mie.

Car, puis que nous ſumes au Port de noſtre paſſage, nous entendoms d'avoir ſi toſt eſpleitez totes les choſes, qui meſtier nous auront, que nous ſerroms par temps en la terre de dela, ſi Dieu pleſt.

A.D.1297. Edv. 1. Pur quoi nous vous Prioms Derechef, que vous haſtes les buſoignes endroit vous; Car devers vous les haſteroms nous quan que nous porroms, ſi que nous peuſſoms avoir viſte conſail a oeverer ſur noſtre commune buſoigne.

Noſtre Seigneur vous eit en ſa garde.

Don a Wynchelſe le 13. jour d'Augſt.

Comiti Flandriæ, de Rege tranſfretando, & ſuccurſu circumquaque appropinquante.

A.D.1297. An. 25. E. 1. Rot. Aleman. 25. E. 1. m. 12. d.

ROY, &c. au Count de Flandres ſaluz.

Sire, nous vous avoms bien mande, avant ces heures, coment nous avoms eſte empeſchez de moltz de buſoignes, qar quei noſtre demoere par decea ad eſte plus longe, que nous ne quidioms.

Mais ore ſumes nous, la Dieu merci, au port, ou noſtre paſſage ſe deyt faire, & veniſmes Ylueqes la veille Seint Laurentz: Et feiſoms haſter totes les choſes, qui meſtier nous ont pur le paſſage tant, come nous pooms; ſicome le Porteur de ces lettres vous ſaura dire.

E vendroms, ſi Dieu pleſt, percheinement en voz parties, pur receivre y tieu fin, & tiele avienture, come il plerra a noſtre Seigneur que vous preignez.

Car nous ne bions departir d'illoeqes, en nule manere, tant que noſtre commune buſoigne ſoit en tiel eſtat, que Dieu & nos amys s'en peuſſent tenir appaez.

Dont nous vous prioms que vous ſoiez totes foiz de bon confort, & que vous confortez vos amis, & les bones gentz, de vos parties, en totes les bones maneres que vous porrez; e que vous eiez fiance en Dieu, e en la droiture qui vous avez.

E nous ſemble que vous & eux en devez eſtre bien confortez, puis que ayde & confort vous ſont approchantz, la Dieu mercie, en moltz de parties.

E, pur ce que vous avez tant de foiz, & en moltz de maneres haſte noſtre paſſage, de quei nous avoms eſte molt chargez, ne vous en merveillez mie ſi nous veignoms, par avienture, a meius de compaignie que nous ne voudriens.

Car ſachez, ſi nous euſſiens en plus grant leyſir d'aſſembler nos gentz, ſelonc leur eeſes, nous en euſſiens plus menez oveſque nous.

Ne mie pur ce, nous avoms ordenez que ceux, qi ne vendront mie pur paſſer oveſque nous, meiſmes veignent apres, au plus toſt que home porra lour paſſage apparailler & faire.

Don. a Wynch. le 13. jour d'Augſt.

Conſimilis Litera Iſabellæ Comitiſſæ.

A D 1297. An. 25. E. 1. Ibidem.

ROY, &c. a la Noble Dame, e ſa bien amee Dame, Iſabelle Cunteſſe de Flandres, ſaluz, e cherez amiſtez.

Dame, nous avoms bien mande a voſtre Seignur le Conte de Flandres, e a vous auſſint, avant ces heures, coment nous avoms eſte empeſchez de moltz de beſoignes, par quei noſtre demoere par decea ad eſte plus longe, que nous ne quidoms.

Mes ore ſumes nous, la dieu mercie, au port, &c. *prout in litera ſupra ad Comitem.*

Communitati de Bruges de Paſſagio Regis, & ſuccurſu undecunque parato.

A.D.1297. An 25. E. 1. Rot. Aleman. 25. E. 1. m. 12. d.

ROI, &c. as totes les bones Gentz de la Communaute de la Ville de Bruges en Flandres ſaluz.

Nous avoms bien mande a voſtre Seigneur le Conte, & a vous auſſint, avant ces heures, coment nous avoms eſte enpeſchez de moltz de beſoignes, par quei noſtre demoere par decea ad eſte plus longe, qe nous ne quidoms.

Mes ore ſumes nous, la Dieu merci, au Port, &c. *prout ſupra in litera Comiti.*

.D.1297. ...dv. 1.

Auteles lettres ſunt eſcrites as les bones gentz de les Communautez,

De Doweye,	*De Caſſel,*
Del Iſle,	*De Dudour,*
De Ypre,	*De Peperinges,*
De Neuport,	*De la Gaunt,*

Item, mutatis mutandis ſub eodem tenore,

A.D.1297. Edv. 1.

Au Duc de Brabant,
Au Sire de Faukemont,
Au Sire de Blanchemont,
Au Sire de Cuyk,
Au Sire de Gaile,
Au Conte del Mirk,
Au Sire Wautrer del Juliam,
Au Sire William de Flandres,
E a Johan de Namur.

Item *au Conte de Nyneruau.*

De Cuſtodia terræ Scotiæ commiſſa Briano filio Alani.

.D.1297. ...n. 25. E 1. ...t. Scot. ...E.1.m.1.

REX, Epiſcopis, Abbatibus, Prioribus, Comitibus, Baronibus, Militibus, Vicecomitibus, Miniſtris, & omnibus aliis Ballivis, & fidelibus ſuis, per Regnum & terram Scotiæ conſtitutis, ſalutem.

Sciatis quod conſtituimus dilectum & fidelem noſtrum Brianum filium Alani, Cuſtodem noſtrum Regni & terræ Scotiæ, quamdiu nobis placuerit.

Ita quod omnia Caſtra & Fortalitia noſtra, in eodem Regno exiſtentia, quotienſcumque voluerit ingredi, & in eis morari, & aiſiamenta ſua habere, poſſit pro ſuæ libito voluntatis.

Et ideo vobis mandamus quod præfato Briano, tanquam Cuſtodi noſtro Regni & terræ prædictæ, in omnibus, quæ ad Cuſtodiam illam ac fidem noſtram pertinent, intendentes ſitis & reſpondentes, ſicut prædictum eſt.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Odimere 14. die Auguſti. A.D.1297.

Per breve de privato Sigillo.

Et mandatum eſt Vicecomitibus, ac Univerſis & ſingulis de Comitatibus Northumbriæ, Cumbriæ, & Weſtmerlandiæ,

Quod eidem Briano, tanquam Cuſtodi Regni & terræ prædictæ, in omnibus, quæ ad Cuſtodiam & Salvationem prædictorum Regni & terræ pertinent, intendentes ſint & reſpondentes, cum equis & armis, & toto poſſe Comitatuum prædictorum, quotiens neceſſe fuerit, & per ipſum Brianum ex parte Regis fuerint requiſiti.

In cujus, &c.

Teſte ut ſupra.

Per breve de privato Sigillo.

De Cuſtodia Terræ Scotiæ liberanda Briano filio Alani.

D.1297. ...25. E. 1. ...Scot. ...E. 1. m. 1.

ET mandatum eſt Johanni de Warenna Comiti Surr. quod Cuſtodiam prædictorum Regni & terræ, cum omnibus, ad Cuſtodiam illam ſpectantibus, eidem Briano liberet, habendam in formâ prædictâ. A.D.1297.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Wynchelſe 20. die Auguſti.

Archiepiſcopo Cantuarienſi, de non fulminando contra Miniſtros Regis.

D.1297. ...25. E. 1. ...nſ. 25. E. 1.

REX, Venerabili in Chriſto Patri R. eâdem gratiâ, Cantuarienſi Archiepiſcopo, totius Angliæ Primati, ſalutem. A.D.1297.

Cùm nos, inevitabili neceſſitate cogente, pro Regni & Hæreditarii juris noſtri, per Regem Franciæ & alios inimicos noſtros invaſi & hoſtiliter impugnati, defenſione, & Eccleſiæ Anglicanæ & perſonarum, tam Eccleſiaſticarum, quàm aliarum, ejuſdem Regni, præſidio,

De bladis & aliis bonis earumdem perſonarum capi fecerimus:

Et ad capiendum, ſeu capi faciendum, pro ſalvatione noſtrâ & ſuâ, dictique Regni adhuc eadem neceſſitas nos compellat.

De

A.D.1297. Edv. 1.

De quibus bladis & bonis volumus, & firmiter proponimus ſatisfactionem, ut res exegerit, facere congruam & condignam:

Et jam intellexerimus quod vos contra Miniſtros noſtros, bladorum & bonorum prædictorum de mandato noſtro captores, intenditis quandam Excommunicationis ſententiam fulminare, vel ipſos Excommunicatos facere nunciari:

Quod, ſi ſic fieret, in gravem & enormem dignitatis & Coronæ noſtræ Regiæ læſionem, ac populi ſcandalum manifeſtius redundaret; & nichilominus ex hoc ejuſdem Eccleſiæ deſtructio, & totius Regni ſubverſio veriſimiliter ſequi poſſet:

Vobis prohibemus, ſub debito fidelitatis & juramenti, quibus nobis tenemini, ac forisfacturâ omnium, quæ de nobis tenetis, firmiter injungentes, ne in Miniſtros noſtros, Clericos aut Laicos, aliquam Excommunicationis ſententiam promulgetis, ſeu etiam publicetis: Aut promulgari ſeu publicari aliquatenus, occaſione hujuſmodi captionis, faciatis: vel eiſdem Miniſtris gravamen aliquod inferatis; maxime cum parati ſimus ſatisfacere, ut eſt dictum.

Teſte Rege apud Winch. 19. die Auguſti.

Conſimiles Literæ diriguntur ſingulis Epiſcopis Angliæ.

Teſte ut ſupra.

De promulgantibus Sententias Excommunicationis in Miniſtros Regis capiendis & impriſonandis.

A.D.1297. *An.* 25. *E.* 1. *Pat.* 25. *E.* 1. *p* 1. *m.* 12.

EDward, &c. a Monſieur Adam de Welles, e au Viſconte de Nicole, Saluz.

Nous, aparcenantz qe troveurs de novelles, par les queux deſcord purroit Surdre entre nous, nos Prelatz, nos Contes, nos Barons, e nos autres grantz gentz, s'aforcent a la ſubverſion de noſtre Roiaume, e a la deſturbance de noſtre pees, nient meyns qe ceux, qui S'aforcent d'aſſailler nous, e noſtre Roiaume, par mortele enemiſte, e par force d'armes; ne voillantz teu manere de malice paſſer ſaunz eſtre refrenee.

Aſſignons vous pur enquere, e ſercher, en totes les maneres, qe vous peuſſez, pluis diligeaument, queux meſfeſours e deſtourbours de noſtre pees conteront novelles e deſtraxiens en la fourme avantdite:

Ou qi deſtourberont, ou voudront, ou procuront deſtourber l'execution de noz maundementz:

Ou qui durron ſentences de eſcumenge:

Ou feront monitions, ou les ſentences donees, ou monitions faites, priveement ou apertement, pronuncieront:

Ou voudront puplier contre nos Miniſtres e nos Sugges, ou contre queux autres, q'il ſeient aerdantz a nous, e a noſtre foi, qi feront execution de nos maundementz, pur le profiſt de noſtre Roiaume:

Ou contre perſones de Seynte Engliſe, qui ſe mettent en noſtre protection, pur ſauver, e defendre eux, e lur egliſes:

Ou qi feront rien, ou voudront faire par art, ou par engyn,

Par quei la peiſiblete de la pees, e du Reaume ſeit deſturbee, e l'execution de nos mandementz (qui nous coms commandez pur le pru du Reaume, e de tot noſtre people) ſoit arerie, ou empeſchie en nule manere.

E pur ceo vous maundoms qe touz ceux, de quel eſtat, ou condition q'il ſeient, qui des choſes avantdites, ou d'aucune de eles troeſſez copables, preignez, e en noſtre priſon Sauoement gardez, taunt que vous en eez autre maundement de nous.

E voloms qe, ſi vous ambedeux ny peuſſez entendre, adonk l'autre de vous, qi ſerra pluis pres des parties, ou nules des choſes avantdites auendront, face redement, e ſaunz delay, execution de ceſtes boſoignes, en la fourme avantdite.

E fait a remembrer, qe les Chevalers, e les Vicontz, deſous eſcritz, ſont aſſignez, en autres fourmes, deſus eſcrites, en les Conteez deſouz eſcritz, ceſtaſaver.

Aleyn Plokenet, e le Viſconte de Somerſet e Dorſet, en memes les countees.

Bueges de Knovill, e le Viſconte de Salopſhire e de Stafford, en memes les Countees.

Johan Tregoz, e le Viſconte de Hereford, en meme la Countee.

Thomas de Berkele, les Viſcontes de Glouceſtre

D.1297.
I.

Glouceſtre e de Wyrceſtre, en memes les Contees.
Johan de Segrave, e le Viſconte de War. e de Leceſtre, en memes les Conteez.
Robert Fiz Pain, e le Viſconte de Wiltſhire, en meme le Conte.
Rauf Pipard, e le Viſconte de Bedeford & Buks, en memes les Contees.
Johan Lovel, e le Viſconte de Oxenford & Berks, en memes les Contees.
Thomas de Furnivall, e le Viſcont de Derb. en meme la Countee.
Johan le Bretun, e le Viſcont de Midleſex, en meme la Countee.
Robert de Tateſhale, e le Viſcont de Norf: e de Suffolk, en meſmes les Countes.
Johan Engayne, e le Viſcont de Northampton, & de Roteland, en memes les Countee.
Henry Tregoz, e le Viſcont de Surr. e de Suſſez, en meſmes les Countees.
Robert Fitz Roger, e le Viſconte de Eſſex & de Hertford, en memes les Countees.
Reynald de Argentem, e le Viſconte de Cantebrig. e de Huntyndon, en memes les Countees.
William de Leyburne, e le Viſconte de Kent, en meme le Countee.
Henry le Tieys, e le Viſconte de Suthampton, en meme le Countee.
Geffrey de Cannivill, e les Viſcontes Cornewaille e de Devonſhire, en memes les Counteez.
Johan de Lancaſtre, e le Viſconte de Lancaſtre, en meme la Countee.
Reynaud de Grey, en la Countee de Ceſtre, ove les quatre cantrede.
Johan de Havering, en Norwales.
William de Brebuſe, & Wauter de Pederton, in Weſtwales.

A.D.1297.
Edw. I.

Fet a remembrer, qe les avauntdiz Chevalers e Viſcontes frount les choſes ſuſeſcrites, Solonc les articles qe s'enſiwent, viz.

Ordenez qe les Baneretz e les Viſcontes, qui ſont a ceo aſſignez en les Counteez preignent plegges de gentz lays, tieus qui ſeyent ſuffiſauntz pour les ſommes recevues.

E ke les Clerks, qui plegges lais ne poent trouer, baillent en le poer le Viſcont, de lur Chateus taunt, com le graunt qu'il frount amontera jekes a taunt q'il eent paiez.

E ſeit la choſe demande e priſe en ceſte fourme pur la defenſe de eus memes, e de lur egliſes, e pur le comun profiſt du Reaume, e pur la protection aver; ceſtaſſauer de cheſcum Prelate, ou perſone egliſe, ou Clerk benefice al amuntaunce du double del ayde qe cheſcum fiſt darrein au Roy, pur taunt que la buſoigne eſt ore daſſez greignure qe adonk ne fu.

E facent les Baneretz e les Viſcountes enroulez les ſommes recevues e cheſcun y noun e les nouns de plegges ou de la Seurte qe ſerra priſe iſſint qe cel roule ſoit livere al Eſchekier pur les deners faire lever.

E facent les Baneretz e les Viſcontes, a cheſcun Clerk qi avera recevu en la fourme avantdite bille ſeal de lur ſeaus au Chaunceller, pur la protexion le Roy, e pur les autres briefs qui lour covendront.

De Rege Excuſando erga Barones Vaſconiæ.

A.D.1297.
25. E. I.
t. Aleman.
5. E. I.
13.

ROI, &c. as Barons, as chevalers, & as touz les autres gentils homes de Gaſcoigne, demorantz en noſtre ſeruiſſe celes parties, ſaluz.

Nous vous mandaſmes, n'adgueres, quant nous enveiames derrayne en Gaſcoigne deniers, e viures pur la ſuſtenance de vous, e de nos autre bones gentz, qi per nous ſont celes parties, que nous vous enverriens plus precheygnement, par Meſtre Reymon de Pyne, & par Loup Burgoign, les queux nous receiumes pur oekz ou nous parties.

E ſachez que bien toſt apres nous vindrent ceux noveles, q'il nous couvenyt enprendre d'aler la outre, oue les gentz d'armes de noſtre Royalme, pur ayder a nos aliez de dela, e pur mettre tieu conſeil en la boſoigne, que nous avoms a faire contre le Roi de France, come il plerra a noſtre Seignur.

A.D.1297.

Par quoy nous avoms ſerche totes les voyes, qe nous avoms peu, coment nous peuſſoms chevir de deniers, e des autres choſes, que meſter nous ont pur ceſt paſſage; e en trouoms ſi pou de chevisaunce, quil ſemble a noſtre conſeil de decea, que nous mettoms nous e noſtre boſoigne en grant condicion de paſſer en poynt d'ore.

Mais le grant deſit, qe nous avoms de alleger vous, e nous, e noſtre Royaume, des grantz ſuffretz, qe vous avez endurez, ia grant piece (de quoy nous ſumes & grant meſeſe de cuer)

A.D 1297.
Edv. 1.

nous fait enprendre e faire iceſt voiage od tiel avienture come Dieu vodra.

Par quoi nous ne vous feiſoms mie orendreit ce que nous prevuſmes autre foiz par noſtre mandement; de quoy nous vous prioms cherement que, par ceſtes reſons, nous voillez tenir pur eſcuſez, car nous non pooms autre choſe faire quant à ore.

E voillez de ce que vous avez conforter vous, e les autres bones gentz qi ſont en noſtre ſerviſe es parties ou vous eſtes, en totes les bones manieres que vous potrez, pur l'amur de nous, ſicome vous avez fait avant ces heures; de quei nous vous looms molt, e vous mercioms tant come nous Sauoms & pooms.

E vous feiſoms a Sauer, que nous ne ſperniroms corps, ne avoyer, ne riens que nous porroms purchacer, que nous ne mettoms entour l'eſpleyt de noſtre boſoigne.

Et eſperoms que Dieux y mettra tieu conſeil, deinz brief temps, que ce ſerra al honeur de luy, e de nous, e de vous, e de tot noſtre Roiaume,

E Sachez que nous menoms la outre, oueſque nous, le dit Meſtre Reymon, e par luy, ou par autre certeyn Meſſage, vous bioms par temps mander d'l'oeqes, ſi Dieu pleſt, bones noveles.

Don. a Wynchelſe, le 21 jour d'Augſt.

Baronibus Angliæ in Vaſconia, de non recedendo ſine licentia Comitis Lincolniæ locum tenentis Regis.

A.D. 1297.
An. 25. E. 1.
Rot. Aleman. 25 E. 1. m. 13.

ROY, as Barons, as Chivalers, e a touz les autres gentils homes d'Engleterre, demorantz en noſtre ſervice es parties de Gaſcoigne, Saluz.

Pur ceo que aucunes gentz nous ount dit, qi li ad aucuns de vous, que ne biens demorer outre la Seint Michel prochein avenir,

Vous prioms, e chargeoms en la foy, que vous nous devoez, e ſicome nous nous fioms de vous, que vous ne partez du pais, e nule manere, tant que nous Sachoms la fyn de noſtre boſoigne, pur quoy nous aloms la outre, ne tant que vous e veez autre maundement de nous, ſi enſi avenoſt que le Count de Nichol, noſtre Lieutenant en Gaſcoigne, vous donaſt le conge par aucune graunt acheſon.

Car, ſi la boſoigne, que vous avez ſi bien, e ſi honourablement meintenue e le en arieres feuſt gueppe en l'eſtat qei cea eſt ore, nous la tendrions a pardue, ou au moyns en grant condition de perdre pur touz jours, ove quant qui nous y auoms mys.

La quele choſe nous Savoms bien que vous harriez molt, e vous y auez muſtre bon ſemblaunt, come ceux qui bien ſe ſont portez; de quoi nous vous Sumes molt tenus, e vous en mercion tant cum nous ſavoms, è pooms.

E, ſi Dieu nous doint vie & ſante, nous y averoms bon regard, e en penſeroms en tieu manere que vous vous en tendrez apaez.

E, pus que nous paſſooms la outre, ſicom eſt avantdit, vous ſauez bien, ſi ceux, qi de par le Roy de France ſont de vers les parties, ou vous eſtes, ſeuſſent que vous departiſſetz du pays, en l'eſtat que les boſoignes ſont, oncore qil irroyent, par avienture, la ou le Roy de France ſerroyt, pur luy ayder e faire plus fort contre nous, e enſy Serriens nous & nos amys plus charges es parties ou nous Serriens.

Dont nous vous prioms derechief, que vous voillez bonement demorer es parties, ou vous eſtes, tan que Dieux eit ordine ſa volente de noſtre boſoigne devers nous; de la quele nous eſperoms que vous orrez; oue l'aide de Dieu, bone novelle; bien toſt apres ce que nous Serroms venuz la outre.

Donnees a Wynchelſe, le 21. jour d'Augſt.

Obligatio Johannis Comitis de Atheles, & aliorum de Scotia, pro illis quos manuceperunt coram Rege.

A.D. 1297.
An. 25. E. 1.
Clauſ. 25. E. 1 m 8. d.

A Touz ceux, que ceſtes lettres verront e orront, Johan Conte de Athele, Aliſaundre de Meygners, Johan de Inchemartyn, Saluz en Deu pardurable.

Sachez nous aver meinpris,
Sire Lawrence de Strobolgy,

Sire

D.1297 an. I. A.D.1297. Edw. I.

Sire Willame Olyfard,
Sire Henry de Inchemartyn,
Sire Willame de Morreue,
Sire Edmond de Rameshaye,
Sire Johan de Camburnen,
Sire Willame de la Haye,
Sire Wauter de Berkeleye, Chivalers.
Simond de Hiskendy,
Johan de Irland,
Johan de Strabolgy,
Roberd de Montour,
William Bron,
David de Cambernon,
Gregorius Mak Enkerd,
Water d'Alith,
Thomas d'Alith,
Nichole d'Irlowenan,
Malis de Leggy,
Wauter de Burchergax,
Robert de Inchethor,
Johan Buterwan,
Michel Lescot, e
Andreu de Strugarteney, Valetz.

Sur terres, tenements, & quant que nous avoms, qe eaux serront feaux e loiams a nostre Seigneur le Roy d'Engleterre, e ausi en haste, come eus en nule manere fere le pount, Saunz delai, a li vendront en le Reaume de Fraunce, ou par ailloures, ou plus tost trover le purront; e leal ayde lui feront en son Ost, & par aylours en sun ost, ou len lur enjoindra depar le Roy avantdist.

Et, en tesmoigne de ceste chose, Sur cestre lettre patent avous mis noz Seaus.

Done a Winchelsey, le jovedy en le jour de Utaus nostre Dame la Virgine, l'an de nostre Seigneur le Roy avauntdit Vyntisme Quint.

Transfretatio Regis.

D.1297. an.25.E.1. Pat.25.E.1. m.7. A.D.1297.

Memorandum quod, die Jovis, videlicet, 22. die Augusti, anno, &c. Vicesimo quinto, Dominus Johannes de Langeton, Domini Regis Cancellarius, in mari prope Winchelese, in quadam navi, quæ vocatur COG EDWARD, in qua idem Rex tunc fuit paratus ad transfretandum in Flandriam, liberavit eidem Regi magnum Sigillum suum, quod idem Rex statim recepit, & illud tradidit Domino J. de Benstede ad custodiendum.

Hæc sic facta fuerunt in præsentia.

Walteri de Bello Campo Senescalli Hospitii Regis,

Roberti de Burghashe Militis,
Willielmi de Hamelton.
Malculmi de Harlegh,
Radulfi de Stanford Capellani Regis, &
Magistri Petri Aymerici clerici.

De Edwardo Filio Regis Locumtenente in Anglia.

D.1297. an.25.E.1. Ibidem. A.D.1297.

Et, Die Martis, circa Solis occasum, proximò sequente, videlicet, 27. Die Augusti, post transfretationem dicti Regis in Flandriam, Edwardus, ipsius Regis filius, locum ejusdem Regis in Anglia tenens, in Castro de Tonnebrigge, in Camera sua ibidem, in presentiâ.

Dominorum Reginaldi de Grey,
Alani Plukenet,
Guidonis Ferre, &
Guncelini de Badlesmere Militum: ac Domini Willielmi de Hamilton Clerici.

Liberavit præfato Domino Johanni de Langeton, prædicti Regis Cancellario, sigillum Regis quo, dum Rex erat in Vasconiâ, uti in Angliâ consuevit: qui quidem Johannes sigillum illud à manibus dicti Edwardi statim recepit, & in Crastino inde brevia consignavit.

Bulla Bonifacii Papæ super Pace inter Reges reformanda.

D.1297. an.25.E.1. Ex Autogr. A.D.1297.

Bonifacius Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo filio, Edvardo Regi Angliæ illustri, salutem & Apostolicam benedictionem.

Nôsti, fili carissime, quòd, postquam ad apostolatûs apicem nos gratia divina vocavit, benignitatem sedis Apostolicæ prosequentes (quæ, pietate plena, caritate non vacua, in filiorum lætatur

A.D.1297.
Edv. 1.

proſperis, perturbatur adverſis) laborum ingentium pertulimus ſarcinam, & continuis quaſi vigiliis, ſtudiis & ſollicitudinibus, opem curavimus & operam adhibere, diverſis ad id viis quæſitis & modis,

Ut, diſcordiis & ſcandalis amputatis (quæ inter te & cariſſimum in Chriſto filium noſtrum A. Romanorum Regem illuſtrem ex parte unâ, ac cariſſimum in Chriſto filium noſtrum P. Francorum Regem illuſtrem ex alterâ inimicus humani generis ſuſcitavit) reformatio pacis & concordiæ hinc & inde, cum auxilio divinæ potentiæ, proveniret: per quam tibi, & ipſis Regibus, ac tuo, & eorum Regnis, animarum ſalus, quies, corporum, & bonorum comoda redderentur; ac aliorum Chriſti fidelium ſtatus (& præcipuè terræ ſanctæ) ex hujuſmodi turbatus ſcandalis, optatæ tranquillitatis dulcedine lætaretur.

Et, ut hæc poſſent ſalubriùs & efficaciùs provenire, duo Eccleſiæ membra Nobilia, videlicet, bonæ memoriæ, B. Albanenſem, & S. Peneſtrinum, Epiſcopos, duximus ſpecialiter deſtinandos.

Qui, hujuſmodi proſequendo negotium, tot anxietates animorum & labores corporum ſubierunt, quod alter, in viâ redeundo ad nos; alter, poſtquam ad noſtram pervenit præſentiam, infra paucos dies, naturæ debitum perſolverunt.

Eorum tamen prudentia circumſpecta, quaſi præſcia futurorum, antequam Alpes ad nos revertendo tranſirent, proceſſus, tractatus, propoſita & reſponſa, quæ, mediantibus ipſis, inter te ac Reges eoſdem intervenerunt, fideliter redigi fecerunt in ſcriptis, & ſigillis propriis conſignari; ut revocari non poſſent in dubium, quæ facta fuerant miniſterio eorumdem.

Quibus per Peneſtrinum prædictum, in illis paucis diebus, quibus morans in Curiâ ſupervixit, ad notitiam noſtram deductis, perpendimus ipſos, cum multâ cautelâ, diligentiâ & ſollicitudine, in ipſo negotio proceſſiſſe.

Ex quibus plenâ informatione perceptâ, de negotii qualitate conſiderantes quod, quia tu & dicti Reges plurimum diſtatis adinvicem, & varia nonnunquam impedimenta ſuccreſcunt, ita quod deſideratæ pacis votiva conſumatio præpeditur, vel debito plus differtur,

Providimus expedire votivæ conſumationi negotii, quod ipſum ad noſtram præſentiam deducatur, tractandum inter Procuratores partium, & feliciter, actore Domino, terminandum.

Quapropter, continuatis affectibus, & ſollicitis ſtudiis obſervatis, ex piâ noſtræ mentis affectione, quâ ducimur circa tuum & eorumdem Regum ſtatum, quem votis optamus ardentibus fieri pacificum, proſperum & tranquillum, tanto propenſioris conſiderationis extendentes intuitum, quanto peramplius id exigere noſcitur urgentis neceſſitatis articulus, & temporis qualitas ingruentis,

Serenitatem Regiam rogamus & hortamur attentè, quatinus mentem tuam erigens reverenter ad Dominum, & plene conſiderans quanta, ex tuâ & eorumdem Regum diſſenſione, nedum tibi & ipſis, verùm etiam univerſis ferè chriſticolis, & præcipuè Terræ ſanctæ, turbationes, impedimenta & ſcandala provenerunt; & quod, niſi ſuper hiis celere ac ſalubre remedium apponatur, graviora poſſunt etiam formidari,

Solennes & ydoneos Nuncios tuos, amatores pacis, cum pleno & ſufficienti mandato, voluntatis tuæ conſcios, ac diligentiùs informatos, ad præſentiam noſtram, dilationis & difficultatis obſtaculo ſublato, tranſmittas;

Qui, ex parte tuâ, plenam habeant poteſtatem ſuper omnibus diſcordiis, litibus, controverſiis, cauſis, quæſtionibus, dampnis & injuriis, realibus & perſonalibus, quæ fuerunt, & ſunt, vel eſſe poſſent inter te ac dictum Regem Franciæ, occaſione quacumque,

Tractandi, componendi, paciſcendi, tranſigendi, conveniendi, compromittendi, & ſubmittendi in quem, ſeu quos, & ſub formâ, ſeu modo, de quibus viderint expedire; ac firmandi & roborandi, & omnia & ſingula faciendi, quæ ſunt pacis & concordiæ, ac ad plenam pacem & concordiam valeant pertinere.

Speramus enim in Domino quod, ipſius nobis aſſiſtente Clementiâ, providebitur ſic ſalubriter ſuper hiis, quod ad laudem Dei, & tuæ, ac eorumdem Regum, ſalutis & proſperitatis augmentum, honorem, & exaltationem Sanctæ Matris Eccleſiæ, proſperum ſtatum mundi, & præcipuè Terræ ſanctæ, poterit redundare.

Et ecce! dilectos filios · Magiſtrum Prædicatorum, & Generalem Miniſtrum Minorum Fratrum ordinum, viros utique magnæ diſcretionis & providentiæ circumſpectæ, ad te, ac Reges eoſdem (quibus in ſimili forma ſcribimus) duximus propterea deſtinandos; qui mentem noſtram ſuper hiis, prout eis commiſimus, tibi & dictis Regibus,

vivæ

.D.1297.
dv. 1.

vivæ vocis oraculo, pleniùs explicabunt.

Dat. apud Urbem Veterem octavo Kalend. Septembris, Pontificatûs noſtri anno tertio.

A.D.1297.
Edw. 1.

Sub filo canabeo.

De cuſtodia terræ Galwediæ commiſſa Johanni de Hodleſton.

.D.1297.
.25. E. 1.
Scot.
E. 1.
1.

A.D.1297.

REX, Epiſcopis, Abbatibus, Prioribus, Comitibus, Baronibus, Militibus, Vicecomitibus, & omnibus aliis Ballivis, & fidelibus ſuis, per totam terram noſtram Galwediæ & Comitatum noſtrum de Are conſtitutis, ſalutem.

Sciatis quod conſtituimus dilectum & fidelem noſtrum, Johannem de Hodleſton, Cuſtodem Caſtrorum noſtrorum de Are, Wiggeton, Cruggelton, & Botel, ac totius terræ prædictæ, necnon & Comitatûs prædicti, quamdiu nobis placuerit:

Ita quod Vicecomites, in quorum Ballivis Caſtra prædicta exiſtunt, de exitibus Caſtrorum eorumdem, & Vicecomitatuum ſuorum onerentur, & inde nobis reſpondeant ad ſcaccarium noſtrum apud Berewycum.

Et ideo vobis mandamus quod eidem Johanni, tanquam Cuſtodi noſtro prædictorum Caſtrorum, Terræ, & Comitatûs, in omnibus, quæ ad cuſtodiam illam pertinent, intendentes ſitis & reſpondentes, ſicut prædictum eſt.

In cujus, &c.

Teſte Edwardo filio Regis apud Tunbrigg. 28. die Auguſti.

De poteſtate præſentandi ad Eccleſias in Regno Scotiæ.

D.1297.
25. E. 1.
Scot.
E. 1.
1.

A.D.1297.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quod, de circumſpectione & induſtria dilecti & fidelis noſtri, Briani filii Alani, Cuſtodis noſtri Regni & Terræ Scotiæ, pleniùs confidentes,

Sibi plenam conceſſimus & commiſimus poteſtatem, quod ipſe, de conſilio dilectorum Clericorum noſtrorum, Walteri de Agmodeſham Cancellarii, & Hugonis de Creſſingham Theſaurarii dictorum Regni & Terræ,

Præſentare poſſit, ad Eccleſias, & alia quæcunque beneficia, ad collationem ſeu donationem noſtram ſpectantia, quæ vacant ad præſens, & quæ, in prædictis Regno & terrâ, in poſterum vacare contigerit, uſque ad valorem quadraginta Marcarum,

Perſonas idoneas, in ſervitio noſtro, videlicet exiſtentes ibidem, ſeu perſonas alias, prædicti Briani, & ipſorum Cancellarii & Theſaurarii, diſcretionis arbitrio; dummodo Anglici fuerint, & in Regno commorentur eodem;

Seu etiam Eccleſias & beneficia hujuſmodi perſonis conferre, in formâ prædictâ; donec aliud ſuper hoc duxerimus ordinandum.

In cujus, &c.

Teſte Edwardo filio Regis apud Tunbrigg. 28. die Auguſti.

De Octava levanda, & Magna Charta propter eandem confirmanda.

D.1297.
25. *E.* 1.
ſ. 25. *E.*
. 6. *d.*

A.D.1297.

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, Vic. Bed. & Bucks, ſalutem.

Quia, in relevationem omnium Incolarum & Populi Regni noſtri, pro octavâ omnium bonorum ſingulorum laicorum, per totum idem Regnum, pro urgentiſſimâ nunc dicti Regni contra Gallicos neceſſitate, levandâ,

Conceſſimus, pro nobis & hæredibus noſtris, confirmare, & firmiter teneri facere magnam Chartam de Libertatibus Angliæ, & Chartam de Libertatibus Foreſtæ,

Et concedere omnibus & ſingulis ejuſdem Regni litteras noſtras patentes, quod dictæ octavæ levatio non cedet eiſdem in præjudicium, ſervitutem, exhæredationem, uſum vel conſuetudinem in futurum:

Tibi præcipimus, firmiter injungentes, quod, ſine dilatione aliquâ, quatuor de probioribus & legalioribus Militibus Comitatuum tuorum, videlicet, de quolibet Comitatu duos eligi: &

A.D.1297. Edv. 1.

eos, plenam poteſtatem, pro ipſis & totâ Communitate dictorum Comitatuum, habentes, ad Edwardum filium noſtrum chariſſimum, tenentem in Angliâ locum noſtrum, venire facias:

Ita quod ſint London. ad eundem filium noſtrum modis omnibus in octabis Sancti Michaelis proximò futuri ad ultimum,

Chartas ſuper confirmatione noſtrâ Chartarum prædictarum, & litteras noſtras ſuper dictâ conceſſione, pro ipſâ Communitate in formâ prædictâ recepturi; & facturi ulterius, quod per dictum filium & conſilium noſtrum ibidem fuerit ordinatum.

Et hoc nullo modo omittatis.

Et habeas ibi hoc breve.

Teſte Edward filio noſtro apud Sanctum Paulum London. 15. die Septembris, anno Regni noſtri 25.

Dorſo,

Johannes de Pabenham, & Edmundus Gacelyn Milites, electi ſunt per Communitatem Com. Bed. ad faciendum & recipiendum id, quod breve iſtud exigit.

Johannes de Pabenham Miles, manucap. per

Edm. de Wedone Militem,
Robertum de Crevequer Militem,
Johannem de Pabenham juniorem,
Walterum de la Haye;

Edmundus Gacelyn Miles, manucap. per

Robertum de Crevequer Militem,
Edm. de Wedon Militem,
Ricardum de Harecourt de Suthmelne,
Willielmum le Bretun.

Altharicus de Nodarlis, & Robertus Barry Milites electi ſunt per Communitatem Com. Buk. in formâ prædictâ.

Almaricus de Nodariis Miles, manucap. per

Willielmum Bonetun de Lathebury,
Robertum de Stokes de eadem,
Johannem de Lovente de Nuport,
Rogerum filium Johannis de Shyryngton.

Robertus Barry Miles, manucap. per

Hugonem Samſon,
Robertum le Brett,
Rogerum fil. Johannis,
Rycardum le Clerk de Neuport.

De veniendo, cum equis & armis, ad Brianum filium Alani, ad partes Scotiæ.

A.D.1297. *An.* 25. *E.* 1. *Rot. Scot.* 25. *E.* 1. *m.* 1. *d.*

REX, &c. dilecto & fideli ſuo, Johanni Wake, ſalutem.

Licet nuper vobis mandaverimus, quòd ad dilectum & fidelem noſtrum, Johannem de Warenna, Comitem Surr. & Suſſex, cui propter aliquos rumores, qui ad aures noſtras de ſtatu terræ noſtræ Scotiæ pervenerant, mandavimus quod de partibus illis, quouſque ſtatus terræ illius aſſecuratus eſſet, aliqualiter non recederet, cum equis & armis, & toto poſſe veſtro, ad mandatum ſuum accederetis, ad morandum cum eodem Comite in dictis partibus, pro ſalvatione & aſſecuratione partium earundem:

Quia tamen jam intelleximus quòd idem Comes eſt in veniendo ad Edwardum filium noſtrum cariſſimum, tenentem in Angliâ locum noſtrum, cum ipſo ſupra dicto negotio Scotiæ locuturus,

Vobis in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, firmiter injungimus & mandamus, quatinus ad dilectum & fidelem noſtrum, Brianum filium Alani, cui cuſtodiam commiſimus dictæ terræ, cum equis & armis, & toto poſſe veſtro, perſonaliter accedentes, eidem ſitis intendentes, conſulentes, & auxiliantes, ad malitiam Scottorum Rebellium noſtrorum reprimendam, quotiens neceſſe fuerit, & ab ipſo Briano ſuper hoc, ex parte noſtrâ, fueritis requiſiti:

Vos in hac parte taliter habituri, quod diligentiam & fidelitatis veſtræ induſtriam, de quibus ſpecialiter confidimus, providè habere debeamus meritò commendatos.

Teſte Edwardo filio Regis, apud Sanctum Paulum London. 26. die Septembris.

Conſimiles litteræ diriguntur ſubſcriptis, videlicet,

Roberto de Clifford,
Radulfo filio Willielmi,
Thomæ Furnivall,
Hugoni de Hercy,
Nicholao de Meyuill,
Johanni de Wygeton,
Radulfo de Freſchenvill,
Waltero de Faucomberge,
Johanni de Lancaſtre,
Willielmo de Dacre,
Henrico de Quyghel,
Mathæo de Redman,
Ingelramo de Gynes.

Prima ſufferentia, capta inter Angliæ & Franciæ Reges, ſub nomine Regis Angliæ.

A.D.1297.

EDward, par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, Seignur d'Irlaunde & Ducs d'Aquitaine, a tous ceux, qui ceſtes lettres verrount, ſaluz.

Nous faiſoms aſſavoir, que nous, de la guerre, move entre le Roy Fraunce & ſes alliez d'une part, & nous & noz Alliez d'autre part, tant pour la Duchee d'Aquitaine, come del le Counte de Flaundres, & d'aſcuns autres Alliez a nous,

Avoms pris, de comun aſſentement, ſouffraunce de guerre; c'eſt aſſavoir du Roialme a Roiaume, de terre a terre, de gent a gentz, par meer, & par terre, en tiele manere, que tous Marchantz de tote manere de gentz, ſoient du Counte de Flaundres, ou d'aillours de noſtre pouer, ou de noz Alliez, puiſſent aler, venir, demorer, & Merchaunder, ſauvement & ſeurement, d'une Roaume a autre, & des uns as autres, la ſouffraunce durant.

Et tendroms nous, & noz Alliez, & le dit Roy, & les ſoens, tout ce que nous & lui tenioms au jour de la confection de ceſtes lettres, durant la ſouffraunce.

Et durra ceſte ſouffraunce, quant a la Duchee d'Aquitaine, juſques a la Typhaine proſcheinement avenir; & quant as autres terres, juſqes les Octabes de la procheine feſte Seint Andreu taunt ſeulement.

La quele ſouffrance nous d'une part, & le dit Roy d'autre, devoms faire ſavoir a noz feaux Alliez, & Subgiz, en la terre d'Aquitaine, & es autres lointiſmes terres, dedens le Dymanche, devant la Feſte de tous Seintz proſcheine: Et de la terre de Flaundres, dedens ce proſchein Samadi.

E eſt aſſavoir que le Roy d'Alemaigne, poet ceſte ſouffrance roumpre, ſi lui pleſt, en tieu manere toutes voies, que elle durra quinze jours apres ce, que luy diz Roys d'Alemaigne l'ara fait aſſavoir al Eveſque de Tournoy, ou a ſoun official de Tournay.

Les noz Alliez ſount tiels,

Le Roy d'Alemaigne,
Le Counte de Flaundres,
Le Counte de Sauvoye,
Le Counte de Bar,
Le Duc de Brabant,
Le Count de Hoylaunde,
Le Count de Mountbeliard,
Johan de Chalon Seinur d'Erlay,
Johan de Bourgoigne,
Johan Seigneur de Monfaucoun,
Water ſoun Frere Seignur de Noefchaſtel,
Le Seignur d'Oſſiler,
Le Seignur de Faucon,
Le Seignour de Joru,
Le Seignur de Cocendray,
Symond de Montbeliard Seignur de Motron,
Eſtevene d'Oſſilier Seignur de Vile Nove,
Et pluſours autres *de Burgoyne,*
D'Alemaigne,
De Brabant,
De Flaundres,
De Hoylaunde,
De Gaſcoigne,
D'Arragoun, &
D'Aillours,

Des queus nous ne ſavoms les nous a preſent,

La quele ſouffrance noſtre ame & foiaux, Wauter de Beauchamp Chevalier & Seneſchal de noſtre Oſtel, au quel nous avoms donee ſur ce plein poer de jurer en noſtre alme, pour nous, & pur noſtre noun, a jure a garder loiaument,

&

A.D.1297. Edv. 1. & en bone foy & entirement, en la manere, & en la fourmee devant dites.

Et eſt aſſavoir que, ſi aſcuns damages eſtoien faiz, durant la dite ſouffraunce, nous ſumus tenus de les faire amender.

En teſmoignance des queles choſes, nous avoms fait mettre noſtre Seal a ceſtes preſentes lettres.

Donez a Fines Seint Banoun ſur le Lys, le jour de la Feſte Seint Denys, en l'an de grace mil & quatre vintz 17. A.D.1297. Edv. 1.

Semblable lettre eſt faite ſur le Seal le Roy de Fraunce;

Froſpris que celes paroles, ſoient du Counte de Flaundres, ou d'aillours de noſtre poer, ou de noz Alliez, &c.

Froſpris y celes paroles, & des uns & autres, & ſes Alliez ſount autiels, ceſtaſavoir le Cuens de Lucemburgh, le Cuens de Henaud, le Dauſyn Vyenne, Godefrey de Brabant.

De dicta ſufferentia, ex parte Regis Franciæ.

A.D.1297. An. 25 E. 1. Rot. Aleman. 25. E. 1. m. 19.

UNiverſis, præſentes litteras inſpecturis, miſeratione divinâ Thomas, Archiepiſcopus Eboracenſis, Angliæ Primas, & Antonius, Dunelmenſis Epiſcopus, ſalutem in Domino ſempiternam.

Noveritis nos vidiſſe & diligentiùs inſpexiſſe quaſdam litteras Magnifici Principis, Domini Philippi, Regis Francorum, & venerabilium Patrum Dominorum,

W. Ambianenſis, &
Petri Altiſiodorenſis, Epiſcoporum, ac Nobilium Virorum, Johannis Comitis Britanniæ,
Guidonis de Caſtellione Comitis Sancti Pauli Botitularii Franciæ, &
Radulphi de Claro-Monte Domini de Nigella & Conſtabularii Franciæ,
Procuratorum dicti Regis,

Super ſufferentiâ, abſtinentiâ, ſive treugis, inter Regem eundem, & sereniſſimum Dominum noſtrum Edwardum, Dei gratiâ, Regem Angliæ, Dominum Hiberniæ, & Ducem Acquitanniæ illuſtrem, initis, dudum factas,

Veris ſigillis ipſorum, Regis, Epiſcoporum, Comitum, & Conſtabularii ſigillatas, non vitiatas, non cancellatas, nec in aliquâ ſui parte abolitas, ſeu corruptas, tenorem & formam, quæ ſequitur, continentes.

PHelip, par la grace de Dieu, Roi de France, a touz ceux, qui ces preſentes lettres verront, ſalut.

Nous feſoms aſſavoir que nous, de la guerre, meve entre nous e nos aliez d'une part, e le Roi d'Engleterre e ſes Aliez, d'autre, tant pur la Duchie d'Aquitaigne, qe de la Conte de Flandres, e de aucuns autres lieus,

A.D.1297.

Avoms pris, de comun aſſentement, ſouffrance de guerre; c'eſtaſſavoir, de Roiaume a Roiaume, de terre a terre, de gent a gent, per mer, e par terre, en tiele manere, qe touz Marchanz, e tote manere de gent, puiſſent aler, venir, demorer, e Marchaunder, ſauvement & ſeurement, de une Roiaume a autre, la ſouffrance durant.

Et tendrons nous, e noz aliez, e li dit Rois, e li ſyen, tout ceo qe nous e il tenions au jour de la confection de ces lettres, durant la dite ſouffrance.

Et dura cete ſouffrance, quant a la Duchie d'Aquitaigne, jaſques a la Tiphanie procheinement avenir; e quant as autres terres, juſques as Octaues de la procheine feſt Seint Andri tant ſeulement.

La quele ſouffrance nous d'une part, e li dit Rois d'autre, devoms fere ſavoir a noz feaux aliez, e ſeugiez, en la terre d'Aquitaigne, e es autres lointaignes terres, dedeins le Dimenche, devant la feſte de touz Seintz prochein: e en la terre de Flandres, dedens ceo prochein Samady.

E eſt aſſavoir, qe li Rois d'Alemaigne peut la dite ſouffrance rompre, ſi il li pleſt, entiel manere totes voies, qe ele durra quinze jours apres ceo que, li dit Rois d'Alemaigne l'avera fet ſavoir e noſtre ame & feal l'Eveſque de Tournay, ou á ſon official a Tournay.

Les nouns de noz Aliez ſont tiens,

Li Cuens de Lucembert,
Li Cuens de Henaut,
Le Dauphine de Vienne,
Godefray de Brabant,
Et pluſiours autres, *de Gaſcoigne,*
E de Flandres,
Et de autres lieus, de queus nous ne ſauoms le nouns a preſent.

La quele ſouffrance noſtre amez e feaux

.D.1297. Edv. I.

feaux R. de Cler Mont Sire de Neesle Coneſtable de France, au quel nous avoms ſur ceo done plain pouair de jurer e noſtre ame, pur nous, e en noſtre noun, a jure a garder loiaument, en bone foi, e enterivement, en la maniere & en la fourme devantdites.

E eſt aſſavoir qe, ſe aucuns damages eſtoient fetz, durant la dite ſouffrance, nous ſumes tenuz de les fere amender en bone foi e covenablement.

A.D.1297. Edw. I.

En teſmoign de la quele choſe, nous avoms fet mettre noſtre Seel a ces preſentes lettres.

Donees a Fines Saint Banon. ſur le Lis, le jour de la Feſt Saint Denis, en l'an de grace mil deux centz, quatre vintz, e dis, e ſept.

De prædicta ſufferentia proclamanda.

.D.1297. 25. E. I. Bandela ...rium & ...rarum Turri.

EDward, par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, &c. a Edward noſtre cher ſiuz, tenant noſtre leu en Engleterre, & ſon Conſail, saluz.

Sachez qe, al honeur de Dieu, pur le comun profit de la Chriſtiente, e pur eſcheure les maus, perils e damages, que de jour en jour aveignent, e porront aveni, de la guere, een eſperance d'avoir Pees covenable,

Avoms de la guere, meuve entre nous & nos alliez de une part, & le Roy de France e les ſoens d'autre, grante e fet ſoffrance, ſolonc la fourme, qe nous vous enveons encloſe, deſuz noſtre Seal.

A.D.1297.

E pur ceo vous mandoms, e fermement enjoynoms, qe vous avantdite ſoffrance gardez, e facez garder en touz poynz, par tout noſtre Royaume, en noſtre poer, par terre, e par mer: e fermement comander, qe rien encontre ne ſoit fet:

E nomement le plus pur ceo, qe, ſi rien eſtoit fet encontre la dite ſofferance, nous ſerrioums tenuz (ſicome dis eſt) de faire l'amender, e oveske ceo la dite ſofferance garder.

Don. deſouz noſtre privie Seal, a Gant, le 15. jour de Octobre, l'An de noſtre Regne vintiſme quintiſme.

Ad Regem Litera Adolphi Regis Romanorum.

D.1297. 25. E. I. Orig. ...ra Tur.

MAgnifico Principi, Domino Edwardo, Regi Anglorum, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ, Adolfus, Dei gratiâ, Romanorum Rex ſemper Auguſtus, dilectionis ſinceræ continuum incrementum.

Nobilem Virum, Johannem de Kuich, affinem noſtrum, Reynerium Militem, & Magiſtrum Richardum, Excellentiæ veſtræ Nuncios, affectione, quâ decuit, recepimus, & ex parte veſtrâ nobis per ipſos expoſita pleno concepimus intellectu:

Sinceritatem veſtram ſcire volentes quòd Nuncios noſtros, voluntatis & intentionis noſtræ propoſitum vobis per omnia relaturos, veſtræ Celſitudinis præſentiæ è veſtigio tranſmittemus:

A.D.1297.

Diſponentes nichilominus, uſque ad ipſorum reditum, confortare & habilitare nos ad omnia exequenda, quæ utriuſque noſtrûm comoda reſpicient & honores.

Dat. apud Audernach, 17. Kal. Novembris, Regni noſtri anno ſexto.

Dorſo,
Magnifico Principi, Domino Edwardo, Regi Anglorum, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitan.

De ſufferentia antedicta obſervanda.

.D.1297. 25. E. I. ...auſ. 25. E. I. 28. d.

REX, &c. dilectis & fidelibus ſuis, Baronibus, Ballivis, probis hominibus, & toti Communitati Portûs de Sandwyco, & membrorum ipſius, ſalutem.

Sciatis quòd, ad honorem Dei, & pro communi utilitate populi chriſtiani dampniſque & periculis evitandis, quæ cotidie poterant evenire, ac ſub ſpe pacis convenientis, inter nos & Regem Franciæ reformandæ,

A.D.1297.

De guerrâ, motâ inter Regem Franciæ & confœderatos ſuos ex unâ parte, & nos & confœderatos noſtros ex alterâ, tam pro Ducatu Aquitanniæ, quàm pro Comitatu Flandriæ, & aliquibus locis aliis, de communi aſſenſu ipſius Regis & noſtri, conceſſimus, & cepimus

A.D.1297. Edv. 1. mus ſufferentiam, de Regno ad Regnum, de terrâ ad terram, & de gente ad gentem, per terram, & per mare,

Uſque ad Feſtum Epiphaniæ Domini proximo futurum, quantum ad Ducatum Aquittanniæ: & quantum ad alias terras, uſque ad Octabas Feſti Sancti Andreæ Apoſtoli proximo futuri, tantummodo duraturam.

Quâ ſufferentiâ durante omnes Mercatores, & alii quicunque, poterunt ſalvò venire de uno Regno ad aliud, & inde redire, ac etiam morari ibidem & mercari, ſeu mercandiſas exercere licitè, prout eis videbitur expedire.

Et promiſimus quod, ſi, durante prædictâ ſufferentiâ, per nos, vel aliquem de noſtris, quod abſit, contra dictos Regem Franciæ confœderatos ſuos, Mercatores vel Gentes ipſorum, aliquid fuerit interceptum, nos illud bona fide facimus congrue emendari; eâdem ſufferentiâ nichilominus in ſuo robore duraturâ.

Pro quibus obſervandis, dilectum & fidelem noſtrum, Walterum de Bello-Campo Seneſcallum Hoſpitii noſtri, in animam noſtram juramentum præſtare fecimus corporale.

Et ideo vobis mandamus, in fide & dilectone, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quatenus prædictam ſufferentiam in omnibus ſuis articulis obſervantes, prædicto Regi, vel ſuis confœderatis, ſeu mercatoribus, aut gentibus terræ ſuæ, ſicut nos & honorem noſtrum diligitis, ſub forisfacturâ vitæ & membrorum, & omnium quæ poteſtis forisfacere quoquo modo, non inferatis, ſeu inferri permittatis dampnum, injuriam, impedimentum, moleſtiam aut gravamen; maxime cum nos omnia, quæ contra eos, vel eorum aliquem interim fuerint attemptata, per juramentum prædictum emendari facere, ut præmittitur, teneamur.

Scituri quod ſi quod abſit per aliquem de noſtris quomodolibet præſumptum fuerit contra formam dictæ Sufferentiæ, nos non ſolùm ad delinquentem capiemus, verùm etiam ad communitatem, cujus erit perpetrans vel committens.

Teſte Edwardo filio noſtro apud Weſtm. 20. die Octobris.

Sub eâdem formâ ſcribitur Baronibus, &c. Portuum & Membrorum Dovorr. Hethe, Romenhale, Haſtings, &c.

Baronibus, &c. & toti Communitati de Winchelſe,

Ballivis & probis hominibus & toti Communitati de Gernemue.

Ballivis & probis hominibus de Lenn, Gypwyz, Donewyz, Hulle, Villæ Sancti Botulphi, Novi Caſtri ſuper Tynam, Poteſmuth, Suthampton, Lyme, la Pole, Briſtoll.

Teſte ut ſupra.

Sub eâdem formâ ſcribitur Stephano de Penceſtriâ, Cuſtodi quinque Portuum: & mandatum eſt ei, quod, ad ſingulos portus perſonaliter accedens, faciat dictam ſufferentiam publice proclamari, & firmiter obſervari; inhibendo omnibus & ſingulis, ex parte Regis, ne aliqui, vel aliquis, ſub forisfactura corporum, & omnium quæ poſſunt forisfacere quoquo modo dicto Regi, prædicto Regi, confœderatis ſuis, Mercatoribus, vel Gentibus, contra tenorem dictæ ſufferentiæ, per terram, aut per mare, aliquatenus inferre præſumant dampnum, injuriam, moleſtiam, impedimentum aliquod, ſeu gravamen.

Et quod ex parte Regis omnibus intimet, quòd, ſi aliquis contra tenorem dictæ ſufferentiæ venire, vel facere præſumpſerit, Rex non ſolum ad delinquentem capiet, verùm etiam ad Communitatem, cujus erit perpetrans aut committens.

Teſte ut ſupra.

Sub eâdem formâ ſcribitur Johanni Wogan Juſticiario Hiberniæ, & mandatum eſt ei, quod dictam ſufferentiam, in ſingulis portubus & locis aliis, ubi naves applicant in Hibernia, & alibi ſimiliter ubi viderit expedire, publice proclamari faciat, & firmiter obſervari, *&c. ut ſupra.*

Sub eâdem formâ ſcribitur Reginaldo de Grey Juſticiario Ceſtriæ, quod dictam ſufferentiam in ſingulis locis, in ballivâ ſuâ, vel alibi ubi naves, &c. publice proclamari, *&c. ut ſupra.*

Eodem modo ſcribitur Johanni de Haveryng Juſticiario Norwalliæ.

Et Roberto Tybetot, vel ejus locum tenenti in Suwalliâ.

Et eodem modo ſcribitur Vicecomiti Northumbriæ, & Vicecomitibus ſubſcriptis, quod ad ſingula loca, in quibus naves applicant, in Ballivâ ſuâ, perſonaliter accedant, & faciant dictam ſufferentiam publice proclamari, *&c. ut ſupra*

A.D.1297. *ſupra.* Edv. I. Videlicet, Vicecomitibus Eborum, Lincolniæ, Norffolciæ, Suffolciæ, Eſſexiæ, Kantiæ, Suſſexiæ, Suthamptoniæ, Dorſetiæ, Somerſetiæ, Devoniæ, Cornubiæ, Glouceſtriæ. A.D.1297. Edv. I.

De recipiendo Robertum de Brus ad pacem Regis.

A.D.1297. n. 25. E. I. Pat. 25. E. I. . 2. m. 1. A.D.1297.

REX, &c. venerabili in Chriſto Patri J. eâdem gratiâ, Karliolenſi, Epiſcopo, & dilecto & fideli ſuo, Roberto de Clifford, ſalutem.

De veſtrâ fidelitate veſtræque circumſpectionis induſtriâ plenam fiduciam obtinentes,

Dedimus vobis poteſtatem recipiendi ad pacem noſtram & ad voluntatem noſtram Robertum de Brus Comitem de Carrik, & familiares ſuos, prout vobis, juxta diſcretionem veſtram, meliùs videbitur faciendum.

In cujus, &c.

Teſte, &c. apud Weſtm. 14. die Novembris.

Per Concilium.

De Treugis per Regem Franciæ prorogatis, & nomina Alligatorum.

.D.1297. a. 26. E. I. t. Aleman. 7. E. I. 9. A.D.1297.

A Touz ceus, qui verront ces preſentes lettres, nous Guilliames, par la ſouffrance noſtre Seigneur, Eveſques d'Amiens, & Pierres Eveſques d'Ancourre, Johan Cuens de Bretaigne, Guis de Chaſtellion Cuens de Saint Pol Boteiller de Fraunce, Raous de Clermont Sires de Neeſle & Coneſtables de France, ſalut.

Nous faiſons ſavoir a touz, qe come nous euiſſons plein poair e eſpecial maundement de treſhaut & treſpuiſſant Prince, noſtre cher Seignur, mon Seignur Phelip, par la grace de Dieu, Roi de France, qe nous puiſſions eſloigner la ſouffrance ou l'abſtinence, priſe & eue, entre lui ſes aidantz & aliez d'une part, & le Roi d'Angleterre ſes aidantz & ſes aliez d'autre, ſur la guerre, move entre eus, ſicome il eſt contenue es lettres pendantz du dit noſtre Seigneur le Roi, des quelx la fourme s'enſuit;

Philippus, Dei gratiâ, Franciæ Rex, univerſis, præſentes litteras inſpecturis, ſalutem.

Notum facimus quod nos, de expertâ fidelitate & circumſpectâ induſtriâ dilectorum & fidelium noſtrorum, G. Ambianenſis, & P. Antiſiodorenſis, Epiſcoporum: Ac Johannis Britanniæ, & Guidonis Sancti Pauli Comitum: Et Radulphi de Claro Monte Conſtabularii Franciæ; certis indiciis confidentes:

Prorogandi ſufferentiam, abſtinentiam, ſeu treugas, inter nos ex parte unâ, ac..... Regem Angliæ ex alterâ, ac noſtros & ipſius fautores, confœderatos, & Valitores, initas, ſuper guerrâ, motâ hinc & inde, uſque ad quod tempus voluerint, prout ſibi videbitur expedire,

Ipſis, vel quatuor, aut tribus ex eis, ſi omnes non concurrerint in hac parte, plenam, tenore præſentium, committimus poteſtatem:

Volentes ratum & firmum habere quicquid per ipſos, aut quatuor, vel tres ex ipſis, ut præmittitur, actum, ſeu factum, pro nobis, & nomine noſtro, fuerit in præmiſſis.

Actum Giſorc. ſexto die Novembris, anno Domini milleſimo, ducenteſimo, nonogeſimo, ſeptimo.

Nous, pluſours traitiz eus par pluſours foitz, oveſque les gentz du dit Roi d'Angleterre, c'eſtaſſavoir mon Seigneur Guilliame Arceveſque de Divlyn, mon Seigheur Antoine Eveſque de Dureiſme: Mon Seigneur Amez Conte de Sauvoie: Mon Seigneur Haymart de Valence, & mon Seigneur Othes de Grauncon, Chivalers (envoiez ſpecialment a ceo depar le devantdit Roi d'Angleterre) ou non don devantdit noſtre Seigneur le Roi, & par le vertue du dit pouair & maundement,

Avons accorde, & acordons, de commun aſſentement de nous, & des devantdites gentz le Roi d'Engleterre, qe la ſouffrance, ou l'abſtinence de guerre, qui eſtoient priſes entre eus; c'eſtaſſavoir.

De la Duche d'Aquitaigne juſques a l'Epiphanie,

Et

A.D.1297. *Edv. 1.*

Et quant a le Conte de Flandres, & as autres terres, juſques a l'Uictaine de le Saint Andrier, procheine,

Soient eſloignes, & continuees juſques a quareſme-prenant prochein avenir; ceſt aſſavoir de Roiaumes a Roiaumes, de terres a terres, de gent a gent, par mer, & par terre, en tel manere;

Qe touz Marchantz, & tote manere de gent, ſoient du Roiaume de France, ou d'ailleurs du poair du Roi noſtre Seigneur, ou de ſes aidantz, de ſes aliez, ou de ſes homes,

Soient du Roiaume d'Angleterre, de la Contee de Flandres, ou d'ailleurs, du poair le Roi d'Angleterre, de ſes Aidantz, & de ſes Aliez, ou de ſes hommes,

Porront aler, venir, marchander, eſtre & demorer, ſauvement & ſeurement, par mer, & par terre, eus & totes leur choſes, de Roiaumes a Roiaumes, de terres a terres, la dite ſouffrance durant.

Et tenront li devantdit Roi, leur aidant, alie, & home, ceo qil tienent, & tenoient au jour qe la dite ſouffrance fu priſe.

Et promettoms, en bone foi, qe nous ferroms, & procurerons qe noſtre Sires li Rois graiera & ratifiera les loignement de la ſuffrance deſuſdite: & dorra poair a aucune perſone, ou a pluſeurs, de jurer en s'ame, dedenz l'Uctaine de la Saint Andrie prochein avenir, de garder, & tenir la dite ſuffrance, ou abſtinence en la manere q'il eſt deſeurdit.

Et fu acorde, de commun aſſentement, qe dui Chivaler ſoient pris,

Uns depar le Roy noſtre Seigneur, par luy, par ſes Aliez, par ſes aidantz, & par ſes hommes,

Et uns autres depar le Roi d'Angleterre, par lui, par ſes aliez, par ſes aidantz, & par ſes hommes,

Qi averont poair de faire amender & adreſcer, s'il ad riens meſfait, ne meſpris d'une part, ne d'autre, puis qe la dite ſouffrance, ou abſtinence fu priſe primerement, juſques ele ſoit faillie.

Les nouns des Aliez noſtre Seigneur le Roy ſont tielx.

Li Cuens de Luicemburt,
Li Cuens de Henaut,
Li Dauphins de Vianie,
Mes Sires Godefrai de Brabant,
Et pluſours autre *de Gaſcoigne,*
Et de Flandres,

Et d'autres lieus, des quielx nous ne ſavions les nons a preſent.

En teſmoigne des choſes deſeurdites, nous avoms fait mettre nos ſeaus en ſes preſentes lettres.

Don. a Grosburgnes l'Abaie, pres de Curtray, l'en Flandres, le vint & treſeiſme jour de mois de Novembre, l'an de grace mil, deus centz, quatrevintz, & dis, & Sept.

De Treugis per Regem Angliæ prorogatis;

Et Nomina Confœderatorum.

A.D.1297. *An. 26. E. 1.*

Ex Bundela Brevium de Privato Sigillo in Turr. London.

A Tous ceux, qui ceſtes preſentes lettres verront, nous Guilliame Erceveſque de Divelyn, Antoyn Eveſque Dureme, Amez Conte Savoie, Amer de Valence, & Otoez de Grauntzon, ſaluz.

Nous feiſoms ſavoir a touz, qe come nous euſſiens plein poer & eſpecial mandement de treſnoble Prince, noſtre treſcheir Seigneur Edward, par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, Seignour d'Irland, Ducs d'Acquitain, qe nous peuſſiens eſloigner la ſuffrance, ou l'abſtinence, priſe & eue entre li, ſes aidantz, & alliez d'une part, & le Roy de Fraunce ſes aidantz & ſes allies d'autre, ſur la guerre, meve entre eux, ſicome il eſt contenu es lettres pendantz du dit noſtre Seignour le Roy; des queles la fourme s'enſuit;

Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. Univerſis præſentes literas inſpecturis, ſalutem.

Notum facimus, quòd de expertâ fidelitate & circumſpectâ induſtriâ dilectorum & fidelium noſtrorum W. Dublinenſis Archiepiſcopi, A. Dunolmenſis Epiſcopi, Amadei Comitis Sabaudiæ, Audomari de Valentiâ, & Ottonis de Grandiſono, certis indiciis confidentes:

Prorogandi ſufferentiam, ſeu abſtinentiam, inter nos ex parte unâ, & Regem Franciæ ex alterâ, ac noſtros & ipſius, fautores, confœderatos, valitores, initas, ſuper guerrâ, mota hinc & inde, uſque ad quod tempus voluerint, prout ſibi videbitur expedire, ipſis,

ſis, vel quatuor aut tribus ex eis, ſi omnes non concurrerint in hac parte, plenam, tenore præſentium, committimus poteſtatem:

Volentes ratum & firmum habere, quicquid peripſos, aut quatuor, vel tres ex ipſis, ut præmittitur, actum, ſeu factum, pro nobis, & nomine noſtro, fuerit in præmiſſis.

Dat. apud Gandavum, 23. die Novembris, anno Domini 1297.

NOus, pluſours treiteiz euz, par pluſours ſoiz, oveſqe les gentz du dit Roy de France, c'eſtaſſavoir, Guilliame Eveſque de Amyens, Pieres Eveſque d'Antourr, Johan Conte de Bretaigne, Guydo Chaſtillon Conte de Seint Pool Botiller de Fraunce, Rauf de Clermont Sire de Nele & Coneſtable de France, Chivaliers, envoiez eſpeciaument a ce de par le devantdit Roy de France, en noun de devantdit noſtre Seignour le Roy, & par la vertu du dit poer & mandement,

Avoms accorde, & accordoms, de commun aſſentment de nous, & de devantditz gentz le Roy de France, qe les ſuffrance, ou l'abſtinence de Guerre, qui eſtoient priſez entre eux; c'eſtavoir,

De la Duchee d'Aquitaine, juſques a la Tiphani,

Et quant a la Conte de Flaundres, & as autres terres, juſques as Octaves de la Feſt Seint Andreu proſchein,

Soient eſloignez, & continuees juſqes a quareſmes prenant prochein avenir; ceſtaſſavoir, de Royaumes a Royaumes, de terres a terres, de gent a gent, per mer, & per terre, en tieu manere,

Que touz Merchandz, e tote manere de gent,

Soient du Royaume de France, ou d'aillours, du poer le Roy de France, ou de ſes aidantz, de ſes allies, ou de ſes hommes,

Soient du Roiaume d'Engleterre, de la Conte de Flandres, ou d'aillours, du poer le Roy d'Engleterre, de ſes aidantz, de ſes alliez, ou de ſes hommes,

Porront aler, venir, marchander, eſtre & demorer, ſauvement & ſeurement, per mer, & per terre, eux & totes leur choſes, de Roiaumes a Roiaumes, de terres a terres, la dite ſuffrance durante.

E tiendront les devantditz Roys, leur aidantz, allies, & hommes ce qu'il tienent, & tenoient au jour qe la dite ſuffrance feut priſe.

E promettoms, en bone foy, qe nous feroms, & procureroms, que noſtre Sire le Roy graera, & ratifiera l'eſloignement de la ſuffrance deſuſdite: Et dorra poer a aucune perſone, ou a pluſours, de jurer en s'alme dedens les Octaves de la ſeint prochein avenir, de garder, & tenir la dite ſuffrance, ou abſtinence, en la manere qu'il eſt deſuſdit.

E fu accorde, de commun aſſentement, qe deux Chivalers ſerront pris,

Un de par noſtre Seignour le Roy, pur li, pur ſes allies, pur ſes aidantz, e pur ſes hommes,

En un autre de part le Roy de France, pur li, pur ſes allies, pur ces aidantz & pur ſes hommes,

Qui averont poer de faire amender & adreſſer, s'il y'ad rien meffait, ne meſpris d'une part ne d'autre, puis qe la dite ſuffrance, ou abſtinence fu priſe primerement, juſques elle ſoit faillie.

Les Nouns des Allies noſtre Seignour le Roy ſont tieux.

Le Roi d'Alemaigne,
Le Conte de Flandres,
Le Conte de Sauvie,
Le Conte de Bar,
Le Duc de Brabant,
Le Conte de Hollande,
Le Conte de Montbeliard,
Johan de Chalon,
Seigneur d'Arley,
Johan de Burgoigne,
Johan Seigneur de Montfaucon,
Gautier ſon Frere,
Le Seigneur de Noef Chaſtel,
Le Seigneur d'Oiſelier,
Le Seigneur de Fauconby,
Le Seigneur de Jour,
Le Seigneur de Cokendary,
Simon Montbeliard Seigneur de Moutron,
Eſtiephne d'Oiſelier Seigneur de Ville Noeve.

Et pluſours autres *de Burgoigne,*
D'Alemaigne,
De Brabant,
De Hollande,
De Gaſcoigne,
D'Aragon,

Et d'ailleurs; des queux nous ne ſavoms les nouns a preſent.

En teſmoign des choſes deſuſdites,

A.D. 1297 Edv. I. nous avoms fait mettre nos ſeaux a ſes preſentes lettre.

Don. a Grolingues Abbaie, pres de Curtray, en Flandres, le vint & treſeiſme jour du Mois de Novembre, l'An de grace 1297.

Sufferentiæ prorogatæ Notificatio.

A.D 1297. An. 26. E. 1. Clauſ. 26. E. 1. m. 17. d.

REX, dilectis & fidelibus ſuis, Baronibus, Ballivis, probis hominibus, & toti Communitati portûs de Sandwico, & membrorum ejuſdem, ſalutem.

Sciatis quòd ſufferentia, quam nuper,

Pro communi utilitate populi Chriſtiani, & ſub ſpe Pacis convenientis, inter nos & Regem Franciæ reformandæ, de guerrâ, motâ inter nos & Confœderatos noſtros ex parte unâ, & ipſum Regem Franciæ & Confœderatos ſuos ex alterâ,

Conceſſimus, & cepimus de Regno ad Regnum, de terrâ ad terram, & de gente ad gentem, per terram, & per mare,

Uſque ad Feſtum Epiphaniæ Domini, proximo futurum, quantum ad Ducatum Aquitanniæ,

Et quantum ad alias terras, uſque ad Octabas Feſti Sancti Andreæ, proximo præteriti,

Tantummodò duratura, prout litteræ noſtræ, quas tunc ſuper hoc vobis miſimus, plenius continebant,

Jam eſt, de communi aſſenſu noſtro & Regis prædicti, uſque ad proximum Carniprivium prorogata & continuata; videlicet, de Regno ad Regnum, de terrâ ad terram, de gente ad gentem, per mare, & per terram.

Ita quòd omnes Mercatores, & alii quicumque, undecumque fuerint, ſive de Regno Franciæ, vel aliunde, de poteſtate ipſius Regis Franciæ, ſeu confœderatorum, aut hominum ſuorum: Seu de Regno noſtro Angliæ, de Comitatu Flandriæ, aut aliunde, de poteſtate noſtrâ, confœderatorum, ſeu hominum noſtrorum, ſalvo & ſecure ire, & venire poterunt, per terram, & per mare, cum omnibus rebus ſuis, de Regno ad Regnum, de terris ad terras, in eiſdem morari, ac mercandiſas ſuas exercere, & inde redire licitè, prout eis videbitur expedire, durante ſufferentiâ ſupradictâ.

Et ideo vobis mandamus, in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quod, dictæ ſufferentiæ ſeu abſtinentiæ prorogationem in omnibus & ſingulis ſuis articulis firmiter obſervantes, prædicto Regi, vel Confœderatis ſuis, ſeu Mercatoribus, aut gentibus terræ ſuæ, ſub forisfactura vitæ & membrorum, & omnium quæ poteſtis forisfacere quoquo modo, non inferatis, ſeu, quantum in vobis eſt, inferri permittatis dampnum, injuriam, impedimentum, moleſtiam, aut gravamen, per quod ſuper reformatione pacis prædictæ poſſit impedimentum aliquod evenire:

Maxime cum nos omnia, quæ contra eos, vel eorum aliquem, contra formam ſufferentiæ, ſeu obſtinentiæ prædictæ, interim fuerint attemptata, emendari facere teneamur.

Scituri quod, ſi, quod abſit, per aliquem de noſtris quomodolibet præſumptum fuerit contra formam ſupradictam, nos non ſolùm ad delinquentem capiemus, verùm etiam ad communitatem, cujus erit perpetrans vel committens.

Teſte Rege apud Weſtm. 14. die Decembris.

Eodem modo ſcribitur Baronibus portuum & membrorum Devorriæ, Heth, Romenhale, & Haſtings.

Baronibus & toti Communitati de Winchelſe, Ballivis, & probis hominibus, & toti Communitati de Jernemuth.

Ballivis & probis hominibus de Lenn, Gippewiz, Donewyz, Hulle, Villæ Sancti Botulphi, Porteſmuth, Novi Caſtri ſuper Tynam, Suthamptoniæ, Lym, la Pole, & Briſtoll.

Eodem modo ſcribitur Stephano de Penceſtriâ, Cuſtodi quinque Portuum; quod, ad ſingulos portus perſonaliter accedens, faciat dictæ ſufferentiæ ſeu abſtinentiæ prorogationem publicè proclamari, & firmiter obſervari;

Inhibendo omnibus & ſingulis, ex parte Regis, ne aliqui, vel aliquis, ſub forisfactura corporum, & omnium quæ poſſunt forisfacere quoquo modo, dicto Regi, confœderatis ſuis, Mercatoribus, vel gentibus, contra tenorem dictæ ſufferentiæ, per terram, aut per mare, aliquatenus inferre præſumant dampnum, injuriam, moleſtiam, impedimentum aliquod, ſeu gravamen.

D.1297. .1.

Et quod, ex parte Regis, omnibus intimet quòd, ſi aliquis contra tenorem dictæ ſufferentiæ venire, vel facere præſumpſerit, Rex non ſolum ad delinquentem, &c. *ut ſupra*.

Eodem modo ſcribitur Johanni Wogan, Juſticiario Hiberniæ; quod dictæ ſufferentiæ ſeu abſtinentiæ prorogationem in ſingulis portubus & locis aliis, ubi naves applicant in Hibernia, & alibi ſimiliter, ubi viderit expedire, publicè proclamari faciat, *ut ſupra*.

Eodem modo ſcribitur Reginaldo de Grey, Juſticiario Ceſtriæ; quod dictæ ſufferentiæ ſeu abſtinentiæ prorogationem in omnibus locis, in ballivâ ſuâ, ubi naves, &c. *ut ſupra*.

Johanni de Havering, Juſticiario Norwalliæ, &c. *ut ſupra*.

A.D.1297. Edw. I.

Roberto de Tybetot, vel ejus locum tenenti in Suthwalliâ, &c. *ut ſupra*.

Eodem modo ſcribitur Vicecomitibus, Northumbriæ, Eborum, Lincolniæ, Norffolciæ, Suffolciæ, Eſſexiæ, Kantiæ, Suſſexiæ, Suthamptoniæ, Dorſetiæ, Somerſetiæ, Devoniæ, Cornubiæ, Glouceſtriæ, per diverſa brevia; quod ad ſingula loca, in quibus naves applicant, in ballivâ ſuâ, perſonaliter accedant, & dictæ ſufferentiæ ſeu abſtinentiæ prorogationem publicè proclamari, & in omnibus ſuis articulis firmiter obſervari faciant:

Omnibus & ſingulis, ex parte Regis, firmiter inhibendo, ne aliqui, vel aliquis, ſub foriſfactura corporum, & omnia quæ poſſint foriſfacere, &c. *ut ſupra*.

Bulla de Matrimoniis, in ordine ad pacem, contrahendis, & de Scotiæ Regno detento.

D.1297. .26.E.1. Autogr.

A.D.1297.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edvardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Regalis Excellentiæ litteras, nuper nobis per certos Nuncios præſentatas, gratanter & affectuosè recepimus intuitu deſtinantis: & earum ſerie, multâ nimirum devotione conſpicuâ, & multiplici affectione præclarâ, diligentius intellectâ, concepimus uberem infra pectoris arcana lætitiam, exultantes in Domino vehementer, quia te, utpote filium benedictionis & gratiæ, ſemper invenimus ad beneplacita noſtra paratum, & promptum ad omnia quæ conſonent votis noſtris.

Quamobrem perſonam Regiam ſincerâ caritate dileximus, & diligere non ceſſamus, ad tui honoris & exaltationis incrementa felicia, plenis favoribus, & vigilantibus ſtudiis intendentes.

Porrò, fili cariſſime, litterarum ipſarum, inter cætera, tenor aperuit, quod poſtquam tuæ Magnitudinis Nuncii, ad nos hactenus deſtinati ſuper negotio, quod inter te, & Cariſſimum in Chriſto Filium noſtrum, Philippum Regem Francorum illuſtrem, verti conſpicitur, ad Sedem Apoſtolicam acceſſerint, pro eo quòd ipſorum aliqui, morte præventi, aliqui verò in itinere gravi fuerunt ægritudine præpediti, nullus eorum ad Regiam Celſitudinem remeavit, licet Venerabilis Frater noſter Wintonien. Epiſcopus, qui de ipſorum numero fuerat Nuntiorum, ad te, juxta Civitatem Dunelmenſem, tunc temporis conſtitutum, poſt Feſtum beati Martini proximò præteritum, reverſus extiterit, nullas tibi ex parte noſtrâ litteras deferendo, per quas in prædicto poſſes negotio, prout neceſſitatis exigebat articulus, informari, nec alias in negotio ipſo inſtructus exiſteres, unde innoteſcere tibi poſſet, qualiter à te in præfato foret negotio procedendum.

Quare ſuppliciter poſtulabas, ut quod in eodem vellemus ordinare negotio, quodque in ipſo jam duximus ordinandum, & qualiter etiam deberes te gerere, ac procedere in eodem, magnitudini Regiæ aperire latius dignaremur; cum paratus exiſtas in hiis & aliis noſtræ parere beneplacito voluntatis.

Sanè latere te nolumus, quod nos, Patris more benevoli, quem non prætereunt incommoda Filiorum, graviter & moleſtè ferentes diſcordiam, pridem inter te ac eundem Regem, procurante pacis æmulo, ſuſcitatam, & recogitantes attentiùs, quòd ex guerrarum diſcrimine, prout, Magiſtra rerum, Experientia manifeſtat, non ſolum bonorum dampna multimoda, ſed etiam animarum & corporum pericula gravia generantur, prætactum negotium, quantumlibet laborioſum, & arduum, variiſque difficultatibus circumplexum, pro tuo & ejuſdem Regis, cunctorumque fidelium ſtatu pacifico & tranquillo, ac etiam

pro

A.D.1297. Edv. 1.

pro inſtanti neceſſitate multiplici Terræ Sanctæ, quam, prout non ſine mentis plurimâ turbatione referimus, Agarenorum nephanda præſumptio in totius Chriſtianitatis obprobium detinet occupatam, benignè duximus aſſumendum, in eo etiam, ultra poſſe, in tui favoris auxilium, ſicut jam dictis Nunciis, oraculo vivæ vocis expreſſimus, procedentes.

Sed reverà, noſtris ſenſibus non indignæ admirationis cauſa ſuboritur, ſi per alicujus Nuntiorum ipſorum ſuperſtitis ſolertiam curioſam, ad Regiæ Serenitatis notitiam hujuſmodi proceſſûs noſtrí certitudo plenaria non pervenit.

Nos autem firmâ fiduciâ ducimur, ſpeſque nobis indubia pollicetur quòd, ſi, ſuper præmiſſis, tuum ore tenus poſſemus habere colloquium, quod vehementius affectamus, quodque libentiſſimè duceremus in actum, ſenectuti aut debili noſtri corporis ſtatui, ſeu laboribus non parcendo, præmiſſa diſcordia penitùs ſedaretur, ac pacis & concordiæ ſtabilis votiva fœdera ſequerentur.

Verùm, gerentes cordi negotium ſupradictum, & ad deſideratam & celerem expeditionem ipſius, votis ferventibus anelantes, Venerabilem Fratrem noſtrum, R. Vincentin. Epiſcopum, ſumptâ de ipſius expertâ prudentiâ, & fidelitate probatâ fiduciâ pleniori, ad præfati Regis præſentiam pro hujuſmodi negotio deſtinamus, qui juxta mandati noſtri tenorem, à nobis ore tenus ſibi facti, per ſe, ſi ei commoditas facultatis affuerit, vel per alium ſuper præmiſſis, quorum plenam notitiam obtinet, magnitudinem tuam pleniùs informabit.

Hortamur autem prudentiam Regiam, tibique ab intimis ſuademus, ut te à linguis, maliloquis, & doloſis aſtutiis aliquorum, qui ex guerrarum turbinibus lucra quærunt, & emolumenta venantur, ſeduci, vel perverti, ſeu decipi, non permittas: Nec ad illa induci vel attrahi, quæ tuis laudibus derogant, tumque nequaquam reſpiciunt commodum & honorem.

Quia verò in hujuſmodi noſtro proceſſu, ſuper jam dicto negotio habito, de nonnullis Matrimoniis contrahendis ordinare curavimus, ut ipſius negotii expeditio, favente Domino, proventura, robur potioris ſuſcipiat firmitatis, omnino volumus quod hujuſmodi matrimonia, ſublato dilationis obſtaculo, contrahantur, per quæ, prout firmâ ſpe ducimur, & indubitabili credulitate tenemus, universa, quæ inter te ac eundem Regem, proxima tibi conſanguinitate conjunctum, diſſentionis malitia deformâſſe conſpicitur, concordiæ Unitas, perpetuis valitura temporibus, reformabit.

Cæterum ſuper facto Regni Scotiæ, aliàs tibi nos ſcripſiſſe recolimus, inter cætera expreſſiùs intimando qualiter noſtræ ſollicitudinis ſtudium procurabat & adhuc procurare non deſinit, ut quod minus juſte, minuſque licitè detinere dinoſceris, juſte ac rationabiliter, non ſine tuæ ſalutis, & famæ incremento multiplici poſſideres.

Nam qualiter in die judicii reſpondebis? aut quam excuſationis cauſam prætendere poteris, coram tremendo judice qui ſcrutator eſt cordium, quique retribuit ſingulis, juxta ſuorum operum qualitatem?

Et ideo, quia perſonam Regiam intimâ dilectione proſequimur, & favore præcipuo confovemus; Regalem magnificentiam rogandam attentè duximus & hortandam, quatinus attendens ſollicitè quæ ſunt in hâc parte ſolertiùs attendenda, ſuper detentione ipſius Regni Scotiæ ſic te provide gerere ſtudeas, ut creſcas exinde meritis apud Deum, & apud Gentium populos Regiæ laudis præconium augeatur.

Nos enim, quia circa te, ac inclitam domum tuam, affectus noſtræ dilectionis exuberat, parati & prompti ſumus ad omnia, quæ votis Regiis obſecundent.

Ut autem præfati noſtri proceſſûs certitudinem habeas pleniorem, nonnullas tibi noſtras dirigimus litteras, eundem proceſſum ſerioſiùs continentes.

Dat. Lateran. 18. Kal. Febr. Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub filo canab.

De ſufferentia ſæpe dicta per Regem Franciæ ad Epiphaniam proximo Anno venturam prolongata.

A.D.1297. *Rot. Aleman. 27. E. 1. m. 9.*

PHelip, par la grace de Dieu, Roy de France, a tous ceus, qui ces preſentes lettres verront, Salut. Come nous euiſſions envoie a Tournay noz amez & feaux,

Gile Arceveſque de Narbone,
Guilliame Eveſque d'Amiens,

Pierre

Pierre Eveſque Auterre,
Robert Ducs de Burgoigne,
Johan Ducs de Bretaigne,
Gui Cont de Seint Pol Botiller,
Raoul de Clermonte, Sires de Neeſle
Coneſtables de France,
Et Pierres Flote Sires de Reule noſtre Chivaler.

Ou plainer poair de traiter: de faire Pais: d'acordier de trieues: Ou Suffrance de guerre doner & ottroier: & de faire totes autres choſes, tout auſi come ſi nous fuiſſons preſent, ſur les diſcordes, & ſeur les guerres, meuez & meuz entre nos & noz Aliez d'une part & le Roi d'Engleterre & ſes Aliez d'autre part:

E o poair de jurer, en noſtre ame, a garder ceo qu'il ordeneroient & accorderoient ſus les deſcordz, guerres, triues, & ſouffrances deſurdites, & ſeur totes les choſes apertenantz a ceo,

Il, pour la Vertue & l'auctorite du dit poair, ou non de nous, pur nous pur nos oirs, & pur nos hommes, ſugiez, aliez & aidantz, ont done & ottroie Suffrance ou abſtinence de guerre as Meſſages du dit... Roi d'Engleterre, envoiez au Tournay pur les choſes deſeurdites, en non du dit Roy d'Engleterre, pur luy, pur ſes oirs, & pur ſes homes aliez, ſubiez & aidantz:

Et faites autres covenances, acortz & ordenances, contenues es lettres, ſeeles de ſeaus des ditz nos Meſſages; des queles lettres la tenour s'enſuit en ceſte forme.

Giles Arceveſque de Narbone,
Guilliames Eveſque d'Amiens,
Pierres Eveſque d'Anterre,
Roberz Duc de Burgoigne,
Johans Ducs de Bretaigne,
Guis Cuens de Seint Pol Boteiller,
Et Raouls de Cleremonte, Sires de Neeſle Conſtables de France,
Et Pierres de Flote, Chivalers noſtre Seigneur, le Roi de France.

Envoiees a Tournay, ou plenier poair de faire Trieues, Pais, Compoſition, Covenances, tout auſi come li Rois feiſt, s'il feuſt preſentz, de touz les diſcordz, & de totes les guerres, meuz & meues entre li devantdit noſtre Seigneur le Roi, ſes homes, ſes aidantz & ſes aliez d'une part, & le Roi d'Engleterre, ſes hommes, ſes aidantz, & ſes aliez d'autre,

A touz ceus, qui verront ces preſentes lettres, ſalut.

A.D.1298. Edv. 1. Sachiez tout qe nous, par auctorite du dit poiair, a nous done par le dit noſtre Seigneur le Roi, en non de luy pur li, & pur ſes oirs, & pur ſes aidantz, ſomis, aliez, & hommes, ſeur les dites guerres, donons, ottroions & promettons a reverenz Piers,

Guilliaume Arceveſque de Divelyn,
Antoine Eveſque de Dureſme,
Amez Conte de Sauuoye,
Aymart de Valence, &
Othes de Graunſſon, Chivaler du dit Roy d'Engleterre,

Envoiez a Tournay par le meſmes Roy d'Engleterre, ou plainer poair de faire traitz, & covenances, pur le dit Roi d'Engleterre, ſur les guerres deſuſdites, en non de meſmes Roi d'Engleterre, & au meſmes Roi, pur li, & pur ſes Oirs, pur ſes aidantz, aliez, hommes & ſubiez, ſouffrance, abſtinence, & apaiſement, des ores juſques a lendemaine de l'apparition prochein avenir & d'ilueſques juſqes a lendemain de l'apparition apres, en un an entirement; ceſt aſſavoir de Roiaumes a Roiaumes, de terres a terres, de gentz a gentz, per mer, & per terre, en tiel manere;

Qe touz Merchantz, & totes autres gentz, Clerk & Lai, de quele condition ou eſtat quil ſoient, du Roiaume d'Engleterre, & des autres terres du Roi d'Engleterre, & de toutes les terres de ſes aliez, aidantz, hommes, & ſubiez du dit Roi d'Engleterre, peuſſent ſavement & ſeurement, par mer & par terre, aler, venir, demorer, & marchander totes maneres de marchandiſes:

Et en tote autre manere uſer, communer, & eſploiter en Roiaume de Fraunce, & en toutes autres terres, & Seignories du dit Roi de France, & des hommes, ſubiez, aliez, & aidantz, *DROIT FAISANT, ET DROIT PERNANT* ſolom les cuſtumes des pais, & des lieus:

Et d'iluecques leur Merchaundiſes, & totes maneres de meubles, qui non eſte pris par le dit Roi de France, par autres, ou autre de ſa partiez, juſques au jour, dui porter & mener la il leur plerra, ſaunz nul empeſchement, tant come la dite Soufrance durra;

En tiele manere, qe li ditz Rois d'Engleterre, ſi homme, ſoumis, aidant, & aliez, tendront ceo qu'il tiennent, & tenoient au jour qe cete Suffrance fu priſe,

Et volons & accordons, en bone foi en non du dit Roi de France, qe, durant la dite Souffrance ou abſtinence de guerre

A.D.1298. Edv. 1.

guerre, li dis Rois de France, ſi alie, homme & aidant, ne ſoutraront, ne oſteront au dit Roi d'Engleterre, ou a ſes hommes, ſubiez, aliez, ou aidantz, viles, chaſteus, terres, poſſeſſions, homes, ſubiez, aliez ne aidantz:

Ne ne feront, apertement, ou celcement, covenaunce, traitie, ou autre choſe, pur coi ce ſe face; ou ſe puiſſe faire, durant la dite Souffrance, ou apres par reſon de choſe fait ou purparle dedenz la Souffrance:

Et ſi aucun, par leur volunte, volent faire contre ceo; les Roi de France, ſi homme, alie, ſubiet, & aidant ne les receiveroient, ne retendroient.

Et, ſi il avenoit que l'en fait encontre, par aucune aventure, qe Dex ne vuille, li Rois de France mettroit & retorneroit, ou feroit mettre & retorner en eſtat, ceo qui averoit eſtre fait encontre, dedens quarrante jours, puis qe il, ou ceus, qui pur lui ſerront aſſignes, es Marches a ceo avendra, en ſerront requis:

Et s'il avenoit qe li Rois de France, ſi home, alie, ſubiet, & aidant, ou ceus qui pur li meſmes Roi ſerroient es dites Marches, ne le feſoient: ou ceus, qui averoient fait encontre, ne ſe meiſſent en l'eſtat, ou il eſtoient devant; le Roi d'Engleterre, ſi homme, alie, ſubiet, & aidant les porront deſtreindre a ceo faire, ſenz faire contra la dite Souffrance; & li ditz Rois, ſi homme, alie, ſubiet, & aidant ne leur porront doner aide, ne confort conte luy, ou ſes hommes, aliez, ſubiez, & aidantz, coment qe ceo ſoit:

Et, ſe aucuns, ou aucune de la partie au.... Roi d'Engleterre, ou li meſmes forfeiſſent au Roi de France, ou a ſes hommes, ſubiez, aliez, ou aidantz, durant la dite Souffrance, ſur les choſes deſus ordenez & dites, ou aucune de les; par ceo ne ſe deffra, ne rompra la Suffrance deſuſdite.

Ne li Roi de France, ne ſi homme, alie, Subjet & aidant, ne gaigeront ſur le dit Roi d'Engleterre, ou ſur ſes hommes ſubiez, aliez, & aidanz: Et, ſi li.... Rois de France, ou ſi homme, Subiet, alie, & aidant, faiſoient encountre; ce, qui averoit eſte forfait, par eus, ou par aucun de eus, feront amender & tourner en eſtat, durant la dite Souffrance; ou apres, s'il n'avoit eſte amende la dite Souffrance durant.

Et auecques ceo nous volons, & accordons qe les primeres Souffrances, faites & acordees, demeurent en leur force, e en leur poer, en la manere qe eles furent faites & ottroies.

Et li Roi d'Engleterre, ſi home, alie, ſubiet, & aidant, tendront ceo qu'il tenoient ou temps, qe la primere Souffrance pot eſtre ſignefiee es lieus, ou les choſes eſtoient.

Item, nous auoms acorde, qe tuit li priſonner, deca & dela, ſoient oſtaige au dit, & la conoiſſance, & a la volonte de Deus Chevalers, des quielx li...... Rois de France mettra un, & li..... Rois d'Engleterre l'autre:

Et jurront ces Deus Chevalers, que il les oſtageront, ben & loiaument, ſelonc les conditions des perſones; & le feront au plus haſtivement quil pourront.

Et doit durer li hoſtagementz juſques a quinze jours devant la faute de la dite Souffrance, ſe Pais ne ſe feſoit.

Item, nous auons accorde, & acordons qe li Rois de France, pur luy, pur ces homes, aliez, ſubiez, & aidantz, mettra certaines perſones avecques ceus qe li Roi d'Engleterre mettra, au tant d'une part come d'autre, a faire garder la dite Souffrance, en la manere qu'il eſt deſurdit: & a faire amendier tout de plain & ſenz delay, ſe aucunes entrepriſez, meſpriſes, ou forfait eſtoient fait, durant la dite ſouffrance:

Et jurront les dites perſones qe il le feront, ben & loiaument, a lour poer; & qe a plus toſt qil porront, il jugeront & accorderont les amendes & les entrepriſes, qui avenront durant la dite ſouffrance:

Et ceus, qi li Rois de France mettra depar ſei, averont plein poer, par ſes lettres, de ceo faire, & de mettre, & faire mettre a execution ce qe ferra a mettra; &, ſe il ne le feſoient, li Rois de France, ſi homme, alie, ſubiet, & aidant, ſerront tenu don faire.

Et nous,

Robert Duc de Burgoigne,
Johans Ducs de Bretaigne,
Guis Cuens de Seint Pol Boteiller,
Et Raoul de Clermont Sire de Neeſle
Coneſtable de France,
Et Pieres Flote.

Deſus nome, eſtabli procureour de par le Roi de France noſtri Seigneur, en l'ame dou devantdit Roi de France noſtre Seigneur, avons jure q'il gardera, & fera garder la Souffrance ou abſtinence de guerre, & totes les covenances, conditions, & articles deſuſditz, bien & loiaument, a ſes homes, alietz, ſubiez, & aidantz, en la manere q'il eſt deſuſdit.

Entendons, pur les aliez le Roi de

D.1298.
1.

France noſtre Seigneur, ceus qui autre foitz ont eſte nome es lettres des autres Souffrances, qui ont eſte priſes pur le dit Roi noſtre Seigneur, ou en noun de lui & tous ceus autres aliez, ia ſoit ceo qe ne feuſſent mie nome.

Et en teſmoignage de ces choſes nous auons fait mettre nos Seaus en ſes preſentes lettres.

Don. a Tornay en l'Abbeie de Saint Martyn, le Mardy devant la Purification noſtre Dame, l'an de grace Mil, Deus centz, quatre vintz, dis & Sept.

Laquele Souffrance ou abſtinence de guerre, & les covenances, acortz & ordenances, & totes les autres choſes, es dites lettres contenues, volons, loons, aprouons, ratefions & confermons: & par la tenur de ces preſentes lettres, de novel ottroions, & renovelons, & promettons, pur nous, & pur nos oirs, qe nous les garderons, & feroms garder & acomplir, en totes les choſes & ſoingles, es dites lettres contenues, ſicom il eſt dit deſus.

A.D.1298.
Edv. I.

En teſmoignance de ces choſes nous auons fait mettre noſtre Seal en ces preſentes lettres.

Don. a Tornay, a l'Abaie de Saint Martin, le vendredi auant le feſt de la Purification de noſtre Dame, L'an de grace Mil, Deus centz, quatre vintz, & dis, & Sept.

De ſufferentia inter Reges Angliæ & Franciæ obſervanda.

D.1298.
26. E. 1.
ſ.26.E 1
15. d.

REX, Baronibus, Ballivis, probis hominibus, & toti Communitati Portûs ſui de Sandwyco, & membrorum ejuſdem Salutem.

Licet terminus Sufferentiæ, inter nos & Regem Franciæ nuper captæ, non duret ultra Carniprivium, quod jam inſtat: quia tamen ſufferentia illa jam eſt, de communi aſſenſu noſtro, ulteriùs prorogata,

Vobis mandamus, in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quod dictam ſufferentiam, quamvis formam prorogationis ejuſdem vobis non mittamus, ad præſens continuantes ſicut prius, ipſam, ſub foriſfacturâ vitæ & membrorum, & omnium quæ poteſtis foriſfacere quoquo modo, firmiter & inviolabiliter obſervetis, & obſervari faciatis quouſque formam prorogationis ad vos miſerimus antedictæ.

Non inferentes interim, ſeu, quantum in vobis eſt, inferri permittentes præfato Regi, vel confœderatis ſuis, ſeu Mercatoribus, aut gentibus terræ ſuæ, per terram, vel per mare, in perſonis, aut rebus eorum (ſicut honorem noſtrum diligitis & nos, & vos indempnes volueritis conſervare) dampnum, injuriam, impedimentum, moleſtiam aut gravamen.

Teſte Edwardo Filio Regis apud Langele, quarto die Februarii.

A.D.1298.

Eodem modo mandatum eſt Baronibus, Ballivis, & toti communitati portuum, & membrorum Dovorr. Hethe, Romenhale, & Haſting:

Baronibus & toti communitati de Winchelſe:

Ballivis & probis hominibus, & toti Communitati de Iernemuth,

Ballivis & probis hominibus de Lenne, Gippewyz, Donewyz, Hulle, Villæ Sancti Botulphi, Porteſmuth, Novi Caſtri ſuper Tynam, Suthampt. Lym. la Pole & Briſtoll.

Eodem modo mandatum eſt Stephano de Penceſtriâ, cuſtodi quinque portuum.

Johanni Wogan, Juſticiario Hiberniæ.
Reginaldo de Grey, Juſticiario Ceſtriæ.
Johanni de Havering, Juſticiario Norwalliæ.
Roberto de Tybetot, vel ejus locum tenenti in Suthwalliâ.

Eodem modo mandatum eſt Vicecomitibus Northumbr. Eborum. Lincoln. Norf. Suff. Eſſex. Kant. Suſſex. Sutht. Dorſ. Somerſet. Devon. Cornub. & Glouceſtr.

A.D.1298.
Edv. I.

Explicatio Clauſulæ in ſufferentia antedicta.

A.D.1298.
An. 26. E. I.
Rot. Aleman. 26. E. I. m. 9.

PHelip, par la grace de Dieu, Roys de France, a touz ceus, qui ces lettres verront, ſalut.

Sachent tuit qe, ia ſoit ceo qe es lettres de la ſouffrance de guerre, faites entre nous & luy Roys d'Engleterre, ſoit contenu,

Que totes maneres de gentz, du Roiaume & de terres du Roi d'Engleterre, & de ſes homes, ſoumis & aliez, e aidantz, peuſſent aler, venir, & demorer, ſauvement & ſeurement, en noſtre Roiaume de France, e es autres terres noſtres, e de nos ſumis, aliez, & aidantz, FESANT DROIT ET PERNANT DROIT ſolonc les cuſtumes des lieus,

Noſtre entention eſt, e fu acorde es treitiz de la dite ſuffrance, que, par achaiſon des dites paroles FAISANT DROIT, PERNANT DROIT ſolonc les cuſtumes des lieus, nule perſone ne puiſſe eſtre acheiſone, ou empeſche, *en cors, ou en biens* durant la dite ſuffrance, de choſe, ne pur choſe, qe en aucune manere eit eſte fait par le dit Roi, ſes hommes, ſumis, alietz, ou aidantz, durant la guerre entre nous e le dit Roi.

En teſmoignage de ces choſes, nous avoms fait mettre noſtre Seal a ces preſentes lettres.

Don. a Parys le mardy apres les Octaues de la Purification noſtre Dame, l'an de grace mil deus centz, quatre vintz, e dis, e Sept.

Ad Papam, de poteſtate tractandi ſuper negotio Pacis, inter Angliæ & Franciæ Reges reformandæ.

A.D.1298.
An. 26. E. I.
Ex Rot. Miſc. in Turr. n. 24.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino B. divinâ providentiâ, Sanctæ Romanæ ac Univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici; Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. devota pedum oſcula beatorum,

Conſideratione ſollicitâ nunc & alias attendentes, quod nil meliùs diſſidentium filiorum corda ſedabit, quàm paterni providentia ſtudii vigilans aſſiduè circa illos; juxta preces & exhortationes veſtras, nobis nuper directas, ſuper diſcordiis atque guerris (inter Regem Franciæ & nos dudum exortis) magnificæ veſtræ circumſpectionis induſtriâ mediante, ſedandis,

Venerabiles in Chriſto Patres, W. Archiepiſcopum Dublinenſem, A. Epiſcopum Dunelmenſem: & Nobiles Viros, A. Comitem Sabaudiæ Conſanguineum noſtrum: Ottonem de Grandiſono, & Hugonem de Veer Milites; exhibitores præſentium, pacis & concordiæ zelatores, ſuper prædicto negotio plene informatos, ad veſtram præſentiam duximus deſtinandos:

Quibus, unà cum venerabili Patre J. Wintonienſi Epiſcopo, plenam ſuper præmiſſis comiſimus poteſtatem;

Sanctitati veſtræ devotis precibus ſupplicantes, quatinus eoſdem Nuncios noſtros benignè, de clementiâ ſolitâ, admittentes, eo ſollicitudine promptiori, circa commiſſa ſibi negotia, coram veſtra beatitudine proſequenda, oportunum & ſalubre remedium dignemini adhibere, quo maturiorem expeditionem exigunt & requirunt.

Conſervet vos altiſſimus, ad regimen Eccleſiæ ſuæ, per tempora proſpera & longæva.

Datum apud Gandavum 18. die Februarii, anno Domini 1297.

Triplicatur.

De eodem negotio, ad Cardinales.

A.D.1298.
An. 26. E. I.
Ibidem.

VEnerabili in Chriſto Patri, Domino G. Dei gratiâ, Epiſcopo Sabienſi, amico ſuo chariſſimo, Edwardus, eâdem gratiâ, &c. ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Inſidet cordi noſtro, ſicut hactenus inſidebat, quod negotium diſcordiarum atque guerrarum, quæ ſunt inter Regem Franciæ & nos, coram ſanctiſſimo Patre Domino B. nunc ſummo Pontifice, tractetur, & (ſi fieri poterit) reformetur.

Cum itaque idem Dominus ſummus Pontifex per litteras ſuas rogaret, ut ſo-

D.1298.
v. I.

lennes Nuncios, pacis amatores, voluntatis noſtræ conſcios, ac diligentiùs informatos, plenum à nobis habentes mandatum, ſuper diſcordiis & guerris prædictis, ipſo mediante, ſedandis, ad ipſius præſentiam mittere curaremus:

Nos, ipſius deſiderium ſuper hiis adimplere volentes, venerabiles in Chriſto Patres W. Archiepiſcopum Dublinenſem, A. Epiſcopum Dunelmenſem: & Nobiles Viros, Amadeum Comitem Sabaudiæ Conſanguineum noſtrum: Ottonem de Grandiſono, & Hugonem de Veer, Milites; exhibitores præſentium, ſuper prædicto negotio plene inſtructos, ad ſedem Apoſtolicam duximus deſtinandos:

Quibus, unà cum venerabli Patre J. Wintonienſi Epiſcopo, plenam ſuper præmiſſis commiſimus poteſtatem;

Paternitatem veſtram inſtantius deprecantes, quatinus prædictos Nuncios, gratioſis habentes affectibus commendatos, velitis eiſdem, vel illis, qui præſentes fuerint in hiis, quæ vobis ex parte noſtrâ, oraculo vivæ vocis, exponent, fidem credulam adhibere.

Sic eos, ſi placeat, in commiſſis ſibi negotiis efficaciter dirigentes, quod eiſdem eo proſperioris & celerioris expeditionis effectus adveniat, quo circa promotionem eorum diligentiam appoſueritis potiorem.

Dat. apud Gandavum 18. die Februarii.

Item eodem modo Domino M. Portuen. & Sanctæ Ruffinæ Epiſcopo.

A.D.1298.
Edv. I.

Item J. Epiſcopo Tuſculan.

Item venerabili in Chriſto Patri Domino J. Titulo Sanctorum Marcellini & Petri Presbytero Cardinali, amico ſuo chariſſimo.

Item Domino P. Titulo S. Crucis in Jeroſol. Presbytero Cardinali.

Item Domino S. Titulo Sanctæ Balbinæ Presbytero Cardinali.

Item Domino Thomæ Titulo Sanctæ Ceciliæ Presbytero Cardinali.

Item Domino R. Titulo Sanctæ Potentianæ Presbytero Cardinali.

Item Domino N. Titulo S. Laurentii in Damoſo Presbytero Cardinali.

Item Domino F. Titulo Sancti Marci Presbytero Cardinali.

Item Domino J. Titulo Sancti Clementis Presbytero Cardinali.

Item Domino M. Sanctæ Mariæ in Porticu Diacono Cardinali.

Item Domino N. Sancti Adriani Diacono Cardinali.

Item Domino L. Sancti Angeli Diacono Cardinali.

Item Domino G. Sancti Nicholai in Carcere Tulliano Diacono Cardinali.

Item Domino B. Sanctorum Coſmæ & Damiani Diacono Cardinali.

Item Domino P. Sanctæ Mariæ Novæ Diacono Cardinali.

Item Domino J. Sancti Georgii ad velum aureum Diacono Cardinali.

Item Domino F. Sanctæ Mariæ in Coſmedyn. Diacono Cardinali.

Per 18. paria litterarum.

Dat. ut ſupra.
Et omnes clauſæ.

Submiſſio ſpecialis.

A.D.1298.
An. 26. E. I.
Ibidem.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri Domino Bonifacio, Divinâ providentiâ, Sanctæ Romanæ ac univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, devota pedum oſcula beatorum.

Confidentia ſpecialis, quam de veſtræ circumſpectionis induſtriâ & bonitate perſonæ habuimus hactenus, & habemus, propenſius nos inducit, ut nos & hæredes noſtros, noſtrum & ipſorum hæredum honorem veſtræ Sanctitatis providentiæ committamus.

Ea propter (ſanctiſſime Pater) veſtræ ordinationi, arbitrationi, dicto ſeu laudo, ſuper omnibus diſcordiis, guerris, litibus, controverſiis, cauſis, quæſtionibus, damnis & injuriis, petitionibus, & actionibus, realibus, perſonalibus, & mixtis, quæ fuerunt & ſunt, vel eſſe poſſent inter Regem Franciæ & nos, occaſione quacunque, pure & abſolute, de alto & baſſo, nos, pro nobis & hæredibus noſtris, ſubmittimus per præſentes:

A.D.1298.

Promittentes, pro nobis & eiſdem hæredibus, nos inviolabiliter ſervaturos quicquid, per Sanctitatem veſtram, ſuper præmiſſis, omnibus & ſingulis, & aliis, hujuſmodi negotium tangentibus, ordinatum, arbitratum, dictum fuerit, ſeu laudatum.

Ita tamen quod honor noſter, fides, & juramenta, quibus noſtris ſumus confœderatis aſtricti, per veſtræ beatitudinis excellentem providentiam ſuper hiis conſervetur.

Committimus inſuper nobilibus viris, Amadeo Comiti Sabaudiæ Conſanguineo noſtro, & Ottoni de Grandiſono,

A.D.1298. Edv. 1.

Nunciis noſtris, poteſtatem & ſpeciale mandatum roborandi & vallandi, per juramentum, in animam noſtram præſtandum, ſubmiſſionem, ordinationem, arbitrationem, dictum ſeu laudum prædicta; & faciendi omnia & ſingula quæ ipſis, Comiti & Ottoni, ſuper præmiſſis, neceſſaria vel utilia videbuntur.

In manibus igitur Dei, de quo ſemper confidimus, & in veſtris, qui locum ejus tenetis in terris, cauſam noſtram ponimus antedictam,

In cujus, &c.

Datum, ut ſupra, decimo octavo die Februarii, &c.

De poteſtate ſubſtituendi ſuper generali ſubmiſſione.

A.D.1298. *An.* 26. E. 1. *Ibidem.*

Sanctiſſimo in Chriſto Patri, Domino B. &c. Edwardus, &c. devota pedum oſcula beatorum.

Licet venerabilibus in Chriſto Patribus, Willielmo Archiepiſcopo Dublinenſi, Antonio Dunelmenſi, Johanni Wintonienſi Epiſcopis: & Nobilibus Viris, Amadeo Comiti Sabaudiæ Conſanguineo noſtro: Ottoni de Grandiſono, & Hugoni de Veer, Militibus; omnibus ſimul, & quinque ipſorum, uno abſente, vel quatuor eorundem, duobus abſentibus, quorum quatuor duo ſint Laici, plenam dederimus poteſtatem & ſpeciale mandatum ſuper omnibus diſcordiis, guerris, litibus, controverſiis, cauſis, quæſtionibus, damnis & injuriis, quæ fuerunt, & ſunt, vel eſſe poſſent, inter Regem Franciæ & nos, occaſione quacunque,

Tractandi, pacificandi, conveniendi: in perſonam veſtram, pro nobis & hæredibus noſtris, compromittendi: nos & hæredes noſtros veſtræ ordinationi, arbitrationi, dicto ſeu laudo ſubmittendi; necnon omnia & ſingula, quæ per ipſos ſex, aut quinque ipſorum, uno abſente, vel quatuor eorundem, duobus abſentibus (ſicut prædicitur) noſtro & hæredum noſtrorum nomine, ſuper præmiſſis & ſingulis præmiſſorum, pacta, compoſita, tranſacta, conventa, per vos ordinata, arbitrata, dicta fuerint ſeu laudata, firmandi, roborandi, omologandi, & vallandi, per juramentum ſuper hiis & aliis, hujuſmodi negotium tangentibus, in animam noſtram præſtandum, prout in aliis litteris noſtris, inde confectis, pleniùs continetur.

Ne tamen, propter dictorum Comitis & Ottonis abſentiam, præmiſſa impediri contingat, ſeu etiam retardari, eiſdem Comiti & Ottoni, & utrique ipſorum plenam damus, tenore præſentium, poteſtatem alium, ſeu alios loco ſui ſubſtituendi, quando & quotienſcumque ipſos vel eorum alterum abeſſe contigerit: & ſubſtitutum, vel ſubſtitutos eoſdem revocandi, prout viderint expedire.

Volentes quod ſubſtitutus, vel ſubſtituti ab eis, vel eorum altero, poſſit, ſeu poſſint omnia & ſingula facere in præmiſſis, quæ ipſi, Comes & Otto, facerent, ſeu facere poſſent, ſi perſonaliter intereſſent.

In cujus, &c.

Dat. ut ſupra, 20. die Febr. anno Domini 1297.

Duplicatur.

De poteſtate ſubſtituendi ſuper ſubmiſſione ſpeciali.

A.D.1298. *An.* 26. *E.* 1. *Ibidem.*

Sanctiſſimo in Chriſto Patri Domino Bonifacio, &c. Edwardus, &c.

Licet veſtræ ordinationi, arbitrationi, dicto ſeu laudo, ſuper omnibus diſcordiis, guerris, litibus, controverſiis, cauſis, quæſtionibus, damnis & injuriis, petitionibus & actionibus, realibus, perſonalibus, & mixtis, quæ fuerunt & ſunt, vel eſſe poſſint inter Regem Franciæ & nos, occaſione quacunque, pure & abſolute, de alto & baſſo, nos pro nobis & hæredibus noſtris ſubmiſerimus; committendo Nobilibus Viris, Amadeo Comiti Sabaudiæ Conſanguineo, & Ottoni de Grandiſono, Nunciis noſtris,

Poteſtatem & ſpeciale mandatum roborandi, & vallandi per juramentum, in animam noſtram præſtandum, ſubmiſſionem, ordinationem, arbitrationem, dictum ſeu laudum prædicta: & faciendi alia quæ ſibi utilia videbuntur, prout in aliis literis noſtris, inde confectis, pleniùs continetur.

Ne tamen, propter dictorum Comitis & Ottonis abſentiam, præmiſſa impediri contigerit, ſeu etiam retardari, eiſdem, Comiti & Ottoni, & utrique ipſorum plenam damus, tenore præſentium, poteſtatem, alium ſeu alios loco ſui ſubſtituendi, quando vel quotiens ipſos vel eorum alterum abeſſe contigerit,

D.1298. Edv. I.

gerit, & ſubſtitutum vel ſubſtitutos revocandi, prout viderint expedire.

Volentes quod ſubſtitutus, vel ſubſtituti ab eis, vel altero eorum, poſſit, ſeu poſſint omnia & ſingula facere in præmiſſis, quæ ipſi, Comes & Otto, facerent, ſeu facere poſſent, ſi perſonaliter intereſſent.

A.D.1298. Edv. I.

Dat. apud Gandavum, 20. die Febr. anno Domini 1297.

De triginta milibus librarum ſolvendarum Nobilibus Burgundiæ pro auxilio contra Regem Franciæ.

D.1298. 26. E. I. Autogr.

A.D.1298.

EDward, par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre, Seigneur d'Irland, & Duc d'Aquitann, a touz ceux, qui ces lettres verront, ſaluz.

Sachent tuit, que come li noble home,

Renaud de Burgoyne, Cuens de Montbeliard,
Johan de Chalun Sire d'Arlay,
Johan de Burgoyne, } *Sires de Montfaucon,*
Johan de Montbeliard, }
Gautier de Montfaucon,
Thebald Sires de Noef Chaſtel,
Simon de Montbeliard, Sires de Montron,
Johan Sires de Faucony,
Eſtiephne d'Oiſelier Sires de Vile Noeve,
Pierres de Genvill Sires de Monay,
Hymbertus Sire de Clerenaus,
Johan d'Oiſelier, Sires de Flag,
Wauter Sires de Chaſtenvileyne,
Oedes Sires de Montferrand,
Guillame Sires Cocondrai,
Eſtiephne Sires de Vorſeher,
Johan Sires de Jou, &
Gerard Sires d'Arguel,
Du Contee de Borgoigne,

Nous aient promis & jure, quil, pur avoir noſtre aid en deniers a defendre lor droit, contre le Roy de France, aideront en bon foi nous, & nos aidantz de la guerre, que nous & nos aidantz avoms, & auroms contre le Roi de France, & contre ſes heirs.

Et que les ditz Nobles contre le meſme Roy de France, & contre ſes aidantz & fautours, feront & continueront guerre vive & aperte, en Contee de Burgoigne, & es lieux veiſins, tant come la guerre, que nous avoms contre le dit Roy de France, durra;

Et ſe continuera juſques tant, que Pees final en ſoit fait; ſicome en la dite promeſſe, & les autres covenances, ſont plus plenerement contenues, es lettres faites des covenances avantdites.

Eſt a ſavoir, que nous promettoms as ditz Nobles hommes, que nous, a eux, & a lour heires, ou a leur mandement, en aide des diſpens, qu'il feront, pour faire, & pour continuer la dite guerre, ſelonc ce qu'il eſt contenuz es dites covenances, outre la ſomme de ſeiſſante mil liures de Tornoys petytz, les queles il ont la eu, & receu de noſtre donn, pour la dite guerre faire, & continuer pur ceſt An, qui finera le primer jour du mois de Juyn, Dorroms & paeroms a Bruſſel en Brebant, cheſcun An apres, tant come la dite guerre durra, & ſe continuera, trent mil liures de la dite monoie, de Turnois petitz, ou la valour, en autres monoies,

Ceſt a ſavoir quinze mil livres le premer jour du moys de Juyn,

E quinze mil livres le premer jour du mois de Decembre,

Ou, ſi empeſchment y aveniſt, denz dis Simaines apres cheſcun des ditz termes, ſelons ce q'il eſt ordene es dites covenantes:

E ceſte aide lour feroms, tant come la dite noſtre guerre durra, & ſe continuera.

E li ditz nobles feront & continuerant lour guerre deſuſdite: & nous garderont les autres covenances deſuſdites.

E s'il aveniſt, par aucun cas contraire, ce qe Dieu ne vueille, que les ditz paiementz, ou aucun de eux, ne puſſent eſtre faitz, en dit lieu de Bruſſell,

Nous promettoms as ditz Nobles, que les ditz payment ſeront faitz en Flandres, a Gant, ou en autre lieu, deca la mer; ceſtaſſavoir en la terre du Conte de Flandres, ou Duk de Brabant, ou du Conte de Hollande, ou en autre lieu prechein, de cea la mer; la, ou la Seignorie de la terra ſera de noſtre amiſte.

E s'il aveniſt par aucun cas, que les ditz paiementz, ou aucun de eux, par de faute de nous, ou de noz gentz, ne fuſſent faitz en aucun des ditz termes; ceſtaſſavoir,

Au primer jour du mois de Juyn,

Et au primer jour du moys de Decembre,

A.D. 1298. Edv. I.

Et les Procureurs, ou les Attournes des ditz Nobles, apres les ditz termes, ou aucun de ceux, demoraſſent en lieu, ou les paiementz deuront eſtre faitz, pur attendre les ditz paiementz,

Nous promettoms as ditz Nobles, que nous Paeroms as dits Attornes, les diſpens, quil feront, renables, par la reſon de la dite demoere.

E promettoms plus as ditz Nobles, pur eux, & pur lour heirs, que, ſil avient que nous feiſoms Pees, ou True, ou Suffrance de guerre, oveſque le dit Roy de France, ou oveſqes ſon heir, que nous mettroms les ditz Nobles, en la dite Pees, True, ou Suffrance.

E, as choſes deſuſdites garder, tenir, & complir, en bone foi, obligeoms as ditz Nobles, & a leur heirs, nous, & noz heires, & nos biens.

En teſmoignage, de ce, nous avoms fait mettre noſtre Seal, en ces preſentes lettres.

Don. a Erdenburgh. en Flandres, le ſeptiſme jour de Marz, l'an de grace mil, deus centz, quatre vintz, & dis, e ſept.

Regis Franciæ compromiſſum ad Bonifacium Papam, ſuper Pace cum Rege Angliæ.

A.D. 1298. An. 26. E. I.

Ex Schedul. infra Turr.

PHilippus, Dei gratiâ, Franciæ Rex, univerſis, præſentes litteras inſpecturis, ſalutem.

Sic ad Sacroſanctam Romanam Eccleſiam, Matrem noſtram, progenitorum noſtrorum more laudabili, noſtræ viget devotionis integritas: ſic in eam reverentia filialis exuberat; quod ejus deſideriis noſtros libenter confirmamus affectus, ejuſque beneplacitis, quantum poſſumus, complacemus.

Sanè ſanctiſſimus Pater B. Divinâ Providentiâ, Sacroſanctæ Romanæ ac Univerſalis Eccleſiæ ſummus Pontifex, multiplicatâ precum inſtantiâ, ſpecialibus Nunciis & litteris nos rogavit, ut, ad tollendum de medio impedimenta, turbationes & ſcandala, quæ ex diſſentionibus & guerris, inter nos & Regem Angliæ ſuſcitatis, Chriſti fidelibus, & præcipuæ terræ ſanctæ negotio provenerunt, noſtros dirigentes greſſus, & animum benigni coaptantes, ad tractandum de pacis reformandæ negotio, circa diſſentiones & guerras hujuſmodi, ad ejus præſentiam Nuncios mitteremus,

Nos itaque, ob reverentiam, quam ad Eccleſiam ipſam gerimus, & ſpecialis, quam ad eundem Summum Pontificem gerimus, dilectionis affectum, ejus in hac parte hortationibus & Paternis conſiliis annuentes.

Dilectis & fidelibus noſtris, E. Archiepiſcopo Narbon. R. Duci Burgundiæ, G. Comiti Sancti Pauli, ac P. Flote Domino de Benello, Militi, necnon Magiſtris I. de Capriaco Archidiacono Rothomagen & Johanni Cantori Bajocen. de quorum induſtriâ circumſpectâ & fidelitate probatâ confidimus, quoſque ad præſentiam ejuſdem Summi Pontificis propter hoc ſpecialiter deſtinamus,

Tractandi de reformatione pacis prædictæ inter nos & Regem prædictum, ac omnes confœderatos, alligatos, fautores & valitores quoſlibet utriuſque, ſuper diſſentionibus & guerris prædictis, ac ſuper omnibus diſcordiis, controverſiis, cauſis communibus, dampnis & injuriis, realibus & perſonalibus, inter nos & Regem eundem, quavis occaſione ſubortis,

Ac tractatus hujuſmodi quacumque firmitate vallandi, necnon componendi, tranſigendi, paciſcendi, conveniendi, jurandi in animam noſtram, ſi viderint expedire, & compromittendi in quem, ſeu quos, & ſub forma, ſeu modo, de quibus expedire viderint,

Treugas ſeu ſufferentias vel abſtinentiam noſtro nomine concedendi de novo, & conceſſas innovandi, vel etiam prorogandi, uſque ad tempus quo ſibi videbitur expedire,

Ac omnia alia faciendi & ſingula quæ ad plenam pacem & concordiam poterunt pertinere, & quæ nos faceremus, ſeu facere poſſemus ſi præſentes eſſemus,

Plenam & liberam, præſentium tenore, committimus poteſtatem:

Ratum habituri & gratum quicquid per eoſdem Nuncios noſtros, pro nobis & nomine noſtro, agi vel fieri contigerit in præmiſſis, & ſingulis præmiſſorum.

Volumus tamen, & eiſdem Archiepiſcopo, Duci & Comiti, ac P. Flote Militi, vel tribus ex eis, ſi quatuor inſimul non concurrent, præſentium tenore, concedimus poteſtatem plenam & liberam, ut omnia & ſingula ſupradicta, & quæcunque pertinentia ad eadem, libere facere valeant & complere, prout hoc ipſis quatuor, vel tribus ex eis, D.1298. eis, ad hæc concurrentibus, videbitur expedire.

Actum Parys die Martis poſt Dominicam, qua cantatur Reminiſcere, anno Domini 1297.

Actum fuit hujus compromiſſum Romæ apud Sanctum Petrum, in Pallatio Papali, in Camerâ ipſius Domini Papæ, ac in ejus præſentiâ, præſentibus reverendis Patribus, Dei gratiâ,

Domino Gerardo Sabinenſi, &
Domino Matheo Portuenſi, &
Sancti Rufini, Epiſcopis:
Domino Roberto Tituli Sancti Potten.
Domino Johanne Tituli Sanctorum
Marcellini & Petri, Presbiteris:
Domino Neopoleone Sancti Adriani, &
Domino Franciſco Sanctæ Mariæ in
Coſmedyn, Diaconis Cardinalibus.

Teſtibus ad hoc vocatis.

A.D.1298. Edw. I.

De reditu Regis a partibus Flandriæ.

A.D.1298.

Memorandum quod, die Veneris, proximo poſt Feſtum Sancti Gregorii, videlicet, decimo quarto die Martii, anno Regni Regis Edwardi viceſimo ſexto, idem Rex, veniens de Flandriâ, applicuit, circa horam nonam, in Portu de Sandwico.

Et, die Sabbati, in craſtino, circa horam primam, Johannes de Langeton, ipſius Regis Cancellarius, in Camerâ Regis, apud Sandwicum, coram lecto ejuſdem Regis, in præſentia ſua, & de præcepto ſuo, aſtantibus,

Domino R. de Grey,
Domino J. de Drokeneford tunc Cuſtode Garderobæ Regis, &
Domino J. de Benſtede,

Sigillum, quo Rex utebatur in Anglia dum idem Rex fuerit in Flandriâ, ſub ſigillo ipſius Cancellarii, liberavit Domino W. Coventrenſi & Lichfeldenſi Epiſcopo Theſaurario Regis, in Theſauraria cuſtodiendum.

Et idem Rex, ſtatim in præſentiâ omnium prædictorum, magnum Sigillum ſuum, quod ſecum habuit in Flandriâ, dicto Johanni de Langeton Cancellario ſuo, ſub privato Sigillo ſuo, manu ſua propria liberavit.

De inquirendo ſuper gravaminibus populo Regni factis, in ſingulis Comitatibus.

A.D.1298.

REX, &c. dilectis & fidelibus ſuis, Willielmo Juge & Johanni de Cokefeld, ſalutem.

Cum nuper, ante transfretationem noſtram in Flandriam, habuerimus voluntatem & deſiderium gravamina, populo Regni noſtri, nomine noſtro facta, facere emendari,

Et, ſuper hoc, miſerimus litteras noſtras patentes per comitatus ſingulos dicti Regni;

Nos, hujuſmodi negotium effectui debito mancipari volentes, aſſignavimus vos, in Comitatibus Lincolniæ, Rotelandiæ, Northamptoniæ, Norffolciæ, & Suffolciæ, unà cum Clericis & Religioſis, quos locorum Dioceſani ad hoc duxerint deputandos,

Ad inquirendum per ſacramentum proborum & legalium hominum de Comitatibus prædictis, per quos rei veritas meliùs ſciri poterit, ſuper hujuſmodi gravaminibus, veluti de rebus captis in Eccleſiis, necnon de lanis, pellibus, coriis, bladis, animalibus, carnibus, piſcibus, & omnibus aliis rebus in Eccleſiis & extra, ſimiliter captis & aſportatis per Comitatus prædictos, tam de Clericis, quàm de Laicis, ſive pro cuſtodiâ maris, vel alio modo quocumque, poſt guerram inter nos & Regem Franciæ inchoatam, & ad ea omnia & ſingula audienda & terminanda, tam ex officio vobis per præſentes commiſſo, quàm ad ſectam cujuſlibet, conqueri ſe volentes,

Et ad faciendum ulterius in præmiſſis, juxta formam ordinationis, per nos & conſilium noſtrum inde factæ (quam ſigillo noſtro vobis mittimus conſignatam) & prout de jure, & ſecundum legem & conſuetudinem Regni noſtri fuerit faciendum.

Et ideo vobis mandamus, quod ad certos dies & loca, quos ad hoc provideritis, præmiſſa faciatis in formâ prædictâ.

Salvis nobis amerciamentis & aliis, ad nos inde ſpectantibus.

Mandavimus enim Vicecomitibus noſtris Comitatuum prædictorum, quod,

A.D.1298. Edv. I. ad certos dies & loca quos eis ſcire faciatis, venire faciant, coram vobis, tot & tales, probos & legales homines, de Ballivis ſuis, per quos rei veritas, in præmiſſis, melius ſciri poterit & inquiri: Et ſimiliter locorum Dioceſanis, quod hujuſmodi Clericos & Religioſos, cum vos, vel alter veſtrûm, eis ſcire feceritis, vel fecerit, unà vobiſcum, deputent ad præmiſſa.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. 4. die April.

Eodem modo aſſignantur ſubſcripti, in ſingulis Comitatibus ſubſcriptis, videlicet, Willielmus de Den, & Rogerus Bryan, in Comitatibus Eſſex. Hertf. Cantebr. Huntind. Middx. &c.

De Procuratoribus, per Nobiles Burgundiæ Conſtitutis, ad Compromittendum in Bonifacium Papam, ſuper pace cum Rege Franciæ.

A.D.1298. An. 26. E. I. Rot. Miſc. in Tur. n. 19.

NOUS,

Renaud, Counte de Monbeliard,
Johan de Chalon Seigneur d'Arly,
Johan de Monbeliard Seignour de Monfaucon,
Symon de Monbeliard Seigneur de Montron,
Johan de Vyenne Seigneur de Mirebel en la Montayne,
Eſtevene de Motronn Seigneur de Ville nove,
Johan de Motondray Seigneur de Flagy,
Pierre de Jomguill Seignur de Marnay,
Wauter de Comercy Seigneur de Chaſtelvilain,
Hunbert Seigneur de Clerevaux,
Gerard Seigneur d'Argnell,
Ode Seigneur de Montferand,
William Seigneur de Corcondray, Chivaliers;
Eſtevene Seigneur de Montany, &
Johan Seigneur de Juyl, Eſquiers de l'Eveſque de Beſanſon,

Faiſoms ſavoir a tous, qui ceſt publique Inſtrument verront, qui nous feſoms, eſtabliom s & ordeinoms, jointement & ſeveralment, noſtre amé noble homme Seigneur Gauter de Montfaucon, Chivalier de le avantdit Eveſche de Beſanſon, portour de ceſte preſente lettres, verray & loyal procureur, Ambaſſor, menour des boſoignes, & meſſage eſpecial, en totes noz boſoignes, & cauſes movees, & a mover, tant pur nous, come encontre nous, countre quicunques perſoines, & de l'Eſgliſe, Chapitles, Colleges, Univerſitez & Communitez, & eſpecialment encontre le treſnoble & treſhaut Prince Phelip Roy de France, & ſes Procureurs, Ambaſſours, menours des boſoignes, & Meſſages eſpecials, devant le Seint Pere, en Dieu, noſtre Seigneur, Sire Boniface, de la Saint Eſgliſe de Rome, & de la Univerſele Eſgliſe, Souverein Eveſqe, & devant les Cardinaux du Se d'Apoſtoile, delegatz, & ſouz-delegatz de l'Eſgliſe de Rome, & devant tous autres Juges de l'Egliſe, & ſeculers ordinaires, arbitres, arbitrors, amiables Compoſours, & devant treſtouz autres, de quicunqe noun quils ſoient nomez,

Et dorions, jointement & ſeveraument, plein & general, & franc poer, & eſpecial mandement de empetrer & contredire, de demander par nous, & de nous deffendre, de excepter & propoſer, de declarrer & de plee comencer, & de jurer, en noz alme, de calumpnie & de verite dire, & de faire tout autre manere de ſerement, qui puiſt eſtre requis, en toutes cauſes, & de poſer, & de reſpondre as poſicions, & de mener & mettre avant teſmoings & Inſtrumentz,

Et de dire contre les teſtimoings, & de reprover, caſſer, & anyntir les Inſtrumentz, de la partie contraire, & de oyer ſentences, interloquitoires & diffinitives & de appeler de lors, & de chaſcun gref, & de purſuire les appeaux & de eaux renoveler, & de empetrer, ſy meſter eſt, le benefice de noſtre abſolucion,

Et de compromettre, & le compromis afforcer, par ſerement, ou par peine de faire Compoſicion, tranſhaction, appeſement de pees & de concorde,

Et de traiter de meiſme la pees & concorde, oveſqe les Procureurs, Meſſages, Ambaſſatours de devantdit Roy de France, devant le dit Seigneur Soverein Eveſqe, & devant chaſcun autre deſuz nome,

Et la meiſme pees & concorde faire, & reformer, & terminer en due fin, & de faire contract, lettres, ou Inſtrumens, ſur chaſcune fourme,

Et

A.D.1298. Edv. I.

Et de faire, en noſtre noun, promeſſe, & ſtipulacion,

Et de nous ſouzmettre & obliger, & chaſcun de nous, ſur ceſtes choſes, ſur chaſcune juriſdiction eſpirituaute & temporalte, & de faire, en noſtre noun, pur nous, totes maneres de ſupplicacions a la Sainctete de meiſme l'Apoſtoille, & de elles purſure,

Et de debatre & contreſter, ſi aſcunes ſoient faites noun duement contre nous, ou aſcun de nous, & de elles reprover, & de ſubſtituer, & eſtablir un, ou deux procureurs, en lieu de ſoy, qui eit, ou eient ſemblable poer, auxbien come ſi yci en fuſt faite eſpeciale mencion,

Et de eaux repeler totes foiz q'il lui plerra, & lui ſemblera, qui bon ſoit, durant totevoiele preſent procuracion, en ſa fource,

Et generalment de faire totes les choſes, & chaſcune de elles, les queles ſeront a faire, entour les avantdites choſes, & chaſcune de elles,

Et ont promis, chaſcun de eux, pur le tout, par ſolempne ſtipulacion, qui en fu faite a moy, Notayre deſouz eſcript, come a perſoine publique, & en lieu, & en noun, & a lo'eps des treſtouz ceuz, des queux il appertient, ou purra apertinir,

Avoir purdurablement, ferm & eſtable, tout quant que par le dit noſtre procureur, ſonn ſubſtitut, ou ſubſtituz, ſerra fait, dit, ou purchace es avantdites choſes, & en chaſcune de elles; & paier la choſe juggee, ove ſes covenables clauſes:

Et pur ce qe totes les avantdites choſes, & chaſcune de elles, devierent fermes & eſtables, nous avoms prie, & fait eſcrire ceſt preſent publik Inſtrument, par la main Bartholomei de Gy, Clerk de Beſanſon, publiqe Notaire, par l'autorite de l'Apoſtoil, & ſeigne de ſon ſignal acuſtume.

Et ce ſachent per la tenour de ceſt preſent Inſtrument toux ceux, as queux il apertinet, ou purra apertener.

Ce fu fait en champs ou finage de Morre, ſus Belanſon, le 20. jour du Moys d'Averil, l'An del Incarnation de noſtre Signeur, mil, deus centz, quatre vintz, & dyſhuit, l'An quart du Pontificat du dit Seigneur Boniface Pape uytime: Endicion unſime.

A.D. 1298. Edv. I.

Preſens ſages hommes,

Sire Johan de Vercelles Profeſſor en ley eſcripte,
Pierre de Turnoais Clerc de Beſanſon,
Hugh de Blaqueraux Clerc,
Sire Johan de Ville,
Chivaliers de la Deociſe de Beſanzon,

Teſmoignes a ce appellez.

Et jeo, Bartolomy de Gy, Clerc de Beſanzon, publique Notaire, par auctorite de l'Apoſtoille, appele & prie per les avantditz Chivaliers & Eſquiers, fu preſent a l'ordinacion, eſtabliſement, & promeſſe avantdites: Et fitz la ſtipulation, ſicome il eſt deſuſdit: Et ay de ma mayn eſcript ceſt publiqe Inſtrument, & publie, & ſignee de mon ſigne eſcouſtume.

Ceſt compromis ou ſubmiſſion fu fait a Rome, a Saint Pere, en Paleys du Pape, en ſa chambre, & en ſa preſence.

Preſens les reverons Peres,

Seigneurs par la grace Dieu, G. de Sabin. & M. de Portz, & de Seint Ruffine Eveſques Cardinaux,
Et l'Erceveſqe Idrotyn,
Franceys Eveſqe de Spolet,
Et Guill. Eveſqe Glandeteuſe.

Teſtmoings, a ce appellez & priez.

E jeo, Nycolas Nouel de Vik, publiqe Notoyre, par l'autorite de l'Apoſtoile fu preſent, en les avantdites choſes, & totes ces choſes, ſicome il eſt deſuz diſt, par le mandement du devantdiſt Seigneur Apoſtoille, & priez par le devantdit Seigneur Gautier, aij eſcriptes & publiees, & ſignes de mon ſigne eſcuſtume.

De pecunia, nomine Regis, recipienda a Jeroſolimæ & Siciliæ Rege, per Henricum Comitem Barri.

A.D.1298. An. 26. E. I. Pat. 26. E. I. m. 18.

REX univerſis, ad quos, &c. ſalutem.

Notum vobis facimus, quod nos ordinamus & conſtituimus nobilem virum, Henricum Comitem Barry, filium noſtrum kariſſimum, Procuratorem noſtrum, ad petendum & recipiendum, nomine noſtro, decem milia Marcarum argenti à Magnifico Principe, Domino Carolo, Dei gratiâ, Jeruſolym. & Siciliæ

A.D. 1298.

A.D.1298. Edv. I.

liæ Rege illuſtri, kariſſimo Conſanguineo noſtro, quas ſibi, tunc Principi Salernitano, in quibuſdam urgentiſſimis neceſſitatibus ſuis, mutuavimus, & de garderobâ noſtrâ, ex cauſa mutui, fecimus numerari, prout in quâdam litterâ obligationis, quam ſuper hoc habemus, ab eo pleniùs continetur.

Dantes eidem Comiti plenam poteſtatem, & ſpeciale mandatum, ſuper ſolutione præfati debiti, quatenus ſibi ſolvi, ſeu aliàs ſatisfieri contigerit, litteras, de ſoluto, ſive acquietantiæ, noſtro, & hæredum noſtrorum nomine faciendi:

Ratum habituri & firmum, pro nobis, & eiſdem hæredibus noſtris, quicquid præfatus Comes, in prædictæ pecuniæ petitione, receptione, & acquietantiâ, duxerit faciendum.

In cujus, &c.

Dat. apud Sanctum Albanum 25. die Aprilis.

Bulla Bonifacii, directa Regi Scotiæ, ſuper confirmatione & conſecratione Willielmi Epiſcopi Sanctæ Andreæ.

A.D.1298. *An.* 26. *E.* I. *Ex Autogr.*

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto Filio Regi Scotiæ illuſtri ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Grande divinæ præmium & præconium humanæ laudis acquiritur, ſi perſonis, dignitate præditis, honor debitus impendatur.

Sanè, Eccleſiâ Sancti Andreæ, in Scotiâ, per obitum, bonæ memoriæ, Willielmi Fraſer, ejuſdem Eccleſiæ Epiſcopi, Paſtoris ſolatio deſtitutâ, dilecti, Filii Capitulum ipſius Eccleſiæ, vocatis omnibus, qui voluerunt, debuerunt & potuerunt comode intereſſe, die ad eligendum præfixâ, convenientes in unum, ac deliberantes ſuper hoc, per viam procedere compromiſſi,

Dilectis filiis, Johanni Priori: Johanni majori, & Willielmo Laudon. Archidiaconis: Adæ Suppriori, Johanni Kayr. Adæ de Laurbeden. & Thomæ de Huterimiackedy, Canonicis;

Ipſius Eccleſiæ providendi, eâ vice, eidem Eccleſiæ de Paſtore, poteſtatem plenam & liberam unanimiter contulerint:

Promittentes illum in ſuum Epiſcopum & Paſtorem recipere & habere, quem ipſi, vel major pars ipſorum ducerent eligendum.

Iidem vero, Prior, Archidiaconi, Supprior, & Canonici, in ſe hujuſmodi poteſtate receptâ, attendentes quòd, per venerabilem fratrem noſtrum Willielmum de Lamberton, Epiſcopum ipſius Eccleſiæ Sancti Andreæ, utpote magnæ providentiæ & diſcretionis Virum, & de literarum ſcientiâ, honeſtate vitæ, ac morum gravitate multipliciter commendatum, ſæpedicta Eccleſia poterat laudabilia ſuſcipere incrementa,

In eundem Willielmum, tunc Cancellarium Eccleſiæ Glaſguenſis, direxerunt unanimiter vota ſua:

Ac idem Prior, ex hujuſmodi poteſtate, ſibi, dictiſque Archidiaconis, Suppriori, & Canonicis, ab eodem Capitulo tradita, de ipſorum Archidiaconorum, Supprioris, & Canonicorum conſenſu & mandato, eundem Willielmum elegit in ipſius Sancti Andreæ Epiſcopum & Paſtorem:

Et electionem hujuſmodi, ab eodem Priore ſolenniter publicatam, dicti, capitulum unanimiter approbârunt, idemque Willielmus dictæ Electioni, de ſe factæ, infra legitimum tempus conſentiens, propter hoc ad apoſtolicam ſedem acceſſit, & tam ipſe perſonaliter, quàm præfati, Prior & Capitulum, per dilectos Filios, Johannem dictum Rufum, Martinum de Kerketon, & Thomam de Houctyr-Mokedy, Canonicos ejuſdem Eccleſiæ Sancti Andreæ, eorum Procuratores & Nuntios ad hoc ſpecialiter deſtinatos, præſentato nobis hujuſmodi electionis decreto, ut confirmaremus electionem hujuſmodi nobis humiliter ſupplicarunt.

Nos igitur, proceſſum ſuper hiis habitum, & perſonam ipſius Electi, examinari fecimus diligenter; & quia Electionem ipſam invenimus de perſona ydonea, canonice celebratam, eam de Fratrum noſtrorum conſilio, auctoritate apoſtolica, duximus confirmandam, præficientes eundem Willielmum ipſi Eccleſiæ in Epiſcopum & Paſtorem, curam & adminiſtrationem ipſius ſibi in ſpiritualibus & temporalibus committendo.

Ac poſtmodùm, per Venerabilem Fratrem noſtrum M. Epiſcopum Portuen. fecimus ſibi munus conſecrationis impendi, firma ſpe fiduciaque tenentes quod prædicta Eccleſia Sancti Andræ, Deo auctore, per ipſius Willielmi induſtriæ ac circumſpectionis fructuoſæ ſtudium, præſervabitur à noxiis & adverſis, D.1298. 1. verſis, & ſpiritualibus ac temporalibus proficiet incrementis.

Cum itaque ſit virtutis, opus Dei miniſtros, & præſertim Pontificali dignitate præditos, benigno favore proſequi, ac eoſdem verbis & operibus, pro æterni Regis gloria venerari;

Serenitatem Regiam attente rogandam duximus & hortandam, quatinus eidem Epiſcopo, ob reverentiam apoſtolicæ ſedis & noſtram, te reddas munificum & in cunctis opportunitatibus gratioſum; ita quod idem Epiſcopus, tuo fultus auxilio, in commiſſa ſibi cura Paſtoralis officii, Deo propitio, poſſit aſſiduè proſperari, ac tibi exinde à Deo perempnis vitæ præmium, & à nobis condigna proveniat actio gratiarum. A.D.1298. Edv. 1.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum 15. Kal. Julii Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub filo canabeo.

Bulla, quod Adolphus Rex Romanorum, & Rex Franciæ, uterque ſuis finibus ſint contenti.

D.1298. 26. E.1. Autogr.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Univerſis, preſentes litteras inſpecturis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Quietem & pacem ex noſtris provenire ſtudiis ubilibet affectantes, & cupientes, pericula in hac parte potiſſime cautiùs evitari denunciamus: Et dicimus quòd noſtræ intentionis exiſtit,

Ut cariſſimus in Chriſto filius noſter A. Rex Romanorum illuſtris, ultra fines & limites Regni ſui, ſe de juribus, finibus, & limitibus, cariſſimi in Chriſto filii noſtri, Philippi Regis Franciæ illuſtris, ac Regni ejus:

Ipſeque Rex Franciæ, extra fines & limites Regni ſui, ſe de juribus, finibus & limitibus Imperii, ſeu prædicti Alaman. Regis, nullatenus intromittant; A.D.1298.

Sed uterque ipſorum ſuis juribus, finibus, & limitibus ſit contentus.

Et, ſi aliquid ſit ab alterutra partium indebitè attemptatum, illud in ſtatum debitum revocetur, prout juſtum & equum fuerit, vel concordatum extiterit inter eos, aut modo, vel modis, quo, vel quibus, pro quiete mundi, vel aliàs exigente juſtitiâ, ſalvo honore cujuſlibet, fuerit ordinandum.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, 5. Kal. Julii Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub filo canab.

De Compromiſſo Regis in Papam, tamquam in privatam perſonam, ſupra guerris cum Rege Franciæ.

A.D.1298. 26. E. 1. Autogr.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Univerſis, præſentes literas inſpecturis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Tanquam univerſalis Paſtor de ſingulorum ſalute fidelium ſollicite cogitantes, guerris, diſſenſionibus, & diſcordiis cariſſimorum in Chriſto Filiorum noſtrorum, Philippi Franciæ, & Edvardi Angliæ Regum illuſtrium, quibus diſſidebant adinvicem dudum cum amaricatione perceptis, ab ipſo hujuſmodi diſſenſionum & diſcordiarum Principio, ſtuduimus diverſis modis & temporibus, non ſine immenſitate laborum, opem & operam efficacibus ſtudiis adhibere, qualiter eos reducere ad pacem & concordiam valeremus.

Cumque nuper utriuſque ipſorum Regum Procuratores & Nuntii fuiſſent ad hoc ab eis ad noſtram præſentiam deſtinati, quia dictus Rex Angliæ, ac dilecti Filii, Nobiles Viri, Flandriæ, & Barri Comites, pluresque Nobiles de Comitatu Burgundiæ, obligati adinvicem, ac juramento fuiſſe dicebantur aſtricti, quòd ſuper hiis idem Rex Angliæ, ſine dictorum Comitum & Nobilium, iidemque Comites & Nobiles ſine ipſius Regis Angliæ conſcientiâ, & aſſenſu, cum dicto Rege Francorum nullam pacem facerent vel inirent, A.D.1298.

Prædictis Procuratoribus & Nuntiis ejuſdem Regis Angliæ, ſcilicet, Venerabilibus Fratribus noſtris, Guillielmo Dublinen. Archiepiſcopo, & Johanne Epiſcopo Wintonien. ac dilectis Filiis, Nobilibus Viris, Amedeo Comite Sabaudiæ: Ottone de Grandiſono, & Hugone de Ver, Militibus, in noſtrâ præſentiâ conſtitutis, & ſe nolle dicentibus inter ipſos Reges hujuſmodi diſcordias concordare, vel illas ordinationi noſtræ ſupponere, ſine prædictorum

A.D.1298. Edv. 1. Flandriæ ac Barri Comitum, & Nobilium de Comitatu Burgundiæ voluntate.

Tandem dilecti Filii, Nobiles Viri, Robertus Primogenitus, Philippus de Flandriâ, & Johannes de Naranco, dicti Comitis Flandriæ Filii, ejuſdem Comitis eorum Patris, atque ſuo, Henricus Comes Barren. ſuo, & Gualterus de Montefalconis Miles, de dicto Comitatu Burgundiæ, ſuo proprio, & aliorum de eodem Comitatu Nobilium prædictorum nomine, habentes ad hoc plenariam poteſtatem, quatenus ſua & eorum, quorum erant Procuratores, intererat, vel intereſſe poterat quoquomodo, de voluntate ac expreſſo conſenſu prædictorum Nuntiorum & Procuratorum ipſius Regis Angliæ, voluntati, ordinationi, arbitratui, diſpoſitioni, diffinitioni, arbitrio, ſive laudo noſtri, tamquam privatæ perſonæ, ac Benedicti Gaytani, ſuper guerris, diſſenſionibus, diſcordiis, & controverſiis prædicti Regis Franciæ, ac ſuis, & eorum, quorum erant Procuratores, ſe ſubmittere ac ſupponere.

Præfatique Nuntii & Procuratores Regis Angliæ poſtmodùm, de voluntate ac expreſſo conſenſu prædictorum Comitis Flandriæ, Filiorum & Comitis Barren. & Gualteri de Montefalconis, nominibus quibus ſupra, in nos, tanquam in privatam perſonam, & tanquam in arbitrum, arbitratorem, laudatorem, diffinitorem, & amicabilem compoſitorem, ſuper guerris, diſſenſionibus, diſcordiis, & controverſiis Regum prædictorum, ſimiliter compromittere curaverunt. A.D.129 Edv. 1.

Et quia in inſtrumentis ſubmiſſionum prædictarum, inde confectis, de obligatione, aſtrictione, conſcientia, conſenſu, & voluntate prædictis, præmiſſo modo mentio non habetur.

Nos ſuper hoc, has noſtras literas prædictis Nuntiis & Procuratoribus Regis Angliæ, in præmiſſorum teſtimonium duximus concedendas.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum 2. Kalend. Julii Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub filo canabeo.

Adnullatio Conventionum factarum inter Regem Angliæ & Comitem Flandriæ, de Matrimonio contrahendo inter Filium Regis & Filiam præfati Comitis.

A.D 1298. *An.* 26. *E.* 1. *Ex Autogr.*

Bonifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Guerrarum turbines, ſcandalorum procellas, turbationum impetus, & fremitus tempeſtatum, quæ inter cariſſimos in Chriſto Filios noſtros, Philippum Franciæ ex parte unâ, & Edvardum Angliæ Reges illuſtres ex alterâ, & utriuſque Regna & Terras, jam per non modici temporis ſpatium, pacis æmulus, Sathanæ Spiritus ſuſcitavit, ex quibus animarum diſcrimina perſonarum pericula, & dampna rerum innumera, proh dolor! contigerunt, non expedit exprimere litteris, cum ſatis in communem notitiam ſint deducta.

Cumque pacis Actor per inſpirationem ſui Spiritûs exhortationes ac ſollicitudines noſtras continuè, non ſine immenſitate laborum, ab ipſo guerrarum prædictarum Principio, adhibitas in hâc parte nuper ipſarum corda partium emolliſſet ad pacem, ac fuiſſet in nos hinc & inde ſuper hiis & aliis partium prædictarum diſcordiis, & ſuper reformatione pacis & concordiæ compromiſſum, nos deſiderantes ut hujuſmodi negotium finem proſperum ſortiretur, inter cætera perpetuam fieri pacem per noſtrum arbitrium pronuntiavimus inter eos. A.D.1298

Et ad hujuſmodi pacem confirmandam, roborandam, atque ſervandam laudavimus, & mandavimus, ut inter dilectum filium Nobilem Virum, Edvardum ipſius Regis Angliæ filium, & dilectam in Chriſto Filiam Nobilem Mulierem Iſabellam, Natam prædicti Regis Franciæ, firmaretur, & fieret copula conjugalis.

Verum quia præfatus Rex Angliæ, ac dilectus Filius Nobilis Vir, Guido Comes Flandriæ, inter ſe olim tractâſſe certo modo & conveniſſe dicuntur, quod prædictus Edvardus Filius præfati Regis Angliæ, ac Filia primogenita ejuſdem Comitis Flandriæ, quam ex ſuperſtite ejus uxore ſuſcepit, matrimonialiter jungerentur, & poſtmodum quia ſuper hoc quoad dictam primogenitam certum præſtabatur obſtaculum, iidem Rex Angliæ & Comes Flandriæ convenerunt, de Filiâ ſecundò genitâ prædictorum Comitis, & Uxoris ejus, cum prædicto Filio Regis Angliæ matrimonialiter copulandâ,

A.D. 1298. Edw. I.

pulandâ, ſi hujuſmodi de dictâ primogenitâ tolli non poſſet obſtaculum, & hujuſmodi conventiones inter eoſdem Angliæ Regem & Comitem Flandriæ, juramentis firmatæ fuerunt;

Nos nolentes quod ex hiis quæ inter eoſdem Regni Angliæ, & Comitem Flandriæ, ut prædicitur, acta ſunt, prædicto matrimonio firmando & faciendo inter præfatos filium Regis Angliæ, ac Filiam Regis Franciæ, & per conſequens perfectioni dictæ pacis ullum præſtetur impedimentum, vel ambiguitas aliqua ingeratur, & attendentes quod, ſicut aſſeritur, prædictus Filius Regis Angliæ, vel aliqua ex dictis Filiabus Comitis Flandriæ, nullum ſponſaliorum vel Matrimonii contrahendorum inter ſe invicem conſenſum obligatorium præſtiterunt, hujuſmodi conventiones habitas, & juramenta præſtita inter eoſdem Regem Angliæ & Comitem Flandriæ, vel alios nomine ipſorum, tam ex virtute compromiſſorum dictorum Regum, & ſubmiſſionis præfati Comitis Flandriæ in nos factorum & habitæ, quam auctoritate Apoſtolicâ, & Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis, omnino diſſolvimus, caſſamus, & totaliter annullamus:

Decernentes Conventiones, & juramenta ipſa nullius eſſe roboris, vel momenti, dictoſque Regem Angliæ & Comitem Flandriæ, ac ipſius Regis Filium, & aliquam de prædictis ejuſdem Comitis Filiabus, ad eorum obſervationem aliquatenus non teneri, & per conſequens, quo minus præfati Filius Regis Angliæ, ac Filia Regis Franciæ, matrimonialiter copulari valeant, nullum propterea impedimentum præſtari poſſe, vel obſtaculum adhiberi.

Nulli ergo, &c.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum 2. Kalend. Julii, Pontif. noſtri anno quarto.

Sub filis Sericis.

Bulla Bonifacii ſuper finali pronuntiatione & arbitratu, factis de omnimodis guerris & controverſiis inter Reges Angliæ & Franciæ.

A.D. 1298. An. 26. E I. Ex Autogr.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimis in Chriſto Filiis, Phylippo Franciæ, & Edvardo Angliæ, Regibus illuſtribus, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Pronuntiationem quandam ſuper reformandâ inter vos pace & concordiâ, & ſuper hiis quæ ad pacem pertinent, ac ſuper aliis, ſuper quibus per Nuntios & Procuratores veſtros in nos, tamquam in privatam perſonam, & Benedictum Gaytanum, nomine veſtro, & pro vobis extitit compromiſſum, Arbitrando, laudando, diffiniendo, arbitraliter ſententiando, mandando, ordinando, diſponendo, & pronuntiando eâ vice, nuper duximus faciendam, prout in inſtrumento publico, inde confecto, plenius continetur,

Quam pronuntiationem, & quæ in eâ continentur, auctoritate Apoſtolica, valere volumus & plenam habere decernimus roboris firmitatem:

Tenorem ipſius Inſtrumenti, de verbo ad verbum, ex certâ ſcientia, præſentibus annotari facientes, qui talis eſt.

IN Nomine Domini Amen.

Anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo octavo, Indictione undecimâ, Pontificatûs Domini Bonifacii Papæ octavi, anno quarto, die viceſima ſeptima menſis Junii.

A.D. 1298.

Sanctiſſimus Pater & Dominus, Dominus Bonifacius, divinâ providentiâ Papa octavus, arbitrium, laudum, diffinitionem, arbitralem ſententiam, amicabilem compoſitionem, mandatum, ordinationem, & alia infraſcripta recitavit, legi fecit, dedit & protulit in hunc modum.

Dudum inter cariſſimos in Chriſto filios noſtros, Philippum Francorum ex parte unâ, & Edvardum Angliæ, Reges illuſtres, ex alterâ, ſuggerente inimico humani generis, pacis æmulo, ſuper diverſis articulis, materiâ diſcordiæ ac diſſenſionis exortâ, tandem iidem Reges, per ſpeciales Nuncios & Procuratores ipſorum ad hoc ab eis mandatum habentes, in nos Bonifacium divinâ providentiâ Papam octavum, tamquam in privatam perſonam, & Dominum Benedictum Gaytan. tamquam in arbitrum, arbitratorem, laudatorem, diffinitorem, arbitralem ſententiatorem, amicabilem compoſitorem, præceptorem, ordinatorem, diſpoſitorem, & pronuntiatorem, ſuper reformandâ pace & concordiâ inter ipſos Reges: ac ſuper hiis quæ ad pacem pertinent: & ſuper omnibus & ſingulis diſcordiis, guerris, litibus, controverſiis, cauſis, quæſtionibus,

dampnis

dampnis, & injuriis, petitionibus, & actionibus, realibus & perſonalibus, atque mixtis, quæ fuerant, & erant, ſeu vertebantur, & eſſe, vel verti poſſent inter ipſos Reges, occaſione quacumque, de alto & baſſo, abſolutè ac liberè, compromittere curaverunt, prout in compromiſſorum inſtrumentis publicis inde confectis pleniùs continetur.

Nos igitur, Bonifacius, Papa prædictus, qui finem imponere litibus affectamus, ſed præcipuè inter Reges prædictos, quorum quietem indeſinenter adpetimus, & tanto ferventiùs fælices cupimus vigere ſucceſſus, quanto pleniori eos affectione proſequimur, & puriori complectimur caritate, hujuſmodi compromiſſis receptis, & nobiſcum deliberatione præhabita diligenti, vocatis quoque Nuntiis & procuratoribus ſupradictis, ad arbitrium, laudum, mandatum, & arbitralem ſententiam, audiendum, eiſque coram nobis ad hoc ſpecialiter conſtitutis, ad laudem Omnipotentis Dei, qui eſt pacis actor, & ſalutis amator, & glorioſæ Virginis Matris ejus, ſicut arbiter, arbitrator, laudator, & amicabilis compoſitor, ac ſicut privata perſona: Et Benedictus Gaytanus, ex virtute ac formâ compromiſſorum prædictorum, & omnimodo & jure, quo meliùs poſſumus, viam arbitratoris, laudatoris, & amicabis compoſitoris ſequentes,

Dicimus, arbitramur, laudamus, diffinimus, arbitraliter ſententiamus, mandamus, ordinamus, diſponimus, & pronunciamus hac vice, ut inter eoſdem Reges fiat & ſit perpetua & ſtabilis pax, & quod Treuguæ vel ſufferentiæ voluntariæ, dudum indictæ, initæ, ac firmatæ inter eos, eo modo & formâ, ac omnibus, & illis perſonis, & Terris, & ſub illis pœnis, conditionibus, & temporibus, ſub quibus indictæ, initæ, ac firmatæ fuerunt inviolabiliter obſerventur.

Ad hujuſmodi autem pacem confirmandam, roborandam, atque ſervandam, infra tempus, quod duxerimus moderandum, præfatus Rex Angliæ Margaretam Sororem prædicti Regis Franciæ recipere ac ducere, cum dotalitio quindecim Milium Librarum Turonen. aſſignando per ipſum Regem Angliæ in locis competentibus, de quibus inter partes fuerit concordatum, vel ubi partes ipſæ non concordarent, per nos arbitratum fuerit, in Uxorem.

Et idem Rex Franciæ eandem Sororem ſuam, eidem Regi Angliæ in Uxorem dare ac tradere, cum diſpenſatione ſedis apoſtolicæ, teneatur.

Quodque Iſabellis, à filia prælibati, Regis Franciæ, quæ infra annum ſeptennem dicitur conſtituta, ſuo tempore, Edvardo prædicti Regis Angliæ Filio, qui jam tertium decimum ætatis ſuæ annum exegit, cum ſimili diſpenſatione matrimonialiter, cum dotalitio decem & octo Milium librarum Turonen. ſimiliter aſſignando, per eundem Regem Angliæ, pro dicto Filio ſuo, in competentibus locis de quibus concordaverint ipſæ partes, vel de quibus nos duxerimus arbitrandum, ſi ſuper hoc inter eos non proveniret concordia, copuletur.

Idque firmetur atque valletur exnunc modis inferiùs annotatis, videlicet

Quod idem Rex Angliæ pro Filio ſuo, idemque Filius pro ſe, quum ad hoc ſufficientem habet ætatem, contrahant ſponſalia prædicta, eorundem Regis & Filii juramentis firmanda.

Et Rex Franciæ, nomine Filiæ ſuæ prædictæ, contrahat hujuſmodi Sponſalia, pro eadem.

Quæ, ut valida ſint & firma, volumus, dicimus, & arbitramur quod Rex Franciæ promittat, per juramentum pro ipſo, in animam ſuam præſtandum, ſe tradere prædictam Filiam ſuam prædicto Edvardo nuptui, tempore quo concordatum extiterit inter ipſos, vel per nos arbitratum fuerit, vel laudatum.

Pro quibus attendendis firmiter, & fideliter adimplendis, dicimus laudamus, & arbitramur, quod pœna, de quâ inter partes fuerit concordatum, vel ubi partes ipſæ non concordarent, per nos arbitranda & taxanda firmetur, & ab utraque parte promiſſa valletur, ſolvenda parti parenti à parte non parente; per quam pœnam negotium iſtud in tuto ponatur, & partes ad ejus finalem executionem efficaciùs inducantur.

Cujus pœnæ promiſſionem & obligationem efficaciter valere volumus & decernimus ac tenere; non obſtantibus juribus, quæ pro libertate Matrimoniorum hujuſmodi pœnas inhibent; quæ ex certâ ſcientiâ pro tanto bono tollimus in hoc caſu.

Addentes nichilominus quod Reges prædicti aliquos de Baronibus ſuis notabiliores, per juramenta faciant obligare ad ſponſalia prædicta, & matrimonia procuranda, & ad tollenda impedimenta pro viribus, quæ poſſent circa hoc vel contra hoc, inveniri.

Quia verò Sponſalia prædicta, tantò amplius deſideramus habere fælicem effectum & efficacem eventum, quantò per hoc probabiliter credimus pacem prædictam firmius & fidelius obſervari, pro tanto pacis bono, decernimus, auctoritate

ctoritate apoſtolica, quod Terra Regis illius, cujus culpa vel malitia ſteterit, quo minus contrahantur prædicta ſponſalia, & matrimonium conſummetur, Eccleſiaſtico ſubjaceat interdicto, niſi, ſuper hoc requiſitus, prædicta cum effectu correxerit infra menſem.

Item dicimus, laudamus, arbitramur, ſeu etiam deffinimus, quod de omnibus bonis, mobilibus vel ſe moventibus, ablatis vel alias male ſubtractis, & de omnibus dampnis, datis hinc inde, ante tempus motæ vel ortæ guerræ præſentis, primò de omnibus, quæ extant & conſumpta non ſunt, præſertim de Navibus & aliis quibuſcumque bonis, per Anglicos, & Vaſcones, & eorum complices ante guerram occupatis, in Mari vel in Terra, quòd Rex Angliæ omnia, quæ de prædictis extant, bona fide, ſine lite, & abſque figurâ judicii, omni fraude ceſſante, ad requiſitionem Regis Franciæ, vel Nuncii ſui, ſtatim faciat ad plenum reſtitui.

Et Rex Franciæ ſimiliter, ſiqua talia, ante dictam Guerram, capta vel ablata, apud ipſum, vel in ſuâ poteſtate extantia reperta fuerint, ſimiliter ad plenum reſtitui faciat, à præfato Rege Angliæ, vel ejus Nuncio requiſitus.

De ablatis verò, non extantibus, ſed deperditis, & conſumptis, laudamus, arbitramur, ſeu etiam diffinimus, quòd Rex Angliæ ad requiſitionem Regis Franciæ, vel ejus Nuntii ſatisfieri faciat; & ad hoc faciendum etiam teneatur ſine lite ac figurâ judicii, bona fide, & omni fraude ceſſante.

Et Rex Franciæ ſimiliter, ſiqua, per gentes ſuas ablata, deperdita, ſeu conſumpta, inventa fuerint, ad requiſitionem Regis Angliæ, vel Nuntii ſui, faciat ſatisfieri; taxatione nobis, circa prædictorum extimationem, contra utramque partem, ubi per concordiam partium negotium ſuper prædictis ſopitum non eſſet, plenariè reſervatâ.

Item dicimus, laudamus, arbitramur ſeu etiam diffinimus, quod idem Rex Angliæ, de omnibus Terris, Vaſſallis & bonis, que ipſe nunc habet, & tenet in Regno Franciæ, ſeu tenebat ante motam guerram præſentem, habeat illam quantitatem, & illam partem terrarum, vaſſallorum, & bonorum eorundem, quam ſibi, ex virtute compromiſſorum prædictorum, laudaverimus, & mandaverimus aſſignari, vel inter ipſos Reges fuerit concordatum, & ſub illis fidelitate, homagio, modis & conditionibus habeat, ſub quibus ipſe ac Pater ſuus habuiſſe hactenus; & tenuiſſe noſcuntur;

Modis & temperamentis, per nos adhibendis, in abuſu, ſiquis ex parte gentis Regis Franciæ, hactenus commiſſus, inventus fuerit in exercitio reſorti.

Modis etiam & temperamentis, per nos adhibendis, in abuſu partis alterius, ſi quis, videlicet, ex parte Regis Angliæ, vel ſuorum, hactenus commiſſus contra jus reſorti fuerit, inventus, ne talia impoſterum committantur.

Conditionibus etiam, modis & ſecuritatibus, per nos imponendis, & adhibendis, in Terris, Vaſſallis, & bonis, & aliis, quæ, per noſtram pronuntiationem ſeu concordiam partium, præfatus, Rex Angliæ habiturus eſt de prædictis, ne amodò idem Rex Angliæ, vel ſucceſſores ejus, contra Regem Franciæ, vel ſucceſſores ipſius, valeant rebellare.

Dicimus, etiam laudamus, & arbitramur, ſeu etiam diffinimus, quod ex nunc omnes Terræ, Vaſſalli, & bona prædicta, & alia, tam quæ tenet Rex Franciæ de hiis, quæ tenebat Rex Angliæ ante guerram præſentem, quàm quæ tenet Rex Angliæ, in Regno Franciæ, bonâ fide, ac ſine omni fraude, abſolute ac libere, in manibus, & poſſe noſtris ponantur, & aſſignentur, tenenda à nobis, nomine Regis Franciæ, quæ ex parte ſua & nomine Regis Angliæ, quæ ex parte ejuſdem nobis fuerint aſſignata;

Ita tamen quòd, per hoc, in poſſeſſione, vel proprietate, nichil novi juris accreſcat alterutri partium, vel antiqui decreſcat.

Super quorum aſſignatione ſi qua fuerit exorta dubitatio vel ambiguitas inter partes, illam noſtræ declarationi & arbitrio reſervamus.

Quod, ſi forſan dicti Reges de ipſis Terris & bonis adinvicem concordaverint, volumus, laudamus, & arbitramur, ex nunc id, in quo concordaverint, perpetuo ac inviolabiliter obſervari: alioquin nos, ex compromiſſi prædicti virtute, apponemus ad id illud remedium, quod Dominus miniſtrabit, & ex traditâ nobis poteſtate licebit.

Si verò, caſu aliquo contingente, hoc facere non poſſemus, volumus, dicimus, & arbitramur, quòd utrique parti priſtina jura ſua ſalva remaneant & illæſa.

Porro, per hujuſmodi aſſignationem, faciendam nobis, de Terris, Vaſſallis, & bonis prædictis, nullum ipſis Regibus vel eorum alteri, quoad poſſeſſionem, vel proprietatem, ſeu detentionem, vel aliter, præjudicium generetur.

Omnia autem & ſingula ſupradicta per nos arbitrata, laudata, diffinita, & arbitraliter ſententiata, & pronuntiata, dicimus, arbitramur, & præcipimus ſub pœnis, in Compromiſſis contentis, & aliis, de quibus nobis videbitur (arbitrio noſtro nichilominus firmo manente) à partibus inviolabiliter obſervari.

Et inſuper reſervamus nobis liberum arbitrium, & plenariam poteſtatem, prout ex forma Compromiſſorum prædictorum nobis competit, ſuper omnibus & ſingulis, quæ inter eoſdem Reges ex Compromiſſis prædictis, arbitranda, laudanda, componenda, diffinienda & pronuncianda reſtant (& hic arbitrata, laudata diffinita, & pronuntiata non ſunt) arbitrandi, laudandi, diffiniendi, arbitraliter ſententiandi, præcipiendi, ordinandi, diſponendi, atque pronuntiandi; nec non & tam in omnibus & ſingulis, arbitratis, laudatis, diffinitis, & pronuntiatis in præſenti, arbitrio, atque laudo, quàm in hiis, quæ arbitranda, laudanda, arbitraliter ſententianda, diffinienda, & pronuntianda, ut præmittitur, reſtant, addendi, minuendi, corrigendi, interpretandi & declarandi ſemel & pluries, & quotiens nobis placuerit, ac videbitur expedire.

Cæterùm, ut dextera domini, quæ miram facit, in ſuorum operum executione, virtutem, efficacius & perfectius huic negotio proſperetur, terminum peremptorium ex nunc ipſis Regibus aſſignamus, ut ſuper omnibus, in præſenti arbitrio, nobis ſuper dicto negotio reſervatis, & ad ea pertinentibus, illis die ac loco compareant coram nobis, de quibus eis ad id per noſtras duxerimus literas nuntiandum; cum quibus ſuper hiis, pro ipſorum quiete ac proſpero ſtatu mundi, & pro utilitate negotii Terræ Sanctæ, providere ſalubriter, dante domino, valeamus.

Acta, lata, & pronuntiata fuerunt, arbitrium, laudum, arbitralis ſententia, mandatum, diffinitio, ordinatio, diſpoſitio, & omnia ſupradicta per eundem Dominum Papam, ut ſuperius enarrantur, Anno, Indictione, Menſe, ac diæ prædictis, Romæ, apud Sanctum Petrum, in Palatio Papali, in conſiſtorio publico, facto in ſalâ Majori, præſente ibi gentium multitudine copioſâ, & præſentibus Reverendis Patribus Dominis, Dei gratiâ,

Gerardo Sabinen. Fratre Matheo Portuen. & Sanctæ Rufinæ, ac Johanne Tuſculan. Epiſcopis:
Johanne tt. Sanctorum Marcellini & Petri,
Nicolao tt. ſancti Laurentii in Damaſo,
Fratre Jacobo tt. ſancti Clementis,
Thoma tt. Sanctæ Ceciliæ, ac
Roberto tt. Sanctæ Potentianæ, Preſbiteris:

Matheo Sanctæ Mariæ in Porticu Nepolione Sancti Adriani,
Guillielmo Sancto Nicolai in Carcere Tulliano,
Franciſco Sanctæ Mariæ in Coſmedin,
Petro Sanctæ Mariæ novæ, ac
Jacobo Sancti Georgii ad velum aureum Diaconibus,
Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus; &
Venerabilibus Viris, Dominis, Johanne Judice,
Matheo Carazulo,
Guidone de Anagnia, &
Adenulpho de Supino, Domini Papæ Notariis;
Ac Nobilibus Viris, Dominis Urſo & Bertuldo de Giliis Urſi de Urbe,
Bartholomeo de Capua Regni Siciliæ Logotheta, & Jacobo de Piſis familiare ipſius Domini Papæ, Teſtibus;
Ac Domino Deodato de Urbe, ipſius Domini Papæ Capellano,

Qui arbitrium, laudum, arbitralem ſententiam, mandatum, diffinitionem, ordinationem, & omnia ſupradicta, de mandato prædicti Domini Papæ, ibidem publice legit, & voce quaſi præconia recitavit.

Et ego Nicolaus, dictus Novellus de Vico, Apoſtolica & Imperiali auctoritate Notarius, prædictis interfui & ea omnia, ut ſupra legitur, de mandato præfati Domini Papæ, ſcripſi, & publicavi, ac meo ſigno conſueto ſignavi.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conſtitutionis & annotationis infringere, &c.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, ſecundo Kal. Julii, Pontificatûs noſtri Anno quarto.

Sigillo avulſo.

A.D.1298. Edv. 1.

Compromiſſum per Nuncios Regis Angliæ (de diſcordiis inter ipſum & Regem Franciæ) ad Papam Bonifacium, ordinatio Papæ ſupra iiſdem.

A.D.1298. Edv. 1.

Tranſcripta ſub Manu Corbolani de Luca Notarii Publici An. 1299.

A.D.1298. An. 26. E. 1.

Ex Autogr. 26. E. 1.

IN Nomine Domini Amen.

Hæc ſunt tranſcripta cujuſdam Inſtrumenti publici, ſuper quodam Compromiſſo, facto in Sanctiſſimum Patrem Dominum Bonifacium Papam VIII, tanquam in privatam perſonam, & Dominum Benedictum Gaitan. tanquam in arbitrum, Arbitratorem, per Procuratores Excellentiſſimi Principis Edwardi, Dei gratiâ, Regis Angliæ illuſtris, ſuper omnibus & ſingulis diſcordiis, atque guerris, habitis inter Regem prædictum & ſuos confœderatos ex parte unâ, & Magnificum Principem Dominum Philippum, eadem gratiâ, Regem Franciæ illuſtrem ac confœderatos ipſius ex alterâ,

Nec non & cujuſdem litteræ Apoſtolicæ, confectæ ſuper arbitrio & arbitratione præfati Domini Papæ prolatis in hac parte, inter partes prædictas.

Cujus Inſtrumenti publici; nec non & litteræ Apoſtolicæ tenores ſunt tales cujuſmodi per ordinem hic ſecuntur:

IN nomine Domini Amen.

Anno Domini 1298. Indictione 11. Pontificatus Domini Bonifacii Papæ 8. Anno quarto, Die 14. Menſis Junii, conſtituti coram Sanctiſſimo Patre ac Domino, Domino Bonifacio, divinâ providentiâ, Papa octavo prædicto, venerabiles Patres,

Dominus G. Archiepiſcopus Dublinenſis, &
Dominus P. Epiſcopus Winctonienſis:
Et Nobiles ac Magnifici Viri,
Dominus Amadeus Com. Sabaudiæ:
Dominus Otto de Grandiſono, &
Dominus Ugo de Ver Milites.

Nuncii & Procuratores Magnifici Principis E. Regis Angliæ illuſtris, & habentes poteſtatem ſuper infraſcripta Compromittendi, pro eodem Domino & Rege, ſub modis & formis de quibus expedire viderint, prout in patentibus Procuratoriis litteris ipſius Domini Regis, Cera & Sigillo munitis, infraſcripti tenoris, plenius continetur,

Compromiſerunt, nomine procuratorio præfati Domini Regis, altè & baſſè, abſolutè & liberè, in quantum poterant, ex virtute ac forma mandati ſeu procuratorii prædicti, quod habebant ab eodem Domino Rege, in Sanctiſſimum Patrem & Dominum, Dominum Bonifacium, divinâ providentiâ, Papam octavum, tanquam in privatam perſonam, & in Dominum Benedictum Gaytanum tanquam in Arbitrem, Arbitratorem, Laudatorem, Diffinitorem, arbitralem ſententiatorem, & amicabilem Compoſitorem, Præceptorem, Ordinatorem, Diſpoſitorem, & Pronunciatorem,

Super reformandâ pacificâ concordiâ inter ipſum Dominum Regem ex parte unâ, & excellentem Principem Dominum Philippum Regem Franc. illuſtrem ex alterâ, ſuper hiis quæ ad pacem pertinent, & ſuper omnibus & ſingulis diſcordiis, guerris, litibus, controverſiis, Cauſis, Quæſtionibus, Dampnis & Injuriis, Penſionibus, actionibus, realibus, perſonalibus, atque mixtis, quæ fuerunt, & ſunt, vel eſſe poſſunt inter ipſos Dominos Reges, occaſione quacunque, ut ipſe Dominus Papa, tanquam Dominus Benedictus Gaytanus, privata perſona, altè & baſſè, abſolutè & liberè, cum cognitione, vel ſine cognitione cauſæ, ſivè cauſarum, ac de plano, ac ſummariè, ſine ſtrepitu & figura judicii, poſſit, infra inſtans feſtum beati Michaelis, inter dictos Dominos Reges, ſemel & pluries, quotiens ipſe placuerit, & videbitur expedire, ſuper omnibus præmiſſis & ſingulis, Arbitrari, laudare, diffinire Arbitraliter ſententiare, præcipere, ordinare, diſponere, ac pronunciare, addere, minuere, corrigere, interpretari: & declarare in ſcriptis, vel ſine ſcriptis, diebus feriatis & non feriatis, partibus præſentibus vel abſentibus, vocatis vel non vocatis, & unâ parte præſente, & alterâ abſente, Juris ordine in totâ vel in parte aliquâ ſervato vel non ſervato.

Promittentes iidem Procuratores & Nuncii, nomine quo ſupra, pro dicto Domino Rege Angliæ, ſub poena Centum Millia Marcarum Argenti, & obligatione omnium & ſingulorum bonorum ipſius Regis Angliæ, rata & firma ſemper habere & tenere, attendere, adimplere & inviolabiliter obſervare, ac in nullo, per ſe, vel per alium, ſeu alios, contra facere vel venire.

Et quod ipſe Dominus Rex Angliæ rata & firma ſemper habebit atque tenebit, attendet & adimplebit, & inviolabiliter obſervabit omnia & ſingula, quæ ipſe Dominus Papa, tanquam privata perſona, per ſuum arbitrium, laudum, arbitratum, mandatum arbitrale, ſententiam arbitralem, ordinationem, diffinitionem, diſpoſitionem, compoſitionem, & pronuntiationem, arbitranda, laudanda, ſententianda, modo quo ſupra, diffinienda, mandanda, ordinanda, componenda & diſponenda, ac etiam addenda, minuenda, corrigenda, interpretanda & declaranda, quæcumque, infra terminum ſupradictum, duxerit in præmiſſis, & quolibet præmiſſorum;

Et in nullo contra ea vel eorum aliquod, per ſe vel alium, ſeu alios, faciet ſive veniet, ullo unquam tempore, quovis ingenio, ſive cauſa & pœna ſoluta vel non ſoluta,

Arbitrium, laudum, arbitratum mandatum hujuſmodi, ſententia, ordinatio, diffinitio, diſpoſitio, compoſitio, pronuntiatio, additio, & diminutio, correctio, interpretatio & declaratio, ferenda & facienda, per ipſum Dominum Papam, modo quo ſupra, & omnia & ſingula ſupradicta rata ſemper maneant atque firma;

Dum tamen de prædictis Confœderatis, Vaſſallis, & Subditis Regis Angliæ, pax fiat, ut dictum eſt, infra terminum ſupradictum;

Hoc acto expreſſe, quod poteſtas, ex hujuſmodi compromiſſo, nec in vitâ ipſius, nec in morte, in perſonam aliam transferatur.

Tenor autem prædictarum Literarum talis eſt;

Sanctiſſimo in Chriſto Patri, Domino B. divinâ providentiâ, Sanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus, eadem gratiâ, Rex Angliæ, &c. devota pedum oſcula beatorum.

More devotiſſimi filii in votis hactenus geſſimus, & adhuc gerimus, circa beneplacita ſedis Apoſtolicæ proſequenda, paratos nos promptitudine animi & effectu operis exhibere:

Sperantes itaque, per veſtræ Sanctitatis induſtriam ſuper diſcordiis, inter Regem Franciæ, & nos dudum exortis, ſalubriter provideri, venerabiles in Chriſto Patres, Willielmum Archiepiſcopum Dublinenſem, Antonium Dunelmenſem Epiſcopum, & Nobiles Viros, Amadeum Comitem Sabaudiæ Conſanguineum noſtrum, Ottonem de Grandiſono, & Hugonem de Veer, Milites, pacis & ſtatûs noſtri pacifici zelatores, voluntatis noſtræ conſcios, ac diligentiùs informatos, ad veſtram præſentiam duximus deſtinandos.

Quibus, unà cum venerabili Patre Johanne Wintonienſi Epiſcopo, aut quinque ipſorum ſex, uno abſente, vel quatuor eorumdem, duobus abſentibus, (quorum quatuor duo ſint Laici) plenam damus, tenore præſentium, poteſtatem & ſpeciale mandatum, ſuper omnibus diſcordiis, guerris, litibus, controverſiis, cauſis, quæſtionibus, damnis, & injuriis, petitionibus, & actionibus, realibus, perſonalibus, & mixtis, quæ fuerunt, & ſunt, vel eſſe poſſent, inter dictum Regem Franciæ & nos, occaſione quacunque, tractandi, paciſcendi, componendi, tranſigendi, concordandi, & conveniendi, in perſonam veſtram compromittendi, pro nobis & hæredibus noſtris, nos & hæredes noſtros veſtræ arbitrationi, ordinationi, dicto ſeu laudo, ſubmittendi, ſub formis, ſeu modis, de quibus, & quotienſcumque viderint expedire.

Necnon omnia & ſingula, quæ per ipſos ſex, quinque, vel quatuor ipſorum, prout ſupra ſcriptum eſt, noſtro & hæredum noſtrorum nomine, ſuper præmiſſis & ſingulis præmiſſorum, pacta, compoſita, tranſacta, concordata fuerint, ſeu conventa, compromiſſum, ſubmiſſionem, veſtram arbitrationem, ordinationem, dictum ſeu laudum prædicta, firmandi, roborandi, omologandi, & vallandi per juramentum, ſuper hiis & aliis, hujuſmodi negotium tangentibus, quandocunque, & quotienſcunque viderint expedire, in animam noſtram præſtandum, ac omnia & ſingula faciendi, quæ ſunt pacis & concordiæ, & ad plenam pacem & concordiam valeant pertinere, & quæ nos faceremus vel facere poſſemus ſi præſentes eſſemus, etiamſi mandatum exigant ſpeciale:

Volentes omnia & ſingula, neceſſaria vel utilia, ad faciendum & complendum præmiſſa, & quodlibet præmiſſorum, pro ſpecialiter expreſſis & enumeratis haberi:

Promittentes nihilominus nos ratum habituros & firmum, quicquid per prædictos ſex, quinque vel quatuor eorundem, in formâ expreſsâ ſuperiùs, tractatum,

ctatum, pactum, compoſitum, tranſactum, concordatum, conventum, firmatum, roboratum, omologatum, vallatum, & factum fuerit in præmiſſis.

Super quibus, per noſtras litteras approbandis, tenendis, ſervandis, & complendis, nos & hæredes noſtros & bona noſtra omnia obligamus.

Et hæc ſanctæ Paternitati veſtræ ſignificamus, & omnibus quorum intereſt, vel intereſſe poteſt, aut poterit in futurum, per noſtras patentes litteras, ſigilli noſtri munimine conſignatas.

Dat. apud Gandavum 18. die Febr. anno Domini 1297.

Actum fuit hujus compromiſſum Romæ apud Sanctum Petrum, in Palatio Papali, in Eccleſiâ ipſius Domini Papæ, ac in ejus præſentiâ;

Præſentibus reverendis Patribus Dominis, Dei gratia,

G. Sabinen.
Et M. Portuen. & Sanctæ Ruffinæ Epiſcopis, Cardinalibus:
Archiepiſcopo J. Drotin,
Franciſco Epiſcopo Spoletan,
Et Guillelmo Epiſcopo Glandicen,
Teſtibus ad hæc vocatis.

Et ego Nicholaus, dictus Novellus de Vico, Publicus Imperiali auctoritate Notarius, prædictis interfui, & ea omnia, ut ſupra leguntur, de mandato prædicti Domini Papæ, ac rogatus à Procuratoribus ſupradictis, ſcripſi & publicavi, & meo conſueto ſigno ſingnavi.

ITem Bonifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimis in Chriſto filiis, Philippo Franciæ, & Edwardo Angliæ, Regibus illuſtribus, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Pronunpciationem quandam, ſuper reformandâ inter vos pace & concordiâ, & ſuper hiis quæ ad pacem pertinent, ac ſuper aliis, ſuper quibus per Nunptios & Procuratores veſtros, in nos, tanquam in privatam perſonam, & Benedictum Gaitanum, nomine veſtro, & pro vobis extitit compromiſſum, arbitrando, laudando, diffiniendo, arbitraliter ſententiando, mandando, ordinando, diſponendo, & pronunpciando, eâ vice, nuper diximus faciendam; prout inſtrumento publico inde confecto plenius continetur.

Quam pronunptiationem, & quæ in eâ continentur, auctoritate valere volumus, & plenam habere decrevimus roboris firmitatem; tenorem ipſius inſtrumenti, de verbo ad verbum, ex certâ ſcientiâ, præſentibus annotari facientes, qui talis eſt.

IN Nomine Domini Amen.

Anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo octavo, Indictione undecimâ, Pontificatûs Domini Bonifacii Papæ octavi anno quarto, die viceſimo menſis Junii, ſanctiſſimus Pater & Dominus, Dominus Bonifacius, divinâ providentiâ, Papa octavus, arbitrium, laudum, diffinitionem, arbitralem ſententiam, amicabilem compoſitionem, &c. *de verbo ad verbum, prout in Bulla ſuperiori de dat.* 30. *Jun.*

Et ego Gerardus, quondam Corbolani Stregi de Leuca Publicus Imperiali auctoritate Notarius & Judex Ordinarius, prædictum de compromiſſo publicum Inſtrumentum, manu Nicolai, dicti Novelli de Vico, Notarii Publici, ſcriptum, ac prædictam Apoſtolicam litteram, cum filo de Serico, more Curiæ Romanæ, bullatam, vidi ac diligenter inſpexi, non vitiatam, nec cancellatam in aliquâ parte ſui,

Et præſcripta omnia à præfatis inſtrumento & litterâ, per me Gerardum Notarium, nil addito vel amoto, quod ſenſum mutet, vel vitiet intellectum, extracta de verbo ad verbum, in hiis tribus Rotulis, ſimul ſutis, & in medio eorumdem meo ſigno conſueto ſignatis, ſcripſi, tranſcripſi, ac etiam exemplavi.

Quæ omnia ſupraſcripta poſtmodum cum Magiſtro Johanne, dicto Bouhs, de London. Domini Papæ auctoritate Notario Publico, ac Bruno de Podio, & Willielmo Bouhs, Clericis, ad ſua originalia diligenter & fideliter aſcultavi.

Et quia hæc cum eiſdem inveni fideliter concordare, me teſtem ſubſcripſi, ſignumque meum appoſui conſuetum rogatus, unâ cum ſubſcriptione & appoſitione ſigni Magiſtri Johannis Notarii prænotati, ſub anno à Nativitate Domini 1299. Indictione 12. 15. die Menſis Aprilis, præſentibus dictis Clericis, ad hæc vocatis teſtibus & rogatis, apud Weſtmonaſterium London. Dioc.

Et ego Johannes, dictus Bouhs, de London. Domini Papæ auctoritate Notarius Publicus, hoc tranſcriptum, ſeu etiam exemplatum, ex prædictis originalibus, ſcilicet de compromiſſo publico Inſtrumento, & Apoſtolica littera, non vitiatis, non cancellatis, non corruptis, & omni ſuſpicione carenti-

A.D.1298. Edv. 1.

bus, ut prima facie apparebat, extractum & ſcriptum per manum Gerardi, Notarii, proximo ſupraſcripti, vidi,

Et de ipſo tranſcripto, ſeu etiam exemplato, ad præfata originalià, unà cum dicto Natario, ac Bruno de Podio, & Willielmo Bouhs, Clericis, fidelem feci collationem poſtmodum, ac etiam diligentem,

Et invento id idem contineri in præfato tranſcripto, quod in prædictis Originalibus litteris continetur, nil addito vel mutato, quod ſenſum mutet vel vitiet intellectum, hic me in teſtimonium præmiſſorum ſubſcripſi, & rogatus ſignum meum appoſui conſuetum ſub anno à Nativitate Domini, Indictione, & die menſis, proximò prænotatis, & loco, in præſentiâ teſtium eorumdem, proxime præſcriptorum.

Diſpenſatio Matrimonii inter Regem Angliæ & Margaretam Sororem Regis Franciæ.

A.D.1298. *An. 26. E. 1.* *Ex Autogr.*

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio, Edvardo Regi Angliæ illuſtri, & dilectæ in Chriſto filiæ, nobili mulieri, Margaretæ, natæ, claræ memoriæ, Philippi Regis Francorum, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Regis æterni mira benignitas honore multiplici ſponſam ſuam Romanam Eccleſiam inſignivit; ſed in hoc potiſſime fecit ipſam honorabilem, & felici ſtatu fulgentem, quod eidem, in clavium collatione cæleſtium, illam tribuit plenitudinem poteſtatis, ut non ſolum in hiis, in quibus jura difficultatis obſtaculum non inducunt, poſſit tam perſonis ſublimibus, quàm humilibus adeſſe munifica, ſet in hiis etiam, quæ jura prohibent, nonnunquam ſupra jus de jure valeat diſpenſare.

Quapropter Romani Pontificis præcellens auctoritas, qualitates negotiorum & merita perſonarum diligenti circumſpectione proſpiciens, nonnulla interdum certis perſonis, quæ alias forent illicita, concedit de ſuæ plenitudine poteſtatis: tunc in illis rigorem juſtitiæ manſuetudine temperans, & quod negant jura de gratiâ benignitate indulgens, præſertim cum neceſſitas exigit, & cauſa rationabilis id expoſcit.

Sane guerrarum turbines, ſcandalorum procellas, turbationum impetus, & fremitus tempeſtatum, quæ inter te Regem Angliæ ex parte unâ, & cariſſimum in Chriſto filium noſtrum Philippum Regem Francorum illuſtrem, fratrem tuum, ex parte alterâ, & utriuſque Regna & terras, jam per non modici temporis ſpatium, pacis æmulus, Satanæ ſpiritus ſuſcitavit; ex quibus animarum diſcrimina, perſonarum pericula, & dampna rerum innumera, proh dolor! contigerunt, foret ſuperfluum enarrare, cum hæc per univerſa terrarum ſpatia pateant, & per ſingulos orbis angulos innoteſcant.

Cumque pacis actor, & ſalutis amator, per inſpirationem ſui ſpiritûs, & exhortationes ac ſollicitudines noſtras, continuè in hac parte, non ſine immenſitate laborum adhibitas, nuper corda partium emolliſſet ad pacem: ac fuiſſet in nos, hinc & inde, ſuper hiis & aliis partium ipſarum diſcordiis, & ſuper reformatione pacis & concordiæ compromiſſum:

Nos, deſiderantes ut hujuſmodi negotium finem proſperum ſortiretur, inter cætera, perpetuam fieri pacem per noſtrum arbitrium pronuntiavimus inter eas; &, ad hujuſmodi pacem confirmandam, roborandam atque ſervandam, voluimus, laudavimus & mandavimus, ut inter vos invicem fieret copula conjugalis.

Verùm quia obſiſtentibus vobis impedimentis tertii gradûs conſanguinitatis, quo vobis adinvicem attinetis; videlicet, te, fili, Rex Angliæ, ſecundo: te vero, Margareta, tertio gradu à ſtipite differentibus: necnon & quarti gradûs affinitatis, qui adinvicem vos contingit;

Pro eo quod quondam Alienora, uxor tua, Rex Angliæ, tibi Margaretæ in quarto conſanguinitatis gradu olim, dum viveret, attinebat: illa, ſcilicet, tertio, & te quarto gradu à ſtipite diſtantibus:

Id non poteſt abſque diſpenſatione ſedis Apoſtolicæ legitimè provenire;

Nos, ex prædictis rationabilibus cauſis motis, & factis nobis in hac parte ſupplicationibus inclinati, ad præterita mala ſedanda, & obliviſcendam memoriam eorumdem, ac ad obviandum periculis, quæ poſſent contingere in futurum, & ad procuranda & nutrienda veræ pacis & dilectionis comoda hinc & inde, per matrimonium ſupradictum, vobiſcum ut hujuſmodi conſanguinitatis & affinitatis impedimentis nequaquam obſtantibus, matrimonium invicem legitime contrahere & complere, A.D.1298. dv. I. ac in eo licite remanere poſſitis, auctoritate Apoſtolica de ſpeciali gratia diſpenſamus: prolem, ſuſcipiendam ex vobis, ex dicto matrimonio, exnunc legitimam, de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine nunciantes.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ diſpenſationis, nuntiationis infringere, &c.

A.D.1298. Edv. I. Dat. Romæ apud Sanctum Petrum Kal. Julii, Pontificatus noſtri anno quarto.

Sub fiiis cericis flavi rubeique coloris.

Bulla, monitoria, ut Rex a qualibet turbatione ſeu guerra Scotiæ deſiſtat.

.D.1298. 26. E. I. Autogr. Bonifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio, Edvardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Si miſſa patris eloquia ſedulâ conſideratione diſcutiát providentiæ Regiæ magnitudo, facile conicere poterit quod ea de munificentia caritatis emanant; quâ te, utpote filium benedictionis & gratiæ, in archivo pectoris gerimus prædilectum.

Sane, fili cariſſime, recenti memoriâ retinemus quòd olim, tempore quo, felicis recordationis, Adrianus Papa Prædeceſſor noſter, tunc Sancti Adriani Diaconus Cardinalis, in Angliæ partibus officium legationis exercuit, ſecum inibi fuimus, moramque contraximus cum eodem.

Et conſiderantes attentius, ac diligentius attendentes, ingentis devotionis affectum, & zelum reverentiæ ſpecialis, quibus, claræ memoriæ, Henricus Rex Angliæ pater tuus, erga Roman. rutilabat eccleſiam, te clara & laudanda ejus in hac parte veſtigia imitante, ſui tuique honoris & exaltationis incrementa dileximus, & ad ea opem operamque ſollicitam, pro Viribus, duximus pendendam.

Et tanto in nobis circa Regem ipſum, dum vixit, tuamque perſonam inclitam, hujuſmodi noſter invaluit & exuberavit affectus, quanto in orbe terrarum ſummi Regis benignitas nobis, licet immeritis, provexit altiùs ſtatum noſtrum.

Quamobrem contigiſſe dinoſcitur quòd, ab ipſis noſtræ promotionis auſpiciis, prout regalis ſublimitas non ignorat, ad ſedandam gravem & periculoſam diſcordiam, quæ tunc, pacis æmulo ſuperſeminante zizaniam, erat inter te & cariſſimum in Chriſto filium noſtrum, Phylippum illuſtrem Regem Franciæ ſuſcitata, cuncta noſtra convertimus ſtudia, operarias manus impendimus ad id, prout expedire cognovimus, adiciendo ſollicite apoſtolicæ ſedis partes, ut Reges, tam inclitos, tam devotos eccleſiæ filios, tamque proximâ conſanguinitate conjunctos, pulſis procul diſſidiis, & impedimentis quibuſlibet eminùs profugatis, reduci, domino favente, contingeret ad concordiæ unitatem.

A.D.1298. Et ut hoc provenire facilius, & efficacius agi poſſet, bonæ memoriæ, B. Albanenſem & S. Peneſtrinum, Epiſcopos, Romanæ Eccleſiæ Cardinales, tuam & ipſius Regis Franciæ pacem & concordiam diligentes, ad te Regemque prædictus quantotius duximus deſtinandos.

Et quoniam, ejuſdem occaſione diſcordiæ, diſpendia gravia generabantur Eccleſiis, Monaſteriis, & aliis piis locis: Et non ſolum corporum, ſed etiam animarum fidelium pericula plurima ſequebantur; quin potius ex eadem cunctis, ſub religione Chriſtiana degentibus, dampna innumera & jacturæ multiplices incumbebant,

Nos, more laudabili pii patris, quem non prætereunt incomoda filiorum, ad excogitanda in hac parte remedia diligenter intenti, dilectos filios Priorem Prædicatorum & Miniſtrum, generales Minorum fratrum ordinum, ad tuam & ejuſdem Regis præſentiam duximus dirigendos.

Et tandem ad noſtram perlato notitiam, quod, opitulante divinâ clementiâ, inter te Regemque prædictum Treugis certi temporis initis, erat in nos, veluti communem amicum, ſuper hujuſmodi negotio à partibus compromiſſum, uberis exultationis & gaudii occurrit feſtiva ſolennitas votis noſtris, cum tuam ac ejuſdem Regis tranquilitatem continuam ſtatumque felicem & proſperum propenſius diligamus.

Cumque tui & ejuſdem Regis ſolennes nuncii, propter hoc nuper ad ſedem apoſtolicam acceſſiſſent, nos ipſos libenter vidimus, & affectuoſe recepimus, audientes benignius quæ coram

A.D.1298. Edv. I.

nobis utrique proponere voluerunt.

Et gerentes potiſſimè cordi negotium, & ad votivam ac celerem expeditionem ipſius votis ferventibus anelantes, non vitatis laboribus, non vigiliis, non tædiis, quæ præſentis temporis qualitas adaugebat, prout jam dicti tui Nuntii non ignorant, in eodem negotio, duximus providendum, aliqua ſuper eo pronunciantes in ſcriptis, & aliqua pronuncianda impoſterum cautius reſervantes.

Quia verò magno deſiderio cupimus, prout etiam ex debito paſtoralis tenemur officii, ut ubique per orbem, ubi catholicæ fidei cultus viget, pacis & tranquilitatis comoda invaleſcant, Celſitudini Regiæ paternis affectibus ſuademus, ut, pravis conſiliis libello dato repudii, quæ, prout evidentia facti docet, ad actus nefarios animos provocant, & invitant ad ſcelera mentes Principium terrenorum, à turbatione qualibet, ſeu guerrâ Scotiæ omnino deſiſtere non omittas; noſtris ſalubribus adhærendo conſiliis, quæ ſincera caritas producit in medium, repulſis prorſus cæteris in hac parte,

Ut tandem, commiſſo nobis negotio ſupradicto, ad laudem divini nominis; & tuum, dictique Regis honorem, & communem quietem fidelium, felici & celeri exitu conſummato: & recuperationem omnimodam miſerabilis terræ ſanctæ, quam crucis hoſtes, in noſtri contumeliam ſalvatoris, & magnum totius Chriſtianitatis obprobium detinent occupatam,

Nos, unà tecum, & aliis Regibus, ac Principibus Chriſtianis, prout deſideranter appetimus; procedere valeamus.

Rogamus igitur Excellentiam Regiam, & hortamur attente, & obſecramus in filio Dei Patris, quatinus intentionem puram, voluntatem rectam, mentemque ſinceram, quas conſtanter in præmiſſis ſervavimus, & ſervamus, non declinantes ad dextram vel ſiniſtram, acceptione perſonarum omnimodâ prorſus excluſâ, diligenter attentus, ſic ſuper prædictis efficaciter & laudabiliter te gerere ſtudeas, ut exinde pacis bonum, tamquam Princeps pacificus, diligere comproberis, & ab eo, qui pacis eſt actor, ac opera pacis amat, condigna præmia, præter laudis humanæ præconium, conſequi merearis: Et nos, qui te dileximus hactenus, diligimus, & intendimus ſincere diligere in futurum, devotionem Regiam uberibus in Domino laudibus attollamus.

Dat. Romæ, apud Sanctum Petrum ſexto Id. Julii, Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub filo canabeo.

Summonitio pro Exercitu Scotiæ.

A.D.1298. An. 26. E I.

Rot. Clauſ 26 E. I. m. 6. d.

EDward, par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre, Seigneur de l'Irland, & Ducs d'Aquitain, a ſon feal & loial, Rogier Bygod, Counte de Norf. & Mareſchall d'Engleterre.

Pur ceo qe nous beoms eſtre, al eide de Dieu, a Cardoil la veille de la Pentecoſt prochein avenir, pur aler avant en la boſoigne d'Eſcoce, ſur les Enemys de la coronne, & du Roiaume d'Engleterre, & pur leur deſobeiſſaunce & leur malice refreindre, qe à autre choſe ne entendent, qe abeſſer la dite Corone, & l'eſtat du dit Roiaume d'Engleterre, a leur poer.

E auſſint pur mettre nos feaux & leaux, ceux as queux nous auoms terres dones, & durroms en les parties d'Eſcoce, en ſeiſine, & en eſtat de leur terres;

Et outre ceo faire ceo qe Dieu nous enſeignera;

Nous vous prioms eſpeciaument, e en la feu, e en la ligance, qe vous eſtes tenuz a nous, & à la corone d'Engleterre, fermement enjoignoms, qe, au dit terme de la veille de Pentecoſt, ſoiez a nous a Cardoil, as chevas & armes, le plus affourceement qe vous purrez, pur aler avaunt en la dite boſoigne, ſelonc ceo q'il ſerra ordene par nous, & par les bones gentz, qui ſerront ove nous a cele heure.

E ceo, ſicom vous amez le honeur & le profit de nous, & du dit noſtre Roiaume, e le veſtre propre, en nule manere le leſſez.

Donez a Staynwagg le 26. jour de Septembr, l'an de noſtre Regne vinteſiſiſme.

A.D. 1298. Edv. I.

Auteles lettres ſont maundez as Counteſ, Barons & Chivalers ſutheſcritz, ceſtaſaver;

A Johan de Garenne Conte de Surr.
A Edmond Conte de Cornwail,
A Rauf de Mabermer Conte de Glouc.
A Henr. de Lacy Conte de Nichole,
A Humfrey de Bohun Conte de Heref.
A Richard fiz Aleyn Conte de Arundell.
A Guy de Beauchamp Conte de Warr.
A Thom. Conte de Lancaſtr.
A Roberd de Ver Conte de Oxenford,
A Gilberd de Umframvill Conte de Anegos,
A.... Conte Patrick, Comites.

A Henr. de Lancaſt.
A Aymer de Valence,
A Humfray de Bouhun,
A Johan de Ferers,
A Henr. de Percy,
A Johan Wak,
Robert le fiz Wauter,
A Hughe le Deſpenſer,
A Willame le Latimer,
A Roberd de Clifford,
A Roberd de Mohaut,
A Johan de Haſtinges,
A Johan de la Mare,
A Johan de Ryneres,
A Johan de Mohun,
A Peres de Manley,
A Roberd le fiz Payn,
A Hughe de Curtenay,
A Thom. de Furnivall.
A Hughe Bardolf,
A Roberd de Tonny,
A Nichole de Audithele,
A Thom. de Berkele,
A Willame de Breouſ.
A Pieres Corbett,
A Willame Martyn,
A Thom. de Multon.
A Johan de Grey,
A Johan Abadam,
A Phelip de Kyme,
A Johan de Segrave,
A Roberd le fiz Roger,
A Hughe de Veer,
A Wauter de Faucumberge,
A Johan Giffard de Brymeſſend,
A Wauter de Beauchamp,
A Peres de Chauvent,
A Rauf Baſſet,
A Roger la Ware,
A Johan Paynel,
A Aliſaundre de Baillol,
A Hughe Pointz,
A Nichole de Moyguill,
A Roger de Mortimer,
A Willame de Richre,
A Reynaud de Grey,
A Johan de Hudeleſton, Barones.

A Wauter de Mouncy,
A Roberd Deſcales,
A Adam de Welle,
A William de Cauntelo,
A Johan Eugayne,
A Johan de Cantelo,
A Gilbert Pecche,
A Johan de Clavering;
A Euſtace de Hacche,
A William de Leyburn,
A Johan de Beauchamp de Somerſet,
A William de Graunzon,
A Richard Syward,
A Simon Freſel,
A Phelip Darcy,
A Johan Leſtraunge,
A Johan del Iſle,
A Johan de Suleye,
A Simon de Montacu,
A Thom. le Latimer,
A William le Latimer le fiuz,
A Wauter de Teyi,
A Wauter de Huntercumbe,
A Aleyn Plukenet,
A Emon de Haſtinges,
A Johan de Lancaſtre,
A Robert de Tateſhale,
A Rauf Pypard,
A Johan de Seint Johan le fiuz,
A Robert la Warde,
A Johan Lovel,
A Aleyn la Souche,
A Henry Tyeis,
A Nicholas de Segrave,
A Bryayn le fiz Aleyn,
A Emond de Mortimer,
A Hugh de Mortimer,
A Fuk le fiz Waryn,
A Johan le fiz Reynaud,
A Gefrey de Cammvill,
A William le Vavaſour,
A Robert de Hylton,
A William Sampſon,
A William de Ferrers,
A Rauf de Grendon,
A William de Morle,
A Elys Daubeny,
A Emond de Eſtafford,
A Rauf le fiz William,
A Bonges de Knovile,
A Thomas de la Rochei,
A Thebaud de Verdou le Pere,
A Thebaud de Verdon le fiuz,
A Johan de Greyſtock,
A William Tuchet,
A Henry Pynkeny,
A Andr. de Eſtle,
A Johan de Ingeham,
A Johan de Mueles.

A.D.1298.
Edv. I.

Hortatio Bonifacii de ſubſidio mittendo Regi Armeniæ ad defenſionem Regni ſui.

A.D.1298.
An. 26. *E.* I.
Ex Autogr.

Bonifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio E. Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Cariſſimi in Chriſto filii noſtri Sembat, Armeniæ Regis illuſtris, nuntiis & litteris paterna benignitate nuper receptis, tam ea quæ ipſæ continebant litteræ, quam quæ dicti nuntii coram nobis & fratribus ex parte ipſius voluerunt exponere, vidimus & audivimus diligenter.

Ex quibus comperimus quod ipſe Rex tanquam devotionis filius, Roman. matrem eccleſiam reveretur, & ad Chriſtiani populi dilectionem & honorem aſpirans, ad Deum & ipſam eccleſiam fideliter ſe dirigit & conformat.

Cùm igitur idem Rex, cui & Regno ſuo adverſi conditio temporis, per inimicos fidei Chriſtianæ, ſolito durius ſe nuper exhibuit, incitamento multiplicis vexationis infeſtum; ad te, de quo in hac parte confidit fiducialiter, pro ſubſidio habendo nuntios ſuos mittat;

Nos, vexationibus ejus & anguſtiis intimo compatientes affectu, Celſitudinem Regiam rogamus & hortamur attente, quatinus Regia circumſpectione proſpiciens quod Regnum Armeniæ eſt, ſicut fertur, ipſi terræ ſanctæ propinquum, & per illud, ex diverſis cauſis, de præfatæ terræ ſanctæ, ſi fidelium Chriſtianorum Cruceſignatorum, & Cruceſignandorum ordinatus progreſſus affuerit, poteſt faciliori recuperatione ſperari, aut grande ex eo ſubſidium provenire, benivolè nuntios ipſos recipiens, & benignè pertractans, ſic te ipſi Regi Armeniæ, ſecundum quod tibi qualitas temporis ſe comodam offeret, ac Dominus inſpirabit, liberalem exhibeas & propitium, quod digne Deo inde complaceas, Regium ſerves honorem, præconium laudis acquiras, & eundem Regem ad tua beneplacita futuris conſtituas temporibus debitorem.

Dat. Reate, 3. Non. Octobr. Pontificatûs noſtri anno quarto.

Sub filo canabeo.

De interceptionibus perpetratis, & Captivis detentis per Regem Franciæ, contra formam ſufferentiæ.

A.D.1298.
An. 26. *E.* I.
Rot. Aleman. 26. *E.* I. *m.* 12.

Nous Edward, par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, Seigneur d'Irland, & Ducs d'Aquitaigne, feſoms ſavoir a toutz,

Qe come ſuffrance, ou abſtinence de guerre ſeit acorde, e faite entre nous, pur nous, nous heirs, pur noz homes, ſuzmis, allietz, e aidantz d'une part; & le Roy de France, pur ly, ſes heirs, ſes homes, ſuzmis, allietz, e aidantz d'autre part,

La quele ſuffrance comenca le jour de Seint Denys, l'an de grace mil, deux centz, quatrevintz, e dis e ſepts, e doit durer, par aloignance & continuance, juſqes a lendemain de la Typhayne, deſore prochein avenir; e d'iloqes juſqes a un an apres:

Ee eit eſte acordetz, entre les autres choſes, en l'ordenance de la dite ſuffrance, qe nous, noz heirs, nos homes, ſuzmis, allietz, e eidantz, tendroms ceo qe nous tenoms, & teneioms au jour qe la ſuffrance fuſt priſe:

E qe ly Roys de France, ſes heires, ſes homes, ſuzmis, allietz e aidantz, ne ſuſtrerront, ne ne oſteront a nous, nos heires, nos homes, ſuggetz, alliez, ou aidantz, Viles, Chaſteux, terres, poſſeſſions, homes, ſuggetz, alliez, ne aidantz; ne ne frount apertement ne ſeleement covenance, ne treitiz, ou autre choſe, pur quei ceo ſe face, ou ſe puiſſe faire, duraunt la dite ſuffrance.

E eit eſte auſi acordetz en l'ordenance de la dite ſuffrance, qe tutz les priz, des cheſcun de dites parties, ſoient oſtagiez au diſt, e a la coniſſance de deus Chevalers, c'eſtaſſavoir,

De noſtre feal & bien ame Monſire Geffrey de Geneuill Chevalier, li quel nous avoms eſtablitz a ceo,

E Simon de Meleun, li quel li diſt Roy de France ad mis,

Sicom ſes choſes ſont plus pleinement contenues en nos letres, e du diſt Roy de France, ſur ceo faites, e ſelees de nos ſeaus.

E nous eoms ja pecea requis, e fait requerre au dit Roy de France, par nos

A.D.1298. Edw. 1.

nos amez Clerks, Meſtres Johan Lovel, & Johan de Selveſtone, lus queus nous eſtabiliums, & envoiaumes a ceo eſpeciaument, qe il toutz les nos, pris par ſa partie, feſt oſtagier, e deliverer de priſon,

E qe il les avantditz pointz, e tutz autres, de la ſuffrance, l'accorde & l'ordenance deſuſdiſtes, teniſt e gardaſt, feiſt tenir & garder a nous, nos heires, homes ſugetz, allietz e aidantz.

Et pur ceo qe nos requeſtes deſuſdites n'ont pas eſte uncore mis a effect, ſicome il piert par feſt notorie, e par aucunes reſpounſes e reſons du dit Roy de France, qe Meſtres Guillame de Beaufort, Johan de Fort, & Clement de Sani, ſes Meſſages, nous ount reporte de par lui.

Nous enveioms, e eſtabliſſoms eſpecialment noſtre foial e loial, Monſire Geffrey de Geneuile Chivaler, e noz amez Clerks, Meſtre Johan Lovel, & Thomas de Logore, a reſpoundre a aucunes propoſitions & requeſtes, qe les devantditz Meſtres, Guillame, Johan, & Clement, Meſſages du diſt Roy de France, nous ount fait depar lui; e a requerre encore de par nous, qi li diſt Roy de France aucunes entrepriſes, meſpriſes, e forfaitz, qe ont eſte faitz puis la diſt ſuffrance accordee, a nous; nous homes, ſuſmiz, alliez & aidantz, par ly, ſes homes, ſuſmiz, alliez e aidantz, face de playn, & ſaunz delay amender, e addreſſer, ſolonc la forme de la dite ſuffrance.

E qe tutz les pris de noſtre partie ſoient oiſtagiez, & deliveres ſelonc la forme de l'acord e de l'ordinance deſuſdit.

E qe les autres covenances, e tutz les pointz, & les articles contenuz en l'acord & l'ordinance de la dite ſuffrance, ſoient tenuz, gardez, e acomplitz a nous, nos heires, nos homes, ſuggetz, allietz & aidantz.

Et a faire tutes autres choſes, qe ſerront covenables e profitables, en ces boſoignes, pur nous, nos heires, nos homes, ſuggetz, allietz e aidantz.

As queles choſes faire, propoſer, & requere, nous donoms a eux treys, ou a deux de eux, ſi les treys ny eſteyent, plein poer, e ſpecial maundement, par ces nos lettres overtes, ſeleus de noſtre ſeel.

Donees a Durem. le 9. jour de Novembre l'an de noſtre Regne vynt & ſiſme.

Tenores literarum ad Papam, ad Regem Armeniæ, & ad Patriarcham Hieroſolomitan. ſuper miſerabili ſtatu Terræ ſanctæ.

A.D.1299. An. 27. E. 1. Clauſ. 27. E. 1. m. 15. d.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri Domino B. divinâ Providentiâ, ſacroſanctæ Romanæ & Univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus, ejuſdem gratiâ, &c. cum reverentiâ & honore, devota pedum oſcula beatorum.

Ea, quæ religioſi viri, frater Jacobus de Arul. & ejus Socius, ordinis fratrum prædicatorum, latores præſentium, ex parte illuſtris Regis Armeniæ, ad nos miſſi, ſuper ſtatu miſerabili terræ ſanctæ, providè quidem ac circumſpecte, nobis exponenda duxerint, ſedulis auribus & intento corde audivimus & intelleximus diligenter.

Quibus reſponſum dedimus, per ipſos fratres, Sanctitati veſtræ, ſi placeat, referendum.

Magnifico Principi Domino ... Dei gratia, Armeniæ Regi illuſtri, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex, &c. ſalutem & fœlicium ſucceſſuum incrementa.

Ea quæ Religioſi viri, &c. *ut ſupra.*

Latores præſentium ad nos à veſtra celſitudine deſtinati, ſuper ſtatu miſerabili, &c. *ut ſupra.*

Exponenda duxerint, curioſe audivimus & intelleximus diligenter, quibus reſponſum fecimus, per ipſos fratres, veſtræ Celſitudini referendum.

Edwardus, &c. Venerabili in Chriſto Patri, Radulpho, eâdem gratiâ, Sanctæ Jeroſolomitanæ Eccleſiæ Patriarchæ, ſalutem cum dilectione ſincerâ.

Ea, quæ religioſi viri, &c. *ut ſupra. in littera directa* Domino Papæ, uſque ibi, quibus reſponſum dedimus per ipſos fratres paternitati veſtræ, ſi placeat, referendum.

A.D.1299. Edv. 1.

Ut viri bene inſtructi de Vaſconia interſint Tractationibus apud Moſteriolium.

A.D.1299. An. 27. E. 1. Rot. Vaſcon. 27. E. 1. m. 3. d. 30.

REX dilectis & fidelibus ſuis, Barrano de Seſcars Militi, & Magiſtro Petro Arnaldi de Vico, tenentibus locum ſuum in Ducatu Aquitan. ſalutem.

Quia ſuper hiis, quæ reſtant inter nos & Regem Franciæ ordinanda, eſt, ad tractandum inter ipſius Regis & noſtros Conciliarios, quindena inſtantis feſti Paſchæ, apud Moſtorolium, aſſignata,

Volumus & vobis mandamus quòd aliquos, ſufficientes & idoneos viros de Vaſconia, ſufficienter inſtructos, & informatos de homicidiis, obprobriis, ſurpriſis, injuriis & aliis exceſſibus, contra nos & gentes noſtras de Vaſconiâ, tam nunc de novo, quàm à tempore treugæ ſeu ſufferentiæ, inter nos & dictum Regem Franciæ factæ, perpetratis contra formam ejuſdem ſufferentiæ ſeu commiſſis,

Ad dictum locum Moſtorolii ſic celeriter tranſmittatis, ut in dictâ quindenâ, vel cito poſt, ſint ibidem, gentéſque noſtræ, quas ad dictos diem & locum mittemus, juxta ipſorum, per vos mittendorum, aviſamentum & informationem, ſuper prædictis homicidiis, injuriis, & aliis exceſſibus correctionem & emendam valeant procurare.

Dat. apud Dalton 12. die Martii.

Bulla, ad pacem cum Rege Franciæ, hortatoria.

A.D.1299. An. 27. E. 1. Ex Autogr.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio, E. Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Movet nos, fili cariſſime, ſincera & affectuoſa dilectio, quâ perſonam Regiam, claris ſuis exigentibus meritis, in Chriſto proſequimur, & à longis ſumus retrò temporibus proſecuti, quod Nuncios tuos, & litteras eo majori affectione recipimus, quo noſtris frequentius aſpectibus exhibentur.

Grandi namque mens noſtra delectatione reficitur, & rore copioſo perfunditur gaudiorum, cum ad noſtri apoſtolatûs notitiam de Regii ſtatûs auſpiciis felicia nova perveniunt, rumores proſperi perferuntur.

Pridem ſiquidem, prout grata commemoratione referimus, & non ſine cordis lætitiâ recenſemus, Regis Celſitudinis litteras, devotione ferventes. reverentiâ plenas, & affectione fœcundas recepimus, plenitudinem jocunditatis & gaudii noſtris præcordiis ingerentes.

Nuper etiam dilectus filius, Magiſter Johannes de Caſtro Forti, tuæ Magnitudinis Nuncius, quem mittentis intuitu libentiſſime vidimus, & affectuoſe duximus admittendum; alias, non ſolum nobis æqualis, aut ſimilis, ſed etiam amplioris devotionis ac reverentiæ claritate conſpicuas, & affectum multiplicis gratitudinis exprimentes, litteras Regis præſentavit:

Quibus ſolitâ benignitate receptis, & perlectis attentius, earum contenta pleno collegimus intellectu, de tam devoto, tam grato, tantæque reverentiæ filio, quem Romana Mater Eccleſia ſe ſemper inveniſſe commemorat ad ſua beneplacita exequenda paratum, vehementer in Domino exultantes.

Diligimus etenim perſonam Regiam, ſemperque dileximus, ad ſui honoris & axaltationis augmentum, etiam dum in minoribus ageremus, ſollicitis ſtudiis intendentes.

Sicque circa te, fili, noſter habundat affectus, & ſinceritas caritatis exuberat, quod libenter, quantumlibet gravibus, nos exponeremus laboribus, & alia quælibet onera promptis animis ſubiremus, pro tuo & incliti Regni tui ſtatu pacifico proſpero & tranquillo.

Illud autem valde gratum nobis occurrit, & acceptum quamplurimùm redditur votis noſtris, quod, ſicut ejuſdem Nuncii patefecit aſſertio, cum ipſe per partes illas tranſitum faceret, ſolennes & ſpeciales Nuncii Regii Pariſius exiſtebant, pro pace atque concordia, quam ſummis deſideriis affectamus, inter te & cariſſimum in Chriſto filium noſtrum Philippum Regem Francorum illuſtrem, firmius & ſolidius reformanda, perpetuis futuris temporibus, favente Domino, duratura.

Rogamus igitur excellentiam Regiam, & hortamur in filio Dei Patris, quatinus, diligenti conſideratione diſcutiens, quàm ſit fructuoſum & utile, quamque acceptum divinæ majeſtatis conſpectui pacis bonum: Attendens etiam quàm ſit perſonarum ſublimium periculoſa diſcordia, quàm gravium genitiva malorum, quantaque diſcrimina, prout ex evidentiâ facti colligitur, ſecum trahat; animum Regium ad unitatem omnimodam pacis & concordiæ dicti Regis, amoto cujuſlibet obice difficultatis, inclines: Tanto proinde nobis & apoſtolicæ ſedi obnixiùs placiturus, quanto hujuſmodi negotium, quod totius Chriſtianitatis ſtatum contingere noſcitur, ſpecialius & principalius inſidet cordi noſtro.

A.D.1299. Edv. I.

Cæterum de nobis, veluti patre benivolo & ſincero, qui te gerit in pectore prædilectum, habere te volumus fiduciam pleniorem; noſque ſecuriùs poterit Regia Celſitudo requirere, cum viderit expedire: Nam promptos & favorabiles nos ſemper inveniet ad ea, quæ conſonent votis ſuis.

Dat. Lateran. 10. Kal. Aprilis Pontificatûs noſtri anno quinto.

De terris & hominibus Vaſconiæ, per dictum Papæ, in ejus manus aſſignandis.

EDward, &c. a chiers & foiaux, Eveſques, Abbez, Priours, Contes, Barons, Chevalers, Caſteleyns, Eſquyres, Citeynes, Burgeys, & a toute la Comunaute des Viles, des terres, & des lious, qui nous tenons en Gaſcoigne, en quelque manere, de quel eſtat, ou condition qu'il ſoyent, Clers & Lays, as queux ceſtes lettres vendront, ſalutz.

Come le Roi de France & nous, nous ſoiens compromis, haut & bas, ſimplement & purement, & tant com nous poons, en le treſſeintiſme pere, Sire Bonifaz, par la Purveance de Dieu, Pape oytiſme, come en privee perſone, & Benoit Gaytan, ſur toutes les guerres & deſcordes, qui furent, & ſont, ou purroient eſtre entre le dit Roi & nous, par quelque achaiſon:

Et le dit Papes, par le vertue du dit compromis, eyt dit, looz, arbitrez, & diffines, qe totes les terres, vaſſauz, biens, & autres choſes, que nous tenioms en Roiaume de France, le jour qe meſme le dit feut pronunciez, feuſſent deſlors en bone foi, & ſaunz nule fraude, ſimplement & purement, miſes & aſſignes en la mayn du dit Pape, & ſon poer:

Et qe li Rois de France le fait auſint de ceo qe a luy en apartient:

Et qe le dit Pape teniſt, en noun du dit Roi de France, les choſes, qui de ſa partie, & en ſon noun ſerroient aſſignees, au dit Pape:

Et auſint, en noun de nous, les choſes, qui de par nous luy ſerroint aſſignees, ſelonc ceo quil eſt plus plenerement contenuz en l'inſtrument publik, fait ſur meſme le compromis, & ſicome la forme de meſme le dit purporte:

E come le dit Roi de France ſoit aſſentuz & acordez, qe tote choſe ſe face tant come a luy en affiert:

A.D.1299.

Nous, pur honur & pur reverence du dit Pape, & pur pees, & pur profit de tote la Criſtiente, & pur apruecher au voiage d'outre mer, vuilleiantz le bon acompliſſement de ceſte buſoigne, tant come en nous eſt,

Avoms ja mys & aſſignez, en la mayn & en le poer de l'onurable pere, R. Eveſque de Vycente, Meſſage du dit Pape, totes les terres, Vaſſaux, biens, & autres choſes, qui nous tenioms en Roiaume de France, le jour que la dite pronunciation feuſt faite, a receyure, & a tenir en noun, & en la mayn du devantdit Pape, come de privee perſone, & Benoit Gaytan, ſolonc la tenur, & la fourme de meiſme la pronunciation, & en la manere qe meſme la Pape ad dit, loez, arbitrez, & diffiniez, & dirra, loera, arbitera, & diffinera.

Por la queu choſe nous vous prioms & requerons, mandons & comandons, chargeoms & firmement enjoignoms, ſi avant come nous pooms, par la foi & la loiaute, que vous nous deuez, qe vous, come ceux qui nous, per force de meſme le compromis, & par la fourme de la pronunciation avantdit, avoms mys & aſſignez en la mayn, & en le poer du devantdit Pape, ove touz les chaſteaux, fortellettes, cites, burghs, viles & autres lieus, vaſſaux, terres, poſſeſſions, biens, homages, foiautez, & totes maneres de devoirs, & d'autres choſes qeles que eles ſoient, qui a nous y appartient par reſon de vous, & des lieux, & des terres ſuſdites, ſoiez del heure, qe vous aurez ces lettres receues, obeiſſantz entendantz ſairementz de foiautez & homages faiſantz, & en totes choſes reſponantz au dit Eveſque, ou a ſon mandement, en noun du devantdit Pape, come a nous meſmes:

A.D.1299. Edv. I.

Les queux fairementz de foiautes, & des homages, faitz au dit Eveſque, ou ſon mandement, come deſus eſt dit: & des fairementz, des foiautez & des homages, en quoi vous nous eſtes tenuz, vous quitoms & aſſoilloms, ſolonc la tenur & la fourme de la pronunciation avantdite, & ſicome nos amez & foiaux,

Meſtre Gerard de Vyppeyns,
Ercediakne de Richemond,
Amanu de Labret,
Guilliame de Leyburne,
Pointz Sires de Chaſtelon,
Guy Ferre noſtre Lieutenant en Gaſcoigne, Chevalers,
Maiſtre Raimond Arnaud de la Rame Clerk,

Ou les quatre, ou les trois de eux, ſi plus ny puiſſent eſtre, vous dirront plus pleinement de par nous, come ceux a quieux nous avons, ſur ceo, tote noſtre voluntę dit.

En teſmoignance de queu choſe, nous vous envoioms ceſtes nos lettres ouertes, Sealees de noſtre Seal, qui furent faites & donees a Weſtmonſtier, le Vintiſme ſecond jour du Moys d'Averil: L'an de grace mil, deux centz, quatre vintz, & dis, & noef: Et de noſtre Regne vint & ſeptiſme.

De poteſtate ad ponendum terras & homines Vaſconiæ in manus Epiſcopi Vicentini, nomine Papæ, ſecundum tenorem dicti prænotati.

A.D.1299. An. 27. E. I.

Rot. Aleman. 27. E. I. m. 11.

NOus Edward, par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre, Seignur d'Irlaunde, e Ducs d'Aquitaigne, faiſons ſavoir a touz ceaux, qui ces preſentes lettres verront ou orront,

Qe come les honourables Peres, Guillames jadis Erceveſque de Diuelyn, e Johan Eveſque de Wynceſtre: Et les Nobles e haut hommes, Amez Count de Sauuoye: Othes de Grauntzon, Hugue de Veer, Chevalers; nos Meſſages & Procurours, aiantz de nous plein poer & eſpecial maundement, par noz lettres ouertes, Saielles de noſtre Saiel, de compromettre,

Et compromys Soient per nous, & pur noz heires, en la perſone dou treſaintiſme Pere, Sire Bonefaz, par la porvuoiance de Dieu, Pape huitiſme, come en private perſone, & Benoit Gaitan, ſur totes les guerres, deſcordes, pletz, contekes, cauſes, queſtions, damages, & injures, petitions, & demands reialles, & perſonelles, & melles, qui furent, & ſont, ou porront eſtre, entre le Roi de France e nous, par quelque achaiſon; ſicome en noz lettres avauntdites, & en l'inſtrument publik, fait ſur meſme le compromys, plus pleneremont eſt contenu.

Le quiel compromis nous agreoms, acceptons, ratefioms, approuoms, & tenons a bon.

E ſur ceo le avantdit Pape, par la vertue de meſme le compromis, ait dit loe, arbitre, & diffine qe totes les terres Vaſſaux, & biens, & autres choſes, qe nous teniens en Roiaume de France, le jour que meſme le dit fu pronunciez, fuiſſent deſlors, en bone foi, & ſaunz nule fraude, ſimplement & purement, miſes & aſſignees en la mayn, & en le poer du dit Pape:

Et qe li Roi de France le feiſt auſint, de ceo que a li en apartient:

Et qe le dit Pape teniſt, en noun du dit Roi, les ditz choſes, qui de ſa partie, & en ſon noun ſerroient aſſignes a meſme le Pape:

Et auſint, en noun de nous, les choſes, qui de par nous li ſerroient aſſignees.

E, ſour qe tot, meſme le Pape ait voulu, loe, & arbitre deſlors, que ce, par aventure, li dit Rois de France & nous puiſſens, de meſmes les terres & biens, acorder entre nous, que ce en, queu nous acordriens, feuſt perpetuement, & ſaunz enfreinte, garde ſe come la dite pronunciation plus pleinement porporte.

E, apres ſes choſes, le devantdit Pape, aiant a cuer la dite buſoigne, & deſirant le bon, & le haſtif eſploit de la meſme buſoigne, nous ait, par ſes lettres Bulles, maunde qu'il enuore, pur ceſte buſoigne, le honurable Pere, R. Eveſque de Vycente, por nous enformer plus pleinement ſur les avantdites choſes, ſolont la teneur du mandement, qu'il li a fait de bouche:

Li qu'il Eveſque, a ce que noſtre ame Coſin, Amez Counte de Sauuoye; Monſieur Johan de Bar: & noſtre Ame Chevalier, Monſieur Othes de Grauntzon;

nous

A.D.1299. Edv. I.

nous ont fait à ſavoir, eſt ia venuz en France, & ha cez buſoignes parlez au conſeil le Roi de France d'une part, e as ditz, Count, Johan, e Othes, qui ſont de noſtre Conſeil, les quieux y furent depar nous d'autre.

E ſur ce, par eux touz, par commune aſſentement, apres moltz de traitementz, ſoit accorde, en la preſence de meſme l'Eveſque, que le Roi de France & nous, totes les choſes deſuſdites, ſelonc la forme des compromis, fatz d'une part & d'autre, & ſe come eles ſont contenues en la pronunciation avantdite, commiſſion, ou diſpoſition, quel qu'ele ſoit faite, ou a faire a perſone, vive ou mort, par ſes lettres bullees, mettons en la main; e en la poer de meſme l'Eveſque a receiure, e a tenir, en noun, e en la mayn du devantdit Pape, ſelonc la tenour & la fourme de la dite pronunciation, & en la manere que la meſme Pape ad dit, loe, arbitre & diffine: Et dirra, loera, arbitera, & diffinera; ou en autre manere, par ſes lettres bulles, ad ordene, ou ordenera.

Nous, pur honur, & pur reverence du dit Pape, & pur pees, & pur profit de toute la Criſtiente, & pur aprochier au voyage d'outre mer, vueillantz le bon acompliſſment de ceſte buſoigne, tant come en nous eſt,

Donons pleiner poer, & eſpecial mandement, par ces preſentes lettres, a noz amez & foiaux,

Maiſtre Girard de Vippeins,
Ercedeakne de Richemund,
Amaneu de la Brett,
Guyllem de Leyburne,
Pontz Sire de Chaſtillion,
Guy Ferre noſtre Lieutenant en Gaſcoigne, Chevaliers, &
A Maiſtre Reymon Arnaud de la Rame Clerk.

A.D.1299. Edv. I.

Et as cinque, & as quatre, e as treis, ſi plus ni puiſſent eſtre, de mettre & d'aſſigner de parole ou de droit, & de fait, & de bone foi, & ſaunz fraude, S'implement & purement, tant come en nous eſt, en la mayn & en le poer du dit Eveſque de Vycente, totes les terres, Vaſſaux, biens, & autres choſes, que nous teniens en Roiaume de France, le jour que la dite pronunciation fu faite:

A receiure & a tenir, e noun, & en la mayne du devantdit Pape, come de privee perſone, & Beneit Gaytan, Selonc la teneur, & la fourme de la meſme pronunciation, & en la manere qe meſme le Pape ad dit, loe, arbitre, & diffine: & dirra, loera arbitrera, & diffinera; ou ad ordene, ou auſi come le plerra a ordener, auſi come deſus eſt dit.

E volons, e promettons qe nous aurons firm & eſtable tout, quantque par les avantditz, Ercediakne, Amaneu, Guyllem, Pountz, Guy, & Reymon, ou par les cinque, ou quatre, ou les trois de eux, en la fourme deſuſdite, ſerra fait en ceſte buſoigne.

Sur la quele buſoigne approuer, tenir, garder, & acomplir, nous obligons nous, & noz heires, & touz noz biens, par ſes preſentes lettres, ſaillees de noſtre ſeal, que furent faites, & donees a Weſtmoſtier le Vintiſme ſecond jour du moys d'Averil: L'an de grace Mil, deux cent, quatrevyntz, dys & nuef: Et de noſtre Regne vint & ſeptiſme.

Ceſte lettre deſus eſcrite eſt dublee, mot per mot, ſaunz rien changiez, Sauve qe, en la tierce lettre, ſouz meſme les paroles eſcrit, y ad variaunce en tant, que la, ou il dit es autres deux, *a perſone vive ou mort*, la dit il, *a quelque perſone qu'il Soit*.

E tout le remenant, mot per mot, ſe contient, come eſt contenue en les autre deus lettres.

De Epiſcopo Vicentino, ad terras & omnia, per Reges Angliæ & Franciæ, in manus & poſſe Papæ ponenda, aſſignato.

D.1299. n. 27. E. I. x Autogr.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Cariſſimo in Chriſto Filio, Edvardo Regi Angliæ Illuſtri, Salutem & Apoſtolicam benedictionem.

Dudum inter te ex parte unâ, & cariſſimum in Chriſto Filium noſtrum Philippum Regem Francorum Illuſtrem ex alterâ, ex virtute compromiſſorum factorum in nos, per procuratores & nuncios utriuſque, inter cætera, duximus arbitrandum,

A.D.1299.

Quod omnes terræ, Vaſſali, & bona tam quæ idem Rex Franciæ tenebat de hiis quæ tu tenueras ante guerram præſentem, quàm quæ tu idem tunc tenebas in Regno Franciæ, bonâ fide, ac ſine omni fraude, abſolutè ac liberè,

A.D.1299. *Edv.* I.

ponantur & aſſignentur in manibus & poſſe noſtris, tenenda à nobis, nomine tuo, quæ ex parte tuâ, & nomine ipſius Regis Franciæ, quæ ex parte ejuſdem, nobis contigerit aſſignari.

Quocirca Serenitatem Regiam rogamus & hortamur attentè, nichilominus per Apoſtolica tibi ſcripta mandantes, quatinus terras, vaſſallos, & bona prædicta, venerabili fratri noſtro, Raynaldo Epiſcopo Vicentino, de cujus diligentiâ, puritate & circumſpectione confidimus, & quem ad partes illas pro hiis, & aliis, hujuſmodi negotium contingentibus, duximus fiducialiter deſtinandum, nomine noſtro, juxta prædicti modum arbitrii, aſſignes, vel facias liberaliter aſſignari; tenenda, cuſtodienda & conſervanda per eum, donec ſuper hoc aliud duxerimus diſponendum: Nos enim prædicto Regi Franciæ noſtras, ſuper hoc, conſimiles litteras deſtinamus.

A.D. 1299. *Edv.* I.

Dat. Lateran. 8. Kal. Maii, Pontificatûs noſtri anno quinto.

Sub filo canabeo.

De Amadeo Comite Sabaudiæ ad Matrimonium pro Rege, & Sponſalia, pro Edvardo, Regis Filio, cum Margareta Sorore, & Iſabella Filia Regis Franciæ, contrahenda & juranda aſſignato.

A.D.1299. *An.* 27. *E.* I.

Rot. Aleman. 27. *E.* I. *m.* 11.

REX univerſis, ad quos litteræ præſentes pervenerint, ſalutem. Cum ſanctiſſimus in Chriſto Pater, Dominus B. divinâ providentiâ, Sanctæ Romanæ ac Univerſalis Eccleſiæ ſummus Pontifex,

In quem, tanquam in privatam perſonam, & Dominum Benedictum Gaitanum, ex parte noſtrâ & Regis Franciæ, ſuper reformandâ pace & concordiâ inter nos ex parte unâ, & dictum Regem Franciæ ex alterâ:

Ac ſuper hiis quæ ad pacem pertinent: & ſuper omnibus & ſingulis diſcordiis, guerris, litibus, controverſiis, cauſis, quæſtionibus, dampnis & injuriis, petitionibus & actionibus, realibus, & perſonalibus, & mixtis, quæ fuerunt, & ſunt, vel eſſe poſſent inter nos & ipſum Regem Franciæ, occaſione quacumque, ſub certis formis & modis, nuper fuerit compromiſſum:

Idemque Dominus ſummus Pontifex, tanquam privata perſona, & Dominus Benedictus Gaytanus, ut prædicitur, virtute compromiſſi hujuſmodi, dixerit, arbitratus fuerit, laudaverit, diffinierit, arbitraliter ſententiaverit, mandaverit, ordinaverit, diſpoſuerit, & pronunciaverit, quod inter nos & dictum Regem Franciæ perpetua & ſtabilis pax exiſtat, & ad confirmandam, roborandam atque ſervandam pacem hujuſmodi,

Inter cætera, quæ ſub pronunciationis ſuæ ſerie continentur, inter nos & Margaretam ſororem ipſius Regis Franciæ matrimonium, ac inter Edwardum filium noſtrum & Iſabellam prædicti Regis Franciæ filiam, ſponſalia ordinaverit contrahenda, ſub certis modis, conditionibus atque pœnis.

A.D.1299.

Nolentes quod nobis impingi valeat in hac parte impedimentum aliquod, ſine culpâ, quo minus prædictæ pacis negotium ad efficacem eventum & debitum perducatur effectum, dilectum & fidelem noſtrum, nobilem virum, Amadeum Comitem Sabaudiæ conſanguineum noſtrum facimus, ordinamus & conſtituimus verum & legitimum Procuratorem & Nuncium ſpecialem, ad contrahendum, pro nobis, & noſtro nomine, matrimonium cum Margaretâ prædictâ, & ſponſalia, quantum ad nos pertinet, ex vi, formâ, & effectu ordinationis prædictæ, pro prædicto Edwardo filio noſtro, cum præfatâ Iſabellâ:

Et eadem matrimonium & ſponſalia juramentis & pœnis firmandum: & ad dotalicia prædictis Margaretæ & Iſabellæ, nomine noſtro, pro nobis, & dicto filio noſtro, aſſignandum: & ad jurandum in animam noſtram, pro nobis, & eodem filio noſtro, quodlibet genus liciti ſacramenti; & ad omnia & ſingula faciendum, quæ nos & idem filius noſter faceremus, vel facere poſſemus, ſi perſonaliter intereſſemus, etiam ſi mandatum exigant ſpeciale.

Ratum & firmum habentes, & habituri quicquid per præfatum Comitem, in præmiſſis, & eorum ſingulis, noſtro & memorati filii noſtri nomine, actum & geſtum fuerit, ſeu etiam procuratum.

Super quibus approbandis, tenendis, ſervandis, faciendis & complendis, nos & hæredes noſtros, & bona noſtra obligamus;

A.D. 1299. Edw. I. Et hoc, quorum intereſt, vel intereſſe poteſt, aut poterit in futuro, ſignificamus per noſtras patentes litteras, ſigilli noſtri munimine roboratas.

. . . . .

Dat. apud Stebenhethe duodecimo die Maii. A.D. 1299. Edw. I.

Procuratorium generale, pro Nunciis, ad omnia faciendum, ad plenam pacem pertinentia.

A.D. 1299. An. 27. E. 1. Rot. Aleman 27 E. 1. m. 11. EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitanniæ, Univerſis, præſentes litteras inſpecturis, ſalutem in Domino.

Cum ſanctiſſimus in Chriſto Pater, Dominus B. divinâ providentiâ, Sanctæ Romanæ ac Univerſalis Eccleſiæ ſummus Pontifex,

In quem, tanquam in privatam perſonam, & Dominum Benedictum Gaytanum, ex parte noſtrâ & Regis Franciæ, ſuper reformandâ pace & concordiâ inter nos ex parte unâ, & dictum Regem Franciæ ex alterâ;

Ac ſuper hiis quæ ad pacem pertinent, & ſuper omnibus & ſingulis diſcordiis, guerris, litibus, controverſiiis, cauſis, quæſtionibus, dampnis & injuriis, petitionibus & actionibus, realibus, & perſonalibus, atque mixtis, quæ fuerunt, & ſunt, vel eſſe poſſent inter nos, & ipſum Regem Franciæ, occaſione quacumque, ſub certis formis & modis, nuper fuerat compromiſſum,

Idemque Dominus ſummus Pontifex, tanquam privata perſona, & Dominus Benedictus Gaitanus, ut prædicitur, virtute compromiſſi hujuſmodi, inter nos & dictum Regem Franciæ, ſuper quibuſdam, in dicto compromiſſo contentis, dixerit, arbitratus fuerit, laudaverit, diffinierit, arbitraliter ſententiaverit, mandaverit, ordinaverit, diſpoſuerit, & pronunciaverit,

Super quibuſdam vero dicendi, arbitrandi, laudandi, diffiniendi, arbitraliter ſententiandi, ordinandi, mandandi, diſponendi, & pronunciandi: necnon & ſuper omnibus & ſingulis addendi, minuendi, corrigendi, interpretandi, & declarandi, liberum arbitrium & plenariam poteſtatem ſibi, ſub certâ formâ, reſervaverit; prout præmiſſa, in ſubmiſſionum & compromiſſionum, & apoſtolicis litteris, inde confectis, plenius continentur:

Nos, affectantes quod præmiſſa omnia & ſingula, quantum ad nos & hæredes noſtros pertinet, finali & fœlici effectui mancipentur, venerabiles in Chriſto Patres,

J. Wintonienſem, & Sariſburienſem Epiſcopos: A.D. 1299.
Et dilectos & fideles noſtros, Amadeum Comitem Sabaudiæ.
Henrium de Lacy Lincolniæ, Conſanguineos noſtros,
Guidonem de Bello Campo Warrewyk Comites:
Audomarum de Valentia Conſanguineum noſtrum,
Ottonem de Grandiſſono,
Galfridum de Genevill, &
Johannem de Barro,

Noſtros facimus, ordinamus, & conſtituimus veros & legitimos Procuratores, & Nuncios ſpeciales.

Dantes eiſdem, & majori parti eorum, generalem, plenam & liberam poteſtatem, ac ſpeciale mandatum, ad tractandum de reformatione pacis & concordiæ ſupradictæ, ſuper omnibus & ſingulis diſcordiis, guerris, & aliis, quæ ſuperiùs ſunt expreſſa, inter nos & præfatum Regem Franciæ, ac omnes Confœderatos, Alligatos, & Valitores quoſlibet utriuſque noſtrûm, quibuſcumque diebus & locis, tam in præſentiâ, quàm etiam in abſentiâ cujuſcumque dicti ſummi Pontificis Legati, executoris, referendarii, ſive Nuncii, aut cujuſvis alterius, ab eodem ſummo Pontifice miſſi, quocumque nomine cenſeatur;

Ac tractatus hujuſmodi quacumque firmitate vallandi, petendi, ſtipulandi, recipiendi, retinendi, dimittendi, remittendi, renunciandi, acquietandi, paciſcendi, componendi, tranſigendi, concedendi, & conveniendi, audiendi:

Etiam recipiendi dicti Domini ſummi Pontificis, in præmiſſis, & ea tangentibus ordinationem, diſpoſitionem, beneplacita, & mandata; ipſaque firmandi, roborandi, & omologandi:

Treugas, ſeu ſufferentiam, vel abſtinentiam guerræ, prius initas & conceſſas, noſtro & confœderatorum ac vatorum noſtrorum nomine, prorogandi: & treugas, ſeu ſufferentiam, vel abſtinentiam hujuſmodi de novo ineundi

A.D.1299. Edv. I.

& concedendi, quamdiu expedire videbitur duraturas:

Quodlibet etiam genus liciti ſacramenti in animam noſtram præſtandi;

Ac omnia & ſingula faciendi quæ ſunt pacis & concordiæ, & ad plenam pacem & concordiam valeant pertinere, & quæ nos faceremus, vel facere poſſemus ſi præſentes eſſemus, etiam ſi mandatum exigant ſpeciale; volentes omnia & ſingula, neceſſaria & utilia ad faciendum, & complendum præmiſſa, & quodlibet præmiſſorum, pro ſpecialiter expreſſis & enumeratis haberi:

Promittentes inſuper pro nobis, & hæredibus noſtris, ratum & firmum habere & habituri quicquid per dictos Procuratores, aut Nuncios noſtros, vel majorem partem eorumdem, in formâ, ſuperiùs expreſsâ, geſtum, actum, & factum, ſeu etiam procuratum fuerit in præmiſſis, & quolibet præmiſſorum.

A.D.1299. Edv. I.

Super quibus approbandis, tenendis, ſervandis, faciendis, & complendis, nos & hæredes noſtros, & bona noſtra omnia obligamus;

Et hoc omnibus, quorum intereſt, vel intereſſe poteſt, aut poterit in futuro, ſignificamus per noſtras litteras patentes, ſigilli noſtri munimine roboratas.

Dat. apud Stebenhethe duodecimo die Maii.

De Comite Lincolniæ per E. filium Regis ad ſupradicta Sponſalia, ſpeciali Nuncio conſtituto.

A.D.1299. *An.* 27. *E.* I.

Rot. Aleman. 27. *E.* I. *m.* 11.

UNiverſis, præſentes litteras inſpecturis, Edwardus, illuſtris Regis Angliæ filius, ſalutem in Domino.

Cum ſanctiſſimus in Chriſto Pater, Dominus B. divinâ providentiâ, Sanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ ſummus Pontifex,

In quem tanquam, in privatam perſonam & Dominum Benedictum Gaitanum, ex parte magnifici Principis Domini Philippi Regis Franciæ illuſtris, & prædicti Domini Patris noſtri, ſuper reformandâ pace & concordiâ inter ipſum Regem Franciæ ex parte unâ, & eundem Dominum Patrem noſtrum ex alterâ, *&c. prout Comiti Sabaudiæ de dat.* 12. *Maii ſuperius, uſque hæc verba, viz.*

Volentes ordinationi Apoſtolicæ in hac parte, ac paterno aſſenſui, ut tenemur, humiliter obedire, nobilem virum, Henricum de Lacy Comitem Lincolniæ, Conſanguineum noſtrum (prælibati Domini Patris noſtri ad hoc accedente conſilio & aſſenſu) noſtrum facimus, ordinamus, & conſtituimus verum & legitimum Procuratorem & Nuncium ſpecialem, ad contrahendum, pro nobis, & noſtro nomine, ſponſalia cum Iſabellâ prædictâ, ac ipſa ſponſalia juramentis & pœnis certis firmandum: & ad jurandum, pro nobis, in animam noſtram, quodlibet genus liciti juramenti; & ad omnia & ſingula faciendum quæ nos faceremus, vel facere poſſemus, ſi noſtra adeſſet præſentia perſonalis; etiam ſi mandatum exigant ſpeciale:

A.D.1299.

Ratum & firmum habentes, & habituri quicquid per præfatum Comitem, in præmiſſis, & eorum ſingulis, nomine noſtro, actum & geſtum fuerit, ſeu etiam procuratum.

Et hoc omnibus, quorum intereſt, vel intereſſe poteſt, aut poterit in futuro, ſignificamus per noſtras patentes litteras, præfati Domini Patris noſtri & noſtro ſignatas ſigillis.

Dat. apud Stebenhethe decimo quinto die Maii.

De Epiſcopo Vicentino curialiter tractando in Vaſconia.

A.D.1299. *An.* 27. *E.* I.

Rot. Aleman. 27. *E.* I. *m.* 10.

EDward, &c. a noſtre Lieutenant en Gaſcoigne, e a touz nos autres Baillifs, Officiaux, Foiaux & Subjetz, de celes parties, ſaluz.

Nous volons, e, par la tenour de ceſtes preſentes lettres, vous comandoms, qe vous toutes, e chaſcune perſones, que venerables Pere, Raynanz Eveſque de Vycente, une foiz, ou pluſours, en ſes lettres voudra nomer, ſoient ou del Roiaume de France, ou de autres terres, de quelque dignite, eſtat, ou condition q'il ſoient, quant il vendront, paſſeront, demorront, e irront par celes parties, bonement, curtoiſement, e fraunchement les receues, e honurement e benignement les tratatz, e ſeurement les conduiſſe.

A.D.1299.

A.D.1299. Edv. 1.

Don. a Cantirbur. le 23. jour de May, l'an de noſtre Regne vint & ſeptiſme.

Semblables lettres ſont faites as Juſtices, Viſcontes, Conſtables, Bailliffs, e a tou les autres Officiaux du Roiaume d'Engleterre.

De tradendo terras & bona Vaſconiæ ad Epiſcopum Vicent. in manibus & nomine Papæ cuſtodienda.

.D.1299. n.27 E. 1. t. Aleman. 7 E. 1. m 1.

EDward, &c. a noz amez & feaux, Maiſtre Girard Vyppoins Ercediakne de Richemunde, Amaneu de la Brett, Guyllem de Leyburne, Pointz Sire de Chatillon, Guy Ferre noſtre Lieutenant en Gaſcoigne, Chevaliers, & a maiſtre Reymon Arnold de la Rame Clerke, ſaluz.

Nous voloms, &, par la tenour de ces preſentes lettres, vous commandoms, que vous, ou li cinque, ou li quatre, ou li trois de vous, ſi plus ni poez eſtre, bailleez, delivereez & aſſignetz de parole, ou de droit, & de fait, en bon foi, & ſaunz fraude, ſimplement & purement, en la mayn, & en le poer del Eveſque de Vycence, ou de ſon comandement,

Totes les terres, vaſſaux, biens & autres choſes, que nous tenons, ou autres par nous, en les parties de Gaſcoigne, a receiure, & a tenir, en noun, & en la mayn du Treſeintiſme Pere, Sire Boniface, par la porvoiance de Dieu, Pape oytiſme, come en privee perſone, & Benoit Gaytan.

A.D.1299.

E volons qe cil meſme Eveſque puiſſe celes meſmes terres, vaſſaux, & biens, bailler & liverer a perſone, ou a perſones, des quieux li devantdit Pape ad volu, maunde ou ordene; ou voudra, mandera, ou ordenera par ſes lettres bullees.

Don. a Cantirbyr. le 23. jour de May, l'an de noſtre Regne vint & ſeptiſme.

De aſſociando Gerardum de Viſpeins, & Amadeum de Lebreto, Nunciis in generali Procuratorio prænominatis.

A.D.1299. An.27. E.1. Rot. Aleman. 27. E. 1. m.11.

LE Roi as honurables Peres, J. de Wynceſtr. & S. de Salebur. Eveſques: e a ſes ametz & feaux, Amadeu de Sauuoie, Henry de Lacy de Nichole, e Guy de Beaucamp de Warwyk Countes: Aymer de Valence, Otez, de Grauntzon, Geffrey de Geneuill,. & Johan de Bar, Chevalers, ſalutz.

Come nous vous eoms commys e aſſignetz, pur treter, devant le honurable Pere R. Eveſque de Vicente, Meſſage le Apoſtoille, ſus les buſoignes, nous e le Roi de Fraunce touchantz, ſicom en le poer, qe vous en avetz, eſt plus pleinement contenu:

A.D.1299.

E noſtre volunte ſoit, qe nous chieres e foiaux, Sire Gerard de Viſpeins Arcediakne de Richemond, e Monſieur Amaneu de la Brette, ſoient a vous acompaignetz a cel tretiz faire, ſolonc la teneur de voſtre poer avantdit:

Vous maundoms qe vous les avantditz Arcediakne e Amaneu, quant il vendront a vous, a compaignons receuetz quant a ceo.

Don. a Dovorre, le quin jour de Juin.

Bulla, pro Societate de Spinis, ob mutuum non datum, deprecatoria.

A.D.1299. An. 27. E. 1. Ex Autogr.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio, E. Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Devotæ promptitudinis ſtudia & grata familiaritatis obſequia, quibus dilecti filii, Rogerius Spine, & ejus ſocii, de ſocietate de Spinis, de Florentia, noſtræ Cameræ Mercatores, noſtram benevolentiam meruerunt, benignius nos inducunt ut in hiis, quæ profectus eorum reſpiciant, apud magnificentiam tuam favorabiliter, cum expedit, inſiſtamus.

A.D.1299.

Habet ſiquidem dicti Rogerii, & ſociorum ejus, in Curiâ noſtra morantium,

facta

A.D.1299. Edv. I. facta nobis aſſertio, quod, ſicut ipſi, per ſociorum ſuorum in tuo Regno morantium litteras, acceperunt, tam ipſi, quàm Mercatores aliarum ſocietatum, in dicto Regno morantes, fuerunt per Officiales tuos nuperrime requiſiti, ut tibi certam & magnam ſummam pecuniæ mutuarent.

Sed cum iidem R. & ſocii, tam in Ultramontanis, quàm Italicis partibus, & maximè apud ſedem Apoſtolicam, fuerint hiis temporibus, in ſimilibus oneribus, non modicum aggravati, & ideo, ſe ad hujuſmodi petitum mutuum inſufficientes quodammodo ſentientes, non duxerint hujuſmodi requiſitionem tuorum Officialium adimplendam;

Dubitant ipſi, Rogerius & ſocii, hic morantes, ne per hoc, in ſuis & dictæ ſocietatis agendis, & maxime in aliis mutuis, olim tibi, vel pro te, Officialibus tuis, nomine & pro parte dictæ ſocietatis eorum, factis, pro quibus à te certum aſſignamentum bonorum ſeu redditum obtinent, apud tuam potentiam derogetur.

Propter quod nobis humiliter ſupplicârunt, ut tibi pro eis noſtras ſuper hoc deprecatorias litteras mitteremus. A.D.1299. Edv. I.

Nos autem, eoſdem, Rogerium & ſocios, ſpeciali proſequentes affectu, Serenitatem Regiam rogamus, & hortamur attente, quatinus benigne attendens quod ipſi, non abſque gravi causâ, & impedimento legitimo, ſuper hujuſmodi petito mutuo tepuerunt, nullatenus ſuſtineas, quod ipſi, ob hoc, impedimentum, ſeu moleſtiam, vel derogationem aliquam, apud te, vel aliquos tuos Officiales quomodolibet patiantur; ſed ſic eos, & eorum negotia benignè & favorabiliter proſequaris, & ut tui proſequantur injungas, quod ipſi, ex noſtris interceſſionibus, in Regia benignitate quieſcant: & nos id gratum habere poſſimus; tuque per hoc apud Deum & homines valeas comendari.

Dat. Anagniæ 2. Id. Junii, Pontificatûs noſtri anno quinto.

Sub filo canabeo.

De poteſtate, ad deliberandum Johannem de Baillol Epiſcopo Vicentino apud Wiſſant.

A.D.1299. An. 27. E. I. Ex Rot. Penes Camerar.

EDward, par la grace de Dieu, Roi d'Angleterre, Seigneur d'Irland, & Dux d'Aquitaine, a tous ceaux, qui ceſtes preſentes verront ou orront, ſaluz.

Sacheiz que nouz faizons, ordenons, & eſtabliſons noſtre Ame & Feal, Robert de Borougſth. noſtre Coneſtable de Dovure noſtre certeine procureur:

Et lui donons plenier pooir, par cez preſentes, de baillier, & delivrer, en noſtre nom, a Wiſſant Johan de Bailloel, au reverent Pere Raynaut, par la grace de Dieu, Eveſqe de Vicence, meſſage l'Apoſtoille, en la fourme que s'enſuit; ceſt a ſavoir.

Qui le diz Apoſtoilles puiſſe dire & ordoner tant ſeulement de la Perſone le dit Jehan, & des terres, les queles A.D.1299. meiſme celui Jehan ont jadis en Angleterre, ſi come il plaira, a la bone volunte du dit Apoſtoille, en meſme la maniere, que nous porriens dire, ſe meiſme celui Johan demoraſt verſt nous perſounaument en Angleterre; ſauve a nous, & a nos heirs Rois d'Angleterre, le Royaume d'Eſcoce, les hommes, & les inhabitanz, & toutes les apertenances de meiſme le Roiaume.

En teſmoigne des queux choſes, nous avons fet fere ceſtes nos lettres ouvertes,

Donees a Canterbir le quatorzime jour de Juignet, l'an de noſtre Regne vint & ſeptiſme.

Tractatus per Regum Angliæ & Franciæ Nuncios, apud Muſterolium, coram Epiſcopo Vicentino, Nuncio Papæ, ſuper pace, inter ipſos Reges, reformanda.

A.D.1299. An. 27. E. I. Ex Orig.

A Touz ceus, qui ces preſentes lettres verront ou orront, R. par la Souffrance de Dieu, Eveſques de Vincence, Meſſages de par noſtre tres Seint Pere, & Seigneur mon Seigneur Boniface, par la purveaunce divine, Souveraine Eveſque, A.D.1299. Envoyez es parties deeza les monz, pur la beſoigne de la pais, pronuncie par celui noſtre Seigneur & Seint Pere, entre tres nobles

A.D. 1299. Edv. I.

Roys de France & d'Angleterre, ſalut en noſtre Seigneur.

Comme li diz noſtre Seint Pere & Sires,

Qui mout de Poynes, Vigiles, & dyvers travauz chaſcun jour ſuffre, par ce que li puobles Criſtiens vive en tranquillite & en bone pes, triſtez & dolauz dez periz, domages, & eſcandels, & de la grand deſtructions, qui en ceſte mond eſtoyent pur les guerres & conteuz, que li enemis de pais avoit ſeme entre les diz Roys,

Por eus accorder & mettre en bone pes, aet mout travallie,

Et, apres mout de travaus, quæ il a por ce ſoſtenu, par la vertu du compromis fet en li, come en privee Perſone, & come en mon Seigneur Beneit Gaytan, aet Pronuncie eza en arreres, que Pes ferme & ſtable ſoit a touz jours entre les diz Roys:

Et, pur ce que ceſte Pes ſoit pluis ferme, pluſſeurs ordenances, par la vertue du dit Compromis, aet fetes, & pronuncies; les queles dovient eſtre acomplies per les diz Roys, ſelonc ce qu'il eſt plus pleinerement contenu es letters de la dite pronunciation:

Et, por aucunes des ordenances de ſuſdites metre a execution deue, nous aet envoyez aus dictes parties a la per fin preſenz perdevant nous, que de par le dit noſtre Seigneur le Pape, avioms requis, ſur ce, les devantdiz Roys,

Reverent Peres,

Giles Arceveſques de Narbone,
Pierres Eveſques d'Anceurre,
Robert Duc de Burgoigne,
Guy Conte de Seint Pol,
Pierre Flote Sire de Revel, &
Pierre de Belle Perche Chanoyne de Bourges,

De Procureurs du devant dit Roy de France.

Et, Reverent Pere,

Johan de Winceſtre,
Simonz de Salesbirs, Eveſques:
Ame de Savoye,
Henris de Nichole,
Guys de Warewyk, Contes:
Aymars de Valance,
Othes de Grantzon,
Joffrois de Jonivile,
Jehan de Bar, Chevalers:

Procureurs du devantdit Roy d'Angleterre:

A.D. 1299. Edv. I.

Et Henris Coens de Nichole, Procureur de mon Seigneur Eduart, fil du dit Roy d'Engleterre:

En nom de lour Seigneurs deſuſdiz, & Comme Procureurs d'yceus, ont acorde, ordene, & fet les acors, ordenances, covenances fetz, & les choſes ci deſoz eſcriptz:

Les queles, li Prelat Procureurs promittrent

En bone foi;

Et tuit li autre Procureurs deſuſdit, d'une part & d'autre, promittrent & jurarent, ſur les Seins Evaungiles, es amis de leur dis Seigneurs, come Procureurs dyceus leurs diz Seigneurs, acompler, tenir, & garder fermement.

Et eſt aſavoir que la teneurs dez diz acorz, ordenances, covenances fez, & choſes, eſt ceux, Comme par la reformation de la pes, des guerres, & des deſcorz, qui eſtoyent mouz entre le Roy de France d'une part, & le Roy d'Angleterre d'autre, ſoit pronuncie par noſtre Pere le Pape, que mariages ſe face du dit Roy d'Engleterre, & de Madame Marguerite Seur du dit Roy de France, a doayre de quinze mil livres de Torn. petiz; le quel doayre doit eſtre aſſigne & aſſis ou Royaume d'Engleterre, en lieus covenables & ſoffianz, qui doyvent eſtre monſtrez & acordez devant ce que li mariages le perface:

En tele manere toute foiz que, ſe li devantditz Roys d'Angleterre, a, ou aura terre ou Royaume de France, juſques a la value de la moyte du dit doayre, li diz Roys de France aura, panera, & recevra la dite moyte du dit Doayre, pur la ditte Dame, & en nom de li en la ditte terre, que li diz Roys d'Angleterre, a ou aura ou dit Royaume de France, per reſnable aſſize de terre, en quittant, & en delaiſſant l'aſſignation, que auroit eſtre faite en Angleterre, juſqes a cele quantite de la dite moytie.

Item, il eſt accorde & promis, par les Procureurs du dit Roy d'Angleterre, que li diz Roys d'Angleterre penra la dite Dame a Eſpouſe, & a Feme par parolles de preſent.

Et eſt auſint dit, promis, & acorde, par les Procureurs du devantdit Roy de France, que li diz Roys de France fera & procurra que la dite Dame, ſa ſeur, penra le dit Roy d'Engleterre a eſpous, & a Seigneur, par paroles de preſent, non contretent l'empeſchement de lygnage, qui eſt oſtez par la diſpenſation du dit Pape.

A.D.1299. Edw. I.

Derechief, il eſt pronuncie par le dit Pape, por pluis grant fermete de la dicte Pes, que meſire Edduars, fiz du dit Roy d'Angleterre, penra Madame Iſabelle, fille du dit Roy de France, a eſpouſe, & a feme, ſi toſt qu'ele vanra a age de faire mariage, ou dedanz les quatre mois, apres ce qu'il en aura eſtee requis depar le dit Roy de France, au Doayre de Dix & Wyt mile livres de Tornois petiz; le quel doayre doit eſtre aſſiz & aſſignez en lieus covenables & ſoffiſanz ou Royaume d'Angleterre, qui doyvent eſtre moſtrez & acordez devant que li Mariages ſe perface:

En tele manere que, ſi li Roys d'Angleterre & ſes fiz devantdiz, ou l'un d'aus, ont, ou auront, terre ou Royaume de France, juſque a la value de la moyte du dit Doayre, li Roys de France, pur ſa dite fille, & en nom de li, aura, penra & receura la dite moite, en la ditte terre, qu'il ont, ou qu'il auront ou Royaume de France, per reſnable aſſiſe de terre, en quittant, & en delaiſſant l'aſſignation, que auroit eſtre fait en Angleterre, juſques a la quantitie de la dicte moyte.

Et eſt accorde que li diz Roys d'Angleterre, & ſes fiz devantdit, ſe obligeront, ſes heirs, a ce faire par leur Serementz.

Et li diz Roys de France promettra per ſerement, fet en s'ame, que il ſa fille devantdit donra, a eſpouſe, & a feme, au dit Monſ. Edd. fil du dit Roy d'Angleterre, ſi toſt come ele venra au dit aage, & dedanz quatre Mois, puis quil en ſera requis depar le dit Roy d'Angleterre, ou ſon fil deſuſdit:

Et pur ce faire d'une part & d'autre, & pur pluis fermement garder, ſont myſes certeynes poynes, contenues en la dite pronunciation.

Et eſt encores pronuncie, qe ce ſoit ferme per autres poynes, des queles s'acorderoyent les parties.

Acorde eſt entre les diz Procureours des diz Roys, eſpecialment per les Procureurs du dit Roy d'Angleterre, & de ſon fil devantdit, que li diz Roys d'Angleterre, & li diz ſes fiz, & chaſcun d'aus, feront deſhore les choſes deſuſdites, contenues en la dite pronunciacion, non contreſtent l'empeſchement de lygnage, qui eſt oſt par la Diſpenſation du Pape; les queux choſes li dys Roys d'Angleterre, & ſes fiz, & chaſcuns d'aus doyvent faire & jurer.

Et fut encore acorde, par les diz Procureurs des diz Roy d'Angleterre, & de ſon fiz, que li diz Roys d'Angleterre, & ſes diz fiz, promettront, voudront, & conſentiront: Et leur Procurors devantdit, come Procurors de leur Seigneurs, promiſtrent, voudront & conſentirent deſhore, que s'il demoroit, par le Pere, & le fil deſuſdiz, ou par l'un d'aus, que li diz mariages ne ſe feiſt, puis que la dit fille ſerra venue au dit aage, ou de danz les quatre moys, apres ce quel en ſeront Requis depar le Roy de France, tout le droit, quil ont, ou auront ou l'un d'ous, en queuſcunque terres, quil ont, ou qui lour peuent obvenir, ou a l'un d'aus; & toutes les terres & quecunque droit, que li dit Pere & fiz, ou l'un d'aus, ont, ou auront ou Royaume de France, ſoyent, par ceſt meyme fet, commys au dit Roy de France:

Et que les homes, & li vaſſal des dites terres, ſoyent aſout de touz homages, feautez, liens, & obligations, es queus il ſeroyent tenuz au dit pere, & fil, ou a l'un d'aus, ou porroyent eſtre tenue de queucunque cauſe ce fuſt:

Et que li dit Vaſſall, & toutes Univerſitez, & Communautez des dictes Villes, & terres, au pluis toſt qu'il avaura eus, ou eles eſtre ou povoir, & en la Seignurie des diz pere & fil, ou d'un d'aus, de quelconque cauſe ce ſoit, prometront & jurront quil au Roy de France & a ſes Succeſſours, ou dit cas, come a leur Seigneur, Seins meen, ſe erdront, obeyront, & entendront;

Et, en ce, le Roy de France, contre le dit Pere & fil, & les leur, ou dit cas, ayderont; ne obeyront en riens, aus diz Pere & fil, ne ne les aideront en quelque manere que ce ſoit.

Et li diz Roys d'Angleterre, & ſes fiz, ou l'un d'aus, ſi toſt que il, ou autri, pur eus, ou par l'un d'aus feront, en ſeiſſine d'aucune terre ou Royaume de France, ainſint com il, ou autri pur eus ſerront en ſeiſſine de chaſcun ville, ou de chaſcune Chaſtellaine, ſerront tenue de commander, & commanderont en bone foy, a la requeſt des Gens le Roy de France, aus diz Vauſſauz, Univerſitez, Communautez, & Sougiez, que il facent les diz ſayrement, & toutes les choſes deſuſdites; &, quant il l'auront commande, li dit Roys, & fiz, en ſeront quitte & delivre, & de plus ne les porra en purſeure quant a ceſt caſe.

Et ſe li dit Vaſſal, Univerſitiez, Communautez, & Sougiz, puis, que li diz Roys & ſes fiz, ou aucuns d'aus, ou autres por eus, qui de ce auront puoir & commandement ſoffiſant, leur auroyent fait le commandement, perloygnoyent

ou

ou delayoent des choſes deſuſdites, pur ce ne ſera mie delaee, perloignie, ne empeſchie la delivrance des terres, que l'on deurroit baillier, ou delivrer au dit Roy d'Angleterre, ou a ſon fil, ou a ler gens per la pronunciation du Pape, ou per l'acort des parties.

Derechief, il eſt acorde par les diz Procureurs, eſpecialment par les diz Procureours du dit Roy de France, que li diz Roy de France dezhors, fera les choſes deſuſdites, contenues en la dite pronunciation, pur ſa fille devantdite, & Madame Johanna Royne de France & Navarre ſa Compaignie, promettra per ſeyrement, fait en s'ame que ele donra & baillera ſa dicte fille, tant comme ill appertient, ou porra apertenir a li, a eſpouſe, & a feme a Monſ. Edd. fils du dit Roy d'Angleterre, quant ele vanra audit aage, dedanz le dit temps, apres la requeſte deſuſdit, & porchacera que ce ſoit fait, en bone foi, a ſon puoir.

Encores eſt acorde per les diz Procurers du dit Roy de France, que li diz Roys de France prometra ſolempnement, voudra & conſentira en bone foi: Et li dit Procurers du dit Roy de France, come Procurors de leur dit Seigneur, & en nom de li, promittrent, voldrent & conſentirent dehore, que s'il demoroit per la dit Roy de France, ou per ſa dicte fille, puis qu'ele vanra au dit aage, dedans quatre moys apres, puis que li diz Roys de France en ſera requis depar le dit Roy d'Angleterre, ou par ſon dit fil, que ly Roys de France donra & paiera, en nom de poyne, cent mil. livres deſore au dit Roy d'Angleterre, ou a ſon fil; &, quant a ce, obligera touz ſes biens: & deſhores, les diz Procurors du dit Roy de France les ont obligiez.

Derichief, il eſt acorde par les diz Procuror des diz Roys, que certeines Barons du Royaume d'Angleterre, ceſtaſſavoir,

Johanz de Garenne,
Thomas de Lenquaſtre, Contes; &
Henr. de Lanquaſtre Chivaler, frere du dit Thomas:

Et certeines Barons du Royaume de Fraunce, ceſtaſſavoir,

Charles de Valois,
Loys de Eureux, &
Robert d'Artoys, Contes:

Promettront & jurront que il purchaceront, en bone foi, que les diz Mariages ſei perfacent, ſelonc la Pronunciation du dit Pape.

Et eſt aſavoir que toutes les poynes deſuſdictes, avec les autres, contenues en la dicte pronunciation, ſont otrees par les Procurors des diz Roys, & du fil du dit Roy d'Angleterre, non conteſtanz les droiz qui defendont poyne eſtre myſe en convenance, ou en affermement de mariage; as queuz droiz le dit Procurers, come Procurors de leurs diz Seigneurs, Renunciarent expreſſement, de certeine Scyence, eſpecialment quant li diz Pape a oſtez les diz droiz, en la dit pronunciation, quant as eſpouſailles & au dit Marriage, ſicome il eſt pluis plenerement contenue en la dit pronuntiation.

Derechief, il eſt acorde entre les diz Procureurs des diz Roys, que li priſon, d'une part & d'autre, ſoient obſtagez, ſelonc la forme de la ſouffrance, jadis accordee entre les diz Roys.

Et la perſone Monſieur Johan de Baylluel ſoit miſe tantoſt ou puoir du dit Pape, & Baillee & livree deſhore a Wyſſent, en la mayn de reverent Pere Monſeigneur Roynaut, par la grace de Dieu, Eveſque de Vincence, Meſſage du dit Pape, a tenir la ou il voura, ou nom du Pape; & que ſera ordene per le dit Pape du dit Johan de Bailluel, tenra en la perſone Edd. fil de celi Joh. de Bailluel; ſe autre choſe endementres n'eſtoit ordenee & acordee par les dys Roys de France & d'Angleterre, quant il ſeront enſamble.

Et ſe li diz Pape ne pronunchoit, durant la dicte ſouffrance, des choſes qu'il doit pronuncier entre les dys Roys de France & d'Angleterre, li dit priſon obſtagez returneront, ſelonc la forme de l'oſtagement, es priſons ou il eſtoyent devant.

Et ſe li Pape pronunce des choſes deſuſdictes avant la faute de la dit ſouffrance, li dit oſtagement torneront a plene delivrance, quant as priſons ſolement, qui ont eſte pris par la guerre, move entre les dys Roys de France & d'Angleterre, par lachayſſon de lour propre desbat.

Derechief il eſt acorde entre les diz Procurors, qe la dit pronunciation & l'ordenance du Pape, quant as damages, & quant as autres choſes, contenues en ycele, ſoit tenue, gardee & acomplie d'une part, & d'autre en tout & em partie.

Derechief il eſt accorde par les diz Procurors, des diz Roys, que li diz Eveſques de Vincence paſſera en Angleterre, & avecque li aucun de la gent le

A.D.1299.
Edv. 1.

Roy de France, & ſignifiera au dit Roy d'Angleterre, & a ſon fiz, les choſes deſuſdites & acordees; les queux li Roy d'Angleterre & ſes fiz deſus dit ſon tenu de Ratifier, greer, de promettre, & de jurer, ſelonc ce q'il eſt deſuſdit.

Et receura li diz Eveſques, en la preſence de la dite gent, du Roy de France, come Meſſage du Pape, ou nom & au profit du dit Roy de France, de Madame Margueret Seur, & de Madame Iſabelle fille devantdictes, les grement, ratiffiement, promeſſes, ſeyremnuz, & tous les autres choſes deſuſdictes.

Et dira & promettra, en bone foi, en la preſence de la dite gent du dit Roy de France, que de ci en avant il ſera bons amys, & loyaus au dit Roy de France, & a ſon heir Roy de France; & ne fera nene porchacera, ne conſentira mal ne damage au dit Roy de France, ne a ſon heir Roy de France, ne a ſes hommes, Subgez, ou a ſes terres; ſan ce que ſe li diz Pape ne metoit a fin les deſcorz, qui ſont entre les dyz Roys de France & d'Engleterre ſur aucums heritages, & leurs condicions, & ce que apertient, ou puet apertenir a y ceus heritages, dont il eſt ſur le Pape; ou autrement n'eſtoit acorde, per aſſentment des dictes parties, li diz Roys d'Angleterre porra purſuir & porchacier ſon droit, en la maniere, qui la ſamblera bon.

Et en cele meyme manere, & par ces meyſmes paroles deſuſdictes, dira, prometra, ratifiera, greera, & fera jurer, en s'ame, li diz Roys de France, au dit Eveſque de Vincence, ou retorn d'Engleterre, en la preſence de la gent du dit Roy d'Angleterre; ſan ce que, ſe li diz Pape ne mettoit a fin les deſcorz qui ſont entre les diz Roys de France & d'Angleterre ſur aucuns heritages, & leurs conditions, & ce que appertient, ou peut apertenir a y ceus heritages, dont il eſt ſur le Pape, ou autrement n'eſtoit acorde, per aſſentement des dites parties, li dys Roys de France porra purſuir, & purchacer ſon droit, en la maniere qu'il ſamblera bon.

Derechief receura li diz Eveſques de Vincence les dits promeſſes, que la dicte Royne de France doit faire, & le dit ſeyrement, qu'ele doit faire faire en s'ame.

En Teſmoign des queux choſes, nous avons mis noſtre ſeel en ces preſentes lettres.

Et nous, devantditz procureurs du Roy de France, & procureurs du Roy d'Angleterre deſuſdit, & je, devantdiz procureur de Monſeigneur Edduart, fil du dit Roy d'Angleterre, qui les choſes deſuſditz avons accordees & conſenties, volues, ordeine, promiſes, & jures, come procureur, & es ames de noz devantdiz Seigneurs, avons mis noz Seauz, en ces preſentes lettres, avec le ſeel de reverent pere R. per la grace de Dieu, Eveſque de Vincence, Meſſage envoye, quant a ce, de par noſtre treſſeint Seigneur & Pere avantdit.

En teſmoigne des choſes deſuſdites.

Don. a Moſteruel. Sur la Mer, le Venredy devant le feſt Seint Johan Baptiſt, l'an de grace Mil, deux Centz, quatre vinz, & dix, & Noef.

Bulla Monitoria ut Rex deſiſtat a guerra Scotiæ, cum Regnum Scotiæ ſit Eccleſiæ Romanæ Feudum.

A D.1299.
An. 27. *E.* I.
Ex Autogr.

Bonifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio E. Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Scimus, fili, & longi jam temporis ſpatio magiſtra nos rerum experientia docuit, qualiter erga Romanam Matrem Eccleſiam, quæ te gerit in viſceribus caritatis, Regiæ devotionis affectus exuberat, reverentiæ zelus viget, quodque promptus & Sedis ejus votis obtemperas, beneplacitis acquieſcis.

Quamobrem firmam ſpem gerimus, plenamque fiduciam obtinemus, quod Regalis Sublimitas verba noſtra benigne recipiat, diligenter intelligat, efficaciter proſequatur.

Sane ad celſitudinem Regiam potuit perveniſſe, & in tuæ libro memoriæ nequaquam ambigimus contineri, qualiter ab antiquis temporibus Regnum Scotiæ pleno jure pertinuit, & adhuc pertinere dinoſcitur ad Eccleſiam ſupra dictam; quodque illud, ſicut accepimus, progenitoribus tuis, Regni Angliæ Regibus, ſive tibi feudale non extitit, nec exiſtit.

Qualiter etiam, claræ memoriæ, Henricus Rex Angliæ Pater tuus, tempore diſcordiæ, ſive guerræ, inter ipſum & quendam Symonem de Monteforti, ſuoſque fautores & complices ſuſcitatæ, ab, recollendæ memoriæ, Alexandro ejuſdem Scotiæ Rege, ac ipſius Henrici genero, auxilium ſibi petiit exhiberi:

Et, ne hujuſmodi auxilium, jure cujuſlibet ſubjectionis aut debiti, petitum, ſeu præſtitum notaretur, præfatus Henricus, eidem Regi Scotiæ, ſuas patentes duxit litteras concedendas, per eas firmiter recognoſcens, prædictum auxilium ſe recepiſſe, vel ſe recepturum duntaxat de gratiâ ſpeciali.

Præterea, cùm, ſucceſſu temporis, præfati Regis Scotiæ, tui Sororii, tunc viventis, in tuæ Coronationis ſolenniis, habere præſentiam affectares, ſibi per tuas patentes cavere litteras curaviſti, quòd in ipſis ſolenniis, ejus habere præſentiam, non ex debito, ſed tantùm de gratiâ intendebas.

Et cum etiam Rex ipſe pro Tyndaliæ, ac de Peynerræ terris, in Regno Angliæ poſitis, ſe ad tuam præſentiam perſonaliter contuliſſet, tibi fidelitatem ſolitam impenſurus; idem in præſtatione fidelitatis hujuſmodi, multis tunc præſentibus, vivæ vocis oraculo publicè declaravit, quòd pro terris eiſdem ſitis tantùm in Angliâ, non ut Rex Scotiæ, neque pro Scotiæ Regno fidelitatem exhibebat eandem; quinimmo palam extitit proteſtatus, quòd pro Regno ipſo tibi fidelitatem præſtare, ſeu facere aliquatenus non debebat, utpote tibi penitus non ſubjecto, tuque ſic oblatam fidelitatem hujuſmodi admiſiſti.

A tuâ quoque creditur non excidiſſe memoriâ, qualiter eodem Rege Scotiæ ſublato de medio, quondam Margaretâ puellâ Nepte tuâ, tunc minoris ætatis Hærede ſibi relictâ, non ad te, velut ad Dominum, Regni pervenit cuſtodia memorati, ſed certi ejuſdem Regni Proceres, ad ejus Electi cuſtodiam extiterunt.

Quodque poſtmodum diſpenſatione ab apoſtolicâ Sede obtentâ, ſuper Matrimonio contrahendo inter dilectum, Filium Nobilem Virum Edvardum natum tuum, & Margaretam prædictam, dum viveret, ſi ad id procerum dicti Regni accederet vel haberetur aſſenſus, tu eiſdem Proceribus per tua Scripta caviſſe dinoſceris, priuſquam vellent hujuſmodi matrimonio conſentire, quòd Regnum ipſum penitùs liberum, nullique ſubjectum, ſeu quovis modo ſummiſſum, in perpetuum remaneret; quodque in priſtinum, ſeu talem ipſius ſtatum reſtitueretur omnino, ſi ex hujuſmodi matrimonio contrahendo liberos non extare contingeret, ac nomen & honorem, ut prius, pariter retineret, tam in ſuis ſibi ſervandis legibus & præficiendis Officialibus dicti Regni, quàm Parlamentis tenendis, tractandis cauſis in ipſo, & nullis ejus incolis extra illud ad judicium evocandis, & quòd in tuis patentibus litteris, inde confectis, hæc pleniùs & ſerioſiùs contineri noſcuntur,

Præfatâ inſuper Margaretâ de præſenti luce ſubtractâ, & tandem ſuper Succeſſione dicti Regni Scotiæ ſubortâ diſſenſionis materiâ inter partes; ipſius Regni Proceres, metuentes ſibi dictoque Regno poſſe occaſione hujuſmodi præjudicium generari, non aliter ad tuam præſentiam, extra ipſius Regni accedere limites voluerunt, niſi per te patenti ſcripto caveretur eiſdem, quòd id non fiebat ex debito, ſed ex gratiâ ſpeciali, quodque nullum exinde ipſius Regni libertatibus poſſet diſpendium imminere.

Et licet, ut dicitur, ſuper ſtatu ejuſdem Regni Scotiæ, ac ejus prius habitâ libertate, Regno ipſo tunc carente præſidio Defenſoris, per ipſius Regni Proceres, tunc velud Acephalos, & Ducis vel aurigæ ſuffragium non habentes, ſive per illum, cui præfati Regni Regimen licet indebitè diceris commiſiſſe, contra morem ſolitum, aliqua fuerint hactenus innovata, ea tamen, utpote per vim & metum, qui cadere poterat in conſtantem, elicita, nequaquam debent de jure ſubſiſtere, aut in ejuſdem Regni præjudicium redundare.

Cæterum nobis nullatenus venit in dubium, quin potius certi ſumus quòd cum Apoſtolicæ Sedis præcellens auctoritas per ſuas litteras in Angliæ ac Scotiæ Regnis, ſimul alicui Legationis commiſit officium exequendum, vel pro quâvis cauſâ, quam rationabilem reputat, decimæ ſolutionem indicit, hujuſmodi Apoſtolicæ litteræ ad præfatum Scotiæ Regnum ſe aliquatenus non extendunt, ſpeciali prædictæ Sedis privilegio, Scotis indulto, penitus obſiſtente, prout tempore fælicis recordationis Adriani Papæ Prædeceſſoris noſtri, tunc ſancti Adriani Diaconi Cardinalis, & per ipſius Sedis litteras ſimul in Regnis ipſis Legati, cum quo familiariter tunc eramus, contigit evidenter.

Nam Legatus ipſe ad præfatum Regnum Scotiæ aliquatenus admiſſus non extitit, donec per litteras ſpeciales apoſtolicas ſibi Legationis fuit commiſſum officium in eodem.

Præterea noſcere poteſt Regia Celſitudo, qualiter Regnum ipſum per beati Andreæ Apoſtoli venerandas reliquias, non ſine ſuperni Numinis grandi dono, acquiſitum & converſum extitit ad fidei Catholicæ unitatem.

Qualiter etiam, antiquis temporibus, Eboracen. Archiepiſcopus, qui tunc erat, motâ per eum, ſuper jure Metropolitico,

A.D.1299. Edv. I.

litico, adverſus Prælatos Scotiæ quæſtione, in quâ dictum antiquitùs fuiſſe commemorat, Memento quòd ſumus tui, ut cætera quæ inde ſecuntur ſilentio relinquamus, pro ſe ſententiam obtinere nequivit, quamvis alia plura & varia, quæ in hâc parte rationabiliter proponenda ſe offerunt, ex quibus etiam ad hæc tibi ſcribenda movemur, prætereat calamus, ne inde forſitan ſenſibus Regiis tædium generetur.

Hæc profecto, fili cariſſime, infra clauſtra pectoris ſollicitè conſiderare te convenit, & attendere diligenter, ex quibus nulli in dubium veniat, Regnum Scotiæ prælibatum ad præfatam Romanam Eccleſiam pertinere; quod tibi nec licet, nec licuit in ipſius Eccleſiæ ac multorum præjudicium, per violentiam ſubjugare, tuæque ſubjicere ditioni.

Cum autem, ſicut habet fide digna, & noſtris jam pluries auribus inculcata relatio, famæque præcurrentis affatibus divulgatur, tu præmiſſa, ut debueras, non attendens, neque debitâ conſideratione diſcutiens, & ad occupandum & ſubjugandum ditioni Regiæ Regnum ipſum, tunc Regis auxilio deſtitutum, vehementer aſpirans, & tandem ad id exercens potentiæ tuæ vires, venerabilibus fratribus noſtris, Roberto Glaſguen. & Marco Sodoren. Epiſcopis, & nonnullis Clericis, & aliis perſonis Eccleſiaſticis dicti Regni, ut dicitur, captis, & carceralibus vinculis traditis (quorum aliquos, ſicut aſſeritur, ſqualor Carceris violentus extinxit) ac etiam occupatis Caſtris, &, prout fertur, Monaſteriis, aliiſve religioſis locis quam pluribus dirutis ſeu deſtructis, ac dampnis gravibus ejuſdem Regni habitatoribus irrogatis, in ejuſdem Regni partibus Officiales Regios poſuiſti, qui prælatos, cæteros Clericos, & Eccleſiaſticas ac etiam Seculares dicti Regni perſonas multimodis perturbare moleſtiis, & afflictionibus variis & diverſis impetere non verentur, in divinæ Majeſtatis offenſam, Sedis memoratæ contemptum, Regiæ ſalutis & famæ diſpendium, juris injuriam, & grave ſcandalum fidelium plurimorum.

Regalem itaque magnificentiam rogamus, & hortamur attentè, ac obſecramus in eo, qui eſt omnium vera ſalus, quatinus ſolerter attendens quod ex debito Paſtoralis Officii noſtris humeris incumbentis, ad conſervanda & gubernanda ſollicitè bona, juraque omnia Eccleſiæ ſupradictæ tenemur, quodque homini, plus quam Deo deſſere non poſſumus, nec debemus, prædictos Epiſcopos, Clericos, & perſonas Eccleſiaſticas, quos adhuc Carcer Regius tenet incluſos, pro Divinâ, & Apoſtolicæ Sedis, ac noſtrâ reverentiâ, ſublato difficultatis & dilationis objectu, benignè reſtitui facias priſtinæ libertati, dictoſque Officiales de Regno Scotiæ revoces memorato.

Sic te in hiis, prout ſperamus & cupimus, promptis & efficacibus ſtudiis habiturus, ut apud cæleſtem Regem, pro minimis grandia rependentem, non immeritò reddaris acceptior, gratior habearis; &, præter laudis humanæ præconium, tibi proinde proventurum, Apoſtolicæ Sedis favorem & gratiam poſſis uberiùs promereri.

Si vero in eodem Regno Scotiæ, vel aliquâ ejus parte jus aliquod habere te aſſeris, volumus quod tuos procuratores & Nuntios, ad hoc ſpecialiter conſtitutos, cum omnibus juribus & munimentis tuis hujuſmodi negotium contingentibus, infra ſex menſes, à receptione præſentium numerandos, ad noſtram præſentiam mittere non omittas; cum parati ſumus tibi, tanquam dilecto Filio, plene ſuper præmiſſis exhibere juſtitiæ complementum, & jura, ſiqua habes, inviolabiliter obſervare.

Nos enim nichilominus ex nunc lites, quæſtiones, & controverſias quaſlibet, inter te, dictumque Regnum Scotiæ, ac Prælatos, Clericos, ac perſonas Seculares ejuſdem, ſubortas, & quæ poſſunt impoſterum ex quibuſvis cauſis præteritis exoriri, totumque negotium prædicta contingens, aut aliquod eorundem, ad cognitionem & determinationem Sedis ejuſdem, præſentium tenore, reducimus, & etiam reſervamus;

Decernentes irritum & inane, ſi ſecus ſcienter, vel ignoranter à quoquam in hâc parte contigerit attemptari.

Dat. Anagniæ 5. Kal. Julii, Pontif. noſtri anno quinto.

Sub filo canabeo.

Ratificatio tractatus pacis habiti apud Muſterolium coram Epiſcopo Vicentino Papæ Nuncio.

A.D.1299. An. 27. E. I. Ex Bundel. in Tur.

EDward, par la grace de Deu, Roy d'Engleterre, Seigneur d'Irland, e Ducs d'Aquitaine, e Edward ſun filz, faſoms ſavoir, a touz, preſenz e avenir, qui ces lettres verront & orront, que come les Procureurs de Excellent Prince Philippe, par celi meſme grace, Roy de France, noſtre treſcher Coſyn d'une part, e noz Procureours d'autre, ayent eſte faiz, en la preſence de honorable Pere Renaud, par meſme la grace, Eveſque de Vincence, envoie, de noſtre Pere l'Apoſtolle, es parties deca les monz por ce, aucun acorz, covenauncez, e ordenances, contenues plus pleinement es lettres, Seeles du Seel du dit Eveſque, e des ſeaux des ditz Procureours, dont la forme s'enſieut.

ATouz ceus, qui ces preſentes lettres verront ou orront, Renaud, par la ſuffrance de Dieu, Eveſque de Vincence, Meſſages, *&c. prout ſupra de dat. menſe Junii, uſque ad hæc verba, viz.*

Nous, e chaſcun de nous, por bien de Pees, toutes les choſes deſus eſcrites, e chaſcun d'iceles en tant, come eles touchent nous, e chaſcun de nous,

Ratifioms, agreoms, diſoms, promettoms, & juroms; e ratifie, agree, dit, promis, & jure avoms, en la manere, qe eles ſont acordees.

E, encore, noz amez e loiaux, Johan de Garenne, Thomas de Lancaſtre, Contes: & Henri de Lancaſtre Chivaler; ont promis e jure, en noſtre preſence, que il pochaceront, en bone foy, que les ditz mariages ſe parfacent, ſelonc la pronunciation de l'Apoſtole. A.D.1299.

Les queles ratifiement, agreement, promeſſes & ſerementz, li dit Eveſque, come meſſage du dit Pape, en la preſence de honorable Pere, J. par la grace de Dieu, Eveſque de Cartaſſon, Monſeignur Jaqe de Chaſtellon Seigneur de Leuſe e de Coonde, Monſeignur Pere de Beleperche chanoine de Bourges, envoiez pur ce par le Rey de France en ces parties, receut, ou nom e au profit du dit Roy de France, Margarete ſa ſoer, Iſabelle ſa fille devantdites.

E, come il ſoit contenue es lettres deſus eſcrites, qe nous devoms dire e promettre certeines choſes d'amiſtez en la preſence du dit Eveſque de Vincent, e des gentz du Roy de France,

Nous, en la preſence de meſme ceux, avoms dit, e promis cele meſmes choſes, enſi come eles ſont contenues, e deſus eſcrites eſpecialment.

En teſmoigne des queles choſes nous, devantditz Reys d'Engleterre, e Edward ſes filz, por tant come il touche chaſcun de nous, avoms mis nos ſeaus a ſes preſentes lettres.

Donees a Cantirbire, le quatorziſme jour de Juil, l'an de noſtre Regne 27.

Litera Epiſcopi Vicentini, teſtificans Traditionem Johannis de Balliolo, dicto Epiſcopo factam, ſecundum formam mandati Regis.

A.D.1299. An. 27. E. I. Ex Orig. penes Camerar.

UNiverſis, præſentes litteras inſpecturis vel audituris, Raynaldus, permiſſione divinâ, Epiſcopus Vicentinus, Apoſtolicæ ſedis Nuncius, ſalutem in Domino ſempiternam.

Ad Univerſitatis veſtræ notitiam volumus pervenire, quòd, accedens ad noſtram præſentiam apud Wycſand, in Regno Franciæ, Nobilis Vir, Dominus Robertus de Bourghſth Miles, Conſtabularius Caſtri Dovorienſis, ad infra ſcripta illuſtris Domini Regis Angliæ Procurator conſtitutus in hâc formâ,

EDward, gar la grace de Dieu, *&c. ut de dat.* 14. *Jun. ſupra.* A.D.1299.

Recitavit & legit verba quæ ſequuntur.

IN Nomine Domini Amen.

Cùm Dominus Johannes de Balliolo, qui hic eſt perſonaliter coram vobis, reverendo Patre, Domino Epiſcopo Vicent. Apoſtolicæ ſedis Nuncio, Regnum Scotiæ; cujus quondam Rex extitit, & totum jus, quod in eo habuit, vel ad illud, Regnique prædicti

A.D.1299. Edv. I.

populum, & omnia bona ſua, pro nonnullis tranſgreſſionibus & proditionibus, magnifico Principi Domino Edvardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ illuſtri, ſuperiori Domino ſuo & immediato, contra homagium ſuum & fidelitatis ſuæ debitum, immaniter illatis & factis per eum,

Purè, ſpontè & abſolutè ipſius Domini ſui Regis Angliæ ſubmiſiſſet totaliter voluntati; vitâ & membris, abſque corporis incarceratione, tantummodo ſibi ſalvis:

Ac demum Regnum prædictum Scotiæ, cum homagiis & aliis ſuis juribus & pertinentiis univerſis, ſuamque Regiam Dignitatem honoremve Regium, necnon omnes poſſeſſiones & terras ſuas, cum omnibus bonis ejus, mobilibus & immobilibus, ac ſe moventibus, dicto Domino ſuo Regi Angliæ, gratanti animo, & ſpontaneâ voluntate, purè & abſolutè, & ſe etiam redidiſſet, prout hoc in quodam publico inſtrumento inde confecto, ad rogatum ejuſdem, pleniùs continetur:

Ego Robertus de Bourghſth. Procurator Domini Regis Angliæ ſupradicti, ex injuncto ejuſdem Domini mei Regis, præfatum Dominum Johannem, Procuratorio nomine, vobis Domino Raynaldo, Epiſcopo Vicentino, Apoſtolicæ ſedis Nuncio, ob ſanctiſſimi Patris & Domini noſtri ſummi Pontificis, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ devotionem, reverentiam & honorem,

Trado & libero præſentialiter, & aſſigno modis & conditionibus, qui ſecuntur; videlicet,

Quod Dominus Papa poſſit dicere & ordinare ſolummodo de perſonâ prædicti Johannis, ac de terris, quas idem Johannes habuit quondam in Angliâ, prout ſibi placuit, ad ſuæ beneplacitum voluntatis, in eodem modo quo prædictus Dominus Rex meus Angliæ poſſit dicere, ſi dictus Johannes perſonaliter penes eum in Angliâ moraretur; ſalvis eidem Domino meo Regi Angliæ præfato, & ejus hæredibus Angliæ Regibus, Regno Scotiæ, hominibus, & inhabitatoribus dicti Regni, ac ejuſdem pertinentiis univerſis;

Hoc eſt ſcire & intelligere, quòd Dominus noſter ſummus Pontifex non poſſit ordinare, nec dicere de dicto Regno Scotiæ, hominibus & habitantibus, nec de appenditiis Regni ſupradicti, pro prædicto Johanne de Balliolo, nec pro ſuis hæredibus, qui ſunt, vel eſſe poterunt in futuro, nec pro aliquibus, eidem Domino Johanni, in quocunque gradu vel modo attinentibus, quacunque occaſione eſſe contigerit.

Et nos, prædictus Epiſcopus, prænominatum Dominum Johannem de Balliolo, nobis traditum, ſic recepimus vice & nomine Domini noſtri ſummi Pontificis ſuprâdicti.

In cujus rei teſtimonium prædictas litteras ſcribi, & publicari fecimus per noſtrum Notarium infra ſcriptum, & ſigilli noſtri munimine roborari.

Datum & Actum Witſand,
Johannis Stenard;

Præſentibus magnificis viris,

Domino Amadeo Comite Sabaudiæ, &
Domino Johanne de Barro,
Domino Gerardo Archidiacono Richemund. &
Dominis Jocobo de Belloforti, &
Zilleto de Brocheſſe Militibus: &
Aymene Seneſcallo Can. Edven: ac
Dominis Lancelino Præpoſito Sanctæ Tetle Mediolan. &
Thom. de Vicopi, an Can. Capellanis: ac
Edſcantino Notario Clerico noſtris:

Et aliis pluribus, teſtibus ad hæc, anno Domini milleſimo ducenteſimo nonageſimo nono, Indictione duodecima, & octodecima Menſis Julii, Pontificatûs Domini Bonifacii Papæ octavâ anno quinto.

Litera prædicti Epiſcopi Gallice, de receptione Johannis de Balliolo apud Whitſand.

A.D.1299. *An. 27. E. I.* *Ex Autogr.*

A Tous ceaux, qui cez lettres verront, ou orrount, Raynauz, par la ſouffrance de Dieu, Eveſques de Vicence, meſſages noſtre Seigneur l'Apoſtoille, ſaluz en Dieu, pardurable.

Nous faizons ſavoir a votre Univerſite, que venant a Wiſſant, en Roiaume de France, a noſtre preſance, Monſieur Robers de Borouhſth. Chevaliers, Coneſtables de Douurs, & Procureur du tres noble Prince & Roi d'Angleterre, eſtabliz en ceſte fourme.

EDward par la grace, &c. *ut ante, de dat.* 14. *Junii, uſque hæc verba.*

EN nom de Dieu Amen.

Comme Sire Jehan de Balluel, qui eſt ici preſens par devant vous, reverent Pere, Eveſquede Vicence, Meſſage de noſtre Seigneur l'Apoſtoille, pour mout de treſpas & trayſons, inhumeynement de moſtrez & de fez par lui, a tres grant Prince ſon ſouverein Seigneur, ſeinz moyen, Sire Edwart, par la grace de Dieu, Roi d'Angleterre, encontre ſon homage, & le devoir de ſa feaute,

Purement, par ſon grè, & ſainz condicion, ſouzmeiſt de tout a la volunte de dit Roi le Roiaume d'Eſcoce, du quel il eſtoit jadis Rois, & tout le droit qu'il avoit en cel, ou a cel, & au Peuple de meiſme le Roiaume, & a ce touz ſes biens; ſauue tant ſoulement a lui Vie, & Membre, & non empriſonnement.

Et que puis il, par ſon agreable Corage, & per ſa franche volunte, purement & ſainz condicion, ſe rendiſt a ſon Seigneur avantdit, Roi d'Angleterre, & le dit Roiaume d'Eſcoce, oue les hommes & ſes autrés droytures & appurtenances univerſeles, & ſa Royale dignite, & ſon Roiale honeur, & outre ce toutes ſes terres, & toutes ſes poſſeſſions, oue touz ſes meuebles & non muebles, & ſoi movanz, ſi comme il part per un Inſtrument publique, fet de ce, a la requeſte du dit Jehan de Bailluel.

Je Robers de Borouhſth, procureur du devant dit Roi d'Angleterre, per commandement de lui, & comme Procureur, Bail & Aſſigne, l'avant dit Jehan preſent a vous, Sire Raynaut, Eveſque de Vicence, Meſſage noſtre Seigneur l'Apoſtoille, pour la devocion, reverence & honeur du tres ſeint Pere noſtre Seigneur l'Apoſtoille, & de la Seinte Egliſe de Rome, es manieres & es condicions que s'enſuient, c'eſt a ſavoir.

Que noſtre Seigneur l'Apoſtoille puiſſe dire & ordener tant ſeulement de la perſone le meſme Jehan, & de terres, les queles meiſme celi Jehan out jadis en Angleterre, ſi comme il plaira a la bone volunte de noſtre Seigneur l'Apoſtoille, en meiſme la maniere, que mon Seigneur li Rois d'Angleterre porroit dire, ſi meiſme celui Jehan demoroit vers lui perſonelment en Angleterre, e inſint que ce que li diz noſtre Seigneur l'Apoſtoille dira ou ordenera de terres, que meiſme celui Jehan out jadis en Angleterre, tendra en la perſone de Edward filz meiſme celui Jehan, ſi autre choſe, endementers, n'eſtoit ordenee & accordee ſur ce per entre le Roi de France & mon Seigneur le Roi avant dit, quant il ſeront enſemble; ſauue a mon Seigneur le Roi d'Angleterre, & a ſes heirs Rois d'Angleterre, le Roiaume d'Eſcoce, les homme, les inhabitantz, & toutes les appertenances de meiſme le Roiaume; A.D.1299. Edv. 1.

Ceſt a ſavoir & entendre, que notre Seigneur l'Apoſtoille ne puiſſe ordener, ne dire du devant dit Roiaume d'Eſcoce, des hommes, des inhabitantz, des appertenances de meiſme le Roiaume, pour le devant dit Jehan de Bailluel, ne pour ſes Hours, qui ſont, ou qui porroient eſtre, ne pour nul de ſes appertenauz, per queucunque Cauſe que ce ſoit.

Et nous devant dit Eveſque, le deſus dit Jehan de Bailluel, a nous baillie, avons ainſi receu en lieu, & en nom de noſtre Seigneur l'Apoſtoille.

En teſmoing de queus choſes, nous avons mis noſtre Seel a cez preſentes lettres.

Donees a Wincent le Sabbedi devant Feſte noſtre Dame la Magdelene; au quel jour nous receimes le devant Jehan de Bailluel, en la maniere deſus dite per le procureur devant dit.

L'an de noſtre Seigneur mil deux centz quatre vintz, diz & noef.

Prima prorogatio ſufferentiæ inter Reges Angliæ & Franciæ per Bonifacium Papam.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, ad futuram rei memoriam.

Dudum inter cariſſimos in Chriſto filios noſtros, Philippum Franciæ ex parte unâ, & Edvardum Angliæ ex alterâ, Reges illuſtres, ſuper diverſis Articulis materiâ diſſenſionis exortâ, iidem Reges per ſpeciales ipſorum Procuratores & Nuncios ad nos propterea deſtinatos, & ab eis ſuper hiis ſpecialem poteſtatem habentes, in nos, tanquam in privatam perſonam, & Dominum Benedictum Gaytanum, tanquam in arbitrum arbitratorem, laudatorem, diffinitorem, arbitralem ſententiatorem, & amicabilem compoſitorem, præceptorem, ordinatorem, diſpoſitorem, & pronuntiatorem ſuper reformandâ pace, & concordiâ inter ipſos Reges, & ſuper A.D.1299.

A.D.1299.
Edv. I.

hiis, quæ ad pacem pertinent, ac ſuper omnibus & ſingulis diſcordiis, guerris, litibus, controverſiis, cauſis, quæſtionibus, dampnis & injuriis, petitionibus & actionibus, realibus & perſonalibus, atque mixtis, quæ fuerant, erant, vel eſſe poterant inter eoſdem Reges, occaſione quâcunque, alte ac baſſe, abſolutè ac liberè, ſub certâ formâ compromittentes curaverunt.

Volentes, promittentes, & expreſſe conſentientes, tamdiu compromiſſa hujuſmodi perdurare, quamdiu treuguarum, voluntariè initarum antea, inter dictos Reges, tempus & terminus perduraret.

Quod quidem eſſe dixerunt unius anni, à Feſto Epiphaniæ proximo præterito tunc proximo futuro, uſque ad aliud Feſtum Epiphaniæ nunc futurum proximo numerandi, & quod nos interim, ſi placeret nobis,

Ac videremus expediens, poſſemus in antea hujuſmodi compromiſſorum, ac ferendi arbitrii, ſeu arbitragii, & aliorum in hujuſmodi compromiſſis contentorum, necnon & prædictarum treuguarum tempus & terminum, ſimul & non aliter, ſemel & pluries ad noſtrum beneplacitum prorogare.

Nos vero prædictis compromiſſis receptis, quandam ordinationem ſuper hujuſmodi negotio, prout tunc conditio temporis, & negotii ſtatus & qualitas ſuadebant, duximus faciendam: nonnullis in eodem negotio ſub futurâ ordinatione remanentibus attamen in ſuſpenſo, prout in pronuntiatione prædictæ ordinationis plenius continetur.

Nunc autem attendentes, quod faciente pacis actore, à quo cuncta bona procedunt, ea quæ per nos ordinata noſcuntur, proſperâ ſucceſſione vireſcunt: & deſiderantes admodum inter cætera, quæ votiva ſenſibus noſtris occurrunt, ut in præfato negotio ex noſtris ſtudiis, divini auxilii ſuffragatione fulcitis, felix & deſideratus ſubſequatur effectus; ac propterea præcavere volentes, ne tempus ipſius perficiendi negotii patiatur excurſum, præfatas treuguas, prout initæ vel indictæ fuerunt, & inter omnes, eaſdemque perſonas, inter quas, & quoad quas, indictæ, vel initæ fuiſſe noſcuntur, & prædicta compromiſſa, & in poſterum ferendum arbitrium ſeu arbitragium, totumque negotium, prout ex futurâ noſtrâ ordinatione, ac deciſione dependent, à prædicto nunc proximo futuro Epiphaniæ Feſto, uſque ad aliud Feſtum Epiphaniæ ex nunc ſecundo venturum, ex hujuſmodi poteſtate nobis traditâ prorogamus.

Quam quidem prorogationem, & omnem ejus effectum præcipimus, ſub pœnis in compromiſſis adjectis, inviolabiliter à partibus obſervari, ordinatis, arbitratis, præceptis, diffinitis, laudatis, & ſententiatis per nos hactenus in memorato negotio, in ſuâ nichilominus remanentibus firmitate.

Nulli ergo, &c.

Dat. Anagniæ 12. Kal. Aug. Pontificatûs noſtri anno quinto.

Sub filis ſericis flavi rubeique coloris.

De conſenſu Regum Angliæ & Franciæ ſuper facto Vaſconiæ, quod uterque partem, quam ad præſens tenet, de cætero retinebit.

A.D.1299.
An. 27. E.I.
Ex Autogr.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edvardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Lætamur admodum, fili cariſſime, ac valdè gratum, non immerito, gerimus & acceptum, quod tu, tamquam benedictionis & gratiæ filius, & devotionis eximiæ zelo fervens, ſuper diſſentionis negotio, dudum inter te & cariſſimum in Chriſto filium noſtrum Philippum Regem Francorum illuſtrem, inimico homine ſuperſeminante zizaniam, ſuſcitatæ, frequenter nobis ſcribere curaviſti, te ſuper eodem negotio noſtris totaliter beneplacitis offerendo.

Hoc quoque venerabilis frater noſter R. Epiſcopus Vicentinus (quem pridem pro ipſius expeditione negotii ad Ultramontanas partes fiducialiter duximus deſtinandum) nobis prout gaudentes audivimus per ſuas expreſsè litteras intimavit; ſuper quo ingentis tuæ devotionis affectum, & operoſæ ſollicitudinis ſtudium, quod in hoc aſſumpſiſſe dinoſceris, multipliciter commendamus.

Sane dilecti filii, Magiſter Gualterus de Clun Clericus, & Raynalducius de Aſſiſio,

D.1299.
1.

Aſſiſio, tui Familiares & Nuncii, nuper ad noſtram præſentiam accedentes, nobis litteras Regias præſentarunt.

Nos autem Nuncios ipſos & litteras affectione paterna recepimus, & ea, quæ litterarum ipſarum ſeries continebat, pleno collegimus intellectu.

Porro gerentes hactenus de prudentia & fidelitate, bonæ memoriæ, Arnaldi Epiſcopi Tholoſani, dum viveret, fiduciam in Domino ſpecialem, ſibi per noſtras ſub certâ formâ litteras duximus committendum, ut terram Vaſconiæ, quæ partim, per te, partim vero per eundem Regem teneri conſpicitur, nomine noſtro acciperet, ac eam tandem, ab ipſo acceptam, dilectis filiis, Nobilibus Viris , Duci Burgundiæ, ac Britaniæ, & Sancti Pauli Comitibus, tamdiu ſollicite, cuſtodiendam per ipſos, auctoritate noſtra committeret, donec de illa per nos aliud contigerit ordinari.

Revera, ut vera loquamur, & facti plenitudinem referamus, ſuper ejuſdem terræ committendâ cuſtodiâ, non ex improviſo, vel ſubitò, ſive præproperè, ſed cum multâ maturitate ac exactâ, & perpensâ deliberatione proceſſimus; cum hujuſmodi negotium cordi ſpecialiter haberemus.

Nam cum præfati, Britaniæ Sororius tuus exiſtat, & Sancti Pauli Comites, proximâ conſanguinitatis lineâ te contingat, ac idem Dux tui & inclitæ domûs tuæ honoris & exaltationis zelator fervidus agnoſcatur, credidimus firmiter, & abſque ullâ dubitatione tenuimus, quod hujuſmodi facienda illis commiſſio tuis, tuæque gentis, in Vaſconiæ partibus conſiſtentis, affectibus grata & accepta quam plurimum, non immerito, redderetur, nec tibi vel ei moleſta ſeu gravis quoquomodo ſuccederet, aut deberet in aliquo diſplicere.

D.1

Ideoque Celſitudinem Regiam rogamus & hortamur attente, quatinus diligenter conſiderans noſtræ laudabilis intentionis affectum noſtrique animi puritatem, Attendentes quoque ſollicite ſinceram fidem, circumſpectam prudentiam, & bonitatem multiplicem nobilium prædictorum, de quibus, ſic tibi conjunctis, & Regiæ Magnitudini copulatis, nichil indecentiæ, nichilque omnino permittit ambigui ſuper ejuſdem terræ cuſtodiâ exercendâ recti judicii cenſura præſumi, illud quod per nos in hac parte fore dinoſcitur ordinatum, & tu, veluti devotus eccleſiæ filius, gratum habeas & acceptum, ac etiam à gente haberi facias ſupradictâ.

A.D.1299.
Edv. 1.

Sic te in hiis Apoſtolicæ ſedis & noſtris beneplacitis confirmando, ut devotionis Regiæ promptitudinem uberibus in Domino laudibus attollamus.

Cæterùm copioſo lætitiæ rore perfundimur, & vehementer in Domino exultamus quod, cum ſicut fidedignæ relationis aſſertio profitetur, parentelæ, de quibus autem eſt hactenus, jam laudabile, actore Deo, noſcantur ſuſcepiſſe principium, firmiter ſperatur & creditur quod ad divini Numinis gloriam, & quietam fidelium ſtabiliter, favente Domino, permanſuram, earum in proximo laudabilior exitus ſubſequetur.

Præfatos autem Nuncios aliquamdiu retinere curavimus, propenſius affectantes ut, priuſquam iter arriperent ad præſentiam Regiam redeundi, de reformatione concordiæ, inter te ac eundem Regem ſtudiis tractatæ ſollicitis, & à nobis anxius expectatæ, votivi rumores & proſperi ad apoſtolatûs noſtri notitiam pervenirent.

Ad hæc, poſt confectionem præſentium, grata relatione didicimus quod inter te Regemque prædictum, de communi conſenſu, ordinatum exiſtit, ut uterque prædictæ terræ Vaſconiæ partem, quam ad præſens tenere dinoſcitur, de cætero debeat retinere, de quo bene contenti ſumus; idque acceptum redditur votis noſtris.

Super aliis verò Excellentiæ Regiæ in brevi, actore Domino, latius reſcribemus.

Dat. Anagniæ 4. Kal. Auguſti, Pontificatûs noſtri anno quinto.

Sub filo canabeo.

Tractatus, apud Muſterolium, coram Nuncio Papæ habiti, Ratificatio per Regem Franciæ.

D.1299.
27. E. 1.
Autogr.

PH. par la grace de Dieu, Roys de France, a tous ceus, qui ces preſentes Lettres verront, ſalut.

A.D.1299.

Savoir faiſons que, come entre nos procureurs d'une part, & les procureurs de tres noble Prince Eddwart, par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre, noſtre treſchier Couſin, d'autre aient eſte faitz, en la preſence de honourable Pere R. par cele

A.D. 1299.
Edv. I.

cele meſmes grace, Eveſque de Vicente, envoie de noſtre Pere l'Apoſtle es parties de ca les Mons pour ce, aucuns acorz, covenances, & ordenances, contenues pluz plainement es Lettres, ſeeles du ſeel du dit Eveſque & de ſeaux des ditz procureurs, dont la fourme s'enſient;

A touz ceus, *&c. ut ſupra de dat. Menſe Junii & tunc ſic.*

Nous pour bien de pes, toutes les choſes deſſus eſcrites & chaſcune d'iceles, en tant come eles nous touchent,

Rateſions, agreons, diſons, prometons, feſons jurer en noſtre ame, per noſtre ame & feal Chivaler, P. Flote Seigneur de Reuel, & ratifie, agre, dit promis, & fet jure en noſtre ame le dit Chivaler, avons en la manere quele ſont acordees.

Et, encore, noz chieres & feaux freres, Challes de Vallois, & Loeys de Eureus, Contes, ont promis, & jure en noſtre preſence que il pourchareront, en bone foy, que les dis mariages ſe perfacent, ſelonc la pronunciation de l'Apoſtoille:

Leſqueux ratifiement, agreement, promeſſes, & ſeremenz, li diz Eveſques, come Meſſages du dit Pape, en la preſence de Jehan Eveſque de Wynceſtre, Ame Conte de Savoie, Gerrat Archediacte de Richemont, & Johan de Barr Chivaler, envoiez pur ce depar le Roy d'Engleterre en ces parties, recent ou non, & au profit du dit Roy d'Angleterre, & de Edwart ſon fil,

Et, come il ſoit contenue es dites lettres deſſuz eſcrites, que nous devons dire & promeſtre certaines choſes d'amiſtez en la preſence du dit Eveſque de Vicence, & des Genz du Roi d'Angleterre,

Nous en la preſence de ceus meſmes, avons dit, & promis celes meſmes choſes, ainſi come elſes ſunt contenues & deſſus eſcrites eſpecialment.

En Teſmoing de la quel choſe, nous avons mis noſtre Seel en ces preſentes lettres.

Que fu fait en l'Abbaie de Laumoſne de Cyſteaux, Lunde le jour de Feſt le Invencion Saint Eſtene, en l'an de grace mill. deux cenz, quatrevins, & dis, & nuef, ou mois d'Aouſt.

Compoſitio per Nuncios Angliæ & Franciæ apud Muſtroill, de pace facienda inter ipſos Reges, ſecundum formam pronunciationis Domini Papæ, coram Epiſcopo Vicentino ſub Sigillo ejuſdem Epiſcopi.

A.D. 1299.
An. 27. *E.* I.
Ex Autogr.

UNiverſis, præſentes litteras inſpecturis, Raynaldus, Dei gratiâ, Epiſcopus Vicentinus, pro negotio pacis, inter Egregios Principes, Dominos, Dei gratiâ, Philippum Franciæ, & Edvardum Angliæ Reges illuſtres, per Sanctiſſimum Patrem, Dominum Bonifacium, divinâ providentiâ, ſacroſanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ ſummum Pontificem, pronunciatæ, ad Citramontanas partes ab ipſo ſummo Pontifice deſtinatus, ſalutem in Domino.

Notum, facimus Univerſis & ſingulis, nos, anno Domini milleſimo, ducenteſimo, nonageſimo nono, Indictione duodecima, tertia die Menſis Auguſti, Pontificatûs dicti Domini Bonifacii Papæ octavi anno quinto.

In dicti Domini Regis Franciæ:

Venerabilium Patrum, Dominorum, Dei gratiâ,

Egidii Narbonenſis Archiepiſcopi:
Thomæ Dolenſis,
Petri Antiſiodorenſis,
Johannis Cartaſſon. &
Johannis Wintonienſis, Epiſcoporum:

Et diſcretorum Virorum,

Magiſtrorum Stephani Archidiaconi Brugenſis in Eccleſia Tornacenſi,
Nicole de Cathalauno Senonenſis, &
Roberti de Silvanen, Carnocenſis Eccleſiarum Canonicorum:

Necnon Nobilium Virorum, Dominorum

Caroli Valeſii,
Ludoyci Ebroicenſis,

Guidonis Sancti Pauli, &
Johannis Drocenſis, Comitum:
Radulfi Conſtabularii:
Simonis de Meleduno, &
Guidonis de Nigella, Mareſcallorum:
Mathei de Cria Panittarii Franciæ:
Petri Domini de Cambliaco,
Petri ejus filii Domini de Wirmis,
Hugonis de Bunuill Domini Milliaci, Cambellanorum dicti Domini Regis:

Et plurium aliorum præſentiâ,

Legi feciſſe litterarum infraſcriptarum tenorem, ſuper quibuſdam acordis, ordinationibus, & conventionibus, dictæ pacis negotium tangentibus, annotatis inferiùs, confectarum in gallico, tam noſtro, quàm dictorum Regum, & Edwardi prædicti Regis Angliæ filii, Procuratorum, inferiùs nominatorum, ſigillis Sigillatarum; formam continentium ſubſequentem,

A Tous ceus, qui ces preſentes Lettres verront ou orront, R. par la grace ſouffrance de Dieu, Eveſques de Vicence, Meſſages, &c. *ut prius in Tractatu. Dat. apud Muſterolium menſe Junii, uſque ad iſta verba, viz.*

QUibus ſic lectis, & à dicto Domino Rege Franciæ, necnon ab aliis de ipſius Conſilio, tunc ibidem aſſiſtentibus, aſcultatis, Idem Rex præmiſſa omnia & ſingula, prout ſuperiùs ſunt expreſſa, rata habens & grata, ea, quatenus tangunt ipſum, laudavit, approbavit, tenere & fideliter obſervare promiſit, ac in animam ſuam, per Nobilem virum, Dominum Petrum Flote, Dominum Revelli, militem ſuum, jurari fecit.

Et illuſtres viri, Domini, Carolus Valeſii, & Lodovicus Ebroicenſis, Comites, ſuperius nominati, promiſerunt & juraverunt tunc ibidem, ſe bonâ fide erga dictum Regem Franciæ & Yſabellam ejus filiam curaturos & facturos, quod dicta matrimonia, ſecundum pronunciationem apoſtolicam conſummentur.

Cujuſmodi ratihabitionem, gratificationem, promiſſiones, & juramenta, nos, tanquam dicti Domini Papæ Nuncius,

In præſentiâ Venerabilis Patris,

Johannis, Dei gratia, Epiſcopi Wintonienſis prædicti:
Illuſtris viri Domini Amedei Comitis Sabaudiæ:
Domini Gerardi Archidiac. Richemundiæ;
Necnon Domini Johannis de Barro, Militis,

Propter hæc ad Franciæ partes miſſorum ex parte dicti Regis Angliæ,

Nomine & pro commodo ipſius Regis Angliæ, & prædicti Edvardi, ejus filii, ſtipulati fuimus & recepimus, prout de conſenſu dictorum procuratorum fuerat concordatum.

Et incontinenti præfatus Rex Franciæ dixit, & bona fide promiſit, in noſtrâ & dictarum gentium dicti Regis Angliæ præſentiâ, quod ipſe Rex Franciæ deinceps erit bonus & fidelis amicus dicto Regi Angliæ, & ejus hæredi Regi Angliæ; nec faciet, nec procurabit, nec conſentiet fieri malum vel dampnum dicto Regi Angliæ, ipſius Hæredi Regi Angliæ, hominibus, ſubjectis, aut terris ejuſdem, ſecundum formam ſuperiùs expreſſam.

Deinde illuſtriſſima Domina Johanna, Dei gratiâ, Franciæ & Navarræ Regina, tunc in noſtrâ & dictarum gentium dicti Regis Angliæ præſentiâ, promiſit ac jurari fecit, in animam ſuam, per Nobilem virum, Dominum Jacobum de Caſtellione, Dominum de Luſa & de Condeco, tunc ibidem præſentem, quæ ſuper dicto matrimonio filiæ ſuæ prædictæ, juxta ordinationem præſcriptam, promittere & jurari facere tenebatur.

In cujus rei teſtimonium nos præſentes litteras, quibus ſigillum noſtrum apponi fecimus, ſcribi, & publicari mandavimus, ad majorem cautelam.

Actum in Abbatiâ Elemoſinæ Ciſtercien. Carnoten. dictis, anno, Indictione, die Menſe, & Pontif. prædictis præſentibus Teſtibus ſuperius nominatis.

Et ego Nerius Spronelli de Podiobonici, Apoſtolicâ & Imperiali auctoritate Notarius Publicus, & ſcriba dicti Domini Epiſc. Vicentini, prædictis præſens interfui, unà cum teſtibus infraſcriptis, & ſupraſcriptas literas, ſcriptas in gallico, ex autenticis de verbo ad verbum hic fideliter exemplavi & inſerui; ac omnia & ſingula ſupraſcripta, de auctoritate & mandato dicti Domini Epiſcopi Vincentini, ſcripſi, & publicavi rogatus, meoque ſigno conſueto ſignavi.

Cera albida, lilia in Contraſigillo, vincul. membran.

A.D.1299.
Edv. 1.

De aſſignatione dotis Margaretæ Reginæ Angliæ.

A.D.1299.
An. 27. E. 1.

Pat. 27. E. 1. m. 4.

REX omnibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem.

Cum ſanctiſſimus in Chriſto Pater, Dominus Bonifacius, divinâ providentiâ, Sanctæ Romanæ, ac univerſalis Eccleſiæ Summus Pontifex, in quem ſuper pace, inter nos & Regem Franciæ reformandâ, & ſuper diſcordiis & guerris, inter nos & ipſum, occaſione quacumque, nuper exortis, ſub certis formis & modis, ex parte noſtrâ & ipſius Regis, fuerat compromiſſum,

Inter cætera, quæ in pronunciationis ſuæ ſeriæ continentur, ex virtute dicti compromiſſi, ordinaſſet quod matrimonium inter nos & Margaretam ſororem prædicti Regis Franciæ contraheretur, ſub certis conditionibus atque pœnis: Et quod dotalitium, ad valorem quindecim millium librarum Turonenſium, in terris & tenementis, in locis competentibus, per nos aſſigneretur eidem;

Nos, honorem & ſtatum prædictæ Margaretæ reſpicientes, uberiùs ſubſequenter prædictum dotalitium de tribus milibus libratarum terræ monetæ Turonen. augmentavimus, de noſtrâ propriâ & liberâ voluntate; ita quod, in univerſo, habeat, nomine dotis ſeu dotalitii quoad vixerit certas terras & tenementa in locis competentibus, infra Regnum noſtrum, uſque ad valorem decem & octo millium libratarum terræ monetæ Turonen. annuatim; [quatuor Turon. pro uno Sterlingo computandis.]

Et ad præmiſſa, in omnibus & ſingulis, juxta pronunciationem, ordinationem, & augmentationem prædictas, plenarie adimplenda, nominavimus & aſſignavimus eidem Margaretæ,

Caſtrum & Villam de Cantebrigg. cum minutis firmis in eadem Villâ, & aliis pertinentiis ſuis in Comitatu Cantebrig. in valorem ſexaginta & octo librarum, & duorum ſolidorum;

Manerium de Saham, cum pertinentiis in eodem Comitatu; in valorem centum librarum:

Triginta & unam & libras annuas de firmâ, quam Prior & Canonici de Bernewell reddunt, pro manerio de Ceſtreton, in eodem Comitatu:

Caſtrum & Villam de Hadleye, cum parco & aliis pertinentiis ſuis in Comitatu Eſſex; in valorem treſdecim librarum, ſex ſolidorum, & octo denariorum.

Manerium de Haveringg, cum parco, & foreſtâ, & aliis pertinentiis ſuis, in eodem Comitatu; in valorem centum & quadraginta librarum:

Maneria de Eſtwode, Releye, & de Noylaunde, cum parcis, & aliis pertinentiis ſuis, unà cum hundredo de Rocheford in eodem Comitatu, & in Comitatu Suffolciæ; in valorem ducentarum librarum:

Quinquaginta & ſeptem libras, decem ſolidos, & octo denarios, de firmâ, quam Abbas & Canonici de Waltham reddunt per annum, pro Manerio de Waltham, in eodem Comitatu Eſſex, præter allocationes conſtitutas:

Villam de Coleceſtre, cum pertinentiis, in eodem Comitatu: in valorem triginta & quinque librarum, præter elemoſinas & allocationes conſtitutas:

Hundredum de Berdeſtaple in eodem Comitatu; in valorem viginti librarum:

Caſtrum & Villam de Marleberge, cum Bertonâ & hundredo de Morkele, & aliis pertinentiis ſuis, in Comitatu Wiltſ. in valorem centum & viginti librarum.

Caſtrum & Villam de Devyſes, cum parco & foreſtis de Melkeſham, Chippenham & Peweſham, & purpreſturis, & cum Manerio de Roude, & aliis pertinentiis ſuis in eodem Comitatu; in valorem quaterviginti librarum:

Manerium de Woderowe, cum pertinentiis, in eodem Comitatu, in valorem quatuordecim librarum & decem ſolidorum:

Manerium de Sovenhampton, cum pertinentiis, & cum Burgis de Creckelede & Hauteworthe, & cum hundredis de Crekelade & Hautewurthe: Et Maneria de Stratton & Stepellangeford, cum pertinentiis, in eodem Comitatu; in valorem ducentarum quinquaginta librarum.

Duodecim libras annuas, quas Simon de Cumbe reddit ad Scaccarium, pro Manerio de Fitelton, in eodem Comitatu: Villam de Suthampton, cum minutis redditibus & aliis pertinentiis ſuis, in Comitatu Suthamptoniæ; in valorem ducentarum & unius librarum, trium ſolidorum, & duorum denariorum, præter elemoſinas & allocationes conſtitutas:

Caſtrum & Villam de Odyham, cum parco & hundredo de Odyham, & aliis pertinentiis ſuis, in eodem Comitatu; in valorem ſexaginta librarum.

Manerium & Villam de Aulton, cum hundredo de Aulton, & cum minutis redditibus in eadem Villâ, & aliis pertinentiis ſuis, in eodem Comitatu; in valorem quaterviginti, & octo librarum, quindecim ſolidorum, & ſex denariorum:

Caſtrum & Villam de Porceſtre, cum Foreſtâ, & purpreſturis, & aliis pertinentiis ſuis, in eodem Comitatu; in valorem ſexdecim librarum, treſdecim ſolidorum, & quatuor denariorum:

Manerium & Villam de Andovere, cum hundredo & aliis pertinentiis ſuis, & cum incremento firmæ ejuſdem villæ, in eodem Comitatu; in valorem centum & quatuor librarum, & duodecim denariorum:

Manerium & Villam de Baſingſtoke, cum hundredo, & redditu de tenemento, quod fuit quondam Walteri de Merton, in eadem villâ, & aliis pertinentiis ſuis, in eodem Comitatu; in valorem quaterviginti librarum, & quindecim ſolidorum:

Sex libras, treſdecim ſolidos, & quatuor denarios annuos, quos Johannes de Sancto Johanne reddit ad Scaccarium pro terris in Baſingſtoke:

Manerium de Brymmore, cum proficuo parci, & aliis pertinentiis ſuis, in eodem Comitatu; in valorem quinquaginta librarum:

Caſtrum de Suht. & Manerium de Lyndhurſt, cum Parco, & nova Foreſta, & Ballivis, & hundredo de Rudbrugg, & cum quadraginta ſolidatis redditûs, quos Abbas & Conventus de Reddyng reddunt, per annum, pro quodam tenemento in foreſtâ prædictâ, & omnibus aliis pertinentiis ſuis in eodem Comitatu; in valorem centum & quinquaginta librarum:

Caſtrum de Criſtechurche de Twynham, cum Burgo & Manerio de Weſtoure, & hundredo de Criſtechurch, & aliis pertinentiis ſuis, in eodem Comitatu; in valorem centum & viginti librarum:

Manerium de Ryngwode, cum pertinentiis, in eodem Comitatu, in valorem quaterviginti librarum:

Manerium de Lymyngton, cum Burgo, & aliis pertinentiis ſuis, in eodem Comitatu in valorem quadraginta librarum:

Villam de Porteſmuth, cum pertinentiis; in eodem Comitatu; in valorem decem & octo librarum, quatuor ſolidorum & octo denariorum, præter allocationes conſtitutas:

Civitatem Wintoniæ, cum Draperia, & cum minutis firmis, ac aliis pertinentiis ſuis (excepto redditu unius pelitii in eadem Civitate) in eodem Comitatu; in valorem ſexaginta & ſex librarum, & quatuordecim ſolidorum, præter elemoſinas conſtitutas:

Caſtrum & Villam de Guldeford, cum parco, & aliis pertinentiis ſuis, in Comitatu Surr. in valorem treſdecim librarum, ſex ſolidorum, & octo denariorum:

Manerium de Banſtede, cum parco, & aliis pertinentiis ſuis, in eodem Comitatu; in valorem triginta librarum:

Villam de Kingeſton, cum firmâ terræ poſtelli purpreſturis, & ſerjantiis, ac aliis pertinentiis ſuis, in eodem Comitatu; in valorem quinquaginta & novem librarum, quatuor ſolidorum, & ſeptem denariorum:

Manerium de Gillyngham, cum Bertonâ, & ſexaginta & quatuordecim ſolidatis redditûs de purpreſtura, & cum foreſta, ac aliis pertinentiis ſuis, in Comitatu Dorſet; in valorem quaterviginti librarum:

Villam de Brydeport; cum incremento firmæ ejuſdem villæ, & aliis pertinentiis ſuis, in eodem Comitatu; in valorem ſexdecim librarum:

Villam de Lym, cum pertinentiis, in eodem Comitatu; in valorem triginta & quinque librarum, & decem ſolidorum:

Manerium de Canuel, cum parco, & aliis pertinentiis ſuis, in Comitatu Sumerſet; in valorem ſexaginta librarum:

Manerium & Villam de Sumerton, cum hundredo de Sumerton, & Warenna ac paſtura de Kyngeſmore, & aliis pertinentiis ſuis in eodem Comitatu; in valorem quaterviginti & quatuordecim librarum, ſex ſolidorum, & octo denariorum:

Quinquaginta & quatuor libras de firmâ, quam Epiſcopus Bathonienſis reddit ad Scaccarium, pro Maneriis de Cungresbury, Axebrugge, & Ceddre, in eodem Comitatu:

Viginti libras de firmâ, quam Prior, & Conventus de Bathonia reddunt ad Scaccarium, pro villâ de Bathon. & Bertonâ in eodem Comitatu:

Caſtrum Glouceſtr. cum Bertonâ, & Tyna Glouceſtr. & aliis pertinentiis ſuis, in Comitatu Glouceſtr. (excepta dimidiâ marcâ, quam Rogerus de Rous reddit annuatim ad Scaccarium) in valorem centum & decem librarum.

Villam

A.D.1299. Edv. 1.

Villam Glouceſtr. & decem libras de incremento ejuſdem Villæ, unà cum quinquaginta & duabus ſolidatis, & quinque denariis redditûs de purpreſtura, & aliis pertinentiis ſuis, in eodem Comitatu, in valorem ſexaginta & quinque librarum, duorum ſolidorum, & quinque denariorum.

Triginta libras, quas Abbas & Conventus de Cyrenceſtr. reddunt ad Scaccarium, per annum, pro Villâ de Cyrenceſtr. & ſeptem hundredis, in eodem Comitatu:

Sexdecim libras, ſexdecim ſolidos, decem denarios, & unum obolum de firmâ, quam Abbas & Conventus de Hales reddunt, per annum, ad Scaccarium, pro Pynnokeſhire:

Civitatem Wygorn. cum purpreſturis & minutis firmis, & aliis pertinentiis ſuis, in Comitatu Wigorn. in valorem triginta librarum, ſeptem Solidorum, & octo denariorum, & unius oboli.

Villam de Wychio, cum pertinentiis in eodem Comitatu, in valorem quaterviginti & unius librarum, & quinque ſolidorum, præter elemoſinas conſtitutas:

Manerium de Fekenham, cum Foreſta, & omnibus boſcis ibidem, & aliis pertinentiis ſuis, in eodem Comitatu; in valorem quadraginta & trium librarum, & decem ſolidorum, præter elemoſinas conſtitutas:

Maneria de Norton & Bremmeſgrave, cum pertinentiis, in eodem Comitatu; in valorem centum & duarum librarum:

Caſtrum & Manerium de Ledes, cum parco, & aliis pertinentiis, in Comitatu Kantiæ; in valorem viginti & unius librarum, ſex ſolidorum, & octo denariorum, præter elemoſinas conſtitutas:

Manerium de Oſpring, cum pertinentiis ſuis in eodem Comitatu; in valorem ſexaginta librarum.

Manerium de Middleton, cum hundredo, & aliis pertinentiis ſuis, in eodem Comitatu; in valorem ducentarum & quadraginta librarum, præter elemoſinas & allocationes conſtitutas:

Manerium de Weſtclyve, cum pertinentiis, in eodem Comitatu; in valorem triginta librarum:

Totum honorem de Aquilâ, cum hundredis, Maneriis, Chaciis, & omnibus aliis pertinentiis ſuis, in diverſis Comitatibus; in valorem ducentarum & triginta librarum; ſalvo nobis & hæredibus noſtris Caſtro de Peneneſeye, cum ſervitiis, wardis, & omnibus aliis, ad idem Caſtrum quoquo modo ſpectantibus; & excepto Manerio de Laghton, cum pertinentiis, in Comitatu Suſſex, quod Johannes de Dumdale, tenet ex dimiſſione noſtrâ.

Villam Oxon. cum minutis firmis, & redditu Magiſtri Willielmi Burrel, & aliis pertientiis ſuis, in Comitatu Oxon. in valorem quadraginta & trium librarum, duorum ſolidorum, & ſex denariorum, præter elemoſinas conſtitutas.

Molendina Oxon. cum parco de Kingeſmedue, & aliis pertinentiis ſuis, in eodem Comitatu; in valorem quinquaginta & duarum librarum:

Manerium de Haveberge, cum pertinentiis, in eodem Comitatu; in valorem viginti & ſex librarum, treſdecim ſolidorum, & quatuor denariorum:

Manerium de Hedingdon, cum hundredo, & aliis pertinentiis ſuis, in eodem Comitatu; in valorem quinquaginta & ſeptem librarum, præter allocationes conſtitutas:

Manerium de Bloxham, cum pertinentiis, in eodem Comitatu; in valorem triginta & quinque librarum:

Manerium de Whiteburche, cum pertinentiis, in eodem Comitatu; in valorem viginti & octo librarum:

Hundredum extra portam borialem Oxon. cum pertinentiis, in eodem Comitatu; in valorem viginti & quatuor librarum.

Manerium de Bray, cum pertinentiis, in Comitatu Berk. in valorem quaterviginti & quatuor librarum:

Manerium de Cokham, cum purpreſturis, & aliis pertinentiis ſuis, in eodem Comitatu; in valorem quaterviginti & quinque librarum:

Manerium de Hope, cum pertinentiis, in Comitatu Ceſtriæ; in valorem quadraginta librarum:

Civitatem Hereford, cum purpreſturis & aliis pertinentiis ſuis, in Comitatu Hereford; in valorem quadraginta & trium librarum, quinque ſolidorum, & quatuor denariorum:

Caſtrum & villam de Hertford, cum membris, & aliis pertinentiis ſuis, in Comitatu Hertford; in valorem centum librarum:

Maneria de Boudon & Haverberge, cum omnibus pertinentiis ſuis, in Comitatu Leiceſtr. in valorem quadraginta & duarum librarum, treſdecim ſolidorum, & quatuor denariorum:

Caſtrum & Manerium de Monte Gomeri, cum pertinentiis; in valorem quadraginta librarum:

Et Manerium de Magna Compton, in Comitatu Warr. in valorem quadraginta & unius librarum.

A.D.1299.
Edv. I.

Et ipſam Margaretam, de eiſdem Caſtris, Civitatibus, Villis, Honore, Burgis, Firmis, Maneriis, & Hundredis, ac aliis locis prædictis, cum eorum pertinentiis, dotavimus, ad oſtium Eccleſiæ, quando eam deſponſavimus,

HABENDIS ET TENENDIS eidem Margaretæ, in dotem ſeu dotalicium, quoad vixerit, cum libertatibus, liberis conſuetudinibus, & omnibus aliis, quæ ad Caſtra, Civitates, Villas, Honorem, Burgos, Firmas, Maneria, & Hundreda, & alia loca prædicta pertinent quoquo modo, adeo integrè, liberè, & quietè ſicut nos ea tenuimus, ſine impedimento hæredum noſtrorum, vel Ballivorum, ſeu Miniſtrorum eorundem hæredum quorumcumque.

Salvo nobis & hæredibus noſtris prædicto Caſtro de Penenſeye, cum ſervitiis, wardis & omnibus aliis, ad idem Caſtrum ſpectantibus; excepto Manerio de Laghton ſupradicto.

In cujus, &c.

Dat. per manum Regis apud Cantuar. 10. die menſis Septembris, anno 27.

A.D.1299.
Edv. I.

De Treugarum Prorogatione, & petitis Regis.

D.1299.
27. E. I.
Autogr.

A.D.1299.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio, E. Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Dum haberemus ad Caſtrum de Trebis, Anagnininæ Diocæſis, cauſâ recreationis habendæ, progreſſum, occurrit nobis nuntius tuæ ſerenitatis in viâ, qui nobis litteras Regias præſentavit, prorogationem Treugarum fieri & alia continentes.

Profecto & Nuncium, & litteras hujuſmodi benigne recepimus, & prorogationem Treuguarum, per litteras noſtras, ante ipſius adventum confectas, venerabili fratri noſtro, Raynaldo, Epiſcopo Vicentino tranſmiſimus, per eum, ut convenit, præſentandas.

Reliqua verò, in dictis Regiis petita litteris, duximus ſuſpendenda, quouſque præfatus Epiſcopus, prout ipſe jam nobis prænunciare curavit, nos de proceſſu negotii reddiderit certiores; & tunc, ab eo informatione receptâ, clare ac plene ſuper petitis curabimus, actore Domino, providere.

Dat. Trebis 3. Id. Septembris Pontificatûs noſtri anno quinto.

Sub filo canab.

Pro Johanne de Britannia.

D.1299.
27. E. I.
27. E. I.

A.D.1299.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Inſpeximus litteras patentes, quas, bonæ memoriæ, Dominus H. Rex Angliæ, pater noſter fecit dilecto fratri & fideli noſtro Johanni de Britanniâ, Sigillo ejuſdem patris noſtri Signatas, in hæc verba;

HEnricus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitanniæ, omnibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem.

Cum teneamur reddere cariſſimo filio noſtro, Johanni de Britanniâ, Manerium de Hyneton, in Comitatu Cantebrigiæ, quod eſt de honore Richemundiæ, & corpus Caſtri & Villam de Haſtinges, & advocationes Eccleſiæ & Præbendarum, in eodem Caſtro exiſtentium:

Vel facere ei eſcambium ad valorem eorumdem, prout in conventione, inter nos habitâ, plenius continetur:

Et Manerium prædictum, corpus Caſtri, & Villam, & advocationes, ad præſens reſtituere; vel eſcambium inde facere nequeamus:

Volumus & concedimus quod idem Johannes, à die dominica, in Octabis Sancti Hillarii, anno Regni noſtri 53. uſque ad tempus quo prædictum Manerium de Hyneton, corpus Caſtri, & Villam de Haſtinges, & advocationes prædictas reddi, vel eſcambium fieri fecerimus, juxta formam conventionis prædictæ,

Habeat & percipiat tantùm de exitibus Maneriorum de Aldeburgh, Lydenham, & Wermele, quantum exitus prædicti Manerii de Hyneton, corporis Caſtri, & Villæ de Haſtinges, & advocationum prædictarum, valeant in omnibus exitibus:

Ita quòd (ſi exitus Maneriorum de Aldeburghe, Lydenham & Wermele, ad

A.D. 1299. *Edv.* 1.

Valentiam manerii de Hyncton, Corporis Caſtri, & Villæ de Haſtinges, non attingant) tunc id, quod inde defuerit, ſibi alibi reddi faciemus.

Et (ſi exitus Maneriorum prædictorum de Aldeburgh, Lydenham, & Wermele, excedant valentiam exituum prædictorum Manerii, corporis Caſtri, & Villæ) tunc id, quod inde ſuperfuerit, nobis remaneat.

In cujus rei teſtimonium has litteras noſtras fieri fecimus patentes :

Teſte meipſo apud Weſtm. decimo nono die Julii, anno Regni noſtri quinquageſimo tertio.

A.D. 1299. *Edv.* 1.

Nos autem litteras illas, propter rupturam prædicti ſigilli, ad requiſitionem ejuſdem Johannis, duximus exemplandas.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. decimo octavo die Octobris.

Per ipſum Regem.

Amadæi Comitis Sabaudiæ Relaxatio Terrarum in Anglia.

A.D. 1299. *An.* 27. *E.* 1. *Placit. coram Rege Rot.* 43.

AMadeus, Comes Sabaudiæ, cognovit hoc ſcriptum in hæc verba,

Omnibus, hoc ſcriptum viſuris vel audituris, Amadeus Comes Sabaudiæ, Salutem in Domino.

Noveritis nos, pro nobis & Hæredibus noſtris, relaxaſſe, dimiſiſſe, & omnino quietum clamaſſe Excellentiſſimo Principi, Domino noſtro Edvardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ Illuſtri, & Hæredibus ſuis, totum jus & clameum, quod habuimus, vel habemus, vel quoquomodo habere poterimus in Baroniâ & honore de Aquilâ; & etiam in Manerio de Coteſeiâ; cum omnibus pertinentiis ſuis, & in omnibus aliis terris & tenementis, quæ unquam fuerunt Anteceſſorum noſtrorum in Regno Angliæ:

A.D. 1299.

Ita quòd nec nos, nec Hæredes noſtri nec aliquis, nomine noſtro, aut Hæredum noſtrorum, in prædictis, Baronia, honore & manerio: aut aliquibus pertinentiis eorundem; ſeu in aliquibus terris, vel tenementis Regni prædicti, aliquid juris, proprietatis, poſſeſſionis, ſeu clamii, quocumque modo, jure, vel titulo, exigere ſeu vindicare poterimus in perpetuum.

In cujus rei teſtimonium præſenti ſcripto Sigillum noſtrum appoſuimus.

Hiis teſtibus Dominis.

Roberto Cantuarienſi Archiepiſcopo,
Ricardo Londonienſi,
Radulpho Elienſi, &
Waltero Coventrenſi & Lichfeldenſi, Epiſcopis.

Edmundo Cornubiæ,
Johanne de Warrenn. Surr. & Suſſex,
Humfrido de Boun Herefordiæ, Conſtab. Angl.
Rogerio Bigod Norffolciæ, Mareſcallo Angliæ,
Henrico de Lacy Lincoln.
Thoma Lancaſtriæ,
Guidone de Bello campo, Warwick, &
Roberto de Ver Oxoniæ, Comitibus.

Aymero de Valence,
Henrico de Lancaſtriâ, Conſanguineis noſtris,

Johanne Wak,
Johanne de Haſting,
Hugone le Deſpenſer, &
Johanne de Sancto Johanne, Militibus & aliis.

Dat. apud Sanctum Albanum, in Craſtino animarum, Anno gratiæ milleſimo ducenteſimo, nonageſimo, nono; & Regni Domini Regis prædicti Viceſimo Septimo.

D.1299. A.D.1299. Edv. I.

De ſufferentia, per Cuſtodes Scotiæ, nomine Johannis de Baillol, approbata.

D.1299. A.D.1299.

MAgnifico Principi, Domino Edvardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ illuſtri, Willielmus, miſeratione divinâ, Sancti Andreæ Epiſcopus, Robertus de Brus Comes de Carrick, & Johannes Comyn filius, Cuſtodes Regni Scotiæ, nomine præclari Principis, Domini Johannis, Dei gratiâ, Regis Scotiæ illuſtris, per Communitatem ejuſdem Regni conſtituti, ac ejuſdem Regni ipſa Communitas, caritatis Spiritum erga proximum cum ſalute.

Sereniſſimus Princeps & Dominus, Dominus Philippus, Dei gratiâ, Francorum Rex, ſemper Illuſtris, per litteras ſuas patentes, nobis nuper intimavit, quod, ad requiſitionem ſuam, ad certum tempus, per ipſius Nuncios nobis certificandum, ab omni invaſione hoſtili, nobis & Regno Scotiæ inferendâ, ceſſaretis ſeu deſiſteretis;

Nobiliſque Vir Dominus Johannes Dux Britanniæ, dicti Domini Regis Franciæ Nuncius in Angliâ tunc exiſtens, per litteras ſuas patentes, nobis directas, hoc idem nobis aſſeruit;

Dum tamen ab hoſtilibus aggreſſionibus, vobis & Regno veſtro inferendis deſiſteremus.

Unde veſtræ Regiæ Celſitudini, tenore præſentium, volumus eſſe notum quòd ab omni invaſione hoſtili, vobis & Regno veſtro per nos inferendâ, uſque ad tempus, inter dictum Dominum Regem Franciæ, nomine noſtro, & vos conventum, penitus deſiſtemus.

Et ipſam deſiſtentiam ſeu ſufferentiam per litteras patentes, Sigillo noſtro communi ſignatas, vobis tradendas approbavimus;

Dum tamen per litteras veſtras patentes, per latorem præſentium nobis tranſmittendas, eandem deſiſtentiam ſeu ſufferentiam volueritis approbare.

Et hoc dicto Domino Regi Franciæ ſignificavimus, Voluntatem veſtram, ſuper præmiſſis & præmiſſa contingentibus, nobis, ſi placet, per latorem præſentium reſcribatis;

Dat. in Foreſtâ del Torre, tertio decimo Die Novembris, Anno Domini mileſimo ducenteſimo nonageſimo nono.

Sub Sigillo flavi coloris pendente à cauda pergam.

Dorſ.

Domino Edwardo Dei gratia Regi Angl. Cuſtodes & communitas Regni Scotiæ.

Bulla reſponſalis ad litteras Regis, per quas rogavit Papam ut veniret verſus Lugdunum, pro conſummatione negotii inter ipſum & Regem Franciæ.

A.D.1299. An. 27. E. I. Ex Autogr. A.D.1299.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Cariſſimo in Chriſto filio, E. Regi Angliæ Illuſtri Salutem & Apoſtolicam benedictionem.

Veniens ad apoſtolicam Sedem Dilectus Filius, Guillielmus de Dyen, Miles Regiæ Celſitudinis Nuntius, tuas nobis litteras, in Feſto B. Martini Confeſſoris proximo præterito, præſentavit,

Nos autem litteras ipſas, & Nuntium libenter vidimus, & affectuosè recepimus intuitu deſtinantis; gaudentes quam plurimum, ac ingenti lætitia in Domino exultantes, quòd, ſicut ejuſdem Nuntii patefecit aſſertio, ſanus & incolumis, per ejus gratiam, qui ſalutem dat Regibus, perſeveras.

Sane litterarum ipſarum ſeries, inter cætera, continebat, quòd ad tractandum de pacis reformandæ negotio, inter te, & Cariſſimum in Chriſto Filium noſtrum, Philippum Regem Francorum illuſtrem, juxta noſtræ ordinationis arbitrium jam plures diverſis temporibus ſolennes ad noſtram præſentiam Nuntios deſtinaras, & jam tractatus hujuſmodi, quantum ad ea quæ, ſecundum formam ordinationis ejuſdem, per te ac eundem Regem, in ipſis expedienda partibus exiſtebant, optatum per Dei gratiam effectum fore dinoſcitur conſecutus.

Sed cum aliqua reſtare noſcantur, in eodem exequenda negotio, noſtroque arbitrio terminanda, tu memor exiſtens, ut aſſeris, quod nos hactenus certis

Nuntiis

A.D.1299. Edv. I.

Nuntiis Regiis, pro ejuſdem proſecutione negotii deſtinatis, ſpem dedimus, quòd ad partes Ultramontanas verſus Lugdunum, pro pacis conſummatione prædictæ, perſonaliter accedere curaremus; & cupiens noſtræ viſionis recreari ſolatio, dictumque negotium feliciter conſummari vehementer affectans, quod etiam de præfato Rege Franciæ firmiter ſupponebas, nobis per eaſdem litteras cum inſtantiâ ſupplicâſti, ut ad partes prædictas, ſi poſſet commode fieri, greſſus noſtros dirigere dignaremur.

Spes enim tibi non dubia ſuggerebat quòd in mutuæ viſionis affatibus, votiva prælibati negotii conſummatio proveniret, cunctorumque fidelium, & potiſſimè Terræ Sanctæ negotii, ad quam Regiæ compaſſionis affectus dirigitur, valeret utilitas procurari.

Si verò tuum hâc parte deſiderium minimè adimpleri contingeret, nos locum, tempuſque congruum, infra Feſtum Purificationis beatæ Virginis primò venturum, quantò celerius agi poſſet, cum mora prolixior diſpendia pareret, curaremus benigniùs aſſignare, in quibus ad nos, pro jam dicti conſummatione negotii, ſolennes tuæ Magnitudinis Nuntii deſtinentur.

Et quidem, Fili cariſſime, ut noſtri pectoris intima verborum oraculis referemus, ſummo deſiderio ducimur, & votis ferventibus affectamus, Regiam habere præſentiam, ejuſque plenariam noſtris affectibus copiam exhiberi, ut quem mentalibus jugiter intuemur obtuitibus, corporeis oculis, vitâ comite, videamus, tecum diligens habituri colloquium ſuper hiis, quæ tui tuique Regni, honoris & exaltationis augmentum, ac ejuſdem negotii, cordi noſtro ſpecialiter inſidentis, dictæque Terræ Sanctæ ſtatum votivum & proſperum reſpicere dinoſcuntur, omnemque proprerea, quem corporis noſtri conditio, citra Montium tamen confinia, cum ad ipſorum tranſitum nequaquam ſufficerent noſtrarum virium facultates, poſſet tolerare laborem, libentiſſimè ſubiremus.

Sed revera, ut veritas non negetur, compatiendum fore conſpicitur patri, jam ætate grandævo, jam circumvento Senectutis incommodis, quem longa gravavit infirmitas, & langoris diutini preſſit onus:

Compatiendum eſt etiam ipſius Terræ Sanctæ periculis, ejuſque miſerabili ſtatui, quam non ſine totius Chriſtianitatis obprobio, multâque noſtri contumeliâ Salvatoris, hoſtes catholicæ fidei detinent occupatam:

Compatiendum quoque dinoſcitur Univerſis per orbem fidelibus conſtitutis, qui, prout ex evidentiâ facti apertè colligitur, & liquidò innoteſcit, ob tuam, & ejuſdem Regis diſcordiam, multipliciter prægravantur.

Cæterum, ſi pro jam dicti conſummatione negotii, Regalis Sublimitas, Nuntios ad nos decreverit deſtinandos; ſic in omnibus ſufficienter inſtructi, ſic poteſtate muniti, & plenariâ informatione ſuffulti, ſicque tuæ voluntatis & intentionis conſcii tranſmittantur, ut eos præfati occaſione negotii, ad tuam redire præſentiam, & ſubſequenter Apoſtolicam Sedem repetere non ſit opus.

Nec propter Nuntiorum ipſorum adventum, quantumcunque ſolennium, aſſignatio loci vel temporis videtur neceſſariò facienda, cum nos & Curiam noſtram in eo loco, actore Domino, conſtitutos invenient, in quo ipſi & comode recipi poterunt, ac moram contrahere juxta votum.

Dat. Lateran. decimo octavo Kalend. Decembris, Pontificatûs noſtri anno quinto.

Sub filo canabeo.

De Treugarum per Bonifacium Papam prorogatione, a Rege approbata.

A.D.1299. An. 28. E. I.

Ex Autogr. Pernes Com.

IN Nomine Domini Amen.

Anno Nativitate ejuſdem 1299. Indictione octavâ, die Lunæ, ultimo die menſis Novembris, Pontificatûs Domini Bonifacii Papæ octavi anno quinto, apud Alvertone Eboracenſis Diocæſis conſtitutis in præſentiâ mei, Notarii & Teſtium ſubſcriptorum, ad hæc vocatorum ſpecialiter, ac etiam rogatorum, venerabilibus viris, Dominis Opizone Archidiacono Mediolanenſi, & Johanne Conthorecio fratre reverendi Patris Domini R. Epiſcopi Vicentini, in Capellâ Manerii loci ejuſdem, coram excellentiſſimo Principe, Domino E. Dei gratiâ, Angliæ Rege illuſtri,

Iidem Domini O. & J. quandam literam Apoſtolicam Domini Papæ præſcripti, cum filo de ſerico pendenti, ſolito

A.D.1300. Edv. I.

lito more bullatam, eidem Domino Regi, ſub tenore qui ſequitur, præſentârunt.

BOnifacius Epiſcopus, &c. prout in Bulla data 12. Kal. Auguſti, Pontificatûs anno quinto, uſque hæc verba;

Tandem, per ipſius Domini Regis Angliæ Conſilium, ſuper ipsâ Apoſtolicâ literâ deliberatione habitâ aliquali, ipſe Dominus Rex, in Camera ſua, loci prædicti, anno, indictione, & die præſcriptis, præſentibus ſupraſcriptis, tam per ſe, quàm per Dominum Antonium Dunelmenſem Epiſcopum, ejus nomine verba proferentem, reſpondit:

Quod ipſe Dominus Rex Angliæ mandatis Apoſtolicis eſt paratus in hiis, & aliis obedire; necnon & quod ipſe formam ſubmiſſionis, factæ per ſe, & per ipſius Nuncios, ad ſedem Apoſtolicam deſtinatos, ejus nomine, in ſanctiſſimum Patrem præſcriptum, velut in Dominum Benedictum Gaytanum, tanquam in privatam perſonam, ſuper guerris & diſcordiis, habitis inter ipſum Dominum Regem Angliæ & Dominum Philippum Regem Franciæ, hucuſque firmiter & fideliter obſervavit: & quod eam, juxta vim, formam & effectum ejuſdem, vult penitùs obſervare: & inſuper treugis, in litera Apoſtolica contentis, adquieſcere prænotatis; dum tamen id idem velit facere Rex Franciæ ſupradictus.

Act. anno, indictione, menſe, die, Pontificatu, & locis præſcriptis.

Præſentibus,

Domino Dunelmenſi Epiſcopo ſupraſcripto, ac
Nobilibus Viris, Dominis, Willielmo de Benſe,
Robert de Tatehale, &
Rogero de Mortuo Mari, Baronibus Regis Angliæ: ac
Domino Johanne de Beneſtede, ipſius Domini Regis Secretario, Clerico,

Teſtibus ad hoc vocatis ſpecialiter & rogatis.

Et ego Johannes dictus Boughs de London. Domini Papæ authoritate Notarius Publicus, præſentationi literarum Apoſtolicarum præſcriptarum, necnon & reſponſionibus interfui ſupraſcriptis, & ſcripſi omnia prænotata, ac etiam publicavi, meoque ſigno conſueto ſignavi rogatus.

Rex ad filiam Comitiſſam Hollandiæ ſuper dotalicio ſuo.

A.D.1380. ..a. 28. E. 1. ..t. Clauſ. 8. E. 1. m. 3. d. A.D.1300.

LE Roi a ſa treſchere fille Elizabeth, Conteſſe de Holland e de Zeland, e Dame de Friſland, ſaluz, e beneizan de Pere a fille.

Sachetz qe, pur les buſoignes de veſtre douaire, qe aſſigne vous eſt en les dites terres, envoioms a vous, en celes Parties, nos amez e feaus, Williame de Burnton, e Henry Eſpigurnel, portours de ces lettres: les queus nous avoms aviſe & enforme ſor les dites buſoignes, tant avant come nous les poioms entendre en Engleterre.

Pur quoi, chere fille, quant il ſerront a vous venus corteiſement, come a vous apent, les receves, enſi q'il s'en puiſſent loer: E ſuz meiſmes celes vos boſoignes plus avant les aviſes e enformes, ſicome vous entendres qe le honeur de veſtre eſtat le requert, e come vous verres qe mieuz, e plus profitablement ſeit a faire.

A Dieu ſeies vous comande, chere fille.

Donnees a Weſtmoſtier, le 17. jour de Mars.

Ad Guydonem Comitem Flandriæ, ſuper requiſitis per Nuncios.

.D.1300. ..n. 28. E. 1. ..t. Clauſ. . E. 1. 13 d. A.D.1300.

LE Roi au nobles homme, e ſon feal, Sire Guy, Conte de Flandres, e Marchis de Namur, ſaluz e bon amur.

Les requeſtes, qe vous nous feiſtes per Johan Seignur de Bondues Trameries, e Baudun de Channe, vos meſſages, Porttours de ces lettres (que ſagement e aviſement vos buſoignes nous moſtreient) avoms pleinerement entendu.

Sor les queus choſes nous lor avoms charge noſtre reſpons, e ceo qe nous en poums fere, endreit de ceo quant a ore; le quel reſpons il vous porront dire en la forme, qe nous lour avoms dit, e aviſetz.

Don. a Weſtmoſtier, le 17. jour de Mars.

De Terra ſancta recuperanda, cooperantibus Tartarorum Domino, cum Jurgianorum & Armeniæ Regibus, contra Soldanum Babylonicum.

A.D.1300.
An. 28. E. I.
Ex Autogr.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edvardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Nova grandia, fili cariſſime, nova felicia, nova utique gaudiis proſequenda præcipuis, nuper nobis de Orientalibus partibus, fidedignis litterarum & Nunciorum affatibus, illuxerunt, quæ fidelium admodum delectant auditum, corda lætificant, animoſque demulcent.

Ideoque tibi, veluti Chriſtianiſſimo Principi, & devotiſſimo Eccleſiæ filio, ea tenore præſentium dignè quamtocius reſeranda decrevimus, ut in eorum perceptione gratiſſima jocunderis in Domino, tuique pectoris intima lætitiæ copioſæ dulcoribus repleantur, licet jam forſitan nova eadem ſenſibus Regiis, famæ præcurrentis aſſertio revelârit.

Sane, Rex excelſus, filius ſummi Regis, qui ſuâ virtuoſâ potentiâ in orbe terrarum mira & ſtupenda mortalibus jugiter operatur, quique ſuperborum cornua conterit, enervat vires, molimina vacuat, temerarios auſus frænat, diligenter conſiderans & ſolerter attendens ingentem Chriſtianorum Regum & Principum, fideliumque cæterorum deſidiam, quæ, prout evidentia facti docet, à longis retro temporibus, commiſſa dinoſcitur circa recuperandam, de impiorum manibus, terram ſanctam, quam illorum nefanda temeritas, non ſine multo totius Chriſtianitatis obprobrio, abolim miſerabiliter detinens occupatam, ipſam tandem redegit in cinerem & favillam;

Diebus proximò jam tranſactis, de ſuæ benignitatis Clementiâ, ſuſcitavit ſpiritum, animum tetigit, cor accendit, viri magnifici Genti Tartaricæ dominantis, qui, nondum renatus fonte baptiſmatis, nondum orthodoxæ fidei lumine illuſtratus, ad Chriſti laudem & gloriam arma ſumens, ejuſque proſequens ferventer obſequia, & exponens pro illis totaliter ſe & ſua, potenti & copioſo exercitu congregato, habitoque præſidio cariſſimorum in Chriſto filiorum noſtrorum, Jurgianorum, & Armeniæ Regum illuſtrium, contra Soldanum Gentis Babiloniæ Dominum, Crucis hoſtem præcipuum, & Chriſtianæ fidei inimicum, ac multitudinem Sarracenorum innumeram, quam ejuſdem Soldani dampnata nequitia congregârat, duxit hoſtiliter procedendum:

Et demùm, divini favoris auxilio, præfati Tartarorum Domini, triumphante potentiâ, ejuſque dexterâ prævalente, Sarracenorum ipſorum inextimabili factâ cæde, Soldanus ipſe nimio timore perterritus, menteque conſternatus & animo, ad fugæ remedium ſe convertit; quem idem Dominus Tartarorum prædictorum, Regum munimine circumfultus, per longa terrarum ſpatia promptis animis & victricibus ſignis explicitis perſequi non quievit, tota terra illarum partium, fugientibus incolis, vel verius gladio trucidante ſubductis, reſtituta ſeu reddita Chriſtianis.

O inquam inextimabilis pietas! O immenſa benignitas Salvationis!

Quis meruit, quidve illius induxit Clementiam, ut tantæ plenitudine gratiæ, tantique muneris donativo fidelium populos proſequi, ſicque circa illos effundere ſuæ miſericordiæ multitudinem dignaretur?

Verùm quis Princeps Catholicus non miretur & ſtupeat? quis fidelis non erubeſcat obnixiùs, & rubore non perfundatur uberrimo vultus ejus?

Quod Rex Cœlorum & Dominus, cujus humiliter parent Imperio univerſa, tantam & glorioſam victoriam, per miniſterium hominis, nondum ſupra petram fidei conſtituti, voluit modernis temporibus exerceri; cum, ſicut Celſitudo Regia non ignorat, tui Progenitores potiſſimè, utpote fide præclari, & devotione ſinceri, prædictæ Terræ ſanctæ cuſtodiam exercere continue, tuerique potenter ab hoſtibus, dum temporalis vitæ curſum peragerent, noſcebantur, ſalubriter exponendo propterea quicquid poterant, quicquid erant, cæteros Chriſtianorum Reges & Principes ad ea non ſine laudum ſonoro præconio propenſius inducendo.

A.D.1300. n. 1.

Cum igitur grandi, nec immerito, cupiamus affectu, noſtroque ad id fervens dirigatur intentio, ut Terra ſancta grave jugum Agarenorum effugiat, quod jam diutini temporis ſpatio toleravit, & de ipſorum ſceleſtis manibus liberetur omnino, eaque ad divini Numinis gloriam, exaltationem fidei, ac totius Chriſtianitatis honorem, vigilantibus ſtudiis in ſtatu proſpero conſervetur;

Regalem Magnificentiam rogamus, & hortamur attentè, ac obſecramus in filio Dei Patris, quatinus, ob divinam, & Apoſtolicæ ſedis reverentiam, tuæque ſalutis & exaltationis augmentum, tanquam filius benedictionis & gratiæ, progenitorum tuorum veſtigia clara ſequens; tuæ amplæ ſubventionis & potentiæ brachium, circa ipſius terræ ſubſidium ac ſuccurſum, ſolerter extendere non omittas: ut, & quod de ipſa terra, & aliis ultramarinis regionibus, per Chriſtianos ſolitis retineri, recuperandum ſuperſit, recuperari valeat: &, quod recuperatum eſt, & recuperabitur rehædificari, & firmari valeat, ac muniri, & ſalubriter retineri: ut cultus Domini inibi obſervetur, Deo diurnæ ac nocturnæ laudes à fidelibus cum devotione ſolvantur, & multiplicentur: & augeantur ibidem Fides Catholica, & Populus Chriſtianus: & ex diverſis mundi climatibus Regnis atque Provinciis ad partes illas fideles concurrant ad inhabitandum, & defendendum partes eaſdem; & quod acquiſitum fuerit, dante Domino, retinendum.

Sic te in hiis, prout neceſſitatis articulus exigit, habiturus, quod terra ipſa tuo, & aliorum Regum, & Principum adjuta ſuffragiis, auxiliis circumfulta, favente Domino, cui nichil impoſſibile cernitur, ad ſtatum tranquillum & proſperum reducatur, perpetuis futuris temporibus in illo ſtabiliter permanſura.

Cæterùm non ignorare te volumus, quod dictarum terræ ac partium ſtatu & conditionibus in maturam deliberationem adductis, nobis temporibus iſtis non videtur expectandum paſſagium generale, licet ad id ſuo tempore faciendum plenis affectibus intendamus; quia per illud, quod dilationem recipit, dictis terræ & partibus valde dampnoſam, non ſuccurretur eis tempore oportuno.

A.D.1300. Edw. 1.

Ideoque, pro acceleratione ſuccurſus, & ne comoditas, à Clementiâ cæleſti conceſſa, perdatur, providimus, per diverſa Regna & Regiones, excitare corda fidelium, qui, ante Lugdunenſe generale Concilium, ultimo celebratum, vel poſt illud, crucis ſignaculum aſſumpſerunt, ut in dictæ terræ ſuccurſum cum celeritate qua poterunt, generali non expectato paſſagio, perſonaliter ad terram ipſam ſe conferant, & reddant inibi altiſſimo vota ſua:

Ad quod ipſos multum debet excitare devotio, quia loca ſancta, liberata de Sarracenorum manibus, poterunt viſitare.

Providimus quoque quòd omnes Prælati Eccleſiarum, Terræ, Regionum, & partium earumdem, qui ſunt citra mare, transfretent & revertantur illuc: necnon perſonæ Eccleſiarum earumdem, in dignitatibus ſeu perſonatibus conſtitutæ.

Statuentes ut crucesignati hactenus, pro dictæ Terræ ſanctæ ſuccurſu, & qui adhuc inantea ſignum vivificæ crucis aſſument, & illuc tranſibunt perſonaliter, non expectato paſſagio generali, & ibidem tanto tempore morabuntur, quanto moraturi eſſent, ſi tranſirent in dicto paſſagio generali, eandem indulgentiam, quam haberent, ſi tranſirent in eodem generali paſſagio, aſſequantur, ſicut hæc & alia, ſuper hoc ordinata per nos, in aliis noſtris litteris ſerioſiùs continentur.

Tuque nobis plenius intimare non differas quid de tuo procedat conſilio in hac parte, qualiter etiam intendas & velis omnino te ſuper hoc noſtris & Apoſtolicæ ſedis beneplacitis coaptare.

Dat. Lateran. 7. Id. Aprilis, Pontificatûs noſtri anno ſexto.

Sigillo avulſo.

De Gravaminibus alleviandis.

A.D.1300. *An.* 28. *E.* 1. *Rot. Clauſ.* 28. *E.* 1. *m.* 7. *d.*

REX Vicecomiti Lincolniæ ſalutem.

Cùm nos, in alleviationem gravaminum, quæ populus Regni noſtri, occaſione guerrarum, hactenus toleravit: ac in emendationem ſtatûs ejuſdem Populi; necnon ut ex hoc ſe exhibeat ad noſtra ſervitia promptiorem, nobiſque in agendis noſtris libentius ſubſidium faciat in futuro,

A.D.1300.

Quoſdam articulos, eidem Populo plurimum, annuente Domino, profituros, de gratiâ noſtrâ ſpeciali, duxerimus concedendos,

A.D. 1300. Edv. 1.

Tibi præcipimus, firmiter injungentes, quod certos Articulos, quos tibi mittimus, ſigillo noſtro conſignatos, in Civitatibus, Burgis, Villis, Mercatoriis, & ſingulis aliis locis, infra Ballivam tuam, in quibus videris expedire, tam infra libertates, quàm extra, legi & publice proclamari, ac eas, quantum in te eſt, juxta vim & effectum eorumdem, obſervari facias firmiter & teneri.

Teſte Rege apud Sanctum Albanum 15. die Aprilis.

Conſimiles litteræ diriguntur ſingulis Vicecomitibus per Angliam.

Teſte ut ſupra.

Ad Papam, de pronunciandis virtute Compromiſſi, expediendis.

A.D. 1300. An. 28. E. I. Rot Aleman. 28. E. 1. m. 8.

Sanctiſſimo in Chriſto patri, Domino B. divinâ providentiâ, Sacroſanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ Summo Pontifici, Edwardus, ejuſdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitanniæ, devota pedum oſcula beatorum.

Cùm, ſuper negotio roformationis pacis, inter Regem Franciæ & nos, juxta formam pronunciationis, per vos, in quem tanquam in privatam perſonam & Dominum Benedictum Gaytanum, tam per dictum Franciæ Regem, quàm per nos & confœderatos noſtros extitit compromiſſum, virtute compromiſſi ejuſdem, factæ, plura reſtent veſtræ Sanctitatis arbitrio terminanda, & etiam exequenda:

Nos, ad honorem Dei & commodum Terræ Sanctæ, affectantes ea celeriter terminari, ad petendum & audiendum, recipiendum & acceptandum complementum, perfectionem, & conſummationem pronunciationis ac reformationis pacis prædictarum, dilectos & fideles noſtros,

Venerabilem in Chriſto patrem,

Johannem Wyntonienſem Epiſcopum,
Fratrem Willielmum de Gaynesburgh de ordine Minorum,
Gerardum Archidiaconum Richemundiæ,
Galfridum Genevill, &
Galfridum Ruſſell, Milites, Procuratores noſtros & Nuncios ſpeciales;
Necnon dilectos clericos noſtros,
Magiſtros Raymundi Arnaldi de Rama Vaſatenſem, &
Petrum Aymerici Sancti Severini Burdegalenſem, Canonicos:
Ad veſtræ Sanctitatis præſentiam deſtinamus;

Dantes & concedentes eiſdem, Epiſcopo, Fratri, Archidiacono, Militibus, & Clericis, plenam, generalem & liberam poteſtatem, ac ſpeciale mandatum,

Complementum, perfectionem, ac totalem conſummationem pronunciationis & reformationis prædictarum: & omnia alia & ſingula,

Quæ, ſuper reformatione pacis prædictæ, & ſuper omnibus guerris, diſcordiis, litibus, controverſiis, cauſis, quæſtionibus dampnis, & injuriis, petitionibus & actionibus, realibus, perſonalibus, & mixtis, quæ fuerunt, & ſunt, vel eſſe poſſent inter dictum Regem Franciæ & nos, occaſione quacumque, & præmiſſa quoquo modo contingentibus, veſtræ Sanctitatis circumſpectio duxerit diffinienda, arbitraliter ſententianda, præcipienda, ordinanda, diſponenda, pronuncianda: addenda, minuenda, corrigenda, interpretanda, ſeu etiam declaranda; petendi, audiendi, recipiendi, acceptandi, omologandi, roborandi, & vallandi, per juramentum in animam noſtram præſtandum, & aliis modis & formis, de quibus eis videbitur expedire:

Necnon tractandi, paciſcendi, concordandi, & etiam tranſigendi, & omni alia & ſingula faciendi, quæ ad plenam pacem & concordiam, ac pacis & concordiæ, omniumque prædictorum perfectionem & conſummationem, quoquo modo pertinent, & poterunt pertinere, & quæ nos faceremus, vel facere poſſemus, ſi præſentes eſſemus, etiam ſi mandatum exigant ſpeciale.

Volumus etiam & concedimus quod præfatus Epiſcopus, Frater, Archidiaconus, & Milites, quatuor vel tres ex ipſis, ſi forſan ipſos quinque inſimul ad hoc concurrere non contingat, generalem & liberam habeant in præmiſſis omnibus & ſingulis poteſtatem.

Promittentes nichilominus, nos ratum imperpetuum habituros & firmum quicquid per prædictos, Epiſcopum, Fratrem, Archidiaconum, Milites & Clericos, aut per ipſos, Epiſcopum, Fratrem, Archidiaconum,

A.D.1300. Edv. 1.

diaconum & Milites, quatuor, aut tres ex ipſis, Epiſcopo, Fratre, Archidiacono, & Militibus, ſi ipſi quinque ad hoc, ut præmiſſum eſt, inſimul non concurrant, petitum, acceptatum, omologatum, vallatum, aut aliàs factum fuerit in præmiſſis, & quolibet præmiſſorum :

Super quibus etiam, per noſtras litteras approbandis, tenendis, ſervandis, & complendis, nos, & hæredes noſtros, ac omnia bona noſtra ſpecialiter obligamus.

A.D.1300. Edv. 1.

Et hæc Sanctæ paternitati veſtræ ſignificamus, & omnibus quorum intereſt, vel intereſſe poteſt, aut poterit in futurum, per noſtras patentes litteras, Sigilli noſtri munimine conſignatas.

Dat. apud Sanctum Albanum 15. die Aprilis, anno Domini 1300.

De reſponſionibus, per Nuncios viva voce, intimandis.

A.D.1300. An. 28. E. 1. Ex Autogr.

Bonifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Cariſſimo in Chriſto Filio, Edvardo Regi Angliæ Illuſtri, Salutem & Apoſtolicam benedictionem.

Venerabilem fratrem noſtrum Wintonien. Epiſcopum & ejus ſocios, tuæ celſitudinis Nuntios, nuper ad noſtram præſentiam accedentes, & litteras, quas ipſi nobis ex parte Regiâ præſentârunt, affectione conſuetâ recepimus, & tam ea, quæ iidem Nuntii nobis exponere voluerunt, quam ea, quæ ipſæ litteræ continebant, audivimus & inſpeximus diligenter.

Super quibus Nuntiis ipſis, in quantum in promptu, in abſentiâ nuntiorum cariſſimi in Chriſto filii noſtri Philippi Regis Francorum illuſtris, qui nondum ad præſentiam noſtram pervenerant, fieri potuit, duximus reſpondendum.

A.D.1300.

Sanè, fili cariſſime, tenere te volumus, quòd perſonam tuam affectu plenæ proſequimur caritatis, & neceſſitatibus tuis, ſpiritualiter, & temporaliter, & maxime in hiis quæ ſalutem animæ tuæ reſpiciant, quibus indigere te novimus, intendimus ſalubriter providere.

Et, ecce ! ad præſentiam tuam unus ex Nuntiis ipſis revertitur, qui de reſponſione noſtrâ hujuſmodi, & aliàs de mente noſtrâ, prout ſibi commiſimus, te informare poterit viva voce.

Tuque nobis poteris per eum, vel alium, prout tibi videbitur, voluntatem Regiam intimare.

Dat. Sculculæ, 9. Kal. Septembr. Pontificatûs noſtri anno ſexto.

Sub filo canabeo.

De Edmundo Comite Cornubiæ defuncto.

A.D.1300. An. 28. E. 1. Rot Cl. 28 E. 1. m. 4 d.

REX Venerabili in Chriſto Patri, R. eâdem gratiâ, Archiepiſcopo Cantuarienſi, totius Angliæ Primati, ſalutem.

Deus, omnium conditor & creator, qui cæleſtis profunditate conſilii ordinat, vocat, diſponit, & revocat ſubjectas ſuæ providentiæ creaturas,

Nobilem Virum Edmundum, quondam Comitem Cornubiæ, conſanguineum noſtrum cariſſimum, qui noſtris & Regni noſtri negotiis ſemper promptus, devotus extitet & fidelis, & in quo virtutum & gratiarum dona multiplicia prælucebant, nuper ab hoc ſeculo, prout ſibi placuit, evocavit; quod vobis, non ſine multa mentis amaritudine, nunciamus.

Cùm igitur opus Sacrum & ſalubre, juxta Divinæ Scripturæ ſententiam, cenſeatur pro defunctis, ut à peccatorum ſolvantur nexibus, exorare,

A.D.1300.

Paternitatem veſtram effectuosè requirimus & rogamus, quatinus, ipſius conſanguinei noſtri exequias devote & ſolempniter celebrantes, & ejus animam cum decantatione miſſarum, aliiſque devotarum orationum ſuffragiis, ipſi Deo vivo & vero ſpecialiter commendetis ; ipſamque ab univerſis & ſingulis religioſis, & aliis perſonis Eccleſiaſticis, ſubditis veſtris, per totam veſtram Dioceſin, adjuvari ſimiliter, per hujuſmodi ſuffragia, faciatis.

Teſte Rege apud la Roſe 25. die Septembris.

Conſimiles litteræ diriguntur Venerabili in Chriſto Patri T. Archiepiſcopo Eborum, & ſingulis Epiſcopis Angliæ, & Walliæ ; & Abbatibus ſubſcriptis, videlicet.

A.D.1300. Edv. I.

Abbati Sancti Auguſtini Cantuar.
Abbati de Sancto Edmundo,
Abbati de Waltham,
Abbati de Sancto Albano,
Abbati de Eveſham,
Abbati Weſtmonaſterii,
Abbati de Alnewyk,
Abbati de Sancta Agatha,
Abbati de Barlinges,
Abbati de Croxton,
Abbati Sanctæ Radegundiæ,
Abbati de Neuhuſe,
Abbati de Suleby,
Abbati de Wellebeck,
Abbati de Hales,
Abbati de Furneys,
Abbati de Fontibus,
Abbati de Holmcoltum,
Abbati de Kirkeſtede,
Abbati de Rugford,
Abbati de Cumbe,
Abbati de Valle Regali,
Abbati de Stratford,
Abbati de Quarrera,
Abbati de Bello Regis,
Abbati de Reusby,
Abbati de Gerndon,
Abbati de Rupe,
Abbati de Valle Dei,
Abbati de Melſa,
Magiſtro Ordinis de Sempryngham.

De Nunciis ad Papam ſuper compromiſſo, & reformatione pacis ſæpedictæ.

A.D.1300. An. 28. E. I. Rot. Aleman. 28. E. I. m. 8.

DOmino Papæ Rex, &c.

Cum, ſuper negotio reformationis pacis, inter - - Regem Francorum Illuſtrem & nos, ſuper quo, in vos, tanquam in privatam perſonam, & Dominum Benedictum Gaytanum, per eundem Francorum Regem, & nos, & confœderatos noſtros, hinc inde unanimiter extitit compromiſſum,

Dilectos & fideles noſtros,

Venerabilem in Chriſto patrem,

Johannem Wyntonienſem Epiſcopum,
Fratrem Willielmum de Gaynesburgh de ordine Minorum,
Gerardum Archidiacouum Richemundiæ,
Galfridum Genevill, &
Galfridum Ruſſell, Milites,

Procuratores noſtros & Nuncios ſpeciales;

Necnon dilectos clericos noſtros,

Magiſtros, Raymundum Arnaldi de Rama Vaſatenſem, &
Petrum Aymerici Sancti Severini Burdegalenſ. Canonicos:

Ad veſtræ Celſitudinis præſentiam miſiſſemus, cum plenâ poteſtate petendi, audiendi, recipiendi, & acceptandi complementum, perfectionem, & conſummationem pronunciationis & reformationis pacis prædictæ, prout in litteris noſtris patentibus, ſuper hiis confectis, vobiſque per eoſdem directis, pleniùs continetur:

Nos, ad omnipotentis Dei honorem, promotionemque negotii Terræ Sanctæ, diſponente altiſſimo, celeriorem, fælicem exitum pronunciationis & reformationis pacis hujuſmodi, totis viribus affectantes,

Dilectos & fideles noſtros, Amadeum Sabaudiæ, & Henricum de Lacy Lincolniæ, Comites: Ottonem de Grandiſono, Hugonem le Deſpenſer, & Amaneum Dominum de le Breto, Milites: & Johannem de Berewico Canonicum Eborum, qui multis ac variis dictæ pacis tractatibus pluries interfuerunt, reique experientia ſuper hujuſmodi tractatibus, articulis & circumſtantiis, ipſam pacis reformationem contingentibus, plenius ſunt inſtructi, ad veſtræ Sanctiſſimæ paternitatis præſentiam ſubſequenter, duximus deſtinandos;

Ipſos præfatis, Epiſcopo, Fratri, Archidiacono, Militibus, & Clericis, ex certis cauſis legitimis, & pro celeriori expeditione memorati negotii, in proſecutione ejuſdem, ſecundum vim & effectum continentiæ infraſcriptæ, ſpecialiter adjungentes,

Danteſque & concedentes eiſdem, Comitibus, Ottoni, Hugoni, Amaneno, & Johanni, plenam, generalem & liberam poteſtatem, ac ſpeciale mandatum, unà cum præfatis, Epiſcopo, Fratre, Archidiacono, Militibus, & Clericis, complementum, perfectionem, ac totalem conſummationem pronunciationis & reformationis pacis prædictarum, petendi, audiendi, recipiendi, acceptandi, omologandi, roborandi & vallandi per juramentum, in animam noſtram præſtandum, & etiam aliis modis & formis, quibus eis videbitur expedire.

Necnon tractandi, paciſcendi, concordandi, & etiam tranſigendi, & omnia alia & ſingula admittendi, accep-

A.D.1300. Edv. I. tandi, &, ut præmiſſum eſt, roborandi ac firmandi, quæ, ſuper reformatione pacis prædictæ, & ſuper omnibus guerris, diſcordiis, litibus, controverſiis, cauſis, quæſtionibus, dampnis & injuriis, petitionibus & actionibus, realibus, & perſonalibus, ſive mixtis, quæ fuerunt, & ſunt, vel eſſe poſſent, inter Dominum Regem Franciæ & nos, occaſione quacumque, & præmiſſa quoquomodo contingentibus,

Veſtræ Sanctitatis circumſpectio duxerit diffinienda, arbitraliter ſententianda, præcipienda, ordinanda, diſponenda, pronuncianda: addenda, minuenda, corrigenda, interpretanda, & etiam declaranda;

Alia etiam omnia & ſingula faciendi, quæ ad plenam pacem & concordiam, ac pacis & concordiæ, omniumque prædictorum perfectionem & conſummationem, quoquomodo pertinent, ſeu poterunt pertinere, & quæ nos faceremus, vel facere poſſemus, ſi præſentes eſſemus, etiam ſi mandatum exigant ſpeciale.

Volumus autem & concedimus quod ſi non omnes noſtros Procuratores & nuncios ſupradictos præſentis negotii proſecutioni & expeditioni contigerit intereſſe, præfati, Amadeus Sabaudiæ & Henricus Lincolniæ Comites, & Oto de Grandiſono, aut duo, vel ſaltem unus ex ipſis, unà cum aliis, qui impediti non fuerint, plenam, generalem & liberam habeant in præmiſſis omnibus & ſingulis poteſtatem.

A.D.1300. Edv. I. Ita videlicet quod, ſi prædicti, Amadeus Sabaudiæ & Henricus Lincoln. Comites, & Oto, aut duo, vel unus ex ipſis, præſentes, vel præſens non fuerint, vel fuerit, in proſecutione negotii prælibati, cæteris omnibus aliis ad proſequendum illud negotium, ſeu ad petendum, audiendum, recipiendum, acceptandum, omologandum, roborandum, aut vallandum complementum, perfectionem, ſeu diffinitionem, vel conſummationem pronunciationis & reformationis pacis prædictarum, tenore præſentium, adimimus poteſtatem.

Promittentes nichilominus nos ratum & firmum imperpetuum habituros, quicquid, per prædictos, Amadeum Sabaudiæ, & Henricum Lincolniæ Comites, & Ottonem de Grandiſono, aut duos, vel unum ex ipſis, unà cum aliis ſupra nominatis, qui intererunt, petitum, acceptatum, omologandum, vallatum aut alias factum fuerit in præmiſſis.

Super quibus etiam, per noſtras litteras approbandis, tenendis, ſervandis, & complendis, nos, & hæredes noſtros, ac etiam omnia bona noſtra, ſpecialiter obligamus.

Et hæc veſtræ Sanctæ paternitati ſignificamus, & omnibus quorum intereſt, vel intereſſe poterit in futurum, per noſtras patentes litteras, ſigilli noſtri munimine conſignatas.

Dat. apud la Roſe 26. die Septembris anno Domini 1300.

De fidelitate Epiſcopi Glaſcuenſis jurata ſuper la Croſſnetz, & la Blak Rude.

A.D.1300. An.28. E. I. Ex Autogr. Pen. Camer.

A Tous ceaux, qui ceſtes lettres verront, ou orrount, Roberd, par la grace de Dieu, Eveſke de Glaſgu, ſalus en noſtre Seigneur.

Saches qe nous, ne mie par deſtreſce, mes par notre bone e agreable volente, reconeſſoyns Mon Seigneur Edward, Roy d'Engleterre, noſtre verray Seigneur & Roy, & nous eſtre ſon homme foyal, & a ly, come en Roy & Seigneur, la foyaute, ke nous ly feyſmes avant ces oures, renovelons en ceſte forme;

Je Roberd, par la grace de Dieu, Eveſke de Glaſgu, ſerray foyal e leays a Mon Seigneur Edward, Roy d'Engleterre, e a ſe heyr Roys d'Engleterre, de vie & de Membres, & de Terrien honour, contre totes gens qe poent vyvere & morir:

A.D.1300. Et le profit & l'onour de luy, & de ſes heyrs, & de ſon Reaume, feray, & leaument procuray en totes choſes:

Et les enemys de luy & de ſens, qui qu'il ſoyent, deſpriſeray & greveray a tut mon poer, ſi avant cum mon eſtat le demaunde e porra ſoffrir;

Si m'eide Dieus, & ly Seintes Evangiles.

Et ceſt ſerment avons nous fet ſur le cors noſtre Seigneur, & *LA CROYS NETT*, & *LA BLAKE RODE* de Eſcoce, en la preſence,

De le honurable Pere en Dieu Johan Eveſke de Kardoyl:

Le Abbe de Holicolthan: &

De Nobles hommes, Monſieur Johan de Bretaigne,

Monſieur

A.D. 1300. Edv. 1.

Monſieur Johan de Bar,
Monſieur Huge de Teer,
Monſieur Robert de Clifford,
Monſieur Gauter de Beauchaump,
Monſieur Williaum de Graunſoun,
Monſieur Johan Botecourte,
Monſieur Symoun de Mountagu,
Monſieur Johan de Bayres, &
De Meiſtre Piere de Monſiag.
Meſſages dou Roy de France.
Et en la preſence, de Frere Gauter de Wynterbourn Confeſſours notre Seigneur le Roy d'Engleterre avantdit,
Et Frere Ingeram Confeſſour Madame le Reyne d'Engleterre,

A.D. 1300. Edv. 1.

Et pluſours autres.

En temignaunce de queu choſe nous avons mis nôtre ſeal a cez preſens Lettres.

Donees en l'Abbie de Holmcoltham, le ſetime Jour du Moys de Octobre l'an de l'incarnacion nôtre Seigneur Mil & Treſcens: Et du Regne nôtre Seigneur d'Engleterre avantdit, vint & ouctiſme.

Secunda prorogatio Treugarum inter Reges Angliæ & Franciæ facta per Papam.

A.D. 1300. An. 28. E. 1. Ex *Autogr.*

Bonifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, ad futuram rei memoriam.

Dudum inter Cariſſimos, &c. Arbitrum Arbitratorem, Sententiatorem, & amicabilem compoſitorem, præceptorem, ordinatorem, &c. antea inter ipſos Reges tempus & terminus perduraret, & quod nos interim, &c. ſub ordinatione futurâ remanentibus hactenus in ſuſpenſo, prout in pronuntiatione prædictæ ordinationis pleniùs continetur.

Poſtmodum autem attendentes quod, faciente pacis Actore, à quo cuncta procedunt, ea, quæ ordinanda duximus, proſperâ ſucceſſione virebant, & deſiderantes admodum, ut in dicto negotio, ex noſtris Studiis, divinâ ſuffragatione fulcitus, felix & deſideratus proveniret effectus, ac propterea præcavere volentes, ne tempus ipſius perficiendi negotii laberetur, præfatas Treugas, prout fuerunt initæ & indictæ, ac inter omnes eaſdemque perſonas, inter quas & quoad quas extiterant indictæ vel initæ, ac prædicta Compromiſſa, & in poſterum ferendum arbitrium, ſeu arbitragium, totumque negotium, prout ex futurâ noſtrâ ordinatione, ac deciſione pendebant, duximus uſque ad Feſtum Epiphaniæ futuro proxime proroganda, prout in noſtris bullatis inde confectis litteris pleniùs continetur.

A.D. 1300

Nunc inſuper, quia deſideriis noſtris valde votivum occurrit, ut ſuper hujuſmodi negotio deſideratus finis adveniat, ac nolentes ob id, ut ejuſdem tempus percomplendi negotii patiatur excurſum, prædictas Treugas ſicut fuerunt initæ vel indictæ, ac inter omnes eaſdemque perſonas inter quas, & quoad quas earum provenit indictio, ac præfata compromiſſa, &c. uſque aliud ex nunc ſecundo venturum Epiphaniæ feſtum, ex hujuſmodi poteſtate arbitrariâ, &c. in compromiſſis ipſis adjectis, & aliis juxta noſtrum arbitrium inferendis inviolabiliter, &c. præceptis, laudatis, diffinitis, & pronuntiatis per, &c.

Dat. Lateran. 12. Kal. Novem. Pontif. noſtri Anno Sexto.

Sub filis ſericis flavi rubeique coloris.

De Treugis, Scotis per Regem conceſſis, ad Petitionem Regis Franciæ.

A.D. 1300. *An.* 28. *E.* 1. *Pat.* 28. *E.* 1. *m.* 3.

A Touz ceux, qui ces lettres verront ou orront, Edward, par la grace de Deu, Rey d'Engleterre, Seignur d'Irland, & Ducs d'Acquitaigne, ſaluz en Dieu.

Sachez que, come treſnoble Prince, noſtre cher & ame Coſin & Frere, Philip, par la grace de Dieu, Roi de France, eit envoie a nous, par lettres de creance, ſeales de ſon ſeal, ſes ames & foiaux, Meſtre Peres de Moncey Chanoigne d'Aungiers Clerk, & Monſieur Johan de Barres diſt Piau de Chat Chivaler,

A.D. 13

Et qe nous les creuſſiens de ceo qu'il nous diroyent de par le dit Roy, ſicom eſt contenuz es dites lettres, qu'il nous baillerent de par li,

E li deſuſdites Meſtre Piere, e Monſire Johan, par leur creaunce, nous eyent requis,

D.1300. dv. 1. requis, de par meſme celi Roy, qe nous a celes gentz d'Eſcoce, a qui nous avoms guerre, doniſſions treue, nous a la priere, e a la requeſte de meſme le Roy de France,

Voillantz obeire en celle partie, ia ſoiet ceo q'il nous greue, avoms done la treue, e ottroie le ſoeffraunce, come a ami & amiable compoſitour: & non come a allie a ceus d'Eſcoce, mais come a celi qui deryens ne ſe tent aliez a eaux: ſicome les avantditz Meſtre Piere e Monſire Johan nous unt diſt depar li: & com a non aliez nous unt requis qe nous la doniſſons: que autrement cela euſſiens mie donee, ne grantee, s'il ſe teniſt de riens alliez a eaux.

E por cela dite treue avoms done, e ſoeffrance promis a tenir e garder as gentz d'Eſcoce, as perſones, a lour aidantz, & a lourz alliez, a lour biens, e a lour choſes, de nous, e de nos aidantz, & de noz alliez, juſques au jour de la Pentecoſte, procheinement avenir, en tieu manere;

Qe cheſcun tendra ce quil tent, e porra edifier, efforcier, laborer, cotiver, & fere ce qu'il li plerra, ou ce qu'il tent, durant la dite treue.

E qe cheſcune, d'une part & d'autre, porra aler, e venir, e merchander ſeurement, par mer, e par terre, d'une pays a d'autre, e la ou li plerra, ſelom les leis & les uſages de pays.

A.D.1300. Edw. 1. Iſſint, totes voyes, qu'il ne porront mettre, ne porter en Engleterre, ne en Irland, ne nule part aillors, en noſtre poair, moneye fors tiele come y coure, ſie ceo ne ſeit a noſtre change, ou ſi enſi n'eſt que il ne la voillent mettre, ne emploier en noſtre poir.

Ne ne porront en porter, hors de noſtre poair, la money que y court, ne bon argent, ſur la forfeture qe en eſt avant ordene.

E que nul meſpreigne, ne mefface les uns vers les autres, juſqes au dit jour de la Pentecoſt.

Et ceſtre treue e ceſte ſoffrance en la manere, qe deſus eſt deviſee, nous promettoms a garder bien & loiaument, & firmement a tenir de nous, e de noz, e par nous, e par les noz, e par mer, e par terre, juſques au dit jour de la Pentecoſt.

Et, por ces choſes firmement tenir & garder, avoms fet jurer, en l'alme de nous, Monſire Gautier de Beauchamp noſtre Seneſchal.

En teſmignee de totes ces choſes leaument garder, tenir e acomplir, nous avoms fet faire ceſtes lettres overtes, de noſtre ſeal.

Donees a Dumfres li 30. jour du moys de Octobre, l'an de noſtre Regne 28.

Notificatio dictæ ſufferentiæ, ad Patricium de Dumbar Comitem Marchiæ.

A.D.1300. An.28.E.1. Ex Autogr. Penes Camerar.

EDward, par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, Seigneur d'Irland, & Ducs d'Aquitaine, a noſtre feal & loial Patrik de Dumbar, Conte de la Marche, ſaluz.

Come le treſnoble Prince, noſtre chier Couſin & Frere, Phelip, par la grace de Dieu, Roi de France, nous eit eſpecialment requis par ſes lettres, & par ſes meſſages, qe nous a celes gentz d'Eſcoce, a qui nous avoms guerre, doniſſiens true & ſuffrance, come a ceux a qui il ne ſe tient de nous aliez (ſicome ſes ditz meſſages nous ont dit depar li) & come a noun aliez nouz ont requis qui cele triue lour doniſſiens.

Et nous a meiſme celi Roi, come a amy & amiable compoſitour, & ne mie come a aliez a ceux d'Eſcoce, eoms true, ottroiee, & ſuffrance promiſe a tenir, & a garder as gentz d'Eſcoce, as perſones, a leur aliez, a leur biens, & a leur choſes, de nous, & de nos aliez juſques au jour de la Pentecoſt procheinement avenir en tieu manere,

A.D.1300. Que chaſcun tendra ce qu'il tient, &c. *prout ſupra, uſque hæc verba, viz:*

Vous mandoms que as gentz d'Eſcoce, en leur parſones, ne en leur biens, de l'oure que vous aurez ceſtes lettres receves, ne facez mal, moleſte, ne nule manere de damage, contre le purport de la dite true, & choſes qu'il tendront quant ceſtes lettres vous vendront:

Ne ne ſueffrez qu'il entrent en les choſes, dont vous ſerrez en ſeiſine, a l'oure que meiſmes ces lettres vous vendront:

E la dite true facez tenir & garder fermement en touz les avantditz pointz, tant come en vous eſt:

Et que chaſcun tiegne ce qu'il tient le jour qe ceſtes lettres vous vendront:

Et facez auſint aſſavoir, & crier par veſtre poer, & devers les parties, ou vous eſtes, qe la dite true ſoit tenue & gardee, ſicome eſt avantdit, ſanz riens venir encontre, ou en riens blemir

A.D.1300. Edv. 1. juſque au jour de la Pentecoſt avantdit.

Done ſouz noſtre privee ſeal, a Dumfres le L'an de noſtre Regne vint & otyſme.

Conſimiles Literæ mittuntur.

Simoni Fraſer Gardiano Foreſtæ de Selſcirk.

Roberto de Manleye Domino de Drilton,

Jo. Bourdon Vicecom. Berewici ſuper Twedam.

Dat. a Dumfres 30. Octobre.

De prima ſufferentia conceſſa Scotiæ apud Domfres ad preces Regis Franciæ.

A.D.1300. *An. 28. E. 1.* *Ex Autogr. Penes Camerar.*

A Tous ceaux, qi ceſte Lettre verront, ou orront, Piere de Mouncy Chanoigne de Aungers Clerk de tres noble Prince Phe. par la grace de Dieu, Roy de France, & Johan des Barres dit Pian du Chat, Chivaler de celuy meſmes Seigneur ſalutz.

Nous feſoms ſaver a touz, e eſpecialment as Nobles Hommes,

Monſieur Johan de Saynt Johan Chivaler, eſtabli, mis & ordene en la Marche D'eſcoce, par deviers Galeway, de par le treſnoble & treſhaut Prince Edward par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre,

Et a Monſieur Adam Gordon Chivaler, eſtabli, mis & ordene en cel Marche, par deviers Eſcoce, de Galeway, de par les Governours Roiaume d'Eſcoce,

Qe nous, de par nôtre Seigneur le Roi de France, & de ſon commandement, avoms requis a treſhaut & treſnoble Prince Edward, par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre, qu'il vouſit true doner & otroyer as Gentz du Roiaume d'Eſcoce, a leur aydantz, & a leur alliez :

Li quieux l'ad donee & ottroye, par meſmes nôtre requeſte en la manere, qe s'enſuyt.

A touz ceaux, &c. *Prout in Littera Regis dat. a Dumfres,* 30 *Octobris, uſque hæc verba, viz.*

Pur la quiele choſe nous, Piere de Moncy Clerk, & Johan des Barres dit Pian du Chat, deſuſditz, a vous, Monſieur Johan des Saynt Johan, eſtabli en voſtre Marche, & a vous Monſieur Adam de Gurdon, eſtabli en la voſtre Marche, Chivaliers deſuſnomez, vous priums & requirums,

Qe vous, par vous, ou par autres, eſtabliez, par vous, es ditz lieus, ſi iſſent eſt qe entendre ne peuiſſez, voillez de touz deſcords, injuris, violenc, que purront eſtre fetz, tant deſeiſins des terres, quant des mellez, contantz, & autres choſes, qe avenir purront, durant la dite treve, a penere, conuſtre, deliverer, ordener, declarer, corriger, & punir maufetour cheſcun, en ſa Marche, ſolonc ce qe vous verrez que bon ſerra ; ſi en fetez tant de ceſtes choſes, que le Roi de France ſe tiene apaye, e les parties vous peuſſent lover.

Donez a Everwyk ſur nos Seals : L'an de grace Myl & troyz Centz ; Lundy apres la touz Sayntz.

Sigillo a cauda pergamen.

De fidelitate Civium Baionæ.

A.D.1300. *An. 29. E. 1.* *Rot Aleman. 29. E. 1. m. 8.*

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Ad probandum quod

Johannes de Villa,
Bernardus de Perier,
Petrus Arn. frater ſuus,
Arnaldus Reymundi de Pinibus,
Petrus de Francia,
Willielmus Petri de Francia,
Petrus Bernardi de Tholoſa,
Petrus Andr. Drok, &
Petrus Arn. de Bonyeit,

Burgenſes & Cives Baionæ,

Ad fidem & fidelitatem noſtram Ultronei, non coacti venerunt, cum aliis de Communitate Baionæ, poſtquam eadem Communitas ad Dominum & obedientiam noſtram rediit, & Regi Franciæ rebellavit,

Quodque prædicti, Johannes de Villa, Bern. du Perier, & alii Burgenſes & Cives

A.D.1300. dv. I.

A.D.1300. Edv. I.

Cives, ſuperiùs nominati, dilectis & fidelibus noſtris Johanni de Sancto Johanne, tunc Seneſcallo noſtro Vaſconiæ; & Paſcaſio de Villa Majori Civitatis noſtræ Baionæ, juramentum fidelitatis noſtro nomine præſtiterunt.

Et poſtmodum eiſdem Seneſcallo & Majori in omnibus punctis & actibus obedientes fuerunt, ſicut homines ſuo Domino eſſe debent, portantes arma contra gentes dicti Regis Franciæ; & omnibus aliis modis mandatis & præceptis ipſorum Seneſcalli & Majoris parendo, ſicut aliqui alii de communitate prædicta,

Donec ſe in Angliam tranſtuliſſent, & ibidem ſolutiones debitorum, quæ debebantur eiſdem de mutuo, quod hominibus noſtris, ad impugnandum præfatum Regem Franciæ, fecerant, recepiſſent; morando in dicto Regno, negotiando, & ſuas mercandiſas in ipſo, ſicut & alii Mercatores ejuſdem Regni, ſive Vaſconiæ, liberè exercendo;

Dilectos & fideles noſtros Ber. de Seſtars, & Arnaldum de Caupenna Milites, & Magiſtrum Petrum Arn. de vico Clericum, Procuratores noſtros & Nuncios ſpeciales conſtituimus & facimus per præſentes:

Dantes eis & duobus ipſorum plenam poteſtatem & ſpeciale mandatum, ad præmiſſa omnia & ſingula, ac alia, ad ea ſpectantia, facienda, atque complenda, juxta quod eis viſum fuerit oportunum:

Ratum habituri & firmum quicquid prædicti Procuratores noſtri, & duo ipſorum, in præmiſſis omnibus, & aliis ad ea ſpectantibus, duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Dat. &c. apud Rypon 21. die Novembris.

De Credentia, ad Ducem Brabantiæ generum Regis.

A.D.1300. An. 29. E. 1. t. Claus. 9. E. 1. .17. d.

A.D.1300.

REX Nobili viro, Domino Johanni Duci Lotricheriæ, Brebantiæ, & Lemburgiæ filio noſtro kariſſimo, ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Cum mittamus dilectum Clericum noſtrum, Magiſtrum Ricardum de Havering, exhibitorem præſentium, ad vos, ad partes Brabantiæ, pro quibuſdam arduis negotiis noſtris expediendis ibidem,

Nobilitatem veſtram affectuoſe requirimus & rogamus, quatinus eidem Magiſtro Richardo in hiis, quæ dicta tangunt negotia, & aliis, quæ vobis ex parte noſtrâ expoſuerit vivâ voce, fidem indubitatam, tanquam nobiſmet ipſis velitis favore gratuito adhibere:

Et circa eorumdem negotiorum expeditionem efficaciter impendere veſtrum conſilium & juvamen, ut, ipſis mediantibus, negotia illa felici exitu valeant conſummari.

Dat. apud Wetherby 26. die Novembris.

Conſimilis littera dirigitur Margaratæ Duciſſæ Lotrich. Brebant. & Lemburg. filiæ ſuæ kariſſimæ.

Teſte ut ſupra.

De tractando cum Duce Brabantiæ, & Margareta Duciſſa.

A.D.1300. An. 29. E. 1. Pat. 29. E. 1. . 34.

A.D.1300.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Noveritis quod nos dilectum Clericum noſtrum, Magiſtrum Ricardum de Havering, exhibitorem præſentium,

Ad tractandum cum Nobili viro, Domino Johanne Duce Lotrich. Brabant. & Lemburg. filio noſtro kariſſimo, & Margaretâ filiâ noſtrâ, Duciſſâ, conſorte ſuâ:

Necnon & cum cæteris omnibus, quorum intereſt, ſuper quodam negotio, quod eidem Clerico noſtro injunximus ore tenus,

Noſtrum Procuratorem & Nuncium ſpecialem ordinamus, facimus, & conſtituimus per præſentes:

Dantes eidem Magiſtro Ricardo plenam poteſtatem, nomine noſtro, promittendi, paciſcendi, & quamcumque ſecuritatem, ſuper hujuſmodi promiſſionibus & pactionibus, pro completione dicti negotii, præſtandi:

Necnon in animam noſtram, ſi neceſſe fuerit, jurandi:

Et omnia alia & ſingula faciendi, quæ conditio dicti negotii requirit, & ad expeditionem ejuſdem fuerint oportuna:

Ratum & gratum habituri quicquid idem Magiſter Ricardus, nomine noſtro,

A.D.1300. Edv. 1.

ſtro, faciendum duxerit in præmiſſis, & quolibet præmiſſorum.

Et, ſi forte dictum negotium per eundem Magiſtrum Ricardum, niſi aliqua, vel aliquæ perſonarum, cum quibus eſt tractaturus, infra Regnum ſeu dominium noſtrum accedat perſonaliter, vel accedant, nequiverit conſummari,

Eidem vel eiſdem perſonis, tenore præſentium, plenam ſecuritatem concedimus, ad noſtram præſentiam accedendi;

Ita, videlicet, ut ſalvo & ſecurè, cum rebus ſuis, in Regnum noſtrum venire, ibidem morari, & exinde ad propria, cum eiſdem rebus ſuis, redire valeant, abſque injuriâ, moleſtiâ, dampno, impedimento, vel gravamine, eis per nos, vel aliquem de noſtris ſubditis inferendis.

In cujus, &c. uſque ad Paſcham proximo futurum duraturas.

Datum apud Aberford 27. die Novembris.

Bulla, de pecunia decimæ in Hybernia collectæ, per Regem areſtata, deareſtanda.

A.D.1300. An. 29. E. 1. Ex Autogr.

Boniſacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio, Edwardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Decet, fili cariſſime, Regiæ magnificentiam dignitatis, tuam Matrem Eccleſiam, & Apoſtolicam Sedem, & quæ ſua ſunt etiam, ſincero animo & devotis affectibus revereri, ut Rex Regum, ejuſdem ſponſus Eccleſiæ, qui ſuper Reges & Regna imperat, dominatur & regnat, ſe in eis à te honorari proſpiciens, exaltet & provehat Regalis culminis incrementa.

Cùm igitur pecuniam decimæ eccleſiaſticorum redditi̇uum & proventuum Yberniæ, quam, felicis recordationis, Nicolaus Papa quartus, Prædeceſſor noſter, olim tibi, ad proſecutionem comodiorem & efficaciorem negotii terræ ſanctæ, quod aſſumpſeras perſonaliter proſequendum, duxerat concedendam, per ipſius decimæ Collectores dilectis filiis, Mercatoribus de Societate Spinorum de Florentia, qui noſtræ Cameræ Mercatores exiſtunt, mandaverimus aſſignari, ut per eos nobis tam in pecuniâ, quàm in aliis rebus, prout commodius & utilius fieri poteſt, apud Sedem Apoſtolicam præparetur:

Et Officiales ac Juſtitiarii tui, qui per te in Yberniæ partibus præeſſe noſcuntur, pecuniam, & res hujuſmodi, & nonnulla etiam bona, & pecuniam Mercatorum eorundem areſtaſſe ac ſaiſiſſe dicantur; nec permittant ea extrahi, tranſmittenda nobis de partibus memoratis:

A.D.1300.

Celſitudinem Regiam rogamus, & hortamur attente, quatinus, prudenter attendens quod in hoc Dei, & terræ ſanctæ, ac præfatæ eccleſiæ negotio derogatur, ob eorum reverentiam, ac ob noſtram, & apoſtolicæ ſedis honorem, favorabiliter mandes, & facias, cum effectu, quod hujuſmodi areſtatio & ſaiſiſio revocetur, ac liberaliter & libere permittatur, abſque impedimenti & difficultatis objectu, quod prædicti Mercatores præfatam Yberniæ decimam, tam in pecuniâ, quàm in aliis rebus, prout utilius & commodius fore putabitur, de ipſâ Yberniâ extrahere libere valeant, & ad ſedem apoſtolicam deſtinare.

Impenſurus liberaliter & benigne per te ac tuos ſecuritatis oportunæ favorem, per quam id nobis & eidem eccleſiæ comodius poſſit & utilius provenire, ſic ſe ſuper hoc grata & prompta providentia Regalis exhibeat, quod præfatam Yberniæ decimam prælibata ſedes, juxta ſuæ neceſſitatis decentiam, in promptu habere valeat, & tu per hoc divinam & ejuſdem ſedes gratiam latiùs & uberiùs conſequi merearis.

Cæterùm Mercatores prædictos, tamquam noſtros, & eccleſiæ prædictæ devotos atque fideles, Regiæ clementiæ commendamus; quos ſic habere velis in eorum agendis gratioſis affectibus comendatos, ut dignum ſentiant ex favore noſtro profectum.

Dat. Lateran. 18. Kal. Januar. Pontificatûs noſtri anno ſexto.

Literis Papalibus, Regnum Scotiæ tangentibus, reſpondent Angliæ proceres in Parliamento, negantes Scotiæ Regnum eſſe Feudum Romanæ Eccleſiæ, & pernegantes Juriſdictionem Papæ in Temporalibus quoquo modo.

A.D.1301.
n. 29. E. 1.
x Autogr.
nes Came-
r.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino B. Divinâ Providentiâ, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ſummo Pontifici, ſui devoti filii.

Johannes, Comes Warennæ.
Thomas, Comes Lancaſtriæ.
Radulphus de Monte-hermerii, Comes Glouceſtriæ ac Hertford.
Humfridus de Bohun, Comes Hereford. & Eſſexiæ, ac Conſtabularius Angliæ.
Rogerus Bigot, Comes Norfok.
Guido, Comes Warewick.
Richardus, Comes Arundell.
Adomarus de Valencia, Dominus de Montiniaco.
Henricus de Lancaſtria, Dominus de Munemue.
Johannes de Haſtings, Dominus de Bergavenny.
Henricus de Percy, Dominus de Topclive.
Edmundus de Mortuomari, Dominus de Wiggemore.
Robertus filius Walteri, Dominus de Wodeham.
Willielmus, Dominus de Molyns.
Johannes de Sancto Johanne, Dominus de Hantak.
Hugo de Vere, Dominus de Swaneſcampis.
Willielmus de Breuhoſa, Dominus de Gower.
Robertus de Monte-alto, Dominus de Hawardyn.
Robertus de Tattleſhale, Dominus de Buckenham.
Reginaldus de Grey, Dominus de Ruthyn.
Henricus de Grey, Dominus de Codenoure.
Hugo Bardulfe, Dominus de Wyrmegeye.
Robertus de Tonny, Dominus de Caſtro-Matildis.
Willielmus de Ros, Dominus de Hamlake.
Robertus de Clifford, Caſtellanus de Appelby.
Petrus de Malolacu, Dominus de Mulgreve.
Philippus, Dominus de Kyme.
Robertus filius Rogeri, Dominus de Clavering.
Johannes de Mohun, Dominus de Dunſterre.
Almaricus de Sancto Amando, Dominus de Wydehaye.
Alanus de Zuche, Dominus de Aſteby.
Willielmus de Ferrariis, Dominus de Groby.
Theobaldus de Verdon, Dominus de Webbele.
Thomas de Furnivall, Dominus de Sheffeild.
Thomas de Multon, Dominus de Egremond.
Willielmus le Latimer, Dominus de Corby.
Thomas, Dominus de Berkele.
Fulco filius Warini, Dominus de Witington.
Johannes, Dominus de Segrave.
Edmundus de Eyncourt, Dominus de Thurgarton.
Petrus Corbet, Dominus de Cauz.
Willielmus de Cantilupo, Dominus de Ravenſthorpe.
Johannes de Bello-campo, Dominus de Hacche.
Rogerus de Mortuo mari, Dominus de Penketlyn.
Johannes filius Reginaldi, Dominus de Blenleveny.
Ranulphus de Nevill, Dominus de Raby.
Brianus filius Alani, Dominus de Bedale,
Willielmus Mareſchallus, Dominus de Hengam.
Walterus de Huntercombe.
Willielmus Martyn, Dominus de Cameſio.
Henricus de Tyes, Dominus de Chilton.
Rogerus la Warre, Dominus de Iſefeld.
Johannes de Ripariis, Dominus de Angre.
Johannes de Lancaſtre, Dominus de Griſdale.
Robertus filius Pagani, Dominus de Lanwor.
Henricus Tregotz, Dominus de Garinges.
Radulfus Pipard, Dominus de Lanford.

Walterus, Dominus de Faucomberge.
Rogerus le Eſtraunge, Dominus de Elleſmere.
Johannes le Eſtraunge, Dominus de Cnokyn.
Thomas de Chaurcis, Dominus de Norton.
Walterus de Bello-campo, Dominus de Alceſter.
Ricardus Talebot, Dominus de Eckleſwell.
Johannes Bottecourt, Dominus de Mendeſham.
Johannes Engaine, Dominus de Colum.
Hugo Poynz, Dominus de Cory-malet.
Adam, Dominus Welle.
Simon, Dominus de Monte-acuto.
Johannes, Dominus de Sulle.
Johannes de Moeles, Dominus de Cauduburie.
Edmundus, Baro Stafford.
Johannes Lovel, Dominus de Berekingg.
Edmundus de Haſtings, Dominus de Enchimchelmok.
Radulphus filius Willielmi, Dominus de Grymthorpe.
Robertus de Scales, Dominus de Neuſeles.
Willielmus Touchet, Dominus de Levenhales.
Johannes ap Adam Dominus de Beverſtone.
Johannes de Haveringes, Dominus de Grafton.
Robertus de Warde, Dominus de Albaaula,
Nicholaus de Segrave, Dominus de Stowe.
Walterus de Teye, Dominus de Stangrave.
Johannes de Inſula, Dominus de Wodeton.
Euſtachius, Dominus de Hacche.
Gilbertus Pecche, Dominus de Corby.
Willielmus Paynel, Dominus de Tracyngton.
Bogo de Knovill, Dominus de Albomonaſterio.
Fulco le Straunge, Dominus de Corfham.
Henricus de Pynkeney, Dominus de Wedone.
Johannes de Hudleſtone, Dominus de Aneys.
Rogerus de Huntingfelde, Dominus de Bradenham.
Hugo filius Henrici, Dominus de Ravenſwath.
Johannes le Breton, Dominus de Sporle.
Nicholaus de Carru, Dominus de Mulesford.
Thomas, Dominus de la Roche.
Walterus de Moncy, Dominus de Thornton.
Johannes filius Marmaduci, Dominus de Hordene.
Johannes, Dominus de Kingeſton.
Robertus Haſtang, Dominus de Deſiree.
Radulphus, Dominus de Grendone.
Willielmus, Dominus de Leyburne.
Johannes de Greyſtok, Dominus de Morpeth.
Matthæus filius Johannis, Dominus de Stokenhame.
Nicholaus Meynill, Dominus de Wherletone, &
Johannes Paynel, Dominus de Otteleye, devota pedum oſcula beatorum.

Sancta Romana Mater Eccleſia, per cujus miniſterium Fides Catholica gubernatur, in ſuis actibus cum eâ, ſicut firmiter credimus & tenemus, maturitate procedit, quod nulli præjudicare, ſed ſingulorum jura, non minùs in aliis, quam in ſeipſâ, tanquam Mater alma, conſervari valet illæſa.

Sane, convocato per ſereniſſimum Dominum noſtrum Edwardum, Dei gratiâ, Regem Angliæ illuſtrem, Parliamento apud Lincolniam generali; idem Dominus noſter quaſdam literas Apoſtolicas, quas ſuper certis negotiis, conditionem & ſtatum Regni Scotiæ tangentibus, ex parte veſtra receperat, in medio exhiberi, & ſerioſe fecit nobis exponi.

Quibus auditis, & diligenter intellectis, tam noſtris ſenſibus admiranda, quàm hactenus inaudita, in eiſdem audivimus contineri.

Scimus enim (Pater ſanctiſſime) & notorium eſt in partibus Angliæ, & nonnullis aliis non ignotum; quòd, à primâ inſtitutione Regni Angliæ, Reges ejuſdem Regni, tam temporibus Britonum, quàm Anglorum, ſuperius & directum Dominium Regni Scotiæ habuerunt, & in poſſeſſione vel quaſi ſuperioritatis & directi Dominii ipſius Regni Scotiæ ſucceſſivis temporibus extiterunt,

Nec ullis temporibus ipſum Regnum, in temporalibus, pertinuit, vel pertinet quovis jure ad Eccleſiam ſupradictam;

Quinimo Idem Regnum Scotiæ Progenitoribus prædicti Domini noſtri Regibus Angliæ, atque ſibi feodale extitit ab antiquo.

Nec etiam Reges Scotorum, & Regnum aliis, quàm Regibus Angliæ, ſubfuerunt,

A.D.1301. Edw. 1.

fuerunt, vel ſubjici conſueverunt.

Neque Reges Angliæ, ſuper juribus ſuis, in Regno prædicto, aut aliis ſuis temporalibus coram aliquo judice Eccleſiaſtico, vel ſeculari, ex liberâ præheminentiâ ſtatûs ſuæ Regiæ dignitatis & conſuetudinis, cunctis temporibus irrefragabiliter obſervatæ, reſponderunt, aut reſpondere debebant.

Unde, habito tractatu, & deliberatione diligenti, ſuper contentis, in veſtris litteris memoratis, communis, concors & unanimis omnium, & ſingulorum conſenſus fuit, eſt, & erit inconcuſsè, Deo propitio, in futurum;

Quod præfatus Dominus noſter Rex ſuper juribus Regni ſui Scotiæ, aut aliis ſuis temporalibus, nullatenus judicialiter reſpondeat coram vobis, nec judicium ſubeat quoquomodo:

Aut jura ſua prædicta in dubium quæſtionis deducat:

Nec ad præſentiam veſtram Procuratores aut Nuncios ad hoc mittat; præcipue cum præmiſſa cederent manifeſte in exhæredationem juris Coronæ Regni Angliæ & Regiæ Dignitatis, ac ſubverſionem ſtatûs ejuſdem Regni notoriam: necnon in præjudicium libertatum, conſuetudinum, & legum paternarum; ad quarum obſervationem & defenſionem, ex debito præſtiti juramenti, aſtringimur; & quæ manutenebimus toto poſſe, totiſque viribus, cum Dei auxilio, defendemus.

Nec etiam permittimus, aut aliquatenus permittemus, ſicut nec poſſumus, nec debemus, præmiſſa tam inſolita, indebita, præjudicialia, & aliàs inaudita, prælibatum Dominum noſtrum Regem, etiamſi vellet, facere, ſeu quomodolibet attemptare.

Quocirca Sanctitati veſtræ reverenter & humiliter ſupplicamus, quatenus eundem Dominum noſtrum Regem (qui inter alios Principes orbis terræ, Catholicum ſe exhibet, & Eccleſiæ Romanæ devotum) jura ſua, libertates, conſuetudines, & leges, abſque diminutione & inquietudine, pacifice poſſidere; & ea illibata percipere benigniùs permittatis.

In cujus rei teſtimonium ſigillis noſtris, tam pro nobis, quàm pro totâ Communitate prædicti Regni Angliæ, præſentibus ſunt appenſa.

Datæ apud Lincolniam, 12. die Februarii, anno Domini 1301.

Reſponſum Papæ ſuper quibuſdam literatoriæ miſſis cum iſta Bulla de Credentia.

A.D.1301. An. 29. E. 1. Ex Autogr.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio, Edvardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Celſitudinis tuæ Nuncios, tam conſideratione mittentis, quàm ex probitate miſſorum, nuper affectione plenâ recepimus, eoſque libenter vidimus, & audivimus diligenter: & ſuper tuis agendis ſatis & ſerioſè tractavimus cum Nunciis cariſſimi in Chriſto filii noſtri Philippi Regis Francorum illuſtris; & circa eadem ſtudia impendimus & labores.

Ipſi quidem tui Nuncii protraxerunt in noſtrâ Curiâ longam moram, quam prorogavit tarditas Gallicorum, qui nimis eorum diſtulerunt adventum, & ideo ſuper hoc eos habere poteritis excuſatos.

In negotiis autem tuis, quæ ipſis fuere commiſſa, velut fideles & providi, ſe ſollicite, diligenter & fideliter habuerunt: Et, ecce! ad præſentiam Regiam, de noſtro beneplacito, revertuntur; quibus nonnulla, referenda tibi ex parte noſtrâ per eos, oraculo vivæ vocis, duximus committenda.

Et ſperamus quod cum ſint tui fideles, noſtrique devoti, ea tibi, prout eis commiſimus, fideliter referent vivâ voce.

Dat. Lateran. octavo Kal. Martii, Pontificatûs noſtri anno ſeptimo.

Sub filo canabeo.

De decima in Subſidium Terræ ſanctæ collecta, Regi conceſſa.

A.D.1301.
An. 29. *E.* I.
Ex Autogr.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edvardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Eximiæ devotionis ſinceritas, quam ad nos, & Romanam geſſiſti, & geris Eccleſiam, & magnæ probitatis merita, quibus te divina gratia illuſtravit, digne merentur, ut perſonam tuam præcipuis favoribus proſequentes, tibi gratioſi reddamur, & in tuis neceſſitatibus liberales.

Nuper ſiquidem nobis Regali fiduciâ ſupplicâſti, ut cum de decimâ Eccleſiaſticorum reddituum, & proventuum Iberniæ, quam, felicis recordationis, Nicolaus Papa quartus, Prædeceſſor noſter, olim dum viveret, pro negotio Terræ ſanctæ, per ſex annorum ſpatium imponendam duxit, & tibi etiam concedendam, ad proſecutionem commodiorem & efficaciorem ipſius negotii, quod aſſumpſiſti perſonaliter proſequendum, pro primis tribus annis ipſorum ſex annorum, pro majori parte percepiſſe noſcaris, nec fueris hujuſmodi negotium proſecutus, perſonam tuam gratioſe reſpicere dignaremur.

Nos igitur ſperantes, quòd quanto te a nobis perceperis gratioſiùs honorari, tanto devotiùs Deum, & Apoſtolicam ſedem revereri ſtudeas, & ad ipſius Terræ ſanctæ promovenda commoda te reddere promptiorem, tuis ſupplicationibus inclinati, totum, & quicquid de ipsâ decimâ de hujuſmodi primis tribus annis hactenus percepiſti, tibi de ſpeciali gratiâ, præſentium auctoritate, remittimus & donamus; ita quod ad ejus reſtitutionem non tenearis ulteriùs, neque ad id a quoquam invitus valeas cohartari.

Nulli ergo, &c.

Dat. Lateran. 4. Kal. Martii, Pontificatûs noſtri anno ſeptimo.

N. Leornardi.

Sub filis ſericis flavi rubeique coloris.

Hortatoria, ne pro particula Regni Franciæ rehabenda, Terræ ſanctæ recuperanda tranſeat occaſio, & quod Regi Franciæ, ut Juveni pravis ſeducto conſiliis, ac adulatorum malitia inſtigato, adquieſcat.

A.D.1301.
An. 29. E. I
Ex Autogr.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edvardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Confodimur anxietatibus & anguſtiis in occulto, & rubore perplectimur in aperto, quod inter te. ac cariſſimum in Chriſto filium noſtrum Philippum Regem Francorum illuſtrem, ſalutis, quietis, & pacis, ac benedictionis, & gratiæ, diutius, ſub auxiliatione divinâ, per nos ſata ſemina, ſperatum fructum, per deſiderati finis effectum, oportuno tempore non producunt, ſicut ſpes, præteritis data temporibus, repromiſit: Hoc proveniente præſertim, prætextu illius particulæ Regni Franciæ, ad quam rehabendam ſub periculoſâ contentione conaris.

Verùm quia Patris officio fungimur, & in te vigere utriuſque ſalutem hominis affectamus, ac ad proſperum, fili cariſſime, tuum Regnique tui ſtatum voto ducimur ampliori, nolentes a paternæ caritatis proſecutione deſiſtere,

Ne ille malignus Angelus Satanas, humani generis hoſtis antiquus (qui non deſinit ubique prætendere deceptionis laqueos, & ut quocunque modo fidem corrumpat inſtare, quique conſuetudines omnium diſcutit, ventilat cauſas, ſcrutatur affectus & ſequitur, & ibi cauſam quærit nocendi, ubi ſtudioſius animus occupatur) adeò in hac parte tibi & præfato Regi Franciæ cupiditatis æſtum adhibeat, adeò virus infundat invidiæ, quod irremediabilia nocumenta producat,

Ecce! adhuc te ad ea, quæ tuæ ſaluti expediunt, honori & utilitatibus tuis & ipſius Regni conveniunt, ſalubribus exhortationibus invitamus.

Perſuaſiones itaque noſtras animo devoto ſuſcipias, hiis, quæ tibi affectione paterna ſuggerimus, aures adhibiturus intentas, & ad ea oculos mentis habiturus apertos; ut, deducta in rationis examen; & illius examinata ſcrutinio admittantur devotius, & expreſſius imprimantur admiſſa, & impreſſa, tibi Regnoque tuo ad ſalutem, concedente ſalutis actore, proficiant, pacem germinent, producantque quietem, & ad ſtatûs univerſalis, etiam renatorum fonte baptiſmatis, & Terræ ſanctæ potiſſime proſperitatem accedant.

Profectò, ſi ad præterita referas tuæ conſiderationis intuitum, occurrent tibi pericula gravia, quibus te, Regnumque prædictum, ac præfatum Regem, & Regnum Franciæ periculoſiſſime ille Dæmon involvit utrimque, variis, proth dolor! animarum diſcriminibus, perſonarum excidiis, rerumque diſpendiis ſubſecutis:

Occurrent tibi labores innumeri, anxii cogitatus, grandia tædia, maxima ſtudia, expenſarum ſumptus & onera gravia, quæ diverſimode nos & Eccleſia, Mater tua, pertulimus & ſubivimus; cum immenſæ benignitatis adhibitione, ſolerti pro danda pace tibi & ipſi Franciæ Regi ac procuranda quiete, diverſis & ſolennibus ad id Nunciis deſtinatis, & factis per nos certis ordinationibus, & conceſſis matrimoniis, ſicut nôſti:

Occurret tibi præteritus ſtatus miſerabilis Terræ ſanctæ, nunc, ut te latere non convenit, ſatis, per Dei miſericordiam, fælicibus eventibus illuſtratus:

In quo ſatis hactenus repuliſſe videtur Dominus plebem ſuam, & avertiſſe faciem à populo Chriſtiano, ex eo quod terram eandem, in qua pedes Chriſti ſteterunt tamdiu, peccatis exigentibus, populus ipſe paſſus eſt, per negligentiam & inediam, ſtare ſub fœdis Sarracenorum pedibus conculcatam.

Vidit enim præfatus Populus terram ipſam diutiùs jacere proſtratam, deſolationis deplorantem anguſtias, flebilibus vocibus & ululatibus exclamantem, ac expoſcentem inſtanter Chriſtianorum auxilium & juvamen; & non fuit qui compateretur ei, qui conſolaretur eandem, qui ſibi vivamina miniſtraret.

Set ipſe Chriſtus ex alto proſpiciens, & attendens quòd ejus populus laborabat, in hac parte, ingratitudinis & negligentiæ vitio erga eum; & propterea, ut putamus, indefectum Chriſtianarum Gentium, eligens per illos, quos adhuc vera fides & Chriſtiana Religio non agnovit, Tartaros videlicet, ſe juvare, præfatam terram per eoſdem Tartaros de Sarracenorum manibus liberavit.

Set neminem, quos ipſa contingit fides, & te potiſſimè, qui inter cæteros Principes orbis terræ potentiâ noſceris & facultatibus habundare, decet omittere; quin conſideret diligenter quod verendum eſt & timendum occurrit, ne caſtigans caſtigaverit, vel caſtigare decreverit Dominus dictam plebem dum ipſo in tantæ confuſionis obprobrio ſe ſibi obnoxiam præſentavit.

Occurret quoque tibi, nec eſſe poterit à tuæ conſiderationis judicio alienum, quod & tu cecidiſti ſuper hoc, quaſi principalius cæteris, in commiſſum; nam dum, more Progenitorum tuorum, Chriſtianiſſimorum Principum, & ex voto, à te dudum emiſſo, debuiſſes, pro ipſius reverentiâ Redemptoris, circa Terræ præfatæ ſuccurſum vigilanter intendere, laborare ferventer, & efficaciter exponere vires tuas, ut patrimonium ejus, prædicta, videlicet, Terra ſancta, ad recuperationis optatæ gloriam, per tuum & aliorum fidelium miniſterium deveniret,

Vacâſti cum eodem Franciæ Rege guerris & ſcandalis, & te in diſcriminoſos actus bellicos irrupiſti:

Neglexiſti cauſam Dei proſequi, ad quam tuendam præ cæteris tenebaris, diſpendiis propriis te involvens:

Reliquiſti Dei patrimonium in manibus impiorum, ut ſola cupiditate, pro minima fere tuarum facultatum particulâ, diſpendioſis fluctibus luctareris:

Non vitâſti univerſale mundi diſpendium, & publicæ jacturæ diſcrimen, ut propriæ voluntatis arbitrium ruinoſis actibus ſequereris:

Contempſiſti æterna gaudia pro caducis, & hæreditatem perpetuam pro tranſitoria dimiſiſti:

Si autem ad preſentia & futura velis habere reſpectum, intueberis quod Chriſtus adhuc tua & aliorum fidelium in terræ præfatæ negotio experiri plenius vota decrevit.

Præparavit namque viam commoditatis & modum quibus debitum præſtoletur obſequium; ut ſaltem, ſilicet quod inibi recuperari voluit miraculoſe per Tartaros, prompte ac devote per tua & Chriſtianorum ſtudia conſervetur.

Set quid ſit de ipſius ultione timendum, ſi Chriſtianos ſuper hoc, quod abſit, in tam extremâ contumaciâ comprehendet, tuo id relinquimus examine diſcernendum?

Quid quoque mereberis apud ipſum, ſi tantam ejuſdem terræ commoditatem, & in commoditate neceſſitatem, ac in neceſſitate periculum, abſque ulla tergiverſatione cognoſcens, impedias & deſtruas, quæſitis guerris & ſcandalis, quod,

A.D.1301. Edv. I.

ut præmittitur, de ipſius terræ recuperatione provenit?

Quis ad eandem terram manutenendam fervorem accipiet, ſi tu, qui ad id Chriſtianorum, tam Principum, quàm aliorum, adeſſe ductor ſperaris, & prævius non ferveſcas?

In quo ſuper hoc ſperabit Eccleſia Mater tua, ſi ſe percipiet in te ſpe conceptâ fruſtrari?

Quale ad proſecutionem præfati negotii aliis miniſtrabis exemplum, ſi nec ipſam proſecutionem aſſumas, nec ab impedimentorum proſtatione deſiſtas?

Certe non ſunt hæc à Regio abicienda judicio, non exponenda neglectui, ſed die noctuque debitæ rationis examine perſcrutanda.

Intueberis inſuper quod, circa recuperandam hujuſmodi particulam dicti Regni, de quâ contenditur, & ob quam videtur ſcintilla ignis obnoxii remanſiſſe, non abſque aviditate deduceris, & avaritiæ vitio retorqueris, cum inter te ac præfatum Regem Franciæ tot & tales ſint, ut nôſti, parentelæ contractæ, quod, licet ipſe fervore juventutis impulſus, pravis ſeductus conſiliis, & adulatorum malitia inſtigatus, ſe nimis in hac parte tenacem exhibeat atque durum:

Tu tamen, in quo maturitas & circumſpectio plenior, ac magis moderata requiritur, acquieſcere ſibi, ut juveni, ſatis condecenter potes: ſaltem ad tempus, donec Deus omnipotens, qui errata corrigit & reformat, tibi & ſibi de meliori conſilio, & ſalubrioribus fructibus duxerit providendum.

Nos quidem agnoſcimus, ac te decet advertere diligenter, quod cum tali debitore noſceris contraxiſſe, quod neceſſario expedit ut apud eum tibi de creditis minuatur, & ſub quadam ignorantia ſuper hoc ipſi deferas debitori.

Et, licet alia multa, ſanæ mentis obtutibus de facili, quinimo apertius & patentius, conſideranda, in præmiſſis occurrant; quia tamen ea foret per ſingula enarrare longiſſimum, ipſa tuis ſenſibus diſcutienda Regali providentiâ reſervamus.

Serenitatem itaque Regiam rogamus & hortamur attente, ac obſecramus per viſcera miſericordiæ Dei noſtri, ſano tibi conſilio in remiſſionem peccaminum ſuadentes, quatinus pro divinâ & Apoſtolicæ ſedis reverentiâ, & pro tuæ, ac poſterorum tuorum, Regnique tui ſalutis & proſperitatis augmento, hæc in debitam, maturam & ſolertem conſiderationem adducas; &, ad evitanda inter te ac præfatum Regem futura ſcandala, quæ non abſque immenſitate diſcriminum provenirent:

Ad abolendam quoque præteritam, & futuram etiam evitandam tuam & ejus infamiam, ſuper impedimentis præſtitis, occaſione guerrarum & ſcandalorum hujuſmodi, præfatæ negotio terræ Sanctæ:

Ad nutriendum inſuper cum eodem, & fortius augmentandam veræ pacis, & quietis, ac ſinceritatis intimæ unitatem: remoto cujuſlibet cupiditatis affectu, & hæſitationis ſcrupulo, diſcrete de tuis juribus minuas, de tuis affectibus reſeces; & ad eam, per quam exortæ diſcordiæ, ac tam præteritis, quàm imminentibus ex eâ periculis, laudabilis finis imponi valeat, manſuetam moderantiam condeſcendas.

Nec omittas, vel patiaris ullatenus quòd, pro tam modicâ terrâ, de qua ſcrupulus contentionis ingeritur, tot labores adhibiti, tot impenſa ſtudia inanè pertranſeant, ac periculoſius detrahantur, & impediatur tanti boni comodum, tanti gaudii & conſolationis augmentum, tantæ quietis & ubertatis antidotum; quantum ex tuâ & ejuſdem Regis Franciæ vera pace, plena concordia, & tranquillitate non vacua, nedum tuo & ejus Regnis, ac Incolis, ſed etiam univerſali ſtatui Chriſtiani Populi, & potiſſimum Terræ ſanctæ cernitur proventurum.

Spes enim te ducat indubia, & abſque dubitatione confidas, quod divina Clementia, per te in hoc ſe honorari proſpiciens, & deferri Terræ ſanctæ prælibatæ negotio, ampliora perinde tibi præmia compenſabit: quodque tua Mater Eccleſia & nos ex hoc te cariorem filium aſcribemus; ac nobis & eidem Eccleſiæ, cum auxilio Dei, poſſe ſuffragabitur & voluntas, id, quod in hac parte de tuâ voluntate diminues, in talibus & majoribus benignâ tibi munificentiâ compenſandi:

Nos quidem ita curabimus moderari negotium, quod demum, penſatis omnibus, majora percipies, dante Domino, quam dimittas.

Sic in hiis preces, exhortationes, obſecrationes & monita noſtra percipias, ſic exequaris & impleas, quod tua exinde apud Deum, & homines, ac præfatam Eccleſiam, Celſitudo clareſcat, clarendo concreſcat, & condignam laudem ac retributionis præmium mereatur.

Cæterùm poſtulâſti ut de decimâ Eccleſiaſticorum Proventuum Regni Angliæ, quam, fælicis recordationis, Nicolaus Papa quartus Prædeceſſor noſter

olim,

A.D.1301. Edv. I. olim, dum viveret, impoſuit per ſex annos, tibique conceſſit ad proſecutionem comodiorem & efficaciorem negotii terræ ſanctæ præfatæ, quod aſſumpſeras perſonaliter proſequendem, tibi per nos fieret proviſio gratioſa; ut illud, ſcilicet, quod pro primis tribus annis de ipſâ decimâ percepiſti, gratioſe tibi remittere dignaremur: Et nichilominus tam reſiduum ipſorum trium annorum primorum, quàm & reliquorum trium annorum, decimam tibi concederemus ex habundantiâ gratiæ amplioris.

Profectò, fili cariſſime, libenter in hiis & in aliis tuis profectibus condeſcendimus, in quantum honeſtas ſuadet & comoditas patitur, votis tuis.

Set licet petitioni tuæ, cum nequeamus honeſte, non duxerimus totaliter annuendum, ecce! tamen totum & quicquid de ipſâ decimâ de primis tribus annis, ut præmittitur, recepiſti, gratioſe tibi per alias noſtras literas remittimus & donamus: Reſiduum vero ejuſdem decimæ, tam ipſorum, quam aliorum trium annorum, ſubtrahere noluimus præfatæ terræ ſanctæ negotio & neceſſitatibus Eccleſiæ prælibatæ, quæ gravibus premitur oneribus & expenſis. A.D.1301. Edv. I.

De novo autem imponimus inibi, per alias literas, decimam per tres annos: De quâ pro medietate tibi proponimus, pro tuis neceſſitatibus, providere; aliam verò medietatem cogimur neceſſariò retinere pro oneribus & neceſſitatibus ejuſdem Eccleſiæ, quæ non ſunt facile numeranda, neque poſſent abſque gravi pondere ſupportari.

Et ecce! venerabilem Fratrem noſtrum Epiſcopum Spoletanum, Virum utique providum & diſcretum, de cujus induſtriâ & circumſpectione confidimus, ad te ſuper hiis omnibus duximus deſtinandum; qui te de noſtrâ intentione pleniùs informabit, tuque ipſum affabilitate Regali recipias, & ejus in hac parte ſalubribus conſiliis & inductionibus, quæ ſibi commiſimus, acquieſcas: Per eum nobis Regium propoſitum remiſſurus.

Dat. Lateran. 4. Kal. Martii, Pontificatûs noſtri anno ſeptimo.

Sub filo canabeo.

Pro Civitate Baionæ, debitis brevi tempore ſolvendis.

.D.1301. .29. E. I. t. Vaſcon. . E. I. 3. REX dilectis ſibi Majori, Juratis, Civibus & toti Communitati Civitatis ſuæ Baionæ, ſalutem.

Dilectos ſibi Pelegrinum de Villâ, & Bernardum d'Aneſſe, Concives & Nuncios veſtros, ad nos, ex parte veſtrâ, tranſmiſſos, gratanter recepimus; & quæ nobis ex parte veſtrâ curaverunt proponere, diligenter intelleximus & benignè.

Et quia inter cætera, per eoſdem propoſita nobis ex parte veſtrâ, ſupplicarunt ut, ad ſolvendum debita, in quibus ſtipendarii noſtri vobis tenentur, de mutuo ſibi facto per nonnullos Cives & probos homines Civitatis noſtræ prædictæ, dum iidem ſtipendarii noſtri in partibus veſtris moram traxerunt, occaſione guerræ, inter nos & Regem Franciæ dudum ortæ, opem apponere curaremus:

Vobis ſuper hoc taliter reſpondemus, quod nedum in hiis, ſet in aliis quibuſcumque, quæ veſtrum poſſint contingere commodum & honorem, parati ſemper erimus facere quæ poterimus bono modo; A.D.1301.

Verùm, quia tempora adhuc nondum nobis claruerunt ita proſperè ut vellemus (quamvis ea pro nobis & vobis ſperemus fœliciter ſuccedere infra breve) vos affectuoſe requirimus & rogamus, quatenus moleſte non geratis ſi prædicta veſtra petitio, non infra tam breve tempus, forſitan ut velletis, expedita, dilationem capiat aliqualem; cum ipſam expedire intendamus, poſt non multi temporis intervallum, favente Domino, prout noſtro honori & veſtræ utilitati noverimus convenire.

Teſte Rege apud Lincoln. 28. die Februarii.

De Exequiis Edmundi Comitis Cornubiæ celebrandis.

.D.1301. . 29. E. I. t. Cl. . E. I. 16. d. REX Venerabili in Chriſto - - Herefordiæ Epiſcopo ſalutem.

Bonæ memoriæ Edmundo, quondam Comite Cornubiæ, Conſanguineo noſtro, ſicut Domino placuit, nuper in Patriam, quæ iter eſt cunctis mortalibus generale, vocato,

Nos humationi Corporis ipſius, in Monaſterio de Hailes, die Jovis, proximo ante Dominicam in Ramis Palmarum, faciendæ proponimus, Domino concedente, perſonaliter intereſſe, A.D.1301.

Bene-

A.D.1301. Edw. 1. Benevolentiam veſtram attente rogantes quatinus, ob commune humanitatis debitum, ac noſtri honorificentiam, ad humationem prædictam ejus unà nobiſcum, cum devotione celebraturi exequias in præfatis loco & termino, concurratis; ut ex hoc divinam miſericordiam valeatis uberiùs promereri.

Teſte, &c.

Conſimiles litteræ diriguntur Epiſcopis & Abbatibus ſubſcriptis, videlicet.

Wygorn. } *Epiſcopis.*
Exon. }
Abbati de Eveſham.
Abbati de Teukesbir.
Abbati de Wynchecombe.
Abbati de Perſhore.
Abbati de Abindon.
Abbati de Eyveſham.
Abbati de Cirenceſtr.
Abbati de Oſeneye.
Abbati de Stanlegh in Wyltſſ.
Abbati de Bordeſlegh.
Abbati de Regali loco juxta Oxon.
Abbati de Glouc.
Priori Wygorn.

Indulgentia pro Rege, de confeſſore eligendo.

A.D.1301. An. 29. E. 1. Ex Autogr.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edvardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Dignum arbitramur & congruum, ut perſonam tuam, devotione præclaram, & regalium virtutum titulis inſignitam, apoſtolici favoris plenitudine proſequentes, votis tuis liberaliter annuamus, in hiis maximè quæ animæ tuæ ſalutem reſpicere dinoſcantur.

Tuis itaque ſupplicationibus inclinati, auctoritate tibi præſentium indulgemus, ut libere poſſis, quotiens opportunum fuerit, diſcretum tibi eligere Confeſſorem, & ei tua confiteri peccata, qui, auditâ Confeſſione tuâ, tibi, prout animæ tuæ ſaluti expedire viderit, injungere valeat poenitentiam ſalutarem, & ſuper hiis auctoritate noſtrâ beneficium debitæ abſolutionis impendere; niſi talia fuerint, propter quæ Sedes Apoſtolica ſit meritò conſulenda.

Poſſit quoque diſpenſare tecum ſuper quibuſcunque votis emiſſis, & emittendis (Continentiæ, Jeroſol. & Peregrinationis votis duntaxat exceptis) ipſaque vota, ſuper quibus tecum ſic duxerit diſpenſandum, tibi in alia pietatis opera, prout ſecundum Deum animæ tuæ ſaluti expedire viderit (ſuper quo tuam, & ejus oneramus Conſcientiam) commutare.

Nulli ergo, &c.

Dat. Later. Kal. Martii, Pontific. noſtri anno ſeptimo.

N. Leonardi.

Sub Filis Sericis flavi rubeique coloris.

Indulgentia pro ſervientibus Regis, quod poſſint, in abſentia proprii Sacerdotis, capellano Regis confiteri.

A.D. 1301. An. 29. E. 1. Ex Autogr.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edvardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Perſonam tuam, devotione præclaram, manſuetudinis munere præditam, & Regalium virtutum titulis refulgentem, conſcriptam in pectore noſtro portamus, & illam favoris apoſtolici plenitudine proſequentes, quæ votis tuis inſidere conſpicimus, libenter exauditionis gratia prævenimus.

Tuis itaque ſupplicationibus inclinati, auctoritate tibi præſentium indulgemus, ut tam clerici, quàm laici, tui ſervientes & familiares, præſentes & poſteri, tuis obſequiis familiariter inſiſtentes, quando non poſſunt habere copiam proprii Sacerdotis, quotiens opportunum fuerit, poſſint Capellano tuo eorum confiteri peccata: Qui, auditâ confeſſione ipſorum, eis, pro commiſſis, poenitentiam ſalutarem impendat; niſi talia fuerint propter quæ fuerit ad Se-

A.D.1301. dv. I.

dem Apoſtolicam ſpecialiter recurrendum.

Nulli ergo, &c.

Dat. Lateran. Kal. Martii, Pontificatûs noſtri anno ſeptimo.

Sigillo avulſo.

A.D.1301. Edv. I.

Pro ſervientibus Edwardi filii Regis, de peccatis confitendis capellano, in abſentia proprii ſacerdotis.

A.D.1301. n. 29. E. I. x Autogr.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto Filio Nobili Viro, Edvardo primogenito cariſſimi in Chriſto Filii noſtri, Edvardi Regis Angliæ illuſtris, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Pium arbitramur & congruum, ut in hiis prompti ſimus ad gratias, quæ ſalutem reſpiciunt Animarum, præſertim circa perſonas generoſitate ſublimes, quæ, purâ fide conſpicuæ, Deo & Eccleſiæ ſunt devotæ.

Tuis itaque ſupplicationibus inclinati, auctoritate tibi præſentium indulgemus, ut, tam Clerici, quàm Laici, tui Servientes & Familiares, præſentes & poſteri, tuis obſequiis familiariter inſiſtentes, quando non poſſunt habere copiam proprii Sacerdotis, quotiens oportunum fuerit, poſſint Capellano tuo eorum confiteri peccata: Qui, auditâ confeſſione ipſorum, eis, pro commiſſis, pœnitentiam ſalutarem impendat; niſi talia fuerint, propter quæ fuerit ad Sedem Apoſtolicam ſpecialiter recurrendum.

A.D.1301.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire:

Siquis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum, Petri & Pauli, Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum.

Dat. Lateran. Kal. Martii, Pontificatûs noſtri anno ſeptimo.

Sub Filis Sericis flavi rubeique coloris.

Procuratorium de tractando cum Nunciis Franciæ ſuper pace Scotorum.

.D.1301. n. 29. E. I. . Aleman. E. I. m. 7

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Cùm, ad requiſitionem Magnifici Principis, Domini Philippi, Dei gratiâ, Regis Francorum illuſtris, conſanguinei & fratris noſtri kariſſimi, per ſpeciales ſuos Nuncios nobis factam,

Conceſſiſſemus aliquos certos noſtros nuncios, ad mediam quadrageſimam, apud Cantuar. deſtinare, ad tractandum cum hominibus & nunciis, quos ibidem dictus Rex Franciæ, ſuper pace gentis Regni noſtri Scotiæ, duceret tranſmittendos ad hujuſmodi terminum dictæ mediæ quadrageſimæ,

Ad preces præfati Regis Franciæ, nobis iterato tranſmiſſas, prorogaverimus uſque in quindenam poſt inſtans feſtum Paſchæ:

Nos dilectos & fideles noſtros, nobiles viros,

Johannem Comitem Warennæ,
Guidonem de Bello Campo Comitem Warr.
Audomarum de Valentia,
Johannem de Sancto Johanne, &
Hugonem de Veer, Milites,

A.D.1301.

Noſtros Nuncios ſpeciales ordinamus, aſſignamus, & facimus per præſentes, ad tactandum, ordinandum, conveniendum, & conſentiendum cum hujuſmodi hominibus & Nunciis dicti Regis Franciæ, ſuper emendatione inobedientiarum, rebellionum, contemptuum, tranſgreſſionum, injuriarum, exceſſuum, & dampnorum, nobis & noſtris per dictam gentem Scotiæ illatorum, ac etiam ſuper aliis contingentibus dictam pacem:

Ratum habituri & firmum quicquid omnes prædicti, Johannes, Guido, Audomarus, Johannes de Sancto Johanne, & Hugo, quatuor vel tres ipſorum, noſtro nomine, in præmiſſis duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Dat. apud Lincoln. 1. die Martii.

A.D.1301.
Edv. 1.

Bulla Remiſſionis de omnibus decimis in ſubſidium terræ ſanctæ deputatis, a Rege perceptis; & de exactionibus ac Impoſitionibus quibuſcunque.

A.D.1301.
An. 29. *E.* 1.
Ex Autogr.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edvardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Celſitudinis tuæ conditiones, ac merita, & devotionis affectum, quem ad Deum, & apoſtolicam ſedem, ac terram ſanctam hactenus habuiſti, ac te habere ſperamus, & confidimus in futurum, benigna conſideratione penſantes: Ac attendentes quòd moderni malitia temporis te ſumptibus plurimis, ac laboribus, & anguſtiis aggravavit; piâ meditatione providimus ad te ſuper hoc animum compaſſionis extendere, ac tuæ providendo ſaluti, apoſtolicæ ſedis munificentiam tibi ſuper hiis reddere gratioſam.

Ut igitur noſtræ benignitatis affectum percipias in effectu, totum & quicquid, de quibuſcumque decimis, in quibuſcumque Regnis, locis, & partibus, & quibuſcumque temporibus, olim per apoſtolicam ſedem, in prædictæ terræ ſanctæ ſubſidium deputatis, per te, vel alium, ſeu alios, uſque in hodiernum diem percepiſti, vel ad te pervenit, tibi, auctoritate apoſtolicâ de merâ gratiâ remittimus, & donamus.

Cæterum quia occaſione guerrarum, turbationum, & ſcandalorum, quæ tibi & Regno tuo inſurrexiſſe noſcuntur, tu, compulſus indigentia, & neceſſitate coactus, eccleſias & perſonas eccleſiaſticas dicti Regni per impoſitiones & exactiones illicitas forſitan aggravâſti:

Nos, attendentes quod tu jam declinas ad ſenium, & propterea ſaluti tuæ ſuper hiis providere ſalubriter intendentes, totum & quicquid, per impoſitiones & exactiones hujuſmodi, per te, vel alium, ſeu alios percepiſti, vel ad te inde pervenit, eadem tibi auctoritate de gratiâ remittimus & concedimus ampliori; abſolventes te, auctoritate præfatâ, à qualibet excommunicationis ſententiâ, ſiquam propterea incurriſti.

Tu itaque, fili, benignitatem noſtram devotâ mente reſpiciens, ac mentem & oculos erigens reverenter ad Deum, erga præfatam terram ſanctam ſuper hiis ſic te liberalem exhibeas, ſicque Deo & eccleſiæ, matri tuæ, te gratum & devotum intentis ſtudiis repræſentes, quòd dignis attolli laudibus merearis.

Dat. Lateran. 4. Id. Martii, Pontificatûs noſtri anno ſeptimo.

Sub filo canabeo.

De Annuo cenſu, in cujus ſolutione jam fuerat per undecim Annos ceſſatum, ſolvendo.

A.D.1301.
An. 29. *E.* 1.
Ex Autogr.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio noſtro Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Quanto erga Romanam eccleſiam matrem tuam uberiori devotione novimus te fervere, tanto ſinceritatem tuam ad ea, in quibus eidem eccleſiæ teneris ex debito, fiducialibus noſtris litteris excitamus; ſperantes ut eo libentiùs & liberiùs debitum ipſum ſolvas, quo ex hoc Regium honorem ſtudioſiùs proſequi, & benivolentiam noſtram uberiùs noſceris promereri.

Cum igitur cenſus annuus mille Marcharum Sterlingorum, à te, ſicut noſti, prædictæ debeatur eccleſiæ: Fueritque jam per undecim Annos, proximè præteritos, in ipſius ſolutione ceſſatum; & etiam pro anno præſenti, terminando in proximo feſto beati Michaelis de Septembri, debeatur.

Serenitatem Regiam requirimus & rogamus attentè, per apoſtolica tibi ſcripta mandantes, quatinus eundem cenſum, pro undecim prædictis, & iſto præſenti, Annis, dilecto filio, Magiſtro Bartholomeo de Ferentin, Canonico Londoniarum, Latori præſentium, noſtro & prædictæ eccleſiæ nomine, ſublato dilationis & difficultatis obice, facias integrè ac liberaliter aſſignari;

Ita quod, id gratum habentes, Magnificentiam tuam poſſimus inde meritò commendare.

Dat. Lateran. 15. Kal. Aprilis, Pontificatûs noſtri anno ſeptimo.

Ad tractandum Nunciis Regis Franciæ ſuper Pace cum Scotis.

A.D.1301. An. 29 E. 1. Pat. Aleman. 29. E. 1. m. 7.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Noverit univerſitas veſtra quod nos dilectos & fideles noſtros, nobiles viros,

Johannem Comitem Warennæ,
Guidonem de Bello Campo Com. Warr.
Audomarum de Valentia,
Johannem de Sancto Johanne, &
Hugonem de Veer, Milites.

Noſtros Nuncios ſpeciales ordinamus, aſſignamus, & facimus per præſentes, ad tractandum de pace gentis Regni noſtri Scotiæ, cum hominibus & Nunciis, quos Magnificus Princeps, Rex Franciæ illuſtris, ad quindenam poſt inſtans feſtum Paſchæ, apud Cantuar. duxerit deſtinandos.

Ac etiam ordinandum, conveniendum, & conſentiendum, cum eiſdem hominibus & Nunciis dicti Regis, ſuper emendatione inobedientiarum, rebellionum, contemptuum, tranſgreſſionum, injuriarum, exceſſuum & dampnorum, nobis & noſtris per dictam gentem Scotiæ illatorum, ac etiam ſuper aliis contingentibus dictam pacem:

Ratum habituri & firmum quicquid omnes prædicti, Johannes, Guido, Audomarus, Johannes de Sancto Johanne, & Hugo, quatuor, vel tres ipſorum, noſtro nomine, in præmiſſis duxerint faciendum.

In cujus, &c.

Dat. apud Lincoln. 1. die Martii.

Ad Literas Papæ antedictas Reſponſio, declaratoria de Jure Regis ad Regnum Scotiæ.

.D.1301. 29. E. 1. Cl. 29. 1. m. 10. 9. dor.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino B. Divinâ Providentiâ, Sanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ Summo Pontifici, Edwardus, ejuſdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, devota Pedum oſcula beatorum.

Infraſcriptâ, non in formâ nec in figurâ judicii, ſet omnino extra judicium; pro Serenanda Sanctæ Paternitatis veſtræ conſcientiâ, vobis tranſmittimus exhibenda.

Altiſſimus inſpector cordium noſtræ ſcrinio memoriæ indelibili Stilo novit inſcribi, quod Anteceſſores & Progenitores noſtri, Reges Angliæ, jure Superioris & directi Dominii, ab antiquiſſimis retrò temporibus, Regno Scotiæ, & ipſius Regibus, in temporalibus, & annexis eiſdem, præfuerunt:

Et ab eiſdem Regibus, pro Regno Scotiæ, & ejuſdem Regni proceribus, à quibus habere volebant, ligia homagia & fidelitatis juramenta receperunt:

Et nos, juris & Dominii poſſeſſionem continuantes hujuſmodi, pro tempore noſtro, eadem tam à Rege Scotiæ, quàm ab ipſius Regni proceribus recepimus.

Quinimmo tantâ juris & Dominii prærogativâ ſuper Regnum Scotiæ, & ejuſdem Reges, gaudebant, quod Regnum ipſum ſuis fidelibus conferebant: Reges etiam ex cauſis juſtis amovebant; & conſtituerunt ſub ſe, loco ipſorum, alios regnaturos.

A.D.1301.

Quæ proculdubio ab antiquo notoria fuerunt, & exiſtunt, licet aliud fortè paternis auribus, per pacis æmulos, & rebellionis filios, fuerit falſâ inſinuatione ſuggeſtum; quorum machinoſa & imaginaria figmenta veſtra providentia quæſumus aſpernetur.

Sub temporibus itaque Ely & Samuelis Prophetæ, vir quidam ſtrenuus & inſignis, Brutus nomine, de genere Trojanorum, poſt excidium urbis Trojæ, cum multis nobilibus Trojanorum, applicuit in quandam Inſulam, tunc Albion vocatam, à gigantibus inhabitatam: Quibus ſuâ & ſuorum devictis potentiâ, & occiſis, eam nomine ſuo Britanniam, ſocioſque ſuos Britones appellavit; & ædificavit Civitatem quam Trinovantum nuncupavit, quæ modò Londonia nominatur.

Et poſtea Regnum ſuum tribus filiis ſuis diviſit: Scilicet,

Locrino primogenito, illam partem Britanniæ, quæ nunc Anglia dicitur:

Et Albanacto ſecundo natu, illam partem quæ tunc Albania, à nomine Albanacti, nunc verò Scotia nuncupatur:

Et Cambro filio minori, partem illam, nomine ſuo tunc Cambria vocatam, quæ nunc Wallia vocitatur;

Reſer-

Reſervatâ Loctino Seniori Regiâ dignitate.

Itaque, biennio poſt mortem Bruti, applicuit in Albaniâ quidam Rex Hunorum, nomine Humber, & Albanactum fratrem Locrini occidit; quo audito Locrinus, Rex Britonum, perſecutus eſt eum: Qui, fugiens, ſubmerſus eſt in flumine, quod de nomine ſuo Humber vocatur, & ſic Albania revertitur ad dictum Locrinum.

Item, Dunwallo, Rex Britonum, Staterium, Regem Scotiæ, ſibi rebellem occidit, & terram ejus in deditionem recepit.

Item, duo filii Dunwallonis, ſcilicet, Belinus & Brennius, inter ſe Regnum Patris ſui diviſerunt.

Ita quod Belinus Senior Diadema Inſulæ, cum Britanniâ, Walliâ, & Cornubiâ poſſideret:

Brennius verò, ſub eo Regnaturus, Scotiam acciperet: Petebat enim Trojana conſuetudo, ut dignitas Hæreditatis primogenito proveniret.

Item, Arturus Rex Britonum, Princeps famoſiſſimus, Scotiam ſibi rebellem ſubjecit, & pene totam gentem delevit: Et poſtea quemdam, nomine Anguſelum, in Regem Scotiæ præfecit.

Et cùm poſtea idem Rex Arturus apud Civitatem Legionum feſtum faceret celeberimum, interfuerunt ibidem omnes Reges, ſibi ſubjecti; inter quos Anguſelus, Rex Scotiæ, ſervitium pro Regno Scotiæ exhibens debitum, gladium Regis Arturi detulit ante ipſum; & ſucceſſivè omnes Reges Scotiæ omnibus Regibus Britonum fuere ſubjecti.

Succedentibus autem Regibus Angliæ in prædictâ Inſulâ, & ipſius Monarchiam & Dominium optinentibus ſubſequenter, Edwardus, dictus Senior, filius Eluredi Regis Angliæ, Scotorum, Cumbrorum, & Streg. Wallorum Reges ſibi, tanquam ſuperiori Domino, ſubjectos habuit & ſubmiſſos.

Adelſtanus Rex Angliæ Conſtantinum, Regem Scotorum, ſub ſe regnaturum conſtituit; dicens, glorioſius eſt Regem facere, quàm Regem eſſe.

Et eſt dignum memoriâ, quod idem Adelſtanus, intercedente Sancto Johanne de Beverlaco, quondam Archiepiſcopo Eborum Scotos rebellantes ei dimicavit; qui, gratias devote agens, Deum exoravit, petens quatinus, interveniente beato Johanne, ſibi aliquod ſignum evidens oſtenderet, quatinus tam ſuccedentes, quàm præſentes cognoſcere poſſent, Scotos Anglorum Regno jure ſubjugari: Et videns quoſdam ſcopulos, juxta quendam locum prope Dumbar. in Scotiâ, prominere; extracto gladio de vaginâ percuſſit in ſilicem: Qui lapis, ad ictum gladii, Dei vertute agente, ita cavatur, ut menſura ulnæ longitudini poſſit coaptari: Et cujus rei hactenus evidens ſignum apparet, & in Baverlac. Eccleſiâ in legenda Sancti Johannis, quaſi ſingulis ebdomadis per Annum, ad laudem & honorem Sancti Johannis, pro miraculo recitatur: Et de hoc exſtat celebris memoria, tam in Angliâ, quàm in Scotiâ, uſque ad præſentem diem.

Item, Conſtantinus Rex Scottorum, & Eugenius Rex Cumbrorum, ad prædictum Regem Angliæ Adelſtanum, poſt aliqualem diſſentionem inter eos habitam, venientes, ſe cum ſuis Regnis eidem Adelſtano dedidere; cujus facti gratiâ filium Conſtantini ipſe Adelſtanus de ſacro fonte ſuſcepit.

Item, Edredo Regi Angliæ Scoti ſine bello ſe ſubdiderunt: & eidem Regi Edredo, tanquam Domino, fidelitatem debitam juraverunt; quodam Yricio Rege ſuper ipſos Scotos ſtatuto.

Item, cùm Edgarus Rex Angliæ Regem Scotorum Kinadium, & Cumbrorum Malculmum Regem, plurimarum Inſularum Makkum, alioſque quinque ſubregulos, ſcilicet, Dunenaldum, Syferth. Huwal, Jacob, & Inchil, Regem ipſum Edgarum, in navi quadam prope proram ſedentem, per fluvium Dehe remigare feciſſet; fertur ipſum dixiſſe, Succeſſores ſuos gloriari ſe Reges Anglorum eſſe, cum tantâ honorum prerogativâ fruenter, ut ſubjectam habeant tot Regum potentiam.

Poſt dictum Edgarum ſucceſſivè ſucceſſerunt Reges Angliæ, Sanctus Edwardus Martir, Egelredus frater ejus, Edmundus dictus Hireneſide filius Egelredi, & Knutus; qui eorum temporibus Regnum Scotiæ in ſuâ ſubjectione pacificè tenuerunt; hoc duntaxat excepto, quod, Anno quindecimo Regni Knuti prædicti, idem Knutus Scotiam rebellantem expeditione illuc ductâ, Regem Scotiæ Malcolmum parvo ſubegit negotio, ſubdituſque eſt ei idem Malcolmus.

Quibus Haraldus filius Knuti, & Hardeknutus frater ejus, unus poſt alium, Reges Angliæ ſucceſſerunt; qui, eis, ſic regnantibus, ſibi ſubjectionem Regni Scotiæ pacificè habuerunt.

Item, Sanctus Edwardus, Rex Angliæ, Regnum Scotiæ dedit Malcolmo, filio Regis Cumbrorum, de ſe tenendum.

Item, Willielmus, dictus Baſtardus, Rex Angliæ, cognatus dicti Edwardi, à Malcolmo Rege Scotorum, tanquam à ſuo homine, ſibi ſubdito, homagium cepit.

Item, Willielmo Ruffo, Regi Angliæ, prædictus Malcolmus, Rex Scotorum, juramento fidelitatis ſubjectus fuit.

Item, prædictus Rex Willielmus Donenaldum de Regno Scotiæ ex Juſtis cauſis amovit, & loco ejus Duncanum filium Malcolmi Regem Scotiæ præfecit, & recepit ab eo fidelitatis juramentum: Dictoque Duncano doloſe perempto, dictus Rex Willielmus præfatum Donenaldum, qui iterum Regnum Scotiæ invaſerat, amovit ab eodem, & Edgarum filium dicti Malcolmi Regem Scotiæ conſtituit, & eidem illud Regnum donavit: Cui ſucceſſit Alexander frater ejuſdem Edgari, conceſſu Regis Angliæ Henrici primi, fratris dicti Regis Willielmi Ruffi.

Item, Matildi Imperatrici, filiæ & Hæredi Regis Henrici prædicti, Rex Scotiæ David fecit homagium & fidelitatem.

Item, Regi Anglorum Stephano Henricus, filius dicti Regis David, homagium fecit.

Item, Willielmus, Rex Scotorum, pro Regno Scotiæ, & David frater ſuus, & Comites & Barones Regni Scotiæ, devenerunt homines Henrici, filii Regis Angliæ Henrici ſecundi, in Craſtino Coronationis prædicti Henrici, filii Henrici ſecundi, parte vivente, & fidelitatem ei juraverunt contra omnes homines, ſalvâ fidelitate debitâ Patri viventi.

Anno vero viceſimo Regni Regis Henrici ſecundi prædicti, dictus Willielmus Rex Scotorum, rebellare incipiens, venit in Northumbriam cum exercitu magno, & exercuit in populo Stragem magnam; cui occurrentes milites Comitatûs Eborum, apud Alnewyk, ipſum ceperunt, ac dicto Henrico Regi Angliæ reddiderunt, annoque ſequenti, ſcilicet, 15. Kal. Martii, eſt idem Willielmus permiſſus liber abire.

Poſtea verò apud Eborum anno eodem, 17. Kal. Septembris, idem Willielmus Rex Scotorum, de conſenſu Prælatorum, Comitum, Baronum, Procerum, & aliorum Magnatum Regni Scotiæ, Domino ſuo Regi Angliæ Henrico, filio Matildis Imperatricis prædicto, ſuis litteris patentibus caviſſe noſcitur, quod ipſe, & Hæredes, & Succeſſores ſui, Reges Scotiæ, Epiſcopi, & Abbates, Comites etiam & Barones, & alii homines Regni Scotiæ, de quibus Dominus Rex habere voluerit, facient Regibus Angliæ homagium, fidelitatem & ligantiam, ut legio Domino, contra omnem hominem.

Et, in ſignum ſubjectionis hujuſmodi, idem Willielmus Rex Scotiæ Capellum, Lanceam & Sellam ſuos, ſuper altare Eccleſiæ beati Petri Eboracenſis optulit, quæ in eâdem Eccleſiâ uſque in hodiernum diem remanſent & ſervantur.

Item, Epiſcopi, Comites & Barones dicti Regni Scotiæ, conventionaverunt, ut verbis ejuſdem Conventionis utamur, Domino Regi, & Henrico filio ſuo prædictis, quod, ſi Rex Scotiæ aliquo caſu à fidelitate Regum Angliæ, & conventione prædictâ recederet, ipſi cum Domino Rege Angliæ tenebunt, ſicut cum ligio Domino ſuo contra Regem Scotiæ, quouſque ad fidelitatem Regis Angliæ redeat.

Quam quidem compoſitionem, felicis recordationis, Gregorius Papa IX. in diverſis reſcriptis, Regibus Angliæ & Scotiæ directis, mandavit firmiter obſervari; continentibus etiam, inter cætera, quod Willielmus & Alexander Reges Scotorum, Regibus Angliæ Johanni & Henrico ligium homagium & fidelitatem fecerunt, quæ tenentur ſucceſſores eorum, Comites & Barones Regni Scotiæ, ipſis & ſuis Succeſſoribus exhibere: Et iterùm quòd, cum idem Rex Scotiæ homo ligius ſit ipſius Henrici Regis Angliæ, & eidem fidelitatis præſtiterit juramentum, quo ſe principaliter aſtrinxit quod ipſius Regis & Regni Angliæ detrimentum nichil debeat penitus attemptare.

Et Papa Clemens, ſcribens Regi Angliæ pro Johanne Epiſcopo Sancti Andreæ, expulſo ab Epiſcopatu ſuo per Regem Scotiæ, inter cætera rogavit, quod Willielmum Regem Scotiæ moveret & induceret, &, ſi neceſſe fuerit, diſtrictione Regali, quâ & præminet, & conceſsâ ſuæ Regiæ celſitudini poteſtate compelleret, ut dicto Epiſcopo omnem rancorem remitteret, & Epiſcopatum ſuum eum habere in pace permitteret.

Et, poſt Conventionem prædictam, in Eccleſiâ beati Petri Eborum, coram prædictis Regibus Angliæ & Scotiæ, & David fratre ſuo, & univerſo populo, Epiſcopi, Comites, Barones, Milites, de terrâ Regis Scotiæ, juraverunt Domino Regi Angliæ, & Henrico filio ſuo, & Hæredibus eorum fidelitatem contra omnem hominem, ſicut ligiis Dominis ſuis.

A.D. 1301. Edv. I.

Et idem Willielmus Rex Scotorum, ad mandatum Regis Henrici prædicti, venit, apud Northamptoniam, ad Parliamentum Domini ſui, adducens ſecum omnes Epiſcopos, Abbates, & Priores totius Regni ſui.

Et venit etiam ad ejuſdem Regis Angliæ mandatum in Normanniam.

Et idem Rex Willielmus, poſt deceſſum dicti Regis Henrici, veniens Cantuariam Richardo Regi Angliæ, filio & hæredi dicti Henrici, fecit homagium.

Quo Ricardo, viam univerſæ carnis ingreſſo, ſæpefatus Willielmus Johanni Regi Angliæ, fratri & hæredi prædicti Regis Richardi, extra Civitatem Lincolniæ ſupra quendam montem, in conſpectu omnis populi, fecit homagium, & juravit ei fidelitatem ſuper Crucem, Huberti, tunc Cantuarienſis Archiepiſcopi,

Et eidem Johanni, tanquam Domino ſuo, per cartam ſuam conceſſit quòd Alexandrum filium ſuum, ſicut hominem ſuum ligium, maritaret; promittendo firmiter, in carta eadem, quod idem Willielmus Rex Scotorum, & Alexander filius ſuus, Henrico filio Regis Angliæ Johannis, tanquam ligio Domino ſuo, contra omnes mortales fidem & fidelitatem tenerent.

A quo quidem Willielmo Rege Scotorum poſtmodum, pro eo quod deſponderat filiam ſuam Comiti Boloniæ, præter ipſius Regis Johannis Domini ſui aſſenſum, pro tranſgreſſione & temerariâ præſumptione hujuſmodi, debitam ſatisfactionem accepit.

Item, Alexander Rex Scotorum, ſororius noſter, Regi Angliæ Henrico, Patri noſtro, pro Regno Scotiæ; & poſtea nobis homagium fecit.

Vacante deinde Regno Scotiæ, poſt mortem Alexandri Regis illius, & ſubſequenter per mortem Margaretæ, ejuſdem Regni Scotiæ Reginæ & Dominæ, Neptis noſtræ, Epiſcopi, Abbates, Priores, Comites, Barones, Proceres, & cæteri Nobiles, & Communitates totius Regni Scotiæ ad nos, tanquam ad legitimum Defenſorem, Ducem, Aurigam, Capitaneum, & Dominum Capitalem ejuſdem Regni ſic vacantis, gratis & ſpontanea voluntate accedentes, prout tenebantur de jure, jus noſtrum Progenitorum & Anteceſſorum noſtrorum, ac poſſeſſionem ſuperioris & directi Dominii in Regno eodem, & ipſius Regni ſubjectionem, ex certa ſcientia purè, ſimpliciter & abſolutè recognoverunt:

Et præſtitis nobis ab eiſdem, tanquam ſuperiori & directo Domino Scotiæ, debitis & conſuetis fidelitatum juramentis, ac Civitatibus, Burgis, Villis, Caſtris, ac cæteris munitionibus Regni ejuſdem in manu noſtra traditis, ad cuſtodiam ejuſdem Regni certos, jure noſtro Regio, Officiales & Miniſtros deputavimus; quibus ipſi, tempore vacationis hujuſmodi, concorditer fuerant obedientes, & intendentes in noſtris præceptis Regiis & mandatis.

Poſtmodùm autem diverſæ perſonæ, ſuper ſucceſſione in dictum Regnum Scotiæ jure hæreditario inter ſe contendentes, ad nos, tanquam ad ſuperiorem Dominum Regni Scotiæ, acceſſerunt: petentes, ſuper jure ſuccedendi in Regnum prædictum, ſibi per nos exhiberi juſtitiæ complementum: volentes & expreſſe conſentientes coram nobis, tanquam ſuperiore & directo Domino Regni Scotiæ, ſtare juri.

Et demum, earumdem partium petitionibus & juribus coram nobis, tanquam coram ſuperiore & directo Domino, judicialiter propoſitis, ac ſufficienter auditis, rimatis, examinatis, & diligenter intellectis, in præſentiâ omnium Prælatorum & Nobilium, quaſi totius Regni Scotiæ, & de voluntate & aſſenſu expreſſo eorumdem procedentes, Johannem de Balliolo debite præfecimus in Regem Scotorum; quem tunc in ſucceſſione ejuſdem Regni hæredem legitimum, & jura habere invenimus potiora.

Qui quidem Prælati, Comites, Barones, Communitates, ac cæteri Incolæ ejuſdem Regni, hujuſmodi ſententiam noſtram expreſſe omologârunt, acceptârunt, & expreſſe approbârunt: & ipſum Johannem, de mandato noſtro, virtute hujuſmodi judicii, in Regem ſuum admiſerunt.

Ac idem Johannes Rex Scotiæ, pro Regno ſuo præſtito nobis homagio debito & conſueto, ac fidelitatis juramento, ad Parliamenta noſtra de mandato noſtro veniens, eiſdem, tanquam noſter ſubditus, ſicut alii de Regno noſtro, interfuit, & noſtris, tanquam Domini ſui ſuperioris dicti Regni Scotiæ, paruit beneplacitis & mandatis, nobis in omnibus obediens & intendens,

Quouſque idem Johannes Rex Scotiæ, & Prælati, Comites, Barones, Nobiles, Communitates, ac cæteri Incolæ majores Regni ejuſdem, ex præconceptâ malitiâ, & prælocutâ, ac præordinatâ proditione, factiones, confœderationes, conſpirationes, & conjurationes, in exhæredationem noſtram, & hæredum noſtrorum, ac Regni noſtri, contra debitum homagii ſui & fidelitatis juramentum, inter ſe inierunt, in cri-

men

A.D.1301. Edv. I.

men leſæ Majeſtatis nequiter incidendo.

Unde, cum præmiſſa, ex fideli relatione, famâ publicâ conſentiente, ad aures noſtras perveniſſent: volentes futuris periculis præcavere, quæ ex hiis & aliis poſſent nobis, Regno noſtro, & Regni noſtri incolis veriſimiliter provenire, pro aſſecuratione Regni noſtri acceſſimus ad confinium Regni utriuſque, pluries mandantes eidem Johanni, tunc Regi Scotiæ, quod ad certa loca, in confinio prædicto, ad nos accederet, ſuper præmiſſis & aliis, pro ſtatu, tranquilitate, & pace utriuſque Regni, aſſecurationem facturus: & alia, per nos & Conſilium noſtrum ſibi exponenda, auditurus; & ſuper hiis & ea contingentibus juſtitiam recepturus.

Qui, ſpretis mandatis noſtris, contumaciter in ſua perſiſtens perfidia, ad bellicos apparatus, cum Epiſcopis, Prælatis, & Clericis, Comitibus, Baronibus Regni Scotiæ, ac etiam aliis exteris conductitiis, contra nos, Regnum noſtrum, & Incolas Regni noſtri, hoſtiliter ſe convertens, accinxit: &, ad hoſtiles aggreſſus & incurſus procedens, Regnum noſtrum invaſit: quaſdam villas Regni noſtri Angliæ per ſe & ſuos deprædatus eſt, eaſque vaſtavit incendio: homines noſtros interfecit; &, nonnullis nautis noſtris per eos peremptis, naves hominum noſtrorum Regni Angliæ comburi fecit:

Et e veſtigio, redditis nobis homagio & fidelitate per Regem Scotiæ, tam pro ſe, quàm pro aliis quibuſcunque Regni ſui incolis, per verba, effectum diffidentiæ exprimentia, Comitatus noſtros Northumbriæ, Cumbriæ, & Weſtmerlandiæ, Regni noſtri Angliæ, congregato ingenti exercitu, hoſtiliter per ſe & ſuos invaſit: Stragem innumeram hominum noſtrorum, incendia Monaſteriorum, Eccleſiarum, & Villarum inhumaniter perpetrando: & Patriam undique depopulando: Infantes in cunis, mulieres in Puerperio decumbentes inmiſericordi & atroci ſævitiâ trucidârunt; &, quod auditu horrendum eſt, a nonnullis mulieribus mamillas atrociter abſciderunt: parvos Clericulos, primas litteras & gramaticam addiſcentes, ad numerum circiter ducentorum, in Scolis exiſtentes, obſtructis hoſtiis Scolarum igne ſuppoſito concremârunt.

Noſque, cernentes tot dampna, obprobia, facinora, & injurias, in exhæredationem noſtram, & deſtructionem populi Regni noſtri, proditionaliter irrogari: Nec volentes, ratione juramenti, quo ad conſervationem jurium

A.D.1301. Edv. I.

Coronæ Regni noſtri ſumus aſtricti, tam execranda, deteſtanda, & nefanda facinora ulteriùs tolerare: nec jura noſtra relinquere indefenſa; cum idem Johannes & Gens Scotorum, noſtri ſubditi, per leges ſe juſtificari minime permiſiſſent ipſo Regno Scotiæ, quod, à longiſſimis temporibus, ſicut ſuperius exprimitur, nobis & Progenitoribus noſtris feudale extitit;

Ex cauſis præmiſſis commoti, deinde bello, juxta leges & conſuetudines Regni noſtri, contra eos, de conſilio procerum & Magnatum noſtrorum, indicto; contra dictum Johannem & Gentem Scotorum vires potentiæ noſtræ extendimus, prout de jure nobis licuit, & proceſſimus contra ipſos, tanquam notoriè proditores contumaces, & publicos hoſtes noſtros.

Subacto itaque Regno Scotiæ jure proprietatis noſtræ ditioni, præfatus Johannes Rex Scotiæ ipſum Regnum Scotiæ, quatenus de facto tenuit, ſpontè, purè & abſolutè reddidit in manum noſtram: proditiones & ſcelera memorata coram nobis & proceribus Regni noſtri publicè recognoſcens.

Quo peracto Prælati, Comites, Barones, Nobiles & Communitates Regni Scotiæ, quos ad pacem noſtram Regiam ſuſcepimus, ſubſequenter homagia & fidelitates nobis, tanquam immediato & proprio Domino ejuſdem Regni Scotiæ, fecerunt ac etiam præſtiterunt.

Ac, redditis nobis ejuſdem Regni Civitatibus, Villis, Caſtris, Munitionibus, ac cæteris locis omnibus, ad dictum Regnum ſpectantibus, officiales noſtros & Miniſtros ad Regimen ejuſdem Regni Scotiæ præfecimus jure noſtro.

Cúmque, jure pleni Dominii, in poſſeſſione ejuſdem Regni exiſtere dinoſcamur, omittere non poſſumus nec debemus, quin inſolentiam ſubditorum noſtrorum rebellium, ſi quos invenerimus, preeminentiâ Regiâ, prout juſtum fuerit, & expedire viderimus, reprimamus.

Quia verò, ex præmiſſis & aliis, conſtat evidenter, & notorium exiſtit quòd prælibatum Regnum Scotiæ, tam ratione proprietatis, quàm poſſeſſionis, ad nos pertinet pleno jure: nec quicquam fecerimus vel caverimus, ſcripto vel facto, ſicuti nec poſſemus, per quæ juri aut poſſeſſioni prædictis debeat aliqualiter derogari,

Sanctitati veſtræ humiliter ſupplicamus quatinus, præmiſſâ providâ meditatione penſantes, ex illis veſtri motum animi dignemini informare ſuggeſtionibus contrariis æmulorum, in hac parte vobis factis, fidem, ſi placet, nulla-

A.D.1301. Edv. I.

tenus adhibendo; quinimmo ſtatum noſtrum, & jura noſtra Regia ſupradicta habere velitis, ſi placet, paternis affectibus commendata.

Conſervet vos altiſſimus, ad regimen Eccleſiæ ſuæ ſanctæ, per tempora proſpera & longeva.

Dat. apud Kemeſeye ſeptimo die Maii, Anno Domini 1301, & Regni noſtri viceſimo nono.

De recipiendo Scotos ad pacem & voluntatem Regis.

A.D.1301. *An.* 29. *E.* I.

Pat. 29. *E.* I. *m.* 15.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quod dedimus poteſtatem dilecto & fideli noſtro Johanni de Kingeſton, Conſtabulario Caſtri noſtri de Edeneburg,

Recipiendi ad pacem & voluntatem noſtram homines mediocres de partibus Scotiæ, qui ad hujuſmodi pacem venire voluerint:

Ratum habituri & firmum quicquid idem Johannes ſuper receptione hominum hujuſmodi, ad pacem noſtram ſic venire volentium, duxerit nomine noſtro faciendum.

In cujus, &c. quamdiu nobis placuerit duraturas.

Teſte Rege apud Kemeſeye 13. die Maii.

Litera Regis Franciæ pro Epiſcopo Abrincenſi.

A.D.1301. *An.* 29. *E.* I.

Ex Orig.

INclito Principi Edwardo, Dei Gratiâ Regi Angliæ, cariſſimo fratri noſtro Philippus eâdem Gratiâ, Franciæ & Navarre Rex, ſalutem & dilectionem.

Rogamus vos quatinus poſſeſſiones Abrincen. Eccleſiæ, in terris, redditibus, & decimis, quas Predeceſſores Epiſcopi, qui nunc eſt, in Inſulis de Gerſeyo, uſque ad pauca tempora, pacificas habuiſſe dicuntur, ab impedimento quocumque minus juſto liberari faciatis; permittentes eaſdem ab ipsâ Eccleſiâ pacifice poſſideri.

Et, ſi ad dictam liberationem per viam judiciariam ſit opus procedere, breve patens, ſub ſigillo, veſtro eidem Epiſcopo velitis concedere;

Virtute cujus poſſit Procuratorem ſeu Attornatum ad dictam proſecutionem, in Parliamento veſtro;

Vel alibi conſtituere coram veſtro Ballivo de dictis Inſulis:

Vel coram noſtro Ballivo Conſtantienſi; quod, propter ipſius Epiſcopi relevationem aliquam, eſſet amplius nobis gratum.

Datum apud Sanctum Germanum in Laya, die 27. Maii.

De proditoribus Civitatis Baionæ areſtandis.

A.D.1301. *An.* 29. *E.* I.

Rot. Vaſcon. 29. *E.* I. *m* 4.

REX dilectis & fidelibus ſuis, Barrano de Seſcars Militi, & Magiſtro Petro Arnaldi de Vico Clerico, locum ſuum in eodem Ducatu tenentibus, ac Paſcaſio de Villâ, Majori Civitatis Baionæ, ſalutem.

Ex relatu fidedignorum intelleximus ſuſpicionem, ex certis & veriſimilibus cauſis, fore ſubortam quod quidam Cives ejuſdem Civitatis, tanquam degeneres & zeli ac fidelitatis, quos eorum Progenitores ad nos & Prædeceſſores noſtros hactenus habuerunt, & ſuorum etiam propriorum juramentorum, quæ de fidelitate nobis fideliter obſervandâ ſpontaneè præſtiterunt, immemores,

In læſionem noſtræ Majeſtatis ſic nequitur conſpirarunt, ut ad auferendum nobis Dominium Civitatis prædictæ, quibus poſſunt, doloſis machinationibus ſtudium interponant.

Volentes itaque quieti ac ſaluti populi memoratæ Civitatis, & noſtræ indempnitati conſulere, & prædictorum Civium nephandis conceptibus obviare, vobis firmiter injungendo mandamus, quatinus dictos Cives, quorum nomina ſcripta ſunt ſecretiùs in cedulâ, præſentibus interclusâ, ſine dilatione qualibet (cum cautelâ tamen, quæ vobis ſuper hoc adhibenda videbitur) capiatis, & captos cuſtodiri taliter faciatis, quod ex eorum factis vel conſiliis fraudulentis dampnum nobis, aut Civitati prædictæ, non poſſit quomodolibet evenire; vel eoſdem Cives omnes, aut illos ex ipſis, de quibus vobis videbitur, ſub bonâ & fidâ cuſtodiâ nobis in Angliam tranſmittatis:

.D.1301. dv. 1. A.D.1301. Edv. 1.

Volumus tamen quod, præſentis mandati prætextu, nullatenus omittatis; quin ſuper præmiſſis, & ea contingentibus, faciatis quod, pro ſecuritate Civitatis prædictæ, veſtræ circumſpectionis induſtria magis viderit expedire.

Cæterum ſuper eo quod requiſiviſtis, ut aliquem diſcretum & idoneum, ad tenendum locum noſtrum in Vaſconiâ, mitteremus: veſtram fidelitatem volumus non latere, quod, ratione inſtantis guerræ noſtræ Scotiæ, in quâ procerum & Militiæ Regni noſtri præſentiâ indigemus, hujuſmodi miſſionem uſque ad tempus providimus differendam.

Fidelitatis veſtræ conſtantiam attente rogantes, quatinus moleſte dilationem hujuſmodi non ferentes, ad conſervationem terrarum & jurium noſtrorum in prædictis partibus, cum omni diligentiâ, quâ poteritis, adhibeatis opem & operam efficaces.

Nos enim, poſt regreſſum noſtrum de Scotiâ, de tali diſcreto & idoneo viro ad prædictas partes, quamcito commode poterimus, deſtinando, auxiliante Deo, proponimus ordinare, de quo reputare debebitis vos contentos.

Dat. apud Kenilworth. primo die Junii.

Pro Nobilibus & Stipendiariis.

.D.1301. .29. E. 1. .29. E. 1. 12. A.D.1301.

REX omnibus Ballivis, Miniſtris, & fidelibus ſuis, in Ducatu Aquitanniæ conſtitutis, ad quos, &c. ſalutem.

Cum nos diverſis Nobilibus & Stipendariis dicti Ducatûs, in certis & diverſis pecuniarum ſummis, ſub teſtimoniis litterarum dilecti & fidelis noſtri, Guidonis Ferre Militis, locum noſtrum nuper in dicto Ducatu tenentis, & dilectorum Clericorum, noſtrorum Thomæ de Cantebrigg. & Johannis de Sandale, ſeu alterius eorumdem diverſimode teneamur:

Iidemque Nobiles & Stipendarii ſint pluribus aliis creditoribus in pluribus debitis obligati:

Volumuſque ſuper hoc eorumdem Nobilium & Stipendariorum gravaminibus & incommodis occurrere, & eorum quieti, quantum juſte poſſumus, providere:

Conceſſimus eiſdem Nobilibus & Stipendariis ut, ad ſolutionem prædictorum debitorum, uſque ad Feſtum Paſchæ proximo futurum, nullatenus compellantur; niſi interim de debitis, in quibus nos ipſis Nobilibus & Stipendariis tenemur, ſibi fuerit ſatisfactum.

Quare vobis mandamus quod præfatos Nobiles & Stipendarios ad ſolutionem debitorum prædictorum, in quibus ſunt aliis ſuis creditoribus obligati, contra hujuſmodi conceſſionis noſtræ formam, non inquietetis, diſtringatis in aliquo, ſeu gravetis.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Kenilworth. 2. die Junii.

Per ipſum Regem.

Procuratorium Regis miſſum ad Curiam Romanam, ſuper expeditione pacis virtute compromiſſi ſæpedicti.

D.1301. .29. E. 1. . Aleman. E. 1. m. 7. A.D.1301.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino B. divina providentia, &c. Edwardus, &c. devota pedum oſcula beatorum.

Super expeditione negotii, reformationis pacis, inter magnificum Principem ..... Regem Franciæ & nos, juxta formam veſtræ pronunciationis, virtute compromiſſi, per dictum Regem & nos in vos facti, dudum habitæ ſeu probatæ, nunc, auctore Domino, finaliter terminandi,

Dilectos & fideles noſtros,
Walterum Coventrenſem & Lichfeldenſem Epiſcopum,

Et Nobiles Viros,

Amadeum Comitem Sabaudiæ,
Ottonem de Grandiſono Militem, &
Gerardum Archidiaconum Richemundiæ,

Procuratores & Nuncios noſtros ad veſtræ Sanctitatis præſentiam deſtinantes.

Damus eis & concedimus generalem, plenam & liberam, tenore præſentium, poteſtatem & ſpeciale mandatum,

Petendi, audendi, recipiendi, & acceptandi complementum, perfectionem,

A.D.1301.
Edv. I.

ac totalem conſummationem pronunciationis ac reformationis prædictarum,

Et omnia alia & ſingula, quæ, ſuper reformatione pacis prædictæ, ac etiam ſuper omnibus guerris, diſcordiis, litibus, controverſiis, cauſis, quæſtionibus, dampnis, & injuriis, petitionibus & actionibus, realibus, & perſonalibus, atque mixtis, quæ fuerunt, & ſunt, vel eſſe poſſent, inter prædictum Regem Franciæ & nos, occaſione quacumque, & præmiſſa quoquo modo tangentibus,

Veſtra providentia duxerit arbitranda, laudanda, diffinienda, arbitraliter ſententianda, præcipienda, ordinanda, diſponenda, pronuncianda; addenda, minuenda, corrigenda, interpretanda, ſeu declaranda,

Ac ea omologandi, roborandi & vallandi per juramentum, in animam noſtram præſtandum,

Necnon tractandi, paciſcendi, concordandi, & etiam tranſigendi, & omnia alia & ſingula faciendi, quæ ad plenam pacem & concordiam, ac pacis & concordiæ, omniumque prædictorum perfectionem & conſummationem, quoquo modo pertinent, & poterunt pertinere, & quæ nos faceremus, vel facere poſſemus, ſi præſentes eſſemus, etiam ſi ea, vel eorum aliquod, mandatum exigant, vel exigat ſpeciale.

Volumus inſuper & concedimus quod tres ex ipſis (ſi forſan ipſos quatuor inſimul ad hoc concurrere non contingat) plenam, generalem & liberam habeant in præmiſſis omnibus & ſingulis poteſtatem.

Promittentes nichilominus nos ratum & firmum perpetuò habituros, quicquid per prædictos, Epiſcopum, Comitem, Militem, & Archidiaconum, aut tres ex ipſis (ſi ipſi quatuor ad hoc, ut præmittitur, inſimul non concurrant) petitum acceptatum, omologatum, vallatum, aut alias factum fuerit in præmiſſis & quolibet præmiſſorum.

Super quibus etiam, per noſtras litteras approbandis, tenendis, ſervandis, atque complendis, nos, & hæredes noſtros, & omnia bona noſtra ſpecialiter obligamus.

Et hoc Sanctitati veſtræ ſignificamus, & omnibus quorum intereſt, vel intereſſe poteſt, aut poterit in futurum, per noſtras patentes litteras, ſigilli noſtri munimine conſignatas.

Dat. apud Glaſcu 24 die Auguſti, anno Domini 1301, Regni verò noſtri viceſimo nono.

Conſimiles litteras habuerunt iidem Nuncii, de verbo ad verbum, exceptâ illâ clauſulâ; *necnon tractandi, paciſcendi, concordandi, & etiam tranſigendi.*

Litera de Credentia, Papæ ſuper negotio antedicto.

A.D.1301.
An. 29. E. I.
Rot. Clauſ. 29. E. I. m. 3. d.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, &c. Edwardus, &c.

Quantæ manſuetudinis gratiâ, & quo liberalitatis munere nos fueritis hactenus proſecuti, non poſſumus eſſe immemores.

Nam quanto illud perſpicaciori intuitu contemplamur, tanto noſtris intellectibus altius ſe extollit, & in ejus conſideratione Deo & vobis exinde laudes referimus pleniores.

Dum itaque in mente revolvimus continuatas liberalitates & promptas, quibus nos pluries viſitâſtis; & inter cætera munificentiam illam magnam, per dilectum Clericum noſtrum, Ger. Archidiaconum Rych. nobis nuper ex parte veſtrâ delatam (quâ nos liberaliter honorâſtis) quantum vobis aſtringimur & tenemur, nequivimus exprimere, neque ſufficimus ut condignas ſuper hoc vobis gratias exolvamus; ſet pro illis ſuperna Clementia inæſtimabili boni vobis præmium recompenſet.

Cæterum finem & exitum negotii, reformationis pacis, quod eſt inter Regem Franciæ & nos, quod adhuc pendere dinoſcitur coram vobis (pro quo alios ſolempnes Nuncios noſtros ad præſentiam veſtram tranſmiſimus: & pro quo etiam dilectos & fideles noſtros, Walterum Coventr. & Lych. Epiſcopum, Amadeum Comitem Sabaudiæ, Ottonem de Grandiſſono Militem, & prædictum Archidaconum, Procuratores & Nuncios noſtros ad vos mittimus iterato) deſiderabiliter expectantes;

Sanctitati veſtræ omni, quâ poſſumus, ſupplicamus, inſtantiâ, quatinus, eoſdem Nuncios paternis affectibus recomendatos habentes, ſic, ſi placet, circa expeditionem finalem, & conſummationem ipſius negotii curam ſolitam dignemini adhibere, quod, pro bono & utilitate totius reipublicæ Chriſtianæ, ad proſperum & optatum, divinâ cooperante Clementiâ, perducantur effectum.

Credentes ea, ſi placet, quæ præfati Nuncii,

A.D.1301. Edv. I.

Nuncii, vel tres ex ipſis, ex parte noſtrâ, veſtræ Beatitudini vivâ voce exponenda duxerint in præmiſſis.

Conſerver, &c.

Dat. apud Glaſgu viceſimo quarto die Auguſti.

A.D.1301. Edv. I.

Bulla, pro nonnullis, de ſocietate Spinorum occaſione homicidii arreſtatis, deliberandis.

A.D.1301. An. 29. E. I. Ex Autogr.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio, Edvardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Zelantes ab intimis tuæ Celſitudinis incrementum, te ad ea, quæ tui honoris titulis, tuæque ſaluti expediunt, promptis & ſollicitis ſtudiis excitamus, ut nichil, quod indecentiæ vel reprehenſioni ſubjaceat, imputari tibi valeat, vel impingi.

Ex relatione ſiquidem dilectorum filiorum, Mercatorum de ſocietate Spinorum, de Florentiâ, qui noſtræ Cameræ Mercatores exiſtunt, nuper accepimus, quod, occaſione cujuſdam rixæ, inter familiares, quorumdam Sociorum ſeu Procuratorum dictæ Societatis, in tuo Regno morantium, in Civitate ſcilicet Londonienſi habitæ, in qua quidem rixâ unus de ipſis familiaribus caſualiter, ut dicitur, percuſſus, & ex hujuſmodi percuſſione interiit, Officiales ſeu Juſtitiarii tui non ſolum contra percuſſorem hujuſmodi, qui ſe propter metum juſtitiæ abſentaverat, verùm etiam contra perſonas alias Societatis ejuſdem, exiſtentes inibi, ac res & bona, quæ habebant ibidem, indebite procedentes, perſonas ipſas violenter ceperunt: ac res & bona hujuſmodi, ſub eorum ſignata ſigillis, arreſtârunt: illaque arreſtata, & perſonas prædictas detinent arreſtata: Decimas quoque de noſtro mandato & auctoritate, per Collectores ad hoc ſpecialiter deputatos, à nobis in Ibernia recollectas, & apud Mercatores noſtros de Societate prædictâ depoſitas; necnon & quaſdam Merces, ex pecuniâ ipſâ emptas, Sociis abſtulerunt eiſdem: ac pecuniam & Merces ipſas ei reſtituere contradicunt; Apoſtolicæ ſedis etiam ſuper hoc diſpendio non vitato.

A.D.1301.

Cum igitur eadem ſedes, nedum in ſeipſa, & in ſpecialibus ejus agendis, ſed in illis etiam, qui ejus obſequia proſequuntur, vel alias ei ſtudio ſpecialis devotionis adhærent, confidat per Regalem Excellentiam honorari, ſibique deferri ſperet favoribus oportunis,

Celſitudinem Regiam rogamus & hortamur attentè, quatinus, prudenter attendens, & benignè conſiderans quòd tam ratione prædictorum Mercatorum, quàm decimæ prælibatæ, ſedem ipſam præmiſſa contingunt: quodque Mercatores iidem, ſicut experimento cognovimus, Magnificentiæ tuæ devoti & fideles fuerunt hactenus & exiſtunt, ac ad ea prompti & diſpoſiti dinoſcuntur quæ tuis honoribus & beneplacitis obſecundent, pro noſtra & præfatæ ſedis reverentia, jubeas & facias ab eiſdem Officialibus tuis perſonas hujuſmodi, ſic detentas, Regali providentiâ liberari; ac pecuniam, res, bona, & merces taliter ablata & arreſtata, vel quomodolibet occupata, præfatis Mercatoribus, vel Procuratoribus eorumdem ſic reſtitui cum effectu, quod de Regno ipſo extrahi liberè valeant, vel adduci; nec permittas eos hujuſmodi occaſione ulterius indebitè moleſtari.

Te, fili, ſuper hiis taliter habiturus, quod Deo exinde complaceas, ac ſedes eadem tibi ſuper hoc titulum commendationis aſcribat, & præfati Mercatores ferventiori zelo Regia beneplacita proſequantur.

Dat. Anagniæ 8. Kal. Octobris, Pontificatûs noſtri anno ſeptimo.

Jo. Pon.

De tractando ſuper diſcordiis inter Regem Angliæ & Regem Franciæ.

.D.1301. n. 29. E. I. t. 29. E. I. I.

REX omnibus, ad quos literæ præſentes pervenerint, ſalutem in Domino.

Noverit Univerſitas veſtra quod nos,

De fidelitate & circumſpectione dilectorum & fidelium noſtrorum,

Walteri Coventr. & Lich. Epiſcopi:
Amadei Sabaubiæ, &
Henrici de Lacy. Lincolniæ, Comitum:
Gerardi Archidiaconi Richemundiæ,
&

A.D.1301.

Johannis

A.D.1301. Edv. I.

Johannis de Berewyk Canonici Eborum;

Plenius confidentes,

Ipſos Nuncios noſtros ad Magnificum Principem Philippum Regem Franciæ illuſtrem duximus deſtinandos:

Quibus & quatuor, ac tribus illorum, plenam damus, tenore præſentium, poteſtatem ſuper omnibus diſcordiis, litibus, controverſiis, cauſis, quæſtionibus, dampnis & injuriis, realibus, & perſonalibus, quæ fuerunt, & ſunt, vel eſſe poſſunt, inter dictum Regem Franciæ & nos, occaſione quacumque, tractandi, diem in hiis recipiendi, & omnia & ſingula faciendi, quæ ſunt pacis & concordiæ, & ad pacem & concordiam valeant pertinere.

Ratum habituri & firmum quicquid, per prædictos Nuncios noſtros, ſeu majorem partem illorum, tractatum, ordinatum & factum fuerit in præmiſſis.

In cujus rei teſtimonium Sigillum noſtrum præſentibus eſt appenſum.

Dat. apud Donypas 14. die Octobris.

Conſimilis littera facta fuerit ſine nomine.... Comitis Sabaudiæ; & illâ dicitur *quibus & tribus illorum, &c. ut ſupra.*

Procuratorium ſuper treugis Scotis concedendis.

A.D.1301. An. 29. E. I.
Pat. 29. E. I. m 2.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem in Domino.

Noverit Univerſitas veſtra quod nos,

De fidelitate & circumſpectione dilectorum & fidelium noſtrorum,

Walteri Coventr. & Lich. Epiſcopi:
Amadei de Sabaubiâ, &
Henrici de Lacy Lincolniæ, Comitum:
Gerardi Archidiaconi Richemundiæ, &
Johannis de Berewyk Canonici Eborum;

Plenius confidentes,

Ipſos Nuncios noſtros ad magnificum Principem Philippum Regem Franciæ Illuſtrem duximus deſtinandos.

Quibus, & quatuor, ac tribus illorum, plenam damus tenore præſentium poteſtatem, concedendi, nomine noſtro ſub certa forma, ſufferentiam, ſive treugas Genti Scotorum:

Et etiam ſufferentiam, ſive treugas eaſdem firmandi; & omnia alia & ſingula faciendi, quæ ad præmiſſorum expeditionem fuerint oportuna:

Ratum habituri & firmum quicquid, per prædictos Nuncios noſtros, ſeu majorem partem illorum, factum fuerit in præmiſſis.

In cujus rei teſtimonium Sigillum noſtrum præſentibus eſt appenſum.

Dat. apud Donypas 14. die Octobris.

Conſimilis littera facta fuit ſine nomine..... Comitis Sabaudiæ; & in illâ dicitur, *quibus & tribus illorum, &c. ut ſupra.*

Sufferentia conceſſa Scotis, nomine Regis Franciæ.

A.D.1301. An. 30. E. I.
Ex Autogr. Rot. Aleman. 30. E. I. m. 7.

TRaictie eſt & acorde, e aſſurez, entre les Gens de Noble Prince Ph. par la grace Dieu, Roi de France, Ceſt aſſavoir,

Le Conte de Saint Pol,
Le Conte de Dreves,
Monſ. H. de Bouville, &
Monſ. P. Flot. Cheval. d'iceli Roi,
D'une part,

Et les Meſſages de Noble Prince E. par celle mimes grace, Roi d'Engleterre Ceſt aſſavoir,

L'Eveſque de Ceſtre,
Le Conte de Nicole,
L'Arcediacre de Richmont, &
Jehan de Berwic Chanonine d'Everwic,
D'autre,

Que come aucuns traictiez de pais euſſent, ja pieca, eſte eus entre les gens le Roi de France, & les Gens le Roi d'Engleterre,

Et, a ceque al traictie venſeiſſent plus legierement a effect, le dis Rois de France, euſt des lors envoi au dit Roi d'Angleterre ſes Meſſages,

Ceſt aſſavoir, l'Abbe de Compeign, Monſieur Aubert de Hangeſt, & Meſtre P. de Flavign,

Par les quiex il fiſt requerre le dit Roi d'Angleterre, ſi comme il avoit fait autrefoiz par pluſeurs autres Meſſages & Lettres eſpeciaus, que des guerres, des moleſtacions, & des griefs, que il feſoit a noble Prince J. Roi d'Eſcoſe, & as Eſcoz, alliez, & Confederez du dit Roi de France, il ſe ſouffreiſt & ceſſaſt,

Et la dite voie pourparlee, au traictie de pais deſuſdit, n'euſt pas lours eſte pourſuie pour aucuns certains empeſchemenz,

Et le dit Roi d'Angleterre ait novellement envoiez ſes ſolennes Meſſages deſſus nommes au dit Roi de France, pour la pourſuite du dit traictie de pais,

Traictie eſt & acorde entre les Gens, du devauntdit Roi de France, & les Gens le Roi d'Angleterre deſuſdiz, que les Meſſages de l'un, & de l'autre Roi, de France & d'Angleterre, ſa ſambleront a Mouſteroul a la quinzaimie de Paſques, prochainne avenir, pour le dit traictie de pais pourſuivre & mettre a fin, a l'aide de celi qui eſt faiſeur & actour de pais:

Et pour ce que le dit traictie requiert proces & aucun alloignement de tens, trieve eſt priſe, & acordee, entre le dit Roi de France, pour li; & por le dit Roi d'Eſcoce, pour les Eſcoz, & pour ſes autres alliez; & le dit Roi d'Angleterre, pour li, & pour ſes alliez, des manitenent juſques a la Feſte Saint Andr. qui ſera l'an de grace Mil, Trois Cens, & Deus, le jour d'icelle feſte enclos en la dite trieve.

Les condicions, & les declaracions, qui furent miſes en l'autre trieve, priſe a Turnay, entre les diz Rois de France & d'Angleterre, ſi comme elles ſont contenues en lettres faites ſeur ce, eues pour miſes & prour expreſſes en ceſte preſente trieve, tant comme elles ſont ou pount faire, a la ſeurte & a la fermete, & a la declaracion de la garde de ceſte trieve.

Ce excepte que entendu ne doit mie eſtre, que li Count de Bar & les Burgoignons, qui ſont venuz a pais au dit Roi de France, Guii jadis Count de Flanders, & ſes Enfanz, ſoient tenuz pour alliez du dit Roi d'Angleterre;

Et ſauf ce que li Rois de France tendra en ſa main les terres, & les choſes immuebles, priſes ſeur les Eſcoz, ſi comme il eſt a deſſous eſcrit.

Item, il eſt acorde, que les terres, poſſeſſions, rentes, heritages, & toutes les choſes immubles, que le Roi d'Angleterre ou autre de ſa part ont pris, ou occupe ſur le Roi d'Eſcoce, ou ſur les Eſcoz depuis que les Meſſages le Roi de France deſſus nommez vindrent a li: ou ſeront priſes ayaunt la ratification de ceſt preſent traictie, faite par le dit Roi d'Angleterre, ſeront en la main du Roi de France, juſques a la Touz Sainz prochainne avenir.

Les queles terres, c'eſt aſſavoir, celles, que le diz Rois d'Angleterre, & le Conte de Nicole tiennent, il ont deſorendroit miſes par parole en la main du dit Roi de France, & les i metront par fait dedanz la quinzainne de la chandeleur prochainne avenir: & les autres terres, tenues par autres, dedanz celi meines terme.

Item, il eſt acorde que les Chaſtiax, les forteresces, les Juſtices, les Seigneuries & les Governnemenz des dites terres, li devant dit Rois de France fera tenir, & garder en ſa main, durant la dite trieve, par le Duc de Burgoigne, ou par celi, ou ceus que il eſtablira pour li a ce, qui ne ſoient ſoup peconneus notoirement, ſil en voet, ou poet prendre la cure, ou la garde: ou par le Conte d'Aubemarle, ou par celi, ou ceus que il mettra pour lui qe ne ſoit ou ne ſoient ſuſpecionous notoirement, ſe li Dux ne s'en voloit, ou ne pour entremettre.

Et les terres gaaignables deſus dites, pourra faire li Rois de France baillier a garignier & a coutiver par quelconque Genz li plaira, & les fruiz, les rentez, les iſſues, Et les proufiz des dites terres, tant guaignables, comme autres, li dit Rois de France pourra retenir a ſoi ou donner a qui li plaira, & en faire du tout ſa volente durant le tens que il les doit tenir.

Sauſe & excepte que li menuz peupples du pais gaigneurs de terres, que ſont en leur propres heritages, que il avoient avant que les diz Meſſages du Roi de France venſeiſſent ou Roi d'Angleterre, d'eritage ou a certain tens, ſelonc la couſtume, du pais ne ſeront pas oſtez.

Et li rendront ceus, qui tiennent les terres a gaignier, a tens, a certainne penſion, celle penſion par le dit tens que il doit tenir les dites terres.

Les queles choſes tant terres gaaignables, comme Chaſtiaz, Seigneuries Juſtices, Forteresces, & toutes les autres choſes, qui ſeront miſes en la main le Roi de France par ceſte reſon, en la manire quelles i ſeront miſes; Il promet en bonne foi pour li, & pour ſes heirs, au dit Roi d'Angleterre, pour li, & pour ſes heirs,

A.D.1301. Edv. 1.

que il rendra entirement, & remettra, en la main du dit Roi d'Angleterre, ou de ſes heirs, ou de ceus que il eſtablira, ou eſtabliront pour eus a ce, dedenz la Feſte de touz Sainz prochainne avenir, ſe effet que ja n'avieigne, ne S'enſuivoit du traictie deſuſdit, & ſi Pees n'eſtoit fait dedenz le dit terme.

Et dovient le diz Rois d'Angleterre & ſon Filz aiſne donner ayde a garder de force, ceus, qui ſeront eſtabliz, as gardes des dites terres, & leur donra & fera donner ſeur & ſauf conduit, li dit Rois d'Angleterre, par tout ſon provoir apres la trieve faillie, ſi Pees, que ja n'avieigne, ne s'enſuivoit du dit traictie, a ſe partir o toutes leur choſes des dites terres, & a retourner en leur lieus.

Et, a bien li diz Rois de France fait retenue, que ſavve ſoit a li, & au dit Roi d'Eſcoce, & as Eſcoz, ſes alliez, la pourſuite des choſes deſſuſdites, & des autres que le diz Rois d'Angleterre a pris ou occupe ſeur eus, puis la dite premiere trieve, & des ſeurpriſes & des dammages qui ont eſte faiz par li, ou par ſa partie au Roi de France, & as Eſcoz deſſuſdiz, ou as autres aliez du dit Roi de France, duranz leur trievez:

Et, comme les diz meſſages du Roi d'Angleterre facent retenue, que ſavve ſoit a celi Roi ſa pourſuite des ſouppriſes, occupacions, & autres dommages que il dient, que il ont eſte faiz par le dit Roi de France, ou par les ſoens, durant la trieve devantdite:

Il plaiſt bien as Gens le Roi de France, en non de li, que ſe aucuns dommages ont eſte faiz au dit Roi d'Angleterre, ou as ſiens, par le Roi France, ou par les ſiens, durant la trieve, que il ſoient ramendez, & radreciez ſelonc la fourme de la trieve, ou Souffrance.

A.D.1301. Edv. 1.

Et toutes foiz veut & promet le diz Rois de France, que les dites terres, Chaſtiax, Seignories, Fortereſces, & toutes les choſes, qui ſeront miſes en ſa main pour ceſte cauſe, ſoient rendues & rebaillees entierement au dit Roi d'Angleterre, ou a ſes Heirs, ou a ceus que il eſtablira, ou eſtabliront pour eus a ce, ſi, comme deſſus eſt dit, dedenz le jour de la touz Sainz devantdit (Non contreſtant article, ou proteſtacion contenue en ſes lettres, ou autre choſe qui avenir puiſſe) ſe pais ne ſe faiſoit, ſi comme deſſus eſt dit.

Et toutes les choſes deſuſdites, & chaſcune d'icelles, ſi comme elles ſont deſſus deviſees, les Genz le Roi de France deſſus diz tenront, gardiront, & acompliront, tant comme en eus eſt, & procurront que li diz Rois de France, les tenra, gardera, & acomplira, fermement, & loiaument, & de ce envoiera ſes lettres ouvertes, au dit Roi d'Angleterre contenenz les paroles deſuſdites.

Et eſt aſſavoir que ja ſoit ce, que les Genz le Roi de France appellant touz jourz I. Roi d'Eſcoce, & dient que li, & les Eſcoz ſont alliez du dit Roi de France, les Meſſages le Roi d'Angleterre manitiennent touz jourz le contraire, & l'appellant I. de Baill. & dient que il n'eſt pas Roi d'Eſcoce, ne li, ne les Eſcoz ne ſont pas alliez du dit Roi de France.

Dones a Linliſcu 26. jour de Janevor.

De orando pro Rege.

A.D. 1301. *An.* 30. *E.* 1.

Rot. Clauſ. 30. *E.* 1. *m.* 18. *d.*

REX Religioſis Viris, & ſibi in Chriſto dilectis, Magiſtro Ordinis fratrum Minorum, diffinitoribus ac frattibus Univerſis, in generali Capitulo ſuo apud Jannam in proximo Conventuris, Salutem & Spiritu Sancto dirigi in agendis.

Dignè ordinem veſtrum fidelium devotio reveretur, digneque colitur veneratione devotâ; nam quanto redditur in conſpectu divinæ Mageſtatis acceptior, & quanto per eum potiora deſurſum bona proveniunt, tanto in mentibus Deum timentium locum ſibi vendicat ampliorem.

Nos itaque, Ordinem ipſum plenitudine benevolentiæ proſequentes, ac firma credulitate tenentes, per orationes & preces veſtras, incomparabile bonum gratiæ cæleſtis poſſe faciliùs impetrari, devotionem veſtram devotis precibus exoramus, quatinus Nos, Reginam Conſortem noſtram, & liberos noſtros, ac ſtatum Regni noſtri, apud altiſſimum ſedulis interceſſionibus commendetis:

A.D.1301.

Ipſius clementiam, qui menſuræ termino non artatur, ſuppliciter implorantes, ut ſic Regnum temporale regere valeamus, quod in Regno cæleſti partem Hæreditariam conſequamur; quódque negotia, nos, & Statum Regni noſtri, & aliarum terrarum, noſtro Dominio Subjectarum, tangentia, taliter ſua ineffabili gratiâ diſponere & ordinare dignetur, quod in laudem ſui nominis, & ad noſtrum, Regníque noſtri, & Terrarum prædictarum cedere valeat commodum & honorem.

Dat. apud Lynliſcu 18. die Decembris.

A.D. 1301. Edw. I.

Tertia prorogatio Treugarum inter Regis Angliæ & Franciæ, facta per Papam.

A.D. 1301. An. 30. E. I. Ex Autogr.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, ad futuram rei memoriam.

Dudum inter cariſſimos, &c. Arbitrum, Abitratorem, Sententiatorem & amicabilem compoſitorem, præceptorem, ordinatorem, &c.

Antea inter ipſos Reges tempus & terminus perduraret, & quod nos interim, &c.

Sub ordinatione futurâ remanentibus hactenus in ſuſpenſo, prout in pronuntiatione prædictæ ordinationis pleniùs continetur.

Poſtmodum autem attendentes, quod faciente pacis actore, à quo cuncta bona procedunt, ea quæ ordinanda duximus, proſperâ ſucceſſione virebant, & deſiderantes admodum ut in dicto negotio ex noſtris ſtudiis, divinâ ſuffragatione fultis, felix & deſideratus proveniret effectus, ac propterea præcavere volentes, ne tempus ipſius proficiendi negotii laberetur, præfatas Treugas, prout fuerunt initæ & indictæ, ac inter omnes eaſdemque perſonas inter quas & quoad quas extiterant indictæ vel initæ, nec non prædicta compromiſſa, & impoſterum ferendum arbitrium, ſeu arbitragium, totumque negotium, prout ex futurâ noſtrâ ordinatione, ac deciſione pendebant, ſub certis terminis, & demum uſque ad Feſtum Epiphanyæ proximo futurum, dudum duximus proroganda, prout in noſtris bullatis ſuper hoc confectis litteris pleniùs continetur.

Nunc vero quia deſideriis noſtris valde votivum occurrit, ut ſuper hujuſmodi negotio deſideratus finis adveniat, & propterea nolentes, ut ejuſdem tempus complendi negotii patiatur excurſum, prædictas treugas, ſicut fuerunt initæ vel indictæ, ac inter omnes eaſdemque perſonas, inter quas & quoad quas earum provenit indictio, & præfata compromiſſa, & impoſterum ferendum arbitrium, ſeu arbitragium, totumque negotium, prout ex futurâ noſtrâ ordinatione, ac deciſione dependeat, uſque ad Feſtum B. Andreæ primo venturum, ex hujuſmodi poteſtate arbitrariâ, prout nobis competit, prorogamus:

Quam quidem prorogationem, & omnem ejus effectum præcipimus, ſub pœnis in compromiſſis ipſis adjectis, & aliis juxta noſtrum arbitrium inferendis, inviolabiliter à partibus obſervari, &c. laudatis & pronuntiatis per nos, &c.

Dat. Lateran. 10. Kal. Januar. Pontif. noſtri anno ſeptimo.

Sigillo avulſo.

Sufferentiæ Scotis Conceſſæ apud Anyers Ratificatio per Regem Franciæ.

A.D. 1301. An. 30. E. I. Ex Autogr.

PH. par la grace de Dieu, Rois de France, a tous ceus, qui ces preſentes lettres viront, ſalut.

Sachent tous que comme aucuns traictiez aient eſte eus entre nos Gens, pour nous, & en noſtre non, d'une part, & les Meſſages le Roi d'Angleterre, noſtre Treſchier Couſin, pour li, & en ſon non, d'autre parte, en la maniere qui s'enſuit;

Traictie eſt & acorde a Aſnieres, &c. *prout prius in ipſo tractatu uſque hæc verba, viz.*

Nous les traicties deſuſdiz, & toutes les choſes ci deſus eſcrites, ſi come elles ſont deſſus expreſſees & deviſees, voulons, loons, agreeons, & approuvons, & prometons, en bonne foi, les tenir, garder, & acomplir fermement, & loialment, tant comme en nous eſt.

En teſmoing des quelles choſes nous avouns fait ſeeler ces preſentes lettres de noſtre ſeel, faites & Donn. a Saint Benoiſt ſur Loire, le jour de Novel. l'an de grace mil, trois, cenz, & un.

Sub Sigillo Magno.

Suffe-

A.D.1302.
Edv. I.

Suſſerentiæ Scotis, nomine Regis Franciæ, conceſſæ, per Regem Angliæ ratificatio.

A.D.1302. An. 30. E. I. Rot. Aleman. 30. E. I. m. 7

EDward, par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre, Seigneur d'Irland, Duc d'Acquitaigne, a toutz ceux, qe ces preſentes lettres verront, ſalutz.

Sachent toutz, qe come acuns treitiz cent eſte euz entre nos Meſſages, pur nous, & en noſtre noun, d'une part, e les gentz le Roi de France, noſtre treſcher Couſin, pur lui, e en ſon noun, d'autre part, en la manere qe s'enſuit,

Treitiz eſt & acordez e aſſurez, *&c.* *ut ſupra in tractatu dat. menſe Decembris, uſque ad hæc verba, viz.*

Nous les treitz deſuſditz, e totes les choſes ci deſus eſcrites, ſi come eles ſont deſus expreſſes e deviſees, voloms, looms, agreoms, & approyoms, & promettoms, en bone foi, les tenir, gardir & acompler firmement, e loiaument, taunt come en nous eſt.

Donnes a Linliſcu le 26. jour de Januer, l'an de grace 1301. e l'an de noſtre Regne 30.

De conductu, pro Nuncio ad Comitiſſam Hollandiæ.

A.D.1302. An. 30. E. I. Pat. 30. E. I. m. 31.

REX omnibus amicis & fidelibus ſuis, ad quos, &c. ſalutem.

Cum mittamus Gerardum de Fronay, Militem noſtrum, exhibitorem præſentium, ad partes tranſmarinas, pro quibuſdam negotiis, cariſſimam filiam noſtram Elizabetham Comitiſſam Holland & Seland, ac Dominam Friſtangentibus, expediendis ibidem.

Vos amicos rogamus, vobis fidelibus mandantes, quatenus eandem Gerardum, noſtri contemplatione recommendatum habentes, eidem, aut familiæ ſuæ, in perſonis, aut rebus eorum, in eundo ad partes prædictas, ibidem morando, & inde redeundo non inſeratis, ſeu quantum in vobis eſt inferri permittatis injuriam, moleſtiam, dampnum, impedimentum aliquod, vel gravamen; ſet eis potius ſalvum & ſecurum conductum habere faciatis amore noſtri, quotiens ab eodem Gerardo ſuper hoc, ex parte noſtra, fueritis requiſiti.

In cujus, &c. uſque ad feſtum Nativitatis Sancti Johannis Baptiſtæ proximo futurum duraturas.

Dat. apud Rokesburgh. 12. die Februarii.

Literæ ad Magnates Hyberniæ, de Guerra Scotiæ finaliter terminanda.

A.D.1302. An. 30. E. I. Rot. Cl. 30. E. I. m. 16. d.

REX dilecto & fideli ſuo, Ricardo de Burgo, Comiti Ultoniæ, ſalutem.

Volentes, in omnem eventum, circiter finem treugæ, quam nuper Scotis duximus concedendam, ſi forte pacis reformatio interim non procedat, de hominibus ad Arma potentibus provideri, ut tunc ſi opus fuerit in expeditione guerræ noſtræ Scotiæ viriliter procedere, & eam, Deo propitio, poſſimus finaliter terminare,

Quædam negotia, expeditionem noſtram prædictam tangentia, quæ ſunt plurimùm nobis cordi; commiſimus & injungi ſecimus dilectis & fidelibus noſtris, Galfrido de Geynvill, & Johanni Wogan Juſticiario noſtro Hiberniæ, vobis, & quibuſdam aliis fidelibus noſtris partium earumdem, per eoſdem, Galfridum & Johannem, ex parte noſtrâ vivæ vocis oraculo reſeranda:

Et ideo fidelitatis veſtræ conſtantiam ex corde requirimus, & rogamus, quatinus eiſdem, Galfrido & Johanni, in hiis, quæ vobis dicent ex parte noſtrâ in præmiſſis, fidem plenariam adhibere, & ea complere velitis opere proſequente, ſicut noſtrum & veſtrum commodum & honorem, Regnique noſtri tranquilitatem diligitis & quietem.

Teſte Rege apud Morpath 23. die Februarii.

Rex

REX dilecto & fideli ſuo Johanni, filio Thomæ, ſalutem.

Volentes, in omnem eventum, &c. *ut ſupra.*

A.D.1302. Edw. 1.

Et ideo, &c. quatinus eiſdem, Galfrido & Johanni, vel eorum alteri, in hiis quæ vobis dicent, vel dicet ex parte noſtra in præmiſſis, &c. *ut ſupra.*

Conſimiles litteræ diriguntur ſubſcriptis, videlicet;

Maur. filio Thomæ;
Regin. de Dene;
Johanni de Barry,
Petro filio Jacobi de Burmyngham,
Maur. de Rocheford,
Petro filio Meileri,
Johanni de Cogan,
Jordano de Exon.
Waltero de Lacy,
Maur. de Caunceton.
Willielmo de Burry,
Edmundo le Butiller,
Maur. de Carreu,
Johanni Mautravers,
Johanni le Botiller,
Euſtachio le Poer,
Georgio de Rupe,
Johanni le Poer,
Hugoni Purcel,
Odoni de Barry,
Thomæ de Cantewell,
Herberto Damareys,
Richardo Talire;
Matthæo de Caunceton.
Willielmo de Burgo,
Richardo de London.
Henr. de Vernoill,
Thomæ de Maundeville,
Petro le Petit,
Reginald de Kynet,
Reymundo de Burgo,
Johanni Drull,
Johanni filio Roberti,
Philippo Criſtophre,
David de Rocheford,
Roberto Haket,
Johanni filio Johannis,
Henrico de Caſtell,
Maur. de Lees,
Hugoni de Lees,
Johanni Harald,
Johanni de Dandon.
Henrico Ruſſel,
Willielmo le Waleys,
Thomæ Engleys,
Thomæ filio Ris,
Philippo le Mareſchall,
Almarico de Beauſo,
Roberto Bagot,
Nicholao Deveneys,
Philippo Olf,
Roberto de Bonevill,
Thomæ Maunſell,
Roberto de Lees,
Thomæ del Ille,
Maur. de London.
Galfrido filio Richardi,
Johanni filio Pointz,
Johanni Bretmanth.
Richardo le Botiller,
Willielmo le Botiller,
Johanni le Botiller,
Johanni Chriſtophre,
Johanni filio Roberti le Poer,
Richardo de Whitfeld,
Miloni le Bret,
Galfrido le Bret,
Galfrido de Cogan,
Richardo de Val,
Waltero de Val,
David filio Adæ de Sancto Albino,
Galfrido de Norragh.
Stephano le Poer,
Miloni de Rupeforti,
Henrico filio Henrici de Rupeforti,
Henrico filio Simoni de Rupeforti,
David Maſmer,
Johanni de Bonevill,
Roberto de Perſevall,
Walramo de Wyleſleye,
Johanni Comyn,
Henrico filio Ririth.
Geraldo Tyrel,
Johanni de Hothmo,
Olivero filio Eynon,
Fulconi de la Freignee,
Willielmo le Graunt.
Willielmo de Sancto Leodegar.
Anſelmo de Gras,
David de Gras,
Johanni le Ercedekne,
Silveſtro le Ercedekne,
Willielmo le Ercedekne,
David de Barry de Rathctomok,
Matheo de Milburn,
Roberto filio David,
Henrico de Bermyngham,
Willielmo le Poer,
Waltero le Poer,
Miloni Baroni de Overk,
Roberto de Sorthales,
Edmundo de Gras,
Johanni filio Hugonis de Rupeforti,
Laur. de Rupeforti,
Philippo Purcel,
Maur. Purcel.
Adæ Purcel,
Johanni Talum,
Meiler Candal,
Willielmo Traharn,

A.D.1302.
Edv. 1.

Johanni de Lyvet,
Gilberto de Sutton,
Adæ de Rupe,
Johanni filio Henrici,
Richardo Wytteye,
Hamoni de Gras,
Simoni filio Richeri,
Galfrido Harold,
Johanni filio Ririth.
Waltero de Kenleye,
Jacobo de Ketyng,
Johanni Aſſyk,
Nicholao Crok,
Willielmo filio Willielmi,
Reymundo de Carreu,
David Burdun,
Auberto de Kenleye,
Theobaldo de Verdun,
Hugoni de Lacy,
Edmundo de Lacy,
Richardo Tyrel,
Thomæ de Ledwich.
Johanni Tuyt,
Richardo Manveyſin,
Richardo filio Johannis,
Thomæ filio Alfredi,
Philippo de Barry de Rencorram,
David de la Roche,
Johanni filio Johannis le Poer,
Thomæ filio Philippi,
Gilberto le Waleys,
Willielmo de Cantelon,
Willielmo de Caunceton,
Maur. le Ercedekne,
Reymundo Keneſeg.
Baldewino filio Philippi,
Gerardo filio Mauricii,
Johanni Crok,
Nigello le Brun,
Johanni le White de Rathregram,
Donaldo Roth. Macarthi,
Thetherico Ebryan,
Johanni Haket,
Waltero Appelgard,
Thomæ de Saresfeld,
Stephano de Saresfeld,
David filio Johannis de Cogan,
Bernardo de Mithe,
Willielmo de Staunton,
Miloni filio Thomæ,
Roberto Baret,
Roberto de Canuceton,
Philippo le Bret,
Johanni de la Pille,
Richardo de la Pille,
Willielmo filio Philippi Barry,
Willielmo filio Willielmi Barry,
Roberto Arundel,
Roberto filio Petri,
Edmundo de Curcy,
Johanni filio Roberti de Obathun.
David de Caunceton.
Jordano de Canuceton.
Willielmo filio Philippi de la Roche,
Philippo de Mithe,
Johanni de Mithe,
Henrico de Cogan,
Jacobo de la Chapele,
Richardo Clement,
Gioto Kokerel,
Odoni O Conethor,
Donenaldo O Nel.

Ad tractandum cum magnatibus Hyberniæ, ſuper Expeditione Guerræ Scotiæ.

A.D.1302.
An. 30. *E.* 1.

Rot. Cl. 30. *E.* 1. *m.* 17. *d. Cedula.*

REX dilecto & fideli ſuo Galfrido de Geynvill ſalutem.

Volentes, in omnem eventum, *&c. ut ſupra.* Finaliter, terminare;

Per quod nos, de fidelitate, circumſpectione, & induſtriâ veſtrâ plenam fiduciam optinentes, vobis, & dilecto & fideli noſtro Johanni Wogen, Juſticiario noſtro Hiberniæ,

Tractandi & conveniendi cum dilecto & fideli noſtro, Richardo Comite Ultoniæ, magnatibus, & aliis de terrâ noſtrâ prædictâ, quod veniant ad nos, cum equis & Armis, in expeditionem guerræ noſtræ Scotiæ,

Per litteras noſtras Patentes commiſimus poteſtatem, prout in eiſdem litteris noſtris videre poteritis contineri, & idem Juſticiarius, cui ſuper hiis aperuimus pleniùs mentem noſtram, dicere vobis ſciet;

Vos affectuoſe requirimus & rogamus, quatinus ad præmiſſa facienda, unà cum præfato Juſticiario, modis omnibus intendatis; ſibi in præmiſſis omnibus, & præmiſſa tangentibus quoviſmodo, fidem plenariam adhibentes.

Et, ut ea celerem effectum & debitum ſortiantur, interponatis efficaciter partes veſtras, ſicut de vobis ſpecialiter confidimus, & noſtrum ac veſtrum commodum & honorem, Regnique noſtri tranquillitatem diligitis & quietem.

Teſte Rege apud Morpath 23. die Februarii.

A.D. 1302. Edv. I.

Litera ad Papam pro Expeditione eorum quæ reſtant pronuncianda ſuper Negotio compromiſſi.

A.D. 1302. An. 30. E. I. Rot. Aleman. 30. E. I. m. 6.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino B. divinâ providentiâ, ſacroſanctæ Romanæ, ac univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus, ejuſdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. devota pedum oſcula beatorum.

Beatitudini veſtræ notum facimus per præſentes quod dudum, ante terminum feſtivitatis Sancti Andreæ Apoſtoli proximo præteritum, dilectos & fideles noſtros,

Walterum Coventrenſem & Lichfeldenſem Epiſcopum:
Et Nobiles viros, Amadeum Comitem Sabaudiæ:
Ottonem de Grandiſſono Militem:
Et Magiſtrum Gerardum de Wyppeyns, Archidiaconum Richemundiæ;

Ad veſtræ Sanctitatis præſentiam providimus deſtinandos:

Quos ſimul, vel ſaltem tres ex eis, ad audiendum complementum, perfectionem, ac totalem conſummationem pronunciationis & reformationis pacis, in negotio compromiſſi, per magnificum Principem Regem Franciæ & nos in vos facti, juxta formam & continentiam ejuſdem, Procuratores noſtros & Nuncios fecimus ſpeciales.

Et licet ſupradictos, Comitem & Militem, qui jus noſtrum & ſtatum negotii pro parte noſtrâ præcipue noverunt, & aliàs Nuncii & Procuratores noſtri in eodem negotio compromiſſi, prout veſtra novit ſanctitas, extiterunt,

Specialibus litteris & nunciis, cum magna precum inſtantia, ad aſſumendum laborem ad veſtram præſentiam accedendi requiſiverimus diligenter,

A.D. 1302.

Ipſi tamen, ob quamplures cauſas notabiles, & evidentes rationes, ſe in hac parte multipliciter excuſarunt, prout jam de novo ad noſtrum pervenit auditum; de quo tædio afficimur in immenſum.

Ne igitur veſtra finalis pronunciatio, in memorato compromiſſi negotio, quantum ad nos attinet, propter ipſorum Comitis & Militis abſentiam, impediatur (quod abſit) quomodolibet, vel etiam differatur,

Prælibatos, Epiſcopum & Magiſtrum Gerardum, & utrumque eorum, in ſolidum (ita quod non ſit melior conditio occupantis) ad audiendum, pro nobis, & noſtro nomine, pronunciationem veſtram, voluntatem & beneplacitum ſuper hiis, quæ inter præfatum Regem Franciæ & nos, per vos, virtute compromiſſi prædicti, reſtant pronuncianda, vel etiam facienda,

Noſtros veros, ſpeciales, & legitimos nuncios facimus, atque conſtituimus Procuratores, præſentium per tenorem:

Ratum & firmum habituri quicquid iidem, Epiſcopus & Magiſter, vel eorum alter, noſtro nomine faciendum duxerint, vel duxerit in præmiſſis.

In cujus rei teſtimonium præſentes litteras, noſtri ſigilli munimine roboratas, beatitudini veſtræ duximus dirigendas.

Dat. apud Derlington, 5. die Martii, anno Regni, &c. 30.

De eodem Negotio compromiſſi.

D.1302. n. 30. E. I. ot. Aleman. 0. E. I. 6.

A.D. 1302.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino B. &c. Edwardus, ejuſdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. devota pedum oſcula beatorum.

Ad audiendum, pro nobis & noſtro nomine, pronunciationem, voluntatem & beneplacitum veſtrum, ſuper hiis, quæ, inter Magnificum Principem .... Regem Franciæ & nos, per vos, virtute compromiſſi, per præfatum Regem & nos in vos facti, reſtant pronuncianda vel etiam facienda,

Dilectos & fideles noſtros, Walterum Coventrenſem & Lichfeldenſem Epiſcopum, & Magiſtrum Gerardum de Wyppeyns Archidiaconum Richemundiæ, & unumquemque eorum in ſolidum (ita quod non ſit melior conditio occupantis) noſtros veros, ſpeciales, & legitimos Nuncios, & Procuratores facimus, & conſtituimus per præſentes:

Ratum & firmum habituri quicquid iidem, Epiſcopus & Archidiaconus, vel eorum alter, noſtro nomine, faciendum duxerint, vel duxerit in præmiſſis.

A.D.1302. Edv. 1.

In cujus rei teſtimonium præſentes litteras, noſtri Sigilli munimine roboratas, beatitudini veſtræ duximus dirigendas.

Dat. apud Derlyngton 5. die Martii anno Regni, &c. 30.

A.D.1302. Edv. 1.

Petit Bonifacius Papa ne Rex concipiat rancorem contra Jo. de Lovetot, in inquirendo, & proſequendo Epiſcopum Coventrienſem, & Lichfeldenſem.

A.D.1302. *An.* 30. *E.* 1. *Ex Autogr.*

Bonifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio E. Regi Anglorum illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Eam gerimus de magnificentiâ tuâ fiduciam, quod tu, tanquam Princeps Catholicus & devotus, debitum habens ad nos, & Sedem Apoſtolicam, matrem tuam, devotionis affectum, preces noſtras reverenter admittas, & favore benivolo proſequaris.

Nos enim illas eo confidentiùs tibi dirigimus, quo regalem excellentiam benivolentiâ proſequimur ampliori.

Dudum ſiquidem Gualterum Coventrenſem, & Lichfeldenſem Epiſcopum, occaſione quorumdam exceſſuum, qui commiſſi dicebantur ab eo, ad noſtram fecimus præſentiam evocari:

Et poſtmodum, per noſtras certi tenoris litteras, Venerabili Fratri noſtro Archiepiſcopo Cantuarienſi, ejuſque Collegis injunximus, ut ſuper certis articulis, quos eiſdem ſub Bullâ noſtrâ miſimus intercluſos, inquiſitionem faciant contra eum:

Quibus adhuc per alias noſtras mandavimus litteras, ut dilectum filium Johannem de Lovetot, Militem, London. Dioc. ad hujuſmodi inquiſitionis proſecutionem admittant.

A.D.1302.

Cum autem, ſicut accepimus, dictus Epiſcopus, occaſione hujuſmodi Citationis & Inquiſitionis, quas idem Miles fieri procuravit, rancorem conceperit contra ipſum, teque nichilominus provocari contra eundem Militem procurârit:

Nos, eundem Militem paternâ benevolentiâ proſequentes: Nec volentes quod tu, occaſione hujuſmodi, malivolentiam vel rancorem habeas erga eum; neque quod ipſe, propter tui timorem, ab hujuſmodi negotii proſecutione deſiſtat, nè veritas valeat occultari:

Sinceritatem tuam rogamus, & hortamur attentè, quatinus omnem indignationem, ſiquam forſitan contra dictum Militem concepiſti, deponens, ipſum ad gratiam tuam, ob noſtram, & Apoſtol. Sedis reverentiam clementer admittas; ſecuritatem ſibi plenariam concedendo commorandi in Regno tuo, ac dictum negotium liberè proſequendi; preces noſtras in hac parte taliter impleturus, quod Regalem Celſitudinem valeamus, de devotionis, plenitudine, in Domino meritò commendare.

Dat. Later. 8. Id. April. Pontificatûs noſtri anno octavo.

Sub filo canabeo.

De Reſponſo Regis ad Henricum de Caſtella, ſuper matrimonio cum Infantiſſa Iſabella.

A.D.1302. *An.* 30. *E.* 1. *Rot. Cl.* 31. *E.* 1. *m.* 13. *d.*

Rex Nobili viro, Domino Henrico de Iſpaniâ, ſalutem, & optatis ſemper ſucceſſibus proſperari.

Attendentes gratam benivolentiam, quam erga nos, liberos noſtros, ac etiam Regnum noſtrum habuiſtis hactenus, voſque habere confidimus in futurum,

Super eo quod de contrahendo Matrimonio, inter Edwardum primogenitum filium noſtrum, & inclitam Infantiſſam Iſabellam, Illuſtriſſimi quondam Domini Sanctii Regis Caſtellæ & Legionis filiam, veſtros utique Conſobrinos, pervigili diligentiâ tractare, parteſque veſtras efficaciter interponere affectatis, vobis ex corde aſſurgimus ad actiones multiplices gratiarum.

A.D.1302.

Veſtro itaque Gunſalmo Martini, veſtrarum exhibitori litterarum, noſtrarumque ad præſens delatori, ſuper hiis, quæ de præmiſſo negotio nobis ſcripſiſtis per eundem, aperuimus totaliter mentem noſtram, ſerenitati veſtræ per ipſum

A.D. 1302. Edw. 1.

ipſum vivæ vocis oraculo ſerioſiùs exprimendum; cui, ſi placet, fidem plenam & indubitatam adhibere velitis ſuper hiis, quæ vobis ex parte noſtrâ quoad præmiſſum negotium duxerit exponenda.

Dat. apud Lenton. 10. die Aprilis.

Procuratorium de tractando ſuper pace inter Reges Angliæ & Franciæ reformanda.

A.D. 1302. An. 30. E. 1. Rot. Aleman. 30. E. 1. m. 6.

REX univerſis, præſentes litteras inſpecturis, ſalutem.

Noverit Univerſitas veſtra quod nos, de fidelitate & circumſpectione dilectorum & fidelium noſtrorum,

Nobilium Virorum,

Amadei Sabaudiæ, &
Henrici de Lacy Lincolniæ, Comitum:
Adomari de Valentia; Conſanguineorum noſtrorum:

Ottonis de Grandiſſono,
Hugonis le Deſpenſer,
Amaneni Domini de Lebreto, Militum:
Magiſtri Willielmi de Grenefeld Decani Ciceſtriæ, &
Johannis de Berewyk Decani Wymburn,

Plenam fiduciam optinentes, ipſos noſtros facimus ordinamus & conſtituimus veros & legitimos Procuratores & Nuncios ſpeciales:

Dantes eiſdem, & majori parti eorumdem, generalem, liberam & plenam poteſtatem, ac ſpeciale mandatum tractandi de reformatione pacis & concordiæ inter nos, & excellentiſſimum Principem Philippum Regem Franciæ illuſtrem, ac de hiis quæ ad pacem pertinent:

Et ſuper omnibus & ſingulis diſcordiis, guerris, litibus, controverſiis, cauſis, quæſtionibus, dampnis, injuriis, petitionibus, & actionibus, realibus & perſonalibus, atque mixtis, quæ fuerunt, & ſunt, vel eſſe poſſent inter nos & ipſum Regem, occaſione quacumque:

Ac tractatum hujuſmodi quacumque firmitate vallandi, petendi, ſtipulandi, recipiendi, retinendi, dimittendi, remittendi, renunciandi, acquietandi, paciſcendi, componendi, tranſigendi, concordandi, & conveniendi: Quodlibet etiam genus liciti ſacramenti in animam noſtram præſtandi:

Ac omnia & ſingula faciendi, quæ ſunt pacis & concordiæ, & ad plenam pacem & concordiam valeant pertinere, & quæ nos faceremus, vel facere poſſemus, ſi præſentes eſſemus, etiamſi mandatum exigant ſpeciale; volentes omnia & ſingula, neceſſaria & utilia, ad faciendum & complendum præmiſſa, & quodlibet præmiſſorum, pro ſpecialiter expreſſis & enumeratis haberi.

Promittentes inſuper, pro nobis & hæredibus noſtris, ratum & firmum habere, & habituri quicquid per dictos Procuratores & Nuncios noſtros, vel majorem partem eorumdem, in formâ ſuperiùs expreſſâ, geſtum, actum & factum, ſeu etiam procuratum fuerit in præmiſſis, & quolibet præmiſſorum.

Super quibus approbandis, tenendis, ſervandis, faciendis & complendis, nos, & hæredes noſtros, & bona noſtra omnia obligamus.

Et hoc omnibus quorum intereſt, vel intereſſe poteſt, aut poterit in futuro, ſignificamus per has noſtras litteras patentes, Sigilli noſtri munimine roboratas.

Dat. apud Devyſes 25. die Aprilis, anno Domini 1302. Regni verò noſtri 30.

A.D. 1302.

De tranſgreſſionibus contra formam Treugarum cum Francia emendandis.

A.D. 1302. An. 30. E. 1. Rot. Vaſcon. 30. E. 1. m. 3.

LE Roi a touz ceus, qui çes lettres verront, ſalutz.

Sachent touz qe, come en la ſuffrance ou abſtinence,

Accordce & faite, entre nous, pur nous, e pur nos Heirs, nos homes, ſouzmis, alliez, & aidauntz d'une part:

Et le Roi de France, por lui, & por ſes heirs ſes homes, ſouzmis, alliez & aidantz d'autre,

A.D. 1302

A.D. 1302. Edv. 1.

Sur les deſcordz & guerres, que eſtoient entre nous, nos homes, ſouzmis, alliez & aidantz d'une part, & le dit Roy de France, ſes homes, ſouzmis, allietz, & aidantz d'autre,

Eit eſte ordene & accorde qe nous emenderoms, ou feroms emender les entrepriſes, treſpas, & les forfetz, que par nous, ou par aucun de nos homes, ſouzmis, allietz, e aidantz ſeroient fetz contre la ſuffrance ou abſtinence deſuſdite; ſi enſi avenoit qe aucuns en feuſſent fetz.

Et qe nous mettroms certeines perſones por fere garder la dite ſuffrance, & por fere emender, tout de plein, & saunz delai, oue ceus qi le dit Roi de France, i mettroit, les entrepriſes, treſpas, & les forfaitz qe ſeroient fait, countre la dite ſuffrance, par nous, ou par aucun de noſtre partie deſuſdite, ſicome il eſt plus pleinement contenu en noſtre lettre, faite ſur la dite ſuffrance.

Nous, a ces entrepriſes, treſpas, & forfaitz taxer, declarer, juger, & fere emender, & mettre a execution les emendes quant a la partie de nous, e de nos deſuſditz, es parties de Gaſcoigne, & es luis voiſins,

Mettoms Pierres de Ville-nove Chevaler, oveques celui a qui le dit Roi de France ad commis, ou commettra ſur ces, & ſemblables choſes de ſa partie, ſon poer.

A.D. 1302. Edv. 1.

Et voloms, & mandoms q'il, ſolounc la forme de la ſuffrance deſuſdite, jure qe bien e loiaument, & ſi haſtivement, come il porra, en bone manere taxera, & jugera, oveques celuy, a qui le dit Roi de France ad commis, ou commettra, ſur ces choſes, ſon poer, les emendes des dites enterpriſes, treſpas & forfaitz; e les ſerra mettre a execution, quant a la partie de nous, & de nos deſuſditz.

Et voloms, & mandoms a touz nos homes, ſouzmis, alliez, & aidauntz, que a ceo, qe les ditz Pierres, e celui, a qui le dit Roy de France ad commis, ou commettra, ſur ces choſes, ſon poer, come deſus eſt dit, taxeront, jugeront, & declareront accordeement enſemble, par leur lettres, ſur les emendes des dites entrepriſes, treſpas & forfaitz, obeiſſent, & entendent, du tout, au dit Pierres: car nous averoms ferm e eſtable ceo qe il en taxeront, jugeront & declareront acordeement, par lour lettres; & promettoms que nous les feroms garder & accomplir.

En teſmoignance des queus choſes nous avoms fait fere ceſtes nos lettres overtes, Seallees de noſtre Seal.

Donees a Chattham le 12. jour de Juin.

De interceptionibus, in Ducatu Aquitaniæ contra formam ſufferentiæ factis, emendandis.

A.D. 1302. An. 30. E. 1. Rot. Vaſcon. 30. E. 1. m. 2.

REX omnibus Ballivis, Miniſtris & Subditis ſuis Ducatûs Aquitanniæ, ſalutem.

Cum sereniſſimus Princeps, Rex Franciæ,

Ad faciendum ſufferentiam, inter ipſum, pro ſe, ſuiſque hæredibus, hominibus, ſubditis, confœderatis & auxiliatoribus ex parte unâ,

Et nos, pro nobis, noſtriſque hæredibus, hominibus, ſubditis, confœderatoribus, & auxiliatoribus ex alterâ initam, obſervari,

Et ea quæ contra eandem ſufferentiam per ipſum Regem, vel aliquos, ſeu aliquem, de ſuis hominibus, ſubditis, confœderatis, & auxiliatoribus, ſuppriſa, ſeu alias facta fuerint, emendari,

Simonem de Marcheis Militem, pro parte ſuâ, ad partes ejuſdem Ducatûs, unâ cum Petro de Villa-nova Milite, per nos ad hoc ſpecialiter aſſignato, duxerit deſtinandum:

A.D. 1302.

Nos, ut ea, quæ per eoſdem Milites, juxta formam dictæ ſufferentiæ, ſunt complenda, perducantur ſecurius & liberius ad effectum, eidem Simoni & familiæ ſuæ, & omnibus aliis, quos pro negotio prædicto neceſſarios vel utiles eſſe putaverit, ſalvum & ſecurum conductum per totam terram noſtram ejuſdem Ducatûs duximus concedendum.

Vobis mandantes quod eiſdem Simoni, familiæ, & aliis, quos pro negotio prædicto idem Simon ſecum duxerit evocandos, unâ cum equitaturis, & omnibus bonis ſuis, in terra noſtra ejuſdem Ducatûs ſalvum & ſecurum conductum habere faciatis; non inferentes eiſdem, nec inferri permittentes, dampnum, injuriam, impedimentum, aut gravamen.

In cujus, &c. uſque ad proximum Feſtum Sancti Andreæ Apoſtoli duraturum.

Dat. apud Weſtm. viceſimo quarto die Julii.

Pro Maria Filia Regis Sanctimoniali, ad focum in Camera ſua.

D.1302. n.30. E. 1. n.30 E. 1. 14

A.D. 1302.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis nos dediſſe & conceſſiſſe, pro nobis & hæredibus noſtris, cariſſimæ filiæ noſtræ Mariæ, Sanctimoniali Fontis Ebroldi, apud Ambresbur. commoranti,

Quadraginta robora, ſingulis annis, in Foreſtis noſtris de Chuyt & Bokholt, per manus Cuſtodum earumdem Foreſtarum, qui pro tempore fuerint, ad focum ejuſdem filiæ noſtræ, in Camera ſua, quamdiu moram apud Ambresbur. fecerit, percipienda.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. decimo die Auguſti.

Pro eadem Maria, de viginti doliis vini ad ſuſtentationem Cameræ ſuæ.

D.1302. n.30. E. 1. idem.

A.D. 1302.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quod, in recompenſationem ducentarum librarum, quas nuper, pro nobis & hæredibus noſtris, conceſſimus cariſſimæ filiæ noſtræ Mariæ, Sanctimoniali Fontis Ebroldi, apud Ambresbur. commoranti, ſingulis annis, ad ſuſtentationem Cameræ ſuæ, ad Scaccarium noſtrum percipiendas,

Et etiam pro illis viginti doliis vini, quæ eidem filiæ noſtræ ſimiliter conceſſimus, ſingulis annis, per manus Vicecomitis noſtri Sutht. qui pro tempore fuerit, percipienda quamdiu ipſa filia noſtra infra Regnum noſtrum Angliæ fuerit,

Conceſſimus ei Manerium de Coſham, cum pertinentiis in Comitatu Wilts. in valorem quaterviginti & decem & ſeptem librarum:

Burgum, Wilton, & Bereford, cum pertinentiis in eodem Comitatu, præter elemoſinas conſtitutas: in valorem quatuor librarum:

Manerium de Sherſton cum pertinentiis, in eodem Comitatu; in valorem ſexaginta librarum:

Manerium de Porſtoke, cum pertinentiis, in Comitatu Dorſ. in valorem decem & octo librarum:

Manerium de Herdecote, cum pertinentiis in Comitatu Somerſ. in valorem decem & ſeptem librarum;

Et Maneria de Freskewauter & Whytefeld, in Inſula vecta, cum pertinentiis, in Comitatu Sutht. in valorem ſexagint & decem librarum, treſdecim ſolidorum, & quatuor denariorum:

Habenda & tenenda eidem filiæ noſtræ, ad ſuſtentationem Cameræ ſuæ, quamdiu vixerit, & infra Regnum noſtrum fuerit ſupradictum.

In cujus, &c.

Teſte ut ſupra.

Bulla de diſpenſatione ſuper Matrimonio inter Comitem Herefordiæ & Comitiſſam Hollandiæ, Filiam Regis.

D.1302. n. 30. E. 1. x Autogr.

A.D. 1302.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio, nobili Viro, Humfrido Comiti Herefordenſi, & dilectæ in Chriſto filiæ, nobili Mulieri, Elizabetæ, natæ cariſſimi in Chriſto filii noſtri, Edvardi Regis Angliæ illuſtris, Relictæ quondam Johannis Comitis Hollandiæ, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Romani Pontificis præcellens auctoritas qualitates negotiorum, ſtatum, conditiones, & merita perſonarum diligenti circumſpectione proſpiciens, nonnulla interdum certis perſonis, quæ alias forent illicita, concedit de ſuæ plenitudine poteſtatis: tunc in illis rigorem juſtitiæ manſuetudine temperans, &, quod negant jura, de gratia benignitatis indulgens; præſertim cum neceſſitas exigit & cauſa rationabilis id expoſcit.

Sanè petitio, pro parte cariſſimi in Chriſto filii noſtri, Edvardi Regis Angliæ illuſtris, Patris tui, filiæ Elizabet & noſtræ, nuper nobis exhibita, continebat, A.D.1302. Edv. 1. Quod, ad ſedandum & obliviſcendum rancores, odia, diſſenſiones, & diſcordias, quæ ab olim in Regno Angliæ, inter prædictum Regem, & quondam Humfredum Comitem Herefordenſem, Patrem tuum, Fili Comes, dum viveret, ac ſucceſſive te aliquando proventura ex conjecturis veriſimilibus timebantur:

Et ad conſolidandum, in Regno ipſo, veræ pacis & dilectionis integræ unitatem, perpetui roboris firmitate, deſideratis invicem matrimonialiter copulari.

Sed obſiſtentibus vobis tertio affinitatis, & quarto conſanguinitatis gradibus, quibus vobis invicem attinetis, id Duci non poteſt, abſque diſpenſatione ſedis Apoſtolicæ, in effectum.

Quare idem Rex & vos nobis humiliter ſupplicâſtis, ut providere vobis ſuper hoc de oportunæ diſpenſationis gratia miſericorditer dignaremur.

Nos igitur veſtram, & aliorum de Regno prædicto, in quo erga Deum & Romanam Eccleſiam plena viget devotio, quietem & pacem merito affectantes; ac ſperantes quod ex matrimonio prædicto, ſi fiat, hujuſmodi rancores & odia de Regno ipſo radicitus evellentur, & proſperitatum illi provenient incrementa, cum nulla ex eodem matrimonio proventura ſcandala formidentur, ipſius Regis & veſtris ſupplicationibus inclinati, vobiſcum, ut, impedimento hujuſmodi tertii affinitatis & quarti conſanguinitatis graduum non obſtante, matrimonium invicem contrahere licite valeatis, ſi ad id dicti Regis accedat aſſenſus, auctoritate Apoſtolicâ de ſpeciali gratiâ diſpenſamus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ diſpenſationis infringere, &c.

Dat. Anagniæ 4. Id. Auguſti, Pontificatûs noſtri anno octavo.

Sub filis ſericis flavi rubeique coloris.

Bulla Bonifacii Glaſguenſi Epiſcopo directa, per quam imponit ipſi quod fuit ſuſcitator diſcordiæ inter Regem Angliæ & Scotos.

A.D.1302. *An* 30.*E.* 1. *Ex Autogr.* Bonifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, venerabili fratri Epiſcopo Glaſguen. Salutem & Apoſtolicam benedictionem.

Gravi mentis turbatione movemur & vehementi cordis afflictione gravamur, cum de Prælatis Eccleſiarum illa noſtris auribus referuntur, quæ ſunt honeſtati contraria, & Pontificali derogant Dignitati.

Profecto non ſine grandi admiratione percepimus quod tu, ſicut lapis offenſionis, & petra ſcandali, Divinæ Majeſtatis offenſam, tuæ ſalutis & famæ diſpendium, ac Regni Scotiæ grave dampnum & periculum non evitans, totius turbationis, diſſentionis & diſcordiæ, quæ fuit, & eſt inter cariſſimum in Chriſto filium noſtrum Edvardum Regem Angliæ illuſtrem, & Scotos, ex quâ gravia animarum diſcrimina, ſtrages hominum & dampna rerum innumera obvenerunt, inductor & fautor præcipuus extitiſti.

Verum cum ex hiis Deo & hominibus reddaris obnoxius, decet te aſſumere & proſequi pœnitudinis Spiritum ſuper eis, & tua efficaciter convertere ſtudia, qualiter ſuper tam gravibus diſcriminibus tuo ſatisfacere valeas creatori, ut ſi hujuſmodi diſcordiarum, & guerrarum actor extiteris; promotor & reformator pacis & concordiæ pro tuis viribus comproberis.

Cum itaque nos, inter eoſdem Regem & Scotos reformari pacem, & ſolidari concordiam cupientes, ſuper hoc univerſis Prælatis Scotiæ ſpeciales noſtras litteras dirigamus, fraternitatem tuam monemus, & hortamur attentè, per Apoſtolica tibi ſcripta diſtrictè præcipiendo mandantes, quatinus promotioni eorum, quæ tibi, & Prælatis ipſis in genere ſcribimus, tua ſtudia, & operationes cum diligentiâ ſummâ convertens, procures & facias quod, juxta ipſarum continentiam litterarum, noſtris monitis, exhortationibus, & præceptis devote & efficaciter intendatur.

Dat. Anagniæ Id. Aug. Pontificatûs noſtri anno octavo.

Sub filo canabeo.

Bulla, Univerſis Epiſcopis Scotiæ, qua hortatur ad Pacem cum Rege Angliæ, ne cogatur aliud remedium adhibere.

A.D.1302. An. 30. E. I. Ex Autogr.

BOnifacius Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, venerabilibus fratribus Epiſcopis per Regnum Scotiæ conſtitutis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Inter aſſiduas curas, & immenſas ſollicitudines, quæ nobis ex miniſterio Apoſtolicæ ſervitutis incumbunt, de ſtatu Catholicorum Orbis terræ Principum & Regnorum ſollicitè cogitare nos convenit, ut in Regnis ipſis, quietis, tranquillitatis & pacis gratia nutriatur, nè, illis diſſenſionum turbine fluctuantibus, animiſque populorum circa exercitium guerrarum intentis, ac emergentibus exinde corporum animarumque diſpendiis, devotio tepeat in eiſdem, & cultus Chriſtianæ fidei minuatur.

Sed licet ad ſingulas Regiones, ſub ejuſdem profeſſione fidei conſtitutas, mentis noſtræ diffundamus intuitum, tamen ad ſtatum Regni Scotiæ tanto nimirum ferventiùs excitamur, quanto illud carius noſcitur in noſtris, & Apoſtolicæ ſedis præcordiis conſtitutum.

Nôſtis quidem, & plurimorum, quinimmo univerſorum ferè notitia non ignorat quod, peccatis exigentibus, multiplicata jam longo decurſu temporis gravis diſcordia inter vos, & alios incolas dicti Regni ex parte unâ, & cariſſimum in Chriſto filium noſtrum Edwardum Regem, & Regnum Angliæ illuſtrem ex alterâ, dudum ex diverſis cauſarum ſuborta generibus, quarum vos incentores, fautores & nutritores præcipuos communis tenet opinio, utrumque Regnum in guerrarum diſcrimine poſuit, & magnam hinc inde animarum, & corporum læſionem, utinam! non exterminationem induxit.

Verum cum ex hiis nos, & Romana Mater Eccleſia multiplicibus afficiamur anguſtiis, & gravibus moleſtiis perturbemur, & Terræ ſanctæ, quam mentaneis oculis depreſſam, utinam! non proſtratam cum anxietate reſpicimus, diſpendia & turbationes immineant;

A.D.1302.

Nos, exemplo illius qui de populo ſuo, fomitibus odiorum excluſis, voluit in eo pacis ſuperſeminari conſilia, ſollicitudinem noſtram libenter exponimus, & ſtudia noſtra deſideranter convertimus & labores, ut, ſedatis ſcandalis, & diſcordiis amputatis, vera pax, & plena concordia hinc inde, dante Domino, reformetur.

Ideoque Fraternitatem veſtram monemus, & hortamur attentè, per Apoſtolica vobis ſcripta, in virtute obedientiæ, diſtrictè præcipiendo mandantes, quatinus, attendentes quod, dum vos tantorum malorum culpa reddit obnoxios, dum Scoticum Populum, cujus vos decet eſſe ductores providos, & ſalutiferos directores, ſicut oves errantes, per devia tempeſtatum obducitis: & in anguſtiam deſolationis irreparabilis incitatis, multum famæ veſtræ deperit & ſaluti, oculos, mentes & actus veſtros erigatis reverenter ad Dominum, & de ſcandalorum inviis vos, & prædictum populum ad ſalutis, pacis & concordiæ ſemitas reducentes, ſtudia veſtra diligenter & ſollicite convertatis, ut, rancoribus excluſis, & odiis, ac derelictis ſcandalis, pacis amænitas, & tranquillitatis comoda, Domino faciente, proveniant perpetuis, dante ipſo, temporibus duratura.

Sic vos in præmiſſis diligenter & efficaciter habituri, quod odire ſcandala, & promovere pacem vos laudanda opera evidenter oſtendant, & nos providentiam veſtram exinde commendarè merito valeamus; Nec cogamur ſuper hiis aliud remedium adhibere.

Dat Anagniæ Id. Aug. Pontificatûs noſtri anno octavo.

Jac. G.

Sub filo canabeo.

Procuratorium pro Amadeo Comitem Sabaudiæ & aliis ad tractandum de Pace inter Reges Angliæ & Franciæ.

A.D.1302. An. 30. E. I. n. Aleman. 30. E. I. m. 6.

REX univerſis, præſentes litteras inſpecturis, ſalutem.

Noverit Univerſitas veſtra quod nos, de fidelitate & circumſpectione dilectorum & fidelium noſtrorum, Nobilium virorum,

A.D.1302.

Amadei Sabaudiæ, &

A.D.1302. Edv. 1. *Henrici de Lacy, Lincolniæ Comitum:*
Adomari de Valentiâ; Conſanguineorum noſtrorum:
Ottonis de Grandiſono,
Amaneni Domini de Lebreto Militum:
Magiſtri Willielmi de Grenefeld Decani Ciceſtriæ, &
Magiſtri Roberti de Pykering Canonici Eboracenſis,

Plenam fiduciam optinentes, ipſos noſtros facimus, ordinamus & conſtituimus veros & legitimos Procuratores, & Nuncios ſpeciales:

Dantes eiſdem, & majori parti eorundem, generalem, plenam, & liberam poteſtatem, ac ſpeciale mandatum, tractandi de reformatione pacis & concordiæ inter nos, & Excellentiſſimum Principem Philippum Regem Franciæ Illuſtrem, ac de hiis, quæ ad pacem pertinent, & ſuper omnibus & ſingulis diſcordiis, guerris, litibus, controverſiis, cauſis, quæſtionibus, dampnis, injuriis, petitionibus, & actionibus, realibus & perſonalibus, atque mixtis, quæ fuerunt, & ſunt, vel eſſe poſſent inter nos, & ipſum Regem, occaſione quacumque:

Ac tractatum hujuſmodi quacumque firmitate vallandi, petendi, ſtipulandi, recipiendi, retinendi, dimittendi, renunciandi, acquietandi, paciſcendi, componendi, tranſigendi, concordandi, & conveniendi:

Quodlibet etiam genus liciti Sacramenti, in animam noſtram præſtandi; ac omnia & ſingula faciendi, quæ ſunt pacis & concordiæ, & ad plenam pacem & concordiam valeant pertinere, & quæ nos faceremus, vel facere poſſemus, ſi præſentes eſſemus, etiamſi mandatum exigant ſpeciale.

Volentes omnia & ſingula, neceſſaria & utilia ad faciendum & complendum præmiſſa, & quodlibet præmiſſorum, pro ſpecialiter expreſſis & enumeratis haberi.

Promittentes inſuper, pro nobis & hæredibus noſtris, ratum & firmum habere, & habituri quicquid per dictos Procuratores & Nuncios noſtros, vel majorem partem eorumdem, in formâ ſuperiùs expreſſâ, geſtum, actum & factum, ſeu etiam procuratum fuerit in præmiſſis, & quolibet præmiſſorum.

Super quibus approbandis, tenendis, ſervandis, faciendis & complendis, nos, & hæredes noſtros, & bona noſtra omnia obligamus.

Et hoc omnibus quorum intereſt, vel intereſſe poteſt, aut poterit in futuro, ſignificamus per has noſtras litteras patentes, Sigilli noſtri munimine roboratas.

Dat. apud Weſtm. 25. die Auguſti, anno Domini 1302. Regni verò noſtri triceſimo.

De Conductu pro Scotis.

A.D.1302. An. 30. E. 1. Pat. 30. E. 1. m. 12.

LE Roi as touz ſes Baillifs & foiauz, as queus ceſtes preſentes vendront, Saluz.

Sachez nous avoir reſceu, en noſtre ſauf & ſeure conduit, des gentz d'Eſcoce, jeſqes au noumbre de ſys perſones, les queus Meſtre Johan del Hoſpital Clerk, & Gobert de Heleuille Chivaler, ou le un de eaus, Meſſages le Noble Prince, Monſieur Philippe, par la grace de Dieu, Roi de France, noſtre treſchere Coſin, voddront, ou voddroit nomer, ou eſlire, en alant & venant, demorant & retornant parmi noſtre Royaume, ove lur meignee, chevaus, herneys, & leur autres biens.

Pur quoi nous vous mandoms, & comandoms que les dites perſones, jeſqes au dit noumbre, en alant, venant, demorant & retournant parmi noſtre Roiaume, ove leur meiſnee, chevaus, herneys, & leur autres biens, auſi come deſus eſt dit, meyntenez & defendez.

E ne facez, ne ſoeferez que leur ſoit fait moleſte, injure, damage, grevaunce ne deſturbance.

E, ſi rien leur ſoit fait, tan come en vous eſt, Saunz delai, lur facez redreſſer.

E, ſi par cas aviegne, qe aucuns des dites perſones Seignurs, ou de lour meignee, demoraſt malade, nous voloms qe le terme de la demoere ſeit contenue entre le dit conduit; de ſi q'il ſeient gariz & peuſſent retourner en leur pais.

En teſmoignance de queus choſes, nous avoms fet fere ceſtes noz lettres overtes, durantes jeſques as Utaves de la feſt Seint Martyn, prochein advenir.

Donez a Weſtmoſter le 15. jour d'Auſt.

Rex Papæ ſcribit, pro Epiſcopo Lychfeldenſi & Coventrienſi, contra Johannem Lovetot, falſum & proditorem.

A.D.1302. n. 30. E. 1. ot. Cl. 30. E. ı. m. 5. d. Cedula.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino B. Divinâ providentiâ, Sacroſanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ Summo Pontifici, Edwardus, ejuſdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. devota Pedum oſcula beatorum.

Dum gemitûs frequentiam, & acuti doloris amaritudinem,

Quibus, cariſſimus nobis in Chriſto, Dominus W. Coventrenſis & Lychfeldenſis Epiſcopus, Theſaurarius noſter, ab officio & adminiſtratione, tam Spiritualium, quàm temporalium, per Apoſtolicam Sedem ſuſpenſus, & ſic, ſub ſtatu humili & depreſſo vitam ſuam agens, jam premitur,

Oculis noſtris ſubicimus; ei & doloribus ſuis, ob laudabilia merita, nobis per ipſum diu impenſa, ex affectu intimo, quem ad ipſum gerimus, intus compatimur.

Eo nichilominus jam acerbius moleſtati, quod Johannes de Lovetot, famæ ſuæ prodigus, quem falſum ac proditorem vobis aſſerimus, malitiis malitias prioribus novas accumulans, litteras Apoſtolicas, dictum Epiſcopum & ſuum negotium contingentes, &, ut intelleximus, Domino .... Cantuarienſi Archiepiſcopo ac collegis ſuis directas, per vias & malitias excogitatas, præſentare & exhibere ſtudioſe hactenus diſtulit: nec adhuc, tempore ſcripſionis præſentium, Animum prætendebat exhibendi eaſdem; ut ſic, per langoris diſpendium virum perimeret & diſtrueret, proch dolor! innocentem; licet per procuratores dicti Epiſcopi, ſuper præſentatione & exhibitione litterarum earumdem, dictis, Domino Archiepiſcopo & collegis ſuis, faciendâ, cum omni fuiſſet inſtantiâ requiſitus. A.D. 1302.

Veſtris itaque pedibus provoluti, quæſumus, Pie Pater, ut hujuſmodi militiæ ex paternâ pietate, remedium apponere, & oleo mitigationis, ex Apoſtolicæ Sedis benignitate infuſo, reſpectu habito ad labores, anxietates, ac varia inconvenientia, quæ jam ſuſtulit, ſtatui dicti Epiſcopi miſericorditer providere, noſtrumque in hoc, per dilectum Clericum noſtrum, Magiſtrum G. de Blaſter, latorem præſentium (quem propter id ad vos ſpecialiter deſtinamus) refocillare animum intuitu dignemini Regiæ dignitatis.

Poſtremò, Apoſtolica Sedes ſciat quod, dum præfatum Theſaurarium noſtrum, cujus miniſterio & induſtriâ magis ac magis ſingulis dierum proceſſibus indigemus, in ſuo ſtatu ſic languere conſpicimus, lætitiam quamcumque à noſtris præcordiis penitùs exulamus.

Super hiis igitur, tam nobis, quàm ſibi dignetur proſpicere pius Pater.

Ad regimen Eccleſiæ ſuæ Sanctæ, altiſſimus vos conſervet in dierum longitudine; Deo gratia.

Dat. apud Coveham 24. die Auguſti.

Rex queritur Cardinalibus de Epiſcopo Lichfeldenſis & Coventrienſis ſuſpenſione.

A.D.1302. An. 30. E. 1. Rot. Cl 30 E. 1. m 5. d. Cedula.

VEnerabili in Chriſto Patri, Domino J. Dei gratia, Tituli Sanctorum Marcellani & Petri, Præsbitero Cardinali, Amico ſuo kariſſimo, Edwardus, ejuſdem gratiâ, &c. Salutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Non ſine cordis amaritudine Paternitati veſtræ dolenter referimus, quàm anxie intus torquemur, quantâque doloris immenſitate intrinſecus moleſtamur, dum Kariſſimum in Chriſto Patrem Dominum W. Coventrenſem & Lychfeldenſem Epiſcopum, Theſaurarium noſtrum (qui nobis, in majoribus feſtorum ſolempniis, cum inſigniis pontificalibus, divina celebrare ſolebat) ab Officii ſui executione, ac Spiritualium & Temporalium adminiſtratione ſuſpenſum fore oculis noſtris conſpicimus; præcipuè cum per hoc, in Epiſcopalis dignitatis obprobrium, vilipendatur, & quaſi hominum deriſio, & plebis abjectio, qui aliis præeſſe debuerat, videatur. A.D. 1302.

Ob grandem itaque affectionem, quam, propter ipſius laudabilia merita, ad ipſum gerimus, perſonam ipſius veſtræ reverendæ Paternitati ſpecialiter commendamus; intimis præcordiis vos rogantes, ut mitigationem, ſi quam po-

A.D. 1302. Edv. I.

teritis, ex benignitate Apoſtolicâ moderandam, quoad ea quæ ſtatum ſuum contingunt, procurare & impetrare velitis eidem.

Ut ſic Regiam Mageſtatem ad ea, quæ vobis grata fuerint, perpetuis reddatis temporibus obligatam.

In dierum longitudine feliciter valeatis.

Dat. apud Coveham 24. die Auguſti.

Eodem modo ſcribitur ſubſcriptis, videlicet.

Fratri G. Tituli Sancti Martini in montibus,
Domino R. Tituli Sanctæ Potentianæ.
} Præsbiteris Cardinalibus.

Litera de credentia pro Nunciis ad Papam.

A.D. 1302. An. 30. E. I. Rot. Cl. 30. E. I. m. 6. d.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino B. divinâ providentiâ, Sacroſanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ Summo Pontifici, Edwardus, &c. devota pedum oſcula beatorum.

De circumſpectione & fidelitate religioſorum Virorum, Fratrum W. de Geynesburgh, & H. de Hertepole, de ordine fratrum Minorum, ac dilectorum Clericorum, Magiſtrorum Johannis de Sancto Claro Canonici Londonienſis, Philippi Martel juris Civilis Profeſſoris, & Willielmi de Deon Militis, fiduciæ plenitudinem obtinentes.

Ipſos, ſuper finali expeditione negotii reformationis pacis, inter Regem Franciæ & nos, juxta formam veſtræ pronunciationis, dudum habitæ & prolatæ, nunc, auctore Domino, terminandi, ad beatitudinis veſtræ præſentiam duximus deſtinandos;

Sanctitati veſtræ affectuoſe & humiliter ſupplicantes, quatinus prædictis fratribus, Clericis, & Militi, aut quatuor, vel tribus ipſorum, ſi eos non contigerit ſimul adeſſe, in hiis, quæ ſuper præfato negotio, & aliis, quæ eis commiſimus veſtræ Clementiæ reſeranda ex parte noſtrâ, vobis exponent oraculo vivæ vocis, fidem, ſi placet, indubiam dignemini adhibere.

Conſervet vos altiſſimus, ad regimen Eccleſiæ ſuæ Sanctæ, per tempora feliciter longiora.

Dat. apud Arundel 9. Die Septembris.

Procuratorium miſſum ad Curiam Romanam, ſuper pace cum Rege Franciæ.

A.D. 1302. An. 30. E. I. Rot. Aleman. 30. E. I. m 6.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino B. divina providentia, Sacroſanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ Summo Pontifici, Edwardus, ejuſdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. devota pedum oſcula beatorum.

Super expeditione negotii, reformationis pacis, inter magnificum Principem..... Regem Franciæ & nos, juxta formam veſtræ pronunciationis, virtute compromiſſi, per dictum Regem & nos in vos facti, dudum habitæ ſeu prolatæ, nunc, auctore Domino, finaliter terminandi,

Religioſos viros, Fratres, W. de Geinesburgh, & H. de Hertepole, Fratrum Minorum: & dilectos Clericos noſtros, Magiſtros, Johannem de Sancto Claro Canonicum London. & Philippum Martel, juris civilis profeſſorem: & Willielmum de Dene Militem, Procuratores & Nuncios noſtros, ad veſtræ Sanctitatis præſentiam deſtinantes:

Damus eis, & quatuor, vel tribus eorum, ſi eos ſimul adeſſe non contigerit, ac concedimus generalem, plenam & liberam, tenore præſentium, poteſtatem, & ſpeciale mandatum, petendi, audiendi, & recipiendi complementum, perfectionem, ac totalem conſummationem pronunciationis ac reformationis prædictarum,

Et omnia alia & ſingula, quæ, ſuper reformatione pacis prædictæ, ac etiam ſuper omnibus guerris, diſcordiis, litibus, controverſiis, cauſis, quæſtionibus, dampnis, injuriis, petitionibus, & actionibus, realibus, & perſonalibus, atque mixtis, quæ fuerunt, & ſunt, vel eſſe poſſent inter prædictum Regem Franciæ & nos, occaſione quacumque, & præmiſſa quoquo modo tangentibus,

Veſtra providentia duxerit arbitranda, laudanda, diffinienda, arbitraliter ſententianda, præcipienda, ordinanda, diſponenda, pronuncianda, addenda, minuenda, corrigenda, interpretanda ſeu declaranda:

Et

D.1302. v. I. Et omnia alia & ſingula faciendi, quæ ad plenam pacem & concordiam, ac pacis & concordiæ, omniumque prædictorum, perfectionem & conſummationem quoquo modo pertinent, & poterunt pertinere.

Promittentes nichilominus nos ratum & firmum perpetuo habituros, quicquid per prædictos Fratres, Clericos & Militum, aut quatuor, vel tres ipſorum, petitum, receptum, actum, geſtum, ſeu aliàs factum fuerit in præmiſſis, & quolibet præmiſſorum.

Super quibus etiam, per noſtras litteras approbandis, tenendis, ſervandis, atque complendis, nos, & hæredes noſtros, & omnia bona noſtra ſpecialiter obligamus. A.D.1302. Edv. I.

Et hoc Sanctitati veſtræ ſignificamus, & omnibus, quorum intereſt, vel intereſſe poteſt, aut poterit in futuro, per noſtras patentes litteras, ſigilli noſtri munimine conſignatas.

Dat. apud Arundel. nono die Septembris, anno Domini 1302, Regni verò noſtri 30.

Super Morte Comitis de Barr, dè obediendo & intendendo Theobaldo de Baar, & aliis Cuſtodibus Terræ de Baar.

D.1302. .30. E. I. .30. E. I. LE Roi a touz Countes, Barons, Chevalers, Clers, Eſquires, Seneſchaus, Baillifs, Provotz, Servantz, e a tot le comun de la Conte de Baar, saluz.

Pur ceo qe nous avoms entendu, par le Guellars de Ermoyſes, la mort noſtre chere fiuz Henry, jadys Conte de Baar, dont nous ſumes molt ennoyes,

E, par meſmes celle Guellars, avoms entendu qe vous, a nul ne voletz obeir, ſanz noſtre commandement, pur le ſerement qe vous feiſtes qe le Mariage ſe fiſt entre le dit Conte & Alianore noſtre fille;

Vous feſoms aſavoir qe nous avoms requis, par noz lettres, noz chers e ametz.

Thebaud de Baar, Treſorer del Egliſe d'Everwyk,
Thebaud Ercedekne de la R en l'Egliſe de Verdun,
Pierres de Beffreymont Seigneur de Belenyevill,
Geffrey de Nevill dit le Roinſtes, Chevalers. A.D.1302.

As queus le dit Conte, quant il parti du par, bailla la garde de ſa terre,

Que eus la dite terre veillent en avant garder al oes, & au profit des enfantz,

Par quoy nous vous prioms, e mandoms tant come en nous eſt, que, noun contreſteant le ſerement avantdit, as avantditz, Thebaud, Thebaud Pierres, e Geffrey, come as Gardeins de le dite terre, en noun des enfantz, vealletz eſtre obeiſſantz e entendantz, e les foitz, e les ſervietz, tieus come doner e fere les devetz a ditz enfantz, e as gardeins donez e facetz ſicome fere les deveretz par reſon.

En teſmoigne de queu choſe nous avoms fet fere ceſtes nos lettres overtes.

Don. a Weſtmoſter le 13. jour d'Octobre, l'an de noſtre Regne treſtiſme.

Pro A. Sabaudiæ & H. Lincolniæ Comitibus ad tractandum de Treugis cum Rege Franciæ.

D.1302. 30. E. I. Aleman. E. I. m. 6. REX univerſis, præſentes litteras inſpecturis, ſalutem.

Novetit Univerſitas veſtra quòd nos, de fidelitate & circumſpectione dilectorum & fidelium noſtrorum, Amadei Sabaudiæ, & Henrici de Laci Lincolniæ Comitum, Conſanguineorum noſtrorum, plenam fiduciam optinentes, ipſos facimus, ordinamus & conſtituimus veros & legitimos Procuratores noſtros, ac Nuncios ſpeciales:

A.D.1302. Dantes & concedentes eiſdem, & eorum alteri, plenam & liberam poteſtatem, ac ſpeciale mandatum, pro nobis, & aliis perſonis quibuſcumque (de quibus dictis Procuratoribus, vel eorum alteri expedire videbitur) cum Sereniſſimo Principe, Philippo Rege Franciæ illuſtri, aut cum Procuratoribus, ſive Nunciis ejuſdem (ſpecialem ad hoc habentibus poteſtatem) treugas, ſeu ſufferentiam, ſub quibuſcumque formâ vel modo, dicti Procuratores noſtri, vel

A.D.1302. Edv. 1.

eorum alter oportunum viderit, vel viderit, ineundi,

Et ipſas treugas, ſive ſufferentiam vallandi, firmandi, & etiam roborandi, ac quodlibet genus liciti ſacramenti in animam noſtram præſtandi,

Et omnia alia & ſingula faciendi, quæ in præmiſſis, ipſis, vel eorum alteri, neceſſaria, ſeu utilia videbuntur:

Ratum habentes & habituri quicquid, per prædictos Procuratores noſtros, aut eorum alterum, geſtum, actum, factum, ſeu procuratum fuerit in præmiſſis.

A.D.1302. Edv. 1.

Et hæc omnibus, quorum intereſt, vel intereſſe poterit, ſignificamus per has litteras noſtras patentes, ſigilli noſtri munimine roboratas.

Dat. apud Weſtm. 29. die Octobris, anno Domini 1302, Regni vero noſtri 30.

Procuratorium de tractando ſuper pace inter Reges Franciæ & Angliæ.

A.D.1302. *An.* 30. *E.* 1. *Rot. Aleman.* 30. *E.* 1. *m.* 6.

REX univerſis, præſentes litteras inſpecturis, ſalutem.

Noverit Univerſitas veſtra quod nos,

De fidelitate & circumſpectione dilectorum & fidelium noſtrorum,

Amadei Sabaudiæ, &
Henrici de Lacy Lincolniæ, Comitum:
Adomari de Valentia; Conſanguineorum noſtrorum:
Ottonis de Grandiſono,
Amaneni Domini de le Breto, Militum:
Magiſtri Willielmi de Grenefeld Decani Ciceſtriæ, &
Magiſtri Roberti de Pykering Canonici Eborum,

Plenam fiduciam optinentes,

Ipſos noſtros facimus, ordinamus & conſtituimus veros & legitimos Procuratores & Nuncios ſpeciales:

Dantes eiſdem, & majori parti eorundem, generalem, plenam & liberam poteſtatem, ac ſpeciale mandatum tractandi de reformatione pacis & concordiæ inter nos, & excellentiſſimum Principem Philippum Regem Franciæ illuſtrem, ac de hiis quæ ad pacem pertinent,

Et ſuper omnibus & ſingulis diſcordiis, guerris, litibus, controverſiis, cauſis, quæſtionibus, dampnis, injuriis, petitionibus, & actionibus, realibus & perſonalibus, atque mixtis, quæ fuerunt, & ſunt, vel eſſe poſſent inter nos & ipſum Regem, occaſione quacumque;

Ac tractatum hujuſmodi quacumque firmitate vallandi, petendi, ſtipulandi, recipiendi, retinendi, dimittendi, remittendi, renunciandi, acquietandi, paciſcendi, componendi, tranſigendi, concordandi, & conveniendi,

A.D.130

Et in certos diem & locum, quibus dictus Rex Franciæ & nos perſonaliter conveniamus, ſi expedire viderint, conſentiendi; & eoſdem diem & locum noſtro nomine acceptandi,

Ac omnia & ſingula faciendi, quæ ſunt pacis & concordiæ, & ad plenam pacem & concordiam valeant pertinere, & quæ nos faceremus, vel facere poſſemus, ſi præſentes eſſemus, etiamſi mandatum exigant ſpeciale:

Volentes omnia & ſingula, neceſſaria & utilia ad faciendum & complendum præmiſſa, & quodlibet præmiſſorum, pro ſpecialiter expreſſis & enumeratis haberi.

Promittentes inſuper, pro nobis & hæredibus noſtris, ratum & firmum habere, & habituri quicquid per dictos Procuratores & Nuncios noſtros, vel majorem partem eorumdem, in formâ ſuperiùs expreſſâ, geſtum, actum & factum, ſeu etiam procuratum fuerit in præmiſſis, & quolibet præmiſſorum.

Super quibus approbandis, tenendis, ſequendis, faciendis & complendis, nos, & hæredes noſtros, & bona noſtra omnia obligamus.

Et hoc omnibus quorum intereſt, vel intereſſe poteſt, aut poterit in futuro, ſignificamus per has noſtras litteras patentes, Sigilli noſtri munimine roboratas.

Dat. apud Weſtm. 29. die Octobris, anno Domini 1302. Regni verò noſtri 30.

A.D.1302. dv. 1.

A.D.1302. Edv. 1.

De Servitio Quinque Portuum.

A.D.1302. n. 30. E. 1. t. Clauſ 30. E. 1. m. 1. d.

REX dilecto & fideli ſuo, Roberto de Burgherſh, Cuſtodi Quinque Portuum ſuorum, ſalutem.

Cum per litteras noſtras mandaverimus Baronibus, Ballivis, & probis hominibus ſingulorum Portuum prædictorum, quod totum ſervitium navium, quod nobis debent, habeant apud Novum Caſtrum ſuper Are, in Feſto Aſſumptionis Dominicæ proximo futuro, ad ultimum,

Paratum, & promptum, ac bene munitum ad proficiſcendum exinde contra Scotos, inimicos & rebelles noſtros, prout eis ex parte noſtrâ pleniùs injungetur:

Et, ut eis parcamus & deferamus ad præſens, gratum ſit nobis & placitum, quod illud ſervitium quinquaginta & ſeptem navium, quod nobis Barones noſtri dictorum Quinque Portuum in univerſo debent, cum viginti & quinque navibus nobis nunc fiat; dum tamen naves illæ tot ſint munitæ perſonis (ut in nautis, & hominibus aliis defenſabilibus) quot prædictæ quinquaginta & ſeptem naves haberent, ſi prædictum ſervitium nobis fieret de eiſdem; idemque etiam contineant skipiamentum (ut in numero perſonarum) ſecundum quod in prædictis litteris noſtris, quas eis mittimus, plenius continetur.

A.D.1302.

Vobis mandamus, in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quod, ad ſingulos portus prædictos perſonaliter accedentes, Barones, Ballivos, & alios probos homines Portuum eorumdem, efficaciter inducatis, ut prædictum mandatum noſtrum diligenter adimpleant, & totis viribus exequantur;

Taliter in proſecutione iſtius negotii, quod multum nobis eſt cordi, quotiens opus fuerit, vos habentes, quod diligentiam veſtram poſſimus ob id merito commendare.

Teſte Rege apud Weſtm. 7. die Novembris.

De eodem Servitio.

A.D.1302. An 30. E. 1. Ibidem.

REX dilectis & fidelibus ſuis Majori, Baronibus, & Ballivus Portûs ſui Dovorr. ſalutem.

Cum ordinaverimus, & eſſe proponamus, Domino concedente, in Feſto Pentecoſtes proximo venturo apud Berewyk ſuper Twedam, cum equis & armis, & toto ſervitio, nobis debito, ad proficiſcendum contra Scotos, inimicos noſtros, ad eorum rebellionem, cum Dei auxilio, reprimendam viriliter & potenter,

Ad quod perficiendum veſtro, & Combaronum veſtrorum quinque portuum noſtrorum, navali ſubſidio neceſſario indigemus,

Vobis mandamus, in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quod totum ſervitium navium, quod nobis debetis, habeatis apud Novum Caſtrum ſuper Are, in Feſto Aſcenſionis Dominicæ proximo venturo, ad ultimum,

Paratum, & promptum, ac bene munitum, ad proficiſcendum exinde, unà cum aliis Combaronibus veſtris prædictis, contra inimicos noſtros prædictos, prout vobis, & aliis, ex parte noſtrâ, pleniùs injungetur.

A.D.1302.

Et, quia in quantum poterimus bono modo, vobis parcere volumus & deferre, gratum habemus, & etiam placet nobis, quod illud ſervitium quinquaginta & ſeptem navium, quod vos, & alii Combarones veſtri prædicti, nobis in univerſo debent, ut ſatis cum viginti & quinque navibus nobis fiat ad præſens; dum tamen naves illæ totidem ſint munitæ perſonis (ut in nautis, & hominibus aliis defenſabilibus) quot prædictæ quinquaginta & ſeptem naves haberent, ſi ſervitium prædictum nobis fieret de eiſdem; idemque etiam contineant skipiamentum, ut prædicitur, in numero perſonarum.

Teſte ut ſupra.

Conſimiles litteræ diriguntur ſubſcriptis videlicet,

Majori, Baronibus, & Ballivis Portus de Sandwico.

Majori, Baronibus, & Ballivis Portus de la Rye.

Majori, Baronibus, & Ballivis Portus de Winchelſe.

Baro-

A.D.1302. Edv. 1.

Baronibus & Ballivis Portus de Romenhale.

Baronibus & Ballivis Portus de Hethe.

Baronibus & Ballivis Portus de Haſtinges.

Baronibus & Ballivis Portus de Peveneſe.

Majori, Baronibus & Ballivis Portus de Faverſham.

De auxilio, Regi ad primogenitam filiam ſuam maritandam conceſſo, levando & colligendo.

A.D.1302. An. 30. E. 1. Pat. 30. E. 1. m. 1.

REX dilectis & fidelibus ſuis, Vicecomiti Kantiæ, & Ricardo de Rokeſle, ſalutem.

Sciatis quòd cum, primo die Junii, anno Regni noſtri 18. Prælati, Comites, Barones, & cæteri Magnates de Regno noſtro, concorditer pro ſe, & tota Communitate ejuſdem Regni, in pleno Parliamento noſtro, nobis conceſſerint quadraginta ſolidos, de ſingulis feodis Militum, in dicto Regno, in auxilium ad primogenitam filiam noſtram maritandam, levandos, ſicut hujuſmodi auxilium aliàs in caſu conſimili conceſſum levari conſuevit.

Cujus quidem auxilii levationi faciendæ, pro dictæ Communitatis aiſiamento, hucuſque ſuperſedimus gratioſe,

Aſſignavimus vos ad prædictum auxilium quadraginta ſolidorum, de ſingulis feodis Militum prædictis, infra Comitatum prædictum, ad opus noſtrum levandum & colligendum;

Ita quòd unam medietatem ejuſdem auxilii habeatis, ad Scaccarium noſtrum in Octabis Purificationis beatæ Mariæ, proximò futuris: Et aliam medietatem in Craſtino Aſcenſionis Domini, proximò ſequente, Theſaurario & Camerariis noſtris liberandum.

Et ideo vobis mandamus quod, ad auxilium illud in Comitatu prædicto levandum & colligendum, omnibus aliis prætermiſſis, intendatis in formâ prædictâ.

Mandavimus enim omnibus & ſingulis tenentibus feodorum prædictorum, in Comitatu prædicto, quod vobis in præmiſſis reſpondeant & intendant.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. 7. die Novembris.

Eodem modo aſſignantur ſubſcripti, in Comitatibus ſubſcriptis, videlicet.

Vicecomes Eſſex, & Johannes de Baſſingbourn. in eodem Com.
Vicecomes Suſſex, & Radulphus Saunzaver in eodem Com.
Vic. Surr. & Robertus de Bokewell in eodem Com.
Vic. Midd. & Johannes de Litelburne in eodem Com.
Vic. Oxon. & Thomas de Gardinis.
Vic. Wiltſ. & Hugo de Eſtcote,
Vic. Somerſ. & Robertus de Sancto Claro.
Vic. Devon. & Nicholaus de Kirkham in eodem Com.
Vic. Hertf. & Ranulphus de Monte Caniſo in eodem Com.
Vic. Hereford, & Walterus de Hopton in eodem Com.
Vic. Cornub. & Robertus Giffard in eodem Com.
Vic. Suff. & Alanus de Goldingham in eodem Com.
Vic. Norff. & Johannes le Bretun in eodem Com.
Vic. Derb. & Henr. de Birayleford in eodem Com.
Vic. Hunt & Willielmus de Papwarth in eodem Com.
Vic. Glouceſtr. & Ricardus de Croupes in eodem Com.
Vic. Salop. & Willielmus de Hodenet in eodem Com.
Vic. Rotel. & Robertus de Fhpthorp in eodem Com.
Vic. Sutht. & Robertus de Glommorgan in eodem Com.
Vic. Berk. & Johannes de Lenham in eodem Com.
Vic. Warr. & Ricardus de Hothull in eodem Com.
Vic. Notingham, & Ricardus de Bingham in eodem Com.
Vic. Wigorn. & Simon de Crome in eodem Com.
Vic. Linc. & Henr. de Baiocis in eodem Com. &c.

D.1302.
.1.

A.D.1302.
Edw. 1.

Prorogatio Treugarum uſque ad Paſcha.

D.1302.
31. E. 1.
Aleman.
E. 1. m 5.
ſ. 31. E. 1.
19. d.

A.D.1302.

A Toutz ceus, qi ces preſentes lettres verront ou orront,

Amez de Sauvoie, &
Henri de Nicole Countes:
Aymar de Valence,
Otes de Grantſon,
Amanen de le Bret, Chevalers:
Guilliame de Greneſeud Deen de Ciceſtre, e
Robert de Pykering Chanoigne d'Everwyk,

Meſſages & Procureurs noſtre Seigneur le Roi d'Engleterre, Seigneur d'Irland, & Ducs d'Aquitaigne ſalutz.

Nous feſoms a ſavoir, que come entre tres excellent Prince, Phelippe, par la grace de Dieu, Roi de France, d'une part, e noſtre treſchere Seigneur Edward, par cele meſme grace, Roi d'Engleterre d'autre, ait eſte pronuncie, par le Pape, ferme e pardurable Pees, ſur les deſcordes e guerres, qe eſtoient mues entre eus; e ſoit encores accordez entre iceus Rois de aucuns heritages, e leur condicions, e ceo qi apertient, e put appertenir e iceus heritages.

E, li devantdit, noſtre Sires le Roi d'Engleterre, nous eit envoie novelement a Amyens, ove les Meſſages du dit Roi de France, pur treter e acorder de iceus heritages: E de leur condicions: E de ceo qi apertient, ou peut apertenir a iceus heritages: Et de tout ceo, qe demoert a acorder de iceus heritages: E de tout ceo, qe demoert a acorder entre les ditz Rois:

Nous, a ceo qe le dit tretiz, a l'ayde de celui qi eſt feſour de pees, veigne plus legierement a fin deſiree, e bone acord s'en puiſſe enſuire, al honour de Dieu, e au profit de tote Chriſtiente,

Avoms volu, ottrie, e accorde: Volums, ottroioms, e acordoms, en noun de noſtre Seigneur le Roi d'Engleterre, e pur lui, qe la dite Pees, pronuncie par le Pape entre les ditz Rois, ſoit fermement tenue e gardee juſques a la Paſche prochein avenir.

E feroms, en noun de noſtre Seigneur le Roi d'Engleterre, ſanz delaie, defendre deſtroitement e generaument, ſur corps & ſur avoir, qe nul, de ſes terres, e de ſa Seigneurie, ne meſface, ne par mere, ne par terre, au dit Roi de France, a ſes hommes, ſes ſubgetz, ne a ſes terres, juſques au dit terme de Paſche.

E, ſi l'en feſoit, dedenz le dit terme, contre la dite defenſe, le dit noſtre Seigneur le Roi le fera redreſcer, amender, e remener, e mettre en eſtat deu, haſtivement, e de plain, ſanz delai.

En tiele manere qe, ſi dedenz le dit terme, l'en ſe delaiſſoit, & deſportoit du tout du dit traitie, e cele traitie rumpoit, li devantdit terme, mis a Paſches, ſerroit en pur nul; e durroit tantſolement juſques a un mois, apres ceo qe l'une partie averoit rumpu, e l'autre overtement, e par overtes paroles le traitie avantdit e dit, par expreſſes paroles, qe ele ne vodra plus purſuire le traite deſuſdit, encors s'en departiroit du tout.

E s'il avenoit, qe dieu ne voille, qe le deſcord, qi demoert entre les ditz Rois ſur les ditz heritages, e leur condicions, e ceo qi apertient, ou peut apertenir a iceus heritages, n'eſtoit acorde, par l'aſſentement des parties, ou autrement, dedenz le dit terme, qe noſtre Seigneur le Roi d'Engleterre puiſſe purſuir, e purchacer ſon droit, en la manere q'il li ſemblera bon.

E ceo preſent ottroie, e promeſſe, e les dites defenſes, nous feroms en bone foi ratifier, & aggreer, e approuer, tenir e garder firmement, e loiaument, noſtre Seigneur le Roi d'Engleterre.

En teſmoignance de queu choſe nous Avoms fet faire ceſtes nos lettres overtes ſelees de nos ſeaus.

Donees a Amyens le vint & cinkenne jour de Novembre, l'an de grace mil treiſcentz e deus.

De dicta Treuga, in Regnis Angliæ & Scotiæ, proclamanda & obſervanda.

D.1302.
31. E. 1.
Cl. 31.
1. m. 19. d.

A.D.1302.

REX Vicecomiti Eborum ſalutem.

Quia Nuncii noſtri, quos nuper ad partes tranſmarinas apud Ambianum tranſmiſimus, quandam ſufferentiam inter ...... Regem Franciæ & nos, noſtro nomine, inierunt, ſub certis conditionibus, & firmârunt, uſque

A.D.1302. Edv. I.

ad Feſtum Paſchæ proximo venturum duraturam, prout in formâ ipſius ſufferentiæ plenius continetur:

Nos, volentes eandem ſufferentiam, juxta quod per dictos nuncios noſtros eſt inita & contracta, teneri & firmiter obſervari, tibi præcipimus, firmiter injungentes, quod in Civitatibus, Burgis, Villis, Mercatoriis, & locis aliis, infra Ballivam tuam, quibus videris expedire, dictam ſufferentiam, uſque ad prædictum feſtum Paſchæ, ſicut prædicitur, duraturam, publicè proclamari facias, & abſque contraveniendo teneri firmiter ac ſervari:

Et hoc, ſicut nos, & Honorem noſtrum, ac præfatum Regni noſtri diligis, cum omni celeritate & diligentiâ exequaris.

Teſte Rege apud Hamſtede ſecundo die Decembris.

Conſimiles litteræ diriguntur ſingulis Vicecomitibus per Angliam.

Conſimiles litteræ diriguntur ſubſcriptis, videlicet.

Edwardo Principi Walliæ & Comiti Ceſtriæ, filio Regis kariſſimo; quod in Civitatibus, &c. infra poteſtatem ſuam, dictam ſufferentiam, *&c. ut ſupra.*

Johanni de Haſting Seneſcallo Vaſconiæ, quod in Civitatibus, &c. infra Ducatum prædictum, dictam ſufferentiam, *&c. ut ſupra.*

Johanni Wogan Juſticiario Hiberniæ, quod in Civitatibus, &c. infra terram prædictam, dictam ſufferentiam, *&c. ut ſupra.*

Roberto de Burgheſh Cuſtodi quinque Portuum, quod in Civitatibus, &c. infra Portus prædictos, dictam ſufferentiam, *&c. ut ſupra.*

Majori & Ballivis Portûs Dovor.
Majori & Ballivis Portûs de Sandwico.
Majori & Ballivis Portûs de Wyncheleſe.
Majori & Ballivis Portûs de la Rie.
Majori & Ballivis Portûs de Faverſham.
Ballivis Portûs de Romenhale.
Ballivis Portûs de Haſtinges.
Ballivis Portûs de Hethe.
Ballivis Portûs de Peveneſe.
Majori & Ballivis de Gernemuth.
Majori & Ballivis Villæ de Berewyk ſuper Twedam.

Et mandatum eſt Waltero de Agmodeſham, Cancellario Scotiæ, quod per litteras Regis, ſub Sigillo Regis, quo Rex utitur in Scotiâ, ſingulis Vicecomitibus Regis terræ illius det in mandatis, quod ipſi in Civitatibus, Burgis, Villis, Mercatoriis, *&c. ut ſupra.* Infra Ballivas ſuas, dictam ſufferentiam, *&c. ut ſupra.*

Ratificatio Treugæ prædictæ.

A.D.1303. *An.* 31. *E.* I. *Rot. Aleman.* 22. *E.* I. *uſque* 31. *m.* 5.

LE Roi a toutz ceus, qi ces preſentes lettres verront, ſalutz.

Sachetz nous aver veu, e regarde, e entendu les lettres nos foiaux & loiaux,

Amez de Sauvoie, &
Henri de Nichole Countes:
Aymar de Valence,
Otes de Grantzon,
Amanen de le Bret, Chevalers:
Guilliame de Greneſeud Deen de Ciceſtre, &
Rob. de Pykering Chanoigne d'Everwyk,
Contenantz la forme que s'enſuit.

A toutz ceus, qi ces preſentes Lettres verront ou orront, Amez de Savoy, *&c. prout ſupra in tractatu uſq; hæc verba,* viz.

E nous Edward, Roi d'Engleterre avantdit, le dit Ottroi, promeſſe, e les dites Defenſes, rateſiom, agreom & approvom, tendrom e garderom fermement e loiaument.

En teſmoigne de ceſtes choſes, avoms fet mettre noſtre Seal a ceſte preſent lettre.

Don. a Odyham le 10. jour de Janevoir.

Procuratoria de tractando ſuper reformatione pacis inter Reges Angliæ & Franciæ.

A.D.1303. *An.* 31. *E.* I. *Rot. Aleman.* 31. *E.* I. *m.* 5.

REX univerſis, præſentes litteras inſpecturis, ſalutem.

Noverit Univerſitas veſtra quod nos, de fidelitate & circumſpectione dilectorum & fidelium noſtrorum, Nobilium virorum, Amadei Sabaudiæ & Henrici de Lacy Lincolniæ Comitum, Conſanguineorum noſtrorum, &

A.D.1303. dv. 1. & Ottonis de Grandiſſono Militis; plenam fiduciam optinentes, ipſos noſtros facimus, ordinamus & conſtituimus veros & legitimos Procuratores, & Nuncios ſpeciales:

Dantes eiſdem, & duobus ipſorum (ſi omnes inſimul non concurrant) generalem, plenam, & liberam poteſtatem, ac ſpeciale mandatum, tractandi de reformatione pacis & concordiæ inter nos & Excellentiſſimum Principem Philippum Regem Franciæ Illuſtrem, ac de hiis, quæ ad pacem pertinent;

Et ſuper omnibus & ſingulis diſcordiis, guerris, litibus, controverſiis, cauſis, quæſtionibus, dampnis, injuriis, petitionibus, & actionibus, realibus & perſonalibus, atque mixtis, quæ fuerunt, & ſunt, vel eſſe poſſent inter nos, & ipſum Regem, occaſione quacumque:

Ac tractatum hujuſmodi quacumque firmitate vallandi, petendi, ſtipulandi, recipiendi, retinendi, paciſcendi, componendi, tranſigendi, concordandi, & conveniendi:

Et in certos diem & locum, quibus dictus Rex Franciæ & nos perſonaliter conveniamus, ſi expedire viderint, conſentiendi, ac eoſdem diem & locum noſtro nomine acceptandi:

Treugas ſive ſufferentiam, ſub quibuſcumque forma vel modo, dicti Procuratores noſtri, aut duo ipſorum oportunum viderint, ineundi:

Ac ipſas treugas, ſive ſufferentiam vallandi, firmandi, & etiam roborandi:

A.D.1303. Edw. 1. Diem & treugas, ſeu ſufferentiam hujuſmodi, ſemel & pluries, quotiens expedire videbitur, prorogandi:

Quodlibet etiam genus liciti Sacramenti, in animam noſtram præſtandi;

Ac omnia & ſingula faciendi, quæ ſunt pacis & concordiæ, & ad plenam pacem & concordiam valeant pertinere, & quæ nos faceremus, vel facere poſſemus, ſi præſentes eſſemus, etiam ſi mandatum exigant ſpeciale.

Volentes omnia & ſingula, neceſſaria & utilia ad faciendum & complendum præmiſſa, & quodlibet præmiſſorum, pro ſpecialiter expreſſis & enumeratis haberi.

Promittentes inſuper, pro nobis & hæredibus noſtris, ratum & firmum habere, & habituros quicquid per dictos Procuratores & Nuncios noſtros, vel duos ipſorum, in formâ ſuperiùs expreſſâ, geſtum, actum & factum, ſeu etiam procuratum fuerit in præmiſſis, & quolibet præmiſſorum.

Super quibus approbandis, tenendis, ſervandis, faciendis & complendis, nos, & hæredes noſtros, & bona noſtra omnia obligamus.

Et hoc omnibus quorum intereſt, vel intereſſe poteſt, aut poterit in futurum, ſignificamus per has litteras noſtras patentes, Sigilli noſtri munimine roboratas.

Dat. apud Odyham 10. die Januarii, anno Domini 1302. Regni verò noſtri 31.

De Indempnitate pro Collectoribus decimæ a Rege perceptæ.

A.D.1303. n. 31. E. 1. at. 31. E. 1. 37.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Cum nuper Dominus Bonifacius, divinâ providentiâ, Papa Octavus, totum & quicquid de quibuſcumque decimis, in quibuſcumque Regnis, locis & partibus, & quibuſcumque temporibus olim, per Apoſtolicam Sedem, in terræ Sanctæ ſubſidium, deputatis, per nos, vel alium, ſeu alios, uſque ad quartum Id. Martii, Pontificatûs prædicti Domini Papæ anno ſeptimo, percepimus, vel ad nos pertinent, nobis, auctoritate apoſtolicâ, de merâ gratiâ remiſerit, & donaverit per ſuas litteras bullatas, nobis inde directas, quarum tenor talis eſt,

Bonifacius Epiſcopus, *&c. prout ſupra fol. 862. Dat. Lateran. 4. Id. Martii Pontificatus anno ſeptimo.*

A.D.1303. Ex tenore & virtute litterarum earumdem manifeſte conſtat, quod decem milia librarum, quæ bonæ memoriæ, Edmundus, quondam Comes Leyceſtriæ, germanus noſter, (pro quibuſdam arduis noſtris & Regni noſtri negotiis, tunc in Vaſconiâ & alibi, ex injunctione & mandato noſtro ſpeciali, expediendis) à venerabilibus patribus J. Wintonienſi, & O. Lincolnienſi Epiſcopis, dudum collectoribus decimæ, per ſex annos in ſubſidium terræ Sanctæ in Regno noſtro conceſſæ, per Dominum ſummum Pontificem deputatis, de præcepto noſtro, nomineque noſtro recepit,

Ad cujus pecuniæ ſolutionem dictis patribus, vel eis, in dictæ collectionis officia ſuccedentibus, faciendam dictus Comes, per ſuas, &, pro eodem Comite, Mercatores de Societate Pullicum

&

A.D. 1303.
Edv. 1.

& Rembercinorum, de Florentiâ, per ipſorum litteras ſe obligârunt,

Nóſque poſtmodum litteras noſtras de indempnitate fieri fecimus, in hac parte, tam fratri noſtro, & Mercatoribus, quàm etiam Collectoribus memoratis, munificentiâ ſedis apoſtolicæ, ut præmittitur, nobis factâ, tanquam ad opus noſtrum captâ, & in utilitatem Regni noſtri converſâ, ſine dubitatione qualibet includuntur,

Propter quod dilectis nobis in Chriſto .... Abbati de Waltham, & Decano Sancti Pauli London. in dictæ decimæ collectione prædictis Patribus ſubrogatis, pluries mandavimus, & ipſis, ſub forisfactura omnium, quæ nobis foriſfacere poſſent in Regno noſtro, præcepimus quod ipſi, ponderatis præcepto litteriſque noſtris de indempnitate ac munificentiâ Domini Summi Pontificis, & etiam periculo quod nobis, & hæredibus, ac Executoribus teſtamenti prædicti fratris noſtri, niſi dictæ litteræ celeriùs reſtituerentur, poſſet de facili evenire,

Dictas litteras obligatorias, & ſimiliter litteras noſtras de indempnitate præfatis Collectoribus, ut præmittitur, factas, quæ penes eoſdem Abbatem & Decanum reſidebant, nobis, abſque cujuſlibet difficultatis obſtaculo, exhiberent & reſtituerent indilate,

A.D. 1303.
Edv. 1.

Quibus quidem litteris, nobis tandem per hujuſmodi præceptum noſtrum exhibitis, ipſas litteras, tanquam ſpecialiter nos tangentes, ratione dictæ pecuniæ ſummæ, in prædicti Domini Papæ munificentia, ut prædictum eſt, incluſæ, duximus retinendas, non obſtante proteſtatione per prædictos Abbatem & Decanum prius emiſsâ de illis litteris rehabendis, quas, ut aſſerebant, ad inſpiciendum nobis tantomodo tradiderunt.

Ne igitur iidem, Abbas & Decanus, vel eorum Eccleſiæ, dampnum vel periculum aliquod incurrant impoſterum ex hac cauſâ, promittimus pro nobis & hæredibus noſtris, eoſdem, Abbatem & Decanum, & eorum Eccleſias, verſus Dominum Papam ac alios quoſcumque ſuper retentione litterarum prædictarum indempnes penitus conſervare.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Langele 11. die Februarii.

Per Concilium.

Papæ, & Cardinalibus, literæ de Credentia.

A.D. 1303.
An. 31. E. 1.
Rot. Cl. 31. E. 1. m. 16. d.

Sanctiſſimo in Chriſto Patri, Domino B. divinâ providentiâ, ſacroſanctæ Romanæ, ac univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus, ejuſdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. devota pedum oſcula beatorum.

Accedentibus ad Sanctitatis veſtræ præſentiam Venerabili Patre, Domino W. Coventr. & Lichfeld Epiſcopo Theſaurario noſtro, & præcaro nobis Magiſtro Barthol. de Ferentino Canonico London. (de quorum expertæ fidelitatis conſtantiâ, ſincerâ in Domino fiduciâ ſupportamur) ſuper aliquibus nos contingentibus expoſuimus mentem noſtram,

Clementiæ veſtræ devotâ precum inſtantiâ ſupplicantes ut ipſis, vel eorum alteri, vobis hanc litteram præſentanti, ſuper hiis, quæ vobis ex parte noſtra duxerint exponenda, plena fide credere dignetur veſtra paternitas ſacroſancta.

In proſperâ dierum longitudine, ad regimen eccleſiæ ſuæ Sanctæ, altiſſimus vos conſervet.

A.D. 1303.

Dat. apud Sanctum Albanum, decimo ſeptimo die Februarii, anno Regni noſtri, &c.

Conſimilis littera facta fuit, ſub nomine dicti Magiſtri Barth. tantum.

Venerabili in Chriſto Patri, Domino P. Dei gratiâ, Sabinen. Epiſcopo, Amico ſuo kariſſimo, Edwardus, eadem gratia, &c. ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Accedentibus ad vos Venerabili Patri, *&c. ut ſupra*, expoſuimus mentem noſtram:

Amicitiæ veſtræ devotius ſupplicantes ut ipſis, vel eorum alteri, vobis hanc noſtram litteram præſentanti, ſuper hiis, quæ vobis ex parte noſtrâ duxerint exponenda, plena fide credere dignetur veſtra Paternitas reverenda.

Dat. &c. ut ſupra.

Eodem modo ſcribitur ſubſcriptis videlicet.

Domino L. Epiſcopo Albanen.
Domino. … Epiſcopo Portuen. & Sanctæ Ruffinæ.
Domino J. Epiſcopo Tuſculan.
Domino T. Epiſcopo Civitatis Papalis.
Domino N. Epiſcopo Hoſtien.

Domino J. Tituli Sanctorum Marcellini & Petri,
Fratri G. Tituli Sancti Martini in Montibus.
Domino R. Tituli Sanctæ Potentianæ.
Presbiteris Cardinalibus.

Domino M. Sanctæ Mariæ in Porticu,
Domino M. Sancti Adriani,
Domino F. Sanctæ Luciæ in Silice.
Domino J. Sancti Georgii ad Velum Aureum,
Domino F. Sanctæ Mariæ in Coſmedyn,
Domino L. Sanctæ Mariæ in Via lata,
Domino R. Sancti Euſtachii,
Domino L. Sancti Angeli,
Domino Sancti Nicholai in Carcere Tulliano,
Diaconis Cardinalibus.

Pro Margareta Regina Angliæ de dotalicio.

A.D.1303. An. 31. E. 1.

Pat. 31. E. 1. m. 35.

REX omnibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem.

Sciatis quod, cum inter Caſtra, Civitates, Villas, Honorem, Burgos, Firmas, Maneria, & Hundreda, de quibus cariſſimam conſortem noſtram Margaretam Reginam Angliæ, ad oſtium Eccleſiæ, dotavimus, quando eam deſponſavimus, nominaverimus & aſſignaverimus eidem Margaretæ,

Caſtrum & Manerium de Monte Gomeri, cum pertinentiis; in valorem quadraginta librarum:

Manerium de Hope cum pertinentiis in Comitatu Ceſtriæ; in valorem quadraginta librarum:

Manerium de Lymington cum Burgo & aliis pertinentiis ſuis, in Comitatu Suthampton; in valorem quadraginta librarum:

Manerium de Brummore cum proficuo parci & aliis pertinentiis ſuis in eodem Comitatu; in valorem quinquaginta librarum:

Maneria de Norton & Bromeſgrave cum pertinentiis in Comitatu Wigorn. in valorem centum & duarum librarum:

Et Maneria de Magna Compton cum pertinentiis in Comitatu Warr. in valorem quadraginta & unius librarum:

Habenda & tenenda eidem Margaretæ in dotem ſeu dotalicium, prout in litteris noſtris patentibus de aſſignatione dotis prædictæ plenius continetur.

Et poſtmodum dederimus & conceſſerimus, per Cartam noſtram, Edwardo filio noſtro cariſſimo, Principi Walliæ, prædictum Caſtrum & Manerium de Monte Gomeri, ac Manerium de Hope, cum eorum pertinentiis, habenda & tenenda ſibi & hæredibus ſuis imperpetuum:

Et etiam reddiderimus dilecto & fideli noſtro Hugoni de Curteney prædicta Maneria de Lymington & Brummore, cum eorum pertinentiis, quæ ſunt de hæreditate ejuſdem Hugonis tanquam hæreditatem ejuſdem.

Et etiam prædicta Maneria de Norton & Brommeſgrave retinuerimus in manum noſtram, pro eo quod dilectus & fidelis noſter, Edmundus de Mortuo Mari, & hæredes ſui certis conditionibus percipient inde per annum centum libras:

Et inſuper prædictum Manerium de Magna Compton dederimus & conceſſerimus dilecto & fideli noſtro, Johanni de Mohun, habendum ſibi & hæredibus ſuis imperpetuum, in eſcambium, pro quibuſdam terris & tenementis in Hibernia, quæ idem Johannes nobis dedit & conceſſit, per Cartam ſuam, habenda & tenenda nobis & hæredibus noſtris imperpetuum:

Nos, volentes indempnitati præfatæ Reginæ proſpicere, debitamque recompenſationem ſibi fieri in hac parte,

Loco prædictorum Caſtri & Manerii de Monte Gomeri, & prædictorum Maneriorum de Hope, Lymington, Brunmore, Norton & Brommeſgrave & Magna Cumpton,

Conceſſimus & aſſignavimus eidem Reginæ Caſtrum & Villam de Berke-

A.D.1303. Edv. 1. hamſtede, cum honore, & cum Maneriis, ad eundem honorem ſpectantibus, & aliis pertinentiis ſuis, in Comitatu Hertford, & aliis Comitatibus diverſis; in valorem ſexaginta & duodecim librarum, quindecim ſolidorum, & decem denariorum:

Manerium de Ryſeberge, cum parco & aliis pertinentiis ſuis, in Comitatu Buk. in valorem quaterviginti & duarum librarum, novem ſolidorum, & trium denariorum:

Maneria de Dalham & Bradefeld, cum omnibus pertinentiis ſuis, in Comitatu Suff. in valorem quinquaginta librarum:

Caſtrum & Manerium de Mere, cum parco & omnibus aliis pertinentiis ſuis, in Comitatu Wilts; in valorem ſexaginta & decem & octo librarum:

Hundredum de Redlane, Whyteweye & Broneſhull in Comitatu Dorſ. in valorem ſex librarum:

Duodecim libras, quas Nicholaus de Segrave reddit per annum pro Manerio de Kynton in Comitatu Warr.

Et Theolon. placita & perquiſita Curiæ quæ ad nos pertinent in Villa Shafton; in valorem duodecim librarum:

Habenda & tenenda præfatæ Reginæ, in dotem ſeu dotalicium, quoad vixerit, in recompenſationem, prædictam, cum libertatibus liberis conſuetudinibus, & omnibus aliis, quæ ad eadem Caſtra, Villam, Honorem, Firmam, Maneria, Hundredum, Theolonium, placita & perquiſita pertinent quoquo modo; adeo integrè, liberè, & quietè, ſicut nos ea tenuimus, ſine impedimento Hæredum noſtrorum, vel Ballivorum, ſeu Miniſtrorum eorumdem hæredum quorumcumque.

In cujus, &c.

Dat. per manum noſtram apud Hertford. 20. die Februarii, anno Regni noſtri 31.

De fidelitate Epiſcopi Glaſc.

A.D.1303. An. 31. E. I. Ex Autogr.

A Touz ceaus, qi ceſtes lettres verront u orront, Robert, par la ſuffraunce de Dieu, Eveſke de Glaſgu, ſaluz en notre Seigneur.

Com notre Seigneur Edward, Roy d'Engleterre, Seigneur de Irlaunde, & Duk de Aquitagn. eyt receon de Moy ſerment de fiaute en due maniere:

Et, ſur ceo, de ſa grace eſpeciale, my eyt rendue la temporaute, & tutes les choſes, apartenauntes a la dite Eveſchee, de tenyr de luy & de ces heyrs Roys d'Engleterre par les ſerviſes de ceo dues & acuſtumees,

Jes Reconoys, & fas aſavoir a voſtre Univerſite, qe la dite temperaute, oue totes les choſes, qe i appendent, jeo ay Receou de la Meyn & du bayl Mon Seigneur le Roi avant dit, cum de celuy qe ce teng, & eſt Mon Seigneur lyge, & droiturel Roy, & Seigneur de tote la terre de Eſcoce:

Et cleym a tenyr la dite temperaute, oue les apurtenaunce, de luy, & de ſes heyrs, Roys d'Engleterre, par les ſervices de ceo deus & acouſtumes, ſicum eſt avantdit.

En temogniaunce de queu choſes jeo ay fayt faire cheſtes lettres overtees, ſelees de mon ſeel.

Donees a Chambus Ryneth le quint jour du moys de Marz, l'an de grace mil & trois cenz & trois.

Literæ ad Imperatorem Tartarorum, & ad Patriarcham Orientis reſponſoriæ.

A.D.1303. An. 31. E. I. Rot. Cl. 31. E. I. m. 15. d.

EXcellentiſſimo Principi, Domino Caſan, Imperatori Tartarorum, Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, &c. ſalutem & felices ad vota ſucceſſus.

Litteras, quas nobis per Buſcarellum de Guiſſurfo, Nuncium veſtrum, latorem præſentium, tranſmiſiſtis, recepimus; & ea, quæ eædem litteræ continebant, unà cum credentiâ, quam idem Nuncius veſter ſuper aliquibus, negotium Terræ ſanctæ tangentibus, nobis dixit, ex parte veſtrâ, oraculo vivæ vocis, intelleximus diligenter.

Et quia terra Chriſtianorum, verſus partes noſtras, guerris multipliciter turbata extitit, jam eſt diu, prout Serenitatem veſtram credimus non latere, dictuſque Nuncius veſter vobis ſciet ore tenus plenius aperire, tale conſilium, quale vellemus, hactenus apponere nequivimus in dicto negotio Terræ ſanctæ:

Set,

.D.1303. dv. I.

Set, cum Dominus ſummus Pontifex, cum omnipotentis auxilio, nos poſuerit in tali ſtatu, quod dicto negotio intendere valeamus; ſcire vos volumus quod libenter eidem negotio, quod præ omnibus aliis negotiis hujus mundi cupimus proſperari, quatenus poterimus intendemus.

A.D.1303. Edv. I.

Dat. apud Weſtm. 12. die Martii, anno ab Incarnatione Domini 1302.

Ejuſmodi Literæ Patriarchæ Chriſtianorum Orientis.

.D.1303. 31. E. I. idem.

Magnæ Sanctitatis Viro, & in Chriſto ſibi kariſſimo Domino, Dei gratiâ, Patriarchæ Chriſtianorum Orientis, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. ſalutem in eo qui eſt omnium vera ſalus.

A.D.1303.

Litteras, quas nobis per Buſcarellum de Guiſſurfo, Nuncium veſtrum, latorem præſentium, *&c. ut ſupra.*

Civitatibus Vaſconiæ, de Credentia pro Amadeo Comite Sabaudiæ, & aliis Nunciis.

.D.1303. 31. E. I. Aleman. E. I. 5.

REX Majori, Juratis, & Communitati de Monte Flankyn, ſalutem.

Cum ad partes Vaſconiæ dilectos & fideles noſtros, Amadeum Sabaudiæ, & Henricum de Lacy Lincolniæ Comites, Conſanguineos noſtros: & Ottonem de Grandiſſono Militem, noſtros ſpeciales Nuncios deſtinemus,

A.D.1303.

Vos rogamus quatenus præfatis Nunciis noſtris, vel duobus eorum, in hiis quæ vobis ex parte noſtrâ duxerint exponenda, fidem indubitatam, firmamque credentiam adhibeatis, & ea velitis benignè & effectualiter adimplere.

Dat. apud Huntyngdon viceſimo ſecundo die Martii.

Conſimiles litteræ diriguntur ſubſcriptis videlicet,

Majori, Juratis, & Communitati Aquen.
Majori, Juratis, & Communitati de Thernoun.
Majori, Juratis, & Communitati de Agenn.
Majori, Juratis, & Communitati de Seyntes.
Majori, Juratis, & Communitati de Leyborn.
Majori, Juratis, & Communitati Vaſaten.
Majori, Juratis, & Communitati de Porta Sanctæ Mariæ.
Majori, Juratis, & Communitati de Mermaunde.
Majori, Juratis, & Communitati de Panne.
Majori, Juratis, & Communitati de Letoyre.
Majori, Juratis, & Communitati de Pumlor.
Majori, Juratis, & Communitati de Regula.
Majori, Juratis, & Communitati de Sancto Naker.
Majori, Juratis, & Communitati de Langbum.
Majori, Juratis, & Communitati de Sancto Emilione.
Majori, Juratis, & Communitati de Condom.

De Treugis, a Feſto Paſchæ uſque ad Pentecoſten prorogatis, obſervandis.

.D.1303. . 30. E. I. t. Cl. 13. 1. m. 14. d

REX Vicecomiti Eborum, ſalutem.

Quia Nuncii noſtri, quos nuper ad partes tranſmarinas uſque Pariſius tranſmiſimus, quandam ſufferentiam, inter Regem Franciæ & nos, uſque ad Feſtum Paſchæ proximo futurum, prius initam, & firmatam, jam unà cum Nunciis dicti Regis Franciæ ad hoc ſpecialiter conſtitutis, uſque ad Feſtum Pentecoſtes proximo futurum noſtro nomine prorogârunt, prout in formâ prorogationis illius plenius continetur.

A.D.1303.

Nos dictam ſufferentiam, ſic prorogatam, prout per dictos Nuncios noſtros

A.D. 1303. Edv. 1.

ſtros extitit concordata, volentes firmiter obſervari, tibi præcipimus, firmiter injungentes, quod in Civitatibus, Burgis, Villis, Mercatoriis, & ſingulis aliis locis, infra Ballivam tuam, quibus videris expedire, dictam prorogationem ſufferentiæ, uſque ad dictum Feſtum Pentecoſtes, ut præmittitur, duraturam, publice proclamari, & abſque contraveniendo inviolabiliter facias obſervari.

Inhibendo omnibus & ſingulis de Civitatibus, Burgis, Villis, Mercatoriis, & locis prædictis, quod nullus eorum, ſub pœnâ amiſſionis corporis & bonorum, Regi Franciæ, hominibus, ſubditis, aut terris ſuis, ſeu illis, qui de novo, poſt tractatum habitum Ambiani, parti Regis Franciæ adhæſerunt, dampnum aliquod inferat aut gravamen, per terram vel per mare, durante termino prorogationis prædictæ:

Et hoc, ſicut nos, & honorem noſtrum, ac commodum Regni noſtri diligis, cum omni celeritate & diligentiâ exequaris.

Teſte Rege apud Hunteyngdon. 22. die Martii.

A.D. 1303. Edv. 1.

Conſimiles litteræ diriguntur ſingulis Vicecomitibus per Angliam, & aliis ſubſcriptis videlicet,

Roberto de Burgherſh Conſtabulario Caſtri Regis Dovor. & Cuſtodi Quinque Portuum Regis, quod in ſingulis portubus prædictis, & locis aliis infra Ballivam ſuam quibus, &c. inhibentes omnibus, &c. Et hoc ſicut, &c. cum omni celeritate & diligentia quibus poterit exequi non tardet.

Teſte ut ſupra.

Majori & Ballivis Portûs Dovor.
Majori & Ballivis Portûs Regis de Whynchelſe.
Majori & Ballivis Portûs Rege de la Rye.
Majori & Ballivis Portûs Regis de Sandwyco.
Majori & Ballivis Portûs Regis de Faverſham.
Ballivis Portûs Regis de Pevenſe.
Ballivis Portûs Regis de Romenhale.
Ballivis Portûs Regis de Heth.
Ballivis Portus Regis de Haſtingges.

Quod in portibus prædictis dictam prorogationem, *&c. ut ſupra.* Et hoc, &c. exequi non tardent.

Edwardo Principi Walliæ, & Comiti Ceſtriæ, filio Regis cariſſimo, quod in Civitatibus, Burgis, Villis, Mercatoriis, Portubus, & locis aliis, quibus viderit expedire in terrâ ſuâ Walliæ & Comitatu Ceſtriæ prædictis, dictam prorogationem ſufferentiæ, *&c. ut ſupra.* Et hoc, &c. exequi non tardet.

Johanni Wogan Juſticiario Regis Hiberniæ, quod in Civitatibus, Burgis, Villis, Mercatoriis, Portubus & ſingulis aliis locis, infra terram Regis Hiberniæ, quibus, &c. dictam prorogationem, *&c. ut ſupra.*

Johanni de Haſtinges, Seneſcallo Regis Vaſconiæ, quod in Civitatibus, Burgis, Villis, Mercatoriis, Portubus & ſingulis aliis locis, in Ducatu prædicto, quibus, &c. dictam prorogationem, *&c. ut ſupra.*

Majori & Ballivis Regis de Berewik ſuper Twedam, quod in Villâ ſuâ prædictâ dictam prorogationem, *&c. ut ſupra.*

Majori & Ballivis de Magna Jernemuth, quod in Villâ ſuâ prædictâ dictam prorogationem, *&c. ut ſupra.*

Teſte ut ſupra.

De tractando ſuper Confœderatione inter Reges Angliæ & Franciæ.

A.D. 1303. *An.* 31. *E.* 1. *Rot. Aleman.* 31. *E.* 1. *m.* 5.

REX univerſis, præſentes litteras inſpecturis, ſalutem.

Noverit Univerſitas veſtra quòd nos, de fidelitate & circumſpectione,

Venerabilis Patris, *Johannis Winton. Epiſcopi*:

Et dilectorum & fidelium noſtrorum, *Amadei Sabaudiæ*, & *Henrici de Lacy Lincolniæ, Comitum*, Conſanguineorum noſtrorum: & *Ottonis de Grandiſſono, Militis*,

Plenam fiduciam optinentes, ipſos

A.D. 1303.

D.1303.
1.

A.D.1303.
Edw. 1.

noſtros facimus & conſtituimus veros & legitimos Procuratores, & Nuncios ſpeciales:

Dantes eiſdem, tribus, & duobus ipſorum, ſi omnes inſimul non concurrant, plenam & liberam poteſtatem, ac ſpeciale mandatum, tractandi, nomine noſtro, pro nobis & hæredibus noſtris, cum Nunciis & Procuratoribus magnifici Principis, Philippi Francorum Regis illuſtris, nomine ipſius Regis, & pro ipſo, & hæredibus ſuis, de confœderationis & amicitiæ vinculo ſpeciali perpetuis temporibus, Deo propitio, duraturo, contra omnes homines; Eccleſiâ Romanâ duntaxat exceptâ:

Et eaſdem confœderationem & amicitiam, ſub modis & formis quibuſcumque, de quibus expedire viderint, faciendi:

Ac hujuſmodi confœderationem & amicitiam firmandi, aſſecurandi, & roborandi per juramentum, in animam noſtram præſtandum, & aliis viis, formis & modis, utilibus ſeu neceſſariis ad prædicta:

Ratum & firmum habentes, & habituri perpetuo, pro nobis & hæredibus noſtris, quicquid per prædictos Procuratores noſtros, tres, aut duos ipſorum, tractatum, initum, firmatum, aſſecuratum, roboratum, ac factum fuerit in præmiſſis.

Et, ad ea omnia fideliter obſervanda, nos, hæredes noſtros, & omnia bona noſtra ſpecialiter obligamus.

In cujus, &c.

Dat. apud Huntingdon. 22. die Martii, anno Domini 1302, Regni vero noſtri 31.

Ratificatio Prorogationis Treugarum inter Reges Angliæ & Franciæ.

Vacat quia reſtituta fuit & cancellata.

D.1303.
31. E. 1.
Alman.
E. 1.

A.D.1303.

LE Roi a touz ceus, qi ceſtes preſentes lettres verront ou orront, ſalutz.

Sachez nous aver regarde, e entendu les lettres de nos ametz & feaus, Amez Count de Sauvoie, Henri de Lacy Count de Nichole, e Otes de Grauntſonn Chivaler, en la forme que s'enſeut.

A tous ceaus, qui ceſtes preſentes lettres verront ou orront, Amez Count de Sauvoie, Henri Count de Nichole, e Otes de Grantſonn Chivaler, Meſſages e Procureurs noſtre treſchere Seigneur Edward, par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre, Seigneur d'Irland, & Duc d'Acquitaigne, ſalutz.

Nous feſoms a ſaver qe nous, d'une part, e les Meſſages e Procureurs de Excellent Prince Phelip, par la grace de Dieu, Roi de France, d'autre, envoietz e deputetz des ditz Roys pur treiter de pees, ſur les diſcordz qe demorent a apaiſer entre eux,

Le terme, qe nous, e les autres Meſſages, e Procureurs dez ditz Roys, d'une partie e d'autre, preiſmes e acordaſmes a Amyens, li queux deit durer jeſqes a Paſches proſcheins avenir,

Avoms purloigine, de commun acord, pur le profiſt de la buſoign, jeſqes a la Pentecoſt proſchein enſuaunt, en la manere, e en la forme, ſur les condicions, ſur les covenaunces, & ſur les promeſſes qui furent miſes e acordes en traitie d'Amiens, ſicome eles ſont plus pleinement contenues es lettres faites ſur ceo, ſelees de nos ſeals, e des autres Meſſages & Procureurs des ditz Rois.

E eſt acorde, de cea e dela, que l'en ne fera mal, grief, ne damage, pendant le dit terme de Pentecoſt, a ceus de Burdeus, ne a la Ville, ne a leur choſes, ne a leur Suivanz, qui ſe ſont tenuz ovek eus puis l'acord d'Amiens ne auſint a ceus, qui ſe ſont tenutz de la partie du dit Roi de France, puis le dit acord:

E, s'il feſoient grief, mal, ou damage, l'en le fra amender de cea, e de la, e remettre en eſtat due.

E eſt auſint accorde que de maintenaunt, ſoient delivre Priſons de une part ou de autre.

E ceſt purloignement, en la manere deſuſdit, nous feroms en bone foi ratifier, agreer, & approuer, tenir, e garder, firmement & loiaument, par noſtre Seigneur le Roi d'Engleterre deſuſnome.

En teſmoign de la quele choſe, nous avoms ces preſentes lettres faites ſeler de nos ſeals.

Don. a Paris le Lundy devant le feſt de Seint Gregoire, l'an de grace mil troiſcentz e deus.

Nous Edward, Roi d'Engleterre a-

A.D.1303. Edv. 1. vantdit, le dit purloignement, en la manere deſuſdite, ratifioms, agreoms, e approvoms, tenderoms e garderoms firmement e loiaument.

En teſmoigne des queux choſes, nous avoms fet ſere ceſtes nos lettres overtes.

Don a Huntingdon le 22. jour de Marz, l'an de grace mil, treſcentz, e deux; e de noſtre Regne trentiſme primer.

De reſponſo Regis ad Comitem Namurcenſem.

A.D.1303. An. 31. E. 1. Rot. Cl. 31. E. 1. m. 13 d.

REX nobili Viro & amico ſuo cariſſimo, Johanni Comiti Namurcenſi, nato illuſtris viri Guidonis Comitis Flandriæ, ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Litteras veſtras, per Gerardum Dominum de Soitingham, Willielmum de Nivella, Alardum de Rolbays, & Arnulphum de Gardino, Milites veſtros, & Nuncios, nobis exhibitas, recepimus;

Et earum tenorem, unà cum hiis quæ dicti Milites (qui ſe in exponendis & exequendis commiſſis ſibi negotiis diſcrete & ſollicitè habuerunt) nobis ex parte veſtra exponere voluerunt, audivimus & intelleximus diligenter:

Reſponſumque noſtrum ipſis Militibus fecimus in præmiſſis; quod vobis ex parte noſtrâ ſcient, & poterunt ſerioſius exponere vivâ voce.

Dat. apud Lenton. 8. die Aprilis.

De reſponſo Regis ad Scabinos & Communitates Flandrenſes.

A.D.1303. An. 31. E. 1. Rot. Cl. 31. E. 1. m. 13. d.

REX dilectis ſibi Scabinis, Conſiliariis, & toti Communitati Villæ Burgenſis, ſalutem.

Literas veſtras, per Willielmum de Hoſtes, Laur. de la Brok, Michaelem de Lo, & Willielmum Peynyns, Procuratores & Nuncios veſtros, nobis exhibitas, recepimus;

Et earum tenorem, unà cum hiis quæ dicti Nuncii veſtri (qui ſe in exponendis commiſſis ſibi negotiis diſcretè & ſollicitè habuerunt) nobis ex parte veſtra exponere voluerunt, audivimus & intelleximus diligenter:

Reſponſumque noſtrum ipſis Nunciis fecimus in præmiſſis, quod vobis ex parte noſtra ſcient, & poterunt ſerioſius exponere vivâ voce.

Dat. apud Lenton. nono die Aprilis.

Conſimiles litteræ diriguntur ſubſcriptis, videlicet,

Scabinis, Conſiliariis, & toti Communitati Villæ Anacen. ſub nominibus Simonis de Provincia, Petri Franci Juvenis, Jacobi Ruſſelli, Nicholai le Rykers, Procuratorum & Nunciorum ejuſdem Villæ.

Scabinis, Conſiliariis, & toti Communitati Villæ Iprenſis, ſub nominibus Walteri Leonis, Franciſci Urſi, Johannis Statyn, Johannis de Balliolo, & Michaelis Scipboetre, Procuratorum & Nunciorum ejuſdem Villæ.

Scabinis, Conſiliariis, & toti Communitati Villæ Inſulenſis, ſub nominibus Nicholai de Muro, Baldewini Canars, Jacobi de Ponte, Roaldi & Johannis de Thumaiſvill, Procuratorum & Nunciorum ejuſdem Villæ.

Scabinis, Conſiliariis, & toti Communitati Villæ Gandenſis, ſub nominibus Henrici Bereghines, Jacobi li Mols, Petri de Four, & Johannis Tonnekins, Procuratorum & Nunciorum ejuſdem Villæ.

D.1303.
v.1.

A.D.1303.
Edv. 1.

De Finibus pro Servitio Militari faciendis.

.D.1303.
.31. E. 1.
. Cl 31.
1. m. 12. d.

A.D.1303.

REX Vic. Eborum ſalutem.

Licet nuper tibi præceperimus, quod ſummoneri faceres Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates, Priores, & alias perſonas Eccleſiaſticas, & etiam viduas & alias mulieres de ballivâ tuâ, qui de nobis tenent per ſervitium militare, vel per Serjantiam, ſeu de cuſtodiis Archiepiſcopatuum & Epiſcopatuum, aut aliis Cuſtodiis ſive Wardis, in manu noſtra exiſtentibus,

Quod habeant ad nos, in Feſto Pentecoſtes proximo futuro, apud Berewyk ſuper Twedam, totum ſervitium ſuum, nobis debitum, cum equis & armis bene munitum & paratum, ad proficiſcendum nobiſcum, & cum aliis fidelibus noſtris contra Scotos inimicos noſtros;

Volentes tamen ipſorum Prælatorum, Religioſorum, Mulierum, ac aliorum, qui ad arma minus potentes, aut etiam minus idonei exiſtunt, parcere gratioſe laboribus iſta vice;

Tibi præcipimus, firmiter injungentes, quod ſtatim, viſis præſentibus, in pleno Com. tuo, & nichilominus in Villis, Mercatoriis, & alibi, per totam Ballivam tuam, ubi meliùs videris expedire, publice proclamari facias,

Quod ipſi prælati, Religioſi, Mulieres, & alii, ad arma minus ſufficientes aut idonei, qui ſervitium ſuum nobis debent, & finem pro eodem ſervitio nobiſcum facere voluerint, veniant coram Theſ. & Baronibus noſtris de Scaccario, in Craſtino Aſcenſionis Domini proximo futuro, vel citius, ſi poſſint, apud Eborum, vel aliquem pro ipſis, tunc ibidem mittant,

Ad faciendum finem nobiſcum pro ſervitio ſuo prædicto, & ad eundem finem, videlicet viginti librarum pro feodo unius Militis, (& pro quantitate ſervitii ſui militaris vel ſerjantiæ, nobis debiti in hac parte) nobis idem in eodem craſtino ſolvendo:

Alioquin quod ſint ad nos in prædicto Feſto Pentecoſtes cum equis & armis, & toto ſuo ſervitio, ut tenentur.

Et habeas ad dictum Scaccarium hoc breve in craſtino ſupradicto.

Teſte Rege apud Laun. 17. die Aprilis.

Tractatus perpetuæ Pacis & Amicitiæ, inter Angliæ & Franciæ Reges, firmatus & juratus.

.D.1303.
n. 31. E. 1.
ot. Aleman.
1. E. 1. m. 3.

A.D.1303.

I. A Touz ceux, qui ces lettres verront & orront, Johan, par la ſufferance de Dieu, Eveſque de Wynceſtre, Amez Cuens de Sauvoie, Henri de Lacy Cuens de Nicole, & Ottes de Grauntzon Chevaler, Meſſages & Procureurs de treſhaut Prince Edward, par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre, Seigneur d'Irlaund, & Duc d'Acquitaigne, ſalutz en noſtre Seigneur.

Nous feiſons a ſavoir que, come por la reformation de la pees entre le dit noſtre Seigneur le Roi d'Engleterre d'une part, & treſexcellent Prince Phelippe, par cele meſme grace, Roi de France d'autre part, ſur les deſcordz, & les guerres, meves entre eux, nous, & autre certain Meſſages & Procureurs du dit noſtre Seigneur le Roi d'Engleterre, feuſſiens pluſours foiz, & en divers lieux aſſemblez, oveſque les Meſſages & Procureurs du dit Roi de France en ſon noun & pur li d'autre part, en la buſoigne de la reformacion de la pees deſuſdite;

Les queux traitiez, pur acuns certains empeſchementz, n'eſtoient pas venuz a effect & a fyn deſire:

A la par fin noſtre Sires le Rois d'Engleterre devantdit,

Conſiderant & regardant le Coſinage & la prochienete du lignage qe eſt entre li & le Rois le France, & la grant affinite & l'alliance novelement faite entre eux par mariages; come celi que eſt ia fait entre li & le ſuer du dit Roy de France: & celi que ſe deit faire de ſon filz aiſnez & la fille du dit Roy de France:

Et pur ce que l'alliance & l'amor de l'un & de le autre ſoit plus ferme, & que li Rois de France ſoit a noſtre Seigneur le Roi d'Engleterre plus obligez & tenuz, & meillors amis, & aidantz:

Et pur oſter les maus & les eſcandes, que venent de la guerre; & pur le profit commun de tote Criſtiente; & le bien & le prechein ſocours de la terre Sainte:

A.D. 1303.
Edv. I.

Nous ha novellement envoiez & eſtabli eſpeciaument, por purſuyre & mettre a fin le dit treitie, oveſque Monſeignor Loeys fils du Roy de France Conte de Eurieus, Robert de Burgoigne, & Johan de Bretaigne, Ducs, & Monſieur Pierre Seigneur de Chambly Chevaler, & Chamberlaine le dit Roi de France, Meſſages & Procureurs du dit Roi de France:

Entre les queux Meſſages & Procureurs du dit Roi de France, pur li & en ſon noun, & nous, pur le dit noſtre Seigneur le Roi d'Engleterre, & en noun de li,

Eſt fait deſores & afferme certaine pleine, enterrine, & eſtable pees, a durer perpetualment a touz jours, por eux por lor heires, & pur lor ſucceſſors; & ſont totes Rauncures, injures, malluueillaunces, & haines delaiſſees, remiſes, & pardones de tot, en tot, d'une part & d'autre.

2. Et eſt acorde, par ceſte pees feiſant, que li Roys de France deit rendre, de meintenant, & reſtituer, par parole, & par lettre, au dit noſtre Seigneur le Roi d'Engleterre, ou a ſes Procurours, en noun de li, & as hommes, & ſoumis du dit noſtre Seigneur le Roi d'Engleterre, & as Siens, totes les Citees, Chaſteux, Bourgs, Villes, Terres, Rentes, Fiedz, Homages, Obeiſſances, & Seignories, & totes autres maneres de Juſtices, de Tenaunces, & de Droitures, & d'autres choſes noun movables, coment que eles ſoient nomes, que furent baillees au Roi de France, ou a ſes gentz, en noun de li, par le devantdit noſtre Seigneur le Roi d'Engleterre, ou par les Siens: ou qui ont eſte priſes par le Roy de France, ou ſes Miniſtres, ou ſes hommes, ou ſes allies, en guerre, en la Duchie d'Acquitaign en quelque manere que eles aient eſte priſes, ou occupees, ou autrement ſoient avenues, ou eſcheues au Roi de France, au as Siens, & qui a noſtre Seigneur le Roy d'Engleterre, ou as Siens devoient, ou poyent avenir, ou eſcheir; ſe ces terres de la Duchee d'Acquitaigne euſſent demores en la main du dit noſtre Seigneur le Roi d'Engleterre, ou des Siens; c'eſt aſavoir ce quil entient preſentment en ſa main; & des autres choſes ſera ſelonc la forme, que s'enſuit de ceſt preſent acord.

3. Item, les Procureurs & Meſſages du dit Roi d'Engleterre, a ce eſtabli, en noun de li, & pur li, come pur Duc d'Acquitaigne & Per du France, pur la dite Duchie, devient entrer deſores en la foi & l'obeiſſance le Roi de France, pur les dites terres, purement, ſimplement, & ſans condicion; en faiſant ſerment de feaute en l'alme du dit noſtre Seigneur le Roy d'Engleterre:

Et auront li dit Procureur de noſtre Seigneur le Roy d'Engleterre, du Roi de France lettres de reſtitution, & de inveſtiture des terres deſuſdites, ſelonc la forme de ceſt preſent acord:

Et les ditz Meſſages devient doner lettres de la foiaute, fait au Roi de France ſelonc la forme de ceſt acord:

4. Et, pur bailler & deliverer par fait les Citez, Chaſteaus, Villes, Terres, & totes autres choſes deſuſnomees pleinement & entierement, & pur oſter toutz empeſchements que y purroyent eſtre, fuſt par privileges, ou par dons, que li Roys de France en euſt fait, ou done en la terre, ou autrement, coment que s'enſuit,

Li Rois de France envoiera honurable Piere en du Pierre, par la dite grace, Eveſque d'Anceurre, Monſeignor Robert Duc de Borgoigne, & deux, ou trois autres grantz hommes, bons & ſuffiſantz, que li Rois de France nomera, dedenz la quinzeine de la Penchecouſte procheine avenir; qi irront haſtivement es parties du dit Duchie, & laboureront loiaument, en bone foi, a oſter de tot en tot les ditz empeſchementz:

Et par tot la, ou il les purront oſter, & touts les lieux ou il n'aura point d'empeſchement, il deliveront, & feront deliverer entierment, brievment, & ſans delay, au dit noſtre Seigneur le Roy d'Engleterre, ou a ſa gent pur li:

Et quiteront & abſouderont, en noun du dit Roi de France, par eſpecial poair & mandement, qu'il averont ſur ceo, Cites, Chaſteux, Villes, & Hommes, de quelconqe eſtate, dignite, ou condicion qu'il ſoient, des ſermentz, foiautez, & homages, qu'il ont faitz au Roy de France, ou a ſes gentz en noun de li:

Et leur commanderont q'il facent homages, foiautes & ſermentz, & ſoient oubiſſant au dit noſtre Seigneur le Roi d'Engleterre, & a ſes heires, come a leur droiturer Seignur, & auſint a ſes hommes, a qui les terres ſerront rendues; ſauve la Sourainte du dit Roi de France.

5. Et, ſe acun des Privileges ne vueillent retourner au dit noſtre Seigneur le Roi d'Engleterre, il mettront diligence & peine, a tot lor poair, loiaument & en bone foi, a ceo quil y returnent:

Et s'il n poeit eſtre fait, li dit Roi de France fera baillure & deliverer en tenure,

tenure, pur les ditz Privilegees, au dit noſtre Seigneur le Roi d'Engleterre, ou a ſes gentz, pur li, es lieux covenables, Caſteux, Villes, terres, fiedz, homages, rentes, & autres tenures meillors, & plus profitables, totes choſes & condition regardees, ſi ſuffiſaument, que tuit purront ver apertement, que li Rois de France ha volunte & deſir de parfaire la deliverance, & de reſtabler, & deliverer au dit noſtre Seigneur le Roy d'Engleterre ce que demurroit a deliverer par les ditz empeſchementz: Et qu'il n'averoient pas la grace le Roi de France ſi entierment, qil averoient ou retornant en la maine & l'obeiſſance le Roi d'Engleterre, pur le damage qu'il yaveroit.

Les queles tenures li dit noſtre Seigneur li Roys d'Engleterre, & ſes Heires, & Succeſſours averont & tendront paiſiblement & plenerement, od toutz les profitz, juſque tant que li dit privilegez ſoient pleinement returnez a l'obeiſſance du dit noſtre Seigneur le Roy d'Engleterre.

Et nientmens le dit Roi de France, ſi Heir, & ſi Succeſſour, ſerront tenuz a labourer & purchaſer, en bone foi, au plus toſt q'il purront, qe li devantdit privileges retornent a la Seignorie, & l'obeiſſance du dit noſtre Seigneur le Roy d'Engleterre, de ſes heirs, & de ſes Succeſſours, ſicome deſus eſt dit.

Et apres ce que li dit privilegez ſeront retornez en la main du dit noſtre Seigneur le Roy d'Engleterre, ou de ſes gentz, ſicome deſus eſt dit, les dites tenures, que ſeront baillees depar le Roi de France a noſtre Seigneur le Roy d'Engleterre, pur les ditz privilegez, returneront, & devient returner au dit Roi de France, & ſes Succeſſours; c'eſtaſſavoir tot, pur tot partie, pur partie.

6. Et eſt accorde que li Roys de France fera rendre, a ceux qi ſe ſont tenuz de la partie le Roy d'Engleterre, ce q'il aura donez, ou autrement alienez, en quelque manere que ce ſoit, de lor heritages, & de lor terres, s'il ne puet autement accorder a eux:

Et auſint fera il rendre, & delivrer les dons, & les autres choſes, alienez, par li, ou en noun de li, ou Demaine du Duchie d'Acquitaigne.

7. Et ne ſe partiront les dites gentz du Roi de France, envoiez en la Duche d'Acquitaigne, du Pais de la, juſque tant que les dites choſes ſoient parfaites, & acompliez, pleinement & entierment, quant a la deliverance des terres, & au bail des tenures; ſicome deſus eſt dit.

8. Et y avera gentz, pur le dit noſtre Seigneur le Roy d'Engleterre, a retenoir la deliverance de les dites terres; ceſtaſſavoir, nous, Amez de Sauvoie, Henry de Nichole, Contes: Et Ottes de Grauntzon, Chevaler; avantditz; qi labourerons loiaument & en bone foi, tant come en nous ſerra, a oſter les ditz empeſchementz:

Et la, ou hom nous offera raiſon, ſelonc la forme de ceſt preſent acord, nous le prendrons, & receurons preſtement, & ſans delaie, loiaument & en bone foi:

Et, ſe acune des dites perſones, de l'une partie, ou de l'autre, eſtoit empeſchez par mort, ou par maladie, li autre pur ce ne laiſſent mie de aler avant, a parfaire & accompler les choſes avantdites, en la manere deſuſdite.

9. Et jurerent li dit Eveſque d'Ancencre, li Duc de Burgoigne: Et li autre, que li dit Roys nomera, jureront en l'alme li dit Rois de France, per ſon ſpecial maundement; & auſint ont jurez, en lor propres almes, ſur les Seintes Euuangeilles, que totes ces choſes avantdites pleinement deliveront, aſſigneront, & parferont, en l'avantdite manere, loiaument & en bone foi.

10. Et auſint jurerent les gentz le dit noſtre Seigneur le Roi d'Engleterre, en l'alme de celi noſtre Seigneur le Roy d'Englletterre, & lor propres almes; ceſtaſavoir, nous, Amez Cuens de Savoie, Henri Cuens de Nicole, & Ottes de Grantzon, Chivaler, deſuſdit, que nous les dites choſes totes chaſcune parferons, & acomplerons, en la manere deſuſdite, loiaument & en bone foi.

11. Item, il eſt accordez que, les dites choſes primerement acompliez, quant a la deliverance des terres, & au bail des tenures, ſicome deſus eſt dit, les Rois deſuſditz s'aſſembleront perſonaument a Amyens, a la Feſt de la Nativite noſtre Dame de Septembre prochein avenir, pur affermer, confermer, & jurer les choſes deſuſdites:

Et lors fera li dit noſtre Sires, li Rois d'Engleterre, au Roi de France homage lige ſimplement, ſans condicion, come Ducs d'Acquitaigne & Pers de France, pur la dite Duche:

Et ne poet li dit noſtre Sires, li Rois d'Engleterre, delaier, ne delaiſſer a fere le dit homage, en la manere deſuſdit, pur cas, por dit, ne por fait: Ne pur choſe que avenue ſoit, ne avenir puiſſe: Ne ſe purra excuſer q'il ne veigne lors

A.D.1303. Edv. 1. perſonaument, pur excuſation, ne pur empeſchement, queux q'il ſoit; ſe neſtoit par empeſchement de maladie de ſon propre corps, loiaument & en bone foi; ou par empeſchement de mer, ou per autre loial empeſchement ou eſſoine, ſi apparant, & ſi notoire, que tuit veient q'il ny eit fraud ne barat:

Et, ſi li ditz empeſchementz avenoit (que ja n'aveigne) Monſieur Edward ſon filz y ſerra tenuz avenir en propre perſone, od plein & ſuffiſant mandement & poair de faire la dite foiaute, en noun du dit noſtre Seignur le Roi d'Engleterre, & de faire, & de parfaire totes les autres choſes deſuſdites, en noun de celi Roi, & come ſon Procureur a ce eſtablie ſuffiſaument:

Et nient miens, le dit empeſchement ceſſant, li ditz noſtre Seigneur le Rois d'Engleterre ſera tenuz, de venir perſonaument, le plus toſt q'il purra bonement, de faire, parfaire, & accompler totes les choſes deſuſdites.

12. Item, il eſt acorde que tout priſon & oſtage ſoient delivre & quite; & qe totes maneres des letteres & d'eſcritz obligatories d'oſtagementz, d'une part & d'autre; & totes autres lettres, tuchantz la rendue du Duche d'Aquitaine, faite par le Roi d'Engleterre, en la main le Roi de France, ſoient rendues, celes, que purront eſtre trovee, & les autres anulles d'une part & d'autre.

13. Item, eſt acorde que totes terres & rentes, priſes, occupees, ou detenues, par achaiſon de la guerre des avantditz Rois, par le Roi de France, ou par les Siens, des hommes & ſuggetz le Roi d'Engleterre, ſoit d'Egliſes, ou d'autres perſones, ſoient deſores, plenement & entierment, rendues:

Et auſint les terres & les rentes, priſes, occupes, ou detenues par le dit noſtre Seignur le Roi d'Engleterre, ou par les Sciens, des hommes & ſuggetz le Roi de France, ſoit d'Egliſes, ou d'autres perſones, queles que elles ſoient, ſoient deſores, pleinement & entierment, rendues a ceux, a qui elles eſtoient avant.

14. Item, eſt acord que ceux de la Duche d'Acquitaigne, que ont eſte de la partie le Roi de France en la guerre, feveignent en la bien vueillance, & a la grace noſtre Seigneur le Roi d'Engleterre:

Et auſint que ceux, du dit Duche, qi ont eſte de la partie noſtri Seigneur le Roi d'Engleterre en la guerre, reviegnent deſores en la bien vueillance, & a la grace du Roi de France.

A.D.13 Edv. 1. 15. Derechief, il eſt acorde qe li Rois de France fera ſon profit des aques, des acrois, & des amendementz, q'il ha faitz en la terre, tant q'il l'ad tenue en la main, en baillant au dit noſtre Seigneur le Roy d'Engleterre, tenans de condicion ſuffiſant; ſauf ce que, d'oures, de manconages, & d'amendementz, de edifices, reſtors, ne recompenſations ne ſe fera.

16. Et, pur ce que totes maneres de deſcordz ſoient appeſes, & que nulle manere de diſſenſion ne demoerge, par raiſon de temps paſſez, entre les ditz Rois; accorde eſt que les Pees ancienes, faites & eyes entre les ditz Rois, & leur Anteceſſours, ſoient fermes & eſtables: Et les avoms affermees, & confermees en noums des ditz Rois decea & dela.

17. Derechief, eſt acorde que ceux, qi irront en Duchie d'Acquitaigne, pur les ditz Rois, decea & de la, ſicome deſus eſt dit, averont poair de Purloigner, & aloyner, par commun acord, le dit terme de la Nativite noſtre Dame (s'il veient que meſtier ſoit, ou que le profit de la buſoigne le requerre) a un autre terme, qu'il veront que bon ſera.

18. Les queux choſes, & chaſcune de iceles, ſicome eles ſont deſus deviſees & eſcrites, nous acordoms, voloms, agreoms & promettoms, loiaument & en bone foi, come Meſſage & Procureur du dit noſtre Seigneur le Roi d'Engleterre, pur li, & en noun de li, & por les heirs & por ſes Succeſſours, a eles garder, tener & acomplir, firmement & loiaument, a toutz jours; ſanz venir encontre par quelconque raiſon, ou cauſe en temps avenir.

19. Et que nous les feroms ratefier, & approver par noſtre dit Seigneur, le Roy d'Engleterre: Et les jurer en s'alme; & de ce doner ſes lettres overtes, contenantes totes les choſes deſuſdites.

20. Et de totes ces choſes nous avoms fait, & donez, en noun du dit noſtre Seigneur, le Roi d'Engleterre, & en l'alme de li, ſerment corporel, as Seinctes Euuangeilles, en la preſence des ditz Meſſages & Procureurs du dit Roi de France.

En teſmoigne de queu choſe nous avoms fait mettre, en ces preſentes lettres, nos propres ſeaux.

Don. a Paris le vintiſme jour de May, l'an de grace mil, trois centz, & trois.

Quædam

Quædam alia Concordia facta eodem die.

A.D.1303. An.31. E.1. Ex Rot. infra Tur. n. 18.

A Toutz ceux, qi ces preſentes lettres verront & orront, Looys fils du Roi de France, Cuens de Eureux: Robert de Bourgoigne, & Jehan de Bretaigne, Dux; & Pierre Sire de Chambli & Chambellan noſtre Seignur le Roi de France, eſtabliz & envoiez eſpecialment a ce, ſalut.

Nous feſoms aſavoir, que come treſexcellent Prince Ed. par la grace Dieu, Roi d'Engleterre, conſiderant & regardant les biens & les profitz, qi vienent des accordz & de l'amiſtie des Rois, & des Princes,

Aite depute & eſtabli novelment Monſier Ame Counte de Sauvoie, Henri Comte de Nicole, & Ottho de Grantſon Chevaler, ſes Meſſages & procureurs, pour traiter, pour lui, & pour ſes hoirs, avec les procureurs & Meſſages du dit Roi de France noſtre Seignur, pour lui, pour ſes hoirs, & pour ſes Succeſſours, d'aliance & d'amiſtie, a faire entre iceus Rois, leur hoirs, & ſucceſſours, & leur Roiaumes, pour la paes, pour le profyt, & le bien de eus, de leur hoirs, & de leur ſucceſſours, de leur Reaumes, & de leur ſougiez,

Entre nous, Meſſages & Procureurs du dit noſtre Seignur le Roi, en nom de li, pour ſes hoirs & ſucceſſours, d'une part, & les ditz Meſſages & Procureurs du dit Roi d'Angleterre, en nom de li, pour ſes hoirs, & pour ſes ſucceſſors d'autre part, eſt faite tratie & accorde en la manere que s'enſuit,

1. Premierement, il eſt accorde entre nous & les Meſſages deſus ditz, en nom des ditz Rois, qe iceus Rois ſoient l'un a l'autre deſore en avant bons, vraes, & leaus amis, & aydanz contre toutz hommes (ſauve l'Egliſe de Rome) en tele manere, que, ſe aucun, ou pluſeur, qiconqes il fuſſent, voleient deſpointer, empeſchier, ou troubler les ditz Rois es franchiſes, es libertes, es privileges, es droiz, es droitures, es couſtumes de eux, & de leur Reaumes, qe il ſerront bons & leaux amis, & aidanz contre toute homme, qi puſt vivre & morir, a defendre, garder & maintenir les liberties les privileges, les drois, les droitures, & les couſtumes deſus dites;

Exceptez, pour le dit Roi de France, noſtre Seignur excellent Prince, Monſier Aubert Roi d'Alemaigne, & ſes hoirs Rois d'Alemaine: Et Meſire Jehan Comte de Henau en Henau;

Et exceptez, pour le dit Roi d'Engleterre, Meſire Jehan Duc de Brebant, & ſes hoirs, deſcendanz de li, & de la fille du dit Roi d'Angleterre:

A.D.1303.

Et qe l'un ne ſerra en Conſail, ne en ayde, ou l'autre parde vie, membre, eſtat, ne honour temporel.

2. Item, accorde eſt qe les gentz & les Marchanz de l'un Roiaume puſſent aler deliverment, & ſanz empeſchement, & merchander, & mener toutes manieres des biens & de marchandiſes, queles qe elles ſoient, ſeurement & ſauvement ou Reaume de l'autre, en paiant les couſtumes dues.

3. Item, accorde eſt qe l'un ne receptera, ne ſouſtendra, ne confortera, ne fera confort, ne ayde aus enemis de l'autre; ne ne ſouffera qe il aient confort, ſecours, ne ayde (ſoit de gent d'Armes, ou de vitailles, ou d'autres choſes, queles qe eles ſoient) de ſes terres, ne de ſun poair; mais defendra, ſur peine de forfaiture de corps & d'avoir, & enpeſchere a tout ſun poair, loialment & en bone foi, qe les ditz enemis ne ſoient receptez, ne confortez es terres de ſa Seigneurie, ne de ſun poair: Ne que il en aient confort, ſecours, ne ayde (ſoit de gent d'Armes, de Chevaux, d'Armeur) anzois les fera veuder dedens quarante jours apres ce qe il en ſerra requis.

4. Item, eſt accorde qe, en chaſcun muement, ou renovelement de Seigneurie, de ſa ou de la, en la primere aſſemblee de chaſcune d'iceles, (tantoſt apres l'homage faict du Duche d'Aquitaine, cette Alliance ſera renouvellee, affermee, confermee, & faite de nouvel, par ces meſmes paroles, entre les dits Roys; lequelles & chaſcuns d'icelles) ſi come eles ſunt deſus deviſes & eſcriptes, nous accordons, volons, agreons, & promettons, lealment & en bone foi, ſi come meſſages & procureurs du dit Roi de France, noſtre Seignur, pour li, & en nom de li, pour ſes hoirs, & pour ſes ſucceſſors, les garder, tenir & acomplir, fermement & lealment, a toutz jours, ſenz venir encontre par quelqe raiſon, ou cauſe en temps avenir.

5. Et qe nous les ferons ratefier, agreer, & aprover par noſtre dit Seigneur, le Roi de France, & les Jurer en s'ame, & de ce doner ſes lettres overtes, contenanz toutes les choſes deſus dites.

6. Et de toutes ces choſes nous avons fait, & donn, en nom de noſtre Seignur le Roi de France, & en l'alme de li, ſerment corporel, aus Saintes Euvangeles, en la preſence des ditz meſſages & procureurs du dit Roi d'Angleterre.

A.D.1303.
Edv. I.

En teſmoign des queles choſes nous avons fait mettre nos ſeaux au ces preſentes lettres.

Don. a Paris le vintiſme Jour de Maii, en l'An de grace mil trois centz & trois.

A.D.1303.
Edv. I.

Sponſalia inter Edvardum filium Regis & Iſabellam Regis Franciæ filiam.

A.D.1303.
An. 31. E. I.
Ex Rot. infra Turr. n. 18.

A Toutz ceux, qi ces preſentes lettres verront & orront, Looys filz du Roi de France, Cuens de Eureux: Robert de Burgoine, & Jehan de Bretaine, Dux; & Pierre Sires de Chambli Chevaler & Chambellan noſtre Sire le Roi de France, Meſſages & Procureors du dit Roi a ce eſtabliz, ſalut.

Nous feſoms aſavoir qe il ait eſte pronuncie par le Pape, come par privee perſone, & Come Benoit Gaytan, par la vertu du compromis, fait en li, qe mariage ſe face de Monſire Ed. filz du Roi d'Angleterre, & de Madame Iſabel, fille du Roi de France noſtre Seignur devantdit, ſi toſt come elle vendra en age de faire mariage, dedenz les quatre mois apres ce qil en ara eſte requis de par noſtre dit Seignur le Roi, o Douaire de dis & vyt mille libres de Tornois petitz de rente, ſur certeines condicions & peines, miſes & ajouſtes en la pronunciation deſus dite, & es lettres faites ſur ce:

Et, quant au dit mariage, il ait oſte les enpeſchementz qi i eſtoient, ou poaient eſtre, par raiſon de lignage, & ait diſpenſe par auctorite d'Appoſtoille:

Et, enpres la dite pronunciacion, aucuns traitiez aient eſte euz & faiz a Moſtereul, entre les Meſſages & Procureurs des ditz Rois, conditions & peines miſes & ajoſtees, quant a la fermete du dit Mariage, ſi comes elles ſunt plus pleinement contenues es lettres, faites ſur ce:

A.D.1303.

Nous la pronunciation, les traitiez, & les accordz deſuſdiz, & chaſcun d'iceux, ſur les peines, & ſur les condicions deſſus dites, come Meſſages & Procureurs du dit noſtre Seignur le Roi en nom de li, pour li, pour ſes hoirs, & pour ſes ſucceſſors, & pour ma Dame Iſabel deſuſdite, Ratifions, agreons, & approvoms, & promettons, en nom du dit noſtre Seignur le Roi, a les tenir, garder, & accomplir firmement, ſur les peines deſus dites.

Item, les ditz Contes de Sauvoie & de Nicole, come Meſſages & Procureurs du dit Monſieur Ed. filz du dit Roi d'Angleterre, pour li, en nom de li, fiancerent preſentement, en la preſence du dit noſtre Seignur le Roi de France, & de haute Dame Madame Jehanne, par celle meſme grace, Reine de France, Mere de la dite Madame Iſabell, icele Madame Iſabel preſente, & recevant: & ellee, preſenz ſes ditz parentz, & les ditz procureours, recevantz, fianza le dit Monſieur Ed. en la main de honorable Pere Gile, par cele meſme grace, Arceveſqe de Narbone, ſur les peines, & ſur les condicions deſus dites.

En teſmoign de la quele choſe, nous avons fait Seeller ces lettres de noz ſeaux.

Don. a Paris le vintiſme jour de May, en l'An de grace mil, trois centz, & trois.

De debitis ante Guerram recuperandis.

A.D.1303.
An. 31. E. I.
Ex Rot. infra Turr. n. 18.

A Toutz ceux, qi ces preſentes lettres verront & orront, Looys filz du Roi de France Comte de Eureux: Robert de Bourgoigne, & Jehan de Bretaigne, Ducs; & Pierre Seigneur de Chambli Chevalier & Chambellan noſtre Seignur le Roi de France, Meſſages & Procureors du dit noſtre Seignur le Roi, ſalutz.

Nous faiſoms aſavoir qe, en la Paes, faite entre nous, pour le dit noſtre Seignur le Roi, & en nom de li, d'une part, & les Meſſages & Procurours de treſhaut Prince Edward, par la grace de Deu, Roi d'Angleterre, Seignur d'Irlande, & Duc d'Aquitaine, pour li, & en ſun nom d'autre part, fu dit expreſſement & accorde d'une part & d'autre,

A.D.13

Qe li ditz Rois d'Angleterre recouverra les dettes, qi li eſtoient deues ou Duchie d'Aquitaine, avant le temps de la guerre meue, de toutes perſones, de quelcunque condicion ou eſtat que elles ſoient, de communes, & de univerſites, de villes, & ſoient ſauves a

iceli

A.D.1303. Edv. 1.

iceli Roi d'Angleterre toutes accions, reeles & parſonelles, ou entremelles, & toutes manieres de obligations qe il a contre parſones, communes & univerſites quelles qe elles ſoient, quant as dites dettes pourchacier & recouvrer.

En teſmoign de la queu choſe nous avons fait mettre noz ſeau en ces preſentes lettres.

Don. a Par le vintiſme jour de May l'an de grace mil, trois centz, & trois.

De 900 l. redditus Regi Angliæ aſſidendis.

A.D.1303. An. 31. E. 1. Ex Rot. infra Tur. n. 18.

A Toutz ceux, qi ces preſentes lettres verront, Looys fils le Roi de France Cuens de Eureux: Robers de Bourgoigne, & Jehans de Bretaigne, Dux; & Pierres Sires de Chambli Chivaler & Chambellene noſtre Seignur le Roi de France, Meſſages & Procureurs d'iceli noſtre Seigneur le Roi, ſalut.

Nous feſoms aſavoir qe en traitie de pees, faite entre nous d'une part, & honorable Pere Jehan, par la meſme grace Eveſque de Winceſtre, Ame Comte de Sauvoie, Henri Comte de Nicole, & Ottho de Grantſon Chivaler, Meſſages & Procureurs de Excellent Prince Edward, par la dite grace, Roi d'Angleterre, Seignur d'Irlande, & Duc d'Aquitaine d'autre, en noms des ditz Rois, eſt ottroie & accorde,

Qe Nuef Cens livres de rente, ou environ, qi demourent a aſſeoir de la ſomme de trois mille livrees, qi durent eſtre aſſenees, & aſſiſes au dit Roi d'Angleterre par une Pais, faite jadis entre les ditz Rois, ſoient aſſiſes & aſſenees a meſme celi Roi d'Angleterre, ou a ſes Procureur, en nom de li:

Et qe ceux, qi irront en Gaſcoigne, de par le dit noſtre Seignur le Roi de France, facent le dit aſſenement, & la dite aſſiſe:

Et, ſil avenoit, par aucun cas, qe ceux ne peuſſent a ce entendre, il eſtabliront & mettront deus preudes hommes, qi feront la dite aſſiſe loialment, en lieus covenables par leur ſaierment; qui Jurront q'il ne ſe partront de la terre, juques a tant que la dite aſſiſe ſoit parfaite:

E, pour ceſte aſſiſe, ſe elle par aucun cas eſtoit delaie a faire, ne ſeroit pas delaie, la veve des Rois qu'elle ne ſe face, ſelom la fourme de la pees, ſi come il eſt contenu es lettres faites ſeur ce.

En teſmoign de la queu choſe, nous avons fait mettre noz ſeauls en ces preſentes lettres.

Faites & Donn. a Paris, les Mardi apres l'Aſcenſion, l'an de grace mil, trois centz, & trois.

Litera, a Magnatibus Scotiæ, in Curia Regis Franciæ, ad Complices ſuos in Scotia, ſuper Pace inter Angliæ & Franciæ Reges, Scotis excluſis, confecta.

A.D.1303. An. 31. E. 1. Ex Autogr. Penes Camerar.

Viris venerabilibus & diſcretis, ac Amicis ſuis in Chriſto dilectiſſimis, Dominis, Johanni Comyn Cuſtodi Regni Scotiæ, Prælatis, Comitibus, Baronibus, ac cæteris ejuſdem Regni Communitatis fidelibus, ſui W. & M. miſeratione divinâ Sancti Andreæ & Dunkelden. Eccleſiarum Miniſtri humiles, Johannes Comes Buchaniæ, Jacobus Seneſcallus Scotiæ, Johannes de Soules, Ingeramus de Umfranvill, & Willielmus de Balliolo, Milites, ſalutem & triumphum de hoſtibus, cum ſpiritu conſolationis.

Ne vos lateant ea, quæ hacta ſunt, hiis diebus, in Regno Franciæ, vobis, tenore præſentium, ſignificamus quòd inter Reges Franciæ & Angliæ pax finalis facta fuit, & jurata die Martis proximo poſt Feſtum Aſcenſionis Domini: & eâdem die ordinatum fuit, per Regem Franciæ & ejus Conſilium, quod ſolempnes Nuncii (ſcilicet, Epiſcopus Ambianenſis, Magnus Prior Hoſpitalis in Franciâ, & Magiſter Johannes de Pochiaco) debebant mitti indilate ad prædictum Regem Angliæ, ad retrahendum ipſum de guerrâ Scotiæ: & causâ capiendi ſufferentiam pro vobis uſque ad certum tempus; ita quod, medio tempore, prædicti Reges perſonaliter in Franciam convenient, & tractatum adinvicem habebunt.

A.D.1303.
Edv. I.

In quo tractatu Rex Franciæ pacem noſtram faciet, utilem pro Regno noſtro, ut idem Rex nobis promiſit firmiſſime.

Et cauſa eſt, quare pax ſua noſtram præcedit, quia tam conſilio Regis Franciæ, quàm Angliæ, ſuper hoc prius habitâ deliberatione magnâ, videbatur quòd, poſt affinitatem & amicitiam, contractam inter ipſos, citiùs, faciliùs, & utiliùs ad pacem noſtram poſſet perveniri.

Et ideo Rex Franciæ voluit cum Rege Angliæ pacificari, ut per illam deveniret citius ad pacem noſtram.

Et idcirco non ſitis moleſti, vel turbati in aliquo, ſi Anglici vobis prædicent, quod pax facta eſt inter Reges, Scotis excluſis; quia cauſa, quare ita factum eſt, ſuperiùs eſt expreſſa.

Undè vobis ſupplicamus, & ſane conſulimus, quod ſitis animoſi, &, ſi dictus Rex Angliæ velit conſentire ſufferentiæ, ſicut conſentiat ut firmiter ſperamus, quod & vos ſimiliter conſentiatis, juxta formam, quam vobis mittent prædicti Nuncii Regis Franciæ per unum de noſtris, qui erit vobis notus, quem in ſocietate dictorum Nunciorum ad vos mittemus:

Licet enim hujuſmodi ſufferentia aliquibus forte fuerit dampnoſa in hoc, quod interim terris ſuis carebunt, expedit tamen quod aliqui ſuſtineant modicum dampnum, ad tempus breve, ut poſtea majus emolumentum inde conſequantur.

Si vero dictus Rex Angliæ, more Pharaonis, fuerit adeo induratus, quod ſufferentiæ nolit conſentire, ſet guerram vobis continuare, pro miſericordiâ Jehu Chriſti, viriliter & unanimiter vos defendatis; ita quod per virilem defenſionem veſtram, Domini adjutorio, vincatis, vel ſaltem donec à nobis aliam confortationem recipiatis.

Nec miremini quod aliquis noſtrûm ad vos non venit ad præſens, nam libenter omnes veniſſemus; ſet Rex Franciæ noluit permittere quod aliquis noſtrûm recederet, donec exitum negotii nobiſcum portaremus: quo habito, qualiſcumque fuerit, ad vos, non obſtante quocumque periculo, vel per terram, vel per mare, veniemus.

A.D.1303.
Edv. I.

Et ideò, pro Domino, in nullo ſitis diſperati; ſet, ſi unquam viriliter egiſtis, modo viribus agatis: quia, juxta Sacram Scripturam, fruſtra velociter currit, qui deficit antequam veniat ad metam.

Et, ſi ſciretis quantus honor vobis crevit per diverſa mundi climata, de conflictu ultimo habito cum Anglicis, multùm gauderetis; ſcituri pro certo quod circa ea, quæ faciunt ad expeditionem negotii, quantum in nobis eſt, nichil de contingentibus omittemus, ſicut nec hactenus, Deus novit, omiſimus.

Nuncii autem Regis Franciæ, qui venturi ſunt ad Regem Angliæ, non ſolùm habebunt poteſtatem capiendi ſufferentiam, immo tractandi de pace finali cum Rege Angliæ, ſicut nobis per conſilium Regis Franciæ dicebatur cauſa abreviandi negotium.

Et ideo habeatis vos diſcretè in hujuſmodi potiſſime tractatu, ſi vobiſcum tractaverint, ne fraude decipiamini adverſantium.

Et vobis Domino Cuſtodi ſpecialiter ſupplicamus, quatinus permittatis ſociam Domini Johannis de Soules pacifice gaudere ſuſtentatione ſibi conceſſâ, & per nos, tempore receſsûs noſtri de Scotiâ, uſque reditum noſtrum, vel in loco ubi ſibi fuit conceſſa, vel alibi in loco competenti; ne, per ſubtractionem hujuſmodi ſuſtentationis, prædictus Dominus Johannes, qui hactenus fideliter & diligenter laboravit circa negotia Regni, ab eorumdem proſecutione retrahatur,

Nuncios verò Regis Franciæ, ſi ad vos acceſſerint, pro honore veſtro & Regni honorificè recipiatis valde.

Dat. Paris octavo Kal. Junii.

Sub ſeptem ſigillis pendentibus a totidem caudis Pergam. quæ ſupraſcriptis nominibus inſigniuntur.

De inquirendo ſuper Theſauraria Regis fracta.

A.D.1303.
An. 31. E. I.
Pat. 31. E. I. m. 21. d.

REX dilectis & fidelibus ſuis, Radulpho de Sandwico, Waltero de Glouceſtriâ, Johanni de Banquelle, & Rogero de Suthcotes, ſalutem.

Quia, ex teſtimonio fidedignorum, accepimus quod quidam Malefactores, & pacis noſtræ perturbatores, theſaurariam noſtram, infra Abbatiam Weſtm. vi & armis fregerunt, & magnam partem theſauri noſtri in eâdem theſaurariâ ceperunt & aſportaverunt, & alia enormia nobis ibidem intulerunt, in noſtri contemptum manifeſtum, & dampnum

A.D.1303.

D.1303.
.1.

num inæſtimabile, & contra pacem noſtram:

Nos, ſuper tam enormi facto congruum & feſtinum remedium fieri volentes, aſſignavimus vos ad inquirendum, per ſacramentum tam Militum, quàm aliorum proborum & legalium hominum de Civitate noſtrâ London. quàm etiam de Comitatibus noſtris Midd. & Surr. per quos rei veritas melius ſciri poterit, qui ſunt illi malefactores: & eis conſentientes: conſilium & auxilium in præmiſſis præſtantes: & ipſorum malefactorum ſcienter receptatores: & ad quorum, vel cujus manus prædictus theſaurus, vel pars inde devenit: & in quorum, vel in cujus manibus nunc exiſtit: & cujuſmodi theſaurus, ſic aſportatus, fuerit: & cujus pretii; & de omnibus aliis circumſtantiis, factum illud qualitercumque contingentibus, pleniùs veritatem.

Et ideo vobis mandamus quod ad certos, &c. inquiſitionem illam faciatis, & omnes illos, quos per inquiſitionem illam culpabiles de facto illo, conſilio vel auxilio, ſeu de ipſorum malefactorum receptamento, inveniri contigerit, ſine dilatione areſtari, & in priſonâ noſtrâ ſalvò & ſecurè cuſtodiri faciatis, donec aliud inde præceperimus; & theſaurum, quem in manibus hujuſmodi malefactorum inveniri contigerit, in certo & ſecuro loco poni faciatis, ita quod nobis inde reſpondere poſſitis ad mandatum noſtrum.

A.D.1303.
Edv. I.

Mandavimus enim Vicecomitibus noſtris London. & Com. Midd. & Surr. prædictorum, quod ad certos, &c. venire facerent, coram vobis, tot & tales, tam Milites, quàm alios, &c. de Ballivis ſuis per quos, &c.

Teſte Rege apud Linliſcu ſexto die Junii.

Litera ad Papam pro Epiſcopo Lichfeldenſi & Coventrienſi expurgatoria.

D.1303.
.31. E. 1.
.Cl. 31.
1.m.14.d.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino B. divina providentia, Sacroſanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, E. ejuſdem gratiâ, Rex Angliæ, &c.

Anxietatis nimiæ torquemur aculeis, & amaritudine cordis amariſſimâ interiùs perforamur, dum Venerabilem Patrem, Dominum W. Coventrenſem, & Lychfeldenſem Epiſcopum Theſaurarium noſtrum, virum utique providum & conſtantem, variiſque virtutum inſigniis decoratum, tot æmulorum ſuorum linguis malivolis laceratum conſpicimus; quod, niſi per fidele & grande teſtimonium immunitas ſua clareſceret, ſuccumberet veritas, prævaleret falſitas, juſticiæ inimica.

Hinc eſt, Pater Sanctiſſime, ut quod ſcimus loquimur, & quod vidimus id teſtamur, veſtræ Sanctitati, ſub bonæ fidei teſtimonio, intimantes quod præfatus Epiſcopus, ab ætatis ſuæ primordiis, noſtris jugiter inſiſtens obſequiis, tam fideliter, quàm laudabiliter omni tempore ſe habuit in eiſdem.

Quem, à pueritiâ ſuâ familiariter nobiſcum notum, tam vitæ Mundicia, quàm converſationis honeſtas, & præcipuè divini officii exercitium, circa quod etiam, in minori officio conſtitutus, ſemper exhibuit ſe attentum, aliáque laudabilia ipſius merita apud vos & Sanctam Sedem Apoſtolicam reddere poterunt & debebunt non inmerito commendatum.

A.D.1303.

Porro, cum ad ſpecialem honorem aſſumptus fuiſſet, Eccleſiam ſuam Lichf. variis libertatum donis (quas ob perſonæ ſuæ merita, ac devota ipſius obſequia, nobis diu impenſa, Eccleſiæ ſuæ conceſſimus) alii ab ipſo eas nullatenus conceſſuri, laudabiliter inſignivit: Opera ſumptuoſa, tam circa clauſum Eccleſiæ ſuæ Lichefeld. quàm in Maneriis, ſeu locis Epiſcopatûs ſui, ſtudioſe conſtruxit: Epiſcopatum quoque prædictum, tam in terris, de novo ad culturam redactis, quàm in redditibus & aliis diverſis proficuis, per ſuam induſtriam multipliciter ampliavit.

Et tenemus revera quod, in recuperandis antiquis Eccleſiæ ſuæ libertatibus, per impotentiam, aut forſan per negligentiam prædeceſſorum ſuorum deperditis: In ædificiis quoque Epiſcopatûs ſui dirutis, & per ipſum convenienter reparatis; ac in aliis Eccleſiæ ſuæ proficuis, tam laborioſe, quàm ſumptuosè, ſua ſollicitudine jam adauctis, ſumptus longe plures hactenus miniſtravit, quam de Epiſcopatu ſuo unquam receperit hiis diebus.

Et eſt quod in eo præcipuè commendamus, quia tam in perſonis Eccleſiaſticis ab injuriis, moleſtiis, & gravaminibus defendendis, quam in juribus & libertatibus Eccleſiaſticis, pro poſſe

A.D.1303. Edv. 1.

ſuo fovendis, hucuſque indeſinenter ſe expoſuit, & exponit; in hiis & in aliis zelum, quem ad Eccleſiam & ad Eccleſiaſticas libertates ampliandas & fovendas obtinet, multipliciter manifeſtans.

Set, ecce! Pater ſancte, ipſum in negotiorum & rerum noſtrarum diſpoſitione prudentem, in conſiliis circumſpectum, aliaſque commendabilem, longâ dierum experientiâ perpendentes, eum, ob id, nobis in familiaritatem traxiſſemus ſecretam: in redditibus & honoribus, exigentibus ſuis meritis, nonnullis aliis præferentes eundem; ſurrepit illico contra ipſum latens invidia invidorum, ſequens inimicitia, ac inimicorum latentium detractio venenoſa.

Verum cum, proceſſu temporis, præfatus Epiſcopus, tam de domo & familiâ noſtrâ, quam Reginæ, ac Principis Walliæ filii noſtri primogeniti, de præcepto noſtro diſponens, quoſdam domeſticos & familiares, tam nobis, quàm eis inutiles, non improvidè amoviſſet, quibuſdam aliis ſua, quæ ſic vulgariter appellavit, vadia non ſolviſſet; ſet nec Comitibus, Baronibus, & aliis Regni noſtri proceribus, in guerris noſtris noſtro lateri aſſiſtentibus, de hiis, quæ eis, ut dicebant, debita fuerant, reſpondiſſet: animorum invaluerunt rancores, creverunt iræ, emerſerunt odia & inimicitiæ capitales; licet ipſum per ſingula, noſtra neceſſitas excuſâſſet.

Profecto, ultra hæc omnia, veneno adjecit, & ipſum exoſum longè plus reddidit, quod in debitis noſtris, officii ſui ratione, per ipſum levandis, nedum indigenis, ſet alienigenis, majoribus & nobilioribus, ſeu potentioribus, abſque delecto perſonarum, contra eos rigidas faciendo executiones, pro neceſſitate noſtrâ, quam omnium oculis noſtris ſubjecimus, non pepercit.

Ex hiis, Pater ſancte, & aliis, quæ diſcurrendo per ſingula enarrare, longum foret, cauſam & materiam præbentibus, ad vos in vindictam pervenit, de ipſo diverſorum criminum facta delatio, quibus nullam penitus ſubeſſe credimus continentiam veritatis.

Dignetur igitur Clementia, pie Pater, præmiſſis gratioſe auditis, immunitati parcere innocentis, & ſuper hiis, in quibus favore Apoſtolico indiget, in perſonam ipſius, tam veſtræ, quàm etiam noſtræ creaturæ, affectum oſtendet, quem ad Majeſtatem noſcimini Regiam optinere.

Placeat inſuper veſtræ Clementiæ, pie Pater, ut, cum ejuſdem Theſaurarii noſtri commode nequiverimus diu carere præſentiâ, ſub ea celeritate, qua veſtra decreverit Sanctitas, ipſum ad nos remittere feliciter expeditum.

In proſperâ dierum longitudine, ad regimen Eccleſiæ ſuæ ſanctæ, Altiſſimus vos conſervet.

Dat. &c.

Bulla Bonifacii de purgatione Epiſcopi Coventrienſi & Lichfeldenſi, & ſuper objectis ſibi in Curia Romana.

A.D.1303. *An.* 31. *E.* 1. *Ex Autogr.*

Bonifacius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio E. Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Dudum ad audientiam noſtram, Johanne de Lovetot Milite Londonienſis Dioceſis deferente, pervenit, quod venerabilis frater noſter W. Coventrenſis & Lichfeldenſis Epiſcopus, erat in Regno Angliæ & alibi publice defamatus, quod Diabolo homagium fecerat, & eum fuerat oſculatus in tergo, eique locutus multotiens:

Quodque, ante adeptionem ſui Epiſcopatûs, & poſt, erat ſimiliter defamatus in eodem Regno, apud clerum & populum, maxime in partibus Londonien. quod commiſerat adulterium cum Johannâ de Brianzon, Novercâ dicti Militis, Uxore quondam Johannis de Luvetot Militis, dictæ Dioceſis, Patris ejuſdem Johannis:

Et quod ipſam Johannam, poſt mortem dicti Mariti ſui, tenuerat publicè Concubinam; ipſique adhæſerat, tanquam ſuæ; ſibique dicta Johanna adhæſerat, tanquam ſuo, ſecutaque ipſum fuerat uſque ad tempus mortis ſuæ, per diverſas Angliæ partes:

Et, ut liberius ſibi cum ſæpedictâ Johannâ pateret hujuſmodi fœda commixtio, dictum Maritum ſuum, in lecto proprio quieſcentem, noctis tempore ſtrangulari & occidi fecerat:

Et quod, antequam eſſet Epiſcopus, & poſt, in partibus Anglicanis, Symoniacâ erat pravitate reſperſus:

Et quòd plurima mala commiſerat, & fecerat per ſe, & alios, Clericis & Eccleſiaſticis perſonis de partibus illis, contra conſtitutiones noſtras, & Eccleſiaſticam libertatem.

Ac plura beneficia Ecclesiastica, curam animarum habentia, ante promotionem suam ad Episcopatum prædictum, sine dispensatione Apostolicæ Sedis tenuerat;

Quodque de prædictis erat in partibus memoratis, & in Roman. Curiâ apud Anglicos Curiales publica vox & fama.

Propter quod, nos super præmissis & aliis, quæ eidem Episcopo obici, vel opponi contingeret, fecimus ipsum Episcopum citari, ut certo termino coram nobis personaliter compareret, mandatis nostris & Apostolicæ Sedis humiliter pariturus.

Et, quia se in eodem termino Apostolatui nostro [illegible] præsentavit; ipsum à Pontificalibus duximus suspendendum.

Cumque postmodum, diutius expectatus, ad nostram præsentiam accessisset, fuissetque negotium in Consistorio, coram nobis & Fratribus nostris propositum, voluimus autem in ipsâ Curiâ, super præmissorum fama aliquam indaginem fieri, quàm ad plenariam inquisitionem, super veritate eorum procederemus in Anglicanis partibus faciendam.

Sicque dilectus Filius noster G. tit. Sancti Martini in Montibus Presbyter Cardinalis, cui id oraculo vivæ vocis commisimus, ad hujusmodi processit indaginem, nobisque retulit quod invenit.

Unde nos propterea moti, per literas nostras Venerabili Fratri nostro Archiepiscopo Cantuarien. & dilectis Filiis Priori Prædicatorum, ac Ministro Minorum Fratrum Ordinum, Provincialibus in Angliâ, eorum propriis nominibus non expressis, ut quod si omnes hiis exequendis interesse non possent, dictus Archiepiscopus, cum altero dictorum Collegarum suorum, ea exequi procuraret, inquisitionem, super præmissis, commisimus supradictam.

Et ut liberius ad eam posset procedi, ipsum Episcopum ab administratione Spiritualium & Temporalium suspendimus, administrationem ipsam & custodiam bonorum Episcopalium Conventrensis & Lichefeldensis Ecclesiarum, certis committendo personis.

Qui Archiepiscopus, & Prior, quondam Hugone, tunc Ministro dicti Ordinis Minorum ejusdem Provinciæ, viam universæ carnis ingresso, & alio non creato, ad inquisitionem hujusmodi diligenter & provide procedentes, ipsamque sub Sigillis propriis assignato, dictis Episcopo & Johanni Adversario suo prout ex forma litterarum ipsarum mittendam poterant, peremptorio Termino, infra quem nostro se conspectui præsentarent, ad nos fideliter transmiserunt.

Quâ, dicto Episcopo præsente in eadem Curiâ, & prædicto suo Adversario per contumaciam absente, de mandato nostro apertâ, & ejus ipsi Episcopo copiâ datâ, compertum extitit, quod super præmissorum, ipsi Episcopo objectorum, veritate nichil, quod ipsum læderet, deposuerunt Testes inquisitionis ejusdem.

Et licet multi ex eis contra ipsum super publicâ famâ deponerent, addebant tamen dictam famam, ipsam ab ipsius Episcopi æmulis ortam esse; reliquis paucis tamen, qui hoc non dicebant, propter inimicitias reprobatis.

Nos igitur, qui in odore bonæ famæ, Prælatorum præcipue, delectamur, quamvis idem Episcopus de se in genere bonam famam, & quod dictus Johannes [illegible], non violentâ, sed naturali morte diem clausit extremum, probaverit, & videretur nonnullis, quod propter famam, quæ, ut prædicitur, ab æmulis ortum habuit, sibi non foret indicenda purgatio; tamen non tam de necessitate juris, quàm ad cautelam sui, ne super præmissis ulterius laceretur, & morsibus subjaceret latratorum, sibi Canonicam super objectis in dicta Curiâ subeundam purgationem indiximus.

Quam humiliter, juxta mandatum nostrum susceptam, coram Venerabili Fratre, N. Ostien. Episcopo, & dilectis Filiis nostris dicto G. tit. Sancti Martini in Montibus, Presbytero, & R. Sancti Eustachii Diacono, Cardinalibus, eam de mandato nostro recipientibus super præmissis, cum numerosa, viz. Triginta Septem Compurgatorum, tam de Anglicanis partibus, quàm aliunde, qui longam moram in eisdem partibus contraxerunt, scientium de ipso Episcopo notitiam, copia (inter quos Episcopi, religiosæ personæ Sancti Benedicti, & dictorum Prædicatorum, & Minorum ordinum, & seculares Clerici fidedigni fuisse noscuntur) secundum formam Canonum præstitit.

Unde, quia dignum est ut eundem Episcopum, innocentiâ adjuvante, non [illegible] ulterius affligamus in aliquo, sed potius absolvamus, sicut dignum fuisset, ut si repertus extitisset culpabilis, vel in purgatione defecisset injunctâ, ipsum canonice puniremus, suspensionem hujusmodi relaxavimus, commissionem ab hiis, quibus dictam admi-

A.D.1303. Edv. I.

ſuo fovendis, hucuſque indeſinenter ſe expoſuit, & exponit; in hiis & in aliis zelum, quem ad Eccleſiam & ad Eccleſiaſticas libertates ampliandas & fovendas obtinet, multipliciter manifeſtans.

Set, ecce! Pater ſancte, ipſum in negotiorum & rerum noſtrarum diſpoſitione prudentem, in conſiliis circumſpectum, aliaſque commendabilem, longâ dierum experientiâ perpendentes, eum, ob id, nobis in familiaritatem traxiſſemus ſecretam: in redditibus & honoribus, exigentibus ſuis meritis, nonnullis aliis præferentes eundem; ſurrepit illico contra ipſum latens invidia invidorum, ſequens inimicitia, ac inimicorum latentium detractio venenoſa.

Verum cum, proceſſu temporis, præfatus Epiſcopus, tam de domo & familiâ noſtrâ, quam Reginæ, ac Principis Walliæ filii noſtri primogeniti, de præcepto noſtro diſponens, quoſdam domeſticos & familiares, tam nobis, quàm eis inutiles, non improvidè amoviſſet, quibuſdam aliis ſua, quæ ſic vulgariter appellavit, vadia non ſolviſſet; ſet nec Comitibus, Baronibus, & aliis Regni noſtri proceribus, in guerris noſtris noſtro lateri aſſiſtentibus, de hiis, quæ eis, ut dicebant, debita fuerant, reſpondiſſet: animorum invaluerunt rancores, creverunt iræ, emerſerunt odia & inimicitiæ capitales; licet ipſum per ſingula, noſtra neceſſitas excuſâſſet.

Profecto, ultra hæc omnia, veneno adjecit, & ipſum exoſum longè plus reddidit, quod in debitis noſtris, officii ſui ratione, per ipſum levandis, nedum indigenis, ſet alienigenis, majoribus & nobilioribus, ſeu potentioribus, abſque delecto perſonarum, contra eos rigidas faciendo executiones, pro neceſſitate noſtrâ, quam omnium oculis noſtris ſubjecimus, non pepercit.

Ex hiis, Pater ſancte, & aliis, quæ diſcurrendo per ſingula enarrare, longum foret, cauſam & materiam præbentibus, ad vos in vindictam pervenit, de ipſo diverſorum criminum facta delatio, quibus nullam penitus ſubeſſe credimus continentiam veritatis.

Dignetur igitur Clementia, pie Pater, præmiſſis gratioſe auditis, immunitati parcere innocentis, & ſuper hiis, in quibus favore Apoſtolico indiget, in perſonam ipſius, tam veſtræ, quàm etiam noſtræ creaturæ, affectum oſtendet, quem ad Majeſtatem noſcimini Regiam optinere.

Placeat inſuper veſtræ Clementiæ, pie Pater, ut, cum ejuſdem Theſaurarii noſtri commode nequiverimus diu carere præſentiâ, ſub ea celeritate, qua veſtra decreverit Sanctitas, ipſum ad nos remittere feliciter expeditum.

In proſperâ dierum longitudine, ad regimen Eccleſiæ ſuæ ſanctæ, Altiſſimus vos conſervet.

Dat. &c.

Bulla Bonifacii de purgatione Epiſcopi Coventrienſi & Lichfeldenſi, & ſuper objectis ſibi in Curia Romana.

A.D.1303. *An.* 31. *E.* I. *Ex Autogr.*

Bonifacius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio E. Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Dudum ad audientiam noſtram, Johanne de Lovetot Milite Londonienſis Dioceſis deferente, pervenit, quod venerabilis frater noſter W. Coventrenſis & Lichfeldenſis Epiſcopus, erat in Regno Angliæ & alibi publice defamatus, quod Diabolo homagium fecerat, & eum fuerat oſculatus in tergo, eique locutus multotiens:

Quodque, ante adeptionem ſui Epiſcopatûs, & poſt, erat ſimiliter defamatus in eodem Regno, apud clerum & populum, maximè in partibus Londonien. quod commiſerat adulterium cum Johannâ de Brianzon, Novercâ dicti Militis, Uxore quondam Johannis de Luvetot Militis, dictæ Dioceſis, Patris ejuſdem Johannis:

Et quod ipſam Johannam, poſt mortem dicti Mariti ſui, tenuerat publicè Concubinam; ipſique adhæſerat, tanquam ſuæ; ſibique dicta Johanna adhæſerat, tanquam ſuo, ſecutaque ipſum fuerat uſque ad tempus mortis ſuæ, per diverſas Angliæ partes:

Et, ut liberiùs ſibi cum ſæpedictâ Johannâ pateret hujuſmodi fœda commixtio, dictum Maritum ſuum, in lecto proprio quieſcentem, noctis tempore ſtrangulari & occidi fecerat:

Et quod, antequam eſſet Epiſcopus, & poſt, in partibus Anglicanis, Symoniacâ erat pravitate reſperſus:

Et quòd plurima mala commiſerat, & fecerat per ſe, & alios, Clericis & Eccleſiaſticis perſonis de partibus illis, contra conſtitutiones noſtras, & Eccleſiaſticam libertatem.

Ac plura beneficia Eccleſiaſtica, curam animarum habentia, ante promotionem ſuam ad Epiſcopatum prædictum, ſine diſpenſatione Apoſtolicæ Sedis tenuerat;

Quodque de prædictis erat in partibus memoratis, & in Roman. Curiâ apud Anglicos Curiales publica vox & fama.

Propter quod, nos ſuper præmiſſis & aliis, quæ eidem Epiſcopo obici, vel opponi contingeret, fecimus ipſum Epiſcopum citari, ut certo termino coram nobis perſonaliter compareret, mandatis noſtris & Apoſtolicæ Sedis humiliter pariturus.

Et, quia ſe in eodem termino Apoſtolatui noſtro minimè præſentavit, ipſum à Pontificalibus duximus ſuſpendendum.

Cúmque poſtmodum, diutiùs expectatus, ad noſtram præſentiam acceſſiſſet, fuiſſetque negotium in Conſiſtorio, coram nobis & Fratribus noſtris propoſitum, volumus ante, in ipsâ Curiâ, ſuper præmiſſorum famâ, aliquam indaginem fieri, quàm ad pleniorem inquiſitionem, ſuper veritate eorum procederemus in Anglicanis partibus faciendam.

Sicque dilectus Filius noſter G. tit. Sancti Martini in Montibus, Presbiter Cardinalis, cui id oraculo vivæ vocis commiſimus, ad hujuſmodi proceſſit indaginem, nobiſque retulit quod invenit.

Unde nos propterea moti, per litteras noſtras Venerabili Fratri noſtro Archiepiſcopo Cantuarien. & dilectis Filiis Priori Prædicatorum, ac Miniſtro Minorum Fratrum ordinum, Provincialibus in Angliâ, eorum propriis nominibus non expreſſis; ita quod ſi omnes hiis exequendis intereſſe non poſſent, dictus Archiepiſcopus, cum altero dictorum Collegarum ſuorum, ea exequi procuraret, inquiſitionem, ſuper præmiſſis, commiſimus ſupradictam.

Et ut liberius ad eam poſſet procedi, ipſum Epiſcopum ab adminiſtratione Spiritualium & Temporalium ſuſpendimus, adminiſtrationem ipſam & cuſtodiam bonorum Epiſcopalium Conventrenſis & Lichefeldenſis Eccleſiarum, certis committendo perſonis.

Qui Archiepiſcopus, & Prior, quondam Hugone, tunc Miniſtro dicti ordinis Minorum ejuſdem Provinciæ, viam univerſæ carnis ingreſſo, & alio non creato, ad inquiſitionem hujuſmodi diligenter & provide proceſſerunt, ipſamque ſub Sigillis propriis aſſignato, dictis Epiſcopo & Johanni Adverſario ſuo prout ex formâ litterarum ipſarum noſtrarum poterant, peremptorio Termino, infra quem noſtro ſe conſpectui præſentarent, ad nos fideliter tranſmiſerunt.

Quâ, dicto Epiſcopo præſente in eâdem Curiâ, & prædicto ſuo Adverſario per contumaciam abſente, de mandato noſtro apertâ, & ejus ipſi Epiſcopo copiâ datâ, compertum extitit, quod ſuper præmiſſorum, ipſi Epiſcopo objectorum, veritate nichil, quod ipſum læderet, depoſuerunt Teſtes inquiſitionis ejuſdem.

Et licet multi ex eis contra ipſum ſuper publicâ famâ deponerent, addebant tamen dictis ſuis, ipſam ab ipſius Epiſcopi æmulis ortam eſſe; reliquis paucis tamen, qui hoc non dicebant, propter inimicitias reprobatis.

Nos igitur, qui in odore bonæ famæ, Prælatorum præcipue, delectamur, quamvis idem Epiſcopus de ſe in genere bonam famam, & quod dictus Johannes Miles, non violentâ, ſed naturali morte diem clauſit extremum, probaverit, & videretur nonnullis, quòd propter famam, quæ, ut prædicitur, ab æmulis ortum habuit, ſibi non foret indicenda purgatio; tamen non tam de neceſſitate juris, quàm ad cautelam ſui, ne ſuper præmiſſis ulterius laceretur, & morſibus ſubjaceret latratorum, ſibi Canonicam ſuper objectis in dictâ Curiâ ſubeundam purgationem indiximus,

Quam humiliter, juxta mandatum noſtrum ſuſceptam, coram Venerabili Fratre, N. Oſtien. Epiſcopo, & dilectis Filiis noſtris dicto G. tit. Sancti Martini in Montibus, Presbytero, & R. Sancti Euſtachii Diacono, Cardinalibus, eam de mandato noſtro recipientibus ſuper præmiſſis, cum numeroſâ, viz. Triginta Septem Compurgatorum, tam de Anglicanis partibus, quàm aliunde, qui longam moram in eiſdem partibus contraxerunt, habentium de ipſo Epiſcopo notitiam, copiâ (inter quos Epiſcopi, religioſæ perſonæ Sancti Benedicti, & dictorum Prædicatorum, & Minorum ordinum, & ſeculares Clerici fidedigni fuiſſe noſcuntur) ſecundum formam Canonum præſtitit.

Quapropter, quia dignum eſt ut eundem Epiſcopum, innocentiâ adjuvante, non teneamus diutius, vel affligamus in aliquo, ſed potius abſolvamus, ſicut dignum fuiſſet, ut ſi repertus extitiſſet culpabilis, aut in purgatione defeciſſet injunctâ, ipſum canonicè puniremus, ſuſpenſionem hujuſmodi relaxavimus; commiſſionem ab hiis, quibus dictam

A.D. 1303. Edv. I.

adminiſtrationem commiſimus, revocantes, ipſumque Epiſcopum, boni annuntiantes teſtimonii, ab infamiâ abſolvimus objectorum.

Deſideratum ergo à te ad obſequia tua remittimus, ad tuum votum celeritèr expeditum.

Dat. Anagniæ 6. Id. Junii, Pontif. noſtri anno nono.

Tractatus perpetuæ pacis & amicitiæ inter Angliæ & Franciæ Reges ratificatio.

A.D. 1303. *An.* 31. E. I. *Rot. Aleman.* 31. *E.* I. *m.* 3.

EDward, par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre, Seigneur d'Irland, & Duc d'Acquitaigne, a tous ceus, qi ceſtes lettres orront ou verront, ſaluz.

Come n'adgers euſſomz Envoiez honurable Piere en Dieu, Johan Eveſque de Wynceſtre: Et nos ameez & feals, Amez Counte de Sauvoie, Henri de Lacy Count de Nicole, nos Coſins: Et Ottes de Grauntzon Chevaler; nos Procureus & Meſſages eſpeciales as parties de France, ove plener & ſuffiſant poer de treter de reformation de Pees, & de acord, & des choſes, que a pees & a acord appendent, entre nous d'une part, & treſexcellent Prince Phelipp, per meſme la grace, Roi de France d'autre part, ſur toutz les diſcordz, guerres, contenz, controverſies, cauſes, queſtions, damages, injuries, demaunds, & actions reales, & perſonales, & mixtes, qe furent, ou eſtre poaient entre nous, & le dit Roi de Fraunce par queconque acheiſon: Et a tien manere de traitiz acorder & affermer: Et a fere en l'alme de nous tote manere de ſerment, qe meſtier ſerreit en le dit traitiz; & a totes choſes fere que a plenere pees & acord poaint apertenir, & qe nous frioms, ou purrioms fere ſi nous meiſmes fuſſoms preſentz; ſicome plus pleinement eſt contenu en noz lettres de poer, ſur ceo fetes a noz ditz Meſſages:

Et meſmes ceus nos Meſſages, par la vertue & l'autorite du dit poer, en noſtre noun, & pur nous & pur nos Heires d'une part, & Monſieur Loys fiuz du Roy de France Cuens de Eurous, Monſieur Robert Duc de Burgoigne, Monſieur Johan Duc de Bretaigne, & Pieres Sires de Chaumbly Chevaler & Chaumberleyn le dit Roy de France, Procureurs & Meſſages de dit Roy de France, au dit treitiz par li deputetz & Envoietz, en noun du dit Roy, & pur li, & pur ſes heirs d'autre part, ſur les dites guerres, contenz, & deſcordz, eient fet & afferme per durable pees, & aucunes covenances & ordenaunces, entre nous & le dit Roy de Fraunce auſſi come il eſt contenu en dits lettres, des dites nos Meſſages, en la forme qe s'enſuit,

A touz ceus, *&c. prout in Tractatu de dat.* 20. *Maii, uſque ad hæc verba, viz.*

Nous Edward Roi d'Engleterre avantdit, al honour de Dieu: Pur pees & tranquillite de la Criſtiente; & pur avancement de la buſoigne de la terre Seinte, les avandites pees, acord covenaunces, & ordenaunces, & totes les autres choſes, & cheſcune de les, entre les dits Meſſages, d'une part & d'autre, acordees, faites & affirmees (ſicome deſus plus pleinement eſt contenuz) pur nous, & pur nos Heires, & pur noz Succeſſours, voloms, looms, rateſioms, & approvoms, & en l'alme de nous les avoms fait jurer a garder, & firmement tenir, & per ces preſentes lettres confirmoms.

En teſmoignance de queu choſe nous avoms ſet faire ceſtes nos lettres overtes.

Don. a la Ville de Seint Jehan, de Perth, en Eſcoce, la diſme jour de Joign, & l'an de grace, mill trois centz & trois, & de noſtre Regne trentiſme primer.

Iſte Tractatus ratificatur per Regem Franciæ Menſe Auguſto, ſub Magno Sigillo, cera viridi, filis Sericis viridis rubeique coloris pendente.

De Fœdere perpetuæ pacis & amicitiæ inter Angliæ & Franciæ Reges, proclamando, & obſervando.

A.D. 1303. *An.* 31. *E.* I. *Rot. Cl.* 31. *E.* I. *m.* 7. *d.*

REX, Vicecomiti Eborum ſalutem.

Cum ſuper guerris, controverſiis, & diſcordiis, inter nos, & magnificum Principem Philippum, eadem gratia, Franciæ Regem illuſtrem, dudum motis, poſt multos & varios tractatus, inter nos habitos hinc inde, pacis confœderationis, & Amicitiæ vincula, ſub certis formis, viis, & modis, coope-

rante

rante pacis Auctore, tandem ſint inita & firmata:

Ita, videlicet, quod inter nos, Hæredes, & Succeſſores noſtros, ac etiam Regna noſtra, ſit & eſſe debeat firma & ſtabilis pax, ac etiam confœderatio, & amicitia, futuris perpetuo temporibus Deo propitio duraturæ:

Et quod amici & Confœderati erimus adinvicem de cætero contra omnes homines;

Exceptis dumtaxat, Eccleſiâ Romanâ ex utraque parte, & Johanne Duce Brebantiæ in Brebantia, & Hæredibus ſuis, ex Margaretâ filiâ noſtrâ procreatis, ex parte noſtrâ:

Et Rege Alemanniæ in Alemannia, ac etiam Hæredibus ſuis Regibus Alemanniæ futuris; necnon Johanne Comite Hanoviæ, in Hanoviâ, ex parte Regis Franciæ prædicti:

Et quod omnes malivolentiæ, injuriæ, odia & rancores, hinc inde pardonati ſunt totaliter & remiſſi:

Et quod omnes Civitates, Caſtra, Burgi, Villæ, terræ, redditus, feoda, homagia, obedientiæ, Dominia, Juſticiatus, Tenuræ, Jura, & omnia alia inmobilia, quocunque nomine cenſeantur, quæ per nos, aut homines noſtros, nomine noſtro, tradita fuerunt in manum dicti Regis Franciæ, aut hominum ſuorum quorumcunque, nomine ſuo: & etiam quæ capta vel occupata fuerunt per dictum Regem Franciæ, homines, Subditos, Miniſtros, & Confœderatos ſuos quoſcunque in Ducatu Aquitaniæ, durante guerrâ prædictâ, nobis plene, integre & pacifice reddi debent & reſtitui:

Et quod omnes terræ & redditus, occaſione guerræ prædictæ, per Regem Franciæ prædictum, aut ſuos in manum dicti Regis capti, aut etiam occupati, & detenti, de hominibus aut ſubditis noſtris, ſive ſint perſonæ Eccleſiaſticæ, ſive aliæ qualeſcunque, ex nunc dictis hominibus & ſubditis noſtris, quorum fuerint terræ & redditus prædicti; ſimiliter & terræ ac redditus, per nos aut noſtros, de hominibus & ſubditis dicti Regis Franciæ capti, occupati & detenti, occaſione guerræ prædictæ, hominibus & ſubditis dicti Regis Franciæ, quorum terræ & redditus prædicti fuerint, exnunc plene & integre reſtituantur,

Et etiam quòd homines & Mercatores de uno Regno, ad alterum liberè, abſque impedimento, ire poſſint & mercari, & omnimoda bona ac mercandiſas ſalvo & ſecure ducere, ſolvendo cuſtumas debitas & etiam uſitatas:

Et quod nullus noſtrûm inimicos alterius receptabit, aut etiam ſuſtinebit, nec ipſis de victualibus, armis, aut rebus aliis quibuſlibet, præſtabit auxilium vel ſuccurſum:

Et quod nullus noſtrûm bannitos de Regno alterius, in terris aut poteſtate ſuâ receptabit, nec permittet, aut faciet aliqualiter receptari; ſet potius ipſos de terrâ & poteſtate ſuâ expellet infra quadraginta dies, poſtquam ſuper hoc fuerit requiſitus;

Nos, volentes prædictas, pacem, confœderationem & amicitiam, firmiter obſervari, tibi præcipimus, firmiter injungentes, quod eaſdem, pacem, confœderationem & amicitiam, in omnibus ſuis Articulis, ut ſuperius ſunt expreſſi, in pleno Comitatu tuo, & nichilominus in Civitatibus, Burgis, Villis, Mercatoriis, & ſingulis aliis locis, infra ballivam tuam, in quibus videris expedire, diſtinctè & apertè, ſine dilatione qualibet, publice facias proclamari, & ſub gravi forisfacturâ ab omnibus ſubditis noſtris in Ballivâ tuâ prædictâ, inviolabiliter obſervari:

Facias etiam proclamari quod omnes alienigenæ, de poteſtate dicti Regis Franciæ, quorum terræ & tenementa in dictâ Ballivâ tuâ,prætextu guerrarum prædictarum, in manu noſtrâ exiſtunt, ad Cancellariam noſtram accedant, terras & tenementa ſua prædicta, ſecundum formam ordinationis prædictæ, de noſtris manibus recepturi.

Teſte Rege apud Villam Sancti Johannis de Perth. 10. Julii.

Conſimiles litteræ diriguntur ſingulis Vicecomitibus per Angliam.

Eodem modo mandatum eſt ſubſcriptis, viz.

Juſticiario Northwalliæ, quod in Civitatibus, &c. in partibus illis.

Juſticiario Weſtwalliæ, quod in Civitatibus, &c.

Juſticiario Ceſtriæ, quod in Civitatibus, &c. infra Comitatum prædictum.

Johanni Wogan Juſticiario Hiberniæ, quod in Comitatibus, &c. infra prædicta terram Hiberniæ.

Roberto de Burgherſh Cuſtodi quinque Portuum Regis, quod in Civitatibus, &c. infra Portus prædictos.

Majori & Ballivis Portus Dovorr. quod in eodem Portu, &c.

Majori & Ballivis Portus de Sandwico, quod in eodem Portu, &c.

Majori & Ballivis Portus de Wynchelſe, quod in eodem Portu, &c.

Majori & Ballivis Portus de Rye, quod in eodem Portu, &c.

Majori

A.D.1303.
Edv. I.

Majori & Ballivis Portus de Faverſham, quod in eodem Portu, &c.

Ballivis Portus de Fordwyk, quod in eodem Portu, &c.

Ballivis Portus de Folkeſton, quod in eodem Portu.

A.D.1303.
Edv. I.

Ballivis Portus de Pevenſe, quod in eodem Portu.

Ballivis Portus de Haſtinges, quod in eodem Portu.

Ballivis Portus de Hethe, quod in eodem Portu, &c.

De orando pro Rege.

A.D.1303.
An. 31. *E.* I.
Rot. Cl. 31. *E.* I. *m.* 7. *d.*

REX Religioſis viris in Chriſto, ſibi dilectis ..... Priori & Conventui Ordinis Majoris Cartuſienſis de Hemptoniâ, ſalutem.

Qualiter, pro tranquilitate & pace Regni noſtri, ad proterviam & malitiam Scotorum, inimicorum & rebellium noſtrorum, in ſua pertinacia perdurantium, reprimendam ſumus noſipſi, cum Comitivâ nobilium dicti Regni, in dictis partibus Scotiæ conſtituti, non credimus vos latere.

Et quia in homine non eſt auxilium ſine Deo, ac propter hoc oportet impotentiam noſtram divinæ manûs præſidiis ſuſtentari.

Vos affectuoſe requirimus & rogamus, quatinus nos, Margaretam Conſortem noſtram kariſſimam, liberos, ligios & fideles noſtros, & omnes nobis adhærentes, ac expeditionem noſtram in prædictis partibus, & alibi ubicumque, in miſſarum ſolempniis, orationum ſuffragiis, & aliis beneficiis ſpecialiter recommendatos habentes, Deum & Dominum noſtrum Protectorem, pro nobis & ipſis, ſuppliciter exoretis: Ità quod, per veſtri orationum ſuffragia, gratiam nobis & ipſis adaugeat, noſque, & dictam Conſortem noſtram, liberos, ligios noſtros, & fideles prædictos, nobis adhærentes, ac Regnum noſtrum, ſua pietate ab omnibus adverſitatibus tueatur.

A.D.1303.

Et de numero miſſarum, orationum & beneficiorum, quæ in hac parte duxeritis facienda, nos reddatis per veſtras litteras certiores,

Teſte Rege apud Villam Sancti Johannis, de Perth, decimo die Julii.

Per breve de privato ſigillo.

Eodem modo mandatum eſt Priori & Conventui Ordinis prædicti in Selewode.

Tenor Literarum Philippi Regis Franciæ, per quas, non obſtante exceptione in tractatu, tenetur præſtare Regi Angliæ auxilium contra Regem Alemanniæ.

A.D 1303.
An. 31. *E.* I.
Ex Rot. infra Turr. Dor.

PH. par la grace Dieu, Rois de France, a touz ceus, qui ces preſentes lettres verront & orront, ſalutz.

Nous feſon aſſavoir que come,

Entre noz amez & feaus, Loois noſtre treſchier Frere, Conte d'Eureux: Robert de Burgoigne, & Johan de Bretaigne, Dux: & Pierre Seignur de Chambli noſtre Chivaler & Cambellan; nos Meſſages & Procureours, Envoiez & eſtabliz a ceo eſpecialment de nous d'une part,

Et nobles hommes Ame Conte de Savoie, Henri de Lacy Conte de Nicole, e Otho de Granſonn Chivaler, Meſſages & Procureours de Excellent Prince, noſtre treſcher coſin, & noſtre feel Edd.. par la grace Dieu, Roi d'Engleterre, Seignur d'Irlaund, & Duc d'Aquitann, envoiez & eſtabliz d'iceli Roi eſpecialment a ceo d'autre part,

A.D.1303.

Ait eſte novelement en fait, & acorde, & ferme, e en apres ratifie, agree, approuve & conferme de nous, & du dit Roy d'Engleterre, par lettres pendantz, ſeelees des ſeaus de l'un & de l'autre, Traite de ferme Aliance & d'amiſtie entre nous, por nous, por nos heirs, & por nos ſucceſſeurs: Et le dit Roy d'Engleterre, por lui, por ſes heirs, & por ſes ſucceſſeurs, d'eſtre bons amys, & aidanz contre touz;

Sauve l'Egliſe de Rome, & excepte, por noſtre parte, Excellente Prince Aubert Roy d'Almaigne, & ſes ſucceſſeurs Rois d'Almaigne,

Si come il eſt plus pleinement contenu es lettres du dit treitie, ſeelees des ſeaus des ditz Meſſages & Procureours d'une part & d'autre.

Et es autres lettres de nous, & du dit Roy d'Engleterre, faites ſur la confirmacion deſus dite,

.D.1303. dv. I.

Se ne fu onques, ne n'eſt noſtre entencion qe, ſi le dit Roy d'Almaigne, ou aucun de ſes ſucceſſours, vouloit faire novelete, ou movoir guerre au dit Roy d'Engleterre, en ſoen Roaume ou en ſes terres, en deſpointant, empeſchant, ou troublant iceli Roy d'Engleterre, es franchiſes, es libertez, es privilieges, es droiz, es droitures, & es couſtumes de lui, & de ſon Roiaume, qe en ceſt cas il fut excepte,

Enties ſerroiens, en ceſti cas, nous, nos heirs, & nos ſucceſſeurs, au dit Roi d'Engleterre, a ces hers, & a ces ſucceſſors bons & loiaus amis, & aidanz contre iceli Roy d'Almaigne, & contre toutz autres, a defendre, garder & maintenir les franchiſes, les libertez, les privileges, les droitz, les droitures, & les couſtumes deſuſdites, ſelon la forme de la dite Aliance.

A.D. 1303. Edw. I.

En teſmoigne de la quele choſe, nous avoms fait ſeeler ces lettres de noſtre ſeal.

Donn. a Loncchamp le Semadi du jour de Feſte Seint Barth. Apoſtre, l'an de grace mil, troiſcentz, & trois.

Tenor Literarum Regis Franciæ, per quas anullat omnes Literas obligatorias de hoſtagiamentis; necnon & omnes alias, factas ſuper traditione Ducatus Aquitaniæ.

.D.1303. .31. E. I. Rot. infra rr. Dir.

PH. par la grace Dieu, Rois de France, a touz ceus, qui ces preſentes lettres verront, ſalut.

Comme en la paes,

Faite entre nos Meſſages & Procureours por nous, & en noun de nous d'une part, & les Meſſages & Procureurs de excellent Prince, noſtre treſcher Coſin, & noſtre feal Edward, par la grace Dieu, Roi d'Engleterre, Seignur d'Irlaunde, & Duc d'Acquitann, por lui, & en noun de lui d'autre part,

Soit acorde, qe toutes manieres des lettres, & d'eſcritz obligatores d'oſtagement, d'une part & d'autre, & toutes autres lettres, touchanz le baill du Duchie d'Aquitain, fait a nous, ou a nos gentz, de par le dit Roy d'Engleterre, ſoient annulles deca & dela,

A.D. 1303.

Nous les dites lettres, & eſcriz des ditz hoſtagemens, que a nous, ou a noz genz furent livrez, ou bailliez par le dit Roy d'Engleterre, ou ſes gentz, ou ſes ſoumis, en quelque main que elles ſoient, anullons, irritons, & anientons deſorendroit; & voulons que elles ſoient nulles, & de nulle valus, de tout temps.

En teſmoigne de la quele choſe, nous avons fait mettre noſtre ſeal en ces lettres.

Donn. a Par. le Mardi apres la Feſte Seint Barth. Apoſtre, l'an de grace mil, troiſcenz, & trois.

Ad Regem Franciæ de damnis Mercatoribus illatis emendandis.

.D.1303. .31. E. I. .Cl. 31. 1. m. 3. d.

EXcellentiſſimo Principi, Domino Philippo, Dei gratia, Regi Francorum illuſtri, Domino ac Conſanguineo ſuo kariſſimo, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, ſalutem, & ad vota ſucceſſus proſperos & felices.

Significârunt nobis dilecti noſtri, probi homines villæ noſtræ de Gippeſwico, per litteras ſuas, comuni ſigillo ſuo ſignatas, quod cum Rogerus de Barun de Flicham de Lenne Mercator, de Regno noſtro Angliæ, nuper, poſt pacem inter nos, in dicto Regno noſtro publicè proclamatam, quandam navem Goldingi Mayden de Gippewico, lanis ipſius Rogeri, ad valentiam ducentarum librarum, apud Gippewicum carcandam, & ab eadem Villa uſque ad partes Brabantiæ fretâſſet, ducendam ad negotiandum de eiſdem lanis, & ad commodum ſuum inde ibidem faciendum, prout ſibi viderit melius expedire,

A.D. 1303.

Quidam malefactores, de Villâ de Caleys, de poteſtate veſtra, & dictæ pacis perturbatores, navem illam, in eũdo ſuper mare verſus dictas partes Brabantiæ, vi & armis ingredientes, eam cum lanis illis uſque dictam Villam de Caleys nequiter abduxerunt, ac eam cum eiſdem lanis præfato Rogero adhuc detinent, & quoſdam homines, in eadem navi tunc exiſtentes, interfecerunt, & quoſdam carceri liberârunt, in

A.D.1303. Edv. I. ipſius Rogeri dampnum non modicum, & jacturam, ac depauperationem manifeſtam, & contra formam pacis ſupradictæ.

Compatientes igitur dampnis & gravaminibus, quæ dictus Mercator ſuſtinuit in hac parte, & affectantes ei, quantum cum juſtitiâ poterimus, ſubvenire,

Vos affectuoſe requirimus & rogamus, quatinus eidem Mercatori, de navi & lanis prædictis, plenam & debitam reſtitutionem, vel competentem ſatisfactionem, ac de dictis incarceratis deliberationem fieri faciatis.

Ita quod idem Mercator, & alii, de Regno & poteſtate noſtrâ, dictâ pace gaudere valeant, ſicut optant.

Dat. apud Kynlos in Scotiâ viceſimo die Septembris.

Per Conſilium.

De Theſauraria Regis fracta, & centum millibus Librarum per Abbatem & Monachos Weſtmonaſterii captis & aſportatis.

A.D.1303. An. 31. E. 1. Pat. 31. E. 1. m. 12. d.

REX dilectis & fidelibus ſuis, Rogero Brabazan, Willielmo Bereford, Rogero de Hegham, Radulpho de Sandwico, & Waltero de Glouceſtriâ, ſalutem.

Cum *Walterus, Abbas Weſtmonaſterienſis,*
Frater Alexander de Perſhore,
Frater Rogerus de Bures,
Frater Radulfus de Morton,
Frater Thomas de Dene,
Frater Adam de Warefeld,
Frater Johannes de Butterle,
Frater Johannes de Nottele,
Frater Robertus de Cherring,
Frater Johannes de Salop,
Frater Thomas de Lichefeld,
Frater Simon de Henle,
Frater Walterus de Arkeſden,
Frater Willielmus de Chawe,
Frater Robertus de Bures,
Frater Richardus de Sudbury,
Frater Henricus Atte Rye,
Frater Adam de Lilham,
Frater Johannes de London,
Frater Johannes de Wytteneye,
Frater Robertus de Middelton,
Frater Ricardus de Culeworth,
Frater Rogerus de Aldenham,
Frater Johannis de Wanetinge,
Frater Willielmus de Breybroke,
Frater Robertus de Redyng,
Frater Petrus de la Croyz.
Frater Henricus Payn,
Frater Henricus de Bircheſton,
Frater Philippus de Sutton,
Frater Guido Aſhewell,
Frater Willielmus de Kerchuton,
Frater Thomas de Woberne,
Frater Willielmus de Glaſton,
Frater Johannes de Wigorniâ,
Frater Robertus Vil,
Frater Willielmus Alanby,
Frater Johannes de Ringſtede.
Frater Willielmus de Huntingdon,
Frater Laur. de Beamſlet,
Frater Alexander de Newport,
Frater Jordanus de Wrotting,
Frater Regin. de Haldham.
Frater Reymundus de Wenlok,
Frater Ricardus de Waltham,
Frater Ricardus de Fanelore,
Frater Henricus del Temple,
Frater Henricus de Wanetinge, &
Frater Johannes Wenlok,
Commonachi ejuſdem domûs,
Germ. de Sancto Egidio,
Rogerus de Preſthope,
Walterus de Etheleford,
Rogerus de Wenlok,
Hamo de Wenlok,
Adam le Skynnere,
Johannes Sharpe,
Ricardus Smart,
Johannes de Sancto Albano,
Johannes de Linton,
Johannes de Lalham,
Henricus le Ken,
Ricardus de Weſton,
Rogerus de Brazer,
Thomas de Knightebrigge,
Galfridus del Coler,
Radulphus de Dutton,
Radulfus de Hunindon.
Johannes de Sudbury,
Ricardus de Hurle,
Joceus de Cornubia,
Galfridus de Kantia,
Johannes de Oxonia, &
Ricardus del Ewe,
Johannes de Bratyn,
Johannes de Beamſlet,
Robertus le Porter,
Petrus le Monner,
Rogerus le Orfeure,
Robertus le Bolthod,
Maritius Morel, &
Godinus de Lembith,

De fractione Theſaurariæ noſtræ apud Weſtmonaſterium, nuper furtivè factâ, & Theſauro ibidem, ad valorem centum milium librarum, capto & aſportato, A.D.1303. Edv. I. portato, indictati, & ea occaſione in priſona noſtra Turris noſtr. London detenti, aſſeruerunt ſe inde falſo & malitioſe indictatos fuiſſe, & nobis attente ſupplicaverint quod veritatem inde inquiri, & eis plenam, & celerem juſtitiam exhiberi faciamus,

Aſſignavimus vos Juſticiarios noſtros ad inquirendum, per ſacramentum tam Militum, quàm aliorum, &c. de Comitatibus Midd. & Surr. per quos, &c. ſuper negotio prædicto plenius veritatem, & ad negotium illud audiendum, & terminandum ſecundum legem, &c.

A.D.1303. Edv. I. Et ideo vobis mandamus quod ad certos, &c. præmiſſa expleatis in formâ prædictâ, facturi inde, &c. ſalvis, &c.

Mandavimus enim Vicecomitibus noſtris Comitatuum prædictorum, quod ad certos, &c. venire facerent coram vobis, tot & tales, tam Milites, quàm alios, &c. per quos, &c.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Kynles decimo die Octobris.

Per Breve de Privato Sigillo.

Bulla Benedicti Papæ Undecimi, per quam ſignificat Regi ſe eſſe electum.

A.D.1303. An.31.E.I. Ex Autogr.

Benedictus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio E. Regi Angliæ, illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Dominus ac Redemptor noſter, per quem Pater ipſius æternus univerſa diſponit, ſe dudum, ex habundantiâ pietatis, ad humanæ ſalutem generationis inclinans, mortalitatis noſtræ carnem induit factus homo, ſeque poſtmodum ipſi Patri veram pro nobis hoſtiam immolavit.

Hic nempe ſacroſanctam Eccleſiam, ſponſam ſuam, quam ſui commercio ſanguinis acquiſivit, tanta dilectione proſequitur, quod ipſam non ſolùm per Angelos, Cœli Cives, qui eam cuſtodiunt inceſſanter; ſed & per terrigenas, hominum filios, qui ſucceſſive regimini præſidentes illius, acceptis clavibus Regni cœleſtis, in apoſtolatûs officio, beato Petro, ex ejuſdem redemptionis diſpoſitione, ſuccedunt, fovet clementer, protegit & gubernat; ut & cœleſtis Militiæ præſidio fulciatur, & terreni paſtoris miniſterio non fraudetur.

Verùm opera divinæ potentiæ plerumque mens humana miratur, dum mirabiles perſonarum & temporum immutationes attendit, in quorum contemplatione ſenſus hominis hebetatur, dum conatur perquirere inveſtigabiles vias Domini, & ejus occulta conſilia perſcrutari.

Ipſe namq; nonnumquam potentes humiliat, ponit humiles in ſublimi, fortem facit ex debili, balbutientibus eloquentiam tribuit, &, prout vult, creaturarum conditiones variat, & diſpenſat munera gratiarum, plenam & perfectam habens ad ſingula, tanquam palmo concludens omnia, poteſtatem.

Nos autem, nimirum, in admirationem pertrahimur, ac timor & tremor nos vehementer invadunt, dum, infra mentis archana, revolvimus quot & quantas immutationes receperit hactenus ſtatus noſter, qui abolim, ordinem fratrum prædicatorum profeſſi, putabamus abjecti eſſe in domo Domini, cum humilibus ſervis ejus, & ſub obedientiæ jugo creatori reddere votum noſtrum.

A.D.1303. Sed divini diſpoſitione Conſilii, poſt miniſteria varia, in ordine prædicto nobis impoſita, ſuſcepimus Magiſtri generalis officium: ac ſubſequenter, ad Cardinalatûs apicem dignitatis per Apoſtolicam ſedem aſſumpti, cum aliquandiu noſtri miniſterii debitum in gradu ſacerdotii egiſſemus, præfecti fuimus, per ſedem eandem, in Epiſcopum Oſtienſem: Noviſſime vero, magnâ fratrum noſtrorum inſtantiâ, prout ſeries infraſcripta declarat, nos ſubire coegit ſarcinam Apoſtolicæ ſervitutis.

Nuper enim, fœlicis recordationis, Bonifacio Papâ octavo, prædeceſſore noſtro, ſicut Domino placuit, ab hac luce ſubtracto: &, ſicut ſperamus, poſt labores impenſos, ad premium evocato: ejuſque corpore, dum exequiarum ſolennitate debitâ, tradito Eccleſiaſticæ ſepulturæ; nos tunc, ut prætangitur, Epiſcopus Oſtienſis, cæterique Fratres noſtri, Epiſcopi, Preſbyteri, & Diaconi, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ad tractandum de Romani ſubſtitutione Pontificis, in Palatio Sancti Petri de urbe, in quo deceſſerat Prædeceſſor ipſe, convenimus.

Nobiſque ac ipſis ad id eligentibus per viam procedere ſcrutinii, contigit, illo faciente qui concordiam diligit, quod, unico facto ac publicato ſcrutinio, tanta finaliter in votis eorumdem Fratrum eſt inventa concordia, quod per eos de nobis, licet immeritis, fuit

ad

A.D.1303. Edv. 1.

ad apoſtolatûs officium, undecimo Kal. Novembris proximo futuri, electio celebrata; in quo, præ admirationis magnitudine, redditi, nec immeritò, ſumus attoniti, ſtupor noſtrum animum hebetavit, eumque timor & tremor pariter concuſſerunt.

Numquid enim non admiratione dignum, quod inter tot & tantas eorumdem Fratrum perſonas, vitæ ac famæ claritate pollentes, virtutibus redimitas, habundantes inſuper multiplicium ſufficientiâ meritorum, in præſidendo Apoſtolico culmini humilitas noſtra, quæ illis fuerat merito poſtponenda, præfertur?

Nonnè, dum injuncti oneris molem attendimus, & noſtram inſufficientiam comparamus, dignè invaleſcunt timor & tremor, ne portantis debilitas ſub tantæ molis gravitate ſuccumbat?

Nonnè, timendum iterum & tremendum, ne juſtus Judex, ſi rationem de talentis creditis veniat exacturus, ſervum minus utilem, à bono torpentem opere, dampnet?

Hæc, & alia plura, quæ prolixitatis vitandæ gratiâ ſermo ſuccintus omittit, inſufficientiam noſtram à tantæ gravitatis onere ſubducendam adeo efficaciter ſuggerebant, quod eorumdem Fratrum importunitati diverſarum excuſationum obicem opponendo, eâ, quâ potuimus, reluctatione reſtitimus.

Sed Fratres ipſi, noſtræ reſiſtentiæ obviantes, noſtris excuſationibus non admiſſis, nos ad conſcendendum Petri Cathedram multæ importunitatis inſtantiâ devicerunt,

Noſque, licet ex noſtrorum defectuum conſcientiâ diffidentes, de illius tamen confiſi omnipotentiâ, qui non ſolum ſufficit eoſdem ſupplere defectus, ſed & potens eſt omnem gratiam habundare facere in nobis, ne, ſub obedientiâ nutriti, diutiùs eam contempnere pertinaciter, graviaque pericula, quæ iminere ipſi Eccleſiæ, totique terrarum orbi, ex ejus vacatione veriſimiliter timebantur, dampnabiliter negligere cenſeremur, votis tandem Fratrum acquievimus eorumdem, ac, ad deferendum ſarcinam ſummi Apoſtolatûs ſubmittentes humeros imbecilles, recepti ab eis unanimiter in Romanam Pontificem.

A.D. 1303. Edv. 1.

Recepimus conſequenter ſolennia benedictionis, & cætera, ſecundum morem præficiendorum Romanorum Pontificum, in perſonis Prædeceſſorum noſtrorum hactenus obſervatum;

Anxiato & humiliato ſpiritu Domino ſupplicando, ut ipſe, qui nos hujuſmodi jugum ſubire conceſſit, ſic ad ipſum portandum debilitatem noſtram robore fulciat, ſic illud faciat ſua benignitate portabile, quod ſub eo nos non contingat ex noſtrâ debilitate deficere; ſed ita nobis & gregi dominico, noſtræ vigilantiæ credito, ſuâ virtute proficere, quod de talento, nobis tradito, dignam poſſimus in extremo judicio reddere rationem.

Cum autem ad tranquillitatem ſingulorum fidelium & ſalutem totis affectibus aſpiremus, Serenitatem Regiam rogamus inſtanter, & obſecramus in Domino Jehu Chriſto, quatinus, conſiderato prudenter quod tibi & laudis humanæ præconium, & ſupernæ præmium fœlicitatis acquiritur, ſi à te circa nos, divinâ providentiâ generalis Eccleſiæ regimini præſidentes, plenæ devotionis impendatur affectus, cor noſtrum reverentiæ filialis exhibitione lætifices, & potentiæ tuæ brachio in hiis, quæ ſunt ad pacem & robur Eccleſiaſticæ libertatis, injuncti nobis oneris allevies gravitatem.

Ita quod exinde apud æternum Regem, & temporalis proſperitatis augmentum, & perennis coronam gloriæ, merearis; plenam de nobis ſpem ac fiduciam habiturus, quod in hiis, quæ tuum honorem & comodum, Regnique tui ſtatum pacificum reſpicere videbimus, & in quibus nos duxeris requirendos, tibi, tamquam filio benedictionis, intendimus favoris Apoſtolici plenitudinem exhibere.

Dat. Lateran. ſecundo Kal Novembris, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sigillo plumbeo ſub filo canabi.

De inquirendo ſuper Theſauraria Regis fracta.

A.D.1303. *An.* 31. *E.* 1. *Pat.* 31. *E.* 1. *m.* 9. *d.*

REX dilectis & fidelibus ſuis, Rogero Brabazon, Willielmo de Bereford, Rogero de Hegham, Radulpho de Sandwico, & Waltero de Glouceſtriâ, ſalutem.

Sciatis quod aſſignavimus vos Juſticiarios noſtros, ad inquirendum per ſacramentum, tam Militum, quàm aliorum, &c. de Civitate noſtrâ London. & Comitatibus Midd. & Surr. per quos, &c. qui Malefactores, &c. nuper furtivè Theſaurariam noſtram apud Weſtm. noctanter fregerunt, & Theſaurum noſtrum, in eâdem Theſaurariâ inventum,

A.D.1303.

A.D. 1303. Edv. 1.

ad valentiam centum milium librarum, ceperunt & aſportaverunt: & alia enormia inæſtimabilia nobis ibidem intulerunt, in noſtri contemptum manifeſtum, & diſpendium non modicum, & contra pacem noſtram; & ad negotium illud audiendum & terminandum ſecundum legem, &c.

Et ideo vobis mandamus, quod ad certos, &c. inquiſitionem illam capiatis, & negotium illud audiatis, & terminetis in forma prædicta, facturi inde, &c. ſalvis, &c.

A.D. 1303. Edv. 1.

☞ Mandavimus enim Vicecomitibus noſtris London. & Comitatuum Midd. & Surr. prædictorum, quod ad certos venire facerent, coram vobis, tot & tales, tam Milites, quàm alios, &c. de Civitate & Comitatibus Midd. & Surr. prædictis, per quos, &c.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Kynlos, de 10. die Novembris.

De Orando pro Rege.

A.D. 1303. An. 32. E. 1. Rot. Cl. 32. E. 1. m. 16. d.

REX Religioſis viris, & ſibi in Chriſto cariſſimis, Magiſtro Ordinis Fratrum Minorum, & diffinitoribus ac fratribus Univerſis, in generali capitulo ſuo apud Aſſiſium proximo conventuris, ſalutem, & bravium pro labore perhenniter duraturum.

Nos, qui curis ſumus & rebus mundialibus involuti, & circa regimen Regni noſtri inceſſantibus actibus & continuis meditationibus occupati, pro Animæ noſtræ ſalute contemplationi, prout haberemus neceſſe, intendere nequeuntes; ac advertentes quod beneficia veſtra Sancta, Orationumque veſtrarum ſuffragia, nobis in præſenti, & etiam in futuro, eſſe poterunt plurimùm fructuoſa,

Religioſum Cœtum veſtrum, & ſingulos fratres adunatos in eo, requirimus

A.D. 1303.

& rogamus, quatinus nos, Margaretam Reginam Angliæ Conſortem noſtram kariſſimam, Edwardum Principem Walliæ primogenitum noſtrum, cæteróſque liberos noſtros, ac populum nobis commiſſum, ſuffragiorum & beneficiorum veſtrorum fore participes concedentes, pro nobis, ſtatu Regni noſtri, & expeditione negotiorum, nobis incumbentium, hiis diebus, pia precamina apud altiſſimum effundatis; ut ſic Regnum temporale regere valeamus, quod in Regno celeſti partem Hereditariam conſequamur.

Conſervet vos altiſſimus in caritate continuâ & perfectâ.

Dat. apud Dumfermelyn 11. die Decembris.

Ad Regem Franciæ de dampnis contra formam Treugæ Mercatoribus illatis.

A.D. 1304. An. 32. E. 1. Rot. Cl. 32. E. 1. m. 16. d.

EXcellentiſſimo Principi & Domino ſuo, Domino Philippo, Dei gratiâ, Regi Franciæ illuſtri, Conſanguineo ſuo kariſſimo, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, ſalutem & felices ad vota ſucceſſus.

Ex gravi querelâ Mercatorum noſtrorum Angliæ,

Suggerentium ſe per Marinarios & alios de Regno & poteſtate veſtrâ, durante ſufferentiâ, ſive treugâ, inter vos & nos dudum initâ, injurias, deprædationes, dampna, & gravamina quamplurima recepiſſe, frequenter & aſſidue excitati,

Mandavimus, diſtricteque injunximus dilectis & fidelibus noſtris, Roberto de Burgherſſe Conſtabulario Caſtri noſtri Dovoriæ, & Johanni de Banquell Seneſcallo Pontivi, ad inquirendum, unà cum Domino de Saquinvill, & Montoun de Glanvill, Militibus veſtris, ſuper injuriis, dampnis & gravaminibus hujuſmodi, & ad ea emendanda, & reformanda, ex parte noſtrâ, ſpecialiter deputatis, prout in reformatione pacis, inter vos & nos initæ & firmatæ, inter veſtros noſtroſque Nuncios hinc inde extitit concordatum,

A.D. 1304.

Quod ſint perſonaliter apud Moſteroll, die Dominica à die Paſchæ in tres ſeptimanas, ad audiendum ibidem, unà cum Militibus veſtris prædictis, querelas omnium & ſingulorum Mercatorum hinc & inde, & ad debitas emendas, juxta commiſſionem eis factam, de querelis hujuſmodi faciendas.

Veſtram igitur excellentiam Regiam affectuoſe requirimus & rogamus, quatinus

A.D.1304 Edv. 1. tinus præfatis Militibus veſtris dare velitis, firmiter in mandatis, quod dictâ die Dominicâ, apud Moſteroll, dictis Militibus noſtris occurrant, prædictaſque querelas, unà cum ipſis, audiant: Et ulterius in dicto negotio faciant, & exequantur quæ, juxta commiſſionem eis factam, fuerint facienda; & id, quod faciendum duxeritis in hac parte, præfatis Militibus noſtris, aut eorum alteri, per veſtras litteras ſignificare velitis.

Dat. apud Dumfermelyn 21. die Januarii.

Ad Regem Franciæ de Inquirendo ſuper exceſſibus contra formam pacis perpetratis.

A.D.1304 An. 32. E. 1. Rot. Cl. 32. E. 1. m. 16. d.

EXcellentiſſimo Principi & Domino ſuo, Domino Philippo, Dei gratiâ, Regi Franciæ illuſtri, conſanguineo ſuo kariſſimo, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, ſalutem & felices ad vota ſucceſſus.

Intellecto nuper quod vos diſcretum virum, Magiſtrum Jacobum de Courcell, Canonicum Atorebatenſem, & Johannem Dominum de Fyennes Militem,

Ad inquirendum (unà cum duobus perſonis, per nos deputandis) ſuper exceſſibus, violentiis, injuriis, deprædationibus, ſupra Mare, aliiſque dampnis pluribus (gentibus quinque Portuum noſtrorum Angliæ per gentes Villæ de Caleſio; ac gentibus ejuſdem Villæ de Caleſio per gentes quinque Portuum prædictorum, ut dicitur, illatis) plenius veritatem,

Et ad expediendum quod clarum invenerint, & vobis dubia referendum,

Per veſtras litteras deputâſtis:

Aſſignavimus dilectos & fideles noſtros, Robertum de Burgherſh Conſtabularium Caſtri noſtri Dovorriæ, & Magiſtrum Philippum Martel juris Civilis Profeſſorem, ad inquiſitionem prædictam, unà cum præfatis, Magiſtro & Milite, faciendum,

Et ad ea, quæ clara invenerint, expedienda, nobiſque dubia referenda:

Quodque ad prædictam Villam de Caleſio perſonaliter ſe transferant; ita quod ſint ibidem in quindena Paſchæ, proximo futura, ad ultimum, pro expeditione negotii memorati.

Veſtram igitur Regiam Majeſtatem requirimus cum affectu, quatinus præfatos, Jacobum & Johannem, ad dictos diem & locum, unà cum præfatis, Philippo & Roberto, per nos ad hoc, ut præmittitur, deputatis, pro expeditione præmiſſorum, faciatis, ſi placet, perſonaliter convenire.

Dat. apud Dumfermelyn 28. die Januarii.

Pro Amadeo Comite Sabaudiæ de Cuſtodia Terrarum ſibi Conceſſa.

A.D.1304. An. 32. E. 1. Pat. 32. E. 1 m. 25.

REX Ballivis, & probis hominibus, ac cæteris tenentibus de terris, quæ fuerunt Ricardi filii Alani, quondam Comitis Arundell, defuncti, de Villa de Albo Monaſterio, & partibus adjacentibus, ſalutem.

Cum conceſſerimus dilecto conſanguineo & fideli noſtro, Amadeo Comiti Sabaudiæ, cuſtodiam terrarum prædictarum, quæ in manu noſtrâ, ratione minoris ætatis hæredis prædicti Ricardi, exiſtunt, habendam, cum omnibus ad cuſtodiam illam ſpectantibus, uſque ad legitimam ætatem hæredis prædicti, adeo libere & integre ſicut eam in manu noſtrâ propriâ teneremus, prout in litteris noſtris patentibus, præfato conſanguineo noſtro inde confectis, pleniùs continetur:

Vobis mandamus, firmiter injungentes, quod Magiſtro Bernardo de Mercato, Attornato prædicti Comitis in hac parte, & illis quos idem Bernardus, nomine prædicti Comitis, ad dictam cuſtodiam deputabit, de firmis, redditibus, & aliis veſtris ſervitiis quibuſcumque, ac arreragiis firmarum & redditt uum prædictorum, de cætero ſitis intendentes, obedientes, & benigne reſpondentes, durante coſtodiâ ſupradictâ.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Dumfermelyn 10. die Februarii.

De Navibus parandis in ſubſidium Regis Franciæ.

A.D.1304.
An. 32. E. I.
Rot. Cl 32. E. I. m. 12. d.

REX Majori, & Vicecomitibus London. ſalutem.

Cum conceſſerimus Domino Philippo, Regi Franciæ illuſtri, conſanguineo noſtro kariſſimo, quod provideri & congregari faciemus, in Portu noſtro de Sandwyco, viginti Naves bonas competentes, bene & ſufficienter munitas hominibus defenſabilibus, & aliis neceſſariis pro facto guerræ, in ſubſidium dicti Regis Franciæ, in expeditione ſua Flandriæ, per quatuor Menſes, incipiendos die quo dictæ Naves à Portu prædicto ſe movebunt:

Et quod iſtud ſubſidium fieri debet ſumptibus noſtris, durantibus quatuor Menſibus ſupradictis:

Et etiam quod Naves illæ, ita munitæ, promptæ eſſe debent & paratæ ad eundum in Flandriam, in ſubſidium dicti Regis Franciæ, citra Feſtum Sancti Johannis Baptiſtæ proximo futurum, in quantum per nos & gentem noſtram conſilium, de die in diem, apponere poterimus bono modo.

Et quod dictæ Naves (poſtquam Conſtabularius noſter Caſtri Dovorr. receperit quaſdam litteras Patentes, quas habere debemus de dicto Rege Franciæ, quod iſtud ſubſidium non cedat, vel cedere poſſit in ſervitutem, ſeu præjudicium nobis, aut Hæredibus noſtris, ſeu Regno noſtro; Et ſimiliter quaſdam litteras, unde miſimus ſibi notas) movebunt à portu prædicto verſus prædictas partes Flandriæ, ut prædictum eſt, quamcitius fieri poterit bonâ fide,

Per quod aſſignavimus dilectos & fideles noſtros, Robertum de Burgherſh, Rogerum le Sauvage, & Petrum de Donewyco, & duos eorum, ad providendum, vel ad faciendum provideri, & congregari in Portu prædicto dictas viginti Naves, de Majoribus, Melioribus, & Magis ſufficientibus, quas invenire poterunt, vel habere in omnibus Villis Quinque Portuum noſtrorum, vel alibi, verſus Auſtrum, per totam Coſteram Maris, à dictâ Civitate noſtrâ London. uſque ad Inſulam Vectam (exceptâ villâ Dovorriæ) majori feſtinatione qua poterunt bono modo; ita videlicet quod quælibet Navis ſit bona, & competens, & bene & ſufficienter munita quadraginta hominibus defenſabilibus ad minus, & aliis pro facto guerræ neceſſariis, prout in litteris noſtris patentibus, præfatis, Roberto, Rogero, & Petro inde confectis, plenius continetur.

A.D.1304.

Vobis mandamus, ſpecialiter rogantes, quod in negotio prædicto, & omnibus idem negotium contingentibus, ſitis præfatis, Roberto, Rogero, & Petrus, vel duobus eorum intendentes, facienteſque, & corditer aſſumentes quicquid iidem, Robertus, Rogerus, & Petro, vel duo eorum, ex parte noſtrâ, plenius vobis dicent; ita quod iſtud negotium per veſtri defectum nullatenus retardetur: tantas enim grates ſcire vobis volumus ex hac cauſa, quantas ſi hujuſmodi ſubſidium noſtræ perſonæ propriæ faceretis.

Iſtud igitur negotium ita cordi habeatis, ſicut vultis quod nos negotia quæcunque, quæ erga nos habueritis expedire, habeamus ſpecialiter commendata.

Teſte Rege apud Sandford. 9. die Aprilis.

Per breve de privato Sigillo.

Eodem modo mandatum eſt Majori & Ballivis Portuum ſubſcriptorum, videlicet,

De Sandwico,
Wynchelſe,
Romehale,
Hethe,
La Rie,
Faverſham,
Haſtinge,
Southampton. &
Porteſmuth.

REX Vicecomiti Kantiæ, ſalutem.

Cum conceſſerimus, &c. *ut ſupra.* prout, &c. plenius continetur,

Tibi præcipimus, firmiter injungentes, quod in iſto negotio, & omnibus idem negotium contingentibus, ſis præfatis, Roberto, Rogero, & Petro, vel duobus eorum intendens, facienſque, & corditer aſſumens quicquid iidem Robertus, Rogerus, & Petrus, vel duo eorum, ex parte noſtra, plenius tibi dicent,

Ita quod iſtud negotium per tui defectum nullatenus retardetur.

Teſte Rege ut ſupra.

Eodem modo mandatum eſt Vicecomitibus *Surr.* & *Suſſex.* & *Suthampt.*

A.D. 1304. Edv. I.

De Maritagio filii Regis cum Iſabella filia Regis Franciæ, & hominibus Vaſconiæ jurandis.

A.D. 1304. An. 32. E. I. Rot. Vaſcon. 32. E. I. m. 31.

REX dilecto & fideli ſuo, Johanni de Haſting, Seneſcallo ſuo Vaſconiæ, ſalutem.

Cum per ordinationem, diſpoſitionem, & pronunciationem, fœlicis recordationis, Domini Bonifacii, Papæ octavi,

In quem, per magnificum Principem Dominum Philippum Regem Franciæ illuſtrem ex parte unâ, & nos ex alterâ, ſuper omnibus & ſingulis diſcordiis, guerris, litibus, controverſiis, cauſis, quæſtionibus, dampnis & injuriis, inter dictum Regem & nos dudum exortis, de alto & baſſo extitit compromiſſum,

Edwardus, filius noſter primogenitus, cum Iſabellâ, dicti Regis Franciæ filiâ, cum ad nubilem ætatem pervenerit, aut infra quatuor menſes poſtquam, ſuper hoc, per ipſum Regem Franciæ requiſitus fuerit, matrimonium contrahere teneatur,

Ac nos, ad hujus rei firmitatem, per nos, vel alium, ſufficientem ad hoc habentem poteſtatem, omnibus Nobilibus, Communitatibus, & Univerſitatibus Villarum terræ noſtræ Vaſconiæ, ad requiſitionem gentium dicti Regis Franciæ, præcipere teneamur, ut ipſi promittant, & jurent quod dicto Regi Franciæ, & ſucceſſoribus ſuis, tanquam Domino ſuo, ſine medio, adhærebunt, obedient, & intendent: & Regem Franciæ contra nos, & filium noſtrum, & noſtros juvabunt, nec obedient in aliquo nobis, aut filio noſtro, nec nos quoquo modo juvabunt, ſi forſitan remanſerit, per nos, & filium noſtrum ſupradictum, aut alterum noſtrûm, quod dictum maritagium non fiat quamcito dicta Iſabella ad dictam pervenerit ætatem, aut infra quatuor menſes, poſtquam ex parte dicti Regis Franciæ inde fuerimus requiſiti:

Vobis mandamus quòd Nobilibus, Communitatibus, & Univerſitatibus prædictis, cum per gentes Regis Franciæ ſuper hoc fueritis requiſiti, præcipiatis ex parte noſtrâ, ut promittant, & jurent in formâ ſuperiùs annotatâ.

Dat. apud Donary in Scotiâ decimo die Aprilis, anno Regni noſtri triceſimo ſecundo.

De Mercatoribus a Flandria revocandis, & de non receptando inimicos Regis Franciæ.

A.D 1304. An. 32. E. I. Rot. Cl 32. E. I. m. 12. d.

REX Vicecomiti Eborum ſalutem.

Cum ad requiſitionem magnifici Principis, Philippi, Regis Franciæ illuſtris, Conſanguinei noſtri kariſſimi, inter nos & Nuncios dicti Regis, nuper ad nos deſtinatos, extiterit concordatum, quod ex nunc præmuniri faciemus homines noſtros, Mercatores & alios, qui ſunt in partibus Flandriæ, quod ipſi cum bonis ſuis, citra Feſtum Nativitatis Sancti Johannis Baptiſtæ, proximò futurum, ab eiſdem partibus Flandriæ ſe retrahant & recedant:

Quodque proclamari & præcipere per totum Regnum noſtrum, publicè faciemus, quod inimici dicti Regis Franciæ, Flandrenſes & alii, ſub foriſfacturâ corporum & bonorum, infra tempus prædictum, à Regno noſtro recedant:

Et quod inhiberi faciemus, ne prædicti inimici Regis Franciæ, poſt terminum illum, receptati ſint, aut ſubſidium habeant, ſuccurſum, vel ſolamen de victualibus, ſeu aliis rebus, alicubi infra poteſtatem noſtram;

Ita tamen quod dictus Rex Franciæ, quoad inimcos noſtros, Scotos & alios, qui infra terram ſuam receptati ſunt & morantur, faciat illud idem:

Tibi præcipimus, firmiter injungentes, quod in pleno Comitatu tuo, ac in Civitatibus, Burgis, Villis, Mercatoriis, & aliis locis ſingulis per totum Ballivam tuam, ubi videris expedire (facta per te præmunitione, quod homines noſtri, Mercatores & alii, in partibus Flandriæ exiſtentes, per amicos & vicinos ſuos præmuniantur indilate, ut ipſi, cum bonis ſuis, citra prædictum terminum, ſe retrahant à partibus Flandriæ ſupradictis) proclamationem, præceptum, & inhibitionem prædicta, quoad dictos inimicos Regis Franciæ, Flandrenſes & alios, in locis prædictis, diſtincte & aperte,

.D.1304. dv. 1.

in formâ prædictâ, fieri facias indilatè; & hoc ſicut nos & honorem noſtrum diligis, nullo modo omittas.

Teſte Rege apud Donery decimo die Aprilis.

Per breve de privato ſigillo.

Eodem modo ſcribitur ſingulis Vicecomitibus per Angliam.

Eodem modo mandatum eſt ſubſcriptis, videlicet;

Roberti de Burgheſh, Cuſtodi Quinque Portuum, firmiter injungentes quod in Portubus prædictis, & aliis locis, &c.

A.D.1304. Edv. 1.

Et hoc, &c. nullatenus omittat.

Johanni Wogan, Juſticiario Hiberniæ, vel ejus locum tenenti, firmiter, &c. quod in Civitatibus, &c. per totam terram Hiberniæ, &c.

Edwardo Principi Walliæ, & Comiti Ceſtriæ, filio Regis kariſſimo, vel ejus locum tenenti, quod in Civitatibus, &c. per totam terram Walliæ, & dictum Comitatum Ceſtriæ, &c.

A. Dunelmenſi Epiſcopo, vel ejus Seneſcallo, quod in Civitatibus, &c. per totam libertatem ſuam Dunelmenſem.

De navibus congregandis in auxilium Regis Franciæ.

.D.1304. n. 32. E. 1. at. 32. E. 1. . 22. A.D.1304.

REX dilectis & fidelibus ſuis, Roberto de Burgherſh, Rogero de Sauuage, & Petro de Donewico, ſalutem.

Sciatis quod cum conceſſerimus dilecto Philippo, Regi Franciæ illuſtri, Conſanguineo noſtro cariſſimo, quod provideri & congregari faciemus in portu noſtro de Sandwico, viginti naves bonas competentes, bene & ſufficienter munitas hominibus defenſabilibus, *&c. prout ſupra, de navibus parandis uſque hæc verba, viz.*

Aſſignavimus vos, & duos veſtrûm, ad providendum, vel ad faciendum provideri & congregari, in portu prædicto, dictas viginti naves de majoribus, melioribus, & magis ſufficientibus, quas invenire poteritis, vel habere in omnibus villis quinque portuum noſtrorum, vel alibi verſus Auſtrum, per totam coſteram maris à London. uſque ad Inſulam Vectam (exceptâ Villâ Dovoriæ) majori feſtinatione quâ poteritis bono modo; ita videlicet quod quælibet navis ſit bona, & competens, & bene, & ſufficienter munita quadraginta hominibus defenſabilibus ad minus, & aliis pro facto guerræ neceſſariis.

Et ideo vobis mandamus quod negotium prædictum exequamini in formâ ſupradictâ.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Sandford, nono die Aprilis.

Pro Johanne Duce Britanniæ de terris reſtitutis.

A.D.1304. An. 32. E. 1. at. 32. E. 1. . 18. A.D.1304.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quòd cum, in formâ pacis, inter Excellentiſſimum Principem, Philippum, Regem Franciæ illuſtrem, Conſanguineum noſtrum kariſſimum & nos, ſuper diſcordiis & guerris, motis inter eundem Regem & nos, initæ & firmatæ, contineatur

Quod omnes terræ & redditus hominum & ſubditorum dicti Regis Franciæ, per nos aut noſtros, occaſione dictæ guerræ, in manum noſtram capti, occupati, ſeu detenti fuerint, religioſorum aut aliorum quorumcumque, plenarie & integre illis, quorum fuerunt, ante captionem eorumdem in manum noſtram, à viceſimo die Maii, anno Regni noſtri triceſimo primo, reddantur & reſtituantur, prout in dictâ formâ plenius continetur.

Nos, formam dictæ pacis ratam habentes in omnibus & acceptam, dilecto fratri & fideli noſtro, Johanni Duci Britanniæ & Comiti Richemundiæ, qui eſt de poteſtate dicti Regis Franciæ, Caſtrum Richemundiæ, & omnes terras, & tenementa ipſius Ducis, cum pertinentiis, in Angliâ, quæ occaſione dictæ guerræ nuper capta fuerunt in manum noſtram: Et quæ poſtmodum, captâ ſufferentiâ inter dictum Regem & nos ſuper diſcordiis & guerris prædictis, prædicto Duci conceſſimus, de gratiâ noſtrâ ſpeciali, tenenda durante ſufferentiâ illâ; reddidimus & reſtituimus

A.D.1304 Edv. 1.

habenda & tenenda, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis, adeo plenè & integrè, ſicut ea tenuit ante captionem eorumdem in manum noſtram.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Stryvelin primo die Maii.

A.D.1304 Edv. 1.

Ad Papam pro Epiſcopo Wintonienſi commendatoria.

A.D.1304. An. 32 E. 1. Rot. Cl. 32. E. 1. m. 12. d.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino B. divinâ providentiâ, ſacroſanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. devota pedum oſcula beatorum.

Eccleſiarum Prælatos, illos præcipue quos in agendis noſtris promptos reperimus & fideles, in viſceribus caritatis fovere, honoriſque ac comodi augmentum, pro viribus, procurare tanto libentius affectamus, quanto ex hoc apud altiſſimum promereri, & eorum animos ad noſtrum comodum & honorem ſperamus allici fortius & induci.

Cum igitur venerabilis Pater, dilectus & fidelis noſter, J. Wintonienſis Epiſcopus, vir utique profundi Conſilii, providæque circumſpectionis & induſtriæ, inter cæteros Regni noſtri Prælatos & alios, circa ea, quæ noſtrum & Regni noſtri quietem & comodum contingunt, avidiori zelo hactenus inſudaverit.

Deſiderantes exinde ſpecialiùs quod ejus negotia feliciùs procedant, quatenus ad ea conſilium adhibere poterimus & juvamen, veſtram Sanctitatem devotis precibus requirimus & rogamus, quatinus dictum Epiſcopum, & ſuos, ipſiuſque Epiſcopatum & negotia, in veſtræ Sanctitatis præſentiâ promovenda, habere dignemini favore propitio commendata.

Sicque dignetur veſtræ Beatitudinis Clementia, quæ digna dignis retribuere conſuevit, præfati Epiſcopi & Eccleſiæ ſuæ negotia feliciter expedire, meritorum ejus obtentu, noſtrique rogaminis interventu, ut ex hoc uberioris gratiæ fructum ab immenſæ liberalitatis veſtræ munificentiâ ſe gaudet reportaſſe.

Sanctiſſimam perſonam veſtram conſervet altiſſimus, ad regimen Eccleſiæ ſuæ ſanctæ, per tempora proſpera & longæva.

Dat. apud Strivelyn primo die Maii.

A.D.1304

Ad Flandrenſes ſuper negotio Mercatorum.

A.D.1304. An. 32. E. 1. Rot. Cl. 32. E. 1. m. 11. d

EDward, &c. a noble homme, Monſire Phelipe, filz au Conte de Flandres, Conte de Thiette e de Laurech, as Eſcuninages, e as Conſalx des cink bones villes de Flandres, saluz.

Nous avoms vos lettres receues: par les quieles vous nous avetz priez, que nous vouſiſſoms ſuffrir que les Marchandz de Flandres puiſſent, de leur biens, paiſiblement, e ſanz empeſchement marchander e noſtre Roiaume.

Mes, pur ceo que ceo ſerreit contre la forme de l'alliance, acordee, faitee, e juree entre le Roi de France e nous, ſi nous grantiſſons que ſes contraires, marchandz ou autres, repairaſſent dedenz noſtre poer, ſicome nous entendoms que vous ben ſauetz.

Si ne pooms a voſtre Priere entendre quant a ores; totevoies, pur ceo que nous ne voliens mie q'il fuiſſent en noſtre terre ſurpris de leur cors, ne de leur biens, ſi lor avoms ſuffert de Marchander, e de faire lor profit ſi longement, come nous avoms peu, & uncore ſueffroms ſouealx juſqes a la Nativite de la Seint Johan le Baptiſtre prochein avenir; e plus avant nous ne purrons, ſanz venir apartement contre noſtre ſerment, e noſtre promeſſe, la quieu choſe nous ne friens en nule manere, ſi come il en ont eſte garniz des piezca.

A.D.1304

Mes bien voloms que vous ſachetz, que entur ceo, que vous, e eux euſſetz amor & paes au dit Roi de France, en aucune bone manere, nous travaillerions volontiers, e bonement y. entendroms au plus toſt, que nous veiroms lieux e temps.

Don. a Eſtryvelyn le 8. jour de Juyn, l'an de noſtre Regne 32.

De juramento fidelitatis per Comitiſſam Fuxenſem præſtito.

A.D.1304. An. 32. E. 1.
Rot. Vaſcon. 32. E. 1. m. 31.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Cum dilecta Conſanguinea noſtra Margareta, Comitiſſa Fuxen. & Vicecomitiſſa Bearn. ſacramentum fidelitatis nobis nuper Tholoſe præſtiterit, coram dilectis & fidelibus noſtris, Amadeo Sabaudiæ, & Henrico Lincolniæ, Comitibus, Conſanguineis noſtris kariſſimis, & Ottone de Grandiſono Milite, Procuratoribus & Nunciis noſtris ad hoc ſpecialiter conſtitutis:

Nolentes ſibi ex hoc impoſterum præjudicium generari, volumus & concedimus quod præfati, Comitiſſa & Hæredes ſui, dictum juramentum fidelitatis in loco, ubi anteceſſores ipſius Comitiſſæ illud conſueverunt facere, & non alibi, nobis & hæredibus noſtris de cætero facere teneantur; & quod prædictum juramentum, Tholoſe præſtitum, ſibi vel hæredibus ſuis non cedat aliqualiter in præjudicium in futurum.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Strivelyn nono die Junii.

Ad Papam de Credentia ſuper quibuſdam ſecretis negotiis.

A.D.1304. An. 32. E. 1.
Rot. Cl. 32. E. 1. m. 10. d.

PApæ Rex devota pedum oſcula beatorum.

Quædam negotia, ſtatum noſtrum & coronæ noſtræ ſpecialiter tangentia, commiſimus dilectis nobis in Chriſto, venerabili Patri, fratri Waltero de Wynterburn Presbitero Cardinali, fratri Thomæ de Jorz, Ottoni de Grandiſſono Militi, & fratri Johanni de Wrotham, veſtræ Clementiæ per eoſdem tres, vel duos eorum, ſecretiùs intimanda.

Veſtræ igitur Sanctitati humiliter ſupplicamus quatinus ea, quæ prædicti quatuor, tres, aut duo eorum, vobis ex parte noſtra duxerint exponenda, benigne audire & intelligere dignetur veſtra Paternitas gratioſa.

Conſervet vos altiſſimus, ad Regimen Eccleſiæ ſuæ Sanctæ, per tempora longiora.

Dat. apud Jeddewith in Scotiâ viceſimo octavo die Junii, anno Regni noſtri, &c.

De abſentia Cardinalis Anglici excuſanda.

A.D.1304. An. 32. E. 1.
Ibidem.

PApæ Rex, *&c. ut ſupra.*

Licet venerabilis Pater, nobis in Chriſto dilectus, frater Walterus de Wynterburn, Presbiter Cardinalis (quem ad honorem illum creavit & vocavit veſtra Paternitas gratioſa) mandatum veſtrum nuper receperit, de arripiendo iter ad veſtram præſentiam accedendi:

Nos tamen, de veſtræ Sanctitatis benivolentia confidentes, eundem Cardinalem quaſi Nuncium, propter quædam negotia, nos tangentia, quæ ſine ipſius præſentiâ non poterunt commode expedire, nobiſcum retinuimus uſque modo.

Veſtræ igitur Clementiæ devotis precibus ſupplicamus quatinus hujuſmodi moram Cardinalis prædicti habere dignemini, ſi placet, noſtri intuitu favorabiliter excuſatam.

Conſervet, *&c. ut ſupra.*

Dat. &c. ut ſupra.

Pro Johanne Wrotham commendatoria.

A.D.1304. An. 32. E. 1.
Ibidem.

PApæ Rex, *&c. ut ſupra.*

Prompta & grata, quæ dilectus nobis in Chriſto, frater Johannes de Wrotham, qui de hoſpitio noſtro extitit & exiſtit, nobis abolim laudabiliter impendit obſequia, meritò nos excitant & inducunt, ut ipſum ſpecialis favoris gratia proſequamur, & ipſius honorem & commodum cum ea, quâ poſſumus, inſtantia procuremus.

Quaproptèr eundem fratrem Johannem, cujus mores & merita laudabilia ſatis novimus, jam eſt diu, piè Paternitati veſtræ recommendandum duximus per præſentes;

A.D. 1304.
Edv. 1.

Humiliter ſupplicantes quatinus eidem fratri Johanni, tanquam illi de quo plenam confidentiam optinemus, ſuper negotiis, quæ pro nobis & noſtris in veſtræ Sanctitatis præſentiâ habuerit expedire, noſtri intuitu, exhibere dignemini ſpecialem gratiam & favorem, ita quod ex hoc reddi debeamus veſtris beneplacitis meritò promptiores.

Conſervet, &c.

Dat. &c. ut ſupra.

Ad Papam pro Adam Hodelſton.

A.D. 1304.
An. 32. *E.* 1.
Ibidem.

PApæ Rex, *&c. ut ſupra.*

Dilectum & fidelem noſtrum, Adam de Hodelſton, Militem, in negotiis, quæ in veſtræ Sanctitatis præſentia habuerit expedire, proſequi cupientes gratiâ & favore, eundem Militem, & ipſius negotia veſtræ piæ Paternitati recommendanda duximus per præſentes:

Rogantes attentè quatinus eidem, ſuper negotiis prædictis, quæ præſentium bajulus vobis aperiet vivâ voce, exhibere dignemini, amore noſtri, gratiam & favorem.

Conſervet, &c.

Dat. &c. ut ſupra.

Pro Johanne Wrotham ad Carolum Regem Siciliæ, & ad Cardinales recommendatoria.

A.D. 1304.
An. 32. *E.* 1.
Rot. Cl. 32. *E.* 1. *m.* 10. *d.*

SAnctiſſimo Principi, Domino Karolo, Dei gratia, Jeroſolim. & Siciliæ Regi illuſtri, Conſanguineo & amico ſuo kariſſimo, Edwardus, eâdem gratiâ, &c. ſalutem & felices ſemper ad vota ſucceſſus.

Prompta devotio dilecti nobis in Chriſto fratris, Johannis de Wrotham, exhibitoris præſentium, qui de domo & familia noſtra diu extitit & exiſtit: ipſiuſque grata & laudabilia obſequia, nobis abolim impenſa, nos ſollicitant & inducunt ad augmentationem honoris & commodi ſui cum diligentiæ ſtudio procurandam.

Ipſum igitur fratrem Johannem (quem mores & merita gratioſa reddunt multipliciter commendatum) Excellentiæ veſtræ recommendandum duximus per præſentes.

Supplicantes attentè quatinus eidem fratri Johanni, de quo ſpecialem fiduciam obtinemus, in hiis, quæ pro nobis & noſtris habuerit expedire, exhibere vos velitis, amore noſtri, favorabiles & benignos; ita quod preces noſtræ, de quibus confidit, penes veſtram Magnificentiam fructum ſibi afferant in præmiſſis, noſque vobis exinde teneamur ad ſpecialia merita gratiarum.

Dat. apud Jeddewith in Scotia 28. die Junii, anno Regni noſtri, &c.

Ejuſmodi Literæ Portuen. & Sanctæ Ruffinæ Epiſcopo.

A.D 1304.
An. 32. *E.* 1.
Ibidem.

VEnerabili in Chriſto Patri Domino J. Dei gratia, Portuen. & Sanctæ Ruffinæ Epiſcopo, Amico ſuo kariſſimo, Edwardus, eadem gratia, &c. ſalutem & ſincere dilectionis affectum.

Dilectum nobis in Chriſto, fratrem Johannem de Wrotham, exhibitorem præſentium, qui de Hoſpitio noſtro diu extitit & exiſtit, cujus mores & merita laudabilia nobis exiſtunt, ex diutina mora ſua nobiſcum, in obſequio noſtro habita, ſatis nota, ſpeciali gratia & favore proſequi, honoriſque ipſius & commodi incrementum intimè cupientes, eundem fratrem veſtræ Paternitati reverendæ pleno recommendamus affectu.

Veſtram amicitiam jugiter exorantes, quatinus prædicto fratri, tanquam illi de quo gerimus fiduciam pleniorem, in negotiis, quæ pro nobis, & noſtris, in Romana Curia habuerit expedire, veſtrum oportunum ſubſidium, ſi placet, feliciter impendentes, gratiam & favorem, per Dominum ſummum Pontificem, ſibi fieri in præmiſſis, velitis, amore noſtri, efficaciter procurare; ita quod vobis ex hoc ſpecialiùs teneamur.

Dat. &c. ut ſupra.

A.D. 1304. Edv. 1.

Conſimiles litteræ diriguntur ſubſcriptis, videlicet,

Epiſcopis,
Domino P. Sabynen.
Domino T. Civitatis Papalis,
Domino N. Hoſtien. & Velletren.
Domino L. Albanen.
Domino J. Tuſculan.

Presbiteris Cardinalibus,
Domino J. Tituli Sanctorum Marcellini & Petri,
Domino G. tituli Sancti Martini in Montibus,
Domino R tituli Sanctæ Potentianæ,

Diaconis cardinalibus,
Domino J. Sancti Gregorii ad Velum aureum.
Domino L. Sanctæ Mariæ in via lata,
Domino R. Sancti Euſtachii,
Domino N. Sancti Adriani,
Domino L. Sancti Angeli,
Domino F. Sanctæ Luciæ in Silice,
Domino F. Sanctæ Mariæ in Coſmedyn,
Domino M. Sanctæ Mariæ in Portica.
Domino W. Sancti Nicholai in Carcere Tulliano.

Domino - - - Epiſcopo Spoletano, Domini Papæ Camerario.
Domino Parmen. Epiſcopo, Sedis Apoſtolicæ Vicecancellario.

Et in iſtis duabus litteris præponitur Rex Epiſcopis, quia non ſunt Cardinales.

Pro Civitate Baionæ, de Conſtanti Servitio ſuo.

A.D. 1304. An. 32. E. 1. Rot. Vaſcon. 32. E. 1. m. 32. m. 31.

REX dilectis & fidelibus ſuis, Majori, juratis, Civibus, ac toti Communitati Civitatis ſuæ Baion. ſalutem.

Qualiter dudùm, in guerrâ noſtrâ Vaſconiæ, nobis & Nobilibus Regni noſtri, urgentibus negotiis noſtris, pro expeditione dictæ guerræ, magnas pecuniæ ſummas feciſtis diverſis vicibus mutuò liberari (de quibus Procuratoribus veſtris in Angliâ, nomine veſtro, ſatisfecimus) memoriter retinentes.

Vobis de dictâ gratitudine veſtrâ, ex intimo cordis grates referimus ſpeciales; veſtræ amicitiæ ſignificantes, quod vobis teneri volumus, temporibus opportunis, in omnibus, quæ veſtrum reſpicere poterunt commodum & honorem.

A.D. 1304.

Habemus enim pro conſtanti, quod ex veſtræ fidelitatis conſtantiâ & juvamine gratuito, de quibus ſemper fiduciam habuimus & habemus, ad noſtri & veſtri honorem, eſt ſubſecutus dictæ guerræ effectus fœlicior atque finis.

Præterea ſcire vos volumus, & vobis innoteſcimus per præſentes, quod dilectus nobis Johannes de Laſco, Procurator & concivis veſter in proſecutione negotiorum veſtrorum, bene & fideliter cum magnâ diligentiâ ſe habebat; de quo ipſum vobis ſpecialiter commendamus.

Dat. apud Stryvelyn in Scotiâ, 1. die Julii.

Litera Danorum Sclavorumque Regis de benevolentia erga ſubditos Angliæ.

A.D. 1304. An. 32. E. 1. Ex Autogr.

EXcellenti & Magnifico Principi, Amico ſuo kariſſimo, Domino E. Dei gratia, Regi Anglorum illuſtri, Ericus, eadem gratia, Danorum Sclavorumque Rex, paratam ad beneplacita voluntatem, cum ſalute perhenni.

Recepimus litteras veſtras, pro quodam Johanne de Magna Jernemoth, ſuper Nave, vinis, & rebus aliis ſibi reſtituendis, & quod etiam nobis alias ſcripſeratis pro eiſdem.

A.D. 1304.

DOMINE, ſcire velit veſtra excellentia, quod nec, in quantum recolimus, coram nobis per quemcumque prius mota eſt querimonia; nec ante veſtras ſuper hoc litteras nos meminimus recepiſſe.

Set, quandocunque idem Johannes, vel quiſquam alius, agens ſuo nomine, comparuerit, prompti erimus ſibi, vel de reſtitutione, vel de recompenſatione debita, facere quod eſt juris.

A.D. 1304. Edv. 1.

Parati etiam eſſe volumus ſingulis de incolis Regni veſtri, terminos Regni noſtri viſitare volentibus, non ſolum juſtitiam facere, ſed etiam favore Regio gratioſiùs promovere.

A.D.130 Edv. 1.

Dominus vos conſervet.

Inſtrumentum Publicum de recognitione Domini Regis Angliæ per Prælatos & Nobiles terræ Scotiæ, & Redditione Caſtri de Stryvelin.

A.D. 1304. An. 32. E. 1 Ex Autogr. Penes Camerar.

A.D.130

IN NOMINE DOMINI AMEN.

Exigente pridem præſumptuosâ rebellione Scotorum, quâ Prælati nonnulli Comites Barones Milites Communitates & Incolæ Regni Scotiæ, elationis veneno compuncti, contra Dominum ſuum, Excellentiſſimum Principem, Dominum Edwardum, Dei gratia, Regem Angliæ, Dominum Hiberniæ, & Ducem Aquitanniæ, inſurgere præſumpſere,

Idem Princeps, Rex, & Dominus eorumdem, ad juſtificandum eoſdem, ac ipſorum contumacias reprimendas, necnon ad corrigendum eorumdem enormes exceſſus, prout ad ipſum, ratione Dominii, licuit,

Illud Regnum, ſcilicet, terram ſuam propriam Scotiæ eſt ingreſſus,

Inter quos vibrante Regali potentia & Regio Brachio in manu virili protenſo, iidem Prælati Comites Barones Milites Communitates & incolæ, poſt aliquorum temporum intervalla, omnes & ſinguli (quibuſdam duntaxat ſubſcriptis, qui tunc temporis rebelliter Caſtrum Stryvelyni tenebunt, exceptis) ad cor reverſi, & inducti ſpiritu ſaniori,

Eundem Dominum Regem Angliæ eorumdem Regem, ac etiam Regni Scotiæ proprium & ligium Dominum cognoverunt: Ac ipſum in talem, ut decuit, admiſerunt: Ad ipſius obedientiam, voluntatem & Dominium revertendo; ac, conſiderata eadem rebellione per ipſos, eidem Domino Regi ſatisfactionem pro commiſſis, & redemptionem pro ipſorum terris & poſſeſſionibus, prout ipſius Regiæ voluntati placuerat, capiendas humiliter offerendo.

Creſcente itaque tenentium Caſtrum prædictum dira contumacia & ſuperba, qui illud (poſt mandata, monitiones, & præcepta, diverſas, & diverſa, eiſdem ex parte ipſius Regis factas, & facta, de liberando & reddendo eidem Regi ſæpiùs ipſum Caſtrum) liberare, reſtituere ac tradere contemptibiliter recusârant; quinpotius, gravamina gravaminibus cumulantes, dictum caſtrum contra ipſum Regem munire: Ac Regi ſubditos & ſubjectos deſtruere, perimere, & ſpoliare fecere; necnon, velut inſani, & rabie canina detenti, in atrociori perſeverantes pernitia, ſe ipſi incorrigibiles totaliter reddidere.

Propter quod idem Dominus Rex (convocatis utriuſque Regni proceribus, & cum eis conſilio habito ſuper illatis gravaminibus prænotatis) tandem illis, per eoſdem proceres (ipſorum malefactorum culpâ, inobedientiâ conſideratis pariter & offenſâ) abjudicatis & à Regno Scotiæ ut legatis; idem poſtmodum Dominus Rex, eorumdem procerum ductus conſilio, ad illud Caſtrum cum utrorumque procerum ipſorum potentia properavit.

Et, illo per ipſos obſeſſo, tandem, pluribus dierum tranſactis temporibus, ipſum Caſtrum tenentes ad pœnitentiam convolârunt, & rogârunt, per quoſdam magnates obſeſsûs Regis ejuſdem, eundem Dominum Regem caratativè requiri, ut ſe, ſua corpora, & Caſtrum valerent prædictum, altè baſsè, ſuæ Regiæ, & abſque conditione qualibet, reddere voluntati, & quod ſic eos accipere tunc placeret.

Poſt quæ, projectis ſtatim per eoſdem rebelles per plures dies armis ac defenſionum clipeis eorumdem, idem Rex, motus poſtmodum pietate, ad ipſos quoſdam ſubſcriptos de ſuo conſilio demandavit.

Et, propter hoc, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo, trecenteſimo, quarto: Indictione ſecundâ 24. die Menſis Julii; in vigilia Sancti Jacobi Apoſtoli, in præſentiâ mei Notarii infraſcripti, & Teſtium ſubſcriptorum, ad hæc vocatorum ſpecialiter ac etiam rogatorum, Conſtituti in quadam valle, ſuper quodam itinere, quod ſe ducit ad quandam Portam Caſtri Stryvelyni, in Scotiâ, Dioc. Sancti Andreæ, ad mandatum Domini Regis prædicti,

Nobiles Viri ac Diſcreti, Domini,

Radulphus de Montehermeri, Glouceſtriæ, &

Ricardus

Ricardus de Burgo de Ultonia, Comites:
Necnon Euſtaichius le Poir,
Johannes Botecourte, ac
Johannes de Moubray, Milites: Et
Johannes de Beneſtede, Clericus;

De Conſilio Excellentiſſimi Principis, Domini E. Regis Angliæ ſupradicti illuſtris;

Inter quos habito conſilio aliquali, iidem Comites Glouceſtriæ & Ultoniæ ad dictæ portæ repagulum præfatos Dominos Euſtachium & Johannem le Moubray mittere ordinârunt,

Ut, per eos Domino Willielmo Olyfard milite, tunc pro ejuſdem Caſtri Conſtabulario ſe gerente inibi, evocato, valerent cum eo, & ipſius Caſtri aliquibus colloquium obtinere, ad ſciendum ſi ipſe, ac in ipſo Caſtro cæteri exiſtentes, in eâdem perſeveraverint voluntate, in quâ eos dicebatur primitùs extitere, quod ſe ipſos, ſua corpora, & Caſtrum prædictum Domino Regi præſcripto, altè & baſsè, & ſine omni conditione reddere voluere.

Progreſſis itaque dictis duobus militibus uſque ad repagulum prænotatum, ac ibidem dicto Conſtabulario proclamato, ipſe poſtmodum, eadem proclamatione auditâ, cum Domino Willielmo de Dupplyn, ipſius Conſtabularii Conſanguineo, milite, ac Thomâ Lillay Valleto, apertâ portâ præfatâ, eundem Caſtrum exivit.

Cum quibus colloquio habito aliquali, iidem quinque ſtatim ad dictos Comites, & ad dicti Domini Regis conſilium invicem deſcenderunt.

Coram quibus idem Conſtabularius, tam nomine ſuo, quàm nomine omnium aliorum & ſingulorum, exiſtentium in Caſtro prædicto, dicebat ſe & alios, in eâdem voluntate perſiſtere, in quâ anteà extitere, ad reddendum ſe, corpora ſua, & Caſtrum prædictum, altè, baſsè, purè, ſimpliciter & abſque conditione quacunque, voluntati Domini Regis prædicti, de cujus miſericordiâ dicebat etiam ſe multùm confidere; & ideo, juxta promiſſionem, quam Nobilis Vir, Dominus Henricus de Lazi, Comes Lincolniæ, ſibi ſuper hoc, ut dixit, promiſerat, requiſivit quod illa redditio coram ipſo Rege eſſe valeret, ita quod ipſos, & ipſorum Contritionem poſſet conſpicere, quam in immenſum geſtabant in pectore, ut dicebat.

Super petitione cujuſmodi, iidem Comites dicebant ſe velle conſulere ipſum Regem.

Quibus ad ipſum cum dicto Euſtachio accedentibus, ac demum reverſis ad conſilium memoratum, dixerunt, ipſi Domino Regi placere, quod ipſe Conſtabularius, cum quibuſdam valentibus (quos ſecum adducere de ipſo Caſtro voluerit) ad ipſum accedat confeſtim; ſet reliquos populares in eodem Caſtro uſque in Craſtinum voluit remanere.

Quibus per ipſum Conſtabularium intellectis, viginti quinque perſonas de ipſo Caſtro ſecum eduxit (quorum unus, ordinis Sancti Dominici prædicatorum, & alius de domo de Kelſhou, fuere) quos, (Clavibus portarum Caſtri ejuſdem primitùs ultra Murum ipſius projectis, ac traditis per eundem Caſtri Conſtabularium Nobili viro Domino Johanni Lovel Militi, Conſtabularii Angliæ locum tenenti, recipienti eaſdem nomine Regis Angliæ ſupradicti) uſque ad tunicas denudatos, zonis projectis (dictis Religioſis exceptis) quos, unà cum aliis, ſparſis crinibus, flexis genibus, & eorum junctis manibus, & coram eodem Rege etiam elevatis, unà ſecum ſuam eidem Regi ſuo Domino ligio confitentes culpam, offenſam, injuriam, inobedientiam & reatum, tremulos & quaſi cum lacrimis, præſentavit; reddens ſe eidem Regi ac voluntati ipſius, ac alios præſentes, necnon omnes alios & ſingulos, in Caſtro morantes prædicto, tanquam Capitaneus eorumdem; necnon & ipſi præſentes ſe ipſos ſicut & alii cum gemitibus & ſuſpiriis reddiderunt; ita videlicet quod idem Dominus Rex, ut Dominus ligius eorumdem, de ipſis, & de corporibus eorum, necnon de terris, redditibus, juribus, poſſeſſionibus, rebus mobilibus & immobilibus, tam extra illud Caſtrum, quàm in eodem Caſtro exiſtentibus quibuſcumque, poſſet altè, baſsè, purè, ſimpliciter, abſolutè & ſine omni conditione ordinare, dicere, & facere quod ſuæ placeret Regiæ voluntati, ipſum humiliter implorando ut ipſam redditionem ſic vellet admittere, & largitionem eis alicujus partis ſuæ gratiæ, quam ſe non mereri dicebant, miſericorditer ex benignitate Regiâ impertiri.

Unde, commotis viſceribus Regiis ſuper eos, idem Rex, per locum Mareſcalli tenentem, præcepit eoſdem abſque vinculis ferreis cuſtodiri.

Nomina eorumdem, qui ſe Domino Regi præſentârunt præſcripto, & eidem, ut præmittitur, reddiderunt, ſunt hæc,

A.D.1304.
Edv. I.

DOMINI, *Willielmus Olyfard, &*
Willielmus de Dupplyn, Milites:
Fergus de Ardroſſan, &
Robinus de Ardroſſan frater ejus,
Willielmus de Rameſeya,
Hugo de Rameſeya,
Radulfus de Haleburton,
Thomas de Knellhulle,
Thomas Lyllay,
Patricius de Polleworche,
Hugo Olyfard,
Walterus Olyfard,
Willielmus Gyffard,
Alanus de Vypont,
Andreas Wychard,
Godefridus le Botiller,
Johannes le Naper,
Willielmus le Scherere,
Hugo le Botiller,
Johannes de Kulgas,
Willielmus de Anant,
Robertus de Ranfru,
Walterus Taylleu,
Simon Larmerer,
Frater Willielmus de Keth ordinis ſancti Dominici prædicatorum, &
Frater Petrus de Edereſton de domo de Kelſon ordinis ſancti benedicti.

Acta ſunt, ut præmittitur, ſupraſcripta apud Stryvelinum, anno, Indictione, & die, præſcriptis.

A.D.1304.
Edv. I.

Præſentibus,

Nobilibus Viris diſcretis & Dominis,

Aymaro de Valentia,
Marchione de Montemartini, ac
Galfrido de Segreve militibus,
Necnon Waltero de Bedewynde,
Petro de Colyngeburn,
Johanne de Oblun. ac
Alexandro de Bykenore Clericis.

Teſtibus ad hæc vocatis ſpecialiter & rogatis.

Et ego Johannes, dictus Bouhs de Londoniis, Domini Papæ auctoritate Notarius Publicus, actis omnibus interfui ſupraſcriptis, &, de mandato Excellentiſſimi Principis, Domini E. Dei gratiâ, Regis Angliæ illuſtris, ſcripſi omnia prænotata, ac etiam publicavi, meoque ſigno conſueto ſignavi rogatus.

Ad Regem Franciæ de Credentia.

A.D.1304
An. 32. *E.* I.
Rot. Cl. 32. *E.* I. *m.* 6. *d.*

MAgnifico Principi, Domino & Conſanguineo ſuo cariſſimo, Domino Philippo, Dei gratiâ, Regi Francorum illuſtri, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, ſalutem & proſperos ad vota ſucceſſus.

Mittimus ad veſtram præſentiam dilectos & fideles noſtros, Gerardum Salveyn Militem, & Magiſtrum Rogerum de Aſelerton Clericum, noſtros Nuncios ſpeciales, ad quædam vobis noſtro nomine exponenda;

A.D.1304.

Veſtram Excellentiam Regiam deprecantes, quatinus eiſdem Nunciis noſtris in hiis, quæ vobis ex parte noſtrâ expreſſerint vivâ voce, velitis fidem credulam adhibere, & nobis inde ſignificare veſtræ beneplacita voluntatis.

Dat. apud Horton. ſecundo die Septembris.

De Procuratorio, ad Homagium, nomine Regis, pro Ducatu Aquitaniæ faciendum.

A.D.1304.
An. 32. *E.* I.
Pat 32. *E.* I. *m.* 4.

REX univerſis, præſentes litteras inſpecturis vel audituris, ſalutem.

Noverit Univerſitas veſtra quòd, in reformatione pacis, inter Excellentiſſimum Principem, Dominum Philippum, Regem Franciæ illuſtrem, Conſanguineum noſtrum cariſſimum, ex parte unâ, & nos ex alterâ, nuper initæ & firmatæ, inter cætera contineatur,

Quod nos, redditis & reſtitutis nobis & etiam hominibus, ac ſubditis noſtris, Civitatibus, Caſtris, Burgis, Villis, Terris, & aliis in Ducatu prædicto, quæ, occaſione guerræ, inter dictum Regem Franciæ & Nos dudum motæ, in ipſius Regis manibus extiterunt, legitimoque impedimento ceſſante,

A.D.1304.

In Feſto Nativitatis beatæ Virginis, proximò poſt reformationem pacis prædictæ, conveniſſemus cum dicto Rege Franciæ perſonaliter Ambiani, ad complendum & firmandum, unà cum eodem Rege, ea quæ ad reformationem pertinent dictæ pacis: Et ad faciendum eidem

.D.1304 A.D.1304. Edw. 1.

eidem Regi homagium, tanquam Dux Aquitanniæ, & par Franciæ, pro Ducatu prædicto:

Vel quod mittere teneremur cariſſimum filium noſtrum Edwardum, Principem Walliæ, Comitem Ceſtriæ & Pontivi, ad locum prædictum, ad præſentiam dicti Regis, cum ſufficienti mandato, & plenariâ poteſtate, fidelitatem dicto Regi, pro Ducatu prædicto, noſtro nomine faciendi:

Et ſimiliter perficiendi & complendi, pro nobis & noſtro nomine, ea quæ ad reformationem pacis prædictæ pertinent, ſi forte nos in hac parte contingeret impediri, prout in litteris ſuper reformatione pacis prædictæ, hinc inde confectis, pleniùs continetur:

Ac nos hactenus fuerimus, & adhuc ſimus impedimento legitimo detenti, quo minus ad locum prædictum, ad præmiſſa facienda, potuimus, vel poſſimus perſonaliter nos transferre:

Volentes ea, quæ in dictæ pacis reformatione continentur, quantum ad nos pertinent, firmiter in omnibus obſervari, præfatum filium noſtrum verum & legitimum Procuratorem noſtrum facimus, conſtituimus, & etiam ordinamus:

Dantes eidem plenam & liberam poteſtatem, ac ſpeciale mandatum, fidelitatem pro dicto Ducatu præfato Regi apud Ambianum, in formâ præmiſſâ, pro nobis & noſtro nomine, faciendi: Ac etiam quodlibet genus liciti Sacramenti, ad dictæ pacis confirmationem neceſſarii, in animam noſtram præſtandi; necnon omnia alia & ſingula faciendi, quæ ad firmitatem & corroborationem pacis prædictæ quoque modo poterunt pertinere.

Ratum habituri, & firmum, pro nobis & hæredibus noſtris, quicquid per prædictum filium noſtrum, actum, geſtum & factum, ſeu procuratum fuerit in præmiſſis, & quolibet præmiſſorum.

Et hoc omnibus, quorum intereſt, vel intereſſe poteſt, aut poterit in futuro, ſignificamus per has litteras noſtras patentes, ſigilli noſtri munimine roboratas.

Dat. apud Akle 27. die Septembris, anno Dom. 1304. Regni verò noſtri 32.

De Palefridis & Expenſis, pro Edwardo filio Regis.

.D.1304. A.D.1304.

REX dilectis ſibi, Berto Penuchii, Stoldo de Friſcobaldis, Coppo Cotenue, & ſociis ſuis Mercatoribus, de ſocietate Friſcobaldorum de Florentiâ, London. commorantibus, ſalutem.

Cum Edwardus, Princeps Walliæ, & Comes Ceſtriæ, Pontivi, & Monſtrolli, filius noſter kariſſimus, pro quibuſdam arduis negotiis, nos & ipſum tangentibus, neceſſe habeat ad partes Franciæ ſe transferre.

Vobis mandamus, rogantes quatinus eidem filio noſtro pro palefridis, & aliis minutis, quibus indiget, necnon pro expenſis ſuis verſus partes prædictas, uſque ad ſummam duorum milium marcarum, abſque difficultate qualibet nomine mutui liberetis:

Et nos vobis de dicta ſummâ pecuniæ, cum eam ei liberaveritis, & nobis inde conſtiterit, ſatisfacere volumus, ut tenemur.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Northalverton, primo die Octobris.

Per breve de privato ſigillo.

De Dono, pro Maria Regina Franciæ.

.D.1304. A.D.1304.

REX dilectis ſibi Coppo Cotenue, & Sociis ſuis Mercatoribus, de Societate Friſcobaldorum de Florentiâ, ſalutem.

Cum conceſſerimus Sereniſſimæ Dominæ Mariæ, Reginæ Franciæ, Matri noſtræ kariſſimæ, mille libras Sterlingorum de dono noſtro,

Vos rogamus quatenus quingentas libras, de prædictis mille libris, præfatæ Reginæ ſolvatis, modis omnibus, vice noſtrâ:

Et nos vobis inde, prout juſtum fuerit, ſatisfieri faciemus.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Threke quarto die Octobris.

Per ipſum Regem nunciante W. Coventrienſi & Lichfeldenſi Epiſcopo Theſaurario, &c.

A.D. 1304. Edv. I. Eodem modo mandatum eſt Cobichio Bellardi, & Sociis ſuis, de Societate Bellardorum de Luk, de aliis quingentis libris præfatæ Reginæ ſolvendis.

Teſte Rege ut ſupra.

Per ipſum Regem nunciante W. Coventrienſi & Lichfeldenſi Epiſcopo Theſauratio, &c.

De expenſis Edwardi Principis Walliæ ordinandis.

A.D. 1304. An. 32. E. I. Rot. Cl. 32. E. I. m. 4. d.

REX dilecto & fideli ſuo, Johanni de Britannia, Nepoti ſuo kariſſimo, ſalutem.

Cum ſit intentionis noſtræ quod Edwardo, Principi Walliæ, Comiti Ceſtriæ, Pontivi, & Muſtrolli, filio noſtro kariſſimo, ſi eum transfretare contigerit, juxta ordinationem pro expenſis hoſpitii ſui, donis, & aliis, quibus indiguerit, honorifice & cum diſcretione, quâ convenit, neceſſaria miniſtrentur,

Propter quod mandavimus mercatoribus, qui in Comitiva dicti Principis transfretabunt, quod ipſi, ſecundum ordinationem veſtram, Adomari de Valentiâ, & Guidonis Ferre, aut duorum ex vobis, unà cum illis qui expenſas Hoſpitii dicti Principis ſunt facturi, omnia neceſſaria, ut prædictum eſt, ſibi faciant miniſtrari,

Vobis mandamus quod, circa miſas & expenſas prædictas, talem ac tantam diligentiam & ſollicitudinem apponatis, quod induſtriam veſtram debeamus in hac parte merito comendare.

Teſte Rege apud Fymmer 14. die Octobris.

Conſimiles litteræ diriguntur dilecto Conſanguineo & fideli Regis Adomaro de Valentia, & Guidoni Ferre.

Teſte rege ut ſupra.

Super dictis Expenſis ſive Miſis ordinandis.

A.D. 1304. An. 32. E. I. Ibidem.

REX dilecto ſibi Willielmo Blyburgh, ſalutem.

Cum ſit intentionis noſtræ, *&c. ut ſupra.*

Quod ipſi, ſecundum Ordinationem dilectorum & fidelium noſtrorum, Johannis de Britania Nepotis noſtri kariſſimi, Adomari de Valentiâ, & Guidonis Ferre, aut duorum ex ipſis, unà vobiſcum, omnia neceſſaria, ut prædictum eſt, eidem Principi faciant miniſtrari,

Vobis mandamus, firmiter injungentes, quod de miſis & expenſis prædictis, ſecundum ordinationem dictorum, Johannis, Adomari, & Guidonis, aut duorum ex ipſis, ita circumſpecte & provide faciatis, ſicut coram nobis volueritis reſpondere, & ne poſſitis in hac parte meritò reprehendi, quin potius debeamus veſtram diligentiam comendare.

Teſte Rege, ut ſupra.

Conſimiles litteræ diriguntur Waltero Renaud.

Teſte Rege ut ſupra.

De Electo Eborum ad Curiam Romanam profecturo.

A.D. 1304. An. 33. E. I. Rot. Clauſ. 33. E. I. m. 22. d.

MEmorandum quod Magiſter Willielmus de Grenefeld, Canonicus Eborum, & Cancellarius Regis, in Archiepiſcopum Eborum Electus die Martis proxima poſt Feſtum Natalis Domini, videlicet, in Feſto Sancti Thomæ Martiris, anno Regni Regis Edwardi triceſimo tertio, in Camera Domini Regis apud Lincolniam,

Dixit Domino Regi, coram Conſilio ſuo ibidem, quod oportuit ipſum, pro negotio electionis prædictæ, die Jovis proximo ſequenti, verſus Curiam Romanam arripere iter ſuum, & quod de Cuſtodia ſigilli ordinaret & ſuam diceret voluntatem:

Qui quidem Dominus Rex incontinenti Dominum Willielmum de Hamelton, Decanum dictæ Eccleſiæ Eborum, pro Cuſtodiâ prædictâ elegit, & ſuum Cancellarium nominavit;

Et præcepit prædicto Electo, quod dictum Sigillum, in Garderobâ, uſque adventum prædicti Domini Willielmi, cuſtodiendum ſub Sigillo Dominorum Adæ de Oſgoteby, Willielmi de Birlay,

&

A.D. 1304. Edv. I. & Roberti de Bardelby, Domino Johanni de Benſtede in Craſtino liberaret;

Qui quidem Electus dictum ſigillum, in prædicto Craſtino, præfato Domino Regi, in lecto ſuo, poſt conſignationem brevium, liberavit. A.D. 1304. Edv. I.

Pro Electo Eborum Litera Regis ad Papam.

A.D. 1304. An. 33. E. I. Rot. Cl. 33. E. I. m. 22. d.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino . . . Divinâ providentiâ, Sanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. devota pedum oſcula beatorum.

Vacante nuper Eccleſiâ Eboracenſi, & ſuo viduatâ paſtore, Decanus & Capitulum ejuſdem Eccleſiæ ad electionem de futuro præficiendo Pontifice procedentes,

Inter alios, quos ad ejuſdem Eccleſiæ regimen utiles fore conſpexerunt, ad perſonam dilecti Clerici, & Cancellarii noſtri, Magiſtri Willielmi de Grenefeld, Eccleſiæ prædictæ Canonici, ſuæ conſiderationis intuitum direxerunt, & ipſum concorditer elegerunt in ipſius Eccleſiæ Archiepiſcopum & Paſtorem.

Nos autem ejuſdem Electi (cujus altitudo conſilii, affluens ſcientia litteralis, & induſtria circumſpecta ad quælibet agenda, ſalubriter dirigenda, necnon & nobis, ac Regno noſtro, dinoſcitur eſſe perutilis) commodi & honoris deſiderantes augmentum,

A.D. 1304. Sanctitati veſtræ, omni, quâ poſſumus, inſtantiâ ſupplicamus, quatinus, præmiſſis clementi meditatione penſatis, præfatum Electum, qui, pro confirmationis munere, Deo propitio, favorabiliter obtinendo, ad præſentiam veſtræ Dominationis accedit, Apoſtolici favoris præſidio dignemini proſequi, &, juxta ſperatam fiduciam, celeriter atque feliciter expedire.

Firmiter enim ſperatur & creditur, quòd præfata Eccleſia, per ſolertem memorati Electi induſtriam, & evidentem prærogativam virtutum ipſius, in ſpiritualibus & temporalibus, utilia & ſalubria ſuſcipiet incrementa; quodque per votivam perfectionem illius plus providebitur eidem Eccleſiæ, quàm (alterius cujuſcunque) perſonæ.

Conſervet vos altiſſimus, ad Regimen Eccleſiæ ſuæ Sanctæ, per tempora proſpera.

Dat. apud Linc. 31. die Decembris, anno Regni, &c.

Ejuſmodi Litera pro eodem ad Cardinales.

A.D. 1304. An. 33. E. I. Ibidem.

VEnerabilibus in Chriſto Patribus, Epiſcopis, Preſbiteris, & Diaconis, Dei gratiâ, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, Amicis ſuis kariſſimis, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Vacante nuper, *&c. ut ſupra*, deſiderantes augmentum,

Paternitates veſtras omni, quâ poſſumus, inſtantiâ deprecamur, quatinus, præmiſſis benignâ meditatione penſatis, præfatum Electum, qui pro confirmationis & conſecrationis munere ad Apoſtolicam ſedem accedit, recipientes, ſi placet, noſtri intuitu, gratioſe ſic eum, in ipſius proſecutione negotii, habere velitis affectu benivolo commendatum, ac opertum patrocinii gratiâ confovere, A.D. 1304.

Quod ſuæ intentionis effectum, per veſtrum præſidium, faciliùs & celeriùs aſſequatur; noſque, ob inde, ad veſtras & veſtrorum oportunitates reddamur, omni tempore, promptiores, non ſine multimodis actionibus gratiarum.

Dat. &c. ut ſupra.

Conſimilis Litera Matheo Sanctæ Mariæ in Porticu Diacono Cardinali.

A.D. 1304. An. 33. E. I. Ibidem.

VEnerabili in Chriſto Patri M. Dei gratiâ, Sanctæ Mariæ in Porticu Diacono Cardinali, amico ſuo kariſſimo, Edwardus, eâdem gratiâ, &c. ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

A.D. 1304. Eo affectuoſiùs pro dilecto Clerico & Cancellario noſtro, Magiſtro Willielmo de Grenefeld, vobis ſcribimus, quo ipſum, ſuis exigentibus meritis, majori affectione proſequimur, & quo potiùs

honoris

A.D.1304. Edv. 1.

honoris ſui & commodi deſideramus augmentum.

Cum itaque prædictus Cancellarius noſter, in Eborum Eccleſiæ Archiepiſcopum & Paſtorem, per Decanum & Capitulum ejuſdem Eccleſiæ, concorditer ſit electus:

Nos, qui ejus converſationem laudabilem, & evidentem prærogativam virtutum, viſu & auditu, ac familiari & domeſticâ experientiâ, novimus:

Ipſumque aliàs eminenti litterarum ſcientiâ præditum, & expertâ induſtriâ in ſpiritualibus & temporalibus circumſpectum, veridico teſtimonio attendentes:

Necnon & devota obſequia, nobis, & Regno noſtro utiliter per eum impenſa, & quæ impendi poterunt in futurum diligenti meditatione penſantes;

Arbitramur non tam honeſtum, quàm debitum, ut ad ſuum honorem & commodum procurandum promptis affectibus intendamus.

Sane cum præfatus Electus pro confirmationis & conſecrationis munere, Deo propitio, favorabiliter obtinendo, ad Apoſtolicam ſedem accedat,

Paternitatem veſtram, de quâ confidimus, attente requirimus & affectuoſe rogamus, quod in eodem Electo noſtram contemplantes perſonam, ipſum gratioſe velitis recipere, & habere, in hujuſmodi ſui proſecutione negotii, promptis favoribus, conſiliis & auxiliis commendatum, idemque ſuum negotium, ubicunque neceſſe fuerit, affectu benivolo promovere;

Ita, ſi placet, quod ex veſtro ſubſidio & favore ſperatus ſibi fructus adveniat, noſque, ob inde, reddamur ad ea, quæ vobis & veſtris grata fuerint & acceptata, omni tempore promptiores.

Dat. &c. ut ſupra.

Eodem modo ſcribitur ſubſcriptis, videlicet,

Cardinalibus,
Domino Leonardo, Albanenſi Epiſcopo,
Domino Petro, Sabinenſi Epiſcopo,
Domino Johanni, Epiſcopo Tuſculano,
Domino Theodorico, Epiſcopo Civitatis Papalis,
Domino Nicholao, Oſtienſi & Velletrenſi Epiſcopo,
Domino Johanni, Portuenſis & Sanctæ Ruffinæ Epiſcopo,

Presbiteris Cardinalibus,
Domino Johanni, Tituli Sanctorum Marcellini & Petri,
Domino Gentili, Tituli Sancti Martini in Montibus,
Domino Roberto, Tituli Sanctæ Potentianæ.

Diaconis Cardinalibus,
Domino Neopolio, Sancti Adriani,
Domino Franciſco, Sanctæ Luciæ in Silice,
Domino Jacobo, Sancti Georgii ad velum aureum,
Domino Franciſco, Sanctæ Mariæ in Coſmedyn,
Domino Lucæ, Sanctæ Mariæ in viâ latâ, Conſanguineo Regis,
Domino Richardo, Sancti Euſtachii,
Domino Landulpho, Sancti Angeli,
Domino Guillielmo, Sancti Nicholai in Carcere Tulliano.

De Diſcordia inter Cantuar. & Ebor. Archiepiſcopos ſuper Bajulatione Crucis.

A.D.1304. An. 33. E. 1. Ibidem.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, &c. Edwardus, &c. devota, &c.

Multiplicata, longo decurſu temporis, gravis animorum diſſenſio inter ... Cantuarienſis & Eboracenſis Eccleſiarum antiſtites, Regni noſtri Primates, ſuper delatione Crucis, in eorum Provinciis, alterutri deferendæ, quamplura ſæpius nobis attulit incommoda: & ſimiliter toti Eccleſiæ Anglicanæ: & de turbatione talium perſonarum nonnulla frequenter diſcrimina & pericula corporum ſunt ſecuta:

Et quoniam eſt veriſimiliter præſumendum quòd dilectus Clericus, & Cancellarius noſter, Magiſter Willielmus de Grenefeld, Eborum Electus, cum ad nos, Deo propitio, confectus & feliciter expeditus redierit, quem quidem ad Conſilia & Parliamenta noſtra (quæ, ut plurimùm, in Cantuarienſi Provinciâ ſolita ſunt teneri) ratione ſtatûs Archiepiſcopalis, & etiam tanquam unum de conſiliariis noſtris præcipuum, oportebit venire, cum ipſum duxerimus evocandum,

Super bajulatione Crucis ſuæ per Archiepiſcopum Cantuarien. inquietabitur

D.1305. dv. 1. & moleſtabitur, juxta quod Prædeceſſores ſui, inquietati ſuper hoc hactenus extiterunt;

Sanctitati veſtræ attento ſupplicamus affectu, quatinus ſic in hac parte dignemini ſalubriter providere, ut abſque inquietatione & moleſtatione Archiepiſcopi Cantuarienſis, qui pro tempore fuerit, præfatus Electus, poſtquam eum conſecrari contigerit, ad Parliamenta & Conſilia noſtra, cruce ante ſe delatâ, venire poſſit ubilibet, quotiens opus fuerit, & mandaverimus pro eodem, ſeu aliàs, pro negotiis propriis, Cantuarienſem Provinciam habeat ingredi, & in ea morari, certis deputatis executoribus in præmiſſis:

Præſertim cum Archiepiſcopis Eborum eſſe dicatur indultum, ut per totam Angliam Crucem deferre valeant, donec per ſedem Apoſtolicam definitiva ſententia decernatur, an Eborum Eccleſia de jure debeat hoc facere?

Conſervet, &c. ut ſupra.

Dat. ut ſupra.

A.D.1305. Edv. 1. VEnerabilibus in Chriſto Patribus, &c. ut ſupra, Cardinalibus, Edwardus, &c. ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Multiplicata, *&c. ut ſupra.*

Paternitates veſtras requirimus & rogamus, quatinus erga Dominum ſummum Pontificem dare velitis opem & operam efficaces, ut congruum dignetur remedium adhibere, quod abſque inquietatione & moleſtatione, *&c. ut ſupra.*

Dat. &c. ut ſupra.

Eodem modo ſcribitur cuilibet Cardinalium ſupraſcriptorum per ſe, *uſque ibi,* Paternitates: *& tunc dicitur ſic,*

Paternitatem veſtram attente requirimus & affectuoſe rogamus, quatinus erga Dominum ſummum Pontificem, *&c. ut ſupra.*

Dat. &c. ut ſupra.

De Majore Civitatis Wintonienſis ſuper evaſione Obſidum.

A.D.1305. An. 33. E. 1. Claus. 33. E. 1. m. 20. d.

REX Majori & Ballivis Civitatis ſuæ Wynton. ſalutem.

Cum nos, certis de cauſis, volentes quod Cives Baionenſes, obſides in diverſis locis infra Angliam, per præceptum noſtrum, ſub cuſtodiâ exiſtentes, ita ſecurè cuſtodirentur quod alicubi evadere nequirent quoquo modo,

Vobis nuper præceperimus, firmiter injungentes, quod illum de obſidibus prædictis, qui vobis dudum miſſus fuerat cuſtodiendus, ſalvò & ſecurè, abſque vinculis, cuſtodiri faceretis, non permittentes ipſum alicubi ſine bonâ cuſtodiâ diſcurrere vel vagari; ita quod de corpore ſuo nobis reſpondere poſſetis ad mandatum noſtrum, & quod hoc ſub forisfacturâ omni, quæ nobis forisfacere poſſetis, nullatenus omitteretis, A.D.1305.

Ac idem obſes, vobis per nos ſic miſſus, à veſtrâ, ut à vobiſipſis intelleximus, cuſtodiâ evaſerit, in noſtri dampnum caſualiter maximum & gravamen,

Vobis mandamus quòd vos, unà cum ſex de diſcretioribus & legalioribus Civibus ejuſdem Civitatis, ſitis coram nobis & Conſilio noſtro, in proximo Parliamento noſtro, apud Weſtmonaſterium, nobis ſuper evaſione prædictâ reſponſuri, & ad faciendum & recipiendum ulteriùs quod Curia noſtra conſideraverit in hac parte.

Et habeatis ibi tunc hoc breve.

Teſte Rege apud Walſingham primo die Februarii.

Pro Univerſitate Cantabrigiæ.

A.D.1305. An. 33. E. 1. Pat. 33. E. 1. pars 1. m. 17. d.

REX dilectis & fidelibus ſuis, Rogero de Heghham, & Roberto de Baiocis, ſalutem.

Quia ex gravi querelâ Magiſtrorum & Scolarium Univerſitatis Cantebrigiæ accepimus, quod quidam Malefactores, & pacis noſtræ perturbatores, dictam Univerſitatem impugnare, & effectum diſciplinæ ſcolarizantium ibidem perturbare machinantes, oſtia quorundam hoſpitiorum eorundem Magiſtrorum & Scolarium in Villâ prædictâ vi & armis fregerunt; A.D.1305.

Et in Magiſtros & Scolares, in eiſdem hoſpitiis inventos, inſultum fecerunt, & ipſos verberaverunt, vulneraverunt, & malè tractaverunt, & alia enormia eis intulerunt, in ipſorum Scolarium & Magiſtrorum dampnum non modicum, & ſtudii ſui (per quod cultus divinus

A.D.1305. Edv. I.

in Regno noſtro augmentari poſſet) retardationem manifeſtam, & contra pacem noſtram;

Aſſignavimus vos ad inquirendum, per ſacramentum proborum, &c. de Comitatu Cantebr. per quos, &c. de nominibus prædictorum malefactorum, & ſuper tranſgreſſione prædictâ pleniùs veritatem.

Et ideò vobis mandamus, quod ad certos, &c. quos, &c. inquiſitionem inde faciatis, & eam diſtinctè & apertè factam nobis ſub ſigillis veſtris & ſigillis eorum, per quos facta fuerit ſine dilatione mittatis, & hoc breve.

Mandavimus enim Vicecomiti noſtro Comitatûs prædicti, quod ad certos, &c. venire faciat coram vobis tot & tales, probos, &c. de Balliva ſua, per quos, &c.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. ſeptimo die Martii.

Per Petitionem de Conſilio.

Inſtrumentum pupplicum de reſponſo Regis, ſuper Bulla Benedicti Papæ pro Epiſcopo Byblienſi.

A.D 1305. An.33. E.1.

Ex Autogr. Penes Camerar.

IN NOMINE DOMINI AMEN.

Anno Incarnationis ejuſdem milleſimo trecenteſimo quinto, Indictione tertia, die quinto menſis Aprilis, apud Weſtmonaſterium, juxta London. Dominus Hugo, qui ſe gerit pro Epiſcopo Byblienſi, coram Epiſcopis & aliis Prælatis Comitibus Baronibus, Juſticiariis, & nonnullis aliis Nobilibus, Clericis, & Laicis, Conſiliariis magnifici Principis Domini Edwardi Regis Angliæ illuſtris, in Domibus Archiepiſcopi Eborum, in quibus tunc dictus Dominus Rex morabatur, generali Parliamento tunc exiſtente, quaſdam litteras, fœlicis recordationis, Benedicti Papæ Undecimi præſentavit, porrexit & tradidit, formam, quæ ſequitur, continentes:

Benedictus, Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, venerabili fratri Epiſcopo Dunelmenſi, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Exhibita nobis tua Petitio continebat, quod Saraceni, Chriſtiani nominis inimici, Epiſcopatum Byblienſem occuparunt hactenus, & adhuc detinent occupatum:

Et per hoc venerabilis frater noſter Hugo Byblienſis Epiſcopus egeſtate gravatur, cum aliundè non habeat de quo, ſecundum ſui ſtatûs decentiam, valeat ſuſtentari:

Quare nobis humiliter ſupplicâſti ut providere ſuæ indigentiæ de benignitate Apoſtolica dignaremus:

Nos igitur, ipſius inopiæ paterno compatientes affectu, digneque volentes ei per noſtræ proviſionis auxilium ſubſidium aliquod provenire, tuis ſupplicationibus inclinati, providendi ſibi auctoritate noſtra per te, vel per alium, ſeu alios, de Cella, ſeu Prioratu de Goldigham, ordinis Sancti Benedicti, Sancti Andreæ Dioc. ad Dunelmenſem Eccleſiam, ejuſdem ordinis, pertinente, cujus adminiſtrationi Priorem Eccleſiæ prædictæ aliquem de Monachis ipſius Eccleſiæ deputat, & exinde amovet pro ſuæ libito voluntatis, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis ab eodem Epiſcopo, quoad vixerit, vel uſque ad recuperationem dicti Epiſcopatûs, retinendo:

Ac inducendi eum in corporalem poſſeſſionem ejuſdem Cellæ, ſeu Prioratûs:

Et inductum etiam defendendi, amotis exinde quibuſlibet, qui ad gerendum adminiſtrationem ipſius Cellæ, ſeu Prioratûs per dictum Priorem fuerint deputati:

Ac faciendi ei de ejuſdem Cellæ, ſeu Prioratûs redditibus prædictis, unà cum juribus & obventionibus univerſis, integrè reſponderi:

Necnon & contradictores ſuper hoc per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſitâ, compeſcendis:

Non obſtantibus contrariis ejuſdem Eccleſiæ conſuetudinibus, vel ſtatutis, juramento, confirmatione ſedis Apoſtolicæ, ſeu qualicunque firmitate aliâ roboratis:

Aut ſi prædictis Priori, & dilectis filiis Capitulo ipſius Eccleſiæ, vel quibuſcumque aliis, communiter vel diviſim, à prædicta ſede indultum exiſtat, quod excommunicari, ſuſpendi, vel interdici non poſſint:

Sive quod de Cellis, ſeu Prioratibus, ad eorum proviſionem, ſeu quamcumque diſpoſitionem ſpectantibus, nequeat aliquibus provideri per literas Apoſtolicas, non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujuſmodi mentionem:

A.D. 1305.
Edv. 1.

Et qualibet alia dictæ ſedis indulgentia, generali vel ſpeciali, cujuſcunque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus hujus gratiæ impediri valeat vel differri, & de qua in noſtris literis ſpecialis mentio ſit habenda;

Fraternitati tuæ plenam concedimus, tenore præſentium, facultatem.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum 3. Non. Aprilis, Pontificatûs noſtri anno primo.

Quibus quidem literis apoſtolicis, ut præmittitur, præſentatis, viſis, examinatis & pleniùs intellectis, auditâque ſimiliter & intellectâ requiſitione, quam prædictus Epiſcopus Byblienſis fecit prædicto Domino Regi, ſcilicet, quod placeret eidem & benigne permitteret, ut Prioratum de Goldingham, in Scotiâ, Sancti Andreæ Dioceſe, valeat adipiſci juxta conceſſionem & aſſignationem, per ſupraſcriptas literas apoſtolicas, ſibi ſpecialiter inde factas; habitâque deinde per conſilium ejuſdem Domini Regis, ſuper requiſitione & petitione hujus, deliberatione plenariâ;

Ex parte ejuſdem Domini Regis per conſilium ſuum datum fuit prædicto Epiſcopo præſentialiter tale reſponſum, videlicet,

Quod Petitio ſua, ſi concederetur, foret manifeſtè præjudicialis prædicto Domino Regi & Coronæ ſuæ Regiæ; & idcirco non eſt conceſſibibilis in hac parte:

Acta fuerant omnia ſupraſcripta anno, Indictione, die, & loco præſcriptis.

Præſentibus Venerabilibus in Chriſto Patribus & Dominis,

Waltero Coventren. & *Lich. Theſaurario Angliæ, ac*
Anton. Dunelm. &
Johanne Carleol. Epiſcopis:
Necnon *H. Linc.*
Humfrid. Hereford.
G. *Warewik. Comitibus:*
Aymaro de Valentiâ,
Johanne de Britanniâ,
H. de Perci,
R. de Clyfford,
H. de Veer,
Waltero de Theye,
Ad. de Well.
Johanne Botecourte,
Johanne Wogan,
Johanne de Havering,
Willielmo de Grandiſono,
Willielmo de Rytrhe,
E. de Eyncourt,
Rogero le Brabanzon,
Johanne de Inſula,
Roberto de Burgheſe,
Radulfo de Sandwico,
Rogero de Heigham,
Nicolo Fermband,
Willielmo de Bereford,
Willielmo Howard,
Petro le Malore,
Henrico Spigurnel, &
Willielmo Inge, Militibus:

Ac diſcretis Viris,

Dominis *Johanne de Drokeneſſord,*
Johanne de Berewic. &
Johanne de Beneſted;
Necnon & *Magiſtris Reginaldo de Brandon.*
Roberto de Pykering, &
Willielmo de Kylkenny, Clericis.

Teſtibus ad hæc vocatis ſpecialiter & rogatis.

Et ego Johannes, dictus Bouhs de London. Domini Papæ auctoritate Notarius publicus, omnibus interfui ſupraſcriptis, & prædictum tranſcriptum, exemplum ſeu ſumptum, per me à ſuo originali tranſumptum, & cum Domino Petro le Malore, Juſticiario Domini Regis Angliæ illuſtris, & Magiſtris, Johanne de Cadamo, & Gilberto de Lutegareſhale Notariis publicis, diligenter & fideliter ad ſuum originale, poſtmodum aſcultatum, nil addens, vel minuens, quod ſenſum mutet, vel vitiet intellectum, hic in inſtrumento præſenti ſcripſi, unà cum omnibus prænotatis, & quæ prædictum exemplum ſeu ſumptum, cum ſuo originale reperi concordare, me in teſtem ſubſcripſi, ac præſcripta omnia publicavi, meoque ſigno conſueto ſignavi rogatus.

Et ego Johannes Erturi de Cadamo, Apoſtolicæ Sedis auctoritate Notarius publicus, hoc exemplum, unà cum præfatis Domino P. Juſticiar. & Magiſtris J. & G. Notariis publicis, ad literas apoſtolicas ſupraſcriptas diligenter & fideliter auſcultavi; & quia dictum exemplum cum ipſis literis Apoſtolicis concordare inveni, in ejuſdem exempli plenam fidem & teſtimonium me teſtem ſubſcripſi, & rogatus ſignum meum appoſui conſuetum.

De tranſgreſſionibus nominatis Trailbaſton audiendis & terminandis.

A.D.1305. An. 33. E. 1. Pat. 33. E. 1. p. 1. m. 8. d.

REX dilectis & fidelibus ſuis, Willielmo Martyn, Henrico de Spigurnell, Willielmo de Knouill, Rogero de Balafaga, & Thomæ de la Hyde, ſalutem.

Quia quamplures Malefactores, & pacis noſtræ perturbatores, homicidia, deprædationes, incendia, & alia dampna quamplurima, nocte dieque perpetrantes, vagantur & diſcurrunt in boſcis, in parcis, & aliis locis diverſis, tam infra libertates, quàm extra, in Comitatibus Cornubiæ, Devoniæ, Sumerſetiæ, Dorſetiæ, Herefordiæ, Wigorniæ, Salopiæ, Staffordiæ, Wiltoniæ, & Suthamptoniæ, & ibidem receptantur, in maximum periculum tam hominum, per partes illas tranſeuntium, quàm ibidem morantium, & noſtri contemptum, ac pacis noſtræ læſionem manifeſtam, ut accepimus:

Per quorum incurſus poterunt pejora prioribus de facili evenire, niſi remedium ſuper hoc citius apponatur:

Nos, eorum malitiæ in hac parte obviare, & hujuſmodi dampnis & periculis præcavere volentes, aſſignavimus vos Juſticiarios noſtros,

Ad inquirendum, per Sacramentum, tam Militum, quàm aliorum proborum & legalium hominum de Comitatibus prædictis, tam infra libertates, quàm extra, per quos rei veritas melius ſciri poterit, qui ſunt illi malefactores: Et eorum ſcienter receptatores: Et eis conſentientes: Vim & auxilium præbentes: Seu dictas tranſgreſſiones fieri procurantes & præcipientes:

Et etiam ad inquirendum de illis, qui pro muneribus ſuis pactum fecerunt, & faciunt cum malefactoribus, & pacis noſtræ perturbatoribus: Et eos conduxerunt & conducunt ad verberandum, vulnerandum, malè tractandum, & interficiendum plures de Regno, noſtro in feriis, mercatis, & aliis locis, in dictis Comitatibus, pro inimicitia, invidia, malitia; & etiam pro eo quod in aſſiſis, juratis, recognitionibus, & inquiſitionibus, factis de feloniis, poſiti fuerunt, & veritatem dixerunt: Unde per conductionem hujuſmodi malefactorum, juratores aſſiſarum, juratarum, recognitionum, & inquiſitionum illarum, præ timore dictorum malefactorum, & eorum minarum, ſæpius veritatem dicere, ſeu dictos malefactores indictare minime auſi fuerunt, & ſunt:

Et etiam ad inquirendum de illis qui hujuſmodi munera dederunt & dant: Et quantum & quibus: Et qui hujuſmodi munera receperunt & recipiunt: Et à quibus, & qualiter, & quo modo: Et qui hujuſmodi malefactores in ſuâ malitiâ fovent, nutriunt, & manutenent in Comitatibus prædictis:

Et etiam de illis, qui, ratione poteſtatis & dominii ſui, aliquos in eorum protectionem & advocationem pro ſuo dando ſuſceperunt, & adhuc ſuſcipiunt:

Et de illis qui pecuniam ab aliquo per graves minas, ei factas, malitioſè extorſerunt:

Et ad felonias & tranſgreſſiones illas audiendas & terminandas ſecundum legem & conſuetudinem Regni noſtri, & juxta formam ordinationis, per nos & conſilium noſtrum ſuper hoc factæ, & vobis in Parliamento noſtro liberatæ:

Et etiam ad omnes felonias & tranſgreſſiones, de quibus inquiſitiones coram dilectis & fidelibus noſtris, Henrico de Cobham, Thoma Paynel, Hugone de Sancto Phileberto, & Johanne Randolf, in prædictis Comitatibus Wiltoniæ, & Suthamtoniæ, factæ ſunt, & per vos, ſi neceſſe fuerit, faciendæ, audiendas & terminandas in forma prædicta.

A.D.1305.

Et ideo vobis mandamus quod ad certos dies & loca, quos ad hoc provideritis, omnia præmiſſa expleatis, & terminetis ſecundum legem & conſuetudinem Regni noſtri, & ordinationem prædictam.

Proviſo tamen quod, ſi ad eoſdem dies & loca vos omnes perſonaliter intereſſe non poteritis, tunc quatuor, tres, vel duo veſtrûm, quos præſentes eſſe contigerit, omnia & ſingula præmiſſa faciatis, ſicut prædictum eſt.

Facturi inde quod ad Juſticiarios pertinet, ſecundum legem & conſuetudinem Regni noſtri, & ordinationem ſupradictam; ſalvis, &c.

Mandavimus enim Vicecomitibus noſtris Comitatuum prædictorum, quod ad certos, &c. quod vos, quinque, quatuor, tres, vel duo veſtrûm eis ſcire facerent, venire faciant coram vobis, &c. tam Milites, quàm alios, &c. tam infra liber-

A.D. 1305.
Edv. I.

libertates, &c. per quos, &c. & quod vobis quinque, quatuor, tribus, vel duobus veſtrum, quotiens opus fuerit, pareant, aſſiſtant & intendant, prout eis injungetis ex parte noſtra.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. 6. die Aprilis.

Per ipſum Regem & Concilium.

Eodem modo aſſignantur ſubſcripti in Comitatibus ſubſcriptis, videlicet.

Johannes Butecurte,	*Vel tres eorum, quorum Willielmus Haward ſit unus, in Comitatibus Glouceſtr. Northt. Oxon. Berk. Bedford. Buk. Eſſex. Hertf. Rotel. Cantebrig. Hunt.*
Willielmus Haward,	
Nicholaus Fermband,	
Robertus de Harwedon,	
Petrus de Malo-lacu,	*Quatuor vel tres eorum, quorum Johannes de Inſula ſit unus, in Comitatibus Eborum, Northumb. Cumberl. Weſtmorl. Lancaſtr. Notingh. Derb. Warr. Leyceſtr. Lincoln.*
Edmundus Deyncurt,	
Willielmus le Vavaſſur,	
Johannes de Inſula,	
Adam de Middelton,	
Willielmus de Ormesby,	*Quatuor, vel tres eorum, quorum Willielmus Inge ſit unus, in Comitatibus Norff. & Suff.*
Willielmus Inge,	
Willielmus de Kerdeſton,	
Johannes le Bretun,	
Ricardus de Walſingham,	

De excambio diverſorum Caſtrorum cum Bertrando del Got Archiepiſcopo Burdegalenſi.

A.D.1305.
An. 33. E. I.
Rot. Vaſcon. 33. E. I. m 21.

REX dilectis & fidelibus ſuis, Johanni de Havering, Seneſcallo ſuo Vaſconiæ Amaneno de la Bret, & Magiſtro Richardo de Havering, & Arnaldo de Calua Penna, ſalutem.

Sciatis quod aſſignavimus vos, & per plenum & ſpeciale mandatum in hac parte vobis committimus vices noſtras, ad tractandum, ordinandum & componendum, nomine noſtro, cum venerabili Patre . . . . . Archiepiſcopo Burdegalenſi, ſuper Eſcambio, videlicet,

Caſtrorum de Benner, de Bygaroke, de Mylan, de Coſe, de Monte Rapto, necnon de Mota Sancti Patentii, cum ſuis omnibus pertinentiis, & duobus feodis, cum duobus homagiis, ad Dominium prædicti Archiepiſcopi in partibus Sentungiæ ſpectantibus,

Faciendo ſecundum quod ad noſtram & Coronæ noſtræ utilitatem in præmiſſis commodius & melius videbitis expedire:

A.D.1305.

Ita tamen quòd proviſo per veſtrum Conſilium & circumſpectionem qualiter, quo modo, & locis quibus dictum Eſcambium pro nobis & dicto Archiepiſcopo fieri poterit competenter, & ad indempnitatem noſtram, & minorem Coronæ noſtræ in ſupradictis partibus læſionem:

Et quid in præmiſſis feceritis, nos diſtincte & aperte per veſtras litteras reddatis certiores.

In cujus, &c.

Teſte, &c. apud Weſtmon. 6. die Aprilis.

Per ipſum Regem, nunciante J. de Sandale.

De exequiis Johannæ Reginæ Franciæ celebrandis.

A.D.1305.
An. 33. E. I.
Rot. Cl. 33. E. I. m. 16. d.

REX Venerabili in Chriſto Patri R. eadem gratiâ, Archiepiſcopo Cantuarienſi, totius Angliæ Primati, ſalutem.

Deus, omnium conditor & Creator, qui cæleſtis profunditate conſilii ordinat, vocat, diſponit & revocat ſubjectas ſuæ providentiæ creaturas, Sereniſſimam Conſortem Philippi Regis Franciæ illuſtris conſanguinei noſtri kariſſimi Johannam, quondam Reginam Franciæ, ab hoc ſeculo, prout ſibi placuit, evocavit.

A.D.1305.

Cum igitur opus Sanctum & ſalubre cenſeatur pro defunctis, ut à peccatorum ſolvantur nexibus, exorare,

Paternitatem veſtram affectuosè requirimus & rogamus, quatinus, ipſius Johannæ exequias devotè & ſolempniter celebrantes, ejus animam, cum decantatione miſſarum, aliiſque devotarum orationum ſuffragiis, ipſi altiſſimo ſpecialiter commendetis:

Ipſamque ab univerſis & ſingulis, religioſis & aliis, perſonis Eccleſiaſticis, ſubditis veſtris, per totam veſtram Diocæſem, adjuvari ſimiliter per hujuſmodi ſuffragia faciatis.

Quæſumus autem ut de miſſarum numero, & aliarum orationum ſuffragiis, quæ pro præfatâ Johannâ mandaveritis, ſeu injunxeritis facienda, per veſtras litteras nos curetis, quamcitius vobis inde conſtiterit, reddere certiores, ut vobis ad grates & gratias ob præmiſſa teneri merito debeamus.

Teſte Rege apud Weſtmon. 13. die Aprilis.

Eodem modo ſcribitur ſubſcriptis, videlicet.

J. Karliolenſi,
J. Lincolnienſi,
J. Norwicenſi,
J. Elyenſi,
R. Wynton.
J. Roffen.
A. Dunelmen.
Th. Exon.
S. Sarum;
W. Wygorn;
R. Hereford.
W. Bathon. & Wellenſi,
W. Coventr. & Lychefeldenſi,
A. Aſſavenſi,
A. Bangorenſi,
D. Menevenſi,
J. Landavenſi, Epiſcopis:

Electo London.
Cuſtodi Spiritualitatis Archiepiſcopatûs Eborum, Sede vacante:
Cuſtodi Spiritualitatis Epiſcopatûs Ciceſtriæ.

Rex dilecto ſibi in Chriſto ... Abbati Sancti Auguſtini Cantuar. ſalutem.

Deus omnium conditor, *&c. ut ſuprà.*

Cum igitur, &c.

Veſtram amicitiam, &c. quatinus ipſius Johannæ, *&c. ut ſupra.*

Teſte Rege ut ſupra.

Conſimiles litteræ diriguntur Abbatibus ſubſcriptis, videlicet,

Abbati de Sancto Edmundo,
Abbati de Sancto Albano,
Abbati de Waltham,
Abbati Weſtmonaſterii,
Abbati de Eveſham,
} Exemptis.

Abbati de Alnewyk,
Abbati de Egliſton,
Abbati de Sancta Agatha,
Abbati de Barlinges,
Abbati de Tupholm.
Abbati de Bileye,
Abbati de la Dale,
Abbati de Neubus,
Abbati de Cokerſand,
Abbati de Croxton.
Abbati de Sancta Radegunde,
Abbati de Hoppe,
Abbati de Suleby,
Abbati de Lacienden.
Abbati de Toire,
Abbati de Wellebeck,
Abbati de Hales,
Abbati de Bello capite,
} Premonſtracen.

Abbati de Furnais,
Abbati de Sallay,
Abbati de Holmcoltran,
Abbati de novo Monaſterio,
Abbati de Jerovall.
Abbati de Fontibus,
Abbati de Bellâ Landa,
Abbati de Melſa,
Abbati de Kirkeſtede,
Abbati de Rupe,
Abbati de Rughford,
Abbati de Valle Dei,
Abbati de Gerndon.
Abbati de Stanlein Ardern.
Abbati de Pippewell,
Abbati de Combe,
Abbatì de Blancalanda,
Abbati de Baſinwerk,
Abbati de Cumbremere,
Abbati de Crokeſden.
Abbati de Valle Regali,
Abbati de Denlacreſſe,
Abbati de Mira Valle,
Abbati de Stanlawe,
Abbati de Bildewas,
} Ciſtercien.

Abbati

A.D. 1305. Edw. I.

Abbati de Stoule in Wilteſ.
Abbati de Swyneſhevend.
Abbati de Wardon.
Abbati de Boxle,
Abbati de Stratford,
Abbati de Tileteye,
Abbati de Bynedon.
Abbati de Quarrera,
Abbati de Leteleye,
Ciſtercien.

Abbati de Dunkeſwell.
Abbati de Bello loco Regis.
Abbati de Strata Florida.
Abbati de Flaxle,
Abbati de Tynterne,
Abbati de Kyngeſwode,
Abbati de Waverle.
Abbati de Revesby,
Abbati de Parco lude.
Ciſtercien.

Eodem modo, quo ſcribitur Epiſcopis Angliæ, ſcribitur Epiſcopis Hiberniæ, Vaſconiæ, & Scotiæ; videlicet, in Hiberniâ.

R. Archiepiſcopo Dublin.
W. Archiepiſcopo Caſſalen.
Th. Epiſcopo Midd.
W. Archiepiſcopo Tuamen.
W. Epiſcopo Imlacen.
N. Epiſcopo Leghlin.
W. Epiſcopo Daren.
W. Epiſcopo Waterford.
R. Electo Fermen.
R. Epiſcopo Liſmor.
W. Epiſcopo Oſſoren,
R. Epiſcopo Lymer.
Hiberniâ.

B. Archiepiſcopo Burdegal.
B. Epiſcopo Agen.
W. Archiepiſcopo Xancton.
... Epiſcopo Petragoricen.
W. Waſaten.
Aquen.
Baionen.
Lectoren.
Aduren.
Laſcuren.
Oloronen.
Vaſconiâ.

Epiſcopo Glaſguen.
Epiſcopo Candidæ Caſæ,
Epiſcopo Moravien.
Epiſcopo Catanen.
Epiſcopo S. Andreæ,
Epiſcopo Dumblanen.
Epiſcopo Dunkelden.
Epiſcopo Breghinen.
Epiſcopo Aberden.
Epiſcopo Roſs.
Scotiâ.

REX Religioſo viro & in Chriſto ſibi dilecto, Priori, Provinciali Ordinis Fratrum Prædicatorum in Angliâ, ſalutem.

Deus omnium Conditor, &c.

Cum igitur, &c.

Amicitiam veſtram attentè requirimus & rogamus, quatinus ipſius Johannæ exequias devote & ſolempniter celebrantes, ejus animam, cum decantatione miſſarum, aliiſque devotarum orationum ſuffragiis, ipſi altiſſimo ſpecialiter commendetis.

Quæſimus autem, *&c. ut ſupra.*

Teſte Rege ut ſuprà.

Conſimiles litteræ diriguntur Miniſtro generali Ordinis Fratrum Minorum in Angliâ.

Conſimiles litteræ diriguntur Prioribus, Provincialibus Ordinum Sancti Auguſtini, & Beatæ Mariæ, de Monte Carmeli in Angliâ, Hiberniâ, Vaſconiâ, & Scotiâ.

Conſimiles litteræ diriguntur Miniſtris Generalibus Ordinis Minorum in Angliâ, Hiberniâ, Vaſconiâ, & Scotiâ.

Litera Roberti Comitis Flandriæ pro conductu puro & ſine conditione.

A.D. 1305. An. 33. E. I. Ex Orig. in Tur.

ILluſtri Principi & potenti Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Acquitaniæ, Robertus Comes Flandriæ, ſalutem cum reverentiâ & honore.

Vidimus conductum veſtrum, quem per veſtras patentes litteras gentibus terræ & poteſtatis noſtræ conceſſiſtis, ſub illa conditione quod Scotos, Inimicos & Rebelles veſtros, armaturis ſeu victualibus non confortentur.

A.D. 1305.

Super quo vobis reſcribimus, quod prædictos Inimicos veſtros, nos & gentes noſtræ non intendimus, ad guerram ſeu rebellionem contra vos & veſtros, in aliquo confortare; immo publice & ſolemniter proclamari fecimus, & etiam prohiberi per totam noſtram Patriam, ne

A.D. 1305.
Edv. I.

ne quis eoſdem in ſuis rebellionibus ſeu rapinis cofortet ſeu ſuſtentet quoquomodo; & ſpecialiter in partibus maritanis, per noſtras patentes litteras, hoc fieri præcepimus, quas Mercatoribus veſtri Regni tradi fecimus & concedi.

Verùm quia dicta noſtra Patria ſolita eſt ab antiquo mercimoniorum uſu ſuſtentari, & omnibus Mercatoribus, ad eamdem undecunque confluentibus, ſit communis, non poſſumus bono modo, nec debemus prohibere quominus prædicti Scoti, & quicunque alii, licitas & juſtas exercentes mercaturas, in terrâ noſtrâ more ſolito recipiantur, & unà cum ſuis bonis per nos ab omni oppreſſione indebitâ defendantur; dum tamen ſua exerceant mercimonia ſine fraude.

A.D. 1305.
Edv. I.

Quapropter veſtram Regiam Majeſtatem requirimus & rogamus, quatinus purum conductum, & ſine conditione, cui non poſſit per cautelas obviari, pro dictis noſtris gentibus, ſecundùm intentionem noſtram prædictam, velitis, ſi placeat, nobis per latorem præſentium deſtinare.

Datum Gandani, ſexta decima die Menſis Aprilis, anno Domini 1305.

Pro Blancha Duciſſa Auſtriæ Sorore Margaretæ Conſortis Regis.

A.D. 1305.
An. 33. *E.* I.
Rot. Cl. 33 *E.* I. *m.* 12. *d.*

REX venerabili in Chriſto Patri, R. eâdem gratiâ, Archiepiſcopo Cantuarienſi, totius Angliæ Primati, ſalutem.

Cum opus ſanctum & ſalubre cenſeatur pro defunctis, ut à peccatorum ſolvantur nexibus, exorare,

Paternitatem veſtram affectuosè requirimus & rogamus, quatinus exequias nobilis Dominæ Blanchæ, quondam Duciſſæ Auſtriæ, & Sororis Margaretæ Reginæ Angliæ, Conſortis noſtræ kariſſimæ (quam quidem Duciſſam Deus, prout ſibi placuit, ab hoc ſeculo evocavit) devote & ſolempniter celebrantes, ejus animam, cum decantatione miſſarum, aliiſque devotarum orationum ſuffragiis, ipſi Altiſſimo ſpecialiter commendetis, ipſamque ab univerſis & ſingulis, religioſis & aliis, perſonis Eccleſiaſticis, ſubditis veſtris, per totam veſtram Diocæſem, faciatis ſimiliter commendari.

A.D. 1305.

Teſte Rege apud Kenyngton. 26. die Maii.

Conſimiles litteræ diriguntur ſubſcriptis, videlicet,

J. Karliolen.
J. Norwicen.
J. Elyen.
R. Wynton.
J. Roffen.
A. Dunelmen.
Thom. Exon.
S. Sarum.
W. Wygorn.
R. Hereforden.
W. Bathon. & Wellen.
W. Coventr. & Lychefeld.
A. Aſſaven.
A. Bangoren.
D. Meneven.
J. Landaven.

Epiſcopis.

Electo London. Cuſtodi Spiritualitatis Archiepiſcopatûs Eborum, Sede vacante:
Cuſtodi Spiritualitatis Epiſcopatûs Cyceſtr.

REX dilecto ſibi in Chriſto ... Abbati Sancti Auguſtini Cantuar. ſalutem.

Cum opus Sanctum & ſalubre, &c.

Veſtram amicitiam affectuoſe requirimus & rogamus, quatinus, *&c. ut ſupra*, commendetis, & faciatis ab omnibus & ſingulis ſubditis veſtris ſpecialiter commendari.

Conſimiles litteræ diriguntur Abbatibus ſubſcriptis, videlicet,

Abbati de Sancto Edmundo,
Abbati de Sancto Albano,
Abbati de Waltham,
Abbati Weſtm.

Teſte ut ſupra.

De

D.1305.
n. I.

A.D.1305.
Edv. 1.

De Augmentatione dotalitii Margaretæ Reginæ.

D.1305.
n. 33. E. I.
t. 33. E. I.
2. m. 19.

A.D.1305.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quod cum, fœlicis recordationis, Bonifacius, divinâ providentiâ, nuper Sanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ ſummus Pontifex, in quem ſuper pace, inter nos & Regem Franciæ reformanda (ſuper diſcordiis & guerris, inter nos & ipſum, occaſione quacumque, nuper exortis) ſub certis formis & modis, ex parte noſtra & ipſius Regis fuerat compromiſſum; inter cætera, quæ in pronunciationis ſuæ ſerie continentur, ex virtute dicti compromiſſi, ordinâſſet quod matrimonium inter nos & Margaretam, ſororem prædicti Regis Franciæ, contraheretur, ſub certis conditionibus atque pœnis: & quod dotalitium ad valorem quindecim milium librarum Turon. in terris & tenementis, in locis competentibus, per nos aſſignaretur eidem:

Noſque dotalitium prædictum, de tribus milibus libratarum terræ monetæ Turonenſis, augmentaverimus de noſtra propria & libera voluntate, & ad præmiſſa in omnibus & ſingulis adimplenda nominaverimus & aſſignaverimus eidem Margaretæ certa Caſtra, Civitates, Villas, Honores, Burgos, Firmas, Maneria, Hundreda, & alia loca diverſa, de quibus eam dotavimus ad oſtium Eccleſiæ, quando eam deſponſaverimus; prout in litteris noſtris patentibus, eidem Margaretæ inde confectis, pleniùs continetur:

Nos, honorem & ſtatum ipſius Margaretæ uberius reſpicere volentes, dotalitium prædictum, de duobus milibus libratarum terræ, monetæ prædictæ, jam duximus augmentandum; ita quod, in univerſo, habeat, in dotem ſeu dotalitium, terras & tenementa uſque ad valorem viginti milium librarum Turon. annuatim; quatuor Turon. pro uno ſterlingo computandis.

Et in valorem dictarum duarum milium librarum Turon. nominavimus & aſſignavimus eidem Margaretæ Maneria, Villas, Firmas, & Hundredum ſubſcripta; videlicet,

Villam de Kingeſthorp, cum pertinentiis in Comitatu Northampton in valorem ſexaginta librarum ſterlingorum:

Manerium de Eſton, cum pertinentiis in eodem Comitatu; in valorem quadraginta librarum:

Manerium de Kingeſclive, cum pertinentiis in eodem Comitatu; in valorem ſexaginta & duarum librarum:

Manerium de Briggeſtoke, cum pertinentiis in eodem Comitatu; in valorem quadraginta & unius librarum & decem ſolidorum:

Viginti & quinque libras de firmâ, quam Laurentius de Preſton reddit pro Manerio de Gretton, in eodem Comitatu:

Hundredum de Falwele in eodem Comitatu; in valorem undecim librarum, ſexdecim ſolidorum, & octo denariorum:

Manerium de Longebenyngton, cum pertinentiis in Comitatu Lincolniæ; in valorem centum & ſexaginta librarum:

Villam de Grymeſby, cum redditibus & omnibus aliis pertinentiis ſuis in eodem Comitatu; in valorem quadraginta librarum:

Et quinquaginta libras de firmâ, quam homines de Socâ de Caſtro reddunt per annum in eodem Comitatu:

Habenda & tenenda eidem Margaretæ, in augmentationem dotis ſuæ prædictæ, quoad vixerit, adeo integrè & liberè ſicut nos ea tenuimus.

In cujus, &c.

Dat. per manum noſtram apud Banſtede 27. die Maii.

Per breve de privato Sigillo.

De decima Pullanorum Abbati de Nuttele ſolvenda.

A.D.1305.
a. 33. E. I.
Rot. Cl 33. E. I. m. 9.

A.D.1305.

REX Ballivis Margaretæ Reginæ Angliæ, Conſortis noſtræ, de Ryſebergh, ſalutem.

Quia accepimus per inquiſitionem, quam per Vicecomitem noſtrum Buk. fieri fecimus, quod dilectus nobis in Chriſto Abbas de Nuttele, Perſona Eccleſiæ de Ryſebergh, ac Prædeceſſores ſui, Abbates ejuſdem loci, & Perſonæ Eccleſiæ prædictæ, à tempore quo non extat memoria, tam tempore Ricardi de Alemannia, dudum Comitis Cornubiæ, quàm tempore Edmundi nuper Comitis, ibidem percipere, & habere conſueverunt decimam, tam pullanorum ipſorum Ricardi & Edmundi, quàm

A.D.1305. Edv. I. aliorum in Parco de Ryſebergh Pulnatorum, quàm denariorum de agiſtamento, de quibuſcumque animalibus in eodem parco facto, provenientium,

Quouſque Perſonæ Lumbard. & Willielmus Beauſamis, Cuſtodes Equitii noſtri, poſtquam dictum Manerium, ſimul prædicto Parco, per mortem præfati Edmundi, ad manus noſtras devenit, præfatum Abbatem, quo minus dictam decimam percipere & habere poſſet, impediverunt,

Per quod vos, poſtquam dicta Manerium & Parcum præfatæ Conſorti noſtræ aſſignavimus, dictum Abbatem ſuper hoc ſimiliter impediviſtis, & adhuc impeditis. A.D.130 Edv. I.

Nos, nolentes quod eidem Abbati injurietur in hac parte, vobis mandamus, quòd prædictum Abbatem decimas prædictas in Parco prædicto percipere, & habere permittatis, prout ipſe, & prædeceſſores ſui prædicti, eas temporibus retroactis percipere, & habere conſueverunt.

Teſte Rege apud Cantuar. ſexto die Julii.

Per petitionem de Conſilio.

De Receptoribus Petitionum in proximo Parliamento conſtitutis.

A.D 1305. *An.* 33. *E.* I. *Rot. Cl.* 32. *E.* I. *m.* 8. *d.*

REX dilecto & fideli ſuo, Gilberto de Robur. ſalutem.

Quia ordinavimus quod vos, & dilecti Clerici noſtri, Magiſter de Cadomo, Magiſter Johannes Buſsh. & Johannes de Kirkeby, recipiatis omnes petitiones, quas liberari continget in inſtanti Parliamento noſtro, quod incipiet, apud Weſtmonaſterium, in octabis Nativitatis Beatæ Mariæ Virginis, proximo jam venturis:

Vobis mandamus, firmiter injungentes, quod, omnibus aliis prætermiſſis, London. cum omni celeritate, qua poteritis, perſonaliter accedatis, & petitiones hujuſmodi, unà cum Clericis noſtris prædictis, recipiatis ibidem exnunc, de die in diem, uſque ad tertium diem poſt Feſtum Sancti Michaelis, futurum proximo; & non ultra: A.D.130

Et hoc nullatenus omittatis.

Teſte Rege apud Lanſare quarto die Septembris.

Eodem modo mandatum eſt præfatis Magiſtris,

Johanni de Cadomo,
Johanni de Buſsh, &
Johanni de Kyrkeby.

Teſte ut ſupra.

Clementi Papæ, poſcenti Regem, aut Edvardum Filium, Coronationis ſuæ ſolempniis intereſſe, excuſatoria.

A.D.1305. *An.* 33. *E.* I. *Rot. Cl.* 33. *E.* I. *m.* 7. *d.*

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino C. Sacroſanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. devota pedum oſcula beatorum.

Venientes ad nos venerabilis Pater Reymundus Epiſcopus Laſcurren. & Magiſter Willielmus Teſta Archidiaconus Aran. in Eccleſia Convenarum, Capellanus veſter, Beatitudinis veſtræ Nuncii, veſtras nobis litteras præſentârunt.

Nos autem litteras ipſas & Nuncios vidimus lætâ mente, & recepimus reverenter intuitu deſtinantis:

Gaudentes quamplurimùm, & ingenti lætitiâ in Domino exultantes, quod, ſicut eorumdem Nunciorum patefecit aſſertio, plenè vigetis corporeâ ſoſpitate; A.D.130

Ac vobis ad gratias, quas ſufficimus, aſſurgentes ex eo, quod noſter, Regnique noſtri ſtatus ſalubris, ineſt ſpecialiter cordi veſtro.

Sanè reverentiſſimam perſonam veſtrâm, antequam montes tranſeatis, videre, ac colloquium cum eadem habere, veſtræque Coronationis ſollempniis intereſſe, ſi commode fieri poſſet, gratiſſimum nobis foret.

Set ad hoc perſonam noſtram (quam veſtræ Sanctitatis benevolentia novit multis vexationibus fatigatam) accedere, aut etiam Edwardum filium noſtrum, Prælatorum & aliorum Magnatum virorum prudentum decenti Comitivâ vallatum, mittere (pro quo, ſicuti & pro nobis,

conductum

A.D. 1305. Edv. I.

conductum à Rege Franciæ, juxta ordinationem Magnatum & Procerum Regni noſtri, primitus oporteret habere) brevitas temporis non permittit; quum expedire non credimus quoquomodo quod acceſſus veſter ad Curiam Romanam differatur, ſet potius, quantum honeſtati veſtræ congruet, maturetur.

Et, proculdubiò, admodùm prægravamur quòd requiſitionem & voluntatem veſtram non poſſumus in hac parte, juxta noſtri cordis deſiderium, adimplere.

Ad veſtra ſiquidem beneplacita & mandata proſequenda, pro viribus, & complenda, nos veſtra ſancta Paternitas devotos ſemper inveniet & paratos.

Veſtræ igitur Sanctitati, de quâ fiduciæ plenitudinem obtinemus, devotiſſimè ſupplicamus quatinus, præmiſſis clementi meditatione penſatis, tam nos, quàm prædictum natum noſtrum ſuper hoc habere dignemini excuſatos; ſicque nos, Regnum noſtrum, & noſtros proſequi gratioſè, quod veſtræ benignè puritatis affectum, quem vos ad perſonam noſtram longâ experientiâ habuiſſe percepimus, de bono in melius continue augeri effectualiter ſentiamus.

Ad hæc, circa promotionem negotii Terræ ſanctæ, menti noſtræ præcipuè inſidentis, cujus ſtatui miſerabili fore compatiendum non indigne conſpicitur, eò libentius pietatis veſtræ Clementiam excitamus, quo ad ſubveniendum eidem propoſitum veſtrum verſari intimiùs credimus & tenemus.

Super quo & aliis, quæ dictorum Nunciorum veſtrorum legationem contingunt, quibus noſtram aperuimus plenius voluntatem, dignetur eiſdem providentia veſtra fidem indubiam adhibere.

Cæterùm quoſdam Prælatos & Magnates alios Regni noſtri, cum poteſtate plenaria & ſpeciali mandato, ad veſtram præſentiam reverendam in brevi proponimus deſtinare, ad faciendum, approbandum, & recipiendum ea omnia, quæ ſuper præmiſſis pro nobis & ſæpe dicto nato noſtro veſtra Sanctitudo viderit ordinanda; & quæ nos, & idem filius noſter faceremus, ſeu facere poſſemus, ſi noſtra adeſſet præſentia perſonaliter.

Sanctiſſimam perſonam veſtram conſervet altiſſimus, ad regimen Eccleſiæ ſuæ ſanctæ, per tempora proſpera & longæva.

Dat. apud Weſtm. quarto die Octobris, anno Regni noſtri triceſimo tertio.

De non moleſtando Scotos hinc inde tranſeuntes.

A.D. 1305. An. 33. E. 1. Rot. Clauſ. 33. E. 1. m. 6. d.

REX Vicecomiti Eborum ſalutem.

Quia Prælati, Proceres, & alii de terrâ noſtrâ Scotiæ, neceſſe habent, pro negotiis, eos tangentibus, frequenter ad nos in Angliam accedere & redire, per quod ipſos, ubicunque infra Regnum noſtrum venerint, admitti volumus honorifice & curialiter ſicut decet,

Tibi præcipimus, firmiter injungentes, quod in ſingulis Villis, infra Ballivam tuam, tam infra libertates, quàm extra, per quas eos, in veniendo ad nos, ut præmittitur, & ad propria redeundo, tranſitum facere contigerit, & locis aliis, quibus videris expedire, publicè proclamari facias, ex parte noſtrâ, & firmiter inhiberi, ne quis alicui, vel aliquibus, de terrâ noſtrâ prædictâ, per Ballivam tuam tranſeuntibus, in hoſpitiis ſuis, in viâ vel alibi, improperia, convitia, vel alia verba contumelioſa dicere, ſeu aliàs injuriam, moleſtiam, dampnum aliquod, vel gravamen inferre; aut etiam victualia, vel alia neceſſaria carius ipſis, quàm aliis de Regno noſtro, vendere præſumat.

Et, ſi forte aliquem in Ballivâ tuâ inveneris, contra proclamationem prædictam in aliquo delinquentem, tunc ipſum, ad querelam & ſectam illius, qui ſenſerit ſe gravatum, per corpus ſuum, ſine dilatione, attachies, & eum in priſonâ noſtrâ ſalvò & ſecurè cuſtodiri facias, donec aliud ſuper hoc à nobis habueris in mandatis.

Et iſtum mandatum noſtrum, cum tantâ diligentiâ exequi facias, ne ad te & tua, ob tui defectum, graviter capere debeamus.

Teſte Rege apud Weſtm. 14. die Octobris.

Conſimiles litteræ diriguntur Vicecomitibus *London. Midd. Eſſex. Hertford. Bed. Buk. Huntedon Cantebr. Linc. Leyc. Warr. Notingham. Derb.* & *Northumbr.*

Teſte ut ſupra.

Procuratorium [illegible] Romanam [illegible] Terræ ſanctæ.

A.D.1305. An. 34. E. 1. Pat. 33. E. 1. p. 2. m. 8.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino C. divinâ providentiâ, ſacroſanctæ Romanæ, ac univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus, ejuſdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. devota pedum oſcula beatorum.

Attendentes pium & laudabile veſtræ Sanctitatis propoſitum circa promotionem negotii Terræ ſanctæ, quod tanto ad effectum poſſe, Deo auſpice, fœliciorem perduci ſperamus, quanto inter Reges & Principes, cæteroſque Nobiles & Magnates, Chriſti fideles, vinculum majoris unitatis & concordiæ purioris, caritatiſque fervidioris, per veſtræ circumſpectionem Clementiæ, fuerit inductum & fortius ſtabilitum:

Quamobrem inter ſereniſſimum Principem Dominum Philippum, eâdem gratiâ, Francorum Regem & nos, ſucceſſoreſque ſuos & noſtros, ſolidam concordiam, caritatem fervidam, pacemque firmam continuari feliciter & augeri ex intimis affectantes,

Dilectos & fideles noſtros,

Venerabiles Patres, Walterum Coventrien. & Lichfelden. Theſaurarium noſtrum, &
Willielmum Wygorn. dictâ gratiâ, Epiſcopos:
Henricum de Lacy Comitem Lincolniæ, Conſanguineum noſtrum:
Hugonem le Deſpenſer,
Amaneum de Lebreto,
Ottonem de Grandiſono, Milites:
Magiſtrum Johannem de Benſtede, Scaccarii noſtri Cancellarium, Sariſbirienſis,
Robertum de Pykering, Eborum,
Bartholomæum de Ferentino, Londonienſis, &
Philippum Martel Ciceſtrienſis, Eccleſiarum Canonicos,

A.D.1305.

De [illegible] circumſpectâ providentiâ, & fidelitate [illegible], plenam fiduciam optinentes,

Procuratores noſtros & Nuncios ſpeciales ad veſtræ ſanctæ Paternitatis præſentiam deſtinamus:

Dantes eiſdem, vel ſeptem ex ipſis primò nominatis, aut quinque de dictis ſeptem, plenariam poteſtatem & ſpeciale mandatum, ſuper paſſagio Terræ ſanctæ prædictæ tractandi, ordinandi, conveniendi, concordandi, & paciſcendi:

Necnon faciendi, approbandi, & recipiendi, pro nobis & noſtro nomine, ea omnia quæ ad ſolidam concordiam, caritatem, & pacem inter præfatum Regem & nos:

Ac alia, quæ ad animæ noſtræ ſalutem, [illegible] noſtrum Regnique noſtri commodum & honorem, præſtante Domino, veſtra Beatitudo duxerit ordinanda:

Præſtandique in animam noſtram quodlibet genus liciti ſacramenti:

Ac faciendi & expediendi omnia & ſingula, quæ nos faceremus, ſeu facere poſſemus, ſi perſonaliter adeſſemus, etiam ſi mandatum exigant ſpeciale:

Ratum habituri & firmum quicquid dicti Procuratores, vel ſeptem ex ipſis, primò nominatis, aut quinque de dictis ſeptem, noſtro nomine fecerint in præmiſſis, & præmiſſa tangentibus quoquo modo.

Et hæc Sanctæ Paternitati veſtræ, & omnibus, quorum intereſt, aut intereſſe poterit in futuro, ſignificamus per noſtras patentes litteras, ſigilli noſtri munimine conſignatas.

Dat. apud Weſtm. decimo quinto die Octobris, anno Domini milleſimo triceſimo quinto, Regni verò noſtri triceſimo tertio.

De foriſfactis per Scotos, eis, ſub [illegible] conditionibus, remiſſis per Regem Angliæ.

A.D.1305. An. 33. E. 1. Ex Orig. Penes Camerar.

EDward, par la grace de Dieu, Roi d'Angleterre, Seigneur d'Irlaund, & Duc d'Aquitanne, a touz ceux, qui ces preſentes lettres verront ou orront, ſaluz.

A parpetuel memoire des choſes ſouz eſcrites, par ceſtes preſentes lettres vous feſoms [illegible] que, come les gentz de notre terre d'Eſcoce, apres ce qu'il feurent en notre homage & ligeance, & liez a nous par ſerement de [illegible], & par eſcrits, & en autre maniere, tant effora-

A.D.1305.

A.D. 1305. Edv. I. efforablement come nous & notre Conſail ſaviens ordener & charger, ſe relevaſſent contre nous par mauveis conſail, & meuſſent guerre, en feſant roberies, arſons, homicides, felonies, & pluſors autres maux & damages, a lor poer, en notre ditte Terre d'Eſcoce, & auſi en partie en Angleterre, contre lor homages, foiautez, & ligeances avantdittes:

Et puis pluſors d'eux ſe reveniſſent a nôtre foi & a nôtre obeiſſance, & feuſſent receuz a nôtre pees, & a nôtre volunte, & des dareyns Johan Comyn Seigneur de Badenagh Chevalier, & les autres, qui a cel houre ove li tindrent, veniſſent auſi, & feuſſent receuz a nôtre pees, & a nôtre foi, en manere qui en droit de lour ranzons, & des amendes des treſpas & d'outrages, ſoulement faitz a nous, & de l'eſtabliſſement de la terre d'Eſcoce eſteuſſent a nôtre ordenance & a nôtre volunte:

Nous ja ſoit qui les deſpitz, treſpas, outrages, & deſobeiſſances, que les dites gentz de nôtre ditte terre d'Eſcoce nous ont faitz, ſoient ſi grants & tant a chargez, par reiſon qu'il ne porroient a nul temps de ce faire ſuffiſantz amendes, ne due ſatisfaction, ſi comme eux meiſmes ſont bien reconiſſantz:

Et tot ne vueillons ſi come nous ne devoms, tieux deſpitz, treſpas, outrages & deſobeiſſances ſuffrir a paſſer ſanz aucun puniſſement; ne mie, por ce nous eantz regard a ce, que les gentz de la ditte nôtre terre d'Eſcoce, ſe ſont bien & loiaument portez vers nous, puis notre darrein partir de celes parties, & por l'eſperance que nous avoms de lour bon port, & de lour bon ſerviſe en temps avenir, vueillantz a eux faire grace eſpeciale, lour avoms grante, & grantoms que ſauvez lour ſoient vie & membre, & quites ſoient d'enpriſoment & de deſheritezon; ſauvez totes voies a nous les terres, tenemenz, & les Seignuries que Johan de Baillol, jadis Roi d'Eſcoce, dona & aliena de les demeines aportenantes a la roiaute d'Eſcoce, a faire de ceo notre pleiſir.

Et pardonoms & releiſſoms as gentz de l'avant dite notre terre d'Eſcoce, qui ſont venuz, & receuz a notre pees, & a notre foi, treſpas, a nouz faitz, corrouz, rancour, & tote manere de mal vueillancee, que nous avioms vers eux; enſi totes voies qu'il ſoient tenuz a paer, ce qe par nous & notre Conſail eſt ordene, ſolonc notre dit & notre pronunciation qu s'enſuent en ceſte fourme.

Adereprimes nous dioms & pronuncioms, que le ſuſdit Johan Comyn, & les autres, qui ove li vindrent a notre pees, & a notre foi, par mi les covenances que lour feurent grantez, paent, por ranzon, & por amendes des treſpas, par eux faitz, la value de lour terres, & de lor rentes de trois anz, al overaigne des noveux chaſteux, que nous feiſoms faire en la ditte terre d'Eſcoce, por ſeurte de meiſme la terre, & ſauvation de la pees; ou à mettre en autre us, ſi come nous verroms que ſoit a faire: A.D. 1305. Edv. I.

Et avoms auſi pardonez, & pardonoms audit Johan Comyn, & a David de Graham l'Exil, & la demoere, qu'il devoient faire & tenir hors d'Eſcoce, par mi les covenances avantdites.

Deriechief, ſolonc ce que par nous & nôtre Conſail eſt ordenez, dioms & pronuncions, que les gente d'Eſcoce, qui vindrent a nôtre pees, & a nôtre foi, avant ce qe le dit Johan vint, & fu receu a la dite pees, paent la value de lour terres, & de lour rentes, de deus anz, en la fourme avantdite; ſauve ceux qui porront mouſtrer, qu'l en devient eſtre quites par nôtre grant & fait eſpecial.

Deriechief, nous dioms & pronuncions, que Adam de Gourdon Chevalier, endroit de ſa ranzon, & des amendes de treſpas, ſoit de la condition Johan Comyn avantdit; c'eſt aſſavoir, a paer la value de ſes terres, & de ſes Rentes, de trois anz, en la manere deſuſdite.

Deriechief, nous dioms & pronuntioms qe Symon Fraſer Chevalier, en droit de ranzon, & des amendes de treſpas, ſoit de meiſme la condition; c'eſt aſſavoir, a paer la value de ſes terres, & de ſes Rentes, de trois anz, en la fourme que dite eſt.

Deriechief, nous dioms & pronuncioms, qe Eveſques, Abbez, Priours, & autres du Clerge, de nôtre dite terre d'Eſcoce (ſauve l'Eveſque de Glaſgu) paent, por ranzon, & por amendes de treſpas, en la dite fourme, la valour de lour terres, & de lour rentes, d'un an; ſauve ceux qui porront mouſtrer, par fait eſpecial, ou en autre manere, qu'il en devient eſtre quites.

Et le dit Eveſque de Glaſgu, endroit de ſa ranzon, & des amendes de treſpas, deit eſtre de la condition le dit Johan Comyn; c'eſt aſſavoir, a paer, en la fourme que dite eſt, la value de ſes terres, & de ſes Rentes, de trois anz.

Et a meſme l'Eveſque avoms pardone l'Exil, e la demoere, qu'il devoit faire & tenir hors d'Eſcoce, parmi les Covenances, qe grantez li feurent, quant

Procuratorium ad Curiam Romanam ſuper Paſſagio Terræ ſanctæ.

A.D. 1305. An. 34. E. I. Pat. 33 E. I. p. 2. m. 8.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino C. divinâ providentiâ, ſacroſanctæ Romanæ, ac univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus, ejuſdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. devota pedum oſcula beatorum.

Attendentes pium & laudabile veſtræ Sanctitatis propoſitum circa promotionem negotii Terræ ſanctæ, quod tanto ad effectum poſſe, Deo auſpice, fœliciorem perduci ſperamus, quanto inter Reges & Principes, cæteroſque Nobiles & Magnates, Chriſti fideles, vinculum majoris unitatis & concordiæ purioris, caritatiſque fervidioris, per veſtræ circumſpectionem Clementiæ, fuerit inductum & fortius ſtabilitum:

Quamobrem inter ſereniſſimum Principem Dominum Philippum, eâdem gratiâ, Francorum Regem & nos, ſucceſſoreſque ſuos & noſtros, ſolidam concordiam, caritatem fervidam, pacemque firmam continuari feliciter & augeri ex intimis affectantes,

Dilectos & fideles noſtros,

Venerabiles Patres, Walterum Coventrien. & Lichfelden. Theſaurarium noſtrum, &
Willielmum Wygorn. dictâ gratiâ, Epiſcopos:
Henricum de Lacy Comitem Lincolniæ, Conſanguineum noſtrum:
Hugonem le Deſpenſer,
Amaneum de Lebreto,
Ottonem de Grandiſono, Milites:
Magiſtrum Johannem de Benſtede, Scaccarii noſtri Cancellarium, Sariſbirienſis,
Robertum de Pykering, Eborum,
Bartholomæum de Ferentino, Londonienſis, &
Philippum Martel Ciceſtrienſis, Eccleſiarum Canonicos,

A.D. 1305.

De quorum circumſpectâ providentiâ, & fidelitate probatâ, plenam fiduciam optinentes,

Procuratores noſtros & Nuncios ſpeciales ad veſtræ ſanctæ Paternitatis præſentiam deſtinamus:

Dantes eiſdem, vel ſeptem ex ipſis primò nominatis, aut quinque de dictis ſeptem, plenariam poteſtatem & ſpeciale mandatum, ſuper paſſagio Terræ ſanctæ prædictæ tractandi, ordinandi, conveniendi, concordandi, & paciſcendi:

Necnon faciendi, approbandi, & recipiendi, pro nobis & noſtro nomine, ea omnia quæ ad ſolidam concordiam, caritatem, & pacem inter præfatum Regem & nos:

Ac alia, quæ ad animæ noſtræ ſalutem, & ad noſtrum Regnique noſtri commodum, & honorem, præſtante Domino, veſtra Beatitudo duxerit ordinanda:

Præſtandique in animam noſtram quodlibet genus liciti ſacramenti:

Ac faciendi & expediendi omnia & ſingula, quæ nos faceremus, ſeu facere poſſemus, ſi perſonaliter adeſſemus, etiam ſi mandatum exigant ſpeciale:

Ratum habituri & firmum quicquid dicti Procuratores, vel ſeptem ex ipſis, primò nominatis, aut quinque de dictis ſeptem, noſtro nomine fecerint in præmiſſis, & præmiſſa tangentibus quoquo modo.

Et hæc Sanctæ Paternitati veſtræ, & omnibus, quorum intereſt, aut intereſſe poterit in futuro, ſignificamus per noſtras patentes litteras, ſigilli noſtri munimine conſignatas.

Dat. apud Weſtm. decimo quinto die Octobris, anno Domini milleſimo triceſimo quinto, Regni vero noſtri triceſimo tertio.

De forisfactis per Scotos, eis, ſub quibuſdam conditionibus, remiſſis per Regem Angliæ.

A.D. 1305. An. 33. E. I. Ex Orig. Penes Camerar.

EDward, par la grace de Dieu, Roi d'Angleterre, Seigneur d'Irlaund, & Ducs d'Aquitanne, a touz ceux, qui ces preſentes lettres verront ou orront, ſaluz.

A.D. 1305.

A parpetuel memoire des choſes ſouz eſcrites, par ceſtes preſentes lettres vous feſoms aſſavoir que, come les gentz de notre terre d'Eſcoce, apres ce qu'il feurent en notre homage & ligeance, & liez a nous par ſerement de foiaute, & par eſcritz, & en autre manere, tant effora-

A.D. 1305. Edw. I. efforablement come nous & notre Conſail ſaviens ordener & charger, ſe relevaſſent contre nous par mauveis conſail, & meuſſent guerre, en feſant roberies, arſons, homicides, felonies, & pluſors autres maux & damages, a lor poer, en notre ditte Terre d'Eſcoce, & auſi en partie en Angleterre, contre lor homages, foiautez, & ligeances avantdittes:

Et puis pluſors d'eux ſe reveniſſent a nôtre foi & a nôtre obeiſſance, & feuſſent receuz a nôtre pees, & a nôtre volunte, & des dareyns Johan Comyn Seigneur de Badenagh Chevalier, & les autres, qui a cel houre ove li tindrent, veniſſent auſi, & feuſſent receuz a nôtre pees, & a nôtre foi, en manere qui en droit de lour ranzons, & des amendes des treſpas & d'outrages, ſoulement faitz a nous, & de l'eſtabliſſement de la terre d'Eſcoce eſteuſſent a nôtre ordenance & a nôtre volunte:

Nous ja ſoit qui les deſpitz, treſpas, outrages, & deſobeiſſances, que les dites gentz de nôtre ditte terre d'Eſcoce nous ont faitz, ſoient ſi grants & tant a chargez, par reiſon qu'il ne porroient a nul temps de ce faire ſuffiſantz amendes, ne due ſatisfaction, ſi comme eux meiſmes ſont bien reconiſſantz:

Et tot ne vueillons ſi come nous ne devoms, tieux deſpitz, treſpas, outrages & deſobeiſſances ſuffrir a paſſer ſanz aucun puniſſement; ne mie, por ce nous cantz regard a ce, que les gentz de la ditte nôtre terre d'Eſcoce, ſe ſont bien & loiaument portez vers nous puis notre darrein partir de celes parties, & por l'eſperance que nous avoms de lour bon port, & de lour bon ſerviſe en temps avenir, vueillantz a eux faire grace eſpeciale, lour avoms grante, & grantoms que ſauvez lour ſoient vie & membre, & quites ſoient d'enpriſoment & de deſheritezon; ſauvez totes voies a nous les terres, tenemenz, & les Seignuries que Johan de Baillol, jadis Roi d'Eſcoce, dona & aliena de les demeines aportenantes a la roiaute d'Eſcoce, a faire de ceo notre pleiſir.

Et pardonoms & releiſſoms as gentz de l'avant dite notre terre d'Eſcoce, qui ſont venuz, & receuz a notre pees, & a notre foi, treſpas, a nouz faitz, corrouz, rancour, & tote manere de mal vueillancee, que nous avioms vers eux; enſi totes voies qu'il ſoient tenuz a paer, ce qe par nous & notre Conſail eſt ordene, ſolonc notre dit & notre pronunciation qu s'enſuent en ceſte fourme.

Adereprimes nous dioms & pronuncioms, que le ſuſdit Johan Comyn, & A.D. 1305. Edw. I. les autres, qui ove li vindrent a notre pees, & a notre foi, par mi les covenances que lour feurent grantez, paent, por ranzon, & por amendes des treſpas, par eux faitz, la value de lour terres, & de lor rentes de trois anz, al overaigne des noveux chaſteux, que nous feiſoms faire en la ditte terre d'Eſcoce, por ſeurte de meiſme la terre, & ſauvation de la pees; ou à metire en autre us, ſi come nous verroms que ſoit a faire:

Et avoms auſi pardonez, & pardonoms audit Johan Comyn, & a David de Graham l'Exil, & la demoere, qu'il devoient faire & tenir hors d'Eſcoce, par mi les covenances avantdites.

Deriechief, ſolonc ce que par nous & nôtre Conſail eſt ordenez, dioms & pronuncions, que les gente d'Eſcoce, qui vindrent a nôtre pees, & a nôtre foi, avant ce qe le dit Johan vint, & fu receu a la dite pees, paent la value de lour terres, & de lour rentes, de deus anz, en la fourme avantdite; ſauve ceux qui porront mouſtrer, qu'l en devient eſtre quites par nôtre grant & fait eſpecial

Deriechief, nous dioms & pronuncions, que Adam de Gourdon Chevalier, endroit de ſa ranzon, & des amendes de treſpas, ſoit de la condition Johan Comyn avantdit; c'eſt aſſavoir, a paer la value de ſes terres, & de ſes Rentes, de trois anz, en la manere deſuſdite.

Deriechief, nous dioms & pronuntioms qe Symon Fraſer Chevalier, en droit de ranzon, & des amendes de treſpas, ſoit de meiſme la condition; c'eſt aſſavoir, a paer la value de ſes terres, & de ſes Rentes, de trois anz, en la fourme que dite eſt.

Deriechief, nous dioms & pronuncioms, qe Eveſques, Abbez, Priours, & autres du Clerge, de nôtre dite terre d'Eſcoce (ſauve l'Eveſque de Glaſgu) paent, por ranzon, & por amendes de treſpas, en la dite fourme, la valour de lour terres, & de lour rentes, d'un an; ſauve ceux qui porront mouſtrer, par fait eſpecial, ou en autre manere, qu'il en devient eſtre quites.

Et le dit Eveſque de Glaſgu, endroit de ſa ranzon, & des amendes de treſpas, deit eſtre de la condition le dit Johan Comyn; c'eſt aſſavoir, a paer, en la fourme que dite eſt, la value de ſes terres, & de ſes Rentes, de trois anz.

Et a meſme l'Eveſque avoms pardone l'Exil, e la demoere, qu'il devoit faire & tenir hors d'Eſcoce, parmi les Covenances, qe grantez li feurent, quant

A.D.1305. Edv. 1. il vint darrainerement a nôtre pees, & a nôſtre foi.

Deriechief, quant a Ingelram d'Unfranvill, William de Baillol, & Johan Wychard, Chevaliers, qui, poi de temps devant qe ces lettres furent faites, vindrent a nôtre pees, & a nôtre volunte, dioms & pronuntioms,

Qe le dit Ingelram pae en la dite fourme, por ſa ranzon, & por amendes, de treſpas la value de ſes terres & de ſes Rentes de cink anz:

Et qe meiſme ceux William de Baillol & Johan Wychard paent, par meiſme la cheſon, en la ſuſdite fourme, la value de lour terres, & de lour rentes de quatre anz.

Deriechief, dioms & pronuntioms, qe Hugh d'Ardroſſan, Johan de Gurleye, Johan le Naper, & Johan Makilgoigny, qui ſont de meſuage les avantditz, Ingelram, William, & Johan, qui a nôtre pees, & a nôtre volunte ſont venuz, paent, por lour ranzon, & por amendes de treſpas, la value de lour terres, & de lour rentes de trois anz.

Deriechief, endroit du temps, de la manere, & des termes du paement, qe ſe doit faire por les ranzons, & amendes des treſpas avant nomez, dioms, & pronuntioms, & voloms, qe notre Lieu tenant en la dite nôtre terre d'Eſcoce, & nôtre Chamberlein de meiſme la terre, quant il ſeront illueqes venuz, facent eſtendre totes les terres de toutz ceux, qui ranzan devient paer, en bone manere & reſnable, ſolonc ce qe les terres vaudront al houre qu'il les eſtendront: Et, ſolonc celes eſtentes faites, ſoit, de A.D.1305. Edv. 1.
cele houre en avant, comencez a faire lever ce, qe affera a cheſcun ſelonc ſa condition & ſon eſtat.

C'eſt aſſavoir, que ceux, qui en ranzon, & en amendes de treſpas ſont tenuz, par mi l'ordenance qe nous avoms faite, dite, & pronuncie en la fourme avantdite, paent, par an, as termes uſuelx celes parties, la moite de la value de lour terres, & de lour rentes, ſelonc les dites eſtentes: Et enſi, de An en An, tant qe parpaiez ſoit ce que a eux appartient, ſelonc l'ordenance, & la pronuntiation avantdites; & l'autre moite de la value de lor terres, & de lor rentes, a eux remeigne por lour ſouſtenance.

Et fait aſſavoir qe nôtre entention, ne nôtre volunte n'eſt mie, qe le dit, & la pronuntiation, qe nous avoms fait en la fourme ſuſdite, s'eſtendent, ou puiſſent eſtre eſtenduz, ou entenduz en droit de celes perſones d'Eſcoce, qui ſont en nôtre priſon; ne endroit des autres qui ne ſont mie uncore venuz, ne receuz a nôtre pees, ne a noſtre foi.

En teſmoignance des queux choſes nous avoms fait faire ceſtes noz lettres overtes.

Don. a Weſtmonſt. le quinziſme jour d'Octobr. l'an de nôtre Regne trentiſme tierz.

Sub magno Sigillo cereo, albicantis coloris, pendente a cauda pergamen.

De Cuſtodia terræ Scotiæ commiſſa.

A.D.1305. An. 33. E. 1. Pat. 33. E. 1. m. 4 p. 2.

REX dilectis & fidelibus ſuis Venerabili in Chriſto Patri .... eadem gratia, Epiſcopo Sancti Andreæ, J. de Sandale Camerario noſtro Scotiæ, Roberto de Keth & Johanni de Kingeſton, ſalutem.

Sciatis quod cum conſtituerimus dilectum nepotem & fidelem noſtrum Johannem de Britannia Juniorem, locum noſtrum tenentem in Scotia, & Cuſtodem noſtrum terræ prædictæ quamdiu nobis placuerit;

Et idem Johannes ante primam Dominicam quadrageſimæ proximo futuram intendere non poſſit ad dictam cuſtodiam faciendam, commiſimus vobis terram noſtram prædictam cuſtodiendam uſque ad diem prædictum, niſi aliud interim duxerimus ordinandum.

Et ideo vobis mandamus quod ad cuſtodiam illam faciendam intendatis in forma prædicta, & ſi forte videatur A.D.1305.
vobis aliquando expediens eſſe vos ab invicem ſeparari pro cuſtodia illa ſecurius facienda, tunc vos præfati, Epiſcopus & Johannes de Kingeſton ſimul per vos & vos prædicti Johannes de Sandale & Robertus de Keth ſimiliter conjunctim per vos, dictæ cuſtodiæ intendatis, prout pro ſecuritate terræ prædictæ melius videritis faciendum.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtmon. 26. die Octobris.

Et mandatum eſt Epiſcopis Abbatibus Prioribus Comitibus Baronibus & omnibus Ballivis & fidelibus Regis in Scotia ac toti Communitati terræ ejuſdem quod præfatis Epiſcopo Johanni Roberto & Johanni, vel duobus eorum

A.D. 1305. Edv. I.

in omnibus, quæ ad cuſtodiam illam pertinent uſque ad diem prædictum intendentes ſint & reſpondentes juxta tenorem litterarum Regis prædictarum.

In cujus, &c.

Teſte Rege ut ſupra.

Tranſumptum Bullæ Clementis Quarti Papæ, de irritatione Ordinationum Oxonienſium.

A.D. 1305. An. 33. E. I. Penes Camerar.

IN DEI NOMINE AMEN.

Hoc eſt tranſumptum, ſeu tranſcriptum quarumdam literarum, felicis recordationis, Clementis Papæ quarti, Verâ Bullâ plumbeâ, & filis ſericis, croceis & rubeis, more Curiæ Romanæ, bullatarum, non raſarum, non cancellatarum, non abolitarum, omni ſuſpicione carentium; quarum Tenor eſt talis,

Clemens Epiſcopus, &c. *ut in Tomo I. Dat. Peruſii, Idus Septembris, Pontificatûs noſtri anno primo.*

Et ego Willielmus Nicholai Balk de Schyrebourn, Sarum Dioceſis publicus Imperiali auctoritate Notarius, prædictas originales literas, ſanas & integras, omni ſuſpitione carentes, vidi & fideliter tranſcripſi, nil addendo vel minuendo, quod ſenſum mutet, aut corrumpat intellectum, anno Domini milleſimo, trecenteſimo, quinto, Indictione quartâ, ſeptimo Kalend. Novembris, apud Weſtmonaſterium juxta London. præſens inſtrumentum ad autenticas literas ſupradictas, cum Ad. de Lyndeſ. & Will. de Maldon Notariis, diligenter auſcultavi, & hoc inſtrumentum cum ipſis originalibus literis concordare inveni, & ideo me ſubſcripſi, meóque ſigno ſignavi.

De Credentia ad Clementem Quintum.

A.D. 1305. An. 33. E. I. Rot. Cl. 33 E. I. m. 6. d.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino C. Divinâ Providentiâ, Sanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ Summo Pontifici, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. Devota Pedum oſcula beatorum.

De circumſpectione & fidelitatis intimæ puritate dilectorum & fidelium noſtrorum,

Henrici de Lacy Comitis Lincolniæ:
Hugonis le Deſpenſer,
Amaneni Domini de Lebreto,
Ottonis de Grandiſſono:
Fratrum, Thomæ de Jorz, &
Johannis de Wrotham, de Ordine Prædicatorum:
Johannis de Benſtede, &
Magiſtri Philippi Martel;

Exhibitorum præſentium, fiduciæ plenitudinem optinentes,

Super quibuſdam negotiis, honorem ſtatúmque noſtrum & Coronæ noſtræ tangentibus, quæ valde inſident cordi noſtro, vobis mentem noſtram decrevimus aperire;

Sanctitati veſtræ devotiſſimè ſupplicantes, quatinus hiis, quæ prædicti, Henricus, Hugo, Amanenus, Otto, Thomas & Johannes, Johannes, & Philippus, ſeptem, ſex, quinque, vel quatuor eorumdem, quos præſentes eſſe contigerit, ex parte noſtrâ, ſuper præfatis negotiis, Beatitudini veſtræ expreſſerint vivâ voce, fidem indubiam dignemini adhibere: Ac ea votivo effectui, juxta ſperatam fiduciam, mancipare:

Conſervet vos altiſſimus, ad regimen Eccleſiæ ſuæ Sanctæ, per tempora proſpera & longeva.

Dat. apud Weſtmon. 27. die Menſis Octobris, anno gratiæ milleſimo, trecenteſimo, quinto.

Archidiaconus Laudoniæ ſe ſubmittit Regi, & petit admitti ad ejus pacem.

A.D. 1305. An. 33. E. I. Autogr. Camer.

EXcellentiſſimo Principi, ac Domino ſuo Reverentiſſimo, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Anglorum illuſtri, Domino Hyberniæ, Duci Aquitaniæ, Willielmus, dictus Frater, Archidiaconus Laudoniæ, in Eccleſia

A.D. 1305. Edv. I. cleſia Sancti Andreæ in Scotiâ, actu Regens Pariſ. in Decretis, ſalutem, & proſperos ad vota ſucceſſus, cum continuo incremento gloriæ & honoris.

De bonitatis, vobis innatæ, & ſolitæ benignitatis veſtræ clementiâ confiſus, ſuper hiis, in quibus contra veſtram Celſitudinem Regiam demerui & exceſſi, altè & baſsè me ſubmitto veſtræ voluntati:

Veſtræ Majeſtati præclaræ humiliter ſupplicans & devotè, quatinus ad pacem veſtram dignemini me ſuſcipere; literas veſtræ protectionis mihi, ſi placet, concedentes. A.D. 1305. Edv. I.

Valeat & vigeat veſtra Serenitas Regia per tempora longiora.

In cujus ſubmiſſionis Teſtimonium, Præſentibus Sigillum meum appoſui.

Dat. Pariſ. in Feſto Apoſtolorum Simonis & Judæ, anno Dom. 1305.

Pro Canonizatione Thomæ de Cantilupo.

A.D. 1305. An. 33. E. I. Rot. Cl. 33. E. I. m. 3. d.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino C. Divinâ Providentiâ, Sacroſanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ Summo Pontifici, Edwardus, ejuſdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. devota Pedum oſcula beatorum.

Pium & juſtum eſſe cenſetur ut, ſicut glorioſus Deus, in Sanctis ſuis, & in Majeſtate mirabili, fideles Miniſtros ſuos magnificat, altis decorat honoribus, & cœleſtis efficit beatitudinis poſſeſſores in cælis; ſic & Sacroſancta Romana Eccleſia, veſtigia ipſius proſequens, eos, ad quorum memorias ipſe Deus ſuæ virtutis potentiam manifeſtat, ſigna ac prodigia faciens pro eiſdem, dignæ venerationis officio laudari, glorificari, & ſtudiis ſollicitis honorari efficiat in terris: Ut per hoc fides Catholica roboretur, & idem altiſſimus, qui laudabilis eſt in ſæcula, glorificetur amplius & laudetur; ac ex hoc ſalutis noſtræ cauſam miſericordiùs & miſerabiliùs operari dignetur.

Cum itaque Thomas, dictus de Cantilupo, Eccleſiæ quondam Herefordenſis Antiſtes, qui Nobili exortus proſapiâ, dum carnis clauſus carcere tenebatur, pauper Spiritu, mente mitis, juſtitiam ſitiens, miſericordiæ deditus, mundus corde, verè pacificus (prout firmiter recolimus nos expertos; utpote cujus apud nos diu & laudabilis converſatio, & glorioſæ vitæ inſignia, ex multâ familiaritate, quam nobiſcum habuit, eadem fuerunt evidentius nobis nota, quod ſanctitatem vitæ & ipſius converſationem laudabilem cernebamus) quemadmodum degens in ſeculo magnis pollebat meritis, nunc veniens in cœlo, magnis coruſchare miraculis dinoſcatur; in tantum, quod ipſius meritis & interceſſionibus glorioſis lumen cœcis, ſurdis auditus, verbum mutis, & greſſus claudis, & alia pleraque beneficia, ipſius patrocinium implorantibus, cœleſti dexterâ conferuntur; de quorum miraculorum coruſchatione multiplici, nonnullis de Regno noſtro certitudinaliter inoteſcit: A.D. 1305.

Nos attendentes, per Dei gratiam, fideles in Chriſto, noſque præcipue, & populum Regni noſtri, ejus poſſe ſuffragiis adjuvari, ut, quem familiarem habuimus in terris, mereamur habere patronum in cælis,

Sanctitati veſtræ devotiſſime ſupplicamus quatinus, tantam lucernam obſconſam ſub modio remanere diutiùs non ſinentes, ſet eam mandantes ſuper candelabrum collocari, hiis qui ſunt in domo Domini ſolatium præbituram, dignemini ipſum aſcribere Sanctorum Cathologo venerando; ut ejus precibus Dominus exoratus gratiam in præſenti, & gloriam nobis præbeat in futuro.

Conſervet vos altiſſimus, ad regimen Eccleſiæ ſuæ Sanctæ, per tempora fæliciter longiora.

Dat. apud Weſtm. ſecundo die Novembris.

Ad Cardinales pro Canonizatione Thomæ de Cantilupo.

A.D. 1305. An 33. E. I. Rot. Cl. 33. E. I. m. 3. d.

VEnerabili in Chriſto Patri, Domino G. Dei gratiâ, Sancti Nicholai, in Carcere Tulliano Diacono Cardinali, Amico ſuo kariſſimo, Edwardus, eadem gratiâ, &c. ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Divinæ Clementia Mageſtatis, in Sanctis ſuis virtutis ſuæ potentiam mirifice manifeſtans, fideles Miniſtros ſuos, quos ſemper coronat in Cœlo, frequenter honorari diſponit in ſeculo; ut fides ex hoc Catholica roboretur, eadémque divina pietas ſalutis noſtræ cauſam mirabiliùs operetur. A.D. 1305.

Attendentes itaque quod largitor omnium gratiarum, ad exaltationem,

A.D. 1305. Edv. I.

ut ſperamus, fidei ortodoxæ, Regnum noſtrum novæ lucis ſplendore noſtris temporibus illuſtravit, dum, venerandæ memoriæ, Thomam Herefordenſem Antiſtitem (olim apud nos diu & laudabiliter converſatum, de Nobili exortum proſapiâ; cujus vitæ Sanctitatem & ipſius converſationem laudabilem cernebamus) ſic facit miraculis coruſcare, quod ipſius meritis lumen cæcis, ſurdis auditus, verbum mutis, & greſſus claudis, & alia pleraque beneficia ipſius Patrocinium implorantibus cœleſti dexterâ conferuntur, de quorum miraculorum coruſcatione multiplici nonnullis certitudinaliter innoteſcit:

Ac ſperantes Chriſti fideles, noſque præcipuè, ac populum Regni noſtri, ejus ſuffragiis adjuvari, ut, quem familiarem habuimus in terris, habere mereamur patronum in cœlis;

A.D. 1305. Edv. I.

Sanctiſſimo Patri, Domino Summo Pontifici, devotiſſime duximus ſupplicandum, quatinus, tantam lucernam abſconſam ſub modio remanere diutius non ſinens, ſet eam mandans ſuper candelabrum collocari, hiis qui ſunt in domo Domini Solatium Præbituram, dignetur ipſum aſcribere Sanctorum Cathologo venerando.

Veſtram igitur paternitatem attente requirimus & rogamus quatinus, hujuſmodi pium deſiderium noſtrum favore propitio proſequentes, ad hoc, ut prædictus Dominus Summus Pontifex in hac parte clementer annuat votis noſtris, velitis ſtudioſè ac efficaciter interponere partes veſtras.

Dat. apud Weſtm. 4. die Novembris anno Regni noſtri, &c.

Conſimiles litteræ diriguntur ſubſcriptis, videlicet,

Epiſcopis,
Domino L. Albanen.
Domino P. Sabynen.
Domino J. Tuſculan.
Domino T. Civitatis Papalis,
Domino N. Oſtien. & Velletren.
Domino J. Portuen. & Sanctæ Ruffinæ.

Presbiteris Cardinalibus,
Domino J. Tituli Sanctorum Marcellini & Petri,
Domino G. tituli Sancti Martini in Montibus.
Domino R. tituli Sanctæ Potentianæ,

Diaconis Cardinalibus,
Domino N. Sancti Adriani,
Domino F. Sanctæ Luciæ in Silice,
Domino J. Sancti Georgii ad Velum Aureum.
Domino F. Sanctæ Mariæ in Coſmedyn,
Domino L. Sanctæ Mariæ in Via lata Conſang. Regis.
Domino R. Sancti Euſtachii,
Domino L. Sancti Angeli.

Pro Scholaribus Domus de Balliolo Oxon.

A.D. 1305. An. 33. E. I. Clauſ. 33 E. I. m. 1.

REX Majori & Ballivis Oxon. ſalutem.

Cùm per litteras noſtras Patentes conceſſerimus, & licentiam dederimus dilectis nobis in Chriſto, Magiſtro Domûs Scolarium de Balliolo Oxon. & Scolaribus ejuſdem Domûs.

Quod ipſi unum meſſuagium & novem ſhopas, cum pertinentibus in Oxonio, quæ Magiſter Willielmus Burnel, nuper Præpoſitus Eccleſiæ Wellenſis, defunctus, in Teſtamento ſuo eiſdem Magiſtro & Scolaribus legavit, ab executoribus Teſtamenti ipſius Magiſtri Willielmi, juxta formam dicti legati, recipere poſſent;

Habenda & tenenda eiſdem Magiſtro & Scolaribus, & ſucceſſoribus ſuis de nobis & hæredibus noſtris, & Capitalibus Dominis feodi illius per ſervitia inde debita & conſueta, prout in literis noſtris prædictis pleniùs continentur;

A.D. 1305.

Quod quidem teſtamentum coram vobis in Curiâ veſtrâ modo debito, ut dicitur, eſt probatum;

Vobis præcipimus, quod, ſi prædicta meſſuagium & ſhopæ præfatis ſcolaribus, ut prædicitur, ſint legata: & teſtamentum prædictum coram vobis, ut prædictum eſt, ſit probatum, tunc eiſdem Magiſtro & Scolaribus prædicta Meſſuagium & Shopas liberetis, tenenda juxta formam legationis teſtamenti prædicti, ac probationis ejuſdem; Necnon juxta conſuetudinem ejuſdem villæ; & juxta licentiam noſtram ſupradictam; ſalvo jure cujuſlibet.

Teſte Rege apud Weſtm. 5. die Novemb.

Eodem modo mandatum eſt Ballivis Margaretæ Reginæ Angliæ de prædictâ villâ. Teſte ut ſupra.

A.D. 1305.
Edw. I.

A.D. 1305.
Edw. I.

Pro Univerſitate Cantabrigiæ contra Torneatores.

A.D. 1305.
An. 33. E. I.
Pat. 33. E. I. p. 2. m. 4.

A.D. 1305.

REX Vic. Cantebr. qui pro tempore fuerit, ſalutem.

Cùm, celebris memoriæ, Dominus H. quondam Rex Angliæ, Pater noſter, per Cartam ſuam, quam confirmavimus, conceſſerit Magiſtris & Scolaribus Univerſitatis Cantebr. quod Torneamenta aliqua, aventuræ, juſtæ, ſeu hujuſmodi haſtiludia non fierent in Villa Cantebrigiæ, ſeu per quinque miliaria circumquaque & ſuper gravem foriſfacturam ſuam inhibuerit ne quis de Regno ſuo apud eandem Villam ſeu alibi infra prædicta quinque miliaria circumquaque torneare, juſtas facere ſeu aventuras, vel alia haſtiludia quærere, ſeu exercere præſumeret:

Nos, tranquilitatem ibidem ſtudentium affectantes, & conceſſionem & inhibitionem prædictas inviolabiliter obſervari volentes; tibi præcipimus quod, quotiens Torneamenta aliqua, aventuras, juſtas, ſeu hujuſmodi haſtiludia in eadem Villa, ſeu alibi, infra prædicta quinque miliaria circumquaque, proclamari contigerit, ad requiſitionem Magiſtrorum & Scolarium ejuſdem Univerſitatis, ne quis Torneamenta aliqua, juſtas, aventuras, ſeu haſtiludia aliqua ibidem, ſeu infra prædicta quinque miliaria exercere præſumat, ex parte noſtra publice proclamari facias, & firmiter inhiberi.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. 7. die Novembris.

De Torneatoribus Cantabrigiæ attachiandis.

A.D. 1305.
An. 33. E. I.
Clauſ. 33. E. I. m. 3.

A.D. 1305.

REX Vic. Cantebr. ſalutem.

Cum, celebris memoriæ, Dominus H. quondam Rex Angliæ, Pater noſter, per Cartam ſuam, quam confirmavimus, conceſſerit Magiſtris & Scolaribus Univerſitatis Cantebr. Quod Torneamenta aliqua, aventuræ, juſtæ, ſeu hujuſmodi haſtiludia non fierent in Villa prædicta, ſeu per quinque miliaria circumquaque, & ſub gravi foriſfactura inhibuerit, ne quis de Regno Angliæ apud Villam prædictam, ſeu alibi, infra prædicta quinque miliaria circumquaque, torneare, juſtas facere ſeu aventuras, ſeu alia haſtiludia quærere præſumeret contra conceſſionem prædictam:

Ac licet Major Villæ prædictæ,

Thomæ Pecche,
Rogero Tamery,
Nicholao Bath,
Roberto Houel,
Philippo Colevill,
Warino de Baſſingburn,
Johanni de Exning,
Waltero de Orewell,
Johanni de Hunton,
Henr. Chaumberleyg de Beks,

Et aliis, qui nuper juſtas in dictâ Villâ proclamari fecerint,

Infra eandem Villam inhibuerit ex parte noſtra, ne juſtas aliquas, contra tenorem Cartæ & Confirmationis noſtræ prædictarum, facere præſumerent quoviſmodo,

Iidem nichilominus Thomas, Rogerus, Nicholaus, Robertus, Philippus, Warinus, Johannes, Walterus, Johannes & Henricus, prohibitione hujuſmodi non obſtante, juſtas prope Villam prædictam facere præſumpſerunt, in noſtri contemptum, & quietis & tranquilitatis Magiſtrorum & Scolarium prædictorum perturbationem manifeſtam.

Et, quia hujuſmodi tranſgreſſionem & contemptum relinquere nolumus impunitos, tibi præcipimus, firmiter injungentes, quod prædictos Thomam, Rogerum, Nicholaum, Robertum, Philippum, Warinum, Johannem, Walterum, Johannem & Henricum, ubicumque eos infra ballivam tuam contigerit inveniri, per corpora ſua, ſine dilatione attachies, & in priſonâ noſtrâ ſalvò cuſtodias, donec aliud inde à nobis, per literam, ſub privato ſigillo noſtro, receperis in mandatis.

Et, ſi forte aliqui ipſorum in Ballivâ tuâ non poterint inveniri, tunc nobis nominibus eorumdem & de locis, in quibus fuerint converſantes, conſtare facias indilate.

Teſte Rege apud Weſtmonaſterium 7. die Novembris.

Per ipſum Regem.

Pro

Pro Univerſitate Oxonii.

A.D.1305. An. 33. E. 1. Rot. Cl. 33 E. 1. m. 2. d.

REX Vicecomiti Oxon. ſalutem.

Ex parte Cancellarii & Magiſtrorum Univerſitatis Oxonii nobis eſt oſtenſum, quod quidam proponunt Juſtas & Burdeicias facere, prope dictam Villam, circa Feſtum beati Nicholai proximo futurum; per quas, ſi ibidem teneantur, quies Scolarium, in dictâ Villâ ſtudentium, poſſet de facili impediri;

Nos, volentes eorum quieti proſpicere in hac parte, tibi præcipimus quod, ſi qui ibidem accedant, vel accedere voluerint ad Juſtas ſeu Burdeicias faciendas, tunc ex parte noſtra publice proclamari & firmiter inhiberi facias, ne quis ibidem faciat Juſtas, Burdeicias, ſeu aliquod aliud factum Armorum, per quod quies dictorum Scolarium, contra libertates Univerſitatis prædictæ, impediri, ſeu turbari valeat quoquomodo.

Et, ſi quos ibidem accedere contigerit, qui pro hujuſmodi proclamatione & inhibitione, per te ſic faciendis, ſe non ſubtraxerint: ſeu Juſtas, Burdeicias, ſeu aliquod aliud factum Armorum fecerint; tunc corpora ipſorum, ſic inobedientium, ſine dilatione capias, & ſub ſalvâ cuſtodiâ detineri facias, quouſque aliud à nobis ſuper hoc habueris in mandatis.

Teſte Rege apud Cerceſye, duodecimo die Novembris.

Per breve de privato ſigillo.

Clementis Papæ quinti de Creatione ſua notificatio ad Principem Walliæ.

A.D.1305. An. 34. E. 1. Ex Autogr.

CLemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio Nobili Viro, Edwardo, primogenito cariſſimi in Chriſto filii noſtri, E. Reg. Angl. illuſtris, Principi Walliæ, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Levabo oculos meos, & conſiderabo mirabilia tua Domine, ut doceas me juſtitias tuas! da michi intellectum, ut diſcam mandata tua!

Levat quippe oculos ſuos, & conſiderat mirabilia Domini, qui, dum ſui cernit humilitatem ingreſsûs, progreſſum verò multis repletum intuetur miſeriis, advertit ſe ratione vigere, participare cum Angelis in intellectu cognoſcit, & tandem ad ſublimiores honores ſe conſpicit divinâ gratiâ glorioſè provectum.

Hoc admirans egregius ille Pſalmiſta proclamat, cum dicit, quid eſt homo, quod memor es ejus? aut filius hominis, quoniam viſitas eum? Minuiſti eum paulo minus ab Angelis, gloriâ & honore coronâſti eum; ſic faciens, quia ſe humiliat, à Deo conſequitur ut ejus doceatur juſtitia, &, ab ipſo intellectu recepto, illius non ignoret mandata, ſed diſcat.

Humilitas ſiquidem, per quam dignitatis, quæ eam habentis ingenio augenda eſt, non oriatur contemptus, in regente, velut quoddam ſidus, irradiat, exaltationem meretur, & tamquam acceptabile ſacrificium placet Deo.

A.D.1305.

Nos autem, qui ſuppremum, licet immeriti, locum, Dei Clementiâ, tenemus in Terris, non admirari ſolùm, ſed in ſtuporem verti debemus, ſuper Petri ſolio excelſo Throno ſedentes, ejus conſtituti Vicarius; cui per Patrem dicitur, filius meus es tu, ego hodie die genui te, dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos Terræ.

Qualitatem autem attendentes temporis, in timorem dari compellimur.

Minus quidem bene quieſcit Eccleſia, ipſius terras & adjacentes Provincias bella vaſtant civilia, illas hoſtiles incurſus, & quandoque congreſſus exterminant:

Terram Sanctam Babillonicus hoſtis, non ſine ignominiâ Chriſtiani nominis, miſerabiliter occupatam detinet:

Et nonnulli Principes, Chriſti fideles, adverſus ſe diſſident, &, oportunitate captata, libenter ſibi invicem pernitioſas inſidias procurarunt.

Quis ergo ſuperbus, tantæ Dignitatis faſtigio putabit ſe dignum? aut quis ſtolidus, ſe tanto oneri parem credet?

Nos indignum ducimus, & nos imparem meritò reputamus.

Ex debito namque Paſtoralis Officii, prohibere crimina, perſuadere virtutes, inſerere pacem, tollere odia, & ſcandala removere tenemur.

A.D. 1305.
Edv. 1.

Sed increduli hoſtes, diſcoli ſubditi, ſuperſtitioſi ſubjecti, devoti nimiùm delicati, & propter ſuaſiones pravas, quibus obviare intendimus, aliquando pertinaces,

Ideoque Eccleſiæ ad Deum egemus ſuffragiis, & Sanctorum orationibus indigemus, ut ipſe juſtitias ſuas nos doceat, & intellectum det nobis quòd ejus mandata diſcamus; obſervantiam nempe juſtitiæ pax (quia ſunt pax & juſtitia copulatæ) & mandatorum Dei cuſtodiam devotio, etiam exterorum, & obedientia comitantur.

Illiùs enim vices gerimus hic, lumborum cujus eſt juſtitia cingulum, & fides cinctorium renum ejus.

Canatur igitur tuba: ſanctificetur jejunium: vocetur cœtus: congregetur populus: coadunetur Eccleſia; ut ipſi ad Deum,

Qui nos Apoſtolica ſede, per obitum, ſanctæ memoriæ, Benedicti Papæ Prædeceſſoris noſtri, proximè vacante, per electionem canonicam & concordem Cardinalium Sanctæ Romanæ, cui præſidemus, Eccleſiæ, nunc Fratrum noſtrorum, benignitate miſericordiæ ſuæ ad Regimen ſummi Pontificatûs aſſumpſit:

Et in eorum, necnon ſereniſſimi Principis cariſſimi in Chriſto filii noſtri Phylippi Regis Francorum illuſtris, aliorumque Principum, atque Nobilium, & multitudine populi copioſâ, præſentia peragere ſolemnia benedictionis noſtræ permiſit,

Porrigant preces, quod ad laudem ſuam, ſalvum & incolumem ſuæ nos ſervet Eccleſiæ, detque nobis ſervo ſuo cor docile, ut judicare poſſimus & regere populum ſuum, & inter bonum & malum diſcernere: quod periit (& præcipuè Terram ſanctam memoratam) requirere, abjecta reducere, alligare confracta, conſolidare infirma, fortia cuſtodire ac pinguia, commiſſum gregem in juſtitia & judicio paſcere, & illum taliter ſalubribus monitis conſovere, quod ejus ſanguis in extremo judicio de noſtris non requiratur manibus, ſed cum eo in æterna Chriſti tabernacula ſuſcipi mereamur.

Dat. Lugdun. 16. Kal. Decembris, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sigillo plumbeo ſub filo canabi.

Bulla, de lugubri ſtatu Terræ Sanctæ occaſione guerrarum inter Reges Angliæ & Franciæ.

A.D 1305.
An. 34 E. 1.
Ex Autogr.

CLemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edwardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Poſtquam pridem, ſuper diris perſecutionibus & afflictionibus, Chriſticolarum fidelium tranſmarinarum partium, quas eis gens illa fœtidæ nationis Turchorum, ad extinguendam in partibus illis fidem Catholicam, & extirpandos exinde totaliter ejuſdem fidei profeſſores aſpirantium, in gravem offenſam noſtri ſalvatoris, intulit nimis crudeliter hactenus, & inferre non ceſſat continue, Celſitudini Regiæ per alias ſcripſimus litteras:

Eam exhortantes, & per Dei miſericordiæ viſcera obſecrantes, ut, conſiderans Regalis prudentia, & diligenter attendens quòd infideles prædicti, turbatam Chriſtianitatem ex tuis & cariſſimi in Chriſto filii noſtri Philippi Regis Franciæ illuſtris guerris & commotionibus, lætis, proh dolor! animis contemplantes, audacius & crudelius in Chriſticolas ſæviunt antedictos, ad pacem Deo placidam, & cunctis fidelibus amabilem cum Rege reformandam prædicto, coaptes animum Regium, & inclines.

Supervenit, de dictis tranſmarinis partibus, venerabilis frater noſter Johannes Theſelicen. Epiſcopus; qui, docente Magiſtrâ rerum experientiâ, ſe de præmiſſis habere aſſerit certitudinem pleniorem: ac ſubſequenter poſt eum venit de partibus eiſdem quidam alius Epiſcopus, pejora & magis doloroſa, ac lugubria referens de partibus antedictis.

Nos igitur attendentes, quod per præfatum Epiſcopum Theſelicen. poterit Regia Magnificentia informari de præmiſſis pleniùs, &, eo audito, ardentiùs ad compunctionem compaſſionis induci; voluimus quod ipſe Regalem adiret præſentiam cum litteris ſupradictis.

Quocirca Serenitatem regiam rogamus attentiùs, & hortamur, quatinus audire patienter & benigne velit prædictum Epiſcopum, ac pro divinâ reverentiâ, zeloque fidei, & propriæ ſalutis obtentu,

A.D. 1305. Edw. I.

obtentu, compaſſiendo fidei & fidelibus, noſtris præmiſſis exhortationibus effectualiter acquieſcat.

Dat. Avinion. 15. Kal. Jan. Pontif. noſtri anno primo.

P. Stephani.

Sigillo avulſo.

Ad Papam, de rumore ſuper invalitudine ſua.

A.D. 1305. An. 34. E. I. Clauſ. 34. E. I. m. 22. d.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino C. divinâ providentiâ, Sacroſanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. devota pedum oſcula beatorum.

Quidam rumor auribus noſtris jam inſonuit, Pater ſancte, quod tædia, ſeu incommoda quædam, quæ nobis diſplicent in immenſum, noſque gravant in intimis & conturbant, vobis nuper caſualiter acciderunt.

Nos igitur, de ſtatu veſtro (quem diu conſervet omnipotens incolumen atque ſanum) nova audire proſpera & felicia avidè cupientes, dilectum Vallettum noſtrum, Bern. Ferrant, exhibitorem præſentium, ad veſtræ Sanctitatis præſentiam deſtinamus.

Veſtram Clementiam devotis precibus exorantes, quatinus de ſtatûs veſtri continentiâ nobis reſcribere dignemini per eundem, quam primùm fieri poterit bono modo.

Animi enim jocunditatem, ſeu cordis lætitiam non ſumemus, quouſque de ſanctiſſimæ perſonæ veſtræ ſtatu nova fœlicia ſciverimus & optata; & ea nobis per veſtras litteras proprias duxeritis nuncianda.

Conſervet vos altiſſimus, ad Regimen Eccleſiæ ſuæ ſanctæ, per tempora feliciter longiora.

Dat. apud Ryngwode 19. die Decembris.

Bulla, de proviſionibus pro Nepote Papæ.

A.D. 1305. An. 34. E. I. Ex Autogr.

CLemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio, Edwardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Habet in te, fili cariſſime, firma ſpei noſtræ fiducia, quod, ad nos & Romanam Eccleſiam habens reverentiam filialem, ea, quæ noſtro grata ſunt animo, placida tuis votis accedant, & illa intentis ſtudiis ac plenis affectibus proſequaris.

Nuper ſiquidem Eccleſia de Maniſſeſtro, Conventren. & Lichefelden. Dioc. per reſignationem ejuſdem Eccleſiæ Rectoris vacante, nos, volentes ut ipſa Eccleſia tali committeretur perſonæ, cujus induſtriâ ſalubria in ſpiritualibus & temporalibus ſuſciperet incrementa, eandem Eccleſiam dilecto filio Raymundo, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Diacono Cardinali, Nepoti noſtro, tunc in minori Officio conſtituto, duximus conferendam.

Quare Celſitudinem Regiam rogamus & hortamur attentius, quatinus vota tua in hac parte noſtris confirmans affectibus, hujuſmodi collationem noſtram, etiam ſi Eccleſia ipſa ad diſpoſitionem tuam forſitan pertineret, ratam habens & gratam, pro reverentiâ Apoſtolicæ ſedis & noſtrâ, velis hac vice æquo animo tolerare; per quam nec volumus, nec intendimus juri tuo, ſiquod in collatione, vel alia diſpoſitione ipſius Eccleſiæ habere dinoſceris, impoſterum derogare.

Et, ſi de præfatâ Eccleſiâ alteri forſan tua Serenitas providiſſet, proviſionem irritare velis eandem, ipſumque Nepotem noſtrum in poſſeſſione pacificâ ejuſdem Eccleſiæ tuæ potentiæ brachio, prout oportunum extiterit, protegas & defendas.

Præterea, cum idem Nepos noſter pro adipiſcendâ poſſeſſione Prioratûs de Otthingham, ſive Selle, Dunelmen. Dioc. per nos nuper ſibi collati, ad partes Angliæ Procuratores ſuos tranſmittat ad præſens, Celſitudinem Regiam iteratò rogamus quatinus, quod Prioratûs ejuſdem poſſeſſionem pacificam valeat obtinere, Procuratoribus ipſis aſſiſtas favoribus oportunis.

Sic igitur in hujuſmodi noſtrarum precum exauditione te nobis exhibeas liberalem, quod ſinceritatem devotionis, quam ad nos & Apoſtolicam ſedem te habere confidimus, valeamus cum gratiarum actionibus commendare.

Dat. Lugdun. 6. Kal. Jan. Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo canabeo.

Bulla, de Rege abſolvendo, & Juramentis & Excommunicationibus, ſuper obſervatione Magnæ Chartæ & de Foreſta, adnullandis.

A.D.1305.
An. 34. *E.* I.
Ex Autogr.

CLemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio E. Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Regalis devotionis integritas, quæ in exequendis votis Apoſtolicæ ſedis viget & viguit indefeſſa, dignè meretur ut ſedes ipſa à te obnoxia amputet, abſtergat incomoda, & fructuoſa procuret.

Sanè, nuper dignâ relatione percepimus quod, te olim in Flandriâ, & antequam illuc etiam acceſſiſſes, pro tui juris tuitione contra nonnullos tuos æmulos & hoſtes agente,

Nonnulli Regni tui Magnates & Nobiles, aliæque perſonæ, tuo nomini inimicæ,

Ex eo oportunitate captatâ quòd extra Regnum ipſum occupabaris in oppoſito æmulorum,

Niſi eiſdem quaſdam conceſſiones varias & iniquas, foreſtas, aliaque jura, ad coronam & honorem tui culminis ſpectantia ab antiquo (quæ etiam priuſquam à dicto Regno ſecederes à te importunè petebant) feciſſes,

Contra te conſpiraverant, concitabant populos, & ſcandala plurima ſeminabant:

Tuque, prudenter illorum machinationem advertens, ac volens tunc currentis temporis evitare pericula, conceſſiones hujuſmodi, plus coactus, quam voluntarius, perfeciſti.

Et tandem, in Regnum tuum te poſtmodum revertente (licet nondum guerris ſedatis eiſdem) iidem Magnates & alii conceſſiones hujuſmodi, per importunitatem & præſumptuoſam inſtantiam, per te obtinuerunt etiam innovari; Regalibus ſuper hoc exhibitis litteris, ut in omnes, infringentes conceſſiones præfatas, bis annis ſingulis, per omnes Regni prædicti Cathedrales Eccleſias, excommunicationis ſententia promulgetur, ſicut in eiſdem litteris, Regio ſigillo ſignatis, pleniùs & ſerioſiùs continetur.

Cùm itaque ſedes ipſa, quæ Regnum præfatum diligit inter omnia Regna mundi, & te ac ipſum gerit in viſceribus caritatis, agnoſcat conceſſiones eaſdem, præſumptas & factas in tui honoris diſpendium, & Regalis Excellentiæ detrimentum,

A.D.130

Conceſſiones eaſdem, & vigorem ipſarum, & quicquid per eas eſt quomodolibet ſubſecutum, ac etiam excommunicationum ſententias, quæ in eiſdem Eccleſiis vel alibi fuerunt pro illarum obſervatione forſitan promulgatæ, vel etiam promulgandæ, auctoritate Apoſtolicâ, & de plenitudine poteſtatis revocamus, anullamus, caſſamus: caſſas, nullas, & irritas nunciamus: litteras, ſuper illis confectas, viribus vacuantes; decernentes te, & ſucceſſores tuos Reges Angliæ, ad illarum obſervantiam de cætero non teneri, etiam ſi de obſervandis eiſdem ſacramentum forſitan præſtitiſſes (præſertim cùm, quando Coronationis tuæ ſuſcepiſti ſolempnia, de honore & juribus Coronæ præfatæ ſervandis, ſicut ex parte tuâ aſſeritur, præſtiteris juramentum) aut ſi ad pœnas aliquas te propterea obligâſſes, à quibus & reatu perjurii, ſi quem propterea incurriſti, te etiam abſolvimus;

Ad cautelam diſtrictiùs inhibentes venerabilibus fratribus noſtris, Archiepiſcopis, & Epiſcopis cæteriſque perſonis, tam Eccleſiaſticis, quàm Secularibus, per Regnum ipſum ubilibet conſtitutis, ne ipſi, vel quivis ipſorum (Archiepiſcopis & Epiſcopis, videlicet ſub poena ſuſpenſionis ab officiis & beneficiis, quam ſi per menſem ſubſtinuerint, ſub excommunicationis, quam eos extunc, necnon omnes & ſingulos alios incurrere illicò volumus ipſo facto) contra hujuſmodi revocationis, annullationis, caſſationis, irritationis, & decreti noſtri tenorem, aliquid attentare præſumant;

Nos enim exnunc irritum decernimus & inane, ſi ſecus ſuper hiis contigerit attentari.

Per hoc autem non intendimus jus, ſi quod quibuſcunque Regnicolis dicti Regni in præmiſſis, ante conceſſiones hujuſmodi, per te factas, forſitan competebat, auferre.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ revocationis, anullationis, caſſationis, irritationis, & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire.

A.D.1305. *Edv. 1.*

Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum, Petri & Pauli, Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum.

Dat. Lugduni 4. Kal. Jan. Pontificatûs noſtri anno primo. A.D.1305. *Edv. 1.*

Sigillo avulſo.

Bulla, quod in Perſonam Regis, vel in Capellas non poſſint ferri ſententiæ Excommunicationis, Suſpenſionis, vel interdicti, abſque Sedis Apoſtolicæ mandato ſpeciali.

A.D.1306. *An. 34. E. 1.* *Ex Autogr.*

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio, E. Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Regalis devotionis ſinceritas, quam ad nos, & Romanam habes Eccleſiam, promeretur, ut perſonam tuam dignis honoremus favoribus, & Apoſtolicis gratiis muniamus.

Tuis itaque ſupplicationibus inclinati, auctoritate tibi præſentium indulgemus, ut nullus, à ſede Apoſtolicâ delegatus, executor, vel etiam conſervator à ſede deputatus eadem, aut ſubdelegatus ab aliquo eorundem, poſſit in perſonam, & Capellas tuas, Excommunicationis, Suſpenſionis, vel interdicti ſententias promulgare, abſque ipſius ſedis mandato, & licentiâ ſpeciali, faciente plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujuſmodi mentionem. A.D.1306.

Nos enim ex nunc irritum decernimus & inane, ſi ſecus ſuper hiis contigerit attentari.

Nulli ergo omnino, &c.

Dat. Lugdun. Kal. Jan. Pontif. noſtri anno primo.

Sub filis ſericis flavi rubeique coloris.

Bulla, quod nullus delegatus poſſit in Perſonam, vel Capellam Edwardi Primogeniti Regis Angliæ, ſententiam Excommunicationis, vel interdicti proferre.

A.D.1306. *An. 34. E. 1.* *Ex Autogr.*

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio, Nobili Viro Edwardo, primogenito cariſſimi in Chriſto filii noſtri, E. Regis Angliæ illuſtris, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Habet, fili cariſſime, ex tuis laudabilibus actibus, quibus gratioſus incedis, ſedes Apoſtolica, tua Mater, ut perſonam tuam attollat muneribus, & gratiis confoveat oportunis: A.D.1306.

Tuis itaque ſupplicationibus inclinati, &c. *prout in Bullâ directâ Regi.*

Sigillo avulſo.

Bulla executoria, directa Epiſcopo Wygornienſi ſuper revocatione Conceſſionum, contentarum in Cartis de libertatibus & de foreſta.

A.D.1306. *An. 34. E. 1.* *Ex Autogr.*

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, venerabili Fratri Epiſcopo Wigornienſi, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Regalis devotionis integritas cariſſimi in Chriſto filii noſtri Edvardi Regis Angliæ illuſtris, quæ in exequendis votis Apoſtolicæ ſedis viget & viguit indefeſſa, digne meretur ut ſedes ipſa ab eo obnoxia amputet, abſtergat incommoda, & fructuoſa procuret.

Sane, nuper digna relatione percepimus quod, ipſo olim in Flandria, & antequam illuc etiam acceſſiſſet, pro ſui juris tuitione contra nonnullos ſuos æmulos & hoſtes agente, A.D.1306.

Nonnulli Regni ſui Magnates & Nobiles, aliæque perſonæ, ſuo nomini inimicæ, ex eo oportunitate captatâ quod extra Regnum ipſum occupabatur, in oppoſito æmulorum,

Niſi eiſdem quaſdam conceſſiones, varias & iniquas, foreſtas, aliaque jura, ad coronam & honorem ſui culminis ſpectantia ab antiquo (quæ etiam priuſquam à dicto Regno ſecederet ab ipſo importune petebant) feciſſet,

A.D. 1306. Edv. I.

contra eum conſpiraverant, concitabant populos, & ſcandala plurima ſeminabant:

Idémque Rex, prudenter illorum machinationem advertens, ac volens tunc currentis temporis evitare pericula, Conceſſiones hujuſmodi duxit, plus coactus, quam voluntarius, faciendas.

Et tandem, in Regnum prædictum eo poſtmodum revertente (licet nondum guerris ſedatis eiſdem) iidem Magnates & alii Conceſſiones hujuſmodi, per importunitatem & præſumptuoſam inſtantiam, per eum obtinuerunt etiam innovari; Regalibus ſuper hoc exhibitis litteris, ut in omnes, infringentes Conceſſiones præfatas, bis annis ſingulis, per omnes Regni prædicti Cathedrales Eccleſias, excommunicationis ſententia promulgetur, ſicut in eiſdem litteris, Regio Sigillo ſignatis, pleniùs & ſerioſiùs continetur.

Cum itaque ſedes ipſa, quæ Regnum præfatum diligit inter omnia Regna mundi & Regem ac ipſum Regnum gerit in viſceribus caritatis, agnoſcat Conceſſiones eaſdem, præſumptas & factas in ſui honoris diſpendium, & Regalis Excellentiæ detrimentum,

Conceſſiones eaſdem, & vigorem ipſorum, & quicquid per eas fuit quomodolibet ſubſecutum, ac etiam excommunicationum ſententias, quæ in eiſdem Eccleſiis vel alibi fuerunt pro illorum obſervatione forſitan promulgatæ, auctoritate apoſtolicâ & de plenitudine poteſtatis revocavimus, annullavimus, caſſavimus; Caſſas, nullas, & irritas nunciavimus: Litteras ſuper illis confectos viribus vacuantes; ac decernentes Regem ipſum, & Succeſſores ſuos Reges Angliæ, ad illarum obſervantiam de cætero non teneri, etiam ſi de obſervandis eiſdem ſacramentum forſitan præſtitiſſet (præſertim cùm, quando coronationis ſuæ ſuſcepit ſolemnia, de honore & juribus coronæ præfatæ ſervandis, ſicut ex parte ſuâ aſſeritur, præſtiterit juramentum) aut ſi ad pœnas aliquas ſe propterea obligaſſet, à quibus, & reatu perjurii, ſi quem propterea noſcitur incurriſſe, eum etiam abſolvimus;

A.D. 1306. Edv. I.

Ad cautelam diſtrictius inhibentes Venerabilibus Fratribus noſtris, Archiepiſcopis & Epiſcopis, cæteriſque perſonis, tam eccleſiaſticis, quàm ſecularibus, per Regnum iſtum ubilibet conſtitutis, ne ipſi, vel quivis ipſorum (Archiepiſcopis & Epiſcopis, videlicet, ſub pœnâ ſuſpenſionis ab officiis & beneficiis, quam ſi per Menſem ſuſtinuerint ſub excommunicationis, quam eos exnunc, necnon omnes & ſingulos alios incurrere illico volumus ipſo facto) contra hujuſmodi revocationis, annullationis, caſſationis, irritationis, & Decreti noſtri tenorem aliquid attemptare præſumant;

Nos enim ex nunc irritum decrevimus & inane, ſi ſecus ſuper hiis contingeret attemptari,

Quocirca Fraternitati tuæ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus revocationem, annullationem, caſſationem, irritationem, abſolutionem, inhibitionem, ſuſpenſionis & excommunicationis ſententias, & decretum, ac omnia & ſingula ſupradicta, in Eccleſiis tuis, & locis aliis, de quibus & quotiens expedire videris, coram populo ſolemniter publicare procures, faciens illa auctoritate noſtra inviolabiliter obſervari.

Non obſtante ſi aliquibus à ſede apoſtolicâ ſit indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras apoſtolicas, non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujuſmodi mentionem,

Contradictores auctoritate noſtrâ, appellatione poſtpoſitâ, compeſcendo.

Dat. Lugdun. Kal. Januar. Pontificatûs noſtri anno primo.

P. Artibilis.

Sub filo Canabeo.

De Studentibus Oxonienſibus per Torneamenta, non inquietandis.

A.D. 1306. *An.* 34. *E.* 1. *Clauſ.* 34. *E.* 1. *m.* 21.

REX Vic. Oxon. ſalutem.

Affectantes quietem & tranquilitatem Magiſtrorum Univerſitatis Oxon. & Scolarium ibidem Studentium;

Tibi præcipimus, quod ſi Torneamenta, Juſtas, Burdeiceas, ſeu alia haſtiludia in villâ prædictâ, vel infra duodecim miliaria circumquaque, circa Feſtum Paſchæ proximo futurum contigerit proclamari, tunc, ne quis Torneamenta, Juſtas, ſeu Burdeiceas facere, ſeu alia haſtiludia exercere præſumat, citra dictum Feſtum, in villâ prædictâ, ſeu

A.D. 1306.

A.D. 1306. Edw. I.

seu infra duodecim Miliaria circumquaque, ex parte nostrâ publicè proclamari facias & firmiter inhibere.

Teste Rege apud Bynyndon, 22. die Januarii.

Bulla, de bono statu suo, & de morte Ducis Britanniæ ad solempnia coronationis suæ contingente.

A.D. 1306. An. 34. E. I. Ex Autogr.

CLemens Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo Filio Edvardo, Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Litteras, quas nobis nuper, pro nostri sciendâ statûs continentiâ, zelus Regius, de nostrâ salute sollicitus, destinavit, affectione paternâ recepimus: Diligentiam devotionis tanti filii, quem brachiis intimæ caritatis amplectimur, exinde cum gratiarum benedictionibus plurimùm in Domino commendantes.

Rescribimus igitur quod à casu, ad nostræ Coronationis solennia, ex pressurâ multarum gentium, accedente, nos altissimus, per sui misericordiam, salvos fecit, & valemus incolumes ex sui habundantiâ pietatis.

Verùm doluimus de Duce Britanniæ (ad quem paternam habebamus benivolentiam) qui ex hujusmodi casu decessit.

Rogamus insuper, Fili prædilecte, quatinus devotus ores illum, cujus gerimus vices in terris, ut nobis donet præesse salubriter, & incrementer proficere populo Christiano.

Dat. Lugdun. 10. Kal. Februar. Pontif. nostri anno primo.

Sigillo avulso.

Bulla, pro Radulfo Episcopo Londoniensi commendatoria.

A.D. 1306. An. 34. E. I. Ex Autogr.

CLemens Episcopus, servus servorum Dei, carissimo in Christo Filio E. Regi Angliæ illustri, salutem & apostolicam benedictionem.

Habet in te, Fili Carissime, Romana Ecclesia, Mater tua, constantem, sicut in Filio prædilecto, fiduciam, quod tu, gerens ad Deum & eandem Ecclesiam reverentiam filialem, pro divini nominis gloriâ, Ecclesias quaslibet propitiis favoribus prosequaris; sed illas, quæ infra Regni tui limites constitutæ noscuntur, tanto uberioris dilectionis affectu respicias, quanto erga illas tenêre majori devotione fervere.

Sanè dudum Ecclesia Londoniensis, per obitum, bonæ memoriæ, Ricardi Londonien. Episcopi, Pastoris regimine destituta, Capitulum ipsius Ecclesiæ, certâ die ad eligendum præfixa (vocatis & præsentibus omnibus, qui voluerunt, debuerunt & potuerunt comodè interesse) pro futuri substitutione Pastoris, prout moris est, insimul convenerunt.

Et, Spiritûs Sancti gratiâ invocatâ, in Venerabilem Fratrem Radulfum Episcopum Londonien. tunc Ecclesiæ prædictæ Decanum, vota sua, quasi per inspirationem divinam concorditer direxerunt; eum in Londonien. Episcopum eligendo.

Idem vero Episcopus infra tempus à jure statutum, ad multam Capituli prædictorum instantiam, hujusmodi Electioni, de se factæ, consentire curavit.

Et demùm, ejusdem electionis Decreto Venerabili Fratri nostro Archiepiscopo Cantuariensi, loci Metropolitan. infra tempus debitum præsentato, ipsoque Episcopo ipsam confirmari cum instantiâ postulante; idem verò Archiepiscopus, in confirmatione hujusmodi debito servatu processu, illam canonicè confirmavit, ipsumque eidem præfecit Ecclesiæ in Episcopum & Pastorem; sibi curam & administrationem ipsius Ecclesiæ committendo.

Cumque postmodum, infra terminum, sibi ad recipiendum munus consecrationis ejusdem per eundem Archiepiscopum assignatum, ad præfati Archiepiscopi & ejusdem Episcopi pervenisset notitiam, quod dilectus Filius Petrus de Dene, qui se dicebat Canonicum Londonien. asserens se in hujusmodi electione contemptum, super hoc ad sedem apostolicam appellavit: Et à, foelicis Recordationis, Benedicto Papæ XI. Prædecessore nostro, dilectum Filium nostrum, Landulfum Sancti Angeli Diaconum Cardinalem, obtinuerat in causâ hujusmodi auditorem; quodque præfatus Cardinalis eundem Episcopum, in audientiâ publicâ, ad procedendum in eâdem appellationis causâ

A.D.1306. Edv. I. citari fecerat, ut eſt moris, ad ſedem apoſtolicam pro hujuſmodi proſecutione negotii accedere procuravit.

Demùm verò, memorato Prædeceſſore viam univerſæ carnis ingreſſo, & ſubſequenter nobis ad apicem ſummi Apoſtolatûs divinâ diſpoſitione vocatis, cum negotium Electionis hujuſmodi pro parte ſuâ fuiſſet præpoſitum coram nobis, nos eidem Cardinali commiſimus, oraculo vivæ vocis, quod, in negotio ipſo partibus auditis, & eodem examinato negotio diligenter, nobis, quæ inveniret in ipſo, referre curaret.

Deinde verò, eiſdem Epiſcopo & Petro in ſtatuto ipſis termino coram eodem Cardinali in Judicio comparentibus, dictus Petrus, nondum appellatione aliquâ in causâ eâdem exhibitâ, dixit ſe cauſam contra dictum Epiſcopum nolle proſequi ſupradictam; &, deſiſtens à proſecutione appellationis ejuſdem, eidem renunciavit expreſsè.

Factâ itaque nobis per eundem Cardinalem ſuper hiis relatione fideli, nos, quia electionem & confirmationem eaſdem de perſonâ ydoneâ canonice celebratas & factas invenimus, illas ratificavimus, & etiam approbavimus, ac ſupplentes defectum, ſi quis fuiſſet, in electione & confirmatione prædictis, de apoſtolicæ plenitudine poteſtatis, eidem Epiſcopo ſubſequenter per Venerabilem Fratrem noſtrum P. Sabinen. Epiſcopum fecimus munus conſecrationis impendi (jure tamen Metropolitico, quod eidem Archiepiſcopo Cantuarienſi in ſuis conſecrandis ſucceſſoribus competit, reſervato) firmâ enim tenemus fiduciâ quod, dirigente Domino actus ſuos, eadem Londonien. Eccleſia ſpiritualibus & temporalibus, auctore Domino, proficiet incrementis. A.D. 1306. Edv. I.

Rogamus itaque Serenitatem Regiam & hortamur in Domino, quatinus eundem Epiſcopum, unà cum Eccleſia ſuo commiſſa regimini, habens pro noſtra & apoſtolicæ ſedis reverentia commendatos, eidem Epiſcopo, in ampliandis & conſervandis ejuſdem Eccleſiæ juribus, ſic ferventer aſſiſtas, quod, per auxilium gratiæ, tuæ, in commiſſo ſibi Eccleſiæ prædictæ regimine, utilius proficere valeat; túque divinam miſericordiam & apoſtolicæ ſedis benivolentiam poſſis uberiùs promereri.

Dat. Lugdun. Kal. Februar. Pontificatûs noſtri anno primo.

Rao.

Sub filo canabi.

Bulla executoria de ſex Clericis Regiis ad beneficia Eccleſiaſtica promovendis.

A D.1306. *An.* 34. *E.* I. *Ex Autogr.*

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Venerabili fratri Epiſcopo Londonien. & dilectis Filiis, Weſtmonaſterii, & de Sancto Albano Monaſteriorum Abbatibus, Lincoln. & Londonien. Dioc. ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Gerentes ad perſonam dilecti Filii, Nobilis Viri Edwardi, primogeniti cariſſimi in Chriſto Filii noſtri, E. Regis Angliæ illuſtris, paternæ dilectionis affectum, illam congruis favoribus libenter attollimus, & petitiones ſuas, quantum cum Deo poſſumus, favorabiliter exaudimus.

Ipſius itaque ſupplicationibus inclinati, diſcretioni veſtræ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus vos, vel duo, aut unus veſtrûm, per vos, vel alium, ſeu alios, ſex perſonis ydoneis, quas idem Edwardus vobis duxerit nominandas, earum, viz. ſingulis de ſingulis beneficiis Eccleſiaſticis, cum cura, vel ſine cura,

Ad collationem ſeu præſentationem, ſeu quamcumque diſpoſitionem dilectorum Filiorum de Rameſoye A.D.1306.
de Burgo Sancti Petri de Tornoye
Sancti Edmundi, & de Croylande Monaſteriorum Abbatum, ac
Prioris Prioratûs de Leves, eorumque Conventuum, Lincolnien. Norwicen. & Ciceſtren. Dioc. communiter vel diviſim pertinentibus,

Conſuetis ab olim Clericis ſecularibus aſſignari, nulli alii de jure debitis,

Quorum quidem ſingulorum beneficiorum redditus, & proventus, uſque ad ſummam octuaginta Marcharum Sterlingorum, juxta taxationem decimæ, in partibus Angliæ ultimò perſolutæ, ſingulis annis aſcendant,

Quæ perſonæ ipſæ per ſe, vel Procuratores ſuos ad hoc ſpecialiter conſtitutos, infra unius Menſis ſpatium, poſtquam eis vel dictis Procuratoribus de hujuſmodi beneficiorum vacatione con-

A.D.1306. Edw. I.

conſtiterit, duxerint acceptanda, ſi vacant ad præſens, vel cum ad id obtulerit ſe facultas,

Quæ ex nunc donationi Apoſtolicæ reſervamus, providere curetis:

Ipſaſque perſonas, vel ipſarum Procuratores, earum nomine ſingulariter in corporalem poſſeſſionem ſingulorum eorundem beneficiorum inducatis, & defendatis inductos:

Eiſque faciatis de ipſorum beneficiorum fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univerſis integrè reſponderi.

Inhibentes Abbatibus, Priori, & Conventibus memoratis, ne ipſi de hujuſmodi beneficiis, ante lapſum Menſis prædicti, niſi poſtquam eis conſtiterit, quòd eædem perſonæ, vel procuratores illa nollent forſitan acceptare, aliquid diſponere vel ordinare præſumant, ac decernentes ex nunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper hiis à quoquam contigerit attemptari:

Non obſtantibus quibuſcumque Statutis, & conſuetudinibus contrariis, juramento, confirmatione Sedis Apoſtolicæ, ſeu quâcunque firmitate aliâ roboratis:

Aut ſi aliqui ſuper proviſionibus, ſibi faciendis, de beneficiis Eccleſiaſticis ad ipſorum Abbatum, Prioris & Conventuum collationem, præſentationem, ſeu quamcumque diſpoſitionem, conjunctim vel ſeparatim ſpectantibus, dictæ ſedis, quibus nullum per hoc volumus præjudicium generari, vel Legatorum ejus litteras impetrârunt:

A.D.1306. Edv. I.

Seu ſi eiſdem Abbatibus, Priori, & Conventibus, vel quibuſvis aliis ab eâdem ſit Sede indultum, quod ad receptionem, vel proviſionem alicujus minimè teneantur, & ad id compelli:

Seu quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint: Aut quod de beneficiis Eccleſiaſticis, ad eorum collationem ſeu quamcumque diſpoſitionem, conjunctim vel ſeparatim ſpectantibus, nulli valeat provideri per litteras dictæ Sedis, non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujuſmodi mentionem;

Et quâlibet aliâ ejuſdem Sedis indulgentiâ, generali vel ſpeciali, cujuſcunque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus hujuſmodi noſtræ gratiæ impediri valeat, vel differri, & de quâ, cujuſque toto tenore de verbo ad verbum debeat in noſtris litteris fieri mentio ſpecialis:

Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſitâ, compeſcendo.

Dat. Lugdun. 7. Id. Febr. Pontif. noſtri anno primo.

Sub filo canab.

Pro Nunciis Papæ benigne recipiendis & exaudiendis.

A.D.1306. An. 34. E. I. Ex Autogr.

CLemens Epiſcopus, &c. Cariſſimo in Chriſto Filio Edvardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Venerabilem Fratrem noſtrum Walterum Lichfeld. & Coventr. Epiſcopum, & alios magnificentiæ tuæ nuncios, nuper ad noſtram præſentiam accedentes, & literas, quas nobis ex parte Regiâ attulerunt, paternâ benignitate recepimus; & tam ea, quæ ipſi nobis vivæ vocis expoſuerunt oraculo, quàm etiam in eis contenta literis libenti animo audientes, illa, quantum cum Deo & honeſtate potuimus, exaudivimus diligenter.

Intendentes, Fili cariſſime, in agendis tuis, prout potuerimus, benignos nos reddere, & exhibere favorabiliter gratioſos.

A.D.1306.

Propterea quia eoſdem Nuncios, quos potes de diligentiâ commendare, ad præſentiam tuam non rediêre celeriùs, Celſitudo Regia non miretur; cum tam proprii corporis paſſio, quàm alia multiplicia, quæ nos occupavêre negotia, celeriorem expeditionem hujuſmodi retardarunt.

Sane Serenitatem tuam attentè rogamus, quatinus Nuncios apoſtolicæ ſedis, cum eos ad præſentiam tuam venire contigerit, curialiùs ſolito recipere, &, ut decet, benignè pro ipſius Sedis reverentiâ audire procures.

Cæterùm, quia longum eſſet ſingula ſcribere, ipſorum Nunciorum relatui exhibeas plenam fidem.

Dat. apud Sanctum Ciricum proprè Lugdun. 4. Non. Martii Pontific. noſtri anno primo.

Sub filo canab.

Pro Domino Amaneno de Lebreto, quod poſſit habere Caſtrum de Milhano.

A.D. 1306. *An.* 34. *E.* I. *Ex Autogr.*

CLemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio, Edvardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Etſi caritatis fœcundæ ſinceritas (quâ, velut dominici gregis Paſtor, perſonam & domum Regiam, claris utique devotionis & fidei titulis inſignitam, dignè proſequimur) pulſat noſtrum inſtanter animum, mentemque ſollicitat, ut circa te, veluti filium prædilectum, interni luminis aciem dirigentes, in te vigere utriuſque ſalutem hominis affectemus; illius tamen domeſticæ familiaritatis, qua tibi hactenus, minori fungentes officio, ſtringebamur (Conſiliariorum tuorum utpote aſcripti conſortio) non obliti, ſed memores exiſtentes, & reputantes nos fidelis conſultationis miniſterio debitores, multæ ſollicitudinis excitamur inſtantiâ ut, pro Regii honoriis augmento, tuæque laudis titulis extollendis, in hiis, quæ urgente conſcientiâ meditationibus noſtris occurrunt, id, quod expedire credimus & decere, tibi, ut convenit, exprimamus.

Sanè, niſi pro meritis præmia præberentur, aut rarus, vel nullus eſſet, qui vellet Deo vel hominibus deſervire; ſed, ut ſervientium invitetur affectus, retributor bonorum omnium, quem omnes imitari tenemur, ne dum pro meritis, ſed etiam ultra merita recompenſat.

Quàm autem fideliter, quàm fructuosè, quàmque neceſſariò & utiliter dilectus filius, nobilis vir, Amanenus Dominus de Lebereto, Miles, fidelis tuus, tibi dudum, potiſſimè in Guaſconiæ guerrâ, ſerviverit, melius evidentia narrat operum, quàm litterarum poſſet ſeries explicare.

Non enim latet te labor ipſius, non poteſt diligentia occultari, qui fidem ejus ſollicitudinem & opera comprobâſti; nec aliena ſint à notitiâ Regiâ profluvia, quæ in ſe, ac ſuis, in dictâ guerrâ, pertulit expenſarum; ſuam & ſuorum omnium perſonas perpetuo banno & exhæredationi etiam exponendo;

A.D. 1306.

Quibus facultates eorum exauſtæ ſunt & plurimùm diminutæ, crederemus quidem peccare non modicum ſi pro eo conſcientiam Regiam noſtra inſtantia non pulſaret, intereſſe tuum in hoc ſpecialiter proſequendo.

Quare ad memoriam tuæ Serenitatis adducimus, ut ipſius fidelis & ſervitoris ſic memor exiſtat, ut dici nequeat quod à Munificentiâ Regiâ (quæ non ſolum ſic ei ſervientibus ſe conſuevit reddere liberalem, ſed aliis etiam qui ſibi non in tantis vel ſimilibus neceſſitatibus ſerviverant, ſicut tuis & progenitorum tuorum temporibus munera impenſa teſtantur) excidit; quin potius exemplo laudabili evidenter appareat, eum reſpexiſſe benigniùs ampla beneficia gratiarum.

Cum autem quondam Pater ejus, in Guaſconiæ partibus, Caſtrum de Mylhano habuerit ab antiquo, quod per te teneri dinoſcitur, & de illo poſſit ei magis congruè provideri,

Celſitudinem Regiam rogamus & hortamur inſtanter, quatinus Munificentiam tuam erga ipſum Amanenum Regio more clementer extendens, eique ad præmium aperiens dexteram largitatis, præfatum Caſtrum Regiâ ſibi, & ſuis hæredibus, eo modo, quo Pater ejus & Progenitores ipſius, cum ſuis pertinentiis, habuerunt, liberalitate concedas.

Per hoc enim Regii decentiam ſervabis honoris: eundem Amanenum & ſuos tuis & tuorum conſtitues fortiùs ſervitiis debitores: & exemplo laudabili allicies alios ad fidelitatis conſtantiam, & gratiora tibi obſequia impendenda; noſque id noſtris gratum præcordiis, immo gratiſſimum aſcribemus, & nobis reputabimus ſpecialiter eſſe factum, ac tuam exinde proſequemur Excellentiam condignis actionibus gratiarum.

Dat. apud Sanctum Siricum, 2. Non. Martii, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sigillo avulſo.

A.D.1306. Edw. 1.

A.D. 1306. Edv. 1.

Pro Papæ Nepote, ad domum ſuam Kernellandam.

A.D.1306. An. 34. E. 1.

Pat. 34. E. 1. m. 32. intus.

REX Seneſcallo, Præpoſitis, Officialibus, Ballivis, Miniſtris, & omnibus aliis fidelibus ſuis, in eodem Ducatu Vaſconiæ, ſalutem.

Sciatis quòd cùm dilectus nobis, Reymundus Guilli. de Budas, Miles, Nepos Domini Clementis ſummi Pontificis, nobis ſupplicaverit, ut nos ſibi concedere velimus, quod ipſe domum ſuam de Budos, quæ eſt infra Præpoſituram de Berſak, infra Ducatum prædictum, kernellare, & domum illam fortem facere poſſet muris, turrellis, foſſatis, & modis aliis, quibus ſibi meliùs viderit expedire;

Nos, ob reverentiam præfati ſummi Pontificis, necnon & pro eo quod fortalicium hujuſmodi, ad noſtram & terrarum noſtrarum in partibus illis, necnon & hominum de progenie prædicti ſummi Pontificis ſecuritatem, ſic faciendum reputamus, conceſſimus, & licentiam dedimus, pro nobis & hæredibus noſtris, quantum in nobis eſt, præfato Reymundo, quod ipſe domum ſuam kernellare, & fortem facere poſſit in forma ſupradicta:

A.D.1306.

Et eam, ſic kernellatam & fortem factam tenere poſſit, ſibi, hæredibus & ſucceſſoribus ſuis imperpetuum, ſine occaſione vel impedimento noſtri, vel hæredum noſtrorum, Seneſcallorum, Præpoſitorum, Officialium, Ballivorum, ſeu Miniſtrorum noſtrorum Ducatûs prædicti quorumcumque.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Wynton. nono die Martii.

Per breve de privato ſigillo.

Literæ deprecatoriæ ad inclinandum animum Regis ad pacem ſuper treugis captis per Cardinales.

A.D.1306. An. 34. E. 1.

Ex Autogr.

CLemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio, Edvardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Non ſine magnâ mentis lætitiâ, pridem litterarum venerabilium fratrum noſtrorum, Petri Peneſtrini, & Anibaldi Tuſculan Epiſcoporum, Apoſtolicæ ſedis Nunciorum, lectione percepimus treugas, pacis repreſentantes ymaginem, inter te, fili cariſſime, ac cariſſimum in Chriſto filium noſtrum Philippum Regem Franciæ illuſtrem, initas invicem, uſque ad Feſtum beati Michaelis proximo futurum, & ab inde uſque ad tres annos continuos duraturas, ſperantes in eo, qui eſt pax vera, & in filiis pacificis delectatur, quòd ex inde mutua Deo placabilis, & utrique veſtrûm honorabilis, & accommoda, totique Chriſtianitati perutilis concordia ſubſequetur.

Quocirca, Regiam Excellentiam multipliciter ſuper hiis in Domino commendantes, eam rogamus, & hortamur attentiùs, & per Dei miſericordiam obſecramus, quatinus innumerabilia guerrarum mala, pericula, & ſcandala, quibus Divina Majeſtas graviter offenditur: ac bona inenarrabilia, quæ caritatis & concordiæ unitas, ad honorem & beneplacitum divinum, producere poterit, intra Regalis pectoris clauſtra, diligenti conſideratione revolvens; ad pacem & concordiam reformandam hujuſmodi Regium habilites animum, & inclines:

A.D.1306.

Ad nos propterea viros, prudentiæ maturitate conſpicuos, zelatores ejuſdem pacis & concordiæ, deſtinando, petitioneſque Regias, ſuper negotio reformationis pacis ejuſdem, ſic prudenter & provide temperando, quod ſecundum Deum, honeſtatem, & juſtitiam reputari admiſſibiles debeant, & inde poſſit merito pacis dulcedo ſubſequi; quæ Regem pacificum & excelſum, cordaque cunctorum fidelium, pacem, ipſam avide præſtolantium, exilaret, & ad ſubveniendum fidei, & fidelibus in tranſmarinis partibus, ob crudelitatem Agarenorum, & Turchorum infidelium, propter guerras prædictas audaciùs & præſumptuoſiùs ad extinguendum exinde nomen Chriſtianitatis hactenus molientium, oppreſſis multipliciter, proh dolor! & afflictis, inducat, moneat & diſponat,

Tuque, fili dilectiſſime, quem ad hoc zelum habere audivimus fervidum & devotum, pace cum Chriſtianis, ſanguine Chriſti pretioſo redemptis, adeptâ, Redemptoris ejuſdem obſequii, ad dilatandam famam tui honoris, & nominis celebrem;

A.D.1306. Edv. I. lebrem; tuque, apud Deum pro æternâ ſalute cumulandis meritis, poſſis præviâ ipſius gratiâ, te impendere, ſicut deſideras, & vacare.

Pro certo ſciturus, quòd quantum in nobis erit, circa reformationem pacis hujuſmodi, quam deſideriis ferventibus appetimus, cum affectione privatâ, & cujuſvis partialitatis ſcintillâ remotis penitus & excluſis, ſecundum Deum & puram conſcientiam intendimus, paternis & ſtudioſis ſolicitudinibus laborare.

Super præmiſſis autem dilecto filio Thomæ de Inſula, ordinis fratrum Prædicatorum in noſtra præſentia conſtituto, aliqua verbo expreſſimus, quæ ipſi Sublimitati Regiæ referre serioſiùs poterit vivâ voce. A.D.1306. Edv. I.

Dat. apud Villam novam Avinionenſis Diœceſis ſecundo Id. Martii, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sigillo avulſo.

Ad Epiſcopos & Abbates de auxilio, pro Regis filio Primogenito Militiæ cingulo decorando.

A.D.1306. An. 34. E. I. Rot. Cl. 34. E. I. m. 15. d. Cedula.

REX Venerabili in Chriſto Patri, W. eâdem gratiâ, Archiepiſcopo Eborum, Angliæ Primati, ſalutem.

Quia ordinavimus quod Edwardus, filius noſter primogenitus, in feſto Pentecoſtes, proximo futuro, Deo propitio, Militiæ cingulo decoretur, per quod, de jure Coronæ noſtræ, in hujuſmodi caſu, auxilium fieri nobis debet,

Vobis mandamus, in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quod in Craſtino Sanctæ Trinitatis, proximo futuro, ſitis in propriâ perſonâ veſtrâ, coram nobis & Conſilio noſtro, apud Weſtmonaſterium, ad tractandum & ordinandum, unà cum aliis Prælatis, Magnatibus, & Proceribus de Regno noſtro, de auxilio, nobis in caſu prædicto faciendo; & ad conſentiendum hiis quæ ibidem in hac parte contigerit ordinari: A.D.1306.

Vel Procuratores, ſeu Attornatos veſtros, à vobis ſufficientem poteſtatem habentes, & inſtructos ad præmiſſa facienda, tunc ibidem mittatis; & habeatis ibi hoc breve.

Teſte Rege apud Wynton. quinto die Aprilis.

Eodem modo ſcribitur ſubſcriptis,

A. Dunolm. Epiſcopo,
J. Lincoln. Epiſcopo,
J. Norwicen. Epiſcopo,
R. London. Epiſcopo,
J. Iceſtr. Epiſcopo,
Th. Exon. Epiſcopo,
R. Hereford. Epiſcopo,
W. Bathon. & Wellen. Epiſcopo,
W. Coventr. & Lychefeld. Epiſcopo,
H. Wynton. Epiſcopo,
Aſſaven. Epiſcopo,
Bangoren. Epiſcopo,
Menev. Epiſcopo,
Landav. Epiſcopo,
Abbati de Burgo Sancti Petri,
Abbati de Rameſeye,
Abbati de Thorneye,
Abbati de Croylond,
Abbati de Sancto Edmundo,
Abbati Sancti Auguſtini Cantuar.
Abbati de Sancto Albano,
Abbati Weſtmonaſterii,
Abbati de Eveſham,
Abbati de Glaſcon,
Abbati de Wynchecombe,
Abbati de Malmesbr.
Abbati de Hida Wynton.
Abbati de Burton ſuper Trentam,
Abbati Ceſtriæ,
Abbatiſſæ de Wylton.
Abbatiſſæ Sanctæ Mariæ Wynton.
Abbatiſſæ de Shafteſbur.
Abbatiſſæ de Berkyng.

De eodem auxilio ad Comites & Barones.

A.D.1306. An. 34. E. I. Rot. Cl. 34. E. I. m. 15. d. Cedula.

REX dilecto & fideli ſuo, Henrico de Lacy, Comiti Lincolniæ, ſalutem.

Quia ordinavimus quod Edwardus, filius noſter primogenitus, in feſto Pentecoſtes, proximo futuro, Deo propitio, militiæ cingulo decoretur, per quod, de jure coronæ noſtræ, in hujuſmodi caſu, auxilium fieri debet, A.D.1306.

D.1306. n. 1. Vobis mandamus, in fide & homagio, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quòd in Craſtino Sanctæ Trinitatis, proximò futuro, ſitis, in propriâ perſonâ veſtrâ, coram nobis & conſilio noſtro, apud Weſtmonaſterium, ad tractandum & ordinandum, unà cum Prælatis, & aliis Magnatibus, & Proceribus de Regno noſtro, de auxilio, nobis in caſu prædicto faciendo; & ad conſentiendum hiis, quæ ibidem in hac parte contigerit ordinari: A.D. 1306. Edw. 1.

Vel Attornatos veſtros, à vobis ſufficientem poteſtatem habentes, & inſtructos ad præmiſſa facienda, tunc ibidem mittatis; & habeatis ibi hoc breve.

Teſte Rege apud Wynton. quinto die Aprilis.

Eodem modo ſcribitur ſubſcriptis.

Johanni de Warenna, Comiti Surr.
Rogero le Bygod, Comiti Norff. & Mareſcallo Angliæ.
Radulpho de Monte Hermeri, Comiti Glouc. & Hertford.
Thomæ, Comiti Lancaſtriæ,
Guidoni de Bello Campo, Comiti Warrewyk.
Roberto de Ver, Comiti Oxon.
Henrico de Lancaſtriâ,
Hugoni le Deſpenſer,
Johanni de Ferrar.
Roberto filio Walteri,
Johanni filio Reginaldi,
Nicholao de Aſſlee,
Petro de Malo lacu,
Johanni de Ripar.
Johanni de Mohun,
Roberto filio Pagani,
Hugoni de Curtenay,
Edmundo Deyncurt,
Thomæ Furnivall,
Roberto de Tony,
Thomæ de Berkele,
Willielmo de Brewoſa,
Petro Corbet,
Willielmo Martyn,
Johanni de Ingeham,
Thomæ de Multon.
Johanni ap Adam,
Philippo de Kyme,
Hugoni de Ver,
Waltero de Faucumberge,
Radulpho Baſſet de Drayton.
Willielmo de Ros de Hamelak,
Willielmo de Ferrar.
Rogero la Warre,
Johanni Paynel,
Hugoni Poynz,
Rogero de Mortuo Mari,
Willielmo de Rither.
Reginaldo de Grey,
Waltero de Mouncy,
Adæ de Welles,
Almarico de Sancto Amando,
Willielmo de Cantilupo,
Johanni Eugayne,
Johanni de Clavering,
Euſtachio de Hacche,
Willielmo de Leyburn,
Johanni de Bello Campo,
Philippo Darcy,
Johanni Extraneo,
Willielmo le Vavaſſur,
Willielmo Tuchet,
Johanni de Inſula,
Johanni de Sulleye,
Simoni de Monte Acuto,
Thomæ de Latimer,
Radulpho Pypard,
Roberto la Warde,
Alano la Zuſche,
Johanni Lovel de Thichemers,
Henrico Theys,
Nicholao de Segrave,
Briano filio Alani,
Fulconi filio Warini,
Edmundo Baroni de Stafford,
Radulpho filio Willielmi,
Bogoni de Knovill,
Thomæ de la Roche,
Johanni de Haſtinges.

De ſummonitione Militum, Civium, & Burgenſium, ſuper dicto Auxilio.

A.D. 1306. *An.* 34. *E.* 1. *Rot. Clauſ.* 34. *E.* 1. *m.* 15. *d. Cedula.* REX Vicecomiti Eborum, ſalutem.

Quia ordinavimus quod Edwardus, filius noſter primogenitus, in Feſto Pentecoſtes, proximo futuro, Deo propitio, cingulo Militiæ decoretur, per quod, de jure Coronæ noſtræ, in hujuſmodi caſu, auxilium fieri nobis debet,

A.D. 1306. Tibi præcipimus quòd de Comitatu tuo duos Milites: & de qualibet Civitate in Ballivâ tuâ duos Cives: & de quolibet Burgo duos Burgenſes; vel unum, ſecundum quod Burgus fuerit major vel minor, venire facias, coram nobis & Conſilio noſtro, apud Weſtmonaſterium, in Craſtino Sanctæ Trinitatis, proximò futuro, ad tractandum & ordinandum de auxilio, A.D. 1306. Edv. I. auxilio, nobis in caſu prædicto faciendo; & ad conſentiendum hiis, quæ ordinabuntur in hac parte.

Scire etiam facias Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Prioribus, & aliis viris religioſis, per totam Ballivam tuam, quod per ſe, vel ſufficientes Procuratores, ſeu Attornatos ſuos, tunc ſint ibidem, ad tractandum & ordinandum ſimiliter de præmiſſis, ac ad conſentiendum eiſdem, prout ſuperius eſt expreſſum; & habeas ibi nomina Militum, Civium, & Burgenſium prædictorum: & hoc breve. A.D. 1306. Edv. I.

Teſte Rege apud Wynton. quinto die Aprilis.

Conſimiles litteræ diriguntur ſingulis Vicecomitibus per Angliam.

Teſte Rege ut ſupra.

De cæde Johannis Comyn per Robertum de Brus, & de intendendo Adomaro de Valentia Locum-tenenti Regis & Capitaneo contra Rebelles.

A.D. 1306. An. 34. E. I. Pat. 34. E. I. m. 28.

REX Baronibus, Militibus, & omnibus Ballivis, Miniſtris, & fidelibus ſuis, tam infra libertates, quàm extra, in Comitatu Eborum, Northumbr. tota Landon. & locis vicinis, uſque ad fines Comitatûs de Dunfres, ſalutem.

Quia Robertus de Brus, quondam Comes de Carryk, de quo plenam fiduciam habebamus, ſpreto homagii & fidelitatis ſuæ nobis præſtito juramento, unà cum quibuſdam malefactoribus, fautoribus, & complicibus ſuis, nuper nobilem virum Johannem Comyn de Badenagh, fidelem noſtrum, & quoſdam alios, ad fidelitatem noſtram exiſtentes, in Eccleſiâ fratrum minorum de Dumfres in Scotiâ, nequiter & proditionaliter interfecit:

Et tam, enormi & ſceleroſo facinore non contentus, ſet pejora prioribus accumulans, pacem noſtram, quam in terrâ noſtrâ prædictâ, poſt homagia & fidelitates incolarum ejuſdem terræ nobis facta, publice proclamari fecimus firmiter obſervandam, guerram contra nos movendo, hoſtiliter perturbavit: & quoſdam Vicecomites, & alios Miniſtros, & fideles noſtros in partibus illis cepit, & carceri mancipavit, & eos adhuc detinet incarceratos: ac quædam Caſtra, Villas, Terras, & Tenementa noſtra, in eiſdem partibus occupavit; & Dominium ejuſdem Terræ ſibi, pro viribus, nititur uſurpare, in Eccleſiæ catholicæ Regnique noſtri ſcandalum, ac noſtri & coronæ noſtræ exhæredationem manifeſtam:

Nos, tantam malitiam & iniquitatem reprimere, & dampnis & periculis, quæ fidelibus noſtris, tam in Angliâ, quàm in Scotiâ, per hoſtiles incurſus prædicti Roberti, complicumque ſuorum, poterunt evenire, obviare volentes, aſſignavimus dilectum conſanguineum & fidelem noſtrum, Adomarum de Valentia, locum noſtrum tenentem & Capitaneum ſuper omnes homines ad arma, tam equites, quàm pedites, qui terras & tenementa, bona, aut catalla habent, ſeu tenent in Comitatibus & locis prædictis, tam infra libertates, quàm extra: A.D. 1306.

Ita quod, quotiens & quando idem Adomarus ipſos fecerit præmuniri, ſint, infra octo dies, poſt hujuſmodi præmunitionem ſuam, ſine dilatione ulteriori, aut excuſatione qualicumque, ad certa loca, quæ eis ſcire fecerit, prompti & bene parati, armiſque competentibus muniti, ad faciendum ea quæ idem Adomarus ſuper defenſione & ſalvatione partium prædictarum, necnon & repulſione proditorum & rebellium noſtrorum prædictorum, eis injunget, ſeu injungi faciet ex parte noſtra.

Et ideo vobis mandamus in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, & ſub forisfactura omnium, quæ nobis forisfacere poteſtis, firmiter injungentes, quod præfato Adomaro, & ejus mandatis, tanquam capitaneo & locum noſtrum tenenti, ſicut nobis ipſis, in præmiſſis ſitis intendentes, obedientes, & reſpondentes, quotiens per ipſum Adomarum, ſuper hoc, ex parte noſtrâ, fueritis præmuniti.

Scientes quod eidem Adomaro, ad diſtringendum omnes illos, quos in hac parte inveniri contigerit contrarios & rebelles, per terras & tenementa, bona & catalla ſua: & ad ipſos per attachiamenta corporum ſuorum, ſi neceſſe fuerit, puniendos; & ad faciendum ulteriùs in præmiſſis, quæ nos faceremus ſi præſentes eſſemus, plenam damus, committimus, & concedimus, tenore præſentium, poteſtatem: & nos factum

A.D.1306. Edv. 1.

ipſius Adomari in hac parte ratum habebimus & acceptum.

In cujus, &c. quamdiu nobis placuerit duratur.

Teſte Rege apud Winton. quinto die Aprilis.

Ad Papam Clementem, ſuper turbationibus in Regno ab Archiepiſcopo Cantuarienſi ſuſcitatis.

A.D.1306. An. 34. E. 1. Rot. Rom. 34. E. 1. m. 17. d.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino C. Divinâ Providentiâ, Sacroſanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ Summo Pontifici, Edvardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. devota Pedum oſcula beatorum.

Accedens ad præſentiam noſtram nuper . . . Cantuarienſis Archiepiſcopus, poſt rumores aliquos, quos de ſacrâ Curiâ veſtrâ didicerat, ſtatum contingentes ipſius, apud nos inſtitit & rogavit, quod nos ſibi exhibere vellemus ſuper aliquibus negotiis, eum tangentibus, gratioſos.

Nos itaque, hiis, quæ nobis dicere voluit, intellectis, ſibi duximus reſpondendum, quod ipſe erga nos ita ſe geſſerat, temporibus retroactis: Ac procuraverat, & fecerat nobis & noſtris, poſtpoſitâ ratione, dedecus, dampna quamplurima, & deſpectus: Quodque, per factiones & procurationes ſuas, Regnum noſtrum ſic dudum commotum fuerat & turbatum, quod per ipſum non ſtetit quin exhæredati proculdubio fuiſſemus: Quæ quidem ad veſtram notitiam retrolapſis temporibus credimus pleniùs perveniſſe, quàm modò litteris exprimamus.

Et, quamvis, ad alliciendum eundem ad manſuetudinem & benivolentiam erga nos & noſtros, curam appoſuerimus diligentem, nichil nobis profuit, nec quicquam emendationis in ea parte percepimus; ſet potius eo amplius erga nos & noſtros continuationem ſuæ malivolentiæ & contrarietatis ſenſimus effervere.

Unde ſibi diximus & expreſſe, quod non meruerat ullam in nobis gratiam invenire, nec etiam videbatur nobis quod ſibi gratiam aliquam facere debeamus.

Quum igitur, Pater Sanctiſſime, negotium Terræ Sanctæ, ſicut accepimus, multùm inſideat cordi veſtro, de quo non mediocriter recreamur, ac nos etiam, præ cæteris deſiderabilius cordis noſtri dictum Negotium geramus in votis, fuiſſemuſque idem Negotium, jam diu eſt, diligentius proſecuti, niſi occupationes multiplices & immenſæ guerrarum & gravium turbationum, contra nos inopinabiliter ſubortarum in diverſis locis & partibus, obſtitiſſent (quarum pars magna per procurationem præfati Archiepiſcopi ortum habuit & provenit) ſitque cordi beatitudinis veſtræ omnes occaſiones tollere, per quas proſecutio prædicti negotii Terræ Sanctæ poſſit aliqualiter impediri,

A.D.1306.

Sanctitati veſtræ affectuoſis precibus ſupplicamus, quatinus præmiſſis, ſi placet, benigna meditatione penſatis, honore Dei prævio, ſic de ſtatu ſepedicti Archiepiſcopi veſtra providentia ordinet & diſponat, quod ad præfati negotii Terræ Sanctæ Promotionem & augmentum, ac noſtri Regnique noſtri ſtatum cedat pacificum & quietum.

Quum, conſideratâ malivolentia,quam in dicto Antiſtite verſus nos & noſtros, abſque culpa noſtra, invenimus hactenus habundare, credimus firmiter & tenemus, quod, ſi contingerit ipſum diutius in præfato Regno noſtro, vel alibi infra noſtram poteſtatem morari, longe plus ſolito fieret nobis contrarius & infeſtus, ac ſuis conatibus niteretur nos & noſtros moleſtare, magiſque gravare quàm priùs; nos & tranquilitatem Regni noſtri periculoſiùs perturbando.

Nec aliquid videre ſcimus, ad præſens, quod ſic iter noſtrum impedire valeret ſicut mora ipſius infra poteſtatem noſtram, prout ſuperius eſt expreſſum.

Conſervet vos altiſſimus, ad Regimen Eccleſiæ ſuæ Sanctæ, per tempora proſpera & longæva.

Dat. Wynton. 6. die Aprilis, anno, &c. 34.

A.D. 1306. Edv. 1.

Pro Edwardo filio Regis, de Ducatu Aquitanniæ ſibi dato.

A.D. 1306. An. 34. E. 1. Pat 34. E. 1. m. 30.

REX omnibus, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem.

Sciatis quod cum ordinaverimus, quod Edwardus, filius noſter cariſſimus, in Feſto Pentecoſtes, proximo futuro, militiæ cingulo decoretur;

Nos, ut idem filius noſter meliùs & honorificentiùs matuteneat ſtatum ſuum, dedimus, & conceſſimus; & hac carta noſtra confirmavimus, eidem filio noſtro totum Ducatum noſtrum Aquitanniæ, cum omnibus pertinentiis ſuis:

Habendum, & tenendum ſibi, &, poſt ipſum, Regibus, in Regno Angliæ hæreditariè regnantibus, adeò integrè, bene & in pace, liberè & quietè, cum omnibus libertatibus, & liberis conſuetudinibus, dominiis, homagiis, ſervitiis, redditibus, & omnibus aliis, ad prædictum Ducatum qualitercumque ſpectantibus, ſicut nos, vel progenitores noſtri eundem Ducatum, cum pertinentiis ſuis prædictis, integriùs, liberiùs, & quietiùs tenuimus, vel tenere aliquo tempore debuimus;

Ita tamen quod præfatus filius noſter Ducatum antedictum alienare non poſſit, nec quicquam de eodem, aut pertinentiis ejuſdem, detrahere vel diminuere quoquo modo.

In cujus rei teſtimonium, &c.

Teſte Rege apud Wynton. 7. die Aprilis.

Per breve de privato Sigillo, & totum Concilium.

Ejuſmodi donatio de Inſula Oleronis.

A.D. 1306. An. 34. E. 1. Ibidem.

REX omnibus, ad quos, &c. ut ſupra, ſalutem.

Sciatis quod, cum ordinaverimus, *&c. ut ſupra*.

Nos, ut idem filius noſter, *&c. ut ſupra*, dedimus, & conceſſimus, & hac Carta noſtra confirmavimus, eidem filio noſtro, totum Ducatum noſtrum Aquitanniæ, & Inſulam noſtram Oleronis, cum omnibus pertinentiis ſuis:

Habendam, & tenendam ſibi, &, poſt ipſum, Regibus in Regno Angliæ hæreditarie regnantibus, adeò integrè, benè, & in pace, liberè & quietè, cum omnibus libertatibus, & liberis conſuetudinibus, dominiis, homagiis, ſervitiis, redditibus, & omnibus aliis ad prædictos Ducatum & Inſulam qualitercumque ſpectantibus, ſicut nos vel Progenitores noſtri eoſdem Ducatum & Inſulam, cum pertinentiis ſuis prædictis, integriùs, liberiùs, & quietiùs tenuimus, vel tenere aliquo tempore debuimus;

Ita tamen quod præfatus filius noſter Ducatum & Inſulam antedictos alienare non poſſit, nec quicquam de eiſdem, aut pertinentiis eorumdem, detrahere vel diminuere quoquo modo.

In cujus, &c.

Teſte Rege ut ſupra.

Conſimilis donatio de Terra Ageneſia.

A.D. 1306. An. 34. E. 1. Ibidem.

REX omnibus, ad quos, &c. ut ſupra ſalutem.

Sciatis quod, cum ordinaverimus, *&c. ut ſupra*.

Nos, ut idem filius noſter, *&c. ut ſupra*. dedimus, & conceſſimus, & hac carta noſtra confirmavimus, eidem filio noſtro totam terram noſtram de Ageneis, cum omnibus pertinentiis ſuis:

Habendam, & tenendam ſibi, &, poſt ipſum, Regibus in Regno Angliæ hæreditarie regnantibus, adeo integre, *&c. ut ſupra*, ad prædictam terram qualitercumque ſpectantibus, ſicut nos vel Progenitores noſtri eandem terram, cum pertinentiis ſuis prædictis, integrius, *&c. ut ſupra*;

Ita tamen quod præfatus filius noſter dictam terram alienare non poſſit, nec quicquam de eadem, aut pertinentiis ejuſdem, detrahere vel diminuere quoquo modo.

In cujus, &c.

Teſte ut ſupra.

De Orando pro Rege.

A.D. 1306. An. 34. E. 1. Cl 34. E. 1. pars 1. m. 16. d.

REX, Religioſis viris, & ſibi in Chriſto dilectis, Magiſtro Ordinis Fratrum Prædicatorum, ac diffinitoribus Fratribus Univerſis, in Generali Capitulo ſuo Pariſ. proximo conventuris, ſalutem, & Spiritu Sancto dirigi in agendis.

Dum conditionem humanæ fragilitatis attendimus, & qualiter omni creaturæ, tam ſublimi, quàm humili, prætereuntibus ſuo curſu diebus, præſentis vitæ finis appropriat, attentâ conſideratione penſamus, ſic prævenire cupimus, quantum nobis ex alto permittitur, diem mortis, ut æterni clementia Judicis dignetur noſtri de ſuæ gratiæ plenitudine miſereri.

Verùm cum devotarum orationum ſuffragia, inter alia pietatis opera, multùm proſint ad divinam miſericordiam impetrandam, de vobis, quorum ordinem benevolentiæ ſpecialis favore proſequimur, ut ſalutem noſtram zelemini, & pro nobis, Conſorte noſtrâ, & liberis noſtris, ac ſtatu proſpero Regni noſtri, preces devotas Domino offeratis, plenam fiduciam optinentes, A.D. 1306.

Devotionem veſtram requirimus & rogamus quatinus nunc, & in futurum dignam ſollicitudinem impendatis, & inſiſtatis aſſiduis ſupplicationibus, & interceſſionibus apud Deum, ut hic ſua pietate nos dirigat per ſuorum ſemitam mandatorum, &, poſt diem extremum, ſalvationis locum nobis dignetur miſericorditer indulgere, ſtatumque Regni noſtri conſervare proſperum & tranquillum.

Univerſitatem veſtram Religioſam diù conſervet Altiſſimus in caritate continuâ & perfectâ.

Datum apud Wolveſeye 8. die Aprilis.

Ad Papam Reſponſum Regis, ſuper Caſtro de Milhano pro Amaneno de Lebreto.

A.D. 1306. An. 34. E. 1. Rot. Cl. 34. E. 1. m. 17. d.

PApæ, Rex devota pedum oſcula beatorum.

Recepimus, cum reverentiâ quâ decebat, litteras quas nobis veſtra beatitudo tranſmiſit, inter cætera continentes, ut dilecto & fideli noſtro, Nobili viro, Amaneno Domino de Lebreto, Caſtrum noſtrum de Milhano, cum pertinentiis, quod quondam fuerat progenitorum ſuorum, pro bono & laudabili ſervitio, quod idem Amanenus in guerrâ noſtrâ Vaſconiæ nobis impenderat, liberaliter concedere curaremus, eodem modo tenendum, quo pater, & dicti Progenitores ſui Caſtrum illud antiquiùs tenuerunt.

Unde veſtra noverit ſanctitudo, quod ſatis ſumus experti, nec à noſtra ſunt notitia aliena laudabilia & grata ſervitia, quæ prædictus Amanenus in dicta guerra noſtra Vaſconiæ, & alibi etiam nobis exhibuit fideliter & conſtanter, de quibus nos eum multipliciter commendamus.

Et licet ſit verum quod prædictum Caſtrum de Milhano, aliquando fuiſſet Progenitorum præfati Amaneni, ſicut dictæ veſtræ litteræ continebant, Pater tamen ipſius, certis ex cauſis, Caſtrum illud commiſit, & nichilominus, claræ memoriæ, Dominus H. quondam Rex Angliæ, Pater noſter, eidem pro dicto Caſtro, nomine eſcambii, alias terras dedit. A.D. 1306.

Cæterùm, Pater Sanctiſſime, cum quidem Clericus noſter, & de Conſilio noſtro non minimus, ſicut forſitan benè noſtis, Magiſter Petrus Arnaldi de Vico, poſt creationem veſtram, captus fuerit: & ſic captus adhuc in carceribus teneatur: & veriſimiliter preſumamus quod ad procurationem præfati Amaneni hoc actum extiterit; præſertim pro eo quod idem Amanenus, per majores de noſtro conſilio in Anglia, requiſitus, ut malivolentiam, quam ad ipſum Clericum noſtrum gerebat, ſibi remitteret, id facere recuſaſſet, & in noſtri vituperium & dedecus factum hujuſmodi cedere reputemus.

Sanctitati veſtræ ſupplicamus humiliter & devotè, quatinus ad præmiſſa illum reſpectum, ſi placet, habere dignemini, quem honori noſtro veſtra providentia viderit convenire, quodque id nobis gratum eſſe debeat & acceptabile; Clementiam veſtram ſcire volentes, quod prompti erimus & parati ad ea quæ vobis noverimus eſſe grata, & etiam cum promptitudine, qua poterimus;

A.D.1306. Edv. 1. mus, adimplere quod ſuper hiis, de quibus nos requirendum duxiſtis, vobis viſum fuerit faciendum.

Supplicantes precibus iteratis, ut ſuper prætactis nobis ſignificare velitis veſtræ beneplacita voluntatis, & prædictum Clericum noſtrum taliter proſequi gratia & favore, ut in perſona ipſius quod pro nobis feceritis percipere valeamus. A.D.1306. Edv. 1.

Conſervet, &c.

Dat. Wynton. 8. die Aprilis, anno Regni noſtri, &c.

Ad Papam, de quadam Proviſione.

A.D.1306. An. 34. E. 1. Claus. 34. E. 1. m. 16. d.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino C. divinâ providentiâ, Sacroſanctæ Romanæ, ac univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edvardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. devota pedum oſcula beatorum.

Vir, magnificæ probitatis, Magiſter Simon de Favereſham, Doctor in Theologica facultate, aſſiduè ſtudiis virtutum invigilans, eminentia ſcientiæ literalis, morum gravitate, & vitæ munditia, aliorumque laudabilium ſuffragio meritorum, adeo dicitur inſigniri, quod apud clementiam veſtram judicio noſtro meretur favoris plenitudinem invenire.

Cum itaque dictus Magiſter Simon, veſtris volens devote in omnibus obtemperare mandatis, Archidiaconatum Cantuarienſem, quem nuper fuerat aſſecutus; & aliquandiu ipſius pacifica poſſeſſione gaviſus, prætextu collationis, Nato dilecti & fidelis noſtri Amaneni de Lebreto, de Archidiaconatu prædicto, per vos factæ, abſque difficultate dimiſerit,

Subſequenterque Eccleſiam de Raicolure Dioc. Cantuar. adeptus, occaſione cujuſdam proviſionis, quæ pro quodam Clerico, longè utique ab ipſius Simonis meritis & bonitate diſtante, auctoritate veſtra in dicta Dioc. dicitur emanaſſe, ſuper eadem Eccleſia inquietari timeat, & vexari;

Sanctitati veſtræ precibus ſupplicamus attentis quatinus hiis, quæ præmiſimus, & aliis etiam, quæ de tam probo & famoſo Clerico prædicantur, clementi meditatione penſatis, ſic eum habere dignemini in hiis, quæ ſtatum contingunt ipſius, gratioſis affectibus commendatum, ac Apoſtolici favoris gratia proſequi ſpeciali, ut in effectu percipiat quòd ſuggeſſerit noſtræ mentis affectus.

Conſervet vos altiſſimus, ad Regimen Eccleſiæ ſuæ ſanctæ, per tempora proſpera & longæva.

Datum apud Wolveſeye 12. die April.

Ad Papam, de Credentia.

A.D.1306. An. 34. E. 1. Claus. 34. E. 1. m. 15. in Schedula. d.

SAnctiſſimo Patri in Chriſto Domino C. divinâ providentiâ, Sacroſanctæ, ac univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edvardus, eadem gratia, Rex Angliæ, &c. cum omni reverentia & honore, humilima pedum oſcula beatorum.

Quantum ſucceſſive refloreat erga nos veſtræ benignitatis affectus, apertè colligimus ex animi teneritudine, quem ad ſtatum noſtrum habetis; quodque vobis placuit de ipſo ſtatu tam piè & tenerè cogitare, atque diſponere, quod utique ab innato ſanguine & antiqua gratitudine novimus proceſſiſſe, Aſſurgentes vobis ad grates & gratias, quas poſſumus, ſeu ſufficimus, ſuper eo, quod nuncios noſtros, quos nuper ad præſentiam veſtram tranſmiſimus, admiſiſtis honorificè, & benignè noſtri conſideratione tractaſtis, prout illorum relatio nobis pleniùs patefecit.

Sane pro quibuſdam arduis negotiis, nos & ſtatum noſtrum tangentibus, quæ non mediocriter inſident cordi noſtro, diſcretos viros Magiſtrum Thomam de Cobham Canonicum London. decretorum doctorem, & Rogerum, dictum Sauvage, Militem noſtrum, præſentatores præſentium (de quorum fidelitate & circumſpectione plenam fiduciam optinemus) ad veſtram præſentiam deſtinantes, A.D.1306.

Sanctitati veſtræ ſupplicamus humiliter & devotè, quatinus eiſdem, Canonico & Militi (quibus ſuper dictis negotiis aperuimus latiùs mentem noſtram, Beatitudini veſtræ per eos ſerioſiùs exponendam) in hiis, quæ ex parte noſtra ſuper dictis negotiis vobis expreſſerint viva voce, dignemini, ſi placet, fidem indubiam adhibere; ac juxta ſperatam fiduciam operibus adimplere.

A.D. 1306. Edv. I.

In proſperitate continua & longæva, ad exaltationem Eccleſiæ ſuæ ſanctæ, veſtram conſervet altiſſimus ſanctitatem.

Datum Wynton. viceſimo tertio die Aprilis.

De Examinatione ſuper Canonizatione Thomæ de Cantilupo expedienda.

A.D. 1306. An. 34. E. I. Rot. Cl. 34. E. I. m. 15. d.

Venerabili in Chriſto Patri, Domino ... Dei gratiâ, Epiſcopo Portuenſi, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Glorioſæ vitæ, Sanctæ memoriæ, beati Thomæ de Cantilupo, quondam Epiſcopi Herefordenſis, inſignia ex multa familiaritate, quam nobiſcum habuit, dum vivebat, cognita nobis plenè: & miraculorum choruſcationem multiplicem poſt deceſſum ipſius, ut ejus Sanctitas certis comprobaretur indiciis, attendentes; pro ejuſdem Canonizatione, pluribus ſummis Pontificibus, jam defunctis, & nunc demum Domino ſummo Pontifici, qui nunc eſt, per Nuncios & litteras ſpeciales recolimus pluries humiliter ſupplicaſſe.

Unde, cum hujuſmodi Canonizationis examinatio vobis, & quibuſdam aliis certis Cardinalibus, à prædicto Domino ſummo Pontifice, ſicut accepimus, ſit commiſſa, & potiſſimum noſtra verſetur intentio quod optatum ſuper hoc vota noſtra ſortiantur effectum,

Paternitatem veſtram, de qua confidimus, attente requirimus, & affectuoſe rogamus, quatinus examinationis præfatæ negotium, de quo felicem expectamus eventum, juxta deſiderium noſtri cordis, prompta & celeri ſtudeatis, ſi placet, executione complere.

Non autem indignè ad ipſius Sancti Venerationem pro viribus procurandam inducimur, cum nos & populum Regni noſtri indies ejus cernamus ſuffragiis adjuvari; & præſertim ut, quem familiarem habuimus in terris, Patronum in cœlis magis propitium mereamur.

Datum Wynton. viceſimo tertio die Aprilis.

Ad Papam, Commendatoria.

A.D. 1306. An. 34. E. I. Rot. Cl. 34. E. I. m. 15. d.

Sanctiſſimo in Chriſto Patri, Domino C. divinâ providentiâ, Sacroſanctæ, ac univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. devota pedum oſcula beatorum.

Quia domus & ædeficia Prioratûs de Pontous, tempore guerræ, inter Regem Franciæ & nos in Vaſconia nuper motæ, combuſta, poſſeſſioneſque Prioratûs ejuſdem deſtructæ fuerunt ſimiliter & conſumptæ: Ac dilectus Capellanus noſter, frater Arnaldus, Prior Prioratûs prædicti, pro eo quod parti noſtræ fideliter adhæſit, dampna recepit non modica & jacturas:

Nos ipſum Priorem, ſuis exigentibus meritis, cupientes proſequi gratioſe, veſtræ clementiæ devotis precibus ſupplicamus, quatinus eidem Priori de aliquo beneficio competenti, juxta ſtatum ſuum, in partibus Vaſconiæ, vel alibi, ubi veſtræ placuerit ſanctitati, providere dignetur veſtra dominatio gratioſa;

Has preces noſtras ſic, ſi placet, Pater Sancte, ad exauditionis gratiam admittentes, quod dictus Prior, prætextu fidelis geſtûs ſui erga nos, bonæque affectionis quam ad nos gerit, ampliorem gratiam & favorem in veſtra ſancta præſentia ſe ſentiat aſſecutum.

Conſervet, &c.

Datum apud Wolveſeye, 27. die Aprilis.

Bulla, de damnis ſecundum formam pacis inter Angliæ & Franciæ Reges Emendandis, hortatoria.

A.D. 1306. An. 34. E. I. Rot Cl. 34. E. I. m. 12. d.

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio, Edwardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Inter cæteros ſtudii noſtri labores, qui-

A.D. 1306. Edv. I. quibus injuncto nobis Apoſtolatûs officio aſſidue vacare compellimur, ille intimior inſidet cordi noſtro, ut inter te, fili prædilecte, & cariſſimum in Chriſto filium noſtrum Philippum Regem Francorum illuſtrem (de quorum vexatione Romana Mater ingemeſcit Eccleſia, & unitate lætatur) ac utriuſque veſtrûm ſubditos (inter quos ille ſerpens, antiquus ſator diſcordiæ, pacis æmulus, & odii ſeminator, fomenta zizaniæ per caliditatis aſtutiam, non ſine, cum amaritudine rememorandis, anguſtiis ſubnutrivit) pacis reformetur tranquilitas, animorum identitas perſeveret, &, ut nos & ipſa obtamus Eccleſia, vinculum dilectionis internæ, ut decet & convenit, ſolidetur.

Sanè inter te & ipſum in pacis tractatu extitit, ut dicitur, inter alia concordatum, quod dampnorum & gravaminum, pace, ſeu treugâ ſecutâ vel indictâ, durante hincinde ab alterutrius veſtrûm gentibus & ſubditis irrogatorum quomodolibet, & etiam illatorum, ſufficiens præſtaretur emenda.

Et tandem, eodem Rege & tuis Nunciis Lugdûni, in noſtrâ præſentiâ conſtitutis, ut, quod de ſatisfactione hujuſmodi fuerat ordinatum, pleniorem ſortiretur effectum, adjunximus ut quatuor probi viri (duo, ſcilicet, pro parte qualibet) deputarentur, qui ſuper præmiſſis, inquiſitâ pleniùs veritate, facerent paſſis dampna & injurias ſatisfactionem congruam, juxta qualitatem negotii, exhiberi.

Verùm, licet hæc, ſicut præmittitur, fuerint ordinata, quæ debuerunt penitùs obſervari, tamen, quod nos cogit vehementiùs admirari, poſtquam iidem Nuncii Lugdun. noſtro ſe conſpectui præſentari, & ex iis aliqui à nobis etiam receſſerunt, bona quamplurima areſtata, ſaiſita mercimonia, & dampna non modica per gentem tuam nonnullis Civibus Ambianenſibus, cæteriſque Mercatoribus Corbuæ, ac illarum & aliarum partium Regni ſui, ordinationibus præmiſſis nequaquam obſtantibus, illata dicuntur: & nichilominus unus ex tuis, de dictis quatuor, qui tunc in noſtrâ fuerant præſentiâ nominati, electi & etiam deputati, negotio imperfecto, diſceſſit.

A.D. 1306. Edv. I.

Cùm itaque, fili cariſſime, ex præmiſſis (ſi veritate nitantur) tanto majoris turbationis materiam habeamus, quo, niſi eis celeris correctionis remedio occurratur, poſſent timeri pericula exinde præteritis graviora,

Celſitudinem tuam rogamus attentiùs, & hortamur in Domino Jehu Chriſto, quatinus bona & mercimonia, ſic areſtata atque ſaiſita, exarreſtari & diſſaiſiri jubeas: ac de hujuſmodi dampnis & injuriis perſonis eiſdem facias ſatisfactionem plenariam exhiberi; eundemque qui, ſicut prædicitur, à proſecutione prædictorum diſceſſit, remittas ad locum, & cum aliis diligenter in præmiſſis intendat, & illa, ſubmoto difficultatis obſtaculo, proſequatur.

Attende igitur, fili prædilecte, &, ut pacis amator, inſpicias quod, ſi præmiſſa, ad quæ te hortamur, percompleas, multiplex inde bonum proveniet: & de contrario, quod abſit, poſſet inextimabile ſcandalum exoriri:

Quódque tu, præter divinum præmium, gratificaberis Romanæ Eccleſiæ Matri tuæ, & nos (qui te & Regem eundem in pacis habundantia ambulare & vivere cupimus; quique etiam in tuis proſperis & felicibus ſucceſſibus ab intimis gratulamur) votis tuis ſtrictiùs obligabis.

Dat. Petragoriſ. 2. Kal. Maii, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo canabeo.

Ad Papam & Cardinalem, pro Bald. Fratre Com. de Lucemb.

A.D. 1306. An. 34. E. I. Rot. Cl. 34. E. I. m. 15. d.

PApæ, Rex devota pedum oſcula beatorum.

Comes de Lucenburgh. ſpecialiter nos rogavit, ut ſuper promotione Baldewini fratris ſui, Militiæ Clericali aſcripti, Beatitudini veſtræ litteras noſtras deprecatorias dirigere curaremus:

Nos itaque, circa ipſius B. commoda promovenda licentiùs contemplatione prædicti Comitis intendentes, Sanctitati veſtræ attentiùs ſupplicamus, quatinus dictum B. favoris & gratiæ ſpecialis benivolentiâ proſequentes, ſic eum habere, ſi placet, dignemini in hiis, quæ ſtatum ſuum reſpiciunt, gratioſis affectibus commendatum, quod, precum hujuſmodi interventu, uberiorem fructum ſe gaudeat aſſecutum.

A.D. 1306.

Conſervet, &c.

Dat. apud Wynton. 3. die Maii, anno Regni noſtri, &c.

A.D.1306. Edv. I.

VEnerabili in Chriſto Patri Domino R. Sanctæ Mariæ Novæ Diacono Cardinali, Amico ſuo kariſſimo, Edwardus, eâdem gratiâ, ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Circa dilecti nobis Baldewini fratris Nobilis Viri . . . Comitis de Lucenburgh. Militiæ Clericali aſcripti commoda promovenda licentius contemplatione dicti Comitis intendentes, pro ipſo Domino ſummo Pontifici litteras noſtras deprecatorias duximus dirigendas,

Paternitatem veſtram affectuoſe rogantes quatinus prædictum B. noſtri precatus interventu habentes gratioſius commendatum, ad promotionem utilitatum ipſius erga dictum ſummum Pontificem dare velitis, ſi placet, opem & operam efficaces; ita quod, veſtro mediante ſubſidio, ſperatum fructum ſibi ſentiat proveniſſe, & nos vobis exinde teneamur ad gratiarum uberes actiones.

Dat. apud Wynton. 3. die Maii.

Bulla, de Nuncio ad Regem deſtinando.

A.D.1306. An. 34. E. I. Ex Autogr.

CLemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edwardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Magnificentiæ tuæ Vallectos, latores præſentium, & litteras credentiæ, quas nobis pro parte Regiâ attulerunt, benignè recepimus, audivimus, & vidimus diligenter.

Tenore præſentium Celſitudini Regiæ reſpondentes, quod ad Regalem præſentiam Nuncium proprium deſtinabimus, qui ſuper facto Roberti Archiepiſcopi Cantuarienſis, & Roberti Epiſcopi Glaſguenſis, infra octavas Pentecoſtes, pro parte noſtrâ, taliter reſpondebit, quod cedet ad Dei laudem, & honorem Regiæ Majeſtatis.

Dat. apud Caſtrum Caſtelionis, Burdegalen. Dioc. 2. Non. Maii, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo canabeo.

Procuratorium ſuper ſponſalibus inter Robertum filium Ducis Burgundiæ & Alianoram filiam Regis.

A.D.1306. An. 34. E. I. Pat. 34. E. I. m. 25.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

De circumſpectione & induſtriâ Nobilis Viri, Johannis de Cabilone, Domini de Arlay: & dilectorum & fidelium noſtrorum, Johannis de Baar, & Ottonis de Grandiſono, Militum; plenam in Domino fiduciam obtinentes,

Eiſdem Johanni, Johanni, & Ottoni, ac duobus eorum, ſi omnes intereſſe non poterunt, tractandi & concordandi, nomine noſtro, de certis conventionibus, ſuper ſponſalibus & matrimonio inter Robertum (bonæ memoriæ) Ottonis quondam Burgundiæ & Attrabati Comitis defuncti, & Nobilis Dominæ Matill. Burgundiæ & Attrabati Comitiſſæ, nuper uxoris ipſius Comitis filium & hæredem) ac Alianoram, filiam noſtram, Deo propitio, contrahendis:

Et conventiones illas per juramentum, in animam noſtram, ſi neceſſe fuerit, præſtandum, & aliis viis & modis, quibus meliùs expediri videbitur, aſſecurandi, vallandi, & firmandi, plenam concedimus & committimus, tenore præſentium, poteſtatem:

Ratum & firmum habentes, & perpetuo habituri, quicquid per præfatos Johannem, Johannem, & Ottonem, vel duos eorum, tractatum, concordatum, factum, ſeu firmatum fuerit in præmiſſis.

In cujus, &c. has litteras, &c.

Dat. apud Wynton. 8. die Maii.

Literæ pro filio Comitis de Barro recommendatoriæ, Comiti Deurez.

A.D. 1306. *An.* 34. *E.* I. *Rot. Clauſ.* 34. *E.* I. *m.* 13. *d.*

REX Nobili Viro Domino L. Comiti Deurez, Conſanguineo & amico ſuo kariſſimo, ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Negotia, univerſa & ſingula, Edwardi, filii H. quondam Comitis de Barro, Nepotis noſtri kariſſimi, quorum promotionem & expeditionem felicem corditer affectamus; & præcipue ea quæ ad ſalvationem juris ſui hæreditarii pertinent, ſeu etiam aliqualiter valere poterunt, vobis affectione ampliori, quâ poterimus, commendamus.

Dilectionem veſtram intimè deprecantes, quod præfato Nepoti noſtro in hiis, quæ ipſum aliqualiter contingunt; & ſpecialiter quoad hæreditatem ſuam, in manibus Domini Philippi Regis Franciæ illuſtris exiſtentem, recuperandam, velitis veſtrum conſilium & auxilium, cum favore benivolo, noſtris precibus, impertiri; in tantum, ſi placet, quod idem Nepos noſter hunc noſtrum rogatum ſibi effectualiter ſentiat profuiſſe: quódque vobis exinde ad grates & gratiarum actiones meritò teneamur.

Et, ſi quæ penes nos volueritis, ea nobis cum fiducia reſcribatis; parati enim ſumus, & ſemper erimus, ad ea facienda, quæ veſtris noverimus commodis & honoribus convenire.

Dat. Wynton. 8. die Maii.

Eodem modo ſcribitur Nobili Viro G. Comiti de Sancto Paulo, Amico ſuo kariſſimo, &c.

Comiti de Drues.

A.D. 1306. *An.* 34. *E.* I. *Ibidem.*

REX Domino J. Comiti de Drues, Amico ſuo kariſſimo, ſalutem, & ſinceræ dilectionis affectum.

Negotia univerſa, &c. *ut ſupra uſque ibi*, merito teneamur.

Et, quia nuper vobis intelligi fuit datum, quod nos quædam diſplicentia de vobis dixiſſe debueramus, ſicut venerabilis Pater W. Coventr. & Lychefeld. Epiſcopus Theſaurarius noſter, unus de Nunciis noſtris, uſque Lugdunum nuper miſſis, in reditu ſuo exinde nobis retulit vivâ voce:

Vos ſcire volumus pro conſtanti, quod de vobis bene tenemus in omnibus nos contentos: &, ſi quæ pro vobis, vel veſtris penes nos habueritis facienda, hujuſmodi ſuggeſtiones, vobis factas, invenietis, per exhibitionem operis, frivolas & mendaces.

Dat. &c.

A.D. 1306.

Ad Mariam Franciæ Reginam.

A.D. 1306. *An.* 34. *E.* I. *Ibidem.*

SEreniſſimæ Dominæ, Dominæ Mariæ, Dei gratiâ, Reginæ Franciæ, Matri ſuæ kariſſimæ, Edwardus, &c. ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Negotia, &c. *ut ſupra, in litterâ Comiti Deurez.*

A.D. 1306.

Ad Mariam Comitiſſam de Sancto Paulo.

A.D. 1306. *An.* 34. *E.* I. *Ibidem.*

REX Mariæ, Comitiſſæ de Sancto Paulo, Conſanguineæ ſuæ kariſſimæ, ſalutem & ſinceræ dilectionis augmentum.

Negotia, &c. *ut ſupra in dictâ litterâ, miſsâ Comiti Deurez.*

A.D. 1306.

A.D.1306. Edv. I.

Ad Duciſſam Burgundiæ ſuper Matrimonio inter ejus filiam & Ed. filium Comitis de Barro.

A.D.1306. Edv. I.

A.D.1306. An. 34. E. I. Rot. Cl 34 E. 1. m. 15. dor.

REX Nobili Dominæ, & Conſanguineæ ſuæ kariſſimæ, Agneti, Duciſſæ Burgundiæ, ſalutem cum dilectione ſincerâ.

Litteras veſtras, quas nobis miſiſtis per manum Nobilis Viri, Johannis de Cabilone Militis, recepimus, & earum tenorem audivimus, & intelleximus diligenter:

Veſtræ notificantes Amicitiæ, ut conventiones ſuper matrimonio, inter Edwardum filium & hæredem, bonæ memoriæ, Henrici quondam Comitis Barrenſis defuncti, Nepotem noſtrum cariſſimum, & . . . . filiam veſtram contrahendo, prælocutæ firmiter obſerventur, & effectui mancipentur, idemque matrimonium ſubſequatur, & effectualiter compleatur, plurimùm ineſſe & inſiſtere deſideriis cordis noſtri.

Verùm quia dictus Nepos noſter jam eſt pluribus & diverſis debitis, quorum occaſione uſuræ currunt indies ſuper eum, ut accepimus, oneratus,

A.D.1306.

Veſtram requirimus Amicitiam ſpecialiter, & rogamus quatinus ut eidem Nepoti noſtro de ſummâ illâ, quam eſt pro dicto matrimonio recepturus, ad exonerationem debitorum ſuorum prædictorum, quanto celerius fieri poterit, ſatisfaciat [ſecundum] facultatum veſtrarum vires extendere; &, ut prælocutio, ſuper dicto matrimonio habita, optato effectui modis omnibus mancipetur, curare & facere velitis noſtris precibus & amore.

Venerabiles autem Patres, Theobaldum Lodienſem, & Reginaldum Medenſem, Epiſcopos, rogamus per noſtras litteras ſpeciales, quod circa negotium matrimonii prænotati, ut finem deſiderabilem ſortiatur, interponant efficaciter, noſtris precibus, partes ſuas.

Ad hæc veſtra ſciat amicitia ſpecialis, quod vos, filium veſtrum ſeniorem, & cæteros liberos veſtros, recommendatos ſemper habere intendimus, tanquam noſtros.

Dat. apud Wynton. 8. die Maii.

Ad Epiſcopum Lodienſem ſuper Matrimonio prænotato.

A.D.1306. An. 34. E. I. Rot. Cl 34. E. 1. m. 15. dor.

REX venerabili in Chriſto Patri, & Amico ſuo kariſſimo, Domino Theobaldo, eâdem gratiâ, Lodienſi Epiſcopo, ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Ut Edwardus, filius & hæres, bonæ memoriæ, Henrici quondam Comitis Barrenſis, fratris veſtri defuncti, Nepos noſter cariſſimus, & Nobilis Domicella, filia Nobilis Dominæ A. Duciſſæ Burgundiæ, juxta prælocutiones & conventiones, inde nuper habitas, conjugali vinculo copulentur, intimo deſiderio affectantes,

A.D.1306.

Paternitatem veſtram reverendam affectuoſis precibus requirimus & rogamus, quatinus, ut prælocutiones & conventiones prædictæ, juxta vim & effectum earumdem, in omnibus obſerventur, dictumque matrimonium, (cujus completionem & perfectionem in votis gerimus, ut præmittitur, & habemus) effectualiter compleatur, noſtri intuitu, laborare velitis, & efficaciter interponere partes veſtras:

Ita ut noſtrum deſiderium, ſuper completione & aſſecuratione matrimonii ſuprâdicti, citiùs & feliciùs perducatur ad effectum, veſtro præſidio mediante; quodque vobis ſpecialiùs ex hac causâ impoſterùm teneamur.

Dat. ut ſupra.

Bulla Clementis Papæ Quinti ad denunciandum Robertum de Brus excommunicatum pro Morte J. Comyn.

A.D.1306. An. 34. E. I. Ex Autogr.

CLemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Venerabilibus Fratribus, Archiepiſcopo Eboracenſi, & Epiſcopo Karleolenſi, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

A.D.1306.

Ad audientiam noſtram fidedignâ relatione pervenit, quod Robertus Comes de Carruc, cum nonnullis ſuis, in hac parte ſequacibus, ad Eccleſiam loci fratrum Minorum de Dunfres, Glaſguen.

A.D.1306. Edv. 1. Dioc. manu accedens armatâ, ipſius immunitatem Eccleſiæ temerè violavit; in eâ ſacrilegium per homicidium committendo, contra indulta privilegiorum, eiſdem fratribus a ſede Apoſtolicâ conceſſorum, in animæ ſuæ periculum, & ſcandalum plurimorum; propter quod Excommunicationis ſententiam aſſeritur incurriſſe.

Cùm itaque præmiſſa, ſi veritate nitantur, nolumus, ſicuti nec debemus, ſub diſſimulatione tranſire; Fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus, ſi vobis conſtiterit dictum Comitem & alios, in hac parte adhærentes eidem, propter præmiſſa, vel eorum aliquod, excommunicationis ſententiam incurriſſe, ipſum Comitem nominatim, alioſque, in hac parte adhærentes eidem, in Eccleſiis veſtris, coram populo, Campanis pulſatis, ac Candelis accenſis, tamdiu excommunicatos denuntietis, & per Angliæ & Scotiæ Regna, & Hiberniæ & Walliæ terras & partes, & alia loca, de quibus expedire videritis, nunciari faciatis, & ab omnibus arctius evitari, donec Comes, & adhærentes præfati, ſuper hiis ſatisfecerint competenter, & abſolutionis debitæ beneficium meruerint obtinere.

Necnon omnes fautores, ſequaces & receptatores ipſius Comitis (niſi, monitione præmiſſâ, dicto Comiti favere, ipſumque ſequi & receptare deſiſterint) excommunicationis vinculo innodantes, eos ſimuli modo tamdiu excommnicatos publicè nuncietis, & faciatis per omnia loca, de quibus expedire videritis, etiam nunciari;

Ac Terras, Caſtra, & Villas eorum ſupponentes Eccleſiaſtico interdicto, ipſumque auctoritate noſtrâ facientes inviolabiliter obſervari, donec eundem Comitem ſequi & receptare deſtiterint, ac ſuper hiis, noſtris parentes beneplacitis & mandatis, abſolutionis beneficium obtinuerint.

Dat. Burdegal. 15. Kal. Junii, Pontificatûs noſtri anno primo.

Ad Papam Litera commendatoria.

A.D 1306. An. 34. E. 1. Rot. Rom. 34. E. 1. m. 1.

PApæ Rex devota pedum oſcula beatorum.

Licet, per frequentem noſtrarum litterarum miſſionem, quas veſtræ Clementiæ pro Clericis noſtris, aliiſque benivolis porrigimus, ſæpe & ſæpius vos vexemus, de veſtræ tamen affluentiâ bonitatis quamplurimùm confidentes, in hiis, quæ nos & noſtros concernunt, & quæ de veſtræ pendent plenitudine poteſtatis, ad vos, tanquam ad ſingulare refugium, filiali ſumptâ fiduciâ, recurrimus & medelam.

Attendentes itaque vitæ meritum, morúmque honeſtatem, quibus dilectus nobis Johannes de Leck, Eleemoſinarius noſter, eſſe dinoſcitur inſignitus; necnon labores multiplices, quos a noſtræ primævæ ætatis exordio in noſtris ſubiit obſequiis; digne credimus agere ſi vota ipſius votivis præveniamus affectibus, operamque ſtudioſam impendamus ut ſui commodi & honoris incrementum ſedulò procuremus.

Quocirca Sanctitati veſtræ devotiſſimè ſupplicamus, quatinus eidem Clerico noſtro, de veſtrâ liberali munificentiâ, diſpenſationis gratiam, juxta formam petitionis ſuæ, quam dilecto & fideli noſtro, Amaneno de Lebreto commiſimus veſtræ Paternitati porrigendam, & effectualiter proſequendam, veſtra dignetur concedere Paternitas reverenda.

Profecto, Pater ſancte, hujus requiſitionis exauditio grata nobis erit admodum & accepta, ſi, noſtri conſideratione, ſuorumque intuitu meritorum, idem Clericus ſpei ſuæ in hac parte fructum aſſequi valeat peroptatum.

Ad regimen Eccleſiæ ſuæ ſanctæ Sanctitatem veſtram conſervet altiſſimus per tempora proſpera & longæva.

Dat. apud Weſtm. 25. die Maii, anno Domini 1308.

Ad Papam, de reſponſo viva voce exponendo.

A.D.1306. An. 34. E. 1. Rot. Cl. 34. E. 1. m. 12. d.

PApæ Rex devota pedum oſcula beatorum.

Sanctitatis veſtræ litteris, quas nobis Magiſter Johannis de Solariis Clericus, lator præſentium, porrexit, reverenter receptis, & earum tenore pleniùs intellecto, ea quæ continebantur in eis per nos & Conſilium noſtrum examinari fecimus diligenter.

Unde, poſt tractatum ſuper hiis habitum exquiſite, & eidem Clerico, ad plenam informationem & inſtructionem eorum, A.D. 1306. Edv. 1. corum, per dictum Conſilium noſtrum expoſitum, ſibi certum reſponſum dedimus in præmiſſis, quod providentiæ veſtræ latiùs exponere poterit vivâ voce.

Conſervet vos altiſſimus, &c. A.D. 1306. Edv. 1.

Dat. apud Weſtm. 4. die Junii.

Rex literatorie reſpondet ſuper negotio prætacto, viz. de prævaricatione Regis Franciæ.

A.D. 1306. An. 34. E. 1. Rot. Cl. 34. E. 1. m. 12. d. SAnctiſſimo in Chriſto Patri Domino C. divinâ providentiâ, ſacroſanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus eâdem gratiâ, &c. devota pedum oſcula beatorum.

Sanctitatis veſtræ litteras, nobis ex parte veſtrâ, per Magiſtrum Johannem de Solariis Clericum, præſentatas, reverenter recepimus, inter alia continentes, vobis intelligi datum eſſe quod,

Poſtquam Nuncii noſtri, nuper apud Lugdun. ſe veſtro conſpectui præſentârunt, & per veſtræ Paternitatis providentiam, ut quatuor probi viri, (duo, videlicet, pro parte Regis Franciæ, & duo pro parte noſtrâ) ad inquirendum de dampnis & injuriis, poſt pacis reformationem, ſeu treugâ durante inter dictum Regem & nos, illatis hinc inde, & ad faciendum paſſis dampna & injurias ſatisfactionem congruam exhiberi; juxta negotii qualitatem, aſſignarentur, ſeu deputarentur, extitit ordinatum,

Plura bona & mercimonia Civium Ambianenſium, cæterorumque Mercatorum Corbiæ, & aliorum locorum de Regno & poteſtate dicti Regis, ordinatione prædictâ non obſtante, areſtata & ſeiſita, ac ipſis per gentes noſtras alia dampna non modica ſunt illata.

Super quibus vobis, Pater ſancte, volumus eſſe notum, quod ſuggeſtio illa nullam omnino continet veritatem.

Nam poſtquam Nuncii noſtri prædicti a nobis receſſerunt, iter arripiendo ad veſtram præſentiam accedendi, infra Regnum noſtrum ſuper gentes dicti Regis nulla hujuſmodi areſtatio facta fuit; ſet, magno tempore elapſo, cum quidam Mercator noſter pannos & alia bona, quæ ad opus noſtrum emerat in Brabantiâ, verſus Angliam per poteſtatem duceret dicti Regis, idem Rex pannos & bona prædicta areſtari, & ad opus ſuum capi pro libito ſuo fecit:

Et tandem, poſt preces noſtras, pro reſtitutione pannorum & bonorum prædictorum pluries ſibi directas, ac longam ſectam, & frequentem inſtantiam Mercatoris prædicti, inquiſitâ ſuper hoc & repertâ pleniùs veritate, præfatus Rex præcepit dicto Mercatori, pro pannis & bonis prædictis, certam pecuniæ ſummam, taxatam ſuo arbitrio, liberari; prout in ipſius Regis litteris patentibus, eidem Mercatori inde confectis, plenius eſt contentum. A.D. 1306.

Super quo quidem præcepto nulla executio, nec reſtitutionis effectus, juxta formam litterarum prædictarum, poſtmodum extitit ſubſecutus; quamvis idem Rex, poſt confectionem litteræ ſuæ prædictæ, pluries ſuper hoc per nos debitè fuerit requiſitus.

Propter quod diu, antequam Nuncii noſtri prædicti apud Lugdunum, ad veſtram præſentiam acceſſiſſent; vel etiam ab Angliâ receſſiſſent, juxta conſuetudinem, in Regno noſtro in caſu conſimili uſitatam, & legem Mercâtoriam, proceſſu debito obſervato, bona & mercimonia Mercatorum de poteſtate dicti Regis, ad valentiam pannorum & bonorum prædictorum, fuerint areſtata; tali, videlicet, modo, quod, quâcumque orâ idem Rex, noſtro ſatisfaceret Mercatori, juxta formam litterarum ſuarum prædictarum, extunc præfatum areſtum penitùs relaxaretur Mercatoribus antedictis.

Quoad id etiam, quod præfatæ litteræ veſtræ continebant, quod unus de noſtris, de dictis quatuor, qui in veſtra præſentia ad præmiſſa, ut præmittitur, nominati, electi fuerant & jurati, de partibus Franciæ diſceſſit, negotio imperfecto;

Veſtræ Clementiæ intimamus, quod prædicti duo, per nos nominati, & in veſtra præſentia, ut prædictum eſt, jurati, in partibus Franciæ per tres ſeptimanas & amplius morabantur, quouſque dictus Rex alios duos, pro parte ſuâ, juxta ordinationem prædictam, ipſis in dicto negotio adjungeret; expectando:

Et illis duobus deputatis poſtmodum per Regem Franciæ, & juratis, & de certo die, incipiendi in dicto negotio procedere, inter ipſos quatuor concordato; unus de noſtris, pro commiſſione

ipſorum,

A.D.1306. Edv. I.

ipſorum, à nobis in hac parte habendâ, in Angliam ad nos venit, & cum commiſſione prædicta, in Franciam rediit ante diem, altero interim aſſiduè in dictis partibus commorante; & extunc illi duo, per nos, ut præmittitur, deputati, intenderunt, & adhuc intendunt continue negotio memorato:

Ita quod in nobis, ſeu aliquo, vel aliquibus de noſtris, in hac parte, defectus aliquis non exiſtit, & utriuſque facti præcedentis veritas ſic ſe habet.

Veſtræ igitur Clementiæ ſupplicamus, quatinus hujuſmodi falſis ſuggeſtionibus, ſeu earum perſuaſoribus, qui ſic nituntur exceſſus proprios palliare, ſi placet, de facili non credatis; nec, ex talium vanis verbis ſeu minis, in hæſitationem ſeu timorem aliquem incidatis; tales enim invenietis amicos, in neceſſitatibus & opportunitatibus, vos tangentibus, ſemper promptos, qui de periculis & adverſitatibus, ſi quæ forſitan, quod abſit, emerſerint, cum Dei auxilio, viriliter vos defendent.

Licet autem, ſuper præmiſſis, prædicto Magiſtro Johanni veſtro Nuncio ſit reſponſum; quia tamen poſſet contingere quod idem Clericus reſponſum hujuſmodi veſtræ benignitati non ita clarè, prout ſibi dictum extitit, recitaret; ut, de veritate præmiſſorum, noſtraque reſponſione prædicta pleniùs vobis conſtet, poſſitiſque quibuſcunque, aliàs forſitan vobis ſuper hiis loquentibus, certiùs reſpondere, præſentes litteras per Vallettum noſtrum, latorem præſentium, veſtræ Beatitudini deſtinamus.

Conſervet vos altiſſimus, ad regimen Eccleſiæ ſuæ, per tempora proſpera & longæva.

Dat. apud Weſtm. 5. die Junii.

De inquirendo ſuper Reliquiis infra Abbathiam de Scone.

A.D.1306. An. 34. E. I. *Ex Autogr.*

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiſcopo Eboracenſi, & Epiſcopo Elienſi, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Cum in Abbatiâ de Scone quædam ſanctorum reliquiæ reconditæ fore dicantur, nos, quæ, & quot, & quorum, ſi aliquæ ibi ſint, & licite fieri poterit, exiſtant hujuſmodi reliquiæ, & an ejuſdem Abbatiæ tranſlatio, ſi fieret, in alicujus præjudicium redundaret, & quis in illâ jus obtineat patronatûs, vel primarius fuerit fundator illius, ſcire volentes, Fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus de hiis & aliis, quæ circa præmiſſa vobis videbuntur fore inquirenda, ſolerter inquirentes, plenius veritatem nobis, quicquid inde inveneritis, quantocius fideliter per veſtras litteras, harum ſeriem continentes, intimare curetis.

Dat. Burdegalis decimo quinto Kalend. Julii, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo canabeo.

Bulla Papalis introductoria ad viam pacis inter Reges Angliæ & Franciæ.

A.D.1306. An. 34. E. I. *Ex Autogr.*

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edwardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Paternæ Benignitatis affectu, Serenitatis Regiæ litteras recepimus noſtro nuper Apoſtolatui præſentatas; quarum ſeries per nos intellectu pleno collecta, tanto majoris exultationis & lætitiæ rore perfudit mentem noſtram, quanto exinde Regiam Excellentiam de noſtræ promotionis auſpiciis ad apicem ſummi Apoſtolatûs gaudentem, in noſtrâ, & ſedis Apoſtolicæ devotione ſincerâ fore percepimus magis fixam, & ad pacis, Deo gratæ, concordiam rationabiliter inclinatam.

Prædictæ namque literæ ulteriùs continebant, eandem Regiam Excellentiam ex eo præſertim conſolationis & gaudii materiam concepiſſe, quod pridem venerabilis frater Anibaldus Epiſcopus Tuſculanus, & dilectus filius noſtri, Ramundus Sanctæ Mariæ novæ Diaconus, Cardinales, dictam promotionem noſtram per ſuas literas nunciantes Celſitudini Regiæ, ſubjunxerant quod nos, ad perſonam tuam Regiam ſinceræ dilectionis gerentes affectum, zelum

A.D. 1306. Edv. 1.

habebamus ferventem & purum circa reformationem pacis mutuæ inter te, fili cariſſime, ac cariſſimum in Chriſto filium noſtrum, Phylippum Regem Franciæ illuſtrem, acceptione perſonarum, & quavis partialitate ſubductis.

Profecto Celſitudinem Regiam volumus indubitanter tenere, quod præmiſſa, quæ, ut præfertur, ſcripſerunt ſuper hiis Cardinales prædicti, cum noſtrâ rectâ intentione concordant; & jam eadem in effectu, per dilectum filium Magiſtrum Willermum de Norwico, Decanum Eccleſiæ Lincoln. Capellanum noſtrum, ſub verbo Credentiæ, fuiſſe credimus Regiæ circumſpectioni relata.

Summis namque ac ferventibus deſideriis peroptamus, quòd per noſtræ ſolicitudinis & cooperationis miniſterium, talis, tamque amabilis, & utilis concordia inter vos invicem, illius ſuffragante gratiâ, qui tranquilitatem operatur in ſublimibus, intercedat.

Quod, ſicut eſtis invicem nexu ſanguinis & affinitatis conjuncti, ſic animorum & voluntatum identitate, in vinculo caritatis & amoris remanentes connexi, amicabilibus & familiaribus conſiliis & directionibus veſtra hinc inde negotia pertractetis.

Et propterea, cum fratribus noſtris maturâ & providâ deliberatione præhabitâ, venerabilem fratrem noſtrum Petrum Peneſtrinum, & memoratum Anibaldum Tuſcul. Epiſcopos, viros utique magnæ fidelitatis claritate, circumſpectionis profunditate, ac probitatis maturitate conſpicuos, utriuſque partis honoris & comodi, ceſſante partialitate qualibet, zelatores, ad partes illas, de dictorum fratrum conſilio, tanquam pacis angelos, providimus deſtinandos; quorum monitis & exhortationibus in hac parte ſalubribus, ut ad dulcedinem pacis ejuſdem attingi valeat, Celſitudo Regia piis & devotis affectibus quæſumus acquieſcat.

A D. 1305. Edv. 1.

Porro ſuper devotione Regiâ, quam, in conceptâ de noſtrâ promotione prædictâ lætitiâ, exuberanter monſtravit, necnon de oblatis nobis & Eccleſiæ obſequioſis favoribus, affectuque benivolo regio ad pacem prædictam, Regali benivolentiæ gratiarum referimus uberes actiones.

Scire volentes eandem, quod ei ſuper prædictis citiùs ſcripſiſſemus, niſi gravis corporalis infirmitas, quæ, viſitante nos miſericordiarum Domino, hiis diebus perſonam noſtram afflixit durè & periculosè nimium, impediſſet.

Nunc verò, illo faciente, cujus miſericordiæ non eſt numerus, quique viſitandò ſæpe flagellat quos diligit: percutit, & ſanat, ac vulnerat ſecundum ſuæ voluntatis beneplacitum, & medetur; quamvis adhuc debiles, cum membra, ex infirmitatis rigore caſſata & laſſa, nondum plenè vires ſuas recuperaverint, ſumus ſanitati priſtinæ reſtituti.

Dat. Avinion. 17. Kal. Julii, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sigillo avulſo.

De Appellatione ad Sedem Apoſtolicam.

A.D. 1306. An. 34. E. 1. Ex Autogr.

CLemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio
Priori de Sancto Neotho, Lincolnien. Dioc. ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Sua nobis Prior Prioratus de Snapes, ordinis Sancti Benedicti, Norwicen. Dioc. petitione monſtravit, quod cùm Edmundus, perpetuus Vicarius Eccleſiæ de Aldeburg. ejuſdem Dioc. ipſum ſuper quibuſdam decimis coram Johanne de Fodringey Clerico,

Cui venerabilis frater noſter R. Cantuarienſis Archiepiſcopus, loci Metropolitanus (ad quem de antiquâ, & approbatâ, & hactenus pacificè obſervatâ conſuetudine, hujuſmodi cauſarum cognitio in prædictâ Dioc. dum ſuam Provinciam viſitat, quam tunc viſitabat, pertinet) hujuſmodi cauſam audiendam commiſerat, & fine debito terminandam.

A.D. 1306.

Non ex delegatione Apoſtolicâ traxiſſet in cauſam,

Idem Johannes, perperam in câdem cauſâ procedens contra dictum Priorem, diffinitivam ſententiam promulgavit iniquam, à qua ipſe ad ſedem Apoſtolicam appellavit.

Cùm autem dictus Prior, ſicut aſſerit, potentiam ejuſdem Vicarii meritò perhorreſcens, eum infrà Civitatem & Dioc. Norwicen. nequeat convenire ſecurè; diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinùs legittimè in ipſius appellationis cauſâ procedens, ſententiam ipſam confirmare, vel infirmare, appellatione remotâ, procures, ſicut de jure fuerit faciendum.

Dat. Burdegalis 2. Kal. Julii, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo canab.

Ad Papam de Malignitate Archiepiſcopi Cantuarienſis, & de Credentia.

A.D. 1306. An. 34. E. 1. Rot. Rom. 34. E. 1. m. 5.

PApæ Rex devota pedum oſcula beatorum.

Licet interdum, ex multâ benivolentiâ fidelium, noſtrorum diſſimulemus offenſas, illas tamen, quæ, in noſtri & Dignitatis noſtræ Regiæ præjudicium, contumeliam & contemptum, per ſubditos noſtros notabiliter committantur, eo minus diſſimulare nos convenit, quo magis ſuperioris injuria creſceret, ſubjectorum culpis remanentibus impunitis.

Sanè in memoriâ veſtræ Beatitudinis ea credimus reſidere, quæ nuper de ſtatu . . . Archiepiſcopi Cantuarienſis deſcripſimus ſerioſè, per litteras noſtras & Nuncios ſpeciales; qualiter idem Archiepiſcopus erga nos ſe geſſerat temporibus retroactis, ac procuraverat, & fecerat nobis, & noſtris, poſtpoſitâ ratione, dedecus, dampna quamplurima, & deſpectus: quodque, fidelitatis vinculo ac devotionis debito non ſervatis, per factiones & procurationes ſuas, ſic Regnum noſtrum & nonnullos de fidelibus noſtris ejuſdem contra nos dudum commoverat & turbarat, quod per ipſum non ſtetit quin exhæredati proculdubio fuiſſemus: non ut exinde ſibi profectus accreſcerent, ſet ut ſolum nos & ſtatum noſtrum lapſu præcipiti ſubvertiſſet.

Et, quamvis, ad alliciendum eundem ad manſuetudinem & benivolentiam erga nos & noſtros, adhibuiſſemus ſollicitudinem oportunam, nichil nobis profuit, nec quicquam emendationis in eâ parte percepimus; ſet potius, eo ampliùs, erga nos & noſtros, continuationem ſuæ malivolentiæ & contrarietatis ſenſimus effervere.

Et quia, Pater ſanctiſſime, negotium Terræ ſanctæ, ſicut accepimus multum inſidet cordi veſtro, de quo, *&c. ut ſupra, in literâ antedictâ.* Sitque, *&c. ut ſupra,* aliqualiter impediri.

Sanctitati veſtræ duximus ſupplicandum quatinus, præmiſſis intenta, ſi placet, conſideratione penſatis, honore Dei prævio, eo modo de ſtatu ſæpedicti Archiepiſcopi veſtra providentia ordinare & diſponere dignaretur, quod ad præfati negotii Terræ ſanctæ promotionis augmentum, ac noſtri, Regnique noſtri ſtatum cederet pacificum & quietum.

A.D. 1306.

Quum, conſiderata malivolentia, *&c. ut ſupra,* habundare, veriſimiliter præſumimus & tenemus, quod, ſi contingeret ipſum in præfato Regno noſtro, vel alibi, *&c. ut ſupra,* nec aliquid videre ſcimus, *&c. ut ſupra,* prout ſuperiùs eſt expreſſum.

Hæc igitur, Pater ſancte, quæ præmiſimus, innovanda & iteranda decrevimus, ut ad ea benivolum & promptum exhibeat veſtra Sanctitas intellectum; &, ſicut ab intimis noſtri cordis emanant, ſic apud vos effectum inveniant quem expectavimus, & deſiderabiliter expectamus.

Volentes veſtræ patere notitiæ reverendæ; quod, ſi contingeret Archiepiſcopum memoratum reſtitui, quod abſit, ſtatui priſtino & honori, temporalia ipſius Archiepiſcopatûs, quæ ex certis cauſis ſunt in manibus noſtris ad præſens, ad quæ quidem rehabenda indignum ſe reddidit, exigentibus gravibus ſuis exceſſibus atque demeritis, ſibi reſtituere, urgente conſcientia, non poſſemus.

Et, ut inſuper de intentione noſtra vobis pleniùs liqueat in præmiſſis, per dilectum Clericum & Secretarium noſtrum, Magiſtrum Philippum Martelli, Juris Civilis Profeſſorem, Canonicum Ciceſtren. (de cujus fidei puritate fiduciæ plenitudinem optinemus) quem ad veſtram præſentiam deſtinamus ſuper hiis, mentem noſtram vobis decrevimus latius aperire; cui, ſi placet, dignemini in hiis, quæ ex parte noſtra Clementiæ veſtræ expreſſerit viva voce; fidem indubiam adhibere.

Conſervet, *&c. ut ſupra.*

Dat. apud Preſton. 2. die Julii, anno Regni noſtri, &c.

De Cuſtodibus Regni Angliæ conſtitutis, Rege in partibus Scotiæ exiſtente.

A.D.1306. An. 34. E. I. Pat. 34. E. I. m. 15.

REX Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Prioribus, Comitibus, Baronibus, Militibus, liberè tenentibus, Communitatibus, Vicecomitibus, & omnibus aliis Miniſtris, Ballivis, & fidelibus ſuis, ad quos præſentes litteræ pervenerint, ſalutem.

Sciatis quod, pro pace noſtra & tranquillitate populi Regni noſtri (nobis in partibus Scotiæ, ad rebellionem quorumdam inimicorum noſtrorum ibidem agentibus, cum Dei adjutorio, reprimendam) meliùs conſervandis, de circumſpectione & fidelitate venerabilium Patrum, Willielmi Archiepiſcopi Eborum: & Walteri Coventr. & Lichfeld. Epiſcopi, Theſaurarii noſtri; ſpecialiter confidentes, Ipſos, Archiepiſcopum & Epiſcopum, Cuſtodes noſtros dicti Regni, ac locum noſtrum in eodem Regno tenentes conſtituimus per præſentes, quamdiu in dictis partibus Scotiæ moram fecerimus, vel aliud inde duxerimus ordinandum.

Et ideo vobis mandamus quòd eiſdem, Archiepiſcopo & Epiſcopo, tanquam Cuſtodibus noſtris dicti Regni, & locum noſtrum tenentibus in eodem, in hiis, quæ ad dictam cuſtodiam pertinent, intendentes ſitis & reſpondentes, ſicut prædictum eſt.

In cujus, &c. quamdiu nobis placuerit duratur'.

Teſte Rege apud Preſton ſecundo die Julii.

Litera Clementis Papæ de benivolentia ſua.

A.D.1306. An. 34. E. I. Ex Autogr.

CLemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto Filio Edvardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Celſitudinis tuæ litteras, quas Portatores præſentium attulerunt, tantò benigniùs recepimus, & avidiùs contenta in eis exultando inſpeximus diligenter, quantò, te cariorem habentes, ea, quæ exaltationem tui nominis, tuique ſtatûs promotionem aſpiciant, & augmentum enutriant Regni tui, ut Regale votum potuit non latere, ferventiùs affectamus.

Quare, fili cariſſime, contenta in illis ſic memoriæ commendamus, & in illis proponimus nos habere, quòd poteris, ut ſperamus, exinde merito contentari.

De geſtis vero Sancti Andreæ, & Glaſguen. Epiſcoporum, necnon & facto Abbatiæ de Scone, per alios tuos Nuncios, & ultimò per Magiſtrum Thomam, Clericum, & Rogerium Milites, tuos, plenè jam Serenitati Regiæ duximus reſpondendum.

Dat. Burdegal. Non. Julii, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo canabeo.

Ad Papam, de Prioratu Dunelmenſi, & Sancto Cuthberto.

A.D.1306. An. 34. E. I. Rot. Rom. 34. E. I. m. 5.

PApæ Rex, *&c. ut ſupra,*

Cum, occaſione quarumdam, ſuggeſtionum, Beatitudini veſtræ factarum, aliqua, Dunelmenſem tangentia Prioratum, qui eſt de fundatione, claræ memoriæ, Progenitorum noſtrorum Regum Angliæ, & jus etiam Coronæ noſtræ exiſtens, duxeritis ordinanda,

Ac deſpectuum & violentiarum enormium graves exceſſus, Deo, & Sancto Cuthberto, glorioſo Chriſti Confeſſori, & eidem Eccleſiæ (in qua ejuſdem Confeſſoris corpus ſanctiſſimum requieſcit) necnon & . . . Priori & Conventui ejuſdem loci, diverſimodè ſint illati;

Quibus non mediocriter, ſicut credimus, veſtra fuiſſet compaſſa benignitas, & congruum directionis adhibuiſſet remedium ſuper illis, ſi de veritate eorum vobis primitùs conſtitiſſet:

Sanctitati veſtræ devotis precibus ſupplicamus, quatinus negotia, quæ

A.D 1306. Edv. 1.

Prioratum prædictum contingunt, habentes, ſi placet, affectu propitio commendata, examinationem & diſcuſſionem eorum dignemini veſtro proprio examini reſervare, vel ſaltem aliquibus certis perſonis examinanda & diſcutiendâ committere, quæ non fuerint partiales;

Ut, de veritate ipſorum negotiorum pleniùs informati, ad ſuggeſtiones prædictas, quæ nullam in ſe continent veritatem, ſic demûm condignum habere valeat providentia veſtra reſpectum, qui conveniens videatur, & extiterit oportunus:

Ac etiam ſuper prædictis dirigendis exceſſibus & violentiis ordinare atque diſponere eo modo, quod ad Dei, & Sanctæ Eccleſiæ, ac beati confeſſoris prædicti cedat honorem, necnon & ſtatûs prædicti Prioratus meliorationis augmentum.

Et nichilominus de contemptibus, perſonæ prælibati Prioris violenter, ſicut præmittitur, irrogatis, dignetur veſtra Clementia latius inquirere veritatem.

Conſervet, &c.

Dat. apud Tykyngtote 11. die Julii.

A.D. 1306. Edv. 1.

De Orando pro Rege.

A.D. 1306. An. 34 E. 1.
Clauſ. 34. E. 1. pars 1. m. 16. d.

REX dilectis ſibi in Chriſto Magiſtro Ordinis Fratrum Prædicatorum, ac diffinitoribus & fratribus Univerſis, in Capitulo ſuo Provinciali apud Eborum in proximo conventuris, ſalutem, &, Spiritu Sancto dirigi in agendis.

Inter cætera, quæ fructum ſalutis repromittere credimus, hoc præcipuè in ſpei noſtræ fulcimentum accedit, quod nos, aſſiduarum deprecationum juſtorum fulti præſidio, divinam propitiationem faciliùs conſequemur.

De vobis itaque, ut noſtram, ac Reginæ Conſortis noſtræ, liberorumque noſtrorum ſalutem, necnon ſtatum proſperum Regni noſtri, & expeditionem felicem negotiorum, nobis incumbentium hiis diebus, zelemini, plenam in Domino fiduciam optinentes;

Devotionem veſtram affectuosè requirimus & rogamus, quatinus apud illum qui eſt vera ſalus, & qui temporalitatis & perpetuæ felicitatis tribuit largitatem, nos, Reginam Conſortem noſtram, & liberos noſtros, ac ſtatum Regni noſtri, devotæ ſupplicationis ſtudio commendetis:

Ipſius Clementiam, qui menſuræ termino non artatur, ſuppliciter exorantes, ut ſit Regnum temporale regere, negotiaque noſtra prædicta expeditioni felici, per ſuæ ſubventionis dexteram, mancipare poſſimus, quod hoc ad laudem ſui nominis & noſtrum, Regnique noſtri commodum cedere valeat & honorem; quodque nos, poſt ſupremum vitæ noſtræ exitum, in Regno cœleſti partem Hæreditariam conſequamur.

Dat. apud Eſt-ſtratton 12. die Julii.

A.D. 1306.

De Donatione Scholaribus Oxonii; ſtatuto, de Manu Mortua, non obſtante.

A.D. 1306. An. 34. E. 1.
Pat 34. E. 1. m. 13.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Licet per inquiſitionem, quam per dilectum & fidelem noſtrum, Walterum de Glouc. Eſc. noſtrum ultra Trentam, fieri fecimus, acceperimus, quod eſt ad dampnum & præjudicium noſtrum, ſi concedamus dilecto Conſanguineo & fideli noſtro, Henrico de Lacy Comiti Lincolniæ, quod ipſe advocationes Eccleſiarum de Wadynton, Winelingham, Thoresby, & Halton ſupra Trentam, in Comitatu Lincolniæ, & de Buckeby in Comitatu Northamptoniæ (quas idem Comes de nobis tenet in capite) dare poſſit & aſſignare treſdecim Scholaribus, in quadam domo, in Oxonio per ipſum Comitem de novo conſtruendâ, in Univerſitate, ibidem moraturis;

Habendas & tenendas eiſdem Scolaribus & Succeſſoribus ſuis Scolaribus in domo illa moraturis, imperpetuum:

Ita quod iidem Scolares Eccleſias prædictas appropriare poſſint ſibi & Succeſſoribus ſuis prædictis, in proprios uſus, perpetuo poſſidendas;

In hoc, videlicet, quod, ſi Eccleſias prædictas, vel earum aliquas vacare contigerit, hæredibus præfati Comitis, infra ætatem, & in cuſtodiâ noſtrâ, vel hæredum noſtrorum exiſtentibus, nos & hæredes noſtri præſentationes noſtras & Eccleſias illas amittemus ratione donationis

A.D. 1306.

A.D.1306. Edw. 1. nationis & conceſſionis prædictarum;

Nos tamen ob devotionem, quam erga beatum Thomam glorioſum Chriſti Martirem, (in cujus Feſto dictus Comes nos ſuper hoc requiſivit) necnon propter bonam voluntatem quam habemus precibus ipſius Comitis annuendi,

Conceſſimus eidem Comiti, & licentiam dedimus, pro nobis & hæredibus noſtris, quantum in nobis eſt, quod ipſe advocationes prædictas dare poſſit & aſſignare prædictis treſdecim Scolaribus, in domo prædictâ, per ipſum de novo conſtruendâ, in Univerſitate prædictâ, moraturis;

Habendas & tenendas ſibi & Succeſſoribus ſuis Scolaribus, in domo illa moraturis, imperpetuum.

Et præfatis Scholaribus, quod ipſi advocationes prædictas ab eodem Comite recipere, & eas ſibi & Succeſſoribus ſuis prædictis appropriare poſſint, in proprios uſus, imperpetuum poſſidendas; ſicut prædictum eſt, tenore præſentium, ſimiliter licentiam dedimus ſpecialem; ſtatuto noſtro, de terris & tenementis, ad manum mortuam non ponendis, edito, non obſtante:

A.D.1306. Edw. 1.

Nolentes quod prædictus Comes aut hæredes ſui, aut præfati Scolares ſeu Succeſſores ſui prædicti, ratione præmiſſorum, per nos vel hæredes noſtros, Juſticiarios, & Eſcaetores, vel Ballivos, aut alios miniſtros noſtros quoſcumque, occaſionentur, moleſtentur in aliquo ſeu graventur.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Beverlacum, 22. die Julii.

Per breve de privato Sigillo.

De aſſenſu Regio ſuper treugis, inter homines de Baiona & gentes de Regno Caſtellæ ineundis.

A.D.1306. An. 34. E. 1. Pat. 34. E. 1. m. 9.

REX dilectis & fidelibus ſuis, Majori, Juratis, ac toti Communitati Civitatis Baionæ, ſalutem.

Sciatis quod cum vos, propter dampna & pericula evitanda, quæ evenire poſſent ex diſcordiis & contentionibus, quæ fuerunt inter vos, & homines Villarum de Caſtro Durdiales, de Sancto Audero, & de le Redo, de Regno Caſtellæ, treugas inieritis cum hominibus dicti Regni, duraturas à Feſto Nativitatis Sancti Johannis Baptiſtæ, proximo præterito, per duos annos proximo ſequentes completos; ſicut per veſtras litteras nobis ſignificâſtis:

Et nos rogaveritis ut, propter hujuſmodi pericula evitanda, & ut, cum bonis & mercandiſis veſtris, per Regnum prædictum, ſalvò & ſecurè tranſire, ibidemque morari poſſitis, velimus vobis dare licentiam ad ineundum & firmandum certam pacem ac amorem inter vos, & dictos homines de Caſtello, & alios ejuſdem Regni, ſi ſuper hoc fueritis requiſiti per homines Regni antedicti:

A.D.1306.

Nos, attendentes dampna & pericula quæ ex hujuſmodi diſcordiis, ſi quæ forent inter vos, & dictos homines de Caſtello, ac alios dicti Regni, poſſent contingere, & quæ earum occaſione contigere temporibus retroactis: Deſiderantesque commodum & quietem veſtram; & quod bona pax & firma ſit inter vos, & homines dicti Regni, ſicut eam inter omnes alios noſtros homines & ipſos viſceraliter affectamus,

Vobis innoteſcimus, per præſentes, quod nos ſupplicationi veſtræ annuimus in hac parte, vobis nichilominus mandantes rogando quòd, durantibus treugis prædictis, curam & diligentiam apponatis, quod bona pax & firma inter vos, & homines dicti Regni iniatur & firmetur.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Thresk 28. die Julii.

Per breve de privato Sigillo.

De quibuſdam Burgenſibus Baionæ manucapiendis.

A.D.1306. An. 34. E. 1. Rot. Rom. 34. E. 1. m. 5.

VEnerabili in Chriſto Patri, Domino P. Dei gratiâ, Tituli Sanctæ Priſcæ, Presbitero Cardinali, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellario, amico ſuo kariſſimo, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Litteras veſtras (per quas pro deliberatione Petri Arnaldi de Bonyort, Petri de Franciâ, Garſiæ Arnaldi de Poys, Petri Andreæ Dorac, & Petri Andreæ de Perer Burgenſium de Baionâ, qui in Angliâ, ob aliquas certas cauſas, morantur, ſeu tenentur in cuſtodiâ, nos rogâſtis) recepimus & intelleximus diligenter:

A.D.1306.

A.D. 1306. Edv. I. Unde ad veſtram notitiam volumus pervenire, quod nos bonam voluntatem in hiis, & in aliis veſtris adquieſcere precibus obtinemus:

Propter quod dilectis & fidelibus noſtris, Johanni de Haveringg Seneſcallo Vaſconiæ, & Magiſtro Richardo de Haveringg Conſtabulario Burdegaliæ, per noſtras litteras dedimus in mandatis, quod ipſi amicis Burgenſium prædictorum, ut in Angliam veniant, ad inveniendum ibidem, ſi poſſint, manucaptionem pro Burgenſibus illis, ſcire faciant indilate:

Et quod iidem, Seneſcallus & Conſtabularius, ſi forte amici prædictorum Burgenſium veniendi in Angliam, ad inveniendum ibidem manucaptionem prædictam, noluerint conſentire, manucaptionem illam in veſtrâ præſentiâ, & per veſtrum aſſenſum recipiant, ſub formâ quam ipſis miſimus; vel aliâ, quam vos & ipſi adeò competentem & ſufficientem fore videritis in hoc caſu:

Et quod manucuptio prædicta per manum Tabellionis in Inſtrumentum Publicum redigatur, & nobis ſub ſigillis dictorum manucaptorum poſtmodùm tranſmittatur:

Quodque forma manucaptionis, quam Seneſcallus & Conſtabularius prædicti in veſtra præſentia recipiant, pro Burgenſibus memoratis, nobis teſtificetur ſub Sigillo veſtro, & Sigillis Seneſcalli & Conſtabularii prædictorum; ita quod nunc deliberationem dictorum Burgenſium ad veſtram inſtantiam, & per manucaptionem prædictam fieri faciamus. A.D. 1306. Edv. I.

Securum autem pro nobis non eſſet, nec nobis noſtrum conſilium ſuaderet, dictos Burgenſes ad partes Vaſconiæ per poteſtatem Regis Franciæ (qui nos pro eorum deliberatione ante hæc tempora pluries requiſivit) mittere quoad præſens.

Super quo habere nos velit, ratione prætacta, veſtra paternitas excuſatos.

Ad hæc, de bona voluntate, quam ad nos hactenus habuiſtis, & habetis etiam in præſenti; necnon de bono & fructifero Conſilio, quod circa deliberationem dilecti Clerici noſtri, Magiſtri Petri Arnaldi de Bik, appoſuiſtis, vobis referimus multas grates.

Veſtram Amicitiam affectuoſe rogantes, quatinus ad complendum & perficiendum id, quod utiliter inchoaſtis, apponere velitis, amore noſtri, diligentiæ ſtudium & operam efficacem.

Dat. apud Thresk 28. die Julii.

Pro ſubſidio terræ Sanctæ, per totam Angliam, Scotiam, Hyberniam & Walliam conceſſio decimæ per Biennium.

A.D. 1306. An. 34. E. I. Ex Autogr.

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis; Ac dilectis Filiis Electis, Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Præpoſitis, Archipresbyteris, & aliis Eccleſiarum Prælatis; Capitulis, Collegiis & Conventibus Ciſtercienſis, Cluniacenſis, Præmonſtratenſis, Sancti Benedicti, Sancti Auguſtini, Cartuſienſis, Grandimontenſis, & aliorum Ordinum, cæteriſque perſonis Eccleſiaſticis, tam Religioſis, quàm ſecularibus, exemptis & non exemptis, per totam Angliam, Scotiam, Hyberniam & Walliam, earúmque Civitates & Dioceſes, ubilibet conſtitutas, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Guſtato ante, & poſt noſtræ ad ſummi Apoſtolatus promotionis auſpicia, ſæpiùs amaritudinis calice ſuper terræ ſanctæ oppreſſionibus dilatatis, quam ſanciat laceratque manus Agarenorum impia, madefieri ſemper avida ſanguine Chriſtiano, ejus ploravimus & ploramus anguſtias, ac, per affectum compaſſionis intimæ, ſecum ſui doloris tormenta partimur. A.D. 1306.

Ad cujus, immo potiùs noſtri ſalvatoris ulciſcendum injurias, intentis ſtudiis, operoſis laboribus, inexcuſatis vigiliis, procuratiſque oportunis remediis, prout nobis ex alto permittitur, accelerare proponimus, vacare intendimus, &, aliis omnino curis ſepoſitis, laborare ne terra ipſa, pro expenſarum defectu, quibus indiget ſumptuoſis, Chriſti fidelium, quod abſit, deſtituatur auxilio, vel ejus votiva reſtauratio ulteriùs retardetur.

Quare, pro hujuſmodi terræ negotio, decimam omnium Eccleſiaſticorum redituum & proventuum per totam Angliam, Scotiam, Hyberniam, & Walliam, earúmque Civitates, & Dioceſes, per Biennium, in feſto omnium Sanctorum proximo futuro in antea numerandum, apoſtolica auctoritate duximus imponendam.

Quam, per venerabiles Fratres noſtros, Lincolnien. & Londonien. Epiſcopos, ipſius decimæ Collectores de-

A.D.1306. Edv. 1. putatos à nobis, & Subcollectores deputandos ab eis, mandamus per alias noſtras certi tenoris litteras, ſub certis modis & formis, & in ſtatutis in eiſdem litteris terminis, colligendam.

Quocirca Univerſitatem veſtram monemus, & affectuoſe rogamus, ac obſecramus in Domino Jehu Chriſto, vobis nichilominus & veſtrûm cuilibet per Apoſtolica ſcripta mandantes, ac in remiſſionem peccaminum injungentes, quatinus vos, magnam & inſtantem neceſſitatem negotii memorati, quod grandia onera expenſarum expoſcit, diligentiùs attendentes, ac confirmantes vos ſuper hiis noſtris & Apoſtolicæ ſedis beneplacitis & mandatis, ob divinam, ejuſdemque ſedis, & noſtram reverentiam, ac veſtrarum meritum animarum, omnium veſtrorum Eccleſiaſticorum proventuum & redditũum Decimam, per prædictum biennium, eiſdem Collectoribus, & Subcollectoribus, ut prædicitur, deputandis ab eis, in præfigendis vobis ad hoc terminis, abſque difficultate qualibet, integraliter perſolvatis.

Alioquin eiſdem Collectoribus vos ad id, necnon contradictores quoſlibet, & rebelles, auctoritate Apoſtolicâ, per ſe, vel alium, ſeu alios, quotiens expedire viderint, per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſitâ, compeſcendi plenam per alias noſtras, certi tenoris, litteras concedimus poteſtatem.

Nos enim ſententias, ſive pœnas ſpirituales, quas ipſi, vel alter ipſorum propter hoc ritè tulerint in rebelles, ratas habebimus, & faciemus, auctore Domino, uſque ad ſatisfactionem condignam inviolabiliter obſervari.

A.D. 1306. Edv. 1. Non obſtante ſi vobis, vel veſtrûm aliquibus, aut veſtris ordinibus, ab eadem ſede indultum exiſtat, vel contigerit interim indulgeri, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſitis per litteras Apoſtolicas, quæ de indulto hujuſmodi, ac totâ ejus continentiâ, de verbo ad verbum, & de propriis locorum, & perſonarum, ſeu ordinum nominibus, plenam & expreſſam non fecerint mentionem; ſive quibuſlibet aliis privilegiis, indulgentiis, & litteris Apoſtolicis quibuſcumque, dignitatibus, ordinibus, locis, vel perſonis, generaliter vel ſpecialiter, ſub quacunque formâ, vel conceſſione verborum conceſſis, in noſtris litteris ſpecialis, plena, & expreſſa mentio ſit habenda.

Cæterùm venerabiles Fratres noſtros, ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, qui nobiſcum labores mundi partiuntur & curas: necnon dilectos Filios, Templarios & Hoſpitalarios, quorumcumque ordinum & domorum, per loca & partes conſtitutos præfata (qui ad defenſionem Terræ præfatæ ſæpius, ut Chriſti pugiles, ſe exponunt) ad præſtationem prælibatæ decimæ decernimus non teneri.

Dat. Burdegalæ Kal. Auguſti, Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo canabi.

De Decima biennali memorata, & Decima reliqui anni Edvardo Regis Primogenito ſolvenda.

A.D.1306. An. 34. E. I. Ex Autogr. CLemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, venerabilibus fratribus Lincolnien. & Londonien. Epiſcopis, Collectoribus Decimæ, per nos nuper impoſitæ, pro Terræ ſanctæ negotio, uſque ad Biennium, futurum in Feſto omnium Sanctorum proximò ſecuturo, in antea numerandum per totam Angliam, Scot. Hyber. Wall. earumque Civitates & Dioc. à ſede Apoſtolicâ deputatis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Cum nos nuper, pro Terræ ſanctæ negotio, Decimam omnium Eccleſiaſticorum proventuum, & redditũum, per totam Angliam, Scotiam, Hyberniam, Walliam, earumque Civitates & Dioc. uſque ad biennium, futurum in Feſto omnium Sanctorum proximo ſecuturo in antea numerandum, duxerimus ordinandam:

A.D.1306. Voſquè per alias noſtras, certi tenoris, litteras ipſius Decimæ deputaverimus Collectores;

Fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus totam Decimam prædictorum proventuum, ex uno anno prædicti biennii, quem cariſſimus in Chriſto filius noſter Edvardus Rex Angliæ illuſtris, elegerit (de eodem anno cariſſimæ in Chriſto filiæ noſtræ Margaretæ Reginæ Angliæ illuſtri, pro ſuis commodius ſupportandis oneribus, quæ ſuſtinet, vacando jugiter operibus caritatis, primitùs duo milia librarum ſterlingorum integraliter perſolventes) eidem Regi, pro præfatæ terræ negotio, pro cujus ſubſidio, ut Princeps Catholicus, & verus fidei Orthodoxæ Zelator, ſignum vivificæ Crucis aſſumpſit, liberaliter aſſignetis.

A.D.1306. *Edv.* I. Decimam vero reliqui anni prædicti biennii, dilecto filio nobili viro Edvardo ejuſdem Regis primogenito, ad ſua etiam magna, quæ ſubit circa pietatis opera, facilius ſupportanda onera expenſarum ſine difficultate qualibet, aſſignare curetis.

Mandatum noſtrum in hâc parte taliter impleturi, quòd in eo impendiſſe obedientiam nobis laudemini, iidemque, Rex & Reginæ, & Princeps, quas brachiis intimæ caritatis amplectimur, devotionis veſtræ diligentiam poſſint meritò commendare.

A.D.1306. *Edv.* I.

Dat. Burdegalæ 4. Non. Aug. Pontif. noſtri anno primo.

Sub filo canabeo.

De tota Decima Biennii liberanda Regi, & de duobus milibus librarum, de quolibet anno dicti Biennii, liberandis Margaretæ Reginæ Angliæ.

A.D.1306. *An.* 34. *E.* I. *Ex Autogr.*

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, venerabilibus Fratribus Lincoln. & London. Epiſcopis, Collectoribus Decimæ, per nos nuper impoſitæ, pro Terræ ſanctæ negotiis feliciter etiam promovendis, per biennium futurum, incipiendum in Feſto omnium Sanctorum, in anno Domini 1307 ſecuturis, per totam Angliam, Scotiam, Hyberniam, Walliam, earumque Civitates & Dioceſes, à ſede Apoſtolicâ deputatis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Cum nos nuper, pro Terræ ſanctæ feliciter etiam nonnullis promovendis negotiis, Decimam omnium Eccleſiaſticorum proventuum reddituum, per totam Angliam, Scotiam, Hyberniam, Walliam, earumque Civitates & Dioc. per biennium futurum, à Feſto omnium Sanctorum in anno Domini 1307 ſecuturis inantea numerandum, duxerimus imponendam:

Voſque per alias noſtras, certi tenoris, litteras deputaverimus ipſius Decimæ Collectores;

Fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus totam Decimam prædicti biennii, cariſſimo in Chriſto filio noſtro Edvardo Regi Angliæ illuſtri (ex quolibet anno dicti biennii cariſſimæ in Chriſto filiæ noſtræ Margaretæ Reginæ Angliæ illuſtri, pro ſuis comodius ſupportandis oneribus, quæ ſuſtinet vacando jugiter operibus caritatis, duobus milibus librarum ſterlingorum integraliter perſolutis) ſolvere & aſſignare curetis, pro præfatæ Terræ ſubſidio;

A.D.1306.

Pro cujus ſubventione idem Rex, ut Princeps Catholicus, & Fidei Orthodoxæ Zelator, ſignum vivificæ Crucis aſſumpſit.

Mandatum noſtrum in hac parte taliter impleturi, quod in eo impendiſſe obedientiam nobis laudemini: Idemque Rex & Regina, quos brachiis intimæ caritatis amplectimur, devotionis veſtræ diligentiam poſſint meritò commendare.

Dat. Burdegalæ 4. Non. Aug. Pontif. noſtri anno primo.

Sub filo canabeo.

De quatuor milibus librarum, ſolvendis Margaretæ Reginæ Angliæ de Decima biennali.

A.D.1306. *An.* 34. *E.* I. *Ex Autogr.*

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, venerabilibus fratribus Lincoln. & London. Epiſcopis, Collectoribus Decimæ, per nos nuper pro Terræ ſanctæ negotio impoſitæ, per biennium futurum, incipiendum in Feſto omnium Sanctorum in anno Domini 1307 ſecuturis, in Angliâ, Scotiâ, Hyberniâ, Walliâ, earumque Civitatibus & Dioc. à ſede Apoſtolicâ deputatis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

A.D.1306.

Cum nos nuper, pro Terræ ſanctæ negotio, Decimam omnium Eccleſiaſticorum proventuum & redditIuum, per totam Angliam, Scotiam, Hyberniam, Walliam, earumque Civitates & Dioceſes, per biennium, futurum à Feſto omnium Sanctorum, in anno Domini 1307 ſecuturis, in antea numerandum, duxerimus imponendam:

Voſque per alias noſtras, certi tenoris, litteras deputaverimus ipſius Decimæ Collectores;

A.D. 1306. Edv. I.

Fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus cariſſimæ in Chriſto filiæ noſtræ, Margaretæ Reginæ Angliæ illuſtri, pro ſuis comodius ſupportandis oneribus, quæ ſuſtinet vacando jugiter operibus caritatis, duo milia librarum ſterlingorum de primo anno, & alia duo milia librarum ejuſdem monetæ de ſecundo anno præfati biennii, liberaliter, ſine diminutione quâlibet, perſolvere & dare curetis.

Et, quia in litteris, quas vobis, ſuper decimâ hujuſmodi biennii, aſſignandâ per vos cariſſimo in Chriſto filio noſtro E. Regi Angliæ illuſtri, dirigimus, eſt de prælibatis quatuor milibus mentio habita, adicimus quod noſtræ intentionis exiſtit, & volumus quod propterea non intelligatur dicta quantitas dupplicata;

Sed dicta Regina de quatuor milibus librarum ſterlingorum pro toto dicto biennio ſit contenta.

Mandatum noſtrum in hac parte taliter impleturi, quod ejus fides nullatenus excedatis; noſque & ipſa Regina devotionis veſtræ diligentiam poſſimus non immeritò commendare.

Dat. Burdegalæ 4. Non. Aug. Ponticatûs noſtri anno primo.

Sub filo canabeo.

De decima primi Anni decimæ triennalis liberanda Regi, & de duobus milibus librarum ejuſdem Anni liberandis Reginæ.

A.D. 1306. An. 34. E. I. Ex Autogr.

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, venerabilibus fratribus Lincoln. & London. Epiſcopis, Collectoribus Decimæ, per nos nuper impoſitæ, per triennium in Angliâ, Scotiâ, Hyberniâ, Walliâ, earumque Civitates & Dioceſes, pro negotio Terræ ſanctæ, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Cum nos nuper, pro Terræ ſanctæ negotio, Decimam omnium Eccleſiaſticorum proventuum & reddituum, per Angliam, &c. per triennium futurum incipiendum in Feſto omnium Sanctorum, in anno Domini 1309 ſecuturis, duxerimus imponendam:

Voſque illius deputaverimus Collectores;

Fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus decimam primi duntaxat anni dicti triennii (ex illâ duobus milibus librarum ſterlingorum deductis, quæ cariſſimæ in Chriſto filiæ noſtræ, M. Reginæ Angliæ illuſtri per alias noſtras literas per vos dari mandamus) cariſſimo in Chriſto filio noſtro E. Regi Angliæ illuſtri, pro ejuſdem Terræ proſecutione negotii (pro quo, ut Princeps Catholicus, & Fidei Orthodoxæ Zelator ſignum vivificæ Crucis aſſumpſit) dare & aſſignare curetis;

Mandatum, &c. *ut ſupra.*

Sub fila canabeo.

De quatuor milibus librarum liberandis Margaretæ Reginæ, de duobus annis decimæ triennalis.

A.D. 1306. An. 34. E. I. Ex Autogr.

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, venerabilibus Fratribus, Lincoln. & London. Epiſcopis, Collectoribus Decimæ, per nos nuper impoſitæ, pro Terræ ſanctæ negotio, per triennium in Angliâ, Scotiâ, Hyberniâ, Walliâ, earumque Civitatibus & Dioc. ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Cum nos nuper, pro Terræ ſanctæ negotio, Decimam omnium Eccleſiaſticorum proventuum & reddituum, per Angliam, Scotiam, Hyberniam, Walliam, earumque Civitates & Dioc. per triennium futurum incipiendum in Feſto omnium Sanctorum, in anno Domini mileſimo tricenteſimo nono, duxerimus imponendam:

Ac cariſſimæ in Chriſto filiæ noſtræ, Margaretæ Reginæ Angliæ illuſtris, ſuper multis quæ ſuſtinet oneribus, vacando operibus pietatis, compatientes ab intimis, ac volentes eam ab hujuſmodi oneribus, per aliquod Apoſtolicæ ſedis patrocinium relevari;

Fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus eidem Reginæ duo milia librarum ſterlingorum, ex Decimâ primi anni dicti triennii: & alia duo milia librarum ejuſdem monetæ, ex Decima ſecundi anni ejuſdem triennii, ſolvere & aſſignare curetis.

A.D. 1306. Edv. 1.

Mandatum noſtrum in hâc parte taliter impleturi, quòd in eo obedientiam nobis impendiſſe laudemini; eademque Regina veſtræ devotionis diligentiam poſſit meritò commendare.

Dat. Burdegalæ 4. Non. Aug. Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo canabeo.

Bulla de tota decima ex altero annorum Biennii antedicti, Primogenito Regis conceſſa.

A.D. 1306. An. 34. E. 1. *Ex Autogr.*

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio Nobili Viro, Edvardo Principi Walliæ, primogenito cariſſimi in Chriſto filii noſtri E. Regi Angliæ illuſtris, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Tui, prædilecte fili, actus præfulgidi; quibus gratioſus graderis, ſanctam Romanam Eccleſiam, Matrem tuam, exhibitione filialis reverentiæ proſequendo, loca & perſonas Eccleſiaſticas fovens favoribus, debilibus ſubvenis paſcendo Chriſti pauperes, inſtanter expoſcunt, ut in conſpectu ſedis Apoſtolicæ reddaris amabilis, illaque te largitione munerum, maternali affectione pertractet, ac muniat ſubventionibus oportunis.

Cum itaque nos nuper, pro Terræ ſanctæ negotio, Decimam omnium Eccleſiaſticorum redditum & proventuum in Angliâ, Scotiâ, Hyberniâ, Walliâ, earumque Civitates & Dioc. per biennium, in Feſto omnium Sanctorum proximò futuro in antea numerandum, duxerimus imponendam;

Nos, volentes tibi, ad præfata ſupportandum onera expenſarum, & alia, quæ frequenter te tam licitè, quàm inevitabili cauſa ydonea oportet omnino ſubire, faciliùs toleranda, Apoſtolicum impertiri ſubſidium, totam Decimam, ex annorum altero dicti biennii, auctoritate præſentium, de ſpeciali gratiâ tibi concedimus & donamus.

Volumus autem hujuſmodi annum ex præfato eſſe biennio, de quo tibi eandem Decimam per Collectores ſuper hoc deputatos à nobis per alias noſtras literas præcepimus aſſignari.

Nulli ergo omnino, &c.

Dat. Burdegalæ Non. Aug. Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filis ſericis crocei rubeique coloris.

De Epiſcopo Coventrienſi & Lichfeldenſi Collectoribus decimæ adjuncto.

A.D. 1306. An. 34. E. 1. *Ex Autogr.*

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, venerabilibus Fratribus London. & Lincoln. Epiſcopis, Collectoribus Decimæ, per nos nuper impoſitæ in Angl. &c. per biennium futurum incipiendum in anno Domini 1307, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Cum circa miniſterium Decimæ, per nos nuper impoſitæ in Angl. &c. pro Terræ ſanctæ negotio, per biennium futurum in anno Domini milleſimo trecenteſimo ſeptimo, velimus ex cauſâ diligentiam adhiberi:

Nos de venerabili Fratre noſtro Coventr. & Lichefeld. Epiſcopo, plenam in Domino fiduciam obtinentes, eum in hujuſmodi colligendæ Decimæ miniſterio vobis duximus adjungendum; ſibi dantes per alias noſtras litteras in mandatis, ut recepto à vobis ſuper præmiſſis juramento, juxta formam, quam vobis tradidimus, circa beneficiorum taxationem, & alia, quæ & quotiens pro executione negotii noverit oportuna, diligenter intendat, & ſollicitè, cum voluerit, exequatur.

Quocirca Fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus, circa collectionem eandem, de ipſius conſilio procedentes, ſibi præſtetis hujuſmodi juramentum.

Noluimus tamen, quod ſi ipſe adeſſe noluerit, vel ſibi non videbitur oportunum, quod propterea veſtra executio, vel miniſterium in hac parte aliquatenus retardetur.

Dat. Burdegalæ Non. Aug. Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo canabeo.

De decem milibus librarum conceſſis Dominæ Margaretæ Reginæ Angliæ, percipiendis de decima infra quinquennium.

A.D 1306. *An. 34. E. I.* *Ex Autogr.*

A.D.1306.

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimæ in Chriſto Filiæ Margaretæ, Reginæ Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Dum devotionem & conſtantiæ puritatem, quam ad ſacroſanctam Romanam Eccleſiam, Matrem tuam geris, diligenter advertimus: dumque opera pietatis, quibus circa loca religioſa, & perſonas Eccleſiaſtica, & erga Chriſti pauperes, vacare dinoſceris, ſolerti meditatione penſamus; dignum conſpicimus & congruum arbitramur ut ſedes ipſa, quæ te in hujuſmodi tuis prælucentibus actibus gratulatur, perſonam tuam Apoſtolico favore communiat, tibique id præſidium tribuat gratioſè, per quod eandem reverearis devotius, atque ad dicta loca & perſonas accendaris affectius, & præfata opera comodius & libentius, filia cariſſima, proſequaris.

Cum itaque nos nuper, pro Terræ ſanctæ negotio, per biennium, à Feſto omnium Sanctorum proximo futuro, in antea numerandum: & demum per aliud biennium ſubſequens: & tandem per triennium idem ultimum biennium ſecuturum, in Anglia, Scotia, Hybernia, Wallia, earumque Civitatibus & Dioceſibus Decimam omnium Eccleſiaſticorum reddituum & proventuum duxerimus imponendam:

Nos, volentes tibi, ut ab expenſarum oneribus ſupradictis, quæ ſuſtines, releveris, & vaces uberius circa illa, decem milia librarum ſterlingorum de prædicta decima tibi gratioſè concedimus & donamus.

Volumus tamen quod hujuſmodi decem milia librarum percipias iſto modo; videlicet, quod ex uno anno dicti primi biennii duo milia librarum tibi dentur: & ex quatuor annis ſequentibus, ſingulis videlicet, ſingula duo milia recipias à Collectoribus, ſuper hoc deputatis à nobis juxta modum & formam, quam eiſdem Collectoribus, per alias noſtras ſuper hoc, certi tenoris, litteras duximus aſſignandum.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis & donationis infringere, &c.

Dat. Burdegalæ Non. Aug. Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filis ſericis flavi rubeique coloris.

Commiſſio, qua Epiſcopus Coventrienſis & Lichfeldenſis ſuperadjungitur Principalibus Collectoribus.

A.D.1306. *An. 34. E. I.* *Ex Autogr.*

A.D.1306.

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, venerabili Fratri Epiſcopo Coventrien. & Lichefelden. ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Cum nos nuper in Anglia, Scotia, Hybernia, Wallia, earumque Civitatibus & Dioc. pro Terræ ſanctæ negotio, Decimam omnium Eccleſiaſticorum proventuum & reddituum, per biennium, à Feſto omnium Sanctorum proximo futuro, in antea numerandum, & demum per aliud biennium ſubſequens, & tandem per triennium idem ultimum biennium ſecuturum duxerimus imponendam:

Venerabileſque Fratres noſtros Lincolnien. & Londonien. Epiſcopos deputaverimus, per noſtras diſtinctas certorum tenorum litteras Collectores; velimuſque circa collectionem ejuſdem debitam & exactam diligentiam obſervari,

Nos, de tuæ circumſpectionis induſtriâ plenam in Domino fiduciam obtinentes, te eiſdem Collectoribus, in hujuſmodi colligendæ decimæ Miniſterio ſuperadjungimus;

Fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta mandantes, quatinus, recepto ab eis ſuper præmiſſis juramento, juxta formam litteris eiſdem inſertam, quodque tibi per eos præſtari præcipimus, circa beneficiorum taxationem & alia, quæ & quotiens pro executione negotii cognoveris oportuna, cum eiſdem Collectoribus diligenter intendas, & ſollicitè cum volueris exequaris.

Nolumus tamen, quod, ſi adeſſe nolueris, vel tibi non videbitur oportunum, quod propterea Collectorum ipſorum executio, ſed miniſterium aliqua-

tinus

A.D. 1306. Edv. 1.

tinus retardetur. Noſtræ tamen intentionis exiſtit, quod quamvis in hujuſmodi colligendæ decimæ miniſterio te immiſceri contigerit cum Collectoribus ſupradictis, ad reddendum tamen computum vel rationem de hujuſmodi colligendâ decimâ pro parte, vel toto, nemini tenearis, nec ad id valeas coartari.

A.D. 1306. Edv. 1.

Dat. Burdegalæ Non. Aug. Pontif. noſtri anno primo.

Sub filo canab.

Bulla Clementis Papæ Quinti conceſſa Regi Angliæ ſuper Abſolutione a ſententiis ſuſpenſione & excommunicatione pro perpetratis in Guerris.

A.D. 1306. *An.* 34. *E.* 1. *Ex Autogr.*

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto Filio Edvardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Tua Regalis devotio, tuæque conſtantia fidei inconcuſſa, quas ad ſacroſanctam Romanam Eccleſiam, Matrem tuam, ut filius Benedictionis & gratiæ, hactenus habuiſti, habes & te habere proculdubio credimus in futurum, digne merentur, ut illa conſequaris ab eâ, quæ Regalem honorem amplificent, in tua mente ſalutaria nutriant, & nutrita proficiant ad ſalutem.

Sane, fili prædilecte, exibitâ nobis tua petitio continebat, quòd olim dum contra hoſtes & rebelles tuos, qui Jura tua, tuique Regni ſtatum pacificum perturbare nequiter ſatagebant, per exercitus & alia hoſtilia, tuam, pro reprimendis eorum præſumptionibus, quæ alias reprimi non poterant, potentiam exerceres, plures ceciderunt in necem, data fuerunt incendia, commiſſa ſacrilegia, deprædationes, & rapinæ etiam in locis religioſis, & ſacris, quibus obviare aliter nequiviſti, per violentiam perpetratæ.

Quare humiliter ſupplicâſti, tibi, tuiſque adhærentibus in hâc parte per ſedem Apoſtolicam de ſalutari remedio provideri.

A.D. 1306.

Nos igitur, qui ſalutem tuam plenis in Domino deſideriis affectamus, ſperantes quod quicquid deliquiſti per illa, ſuppleas triumphosè in ſubſidium Terræ ſanctæ, cum per ſedem eandem fueris requiſitus, pro quâ redimendâ totis viſceribus anhelamus, te ab Excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti ſententiis, quas propterea incurriſti, Apoſtolicâ auctoritate abſolvimus, tibique dampna, læſiones, vaſtationes, & detrimenta, quæ propter hoc fuerunt quibuſcumque Eccleſiis, & locis, ac perſonis Eccleſiaſticis illata, vel irrogata, de ſpeciali dono gratiæ remittimus, & donamus.

Ita quod ad illorum emendam, vel ſatisfactionem aliquam minime tenearis, nec te aliquatenus remordens conſcientia inquietet.

Volumus tamen, quòd ad Eccleſias & loca potiſſimè combuſta, & diruta ſupradicta, ſicut tuæ videris expedire ſaluti, quodque tuæ conſcientiæ relinquatur, per immunitatum, libertatum, & aliorum donorum conceſſionem largificam, vel aliàs Regiam Munificentiam exhibeas liberalem.

Nulli ergo, &c.

Dat. Burdegalæ Non. Aug. Pontificatûs noſtri anno primo.

Sub filo canab.

Nomina plurimorum, qui ſecuti ſunt Robertum Brus, & miſſi in Priſona Angliæ.

A.D. 1306. *An.* 34. *E.* 1. *Penes Camerar.*

Ces ſont les, nons de ceux, qui ont eſte contre le Roi en ceſte guerre d'Eſcoce, mene par Robert de Brus, jadis Conte de Carrik, en l'an du Regne noſtre Seignor le Roi 34. Les queux ſont venuz a la pees, por eſter a droit; & ordenez eſt q'il ſount enveez en Engleterre, pour demorer en priſon es chaſteux deſſouz nomez, en la manere deſſeuz eſcrite.

A.D. 1306.

Alein, qi fu Conte de Meneteth, ſoit liverez a Monſieur Johan de Haſtingges, por le mettre en ſauue garde en Engleterre, ou a Bergeveny, ou aillors; iſſint qil reſpoigne de ſon corps, & q'il li trueſſe ſa ſuſtenance meſnement.

Item,

A.D. 1306. Edw. I. Briſtend.

Item, l'enfant, qi eſt heir de Mar, ſoit enveez a Briſtend, & illueques demoerge en garde, en Chaſtel de meiſme le lieu; iſint, totes voies, q'il puiſſe aler, en dit Chaſtel, en gardyn, & aillors denz le clos; & q'i le Coneſtable aſſigne acun fiable homme & ſuffiſant, qi entende a la garde de li: & qi le Coneſtable de meiſme le Chaſtel ſoit chargez de la garde du dit enfant, ſi q'il ne puiſſe eſchaper en nule manere; mais q'il ſoit hors de fers, tant come il eſt de ſi tendre age.

la Tour de Londre.

Monſieur Patrick de Graham, Wauter de Ruſshi, & Richard de Nieutrobre, vadletz, ſoient enveez, par bon conduyt, a Londres, & livrez au Coneſtable de la Tour illueques: & q'il les face garder en fers, en bon & ſour lieu, denz meiſme la Tour, ſi ſauuement, & ſi ſeurement, come le Coneſtable voudra reſpondre de eux, corps pour corps; & qil lor face trover lor ſuſtenance meſnement.

Windeſ.

Huge Lovel, & William de Morreve, de Sanford, Chevaliers, ſoient enveez, par bon conduyt, juſques a Windeſore, & liverez au Coneſtable du Chaſtel illueques: & q'il les face garder, en fers, en bon & ſeur lieu, denz meiſme le chaſtel, ſi ſauuement, & ſi ſeurement, come le Coneſtable voudra reſpondre de eux, corps por corps; & q'il lor face trover lor ſuſtenance meſnement.

Corf.

Monſieur Wauter de Motreve ſoit liverez a Monſer Robert le fuiz Paegn, por le meſner, ou enveer au Chaſtel de Corf, & mettre illueques, en acun ſeur lieu denz meiſme le Chaſtel: & q'il le baillie a tieux, qui le gardent illueques, ſi bien & ſi ſeurement, come il voudra reſpondre de li, corps por corps; & q'il li face trover ſa ſuſtenance meſnement.

Fait a remember des terres Monſieur Gilbert de la Haye, pour Monſieur Huge le Deſpenſer.

Fait a remembrer, qi ſi toſt, come Monſieur Johan de Vaus, & Monſieur Alixandre de Seton, ſerront retornez du voiage, ou il ſont alez oveſque Monſieur Johan de Moubray, vers les Iſles, Monſieur Aymer face ſeiſir, en la meyn noſtre Seigneur le Roi le Chaſtel de Drilton, & ſoit bien garniz & liverez au frere Monſieur Johan de Kyngeſton, pour garder tant que le Roi en eit autre choſe ordenee; & totes les terres, & touz les tenementz, appertenantz au dit Chaſtel, & touz les biens & chaſteux, qui ſerront trovez en dit Chaſtel; & les terres & tenementz avantditz, qi ſoient a meiſme celi Johan, face auſint le dit Monſieur Aymer meyntenant ſeyſir en la meyn le Roi, & ſauuement garder, tant qe le Roi en eit autre choſe ordenee: Et les terres, & les tenementz, & biens & chateux de meiſme celi Alexandre, ſoient ſeiſiz en la meyn le Roi, & ſauuement gardez; & les corps des ditz, Monſieur Johan, & Monſieur Alexandre, face le dit Monſieur Aymer prendre & enveer au Roi.

A.D. 1306. Edw. I.

Item David, filz & heir de celi qi fu Conte de Aſceles, ſoit receu, & envee au Roi, pour demorer en priſon, a la volunte le Roi, s'il ſe vuelle rendre en tieu manere: & qe, del houre qu'il ſerra venuz au Roi, ſoit liverez au Conte de Glouceſtre pour le faire garder ſauuement en Engleterre, & quil li face trover meſne ſuſtenance.

Fait a remembrer; qi, quant la Femme le Conte de Carrik ſera venue au Roi, ele ſoit envee a Bruſtewik, & qe ele eit tieu meſnee, & ſa ſuſtenance ordenee en la manere deſouz eſcrite; ceſt aſavoir,

Qe ele eit deux femmes du pays, oveſqe li; ceſt aſaver, une damoiſele & une femme por ſa chambre, qi ſoient bien d'age, & nyent gayes, & qi eles ſoient, de bon & meur port; les queles ſoient entendantz, a li por li ſervir:

Et deux vadletz, qi ſoient auſint bien d'age, & aviſez: de queux l'un ſoit un des vadletz le Conte de Ulveſtier, c'eſt aſaver Johan de Benteley, ou autre qil mettra en lieu de li: & l'autre acun du pays qi ſoit por trencher devant li:

Et auſint eit ele un garzon a pee, por demorer en ſa Chambre, tiel qi ſoit ſobre, & ne une riotous, por ſon lit faire, & por autres choſes qe covendront por ſa chambre:

Et, eſtre ce, ordenez eſt qeele eit un vadlet de meſtier, qe ſoit de bon port, & aviſez, por port ſes cleifs, por panetrie, & botellerie, & un cu:

Et ele deit auſint aver trois leveriers, por aver ſon deduyt en la garrene illueques, & en les parcs, quant ele voudra:

Et qe ele eit de la veneiſon, & du peiſſon es peſcheries, ſelonc ce qe meſter li ſera:

A.D. 1306. Edv. 1.

Et qe ele giſſe en la plus bele maiſon du manoir a ſa volunte:

Et, qe ele voit gùyer es parcs, r'aillois entor le manoir, a ſa volunte.

Et mandez ſoit, par lettres du prive ſeal le Roi, a Richard Oyſel Seneſchal de Holderneſs, qil face trouer a la dite Dame, por ſoi, & por ſa dite meſnee, & por les autres choſes, ce qe meſtier lor ſera, en convenable manere ſelonc l'ordeynement deſuſdit.

Ordenez eſt & mandez, par lettres du prive ſeal, au Chamberlent d'Eſcoce, ou a ſon lieutenant, a Berewik ſur Twed, qe en une des Turelles, dedenz le Chaſtel de meiſme le lieu, en lieu qil veiſt qe a ce feuſt plus covenable, feiſt faire une kage de fort latiz, de fuiſt & barrez, & bien efforcez de ferrement; en la quele il feiſt mettre la Conteſſe de Baghaun:

Et q'il la feiſt ſi bien, & ſi ſeurement garder en meiſme le Kage, qe ele ne puiſt iſſir en nule manere:

Et q'il feiſt aſſigner une femme, ou deux, de la dite ville de Berewik, engleſche, qe ne ſoit, ou ne ſoient en nule ſuſpeczon; qe entende, ou entendent por ſervir la dite Conteſſe, de manger, & de beiure, & d'autres choſes, qi a li afferont, en tieu demoere:

Et q'il la face ſi bien & ſi eſtroitement garder en la Kage, qe ele ne parle ad nulli, ne qe home ne femme, qi ſoit de la nation d'Eſcoce, ne nul autre, ne paroge ad li, fors tant ſoulement la femme, ou les femmes que li ſerra, en ſeront aſſignees, & ceux qi auront la garde de li:

Et que la Kage ſoit enſi faite, qe la Conceſſe y eit eſement de Chambre cortoiſe; mais qe ce ſoit ſi bien, & ſi ſeurement ordenez, qe paril ne aviegne en droit de la garde, de la dite Conteſſe:

Et qe celi, qi aura la garde de li, en ſoit chargez de reſpoundre, corps pour corps, & q'il eit alloance des cuſtages.

En meiſme la manere ordenez eſt, qe Marie, ſuer a Robert de Brus, jadis Conte de Carrik, ſoit envee a Rokeſburgh, por garder illueques, en Chaſtel, en un Kage.

Item, Margerie, la fille Robert de Brus, ſoit liveree a Monſieur Henri de Percy, por la mettre en Engleterre, en ſauue garde, & auſint Criſtinee, la ſoer le dit Robert, qi feut la Femme Cuſtefre de Seten, por eſtre miſe en garde en Engleterre, en meiſme la manere.

A.D. 1306. Edv. 1.

Alein, qi feut Conte de Meneteth, ſoit liverez a Monſieur Johan de Haſtinges, por le mettre en ſauue garde en Engleterre, &c.

Fait a remembrer qe le Conte de Strathern, quant il ſera venuz au Roi, ſoit enveez a Roueceſtre, por le garder en la Tour illueques.

Johan Conte d'Aſcelles meſnez a Lond. per Monſieur Huge le Deſpenſer.

Margiree, fille au Conte de Carrik, liveree a Monſieur H. de Percy.

Gaul. de Morreue Chevalier, ſoit enveez a Wyndeſore, par le Conte de Nicol.

Huge Lovel Chevalier, ſoiet enveez a Gloceſtre, par Monſieur Johan Lovel.

Guilliam Lovell frere du dit Huge, ſoiet enveez a Notingham, par Wauter de Bedewynde.

William de Morreue de Sanford Chevalier, ſoit enveez a Corf, par Monſieur Guilliam de Montagu.

La Femme Monſieur William Wyſman, ſoit envee a Rokesborgh por garder y en Chaſtel, & ſoit liveree a Monſieur R. de Manlay. viſt. de Rokesborgh.

Monſieur Thom. Randolf, ſoit liverez au Conte de Nicole, por reſpondre de ſon cors garder illueques en Chaſtel.

Le fuiz Monſieur Simon Fraſer, lequel Monſieur David de Breghyn priſt, ſoit liverez a Monſieur Johan de Segrave, ou a Monſieur Aymer de Valence; iſſint qil face garder a ſon perill, por ce qe les terres Monſieur Simon li ſont donees.

Patrick de Graham Chevalier, d'Eſcoce eſt enveez a l'Eveſqe de Ceſtre, &c. per 6. homes a cheval; ſi qu'il le mettre en ſauue garde, en aucun Chaſtel en Engleterre.

A.D.1306. Edw. 1.

Nomina eorum qui fecerunt Homagium Edwardo primo, anno triceſimo quarto ejuſdem Regis.

A.D.1306. An. 34. E. 1. Penes Camerar.

Domina Iſabella, Uxor Domini Edmundi de Haſtinges, pro terris in Com. de Strivelyn & de Forfar.

Ace de Kynros, pro terris in Com. de Perth.

Willielmus le Flemengs, pro terris in Com. de Edeneb.

Radulphus de Dunde Miles, pro terris in Com. de Perth.

Willielmus de Ramſey Miles, pro terris in Com. de Berewyk, & Eden.

Patricius de Sancto Michaele Miles, pro terris in Com. de Aberden.

Alanus de Moraviâ, pro terris in Com. de Foreys & de Fyf.

Willielmus de Chartres, pro terris in Com. de Rokesburgh & de Bauf.

Almaricus de Hauden, pro terris in Com. de Rokesborgh & de Pebles.

Walterus de Bikerton, pro terris in Com. de Fyff.

Duncanus Scotus, pro terris in Com. de Forfar.

Umfridus de Midelton, pro terris in Com. de Kyncardyn.

Hugo de Neuton, pro terris in Com. de Hadinton.

Willielmus de Malevill, pro terris in Com. de Pebbles.

Duncanus de Bredenath, pro terris in Com. de Fyf.

Johannes Filius Duncani, pro terris in Com. de Invervarn.

Johannes de Becerwell, pro terris in Com. de Perth.

Martinus de Adbretiban, pro terris in Com: de Perth.

Malmory Mak Laweman de Ergard.

A.D.1306.

Johannes de Cranmond, pro terris in Com. de Eden.

Johannes de Aghelek, pro terris in Com. de Anegos.

Dominus Hugo de Penicok, pro terris in Com. de Edeneb.

Rogerus de Almer, pro terris in Com. de Selkirk.

Ricardus de Kynard, pro terris in Com. de Fif.

Henricus de Brade, pro terris in Com. de Edenburg.

Domina Alic. quæ fuit Uxor Thomæ de Soules.

Margareta de Blare, Uxor Adæ de Blund, pro terris in Com. de Forfare & de Strivelyn.

Elena de Carentelegh, pro terris in Com. de Lanark.

Thomas de Macolon. } in Com. de
Ade de Dalmahoy, } Edenburgh.

Johannes de Hauden, pro terris in Com. de Strivelyn.

Henricus Scot. pro terris in Com. de Fyf.

Ricardus de Herth, pro terris in Com. de Eden. & de Fyf.

Pieres de Pontkyn.

Robertus de Wodeford, pro terris in Com. de Rok.

Philippus de Lindeſeye.

Johannes de Voys.

Ham. de Troup.

Nicholaus de Dennoven, pro terris in Com. de Forfar.

Gilbertus de Thornton, pro terris in Com. de Kincardyn.

Fecerunt Homagium Domino Regi decimo quinto die Martii.

De conducendo Epiſcopus Sancti Andreæ Glaſcuenſem, & Abbatem de Scone Priſonarios in Angliam.

A.D.1306. An. 34. E. 1. Penes Camer.

ORdenez eſt qe les Eveſques de Seint Andreu & de Glaſgu, & l'Abbe de Scone ſoient liverez, par le Viſconte de Northumbre, a Monſieur Guillam de Rithre, principalment oveſques ſes gentz, & a dys autres homes a cheval, & a quarante homes de pee du Conte de Northumbre:

Les queux recevereont les ditz Eveſques & Abbe par endenture, a la quele le dit Guilliam & les autres homes a cheval mettront lor ſeaux, & ſe chargeront a reſpondre de meiſmes les Eveſques & Abbe corps pour corps:

A.D.1306.

Et por les mener ſauement & ſeurement de Noef Chaſtel ſur Tyne, tant qe au Chaſtel de Notingham; & en meiſme le Chaſtel ſoient livres au Coneſtable, & gardez ſeveralment, cheſcun par li, tant qe Eveſque de Ceſtre y viegne, por ordener coment il ſoient menez as chaſteux, ou le Roi ad ordenez q'il demoergent.

Et le dit Guilliam, principal gardein,

1 enſem-

A.D. 1306. Edv. I. enſemblement oue un Clerk, qui irra Eveſques eux, por ſurveer qe le conduyt ſoit touz jours ſeur, & qe les ditz Eveſques & Abbe ſoient bien gardez & veillez de jours & de nuytz, demorant en dit Chaſtel de Notingham, ſur la garde des ditz Eveſques, de Seint Andreu & de Glaſgu, & du dit Abbe, tant qe l'Eueſque de Ceſtre y ſoit venuz, & eit ordenez de les enveer as Chaſteux ou il demorront, ſi come eſt avantdit.

Et totes ces gentz, ove les ditz priſons, doyvent mener de Noef Chaſtel ſur Tyne, iceſt Joedy lendemeyn de Seint Laurencz, en alant vers Notingham par les jornees deſouz eſcrites.

Et le dit Guilliam doit aver lettres overtes du prive ſeal, eſcrites as viſcontes, & a touz autres miniſtres, & foiaux le Roi, pour eſtre entendantz, eidantz, & obbeaſſanx a li, a creſtre lor conduyt, ſelonc ce q'il lor fera ſaver.

Et ſeront lettres faites a cheſcun Coneſtables des Chaſteux, ou les ditz priſons ſerron Herbergez, q'il reteynent denz les Chaſteux meiſmes les priſons, & les facent garder, ſelonc ce qe le dit William ordenera. A.D. 1306. Edv. I.

Et doyvent les ditz priſons eſtre ſi menez & gardez par voies, qe nul ne parouge a autre, de jour, ne de nuytz; ne qen ul ne parouge a eux, forſque ſeulement lor Gardeyns.

Ces ſont les jornees, qi les ditz priſons tendront; ceſt aſaver,

Le Joedy, lendemeyn de Seint Laurenz, de Noef Chaſtel, ſur Tyne, tant qe au Chaſtel de Dureſme:

Et le vendredy de Dureſme, tant qe a Northalverton:

Et le Samady de Northalverton, tant qe au Chaſtel de Knaresburgh:

Et le Dymenche, de Knaresburgh, tant qe au Chaſtel de Pontfreint:

Et le Lundy, de Pontfreint, tant qe au Chaſtel de Tykehull:

Et le Merdey de Tykehull, tant qe au Chaſtel de Neuwerk:

Et le Meſquerdy de Neuwerk, tant qe au Chaſtel de Notingham.

De expenſis pro Epiſcopo Sancti Andreæ incarcerato in Turri Caſtri Wintoniæ, & famulis ſuis.

A.D. 1306. An. 34. E. I. Rot. Cl. 34. E. I. m. 6. d.

MEmorandum quod Vicecomes Suthamptoniæ, cui Willielmus Epiſcopus Sancti Andreæ, Domini Regis proditor, liberatur, in Turri Caſtri Wyntoniæ, ſalvò & ſecurè cuſtodiendus, ſecundum quod per breve Regis ei expreſſiùs eſt injunctum, faciat miniſtrare dicto Epiſcopo incarcerato expenſas ſuas in hunc modum; videlicet.

Eidem Epiſcopo, ad expenſes ſuas proprias, ſingulis diebus, ſex denarios;

Et pro uno Valletto, deſerviente ei, per diem tres denarios:

Et pro uno garcione, ſimiliter deſerviente ei, per diem unum denarium, & unum obolum: A.D. 1306.

Et pro uno Capellano, celebraturo ſibi miſſam, ſingulis diebus unum denarium, & unum obolum per diem:

Qui quidem Capellanus, Vallettus, & Garcio, tales eliganter, & tam fideles, de quibus nullum timeatur periculum, & pro quibus dictus Vicecomes ſuo periculo voluerit reſpondere.

De aliis autem cuſtodibus, qui neceſſarii videbuntur pro cuſtodiâ Epiſcopi prædicti, diſponet dictus Vicecomes, prout ſibi, pro ſecuritate ſuâ, meliùs viderit expedire.

De expenſis pro Epiſcopo Glaſguenſi in Caſtro Porceſtriæ.

A.D. 1306. An. 34. E. I. Ibidem.

ITem idem Vicecomes, cui Robertus Epiſcopus Glaſguenſis, ſimiliter liberatur, ad incarcerandum in Caſtro Porceſtriæ, ſimiles Cuſtodes ac Miniſtros deputabit eidem, ac ſibi ſumptus & expenſas miniſtrabit ibidem, prout pro Epiſcopo Sancti Andreæ ſuperius eſt expreſſum.

A.D. 1306. Et de ſumptibus, quos idem Vicecomes appoſuerit, tam circa dictos Epiſcopos, & eis deſervituros, quàm circa alios Cuſtus, quos rationabiliter fecerit in ſtipendiis Cuſtodum prædictorum, ſibi per præſentem indenturam, cujus altera pars remanet penes Theſaurarium, de Scaccario allocatio juſta fiet.

A.D.1306.
Edv. I.

De Conducendo Captivos prædictos incarcerandos.

A.D.1306.
An. 34. E. I.
ms 34 E. I.
m. 6.

REX Vicec. Wylteſ. ſalutem.

Quia inimicum, rebellem, & proditorem noſtrum, Abbatem de Scone mittimus ad Caſtrum de Mere, incarcerandam ibidem, exigente hoc multiplici culpâ ſuâ.

Tibi præcipimus quod, receptis præſentibus, uſque Wynton. in propriâ perſonâ tuâ feſtinanter accedas, ac dictum Abbatem à Vicecomite noſtro Leyceſtriæ, per quem ipſum Abbatem illuc mittimus, recipias, & ſalvò ac ſecurè ducas uſque ad Caſtrum prædictum de Mere:

Et juxta tuam, & Ricardi Chiſelden, Cuſtodis Caſtri prædicti, circumſpectionem induſtrem, tutiori & fortiori loco Caſtri prædicti in compedibus ferreis includas, &c.

A.D.1306.

Teſte Rege ut ſupra.

Et memorandum quod brevia prædicta (videlicet, hoc breve, & brevia pro R. Epiſcopo Glaſguenſi, & pro W. Epiſcopo Sancti Andræi) facta fuerunt apud Notingham per Dominum W. Coventr. & Lychf. Epiſcopum Theſaurarium Regis, & ſub Sigillo ſuo miſſa Domino Cancellario uſque ad Abbatiam Sancti Jacobi Northampt. ſub magno Sigillo in formâ prædictâ conſignanda.

Ad Papam de Caſtro & Caſtellania de Milhano conceſſis Amaneno de Lebreto.

A.D.1306.
An. 34. E. I.
Rot. Rom. 34. E. I. m. 5.

PApæ Rex, &c. devota pedum oſcula beatorum.

Fæcundæ dilectionis integritas, quam ad nos magnâ experientiâ vos habere, & habuiſſe probavimus à jam diu, nos allicit & inducit ut in hiis, quæ veſtri & veſtrorum commodi & honoris reſpiciunt incrementa, veſtris beneplacitis favorabiliter annuamus.

Sanè requiſitionem, quam nuper, per veſtræ Sanctitatis litteras, pro dilecto & fideli noſtro Amaneno de Lebreto, nobis feciſtis de Caſtro & Caſtellaniâ de Milhano, eidem Amaneno concedendis, quatenus potuimus, curavimus adimplere.

Ac ſuper hoc Cartas & litteras noſtras, ac Edwardi Principis Walliæ, filii noſtri kariſſimi, inde confectas, per Magiſtrum Petrum du Lak Clericum veſtrum, qui erga nos proſecutus eſt negotium antedictum, veſtræ Beatitudini deſtinamus; prout idem Clericus veſter vobis oſtendere poterit & referre.

A.D.1306.

Cæterùm nos, Conſortem noſtram, ac liberos noſtros, paternitati veſtræ ſpecialiter commendamus, ac etiam Sanctiſſimæ voluntati veſtræ ſubmittimus humiliter & devote.

Conſervet, &c.

Dat. apud Corbrigg. 14. die Auguſti.

Per breve de privato Sigillo.

Bulla, de Nuncios Papales non moleſtando.

A.D.1306.
An. 34. E. I.
Ex Autogr.

CLemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto Filio Edvardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Claris patere conſuevit operibus, noſque ſine ullâ dubitatione tenemus, quod eximiæ devotionis ad eum & Apoſtolicam Sedem claritate præfulgidus, Eccleſiæ Romanæ commoditates, & neceſſitates prudenter advertens, ſuis profectibus deſideranter intendis, & ſtudio ſollicitudinis operoſæ, ac intento proſequeris animo, quæ Apoſtolicæ Sedi placitura, & profutura cognoſcis:

Prudentiâ Regiâ, præſertim in Regno tuo, diligenter evitans, quæ ipſis Eccleſiæ ac Sedi diſplicentiam, vel diſpendium redundarent.

A.D.1306.

Profecto Magnificentiam tuam Apoſtolicis litteris aliàs rogâſſe meminimus, ut dilectis Filiis Magiſtris, Gullielmo Teſta Archidiacono, Aranan. in Eccleſiâ Convenarum, & Guillielmo Geraldi, Canonico Rothomagen. Capellanis, & Nuntiis noſtris in Anglia, quos ad partes illas pro certis noſtris, & dictæ Sedis negotiis duximus deſtinandos, cum opus eſſet, Regio favore dirigeres, & foveres, ad ipſa negotia proſpere proſequenda; ſuper quo te promptum & benevolum, liberalitate Regia obtuliſti.

A.D. 1306. Edv. 1.

Verum cum, ſicut nuper ex ipſorum Nuntiorum inſinuatione percepimus, Officiales, vel Gentes, Regii, eoſdem Nuncios in exequendis aliquibus, quæ ipſis fuere commiſſa, & præſertim in percipiendis fructibus Prioratûs de Mortona, prope London. nunc vacantis, præter tuam, ut creditur, conſcientiam, impediant & perturbent, pro eorum libito voluntatis:

Celſitudinem Regiam iterato rogamus & hortamur attentè, quatinus efficaciter provideas, & liberaliter facias, ut impedimenta tollantur hujuſmodi, & talia vel ſimilia de cætero non contingant;

A.D. 1306. Edv. 1.

Favorem Regium exhibendo prælibatis Nuntiis, & habendo eos in hiis, & in aliis per te, ac tuos, cum opus fuerit, & ad te, ac ipſos recurſum habuerint, taliter commendatos; quod ſpes, de tuis obtenta virtutibus, continuata operum perceptione concreſcat, noſque Magnificentiam tuam dignis in Domino laudibus commendemus.

Dat. Burdegalis 6. Kal. Septembr. Pontificat. noſtri anno primo.

Sub filo canab.

Ad Cardinalem ſuper petitis negatis, excuſatoria.

A.D. 1306. An. 34. E. 1. Rot. Rom. 34 E. 1. m. 5.

Venerabili in Chriſto Patri Domino P. Dei gratia, Tituli Sanctæ Priſcæ, Preſbitero Cardinali, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellario, amico ſuo kariſſimo, Edwardus, eadem gratia, &c. ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Turbari non debet animus requirentis, ſi quandoque ſua deſideria, certis ex cauſis, optato non poſſint effectui mancipari.

Sanè litteras veſtras, nobis pro Guillielmo de Soe Conſanguineo veſtro directas, recepimus; continentes ut eidem Guillielmo, loco Ballivæ ſuæ de Olerone quam tenet ex Commiſſione noſtra, Ballivam de Born. & de Miniſan, & de Herbeſaver, in Ducatu prædicto, quam Vitalis de Bran habet ex conceſſione noſtra, concedere curaremus, tenendam eidem Guillielmo ſub certis modis & formis, contentis in veſtris litteris ſupradictis.

A.D. 1306.

Verùm, quia Ducatum prædictum, cum juribus & pertinentibus ſuis quibuſcunque, nichil nobis inde retento, Edwardo primogenito noſtro, priuſquam litteræ veſtræ prædictæ nobis fuiſſent porrectæ, dederamus & conceſſeramus, ut veſtram Paternitatem non credimus jam latere (per quod donandi, alienandi quicquam, ſeu permutandi, de dicto Ducatu, nobis facultas penitus eſt ſublata) dictam requiſitionem veſtram in hac parte, quod valde nobis diſplicet, ex cauſis præviis non poſſumus adimplere:

Super quo nos velit veſtra paternitas habere quæſumus propenſius excuſatos.

Ad hæc, de veſtri maturitate conſilii, in negotiis noſtris, ex veſtra grata benivolentia, nobis ſemper impenſi, vobis gratiarum uberes referimus actiones; Noſque exinde reputamus vobis plurimùm obligatos; amicitiam veſtram affectuoſe rogantes, quatinus benivolentiam illam erga nos, in agendis noſtris, continuare velitis jugiter in futurum.

Dat. apud Neubourgh. in Tindale, 28. die Auguſti.

Per breve de privato Sigillo.

De Terris & Redditibus Thomæ & Edmundo, Regis ex Margareta Regina filiis, aſſignandis.

A.D. 1306. An. 34. E. 1. Pat. 34. E. 1. m. 10.

Edward, &c. & Ducs d'Aquitaigne, a touz ceus, qui ceſtes preſentes lettres orront ou verront, ſaluz.

Cum, avant la heure qe, par l'autorite & la vertue de la pronunciation, faite par la Seint Piere Boniface, dunk Pape de Rome, pur ben de pees & acord entre le Noble Prince Phelip Roi de France e nous, ſur les deſcordz, guerres, e contenks, meux entre le dit Roi e

A.D. 1306.

nous, euſſoms eſpoſe noſtre chere Compaigne Margarete Roine d'Engleterre, ſoer le dit Roi de France,

Euſſioms fermement promis & obligez nous, e noz heirs, par noz lettres patentes, de doner, enheriter, & aſſigner a les enfantz Madles qui Dieus enverroit entre nous, dis mile Marches de terre e de rente, en noſtre Roiaume d'Engleterre, en lieus covenables & ſuffiſſantz;

A.D.1306. Edv. I.

fiſſantz; ſicome en nos dites lettres, de ceo faitz, plus pleinement eſt contenue:

Et Dieus nous eit envoie puis, entre nous & noſtre dite Compaigne, noſtre treſchere fiuz Thomas & Edmond, as queus nous ne avoms uncore de rien Purveu, ſicom nous ſumes tenutz:

Nous, eiantz regard a lour eſtat, avoms, par certeines reſons, la dite ſumme encreuwe, & grantoms, promettoms, & fermement obligeoms nous, & Edward, noſtre treſchere fiuz & heir, ſur noſtre beneiceon, de doner, enheriter, & aſſigner, dedenz les deus annz, procheins ſuantz apres la date de ceſtes lettres; ceſt aſſavoir,

A noſtre dit fiuz Thomas dis mile marches de terre & de rente:

Et a noſtre dit fiuz Edmond, ſept mile marchees de terre & de rente:

En lieux covenables & ſuffiſantz, denz noſtre dit Roiaume, ſaunz nul delai; iſſint que eus eient en encres, outre noſtre primere promeſſe & doun, ſept mile marchees de terre e de rente, en la forme ſuſdite; ceſtaſſavoir,

Que nous durroms, euheriteroms, & aſſigneroms a noſtre dit fiuz Thomas, touz les Chaſteux, Burgs, Vills, Honurs, Manoirs, Terres, Rentes, & Fraunchiſes, ove totes leur appurtenances, en Engleterre, Hirlaund, & Gales, les queus noſtre feal & leal Roger Bigod, Count de Norff. & Mareſchall d'Engleterre, n'adgeires granta, rendi, releſſa, & quite clama par ſa chartre a nous, & a noz heirs, a toutz jours: Et les queus nous li avoms rebailletz a tenir a li, & a les heirs iſſantz de ſon cors, ſicome nos lettres de ceo faites plus plenement teſmoignent:

A aver & tenir les avantdiz Chaſteux, Burgs, Vills, Honours, Manoirs, Terres, Rentes, & Fraunchiſes, oue fidz de Chevalers, avoeſons d'Eſgliſes, & totes les autres appurtenances, de nous, & de nos heirs, a noſtre dit fiuz Thomas, & a les heirs iſſantz de ſon cors, apres la morte le dit Counte (s'il moerge ſaunz heir de ſei) auſi enterement & fraunchement, come le dit Count les tint le jour qil les nous rendi, & que nous les rebaillams a tenir en la forme ſuſdite;

A.D.1306. Edv. I.

En la value de ſis mile marches de terre & de rente, en partie de la dite ſumme de dis mile Marchees de terre & de rente & les quatre mile Marchees de terre & de rent demorantz de meſme la ſumme en terres & rentes, auſſibien en Contees, come en autres terres & rentes, que maintenant ſont, ou devendront en noſtre main, par eſchiete, purchaz ou en autre manere, en noſtre dit Roiaume en lieux covenables & ſuffiſantz; a aver & tenir a noſtre dit fiuz Thomas & as heirs iſſauntz de ſon cors ſicome il eſt avantdit.

Et a noſtre dit fiuz Edmond les avantditz ſept mile Marchees de terre & de rente, en le remenante des ſuſdites terres & rentes, demorantz en noſtre main en la forme ſuſdite, auſi bien en Contees, come en autres terres, & rentes, en lieux covenables & ſuffiſantz, dens noſtre Roiaume ſuſdit, denz meſme le tenz, ſanz nul delai: A avoir, & tenir de nous, & de noz heires, a noſtre dit fiuz Edmond, & as heirs de ſon cors, franchement, quietement, ben, & en pees, a touz jours.

En teſmoignance de queu choſe nous lour avoms fet fere ceſtes nos lettres overtes, ſelees de noſtre Seel.

Don. a Neuburgh en Tyndale, le trentiſme primer jour de Auſt, l'an de noſtre Regne trentiſme quart.

A ces teſmoignes,

Monſire Robert de la Warde Seneſchal de noſtre Hoſtel,
Monſire Johan de Sulle noſtre Chaumberleyn,
Monſire Johan Haſtang Seneſchal del Hoſtel noſtre dit Compaigne,
Monſire Robert de Bures,
Monſire Robert de Hauſtedé,
Monſire Johan de Douvedale,
Monſire Phelipe de Vernay,

Et autres.

De Dote, pro Alianora ex Margareta, filia Regis.

A.D.1306. An.34.E.1.

Pat.34.E.1. m.10.

LE Roi a touz ceus, qi ceſtes preſentes lettres orront ou verront, ſalutz.

Sachez nous eſtre tenu a noſtre chere file Alianore en dis mile Marcz d'eſterlinges, queus nous li avoms done a ſon mariage, & cink mile Marcz pur ſon Atir,

A.D.1306.

A paiera noſtre fille ſuſdite denz ſept aunz, procheinement avenir apres la date de ceſtes lettres, & a trover a noſtre dite fille ſa ſuſtenance honorable

A.D.1306. Edv. 1. & ſuffiſante, en totes choſes, come ſon eſtat le demande, tant q'ele ſeit marie, & ſon eſtat en apres covenablement ordine come a lui afferra.

Et, a totes les choſes ſuſdites fermement, ben, loiaument, e enterement, ſanz nule defaute, garder, tenir, & acomplir, obligeoms nous, & Edward A.D.1306. Edv. 1. noſtre chere fiuz & heir, ſur noſtre beneiceon, & nos Executours, par la tenur de ceſtes noz lettres patentes, ſelees de noſtre ſeal.

Don a Norburgh. en Tyndale, le 31. jour d'Auſt l'an de noſtre Regne 34.

Litera Regis ad Reymundum del Got Cardinalem, Papæ Nepotem.

A.D.1306. An. 34. E. 1. Rot. Rom. 34. E. 1. m. 5.

REX Domino R. Dei gratiâ, Tituli Sanctæ Mariæ novæ, Diacono Cardinali, &c. ut ſupra.

Referunt nobis Nuncii noſtri, quos ad Sedem Apoſtolicam deſtinamus, quod nedum ipſos, ſet etiam quæcumque nos contingunt gratioſis amplexibus collocatis: Et ad noſtra negotia apud Sedem eandem expedienda non omittitis veſtram ſollicitudinem excitare, ac etiam ipſos Nuncios ſpecialiter honorare:

Super quibus ad grates vobis aſſurgimus ſpeciales, confidenter rogantes A.D.1306. quatinus inchoatam veſtri ſubſidii promptitudinem, de bono ſemper in melius, circa expeditionem negotiorum noſtrorum erga Dominum … ſummum Pontificem Patruum veſtrum, velitis continuis favoribus adaugere; ac etiam de ſoſpitate ejuſdem Domini atque veſtrâ, crebræ nunciationis pabulo confortare.

In longæva, &c. ut ſupra.

Dat. apud Bradeleye in Marchiâ Scotiæ, 6. die Septembris.

Ad Papam, de Archiepiſcopo Cantuarienſi ſuſpenſo, & Temporalibus in manum Regis captis.

A.D.1306. An. 34. E. 1. Rot. Rom. 34. E. 1. m. 5.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino C. divinâ providentiâ, Sacroſanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, ſuus devotus filius E. ejuſdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. cum omni devotione, devota pedum oſcula beatorum.

Placuit nuper Sanctitati veſtræ Robertum Archiepiſcopum Cantuarienſem ab adminiſtratione ſpiritualium & temporalium ſuſpendere, ipſumque Robertum ad veſtrum examen ſpecialiter evocare, & etiam certas perſonas ad gerendam adminiſtrationem dictorum Spiritualium & Temporalium deputare.

Quæ deputatio, pro eo quod, juxta aſſertionem virorum providorum de conſilio noſtro, qui ad jura coronæ & dignitatis noſtræ Regiæ manutenenda & conſervanda ſpecialiter deputantur, quo ad temporalia dicti Archiepiſcopatûs, in manifeſtum præjudicium dictarum Coronæ & dignitatis noſtræ redundabat, temporalia dicti Archiepiſcopatûs in manum noſtram capi fecimus, prout nobis ex variis cauſis, ſecundum Regni noſtri conſuetudinem, licuit, & hoc jure noſtro Regio facere tenebamur.

Et quia, ſanctiſſime Pater, jam nuperimè, per dilectum Clericum noſtrum, A.D.1306. Magiſtrum Thomam de Suerchia Canonicum Londonienſem (cui voluntatem veſtram nobis referendam, ut aſſerit, injunxiſtis) accepimus, quod captio hujuſmodi veſtræ fuit contraria voluntati; utpote canonicis ſanctionibus inimica;

Nos, Pater beatiſſime, licet dicta temporalia, jure ſpeciali dictæ Coronæ noſtræ annexa, ipſâ ſuſpenſione durante, in manu noſtrâ tenere, ipſorumque proventus poſſemus noſtris uſibus applicare; ob ſpecialem tamen affectionem, quam erga perſonæ veſtræ beatitudinem gerimus, & ſemper, favente Deo, quantum in nobis eſt, gerere cupimus in futurum.

Volumus & concedimus quod fructus & proventus dictorum temporalium, ſic in manu noſtra exiſtentium, veſtri fiant; & illi, ſeu illis, quos ad hoc mittendos duxeritis, integraliter liberentur.

Mandavimus etenim Cuſtodi eorumdem temporalium, per nos deputato, quod ipſi, per vos ſic mittendo, de ipſis fructibus & proventibus, per rationabile compotum, ſit reſpondens.

De votivâ autem reſponſione ſuper negotio Matrimonii, de quo ſcitis: Ac de benignâ admiſſione Nunciorum noſtrorum,

A.D.1306.
Edv. 1.

ſtrorum, ad veſtram beatitudinem iteratis vicibus transmiſſorum: Ac etiam honoribus nobis & eiſdem Nunciis noſtris pluries impertitis; ad ea, quæ poſſumus, vobis aſſurgimus munera gratiarum.

In longæva dierum ſoſpitate vos conſervet altiſſimus ad Regimen Eccleſiæ ſuæ Sanctæ.

Dat. apud Bradele in Marchia Scotiæ ſeptimo die Septembris, anno Regni noſtri, &c.

Ad Papam, de ſuſpenſione Archiepiſcopi: De Fructibus Temporalium concedendis; & pro Medico Regis commendatoria.

A.D.1306.
ıs. 34. E. 1.
t. Rom. 34. E. 1. m. 4.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino C. divinâ providentiâ, Sacroſanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, ſuus devotus filius Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. devota pedum oſcula beatorum.

Pater Sanctiſſime, ſtatus noſtri negotiorumque noſtrorum certitudinem beatitudini veſtræ referre nôrunt, vivæ vocis oraculo, Valletti veſtri & noſtri, præſentium portitores.

Quo ad temporalia verò Archiepiſcopatûs Cantuarienſis, Sanctitati veſtræ, per dilectum Clericum noſtrum Magiſtrum Thomam de Southwerk, ac per noſtras litteras jampridem meminimus nos ſcripſiſſe; quod, licet de jure Coronæ noſtræ fructus temporalitatis Archiepiſcopatûs prædicti, durante ſuſpenſione Archiepiſcopi illius loci, capere, & ad opus noſtrum retinere poſſemus, ſicut datum eſt nobis intelligi per diſcretos viros de noſtro conſilio, legum & conſuetudinum Regni noſtri habentes notitiam pleniorem,

Nos tamen, ob ſpecialem affectionem, quam erga Sanctiſſimam perſonam veſtram optinemus, conceſſimus & concedimus quod Cuſtos dictorum temporalium; per nos deputatus, de fructibus & proventibus dictorum temporalium, durante ſuſpenſione prædictâ, illi, quem ad recipiendum fructus & proventus hujuſmodi duxeritis aſſignandum, plenarie ſit reſpondens:

Et, præter hoc, Pater Sancte, volumus & concedimus quod de beneficiis Eccleſiaſticis, pertinentibus ad collationem Archiepiſcopi memorati, ordinare pro veſtræ Sanctitatis arbitrio valeatis, dictæ ſuſpenſionis tempore perdurante.

A.D.1306.

Verùm, quia, poſtquam temporalia prædicta capi fecimus in manum noſtram, ac diu ante confectionem præſentium, dilecto Clerico noſtro Magiſtro Nicholao de Tyngewyk Medico noſtro, (cui, poſt Deum, grates referimus de vitâ & reconvaleſcentiâ noſtrâ de infirmitate, quâ jam per aliqua tempora eramus fatigati) præſentavimus ad Eccleſiam de Recolure, quæ vacavit poſt captionem ſupradictam,

Paternitati veſtræ devotâ precum inſtantiâ ſupplicamus, quatinus eidem Clerico noſtro gratiam velitis facere ſpecialem, & taliter circa ſtatum ſuum paternæ proviſionis munificentia ordinare, quòd idem Magiſter Nicholaus dictam Eccleſiam de Recolure, unà cum Eccleſia de Colleſhull Sarum Dioceſis (quam adeptus fuit ante præſentationem ſibi factam de Eccleſia de Recolure antedictam, ipſamque tenet in præſenti) retinere valeat & habere.

Hanc autem requiſitionem noſtram, quam veſtræ Clementiæ ex intimo cordis affectu facimus in hac parte, favorabiliter exaudire dignemini, gratioſiſque affectibus adimplere, ſicut vitam noſtram diligitis, noſtrique corporis ſoſpitatem; præſertim cum eundem Nicholaum peritiorem & aptiorem de Regno noſtro, pro cura & cuſtodia ſtatûs & ſanitatis noſtræ, noſtro Judicio reputemus; eique ex toto curam corporis noſtri commiſerimus, ob grandem fiduciam quam de ipſius peritia optinemus.

Conſervet vos, &c.

Dat. apud Hautwyſel undecimo die Septembris.

A.D.1306.
Edv. I.

Super Matrimonio inter Duncan de Fif & Mariam de Monthermer diſpenſando.

A.D.1306.
An. 34. *E.* I.

In Bundela brevium E. I. *in Turri.*

EEward, par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, Seigneur d'Irlaunde, & Ducs d'Aquitaine, a noſtre chier Clerk William de Hamelton, noſtre Chancelleir, ſaluz.

Nous vous mandons que vous facez faire lettres, ſouz noſtre grant ſeal, de priere, en bone & eſpeciale forme, al noſtre treſchier Pere le Pape;

Que, por le bien de pees, & por l'amour de nous, il pleiſe a la Seintete, diſpenſere Matremoyne ſe puiſſe faire entre Duncan de Fyf, & Marie de Monthermer, nient contreſtant q'il ſe appertienont en degre de parente, ou d'affinite defenduz quant a contract de Matremoyne,

Et facez faire autres lettres, de Priere, a Sire Pierres de Columpne Cardenal; qu'il vueille avancer cele buſoigne, devers noſtre dit Pere le Pape, en la meilleure manere, qe il porra por l'amour de nous.

Et meiſmes les lettres, enſi faites, facez liverer au portour de ceſtes lettres, & les Porter avant, ſelonc ce que li eſt enioignts.

Dat. ſouz noſtre prive ſeal a Lanrecoſt le 12. jour d'Octobr. l'an de noſtre Regne 34.

Inſtrumentum de fidelitate Jacobi, Seneſcalli Scotiæ, pro terris ſuis in Scotia.

A.D.1306.
An. 34. *E.* I.

Ex Orig.

IN NOMINE DOMINI AMEN.

Anno à Nativitate ejuſdem milleſimo trecenteſimo ſexto, indictione quintâ, menſe Octobris, die viceſimâ tertiâ. Conſtitutus coram venerabili in Chriſto Patre Domino W. Dei gratiâ, Conventrienſi & Lichfeldenſi Epiſcopo, nobiliſſimi Principis Domini noſtri Domini E. eâdem gratiâ, illuſtris Regis Angliæ Theſaurario, cum aliis de Conſilio ipſius Domini Regis, tam Militibus, quàm Clericis, quàm pluribus,

Nobilis Vir Dominus Jacobus, dictus Seneſcallus Scotiæ, in præſentiâ mei infraſcripti Notarii & Teſtium ſubſcriptorum, ad hæc vocatorum ſpecialiter & rogatorum, fidelitatem Domino Regi prædicto pro omnibus terris ſuis fecit in ſubſcriptâ formâ, fidelitatemque ſuam prædictam, in omnibus ſuis articulis & particulis, ſuper Corpus Chriſti conſecratum, & duas Cruces ſanctas (ſcilicet *la CROIX NEYTZ, & la BLAKERODE)* aliaſque reliquias ſanctas, firmavit corporalis vinculo juramenti.

Et ſuper fidelitate, ſic factâ, ſuas patentes fecit litteras, ſub nomine ſuo conceptas, ſuique ſigilli impreſſione munitas; quarum litterarum, in omnibus & per omnia, tenor eſt talis,

A Toutz ceuz, qi ces lettres verront ou orront, James Seneſchal d'Eſcoce ſaluz en Dieu.

Come pieza, por treſgrant treſpas & meſpriſes, qe nous eumes faitz, en pluſors maneres, contre noſtre Seigneur lige mon Seigneur Ed. par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre, Seigneur d'Irland, & Ducs d'Aquitaine, contre l'omage & la foiaute qi nous li avions faitz, e contre noſtre ligance,

Nous nous fuſſoms renduz & ſoutzmis haut & bas, & du tout, corps, terres & tenementz, e quant qi nous avions, ou aver porriens, a la volente de noſtre Dit Seigneur,

Et il nos eyt puis, de ſa grace eſpeciale, renduz les terres & tenementz avantditz, qi nous teniens en Eſcoce,

Par quei nous li avons ore de novel fait homage & ſerment de foiaute;

Nous, eſteanz quites e delivres, e en noſtre plein poair, promettoms loialment, e en bone foi, qe nous de ci en avant, por toutz jours, ſerroms foialz e loialz a noſtre dit Seigneur le Roi d'Engleterre, & a ſes heirs Rois d'Engleterre, e bon foi leur porteroms de vie, de membre, & de terrien honor contre totes gentz qi porront viure & morir:

Et qe contre eux ne ſerroms, en nul temps, pur choſe, qe puiſſe avenir, ne en ayde, ne en conſail: ne ſerroms ou choſe ſoit parlee, ordanee, compaſſee, ou faite qe puſſe torner a deſhonor, ou a damage de eux; ou, ſi nous le ſachoms, A.D.1306. Edw. I. thoms; qe nous le deſtorberoms a tout noſtre poair, & le lor feroms aſaver ſanz delay.

Et a toutes les choſes deſuſdites fermement tenir en toutz poyntz, nous avoms jurez ſur le corps dieu, & ſur ſaintes ewangilles, & ſur la *CROIZ NETTZ*, & ſur la *BLAKERODE* d'Eſcoce, & ſur plu'ors autres reliques.

Et, outre ce, as ditz homage & ferment en toutz poyntz fermement tenir & garder, nous obligeons noſtre corps, nos heires, totes nos terres, & toutz nos tenementz, & quantqe nous avoms, ou aver porroms, haut & bas, & du tot a la volonte de noſtre dit Seigneur le Roi e de ſes heires.

Et voloms e grantoms, por nous, e pur nos heirs, s'il aviegne, ce qi Dieu ne vuille, qe nous ou nos heirs ſoiems james de guerre contre noſtre dit Seigneur le Roi, ou ſes heires, ou en aide, ou en conſeil de nul de leur enemis privcement, ou apertement, qe noz corps, nos terres, & nos tenementz, & quant qi nous averons, ou aver porrons, ſoient de ſa donqe forfaitz a noſtre dit Seigneur le Roi, & a ſes heirs en tieu manere, qe nous, ne noz heires, ni puſſons james rien de droit clamer, ne chalenger en nul temps.

Eſtre ce, nous voloms & grantons pour nous, & por nos heirs, s'il aviegne qe nous ſoioms en nul temps des en avant contre noſtre dit Seigneur le Roi, ou ſes heirs, ſi come eſt avandit, qe Erceveſques, Eveſques, e quicunque autres Prelatz d'Engleterre & d'Eſcoce, tantz & tieuz come il plerra a noſtre dit Seigneur le Roi d'Engleterre, ou a ſes heirs Rois d'Engleterre, ſanz tote manere de congniſance de cauſe, & ſanz monition, ou nulle manere de garniſſement, & ſanz tote manere de contradit de nulli puſſent doner ſentence d'Eſcumenge, ſur nous, e ſur nos heirs; & nos eſcumenger, & mettre hors de commune de toutz Creſtiens, e totes nos terres mettre a enterdit.

En teſmoignance de queux choſes nous avons mis noſtre ſeal a ces lettres.

Donee en la Prioure des Chanoignes de Lanrecoſt, le 23. jour du mois d'Octobris, l'an de grace mil, treiſcent & ſys; & du Regne noſtre Seigneur le Roi avantdit trentiſme quart.

A.D.1306. Edw. I. Quibus ſic factis, idem Dominus Jacobus die prædicto, ad præſentiam Domini Regis Angliæ ſupradicti Domini ſui accedens, eidem Domino Regi pro jam dictis terris ſuis in Scotiâ, in præſentiâ mei Notarii & Teſtium ſubſcriptorum, homagium fecit in formâ debitâ, ac etiam conſuetâ:

Et, ad majorem præmiſſorum evidentiam & cautelam, præfatus Dominus Jacobus Seneſcallus ſigillum ſuum appoſuit huic publico inſtrumento.

Acta in Prioratu de Lanrecoſt, Carleolen. Dioc. anno, indictione, & die prædictis.

Præſentibus,

Nobilibus viris Dominis, *Adamaro de Valencia*,
Johanne de Haſtings,
Johanne Botecourte,
Roberto de la Warde,
Johanne de Suleia, *Baronibus*:
Johanne Haſtings, &
Johanne de Dounedale, *Militibus*:
Necnon Dominis, *Johanne de Sandale*,
Willielmo de Bevercote,
Roberto de Cotingham, &
Johanne de Wintonia, *Clericis*;
Et aliis, in multitudine copioſâ, teſtibus ad hoc vocatis ſpecialiter & rogatis.

Et ego Johannes, dictus Bouhs de Londoniis, Domini Papæ auctoritate Notarius Publicus (qui præmiſſis, unà cum dictis teſtibus, interfui, eaque ſic fieri vidi & audivi) rogatus ſuper hiis præſens confeci publicum Inſtrumentum, & in publicam formam redegi, meoque ſigno conſueto ſignavi, in teſtimonium præmiſſorum.

Et ego Andreas, quondam Gulielmi de Tang, Clericus Ebor. Dioc. Sacroſanctæ ſedis Apoſtolicæ publicus auctoritate Notarius (qui præmiſſis unà cum dicto Magiſtro Johanne Notario & teſtibus ſupraſcriptis interfui, eaque ſic fieri vidi & audivi) in teſtem rogatus me ſubſcripſi, & ſignum meum appoſui conſuetum, in fidem & teſtimonium præmiſſorum.

Ad Papam pro diſpenſatione ſuper Matrimonio inter Duncan de Fiff & Mariam de Monte-Hermerii Neptem Regis.

A.D. 1306. *An.* 34. *E.* 1.
Rot. Rom. 34. *E.* 1. *m.* 4.

PApæ Rex devota pedum oſcula beatorum.

Conſiderantes diſpendia, quæ nobis & populis, noſtro Regimini ſubditis, Angliæ & Scotiæ Nationum, jam per diverſas vices irrogavit turbatio venenoſa, quam quidam iniquitatis filii, in partibus Scotiæ, ante hæc tempora, contra nos proditionaliter ſuſcitârunt; illa libenter proſequimur, ac jugi meditatione, ſtudioque pervigili procuramus, per quæ pacem & tranquilitatem inter dictos noſtros ſubditos ſolidari credimus, & dilectionem uberiùs confoveri.

Cum itaque, Pater ſancte, ſuper matrimonio, inter Nobilem Virum Duncanum de Fiff, ac Mariam de Monte-Hermerii Neptem noſtram contrahendo, jam tractatus ſit penes nos habitus aliqualis: iidemque Duncanus & Maria, pro eo quod in gradu affinitatis prohibito ſe attingunt (ſuper quo veſtram Sanctitatem informare poterunt pleniùs præſentium portitores) nequeunt, abſque veſtrâ diſpenſatione, legitime copulari; noſque illorum copulationem, pro bono pacis & dilectionis inter dictos noſtros ſubditos Angliæ & Scotiæ nutriendæ, futuriſque temporibus conſervandæ, deſiderabiliter affectamus,

Sanctitati veſtræ devotis precibus ſupplicamus, quatinus, præmiſſorum intuitu, noſtrique rogaminis interventu, ut iidem Duncanus & Maria matrimonialiter conjungi valeant, de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine dignemini, ſi placet, favorabiliter diſpenſare, &c.

Dat. apud Lanercoſt viceſimo octavo die Octobris.

Per breve de privato ſigillo.

Ad Petrum de Columpna Cardinalem ſuper dicta diſpenſatione.

A.D. 1306. *An.* 34. *E.* 1.
Rot. Rom. 34. *E.* 1. *m.* 4.

VEnerabili in Chriſto Patri, Domino P. Dei gratiâ, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Dyacono Cardinali, amico ſuo kariſſimo, Edwardus, &c. ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Conſiderantes diſpendia, &c. *ut ſupra, uſque ibi,* nequeunt abſque diſpenſatione ſedis Apoſtolicæ legittime copulari; noſque eorum copulationem, &c. *ut ſupra.*

Paternitatem veſtram affectuoſe requirimus & rogamus, quatinus, ut Dominus ſummus Pontifex (cui pro gratiâ diſpenſationis hujuſmodi obtinendâ per alias noſtras litteras ſupplicamus) annuat in hac parte favorabiliter votis noſtris, velitis efficaciter interponere partes veſtras.

Dat. ut ſupra.

Litera Regis ad Thomam Jorz Cardinalem Anglicum.

A.D. 1306. *An.* 34. *E.* 1.
Rot. Rom. 34. *E.* 1. *m.* 5.

VEnerabili in Chriſto Patri Domino T. Dei gratiâ, Sanctæ Sabinæ Preſbitero Cardinali, amico ſuo kariſſimo, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Quòd de certitudine ſtatûs veſtri, & de hiis quæ in Curiâ Domini Papæ aguntur ſæpe veſtris litteris efficitis nos refectos, vobis aſſurgimus ad gratiarum multiplices actiones;

Rogantes quatinus amicitiæ veſtræ diligentiam (quam ſtudioſis affectibus ad explenda vota noſtra hactenus impendiſtis) ad cuncta, nos in dictâ Curiâ contingentia, velitis continuis favoribus adaugere:

Et de ſtatu dicti Domini Papæ, veſtroque: & aliorum amicorum noſtrorum inibi exiſtentium; ac etiam de novis, ſiqua in dictâ Curiâ emergere contigerit, crebris litterarum veſtrarum viſitationibus conſolari.

De negotio autem, Cantuarienſem Archiepiſcopum contingente, de quo vobis pluries ſcripſimus, cordi, ſicut de vobis confidimus, habeatis.

A.D.1306. Edv. I.

In longæva dierum gratitudine vos conſervet altiſſimus proſperos & jocundos.

Dat. apud Bradeleye in Marchiâ Scotiæ, ſexto die Septembris.

Ad Papam, ſuper Sancti Andreæ & Glaſguen. Epiſcopis.

A.D.1306. An. 34. E. I. Rot. Rom. 34. E. I. m. 4.

PApæ Rex, &c.

Cùm nos, ante hæc tempora, ſuper aliquibus, tangentibus Sancti Andreæ & Glaſguen. Epiſcopos, vos duxerimus requirendos, jamque pleniùs intellexerimus de malo geſtu ipſorum erga nos & de meritis eorumdem, quæ venerabili Patri Domino Th. Tituli Sanctæ Sabinæ Presbitero Cardinali, pleniùs deſcripſimus, & dilectis Clericis noſtris, Magiſtris Thomæ de Luggore, & Thomæ de Suthwerk injunximus, veſtræ Paternitati, ſi eidem placuerit, ſerioſiùs reſeranda;

Veſtræ Sanctitati attentis precibus ſupplicamus, quatinus præfatis, Cardinali, & Clericis, ſuper præmiſſis, dignemini fidem credulam adhibere.

Conſervet, &c.

Dat. apud Thirlewal, viceſimo die Septembris.

Per breve de privato Sigillo.

Super iiſdem Epiſcopis, ad R. del Got, Cardinalem.

A.D.1306. An. 34. E. I. Ibidem.

VEnerabili in Chriſto Patri, Domino R. del Gout, Dei gratiâ, Tituli Sanctæ Mariæ Novæ, Diacono Cardinali, amico ſuo kariſſimo, Edwardus, &c. ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Cum nos, *&c. ut ſupra*, & de meritis eorumdem, prout dilecti Clerici noſtri Magiſtri Thom. de Luggore, & Thom. de Suthwerk, vel eorum alter præſentium portitor, vobis oſtendere poterunt, vel poterit & referre,

Vos affectuosè requirimus & rogamus, quatinus eiſdem Clericis noſtris, vel alteri eorum, in hiis, quæ ipſi, vel eorum alter, inde vos requirent, vel requiret ex parte noſtra, fidem velitis credulam adhibere; & erga Dominum ſummum Pontificem, in negotiis prædictis, conſilium, quod poteritis, efficaciter impertiri, ſicut hactenus veſtri gratiâ feciſtis in omnibus, quæ nos tangunt.

Dat. ut ſupra.

Eodem modo ſcribitur Domino P. Tituli Sanctæ Priſcæ, Presbitero Cardinali, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellario, amico Regis kariſſimo.

Dat. ut ſupra.

Ad Papam, ſuper Epiſcopis Sancti Andreæ & Glaſguen. de aliis providendis, & de Matrimonio Alianoræ filiæ.

A.D.1306. An. 34. E. I. Ibidem.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino C. divinâ providentiâ, Sacroſanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, ſuus devotus filius Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. devota pedum oſcula beatorum.

Pater ſanctiſſime, quia Magiſter Willielmus de Lamberton Sancti Andreæ, & Robertus Wychard Glaſcuen. Epiſcopi (quos jam, tanquam inimicos & proditores noſtros, contra nos hoſtiliter inſurgentes, captivos in noſtrâ cuſtodiâ detinemus) adeo, ante hæc tempora, erga nos ſe geſſerunt proditionaliter & perverſe, utpote qui fidelitatem & ſacramenta ſua, pluries nobis præſtita non ſunt veriti violare, reatum perjurii pluribus vicibus notoriè incurrentes; ac per ipſos, ipſorumque procurationem & inſtigationem, pax & tranquilitas terræ noſtræ Scotiæ ſæpius jam commotæ fuerunt pariter & turbatæ, multiſque ipſorum demeritis exigentibus, erga nos reddiderunt taliter ſe indignos, quod pati non poſſumus, nec debemus, quod infra terram noſtram Scotiæ prædictam, nec alibi infra poteſtatem noſtram morentur, propter pericula quæ nobis & terræ noſtræ Scotiæ ſupradictæ, per ipſorum machinationes ſubdolas, futuris temporibus poſſint evenire:

Et nos votis omnibus cupiamus, quod ſancta Eccleſia per bonas, honeſtas, & idoneas perſonas gubernetur, & etiam deſerviatur, eidem.

A.D. 1306.
Edv. 1.

Sanctitati veſtræ devotâ precum inſtantiâ ſupplicamus, quatinus,

De prædicto Epiſcopatu Sancti Andreæ, caro & dilecto nobis Magiſtro Willielmo Comyn, fratri Nobilis Viri Comitis Boghan, viro utique benè literato, bonæ vitæ, & converſationis honeſtæ, aptoque noſtro judicio pro tali dignitate optinenda; pro quo etiam aliàs veſtræ ſupplicavimus Sanctitati, & qui aliâ vice ad eundem Epiſcopatum electus extitit, & per præfatum Magiſtrum Willielmum, ſuoſque Complices, inimicos noſtros, tunc impeditus:

Ac de Epiſcopatu Glaſguenſi ſupradicto, dilecto Clerico noſtro Magiſtro Galfrido de Moubray, qui ſimiliter eſt homo nobilis genere, & honeſtus in converſatione dignemini providere, per hos,

Namque ſperamus firmiter quod Deo & Sanctæ Eccleſiæ debeat bene & congrue deſerviri, ac pax dictæ terræ Scotiæ felicius confoveri, per ipſorum probitatem & conſtantiam poterit & melius cuſtodiri;

Super hiis igitur veſtræ placeat beatitudini nobis veſtram reſcribere voluntatem: hoc enim negotium multum inſidet cordi noſtro; per quod illud ex cauſis præmiſſis, ac etiam pro eo quod perſonas, pro quibus hanc requiſitionem veſtræ Paternitati facimus, dilectione amplectimur ſpeciali, in quantum poſſumus, deſideramus favorabiliter exaudiri.

A.D. 1306.
Edv. 1.

Ad hæc, Pater ſancte, cum nos aliàs veſtram informavimus Sanctitatem, ſuper collocutione, inceptâ de matrimonio, inter Alianoram filiam noſtram kariſſimam, & filium Nobilis Viri quondam Comitis Burgundiæ ac Excellentis Dominæ... Comitiſſæ Burgundiæ & Attrabati contrahendo: & in caſu conſimili per aliquos homines ante hæc tempora, ut bene noſtis, fuerimus circumventi; voſque, ſuper negotio illo, per dilectum Clericum noſtrum, Magiſtrum Thomam de Suthwerk, curialiter reſponderitis; unde vobis ad gratiarum aſſurgimus actiones.

Eidem Sanctitati veſtræ ſupplicamus, quatinus ſuper dicto negotio, modis & viis congruis, quibus veſtræ Sanctitati videbitur faciendum, velitis, ſi placet, taliter ordinare, quod nullatenus circumveniamur in prædicto negotio, prout aliàs, ut prædicitur, nos eſſe recolimus circumventos.

In proſperitate Dominus vos conſervet, ad Regimen Eccleſiæ ſuæ Sanctæ, per tempora feliciter diuturna.

Teſte Rege apud Lanertoſt 4. die Octobris.

Ad Papam, de jure Regis conſervando.

A.D 1306.
An. 34. E. 1.
Rot. Rom. 34. E. 1. m. 4.

PApæ Rex, &c.

Oportunam & ſolertem diligentiam libenter impendimus, ut jura Regiæ noſtræ Dignitatis conſerventur illæſa: ad quæ manutenenda & conſervanda tanto ſollicitiùs excitamur, quanto ſpecialiùs ex virtute juramenti, quo ligamur, illa tenemur indefeſſâ ſollicitudine defenſare.

Sane, vacante nuper Eborum Eccleſiâ, & ejuſdem Archiepiſcopatu in noſtris manibus exiſtente, quamdam Præbendam, quam in ipſâ Eccleſiâ invenimus tunc vacantem (cujus poſſeſſioni quidam Franciſcus, Filius Petri Gaitani, incumbebat de facto) dilecto Clerico noſtro, Magiſtro Johanni Buſſh de London. jure noſtro Regio duxerimus conferendam.

Quo, virtute collationis noſtræ hujuſmodi, dictam Præbendam ritè & canonicè aſſecuto, prædictus Franciſcus, Per ſe & ſuos occaſionem quærens haſtutè gravandi eundem noſtrum Clericum & vexandi, ipſum citari perſonaliter coram vobis, ſicut accepimus, procuravit, ad reſpondendum eidem ſuper dampnis & injuriis ſibi factis.

A.D. 1306.

Attendentes autem citationem ipſam ex ſuggeſtione non verâ, ſet potiùs conficto quæſito colore fuiſſe optentam; quæ, ſi de veritate ipſius negotii veſtræ Beatitudini primitùs conſtitiſſet, nullatenus, ut credimus, emanâſſet.

Sanctitati veſtræ inſtantiùs ſupplicamus quatinus, præmiſſis benignâ conſideratione penſatis, quodque in hujus negotio noſtrum principaliter intereſſe verſetur, ſuper præfatâ citatione, & ejus effectu ſic Clementia veſtra dignetur remedium efficax adhibere, quod jus noſtrum prædictum, ad quod obſervandum, ſicut prædicitur, ſummus aſtricti, conſervetur illæſum, & idem Clericus noſter (cujus defenſioni in ipſo negotio deeſſe non poſſumus, ſicuti nec debemus) eo prætextu non inquietetur indebitè, ſeu gravetur.

Conſervet vos altiſſimus, &c.

Teſte Rege apud Lanertoſt 4. die Octobris.

Ad Papam commendatoria.

A.D.1306. An. 34. E. 1. Rot. Rom. 34. E. 1. m. 3.

DOmino Papæ Rex, devota pedum oſcula beatorum.

Curam, ut tenemur, ſollicitam & operam adhibere nos convenit ſtudioſam, ut illorum negotia proſperentur, qui in arduis noſtris & Regni noſtri negotiis fideles ſe exhibent & attentos.

Cùm igitur dilectus Clericus noſter Johannes de Drokeneford, Garderobæ noſtræ Theſaurarius,

Vir utique providus & diſcretus, nobiſque & Regno noſtro neceſſarius & utilis, quem lucida morum honeſtate manifeſte novimus inſignitum, quique nobis per multa jam elapſa tempora, quod veſtram Sanctitatem credimus non latere, in urgentiſſimis negotiis noſtris, non ſine laboribus difficilibus & ſumptibus oneroſis, promptiſſimum inceſſanter ſe præſtitit ac fidelem, & adhuc ſe & ſua noſtris obſequiis & mandatis exponere non deſiſtit,

Super quibuſdam negotiis ſuis, quæ veſtræ Paternitati reverentiſſimæ ſunt oſtenſa, & nondum, ut vellemus, effectui demandata, veſtram jamdiu gratiam expectaverit, & expectet,

A.D.1306.

Veſtræ Sanctitatis Clementiam cum expeditionis fiduciâ requirimus ſpecialiter & rogamus, quatinus præfati Clerici noſtri (quem firmiter credimus & tenemus gratiarum donis multiplicibus dignum eſſe) adhuc dignemini gratioſe negotia expedire; ut hanc noſtram inſtantiam, ob affectionem meritoriam, quam ad ipſum gerimus & habemus, præcordialiter vobis factam, ſibi in ſupradictis negotiis ſentiat effectivam.

Speramus autem proculdubio preces iſtas apud ſanctiſſimæ veſtræ Paternitatis dulcedinem, rogantis intuitu, favorabiliter exaudiri.

Veſtram Paternitatem ſanctiſſimam diu dignetur altiſſimus conſervare in gratiâ ſucceſſuum proſperorum.

Dat. apud Lauretoſt ſeptimo die Octobris.

Ad Papam, ſuper Negotiis pro Regis Medico, expediendis.

A.D.1306. An. 34. E. 1. Rot. Rom. 34. E. 1. m. 4.

DOmino Papæ Rex, devota pedum oſcula beatorum.

Virtutum dona præcipua, actuſque præclari, quibus dilectus Clericus noſter, Magiſter Nicholaus de Tynchewyke, noſter Medicus, noſcitur inſigniri: necnon & ipſius obſequia laudabilia, nobis gratanter impenſa, animum noſtrum pulſant, mentemque ſollicitant, ut, ubi ipſius utilitatem & honoris augmentum perſpicimus promoveri, ibi operam efficacius apponamus.

Cùm nuper veſtræ Sanctitati duxerimus concedendum, quòd de Eccleſiis, quarum Advocationes ſpectant ad temporalitatem Archiepiſcopatûs Cantuarienſis, & quæ vacare contingerent durante ſuſpenſione ejuſdem Archiepiſcopi, pro veſtro arbitrio poſſetis liberè ordinare:

Ac, ante conceſſionem noſtram hujuſmodi, præfatum Magiſtrum Nicholaum de Tynchewyk, Medicum noſtrum (cui, poſt Deum, grates referimus de reconvaleſcentiâ, quâ nuper plurimùm premebamur) præſentaſſemus ad Eccleſiam de Recolure; cujus advocatio ad temporalitatem pertinet antedictam, & quæ vacavit dum dicta temporalia in manum noſtram extiterunt;

A.D.1306.

Sanctitati veſtræ devotiſſimis precibus ſupplicamus, quatinus, dictam præſentationem noſtram gratam & acceptam, ſi placet, habentes, benigne ſuſtinere velitis quod dictus Clericus noſter ipſâ Eccleſiâ gaudere valeat, virtute præſentationis prædictæ: vel ſaltem eandem Eccleſiam eidem Clerico noſtro conferre dignemini gratioſe; & deinde cum ipſo ſuper retentione illius Eccleſiæ, unâ cum Eccleſiâ de Coleſhull. Sarum Dioceſis, quam prius fuerat aſſecutus, de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine diſpenſare, prout alias Sanctitati veſtræ ſuper hoc meminimus ſupplicâſſe.

Et, ſi forſan prædictam Eccleſiam de Recolure alteri Clerico contuleritis poſt vacationem ejuſdem, nos eidem Clerico teneri volumus ad Eccleſiam vel Beneficium valoris conſimilis; vel majoris: Ita tamen quòd dicta Eccleſia de Recolure remaneat, ut præmittitur, noſtro Clerico memorato.

Hanc autem requiſitionem, quam pro præfato Clerico noſtro veſtræ Clementiæ facimus (quæ ſic ex intimo cordis noſtri prodit, ſicut aliqua alia, quam vobis feciſſe recolimus temporibus retroactis;

retroactis;

A.D.1306.
Edv. 1.

troactis; utpote pro perſona honeſtæ vitæ, bonæ converſationis, eminentis ſcientiæ, habiliſque ad quamlibet dignitatem Eccleſiaſticam, noſtro judicio, optinendam) ad exauditionis gratiam veſtra dignetur admittere ſanctitudo, ac juxta deſiderium Cordis noſtri gratioſis affectibus adimplere, & nobis ſuper hoc reſponſum renunciare votivum.

A.D.1306.
Edv. 1.

Nos enim, audita felici expeditione dicti negotii, quam deſiderabiliter affectamus, non modicam exinde lætitiam aſſumeremus.

Conſervet, &c.

Dat. apud Lanretoſt ſeptimo die Octobris.

Ad Cardinalem, nepotem Papæ, ſuper Diſpenſatione pro Medico Regis.

A.D.1306.
An. 34. E. 1.
Rot. Rom. 34. E. 1. m. 3.

Venerabili in Chriſto Patri Domino R. Tituli, Sanctæ Mariæ Novæ, Diacono Cardinali, Amico ſuo cariſſimo, Edwardus, &c. ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Cum, per alias noſtras litteras, ſanctiſſimum Patrem, noſtrum Dominum ſummum Pontificem duxerimus requirendum, quatinus ſuſtinere velit quod Eccleſia de Recolure (quæ vacavit poſtquam temporalia Archiepiſcopatûs Cantuarienſis capta fuerant in manum noſtram, & ad quam præſentavimus dilectum Clericum noſtrum, Magiſtrum Nicholaum de Tyngewyk, Medicum noſtrum, hominem utique honeſtæ vitæ, bonæ converſationis, & ſcientiæ eminentis) eidem Clerico noſtro remaneat, virtute præſentationis noſtræ ſupradictæ: Seu quod eandem Eccleſiam eidem Clerico conferat gratioſe: Et ſecum de ſolita benignitate diſpenſet, ſuper retentione dictæ Eccleſiæ, unà cum Eccleſia de Coleſhull Sarum Dioceſis, quam idem Clericus prius fuerat aſſecutus;

Paternitatem veſtram, in quantum poſſumus, requirimus & rogamus, quatinus, penes dictum Dominum ſummum Pontificem, ſolertem diligentiam, noſtri intuitu, velitis apponere & juvamen: Et ut prædictum negotium, juxta animi noſtri deſiderium, ad effectum perduci valeat quem optamus: Et, ut gratioſum, ſuper hoc, à dicto Patre reſponſum habeamus, quamcitius fieri poterit, curetis, ſi placet, impetrare:

Nos enim, audita felici expeditione juxta votum, magnam exinde cordis lætitiam ſumeremus.

Valeat veſtra paternitas per tempora longiora.

Datum apud Lanretoſt ſeptimo die Octobris.

A.D.1306.

Pro Monaſterio Cluniacenſi de auxilio præſtando.

A.D.1306.
An. 34. E. 1.
Pat. 34. E. 1. m. 2. d.

REX omnibus Seneſcallis, Vicecomitibus, Ballivis, Miniſtris, & eorum loca tenentibus, ac aliis fidelibus ſuis quibuſcunque, ad quos, &c. ſalutem.

Licet Regiæ ſollicitudinis ſtudium circa diverſa, quæ humeris noſtris agenda incumbant, jugiter diſtrahatur, nonnunquam circa Eccleſiarum & Monaſteriorum curam libenter infundimus noſtræ conſiderationis intuitum, & earum præcipue miſereri debito compaſſionis compellimur, quas oneris & preſſuræ incommoda, faciente id temporis adverſitate, deplorare conſpicimus, ut, noſtro interveniente miniſterio, à mole gravaminum releventur, præſerventur à noxiis, & felicibus proficiant incrementis.

Cùm igitur Monaſterium Cluniacenſe, à Chriſti fidelibus omni veneratione colendum, cultores divini nominis induſtrios, honeſtatis munere præditos, hactenus producere conſuetum, præter factum, ſeu culpam Abbatis, eidem Monaſterio nunc præſidentis, prout laudabili fidedignorum teſtimonio didicimus & credimus, ex diverſis & variis cauſis contingentibus, adverſi conditione temporis id agente, ſit, ad præſens, diverſarum fluctuationum turbinibus agitatum, & multiplici debitorum onere prægravatum,

Ipſius Monaſterii ſtatui benigno compatientes affectu, cupienteſque hujuſmodi obviare diſpendiis, ac Monaſterium & Abbatem ab iminentibus gravaminum preſſuris & debitorum oneribus relevari, patienter permittimus & etiam tolleramus;

Necnon omnes, quorum intereſt, in quantum bono modo poſſumus, excitamus ut, pro hujuſmodi oneribus faciliùs & commodiùs ſupportandis, & debi-

A.D.1306.

A.D.1306. debitorum attenuationibus prædictorum, Monaſteria & Prioratus Regni noſtri, & diſtrictuum noſtrorum, prædicto Monaſterio Cluniacenſi ſubjecta, & eorum tenentes, gratum & rationabile ſubventionis auxilium eidem Abbati Cluniacenſi poſſint facere & præſtare, noſtris interveniente licentia & aſſenſu,

Vobis omnibus & ſingulis injungentes, & etiam inhibentes, ne prædicto Abbati, aut Procuratoribus ſuis, ad hoc deputandis per ipſum, ſuper hujuſmodi auxilio exigendo & levando, nullum inferatis, ſeu inferri premittatis impedimentum, moleſtiam ſeu gravamen. A.D.1306. Edw. 1.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Lanretoſt 4. die Novembris.

Per breve de privato Sigillo.

Ad Papam, de Centum damis ſibi miſſis.

A.D.1306. An. 34. E. 1. Cl. 34. E. 1. m 4. dor.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino C. divinâ providentiâ, Sacroſanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, ſuus devotus filius Edwardus, ejuſdem gratia, Rex, &c. devota pedum oſcula beatorum.

De venatione noſtrâ Anglicanâ Sanctitati veſtræ, per latorem præſentium, mittimus Centum damas.

Ferinam vero cervorum vobis tranſmittere poſtponentes, pro eo quod in partibus illis venationem hujuſmodi novimus habundare. A.D.1306.

Conſervet vos altiſſimus, ad regimen Eccleſiæ ſuæ Sanctæ, per tempora proſpera & longæva.

Dat. apud Lanretoſt 6. die Novembris.

De Terris, quæ fuerunt Johannis de Balliolo in Anglia, conceſſis Johanni de Britannia.

A.D.1306. An. 34. E. 1. Pat. 34. E. 1. m. 1.

REX omnibus, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quod cum dudum, primo die Auguſti, anno Regni noſtri 27. per litteras noſtras patentes, conceſſiſſimus, pro nobis, & hæredibus noſtris, dilecto nepoti & fideli noſtro, Johanni de Britanniâ mille libras monetæ, tunc currentis in Regno noſtro, ſingulis annis ad Scaccarium noſtrum, pro ſuâ & ſuæ familiæ ſuſtentatione, & aliis ſuis neceſſariis, percipiendis:

Ac Theſaurarius & Barones noſtri de eodem Scaccario, ut dicta conceſſio noſtra uberiorem ſortiretur effectum, juxta mandatum noſtrum, eis directum, per litteras, ſub ſigillo dicti Scaccarii noſtri ſignatas, aſſignâſſent eidem nepoti noſtro, in partem recompenſationis prædictarum mille librarum, omnes terras & tenementa ſubſcripta, quæ fuerunt Johannis de Balliolo in Angliâ, in manu noſtra tunc exiſtentia; videlicet,

Manerium de Bywell in Comitatu Northumbr. quod extenditur ad ſexaginta & decem libras per annum:

Manerium de Wodeborne in eodem Comitatu; quod extenditur ad viginti & quatuor libras per annum:

Manerium de Driffeld, cum hameletto & pertin in Comitatu Eborum; quod extenditur ad ſexaginta tres libras, decem ſolidos, quatuor denarios, & quadrantem per annum: A.D.1306.

Duas Marcas annui redditus in Manerio de Hikelton in eodem Comitatu:

Villam de Torkeſeye, cum pertinentiis, in Comitatu Lincolniæ; quæ extenditur ad viginti quinque libras, quindecim ſolidos, & ſeptem denarios per annum:

Viginti & octo ſolidos annui redditûs in villâ de Alkebarwe, in Comitatu prædicto:

Sexaginta & ſeptem ſolidos annui redditûs in villa de Belteford in eodem Comitatu:

Duas carucatas terræ in Villâ de Staunford, in eodem Comitatu; quæ extenduntur ad decem Marcas per annum:

Centum ſolidos annui redditûs in villa de Wadington, in eodem Comitatu:

Terram & redditum in Villâ de Repyndon, in Comitatu Derb. quæ extenduntur ad ſex libras, tres ſolidos, & ſex denarios per annum:

Caſtrum de Fodryngheye, cum Naſſington & Yarewell, in Comitatu Norhamton; quod extenditur ad centum ſexaginta & duas libras per annum:

A.D.1306. Edv. 1.

Novem ſolidos annui redditus in villa de magna Stynecleye, in Comitatu Huntingdon.

Sex ſolidos, novem denarios, & quadrantem, annui redditûs, in villâ de Baldewynho, in Comitatu prædicto:

Duas marcas, annui redditus, in villa de Brampton, in eodem Comitatu:

Octo ſolidos, annui redditûs, in villa magna Paxton, in eodem Comitatu:

Quatuor ſolidos de viſu franciplegii, in villa de parva Paxton in eodem Comitatu:

Quinquaginta & ſeptem ſolidos, & duos denarios, annui redditûs, in villa de Huntingdon:

Quatuor libras, annui redditus, in villa de Wyſſingdon, in Comitatu Rotel.

Et ſexdecim ſolidos de firmâ quinquaginta acrarum terræ, quas Magiſter Robertus Luterel tenet in Souder Soken, in eodem Comitatu:

Quandam Sectam ad Curiam de Huntingdon. de villa de Biſebrok; quæ extenditur ad duos ſolidos, per annum.

Manerium de Kempgeſton, in Comitatu Bedeford, quod extenditur ad viginti duas libras, ſex ſolidos, & octo denarios:

Et viginti libras de firmâ Manerii de Totenham, in Comitatu Midd. quod Willielmus Perſone tenet ex commiſſione noſtrâ:

Et poſtmodum 26. die Novembris, anno Regni noſtri 31. per alias litteras noſtras patentes conceſſimus ei dimidium hundredum de Ludinglond, in Comitatu Suff. cum pertinentiis, habendum; in valorem centum Marcarum, in partem ſatisfactionis mille librarum prædictarum.

Nos, licet dicto nepoti noſtro de terris & tenementis per nos alibi ſit proviſum, per quod dictas litteras noſtras fecimus adnullari, volentes tamen eidem gratiam facere uberiorem,

Conceſſimus ei Maneria, terras, & tenementa, redditus, ac dimidium hundredum prædicta, cum pertinentiis, habenda ad voluntatem noſtram:

Necnon & Manerium de Hitthe, cum pertinentiis, quod Rogerus Extraneus tenet de nobis ad terminum vitæ ſuæ, & quod ad nos & hæredes noſtros, poſt mortem ipſius Rogeri, reverti debet, habendum, poſt mortem ejuſdem Rogeri, cum Maneriis, terris, tenementis, redditibus, ac dimidio hundredo prædictis, cum omnibus pertinentiis ſuis ad voluntatem noſtram.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Lanretoſt 10. die Novembris.

Ad Papam, de Tranſlatione Abbathiæ de Scone expedienda.

A.D.1306. An. 34. E. 1.

Rot. Rom. 34. E. 1. m. 4

PApæ Rex devota pedum oſcula beatorum.

Licet interdum Monaſteria, infra poteſtatem noſtam exiſtentia, & in locis ſituata ſuſpectis, certis de cauſis, cupiamus ad loca tutiora transferri, nichil tamen fieri volumus circa ea, unde enervationis diſpendia ſentiant, aut in aliquibus collidantur; ſet potius illorum poſſeſſiones & jura manutenere, & illæſa etiam conſervare.

Sanè cum Abbatiam de Scone in Scotiâ, in medio perverſæ poſitam Nationis, per quam nobis & Regno noſtro nonnulla diſpendia provenerunt, ſicut expedit, affectemus, non ſine cauſâ rationabili, ad locum alium tutiorem tranſferri; prout alias ſuper hoc vobis recolimus ſupplicâſſe:

Vos, Pater Sanctiſſime, preces noſtras favorabiliter admittentes (de quo vobis, quas poſſumus, gratiarum referimus actiones) venerabilibus Patribus, Archiepiſcopo Eborum, & Epiſcopo Elienſi veſtris dediſtis litteris in mandatis, ut ſuper hujuſmodi tranſlationis negotio, & aliis certis Articulis, contentis in litteris veſtris, eis inde directis, inquiſitâ veritate ſolerter, vos ſuper hoc redderent certiores:

Qui, mandatum veſtrum diligentius executi, vobis reſcribunt ea quæ in hujuſmodi negotio invenerunt:

Cúmque ipſius negotii expeditio proſpera & votiva, non abſque urgentiſſimâ ratione, nobis ſit cordi,

Sanctitati veſtræ inſtantius ſupplicamus, quatinus id, quod per veſtram providentiam in hac parte eſt laudabiliter inchoatum, fine laudabili veſtra dignetur & velit concludere ſanctitudo, juxta quod dilectus & fidelis noſter Rogerus dictus Sauvage (quem propterea ad veſtram præſentiam ſpecialiter deſtinamus) ex parte noſtrâ, paternitatem veſtram reverentiſſimam poterit informare.

Conſervet, &c.

Dat. apud Lanretoſt, 10. die Novembris.

Ad Cardinales, ſuper tranſlatione Abbathiæ de Scone.

A.D. 1306.
An. 34. *E.* 1.
Rot. Rom. 34. *E.* 1. *m.* 3.

VEnerabili in Chriſto Patri, Domino L. Sanctæ Mariæ in viâ latâ, Diacono Cardinali, conſanguineo ſuo cariſſimo, Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Licet interdum Monaſteria, infra poteſtatem noſtram exiſtentia, & in locis ſituata ſuſpectis, certis de cauſis, cupiamus ad loca tutiora transferri, nichil tamen fieri volumus circa ea unde enervationis diſpendia ſentiant, *&c. prout ſupra uſque hæc verba, viz.*

Paternitatem veſtram, de qua confidimus affectuoſe, requirimus & rogamus, quatinus erga dictum Dominum ſummum Pontificem (cui ſuper eodem negotio ſpecialiter ſcribimus) velitis inſiſtere diligenter, ut ad effectum dignetur felicem perducere, quod per ſuam providentiam in hac parte laudabiliter eſt inceptum, juxta quod dilectus & fidelis Miles noſter, Rogerus, dictus la Sauvage, lator præſentium, ex parte noſtrâ, vos poterit pleniùs informare.

A.D. 1306.

Dat. apud Lanretoſt 10. die Novembris.

Conſimiles litteræ diriguntur, ſubſcriptis, videlicet,

Domino Thomæ Tituli Sanctæ Sabinæ Presbitero Cardinali.
Domino R. Sanctæ Mariæ Novæ Diacono Cardinali.

Dat. ut ſupra.

Ad Papam, pro Abbate Nobiliacen. recommendatoria.

A.D. 1306.
An. 34. *E.* 1.
Rot. Rom. 34. *E.* 1. *m.* 3.

DOmino Papæ Rex devota pedum oſcula beatorum.

Licet alias pro religioſo viro, & nobis in Chriſto ſincerè dilecto, fratre Eliâ Guidonis, Abbate Nobiliacen. ſuiſque Negotiis, vobis direximus preces noſtras: Ut tamen affectionem, quam ad eundem Abbatem gerimus, interceſſio iterata teſtetur, preces eaſdem duximus innovandas:

Beatitudini veſtræ iteratis precibus ſupplicantes, quatinus, eundem Abbatem habentes, ſi placet, gratioſis affectibus commendatum, ad uberiorem promotionem honoris ipſius & amplioris utilitatis augmentum, noſtrorum contemplatione rogaminum, oculos gratiæ veſtræ convertere veſtræ placeat Sanctitati;

A.D. 1306.

Quam in dierum longitudine, ad regimen Eccleſiæ ſuæ Sanctæ, conſervet altiſſimus per tempora feliciter ſucceſſiva.

Dat. apud Lanretoſt 15. die Novembris.

Nomina Cardinalium.

A.D. 1306.
An. 34. *E.* 1.
Rot. Cl. 34. *E.* 1. *m.* 14. *d.*

Epiſcopi Cardinales,

DOminus Nicholaus de Prato, natione Tuſcus, Epiſcopus Oſtien. & Velletren. Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis.

Dominus Johannes Buckamachius, Natione Romanus, Epiſcopus Tuſculanus.

Dominus Leonardus de Gwarchino, Natione Campanus, Epiſcopus Albanen.

Dominus Johannes de Murre, Natione Marchiæ Anchonitanæ, Epiſcopus Portuen.

Dominus Thethericus, de Urbe Veteri, Epiſcopus Civitatis Papalis, quondam Peneſtrinus.

Dominus Petrus, Iſpanus, Epiſcopus Sabinen.

Presbiteri Cardinales,

A.D. 1306.

Magiſter Petrus de Capella, quondam Epiſcopus Tholog. tituli Sancti Apolinar. Presbiter Cardinalis.

Dominus Berengarius Fridole, quondam Epiſcopus Biterren, tituli Sanctorum Nerrei & Achillei, Presbiter Cardinalis.

Dominus Johannes Monachi, Natione Pikard. tituli Sanctorum Marcellini & Petri, Presbiter Cardinalis.

Dominus Gentil. de Monte Florum, de Ordine Minorum, Natione Marchiæ Anchon. Sancti Martini in Montibus, Presbiter Cardinalis.

Dominus Th. Jorz, Anglicus, tituli Sanctæ Sabinæ Presbiter Cardinalis.

A.D. 1306.
Edv. 1.

Frater Nicholaus de Freauvill, de ordine Prædicatorum, quondam Confeſſor Regis Franciæ, tituli Sancti Euſebii, Presbiter Cardinalis.

Dominus Stephanus de Suſiato, quondam Archidiaconus de Burg. & Cancellarius dicti Regis, tituli Sancti Ciriaci in Termis, Presbiter Cardinalis.

Dominus Willielmus de Cantilupo, Camerarius Papæ, tituli Sancti Marcelli, Presbiter Cardinalis.

Dominus Willielmus Ruffati, Referendar. Papæ, tituli Sanctæ Potentianæ, Presbiter Cardinalis.

Dominus Petrus de Mota, Vicecancellarius, tituli Sanctæ Priſcæ Preſbiter Cardinalis.

Diaconi Cardinales,

Dominus Franciſcus de Campo Florum, Roman. Sanctæ Luciæ in Silice, Diaconus Cardinalis.

Dominus Jacobus Gaietanus, Roman. Sancti Georgii, ad Velum Aureum, Diaconus Cardinalis.

Dominus Neapolio de Domo Vrſinorum, Sancti Adriani, Diaconus Cardinalis.

A.D. 1306.
Edv. 1.

Dominus Landulfus Neupoli, Sancti Angeli, Diaconus Cardinalis.

Dominus Franciſcus Gaietanus, de Anagn. Sanctæ Mariæ in Coſmedyn, Diaconus Cardinalis.

Dominus Willielmus de Bergamo, Sancti Nicholai in Carcere Tulliano, Diaconus Cardinalis.

Dominus Petrus de Columpna, Diaconus ſine aliquo titulo.

Dominus Jacobus de Columpna, Diaconus ſine titulo.

Dominus Lucas de Fliſco, Sanctæ Mariæ in viâ latâ, Diaconus Cardinalis.

Dominus Richardus de Seins, Sancti Euſtachii, Diaconus Cardinalis.

Dominus Reymundus del Gout, Sanctæ Mariæ Novæ Diaconus, Nepos Papæ.

Dominus Arnaldus de Pelagrue, Nepos Papæ, Sanctæ Mariæ in Porticu Diaconus Cardinalis.

Bulla, de Proviſione, pro Johanne Toppan Legum Doctore.

A.D. 1306.
An. 35. E. 1.
Ex Autogr.

CLemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio Johanni Toppan, Canonico Aſſavenſi, Legum Doctori, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Dum ad perſonam tuam, prout habent teſtimonia fidedigna, litterarum ſcientia præditam, & multarum gratiarum muneribus redimitam, Apoſtolicæ vertimus conſiderationis intuitum, dignum arbitramur & congruum ut te favoris apoſtolici gratiâ proſequamur.

Volentes itaque tibi, tuis laudabilibus meritis prædictis, gratiam facere ſpecialem, Canonicatum Eccleſiæ Aſſavenſis, cum plenitudine juris Canonici, Apoſtolica tibi auctoritate conferimus, & de illo etiam providemus.

Præbendam verò, ſiqua in eâdem Eccleſiâ vacat ad præſens, vel cum vacaverit, quam tu per te, vel Procuratorem tuum, ad hoc legitime conſtitutum, infra unius menſis ſpatium, poſtquam tibi, vel eidem Procuratori vacatio illius innotuerit, duxeris acceptandam, conferendam tibi poſt acceptationem hujuſmodi, cum omnibus juribus & pertinentiis ſuis, donationi Apoſtolicæ reſervamus:

Diſtrictius inhibentes venerabili fratri noſtro Epiſcopo, & dilectis filiis Capitulo Aſſavenſi, ſeu illi, vel illis, ad quem, vel ad quos, in eâdem Eccleſiâ præbendarum collatio, proviſio, ſeu quævis alia diſpoſitio pertinet, communiter vel diviſim, ne de illâ interim, etiam ante acceptationem eandem, niſi poſtquam eis conſtiterit quod tu, vel Procurator prædictus illam volueritis acceptare, diſponere quoquomodo præſumant;

A.D. 1306.

Ac decernentes ex nunc irritum & inane, ſi ſecùs ſuper hiis à quoquam, quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter, contigerit attemptari.

Non obſtantibus de certo Canonicorum numero, & quibuſlibet aliis ſtatutis & conſuetudinibus ipſius Eccleſiæ contrariis, juramento, confirmatione ſedis Apoſtolicæ, vel quacumque firmitate aliâ roboratis: ſeu ſi aliqui, Apoſtolicâ, vel aliâ quavis auctoritate, in eâdem Eccleſiâ in Canonicos ſint recepti, vel ut recipiantur inſiſtant:

Seu ſi ſuper proviſionibus, ſibi faciendis, de Canonicatibus & Præbendis, in dictâ Eccleſiâ, ſpeciales; vel de beneficiis Eccleſiaſticis, in illis partibus, generales dictæ ſedis, vel Legatorum ejus, literas impetrârint:

Etiam ſi per eas ad inhibitionem, reſervationem, & decretum, vel aliàs quomodolibet ſit proceſſum: quibus omnibus, præterquam auctoritate noſtrâ, in Eccleſiâ ipſâ receptis, vel Præbendas expectantibus in eâdem, te in aſſecutione dictorum Canonicatûs & Præbendæ volumus anteferri;

A.D.1306. Edw. I.

Sed nullum per hoc eis quo ad aſſecutionem Præbendarum & Beneficiorum aliorum præjudicium generari:

Aut ſi eiſdem Epiſcopo & Capitulo, vel quibuſvis aliis, communiter vel diviſim, à prædictâ ſit ſede indultum, quòd ad receptionem vel proviſionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli non poſſint:

Quódque de Canonicatibus & Præbendis ipſius Eccleſiæ, vel aliis beneficiis Eccleſiaſticis, ad eorum collationem, proviſionem, vel quamcumque aliam diſpoſitionem, conjunctim vel ſeperatim, ſpectantibus, nulli valeat provideri per litteras Apoſtolicas, non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujuſmodi mentionem:

Et qualibet aliâ dictæ ſedis indulgentiâ, generali vel ſpeciali, cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam, præſentibus non expreſſam, vel totaliter non inſertam, effectus hujuſmodi noſtræ gratiæ impediri valeat quomodolibet vel differri; & de quâ, cujuſque toto tenore habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis:

Aut ſi præſens non fueris ad præſtandum, de obſervandis ſtatutis & conſuetudinibus ipſius Eccleſiæ, ſolitum juramentum; dummodo, in abſentiâ tuâ, per Procuratorem ydoneum; &, cum ad Eccleſiam ipſam acceſſeris, corporaliter illud præſtes:

Seu quod parrochialem Eccleſiam de Lan. Wyllin Aſſaven. Dioceſis, cujus fructus, redditus, & proventus decem librarum ſterlingorum, ſecundum taxationem decimæ, valorem annuum, ut aſſeritur, non excedunt, noſceris obtinere.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ collationis, proviſionis, reſervationis, inhibitionis, & conſtitutionis infringere, &c.

Dat. Avinion. duodecimo Kal. Decembris, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

R. Marcelenchis.

Sigillo avulſo.

Bulla, de Pace cum Rege Franciæ complenda, & ſuper Negotio Terræ Sanctæ.

A.D.1306. An. 35. E. I. Ex Autogr.

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto Filio Edvardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Nedum Paſtoralis cura ſollicitudinis, à ſupernâ nobis diſpoſitione commiſſa, quâ cunctis Principibus & Populis Chriſtianis Paternis tenemur affectibus providere, quin etiam intimæ ac ſinceræ dilectionis affectus, quem ad perſonam & domum tuas, Regnumque tuum, ac alias terras tuas (de quibus originem traxiſſe dinoſcimur) nos & noſtri habuimus, & habemus, die noctuque animum noſtrum incitant, mentem pungunt, & affectum noſtrum continuâ ſtimulatione inducunt, dum præſertim in conſiderationem adducimus, quot & quantis honoribus, favoribus & gratiis, ex benignæ familiaritatis affectu, tua Excellentia temporibus, quibus, ante ſuſceptæ à nobis Prælationis, officium, tuis inſiſtebamus obſequiis, nos jugiter honoravit, ad ea propenſiùs cogitanda quæ animæ tuæ periculum, Serenitatis maculam, perſonæ infamiam, mentis turbationem, Regni & Terrarum tuarum commotionem & dampnum, debeant evitare, & tibi ac Regno tuo tribuere lætitiam, proſperitatem & pacem.

Sanè quàm gravibus onuſta diſpendiis, quot & quantis plena periculis animarum, corporum atque rerum, poſſet eſſe diſcordia, ſive guerra inter te ac Regem Franciæ illuſtrem, & Regnum tuum ac ſuum; cujus guerræ, ſi forſan fieret, Diabolo procurante, quod abſit, magnam partem populi Chriſtiani fore participem veriſimiliter formidamus, exacti non longe temporis conſideratio edocet, conſiderata illius temporis monſtrant diſcrimina & efficax Magiſtra rerum experientia manifeſtat.

Quæ omnia, & quod per hoc paſſagium tranſmarinum, Terræ ſanctæ ſuccurſum, & recuperationem Imperii Conſtantinopolitani, quæ jam, ut pro certo ſperamus, eſt in promptu, ſi altiſſimus ad exitum perducat proſperum, remedia jam incepta contingeret impediri, & Regna prædicta, tam in Clericis, quàm Laicis, ad exinanitionem, deduci ſedula meditatione penſantes,

A.D. 1306. Edv. I.

Tuam Regiam Celſitudinem, per aſperſionem ſanguinis Regis Regum, per viſcera miſericordiæ Jehu Chriſti, & ſub obteſtatione divini judicii, exhortandam duximus & rogandam, quatinus, præmiſſis omnibus diligenter in animo revolutis,

Et conſiderato quod nos propter hoc ſpecialiter, & propter negotium Terræ ſanctæ, ad Romanam Eccleſiam ſponſam noſtram, non abſque faciliter irreparabili negotiorum diſpendio, quæ in partibus illis nobis incumbunt agenda, tanto tempore diſtulimus proficiſci, inſtantiſſimis fratrum noſtrorum Cardinalium factis ſuper hoc ſupplicationibus non admiſſis, & in terris tibi ſubjectis duximus remanendum,

Licet hoc potuiſſemus decenter aliis commiſiſſe, cum nonnumquam ſatis majora, quàm ſit illius pacis, quaſi factæ, completio, per Nuncios ſedis Apoſtolicæ ſimplices, in tuo, & in aliis Regnis apud, claræ memoriæ, Progenitores tuos, & alios Principes Catholicos, conſueverint expediri,

Ob divinam & ſedis prædictæ reverentiam, noſtrarumque precum inſtantiam, ad completionem pacis, inter te ac prædictum Regem tractatæ, ſic coaptare te velis & tuum animum inclinare, quod prædicta mala, & alia multa inexcogitata, quæ poſſent ex prædictis ſequi, ſi contingerent, quod Dominus Jeſus Chriſtus avertat, tibi apud Deum & homines non valeant imputari; ſed bona, quæ ſequentur ex prædicta pace, ſi fiat, quod dignetur tribuere pacis auctor, tibi ac tuis cedant ad laudem & augmentum gloriæ ac honoris.

Ad procurandum igitur illud modicum quod ſolum reſtat ad perfectionem dictæ pacis agendum, dilectum filium, Nobilem Virum, Amanenum Dominum de Lebreto, devotum Militem tuum, & tui nominis & honoris fideliſſimum amatorem (ſicut te credimus memorialiter retinere) ad præſentiam tuam duximus deſtinandum; cui fidem velis indubitatam præbere, ſuper præmiſſis, & ea tangentibus, quæ tibi ex parte noſtra duxerit proponenda.

Dat. apud Vignandraldum quarto Kal. Decembris, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub filo canabeo.

Bulla, de Credentia, & de celeri Negotii expeditione.

A.D. 1306. An. 35. E. I. *Ex Autogr.*

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edvardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Cùm, pro quibuſdam negotiis, totius Chriſtianitatis ſtatum, ſed ſpecialiùs tui Regni tangentibus, quæ multum inſident cordi noſtro, & tuo debent animo non mediocriter inſidere, venerabilem fratrem noſtrum Petrum Epiſcopum Sabinenſem, magnum & honorabile Romanæ membrum Eccleſiæ, & dilectum filium Nobilem Virum Amanenum Dominum de Lebreto Militem (quos honoris, & exaltationis tui culminis novimus ſervidos zelatores) ad tuam præſentiam deſtinemus;

Serenitatem Regiam rogamus & hortamur attente, quatinus in ipſorum adventu, qui circa inſtans Feſtum Natalis Domini erit, Domino concedente, totius tui ſecreti Conſilii præſentiam tecum habeas, cum quo, ſine moræ diſpendio, conſulte deliberare valeas ſuper hiis, quæ dicti, Epiſcopus & Nobilis, ex parte noſtrâ Celſitudini tuæ, prout eis commiſimus, duxerint exponenda;

Ne, propter abſentiam dicti Conſilii, eoſdem, Cardinalem & Nobilem, quorum præſentiâ diu carere nolumus; nec id prædicta, & alia, quæ in præſenti negotia imminent, patiuntur oporteat diutiùs in Anglia remanere.

Dat. Burdegalis 3. Kal. Dec. Pontif. noſtri anno ſecundo.

Sub filo canabeo.

De orando pro Rege.

A.D. 1306. An. 35. E. I. Cl. 35. E. I. m. 17. d.

Rex dilectis ſibi in Chriſto, Magiſtro ordinis Fratrum Prædicatorum, ac diffinitoribus & fratribus univerſis in generali Capitulo ſuo, apud Argentem in Alemanniâ, in Feſto Pentecoſtes, proximò futuro, conventuris, ſalutem & Spiritu Sancto dirigi in agendis.

Inter cætera, quæ fructum ſalutis repromittere credimus, hoc præcipue in ſpei noſtri fulcimentum accedit; quod nos, aſſiduarum deprecationum juſtorum

A.D.1306.
Edv. I.

rum fulti præſidio, divinam propitiationem faciliùs conſequemur.

De vobis itaque, ut noſtram, ac Reginæ Conſortis noſtræ, liberorumque noſtrorum ſalutem, necnon ſtatum proſperum Regni noſtri, & expeditionem felicem negotiorum, nobis incumbentium hiis diebus, zelemini, plenam in Domino fiduciam optinentes,

Devotionem veſtram affectuoſè requirimus & rogamus, quatinus apud illum, qui eſt vera ſalus, & qui temporalitatis & perpetuæ felicitatis tribuit largitatem, Nos, Reginam Conſortem noſtram, & liberos noſtros, ac ſtatum Regni noſtri devotæ ſupplicationis ſtudio commendetis;

Ipſius Clementiam, qui menſuræ termino non artatur, ſuppliciter exorantes, ut ſic Regnum temporale regere, negotiaque noſtra prædicta expeditioni felici, per ſuæ ſubventionis dexteram, mancipare poſſimus, quod hoc ad laudem ſui nominis, & ad noſtrum, Regnique noſtri commodum cedere valeat & honorem; quodque nos, poſt ſupremum vitæ noſtræ exitum, in Regno cæleſti partem hæreditariam conſequamur.

Dat. apud Lanretoſt primo die Decembris.

De Conductu pro Cardinali, veniente in Angliam.

A.D.1306.
An. 35. E. I.
Pat. 35. E. I. m. 41.

REX dilecto & fideli ſuo, Johanni de Banquell, ſalutem.

Cum venerabilis Pater, Dominus Petrus Sabinenſis Epiſcopus, Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, & amicus noſter kariſſimus, à latere Domini ſummi Pontificis miſſus ad nos in Angliam, in Nuncium jam accedat:

Nos, volentes dictum Dominum Cardinalem, tam ob reverentiam dicti ſummi Pontificis & ſedis Apoſtolicæ, quàm intuitu perſonæ ejuſdem Cardinalis, infra poteſtatem noſtram honorari, habenteſque de veſtræ circumſpectionis induſtriâ fiduciam pleniorem, vos ad dictum Cardinalem ad nos deputamus conducendum:

Et ideo vobis mandamus quod eidem Cardinali, cum in Regnum noſtrum applicuerit, quanto decentiùs poteritis occurrentes, ipſum in dictum Regnum noſtrum ex parte noſtrâ curialiter recipiatis; & ipſum ad nos decenter & honorabiliter conducatis.

Non permittentes, quòd eidem Cardinali, aut hominibus ſuis, à quibuſcumque fiant, infra idem Regnum noſtrum, injuria, moleſtia, dampnum, impedimentum aliquod, ſeu gravamen.

Mandavimus autem Vicecomitibus, Majoribus, & Ballivis locorum, per quæ credimus ipſum ad nos venturum, quod Victualia in Ballivis ſuis, in magnâ habunditiâ, venditioni exponi; & dicto Cardinali, ac hominibus ſuis cariagium, cum indiguerint, habere faciant; prout vos dictis Vicecomitibus, Majoribus, & Ballivis, ex parte noſtrâ, pleniùs injungetis.

Et præmiſſa omnia & ſingula ita circumſpecte & provide faciatis, quod diligentiam veſtram poſſimus meritò commendare.

In cujus, &c.

Teſte rege apud Lanretoſt 10. die Decembris.

Pro Phyſico Regis.

A.D.1306.
An. 35. E. I.
Ex Autogr.

CLemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edvardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Pro Magiſtro Nicolao de Tyngewyk, Phyſico tuo, pro quo nobis alias ſcripſeris, tuæ Celſitudinis litteras noviter recepimus, precum inſtantias continentes.

Et in hiis, quæ honorem tuum reſpiciunt libenter, ſicut tuam Magnificentiam tenere credimus incuntanter, quantum cum Deo poſſumus, nos tuis beneplacitis conformamus.

Nos enim, ſuper hujuſmodi negotii reſponſione, venerabilem fratrem noſtrum P. Sabinenſem Epiſcopum, & Nobilem Virum Amanenum Dominum de Lebreto, Militem tuum, Nuncios noſtros (quos pro aliis arduis, & cordi noſtro quamplurimum inſidentibus, negotiis ad tuam deſtinavimus præſentiam, jam viginti diebus elapſis, oneravimus) qui tibi reſpondebunt ex parte noſtra ea, quæ gra-

A.D.1306.
Edw. 1.

ta accedent, ſicut credimus, votis tuis.

Dat. apud Vignandraldum 16. Kal. Januarii, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub filo canabeo.

Ad Reginam, de Infirmitate Papæ, & Convaleſcentia.

A.D.1306.
An. 35. E 1.
Ex Autogr.

CLemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimæ in Chriſto filiæ Margaritæ Reginæ Anglorum illuſtri ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Grato corde tuas noviter accepimus litteras, per quas, velut devotiſſima ſedis Apoſtolicæ filia; de Patris ſtatu ſolicita, & in ejus proſperitate lætata, de convaleſcentiâ noſtrâ certiorari pleniùs petiiſti.

Significamus itaque tibi, quod (licet longis retroactis temporibus, ſicut Domino placuit, fuerimus corporis infirmitate gravati) ſumus tamen ſoſpitati, divino aſſiſtente nobis adjutorio, reſtituti, licet adhuc debiles exiſtamus.

Devotionem tuam rogantes & hortantes attentè, quatinus ob reverentiam Dei & noſtram in hiis, quæ venerabilis frater noſter Petrus Sabinen. Epiſcopus, & dilectus filius Nobilis Vir Amanenus Dominus de Lebreto, Miles, Nuncii noſtri (quos ad cariſſimi in Chriſto filii noſtri Edvardi Regis Angliæ illuſtris, Viri tui, hiis diebus pro quibuſdam arduis negotiis, ac cordi noſtro plurimum inſidentibus, præſentiam deſtinavimus) habuerint expedire penes præfatum Virum tuum, viribus totis inſiſtas, quòd dictis & ſermonibus eorum benigniùs aures adhibeat, & quæ ſibi ex parte noſtrâ retulerint, efficaciter exequatur.

Dat. apud Vignandraldum 11. Kal. Januarii, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub filo canabeo.

Ad Regem, de convaleſcentia Papæ, & ſuper Paſſagio ad Terram ſanctam.

A.D.1306.
An. 35. E. 1.
Ex Autogr.

CLemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edvardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Gaudemus, fili cariſſime, & in Domino multipliciter exultamus, quod per nonnullos, de Regni tui partibus venientes, perſonæ tuæ nobis & Apoſtolicæ ſedi gratè plurimum & acceptè convaleſtentia intimatur.

Lætamur etiam quod, ſicut gratus filius, in patris proſperitate lætatus, de convaleſcentiâ & ſtatu perſonæ noſtræ certificari per tuas Serenitatis litteras petiiſti.

Significamus itaque tibi, ad jocunditatis augmentum, quod, licet debiles multum retroactis temporibus fuerimus, fortificari tamen incepimus, &, nobis altiſſimo aſſiſtente, credimus eſſe curari.

Et, ut reſumere vires viribus valeamus, ad primitivum nos tranſtulimus aerem, & locum nativitatis noſtræ Vignandraldum; ubi jam meliorationis ſenſimus juvamenta.

Super eo verò, quod dilectum filium, Nobilem Virum Amanenum Dominum de Lebreto, Militem tuum, ad tuam tranſmitti præſentiam petiiſti; ſcire te volumus nos venerabilem fratrem noſtrum, Petrum Sabinen. Epiſcopum, & ipſum Militem, jam viginti diebus elapſis & pluribus, pro quibuſdam urgentibus & arduis negotiis, & cordi noſtro plurimùm inſidentibus, ad tuam præſentiam deſtinâſſe.

Serenitatem tuam rogantes & hortantes in Domino, tibi in remiſſione peccaminum nichilominus injungentes, quatinus,

Ob crucifixi reverentiam, noſtram & Apoſtolicæ ſedis, & pro totius Chriſtianitatis ſalute proſpera, paſſagio celeri ad Terram ſanctam (ad quod anhelare effectualiter te ſcimus) noſtris teipſum conformans affectibus,

Verbis Epiſcopi & Militis prædictorum aures benignas adhibeas, & ipſis annuas, quia ad honorem Regium proculdubio redundabunt.

Dat. apud Vignandraldum 11. Kal. Januar. Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sub filo canabeo.

Ad

Ad Cancellarium de literis Regis Latine reddendis, & ad Papam mittendis.

A.D.1307. An. 35. E. I. In Bundela Brevium A. 35. E. I. in Turri.

EDward, par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, Seigneur d'Irlaunde, & Ducs d'Aquitaine, a noſtre chier Clerk, William de Hamelton, noſtre Chauncellier, ſaluz.

Nous vous enveoms, denz ces lettres, une note, eſcrite en Franceis, d'unes lettres, que nous voloms enveer a noſtre chier Pere le Pape:

Et vous mandoms que meiſme la note facez tranſlater en Latyn, en bone & covenable forme: & ſealer de noſtre grant ſeal, & liverer as porteurs de ces lettres, por les porter avant a noſtre Pere avantdit.

Don. ſouz noſtre prive ſeal a Lanretoſt, le 3. jour de Janeuer l'an de noſtre Regne 35.

Copia dictarum Literarum per Cancellarium Latine reddendarum.

A.D.1307. An. 35. E. I. Ibidem.

AU Pape par le Roy.

Treſſeint Pere, nous avons bien entenduz par voz lettres (les queles vous nous enveaſtes per les Porteurs de ceſtes) coment vous avez enveez vers nous Sire Pierres l'Eſpaignol Cardenal, & Monſieur Amanen Seigneur de Lebret, pur aucunes buſoignes touchantz le commun profit de la Chriſtiente, & l'eſtat de noſtre Roiaume.

Et faiſons ſavoir a veſtre Seintete, que, grant temps avant que vos dites lettres nous vindrent, aviens nous enveez a vous noz lettres pur meiſmes les buſoignes; les queux lettres nous entendoms, que vous ſoient deſpiecea venues.

Et mercions cherement a veſtre Seintete de ce, que vous nous enveez tieux meſſages, qui nous ont eſte, & ſont ſi eſpeciaux;

Et meeſment du dit Cardenal, le quel nous entendons qui doit eſpecialment amer Edward noſtre chier filz qui eſt du ſank d'Eſpaigne; de quel pais meiſme le Cardenal eſt.

Par quoi, treſſeint Pere, nous ſumes molt leez de la venue de voz ditz meſſages.

Prædictæ Literæ Latine redditæ.

A.D.1307. An. 35. E. I. Rot. Rom. 35. E. I. m. 3.

SAnctiſſimo in Chriſto Patri, Domino C. divinâ providentiâ, Sacroſanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus, &c. devota pedum oſcula beatorum.

Pater ſanctiſſime, tranſmiſſæ nobis litteræ veſtræ per præſentium portitores (quas diligenter inſpeximus) continebant, quod veſtra Clementia venerabilem Patrem, Dominum Petrum Iſpannum, Dei gratiâ, ſedis Apoſtolicæ Cardinalem, & Nobilem Virum, Dominum Amanenum, Dominum de Lebreto, pro aliquibus negotiis totius Chriſtianitatis utilitatem ſtatumque Regni noſtri tangentibus, jam pridem verſus nos duxerat deſtinare.

Pro quibus etiam negotiis litteras noſtras veſtræ Sanctitati meminimus direxiſſe, quas, diu antequam ad nos pervenerant veſtræ litteræ memoratæ, ad veſtram credimus præſentiam perveniſſe.

Et, quia hujuſmodi Nuncii nobis hactenus fuerunt, ad adhuc ſunt quamplurimùm ſpeciales, de veſtrâ miſſione eorumdem Sanctitati veſtræ grates, & gratiarum, quas poſſumus, referimus actiones:

Potiſſime de dicto Cardinali, quem Edwardum filium noſtrum kariſſimum, de progenie Iſpanica exiſtentem, de quâ quidem Patriâ idem Cardinalis duxit originem, ſpecialiter diligere credimus, & ex corde.

Quamobrem, Pater ſancte, de adventu Nunciorum prædictorum efficimur valde læti.

Conſervet, &c.

Dat. apud Lanretoſt 3. die Januarii.

A.D. 1307. Edv. I.

Bulla, pro Johanne de Havering. Seneſcallo Vaſconiæ commendatoria.

A.D. 1307. *An.* 35. *E.* I. *Ex Autogr.*

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto Filio Edvardo Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Diſcretione ſollerti, & maturitate conſilii præditus, ac ad honorem Regium debitâ devotione ferventer intentus, dilectus filius Johannes de Havering Miles, fidelis tuus, Seneſcallus Vaſconiæ, ſicut tuæ ſibi miſſæ ſæpius Literæ continebant, ad honores & obſequia noſtra, ac ſtatum pacificum, & tranquillum Romanæ Curiæ ſe prudenter expoſuit, laboravit ſollicitè, ac in hiis mandatum Regium diligenter, quantum ad eum pertinuit, adimplevit, propter quod dignè meruit commendari.

In executione quoque commiſſi ſibi Seneſcalliæ officii, prout potuit cum intentâ diligentiâ, fideliter ſe bene habendo probavit, & adhuc etiam, à benè inceptis non deſiſtens, in prædicto officio jugiter inſiſtendo reddit, magis cotidie ſe probatum, prout multorum fidedignorum harum partium relatione frequenti percepimus.

Verum cum aſſertione aliquorum intelleximus fidedignâ, quod Tu, ad remunerationem antiquorum ſervitiorum tuorum Regiâ magnanimitate conſurgens, omnibus ferè antiquis ſervitoribus hujuſmodi, à modico tempore citra, prout exigere conſpexiſti conditiones & merita eorundem, amplas remunerationes & gratias impendiſti, ex hoc circumſpectionem Regiam in Domino commendamus.

Cumque Seneſcallus ipſe antiquus ſervitor tuus extiterit, Regio crederemus honori competere, præſertim ex quo alios, ut fertur, remuneraſſe conſpiceris, ſi eidem participem tuorum efficias præmiorum, & nobis propter præmiſſa gratum exiſteret & acceptum.

Dat. apud Vignanbraldum, 5. Id. Januar. Pontific. noſtri anno ſecundo.

Sub filo canabeo.

Bulla directa Collectoribus decimæ, quod reſpondeant de quarta parte, Papali Cameræ reſervata.

A.D. 1307. *An.* 35. *E.* I. *Ex Autogr.*

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilectis filiis Collectoribus decimæ Eccleſiaſticorum redditūum & proventuum, Regni Angliæ, ac Terrarum cariſſimi in Chriſto Filii noſtri Edwardi, Regis Angliæ illuſtris, ultra mare Anglicanum exiſtentium, per nos eidem Regi, pro fœlici expeditione paſſagii Terræ Sanctæ, uſque ad certum tempus conceſſæ, ſalutem & apoſtolicam benedictionem.

Dudum, exiſtentes Lugduni, cariſſimo in Chriſto Filio noſtro Edvardo, Regi Angliæ illuſtri, pro fœlici expeditione paſſagii Terræ Sanctæ, decimam omnium Eccleſiaſticorum Redditūum & Proventuum, Regni ejus, & Terrarum ſuarum, ultra mare Anglicanum exiſtentium, uſque ad certi temporis ſpatium duximus per noſtras, ſub certâ formâ, literas concedendam;

Quartâ parte hujuſmodi decimæ, anni cujuſlibet, per Quadriennium dicti temporis, nobis & Cameræ noſtræ, pro Eccleſiæ Romanæ oneribus & neceſſitatibus nichilominus reſervatâ:

Vobiſque ad ipſius totalem collectionem decimæ deputatis:

Decimam quoque prædictam, pro uno anno, dilecto Filio Nobili Viro Edvardo, primogenito dicti Regis, conceſſimus de gratia ſpeciali:

Et voluimus etiam, ac volumus quod pro illo anno, quo idem Primogenitus decimam prædictam percipiet, ſibi, quartâ parte hujuſmodi nobis & dictæ Eccleſiæ reſervata, de ampliori gratia dimittatur:

In arbitrio autem ipſorum Regis & primogeniti poſuimus, anni iſtius præſentis vel proxime ſubſequentis electionem, quo dictus primogenitus conceſſam ſibi prædictam unius anni decimam exigere valeat & habere:

Quia vero nobis quorumdam aſſertio intimavit, quod dicti Rex & primogenitus decimam anni præſentis inter ſe diviſerunt, pro medietate eorum utrilibet aſſignandam;

A.D.1307. Edv. I.

Volumus & ordinamus quod illius medietatis, quæ applicanda eſt Regi, quarta pars noſtro & ipſius Cameræ nomine integraliter exigatur; medietate alia dicti primogeniti ab hujuſmodi quartæ exactione immuni ac libera exiſtente.

Et ſimiliter fiat pro anno ſequenti, ſi ſecundum modum prædictum fiat dicta diviſio decimæ inter eos.

Si tamen ipſe perceptionem dictæ decimæ in plures divideret annos, non ſibi cujuſlibet anni tota quarta pars hujuſmodi, ſed pro rata unius tantummodo dimittatur.

Cum autem dilectos Filios Magiſtros Guillielmum Teſtam Archidiaconum Arenen. in Eccleſia Convennarum: Petrum Amalnini, Burdegalen. Garſiam Arnaldi de Garlens: Auxitan.; ac Guillielmum de Prato, ejuſdem Convennarum Eccleſiarum Canonicos, ad exigendam & recipiendam nomine noſtro & ipſius Cameræ hujuſmodi quartam partem dictæ decimæ, nos & dictam Cameram contingentem, deputandos duxerimus & etiam deſtinandos:

Contradictores quoſlibet, inobedientes vel Rebelles, per cenſuram Eccleſiaſticam compeſcendi (etiam ſi Pontificali præmineant dignitate) quitandi quoque & abſolvendi quoſcumque contingat præſtatio decimæ antedictæ, habita prout ad illos ſpectat ſolutione vel traditione quartæ partis prædictæ, eis poteſtate commiſſa;

Volumus, & diſcretioni veſtræ per apoſtolica ſcripta mandamus, quatinus dictam quartam partem decimæ prælibatæ, quæ, ut præmittitur, nos & dictam noſtram Cameram contingit, ipſis Archidiacono & Canonicis, vel eorum alicui, nomine noſtro & ejuſdem Cameræ, ſublato difficultatis obſtaculo, aſſignare, ac facere aſſignari curetis, ſecundum modum & formam prædictos, prout collecta eſt, & pro tempore colligetur:

Sic in hiis vos fideliter, diligenter & laudabiliter habituri, quod nulla vobis inde reprehenſionis nota impingi debeat; ſed poſſitis potius de fidelitatis & diligentiæ ſtudio commendari.

Dat apud Vignandraldum, 17. Kal. Februar. Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

De Cur.

N. Leonard.

Sub filo canabi.

De quarta parte Decimæ, pro Terra Sancta conceſſæ, Papali Cameræ reſervata.

A.D.1307. An. 35. E. I. Ex Autogr.

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edwardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Dudum, cum apud Lugdunum cum noſtra Curia moraremur, tibi, ob felicem expeditionem paſſagii terræ ſanctæ, & propter tuas neceſſitates alias ſupportandas, decimam omnium eccleſiaſticorum redditUUM & proventuum, Regni & terrarum tuarum, ultra Mare Anglicanum exiſtentium, uſque ad certi temporis ſpatium duximus per noſtras, ſub certa forma, litteras concedendam (excepta quarta parte totius ipſius decimæ, quam nobis, pro neceſſitatibus & oneribus Eccleſiæ Romanæ reſervandam duximus anno quolibet, per Quadriennium prædicti temporis exigendam, & noſtræ Cameræ aſſignandam) certis Collectoribus ad hujuſmodi totius collectionem decimæ deputatis.

Cum autem, ad exigendam & recipiendam dictam quartam partem, nomine noſtro & ejuſdem Eccleſiæ, dilectos filios Magiſtros, Guillielmum Teſtam Archidiaconum Aranen. in Eccleſia Convennarum: Petrum Amalvini Burdegalen. Garſiam Arnaldi de Garlens, Auxitan; & Guillielmum de Prato ejuſdem Convennarum Eccleſiarum Canonicos, duxerimus deputandos,

Celſitudinem Regiam rogamus & hortamur attente, quatinus prædictam quartam partem ipſius decimæ, nobis & dictæ noſtræ Cameræ taliter reſervatam, permittas & facias præfatis Archidiacono & Canonicis, noſtro, & dictæ Cameræ noſtræ nomine, pro rata temporis, effectualiter expediri:

Habens eoſdem Archidiaconum & Canonicos in hiis & ſingulis aliis agendis, quæ ipſis committenda duximus, in Regno & terris tuis prædictis, ob noſtram & apoſtolicæ ſedis reverentiam, favorabiliter & efficaciter commendatos; ita quod ipſi, & negotia hujuſmodi, Regiis ſuffulta favoribus, feliciter

A.D. 1307. Edv. I.

citer proſperentur, & nos magnificentiam tuam dignis in Domino laudibus commendemus.

Dat. apud Vignandraldum, 17. Kalend. Februar. Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Ad Papam, pro Fratribus in Villa de Kingſton ſuper Hull.

A.D. 1307. An. 35. E. I. Rot. Rom. 35. E. 1. m. 3.

PApæ Rex, ſalutem.

Cùm locus, quem dilecti nobis in Chriſto, Prior & Fratres Ordinis beatæ Mariæ de Monte Carmeli, Capellani noſtri in Villa noſtra de Kyngeſton. ſuper Hull inhabitant in præſenti, præ multitudine hominum copioſa, ibidem ad Divina officia confluentium audienda, nimis artus exiſtere dinoſcatur:

Noſque, ut cultus divinus in prædicta villa noſtra per eoſdem fratres devotiùs augeatur, ſolum quoddam, magis amplum in prædicta villâ, infra limites Parochiæ, in qua nunc morantur, exiſtens, ædificandum & inhabitandum duxerimus concedendum;

Veſtræ Sanctitati affectuosâ inſtantiâ ſupplicamus, quatinus, dictos fratres gratioſis affectibus proſequentes, ipſis ad dictum locum, eis per nos, ut præmittitur, ſic conceſſum, ſe transferendi licentiam dignemini impertiri.

Conſervet vos altiſſimus, ad regimen Eccleſiæ ſuæ Sanctæ, per tempora proſpera & longæva.

Datum apud Lanretoſt 25. die Januarii.

Ad Cardinales pro Negotiis Archiepiſcopi Eboracenſis Expediendis.

A.D. 1307. An. 35. E. I. Rot Rom 35. E. I. m. 3. d.

VEnerabili in Chriſto Patri, Domino J. Tituli Sanctorum Marcellini & Petri, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbitero Cardinali, amico ſuo cariſſimo, Edwardus, &c. ſalutem, & ſinceræ dilectionis affectum.

Grata & fructuoſa obſequia, quæ nobis, ab annis pluribus, venerabilis Patrem W. Eborum Archiepiſcopus, Angliæ primas, exhibuit, ipſumque, ad noſtrum & Regni noſtri commodum & honorem, exhibiturum ſperamus, Deo propitio, in futurum, non immerito nos excitant & inducunt, ut, apud noſtros benivolos & amicos, ea, quæ ad utilitatem & honorem ipſius cedere poterunt, ſinceræ affectionis animo procuremus.

Cùm itáque idem Archiepiſcopus apud veſtram paternitatem quædam habeat negotia expedire, quæ vobis, ut accepimus, pleniùs aperit per ſcripturam,

Veſtram fiducialem amicitiam affectuosè requirimus & rogemus, quatinus eidem, ſuper negotiis illis, precum noſtrarum optentu, vos exhibere velitis, quantum bono modo poteritis, favorabiles & benignos; ut has preces noſtras ſibi ſentiat fructuoſas, nóſque vobis exinde ſpecialiùs teneamur ad ea, quæ vobis grata fuerint & accepta.

Datum apud Lanretoſt 25. die Januarii.

Eodem modo ſcribitur Domino Arnaldo, Tituli Sancti Marcelli, in Sanctâ Romanâ Eccleſiâ Presbitero Cardinali, ac Domini ſummi Pontificis Camerario.

Dat. ut ſupra.

De Sacramento præſtito per Conſiliarios Regis.

Celi, qe ſerra jurez du Conſeyl le Roy, ſeit chargez des pointz, ci deſoutz eſcritz.

E s'il doine eſtre Juſtice, ſoit chargez du darrein point.

A.D. 1307. An. 35. E. I. Rot. Cl. 35. E. I. m. 7. d.

(1.) E Bien & loiaument Conſaillerez le Roy, ſolunc veſtre ſeu & veſtre poair.

(2.) E qe bien & loiaument ſon conſail celerez.

(3.) E qe vous ne encuſerez autre de choſe, qu'il dirra au Conſail.

(4.) E qe veſtre peyne, eide, & conſail, a tot veſtre poair, dorrez & mette-

A.D.1307. Edw. I.

rez as droitures le Roy, & de la Corone garder & maintenir, ſauver, & repeller par la ou vous purrez, ſancz tort fair.

(5.) E la, ou vous ſaverez les choſes de la Corone, & les droitz le Roy concelez, ou à tort alienez, ou ſouſtretz, qe vous le frez ſaver au Roy.

(6.) E qe le Corone acreſtrez a veſtre poair, & en loaile manere.

(7.) E qe vous ne ſerrez en lieu, ne a conſail ou le Roi ſe deſcreſſe de choſe, qe a la Corone appent, ſi ce ne ceit choſe qe vous conveigne faire.

(8.) E qe vous ne l'errez pur nully, pur amur, ne haour, pur bon gre, ne pur mauveis gre, qe vous ne facez faire a cheſcun, de quel eſtat ou condition qu'il ſoit, droiture & reiſon, ſolunc veſtre poair, & a veſtre eſcient; & qe de nully rien ne prendrez pur tort faire, ne droit delaier.

(9) E qe en Jugement ou droiture faire, la ou vous ſerrez aſſignez, vous n'eſparnierez nully pur hauteſce, ne pur poverte, ne pur richeſce, qe droit ne ſoit fait.

(10.) E ſi vous eez fait alliaunce a Seignurage, ou a autre, par quey vous ne peuſſez ceſtes choſes faire ou tenir sauntz cele alliaunce enfreindre, qe vous le dirrez, ou frez ſaver au Roy.

(11.) E qe deſormes alliance de ſerment ne freitz a nulli, ſauntz conge le Roy.

(12.) E qe rien ne prendrez de doun de nully pur pled, ne pur autre choſe, qu'il eit a faire devant vous, ſi ceo ne ſoit manger, & beivre a la journee.

R. Londonienſis Epiſcopus, quem Rex vult eſſe de Conſilio Regis, præſtitit Sacramentum, in pleno Parliamento Regis apud Karl. die Jovis in Craſtino Converſionis Sancti Pauli, anno Regni Regis E. 35. ſecundum Articulos Sacramenti contentos in hac cedula.

De Orando pro Rege.

A.D.1307. An. 35. E. I. Rot. Cl. 35. E. 1. m. 15. dor.

REX Religioſis viris in Chriſto, ſibi dilectis, Fratribus de Ordine minorum, ad generale Capitulum ſuum apud Toloſam proximo conventuris, ſalutem & Spiritu Sancto dirigi in agendis.

Attendentes beneficia Sancta, orationumque devotarum ſuffragia, ad divinam miſericordiam impetrandam multum humanæ conditionis fragilitati prodeſſe inter alia opera pietatis: Conſiderantesque nos, pro curis & rebus mundialibus, quibus circa Regni noſtri regimen involuti ſumus, ſaluti noſtræ ſpirituali, prout nobis expediret, intendere non valere;

Devotionem veſtram requirimus & rogamus, quatinus nos, Margaretam Reginam Angliæ Conſortem noſtram cariſſimam, Edwardum Principem Walliæ primogenitum noſtrum, cæteroſque liberos noſtros, ac populum nobis commiſſum, beneficiorum & ſuffragiorum veſtrorum fore participes concedentes,

Pro nobis, & ipſis, ac ſtatu Regni noſtri, expeditioneque negotiorum, nobis incumbentium, ſupplicationes aſſiduas & orationes devotas altiſſimo offeratis, ut hic ſuâ pietate nos & ipſos dirigat per ſuorum ſemitam mandatorum: Et poſt diem extremum, ſalvationis locum nobis & ipſis dignetur miſericorditer indulgere; ſtatumque Regni noſtri conſervare proſperum & tranquillum.

Teſte Rege apud Lanretoſt 4. die Februarii.

De Nunciis Papæ Curialiter tractandis.

A.D. 1307. An. 35. E. I. Rot Cl. 35. E. I. m. 17. d.

REX, dilectis ſibi, Majori, Civibus, Ballivis, & toti Communitati Civitatis Cantuarienſis, ſalutem.

Cùm Venerabilis Pater, Dominus Petrus, Sabinenſis Epiſcopus, Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, & Amicus noſter kariſſimus, à latere Domini ſummi Pontificis miſſus, ad nos in Nuncium jam accedat,

Vobis mandamus, rogantes quatinus eidem Domino Cardinali, cum ipſum ad Civitatem prædictam venire contigerit, quanto honorabiliùs & decentiùs poteritis, obviam faciatis, ac eundem Cardinalem, & alios de familiâ ſuâ, in dictam Civitatem curialiter admittentes, ipſum, in exenniis & aliis curialitatibus, cum tanto honore, quanto poteritis, reſpiciatis noſtri rogaminis interventu:

Non permittentes quod hominibus dicti Domini Cardinalis, dum infra Civitatem prædictam ſteterint, fiant quoquomodo injuria, moleſtia, dampnum, impedimentum aliquod, ſeu gravamen; aut

A.D.1307. Edv. 1. aut quod victualia in eâdem Civitate, propter adventum dicti Domini Cardinalis ibidem, ſubtrahantur, aut cariùs vendantur; ſet quod venditione habundantiùs, quam conſueverit, exponantur.

Faciatis etiam eidem Domino Cardinali, ac hominibus ſuis, habere cariagium, cum inde neceſſe habuerint, & ab ipſis ſuper hoc fueritis præmuniti.

Et præmiſſa omnia & ſingula faciatis, prout dilectus & fidelis noſter Johannes de Banquell (quem deputavimus ad prædictum Dominum Cardinalem ad nos conducendum) vobis ſcire fecerit ex parte noſtrâ; vobis enim ex inde ſcire grates volumus ſpeciales.

Teſte Rege apud Lanretoſt 4. die Februarii. A.D.1307. Edv. 1.

Eodem modo ſcribitur,

Civibus & Communitati de Roff.
Majori, Civibus & Communitati London.
Majoribus, Ballivis & Communitatibus Hunt. Linc. Eborum.
Baronibus, Ballivis & probis hominibus Portus Dovor.

Quod eidem Cardinali, cum ipſum in Portu prædicto applicare contigerit, quanto, &c.

De Pecunia, ad opus Papæ Collecta, extra Regnum non portanda.

A.D.1307. *An.* 35. *E.* 1. *Pat.* 35. *E.* 1. *m.* 19.

REX dilectis ſibi Magiſtris, Willielmo Teſta, &c. Sedis Apoſtolicæ Nunciis, & Adminiſtratoribus Archiepiſcopatûs Cantuarienſis, à ſede prædictâ ſpecialiter, deputatis, ſalutem.

Sciatis quod, ob affectionem, quam erga Dominum C. divinâ providentiâ, ſummum Pontificem gerimus & habemus,

Concedimus vobis quòd totam pecuniam, ad Romanam Eccleſiam rationabiliter ſpectantem, & per vos infra Regnum noſtrum collectam,

Tradendo eam Mercatoribus infra idem Regnum, poſſitis per viam Cambii dicto Domino ſummo Pontifici deſtinare. A.D.1307.

Ita videlicet quod monetam aliquam de Cuneo noſtro, ſeu Argentum aliquod in maſsâ, extra idem Regnum minime deferatis, ſeu per alios deferri aliqualiter faciatis.

Teſte Rege apud Karliolum 4. die Februarii.

Per ipſum Regem.

De Tractatu cum Nuncio Papæ prorogato.

A.D.1307. *An.* 35. *E.* 1. *Cl.* 35. *E.* 1. *m.* 13. *d.*

REX dilecto & fideli ſuo, Thomæ Comiti Lancaſtriæ ſalutem.

Cum nuper vobis mandaverimus, quod in Octabis Sancti Hillarii, proximò præteritis, eſſetis ad Parliamentum noſtrum apud Karliol. Nobiſcum ſuper quibuſdam arduis negotiis, nos & ſtatum Regni noſtri tangentibus:

Pro quibus venerabilis Pater, Dominus Sabinenſis Epiſcopus, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, ad nos ex parte Domini ſummi Pontificis eſt venturus; & quem, ante Octabas prædictas, ad nos veniſſe credebamus, colloquium habituri:

Et idem Cardinalis non erit ad nos apud Karliol. ante diem Dominicam proximam poſt mediam quadrageſimæ, viz. Primam Dominicam in Paſſione Domini quæ jam inſtat.

A.D.1307. Vobis mandamus in fide & dilectione, quibus nobis tenemini, firmiter injungentes, quod dictis die & loco modis omnibus perſonaliter interſitis, Nobiſcum ſuper præmiſſis habituri colloquium, & tractatum, veſtrumque Conſilium impenſuri;

Et hoc, ſub forisfacturâ omnium, quæ nobis forisfacere poteritis, nullatenus omittatis.

Teſte Rege apud Lanertoſt 22. die Februarii.

Conſimiles literæ diriguntur ſubſcriptis, viz. 2. Comitibus & 24. Baronibus.

Pro Tranſlatione Monaſterii de Scone in Scotia.

A.D.1307. An. 35. E. I. Ex Autogr.

CLemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edwardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Gerentes ad te, tanquam filium prædilectum, inter cæteros Principes orbis Terræ, benevolentiæ ſpecialis affectum, Literas & Nuncios, quos interdum ad nos tua Celſitudo tranſmittit, benignè recepimus, & quæ tibi placida fore ſentimus libenti animo promovemus.

Dilectum ſiquidem filium Rogerium Salvaticum, Militem & Nuncium tuum, nuper ad noſtram præſentiam accedentem, affectione paternâ ſuſcepimus; & quæ nobis ex parte tuâ, tanquam vir providus, & diſcretus, & Magnificentiæ Regali fidelis, expoſuit, intelleximus diligenter, tibique ſuper illis per eum voluntatem noſtram decrevimus intimandam:

Cui plenam fidem adhibeas in hiis, quæ tibi ex parte noſtrâ circa prædicta duxerit referenda; & ſpecialiter ſuper negotio tranſlationis Monaſterii de Scone, quod fore dicitur Sancti Andreæ Dioc. de quo tua nobis Excellentia ſupplicavit.

Dat. apud Peſſatum ſexto Kal. Martii, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sigillo avulſo.

De Juramentis, & ordinatis ſuper Exilio Petri de Gavaſton.

A.D.1307. An. 35. E. I. Rot. Cl. 35 E. I. m. 13. d.

FET a remembrer, que le dimeine, le 26. jour de Feverer a Laureſtoſt, noſtre Seignur le Roi ordena e comanda, par aounes reſons, que maintenant, apres les treis ſimeines, apres le prochein tornement, que ſerra ore a la quinzeme de Paſqe prochein avenir,

Monſieur Piers de Gavaſton ſeit preſt a paſſer la mer, a Dovre, vers Gaſcoigne, e demoergey ſanz revenir par decea, tant que au repel noſtre Seignur le Roi avantdit, & par ſon conge.

E, a cele ordinance tenir, ſanz venir encontre en nul point, le dit Monſieur Piers fit ſerement au jour, e an leu deſuſditz, ſur le cors Dieu, *SUR LA CROIZ NEIT*, & ſur les autres reliques noſtre Seignur le Roi.

E, outre ceo, Monſieur Edward Prince de Gales, fiz noſtre Seigneur le Roi, fit le ſerment ſur le Cors Dieu, e ſur les autres Reliques, qil ne receitreit ne retendroit pres de li, ne oveſqe li le dit Monſiere Pieres, contre l'ordinance avantdit, ſanz repel, ou ſanz conge de noſtre Seignur le Roi, ſicom eſt avantdit.

Et, par comandement du dit noſtre Seignur le Roi, feuſt ordenez, que le dit Monſieur Piers eit par an, en aide de ſes d'eſpens, tant come il demorra es parties de dela, à la volente & au repel noſtre Seignur le Roi, ſicom eſt avantdit, cent Mars d'eſterlings, ou la value des chipoteis, a reſceivre des iſſues de la terre de Gaſcoigne.

E doit le primer an comencer le jour apres ceo q'il ſerra paſſe la mer, a Dovre, juſques a Whitſand, pur aler en Gaſcoine, a demorer y ſelonc la dite ordenance.

Et deit prendre la dite ſumme a la volente le Roi, e tant que le Roi eit fet enquere ceo que le dit Monſieur Piers ad pardecea e pardela, e des profitz qu'il ad eu puis qil vint en Engleterre.

Iſſuit que, quant la choſe ſerra ben enquiſe, e qe le Roi en ſoit pleinement aviſe, qu'il puiſſe ordener d'arcreſtrer, ou d'amenuſer l'eſtat du dit Monſeignur Piers, ſelonc ceo que plerra ou Roi, e qil verra qe bon ſoit.

Ad Regem Caſtellæ, ſuper ſatisfactione Mercatoribus Baionæ ſpoliatis facienda.

A.D. 1307. An. 35. E 1. Rot. Cl. 35 E. 1. m. 12 d.

MAgnifico Principi, Domino Ferando, Dei gratiâ, Caſtellæ, Legionis, Tholeti, Galetiæ, Sibiliæ, Cordubiæ, Murciæ, Gehennæ, atque Algarbiæ Regi illuſtri, Amico ſuo cariſſimo, Edwardus, &c. ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Dum Regiminibus Provinciarum præſidentes ut de ſubditorum ſuorum tranſgreſſionibus, dampnis & injuriis, hinc inde commiſſis, juſtitia fiat, volunt ſub vicinitudinis optentu mutuo ſe juvare, pacis tranquilitas & communis utilitas inter dictos ſubditos & incolas Provinciarum illarum noſcuntur uberiùs provenire.

Sanè tempore, celebris memoriæ, Domini Sancii, quondam Regis Caſtellæ, Patris veſtri, ſubortis controverſiis & diſcordiis gravibus inter gentes & ſubditos dicti Patris veſtri ex parte unâ, & Cives noſtros Baionæ ex alterâ:

Ex quibus controverſiis & diſcordiis, multiplices bonorum captiones, & alia dampna diverſa fuerant perpetrata:

Tandemque, conſtitutis in præſentiâ noſtrâ tam dicti Patris veſtri, quàm Civium noſtrorum prædictorum Procuratoribus ſufficientibus, ſuper ſedatione controverſiarum & diſcordiarum prædictarum amicabiliter tractaturis, inter cætera, quæ in tractatu & concordiâ, inter dictos Procuratores inde habitis, continebantur, de ipſorum unanimi conſenſu extitit concordatum.

Quod omnes naves, & alia bona quæcumque dictorum Civium noſtrorum, quæ per gentes & ſubditos dicti Patris veſtri infra Regna ſua ſeu extra capta fuerunt, ſeu etiam occupata, infra certum terminum, jam diu eſt præteritum, per eundem Patrem veſtrum reſtituerentur illis Civibus de Baionâ, à quibus capta fuerunt, aut eorum hæredibus, vel Attornatis; ſicut per Inſtrumentum publicum, tunc de præmiſſis confectum, & per prædictos Procuratores in Cancellariâ noſtrâ liberatum, ſumus ad præſens plenius informati:

Et quia Arnaldus de Sancto Martino, Johannes de Seyntrik, Willielmus de Sancto Paulo, Johannes de Beryes, Reymundus de Artigalung, Johannes de Seygnans, & Vincentius de Lagnes, Cives dictæ Civitatis Baionæ,

In Curiâ noſtrâ poſtmodùm pluries conſtituti, aſſerenteſque ipſos de bonis & mercimoniis ſuis, ad valentiam trium milium, quadringentarum, & quinquaginta & ſeptem Marcarum, ſex ſolidorum, & octo denariorum ſterlingorum, per ſubditos dicti Patris veſtri, & de mandato ejuſdem, in ipſorum oppreſſionem & jacturam manifeſtam, ſpoliatos fuiſſe; nec inde ſatisfactionem aliquam, niſi de centum, & ſexaginta, & ſex libris ſterlingorum, conſecutos fuiſſe,

Nobis inſtanter ſupplicârunt ut eis inde curaremus de remedio providere;

Nos, oppreſſionibus dictorum Civium compatientes, affectanteſque eis in præmiſſis, quatenus bono modo poterimus, ſubvenire, veſtram amicitiam affectuoſis precibus duximus requirendam, quatinus præfatis, Arnaldo, Johanni, Willielmo, Johanni, Reymundo, Johanni, & Vincentio, ac eorum cuilibet, vel attornatis, ſeu hæredibus eorumdem, de bonis & mercimoniis ſuis, per ſubditos dicti Patris veſtri captis, ſicut prædictum eſt (quatenus rationabiliter oſtendere poterunt, vel poterit, bona ſua & mercimonia capta & abducta fuiſſe per ſubditos dicti Patris veſtri & eis reſtitui debere) debitam ſatisfactionem noſtris precibus fieri faciatis, prout de jure, &, ſecundum vim & effectum dictæ compoſitionis, de aſſenſu prædicti Patris veſtri factæ, ſicut ſuperiùs eſt expreſſum, fuerit faciendum.

Et de eo, quod inde, ad noſtri rogatum, duxeritis faciendum, velitis, ſi placet, nobis reſcribere per præſentium portitorem.

Dat. apud Lanretoſt decimo octavo die Februarii.

Per Petitionem de Conſilio.

Ad Haquinum Regem Norwegiæ, de arreſtando, & ad Regem deſtinando Epiſcopum de Moravia, culpabilem de Morte Johannis Comyn.

A.D.1307. An. 35. E. 1 Claus. 35. E. 1. m. 12. d.

Magnifico Principi, Domino H. Dei gratiâ, Regi Norwagiæ illuſtri, Amico ſuo chariſſimo, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. ſalutem cum dilectione ſincera.

Inter veſtros Progenitores & noſtros, Norwagiæ & Angliæ quondam Reges, ac vos & nos ſubſequenter, mutua dilectio & bona concordia, totis retroactis temporibus, extiterunt; quas ſemper continuari cupimus, quantum ad nos attinet, & foveri.

Cum igitur Epiſcopus de Moraviâ, Inimicus & Rebellis noſter,

Qui neci nobilis viri Johannis Comyn, nuper in Eccleſiâ Fratrum Minorum de Dunfres, in Scotiâ, proditionaliter interfecti, nequiter aſſenſum præbuit, quamobrem excommunicationis vinculo, unà cum fautoribus & receptatoribus ſuis, ac communicantibus cum eodem, ſicut alii quicunque qui dicto facinori & ſacrilegio conſenſerunt, per Dominum noſtrum, Dominum ſummum Pontificem, innodatur,

Per aliquos de ſubditis veſtris in Inſula Orkadiæ receptetur;

Veſtram amicitiam (de quâ gerimus fiduciam pleniorem) affectuoſe requirimus & rogamus, quatinus præfatum Epiſcopum (qui, dictâ nequitiâ non contentus, ſet pejora prioribus accumulans, Roberto de Brus, proditori & capitali inimico noſtro, adhæſit, populum noſtrum terræ noſtræ Scotiæ ad inſurgendum contra nos, unà cum proditore prædicto, pro viribus procurando) præcipientes, ſi placet, per corpus ſuum celeriter arreſtari, ipſum ad nos velitis ſub ſalvâ cuſtodiâ, quamcitò bono modo poteritis deſtinare:

A.D.1307.

Et, ſi forte aliqui alii de inimicis & rebellibus noſtris, ad dictam Inſulam, vel ad partes Regni veſtri voluerint declinare, ipſos ibidem receptari, ſicut nos diligitis, minime permittatis.

Et vos in hoc facto taliter habere curetis, quod ſuper hoc poſſimus veſtræ dilectionis conſtantiam per facti evidentiam experiri, quodque vobis teneamur, ex hâc causâ ad conſimilia, vel majora.

Cæterum ut ſententia excommunicationis prædicta vobis plenius innoteſcat; Et ut vos, & gentes veſtræ communionem prædicti Epiſcopi, & ſuorum complicum, ac aliorum inimicorum & rebellium noſtrorum, eo citiùs & libentiùs evitaretis, tenorem Bullæ Apoſtolicæ, ſuper prolatione ſententiæ memoratæ factæ, vobis mittimus publicâ manu ſcriptum:

Quicquid autem, ad hanc noſtram inſtantiam, tam de præfato Epiſcopo, quàm etiam de aliis inimicis & rebellibus noſtris, ſi quos ad partes veſtras declinare contigerit, facere proponitis, nobis reſcribere velitis per præſentium portitorem.

Dat. apud Lynſtock ſexto die Martii.

De Homagio Thomæ Comiti Lancaſtriæ faciendo.

A.D.1307. An. 35. E. 1. Pat. 35. E. 1. m. 29.

Rex dilecto & fideli ſuo, Thomæ de Grelle, ſalutem.

Cum, celebris memoriæ, Dominus H. quondam Rex Angliæ, Pater noſter, per Cartam ſuam, quam inſpeximus, dederit & conceſſerit, bonæ memoriæ, Edmundo fratri noſtro defuncto, honorem, Comitatum, Caſtrum, & Villam de Lancaſtriâ, & omnia dominica ſua, in eodem Comitatu Lancaſtriæ:

Habenda & tenenda eidem Edmundo, & hæredibus ſuis, de corpore ſuo legitime procreatis, de ipſo Patre noſtro, & hæredibus ſuis, cum feodis Militum, advocationibus Eccleſiarum, & omnibus aliis pertinentiis ſuis, prout in Cartâ prædictâ pleniùs continetur:

A.D.1307.

Ac dilectus Nepos & fidelis noſter, Thomas Comes Lancaſtriæ, filius & hæres prædicti Edmundi, per petitionem ſuam, coram Concilio noſtro exhibitam, nobis dederit intelligi, quod, licet diverſas terras & tenementa de honore prædicto, de quibus homagium dicto Comiti debetur, in diverſis Comitatibus teneatis per ſervitium militare, ac idem Comes de omnibus ſervitiis, de dictis terris & tenementis debitis, præterquam de homagio prædicto, per vos ſeiſitus

A.D.1307. Edv. 1.

existat, ſicut dicit, vos tamen eidem Comiti homagium veſtrum inde hactenus facere non curâſtis, in ipſius Comitis præjudicium manifeſtum;

Ac prædictus Comes nobis jam inſtanter ſupplicaverit, ut indempnitati ſuæ velimus proſpicere in hac parte:

Nos, nolentes donationem & conceſſionem prædictas, quantum in nobis eſt, in aliquo infirmari, vobis mandamus quod, ſi ita eſt, tunc homagium veſtrum de terris & tenementis, quæ de honore prædicto tenetis, ſicut prædictum eſt, præfato Comiti, ſine dilatione, prout ad hoc tenemini, faciatis, & ei, tanquam Domino veſtro, de terris & tenementis prædictis, de cætero intendatis; homagio veſtro, ſi quod nobis pro terris & tenementis illis feceritis, non obſtante. A.D.1307. Edv. 1.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Carliolum, 13. die Martii.

Per Petitionem de Conſilio.

De Jure Coronæ manutenendo.

A.D.1307. An. 35. E. 1. Pat. 35. E. 1. m. 21.

REX Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Cancellariis, Sacriſtis, Præbendariis in Eccleſiis Cathedralibus, ſeu Collegiatis, & omnibus aliis perſonis Eccleſiaſticis, in quacumque dignitate vel officio conſtitutis, ad quos, &c. ſalutem.

Ad conſervationem juris Coronæ noſtræ eo diligentius extendimus mentem noſtram, quo ad hoc juramenti vinculo aſtricti ſumus, necnon & alios conſpicimus dictum jus noſtrum intentos pro viribus impugnare.

Cum igitur dilectus Clericus noſter, Walterus de Bedewynd, poſſeſſionem Theſaurariæ in Eccleſiâ beati Petri Eborum, virtute collationis noſtræ, ſibi inde pleno jure noſtro factæ, & per conſiderationem noſtræ Curiæ ſit adeptus:

Ac intellexerimus jam de novo, quod quidam, jura dictæ Coronæ noſtræ, necnon & judicia in Curiâ noſtrâ reddita, enervare præſumentes, Commiſſiones, per quas idem Clericus noſter, ſuper poſſeſſione ſuâ Theſaurariæ prædictæ, poſſet de facili indebitè turbari, alicui veſtrûm fieri procurârunt;

Nos, volentes jura noſtra prædicta, ac etiam judicia in Curiâ noſtrâ rite reddita in omnibus manutenere, quatenus bono modo poterimus, & tueri, A.D.1307.

Vobis, omnibus & ſingulis, injungendo firmiter inhibemus, ne, prætextu alicujus Commiſſionis, vobis vel alicui veſtrûm per quemcumque factæ, vel faciendæ, ſuper Theſaurariâ prædictâ, aut aliquibus ad eam pertinentibus, quicquam, nobis inconſultis, facere præſumatis, per quod dictus Clericus noſter, ſuper poſſeſſione ſuâ Theſaurariæ prædictæ, ſeu aliquorum ad eandem ſpectantium, indebitè perturbari, aut juri Coronæ noſtræ derogari valeat quoquomodo.

Scientes pro certo quod, ſi ſecus feceritis, ad vos, tanquam ad violatores juris noſtri regii, non inmeritò graviter capiemus.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Karliolum 10. die Martii.

Per breve de privato ſigillo.

De curialitatibus Cardinali exhibendis.

A.D.1307. An. 35. E. 1. Clauſ. 35. E. 1. m. 12. d.

REX dilectis ſibi Majori, Civibus, Ballivis, & toti Communitati Civitatis Eborum, ſalutem.

Cum venerabilis Pater, Dominus P. Sabinenſis Epiſcopus, Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, & amicus noſter chariſſimus (qui à latere Domini ſummi Pontificis miſſus, in Nuncium, ad nos uſque Karliolum nuper venit) jam ſit ad partes proprias rediturus;

Vobis mandamus rogantes, quatinus eidem Domino Cardinali, cum ipſum ad Civitatem prædictam venire contigerit, quanto honorabiliùs & decentiùs poteritis, obviam eatis, A.D.1307.

Ac eundem Cardinalem & alios de familiâ ſuâ in dictam Civitatem curialiter admittentes, ipſum, in exenniis & aliis curialitatibus, cum tanto honore, quanto poteritis, reſpiciatis noſtri rogaminis interventu,

Non permittentes quod hominibus dicti Domini Cardinalis, dum infra Civitatem prædictam ſteterint, fiant quoquomodo

A.D.1307. Edv. I. quomodo injuria, moleſtia, dampnum, impedimentum aliquod, ſeu gravamen,

Aut quod victualia in eadem Civitate, propter adventum dicti Domini Cardinalis ibidem, ſubtrahantur, aut cariùs vendantur; ſet quod venditioni habundantiùs quam conſueverunt exponantur.

Faciatis etiam eidem Domino Cardinali, ac hominibus ſuis habere Cariagium, cum inde neceſſe habuerint; & ab ipſis ſuper hoc fueritis præmuniti,

Et præmiſſa omnia & ſingula faciatis, prout dilectus & fidelis noſter Johannes de Banquell (quem ad dictum Cardinalem, ſic ad partes tranſmarinas redeuntem, dum infra Regnum noſtrum fuerit, conducendum deputavimus) vobis ſcire faciet ex parte noſtrâ; A.D.1307. Edv. I.

Vobis etiam exinde ſcire grates volumus ſpeciales.

Teſte Rege apud Karliolum 16. die Martii.

Eodem modo ſcribitur ſubſcriptis, viz,

Majoribus, Civibus, Ballivis & Communitatibus Civitatum Linc. London. & Cantuar.

Et Ballivis & Communitatibus de Graham, Staunford, Hunt. Roff. & Dovor.

De Conductu pro Cardinale, redeunte ad partes tranſmarinas.

A.D.1307. An. 35. E. I. Pat. 35. E. I. m. 22.

REX dilecto & fideli ſuo, Johanni de Banquell, ſalutem.

Cum venerabilis Pater, Dominus P. Sabinen. Epiſcopus, Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, & Amicus noſter cariſſimus (qui, à latere Domini ſummi Pontificis miſſus, in Nuncium ad nos uſque ad Karliolum nuper venit) jam ſit ad partes proprias rediturus:

Nos, corditer affectantes dictum Dominum Cardinalem, tam ob reverentiam dicti ſummi Pontificis, & ſedis Apoſtolicæ, quam intuitu perſonæ ejuſdem Cardinalis, infra Regnum & poteſtatem noſtram decenter per nos & noſtros fideles ſingulos honorari; habenteſque de veſtræ circumſpectionis induſtriâ fiduciam pleniorem.

Vos addictum Cardinalem, ſic ad partes tranſmarinas redeuntem, dum infra Regnum noſtrum fuerit, deputavimus conducendum:

Et ideo vobis mandamus quod ipſum Dominum Cardinalem, dum infra dictum Regnum noſtrum ſic fuerit, quanto decentiùs & honorabiliùs poteritis, conducatis; non permittentes quod eidem Cardinali, aut hominibus ſuis, à quibuſcumque fiant injuria, moleſtia, dampna, impedimentum aliquod, ſeu gravamen. A.D.1307.

Mandavimus enim Vicecomitibus, Majoribus, & Ballivis locorum, per quæ credimus ipſum verſus dictas partes rediturum, quod victualia in Ballivis ſuis, in magnâ habundantiâ, venditioni exponi, & dicto Cardinali, ac hominibus ſuis cariagium, cum indiguerint, habere faciant; prout vos dictis Vicecomitibus, Majoribus, & Ballivis, ex parte noſtrâ pleniùs injungetis.

Et præmiſſa omnia & ſingula ita circumſpecte & provide faciatis, quod diligentiam veſtram poſſimus meritò commendare.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Karliolum 16. die Martii.

Ad Papam, pro Prioratu de Lanretoſt.

A.D.1307. An. 35. E. I. Rot. Rom. 35 E. I. m. 3.

PApæ Rex devota pedum oſcula beatorum.

Pater ſancte, in hiis, quæ ad cultum divini nominis, & fomentum religionis pertinere noſcuntur, eò libentiùs veſtræ Beatitudini preces noſtras porrigimus, quo eas, ob ſupplicantis devotionem, exaudiri à veſtrâ Clementiâ favorabilius credimus & ſperamus.

Cùm itaque Prioratus de Lanretoſt, Carliolenſis Dioceſis, juxta confinia terræ noſtræ Scotiæ ſitus, per combuſtionem domorum, ac deprædationem bonorum ejuſdem Prioratûs, per Scotos, inimicos & rebelles noſtros, per fines Regni noſtri ipſis vicinos, inhumaniter perpetratas, depauperatus exiſtat plurimùm & vaſtatus: A.D.1307.

Noſque paupertati dilectorum nobis in Chriſto, Prioris & Canonicorum Prioratûs prædicti, piis compatientes affecti-

A.D. 1307. Edv. 1.

A.D. 1307. Edv. 1.

affectibus, ob ſpecialem devotionem, quam ad beatam Mariam Magdalenæ (in cujus honore illud Coenobium eſt fundatum) gerimus & habemus:

Necnon & propter diutinam moram noſtram, quam nuper in eodem fecimus Prioratu, dum adverſa corporis valitudine premebamur, dederimus eiſdem Priori & Canonicis advocationes Eccleſiarum de Mitford & de Garlaton. Dunelmen. & Karliolen. Dioc. quæ de noſtro ſunt patronatu:

Volentes & concedentes, quantum in nobis eſt, quod ipſi ad relevationem ſtatûs ſui, eaſdem Eccleſias, cedentibus aut decedentibus rectoribus earumdem, canonicè aſſequi valeant, in uſus proprios poſſidendas;

Sanctitati veſtræ devotis precibus ſupplicamus, quatinus dictos, Priorem & Canonicos, præmiſſorum intuitu, noſtrique rogaminis interventu, habentes, ſi placet, paternis affectibus commendatos, quod ipſi prædictas Eccleſias, cedentibus aut decedentibus Rectoribus earumdem, in proprios uſus tenere valeant & habere, ſibi & ſucceſſoribus ſuis imperpetuum, ad relevationem ſtatûs ipſorum, & divini cultûs augmentum, auctoritate Apoſtolicâ, concedere dignemini gratiosè.

Conſervet, &c.

Dat. apud Karliolum 17. die Martii.

Super Concelamento Coronellæ Roberti de Brus.

A.D. 1307. An. 35. E. 1. Pat. 35. E. 1. m. 28.

A.D. 1307.

REX omnibus Ballivis & fidelibus ſuis, ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quod, ad inſtantiam Margaretæ, Reginæ Angliæ, Conſortis noſtræ cariſſimæ, pardonavimus Galfrido de Coigners tranſgreſſionem,

Quam fecit poſtquam quædam coronella aurea, de quâ Robertus de Brus, Inimicus & Rebellis noſter, in terrâ noſtrâ Scotiæ, nuper ſe coronari fecit, ad manus ejuſdem Galfridi devenit,

Coronellam illam retinendo & concelando, unde idem Galfridus coram nobis & Concilio noſtro occaſionatus extitit & convictus.

Nolentes quod dictus Galfridus per nos, vel hæredes noſtros, ſeu Miniſtros noſtros quoſcumque, inde occaſionetur in aliquo, ſeu gravetur.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Karliolum 20. die Martii.

Per ipſum Regem nunciante Theſaurario.

Deprecatoria, pro Cardinalibus & Domo de Columpna reſtituendis.

A.D. 1307. An. 35. E. 1. Rot. Rom. 35. E. 1. m. 3.

A.D. 1307.

PApæ Rex devota pedum oſcula beatorum.

Reverendos Patres, Dominos, Jacobum & Petrum, de Columpna, dictæ Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, & Domum ipſorum favore ſpecialis benivolentiæ proſequentes, circa promotionem utilitatum ipſorum eo libentiùs interponimus partes noſtras, quo eos & alios de Domo illorum ferventiores noſtri nominis & honoris ſemper ſenſimus zelatores.

Et, licet pro revocatione ſententiarum, per Dominum Boniſacium Papam Octavum, Prædeceſſorem veſtrum, in ipſos & alios de Domo illorum latarum, & reſtitutione terrarum & bonorum, quibus fuerant per eundem Prædeceſſorem veſtrum privati, per Nuncios noſtros, quos nuper ad præſentiam veſtram tranſmiſimus, inſtiterimus, ſicut recolimus diligenter,

Ut tamen affectionem, quam ad eos & dictam domum ipſorum gerimus, interceſſio iterata teſtetur,

Sanctitati veſtræ affectuosâ precum inſtantiâ ſupplicamus, quatinus terras, poſſeſſiones, & bona, quibus, ſicut præmittitur, fuere privati, præfatis Cardinalibus, & aliis de Domo ſuâ prædictâ, quantum ad veſtræ Dominationis gratiam attinet, benignè, plenè, & integrè reſtitui jubeatis: Ita, ſi placet, quod, ex interventione precum noſtrarum hujuſmodi, ſperatum fructum ſibi ſentiant proveniſſe.

Conſervet, &c.

Dat. apud Karl. 25. die Martii.

De inquirendo ſuper paſſagio ultra aquam inter Berewyk, & Twedemuth.

A.D. 1307. An. 35. E. 1. Pat. 35. E. 1. m. 21. d.

REX dilectis & fidelibus ſuis, Johanni de Swyneburne, Roberto Herun, & Thomæ de Sheffeld, ſalutem.

Quia ex quorundam fidedignorum accepimus, inſinuatione, quod venerabilis Pater, A. Dunelmenſis Epiſcopus, à tempore, quo pons noſter, inter villam noſtram de Berewyco & Twedemuth, corruit, medietatem proficui paſſagii ultra aquam de Twede (quæ ad nos de jure debuit pertinere) de omnibus & ſingulis, cum rebus & bonis ſuis ultra aquam illam tranſeuntibus, per Miniſtros ſuos, in proprios uſus convertendo, colligi fecit, in noſtri præjudicium, juriſque noſtri ſubreptionem, ac dilecti ſervientis noſtri Johannis Hayward, cui paſſagium illud dedimus in feodo, exhæredationis periculum manifeſtum:

Nos, ſuper præmiſſis certiorari, ac nobis, & præfato Johanni juſtitiam fieri volentes in hac parte, aſſignavimus, vos, vel duos veſtrûm, quos præſentes eſſe contigerit, ad inquirendum, per Sacramentum proborum & legalium hominum, tam villæ noſtræ Berewici, quàm Comitatûs Northumbriæ, per quos, &c. utrum prædictus Epiſcopus medietatem proficui paſſagii prædicti colligi, & in uſus proprios applicari fecit, ſicut prædictum eſt, necne?

A.D.1307.

Et ſi ſic; tunc à quo tempore proficuum illud colligi fecit, & quantum inde percepit, & qualiter, & quo modo, & utrum proficuum illud in uſus proprios convertit necne?

Et ideo vobis mandamus quod, ad certos diem & locum, quos vos omnes, vel duo veſtrûm ad hoc provideritis, inquiſitionem illam capiatis in formâ prædictâ.

Mandavimus enim Majori & Ballivis villæ noſtræ Berewici, ac Vicecomiti noſtræ Northumbriæ, quod ad certos diem & locum, quos vos omnes, vel duo veſtrûm, eis ſcire faciatis, venire facerent coram vobis, vel duobus veſtrûm, tot & tales, &c. tam villæ, quàm Comitatûs prædictorum, per quos rei veritas, &c.

Et, cum inquiſitionem illam ceperitis, eam nobis, ſub ſigilllis veſtris, & Sigillis eorum, per quos facta fuerit, ſine dilatione mittatis & hoc breve.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Karliol. 28. die Martii.

Per petitionem de Concilio.

De Exequiis Johannæ Glouceſtriæ Comitiſſæ, Regis filiæ.

A.D.1307. An. 35. E. 1. Bundela Brevium de privato Sigillo, An. 35. E. 1. in Turri.

EDward, par la grace de Dieu, Roy d'Engleterre, Seigneur d'Irlande, & Ducs d'Aquitaine, al honourable Pere en Dieu R. par la meiſme grace, Eveſque de Londres, noſtre Chancellier, ſaluz.

Come Johanne, noſtre chiere fille, que fu Conteſſe de Glouceſtre, ſoit a Dieu commandee,

Vous mandoms que, per lettres de noſtre grant Seal, facez mander, en bone forme & covenable, a touz Prelatz, auſi bien Erceveſque & Eveſques, come a Abbez & Priours, & as Chapitres des Egliſes Cathedrales, & Collegieles, & as Univerſites, & as Freres des Ordres de Precheurs, & de Meneurs, & as autres Religious de noſtre Roialme,

A.D.1307.

Qil facent faire exequies, & chanter meſſes ſollempnement, & autres privees meſſes, & autres oreiſons; eſpecialment por l'alme de noſtre fille avantdite.

Et meiſmes lettres facez liverer a noſtre chier Clerk, William de Thorntoſt, por enveer as lieux, as queux elles ſerront eſcrites; ſicome nous li avons mandez per noz lettres.

Don. ſouz noſtre prive Seal a Cardroill, le primer jour de Averill, l'An de noſtre Regne 35.

De fidelitate Archiepiſcopi Rothomagenſis reſpectuanda.

A.D.1307. *An.* 35. *E.* I. *Clauſ.* 35. *E.* I. *m.* 7.

A.D.1307.

REX dilecto & fideli ſuo, Waltero de Glouceſtriâ, Eſcaetori ſuo ultra Trentam, ſalutem.

Quia, ad inſtantiam venerabilis Patris, P. Sabinenſis Epiſcopi, Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, dedimus reſpectum venerabili Patri B. Archiepiſcopo Rothomagenſi, uſque ad Feſtum Pentecoſtes proximò futurum, & ab eodem Feſto uſque in unum Annum, proximò ſequentem, completum, de fidelitate ſua, quam nobis facere tenetur de terris & tenementis, quæ de nobis tenet infra Regnum noſtrum, & quæ per mortem Prædeceſſoris ſui capta ſunt in manum noſtram,

Vobis mandamus quod omnes terras & tenementa in Ballivâ veſtrâ, quæ occaſione mortis Prædeceſſoris prædicti Archiepiſcopi cepiſtis in manum noſtram, Galfrido Columbel, Clerico & Attornato ipſius Archiepiſcopi, ſine dilatione liberetis, nomine ejuſdem Archiepiſcopi cuſtodiendas;

Ita quod idem Archiepiſcopus, in fine dicti Anni, ad nos accedat, fidelitatem ſuam nobis facturus pro terris & tenementis ſupradictis.

Teſte Rege apud Karliolum, primo die Aprilis.

Per ipſum Regem.

Eodem modo mandatum eſt Richardo Oyſel, Eſcaetori citra Trentam.

Teſte Rege ut ſupra.

Pro Johanne de Havering, de grato ſervitio quod Domino Papæ impenderat.

A.D. 1307. *An.* 35. *E.* I. *Rot. Rom.* 35. *E.* I. *m.* 2.

A.D.1307.

DOmino Papæ, Rex, &c.

Advenerunt, gratiſſimæ noſtris affectibus, Sanctitatis veſtræ litteræ, per quas nobis innotuit, quod dilectus & fidelis noſter, Johannes de Haveryng, Seneſcallus Vaſconiæ, ſecundum quod ſibi dederamus frequentius in mandatis, grata præſtitit vobis obſequia, ſollicite ſe exponens ad ea, & etiam, quantum ad eum pertinuit, diligenter adimplens quæ veſtræ beatitudini complacebant; de quo diligentiam ſuam multipliciter commendamus.

Nos igitur, conſideratione ſervitiorum hujuſmodi, vobis juxta cordis noſtri deſideria præſtitorum per ipſum (de quibus, ſicut veſtræ continebant litteræ, commendatis) necnon & obſequiorum laudabilium antiquorum, quæ nobis impendit, & quæ nobis per eum impenſa fatemur, intuitu,

Seneſcallum eundem, & ejuſdem labores, antiquos etiam & modernos, dignis premiis curabimus eo promptiùs & libentiùs, quamprimum bono modo poterimus, munerare, quo in executione eorum, quæ ſibi pro vobis mandavimus & injunximus facienda, ſe exhibuit promptiorem, quodque indefeſſis ſtudiis non omittit, quæ ſunt nobis utilia, & ad noſtros ſpectant honores, intente proſequi & efficaciter adimplere.

Conſervet, &c.

Dat. apud Karleol. 4. die Aprilis.

De Jure Regio conſervando.

A.D. 1307. *An.* 35. *E.* I. *Rot. Rom.* 35. *E.* I. *m.* 2.

A.D. 1307.

VEnerabili in Chriſto Patri Domino R. Sanctæ Mariæ Novæ, Diacono Cardinali, Amico ſuo cariſſimo, Edwardus, &c. ſalutem & dilectionem ſinceram.

Licet ea libenter, quæ utilitatum & honorum veſtrorum promotionem reſpiciunt, quantum bono modo poſſemus, promptis affectibus impleremus; hiis tamen, quæ nobis & juri dignitatis noſtræ Regiæ ac Coronæ ſunt præjudicialia, nequaquam aſſenſum præbere valemus, ſicuti non poſſumus, nec debemus.

Unde cum aliqua, in Apoſtolico reſcripto contenta, Prioratum de Okeburn. tangentia (videlicet, ubi de Maneriis, Villis, & Dominiis temporalibus fit mentio) quæ, ſi procederent, manifeſte juri noſtro Regio derogarent;

Tollantur ea quæ præjudicant; & ponatur Prioratus cum pertinentibus ſuis ſalvo conſueto apporto, ſuperiori Mona-

A.D.1307. Edv. I. Monaſterio faciendo; & ſic poſtulata tranſire ſuſtinebimus, quantum poterimus, jure noſtro Regio inoffenſo.

A.D.1307. Edv. I. Dat. apud Karliolum 4. die Aprilis.

De primis fructibus ad opus Papæ capiendis.

A.D.1307. An. 35. E. I. Pat. 35. E. I. m. 19.

REX omnibus ad quos, &c. ſalutem.

Sciatis quod ob reverentiam Sedis Apoſtolicæ, & affectionem quam erga Sanctiſſimum in Chriſto Patrem Dominum C. divina providentia, ſummum Pontificem gerimus & habemus,

Concedimus, quantum in nobis eſt, quod dilecti nobis Magiſtri, Willielmus Teſta Archidiaconus Aran. in Eccleſia Convenarum, & Petrus Amalurni Canonicus Burdegalenſis, Garſias Arnaldi de Garleux Canonicus Auxcien. & Willielmus de Prato Canonicus Convenarum, Sedis Apoſtolicæ Nuncii, fructus primi anni, à tempore reſervationis, inde per dictum Dominum Papam ſibi factæ, de beneficiis eccleſiaſticis, cum curâ, vel ſine curâ, vacantibus in Regno noſtro provenientes, uſque ad terminum ſecundum mandatum apoſtolicum, non obſtantibus quibuſcumque prohibitionibus in Parliamento noſtro inde factis: A.D.1307.

Ita videlicet quod de fructibus, de Abbatiis ſeu Prioratibus, vacantibus in eodem Regno, provenientibus, ſe nullatenus intromittant ad opus dicti Domini ſummi Pontificis:

Modo debito colligere cuſtodireque valeant & tenere; hoc tamen obſervato, quod pecuniam, inde provenientem, extra idem Regnum, præterquam per viam cambii, non deferant, ſeu deferri faciant quovis modo, ſine noſtra licentia ſpeciali.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Karliolum 4. die Aprilis.

Per ipſum Regem.

Pro Societate Friſcobaldorum.

A.D.1307. An. 35. E. I. Pat. 35. E. I. m. 17.

REX dilectis Mercatoribus ſuis, Emerico de Friſcobald, & Sociis ſuis Mercatoribus, de Societate Friſcobaldorum, de Florentia, ſalutem.

Cum nuper Venerabiles Patres, Walterum Coventr. & Lychf. & Willielmum Wygorn, Epiſcopos: Ac dilectos & fideles noſtros, Henricum de Lacy Comitem Lincolniæ: Hugonem le Deſpenſer, Ottonem de Grandiſſono, & Amanenum Dominum de le Bretto; & quoſdam alios nuncios noſtros, ad Dominum ſummum Pontificem, uſque Lugdunum, pro arduis negotiis, nos tangentibus, tranſmittentes:

Injunxerimus vobis, quod vobis de pecunia provideritis, unde nobis tam pro expeditione negotiorum noſtrorum prædictorum, quàm pro expenſis nunciorum eorundem ſervitium facere poſſetis:

Ac vos, pro ſervitio hujuſmodi nobis faciendo, Mercatoribus de Societate Pullicum & Rembertinorum, de Florentiâ, mille libras ſterlingorum, recipiendas in Curia Romana liberaveritis;

Iidemque Mercatores vobis ibidem ſolvere diſtulerint ſummam pecuniæ ſupradictam:

A.D.1307. Volentes ut erga Mercatores recuperare poſſitis pecuniam antedictam, concedimus vobis pro nobis & hæredibus noſtris, quòd, cum nos præfatis Mercatoribus de Societate Pullicum & Rembertinorum in mille libris ſterlingorum per noſtras patentes Literas teneamur,

Vos, pro illis mille libris, quas ipſis, ut præmittitur, liberâſtis, mille libras, de exitibus Cuſtumæ noſtræ Lanarum, Coriorum, & Pellium Lanatarum, in manibus veſtris, ex commiſſione noſtrâ, exiſtentes, provenientibus, recipiatis ad opus veſtrum.

Et nos vos inde in compoto veſtro ad Scaccarium noſtrum de exitibus prædictis allocationem habere faciemus.

Et recipiatis à dictis Mercatoribus de Societate Pullicum & Rembertinorum Literas noſtras prædictas, & Literas ipſorum de acquietantiâ, ſolutionem dictæ pecuniæ teſtificantes.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Karliolum 4. die Aprilis.

Per ipſum Regem.

De veniendo London. ad apparatus Militiæ capiendos de Garderoba Regis.

A.D.1307.
An. 35. *E* 1.
Cl. 34. *E.* 1. *m.* 16. *d.*

REX Vicecomiti Lincolniæ, ſalutem.

Præcipimus tibi quod per totam ballivam tuam, in locis quibus videris expedire, tam infra libertates, quàm extra, publicè proclamari facias ex parte noſtrâ,

Quod omnes illi, qui Milites non ſunt, & Milites eſſe voluerint, veniant uſque London. citra diem Pentecoſtes proximo futurum, ad apparatus ſuos, eis in hoc caſu neceſſarios, de garderoba noſtra recipiendos, de dono noſtro; ut arma militaria de nobis ibidem ſuſcipere valeant dicto die.

A.D.1307.

Teſte Rege apud Wolveſeye 6. die Aprilis.

Eodem modo mandatum eſt ſingulis Vicecomitibus Angliæ.

De Reſpectu, pro Archiepiſcopo Rothomagenſi.

A.D.1307.
An. 35. *E.* 1.
Pat. 35. *E.* 1. *m.* 16.

REX dilecto ſibi Magiſtro Johanni Feroun, ſalutem.

Cum nuper ad inſtantiam Venerabilis Patris P. Sabinenſis Epiſcopi, Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, dederimus reſpectum Venerabili Patri B. Archiepiſcopo Rothomagenſi, uſque ad feſtum Pentecoſtes proximo futurum, & ab eodem feſto uſque in unum Annum proximo ſequentem completum, de fidelitate, ſua, quam nobis facere tenetur de terris & tenementis, quæ de nobis tenet infra Regnum noſtrum, & quæ per mortem Prædeceſſoris ſui capta ſunt in manum noſtram:

Et mandaverimus dilecto & fideli noſtro Richardo Oyſell, Eſcaetori noſtro citra Trentam, quod omnes terras & tenementa in Ballivâ ſuâ, quæ occaſione mortis Prædeceſſoris prædicti Archiepiſcopi cepit in manum noſtram, Galfrido Columbell, Clerico & Attornato ipſius Archiepiſcopi ſine dilatione liberare nomine ejuſdem Archiepiſcopi cuſtodiendas;

Ita quod idem Archiepiſcopus, in fine dicti Anni, ad nos accederet, fidelitatem ſuam nobis facturus pro terris & tenementis ſupradictis.

A.D.1307.

Ac idem Eſcaetor nobis ſignificaverit, quod dictum mandatum noſtrum, juxta tenorem ejuſdem, exequi non valebat, pro eo quod terras & tenementa prædicta, diu eſt vobis, prætextu cujuſdam brevis, ſub Sigillo Scaccarii noſtri, ſibi ſuper hoc directi, liberavit tenendas quamdiu nobis placeret, reddendo inde nobis per Annum quinquaginta Marcas, prout in tranſcripto brevis prædicti, quod dictus Eſcaetor noſter ſub Sigillo ſuo nobis miſit, plenius continetur;

Vobis mandamus quod terras & tenementa prædicta, vobis ex parte noſtra ſic commiſſa, præfato Galfrido, ſine dilatione, liberetis cuſtodiendas in formâ ſupradictâ.

Volumus enim vos, de prædictis quinquaginta Marcis, ex nunc ad dictum Scaccarium noſtrum, prout juſtum fuerit, exonerari.

Teſte Rege apud Karliolum 16. die Aprilis.

Litera Roberti Comitis Flandriæ de Mercatoribus hinc inde ſatisfaciendis.

A.D.1307.
An. 35. *E.* 1.
Ex Autogr. in Turri.

ILluſtri Principi, & Potenti Domino, Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ, Robertus, Comes Flandriæ, ſalutem, Reverentiam & honorem.

Vidimus Litteras veſtras, quibus nos rogaviſtis quatinus Arnaldo Drokas, Valletto veſtro, nomine Johannis de Gale, de ducentis & ſexaginta libris ſterlingorum, ad quos navis quædam dicti Johannis, ac bona & Catalla ſua, in eadem inventa, quondam per Philippum Fratrem noſtrum, tempore guerræ Flandriæ capta, appreciabantur, ſolutionem feſtinam fieri faceremus:

A.D.1307.

Super quibus vobis reſcribimus, quod prædicto Arnaldo, nomine dicti Johannis, A.D.1307. Edv. I. nis, ſeu ipſi Johanni, de dictâ pecuniæ ſummâ, ad plenum parati ſumus & volumus ſatisfacere, ut rogatis; & quibuſcunque aliis Mercatoribus Regni veſtri dampna, ſibi per gentes noſtras illata, quatenus eadem probare & oſtendere potuerint, facere reſtitui indilate; dum tamen vos Mercatoribus terræ noſtræ de dampnis, eiſdem per gentes Regni veſtri factis, apud Cracduc & alibi, hoc idem invicem fieri faciatis.

Et, propter hæc, apud vos Procuratores noſtros, ſeu Attornatos tranſmittimus, cum mandato & poteſtate obligandi nos efficaciter ad hujuſmodi reſtitutiones faciendas, prout ſuperius eſt expreſſum.

Vos rogantes affectuoſe, quantum amplius poſſumus, quatenus Mercatoribus terræ noſtræ ſupradictis bona, ſibi ablata, faciatis reſtitui; cum invicem prompti ſumus, eiſdem factâ reſtitutione, veſtris gentibus facere reſtitui omnia bona, ſibi ablata, indilatè.

Datum apud Gandavum, octava decima die Menſis Aprilis.

Ad Papam, pro Pontio Domino de Caſtellione, ſuper diſpenſatione Matrimoniali.

A.D.1307. An. 35. E. I. Rot. Cl. 35. E. I. m. 9. d.

Papæ Rex devota pedum oſcula beatorum.

Attendentes obſequia utilia & accepta, quæ dilectus & fidelis noſter, Pontius Dominus de Caſtellione, nobis laudabiliter hactenus impendit, ſtatûs ipſius & ſuorum commodum & honorem non indignè inducimur procurare:

Sperantesque quòd ſolita veſtra benignitas illos amplioris favoris gratiâ proſequatur, quorum obſequioſa promptitudo penes nos exuberat, & quibus morum honeſtas & generis nobilitas ſuffragantur;

Ideoque cum ſuper Matrimonio, inter Pontium, filium dicti Pontii, & Johannam de Peregort contrahendo, jam, ut intelleximus, habitus ſit tractatus:

Iidemque, Pontius, filius Pontii, & Johanna, pro eo quod in gradu conſanguinitatis prohibito ſe attingunt, abſque ſedis Apoſtolicæ gratiâ nequeunt matrimonialiter copulari;

Sanctitati veſtræ devotis precibus ſupplicamus quatinus, ut præfatus Pontius dictam Johannam ducere valeat in uxorem, prout veſtra decreverit Paternitas reverenda, noſtrorum interventu rogaminum, diſpenſare dignemini gratioſe.

Dat. apud Karl. viceſimo ſexto die Aprilis.

Per Breve de privato Sigillo.

De Procurationibus pro Nuncio Papæ.

A.D.1307. An. 35. E. I. Pat. 35. E. I. m. 15.

Rex Venerabilibus Patribus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & Officialibus, ac Collectoribus Procurationum venerebilis Patris P. Sabinenſis Epiſcopi, ſedis Apoſtolicæ Nuncii in Angliâ, ſalutem.

Sciatis quòd, cum dictus Cardinalis, pro reformatione & completione pacis, inter nos & Regem Franciæ ineundæ & firmandæ, ac communi commodo Regni noſtri, nobis nuper in Angliam per Dominum ſummum Pontificem fuerit deſtinatus,

Volumus quòd idem Cardinalis omnes & ſingulas Procurationes ſuas percipiat, & habeat in Regno noſtro prædicto, juxta formam & effectum literarum Apoſtolicarum, ſibi ſuper perceptione Procurationum hujuſmodi directarum:

Et quòd idem Cardinalis vobis omnibus & ſingulis, ut diligentiam & laborem, quos poteritis, adhibeatis ad dictas Procurationes integrè, juxta formam prædictam, levandas & colligendas, ac ſibi celeriter liberandas, quódque nullus veſtrum eum impediat, in hac parte, firmiter injungere valeat & mandare.

Vos igitur in præmiſſis taliter habeatis, quod præfatus Cardinalis præſens mandatum noſtrum ſibi ſentiat profuturum, quódque de vobis non habeat materiam conquerendi.

Teſte Rege apud Karliolum 4. die Maii.

Ad Cancellarium de litteris ad Papam, super Canonizatione Roberti de Grosteste, expediendis.

A.D.1307.
An. 35. E. 1.
Bundela Brevium An. 35. E. 1. in Turri.

EDward, par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre, &c. al honurable Pere en Dieu, R. par la meiſme grace, Eveſque de Londres, noſtre Chancellier, ſaluz.

Come le honurable Pere en Dieu, l'Eveſque de Nicole, & le Chapitre de l'Egliſe de meiſme le lieu, ſoient empurchaceant, devers noſtre Pere le Pape, le Canonizement de Seint Robert Groſſereſte, jadis Eveſque de Nicole:

Nous, eantz la buſoigne de dit Canonizement molt a cuer, & deſirantz que ele ſe face al honur de Dieu, & de Seint Egliſe, & du dit corps Seint auſint;

Vous mandoms que vous facez faire lettres, de noſtre grant ſeal, en bone forme & eſpeciale, a noſtre dit Pere le Pape, enpriant a grant devocion, come il affiert, pur tien corps Seint, pur qui Dieu ad monſtre grantz miracles, qu'il vueille le Canonizement du dit corps Seint granter & faire.

A.D.1307.

Et facez auſint faire autres lettres, de noſtre dit ſeal, en bone forme & eſpeciale, depar nous a Sire Reymon del Gout, Neveuz noſtre dit Pere le Pape: a Sire Pierres l'Eſpaynel: & a Sire Thomas de Jorz; Cardenaux de la Seint Egliſe de Rome;

Enpriant que, a la buſoigne du dit Canonizement avancer & exploiter, ils mettente tote l'aide & le bon conſail quil porront, pur l'onur de Dieu, de Seinte Egliſe, & de dit corps Seint, & auſint pur amour de nous;

Les queles lettres facez faire, & delivrer a celi, qi la buſoigne ſuyra devers vous, au plus toſt que vous porrez, en bone manere.

Don. ſouz noſtre prive Seal a Cardoill, le 6. jour de Mey, l'an de noſtre Regne 35.

Ad Papam, pro Roberti Epiſcopi Lincolnienſis Canonizatione.

A.D.1307.
An. 35. E. 1.
Rot. Rom. 35. E. 1. m. 2.

SAnctiſſimo in Christo Patri, Domino C. divinâ providentiâ, Sacroſanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ ſummo Pontifici, Edwardus, ejuſdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. devota pedum oſcula beatorum.

Sedis Apoſtolicæ prudentia circumſpecta,

Quæ, actibus intenta ſaluberrimis, & operibus expoſita pietatis, ſolerter exequitur, quæ ſunt Dei, ad divini nominis honorem & gloriam, ac exaltationem Catholicæ Fidei, ſalutemque fidelium,

Merito cenſuit, riteque providit ut, quos triumphantis Eccleſiæ Regio glorioſa (poſt devictum conſummatumque certamen triforme, mundi, carnis, ſpiritusque maligni) cœleſtis Beatitudinis efficit poſſeſſores, cura ſolers Eccleſiæ Militantis, laudando & glorificando in terris, digne venerationis officio proſequatur; quatinus eorum ſuffragiis & patrociniis apud Deum, qui eſt glorioſus in ſanctis ſuis, & in ſua Majeſtate terribilis, inter mundanos conflictus & turbines adjuvetur.

A.D.1307.

Felicis itaque memoriæ Robertus, quondam Lincolnienſis Epiſcopus, Dei famulus; vir utique, in ergaſtulo carnis poſitus, excellens meritis, vitæ Sanctitate præclarus, & velut ſtella matutina, in medio nebulæ, & quaſi lucerna, non ſub modio, ſet ſuper Candelabrum poſita, ſparſit aliis lumen ſapientiæ & doctrinæ, in Domo Domini virtutum jubare adeo choruſcando; quod tandem, in divini nominis confeſſione legitime certans, & contra mundum, carnem, & Dæmonem triumphans, athleta non degener, confeſſor inclitus & virtutum opifex, paſtor bonus in populo, curſum vitæ, perluſtrantem miraculis, vires & potentiam naturalem excedentibus, feliciter conſummavit: de peregrino cives cæleſtis effectus; & bonorum confeſſorum agminibus aggregatus.

Hæc de ipſo Agoniſta nobili tenet Eccleſia Anglicana: hæc pontificalis narrat auctoritas: hæc memoria ſeniorum retinet: clerus indicat: militia meminit: teſtatur populus; & omnis, utriuſque ſexus, ætas recenter quodammodo

A.D. 1307. Edv. 1.

modo, velut à Patribus nunciata filiis, recordatur.

Dignum igitur æſtimantes & congruum, tam reverendum virum debere condignis in terris attolli præconiis, quem in coelis Cives Sanctorum & Domeſtici Dei glorianter honorant, ac ipſe Sanctorum Dominus, ſtolâ gloriæ redimitum, ad Paradiſi januam coronavit.

Beatitudini veſtræ humiliter duximus ſupplicandum, quatinus Nunciis, pro Canonizatione præfati Epiſcopi obtinendâ, ad veſtræ Sanctitatis præſentiam accedentibus, juxta formam, quâ ſacroſancta Romana Eccleſia in conſimili negotio uti conſueverat, benignam dignemini, ſi placet, audientiam gratioſis affectibus exhibere; ut, per promeritæ Canonizationis eventum, idem Epiſcopus, per Apoſtolicæ ſedis gratiam, aſcribi valeat beatorum Cathalogo confeſſorum: ſicque ipſe, ut ſanctus, honoretur in terris, & glorificetur altiſſimus in excelſis.

Conſervet vos altiſſimus, &c.

Dat. apud Karl. 6. die Maii.

De miſſarum decantationibus pro Johanna Comitiſſa Glouceſtriæ filia Regis.

A.D. 1307. An. 35. E. 1. Rot. Cl. 35. E. 1. m. 9. dor.

REX venerabili in Chriſto Patri, R. eâdem gratiâ, Epiſcopo London. ſalutem.

Cum opus pium & apud Deum meritorium cenſeatur pro defunctis exorare, ut à peccatorum nexibus facilius liberentur: Deuſque, omnium conditor, diſpoſitor & creator, Johannam, quondam Comitiſſam Glouceſtriæ & Hertfordiæ, filiam noſtram cariſſimam, ad ſe ab hoc ſeculo, prout ſibi placuit, evocaverit; quod vobis non ſine cordis amaritudine nunciamus,

Vobis mandamus, rogantes quatinus animam præfatæ filiæ noſtræ, à ſingulis religioſis & aliis perſonis Eccleſiaſticis, ſubditis veſtris, per totam Civitatem & Dioceſim veſtras, per miſſarum ſollempnium, decantationes, & alia opera pia faciatis altiſſimo ſpecialiter commendari.

Teſte Rege apud Karl. 6. die Maii.

Eodem modo mandatum eſt ſubſcriptis; videlicet,

Singulis Epiſcopis per Angliam;
Cuſtodibus Spiritualitatis Archiepiſcopatûs Cantuar. à ſede Apoſtolica deputatis.

Item, mutatis mutandis, eodem modo ſcribitur ſubſcriptis; videlicet,

Abbati Weſtmonaſterii,
Abbati de Waltham, Sanctæ Crucis,
Abbati de Sancto Albano,
Abbati Sancti Auguſtini Cantuar.
Abbati de Eveſham.

De orando pro Rege.

A.D. 1307. An. 35. E. 1. Rot. Cl. 35. E. 1. m. 9. d.

REX Religioſis Viris, & in Chriſto ſibi dilectis . . . . Priori Provinciali, ac Fratribus univerſis Ordinis Sancti Auguſtini, in generali Capitulo ſuo, apud Lincolniam proximo conventuris, ſalutem, & Spiritu Sancto dirigi in agendis.

Fidelium devotio ad religioſorum ſuffragia imploranda eo ferventiùs excitatur, quo ſperatur preces eorumdem religioſorum apud altiſſimum gratioſiùs exaudiri, & exinde fidelibus, ſic implorantibus, de ſupernis majora commoda provenire.

Conſiderantes itaque nos, rebus mundialibus, quarum diſpoſitioni vacare nos oportet, undique involutos, quominus ſaluti animæ noſtræ, prout nobis expediret, intendere valeamus: firmaque credulitate tenentes, per preces & orationes veſtras, ſummum bonum gratiæ coeleſtis poſſe faciliùs impetrari,

Devotionem veſtram attentis precibus requirimus & rogamus, quatinus nos, Reginam Conſortem noſtram & liberos noſtros, ac ſtatum Regni noſtri, ei, qui menſuræ termino non artatur, ſedulis interceſſionibus commendetis; ipſius Clementiam ſuppliciter implorantes, ut nobis concedat ſic Regnum temporale regere, negotiaque, nos, & ſtatum Regni noſtri, & aliarum terrarum, noſtro Dominio ſubjectarum, ſua mediante ineffabili gratiâ, ordinare, quod in Regno coeleſti partem hæreditariam conſequamur, quodque actus noſtri

A.D.1307. Edv. 1. ſtri ad Laudem ſui nominis, & ad noſtrum, Regnique noſtri, & terrarum prædictarum cedere valeant commodum & honorem.

Teſte Rege apud Karl. viceſimo die Maii. A.D.1307. Edv. 1.

Per breve de privato Sigillo.

De Præbenda Medico Reginæ concedenda.

A.D.1307. An. 35. E. 1. Rot. Rom. 35. E. 1. m. 1

PApæ Rex devota, &c.

Nuper veſtræ Paternitatis Clementia (Margaretæ Reginæ Angliæ, Conſorti noſtræ cariſſimæ, gratiam diſponens facere ſpecialem) venerabili Patri Epiſcopo Ebroicenſi, & Religioſis Viris .... Abbatibus Sancti Auguſtini Cantuar. & Weſtm. providendi ipſius Reginæ Clericis, quos ipſa duceret nominandos, de Præbendis in Ebor. London. Ciceſtr. Sarum, Hereford. Lych. & Rothom. Eccleſiis, quamcito ad id facultas ſe offerret, conceſſerat poteſtatem.

Cujus prætextu gratiæ, quamvis prædicta Regina Magiſtrum Johannem de Fontibus, Clericum & Medicum ſuum, nominâſſet ad Præbendam in dictâ Rothom. Eccleſiâ promovendum; executores ſupradicti, ad proviſionem eidem Clerico in dictâ Eccleſiâ faciendam,

Tum propter facultatem, dicti loci Archiepiſcopo per vos de præbendis in eâdem Eccleſiâ Clericis ſuis, uſque ad certum numerum, providendi, conceſſam; tum propter alias proviſiones ſedis Apoſtolicæ, in eâdem Eccleſiâ prædictæ gratiæ derogatorias;

Procedere non valebunt;

Sicque prædicta Regina Conſors noſtra, prædictâ gratiâ, ex veſtrâ Munificentiâ largitâ, fruſtratur quodammodo, præconceptâ. A.D.1307.

Nos igitur, ipſius Reginæ deſiderium, in hâc parte præcipuè, ſuper promotione Clerici ſui prædicti (quem, ex eo quod de nobis in infirmitate noſtrâ curam habuit diligentem, & adhuc nobis intendit jugiter hiis diebus, non inmerito affectamus) cupientes optato effectui mancipari,

Sanctitatem veſtram affectuoſis precibus requirimus & rogamus, quatinus, ut dictus Magiſter Johannes, proviſionibus prædictis, ſeu gratiâ, præfato Archiepiſcopo conceſſâ, non obſtantibus ad Præbendam, quam in dictâ Rothom. Eccleſiâ primo vacare continget, optinendam omnibus præferatur, ordinare dignemini noſtri, rogaminis interventu.

Hunc requiſitionem noſtram eo, ſi placet, libentiùs ad exauditionis gratiam admittentes, quo dicto medico, in infirmitate noſtrâ, Curam commiſimus ſtatûs noſtri.

Conſervet, &c.

Dat. apud Karl. viceſimo octavo die Maii.

Pro dicto Medico, ſub eodem tenore, ſcribitur Archiepiſcopo Rothomagenſi.

Et ſupplicat Archiepiſcopo Rothom. ſub eâdem formâ, cum tali concluſione.

A.D.1307. An. 35. E. 1. Rot. Rom. 35. E. 1. m. 1.

PAternitatem veſtram affectuoſe requirimus & rogamus, quatinus erga eundem ſummum Pontificem, ut præfatus Magiſter J. proviſionibus prædictis, ſeu gratiâ, vobis, ut præmittitur, conceſſâ, non obſtantibus, ad Præbendam, quamprimò in Eccleſiâ prædictâ vacare continget, optinendam omnibus aliis præferatur, efficaciter interponere partes veſtras;

Vel ſaltem eidem Magiſtro Johanni tanquam uni de Clericis noſtris, de Præbendâ, in Eccleſiâ veſtrâ prædictâ proximò vacaturâ, virtute dictæ gratiæ, vobis conceſſæ, providere velitis noſtri rogaminis interventu. A.D.1307.

Et eo libentiùs, ſi placet, quo eidem Medico, dum corporis valitudine premebamur, curam commiſimus ſtatûs noſtri.

Pro quo vobis teneri volumus ad ea, quæ vobis noverimus eſſe grata.

Dat. apud Karl. viceſimo octavo die Maii.

A.D.1307. Edv. 1.

Bulla, ſuper Caſtro de Maloleone Regi reſtituendo.

A.D.1307. Edv. 1.

A.D.1307. An. 35. E. 1. Ex Autogr.

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Edvardo, Regi Angliæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Circa negotium complendæ pacis inter te & cariſſimum in Chriſto filium noſtrum, Philippum Regem Franciæ illuſtrem, quod eſt non mediocriter nobis cordi, poſt multos & varios labores, quos propterea ſuſtinuimus, adhuc non ceſſamus, quantum nobis ex alto permittitur, ſollicitudinem & diligentiam continuo adhibere.

Sane reſtitutio Caſtri de Maloleone nondum extitit ſubſecuta; ſed ſperamus eam, de die in diem, feliciter, auctore Domine, expediri.

Caſtrum enim ipſum adhuc ad manus dicti Regis vel ſuarum gentium non pervenit; ſed, cum ad eos pervenerit, incontinenti facient reſtitutionem prædictam;

Dummodo Seneſcallus Vaſconiæ recipiendi Caſtrum prædictum, tuo nomine, ſpecialem à te habeat poteſtatem, per tuas patentes litteras; tam poteſtatem hujuſmodi, quàm quod de hujuſmodi receptione, per dictum Seneſcallum tuo nomine faciendâ, ita contentus & pacatus exiſtes, ac ſi tibi perſonaliter facta foret, continentes expreſſe: A.D.1307.

Aliter enim dictæ Gentes Caſtrum ipſum Seneſcallo non traderent memorato.

Ideoque Celſitudinem tuam rogamus & hortamur attentè, quatinus litteras ipſas, ſuper hujuſmodi poteſtate, per modum prædictum, facias fieri duplicatas, utraſque ad partes iſtas celeriter tranſmiſſurus: ut earum aliæ penes eundem Seneſcallum remaneant; & aliæ ſimiles dicto Regi & ejus gentibus valeant exhiberi.

Dat. Pictavis 2. Non. Junii, Pontif. noſtri anno ſecundo.

De annua Penſione Nuncio Papæ ſolvenda.

A.D.1307. An. 35. E. 1. Pat. 35. E. 1. m. 8.

Rex omnibus ad quos &c. ſalutem.

Attendentes grata & laudabilia obſequia per venerabilem Patrem P. Epiſcopum Sabinenſe, Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem, nobis & Regno noſtro, ante hæc tempora, multipliciter impenſa, & impoſterum impendenda,

Eidem Cardinali quinquaginta Marcas, ſingulis annis, ad totam vitam ſuam, ad ſcaccarium noſtrum, in Feſto Sancti Michaelis, nomine penſionis, percipiendas, duximus concedendas. A.D.1307.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Karliolum 27. die Junii.

Per ipſum Regem nunciante Theſaur.

De Rogis in Civitate Londonienſi non accendendis.

A.D.1307. An. 35. E. 1. Rot. Cl. 35. E. 1. m. 6. d.

Rex Majori & Vicecomitibus London. ſalutem.

Quia Margareta, Regina Angliæ, Conſors noſtra cariſſima, uſque ad Turrim noſtram London. in brevi eſt acceſſura, & ibidem per tempus aliquod moratura,

Nos periculis, quæ eidem Conſorti noſtræ, & aliis Magnatibus, qui ad ipſam ſunt venturi, ex infectione & corruptione aeris, per accenſionem rogorum in Civitate prædictâ, & aliis locis, eidem Turri vicinis, dum prædicta Conſors noſtra apud prædictam Turrim moram fecerit, poſſent, quod abſit, de facili evenire, occurrere volentes, A.D.1307.

Vobis mandamus quod in eâdem Civitate publice proclamari, & ex parte noſtrâ, ſub gravi foriſfacturâ, firmiter inhiberi faciatis, ne qui rogos illos præſumat accindere; ſeu aliâs miniſterium hujuſmodi, dum dicta Conſors noſtra ibidem moram fecerit; exercere, per quod aer quoquo modo infici valeat, ſeu corrumpi.

Et hoc nullo modo omittatis.

Teſte meipſo apud Karliol. 28. die Junii.

Super Inſula de Man, in manum Regis reſumenda.

A.D.1307. An. 35. E. 1. Rot. Cl. 35. E. 1. m. 4. d.

REX Vicecomiti Northumbriæ, ſalutem.

Quia, per inſpectionem Rotulorum, & aliorum memorandorum, quæ coram Conſilio noſtro ſcrutari & diligenter examinari fecimus, nobis conſtat,

Quod plures, de anteceſſoribus noſtris, quondam Reges Angliæ, de terrâ de Man ſeiſiti fuerunt, ut de jure ſuo,

Et quod nos ſimiliter ſeiſiti fuimus de eâdem, (exitus & proficua inde percipiendo) quouſque nos, de gratiâ noſtrâ ſpeciali, ſeiſinam terræ illius, talem, videlicet, qualem Alexander quondam Rex Scotiæ habuit de eâdem, Johanni de Balliolo, nuper Regi Scotiæ (ſalvo ſemper jure noſtro & hæredum noſtrorum) fecimus liberari,

Tibi præcipimus quod ſcire facias venerabili Patri, Antonio Dunelmenſi Epiſcopo (qui prædictam terram modo tenet, ut dicitur) per duos liberos & legales homines de Balliva tua, quod ſit coram nobis à die Sancti Michaelis, in 15. dies ubicunque, &c.

Oſtenſurus ſi quid pro ſe habeat, vel dicere ſciat quare terram illam in manum noſtram, ut jus noſtrum, reſumere minime debeamus.

Et habeas ibi nomina illorum, per quos præfato Epiſcopo ſcire feceris, & hoc breve.

Teſte Rege apud Caldecotes 28. die Junii.

Per Conſilium.

Ad Papam, ſuper negotiis Regis cum Rege Franciæ.

A.D.1307. An. 35. E. 1. Rot. Rom. 35. E. 1. m. 2.

PApæ Rex devota pedum oſcula beatorum.

Sinceram devotionem & puram intentionem hactenus habuimus, & adhuc conſtanter habemus in proſecutione negotiorum, quæ fuerunt, & ſunt inter magnificum Principem Philippum Regem Franciæ illuſtrem Conſanguineum noſtrum & nos, beneplacitis & conſiliis Apoſtolicis adhærere, & ſuper hiis nos ſemper paratos ſtuduimus intento animo exhibere.

Sanè dilectos & fideles noſtros, venerabilem Patrem, W. Wygorn. Epiſcopum, & Thomam Dominum de Berkele Militem (de quorum fidelitate fiduciæ plenitudinem obtinemus) pro aliquibus, quæ dicta tangunt negotia, ad veſtram reverendam præſentiam deſtinantes, ipſorum oraculo quædam commiſimus, vobis ex parte noſtrâ, ſuper eiſdem negotiis, pleniùs exponenda.

Ideoque Sanctitati veſtræ devotiſſime ſupplicamus, quatinus hiis, quæ dicti Nuncii noſtri Beatitudini veſtræ expreſſerint in præmiſſis, dignemini, ſi placet, fidem indubiam adhibere.

Conſervet, &c.

Dat. apud Karl. quinto die Julii.

Alia Littera mittitur eidem Papæ, ſub eâdem formâ, cum adjectione nominis Magiſtri Benedicti de Fyriby.

Ad Cardinales de Nunciis & Negotiis antedictis.

A.D.1307. An. 35. E. 1. Rot. Rom. 35. E. 1. m. 1.

DOmino P. Tituli Sanctæ Priſcæ, Preſbitero Cardinali, Amico ſuo kariſſimo, Rex ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum.

Sinceram devotionem & puram intentionem hactenus habuimus, & adhuc conſtanter habemus in proſecutione negotiorum, quæ fuerunt & ſunt inter magnificum Principem Philippum Regem Franciæ illuſtrem Conſanguineum noſtrum cariſſimum, & nos, *&c. ut ſuprà in Literâ ad Papam, uſque hæc verba, viz.*

Ad Domini ſummi Pontificis præſentiam reverendam, & veſtram mittentes, ipſorum oraculo quædam commiſimus, vobis ex parte noſtrâ, ſuper eiſdem negotiis, pleniùs exponenda.

Ideoque Paternitatem veſtram, de qua confidimus affectuoſe, requirimus & rogamus, quatinus hiis, quæ dicti Nuncii noſtri vobis expreſſerint in præmiſſis, dignemini, ſi placet, fidem indubiam adhibere.

Dat. apud Karl. quinto die Julii.

Eodem modo ſcribitur Th. tituli Sanctæ Sabinæ, Preſbitero Cardinali.

De Morte Regis.

A.D. 1307. An. 35. E. 1. Pat. 35. E. 1. m. 1.

MEmorandum, quod, die veneris, videlicet, ſeptimo die Julii, Anno Domini 1307. jubente ipſo, cujus famulantur imperio mors & vita, inclitæ recordationis, Dominus Edwardus, Rex Angliæ, apud Burgum, ſuper Sabulones extra Karliolum,

In eundo verſus partes Scotiæ zelo devotionis & fidei accenſus ad vindicandum deſpectum, & ſacrilegam contumeliam, Deo & Sanctæ Eccleſiæ inhumaniter factos per Robertum de Brus, qui Dominum Johannem de Comyn de Scotiâ, in Eccleſiâ Fratrum Minorum de Dumfres, ſeditioſe interfecerat:

Necnon ad hujuſmodi Roberti rebellionem & pertinaciam in manu potenti ſalubriter reprimendam; pro eo quòd contra homagii & fidelitates ſuæ Sacramenta ſe in Regem Scotiæ proditionaliter fecerat coronari:

Et anno Regni ejuſdem Regis triceſimo quinto, ab hac luce feliciter migravit (cujus anima in cœleſtibus collocetur) Magiſtro Radulfo de Baudale Epiſcopo London Cancellario ſuo cum magno Sigillo ipſius Regis London. tunc temporis exiſtente:

Qui quidem Cancellarius brevia de curſu cum eodem Sigillo, per Conſilium Ottonis de Grandiſono, R. de Brabazon, & aliorum de Conſilio ejuſdem Regis, necnon & per Conſilium Dominorum Willielmi de Bliburgh Cancellarii, & Walteri Renaud Cuſtodis Garderobæ Domini Edwardi, filii & hæredis ipſius Domini Regis, uſque ad diem Sancti Jacobi Apoſtoli ſequentem proximo, conſignavit; eo quod præfatus Epiſcopus, de morte ejuſdem Regis, ante diem illum, certitudinem non habebat.

A.D. 1307.

Et die Sabbati, proximo ſequente, ſerò idem Cancellarius Regis à dicto Domino Edwardo filio, tunc apud Karliolum exiſtente (ubi Dominus Antonius de Beck Epiſcopus Dunolm. & Patriarcha Jeroſolymitanus, Dominus H. de Lacy Comes Lincolniæ, & alii Comites & Barones Regni ſecum exiſtentes, homagia & fidelitates ſuas eidem, tanquam Regi, fecerant) per litteras ipſius Domini Edwardi, ſub privato Sigillo ſuo ſignatas, recepit in mandatis, ut Sigillum dicti patris ſui ſibi deferret, vel aliud ſibi, ſub ſalvâ & ſecurâ cuſtodiâ, ſub Sigillo ſuo mitteret;

Poſtmodum per Dominum Hugonem de Burgo, Clericum Cancellariæ, & Dominum Ricardum de Lughteburgh, & Johannem de Munden, Clericos ipſius Epiſcopi die in Craſtino Sancti Petri ad vincula, ſub Sigillo ipſius Epiſcopi, & Sigillo dicti Domini Willielmi de Bliburgh, uſque Karliolum miſſum fuit.

Quæ ſequuntur Bullæ ſcriptæ (inſcio Papa) Edwardo primo demortuo:

Litera Papæ ad Regem Franciæ, ſuper forma conductus Nunciis Regis Angliæ concedendi.

A.D. 1307. An. 35. E. 1. Ex Autogr.

CLemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo in Chriſto filio Philippo, Regi Franciæ illuſtri, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Pridem Cariſſimus in Chriſto filius noſter Edwardus, Rex Angliæ illuſtris, ad nos ſuos Nuncium & litteras diſtinavit, per quos nobis ſignificare curavit quod ipſe ſuos ſolennes certos Nuncios, in termino inſtantis feſti Nativitatis beatæ Mariæ Virginis, pro tractatu pacis inter te, cariſſime fili, & ipſum Regem invicem, auctore Domino, reformandæ ſtatuto, ut Regalis novit Excellentia, diſpoſuit ad noſtram præſentiam deſtinandos:

A.D. 1307.

Sed proceres & Communitas Regni Angliæ nolebant, quod ipſi Nuncii procederent in itinere veniendi, niſi noſtras & tuas haberent primitùs, ſub certâ formâ, litteras de conductu;

Propter quod inſtanter à nobis petiit Rex prædictus, ut noſtras mitteremus, & per te, fili dilectiſſime, mitti procuraremus litteras hujuſmodi de conductu.

Nos igitur, qui ad negotium pacis prædictæ ferventibus deſideriis afficimur, ſub formâ petitâ noſtras conceſſimus & aſſignavimus Nuncio prædicto duplicatas litteras ſuper conductu hujuſmodi.

A.D. 1307.
Edv. I.

Et nichilominus, deliberatione maturâ prævia, litterarum Regiam, ſuper eodem conficiendarum, formam ordinari fecimus, quam cedula continet præſentibus intercluſa.

Magnificentiam Regiam attentius deprecantes quatinus litteras hujuſmodi, ſecundum formam prædictam, fieri & aſſignari Nuncio, exhibitori præſentium, Sigillo magno communitas Regio (quia, ut ex parte Nunciorum prædictorum aſſeritur, per litteras, parvo Sigillo Sigillatas, eis non videretur ſufficienter proviſum) celeriter jubeat Regia Celſitudo.

Cæterùm, cum ipſi Nuncii, poſtquam litteras ſupradictas, noſtras & Regias, habuerint, non poſſent coram nobis in eodem termino commode intereſſe, placuit nobis & placet (quia hoc idem Serenitati tuæ Regiæ placere confidimus) quod uſque ad quindecim dies, poſt dictum feſtum, terminus hujuſmodi prorogetur.

A.D. 1307.
Edv. I.

Quamobrem precibus noſtris adicimus, ut ſuos ſolennes Nuncios, ſuper prædictis, ſufficienti poteſtate ſuffultos, in dicto termino, ad noſtram præſentiam deſtinare procuret tua Regia Celſitudo.

Dat. apud Villam novam, Avinionen. Dioc. 7. Id. Auguſti, Pontificatûs noſtri anno ſecundo.

Sigillo avulſo.

Ad Cancellarium Franciæ ſuper literis de Conductu, Magno Sigillo Roborandis.

A.D. 1307.
An. 35. *E.* I.
Ex Autogr.

Clemens Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto Filio Nobili viro, Guillielmo Flote, Domino de Revello, Cancellario Franciæ, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Si forſan tuæ prudentiæ videretur litteras de conductu, pro Nuntiis cariſſimi in Chriſto filii noſtri Edwardi, Regis Angliæ illuſtris, deſtinandis pro tractatu pacis, ad noſtram præſentiam de quibus tibi per alias ſcribimus litteras, te non poſſe commode abſque conſcientiâ Regiâ exhibitori præſentium aſſignare:

Magno Sigillo, quod tecum habere diceris, eas Sigillari facias dupplicatas, & ſigillatas eidem Regi tranſmittas, per eum, ſi ſibi placuerit, quod indubie ſupponimus, aſſignandas.

A.D. 1307.

Quia, ut Regis prædicti Angliæ Nuncius aſſerit, nullo modo viderentur ei litteræ hujuſmodi ſufficere, niſi magno Sigillo prædicto exiſterent communitæ.

Dat. apud Villam novam, Avinionen. Dioc. 7. Id. Auguſti, Pontificatûs, noſtri anno ſecundo.

Sigillo avulſo.

FINIS.

OMISSA.

Litera a Majore & Communitate de Crag ſergus ſuper Rebellione ibidem ſuſcitata.

A.D. 1275. An. 3. E. I. Ex Autogr.

Magnifico Principi & Domino, ſi placet Reverendo, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Aquitanjæ Duci, ſui ligji homines, Major & Communitas de Cragfergus, in Ultoniâ, ſalutem & quicquid poſſunt reverentiæ & obſequii.

Noverit excellentia veſtra quòd nuper guerra in terrâ veſtrâ Ultoniæ mota fuit per

Od. O Neill Regem de Kenelyon, &
Commoy O Kathran Regem del Kenach, qui cum tote poſſe ſuo.

Ad inſtantiam Dominorum,

Hen. de Maundevill,
Roberti de Maundevill, Militum:
Thomæ filii Richardi,
Thomæ de Maundevill,
Martini de Maundevill,
Willielmi de Corrs;

Et aliorum filiorum, Parentum, & amicorum prædictorum Militum,

In Terrâ veſtrâ prædictâ hoſtiliter intraverunt, homicidia, incendia, roberias & alias tranſgreſſiones inferentes:

Et maxime Domino Willielmo filio Warini Seneſchall. veſtro Ultoniæ, cui quinque Villas, cum duobus Milibus Crannocis bladi, tribus molendinis, combuſſerunt; per quod proſternentur eidem Seneſcallo annuatim quinquaginta & ſeptem Marcæ redditûs, quas percipere ſolebat per Annum de Villis & Molendinis prædictis; & alias roberias & tranſgreſſiones fecerunt eidem, eo quod ipſos Anglicos prædictos pro debitis veſtris levandis diſtrinxit, & non aliâ ratione, prout pro certo didicimus.

Et ipſi Malefactores obſides de fidelibus Anglicis veſtris ceperunt, proponentes terram veſtram prædictam deſtruere & devaſtare; ſet, auxilio Domini præveniente, per valorem & induſtriam Seneſchalli veſtri prædicti, & Hugonis Byſet, cum eorumdem amicis, malefactores prædicti ad confuſionem fuerunt redacti: Quam plures eorum capti & incarcerati fuerunt: Et aliquis illorum in dicto carcere mortem ſubiit; & reſidui pacem veſtram leniori modo, quam deceret talibus, prout nobis videtur, optinuerunt.

Undè dominationem veſtram humiliter deprecamur quatinus, ut pro ſalvatione terræ veſtræ prædictæ, veſtra Conſilium & remedium ſuper hiis impendere velitis oportuna; dicto Seneſchallo veſtro in omnibus, dictam terram veſtram tangentibus, fidem, ſi placet, adhibere velitis, ipſum cum remedio præmiſſorum feſtinanter remittentes.

Speramus enim confidenter tranquilitatem & bonam pacem obtinere, dum ipſe Seneſcallus veſtra perſiſtat.

Valeat Excellentia veſtra per tempora longinqua.

A.D. 1275.

Litera a diverſis Regibus Hibernicis ſuper prædicta Rebellione.

A.D. 1275. An. 3. E. I. Ex Autogr. Infra Tur.

Magnifico Principi, & Domino, ſi placet, reverendo, Domino Edwardo, Dei gratiâ; Regi Angliæ, Domino Hyberniæ & Aquitaniæ Duci,

N. O Nel Rex de Tucheun,
G. Mac Dunlene Rex Hibernicorum Ulton.
M. O Slin Rex Curcuriæ,
E. O Haulan Rex Orgelliæ,
D. Mac Gilmori Dux de Anderken,
D. Mar Karlan Rex de O Nelich, Hibern.

A.D. 1275.

Noverit Excellentia veſtra quod nuper quædam guerra, non modica, in

A.D.1275. Edv. 1.

terrâ veſtrâ Ultoniæ ſuſcitata fuit per, quoſdam Hibernicos; qui, &c. *prout in prædictâ literâ, uſque hæc verba, viz.*

Et quia nos, poſt confuſionem Anglicorum prædictorum, per prædictum Seneſcallum veſtrum & Hugon. Byſet, & eorum amicos viriliter contuſorum, ad inſtantiam ejuſdem Seneſcalli intromiſimus pro omni poſſe noſtro, ad inimicos veſtros Hibernicos, qui dampnis prædictis cum Anglic. memoratis, proſequendos & confundendos;

Quidam de Conſilio veſtro Hiberniæ nos enormiter, ad falſam ſuggeſtionem & procurationem inimicorum veſtrorum prædictorum, qui leniori modo, quàm decuerit, pacem veſtram optinuerunt, gravare proponunt;

Verumtamen quia inhoneſtum eſt audire, quod aliquis, pro fideli ſervitio ſuo, vobis præſtito, per veſtros gravetur Ballivos,

A.D.1275. Edv. 1.

Veſtram Dominationem humiliter exoramus quatenus, in omnibus præmiſſis, dictis & teſtimonio Seneſcalli veſtri prædicti (cui, tanquam vobis, ad terram veſtram ſalvandam contra quoſcumque, dum Seneſcallus veſter extiterit ibidem, obedire volumus) fidem adhibere velitis: Conſilium veſtrum & auxilium apponentes, ſi placet, in præmiſſis, contra quod tranſgreſſores à vindictâ talium tranſgreſſionum ita leniter non recedant; per quod alii contra vos inſurgendi ſine timore non exiſtant; alioquin timemus quod exſemplum capietur de guerrâ prædictâ.

Domine, quicquid volueritis penes nos veſtros per Seneſcallum prædictum nobis mandare velitis, & eundem cum feſtinatione remittere velitis, & nos pro morte non omittemus veſtram adimplere voluntatem.

Valeat & creſcat Excellentia veſtra per tempora longa.

Litera a Capitaneo in Lombardia, de honore ſibi facto per Regem redeuntem de Terra Sancta: De Cingulo Militari promiſſo; nec non de Geſtis Marchionis Montisferati.

A.D.1275. *An.* 3. *E.* 1. *Ex Autogr.*

GLorioſiſſimo, Principi, Domino Edoardo, Dei gratiâ, illuſtriſſimo Regi Angliæ, ſuus Jacobus Amarotus Lanceavegia, Civis Alexandrinus, cum devotiſſimâ ſubjectione, ſe ipſum in omni genere famulatûs.

Quia Principibus Excellentiſſimis occurrunt plurima, quæ ipſorum memoriam, de ſingularibus, præſertim viſis modico tempore, ſummovent, dicam aliqua, per quæ, quis ſim, Majeſtas Regia melius recordetur.

Domine, ſum ille Jacobus, qui, quando venientibus vobis de partibus ultramarinis, eram Capitaneus populi Civitatis Bononiæ: Qui eram tunc cum Bononienſibus in exercitu contra Furlivium: Qui perſonam veſtram jocundiſſimâ mente: Sub cujus tentorio dormire benignitas Regia dedignata non fuit: Quem inter ſuos fideles admiſit judicium Regium: A quo promiſſionem accepit quod de manu veſtrâ cingulum acciperem militarem; cui de liberalitate veſtrâ multum honorem & grata beneficia ſpopondiſtis.

Hæc ſufficiant ad excitationem memoriæ principalis de illo, qui totus eſt Regiæ Dominationi ſubjectus.

A.D.1275.

Nunc de conditionibus meis certam facio cautionem; extra Patriam propriam quodam ſteti tempore, ac fui plurimùm tribulatus; ſed, tribulationibus proſperitate, ſicut Domino placuit, ſuccedente, modò ſum in Patria cum amicis;

Qui, nè pompoſioribus
ores vicinos, ſeu compatriotas aliquos non habemus, ſum inter Milites Domini Marchionis Montisferati, qui Mediolanen. Papien. Vercellen. quaſi omnes Lombardos ſuo Dominio moderatur, & quotidie creſcit gloria, honore, &, pro bonitate ſuâ, plurimum defert mihi;

Cupio autem honorem promiſſæ Militiæ de veſtræ Serenitatis accipere manibus; & paratus ſum propter hoc ad beneficentiam Regiam me conferre.

Indere dignetur itaque veſtra Sublimitas reverenda ſuper intentione ſubjecti evocationis noſtræ, ſicut ei videbitur; & inſtruere dignetur qualiter me venire voluerit ſociatum: Et ego fideliter obſequar atque promptè Regiæ juſſioni; quam in omnibus adimplerem, non proſpiciens periculo vitæ meæ;

Nam ipſam, pro exaltatione Regiâ, poſcerem incunctanter.

A.D.1275. Edw. I. Vivat & gaudeat Regia Celſitudo juxta tuæ deſideria voluntatis; & reſponſionem, Medio Latoris Præſentium, deſidero mihi mitti.

Datum Mediolani decimo octavo die Maii. A.D.1275. Edw. I.

Litera a Capitaneo antedicto, de veniendo ad Regem pro Cingulo Militari.

A.D.1275. An. 3. E. I. Ex Autogr.

SAcræ Regiæ Majeſtati, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Anquitaniæ, Domino quàm plurimùm honorando, Jacobus Amarotus Lanzavegia, totus ſuus cum recommendatione ſeipſum.

Litteras magnitudinis & Dominationis veſtræ mihi miſſas vidi, & recepi animo . . . . tanquam de Domino ſpeciali.

Et de hoc, quod Dominatio veſtra ſic benigne voluit mihi ſignificare, quod, cum mihi placeret, ad potentiam veſtram dirigens greſſus meos, quod cingulum militiæ habere poteram: & quod ſimiliter commitivam ducere poteram ob hanc cauſam ſecundum metas & proprias facultates:

It . . . . vestræ . . . ſupplico toto poſſe flcxis genibus, prout ſerviens debet facere Domino ſpeciali; ex nunc, uſque tunc, quo mei occuli corporei Majeſtatem veſtram viderunt, ſui omnimode ſupplicatus magis cupiens vos perſonaliter revidere, quàm aliquem Dominum hujus mondi. A.D.1275.

Et, Domino dante, cum expeditus ero à factis & negotiis Domini Guillielmi, illuſtris Marchionis Montisferati cum quo ſum pro Capitaneo Militum Alexandrinorum, qui ibi ſunt: Et, factis ſervitiis ipſius Domini Marchionis, qui eſt Capitaneus totius partis noſtræ Imperii Lombardiæ: Et facta, Curâ Domini Marchionis, quàm citiùs, cum amicis Imperii Lombardiæ, ad bonum erunt effectum mancipata; in brevi ad Majeſtatem veſtram cum commitiva decenti & juſta ſecundum facultates meas, prætermiſſis omnibus, veniam, paratus nunc & tunc veſtra præcepta integraliter obſervare.

Dat. in obſidione Orani, Communitatis Mediolani 15. Octobris.

Dorſ.

Sacræ Regiæ Majeſtati, Domino Edwardo Dei gratiâ Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ ſpeciali.

Litera ab Adelheide Duciſſa de Brunſwich ſuper Succeſſu in Terra Sancta: Super reditu & Coronatione Regis Congratulatoria; ac pro penſione a Patre Regis conceſſa petitoria.

A.D.1275. An. 3. E. I. Ex Autogr.

. . . . Regi Angliæ, A. Dei gratiâ, Duciſſa in Brunſwich, paratam ad ejus beneplacita voluntatem . . . .

Congratulamur veſtræ dilectionis magnificentiæ, quod ſucceſſum veſtrum in partibus tranſmarinis . . . . postmodum glorioſe Coronatum, quam Coronam Deus optimus in hoc ſæculo taliter vos regere concedat . . . . coronari.

Prætereà, neceſſitate cogente, veſtræ pietati dirigimus noſtras preces devotiſſime, ... cordi veſtro proponere dignemini, quod, de veſtro Conſilio & conſenſu, Dominus Rex, Pater veſter piæ recordationis, dilecto . . . . marito noſtro nos copulavit, quandam promittens ſummam pecuniæ, ſicut patet in ſcriptis, ſuper eo confectis, veſtræ pietatis & bonitatis aſſenſu accedente. A.D.1275.

Hinc eſt quod veſtram Magnificentiam humiliter exoramus & devote, quatinus prædicto Domino noſtro aliquam ſummam nunc tranſmittere dignemini, pie circa ipſum & nos facientes.

Gravis enim cura ſibi, in confectione præſentium, inſtabat quod multis indiget; propterea veſtram Excellentiam adeo devotè ſollicitamus in præſenti.

Cum enim veſtra bonitas fiduciam nobis repromittat, ſcire vos volumus quod, totiens nobis ab amicis dilecti Domini, noſtri Ducis eſt improperatum (ſed verè non ab ipſo) ſi veſtræ Magnificentiæ conſtaret, forſitan veſtra Regia pietas nobis condoleret; videlicet, quod adhuc nichil dilectus Dominus noſter ſæpedictus eſt conſecutus.

Hoc

A.D. 1275. Edv. 1. Hoc rogamus, propter Deum, ut veſtræ memoriæ commendetis ex parte noſtri.

Dorſ.

Domino ſuo inclyto, Regi Angliæ, Domino Edwardo.

Litera Alexandri Regis Scottorum ſuper diſcordiis in Marchia, & Nuntiis mittendis.

A.D. 1276. An. 4. E. 1. Ex Autogr.

MAgnifico Principi, & Fratri ſuo kariſſimo, Domino E. Dei gratiâ, illuſtri Regi Angliæ, Domino Hybernyæ, & Duci Aquitaniæ, Alexander, eâdem gratiâ, Rex Scotorum, ſalutem & ſinceræ dilectionis affectum, cum augmento gloriæ & honoris.

De ſtatu veſtro, Dominæ Reginæ Sponſæ veſtræ, ſororis noſtræ cariſſimæ, liberorumque veſtrorum, bonos rumores continuè audire ac ſcire efficaci deſiderio affectantes; Excellentiæ veſtræ duximus ſuplicandum, quatinus ſtatum veſtrum & eorum (utinam ſemper proſperum & jocundum!) nobis, ad majorem animi noſtri recreationem, velitis frequentiùs ſignificare.

Et, quia credimus vos, vice verſâ, auditis de ſtatu noſtro & liberorum noſtrorum rumoribus proſperis, uberiorem in mente velle concipere lætitiam, Celſitudini veſtræ, tenore præſentium duximus inſinuandum, nos & ipſos, diſponente altiſſimo, optata hiis diebus perfrui ſanitate.

Proponimus etiam, quamcitius poterimus commode, poſt inſtans Feſtum Paſchæ proximo venturum, Nuncios noſtros ſollempnes ad præſentiam Serenitatis veſtræ deſtinare, ut ea, quæ per Ballivos veſtros nuper acta fuerunt in Marchia noſtra, per quæ ſentimus nos indebite gravari, quod non credimus veſtræ Fraternitatis benivolentiam nobis velle, ſicut accepimus, & experti ſumus, veſtri gratiâ, experientiâ frequenti, vivâ voce pleniùs exponant, & à vobis remedium optineant ſuper eiſdem.

Teſte meipſo apud Caſtrum Puellarum 26. die Martii, anno Regni noſtri 30.

De favore Regum Angliæ in Archiepiſcopos Coloniæ continuando.

A.D. 1276. An. 4. E. 1. Ex Autogr.

EXcellenti Domino E. Regi Angliæ Sifr. Dei gratiâ, Sanctæ Colonienſis Eccleſiæ Archiepiſcopus, ſacri Imperii per Ytaliam Archicancellarius, cum devotione qualibet, ſuæ poſſibilitatis obſequium ſemper promptum.

Ad inſtar, bonæ memoriæ, noſtrorum Prædeceſſorum, qui nobis ac Progenitoribus veſtris, Anglorum Regibus inclitis, familiares ſemper extiterunt, vobis cupientes ſummo deſiderio complacere: &, ut favor veſter in nobis & Eccleſiâ noſtrâ Colonienſi firmiùs ſolidetur, Excellentiæ veſtræ offerimus nos & noſtra: ad quod inſignia multarum virtutum, quæ florent in vobis, etiam nos inducunt.

Placeat igitur Serenitati veſtræ nobis præcipere ad quæcumque; quia veſtris beneplacitis ſemper volumus obedire.

Super quâ veſtra Serenitas credat Winemars de Gynenich, noſtro Conſanguineo, præſentium exhibitori.

Dat. Aquiſgrani 6. Kal. Maii.

Dorſ.

Domino Regi Angliæ.

Litera Alexandri Regis de Nunciis benevole recipiendis.

A.D. 1276. An. 4. E. 1. Ex Autogr.

EXcellentiſſimo Principi, & Fratri ſuo kariſſimo, Domino E. Dei gratiâ, illuſtri Regi Angliæ, Domino Hiberniæ & Duci Aquitaniæ, Alexander, eâdem gratiâ, Rex Scotiæ, ſalutem, cum gloriâ & honore, & ſinceræ dilectionis continuum incrementum.

Sciat veſtra Serenitas amabilis, nos, & liberos noſtros bonâ, hiis diebus, corporis ſanitate gaudere, altiſſimo annuente; quod de vobis, Dominâ Reginâ, ſponſâ veſtrâ, ſorore noſtrâ dilectiſſimâ, pro certo ſcire corditer affectamus.

Manſu-

A.D. 1276. Edv. I. Manſuetudini veſtræ affectuoſe ſupplicantes, quatinus negotia noſtra, pro quibus Nuncios noſtros modo, ſicut aliàs, ad Curiam veſtræ Magnificentiæ tranſmittimus, auribus æquitatis & benivolentiæ dignemini exaudire.

Non permittentes, ſi placet, ſicut nobis ſæpius litteratorie, veſtri gratiâ, ſcripſiſtis, quod libertatibus noſtris, per aliquos de veſtris, in aliquo, indebitè derogetur.

A.D. 1276. Edv. I. Statum veſtrum, Dominæ Reginæ, Conſortis veſtræ, liberorumque veſtrorum (utinam ſemper proſperum & jocundum!) nobis, ad augmentum lætitiæ noſtræ, velitis, ſi placet, frequentius ſignificare.

Teſte meipſo apud Selek viceſimo quinto die Maii, anno Regni noſtri triceſimo.

Litera Alberti Ducis de Brunſwich, ſuper diſcordia inter Londonienſes & Bremenſes terminanda.

A.D. 1276. An. 4. E. I. Ex Autogr. SErenissimo Domino Edwardo, inclito Anglorum Regi, Conſanguineo ſuo dilecto, Dei gratiâ, Alb. Dux de Brunſw. cum ſincerâ dilectione, obſequium ſemper promptum.

Conſueta benignitas & ſpecialis affectus, quem nobis in noſtris exhibere hactenus curaviſtis, ſuadet nobis, ut pro noſtris familiaribus apud Sinceritatem veſtram promovendis preces porrigere audacter debemus; quia præteritorum exhibitio facit fiduciam de futuris.

Dilectionem veſtram requirimus obnixè & rogamus, quatenus dilectis nobis, Civibus Bremenſibus, in Angliam proficiſci volentibus, ſecuritatem, quâ Progenitorum veſtrorum temporibus gaudere dinoſcebantur, per Regni veſtri terminos, indulgere, & diſcordiæ occaſionem, quam Cives veſtri Lundenſes contra eoſdem Bremenſes habere ſe aſſerunt, tollere dignemini, noſtri cauſâ, radicitus & ſopire.

A.D. 1276. Si tamen exceſſus, vel cauſarum qualitas, ſuper quibus Bremenſes incuſantur, probabilis in aliquâ quantitate pergrandis cenſeatur; extunc petimus quatenus, interpoſito Serenitatis veſtræ edicto, dictos Lundenſes inducere cum effectu diſponatis, ut, contenti juſtitiâ, quam Civitates diſcordantes facere mutuò, compoſitionis nomine, conſueverunt, juſta placita à Bremenſibus non recuſent.

In hoc nobis officium exhibere videmini apud vos & veſtros ſpecialiter promerendum.

Super hiis petimus veſtras nobis patentes literas deſtinari.

Dat. Verde in Craſtino Primi & Feliciani Martyrum.

Dorſ.
Sereniſſimo Domino Edwardo inclito Anglorum Regi.

Ejuſdem Ducis Litera pro ſalvo conductu.

A.D. 1276. An. 4. E. I. Ex Autogr. SEreniſſimo Domino Edwardo, inclito Anglorum Regi, Conſanguineo ſuo dilecto, Dei gratiâ, Alb. Dux de Brunſw. cum ſincero affectu, promptam in obſequendis omnibus voluntatem.

Non ambigimus quin preces noſtras, quibus ſerium apponimus, ad exauditionis januam intromittere debeatis.

Serenitati igitur veſtræ (de quâ fidem gerimus inconcuſſam) præſentium exhibitorem, famulum Johannis dicti Nakevedele, Civis Bremenſis, creditoris noſtri dilecti, recommendamus.

Rogantes attente, quatenus ipſum Regali ſic patrocinio dignemini, noſtri causâ inſignire, ut, per Regni veſtri terminos (ſalvis rebus & mercandiis educendis) ſecura gaudeat libertate: donantes eidem patentes litteras, Majeſtatis veſtræ karactere roboratas, ad cautelam ſuper eo. A.D. 1276.

Hoc intendimus apud vos noſtris obſequiis ſpecialiter promereri; quicquid enim permittere ſibi & favoris impendere curaveritis, in hoc caſu nobis reputabimus factum eſſe.

Dat. in Craſtino Primi & Feliciani Martyrum.

Dorſ.
Sereniſſimo Domino Edwardo inclito Anglorum Regi.

A.D.1276.
Edv. 1.

De facto querelæ inter Londonienſes & Bremenſes.

A.D.1276.
Edv. 1.

A.D.1278.
An. 4. E. 1.
Ex Autogr.

A.D.1276.

SEreniſſimo Domino, & Principi glorioſo, Edwardo Regi Angliæ, Judex, Conſules, totumque Commune Civitatis Bremenſis, quicquid poterunt obſequii & honoris.

Veſtræ Præcellenti Nobilitati, non ſine gravi dolore, duximus exponendum, quod Major & Burgenſes veſtri Lundenſes prohibuerunt, jam quatuordecim annis, noſtros Cives viſitare terminos veſtri Regni cum ſecuritate hac de causâ:

Quidam noſter concivis, nomine Hermanus dictus de Brema, ſervivit, more famuli, Domino Anuldo filio Domini Thetmari, Burgenſi veſtro Lundenſi, & extitit in Angliâ, ut hoſpes ſerviens & alienus, tempore illo quo Lundenſes incurrerant crimen leſæ Majeſtatis, ſe irreverenter opponendo vobis; pro quo humiliati, veſtræ Magnificentiæ cum emendâ ſatisfecerunt:

Qui, quia exactionem taxationis, quam ſolvendam ab ipſo ſtatuerant, non perſolvit, utpote hoſpes & alienus, recedens de Regno veſtro, prius dimidio anno, antequam talis taxatio communiter fuiſſet initiata, talem taxationem indebitam à noſtris Burgenſibus literis comminatoriis requiſiverunt.

Undè cùm coram altiſſimo innocentiæ puritas nos excuſet in tali cauſa, & vos innocentiam & juſtitiam diligatis ſuper aurum & Thopazion, ut fama docet,

Reverentiæ veſtræ devotæ ſupplicamus quatinus, intuitu juſtitiæ, & noſtræ interceſſionis, veſtro edicto Regio, tam atrocem injuriam revocetis; præcipiendo Lundenſibus ut juſtitia, quæ inter Civitates diſcordantes, ratione reconciliationis, exhiberi ſolet, ſint contenti (quam ſæpius exhibitam ab eodem Hermano, dum vixit, recuſaverunt; & quam hæredes ipſius parati ſunt adhuc ipſis exhibere) pro eo quod hæres præſcriptam exactionem dare non tenebatur ——

Præterea, quod ſuper tali injuriâ vobis plures litteras deſtinavimus; quæ tamen doloſè ſunt ſuppreſſæ.

Dorſ.

Sereniſſimo Regi Angliæ.

Litera B. de Fliſco Comitiſſæ Lavagniæ, de Penſione pro filio ſuo.

A.D.1278.
An. 6. E. 1.
Ex Autogr.

A.D.1278.

ILluſtri & magnifico Domino Ydoardo, Dei gratiâ, Excellenti Regi Anglorum, Brumiſan Uxor Ugolini de Fliſco Comitis Lavaniæ, ejus Conſanguinea & Ancilla, ſalutem cum omni promptitudine famulatûs, & in Regni Excellentiâ feliciter permanere.

Cùm, ſecundum ſapientis Conſilium, teneamur ad amicos & parentes præcipuos recurrere cum tempus ſe obtulerit oportunum; Eo quod veſtra amicitia animâ procedit, quæ omnino nequit mutari, ideò, confiſa de veſtrâ Celſitudine, quæ, licet indigna vobis, ſum ſanguinis proprii qua linea copulata,

Filium noſtrum Rimundum, veſtrum Nepotem, euntem in Angliam, pro quadam penſione 15. Marcarum argenti, quam ſibi dedit ſuus Avunculus, venerabilis memoriæ, Dominus Ottobon, in quâdam Eccleſiâ Regni veſtri, cum legatione ſummi Pontificis in Regno Angliæ fungeretur, quam non habuit multorum annorum tempore jam elapſo, veſtræ piæ Celſitudini duxi præſentibus commendandum quæ vobis cupio in omnibus ancillari.

Igitur non miretur Regia Celſitudo, ſi mea parvitas præſumpſit ſuum filium veſtræ Magnitudini præſentare, cum vos noverim ſemper tenerrimè dilexiſſe parentes, maxime Patrem meum, bonæ memoriæ, Dominum Jacobum de Cateto, & alios, qui de Sabaudiæ ſanguine proceſſerunt.

Veſtræ igitur Dominationi, de qua gero fiduciam pleniorem, duxi precibus ſubjectivis humiliter ſupplicandum ut dictam penſionem, quam filius meus debet habere de jure, ſicut patet per litteras Domini Ottobonis, necnon & per litteras Rectorum illius Eccleſiæ, in qua debet penſionem ſumere annuatim, per veſtrum auxilium & favorem recuperare valeat & habere, cum omnibus quæ hactenus debuiſſet habere de jure:

Cognoſcentes certiſſimè quòd quidquid ſibi feceritis gratiæ & honoris, totum cedet in Magnitudinem veſtri nominis & augmentum:

Nam

A.D.1278. Edv. I.

Nam omnia, quæ habemus, veſtræ ſunt Celſitudini præparata, cui ſemper cupimus deſervire gratanter.

Dat. Clauri 15. Kal. Julii, anno Domini 1278.

A.D.1278. Edv. I.

Dorſ.

Illuſtri & excellenti Domino, Domino Tdoardo, Dei gratiâ, Regi Anglorum.

Ad Johannam Caſtellæ Reginam, ſuper nutritura Johannæ filiæ Regis in Angliam ducendæ.

A.D.1278. *An. 6. E. I.* *Ex Autogr.*

SEreniſſimæ Dominæ & Matri ſuæ kariſſimæ, Dominæ.. Dei gratiâ, Reginæ Caſtellæ illuſtri, & Comitiſſæ de Pontivo, Edwardus, eadem gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, ſalutem, reverentiam & honorem, cum ſinceræ dilectionis continuis incrementis.

Pro ſollicita & curioſa educatione & nutritura, quas circa kariſſimam filiam noſtram Johannam hactenus, veſtri gratia, feciſtis, ſicut ſcimus, veſtræ reverentiæ grates referimus valde ſpeciales.

Rogantes attente quatinus eandem filiam noſtram dilecto & fideli noſtro Stephano de Peneceſtria, & kariſſimæ nobis Margaretæ Conſorti ſuæ (quos ad vos ad præſens deſtinamus) liberare velitis ducendam ad nos, prout eis injunximus pleniùs viva voce.

A.D.1278.

Et hoc, ſi placet, nullo modo omittatis.

Et, ſiquæ penes nos vultis, per eoſdem nobis ſignificetis veſtræ beneplacita voluntatis.

Dat. London. 26. die Junii, anno Regni noſtri ſexto.

De Matrimonio inter Filium Regis Romanorum & Filiam Regis celebrando, & dotalitio aſſignando.

A.D 1278. *An. 6. E. I.* *Ex Autogr.*

EDwardus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, venerabili in Chriſto Patri G. eâdem gratiâ, Verdun. Epiſcopo, ſalutem & ſinceræ dilectionis ſemper augmentum.

Cùm ſereniſſimus Princeps R. Rex Romanorum ſemper Auguſtus, nobilem Domicellum Hartmannum, filium ſuum, ad prælocuti matrimonii, de quo ſcitis, conſummationem faciendam ad nos mittere proponat hiis diebus, ſicut per Litteras & Nuncios nobis nuper demandavit: & in corde noſtro quoquo modo concipere non poſſimus quod negotium illud, quod, quaſi per vos extitit inchoatum, in abſentia veſtra valeat, prout decet, adeò, ut vellemus, feliciter expediri,

Paternitatem veſtram rogamus affectione, qua poſſumus, ampliori, quatinus vobis grave non ſit ſeu moleſtum, veſtros nobis acomodare labores conſuetos: &, ut hujuſmodi matrimonii celebrationi, prout deſideramus, intereſſe poſſitis, iter arripere velitis ad partes Anglicanas, quam cito commode poteritis, veniendi.

Et hoc, ſicut de innatâ & expertâ amicitiâ veſtrâ, de qua, præ cæteris amicitiis, ſpecialiter & intimè confidimus, nullo modo omittatis.

A. D. 1278.

Verumptamen, quia de extentâ ſeu appretiatione terrarum prædicti Domicelli, ſeu earum, quæ dictæ filiæ noſtræ, nomine dotis, aſſignari debent, ut convenit, ſicut nôſtis (quamvis ſuper hoc per Dominum Jacobum, fratrem veſtrum, & Johannem de Mounz, ſicut nos mandâſſe meminimus, certioratos fuiſſe crediderimus) nichil certum hactenus accepimus.

Dilectionem veſtram aggredimur, exorantes quod de hujuſmodi extentâ & appretiatione terrarum prædictarum, juxta veſtram diſcretionem, diligenter inquiri faciatis, prout alias extitit prælocutum; ita quod nos in veſtro adventu inde reddere poſſitis pleniùs certiores.

Hujuſmodi autem incertitudinem longe æquanimius ſuſtinemus, eo quod memoratum Regem & Conſilium ſuum bonâ fide erga nos in hac parte egiſſe credimus; ſicut noſipſi in omnibus fidem volumus obſervare.

Dat. apud Weſtm. 8. die Novembris, anno Regni noſtri ſexto.

Litera ſuper Victoria Regis Romanorum, (Ottocaro Bohemorum Rege in pugna cæſo) & ſuper Negotio Ducis Brabantiæ ac de Matrimonio antedicto conſummando.

A.D.1273. *An. 6. E. 1.* *Ex Autogr.*

A.D.1278.

EEwardus, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, venerabili in Chriſto Patri G. eadem gratia, Verdun. Epiſcopo, ſalutem & ſinceræ dilectionis ſemper augmentum.

Ex victoria, quam illuſtri Regi Romanorum de ſuis adverſantibus, prout litterarum veſtrarum, nobis directarum, tenor edocuit, manus altiſſimi divinitus eſt largita, nobis nova quædam crevit jocunditatis materia;

Et, conſiderantes quod noſmetipſos, ſicut eum, in hujuſmodi triumpho, quem omnipotentis virtus, potiùs quàm hominis operata eſt, Dominus viſitare dignabatur, laudavimus altiſſimum & redemptori, quanta potuimus, retulimus munera gratiarum.

Cæterùm ſuper eo quòd nobis de ſcribendo præfato Regi de hujuſmodi victoriæ lætitia, quam animo gerebamus, veſtra conſuluit Paternitas reverenda;

Scire vos volumus quod per Dominum veſtrum Nuncium (quem pro quibuſdam negotiis ſpecialibus, ſuper quibus vos certificare volebamus, & quæ vivæ vocis officio vobis in veſtro adventu ad nos pleniùs referemus, nobiſcum tenebamus) adeo de victoria illa totius populi clamor & rumor invaluit, quod tandem neceſſarium non cenſuimus eidem inde fore reſcribendum.

Negotium ſiquidem, quod Ducem Brabantiæ, prout ſcitis, contingebat, & ſuper quo nobis ſignificâſtis veſtrum conſilium & voluntatem; nuper, cum in noſtra præſentia fuerat, tractavimus cum eodem, & taliter illud tractando deduximus, & deducendo prælocuti fueramus, quod, cum inde vobis ex relatione noſtra conſtiterit, ſatis contenti eritis Domino concedente;

Quia tunc aliqua inde vobis exponemus, quæ Nuncio vel ſcripturæ minimè committeremus ad præſens.

Porrò veſtram Paternitatem, de qua ſpecialiter confidimus, affectione, qua poſſumus, requirimus & rogamus, quatinus negotium Matrimonii, quod inter Nobilem Domicellum Hartmannum illuſtris Regis Romanorum filium, & Johannam filiam noſtram, per vos, quaſi ab initio, fuerat prælocutum, taliter effectui votivo mancipari procuretis, quod id ad noſtrum, & veſtrum honorem, atque ipſius Domicelli, quem dictus Rex Pater ſuus, ad idem negotium conſummandum, ad nos tranſmittit hiis diebus, valeat in poſterum redundare,

Et ea, quæ in aliis litteris noſtris, quas vobis tranſmittimus, quantum in vobis eſt, taliter expleatis, quod inde, in adventu veſtro prædicto, quem feſtinetis modis omnibus, ut rogamus, ad plenum nos poſſitis reddere certiores; pro quo etiam vobis, quanto artiùs poſſumus, aſtringi volumus in futurum.

Dat. apud Weſtm. 8. die Novembris, anno Regni noſtri ſexto.

Litera Principis Salernitani, qua intercedit pro Guydone de Montfort.

A.D.1267. *An. 7. E. 1.* *Ex Autogr.*

A.D.1279.

ATres haut Prince, ſon tres chier, & tres Ame Couſin, Mon Seigneur Edovart, par la grace de Dieu, Roi d'Engleterre, Duc d'Aquitenne & Seigneur d'Yrland, Charles ainne fiuz le Roi de Jeruſal. & de Sezile, Prince de Salerne, & Seigneur de l'oneur du Mont Seint Ange, ſaluz, & volente apareilie de faire ſon plaiſir.

Sire, je enten que Miſſires Gui de Montfort a mout grant deſir d'eſtre reconciliez a vous, & de avoir voſtre grace, & d'eſtre a voſtre ſervice: & m'a fait mout prier que je vous priaſſe de li; car, pour avoir voſtre pais, il offre a faire ce que vous plairoit.

E ja ſoit ceque je aie aucune pitie de li, & pour ce que de voſtre lignage eſt, toute voies vous meſtes ſi pres, & Couſins & Amis que je ne voudroie, fors ce qe vous en plairoit & voſtre honeur ſeroit;

Mes ſe voſtre honeur i eſt, & voſtre volente, je vous pri que vous volliez avoir

A.D.1279. Edv. I.

avoir merci de luei, & rendere li voſtre grace.

Et, ſe vous voulez que il face rien, ſi le mandez, & je le dire ceus, qui de ce me requerent de part lui.

Si vous pri, Sire, que ſur ce vous me ſenefiez voſtre volente par le porterur de ces preſentes lettres.

Noſtres Sires vous gart.

Eſcrit a Paris, le lundi apres la Chaiere Seint Pere.

Litera Alphonſi Regis Caſtellæ de Credentia.

A.D.1279. An. 7. E. I. Ex Autogr.

AL mucho amado & onrado don Edoard, por la gracia de Dios, Rey de Ingla tierra, Sennor de Yrlanda, & Duc de Aquitannia, Don Alfonſo, por eſſa miſma gracia, Rey de Caſtiella, de Toledo, de Leon, de Gallizia, de Sevilla, de Cordoua, de Murcia, de Jahen, & del Algarb, ſalut, commo a cunnado, que mucho amamos, & que tenemos en logar de hermano, & para qui queſſiemos mucha onra & buena ventura, tanta commo para nos miſmo.

Fazemos vos ſaber que, por la lealdad, que nos fallamos en maeſtre Jofre, noſtro Notario, & por que ſabemos, por cierto, que el ha muy grand ſaber de ſervir bien & leal mientre a vos & a nos, & otroſſi;

Por que el ſabe mucho de noſtra fazienda, tam bien del fecho del Rey de Francia: commo de la Corte de Roma: & del fecho de los Moros: & del Rey de Aragon, & de los naturales de noſtra tierra;

Coviemos por bien del embiar alla a vos por coſas que vos el dira por palabra;

Unde nos Rogamos que vos quel creades daquellas coſas que vos el dixiere de noſtra parte, & que punnedes, quanto vos pudieredes, en todo a quello que vos entendieredes, que ſera onra & pro de vos & de nos.

Et gradecer vos leemos mucho.

Dada en Toledo, primero dia de Abril, Era de 1317.

Yo Johan Andres la eſcrivi, por amandado del Rey.

Reſponſio Regis ad Literas Principis Salernitani ſuper reconciliatione cum Guydone de Monteforti.

A.D.1279. An. 7. E. I. Ex Autogr.

REX Nobili Viro, & Conſanguineo ſuo kariſſimo, Karolo, filio Jeruſalem & Ceciliæ Regis illuſtris primogenito, Principi Salernitano, & Domino Honoris Montis Sancti Angeli, ſalutem cum dilectione ſincerâ.

Litterarum veſtrarum, quas nuper recepimus, tenor continebat, quod Guydo de Monteforti valde deſiderat ad gratiam noſtram admitti, & reconciliari noſtræ paci.

Set ecce! pene novit totus orbis, qualiter ille Simon, Pater ſuus, & idem Guydo, cæterique Fratres & Complices ſui, olim Sanguinem noſtrum ſitientes, Domino H. Regi Patri noſtro, & nobis mortales inſidias præparârunt, & Bella moverunt, unde diſſidia gentium oriebantur, atque ſtrages non modica populorum:

Et, præter hæc omnia, quantum in ipſis fuit, totius noſtræ gentis interitum & ſubverſionem Regni moliebantur Anglicani, & demùm, quod dolendo recolimus, bonæ memoriæ, Henricum de Alemannia, infra Eccleſiæ ſanctæ Clauſtra, attrociter jugulârunt.

Propter quod non eſt mirum ſi erga ipſum & ſuos noſtra ſint turbata præcordia, & ad ipſum admittendum ad gratiam noſtram difficiles meritò nos reddamus:

Porrò, etſi ſibi ſuper tantis malis, vellemus ignoſcere, de modo tamen vel formâ reconciliationis ſuæ, tranſmiſſæ nobis litteræ veſtræ nullam certam fecere mentionem.

Nec inſuper poſſemus, aut deberemus, abſque Conſilio Magnatum & Procerum noſtrorum, quos non ſolum turbavit in nobis, ſet etiam multipliciter in ſe ipſis, eidem Guidoni pacem noſtram reddere, ac ipſum gratiæ noſtræ reformare.

Verumptamen, ſi vos, vel alii bonam viam perpendere poſſitis, per quam, ad honorem Dei & Eccleſiæ ſanctæ, præmiſſa facere valeamus, inter Magnates noſtros negotium illud deduci faciemus, & cum ipſis tractabimus, ſi juxta viam illam & formam, quam nobis inde mandabitis, ſi velitis, eundem ad gratiam noſtram admittere debeamus, A.D. 1279. Edv. I. mus, & vos inde poſtmodum reddere curabimus certiores,

Quia vero de Leporariis nos rogâſtis; ſcire vos volumus quòd Leporariorum deductum parum aſſueſcimus, quia non multum nos delectat; verumptamen de Leporariis noſtris, de quibus contenti eritis, in brevi vobis tranſmittemus, dante Deo; parati ſemper ea facere quæ veſtris honoribus noverimus convenire.

Ad hæc, quia proſperitas ſtatûs veſtri plurimùm nos delectat, dilectionem veſtram rogamus attente, quatinus ſtatum veſtrum, quem Dominus proſperari faciat, crebris inſinuationibus nobis, ad noſtri ſolatium, curetis demandare, cum veſtræ beneplacito voluntatis; parati ſiquidem ſemper eſſe volumus ea facere, quæ veſtris honoribus noverimus convenire.

Dat. apud Brehull undecimo die Aprilis, anno Regni noſtri ſeptimo.

Litera de Rege Romanorum, ſuper proſperitate ſua, congratulando: de adventu Hartmanni filii retardato excuſando; & de forma itineris ejus ordinanda.

A.D. 1279. An. 7. E. 1. Ex Autogr.

Illuſtri & Magnifico Principi, Domino R. Dei gratiâ, Romanorum Regi ſemper Auguſto, Amico & Fratri ſuo kariſſimo, Edwardus, eadem gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitanniæ, ſalutem & ſinceræ dilectionis augmentum.

Pro eo quòd ſuper fortunatis & proſperis veſtri ſtatûs auſpicii, per Nobilem Virum, Conradum Warneri, Familiarem & Militem veſtrum, annunciatione gratuita, noſtra præcordia refeciſtis, Serenitati veſtræ ad grates uberrimas aſſurgentes, Felicitati veſtræ delectabiliter congaudemus, ut noſtræ.

Super eo prætereà, quod prædictus Miles, qui legationis ſuæ verba diſcretè propoſuit, ſuper cauſa retardationis adventûs Hardemanni, filii noſtri dilecti, nos pleniùs informavit, eò præcipue quod, poſt caſum quondam Regis Bohemiæ, grandia ſatis vobis & veſtris innuebat imminere pericula, propter quod fuiſſet incautum quod ipſum filium noſtrum cum comitiva militiæ miſiſſetis, quæ nobis tunc temporis magis neceſſaria videbatur, excuſationem ſuper hoc, per eum nobis exhibitam, tam libenter, quàm liberaliter acceptamus; gratius & eligibilius affectantes de noſtra vobis Anglicana copioſiſſimè ſubveniſſe militia, quàm vos minuiſſetis de veſtra.

Porro, jocundum adventum filii noſtri præfati votivo congaudio præſtolantes, ordinatam per vos adventus & itineris ſui formam, & per præfatum Militem nobis expoſitam, ratam gerimus & acceptam; decentius & ſecurius æſtimantes quod per veſtros diſtrictus & noſtros pertranſeat, quàm per aliquos alienos.

Nos enim quindecim diebus, ante inſtans Feſtum Nativitatis beati Johannis Baptiſtæ, uſque in Holandiam, apud Dordrich. ubi eſt facilis portus maris, ſufficiens ei & ſuis navigii ſtolium tranſmittemus.

Dat. apud Brehull 11. die Aprilis, anno Regni noſtri ſeptimo.

Ad Comitem Gelriæ, de Hartmanno, in tranſitu ſuo, curialiter tractando.

A.D. 1279. An. 7. E. I. Ex Autogr.

Edwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitanniæ, Nobili Viro & Amico ſuo kariſſimo, Comiti Gelriæ, ſalutem cum dilectione ſincerâ.

Cum cariſſimus filius noſter Hartmannus, illuſtris Regis Romanorum natus, verſus partes Angliæ accedat hiis diebus,

Dilectionem veſtram requirimus & rogamus ex corde, quatinus vos erga ipſum, noſtri contemplatione, exhibere velitis benivolos in affectu: &, cum per partes veſtras tranſitum fecerit, ſi res expoſcerit, in opere curiales;

Et ſibi atque familiæ ſuæ, quam ſecum ducet, liberum & ſecurum tranſitum habere faciatis per eaſdem partes veſtras, cum per ipſum, ſeu ſuos, ſuper hoc fueritis requiſiti;

Pro quo vobis refundere volumus ſpecialia munera gratiarum.

Dat. apud Brehull. 11. die Aprilis, anno Regni noſtri ſeptimo.

Litera Sanctii Regis Caſtellæ filii (ut ſe vocat) hæredis, de Credentia.

A.D. 1279. An. 7. E. 1. Ex Autogr.

AL muy Noble, & mucho onrrado Don Odoardo, por la gracia de Dios, Rey de Inglatierra, Sennor de Yrlanda, & Duc de Aquitanna

Don Sancho, fijo Mayor, & Heredero del Muy Noble Don Alfonſo, por eſſa miſma gracia, Rey de Caſtiella, de Toledo, de Leon, de Gallizia, de Sevilla, de Cordova, de Murcia, de Jahen & del Algarbia, ſalut, aſſi Commo a Rey, que amo Muy de Otras, & por qui on faria, quanto Sapieſſe, & pudieſſe, en todo lo que fueſſe voſtra onrra & voſtra plazer, & pora qui en querria tanta vida, & tanta ſalud commo pora mi miſmo.

Rey, por que maeſtre Juffre, Notario del Rey mio padre, & mio, Clerigo es omme, in qui mucho fiamos, & qui ſabe todo el fecho del Rey de Francia: & del Rey mio Padre, & de mi, commo poſſo fata agora, & que es aquello, que tenemos en corazon de fazer, & da qui adelante & otroſſi, que es la noſtra voluntad, en razon del caſammiento entre mi & la fija del Rey de Alemanna,

Por ende tomemus por bien de embiar lo alla a vos, ſobre eſtas coſas;

Onde vos ruego que vos le querades creſeren aquellos coſas que vos el dixiere en eſſe razon de mi parte, & que punnedes de fazer & aquello, que ſea onrra & pro de vos, & del Rey mio padre, & de mi.

Et gradecer vos loe mucho.

Dada en Toledo dos dias de Mayo, era de mille, & treſcentos, & dies, & ſiete annos.

D. Alfonſo Roys la fis eſcrevir, por mandado del Infante.

Litera Magni Norwegiæ Regis, cum Gerofalconibus.

A.D. 1279. An. 7. E. 1. Ex Autogr.

MAgnifico Principi, fratrique ſuo in Chriſto kariſſimo, Domino E. Dei gratia, Regi Angliæ illuſtri, Magnus, eadem gratia, Rex Norwagiæ, ſalutem in eo, qui Regibus dat ſalutem.

Experti ſæpius de benivolentia veſtræ nobilitatis, circa omnia, noſtrum commodum & honorem tangentia, ſollicite curavimus exquirenda quæ veſtræ Magnificentiæ complacerent:

Si qua igitur apud nos reperiantur, veſtrum Animum delectantia, rogamus quatinus amicabiliter requiratis:

In ſignum horum, ad ſolatium & recreationem, vobis aliquos Gerofalcones tranſmittentes inſuper nolumus Excellentiam veſtram aliquatenus ignorare.

Scripta Bergis in Craſtino Inventionis Sanctæ Crucis anno Regni noſtri decimo ſexto.

Litera Alfonſi Regis Caſtellæ de Credentia, pro Galfrido Notario ſuo.

A.D.1279. An. 7. E. 1. Ex Autogr.

AL mucho amado & onrado Don Edoardo, por la gracia de Dios, Rey de Inglatierra, Sennor de Yrlanda, & Duc de Aquitannia, Don Alfonſo, por eſſa miſma gracia, Rey de Caſtiella, de Toledo, de Leon, de Gallizia, de Sevilla, de Cordova, de Murcia, de Jahen & del Algarbia, ſalut, Commo a cunnado que mucho amamos, & que tenemos en logar de hermano, & para qui queſſiemos mucha onra & buena ventura, tanta commo para nos miſmo.

Fazemos vos ſaber que, por que nos ſabemos por cierto, commo coſa que muchas vezes provamos, que Maeſtre Joffre noſtro Notario, es omme qui ſirvio, & ſirve bien & leal mientre de grand tiempo, aca a vos, & a nos; & por que el ſabe muchas coſas de noſtra facienda, Aſſi commo en fecho del Rey de Francia; & de los noſtros mandaderos de Burdel: & del Rey de Aragon: & de la frontera & otroſſi, de noſtros Vaſſallos: & de la corte de Roma; & en Razon de Algunos Caſamientos,

A.D.1279. Edv. 1.

Coviemos por bien de embiar alla a vos, por todas eſtas coſas; & por coſas que el vos dira por palabra.

Onde vos ruegamos que vos quel creades da quellas coſas que vos el dixiere de noſtra parte, & que punnedas, quanto vos pudieredes, en todo a quello que vos el dixiere, en manera que ſea onrra & pro de vos, & de nos.

Et gardecer vos loe mucho.

Dada en la Real, 12. dias de Mayo, era 1317.

A.D.1279. Edv. 1.

Yo Johan Andree la Eſcrivi por mandado del Rey.

Dorſ.
Al Rey de Inglatierra.

Jo Pecham ſcribit Papæ Regem Henricum in Pace Franciæ fuiſſe deceptum: Et necdum a filio, Rege Edwardo, proviſum errori remedium; ſcribit etiam non diſplicere Regi ſe in Archiepiſcopum a Papa promotum.

A.D.1279. An. 7. E. 1.

Regiſtr. Peckham, fol. 9. infra Biblioth Lambeth.

Sanctiſſimo Patri ac Domino Nicholao, Dei gratia, Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſummo Pontifici, Frater J. permiſſione divina, Cantuarienſis Eccleſiæ ſervus inutilis, cum grata reverentia, pedum oſcula beatorum.

Noverit Sanctitas veſtra quod, poſt varios viarum tractus, die Sacro Penthecoſtes, ingreſſus Civitatem Ambianenſem, repperi duos Reges Franciæ & Angliæ, inibi congregatos causâ ſtabiliendæ concordiæ inter eos; quam dedit pax illa, quæ exſuperat omnem ſenſum, die Martis ipſius ſacræ Ebdomade (me etiam præſente, non pari utriuſque partis præjudicio) juramentis mutuis & cartis convenientibus ſtabiliri.

Cùm enim in pace patrum dictorum Regum, dudum præterita, Henricus, olim Rex Angliæ, ſe Ludovico Regi Franciæ deceptus ad impoſſibile obligâſſet,

Pro hujus amotione impoſſibilis, Rex Franciæ Philippus filius partem magnam & nobilem in Partibus Aquitanniæ, Hæreditatis Regis Angliæ, recepit in forma pacis, ſibi & hæredibus ſuis perpetuo poſidendam,

Pro quo impoſſibili non amoto uſque ad hæc tempora tam Rex Ludovicus Pater, quàm Philippus filius fructus terrarum, quæ modo reddi debent, & olim ex utriuſque, Patris ſcilicet, & filii juramentis, reſtitui bona fide debuerant, integre perceperunt.

Hoc autem impoſſibile tale erat; juravit quidem Rex Angliæ Henricus, in pace prima, quod omnes Magnates, ſibi ſubditos, vel veriùs ſubdendos in dictarum terrarum partibus, induceret ad jurandum fidelitatem Regi, ſub hac forma;

A.D.1279.

Quod, ſi unquam contingeret Regem Angliæ Regi Franciæ rebellare, ipſi ſtarent cum Rege Franciæ, immediato Domino derelicto; ſub pœna aliter facientium, in Curia Regis Franciæ arbitranda; quod, quum eſt contra conſuetudinem omnium Galliæ partium aliarum, nunquam ad hæc induci prædicti proceres voluerunt.

Hæc eſt igitur ſumma pacis quòd, quia Henricus Pater deceptus fuerat, ſpoliatus eſt filius Hæreditatis ſuæ Nobili parte.

Et, cum ſatis hoc perpendat Rex Clementiſſimus, in formam tamen pacis hujuſmodi conſenſit libere propter Deum; quam & perpetuo ſervare intendit, dum ſibi fides inviolabiliter ex parte Franciæ conſervetur.

Hæc autem omnia, Pater Sancte, ſcio certiſſimè, & fide didici occulatâ per hoc, quod Rex Angliæ me ſuſcepit cum ingenti gaudio, venientem & mox ſuo Conſilio copulavit, factum veſtrum circa modicitatem meam acceptans plurimum, & petitioni ſuæ de alio promovendo publice pluries ſe proteſtans.

Temporalia etiam Archiepiſcopatûs bona mihi reſtituit, in pacis factæ craſtino mox petita;

In quo facto apparet ejus benignitas laudabilior, quia hoc, neſcio qua ſurreptione ſcribentis, in Sanctitatis veſtræ litteris, dicto Regi directis, juxta morem, omnibus ſervatum retroactis temporibus, minime petebatur; cùm tamen, juxta antiquam conſuetudinem, temporalia ab eo Dublinenſis Eccleſiæ peterentur.

Quæ ſcribendi diverſitas feciſſet Cantuarienſis Eccleſiæ bona temporalia in manu Regia detineri, uſque ad receptam elucidationem mandati veſtri, niſi anti-

A.D.1279. Edv. I.

anticipationem feciſſet favor gratiæ perſonalis, ſicut mihi Rex ipſe, coram toto ſuo Conſilio, affirmavit.

Qua propter ſupplico, Sanctitatis veſtræ genibus provolutus, quod Regiam Clementiam dignetur ſuper hoc litteris Apoſtolicæ Clementiæ conſolari.

Cuſtodiat altiſſimus excellentiam veſtram Eccleſiæ ſuæ Sanctæ per tempora longiora.

Actum Ambianis, die Mercurii, infra Octabas Penthecoſtes, anno Domini, &c. 1279.

Litera ab Alianora Matre Regis, de Facto Provinciæ.

A.D.1279. An. 7. E. I. Ex Autogr.

ALianor, par la grace Dieu, Reine d'Engleterre, au Roi d'Engleterre, noſtre cher fiz, ſaluz & noſtre boneyzon.

Sachez, bieau fiz, que nous avioms piecea en penſe d'eſcrivre au Rei d'Alemane, & requerre le por noſtre boſogne de Provence, la quele vos ſavez;

Mes nous l'avoms porlogne jeſque a ore, por ce ke il eſtoit molt enboſognez, & eſtoit loinz en Alemagne:

Mes ore le voloms envoer noz letres, & prier le de la boſogne;

Par quoi nos vos prioms que vos nous grauntez voz letres a li, & le voilloz prier que il nous face droiture & grace en la boſogne de Provence.

Saluz.

De Viſta inter Reges Hiſpaniæ & Franciæ, & Negotiis ibidem tractandis.

A.D.1279. An. 7. E. I. Ex Autogr. A.D.1278.

EXcellentiſſimo Domino ſuo, præ aliis viventibus, kariſſimo, ſuus totus in omnibus, ſalutem & ſemper ſe ipſum.

Noverit veſtra Excellentia quod Nuncii, qui venerunt Pariſ. venerunt duabus de cauſis:

Prima, ad tractandum de viſta inter duos Reges:

Secunda, ad petendum partem in Regno Navarræ ex parte Domini ſui, ſi non fieret viſta inter duos Reges.

Et quia viſta inter ipſos duos Reges eſt eis conceſſa, ideo ad alia minime proceſſerunt.

Eſt enim viſta Impriſa inter ipſos duos Reges, in mediâ quadrageſimâ, vel circa, apud Belli Quadrum, vel circa.

Item, ſuper via Iſpaniæ Barones Franciæ, ad menſem, poſt feſtum omnium Sanctorum, ſe congregare debebant; & propter viſtam dictorum Regum, donec dicta viſta facta fuerit, eſt illud dilatum ſicut intelleximus; & ſpecialiter donec audierint quid veſtri Nuncii, quos in Iſpaniam mittitis, expedierint de Treugâ, vel de Pace.

Inſuper, ſciatis quod Dominus Rex Caſtellæ, ſicut intelleximus, ſe traxit verſus partes Sibiliæ, & dimiſit in Caſtella Dominum Sancium filium ſuum, Dominum & Potentem de omnibus terris ſuis.

Plura ad præſens vobis non poſſumus nunciare; ſet vos toto corde Rogamus, ut ſemper, & frequenter nobis mandetis quicquid placuerit, ſicut veſtris.

Dat. Pariſ. die Jovis poſt Octab. Apoſtolorum Petri & Pauli, Sigillo noſtro parvo iſtam litteram fecimus Sigillari.

Alii vero Nuncii, qui ibant inter dictos duos Reges, non ibant, ſicut intelleximus, aliâ ratione, niſi ad habendum nepotes ſuos, filios Dominæ Blanquæ.

Dorſ.

Excellentiſſimo Domino noſtro.

Super Matrimonio Sanctii; Alfonſi Regis Caſtellæ filii.

A.D.1279. An. 7. E I. Ex Autogr. A.D.1279.

REX W. de Valence, ſalutem.

A memoriâ veſtrâ non credimus excidiſſe, qualiter, nuper apud Creſſy, in receſſu veſtro à nobis, vobis injunximus oretenus quod, erga Dominum Regem Iſpaniæ illuſtrem, de matrimonio inter Dominum Sench. dicti Regis filium, & filiam Domini Gaſtonis de Biern, vos intromittere curaretis.

Verùm, quia poſtmodum intelleximus quod aliqui, de conſanguinitate ejuſdem Gaſtonis, aliqua fecerunt, pro quibus de amicitiâ, aut benivolentiâ

A.D.1279. Edv. I. Regis, & Domini Sench. prædictorum, ad præſens non exiſtunt, & quorum occaſione matrimonium illud ipſis nequaquam complacere,

Nolumus quòd Regem prædictum, ſuper Matrimonio, verbis aliquibus; ultra bonam voluntatem ſuam, ſollicitare, aut ipſum ad illud inducere Curetis iſta vice.

Dat. apud Sliptoſ. 5. die Sept.

Ad Magnum Norwegiæ Regem, de Reliquiis, ab ipſo petitis, ſibi tranſmiſſis.

A.D.1279. An. 7. E. I. Ex Autogr.

MAgnifico Principi, & Amico ſuo kariſſimo, Domino M. Dei gratiâ, Regi Norwagiæ illuſtri, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ & Dux Aquitaniæ, ſalutem & ſinceræ dilectionis ſemper affectum,

Ad majorem mentis veſtræ exultationem vobis innoteſcimus per præſentes, quod nos, kariſſima Conſors noſtra Alianora Regina Angliæ, liberique noſtri, vigemus ſanitate (benedictus altiſſimus) corporali; quod de vobis & veſtris ſcire intime affectamus.

Cæterùm, ad rogatum veſtrum, quaſdam reliquias in cedulâ, præſentibus interclusâ, contentas, vobis, per præſentium portitorem, ſpecialiter duximus tranſmittendas; quæ quidem reliquiæ ſub privato Sigillo noſtro ſunt incluſæ.

Parati enim ſumus in hiis & aliis, ea facere quæ vobis noverimus complacere.

Dat. apud Weſtm. 23. die Septembris, anno Regni noſtri ſeptimo.

Litera a Principiſſa Walliæ ſuper teſtamento Matris ſuæ.

A.D.1279. An. 7. E. I. Ex Autogr.

EXcellenti ſuo Domino, ac Conſanguineo, ſi placet, confidentiſſimo, Domino Ed. Dei gratiâ, illuſtri Regi Angliæ, Domino Yberniæ, ac Duci Aquitaniæ, ſua devotiſſima Al. Principiſſa Walliæ, Domina Snaudon. ſalutem, cum affectibus intimæ dilectionis.

Quia non placet veſtræ Excellentiæ, ut Magiſter Nichol. de Whatham proſequatur teſtamentum, bonæ memoriæ, Alienoræ Amitæ veſtræ, & Matris noſtræ, in Regno veſtro,

Ideo rogamus Dominationem veſtram humiliter & attente, quatinus vos ipſi, ſi placet, faciatis levare, ſeu colligere res ſuas teſtatas in Scaccario veſtro:

Quibus levatis & collectis, ſi placet, præmuniatis nos de die & loco, quibus poſſimus partem nobis legatam recipere, ne ultima voluntas præfatæ veſtræ Amitæ careat fine debito.

Dat. apud Aberden 6. Idus Octobris, anno Domini 1279.

Magnus, Norwegiæ Rex, moriturus commendat Regi Edvardo filios ſuos, quorum primogenitum proximo menſe ſtatuit Coronandum; ac etiam dono mittit Nobiliſſimos quoſdam Girfalcones.

A.D.1280. An. 8. E. I. Ex Autogr.

MAgnifico Principi, ac Fratri in Chriſto kariſſimo, Domino E. Dei gratiâ, Regi Angliæ illuſtri, M. eâdem gratiâ, Rex Norwegiæ, ſalutem, & ſinceræ dilectionis affectum, cum incremento gloriæ & honoris.

Expertâ ſæpius veſtræ celſitudinis amicitiâ, plurimis & honorabilibus inſigniis frequenter demonſtratâ, & præcipue Reverendiſſimis Sacroſanctis reliquiis, omni theſauro incomparabilioribus, nuperime per Clericum veſtrum, hominem meritis honeſtæ vitæ commendabilem, honorificè tranſmiſſis, ſufficienter percipimus, & inſtruimur evidenter quantâ ſinceritate mentis, & alacritate ſpiritûs proſpera de ſtatu noſtro, & noſtrorum & Regni, ſcire peroptatis.

Licet igitur, meritis exigentibus, corporaliter à Domino flagellemur (quod inviti vobis referimus) cum purâ mente & affectu ſtabili ea cupimus adimplere, quæ veſtris honoribus noverimus convenire.

A.D.1280.
Edw. I.

Quod ſi præſens ægritudo tantùm invaluerit ut, jubente Domino, ab hoc nequam ſeculo evocemur, confidimus ſpecialiter ut proli noſtræ gratiſſimæ, Domino Regi Erico Succeſſori Regni, & Domino Duci Haquino, adhuc in tenerâ ætate conſtitutis, ſano conſilio & auxilio, in eorum neceſſitatibus, ſuccurratis; ſuper quo etiam vos duximus intime deprecandum.

Cæterùm ne hiis vexetur animus veſter, quæ adhuc ſperamus, Domino permittente, in melius commutari, ad propellendam omnem perturbationem, & jocunditatem mentis ampliandum, Serenitati veſtræ, & cæteris Nobilibus Regni veſtri præſentibus ſignificamus, nobis & totâ gente Noricanâ gaudium ſupereminens, videlicet, prædictum Dominum E. primogenitum noſtrum, ad Dei gloriam & Regni proviſionem, circa Feſtum beati Johannis Baptiſtæ in Civitate Bergenſi, coronandum.

A.D.1280.
Edw. I.

Et, ut veraciter percipiatis ne velimus famoſam ſtrennuitatem veſtram ex hac noſtrâ adverſitate aliquatenus conturbari, tranſmittimus vobis, ad ſolatium & recreationem, per dilectos noſtros, Dominum Erlendum præpoſitum Capellæ noſtræ, Richardum ſervientem noſtrum, duos Nobiles Gerofalcones albos, formelos: & ſex Greſeos; etiam formelos, beneplacitis veſtris & honoribus omni tempore congaudentes.

Dat. in Civitate Bergen. pridie Nonas Maii, anno Regni noſtri ſeptimo decimo.

Litera Erici Norwegiæ Regis, de Morte Patris: de ipſo coronando; & de Confœderationibus renovandis.

A.D.1280.
An. 8. E. I.
Ex Autogr.

Sereniſſimo Principi, & Amico kariſſimo, Domino E. Dei gratiâ, Regi Angliæ illuſtri, Ericus, eâdem gratiâ, Rex Norwagiæ, ſalutem, & continuis virtutum & honorum incrementis potenter ſublimari.

Plurima generoſitatis veſtræ amicabilia illuſtriſſimo Patri noſtro & Domino frequenter impenſa, pacem & tranquillitatem inter Progenitores veſtros initam, & firmiter obſervatam, ſollicite penſantes, & intime conſiderantes, recognoſcimus nos Serenitati veſtræ ad gratiarum actiones & honores quoſlibet multipliciter obligatos.

Verùm, quia nec ætas habundat, & gementia ſpiritus, ac cordis anxietas, peccatis exigentibus, inopinatè emergentia, affluentiam eloquentiæ ad præſens non permittunt, imploramus fontem profluentis gratiæ, ut vobis retribuat proſperitatem vitæ præſentis & futuræ.

Nolentes ſiquidem referimus & coacti eventum doloroſum, & nobis ac totâ gente Noricanâ eminenter lamitabilem, illuſtriſſimum, videlicet, Patrem noſtrum & Dominum, ac Amicum veſtrum ſpecialiſſimum, tempore, quo Nuncios totaliter ad præſentiam veſtram paraverat, ab hoc nequam ſeculo migraviſſe; qui toto conatu, dum vitalis ſpiritus pectore palpitabat, præcepit Magnificentiam veſtram intimè ex parte ſuâ ſalutare.

A.D.1280.

Cæterùm, quia vera dilectio parentum in filiis comprobatur, & tam ratione juvenilis ætatis, quàm aliàs ad honus tanti regiminis recognoſcimus nos multipliciter defecturos, niſi ſolatio amicorum reverendiſſimi Patris noſtri adjuvemur,

Duximus famoſam ſtrenuitatem veſtram affectuoſe exhortandam & intime deprecandam, quatinus amicitiam & dilectionem, quam cum dicto genitore noſtro habuiſtis, & firmiter longis temporibus tenuiſtis, ad nos filium ejus convertatis; Confœderationes inter Regna, à Progenitoribus noſtris initas, & diligenti ſtudio fideliter conſervatas, nobiſcum, ſi placet, pro utilitate pauperum intermeantium renovantes.

Inſuper, noverit Regia Celſitudo nos, ſecundum proviſionem præclari Patris noſtri, divinâ gratiâ largiente, in Feſto Sancti Johannis Baptiſtæ coronandos; &, quia caſus iſte lacrimabilis ita inopinatè receſſu Nunciorum concurrebat, ut non poſſemus ſufficienter nobis de proprio ſigillo providere, duximus præſens ſcriptum ſigillo Domini noſtri & Patris includendum.

Scituri, abſque dubio, quod veſtro culmini Regio proficua, ac ejuſdem votis magnificis conſona, volumus effectu fraterno, & ſinceris deſideriis promovere.

Dat. Berg. 16. Kal. Junii, anno Regni noſtri primo.

Litera Duciſſæ de Brunſwich ſuper Ducis Alberti Morte, & Tutela puerorum.

A.D. 1280. An. 8. E. I. Ex Autogr.

Sereniſſimo Domino ſuo Regi Angliæ, Dei gratiâ, Adelheidis, relicta, piæ memoriæ, illuſtris Ducis de Bruneſwick, cum ſincerâ dilectione, obſequium voluntarium & paratum.

Dolorem cordis noſtri, quem patimur, vobis, tanquam ſpeciali conſolatori noſtro, exponere compellimur, quod potentiam noſtro Domino, immo Marito kariſſimo, orbatæ ſumus pariter & privatæ, ad vos, velud ad portum ſalutis, confugimus conſilium & ———

Hinc eſt quod veſtram ſcire volumus Clementiam, quod cum tutela puerorum noſtrorum, ſub variis potentum manibus verteretur, de eadem, quamvis ſimus inſufficientes, nos intromiſimus, ſub ſpe veſtri juvaminis & conſilii; & maxime ut noſtros filios ad ſeumendum bene in veſtrum obſequium flecteremus; timebamus enim, ſi altera perſona tutelæ prædictæ ſe ingeſſiſſet, filios jam dictos ad ſerviendum aliis Principibus induxiſſet.

Prætereà, Dominorum kariſſime, ad memoriam revocetis, qualiter deſponſata fuimus Domino noſtro, piæ memoriæ, & tradita: & quomodo id, quod nomine dotis ſibi promiſſum fuerat, ſit ſolutum.

Unde rogamus dilectionem veſtram (de qua ſpem gerimus) quatinus filios noſtros, in hiis neceſſitatibus eorum diverſis, de quibus lator præſentium vos vivâ voce plene poterit expedire, taliter reſpiciatis, ut ipſi exinde voluntatem ſimul ſentiant & profectum: per hoc enim tam noſtrum, ac puerorum noſtrorum obſequium, quam Domini auxilium, ſemper habebitis benivolum & paratum.

Cætera lator; cujus verbis, tanquam noſtris, petimus ut fidem omnimodam adhibeatis.

Dorſ.

Sereniſſimo Domino Regi Angliæ.

Litera ab Hinrico (qui dictus Mirabilis) Duce de Brunſwich, de obſequio.

A.D. 1280. An. 8. E. I. Ex Autogr.

Sereniſſimo Domino, ac Conſanguineo ſuo kariſſimo, E. Regi Angliæ, Hinr. Dei gratiâ, Dux de Bruneſwich, cum debitæ dilectionis conſtantiâ, obſequium ſemper promptum cum fidei puritate.

Veſtræ Excellenti Magnificentiæ notum eſſe volumus per præſentes, quod nos & fratres noſtri, unà cum ſorore noſtrâ, divina dante & aſpirante pietate ac gratiâ, ſumus incolumes atque ſani; quod ipſum veſtræ liberalitati affectu pleniſſimo ac largifluo exoptantes.

Et, ſi qua ſervitia aut obſequia nos veſtræ Dominationi impendere volueritis aut veſtris, ad hæc exſequenda nos in omnibus nobis poſſibilibus, ſicud ex debito Conſanguinitatis ſumus obnoxii, habebitis expoſitos, benivolos & paratos; nichil talium omnimodis obmittentes.

Datum Bruneſw. in die beati Orbani Martiris.

Dorſ.

Glorioſo Regi Angliæ, Domino ac Conſanguineo ſuo kariſſimo, Edwardo.

Alianora Principiſſa Walliæ, ad Regem.

A.D. 1280. An. 8. E. I. Ex Autogr.

Excellenti Domino ſuo, & Conſanguineo prædilecto, Domino E. Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ, ſua devota Conſanguinea Alianora, Principiſſa Walliæ, Domina Snaudon, ſalutem cum eâ, quæ decet, ſincerâ dilectione, Conſanguineo tanto, & tam propinquo.

Noverit veſtra Excellentia, quod de veſtro ſtatu bonos & proſperos rumores ſcire deſideramus; ideo veſtram Excellentiam humiliter rogamus & attente, quatinus, pro amore noſtro, ſtatum ve-

A.D. 1280. Edv. I.

ſtrum, &, ſi quæ penes nos volueritis quæ veſtro cederint honori, vel placuerint Majeſtati, nobis, ſicut Conſanguineæ vobis humili, & promptæ ad veſtra beneplacita, ſignificare velitis.

Quamquam, ut audivimus, hiis contraria ab aliquibus veſtræ Excellentiæ de nobis ſint relata; & tamen nullo modo credimus vos aliquibus, de Dominò noſtro, vel nobis, ſiniſtra referentibus, fidem adhibere, donec à nobis ſciretis ſi talia dicta continent veritatem, ex quo tantum honorem, tantamque familiaritatem Domino noſtro & nobis, quando ultimò Wigorn. fuimus, veſtri gratia exibuiſtis.

Quocirca quicquid, circa hæc, vel alia, quæ volderitis, nobis demandaretis, paratæ erimus ſemper, pro viribus, exequi & complere.

Dat. apud Launmaes octavo die Julii.

Litera Principis Salernitani pro Guydone de Monfort ad Pacem Regis recipiendo.

A.D. 1280. An. 8. E. I. Ex Autogr.

A Tres Noble Prince, ſon tres chier ame Couſin, E. par la grace de Dieu, tres haut Roy d'Engleterre, Charles ainnes fiuz le Roi de Jeruſal. & de Sezile, Princes de Salerne, & Senneur de l'oneur du Mont de Saint Ange, ſaluz, & ſoie appareille a toutes ſes bonnes volentes.

Sire, comme nous aions parle a vous dou fet de Monſeignur Gui de Monfort, & veſtre bone mere;

Vous nous aiez reſpondu, que vous en feriez tant por l'amour de nous, que nous nous en deurions bien tenir a paiez.

Et ſentimes, par vos paroles, que voſtre volente eſtoit, que il prieſt l'une de ces deus voies, ceſt a ſavoir;

Que il alaſt outre mer juques a voſtre volente, & voſtre Rapel:

Ou qu'il demouraſt outre les monz, ſanz venir en France, ſe n'eſtoit par voſtre volente & voſtre Rapel:

Et de ce vouſt dounaſt bons pleges.

Sachiez, Sire, que de ſes deus voies nous avons en lettres de Reſponſe de li; & nous manda que elles li ſamblent gries, & meeſmement cele d'outre mer:

Car il ne converroit nul ſi ezi ami, qui ſi acordaſt ſporce, que trop leur ſamble grief; car il ne porroit avoir ſa chevance enſi lointiengne terre.

A.D. 1280.

Toutes voies, pour l'amour de vous & pour voſtre grace aquerre, il voudroit demourer outre les monz a touz jours, ſe voſtre debonerete ne la Rapeloit, & de ce douteil en core, pour que il n'eſt pas certain de trouver pleges a voſtre volente.

Et vous ſouploie pour Dieu, & pour pitie, que vous li Veilliez fere grace de leur terre.

Et, Sire, come vous nous en aiez ſi debonerement reſpondu, nous vous prioms, tant comme nous poans, comme noſtre chier couſin & ami, que vous en ces choſes li voulliez fere tant de grace, pour l'amour de Dieu, & pour pitie, & pour l'amour de nous, que Dieus vous en ſcache gre: & nous vous en puiſſions mercier; & que il ſente que noz Prieres li aient valu.

Nous ſoumes ſain & hetie (Dieu merci) la quel choſe nous deſirrons a oir de voſtri Roial Majete.

Et vous prions que vous nous mandiez voſtre eſcrit toutes foiz, que il vous plera, & voſtre volente, la quelle nous ſoumes appareille de fere.

Done Aeſ. Jueſdi le 20. jour de Septembre.

Litera a Principiſſa Walliæ pro Amalrico de Montfort ſupplicatoria.

A.D. 1280. An. 8. E. I. Ex Autogr.

EXcellentiſſimo Principi, necnon Conſanguineo ſuo kariſſimo, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Hiberniæ, Duci Aquitanniæ, ſua devota Alienora, Principiſſa Walliæ, Domina Snaudon. ſalutem, cum eâ, quæ decet, ſincerâ dilectione tanto Domino, & Conſanguineo tam propinquo.

A.D. 1280.

Excellentiæ veſtræ conſtare facimus, per præſentes, nos (benedictus Deus) bona ſanitate & proſperitate gaudere, quod de vobis ſcire non ſolùm cupimus, ſet ſitimus.

A.D. 1280. Edv. I.

Et quia nobis ab aliquibus eſt relatum quod, in inſtanti Parliamento, de kariſſimi fratris noſtri Domini Amalraci ſtatûs relevatione propoſitis habere tractatum, ideo comploſis manibus, genibuſque flexis, ac gemitibus lacrimoſis, Majeſtati veſtræ ſupplicamus,

Quatinus, divinam Clementiam ex veſtri cordis intimo reſpicientes (quæ omnibus manum pietatis extendit, præcipue hiis qui ſe ex toto corde requirunt) præfatum fratrem noſtrum, & Conſanguineum veſtrum (Benignitatem veſtram, ut intelligimus, ſuppliciter poſtulantem) ad gratiam ad pacem veſtram miſericorditer velitis recipere.

Si enim Excellentia veſtra, prout ſæpius novimus, clementer extraneis condeſcendit, merito magis, ut credimus, naturæ veſtræ tam propinquæ manum debetis porigere pietatis.

Valeat in Domino per tempora longiora.

Dat. apud Sanctum Anneir, in Feſto Sancti Luci Euvangeliſtæ.

Dorſ.

Reſpondetur ei quod Tractatum eſt de ſtatu in iſto Parleamento: & id quod fieri potuit, eſt factum; & creditur per id, quod tractatum eſt, deliberatio fratris ſui ſit multum appropinquior.

Litera ad Ericum Regem Norwegiæ de Milite, qui Guydo de Montfort eſſe ſuſpicatur, ibidem arreſtato.

A.D. 1280. An. 8. E. I. Ex Autogr.

Magnifico Principi, & Amico ſuo cariſſimo, Domino Erico, Dei gratiâ, Regi Norwagiæ illuſtri, Edwardus, eâdem gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitaniæ, ſalutem, cum ſinceræ dilectionis continuis incrementis.

Referente nobis religioſo viro fratre Richardo Abbate de Lyſa in Norwagia, didicimus quod vos, ob reverentiam noſtram, & ob affectionem ſpecialem, quam ipſum factum erga nos probat, vos habere, nuper arreſtari feciſtis quendam Militem, pro eo quod ipſe inimicus noſter Guydo de Monteforti eſſe ſuſpicatur; ſuper quo, hujuſmodi factum veſtrum plurimum commendantes, vobis referre duximus magnas grates.

Quia ex hoc lucidius experti ſumus, quod vos in votis geritis illud dilectionis fœdus, quod fuit inter nos & inclitæ memoriæ Regem genitorem veſtrum, in veſtra perſona operis exhibitione continuare & complere; noſque ex hoc proni & prompti eſſe volumus, ex parte noſtrâ, hujuſmodi affectionem & dilectionem veſtram in hiis, quæ poſſumus, mutuâ viciſſitudine libentiſſime compenſare.

A.D. 1280.

Quocirca Regiam Gratitudinem duximus deprecandam, quatinus Militem ipſum, ſi adhuc in poteſtate veſtrâ teneatur arreſtatus, ad nos ſine dilatione mitti faciatis per præſentium portitorem; & nos nautis & aliis, qui ipſum ad nos conducent, mercedem ſuam reddi faciemus competenter.

Sane recommendamus vobis ſpecialiter Abbatem ſupradictum, rogantes attente quatinus ipſum, cujus mores & merita comprobamus, congrua benivolentia proſequentes, ſibi in ſuis agendis Regium favorem liberaliter impartiri velitis noſtri rogaminis interventu, & Johannem filium Rolandi Militem, qui negotiorum noſtrorum libenter curam agit, ut accepimus.

De licentia Epiſcopo Agen. & Beraldo Del Got Domum fortem conſtruendi.

A.D. 1280. An. 9. E. I. Rot. Vaſcon. An. 9. E. I. m. 11.

Rex dilecto & fideli ſuo, Johanni de Greilly, Seneſcallo ſuo in Ducatu Aquitaniæ, & aliis qui pro tempore fuerint, ſalutem.

Sciatis quod conceſſimus dilecto noſtro Arnaldo, Dei gratiâ, Agen. Epiſcopo, & Beraldo Delgot Militi fratri ſuo, licentiam conſtruendi in feodo de Linrano, quod de nobis immediate tenent, Domum Fortem, circundatam muris, turribus & foſſatis; & ſic circundatam muris, turribus & foſſatis ſibi & hæredibus ſuis tenere.

A.D. 1280.

Et ideo vobis mandamus quatinus eos & hæredes ſuos prædictam Domum conſtruere & tenere permittatis.

Ita tamen quod Domum prædictam nobis & Seneſcallis noſtris, pacatis vel iratis, A.D. 1280. Edv. 1. iratis, quotienſcumque indiguerimus, tradere teneantur.

In cujus, &c.

Teſte Rege apud Weſtm. 22. die Novembris. A.D. 1280. Edv. 1.

Litera ab Adelheide Duciſſa de Brunſwich, de Credentia.

A.D. 1280. An. 9. E. 1. Ex Autogr. in Turri.

SErenissimo Domino E. Regi Angliæ, Conſanguineo ſuo dilecto, Dei gratiâ, Adelheydis quondam Duciſſa in Bruneſwich, nunc Domina in Hertesberge, & Comitiſſa in Scowenberch, ad quælibet ejus beneplacita paratam & obſequioſam in omnibus voluntatem.

Mageſtati veſtræ in præſenti literâ graviter querulamur, quod frater noſter, Verdenſis Eccleſiæ poſtulatus, quem, bonæ memoriæ, dilectus Dominus ac Maritus noſter, in horâ mortis ſuæ, nobis ſtatuit in tutorem, nos atque pueros noſtros tractavit, & tractat adeo & indecenter, quod ſuam enormitatem vobis non plenarie poſſumus explanare;

Sed exhibitor præſentium, vir ydoneus & diſcretus, Dominus Alexander Capellanus noſter dilectus, vos debet de proceſſu hujus negotii noſtri, & aliorum negotiorum noſtrorum ſingulariter per ordinem expedire. A.D. 1280.

Et rogamus quatenus verbis ſuis, quæ ex parte noſtri vobis dixerit, fidem credulam adhibeatis.

Hinc eſt, cum idem Nuncius noſter, jam prædictus, Gallicum neſciat, rogamus quod ſibi Clericum, Latine inſtructum, adjungatis, ut, illo mediante, vos de toto negotio noſtro taliter, ſicuti nobis ſit utile, valeat expedire.

Dorſ.

Sereniſſimo Domino E. Regi Angliæ Conſanguineo ſuo dilecto.

Conventio ſuper Matrimonio inter Ericum Regem Norwagiæ, & Margaretam Filiam Alexandri Regis Scotiæ; ubi & de prætenſionibus hinc inde ad Orchadas & Inſulam Manniæ.

A.D. 1281. An. 9. E. 1. Ex Autogr. in Turri.

IN NOMINE PATRIS, ET FILII, ET SPIRITUS SANCTI, AMEN.

Hæc eſt finalis Conventio, facta in Feſto Sancti Jacobi Apoſtoli, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo primo, apud Rokesburg,

Inter illuſtrem Principem, Dominum Alexandrum, Dei gratiâ, Regem Scotiæ nomine ſuo, & nomine Nobilis Domicellæ Margaretæ filiæ ſuæ kariſſimæ, de conſenſu Domini Alexandri filii ſui & totius Conſilii dicti Domini Regis ex parte unâ:

Et venerabilem Patrem Dominum Petrum Orchadenſem Epiſcopum, & Nobilem Virum Dominum Bernerium Baron [de Berkrey], Magiſtrum Bernardum Cancellarium, & fratem Mauritium de Ordine Minorum, Procuratores & Nuncios ſollempnes & ſpeciales Domini Eryci, Dei gratiâ, Regis Norwagiæ illuſtris, ex alterâ:

Super ſponſalibus contractis, & Matrimonio contrahendo, inter præfatum Dominum Regem Norwagiæ, & dictam Nobilem Domicellam Margaretam, videlicet;

1. Quod Dominus Rex Scotiæ dat dictam Margaretam filiam ſuam dicto Domino Eryco Regi Norwagiæ in Uxorem. A.D. 1281.

2. Et promittit, & dabit cum eâ quatuordecim milia Marcarum ſterlingorum, novæ & uſualis monetæ (ita quod quinquies viginti Marcæ pro quibuſlibet centum Marcis computentur) & ſolventur apud Bergys in Norwagiâ, ſumptibus Regis Scotiæ, terminis infraſcriptis; videlicet,

Quod quarta pars prædictæ ſummæ portabitur cum dictâ Margaretâ in Norwagiam:

Et ſecunda quarta prædictæ ſummæ ad Feſtum beati Petri ad Vincula, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo ſecundo:

Et tertia quarta in Feſto eodem, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo tertio:

Et ultima quarta in eodem Feſto, anno Domini milleſimo ducenteſimo octogeſimo quarto.

3. Et dicti Procuratores promittunt fideliter pro Domino ſuo, ipſum ſub pœnis infraſcriptis artius obligando, quod idem Rex Norwagiæ dictam Domicellam

micellam accipiet in Uxorem, & cum eâ Matrimonium contrahet, & Nuptias celebrabit, ad tardius, infra Feſtum Nativitatis beatæ Virginis; niſi legittimum intervenerit impedimentum, & tunc quamcitius fieri poterit; & ad citius poſt Craſtinum Decollationis Sancti Johannis Baptiſtæ.

4. Et, die Nuptiarum, dicta Margareta coronabitur in Reginam; niſi legittimum conſtiterit impedimentum, & tunc omnem apponent diligentiam, Rex Norwagiæ & Regni Magnates; quod, quamcitius fieri poterit, coronetur.

5. Et promittunt dicti Procuratores, quod Dominus Rex Norwagiæ mille & quadringintas Mercatas terræ, de Monetâ ſuâ Norichanâ uſuali, nunc temporis, vel ad ejus valorem, ſi ipſa mutetur, cum Manerio competenti, in donationem, propter nuptias dictæ Domicellæ Margaretæ, per Cartam dicti Regis, eidem aſſignatas, &, prout ibi continetur, die Nuptiarum, vivâ voce ratificabit & confirmabit;

Ita quod, ſi humanitùs de dicto Rege Norwagiæ contingat, quod abſit, dicta Margareta dictarum terrarum poſſeſſionem propria auctoritate, per prædictas litteras Regias, poſſit apprehendere & tenere.

6. Et ſciendum quod erit in optione Domini Regis Scotiæ, ſecundam medietatem dotis in pecuniâ numeratâ ſolvere, vel terras, ex eâ, vel ex parte ipſius, ſuis terminis ſolvendâ, comparatas aſſignare;

Ita quod ex illis terris, pro ſingulis Mille Marcis, Centum Marcæ nomine redditûs percipiantur illo Anno, & ſic ulterius annuatim; optionem ſiquidem habet dictus Dominus Rex Scotiæ: Dum tamen, in Feſto Pentecoſtes, ante tempus ſolutionis, Regi Norwagiæ intimetur, quod terras velit omnes aſſignare loco competenti, & ſimul, vel loco viciniori, & magis ydoneo, quo poterunt ad comparandum inveniri, dicto Regi Norwagiæ, conſtante matrimonio, libere tenendas & habendas.

7. Dictæ vero Margaretæ, poſtquam terram Norwagiæ fuerit ingreſſa, certum Caſtrum, vel ſecurum Manerium, prout ipſa & ſui elegerint, ſtatim aſſignabitur; in quo ipſa, cum familiâ ſuâ, & dictâ pecuniâ, ſub Cuſtodiâ Regis Scotiæ & ſuorum, ſumptibus Regis Norwagiæ, quouſque nuptiæ celebrentur, ſalvo & ſecure poſſint morari:

Et Rex Norwagiæ & Regni Magnates ipſam, cum familiâ ſuâ, & dictâ pecuniâ, ſalvo & ſecure interim facient cuſtodiri; ita quod nullum ad eam Rex Norwagiæ inhoneſtum acceſſum interim habeat vel Carnalem:

8. Quod, ſi Rex Norwagiæ, poſt nuptias celebratas, prædecedat; dicta Margareta donationem illam, propter Nuptias, eodem Anno integre percipiet, & ſic ulterius annuatim; ſcilicet, dictas mille & quadringentas Marcas terræ, ſibi aſſignatas, ſi velit in terra Norwagiæ moram facere; ſi autem velit moram facere extra Regnum Norwagiæ, mille & quadringentas Marcas, ubicunque converſetur, de Camera Regis Norwagiæ, libere percipiet annuatim apud Bergys;

Ita quod erit in optione dictæ Margaretæ firmas illarum terrarum, ſibi aſſignatarum, ſuis terminis, ſecundum conſuetudinem Patriæ, per procuratorem ſuum in terra recipere, vel de Camerâ Regis, in Feſto Pentecoſtes, anno ſequenti, & ſic ulterius annuatim dictam pecuniam percipere apud Bergys.

Verumptamen, in defectum ſolutionis, recurſum habeat ad terras ſibi aſſignatas, ratione donationis propter Nuptias:

Et nichilominus debet habere dicta Margareta quicquid Regina, dum vidua fuerit, ibidem commorans habere debet, ſecundum leges Patriæ & conſuetudinem regionis approbatam.

9. Et præterea, habebit medietatem totius dotis infra biennium, proximo ſequens poſt mortem Regis; ita quod una medietas illius medietatis, primo anno, in Feſto Sancti Petri ad Vincula; & alia medietas, ſecundo anno, in eodem Feſto (niſi prius in Norwagiâ ſoluta fuerit) apud Berewicum in Scotia perſolvetur.

10. Dicta vero donatio propter nuptias, poſt mortem dictæ Margaretæ, ad Regem Norwagiæ redibit;

Prima vero medietas totius dotis, ſuis terminis ſolvenda, poſt Nuptias celebratas, in omnem eventum Regis Norwagiæ, niſi in illo caſu, ſi à Matrimonio reſilierit cum fuerit legittimæ ætatis, pleno jure efficietur;

Alia vero medietas totius dotis, vel terræ pro eâ, in Scotiâ aſſignatæ, poſt mortem dictæ Margaretæ, ad liberos ſuos, ſi quos habuerit, in omnem eventum pertinebit:

Super quo Regi Norwagiæ cavebitur ydoneè prout ipſa poterit, quandocunque velit dictam pecuniam extra Regnum Norwagiæ habere, ſi habeat liberos vel liberum, in Norwagia ſuperſtites,

ſtites, vel ſuperſtitem, ad quos, vel ad quem dicta ſumma pecuniæ de jure debeat pertinere.

11. Si vero dicta Margareta ſine libero vel liberis moriatur, dicta ultima dotis medietas ad Regem Scotiæ, & ipſius Regis Hæredes redibit:

12. Si verò Dominus Rex Norwagiæ, ante Nuptias celebratas, in fata decedat, dictâ Margaretâ illibatâ & non cognitâ, libere pro omnibus, de Regno Norwagiæ, cum tota pecunia ſecum, portata ſumptibus Regis Norwagiæ & magnatum ſuorum, in Scotiam reducetur.

13. Idem erit de dicta Margareta, quod ipſa, in omnem eventum, niſi prægnans fuerit, libere poſſit reverti, matrimonio diſſoluto.

14. Si vero dicta Margareta ante Nuptias celebratas, in fata decedat, tota dicta pecunia, nomine dotis, ſecum portata, eodem modo, ut in clauſula Superiori, dicto Regi Scotiæ apud Berewicum in Scotia, reportabitur.

15. Et ſciendum eſt, quod in omni portatione, & reportatione dotis, & cujuſcunque partis ejus, quandocunque periculum contigerit, commune erit utrique parti pro æqualibus portionibus.

16. Si vero contingat quod Dominus Rex Scotiæ, ſine filio legittimo, in fata decedat, nec aliquis filiorum ſuorum prolem legittimam reliquerit, & dicta Margareta ex dicto Rege Norwagiæ liberos habuerit;

Ipſa & liberi ſui ſuccedent dicto Regi Scotiæ, & liberis ſuis, tam in Regno, quàm in aliis bonis:

Vel ipſa etiam, ſi fuerit abſque liberis, ſecundum legem & conſuetudinem Scoticanam:

Et generaliter conſenſit dictus Rex Scotiæ, quod dicta filia ſua, & omnes ex ea deſcendentes, admittantur libere ad omnes Succeſſiones, & ad omnia alia jura, quæ ipſos contingere poſſunt quoquomodo, ſecundum legem Scoticanam, vel dictæ Regionis conſuetudinem.

17. Et, ſi dictus Rex Norwagiæ de dicta Margareta filiam vel filias procreaverit, ſuccedent in omnibus, quæ ipſam vel ipſas contingere poſſunt, ſecundum leges & conſuetudines Norichanas, etiam in Regno, ſi conſuetudo fuerit.

18. Dicti vero Nuncii & Procuratores, Nomine Regis Norwagiæ, promiſerunt & manuceperunt, ipſum Regem artius obligando, quod omnia & ſingula, ſuperius contenta, ex nunc rata & firma habebuntur, quouſque dictus Rex Norwagiæ fuerit quatuordecim Annorum completorum, & tunc ea plene ratificabit.

19. Et, ſi contingat, quod abſit, prædictum Regem Norwagiæ in aliquo, uſque ad illud tempus, vel in illo tempore, contravenire, dicti Procuratores obligant ipſum Regem, Hæredes ſuos, & Regnum Norwagiæ, ſe ipſos, & Hæredes ſuos, ad ſolvendum & dandum dicto Regi Scotiæ, & Hæredibus ſuis, vel aſſignatis centum millia librarum, bonorum & legalium Sterlingorum, in Villa de Berewico in Scotia, nomine & ratione dampnorum, expenſarum, & intereſſe.

20. Obligaverunt etiam dicto Regi Scotiæ illuſtri, pro dampnis, expenſis, & intereſſe, in illum caſum tantum ſi Rex Norwagiæ, non ratificaverit matrimonium, cum fuerit quatuordecim Annorum completorum, ſummam centum Marcarum, quam dictus Rex Norwagiæ ab eo percipit annuatim & totam *TERRAM ORCHADIÆ* cum omni jure, quod dictus Rex Norwagiæ habet vel habere poterit in eadem;

Ita quod prædictæ, tam ſumma, quàm terra, cum pertinentiis, dicto Regi Scotiæ, & Hæredibus ſuis ex tunc remaneant, imperpetuum, in feodo & Hæreditate, cum Rex Norwagiæ noluerit dictum Matrimonium ratificare, vel dampna, expenſas, & intereſſe, una cum pœna prædicta centum mille librarum, Regi Scotiæ & Hæredibus ſuis, vel aſſignatis reſarcire: Et Inſtrumenta, quæ habet pœnes ſe dictus Rex Norwagiæ, ſuper dicta ſumma pecuniæ centum Marcarum, Annuatim percipienda, ex tunc viribus careant, & caſſa ſint, & irrita ipſo jure;

Inſtrumentis quietæ clamationis dicti Regis Norwagiæ ſuper Inſulis, penes Regem Scotiæ reſidentibus, in ſuo nichilominus robore duraturis.

21. Et ſciendum eſt quod obligatio, de *TERRA ORCHADIÆ*, & de redditu centum Marcarum, tantùm habet locum à tempore transfretationis dictæ Domicellæ in Norwagiam, quouſque dictus Rex Norwagiæ fuerit quatuordecim Annorum completorum; & ſolummodo in illum caſum, ſi Rex Norwagiæ cum fuerit quatuordecim Annorum completorum, contra dictum Matrimonium reclamaverit, & illud noluerit ratificare & conſummare.

22. Dictus vero Rex Scotiæ, nomine ſuo & filiæ ſuæ, ac Magnates Regni promiſerunt, ſe artius obligando, quod omnia & ſingula, ſuperius contenta, ex nunc rata & firma habebuntur, quouſ-

que Rex Norwagiæ fuerit ætatis quatuordecim Annorum completorum.

23. Et, ſi contingat, quod abſit, dictum Regem Scotiæ, vel filiam ſuam uſque ad illud tempus, in aliquo contravenire, obligat ipſe Rex Scotiæ ſe, & Hæredes ſuos, & Regnum Scotiæ, ad ſolvendum, & dandum dicto Regi Norwagiæ, & Hæredibus ſuis vel ſuis aſſignatis centum millia librarum, bonorum & legalium Sterlingorum, apud Civitatem Bergenſem in Norwagia, nomine & ratione dampnorum expenſarum & intereſſe.

24. Obligavit etiam dictus Rex Scotiæ dicto Regi Norwagiæ (pro dampnis, expenſis, & intereſſe in illum caſum tantùm; ſi dicta filia Regis Scotiæ à dicto contractu reſilierit, antequam dictus Rex Norwagiæ fuerit quatuordecim Annorum completorum, & matrimonium fuerit ratificatum) totam *MANNIAM* cum omni jure quod dictus Rex Scotiæ habet, vel habere poterit in eadem;

Ita quod prædicta terra, cum pertinentiis, dicto Regi Norwagiæ, & Hæredibus ſuis, ex tunc remaneat, in feodo & Hæreditate, cum dicta filia Regis Scotiæ dictum Matrimonium noluerit ratificare & conſummare, vel dampna, expenſas & intereſſe, unà cum prædicta pœna centum mille librarum, dicto Regi Norwagiæ, vel Hæredibus ſuis, vel aſſignatis reſarcire:

Et Inſtrumenta quietæ clamationis dicti Regis Norwagiæ ſuper dicta *INSULA MANNIÆ*, quæ dictus Rex Scotiæ penes ſe habet, ex tunc viribus careant, & caſſa ſint, & irrita ipſo Jure;

Inſtrumentis dicti Regis Scotiæ, ſuper dicta ſumma pecuniæ centum Marcarum, annuatim percipienda, penes Regem Norwagiæ reſidentibus, in ſuo robore duraturis.

25. Et ſciendum eſt, quod obligatio de *TERRA MANNIÆ* tantùm habet locum à tempore transfretationis ipſius Margaretæ; & ſolummodo in illum caſum, ſi dicta Margareta noluerit Matrimonium ratificare, cum dictus Rex Norwagiæ fuerit quatuordecim Annorum completorum.

26. Et ſciendum eſt quod, in omnibus præmiſſis, ſalvum eſt utrique parti, quod tempus, quo pecunia ſolvetur, pro quolibet termino, ex utraque parte, per gwerram, per Piratas, vel per aliquem caſum fortuitum & inopinatum, poſſit mutari ſeu prorogari, ſine periculo partium, circa præmiſſa, præjudiclo vel jactura.

27. Poſt contractum verò matrimonium, & poſtquam Rex Norwagiæ fuerit quatuordecim Annorum completorum, & matrimonium ratificaverit, & quantum in ipſo eſt conſummaverit, prædictæ obligationes penales locum non habeant, niſi in duobus caſibus tantùm; ſcilicet,

Quod ipſa libere poſſit à Norwagia recedere:

Et ſi ipſa, & liberi, ex ea deſcendentes, ad Succeſſiones, & ad alia jura libere non admittantur.

28. In qualibet vero ſolutione pecuniæ, ſuo termino hinc inde ſolvendæ, tam ante Matrimonium, quam poſt, ſi defectus aliquis fuerit, tantùm erit pœna dupli illius quantitatis, ſive ſummæ, hinc inde ſolvendæ, quæ ſuo termino ſolvi debet.

29. Et ſciendum quod, ad majorem hujus rei ſecuritatem, dicti procuratores, habentes ad hoc plenum & ſpeciale mandatum, ratificant, nomine Domini Regis Norwagiæ, juramentum, à Domino Bernerio de Berkrey in animam ipſius Regis præſtitum, ſuper iſto contractu ſponſalium & Matrimonii, & omnia alia in iſto ſcripto Cyrographato contenta.

30. Item, promittunt fideliter dicti Procuratores & manucapiunt, quod Domina Regina, Mater dicti Regis Norwagiæ, & magnates Regni Norwagiæ, qui ſuper hoc contractu juraverunt, quamcitius præſentes haberi poterunt, in præſentia Nunciorum Regis Scotiæ juramenta ſua, priùs præſtita, ratificabunt & omnia aliâ, hic contenta, ſecundum hujus ſcripturæ tenorem.

31. Dicti verò, Dominus Rex Scotiæ, & Domina Margareta filia ſua, in præſentia Nunciorum Regis Norwagiæ, ſimiliter ratificaverunt Sacramenta, per procuratores ſuos, videlicet, Dominum Robertum Lupellum Militem, & Magiſtrum Godefridum, in animas ipſorum in Norwagia præſtita.

32. Item, ratificant omnia alia, in hoc ſcripto contenta.

33. Item juraverunt, in præſentiâ prænominatorum Nunciorum Regis Norwagiæ,

Patricius Comes de Dunbar:
Donenaldus Comes de Marr.
Gilbertus de Umfravill Comes de Anegus.
Walterus Comes de Menetheth,
Duncanus Comes de Fiſ,
Alexander Seneſcallus Scotiæ,
Johannes Comin,
Willielmus de Sulys, tunc Juſticiarius Laudon.

Willielmus

A.D. 1281. Edv. 1.

Willielmus de Breyham, &
Patricius filius dicti Patricii Comitis de Dunbar,

Perſonaliter qui tunc coram Domino Rege conſilio ſuo & dictis Nunciis Regis Norwagiæ, præſentes fuerunt;

Juraverunt etiam,

Alexander Comyn Comes de Bouchan. Conſtabularius Scotiæ, necnon
Maltſius Comes de Strathern,

In præſentia dictorum Nunciorum Regis Norwagiæ, per Procuratores ſuos, habentes ad hoc ſpeciale mandatum, ſicut patet in eorum litteris Patentibus inde confectis; videlicet,

Se Curaturos & Procuraturos quod omnia & ſingula ex parte illuſtris Principis Domini Alexandri, Dei gratiâ, Regis Scotiæ, & Nobilis Domicellæ filiæ ſuæ, ſuper fœdere Matrimonii, inter Dominum Erycum Regem Norwagiæ & dictam Domicellam, promiſſa & conventa, firmiter & inviolabiliter obſerventur, prout in iſto Inſtrumento pleniùs continetur quouſque dictus Dominus Rex Norwagiæ fuerit quatuordecim Annorum completorum, & matrimonium ratificaverit quantum in ipſo eſt.

34. Præterea ſciendum eſt quod

Vivenus Miles Frater Bernerii Militis,
Johannes Filius Fuini,
Iſaac filius Gantonis,
Andreas Petri,
Elanus Aruſinus,
Auduenus de Slind[illegible]n,

Spontaneè & expreſsè conſentientes, & tactis Sacroſanctis Euvangeliis, jurantes,

A.D. 1281. Edv. 1.

Promittunt, bona fide, quod in Scotiâ ſtabunt, tanquam obſides, ad voluntatem dicti Regis Scotiæ, nec à Regno Scotiæ, ſine expreſſa licentia Domini Regis Scotiæ, recedent, quouſque Rex Norwagiæ fuerit quatuordecim Annorum completorum, & matrimonium inter ipſum & dictam Margaretam ratificaverit, & quantum in ipſo eſt conſummaverit.

Obligavit etiam dictus Dominus Rex Scotiæ totam *MANNIAM*, cum pertinentiis pro centum milibus librarum, & dampnis, expenſis, & intereſſe in illum caſum, ſi dictos obſides, cum dictus Rex Norwagiæ compleverit quatuordecim Annos, & matrimonium quantum in ipſo eſt conſummaverit, apud Berewic. (ſi eos prius ibidem receperit) niſi caſus mortis, vel alius caſus legittimus præpedierit, vel propriâ voluntate receſſerint, libere non dimittat.

In cujus rei teſtimonium, parti iſtius Cyrographi, penes Dominum Regem Scotiæ reſidenti; dicti Procuratores Regis Norwagiæ Sigilla ſua appoſuerunt.

Parti vero reſidenti penes dictos Procuratores, Sigillum dicti Domini Regis Scotiæ eſt appenſum.

Dorſ.
Scriptum Cirographatum apud Berewyc.

Duplicatum; ſet alterum eorum fuit miſſum in Norwagiam; ſet fuit reportatum, & ſubmerſum cum Nunciis Regis.

Quod Regi Franciæ diſplicet, in Chartis Vaſconiæ, formula: *REGNANTE EDW. REGE ANGLIÆ.*

A.D. 1282. An. 10. E. 1.

Ex Orig.

A Son treſchier & treſhaut Sengnhor, & mon Sengnhor Edward, par la grace Deu, Roi d'Anglaterre, Senhor d'Irlande, e Duc de Guiane, Johan de Greili ſon Chevaler en totes choſes laute e leeſce.

Sire, verite eſt que pieſa, ſelonc ce que je truis par arcamentz de la Cort de France, qe le Roi de France e ſon conſelh ſe tindit a mau paie a la date des chartes de voſtre terre de Vaſconhe, por ce que l'ont metoit en la date des dites chartes *REGNANTE EDWARDO REGE ANGLIÆ.*

A.D. 1282.

E ei troue que, por ceſte cauſe avant que je fuſſe ore derierement voſtre Seneſchaus, e apres, aucunes procurations ont eſte caſſees, en la Cort de France.

Et apres d'un An, que li Roi de France manda au Seneſchau de Tholoſe par ſes lettre, que il me comandaſt que je, en tote voſtre terre, feiſſe metre en la date des chartes *REGNANTE PHILIPPO REGE FRANCIÆ,* e non pas *REGNANTE EDWARDO REGE ANGLIÆ.*

A.D. 1282. Edv. 1.

Et que le Rois caſſoit, & pronuncioit por nules totes les chartres, qui contre ce ſeroient feceſt, que il defendiſt que ce ne ſe feiſt dilucc en avant.

E, Sire, a ce je ne vous hobeir ſanz voſtre leve, e ceſt defendement fu aſſetz ſein; & por ce que li Rois de France (ſans que l'obeir, uſoit des dates des Chartres, en voſtre terre, a pres ſon defendement, auſi come devant) fu mout eſmeutz, e manda a ſon Seneſchal de Tholoſe que il feiſt encore la dite defenſe;

E que certeins Notairs d'Agenois, qui avient feit aucunes chartes contre le dit defendement, les queles chartes il Rois de France e ſon conſelh avoient veues, li ditz Seneſchaus ſe feiſt balhier o avener a Paris a certein jor a fere ſa volomte.

Les queus Notairs vindrent à Paris a ceſt Parlament, e, ſelonc ſemblant d'aucuns, il euſſent eſte en grant perihl, ſe je neuſſe pris ſur moi la deſobeiſſence, en diſant que je n'avoie feit nulh defendement.

E ſur ce Sire je parlei au Roi, e a l'Abe Seint Denis, e a aucuns autres, ſi bien cum je poi, en priant quil i meiſſent le plus teinable attemprement qu'il porroient.

E lor moſtre mout de chartes du Comte Raymon de Tholoſe, e du Comte Aufos Comte de Tholoſe e de Poitles, qui furent en la date, des queles eſtoit contenu *REGNANTE RANDVLPHO COMITE THOL. REGNANTE ALPHONSO COMITE THOL.*

E por ce que je a parſſui aucune choſe de lor volomte, je les fis aviſer par autrui, qu'il ſe poiſt ſouffrir que lom eſcrit ceſt mot *REGNANTE*, e que lom deiſt *ACTVM FVIT EDWARDO REGE ANGLIÆ DVCE AQVITANIÆ*, e en ceſte maniere fuſt ſamblantz qu'il ni euſt pas ſi grant changement.

E, a la fin, apres grant conſelh, e grant debat eu ſur ce, l'Abe Seint Denis, e aucun autre me reſpondirent, que il eſtoit acorde que la date des chartes fuſt tele, *ACTVM FVIT REGNANTE PHILIPPO REGE FRANCIÆ, EDWARDO REGE ANGLIÆ, TENENTE DVCATVM AQVITANIÆ.*

E que grant peine s'eſtoient acorde aucun du Conſelh qe l'om i feiſt mencion de nul por forque du Roi de France.

A.D. 1282. Edv. 1.

E ce me fu reſpondu, par le dit Abe, un poi avant que je receviſe voſtre latre, en la quele vos me commandietz ſimpplement, que je feiſſe garder e tenir la date uſee.

E por ce, ſire, que je ve voſtre letre, je vos faez ce a ſavoir que vos ſi haſtivement, com vos porretz, en aucune maniere ſur ce, me mandetz voſtre volomte; quar, ſire, auſſi toſt cum je ſere retornetz, je pais, ſi l'om feit contre le dit ordenement, la Cort dira que ce eſt contre lor comandement, e contre lor reſtz.

E, ſire, ſachietz que por ceſte doute l'om ne fiſt charte en Agenois, de la Feſte Seint Nicholas dernier, juſques aujordui, ni fera juſque a tant quil aient ſur ce aucun defendement, o comandement de moi; la quele choſe eſt a grant domage de tote la terre.

E ſur ce fatz vos plus a ſavoir que par votz lettres, qe vos avetz Envoie, que li Balhif s'a content a meſtre Adam de Norffolk, e a ſoi delivrer li Balhent, ce que l'om trovera que il doient; por ce que les iſſues de la terre ne pueent pas fornir totes les charges qui ore i ſont, lom ne porra paier la dete de la Vicomteſſe de Limogys, ni la dete du Roi de France; ceſtaſavoir, cinc mile livres de Tornois chaſcun an, au chaſcun d'eus, ſelonc ce que il fu autre foitz ordene e jure par moi, e par le dit meſtre Adam adonc Coneſtable de Bordeaus.

E por ce je entent certeinement que la coſtume de Bordeaus, e les autres rentes, e iſſues de voſtre terre de la dite Duchie, ſeront priſes a la mein du Roi de France, e ce ſera a grant charge de vos, Gages, de Serientz, e d'autres choſes; e ſur ce auſſi mandetz moi voſtre volomte.

E ſur totes ces choſes maimement por le premier cas ranvoietz moi, s'il vos pleit, ceſt meſſage, ovec voſtre volomte, au plus haſtivement que vos porrez.

E ſachietz, ſire, que la Cort me diſt que a ceſte foitz jen feiſſe aler les ditz Notaires.

E plus, ſire ſachietz que li Eveſques d'Agen. fu entretz le premier lundi de ceſt careſme.

Done a Seint Germein en Laie, le juedi avant la Feſte Seint Pierre chaere.

A.D.1282.
Edv. 1.

De Servitio Regis Franciæ, & aliis Vaſconiam tangentibus.

A.D.1282.
An. 10. E. 1.
Rot. Vaſc. m 2. 10. E. 1.

REX dilecto & fideli ſuo, Johanni de Grelliaco, Seneſcallo ſuo Vaſconiæ, ſalutem.

Super eo quod nobis de ſervitio Domini Regis Franciæ Summonito ſcripſiſtis; vobis ſignificamus quod die & loco Summonitionis ejuſdem interſitis perſonaliter, dicentes quod pro nobis acceſſiſtis ibidem.

Et ſi vos de ſervitio, quod à nobis exigunt, fuerint allocuti; reſpondeatis, quod in pace, inde initâ, nondum reperitur dicti ſervitii certitudo; ſet nichilominus parati eſtis de gentibus noſtris dicto Domino Regi ſuccurſum facere in ſuis agendis, cum fueritis requiſiti, ſicut à nobis habetis ſpecialiter in præceptis.

De Caſtris autem noſtris in Vaſcon. muniendis aliàs vobis ſignificavimus, quod ea meliori modo quo poſſetis muniretis; unde de hiis, quæ in partibus illis de noſtro perquirere poteritis, munitioni faciatis in eiſdem; quia tam pro guerra noſtra Walliæ, quàm pro aliis neceſſariis, quæ nobis incumbunt, pecuniam ad hoc vobis ad præſens tranſmittere non valemus.

De draperiâ autem apud Burdegal. faciendâ, memoriter credimus vos tenere quod tam ore, quàm literis vobis alias injunximus, quod cum Civibus noſtris Burdegal. tractatum & colloquium haberetis ſuper commoditate, quam nobis accreſcere poterit in hac parte, & certitudine perpetuâ nobis inde faciendâ.

De quibus adhuc nos nullatenus certioratis, per quod tamen eis ſuper hoc, prout expedire videritis, colloquium habeatis; quia de noſtro circa hoc aliquid apponere conſilium non habemus, quouſque de commodo & ejuſdem ſecuritate nobis conſtiterit evidenter; extunc enim conſilium habebimus quid circa hoc facere nobis fuerit oportunum.

Cæterùm, qualiter terra noſtra Vaſcon. feodis & elemoſinis oneratur, ſatis ſumus certi; nichilominus tamen alii exinde proveniunt exitus & commoda, de quibus ea, quæ nobis incumbunt ibidem, vos poſſe ſuſtentari credimus condecenter.

Teſte Rege apud Rothelan. 21. die Julii.

De Militibus in auxilium Alfonſi Regis Caſtellæ deſtinatis.

A.D.1282.
An. 11. E. 1.
Ex Autogr.

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitanniæ, dilecto Conſanguineo, & fideli ſuo, Gaſtoni Vicecomiti Biern. ſalutem.

Quia intelleximus quod quidam, de terrâ Sororii noſtri kariſſimi Domini Regis Caſtellæ, nequiter inſurrexerunt in ipſum, & contra fidelitatis ſuæ debitum infideliter ſe geſſerunt:

Idémque noſter Sororius nos rogavit quod ſibi contra eos auxilium faceremus;

Nos, inſpecto quod eidem propter fœdus, inter ipſum &, bonæ memoriæ, Dominum H. Regem Patrem noſtrum contractum (quo idem Pater noſter ſe & Hæredes ſuos aſtrinxit) & etiam propter affinitatem inter nos & ipſum, ratione ſororis ſuæ, quam duximus, contractam, ut ſcitis, deeſſe non poſſumus in hac parte; de gente noſtrâ Vaſconiæ ſibi duximus ſuccurrendum.

Et, quia vos dicto Domino Regi ſimiliter eſtis ex diverſis cauſis & rationibus obligati, & ipſe de vobis geſſit hactenus plenam fiduciam,

Vos rogamus quatinus præparetis vos ad ſubſidium ei noſtro nomine faciendum, & de centum militibus, de terrâ noſtrâ Vaſconiæ & Agen. faciatis ad noſtra ſtipendia provideri, ducendis vobiſcum in auxilium dicto Regi per vias & loca quæ providerit, & quando vobis ſuper hoc duxerit demandandum.

Et, quia non credimus vos multùm in pecuniâ habundare, nos aliquem de fidelibus noſtris vobis tranſmittemus, qui vobis & Militibus illis liberabit ſtipendia, vice noſtrâ.

Datum apud Rothelan. viceſimo ſecundo die Decembris, anno Regni noſtri undecimo.

Ad Regem Caſtellæ de Militibus ſibi in auxilium demandatis.

A.D.1282. An. 11. E. I. Ex Autogr.

Magnifico Principi, & fratri ſuo kariſſimo, Domino Alphonſo, Dei gratia, Caſtellæ, Toleti, Legionis, Galleſiæ, Sibiliæ, Cordubiæ, Murſiæ, Gihenniæ, atque Algarbiæ Regi illuſtri, Edwardus, eadem gratia, &c. ſalutem, & ſinceræ dilectionis perpetuum incrementum.

Intellecto quod quidam de terra veſtra in vos inſurrexerunt nequiter hiis diebus, & contra Dominationem veſtram infideliter ſe geſſerunt, turbamur in corde, & id moleſte ferimus vehementer.

Cæterùm de auxilio, quod per Magiſtrum Galfridum de Everle, Notarium & Capellanum veſtrum, ac Ægidium Petri, Nuncios veſtros, per litteras veſtras de credentia à nobis, occaſione hujuſmodi, poſtulâſtis, dilectioni veſtræ taliter reſpondemus.

Quod, licet Walenſes nobis Guerram ſuſcitaverint iteratò, ſicut Progenitoribus noſtris Regibus Angliæ ſingulis ſuis temporibus ſuſcitârunt, ſanguinem nationis noſtræ continuè ſitientes: Et etiam quamplures nobiles de genere noſtro, & alios conjunctos & fideles noſtros morti tradiderint hiis diebus; noſque cum gente noſtra, ad graves ſumptus noſtros & totius Regni noſtri, modernis temporibus demus operam, ad tranquillitatem & pacem perpetuam, ipſorum viros & malitiam reprimendi;

Vobis tamen, ad præſens, de centum Militibus de terra noſtra Vaſconiæ, ſubſidium faciemus.

Et quia de dilecto & fideli noſtro Domino Gaſtone Vicecomite Byern, ut credimus, plenam fiduciam reportatis, & ipſe vobis meritò ex cauſis variis tenetur aſtrictus (cum honores & commoda eidem feceritis multis modis) mandavimus ei quòd, cum dictis Centum Militibus, vobis ſe præparet ad auxilium faciendum, & vos adeat quando ſibi ſuper hoc duxeritis demandandum; quodque, cum militibus illis, per vias & loca, quæ eidem mandabitis, ad vos dirigat greſſus ſuos.

Dat. apud Roth. &c. 26. die Decembris, anno Regni noſtri undecimo.

Rex reſpondet Regi Caſtellæ ſuper negotiis per Galfridum Notarium ſibi expoſitis.

A.D.1282. An. 11. E. I. Ex Protocollo in Tur.

Magnifico Principi, & Sororio ſuo kariſſimo, Domino A. Dei gratiâ, Caſtellæ, Toleti, Legionis, Galleſiæ, Sibiliæ, Cordubiæ, Murciæ, Gienniæ, & Algarbiæ Regi illuſtri, E. eâdem gratiâ, Rex Angliæ, &c. & fraternæ dilectionis amplexum, ac felices ad vota ſucceſſus.

Noverit veſtra Magnificentia nos, & Reginam noſtram Sororem veſtram, liberóſque noſtros plenâ vigere corporis ſanitate; gaudentes in inmenſum ſuper eo quod, Magiſtro Galfrido de Everle, Clerico veſtro & noſtro, referente, didicimus vos conſimili gaudere ſanitate.

Et, quia oppinamur quod diverſi, diverſa forſan cogitantes, referent vobis diverſa ſuper viſione & mutuo colloquio Domini Regis Franciæ & noſtro nuper apud Ambianum:

Fraternitatem veſtram omni, quo poſſumus, affectu rogamus, quatinus, ſi quæ ſiniſtra, vel Serenitati veſtræ diſplicitura, vobis relata fuerint ſuper viſione & colloquio prædicto, nullatenus eis credatis, nec in aliquo inde turbetur cor veſtrum;

Quum dilectus Avunculus & fidelis noſter W. de Valencia, Comes Pembrochiæ, & alii Nuncii, quos ad veſtram præſentiam deſtinamus, prout aliàs vobis ſignificavimus, vobis plenariè exponent omnia ea, quæ facta fuerunt inter nos, & cauſam viſionis prædictæ.

Per ipſorum etiam expoſitionem, plenariè ſcietis reſponſionem verborum veſtrorum, quæ poſuiſtis in ore Clerici veſtri & noſtri memorati, nobis referendorum; veſtræ fraternitati ſupplicantes ut, Nunciis noſtris prædictis favorabiliter auditis, dictus eorum firmiter credatis, & expoſita, intuitu Dei & noſtri, effectui mancipare curetis;

Quæ ſi feceritis, credimus quod expediat honori veſtro & utilitati totius Chriſtianitatis.

A.D. 1283. Edv. I. De deductu noſtro Girofalconum noſtrorum, mittimus vobis quatuor Girofalcones griſos; quorum duo apti ſunt & inſtructi ad grues & heruncellos; & reſiduos coaptare velitis pro veſtrâ voluntate.

De albis verò Girofalconibus, amiſimus jam novem; ita quod nullum album ad præſens habemus.

Miſimus tamen Nuncios noſtros in Norwagiam, pro hujuſmodi Girfalconibus quærendis. A.D. 1283. Edv. I.

Palefridas quidem veſtros vobis non mittimus ad præſens; quùm, ſi Dominus permiſerit fieri perſonaliter adinvicem nos videre, eos nobiſcum ducemus, unà cum albis Girofalconibus, ſi qui ad nos interim reportentur.

Ad Conſtantiam Reginam Aragoniæ Reſponſio Regis.

A.D 1283. An. 11. E. 1. *Ex Autogr.*

EDwardus, Dei gratiâ, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, & Dux Aquitanniæ, Sereniſſimæ Dominæ & benivolæ ſuæ, kariſſimæ Dominæ Conſtantiæ, eâdem gratiâ, Reginæ Aragoniæ illuſtri, ſalutem & integerimæ dilectionis & Amicitiæ continuum incrementum.

Veniens ad nos, cum litteris veſtris de Credentiâ, vir diſcretus, Magiſter Arnaldus de Rexaco, Canonicus Valenc. ex parte veſtrâ nobis expoſuit quòd adventum filiæ noſtræ, cauſâ prælocuti Contractûs, plurimùm affectâſtis, & petiit quod vos, ſuper adventu ſuo ad partes veſtras, certiores reddere curaremus.

Cæterùm quia poſtquam Nuncios noſtros ad partes illas deſtinavimus hac de cauſâ, Walenſes moverunt ſubitò nobis guerram: Et contra fidelitatis ſuæ debitum in nos & gentem noſtram infideliter irruerunt: Noſque, ad ipſorum malitiam reprimendam, in expeditionem proceſſimus contra ipſos: Et eoſdem intendimus impugnare donec, diſponente Domino, de ipſis noſtram conſecuti fuerimus voluntatem; dictam filiam noſtram ad vos tranſmittere nequivimus iſtâ vice, nec credimus quod, citra Feſtum Purificationis beatæ Mariæ, anno ſequenti, idem facere commodè valeamus. A.D. 1283.

Super hoc autem, quod per eundem Nuncium nos rogâſtis, quod Dominum Regem Franciæ curaremus aliqualiter impedire, ſi ob cauſam aliquam in vos, vel terram veſtram inſurgeret, vel vobis inſidias præpararet:

Scitis quo fœdere, ne dùm ſanguinis, ſet homagii ſumus dicto Regi Franciæ colligati, nec deceret nos contra ipſum aliquatenus rebellare, vel quicquam facere, quo per culpam noſtram indignationem ſuam vel offenſam incurrere crederemus:

Indempnitati tamen veſtræ, & veſtrorum affectamus continuè providere modis omnibus, quos conſpicimus condecere.

Undè, licet Domino ſummo Pontifici, ex cauſâ, quam nobis mandâſtis, adhuc ſcribere diſtulerimus; in brevi tamen Nuncios noſtros ſolempnes proponimus ad ipſius præſentiam, ex cauſâ eâdem, deſtinare; parati ſemper in hiis, quæ poſſumus condecentur, adquieſcere votis veſtris.

Dat. apud Rothelan. 12. die Januarii, anno Regni noſtri undecimo.

Litera Edmundi Germani Regis, de Negotio Provenciæ, quod terminatur per formam pacis.

A.D. 1284. An. 12 E. 1. *Ex Autogr.*

AMon treſcher Segnur le Roi d'Engleterre, Eſmon ſes freres, ſi li pleſt, ſaluz & totes honors.

Sachez, Sire, ke je parlei au Roi de France, & le priai, endroit de la boſogne de l'eſlit de Bordeaus; & il reſpondi que il ne requert jamais por nul, quant il ſont deus eſliz; mes bien coveigne l'Apoſtole.

Endreit de ma boſogne de Provins, Sachez, Sire, que la choſe eſt terminee en forme de peis; la quel peis je vos euſſe mandee par eſcrit, mes je lei leiſſe por ce, que ele eſt bien longue: Je l'envoi en eſcrit a Madame ma mere, qui la vos moſterra bien, ſe il la vos pleſoit veair. A.D. 1284.

Endroit de la boſogne de Raulin, de Kemller, & de Jehan de Vaus, Sachez, Sire, que je en parlei a lor amis, por avoir eut leur conſail; & il loent que la boſogne prengne onkore delai, & vaut meuz que ele ſoit moſtree autrefoiz que ore, par bones reſons; les quels il nos moſterront: Por la quel choſe la boſogne n'eſt pas onkore moſtree.

Sire,

A.D. 1284. Edv. 1.

Sire, il vos ſorvent ben, que je vos requis, par letre, & par boche, que vos me vouſiſſez preſter mon Sire Otes de Granzon, por aider mes boſognes, es quels je auroie Meſtier de ſon conſaill; & onkore vos pri, ſi vos pleſt, que vos le me preſtez un poi de tens; li quels revendra a vos a voſtre pleiſir.

Et je vos pri que de ceſte requeſte, que je voz faz, me mandez veſtre volente, par mon meſſager.

A Dieu ſoiez commande.

Donees a Paris, le jour de Sainte Margar.

Litera Philippi Comitis Sabaudiæ de Credentia, & pro Auxilio habendo.

A.D. 1284. An. 12. E. 1. Ex Autogr.

Excellentiſſimo viro, & Domino ſuo kariſſimo, Domino E. Dei gratiâ, illuſtri Regi Angliæ, Domino Yberniæ, & Duci Aquitaniæ, Philippus Comes Sabaudiæ, ſalutem, & ſe ſemper paratum in omnibus ad ſua beneplacita & mandata.

Cupientes de felici ſtatu veſtro (quem Jehu Chriſtus ſua Clementia proſperum ſemper faciat & jocundum) bonos & certos rumores audire frequentius; Serenitatem veſtram requirimus & rogamus, quatinus de eodem ſtatu veſtro nos reddatis, per latorem præſentium, ſi placeat, certiores; nam, quotienſcumque de felicitate veſtrâ nobis proſpera nunciantur, quamplurimum efficimur lætiores.

Si quid autem eſt, quod vobis velitis nos facturos, nobis præcipiatis; quum voluntatem veſtram & beneplacitum parati ſumus, & ſemper erimus, in omnibus pro viribus adimplere, tanquam pro Domino ſpeciali.

Sanè ad vos mittimus dilectum Capellanum noſtrum, Dominum Gregorium, latorem præſentium, pro negotiis & neceſſitatibus noſtris vobis exponendis;

Dominationi veſtræ ſupplicantes ut ea, quæ de negotiis noſtris vobis expoſuerit, audire vobis placeat: Et nobis in ipſis negotiis & neceſſitatibus inſtantibus ſubvenire; necnon præbere conſilium, auxilium & juvamen.

Porrò, ſi de ſtatu noſtro rumores vobis audire placeat, noverit Dominatio veſtra quod, quantum ad corpus, ſumus in ſatis bono ſtatu, divinâ gratiâ concedente.

Valeat bene & diu.

Datum die Veneris poſt quindenam Penthec. apud Montem Mel.

Litera Regis Norwegiæ, de Conventionibus obſervandis, & Theotonicis non receptandis.

A.D. 1285. An. 13. E. 1. Ex Autogr.

Magnifico Principi, Amico ſuo in Chriſto kariſſimo, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ illuſtri, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ, Ericus, eâdem gratiâ, Rex Norwagiæ, ſalutem & felices ad vota ſucceſſus.

Quum Sanitatem veſtram, tanquam noſtram propriam, ſemper fore proſperam ſummis deſideriis affectamus; magnificentiam veſtram, de quâ plenè confidimus, attentiùs rogamus, quatinus de ſtatu veſtro prædilecto, utinam ſemper felici & optimo! quando facultas ſe optulerit, nos velitis reddere certiores; ſcientes quod nos, & noſtri, in receſſu præſentium, benedictus altiſſimus, eramus in bono ſtatu.

Cæterùm noverit Excellentia veſtra, quod litteram compoſitionis cirografatam, noſtro Sigillo ſignatam, vobis, cum latore præſentium, tranſmittimus.

Poſtulantes ut ipſam compoſitionem à veſtratibus firmiter faciatis obſervari, prout utriuſque Regni comodo meliùs noveritis convenire; & maximè ne Theotonici, inimici Regni noſtri, Mercatoribus utriuſque Regni, hinc inde tranſeuntibus, injuriam, dampna, vel moleſtiam aliquam in veſtrâ ditione, ſive in Mari, ſive in Terrâ, inferre præſumant.

Et, ſi qui tales inventi fuerint, ipſos, prout in dictâ Compoſitione, inter nos factâ, expreſſe continetur, nullum refugium in partibus veſtris aut latibulum habere permittatis, in noſtrum vel noſtrorum præjudicium, vel jacturam.

Teſte meipſo apud Bergis, 6. Idus Maii, anno Regni noſtri ſexto.

Litera Regis Norwegiæ de antiquâ amicitia obſervanda, & contra Theotonicos Regnum invadere conjurantes.

A.D. 1286. An. 14. E. 1. Ex Autogr.

EXcellenti Principi, Amico ſuo in Chriſto kariſſimo, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ illuſtri, Duci Aquitaniæ, & Domino Hiberniæ, Ericus, eadem gratiâ, Rex Norwegiæ, ſalutem & dilectionis ſinceræ affectum, cum gloriæ & Honoris incrementis.

Quùm Nuncios noſtros, ad vos in æſtate proximâ præteritâ deſtinatos, multùm honorifice, non ſolum in curia . . . ſet etiam alibi per Regnum veſtrum recepiſtis, & pertractari feciſtis; nec non & pro litteris, mutuæ ſocietatis & amicitiæ inter vos & nos, tranſmiſſis, veſtræ fraternitatis excellentiæ grates referimus ſpeciales; attentius deprecantes ut confœderationes & amicitias antiquas, inter Progenitores veſtros & noſtros initas, & fideliter obſervatas, ... nos innovatas, obſervare velitis cum effectu, ſcituri nos eaſdem vice mutua firmiter ſervaturos.

Hinc eſt quod veſtræ ſignificamus magnificentiæ, quod minime . . . . quod Theotonici, quos nos & noſtri Progenitores ſemper fovimus, & plurimis privilegiis ac emunitatibus munivimus, Regnum noſtrum conjurati in hac æſtate intelleximus invadere diſponunt;

A.D. 1286.

De quorum invaſionibus in Regno noſtro nichil penitùs curamus, dummodo inſidiæ eorum furtivæ, quas per piratas in lateribus maris contra tranſfretantes ad Regnum veſtrum, & ad alia Regnâ facere proponunt, valeant coherceri.

Quare Excellentiam veſtram requirimus & rogamus, quatinus omnes tales inſidiantes âc Regni comodum inpedientes, quas ſub ditione veſtrâ repperiri contigerit, brachiò potentiæ veſtræ, amoris noſtri intuitu, cohibere velitis; & nos in ſimili caſu, vel majori, ſi emerſerit, abſque tergiverſatione, vobis & veſtris aſſiſtemus.

Voluntatem igitur veſtram in hiis & aliis, unà cum ſtatu veſtro, & Regni per Dominum . . . . . . exhibitorem præſentium, dilectum ac fidelem noſtrum, vel per primos intervenientes nobis ſignificare curetis.

Scientes quod nos, in receſſu præſentium, benedicto altiſſimo, eramus in bono ſtatu, quod de vobis, & veſtris ſcire volumus & optamus.

Valeat veſtra Magnificentia per tempora diuturna.

Teſte meipſo Script. Bergis Nonas Martii anno Regni

Amadeus Comes Sabaudiæ gratias agit Regi ſuper Cura ſua pro Terra Sabaudiæ, & perſona Comitis.

A.D. 1286. An. 14. E. 1. Ex Autogr.

A Tres haut & puiſſant Segnor, Mon trechier Segnor, Mon Sire Edward, par la grace de Deu, Roi d'Angleterre, Segnor d'Irlande, & Duc d'Aquitayne, li ſiens liges Ames de Savoe, ſon ſervice, honor & reverence.

Sire, mult grant merci de toz biens, & de toz honors, que fait m'avez & feroiz, vos plait; & nomeement de la grant peine, que vos portes par vos, & par les voſtres, por l'eſtat de la terre de Savoe, & eſpecialment por ma parſone.

A.D. 1286.

Sire, de mon Eſtat vos ſaura bien certifier Maſtre Jehanz de Laſci veſtre Clers, qui loialment & peniblement ſe travalle en les beſoingnes toz jors.

Me comandez, Comment a celi qui eſt toz voſtres.

Don. a Belois, le Vandredi Saint devant Paſques.

Litera Erici Regis Norwegiæ, de pecuniis ſibi à Regno Scotiæ debitis ratione maritagii, & pro Domicella Margareta.

A.D.1290. An. 18. E. 1. Ex Autogr.

EXcellentiſſimo Principi, Affini ſuo & Amico, Domino Edwardo, Dei gratiâ, illuſtri Regi Angliæ, Domino Hyberniæ, & Duci Aquitaniæ, Ericus, eâdem gratiâ, Rex Norwagiæ, ſinceræ dilectionis conſtantiam, cum ſalute præſenti pariter & æternâ.

Cum Regnum Scotiæ nobis, ratione maritagii noſtri, teneatur in ſeptingentas Marcas Sterlingorum annuatim, & ad Pentecoſten, proximo venturam, anno gratiæ 1290, erunt quatuor Anni elapſi, quod de dicto redditu nichil percepimus, nec habuimus:

Et dilecti Mercatores noſtri, Willielmus Daverſon, & Willielmus Suat, ac cæteri eorum ſocii, nobis, pro noſtris & Domicellæ Margaretæ, kariſſimæ filiæ noſtræ, negotiis viriliter expediendis, mutuo tradiderunt duo mille Marcarum, & Octingentas Marcas Sterlingorum: Et cum aſſignaverimus prædictum redditum eiſdem Mercatoribus, percipiendum in ſolutionem pecuniæ prænominatæ;

A.D.1290.

Veſtram dilectionem, quam ſemper invenimus fructuoſam, rogamus attentè & requirimus, quatinus Cuſtodibus & Camerariis Regni Scotiæ dare, ſi placet, velitis in mandatis, ut prædictas duo mille Marcarum, & Octingentas, pro prædictis quatuor Annis, eiſdem Mercatoribus indilate reddant nomine noſtro pro nobis, & deliberent ſecundum tenorem litterarum noſtrarum, quas eiſdem Cuſtodibus mittimus per præmiſſos.

Tantum, ſi placet, ſuper hoc facientes, quod prædicti Mercatores preces noſtras, penes vos effuſas, ſibi ſentiant fructuoſas.

Litera Epiſcopi Sancti Andreæ, notificans rumores Domicellam Norwegiæ eſſe Mortuam, & exorat Regem ad Marchias feſtinare ut effuſioni ſanguinis parcatur.

A.D.1290. An. 18. E. 1. Ex Autogr.

EXcellentiſſimo Principi, & Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Yberniæ, & Duci Aquitaniæ illuſtriſſimo, ſuus devotus Capellanus W. permiſſione Divinâ, Eccleſiæ Sancti Andreæ in Scotiâ Miniſter Humilis, ſalutem & felices ad vota ſucceſſus, cum incremento gloriæ & honoris.

Sicut in præſentiâ veſtrâ nuper extitit ordinatum, convenerunt Nuncii Scotiæ, qui fuerant vobis miſſi, necnon & aliqui proceres Regni Scotiæ apud Perth. Dominica proxima poſt Feſtum beati Michaelis Archangeli, ad audiendum reſponſum veſtrum ſuper hiis, quæ petita & tractata fuerunt per Nuncios Scotiæ coram vobis:

Quo reſponſo veſtro audito & intellecto, fideles proceres, & quædam pars communitatis Regni Scotiæ, Celſitudini veſtræ immenſas referebant gratiarum actiones.

Prædicti vero Nuncii veſtri & nos deinde, verſus partes Orcadiæ, ad tractandum cum Nunciis Norwagiæ, ad recipiendum Dominam noſtram Reginam, greſſus noſtros aripere diſpoſuimus, & ad hoc paravimus iter noſtrum.

A.D.1290.

Set inſonuit in populo doloroſus rumor, quod dicta Domina noſtra debuit eſſe mortua; propter quod Regnum Scotiæ eſt turbatum, & communitas diſperata.

Audito etiam & publicato rumore prædicto, Dominus Robertus de Brus, qui prius non intendebat venire ad congregationem prænominatam, cum magnâ potentiâ, ad interpellationem quorumdem, ibidem venit; ſet quid intendit facere, vel qualiter operari adhuc ignoramus.

Set Comites tamen de Marr. & Atholiæ jam eorum exercitum demandârunt: Et quidem alii Magnates terræ trahunt ſe ad partem ſuam; & idcirco timetur de gerra communi, & magna ſtrage hominum, niſi altiſſimus, per induſtriam & miniſterium veſtrum, feſtinum remedium apponat.

Domini

A.D.1290. Edv. I.

Domini, Epiſcopus Dunelmenſis, Com. Warenniæ, & nos audivimus poſtmodum quod Domina noſtra prædicta convaluit de infirmitate ſuâ, ſet adhuc eſt debilis: Et idcirco inter nos ordinavimus prope partes de Perth. moram trahere, quouſque per Milites, qui ſunt in Orchadiam miſſi, de ſtatu ipſius Dominæ noſtræ, utinam proſpero & felici! Certitudinem habeamus.

Et, ſi de ipſa optatos habuerimus rumores, quos de die in diem expectamus, ad partes illas, prout ordinatum eſt, parati erimus proficiſci, ad perficiendum, pro poſſe noſtro, negotium memoratum.

Si Dominus Johannes de Balliolo venerit ad præſentiam veſtram, conſulimus quod cum ipſo tractare curetis, ita quod in omni eventu honor veſter & commodum conſerventur.

Si vero contingat Dominam noſtram prædictam ab hâc luce migrâſſe (quod abſit) dignetur, ſi placet, veſtra Excellentia verſus Marchiam, ad conſolationem Populi Scoticani, & ut effuſioni ſanguinis parcatur, appropinquare; ita quod fideles Regni ſuum poſſunt Sacramentum conſervare illæſum, & illum præficere in Regem, qui de jure debeat Hæreditare; dum tamen ille veſtro conſilio voluerit adhærere.

Valeat Excellentia veſtra. per tempora diuturna, proſpera & felicia.

Dat. apud Locris, die Sabati, in craſtino Sanctæ fidis Virginis, anno Domini 1290.

Dorſ.

Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, Domino Yberniæ, & Duci Acquitaniæ illuſtri, per Epiſcopum Sancti Andreæ in Scotiâ.

Litera Haquini Ducis Norwegiæ pro Cruceſignato commendatoria.

A.D.1293. An. 21. E. I. Ex Autogr.

EXcellentiſſimo Principi, ac Magnifico Domino Edwardo, Dei gratia, Regi Angliæ illuſtri, Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ, Haquinus, eâdem gratiâ, Dux Norwegiæ, ſalutem, & ſinceræ dilectionis conſtantiam, cum paratâ ad beneplacita voluntate.

Quia exhibitor præſentium, Galfridus Clericus Eboracen. Dyoceſis, cruceſignatus, in ſubſidium terræ Sanctæ tranſire cupiens, affectat quampluri mùm veſtræ Celſitudinis aſcribi Comitivæ,

Veſtram Magnificentiam pro eodem, ſpeciali cordis affectione, attentè requirimus & rogamus, quatinus eundem Galfridum in veſtra familia recolligere velitis, ad precum noſtrarum inſtantiam & amorem;

Pro ipſo utique qui in ſervitio Domini Regis Norwegiæ, illuſtris fratris noſtri kariſſimi, & noſtro per Annos aliquos fideliter & honeſtè converſatus fuerat, laudabile teſtimonium perhibemus;

Offerentes nos benivolos & paratos, pro viribus ad faciendum ea, quæ veſtræ Majeſtati Sereniſſimæ grata noverimus & accepta.

Valeat veſtra Excellentia glorioſa per tempora longa, & proſperis ſemper floreat incrementis.

Dat. apud Civitatem Hamar. in Dominica Palmarum.

Domino Edwardo, Dei gratia, Regi Angliæ illuſtri, pro Galfrido Clerico ſuo.

Litera Erici Regis Norwegiæ pro Galfrido Cruceſignato.

A.D. 1293. An. 21. E. I. Ex Autogr.

EXcellenti Principi, & Magnifico Amico ſuo kariſſimo, Domino Edwardo, Dei gratiâ, Regi Angliæ, illuſtri Domino Hiberniæ, & Duci Aquitaniæ, Ericus, eâdem gratiâ, Rex Norwegiæ, ſalutem & felices ad vota ſucceſſus, cum incremento gloriæ & honoris.

Quia exhibitor præſentium, Galfridus filius Johannis, dilectus Clericus noſter, cruceſignatus in ſubſidium Terræ Sanctæ tranſire cupiens, affectat quampluri mùm veſtræ Celſitudinis aſcribi comitivæ;

Veſtram

A.D. 1293. Edw. I.

Veſtram Magnificentiam pro eodem, ſpeciali cordis affectione, attentè requirimus & rogamus, quatinus eundem G. in veſtrâ familiâ recolligere velitis, ad precum noſtrarum inſtantiam & amorem;

Pro ipſo utique, qui in ſervitio noſtro, & fratris noſtri kariſſimi, Domini Ducis per aliquos Annos fideliter & honeſte converſatus fuerat, laudabile teſtimonium perhibemus;

A.D. 1293. Edw. I.

Offerentes nos benivolos & paratos, pro viribus, ad faciendum ea, quæ veſtræ Majeſtati ſereniſſimæ grata noverimus & accepta.

Valeat veſtra Excellentia glorioſa per tempora longa, & proſperis ſemper floreat incrementis.

Dat. in Civitate Bergen. feriâ tertiâ in Ebdomada Pentecoſtes, anno Regni noſtri quarto decimo.